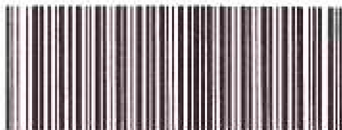
GEVAERT

DUPLOFILM

רכיון המדינה מיקרופילים
ישום

ארגז: 1617_סל (3030)

שם תיק: ארכיון דוד בן-גוריון - מזכירות המפלגה

מזהה פיזי: **סל-1617/1**

מזהה פריט: 00036sv

כתובת 2-6-13-305-3

תאריך הדפסה 10/02/2019

התחלת סרט

מס: 6/66/41

המשך תיק מס' 164

מסרט מס' 40

רשמה ק.א.

<u>פ ר ס י - כ ל</u>
מזכירות המפלגה
.28.11.44

<u>משתתפים:</u> ז. איסרזון, ב. איידנשטדט, א. בהיר, מ. גרצברג, י. בן-צבי, י. לופבן, פ. לוביאניקר, מ. נמירובסקי, י. קוסוי, א. קפלן, ז. רובשוב, ד. רמז, י. שפרינצק;

<u>נוכחים:</u> ד. הכהן, ש. יבנאלי, ח. הלפרין, ד. שפריר, א. אופיר, א. גולני, ד. חורן, י. כהן, מ. יפה, א. דובקין, ג. ליפשיץ, ז. שינר, צ. יחיאלי, א.מ. קולר, מ. שושני (בנציגר), י. שמחונית, ה. ברגר, א. גלילי, א. האפט, א. ליבנשטיין, פ. רשיש, צ. רוזנשטיין.

<u>סדר-היום:</u>

1) משליחות לפרס - דוד הכהן
2) קביעת מועדה וסדר יומה של ועידת ההסתדרות
3) קביעת מועדה של הועידה החקלאית
4) ממלא מקום לאברהם האפט במגבית ההתגיסות
5) סמינריון הסתדרותי לשליחים.

- - - -

1. <u>משליחות לפרס</u>

<u>דוד הכהן:</u>

אינני האיש להרצות על המשלחת של ליגה "וי". קטנות הן זכיותי בעצם פעולתה של ליגה "וי". אין זאת אומרת, שאני מתנגד לה - אני ודאי חבר בה, כמו שרובנו חברים בה.

לא עברו עלי כל תלאות הדרך שנפלו בחלקה של המשלחת, ויש רשמים מהדרך. לא סבלתי מ-13 יממות במדבר כיתר החברים, ומוטב שתשמעו רשמים מחברים אחרים, גם לא חברי המפלגה.

באתי הראשון לטהרן, לרגל ענינים שונים שהיו לי. אולם, לפי הודעת מרנופולו, באתי ליום קבוע, ואף הקדמתי יום אחד, אלא שהרוסים עיכבו את הענין ל-4-5 ימים. הלכתי לחפש דרכים וגישות לרוסים. פניתי ל"אינטוריסט" ולויצה-קונסול, סקורדצוב שמו, אשר אמר לי שבענינגו מטפל הדוצנט ברויאן, ראש בית-החולים הצבאי והצלב האדום. הלכתי אליו ואמרתי שאני חבר המשלחת, טסתי לטהרן ולכן הקדמתי את כולם. בררתי אתו דברים טכניים. הוא אמר לי, שהפעם ימסרו האמבולנסים לידיו ולא לצבא האדום, מפני שבפעם שעברה, משנמסרו האמבולנסים לצבא - החזיקום ארבעה חדשים במוסך, והרי הם כה נחוצים לרוסיה...

משהגיעו האמבולנסים - נכנסו למחנה רוסי המטפל בטרנספורט למי "החכר והשאל". הנהגים שלנו סיפרו לי, שבכל יום יוצאות משם לרוסיה 500 מכוניות אמריקאיות. אתם יכולים להבין, איפוא, ששלושת האמבולנסים שלנו לא יבלו לזעזע את כל פרס. החברים הביאו לשם את האמבולנסים והודיעו

לאנשי המחנה, שהם מוסרים אותם מטעם ליגה "נויי". הרוסים ידעו מיד במי מדובר: "אה, ליגה "פיאט" (כלומר: ליגה חמש – כך הם קוראים את האות "V"). כדי לערוך טקס צריך היה לרחוץ את המכוניות ולתקנן, ולמסור אותן יפה. בעניין הטקס הלבנו לבריאן. רצינו כמובן, שיהיה רעש עד כמה שאפשר יותר גדול.

אמרתי למספר חברים, שרוסים הם בשבילי כחומה סינית. אולי הם אנשים פשוטים כמובן. לפי מושגים שלנו ויצה-קונסול זה ויצה-קונסול ולא יותר, ובמקום שיש גם גינירל-קונסול ו-15 מזכירים של הצירות ואף הציר עצמו – אין הוא אישיות גדולה. הוא לא נהיה יותר גדול על ידי זה, ש"דבר" ו"משמר" מכנים אותו נספח-הצירות. אולי יש לו איזה תפקיד מיסתורי, אבל אני יודע שסקוורצוב זה, שהתהלכתי עמו ברחובות טהרן ואכלתי ארוחת צהרים בחברתו, איננו נספח, הוא רק ויצה-קונסול. והנה בנוגע לבריאן אמרו לי בצירות האנגלית, שהוא לא רק ראש בית-חולים וראש הצלב האדום, מפני שהוא יודע יותר מדי להסתדר ולסדר ענינים. כנראה שהאיש יש לו יד בכמה עסקים מלבד הרפואה והטיפול בחולים אירניים. אני צריך לומר כאן, שבחולים אירניים הם מטפלים טוב, בית-החולים שלהם יש לו שם הטוב ביותר באירן, אלא שהוא בא מן פרינציפיוני איננו מטפל בעניים. צריך לשלם הרבה כסף בשביל להכנס לבית-חולים זה. אין זה עניין פילנטרופי כלל וכלל, אין שם משהו דומה ל"הדסה" ולקופת-חולים שלנו.

דברנו עם בריאן את מי להזמין לטקס מסירת האמבולנסים. אמרנו שכדאי להזמין באי-כח הצירות האנגלית והאמריקאית. הם אמרו: בבקשה. אינני יודע אם שלחו הזמנה לאמריקאים, חושבני שלא, אבל לאנגלים שלחו ואמנם בא איזה קולונל, ללויד שמו. אבל להזמנה פרסים התנגדו (בכלל המצב בפרס מתוח מאד. אין ממשלה, והיחסים בין הרוסים והפרסים ו והרוסים והאנגלים מתוחים ביותר). בקשנו גם להזמין את בא-כח הסוכנות – שאמנם הוזמן – ובא-כח של עוד ארגונים יהודיים. דעתי היתה, שאנחנו צריכים לעמוד על כך, שיוזמן ראש הקהילה היהודית, הרב הראשי, ויהיה סתם פורים, לרגל בואם של יהודים מארץ-ישראל. חברינו שעובדים בתנועה אמרו על הרב שהוא אישיות חשובה. ויש גם ציר יהודי בפרלמנט. והיה משא-ומתן עם בריאן.

אינני יודע מי קבע את סדרי המשלחת – שהנה ישנם נהגים וישנם צירים – משה צ'רבינסקי, למשל, הוא רק נהג, ואני ציר ... ומשנפתח המתח הזה – הרוסים מיד נאחזו בו. אני צריך לומר, שהקונטרסטים בין הקצינים ובין החיילים בולטים אצלם מאד. במסעדה נפרדים – פה קצינים ופה חיילים. חייל איננו חדל להצדיע. ואם נאמר שזה ציר וזה נהג, אז הנהג הוא בשבילם רק נהג. זה שהנהג והציר חברים, לא חשוב בשבילם. והנה אמרו לנו שתהיינה שיחות ובשיחות ישתתפו רק צירים. ברור שבשיחות על סידורים טכניים

ופרוצדורה לא יכלו להשתתף כולם. קודם השתתפתי אנוכי, אחרי-כן סרנופולר ואהרן כהן.

אני חייב כאן לציין שסרנופולר גילה את עצמו כאיש טוב, יהודי וציוני טוב ואדם הגון, מה שאין בן אהרן כהן. אני יודע שישנן מפלגות שונות ואין לנו קונטרולה עליהן, אבל במידה שישנם דברים משותפים, כמו משלחת, הנשלחת לתפקיד מסוים והמסרה למשמעת מסוימת, משותפת, ברור לי שלא יתכן לשלוח לחוץ-לארץ אדם כמו אהרן כהן. זה אדם רע. חבל שהוא נמצא בארץ. אי אפשר לשמור עליו בכל רגע, וההרגשה היא שאין הוא נאמן על שום דבר. אינני יודע אם יש ערך לאינטואיציה, אבל כשהוא יושב בפינה ומדבר עם רוסי, האינטואציה שלך אומרת לך שהוא מדבר דברים רעים. מדי פעם בפעם הוא נעלם לשעות ואין אתה יכול לבדוק שום דבר. והיו גם עובדות - סילופים שונים קטנים, כמו למשל, הודעה לא נכונה על נאום שהוא כאילו נאם אותו וסרנופולר תרגם. למעשה היה להיפך. לברויאן אמר, שאיננו רוצים במדינה יהודית - זה דוקא בזמן שהרוסים מדברים על כך, שמנשבות רוחות אחרות. איננו מחויבים לשלוח איש כזה במשלחת כזו. היה שם גם אחיה של יהודית שמחונית, חבר משמר-העמק, בחור חמד ובעל אחריות, אבל הוא היה רק נהג ואהרן כהן היה ציר, והוא לא העיז לפצות פה. אהרן כהן הוא איש גס, משתלט. סרנופולר ויהושע גלוברמן סיפרו לי על נאומו בבגדד בפני חיילים יהודים - איך הוא סיפר להם על ההסתדרות ועל המדיניות הציונית ועל בילטמור... הלכנו לבית-כנסת. הושיבו אותנו במזרח. וצריך לדעת מה אנחנו בשביל יהודי פרס - נשאו אותנו על כפים, כתבו עלינו בעתונות. היה זה במוצאי-שבת. בית-הכנסת היה מלא על גדותיו. עליתי על הבמה ודיברתי. כל משפט תורגם. אחרי עלה אהרן כהן והוריד באופן דמונסטרטיבי את הכובע. (כנראה, בשביל שיוכל לספר על אקט גבורה זה באיזה מקום). היה שם חבר השומר-הצעיר שלמה, עובד בתנועה ומופיע כפועל "סולל-בונה", בחור טוב מאד ש ראיתי איך השפיע עליו הדבר. וכשאהרן כהן היה הולך לשעות אחדות, הייתי בטוח שהוא הולך ללחישות, ושממקור כזה נובעות כל "האזהרות" ממוסקבה...

אומרים שהרוסים אינם אוהבים לדבר, אבל עובדה היא שעכשו הם מדברים יותר מקודם. ברויאן בכלל אוהב לדבר. הוא ארמני, אוהב יהודים - כנראה יש איזו הרגשה משותפת של מיעוט לאומי. אין בו זיק של אנטישמיות. יתכן שארץ-ישראל מעניינת אותו, על כל פנים הוא מדבר על דעות קודמות שהעמודנה עכשו למיבחן. הוא היה אדיב באופן יוצא מן הכלל, רצה שנרגיש שמתנתנו היא באמת דבר גדול בשבילם. והיא בהחלט לא דבר גדול - אין היא יכולה להיות דבר גדול בשביל רוסיה זו, השולחת יום יום לחזית בשביל שתחיה ותילחם 24 אלף קרונות אספקה ותחמושת. אבל ברויאן הדגיש כל הזמן שהמתנה הזו חשובה להם ורצויה להם, ושליגה "ווי" זה דבר חשוב.

איש מאתנו לא נכנס לחצר הצידות, שזה דבר קולוסלי; כפי שמוסרים. לא ראינו לא את הציר, ולא נספח ולא שמש, לא נערכה לכבודנו שום ארוחה. הארוחות שהיו היו בבית-החולים המרכזי, אותו מוסד שבו מסרנו את האמבולנסים. כשמסרנו, סודר מעין מזנון, היו ייגות ווודקה וכל מיני מאכלים קרים, כל רגע הוכרזו טוסטים, נשמעו ציטטות משלום-עליכם, אף אני אמרתי כמה טוסטים. ברויאן ביקש ממני שאגיד משהו לקולונל האנגלי, ואמרתי לו משהו באנגלית. אחרי-כן הוזמנו לארוחת-ערב. כשהוזמנו, אמרו לנו המנהיגים שלנו: צריך להתכונן לשיחות! כשנודעה לי השעה שאליה הוזמנו אמרתי לטרנופולר: אילו שיחות, זו פשוט ארוחת ערב. והנה באנו ל"שיחות", ויצא כדברי: שולחן ערוך, פסיפון מצוין מנגן ג'ז, בחדר ברויאן, מזכירתו אולגה סידגייבנה, בחורה נחמדה מאד, אשתו, כמה רופאים , הקונסול ימליאנוב וסגנו, מנהל מחלקת המסחר. אחרי שנגמרו הנאומים בא קולונל רוסי, גיבור ברית המועצות, בחור נחמד, שהיה לפני המלחמה פועל פשוט. הצטלמנו אתו יחד. שם דיברנו, אבל לא היתה זו שיחה פוליטית. הפטיפון ניגן, האנשים התחברו קבוצות קבוצות ודיברו ביניהם. ברויאן שאל: מה נעשה אצלכם עם הערבים ומה טיבה של ועידת אלכסנדריה, ולמה זה, לעזאזל, הרגו את הלורד הזה, האם אמנם עשו זאת יהודים? הויצה-קונסול התווכח אתי. הוא כנראה לא יהודי, כי היתה שיחה כזו, שהוא צריך היה לומר שהוא יהודי. הוא הוכיח לי, שאין צורך בארץ-ישראל, ליהודים ברוסיה מצוין, ואין זו אמת שישנה אסימילציה, הנה לזו כהנוביץ השיא את בתו ליהודי, יהודים מתחתנים עם יהודים. יתכן שאהרן כהן וטרנופולר אמרו לו מה שאמרו, אבל אינני חושב, שיש לייחס ערך מיוחד לדעתו של איש זה, אלא אם כן יש לו, כפי שאמרתי, תפקיד נסתר.

ביום צאתי מטהרן, בשש בבוקר, בא למלוני טרנופולר ואמר, שברויאן (אשר התיחס לטרנופולר יחס טוב מאד) הבטיח לו להשתדל להפגישו עם סגנו של מולוטוב שבא לאיראן. יש באיראן משבר גדול ובא לשם באופן מיוחד אחד מסגניו של מולוטוב (יש לו ודאי הרבה סגנים), קמרידזה, שהוא מבשל את התבשיל האיראני. כנראה, שהם מתחשבים עם דעתו של ברויאן בעניני איראן. טרנופולר אמר לי שהוא יקח אתו את אהרן כהן. אמרתי לו שלא יקח, הוא יושב-ראש של המשלחת, ידע לשמור על דיסטנציה. אינני יודע מה יצא מזה בכלל. טרנופולר אמר לי שיבוא ויספר על השיחות שהיו. בקשתיו לספר לי, כי הלא אשוב לארץ לפניו. הוא התחמק.

אגב, ברויאן הוזמן לארץ לועידה ליגה "ווי" וצריך לקבל אותו יפה. הוא אדם שיודע לדבר בפומבי, נואם מחובל ציטטות. יש לסדר לו הזמנה מ"הדסה", האוניברסיטה וקופת-חולים (טרנופולר יטפל בזה), יש לסדר לכבודו תערוכה ולהראות לו את הארץ. אין ספק, שיש לו השפעה, הוא מקובל שם.

ליגה "ווי" שלחה עם המשלחת אלבום יפה כדי למסור אותו במתנה לברויאן. לא ראיתי את האלבום הזה, אבל לפי דבריו של יהושע גלוברמן

וזהי שערוריה: אין שם אף תמונה של עין-חרוד, תל-יוסף, גבעה-ברנר - הכל השומר הצעיר, חמש תמונות של משמר העמק, תמונות משקיהם וילדיהם, בית-החרושת "נעמן". - וזהי התמונה של הישוב החקלאי שלנו, וזו החרושת הקיבוצית... ולאבום זה הלך בשמנו. אלבומים כאלה מביטים בהם, עתונים מעתיקים מהם תמונות. אמרתי שלא צריך למסר את האלבום ושאלתי מי טיפל בו. אמרו לי שאהרן כהן סידר את האלבום... הם זריזים מאד, "משמר" זריז בהרבה מ"דבר". אני יודע, שביום שאהרן כהן בא, שלח מיד טלגרמה ארוכה ל"משמר" בחצי מחיר. לסופר "דבר", טרגופולר, לא היה סידור כזה.

אמרתי כבר, שחיילים וקצינים רוסים, שהיו פעם "מימוזות", אפשר עכשו לגשת אליהם, כנראה מותר להם לדבר, הם עמדו בסבלות כאלה שאי-אפשר לאסור עליהם את הדיבור. אבל אין הם יודעים ולא כלום על העולם הגדול. כל חייל או קצין רוסי הנמצא באיראן הוא פצוע מלחמה ולא פעם אחת. אין אצלם סדר כמו אצל האנגלים, שחייל השייך ל-ר.א.ס.סי. במזרח התיכון - נשלח ישר למזרח התיכון. אצלם כל האנשים הוצאו מהחזית, מאחר שלא יכלו עוד להמשיך. האנגלים והאמריקאים יש להם דרך-ארץ רבה ופחד גדול מפני הרוסים. בפרס שורר עכשו תוהו ובוהו (במובן הפוליטי הבשיפו שם את הצ'רטר האטלנטי באופן מצויין...) אכלתי ארוחת ערב עם פקידי הצירות האנגלית, אשר רצו לשמוע ממני על ארץ-ישראל ועל המזרח בכלל. הם אמרו לי: מבחינת ההשפעה והכח - ראשית כל הרוסים, בריחוק מקום מהם באים אנחנו האנגלים וטוב שגם האמריקאים התחילו להתענין באיראן, אבל שום דבר לא יעמוד בדרך רוסיה... הרוסים נכנסו לאיראן בכוח רב, כל החלק הפורה לצד הים-הכספי נמצא תחת השפעת רוסיה. הם מסדרים עכשו המבנות המרכזיות של הפרסים, והמשטרה הפרסית ספק עוצרת את המפגינים, ספק לא. ואחרי כן באים שני חיילים רוסים ואוסרים את ראש המשטרה, האנגלים מתפקעים מהענין, אבל אין זה עוזר להם.

אני חייב לומר לכם, שהרוסים התרשמו רע מאד מרצח לורד מוין. אצלם מאמץ המלחמה קודם לכל. רציחות פוליטיות בזמן מלחמה מפריעות למאמץ המלחמה, ולכן עשה רצח זה רושם כה קשה. הם אומרים: כיצד אפשר, הרי זו עזרה להיטלר. האנגלים לא הביעו דעה כל כך מוחלטת בענין זה. פקידים אנגלים שאלו, מי עשה זאת, מה גרם לזה, לא אמרו: איך אתם עושים כדבר הזה?! הרוסים אמרו זאת. (אגב, הדבר השפיע קשה מאד על יהודים בעיראק ובאיראן, הם מלאי חרדה.).

חברי המשלחת יגיעו בקרוב לארץ - הם חוזרים בדרכים שונות, רוצים לראות קצת את העולם. התאוננו מאד על זה שניתן להם המשלוח של הסוכנות ללובלין ללא כל סידור. העבירו את הסחורה ללא רשיון יצוא ויבוא באוטו של נהג אשר רכש את האוטו רק יום לפני-כן, והאוטו נשבר באמצע המדבר. לולא האנגלים אשר התנהגו באופן יוצא מהכלל, מי יודע מה היה עולה בסופו של המשלוח. מישהו נסע עד למחנה הראשון של האנגלים,

והם נתנו שתי מכונות-משא צבאיות עם נהגים הודיים, וההודים נסעו עם המשלחת עד טהרן. החברים התאהבו בהודים וההודים התאהבו בהם, אבל עצם המעשה עיכב אותם לשלושה ימים. השמועה נמסרה לפולנים והמשלוח נמצא, כאילו, בדרך ללובלין.

ביקור כזה יש לו ערך רב בשביל היהדות במקום. אין לכם מושג איזה רושם עשתה על יהודי טהרן עובדת בואנו, העובדה, שהגויים נותנים לנו כבוד. כתבו עלינו בעתונים איראניים, אנגליים, צרפתיים, רוסיים. נמצאים שם בחורים טובים שלנו העובדים בתנועה ומופיעים כפועלי א "סולל-בונה". בטהרן יש בית-ספר של "אליאנס" ל-1700 ילד, שמלמדים בו גם עברית. עובדים שם בתנאים איומים. זה שדה עבודה עצום וחשוב מאד. גם ערי השדה מבקשות לפתוח בתי-ספר.

צריכים היינו להיפגש עם משלחת של ספר - אידנשטיין, אבל איש מהם לא בא לפגישה אתנו.

לבסוף, היה לי רשום, שהתענינותו של בוריאן איננה תלויה באינפרציה מרוסיה. הוא לא ידע על ייבסקציה.

<u>מ. נמירובסקי:</u>

מציע לקבוע יום לבירור ענין ליגה "וו"י". מה שמסר דוד הכהן מדגים ומדגיש את הצורך בכך. הבירור הזה צריך להיות בנוכחות משה שרתוק וחברינו בועד הלאומי. אינני יודע אם ההסתדרות יכולה לפעול הרבה לתיקון הדברים. זה ענין של נציגות פוליטית ציונית כלפי חוץ. אני משתומם כיצד בכלל משליטה המחלקה המדינית של הסוכנות עם הזיונות כאלה שחוזרים בפעם שלישית או רביעית. אין להתיחס באדישות לדבר כה מסובך ועדין. דברים דומים שמעתי מפי אהרן רבינוביץ, שהשתתף במשלחת הקודמת. גם הוא הסתמך על אינטואיציה. ישיביץ, שישב בטהרן זמן לא מועט, סיפר דברים יותר מוחשיים. נחוץ בירור להסרת הערפל המסובך הזה.

<u>ד. רמז:</u>

לבקורת "השומר הצעיר" הייתי יכול להוסיף עוד כמה דברים. הם מנהלים משא-ומתן עם הערבים בארץ ישראל מתחת לחוטמינו, ואיננו יכולים לעשות שום דבר. הם מקבלים מסקנות של הועד הלאומי ומפרסמים במאמר ראשי ב"משמר", שבצאת המשלחת, תצפצף על ההוראות של הועד הלאומי. אני מתפלא על המופתעים על כך, שנמסר אלבום, שיש בו בעיקר השומר הצעיר, או שפלוני הלך לשוחח עם פלוני ויש להניח שהוא שוחח אתו בנוסח "השומר הצעיר".

אינני חושב, שיש לבקר את הסוכנות בענין זה. הסוכנות איננה יכולה לגדור את הדרך בפני ליגה "וו"י". הסוכנות עושה את שלה, בגישות שלה. אני מניח שיש איזה פרי לגישותיה ואולי גם לגישות של ליגה "וו"י". אם סטימן וייז איננו מזכיר עכשו את רוזבלט וצ'רצ'יל בלי סטאלין, וכך

גם ויצמן, סימן שנושבת איזו רוח אחרת מאשר לפני עשרים שנה.

אינני חושב, שיש מה לבקר את הסוכנות, אבל יש לבקר קשה את מפלגת פועלי ארץ ישראל. אינני חושב זאת לטון נאה לא לנקוף אצבע לענין השפעתנו בליגה, לעשות את הכל ככה, שנהיה מחוסרי השפעה בתוכה, אומר דבר יותר קשה: להסגיר שנים-שלושה חברים, אשר על פי החלטת המפלגה הכניסו את ראשם בענין זה, להשומר הצעיר ולפועלי ציון וליתר הגורמים המשפיעים, ואחר-כך להשתומם על זה שאין לנו השפעה. מזכירות מפלגת פועלי ארץ-ישראל איננה יכולה להרשות לעצמה שני דברים: גם לעשות הכל שנהיה מחוסרי השפעה וגם להשתומם שאין לנו השפעה. אני משתומם שיש לנו קצת השפעה - אולי בזכות חוט אישי דק.

השומר הצעיר חותר ליצור לו קשרים, ואפילו פועלי ציון נאבקים אתו, אבל הסברנו אותם. טרנופולר <u>מ ר כ ר ת</u> היה לקחת אתו את אהרן כהן. דאגתי, שדוד הכהן יהיה שם בתור "נספח", כדי שהמשלחת לא תשאר בלי איש שלנו.

בקשתי את לשכת המפלגה להתוך בדבר ליגה "ידיד", עם שובו של בן-גוריון, כי יש כאן הכרעה פוליטית דקה מאד. פעם אחת תתכנו ושלחנו חברים למקום מסובך זה. עכשו תהיה ועידת הליגה. אנחנו עלולים בהחלט להימצא אחרי הועידה במצב, שבו נוכל לבקר ולשאול, מדוע הועידה של הליגה היתה בידי השומר הצעיר ועוד מישהו... אני מזהיר על כך. אני חושב, שמחובת המפלגה להגיד לחבריה ולחברי ההסתדרות, אם עלינו לצאת מהליגה או לדאוג להשפעתנו בה. דעתי היא, כי יש לדאוג להשפעתנו בה. אבל יתכן שהמפלגה תגזור את ההיפך ממה שגזרה לפני שנתיים, ויקום לה גם ההיפך, אבל לא כמו עכשו.

<u>א. בהיר:</u>

בקשר להכנות לועידה פנו ללשכה החברים פרסקין ושמואלי. הבטחנו לטפל בדבר. אני מקבל את הצעת רמז לקיים בירור עם שובו של בן-גוריון, בהשתתפות של חברינו בועד הלאומי ובהנהלה הסוכנות. אם יש הסכמה לכך, נטיל על הלשכה לדאוג לקיום בירור זה.

<u>א. ליבנשטיין:</u>

כבר לפני זמן מה פניתי ללשכה ודרשתי בירור בענין הליגה. הענין מסובך מאד. לא שמעתי את דברי דוד הכהן, אבל שמעתי דין-וחשבון מפורט מאד מפי אהרן רבינוביץ. הליגה עוסקת בפוליטיקה חיצונית בשטח עדין ומסוכן מאד, הן כלפי רוסיה והן כלפי יחסינו לאנגליה ולאמריקה. הרי כולנו מאוחדים בזה, שאין דבר במדיניות החיצונית של הציונות, הדורש כל כך הרבה שיקול דעת כמו היחסים עם רוסיה. עם אנגליה אפשר לנהל משא-ומתן מבלי לדעת כל מיני צדדים אחרים, מה שאין כן עם רוסיה.

ולא יתכן ששטח עדין זה יימצא בידי מין חברה פרטית.

אינני חבר ליגה "יווי" בחברה. לדעתי, אין מקום לאסור על קיומה, אבל צריך למסור אותה למוסד פוליטי קיים או מיוחד. לא יתכן שהליגה תמשיך בפעולתה זו. ואם נחוץ מפעל עזרה לרוסיה, תעשה אותו הסוכנות או הועד הלאומי; אם נחוצה משלחת ישגר אותה מוסד כללי והיא תהיה אחראית במניו. המשלחת באה במקרה לאירופן בימים המתוחים ביותר של הסכסוך הרוסי-אירני. והייתי רוצה לשקול אם כדאי היה לבוא בימים אלה, או אולי קצת להקדים או לאחר. אני יודע משהו על המשא-ומתן שעלול לבוא בין השומר הצעיר ובין הרוסים. איננו יכולים לגדור בפניהם את הדרך, כמו שאיננו יכולים לגדור את הדרך בפני בנסוב שנסע לאמריקה. אבל כל הרכב הליגה הוא לרעתנו, השפעת השומר הצעיר בו גדולה יותר מאשר בציונות ובישוב. ואינני מדבר על פעולת הליגה כלפי פנים, שאף בה כרוכות סכנות גדולות. מחשבתנו צריכה לפעול בכוון אחר לגמרי: לא להחזיק את כולנו לליגה, אלא להוציאנו מכנה ולמסור את פעולת העזרה למוסד כללי, שאין שם להשומר הצעיר השפעה כזו וזכויות כאלו, מוסד אחראי בפני התנועה הציונית והישוב, בעל ידיעה מקפת וכללית יותר.

ז. רובשוב:

יש לי מה לומר בענין זה, אבל אדחה את דברי לישיבה הבאה. אני רוצה רק להגיד, שחברותי בליגה מיוחדת במינה. הודעתי על נכונותי להיות חבר בה, ואני משלם את מסיה, אבל כנראה חטאתי לה: חשבתי שבפגישה הראשונה צריך לדבר על אסירי ציון, והדבר לא מצא חן בעיני מנהיגי הליגה. מאז הפכה השתתפותי בליגה לדבר שאיננו קיים, אין מזמינים אותי.

2. קביעת מועדה וסדר יומה של ועידת ההסתדרות; 3. קביעת מועדה של הועידה החקלאית.

א. כהיר:

החלטת מזכירות המפלגה ביחס לכנס הראשון של הועידה התכוונה בעצם לשני דברים: לדיון בענייני סידור וגיוס ולבחירת מועצת ההסתדרות והרכבת המוסדות. אולם, לפי דרישת כל שאר המפלגות לא נבחרה מועצת ההסתדרות. על פי ההחלטה יתקיים המשך הועידה תוך חודש ימים. יש לברר מה יהיה סדר היום, ואם כל השאלות תבוררנה בכנס אחד, או שנקיים שני כנסים. בישיבת הלשכה לפני נסיעתו של בן-גוריון הועלתה ההצעה על שני כנסים: כנס לשאלות ארגוניות ומקצועיות, מוסד לפיקוח חברתי (או הרחבת ועדת הבקורת), קואופרציה וחברת העובדים; כנס שני: הנוער העובד, "החלוץ", תרבות. בין שני הכנסים יהיה מרחק של שלושה - ארבעה חדשים. כל כנס יתקיים שלושה ימים. הצעה זו נראתה לנו.

ד. רמז:

שמעתי את המחשבה הזאת מפי בן-גוריון, שעה לפני צאתו לדרך, והיא בדרך כלל נראית לי. אין זאת אומרת, שבמזכירות הועד הפועל או בועדה המתמדת איבה עלולה להתעורר התנגדות לעוד שני כנסים, מתוך חוסר בטחון שהדברים יתקיימו במועדים הקבועים. טרם הבאתי את הדבר לא לפני הועדה המרכזת ולא לפני אינסטנציות אחרות; גם לא היתה שהות לכך. אני רוצה להוסיף, שאם בכנס הראשון ואם בכנס השני, אנו עלולים לעמוד לפני שאלת קביעת עורך "דבר". שאלה זו עלולה לעלות ואיננו צריכים להמתין, אלא צריך לקבוע לה מקום בסדר היום.

בנוגע למועדו של הכנס הראשון, הרי הסכמנו עם שפרינצק על 31 בדצמבר, יום ראשון בשבוע. שקלנו את הדבר בועדה המרכזת, ומתוך שלא היה לי ברור אם המפלגה יהיה סיפק בידה לסדר את ביררויה - השארתי לי את הזכות להזיז את המועד הזה לעוד שבוע ימים, אם יהיה צורך בכך.

אשר לסדר היום: בכנס זה נקדיש ערב לזכרו של ברל. הייתי מציע שהפעם ידבר גם יבניאלי וגם אחד התלמידים על רבו, כלומר: זלמן רובשוב, יבניאלי ויהודה שרתוק. יתכן שיבניאלי יחדש משהו וישמעו לא רק דברי אזכרה, הירת וזה חדשים שיבניאלי חי בחלל האוירה של הכתבים.

הענין העיקרי, או אחד הענינים העיקריים יהיה ענין האיגוד המקצועי, כלומר, איגודים ארציים. בענין זה נוכל לקבל רק יסודות, את הפרטים נצטרך להביא למועצת ההסתדרות. ודאי, אילו היתה המפלגה מגיעה לגיבוש חוקה ממש, היה יותר טוב לעשות מלאכה שלמה. בכל מקום נוכל לעשותה רק במידה שהמפלגה תגבש את הדברים. קודם בשטח זה היה בירור מוקדם בחיפה בשבת שעברה, בהשתתפות אהרן רבינוביץ, והבהרנו כמה פרטים.

הענין השני יהיה ענין של פיקוח חברתי-הסתדרותי, או כפי שהייתי מנסח: הגברת בקורת חברתית בהסתדרות. ישנה פה בקורה אשר טרקה והוכרעה. דעתו של גורפינקל, דעה תקיפה, שאין להקים עוד מוסד מיוחד לבקורת, מחוץ לועדת הבקורת המרכזית, מפני שגם ועדת הבקורת עיקרה ותכליתה היה לא בירור שעבונו של פועלים יחידים על זכות עבודה, כי אם בקורת חברתית. זה גם אסור בחוקת ועדת הבקורת. דעה זו נראית לי מאד ועדיין לא נוכחתי שיש צורך בהקמת עוד מוסד. בכל מקום, יש צורך לברר את הענין עם חברינו בועדת הבקורת.

הענין השלישי: חברת העובדים, ובמרכזו — הבראת הקואופרציה התחבורתית וחיסול העבודה השכירה. החלטנו להקדיש ימים אחדים לחידוש המשא-ומתן והבירורים עם כל הגורמים, בצורה נמרצת ואינטנסיבית ביותר. בהסכמת הועדה המרכזית דחינו את ישיבת מזכירות הועד הפועל שנועדה למחר, וכל יום מחרתיים יוקדש, מבוקר ועד לילה, לארבע ישיבות בענין זה — ישיבת הועדה לחיסול העבודה השכירה, ואחרי-כן תשב הועדה עם הנהגות הקואופרטיבים, ועדי הפועלים ועוד גורמים. לדעתי, אין לשאת יותר במצב שישנו ואין להשאיר את הדבר תלוי בלי פתרון. הכרחי פתרון לכאן או לכאן. ~~[illegible]~~ ענינים מדרגה ראשונה, ישוביים, הסתדרותיים, משקיים, הולכים להסתבך. זה כוח גדול ולרגל ענין העבודה השכירה יש מחיצה ביניהם ובין ההסתדרות, והרבה מאד ענינים מסובכים מאד, כמו ענין של ייצור, של קניות, של סכסוכי גבולות וקבלת קוי חוץ, של קבלת חברים חדשים, שאנחנו אמנם הקפאנו אותה, אבל זה כמו קרח באביב — למעלה קרח ולמטה שוטפים המים, מקבלים חברים חדשים בסתר. כל זה יוצר מצב שאין לשאת כו. היתה לנו שיחה מוקדמת בענין זה. אינני

רצו לעורר תקוות, אבל בכל זאת אגיד, שבדעה ליק שאם נרצה, לא תהיה זו אגדה ונחסל את העבודה השכירה, אבל צריך לרצות מאד, צריך להקדיש לזה ריכוז של מחשבתנו ולנצל את הענין, הן בבירורים והן במעשים.

נראה לי, שבראשית הועידה, צריכה לבוא סקירה רהוטה שלי על פעולות ההסתדרות במשך שלש השנים הללו. אחרי-כן תבוא פתיחה כללית בשאלות ההסתדרות של בן-גוריון. אהרן רבינוביץ ירצה בענין האיגודים הארציים; גורפינקל - בענין הבקורת החברתית; יבניאלי- בענין חיסול העבודה השכירה.

יכול מאד להיות, שתבואנה דרישות להרחיב את סדר-היום. במזכירות הועד הפועל היתה דרישה להעמיד את הענין של ארגון הפועלים הערביים. הדבר תלוי בהחלטת הרוב בועדה המתמדת.

יהיה צורך להפעיל את הועדה המתמדת, והשאלה היא אם להפעילה זמן רב לפני הועידה או/רק כמה ימים. בענין זה נחלקנו בדעות בועדה המרכזת. אני חושש קצת לכינוס הועדה המתמדת זמן רב לפני הועידה. זה רק יגזול את זמננו ולא נדע מה [illegible] להגיד, למשל, בענין האיגודים הארציים. לא נוכל לשים את הדגש במקומו, כל זמן שזה לא נעשה במפלגה.

<u>מ. במירובסקי:</u>

אני בעד הפעלת הועדה המתמדת סמוך לועידה. נדמה לי, שנוח יותר להחליט בשאלות סדר היום של הועידה בועדה המתמדת ולא במזכירות הועד הפועל, או בועדה המרכזת, שמצבנו שם רע למדי.

צריך לעמוד בתוקף על כך, שיהיו שני כנסים מהטעמים שבארנו בישיבה הקודמת. יש ערך קונסטרוקטיבי רב לכך, אם כנס ימשך רק שלושה - ארבעה ימים. קודם כל לא נעשה את עצמנו לשנינה בקרב הציבור על ידי ישיבות במשך שבוע ימים. שנית - זה פלינום גדול מאד, הרוב שלנו אינו גדול ביותר, על כל פנים אינו גדול עד לידי כך שנוכל לבטח את עצמנו לפני פיזור כוחנו לקראת הצבעות. גם טבע הענינים מחייב שנפריד ביניהם. הדיון יהיה פורה יותר אם נדון בקומפלקס ארגוני משקי לחוד ובקומפלקס חינוכי-תרבותי-הסברתי לחוד. הייתי כולל גם את ענין עורך "דבר" בכנס השני, אבל למען מנוע

חסדות צריך לפרש את הענין ולומר, שענין "דבר" ו"עם עובד" כלול
בסדר היום של הכנס השני.

כסעיף "חברת העובדים" אני מציע לדון רק על העבודה השכירה.
אני סבור שהבעיות הכלליות של חברת העובדים מחייבות דיון מיוחד
של כמה ימים, מפני שיש להקיף את החקלאות, החרושת וההובלה ואין
לשבץ את כל השאלות הללו במסגרת של יום או יום וחצי. אפשר להעביר
את השאלות הללו למועצת ההסתדרות, שגם היא פלינום גדול.

אני, איפוא, בעד צמצום למפרע. זה גם עונה למנטליות של
הציבור. אני מעיר את תשומת לבכם, שבדצמבר מתקיימים שני
כינוסים חשובים אשר ירכזו את תשומת לב הציבור - אספת הנבחרים
בהשתתפות ויצמן והכינוס הציוני, אשקלפי הנסיון של הכינוסים הקודמים,
מרכז ענין רב. לכן נחוצה מועצת המפלגה לפני הועידה בענין
האיגודים הארציים - ויש להכין אותה. מועצת המפלגה יחד עם סיעתנו
בועידה תרכז כ-400 איש, ואי אפשר לקחת ~~כל~~ מדי שבוע 400 איש לכינוסים.
אני מציע לכן, להעתיק את הועידה למחצית הראשונה של ינואר.

יהודית שמחובית:
רציתי לשאול את רמז, האם רק מתוך שכחה לא ציין את ענין
שיכון וקליטת עולים, שאנחנו חייבים להביאו, הן מפאת הצורך והן
מפני שהתקיימה מועצת המפלגה וסיכמה החלטות?

ד. רמז:
אין כל ספק, ששאלה זו צריכה לעמוד בכנס הראשון.

ז. רובשוב:
עורך "דבר" צריך להיבחר בועידה, והייתי רוצה שזה לא יובלע,
כי דבר זה נחוץ בשביל העתון. מחלקת ההסברה, הנהלת"עם עובד"
נבחרו לא בועידה, אלא במועצה. - בועידה נבחר רק עורך
"דבר" ועל-כן יש לו מעמד של אי-תלות, והעתון יכול להיות בלתי תלוי,
אורגן של התנועה כולה ולא של מזכירות הועד הפועל. על זה אין
לוותר. הייתי מציע שלא נחכה עד שאחרים יעלו את השאלה הזאת. מושב

שנעשה זאת בכבוד ובהזדמנות הראשונה. אם גם נחליט שהדבר יהיה בכנס השני, יש להצביע על כך במפורש בכנס הראשון.

אף אני חושב, שהיה יותר טוב, אילו בערב המוקדש לברל היה מדבר עוד מישהו. זה היה מגוון.

אחת הפעולות שהיו לתפארת ההסתדרות בשנים אלו היתה פעולת עזרה והצלה. זו היתה גם התאמצות כספית גדולה וגם פעולת חברים חשובה. עוד לא גמרנו את הפעולה הזאת – אנחנו באמצע עשייתה ועוד נצטרך לכך תפקידים. ויש להציג את הענין בועידת ההסתדרות. חבר שעומד בתוך תוכה של השאלה הזאת צריך להרצות עליה.

נדמה לי, שהכיוון של חלוקת החומר בשני הכנסים – כאן יששכר וכאן זבולון – לא כל כך טוב. בכנס אחד יבואו כל החולין – האיגוד המקצועי והקואופרציה, וכל הרוח והבטלנות יידחו לכנס השני... נדמה לי, שאין זה מתאים לא להסתדרות ולא לצרכי הענינים. מוטב לערבבם באשר לחלקם, ולא שיהיה פרופיל חד של שבת וחול.

<u>ד. שפריר:</u>

לא הוזכר סעיף אשר הובטח להעבירו להכרעת הועידה, והמפלגה יש לה דעה בו: ענין המוניציפליטטים. אין זה ענין למועצה אלא לועידה, כי קיימות החלטות של הועידה השלישית וצריך לטפל בהן.

הכרחי להביא בחשבון בשעת קביעת מועד ועידת ההסתדרות גם את כינוסה של הועידה החקלאית. קיימנו את הבחירות בעת ובעונה אחת. אני מציע לקיים את הועידה החקלאית או בסוף ינואר או בתחילת פברואר.

<u>ח. הלפרין:</u>

הועידה החקלאית והבחירות אליה אינם שמות נרדפים לועידת ההסתדרות והבחירות לועידת ההסתדרות. אולם הפעם היה שילוב והבחירות הכלליות העמידו בצל את בחירות הועידה החקלאית. רצינו לתקן את הדבר על ידי מתן מעמד מסויים לועידה החקלאית. לשם כך נחוצה איזו הפסקה בזמן ולא שועידה תרדוף ועידה. הייתי מציע לקיים את הועידה החקלאית ב-7 בפברואר.

שנעשה זאת בכבוד ובהזדמנות הראשונה. אם גם נחליט שהדבר יהיה בכנס השני, יש להודיע כל כך במפורש בכנס הראשון.

אף אני חושב, שהיה יותר טוב, אילו בערב המוקדש לברל היה מדבר עוד מישהו. זה היה מגוון.

אחת הפעולות שהיו לתפארת ההסתדרות בשנים אלו היתה פעולת עזרה והצלה. זו היתה גם התאמצות כספית גדולה וגם פעולת חברים חשובה. עוד לא גמרנו את הפעולה הזאת - אנחנו באמצע עשייתה ועוד נצפנו לנו תפקידים. ויש להציג את הענין בועידת ההסתדרות. חבר שעומד בתוך תוכה של השאלה הזאת צריך להרצות עליה.

נדמה לי, שהכיוון של חלוקת החומר בשני הכנסים - כאן יששכר וכאן זבולון - לא כל כך טוב. בכנס אחד יבואו כל החולין - האיגוד המקצועי והקואופרציה, וכל הרוח והבטלנות יידחו לכנס השני !...

נדמה לי, שאין זה מתאים לא להסתדרות ולא לצרכי הענינים. מוטב לערבבם כאשר לחלקם, ולא שיהיה ערופיל חד של שבת וחול.

<u>ד. שפריר:</u>

לא הוזכר סעיף אשר הובטח להעבירו להכרעת הועידה, והמפלגה יש לה דעה בו: ענין המוניציפליטטים. אין זה ענין למועצה אלא לועידה, כי קיימות החלטות של הועידה השלישית וצריך לטפל בהן.

הכרחי להביא בחשבון בשעת קביעת מועד ועידת ההסתדרות גם את כינוסה של הועידה החקלאית. קיימנו את הבחירות בעת ובעונה אחת. אני מציע לקיים את הועידה החקלאית או בסוף ינואר או בתחילת פברואר.

<u>ז. הלפרין:</u>

הועידה החקלאית והבחירות אליה אינם שמות נרדפים לועידת ההסתדרות והבחירות לועידת ההסתדרות. אולם הפעם היה שילוב והבחירות הכלליות העמידו בצל את הבחירות לועידה החקלאית. רצינו לתקן את הדבר על ידי מתן מעמד מסויים לועידה החקלאית. לשם כך נחוצה איזו הפסקה בזמן ולא שועידה תרדוף ועידה. הייתי מציע לקיים את הועידה החקלאית ב-7 בפברואר.

י. שפריבצק:

אנחנו רגילים שהועדה החקלאית קובעת ברכה לעצמה, איננה תלה בתוך הסדרם של ועידות, ואין היא מוכרחה להיות דוקא באמצע חורף, יכולה להיות גם במרס. מכל מקום, אם אתם רוצים שהועידה תהיה מאורע, עליכם להאחירה. חודש ימים אחרי ועידת ההסתדרות נהיה עוד עסוקים בעניניה.

ה ר ח ל ט :

לקיים את הכנס הראשון של ועידת ההסתדרות לא יאוחר מ-1 בינואר 1945.

אשר לועידה החקלאית ההנחה היא, שרצוי לקיימה בהתחלת מרץ. התאריך הסופי ייקבע על ידי המרכז החקלאי.

ד. רמז:

בענין סדר היום הוצעו כאן שלש תוספות חשובות: שיכון וקליטת עליה; עזרה והצלה, אפיק אשר מוצאו למגבית ההתגייסות; ענינים מוניציפליים. יש לכלול את התוספות הללו במסגרת הכנס הראשון. רציתי לכלול את ענין עזרה והצלה בסקירה הכללית, אבל יתכן שכדאי לומר משהו/באופן מיוחד.

הערה שניה: אל נראה את הצעתנו כספר חתום. יתכן שבדיון בועדה המרכזת ובמזכירות יתוסף משהו. נקבל זאת בהדרכה כללית. אני מניח שהדברים בכללותם יתקבלו, אולי בשינוי מה.

ש. יבניאלי:

בשעת דברי זלמן רמזתי, כי לא אשתתף בערב ברל, אבל אין זאת אומרת שלא צריך לבקש חברים אחרים, שלא באו לידי ביטוי, לומר את דברם. אני כבר דברתי וכתבתי.

אשר לחברת העובדים, הריני חושב שרמז צריך לכלול בסקירה הכללית שלו אתהענינים האקטואליים של חברת העובדים. ביום שלישי שעבר נתקיימה ישיבה של לשכת חברת העובדים עם באי-כח המוסדות. המוסדות מבקשים הנהלה, ודאי שלא הועידה תבחור אותה, אבל היא תעיר על הצורך בכך ותקבל איזו מסקנה והחלטה, שאפשר יהיה להגשים

בכלל, ראינו במכינו את
אותה במועצה. כן דובר על תכנית כלכלית . הסעיף בצורה כזאת: סקירה על היש - לספר לפועלי ארץ-ישראל מה יש להם
מחברת העובדים; ב) שאלות אקטואליות, כגון עבודה שכירה בקואופרטיבים
וחברה לחרושת; ג) תכנית כלכלית כללית יותר. כל זה יכול, לדעתי,
להיכנס לתוך הסקירה הכללית של רמז. הועידה תצטרך לקבל החלטות אחדות -
בענין העבודה השכירה ואולי גם בענין החברה לחרושת; לסמן קוים כלליים
לתכנית כלכלית. בלי זה לא יתכן. זה כולל קליטת עליה, שיכון,
בנין הארץ. קראנו שויצמן יסע לאמריקה לדון על פיתוח הארץ. אנחנו
צריכים, איפוא, לציין את הקוים.

<u>ד. רמז:</u> ועידת ההסתדרות, ואם אנחנו ברצה
אני מזכיר לחברים שזהי על ענין זה. אנחנו עומדים בלחץ
להרבות במרצים, תהיה מערכה גדולה על ענין זה. אנחנו עומדים בלחץ
גדול מבחינה זו ומרצים אין פירושו רק חברי מפלגת פועלי ארץ-ישראל.
משום כך בצטרך לא לפצל כל כך את הענינים. אם נציע 6 — 7 ענינים
וחברי מפלגת פועלי אי ירצו לפתוח בהם - יהיה טרד.
אשר לתכנית הכלכלית, הייתי רוצה שמישהו יתן לי אותה. אני
מוכן לקשטה.

<u>י. שפרינצק:</u> שזה יכלל להיות אחד
בנוגע לסעיף המוניציפלי עלי להעיר,
הסעיפים החמורים בועידה; זה יכול להיהפך לויכוח אבגירלי על דרכה
של ההסתדרות, הרבה יותר מאשר היסול העבודה השכירה. ויתכן שויכוח
פומבי גדול בענין זה לא נוח כל כך. על כן אני מציע לכלול את הסעיף
בסדר היום, מתוך מגמה להעבירו למועצת ההסתדרות, בייפוי-כח מחוקק.
השאלה מסובכה ועדינה מאד ויכולה להרוס את הועידה. ויכוח כזה נוח
יותר במועצת ההסתדרות.

<u>א. בהיר:</u>
מציע שסדר-היום של הכנס יקבע על ידי הועידה המתמדת.

<u>ד. רמז:</u>

כתוב בחוקה שהועד הפועל קובע את סדר היום ואין לשנות מזה.

<u>פ. בשירובסקי:</u>

מציע להטיל על חברינו לא להתפשר בעניינים המורים; על כל פנים במידה שחברינו במזכירות הועד הפועל לא יוכלו להגשים החלטות מזכירות המפלגה בענין זה - יוחזר הוא למזכירות.

<u>ד. רמז:</u>

מתנגד להחלטת המפלגה בענין זה.

<u>א. בהיר:</u>

עוד לא החלטנו - אעמיד את ההצעות להצבעה.

<u>ד. רמז:</u>

חשבתי שהובאה בפנינו הצעה של הלשכה. איש לא חלק עליה כאן. כשבאו כמה תוספות, אמרנו שנשתדל למצוא להן מקום. מה יש פה עוד לדרוש ולהחליט ? אם יציעו פה מעין "מגנה צ'רטה", ללא שינוי - לא אקבל זאת.

<u>פ. לובינייקר:</u>

אני מבין, שהמפלגה מעונינת בקביעת התאריך, מפני שהיא צריכה להיות מוכנה לועידה; אני מבין שהמפלגה יכולה לא לרצות שיועמדו בכנס זה כמה דברים שהיא לא תהיה מוכנה אליהם. פרט לשתי ההגבלות הללו כל יתר הדברים שמנו אותם כאן הם ליגליים, ואין צורך שהמפלגה תהיה לה פרוגרמה מחייבת. אין סכנה שיקרו דברים איומים במזכירות הועד הפועל. איננו מיעוט שם. ומה יכולים להיות הדברים האורדינריים שאחרים יציעו ? אותם הדברים שאנחנו מדברים עליהם, מלבד מה שיציע ערם: ארגון משותף... אולי יתברר במזכירות הועד הפועל שיש צורך בעוד איזה סעיף. אני מציע להסתפק בקביעת תאריך ובציון השאלות שלא תכנסנה לתוך הכנס הראשון: "החלוץ", תרבות וכו'. ברור לכל, שאיגוד מקצועי, חברת העובדים, קליטת עליה, עזרה והצלה מוכרחים לבוא בכנס הראשון. אפשר לסמוך על "הבונדיסט" במזכירות הועד הפועל, שלא

יפקירו את המפלגה.

<u>מ. במירובסקי:</u>

אינני מבין את רגישותו של לוביניקר. איננו יושבים במזכירות הועד הפועל ואיננו יודעים את מהלך הענינים שם, אבל היתה לנו הרגשה של רוגז, כאשר בניגוד להחלטתנו נדחה ענין בחירת מועצת ההסתדרות. (<u>ד. רמז:</u> היתה החלטה מפורשת במפלגה להעמיד את ענין הבחירות רק בהסכמה כללית של כל המפלגות!). - אני מקבל את ההנחה שלאחר שנקבעו כאן דברים, אין צורך לקבוע אותם כהחלטה. אבל יש שני תנאים : שלא תהיה לנו המתעה,לרגל הדרישה לקיים שני כנסים, - שמועצת ההסתדרות תיבחר בכנס השני. את ענין שני הכנסים אני רואה כתנאי אולטמטיבי. מיעוטים לא איכפת להם אם הועידה תשב שבועיים , אני מוכן שכל כנס ימשך 4 - 5 ימים במקום שלושה.

<u>ד. רמז:</u>

כל סדר היום יובא לועדה המתמדת. כל החלטה שתתקבל בועדה המרכזת או במזכירות הועד הפועל בהסכם - לא נשנה אותה בועדה המתמדת. אם לא תהיה הסכמה, הרי יש לנו רוב בועדה המתמדת. וברור לכל, שאחד הצרכים הבוערים, זוהי בחירת מועצת ההסתדרות והועד הפועל.

<u>מ. גרצברג:</u>

אין לראות בזה חטא אם רוצים לסכם שיחה. לוביניקר מציע להסתפק בציון הדברים שלא יבואו בכנס זה. אני חושב שיש לציין גם מה הכרחי בועידה זו. כי אחד הדברים החשובים ביותר אני רואה החלטה בענין האיגודים הארציים.

<u>י. שפרינצק:</u>

לא התעוררה כלל שאלה בדבר ~~האיגודים~~ ענין הארציים. הוא יעמוד בועידה. גם סדרי הועד הפועל תלויים בהחלטה זו.

אני רוצה להסביר מדוע לא יכולנו לקיים בכנס זה בחירת המוסדות. במזכירות הועד הפועל היתה התנגדות רבה לכנס ליום אחד. ניסינו את כל כשרונותינו כדי לגרור אותם אחרי השקפתנו והצלחנו. אולם הם דרשו ערובה לקיום הכנס השני, וראו ערובה בזו באי בחירת המוסדות.

התנאי של נמירובסקי שהפעם יבחרו המוסדות - אין בו צורך. ברור לגמרי, שלא יכול להיות אחרת.

<u>א. בהיר:</u>

אני מוותר על הויכוח הזה - כה ערך הדיון במזכירות המפלגה לחיוב חבריגו במזכירות הועד הפועל. אנסה לסכם . רובשוב הציע עירבוב השאלות. שאלת הנוער ושאלת "החלוץ" היו מתאימות לגבי, אלא שהן מוכרחות לעמוד בועידה המפלגה, אשר נוכל לקיימה רק אחרי הכנס הראשון. איני יודע גם אם שאלת חברת העובדים תוכל להכנס בסדר יומו של הכנס הראשון. דרוש דיון רציני במפלגה על עצם ענין חברת העובדים. על כן הייתי מציע לכלול בסדר היום של הכנס הראשון: א) איגוד מקצועי (איגודים ארציים); ב) פיקוח חברתי - הרחבת ועדת הבקורת או הקמת מוסד חדש (שאלה זו תבוא למועצת המפלגה לפני הכנס הראשון);ג)הרצאה על עזרת והצלה ומגבית ההתגייסות, שלא יהיה אחריה ויכוח; ד) בחירת מוסדות. בענין המוניציפלית אני מקבל את הצעת שפרינצק. בעצם גם סעיף חברת העובדים יכול להתברר במועצת ההסתדרות.

<u>י. שפרינצק:</u>

למה לוותר על סעיף שיכול להרבות תוכן בועידה ? חשוב עצם הדיון, עצם ההתלבטות בבעיות.

<u>פ. לובינקר:</u>

מציע סיכום כללי יותר: לכלול בסדר היום של הכנס הראשון את כל הסעיפים שהוזכרו, מתוך הנחה מראש, שענין האיגוד המקצועי, ענין הבקורת החברתית והעבודה השכירה מוכרחים לעמוד לדיון ולהחלטה; יתר הדברים יתבררו במידת יכולתה של הועידה. אני מקבל גם את הצעת זלמן רובשוב, שיש להודיע למפרע על בחירת עורך "דבר".

<u>א. בהיר:</u>

אם כן, אנו מחייבים דיון והחלטה בשלושת הענינים: איגוד מקצועי, פיקוח חברתי, עבודה שכירה. במידה שאפשר יהיה להרחיב את מסגרת הדיונים, יבוא כסעיף ראשון ענין חברת העובדים, כסעיף שני - המוניציפלית. אנו מצרפים לסדר היום הרצאה על עזרה והצלה.

בענין ערב ברל יש צורך בדיון נוסף. אני מבין את דברי יבניאלי בהצעה ~~[illegible]~~ להמשך באזכרה.

4. <u>ממלא-מקום לאברהם האפט במגבית ההתגייסות.</u>

<u>ס ו כ ם :</u>
לקיים ישיבה של הלשכה עם חברינו במזכירות הועד הפועל, שתדון על המצב במגבית ועל עזיבתו של האפט את עבודתו במגבית.
א. האפט הודיע, כי ב-15 בדצמבר יסיים את עבודתו במגבית.

5. <u>סמינריון לשליחים של ההסתדרות.</u>

<u>א. בהיר</u>

בישיבת הלשכה סוכם להציע להסתדרות לקיים סמינריון לשליחים, מפני שבשל הצורך להכין ולהכשיר שליחים לגולה, לנוער ו״החלוץ״. אנו עומדים בפני תכונה גדולה בשטח הכשרת שליחים לגולה. במועצה האחרונה של הקבוץ הוחלט לקיים סמינריון למטרה זו. עלינו לחתור למצב אשר ימנע צנורות רבים להכשרת שליחים. אני יכולים לראות את סמינריון הסוכנות כמתאים לתכלית זו, אבל רצוי יותר שעוד לפני ועידת ההסתדרות ישב פורום הסתדרותי ויכין שליחים לגולה. כן ישנה הנחה, שההסתדרות אינה צריכה לוותר על הכשרת שליחים לגולה. אני מציע שנחליף כאן דעות אם ברצוננו לקיים סמינריון הסתדרותי, שאם כן - דרוש הדבר פעולה זריזה ומהירה, כי הקבוץ מכין כבר את הסמינריון שלו, אשר עלול לגבש עמדה מיוחדת לחלק גדול של שליחים שיצאו לגולה.

<u>י. שפרינצק</u>

אינני להוט בדרך כלל לסלק תוכן ושם הסתדרותי, אך בענין הנדון איננו צריכים ליצור פיקציות. סמינריון הסתדרותי לשליחים בשום אופן לא ימנע סמינריון של סיעה ב׳ וכו׳ וכו׳. מדובר על ״החלוץ״ אחיד ואז טבעיות שתי פורמציות: א) סמינריון של הסוכנות; ב) סמינריון של המפלגה. יכול להיות קורס הסתדרותי כללי, קורס=חובה, אבל סמינריון הסתדרותי זוהי פיקציה ולא יצא ממנו כלום. והמציאות היא כזו שזו יכולה להיות פיקציה מסוכנת. אני מציע לא לעורר כלל את השאלה, כי היא תהיה סלע מחלוקת והמחלוקת תשאר בין כה וכה.

<u>א. דובקין</u> בהיר לא הבין כראוי את תוכן ההצעה. ~~ההצעה~~ היתה הצעה לקיים שני סמינריונים: סמינריון ההסתדרות לשליחים ל"החלוץ" וסמינריון המורכבות, יחד עם הקרנות, אשר יכין שליחים לכל= מיני תפקידים, מלבד "החלוץ". הצעה זו נתקלה בהתנגדות רוב חברי ועדת חוץ, אבל אני מביא אותה הנה לדיון. הנימוק העיקרי להצעה זו - יתסיבו עם סיעה ב' בתוך הקבוץ. חשבנו שבדרך זו יהיה יותר קל להכריח את סיעה ב' לא לערוך סמינריון מיוחד משלה. אולם אני מסכים לשפרינצק שבתנאים הקיימים קשה לקיים סמינריון הסתדרותי, והשאלה היא כיצד צריכים אנחנו להתנהג בתוך הקבוץ בענין זה.

ב) אין להכניס לתוך הויכוח את שאלת "החלוץ" האחיד.

ג) אין כלל שאלה של הפקעת הענין מידי ההסתדרות.

היו ארבעה סמינריונים בארץ, כולם מטעם המורכבות. היה סמינריון אחד של ההסתדרות - סיעה ב' והשומר הצעיר לא השתתפו בו. אבל בסמי- נריונים ציוניים השתתפו...

ד) אני מתנגד לשני סמינריונים, מפני שאי=אפשר עכשיו להפריד בין תפקידים - זה שליח ל"החלוץ" בלבד וזה לתפקידים אחר. הדברים מסובכים ומשולבים, שליח מוכרח יהיה לעסוק בתפקידים אחדים.

אני מסכים לכך שיש למצוא איזו צורה להכשרת חברי ההסתדרות. אפשר לקבוע, שכל משתתפי הסמינריון מטעם ההסתדרות ייקבעו על=ידי ההסתדרות. רוזנשטיין הביא הצעה נוספת, שאף אותה אני מקבל: אחרי גמר הסמינריון תכנס ההסתדרות את שליחיה ותקיים המשך, שבו יובאו הדברים המיוחדים להסתדרות. אולם אין טעם להשקיע כספים בשני סמינריונים מקבילים. לי נדמה שעם שני תיקונים אלה יכולים אנו להגיע לידי סיכום מוקדם.

ועוד דבר: אם תחליטו על סמינריון הסתדרותי בלבד, לענין "החלוץ", הנוער הציוני הכללי לא ישתתף בו. מבחינה הסתדרותית פנימית לא תתקבל כלום וכלפי חוץ רק תפרידו, ללא צורך. אגב, קבלנו מכתב מרומניה, ששם פועלים שני שליחים של סיעה ב' וארגנו "החלוץ" שמשתתפים בו הכל - כולל הפועל המזרחי והשומר הצעיר. אם שם מותר היה לעשות כדבר הזה איני יודע מדוע/אסור עלינו כאן.

<u>צ. רוזנשטיין</u> אני מציע שני סמינריונים: של המוכנות ושל ההסתדרות, משלימים אחד את השני. אי-אפשר לאסור על המוכנות שהיא תערוך סמינריון ואי-אפשרגם שההסתדרות לא תופיע כגורם בשטח הכשרת שליחים. הצעתי המעשית היא: בוחרים כמאה איש, ביניהם 80 מההסתדרות, נקבעים על-ידה. הסמינריון הראשון יהיה מטעם המוכנות; ~~לאסוף-חדש~~ הסמינריון השני יארך חודש וישתתפו בו רק אנשי ההסתדרות. בסמינריון הכללי ילמדו דברים כלליים - טופוגרפיה, הכרת ארץ-ישראל ותכניות פיתוח, ידיעת המזרח הערבי; בסמינריון השני - שאלות תנועת הפועלים בארץ, ההסתדרות, "החלוץ" ושאלותיהם הספציפיות.

כלפי חוץ
/אני מציע לקרוא לסמינריון זה סמינריון הסתדרותי.

בדמה לי, שסודרס זה מתאים למציאות שלנו - שני סמינריונים משלימים אחד את השני. הצעת גולני - שני סמינריונים לאנשים שונים - איננה מציאותית. אינני מאמין שנוכל לגייס ~~להוציא~~ כל-כך הרבה אנשים.

<u>י. קוסוי</u> אם הנימוק לקיום סמינריון הסתדרותי היה למנוע הקמת סמינריונים של הקבוץ המאוחד והקבוץ הארצי - הרי אין טעם לקיימו, מפני שהוא לא ימנע. אני תומך בהצעת רוזנשטיין. אם ההסתדרות תחליט על "החלוץ" אחד אין זאת אומרת, שלא תהיה בהסתדרות מחלקה ל"החלוץ". אולי מתוך מלחמה עם סיעה ב' והשומר הצעיר. אבל על-ידי כך לא תחדל להיות מחלקה הסתדרותית. משום כך לא יתכן שלא תהיה מסגרת מיוחדת מובהקת בשביל חברי ההסתדרות בתוך הסמינריון הכללי. זה גם יוציא את הרוח ממפרשי ~~מתנגדינו~~ מתנגדינו - לא יוכלו להגיד, שמפלגת פועלי ארץ-ישראל מפקירה לגמרי את "החלוץ".

<u>א. גולני</u> אם הצעתו של רוזנשטיין אומרת, שההסתדרות נגשת לארגון סמינריון וכן גם המוכנות והם נפגשים לתקופה של חודש ללימוד משותף במקצועות משותפים, וההסתדרות ממשיך אחרי-כן בסמינריון שלה - אני מקבל אותה ומוריד את הצעתי על שני סמינריונים בהרכב שונה. אבל תנאי הוא, שההסתדרות אחראית לחלק שלה, אולי גם מבחינה כספית, ומארגנת אותו.

<u>פ. לוביאניקר</u> היה טוב אילו במקום לתאר סבכים לא היינו יוצרים אותם כלל. מה שמוצע כאן כדבר "מסובך", הריהו סבך. עניין

הקבוץ איננו נוגע לכאן ופתרון השאלה הוא בשטח אחר לגמרי: ארגון עמידת חברינו בתוך הקבוץ, אבל לא בקביעת סמינריון. גם לאחר שהוא ייקבע, יהיה סמינריון של הקבוץ המאוחד, לאו דוקא של סיעה ב'. יגידו: הקבוץ מטפל בקליטת עליה והכשרה - האין הוא צריך להכשיר את שליחיו ולחנכם?! ויקבעו תכנית, ואם חברינו לא ישתתפו למעשה בסמינריון זה, זה לא ישנה את העובדה, שהוא יהיה סמינריון של הקבוץ המאוחד, לא של סיעה ב'. את שאלת הסמינריון הזה אין פותרים על-ידי "סמינריון הסתדרותי".

לו עמדנו היום בהסתדרות אחרי הכרעה בענין "החלוץ" היה יותר קל. אבל אנחנו עומדים לפני ההכרעה. ופה לפנינו דוגמה קלסית של אותה שיטה שעל-פיה אנחנו הולכים בהרבה ענינים: פצצה שלא התפוצצה ו...בלבול מוח. במצב זה החלטה "תמימה" על סמינריונין הסתדרותי מקביל הניה מכה מוסרית קשה והכורה לענין ההכרעה בשאלת "החלוץ". ולא פועיל לנו להתעלם מצד זה של השאלה.

ויש צד שלישי לענין זה. היה זמן כאשר ברל כצנלסון ח"י. והיתה אוטוריטה שלא חלקו עליה. וכאשר ההסתדרות החליטה על סמינריון עשה בו ברל כבתוך שלו, ככוונתו. היה מי שחלק, אבל זה היה סמינריון הסתדרותי. ברל איננו ואין נסדר סמינריון עכשיו, מה יהיה תכנו ופרצופו? זה יהיה סמינריון של ויכוחי סרק וחלוקת פרצים לפי מפתח... כזו מוכרחה להיות דמותו היום, עד שלא יסתדרו אחרת הענינים בהסתדרות ולא תוצרנה עובדות בשטח זה, אשר תכבושנה להן הכרה כללית בציבור ההסתדרותי. ואם כך, לשם מה בחוץ קיום סמינריון כזה של ההסתדרות? הייתי מבין את הדבר, לו מפלגות אחרות תבעו זאת מאתנו, כי סירוב היה עלול להביא לדמגוגיה. אולם מפלגות אחרות אינן תובעות - הצריכים אנחנו בעצמנו ליצור את הצרה הזאת על כל סיבוכיה? לשם-מה, מתוך איזה הגיון חינוכי, הסתדרותי, מפלגתי, חלוצי? אל ניצור לעצמנו סיבוכים שאנחנו נשלם בעדם ללא צורך. הסוכנות איננה זקוקה להחלטתנו וצריך להיות סמינריון של הסוכנות. אני יכול להבין אם ההסתדרות תכנס את שליחיה לשלושה-ארבעת ימים אחרי גמר הסמינריון הכללי. קיצור וצמצום לטובת הענין בשטח זה. חודש ימים - פירושו בלגן חינוכי. לדעתי יש הכרח שהמפלגה תשב שבועיים עם חבריה ותסמן קו פעולה, אם עומדת להיעשות פעולה חינוכית גדולה.

מ. במירובסקי אני מסכים, שבכלל היה טוב אילו החליטו ההסתדרות והמפלגה בשאלת "החלוץ" האחיד, אבל קשה לי לקבל כהוראת דרך לזמן ארוך את שתי ההנחות של לוביאניקר. אני מבין, שחברי המפלגה בקבוץ המאוחד לא יערכו מערכה, אם טבנקין וציזלינג ירצו לסדר סמינריון לחברי הסיעה וברוח הסיעה, תחת הסוואת הקבוץ. ההנחה של השניה של לוביאניקר היא, שאם ההסתדרות תערוך סמינריון כזה - תהיה זו הסואה לסידור פדרטיבי וחלוקה על-פי מפתח. אם שתי ההנחות האלו הן הנחות ברזל, אזי הוא צודק. אבל אני חושב אותן להנחות פסאליסטיות, הבאות ר ק מתוך השלמה והנחה שמה שקיים - אסור לשנותו... מזכירות הקבוץ ואנשיה ממרמרים לנו את החיים, שאנחנו מפקירים עצמאות מעמדית, מפקירים את ההסתדרות לציונות כללית אבסטרקטית, כמעט בורגנית, ויחד עם זה אין הם גותנים לבצע שום מעשה מעל הסתדרותי, מתוך שמירה על אופי הסתדרותי כללי, ~~ללא~~ מבלי סידור פדרטיבי - ואם נשתוק על זה, אזי שוב יהיה לוביאניקר צודק. אבל לשם מה אנו יושבים כאן ? כדי לחפש דרך להיאבקות על כך, שמה שההסתדרות הציונית עשתה ויכולה לעשות - תעשה היא וזה יהיה באמת משותף, כולל "הפועל המזרחי". ידיעות כלליות בשטח תנועת הפועלים, שפות, ידיעות הארץ והמזרח - כל אלה הן עיקר הידיעות בשביל שליחות. אחרי הסמינריון הכללי יש לשבת עם אנשינו עוד שבועיים-שלושה, אפילו חודש, לא פגישה של ימים אחדים כפי שציע לוביאניקר, כי אם סמינריון. דבר זה נוח לנו מבחינה תכסיסית ומקל בהרבה על מלחמת חברינו בקבוץ המאוחד. הרי לשם כך אנו יושבים כאן עם חברינו בקבוץ המאוחד - למען הטיל עליהם חובה, שהם רוצים למלאת, אבל בתנאים ציבורים ופסיכולוגיים נוחים יותר.

ומבחינה הסתדרותית: אנחנו יושבים עכשיו עם חברינו במזכירות הועד הפועל ואנחנו צריכים להחליט שהסמינריון ההסתדרות שיבוא בהמשך לסמינריון הכללי לא יהיה מחולק באופן פדרטיבי. אם מישהו לא ישתתף בו - לא ישתתף. אם הסברה היא, שהכל ישאר בתוך הגופים ההתישבותיים - כיצד אפשר לקשרה עם הסברה שיש לקדש מלחמה על "החלוץ" אחיד ? אם אחרי הכל יסדר לו חבר הקבוצות סמינריון לחוד ואחרים לחוד - במה תעסוק המפלגה ? או שאנחנו מוותרים על מעשה הסתדרותי ומשלימים, מתוך גישה פטליסטית, עם הסיכוי שחברינו בקבוץ

לא יהיו בתוך סמינריון הקבוץ; אך שאנחנו מקיימים הן מצוה ציונית כללית
והן מצוה הסתדרותית מיוחדת מצות המפלגה בקבוץ המאוחד ולגופו של
ענין – מצוה למפלגה. הצעת רוזנשטיין מצריכת – זה כדור הידרה לכמה
וכמה מטרות בבת אחת. ההצעה הזאת פותרת את השאלה, אם רק נשתחרר משתי
ההנחות של לוביאניקר, שהן שרירות וקיימות אם לא נעשה דבר נגדן.
ואז אפשר יהיה להלחם נגד עשהו וחלוקת תרצאות על-פי אחוזים ונגד
בזבוז אלפי לירות על סמינריון מיוחד של הקבוץ.

<u>ב. איזנשטט</u> אינני רוצה להסתיר שיש לי דעה אחרת מאשר ללוביאניקר
לעצם הענין של "החלוץ" האחיד באירופה. בענין זה
לא החליטה המפלגה ולא כלום, ואני תקוה, שהמפלגה תחליט על "החלוץ"
<u>הסתדרותי</u> אחיד, עם קשר עודשיני לכל "חלוץ" אחר. על זה תהיה עוד
היאבקות צי ית בתוך המפלגה. אולם אינני רוצה להבריח את ענין
"החלוץ" ההסתדרותי האחיד אגב הסמינריון הנדון. אני מפריד בין שני
הדברים ואסביר מדוע.

אני מתיחס ברצינות לכל החלטותינו והחלטתנו בענין
"החלוץ" האחיד אומרת: חינוך להסתדרות הכללית של העובדים העברים ולשאר
הסתדרויות "החלוץ" מוכרות על-ידי ההסתדרות הציונית. ואז לא יתכן
לגופו של דבר, מחוץ לכל תכסיס והסבון שבשלח שליחים לאירופה ולא נגיד
להם במשותף, שקיים ערך שסמו ההסתדרות הכללית; ולא יתכן שלא נגיד להם
זאת במסגרת של סמינריון של אותה ההסתדרות, שיש לה ערכים משותפים.
למרות הכל יש אפשרות להקים סמינריון של ההסתדרות, אשר בראשו יעמוד
אדם בעל סמכות, אחראי על כלליותה של ההסתדרות. זה גוזו לגופו של
דבר וכלל לא אבין על מה אנו נלחמים, לשם איזה "חלוץ" אחיד, אם המפלגה
תוותר לעמרע לשם "חלוץ" אחיד על כלל חינוכי מלבד כלפי שליחיה.
אני יודע שלא היה קיים דבר כזה כמו ההסתדרות מכוונת את "החלוץ".
אבל זהו התוכן של ההיאבקות – שההסתדרות תכוון את "החלוץ" ואת של יחי ה ?

דובקין עזר לי באיזה נימוק צדדי. הוא טוען שהסמינריון
של הסוכנות יהיה סמינריון לשפות. אני שואל: היכן יהיה המרכז הרוחני
של הסמינריון הזה, שבו ילמדו את השאלות הקשות הקיימות עכשיו בגולה,
יסודיות של
והן שאלות/הציונות, כמו: ריקונסטרוקציה או יציאת אירופה.

ויש גם ניתוק כבד-משקל בנוגע לקבוץ המאוחד.

והניתוק איננו בא מתוך רצון למנוע בעד סיעה ב' לערוך סמינריון - תערוך כמה שתרצה; ואין הוא בא מתוך רצון למנוע את "השומר הצעיר" מעריכת סמינריון. הבעיה המרכזית היא להוציא את המונופולין לבית-מדרש לשליחים ראוי לספו ואשר הדו ישאר בארץ מידי סיעה ב' דרך הקבוץ המאוחד. סיעה ב' עצמה החלה מסמינריון.

לפנינו היאבקות רוחנית עדינה מאד ומקפת מאד. אין לנו עדיין דמות של שליח כללי. ובינתיים טוענת סיעה ב': היכן הוא המקום שבו יקבל שליח את מטענו הרוחני, ותערוך סמינריון משלה. ואז יש ללוביאניקר עצה טובה לחברינו בקבוץ: להיות אקטיביים. לא זו השאלה - השאלה היא במה לבוא לחברים. הנגיד לחברים בכל משק ומשק: לסמינריון של הקבוץ אל תלכו, כי זוהי הסוואה של סיעה ב'. ישאלונו דבר אחר: היכן צריכים שליחים של פועלים לקבל מטענם הרוחני? ואז חבר הקבוצות יעשה לעצמו, השומר הצעיר יעשה לעצמו - והיכן יהיה הדבר המרכזי? (פ. לוביאניקר: ואם יהיה סמינריון של ההסתדרות לא יהיה סמינריון של הקבוץ?...) - הוא לא יוכל להיות מבחינת הזמן. סמינריון הסוכנות ימשך שלושה חדשים. אחריו יבוא סמינריון של ההסתדרות. על-ידי כך יהפך הסמינריון שלהם לנספח. ולא תהיה ההשפעה הגדולה של הקבוץ עם סמינריון מרכזי, שמלבדו אין דבר אחר בתנועת הפועלים; כמו שבהיעדר ירחון של ההסתדרות הופך "בפנים" לדבר שיש לו הד.

אני רואה צורך לכנס ישיבת המרכז או המזכירות אשר בה ~~...~~ נציץ קצת לעומק: מה אנחנו אומרים לעצמנו בתקופה זו של עליה ששית. אל נמהר בענין זה, אל נחתוך בו בלי דיון רציני לעצם הענין; מה זאת אומרת לוותר על סמינריון של ההסתדרות.

<u>א. בהיר</u> הויכוח מעניין מאד, אבל כיון שאני רואה כאן רק שלושה מחברי המזכירות, אני מציע להפסיק ולכנס ישיבה מיוחדת לענין זה. אולם אינני רואה קשר בין הויכוח הזה לבין הסמינריון של הסוכנות. אין כאן חילוקי דעות על כך, שהסוכנות צריכה לקיים את הסמינריון שלה על-פי תכנית שתקבע.

א. דרבקין מציע להחליט בפרינציפ שיתקיים סמינריון של הסוכנות ואחריו - של ההסתדרות. בישיבה הבאה נדון מה צריך להיות תכנו, היקפו וזמנו של סמינריון זה. (ש. לוביאניקר: מתנגד להחלטה כזו) - אם תתקבל ההצעה לא לעכב את סמינריון הסוכנות, הרי יהיה לי קשה לעשות את ההכנות מבלי לדעת אם/יהיה המשך הסתדרותי לדבר.

צ. יחיאלי מתנגד להחלטה על איזה שהוא סמינריון, מבלי שיוחלט לפני כן בשאלת הסמינריון ההסתדרותי. בשני הסמי-נריונים ישתתפו אותם האנשים ויהיה קושי גדול להוציאם מקיבוציהם. בקבוץ מבהרים מאד בענין הסמינריון, מכיון שיודעים על הדיון במפלגה בענין סמינריון הסתדרותי. על כן אין לדחות את ההחלטה. הצעת רובנ-שטיין נראית לי. לא אתנגד לכך שבסמינריון הסתדרותי ישתתפו אנשים מזרמים אחרים - ההסתדרות אינה סוגרת את דלתותיה בפני "הפועל המזרחי".

א. בהיר היום אין אפשרות לסכם בשאלה זו, ביחוד שנתגלו בה חילוקי דעות יסודיים. אני בעד המשך הבירור הזה, בהשתתפות חברינו במזכירות הועד הפועל.

מ. במירובסקי מכיון שאנו מעכבים את הסמינריון הכללי וההסתדרותי, צריך לבקש את חברינו בקבוץ לנקוט באמצעים לעכב את סמינריון הקבוץ. איני מקבל את הסברה שיכול להיות סמינריון הקבוץ בלי חברינו. איני בעד מתן הוראות בענין זה, אבל אם אנחנו דנים במפלגה מה יעשה דובקין ~~ומה לא~~ ומה יש לעשות או לא לעשות במזכירות הועד הפועל של ההסתדרות, הרי עם כל הבנתי את המצב המיוחד של חברינו בקבוץ, איני יכול להסכים ~~לפי~~ להודעה שנמסרה כאן בעקיפין ובלי הסברה, שסמינריון הקבוץ יסודר בהסכמת חברינו. אינה יכולה להיות שום הסכמה מצד חברינו לאיזה סידור שהוא בקבוץ עד להחלטתנו הסופית.

א. בהיר במועצת הקבוץ הוחלט לקיים סמינריון ויש זכות למזכירות הקבוץ לגשת להכנות. אולם במידה שיש גיוס אנשים, הרי עלו חברינו בקבוץ, הן במשקיהם והן במזכירות הקבוץ, שבמפלגה יש דיון על סמינריון הסתדרותי, וזה מעכב. בגבעת השלושה היה ויכוח עם חברינו בענין מסירת המקום לסמינריון של הקבוץ; חברינו דורשים סמינריון הסתדרו

הישיבה ננעלה

החלטות מזכירות המפלגה

מיום 28.11.44

א) <u>עם משלחת ליגה "ירוי" באירן</u>

<u>ד. הכהן:</u>

בעקבות סקירת ד. הכהן ודברי ד. רמז הוחלט לדון מחדש בשאלת עמדתה של המפלגה בליגה. על הלשכה לדאוג לקיום ישיבה לענין זה, לאחר שובו של בן-גוריון, בהשתתפות חברינו בהנהלת הסוכנות והועד הלאומי.

ב) <u>מועד ועידת ההסתדרות וסדר יומה</u>

המשך ועידת ההסתדרות הששית יתקיים בשני כנסים, אשר יתקיימו בגבולות חצי שנה.

הוחלט לקיים את הכנס השני לא יאוחר 7.1.45. סדר היום של הכנס הראשון יכלול: - א) איגוד מקצועי (אגודים ארציים) ב) פיקוח חברתי (שאלה זו תבא למועצת המפלגה לפני הכנס); ג) היסול העבודה השכירה; ד) הרצאה על עזרה והצלה בשבים אלו. ה) בחירות מוסדות.

במידה שהדבר יתאפשר יבוא סעיף "חברת עובדים" ושאלת המוניציפליסטים. מוסכם, שאם שאלת המוניציפליסטים לא תגיע לדיון - יש לדרוש העתקתה למועצת ההסתדרות ביפוי כוח <u>מחוקק</u>

ענין ערב ברל - אם מרצה אחד אם אחדים יעמוד לדיון נוסף.

בסדר היום של הכנס השני: קליטת עליה (שיכון)

ג) <u>ממלא מקום להאפט במגבית ההתגיסות</u>

סוכם: לקיים ישיבה של הלשכה עם חברינו במזכירות הועד הפועל שתדון על המצב במגבית ועל עזיבתו של האפט את עבודתו.

ד) <u>סמינריון שליחים של ההסתדרות</u>

סוכם לקיים המשך הדיון עם חברינו במזכירות הועד הפועל.

פרוטוקול סטינוגרפי
מישיבת מזכירות מפלגת פועלי ארץ ישראל

תל-אביב, י"ד בכסלו תש"ה (30.11.44).

משתתפים החו"ח: א. בהיר, ש. מאירוב, י. קוסוי, י. אורי, פ. לוביאניקר, ב. אייזנשטדט, א. גולומב, ד. רמז, מ. נמירובסקי.

נוכחים החו"ח: א. דובקין, צבי יהיאלי, י. ברפל, זאב גולדברג, ש. שטנגר, י. כהן, ס. מגדל, ח. קרישפין, א. גלילי, א. גולני, א. רוזנשטין.

<u>על הפרק:</u>

שאלת הסמינר לשליחים.

<u>א. גלילי:</u> מבלי לזלזל בערכם של אלה שנתאספו כאן היום, אני מוכרח לציין שמבחינה מסוימת דומה הגרמיום הזה לקודמו. יש קושי ידוע לדבר עכשיו, כי הבירור היה אז באמצע, וכל הנוכחים אז שמעו אותו. ממילא כל המדבר עכשיו יתיחס בודאי לדברי החברים שדברו קודם. זה יכביד על ההבנה ע"י אלה שנוספו הפעם.

האמת היא, שהשאלה הזאת של סמינר הסתדרותי לשליחים או לא סמינר הסתדרותי נוגעת בכמה וכמה שאלות אחרות, שהמפלגה צריכה היתה לדון בהן ולא דנה בהן במשך הזמן והן נשארו ללא פתרון והן מתעוררות אגב הדיון הזה. כאשר שמעתי שלשום את דברי לוביאניקר על הסכויים של סמינר הסתדרותי, הרי לא יכולתי שלא להסכים לחלק מהדברים האלה. הדברים לא היו נעימים כ"כ, אבל אני חושב שבדבריו צויינו סכויים מאד ריאליסטיים של הסמינר אם ננסה להקים אותו. — נכון שלאחר הסתלקותו של ברל אין אדם שהוא ייראה בפרט אחד בבעל סמכות מספיקה בעיני כל חברי ההסתדרות, בין שהיא נעימה בעיניהם הסמכות הזאת ובין שאינה נעימה, אבל שאינם יכולים לערער אותה בעיני כל חלקי ההסתדרות, ואין האדם שעליו אפשר להטיל הקמת הסמינר הזה והנהלתו בהנהלת יחיד. זה נכון. וממילא מתעוררות כמה וכמה שאלות ונובעות כמה וכמה מסקנות. ולוביאניקר צדק בזה, שהענין הזה יכול קל מאד להתנוון לענין של הסכמים ושל חלוקת אחוזיות, של נושאים להרצאות, של מפקידי הרצאה; זה יכול קל מאד להיהפך לחיסול של הדבר שאנחנו רוצים בו. יכולה למעשה להווצר תנועה מאד

סמינריה של מפעל הכשרה הסתדרותי לשליחים.

אומר יותר: אם נבריז בדרך הרגילה על סמינר הסתדרותי וננהג כאשר נהגנו במשך שנים בהסתדרות ובמפלגה לגבי סדור הדברים ולגבי גיוס הכוחות, הרי אני חושב שהתכונה שתיאר אותה לוביאניקר היא תתגשם. וזהי סכנה גדולה. מבחינה אסתטית זה לא יהיה נעים, וזה יכול להזיק הרבה גם במציאות.

אבל יש שאלה אחרת: האם יתכן לוותר על הסמינר ההסתדרותי, ובמה יעלה לנו הויתור הזה ? אני מניח הנחה קודמת שאם נראה שהויתור על הסמינר ההסתדרותי יעלה לנו במחיר גדול מאד, ואם נעשה מאמץ גדול מאד, לא רגיל אצלנו, אז יתכן לקיימו לא בצורה קריקטורית, אמנם גם לא בצורה אידיאלית, אבל בצורה שמחות אז יותר תספק אותנו. אולם זה יחייב הצגת תביעות גדולות מאד. עוד יש למפלגה כמה אישים, אם כי הם אינם רבים, שכל אחד מהם הוא עדיין בשטח מסויים בעל סמכות גדולה מאד, סמכות מתוך הסכמה - בעיני חברי המפלגה, וגם בעל סמכות מתוך התנגדות לדעותיו - בעיני חברים מזרמים אחרים, אבל הם בעלי סמכות בעיני כולם. כאלה הם בן גוריון ומשה זולמן; כל אחד בשטח שלו הוא בעל סמכות לא קטנה. ויש עוד כאלה. אפשר להוסיף עליהם עוד 4-3, איש איש בשטח מסויים, שיש להם עדיין סמכות גדולה. גם בשטח דאגת הבטחון יכול להיות בדבר הזה, גם בשטח החשוב עד מאד של דרכים לא כ"כ מקובלות בעבר לגיוס הפרץ החלוצי בארץ להבאת אנשים לארץ. יתכן ע"י העמדה זמנם ומרצם, אם גם לא במאה אחוז למשך כל זמן הסמינר, אבל לפרקים מסויימים - של 6-7 חברים, להבטיח שמבל מקום המוך המרכזי בסמינר יינתן ע"י המפלגה ושהסמינר לא יהיה קריקטורה.

יכול להיות שאני נאיבי שאני מאמין כי אנחנו מסוגלים למאמץ כזה. אבל בדרך כלל לו היה בא מאמץ בזה והאנשים היו מעמידים את עצמם לרשות הסמינר, יתכן שזה אפשרי.

אגב אני חושב שתכנית הסמינר ההסתדרותי צריכה באמת להיות כזאת שהיא תתן תוכן לשליחי צבור הפועלים בארץ, אבל אין היא מוכרחה להיות שבלונית. זה לא מוכרח להיות דוקא ענין של הסברת צורות ארגון פנימיות בתנועת הפועלים. אבל יש פה אפקים של מפעלי עזרה והצלה, של מפעלים חלוציים לתקופת ההגשמה של השנים הקרובות, אשר לא תמיד יתכן לתת אותם במלוא היקפם בסמינר כללי

א.ג.

מאד, ואם אפילו אפשר לתת אותם כסמינר כללי, אני אומר בגלוי, סוסב שנדלדל קצת את הסמינר הכללי של הסוכנות - אם אפילו יש נושאים שאפשר היה גם שם לתת - ובלבד שנשתדל לרבז מכסימום אפשרי של תוכן לסמינר הסתדרותי בשביל להרים בעיני בולנו איזה ענין.

מהו הענין, שאותו הכרחי להרים בעיני כולם, שבגלל זה נתוץ המאמץ ? אני חושב שלפנינו עומדת בכלל השאלה מה יהיה גורל המלחמה על הכלליות בהסתדרות. יש סקטור אחד בצבור שבו המלחמה הזאת מתבטאת בחריפות יתרה, כי שם המאבק הוא מתוך מגע בלתי אמצעי, וזהו הקבוץ המאוחד. ואינני חושב שזהו הסקטור היחידי שבו אנחנו צריכים לעמוד בהאבקות הזאת על כלליות הסתדרותית. שם זה מתבטא באופן חריף יותר. אני לגסרי תמים דעים עם נמירובסקי, שיש צורך שהמפלגה תתן דירקטיבה מסויימת לחבריה בקבוץ המאוחד בענינים אלה. אני הולך הלאה ואומר, לא שהמפלגה רשאית לתת דירקטיבות כאלה, אלא שבלי דירקטיבות מפורשות מצד המפלגה, בלי בניסתה לאחריות הצבורית של המלחמה אשר תתנהל גם בתוך הקבוץ המאוחד, אינני חושב שהמלחמה הזאת של חברי המפלגה בתוך הקבוץ המאוחד עלולה להצליח. היא לא תצליח אם המפלגה לא תמלא כאן גם בצורה ידועה גם תפקיד אינציאטורי, מבל מקום תפקיד קובע מגמות. זה מתגלה בכמה שטחים, זה מתגלה בענין הזה של הסמינר, זה התגלה אתמול וזה יתגלה מחר. וכן גם בשטחים אחרים: בענין הנוער ומסגרת הנוער בקבוץ המאוחד, בעניני תנוך בלליים. אני חושב למשל לאסון ולקללה מבחינה זו של מלחמה על בלליות ההסתדרות, שבמשך השנים האלה לא הועלה הענין של סמינר הסתדרותי למורים. זה מתנקם בהתלם גם כילדים וגם בבוגרים בקבוץ המאוחד. ואי אפשר לומר שרק חברי המפלגה בקבוץ המאוחד ידאגו את הדאגה הזאת. גם הם חייבים לדאוג, אבל הם חייבים לצעוק באן על שזה איננו, אנחנו צריכים לעשות את זאת. כל זמן שזה לא יהיה, אין לי כל ספק שיחסר יסוד חשוב מאד להצגת הבעיה בפני כל חבר בקבוץ המאוחד: למי אתה ולמה אתה ? האם אתה מחובר לבלליות של פועלים, לשותפות שלהם ואתה מסתגר, או לא ? ביום אין לנו עצם הקרקע שעליו נוכל להציב את השאלה.

אותו הדבר ביחס לנוער. גם פה מלחמתנו בתוך הקבוץ המאוחד נגד יצירת גוש מיוחד של נוער לא תוכל להיות מלחמה

[illegible]

אפקטיבית אם המפלגה כולה לא תקבע בענין זה איזה סייגים ואפיקים ולא תתן כתף להתנגדות שלנו לליבוד נוער הקבוץ המאוחד כולו, נוער כל ישוביו במין גוש שהוא אמנם לא ייקרא רשמית המשמרת הצעירה של סיעה ב', אבל שלמעשה מבחינה אובייקטיבית ישמש בעיקר בתור שכזה.

ואפשר היה ללכת ולהוסיף דוגמאות באלה לא רק משטחי תרבות וחנוך. אבל אני בכוונה מביא דוגמאות משטחי תרבות וחנוך, כי גם הענין הזה של הסמינר ההסתדרותי מונח ג"כ בשטח זה. אין לעשות לדעתי איבקואציה של המפלגה במכוונת את פעולות ההסתדרות מתוך כל השטח הזה של מפעלי תרבות וחנוך והדרכה צבורית, אין לעשות את הדבר הזה מעכשיו לנחלת זרמים בלבד.

ונכון שקשה מאד שלא לוותר, שקשה מאד לא רק להכריז על פרוגרמה, אלא גם לקיים אותה. אבל אני חושב שבנקודות מסויימות - בענין הסמינר לשליחים, בענין רשת החנוך ההסתדרותית האפקטיבית, בענין הסמינר למורים ובענין הנוער - בכל ענין וענין בזה צריך לערוך קרב וצריך לבוא בפרוגרמה קונקרטית וצריך לגייס את כוחנו אנו בשביל המאמץ הדרוש. אפשר שמישהו מהחברים יראה בזה רק נאמנות לסיסמאות שהיו לנו פעם, שהנה פעם אמרנו שמפעלי חנוך והרבות בהסתדרות צריכים להיות כלליים, ואם כן יש קונסרבטיביות של אדם שאיננו רוצה לוותר על סיסמה שהיתה פעם וכבאילו עכשיו המציאות נשתנתה ואולי צריך לשנות את הקו. לדעתי אין בזה משום קונסרבטיביות, אלא זוהי מלחמה על אנשים ועמדות בתוך תנועת הפועלים. אם אתם חושבים שאפשר יהיה א) לשמור על הנפשות שריכזנו מסביב המפלגה, למטל בתוך הקבוץ המאוחד, ב) להרחיב את חוג השפעתנו ואת תחום השפעתנו - ואין זה מן הנמנע, הרי לא נוכל להשיג את זאת רק ע"י כך שנדבר באופן סתמי לגמרי על השתייכות למפלגה מרכזית מכוונת של צבור הפועלים ולא נציג ענינים קונקרטיים שבהם נאבק ושעליהם נאבק ולא נתן דוגמאות קונקרטיות איך ומדוע ובאיזה תחום, אשר לשליטתו באורגניזציה קבוצית ואת אנו מתנגדים, מתנכר לכלליות הפועלים ויוצר מסגרת מיוחדת משלו - אם מול זה לא נציג אלטרנטיבות משלנו, הרי אין כל תקוה למעמדנו בתוך הקבוץ המאוחד.

ואין זה ענין מקומי של החברים החיים בצורת-חיים זו, במסגרת האורגניזציונית הזאת, אין זה ענין הפרטי או המקומי.

א.ג.

בכלל מפלגה, שהיא קבלה בתנאים קצת לא רגילים, בשעת דריבות וערות פוליטית גדולה מאד של צבור הפועלים, בשעה שהיתה מיסמת גדולה נגדה, מפלגה שריבזה בתנאים אלה 53% של קולות ומפלגה שהדבר הוא חיוני בשבילנו שהיא תוסף להדריך את תנועת הפועלים ואת הציונות, - מפלגה הנמצאת במצב בזה אינה יכולה ב"ב בנקל לעשות איבקואציה, ואפילו בתחלה רק פסיכולוגית, ממקומר זה אז אחר בצבור הפועלים, מאיניציאטיבה פעילה שם. כל תזוזה של אחוזים מעטים עלולה לדעתי להביא שואה על עצם האפשרות של הדרכת הציונות ע"י מפלגתנו. בדרך להדרכה הציונות יש עמדות מפתח, אחת מהן היא שליטה אפקטיבית במפעל קיומה של התסתדרות. והעמידה על כך שצבור חברי המפלגה בתוך הקבוץ המאוחד יוכל לקיים את מעמדו ולהרחיב את תחום השפעתו, זהו אחד מהדברים החיוניים שיש לנו במפלגה. ואם זה כך, נחוץ להם תוכן לחברות במפלגה. אז זה צריך להיות ענין של עמידה על כל עקרון שסיעה ב' מתנכרת לו. צריך לתת לזה בטוי. במקרה זה הבטוי הוא הסמינר ההסתדרותי.

ואני יודע שיכולים להיות חברים שיחשבו שלא גורא אם לאחר הכל יתקיים סמינר מיוחד גם של הקבוץ המאוחד בשביל שליחים. אני אינני בדעה זאת מפני סבה פשוטה עד מאד. בדרך כלל יכול בודאי להיות לקבוץ המאוחד סמינר לבירור שאלות המיתודיקה שלו. אבל אם אנחנו מדברים על סמינר לשליחים לגולה, אני מעמיד בסימן שאלה גדול מאד את ההצדקה לקיום סמינר מיוחד לשליחים. יש לזה הצדקה במובן אם אין בדרך כלל סמינר לשליחי פועלים. את ההצדקה הזאת אנחנו צריכים לבטל. אבל אם יש סמינר כללי לשליחי פועלים, אז אינני יודע אם נכון הוא שכל צורת ארגון של התישבות תקיים סמינר מיוחד לשליחיה. כי מה יש ? ענינים כלליים של צבור הפועלים יתבררו בסמינר הכללי מתוך ויכוח. ואין זה ב"ב גורא אם יהיה ויכוח. מה יש עוד לברר בסמינר המיוחד לשליחים ? אני מבין שיכולה להיות פגישה קצרה בשעת הצורך לקיים קשרים, ליצור אינפורמציה, ליצור אצל החברים הנשארים הרגשה חיה של קשר עם הגולה. אבל מה עוד נחוץ ? העיקר הוא ברגע לא זה. אנחנו יכולים אח"ב לחלוק בינינו בנקודה זו, האם כדאי או לא כדאי להשלים עם זה שיהיו גם סמינריונים מיוחדים לשליחים מארגונים שונים או לא. אבל השאלה

הזאת בכלל אינה אקטואלית כל עוד לא הוחלט אצלנו על קיום סמינר המחדרותי. כי ברור דבר אחד: אם אין סמינר המחדרותי, אז אפשר וקל למצוא גם הצדקה תיאורטית לקיום סמינריונים מיוחדים, ואין גם כל אפשרות מעשית למנוע בעד קיום סמינריונים בהכניה רחבה ובאיזה היקף אידיאולוגי בלתי רצוי ביותר של כל זרם התישבותי שירצה להקים לו סמינר כזה.

בעצם אני בא כאן רק להוסיף על דברי ברוך שדבר על אותו הענין שלשום. אבל אני צריך לומר, שבעיני השאלה הזאת היא,אם אפשר לומר כך, אבן בוחן לכך אם המפלגה חדע במצב בו היא נמצאת לאחוז באיניציאטיבה ולהיות למדריכה את כל חלקי הצבור השונים שהם רוצים להחלכד סביבה. ברור שבלי ממממ סמינר המחדרותי אנחנו מפקירים כבר עמדה גם פרינציפיונית וגם מעשית אחת. הוא הדין יחול על כל ענין דומה, כאשר יבוא אצלנו לדיון. בודאי שיכול קל מאד לקרות שמפעל כזה יגיע אצלנו לצורה קריקטורית. אולי לפני 6-5 שנים לא הייתי מאמין שזה יכול להגיע לידי כך. כיום אני מאמין שזה אפשרי בהחלט. אבל מפני זה עלינו להחליט לדעתי בחיוב בענין הסמינר המחדרותי, אבל מתוך ידיעה ומתוך הטלה חובה על קהל חברים מצומצם, שאם כי הם עסוקים וטרודים וקשה להם להתפנות - להקצות, לדוגמה, שבוע של ישיבה רצופה בסמינר; אין זה חשוב כרגע אם אלה יהיו 4 ימים או עשרה ימים, אבל אני רוצה לתת דוגמה מהי הדרך שעלינו לנקוט בה, היינו לא דרך של ביקור חטוף, אלא ישיבה באיזה פרק זמן, שבו יהיה האיש הזה למרבו ולמרבו (ה"ר" מחוחה) מחשבה בין אלה שנתקהלו, למכוון המחשבה שלהם. אז תהיה דמות לסמינר הזה וכבוד בעיני המשתתפים וגם בעיני אלה שבחוץ. אני יודע שלא קל להציג דרישה כזאת לגבי בן גוריון ולגבי משה ולגבי זלמן ולגבי אליהו ולגבי עוד כמה חברים שבודאי באים בחשבון בשביל זה. אבל זהו התנאי להחלטה אחראית בשביל הקמת סמינר המחדרותי. אם את זה איננו יכולים לעשות, אז אני מצטרף למסקנות של לוביאניקר, כי יש עשיה שהיא גרועה מאי-עשיה. זה יכול קל להיות. זה כבר קרה אצלנו לעתים. אבל נדמה לי שאיננו הושבים על השנתיים הקרובות בחיי המפלגה מתוך אוריינטציה כזאת. לכן אני מרשה לעצמי הפעם להיות אופטימי, ואולי נאיבי. ואני מציע הצעה לגמרי קונקרטית, לקבל החלטה על תנאי - ואני יודע שיש חבר אחד

א.ג.

שהוא יותר מדי רחוק מכאן, בן גוריון - ושקולגיום של שלשה יוכל לקבוע עד מחר רשימה מצומצמת של חברים שהם צריכים להתחייב על השתתפות בזאת במדריכים למספר ימים רצופים ולא רק במראים אכסומיים. ואם החלטה זו מתקבלת, אז צריכים להגשים את הסמינר ההסתדרותי, והוא יוכל להיות בעל דמות.

אחריו דבר ש. שפגר

<u>ש. שמגרו:</u> כפרומני שאותם החברים הדורשים את הסמינר ההסתדרותי מתעלמים מעובדה שבכל זאת השתנה משהו. ברור שאנחנו לא נכנע למציאות המרה. אבל השאלה היא אם הרגע הזה מתאים, ואם המעשה הזה של הסמינר הוא האמצעי כדי להגיע לאותו דבר שגלילי התכוון אליו. יש לי הרושם, שכל זמן שלא הגיעו כאן לסדרים יותר מעשיים של שיתוף עם המיעוט, יתכן מאד שהענין הזה ייהפך לדבר של טרף בין המיעוט והדבר יכול לצאת רע מאד.

אנחנו מעוניינים/שבזמן הקצר ביותר יבינו את השליחים ושהם גם יצאו לגולה. אם אפשר לעשות את זאת במסגרת המוכנות, אינני רואה כל סבה מדוע לא לעשות את זאת. ברור שרוצים להביטח את הרוח החלוצית. במה תתפר הרוח החלוצית בסמינר של המוכנות ? ישתתפו בסמינר בס"ה 80-90 איש, ביניהם יהיו אולי 15-20 מהפועל המזרחי, יתרם יהיו חברי ההסתדרות על כל פלגיה. אם כן אני חושב שהנמוק הזה איננו משכנע בשביל לדרוש גם סמינר מיוחד. נוסף לכך: מי יציע את המועמדים ? מי יאשר אותם ? ומי יקבע את תכנית הסמינר ? אמנם אומרים שההסתדרות צריכה לאשר את המועמדים. אבל ההסתדרות או איזו שהיא מחלקה בהסתדרות אינה יכולה להכיר את החברים, מרת תכונותיהם. אם כן צריכים כל הזרמים, אם זה יהיה הקבוץ המאוחד או תנועת המושבים והארגונים או הנוער הציוני הכללי או השומר הצעיר או חבר הקבוצות, יצטרכו להציע כל אחד את מועמדיו, ואינני מתאר לי שאת"ב איזה מוסד הסתדרותי יפסול מועמדים. באופן מעשי זה יתקבל כך. ואשר למרצים, גם לנו ברור מי יהיו המרצים ומארגני הסמינר הזה שנקרא הסמינר המוכנותי. מז"ם היוזמה שיצאה לסמינר זה יצאה מחברים היושבי כאן ושהם שותפים למפלגה זו. אין איפוא כל סבה שמבחינת התוכן ומבחינת ההרכב של המועמדים והשליחים והמרצים תפגע הרוח הזאת החלוצית או שייגרע משהו מאותה הרוח שצריכה להיות בסמינר הזה.

אני יכול להבין שרוצים כאן לשמור על הפרסטיג'ה של ההסתדרות ואינם רוצים לוותר על עמדה בה חשובה, שהנה ההסתדרות היא שמכינה את השליחים והיא היא השולחת אותם לחו"ל. לזה צריכים למצוא את ההצעה המתאימה המעשית.

אולם לא רצוי לדבר כאן על דברים עקרוניים. עד כה לא ברור לגמרי מה יהיה תוכן הסמינר הזה, מי ישתתף בו. אני מתאר לי, שאם הסמינר הזה יהיה מוקדש בראש וראשונה ללימוד שפה, אז

צריכים לתכן

צריכים להקדיש מקום מבובר לעניני ההסתדרות, לענינים הכלליים, לנושאים הכלליים. ההדגשה מה אנחנו נעשה מטעם ההסתדרות, תיקבע ע"י התכנית הכללית של הסמינר. רוב החברים המובנים עכשיו להתנדב לסמינר כזה, מעוניינים בראש וראשונה ללימוד שפה.
אותם המועמדים שאנחנו יכולים להציע ישבו כבר על אותם הנושאים שאפשר להרצות בסמינר כללי. קשה מאד יהיה להגיע חברים ממקום לבוא לסמינר כללי כדי ללמוד בו תורה במשך שלשה חדשים.
החברים שאנחנו יכולים להגיע היום בשביל המשלחות הראשונות הם אנשים מנוסים פחות או יותר בשטח הגולה ובשטח פעולה צבורית אחרת, ואנחנו איננו צריכים ללמד אותם תורה. העיקר יהיה אצלם לימוד השפה. אם כן כל הבעיה העקרונית מה יהיה תוכן הסמינר מבחינת ההסתדרות והסוכנות מאבדת הרבה מחריפותה. כל זמן שהשאלה הזאת לא הוברה די צרכה, קשה מאד גם לקבוע כאן האם התוספת שהוצעה בישיבה הקודמת תהיה של שלשה ימים או של חודש. מתוך הנסיון שהיה לי עם אנשים הבאים בקשר בשביל שליחות, יש להניח שלא נגיע אנשים לשבת שלשה חדשים בסמינר כללי, ובודאי לא אם נגיד חודש אחד לסמינר הסוכנות וחודש נוסף לסמינר ההסתדרות. הדבר הזה לא יתקבל ע"י המועמדים שצריכים להתיחס לדבר הזה בכל הרצינות. אחרת היה אילו מדובר היה על סמינר בשביל אנשים צעירים, שאנחנו צריכים להכין אותם מתוך פרספקטיבה רחבה יותר. האם השאלה הזאת עומדת כבר בסמינר זה ? באשר תעמוד השאלה על אנשים צעירים, מוכן אני להכנס באותו הבירור הפרינציפיוני, אם האינציאטיבה צריכה לצאת מן ההסתדרות או הסוכנות. אבל לגבי המועמדים הבאים בחשבון אין השאלה הזאת עומדת. הם אינם צריכים לינוק מהרות החלוציה שבסמינר ואינם צריכים ליהנות שם מהשקפת עולם. (א. גלילי: האם אתה חושב כי בענינים ציונים מדיניים ברור להם כבר הכל ?) אם כך הוא הדבר, אז מה מצבנו בתוך הסמינר ההסתדרותי קל יותר מהמצב בסמינר של הסוכנות מבחינה מדינית ? במה יגרעו אנשי הפועל המזרחי שישתתפו בסמינר הסוכנות או יקלקלו אותו הענין שאנחנו מעוניינים בו ?

אני מציע שלא נקבל החלטה פרינציפיונית. דבר אחד נדמה לי ברור - ולזה גם הטבימו פחות או יותר אותם החברים שהציעו סמינר הסתדרותי - שלא נוכל לעשות שני סמינריונים מקבילים עם אותם המשתתפים. המדובר הוא על תוספת־מה לסמינר הכללי, תוספת בת

חודש ימים או בת שבוע או בת שלשה ימים. את השאלה הזאת אנחנו צריכים להשאיר עד לאחר בירור תוכן הסמינר. אני חושב שהתוספת הזאת היא הכרחית, שבתום הסמינר הכללי ישבו מספר ימים ויקדישו באופן מיוחד לשאלות התסתדרות. ולתוספת הזאת תהיה נתוצה עוד תוספת, שכל זרם וזרם יעשה, הקבוץ, השומר הצעיר, אאא ובודאי גם הנוער הציוני יוסיף מה שיש לו להוסיף. ויש לברר מה יהיה תוכן הסמינר העיקרי ומה אורך התוספת שנוכל להציע.

<u>פ. לוביאניקר:</u> לדברים שאמרתי בישיבה הקודמת אני רוצה להוסיף עוד הערה לצד נוסף של הענין שאנחנו במעט לגמרי מתעלמים ממנו, וזהושבוזו של האדם לחיות בסמינריונים גם הוא מוגבל, אם אין אנחנו באים ליצור אוניברסיטה, שאדם מבקר בה ארבע שנים לשם פרנסה שלו או להכין לו פרנסה. התמונה המציאותית מהתצעות מצטיירת כך: יהיה סמינר של המובנות שימשך שלשה חדשים (<u>א. רובקין</u>: יש הצעה שהלמודים הכלליים ימשכו חמשה שבועות, ולימוד שמות יוקדשו 2-3 החשים.); אח"כ יצטרכו אותם האנשים מינוס אנשי „הפועל המזרחי" האומללים, שבגללם אי אפשר להיות והם מקלקלים לנו את הכל, יצטרכו לשבת בסמינר הסתדרותי, שאיך זה הוא לא יהיה לפחות חדשיים; לפי כל הדעות זה לא ימנע את הקבוץ המאוחד מלארגן סמינר משלו, ונניח שהוא לא יהיה 3 חדשים אלא 5-6 שבועות. ואם הקבוץ המאוחד יעשה סמינר, ברור שגם חבר הקבוצות יעשה ומישהו אחר יעשה. ואם יהיו כ"כ הרבה סמינריונים, איך זה לשבת המפלגה לא תעשה גם היא איזה סמינר קצר למשך שבוע או שבועיים ? אנחנו מגיעים באופן כזה לאבסורד הזה של הבניה למורים לששה או לשבעה חדשים, ועל פי רוב לאנשים מבוגרים שכל אחד מהם עבר כבר לפחות שני סמינריונים וקרא את הספרות ושמע את הנאומים האלה או חלק גדול מהם ואת ההרצאות ואת הויכוחים. האם בעיבוד התכניות האלה אנחנו לוקחים בחשבון גם את הצד הזומני המשום הזה ?

אחריו דבר ש. מאירוב

"בג" לפניו דבר פ. לוביאניקר

<u>ש. מאירוב:</u> לצערי לא השתתפתי בישיבה הקודמת ולכן יכול להיות שכמה נמוקים או שבלולים אינם ידועים לי.

מצבנו בענין זה קשה. אנחנו מטפלים בענין/אגב ענין אחר גדול שטרם הוכרע, שאולי טרם תוכרע במפלגה ובודאי שלא הוכרע בהסתדרות, וזהו ענין החלוץ בכלל. אנחנו מדברים על שליחות ומתכוונים לא רק אל החלוץ, אולם בשורה הראשונה אל החלוץ. כחוכנו עוד לא באנו לידי גמר בענין זה. מתאום אנחנו נאלצים לדון בענין שהוא צריך להיות בכל זאת מועל יוצא מהכרעה מסויימת בעניני החלוץ. כך שהענין הזה הוא ענין קשה.

אבל אני מקבל את המציאות כמו שהיא. כבר העירותי במקום מסוים, בישיבת מזכירות הועה"פ, באשר מסרתי דו"ח משליחות מסויימת שהייתי בה, שהכרחי להציג את הענין הזה לבירור. ואז רמז העיר לי שהמקום הטבעי לכך זוהי ועידת ההסתדרות. אינני יודע אם אנחנו כבר מוכנים לכך. בינתיים אני שומע שזה נדחה לכנס השלישי של הועידה. <u>(ד. רמז:</u> הדבר נדחה רק בגלל אי נכונות המפלגה. אם המפלגה תהיה נכונה, לא תהיה כל סבה לדחיה.)

אני רוצה בכל אופן לומר את דעתי בענין זה, אם כי אינני יודע אם יהיו לי הרבה תומכים בענין זה. אני חושב את הסגמה שנקבעה ע"י ועדת המפלגה, ובסדרונני ע"י מוסדות יותר גבוהים, בשאלת החלוץ תואמת לסגמה הטבעית של מפלגתנו. אולי זה חלום ואולי זה דבר בלתי מציאותי, אבל אני חושב את זה למגמה טבעית של מפלגתנו שהיא מוצדקת מכל הבחינות. אינני רוצה ברגע להאריך בזה. בשעה שנדון בזה, אהיה מוכן לנסות לבסס את דעתי זו. ומבחינה זו הייתי רוצה בתנאים רגילים ממינר של ההסתדרות הציונית להכשרת שליחים כדבר שצריך לספק אותי מכל הבחינות. ואילו היינו בהסתדרות הציונית ובהסתדרות במצב כזה שהיינו יכולים לבצע מפעל כזה, הריני מאמין שזה היה נותן גם את השליחים הטובים בשביל בנין ההסתדרות להבא. אני חושב כי אותם החלוצים היו בונים הסתדרות מצויינת להבא. אבל אנחנו חיים במציאות מסויימת.

הנסיון המעט שיש לנו בארצות אירופה [illegible] שנפתחו מחזק את דעתי הנ"ל. ראיתי שחברים ממפלגות שונות, וגם ממפלגות שאת ענין החלוץ ההסתדרותי או הסוכנותי כפי שהם

מכניסים אותו במרכאות והוא אצלם ללעג ולקלס והם עושים מזה קרנים לנגח אותנו ולהוכיח בגידה מעמדית מצדנו ובל מיני פשעים וחטאים, אז בכל זאת האנשים האלה במדה שיש להם מדה של אחריות, בשהם נפגשים עם אותו הנוער בגולה שצריך לטפל בו, אין להם דרך אחרת אלא לחפש דרך להקמת חלוץ אחיד. ואני רואה דברים כאלה במדה ידועה - אינני רוצה לצייר את הדבר הזה בצבעים אידיליים, כי זה איננו כך - ואני רואה התחלות חשובות כאלה ברומניה ובבולגריה, ואני מאמין שבמדה שבאמת מתמסרים לזה אנשים אחראיים הרואים מה שלפניהם, הרי הם יהיו מוכרחים ללכת בדרך הזאת.

אבל אנחנו נמצאים כאן בתנאים מסויימים, ואני צריך לבחון, אם בתנאים האלה נאחז רק בדרך זו, האם אנחנו מתקרבים אז לאותה הפעולה שאנחנו רוצים לעשות בתוך החלוץ וגם כתוצאה מזה לבנין ההסתדרות בפי שהיתה רצויה לנו או שלא נתקרב לכך. לאור זה אני רואה בפשטות ובבהירות, שאם יהיה רק סמינר של ההסתדרות הציונית ושל הסוכנות היהודית, ברור לי שיהיו אז גם סמינריונים נפרדים, ולא רק שיהיו סמינריונים נפרדים אלא שהסמינריונים העיקריים יהיו נפרדים, כי יהיה לא רק סמינר נפרד של הקבוץ המאוחד. זה טבעי שאם יהיה סמינר מיוחד של הקבוץ המאוחד, מוכרחים יהיו להיות סמינריונים מיוחדים של כל צורות ההתישבות. אני רואה כאן לפני חברים אחדים של תנועת המושבים, ואינני רואה שום סבה מדוע הם לא יקימו סמינר מיוחד להדרכה שליחים לחו"ל, אם הקבוץ המאוחד יקים סמינר כזה. ומדוע לא יעשה זאת חבר הקבוצות ? להיפך, הם יהיו חייבים לעשות את הדבר הזה. אילו הייתי במקומם והייתי רואה איך הכל הולך לפי הקוים האלה, הייתי עושה זאת עמם. מצב כזה אחשוב לאבסורד לגבי חנוך הדור שם. ולכן בתנאים אלה ובהבנה שזה יעשה באותו המאמץ הגדול שעליו דבר לסיה - ובזה עוד לא נגמר - אני רואה בסמינר ההסתדרותי לא רק דבר שהוא דרוש לגופו, כי אם גם סבר מסויים. אינני אומר שגם אז אחרים לא יעשו סמינריונים מיוחדים, אבל אני רואה בכל זאת בזה סבר מסויים, אם באמת אנחנו נשקיע בזה את המאמצים הדרושים. צריכה בזה העצם להיות שותפות מסויימת בין הסוכנות ובין ההסתדרות, התכנית צריכה להיות מעובדת באופן משותף. יש אולי מקצועות ידועים וענינים ידועים שילמדו אותם או ידונו בהם בסמינר של ההסתדרות הציונית ויש כאלה שידונו בהם בסמינר של ההסתדרות. צריך להרחיב עת קצת

גבול האפשרות את העניינים שידונו בהם בסמינר התסדרותי.
אינני מקבל את הדעה שכל האנשים חכמים ונבונים. אני בכל אופן הייתי מאושר אילו הייתי יכול לשבת כמה חדשים וללמוד עניינים ברצינות - לא להתפלסף על קוצו של יו"ד, כי אם ללמוד ברצינות כמה עניינים הדרושים עכשיו בשביל איש היוצא לגולה. אני חושב כי בחלוקה נבונה של הדברים ובהשקעת כוחות גדולים בענין זה אפשר להרים את הסמינר לדרגה של מפעל גדול. ואז ע"י עצם הדבר הזה אנחנו מקיימים סבר מסויים.

ואני אומר בפירוש שאם לא יוקם סמינר הסתדרותי, צריכה לפי דעתי המפלגה להקים סמינר משלה. או סמינר הסתדרותי או סמינר מפלגתי ; אם לא נצליח להקים סמינר הסתדרותי בצורה ובתוכן הדרושים לנו - ואני בכל זאת אינני חושב שהדבר הזה הוא בלתי אפשרי - אז עלינו להקים סמינר מפלגתי, ורק סמינר מפלגתי לשליחים. כמובן איננו גוזרים על שום זרם שלנו שהוא רוצה לאסוף את אנשיו ולהרביץ בהם תורה, אבל העניינים היסודיים צריכים להנתן בסמינר מפלגתי אם לא בסמינר הסתדרותי.

יותר מזה - אם כי אני יודע שהדבר הזה יהיה קשה באופן יוצא מהכלל לחברינו בקבוץ המאוחד - אני סבור שאין שום יסוד לחברי המפלגה בקבוץ המאוחד לראות בהנהלת הקבוץ המאוחד איזו שהיא סמכות חנוכית. אנחנו צריכים לפרוק מהם את הדבר הזה. אין שום סמכות חנוכית להנהלת הקבוץ המאוחד, ולחברינו בקבוץ המאוחד צריך להיות אומץ לב לקבוע זאת. אנחנו צריכים להשתתף או בסמינר הסתדרותי או בסמינר מפלגתי. אין לנו שום ענין ושום תוכן חוץ מתוכן מהרס, להיות בסמינריונים נפרדים של הזרמים ההתישבותיים, ואז כל צורות ההתישבות שלנו ישתתפו בסמינר הכללי, או שזה יהיה סמינר ההסתדרות או סמינר המפלגה. אני חושב שלא יהיה כ"כ לחברי איזה זרם להתנגד לסמינר הסתדרותי אם אנחנו נתן לו את התכונות הדרושים. כמובן שזה לא יהיה לנו קל. לא יהיו לנו חיים נוחים בין אם נלך בדרך זו ובין אם נלך בדרך אחרת. בשום דרך אין חיים נוחים. אם ענין הסמינר ההסתדרותי לא יצא לפועל, הרי אז שיקומו סמינריונים של כל צורת התישבות לחוד או שיהיו סמינריונים מפלגתיים לכל מפלגה ומפלגה. את הדבר האחרון אחשוב לדבר יותר טוב מאשר סמינריון מיוחד לכל צורת התישבות. אבל אני חושב שעוד אין אנו עומדים בפני ברירה

[illegible]

כוו ושיש לנו אפשרות במאמץ הגון ובריכוז מספיק של כוחות הדרכה ובמאמץ מסויים בקביעת התכנית ובירור הענינים הכרוכים עם הכנית הסמינר, להרים את המפעל לדרגה חשובה.

אני מסכים שאין לנו עכשיו אישיות כזאת בעלת סמכות כמו שהיה ברל. ומה היה בשהיה ברל ? מה היה בשנים האחרונות ? הרי גם כשהיה ברל, לא היתה לנו אפשרות כזאת. אינני רוצה להכנס עכשיו לפרטי הדברים. אולם בכל אופן אין להתלות בזה שהוא עכשיו איננו אתנו. עלינו להתגבר ולעשות את המפעל עכשיו. במסבות הקיימות אני חושב שהמפעל הזה של הכשרת שליחים צריך להיות מפעל משותף של ההסתדרות הציונית וההסתדרות, וצריכה להיות חלוקה נכונה והגיונית של הענינים. זה צריך להיות מפעל מותאם. מובן שלא נכניס את חברי „הפועל המזרחי" לסמינר ההסתדרותי, אם כי אני מצטער על כך. אינני עומד ברגע גם על ענין הרציפות של שני הסמינריונים, - צריך עוד לחשוב על כך - אבל הפעולה צריכה להיות מתוך התאמה בתור מפעל משותף. אולי גם „הפועל המזרחי" ימשיך להשתתף גם בסמינר ההסתדרותי. הנה החברים שלנו ברומניה מצאו אפשרות להקים סמינר משותף עם „הפועל המזרחי". אמנם חברי „הפועל המזרחי" אינם מתחייבים על זיקה להסתדרות, כי אם על אותם היחסים להסתדרות כמו שישנם בין „הפועל המזרחי" ובין ההסתדרות בארץ. הצורה הארגונית אינה פשוטה, כי אין מקום לצורה ארגונית פשוטה, אבל המגמה היא בריאה מאד. לצערי ההכשרה איננה משותפת, אלא נבדלת. בכל אופן זה יותר טוב ממה שהיה יכול להיות. עצם העובדה שמצאו אפשרות לעבוד יחד עם „הפועל המזרחי" היא בעיני חיוב גדול שבגדולים. וההחלטה על הוצאת עתון אחד ועל פעולה תרבותית מאוחדת - כל אלה אינם מן הדברים הקטנים. - אני חושב כי במסבות הנוכחיות זהו המוצא הטוב ביותר. אני חושב שהדבר הזה אפשרי. צריך להשקיע בזה כוחות גדולים, כוחות תרבותיים גדולים. הדבר אפשרי ונחוץ. אני נגש לזה לא מבחינה הכספית של המפלגה, אלא מבחינת עצם הענין. אבל גם מבחינה הכספית אינני מבטל את ההצעה הזאת. לא יהיה קל לאחרים להלחם נגד זה. ואם ילחמו נגד זה, אז נקים סמינר מפלגתי.

אני בעד זה שהמפלגה תגזור על חבריה בכל צורות המחייבות לקבל את תנוכם לשליחות בגולה אך ורק בתחומי המפלגה או בתחומי ההסתדרות, כי אינני חושב שיש לנו צורך להסוות מפעל של סיעה כי במפוח כללי. איננו מעוניינים בדבר הזה.

ד. רמז: ברור שיהיה סמינר הסתדרותי, וברור שאי אפשר בלי זה - לשם מה הדיונים הארוכים ? הייתי מציע שיאגיעו. וזהי הישיבה שדנים בענין, והענין איננו טעון כ"כ הרבה דיונים, מפני שברור שעלינו להשלים את הסמינר של המזכנות וברור שטוב להשלים אותו בהסתדרות ולהלחם על זה, גם אם סיעת כ' תתנגד לכך. היא גם לא תוכל להתנגד. יש לשמור על את שענין שליטת ההסתדרות בענין זה תהיה שליטה גמורה גם בענין האישי וגם בענין הצורה.

א. רובקין: אני מציע ארבע הצעות:

א) מזכירות מרכז המפלגה מצדדת בקיום שני סמינריונים לשליחים לגולה, אחד מטעם הסוכנות ואחד מטעם ההסתדרות.

ב) הסמינר מטעם ההסתדרות יתקיים מיד לאחר סיום הסמינר של הסוכנות, מתוך התאמת התכנית של שני הסמינריונים.

ג) מטעם ההסתדרות ישותפו אותם החברים בשני הסמינריונים.

ד) על חברי המפלגה להתנגד לקיום סמינריונים נפרדים מטעם הזרמים ההתישבותיים. במקרה אם יתקיימו סמינריונים כאלה, אין חברי המפלגה רשאים להשתתף בהם.

אני רוצה להעיר הערה אחת. הצעתי את ההצעה הרביעית, כי למשל דעת חברים שהשתתפו בישיבה הקודמת שאמרו, כי אם יוחלט על סמינר הסתדרותי, אז הם חושבים שיוכלו להשפיע בקבוץ המאוחד שבמקום סמינר של הקבוץ המאוחד שימשך חודש או חדשיים, יהיה סמינר שימשך רק 2 או 3 שבועות. אני חושב שגם בסמינר של הקבוץ המאוחד שימשך רק 3-2 שבועות אין חברי המפלגה צריכים להשתתף.

ז. רובשוב: המדובר הוא רק על סמינר לשליחים ?

א. רובקין: סמינר לשליחים//לחלוץ, לנוער בגולה.

א. בהירי: חסר סעיף אחד - על בחירת המשתתפים.

ד. רמז: איך אפשר לאסור תורה ? יגדיל תורה ויאדיר. אתה יכול לא לרצות בזה, אולם איך אפשר לאסור על הקבוץ המאוחד או על חבר הקבוצות לעשות כדבר הזה ?

לא יהיה קל להגן על הדבר הזה לא רק בלפי חוץ אלא גם לא קל לקלוט אותו. אפשר להביע משאלה שלא יעשו אולם אין לאסור. מה שאנחנו צריכים לעשות מצדנו זוהי הכנה והכשרה רצינית במסגרת הסתדרותית רצינית. אבל אם הקבוץ המאוחד ואם חבר הקבוצות ירצו

להח לשליחים מבין חבריהם הבנה של שבועיים או חודש, איך אפשר לאסור את זה ? האם יהיה אסור לחברי המפלגה מחבר הקבוצות להשתתף בדבר בזה ?

א. דובקין: אסור.

א. גליל: אני מציע להבנים שנוי ידוע בהצעת דובקין. אני בעד

ניפוץ הפיקציה המזיקה של קיום סמינריונים בלליים של הקבוץ המאוחד להקדרים הנזכיים בחוץ, שהם רק מסוה להגמוניה של סיעה ב' על חוג חברים רחב יותר מאשר חבריה היא. צריכים לנפץ את הפיקציה הזאת. אין לנפץ אותה מבלי לנפץ כמה דברים ואולי כמה מוסכמות שהשרשו בתוכנו.. אני חושב שבענין זה יש הסכמה הגיונית של חברינו, כלומר צריכים בכלל לבדוק באיזו מדה מפלגתנו, שהיא צריכה להיות [illegible] התגמון של עבודה חנוכית אידיאלוגית של תנועת הפועלים בחלוץ ובנוער, באיזו מדה היא נוטלה לידה את הפונקציה הזאת או שהיא מטילה אותה לבל מתנגדיה. אני בעד ניפוץ הפיקציה. אבל על זה אין אנחנו דנים פה די. זה הוזכר פה בדרך אגב. ומתוך הזרהות עם המגמה, אני מציע שברגע לא נחליט על כך אלא נכנס ישיבה ונזמין אליה יותר חברים, מפני שאין הסעיף הנידון קובע ברגע ביחס לביצוע של ההחלטות על סמינר של ההסתדרות הציונית ועל סמינר התחדרותי. אבל אם אנחנו רוצים לקבל בענין זה החלטה שקולה, הרי חסרים פה כמה חברים שמוכרחים להיות נוכחים בדיון זה.

יתכן שעצם הענין צריך לדון עליו בכינוס אחר, לא ענין של איסור השתתפות אלא קביעת עמדה צבורית ומלחמה מאורגנת נגד הדבר הזה, לא בצורת איסור שזה' כאילו דבר ניגמיבי גרידא. אבל על ההחלטה על כך צריכים לקבל בהשתתפות עוד כמה וכמה חברים שלא הוזמנו הפעם ובלי השתתפותם בדיון אי אפשר לקבל החלטה זו. צריך לכנס בענין זה בהקדם ישיבה שתברר אותו.

(אחריו דבר י. קוסוי)

י. קוסוי: אני מבין את הצעתו הרביעית של רובקין כך, שאם חברי סיעה ב' בקבוץ המאוחד מקימים להם סמינר נפרד במקביל לסמינר של ההתחדרות, אפילו חודש אחרי סמינר ההתחדרות או חודש לפניו, יגידו חברי המפלגה שבקבוץ המאוחד כי אין זה סמינר של הקבוץ המאוחד אלא של סיעה ב' והם אינם משתתפים בו. אחרת הוא אם יהיה סמינר של הסובנות וההתחדרות ואחרי זה יהיה שבוע עיון בענינים המיוחדים של הקבוץ. חברינו גם יוכלו להקפיד שזה יהיה במסגרת זו. אולם אם זה חורג מהמסגרת הזאת, ברור אז שהמפעל הוא של סיעה ב' ולא של הקבוץ המאוחד.

הנקודה הזאת של מלחמה בפיקציה הזאת ערב יציאתנו לגולה היא חשובה מאד. אם יהיה סמינר לשבוע או לארבעה ימים רק בעניני הקבוץ גם על דעת חברינו, אז אין שאלה.

(א. רובקין: אז אין זה סמינר מיוחד לשליחים.)

א. גולומב: אם יש מקום להצבעה, הרי יש מקום רק לאותה הנקודה שעליה חלק רמז. מתעלמים מה קצת מהשאלה. מדברים כ"כ הרבה שהשאלה שעליה צריכים לדבר נבלעת בים של דברים. השאלה היא מה תהיה הפעולה ההסתדרותית ומה תהיה הפעולה החלוצית. האם אנחנו נלך כמו שהלכנו עד עכשיו, שכל זרם יעשה פעולה נפרדת או שיהיה חלוץ הסתדרותי ? רמז מנסה להבליע את הדברים. לרובקין ולשאול יש עמדה ברורה. הבינותי את העמדה הזאת, ואני מסכים לה. אם ההסתדרות רוצה להיות גורם בתנועה החלוצית, אז צריכה להופיע בה רק ההסתדרות. אם יתחילו להופיע זרמים זרמים, אז אנחנו מסיבים את המסורה הקודמת ואיננו מקדמים את הדבר שדברנו עליו, חלוץ אחיד או לכה"פ חלוץ הסתדרותי. יתחילו עכשיו סמינריונים ויכינו את השליחים, ויתחיל כל זרם להכין את שליחיו. כי איך נוכל לאסור ? הרי לא צריך לאסור.

אם הקבוץ המאוחד ירצה לחנך את חבריו באופן מיוחד לשליחות זו וחברי הקבוץ המאוחד יעשו פעולה נפרדת בחלוץ, צריכים להתנגד לכך. אין שתי דרכים בענין זה. אי אפשר לאחוז בדרך, שבעמדה נהיה נגד זה, ולמעשה נשתתף בזה. זוהי עמדה בלתי אפשרית. מזה נובעת המסקנה של רובקין ושל שאול, להלחם נגד דבר כזה ולא להשתתף בדבר כזה. כי ברגע זה שאנחנו משלימים עם הענין הזה של סמינריונים נפרדים ואנחנו משתתפים בתוכם, אז אנחנו

[illegible]

משלימים עם המשך הקודם. זו הנקודה היחידה שבה צריכים לבוא לידי החלטה. אני מבין את דברי לוביאניקר בעד זה שיתקיים רק סמינר אחד, הסמינר הכללי. אני בעד זה שנגיע לכך.

(פ. לוביאניקר: אני מסכים ששליחי ההסתדרות יתכנסו לשבוע ימים.) אינני מדבר עכשיו על כך אם זה יתקיים שבוע, שבועיים או חודש, זה נוגע לתכנית. אבל אם יהיה סמינר מאוחד, שבו משתתף ההסתדרות והפועל המזרחי ואולי עוד מישהו ואח"כ יתקיים סמינר כללי הסתדרותי, הרי בזאת תהיה כבר התקדמות גדולה וצריך לאחוז בדרך הזאת. השאלה היא מה יהיה אחרי זה, אם אנחנו מפצלים את ההסתדרות בתוך החלוץ או לא. אם מישהו ידבר על פרוק כללית וירצה לפצל, אז צריכים גם להוקיע את זה וגם לא להשתתף בזאת. חברי המפלגה אינם צריכים להשתתף בסמינר נפרד כזה. מה שיש לחבר הקבוצות לעשות בתוך החלוץ, הוא יכול לעשות בצורה כללית. (פ. לוביאניקר: לחבר הקבוצות אין צורך בסמינר מיוחד.) מה שיש לחבר הקבוצות לעשות ומה שיש למושבים לעשות ומה שיש לחברינו בקבוץ המאוחד לעשות, יוכלו לעשות בסמינר ההסתדרותי, ואין צורך בסמינרים מיוחדים. אלא מה ? תבוא סיעה ב' או יבוא „השומר הצעיר" וירצו לעשות סמינרים נפרדים, אז חברינו לא ישתתפו בהם וילחמו נגד זה ויוקיעו את זה כנסיון לפלג את החלוץ, בנסיון לדבר על חלוץ כללי ולקיים חלוצים נפרדים. בזה צריכה להיות עמדה ברורה, ואם להכריע - אז צריכים להצביע על כך.

אני תומך בהצעות דובקין (מחוץ לסגנון) על כל חלקיהן, ואני בעדן רק אם הן מתקיימות על כל חלקיהן.

<u>א. גליליו:</u> הישיבה שאני מציע לכנס בהשתתפות יותר רחבה של חברי הקבוץ המאוחד צריכה להיות מכוונת להחלטה על כך שחברי הקבוץ המאוחד יודיעו על אי קבלת מרות הנזבית אידיאולוגית של הנהגת הקבוץ המאוחד ועל קביעת עמדה פרינ-ציפיונית שתתבטא באי-השתתפות בסמינר נפרד. היינו לא צורה של איסור סבאן, אלא פעולה שתביא לידי אי השתתפות.

(אחריו דבר צבי יהיאלי)

צבי יחיאלי: אני רוצה להגיד באופן ברור מה אנחנו צריכים לרצות ואיננו צריכים מתוך הכסים מסויים להכנס למצב ללא מוצא. אינני אוסר על נצ"ח לעשות בירורים מיוחדים שלו. יש אידיאה מסויימת לקבוץ המאוחד, ויש דרך מסויימת לקבוץ המאוחד, ויש חסיסה חברתית לקבוץ המאוחד, אינני יכול לאסור על עצמי לדון יחד עם טבנקין על דברים כאלה לפני שאני יוצא לחו"ל. אני יכול לאסור על כך, שנתן את החנוך שהשליח צריך לתת בגולה, נעשה בסמינר של הקבוץ המאוחד, ושהוא יהיה הסמינר המרכזי. אם יש סמינר המחדרותי, הוא מרכזי. אבל אין לאסור שהקבוץ המאוחד יעשה ימי עיון בעניניו (א. גלילי: אולם לא בעניני שליחות לחו"ל.), שהוא יאסוף את השליחים שלו לכך לשבוע. הסמינר המרכזי הוא של הסובנות ושל ההסתדרות, אבל כל זרם יש לו רשות לאסוף את האנשים שלו לימי עיון. ולכן אי אפשר להכניס בהחלטות סעיף בזה האוסר לעשות דבר כזה. זוהי מלחמה לבטלה. זה מותר, וזה צריך להם. במובן המגמה היסודית צריכה להיות שהצורך בכך ייעלם. אילו היינו ביום במצב של איחוד התנועה הקבוצית, אז ברור שזוהי המגמה ואז ימי עיון מיוחדים כאלה לכל זרם יהיו מיותרים. אבל כל זמן שזה איננו קיים, אינני יכול להתעלם מהעובדה הזאת. לכן צריכים להיות סמינריונים כלליים לענינים כלליים ואין איסור על סמינריונים מיוחדים לענינים מיוחדים. מה שלסיה הציע, צריך לברר בין חברי הקבוץ ובין המפלגה.

(אחריו דבר י. אורי)

לפניו דבר צבי יחיאלי

<u>י. אורי:</u> אני כמובן בעד הסעיף הראשון. אין מה לחלוק על הקמת סמינר של התסתדרות הציונית. היא שלנו, ואנחנו אחראים בעדה, ואולי אין ביום אחרים אחראים בעדה. אני נגד הקומה השניה - סמינר של ההסתדרות. זהו חרם של הרעיון של חלוץ אחיד ושל סמינר אחיד. אינני מקבל את עמדת רמז. זה מחיר הקמת סמינרים גם לאחרים. היום זה יכול להיות גם „הפועל המזרחי", ומחר גם אחרים. על מה בנוי כל הרעיון ? אם יש הכרח, אני מבין שיש מקום לבית ולעליה, שיש תוספת כנוס, תוספת סמינר של אותם החברים והשליחים שהיו בסמינר בצורת סמינר של המפלגה. המפלגה יכולה לכנס את שליחיה לשבוע ימים. את זאת יכולות לעשות גם מפלגות אחרות. יש תוספת של שבוע ימים מטעם המפלגה, המאפשרת לכל המשתתפים בסמינר לבטא ולהתבטא במסגרת מפלגתית, אבל לא כדבר נפרד של המושבים, של חבר הקבוצות או של פלג מיוחד של הקבוץ המאוחד. הצעתי מסילא אוסרת על סיעה ב' לסדר סמינר מיוחד של הקבוץ המאוחד, ואם יסדרו - חברינו בקבוץ המאוחד אינם צריכים להשתתף בו. אולם המפלגה לחוד וסיעה ב' לחוד יכולות לסדר להן סמינריונים נוספים. זהו הדבר הפשוט ביותר אם יש הכרח בעליה על הבית. הייתי מסתפק בבית, אבל אם יש צורך - תהיה גם עליה. אולם אין להסכים לבנין של שלש קומות ושזה יגרום כי תהיינה עוד מחיצות ביניים. אם יהיה סמינר מיוחד של הקבוץ המאוחד, אז מן ההכרח שיהיה גם סמינר מיוחד של חבר הקבוצות וסמינר מיוחד של תנועת המושבים. אם כך, לקראת מה אנחנו מכינים את השליחים הללו ? אם כך, אז על מה דברנו כל הזמן ?

יש לעמוד על כך שיהיה רק סמינר של ההסתדרות הציונית, שיכשיר שליחים ציוניים לגולה, ודי. אם יהיה הכרח במשהו נוסף, הרי יש לעשות זאת רק דרך המפלגות. ויש לאסור על חברי מפלגתנו לעשות דברים נפרדים, גם אין לעשות סמינר הסתדרותי. אם תופענה מפלגות - תופענה מפלגות, אבל לא צורות חישבות. אם יופיעו חברינו מהקבוץ המאוחד, יופיעו תחת הפירמה של המפלגה, וכולנו יחד. הצעתי אומרת איפוא:

[illegible]

י. אורי

„המפלגה שולחת את שליחיה לגולה לסמינר של התנועות ומשתתפת באקטיביות בסמינריון זה בפרקים מתוך חבריה.

המפלגה מתנגדת לכל סמינריון נוסף על הסמינריון של התנועות עבור השליחים שהשתתפו בו. אם למרות התנגדותנו יתקיימו סמינריונים נפרדים, תערוך המפלגה סמינריון עבור שליחיה ותאסור עליהם השתתפות בסמינריונים נפרדים של צורות התישבות."

(אחריו דבר ב. אייזנשטט)

לפניו דבר י. אורי

<u>ב. אייזנשטט:</u> אני בעד סמינר של ההסתדרות. אני חושב כי סמינר של המפלגה בענין זה איננו בשום פנים ואופן תחליף לסמינר של ההסתדרות, כי הזרמים החיצוניים לא יירתעו מול סמינר של המפלגה, אולם כן יירתעו מול סמינר של ההסתדרות. (<u>י. אורי:</u> אז נשנה את החלטתנו בענין חלוץ אחיד.) עוד לא החלטנו בענין חלוץ אחיד. וגם בדברי בישיבה הקודמת הסברתי, שלפי דעתי גם בשיש חלוץ אחיד, יש צורך בסמינר הסתדרותי.

ברגע מחוץ לשאלה של עצם הסמינר ההסתדרותי, שאני חושב כי זהו דבר מרכזי בכל ראייתנו את המשך התפתחות הדברים בתנועת הפועלים בארץ, חשובה לי ברגע הנקודה שעורר כאן דובקין בנוגע להחלטה על אי-השתתפות בסמינריונים של זרמים החיצוניים. בהחלטה כזו לא הייתי רוצה. אמנם אני נגד השתתפות בסמינריונים כאלה, ואני חושב שבענין זה של אי-סמכות הנהגת הקבוץ המאוחד בהטלת מרות הנוגעת אידיאולוגית על חברי הקבוץ המאוחד צודק לעשות. אבל את אי ההשתתפות צריך לעשות במקום תנועתי. ההחלטה כאן תכביד עלינו ולא תקל עלינו. ולכן לא צריכים להחליט כאן על איסור, זה שאנחנו המסובים לשולחן
הזה כאן איננו רוצים שיהיה
סמינר מיוחד של הקבוץ המאוחד, מספיק על מנת שאנחנו נאבק נגד הקמת סמינר כזה. כמובן שזה איננו מבטיח שזה באמת לא יקום. אבל בכדי לחזק אותנו במאבקותנו, אין צורך בהחלטה של השולחן הזה על אסור השתתפות בסמינריונים נפרדים. לכן אני מציע שכאן לא תתקבל שום החלטה על השתתפות או אי השתתפות בסמינר קבוצי. לעומת זה חשוב שנחליט
עכשיו
על הקמת סמינר הסתדרותי.

(אחריו דבר פ. לוביאניקר)

לפניו דבר ב. אייזנשטט

פ. לוביאניקר: הצעתי היתה פשוטה מאד, שהמפלגה אינה מציעה להסתדרות לקיים סמינר. השאלה אינה בשבילנו, בשביל אף אחד מאתנו שאלה פרינציפיונית. מבחינה פרינציפיונית יכולה ההסתדרות לקיים סמינר או לא לקיים סמינר. הצעתי שבתנאים הנתונים לא תציע המפלגה להסתדרות לקיים סמינר.

ושני טעמים להצעתי: א) אין אני מאמין שבתנאים הנתונים זה יהיה סמינר הסתדרותי. זה מוכרח להיות לפי הערכתי סמינר של התגודדות מפלגות ופרצלציה של שמתי השעה; ב) אינני מאמין שע"י קיום הסמינר ההסתדרותי אנחנו מונעים קיומו של הסמינר של הקבוץ המאוחד. אני מדגיש „של הקבוץ המאוחד", לא של סיעה ב', כי אם באופן פורמלי רשמי של הקבוץ המאוחד.

אבל שמעתי בישיבה זו שני דברים חשובים שהם עלולים לשנות את עמדתי. שמעתי קודם כל עמדה ברורה מצד רמז, התחייבות שזה יהיה סמינר של ההסתדרות לא רק באופן פורמלי מבחינת התקציב והקנין, אלא גם מבחינת הרוח וההדרכה וההנהגה וכו'. אינני יודע אם רמז חשב רבות על זה (ד. רמז: לא. לא צריך לחשוב רבות. אם חושבים רבות, מסתבכים.) לפני שנתן את ההתחייבות הזאת. אבל אם זה גיירו מחייב, אני מוכן לקבל את הגיירו הזה. (ד. רמז: על זה ממונה המפלגה שזה יתקיים כך.)

שמעתי פה עוד דבר חשוב, שיכול לשנות את דעתי, כי אין זה אצלי ענין דוגמטי, שמעתי את ההצעה של לסיה גלילי. אם תהיה ישיבה עם פלינום מלא של חברינו בקבוץ המאוחד, לא כנוס גדול של המונים, אלא ישיבה מלאה, ובישיבה יתברר שהעמדה הזאת שעליה מדבר לסיה היא העמדה הכללית של חברינו בקבוץ המאוחד, ובעמדה הזאת הם יעמדו, אז לא חשוב לי שיקבע פה גוסה אודיוזי קצת בהצעת דובקין. דבר כזה עלול במדה עוד יותר גדולה מאשר הגיירו של רמז, מאני מפקפק אם יוכל לעמוד בו, לשנות את דעתי בענין זה.

הענין הוא רציני, והשיקולים הם רציניים, ואני מציע שעוד לא נחליט היום. נכנס את השיחה שהציע לסיה ונברר. (בנוגע לחבר הקבוצות אני יכול להודיע שלא

יהיה סמינר נפרד, אם לא יהיה סמינר נפרד של הקבוץ המאוחד.
אני חושב שאורי יכול לחת אותה התחייבות לגבי המושבים.) יש לכנס את הפגישה הזאת עם חברי הקבוץ המאוחד, בכדי שנוכל לדעת מה המצב בנושא הזה של ההאבקות הקשה ביותר בנקודה זו.

ולאחר ששמענו את הודעת רמז, הייתי מציע שלפני שנכנסים למטה תולה, ישבו 2-3 חברים ויתרגמו את הגיירו הזה לשפה מציאותית מה זה אומר, מי ינהל את הסמינר ואיך תורכב הנהלת הסמינר הזה. הענין איננו פשוט. בדבור בעלמא אין זה מסתדר.

ואחרי שיהיו לנו שני הדברים האלה, נתכנס שוב ונחליט באופן סופי.

(אחריו דבר גולני)

לפניו דבר ם. לוביאניקר

<u>א. גולני:</u> אם אנחנוא רוצים בהחלטה זו למנוע, או יותר נכון לנסות למנוע - כי אינני יודע אם נוכל למנוע - את כנוס הסמינר של הקבוץ המאוחד, שזה למעשה סמינר של סיעה ב', אז איננו יכולים להשהות יותר את ההחלטה, כי ההכנות של הקבוץ כבר נעשות לסדור סמינר בשביל שליחי הקבוץ לגולה, וביום ה' בשבוע הבא מתכנסת ישיבה של המזכירות המצומצמת של הקבוץ שצריכה כבר לדון על דברים מעשיים, על תקציב, איך ירכיבו את רשימות השליחים, ונשלחו כבר חוזרים לסניפים. ולכן בשביל שאנחנו חברי הקבוץ נוכל להתחיל בראשית המלחמה, אנחנו מוכרחים לבוא לישיבה ביום ה' בהחלטה, בנשק בידינו. אי אפשר להתחיל במלחמה בידים ריקות.

הערה שניה: הסמינר/ההסתדרותי של המזכירות והסמינר צריך להיות במסדים באלה, שגם מבחינה פיזית ימנע סמינריונים נוספים. יש גבול פיזי לגיוס אנשים מתמקים. משק איננו יכול לתת 5-6 אנשים בשביל כמה סמינריונים. ולכן צריך הסמינר הכללי להיות במסדים באלה שהוא יוציא מהקבוץ לפחות 50-60 איש, אז זה ממילא גם מבחינה פיזית מחסל את האפשרות של קיום סמינר נוסף של הקבוץ.

הערה שלישית: ביחס לסעיף האחרון על איסור של השתתפות החברים בסמינר של הקבוץ. הוא נוגע לא רק ~~לסמינר~~ לסמינר, הוא קובע בכלל את עמדת חברי המפלגה בקבוץ המאוחד. ובאן צריכה המפלגה עוד פעם לבדוק את דרכה בקבוץ המאוחד. עד עכשיו לא התעמקנו במפלגה בזה מה יהיו פני הקבוץ המאוחד בעוד שנה. בעוד שנה מתכנסת ועידת הקבוץ. לועידת ההסתדרות קבלנו למעלה מ-40% בקבוץ. אבל עמדתנו בקבוץ תיקבע בועידת הקבוץ. והמפלגה צריכה לבדוק את דרכה איך לחזק את עמדתה בקבוץ ומה מחזק את עמדתה ומה מחליש אותה. המפלגה מעוניינת בקבוץ משני טעמים, גם בגלל מספר המצביעים הנמצאים בקבוץ; קבלנו בקבוץ מספר קולות הגון והעולה אולי על מספר הקולות שקבלנו בחבר הקבוצות; זאת אומרת מספר המצביעים למפלגה בקבוץ המאוחד איננו כמות מבוטלת. אנחנו יודעים חוץ מזה שהקבוץ המאוחד הוא מבצר של סיעה ב'. זאת אומרת שהמפלגה מעוניינת לחזק את כוחה בקבוץ ולחזק אותנו ולהביא אותנו לועידת הקבוץ לא ב-42%, אלא ב-60% או קרוב לזה. ולכן

צריכים לבדוק יפה באיזו דרך עושים זאת. אחת הדרכים היא: סמינר של התסתדרות, מלחמה נגד סמינר של הסיעה. וצריך לכנס גם כנוס של חברי ~~xxxxxxxxxx~~ המפלגה בקבוץ יחד עם מזכירות המפלגה בשביל לברר עוד הרבה בעיות שמתעוררות אצלנו בקבוץ בקשר למצבנו שם.
ולכן/ אלא הייתי אומר שצריכים כבר לקבל את ההחלטה הזאת. כולנו איננו רוצים להשתתף בסמינר המיוחד של הקבוץ, אבל השאלה אם קבלת החלטה מעין זו שהוצעה תהיה לטובה או לא. את השאלה הזאת צריך לבדוק יפה.

אחריו דבר א. גולומב

<u>א. גולומב:</u> לדעתי אין הדיון הזה מתנהל כמו שהוא צריך להתנהל. אם צריכים לדבר על דרך חנוך חברי ההסתדרות לשליחות לגולה, אז צריכים לדבר על כך ורק על כך.

לאורי יש תפיסה מיוחדת בסינה. הוא חושב שהסתדרות אינה צריכה להופיע בגוף מיוחד בסמינר. דברנו על חלוץ אחיד. אבל האם זה מבטל את השליחות המיוחדת של ההסתדרות ? הייתי בשביל חלוץ אחיד, אבל בתפיסתי זה נראה קצת אחרת מאשר בתפיסתו של אורי. אני תופס את הענין הזה קודם כל כך שאנחנו צריכים להופיע בתוך החלוץ בשליחי ההסתדרות הציונית והסתדרות העובדים. אנחנו בתור שליחי ההסתדרות הציונית עובדים גם עם הזרמים החלוציים שאינם בהסתדרות העובדים, אבל זה אינו מבטא את הרבותה שלנו. (<u>י. אורי:</u> הרבותה היא זו, שאנחנו מופיעים בשליחי ההסתדרות הציונית, זה שאנחנו מופיעים גם בשליחי ההסתדרות - זה ברור.) לא הופענו בחלוץ עד עכשיו כשליחי ההסתדרות, עד עכשיו הופענו כשליחים של זרמים הנלחמים ביניהם. ואנחנו צריכים לתקן את הדבר: חברי ההסתדרות צריכים להופיע כשליחי ההסתדרות, וההסתדרות צריכה להתנגד לכך שחבריה יופיעו אחרת. על זה בעצם הויכוח הרציני ביני, שאול, רובקין ובין צבי יחיאלי. צבי יחיאלי רוצה בדבריו היום להמשיך מה שהיה מקודם בחלוץ, (<u>א. בהיר:</u> לא.) שכל זרם יחנך באופן מיוחד. (<u>צ. יחיאלי:</u> את זאת לא אמרתי.) אבל זה נבע מדבריך. אין דרך מיוחדת לקבוץ, יש דרך להסתדרות. יעשה הזאת הקבוץ בתוך ההסתדרות. אם התחיל להפריד את החברים המיועדים לשליחות חלוציה כבר בארץ לפני צאתם, אם תפריד אותם לתנועות תנועות, לאן תגיע ? אם הקבוץ יעשה זאת, למה לא יעשה זאת חבר הקבוצות ולמה לא תעשה זאת תנועת המושבים ? והם יעשו זאת. ואז יצאו שליחי ההסתדרות למפרע נפרדים, ואז לדעתי הסמינר ההסתדרותי אינו נחוץ, הוא מיותר. זה יהיה רק חיפוי ולא אמת. האמת תהיה שיהיו הסמינרים הנפרדים או הכנוסים הנפרדים, למה נחוץ אז הסמינר ההסתדרותי ? ילכו אז בסמינרים של הקבוץ לחוד ושל תנועת המושבים לחוד ושל חבר הקבוצות לחוד, ונמשיך את הפירוד ;

..

א. גולומב

זוהי ההצעה. אבל לעשות את שני הדברים יחד, ללכת נפרדים ועם זה לשים על זה מסוה של איזו אחדות - את זאת עושים רק מחוצה לגוץ את זאת עושה עכשיו סיעה ב', המדברת על מרות כללית ומזייפת את המרות הכללית, כי המרות הכללית נחוצה לה רק לשם כסוי. את זאת מציעים גם בתוכנו. למעשה מציעים זאת בתוכנו כל מי שמציע לחקים סמינרים על סמינרים.

אם הדרך הזאת היא דרך, אם אין דרך של הופעה מאוחדת של ההסתדרות בלפי החלוץ, יעשו זאת באופן גלוי. זה טוב יותר מאשר אם עושים זאת באופן מוסווה. אבל אם רוצים באמת בהופעה מאוחדת, אז אסור שנתן יד להכנה נפרדת ולהופעה נפרדת. מי שיוכל ומי שיראה את עצמו בגוף מיוחד, מופיע בתוך החלוץ, והוא הנהו שליח הגוף, שליח הקבוץ המאוחד. אבל הוא איננו צריך ללכת לשם כשליח הקבוץ המאוחד, אלא בשליחות ההסתדרות, ובשליחות ההסתדרות בלבד. הוא איננו צריך ללכת לשם כשלית חבר הקבוצות או כשליח תנועת המושבים, הוא צריך ללכת כשליח ההסתדרות. זו תהיה אז התקדמות גדולה, ולקראת זה צריכים לחנך חברים. ע"י זה שלא תעשה הכנה של חברי ההסתדרות, מפני שיש לך הכנה ציונית כללית - לא תשיג את זאת. (י. אורי: ממילא יהיו בסמינר הציוני אנשי ההסתדרות המרצים העיקריים, ממילא הם יהיו הרוח החיה.) צריכים לעשות עכשיו את ענין ההופעה ההסתדרותית האחידה. זו תהיה מסיבת הדרך הקודמת.

אני מתנגד לשני הדברים גם יחד. אני מתנגד גם לליברליזם הזה שיש בתוכנו, שכל אחד יעשה מה שהוא רוצה, שהוא ישתתף בכל - מתוך חשבון זה או חשבון אחר. רבוי החשבונות האלה יחרוס לנו את כל הענין. אנחנו צריכים לראות לפנינו דבר ברור מה אנחנו רוצים בענין החלוץ. לחשבונות אחרים נמצא דרכים אחרות. בחלוץ אנחנו רוצים הופעה הסתדרותית, נלחם אז נגד כל הופעה נפרדת. לדעתי ההצעות האלה של דובקין אינן ניתנות להפרדה. אני לסשל בעד זה שיהיה סמינר הסתדרותי. אבל אם יאמרו לי סמינר הסתדרותי וסמינר של הקבוץ המאוחד וסמינר של חבר הקבוצות וסמינר של תנועת המושבים, אז אני נגד סמינר של ההסתדרות. למה זה נחוץ אז ? זו תהיה הוצאה מיותרת, הסואה

של דבר רע, ואז זה לא נחוץ. אז לא נחוץ סמינר הסתדרותי. (רובשין: אם כן יהיה סמינר המפלגה.) אני מתנגד לזה שיהיה סמינר המפלגה. אם המפלגה תרצה לשם הסברת עניניה לעשות איזה ימי עיון, אני מבין, אם כי גם זה לא נחוץ. אינני רוצה למנוע שום דבר. לא זוהי מטרתי. (ד. רמז: לעשות ולא למנוע. א. גולומב: אל תשים בפי את דבריך.) אני בפירוש רוצה למנוע תופעות נפרדות. אני בפירוש רוצה שלא נצא לחלוץ כמו שיצאנו עד עכשיו. אני רוצה למנוע שנצא לחלוץ כמו שיצאנו עד עכשיו. וכדי למנוע זאת, צריכים למנוע את ההתכוננות לזאת, ואז אין לומר שאין אני נוטה למנוע איזה דבר. אם יש למפלגה ענין להופיע בדבריה, לאו דוקא בשליחות מיוחדת לחלוץ, אז היא יכולה למצוא דרכים לזה. אין צורך בסמינר מפלגתי מיוחד לזה, יש צורך רק בסמינר הסתדרותי מאוחד. ולכן אינני מסכים להפרדת הסעיפים. הסעיפים הם מאוחדים. או שמקבלים דרך זו או שמקבלים דרך אחרת. דרך זו זאת אוסרת סמינר הסתדרותי ורק סמינר הסתדרותי ושלילת הדבר שצבי דבר עליו שהקבוץ יאסוף את אנשיו לחוד וכל אחד יאסוף לחוד. אם זה כבה, אז לא נחוץ לנו סמינר הסתדרותי. הסואה אינה נחוצה לנו.

א. בחיר: אני מציע את ההצעה הבאה:

„ההסתדרות מחליטה לגייס ולהכשיר שליחים לפעולה בחלוץ בגולה שיפעלו בשליחותה.

הכשרת השליחים תיעשה בשני סמינרים, של הסוכנות היהודית ושל ההסתדרות. תכנית שני הסמינרים תותאם.

כל השליחים שיקבעו על ידי ההסתדרות ישתתפו בשני הסמינרים שיהיו מסוכים אחד לשני.

עם קבלת ההחלטה על הקמת הסמינר ההסתדרותי אין ההסתדרות רואה צורך לקיים סמינרים נפרדים/של הזרמים לשליחים בחלוץ ההתישבותיים ~~לבירור שאלות כלליות של תנועת הפועלים~~

והצירנות לבירור שאלות כלליות של תנועת הפועלים והציונות, תוך הנחה שיוכלו להתקיים ימי עיון של חברי הגושים ההתישבותיים לבירור שאלותיהם המיוחדות."

לפני זה הצעה א. בהיר

א. דובקין: אני מסכים למה שאמר אליהו. אני רוצה להתנגד לתיקונים של בהיר. אני מתפלא על החברים האלה שבישיבה הקודמת דברו כ"כ הרבה כדי להוכיח שנחוץ סמינר המחדרות* וניםקו את זה בעיקר בנימוק שזה יאפשר להם להלחם נגד סמינר הקבוץ - בעת באשר מגיעים למסקנה ההגיונית של הדבר הזה, אז הם נרתעים. אינני מבין את הדבר הזה.

(ב. איזנשטט: אני אומר שקבלה החלטה כאן אינה נחוצה.)

אינני מציע שנפרסם החלטות אלה ב"הפועל הצעיר" או באיזה מקום שהוא. אנחנו מקבלים פה החלטות בשבילנו, החלטות פנימיות במרכז בשביל חברינו איך הם צריכים לפעול בכל מקום. ואני רוצה לדעת, האם מחר, בשעה שתעמוד בקבוץ השאלה על סמינר מיוחד, האם חברינו בקבוץ ילחמו נגד הקמת סמינר כזה או לא, ואם בכל זאת הרוב בקבוץ שהוא מיעת ב' יחליטו על הקמת סמינר מיוחד - האם ישתתפו בו או לא. שני חברים אמרו בישיבה הקודמת שירצו להשתתף. (צ. יחיאלי: אם יהיה סמינר כללי, לא ישתתפו. א. גולני: יכול להיות שהחברים שדברו בישיבה הקודמת יסבירו לך שבשביל הגברת השפעת המפלגה, צריכים כן להשתתף בסמינר המיוחד.) אני שומע מצבי שדעתו שלא ישתתפו וכן גם דעת גולני, אבל הם חושבים שחברים אחרים יסבירו לנו שאולי טוב שישתתפו. (ד. רמוז: מדוע אתה מציע לא לפרסם ב"הפועל הצעיר" את ההחלטה שתתקבל כאן ? אם ההחלטה היא טובה, מדוע לא לפרסם אותה ? א. דובקין: אני יודע הרבה החלטות טובות שרמז איננו ממהר כ"כ לפרסם אותן. יש במקרה בזכרוני כעת איזו החלטה טובה כזו.) אנחנו פה קובעים את קו התנהגותנו, ואם החברים - גם חברי הקבוץ המאוחד אומרים שהם יתנגדו לסמינר של הקבוץ המאוחד לשליחים לגולה, ואם יקום - לא ישתתפו בו, אז אנחנו קובעים את זאת בשבילנו כקו התנהגות.

לי נדמה שהנוסח שלי הוא יותר ברור ופשוט. הסעיף האחרון אצל בהיר איננו בהיר. הוא איננו אומר שלא ישתתפו, אלא שיתנגדו לבירור כללי. (א. בהיר: מחקתי את הפסקא בדבר בירור כללי.) היות שאין אנחנו בעת מחליטים החלטות לועה"פ של המסתדרות, אלא איך אנחנו חברי המפלגה מתנהגים, לכן אני מציע שיהיה כתוב בהחלטתנו ש שחברי המפלגה

לפני זה הצעת א. בהיר

א. רובקין: אני מסכים למה שאמר אליהו. אני רוצה להתנגד לתיקונים של בהיר. אני מתפלא על החברים האלה שבישיבה הקודמת דברו ב"כ הרבה כדי להוכיח שנחוץ סמינר התסדרותי וניסקו את זה בעיקר בנימוק שזה יאפשר להם להלחם נגד סמינר הקבוץ - בעת באשר מגיעים למסקנה ההגיונית של הדבר הזה, אז הם נרתעים. אינני מבין את הדבר הזה. (ב. אייזנשטט: אני אומר שקבלה החלטה כאן אינה נחוצה.) אינני מציע שנפרסם החלטות אלה ב„הפועל הצעיר" או באיזה מקום שהוא. אנחנו מקבלים פה החלטות בשבילנו, החלטות פנימיות במרכז בשביל חברינו איך הם צריכים לפעול בכל מקום. ואני רוצה לדעת, האם מחר, בשעה שתעמוד בקבוץ השאלה על סמינר מיוחד, האם חברינו בקבוץ ילחמו נגד הקמת סמינר כזה או לא, ואם בכל זאת הרוב בקבוץ שהוא סיעה ב' יחליטו על הקמת סמינר מיוחד - האם ישתתפו בו או לא. שני חברים אמרו בישיבה הקודמת שירצו להשתתף. (צ. יחיאלי: אם יהיה סמינר כללי, לא ישתתפו. א. גולני: יכול להיות שהחברים שדברו בישיבה הקודמת יסבירו לך שבשביל הגברת השפעת המפלגה, צריכים כן להשתתף בסמינר המיוחד.) אני שומע מצבי שדעתו שלא ישתתפו וכן גם דעת גולני, אבל הם חושבים שחברים אחרים יסבירו לנו שאולי טוב שישתתפו. (ד. רמז: מדוע אתה מציע לא לפרסם ב„הפועל הצעיר" את ההחלטה שתתקבל כאן ? אם ההחלטה היא טובה, מדוע לא לפרסם אותה ? א. רובקין: אני יודע הרבה החלטות טובות שרמז אינו ממהר ב"כ לפרסם אותן. יש במקרה בזכרוני כעת איזו החלטה טובה כזו.) אנחנו פה קובעים את קו התנהגותנו, ואם החברים - גם חברי הקבוץ המאוחד אומרים שהם יתנגדו לסמינר של הקבוץ המאוחד לשליחים לגולה, ואם יקום - לא ישתתפו בו, אז אנחנו קובעים את זאת בשבילנו בקו התנהגות.

לי נדמה שהנוסח שלי הוא יותר ברור ופשוט. הסעיף האחרון אצל בהיר איננו בהיר. הוא איננו אומר שלא ישתתפו, אלא שיתנגדו לבירור בללי. (א. בהיר: מתקן את הספקא בדבר בירור כללי.) היות שאין אנחנו בעת מחליטים החלטות לועה"פ של ההסתדרות, אלא איך אנחנו חברי המפלגה מתנהגים, לכן אני מציע שיהיה כתוב בהחלטתנו שחברי המפלגה

א.ד.

צריכים להתנגד להקמת סמינריונים נפרדים לא רק בעת דיון בהסתדרות, אלא גם אם השאלה הזאת תבוא בקבוץ. ולכן לדעתי הנוסח שלי הוא יותר נכון.

גם ההחלטה בהצעת בחיר „ההסתדרות מחליטה לגייס ולהכשיר שליחים לפעולה בחלוץ בגולה" היא לדעתי לא נבונה, כי לא רק ההסתדרות מחליטה, אלא גם ההסתדרות הציונית, ולא צריך להוציא אותה לגמרי. אנחנו מדברים על הקמת שני סמינריונים, סמינריון המוכנות וההסתדרות, והמפלגה מחליטה איך היא חושבת לפעול בקשר לזה.

הערה אחרונה בעיקר לאורי וגם לחברים אחרים. אני חושב שלהחלטה הזאת על סמינר המוכנות שיש לו בהמשך סמינר ההסתדרות יש לה קשר עם ענין החלוץ האחיד. לדעתי כל עמדה שנקבע בעת בארץ תהיה עמדה גרועה יותר מאשר אם תיעשה בשיתוף עם חברינו בגולה ולאור המציאות בגולה. הארץ היא בעת גורם יותר מפריד, קיימת סיעה ב', קיים השומר הצעיר, ואם גם נניח שאנחנו בהסתדרות ברוב של 54% נחליט על חלוץ אחיד, אז „השומר הצעיר" ישלח שליחים משלו בכל מיני דרכים וכן תעשה סיעה ב'. והנה מה המציאות בגולה ? נתקלתי בשאלה זו פנים אל פנים בשתי ארצות, באנגליה ובצרפת. ובקשתי שהלואי שבארץ ישראל יהיה לפחות עשרים אחוז מרצון של פעולה מאוחדת, של איחוד והתקרבות שישנו שם. אני מתגעגע בעת למומנט לכשנפגש עם החברים האלה. השבתי תחלה שזה רק באנגליה ובצרפת כך. באנגליה נחשבתי כב"כ הפירוד ורצו לסקול אותי, ופה אני נחשב בכלל ישראליניק. ובעת ראיתי שבכה לערך מתפתחים הדברים גם ברומניה. אנשי סיעה ב' סדרו שם חלוץ, שהם קוראים לו אמנם חלוץ הסתדרותי, אבל שגם הפועל המזרחי נמצא בתוכו. (<u>ב. איזנשטט</u> באנגליה אין זה חלוץ אחיד. <u>א. דובקין</u>: לא אמרתי שזה חלוץ אחיד, אבל ישנה הטנדנציה לכך.) איני אומר שיש באנגליה חלוץ אחיד כמו בפריפולי, אבל שם יש בעת נטיות הרבה יותר בריאות ומאחדות מאשר כאן, כי שם יש מציאות כזאת, הם חיים במציאות ידועה, והמציאות הזאת תכריח גם את המפלגים פה, את אידלסון, טבנקין וחבריהם לנקוט בעמדה אחרת. לכן אינני מעוניין בעת בהכרעה בשאלה החלוץ האחיד

א.ד.

כאן. לא הייתי מציע שיעמידו את השאלה הזאת בכנס הבא של ועידת ההסתדרות. טוב שיעברו עוד חדשים אחדים עד שיעמידו את השאלה הזאת כאן.

אולם זה אינו קובע את ענין הסמינר. על זה נצטרך לדון לחוד, ולדעתי מתוך ידיעת המציאות בגולה אשר תוודע לנו יותר בחדשים הקרובים, תהיה ההחלטה בענין החלוץ האחיד טובה יותר.

(ש. מאירוב: אין לי שום בטחון בכך.)

לידיעת החברים: יש הצעה מרחיקה לכת מזו שהצעתי בסעיף ד', ויתכן שנצטרך להעלות אותה. עוד לא העליתי אותה. יש הצעה שחברים שלא יעברו את הסמינריונים האלה של הסוכנות ושל ההסתדרות - למעשה מי שישתתף בסמינר ההסתדרות, ישתתף גם בסמינר הסוכנות - לא יבואו בחשבון לשליחות מטעם התנועה הציונית. ברור שיכול להיות חבר אחד או שני חברים, שלא יצטרכו לעבור סמינר כזה ויהיו טובים לשליחות. אבל המציאות היא שבמשך 4-5 שנים הכינונו אנחנו לשליחות. נצטרך בראיגות לחשוב גם על הצעה זו, וזה יהיה הסור יותר מההצעה שהצעתי כאן.

ד. רמז: אני יכול לחייב רק על סמינר ההסתדרות.

אחריו דבר ז. רובשוב

לפניו דבר א. דובקין

ז. רובשובג: על מה אנחנו צריכים ועל מה איננו צריכים להחליט ?

יש דברים שהזמן גרמא, שאנחנו צריכים לקבל בהם החלטה, ויש דברים שעם כל נבונותם, לא נוכל לקבל בהם החלטה. קודם כל עלינו להחליט על הצורך בסמינר ציוני. אנחנו צריכים לדעת שאנחנו רוצים בו, שאנחנו רוצים שיהיה סמינר ציוני, כללי אחיד, שכל הזרמים של ההסתדרות עם „הפועל המזרחי" יחד יתחנכו בו ויבררו את כל הפרובלימות השייכות לשליחים שיצאו לחלוץ בגולה.

צריכה להתקבל החלטה, שמלבד סמינר זה אנחנו מקימים סמינר הסתדרותי, שכל חברי ההסתדרות יובלו שם, בתור תוספת והשלמת לענינים שיעמדו בסמינר הציוני, ללמוד ביניהם את הדברים שהם צריכים לדעת. וזה יחד יצטרף למנגנון אחד בשביל הכשרת שליחים לחלוץ.

וצריכים לקבל החלטה שחברינו בזרמים התישבותיים לוחמים נגד זה שיקומו סמינריונים נפרדים.

עד כאן נחוץ להחליט. עכשיו ישנה שאלה אחרת: מה יהיה אם בקבוץ המאוחד נפול ונהיה במעוט, כלומר חברינו ישארו במעוט, והקבוץ יחליט בשם הקבוץ המאוחד - הוא לא יחליט בשם סיעה ב' - לעשות בכל זאת סמינר נפרד ? האם חברינו צריכים אז להחרים אותו או לא ? (י. קוסוי: בודאי שהם צריכים להחרים אותו.) להחרים פירושו גם בתור מרצים וגם בתור תלמידים. האם אנחנו צריכים לתת לסיעה ב' את האפשרות להקים סמינר בשם הקבוץ המאוחד, על מנת שכל החברים שהם לא החליטו עדיין אם הם אתנו או לא, שהם ילכו לשם מתוך פטריאוטיזם קבוצי, ועל כן יהיו נגרנו, כאילו אנחנו רוצים ליטול את יכולת הקבוץ ? האם אנחנו מחזקים ע"י כך את ידי חברינו בקבוץ המאוחד או מחלישים אותם ?

לי נראה שהחלטה ברגע על החרמה אינה נחוצה. היא רק תחליש את ידי חברינו בקבוץ המאוחד, ואת ההחלטה בדבר הסמינר הכללי לא תחזק. (א. דובקין: החלטה כזאת תמנע אולי את הקמת הסמינר הנפרד.) הם מוקיעים את חברינו כמכשילי הקבוץ. אנחנו יודעים את הדימגוגיה הזאת. מצד שני אם חברינו יחרימו אותו, ייפטרו מחברינו בסמינר והוא יוכל להיות כולו על טהרת סיעה

בי ובך יקום בכספי הקבוץ המאוחד ועל גלוריה הקבוץ המאוחד סמינר שהוא כולו של סיעה ב׳. אינני רואה כל צורך, לאחר שננהל מלחמה ונפול, להחליט שחברינו אינם צריכים להשתתף בסמינר של הקבוץ. עכשיו אינה נחוצה הכרזה כזו. יש חרים אחד של דובקין שנקבל החלטה ושלא נפרסם אותה. אנחנו רואים גם את התוצאות הרעות בחרםה. אבל ההחלטה שנחליט תשאר סוד, ונקבל החלטה שמטילים על חברינו להלחם נגד הקמת סמינריונים נפרדים. (א. גולומב: אולי אין צורך להלחם בזה ? ז. רובשוב: מדוע להתעלם מהמציאות ? אנחנו יודעים שמזמינים אנשים ועושים הכנות לסמינר נפרד. י. קוסוי: אז צריך עכשיו להודיע שלא ישתתפו בו חברינו.)

ש. מאירזב: אני חושב שולמן צודק. אני חושב שצריך לקבל רק מה שהוא מציע. אני בשלעצמי חושב שצריך יהיה להחרים אח"כ את הסמינר הנפרד, אבל אי אפשר לקבל החלטה כזו כיום מבלי התיעצות רחבה יותר עם חברי הקבוץ המאוחד. אינני אומר שלא נקבל החלטה על איסור או שחברי הקבוץ יכריעו. המפלגה תחליט, אבל אי אפשר שלא לשמוע אותם מקודם. האפשרות הזאת, שהקבוץ המאוחד רוצה להקים סמינר, איננה המצאה שלנו, זוהי העובדה. ראיתי כבר את החוזרים בענין זה.

אני מציע שלפני שעה נקבל רק את שלשת הסעיפים הראשונים שבהצעה דובקין ויחליטו עם זה נחליט כי בזמן הקרוב ביותר מכנסים את החברים האקטיביים שלנו בקבוץ המאוחד יחד עם מזכירות המפלגה ודנים אתם בשאלת הסמינר הנפרד ונשמע את דעתם.

(אח"כ דבר ש. לוביאניקר)

לפניו דבר ז. רובשוב

פ. לוביאניקר: נדמה לי, שגם בדיון שלנו אנחנו חיים מחוץ לגבולות הזמן. יש כבר החלטה של מועצת הקבוץ המאוחד על ענין הסמינר המיוחד של הקבוץ. אני שומע כי/ ביום ה' הבא, היינו בעוד שבוע, צריכה להתכנס ישיבת המזכירות המצומצמת של הקבוץ המאוחד שתדון כבר באופן פרקטי על הענין הזה. ההסתדרות בכלל אינה מוכנה לענין זה. לפי לוח-הזמנים של ההסתדרות יכולה להיות ישיבת מזכירות הועה"פ או הועה"פ רק בעוד שבועיים. (ד. רמז: אני מזמין את המזכירות ליום ה' הבא.

פ. לוביאניקר: למרות אספת הנבחרים שתתקיים יום לפני זה ?) ולא מספיקה ישיבה, איננו מוכנים לשום דבר. נעמוד כבר אז לפני עובדה של החלטת מועצת הקבוץ המאוחד ושל החלטת מזכירות הקבוץ ושל פעולת הכנה של הקבוץ. הדבר כבר קיים, את"כ יהיה קשה יותר להלחם בו. אז נצטרך כבר להלחם נגד עובדה קיימת.

ולכן נדמה לי, שאם עד יום ה', עד יום כנוס ישיבת מזכירות הקבוץ המאוחד, לא תהיה ידיעה ברורה מה מהלך הדעות של חברינו בקבוץ המאוחד, הרי לא נשיג הרבה. אני מסכים לכך שאיננו יכולים לפעול בענין זה בלעדיהם, כי הם צריכים לשאת את העול העיקרי של המלחמה הזאת. אבל אם לא נוכל עד אז לדעת בבהירות מה מצב הרוח שלהם, אז אין לנו אפשרות להכנס לכל הענין הזה. לכן אני אומר כי כל החלטה שאנחנו יכולים לקבל מה, יכולה להיות רק החלטה על תנאי ולא החלטה סופית, ז.א. על תנאי חלך רוח כזה או אחר שישנו באותו הגושא שהוא מוכרח לקבל על עצמו את האודיום העיקרי של המלחמה הזאת.

הסיכום שלנו צריך להיות סיכום על תנאי, שהוא יובא בימים הקרובים ביותר לפני ישיבה של מזכירות המפלגה יחד עם גרסיום מספיק של חברינו בקבוץ המאוחד ושיבררו אתם את הענין ונראה אם יש אפשרות ללכת בענין זה לא למלחמה פרינציפיונית סתם - זה איננו מעניין, לזה אפשר ללכת כל יום שני וחמשי - אלא אם יש נכונות ללכת יחד למערכה הזאת, אז לפי זה תתיינה המסקנות. אם אין נכונות כזו, לא אאשים אף איש. אני יודע את כל הקושי שבענין. אבל אז צריכות גם המסקנות להיות מותאמות לכך.

אחריו דבר י. קוסוי

י. קוסוי: אינני רוצה להריב אותך ואת הכריך בקבוץ המאוחד.

אני דן בזה בחבר המפלגה. מתוך השיקולים שלי בעד סמינר הסתדרותי, אני בא למסקנה שזה התנאי העיקרי, שחברינו, חברי המפלגה בקבוץ צריכים להלחם נגד הקמת סמינר נפרד של הקבוץ, ואם נקודה זו לא תוכמח, החטאנו את כל המטרה, ואז לא אצביע.

ד. רמוז: בדבר אחד אני נתמך ברובקין ובדבר שני אני מסתייע בזלמן.

רובקין אומר בצדק שהסוכנות אינה צריכה לשאול את ההסתדרות אם לעשות סמינר לשליחים או לא לעשותו. ואם היא תשאל, לא תקבל תשובה עד שלא יהיה פתרון השאלה בועידה או במקום אחר בהסתדרות. אם אבוא להציג להכרעה את הסעיף הראשון בהצעות בהיר בהסתדרות, פירוש הדבר לחתוך בדבר הזה, שאנחנו נדרוש מהסוכנות שהיא תעשה סמינר לשליחים. היא אינה צריכה ואינה חייבת לשאול על כך. ההסתדרות לא תחליט עכשיו על הסמינר של ההסתדרות, כי היא צריכה להחליט על הענין הזה כולו. לשם מה עלי לגרור את ההסתדרות עכשיו לענין זה ? לשם מה נחוץ להעמיד את ההסתדרות הציונית בסובאורדינציה כזו, שאם ההסתדרות תאמר לה, תעשה סמינר, ואם לא - לא תעשה ? בזה אני מסתמך על רובקין. וזה נימוק ניצח.

בדבר שני אני נתמך בזלמן. יש הבדל גדול אם המפלגה אוסרת על ברוך אייזנשטט ועל צבי יהיאלי ועל חברים אחרים להשתתף בסמינר של הקבוץ, או שהם מוותרים על סמינר של הקבוץ אם יש סמינר הסתדרותי. וזה הבדל בין יום ללילה. אני חושב שלעת עתה אין פה הבדל במגמה. צריך לעשות את הסמינר הזה למיותר במדה כזו שחברינו, חברי המפלגה, יוכלו להגיד, אנחנו מוותרים עליו, כי יש סמינר הסתדרותי. בכל אופן לא תהיה שם גזירה. הם ילחמו קודם על זה שבכלל לא יהיה נחוץ סמינר נפרד, אח"כ על חופש - שמי שירצה ללכת לשם ילך, ומי שלא ירצה - לא ילך, כי זה לא יהיה מכשיר ההסתדרותי להדרכה בחלוץ, אלא אלה יהיו מכשירים חלקיים, ויהיה בזה נזק. וע"י כך שאנחנו עושים סמינר הסתדרותי ואיננו אוסרים עליהם משהו ולא נותנים לסוכנות עצות אם לעשות סמינר לשליחים או לא, אנחנו מעמידים אותם במצב טוב יותר. יהיה סמינר

המתדרותי, וזו דבר שהוא צריך להיות בית מדרש של השליחים, משם הם צריכים לקבל את הוראתם על הכל, גם על תנועת הפועלים. אנחנו מוותרים על כל מיני הוספות שאינן הוספות אלא להיפך.

אין אנחנו פה בועידת מפלגה. למה לנו לקבל ריזולוציות עם ניסוחים מסבבים ? נדבר על דבר מעשי.

לוביאניקר דבר על ג'ירו שלי. לא ג'יריתי ולא גריתי. אמרתי שאין הוא צריך לפקפק, אבל בחלם לא אתן ג'ירו, כי אין זה באיפרביה שלי. xxxxxxxxxxxxxx המפלגה יכולה לתת ג'ירו על כך שהסמינר יהיה דבר הסתדרותי בעל ערך – אם תרבו בו את בוזה ואת מחשבתה ותתן אדם שינצח על המלאכה וירכז חבר אנשים מסביב לסמינר. את זה יעשה פנחס לוביאניקר, אליהו, שאול, זלמן. אני לא אעשה זאת.

אני מאמין שהסמינר יכול להיות מפעל חשוב, שזה תפקידה של המפלגה לדאוג לכך שסמינר ההסתדרות יהיה חשוב. כשם שהנ"בים יכולים לוותר על סמינר נפרד, יכולים גם מרצים לוותר שיעשו אותה עבודה פעמיים. נגיד למשל שיפנו לרובשוב שהוא יבוא לסמינר של הקבוץ לשליחים. (<u>א. דובקין:</u> לא יפנו.) אבל יכול להיות שיהיו חברים שיפנו אליהם גם מטעם סמינר הקבוץ. ואם לא יפנו, ואם המדובר הוא על מרצים שאינם ברשותנו – האם ביחס אליהם נוכל להחליט פה החלטות בדבר החרסה, בעטיפת טליה ובנרות שחורים ? זה גם לא יועיל. אם כן למה לי הריזולוציה החמורה ?

לדעתי יש כאן <u>ענין</u> לדבר מעשי; אך <u>המסקנה</u> צריכה להיות: א) שעושים את הסמינר ההסתדרותי; ב) שעושים אותו מיד; ג) שעושים אותו חשוב. זה הכל. כל יתר הניסוחים אינם שוים אלא לאזור על פי צלוחית, אין הם נחוצים.

נחלקו הדעות אם יש לזה שייכות לשאלת החלוץ האחיד או אין. אני חושב שיש לזה שייכות רבה לשאלת החלוץ האחיד. אבל לנו אין עוד הפירוש האחרון המוסמך לחלוץ אחיד, ועוד עתידים לחדש בזה, עוד עתידים להתגדר בזה. מכל מקום אני רוצה להגיד איך אני תופס את ענין החלוץ האחיד. אני תופס את ענין החלוץ האחיד קודם כל כחלוץ הסתדרותי פלוס שטחי תיאום עם „הפועל

ד. רמז

המזרחי", ז.א. מגמה של תיאום בכל התחומים האפשריים עם "הפועל המזרחי". (פ. לוביאניקר: איז וואס האט מען געגעסן שבת א גאנץ יאר ? ד. רמז: קודם כל אני לא אכלתי. לבתחלה חפסתי כך. לא אכלתי ולא האכלתי. תכינותי שכך מוסו של הדבר, ושמחתי לשמוע שלא טעיתי.) אבל באמת אין לדבר על שום חלוץ אחיד אם אין שליטה הסתדרותית בשטח הגדול המרכזי העיקרי של החלוץ; אם ההסתדרות יוצאת מהחשבון, אורי, אז אין חלוץ אחיד. חלוץ אחיד ישוער ויצוייר אך רק אם יש שליטה הסתדרותית. ואליהו איננו צריך להעמיד את הענין כך, להתנות במה שיעשה הקבוץ, במה שיעשו חברינו בקבוץ. אני חושב שחברינו בקבוץ יוותרו. אנחנו צריכים לעשות את הסמינר, אז הם יוותרו על תוספת יום טוב של עין חרוד.

א. בחיר: ישנה הצעה מרחיקת לכת שלא לקבל החלטה כל זמן שלא תהיה התיעצות נוספת עם חברים בקבוץ ששם תוברר הנקודה, אם במקרה שיוחלט בקבוץ על הקמת סמינר, אם חברינו יוותרו על השתתפותם בסמינר הקבוץ או לא.

ישנה הצעה אחרת שלא נחנה את קבלת החלטתנו הערב בהתיעצות נוספת בשאלה הזאת.

פ. לוביאניקר: או שלא תתקבל כל החלטה, או שתתקבל החלטה על תנאי.

ד. רמז: הייתי מציע להצביע אם לעשות סמינר הסתדרותי.

אם יהיה רוב להצעה זו, אז זה מרחיק לכת.

פ. לוביאניקר: האם יש פה שאלה פרינציפיונית בדבר סמינר הסתדרותי.

י. אורי קורא את ההצעה הבאה:

„המפלגה שולחת את שליחיה לגולה לסמינר של המוכנות ומשתתפת באקטיביות בסמינריון זה אם בפרצים מתוך חבריה.

המפלגה מתנגדת לכל סמינריון נוסף על הסמינריון של המוכנות עבור השליחים שמשתתפו בו.

אם למרות התנגדותנו יתקיימו סמינריונים נפרדים, תערוך המפלגה סמינריון עבור כל שליחיה ותאסור עליהם השתתפות בסמינריונים נפרדים של צורות התישבות."

א. בחיר: קודם כל נחליט על זה אם צריך להקדים את הצעה האלטרנטיבית

של פנחס לקבלת החלטה על עצם הענין.

הצעת פ. לוביאניקר בדבר אופן ההצבעה נדחתה.

א. בחיר: עכשיו ישנה הצעה של רמז, שנצביע פה: א) על הקמת סמינר המחדרותי, ב) שאנו מחליטים לקיים את הסמינר בהקדם, ג) אנחנו מחליטים להטיל על חברי המפלגה לעשות את כל המאמצ/ים כדי לעשות את הסמינר חשוב.

ש. מאירוב: אני מתפלא/ עליך, רמז. אינני יודע מדוע לא קבלת את ההחלה של זלמן. פה אנחנו מקבלים החלטות בשם המפלגה. אם כן המפלגה צריכה להחליט שהיא תובעת מההסתדרות הציונית סמינר, ואח"כ באות כל ההחלטות האלה.

ד. רמז: אני מתנגד לכך שהמפלגה תפרסם שהיא תובעת מהתסתדרות הציונית הקמת סמינר לשליחים. להסתדרות הציונית יש החלטות מוסמכות מעלה.

א. בחיר: הדרך צריכה להיות פשוטה, שהנהלת הסוכנות צריכה להודיע שהיא מקיימת סמינר.

ד. רמז: אני חושב שההסתדרות הציונית כבר קבלה בענין זה מהמפלגה לא רק איזו מסקנה של המזכירות, כי אם החלטה יסודית שנתפרסמה, שיש חלוץ אחיד של הסוכנות. (א. דובקין: בארצות המזרח.) אבל אם לסוכנות נחוץ דבר כזה, אינני מתנגד לכך שנחליט. אני רואה בקבלת החלטה כזו רק נזק. הסוכנות צריכה לפעול לפי החלטות מוסדותיה. האם היא צריכה לשאול בכל פעם את מזכירות המפלגה ? לפרסם - אומרים, לא נפרסם. לכתוב מכתב ? האם נכתוב מכתב לדובקין ?

א. גולומב: האם המפלגה מחרימה את הסמינר של הסוכנות ?

א. דובקין: כבר חודש ימים שהמפלגה מעכבת את הסמינר של הסוכנות.

א. בחיר: הבעיה אינה בזה שנדרוש מהסוכנות לקיים סמינר. הבעיה היא בזה מה אנחנו רוצים בתור מפלגה, מה תהיה לדעתנו הדרך של הכשרת שליחים. כשאנחנו מדברים על זה, שאנחנו מקיימים סמינר המחדרותי, חיינו יכולים לקיים סמינר המחדרותי גם בלי סמינר של הסוכנות ולתת שם כל ההכשרה שאנחנו רואים בה צורך. על זה אין פה ויכוח.

א. דובקין: אנחנו צריכים להחליט פה איך ננהג מחר, האם סמינר אחד נמשך אחרי השני או לא, האם אותם האנשים ממשיכים ומשתתפים xxxxxxxxxxxxxxx (בשני הסמינריונים).

ד. רמז: אנחנו יכולים למסור ללשכה להחליט אם הסמינר של התסתדרות יהיה מיד לאחר הסמינר של המובנות או לא.

א. בהיר: עלינו להחליט על הקמת סמינר הסתדרותי להכשרת השליחים לגולה. ישנה הצעת אורי להקים רק סמינר של המובנות.

הצעת אורי נדחתה ברוב נגד קול אחד.

א. גולומב: צריך להצביע עיקר אחד מסויים. בעד הצעת אורי היה אחד. חברים אחרים רואים צורך בסמינר הסתדרותי. יש חברים החושבים שסמינר הסתדרותי הוא מוצדק רק כשההסתדרות מכינה את חבריה באופן מאוחד ושהיא מקיימת את ההכנה הזאת ושהחברים אינם משתתפים בשום סמינריונים אחרים. ויש הצעה שניה שבכל תנאי דרוש שיהיו שני הסמינריונים.

א. בהיר: ישנה הצעה שנעשה פה מה שהציע זלמן, שנחליט את ההצעה החיובית בדבר הקמת סמינר הסתדרותי. אשר להחלטה אם משתתפים או אין משתתפים בסמינר של הקבוץ, על זה נחליט בישיבה מיוחדת עם עוד חברים מהקבוץ המאוחד.

א. גולומב: לזה אני מתנגד. אינני מתנגד שתהיה התיעצות נוספה עם חברי הקבוץ, אבל מתוך עמדה ברורה של המפלגה בענין זה.

א. בהיר: מבחינה זו יש הצעה שעמדת המפלגה תקבע באותה ישיבה עם חברי הקבוץ.

ד. רמז: עד כמה שאני משתתף בבירור הזה נראה לי שפה ניתן לסכם 3-4 דברים בהחלט על דעת הרוב של המסבה הזאת:

א) דעת החברים היא, שבקום סמינר הסתדרותי הם יתנגדו הן בקבוץ המאוחד והן בחבר הקבוצות והן בתנועת המושבים, בכל מקום שהוא, להקמת סמינריונים נוספים, נפרדים לשליחים לגולה, מעל לסמינר של המובנות והתסתדרות. על זה נדמה לי שליח מאן דפליג.

ב) אז ברור שיש רוב לדעה שיהיה סמינר הסתדרותי, כדי שחברינו בגופים התישבותיים ילחמו נגד סמינריונים נפרדים

ד. רמז

ויגידו שזה מיותר ומזיק.

ג) תהיה התיעצות עם השליחים (בקבוץ המאוחד)

בשאלה מה תהיה עמדתם, אם. למרות התנגדותם יוחלט בקבוץ המאוחד - ובנראה שיוחלט כי כבר הוחלט - שיהיה סמינר נפרד, מה תהיה עמדתם, אם יוותרו על השתתפותם בסמינר זה או לא. ברור שגם פה יש מגמה שיוותרו על השתתפותם. אבל את זאת איננו יכולים לפסוק בלעדיהם.

נראה לי שבשלש נקודות אלה יוכל גם דובקין וגם אני וגם אליהו להתאחד. ואם עכשיו לא תחליטו על זאת, לא יהיה סמינר הסתדרותי, אלא רק סמינר של הקבוץ המאוחד, כי הרי צריך להכין את הסמינר ההסתדרותי.

י. קוסוי: נדמה לי שהמצב מחייב שתהיה התיעצות עם חברי הקבוץ.

א. בהירי: אין אפשרות לסדר ישיבה משותפת כזו בשבוע הבא כי יש כנס של אספת הנבחרים.

צ. יחיאלי: אני רוצה לומר לשני האליהו'ים שיבינו גם את מצבנו. המגמה היא ברורה. בכלל אנחנו העלינו את השאלה הזאת עוד לפני שבועיים בקשר להצעה שעלתה בקבוץ לעשות סמינר להוד. אינני יכול לאסור על הקבוץ לאסוף את חבריו לימי עיון אחרי הסמינריונים של המועצות וההסתדרות. אבל אם אנחנו רוצים להתיעץ בענין זה עם חברי הקבוץ, אז אי אפשר לבוא כאן עם איסור למפרע. האיסור למפרע הוא מיותר. ההסתדרות צריכה לעשות את הסמינר שלה גם כשאין אוסרים על חברי המפלגה להשתתף בסמינר הקבוץ. ההסתדרות צריכה את הסמינר שלה גם אילו כל חברי הקבוץ היו בסיעה ב'. (א. גולומב: אז המפלגה תלחם בהסתדרות נגד סמינריונים נפרדים.) גם עכשיו היא תעשה זאת. ואם מחר תהיה שאלה בענין זה בגבעת חיים, הרי בשעה שאפשר לי לענות כי יש סמינר הסתדרותי, אז אני יכול להגיד, אל תלך לסמינר של הקבוץ המאוחד, אני מתנגד לו. אבל כשאין סמינר הסתדרותי, מה אוכל לומר ? אולם לאסור על חברים להשתתף בסמינר של הקבוץ מבלי לשאול אותם - את זאת אסור לעשות. אנחנו יכולים להחליט על מגמה. המגמה היא ברורה. לכן אני מבקש משניכם להוציא מהחצעה את ענין איסור ההשתתפות.

אין זו שאלה של ניסוח, אלא של תוכן. אילו
ס. נמירובסקי: שאלה אקטואלית שצריך להחליטם
בקבוץ לא היתה קיימת
בקבוץ לא היה לוחץ עליהם
על הענין היום, אם המצב של חברינו בקבוץ לא היה לוחץ עליהם
לנקוט עמדה, היינו יכולים לדחות את כל השאלה הזאת עד שהמצב
יהיה ברור יותר. אולם אם השאלה הזבאה הנה איום לרגל זה
שלחברינו בקבוץ נחוצה עמדה, אז אי אפשר להתחמק מנקודה זו,
כי הקמת סמינר התחדרותי מבלי לפרש מה תהיה עמדת חברינו בגופים
ההישבותיים מוכרחה להתפרש בתחירה נגד העמדה בחלוץ אחיד. רק
כשאנחנו אומרים, רציפות בין המסגר של המוכנות וההתחדרות,
זהות בהרבב המשתתפים, ואי השתתפות בסמינריונים ספרטיים,
הרי זה הולם את עמדת המפלגה.

א. בהיר: אתה טועה בנקודה אחת, בנקודה של האריבים.
ביום החמשי הבא תהיה ישיבת של מזכירות הקבוץ,
שבה יהיה דיון למעשה על הקמת הסמינר המיוחד. מה אנו צריבים
ליום החמשי ההוא ? החלטה של מזכירות הועה"פ על הקמת סמינר
התחדרותי ואז אפשרית התנגדות חברינו בישיבת מזכירות הקבוץ
לסמינר ~~xxxxxxx~~ הקבוץ. במקרה שלא תתקבל החלטה חברינו
גם לאחר זה שתהיה החלטה על הקמת סמינר התחדרותי, ואנחנו
נפול, והקבוץ יחליט לקיים את הסמינר המיוחד שלו למרות הכל,
אז אנחנו מציעים שמזכירות המפלגת יחד עם חברינו בקבוץ יחליטו
על הקו ביחס לעמדת חברינו בדבר השתתפותם באותו הסמינר.

ס. נמירובסקי: אני __מציע__ לקבל מה שאתה אומר לרגל התחשבות עם
החברים ונאמר שחברינו לא ישתתפו בסמינר
של הקבוץ כל עוד שהמפלגה לא תחליט על כך.

א. בהיר: אני __מציע__ שהחלטה שלנו תהיה משומה, שיביאו לישיבת
מזכירות הועה"פ ביום ה' הצעה על הקמת סמינר
התחדרותי, שחברינו בישיבת מזכירות הקבוץ יתנגדו לקיום
של סמינר מיוחד של הקבוץ לאחר זה. במקרה שמזכירות הקבוץ
תחליט על קיום סמינר נפרד, לא ישתתפו חברינו בו אלא באם
תתקבל החלטה מפורשת של המפלגת על כך.

י. קוסוי: מדוע חברינו לא יודיעו שהם לא ישתתפו ?

א. בהיר: מפני שלפני יום חמשי לא תהיה עוד עמדה שיוכלו בשמה להודיע. יש ויכוח בין החברים, ואנחנו אומרים שמזכירות המפלגה תכריע בענין זה.

לפי הצעת הח"ח דובקין ורוזנשטיין מוכמה הנקודה בז:

"במקרה אם יתקיימו סמינריונים נפרדים מטעם הזרמים ההתישבותיים, אין חברי המפלגה יכולים להשתתף בהם אלא בהסכמת המפלגה".

ברור כי בכל.ההצעות ישנן הנקודות שהמפלגה רואה צורך בקיום סמינר ההסתדרות, ושתהיה רציפות בין סמינר הסוכנות וההסתדרות וזהות המשתתפים בשני הסמינריונים.

פ. לוביאניקר: אני רוצה לשאול שאלה בנקודה די חשובה, אם כי היא רק טאקטית: מי בהסתדרות יקבע את השליחים ?

א. בהיר: כל זמן שאינה קיימת מחלקה לעניני חו"ל, תקבע מזכירות הועה"פ ועדה שתאשר את השליחים לסמינר.

פ. לוביאניקר: מדוע תקבע ההסתדרות את השליחים ולא הנהלת הסוכנות ? וביחוד שמזכירות כפי שהיא ביום איננו אפילו 54%.

מ. נמירובסקי: יש חשיבות שההסתדרות תקבע את השליחים, אעפ"י שהיא תקבע הפעם כל מה שיגישו לה תסיעות, כי אין לנו כוח להרכיב ועדה אחרת. הועה"פ החדש יכול במקרים מסויימים לפעול לפי רצונו בלבד. אבל כדי לקבוע את התקדים, שההסתדרות קובעת את השליחים, מוטב לנו הפעם להרכיב את הרשימה כפי שאפשר.

א. דובקין: לא ההסתדרות תקבע, אלא נותנים לכל גוף את האחוז שלו, והוא קובע.

מ. נמירובסקי: בלפי ההסתדרות הציונית ההסתדרות קובעת.

א. דובקין: האם הבעיה כאן בדבר היחסים בין ההסתדרות הציונית ובין ההסתדרות או היחסים בין הזרמים בתוך ההסתדרות ? עד כה הזרמים לא נתנו שום מועמדים להנהלה הציונית. היתה ועדה,

שבה היה גם סקטור הסתדרותי, והם נתנו מועמדים וקבעו באופן אישי ולא התחשבו בשום פרופורציות.

עוד דבר: אם אתם רוצים שהנוער הציוני הכללי ישאר בענין זה בתוך הסקטור ההסתדרותי, תדעו שהוא לא יסתפק ב-5% שיש לו בהסתדרות, כי יש לו בגולה 20%. ואל תרמו את עצמכם שמישהו אחר יוותר בשביל „הנוער הציוני". לא השומר הצעיר ולא מי{ש}הו בי יוותרו בשביל „הנוער הציוני". זאת אומרת שמיהידים שיצטרכו לוותר תהיה המפלגה, ואז יהיו לנו רק כ-40%.

<u>א. גולומב:</u> לוביאניקר הביא קושיא שאינה במקומה. עובדה היא שעד עכשיו נקבעים השליחים לגולה ע"י הסוכנות. יש לה ועדה המטפלת בענין זה, ואנחנו איננו ב"כ מקופחים. וצריך להשאיר את המצב הזה. להסתדרות יש הביעות שלה בתוך הועדה הזאת, והיא מיוצגת בה. אני גם מתנגד שנציע שנהיה שם 55% בדיוק לפי הבחירות להסתדרות. הנה הזכיר דובקין את „הנוער הציוני", שהוא יהיה שם יותר מאשר לפי משקלו בהסתדרות, אנחנו נהיה מוכרחים איפוא להיות פחות משהננו בהסתדרות. בולם צריכים לשאת בחלקם. הם לא יסכימו ל הקבע זאת ועדה ציונית, שבתוכה משתתף גם ההסתדרות.

<u>א. בהירז:</u> אם אנחנו מחליטים על סמינר, אנחנו צריכים לדעת מי יבחור את החברים שישתתפו בסמינר.

<u>מ. נמירובסקי:</u> אין זה מתקבל על הדעת, שההסתדרות תעשה סמינר, שאת המשתתפים בו תקבע ההסתדרות הציונית.

אמנם זהו מוסד מכובד, אבל אף על פי כן אין פרוצידורה זו מתקבלה על הדעת. על ענין „הנוער הציוני" אי אפשר לענות בשמוח.

<u>א. דובקין:</u> אני מציע שלא נעמוד על זה היום.

<u>ד. רמז:</u> גם אני חושב שעלינו לחזור באמת למחשבה הראשונה הטובה שיהיה סמינר הסתדרותי. בכל יתר הבלטרימפקח, מי יחליט על השליחים, האם ייקבעו בדרך שנקבעו עד עכשיו או שנמצא איזה סידור שבו נחדש משהו, שההסתדרות תקבע, חלילה לא נמצא את הדרך הזאת.

<u>א. בהירז:</u> איננו צריכים להכנס בדיון נוסף בהזדמנות זו לפני

שתיתח ועידת התסתדרות ותדון איך התסתדרות תקבע שליתים.
בעת אנחנו דואגים רק שייבחרו המועמדים לסמינר.

<u>ד. רמז:</u> אנחנו קובעים השלמת־הדרכה לשליתים. איך ייקבעו
השליתים, אין זה ענייננו עכשיו.

<u>א. בתיר:</u> עד עכשיו היתה התוכנית מרכיבה ועדה של מפלגות,
והן שלחו את מועמדיהן לסמינר של התוכנית. לא
היה סמינר התסתדרותי, ולא היתה בחירת התסתדרותית.

אני מציע שמזכירות הועה"פ תקבע ועדה שתפנה לכל
המשקים ולחברים בודדים בהתסתדרות הרוצים ללכת לשליחות
והיא תקבע את המועמדים באופן אישי ללא כל מפתח. הועדה הזאת
תבלתי תלויה תפגש אח"כ עם החברים ותבדוק את ידיעותיהם
ואת יכלתם להיות שליחים וגם תקח בחשבון את כל הזרמים שיש
בתוכנו, אבל לאו דוקא את זרמי ההתישבות. המפלגה הכניסה
לסמינר של התוכנית חברים שלא היו חברים במשקים, וגם לא
שמרה על המפתח המדוייק.

הוחלט ש־5־4 חברים ישבו וידונו בהצעות
איך לקבוע את המועמדים לסמינר.

הישיבה ננעלה.

ישיבת המזכירות עם הברינר בועד הלאומי

ירושלים, יום א', 3.12.44.

השתתפו חח"ח: ב. איזנשטדט, א. בהיר, י. בן-צבי, א. דובקין, ב. הרמן, ב. זק, ג. לובינסקי, ב. לוביאניקר, א. לולו, ... לרמבן, מ. נמירובסקי, ח. קרישפין, א. קצנלסון, א. קפלן, ד. רמז, פ. רשיש, י. שפרינצק.

ד. רמז: היו לי שלוש שיחות:

א) עם י. בן-צבי. נסינו להידבר מה יהיה הסידור החדש: נשיא ויו"ר, אם הסידור יתקבל לאחר שיעבור את כל מדורי המו"מ הבין-סיעתי. הצעתי את הנראה לי. יש 4 ענינים. שנים חיצוניים – שנים פנימיים. יש יו"ר הנהלת הסוכנות ויהיה יו"ר הועד הלאומי. באתי בדברים עם יו"ר הנהלת הסוכנות. אם רוצים שליו"ר הועד הלאומי תהיה תחושת הענינים – וזה לאו דוקא בישיבות – הרי צריכה להנתן לו האפשרות להשתתף בישיבות הנהלת הסוכנות. בן-גוריון אמר לי, שכעת – בגלל היחסים בהנהלה – זה בלתי-אפשרי. ואם ינתן מקום בהנהלה הרי הוא ינתן לנשיא הועד הלאומי. יהיה אם-כן צורך לדאוג שאוכל להיות בתוך הענינים. כל עוד שזה לא הותקן – אני מכיר שמקום זה צריך להיות לבן-צבי.

ב) יש ענין של קשרים עם הממשלה. אני מציע שנעשה את זה שנינו (בן-צבי ואני) עד שיעשה זאת ג'וזף או עליאש.

לריכוז המחלקות – מציע את עצמי.

בן-צבי שאל מה זכויותיו כלפי הריכוז. תשובתי: זכות מלאה של-גישה לכל ענין.

הענין האחרון: מחלקות. דובר למעשה שמלבד ענין הנשיאות תהיה המחלקה המוניציפלית וההתאזרחות בראשותו של בן-צבי.

אם הבנתי נכונה – זה הוסכם עם בן-צבי.

כשאמרתי שלנשיא הסמכות לגשת לכל ענין, הרי אני מקבל ששש לו סמכות גם על היו"ר.

לנשיא הועד הלאומי יש זכות לקבל רשות הדיבור מחוץ לתור גם בישיבות ההנהלה וגם בישיבות המליאה, מסיבות וכו'.

הערב באתי לשיחה עם לנדואר, והרב אוסטרובסקי, מ. שפירא ושרגאי. הנקודה המרכזית היא המו"מ. כי לנדואר מוכן לומר אמן. צייזלינג דורש במקום נשיא – נשיאות. כמו בוה"פ הציוני. הסברנו כי לא נראית לנו גם נשיאות אספת הנבחרים וגם נשיאות לועד הלאומי. הסברתי כי מן הנמנע שאסכים לכך, שבכל פעם יתחלף הנשיא ובכלי זה לנהל הענינים. גם בן-צבי הודיע שאיננו מסכים לזה. צייזלינג הודיע שעוד לא דיבר עם הסיעה. לנשיא יתנגדו, לנשיאות ודאי יסכימו.

המזרחי אומר – נשיאות אינה מענינת אותו. אך מכיון שיו"ר הנהלת הועד הלאומי הוא ח' מפא"י ונשיא הועד הלאומי הוא ח' מפא"י –

מה הם מקבלים? הודעתי להם, כי לסגנות לא נסכים. ואם תתחיל פרשה

סגנות – לפחות שלש סיעות נוספות תדרושנה סגנות. הם הלכו להתיעץ.

שאלו על תכנית סידור המחלקות. אמרו: בלכתנו להועץ טוב

שנדע מהו סידור המחלקות. המחלקה הסוציאלית ועתונות – שרגאי;

מוניציפלות ואזרחות – בן-צבי; כספים – א. קצנלסון; בטחון, ביוס,

שוטרים, נוטרים, עולה, חיל ומשפחת החיל. המחלקה לעולה – לנדואר;

בטחון, ביוס, שוטרים – יחולקו בין אליהו גולומב וקלינבוים; עברית –

ד. רמז; יועץ לענינים מוניציפליים – ניר; בריאות – א. קצנלסון;

חינוך – סולוביצ'יק. בועד המנהל יש שלשה נציגים של שלשה זרמים.

המחלקה המדינית – ההנהלה תצטרך להפנות לענין זה. כשג'וזף ישוב

נטפל בדבר.

אנשי הפוה"מ לא ערערו על סידור המחלקות פרט לענין ניר.

אם הפוה"מ יעמוד על שלו, ונצטרך לתת סגן או להכנס לענין

נגד רצונם או לתת להם ולהכנס נגד רצונם של אנשי סיעה ב' ועוד –

אני לא אוכל לקבל על עצמי את הנהלת הענינים, כי כניסתי לעבודה היא

בתנאים קשים מאד. אני מדגיש זאת ומבקש לרשום זאת.

<u>ש. נמירובסקי:</u> אתה מתנה את כניסתך גם בהסכמת הפוה"מ וגם סיעה ב' והשוה"צ?

<u>ד. רמז:</u> אם נצביע כשיא – נשיאות: תופל נשיאות וישאר נשיא. אם

יוצבע סגן ויפול זאת אומרת אופוזיציה של הפוה"מ.

<u>י. שפרינצק:</u> למה לא נוכל להסכים לסגן (שרגאי)?

<u>ד. רמז:</u> שלשה ימים בשבוע לא אהיה בירושלים. ויהיה שרגאי. ז.א.

לחלק ולהתחלק בראשות. זאת אין לעשות.

<u>י. בן-צבי:</u> אם תהיה רשות בישה ולא חובה לריכוז המחלקות, הרי זו

לא פרובלימה.

לא ידעתי שרמז מתנגד באופן אבסולוטי לסגן. אשר למחלקות.

אינני חושב שניר זו הצעה המוצלחת ביותר לענין המוניציפליטטים. עולה

עליו עליאש. הוא יכול לעבודה במזכירות בעבודה פוליטית גם מבלי שיהיה

חבר ההנהלה. אני בטוח שהוא יצליח.

גם אני מתנגד לנשיאות. אני גם מתנגד שהיו"ר ייבחר בהנהלה

והנשיא ייבחר בועד הלאומי. גם היו"ר וגם הנשיא צריכים להבחר באותו

מקום ובאותה ישיבה.

<u>י. שפרינצק:</u> מחר ישיבת ההנהלה ואם הענינים לא יסודרו, אפילו בצורה העה – זה יביא לנצחון מוחלט של המתבדלים. אינני רואה שום טרגדיה אם שרגאי יהיה סגן. כל הזמן חשבנו שמאיר ברלין בא בחשבון לסגן ואז זה יותר מסגן. לא כן שרגאי. כשנודע לי שהסגן יכול להיות אוסטרובסקי או שרגאי אינני רואה שום טרגדיה בדבר. אולי בעוד 10 שנים זו תהיה מיגורה, לפי שעה זה רק ס ג ן . ואם לסיעה ב' ולעליה חדשה אין פרטנסיה לסגנות – צריך לגמור את הענין. יכול להיות רגלמנט בין היו"ר והסגן. (ד. רמז: היו"ר יכול להסתדר מצוין – המחצית לנשיא והמחצית לסגן...)

אשר – לניר. אני חושב שאין תוכן ודמות למחלקה המדינית של הועד הלאומי. לפי שעה המחלקה המוניציפלית היא המחלקה המדינית. ובן-צבי צריך יהיה להמסר למחלקה זו. אומרים – עליאש. על עליאש חשבנו אילו קמה מחלקה מדינית. אבל מחלקה מוניציפלית זהו טיפול באלפי ענינים יום-יומיים ועבודה ממשית. ובענין זה אני בעד מציפיקציה עם השמאל. ומה יזיק אם ניר יסע יחד עם ברנסון לבדוק איזה חוק? אני חושב שניר צריך לעבוד במחלקה המוניציפלית.

אני בעד סידור הענינים, וש"נחלק" סו"ס את "התיקים".

<u>גרשון זק:</u> גם אני בעד זה שמחר יסיימו. התנאי של רמז ביחס לסגן – הוא תנאי, כי זה אומר למעשה מסירת הענינים לידים אחרות. מציע נשיאות במקום סגן ליו"ר.

<u>א. קצנלסון:</u> כשלון 4 החדשים האחרונים עולה על כשלון כל השנים הקודמות. חוסר היכולת שנתגלתה במפול שלנו בסידור הענינים – מכשיל.

מהשיחות שהיו לי הוברר שמתוך 11 ח' ההנהלה 5 מעמידים עצמם לרשות הפעולה (2 מזרחי, 2 מצדנו ולנדואר). כל יתר הח"ח הודיעו שהם אינם באים בחשבון כפעילים. לא ציזלינג, לא אורן, לא קליבנוים. את אוסטרובסקי ושרגאי אנו מכירים ויודעים את תרומתם. מכל ח' ההנהלה, הרי למחלקה הסוציאלית בא בחשבון שרגאי. בענין הגזברות הצעתו רמז איננה באה בחשבון. לא אכנס לתפקיד הגזברות. אין קיום תחליף לאיש שעובד בגזברות אלא אם נזמין איש מבחוץ, שלא מחברי ההנהלה. הנסיון היחידי שנעשה לביצור המכונה של הועד הלאומי זה בניסחו של רמז. במצב זה אני מסכים לנשיאות במקום סגנות ליו"ר, ובן-צבי יו"ר הנשיאות.

<u>א. לולו:</u> לשם מה דרושה נשיאות? להנהלת הענינים? לא. זהו משחק מבלי לשאול את הנבחרים. אדרוש מחר כי 63 חברינו באסיפת הנבחרים ידונו בכך. הועד הלאומי יתקיים גם אחרינו. ולמי זה נחוץ סגן ליו"ר

הועד הלאומי? ושרגאי לתפקיד זה? באיזה זכות? ואת המחלקה הסוציאלית נוציא מידינו ונמסור להמזה"מ? זוהי המחלקה בועד הלאומי והיא צריכה להשאר בידי המפלגה. אני מכבד את אליהו ברלין. אך הוא לא נבחר ע"י מפלגתו. ואנו בחרנו בו. ולא די בזה ואנו עוד מוסרים לו את הגזברות?! זה לא ייתכן. אשר לסגנות לשרגאי הרי שרגאי בא בחשבון לתפקיד זה עד שהרב ברלין יקום מחליו... ולא יתכן שרמז יספיק להקיף את ההסתדרות הגדולה הזאת ואת הועד הלאומי. עלינו לדרוש מרמז שיעבור לירושלים ויקבל לידיו את העניגים. ואז לא יהיה צורך לא בנשיאות ולא בסגנות.

<u>ג. לובינסקי:</u> א) כלפי המחלקה המוניציפלית. מחלקה זו צריכה לבוא בקשרים עם הרשויות המקומיות. ניר לא יוסיף את הדרוש לנו. רוב הרשויות הן ימניות. הרשויות מתנגדות בכלל למחלקה זאת ואם נוסף לבן-צבי יעבוד בה ניר, הרי לא נוכל לרכוש על ידו את הרשויות המקומיות.

ב) המחלקה לעבודה סוציאלית. אני רואה סכנה קא הצינית של קלריקליזציה בחלק של העבודה: הנוער. אנו מכירים את הענין מהטיפול בעלית הנוער, כעת יעבור הענין לנוער בארץ. שרגאי איננו האיש למחלקה כזו. אפשר להציע לו את המחלקה לחיל ולמשפחת החיל. במחלקה כזאת הוא יוכל להוכיח את יכלתו. ולא נמסור את המחלקה המוניציפלית לידיו.

אשר למחלקה המוניציפלית יש לי שתי הצעות. א) מקובל בעולם לקשור את המחלקה המוניציפלית למחלקת הבריאות. כלומר שא. קצנלסון ינהל את המחלקה המאוחדת. ב) שחח' י. שפרינצק יציג את המחלקה.

<u>פ. לוביאניקר:</u> יש לי הרושם, כי לפני המפלגה יש שתי ברירות: א) אם המפלגה מקבלת יו"ר ונשיא אז אנחנו צריכים לדעתא, כי בעד זה צריך לשלם. עלינו פה להחליט כי אנו מוכנים לשלם, ומחר חברינו יגמרו הענין.

אם יתברר כי אין להשיג את שני הדברים, הרי צריך לבחור בנחוץ ביותר למפלגה - היושב-ראש. רצון המפלגה היה, שהנהלת העניגים יימסרו לרמז. ואם המפלגה לא יכולה להשיג את שני הדברים היא צריכה להסתפק <u>ביושב-ראש</u>. (ד. רמז: אף לרגע לא הסכמתי שיהיה יו"ר בלבד, בלי נשיא). לא יתכן שתעמוד באמצע הדרך. אין לנו שום גימוקים לתובים לאחרים שהם חייבים לתת למיעוט (ואנו מיעוט בועד הלאומי) כל מה שאנו רוצים.

<u>י. שפרינצק:</u> לא מתנגד את דעתי, רק מוסיף כאמ מערכת.

מצי. מציע לקצנלסון ולשפרינצק לא לאריך הישיבה

פ. רשיש: נקודת המוצא מכבידה, אך המסקנות שלי הן אחרות. המצב מחייב שרמז יהיה 6 ימים בהנהלת הועד הלאומי ולא 3 ימים. זה היה ברור שרמז יצטרך לעזוב את תל-אביב ולעבור לירושלים ולנהל הענינים. אם רמז יעבור לירושלים — אין סכנה לסגנות. בנשיאות אינני רואה כל טעם. אני זוכר איך תיאר לעצמו בן-גוריון בישיבת הועדה המתמדת את תפקידי הועד הלאומי. אם ניתן רק 2 ח"ח לעבודה הענינים לא יסתדרו על ידינו. התנועתנו מעונינת בכמה דברים, וקודם: המחלקה המוניציפלית והמחלקה לעולה. אלה דברים עיקריים. ומי תבטיח חלקים אלה לאחרים? יש לנו זכות מוסרית לשלם בטיפול בילדים? מותר לנו לשלם בתואר (יו"ר, נשיא). אך לשלם בטיפול בילדים ובעולה? (ד"ר רמז: הרי מדובר על לובינסקי כעל מנהל המחלקה הסוציאלית). אני מתכוון לא רק למחלקה זו, אלא גם למחלקה לטיפול לעולה. שתי המחלקות צריכות להשאר בידינו. לנקודה — כספים (רמז: אבל הוא איננו רוצה). לשרגאי — טפול בחילים.

ש. נמירובסקי: מסכים להצעת דברי שפרינצק, כי מתוך מוכרחים לגמור [illegible] ולא להרבות לנשיא את הפוסק על מצבנו. אנחנו עשינו אצלנו דברים קשים לגבי הנהלת הועד הלאומי, קודם כל בזה שהשארנו את אותו ההרכב בהנהלת הועד הלאומי. השארנו בלי שינוי פרסונלי תוך קיפוח קשה של חברתנו של עדות המזרח. לאחר שעשינו זאת אסור לנו להמשיך ולעמוד על מקום אחד. חברים אומרים: הנשיא, היו"ר, המחלקה המדינית, בריאות, המחלקה המוניציפלית ועוד ועוד - בידי המפלגה. ומציעים לנו להשביע את כל הפיות בחילים המשוחררים ובמשמרות העם. זו התעלמות מהמציאות. אנו רק 37%. אני בא לידי מסקנה שהדבר המחות קשה זמן מבן ליו"ר. אם במחיר זה אפשר להשאיר בידינו את המחלקה הסוציאלית — אני בעד זה. מבין שנצטרך לשלם הרי בשניים: א) במחלקה לעולה לעליה חדשה; ב) להפוה"מ את הסגנות.

א. קפלן: מוכרחים מהר לסיים, כי אי-כשרוננו לגמור את הענינים קשה [illegible] למבוכים באמת ובחו"ל. אם יהיה הכרח — נסכים גם לנשיאות ונגמור בחלוקת התפקידים.

נראה לי כי א. קצנלסון לא יוכל לעשות את הגזברות. אשר למחלקה לעולה הרי ב-80% היא תהיה מחלקה של הנח"מ. אני מציע כי ניתן אותה ללנדואר. העגלה צריכה לזוז מהמקום. אם העגלה לא תזוז — הענינים [illegible] ויתישבו מבין ידי המבוכים.

י. שפרינצק: לא יתנה את דברי רק אוסיף כמה הערות.
אני מציע לקצנלסון ולנמירובסקי לא להוסיף ולקשות.

אנלידזה מן הסטטוס קבו. לכשעצמי אני לא הייתי רוצה להשאר בקונגרס,
ואבקש לא לחזור על זה. אולי לא בקשתי להשאיר בין ה"עקרים".

ב) התחייבנו ובחרנו בלנדואר לנהל את המחלקה לעולה. זה
נעשה על דעת המפלגה ועל דעת יו"ר הנה"ס. אם זה ישונה אתפטר מההנהלה
ואודיע על כך ברבים.

ג) מחלקת העליה צריכה להרחיב את תפקידיה. נוסף לה תפקידים
חדשים. נוסף לעולה חדש והוא ישמיע קולו בקונגרס הקרוב. ואנו
מעונינים לסדר את הענינים באופן ידידותי. וסרב להבחיב את הרג
האחראים לעניני העליה ולהעבירה על עוד כתפים מתוך הבנה ציונית רחבה.
ולא צריך להביא את השאלה לזה"ם הציוני ולא לועידת ההסתדרות. הולכים
ימים איומים. בעלי-בתים הבאים הם "יורדים" וזקוקים לעבודה ולדירה.
כל זה תסדר מחלקת העליה? המפלגה צריכה היתה להיות שמחה להגדיל את
החוג הנושא בעול. אני מבקש הלילה לסגור את הפרק הזה ולא להחזיר
את הבלבל אחורנית.

ד) אני שולל את הפחדים למסור את המחלקה הסוציאלית לשרבאי.
כל החברות שלנו העוסקות בעבודה סוציאלית פתאום יהיו לקלריקליות?
איפה הסדנה. המנהל הוא שלנו (לובינסקי) והוא מוציא לפועל. אבל כאן
אין קיימת התחיבות של המפלגה, לא נדרה נדר, אם תוכלו לסדר אחרת -
תסדרו.

ה) למה מדברים רק על 2 ח"ח שנתנו לעבודה? ואיפה היו"ר? הרי
זה רק אמרנו שזהו התפקיד.

י. בן-צבי: שתי הערות: א) בנוגע למחלקה הסוציאלית. אני מודה כי
כאן שמעתי בפעם הראשונה מפי א. קצנלסון התקוממות נגד
השתתפות הפוה"מ במחלקה הסוציאלית. ב) אני התפטרתי מהנהלת הועד
הלאומי. ובאו אלי חפש, גמירובסקי, בחיר ובן-גוריון והציעו לי נשיאות.
אך גם עתה מקומי פנוי. את החבר החמשי להנהלה נבנים מהפליגום. אני
מתרעם למה לא נתנו לי ללכת לפני חדשים. אנחנו לא צריכים את התואר
של "נשיא" בהצבעה של 6 נגד 5. אין אני עומד על דרכו של מישהו. ברצון
רב אמנה את מקומי. לדעתי יש אפשרות ויכולה לקבל גם סבגרה. זה תלוי
ברמז.

א. דובקין: שפרינצק פנה משום מה אלי. אני בענין המחלקה לטפול בעולה
אין לי כל פרטנסיה, לא לי ולא למחלקת העליה, למחלקה
לעולה. לפני 8 חדשים כשהייתי בחו"ל היתה אפשרות להקים מחלקה זו ולא
הוקמה. אני כבר חדשיים בארץ ולא הוזמנתי לבירור בקשר למחלקה. אין לי
כל נגיעה למחלקה זו. אני בעד מחלקה מיוחדת לטיפול בעולה אך מתנגד

שלנדואר ינהל אותה. שמעתי גם מבהיר שאין החלטה כזו. מדוע אני מתנגד למועמדותו? קו"ב שום עולים אינם תובעים חוץ מעליה חדשה שלנדואר יעמוד בראש המחלקה לטפול בעולה. יש פרוטוקולים מישיבות עם 18 התאחדויות עולים ומהן 16 מתנגדות שלנדואר ינהל אותה. והם צודקים. אני אומר: לא האיש ולא עוזריו אינם מתאימים לטיפול בזה. המחלקה הגרמנית נפגשה רק עם עליה גרמנית והיה בידה מיליון וחצי לא"י לחלוקה. סגנון הטיפול בעולה הגרמני איננו מתאים לעולה מתימן, מבולגריה וכו'. וזה לא מקוה שכל עובדי מחלקת העליה מתנגדים להצעה זו. לנדואר מתכונן לגייס כספים בחו"ל (פ. לוביאניקר: אם יטפל בעולה - לא טוב; אם יצא לחו"ל - לא טוב; הרי בינתיים הפט ינהל העניינים). לנדואר מעוניין לבנות את עליה חדשה. אני יודע קצת איך בכספי המחלקה הגרמנית בנו את עליה חדשה. הוא אדם עסוק. בדבר עלית הנוער, פאזא, מנהיג מפלגה ועוד. הצעתי היא שתהיה ועדה של שנים עם מנהל. אחד מהשנים יהיה לנדואר והשני ח' מההנהלה (ולא - אני). ויש לי כמה הצעות למועמדים: א. האפט, פרנץ לדרר, ג. ורזפסל.

העניין איננו משום. יש לעניין זה גם ועדה מיוחדת בהנה"ס. ואין למהר כאן בהחלטה.

א. בחירה: לאחר בירור בועדה המתמדת על הרכב ההנהלה - השיחה שהיתה עם בן-צבי בשליחות המזכירות זו היתה הצעה שהבענו אליה. הציגנו למנוע את הלכחו של בן-צבי מהנהלת הועד הלאומי. לא ידענו אז שהדבר יביא להסתבכות של נשיאות וסגן יו"ר. כלפי פנים עומדת ההצעה של נשיא ויו"ר.

אשר לחלוקת התפקידים במחלקות. רצוני לומר לח' שפרינצק שמדאיג אותי מאוד, שלנדואר אשר יכול להבין כי בהסכמת המפלגה הוא יקבל את התיק לעולה, שאינני רואה כי זה מסדר עניינים בצינורות. אם כן נימוק זה לא הצדיק את עצמו.

ועתה הערה עובדתית: ענין זה של המחלקה לעולה היו לה 2 נקודות. במקרה שיהיה צורך להשיב אם הסכמה עליה חדשה להנהלה של 12 נמסור את המחלקה ללנדואר. התנאי לא הושג. לנדואר הצביע נגד. זה היה בהזדמנות אחת. ובמקרה שני - לאחר כל הדיונים והבירורים הועמדנו שוב בפני העובדה שעליה חדשה הצביעה נגד ההנהלה. אינני מבין התחייבות שמחייבת צד אחד. יכול להיות שנחליט למסור את המחלקה ללנדואר, אבל אני דורש לעשות זאת בישיבה מיוחדת. בכל ארץ בסטדיה הנוכחית שהענין עוד נתון בבירור בהנה"ס, לא נגמור בלי ישיבה מיוחדת.

ג. I.P.I.: הגיחו בין אלה שלא הצבעתי בעד לנדואר. מדבר ידובקין לפתח את ... מתוך אלה להצביע בעד לנדואר. אני מתנגד לכל בירור נוסף.

אז הוחלט שמוסרים את המחלקה ללנדואר + האפט. הנהלת הועד הלאומי נפתרה פה-אחד. אפשר רק להפר את ההחלטה על יסוד זה, שבשלב מסויים הצביע לנדואר נגד.

<u>א. קפלן:</u> מציע לבחור ב-5 ח"ת שמחר יגמרו את הענין. פה הושמעו כמה עובדות שאני שולל אותן. כשיהיה בירור אשיב.

<u>א. לנלר:</u> מציע למסור את השאלה להכרעת סיעתנו באספת הנבחרים שתתכנס מחר.

<u>ד. רמז:</u> אינני אוהב טרגדיות ואינני אוהב טרגי-קומדיות. ואני מודיע לכם: להכנס להנהלת הועד הלאומי ושיהיה לי סגן שמתקבל בניגוד לשמאל ושאהיה 3 ימים בתל-אביב - לא אכנס. במומנט ידוע הוציאו מפני בהיר ונמירובסקי הסכמה שבסידור מוסכם עם בן-צבי אהיה יו"ר הועד הלאומי. לא אסביר את הענינים לשרגאי. הוא עובד בוקע ויום, הוכיח זריזות, בעל סיעה תקיפה ואני עובר פורח.

ואשר לפרשת לנדואר אני מצטער שבהיר תוקע את עצמו לענין בכל פעם מחדש. הענין איננו רק בפורמליסטיקה. מדוע הסכמנו? כי במצב זה של אי-איחוד במחנה הפועלים אי-השלמה גם עם "עליה חדשה" זו תגרה עקרה בלתי-פוסקת. אמרנו אם כן, כי הכרחי לרתום את עליה חדשה. זה גמור. גם א. גולומב הצביע נגדנו פעם אחת. אם כן - מה? הלך-רוח ידידותי מועיל מאד לסידור הענינים בזה"ל. עליה חדשה צריכה להיות רתומה. ויש לנו אפס, שינהל את המחלקה; במחלקה הסוציאלית - יש לנו לובינסקי. וענין לנדואר הוא ענין גמור ואין לגלות בענין בכל פעם מעשי בראשית.

וכלם אומרים "לגמור". אני מציע שאם לא יועבר ענין הנשיא ויו"ר נשאיר סטטוס קבו עד לאחר ועידת ההסתדרות.

אחרי ועידת ההסתדרות אם יוחלט שאני הולך להשתקע בירושלים ודאי אעמוד נגד סגן. ואולי יתגלה מוצא אחר. אך עתה עם סגן, ועם התנגדות השמאל ועם ישיבה למחצה בירושלים - לא אלך.

<u>פ. לוביאניקר:</u> תומך בהצעת א. קפלן.

<u>ד. רמז:</u> מציע: רצוי לסיים מחר. חמשת החברים שיבחרו יעשו את כל מה שאפשרי בהתחשב עם ההחלטות הקודמות. אם לא ימצאו דרך ולא יוכלו לסיים - צריך להתחיל מחר בחלוקת תפקידים ולהשאיר את שאלת הנשיא והיו"ר עד לאחר ועידת ההסתדרות. אם המזכירות תמצא לנחוץ היא תכנס את הועדה המתמדת. מחר בישיבת סיעתנו באסמ"נ לא ידונו בחלוקת התפקידים.

<u>נ ת ק ב ל</u>

ישיבת הלשכה

מיום 8.12.44.

משתתפים הח"ח: ב. איזנשטדט, א. בהיר, מ. גבירובסקי,

נוכחים הח"ח: א. גולומב, ז. רובשוב, י. לופבן.

<u>בסדר-היום:</u>

<u>עתון "הזמן".</u>

<u>א. גולומב:</u> רשיון "הזמן" נגמר בדצמבר. החוב שלהם 2.600 לא"י. הם מוכנים למכור את הרשיון. קונים ישנם: האגודה, סיעה ב', הציונים הכלליים. לדעתי, יש להם רק דרך אחת: שם. פוסט יחד אתם יוציאו את העתון, וע"י אנשים שם. פוסט מאמינים בהם. מציעים: אברונסקי וקלינוב הם עמדו כמעט לגמור. זלמן רובשוב ערער והודיע על התנגדותו, משום ששני המועמדים הם חברי מפלגתנו, הוא לא יוצא ע"י ציונים כלליים, והעתון יתקבל משום כך רק על חובי הפועלים ואז תהא זו מכה נוספת ל"דבר". נראה לי כי זלמן טועה בהערכתו. אנו מעונינים בעתון של מפלגה ציונית מבורגנת, שבראשה עומדים אנשים כמו גרינבוים וקליינבוים. היתרון הוא שהעתון יופיע בירושלים, כי לא יתכן שנשאיר את ירושלים בלי עתון פוליטי טוב. אמנם, על "דבר" יש די הכבדות, אך הכבדה בענין זו, של הופעת עתון נוסף כזה, לא תזיק ל"דבר". אם סיעה ב' תוציא את העתון הזה, זה מזיק יותר ל"דבר"; אם המפלגה תעודד עלול הדבר להצליח. אם המפלגה לא תעודד — לא ילך קלינוב, ובלי קלינוב לא ילך אברונסקי.

<u>ז. רובשוב:</u> א) אינני יושב כאן כ"צד" "דבר". אליהו מסר בראשית דבריו את השקפתי — נכון. מצב הענינים בארץ הוא כזה שאנו מעונינים בעתון הגון של ציוני א'. אין חשש של קונקורנציה. "דבר" שרת שרות נאמן את "הזמן". הנה בשביל "הזמן" התרנו כיוצא מן הכלל את השתתפות סופרים שכותבים לעתונים אחרים. סידור זה לא היה לגבי שום עתון אחר. יש לנו סיכויים להקלות בקבלת הנייר. אך לא בזה הקושי. עלינו לעשות הכל שהעתון החדש יהיה עתון אמיתי של ציוני א'. ויוציאו אותו בתל-אביב.

לנו אני מציע: יש לנו עתון צהרים. זהו כלי שאין לנו בו כל צורך מבחינה תנועתית. בזמנו עשינו זאת, כי לא רצינו ש"הבקר" יהיה עתון צהרים יחידי. יש לנו הצעה להפוך את עתון הצהרים לעתון שמופיע ב-3 מקומות: אחד בירושלים, אחד בחיפה ואחד בתל-אביב. את העתון עבור חיפה ותל-אביב נדפיס פה. נגדילו ונשפרו. נהפוך אותו לעתון מקומי, כי גם שם יש סכנה של עתון מקומי, אם אנחנו לא נעשה זאת. את העתון הירושלמי אנו מציעים לעשות יחד עם פלסטיין פוסט. קיימתי ישיבה עם אנשינו בירושלים. וענו לי, שאם נעלה את העתון, אפשר יהיה להגדיל את התפוצה מ-70 אכס' ל-2.000. אנו מעונינים לכוון את אברונסקי לאפיק בריא. יש לנו ענין בעתון

אנגלי ציוני פרו-הסתדרותי. ואשר לציוני א"י הרי מה שאני יכול לעשות

להם: בכוחות עצמיים! נעזור להם ככל מה שידנו משגת, אך לא להקים עתון

שיכשיל את "דבר".

א. בהירן: האין אפשרות להגיע לשיתוף פעולה בין "דבר" והעתון החדש

בלומר ש"דבר" יוכל להשתמש ושיופיע גם עתון נוסף בירושלים?

ז. רובשוב: זה כחצי שנה שנכנסנו בשיתוף פעולה עם פלסטיין פוסט

(בקבלת קורספונדנטים בקהיר ובבירות).

א. בהירן: המפלגה מעונינת בעתון נוסף, שבו היא תוכל להתבטא יותר

מאשר ב"דבר".

ז. רובשוב: ע"י "הזמן" חשיב זאת?..

מ. נמירובסקי: שאלת "דבר" היא בעיה לחוד. הענין בכלל נראה לי

בגרסתו של אגרונסקי ולא בגרסת ז. רובשוב. מאז הסתרס(ק)

תכניתו של עתון "הארץ" הולכת ומסתרסת דמות הציונים הכלליים בארץ.

יש עובדה שבעתונות מתגלה משטמה עקשת למפלגה. ונגד זה הכרחי לעמוד.

דעת הפועלים נקבעת בתל-אביב ובחיפה ולא בירושלים. מחוץ ל"דבר" אין

שום עתון שנאמן למדיניות הציונית.

יש לנו ענין רב שהרשיון לעתון יגיע לאנשי קליינבוים ואגרונסקי

ולא לאנשי סיעה ב'. הסיכוי שלנו לקנות מעם את העתון הוא הרבה יותר

גדול כשהעתון יהיה בידי קליינבוים ואגרונסקי מאשר בידי סיעה ב' או

אגודת ישראל.

אשר לעתון הצהרים יש חשיבות רבה שיופיע עתון בשלשת הערים

ובשעות אחה"צ. לא יתכן ש"ידיעות אחרונות" יהיה העתון האחרון שנפוץ

במשך היום והוא מכבש את דעת הקהל.

(א. בהירן: אני מצטרף לדעת נמירובסקי ואליהו. ואשר להשפעת של "הזמן"

צריך לדאוג איך למנוע אותם.)

ז. רובשוב: אנסינו בעת.א. מזהירים אותנו מפני המהרות ב"ידיעות

אחרונות". הוא מקיים יחסי ידידות אתנו משום שאיננו

מתחרים בו. אם להתחרות בו הוא יהפך ליריב לנו וזו סכנה גדולה לקראת

הבחירות לע.ה.א.

מ. נמירובסקי: גם אם לא להוציא את עתון הצהרים שלנו ב-5 לפנות ערב,

הרי לפחות ב-2 ולא ב-12.30.

בדרך כלל אין לי ספק שהדבר שא. גולומב הביא (?) חשוב לנו מאד מבחינה תנועתית שום ספק איננו עומד בפנינו.

<u>ב. אייזנשטדט:</u> אנו חושבים, כי אנו מכירים את דעת הקהל של חוגי הבינים. ולא היא. הזדמן לי מעין משאל בין 11 נוסעים באוטובוס מקרית-חיים לחיפה. רצינו "דבר". ולא היה. קנו: 1 "משמר", 2 "הבקר". והשאר הבליגו וחיכו עד שיגיעו לחיפה. העתון החדש יהיה מופנה רק לצבור הפועלים. לא קוראי "הארץ" יפרדו מ"הארץ" וודאי שקוראי "הבקר" ימשיכו לקרוא את "הבקר". קליטה ב"דבר" זה דבר חשוב. אם ישתתף בעתון השני – זה יחסר ב"דבר". נוסף לכך התחרות, שזה עתון ירושלמי וב) תהיה לו יותר אינפורמציה. העתון החדש יהיה עתון מפא"י, וזה על חשבון "דבר". ואני אומר: הכל – להצלת "דבר". יש רק נימוק אחד שמשפיע עלי. אם העתון יפול בידי סיעה ב' – זה הרבה יותר גרוע. (<u>ז. רובשוב:</u> אם זו הסכנה – אנו יכולים לקנות את הרשיון ולא להשתמש בו). זה חשוב מאד.

<u>י. לרמבוך:</u> אין לי מה להוסיף לדברי נמירובסקי. אנו מעוניינים באופן חיובי שיופיע עתון אזרחי שלא יהיה לנו למכשול, שיאיה מקובל ויקנו אותו. "הארץ" נקרא ע"י קהל גדול. אינני חושב ש"דבר" יתבגר משלילה: הוא יקנה רשיון ולא ישתמש בו. אינני חושב שהעתון החדש יזיק ל"דבר". הנה חששנו ש"משמר" יכה את "דבר" מכה ניצחת. ולא היא. אין נשקפת סכנה ל"דבר" מעתון זה. אני מציע כי העורך הרשמי של העתון יהיה ס נ ה , כדי שידעו שזה עתון של ציוני א'. לא נפסיד מזה. רק נרויח. את "הזמן" לא קראו רבים. אם יופיע עתון טוב הוא יקרא. מכל הבחינות במצב שקיימים שלשה עתונים אזרחיים מכשילים, אנו מעוניינים שיופיע עתון אזרחי הגון.

<u>א. גולומב:</u> בפרינציפ יוצא, וגם זלמן תומך בזה, שלציוני א' יהיה עתון, ועתון ע"י פרינציפ איננו יוצא. ומה שמציע זלמן, הרי זהו שלמעשה לא יהיה עתון לציוני א'. ציוני א' אין להם עכשיו כוח בא"י. אנו מזיפים את דעת הצבור הא"י ע"י זה שנכשיל את ציוני א'. ורק אנו נכשיל אותם. כעת קיימת מציאות שדעת הקהל האזרחי בארץ היא נגד הסובבות, נגד התכנית הציונית המדינית ונגד המפלגה. ציוני א' לא יצליחו להוציא עתון בלי עזרה שלנו. הנמוקים של זלמן הם רק בגבול אינטרס של עתון (<u>ב. אייזנשטדט:</u> אינטרס של תנועת הפועלים). לא תמיד יהיה עתון תלוי ברשיון. עוד 6 חדשים, והמצב בנידון זה ישתנה. אם יהיה עתון ציוני טוב נוכל לקיים אתו יחסים טובים. אבל ע"י הכשלתו לא ניצור קשרים טובים עם ציוני א'. לא יתכן שנמסור את הצבור האזרחי למחנה המתנגדים לנו. אנו מוכרחים לעשות את החשבון הזה. אשר ל"דבר" אני כופר באפשרות של רובשוב

דב. איזנשטרט. כעת יש קושי מיוחד משום שבגלל חוסר אגיר אין משיגים את "דבר". ועתון זה הרגל. ויתכן שיתרגלו לעתון החדש, משום שאת "דבר" לא ישיגו. אבל אני כופר בזה שמועל יחליף את "דבר" בעתון אזרחי.

ז. רובשוב: יש חוגים בקרב האינטליגנציה שיחליפו מיד את "דבר" בעתון החדש הבוצא ע"י מפא"י). בן-גוריון וס. שרתוק תומכים בהצעת להוציא את העתון. בן-גוריון יחשוב לכשלון אם לא נוציא אותו. בכל אופן ציוני א' לא יוכלו להוציא את העתון בכוחם הם.

ז. רובשוב: אני רואה שיש דעות בעד ונגד. אינני כאן צד "דבר". כולנו מעוניינים ב"דבר" מציע להתיעץ עם חברינו במזכירות הועד הפועל.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ישיבת הלשכה
מיום 12.12.1944.

משתתפים החו"ח: א. בהיר, ב. אייזנשטדט, מ. גרנברג, מ. נמירובסקי.

נוכחים החו"ח: פ. לוביאניקר, ש. שפנגר, אב. חרמן, ב. בנשלום.

א) **שליחים לגולה**

א. גולני: בין השליחים לגולה מוצע גם הח' משה בוימברטן לשליחות באנגליה. בינתיים ענו אליו בהצעה, כי יקבל על עצמו לרכז את לשכת הנוער בבלקנים. המחלקה שלנו מתנגדת שהוא לא יסע לאנגליה והחלטנו להביא את השאלה להכרעה בלשכה.

אב. חרמן: אנו רוצים לשלוח לאנגליה משלחת של המפלגה לתנועת נוער מאוחדת של המפלגה. אנו רוצים שהמשלחת הזאת תיבחר ע"י המפלגה ואנו סומכים על כוח ביצועה. הוגשו 3 שמות לתנועה באנגליה. כל השמות אושרו. הוגשה לנו בקשה שנוסיף על השלשה שליח רביעי, כדי לשמור על שלמות הקשה. הם דרשו חבר הקבוץ שאינו חבר נצ"ח. הועלתה המועמדות של הח' ב. אייזנשטדט. אנחנו מאבדים את אימון חברינו באנגליה, מפני שהענין עומד על מקום אחד. מכל המועמדים רק נ'יורותיו של משה בוימברטן מסודרים. שפיץ מבעתון עוד לא אושר ע"י הקבוצה. לויתן (נעמה) נתקל בקשיים יורידיים. אשר למועמדותו של ב. אייזנשטדט אני מציע שגם על כך יוחלט בישיבה כאן. אנו מציעים כי ניגש מיד לסידור ניירותיו של מ. בוימברטן. אם גם זאת לא נעשה אנו מאבדים את הפרסטיג'ה אצל חברינו באנגליה. אני רוצה בהזדמנות זו להעיר הערה פורמלית, שלא צריך היה להודיע ללשכת הנוער של הסוכנות על נסיעתו של מ. בוימברטן לפני שהדבר הזה הוחלט במפלגה.

אנו מרבים לדבר על שליחויות לגולה לארצות דוברות אנגלית, אך כאשר צריך להרכיב משלחת, הרי אנו נתקלים בקשיים שונים ואין אנו מתקדמים. המפלגה גם לא דנה ומכריעה בענינים אלה. לחברים אין נכונות ליציאה לשליחות לארצות דוברות אנגלית ומבכרים את השליחות לארצות אירופה, בגלל הסיכוי של עליה מידית משם.

לסיכום: מ. בוימברטן אושר כבר ע"י התנועה באנגליה. המצב באנגליה הוא עדין מאד. זוהי תנועה מאוחדת צעירה ורוצים שם בשליחים שלא יפרו את אחדותם. ויש שם חשש מפני שליחים. ואם חבר אחד של המשלחת אושר, הרי זה שלב חשוב. מ. בוימברטן הוא מתאים מאד ויעשה עבודה מבורכת באנגליה. הוא גם מתאים להרכב המשלחת, ויש לו קשרים טובים אתם. ההצעה לשליחות לרומניה באה לאחר שאנו גמרנו אתו על נסיעתו לאנגליה.

ש. שפנגר: כשפנו למ. בוימברטן בפעם הראשונה בדבר שליחותו לאנגליה – הוא ענה שהוא מוכן לשליחות, אך הוא מעדיף שליחות לאירופה.

גם לאחר שיחות אתנו הוא ממשיך בהיסוסיו, אך מסכים לבסוף מתוך הנחה שגם באנגליה הוא יפעל למען קשירת קשרים עם ארצות אירופה ואולי גם יצליח להחיות את לשכת הקשר עם מערב אירופה (צ'כיה ועוד). לא. בוימגרטן פנו לא כחבר של המכבי-הצעיר-גורדוניה, אלא באופן פרטי. משה בוימגרטן הודיע מיד, שהוא חבר למפלגת באנגליה. אך הוא מעדיף שליחות לארצות קרובות באירופה.

אני מסכים עם אב. הרמן שאסור להודיע את המשלחת לאנגליה בהגיע הזמן שהיא תצא לשליחותה.

<u>פ. לוביאניקר:</u> אני משתומם על כל הבירור הזה סביב נסיעתו של משה בוימגרטן. גם מתוך התיאור של אב. הרמן המסקנה המתקבלת היא, שאין תוקף מוסרי רב לדרישה מאת מ. בוימגרטן. המשלחת לא יצאה בגללו אלא בגלל הסתבכויות אחרות. בינתיים עליו להתעכב עד שתצא המשלחת כולה על כל "הקשת". ביום בהיר אחד בא אלי משה בוימגרטן ואמר, שפנו אליו מלשכת הנוער בהצעה שיצא בשליחות לבלקן. אני מודה שהודעתי למ. בוימגרטן, שבתנאים הנתונים של ההסתבכות והסכנות בבלקן לעומת הסיכוי שענין השליחות לאנגליה יסחב עוד חדשים רבים — עליו לבחור בשליחות לבלקנים. ומהו מצב המפלגה בבלקן? בבולגריה יושב כשליח יחיד י. פומרנץ; ברומניה יעזבו השליחים בדצמבר ש.ז. יש לנו ענין חיוני להעביר לארצות אלה אדם שלנו. באנגליה שום דבר לא ייהרס אם מ. בוימגרטן לא יבוא. כל השלשה עוד אינם. בלעדי השלשה הוא לא יכול לצאת. יש א"כ צורך לחפש אדם במקום מ. בוימגרטן. לא מובן, איפוא, מה כל הרעש סביב הענין הזה? גם בחירות עוד לא נגעו. לא הוחל בשום טיפול. הכל בהתחלה. אין אם כן שום אסון אם המועמד הזה יוחלף במועמד אחר. אני מציע להוריד את הענין מן הפרק ולטפל בענינים אלה באופן מעשי.

<u>ב. בנשלום:</u> מ. בוימגרטן קיים במשך חדשים אחדים יחסים תקינים עם לשכת הנוער ביחס לשליחותו לאנגליה. הוא גם מלא שאלון שהוגש לשלטונות. ומ. בוימגרטן ידע כי מטפלים בשליחותו לאנגליה. ביום בהיר אחד הודיע לנו י.ג. לבדוור, כי גמרו עם משה בוימגרטן בדבר שליחותו לבלקנים. נראה לי כי כך לא יתכן. לא יתכן שחבר יתקשר לשליחות אחרת מבלי ליטול רשות והגיע כך לאורגניה.

לעצם הענין. שמענו כאן מפי ש. שטנגר ופ. לוביאניקר את השיקולים שלהם בענין זה. אך עלי לומר ששיקולים אלה אינם נראים לי. הם מציגים את הענין כאילו יש איזה דבר רחוק ובלתי-ריאלי וזוהי השליחות לאנגליה, ויש דבר קרוב וממשי מאד וזו השליחות לבלקנים. לאמיתו של דבר המצב נהפוך הוא. יציאתו של בוימגרטן מהמשלחת עלול לבטל את המשלחת בכלל. אנו רואים את השליחות לאנגליה כדבר דחוף וראשוני ואין אני רואה

אפשרות לסכן את השליחות לאנגליה בגלל הנסיעה לבלקנים.

מ. גרנברג: נדמה לי שלשכת המפלגה עוד לא זכתה להקדים בירור לקביעת שליחים. אנו דנים תמיד על מצב שנוצר אי-שם ולאחר מעשה. כבר שמענו פעם על משלחת שתצא לבולגריה מבלי שהלשכה ידעה על כך. אשר לענין הנדון, הרי נראה לי כי צריך לאפשר את נסיעת משה בוימגרטן לבלקנים ולהחליף את בוימגרטן בחבר אחר שיסע במקומו לאנגליה.

א. גולבי: נכון שהמפלגה טרם הצליחה לרתום את כל הגורמים בענין "החלוץ" ושליחות, ולא מבענו אתם לשיתוף פעולה. הנה הועמדנו בפני עובדה בענין המשלחת לבולגריה. ועוד עובדות נוצרות מבלי שהלשכה תהוה גורם בקביעת הדברים.

א. בהיר: שתי הערות: א. יש למפלגה אברח לקיים את השליחויות ולתאם את הפעולה בין המוסדות שמטפלים בעניני שליחויות במסגרת מחייבת של המפלגה. מצב המפלגה הוא שהיא נמצאת עתה בעמדות המפתח במוסדות שמטפלים בעניני שליחות. אך אין המפלגה מנצלת את העמדות האלה. אני מציע שנחליט עתה להפגיש את כל חברינו העובדים בשלשה המוסדות ולקבוע אתם תכנית לפעולה משותפת. אותו דבר גם כלפי פנים. יש לנו כמה גורמים בפנים המטפלים בשליחויות: א) חבר-הקבוצות; ב) הקיבוץ המאוחד. יש צורך לדלות שליחים מבין חברינו יוצאי תנועת הנוער ("דרור", החלוץ הצעיר") וצריך לתאם את הפעולה.

אשר לשליחות לבלקן. הלואי ולא נתבדא ותהיה לנו אפשרות להגיע לרומניה. ידוע לנו כי שליחינו במשטר הנאצי היה גדול יותר מאשר עתה במשטר בנות הברית. ויתכן כי השליח לא יוכל להגיע לשם. אבל הנחה היא שכן נגיע. אבל לא הייתי רוצה שנוציא את משה בוימגרטן מהשליחות לאנגליה. ואני מציע כי הטיפול בזה לם. בוימגרטן יהיה בשני הכיוונים: גם לאנגליה וגם לרומניה. הוא יסע לארץ שאליה הוא יקבל את הויזה הראשונה.

א. הרמן: אי-אפשר לטפל עבור איש אחד בהשגת ויזות לשתי ארצות.

מ. לובינציקר: אם יתברר ש-השליחות לרומניה מתבטלת יסע מ. בוימגרטן לאנגליה.

א. בהיר: מציע לסכם בהצעת מ. לובינציקר.

<u>אב. הרמן:</u> בחיר מקל על עצמו את המלאכה, בחשבו שיכנס את חברינו הפועלים בעניני שליחויות ונדרוש מהם התאמה. ברור שצריכה להיות התאמה. לי יש הרושם שלשכה הגולה במפלגה היא כעין חבר-הלאומים, שהיזמה איננה בידו. מהו המצב המציאותי? לפני 6 שבועות קוימה ישיבה של הלשכה עם חברינו במוסדות והוחלטו אותם הדברים שמציע בחיר. נבחרה אז ועדה שישבה בירושלים. עבדנו תכנית מפורטת, אך אנו עומדים על מקום אחד והדברים אינם זזים. אין צורך בישיבה מורחבת שתעבד תכנית. התכנית ישנה. האנשים אינם, ואין מי שיכריע לאן יצאו האנשים.

<u>א. בחיר:</u> אנו יודעים שלא בידינו לגמרי מקורות השלטון על האיש. פעם זה לגמרי לא היה. אך גם היום זה עוד איננו. אבל גם אלה שהדבר הוא כאילו בידיהם נתקלים בקשיים גדולים בגיוס האנשים.
אשר לבדוך אייזנשטדט הרי ההחלטה תלויה בבירורים שלנו לקראת ועידת ההסתדרות בקשר לבחירת המוסדות המרכזיים של ההסתדרות.
אשר לח. הופמן יש החלטה של הלשכה שאין הוא נשאר בעבודה בפ.פ.ת"א. ההחלטה על מקום שליחותו נתונה בידי מוסדות אחרים. אם זה מחייב החלטה דחופה, נדון עליה בישיבה הקרובה של הלשכה.

ב) <u>בעניני המפלגה וההסתדרות ברמת-גן</u>

סוכם לקיים ישיבה בענינים אלה בהשתתפות חברי הלשכה, חברי מזכירות הסניף ברמת-גן, מנדל ושקולניק.

ג) <u>גיוסם של החי"ח: ז. אישרזון ומ. גיישטט לעבודת הלשכה</u>

בענין זה יוחלט בישיבה מלאה של הלשכה בהשתתפות הח' ד. בן-גוריון.

ד) <u>ישיבת המזכירות</u>

תתקיים ביום ה',א 14.12.44, ב-4 אחה"צ, בתל-אביב.

ה) <u>ישיבה עם המשמרת הצעירה</u>

תתקיים באחת מהישיבות הקרובות של הלשכה. אם יהיה צורך יוקדש בירור לעניני המשמרת גם בישיבת המזכירות.

ו) <u>עבודתו של הח' ישראל הלר ממשמר השרון</u>

י. הלר מוכן להצטרף לעבודה במחלקת ההסברה של המרכז בתנאי שיהיה חבר במרכז המפלגה.

ס ו כ ם להסביר להלר שאין אפשרות לצרף חבר למרכז; על כך צריך להחליט במועצת המפלגה; ולא יתכן במועצה האחרונה לפני הבחירות

לועידת המפלגה לצרף חבר למרכז. יוצע לו להכנס לעבודה.

ז) גיוסו של החי' דוזורייץ לעבודה

מ. גרצברג הציע שדוזורייץ ילך לעבוד ברעננה. א. שומרוני הציע לצרפו לעבודה במרכז הנוער העובד. מ. גרצברג הודיע שלרעננה מוצעים שני חברים: סורוקה מצופית ודרונסקי מכפר סבא. אם אחד מהם יגויס לתפקיד מזכיר מועצת הפועלים הוא מסכים שדוזורייץ ילך למרכז הנוער העובד.

סוכם לקבוע ישיבה ועדת הערעורים ולהזמין לישיבה את החח"ח דרונסקי וסורוקה.

ח) ישיבת ועדת הערעורים

התקיים ביום ג', 19.12.44, בשעה 11 לפנה"צ בהרכב זה: י. אורי, ש. נוסוביצקי, דן פינס.

סוף

תיק מס' 164

פתחלת

חיק אל

166

מספר תיק

[illegible]

[illegible]

מחלקת העליה.

(המנהל י. גרינבוים)

העליה, לפי המספרים שנרשמו ע"י מחלקת העליה של הסוכנות היהודית, היתה בתקופת הדו"ח ע"פי פרטים אלו:

עולים:

		אוקטובר-דצמבר 1933
סוגים:	בעלי אמצעים (1000 לא"י ומעלה)	2875
	דרישות הקרובים	828
	רשיונות הסוכנות היהודית לעובדים	6118
		9821
המצב המשפחתי:	בודדים	3104
	ראשי משפחות	2367
	הילדים	4350
		9821
הארצות העיקריות:	פולניה	4490
	גרמניה	2860
	רומניה	435
	תימן	177
	[illegible]	420
	ליטא	204
	לטביה	232
	ארצות הברית	165
	רוסיה	138

יתר העולים באו מ-47 ארצות של תפוצות הגולה.

מחלקת העליה אחזה בכל האמצעים כדי להחיש את עלית החלוצים שע"פ הרשיונות שנתקבלו ע"ח תקופה זו, לפיכך נשלחו ע"י המשרדים הא"י, לפי הוראותינו, יותר מ-5000 עולים במשך החדשים האלה, מספר הגדול ביותר בעליה בתקופה קצרה כזאת.

תיירים:

מספר התיירים (שלא נכלל בטבלאות הנ"ל) שעלו בתקופה זו הוא:

באוקטובר	1933	635	דרך יפו	734	דרך חיפה	=	1369
בנובמבר	"	365	" "	975	" "	=	1340
בדצמבר	"	277	" "	315	" "	=	592
		1277	" "	2024	" "	=	3301

הוזלת מחירי הנסיעה באניות: המחלקה התאמצה להקל את תנאי הנסיעה לעולים לא"י, ע"י החוזים שנכרתו באוקטובר ש.ז. עם חברות האניות "לויד טריסטינו" ו"פולניה-א"י", שהוזילו בהרבה את מחירי הנסיעה וקבעו הנחות בהעברת העולים ע"י המשרדים הארצישראליים.

המשרד המרכזי לישוב יהודי גרמניה

(המנהל ד"ר א.רופין, סגנו ד"ר ו.סנטור.)

מספר העולים מגרמניה אינו ניתן להקבע בדיוק, ויש לאמוד את מספרם הכל מזמן המשטר החדש בגרמניה בערך מ-7,000 עד 8,000 איש.

ארגון העבודה. בשעה שהחלה העליה הגרמנית התארגן כאן "הועד המאוחד לישוב יהודי גרמניה בא"י" לשם קבוץ כספים בקרב הישוב. סכום התרומות שנקבע עלה במזומנים ובהתחיבויות, בערך ל-12,000 לא"י, שבהן הוקצבו 10,000 לא"י לעזרה סוציאלית, סדור דירות וקניין אהלים לעולים ומתן הלואות קטנות. לאחר החלטת הקונגרס ליסד משרד מרכזי לישוב יהודי גרמניה בא"י בנשיאות ד"ר ויצמן – עברה הפעולה בארץ לטיפת יהודי גרמניה לרשות המשרד הזה, אשר ד"ר א.רופין העמד בראשו בארץ מטעם הנהלה הסוכנות היהודית.

המשרד הנהו חלק אינטגרלי של הנהלת הסוכנות ולשרותו עומדות המחלקות השונות של הסוכנות בשטח פעולתן הן (התישבות, חנוך, עבודה וכו'). למשרד אין סניפים מיוחדים בארץ, והוא מסתייע בעבודתו בלשכות התאחדות עולי גרמניה בתל-אביב, ירושלים וחיפה, הפועלות בהסכם עם המשרד ובהתאם להוראותיו.

על-יד המשרד בא"י קיימת ועדה מיעצת בת 7 חברים שכל אחד מהם קבל על עצמו פעולה מסוימת: הגב' סאלד – את הטפול בעניני עלית הנוער והעבודה הסוציאלית; ד"ר פיגר – בשאלות הקשורות עם התישבות חקלאית של המעמד הבינוני; ד"ר פרידם – בהשגת עבודה והכשרה מקצועית בתעשיה; ד"ר לנדה – בארגון הפעולה ובאוח-כח של התאחדות עולי גרמניה ומר קורט רופין – בעניני התישבות בחיפה וסביבותיה.

האמצעים הכספיים. מהקרן המרכזית באנגליה נתקבלו – 50,000 לא"י; מארצות הברית – 15,000 לא"י; מאפריקה הדרומית – 10,000 לא"י; ממצרים – 23,000 לא"י, והנותר מארצות אחרות, ובסך-הכל – 125,000 לא"י.

הכספים שנמסרו למשרד מהקרן המרכזית באנגליה צריכים לחזור – במדה שיחזרו – לרשות הקרן, ויהוו קרן קבועה בארץ. גם ביחס לכספים שנתקבלו ממצרים יש השאיפה להפכם לקרן קבועה.

טליפת העליה. אחוז בעלי הון (מ-1000 לא"י ומעלה) מקרב עולי גרמניה גדול מאשר בקרב עליות אחרות, ועולים מסוג זה נוטים להתחקע אך ורק בערים ולהמשיך במקצועות שעסקו בהם בגרמניה, לרוב במקצועות חפשיים. במדה זו עומדת בסתירה לצרכי הארץ, ויש צורך להעביר חלק הגון של העליה הגרמנית למשלח-יד חדש, ועד כמה שאפשר מחוץ לערים. המשרד דאג באופן מיוחד לאפשר מעבר כזה ולהקל עליו במדת האפשרות.

לשם זה נעשו סדורים לישוב סמוך לערים במפרץ חיפה (150 משפחות), בנוה-שאנן ע"י חיפה (80 משפחה), בתלפיות ע"י ירושלים (30 משפחות), ובתל-אביב (אופציה ל-200 דונמים על-יד מקוה ישראל).

ישוב חקלאי. החברות שנעבדה מביאה בחשבון את הנקודות הללו: באבן יהודה (60 משפחות, כל אחת על 20 דונם), בארמה עילית, סמוך לפתח-תקוה (60 משפחות, כל אחת על 5 דונמים), בכרכור (30 משפחה) ובמפרץ חיפה (25 משפחות);

בשאלות ההתיישבות החקלאית המשרד נמצא בקשר עם הבהלה וקרן הקיימת לישראל בנוגע לאדמות הבאה בחשבון להתיישבות עולי גרמניה. ועדה מיוחדת מטפלת בבחירת מקומות הדרושים להתיישבות בסביבות ירושלים.

עבודה והכשרה. הפעולה הראשונה לשם קליטת עולי גרמניה והתאחזותם בארץ היתה עבודת ההכשרה. קרן היסוד אפשרה ל-300 איש לקבל הכשרה חקלאית בנקודות ההתיישבות בעמק. 800 איש מקבלים בעת הכשרה בתור פועלים בקבוצים ובמושבות; ו-500 איש - בתור פועלים בודדים במושבות, סך-הכל 1,600 איש. בקרוב צריך יהיה לדאג להכשרה ל-250 חלוצים שיבואו על סמך הסרטיפיקטים שנשלחו כבר לגרמניה. - למטרת ההכשרה קבע המשרד תמיכה בסכום של 500 לא"י למחלקת ההדרכה שעל-יד המחלקה להתיישבות חקלאית של הסוכנות היהודית בדי שעזרת המדריכים תגיע לכל הנקודות שבהן נקלטו עולי גרמניה.

לעבודת ההכשרה המקצועית עירונית בא המשרד לידי הסכם עם קפת-מלוה של הסתדרות העובדים ועם בנק מזרחי ע"ד מתן הלואות ללמוד מקצוע ועזרה לזמן הראשון עד שהעולה יוכל למצוא מקורות עבודה. מן הדרוש היה לשם זה לחפש מקומות מתאימים ללמוד מקצוע ובמובן זה עזרו לנו במדה נכרת כמה ידידים בתל-אביב ובחיפה.

תעשיה. המשרד הקציב 2000 לא"י לאשראי למפעלי תעשיה. בהקצבה זו התכוננו לעזור לעולים מתאימים בפתיחת בתי חרושת, ביחוד בשביל שיקשה להם לעתים להשיג אשראים בתור מחוסרים חדשים. ההלואות הן בסך 100-150 לא"י כל אחת, והן ניתנות באמצעות "הבנק לתעשיה" של התאחדות בעלי התעשיה. כמו כן נקבע הסכם עם "בנק ירדנבגל" בדבר מתן **הלואות קונסטרוקטיביות** בסכום 20-30 לא"י כל אחת, הנתונה לשם סדורו הראשון של העולה הגרמני בארץ, ליסוד עסקים קטנים (מסעדה, מספרה וכו').

דירות. שאלת הדירות היא כידוע אחת מהחריפות כיום בארץ, ומן הצורך היה להבטיח מעונות זולים לעולים מגרמניה. **תל-אביב** הקימה צריפים בצפון העיר לשם אכסון העולים למשך חדשים, ובעת מתנהל מו"מ עם העיריה להקמת צריפים נוספים. אולם, מטרתנו היא להקים בניני מלט המתאימים לתנאי הארץ, ואשר בהם בזמן האחרון עולים למעשה יותר בזול מאשר צריפים. **בחיפה** העמידה לרשותנו קופת חולים של הסתדרות העובדים את בית ההבראה שלה על הר הכרמל לתקופת החורף, וע"י הקצבת סכום כסף מצדנו הוקם בית ארעי לעולים **בבת-גלים** ע"י חיפה.

הספקת אינפורמציה. הספקת אינפורמציה נעשית ע"י התאחדות עולי גרמניה (בעניני דירות, מקום עבודה, בחירת מקצוע וכדומה), וע"י "לשכת המודיעין המרכזית לתעשיה ולחקלאות באיגוד הנהלת הסוכנות היהודית בא"י" (קודם "לשכת המודיעין שעל-יד הועד הכלכלי האמריקני בא"י") - ניתנות אינפורמציות בעניני תעשיה ומסחר.

עלית ילדים ונוער. בשעה זו אנו עומדים בפני עליה של 350 ילד במספר הרטיפיקטים שנתנה הממשלה, ביחד עם 100-150 הסרטיפיקטים שקבל כפר הנוער בבן-שמן ועלה מספרם בחודש אוקטובר בערך ל-500 צעיר וצעירה בגיל 15-17.

הקבוצה הראשונה בת 63 נער ונערה הגיעה לארץ כיבואר ונקלטה בעין חרוד. עוד 4 קבוצות שתכילנה למעלה מ-200 נערים ונערות מגרמניה תגיענה בעתיד הקרוב ויסתדרו לפי תכניתנו בכפר רודגס שעל-יד פתח-תקוה, במפרץ חיפה, במסק הפועלות בתלפיות ובבית הספר שעל-יד בית טבירוטלים. הנוער בגרמניה השואף בדרך כלל לעלות ארצה, מגלים רצון ברור לעבור לחקלאות.

במשקים יש כעת מקומות ל-800 נערים (ות). כונתנו העיקרית היא לסדרם במוסדות צבוריים, אולם כנראה נהיה נאלצים לסדרם גם בבתים פרטיים שיראו לבו כמובן למתאימים. בענין זה כאגו בדכרים גם עם ההאחדות האכרים.

המקורות הכספיים הדרושים למפעל עלית הנוער מתקבלים בעיקר מאת הסתדרויות נשים, ביחוד באנגליה והולנדיה במקרים רבים ממציאים גם ההורים עצמם את הסכומים להוצאת חנוך ילדיהם וכלכלתם. בכלל נראה לנו ששאלת החזקת הילדים תהיה קשה ביותר, לאו דוקא בשנה הראשונה לבואם אלא בשנים הבאות. כדאי לציין שהסוכנות ערבה בלפי הממשלה בעד כל ילד בסכום של 36 לא"י עד שיגיע לגיל 18.

העבודה הסוציאלית. העבודה הסוציאלית מתנהלת בקרב חלק גדול מעולי גרמניה שבאו ארצה בחוסר כל אמצעים. המשרד נתבע לבוא לעזרתם בדרכים שונות ולעתים קרובות לעזור להם כבר ביום הראשון לבואם ארצה. סידור הפעולות הסוציאליות האלו מלווה קשיים רבים בערים, ביחוד בתל-אביב, שאין בה עבודות סוציאליות והקהילה המקומית התחלקה מכל שאנה לעולה החדש. מן ההכרח היה לארגן בתל-אביב ועדה מיוחדת המורכבת מבאי-כח העיריה ועוד ארבע הסתדרויות המטפלות בכל ענפי העבודה הסוציאלית לא רק בתל-אביב אלא גם במושבות שבסביבתה. למטרה זו הקצבנו 300 לא"י.

המחלקה להתישבות חקלאית

(המנהל ד"ר א.רופין, עוזרו ד"ר מ.ב.הכסטר)

א. המצב הכללי בחקלאות.

סיכומי שנת 1933. יבול תבואות החורף בשנה שעברה היה לא טוב כמעט בכל חלקי הארץ מחמת מיעוט הגשמים והחמסינים המוקדמים. תבואות הקיץ לא הצליחו לגמרי. יבולי כרמי הבעל היו עצומים מאד לעומת יבולי הכרמים המושקים שעלו יפה ונמכרו במחירים טובים.

בענף גדול הפרות נכרת התקדמות גדולה השנה. התנובה הבינונית מפרה ברפת הגיעה ל-3500 עד 4000 ליטר חלב (במקום 2000-3000 ליטר המקובלת עד עתה). תנובת הלול גם היא עלתה ובחלק מהמשקים הגיעה עד 150 ביצה לעוף כאופן ממוצע (במקום 120 עד עתה).

ענף הכבשים וענף הכוורת התחילו להתפתח בצורה טובה ורצויה. בפרדסים היה המצב איתן: היבול הכללי עלה בקירוב ל-5,000,000 תיבה. השוק העיקרי היה באנגליה (בערך 3,500,000 תיבות) ואחריו שוקי גרמניה ורומניה (כל אחד 800,000 תיבה).

לרגלי הבצורת ומחירי התבואה הנמוכים והדה הממשלה לחקלאים מ-25%-45% מהערכת העושר של תבואות החורף, ונוסף לזה הסכימה לתת לחקלאי א"י הלואות לזרעים בסכום של 55,000 לא"י.

הסיכויים לקראת 1934. גשמי החורף השנה אחרו קצת לבוא והתחילו רק בדצמבר 1933. החששות מפני בצורת פוזרו במקצת והפרספקטיבות לתבואות הקיץ תתבררנה עם מהלך הגשמים להבא.

בפרדסים היתה הפריחה יפה מאד. יש להעריך שהשתא נטעו יותר מ-40,000 דונמים הדרים חדשים. היבול הוא די טוב והמחירים הראשונים שהיו לא גבוהים באנגליה עלו בזמן האחרון במדה נכרת. עד מחצית ינואר 1934 נשלחו בערך 1,900,000 תיבה (בזה 121,000 של אשכוליות).

ג. עבודת המחלקה בחדשים אוקטובר-דצמבר 1933.

התקציב. התקציב הרגיל הרצ"ד נקבע לסכום של 34,000 לא"י; מזה הקצבת הקונגרס 19,500 לא"י, והשאר - עודפי שנת 1933 לבסוס המשקים בגוש הקישון, גוש עפולה, ולהקמת מושב הפועל המזרחי בכפר אבריק. מהסכום הנ"ל הוקצבו 8,000 לא"י לתשלום ההלואות שנתקבלו בשנים הקודמות לבסוס המשקים; 5000 לא"י בשאור להחלפה מיוחדת של הנהלת הסוכנות בהתאם למהלך ההכנסות של קרן היסוד; כ-7,000 לא"י להוצאות מחלקת ההדרכה, המשרד הטכני ותחנת הנסיון; וסכום של 14,000 לא"י הוקצב למפעלים קונסטרוקטיביים במשקים הקיימים.- מהתקציב הזה הוצאו במשך שלשת חדשים כ-4,000 לא"י.

מפעלי ההשקאה. בדי לבסס את משקי הבעל החלוניים בחוסר הגשמים, ובשים לב לתועלת המרובה הכרוכה בסידורי ההשקאה והכנסת אינטנסיפיקציה במשק - החליטה הנהלת הסוכנות להוציא לפועל מפעלי השקאה בעיקר בגוש עפולה ובגוש הקישון. על סמך החקירות הגיאולוגיות והגיאו-פיזיות שנעשו באזור הזה התחילו המתיישבים, באמצעיהם ובעזרת המחלקה להתישבות, בקדירות במשקים הבאים: מרחביה(המושב והקבוצה), בלפוריה, תל-עדשים, קבוצת מזרע, גניגר, נהלל, משמר העמק וכפר חסידים. לתוצאות רצויות הגיעו כבר קבוצה מרחביה, תל-עדשים, בלפוריה ומשמר העמק. בשאר המקומות הקדיחות נמשכות.

לשם ההוצאה לפועל של מפעלי ההשקאה עומדת להוצר על-יד הנהלת הסוכנות "חברת-מבם" מיוחדת שתרכז אמצעים מיוחדים למטרה זו ממקורות שונים על יסודות מסחריים. החברה מתכוננת להשקיע השתא במפעלי ההשקאה סכום של 25,000 לא"י נוסף לתקציב הרגיל של המחלקה.

ההדרכה. ההדרכה החקלאית מתנהלת ע"י תחנת הנסיונות שברחובות בן במשקים הקיימים והן בחדשים ההולכים ונוצרים בעת בארץ. בעקב התגבות נקודות הישוב הורגש הצורך להכפיל את מספר המדריכים בענף גידול העופות, המחלבה, ההדרים, ובענף גידול ירקות ותצירים.

יש לציין באופן מיוחד את הארגונים לענפי המשק השונים שנוסדו בזמן האחרון, כמו: ארגון מגדלי הבקר, ארגון מגדלי הצאן, ארגון מגדלי העופות וארגון הכורמים. ריכוז הבירור של הפרובלימות ובקשת פתרונן על ידי הארגונים מצד אחד וסדור פגישות תכופות בין מזכירי הארגונים הללו והנהלת מחלקת ההתישבות ותחנת הנסיונות מסיעים במדה מרובה לסידור מתאים של ההדרכה וכיוונה.

המשרד הטכני. עד חדש דצמבר הספיקו לגמור את כל הבנינים בגוש הקישון ועפולה והוקמו 40 בית בנהלל. כמו כן הוקמו מחנות הפועלים במושבות והסדורים הסניטריים הדרושים. בזמן האחרון התחלנו בעבודות חדשות: הקמת מחנות פועלים בסכום של 1100 לא"י והקמת בנינים שונים במשק הפועלות בנס-ציונה. בגבול של 5,000 לא"י מתקציב הרצ"ד.

הקשר עם המחלקה לישוב יהודי גרמניה. ב"כ המחלקה להתישבות משתתף בתור חבר יועץ במועצה החקלאית שעל-יד הועד המאוחד להתישבות יהודי גרמניה בא"י, ולה - למחלקה להתישבות - נמסרה ההוצאה לפועל של כל תכניות ההתישבות החקלאית של העולים מגרמניה. המחלקה להתישבות בחרה את השטח שנקבע בואדי חוארת ל-60 משפחות וסומנה כמו כן את השטח להתישבות במפרץ חיפה. מנהל תחנת הנסיונות ומומחי התחנה הושיטו את עזרתם בכל העבודות הקשורות עם מפעל ההתישבות הזאת.

המדריכים החקלאיים מבקרים תכופות בכל המקומות שבם הסתדרו עולי גרמניה, הן בתור בודדים והן בקבוצים ובארגונים מיוחדים. גם משרדנו הטכני משתתף בפועל בהכנת תכניות הבנינים, ההשקאה והנקודות הבאות בחשבון בקשר עם התישבות העולים מגרמניה.

<u>המחלקה הכלכלית</u> (מסחר ותעשיה)

(המנהל מר אל.קפלן)

<u>הארגון.</u> הנהלת הסוכנות אחדה את המחלקה למסחר ותעשיה, המחלקה לכלכלה וסטטיסטיקה וענייני הטפול במעמד הבינוני במחלקה אחת שתשא את השם "<u>המחלקה הכלכלית</u>".

<u>מתן האינפורמציה.</u> המחלקה הציגה לעצמה בתור תפקיד ראשון לארגן ולרכז את האינפורמציה בשאלות כלכליות הניתנת לעולים בא"י ולדורשים מחו"ל. הפעולה הזו היתה עד כה מפוררת ובלתי מרוכזה, ומלבד המחלקה למסחר ותעשיה שעל-יד הנהלת הסוכנות עסקו בה גם כמה מוסדות צבוריים ופרטיים. לשם רכוז הפעולה האחראית הזאת באה המחלקה הכלכלית לידי הסכם עם המשרד לאינפורמציה שנוסד ע"י הועד הכלכלי האמריקאי בא"י והקימה לשכת מודיעין מרכזית העומדת תחת השגחתה והנושאת את השם "<u>לשכת מודיעין מרכזית לתעשיה וחקלאות באישור הנהלת הסוכנות היהודית בא"י</u>". הלשכה מודרכת מבא-כח הנהלת הסוכנות, ב"כ התאחדות בעלי התעשיה, ב"כ התאחדות האכרים וב"כ הסתדרות העובדים, ומנהלה מר ד.לוין-אפשטין.

הלשכה הזו ממציאה למחלקה הכלכלית בכל שבועים דין וחשבון מפעולתה בצרוף שמות האנשים שפנו אליה, וכמו כן את העתקי הדינים-וחשבונות המוכנים על-ידה, לעתה עתה קיימת הלשכה בתל-אביב, ומתנהל מו"מ ע"ד פתיחת מחלקה גם בחיפה.

עם העברת התפקיד האינפורמטיבי לידי לשכת המודיעין התרכזה פעולת המחלקה הכלכלית בהגברת הקשרים עם חו"ל, עם בעלי התעשיה בא"י, בעידוד העברת ויצירת מפעלים חדשים בארץ, במו"מ עם הממשלה על תנאי המכס ובבקשת שוקים חדשים לתוצרת א"י.

<u>מו"מ עם הממשלה.</u> הפעולה כלפי הממשלה נעשית בעיקר על ידי הועדה לענייני מסחר ותעשיה של ממשלת א"י. בארבע ישיבותיה האחרונות הוחלט לשחרר כמה חמרים הדרושים לתוצרת הארץ מתשלום מכס (מטילי נחושת קלל, נחושת אדומה, צללויד, חמניות, סוכר לכורמים ועוד), או להטיל עליהם <u>מכסי מגן</u> (בכפתורים וסחורות צדף, מחוכים וחגורות משי טבעי ומלאכותי, שומשום, לוחות מתכת מודפסים ועוד) או להגדיל את שיעור המכס (מעטפות ועוד).- כעת דנים בועדה בקביעת מכס מגן על תוצרת משי, שחרור החומר הגלמי לעשית חוטי מתכת וקביעת החזרת תשלום (draw back).

<u>הקשרים עם התאחדות בעלי התעשיה.</u> הפעולה במחלקה נעשית מתוך קואופרציה עם התאחדות בעלי התעשיה. בקשר עם זה נתקיימו במשך הזמן הזה כמה פגישות עם בעלי התעשיה שבהן דנו בפעולות המחלקה וביחוד בשאלת הבאת פועלים מקצועיים, שחסרונם לא רק מעכב את התפתחותם של כמה סוגי תעשיה, אלא גם משמש גורם לעיכוב פתיחתם של מפעלים תעשיתיים חדשים. הנהלת הסוכנות מסרה לשם זה בשביל בעלי התעשיה 100 רשיונות עליה.

בזמן האחרון עלתה על הפרק גם שאלת הבאת מומחים לא יהודיים; בענין זה פנינו לממשלה כדי לקבל רשיונות עליה מחוץ לשדיול הכלל, וקבלנו הבטחה כי למומחים מדריכים לא-יהודיים יתנו רשות ישיבה בארץ למשך שנתיים.

המחלקה עסקה גם בשאלת הקרקע ליצירת אזורים תעשיתיים על-ידי הערים וכן גם בהשגת אמצעים לשכון הפועלים העסוקים בתעשיה. באזור חיפה הקדישה הקהק"ל 5000 דונמים להתפתחות התעשיה. כדאי לציין בין המפעלים האלה את בית החרושת לשמרים וספירט (על שטח של 25 דונם) ובית חרושת לטקסטיל (על שטח של 60 דונם). כעת אנו מנהלים מו"מ בדבר השגת שטחים מתאימים גם בסביבות תל-אביב וירושלים.

סיוע בעולי גרמניה. יחד עם המחלקה לישוב יהודי גרמניה מטפלת בשאלת סדור הלואות לבעלי התעשיה שעלו מגרמניה, ולשם זה נוצרה קרן מיוחדת בבנק לתעשיה; לסדור הלואות קונסטרוקטיביות נוצרה קרן מיוחדת, בבנק זרובבל, העולה ל-2400 לא"י. ההלואות ניתנות ע"י "הלואה וחסכון", "בנק למלאכה" וכו'. הלואות ללמוד מקצוע ניתנות מתוך קרן משותפת עם קופות מלוה וחסכון של הסתדרות העובדים בירושלים, תל-אביב, חיפה, פתח-תקוה ורחובות.

החנוך המקצועי. המחלקה התקשרה עם הסתדרות בעלי המלאכה בשאלת השיכון ובדבר הקמת בית ספר למלאכה. מתוך דאגה לחינוך המקצועי בארץ באה הנהלה הסוכנות בדברים עם הממשלה בדבר הקצבת סכומים נכונים למטרה זו ויש לקוות כי המו"מ יגמר בהצלחה וכי מלבד הסכומים שמקבל הטכניון יקציבו עוד סכומים ניכרים לשכלול בית הספר למלאכה שעל-יד הטכניון, ל"בצלאל", להקמת בית ספר טכני בתל-אביב, לבית הספר המקצועי ע"ש מכס פיין בתל-אביב, וללמוד מלאכה בבית הספר החקלאי במקוה-ישראל. לעיריית תל-אביב הציעו סדור הלואה בגובה של 18,000 לא"י בתנאים נוחים למטרת שכלול בית הספר המקצועי ולשכון עולים.

במחצית השניה של שנת 1933 הוקמו בארץ 133 בתי חרושת ותעשיה חדשים, מהם 25 לעבודות מתכת, 5 - תעשית עור, 8 - תעשיות חימיות, 9 עבודות דפוס ונייר, 11 - עבודות עץ, 16 - טקסטיל, 22 - חמרי בנין, 13 - מיצרכי מזון, 18 - הלבשה, 11 - תעשיות שונות.

את השקעות היהודים בא"י במשך שנת 1933 מעריכים לחמשה מיליון וחצי לא"י, וזה בתעשיה ובמכשירי הובלה כ-800,000 לא"י. במשך שנה זו קלטה התעשיה בארץ למעלה מ-4000 פועלים עברים.

העבודה הסטטיסטית. במשך החדשים נובמבר-דצמבר נאסף חומר הנוגע ל-50 מפעלים תעשיתיים הרשום ול-150 מפעלים ישנים. נעשתה בקורת של 3,400 שאלונים של מפעלי תעשיה ומלאכה לפי 150 סוגים שונים. לפי בקשת הממשלה הוכנה טבלא פרוביזורית המראה את התפתחות המפעלים התעשיתיים אחרי המלחמה.

בעבודת העליה עובדו הדינים והחשבונות החדשיים של מחצית השנה האחרונה (18,000 עולים ו-10,000 תיירים בערך) המכילים אינפורמציה מלאה בנוגע למצב העולים. עובדו כמו כן טבלאות סטטיסטיות מלאות בנוגע לעלית 6803 עולים ו-4368 תיירים מגרמניה; הוכנו טבלאות סטטיסטיות בנוגע לתיירות היהודית במשך שתי השנים האחרונות וסוכמו מספרי הממשלה בנוגע לתיירים היהודים שקבלו רשיון להשאר בארץ החל מ-1925.

לפי בקשת המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית סוכמו השדיולים של העליה במשך השנים 1923-1930. הסיכום הראה שקליטת העולים בבנין, בחקלאות ובתעשיה התאימה לגודל השדיולים שהוגשו במשך הזמן הזה לאישור לממשלת א"י.

כעת הולך ונגמר הסיכום הסטאטיסטי בשביל ספר שיהיה מוקדש לעליה 150,000 יהודים שלאחרי המלחמה. כמו כן הולך ונעבד החומר הסטטיסטי לקראת יריד המזרח בתל-אביב ב-1934.

מחלקת הכספים

הנהלה הסוכנות היהודית בחרה שנה' א.קפלן בחור גזבר ובה"ח ד"ר הכסטר וא"ד סנטור בחור חברים לועדת הגזברות.

תקציב תרצ"ד. תקציב תקצ"ד נקבע ע"י הקונגרס הי"ח ומועצת הסוכנות בפראג בסכום כללי של 175,000 לא"י, הכולל:

לתשלום חובות קרן היסוד 35,466 לא"י, לתשלום חובות הסוכנות היהודית 40,134 לא"י (ז.א. 75,580 להקטנת הגרעון הקודם של הסוכנות), ולהוצאות אדמיניסטרציה של קרן היסוד והמשרד בלונדון 21,500 לא"י. סך-הכל 97,080 לא"י. באופן זה נשאר לתקציב העבודה של הסוכנות היהודית בא"י רק 77,920 לא"י.

צמצום התקציב. התקציב הנ"ל נתאשר ע"י הקונגרס מתוך הנחה כי הכנסות קרן היסוד בשנת תרצ"ד תעלינה ל-170,000 לא"י וגביות הסוכנות בא"י ל-5,000 לא"י.

אולם לרגל העול הכבד של הגרעונות הישנים ראתה הגזברות צורך לנקוט בחדשים אלה בקו של זהירות מחשש של הגדלת הגרעון, ועד שיתברר באיזו מידה ההכנסות המשוערות של קרן היסוד מתממשות בפועל, החליטה: א) לדחות לעת עתה כמה הוצאות מסוימות בתקציב בסכום של 15,000 לא"י; ב) להתחייב בגבול התקציבים המאושרים רק למשך שלשה חדשים, מלבד תקציב החינוך שהובטח לכל השנה.

במשך שלשת החדשים התברר כי השטות הגזברות היו מוצדקים. קרן היסוד הכניסה בחדשי אוקטובר-דצמבר 1933 רק 24.895 לא"י (במקום 42.500 לא"י לפי התקציב המשוער). הנהלת קרן היסוד העבירה אלינו במשך הזמן הזה, לאחר תשלום התחייבויותיה והוצאותיה, רק 17,000 לא"י (במקום 33,000 לא"י) בשעה שהיו דרושים לנו למעלה מ-45,000 לא"י לתשלום השטרות ועל חשבון ההלואות בבנקים, מלבד כל יתר הוצאותינו.

במשך שלשת החדשים האלה שלמנו במזומנים מחוץ להוצאות תקציביות ושונות את הסכומים הבאים: על חשבון שטרות 37,865 לא"י ולבנקים 6,279 לא"י, ביחד 44,134 לא"י. לעומת זה קבלנו מאת קרן היסוד 16,580 לא"י ומגביות הסוכנות 1,413 לא"י, ביחד 17,993 לא"י. חסר לנו איפוא במזומנים סכום של 26,141 לא"י. מאמצי הגזברות היו לפיכך נתונים להשגת הלואות זמניות ולסדורים כספיים שונים.

ההוצאות התקציביות על חשבון תרצ"ד. במשך שלשת החדשים הנ"ל הגיעו ההוצאות התקציביות על חשבון תרצ"ד ל-19,583 לא"י, בזה ע"ח התישבות 5,599 לא"י, תחנת הנסיון 2,376 לא"י, חנוך 2,034 לא"י, עליה ועבודה 4,376 לא"י, הפעולה המדינית 1,187 לא"י, האדמיניסטרציה 1,939 לא"י, ותקציבים שונים 2,072 לא"י. אולם, 6,684 לא"י הוצאו עוד בתקציב בחור מפרעה לתקציב השנה. לעומת זה הוצא של חשבון תקציב השנה שעברה 787 לא"י. סך הכל הוצא איפוא — 20,370 לא"י.

בחדשים אוקטובר-דצמבר הופחתו החובות של הסוכנות היהודית בסעיפים אחרים בסכום של 34,500 לא"י, לעומת הגדלה בסעיפים אחרים ע"ס 23,940 לא"י. באופן זה הוקטנו החובות ב-10,560 לא"י. אולם מוקדם עדיין להסיק מסקנות מהפחתה זו עד אשר נהיה בטוחים כי הכנסותיה של קרן היסוד הוקטנו אחרי ועלייה לסכום שנקבע בתקציב.

בימים האחרונים עלה בידינו להשיג,לאחר מו"מ שהתנהל בין הסוכנות היהודית והועד הלאומי מצד אחד, והממשלה מצד שני, הלואה של 25,000 לא"י. הלואה זו ניתנה לפרעון במשך 10 שנים; ובעזרתה יפרע עודף תקציבנו לחנוך לשנת תרצ"ג.

הגזברות תצטרך לעשות התאמצויות רבות לפי תכנית קבועה כדי להפחית את הגרעון ולהגיע לאיזון המצב הכספי. לעת עתה יצוין הדבר, כי הגזברות נתונה במצב כספי קשה ותחת לחץ מתמיד של התחיבויות כבדות הרובצות עליה מהעבר. הגזברות מכינה כעת הצעות לקונסולידציה של חובותינו באופן שמעמסת החובות תוטל על מספר שנים רבות.

מאמצי התנועה צריכים להיות מוקדשים להגברת הפעולות לטובת קרן היסוד למען הקל לנו את עול החובות מצד אחד, ולמען אפשר את ח ד ו ש ה פ ע ו ל ו ת ה ב ל ב ל י ו ת ו ה ה ת י ש ב ו ת י ו ת של הסוכנות היהודית.

מג/אב.

ישיבת המועצה הפדגוגית 23.VIII.34

[illegible] - [illegible]

[illegible] - [illegible]

[illegible]

במולדה זו [illegible] [illegible] [illegible] טוב ושם.

[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] כמו שהיה. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] כתה חדש. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]..

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אחרת.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] בשנה [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] לפני כמה [illegible]. ברדיצ'בסקי (?)

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מרפסון (?)

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

שהם... הקבוצות המיוחדות האלו, שמגיעות, שהם כבר עוברים אולי תרגום, וכל [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ז, זכרתי את המינה, שהתכנסה [illegible] השלום, דרור, [illegible] הקונגרס. [illegible]

[illegible]

בעזרתי. [illegible]

[illegible]

ב' ינואר [illegible]

[illegible]

[illegible]

בן 23. [illegible]

[illegible]

[illegible] 27.12. [illegible]

[illegible]

אמנם, [illegible] הבוקר [illegible] , [illegible] [illegible] , [illegible] הצהריים
בשעות השמש, [illegible] [illegible] הטבע. [illegible]

[illegible]: [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] – [illegible] של הרביזיוניסטים.
[illegible]
[illegible] הרביזיוניסטים [illegible].
קונגרס. [illegible]
[illegible] מאנשי הרביזיוניסטים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הרביזיוניסטית
[illegible]
הרביזיוניסטים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

ק' 23. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

22.12. [illegible]
[illegible]

דרושה תשובה שאיני מוכן תמיד בכוונה - שלום - אם
מחליפה את העיר.
לא נפסיק בעצם. כוחן את כל השיטות הפנים
וכי הוא מעטין את משהו.
אי אמר "שלום" לא יכין. למה יש הקשר אלא
ויש פנים מושג הפרט. אין ברירה להתחיל לשרוק
שתי הרגשים - ולהוציא לגי עלבות חנקות. בלחמות של
ימינו שלו יתכן הדברים; שלו דבר
קשה משער ללכת למות חמור. שלפשוט למה נשר
למה לשפסים מלא אני ונדעה אומר.
אם זה לא בקשר עם מלחמת הרביזיוניסטים. (כמו שמסבירים בכל.)
שעברו.
הרביזיוניסטים אינני מוכן לגשתה - אבל למה-כן.
ושם יש לשנות את כל השיטתם של רביזיוניסטים ומגיע
יש להוציא מהסתפקות ציוניות.
דימוקרטיה זה טוב אבל לא אנרכיה —
- ונוסף על דוקטרין -.

ברמי:
היום הרביזיוניסטים רצה להרוויח זמן - לא לא
אני ואפשרות להתחיל אבל ואני בהלחמה.
לא נכון שמה לא אני.
כאשר כל הפועלים עצמם בהתנהגות בגלל.
של אלה כאלה די. ~~והוראה~~ והוראתם לאחיהם.
באמת יש להגיל [illegible] חניכים.
באמת עבודה - יש לאמר. כנה יש לגי הסתדרות
ובקשה לשנות בכל אני עבודה [illegible]

והבנתי:
אני ברירה לחפש אלא את כל הרויזיונים
שבעתי [illegible] הוראה רביזיוניסטים מהסתדרות ציוני.

גם בכור – אינני [illegible] לחשוב אותו
בתוך הקונספציה אחת. הכתב [illegible] של [illegible]
מהפסיכולוגיה הגרמנית – כי אם [illegible] [illegible]
כך. לא נכון. אם במשך תקופה ארוכה [illegible]
[illegible] [illegible] – [illegible] – [illegible] [illegible].
אבל את [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
אבל את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] הקונספציה.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible].
יש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בהסברה [illegible].

משה [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible].
יש [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
אם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].
[illegible] . [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
יש [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible].
יש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – ~~[illegible]~~

עם מעגן של עלי בורות קלוט את הדמות המכונה —
—מעגני שהכירו לי דימון לשפטן —
פלשם כלו.

ח' רבלין.

הפולש — מעגן של מעשי ומעין עולה למשבר מצב
בהעברה כינויים והכינויים. הקושי המוכר, היא ההבדל
להמכרי שבינינו ובין הרביזיוניסטים.
אין ובין העם את המצב. הוא יכול להביא
רפש מצב. את המצב ואת השלום המוצע.
המצב הוא מלחמה כלה כנגד כלם. כמעט כך [illegible]
בעניין שבין משה ומעגן עם רביזיוניסטים. בשלום
ממתינים לו כך [illegible] כי אם גם פונים כלשם, והם
[illegible] בואי ברית [illegible].

אהרשפרין

זה יצא הבוחש במליצה, זאת יש להבהיר.
יש לחשב שהמליצה לצאת בדרך אחרת. עלינו
לשמר על הכרוז, עשר [illegible] יוסף [illegible]
אחדות. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

ש [illegible] גם מאוד חשוב לקהילה, גם יש גם זוהר, שהוא [illegible]. חלק מהמשרה [illegible]
[illegible] הקהילה [illegible] בישיבה לפני [illegible] של המועצה. [illegible] המצב הזה היה
לו שלא [illegible] המשכן. וזהו זה [illegible], שיש לו [illegible] לבקר, [illegible] שהוא [illegible],
והוא מודע, שאין להתמודד עם כל [illegible] ההסתדרות. [illegible] את המצב, [illegible]
[illegible] כמו ולא להמשיך [illegible] מאוד, [illegible] אחד. [illegible]: וכל [illegible]
[illegible] הקהילה [illegible]. ויש לנו [illegible] למחרת [illegible]
אני אומר, שהוא לא [illegible], עם [illegible]. אנחנו [illegible] מאוד [illegible].
[illegible] של [illegible] הקהילה [illegible] של [illegible]. [illegible].
[illegible]. בן-גוריון [illegible], [illegible] את הרוויזיוניסטים מההסתדרות [illegible]
[illegible] ויש [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] ולפני [illegible]. בן-גוריון [illegible], [illegible]
[illegible] על [illegible] להפגין הרוויזיוניסטים.
אני [illegible] לנו [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] כמו [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
אני מאמין, [illegible].
ויש [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] בין [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible].

[illegible] – [illegible] למועצה [illegible] ההסתדרות [illegible]
[illegible] הרוויזיוניסטים [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible] ההסתדרות [illegible]
אני [illegible], [illegible], [illegible] [illegible].
[illegible] לא [illegible].
[illegible], [illegible] הרוויזיוניסטים
[illegible], [illegible]. [illegible]
[illegible].
[illegible] [illegible]
[illegible] ההסתדרות [illegible]
[illegible] ההסתדרות [illegible].

ורהפטיג [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

ברנשטיין – [illegible]

[illegible]

ציזלינג – [illegible]

[illegible]

הצבעה: [illegible] בעד ההצעה [illegible]

[illegible]

בעד הצעת [illegible] – 4.

נגד: [illegible]

מסמך ... התקופה. 7/ד

הנושא: זמן פתח התקופה.

בן-אהרן. ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ולאה, אינני יודע מה המצב הנוכחי [illegible] של ה- בקשות להוסיף דבר.
[illegible], שכתב [illegible] ולא [illegible] [illegible] לקשור את המשפט הזה רק [illegible], ולא [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] שאלה, [illegible] [illegible] את המשפט
[illegible] [illegible] המשפט. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המשפט [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible], שעברה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] המשפט. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] של משפט (1932). [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] המשפט [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של המשפט [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] של המשפט. [illegible] [illegible] של [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
אני [illegible] [illegible] [illegible] המשפט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
יש [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] את המשפט [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] של [illegible]
[illegible] של [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] של [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible].

2). [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] של [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

את התפקיד, [illegible] לזה [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] 1917, [illegible] [illegible],

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible],

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1/6 [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] שם ואז [illegible] אני [illegible] רק [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] את הסרט [illegible] שלי. [illegible] עושה [illegible],
[illegible] את הסרט [illegible] וזה וזה [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible], [illegible].

[illegible] שלי [illegible] של [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] של [illegible].
[illegible]
• [illegible]

הקמה ספרי המאה, [illegible] הקצות הצנה, [illegible] לדתות.

סופקן: לו שהיה [illegible] זה לפני [illegible] והיה שלמד אחר כך, [illegible]-כהן [illegible], [illegible] שהיה [illegible] במפלגה.

פרו שני [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המפלגה. [illegible] [illegible] [illegible] המפלגה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה, שהאלה השניה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] במפלגה, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].

משה שפירה: [illegible] במפלגה. [illegible].

[illegible] [illegible].

א. פסטרנק,

[illegible] [illegible] הדברים. [illegible] הדיון,
אני מסכים לדבריו [illegible] של משה. [illegible] את השאלה -
בין החברים. [illegible] גם [illegible] ולהכריע. אבל מה אני
[illegible] בשאלה זו [illegible] [illegible]. אין אני
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - אבל היום
אין אני [illegible] אחד [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] היה [illegible] בכל דבר את [illegible]
[illegible] את [illegible]. [illegible] פעולת השפעה [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] אין אני [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] הסיבות, [illegible] [illegible] החלטה -
אני רואה את היסוד של [illegible]. אין [illegible]
[illegible] [illegible] את החברים. [illegible] [illegible] להיות היום
בתוך המפלגה. [illegible] [illegible] כי בתוך מפלגתנו ישנם
חברים אשר בעיניהם [illegible] ומשום [illegible] הם
עושים דברים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] את [illegible]
[illegible] בהסתדרות ובמפלגה עם כל זאת - [illegible]
[illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] היה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] -
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] החלטות.
[illegible] - [illegible] כל [illegible] [illegible] = [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] - והחברים [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] הם - [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible]

הנושאים – שני [illegible]. אלה הם דברים עקרוניים.
[illegible]
[illegible] – [illegible]
[illegible] לדירות הכבוש.
הפעולות המחשבה – [illegible] לדבר הראשון. [illegible]
[illegible]
[illegible] – [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הדברים [illegible]

[illegible]

ישיבת המזכירות מיום [illegible]

משתתפים: [illegible]

על סדר היום:

1) [illegible]

2

3

4

5

6

7

8

1) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ושמו [illegible] המפלגה בקהילה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
מזכירות המפלגה [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
מזכירות המפלגה.

[illegible] [illegible] מזכירות המפלגה [illegible]
[illegible] מזכירות המפלגה.

[illegible] [illegible] המפלגה [illegible]

[illegible] [illegible] המפלגה [illegible]
[illegible] הקהילה [illegible] המפלגה [illegible]
[illegible]
[illegible] 30-40 [illegible]
[illegible]
[illegible] כ- 20 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] הקהילה [illegible]
[illegible] המפלגה.
[illegible]
[illegible]

פעולות שהן הבלעדיות בתוך הקבוצה מוחזר, אולם לא.
ואולי החינוך שלהם צריך ללא את אספקת הזמן. התינוק [illegible] [illegible] הוא
והסתגלות, והתינוק הפעולות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible]

לדעתי התינוק את הולכים נסה יותר. הנה אני צריך כבר אותה אנשים
ואני לך תלמד כמה לתינוק. יש גם להגשים את עצמנו. הדוגמה אלו אם לא
מהיר מסודר, נאמנה. היא לא תבין. [illegible] ברורה: אין לנו אנשים. העבודה
[illegible] היא אנשים, [illegible] לדעת אחר האנשים את [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] לעשות של אנשי ההסתגלות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
כאן, כי הם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
גם בהסתגלות.

יש גם תינוק של [illegible]. התינוק הוא [illegible] [illegible] [illegible]. אני [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]

יש מדברים של [illegible], הספקה. [illegible] [illegible] כל [illegible] יש [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] להפלה.

בכלי: זה [illegible]
דרך [illegible] שהמטופל [illegible]
לא פעם [illegible] את המטופל. [illegible]
[illegible]
[illegible]
המטופל [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] המטופלה.

[illegible]: [illegible]
[illegible]
[illegible] המטופלה.
[illegible]

[illegible] המטופלה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] המטופלה [illegible]
[illegible]

ישיבת המזכירות עם הועד של המועצה 13/9.34

[illegible]

[illegible]

[illegible]

הפסק: הפעולה [illegible] קשורה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

המילדה [illegible] שהיא [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... 21.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] הפועל [illegible]

[illegible] הפועלים [illegible]

[illegible]

[illegible] הפועל [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] הוועדה, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הוועדה.

[illegible] השר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בוועדה [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] הוועדה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
המפלגה. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] השר [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] השר [illegible]
למפלגה. [illegible] השר [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הוועדה.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הוועדה [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המפלגה.

ברנשטיין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] המפלגה. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
של מפלגה [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] השר.
[illegible] [illegible] הוועדה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] המפלגה [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המפלגה. [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] למפלגה.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המפלגה.
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המפלגה. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

שמגר. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המפלגה [illegible].

[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 40% [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של המפלגה [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

דכירה

המפלגה נקודת [illegible] עשרה משמשת לה בגורו לגב מדינות ממשלה.
לצורך ומשום [illegible] להם [illegible] וגלות זה.
אין צורך לגב מרבית מאורגנת פלוגה מחוץ [illegible] ואחר כך. נקודה חשובה בה הבעיות
של המיסטים. כיוון שאיש בעתה המפלגה להישען עליהם המרשם, הצלחתם בהסתגלות
בין יש צורך של חברים מושלמים, מרובים, מבין מזמן של המפלגה. [illegible]
יש גם שאלה של הפלגה הזאת. יש שאלה של השפעת המפלגה בחיי העיר והמוסדות.
[illegible] גם בין הדבר והמצב [illegible] להחזיק ולהבטיח [illegible].
[illegible] בין המוסד [illegible] עם [illegible] המפלגה [illegible].
[illegible] להעמיד [illegible] המפלגה.
[illegible] בין הדרך של [illegible] המפלגה.
[illegible] בין [illegible], הדרך של [illegible]
[illegible].

דרך

כבמו

רשמי ההצגות יום 19/9.

בר-כוכבא

[illegible]

[illegible]

ככמי

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ה־1000 [illegible]

[illegible] 1000 שנה.

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

ד/-23. [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 23/2 [illegible] 200 [illegible]
[illegible] 1000 [illegible]
[illegible]
[illegible]

סיכום:

1) [illegible]
2) [illegible]
3) [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] - [illegible] עושים [illegible] בקיבוץ [illegible]. הם עושים כל מיני [illegible] [illegible] גם [illegible]
[illegible] [illegible] שהוא [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על זה.

[illegible] [illegible] [illegible] 19/9.

<u>[illegible]</u>- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

<u>[illegible]</u> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible],
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

של [illegible] יש [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

הנה [illegible] שאלה [illegible]

[illegible]

יש לי הרגשה, [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] [illegible]

שטקשטיין

[illegible]

22-7-[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

אז כל שנה הדברים הם חסרים [illegible].
במוצאי [illegible], שהייתה [illegible] החשך, [illegible] החשך שלי, [illegible]
[illegible] של [illegible], שקראו [illegible] [illegible] שלי
כמה [illegible] [illegible] שלי. קודם כל [illegible]
שלי [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible], שלי [illegible] רק [illegible]. [illegible] עכשיו [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible].

[illegible] נכון, [illegible] שלי [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible]. [illegible], מה זה
[illegible].

[illegible]
[illegible].
[illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible].
[illegible] שלי [illegible]
[illegible].

[illegible] שלי [illegible]
[illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 23 [illegible] שלי, [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible]
[illegible].
[illegible] 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

בזה. [illegible] הספרות כשפה הזה לכן, את מקורו דרך [illegible] והעברית [illegible]
המעשה, הלא [illegible] לבשר, ולא זה כשפה הזה [illegible] אלא מחשבת הספרות.
ונראה [illegible] הקהל [illegible] [illegible]. אני [illegible] ראשון השאלה זו.
עם [illegible] את [illegible] של המשך.
והם שלי. [illegible] בזמן [illegible]. זה, [illegible]
[illegible] אני [illegible] [illegible]
בשביל הקהילה!

[illegible] לכן [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] רק [illegible] והם שלי.
[illegible] אני [illegible], [illegible] הספרות [illegible] זה, [illegible] ספק זה. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] לדבר, [illegible]
[illegible] [illegible] מחשבה. [illegible]
הקהילה, [illegible]? [illegible] של [illegible]
[illegible] [illegible] בהמשך.
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] שלי [illegible]
[illegible] [illegible] שלי [illegible]. [illegible]
[illegible] את המשך. [illegible] שלי, [illegible]
[illegible] [illegible] המשך.
[illegible] להמשך [illegible]. [illegible] [illegible]
את [illegible] [illegible] הקהילה.
את [illegible] [illegible] של [illegible]. [illegible] וזה [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible], אני [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible].
אני [illegible] [illegible] [illegible].
אם [illegible] הקהילה [illegible] [illegible] שהקהילה, [illegible] [illegible]
[illegible] הקהילה [illegible], [illegible] זה [illegible]
[illegible] שלי.
אני [illegible] את המשך [illegible]
[illegible] את [illegible] המשך שלו [illegible] הספרות
אני [illegible] את [illegible] [illegible] שלי. [illegible] אני [illegible] 1922 [illegible]
[illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] — [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] — [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] — [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ההסתדרות. [illegible] ההסתדרות [illegible], [illegible]
להחזיק את הדור בתנועה. [illegible] על חינוך הדור הצעיר.
[illegible], עם חינוך [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible], [illegible].
אולם, [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible].
[illegible], [illegible], [illegible] חינוך שלו, [illegible]
[illegible] שלי.

[illegible] [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible]. [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible], [illegible], [illegible].
[illegible]. [illegible].

[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible], [illegible].
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible].

פינסקי, [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] פרק 11.

[illegible]

[illegible] ביום זה הכל.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 29.VI.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] לאפליקה. אני רוצה את הפגישה הזו [illegible] [illegible]. יש לו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
לאפליקה, [illegible] [illegible].

משהו. אני פה [illegible] [illegible] [illegible], לא רוצה [illegible] את ההווה הקודמת. [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 80-90 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ההווה [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

[illegible].

[illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible].
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

נוכחים: [illegible]

[illegible]

[illegible]

זה המשמעות [illegible] להיות שקטים [illegible] [illegible], [illegible].

פרטי: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

פרטים: [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible].
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]. [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible].
[illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible]. [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible], 2002, [illegible]
[illegible]. [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible], 2002, [illegible], [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] 50 [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible].

[illegible]: [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible].

[illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible].

בית הכהן. [illegible] המסגרות [illegible] הקבוצה [illegible]
[illegible]

סיכום. [illegible]
[illegible]

מרכז. [illegible]
[illegible]

[illegible]

חלוקה. [illegible]
[illegible]

שונות. [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

שמחה. [illegible]

מכיון לא רשמו להמליץ עליה. אין זה מונע להמליץ מעשה המרגל. המשמעות מהסנית החיה
זכויות אחת. ואין להרשות המשוטים ולא לזכות את המצב עד. אשמע.
להבין המשפט אלא בגלל וכו' להכניס אותו לישיבה. דרך להכניס את כל המוסדות
המשפט עצמו. השאלה המעשית הנוכחית.

פרוטוקול הוועד הפועל

6/x-1934 בהשתתפות ה״ה: רמז, לופבן, שפרינצק, בן-אהרן.

ה״ה פינקי פותח בענין המצב, שהמצב המשקי [illegible]
[illegible] המצב [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

__בן-אהרן:__ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] בן-שלמה [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] - [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]), [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

אשר רצה להתגבר על מצוקת החורבן התוכו של הרומנים.
גם שני ילדים [illegible] ואבי מצבם, ואשר היו ילדים [illegible] ומפיקי
ארגון [illegible] הצב"ר ומאז [illegible] את המפעל הגדול של [illegible]
להכות, אך לא נלוה לקול להסכם [illegible] [illegible] ואבה [illegible]
ארגוני [illegible] לא עם [illegible] הצב"ר. [illegible] את [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] נוער [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] לא להגיע [illegible] הסכם, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
את [illegible]. [illegible] המסע הצבא את [illegible], [illegible] [illegible] את [illegible]
[illegible] מצבם את [illegible] [illegible] ואחיבם. [illegible] [illegible] את [illegible]
את [illegible] [illegible] הצב"ר, ואשר הכל, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] הנערה בעולם המולדת (המחולל, [illegible] [illegible])
הקרוב, [illegible] [illegible] את מצבם [illegible]. בעולם [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], כי [illegible] [illegible] [illegible] קשה היה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] בהלכות הנלווים הצבא. אלא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
א) [illegible] [illegible] את [illegible] ב) ע"י [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]
[illegible], ואשר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] כזה. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הסכם הצבא. [illegible]
הנבז, שהסכם כבר [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
בפרק את המולדת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], הזמן [illegible]
באמצה עוד לא [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] את
את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הסכם [illegible] הכב.
[illegible] עם הפגישה את [illegible] [illegible] עם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] הכב. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] את הפגישה הזאת. אין [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible].
הפגישה הזאת. [illegible] [illegible], שפגישה זו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עם
[illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] זה, שהיה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] שפגישה זו, היתה [illegible] פגישה זו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] את [illegible], היה [illegible] קשה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible]
היה [illegible] [illegible] [illegible] הכב. זה היה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] זה היה [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]). [illegible] הפגישה, [illegible], היתה רק

שאלת ספק ולא שמות. פוליטית, ואין יש [illegible] את [illegible] למען הכל.
פינסקי: [illegible] - 10 דקות.
אני רוצה להגיד לגבי הדברה המאמינים של ק-אהרון, [illegible] עם המפגשות הגדה
עד כדי [illegible] האמון בהנהגה. יש [illegible] [illegible] [illegible] אין
הכלל [illegible]. הסיבה להתפגשות - [illegible] [illegible] בזמנים
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] היה [illegible] [illegible]
[illegible] בזמנים. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] היום. המפגשים
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] - יש להבין את המפגשים [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
קשה. אין [illegible] להרגשה [illegible] [illegible] [illegible] בהנהגה - [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. אין [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], יש להבין את הכלל, [illegible] [illegible] [illegible] הדברים [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] הסכם [illegible] [illegible] [illegible]. אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה. אך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עם [illegible]
[illegible], [illegible] את היו [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הסכם, כי [illegible] [illegible] להסכם בין [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] עם [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] היה [illegible] [illegible]
זה, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] עם [illegible] [illegible]. זה [illegible] רק [illegible] [illegible] - זה היה [illegible]
[illegible] של [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]. אך יש
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: יש [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] יש [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה. [illegible] [illegible] זה הוא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] רוצה [illegible].
רמזי: [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] עם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] של [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של
[illegible] [illegible] של [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] רק [illegible] [illegible] עם [illegible].

בן אהרן: לדעה הפוליטית אין סמכות להגליט השמאלה [illegible]
רמז: לא נכון - ועד בן-אהרן לא התנגד לסמכות, בהתאם [illegible] זו.
בן-צבי - [illegible] שנשמר [illegible] את הפרופורציה [illegible] חצי חוגים.
רמז - [illegible]. חושב את ההתפתחות [illegible] [illegible] את [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] הקיצה בשמאל ובצרה [illegible]. היום הרגשה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] עם הרב קוק. הבעה [illegible] [illegible] קל. היה [illegible]
קל לזונות בשמחה.

היה [illegible] אחר דברי המועצה - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. היה [illegible], [illegible]
[illegible] זה שהוא נתן, [illegible] שווה [illegible].

שם במעמד הרב קוק נבחר לספר הקשה בעניין זה.
ובל השנים שלנו תקופה להפרולטריה של הורדת שתקופה
ונשאה אותה השיחה שבשלה התפרסמה, בראשית אנשי
הסתדרות שיעלו את הרב קוק בגלל שני הדברים
את הרב קוק בגלל לשונו שהיו להתפלש אותו ושם
הסתדרות הציונית עברה בזמן זה. לא ידעתי אם כוח
אין אנשי ידועים לפרסם פרוטסט בעניין זה, ידעתי
רק לאחר קומוניסט הנתפס שלא היה קשר גם כן
שידעתי אותו כהוגן ואני מבין שזה סגר בתקופתם.
אבל אל נמהר להוציא משפט.

אחרי קוק הנה בראיון זה לפי דעתו שני מכלות.
א. להתפרד עם הסתדרות כלומר להגביר עבודה שהיו
נפגש עם אנשי הסתדרות וכו'. ולעומת זה עמדו את
הנהלת בין הפועלים והרבי ציוניסטים. התחלנו לאט
[illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible] אולין
[illegible] לאט [illegible] את ה[illegible] [illegible] בינינו כי [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] אל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] עברית. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] הרב היה [illegible] [illegible].
[illegible] היה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הרבי ציוניסטים.

[illegible] [illegible] [illegible] היתה [illegible] [illegible]
הרבי ציוניסטים [illegible] [illegible] את הרב [illegible] [illegible]!

לא הגרמנים אינם צד הפעם. נראה כבר מה השפיע אותם.
אינם הנהגה שלם הרגשות. לפי דעתי הישיבה של
ועידה גם תוצאות. היה זה בנין של תנין בית אולקין
בכתובת. כשהם הופיעו לישיבת ועדה הלאומי במוצאי
אני אמרתי להם כשלא יהיה הסכם ויהיה זה. ואז
גם אמרתי שהודעתי להם משא מתן להם סרבו ואז
הכנסת מכלות לחלופה אותה של העיר כי נודע אז לכל
ועד הלאומי כי מצב. הסתדרות היה רוב לטעם למשא מתן
ולא בעמדה נכשל. כי מצבם יש שאלה לאי הסכם.
בועד הפועל הציוני חצי של המניין אז בעד קביעת
הרביזיוניסטים לשנות מעשי אלימות. להחלטה זו היה רוב
גדול אבל אנחנו פרשנו שהפעולה למעשה אלימות מעשה
פרובוקציה. הסברנו שאוסר הסכם במשא מתן גלגלה זה קיים
שמצאו מעשה אלימות. הסברנו שאחרת שהסתדרות
יש שיטתה למעשה אינו רוצה להיטיב זה כמה זמן מוקדם
למעשה הסכם עם כל עולם. זה השפיע.
ענשו להרגל. אנחנו רוצים לספק ענין שגלגלה חזו הם.
הם מנהלים המחולה כאילו לאור ובהצלחה שיש הסתדרות
רוויזיוניסטית שאומרת נימוק עבודה לכל אותה שאינו חברה
ומפריע כל חופש לכן ואנו היינו מעוניינים לפצל את
ההסתדרות. ולעשות רק השם לשם הסתדרות שיש לנו שם
רב בעולם. הודיעו שעשינו מנוסה הנתונה ולמשום הסכם
אבל משהו קרה רק בא כל את העבודה שלכם ואז
אנשי מפלגה שלכם. הקונגרס כשא' הוגש אמר ששמח
נעשו גם צעדים פוליטיים. אבל הם היו מוכנים להסגיר
את ההסתדרות להסכמי מפני שאלו נותנים להם סרטיפיקטים
וכו' הם בוררו את עמדתם לפי הבנתם ואולי שלא ורצו
להמנע * לא לעורר כל בעיות שאלה פוליטית.
רוזנברג רצה מאוד שהסכם והצווה הזה בא לידו
הסכמה שנעשה לכן על אשר אנו גוש-דגרום.
הנה יש ערב ובואו גם יחד של מעשה זה להשפיע על
מהלך הענינים.

ואז המשגל [illegible] שבגלל לחברני אני שבור לגמרי יהודי בגלות
ואז הבירור מסיק לי מאוד להכרתי שזוהי בגלות. א
פרוש לגבר להסביר את עמדת ההסתדרות. שלחני את
הפרוטוקול לבן-גוריון ו-23. ועכשיו קבלתי ועידה חדש
לשלוח לוח המאמר של המשא ומתן בעניין הסכם
כי הם נראו שוב פעם לקרוא למסיבת עיתונאים
להסביר את העניינים. חברי מצטרפים כאלה
ועכשיו כבר סוף הגשם. יש לנו מאד ונראה שזה
גם אומר. הגענו רק הגדול.
ימים אלה לפי פעמי ימים גדולים לי. אני
לא מרגישים את גדלות הימים האלה. אני רק עכשיו מבינים
את המשבר של 1927. במסבה שהוגה לי רק עכשיו בין
הה' [illegible] מספר אחד. שבעים הגדולה להגשה באמונה
הוה מסוימים שהם קטנה השעים אלף. [illegible] את החלום
החלוץ. א' הביאה אותי לחמשים אלף בשנה. וזה אומר
כמה. וכעת עדים לעולם. [illegible] שחלום
שהיה לי אולי הקפיטל שהגיעו היהודים בא"י, וגם לאלה
של עבודה [illegible] כמה אני מוכרח להגיד שמגיע לי
כבר עכשיו. [illegible] כבר ולא. ההון הגדול שהוא באמת
נשבר כבר אולי כי 80 אלף. וזה היה אז משגיחים סכום
קטן לקרן קיימת לישראל כמה היינו [illegible] עכשיו
ולא היינו [illegible] לשלם מחירים נוראים כאלה. אבל של
הגולה לפי פעמי [illegible] של [illegible] פעמי, קשה לי להשמיט
[illegible] זה. אבל אני היינו רבבה לקרקעות. עכשיו
גם [illegible] הנה [illegible]
אני עכשיו 300000 יהודים בשנה. אבל מי מסוגל
אולי [illegible] שלנו אין כבר אולי [illegible]. 60 מיליון
[illegible] אמריקה [illegible] 6 של [illegible],
[illegible] מלווים. אבל [illegible] של [illegible] לאומי [illegible]
[illegible] ואני אני [illegible] כי אם [illegible].
[illegible]. אני [illegible] עכשיו [illegible] [illegible]-[illegible]
[illegible] אבל הוא לא [illegible]. הוא מסוכן!
[illegible] שהוא אולי [illegible] אז זה היה לא נעשה.

כמו גרעין של מלכנו ולאו השיחה עם הרב קוק.
וקרה לנו אסון של ממש שהכל נגלה בעת הורדבו. גם אותה
עמית אותנות פרגה פרעת צו. אבל לעמות אחרות שבכל צורה
הם ושגום של אפאמה. אבל לנו זה מסכן את עמדתנו.
כי במשך שנה ונדי הסתנו את עצמנו ממאורעות הגדולים
וררכנו את נפשנו בעניני הרביזיוניזמוס ~~אשר~~ לזה. ולא ערו
מנגי ציוניזמוס עצמנו. כי לא צאת השער.
כמו אבל ~~יהו~~ אדענו גם ההרסות של ימים מלבולות והחינוך.
~~[illegible]~~ קורה לנו אסון. של הכמתנו בימים אלה
פרוכה להיות להשתחרר מהשפעה של תשומת לבנו ממנו זה.
זה תלושה לפי דעתי.
קרה באמת אסון גדול אבל כתוצאת כל אמבולת של התנועה
שאמת להתגבר על זה. וכתנו להתגבר על זה ולהפסק בכל התנועים
האמונות.
אני עומדת לפני מפעלים גדולים. ולזה דרוש להתגלות
ההבנת הקונסטרוקציה ואנו בטוח שתצרבנו יחד.
העיר ירושלים ציון של תנועת הפועלים לא לתפוש רק
ולא ברביזיוניזמוס. אבל כונו שעמדנו על הפכת [illegible]
את העניינים הגדולים. שכחנו את הדברים האלו מתוך אופן.
היה לנו משפט שצעד אותנו. נשמה היה שולם אחד
ולא היום נשמה שלנו. אבל אנחנו היינו בדפוס. אבל לא
כך להיות בדפוס. שבונת אנרכיה מחוץ לארץ ומספגות.
והנה התנועה תפסה לעצמה מי שמלא. הרעם רבה להסיר אותו
התנועה הזאת מתפשט ויש פירות ולנו תשובות כמו שליה
שהרעם הבין בוולפן אינסטינקטיבי להעמיד את זה על סוף הוויה.
כמנו חונך שפעולת אותו.
אחד הפירות שאמש לנו מתוך שתנועת הפועלים
מסרה את הפושה על זה. זה אומללה האמיתית של תנועת
הפועלים. פרוכים להיות. חלק גדול אבל מוכרחה להיות
אחדות של כולנו. ועוד לפעמים אולי גם במות טקטי.
אבל אם רצה הגיע לשכנו כחה של המפלגה שורף הלא הסוף
אשר אין ברוח ~~[illegible]~~ המפלגה שאין לאו.
פעם זה היה להרגיש ואם נשאר על אמצע המפלגה

ראיתי תשובה הפטריוטי חשוב. ואני זוכרים שבגלל שאני מחליטה
קטנה נפרדו הנשמות פוליטיים אבל גדולות ומכלות. אני
שמכרין את זה. אבל היום נראה לי קשה.
שבגלל ואני מוכרח מעשה לשמור את אמונתי.
אבל לא בטל כבר דרך לעבור אותנו. הדרכנו עד
כה את הדבר הגדול את אמונת המפלגה עם כל
הסוציאליזם שלנו. יש לנו עם את המחשבה הפוליטית
שמה שוב אבל מחליטה ואז כלפי התנועה אבל הציונים.
אני מחליט שבגדת את אוספה זו.

<u>בן-צבי.</u>

את לגבי אכסיס הוא נכונים דבריו רמז שבגלל הפולום
שלנו כבר אתה כאן נגד רביזיוניזמוס אם כלפי אמת מהלא
היות נכון. אני בטח צאת אף פעם לא הרגשתי
את חשב כזה. שבגלל הפולום אף כבר יצא את הדאגה
מיוחדת משמות אדשוב לאיזה וכל הדבר הזה מחליש
את הכפטוס הגדול אבל עבר הא' כמה אף לישב לא
נשכח את המטרה הגדולה שלשמה שאני אוהב, אבל
וש מכה ואני מדברים לבין את העבודה זו, אני חושב
לומר שאני משפחות מעל צמן למלחמה ברביזיוניזמוס.
לו הנה א' כמה אמר שאני ~~מקודם מצוצים~~ של משחום
הסכם עם הרביזיוניסטים במנת הספקה ננית אחרים קשים
תחתי אבל מיכון מאשר להסכם בנייני הרבצה.
יש מה שאנו מבואר זה שאם הנהגה שלנו חושבת את
ומשלח להסביר לנו. קראתי את הנרדן במשנה והנה
מחשב הבאין הצה, הואתי דרך שלנו את האינפורמציה,
אני שואל שאלה את אלה הקומוניסט למה לא המפלגה
בפני עוסק במדע רבונשה. מה אבל מבוסס, אני רואה
בזה אוסר הגאשבלה והתבוננה שלו שהם זהותי.
אני חוש עניים אפשר לומר לא השפעה
אבל ודאי שהיו תשובות של את הרב בין יש לי רצונה
למה את הפטוס צדו למה לא להסגיר עליו שהיה כאן

משגה. אסור גם להשפיע חוץ את הצי לתקנו כמו ~~שמור~~
שעשו הג' רמזי

לדעת המין. בעזרה גדולה מאד הנשה הצאתה ספרות
וכל ההופעה הפשיטית הופעת למנהיגים "הלאומיים" שלנו
כאלו פרוזים לפתר כאילו אני מסמום בזה.
בניגוד להתנגדה אגודת הסרמי ערלבה. אם זה כלפי
חוץ לארץ נו אפשר לזה לסבול. אני מתנגד להסכם
ערלבה עם רביזיוניסטים. ~~עכ~~ כמבינו שמבינים להם
גם משום בלשכת ערלבה וזה בטח לא נכון.
אנחנו את מלחמתו עם רביזיוניסטים פרובים להמשך.
ולנו יש תשובה שמאשר פעולת למנהיגים גדולים מלחמה
בין רואים וישנו פחד שבגלל החולשת המלחמה בין
+ יחלשו גם המנהיגים הגדולים שלנו.
כעם דברי מנהיגינו קצת אודות של הנראה הסתדרות
מאלימים רביזיוניסטים ערכו מגישות כאלה אותה.
ויש חשש שערכו אולי גם רביזיוניסטים ישתפו בהנהלת
מניות אחרי פעולה שנפלו שמגיעים אליהן.
ומתוך מניות פיוניות הרבה שאין לנו לעשות את
המלחמה הזו לטובת השגר הגדול.

<u>אבא חושי</u>

כולנו להגיב בשבילו המוכנות של ה' רמזי.
בניגוד לאגודת המפלגה, ערכו בשעת הפגרות אלה
הם רבמניים [illegible].
אין גם קשר אמיץ שבין הנהלת למפלגה
או אגודת המרכז. כי כולנו הנה. ולמה
שאנו כלנו כלנו לדבר בשעות שבין הנהלה אלה.
כמו שהתקבלו ראשונה של בפגר ראשון
כמו ~~אגבה~~ אגודת לאגודה זו והודעת למה הרמש
את שאופיו של המנגנון מתפתחות בכיוון הלאומי
טרם.
ואולי נעשה את לא נשום לו להסכים. ~~[illegible]~~
ובכן שוחה הרבה גדולה. אני לא חושב שזה או אולי
זה רק הרבה והוא מתפתא מדי פעם בפעם.

מוטב שהוגו יגיד את דברו פה בצורה לא מנומסת
מאשר יגיד בראש אופן בצורה מנומסת.
אם יש הרבה בלב הנהגת לאומנות פרנק הולך
ושם כל עבר אופי את הנהגת אנשה שבעור טובה.
עובדה שעלם דבר אחר לא הניס כה התרגשות כמו
שאלת הרבי ליניצ'מולס. אינני חושב שרק שאלת הרבה
היא הסבה לי. קרה דבר מה אתו שגם גיורת
תפוצות בעולם נרגשה. גם אני הולך באופן פסיכולוגי
זכרי גם כאשר השמה דבר מה לשם הבא. ובפרוש
אותה השפיות שלנו. וזה מה שגורם שני עמים
שמירה של משא ומתן עם רבי ליניצ'מולס. גם אני
לעבר של רבולוציונית המלחמה שיפעת לשער עברת
של מלחמה ברבי ליניצ'מולס. ולאחר זמן מחשב לקטנופרזיה
בשמונת עלגויד. אני מעבירים פה של עולדה עצמה.
השאלה צרות מסוגרת מעלה. אבל שמחתי כשראיתי את
הלכה ואת הנהלת של הפגש שלנו במלחמה לי. ודאי
גם לרבי מסוגלה אנשים סתם. ואני יודעים שהמטוסים
מוקים למרכזו אתה הדין ואת כל מלחמה בעד עולדה
עברית בעד צ'נים של פרצות מדבריות. והם אני
מגושם מהלכה עם רבי'ציונסטים מאוד להולכו
פוליטי. ולמשרה שהיה גם פעם תלוה לחשה שהטכם
כל הפסגי שלא התאמלות צ'יצי את הצעה לי.
כי בירור שלא אהיה אופשטת למחולת להסרת שמחת
לא אהיה להם מה לעשות. קראתה בעל את הדוגמת
של התגובה במשמרת וכו'. והו היינו מפוצצים
את מעשיהם בגלוי הוא כזה לא היה משפט ולכן
מאשר הדרכה אל רב [illegible]. כאשר יש תשובה שמאוחרת
בנדר וכשהלכו למשא ומתן וזה נראה למה לא נשמש
בנני, הנה משממשות על זה כן. כאשר אני הרבנים
ה[illegible] כזו אני הרבנות לעבר אחד. מעם אחד עבר
המשכן באופן ברשלות מאוחר נאמנות ולא גבר
מעם כמה המפלגה אינה מתוכנת גם המונים.
ונדאות בפרהסיה של מפלגה (אני לא יודעים להגנו. אמת
אל המפלגה)!

החוני וערב ~~שלא~~ שבאוים ורצו על הארץ אין להם שום
רגש פולני. מה עשינו בשביל למשוך אותם אל מפלגה,
גם הפגרות שעשום בלונדון אין נקרקו הם
סימפטומים רעים. המשא ומתן שמנהל רמ הרביזיוניסטים.
איש הדבר הזה מתגלה אצל המגרים? איך רושם נשאר
אצלנו. בשאלת הכנס קיץ אני מסכים להרשל ולבן-אהרון.
+ והתנגדה הזאת שיעתה שבשלב פריכה להגיד להנהגה
מהש רצון לאתפלג מפלגה ~~פריכה~~ גדולה במעשים.
כי לשפוט נחוץ להפסיק את הפולמוס אבל לא מגלים
את הסברות הפרושות,
ונודעו משגיות. יש חשנה שבשלב שלו צריך להגל
אתם משא ומתן. גם מועצת המפלגה אחרונה דברה
אודות זה. ודרוש להוציא להוראה מכאן.
ועכשיו נראה שהרביזיוניזם בחורף. והקימו להגיע
אליו. נעשה זה ע"י הסברה בעלפה שהם יגם
ע"י הסברת עניין עירית ירושלים וכו'. אני פרורים
לכון את סטלינקין שנגלגל אותו ולא נעלה לו. פנינו שלום
פרי רק תפסים? חשובנו להבהיר סביבם את המצב.
חבל ע"י הסכמים כי ע"י מלחמה בלתי פוסקת נגרם בעולם
ובגולה.
ברל רפטר אני מודה למי מפני שהוא הגיע לי
את ההרגשה הקשה לפני שבוע שהיגה לי אך שאנו
מוסרים את עצמנו לשקר טרף לרביזיוניזם. ורק
בשביל זה היה כדאי באספה זו.
בשביל גם ברל כצנלסון [illegible] ישנם מנוי אחרו שהוא
הוא אחד הכנס קיץ. האם באמת חוגה הדעה להודות אותם
ממפלגה מבלי לסמוך אותם.
כאשר יכול לבוא אשר ויניך כך, וכשבאו לאוספת
שהיגה בינה חוש שלו חתה טלפ גדולה כמו זו
נראה מפני נושא אתנו, ואני אומר אין הברור הוא
הכנה ולא חשש. ידעו מתקשש וראו חברים חדשים.
אל פעם היו מקוסים מנהיגים לפני ומכריזים אותם
פתקים היו עגומים? וכששמעו את ההודעה של הנציגים.

אבל זה אולי בגלל הפסימיות. הערב הרגשתי כבר שאני
נמצא באספסוף, כך וכאשר ~~[illegible]~~ הודע לי ללכת
לרוזנברג לשיחת אצלו רבי ציוניסטים רבע אחד פקפקתי
דימיתי ללכת או לא. כי הרגשתי את הרגשת שוכלת להשפיע,
ובזה צדקתי שהלכתי. לא בפגישה קבוצה" כמו שאמר לנו. במיוחד
המפלגה של נחום גולדמן אבל פרץ להוות בין ארץ ישראל
ומשה קנופש. זה באמת לא פלפול לשם ריב הציוניסטים.
אבל ~~[illegible]~~ איני רוצה להפך את כל הבל לא אחד פרץ
להוות דבקו בשלנו. אבל מחברים יש לפרוש מן המפלגה
כיון שהרוב לקחו למצבים מוקדם לקבל בשוררות.
אם אנחנו בשביל זה לא נדע את אחת הקומונות אני אשלח
לנצח. הולכים לא מרשים היום בסגרים אגשום. אני
לא מדבר על אותם ~~[illegible]~~ הגשום שמלאמה ברביזיוניזמוס
משמשת להם אמונה לכל חיי השתמשות.
אני רואה את הדבר העיקרי שרמז עם את נאמו בגלגל
לאגודת הפועלים. אבל כאן יש קלט את מאוחד פעם
עבודה והסתדרותנו. ובכל כזה שבזו אגודת הפועלים
וכל הרוב הבעלים. אני הגעתי לפי לזה שעשו אגודת
הפועלים. במיוחד הסתדרות ~~[illegible]~~ שהגלותה זו הסכם
רק בשנה ~~[illegible]~~ הפשעתי שם. אבל שונים קנה דבר זה
גם שיטה ממכר זה דבר סומפטומטי. ~~[illegible]~~
* גם בגלגל להשפיע בגוס לרוזנברג לאותו כיון. איני
רוצה להשלים אותו גם לרביזיוניסטים.
אין אם דבר אחד אבקש לזה ואני בלב. ובזה
אבקש הסכם ובלב הרגשת אמת, אם נתאר מה שהיה
בגדרה ובמשפט אני לא יכול לתאר את הסכם. גם
השאלון הפוליטי נשבר. כאשר תנועת הפועלים תפרסם
את הפרוטוקול אז נראה מי השגמט. אני בטוח
שהפרוטוקול הזה יתפרסם זה ויחליש אותם, זה יגדיל את
התסיסה ביניהם. ~~[illegible]~~ הסכנה אני רואה שמרכז המפלגה
לא יהיה רגיש לפני ~~[illegible]~~ הנשמה. כאן ~~[illegible]~~
+

שפרינצק רק מלה אחת, הערה לפני שנגע בזה.
גם אני נתתי לא נדבר את תוכן המשא ומתן אבל אני
מספר ולדעתי שאת חברי בן-גוריון חושב משלושים
במשא ומתן זה יש לי אמון במספר שהמשא ומתן מגיע
את יוסף אמרו שלי דעת ~~שהחלטת~~ המפלגה, והמרכז
מרכז המפלגה שאשרה את שלי פה.
המרכז המפלגה לא אסרה ~~את~~ את הנהלת המשא
ומתן עם כל הגופים הכלל ציוניסטים הוא אמרה רק
שמפלגת פועלי א"י לא תנהל את המו"מ. הוא אמרה בפירוש
שאת הסתדרות וההנהלה הציונית צריכים לנהל במשא ומתן,
בן-גוריון אמר שההנהגה צ' יש שם אסור סקטור לפני
הוראת שלום תשובה. שעל באגף המפלגה ברור לברר את השאלה
אם יש מקום להתנגשות באלו בין התשובות. ואני תגבר
את אותם ההרגשות שמצאתי באגף שכולל אחרים
בשלום. ~~את~~ אתה עושה טרם ומרגש בו הרגשה
של בגידה.
גם פעם לא גלי לנו לפני שלבה יש דיבור
הנהגה מתמנת ומתן שהטיפול זה ידעו את המקום
שלנו. אין שום קומפרומיס במשא ומתן אם
הוא מביא לאיזה מטרה קומפרומיס רק בשום שטחים,
רק המשגיחים של המשא ומתן. האם במטרה זה
היו אויבי המשגיחים. אני אומר שאין מקום בשגרתנו
לכל התנגשות אלו, מאין לנו את ההתנגשות של חברנו
הלאומיים. ~~הוא~~ אתם לא אמרו הוא אל אותנו
שיש להם פרצופים של בגידה. האם זה שאלה
כה מעשה שנעשו על הר קש אולם איזה רשות הציוניסטים
או שיעשו את שערים התנועה בשום ~~כל~~ למשה
לא שמעתי שיעשו את כלום מלכה. ואני אומר
מסרה אותו לנו עם הפעם. לא שמעתי שיעשו באותו
פעם כמו לא שיתה עם רק קש של זה שאולפום תלמידים
איננו רוצים ללכת לבסוף.
גם לנו הגרבתי אני שאיש אנשים בבן-גוריון.
אבל מוכן בכלל הכא שלנו באגף הרשו הכן

~~הפסד~~ בטלו להשפיען בשאלה חשובה.
אם קרה שבאותה הישיבה קם השר ואמר - אני
מסופק שכדאי שנצטרך באנשים כאלה עכשיו תדע
מסופקני אם נשיג. אולי. הלא זה דבר, ולא תשיג
מה המשא ומתן עם הרב. הלא אולי הולכת
[illegible] ההצעה שלנו של [illegible], לא מספיק
המו"מ עם רבי [illegible] כי מתוך שמח [illegible].
כי פה ~~זה~~ להלוך מתפש את כל התלמידים של
זכרוני כי פה להתפטר את אותה הצעה שלנו
— הישיבה — כזאת היא השאלה המגעת ואין [illegible]
~~השאלה~~ הפגישה דברים שהם טפוסי זה עם
הרבה המאוסף הסעיף באוספה המו"מ, בהנמנות
של שנים עם [illegible] ואין לי ספק אשר תאמר
קמים את אוספה שלמה של [illegible]. יש לנו דיון כאן
שמחה של אותה השאלה מאוד נצטרך להעביר זה
לאוום. אני ~~[illegible]~~ שאלה שאינו יכול להמנות
לאוספה אלא בשאלה ~~הא~~סופן כמו הוא.

[illegible]

[illegible]

3/8 [illegible]

[illegible]

[illegible] הקהילה.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]:

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] - [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

הצעה ליצירת אגודה למען "תוצרת הארץ"

(תוצרת עבודה עברית מאורגנת)

1. השם: אגוד למען תוצרת הארץ (תוצרת עבודה עברית מאורגנת)

2. המטרה: הגנה על תוצרת המשקים החקלאיים, בתי חרשת, בתי מלאכה העבריים ומלחמה נגד תוצרת חוץ בכל אותם סוגי התוצרת הנוצרים בארץ בידי פועלים עברים מאורגנים.

3. הדרך והאמצעים: א) תעמולה והסברה ע"י פלקטים, סיסמאות, דברי דפוס, אספות הסברה, נשפים וכו'. ב) הוצאת "תו תוצרת הארץ" שיודבק על כל סוג תוצרת כנ"ל. התו יוצא ברשות האגוד וימסר רק לבי"ח מוסמכים של האגוד בועד הפועלים במקומות העבודה. ג) העמדת משמרות שקטות בכל מקומות המכירה נגד תוצרת חוץ. ד) אמצעי השפעה ולחץ צבוריים ע"י המוסדות הלאומיים והישוביים המוסמכים.

4. החברות: בתור חברים לאגוד נכנסים: א) התאחדות בעלי התעשיה, ב) לשכת המסחר, אגודת בעלי המלאכה, מועצת פועלי חיפה, הפועל המזרחי, ועד הדר הכרמל, הסתדרות הנשים העבריות, ארגון אמהות עובדות, הפועל, הבחרות הסוציאליסטית, הנוער העובד, מחנות העולים, המכבי הצעיר, אגודת הסטודנטים של הטכניון, קהילת הצופים. האגוד מאורגן ע"י ועד הקהלה.

5. האמצעים הכספיים: הדרושים לפעולה נגבים מחברי האגוד עפ"י התקציב שיעובד ע"י ההנהלה ויוטל על כל חבר (קולקטיב) בהתאם ליכלתו.

6. ארגון: המוסד המנהל את האגוד היא מועצה אשר אליה נכנס בא כח אחד של כל חבר-קולקטיב. המועצה בוחרת מתוכה, ע"י בחירות אישיות, ועד פועל בן 7 חברים.

7. אשור רשמי: האגוד מתאשר ע"י הממשלה.

8. התחלת הפעולה: האגוד מתחיל לפעול מיד עם השלמת ב"כ הארגונים הנזכרים בסעיף 4.

9. המסגרת: האגוד יפעל רק בגבולות המסגרת שלו, ותמוך קשר מתמיד עם המוסדות הלאומיים והישוביים המוסמכים. (הנהלה, הועד הלאומי)

10. האגוד יפעל למען הקמת אגוד ארצי ויבוא לשם כך בקשרים עם המוסדות המתאימים בת"א ובירושלים - אולם את פעולתו בחיפה יתחיל כאמור בסעיף 8.

רשמי המשלחת [illegible] 14/[illegible]

התרשמויות [illegible]

[illegible]

[illegible]

ברנר: [illegible]

טסטן: [illegible]

[illegible]

סיכום: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

סיכום: [illegible]

[illegible]

[illegible]

עד

[illegible] הבנין שלו. [illegible] מלחמה [illegible]. דרוש [illegible]
[illegible] של הועדה.

[illegible] [illegible] המוסדות [illegible], [illegible] מהמוסדות [illegible], [illegible]
[illegible] בדרך זה, [illegible].

[illegible] דרוש להמשיך [illegible]. [illegible]
[illegible] המוסדות [illegible].

[illegible] [illegible] מה [illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הה.

[illegible] - [illegible] המוסדות [illegible]
[illegible]
[illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

ומשה ש [illegible] בעבודה להבין [illegible] [illegible] מה זה. שיש להבקיש [illegible] הושעות, שמן
[illegible] עולה עבר [illegible], את ההחלטה, רק את [illegible].

משה - [illegible] להמשיך במלחמה ולעלות [illegible].
שם. [illegible]

מרדכי. [illegible] [illegible] עם זה [illegible],
פסוקה. [illegible], שמלחמה [illegible] עולה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] - [illegible] [illegible] להמשיך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] את [illegible] [illegible] [illegible].

ישיבת מליאת הסניף ביום 23.10.39
נוכחים:

[illegible]: ביום [illegible] [illegible] [illegible] ישיבת מליאת הסניף [illegible] [illegible]
[illegible] העולה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את
[illegible] [illegible] ואת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ההסתדרות
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
ביום א' [illegible] ישיבה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible]
של כך.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כל כי [illegible] [illegible] של
[illegible] [illegible] הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] היה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] לכן [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] קל [illegible] לכל [illegible] [illegible]. [illegible]

3

יונה [illegible]: קרית-חיים ו[illegible] [illegible] עד 1935. [illegible]
[illegible] ב[illegible] [illegible] אחר, [illegible],

א. בן-[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] לבמן בית המפלגה קרית-חיים.
בהתקהלויות [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] את [illegible] של [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible],
שהם באו לדעת [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] לדבר את [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] אפשרות [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. רק [illegible] [illegible]
אפשר להיות, אבל רק [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] של ההסתדרות [illegible] את [illegible] החדר, אבל לא [illegible] [illegible] [illegible].
אני [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], אבל כאשר [illegible] [illegible] [illegible] שלי - [illegible] המפלגה,
הרי [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] לא צריך [illegible] [illegible].

א. דב/כהן: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], הרי [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], גם [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
צריך [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] - [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible], את [illegible] של [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], גם [illegible] [illegible] של החדר,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], שההסתדרות [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] את [illegible] - [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ההסתדרות לא [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
גם [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] של
קרית-חיים. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] צריך [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] את [illegible] של [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], ההסתדרות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] את [illegible] ההסתדרות
של החדרים - אין [illegible] להיות [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
ההסתדרות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ההסתדרות
את [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]: הוצאה של החדר מארגון ג׳ - הוא [illegible], אנו יודעים, כמה חדרים [illegible] להוציא את [illegible]
הכספים הללו, [illegible] בהתחשבויותיו הכספיות. זו הבעיה העיקרית של הקהל, שהוא
כמו הנער הזה, לא מתפשר במצב [illegible], ורוצה תמיד בין זה דבר ובין החדר
בשלמותו. אנו רוצים להגיע, [illegible] אותו דבר ארגון ג׳. אבל השאלה היא איך
לקמץ את ההוצאות [illegible] שאלה שאין אנו יכולים לקמץ. את שכר הדירה של [illegible]
הבניין, אבל אנו צריכים לקמץ את סטנדרט הדירות של [illegible]. [illegible],
בארגון ב׳: [illegible], שהמלא רק 250 ל״י, את כל [illegible] של 190 ל״י,
ולחדר נכנס עוד רק כ-60 ל״י עד ההוצאות הכלליות.
לא מספיק לדבר על הסכנה הזאת: אם אנו רוצים להתגבר על הסכנה, יש רק דרך
אחת, [illegible], לא מספיק [illegible] זה [illegible], דרך
אלא הוא מוכרח לדעת, שההסתדרות [illegible], שמאפשרת לחבר
[illegible], [illegible] של
ההסתדרות. [illegible], [illegible]. [illegible] ההסתדרות לא [illegible] את
[illegible], [illegible] של [illegible]. [illegible]: [illegible]
החבר. החבר רוצה [illegible], [illegible], [illegible] אותו [illegible],
אנו מוכרחים [illegible] לחבר, [illegible]. [illegible] רק [illegible],
[illegible] שחבר [illegible], [illegible] ההסתדרות. אנו [illegible]
את [illegible]. החבר רק [illegible], [illegible]
מה רוצה החבר? [illegible]! [illegible] לו. [illegible], [illegible] לו; [illegible]
[illegible], [illegible]. [illegible]. אנו [illegible] את
החבר, [illegible] של [illegible].
[illegible] - החדרים [illegible] ג׳ [illegible]. אנו [illegible], אבל [illegible].
[illegible], [illegible] חדרים [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible] (הנוסף - [illegible]).
אנו לא [illegible] את [illegible] הללו, [illegible]. [illegible] של [illegible].
של [illegible]. [illegible]; [illegible] החדרים.
[illegible], שחדרים [illegible]. [illegible] חדרים [illegible], אנו רוצים [illegible]
[illegible], אנו לא [illegible]. [illegible] ההסתדרות [illegible] את [illegible],
אנו לא [illegible], [illegible] של [illegible]: [illegible], אנו [illegible]
[illegible], [illegible] מוכרח [illegible] החדרים;

את בן-גוריון: כותב דברים אלה, גם מתוך הפולמוס. אני חושב שאולי הטעות, הוא הוא, שלא התנגד למעשה
המפלגה את אלה ההרים, שיעשו - שוב עמדת המפלגה, לא פרשו מרכזי בתוך המפלגה,
ומוקש - אלא הופיעו בתחרות, הצטרפו עם הלסת המפלגה, הם לא רק מתוך
הפולמוס, אלא הקימו עם המפלגה. אני חושב שהיום בדרכם, שמשפיעים דרך הלסת של
קריב, לא מעכבים את המצבות לפלמ"ח - אבל לאחר שנשלח הלסת, אמר הכל למשה.
אני מבינים להפוך על התב, הפך הוא אמן גם לשם המפלגה, ולא רק לפרט.
אני מבינים להתיקם - לפרקים העקרוניים ממש, יותר מהכולת. אני לפרקים הסופיים
התוך כל מקום, את כך מחוץ המרגש. לא אמרת סוף כמעט אני הופכים
את ההגדרה, שההנהגה ולפיסת אין לכך הזמני. אין פה אמר, שאני. הכנס הרצון, והמצב
הסטטיסטיקה של הפולמוס, שמעלין מהם מעבודות, ולפנים את מספר הפולמוס. אני רק
אתמול באמוני לפולמוס, רק הואיל שלני לא היה פולמוס, "אני מכירים את הדגה". אדמוני
לא יעזור להיות פולמוס, (וכנה שאת לא היו אדמוני ועוד גלויים מכל התנגדות).
אני כותבים שהפולמוס שלנו - לא נהיו אלה, שוועדו להרגשים הנה, פה הפועלים, הקיבוצים
פרק להיות להקים אליטות כאלה, וההסתדרות פרוכה יוצר מסגרת כזו,
שיעמדו את התבר הדמוקרטי. הבדלי של ההיסטוריה של הקיבוצים הקלאסית הזו.
הדבר הזה, הוא גם בין - מגיע לדמוקרטיה ההדרכה. אני שומע את פרקי אקשנה - ולשמוע
רק במובן אחד - והיא הקולה. [illegible] המשך מהתדרים של סדר המושבי פ.ה. אני מבטא
[illegible] - גם מה שאני זהב. פה. פרק דבר מה למשה, אבל פה קהות [illegible] אלמתי כנגד,
הוצאה כאילו את ההסתדרות, [illegible] לדוק זהב. הכ. תבר התקרב שוב [illegible]
הוא מכיר את הדרך אליו ולוחם אתו [illegible] הדרכים. מה שאני רואה [illegible]
הדורה, וככה העבודה וההסתדרות גם זמן הגדולות הקואופרטיבית. ההסתדרות
קודמת הכל לרועה זה, ומעשה [illegible] לשנות להיות אחרת. [illegible]
אותם על [illegible] את [illegible] ההסתדרות, אבל יש מה שלא, שדורש מחוץ לכל דבר. אתה
[illegible] ככה, כלשהו את הגבורה [illegible]. את פה לא מעין [illegible]. כל [illegible] להגדיל
לא רק [illegible], ומסכים לא נותן למשה - אם נהיה יותר של ~~[illegible]~~ כיוש,
שלא אתה הופך [illegible]. אני מבצע גם את "גדול" את אותם [illegible] -

[illegible signature]

ד"ר קפליוק: את המושג ההיסטורי הזה, כמו המציאות. אם מה יש גם שבלי המקרה,
טוב; אם מבחינה מה שבלי - הרי ראיות כל, גם מבחינה אחרת, את שבעה. אם יש לו
רבונות מחשבות היסטוריות אחרות - גם נראה אותם. אנו שייכים ליהדות קונטיננטלית
אנו לא מאמין שרק יהדות קונטיננטלית מקבלת את השאלה היסודית. אנו מאמין, שהמקום
ויכול לצאת מסוגות תרבותיות. אנו אומר שבשביל כדי להיות [illegible] של [illegible] הפנים
יש [illegible] של [illegible] של המושג, [illegible] של [illegible] הפולמוס. גם ראוני את
[illegible] אמרת: [illegible] אחדות, לא [illegible], לדבר [illegible] כל דבר [illegible].
אנו רוצה לראות את [illegible], [illegible] ליהדות קונטיננטלית, [illegible] של [illegible]
היסטורי, אלא [illegible] של [illegible] של [illegible]. לא [illegible] את [illegible],
אלא [illegible] קודם. [illegible] - אני [illegible], רק [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] לא [illegible], לא [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible]. אם [illegible]
[illegible] של [illegible] היסטוריים של המציאות. אם יש [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] להיות [illegible], הן [illegible]
[illegible], יש [illegible] [illegible] - [illegible] את הדבר. [illegible]
של [illegible] - [illegible], לא [illegible] את [illegible]. [illegible] [illegible] הפולמוס, ולא [illegible]
[illegible].

ד"ר [illegible]: [illegible] אנו רוצה לראות או אלו [illegible]: אנו [illegible] של [illegible], [illegible], שלא [illegible]
להיות [illegible]. [illegible], [illegible], אם [illegible], [illegible] את [illegible]. [illegible]: אנו [illegible]
[illegible] [illegible] על [illegible], [illegible] ליהדות קונטיננטלית, אלא [illegible]
[illegible]. [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] של [illegible]
אם אנו [illegible] [illegible] של [illegible]; [illegible] של [illegible]
[illegible] [illegible] את [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible].
אם [illegible], [illegible] [illegible] 400 [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].
[illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] כל [illegible], [illegible] של [illegible]. [illegible]
[illegible] אנו [illegible], [illegible]. יש [illegible] של [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] ליהדות קונטיננטלית. אנו [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] לא [illegible] את
[illegible] [illegible]. היהדות הקונטיננטלית [illegible] [illegible] את [illegible]
[illegible]. את [illegible] של [illegible], לא ליהדות היהדות הקונטיננטלית.

1.

ישיבת סניף [illegible] מספר [illegible] קרית-חיים, יום [illegible] 12.X.1944.

סדר היום: 1) השיכון

[illegible]: כל פעולה שנעשתה ע"י ההסתדרות, [illegible] ההסתדרותי הזה. כל [illegible] להרשות לחוגים ההסתדרותיים והחבר [illegible]. יש צורך לשאלה זאת, אנו [illegible] את חברי מרכז לשפר.

[illegible]: [illegible] לדבר [illegible], [illegible] את שאלות השיכון, [illegible] השאלות [illegible] של השיכון; [illegible] נפגעת [illegible].

[illegible] בשכונות [illegible]. [illegible] 1905 [illegible] 60% [illegible] ... 200.000 [illegible] 80% [illegible] קרית-חיים [illegible] ...

[illegible] 1.300 [illegible] 300 [illegible] 1300 [illegible] ...

[illegible] קרית-חיים [illegible] ...

[illegible] 1945 [illegible] 1.000 [illegible] 250 קרית-חיים [illegible] 400.000 [illegible] ...

[illegible] בשכונות [illegible] ...

[illegible] קרית-חיים [illegible] ...

[illegible] קרית-חיים [illegible] 5% [illegible] ...

[illegible]: הבעיה העקרונית היא, שאין הסדר די מוגדרים. [illegible] מסגרת כללית, ונעבור [illegible]
בהם ולשנן כאן. והוא נכון בהצבעות חשובות מאד. אבל משמעות ההסתדרות העיקרית.
[illegible] סעיפים. [illegible] חבר כ-3/3 כהן. [illegible] המועצה [illegible] יש א' [illegible]
להשגיר לכותה.

[illegible] מחשבות חברים בתקופה זה. [illegible] כי אין [illegible] שהם [illegible] כי [illegible] להם [illegible]
[illegible]. [illegible] כבר על חול בין דבר לדבר. [illegible] דין החברים במועצ
קרית [illegible]. [illegible] כח ההסתדרות במועצה. כי חברים [illegible] אחת
יש להם [illegible] פרינציפית. [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible]. 3/3 כהן [illegible] של חברי [illegible] לזה. (זה [illegible]), [illegible]
[illegible] את [illegible]. [illegible] את ה[illegible]. החברים [illegible] וגם [illegible]
[illegible] של [illegible] חברים [illegible] [illegible].

[illegible] אין [illegible], [illegible] [illegible] העקרון [illegible]. כי [illegible]
[illegible], [illegible] העקרון [illegible]. [illegible] לזה [illegible] חברי ההסתדרות
[illegible]. [illegible] [illegible] העקרות.

א' [illegible]: אני רוצה לדבר בשם ועדת ארגון [illegible], [illegible] [illegible] של [illegible]. [illegible] את הפלוגה,
[illegible], [illegible] של הפדרציה ולא [illegible]. [illegible] הפלוגה [illegible]
[illegible]? [illegible] הפועלים [illegible], [illegible] של [illegible], [illegible] הפועלים,
[illegible], ושההסתדרות [illegible], [illegible] אחרים בהסתדרות. [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible] הפלוגה, אבל הסדר [illegible], [illegible] 7-8 [illegible].
70% [illegible], 100 [illegible] של הסדר, [illegible]. [illegible], אנו [illegible]
[illegible]. אנו [illegible], [illegible] [illegible].
[illegible] – [illegible] [illegible]. אנו [illegible], אם לא [illegible]
[illegible] – [illegible] של [illegible]:

א' [illegible]: [illegible] הפלוגה, [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] גדולה, [illegible] את [illegible]
[illegible] הפועלים [illegible]. [illegible] של [illegible] [illegible].
אני רוצה [illegible] חברי הפלוגה [illegible], אבל לא [illegible] חברי הפלוגה
[illegible] ההסתדרות [illegible] את רצון הקולקטיב של הסדר, ולא את רצון
הקולקטיב של [illegible], של [illegible] ההסתדרות [illegible]. [illegible]
[illegible] אמרו. [illegible] ההסתדרות, [illegible] של [illegible] של [illegible], [illegible]
רצון קולקטיבי. [illegible] של [illegible], [illegible] הפועלים, [illegible],
[illegible], [illegible] הפועלים [illegible] של רצון קולקטיבי.
[illegible] כולם [illegible]? אנו [illegible] [illegible] הפועלים.
[illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אותו בשעתו על צילומי המטוס של [illegible] קרב. בעת זה עבר קטן. הוא מאמין בקו, היא תמיד
הכותרת של [illegible] הפסטורלית. [illegible] הנקל הוא [illegible] אותו [illegible] אותו. קו היא חזי
[illegible] ואחרי האורים [illegible] הוא נגד [illegible]. [illegible] הזה צבע לאור [illegible] [illegible]
[illegible] לבלום את [illegible] [illegible] [illegible] אחרים. [illegible] [illegible] אחרים [illegible] את [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] לבלום [illegible] [illegible] את [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] לא [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. לא [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] של [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] את [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] רק [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] היא [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא? [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] 50 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], אולם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] רק [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] לא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אם [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] את [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] הוא [illegible] [illegible]. אולם [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] היא [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] לא [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] את [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ציונים: על כתב היד [illegible]: 1. על תוכן: 19.

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 5 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].

[illegible] [illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible] מאוד.
[illegible], [illegible] שעוד לא [illegible]
[illegible] הטובים.
[illegible] המלצה, [illegible]. [illegible]
[illegible].
[illegible], [illegible] של לעזרה, [illegible] ההסתבכות,

[illegible]
[illegible]
[illegible].

//

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] שלא העזרו בחוש, אך בהמשך [illegible] אל העצה [illegible] הוא זה המאמין [illegible] גם [illegible] לתכנון את [illegible] [illegible] "קלאסי".

[illegible] הגדול [illegible] [illegible] - [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אל [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אל אחד, [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]: אין ספק [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 6 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], אולם [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible], אולם [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], אולם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. גם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], אולם אין [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] את [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] Paul [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] אין [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]. אולם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], אולם [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible]", אולם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]. הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] קלה [illegible] [illegible]. אולם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible]. [illegible] הוא לא [illegible] ולא כי הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולא רק. [illegible] [illegible] [illegible] לא רק [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] גם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] גם [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]: לא [illegible] [illegible]. אין [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] גם [illegible] [illegible], אולם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. רק [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]. [illegible] רק [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

3. [illegible]

[illegible]

[illegible]

3. [illegible]

[illegible]

תעודה 420 פיס 3

ט.ז

המשך המועצה. [illegible] ישיבה ב' 10 בערב

[illegible] , המענה – [illegible]

המשך הוויכוח

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Sollen die Siedlungen in großer Freiheit den Mitgliedern geben. Überall dort, wo wir d. Siedlern in Bezug aufs Siedeln, eine große Persönliche Freiheit gegeben haben, wir gr. Schwierigkeiten hatten. Es ist für uns viel leichter gewesen, kollektiv alles einzuordnen. Seit des Faschistischen Umschlages, haben wir nur die Kollektive Siedlungen die auch von den Faschisten respectiert werden. In der „Freiba" haben wir eine Siedlung am Rand der Stadt fertiggemacht, u. als die neue Gemeindeverwaltung kam, hat sie dasselbe gemacht. Ich möchte kurz sagen, wie es machen in Österr. damit der kollekt. prolet. Gedanke u. die pers. Rechte gewahrt. Der Boden ist Eigentum der Gemeinde oder einer öffentl. Körperschaft. Der Siedler wird Pächter der Siedlung, oder die Genossenschaft wird in Grundbuch als Eigentümer eingetragen. Nun wird nach Gruppen gebaut, je nach den Geldmitteln. Jeder Siedler, hat 10% der Kosten beizutragen; zirka 5.400 Shilling, ca. 200 pal. £. Die ganze Arbeit muß er selber leisten, d. s. 70 £ Kapitalleistung = 20 £., u. dann bekommt seine Siedlung. Boden, je nach der Güte 1½ - 2½ Dunam. Die Bewässerung wird auch genossenschaftlich versorgt. Gemeinsame Vergebung der Bauarbeiten, die Typisierung der Bauten u.s.w. welche kolossal die Arbeiten verbilligen. Das gemeinschaftliche Vorgehen, erlaubt auch viel schnellere Erledigung der Dinge. Alle Behörden, auch die heutigen, stehen auf dem Standpunkt der genossenschaftlichen Siedlungen., einfach aus der Erfahrung, dass alles andere, verpulvert ist. Der neue Bürgermeister, wollte Privatsiedlungen, wir haben ihn aber davon abgebracht.

Die Gelder der Allgemeinheit, sind nicht dazu da, dem einzelnen Nutzen zu bringen. Der Siedler bekommt den Siedlungsvertrag, oder Erbpachtvertrag genannt. Wenn mehrere Erben da sind, müssen sich die Erben einigen, wer den Erbpachtvertrag übernimmt. Wenn keiner zustimmt, dann ist die Siedlungsleitung berechtigt die Siedlung zu übernehmen. Wenn ein Siedler weggehen will, muß er eine dreimonatliche Kündigung angeben, u. 3 Kandidaten, welche als Siedler in Betracht kommen, unter der allgemeinen Bedingungen. Der Siedler hat das Recht, eine Ablöse, für seine Investierung auf seiner Parzelle, mit Bewilligung und Schätzung durch unsere Baukommission. Wir schützen den neuen Siedler vor Übervorteilung in versch. Hinsichten. Der der weggeht, bekommt sein Gebühren, u. der neue zahlt nicht mehr, als es notwendig ist. Die Genossenschaften, haben viele vorgemerkt, und diese kommen, früher in Betracht, als die Anderen. Es besteht das Eintrittsrecht der Genossenschaft. Ausschliessungsgründe sind: Falsche Angaben; Rückstände oder Zahlungsunwillig; beharrliche Disziplinlosigkeit; familiäre Verhältnisse; unsoziales Verhalten des Siedlers; Erben welche die Erbschaft, nicht übernehmen wollen. Wir haben uns bemüht allen Rechten des Siedlers oder Genossensch. gerecht zu werden. Nun zu den Zubauten: Es will einer zubauen ein Zimmerchen, Mansarde genannt: da herrscht folgendes Prinzip – er baut nur nach unseren Plänen: wenn er baut, ohne unserer Bewilligung, wird unnachsichtlich demoliert. Nun kommt ein Siedler, u. will auch weiter vermieten: die Zustimmung f. einen Untermieter, wird verweigert. Es muß verhütet werden, dass der Siedler, in der Siedlungswohnung Geschäfte macht. Wenn man einen heimlichen Preis angibt, kann man es nach dem Gesetze zurückbekommen. Auch das fascist. Regime, wagt es nicht, an unseren Prinzipien zu rütteln. Das Haus ist Genossenschafts-Eigentum.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ב

אם יש טיון עבר המרכז, יש צורך בעבודות לוועדה המרכזית
ההנהגה הזאת נאמר שלו הדבר ואת הרקורס הולך.
לפי באר החלק של חומר ועוד מכתם המרכז להקצות
הגזרים של הענין.
ושו, ההלכה האוסרת של גורו היפלגה את [illegible]
לפגר שוספות מרגנים.

פרל: הפתלכה של הצלו, כמו הותה בלוות הוכנות הוו כן
גורם לכה ואת להטמע את הנקודה של חוקים הדלות
כלל. ההחלטה ינקופה צו נתקלה בהצעה של ל:11 ריב
הכאר הנקודה של חוקים הכלות ווסכתי

מקא: הגורל דושבת המרכז נוה כצוני מאוד, לגם הוו הבדות שונות.
אני חושב [illegible] הכרת לשני של העיונים הוולה לעסק. הוולכה
קושאלת המלחמה בטוגלוניזם צריך להיות כלל וכתר ולמו.

זסין: [illegible] הולך לא נורמה אפשרות לבותו להופיע במר תנאי. גולם כי
הכנין מוכחות להיות [illegible] להפליר את האספה הגוי האומר הכל
ויתון הגה הוק: האבנים, להשוה.
דושבת המרכז הוה וולם של נה את אפשר להסכים דכלל של
הענין של שוספות מרגנים
קדום מהלכות שלוות אנות של ושאר מרכז צו, ואשר מקואות
לכן הם הכס האולה הפנימיות.
צריך גם לדביש את הפסף הפולמוס בשאלות שלו.

בובקין: [illegible] המשולה הוא שוני [illegible] [illegible] "פר" הוא:
ואם, יש נכון בצעדנו "לנים את הכנס" של שמרה של אסיפה
קונס בחיפה? אם "מאמי" את השאלה לאסור להלוך אי-פה אסיפה בקואה
לאן את בזה ספרד אספות על פרקציונים. דאיפה אופן אפשר לגבל אלמות
מחמות אגורות? הלא גם כל קשור בשאלות. הנגיפה ד"האמר" הוה הרבה
ולא שרף מאשר בגבבו". אולי. אחרי שמרכז המפלגה פרסם שלו-דאש בזה שלה
גם הוא את מאמרו להסון שלו. צריך לסכם את שלוו אין את הקונה. אחרי
שלו כמה המרכז אי שם גם לו כשות להיות מחבה. המרכז נגוו דרך המתבחות

בתוספת לאם במשך כל הזמן לא נתנו הוראות איך לנהל את ההסתדרות. מכיון
שהוא לא מצא לנכון לשנות את דבריו [illegible] לא צריך היה המורד [illegible]
[illegible] בזה.

3. מרדכי: [illegible] שאלה אותו על [illegible] למה אותן [illegible] המבוגר [illegible]
[illegible] אולם [illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible], אולם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible], והאם [illegible]
[illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible].

פרנסה: מה קרה בתוספת? [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. מה [illegible]?
[illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible].
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]. אולם [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. אם [illegible]
[illegible].

[illegible]: [illegible]
[illegible]

דולק האש גרמו לפרסום [illegible]. האמת [illegible] לא רק [illegible] האחרון
כי אלה אנשים [illegible] [illegible] כי הוא [illegible]
[illegible]. [illegible] לא [illegible]
[illegible] דבר. [illegible] לא
[illegible]
לא, אנו [illegible]
[illegible]

[illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
אין לא [illegible] אם כי [illegible]
[illegible]
[illegible] בדבר.

[illegible] אין [illegible] אולם
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
את [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

~~אחרת~~ שנה יהיה עוד מאורע כזה ושנה, מה יהיה -
אם שוב תהיה הזדמנות, ואין שום נסיון לאחוז
מעשה. אין מקום להגזמות [illegible] הארכה; אין גם

מקום ישיבת נתן גם מחר וגם חברים רבים -
רי נפגשו במועצה אתמול.
לי זה ברור, ואם אני מעונה ועבר ודחייה
עוד רק מאמצי אחד - אבנים. אבל הבר זמנו מאוד
הנוער אליו. בתפילה הזה נושא אני ומחזיק
על שפה "יקבע מה המגע" ברגע המפיל הכי
התאריך.

לא נתן היה מלא אבא - לא זקאה לראות
את כל האבנים. לא יכול היה לספר את חברו
שלו יעצה הכלכנה וכו' מ עפר: 1) היותר גנו
ועיניה - ואני לא הבעתי, 2) חברו בגני לאלה -
תאבה בכבוד עבר לא נקי.

מלכה שונה שלמדו עמה זהב. הבעה, לאחרונה
את הבלעים. אבל הוא נכנע ומספר זהב וגאון
את התאוות ופני השר ומתן פרחים עם המתנות.
לי היה ברור, שאני לא אוכל להפסיק את הכלכלה
אני להעיר את הנושא לשלמה הבלו - רק הוא יכול.
היה להפסיק.

לא נתן להמשיך את המרכז. אמנם מגרש
מאושר.

בר-רב-האי אינפורמציה על נשיאת המרכז אותה
שלנו. אבל טוב - שדברנו באופן חברי. ובכל -
מדוע כתבת את שירותו הנוכחי. והלא תבוא -
תשובה - בכל כך מאוחר והנה - היסטוריה מגע
כי משפט התמונות של טמון חדש.
לשמירת המרכז. כאן יוגשו כל המרכז.
אינני במקום, אינני גדול מכולם, אינני יכול לענוג
מישהו זה זהב מה מגדל אלפים. אולי לא לדון
בעבודה אבסטרקטית - מה טענה. ודאי הלא הבוגר
את המילה של הפקודים, ואלה אמר גם להם
ומה ידע להשיב.

כבר מבקשה לבוא לדון - לאו דק ועדה?
המקבץ זה אותי לומר למשרה סופית אנונימית, אלא

למטרה קשה מאד בתקופה שאני יכול להשיג אותה. יש
הנאה לכולנו – כי לא נתגשמה אספה. ובכלל, כי זה
הועיל לרוב ולא לנו. אינני יכול להשתחרר מאספקט כללי.
היכר. אינני או, אין לה מלחמות ממשיות. יש לה
אינטרסים – 2 עמים רחב, ומכרות ונשאו לשמירת
היסטוריה. אנשי שרת טוענים בהסתדרות והולכים בדרך
זהה עניין. ומה לנו להמשיך לא פעולות אני יכול
לדון את פעולות במסגרת הפלמ"ח – אבל לא לעשות
פעולות משותפות.
שנית, בחיפה שלנו לפולק. מה על מאורע מילא,
אבל אי-אפשר גם-אחרת. המצב של הבריטים ידוע.
ויש עם מאורע בעמק, ונאם במאור פצוע אספה של פו-
ווילי [illegible] אספה בן-גוריון ~~[illegible]~~ בחול.
ועוד נקודה: כאשר דברו על חבר רוח של אדם במרכז
(ברוני, רפאל) – לא נכון. פילוסופיה של חברון גבולות –
מתנגד לנוהג הבריטים – אם ידי הלכות תנאים,
אם ידי מלא ונצל. האקט של ולם חושו לא יקשר
את היישוב הזה – אלא נפשו. אם המפלגה לא תאפשר זה
כי פעולות – 302ס; אם יש אשר – אסור להפריע.
מה שזו 302ס: כי במפלגתנו יש קיום פלוגות שונים
בשטחים שונים. אין לנו בעיות גמורים. השאלה היא שמה
נעשה את בן-גוריון ועתון – באמת אינם עושים תוך
כן! והאזנת מיסא.
המפלגה יוצא: והאזנת מיסא.

אין לזה סוף – מהי צורת המרכז. יש רשות להאזין
את המרכז. מחוץ לזה זה – פסק אחד, והוא פסול
שמרו. לא להשתמש באינטר להסדרות אלה. כי זהו חינוך
רע מאוד, שיכול מה "מותר, מה אסור" בקווי שנקבעו
לאפוטרופוס של מפלגה. מתוך עמדת אנשים ונסיון
להתנגד לפעולה.
הייתה [illegible] לעזור במצב אותה את נתנו של
סמל להנורה – אני אשם בהגשמת המאור שיטות
המרכז. אמרתי כי הייה [illegible] פצוע מהפניות של

בית הספק השאלה, שכן שהיה [illegible] מקשיים,
ושכן שנים, כי לא היו אסונות ויש גדולים
את [illegible] - [illegible] השמורות [illegible] השאר
[illegible] לא להפריע [illegible] [illegible]. [illegible]
שהמצאנו עד עכשיו. [illegible] [illegible] להפריע
[illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] שהוא
[illegible] [illegible].

ב-[illegible] לעצם השאלה - [illegible] להבוא [illegible] איך
זה [illegible] [illegible].

2 - ב - ק
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] להפך. יש [illegible]
ויש [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. לא [illegible] אלה [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
זה - [illegible] הוא [illegible]. [illegible] [illegible] - [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ~~[illegible]~~ [illegible]
הוא [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] - [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] להפריע
[illegible] [illegible] [illegible]. ~~[illegible]~~ [illegible] גם [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] יש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] אלה [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] אלה [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] אלה [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible].
[illegible] - [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]: [illegible] אותנו [illegible]. אין לו טעם [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. יש טעם - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible], [illegible] - [illegible] [illegible], [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
22-20- [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] הוא [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

מהותה כי בדיעבד לא יקום כוח רביזיוניסטי. אבל אנו
מבינים את השימוש באמצעים.
אסם גם זמן אנו שולטים בעשרות-אלפים לשמור מהלכ.
גם עצמו נחוץ בלי סטה מלומר. אם יש מבררים
בעולם מה להגיד — למולת המעשה, כדאי להגיד, ואם
יש מעשה לעשות המרכז. ואם יש הדברים הנ"ל כדאי
להגיד.
כדאי להעביר בפנים — שהכוונה אשר הוא אמצעים ולעשות —
לא הוא בכסף.
זה שאמרו שלא כדאי להשפיע על מלחמתנו בנוגע לפ.ש.ד.ר
— אין להתכחש ממנה.
פילוסופיה בנוגע למצב שלנו — שאלת מלחמה בפשיזם אינה פשוטה.
תכלית אמונה מול מציאות — ומן התנועה בין אינטליגנציה שלנו.
אנטי-פילוסופיה שלה. יש רק לאבד את הרביזיוניסטים — ושאלה צריך
יש רק סטיה לשום. — חברים רבו כאן לכבד את ההגזמה,
אמשים — קבע כי היה משהו, אבל לא שלנו. והרי אנו מוכרחים
בכל האמצעים למלחמה ברביזיוניזם. אין פילוסופיה שמה בשר טבעי
אין הסברה. אי-אפשר להכניס את הכל מתוך אמצעים מסוימים.
יש נטיה רק למלחמה ועניים [מבוקש] שלא מתחילים גם בשל-
אנו בשביל כל רגע "ברגע סטיה".
היינו רוצים לאסוף את כוחנו עד כמה שאפשר למלחמה ברביזיוניזם
בנוגע לפרובוקציות — ברור לכל, לא רק מלחמה. בנוגע
לרביזיוניזם — עכשיו ברור לרבים, ולא נחוץ הסברה. עד
טוטאליות מצבת — להפסיק. אולם בנוגע להפרעה באספות — על
לא ברור, ואם הפרעה — כדאי לקשור עם אנשי מפלגתנו.
והנה הם דורשים מה להתבטא להשגה — שאנו אינטליגנטים
ולאומיים. ~~[illegible]~~ א

לסוף הטעם: להמשיך עד 12
פינקוס לקחת ההחלטה על גורל, להמשיך שם מחר
והכנס שמוסדו וכשר.
מינקוף להפסיק, לתת למפגשים בזמן עבודה: אינגדה
לעצמי המשטה.
פישמן להפסיק, לקבוע המשך למחר או מחרתיים

ושכנעו להשטות את החשש - להפסיק עכשיו. לא
בשעה שאנחנו וכבר כ-20-25 דקות מלהשלימה.
הלאה, מרגישה לגמרי: להפסיק.
נשארו עוד 15 איש.
<u>בעד להפסיק</u>: 2.
בעד להמשיך:
<u>פיננסי</u>: מתכוננים את פרטי הסיון. אם נחליט חיובי - לבצע את הכל.
<u>ד-ר-ה</u> מה אנשי הסוכנות כאן.
<u>מתחשבים</u>: <u>להמשיך</u>

<u>ברוך</u> בישיבת מרכז המפלגה לא חזותי רבה. 1) כי אני עבר המוכיח בחיפה, 2) לא הייתי במוכן, ומה ביקורתי- בטלפון. אני חוזר כאן - מה שהלעתי בתרגיל - הבין אני חושב על הרעה מאוד ההסתדרות בחיפה, לא רק בגלל אנשי הרביזיוניסטים. הייתי עבר בחיפה 9 המוסקים - והסתלקתי הסתלקתי גם מלונבי - והלכתי לכנסת מאוחר. אשמה לפי בירור לצבי תגרו נתונים זה - כמובן, לא פרטו.

על הסדר, לגמרי. ~~בב~~במרכז השתוו - שמטרים זה הצבעות ולתוך הסתם - להמשיך כל הבוקר בשמחה. כל אחד מרגיש.

אני כבר שלוש בכוח, אני בין 4 שעות הלילה מכינו ואם אפשר אני יכול להמשיך. אם היה סבול בגלל-המטרה במאורע הזה; זה לאחר שהם עוד שלוש בכח. אני רוצה להציע כל כוחותינו כדי ולהכיל פנימה - כל הבעיות, של רפורמות. ובמרכז - מחאה להכריע את השאלה קונקרטית. מעשה זה העלה לפני כל ה ~~[illegible]~~ שאלה בסוד זה הדבר.

אם היו בעיות חריפות כגון חיפה - אלה היו בצבי טבעי. וגורלם. הם ~~אחד להחשבות~~ את טבעו. מייד את בעתי.

בכל השמחה, אם כי שמחת חג המוספת לא הספקתי לו. גם
בדברי שהשיגה אותי מצלי. ולא נשאר לדבר על המזון במרכז-
בסוף שהיה של "טוב a נפש".
אם שמחה אתי - מגיע זה. מה נשאר לנו, מלבד שרק בעד שמש
בכל. היה משהו עיקרו - חג של הפיגל, ומה הוא שמח. אני גם
את אלה לאהבה בעולם במסגרת להוצאה במלואה. אין לי כמעט סעיף-
אשר לו מה נהיה, אני יודע השרום - כי בו לא נהיה באופוזיציה.
מה שהתחיל, בושה - ניצול שלנו, בחשבון - תקוות השמחה שלהם.
נפגשתי משותף עם החברים - חסר גברת המעיין בשמחה אתו,
כי הנה אישה ודיע שאף פעם לא היה צורך אחרים -
הוא צדק. אנחנו מחנכים את הנוער שלנו לצניעות
ואחרים גם במלכנו - תמיד תקופה של חוסר אשפה, צריך אחרים
גם כן, גם באוצר. סע לך מזמנת העולם. הם וחזק לנו
שלו. ואינני נשף, יגיד. הגיע נעשה לפרצה. חברינו משתמשים
מפעולות לתשובה דווקא. והנה כל הערתי...
מי אשם? לא איש. בשל חלונות מסוימת.
פרקים. ורציני - שני אלה עשו תולדות הפועלים משוך. טבעי.
שאלו, איך מספרה על פרצה. כמה פוגשנו. עשינו גאות ותשובה,
והנה עושו שמש ורחום - השק היה מגן ש.דוד - ואמרו
לוגשן. גם מגן פסטי-ל עם רוטש. יגשר.
היינו באוצר, טלפנתי בשעה ושאלתי את ב-ר-ה - מה קרה מסגרת
ומשנה. תשובה: לא דבר באמת וכו'. מוטב כי כה להביא אחשאת.
אף אני שלא הייתי באמת וגם בחיפה.
כל והודו שואל על זמנים של מ.פ.ח. קשה לקבל את
פרטי של המרכז או לא - אבל להסתיר המשלחות במקום אי-אפשר.
הוא בושה אותנו. אנו חייבים לצרוח תשובה. אנו רוצים
את סוליד. עמוד בן-גוריון, אנו חייבים אלו דעת מה ממנה לרגע
המקצוע". ולא יש סעיף שאנו חלקים בו - ולא למרכז, אולם
נשאר מלוא ברח.
ואשר לדבק של הסופר - הוא. יכול להביא גם סם-חיים
גם סם-מות. ולא נשאר בנפשו פלג. אין זה סותם
את הצורך בבירור עמדתנו, אסכים הפעם גם לרפרנדום-
אבל המהות המרכז - חודש באמת.

אני נפגשתי עם חברים - יש צורך בדיבור רציני [illegible] פנים.
אנשים עם צורך באוויר ממצב של [illegible] ההסתפקות במיעוט.
A גלוי מת - זה רק חוק. אבל צורך [illegible]
פרשנות: גלוי מת [illegible] ויהיה מאוחר.
דברו: אין אפשרות עכשיו להחליט.

25.X.1934.
א132ל

בבחירות אלה, כל מה שנעשה, נעשה בלי פנינו. לפני [illegible]
[illegible], שהמפלגה לנו [illegible] אותנו [illegible], זה נקודה לדבר [illegible],
חלוקים. בתור מפלגה הולכת את אחריותה, צריך לדבר את הדברים, אבל לא
צריך להכניס את הדברים הנוגעים לדרכים שלנו במפלגה. [illegible] שנעשה, [illegible]
[illegible] - [illegible] שנעשה, [illegible], [illegible].
[illegible] צריכים להגיד, [illegible], [illegible] - [illegible]
[illegible] להגיד את [illegible] פנים. [illegible]
[illegible] להגיד לחברים, [illegible]. [illegible]
[illegible] פנים. [illegible] - [illegible], [illegible].
[illegible] - צריך להגיד [illegible] לחברים. [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible].
[illegible] לחברים, [illegible], [illegible], [illegible]
עם לחברים [illegible] לחברים. [illegible] צריך להיות [illegible].
[illegible], [illegible]. [illegible], [illegible].
[illegible], [illegible], [illegible].
[illegible] - [illegible] פנים. [illegible], [illegible] לראות את
[illegible], [illegible]. [illegible],
[illegible], [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]
פנינו [illegible]; [illegible], [illegible].
[illegible]? [illegible], [illegible].
[illegible], [illegible] את [illegible].

ח' [illegible]: [illegible] - [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible]. [illegible] [illegible].
ח' בן-אהרן: [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] - צריך [illegible].

ח' [illegible]:
ח' [illegible]:
ח' [illegible]:
ח' [illegible]:

ד' פינסקי: ישנה הצעת ד' בן-אהרון, לגמור את הדבר לאפשרות הוצאה [illegible], אבל צריכים להחליט כאן.

ד' א. חולשי: רק הצורך לעזרה מיסכמת, ולא הוספות הלאומיות ולא זה צריך להחליט.

ד' ארזנק: לדרוש את העקב, שהוספות הלאומיות ובנוסף לזה [שמירת ירושלים] הדתית והכלל מקובלת עליה, היינו שהוספות הלאומיות בדרך ובנוסף לזה. (התלויות לשעה אוטונומיה, והחלטי אחד מהן שם.)

ד' פרוכב: העזרה הישירה הזאת צריך לדרוש את ההודעה הדרושה הדרך בזה. נחלתי אותו את הדין הזה, שאנחנו מבטיחים. העתונות הולי- שהם צריכים לקבל את התוצאה, מפני שלא הבטחנו זו ההתקשרות עם העזרה הישירה. מתוך הענין, הדבר קשה, לא נכנס ולא החלטה.

הוויכוח קצר מאוד יום ה', והדעות מורכבות [illegible]: רק הגדולי, שאנחנו שואלים עצמנו, לא ממשלה לאומית, מפני שהם של המלאכה, אבל העזרה מיסכמת, רק נספחות לאשר להכרעה הדעתי, שאין אני רוצה לאמור את דעת המפלגה, אבל אני מאמין בזה ואומר לכם. כאותו נוסח אחד מאיר הנהלת הסוכנות והעד הלאומי, שהם כל הצעות להסכים, כדי לגמור את הענין. אנו צריכים לדעת מה לעשות? לא לומר, שאין אנו מסכימים לעזרה מיסכמת, אין הדבר מתקבל, ואנו רוצים גם להלוה הצעה רק כל הנושא - לא צריכים ללכת להכרעה, והתפקיד של 2 הדברים, וכל זה, והשאלה זה הועד הלאומי. לכן צריכים להכריע את כל המכלול השאלה. ועכשיו רק צריכים להכריע את ההודעה, לפני ההצעה של ההכרעה. אנו לא צריכים להכנס כעת לזה, אם שייכת להודיע העזרה מיד-לידה.

ד' ארבעלון: לפני שאנחנו המטרה של הועד הלאומי, ושאלת שאלת עצמה הולכת ומשפחת, הבדתי, הוא שנכנסו כאן אנשים, שאנחנו נשארים לתוספות הלאומיות, [ומבקשים את ההודעה הרשמית] אנו מאשרים אותם את כל האחריות, ומוסרים את השאלות, מפני שלא ולא דיבורי לגמור את הדבר, צריכים גם לדעת ושאלת לקבוצה מוצא ממנו, שנכנסו לעתיד. [illegible], שאנו משוכנעים דעזרה כל - לא נדע לנו כל מאומה.

ד' בביו: העזרה מיסכמת, אין אנו רוצים להסכים. הוויכוח, נמצא כן בצורה לההעדר. אנו מסכימים לארבעלון, לפני קבלת כל הכרעה את השאלות. זה הועד הלאומי, להוציא את [illegible], ואנו משוכנעים את הלוחמה.

ד' א. חולשי: אין אנו רוצים להסכים לעזרה מיסכמת, מפני שמסוים, ואני מאמין בהצעת ארבעלון, שזה הועד הלאומי להלכה ומקובלת, ואנו מוסרים את השאלות.

ד' אופטולן: לא שאלת הקבוצה העזרה הוא התשובה, אלא לפני כל דבר, להתחייב בשני הצדדים, העזרה נדרשת עכשיו, אומרת אנו לא הולכים להכרעה, אפילו לועד הלאומי. עם הועד הלאומי, לא ניתן תשובה אחרת. לעזרה מלוכדת, אין אנו הולכים להכרעה. ההכרעה הולכת רק זה שאלת התוכן. אם ומחוני רק זה התמודדות כל, לא אופציות לו, דבקי מוצא לעזרה ובכל את הדבר. אנו צריכים להפשט, שהועד הלאומי, שאותו שנוכל זה עזרה נדרשת, לא נכנס לו.

ד' פרוכב: בשורה לא הולך לסדר הכרעה, אלא להכרעה לעזרה מיסכמת, שהתנועה מעולה אשר לא מסדרות הלאומיות, והעתונות של הכלל השאלה הזה. אנו רואין הפסקת ההודעה ונסחת התוצאה.

ח' [illegible]: אני חושב זו, שהוא כבר נתקבלה החלטה כזו: הודה הוא שהיה בין [illegible] [illegible] פועלי, [illegible], [illegible]. הוא [illegible], אם [illegible] קונגרס, והוא אפשר [illegible] ועידה עירונית, אבל לא [illegible] פועלי ההסתדרות. [illegible] [illegible]. [illegible] הוא קואליציה, אבל [illegible] של [illegible], [illegible] לא זו השאלה [illegible]. ההסתדרות [illegible], תהיה קואליציה [illegible], אם [illegible] [illegible], [illegible] אחרי [illegible] ועידה [illegible], [illegible]; [illegible] להיות, [illegible] [illegible] הקונגרס הציוני. [illegible] של ועידה [illegible], [illegible] [illegible]. אני [illegible] את שאלת הועידה העירונית [illegible].

ח' [illegible]: אני [illegible] להסכים [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible], אני [illegible] את [illegible] שמאל-פועלי, [illegible] להסכים לועדה [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]. אני לא [illegible], אפילו אם [illegible]. אני גם לא [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible] לועדה [illegible], אלא רק [illegible], [illegible] [illegible].

ח' [illegible]: [illegible] קואליציה, [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] קואליציה [illegible], [illegible] את [illegible], [illegible] - [illegible] [illegible], אני [illegible] את [illegible] של [illegible] בין [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] בין [illegible], [illegible], [illegible] את הדבר [illegible].

ח' [illegible]: [illegible] את השאלה [illegible]. [illegible] השאלה [illegible], [illegible] הועדה. השאלה [illegible] - [illegible] ההסתדרות [illegible] ועידה [illegible], או לא? אני [illegible]: [illegible] ההסתדרות, [illegible] ועידה [illegible]. [illegible] את [illegible] ועידה [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] שמאל-פועלי [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]. אני [illegible], מה [illegible] ההסתדרות? [illegible] [illegible] [illegible]? אני [illegible], [illegible] [illegible]? [illegible] - [illegible] להסתדרות! [illegible], [illegible]. אני [illegible], [illegible] ועידה [illegible] [illegible] הועדה. [illegible] להסכים. השאלה היא - [illegible] [illegible] הועדה. [illegible] ועידה [illegible], [illegible], [illegible] [illegible].

ה' [illegible]: יש לו חשש, שפברים כבר הגיעו, להפגת הסיכבלות, ולמשך הפגנות. אני לא [illegible]
להסכים [illegible], [illegible]. אך [illegible], לא [illegible] [illegible].
אני [illegible], [illegible] כבר, [illegible] עם [illegible].

ה' [illegible]: [illegible] 1200 [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible]. כבר [illegible]; כבר [illegible] [illegible]; אני [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible]; לא [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] את
[illegible] [illegible], לא [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible] - [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] - אני [illegible], [illegible] את
[illegible], [illegible]. - אני [illegible] את [illegible],
[illegible].

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].

<u>[illegible]</u>: [illegible] את [illegible], [illegible], ~~[illegible]~~, [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible]. ([illegible] 15 [illegible]. - 3 [illegible].)

<u>[illegible]</u>: [illegible]: [illegible] - ~~[illegible]~~ [illegible]
([illegible] 15 [illegible])

<u>[illegible]</u>: [illegible] **15** [illegible] "[illegible]".
[illegible] **8** [illegible] "[illegible]".
[illegible]: [illegible] "[illegible]" 8 [illegible].
" [illegible]: " " [illegible] - " " 13 " .
[illegible] [illegible], [illegible].

<u>[illegible]</u> - [illegible]. [illegible].
<u>[illegible]</u>, [illegible]. [illegible].
<u>[illegible]</u> [illegible]. [illegible]
[illegible].

28/2.

בן-גוריון

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

משפט.

[illegible]

[illegible] לא [illegible] [illegible], אם נוסיף לזה [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] לה [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]?
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] 6 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

עד הגן [illegible] שלי [illegible] כדור [illegible]
[illegible] אפשר, שאבעבעת [illegible]
אפשר, שלעולם נגמר.
[illegible]

משה ש. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
לזה.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ז. קלדברג: [illegible] אולם [illegible] להאמין את זה.

[illegible]

מה שמעניין [illegible] הוא [illegible].

[illegible]

גם [illegible] אולם

[illegible]

[illegible] לכך.

ז. רקסנר: [illegible] אולם לא [illegible]
עליו.

.1 דאף שעמים [illegible] מתוך אלעזרוביץ [illegible] ואותן לא [illegible] אך גם [illegible] אותן,
דווקא [illegible] האמונים [illegible] לגלות אמונו את [illegible] [illegible] לגלות [illegible]. [illegible]
[illegible] של קריה [illegible] [illegible] אל [illegible] אותם אמונו.

[illegible] [illegible] הוא כה [illegible], [illegible] כך [illegible] לא [illegible] כל [illegible]
[illegible] את [illegible] [illegible], [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
לא [illegible] אל [illegible] את [illegible], [illegible] את [illegible]. [illegible]
[illegible] את [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] את [illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible] [illegible]. כי [illegible] לא [illegible] [illegible], [illegible] הוא
[illegible] את [illegible]. [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]. אך [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]: [illegible], כי [illegible] רק [illegible].

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
את [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] לא [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] את [illegible].

[illegible] את [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] לא [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible], [illegible] את [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] את
[illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] את [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] לא [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] לא [illegible] [illegible]
את [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] את [illegible] לא [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], לא [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

הבוקר נסענו הלא קצת לגליל. הבאנו אותו לך, כי אולם הנסיעה המתוכננת אינה שבאלולו. אך כולנו
להיות שולחן אחד מלונות [illegible] ששם היתה נסיעה. אני לא יכול לסבול לא אחד כזה -
הנסיעה ולא אחר המונות של הולם, אף גם יקרו מאוד לא היתה מסובכים להבא. אל נלכה, שנים אחרים אחרים
מלון והבאנו את השאלה בלבד, כי אל אחת אל אל. מדוע אני להלחם על כבודו של משהו של ד.ב.
של אקלים.
כאמור לא אלא את ההוצאות. לא קנין את המפלגה ולא כל את המשרד, בנה לפגוש רב. אך לא סתם
פה לשנות את הרוב האמריקני והמפלגה ולא לאמריקני המנגנון, אך אחוד השאלות ושאלתי
רק על שאלה תנועה, לא אין על 6 הבעלות לשכתב של התנועה האמריקאית.
הוויכוח שהיה חולפה לא הנה אלה יחסים הולכים לגלגל להלחם מתנות, רבמה הנאמנים ישלמו
שהוצאו החיות את הבין לשנות את פני המשבר, אמר ויודה גדול המנגנון בעולם ה' שאני שמאמינה
ה' המלים המאמינה לשמור את קו ולהמשיך את קוו שלהן הוכחות.
שאלתי ה' על הנה אולת ה.ה. אולמה כבוד מאמין הוא אמר שאנחנו הבונים עבודה.
כלום הוא שוכב את ההתגברות שאותם הנסיבות שהן מסבירים אותה. הכבוד הזה הוא לא
רגילה. השאלה כאן אנו יודע את דעת א.ב.ה. זה הולך. המון בסוף לעשות, אולם כן?
ואני.

הבוקר של [illegible] [illegible] המפלגה היו מסכן מאוד.
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] היום. [illegible] [illegible] את
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] כל [illegible] של [illegible]. [illegible]
[illegible] את כל [illegible] [illegible] את [illegible] של המפלגה
[illegible] היו. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כל [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] את [illegible] [illegible] היו - האם [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המשבר - [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] על [illegible] [illegible] המפלגה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible]

הוחלט; [illegible]

חושו [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
אני חושב [illegible]
[illegible]
אני מאמין [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] – [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] – [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ישיבת מועצת הנהלה [illegible] 1934

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (ט-ל) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

דוגמה של הוראה.

[illegible] הוראה. [illegible] סטריאוטיפים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] סטריאוטיפים [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הסטריאוטיפים [illegible]
[illegible] הסטריאוטיפים [illegible]
[illegible] הסטריאוטיפים [illegible]
[illegible] 65% [illegible]
[illegible]
[illegible]

60 ~~[illegible]~~.

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

דור [illegible]

~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible]

אשרה. ברוך לאלה שגר מוכחות ולגבי חשבון אין אינטרס אצל האיגוד.
גם שלא תלונות אינני רוצה לדבר. התורה המולדת אינך כנראה לכתוב אלא ושלום
אלא ולא כן כמו שכן נדבר אחרת בפלגה. הייתה ~~[illegible]~~ מחלקה
מדברות א, מה שמות [illegible], אבל ולא לבית [illegible] ולכן
כנראה [illegible], אבל מעניינים בעתיד דבר שאין כספי חוץ.
דעתה ולא כבר שנדבר על קיבוץ, [illegible] — גם ולא אסבור
לגבי לא כן. אני [illegible] כבר ובכן [illegible] שלא אוכל מחר [illegible]
כן ~~סתם~~ מתוך [illegible] כספי מושבה. המושבה [illegible] בדבר
במשק קשה. אני אמרתי [illegible] ואלו [illegible], אין לו קשר כאן ללכת אחר
[illegible], א אבל [illegible] אלו שהיו [illegible] למשה, אם ובכן כלל
[illegible] — [illegible] — הרי ולא קרא על אחר. [illegible] על הדבר
[illegible] על [illegible] לא [illegible] בדבר? [illegible] את כל מה שנאמר כאן,
את [illegible], [illegible] אלו. כבר נדבר על קיבוץ! [illegible]
[illegible]. [illegible] גם [illegible]. כאן [illegible] אליו ולכן
לגבר [illegible] ברוך לכל המשק. המשק שלי — אבל על [illegible]
ושאר [illegible] את [illegible]. אם [illegible] אבל על הפרק — היינו שנינו
[illegible] ובאלה. היום לא מבוא מתוך אבל-לא. חבר לא
מבוא. את [illegible] לאחרים. ואחר [illegible] קשה היה. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ אני אמרה לדבר על כל הזמן, אני לא
ואתך ~~[illegible]~~ את הדברים [illegible] את קיבוץ.

סוף.

כי לא רק ~~[illegible]~~ [illegible] ומבקר כאן [illegible] על [illegible]
לגבי את [illegible] כמו [illegible] [illegible]. [illegible]
שנה [illegible]. אני עם [illegible] [illegible] שלא [illegible] [illegible]
את [illegible] — [illegible] גם. ~~[illegible]~~
כבר אין [illegible] את [illegible] — גם [illegible]
[illegible] — קרא על [illegible]. את [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] — גם [illegible]
[illegible] — הרי גם [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — גם [illegible] [illegible]
[illegible], אני [illegible] [illegible] [illegible]
הנה [illegible]. אני [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]

נפתלי: [illegible] הממשלה [illegible]

[illegible] את הממשלה [illegible]. [illegible]

[illegible] אני [illegible] [illegible] הממשלה. [illegible]

[illegible] דברי הממשלה – אני [illegible]

[illegible] אני [illegible] [illegible]. אני [illegible] [illegible] את הממשלה, את [illegible] [illegible].

[illegible]

קראתי את הצעת [illegible]. אולי [illegible] היה דבר [illegible]. לא [illegible]

[illegible] אני [illegible] מה טוב [illegible] [illegible] אני רואה טוב לממשלה [illegible] [illegible] אני [illegible] [illegible] הממשלה [illegible] הממשלה.

[illegible]

[illegible]

[illegible] אני [illegible] [illegible] הממשלה [illegible] [illegible] אני [illegible] [illegible] – אני [illegible] [illegible] הממשלה, [illegible] צריך [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] : א.

[illegible] : [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] : א. [illegible]
[illegible]
[illegible]

ב. [illegible]

ג. [illegible]
[illegible]

ד. [illegible]
[illegible]

[illegible] : [illegible]
[illegible]
[illegible]
אני [illegible]

לשמור עליהם לגמרי ולא להגיע של הכפייה שאולי נגזלה
לי. סוף סוף השלב אשר הוא רק הוא הכוונה [illegible] מצות
שנואי.

[illegible]
פורסם: [illegible] את המשרד של אני [illegible] מרכז המפלגה [illegible]
עם כלל הבית של המפלגה.

ד. רפאל: "[illegible] לדון את הצעה שנתקבלה בו של [illegible] [illegible] [illegible]
של מלחמה [illegible] הבחירות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אסור אותה
ז. זינגר: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המפלגה [illegible] [illegible]
אינה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של המפלגה
וכל הוה [illegible] לא [illegible]. [illegible] [illegible]: המפלגה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] את [illegible].
אני [illegible] של [illegible] [illegible] "מרכז המפלגה"
אשר [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] של [illegible].
[illegible]: [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
עם [illegible] [illegible]
[illegible] כלל הבית
[illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] הוה [illegible]
[illegible]. [illegible] אשר לא [illegible] [illegible].
ד. הכהן: אני [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של ד. רפאל.
פינקס: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
המפלגה [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] את
[illegible] [illegible]. [illegible] אני [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible].
ד. רפאל: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]"
ד: [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible]
[illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"

[illegible] — [illegible]
[illegible] — ג.

[illegible]

החלטות:

א. [illegible]
ב. [illegible]
ג. [illegible]

אסיפת חברים מיום 2.XI.1934 בהשתתפות ה' א. [illegible], ל. [illegible].

יו"ר ה' [illegible]: פותח את האסיפה, [illegible]

[illegible]

ה' נפלו: עוד דבר שנוגע אל המשתתפים בלידה בקבוצתנו: הנוגע להתמודדות בלי כל
קונפליקטים לולדה ישראלית ולנוער עדיפה. קודם כל נכח פרוגרמם: היקום שאנחנו
המתפתלים [illegible] כך, הנה קודם את פרטי התוכנית היקום כזה: אין הורים מעוז
לנוער עלוב נבוך, את פרוגרמי התוכנית, מקרה שהנה רוצה להכניס שמונה,
את לנערים של המשלוח, לפני הכניסה שמונה, לגרש דורשת, ומוסף ושלושה מקרים:
מקרה משולש, אשר המשלוח אל מקרה הקליטה - חושב שהוא מספק, מצייד משני
לפלא, על [illegible] [illegible] המקרה המשולש, הורות ונוער עדיפה. כל יותר המקרים
של המשולבים, שהם כדרך [illegible] - אין של אופה ונוער קליטה, הורים וכל נערים, אלפי
הכניסה שמונה, ומשם הנה להכניס לפני הכניסה שמונה: אחרי הכניסה
שמונה, לא כל כל אנשים, [illegible] קולטים לולדה, אופן אשה שרוצה. החלון
המשולש - [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] המתפתחים בתנועה הציונית, ועוד
כמה שאני כל לנוער, ומה שהמקרים קיימים הרלוונטיים - הדמות שנפטרי חברי [illegible],
חסל - [illegible] [illegible] להגיע אל שהם חלק מהתנועה הציונית, של כל
החברות והמשפחות של נוער בתנועה הציונית; ואותם להכניס בקבוצות של
הנוער בתוך כל התנועה הציונית. נראים חברים, אותם יש משפחות [illegible]
בתוך משפחותיהם הם, ואין הם נהיו כך, [illegible] את השלום! אין הם לא
בוחרים בדרך כזו - [illegible] לדרך, שהם מתוך להתמודדות הציונית, וגם
המקרה הזה, ולא בלבול ולהיות, את הם רוצים להגיע [illegible] נכונה [illegible]
החיים בהקשר, [illegible] [illegible] - גם את הם מתוך להתמודדות הציונית
אולי [illegible] [illegible] התנועתית הציונית. שם הם רוצים לגדל [illegible]
[illegible] להסתגל [illegible], ותמיד [illegible] [illegible] הקהילה לגדול [illegible]
הם [illegible] להתחנך לא להבדיל לפעולות הקהילה, ולא תמיד [illegible] [illegible]
של הקהילה. הבעיה שלנו בדרכים אלה להגיע, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] בתוך המשולש, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
ההתפתחויות בתוך הזמן. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] להזכיר אני.
אני רוצה גם לספר על [illegible], והמקרים שהבאתי לזה הנה [illegible] [illegible].
[illegible] לא הרבה, [illegible] שהקבוצה הזו רצינית [illegible], ואת [illegible], גם [illegible]
הציונות [illegible]. אנו צריכים, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ההתמודדות
הציונית הזאת מורכבת, כדי להבין את הקהילה [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] של [illegible]. אין אני [illegible] [illegible], אבל אני [illegible] [illegible],
שנראה אותנו [illegible] המשולשות והשאלות. [illegible] [illegible], אפשר לדבר [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], אני [illegible] [illegible] [illegible]
ויש לו [illegible] [illegible], שהקבוצה לא רק [illegible] [illegible], אלא [illegible] כל [illegible]

[illegible]

[illegible]

הפעולות הגדולה.

[illegible] של המלוה [illegible]

[illegible]

[illegible] הפעולות, [illegible] לפעולות

[illegible] את הארץ של

[illegible]

[illegible] גדולים [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] גדולת

העולם. [illegible] גדולים [illegible] הגדולה [illegible]

[illegible] הפעולות, [illegible]

וכל מיני אנשים, יהודים וגרמנים טובים, היו מספרים לנו דבר אחד של המלחמה — ובוודאי,
שאנחנו חפצנו להאמין ע"פ רוב יותר יהודים, ובאו לעתים הספק אל המוח, ובאו לעתים הספק
בשאלות הללו ובקיצור. כל חוש מתגלגל סביב שתי השאלות הללו. השאלה הגדולה היא,
שלא בבירור, מה יהיה עם הכוונות הגדולות, אפשרויות ומטרות גדולות מאוד.
הקץ של השואה, לא הכרת [illegible] [illegible], אלא הכרת התקופה הגדולה לאנושות. וכל
תולדותיו וכל הזמן, צריך להתרכז סביב השאלה של הכוונות הגדולה ושל [illegible]
ולהם הכבודה, את כל הדברים האלה להכריע, לרכז את הכל, סביב השאלה
הגורלית הזאת. וסביב מה מרכזים את דעת הקהל? מרכזים את דעת הקהל,
סביב הדברים הקטנים, סביב "הבעיות" והם ממלאים את תוכן המחשבות [illegible]
הכוונות [illegible] [illegible] כדי להסיר את הרעיונות האלה — והם הם [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], והשני, ועוד ועוד. [illegible] [illegible] ההתמודדות. אני [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. עם גודל ההתמודדות, לא נוכל להשלים עם ההאמנה
הראשונה, השאלה גדולה מאוד, אבל אינה דחופה. אני כן עם זה, [illegible] [illegible] או אלה
בדברים — השאלות הללו [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] השאלות המלחמה [illegible] [illegible]
[illegible] היו [illegible], [illegible] [illegible] הפולנים, הרודפים את [illegible] [illegible] [illegible] גרמנים.
לא כן זה — [illegible] [illegible], [illegible] שאלה [illegible] — עם המלחמה בין ארצות הפולנים
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], את [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible], הוא גדול מאוד. [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]? אחד [illegible] צריך להתחיל, [illegible] [illegible]. אחד [illegible] [illegible],
[illegible] המלחמה [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], הוא [illegible] גדולה, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], לא [illegible] לרכז את [illegible]
על [illegible] הגדולות, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. זה היה [illegible] [illegible] — כדי להסיר את [illegible] [illegible].
אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] בין [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible]
על [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] של [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
של [illegible] [illegible] — [illegible] זה [illegible] [illegible] עם [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
"[illegible]" או "[illegible]" זה [illegible] את הדברים [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עם
הכוונות [illegible]. [illegible] [illegible] עם הכוונות [illegible], [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]" [illegible]
[illegible] [illegible], של "[illegible] [illegible]", [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
את [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ד' [illegible]: אני בטוחה מאד, לאחר השיחות הרבות, עוד מעט [illegible] לשאלות השונות [illegible].
בנושא [illegible]. עם הכל, כמובן לא זה שהוגדר, אלא איך אפשר להבין את
איך אפשר להסביר את מהות הדבר הזה, איך אפשר לדעת מה הם [illegible]
מחוץ להתפתחות הכוונה. אם אני מקבלת אלה צריך את [illegible].
הנובע מזה - הנה עם ההבנה השכלית והרגשית. קשה היה לשאת את [illegible],
ומתוך [illegible]. וכך. קשה היה לשאת [illegible], ומלחמה לא רצויה, [illegible]
שלפני הסבר. אני [illegible] לו את ההרגשות המצויות [illegible]. אני מאמין בהרגשות
של כולם, [illegible] הזמן [illegible]. [illegible], הדבר הזה, [illegible] - [illegible].
[illegible], לא רק [illegible], [illegible] להגדיר [illegible].
אני - [illegible], [illegible] את ההרגשות [illegible].
את [illegible] - [illegible] את [illegible] - [illegible] והמציאות [illegible]
[illegible]. [illegible] הדברים [illegible]. [illegible], אני [illegible]
[illegible] - [illegible] הסבר [illegible], [illegible] השאלה [illegible].
[illegible]. - [illegible] [illegible] - אני [illegible]
[illegible] - [illegible], להם [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] להם [illegible]; [illegible], [illegible]
את [illegible] - [illegible]. [illegible]: [illegible]
[illegible], אין אפשרות [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] - [illegible] הסבר, [illegible] את [illegible] - [illegible]
[illegible]. [illegible]: הסבר [illegible] - [illegible]: [illegible]
[illegible]. אני [illegible] הסבר [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]. [illegible],
אני [illegible] להסתדרות [illegible] - [illegible] - [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] את הדברים; [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] לא [illegible].
בשעת [illegible], [illegible] רק [illegible] - [illegible]. [illegible]
[illegible] את [illegible], [illegible] את [illegible], [illegible]
[illegible]: [illegible] להסתדרות [illegible], [illegible]
גם [illegible] [illegible].
[illegible] - [illegible] קשה [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible] - [illegible]. [illegible] גם [illegible].
[illegible], [illegible], אבל עם [illegible]

[illegible] שאנו צריכים להבין לגמרי את המציאות המשונה. המשמעות הזו המוזרה, ואני לא –
שבה [illegible] את [illegible] – אבל הם [illegible] זו [illegible] – הם [illegible] [illegible] [illegible],
ושהם [illegible] להם את הקולות, שהם [illegible] [illegible]. יש לנו [illegible] [illegible] [illegible], שלושת
הילדה, אחד [illegible] של [illegible] [illegible] – אנו צריכים להבין, שאנו [illegible] את
הסטטיסטיקים. לפי שאנו מבינים את [illegible], כמו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
אנו אומרים [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], אבל זה [illegible] הרבה, אם אנו יודעים
לשמור על [illegible]. אם אפשר לגמרי להם סטטיסטיקים, האחרים גם מבינים
את [illegible] [illegible], אנו [illegible] את המשך הזה, יש לנו הרבה לומר, שאנו
מכירים לעומק את כל הילדים, ולהבין לעומק. [illegible] [illegible] הזה, [illegible] הכוונה,
לא אין מה לומר להם, אם [illegible] נכונה, אין להם מה לומר. [illegible]
[illegible], להבין את הרציונליסטים לפי השאלה הפילוסופית, אותם [illegible] לא
[illegible] להתגברות הכוונות. אין אנו יכולים להגיע, [illegible] – להבין אותם
[illegible] הכוונות, זה קל להגיע, אבל אי אפשר ~~[illegible]~~ לעשות [illegible].
[illegible] להבינם, שכן [illegible], שהם גם את [illegible] של [illegible] [illegible].
אנו [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible], ולא הולך הדבר קל. השאלה הזאת –
„[illegible] – [illegible]" [illegible] [illegible]. יודעים אנו הספק – אך לא יודעים הספק. [illegible] [illegible] –
שיודעים הספק, זה [illegible] [illegible] ההתגברות; אנו יודעים הספק עם [illegible]!
הקולות הרציונליסטים ולא עם [illegible] הרציונליסטית, כלומר „[illegible]" [illegible].
הטבע. [illegible] – אנו מוכרח שהספק כלומר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] הספק עם
ארגון שלנו, של קולות שלנו, אי אפשר לעשות [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] הספק אנו
[illegible] להתגבר. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. יש רק [illegible], [illegible] הדרך,
על [illegible] הדברים [illegible]. יש [illegible] [illegible], מה שהוא עם [illegible] [illegible] [illegible], [illegible],
[illegible], עם הקולות [illegible]. הספק שלנו עם [illegible] אנו [illegible] [illegible] [illegible]. יש [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ואפילו שהם רציונליסטים). [illegible] להבין את
[illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] את
[illegible] שלנו. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הספק עם הילדים
הרציונליסטים, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], אבל [illegible] האחרים [illegible],
גם לא היו [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – אם כן: אנו [illegible] [illegible]
ארגון [illegible], [illegible], [illegible] את ארגון [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] עם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] הספק, אלה רק [illegible] [illegible] [illegible] לנו. הספק [illegible], הוא
לפי [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] עם ארגון קולות אחרים. [illegible] [illegible] –
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], שאנו לוקחים [illegible]
שלנו [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible].

[illegible]:

א. נפתלי: ואשר לפרק הראשון: מה אלמנט, שאני [illegible] הבוקר, [illegible] [illegible]
אלמנט, [illegible] את [illegible], [illegible] עם [illegible], וכו. [illegible] אלמנט [illegible]
[illegible] את [illegible]. [illegible] [illegible] הדרך, [illegible] את הרביזיוניזם?
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] עם [illegible]. [illegible] הדרך של [illegible]
הרביזיוניזם; הדרך [illegible], הדרך של [illegible] עם הרביזיוניזם, [illegible]
[illegible] [illegible] לרביזיוניסטים [illegible].
[illegible] את הרביזיוניזם, [illegible]
[illegible] הדרך [illegible]
הרביזיוניזם? [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הרביזיוניזם, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הרביזיוניזם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

רקטור:

א. קפלן: [illegible] המורים, [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] את [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] כל השאלה
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] כל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible],
[illegible] כל [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]; [illegible] את
את [illegible] – [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible], [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] של
[illegible].

<u>רפטור</u>: [illegible] [illegible] הוא הצגת [illegible] הסכין [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] הסכין [illegible]
את [illegible] [illegible] [illegible]. ואני [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אגב כי
[illegible] [illegible] המלחמה [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ההסתדרות [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. ואני [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible]
ואני [illegible] [illegible] [illegible] את
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] וזה [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]. אז
[illegible]. [illegible] כל [illegible]
[illegible]. ואני [illegible] [illegible] [illegible]

זו מלוני בצות והרגשת זילה והתנועה וכתב את כל פולחנו
בגלוף אחת ומנוזב על תלושה לכל ריותנו. זה מגרו שלום
ספרי מפלגה את עפרני. לא פורמלית קלצת את דלות.
מוצג הפלגה פנה בגאולב על זו שאין התנועה חלוני-צבאות
אני שולח גם מאמר הברורה הגלויה החברית של חבר זה
להתקשר גלוא חבר המפלגה. אם זו אפולף זאת הנה
אגב בוא לאין ולקח בין השומר-הצעיר ופועלי-ציון זה
כוח מנוסה לפלג. אם זו מאבק לאפיו שהוא הקאזים-לכן
התנועה ולבנו התנועה, והיו בינינו חברים ~~[illegible]~~ כך והתנועה
שהיית להיות אחראית ולעצמו לו וכל מסכין לשמור
להגשמה. הדבר החשוב הוא שאין-ברירה כי בלעז לחתו.
וזה מרוה דבקא זהו התבוללות הן נלחמת ברחוב. היהודי.
התנועתנו לא הותך צריכה לעשות זאת ככה. ועתה נדבר
על שאין קל בגרלי אחד אבל התנועה חפצה למצוא להפסק
אינו מתאים לכן הבנרלי. כי התנועה ~~[illegible]~~ אני בטוח כזה
אחד עושה חשוב נפש אינו אומר שכן מכות תבוא את הנאה.
ואשר כן דבינו לחשוב ולקו הבנרלי ואמר את זה מלו להיות
בגרגו. אמנם לאמר אין לגמור וזו ועבנו גבהו חקו הזמן
אבל זה לא הקו האחרון. ואין יהודה רב ואין יהודה מועט
ואין גבוה רב בבנהלה. ולהפך הדבר כי להחליף את עולו.
הבלל, טולר, מלשונות דרך טוטליזם, הזונה שונה זה אף
אפילו, ולכן עומדת השאלה בסופה. הינה אל לא. ואני אומר
לא. ואני רוצה לראות את האופי הסוציאלי, כי תנועה על זו
להרוויזיוניזם וזה לא כל כך לזינות מומחות הבריבל הטרור:
וזה עושה כבכן. היא מילא להסכים כזה [illegible] כי התנועה הקמה
אינני יודע ואיני מאמין שהנה נכנאי פה השאלה ונשאר מהין
כין מחסר מכן, האמן צב בבה ואז אין רביזיוניזם וזה לך
אוה שאתם ואנו הולכים ללוח והגאולה הוא האין לתנועתנו
יש זוכך שמסטוקליה בבאת אל לא. יגו מרחיבה על אני מקבל
את זה כבה, גם להקים שביבע הוא גבוה אולי השאלה היא
של מלש כולה ורוחני בה והרביזיוניזם הבנוי שאול בתנועת הפועלים
שארל ואני מקבל את [illegible] כן נביא את השאלה לזו שלו ושלו.
ואני חושב את-ל-הפסקה כהסכם שמש. היתה לי הבלות לשם

את באירוע ואין הדרך ללכת בדרכה כלי פתרון אחרות.
ואני מתפלא כי הפסח הוא אחוז. ואני שלם היה בתוך
ונפתן לתנועת הסולם בפסח. תנועת הסולם מאיננה
להפסיק את מלחמת האחים כל שלושה הם חלוצים באמצע
~~רוח~~ ואני כמו עכשיו. לא נותני גלות ופסק אולי לו להחזיק
המון המלחמה של צבא מתמצא. ולפעמים כמו פסק כבר אלה
ואחל הפסח בזמנה. אני מאמינה קוה. כי בחרתי את
לו אחרות לתנועת הסולם. אני עוסק את תהיה סתה בצלאל
את הפסח שלושה נגד כל צבא אז שנה ושבות מיוחד
לו המשפחות. ואחרון לא תהיו תלוי ~~בלבד~~ בגלות
בשובה את תמונה לא. ועכשיו להיות לכן הפסח כן
את הפה המס. את ביום מנין פורים לא לעזור שורש
זה מסוים. ~~בלי צורך~~ ואני נגד אותו את אני והבנתי
לתנועה כל הברית השונה אלה שלו. ואמונה זה הוא
הקדשה. ולכן בעיני באמת כל חג הפסח את ותמיד-עצמות
האמין אחד מאמין כל אחות גואלת. בכ"ח ובריות והנצו
ואת על כל הבשורה את וגם להן פוסק הדין אוצרות
מבקר כי כל מוסד ופתו מוצה בכלות מובלת מנותני
בשובה הסולם והוא אין זה מוסד קורפורציה יוצא בגב כבר
כפאות. אני בגב גוסט בגב אחדות אגב וגם ותמיד כותבת
בציונות ובשולי ולא בגלות להתנגד והוספה כל בעלי האמונה
אין אני וכמו לבבך את אז. אני אמרתי לא בוער כן ואני אנשים
לבוכה לא. ואני ולגמרי ותנועה כל תנועה מבוצבצת. ~~ו...~~
בוער ~~מבצבצת~~ ואומר לאבצע כך מתן תנועה. ואני בוער
גם אחרי לגבה ואני אמרתי לבה שלום. ואין לנו
לנו את פועלי המזרחי. והיו לנו קולות לעזור את מנינו.
ואני לא מכינה להוציא מהבצלות. אני רוצה הפסח בשובה
בבטחת מיוחד של המשפחות. ~~~~ הוגבה הפרוטה והיה
מה פסוק את חלק הגולה והבין גאולתו נותן אז זה
ים ומלכות. הסוף המילה גאולו של היא הסוף 4 הברואים. ואז
לא מנין על לא בלע אחרות. ולמעלה הגולה מהו הדרך?
קולות מוסדות שונים במסגרת באמת האחרונות. מהו הדרך
לגבי גם המצוות לתנועה הפועלת לא תמיד אומר

בשעה כי נולדו את הרביזיוניזם אולי גם הבעת [illegible] קולות
מי פוגע את המצב לשיטה. ובשעה הוא בשביל כל כולם בשבילנו
[illegible] 4א [illegible] לא בכוון לספרות [illegible] כי נפלו [illegible]
תנועתנו, התנועה כל גאוה ג'בוטינסקי [illegible] את [illegible]
~~ההסתדרות~~ גם הפרק בתנועה הציונית. ואני רוצה [illegible]
כי לפנות אל פנים בתנועה הציונית. ואני לא יכול להגיע
כללית להפרות אותו. אולי כן יודעי אותו. האמנה אני
מאמינים שיבוא עתיד שלא מתכוונים לתנועה הרביזיוניסטית
על היותה עד מתי לז'בוטינסקי [illegible] [illegible]
לכל עתיד לנוער גם תנועת הפועלים. אומנם היו כח
פנה זמן להתחלה, בתנועת הפועלים, אבל אני בטוח לראות
עולם שלמים, ואם כוחי לא כוון לכן להגיע עד כאן.
הרביזיוניסטים [illegible] בתנועה הציונית אל [illegible]
[illegible] בשביל מאמר בשבילי. ואני יודע [illegible] לא [illegible] לא
רביזיוניסטים ולכן בעת כה לא הסתם את שלהי בכך [illegible]
רביזיוניסטים. והסתם את תנועה כל גם אל על חשבון. נראה
לפחות [illegible] הראשון התנועה הבאה. ואני יודע [illegible] הציבור
[illegible] כן [illegible] להניח וזה נאמר עוד זה.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] עולם [illegible] [illegible]. ואני מאמין [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] חיבה. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. ואני [illegible] את [illegible] ההסתם גם [illegible] אחד. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אל [illegible] [illegible] [illegible]
אין [illegible] ואין [illegible] <u>[illegible]</u> [illegible] [illegible] [illegible] לא.
[illegible] [illegible] אחרות [illegible] כח [illegible] היא הכח. [illegible] [illegible]
כח [illegible] כל לא [illegible]. ואני [illegible] לתנועת הפועלים
[illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible]
המלחמה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. הרביזיוניזם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] את הכל [illegible] [illegible] [illegible] כח [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] רביזיוניזם הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] הזה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] בין [illegible] [illegible] [illegible] תנועת הפועלים [illegible] [illegible]

לתמרונים באספות תאום. אירגונים התארגנות זה מתוכן ואין
אני רוצה לצאת ככה. והנהגת תנועת הפועלים הלאומית
ורצו את שהנהגו הנהגה של נוער ותנועה [illegible] התנועה
וזה זוקק את מפא"י ומרכז, ואז כבר [illegible] מחוג פועלי
וזה המאמץ הזה צריך למצוא, ולא כי [illegible] [illegible]
אמצעי. והנושא הסגרה מלאה אמונה. אין לנו אני [illegible] זו
לנו ענין אחת ושני אחדות פנימית 1) מפא"י, הצורך 2) [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] היא [illegible] [illegible]
[illegible] אלה ענין כי חבר לאמר [illegible] את הצד 3)
מפא"י. [illegible] כי תלמוד [illegible] יהודה [illegible] [illegible]
[illegible] יהודה [illegible] [illegible]. ואני [illegible] את [illegible]. או
אדם בודד או רק אסף. [illegible] צבי [illegible] [illegible]
[illegible]. וזה [illegible] [illegible] [illegible]. וזה צריך
להביא את [illegible] המפלגה [illegible].

[illegible]

[illegible]

[illegible] על הכסף [illegible] שהוא גם
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הכסף [illegible]
רובל [illegible]
[illegible] את הכסף [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
דרג [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
סנטימנט [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] הכסף [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

רומא, [illegible]

סן פרנסיסקו, [illegible]

אנחנו לא [illegible] [illegible] עם הבה"ד על המורים
אם אינכם [illegible] הסבלנות של המורים לא [illegible] את [illegible]
[illegible] עושה שהמורים שנים לא [illegible] [illegible] [illegible]
כמו אנחנו [illegible] את [illegible] את הבעיה הזו
הם אינם [illegible] את עצמן. אנחנו לא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] הוא
[illegible] הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] של [illegible] [illegible] של [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
אנחנו [illegible] את [illegible], [illegible] של [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]
אנחנו [illegible] את עצמן [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. מסכים [illegible] משום שמדובר במפלגה [illegible]

אין רוצים להקשיח למי שמתנגד במקצת ההסכם הוא על א' סעיף. החלשת המפלגה ~~שבאה~~ מתחילה מלמעלה ולא מלמטה. אין צו צביעות אם את המו"מ מנהלים בשם המפלגה או בשם מרכז העבודה, כדברי קפלן

~~שזר~~ סבידובסקי. בכל הויכוחים מדברים על אחדות התנועה. הציבור מתנגד להסכם בשם אחדות התנועה. אלה שאחרי החלטת מועצת המפלגה הפירו אותה להלט להסכם יכולים לגרום להתפוררות. יחס חברי בוכות הכרחי הוא. על אף ההתנגדות לדובקין הוא חושב כי באמריקה אין להתלהב. אבל כמו כן הויכות בעתונות על ענין חיפה הוא בכלל ההצדקות לשם נקמה במפלגה. בן גוריון חתם הסכם עם מפלגה המחלוקת. את צביעה בכל נגע ושהוא עצמו אמר כי הם זרקו שקוצים על התנועה. הוא מביא מאמר היום דוגמא מדברי צבוטינסקי ב העולם הרוויזים והפועלים. עם אלה מתמנו הסכם כי אסור להרגיזם. עם אנשי הכנה אין ללכת בדרך דיפלומטיה. תנועתנו תנועת האמת הציונית יכולה ללכת בדרכים עקלקלות כמוהם. אנחנו הב' נתנו להם להכנס אל הציבוריות הא"י. הם אינם יכולים ברגע אחד לשלוט פתאום את השקפתם. בארץ אינם כח, לא משקל ולא ציבורי, ולכן הם מוכנים לותר על התרסות לזמן מה, בתנאי שיוכלו להכנס לעבודה בארץ. הם יכנסו לחברות כמו חברת החשמל ויחליטו על הפרת שביתה. אנחנו מסכימים להסכם פועלים, אבל לא עם צבוטינסקי. הסכם לוינין הוא לא הרות החלטת הועידה ולא ברוח תנועת הפועלים בארץ. בהסכם הזה כרוכה לא מניעת הפרת שביתות אלא מניעת שביתות. כפי שמסר קפלן אנו נותנים להם אפשרות עבודה ספרטית, אפשרות הטיזיה, בלי שום חובות. הפעם, עם כל הכבוד למנהיגים, הוא מוכן ללכת אתם רק כל זמן שהוא מבטא את השקפת הציבור. הקדושה היא לא לאישיות אלא לרעיון. אנו מכניסים סטישיצים למנהיגים אנו מותרים ומותרים וכל יתור מרמיז לפניהם דרישות גדולות. יותר אלינו וגרינבוים כבר מסכים לתת להם סרטיפיקטים לחוץ. אחריהם ילך הפועל המזרחי. הותרים לא יסתמו את פיהם

גרמי. רוצה להגיד לסבידובסקי ואחרים ~~ה~~אנחנו תנועת אמת, ביום חמשי זה לא היינו מאמינים. הציבור כשקרא את ההסכם והפש מה יש בו-יש לו אמון במנהיגים. מתנגד להסכם עם הבית"רי. הוא ארגן את שביתת גרין. אין לנו אפשרות לא לתת להם לעבוד. אם לא ירצו בהסכם, צריך ללחום. מצב ההסתדרות קשה. אעפ"כ הוא מתנגד להסכם עבודה משום שהוא פותח פתח לאלמות בתנאים שבו. מסכים להסכם כמו זה שעם הפוהא"צ.

אגודת ישראל מסוכנת גם לציונות. מפא"י הסכימה להסכם אתם, וגם
להסכם כזה עם ביוגריה מסכים. חוץ מזה אמרתי אני מסכים להצעה
אבל תנועת פועלים צריכה להשתמש לפרשות הכוח. התנגדותם המשך כל
הזמן מוארת שאפשר לא להאמין להם. בהסכם הני נותנים להם מה לגזול.
צבוטינסקי דורש עכשיו רק משום כך. רק נוכח יתרכזו סביבם
כל הפאשיסטים המתבישים לעשות זאת כעת

בן רב. צריך להיות לנו ברור שאם נפול את המפלגה יהיה זה נצחון
לרביזיוניזם. החברים צריכים להמצא בתנועה ולהלחם לדרכה. צריכה
להקרא ועידת המפלגה. אצלנו המנהיג הוא שליח. קיר מבדיל בין
בין המנהיגים והחברים, לא כמו לפנים. היום השאלות כאלה ורציניות.
הועידה צריכה להקרא מיד. להסכם - עם מי אנו עושים הסכם:
כ"ס. עם מפלגה שאינה משנה את דרכה ואין להאמין לה בשום
פנים. אין מתנגדים להסכם עם איזה מפלגה אחרת. המפלגה הזו ישנה
בקרב החברים את התעוב לרביזיוניזם. האם אנחנו פתחנו בהלשנות?
כפו עלינו להשתמש בהלשנות. בשביתות מוכרחים לקחת חרשי
עבודות. הם מארגנים קבוצות שלמות ועלינו לשבור אותם לשלוחן הרא
רק מניעת מרשים אלה. אינני מתנגד להסכם עבודה, אבל לא כזה
שימנע שביתות במידה מתנגד. אסור להסתפק על הוראות סתם.
אסור להסכים להסכם המונע שביתות מתחילתו. בכל מקום יש רשות
לשתף העבודה אחוז ידוע של פועלים שלו וזה תוספת של ביתר-
אין כל אפשרות לשביתה. הפועה"צ יבטל את ההסכם שלו גם אחרי
הסכם זה. כל השביתות תכשלנה באופן כזה. תתקבל קורופציה
של נותני ומקבלי עבודה שהיא פשיזם ממש ואין אפשרות להסכים
לזה. שוכחים על הרצח כשמדברים על הטירור. אין אפשרות להשלים
זאת. הצבור ברובו מתנגד להסכם

בר רב האי. הויכוח מסתובב סביב שני צירים. יש צד חשוב הרבה יותר, והוא
הקובץ יחס מכלל להסכם כל שהוא. כאן מתוכחים על פרטי ההסכם.
הוא אינו גורס עמדה פרינציפיונית נגד הסכם. אינו גורס שום
צד שאי אפשר למצא אתו דבר משותף. ההסכם הוא הסכם על
גבולות מלחמה להבא. תמיד יעדו להכניס את צורת המלחמה לגבולות
מסוימים. אם מדברים על הפרח של קיומו יחסים כבר המשך מלחמה
עקשנית נגד כחות ההרס, אבל בגבולות מסוימים. מתוך נקודת
מבט על הסכם בכלל הוא נגש להסכם. כבר מוכן לכוון את

יש חשש אצלנו אלימות. זהו משגה שהחלו בהסכם מתוך הסדר הזה. זה היה צריך להיות רק התמודדות של ספורים קודמים, אבל לא הרעולה. אולי אנו אשמים בשלבי הסברתנותינו לא חמישים אחוזי חלק. בהסכם יש להגיע שלבים יסודיים. אנו יודעים רק מעט. איננו גורס הסכם על פועלי הצה"ר דווקא ועם הצה"ר לא. מי אפשר לפסול שלום למפרע. כוונות האמנה הן נראות, אבל עלינו לשים לב מה יהיה אם האמנה לא יהיה קשר כלל בהסכם. אם האמנה קים, כל ענין לרסן אותו יש לקבל בברכה. בהצעות האלה יש צדק בתקונים. ההנהלה הציונית אינה יכולה להכריח פועלים להסכם. ההסכם עדין איננו חתום ואפשר לתקן. נמשך בציונות המצב המרשה לרביזיוניסטים לעמוד בחצים בתוך ההסתדרות וחצים מחוצה לה. צריך לעשות סוף לזה.

ס"ט. אתמול שמענו טענה על שהחברים לא ידעו להגיד על ההודעה והתיאשו מיד. אמנם החברים לא ידעו מה להגיד, אולם גם המרכז לא ידע. וזה סמן רע לנו. מדברים הרבה על סכנת פלוג. הוא איננו רואה סכנה כזאת. המדברים על זה מגזימים ועוזרים להגות ההרס במעשיהם. התרגלנו לראות ברביזיוניזם תופעה כללית, כמהדורה של הפשיזם אצלנו. מי שמקבל את הופעתם כתופעה בודדת יכול לדבר על הסכם אתם. הדבר איננו כך. תנועה זו שונאת בנפש לתנועת הפועלים, לתנועת א"י העובדת, וכל זמן שיעמדו בעמדה זו, אין מקום להסכם אתם. לפני הדיון אם ההסכם טוב או רע, עומדת השאלה: עם מי? לא נכון הוא שהסכם זה הוא כנס לשלום. נפסיד הרבה חברים שלנו. נפסיד את השה"צ, את הבלתי מפלגתיים. עלינו להיות תנועה מאוחדת. האם בגלל הסכם מסוכן כזה עם שותף כזה, עלינו להכנס לתסביך? לא. זה יגרום נזק לתנועה ולמדינים בכלליים. אם יש בתנועה סכנה, היא עמדה מיוחדת של כל חבר. על אף התנאים ~~לעמדה~~ להסברה כזו הוא מסכים לעמדתנו.

~~[illegible]~~ יסוד הכוח העקרי אצלנו הוא הרביזיוניזם, אבל אין אנו מסתכלים אם הסכנה היא מבפנים או מבחוץ. איננו רוצה לדבר על פרטים. הדבר, שאנו מטשטשים אותו, הוא ההסתכלות למחר, מה יהיה אם ישאר הרביזיוניזם בתנועה. היסוד בשלילי העקרי של הרביזיוניזם הוא לא המלחמה בנו, אלא רצון לשלוט בכל מחיר. לו הסתכלנו אל הרביזיונים בתור תנועה, עלינו לדעת, כי אין הדבר מחייב אותנו. אז לא נוכל להראות לעולם כי הם מתנגדים לזה. כל הזמן טענו כי הם אינם ציונים. אם נגיד עכשיו כי גם הם ציונים, זה לוקח מאתנו את היסוד העקרי למלחמה. כאמר ארצות הי' חברינו חוששים לסכן מה שישנו

ונשען למלחמה. כעת ראינו כי השנאה כבשה והרס הכל. המצב אינו דומה
לשפ"ט. עלינו לחפש עוד התערבות ממשלה זרה. אצלנו יש סכנה כי הם
יהרסו הכל ולא נוכל להקים שום. ננצח עד כמה שנעמוד על שלנו.
הפחד הוא כי בעקב התגברותם יחריבו הכל. אין להניחם שום אמצעי
בתנועה לשלטון. הרביזיוניסטים לא יתגברו עלינו אם יהיה לנו שטח
שלנו. אם כאן יתגברו הרביזיוניסטים יוכל הדבר להביא לפרובוקציות כאלה
שיפילו את הישוב. אסור לנו להיות רגשנים ונשענים על דבר יסודי. אולם
אינני על עלינו לדבר מה יותר טוב. הרביזיוניזם בחוץ יהיה מבוטל
עבור, אבל יתפורר. הבית"ר יתפוררו כשיראו מי הם. הסכנה העיקרית היא
מבפנים. אינני מתנגד למלוא בכלל, אבל לנהל מלח' עם הרביזיוניסטים כבר
בעל נכונות שוות במלחמה זהו משגה. כל מה שאמרנו אמת הוא. לפני
הועידה צריכה לעמוד השאלה: הרביזיוניסטים בפנים או מבחוץ.

ליפשיץ. כלם חושבים את כניסת ב.ג. לסוכנות לאסון. משגה זה מתנקם בנו.
המחשבה הראשונה היא הרגשתנו. אבל אין הסכם. עלינו להתגבר על
הרגשה זו ולגשת לדיון על כל סעיף. דבר זה תלוי לפי כמה
משום שב.ג. חרם עליו. נתוח ההסכם: בשאלות לא נוכל אותם בין
בנו ובהם. יחסי עבודה קיימים גם כך. הם מפריעים לנו מאד. עמדתם
בימים לציונות. הם עושים לנו פרובוקציות ומפריעים. לכן הם אוהבים
להכנס. אם לא ימלאו את ההסכם יבודדו ע"י כל הציונים. הציונות
משתדלת לאחד את כל הפועלים. לכן הוא מסכים להסכם עם הבית"ר
בתנאים מסוימים. אסור לתת להם להרוס אותנו ע"י שתי לשכות
עבודה, הפרת שביתות וכו'. ההסכם הזה מתנגד לציונות ולתנועת
הפועלים. בשאלות הפוליטיות. ~~[illegible]~~ מציעים הסכם עם איש כזה
שאין להאמין לו. אם אחרי הכל מתנגדים אפילו הרדיקלים להוצאתם
מהתנועה הציונית, נצליח לא להכניסם לאכסקוטיבה. פעולה אחת
של הרס בשם ההנהלה הציונית תפריע הרבה יותר מהפעולות
השונות שלהם כעת מבחוץ. אין לנו כל תקוה שבאירופה שהוא צאן
ערכנו סביבנו אנשים רחבים. אלה שנמצאים בחוץ ישמאו לזה שאנו
ננהל, אבל לא הציונים הכלליים של א"י. לסעיף האלמות אין כל ערך. אצלנו
האלמות איננו פרינציפ. השאלה איננה שאלת האלמות. לרביזיוניסטים אין גבול
לשאיפת השלטון. אפילו בעלי התרשיה יחיו באומים שונים כשיש להם צרך,
וביחוד תנועה שאין לה גבולות כמו זאת.

ורשבסקי. ע"י ההסכם הכינו מטות קשות. ירקנו בפני עצמנו בפני כל העם. כלם

בל זינגר

הכלוניות. הפרק [illegible] להתקרב [illegible] הפלוים, אלא [illegible] אותם.

[illegible] הרבה [illegible] הרבולוציוניים [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] בין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible].

ואם [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible].

בשנים האחרונות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]: [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]. [illegible].

[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] היא השעה [illegible] [illegible] עם האדם, [illegible] האדם. [illegible]

עוברים את דברינו מקדם עליהם. נתנו לאינטליגנציה למפלגה צו בדרך כלל. במקום
להוציאם מההסתדרות נתנו להם זכויות שוות. התקשרנו בהסכם הפועלים לפני
הסכם העבודה. הסכמנו לא להשתמש בכחנו נגד מפירי שביתה. בהצעה, שלא
נתקבלה עוד על ידם. אבל הוצעה על ידינו, פסלנו נשק השביתה.
קפלן לא הכחיש את עצם המטרה הזו. לדעתו, פוליטיקה, ככל מלחמה צריכה
להסכים לפשרות למטרות כדי לנצח להבא. עד כמה שנתגלה עם חברי
המרכז עלינו לבחון את נימוקיהם כי ההפסד יוצא ברוח. עלינו לראות
באיזה מדה הרוח הזה יכול להצדיק את ההפסד. קפלן אומר כי יש 2
טעמים: א) לעמת הסכנות המאיימות בבנין הארץ, לעמת ההתפתחות הכלכלית, עלינו
לא לשים לב לרביזיוניסטים ולשים לב לכלכלה בלבד רק אצלנו בין הפועלים
עלינו לא לשים לב לנגע זה, אולי גם בהסתדרות הציונית. ב) לפי הדרך היחיד
לבודד את הרביזיוניזם. שני הנימוקים הראשונים הם מאותו המין. ההסכם הזה
הוא תרופה שאינה מספיקה. הרביזיוניזם הוא חרפה לעם והסכם זה הוא
נסיון לרפא את הנגע במחי יד אחד. הרביזיוניזם הם מסבות שאינן רגילות
ואי אפשר לרפאן ברגע. צריך רק נסיון להכניס את הנגע לתוכנו פנימה. במצב
ליגלי ישימו את דרך ההרס ויסיחו את תשומת לבנו מהספקולנטים העשירים
בלבד. כשפנינו בהצעה להוציא את הרביזיוניסטים מההסתדרות הציונית
לא הסכימו האחרים. בדיוני אלה לא ישנה כלום אם נסאל לכלם כי אין
הרביזיוניסטים שומרים על ההסכם. אי אפשר להוכיח יותר. אנחנו לא נרויח
כלום. לבודדם אפשר רק ע"י שאנחנו נעשה כח יותר גדול.
בנשר. אנחנו נמצאים במלחמה, וכאן חשוב להכיר את כונת השונא. כל זמן שאין
יודעים אותה קשה להגיד על מעשיו, צריך להסתכל במצב הפנימי בציונות.
ההנהלה הנוכחית הצליחה יותר מכל קודמותיה. עפ"י כ' נראה שאין חברינו בקואליציה
מסכימים לזה שהשלטון הוא בידי הפועלים. הקו האסטרטגי של ז'בוטינסקי
נכון, ושלנו לא. הוא כבר בכל באחד הקונגרסים, ואחרי שנה הוא נעשה
לליגלי ויותר על ההרס. הוא הכיר את המצב ומשתדל להכנס פנימה. הסוף
יהיה כי ציונים כלליים אלה, שבקונגרס היו אתנו, ישלימו עם הרביזיוניסטים
ויאמרו כי אנחנו התחלנו בזה. אין זה נכון כי המתנגדים מסתכלים
מנקודת מבט מפלגתית, והמחייבים מנקודה ציונית כללית. בלי תנועה עקבית
אין תנועה ציונית. יצאנו מהקונגרס בסיסמה לבודד את הרביזיוניסטים. אם
ימשך המצב כך, נהיה אנחנו מבודדים, ובזה צריך לדון הנושא בכובד
ראש. הנהלתנו התגברה על כל המכשולים, וכעת עושינו שלום עם אלה
ששמו את המכשולים. כעת היא השעה לפרוץ באופוזיציה עם העם, ובמקום

כי פתאום עולה [illegible] צריך להגדיר את ההתנהגות. [illegible] היא [illegible]
[illegible] היא יכולה [illegible] [illegible] התפילות [illegible]
[illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ההתנהגות [illegible] [illegible]
[illegible] בין החברים.

[illegible]

[illegible] [illegible] דרכים כמו [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] של [illegible]
[illegible] היא [illegible] [illegible] לא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
היה כן זה לא [illegible]

[illegible]. קודם כל [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] של [illegible] של [illegible]
[illegible] [illegible] היא לא [illegible] [illegible]
[illegible] של [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] את [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] את [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] היא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
אם לא [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible]
[illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible] אם [illegible] לא [illegible]
[illegible] [illegible] הרשמי.

שאתה, אתה צריך את [illegible] ואין הסכם. את ההסכם ראיתי עוד לא קראתי. לאה [illegible] לנו
את המשקה. לא היתה [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] היינו מסכים [illegible] [illegible] [illegible].
אבל [illegible] של הדם [illegible] רגילה. כוונתנו ראש אשה. הולך [illegible] [illegible] עם אלהים.
ולכן אלהינו [illegible] מראים [illegible]. איך [illegible] את הבריב. [illegible] [illegible] כוח השאר כבר רגילה.
גם אני [illegible] שקראתי [illegible] המה של ההסכם כל [illegible] [illegible] להביא [illegible]
ואין [illegible] כל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פעם. [illegible] [illegible] של [illegible]. קרא [illegible]
[illegible]. כמה פה [illegible] לא [illegible]. [illegible] [illegible] את [illegible] של [illegible].
[illegible] לפרסם. אני מסכים להסכם שלא [illegible] [illegible] [illegible]. כפי [illegible] של ההסכם הזה
[illegible] [illegible] אותנו לאמא [illegible] עם [illegible] [illegible]. פה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
כך עם [illegible]. [illegible] של [illegible] הרי היא [illegible] רק [illegible]. וזה [illegible] להחריב.
אותנו ולמצוא אותנו [illegible] של ההסכם. של [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].
פוקסמן. אין הרוח להוסיף לדבר קוצני. הבררה אבל [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] כברור [illegible]. [illegible] הוא [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] את
[illegible] של [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ההסכם. [illegible] [illegible] [illegible] שההסכם
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אותם. [illegible] [illegible]
של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אותם. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] רק [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] את זה. [illegible] הם [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] ההסכם. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אותה [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הרי זה [illegible] [illegible] [illegible]. אני [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] את [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ההסכם [illegible] את זה [illegible] [illegible].
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] של זה. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הם לא [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] היא
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ההסכם. את ההסדרים של [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את ההתחייבות [illegible] הוא [illegible] את
זה. [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה [illegible] לא. [illegible]
את [illegible] [illegible] [illegible] להסכם. של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. לא [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] מה [illegible] לא [illegible] [illegible] אלה! [illegible] זה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
אם אנו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

את ענינים עם החוגים הפרוגרסיביים. השאלה: מהי הצורך? זה שאנו [illegible]
עד הסוף [illegible] הם הכרחנו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הסכמנו [illegible] [illegible] [illegible] והם עם את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
יש להם כוח גדול עם כמון [illegible] [illegible]. ואז נראה [illegible] של חוגים
אחרים. [illegible] כנים. אז נגיד אחרי הפסקה של השואל [illegible].
כל תורה כמו שלנו יכולה להתגבר [illegible]. של [illegible] כאלה, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] יותר

גורדון. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] וכוח רב. היש [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] או [illegible] [illegible] [illegible] עם [illegible] ההסכם. [illegible] רק הפועלים [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] המפלגה [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] אין [illegible]
את ההתנגדות להסכם [illegible] [illegible] שאמרתי. לא אדבר על ההסכם. [illegible] אין
פרטים. [illegible] המפלגה צריך להתקיים [illegible] [illegible] [illegible] המפלגה של [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] החברים [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] קואופרטיביות [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible]. אחרי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] רק החברים [illegible] [illegible] [illegible]. רק החברים אני רואה [illegible]
[illegible] התנועה. [illegible] [illegible] א.ד. גורדון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
אי [illegible] [illegible] האחרון את [illegible] חברים [illegible] [illegible] כאן אין [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. אם לא [illegible] הרי [illegible] [illegible]
[illegible] של [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], אבל [illegible] [illegible] את
התוכן של התנועה.

[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] מספר מספיק של חברים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ספר של [illegible] של [illegible]. ויש כל התנועה. [illegible] [illegible] [illegible]
5000 [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. אם כן מה ההסכם? [illegible] [illegible] של
היסטוריה רק חברים. [illegible] ההיסטוריה [illegible]. וההסכם [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
של ההסכם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].
את [illegible] [illegible] עם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. אלא [illegible] רק [illegible].
[illegible] לחברים שלא [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
כוחנו גדול, ולא קטן. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
אף [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible], אבל עם לא [illegible]. כוחנו [illegible] צריך [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] רק [illegible] [illegible] אבל [illegible] [illegible] Goldio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].
לא [illegible] [illegible] וההסכם [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]. ההסכם הוא עם [illegible]
צריך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לחברים את [illegible].

[illegible], [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] ההסכם [illegible] את [illegible] של רק [illegible]

אני מאוד שגרתם אלה מחירים מוגזמים. יש מקרים שהשווה מקינה [illegible] מלא חיים
ומלוטה פנימית. ואז התה מותה [illegible] שסופו נופל לפני היותו מושלם.
וכיום זה הוסף. אם [illegible] מיד אותו להרבין ראש ולהרע [illegible], ופני מלכות
השררה, אינני [illegible] מגמלות קרמקי [illegible] של. אלין שם [illegible] לפני הננה
שהבות לצאת לצד הסכם [illegible], [illegible] אלין הכיבי. אם פוו לא השטנו.
הנסכם לא היא מולבק. ולכן [illegible] מרוכת. וסורת החררים.
לקחת ולאמם של הסכם באילו מוננו שני שחבים שוים. [illegible] זה שבורשם
אותם. ולמה חתם של הכל. התמודה [illegible] להגיב להגל לאו. אול זה רק שנה
ואור רק לאחר הארעה. את [illegible] לפני מלר גשמה. [illegible] הגלמים הכללים [illegible]
כירור כדי הרבה צמן ואתם זה [illegible] אחת ושמים. נתנו להם פוס [illegible]
דהבירנו [illegible] שלהם כן, [illegible] [illegible] ומרגי אקיש. ראה יגינו הרוסו את
שונינו ראשן ענים. באת הידי מולדת שרקנו בנה נמלא מאוד קטן דגרבנה [illegible] רגע
ושיבה. ואלה שלנו זה ארוחב שנגרים ישאה [illegible] ואות גם בהסכמה [illegible] שם
ריבה, צמוניו ימי באחוב. כמה [illegible] וקרוחים הם. ולו [illegible] מרגה לנו ריפרוגוים וכאן
גריטים לא חסכם מוכן. [illegible] התרים לא יוצא [illegible] כלום. [illegible] פרחי הח' קפלן [illegible]
להגיב רק [illegible] להחלטה הודעה אשר לגדל את ההסכם. הח' קפלן אמר [illegible]
[illegible] מקולקלת כי [illegible] ואני אומר להיסק [illegible] של [illegible] יותר גבי
אבדי הח' קפלן הולאת מסקנה [illegible] רעה. וזה מה שאמרים אותו דיאור שהוא גם לא
יחיה. אני חושב לכן שהבנותנו [illegible] [illegible] טוב. הכונה לאיסה. [illegible] לא רסתר.
כי [illegible] [illegible] נבאת. אני מרקש את הח' קפלן שיציב לנו איך יכול ההסכם הזה
להפריע לא רק [illegible] [illegible] כי אם גם [illegible].
רמז. הכונה [illegible] זה סוף [illegible] [illegible]. הוכח הוכח לנו שאיר החיים [illegible] ואחרונים
וזה [illegible]. [illegible] ולאיור ההסכם הזה ~~[illegible]~~ לפי גלבנו כישר [illegible] להגיע
את המסקנות. היו צבועים כפי [illegible]. [illegible] מפעל הרעק, כנגד המושבות אחנו.
הם גם [illegible] [illegible] לאחר שהרגשה היו לא [illegible] עשינו צאת. [illegible] את
[illegible]. לאחר הסבר הלזן עשינו את זה [illegible] [illegible] כיום שנה היה מעשה
[illegible]. דען הטרנספר. [illegible] היה הנושא לא להתמחשם עם הרחוב הוולגרי [illegible].
ויכוח מסרב לעשו. אני קראתי את זה בפסרשה [illegible], ונזה אני לא נגלה. גם מלא
השוון פנימי. כיום [illegible] [illegible] [illegible] ואמונה [illegible]. [illegible] [illegible] שוים [illegible]
[illegible] [illegible] עד תרבות [illegible] [illegible] את [illegible] ראים. [illegible] הדמוקרטי ונגיעות
[illegible] [illegible] עם האנשים האלה. [illegible] ויותר. ההסטוריה [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] כרור [illegible] [illegible] [illegible] ובקבוצה נכשלה. לא [illegible] [illegible] והם [illegible] של [illegible]
הדוחר. [illegible] אלה הם [illegible] [illegible]. ואם [illegible] [illegible]. וזה רק [illegible] [illegible]

לפרובלמה דאות גבה של התרגום פוליטיים. משפט של [illegible] לשונית הורדים את גאולת
כאמור. אם רצוננו שלא נופל לידי האמריקאים.

סרוגה שמח לי שהדיון מאסף ממש את הנושא שהלבנון הוא 90% מאוחד דעה לזה.
אם בין איך קרה הדבר הזה שאפשר גם את התרבות. אין לי שום פרטים.
אבל נגוע של היהוד. הסוף חולשה. ברגע כל הגוף של יהוד כרדיב. וכעם אנו רואים
חוסר אמונה ביכולות עצמנו. הספירית אלהי גדולה. גרמניה צאת לא נלחם את [illegible]
אף שלא בוקר מחוץ שלא חורים שהגיעו לפי פורים מ"ל דינאם ורק המערכה.
אם לא נבוא לזה עם עוד לאות את ההחלטה. ישה עוד זכל צאת שלא [illegible]
אחוז הגאוה. אל פילון! והלו פלוני! כעם אנו רואה כוח שני לטוב לעבר כוח התחרות
אבל עבר להתפרר. [illegible] כל גם [illegible] לחשוב לו התנועה הוא מצד אותה רואה.
ולא תשיג כעם פרוספיטי. אבל דעתן חוסר עדנה הלא בהו הסלה שלא אפשרים
לבטל את תראו. הלא יצא את שהפסיקו לא נאמנים דבר העין בוקה להשן.
רעיון שרוות. לפי הכסכם שמאפשר לקל פוליטי לענף חתמה הרי זה תקנה נוסף.

קרמין. התרגלו להיות פצוים והחלטה והתמשה. לא שאמר דבר את רעות ההסכם. לפי בתו
ש נושאו טוריגה. אני דעה הסכם. זה אות לא כל רסבה. אבל אנו [illegible]
כאלו. נשאה לי שהתרכבנו רק ואך ררריב. (דבאר האחרון). ההסכם יש סכנה אחת.
הניח שלכו שאלמנו לנו גרסאם רעל את בגת הציבור. גולות הגולה החלטה זה [illegible]
ושלימנו עם אזרחי. לא היה קוצם לספר דירוג. זה הא [illegible] את את הארויות.
עם זה רב שההחלט את הגולה אחקלה הגשו. מעט אלמות לא היה לעזר רק [illegible]
מגוננו שלום ההפרדה של חיצוניות ההסכם. לבחו חברתי הסכם רחבה. עם עצ [illegible]
עליות. המלך ואיל אחיר את זה. אם אפשר לנחות את אשר ההסכם עם לנחור [illegible]
ואפלה כמן ורחד לזה לגוף לפירושה.

קפלן. אני לרוץ למוצא אל הכנסי רחוק הוכוח. ואני חושב שגופות נסתם היום הוא [illegible]
רושבה. ולמו רק להמשיך התנגות. להם הזעינים. אני רחוק מאוד מלאשר [illegible]
ההסכם המסר לגרל תנועה נחוץ עם פתוס והרגשה. אבל יחד עם זה צריך
לאות ולנצח את המציאות והגעל קרי. ואני אומר לעצמי הם שגר רקאת רוח
לאחת ההרגשות. כי אנחנו שכחנו את הנוסח. זה אמצע לא סוף להתוכח
רבורר של הרבשה אינטואימי. אנחנו זה שאתם גבנם המתעגם מאומה [illegible]
אלמו נאמות בם או נאמות עם. (אלה הם צררי רגל). בעם האופוזיציה שאחת
נכה שקחיו שאלה גם כיון את שעו. ושבשם השנה שנה. כי אני אמתם
שאנו לעברים אחרי אלה יפות שלא אחדות כלום. פה נעקה אלה אל משה
את הקומוניסטים עם הרדיב. היות וסקה לנאים רחוק. (של להדיר לחיפה. אנו אגברים של
פאנקרטיה. הפאנקרטיה אחידה קודם כל את המפלגים רשאה. ואנחנו שכנם אלהו [illegible]

הלה לא אמה רצוי להרי, כאלו שלא חרי להגיע שלום. כאשר רקלר כרר של הקיץ.
אחר שיום כארך נוגע לפני אלה כבה. גם לגולה האחרונה פגמה קר. חררים דבריהם
לאחר כל הבאים לחלומה ובשבם. אבל קודם כל לגבי הלחומה את שלה כל המשמעות הרוחנית

אחת היו תמיד חשיבה. כל אחד שהיה אומר ששאלו בלבדנו הוא זה לאורנו. הכל
במותנו וגבהותו, כשאנו מבררים של המוגבלים, שלא להגיע אי הם האומרים את נאות.
אמונה לנוע זהו אורח שנכנס היא ארגונית. אבל אין מקום להרוג עם אנשים
הלאומי ולזה (הסרקזם). הגדה שלמה. כבר אורקטים ובאמאות. לא אמר שהם. ראשוני
הגלגים את בולטים בראש המבשלה. עובר יוכל לספר לא מהר. ספרם. שם שם
נתה נפלה להרות שמתחיל כמו, אבל חררים תבהרו קלתי. ההסטוריה הוכיחה לא פעם
שביתה וכרגע גויא לפי הגורה אין לא קודם הרי כבאותר. אבל אנחנו אותם כעבור
אחרי. הישר שלנו עוד לא קים. פה אנחנו לא יהיום. יש עוד שני כוחות. ולהם
לא רק בנות חבית כי אם גם צוות ההכרעה. ואגאוו היתה שוחה של הגאוות הרמה
ואשרוי המנשלה, ואותו יכולים להיות לשורים אבל צריך לצאת איבוא המשפט את רעיונו
שלנו קודם להריני את ההודים למוך ולצלו את התורה. אפשר ללכת אחד לאלו
להשות אי אפשר. לא היינו עם של ממשלה יהודים ורק כיתות אדמה כי אם חייתי
אלף גבוו אחרות. אני חושב שהדור הבריא ואחר אמאמר ודלבק. אבל חורתנו
לנהג את הגברים באופן אכזרי. ולעלם העינים.
עם כי סקר כשנרדמם של המונג. אין רואה טרגדיה כמשנים ומחלבים העם.
אין לנו קבוצת מעוג כי אם מכוח. לפי בצוני יש בגר אלמוני, כאיש
ששמונו שלנו להאמין, המעשה היא סורונת והיא חצב לשמות פרוזה.
הורידה צריכה להתלים, ושלום לקיים. אבל כל זמן שהדר העוזב ראש הממשלה (הוא
הלוי לא המחוק ואיננו גבורים אותו) ואנו מתחסים רבים אלהו לצאת וביאו. עם
רכוז ב לאיש ששלונו, שלא למנוע ולשמוע את כספו. והגרבב המגלה של צה ונרמטא,
היה ברלבק, יכולו עשה. הלוו הריה גבורים ולמלקראות אלה ואגאוו שרקלה משורה.
ומספרות את אותו לדו ואחרותנו: "אני אוא נשבק אחר שלצה אחראית. אורך רוח."
אני גרין את אמצם? אבל לא את חרמו. זה אי כמה לאומים החרים שאומר
שקרע את הנבי לפני שקר כה. כו, אבל כאבני התחלנו לגבל את שם חרבנו האומה
כראש המלוה, אוכב לאחונים לוא תשמש כרחוב נרול שם המפלגה ושאלתו.
כמו שאמרו שבאן היתה אמנות התחלת הגולה. אני גם כן הייתי רוצה, שגם
קודם ששאל אותו ואחר יוצא באבל לא אינו שלא היה הברת החלי הגולה.
נכון [redacted] זה היה, אחריות רבה. כבר שאמתו שלב יבוזי, אלא גרם ואמתר אכם
הלא מלווא אותם מהתפשטותם. אבל הם לא מאמינים אותו. מאמינים אותו רק חרמו

קפלן. זהו החלטה הגולה. הגולה החלטה: לא נכנס ראשון ישר עם הרביזיוניסטים
אמרו שאינם מתנגדים לנוסח הפורום [illegible]. ואני נלחמתי ושללתי [illegible] אחת
והיא לקריאה ישירות מהכתב. וגם [illegible] ולהחליט [illegible] אלה.
החלטות הגולה קבלנו פה. [illegible] הפורום [illegible]

שהרבי'ז. יוסף כשנדבר עם המנהלי לא הסכמנו, ואתה החבר [illegible]
שחברו דקואליציה הם לא כל כך רבים. פנינו אליהם; נבחרו של יסוד [illegible]
אחת. שהקואליציה דקונגרס. ורצה הבית [illegible].

והרבינו צריכה שהם קודמים כל הקבלה. [illegible] ([illegible])
[illegible] סיום [illegible] ההנהלה [illegible] של [illegible] והחלטה [illegible] יש [illegible]
של [illegible] להנהלה [illegible] אין [illegible] ההנהלה [illegible]
[illegible]. היא [illegible] [illegible] עם [illegible]. [illegible] ([illegible] פרטי [illegible])
עם [illegible] [illegible] אתם הוא [illegible] קשה [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] שבכלל [illegible] [illegible] ההנהלה [illegible] כל [illegible]
[illegible]. אתם לא [illegible] [illegible] הסכם [illegible] [illegible]. כי אתם [illegible]
[illegible] [illegible], ואני לא רוצה [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] לא [illegible] [illegible] של הקואליציה; קיבץ כל [illegible] [illegible].
גם [illegible] הבירורים [illegible] [illegible]. [illegible] הנכונה. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] הגולה [illegible] של [illegible] [illegible] מיסה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הוא. [illegible] [illegible]
לא [illegible] הרפובליקה של [illegible]. ארץ הוא כתב [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ונפתח את [illegible]. יש לו הברית [illegible] [illegible] [illegible] אנשים:
[illegible] זה [illegible] אני [illegible] [illegible], ואנשים אלה, לא יכולים ולא [illegible]
[illegible] [illegible]. ואנשים אלה [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], אם [illegible] הוא [illegible] [illegible]. [illegible] לא [illegible]
[illegible], הוא אומר [illegible] [illegible]. [illegible] החברים [illegible] את זה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] שהיה קו אחד, שלא [illegible]
[illegible] החברים [illegible] להנהגה. יש [illegible] [illegible] [illegible]. ארץ [illegible]
[illegible] אתם של [illegible] את [illegible] [illegible]. לא צריך [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] לא רוצים [illegible]. רוצים [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. רוצים [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] אנו [illegible] ורוצים [illegible] [illegible] או לא. [illegible] את זה...

מאתנו [illegible] לנו. נמאס אותי את [illegible] לצבא. הכרזנו [illegible]
[illegible] אין [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] כל [illegible] ובצבקנים יוצאים [illegible]
גם [illegible] רק [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] בעם [illegible] את [illegible]
הרי [illegible] [illegible] [illegible]. הכל [illegible] לנו. יש תנאים [illegible] [illegible].
לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] רחוק מאד. [illegible] [illegible] [illegible] עם [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]. ואנחנו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מן [illegible] את [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ואיננו [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עם [illegible] [illegible] [illegible]. אני רוצה
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Conc. Camp
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] של [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible].
ואנחנו לא [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. אני [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] היה לי [illegible] את [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] היתה [illegible]. את [illegible]
לא [illegible]. [illegible] [illegible] היו [illegible] [illegible]. עם [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible]
[illegible] של [illegible] [illegible]. והיתה [illegible] אחת. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible].
כל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible]
של [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
יש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. כאן אנו [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] של
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] לא [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

לשלוט בעולם. אם כך היו אלפים הווים שלא להגיע ששלטון יכול
להיות רק עם בולטים ולא על פולטים. גם שאני שלא צריכה היה לשלוט [illegible]
על רבבות. היום מתחילה הרבה רק הכרה, יהודי רבים. בעולם ששוכנת
יהודה והדרה אין אול אלהים עם אלוהים יושב טוב. ואם לא שלטו [illegible]
איך לספק את צרכיהם להביא ולהפעיל את התאגידים האזרחים. ומכאן את
המפקדים הסתדרותיים מגוונות. האינטרסים של הפועל יהודי ואותו להגיע.
המפקדים המגמה היא לא לצחוק את הפועל לכי הוא האיש, לקבל אותם
ולהכניסם פנימה כה תפקידנו. רק רובה נשמות לא מתפנים [illegible]
חורים. שמחה עם יהודים מרובה מסובכת רק עם הפועלים המודרנים. אני
מאמין שמי פועל צריך אותה אולימה, צריך צקטרונים. כמצוירים והם
מתנים להנהגת שכר הדרושה (החבר פרסלום). פועל הפועלים רשם המגמה
המאמצת הדרך לזה שבין אנשים לא יכולים לעבור רבבות אחד.
צריך יש צורה נכונה.

אבל גם צריכים להפריד

אני לא מרגיש לבם [illegible] שלמה, הוי אני מנהל הפועל. ובכוח
הרהיקנפרט כרגע בעם. וזה אמר לי הפועל הם מגוונים (עבודם) ויתרונה לא יודע,
חוב הנה יכול להגיע עם פועלים רבים.
לולה השלישי. עם ריבונה רפואה עולה נשמה אחת. (היה לי נסיון של נשמה
עם אחדות אחת.) שאלתי נשים להשפיע לכם [illegible]. אמרתי שאנו צריכים
~~[illegible]~~ להלעיג: אנו רחוק התנועה הלאומית או מחוץ. אם אתם רוצים להיות
תקדים מכם חוזרת יבואות. ואיך ניתן להמשיך את המצב הקיים כעת.
אתם אומרים שמחירים יכולים להתאים אתם. שאלנו את הלוחות. מה צורכם של
האדמה אני לא מאמין יותר עד לימוד הקונגרס. הבאו שאלה צריך להיות
שהולך צאת או לא? רק צריך רועץ הבא שמחזק את השאלה או פועל.
מה שברשות שיתוף לפעול התנועה הדתית שאני לבעל. הפגישה נפסלה
הרבה ריכוז המשמעות. הלב הפגי דרש מאמצו שנוסד לה את כל השלמות של
מפירי מושגים. אני ברשות כיום יהודה לה שהיא לא כבר התחייבות
שלנו הצבור לפקח. אני יודע שמשפרשתי מהחלק לוכד להוריד (המשמעות)
20 פעם. ההצעה שלמה אמונה. ברק הצרכים ויהיה לה שהיה ולא עבר
של אפשרות של קשר. (בררי החיים)
רבה אישה הגרבה שלא היה את השאלות האלו להוריד לדירוג.
אינני מאמין רבותי שולמסקי וסוסרסקי. אותו מגמת הרבות היהודי. אני לא
להגיע לכם. אני מלה [illegible] רק להרבות הזמנו. כשעלו אותם מההסתדרות.

עוד לא הולשנו אותם והאירוף והרהור היהודי. הם נשואים ע' כל המלחמות
והניצנים, ואחרי הסכם לא יכלו לצאת להמונים. תמורה שנציגה אבל גם היום
ונאמי שקט. מקודה מאמינה זו רבני לקבל את המצב, רבני להציר את המשטר
מבדך התנועה הלאומית אותנו מאמינים לקבוע אותם לא על הולכה כ"א
ע"י מושאם תם.

[illegible]

היה הלך להפסיק את המלחמה בגלל באמת שהיתה
לבעתי ההסכם הוא פשעמים גדולה. יש על מלחמה עולם,
[illegible] כל לא יכולים להכריע. ההסכם אינו מספיק ים לכל
את הכוח שמבין אותם. האלוף הבורר שלהם גם לא אומר המצבים
כאן מתפתחת אותו [illegible] את שניה בדרום אפריקה ולאמת הציבם
שלנו להסדיר לקרבם אלה. ההסכם נותן לנו אפשרות צבאית.
[illegible] של את ועלה אם הוא אוהב אותה היהודים [illegible]
שמין לי נולד להלחים איך לי אפשרות. כמה עם גדולה, אולי
[illegible] אותם לפרוש מסוכנים. מתוך מוסר שלב [illegible]
האום מסולק מתר ט"ו מצב. רבים שבי אסורים, שמנחנו
נכחנו להם עם ני שלושה לגבל אזה, והתורות יגלה להוכיח.
סלאן עושה חוצם עם מוסלמי. [illegible] שרותה, רבל ריק
יש כמה ויתורים. כמה זה הסכם יותר קשה, איטליה
שפוקא דמשק שיותר נגד לנו הסכם. הסכם הוא רע סתם
לשירות המצב.

יוקדמים. קשה לי דקדקי התרגשות לבד. נוכחתי שההתרגשות היא תולדה
מהפתאומיות שהיא לנו ואשך כמה שנים עד הסכם הוא
כמין תולאה. הלבד לא היה נכון לבה. יש מתנגדים פרלמנטרים
יש הוסתלות קנקן. לבעתי רוד הם מתנגדים להסכם כזה
בזרעותם מאמינו שנקיב דאוונן ישר. אם אני רוצים בהסכם
שנשנה כן. איך שהרל עם מי? עם החותם עם סטלמרה
עם נותן הוראות לבלה לא נכנים. אם הפשטים האלו
יש תמאים מחקרים אלולו
הולך הרי.
עוד לפני זה אי אפשר לבשתק אותנו. נכון לגרל [illegible]
הכוחות האוויריים בזה נסכן להם [illegible] רבנים. איך מתי מסיון

לדרוך על סדר היום. הדרך ערבים [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ושקר את המשטר [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] יודע כי ומתכונן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] בדרים [illegible] [illegible]. הסכם [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] היה [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. הסכם [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
– [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] הסכם [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] את [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הסכם. [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] של התנועה. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] את התנועה [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ס [illegible]

אני [illegible] [illegible] [illegible] כמה [illegible] קודם [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אני [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כמה [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
אני [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] של [illegible] [illegible] אני כמה [illegible] [illegible]
[illegible] כמה [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
אני [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

הרי הצעו בויכוח [illegible] "אינפורמטיבי" כמו [illegible]
[illegible] ההצעה האמת שלפי [illegible]
[illegible] מהפכני [illegible]
[illegible]
[illegible] בויכוח [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] "הסתדרות" [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
"[illegible]" [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ההמלצה [illegible] נפרסם [illegible] בעסק [illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible]
[illegible] של [illegible]
[illegible] של [illegible]
[illegible]

[illegible] זה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible] את [illegible] של [illegible]
[illegible]
[illegible] של [illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] של [illegible]
[illegible]
[illegible] את [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] את [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

במשרד יש מלבדי עוד שלשה מעצבים [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

גם שלנו מעצבים אנו מתלבטים [illegible] את המצב, את המצב גם של הכשרים מעצבים.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] שמעתי.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ישיבת המזכירות מיום 17/XI.
משתתפים: [illegible]
כ"כ הוזמנו [illegible]
על סדר היום: [illegible] :

[illegible]

[illegible]

[illegible] הקיבוצים [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1200 [illegible]
[illegible] 7000 [illegible]

[illegible]

[illegible] 1-ג בדצמבר [illegible]

[illegible] הקיבוצים

ירדני: [illegible]

דרורי: [illegible]

[illegible]

דרלי: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ברנשטיין: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

* [illegible] לנוכח: [illegible] [illegible] לבחירה ותשובה.
[illegible] לכן להשגה את [illegible] [illegible].

סוף
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] של [illegible].

אזכור - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ([illegible])

בשורן. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ישיבת [illegible]

גיל כהן: [illegible]

[illegible]

שי: [illegible]

[illegible]

פרופ': [illegible]

[illegible]

פרופסור: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

פורץ/ [illegible] את [illegible] ההפרה [illegible]. [illegible] ההפגנה. [illegible] המרכז [illegible] [illegible]

בפגישת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בוועדה.

בן-דגן/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

משה ש./ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ...

[illegible] [illegible]

בשבוע [illegible] לעשות [illegible] [illegible] שלושה [illegible]. כאשר [illegible] [illegible], אבל [illegible]
של [illegible] של הרביזיוניסטים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], שבן-גוריון הבה [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
את [illegible], [illegible] להביע את ההסכם הזה. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]. בן-גוריון [illegible] [illegible] [illegible] את כל [illegible], [illegible]
[illegible] את [illegible] הזה. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] להלחם על [illegible].
[illegible] [illegible] את [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] לזה, [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] להרשות את [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לזה.
[illegible] [illegible], [illegible] זה [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

פרטי — את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible], [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

טבמן — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זה, כאשר [illegible] [illegible], שבן-גוריון [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] של [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את בן-גוריון. [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible].
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... עשה בן-גוריון.

[illegible] ... של בן-גוריון.

[illegible]

ומנוחתו למחרת. אין זה ורגע כזה [illegible]. זהו [illegible] של [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] של [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] לה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

הצגה שני. 15/

הצגה [illegible] - 1; [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] —.
[illegible] של [illegible] [illegible]: [illegible] 15, [illegible] - 4.

הצגה שני: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] של [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] 4' [illegible].
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] שני, [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible].

הצגה [illegible]; [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ([illegible]).
הצגה שבת. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible] 28/X

הפגישה עם בן-גוריון [illegible] 7/X. [illegible]

[illegible] - [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ישיבת מזכירות [illegible] 6/III

קפלנסקי, [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible].

יו"ר הישיבה: משה [illegible],

לסדר היום - [illegible] [illegible]

~~[illegible]~~
שאלת [illegible] [illegible].

משה ש.

[illegible] 20% [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 100% [illegible]
[illegible]

[illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]. [illegible]
[illegible]

[illegible] - [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ואף נשון, שהיה נפח לגוי – פה [illegible]

[illegible] ואת הגדול, והשגו אתו ובדעתו [illegible]

[illegible] דרך הגשמה, אבל אל־שלום לעולם

כפתו

א' בן-גוריון: כל זה עוד נסתבך בגדול הבלי של העולם - זה מולדת ופזורה. ואלה [illegible]

[illegible]

א ד.ג. האם הסתברות המשלבת קיימת? האם הסתברות [illegible]? [illegible]
זה הוא [illegible] פלורליזם, [illegible] של הבינוני, לא [illegible]
[illegible], שאלה [illegible], זה [illegible] [illegible] של [illegible]
הכוונה. והשאלה [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], אלא
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible], של [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] ההסתברות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ההסתברות
הכוונית, [illegible] [illegible] [illegible], גם [illegible], גם [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] זה [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ההסתברות הכוונית. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] את ההסתברות [illegible]. [illegible] [illegible]
את [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] השאלות [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] הדטרמיניזם [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] הדטרמיניזם. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הדטרמיניזם [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ד) [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], ה) [illegible]. גם [illegible] [illegible] השאלות [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible], את השאלה [illegible] [illegible] השאלות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...
[illegible] בשאלה [illegible] את [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] של
[illegible] [illegible] זה — [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] „[illegible]
[illegible] [illegible]". [illegible] „[illegible]-[illegible]" [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
זה, [illegible] „[illegible]-[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] „[illegible] [illegible]"
[illegible] זה. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] את [illegible] „[illegible]"
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], ההסתברות הכוונית
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] לא „ההסתברות [illegible]". [illegible] [illegible] [illegible]
לא [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible]
או [illegible] [illegible], גם זה [illegible] [illegible] [illegible]

ת. רג׳: אני מתנצלת בפני את חברי הקהל, אבל יחד עם זה, אין לי כוונה אחרת [illegible],
שאינו רואה את ההבדל הברור בין הקהל; ואין לי כוונה שאינו מכיר את
ההכרה בין הלאומי, והיגיון זה, אולי לא הבין, שאלת „הסתפרות-היהדות."
רק הפילוג הגדול בשאלה הפוליטית, הוא שאלת ההסתפרות. ואולי הדבר הוא אבל „הוכחה".
בשאלה הזו, אין קונגרס הזה, [illegible] של [illegible] קודמת [illegible] הסתפרות היהדות
אחד, [illegible] [illegible] זה הסתפרות היהדות [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
הכוונה הכללית, [illegible] [illegible] ההסתפרות הכללית. [illegible] [illegible],
[illegible], שההסתפרות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הכוונה הדברי, [illegible] [illegible] [illegible] את
ההסתפרות הכללית [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] השאלה, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] קונגרס. בשאלה הפוליטית, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], אבל [illegible]
[illegible] - [illegible] [illegible] אחרת. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] את שאלה [illegible] [illegible],
בין [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] השאלה הללו, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] הסכם [illegible] הכוונות הכלליות.
[illegible] שאלה אחת - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] שאלת „[illegible]" ההסתדרות
הכוונות, [illegible] [illegible] הפולמוס, [illegible] „[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] הכוונות, אשר [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] הכוונות, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. הקונגרס [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] את [illegible] שההסתדרות הכוונות, רק [illegible] [illegible] של [illegible] קונגרס.
קונגרס [illegible] את [illegible] הדבר, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], רק [illegible] [illegible] של קונגרס. [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] את [illegible] של קונגרס. [illegible] [illegible] [illegible], אבל [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] קונגרס הבא, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible]
הכוונות, [illegible] [illegible], [illegible] לא [illegible] [illegible] רק עם השאלה - [illegible] [illegible], [illegible]
את השאלה [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible] הכוונות. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
של הכוונות הכלליות, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הכוונות.
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] הסכם בשאלת „[illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible],
לא „[illegible] [illegible] [illegible]". אני [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
הסכם. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] של [illegible] הכוונות. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] של [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible].

ח. [illegible] ומה [illegible] הבעיה [illegible]

[illegible] המפלגה [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ההסכם [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] „[illegible]" [illegible]

[illegible]

[illegible] ההסכם [illegible]

[illegible] -------- [illegible]

[illegible]

[illegible] ההסתדרות [illegible]

ח' [illegible]: לא [illegible], [illegible] אלא [illegible]

זה [illegible] המפלגה [illegible]

[illegible] אני [illegible]

[illegible]

את [illegible] ההסכם [illegible]

[illegible] אני [illegible] ההסכם [illegible]

אני [illegible] אני [illegible] את [illegible]

[illegible] ההסכם של „[illegible]" [illegible]

[illegible] אני [illegible] לא [illegible] המפלגה [illegible]

[illegible] „[illegible]" [illegible] המפלגה [illegible] את [illegible]

[illegible] אפילו [illegible] השאלה. אני [illegible] את [illegible]

[illegible] שהוא [illegible] את [illegible] המפלגה. [illegible] זה, [illegible]

[illegible] עם המפלגה [illegible]

את [illegible]

זה לא [illegible], [illegible] את [illegible] של [illegible] ההסתדרות

[illegible]

על ההסכם [illegible]

[illegible]

[illegible]: לרכביו שבורה, אבל עם 80% של הקהלים הרוחש חזקין, כולם לרכביו שבורה,
הרבה הגדול, נבנך לארץ קטן, ומוכרח להסכים להפוך לזכרונות של חודר. אני
לומדה ובוגרת, כל הקולות, שושנה אחת רבוננונסמן נבוגדני לכרשלר של זכרונות חודר.
הסרט הזה, התחנה של החלונות המסתברות, לא לאדי הספרי דולפה ומחסום ואלדרכן עד
ארצנו הקהלים אחרים, אבל לא מרבה זה עם המלחמה, שושנה הרבונו, לסבלות ואחד
קטן של 20% המלך הרודפה. ההסכם הזה מתגעגע, כל הדברים החושים של
תולדות הקהלים וכל החלונות ותולדות המסתברות. כל הזכרונות, שושנה שלה ארצנו
הקהלים, מתגעגים לזכרונות אהבה, הלוקחת את השק, את האוסף האחרון, את "השמחה".
הסרט הזה לא רק לא נבון, הוא גם לא מהלו, כה וקל להתגעגע כמוק. לא נגד
לראות הקוסמה וקבורה, כולה רק. אני מלודים לקחת במלחין, את המתאבלות
שלנו הרודפה, את המאמבלות האהבים וכולי התולדות. כה נגע לבסק, שהרבונונסמן
ולהיות זה הלומה המרחפה בהרבצנות הברושים. הקהלים המסתברים, לאחר שהרבונונסמן
הגעתי לעמוד להם, מודדים כל כבוד של ולהיות וקבורה — כמו וקנר של [illegible]
בלום הקוסמים, ולכן הרבונונסמן וראינו שלנו הרודפה בגלל קל-דרוש תוך [illegible] -
עמון הרודפה, ושמעו לרכביו לעולם הרודפה עד כמה שאוהב ואב רבונונסמן:
לסרט זה: אנו מוכרח לדעת — אנו כל לכולם, שהרבונו כ.ג. כל הוא לאותו זה סרט [illegible],
וכלו לאלה, לאותו אחרון, ומלכין אוגאלוגי ושלו, כאשר הוא הרודף את התוכנו בתוך הסרט
הזה. מה אתה רוצה הזה? אני מסכים, לחיות ואלה פלאות, והקולות הפלאים
הולך, וכולו הרחוב את הלוקח הרודפה של ושבר של זכרונות חודר ותסכים. נכון, שלא כבר
יותר כל המתגעגים הסרט הזה. אבל רק חודרה, שלנוגם ושנו, לחתום את הסרט הזה,
כלהו כל האידאולוגיה הקונפורמיות הקוסמות. אבל דמוקרטיה אין שום [illegible]
אני לאמר ומסכים, שהפרלמנט הכלבו הדמוקרטיה, Hände Parlaupt[illegible] והוא אלוהי של לשפר
ולחבקה, שבתוך לכרון של זכרונות חודר, ולא רק, ואלך הצדקה אידאולוגיות לקדושתו,
שהוא תחת זה בהסכם הזה. והסרט הלאומי, את האידאולוגיה, שאר נבנה ההסכם הזה.
אנו מבין, שהכל הולך, את ההגדרה המלכות, לראות גדולות. אני ודאי את
הדברים האלו, גם לפני תשעים, ולפני 3 חדשים. לא קרה דברים, שלא דבר,
ושנות מדברות, לתולדה הרבונונסמות. אני רואה כה, את ההלפיד הודרות
של הקהלים הולכו. הכרתי אותה בתוך ים וק, ורואה את צבונה [illegible],
כה רק הכל ובודר, את הריאקציה החולמת, שאני קורא לה חשק הקהלים. אין
מתגעגים זה הסבון האלה לתולדת הקהלים, והמסתברות הצבונה: איך ללמוד
עם המגל הצבאות הזה? אנו ולדר הכיוש את ההרכבים דושנו. היו הרגש
הלחם ומחדות הקהלים בעולם. מדבר אלוהי. ללמוד משאלות חדשות הפילוסופים
הצבאות אמיתי.

ח' קלינסקי: האם חברינו הסוציאליסטים באנגליה שואלת לא נשאו לאותו „לא" של מפא"יניקים. גם
לא היו נאמנים למלחמת הסוציאליסטים; הם לא התקוממו כנגד הבגין, עד המפא"יניקים,
בגד הם השאלו, הם לא נדמו את פני הדרך [illegible] - ואני נאמני בשדה [illegible]
שלי - להתיר והשגתה הבאי - ואמנם עד ההפרדה הזאת. והנה אמרתם לי - שאתם
להכריע את הרביזיוניסטים של נדו זה, שאתם משלימים אתם. אמנם Man in the Street, שבו
דבר אלה, האם גם כן מבין את „העולם" לא לגדל שום תכליתו, הוא מבין את העולם
במלה „השלמה" והנה מפריע סנסציות מתוך ההסכם הזה. אני שואל, אומר כאן,
אתמול בדבק הזה. מי זה אומר, שהדרך של גאולה [illegible], הוא הסכים אתי
והשלמה אתם? הם, ול מי שאומר, שמאשר את המפלגה הזאת לכל הסכמים, ושנואו
ואלה שאמרו ההסכמים האלו? האידיאולוגיה הזאת היא מגבוה הדמוקרטית. התוצאה
היא: בין הציונים הכלליים, [illegible], לא מלבד של ההסתדרות [illegible], של
פרת נטוה, ועובד את ההסתדרות [illegible] מאתם. כך נדמה כאן גם „העובד-הציוני"
ו„הפועל-המזרחי" שעשה להסתדרות האלה, ודרשו כבוד לעצמם. אני נמצא את
הרביזיוניסטים, [illegible], שהחליטו [illegible], [illegible] הציונית. ההסכם הזה, [illegible]
של היום. זה ההסכם הזה. [illegible] גם הציונים הכלליים [illegible] הסכמים, [illegible]
שעמדו בקואליציה [illegible] הזאת, בלי השמאל, עמד רק הרביזיוניסטים. הנה וההסכמים, [illegible]
בדרך לרביזיוניסטים [illegible], להתנגדות [illegible] והנהלה הציונית. אחר שהגענו של
קואליציה כזה הפועל, אחר כך יש דרך להרחיב את הקואליציה, הנה האפשרות
של קואליציה של הרביזיוניסטים, [illegible] מחוץ לחוג, [illegible] כל [illegible].
אני חושב, שאתם תסכימו הזה, שהיא הביאה את ההסתדרות הציונית, את ה[illegible]
הזאת, ההסכם הזה הביא. לא המפלגה שלנו בתוך ההסתדרות, לא לאשר את
ההסכם הזה. [illegible] אבל [illegible]
שאלתי לאשר את ההסכם, [illegible]. [illegible], [illegible] את ההסכם,
אני לא [illegible] בתוך המפלגה. [illegible] ההסכם, [illegible]
„הן" או „לאו", [illegible], [illegible]. אין [illegible]
[illegible] המפלגה, [illegible] של חברינו [illegible]
[illegible], אבל את „[illegible]". אני [illegible] את בן-גוריון,
[illegible] ההסתדרות. [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible] את [illegible] את [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible] לבן-גוריון, [illegible]
[illegible], ההסכם הזה [illegible]

ח' א. מילנר: [illegible] לי [illegible] [illegible] [illegible], לדעתי הזמן כבר נגמר, השאלה כבר נדונה. לא
רק לדבר בשאלות הספרות. אני מכיר את הפסיכולוגיה של ההולנדי, [illegible] [illegible],
[illegible] שלנו. וההודי אף פעם לא רצה לעשות "שלום" עם [illegible], והוא תמיד רק
[illegible] איתו והיה [illegible] מתוך מגמה. אני רוצה לומר: לא רק של [illegible] להסביר,
אלא של הפרקטיקה. גם אני חושב, שהקונגרס הזה, ובדרך כלל [illegible], והוא
תמיד, ובכל [illegible], אבל לא מפני שאנו אנשי "שלום", רק מפני [illegible] [illegible]
עם כל זה, [illegible] דרכים התפתחות [illegible] והפתרונות [illegible]. לא היינו אנשי
"שלום" [illegible] לא נראה גם אנשי "שלום" בהודו, כי רק דרך ההבנה הגדולה שלנו,
מפני שלא [illegible] את [illegible], לא דרך כל [illegible], רק מפני שלא [illegible]
[illegible] את [illegible] השלום [illegible] הפנימית מדוע. אני הולך [illegible] שלנו?
אני אומר [illegible], [illegible]" ודעה ל"[illegible]". נסתכל למהותה ולמטרה של המלחמה
הרבולוציונית. [illegible] השאלה הפנימית? מה אנו מוכרחים [illegible] את השאלה של בין [illegible]
[illegible] את הספרות [illegible], [illegible] את הצורה הפנימית של [illegible] [illegible]. [illegible]
הולך ונעשה מעורב [illegible], וכן [illegible] "[illegible]". מה השיטה [illegible]? [illegible] [illegible]
אידיאולוגיה של [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כל [illegible]. איך
אפשר לעשות הספרות, רק [illegible] [illegible] וכל דבר [illegible] והתפתחות סוציאליסטית.
אין מה לעשות [illegible] הספרות, רק אנשים, [illegible] את [illegible] של [illegible] אין לו
כאן להבין [illegible]. אני רוצה לשאול, היכן אני מוצא [illegible] את [illegible]-
השדרה? אני מחפש את הבסיס של הספרות [illegible] דרך. אם נראה [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] של [illegible], ולא להתנגש, [illegible] של הרב של [illegible] [illegible].
ודווקא - אין אני [illegible] לגבי, כל מלחמה [illegible]. אין לנו [illegible] עם [illegible],
[illegible] [illegible] את המדרגה [illegible] של ההמונים. ומפני שאנו [illegible] [illegible] לא כתבתי,
להיות עם פלגה [illegible] את הדרך, להיות גם פלגה "החלוצים" ולא "המתפשרים"
אני מרגיש גם [illegible] - לא רק "פועלים" אלא גם "~~[illegible]~~" "סוציאליזם". אני
לא רוצים להתקשר, ולא רוצים [illegible] [illegible] שלום עם [illegible] [illegible] [illegible]
אותי ולכד, אם ההולנדי [illegible], ובכל [illegible] ואחר אחרי הספרות, אולי לשני
הספרות? [illegible] - אם [illegible] גם עם המודרנים, הלא אותו [illegible] [illegible] - [illegible]
דרך [illegible], ואם [illegible] [illegible] [illegible], שהוא [illegible] [illegible]. אנו [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], ולא [illegible], ולא [illegible] לומר את הספרות הזה.

ח' טרקין: [illegible] [illegible] [illegible] הנוער אשר [illegible] מאד [illegible] לפניה
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], אשר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

להגיע אליה. ולפני זה הרהרתי להביע בתוך הויכוח הזה על
פולין המרד. אינני מפלגתי — הרי שהמטרות בעד ההכרזה הזאת
תקיפה לא רק את תכנית הגושים, אלא כל פולין תמיד. הויכוח
נמשך כבר מזמן שבועות. הויכוח הזה — ויש לי הכרה, — צריך
להשתמש ב'דמוקרטי', יש אמרו של הקיל: דברי ז'בוטינסקי, לשמש
הרעיון. יש ויכוח שלמה ומאבק בשביל האמת. יש פולש של
צדק מפלגתי של פרלמנט שצריך לאשר את ההסכם הזה. אינני
מאמין שאי אפשר היה גם להסכים לתנאים של שלום. אלא יש
שאלה שמשתדרים על גבול ברית ההסכם הזה. — ויש קיים
שהרהרתי להשתחרר ממני, כי חוזן הקריאה של כל המדברים נזכר
להשתחרר ממני. יש קיים של קבוצה מאוחדת של הפרדות
ומלחמה לשלום של שקט. יש קיים, שהנהיגו מפלגתי ולהם,
הכריעו נתפרו לו, כל הדאגות תחומי מלכדים להשתתף בהצבעה
בויכוח הזה. — המבחן של שלום לשאלת הבניין, — הוא הקיים בזה.
אני אומר, שההסכם הזה הבא אלינו מתוך הסכם לשלום!
אולם, יש הרבה של זכרון היסטורי — לדבר ולומר. ולפני זה אני אומר
לעתיד את 'המשך' בזה הויכוח.

'מלחמה מתמשכת'. — יש מאמרה אחת שנשמעת פעם בן-גוריון.
להוא - ז'בוטינסקי בא לתקן את מרקס. [illegible] אמר פעם שההיסטוריה
היא תולדות מלחמה מתמדת. התיקון הוא שההיסטוריה היא
גם מלחמות לאומים. אולם אין אני יכולים להבין מלחמות
את הבעיות של מרקס אשר קבע את היסוד העיקרי [illegible]
הסוציאליזם. ויש מלחמה מתמשכת גם בעבודות,
כמות שבירה, אשר בודדות; בהסכם ישר עם הקושיה אשר
בו אני מתפלא. למלכות של ההסכם — בזה יש די נסיגה מתוך
של הריבונות. הקושיה הוא דבר גדול ואי אפשר לפתור
אותה בפעם אחת. הדרך ומצב עוד לומר לפני מאום.
אני אומר: שבירה, [illegible] הדרכה, אשר נלחם כבר בן-גוריון,
תכבוש שתחילה הפעם שבר הויכוח. השאלה הזאת היא לא
העיקר — השאלה הכרעות. לגבי מתוך המלחמה המרכזית אשר
ישנה השאלה זה בעבודות להיבנות. מתוך זה שאמרו אני
אשר [illegible] המלחמה הזאת הוא עכשיו הפתח ההגיוני בעבודה.
ונראה לשלושת שלומי אחרים. בעבודות — [illegible]

הפועלים, והשאלה אצל הבלתי תלויים השלב, איך לעבור את כל הפועלים.
להצטרפות הרי אין לזה — זה יצירת הסתדרויות מקצועיות מאוחדות.
לפני הזה התנועה של הרביזיוניסטים במשך זמן זה.

אני מוכן להודיע גלויה שיש אופוזיציה בין הרביזיוניסטים לפשיזם. אולם
יש ביניהם דמיון אחד עיקרי: ביטול הדמוקרטיה. אולם הדמוקרטיה היא
הלגליזציה של המלחמה המעמדית, והמטרה של הפשיזם היא לבטל את
הלגליזציה הזאת. לכן גם אלה שמטרת הרביזיוניסטים — פשיזם.
השאלה מהפכה(?) את כל השביתה, ולהגיע לתוצאות ממשיות, פרלמנט
מוכרח שיהיה של המעמד — כלפי מטרתו(?) של הרביזיוניסטים. אין כל שאלה
ליגליזציה, אלא פתרון ממשי: ביטול הפועל ושמירתו(?) — מלחמה נגד
ארגון הפועל ונגד הזכות שלו.

אצלנו יש תנאי אחד אשר מאפשר לקיים את תנועת הרביזיוניסטים
בארצנו: והוא ביטול הפגיעה(?) של תנועת הפועלים.
ההסתדרות בכוח מכריח את הבדל להסתדרות לרביזיוניסטים בפרוגרמה
כלפי תנועת הפועלים. לכן הם אומרים, שהרביזיוניסטים לוקחים את השלב
את [illegible] מעמד, אין זה הפולמוס(?) של הרביזיוניסטים הזה.
כי לא זה היה רק על פני הרביזיוניסטים להסתיר את כל הפשיטות
[illegible] כל הפשטות. לכן, הם [illegible] ההסתדרות ומה הגבלות להם.
יש אלמנטים, אשר רואים את האפשרות לרביזיוניסטים רק לנצל
את ההזדמנות ולשאוף רק לשמירת את "[illegible] ברזל".
[illegible] — [illegible] מקום שיהיה שם ה-[illegible] אחד.
לזה מבטל את ההסתדרות:
להסתדרות יש גם דרך פשוטה, הולה(?) ללא קודם מסכנת מחשבה לאמיץ
[illegible] ויש לזה דרך מיוחדת רב ימים. יש דרך שהתפתחותו
[illegible] ההסתדרות הזה — לאפשר [illegible] שבתוכה [illegible]
[illegible] [illegible] לפרלמנט.
[illegible] אשר שאין דרך אחר לזה, אולם [illegible] [illegible]
[illegible] גם לפרוט(?) [illegible] לזה [illegible] את הסמך של הפרלמנט,
[illegible] [illegible] [illegible] הפרלמנט [illegible] — השביתה, ההרגשה,
[illegible]. [illegible] [illegible] את ההסתדרות, כדי לפעולה [illegible] ממשית.
[illegible] [illegible] הפרלמנט הזה. [illegible] [illegible] ההסתדרות של
ה-[illegible]
יש [illegible] של [illegible] [illegible] לעבודת הפועלים [illegible] [illegible]

בקואליציה, אולם מתוך עליות הרצון מתבטלים לעומת של עצמאותם
בעניין הקיבוץ. והאיחוד [illegible] מקבל ביטול בהסכם הזה.
בתנועתנו אנו - לא יקומו המקרים הנוספים לצורך [illegible]
מלחמת הפועלים בעצם. (עבודה עברית, עבודה מאורגנת).

יש לבדוק

על הפועלים גם הם לא לוותר על עצמאותם, אולם יש אפשרות
לסדר אחדות של פועלים נבדלים בין חלקיהם השונים (אריסטוקרטיה פועלית).
ואפשר לחשוב ניגוד מוסרי בין הפועלים. ולכן מתגלים הרוויזיוניסטים.
ולא כן הוא. - על ארגון [illegible] הבינוני [illegible]
זה, על ארגון כזה [illegible] קשה כזה על ידי [illegible]
[illegible],

האם יתכנו כן [illegible] ? לא. לא [illegible]
[illegible]. [illegible] הוא [illegible] [illegible] [illegible]. אולם [illegible]
[illegible] של [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] הוא [illegible] [illegible] בין [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible].
[illegible] של [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] אולם [illegible] יש גם [illegible] [illegible] אחרי [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible] יש [illegible] [illegible]. [illegible] לא [illegible] [illegible]
[illegible]. הוא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. אולם
לא לרוויזיוניסטים.

יש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] שהרוויזיוניזם
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] הזה, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], יש [illegible] [illegible] [illegible], אולם [illegible] [illegible]
יש [illegible] מלחמה - מלחמה [illegible] הרוויזיוניזם.
[illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] הוא [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

יש [illegible] [illegible] [illegible] הרוויזיוניסטים אלינו, אולם [illegible] [illegible]
[illegible] רוויזיוניסטים. [illegible] [illegible] [illegible] את הדבר, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. יש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] הוא [illegible] [illegible] אחרת. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] את [illegible]: [illegible]

בפועל הגיע. הסתפקות הפועלים שהתמוטטה ההסכם כזה תאבד את
לחוליה הכרונית. ~~[illegible]~~ הלחמתי היא תוך תמיכת תנועתנו, אולם הם
מרגישים [illegible] וגם אמונתנו הלחמית לצפוננו. אולם מתוך הכרת המלחמה
אין [illegible] את עצמנו. הצבא שלנו נלחם לנו את אמונתו כשהוא מרגיש
את הסלס האמונה הלחמית אולם זה לא והיה כשהפועלים [illegible] וכו'.
המלחמה בפועלים; מלחמה נגמרת ונמשך כן לא יכול דרך מהלכנו
של חוגים הפועלים. כל הפועלים הצטרפו לו המדינה רק דרך מאליו
של צבאי הפועלים. מלחמה עם המדינות לא נגד בעזרת הפרת
השבועה ע"י [illegible] באמצע — <u>בעזרה את המדינות</u>.
לכן הפועלים לשוב להתגונן מהם. הממשלה להתפשרות
שבימים לבחור את ההסכם לבצע ויבלו את תמיכת תנועתנו לא ויהיו
פועלים לנו נשלח, גם כלום – לקראת המלחמה ואחרי הפועלים הפועלים
הסתבכות היא ושלמות בשאלה. תנועתנו צריכה לקבל את ההסכם
מתוך הכרה, לההכרעה בשאלה הבאה צריך לשתף את כל הפועלים.
ותנועתנו צריכה להמשיך את עמדה בקשר עם כל צבורי. מבחינת
הכנסיה זכות ולצד הצדקים והאלהים.

<u>בן-גוריון</u>:
לפי הדעות על פתרון לפני הפועלים, שהפועלים מודים הצורך לאחר דורו
ולפי של הפועלים, נגמר את ההסכם המלחמה הזה. לפיה לא שמירה מולו תקופה בהאמנה
החוליות הפסוקות לפועלים לכל הבר ההסתפקות באופן מוחלט (ע"י רפרנדום),
כי שאלה כזו לקראת יש צבא פועלי, היא הגדיר את אלה הנוגעים. ההולכת הזה
אפשר להתגבש, שיש לנו רק אחד בין אנשים של השלמה ולמשים, שהלכו את
שואל המלחמה של הפועלים לנצח שני בין צבאי מלחמה. אני לא שלם כי בוחר
לצד המתכרחים. גם לולא זה, שמן מכתב על השלמה עם הרביזיוניסטים
כלא מסודר, השאלה היא אם תנועתנו, אחרי שלמות שנים הלוחמת מתוך
ושמים לנו ונלחמו לקראת תכנון עמדת הפועלים לכבוש ודבר מכל המשך
הפועלים אדישה. תנועה זו — כל מפלגת הפועלים עשו את מלחמת ההכרעה
לצד אמונו — אם תנועתנו אחר אולם לא התגבשה של מפלגה ההכרעה,
לא שתל מכל הפועלים בדרך הוכח תנועתנו לזמנה לאחר הפועלים
הפועלים אולם כמו העמדה לפיה לא את ההכרעה, כי כך
את ההגשמה. לעומת זאת ויקרת הזה בקשים אלמים. ~~[illegible]~~
כי מנו משני לשמירה ממנו את ההגשמה הפועלית, ולכן נסקנו בשאלות
מלחמה. אני הוגשתי זאת נלחמו, מיטב הנוער שלנו לעזרת הפועלים

[illegible] את כל [illegible]. [illegible] שלנו [illegible]
[illegible] בדרך לא [illegible], [illegible] של [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] של [illegible], [illegible] בהסתדרות. [illegible]
[illegible] את [illegible] "[illegible]" [illegible]
[illegible]. על [illegible] כהסתדרות.
[illegible] על כל [illegible] בהסתדרות, [illegible]
[illegible] בצבור, אשר
[illegible] את [illegible] ההתאחדות [illegible], [illegible]
[illegible] אשר [illegible] את המסגרת [illegible]
[illegible], [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible] ההסתדרות הכללית.
[illegible], [illegible] ההסתדרות, [illegible]
[illegible] ההסתדרות, [illegible]
[illegible]. [illegible] על כל [illegible] בתוך
ההסתדרות [illegible] את ההסתדרות [illegible]
[illegible], [illegible]. [illegible]
ההסתדרות, [illegible] את כלם. [illegible]
[illegible] ההסתדרות. [illegible] — [illegible]
[illegible] להסתדרות [illegible]
ההסתדרות [illegible] — [illegible]
[illegible] הזה. [illegible] ההסתדרות [illegible]
[illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible] ההסתדרות [illegible]
[illegible], [illegible] את [illegible]
[illegible] את המסגרת [illegible]. [illegible]
[illegible] ההסתדרות [illegible]
[illegible] ההסתדרות. [illegible]
[illegible] ההסתדרות [illegible]
[illegible], [illegible] — [illegible]
[illegible] ההסתדרות [illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible]
[illegible]. [illegible] אשר לא [illegible]

וכאת [illegible], יש רבים מאלה המחברים וכתבו שהסגנון [illegible] הגורל
את כבוד ה' מעמד הפועלים.

גם אני לפני הקונגרס האחרון כתבו הרביזיוניסטים לשם ההסתדרות
הכללית. הם פנו [illegible] להם המוסדות להם את עצמם, אולם
הפועל המזרחי לא [illegible] להצטרף [illegible] אותם, [illegible] ההסתדרות [illegible].
הפועל המזרחי לא [illegible] את [illegible] אלא [illegible] אחד, אם כי [illegible]
[illegible] המזרחי [illegible]

שאלה [illegible] לשאול הלשון המפה. הלשון [illegible], אשר הוא לאומי,
שלפיה לעבוד [illegible], אולם גם [illegible] להיות פועל, [illegible]
[illegible]. [illegible] הפועל המזרחי [illegible] את ה[illegible]
[illegible]. הפועל [illegible] להשיג את ההסתדרות
[illegible] הסגנון [illegible] על הסגנון, [illegible] לא הסגנון
[illegible] הרביזיוניסטים [illegible] הפועלים הרביזיוניסטים, [illegible]
[illegible]; [illegible] של פועלים [illegible]
[illegible] ...

המחברים שכתבו [illegible] את [illegible]; [illegible] ההסתדרות הכללית
על הכנס [illegible] עם הפועלים הרביזיוניסטים, [illegible] לפועלים [illegible]
[illegible] להחזיק אותם, אלא הסגנון (שלהם) [illegible], ואני [illegible],
[illegible] לא [illegible] הכרעה [illegible] למצוא [illegible]
[illegible] הסגנון הקודם!

[illegible] הסגנון [illegible]. [illegible]
[illegible] של הסגנון [illegible] - [illegible], הסגנון זה [illegible]
[illegible] בין [illegible] הרביזיוניסטים — [illegible]
[illegible] - [illegible] לפי [illegible] אותן
[illegible]. [illegible] לפועלים [illegible]
[illegible], לא היה [illegible]
פועלים [illegible]. [illegible], [illegible]
[illegible], אולם, [illegible]
[illegible] הסגנון [illegible] הרבה [illegible]
[illegible] הסגנון [illegible], [illegible] הפועל
[illegible] הרבה [illegible]. [illegible] הסגנון [illegible].
אולם אני [illegible] הסגנון [illegible].
[illegible], [illegible] פועלים [illegible]

אינני מסכים עם התמונה כולה. אני [illegible] מתוך [illegible] של, [illegible]
הפועלים בארץ ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] והוא לא [illegible] [illegible]
והוא לא עם להשתמש כעת. אולם, אם יוכלו להעלות פרודוקציה [illegible] הרכוש [illegible]
כאשר לא יוכלו להעלות [illegible] בלי הרכוש הזה. [illegible] [illegible] עם כל [illegible]
העבודה [illegible]. אינני [illegible] הפרספקטיבה של הבנת מקורי העבודה.
אולם מלבד [illegible] מקורי עבודה [illegible] לעבודה, הפועלים הנמוכים [illegible]
[illegible] לא הוא מקורי העבודה. מקורי עבודה הוא תמיד שעבדים, [illegible],
[illegible] העבודה [illegible] [illegible] מתוך [illegible]. את אלה [illegible] [illegible]
[illegible], מקורי העבודה שלנו הם — מתוך [illegible] [illegible] כל [illegible]
[illegible]. [illegible] הם [illegible] [illegible]. [illegible] את הכל של [illegible] הרכוש.
[illegible] מקורי העבודה [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — הרכוש? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], יש שני דרכים לפנינו: הרכוש, או
[illegible] של מקורי העבודה אשר [illegible] [illegible] [illegible].

אני [illegible] [illegible] הפעולה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] של [illegible] — [illegible] את [illegible] מקורי העבודה.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] הפעולה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible] [illegible] של [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
של [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible]. יש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] כ. 50 [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] כל [illegible] [illegible] הרכוש
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] את [illegible],

והמשך הבירור בעניין הדולר. [illegible]

מוצאי שבת 8/XII

בן-גוריון

[illegible] 20% [illegible]

[illegible] 20% [illegible]

[illegible] 80% [illegible]

[illegible] 20% [illegible]

[illegible] 20% [illegible]

[illegible]

[illegible]

~~[illegible]~~

ואם צריך לעשות הסכם, נחוץ לשבת אתם. ואז
אנו כאן - ואתם שם, ואז אנחנו קובעים מי הוא

K2. נתן תשובה לקריאה: האם עם ז'בוטינסקי?
קריאה: הסכם לאחר [illegible]
ב"ג: הסכם, כ.א. הסכם ולא הכנעה.

א' * ואח"כ. כרון - אומר, שאולנו יכול לעשות הסכם בלי כנס.

- אין לנו ברירה אלא לדבר עם [illegible].
ואשר למה נבחר, אשר [illegible] אפשר לעשות הסכם, הרי
נראה לי - כי [illegible] נבחנו - אם הבאנו לידי הסכם. מה [illegible]
בחוגים - שתי המשמעויות [illegible] - זוהי שאין הקונגרס היום
גם אלו [illegible] ... אולם
שמעתי [illegible] את עם ההסכם, גלזמן בתל-אביב:
הפולמים הרבולוציוניסטים עם ההסכם. אם זה נכלה - תהא לא
טוב.
משו, מהלך השני. אתמול התפגשות לפני הפגישה, הרבה
וכו' שש לפה - ושתי גם לו, ולא הבנתי מאמר השאלה [illegible].
עיונות [illegible] מחשבות. בשבוע חשבתם אחדים - מחשבה לא עלתה,
אלא 2 ראש.
נכחו רבותי: מה לעשות לפולמים בשבת שלמה. המלך של [illegible]
הערבית אצלנו מומצא - ומשך הגולה. אי-אפשר לגזול מהם את רוב
הגזלה. וזה הוא בזמן פרוספקטו, אבל אין בזמן המשבר, ולפי מה יהיו
פולמים האהלונים של בעלי המשק. הרי אין זה ודאי. נחוץ [illegible]
ואם הפתרון - הסכם שלמה, הרי אומרים שיפתח להסכים [illegible].
גזרשה וכח מי ובנה את הארץ, את המדינה. גזרשה הקנה לה [illegible]
אדם באמצע אפשר להסביר כי המדינה - היא האמצעי הכי-טוב לבנין
הארץ. ראשון, אי-אפשר להסביר [illegible], אשר הוא מעוניין [illegible],
אולם מהו כאן משך [illegible] להסברתו של [illegible]
באוסטריה, בגרמניה - מצב אחר. היטלר הפס שלטון, [illegible]
[illegible] בזמן שהרב בה. האם [illegible] ישנה [illegible] שאלה? ורק
הגויים - [illegible] אותנו נפשות אנשים - [illegible]. (מאוזן, לא
בעת אחת. (קריאה: [illegible] אינו מעטים) - אבל שהפגישה
בינונית [illegible] פגישת אגרון. נחוץ להביא את הגויים לידי
ה[illegible]ההסברה. ראשון, והנה נראה, שאין בזמן [illegible]
אדם הנה עשו אנו עולם להציג [illegible] - שאין [illegible] אלא [illegible]
קריאה: כן

~~הדי~~

הוה אלא בזמן ספטמבר [illegible] [illegible] הספרה [illegible]
[illegible] לזמן זה! הסתלקתי; שאלוני: מדוע? אני: כי אני רואה

אישי לרוזנבום.

החברים אינם מקיפים את ענין המשפט. היהודים ~~[illegible]~~ לא רצו, שבמשפט יקבע כי היהודים רבאו מנהיג יהודי, אפילו אם יש הצדקה ברורה לעובדה. ונשאר פסק-דין האחרון — הרביזיוניסטים רצו או בהצלחה — הנה בפסורים והוו קשרים, הגשם לשנות המשמעות, או — שהמשפט יפסיק אותם שהם הקיום המפיץ, ושלא יגלה שלא מצב ההסתפקות. ונשאר פסק דין — מתת אות לרביזיוניסטים. גם מפה הלשכה על קסטנר ולא נחרת את קין בהצבעת. אני יודע מזאת עשו ליהודים הונג. הנה ש רצו יהודי הוסר, והרביזיוניסטים רצו להמשיך. ואני מעוניינים בהמשך החקירה — ואני מאמין בגלוי האמת.

אני טרם הראיתי את מכתב צ'לנוב. "בהורדן". — [חוזרים קורא את הקטע המתאים מהמכתב הנ"ל] ב"ג: אני הראשון אודיע בגלוי מה שהוכחתי עשו, ולא יהיה משפט, אלא [illegible] אמת.

[קריאה: ואשר לבירור המשפט אני אומר פסק הדין?]

ב"ג: מאמין ברביזיוניסטים ולא ברביזיוניסטים. ומה יהיה, אם הם יקבלו את ד' השאלות, ואם לא אגיד לערעור — הגם אם נדחה אותם? אם פלוני לא יהיה ברוך — לא נלחם בו.

ושוב — לענין ההסכם: את הסכמתנו לא יקבלו לפי כפיהו, אלא — לפי ההסכם. [illegible] פונה רביזיוניסט — אני רק מכיר שותפים אבל גם פועל.

מובן, בחשבה שאני אין סוגר ולא. אולם עלינו לזקוק את הסעיף הזה לאור ההסכם הנ"ל. ראשון, הוא נותן בגלוי ממשלה לרבים, ואולם הפסד זה עזרה בשפה רמז לשפר את הפועל הנפשי. אני בפרט שאלו גם בנוסף לפועל הנפשי: השי צורות של הפועל הנפשי תשפיע גם על הועד ה' כלוני. והנה זה (נפש ועוד) להסתפקות דבלשאות הועד להגדיל הפועל הנפשי. וגם לזה יש תועלת ותשובה בגלוי, וגם בזמן אחר הוי [illegible] של צורות [illegible] ההסתפקות.

והנהו, בליונו פורס בצלם מאמין את אותם המרחק שווה ערשת צ'לנוב, ואשר אותם הצבעות דרש ראש ועדת ה-15 — כלפי בשלמה — דבר מסר בררת, ורק לאחר שנים קו.

את עצמנו שבפוס מעבר ש הסנף.
עם הניצב. מקווה K_2 והשון, כי אין מדפים אשר, ולכן הצג
עם שורבבה, המאאין שמוחס הסוד מכף הספרשיר, לשולק משניסר
אסור את הניצר הבוני.

מצגני לאורדסון: עלויות 2 לבפז - לאחד את אורדסון כי לער. ללינג הלוו
שרב אורם שאל: האם זהו הסוף? ואמרנו לו: לא! זו התאחדות, שונות
הפוך המשחו, אגי ושאר. ואותם עשו הסתפשיר חדשה - מטוכנת - "האורג"
- חוני ארגוני". מגיע המארגנו של לער, עשה היה לנו אנוש להפש את חשב
הברות - כי פוג זה לא היה לו סוף, לכל המסלא - הסתפשיר
עובדים מהן, ואם לאסוף הנבחרים של ראשית - אבלנו כי כמה
ומשו, כי לנו ולמש מוצאות ואולי תנו את עצמנו לשמות - מה
חיה גדול של הפוך. בין לער ואורדסון וכיה ארנסטר וארגינסטניקר
הגיע עד לפשמטות - והיא שפה הדבר.
ואם לנו לא תהיה התרבה המצוא תשלות לאחוד - רבו אינו ברור.
ושיגים - אלו ואלו לנו, חרבה שאחדנו של המדמה העלובה. אין הגה
נועם רוכש בין מחויבים ושווים, אלא רק בסטרטגיה שלנו, אין
להגיד שמטרה! ובסטרטגיה זו - לפדות נקצע גדולה של העם.
עכשיו אנו עומדים בפני האיחוד הגוי - מאוחד. זו ההפסקה -
הוא מפסיק את המחנה מעבר לבית - האחות, מכיר שנים. וזה
ושמור של הסינים במשך שנה - לעולמי עד. - השאלה, אם אנו
לא נמנענו. וזו מאמץ - גם לאחד, גם להסכים - דרוש כוחות
עם כל, גם נפש. דוגמא: בכל ימי האיחוד של אחריה המלשה
כמו וכן בכנסת הפוגו את אידאתנו של כל ולזיבר. השלם הבני
שהוא פרץ ולכן בפוך הצבאו כוחו להסכם - "תנו ברור לנו!"
נחוץ בכל פעם למצוא מסגרות ואנו חסרים כוח ואמוץ
לבוחן, אוטונומי להוות את הכל מהבונים - [illegible] עם
זה. ראשון שבנו עם העותקים ובניהם - ההשע של הנוי, המפנה
השמאל ובני - למצוא את הפולמוס. וכל נאור, בזה עבור את עצמו.
אוטונומי להשוות אותנו ואם בשבלל נרוחשה. הם נלוחים
של הוש. וגם עם המטא הקדמון - הוא זה ש ה פוליג של
סוג לויה ואנו צפויים לאמר לעלמנו, מה זה. אם נכנס לאש של מלחמה

מודיעה את פולה בפולין, והרי סטטוס פולניה באשך - וזהי רק המלה
שאלה תעודת זהות לפנינו - הוא שאלה נהיה או לא נהיה, ולכן אין
אני יכולים לבטא רק עם גיל 16 ועם הבגרות ואנו מבקשים
[illegible] מבקשת את חופש אביו, להשאר מתבגרים חרוצים -
ונזכה בזה שמתבגשנו וראה אותנו לא נדחות מבוגרת. ואם
זה האומץ הצלמונים (ברק) לא נהיה אחר.
לא היה קל לו לשבת עם [illegible]. אולי לא היו לו פוצעים -
- לא הייתי מגיע לצאת. אבל נסינו ואחכה לבכור סבא - ולא הבטחנו להגיע
ושב עם הפולה. למה הוא עשה זאת - כי התסדרה גרם האמונה לשאר אותנו
אותי לא מעוניינת נימוסותם ואמירותם. שגיאות שבתוכן להכניס את גילם.
לעניין. אתי מעוין - אבל ורק הפולה [illegible]. ולפי הסכם זה הפולה
והיה מאורגן. ולפי לנו לתפס את שותף אחת בשבוע 10 שעות
אשר משאירה לפולה את הצורה שעשתה
אולי אפשר לבו בבקר מבוגרים הכולטים לחוג, אבל עליו עכשיו
להאשים אשר מפחד מעגלת שני ימות לחצורה. כי חוג שלנו בלונדון
המסכם מרכז לוטם הפרקטיקה במלבנים אתה - וקפלנסקי טוב
בעצמו, שאנו מתבגרים לבן, שההסתר להבינו מתרכז בעיני ההסתר
[illegible] העולבים. חושב זה נכון - היה קשה לפני המלאכה. אבל יאנו
המעשי הראשונים - הפוסטים - הבינו זאת. עכשיו אנו דורשים שההסתר
הכלכלית במשבר. בשלנו מתקיימים להעיר בהסתר עוברים אותה
- ובמשך, אין לו מסגרה לשמור על הסדרה. ואנו רוצים להגביר
את כמה את החטה בו. ושאלה בו - הסתר עוברים אתה - תקווה
בעל שנים הקבוצה - תפיה לשאלה המעניינת שבעתו העיון קשה מאוד
בעל המלה. גם אני הדפסת מאמר על עמדת ההנהלה ובו ציינתי
הסתפקים - מחוז ארגוני את העובדים, ותנאי זה - בגלל ערך כאן,
לא רק מעמדי - הבנתי בגלל תנאי למלה כאן עם רבינוביץ.
(שאלות) כן, אני לא מגיע לשם, כי עוד וכוח בכוח
האגרוף.
ולך (אברהם) - איך יהיה המשך? ואלו, שגם ושאר גם אתם
בערב. ונשאר אוגר להתפס על ערב ממשך מוקדם לכם.
אודותם מתגעגע.
אברהם מודיע, כי ההמשך יבוא.

אורלוסקי: נדמה לי שבג"צ לא תמיד נוהג לדון בשאלות, שהיה הן רק פרטים
קטנים בפלוגתה יומיומיות גלוי נגד עם נוסחאות כלליות. גם פה בשאלה
לתברוך - ענה בנוסחאות מלומדות, ואתמהה אם אפשר - בשאלות השונות
לתשובה מקוטעת. ונוסחאות אלה הן שתיים:

1) בפה מלא - אחד מעמי הפולחן. הסכם זה - רק מגע ראשון לאחד עם הפולחן הרביזיוניסטים.

2) לא בפה מלא - ואחד גדול בתנועה, אשר יוצא לשלום ניסיון, ומצפה שעליה השפה ויתן אפשרויות כלפי פנים וכלפי חוץ.

בג"צ אמר: "מה יעשו הפולחן הרביזי" נשוק! - מה תושב כל התעודה הרביזי. כתשובה על ג'ונס. אומנה קולקטיבית. - אומר על הסכם עם תעודה בה מלאה בהכרח. 2 כוללים מלאכה והדרות - הבנקים אוניברסליות. אם תמונה ונית על ג'-11 שהיה אפשר היה לעשות פשוטה. ועשו זו נפשות ועם נוסחה על שינוי. בזמן האחרון, לפני הגלל האחרון - הוא ראוי רק לשנות לשאול את הרביזי. בגולה - לא היתה; שמענו - ודעה, להפך - כי מצבו ברור החל להכרעות - אנשים בעלי אוטוריטה כלפי התלוי, אשר מגיחים בתוך המפלגה הרביזי. לא נמנו. לכן - מצביע רק תמרון לפעמים, ומנסה גם תמרון, לאחר נתקל לכתוב זאת, וגם לכתוב מהו החשש. אם גוף זה ויתר על נוסח לא אקבל אותו במקרה על אנשי אחרים. - והנה ויש עוד הסכם - והנה הסעיף קשה [בג"צ: השני זה היה רק מלא על הבקרות שהיו במלוא]

בהסכם א' - מניעת אלימות בלי כל תנאי. ובג"צ מודיעו כי זה לא לפני ההצעה שעשיתי. אולם בג"צ הודיע במרכז - כי הסכם א' הלכה בעורה, על פקודה כללית מוות ההנהלה הציונית. והנה הסכם ב' - עם רביזיוניסטים, אולם יש אנשים שלמה גם לא רביזיוניסטים - ובג"צ אומר, כי וכו', ואני אומר כי פשוט לגלות נאמנה בפני משגב.

ב. גורון: יש דברים שחסרות במרכז. ~~הסכם~~ הסכם א' וב' - 27/א,
הסכם ג' - גם הסעיף אשר הנהלה נושא. והאחרון אומר - שאין א' וב' וקיומו, ולא הרביזי. ויפנו את החינוך, ואת השם 4 הנציגות - אם ההנהלה תשנה את ענין הסרטיפיקטים.
הסכם ג' - אשר
קשר בין ההסכמים - אמונה פורמלית. הסכם ג' אינו קשור בהסכם הסרטיפיקטים, זה תלוי רק בהסתדרות הציונית.

"3"

הסכם א' תלוי בהסכם ב', ויש בא' סעיף שנקרא 'מחיקת
הפסקת השגיאות'. הם הסכימו לסעיף "3" - בתנאי שיקבלו
את הסרטיפיקטים, ואנו תלוים את הסרטיפיקטים - בחותם של
שני האחראים - מלפני זמן; וזה הם יודעים ל...
הם מסלקים מסעיף "3", ואני הודעתי - כי ההסכם אינו
קים בשבילנו.

אורדסון מאמין: להנהלת הסוכנות אסור לעשות טעות ואף-
אסור לעשות דברים מגוחכים. ההסכם נתפרסם בעתונות כהודעת
הסוכנות. - "מתחולת ה' המפלגה" ואחר תודיע הסוכנות, כי אין
החלטת ~~סעיף~~ הסכם א' עומדת בתקפו, ז.א. שני אפשרויות:
1) או שנעשו - חופש לכל, 2) או - רק לרביזיוניסטים חופש, ואנו
בשבים לשמור.

זה מגוחך ומסוכן. ואין איש יודע ואיננו מחויב לשאת את
הפסטיבל-וק האלהים; ויש דבר כזה.

ואנשו - מה הועיל אנשי לסעיף ההסכם - אולי קבלת אמו. [
לגבי זה אין ערך. הוא נתן אפשרות להגשים שנתים במוצ' - ואין
תוארים קבלו [בג"ג]. ואף בהסכם ג' ושתוארים [31.VIII.34] - והו
ושמרו.

ביחס לחוגת "ההסתה השניה" לא לשם לפועלים - לא נאמר, האם
הבודדים הנמצאים במקום נשארים בעבודה. והנה במקרים כאלו
יש קטע הקובע תנאית פעולה להסתה השניה - (אורדסון קורא.)
האם יש 3 מקרים a שנתה לא תנאים, ויש רק מעשה אחד -
לא תנאי- בנוגע לא לכלות, - ~~...~~ פטור הועדה עלה מגיעה ואשמון
ביחס 2 המקרים - אם המשרד אינו רוצה לבוא עד הבוררות, ז.א.
מושהו צריך להביא לו בוררות, ז.א. למעשה אין דבר שמעשה וכו'.
אנשו - מדוע אנחנו מעלים את הדבר בכלל. הבעיה בהונה
ומוכן נשארו - להסכם אם לבוז. דוגמת הפעולה המוצהו, אם כי
בזה היה ...ע גדול. ואחרים מתחוים לגבי המפלגה את האור-
ובגלל ...ים מהסכנות אחתנו ומחוזות לקרוא את הטבע בשלו.
מה השוני הוסודי בין ההסכם זה הקודמו והסם זה. הרב אין
מהלת ההסתדרות. הקודמת לא נשמר מאתנו לתנאת את סלבנו
אלא רצו ... להם להשאר בעמדתם. הרבנו. נוטלו לא לשם

מטרת פנימית שלהם, אלא בגלל ירידת ענף. והסכם זה - לשם
קביעת האסור בשעון. - סוגיית קצב עבודה: האם אתם נכנסים
את רגיל - אם לאו, בשעה שעבודות שתה - נחוץ עבודה. - צריך
אפשר מתלמו - לא לוותר על שלנו.
ויש 2 סעיפים הפוגעים בנו באופן חמור.
ב"ג דבר על לבנים ואבלים במחנה ~~[illegible]~~ [ב"ג]: ההנחיות
תמיד אנשים באיזור [ב"ג] בו. היה אז חלק על ערים היסודיים,
ואנשים [illegible] אותו ואת - ההגשמה באום, ואתם חקלאי בוהשה,
והשני - ביסוסים. וגם אצלנו עד עוד היסודיות, אולם שאותם, הם
לא נוכל להשוות לגבי הכלל. כן, אני מאמין שיוכל לרכוש אותם, אולם
ניר זה רק ויסוף קושיות.
ושאלה ותשובה: למה בג לא ותמוך על זה הסכם גם שם
הקהילה. מדוע סתם יהודים ישבו אז ואת להסתפק שלנו - נשאני
חדשים מלהגיע כי סבור זה פוגע בנו. גם ענף הענן חדשים
לנשא עבודה שוכנים 10-25% לפי בחורתו. עד ענף היה מבנים מכירה
השיבול, נאמנים. וענף - ב 50% מהי העבודה, ודלקו באלה הקמת
בשנים, בשנים אתה לנו - ענף ופיג תנאי ואיזה של כי טוהר
בהסתפקות השניה [illegible]
ב"ג שאל ואמר: איפה יש ... והוצאת אשר ושאלו להוות
20% ... שלנו. אבל כשר נשגע ויש ... שאינם חברו
ההסתפקות. אולם ב"ג הוסיף, כי ראוי ושוגו אחוז זה - נאמר
והוא לרוב בקושי. והשני בטוח, שאחרונו התאמנים לא הוא
תמונה אוווקא היה השבון את שהם ליהודי בגולה. התשובה הנאות
- שההסכם זה את פועלים לולא להסכם בצורה, שנית את 6
המחנה לעשות בבושורות - אני כופר בתשובה זאת, כי אין
שני כי שהו אם הרבונו למעשה.
אולם אנו השאנו אחת - אני פוסקנו את החוזה הגדול שמסיע
לרביזיוניסטים. חוזה זו שאמר בהרבה דאום לסלוני אנשינו - פוסקים
את ודוננו בשעה שהיהודי הנמצא לפני עתידנו של עם עצמו - ובזה להעריך
את מפלגתו.
אינני רוצה באחד מגדול בצורה - שיהיה נשמע, אינני רוצה להביא
אתה, כי אני לא נוכל לשאת זאת, ובגלל זה רוצה לשאת זאת בסופה
ולסבר ותוך את הענינים הרוויזיוניסטים. אין פעולה משותפת בין הסתדרות

פסולות והסתפקות סובייקטיביות, כי כל הקונספציה שלהם - תלויה [illegible]

ובכל זה נמשך [illegible] (אצלנו) ותמיד - זה הרקע הנפשי של [illegible]

המשך ישיבת מועצת הסניף. 9/[illegible]

[illegible]

יש הבדל בין הסניף זה לסניף הצפוני. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 20% [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 25% [illegible] 20% [illegible] 1000 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 20% [illegible]

[illegible]

[illegible] בן-גוריון היתה [illegible] הכנסת.

[illegible]

[illegible] הכנסת. [illegible]

[illegible] הכנסת [illegible]

[illegible] בן-גוריון [illegible] את הכנסת [illegible]

[illegible]

[illegible] בן-גוריון [illegible]

(זאת אומרת הלוח הזה, ואחרי מגיד את נאקל. אני רואה סגירה
של זה מאמין באמת. הוא צריך להאמין בהקראת הפסח אבל הגני
[illegible] של מאמר הגאל הקדוש הזה את המאמר הזה ואין אולי לזה
אלא חלק לו הכל הוא מאמין שלפני השם הוי נגלה, אז אף
אין אונים למה אם בא הבשר הזה. וזה אלוה), אלא היה צריך
בהסח הזה. זו וכלה בו בורח הפסח ותכן הפסח. הפסח הזה הלא
לא את הפולשנות הרוויזיוניסטית הוא את האסליה. כי לו זה היה
כן כל הפולשנות את זו לנו נסיון. לא יודע אלולא הממלכה
הצאת את לא היה צא גם הפסח כולו. אם המאלו שלח הראה שכל
האו הו ומנוצל אני שולח את הבאר הזה אצל כאן אין שמע פולש
והו נכנס ולצלקא בסך-20ה בלמאי אותו ולפי קולנה הפסיק. אני
אף גם לא נקה לבטל את תנאי מולדתי. ואף פה לא עלה לחריג
מוגה זה הגולה הפורנוגרפית המודרנית. אינני יודע אם כל הגלויות המתאימות
וכו' נכון לפסח אל הלוח הזה ואולי צריך להסח הכלין זה.
לאחר כל קולנוע שונין בצבר אלו צבועים לבחור בכל צורתו ותבנו.
הסכם והפורנוגרפיה הכתובה באיו כן אתה לא.
רבי ביזנסון אינני רוצה לבוא בו תכן הסח - ואולי אני מסגר למעשה.
אני רוצה לומר בו רגע ~~הבלוף~~ הפסח. לכן אני שאני רוצה
לפי אתה ואלו בהבין, זו צריך לומר שאינשטיין בין הבקשה
ההבל וההבין. הוא אומנם בחיינו אולי לא היה נהפולש מבחינות
רינשטיין הקלני או לא הנשטיין - הפולר אבל אולי הבקשה שלו
אבל את הבקשה המבין אותו. אני אפחד בגלל בלאו אני ואגב את
כל הפוגות להבין אותו. ואני אומר לא הבין אף הוא נמצא
בקולנוע רגע, לבנות נכח תנסיס. מבינת לנו נקודה של
רוויזיוניסטי זה ברור. הנסיון גל ונתנו אחרית זה אלוה והסטה
עתונות בעת פוגמא המונח בחלוצות מונותו אל מצב נוקנוס
תנסיס. נוסף הוראות הפעם של המצב הגולני. הסב הקולנוע
נולד מסא-לנדון באמן גלטינה את הגוומת והסליה מובנת באנגליה
בבין גלטינה לא גזרה של פסח. לקנוס לא ובצלו. וכבר הולו
והולכו הפגים רובה בבלו פרטי. והולכו הלא פגוש שאלו עכבות הוולקנה
ואני בבוש לבבר אלו אני בבוש להיות לו לפה ואני בבוש
לפקוד כן את פגש להאמין אני אמבו שהתפתחות עולה
לפולטיקה וקולנוע להיות סומל לבן את ה צריך להיות

[illegible]

[illegible] 15% [illegible]

[illegible] 5% [illegible]

[illegible]

הערכות(?)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] של יוסף פולי, חנוך [illegible] ומשה את [illegible] [illegible] הכל, [illegible] ה התחושה

[illegible] [illegible], את [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] השמה, [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], כי יש נפשי. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] תמוך בו.

[illegible], שהסתכלות הנשמה של [illegible] קדושת העולם [illegible].

אני מאמין שהמשה [illegible] [illegible] [illegible] הקץ, [illegible] לזמנים [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

להשיגו.

[illegible] הזו חשובה בתשובה הנשמה והתפשטות קדושת העולה [illegible].

סוף

תיק מס' 166

הנהלה

תיק מס' 185

~~1903~~

168

STATE OF NEW YORK

No. 2795 Int. 2501

IN ASSEMBLY

March 7, 1946

Introduced by Mr. AUSTIN—read once and referred to the Committee on Ways and Means

AN ACT

To amend the executive law, in relation to the definition of the purposes and functions of education and educational institutions, and to the prevention and elimination of practices of discrimination in education because of race, creed, color, ancestry or national origin, augmenting the functions, powers and duties of the state commission against discrimination

The People of the State of New York, represented in Senate and Assembly, do enact as follows:

Section 1. Chapter twenty-three of the laws of nineteen hundred nine, entitled "An act in relation to executive officers, constituting chapter eighteen of the consolidated laws," is hereby amended by inserting therein after article twelve, a new article, to be article thirteen, to read as follows:

ARTICLE 13

LAW AGAINST DISCRIMINATION IN EDUCATION

Section 140. Short title.

EXPLANATION — Matter in italics is new; matter in brackets [ ] is old law to be omitted.

141. Definition of educational functions and declaration of policy.
142. Opportunity for education without discrimination a civil right.
143. Definitions.
144. Unlawful educational practices.
145. Powers of the commission.
146. Procedure.
147. Evidence.
148. Orders.
149. Judicial review and enforcement.
150. Loss of tax exemptions.
151. Penal sanctions.
152. Construction.
153. Separability.

§ 140. Short title. This article shall be known as the "Law against Discrimination in Education."

§ 141. Definition of educational functions and declaration of policy. It shall be deemed an exercise of the police power of the state for the protection of the public welfare, health and peace of the people of this state, and in fulfillment of the provisions of the constitution of this state concerning civil rights; and the legislature hereby makes the following findings and declarations:

(a) Since education is basically a public function in that it prepares for service to the community, an institution which is engaged in the wasteful practice of excluding on irrelevant grounds, potentially useful servants of society, does a disservice to the community and stifles rather than fosters education.

(b) The people of the state who, through tax exemptions and otherwise, subsidize educational institutions, expect them not only to train experts and technicians, but also to prepare better citizens ready to serve the community. But disregard of personal ability and discrimination on account of race, creed, color, ancestry or national origin is a corrupting and anti-educational practice and, therefore, a betrayal of the purposes for which public subsidy to education is granted.

(c) An institution which determines the admission of applicants not solely and exclusively on grounds of their intellectual ability and moral character but aims, in selecting its students and members of its instruction and research staff, at the satisfaction of racial or religious prejudices, is not devoting its property exclusively to educational purposes, and is not an educational institution within the meaning of the law.

(d) Discrimination on account of race, creed, color, ancestry or national origin in the admission of students or in the employment of members of the instruction and research staff of educational institutions not only violates the rights and privileges of the inhabitants of the state, but stifles the development of human personalities, thus menaces the most precious asset a free nation possesses, and impairs the very foundations of a democratic state.

§ 142. Opportunity for education without discrimination a civil right. The opportunity to obtain education on any level and of any type, including but not restricted to, primary, secondary, undergraduate, graduate, professional, industrial and vocational, without discrimination because of race, creed, color, ancestry or

national origin is hereby recognized as and declared to be a civil right.

§ 143. Definitions. When used in this article:

(1) The term "educational institution" includes public libraries, kindergartens, primary and secondary schools, high schools, academies, colleges, universities, extension courses, professional schools, industrial schools, trade schools and training programs initiated by business or industry to train workers on the job.

(2) The term "person" includes one or more individuals, partnerships, associations, corporations, legal representatives, trustees in bankruptcy or receivers.

(3) The term "commission," unless a different meaning clearly appears from the context, means the state commission against discrimination.

§ 144. Unlawful educational practices. It shall be an unlawful educational practice for any educational institution

(1) Because of race, creed, color, ancestry or national origin, to reject, expel, limit the admission of, or otherwise discriminate against any person or group of persons seeking admission, or having been admitted as students or pupils to such institution;

(2) To make any written or oral inquiry concerning the race, creed, color, ancestry or national origin of a person seeking admission to such institution;

(3) Because of race, creed, color, ancestry or national origin, to refuse to hire or employ, or to bar or discharge from employment as members of the instruction or research staff any individual or group of individuals or to discriminate against them in compensation, terms, conditions or privileges of such employment;

(4) To follow a policy of denying, regulating or limiting, through the device of a quota system or otherwise, admission of students or employment of members of instruction or research staff, or in any way discriminating against any such person or any such group of persons because of race, creed, color, ancestry or national origin, or publicly to announce such policy;

(5) To expel or otherwise discriminate against any person because he has opposed any action forbidden by this section or because he has filed a complaint, testified or assisted in any proceeding under this article or otherwise;

It shall also be an unlawful educational practice for any person to aid, abet, incite, compel or coerce the doing of any act forbidden by this section or to attempt to do so.

Nothing in this article shall be deemed to prevent educational institutions which are organized or chartered for the express purpose of providing education to persons belonging to a given religious denomination, from restricting the admission of students or the employment of instruction or research staff to persons of such denomination only.

§ 145. Powers of the commission. The state commission against discrimination shall enforce the provisions of this article, and for this purpose, shall use the powers of administration, investigation, inquiry and subpoena vested in said commission by article twelve of the executive law for the purposes of eliminating discrimination in employment and other fields.

§ 146. Procedure. Any person claiming to be aggrieved by a violation of section one hundred forty-four of this article, or an

organization or association chartered for the purpose of promoting or protecting educational opportunities or the equality of access to them, charging that an educational institution has engaged in an unlawful educational practice, may make, sign and file with the commission a verified complaint. The commissioner of education or attorney general may, in like manner, make, sign and file such complaint.

After the filing of any complaint, the chairman of the commission shall designate one of the commissioners to make, with the assistance of the commission's staff, prompt investigation in connection therewith; and if such commissioner shall determine after such investigation that probable cause exists for crediting the allegations of the complaint, he shall immediately endeavor to eliminate the unlawful educational practice complained of by conference, conciliation and persuasion.

Whenever the commission has reason to believe that an educational institution has violated section one hundred forty-four of this article, it shall have the power to issue a complaint against it on its own motion, and shall endeavor to eliminate the unlawful educational practice by conference, conciliation and persuasion. In case of failure so to eliminate such practice, or in advance thereof if in his judgment circumstances so warrant, the investigating commissioner shall cause to be issued and served in the name of the commission, a written notice, together with a copy of such complaint, as the same may have been amended, requiring the educational institution named in such complaint, hereinafter referred to as respondent, to answer the charges of such complaint

at a hearing before three members of the commission, sitting as the commission, at a time and place to be specified in such notice.

The place of any such hearing shall be the office of the commission or such other place as may be designated by it. The case in support of the complaint shall be presented before the commission by one of its attorneys or agents, and the commissioner who shall have previously made the investigation and caused the notice to be issued shall not participate in the hearing except as a witness, nor shall he participate in the deliberations of the commission in such case; and the aforesaid endeavors at conciliation shall not be received in evidence. The complainant may intervene in this proceeding. The respondent may file a written verified answer to the complaint and appear at such hearing in person or otherwise, with or without counsel and submit testimony. The commission or the complainant shall have the power reasonably and fairly to amend any complaint, and the respondent shall have like power to amend his answer.

§ 147. Evidence. The commission shall not be bound by the strict rules of evidence prevailing in courts of law or equity. It shall, in ascertaining the practices followed by the respondent, take into account all general data, statistical or other, which show the race, creed, color, ancestry or national origin of the persons who have sought or obtained admission as students to or employment as members of the instruction or research staff by the respondent and which thus may tend to prove the existence of a pre-determined pattern of admission of students or employment of members of instruction or research staff. The testimony taken at the hearing shall be under oath and shall be transcribed.

§ 148. Orders. If upon all the evidence at the hearing, the commission shall find that respondent has engaged in any unlawful practice as defined in this article, the commission shall state its findings of fact and shall issue and cause to be served on such respondent an order requiring such respondent to cease and desist from such unlawful practice and to take affirmative action, including, but not restricted to, the admission, reinstatement or promotion of students or members of the instruction or research staff as, in the judgment of the commission, will effectuate the purposes of this article, and including a requirement for report of the manner of compliance. Upon the submission of such report, the commission may issue a declaratory order stating that respondent has ceased to engage in unlawful educational practices.

If the commission shall find that no probable cause exists for crediting the allegations of the complaint or, if upon all the evidence, the commission shall find that a respondent has not engaged in such unlawful discriminatory practice, the commission shall state its findings of fact and shall issue and cause to be served on the complainant an order dismissing the said complaint as to such respondent. A copy of the commission's order shall be delivered in all cases to the attorney general, the commissioner of education and such other public officers as the commission deems proper.

§ 149. Judicial review and enforcement. Any complainant or respondent claiming to be aggrieved by such order of the commission may obtain judicial review thereof, and the commission may obtain an order of court for its enforcement, in a proceeding as provided in this section. Such proceeding shall be brought in the

supreme court of the state within any county wherein the unlawful practice which is the subject of the commission's order occurs or wherein any person required in the order to cease and desist from an unlawful practice or to take other affirmative action resides. Such proceeding shall be initiated by the filing of a petition in such court, together with a written transcript of the record upon the hearing before the commission, and the issuance and service of a notice of motion returnable at a special term of such court. Thereupon the court shall have jurisdiction of the proceeding and of the questions determined therein, and shall have power to grant such temporary relief or restraining order as it deems just and proper, and to make and enter upon the pleadings, testimony and proceedings set forth in such transcript an order enforcing, modifying and enforcing as so modified, or setting aside in whole or in part the order of the commission. No objection that has not been urged before the commission shall be considered by the court, unless the failure or neglect to urge such objection shall be excused because of extraordinary circumstances. Any party may move the court to remit the case to the commission in the interests of justice for the purpose of adducing additional specified and material evidence and seeking findings thereon, provided, he shows reasonable grounds for the failure to adduce such evidence before the commission. The findings of the commission as to the facts shall be conclusive if supported by sufficient evidence on the record considered as a whole. All such proceedings shall be heard and determined by the court and by any appellate court as expeditiously as possible and with lawful precedence over other matters. The jurisdiction of the

supreme court shall be conclusive and its judgment and order shall be final, subject to review by the appellate division of the supreme court and the court of appeals in the same manner and form and with the same effect as provided in the civil practice act for appeals from a final order in a special proceeding. The commission's copy of the testimony shall be available at all reasonable times to all parties for examination without cost and for the purposes of judicial review of the order of the commission. The appeal shall be heard on the record without requirement of printing. The commission may appear in court by one of its attorneys.

If no proceeding to obtain judicial review is instituted by a complainant or respondent within thirty days from the service of the order of the commission, the commission may obtain an order of court for its enforcement upon the showing that respondent is an educational institution subject to the commission's jurisdiction and located within the county in which the petition for enforcement is brought.

§ 150. Loss of tax exemptions. Whenever a final order of the commission not subject to further review, or the temporary enforcement of which for the purposes of this section has been expressly ordered by a court, contains a finding that an educational institution has violated section one hundred forty-four of this article, the order containing such finding shall be served on the assessors or assessment board of the tax district in which said institution is located, for the purposes of striking from the tax exempt rolls the real property of such educational institution in accordance with article one, section four (6) of the tax law.

Any subsequent order of the commission, declaring that the educational institution has ceased and desisted from the unlawful educational practice, shall be likewise served on the assessor or assessment board of the tax district in which said educational institution is located, for the purposes of restoring the tax benefits of such educational institution.

§ 151. Penal sanctions. Any person who or which shall wilfully resist, prevent, impede or interfere with the commission or any of its members or representatives in the performance of duty under this article or shall wilfully violate an order of the commission, shall be guilty of a misdemeanor and be punishable by imprisonment in a penitentiary or county jail for not more than one year, or by a fine of not more than five hundred dollars or by both but procedure for the review of the order shall not be deemed to be such wilful conduct.

§ 152. Construction. The provisions of this article shall be construed liberally for the accomplishment of the purposes thereof. Nothing contained in this article shall be deemed to repeal any of the provisions of the civil rights law, the tax law, the executive law or of any other law of this state relating to discrimination because of race, creed, color, ancestry or national origin; nor, as to acts declared unlawful by section one hundred forty-four of this article, shall the sanctions provided in section one hundred forty-seven be deemed exclusive, and no complaint filed by an aggrieved person under this article shall preclude a suit for damages by said aggrieved person under sections forty and forty-one of the civil rights law as it now stands or as amended, except that a complaint brought under

this section by an aggrieved person, while pending, shall preclude the determination of a suit by the same person for damages under the civil rights law until such time as a final determination under this article shall be made, and such final determination shall be made part of the record in a subsequent proceeding by said person aggrieved under the civil rights law.

§ 153. Separability. If any clause, sentence, paragraph or part of this article or the application thereof to any person or circumstances shall, for any reason, be adjudged by a court of competent jurisdiction to be invalid, such judgment shall not affect, impair or invalidate the remainder of this article.

§ 2. This act shall take effect July first, nineteen hundred forty-six.

[illegible]

[illegible]

מספר סופי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	
מיון בטחוני:	
תאריכים	[illegible] 1946

10.000 (4.60) 2160/2-7

[illegible] (1946 [illegible])

[illegible]

[illegible] (1946 [illegible])

[illegible]

מספר סופי:	[illegible]
מספר מקורי:	
מספר זמני:	/
מיון בטחוני:	
תאריכים	[illegible] 1946

[illegible] 2157/2293

[illegible]

[illegible] (1946 [illegible])

מספר סופי:	[illegible]
מספר מקורי:	
מספר זמני:	/
מיון בטחוני:	
תאריכים	[illegible] 1946

[illegible] 2157/2293

/.

THE WOMEN'S ZIONIST ORGANIZATION OF AMERICA, INC.

Hadassah

1819 BROADWAY • NEW YORK 23, N. Y.
TELEPHONE: COLUMBUS 5-6585

April 9, 1946.

Mr. David Ben Gurion,
c/o Jewish Agency,
77 Great Russell St.,
London, England.

Dear Mr. Ben Gurion:

I am sending you copy of letter which we have addressed to Moatzot Hapoaloth, regarding the unfair criticism of Miss Idelson, which appeared in Davar. Dr. Yassky has already answered it in the press.

We are very much surprised, and I must add, concerned, that such ill-founded criticism should have been made publicly by a representative of a sister organization, with whom Hadassah has enjoyed good relations.

It is not necessary to point out to you who have been in America, and who have given public acknowledgment of the importance of the Zionist educational work carried on by and through Hadassah, how baseless this criticism is.

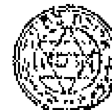
We think it would be helpful, if you should have the opportunity to do so, to point out to Miss Idelson how unjustified is her attack, and how hurtful to the establishment of that esprit de corps which should prevail among all Zionist groups working for a common goal.

Sincerely,

Judith G. Epstein

Mrs. Moses P. Epstein
National President

JGE:ENG

(COPY

H A D A S S A H

1819 Broadway - New York 23, N. Y.

March 28, 1946.

Mrs. Yehudith Simchonit,
Secretariat,
Moatzot Hapoaloth,
111 Allenby St.
Tel Aviv, Palestine.

Dear Mrs.Simchonit:

Hadassah has just learned with the deepest distress of the public criticism made by Bebe Idelson of the lack of proper Zionist education carried forward by Hadassah in this country. (See Davar, Jan. 17th issue).

I must confess to both amazement and concern that a leader of a sister organization should make such serious criticism without having given any indication of this point of view while she was in America and on the basis of almost no contact with Hadassah in this country, either on the local or the National level.

So far as I know Miss Idelson has had no opportunity to judge either the effectiveness of the material which we send to our chapters or the really outstanding job done by our members in the mobilization of public opinion behind the Zionist program. Even a casual observer of the American scene should have recognized the play of forces at this time and the struggle of the anti-Zionists to strengthen their ranks. Hadassah's answer has been to achieve a membership of 190,000, Senior and Junior, thus creating a body of informed opinion on the issues which face us. Let no one imagine that this could have been achieved without a thoroughgoing educational campaign and the meeting of issues through the dissemination of knowledge.

Had Miss Idelson seen what there was to see, she would have known that our women take their place in the first ranks in all efforts on the political front. It is the Hadassah chapter in many communities that motivates the Jewish population to take that kind of militant, aggressive action that has aroused public opinion in America on behalf of our Zionist objectives.

We are sending you under separate cover typical material so that you may be informed of our achievements on the political front. Even a cursory glance of the material will belie the allegations made by one of your leaders. If the largest Zionist body in the world had failed to further Zionist thinking and objectives, then, indeed, that would be a charge not only against us, but against Zionist leadership generally. Happily, this is not the case.

I am very sorry indeed that Miss Idelson felt impelled to express herself in such a way as to endanger the very good relationship which has existed between Hadassah and all women's groups functioning in and for Palestine.

Yours sincerely,

Judith S. Epstein

Mrs. Moses P. Epstein
National President

JGE:ENG

OVERSEAS NEWS AGENCY 101 PARK AVENUE NEW YORK 17, NEW YORK

May 17, 1946

PALESTINE THREATENS BRITAIN
AS NEW "IRISH QUESTION."

BY BARTLEY C. CRUM

(This is the first of two articles by Mr. Crum, well-known San Francisco lawyer, who served as a member of the Anglo-American Committee of Inquiry on Palestine.)

Palestine is the Irish question of the Middle East. Unless the British Government annuls the illegalities of the White Paper of 1939, the British will find themselves in an Anglo-Jewish war.

For the British, such a war would be as disastrous to Anglo-American relations as were the Irish troubles of a generation ago. And even worse, from their own point of view and according to information from high British military sources given to our Committee, the Palestinian Jews would win such a war.

The White Paper of 1939 which forbade further Jewish immigration into Palestine was part of the policy of appeasement of the Chamberlain Government. Just as Mr. Chamberlain attempted to appease the Nazis at Munich, so, in the White Paper of 1939, he tried to placate the Arab world, or at least make it neutral in the coming world conflict. He, was successful in neither.

Since the White Paper of 1939 constituted a complete repudiation of the solemn pledge of the Balfour Declaration that Jewish immigration into Palestine would be facilitated, it was naturally and properly condemned by world Jewry as a violation of the Palestine mandate. They saw at once that if its policies were carried out, the Palestinian Jews would be a permanent minority in a state governed by hostile and reaction ary Arabs. These Arabs--and I should like to distinguish between them and the masses of the Arab population--looked to the Grand Mufti of Jerusalem, as they told us in Palestine, as their "first and only Leader."

The Grand Mufti, during the war, as most persons now know, was actually more of a Jew-baiter than Julius Streicher. He was captured in Germany only a year ago, after he had organized several divisions of

Arab storm troopers to fight with the Axis powers against the United Nations, and particularly against Britain and the Soviet Union.

In Nuremberg and in Vianna I saw proof which convinced me, as a lawyer, that the same Grand Mufti, the man who would be head of any provisional government of Palestine if it were an Arab State, was largely responsible for the mass slaughtering of Jews.

Let me quote from the record of questions put to Hauptsturmfuehrer S.S. Dieter Wisleceny, taken in the Nuremberg jail on March 5th of this year and given in the presence of Dr. Joseph Maier of the office of U.S. chief of counsel. Wisleceny remembers that in 1943 he negotiated with Endre Steiner, as representative of the Jewish Rescue Committee, Bratislava, about the emigration of 5,000 children from Eastern Europe to Palestine against the payment of a ransom sum. The children, in fact, were brought to Theresienstadt, from where they were supposed to proceed to Palestine. Under pressure of the Mufti, Himmler prohibited the execution of this plan and all the children were sent to Auschwitz.

On the question of the interrogator: "And what happened to them there?" Wisleceny replied: "Das uebliche" (the usual thing).

From former information in the possession of the interrogator, it was known that these children were gassed on Yom-Kippur eve, 1943.

"At this stage of the interrogation the interrogator showed Wisleceny the Steiner affidavit, which deals with statements made by Wisleceny in 1943 to Steiner concerning the role of the Mufti as instigator of the extermination of the Jews. After careful reading, Wisleceny confirmed the contents of this affidavit."

In Germany, I saw the agreement signed by the Nazi Government with the representative of the Grand Mufti one day before V-E Day, in which huge sums of money were paid to the Grand Mufti for his activities and for his promise to lead an Arab revolt again the "common enemy."

When, therefore, the Palestinian Jews saw the return of Jamal Husseini, the cousin of the Grand Mufti, from his exile in Eritrea to Jerusalem, they were confirmed in their opinion that Britain did not intend to reverse the White Paper policy.

Much has been said of the so-called secret Jewish army otherwise known as the Haganah. The Haganah means "self-defense" developed in the days of Turkish rule, and consisted then of armed watchmen who

protected Jewish settlements. Today, it is completely organized under a central control and with subsidiary commands in three branches, each of which includes women.

There is a static force composed of settlers and townsfolk, with an estimated military strength of 40,000.There is a field army based on the Jewish settlement police and trained in more mobile operations, with an estimated strength of 169,000. There is a full-time force called "Palmacht" permanently mobilized and provided with transport, with an estimated peace establishment of 2,000 and a war establishment of 6,000.

The Haganah has been procuring arms over a period of years. Vast quantities have been obtained from the residue of campaigns in the Middle East. Stores of weapons are kept concealed in especially constructed caches in settlements and towns.

Apart from the Haganah, two other armed organizations exist. One is the Irgun Zvei Leumi, which was formed in 1935,and the other is the Stern group. The Irgun operates under its own secret command, mainly in sabotage and terrorism against the mandatory. Its strength is estimated at 3,000 to 5,000. The Stern group, which engages in acts of terrorism, is said to number between 200 and 300.

I had the opportunity of seeing some of the members of the so-called illegal armies of Palestine. They are idealistic young men and women, either in their teens or early twenties, who see no way out of the present impasse, no way to convince Britain of the justice of their cause except by force. They might properly be called the Sinn Feiners of the Jewish resistance movement.

While this force is unquestionably the best organized and disciplined force in the Middle East, and could easily take over all of Palestine if the British Army should withdraw, it must never be forgotten that with the outbreak of the second world war the entire Jewish community of Palestine set aside their differences with Britain, offered and gave their whole-hearted support to defeat of the Nazis.

Even extreme Zionists gave up their campaign of violence. The Jewish Agency of Palestine offered its services in recruitment of men for recognized Jewish units to serve in Palestine. When this offer was refused, the Jewish Agency proceeded to organize recruitment of Jews in response to calls from the Army, Air Force, and Navy.

According to official figures of the Palestine Government, Jewish recruitment in Palestine for all types of military service reached a total of 27,028. On the other hand, the Arab community in Palestine showed itself largely indifferent to the outcome of the war, and out of a population twice as large as that of the Jews, only 12,445 persons were recruited for military service--a figure less than half of the Jewish total.

The flight of the Mufti, Haj Amin el Husseini, to Italy and Germany and his active support of the Axis did not lose him his following and he is possibly the most popular Arab leader in Palestine today.

We were told by the highest British military authorities that it would be quite impossible to disarm the Haganah. And there it was the unanimous opinion of the committee that the causes for the Jews taking up arms should be removed as the best way of bringing about peace and quiet in the Holy Land.

In short, the Jews of Palestine know that any surrender of arms at this time would be to invite Arab acts of terrorism such as existed prior to the 1939 White Paper.Faced once again with the danger of extermination,they are determined to go down fighting. It is futile for Prime Minister Attlee to urge that they do so. The fact is, they will not.

Every member of the Anglo-American Committee of Inquiry came to the same conclusion--that the Jews of Palestine who are organized in the Haganah will defend, if necessary, by force, their rights under the mandate of which they were deprived by the White Paper.

Any attempt to disarm or disband the Haganah now would involve a large scale military operation, not only against the small terrorist Stern group but against the entire Jewish population of Palestine. As pointed out by Mr. Crossman, one of our British colleagues, only last week, not even the Germans could defeat the Maquis of France when the people were solidly behind them, and justice was on their side. That is the situation in Palestine today.

SHORT MINUTES OF MEETING HELD AT 12.0 noon on 18th April,1946.

PRESENT:
Mr. B. Locker
Mr. H. Sacher
Mr. J. Linton
Mr. J. Hodess
Mr. L. Bakstansky
Mr. S. Howson

Mr. Locker welcomed Mr. Sacher on his return from Palestine.

The Meeting was devoted to questions put to Mr. Sacher.

Mr. Linton asked if there was unanimity in the Jewish Agency regarding the presentation of the Jewish case.

Mr. Sacher replied that the only differences of importance were regarding appearances before the Committee. There was not much discussion regarding the Memorandum, which was prepared, considered and then revised. Dr. Weizmann's prepared statement was somewhat criticised as being obscure on political demands, and there was also some criticism over his dealing with the question of the 100,000. There was no criticism either in the Yishuv or the Executive, over the actual way the case was presented before the Committee.

Mr. Sacher's own view was that the Yishuv might accept a reasonable partition.

Mr. Locker asked if one could speak of the Yishuv as a whole in this matter, in view of the strongly expressed opposition of the Hashomer Hatzeir, Sia Beth, etc.

Mr. Sacher in replying said that in his own view the general impression was that partition was the best of possible alternatives and would be accepted. He t ought that if the British returned to pre-White Paper policy, i.e. with immigration based on absorptive capacity and with no land restrictions, that might satisfy the Yishuv. The same would be true of a reasonable partition or a bi-national state - anything which allows expansion without artifical restrictions. The Arabs regard Magnes as the most dangerous of their opponents.

Mr. Sacher thought that British policy in the Middle East is more fluid than is generally recognised. He was told by one non-Jewish visitor that a number of people in the Administration were thinking that Britain might quit Palestine.

Their interests in India seem to be growing less. Oil is not necessarily of long range importance in view of alternatives and developments in the air are affecting problems of imperial communications. Mr. Sacher could foresee the growth in the next decade of a school of thought asking for the evacuation of the whole of the Middle East. Nevertheless Mr. Bevin had hitherto followed the traditional policy.

Mr. Linton raised the question of the military bases in the South. Mr. Sacher replied that too much importance should not be attached to this as the military were still thinking along traditional lines, and if they changed their minds would be ready, as in the past, to cut their losses.

Mr. Hodess asked about Transjordan. Mr. Sacher replied that the British were still thinking along traditional lines, namely the maintenance of imperial lines of communication to India and Australia. This of course coloured the attitude to Russia.

Mr. Linton enquired about the rumoured secret memoranda of the Government to the Committee, in particular that of Mr. Jardine re J.D.A., and the suggestion that the Jewish Agency, the Jewish school system and the three official languages had hindered the Administration from carrying out the Mandate.

Mr. Sacher understood that Mr. Shaw had told the Committee that there were only two practical alternatives, the creation of a Jewish State or the suppression of the Jewish Agency. Mr. Sacher had written a leader for the Palestine Post dealing with the suppression of the Agency but it had been suppressed by the censor.

With regard to Mr. Jardine, he was unfriendly and not very competent. The Government's two volumes were prepared hastily and had many mistakes. He had heard that Mr. Shaw had disclaimed responsibility. The tendency of the Memorandum was (a) to suggest that there was an irreconcilable conflict and (b) to minimise Jewish hopes of there being any absorptive capacity in the country. It is possible that these memoranda did not make much impression on the Committee.

In reply to Mr. Bakstansky, Mr. Sacher stated that there was a feeling that the Committee is not interested in the past, in the Balfour Declaration or the Mandate. For them there is only the problem of to-day, and they approach it as though they have a free hand. It was difficult to make Judge Hutcheson understand

the existence of the Jewish Nation or Jewish problem. He is solely interested inthe humanitarian aspect of the Displaced Persons.

In reply to questions regarding the boycott, Mr. Sacher regarded the condition of Jewish industry as very difficult. Margins of profit and wages were indefensable. Everyone recognises that the situation cannot last and that the house must be set in order in two years, but there was no one to take action. The cost of living is rising, and nothing is being done about it. There was insufficient import of foreign goods but there are faint beginnings. The efficiency of production and labour is low. Cost of food was very high. Everything was on an artificial basis and this was very critical as the future of Immigration was bound up with the development of industry in Palestine. Not all the blame could be laid on the Government which was in a difficult situation and frequently receives conflicting advice from different Jewish interests. There was a shortage of raw materials and uncertainty regarding future deliveries. The Government's view is that the COL Index, now at 250, must be brought down to 150.

The boycott was effective, and stories to the contrary were exaggerated. Similarly cheap cotton was not yet available from England. On the positive side, the Jewish manufacturers have considerable financial reserves, enormous ingenuity and courage. The Arabs had also made a lot of money , and they were prepared to pay higher price than Jews for land.

The statements of the Maronites and Assyrians worried the Arabs, but it was not known what influence they will have on the Committee. The leader of the Arabs was the Mufti, and differences among the Arabs are purely personal.

Mr. Sacher was of opinion that ultimately the Arabs would bow to any solution acceptable to the Jews.

The meeting terminated at 1.15.

OVERSEAS NEWS AGENCY 101 PARK AVENUE NEW YORK 17, NEW YORK
May 18, 1946

PERSONAL AND CIVIL LIBERTIES DO NOT
EXIST IN PALESTINE "POLICE STATE."

By BARTLEY C. CRUM

(This is the second of two articles by Mr. Crum, well-known San Francisco lawyer, who served as a member of the Anglo-American Committee of Inquiry on Palestine.)

Palestine is a Police State. In Palestine, with a total population of 1,800,000, there is a police and prison establishment of over 15,000 persons, exclusive of supernumary police. These police are armed; they are conspicuous everywhere.

Throughout Palestine, there are over 60 substantially-built police barracks. All of them are capable of being defended as forts. There is a military force stationed in Palestine which is the equivalent of two and a half divisions. In addition, there are a number of Air Force units and also certain Naval forces engaged in coastal patrol and other duties.

The amount spent on policing Palestine is staggering. For example, in 1944 and 1945 over 4,600,000 Palestinian Pounds ($185,000,000) were spent by the government on "law and order." This is against a figure of 5,600,000 Palestinian Pounds spent on all other governmental services. In other words, almost half of the entire Palestine Budget is spent on "public security."

The liberty of the individual in Palestine is severely restricted. No one is allowed to go outside of the cities at night without a curfew paper. All roads are patrolled by tanks. We ourselves were accompanied on many of our trips with armored cars, going ahead to search out land mines.

The new city of Jerusalem resembles a city in a state of siege. Barbed wire is everywhere. Police tanks patrol its thoroughfares. On the roof of the King David Hotel stand men armed with machine guns.

The secret Palestinian police is constantly on the alert; the press of Palestine is censored. The editor of the Palestine Post, the only English language daily in Jerusalem, is forced to submit every night galley proofs of all articles appearing the following day, to the Palestinian

Government censor. For example, the name of the Grand Mufti cannot be mentioned in the Palestine Post unless it is used in some official communication such as a debate in the House of Commons.

Men and women are subject to arrest on suspicion. Concentration camps abound throughout the country. Hundreds of Jews merely suspected of "knowledge of terroristic activities" can be jailed at the will of the Government. For all practical purposes, the writ of habeas corpus does not exist. Orders of detention may be issued against any citizen, and these orders are not reviewed by any court of law. Late in December, 1945, the number of Jews held in detention without formal charge stood at 554. In Bethlehem, there are women who have been under detention for several years merely because their husbands are suspected of being "terrorists."

The fact is that the High Commission of Palestine has power to deport detained persons, if he so desires, and it was exercised by him in 1944 to deport 251 Jews to Eritrea. They may or may not be guilty of any offense. In September, 1945, he used the same power to deport an additional 55 Jews to the same destination

In addition, the Palestinian authorities have wide powers of searcl and entrance without warrant. Searches may even be made in the absence o: the owner or occupier provided the "Mukhtar" of the area or two responsible citizens are present.

The military courts in Palestine possess considerable jurisdiction, and on offenses which we would regard as negligible, can impose the death sentence. Even worse, the principle of group responsibility has been extended in Palestine, and the Palestinian authorities are empowered to impose collective fines on a community. In addition, the regulations under which the present Government of Palestine operates provide for the forfeiture of the property of any person who, "in the considered opinion of the high commissioner, has committed or abetted the commission" in certain specified offenses.

In short, in Palestine today the people live under a complete Police State, in which personal and civil liberties no longer exist.

It seemed clear to us that public order and tranquillity could not be restored to Palestine if the policy laid down in the White Paper of 1939 were not reversed, for, since the time of the White Paper, the Jewish citizens of Palestine have been at loggerheads with the mandatory power of Britain. Since they have a cause in which they desperately and

devoutly believe, all of the reprisals of the Government have been powerless to prevent outrages and acts of terrorism.

In spite of all of the repressive acts of the Mandatory, in spite of the censorship, in spite of the present denial of liberties freely granted in all democracies to everyone, Palestinian Jewry has stood firm. On all sides and from every available source, we heard the same story -- repressive measures could not extinguish the passionate desire of Palestinian Jewry to see the dream of the National Home fulfilled.

It was for that reason that we urged immediate abrogation of the White Paper of 1939, because with its recision we believed it would be possible for the Government of Palestine to reduce its armed forces by at least one-third, to transform the police barracks into public schools and hospitals, to reconvert the tanks into bulldozers, and to bring Arab and Jew together.

It was unmistakably clear to us that Arab and Jew can and do work side by side in the great new industries of Palestine, that they can and do live peacefully on their adjoining hillside farms.

A disastrous mistake was made by the Mandatory through its adoption of the White Paper of 1939 because it did not meet the wishes of the overwhelming masses of the people of Palestine. It merely entrenched in power the greedy effendis, who for almost 700 years, have lived off the backs of the poor and oppressed in the Holy Land.

****

OVERSEAS NEWS AGENCY 101 PARK AVENUE NEW YORK 17, NEW YORK

--London Letter--

BRITAIN FACES TEST ON PALESTINE. . . . . BY HAROLD J. LASKI

(Prof. Laski is chairman of the executive of the British Labor Party.)

LONDON (ONA--By Wireless)--If the report of the Anglo-American Commission is fulfilled in the same spirit as that in which it has been written, it may end that ugly and bitter period in the history of Palestine. No doubt it is a mediating report. It cannot satisfy the Arabs who had hoped to see present proportions stabilized for all times and it cannot satisfy the Jews who had hoped to establish their case for a Jewish State. But it will impress the reader who is anxious that justice be done between the two contending parties that a genuinely honest attempt has been made to tackle a complicated problem with honesty and courage.

The final point on which all attention will be fixed is the pivotal recommendation that a hundred thousand Jewish refugees now in camps for displaced persons should have access as rapidly as possible to Palestine. The Commission has seen their agony at first hand. It insists that they have nowhere else to go. It makes it clear that their claim to a home in Palestine is unanswerable. Let us be quite clear that this recommendation is a crucial test of the bona fides of the British government in relation to the future of the Jews. It is an unconditional recommendation.

It stands quite apart from the rest of the report. It is based on considerations of mercy and justice that no government and especially no Labor government can possibly neglect. In the light of long years of quite specific pledges about Palestine, quite specifically on behalf of a unanimous executive committee just before the general elections and endorsed equally unanimously by the annual conference of the Labor Party at Blackpool a year ago, a failure to meet this test would be a grave stain on its honor.

Cabinet ministers of the highest rank are bound to this pledge. The measure of their sincerity will be judged by the way they handle this recommendation. Here I think one must be quite frank. There is no possible doubt about its intentions; it called for their transportation to Palestine without any more delay than organization makes inevitable.

It is not, alas, clear that Prime Minister Clement Attlee, if his statement in the House of Commons is his final word,has accepted the recommendation in this spirit. He has said that the report must be read as a whole. He has, therefore, made the entrance of a hundred thousand Jewish refugees dependent upon three conditions. The Jewish Agency must resume collaboration with the Palestinian administration. It must give all aid in disarming the Jewish "secret army," the Hagana. It must cooperate in ending the ugly terrorism of the Stern group.

When these three conditions are fulfilled, the British government will turn to carry out the recommendation of the commission about Jewish refugees. I deeply regret that Mr. Attlee has set conditions for the fulfillment of this pledge. It is quite obvious that Mr. Attlee is making the future of these hapless and homeless refugees dependent upon the decisions of a body they cannot control.

He, in fact, would hold the refugees as hostages for the good conduct, as the British commander-in-chief judges this conduct, of the Palestinian Jews. I do not speak without knowledge when I say that all issues between the Jewish Agency and the British Government could have been freely discussed and, I think, honorably settled if there had been a forthright and magnanimous acceptance of the obligation to do what is unanimously recommended.

Mr. Attlee's statement shatters--I hope only temporarily--the hope of a new climate of action. It makes completely indefinite what was previously definite. If Mr. Attlee does not know, even if the Colonial Office does not know, that the Jewish Agency,first, has no atom of influence on the Stern group and, second, if he could not conceivably have persuaded the Jews in Palestine to give up their arms without a specific pledge by the British government to facilitate the swift entry of the hundred thousand into Palestine, the administration in that country could have told him that this was in fact the case.

In the light of the White Paper in 1939--abrogation of which the commission indirectly but effectively recommends--everyone knows that Jewish trust in the goodwill of the British officials in Palestine is at a low ebb. Mr. Attlee had--he still has--a supreme chance to rebuild that trust. But there is no better way to destroy it and no better way to convince the refugees that they have no hope than to approach this pivotal recommendation as Mr. Attlee has done.

This was one issue that called for the great gesture, the generous heart, and the imaginative mind. I can see how instantly David Lloyd George or Winston Churchill would have answered the call. I hope that Mr. Attlee and his colleagues will think a second time before they decide to break in pieces a hundred thousand people who have lived for long and grim years in the valley of the shadow of death.

I hope they will remember what Edmund Burke meant when he said that great empires and little minds go ill together. There is one other aspect of Mr. Attlee's statement on which it is important to comment. He quite fairly emphasized that the acceptance of the report would carry with it new and big obligation, both financial and military (and I think administrative also) and he asked for American cooperation in carrying them out.

In my own opinion, he is fully entitled to do so. It is inequitable to add to the heavy burden which Great Britain must carry in Palestine--at least until the terms of the mandate are reviewed by the United Nations--on the basis upon which the responsibility and cost are Britain's and the advice and criticism are America's. It will not be easy to implement the report in the face of strong Arab opposition.

There will be a big strike. There may be much more than a strike. It is only fair that the Arabs should see clearly that behind the new regime suggested by the report there is not only the full weight of British influence but the full weight of American influence also.

This is not only a question of finance, though finance is important. It is not only a question of American engineers to help in planning a T.V.A. (Tennessee Valley Authority) for Palestine. It is not only a question of help from American administrators in shaping high policy and applying it on the spot at every level, from the daily work of the police to the executive adviser in the staff of the High Commissioner. It is also a question of troops.

I think myself that even token forces of American troops like a brigade would be important. But if the military burden were shared by the two nations until the new regime had become a settled part of the Middle Eastern landscape, in equal proportions, the effect would be decisive.

This is one of those critical moments when America ought to move from the plane of deep feelings to responsible thinking. We now know what a responsible group of American citizens think it right to do. The next step is for the American government to prove that things like Congressional resolutions are more than empty words.

מפלגת פועלי ארץ-ישראל
המרכז

בתשובה נא להזכיר
מס' 1696

Tel-Aviv, 26.4.1946 תל-אביב,
P. O. B. 36 ת. ד. 36
TEL. 4668, 5774 טל. 4668, 5774

לח' אליהו אפשטיין
ואשינגטון
ח.י.

אנו מאשרים את קבלת מכתבך מ-20/2.
אתה מקבל מאתנו את החומר שלנו בזכות שליחותך הכללית בתנועה כחבר מפלגתנו. ומה עוד כשאתה משלב לעבודתך, בשליחותך המיוחדת – גם פעולה בקרב "החלוץ" והמפלגה. נודה לך מאוד אם תוכל מזמן לזמן לכתוב לנו על עבודתך.

היום שלחנו לכם בדאר האויר באופן קולקטיבי לידו של הח' שינד את "ידיעות המרכז" מס. 182 ואת האגרת לשליחים כ"ב. הואיל ואת מכתבך אתה כותב מושינגטון, אנו מצרפים לך – לשם בטחון יתר – למכתבנו זה לפי כתובתך הושינגטונית את החומר הנ"ל. כתוב לנו בבקשה לפי איזה כתובת עלינו להמציא לך להבא את החומר.

בברכת חברים

ר"ב: א. ידיעות המרכז
ב. אגרת לשליחים

מפלגת פועלי ארץ-ישראל
המרכז
המחלקה לעניני הגולה ו"החלוץ".

תל-אביב, 10.4.1946.

אגרת לשליחים כ"ב

שאלת ההתכוננות לקונגרס במועצת המפלגה

על סדר היום של מועצת המפלגה שנתקיימה בימים 1–2 באפריל עמדו שתי שאלות: א) התכוננותנו לקראת ועידת המפלגה ; ב) התכוננותנו לקראת הקונגרס הציוני

גם הח' י. קוסוי בפתיחתו וגם הח' ד. בן-גוריון בהרצאתו בערב הפתיחה נגעו בשתי השאלות. ובעקבותיהם הלכו כמעט כל 31 החברים שהשתתפו בויכוחים, שקבעו עמדה בשתי השאלות גם יחד. אבל יש להגיד, כי אם בשאלת ההליכה לקונגרס מיצו את השאלה כל צרכה, ו-19 הנואמים שהיו רשומים עוד, ושלא באו לידי ביטוי, לא היו יכולים לחדש הרבה, הרי הדברים בשאלת ועידת המפלגה נשארו לזקים ולא בוררו די הצורך.

בסקירה זו נסתפק רק בבירורים שהי' בשאלות ההתכוננות לקונגרס, ואנו תקוה כי עד ועידת המפלגה עוד נמציא לכם חומר שיתן לכם מושג על הבעיות המעסיקות את המפלגה לקראת ועידתה.

הפעם נמסור רק את תמצית הדברים, מבלי לציין את אומרם.

ולהבנת הדברים, קצת אינפורמציה שהושמעה במועצה בהמשך הבירורים.

לפני כמה זמן התקיימה ישיבת מזכירות המפלגה בהשתתפות חברינו באיחוד העולמי וכמה שליחים שחזרו בזמן האחרון מחוץ-לארץ, ובתוכם הח"ח י. מרמינסקי וברוך צוקרמן. ברוב דעות גדול סוכם כי המפלגה מציעה רשימה משותפת של פועלי ארץ ישראל על יסוד תכנית משותפת. דובר גם על הדרישה מאלה המשתתפים ברשימה המאוחדת להתחייב לבחור בחברינו שיוצעו להנהלה הציונית, שלא ישנה המקרה שחברי "השומר-הצעיר" הצביעו בעד וייצמן ואוסישקין ולא הצביעו בעד חברינו. באותה ישיבה הוחלט להזמין את המפלגות של א"י העובדת לישיבה משותפת. קרה שבאותו זמן החליטו גם "השומר-הצעיר" והתנועה לאחדות העבודה על פגישה משותפת, וההזמנות נצטלבו.

הישיבה של באי-כוח 3 המפלגות נתקיימה ב-20 במרץ. הח' בן-גוריון מסר בישיבה את דרישות מרכז המפלגה לתכנית משותפת: ציונות חלוצית, מאבק להשגת זכיותינו ומלחמה למדינה יהודית, וכן בענין הבחירות להנהלה הציונית. הח' ציזלינג הודיע בשם התנועה לאחדות העבודה שהתכנית הזאת אינה מספיקה. הוא דרש הוספות כגון הכרזת מלחמה על שלמות ארץ-ישראל ועוד ועוד סעיפים. ואשר לענין המדינה היהודית – דין החלטות מועצות ההסתדרות, שניתנו כהוראה למשלחת שנסעה לקונגרס העבודה הבין-לאומי בלונדון. בעיקר עמד על התביעה

לתת חופש למיעוטים להגדיר עמדתם בתוך הפרוגרמה לקראת הבחירות.

באי-כוח "השומר-הצעיר" הביעו עמדה מיובית להופעה משותפת, אלא דרשו שתנתן להם חופש להגדרה עצמית. בהמשך המשא-ומתן נשאלו כיצד הם מתארים לעצמם את החופש להגדרה עצמית: האם יגבלו את עמדתם לשאלת המדינה רק בפנים, וכלפי קהל הבוחרים יופיעו במצע אחד, או שהדרישה היא להופיע גם כלפי הבוחרים/ היהודיה. הח' חזן ענה שבאם לא תנתן להם האפשרות להכריז על עמדתם בראש גלי הם לא יוכלו להופיע ברשימה מאוחדת. על שאלה נוספה של בן דורי: מה העמדה בנוגע לחלוקה, ניתנה תשובה ברורה ע"י הח' בן-גוריון, שיהיה בזה משום נזק פוליטי אם יתחילו עתה בויכוח בשאלת החלוקה.

סוכם, שהמפלגות תבאנה את השאלה לדיון במרכזיהן.

ימים מספר לפני כינוס המועצה הזמין הח' בן-גוריון את החברים מ. יערי וחזן לשיחה. הוא העמיד לפניהם שתי שאלות: א) איחוד המפלגות ב) ההליכה המשותפת לקונגרס. בשאלה הראשונה, הסבירו שהם להלכה בעד האיחוד, אבל הענין איננו אקטואלי ובעצם איננו בא בחשבון. ואשר לבחירות לקונגרס - הודיע יערי שהוא מדבר רק בשמו ובשם חזן ואיננו בטוח אם חבריהם יתמכו בעמדתם. אבל גם הוא וגם חזן מוכנים להסכים לרשימה מאוחדת לקונגרס שבמצעה תוכרז סיסמת המדינה היהודית, או הנוסח של מועצת ההסתדרות שנתנה הוראות למשלחת לקונגרס הלונדוני, אבל שיאפשרו ל"השומר הצעיר" להופיע במצע שלו - מדינה דו לאומית. הח' בן-גוריון הציע להם לא להסתלק מעמדתם ולא להכיר במדינה יהודית, אלא להפסיק את התנגדותם למדינה היהודית בשעת הבחירות ובקונגרס עצמו. חזן ויערי הודיעו שלא יוכלו ללכת ברשימה מאוחדת אם לא תמלא דרישתם - להופיע במצע שלהם - מדינה דו-לאומית, אם כי הרשימה המאוחדת תדגול במדינה יהודית, הם יוסיפו להלחם נגד רעיון המדינה היהודית. ושוב הודיעו שאינם בטוחים אם חבריהם יקבלו את הדבר בענין הרשימה המאוחדת, כאשר הסכימו הם. הח' בן-גוריון הודיע שהוא יתנגד במפלגה לקבלת ההצעה הזאת, בין טעמים אחרים להתנגדותו הוא מנה גם את זה, כי אצל הפועלים יתקבל רושם שלמען זכייה במנדטים נוספים מסתלקים גם אנו וגם "השומר-הצעיר" מדברים שלחמו עליהם, ויחשבו שהויכוח במשך שנים היה לא רציני, ולכן הדבר איננו הוגן ואיננו טוב מבחינה חינוכית.

על הפגישה עם יערי וחזן מסר הח' בן-גוריון בהמשך הויכוח במועצה. בסוף דבריו הוא אמר: "בדור שיכולה וצריכה להיות רשימה משותפת של שלוש המפלגות: מפלגת פועלי א"י, התנועה לאחדות העבודה ופועלי ציון שמאל".

<u>הויכוח במועצה</u>

ההרצאה של הח' בן-גוריון התקיימה באמפיתיאטרון, בפני אלפי חברים שמילאו את האולם עד אפס מקום. דבריו נתפרסמו ב"הפועל הצעיר".

דברי הויכוח נפתחו בנאומיהם של החברים שפרינצק וקפלן שהתנגדו לעמדתו של בן-גוריון. רק חלק מהמתוכחים תמך בעמדתם של שפרינצק וקפלן, הרוב - בהצעת בן-גוריון.

<u>אלה שחלקו על עמדתו של בן-גוריון נימקו כך:</u>

– – – אשר לחלוציות – בכל זרמי תנועת הפועלים לית מאן דפליג עליה. וסעיף זה – אין עליו ויכוח. ובנוגע <u>למאבק</u> – הרי גם בזה הויכוח הוא אינו על עצם המאבק, אלא בשאלת "במה מדליקין", על "מדליקין" יש הסכם גמור. גם בענין הדרישה למדינה יהודית – מה יש להגיד במלחמת הבחירות דלא הוגד קודם? בהופעה לפני ועדת הבחירות היה ווטום עממי בשאלת המדינה והוא נקבע כמסמרות במוחות הגויים וכן במוחות יהודים רבים. כל הנציגות היהודית – הסוכנות, ההסתדרות, "אגודת ישראל" דיברו על כך, ואף מגנס דיבר על זאת בפרץ נימוסי ובקול דממה דקה. הדרישה נשמעה גם בושינגטון, בווריה, לונדון, פריס, איטליה ופולין. האם בהופעה של רשימה מאוחדת הדוגלת כולה במדינה יהודית, יש משום טישטוש, אם גם יהיה חלק שיודיע כי יש לו מחשבה מיוחדת, ובכל זאת יצביע בעד הרשימה? מה הסכנה בדבר?

אין להניח שבקונגרס תעמוד להצבעה שאלת המדינה היהודית. בשאלה זו – הצביעו כבר. בקונגרס תעמודנה להצבעה שאלות אחרות. אין רע אם נאפשר לחבר שהוא בעד דו-לאומיות לא להצביע בשאלת המדינה ולהמנע. המותר לנו למנוע הופעה כללית של הפועלים ע"י הדרישות שאנו מציבים?

אומרים שאם גם יופיעו ברשימות מיוחדות, הרי יתלכדו כולם כשיצוף איזה ענין הנוגע לכל המעמד. אבל מי ערב לדבר כי אמנם יתלכדו? הנה התנועה לאחדות העבודה, מתברר יותר ויותר שאין הבדלים בינה ומפלגתנו, אבל המסגרת הנפרדת מביאה לידי כך שאפילו בדברים שהיא מצביעה אתנו יחד, הרי ההנמקות שלה הן לעתים כעצם בגרון. אם לא יהיה מאמץ מכסימלי להופיע יחד, מה תהא התמורה של מלחמת הבחירות, ולא רק בארץ ישראל, אלא במחנות, גם את השם "נוחם" אפשר לפרש "נוער חלוצי מאוחד" וגם "נוער חלוצי מפורד". חודש יוני, חודש הבחירות, יהיה תשעה באב ארוך, כי אין אלה בחירות רגילות לועידת ההסתדרות או לכנסת ישראל, אלא לקונגרס ציוני ראשון שלאחר המלחמה, יהא זה בזיונום.

אם נופיע יחד הרי גם ההתנגדות למדינה יהודית תהיה זהירה ואחראית, אבל אם נופיע נבדלים – הרי תקום סערת ויכוח בשאלת המדינה. והאם אנו מעונינים בכך לאחר הופעתנו לפני ועדת החקירה? פחות מהכל יכולה להעסיקנו שאלת התפרון. יש לדאוג קודם ל"מדינה בדרך" – להסתדרות. התנועה שהצילה פעם את הציונות מאסון "אוגנדה" ונתנה את העליה השניה – עליה להציל עתה את העם לאחר מלחמת העולם השניה. לקחנו את לב העם במשך כל השנים בחלוציותנו ובתפיסתנו המוסרית, ובזאת עלינו להופיע גם הפעם.

מפלגתנו יכולה לקנות את הולמה בהשלטתה את נוסח המדינה היהודית על תנועת העבודה הציונית בארץ ובגולה, ובהביאה את החולקים על כך לידי <u>גילוי דעתם</u> בלבד, אבל לא לידי <u>גילוי מלחמתם</u>. זו תהא מתנה היסטורית של מפלגתנו אם תדע למצות את מכסימום היכולת לשם ריכוז כל חברי ההסתדרות ברשימה אחת. ו

והסיכום: המצביע בעד הרשימה המאוחדת, הריהו מצביע בעד מדינה יהודית, גם כשאינו בעד מדינה יהודית, אלה שהם בעד מדינה דו-לאומית יחוו אמנם את דעתם, אבל נגביל אותם: הם לא יהיו רשאים להלחם או להצביע בשום הזדמנות נגד המדינה היהודית, כן נתבע שהם <u>יצביעו</u> בעד מועמדי הרוב להנהלת הסוכנות.

– – – חשיבות מיוחדת להופעה משותפת בארץ, אבל משנה חשיבות להופעה בחוץ-לארץ. ואם גם הדבר לא יצליח בארץ, יהיה צורך לתת חופש למפלגות בחוץ-לארץ להחליט להופיע במשותף, באם ימצאו את הדבר לנחוץ, בהופעה משותפת לשוש גם אם "השומר הצעיר" יודיע ברבים על עמדתו בשאלת המדינה, והוא נכנע לדעת הרוב.

ואשר לשלוש הסיסמאות שהשמיע בן-גוריון לקראת הבחירות:

<u>המאבק</u> (1) – טרם סוכם גם בתוך המפלגה על הדרך, ועוד נברר את השאלה

חלוציות - ודאי היא מקובלת על כולנו ואין לערער על כך, אבל עתה, בשנת 1946- יש הדושם שאנו חוזרים על סיגרה מבלי לנסות לבדוק מה התוכן האמתי שאנו רוצים להכניס בה. הדברים אמורים לא בהכרזות בקונגרס ובתוכו - החלוציות היא תורת חיים לנו - אלא בפעולות היום-יומיות. כאן נשקפות לנו סכנות, לא פחות מהסכנות הפוליטיות, בכל דרך של פתרון שאלת ארץ-ישראל: גם בתנאי ה"מאבק" וגם בתנאי ה"בנין". אין זה איפוא, ענין להצבעה בבחירות, אלא פעולה יום-יומית, ועל כן אין זה שייך לענין רשימה מאוחדת או נפרדת. בעבודה המעשית יש ובשעה שאנו מדברים על "חיים חדשים" ועל חלוציות, הרינו, בבררנו שאלות כלכליות וחברתיות, דוחפים אחרי גדולות, ואומרים: עלינו לרכוש את אמון הפועלים, אבל אין די בכך. עלינו לרכוש גם חלקים אחרים. וזה לא יתכן מבלי שנמלא כמה דרישות מהם. השאלה היא, איפוא, עמוקה וקשה. אין גם לאמר שהניגוד בין חלוציות ופילנטרופיה הוא היחיד בתנועה הציונית. יש עוד הרבה ניגודים אחרים. יש סכנה רבה בפירוד בארץ המתגבר גם ע"י הרדיפה אחרי קולות והמלחמה עליהם.

וסיסמת המדינה העברית - אין יודע כיצד יתפתחו הדברים להבא. בן-גוריון דיבר על 2 אפשרויות ואחת מהן, שנכנס למאבק קשה שלא יגמר בקונגרס הזה. המאבק יהיה מר מאוד ומסובך, ואז הרי ניסוח ההחלטה על מדינה יהודית לא יתפוס מקום גדול אצלנו. אבל מי זה אומר שיש רק שתי אפשרויות? הרי תתכן גם אפשרות של חצי פתרון. - שתנתנה לנו תנאים שיקלו עלינו במקצת על פעולתנו, אבל שיהיו רחוקים מאוד מפתרון שאלותינו. ולא נדבר כאן על הרצוי והבלתי-רצוי לנו, אלא על האפשרויות הצפויות לנו ועלינו לנתח את הדברים באכזריות כלפי עצמנו.

אפשר, כמובן להאמין בנס שאם אנחנו עד הקונגרס ובקונגרס נלך בסיסמא אחת ויחידה: ארץ ישראל כמדינת יהודית, הרי זה ינתן לנו, אבל הרי יתכן שעוד לפני הבחירות לקונגרס נדע קצת יותר על מצבנו. אמנם, הדבר עוד לא יוכרע, כי לא יגמר בדו"ח של ועדת החקירה. יתכן שיהיו 2-3 דיונים והשבונות. אחר כך צריכות עוד הממשלות להחליט, ובודאי זה יגיע גם לאירגון האומות המאוחדות. הדרך ארוכה. אין לבנות על כך שנוכל להשפיע על פתרון שאלתנו על ידי קו פעולה זה או אחר בחדשים הקרובים.

ומה האפשרויות? - אפשר ויציעו לנו מדינה יהודית בחלק הארץ. נכון הדבר שכל ויכוח בתוכנו עתה על חלוקה עלול רק להזיק ולא להועיל, אבל הן יתכן שעוד לפני הקונגרס תצוף הצעה כזאת ואנו נצטרך לדון בה, ואז חילוקי הדעות לא יהיו בקו מדינה יהודית או לא מדינה יהודית. יש רבים שהם בעד מדינה יהודית אבל רק בכל ארץ-ישראל ובשום אופן לא בחלקה. החלוקה בתנועה תהיה איפוא לפי קוים אחרים והיא תהיה רצינית מאוד.

ויתכן שיציעו לנו "מנדט מחודש" שיבטיח לנו יכולת מסויימת של עליה והתישבות. אנחנו, אמנם, לא נחדל מתבוע מדינה יהודית. אבל עם כל האמירא שלנו שהמנדט פועל או אינו פועל, הרי מלחמתנו תהיה על הזכויות בגבולות המנדט. והאם בשטח זה ציבור הפועלים בארץ מפולג? אבל, נדמה, שהסיכוי הריאלי ביותר - "ספר לבן" מתוקן, ואז נעמוד כולנו לא בדאגה למדינה העברית אלא במאבק הקשה ביותר. אבל בהגזמה זאת של ערך ההכרזה על מדינה עברית אנו מקטינים את ערך יצירת הכוח הלוחם המלוכד.

כולי לשלוש הסיסמאות שהוכרז עליהם, אבל אני שוקל, מה עדיף; הופעה מפולגת או מאוחדת? לו היו דורשים ממני לוותר, תמורת ההופעה המאוחדת, על רעיון המדינה העבריה, לא הייתי מקבל את זה, אבל כלום נדרש הדבר הזה מאתנו? ובכן נעשה במלוא היכולת לשם הופעה מאוחדת.

בן גוריון אמר, כי המדינה היהודית לא תנתן לנו מבחוץ, יש להכין את העם ואת הפועל לכך. אבל במה נבדלנו מהרביזיוניסטים לפני שנים בתביעת מדינה עברית, האם לא בזאת שהם ראו את הדבר כענין של סיסמה שבריזים

עליה הסכם והערב, ואילו אנו ראינו את הדבר בעשיה מלמטה, כענין של חינוך המועל להיות אזרח המדינה, המוכן למלא חובות המוטלים עליו על ידה ו׳ ידע לחיות יחד. ההופעה המאוחדת והקמת תריס ליצר מלחמת האחים בינינו – דבר חיוני מאוד ויש לעשות עד קצה גבול האפשרות להגיע לכך.

לגולה-ההופעה המשותפת היא לא רק חשובה, אלא חיונית. חברינו באמריקה תובעים מאתנו לאפשר להם להופיע לא בשם המפלגה, אלא בשם רעיון העבודה. התביעה הזאת באה משם גם ע״י חברים שהגיעו משם וגם במלגרמות ששלחו לנו.

אין לשכוח שבעולם היהודי ירד כבוד תנועת הפועלים. ומדוד. בזמן שהציונות הכללית עושה את כל המאמצים להתאחד – הציונות העובדה עושה הכל להתפלג. ומכיון שמפלגות העבודה קרובות זו לזו, הרי למען הצדיק את הפירוד אין להם דרך אחרת אלא להשמיץ אחת את רעותה. אין צורך לכתוב נגדנו. מספיק למתנגדינו להביא את הציטטות מהדברים שמפלגה אחת כותבת על חברתה ולהגישן לציונים. "מלחמת קודש" זו בתוכנו, החשובה אולי, אבל המלווה הופעות טרק, מקשה מאוד על חברינו בגולה בהגנתם עלינו.

– בתוך הציונות באמריקה עלה בזמן האחרון כוח גדול, העלול במסיבות שונות להביא נזק לציונות בכלל ולתנועת הפועלים בפרט. האיש העומד בראש התנועה הציונית באמריקה אינו שונא פועלים, אבל אינו גם ידיד הפועלים. בענינים הקובעים את גורל התנועה הפועלים לא הוא יהיה הקובע. יהיו אחרים שיעמדו מאחוריו והוא יהיה להם לפה. השאלה: האם עלינו באמריקה להלחם על ציונות חלוצית או להלחם בינינו? אני מכיר ציונים רבים באמריקה, ואף בין חברינו שם, שאינם מכירים עד היום בצורך בתנועה חלוצית. 90% של יהודי אמריקה רואים במדינה יהודית, אבל איני יודע מה התוכן שהם מכניסים לזה, ועד כמה מגיעה אצלם הנכונות להקרבה נפשית לשם כך. אם לא נעזור לחברינו באמריקה להופיע במשותף לשם מלחמה על נפש התנועה – הרי צפוי לנו שם כשלון. באמריקה מחלקים כבר את הכסאות באכסקוטיבה, מתוך הכרה שלאחר האסון באירופה יעלה כוח אמריקה בקונגרס, גם באמריקה יודעים את החכמה של עשית בחירות, ובפרט כשיש אמביציה לכבוש את האכסקוטיבה. אהיה האחרון ללכת לאיחוד עם "השומר הצעיר", אבל יש הבדל בין הליכה לאיחוד עם זרם מסויים ובין הליכה משותפת להלחם על דבר מסויים. ההליכה המשותפת – הכרח במצב הקיים.

– כולנו מאוחדים ברצון ללכת במשותף לבחירות, בתנאי שתמצא נוסחה שלא תקפל את התביעה שלנו. ואם יש חלק המחפש דרך להסוות את עצמו – ניתן לו. אני בטוחה שגם "השומר הצעיר" רוצה במדינה עברית, אלא שנוח לו שאנו נהיה "שבט בריים" ואנו נדרוש אותה. משום כך הליכה נפרדת תהיה לרעתנו. היא תעורר אינסטינקטים המתפתחים ליצרים גדולים העלולים להזיק לפעלנו.

– ועדת החקירה עומדת כמעט בגמר עבודתה. איני חושב כי יש רבים המאמינים שאנו עומדים בפני הכרזה על מדינה יהודית. אנו עומדים בפני קשיים רבים וצפוי לנו מאבק קשה, והיה חשוב שאנו נתמסר במיוחד לדבר הזה.

השאלה אינה רק מה יהא מעמדנו בהסתדרות הציונית העולמית, אלא מה יהא עלמאות אלפי היהודים באירופה. מה נגיד להם? היהיה דברם הרב סילבר, או תנועת הפועלים?

הריני רוצה להזכיר את הקונגרס ב-1937, כשעמדנו לפני הצעת החלוקה של ארץ-ישראל. היו בינינו חלוקי דעות ובכל זאת הלכנו ברשימה מאוחדת, אף אפשרנו לחלקים מחברינו להפגש עם צירים ממפלגות אחרות והבהרים שלנו,

השמאליים כאילו, הלכו יחד עם אוסישקין נגד חבריהם למפלגה המסכימה לחלוקה. וכל זה מותר היה כשעמדנו בפני הכרעה גדולה, ולמה זה אסור כיום? השאלה: איך נופיע בפני תנועת הפועלים והדמוקרטיה העולמית? האם קרועים ומפולגים? הננו תנועה דמוקרטית ומותר שיהיה למיעוט דעה משלו.

רשימות מיוחדות פירושן, כי נבוא לפולין, הונגריה, גרמניה וצרפת ונעשה בשם ההכרה שלנו דברים נגד הכרת יהודיהן ונעמיק ביניהם את הפירוד. והרי על פעולה כזו רגזנו על "השומר הצעיר". האם מותר לנו להעמיס עלינו אחריות כזאת? בזמן שבמחנה הלא-פועלי חותרים לאיחודים, ואף הרביזיוניסטים נמצאים כבר בתוך המחנה, אין אנו יודעים להתגבר על פירודים ולהבין שלמען אחדותה של תנועת הפועלים יש גם להיות מוכנים לויתורים.

– נרמז כי אותם החברים שהם בעד הופעה משותפת, אחד הגורמים לרצונם זה הוא כאילו עמדתם בשאלת המאבק. אם זה הנימוק כלפי אלה, הרי אפשר להגיד באותה מידת ההגיון כלפי האחרים שהם נגד הופעה מיוחדת, שעמדתם בשאלת המאבק היא היא הקובעת את דעתם בשאלת ההופעה בבחירות. ומכיון שכך – הרי כל הנימוק מתבטל. אבל, במציאות – לא דובים ולא יער. אין כל קשר בין שתי השאלות.

אצלנו קוי התפתחות שונים מאשר אצל הגויים. דווקא בשעת עלית הריאקציה והפאשיזם בעולם קרה אצלנו הנס של כיבוש השלטון בציונות בידי הפועלים. עתה יש שנויי יסודי בעולם. כוחות השמאל עולים לשלטון ואילו אצלנו יש סכנה של ירידת כוח תנועת הפועלים בציונות. בתקופה ההיא היתה תנועת הפועלים הארץ-ישראלית בין היחידות המאוחדות, ואלה שקוראים להם בוהגנות היו מפוררים ומפוצלים לרסיסים. עתה אנו עומדים בפני שינוי המצב. תנועת הפועלים שלנו מפוצלת ואצל יריבינו, הלא-פועלים, יש תהליכים של איחוד וליכוד. היש בכוחנו לעצור אצלנו את תהליך הפירוד או ניתן לו להתפתח?

כמעט בטוח שמבחינת המספרים נהיה בקונגרס זה תלשים יותר מאשר בקונגרס הקודם. השאלה היא רק אם תהי זו רק בחינת ירידה או בחינת קטסטרופה שהיא עלולה להרוס את כוח ההשפעה הרוחני, המוסרי, הפוליטי והחלוצי של תנועת הפועלים בציונות. ואם כי התחרו כאן בדיבורים כי פרינציפים ומוכן מעניינים יותר ממנדטים, הרי אוסיף בלחש: גם מנדטים מעניינים אותנו.

אני רוצה לעשות בדיקה של סיכויינו בארצות. יש שלושה קונטיננטים: אמריקה, אירופה וארץ-ישראל. יש בי הרגשה שסיכויינו באמריקה אינם גדולים והציונים הכלליים והקשורים אתם יקבלו רוב גדול. אין זאת אומרת שלא נחוצה מידה מכסימלית של אקטיביות מצדנו, אבל הישגינו יכולים להיות שם רק בגבולות מצומצמים. אין צדק בזלזול הזה שמזלזלים באירופה. גם עתה קובעות ארץ ישראל ואירופה את מעמדה של תנועת הפועלים. שתי אלו יכולות ליצור משקל שכנגד לכוח הרב שנצטבר באמריקה. גם כיום יכולה אירופה להגיע ל-350-400 אלף שקל, ואלה ב-90% הם שוקלים בפועל. חשיבות יתרה לאירופה – בשל מצב היהודים בה. ויש לי הכרה ברורה ומוצקה שהופעת כמה רשימות פועלים מתנצחות – כשלון מוחלט לתנועת הפועלים בבחירות.

גם בארץ, מצבנו יהיה קשה יותר מאשר בבחירות לאסיפת הנבחרים. ההופעה המפוצלת תחייבנו לרכז את כוחנו בויכוח בינינו לבין עצמנו, בתוך תנועת הפועלים. ונדמה שמעמדה המוסרי של תנועת הפועלים מעורער במקצת בעם. אין המצב כמו שהיה לפני 10 שנים.

יש להגיד דברים כנים מתוך רצון להגיע לרשימה משותפת. אם יציעו להופיע בשני מצעים – לא נופיע יחד. אם יגידו: ויכוחים ואסיפות על דו-לאומיות ומדינה – בפירוש לא. אבל אם 80% - 85% שברשימה המשותפת הם מנאמני מדינת היהודים ומצעה כולל את התביעה למדינה יהודית, הרי אפשר להרשות למיעוט הקטן, שאינו מזדהה עם הרוב, שיביע את דעתו המיוחדת. ולא רק בפנים –

זה אבסורד, – אלא גם כלפי עם ועדה, וזה יכול להיות או לפני הבחירות או אחריהן. הדרך הזאת לא תהא בה משום פגיעה לא במלחמה למדינת יהודים ולא בערך הפוליטי של ההופעה. בכל אופן יש לנסות לבוא בהצעה כזאת ולהראות שאנו צעדנו עד הגבול האפשרי ברצוננו ללכת יחד.

– במשך היום פודק במקצת הנשק מעלי ואני בטוח כמעט שאני מגן על עמדה אבודה. אבל אינני בטוח, למרות כל הנסיונות לשכנע אותי, שאי אפשר לבוא לידי הסכם עם "השומר-הצעיר".

אנחנו כאן ודאי רשאים ויכולים לקבוע את עמדת מפלגתנו. אבל מי שמטפל יום-יום בעניינים של תנועתנו בגולה, אינו יכול לא לזכור מה נעשה עתה שם ומה הן דרישות חברינו שם.

אילו הייתי בא לאמריקה הייתי רואה חובה לעצמי לפעול לא רק בתוך חוג מצומצם של מפלגתנו, אלא הייתי פונה לפריפריה – ליוניונים. הייתי מחפש שם ידידים ותומכים במיסמת מדינה עברית. אבל השאלה: איך נכבוש יותר את האנשים לדעותינו? האם במשלחות נפרדות עם השקפות שונות ומצעים שונים? הן לא יאבו לשמוע לנו. מי ילך אחרינו במחנה זה, שיש להתחיל לקרבו לדברים האלמנטריים ביותר?

סופר כבר על תביעת אמריקה מאתנו ללכת במשותף. מארגנטינה כותבים על הדאגות שמעוררת אצלם הידיעה על השתתפות הרביזיוניסטים בקונגרס. כוחם אינו גדול, אבל הטנדנציות הריאקציוניות של הנהלת הציונים הכלליים נותנות להם שנסות רציניות, ייתכן שיבואו לידי הסכם הדדי רשמי או בלתי רשמי. חברינו מחשיבים מאוד יצירת בלוק של ארץ-ישראל העובדת אצלם. היה כינוס בבלגיה של מפלגותינו במערב אירופה: בלגיה, הולנד, שויץ ואנגליה. כינוס זה החליט לדרוש רשימה מיושתפת. ברומניה הגיעו כבר לידי הסכם עם "השומר הצעיר" – הסכם רע מאוד. מופיעים בתגי מצעים ונותנים ל"השומר הצעיר" 33%. חברינו הסכימו לכך, כי חששו שבאם יופיעו נפרדים לא יוכלו להגיע לחלקים רבים של המוני היהודים. במחנות באירופה יהיו ודאי כולם בעד מדינה יהודית, אבל מה הצורה תהא למלחמה הבחירות שלנו שם?

יש חברים האומרים בלבם: זוהי הזדמנות לשבור קצת את "השומר הצעיר". נניח שיקבלו פחות מנדטים לקונגרס ויהיו להם פחות באי-כוח בועד הפועל הציוני. אבל התנועה לא תישבר ע"י כך, זוהי תנועה חיה, ערה וגמישה ותפעל כאשר פעלה.

עלינו לנסות עוד ולבוא ל"השומר הצעיר" בהצעותינו והן: א) מצע אחד, בשום אופן לא שני מצעים, ואף לא תוספות בשולי המצע. ב) זכות לגלות דעתם, נאמר בשעת פירסום המצע, אבל בהנחה שהם לא ילחמו נגד המצע עד הקונגרס. אם הם יגידו שהם יוסיפו להלחם נגד המצע אין, כמובן, לבוא לידי הסכם אתם. זה הויתור המכסימלי מצדנו.

<u>לעומתם טענו:</u>

– – – הסיבה העיקרית להסכמת "השומר הצעיר" ללכת לבחירות ברשימה המשותפת – החשש שלו לנחול כשלון חרוץ, לאחר ועדת החקירה. אין סיבות אחרות לכך. אני רואה כבר לנגד עיני את המאמר שיכתב ב"משמר" לאחר שקבלו את הצירים לקונגרס בעזרתנו. ודוקא משום שהלכו במשותף יהיה המאמר חריף שבעתיים מהרגיל. אפשר ללכת יחד עם סיעה ב'. אצלם סיסמת המדינה העברית אינה מהשפה ולחוץ, נדמה שדוקא הסייגים שלהם הם מהשפה ולחוץ.

. יש אצלנו חברים המרגישים עצמם קרובים ל"השומר-הצעיר" בענין המאבק. הקירבה הזאת פורמלית בלבד ועוד ימים ידברו.

— — - תביעת מדינה עברית צריכה לסלק מהפרק כל דבר אחר. השאלה אינה - טכנית בלבד, כיצד נלך לבחירות לקונגרס הקרוב, אלא שאלת להיות או לחדול. השעה היא שעת 12. ומכאן מסקנה אידגונית לשאלת רשימה משותפת או לא משותפת. אם גם בשביל האחרים ענין המדינה העברית הוא עיקר — נלך אתם יחד, ולא — אין רשימה מאוחדת. לדעתי התכניה הפוליטית צריכה להכיל לא שלושה סעיפים, כי אם סעיף אחד: מדינה עברית — ומיד. בזה מקופל הכל.

— — — אין להתלהב מהצעת רשימה מאוחדת בכל מחיר. במשך כל ימות השנה, בבחירות שונות, הננו אלה התובעים הופעה מאוחדת של הפועלים ושאר המפלגות מתאחדות נגדנו, ודוקא בבחירות לקונגרס נעשינו כשרים בעיניהם. אבל מה יהיה גורל החזית המאוחדת הזאת? האם אין בזה חזרה על התכסיס של "חזית השמאל". בהוועדה הכריזה מניה שוחט שזה יום גדול כיום יצירת ההסתדרות, ומיד לאחר כך התפרקה לשתי מפלגות, ולא בגלל שאלה עקרונית, אלא בגלל מקום בנשיאות. האם יאמין מישהו, לאחר כל מה שעבר עלינו בשנתיים האחרונות, שפועלי ארץ ישראל מאוחדים ומלוכדים? התהיה ברשימה המאוחדת הכרעת הרוב? והאם רק 3 הדברים שמנה אותם בן-גוריון יעמדו על הפרק בקונגרס? ודאי תעמוד גם שאלת "החלוץ". ומה בשאלה הקואליציה בציונות? האם מפלגתנו יכולה להגרר אחרי תכסיסי מפלגות אחרות? כשנוח להן הדבר הרי הן דורשות את השיתוף, וכשלא נוח להן — עושים פירוד.

— — — כאשר שמעתי את שפרינצק, חשבתי, כמו רבים, שהוא צודק. לפי דבריו הובן כי המדובר הוא על פרוגרמה אחת לבחירות, אלא שיש ויכוח כיצד יסבירו אנשי "השומר הצעיר" בפנים את עמדתם. גם כך היה בזה הרבה משום ערפול דעת הציבור. אבל ידאג לכך,"השומר הצעיר" להסביר את השינוי בעמדתו. אנו — אין לנו להצטדק על כך, כי מאז ומתמיד אנו חותרים להליכה משותפת של כל ציבור הפועלים.

יש להזכיר לחברים הסבורים שקונגרס זה לא יטפל בשאלות פוליטיות: וכי כבר הוחלט על מדינה עברית, גם בעצם ההופעה בפני ועדת החקירה? הקונגרס טרם החליט על כך. והן תזכרו שבאחת הישיבות של הועד הפועל של ההסתדרות אמר טבנקין לבן-גוריון: "ומי החליט על מדינה? האם זוהי פרוגרמת בזל? שום קונגרס לא החליט על כך". והן גם עתה אפשר לשאלנו כך, כל עוד לא החליט הקונגרס על מדינה יהודית, נחוצה החלטה מוסמכת.

ובכל זאת לו "השומר-הצעיר" היה מסכים ללכת יחד לפי מצע אחד היה הצדק עם שפרינצק. אבל לפי מה שמסר בן-גוריון הרי "השומר הצעיר" נאמן לשיטתו בשאלה המדינית — דו-לאומיות. והמצע שהוא רוצה — דו-מצעיות. הדבר יתקבל בעיני הפועלים כקריקטורה. ואיך יצביעו בעד רשימה כזאת? יש יהודים דתיים המסתירים את פאותיהם מאחורי אזניהם כשהם באים לבין גויים. האם גם עלינו לנהוג כך? איך נוכל ללכת ברשימה אחת כש"השומר-הצעיר" מנסח אחרת את מטרתו הפוליטית? אפשר ללכת יחד רק במצע אחד.

— — — לפני ששמעתי את הדו"ח על הפגישה עם "השומר-הצעיר, הייתי כולי בעד הופעה משותפת, זה היה נותן לנו הרבה. הפועלים רוצים ברשימה משותפת. ועוד דבר. רשימה משותפת לקונגרס היתה מפלסת דרך לרשימה משותפת בבחירות לעירית תל-אביב. אבל אחרי שמעי על המשא-ומתן איני יכול להחליט

לוותר על הכל למען רשימה משותפת. מפלגתנו מיצתה את מאויי העם הן בדרך המאבק והן בציון המטרה הציונית והופעה עם "השומר הצעיר" בשני מצעים יש בהם משום קיפול הדגל, והציבור ידון אותנו דין קשה על כך.

– – האחדות המוצעת לנו עם "השומר הצעיר" היא אחדות לשם פילוג מחר. ואיני רוצה להיות שותף לו. מיעוט יש לו זכות להיות מיוצג אבל אין לו זכות לייצג את עמדתו. הוא מחוייב להכנע לרוב. ואם אפשר לדבר על נציגות פרופורציונלית, הרי אין לדבר על מצע פרופורציונלי. פרוגרמה של פרופורציה – היא ביסוי לשתי מפלגות ואין לכסות את הדבר. אמנם בשנים הקודמות נתנו ל"השומר הצעיר" בבחירות לקונגרס להביע עמדתם המיוחדת בשאלה הערבית, אבל למעשה הם מסרו הודעות גם בענינים אחרים, ואף דברים שהיו בניגוד להחלטות מוסדות ההסתדרות.

הכרזתנו על מדינה עברית לא היתה הכרזה בעלמא. זו היתה החלטה של הכרעה בחיינו, בחיי יום-יום. ההכרעה היא רק בהתחלתה, ודוקא משום שהסיכויים להצלחה אינם מרובים, ואיך אפשר להגיד כי הנה יקום מי-הוא ויאמר: לא אלחם נגד מדינה יהודית, אגיד רק – מדינה דו-לאומית. האם כך אפשר לחנך אנשים למאבק? מה השותפות הזאת בינינו ובין "השומר-הצעיר", בשעה שהם מכריזים יום-יום, גם בשעת הופעתנו בפני הועדה, "בילטמור-בנקרוט". אין לחפות על הפירוד הזה. אני מוכן להקריב הרבה קרבנות למען האיחוד, גם עם "השומר הצעיר" ולא רק עם סיעה ב', אבל בשום אופן לא אוותר על תביעת מדינה עברית. ולא אסכים לאחדות שהיא רק עד הקונגרס ואינה בתוך הקונגרס ולאחריו. באמריקה היו רק שני כוחות שיצאו נגד מדינה עברית: אחד מבחוץ – מהמתבוללים הקיצוניים, ואחד מבפנים – בא-כוח השומר הצעיר, איש ארץ ישראל. אבל למה לי לשכוח את עמדתו רק למשך שבועות הבחירות, בידעי בבירור שמיד אחר כך הוא יופיע שוב בכל ו – נגד מדינה עברית? מוזר, דוקא החברים שהם כרגיל נגד האיחוד, הם בעד שיתוף זה. הם, כמו אנשי סיעה ב', סבורים: אחדות – לא, אין זה נאה, אבל שיתוף – אימלך בדעתי בכל פעם אם כדאי לי או לא. כלום עלי לסייע לקומבינציות מעין אלו.

ראיתי בקונגרסים את העשן של "אחדות עד אתמול", כשאף יד של אנשי "השומר הצעיר" לא התרוממה בעד בחירת חברינו להנהלה ורק בעד אוסישקין ווייצמן, וזה – לאחר שהלכנו יחד ברשימה אחת. ייתכן ודאי שתהיה התקפה נגד חלוציות. – כלום לא נענה י ח ד , אם גם נבוא נפרדים? האם לא יהיה בקונגרס ליכוד של כולנו, באם ירצו לפגוע בהסתדרות? איני יכול להסכים שיכיסו עלינו כעל צבועים המוכנים לוותר על עיקרים בגלל כמה אלפים קולות באמריקה. איננו יכולים להופיע שם בלי תביעתנו הברורה: מדינה עברית.

אשר לאירופה – לא הייתי רוצה לפורר שם את הכוח, ואגיד להבריבו: החליטו שם במקומותיכם כאשר תרצו. לא ארצה לערער שם את האחדות, גם עם הציונים הכלליים וגם עם המזרחי, כי האחדות שהיא למלחמה על עליה, על מדינה יהודית. בשבילם זוהי שאלת חיים ומות.

– – – הייתי נלהב לרשימה מאוחדת. ידעתי מה הביאה ההתנצחות בבחירות לכנסת ישראל, אבל לאור המצב בו אנו נתונים אפשר ללכת רק עם פועלי ציון והתנועה לאחדות העבודה. איך אפשר לבוא לבוחר בשני מצעים? לאחר הבחירות יודיע השומר הצעיר כי אלפי פועלים הצביעו בעד מדינה דו-לאומית, "השומר הצעיר" רוצה ללכת יחד כי הוא לא מקובל בציבור בעמדתו הפוליטית, הבחירות תוכחנה את השפעתו המעטה בציבור וזה מסוכן בשבילו לאחר הכריזו על עצמו כמפלגה. הוא רוצה להאחז באילן הגדול של בן-גוריון ואחר-כך יסביר שהאלפים הרבים הצביעו בעדו. נהיה גלויי לב ואל נלך יחד אתם.

– – מפלגות האופוזיציה בונות על כך שאנו נסכים תמיד ללכת אתן כשרק יסכימו לכך, והם מסכימים להופעה משותפת רק כשזה נוח להן. המפלגה צריכה ללכת בדרכה מתוך הבנות והאמנות לעצמה.

– – יש ירידה מוסרית בחלק מציבור הפועלים. הרי זה דבר רגיל, כי היום יש התרגזות רבה בין חברי סיעה ב' ופועלי ציון שמאל על מאמר ב"משמר" בענין המאבק, ולמחר בבחירות לאיזו אגודה, ליום השבת עוד מנדט, הולכים יחד עם "השומר הצעיר". לשם חכסים מגיעים לידי תרמית. עתה באים ומציעים גם לנו כדבר הזה, וכל המלחמה האידיאולוגית תהיתה לנו, מלחמת חיים ומות, כאילו לא היתה.

לא ברור מה תהא עמדת חסידי המדינה העברית בסיעה ב'. הם ודאי ירצו לשמור על שותפות עם "השומר הצעיר", סיסמת המדינה העברית היא סיסמה אקטואלית. לדעתנו זו הדרך להגשמת הציונית בימינו. השומר הצעיר רוצה להשתמט ממשפט הציבור. למה לא לתת להם מהלומה בזמן הנכון?

– – – אין אנו צריכים להתחרות ברצון לכת בשותף. כולנו רוצים בכך. אבל השאלה היא אם לשם הליכה משותפת אפשר לותר על מטרת ההליכה? והנה 2 דוגמאות: גולדה הופיעה בפני ועדת החקירה, היתה הערכה גדולה בציבור על הופעתה, ולא רק בתנועת הפועלים, והנה אני קורא למחרת ב"משמר" כי אחד מחברי הועדה שאל את גולדה, אם תנתן במדינה העברית אבטונומיה לערבים? גולדה ענתה: כן! אך מערכת העתון אינה מסתפקת בזה ומוסיפה לאחר ה"כן" – סימן שאלה בתוך סוגרים, כלומר: רומזים לגויים שלא יאמינו לדבריה. והן ידוע שקטעי העתון תורגמו לאנגלית והם נשלחים לפי כתובות. ובאותו יום מתפרסמת מודעה ב"פלסטין פוסט" באותיות קידוש לבנה כי הופיע ספר של "השומר הצעיר" על מדינה דו-לאומית, ואני יודע שעוד לפני זה נמסר על ידם תזכיר לאחד מחברי ועדת החקירה, ואחד מחברי הועדה שאל את גולדה, אם כל הפועלים מאוחדים בדרישת מדינה עברית ומה מספר חברי "השומר הצעיר".

הנה לכם הליכה משותפת. ההסתדרות הציונית החליטה החלטות על הופעת הישוב והתנועה הציונית בפני ועדת החקירה, "השומר הצעיר" היה כאילו לויאלי להחלטות. אבל מה השם יקרא לפעולה של הדפסת ספר באנגלית והמצאתו לועדה?

אנו פונים לא רק לפועל אלא לכל יהודי ללכת אתנו ואנו מדברים בקלות על הבוחרים כאילו היו מונחים בקופסא, כל בוחר ישאל אותנו: לאן אתם רוצים להוליך אותנו? למדינה עברית, למדינה דו-לאומית או לשתיהן יחד? מה שמציעים לנו הריזו הליכה לשתיהן יחד, אבל הבוחר לא יתן לנו לטשטש את הדבר. במידה שמצבנו הולך ומחמיר הולכת התמונה ונעשית פשוטה יותר ומחברר יותר לכל מדוע העלינו בתקופה מסויימת את סיסמת המדינה העברית, והרי רק בשנת 1931 עמדנו נגד הפרחת סיסמאות על מדינה עברית.

היה זה משגה גדול שהוספנו לשלוש ההחלטות הברורות שנתקבלו כהוראה לשליחים לקונגרס העבודה בלונדון עוד הוספות שבלבלו את דעתו של הציבור. והכל לשם השגת קולותיהם של אנשי סיעה ב'. גם עתה מציעים לבלבל ולערפל את דעת הציבור. הדבר לא יצליח הפעם, כי עתה אין זה ענין של לוזונגים, אלא ענין של חיינו וקיומנו.

- - - "השומר הצעיר" לא יסכים בשום אופן להתקשר לאיזו מדיניות מסויימת לאחר הבחירות. עומדת, איפוא, שאלת הרשימה המאוחדת רק לבחירות. איני מזלזל במנדטים, אבל בבחירה בין מנדטים ופרינציפים - אבחר בפרינציפים. מצבנו יהיה קשה באירופה, בגלל השואה שבאה עלינו שם. השאלה החיונית והדחופה ביותר בשבילנו - לשלוח משלחת ציונית לאמריקה למען הכנים את האיגוד המקצועי היהודי למערכת הבחירות לקונגרס. אבל לפי ששמעתי והתעניינתי לא הרשימה המאוחדת עם "השומר הצעיר" היא אשר תציל שם את מצבנו בציונות.

"השומר-הצעיר" הוא המפלגה הפוליטית הציונית היחידה בתוך העם היהודי שהתנגדותה למדינה עברית יש לה שורש לא יהודי. אמרתי זאת גם לאנשי "השומר הצעיר". התנגדותם למדינה עברית אינה באה בשל החשש שהיא עלולה להביא לידי חלוקת הארץ - לנימוק כזה הייתי מתייחס אחרת - התנגדותם היא מיוחדת במינה.

רשימה מאוחדת עם שני מצעים תהיה רשימה דו-פרצופית, שלא תעורר כבוד ודרך ארץ. וקודם כל אצל הבוחר. מפלגתנו דוגלת זה שנים ברעיון מדינה עברית והופעתה ברשימה אחת עם מפלגה הדוגלת בדו-לאומיות יש בה משום הכרזה על דבר והיפוכו, והדבר פסול מבחינה מוסרית ופוליטית אלמנטרית.

עוד לא היה קונגרס שגורלה המדיני של הציונות יהא קשור בו במידה כזו. והיה מוזר לשמוע: מה יוסיף לנו אם נחדד את הסיסמה של מדינה עברית. מאימתי אנו שוקלים כך את ערך עמדתנו אנו? ואם אין אנו מחייבים כה את ההכרזה - למה אסרנו על "השומר-הצעיר" להופיע בפני ועדת החקירה. והם הרי הופיעו בפני הועדה במאמריהם יום-יום בהם אסרו מלחמה על רעיון המדינה היהודית. כיצד אפשר לתאר לעצמנו, שלאחר הפסקה כל 7 שנים, בבחירות לקונגרס שצריך לקבוע את הפרוגרמה של המדיניות הציונית, תופיע המפלגה ברשימה המגמגמת בנקודה המרכזית - שאלת כינון המדינה העברית? מה תהא ההגבה על כך בפנים ובחוץ? יש ערך חיוני לכך שדיבורה של המפלגה הנושאת בעול הציונות בשאלת המדינה יהיה ברור, לא מרוסק ולא משתמע לשני פנים.

לאחר הקונגרס תתחיל המערכה על ארץ-ישראל. הרכב החלק האנגלי של הועדה אינו מעורר אופטימיות ביחס לעמדתה. יש ערך רב לדבר, באיזה מנדט ננהל את המלחמה. היהיה לנו מנדט למלחמה בעד מדינה עברית אם נלך ברשימה מאוחדת, כפי שמוצע לנו? והרי ברור, למחרת הבחירות "השומר הצעיר" ינער את עצמו בתכלית מהמים הדלוחים של רשימה דו-פרוגרמטית ויחדש את מלחמתו נגד סיסמת המדינה העברית, ולא עוד אלא שהוא גם יפסול את זכותנו לדבר בשם מנדט מזוקק בעד מדינה עברית, כי מי יוכיח בעד מה הצביע המצביע? וכיצד באמת אפשר להוכיח את זאת? אסור לנו ללכת ברשימה מאוחדת כזאת, אם גם היא תוסיף לנו מנדטים.

ואגב, מה פתאום התעורר אצלם הפתוס ללכת ברשימה מאוחדת לאחר שהם מרחיקים את האיחוד אתנו? - האם מתוך פחדם מפני כשלון? אבל אני רוצה לשאול: מה ההגיון של האלטרואיזם הפוליטי של מפלגתנו להושיט דוקא עכשיו את ידה ל"השומר-הצעיר", למען הצילו מכשלון? אני מבין למה "השומר-הצעיר" רוצה ברשימה מאוחדת, אבל איני מבין למה אנו צריכים לסייע לו?

- - - ההצעה שמביאים לנו מזכירה לי את "חזית השמאל" שהוקמה לפני הבחירות לועידת ההסתדרות. אנשי "השומר-הצעיר" לא רק אמרו אלא גם האמינו שזה מעמד גדול בשבילם. אך הציבור קיבל את זה כתרמית והוא נתן את תשובתו. "השומר-הצעיר" הפסיד הרבה קולות, הציבור שמע את הציסטוח

מספרות פועלי ציון שמאל ומספרות "השומר הצעיר" ושאל: בעד מי מאלה אנו מצביעים ונמנע מלהצביע בעד חזית השמאל. אותן שאלות ישאל הציבור, וביתר תוקף, את מפלגת פועלי א"י, את דבריה: בעד מה אתם תובעים מאתנו להצביע? יש להצטער שלא נתנו להם להופיע בפני ועדת החקירה ולא הגידו את דבריהם בפומבי, ולא בתזכיר הנמסר בחדרי חדרים. המאמרים שהיו ב"משמר" בענין המדינה היו דקירת סכין בגב, ומה קרה פתאום שעלינו ללכת יחד.

אינני סומך על המוסר של "השומר הצעיר". כשצריכים היו להבטיח לעצמם מקום באוירון הם חתמו על משהו בועד הלאומי, אך למחרת היום, כשהמקום הובטח להם, הם הודיעו שאל יחשבו כי אמנם יש ערך להבטחתם. אין לטשטש הבדלים המבדילים בינינו ו"השומר הצעיר", והם עמוקים.

— הקונגרס הוא התחנה האחרונה לצעקה אחרונה לעולם, כי לעם היהודי יש זכות קיום. לו אנשי "השומר הצעיר" היו באמת ובתמים מבינים, כפי שהמוני הפועלים מבינים, שאנו חיים בתקופה מיוחדת, לא היו באים ומציעים להוסיף מצע משלהם למצע הכללי. האם הם חושבים שהפועלים אינם יודעים לקרוא? הפועלים למדו לקרוא ויודעים להסיק מסקנות.

— אינני שותף להרגשה ולדעה ששמעתי מהרבה חברים במשך שנים כי אין הבדל בינינו ובין "השומר הצעיר". לפני כמה שנים, במלחמת בחירות, סיכנתי את עצמי בויכוח עם "השומר הצעיר" ואמרתי להם: אינני מקבל את הציונות שלכם, כי ציונות בא"י היא אינה ענין של הגשמה בלבד. ציונות מגשימה שבריה אחרים מהגשמתה — סכנות רבות בה. ההתפתחות שעברה עלינו בשנים האחרונות מוכיחה, כי לא רק שלא נמצא הגשר בינינו ובינם, אלא גם לא נמצאה שפה משותפת אתם.

— טבעי הדבר שכל ציבור הפועלים יראה את הסכנות האורבות לתנועה הציונית ויפעל יחד למען כוון הציונות בדרך שהלכה בה כל השנים. אבל אם איחוד זה עלול לפגוע בענין היקר לנו ביותר — לא אקבלהו. איך מתקבלת ענין ההופעה המשותפת? — וקודם כל איך מתקבל הדבר על דעתי, לפני שאני מביאו לציבור? אינני יכולה לתאר לעצמי הופעה בשתי פרוגרמות, כאשר הופיע מבנס בפני ועדת החקירה פגע הדבר בעומק נפשי, והרי הוא ביטא גם את "השומר הצעיר". איך יכול אדם בעל השקפות כאלו לעמוד בראש האוניברסיטה, היחידה לנו? אינה יכולה להיות שותפות בין ההופעה של גולדה ובן-גוריון ובין ההופעה של מבנס.

אין להשוות את ההופעה בקונגרס העבודה בלונדון עם ההופעה בקונגרס הציוני. את הציוני אנו מוכרחים לשכנע. אנו פונים לא רק לפועלים. לא ויתרנו על המוני היהודים. תמיד פנינו אליהם. ולא נוכל לבוא אליהם באם לא נגיד דברים ברורים בשאלות היסודיות. מלחמה יהודית בשבילם היא מלחמה פוליטית על פרוגרמה ציונית וחברה חפשית. עלינו להכריז על פרוגרמה פוליטית ברורה — מדינת יהודים. מי שלא יקבל את הדבר ילך ברשימה נפרדת.

— בלוך טכני לבחירות הוא אחד הדברים הבלתי מוסריים ביותר. זה הסכם בין שני כוחות בעלי דעות שונות לרמות את הבוחר. אינני רוצה שהבוחר יהיה מבולבל ולא ידע למי הוא נותן את המנדט שלו — לחזן או לבן-גוריון. אם מישהו חושב ש"השומר הצעיר" יתכחש לעמדתו ע"י ההליכה המשותפת אינו אלא טועה. הוא יסכים להליכה משותפת רק בתנאי שינתן לו חופש הסברה וביטוי דעתו. אין לי טענה ל"השומר הצעיר" שהוא רוצה בכך, אבל יש לי טענה שהוא רוצה שאנו נעזור לו בכך.

קשה להעלות על הדעת שדוקא קונגרס זה לא יעסוק בשאלות מדיניות. יש לבוא לציבור היהודים בדברים פשוטים וברורים. ואין אנו מסכנים בסיטואציה הקיימת. אין אנו זקוקים לעזרתו של "השומר הצעיר". מה יש לתנועה הזאת באמריקה? מלבד כמה מאות חברים ועוד כמה מאות יהודים מוזרים שיצביעו בעדו אין לו ולא כלום. איך הוא יסביר את ענין המדינה הדו-לאומית? למי יסביר? מי יקשיב לו? חברינו שם, הציונים, אנשי היוניונים – היצביע מישהו מהם בעד מדינה דו-לאומית? אנשי היוניונים או שלא יצביעו כלל או שיצביעו בעד מדינה יהודית. שאלו: הנכניס ריב לאירופה? – האם אנחנו נכניס ריב? "השומר הצעיר" עשה כבר את המלאכה הזאת במלוא הכוח, ואף חברינו מסיעה ג' כך. "השומר הצעיר" פילג את האחדות שקמה בתוך המלחמה. והפילוג לא היה על יסוד פוליטי – על יסוד הסברה שהדרישה למדינה יהודית פסולה.
עכשיו מצבם לא נוח שם. מה ילכו יחד אפילו עם "איחוד", הפסול בה בעיניהם, כי קשה להם להסביר ליהודי פולין והונגריה שעליהם להגביר את כוחה של מפלגה המתנגדת למדינת יהודים, והוא רוצה שנעזור לו לצוף למעלה. שום יהודי פשוט בארץ, באמריקה ובא"י לא ירצה ללוות את פתקת הבוחרים שלו לשתי כתובות בבת-אחת.

הנה הראו לי מה שכתב "משמר". מה דרתוק נאם בפני ועדת החקירה נאום מזהיר בו הוכיח שהאינטרסים של היהודים והערבים עולים בקנה אחד. אבל אותו שרתוק הוא גם נאם נאום מזהיר במועצת ההסתדרות בו הוכיח שהאינטרסים של הערבים והיהודים הם מנוגדים. את זאת הם כותבים עכשיו בעתונם. מה המילה ההולמת כתיבה זאת? אלה לא חילוקי דעות ולא ויכוח. כל זה מכוון כלפי חוץ. יש מילה פשוטה לגמרי ההולמת פעולה כזאת.

"השומר הצעיר" שמר כביכול על הלויאליות ולא הופיע בפני ועדת הבחירות. אבל כאשר הוזמנו חברי ועדת החקירה לאחד ממשקי "השומר הצעיר" נתבקש המרכז החקלאי לשבת בבית ולא לבוא באותו יום לאותו משק. הוא לא קיבל ויזה לבוא למשק "השומר הצעיר", כי שם היה צריך להסביר לחברי ועדת החקירה מה שנאסר על פי החלטת הועד הפועל הציוני. ההודעה ב"פלסטין-פוסט" על הופעת ספר ביום בו הופיע ב"כ ההסתדרות בפני ועדת החקירה היתה בה כוונה להכניס את ב"כ ההסתדרות במבוכה בזמן החקירה. ואיך יקרא להליכה משותפת כזאת, לבלוק טכני כזה, הבא להטעות את היהודי הפשוט, החושב שהגיע הזמן שלפחות נרצה דבר ברור, אם גם לא יוחן לנו.

עלינו ללכת בפרוגרמה שלנו. מי שירצה להצטרף בפשטות – ילך אתנו. אם סיעה ב' יהיה לה הכוח ללכת אתנו בלי "השומר הצעיר", – נשמח לכך. אבל אם היא תרצה לסחוב אותם כמו בימי ועידת לונדון – נצטרך ללכת לבדנו, ונהיה פטורים מכל הסיבוכים ולא נסבך אחרים. הכאב הוא לא באי-הליכה משותפת לקונגרס. אלא בפילוג הקיים בין הפועלים. עליו לא נכסה ברשימה משותפת. האם יעלם הפילוג אם רייס, חזן וציזלינג יופיעו ברשימה אחת? ומה יהיה למחרת הבחירות? היה לנו כבר נסיון במועצת ההסתדרות לקראת קונגרס העבודה בלונדון, בהוראות שניתנו לצירים, האם לא היה הכל דבר והיפוכו? לא היה משפט בתוך ההחלטה שלא באה אחריו סתירה. עשינו את זה למען השלום, האם זה עזר לנו, אף במקצת, לקרב את הלבבות אלינו? והאם זה הפריע אחר כך למרדכי אורן להצהיר הצהרות באירופה מה הם האחוזים בישוב שהם נגד מדינה יהודית?

הפרוגרמה שלנו ברורה, אין לנו להחליט החלטות חדשות על דרכנו. נחליט רק שאנו מוכנים ללכת עם כל אלה מתוך ציבור הפועלים היכולים ומוכנים בכנות ובפשטות לקבל את הפרוגרמה הזאת. מי שאיננו יכול – ילך בדגלו.

– – הקדשת יום לענין ההליכה המשותפת לקונגרס היא בבחינת תמיהה שאין ליישבה. אינני מבין איך "השומר הצעיר" מחזיק בעמדתו. על אחת כמה וכמה איני מבין איך מפלגתנו אומרת להחזיק בעמדת "השומר הצעיר" ומועצת המפלגה יושבת יום תמים בכדי להסביר את הדבר הפשוט שאי אפשר להסבירו מתוך פשטותו.

אבל נראה לי חשוב להוציא מהצל את הגורם האחר, שדובר עליו מעט ושהוא נראה רצוי – סיעה ב'. עדיין נאמן אני לעצמי ואני מוכן להתאחד אתם ערב, בוקר וצהרים. ובכל זאת יש להגיד על ההליכה המשותפת אתם לקונגרס.

בשלושה דברים שהם שנים הציקה לנו סיעה ב' בענין בילטמור: בענין הערבים, בענין החלוקה ובענין המנדט. נשאיר את ענין המנדט, כי זה בגופו של הענין. בענין הערבים – מעולם לא הבנתי מדוע בן־גוריון, מ. שרתוק וא. קפלן לא קבעו נוסח של תוספת בענין זה, מה שעשו כעבור שנה וחצי. לא כן בענין החלוקה. אני יודע כי במפלגה יש הבדלי דעות בענין זה ואני תמים דעים עם החברים הסבורים שדיו לענין בשעתו. אבל דעות במפלגה – זה ענין אחר. הן קודם כל פתוחות, לא חתומות. שנית: במפלגה יש מקום למרות. אני מקבל מרות אחרים, כשם שהאחרים מקבלים את מרותי בכל הליכות ההסתדרות, הארץ, העם, וכאשר יוחלט כן יקום. אבל אינני מוכן לתת זכות הכרעה לבלוק טכני. איני רואה שום נימוק מוסרי לכך. ועל כן: לא אסכים לתנאי מצדם בענין החלוקה, כשם שגם אני נותן להם חופש ואינני מעמיד להם תנאים.

חיינו פעם את ניצנוץ ענין החלוקה. דעתי היתה אז שלא צריך להחפז ולהתחלק בינינו. גם עתה דעתי שאין לנו להתחלק בינינו בענין זה.

– – לא ייתכן כלל לטשטש את עמדתנו הפוליטית לקונגרס מתוך סברה שאם לא כן אנו מפלגים את חזית הפועלים לקונגרס. הענין של מדינה עברית איננו המצאה של בן־גוריון. זה ענין העומד קבלהעולם כולו. זה ענין שעליו נהרגו מיליונים בכל הדורות ובדורנו, והדבר איננו ניתן לטישטוש בגלל "השומר הצעיר". לא יתכן שנלך ברשימה אחת, כשם שלא ייתכן שיהודי חרד יאכל בשר כשר כשאוכלים על ידו בשר חזיר. ייתכן שהיינו מגיעים למדינה תלת־לאומית אילו הנוצרים בלבנון הסכימו לכך. אף ערבי לא דיבר על מדינה דו־לאומית מלבד "השומר הצעיר". זה שקר ש"השומר הצעיר" העלה אותו משום־מה, בעיקר כלפי זרים.

נלך לקונגרס בסיסמת המדינה היהודית וחלילה לנו להתפשר בזה.

– – – דיברו בשם המפלגות בגולה. איננו יכולים לחייב אותן. המפלגה באמריקה סוברנית במובן, ואם דעתה אחרת – תחליט אחרת. אבל גם המפלגה בארץ תחליט על פי דעתה. היא תקבע את דרכה מתוך שיקולים שלה. מפלגתנו איננה מפלגת בחירות – היא עוסקת גם בבחירות – ואינה עושה חמרונים ואינה מתאימה את עמדתה לצורך של בחירות. בכל אופן בתנועתנו העולמית־לא לאמריקה או לארץ אחרת בגולה צריכה להנתן ההגמוניה בקביעת הקו.

דברו על דחיקת רגלו של הפועל בציונות, אבל אם נגזרה גזרה כזאת – מה בוחו של "השומר הצעיר" שיצילנו מכך? יש חברים הרואים תועלת בהליכה עם "השומר הצעיר" משום שהם חושבים שכרגע אין המלחמה על המדינה היא העיקר של המלחמה הציונית. דומני שגמרנו את הויכוח הזה. אבל אם אמרנו שזה עיקר, הרי אין זה ענין תיאורטי, אלא עיקר שאנו נלחמים עליו. אני אחד מאלה שיש לי בטחון שהמדינה היהודית תקום, אבל רק משום שאני מאמין שהיהודים ילחמו עליה, כי אין להם מוצא אחר, ולכן המלחמה הזאת היא מלחמת היהודים. לשמחתנו

למדו היהודים משהו. גם יהודי מתבולל כמו פרוסקואר למד משהו. עלינו לבוא ולהגיד לשרידים כי עליהם להלחם. בזכות מה כבשנו את ההגמוניה בתנועה הציונית? - ודאי לא בגלל חריצותנו ומומחיותנו בבחירות. לא בדיבור בשתי לשונות נשמור על ההגמוניה שלנו.

כשנתנו לנו לעלות ולהתישב ידענו כי מתוך העליה וההתישבות, שהלך ותגדל, נגיע למדינה יהודית. אבל כשהממשלה אסרה עלינו את אלו - נעשתה המלחמה על מדינה יהודית למרכז הציונות. היהודים יודעים כי בלי מלחמה פוליטית לא יוכלו לעלות ארצה. ואלה שיעשו את שליחות העם - להם יאמין העם. העם היהודי ישפוט את תנועת הפועלים לפי עמידתה בשער. - אם תעמוד בראש המלחמה המדינית היא תזכה לאימון העם. מעמדנו יהיה תלוי לא מהוצאות הבחירות, אלא מסגולתנו לערוך את המלחמה ולגייס את העם לעזרתנו. בגמגום ובדו-פרצופיות לא נוכל לרכוש את לב "הדסה" באמריקה המונה 150 אלף חברות. גם בהסתדרות הציונית באמריקה יהיה מצבנו קשה באם נטשטש את ענין המדינה היהודית ויתקבל רושם שמפלגתנו מתכחשת לסיסמאותיה, ולשם בחירות וזכיה במנדטים נוספים ויהדר על המדינה היהודית ועל המלחמה הפוליטית. קיפול הדגל יוריד אותנו בעיני העם. כרגע אין דבר גדול לציונות מאשר מלחמה פוליטית. היהודים מעונינים עתה לבוא לארץ-ישראל, ואין הם מתענינים כה בשאלות המשטר הסוציאלי ובמלחמת מעמדות.

אני מפקפק בחשבונות שהגישו לנו על סיכויינו בבחירות. ייתכן שיהיו לנו יותר מנדטים מאשר משערים כאן. אבל לו גם ידעתי שהם צודקים בחשבונותיהם הרי לא המנדטים יקבעו את גורלנו בציונות, אלא מילוי שליחותנו בעם בנאמנות.

אינני יודע איך המצב בפולין ובארצות אחרות, ברור שבאנגליה וצרפת השותפות עם "השומר הצעיר" לא תוסיף ולא כלום. אבל יש מקום אחד שאם כי לא יתן לנו הרבה מנדטים, יש משקל מיוחד לכל קול - יהודי גרמניה. ולמי יש מנדט בשמם לדבר גם על מדינה דו-לאומית? הם לא יסלחו לנו התכחשות לסיסמה זו שחברינו, אנשי הבריגדה, נשאו בתוכם.

היתה הכרעה שהסתדרות הציונית, האם אין זה מחייב את "השומר הצעיר"? אם תקף אותם בולמוס של אחדות, הרי אל ילחמו נגד הכרעת העם, לפחות ידומו. אנו תנועה דמוקרטית ונלך לפי הכרעת הרוב. ולא - נלך לחוד ונקיים את דברי "השומר הצעיר" מאז: ללכת לחוד ולהכות יחד. עלינו להופיע בפרצוף אחד ובשפה אחת.

<u>ה ה ח ל ט ה</u>

ה מ ו ע צ ה   מ ח ל י ט ה   ע ל   ה ק מ ת   ר ש י מ ת   פ ו ע ל י ם   א ח ת   ל ק ו נ ג ר ס   ע ל   י ס ו ד   ש ל   מ צ ע   ה מ כ י ל   א ת   ה ת ב י ע ה   ל ה ק מ ת   מ ד י נ ה   י ה ו ד י ת.

****

<u>11 באפריל 1946</u> - היום התקיימה פגישה בין חברינו בן-גוריון, איסרזון, אליק וקוסוי ובין חברי התנועה לאחדות העבודה: אידלסון. ובן-דורי. בפגישה השתתף גם י. בן-אהרון.

בן-גוריון בדבריו הודיע כי אין, אמנם, להפסיק את המשא- ומתן עם "השומר הצעיר" על הופעה משותפת לקונגרס, אבל מטרת הפגישה הזאת היא לברר אם באה הצעתנו (בחשבון) להופעה משותפת של 3 המפלגות: מפלגתנו, התנועה לאחדות העבודה ופועלי ציון שמאל, באם יכשל המשא-

ומתן, עם "השומר הצעיר".

הח' אידלסון הודיע כי אמנם תנאי "השומר הצעיר" אינם מאפשרים לעת עתה הופעה משותפת אתם, אבל יש רושם שחלה אצל "השומר הצעיר" תזוזה לקראת הסכם מניח את הדעת. הח' בן-אהרון הביע את דעתו כי אין כל יסוד אוביקטיבי להופעה נפרדת של 3 המפלגות שנזכרו לעיל, כי אין חילוקי דעות ביניהן בשאלות היסוד. ואשר ל"השומר-הצעיר" - יש לדרוש מהם להפסיק את המלחמה נגד תכנית המדינה היהודיה, ולהסיר מסדר היום כל תכנית מדינית אלטרנטיבית, שאין בה אלא נזק למלחמתנו. אנשי התנועה לאחדות העבודה הודיעו כי המזכירות שלהם החליטה ללכת לקונגרס ברשימה כללית רק בתנאי שישתתפו בה כל 4 המפלגות, ולא - יופיעו ברשימה מיוחדת. הם הבטיחו להביא את הצעתנו לישיבה המרכז שלהם, המתכנס הערב. בקשר לכך נדחתה הישיבה המשותפת של 4 המפלגות שעמדה להתכנס.

אם לדון לפי "משמר" הרי אין סיכויים להופעה משותפת עם "השומר הצעיר" ולרגל העמדה של סיעה ב', כפי שבוטאה בהחלטת המזכירות שלהם, פחתו גם הסכויים להקים רשימה של שלש המפלגות: אנחנו, סיעה ב' ופועלי ציון שמאל.

את העובדה הזאת צריכים לקחת בחשבון <u>כל שליחינו</u> בחוץ-לארץ. קשה להניח שמרכז סיעה ב' יחליט אחרת מהמזכירות. בכל אופן עוד נודיעכם את התוצאות הסופיות של המשא ומתן.

אין, איפוא, לגרוע כמלוא נימא מערותכם ופעילותכם <u>המכסימלית</u> בכל הקשור לקונגרס בחוגי המפלגה, "החלוץ" והנוער.

* * *

ידיעות המרכז
של מפלגת פועלי ארץ־ישראל

הכתובת למכתבים:
מפלגת פועלי ארץ־ישראל, המרכז
תל־אביב, ת. ד. 36 — טלפון מס׳ 4668

תל־אביב, 7.4.1946 מס׳ 182 פנימי בהחלט. לא לפרסום

בגולה

ממכתבי שליחים

— — — הפ. פ. ר. הגיעה לשלטון באוכלוסיה היהודית בכוח קירבתה לממשלה. אך בעיקר יש לתלות את הקולר בהתפוררות התנועתית. תנועתנו עומדת ללא מנהיגות בעלת היקף לאומי רחב, ובתוך המרכז של יהודי פולין הננו נמצאים בהתגוננות מתמדת ותחת לחץ בלתי־פוסק של אנשי הפ. פ. ר. האנשים נתונים לתנועותיהם ואין להם די זמן ואפשרות לענין הכללי; משום כך נחלנו פה בזמן האחרון רק כשלונות.

עם בוא סיגל ומרגושס ובראש־וראשונה של הראשון, התחילו מנשבות רוחות אחרות. בואו עומד, כנראה, בקשר עם קרן־ההצלה שנוסדה ע״י ה„נאציאנאלער ארבעטער פארבאנד״, בכל־זאת הפך למאורע גדול בחיי תנועתנו בכלל. הוא אדם בעל היקף רחב ויחד עם זה מחונן בחוש מעשי מיוחד במינו. היו לו כבר כמה ראיונות עם האמבסדור שלו והוא הכניס אותו יפה לענינגו. הוא נמצא אתו בקשר מתמיד. כפי שסיגל מספר, עומד הוא איתו על בסיס ציוני והערכתו את מצב היהודים בפולין זהה עם הערכתנו־אנו. חשוב גם ראיונו עם ראש־המיניסטרים פה, שבודאי יש לכם כבר האינפורמציה המלאה עליו. גם זה עומד על בסיס עצמאות מדינית יהודית בארצנו. כפי שנמסר לנו פה, נוטה הועדה המיניסטריאלית שבידיה נמצא ענין ההגירה היהודית להרשות ליהודים אמיגרציה חפשית ליגלית.

הננו לאחר שתי מועצות: מועצת „דרור״ ומועצת מפלגת „פועלי־ציון״.

מועצת „דרור״ היתה יפה ומלאת רגעים מלבבים. אנשים נפגשו לאחר הפילוג ובאוירה של המועצה הורגש כוחה העולה של התנועה. הסמינר הצליח, לדעתי, מאוד וגם זה הוסיף על הגברת הפעילות. אמנם היה רצון להכריז „מלחמת־קודש״ נגד הנסיונות לפורר ולפלג את התנועה, אך הסתפקו בכל־זאת בהחלטה של שמירת שלמות התנועה ואחדותה. החברים נפרדו מצביה. היה זה רגע עילאי! אפשר לומר בדרך־כלל, כי כל פילוג במחנה החלוצי בפולין הוא בניגוד לרגש העמוק של „אחדות של שכול ויתמות״, ומשום כך מובן הרצון הלוהט של כולנו לא להביא לידי אטומיזציה של התנועה, בגלל הפילוג בארץ.

אך יש גם שחושבים אחרת. וצא ולמד מה גדולה חרפתנו וכלימתנו כלפי הגויים וכלפי עצמנו־אנו, כלפי אותו רגש אלמנטרי זה של מוכי־גורל ושרידים רדופים — לנוכח הקלות שחברינו בארץ נוהגים פה כלפי ענינים מובנים ופשוטים כל־כך. וכבן שתי המפלגות אינן יכולות להתאחד. מפלגת „פועלי־ציון״ מצדה אינה רוצה באיחוד שמא ישתנו יחסי־הכוחות במפלגה המאוחדת...

כשסיגל בא התחלנו לטפל בענין זה ובישיבת המרכז של מפלגת „פועלי־ציון״ הביאו את הדבר לדיון — וסיגל השתמש בכל כשרונו ושיכנע את המסובים שאיחוד המפלגות הוא הכרחי לעצמם והכרחי גם לשאר מפלגות ה„איחוד״ כגון זו של אמריקה ועוד. באותה ישיבה של מרכז המפלגה הציע יצחק צ מן להסיר את ההצעה מעל הפרק, היות שבישיבה אחת החליטו על אי־דיון, כל עוד לא תבוא הועדה לארץ ותחקור את מקורות הפילוג. היו גם איומים, שאם יוחלט בחיוב יעזבו את המפלגה.

אני דחיתי את ה„באבע־מעשה״ שרוצים פה להכניס למוחות, כאילו מפלגת פועלי ארץ־ישראל רוצה לפלג את המפלגה ולהגדירה אליה. אך כל ההנמקות לא הועילו וברוב של ארבעה נגד ארבעה נמנעים הוחלט לקבל את הצעת יצחק ולדחות את הדיון. אולם מצפונם הציק להם, ואז הוחלט לשגר משלחת לארץ וללחוץ לאיחוד של שתי המפלגות. שטרנפלד מקרקוב אמר „מיר זענען צוּבראכענע שארבנס און מיר קענען אן איחוד אין ארץ־ישראל ניט לעבן״. אבל סוף המעשיה הוא המעניין ביותר.

ובכן היתה מועצת מפלגה והשאלה עלתה על הפרק. החברים העלו, בויכוח דיברו חברים על זה שהנה ה„התאחדות״ מבקשת אותנו להתאחד ואנו מסרבים וכי מה מפריד בינינו? עם סיום המועצה קם חבר אחד והציע לפנות לחברינו בארץ להתאחד שוב! אך משניתן לו רמז, הסיר את הצעתו במבוכה. אז קמתי אני ותמכתי בהצעת חבר זה בהדגישי, כי גורם התנועה הפולנית הוא גורם מוסרי מחייב; אך יצחק וסטיפן (גראיק — מזכיר המפלגה) הציעו להימנע מהצבעה, כיון שלא ברור לנו מה היה שם. אחרי־כן נוסחו שלוש הצעות: א) הצעה להימנע מהצבעה; ב) הצעה האומרת: מועצת המפלגה פונה לתנועה בארץ בקריאה לאיחוד; ג) לאחר־כך בא יצחק צוקרמן והציע כאילו הצעת־פשרה: המועצה פונה לתנועה הציונית־סוציאליסטית להתאחד ברוח המאמרים של „התנועה לאחדות העבודה״. הצעתי קיבלה 8 קולות ויתר שתי ההצעות — 25. מספר המצביעים היה 34.

אין לכם מושג כמה גדולה היתה הסערה לאחר המועצה, עוד יותר נרגש היה הנוער, בעיקר חברי הסמינריון של „דרור״.

מספר מלים על מפעל הגאולים. כפי שידוע לכם התחלנו במפעל גאולת־הילדים אצל הגויים. אמנם, ה„אגודה״ ו„המזרחי״ עובדים בזה קמעה, אך כיום יש עוד מאות ילדים אצל גויים, יש רבים באוקראינה המערבית ויש גם ברוסיה המרכזית. אנו חשבנו כי יש להקים מפעל כספי גדול להוצאת הילדים האלה, אך כל פניותינו לארץ העלו חרס. האם בסכום מצער זה אפשר להתחיל במפעל שהוא המפעל הקדוש ביותר כלפי המתים למען לא יהפכו בניהם לשונאי־ישראל? ומה גדולה האנטישמיות אצל קטנים אלה! ילדה בת־שבע התבטאה: „אני אמנם יהודיה, אך אני שונאת את עצמי מאוד!״ ומדוע לא יתרום ועד־ההצלה איזה סכום? ומדוע לא יתן את ידו לזה הועד הפועל של ההסתדרות? אהבת ישראל דבר נאה הוא, אך מעשים של גאולת ניצולים אין מי שיקיים. דרך מרכז המפלגה אני פונה לסוכנות ולועד הפועל של ההסתדרות: הקימו בעוד מועד את מפעל־הגאולים הגדול ובצעו את פדיון השבויים הקטנים כל עוד לא אחרנו את השעה!

ל. ג.

ורשה

*

— — — במכתבי הראשון אליכם מהגולה אסתפק בהערות אחדות לענינים שעסקתי בהם כאן. נפגשתי עם חברים מגרמניה ואיטליה לשיחות ממושכות על המצב במחנות והגענו לידי מסקנה, כי המצב מחייב הבאת שליחים נוספים לטיפול במחנות בכל האזורים. בשביל ארבעים מועמדים נשלחו כבר רשיונות־כניסה, אלא שהם

אינם מגיעים. כן נתקבלה רשימת־מועמדים נוספת. ויש להצטער שלא היתה דאגה מספקת שכל המועמדים יתאימו לתפקידים הדרושים. ביחוד יש להצטער שמעטים ביניהם חברי המפלגה.

היו לנו פגישות עם חברים המנהלים את הפעולה במקום, ונתברר שבצרפת קיימות אפשרויות להקמת הסתדרות המונית של „החלוץ" עם מפעלי־הכשרה גדולים והסתדרות „העובד" על ידה. אכן, אין להסתפק יותר במאתים איש הנמצאים כיום בהכשרה ובעשרות חברים המאורגנים בסניפים. הדעה הרווחת בחוגים ידועים כי יהודי־צרפת אינם מגלים רצון לעלות ארצה — אינה נכונה. רבבות מוכנים להצטרף לזרם העליה. השאלה היא רק איך אפשר לארגנם ולטפל בהם כראוי. חבל מאוד שעד היום לא נעשה כמעט ולא כלום בשטח הנוער. הסתדרות „הבונים" מונה מספר מועט של חברים, ויש להתחיל את הפעולה מ„אלף". האפשרויות לפעולה בנוער היהודי רבות הן. אבל חסרים, כאמור, הכוחות המארגנים. ש. עשה כאן פעולה חשובה, אך יש להרחיבה ולהעמיקה.

מאות ואולי אלפים ילדים מרוכזים בארץ זו בבתי־ילדים. ודלתותיהם פתוחות להשפעתנו. חסרים רק מדריכים מהארץ שיעשו את הפעולה החשובה הזאת.

הערב נפתחת בבריסל ועידה של המפלגות במערב־אירופה. בועידה תתברר גם שאלת איחוד „גורדוניה" ו„דרור". חלק מחברי המפלגה בבלגיה דורשים להקים סניפי „דרור" באותן הערים שכבר קיימת „גורדוניה". על ידם מסייעים אנשי סיעה ב', ששלחו מכאן לבריסל שליחים העומדים על משמר הפרעת האיחוד... וזהו בניגוד להסכם הקיים. כי פירוש הדבר — מלחמה בין „דרור" ו„גורדוניה". לעומת־זה דורשים חברינו הפועלים בבלגיה איחוד הנוער בכל מחיר.

אתמול קיימנו שתי פגישות חשובות. המשלחת הנוסעת לפולין נפגשה עם מנהל הג'וינט באירופה ד"ר שווארץ ודנה אתו על עניני העזרה ליהודי־פולין. בפגישה זו השתתפה אתנו ר. ק., המנהלת את פעולותיה במרץ ובכשרון רב. פגישה שניה היתה אצל האמבסדור הפולני. בפגישה זו השתתף גם י. גרינבוים. האמבסדור קיבל אותנו בידידות רבה. שוחחנו על ענינים שונים הקשורים עם יהדות פולין והביע את רצונו להיפגש אתנו שנית. אגב, הוא הבטיח להסיע אותנו באוירון הראשון שיגיע מפולין לפריס.

שלום רב ודו"ש לכל החברים.

פ. ר.

פריס

*

— — — אמש הגעתי למחנה־מעבר של פליטים ובמקום זה נזדמן לי לראות לראשונה את ההוי הפליטי המגוון אנשים ללא התעסקות. באוירה ספוגה מרירות. בני־אדם בריאים מתהלכים כצללים, עזובים ומרושלים, ומחכים רק מארוחה לארוחה.

זו הפעם הראשונה שמופיע אצלם שליח מארץ־ישראל. התאספו באולם גדול, ללא כסאות וספסלים, כשכולם עומדים מסביבי ואני סיפרתי להם על מפעל ההסתדרות במשך 25 שנים. התפתחה שיחה, הוצגו הרבה שאלות, ממין השאלות של יהודים פשוטים, וגם שאלות תוקפניות שנשאלו ע"י מי־שהיו חברי „השומר הצעיר" ובית"ר לפני המלחמה. אך רוב הציבור לבו לא הלך אחריהם. שמחו לשמוע מלה חיה מארץ־ישראל והודו לי על כך מאוד מאוד. במרירות ציינו את העובדה, כי עד עתה לא היה אצלם שליח מהארץ ואכן, אני הוא הראשון („הכללי" ואינני אחראי לתנועה מסוימת). שמבקר במחנות של סתם־יהודים. כל השליחים בעלי מנדט הסתדרותי־סוכנותי אצים־רצים מבוהלים לתנועותיהם.

נשארתי ללון בלילה במחנה. חבר אחד של „החלוץ", שהיה לפני המלחמה חמש־שש שנים בהכשרה, הזמין אותי ללינה בחדרו. והנה מצאתי שם שש משפחות בצוותא וכל משפחה במיטה אחת ולכל משפחה תינוק. מובן, שבמצב זה נוצרים חיכוכים אישיים ומשפחתיים קשים מאוד. עם השכמת הבוקר הייתי עד לבכי תינוקות ולמריבות שאינן פוסקות. אם אחת מאשימה את חברתה שהתינוקות מפריעים אהדדי בשינה, ואגב כן מפליטות הן מלים גסות כאלה, שאף פעם לא שמעתי מאם בישראל. חוץ מזה: האשמות הדדיות, הזכרת חטאים ועוונות מההוי בקאצ'אטים ובפארטיזנקה, על גניבות, שירות לגרמנים, זנות ועוד ועוד. כל זה בא, כמובן, כתוצאה מהחיים הבלתי־נורמליים, מן הסבל הרב, חסר־התקוה, ואיבוד האמונה באדם.

ביקרתי אצל נוער־התנועות, שהוגדר רק בנדודי דרכים, בנקודות־הבריחה. כולם יצרו חזית מאוחדת, בסירובם ללכת להכשרה מעורבת. החל מ„הנוער הציוני" וגמור ב„השומר הצעיר". כל אחד מכוון לקיבוץ גזעי טהור. וכל ה„קונסולים" מסביבם מתעקשים ומתחצפים בדומה לאנשי המחנות עצמם. באתי לידי הסכם שבכל קיבוץ יהיו שלושה זרמים מסוימים בשיווי־משקל. אך גם הסכם זה ודאי לא יאריך ימים וכל תנועה תשכון לבדד במרוצת הזמן.

ק—י.

איטליה

*

— — — רוח של רפיון־ידים וקוצר־פעולה שורה על כל עבודתה של ההסתדרות הציונית והקרנות במקום. גם כאן מורגש מאוד המחסור בהשפעה מעודדת ומרעננת מהארץ. וחבל, הרי רבות האפשרויות ואין איש שינצל אותן. היו מיטינגים שהביעו מחאה נמרצת נגד הצהרת בווין, אך הכנסות הקרנות מגיעות לאפס, לעומת הסכומים שהיהודים היו יכולים להכניס לו היה יחס לעבודה זו ולהם ציוני אמיתי. אבל היחס הוא פקידותי והפקיד כיון שהמשכורת מובטחת לו — מה לו עוד? לכל מפלגה ציונית בשאון משלה, אולם ההנהלה הציונית חסרה עתון, והיא איננה יכולה לפנות לקהל אלא באמצעות עתונים מפלגתיים. לעברית אין אף זכר. כי סעיף זה נעלם מאיפק־הדאגות של התנועה הציונית, וכן גם מדאגות המפלגות. כללו של דבר: ההתנצחות המדינית היא העיקר, ותו לא.

בכל־זאת נעשות אילו־שהן פעולות, לדוגמה: ענין השקל. למפעל־השקל של השנה יש חשיבות מיוחדת במינה. זהו המפעל הציוני הראשון הנערך במדינה מאז גמר המלחמה, וברור שענין השקל הוא קנה־מידה חשוב להבעת רצונם של היהודים. המפעל עובר בהצלחה בלתי־רגילה. עד לימים אלה הספיקו כבר להפיץ קרוב לשמונים אלף שקל, ויש להניח שנגיע למאה אלף שוקלים. אם נעריך את מספר היהודים בכל המדינה ל־300 אלף ונגכה את הילדים, יצא שכמעט כל יהודי שקל את שקלו. זהו קנה־מידה הולם להערכת הלך־הרוחות של יהדות־רומניה ביחס לארץ־ישראל. יחד עם זה יש לציין, כי בהרבה מקומות נעשית פעולה (המכוונת, כנראה, ע"י מישהו) שצריכה לזרוע פירוד ומבוכה בין היהודים. ביאשי הופיע ארגון הקורא לעצמו „פרץ־קלוב", והוא מורכב מאינטלקטואלים תלושים מהמציאות היהודית שהתחילו „לדאוג" לגורלנו. הם עורכים רשימות ומחתימים את היהודים על נסיעה ל„קלידוניה־החדשה. ליהודים תמימים, הרוצים להגר, ודווקא לארץ־ישראל, מסבירים הם את הענין „בפשטות": „בארץ־ישראל יש עכשיו מהומות, והיהודים לא יוכלו לבוא מיד, כי על האנגלים להתחשב עם הערבים, ע"כ מציעים לנו עכשיו את קלידוניה־החדשה, היא קרובה מאוד לארץ־ישראל, ומשם, כשיהיה שקט בארץ, תוכלו ממילא לעבור לארץ"...

הוחלט לאחוז בפעולה נגדית חריפה. יש ידיעות, כי גם אחינו בני־ישראל מהמפלגות השמאליות הכלליות (ס. ד. וקומוניסטים), מתנגדים להם בחריפות, והרי סימן שאיזה כוח חיצוני מעונין כאן בזה והוא מקבן את הפעולה הזאת ומכוון אותה.

מפעל־השקל קשור הפעם גם עם הבחירות לועידה הארצית של ההסתדרות הציונית. והועידה האחרונה היתה בינואר 1940, ומאותו זמן נשתנו דברים מרובים. אז הופיעה קואליציה של הנוער הציוני עם המדינתיים ושאר חוגי־הימין, בחירות למעשה כמעט שלא נתקיימו, והם השתלטו על הועידה ודגלו בה בשם „אישים" ולא

מפלגות. כיום ג״כ ניסו לעשות כך אך לא הצליחו, וברור שאנו הולכים לבחירות.

הוצגה שאלת הופעתנו בבחירות. „השומר־הצעיר”, שארגן בזמן האחרון קבוצה פוליטית קטנה בשם „משמר”, פנה אלינו בהצעה לחדש את הבלוק של ארץ־ישראל, כי אם מדברים על חברה סוציאליסטית (על ענין המדינה הדו־לאומית ויתרו). כמו־כן תובעים עליה „נבחרת”, וארגון המלחמה נגד הכוחות הריאקציוניים בהסתדרות הציונית. התביעה לחלוקת המנדטים היא: 40% להם ו־60% ל„איחוד” והתנועות הקשורות אתו. בבירורים שנתקיימו בינינו סיכמנו שאין לקבל בשום אופן את ההצעות הללו: א) ההחלטות המדיניות הן החלטותיה של המפלגה העולמית, ואין מפלגה ארצית רשאית „לקבל אותן”. ב) הננו תובעים את זכותו של כל העם היהודי לעלות לארץ־ישראל; איננו יכולים להציע עליה „נבחרת”; בעצמנו נדאג לעלית האלמנט האנושי המתאים יותר, ובכן: הקונטרולה של העליה בידי הסוכנות היהודית. בנוגע לחלוקת המנדטים לא הסכמנו לאפשר להם לקבל חלק גדול יותר מרבע המנדטים, המגיע להם לפי מספרם.

מובן, שסקירתי על ענין זה היא כללית ביותר. ישבנו רק מספר ישיבות, עדיין מתנהל מו״מ, אולם ברור שבשטח הרעיוני לא תהיה שום נסיגה. המפלגה תופיע עם מצע־בחירות שיבהיר בפני ציבור הבוחרים את דרכה של המפלגה, הישגיה ותביעותיה המדיניות. יש להניח, כי זה יכריח אותנו ללכת לבחירות אלו בלעדי השוה״צ.

בואה של משלחת לפעולה ציונית כללית ותנועתית, הפיח הרבה תקוות. אולם, לצערנו, הולך הדבר ונגמר באכזבה לא־קטנה. השליחים כל אחד לעצמו טובים הם ומתאימים לתפקידים שקיבלו על עצמם, אך יחד עם זה אין המשלחת כגוף קיימת כמעט, וכל אחד שקע בעבודתו־הוא. הפעולה הכללית הוזנחה כמעט כליל וענין „החלוץ האחיד” נשאר בחינת חלום יפה. אין לך דבר יותר קל מאשר להרוס משהו ע״י סבוטג׳ה מאורגנת או בלתי־מאורגנת, הקיימת כאן למעשה.

מ—ח.

בוקרשט

*

— — — הטרגדיה כאן היא מעל לכל דמיון. היהודים חיים תחת דיקטט הקומוניסטים, העומדים בראש הועד המרכזי, בשעה שהשפעת חברי צ. ס. על ועד זה היא מחוסרת ערך וטעם. הממשלה משגיחה על פעולות הועד המרכזי ומנצלת אותו למטרותיה־היא. תנועתנו חזקה, אך המחלוקת עם ה„התאחדות”, מעוררת סכנה. כל הנסיונות לאיחוד שנעשו עד עתה לא הצליחו. פה מחכים לתוצאות המו״מ בשאלת האיחוד בארץ.

המצב מחייב פעולת עזרה דחופה בממדים גדולים למען קיבוצי־הכשרה וילדים מחוסרי־הורים. כולם מחכים להזדמנות לצאת מכאן. זהו הפתרון היחידי. אך בינתיים נחוצה עזרה לשעה.

ל.

ורשה

*

— — — אינני מתכוון לסקירה ממצה על המצב. ידועה לכם מכבר המגמה המנסה להכות כאן שרשים עמוקים. רק אם תיעשה על־ידינו פעולה רצינית, נמצא הד לרעיון של איחוד התנועה הקיבוצית והנוער בכלל. מצב התנועה כאן במספרים הוא: 400 בהכשרת „דרור” (מזה 110 ילדים בגיל 10—15), 150 ב„גורדוניה”, 250 ב„השומר הצעיר” ו־700 איש בהכשרת ה„איחוד”. היחסים בין התנועות מתוחים, בעיקר עם „השומר הצעיר”.

מספר היהודים בפולין פחת בהרבה בחדשים האחרונים.

ילדי־יהודים רבים נמצאים עדיין אצל נוצרים. כדי לפדותם זקוקים אנו לסכומי כסף גדולים. הארץ חייבת לעזור בשטח זה ומיד. בשאלה זו כותב לכם ל. באריכות.

א.

לודז

*

— — — אילו היו יותר שעות ביממה, גם אז לא היינו מספיקים להגיש את העזרה הנחוצה לאחינו בברגן־בלזן ובאיזור כולו. וכל מה שאנו שוהים יותר במקום, מתגלים לפנינו תהומות ופצעים. שפעם עלינו לטפל בהם כדי להבריא ולהקים את איש־המחנה על רגליו, ופעם יש לחסום את הדרך כדי שלא יתגלגל במדרון.

קשה לקבוע בדיוק כמה אנו מצליחים בזה. בכל אופן יש סימנים המעידים על השינוי הגדול שחל עם בואנו למקום. מצד שני יש לומר את האמת, כי העבודה עדיין לפנינו במלואה. עוד קשה להעריך כמה כוחות נחוצים לנו כדי להשקיע במחנות. מובן שעל פעולתנו מקשים הסיכויים הדלים לעליה מידית, סיכויים המיאשים את ההמונים הדואגים לעתידם. והמציאות העכורה חסרת־הסיכויים הצמיחה ביניהם תופעות מדאיגות. לא יאמן כי יסופר, כי נוצרו כבר קשרי־מסחר־ואימון בין קבוצות מבני אחינו לבין מעניהם הארורים מאתמול. יחסים חדשים אלה, המתרקמים על רקע אינטרסים חמריים, דוחפים יחידים עד למדרון של יחסים אינטימיים...

והשוק השחור פורח, ואנשים שרק אתמול היו ערומים כביום הולדתם, — קובעים היום את שער המטבע המקומית.

בכל מקום ומכל אדם שומע אתה עכשיו את השאלה: „מה יהיה על עתידנו, מתי נהיה לבני־חורין?”, ולנו ברור, כל מה שיציאת אירופה תתמהמה — יתמוטטו אחרוני היסודות האנושיים, המוסריים והלאומיים.

אנו כאן שנים־עשר חברים והמרכז שלנו הוא ברגן־בלזן. זוהי גם הקהילה הגדולה ביותר בכל הסביבה. את בית־הספר במקום הפכנו ממוסד פולני למוסד עברי ואין להתבייש בו כלל וכלל. קיימת גם פנימיה בשביל מאה ילדים, ודאגתנו היא איך להעבירם ארצה. מלבד הילדים בפנימיה יש עוד כמאה הפזורים בכל שאר המקומות שבשטח האנגלי.

בחוגים למבוגרים מלמדים עברית, הוקם בית לחלוצים ובו למעלה מ־50 חברים וחברות החיים חיי־קיבוץ. בסניפי „החלוץ” בשטח שלנו יש למעלה מ־300 חברים וחברות.

גם בשאר הקהילות מחוץ לברגן־בלזן הוקמו סניפי „החלוץ” במחנות וקיימים קיבוצי־הכשרה, מהם שנים לעבודה חקלאית והשלישי למלאכה.

ב. י.

ברגן־בלזן

*

— — — בימים אלה נתקיימה אספת־עם רבתי בקרנגי־הול שריכזה כשלושת אלפים איש. האספה הוקדשה לפרידה מקבוצת חלוצים העולים לארץ־ישראל ולהפצת רעיון העליה והחלוציות בקרב המוני העם והנוער. הצלחת אסיפה זו העידה כי נפתחות אפשרויות גדולות יותר לפעולה חלוצית כאן, במסגרת של אלפים ממש. אולם בל נעלים עין מהקשיים הישנים והחדשים ומהכוחות הפועלים כאן נגד התפשטות „החלוץ” למעשה.

התנועה הציונית בכללה, ובראש־וראשונה ההסתדרות הציונית הכללית באמריקה, אינה מוכנה עדיין לצאת בראש גלוי בפני הציבוריות היהודית והבלתי־יהודית בשם הזכות והחובה להעלות יהודים צעירים לארץ־ישראל. ציונים טובים וכן חשובים מפחדים בפני התרצאות הפוליטיות של סיסמת העליה. קבוצת רוזנולד וכן הועד היהודי האמריקאי מתקיפים כיום בעתונות היהודית והאנגלית את „החלוץ”. נמצאו מנהיגים ציונים שסירבו להשתתף בהפגנת „החלוץ” בקרנגי־הול ולא־מעטים הם אלה החושבים את עצם הפגנת „החלוץ” למשגה פוליטי. מתגלה כאן הרצון לצמצם את העליה לתחום מוגבל של יחידים „מומחים”, הבאים לעזור לארץ־ישראל בכוח הכשרתם המקצועית הגבוהה. הנימוק הבלתי־נשמע והמכריע להתפשטות „החלוץ”, הוא הפחד להתפשטות רעיון תנועת־העבודה ועליית קרנה בחוגים רחבים. כל אלה חברו יחד ויצרו סביב „החלוץ” מצב של התנגדות

והצרת־צעדים, מצב של נכר ותוסר־עזרה. נראה, כי „החלוץ" בעיני אנשי־המעשה של ההסתדרות הציונית באמריקה הוא כוח מסוכן שיש לבלום אותו.

אנו מביאים לתשומת־לב המוסדות את העובדות הבאות כדי שיובן המצב האמיתי:

א) משרד ארצישראלי חוקי בין־מפלגתי, כמו שהיה מאורגן בכל הארצות, אינו קיים. יש משרד מנוהל ע"י ד"ר ברנשטין והקונ־טרולה כולה היא בידו ובידי ההסתדרות הציונית באמריקה. לנו וליתר המפלגות אין דעה. מה שנוגע לחלוציות ול„החלוץ": סילבר הבטיח לקפלן שתוקם ועדה של באי־כוח כל המפלגות, ובעצם קיימת על הנייר ועדה כזו הנקראת „ועדה למען חלוציות", אך עד היום הזה לא עשתה ולא כלום.

ב) ההקצבה למען הפעולה החלוצית באמריקה עוכבה ע"י קרן־היס.ד. עברו כבר חדשים מאז אושר הסכום הנ"ל ועכשיו קיבלנו הודעה מקרן־היסוד באמריקה שההנהלה עומדת לדון בשאלה זו מחדש, כאילו ההלטת הסוכנות לא היתה קיימת.

ג) עלתה על הפרק שאלת ה„סרביס־קאר" ומפתחים פעולה אינטנסיבית כדי להעמיד מול רעיון ההכשרה והעליה את רעיון השרות לחצי־שנה או לשנה. יתכן כי דבר זה חשוב לחוגים ידועים לרגל חדירת החלום החלוצי לתוך חוגי הנוער הציוני הכללי.

הולכת ונרכשת חות־הכשרה שלישית — בקנדה. המגבית במונ־טריאל, שהתנהלה ביוזמת כל חלקי תנועת ארץ־ישראל העובדת, הכניסה לעת־עתה כששה־עשר אלף דולר. לרגל מגבית ההסתדרות נאלצנו להפסיק לפי־שעה את אוסף הכספים. המומחים של ועד־ההכשרה מעריכים כי נצטרך להשקיע במפעל החדש כחמישים אלף דולר. היסר האמצעים להשלמת הקניה, חוסר הון להשקעות, והעול הכספי הרגיל הכרוך בקיום חוה חקלאית, — כל אלה מחריפים לאין־ערוך את מצבו הכספי של „החלוץ". אי־לזאת עומדות שתי החוות הקיימות (קרימרידז' והיטסטאון) בפני צורך של השקעות יסודיות ואין ידנו משגת לעשות זאת אפילו באופן חלקי. ואם נקח בחשבון שקיים צורך ממשי ל ה ר ח י ב את מסגרת ההכשרה, והרחבה פירושה הוספת ענפים חדשים ושכלול הענפים הקיימים — יובן על־נקלה כי מצבן של החוות והחזקתן הם קשים מנשוא. בשים לב לכך ש„החלוץ" מנותק מכל עזרה ציבורית רצינית. ברם, אנו עומדים בפני אפשרויות של יצירת מפעלי־מלאכה בתוך החוות, של הקמת קבוצת־בנין ועוד, אך אלה לא יבואו במקום הרחבה חקלאית רצינית של החוות וזו אינה אפשרית בלא סילוק החובות.

השאלה שאנו מציגים לשם ס י ד ו ר מ י ד י ש ל ה ע נ י נ י ם ה מ מ ש י י ם — היא: האם עלינו להסתפק בפעולה מצומצמת ועלובה באמריקה או להרחיב את המסגרת בהתאם לצרכים הגלומים והגלויים בארץ זו? ועוד: מי ישא בעול השקעות אלו? התנועה הציונית אינה מוכנה להירתם בעול קיומו והרחבתו של „החלוץ". מגבית ההסתדרות באמריקה דואגת אך ורק לצרכי מוסדותיה בארץ. מי, איפוא, ידאג לקיומו והרחבתו של „החלוץ" כאן?

הנהלת שלוש חוות־הכשרה דורשת שליח מיוחד, איש משק ובעל־נסיון מעשי, שיפקח על הרכוש הרב הזה העולה כבר כיום לעשרות אלפים דולר. אנו מבקשים להרחיב את המשלחת על מנת שימצא בתוכה שליח אחד המיועד מראש לתפקיד של הנהלת חוות־ההכשרה. זהו הדבר הבוער ביותר והיינו מבקשים בכל לשון של בקשה לשים לב לדרישתנו זו. בה תלויה התפתחות ההכשרה החלוצית באמריקה לא־פחות מאשר בגורמים אחרים.

יונה

ניו־יורק

*

ח. י.

— — תנועת „החלוץ" ברומניה אינה מתקיימת כהסתדרות עצמאית, אלא כפדרציה של תנועות־הנוער, וזה קובע את אפיה. ההכשרה עומדת אמנם לרשותו של המרכז, אך אין כרטיסיה ואין רישום חלוצים במרכז „החלוץ". סניפי ההכשרה לא ידעו עד הזמן האחרון כי צריך לפנות בעניינים ישר למרכז „החלוץ"; רק עם בואנו הנה נשתנה קצת המצב. ועדיין אין לי הרגשה שבמרכז „החלוץ" יש דאגה מרוכזת להכשרה של „החלוץ". המדריכים בהכשרה לא תפסו שהם מדריכים מטעם „החלוץ" וראו עצמם כבאי־כוח התנועות, להכ־שרה ש ל ה ם בלבד. הביטוי הבולט למצב זה ניתן השבוע ע"י „השומר הצעיר" ו„הנוער הציוני", בזמן הדיון בדבר הקמת בתי־יתומים נוספים בערי־השדה. הם דרשו בגלוי לחלק את היתומים — לכל תנועה בית־יתומים. הם טענו שאחרת מפעלים־אלה לא יצליחו. כשכל תנועה תדע מהו ה„שלל" שלה, אז תהיה מעונינת במפעלים ותתמסר להם. ואנשי „השומר־הצעיר" מוסיפים כדרכם: לנוער יש לתת „סמלים", דגל, צבע, אי־אפשר לחנך לכלליות סתם. ובכן, גם את היתומים יש „לחנך" לחוד, כי בית־יתומים של „החלוץ" צפוי לכשלון. הצרה היא, שגם השליחים מהארץ מחזיקים בדעות הללו. מובן, לא כל השליחים. אך מספיק שחלק מהם תומך בהתבדלות.

ביחס לפעולת השליחים התאמתו החששות שהיו לפני צאתנו במאה אחוזים. רוב השליחים רואים את מרכז פעולתם בתנועות שלהם והשאר — טפל. קשה להם להתרומם מעל ל„אגואיזם תנועתי" ולראות עצמם כשליחי התנועה כולה, כשליחי העם. אמנם, גם העבודה בתנועות חשובה מאוד, אך המצב הוא כזה שתנועה בדומה ל„השומר הצעיר" שזכתה בחמישה שליחים, שלושה מהם עסוקים בתנועת־הנוער שלהם ויתר השנים במוסד אחר חשוב, ולפעולות כלליות אין להם שוב זמן. מוצגת איפוא השאלה: האין שליחים אלה מועלים בתפקידם? ולא רק אלה. כל אחד כאן מושך לצדו, וקרנה של המשלחת שוקעת. היא אינה מורגשת בתנועה הציונית הכללית; להיפך — שם יודעים על תילשתנו הפנימית, וקיום המשלחת כמוסד הועמד בסימן שאלה. עוד עושים אנו מאמצים אחרונים, איך־שהוא להחזיק ולקיים את המשלחת כחטיבה שלמה. אך מה שקרה בימים האחרונים יוסיף כנראה לסתום את הגולל על מוסד זה. הדברים הגיעו לידי כך, שבירור פנימי של המשלחת ומסקנותיה — ביחס להסתדרות־נוער אחת — הובא לאכסקוטיבה הציונית המקומית ושם הסתייגו 2 חברים (של „הנוער הציוני" ו„השומר הצעיר") ממסקנות המשלחת, ובזה ניתנה המכה הניצחת למוסד־השליחים כאן במדינה. נוצר מצב שאדם המכבד את עצמו לא ירצה להמשיך בבזבוז זמנו של ויכוח־סרק, ואני מחכה בכליון־עינים לבואו של החי דובקין — אולי יצליח הוא לתת צורה אחרת למשלחת.

על הפילוג בהונגריה שמעתם כבר. התחילה שם פעולה של חטיפות, רצים באוטומובילים להכשרות ולבתי־הילדים ו„מגדירים" אפילו תינוקות בעריסתם. האם למטרה זו יצאו שליחים מן הארץ ועשו את דרכם בחרוף־נפש, כדי להגיע לניצולים ולשארית הפליטה ו„להגדירם"? ודוקא תיכף ומיד, כדי שיהיה ברור „הלנו אתם או לצרינו"? ואין ערך לשום הסברה, ואין התחשבות עם ההבנה העצמית של החברים במקום... אני חי בימים האחרונים בהרגשה קשה מאוד, שמא תעבור השריפה הגדולה העוברת עכשיו ותתפשט על כל התנועה באירופה. מפולין הדווים עד צ'כיה הריקה כמעט מיהודים, ותאכל את כולנו.

בשבוע שעבר נתקיימה כאן מועצת „דרור־הבונים" והוחלט על הקמת מחלקה טרנסילבנית ליד המזכירות בבוקרשט וקיבוצים נפר־דים נוספים בשביל טרנסילבניה, משום שנתברר, כי הטרנסילבנים אינם באים להכשרה בגלל אי־רצונם לדור בכפיפה אחת עם ה„רגטו־ארים". אני חרד מאוד, שמא יתערבו חלילה גורמי־חוץ לפלג את התנועה גם כאן. התנועה עצמה אינה רוצה בזה.

א—ן

בוקרשט

— — — אך זה גמרתי לקרוא ב„דבר" את הויכוח על „החלוץ" ואני שואלת את עצמי: מה לכתוב? הרי ממילא לא ישמע איש ולא ינסה להבין מי הוא איש־המחנה. ארץ־ישראל לוקה באותה מחלה הנפוצה במחנות: חוסר־אמון, ויכוח מתמיד וכל אחד טוען לנקודתו־הוא עד ששוכח את נושא הויכוח. אינני יודעת מה תהיינה תוצאות הויכוח, אך הויכוח עצמו הורס. היה, ואולי עוד יש אצל השרידים, משהו מרצון לדבר גדול משותף, אך אי־אפשר לבנות על רצון זה בלבד. צריך להבין את איש־המחנה. הוא מחוסר־אמון כלפי כל העולם, מחוסר־אמונה באידיאלים, מדוכא ואין לו לא כוח ולא רצון למלחמה; לרובם חסרים המושגים האלמנטריים של עזרה הדדית. יש אנשים שלעתים קרובות חסר להם כל מושג של מוסר. כמעט שאין איש שיש לו יחס חיובי לעבודה. ציונותם שאובה מתקוה למצוא בטחון לחייהם בארץ־ישראל. אין בדברי משום הגזמה. במצב בו נתונים אנשי־המחנות, מתעוררת השאלה: מה קודם למה? לארגן אותם או לחנך אותם? אפשר להתוכח על ארגון כזה או אחר. אך מי יהיה בארגונים אלה? איזו תועלת תהיה מאנשים אלה לארץ ולמפעל אם לא נחנך אותם? מובן כי יש גם דרך קלה, הכובשת מהר, והיא „מצליחה" מאוד, אינה בונה שום דבר חדש ועוד הורסת מה שהיה קיים עד עכשיו. אם, למשל, באים ומדברים על הבדלים מדוקדקים שבין תנועה לתנועה, על הרע שבזולת — הרי זה שפיר. הקרקע מוכנה. — יש רק לשנות את הסגנון ותו לא. במקום לומר שהשני גנב, מכר את היהודים וכדומה, — אפשר להסתפק בזה שהוא „גורדונאי" ואין להאמין לו יותר, ויש לשמור עליו. הנה באה תנועה כמו בית"ר ואמרה שאין צורך בעבודה, שנחוץ רק כוח! — והרי כבשה את הלבבות. האנשים בארץ אינם יודעים, כי הרוב הנמצא כאן בקיבוצים מגלה, אחרי שיחה ידידותית קצרה, שהם יושבים בקיבוץ משום שזהו הצינור לעליה וכי קסם התנועות פג אצלם לגמרי אחרי שאלו התפלגו באיטליה בגלל כל מיני „הבדלים אידיאולוגיים".

יש גם צד שני למטבע. בקרב אנשי־המחנות יש איזה רצון להתחדשות, יש חיפוש אחרי משהו טוב יותר. לכן גם הדביקות בחיילים ורחשי כבוד אליהם, כיון שחיילינו ידעו באמת לעמוד נקיים וראוים לאידיאלים, שהביאו אותם לאיטליה. בין אנשי־המחנות יש גם רצון לראות בארץ את האידיאל בתוך הקיבוץ, ובכלל רוצים הם בבואם ארצה להיות אחרים, אך נחוצה להם דוגמא, ונחוץ כוח שיוציאם מהמצב הקיים. ושוב השאלה: מי ואיך? טוב עוד שאינם יודעים עברית כדי קריאה וידיעה על המתהוה בארץ... אולם הנה באו אליהם שליחים מארץ־ישראל והאוירה כבר השפיעה במידת־מה באופן שלילי.

בין הפליטים יש אכזבה ואין עבודה חינוכית. השליחים מבקרים יום־יומיים במחנות והולכים להם לדרכם. אין זו שיטת־עבודה מועילה. לו ידעה הארץ להביא הנה דבר גדול, בשורה של תנועה קיבוצית מאוחדת, או מפלגה גדולה מאוחדת, — הרי היה זה משמש קרן־אור, והדבר היה משפיע. אולם במצבנו הקיים אפשר לומר להם רק דבר אחד: „היו אתם טובים מאנשי הארץ והשפיעו עליהם!".

עוד לפני נסיעתי מהארץ הייתי משוכנעת כי המפלגה צודקת בתביעותיה בשטח הפעולה ב„החלוץ" באירופה. ולאחר שראיתי מקרוב את המצב — הריני משוכנעת סי־כמה בצדקתה. לנוער מוכרחים למצוא מסגרות חינוכיות קטנות יותר, בהן אפשר קצת לפתח את האמון באנשים. קבוצת חברים שגורל משותף להם מוכנים תמיד להתלכד יחד במסגרת אחת ולקבל שם של תנועה זו או אחרת. אך למה לא תיווצר אפשרות לקואופרציה בין המסגרות? ב„החלוץ" אוכלים זה את זה ודוגמה לקואופרציה בה — מאן דכר שמה!!

שמעתי כי יש הצעה לאחד את הנוער המתחנך ברוח המפלגה. באופן פרינציפיוני אפשר היה לחשוב על איחוד נוער זה. אך אינני יודעת איך זה יהיה במציאות הקיבוצית של היום. כל מסגרת הרי רוצה בממשיכים, ובצדק. נדמה לי כי מסגרת כזו היתה יכולה להביא תועלת רבה רק בתנאי אחד: החלטה מוקדמת על צורת חלוקת העליה; החלטה שאינה נותנת מקום לציד נפשות. היסוד האידיאולוגי להחלטה זו: אין צורה קיבוצית עדיפה ויש מגמה לאיחוד התנועות הקיבוציות. בינתיים, עד שהמסגרות נפרצות — עלינו לדאוג להמשך. מבינה אני כי זה יכול להיות יסוד חינוכי, אולם קשה לי להאמין שלא ימצאו חותרים תחת היסוד הזה. האיחוד יכול לקום בתנאי שיהיה איחוד־אמת.

אולי יש עוד אנשים בארץ המסוגלים לשאת בעול הכלל, — אם כן שלחום הנה. אולי יש גם איש שתפקידו יהיה לטפל בעניני המפלגה? אנשי־התנועות דואגים על־פי רוב לתנועותיהם בלבד. ק. הוא היחידי שמנכה לדאוג גם לכלל. ש. עובד הרבה בארגון „העובד", הוא עושה עבודה טובה — אבל הוא יחידי.

רבקה

*

— — — חלוקת רשיונות־העליה גרמה לנו אכזבה. היה ברור לנו מראש, שלא נוכל לזכות למכסה גדולה. אך העובדה שגם צרפת ואנגליה קיבלו אותו מספר של רשיונות כשבדיה, הפתיעה אותנו מאוד. האם לא תיארנו את מצבנו כאן בפני המוסדות? האם לא הצלחנו להחדיר בכם את הצורך בהנעת גלגלי העליה מכאן, למען אפשר לנו קליטת־פליטים נוספת כפי שזה הובטח לנו מהממשלה השטוקהולמית? הננו מבינים שיש להקצות רשיונות גם לארצות האנגלו־סכסיות, אך בשום פנים ואופן לא תוכלו להשוות את צרכי אנגליה — גם מנקודת־ראות של פיתוח התנועה — עם אלה של שבדיה, שבה משתוקקים היום יותר מ־6 אלפים פליטים לעליה.

חברינו הפליטים שרויים ביאוש ובדכאון לאחר קבלת המכסה ואנו מצדנו עומדים מחוסרי־אונים ואיננו יודעים לענות למאוכזבים, משום שגם אנו בעצמנו אוכזבנו. הדגשנו טלגרפית שתוספת רשיונות מהרזרבה היא הכרחית, מפני שאי־קבלה תסכן באופן רציני ביותר כל מו"מ נוסף עם השלטונות בדבר קבלת פליטים נוספים וסידורם.

תהליך חיסול מחנות־הפליטים הולך ומסתיים; זאת אומרת במידה שהחברים בריאים ומבריאים, מעבירים אותם לעבודה. אנו מכוונים את הזרם למקומות־ריכוז מסוימים כדי ליצור שם כעין פלוגות־עבודה, שכן זוהי צורת־הטיפול המתאימה לנו ביותר. לא תוכלו להשוות פלוגות אלו עם קיבוצי־ההכשרה המקובלים. מלבד שתי פלוגות כל שאר עשרות הפלוגות שיצרנו — מורכבות אך ורק מבחורות, ושנית — פלוגות אלו אינן מצויות בכפרים אלא בעיירות או בפרבריהן של ערים גדולות יותר. הסיבה לכך היא שבחורף בדרך־כלל אין עבודה בחקלאות, אך גם במידה שתהיינה אפשרויות באביב, הרי ספק גדול אם בחורותינו תוכלנה לעמוד מבחינה פיסית בפני קשיי העבודה. יעברו עוד חדשים רבים עד שבריאותן תחזור לאיתנה. גורם אחר לסידור הבנות בבתי־החרושת הוא מצב העבודה בשבדיה גופה. שורר מחסור גדול בידים עובדות ולשכות־העבודה הממשלתיות המטפלות גם במחנות־הפליטים, מקבלות ברצון הזדמנות זו לספק לתעשיות בפרט באזורים המרוחקים יותר כוחות־עבודה.

כשליש מהבחורות נקלטו, איפוא, בפלוגות אלו והשאר הסתדרו כבודדות. אנו משתדלים לרכז אותן בסניפים, ונסיונות אלה הוכתרו בהצלחה. אולם אליבא דאמת, חיים אלה אינם אידיאליים ביותר. החברות מתנסות בנסיונות קשים ולא תמיד עומדות בהם. הרי על־פי רוב צעירות הן ולאחר 6 שנות גיהנום חפץ החיים רוצה להבקיע כל מחסום. הסכיבה היא שבדית־גויית ובזה נרמז כבר על הסכנה הנשקפת לנו כאן ושכבר נותנת אותות ראשונים (נישואי־תערובת). אך גם צד אחר מתענין בבחורותינו וזוהי הכנסיה. תעמולת המיסיון פורשת את כנפיה עתה על כל מקומות־הריכוז שלנו ולפני זמן קצר התריעה העתונות המיסיונרית בחוצצרות־נצחון על שמד מוצלח של 15 בנות־ישראל במחנה־הבראה אחד. ידיעה זו הדהימה את כל הצבוריות היהודית וגרמה לתגובה חזקה מצד מועצת הרבנים הן מבחינת

הגברת פעולתה הדתית (הליברלית אמנם עד מאוד) והן במחאה בפני הממשלה. אך אנו נהיה נתונים לטעות ונשגה שגיאה פאטאלית למציאות אם נצפה מצד זה לעזרה וסעד. להציל את עתידן של אחיות אומללות אלו נוכל רק ע"י הגברת העליה מכאן. זה יפיח אמתה בלבותיהן וילבה את הגחלת הציונית.

בתחלת חודש מרס יפתח סמינריון בשביל החברים החדשים במספר 55 חבר. סמינריון זה יימשך כ־11 ימים ויוקדש להוראת השפה העברית ולימוד הציונות וא"י. אנו מקווים שמשתתפי הסמינריון יצאו ממנו מוכשרים יותר לנהל את הפעולה התרבותית בפלוגותיהם וסניפיהם.

זה עתה נגמרה הדפסת ספר הלימוד „עלה". מימון ההדפסה נעשה מצד מועצת הרבנים. יכולנו לספק לכל חבר ספר־לימוד. מחיר ההדפסה, שנעשתה עפ"י השיטה הפוטו־טכנית, עולה רק 55 מיל.

נדפסים עכשיו גם 10.000 אכסמפלרים מספר־הלימוד „אדם במולדת", הוצאת „עם עובד", ומזה נשלח עפ"י הוראות ברלס גם לכל מרכזי־„החלוץ" באירופה. גם מחיר ספר זה לא יעלה על 60 מיל. נשתדל לנצל גם להבא את הנתונים הנוחים בתעשית הדפוס כאן לשם הגברת פעולת־הפירסום לקידום והרחבת עבודתנו התרבותית.

חנן ב.

*

— — — אני נמצא פה כבר כחדשיים והספקתי לבקר בהרבה מקומות בהם מרוכזים הפליטים. עליכם לדעת שזהו דבר לא־קל לבקר את כל מקומות־הריכוז של הפליטים. שבדיה היא ארץ גדולה והפליטים פזורים ומפוזרים. רוב הפליטים כבר עזבו את המחנות והממשלה השבדית מסדרת אותם בעבודה בעיקר בבתי־חרושת, לאו־דוקא בערים הגדולות אלא גם בערים קטנות יותר ואפילו בכפרים.

חברי „החלוץ" שנרשמו לשבדיה מונים למעלה מ־3000 ועכשיו עבודת „החלוץ" היא לרכז את הפליטים (שהם 85 אחוז בחורות) בסניפים או פלוגות־עבודה. עד כה הצלחנו להקים כ־30 פלוגות כאלו. הפלוגות הן בעלי אופי שונה. יש פלוגות שבהן חיים בצורה קולקטיבית לגמרי, ואילו רובן קיים על שיתוף דירה ולעתים גם אוכל, אך בסיפוק יתר הצרכים אין שיתוף. בכלל אין יותר רצון לחיות חיי קיבוץ, כי האנשים עוד זוכרים את טעם החיים במחנות. לצערנו מספר החברות שקיבל חינוך תנועתי קטן מאוד. קשה גם להאמין שפלוגות כאלו, המורכבות כמעט רק מבחורות, תוכלנה להחזיק מעמד זמן רב. לכן אין לראות את הפלוגות כקיבוצי־הכשרה, כפי שמתח־לים להקים אותם ביתר ארצות אירופה.

יש גם הרבה חברים העובדים כבודדים במקומות־עבודה שונים. במקומות כאלה אנו משתדלים לייסד סניפים, אולם גם כאן אנו נתקלים בקשיים גדולים, כי אין למצוא את האנשים המתאימים כדי לרכז את הסניפים, בפרט במקומות כאלה שאין בהם חברים מן „החלוץ" הותיק.

כפי שכבר ציינתי לעיל, אין כאן חברים רבים יוצאי תנועות־נוער, ואלה שהיו פעם בתנועות־נוער, הם לרוב יוצאי הנוער הציוני ומעטים מן „השומר הצעיר". חברים מן „החלוץ הצעיר" ומ„דרור" כמעט שאין בנמצא.

אני מביט בחרדה גדולה על גורל הפליטים כאן ובתוכם גם חברי „החלוץ". אמנם, תנאי הקיום הם די טובים בשבילם, כי המצב בכללו כאן טוב במיוחד, אולם מבחינה יהודית וציונית יש סכנה חמורה אם לא תהיה בקרוב אפשרות של עליה לארץ־ישראל. הפיתויים בעיקר בשביל הבחורות, שבלאו־הכי נתונות במצב בלתי־נורמלי, גדולים מאוד וכבר כיום יש סימנים מדאיגים. אם־כי מספר נשואי־תערובת אינו גדול עד כה, אך הפגישה עם בחורים שבדיים מקיפה כבר חלק לא קטן של הבחורות. והרע ביותר הוא שאין כל סיכויים לעלית מהירה.

על אף הכל אנו יודעים שאין לנו דרך אחרת אלא לנסות לקרב את האנשים הללו לחיי התנועה. השליחים נמצאים לרוב בדרכים ומבקרים את הפליטים במקומותיהם. כדי להכין איזה־שהוא חוג־חברים, נסדר בתחלת מרס סמינר ל־50 איש והוא ימשך 10 ימים. מלבד זה אנו מתכוונים מדי פעם בפעם לערוך ימי־לימוד מחוזיים, כי קשה מאוד לארגן כאן מפעלים ארציים בגלל המרחקים הקיימים בארץ זו.

מובן, שעבודתנו בעיקר מכוונת לפליטים, כי החלוצים הותיקים הנמצאים עוד כאן טובעים בים של החברים החדשים. עם כל השלילה שיש בחברים ותיקים אלה, שהתנאים הטובים פינקו אותם לא־מעט, יש לקוות שהם ילכו לרוב להתישבות.

ואשר לאטמוספירה הכללית נדמה לי ששבדיה היא אחת הארצות המעטות בה קיים „חלוץ" הסתדרותי אחיד כפי שאנו מבינים אותו. כן אנו מקווים שהחברים מסיעה ב' לא ינסו כאן להכניס את ריב המפלגות שבארץ. לכן גם עבודת השליחים היא מתוך הרמוניה.

על היהדות השבדית יש לכתוב הרבה, אבל עשיתי זאת כבר במכתבי הקודם למפלגה. רק אציין שיהודים אלה פחד נופל עליהם מכל פליט נוסף שבא הנה, כי לדעתם זה עלול לעורר אנטישמיות. ואת הרגשת הסולידריות לאחים נרדפים אינם מכירים.

השבדים עצמם נדיבים אבל קרים כמו מזג־האויר שבכאן, הם עשו אמנם הרבה לטובת הפליטים. אך מורגש שגם הם אינם נקיים מאנטישמיות. ולעומת ההודעה המוטעית שנמסרה בעתונות הארץ־ישראלית על הסכמת הממשלה השבדית להישארותם של הפליטים — ישמחו להיפטר מהם בהקדם.

INTERIM ORGANIZATIONAL REPORT
on
MEMBERSHIP DRIVE

From End of February to May 15, 1946

I. Organization
A. Membership Report on New Branches
B. Reported Increase in Existing Branches
C. Report on Total Membership Increase
D. Description of New Branches

II. Integration
A. School of Labor Zionist Studies
B. Publications

III. Special Projects

Labor Zionist Organization of America
-- Poale Zion --
45 East 17th Street, N. Y.

A. REPORT ON NEW BRANCHES

NAME OF BRANCH	DATE ESTAB.	OFFICERS	MEMBERSHIP
Baltimore	May 7	S. Rosenberg, Ch. S. Weintraub, Sec.	20
Boston Sereni	Mar. 10	Sumner Weinstein, C. M. Butkovitz, Sec.	50
2nd New Branck	Apr. 6	Sally Kopp, Ch. Anna Blumberg, Sec.	20
Brookline, Mass.	May		17
Chicago Halapid	May 19	Harry Schwartz, Ch. S. Helfgot, Sec.	30
Cincinnati	May	Unreported	15
Cleveland	Mar. 21	Irving Rabinsky, Ch. Harvey Gelfand, Sec.	18
Detroit Aluma	Feb.10	Joseph Leep, Ch. Selma Friedman, Sec.	55
Weizmann	April	William Klein, Ch.	25
Jersey City	May 15	Unreported	12
Lakewood	Mar. 13	Jack Altman, Ch. S. Goldstein, Sec.	20
Los Angeles Labor Zionist Group	Feb. 27	A. Lipshitz, Ch. Leah Galatzer, Sec.	25
Milwaukee Brandeis	Mar. 15	Esther Weingrod, Ch.	25
Minneapolis	April 5	Joseph King, Ch. Pacey Beers, Sec.	27
New York City Bensonhurst	Mar. 15	Miriam Manson, Ch. Dorothy Rochman, Sec.	30
Bronx	Apr. 8	Norman Guttman, Ch. Lou Keller, Sec.	28
Ben Gurion	Mar.-Apr.	Tillie Ginsberg, Sec.	45
Washington Heights	May 12	Shoshanna Kalitsky, Ch.	10

NAME OF BRANCH	DATE ESTAB.	OFFICERS	MEMBERSHIP
Philadelphia			
Strawberry Mansions (E.)	May		11
Strawberry Mansions (Y.)	April		14
Wynnefield (E.)	May		7
Pittsburgh			
Branch II	Mar. 28	Eddie Steinfeld, Ch. Bernard Leoff, Sec.	25
Rochester			
Sereni	Apr. 24	Harold Schiffrin, Ch. Norman Gross, Sec.	20
Syracuse	Mar. 15	Sidney Greenberg, Ch. Marvin Barish, Sec.	23
Toledo	Mar. 20		18
Worcester	May	Irving Barr, Sec.	20

TOTAL NO. NEW BRANCHES............ 26

TOTAL MEMBERSHIP OF NEW BRANCHES........610

* * * * *

OBSERVATION IN CONNECTION WITH CREATION OF NEW BRANCHES

1. It should be noted that the members of Habonim throughout the country have been very helpful and cooperative in fostering the establishment of new branches of the adult section of the Organization.

2. Without exception, new branches have undertaken, as their first major political activity, the sale of shkolim. Outstanding achievements in shkolim sales among these new groups provides unequivocal support for our contention all along that the organizational campaign serves as a stimulus and as a concrete contribution to the success of the Shekel Campaign.

B. REPORTED INCREASE IN EXISTING BRANCHES

NAME OF BRANCH	MEMBERSHIP INCREASE
Albany	5
Boston	
Beilinson	0
Felcoop	30
Yiddish-speaking branches	45
Chicago	
All existing branches	100
Dallas	5
Los Angeles	
All existing branches	52
New York City	
Knickerbocker	5
Metropolitan	10
Midtown	68
At Large (not yet assigned)	5
Yiddish-speaking branches	Unreported
Philadelphia	
All existing branches	68
Vineland	25
Washington, D.C.	
Avodah	20
Canada - Toronto	
Naame	15
TOTAL REPORTED INCREASE IN EXISTING BRANCHES	453

* * * * *

OBSERVATIONS ON MEMBERSHIP INCREASE IN EXISTING BRANCHES

1. The term "Existing Branch" refers to every branch created before February, 1946.

2. The above figures are conservative in that many branches have not reported their membership figures to us and, since no campaign is being conducted in their cities, we have no official means of determining latest membership results. The present report therefore does not reflect

membership increases in those localities, in spite of the fact that we have learned indirectly that these branches are growing. It is only in cities such as Chicago, Los Angeles and Philadelphia, where we have offices, that accurate records on membership increase are available to us.

3. It should be noted that the campaigns in Chicago only started on April 7th, and in Boston and New York at the beginning of April, so that the foregoing is largely a report of results achieved during hardly more than six weeks.

- - - - - - - - - - - -

C. RECAPITULATION

TOTAL MEMBERSHIP INCREASE TO DATE

AS RESULT OF MEMBERSHIP DRIVE

FROM END OF FEBRUARY TO MAY 15, 1946 1063

- - - - - - - - - - - -

D - DESCRIPTION OF NEW BRANCHES

Baltimore
Age range 23-27. Some former Habonim, excellent potentialities for growth, some are prospects for chalutziut.

Boston
Sereni - Age range 23-27. Very alert, devoted, enthusiastic group, which is growing rapidly. Organizationally similar to New York Midtown Branch.

Second new Boston Branch - Younger middle-aged group, includes professionals and business men and women. Organized by a member of the Beilinson Branch. Branch will grow slowly, represents higher income bracket.

Brookline, Mass.- Age range 40-50. Yiddish speaking elements.

Chicago
Halapid - Age range 23-30. Reestablishment of group which existed before war. Has excellent reputation for high calibre of members and activities. Holds great promise for both expansion and development of leadership.

Cleveland
25-30 age range. Composed of entirely new elements. Branch reports good meetings and progress.

Detroit
Aluma - Young element including many college seniors. Meetings well attended. Branch shows steady progress in numbers.

Weismann - Middle aged, higher income, professional group, formerly General Zionists who affiliated with LZOA as a unite on the initiative of the Chairman.

Lakewood
Age range 25-30. Completely new element, growth slow, the proximity to New York fortunate because group requires guidance.

Los Angeles
"Labor Zionist Group" - Reestablishment of former Beilinson Branch. Age Range 35-45. Group functions well but expansion has been slow.

Milwaukee
Brandeis - Age range 25-35. Leaders are ex-Habonim, branch functions well, shows slow but steady growth. Campaign just starting there, expected to lend required impetus for expansion.

Minneapolis
Age range 25-35. Growth slow but reports indicate definite progress.

New York City

Ben Gurion - Age range 26-35. Mostly new elements with high cultural level. Good potentialities for growth.

Bensonhurst - Energetic young branch, leadership mostly ex-Habonim. Excellent prospects for expansion during coming season.

Bronx - Age range 24-30. High calibre branch comprised mainly of new elements. Good leadership, good prospects for expansion.

Washington Heights - Age range 24-30. Leadership includes some former Habonim members. Group has sound foundation for future growth, currently preparing for its first formal meeting.

Philadelphia

Stawberry Mansion - (English-speaking) Young elements, mostly new to the Movement but enthusiastic and active. Has excellent prospects for growth.

Stawberry Mansion - (Yiddish-speaking) Organized a few days ago; Chaver Dashefsky informed us that the membership consists of former Zeire Zion. Chaver Kliger and others are among the members.

Winfield - Age range 25-30. Composed of new elements, group will grow once it is established on a firmer foundation.

Rochester

Sereni - Age range 24-28. Excellent group under ex-Habonim leadership with unlimited prospects for expansion.

Syracuse

Age range 28-35. Good leadership, active group though growth has been slow.

Toledo

Reorganization of former branch after three years. Former branch large but later dissolved and was therafter revived by Chaver Wertheim. The branch was established again during visit to Toledo by Dr. Frymer.

Worcester

This group is the only Zionist organization in Worcester. Age range 40-50. Yiddish speaking elements.

* * *

II - INTEGRATION

The rapid expansion of the Organization and the fact that the majority of our recently acquired chaverim are entirely new to Labor-Zionism, have given rise to the problem of their integration into the Movement. This problem was prevelant not only in newly created chapters, but in established branches as well where membership was increasing, but where the disparity in background between new and old members presented difficulties. As an immediate and practicable solution for this situation, the following projects were undertaken:

A - SCHOOL OF LABOR ZIONIST STUDIES

The School of Labor Zionist Studies was established in New York City offering a series of 12 weekly lectures on the history and development of Labor Zionism. The lectures are open, without charge, to members and to non-members upon enrollment into the Organization. They are given by leaders in the Movement at the Jewish Teachers Seminary. The School has attracted a consistently large attendance at every lecture and wide favorable comment on the part of the membership as a whole which regards the School as the fulfillment of a longstanding need of the Organization. Students receive a student card and those who have attended 8 or more lectures will receive certificates at the close of the session.

1. Publication of Lecture Series
   Mindful of the fact that many of our branches are located in cities which lack the facilities to institute a similar course of studies, arrangements were made for stenographic transcriptions of every lecture. These are now being mimeographed and serviced regularly to branches throughout the country.

2. Membership
   Although not originally intended as an organizational activity, the School has nevertheless attracted many non-members, six of whom have joined the Organization.

B - PUBLICATIONS

In addition to the lecture series mentioned above, the following publications have been issued by the Labor Zionist Organization-Poale Zion in connection with the membership drive:

Labor Zionist - A Brief Summary
A 16 page pamphlet on the work and aims of the Movement. (In separate English and Yiddish versions)

Join Our Ranks
A membership leaflet.

Program for a Pessach Meeting

The Labor Zionist Letter
A bi-weekly internal organ to be extended to 8 pages beginning with the forthcoming issue.

The following pamphlets are at present in press or in the process of preparation:

Reprints (in Yiddish and English) of Hayim Greenberg's analysis of the Inquiry Committee's report.

Questions and Answers about Labor Zionism

How to Organize
A handbook on techniques for the creation of new branches.

Monthly Program Guides -- including summary of the latest political developments in Zionism, summary of political affairs on the American scene, syllabus for cultural program and directives for political action.

* * *
*

III - SPECIAL PROJECTS

Veterans Committee for Palestine - The Veterans Committee for Palestine was established by members of the Labor Zionist Movement who had returned from overseas service. Its purpose was to establish a bridge between the Organization and veterans, for the purpose of acquainting veterans with the aims and work of the Movement. Concretely it has participated in the Shekel Campaign, it has sent Letters to President Truman protesting the treatment of DPs at the present time. Ultimately the Committee hopes to stimulate chalutziut among veterans.

Plugat Aliyah

1140 BROADWAY • ROOM 806 • NEW YORK 1, N. Y. • MURRAY HILL 5-7613

May 27, 1946

Mr. David Ben Gurion
Hotel Fourteen
14 East 60th Street
New York, N. Y.

Shalom:

I am writing this letter on behalf of members of Junior Hadassah and Masada who are chaverim in the General Zionist Plugat Aliyah.

We have only just recently learned that you were in this country and we are therefore writing you in the hope that it would be possible for you to meet with some of our people before you leave. We feel that a meeting with you would be of paramount importance for us and our work and for the future of a General Zionist Chalutz Movement in this country.

We realize that you are very much occupied with important matters. Despite that, we hope it will be possible for you to arrange even a brief meeting some time Tuesday or Wednesday, May 28 or 29.

I should like to emphasize again the importance to us of such a meeting with you.

With Chalutz greetings,

Natanel Cohen

Natanel Zvi Cohen
Rosh, Plugat Aliyah

Murray Hill 4-6779

A REPORT ON THE ACTIVITIES OF THE AMERICAN ZIONIST EMERGENCY COUNCIL
August 1945 - May 1946

It might be well to trace back the history of our work for the past few months to understand what transpired, and the role which American Zionists played in the developments of recent months.

(1) During the early part of August 1945 a World Zionist Conference was held in London. This Conference met under the constellation of the new Labor Government which had recently come into power. Because of the publicly professed friendship of the British Labor Party to the cause of Zionism a mood of optimism prevailed. Following the Conference, a Committee representing it called upon the new Colonial Secretary and presented to him the resolutions which were adopted at the Conference, especially the political declaration which was a re-statement of the Biltmore program, and the Jewish Commonwealth which our movement in this country had adopted and aggressively advocated.

(2) It was at this time that President Truman returned from his Conference at Potsdam. At the Press Conference on August 16 he was questioned whether there was anything about the Jewish National State discussed at Potsdam. He said that there was and that he had discussed it with Mr. Churchill and Mr. Attlee, and that they were still discussing it. He was then asked what was the American view on Palestine put forth at Potsdam. His reply was "The American view of Palestine is that we want to let as many Jews into Palestine as it is possible to let into that country. Then the matter will have to be worked out diplomatically with the British and the Arabs so that if a state can be set up therethey may be able to set it up on a peaceful basis. I have no desire to send 500,000 American soldiers there to make peace in Palestine."

(3) At the meeting of the Emergency Council, held on August 28, this statement of the President was discussed and various views were presented. It was at this meeting that I expressed the thought - (as reported in the minutes.)

"Dr. Silver thought we were all agreed that the President's statement did not represent any great victory for our cause, or any considerable step forward for the movement. The one encouraging announcement in the statement was that the President of the United States took the matter up officially with the British Government and that the discussions are going on, so that the matter is no longer shelved. And clearly the purpose of the discussions is to change the status quo. The President repeats his general good will with regard to Jewish immigration into Palestine. There may be some welcome note in the fact that he speaks about a Jewish State. Beyond that there is nothing more in the statement. There is, however, that menace which has been pointed to - tremendous Arab opposition which might necessitate sending large numbers of troops to Palestine, with the implication that if there is a choice between the two, the President is prepared to give up the idea of a Jewish state.

"It is clear that we have to continue our work with increased energy and speeded up tempo. Nothing has happened to lead us to believe that we can lessen our efforts. If what we are waiting for is concerted effort on behalf of the Jews of America, and knowing that discussions are going on which might face us with a fait accompli, there is need for immediate action on the part of American Zionists. That action must comprise all approaches, to Government officials at the highest level, to intellectuals, etc. Every avenue of propaganda should be utilized.

The members of the Committee felt that an interview with the President should be sought forthwith, and that an intensive program of political pressure and public education, including perhaps a national petition, should be inaugurated.

(4) On August 31 President Truman wrote his letter to Prime Minister Attlee on the basis of the report which he had received from Earl Harrison, requesting favorable consideration for 100,000 immigration certificates for the displaced Jews in the internment camps of Germany. This fact was not made publicly known until two weeks later.

(5) In the meantime we received a cable from the Executive of the Jewish Agency in London, stating that they had been offered by the Colonial Office 1500 certificates as the balance on the White Paper, and that a monthly maximum of 1500 would be maintained thereafter. The Agency refused to accept these permits inasmuch as its application for 100,000 certificates had been before the Government for two months. It had also informed the Colonial Office that now that the war is over the Executive could not possibly be party to or enter into discussion of any arrangements which were based on the White Paper of 1939. It also informed us that all its discussions with the Government had led to no change, and that this means in effect that the White Paper is continuing in force, that immigration into Palestine was practically at a standstill, and the land regulations remain unrepealed. In the meantime, the position of the inmates of the camps in Germany and Italy remain unbearable and liable to become critical with the advent of winter.

On September 18 there was a dispatch from Jerusalem, stating that Jews there were alarmed by a dispatch from "Reuters" which revealed that all major Zionist demands had been rejected in a report submitted to the cabinet by a sub-committee, appointed by Prime Minister Attlee, to draft Labor Government's policy with regard to Palestine. This report, according to Reuters, made the following recommendations, among others: (1) that Jewish demands for the abolition of the Jewish White Paper should be rejected. The demands for free immigration under Jewish control, as well as for the establishment of Palestine as a Jewish State, were declared to be unquestionable. (2) the future Palestine policy of the British Government should be based on the White Paper, but amended for the time being to permit a maximum of 1500 Jewish immigrants monthly. Similarly, the restrictions on land acquisition should remain in force and be amended only "by some delimitations on three zones."

(6) On the basis of these reports, the Emergency Council determined upon launching a vigorous nationwide protest action to arouse the country and to bring pressure upon our Government. Great demonstration meetings by the scores were held all over the country. In New York City two huge rallies took place on September 30 in Madison

Square Garden attended by 60,000 people, and on October 24 at the big open-air demonstration in Madison Square Park by a quarter of a million. A national Emergency Council of representatives from all over the United States was convoked in Washington on October 4. A full-dress debate took place both in the House and in the Senate on October 1 and October 16, in which numerous Senators and Congressmen participated, denouncing the White Paper and championing the cause of the Jewish Commonwealth. Impressive full-page advertisements appeared in many of the principal papers of the country.

A large number of important American personalities were contacted, including Mr. Bernard M. Baruch, who saw both the President and the Secretary of State. Arrangements were made from this end to have Dr. Weizmann meet with Secretary Byrnes, who was in London during the latter half of September.

(7) It was not until September 29 that we were able to get our interview with President Truman. The interview was not a very satisfactory one. The President seemed to be under great strain because of the failure of the London Conference. We must have patience, he told us. He cannot be rushed. There was too much pressure. He does not feel himself bound by past commitments. When we asked him whether he thought that his request of Prime Minister Attlee of 100,000 certificates would be granted, he said he was very hopeful.

(8) But on October 16 President Truman told his Press Conference that the British had not granted his request.

On the same day Secretary Byrnes made public the Roosevelt-Ibn Saud correspondence, in which the President assured Ibn Saud that he "would take no action in my capacity of Chief of the Executive Branch of this Government which might prove hostile to the Arab people." Secretary Byrnes emphasized that Roosevelt's assurance was also the policy of the Truman Administration.

A week later the Emergency Council presented to Secretary Byrnes a comprehensive Memorandum, which was fully reprinted in the public press, outlining our grievances against the State Department and the Executive Branch of our Government for its

failure to take effective action to protect the interest of the Jewish National Home in the face of clear and unmistakable commitments and its general negative attitude towards our cause.

(9) It was at this time, at the meeting of the Emergency Council on October 20, that I urged upon the Council to proceed with the re-introduction of the Palestine Resolution in Congress, and the Executive of the Council voted unanimously to authorize the introduction "of an appropriate joint Congressional Resolution." After Senators Wagner and Taft had seen both the President and the Secretary of State, the Palestine Resolution was introduced in the Senate on October 26.

(10) But while the discussions were going on about the pending Palestine Resolution in Congress, President Truman and Foreign Secretary Bevin announced the appointment of the Joint Anglo-American Committee of Inquiry. Both the President and the State Department now declared themselves publicly as opposed to the passage of the Palestine Resolution in Congress since this Committee was to ascertain the facts. Mr. Bevin's covering statement in the House of Commons and a subsequent statement at a press conference, aroused both the fear and the indignation of Zionists all over the country. In the light of his statement that he was opposed to a Jewish State in Palestine and his failure even to mention the Jewish National Home, Zionists everywhere come to look upon the Committee of Inquiry not only as a device for procrastination but as a vehicle through which the Jewish rights in Palestine were to be curtailed or liquidated.

At this time, too, President Truman declared himself as being opposed to a Jewish State.

(11) When the reports first appeared in the press to the effect that a Joint Committee was to be appointed, Dr. Wise and I were authorized to send a telegram to the President, with a copy to the Secretary of State Byrnes, opposing the appointment of such a Commission. A lengthy telegram was dispatched to the President on October 30 from which I quote the following sentences: "We beg of you not to countenance further commissions and inquiries at a continued cost in human life and human misery, which can only ascertain facts already well known. What is urgently needed is not another roving expedition

or a further time-consuming investigation, but immediate concrete measures in conformity with a policy long established and clearly defined by valid international agreements . . . We would like to stress as forcibly as we can the dangers of further postponement and evasion of the central inescapable issue. That issue is the fulfillment of the international pledges given to the Jewish people, based on their historical connection with Palestine, to facilitate their settlement in that country and the re-establishment there of their National Home. It is evident that commissions are no substitute for action clearly indicated."

Copies of this cable were sent to Dr. Weizmann and the London Office, and our friends in Washington were apprised of the contents of the wire to the President.

(12) At the meeting of the Emergency Council on November 14, attended also by Dr. Weizmann, the statements of Mr. Bevin and the President, in connection with the announcement of the appointment of a Committee of Inquiry on the day before, were fully discussed and analyzed. While there was some difference of opinion as to whether we should ultimately appear before the Committee or not, there was no disagreement on the decision that we should violently condemn and protest the appointment of such a committee and the President's yielding to British pressure.

(13) The appointment of the Committee was almost universally condemned by the Jewish press as a stalling device and one fraught with political danger to our movement. There was a widespread opinion that the Zionist movement should not cooperate with the committee. I shared that view. There was a difference of opinion among the members of our Executive Committee. The representatives of the Paole Zion, speaking for their body, were in favor of appearing before the Committee. The Hadassah reported a majority opinion of its Board as favorable to appearing before the Committee but there was a minority opinion against. The Mizrachi was opposed. The ZOA, by majority vote, expressed its opposition. The Emergency Council as such, however, took no final action.

On November 23 I left for Palestine to attend the sessions of the Executive of the Jewish Agency. At its meetings this subject was thoroughly discussed, and the Executive was evenly divided on the issue. Mr. Ben-Gurion, Chairman of the Executive Committee, strongly urged that the Jewish Agency should not appear before the Committee whereas other bodies should. The Smaller Actions Committee, by a small majority, decided in favor of participation.

(14) Upon my return from Palestine I reported to the Emergency Council on December 24 of the discussions which took place in Palestine on this subject, and of the decision which was reached and of my own position. It was then clear that we must do two things: (1) Make as thorough and effective a presentation of our case before the Committee of Inquiry as possible. (2) Bring the maximum pressure upon our Government so as to influence the recommendations of at least the American members of the Commission that their recommendations will not harm our cause. It was my view that whatever good would result from the Committee would be brought about, not by the dictates of Justice, but by political considerations of the Administration and the Democratic Party. Both of these tasks were carried out energetically.

The entire machinery of the Emergency Council was put into high gear to prepare a proper presentation of our case before the Committee in Washington.

In the face of the opposition of the President and the Secretary of State, action on the Palestine Resolution in Congress was aggressively pushed and the Resolution was finally adopted by an overwhelming vote in both Houses of Congress.

(15) Every avenue was explored to make the proper approaches to our Government in connection with the report of the Committee of Inquiry. We employed important counsel in Washington, who followed through with their assignments professionally. Key people in the Administration were seen. From various sources and through people close to the Administration and to the Democratic Party, it was brought home to those who could make decisions that an unfavorable report would create widespread indignation and resentment among the Jews of the United States, whose political help could not be ignored in 1946 or in 1948. Two delegations, one representing the Speaker of the House and the

Democratic Majority Leader of the House and the Majority Leader of the Senate, and the other composed of six Democratic Senators, called on two successive days and saw the President in connection with the report of the Committee of Inquiry. A detailed report of Mr. Leo Sack, of how these meetings were arranged and prepared for, was presented to the Council at the meeting of April 18, and is appended herewith.

In April 1946 the President had a far better understanding of the whole situation and of the attitude of American Jews to the question of Palestine than he had when we saw him at the White House in September of 1945. There is no doubt but that it was his two telegrams, sent from the White House to Switzerland, which followed the intensive work done by us, which were responsible for the change of heart on the part of some of the members of the American delegation after they left Jerusalem. We were appealed to time and again by our friends, especially members of the Jewish Agency who followed the hearings of the Committee and who were in close touch with some of its members, to do our utmost to bring pressure from the White House upon the Committee. We did our utmost and, to a degree, we succeeded.

(16) We sent Mr. Arthur Lourie and Mr. Gerold Frank to accompany the Committee to England, the Continent, Palestine, and other countries of the Middle East. Both Mr. Lourie and Mr. Frank remained in Lausanne, in constant touch with friendly members of the Committee, while the report was being prepared. It is clear from Mr. Lourie's reports that both staff members played important roles throughout the Committee's deliberations, and supplied American members with much-needed information at crucial moments. Indeed, it can be gathered that Mr. Lourie served in the capacity of an unofficial American Zionist consultant to the Committee members Crum, McDonald and Buxton. Mr. Frank arranged the interview with Msgr. Moubarek, Lebanese Christian leader, whose pro-Zionist statement was widely reported in the press. Other of Mr. Frank's press dispatches proved most helpful in advancing the Zionist case.

(17) At my direction, Mr. Harry Shapiro achieved the active cooperation of a prominent Southern lawyer, a non-Jew who is very high in the councils of the Democratic

Party. In January 1946 this man spoke with James Farley, pointing out that among American Jews the trend was against the Democratic Party because of the Administration's handling of the Palestine question. In February, the same gentleman spoke along the same lines to Postmaster General Hannegan. On April 7th, this man and Mr. Abe Tuvim met with Judge Moore, of the U. S. District Court of Missouri, a close friend and confident of both President Truman and Mr. Hannegan. Mr. Tuvim, speaking as an Administration supporter who was "losing faith" declared that this feeling was general among American Jews and that some way must be found to restore Jewish confidence in the Administration. Judge Moore expressed a desire that Mr. Tuvim meet with Mr. Hannegan immediately. Inasmuch as Mr. Hannegan was then in Arizona for his health and Mr. Tuvim was engaged in organizing an important Christian Conference for Palestine, Judge Moore advised our Southern friend to fly to Arizona without delay. This was done, and the urgency of the situation from the Democratic Party's point of view was driven home to Mr. Hannegan.

(18) Towards the end of March, Mr. Shapiro contacted another key figure in the Democratic Party leadership - a New Yorker whose views command the respect of men like Mr. Hannegan and Richard R. Nacy, vice-chairman of the Democratic National Committee. Mr. Shapiro pointed out to him that the last Presidential election might have been lost to the Democrats if the Jews had voted against the Administration. This argument was substantiated by a table of figures, compiled by Mr. Leo Sack, of our Washington Office, which proved conclusively that if an organized effort had been made to express Jewish resentment against the Administration at the polls, the Republicans might have won the election. After studying the figures, the gentleman was quick to agree that Mr. Shapiro's evaluation was correct. He asked for a copy of the breakdown, stating that he wanted to call it to the attention of Party leaders. Mr. Hannegan was then in Arizona and our friend did not wish to delay action on the matter, so he decided to see Mr. Nacy, vice-chairman of the Democratic National Committee, who is a personal friend and adviser of the President. He left for Washington immediately and showed Mr. Nacy the figures which he had obtained from Mr. Shapiro.

Mr. Nacy then went to see the President and gave him the aforementioned breakdown of the 1944 vote. The President was deeply impressed and asked that a memorandum be submitted by our New York friend covering the points raised by Mr. Nacy. On April 4th, Mr. Shapiro and Mr. Harold Manson met with the gentleman from New York and discussed what should be included in the memorandum. Following this, Mr. Manson prepared a letter which was sent to Mr. Nacy for transmission to the President over the signature of the Democratic leader from New York. The text of this letter is appended.

When the Report of the Committee was made available to me a few days before its publication, and its negative character, especially with reference to the permanent solutions, was clear, I took the matter up both with Mr. McDonald and Mr. Crum on the Sunday before publication (April 28). I made it clear to them that the report would be deeply resented by the Jews of America and would act as a boomerang on the fortunes of the Administration. When inquired what should be done, I suggested that the President, when he issues the report, should make a statement approving its positive recommendations and, as far as possible, disassociating himself from its long-range recommendations. They both agreed, and Mr. Crum asked me to draft the statement. With the assistance of Mr. Emanuel Neumann, I drafted the statement and left it with Mr. Crum, who took it to Washington that evening. The next morning, both Mr. Crum and Mr. McDonald telephoned me from Washington stating that the President was prepared to make the statement, provided two sentences would be added—the one on the Holy Places and the other referring to the recommendations on the Arabs. I told Mr. Crum that the sentence on the Arabs would have to be revised and he agreed to accept our revision. I also read to Mr. Crum the statement which I drafted, which would be issued after the President made public his statement.

The President did [redacted] make public his comments on the report as agreed upon, and the Emergency Council thereupon released its statement on the report.

In view of Prime Minister Attlee's statement the next day in the House of Commons, in effect rejecting the President's position, it became necessary to move in

two directions: (a) to strengthen the hands of the President so that he will remain firm. (b) to make vocal American public sentiment against the renewed attempts of procrastination on the part of the British Government. Activities along both fronts are proceeding apace. Telegrams in very large numbers from all parts of the country are being sent to the President. A National Conference has been convoked for May 23 in Washington. Newspaper advertisements are being prepared and will soon be published in the principal papers of the United States. A number of Congressmen and Senators have all raised the question on the floor of the House in the Senate. Democratic political leaders are being seen. A request for an interview with President Truman was made by Dr. Wise and myself, and Mr. Henry Monsky representing the American Jewish Conference. We are now waiting for the appointment. We have also asked for a meeting with Acheson to clarify his statement recently made about consulting the Arabs on the report.

April 4, 1946

[Mr.] Richard R. Nacy, Vice-Chairman
[Dem]ocratic National Committee
[May]flower Hotel
[Was]hington, D.C.

Dear Dick:

In accordance with our telephone conversation, I am sending you this memorandum regarding the breakdown of the 1944 vote.

The figures I have already given you are self-explanatory, of course. It should be borne in mind that the figure for the Jewish vote was arrived at on the same basis as that applied to the American vote generally, namely, 40% of the population.

Additional facts which are pertinent to this subject and which should be carefully considered, are these:

First, there can be no question but that the overwhelming majority of Americans are strongly in favor of the Zionist program advocating the establishment of Palestine as a Jewish commonwealth. This was made unmistakably clear by two recent polls of public opinion whose results speak for themselves.

The Roper poll, taken amongst Jews on the question: "A Jewish State in Palestine is a good thing for the Jews and every possible effort should be made to establish Palestine as a Jewish State, or Commonwealth, for those who want to settle there," showed the following figures:

Pro	80.1
Anti	10.5
Undecided	9.4

The Gallup poll, taken among American citizens generally, on the question of permitting Jews to settle in Palestine showed the following figures:

Pro	76%
Pro if Jews are in favor of it.	4%
Anti	7%
Others	13%

The conclusion, then, is that strong sentiment in favor of Zionist aims exists generally, and that the Jews of America are almost solidly united on the issue.

Secondly, I am convinced from conversations with various leaders of American Jewry that the Zionist movement will definitely throw its weight to any candidate who supports the Zionist cause, whether he be a Republican or a Democrat. This applies to both the present leadership of Zionism and the Zionist rank and file.

To cite a few indications of this trend -- in recent months the leading spokesmen at Zionist functions and conferences throughout the country have been Republicans, not Democrats. This tendency to utilize spokesmen who will be in a position to express what the Zionists feel is their legitimate indignation against the Administration for having failed to abide by its pledges of support for Zionism, is definitely on the increase. For example, I am informed that the Zionists of Wisconsin plan to honor Senator LaFollette at a special testimonial dinner. Senator Brewster of Maine has been touring the country and addressing Zionist rallies and conferences, all of which have received him enthusiastically. Similarly, Senator Taft of Ohio, a co-sponsor of the Palestine resolution recently adopted by Congress, is vociferously applauded wherever he appears, and his attacks on the Administration over the Palestine issue are receiving a very warm response. All this applies to other key Republican figures.

-2-

As an ardent Democrat, I am opposed to this practice, as I believe that the Democratic Party offers much greater hope for minority groups than the narrow and often bigoted viewpoint which the Republican leadership has shown. As a Democrat I am also vitally interested in keeping our party in power. Any threat to this objective is a serious one to me. The particular threat implied in my interpretation of the American Zionist scene today is a serious one, as the figures I have given you indicate.

Thirdly, despite the strong argument that the Jewish vote is not a united vote, as witness the defeat of Judge Goldstein in the last election in New York, I firmly believe that on this particular question, the Jewish vote will be very united in the coming elections. It should be borne in mind that the aforementioned trend had not yet crystallized at the time of the last New York City election. Remember, too, that the issue of Palestine was not in the Mayorality election at all.

Now, through the campaign of the United Jewish Appeal, the Jews have been presented with the strongest and most convincing proof that their brethren in Europe have suffered starvation, indignity and often death since V-E day. The United Jewish Appeal drive for 100 million dollars has made every Jew Palestine-conscious because reports of field workers in Europe stress what is by now an undisputed fact: The Jews in Europe look only to Palestine for their salvation.

As a consequence, Jews here will undoubtedly view an adverse report of the Anglo-American Committee of Inquiry on Palestine as a direct indication that this Administration is not interested in their unfortunate people in Europe, or in providing a permanent solution for the Jewish problem. I believe that the proper handling of such an argument against the Democratic Party can produce a very united vote against the Party.

I have made every effort to ascertain what would be regarded as a favorable report and what recommendations would be rejected as unfavorable by American Jews. I have reached these conclusions:

The Jews want a decision which will conform to the forthright declaration favoring a Jewish Commonwealth which was made by the Democratic Party at its last national convention. To realize the goal of a Jewish state, which Jews today feel provides the only sound solution to the Jewish problem, they would expect the Anglo-American Committee of Inquiry to recommend an immediate large scale immigration of European Jews to Palestine. The figure of 100,000 is the one most frequently mentioned as the first step. It is hoped that substantial immigration would follow in order to bring about a Jewish majority.

The 100,000 figure has taken on special importance because that is the number of certificates requested by President Truman in his letter to Prime Minister Attlee, as the initial step. In this connection I should add that when President Truman made his request of the British Government, his popularity and that of the Administration soared among American Jews. It was hoped that now, the Democratic Administration was prepared to implement its pledges. Later, however, when President Truman's request was rebuffed by the British, and he accepted the Anglo-American Inquiry as a substitute, there was a strong letdown which still persists as witness the sermons on this subject in hundreds of synagogues and editorials in the Jewish press.

Zionist leaders are increasingly perturbed by the reports which come in from abroad concerning the attitude of the members of the Inquiry Committee.

It was never the hope of the Zionists that the English members of the Committee would bring forward a favorable report. It was always assumed that their recommendations would be determined by the wishes of the Colonial Office. They know that this is the 17th Committee of Inquiry to be named by the British within the past 25 years, and that after each inquiry Jewish rights in Palestine were whittled down. The least they can expect is that the American group will differ from the English group and act in accordance with the recommendations of our Congress and certainly in accordance with President Truman's own suggestion that 100,000 Jews be admitted to Palestine at once.

I am very much afraid, however, that this sort of report will not be forthcoming from the American group unless its members - its chairman in particular - are so instructed. I understand that three members of the Committee - Crum, McDonald and Buxton - are quite favorable, particularly Crum and McDonald. The other three, I hear, have been following the British line all along; and the chairman, Judge Hutcheson, has been openly antagonistic to Zionist claims. He has also dismissed the Congressional resolution on Palestine very contemptuously and has said that so far as "election platforms, congressional resolutions, and all that kind of stuff" are concerned, he feels free to disregard such commitments. This information comes from a competent observer who heard Judge Hutcheson make that remark.

I trust that you will accept this memorandum in the spirit in which it is written. As I stated previously, I am a loyal member of the Democratic Party and I am concerned with the possibilities of adverse results in the elections of 1946, as well as in 1948.

I do not pretend that my interest in this matter is purely that of a Democrat, for I am also a Jew whose interest in his people, even though they be in Europe, is based on the ordinary principles of humanity and whose every effort has been and will continue to be directed towards extracting this distraught people from their condition in Europe to emancipation, so that they can live as decent human beings possessing first class citizenship.

C O P Y

April 17, 1946

Dr. Abba Hillel Silver
American Zionist Emergency Council
342 Madison Avenue
New York 17, New York

Dear Dr. Silver:

I know that I need not request that that which follows should be treated in the strictest confidence, but I am doing so because of the admonition of several Senators who expressed themselves as fearful that if any publicity whatsoever is given to what occurred at the White House on Monday and Tuesday, much harm may be done to our cause. I hope, therefore, that any person or persons with whom you may discuss this report will be guided by this request.

You will recall that following the last meeting of The Executive in New York about four weeks ago, you and I discussed the fear, so widely held among our friends and associates, that the forthcoming report of the Anglo-American Committee of Inquiry might be unduly hostile to us and entirely too sympathetic to the British attitude. At that time, there were many reasons -- newspaper dispatches and confidential reports to us -- upon which to base this assumption. The Zionist leadership was much concerned because of the accumulation of these reports.

In addition, you and I discussed the growing discontent among the rank and file of Jews, particularly among Zionists, over the apparent do-nothing policy of the State Department at a time when British anti-Zionist pressure is constantly increasing and the plight of the unfortunate Jews in Europe who want to go to Palestine worsens daily.

You requested me ~~to effectively~~ to bring this entire situation to the attention of President Truman effectively so that he might intervene before the anticipated unfavorable report from the Committee was promulgated. I promised you that I would do what I could to have Mr. Truman properly advised and impressed with the gravity of the situation.

Upon my return to Washington, I prepared a memorandum -- a sort of aide memoire -- which was copied on plain paper and unsigned, setting forth the grievances of the Jews of the United States because of broken pledges to us in reference to Palestine; our disappointment because the State Department has time to worry about every people on earth but the Jews, and our natural resentment because the State Department has continuously and consistently ignored the violations of the 1924 Convention with Great Britain whereby our Government became a party to the British Mandate. I cited, of course, the White Paper and Transjordan among other reasons for Jewish discontent.

Insofar as it was discreet to do so, I referred in this memorandum to the on-the-record and the off-the-record activities of the Joint Committee of Inquiry.

Copies of this memorandum were presented by me personally to certain friendly Democratic Senators who are running for re-election this year in States where the Jewish vote is heavy, and, according to the Senators themselves, is essential for them if they are to be re-elected. It was explained, of course, that the memorandum was for their information in order that they could better understand why Jewish voters were aroused and deeply concerned over the apparent indifference of the Executive branch of the Government to what is occurring in Europe and in Palestine.

All of the Senators were keenly interested and grateful. One of them, Mr. Mead of New York, seemed extremely grateful, because, as he said, "I knew that the Jews have a grievance, and you, knowing the situation better than I, have done us a favor by setting

forth the entire story in writing."

I presented copies of the memorandum to Speaker Rayburn, with whom I have been friendly for thirty years, and to Democratic Majority Leader McCormack, as well as to Senate Democratic Leader Barkley. In the case of Rayburn, who, because of the Tom Connally and the State Department influence, has been indifferent to us, I requested two Jewish Congressmen who are not reluctant about their devotion to Jewish causes generally and Zionism specifically, Mr. Celler of New York and Mr. Koppelman of Connecticut, to supplement my representations at later conferences. They did so, and beautifully.

In discussing our grievances with the Senators, I requested them to please arrange a conference with President Truman at the White House in order that they might jointly discuss the matter with him. This conference occurred at 10:00 o'clock on Tuesday morning, April 16.

In the meantime, knowing that the President meets with the Speaker of the House and the Democratic Leader, Mr. McCormack, the President Pro Tempore of the Senate, Senator McKellar, and the Democratic Leader, Mr. Barkley, every Monday morning to discuss the State of the Union, I arranged with these gentlemen to also discuss Jewish grievances with the President and specifically the forthcoming report of the Committee of Inquiry.

They did, with Mr. Rayburn taking the initiative and carefully speaking from a paper containing his own notes. The other three spoke up, too.

There is every reason to believe that this conference was devoted to plain speaking. Mr. Rayburn, for example, does not like the American Chairman of the Committee, Judge Hutcheson, one bit. He hit the ceiling when Hutcheson was appointed. He is very reliably reported to have used expressive Texas language in telling his views to the President. I have reason to believe that Mr. Rayburn re-aired on Monday his opinions concerning Judge Hutcheson.

When the Speaker returned to the Capitol, he assured us that: "The President will endeavor to get in touch with those fellows."

The Congressional officials reported a "satisfactory" conference. Certainly they put the President on notice as to the possibility of an unsatisfactory report from the Committee and warned him of the possible consequences.

The following morning, six Democratic Senators, Mr. Tunnell of Delaware, Mr. Mead of New York, Mr. Kilgore of West Virginia, Mr. Radcliffe of Maryland, Mr. Guffey of Pennsylvania, and Mr. Walsh of Massachusetts, called upon the President. Senator Wagner of New York and Senator Myers of Pennsylvania had planned to go but at the last minute it was decided by the Senators that only those who are seeking re-election should call. The Senators felt that in this way they could better impress Mr. Truman with the gravity of the situation, as well as of their own personal political interest. Other Democratic Senators, including Barkley, O'Mahoney, Pepper, and Lucas of Illinois, chairman of the Democratic Senatorial Committee, were aware of the Conference and it had their blessings.

The meeting also had the cordial support and good will of Leslie Biffle, Secretary of the Senate, who is Mr. Truman's closest friend and political adviser at the Capitol. Biffle, I should add, took a copy of my memorandum with him to Chicago when he accompanied the President last week, and he later told me that he "read every word of it carefully, and some parts twice." He also told me that he had shown it to four Cabinet officers who were on the train. He did not tell me whether he had shown it to the President, and to be perfectly frank, I did not expect him to, but I feel confident that he did tell the President of the nature of our complaints.

Thus the stage was set when the Senators called at the White House on Tuesday. Senator Tunnell acted as the spokesman. He is plain spoken. But everybody present had something to say, and everything that was said, so I was advised, was right to the point. As did Speaker Rayburn and his associates on Monday, this delegation also impressed the President, if for no other reason than for its political significance.

The Senators, like the delegation on Monday, urged the President to immediately communicate with the Committee to urge the American delegation to bring in a report along the lines of the Congressional Resolution passed in December, and under no circumstances to subscribe to British views in opposition.

At the outset of his remarks, I was informed that the President said:

First, that he has already communicated with the Committee;

Second, that he is aware of Jewish grievances; and

Third, that he believes the Committee will recommend the admission of the proposed one hundred thousand refugees during the coming year.

The President went on to say, so I was informed:

That he has advised the Committee that he wants a report "along lines of traditional American policy," and

That he has suggested that the American members of the Committee be unanimous in their recommendations, even if it becomes necessary for them to make a separate report.

One Senator quoted the President as saying, "I do not want the Americans to go along with the British." This Senator described the President as "appearing troubled over the suggestion that the American members might follow the British."

Other Senators advised me that the President wanted "an American report" and that he seemed "greatly disturbed that our delegates might be following the British line."

I learned from several sources that the President seemed confident that his recommendation for the admission of the hundred thousand refugees would be approved, and this, I was advised, seemed to give him a great deal of pleasure.

Several of the participants in the conferences on Monday and Tuesday described the meetings as "very satisfactory." Mr. Truman was described as being "sympathetic" to the representations.

One Senator told me, "You would have been much pleased had you been there." He said the President expressed himself in behalf of the immediate entry of the 100,000 refugees "more strongly than I have ever heard him before on the subject." This Senator described the President's recommendation to the Committee as going beyond the hundred thousand refugees.

The President was urged to recommend that the Committee adopt the Congressional Resolution as the basis of its recommendations. At least two Senators told him that there will be no peace in Palestine until Palestine becomes a democratic Jewish Commonwealth as contemplated by the Democratic Party Platform and the Congressional Resolution.

The President listened attentively to the Commonwealth discussion and seemed "sympathetically aroused." "He did not say a thing that was hostile to your aspirations," I was told.

Apparently, none of the Senators probed him too deeply, or if they did, I am not aware of it, as to just what he had in mind concerning his wishes for a report "along lines of traditional American policy." It is quite possible that the President is now willing to go the full way with the Democratic Platform plank which he, when a Senator, assured Rabbi Wise in advance of its passage that he would support, and to which he gave his approval to Senator Tunnell before it was approved by the Resolutions Committee, but I have no specific information.

I am convinced, however, that Mr. Truman's interest in Palestine and the proposed Jewish Commonwealth is now deeply aroused.

It is unfortunate that the possible loss of thousands of Jewish votes in strategic states because of sheer grief and disappointment over a negative, and at times hostile, policy was the vehicle used to galvanize his attention to our woes. But, as several of the Senators made it clear to him, they are "deeply concerned and so should you be." And as one Senator told me, "He appears worried, too."

No punches were pulled during the discussions of the political aspects.

Under the circumstances, therefore, I have the honor to advise you that some good may have been accomplished. Certainly this is the unanimous opinion of the President's visitors.

For your further information, I am attaching herewith a memorandum based on your suggestions over the telephone last week that the Senators urge the President to recommend that the American members of the Committee follow the line of the Congressional Resolution. This point had been stressed in my earlier memorandum, but it was helpful, nevertheless, to emphasize it in a special memorandum which I told our friends came as a suggestion from you after I had advised you of their splendid interest and their scheduled visit to the White House.

Sincerely,

Leo R. Sack

LRS:cw
Enc.

הנהלת ההסתדרות הציונית
THE EXECUTIVE OF THE ZIONIST ORGANISATION

ירושלים, י"ב באייר תש"ו
13.5.46

לד. בן-גוריון,
כעת ניו-יורק.

לדב"ב שלום וברכה,

לאחר ששלחתי לך ביום שבת את דברי עדותך כפי שהם הופיעו ב"פלשתיין ענד מידל איסט" וגם החוברת בעברית, הנני שולח לך במצורף את עדותך בנוסח הרשמי לאחר תיקוניך.

אצלנו אין כל חדש. ישיבות ההנהלה מתקיימות כרגיל כל יום א' בראשותו של הרב פישמן, בינתיים חזר [illegible]ים להנהלה, ונוסף עוד מתווכח אחד. אתמול הוא נאם נאום האשמה ארוך נגד פעולת המשרד בפאריז ואי-שיתופו אפילו בעניני הצלה, שכאילו דובקין בהיותו באירופה לקח הכל לעצמו. נתעוררה גם שאלת הקונגרס הציוני - מועדו ומקומו, גם הרב פישמן, גם דר' שמורק ונצטרף אליהם גרינבוים, רוצים לדחות את הקונגרס למועד אחר ולהעבירו לאמריקה, אך בינתיים נעשות ההכנות לקיומו במועד ובארץ. ביום ג' הבא, ה-21 למאי, תתקיים כפי הנראה ישיבת הועד הפועל הציוני, ובה ידונו גם על שאלת הקונגרס.

היום צריכה להתקיים ישיבת הועד הלאומי, המליאה, לבחירת הנהלה חדשה, לפי "הארץ" לא תשתתף עליה חדשה גם בהנהלה זו, כי הציגה תנאים מסוימים ותנאים אלה לא קוימו.

לאחר ישיבת הועד הלאומי תתקיים בירושלים ישיבת מזכירות המפלגה. אם יהיה בה משהו להודיעך, לא אאחר לעשות זאת מהר, אך אינני יודע עד אימתי תישאר באמריקה, ומתי יגיעוך מכתבי.

כל טוב,
קורן

ע"ש: בנוגע למעטפה זו בקשתי כמו למעטפה מהמכתב הקודם - לבולים יש ערך, ואודה לך אם תוכל להחזיר את חלק המעטפה עליו הבולים; אל תוריד הבולים, הם עלולים להפגע, אלא תוציא את פיסת הנייר על הבולים.

Tele: Sefton Park 2685.

Ref: SRR/2/1/46.
9th February, 46.

Subject Leave Officers.

To: War Office (A.G.1.),
London, W.C.1.

221265 Capt. Ben-Gurion. A. Pal.Regt.

1. This a/n officer proceeded on Sick Leave on the 6 Feb 46 to 20 Feb 46, as recommended by A.F.B.175 attached.

2. He does not require out-patient treatment, and has been instructed to return to this hospital on expiry of leave for further investigation.

3. This officer appeared before a medical board on 4 Feb 46, and was placed in medical category "D" 2/12.

4. Leave address:- c/o Zionist Organisation Offices,
77 Gt. Russell St.,
London.

5. Railway Warrant to London and return and ration cards to cover full period of leave have been issued by this office.

Capt.R.A.
A/ Military Registrar & O.C.,
EMS Hospitals Group W.10/86.

Smithdown Road Hospital,
Liverpool, 15.

Copy to:- ~~13 I.H.B. Horton Bks, Gravesend, Kent.~~
Officer concerned.
~~File.~~

Draft.

1. The Royal Commission, in proposing partition as an ultimate solution of the Palestine problem, summarized its views as follows:-

"4. To both Arabs and Jews Partition offers a prospect - and we see no such prospect in any other policy - of obtaining the inestimable boon of peace. It is surely worth some sacrifice on both sides if the quarrel which the Mandate started could be ended with its termination. It is not a natural or old-standing feud. An able Arab exponent of the Arab case told us that the Arabs throughout their history have not only been free from anti-Jewish sentiment but have also shown that the spirit of compromise is deeply rooted in their life. And he went on to express his sympathy with the fate of the Jews in Europe. 'There is no decent-minded person.' he said, ' who would not want to do everything humanly possible to relieve the distress of those persons,' provided that it was 'not at the cost of inflicting a corresponding distress on another people.' Considering what the possibility of finding a refuge in Palestine means to many thousands of suffering [illegible] by Partition, cannot hel[illegible] as in so much [illegible] than Arab generosity can [illegible]alestine, it is not only the peoples of that country that have to be considered. The Jewish [illegible] least [illegible] relations at this critical time and obstructing the path to p[illegible]ace and prosperity. If the Arabs at some sacrifice could help to solve that problem, they would earn the gratitude not of the Jews alone but of all the Western World.

"5. There was a time when Arab statesmen were willing to concede little Palestine to the Jews, provided that the rest of Arab Asia were free. That condition was not fulfilled then, but it is on the eve of fulfilment now. In less than three years' time all the wide Arab area outside Palestine between the Mediterranean and the Indian Ocean will be independent, and, if Partition is adopted, the greater part of Palestine will be independent too.

"6. There is no need to stress the advantage to the British people of a settlement in Palestine. We are bound to honour to the utmost of our power the obligations we undertook in the exigencies of war towards the Arabs and the Jews. When those obligations were incorporated in the Mandate, we did not fully realize the difficulties of the task it laid on us. We have tried to overcome them, not always with success. They have steadily become greater till now they seem almost insuperable. Partition offers a possibility of finding a way through them, a possibility of obtaining a final solution of the problem which does justice to the rights and aspirations of both the Arabs and the Jews and discharges the obligations we undertook towards them twenty years ago to the fullest extent that is practicable in the circumstances of the present time.

"7. Nor is it only the British people, nor only the nations which conferred the Mandate or approved it, who are troubled by what has happened and is happening in Palestine. Numberless men and women all over the world would feel a sense of deep relief if somehow an end could be put to strife and bloodshed in a thrice hallowed land."

(Pp. 395-396)

2. Subsequent events proved again and accentuated incompatibility of Jewish and Arab claims in Palestine.

3. The tragedy in Europe aggravated the problem of Jewish homelessness and increased it to gigantic dimensions. Arab aspirations for full political independence have been strengthened by the developments in Syria, the Lebanon, Iraq and Transjordan.

4. The White Paper, intended to liquidate the Jewish National Home, was rejected by the Mandates Commission of the League of Nations and declared illegal. It was condemned by world public opinion (resolution of the American Senate and Congress, pronouncements of important British statesmen) and opposed to the point of armed resistance by the Jews in Palestine. Moreover, it proved entirely unworkable, and is not a practicable policy to be contemplated by the Commission.

5. The evidence submitted to us and the experience gained during our peregrinations in Washington, London, the European Continent, Palestine and the Arab states have brought out the following facts:-

(1) The Jewish problem of the European Continent and some Middle Eastern countries is as ~~great~~ grave as ever. It is not only the conscience of the civilised world which calls for extending to the Jews in Europe some measure of restitution commensurate with their suffering after the revolting and unprecedented crime committed against them, but the very peace and the orderly solution of the problems of the European countries in a process of social, economic and political transformation and upheaval is, to a great extent, dependent on the solution of the Jewish problem in the general atmosphere poisoned by the anti-semitic ideology of Nazism.

(2) There is no practical prospect to direct the emigration of Jews, which by force of circumstances became imperative, to any country but Palestine. Facilities for absorpt[illegible]

both economic as well as psychological, social and cu...
seem to be entirely dependent on the existence of a coherent community with its own economic, social and cultural structure, ready to extend these facilities to the incoming immigrants.

(3) The Jews of Europe are not preapred, after their ordeal, to migrate to countries other than Palestine, and have no confidence in any other home but that established by their own exertions in Palestine. Over 90% of the Jewish D.P.s in Europe have declared their desire to go to Palestine.

(4) The opposition of the Arab states and the Arab League to any Jewish immigration to Palestine which could lead, in the last resort, to a Jewish majority is fierce and uncompromising.

6. Thus the development since 1937 completely confirm both the analysis and the remedy suggested by the Royal Commission, and the tragic events of the war period made their solution incontestable. The aggravation of the Jewish question and the exacerbation of the political strife between Zionism and ~~the~~ Arab nationalism compels us, with an inexorable force, to return to the only constructive plan which offers some prospect of a durable solution.

7. Partition would enable the Jews to work out their own destiny and to shape the economic and political conditions of the area allotted to them, according to the overriding considerations of the imperative need of absorbing Jewish immigration. Empirical observation and economic analysis show that the endeavours to absorb immigration have hitherto been successful, It is, however, also evident that the economic capacity of absorption is not a category <u>per se</u> but depends on the regulation and shaping of economic conditions. Economic capacity of absorption in dimensions required for the solution of the Jewish problem can be created only by a State machinery.

8. Economic capacity of absorption is, on the other hand, a highly controversial affair and liable to lead to permanent friction, if the community and the bodies anxious to absorb ... econom... are not, at the same time, the ... responsible

consequences of such absorption. Thus the Jewish com... must be enabled to create the conditions conducive to economic and social absorption of ~~migra~~ immigration and to decide which sacrifices it is ready to make to accelerate the pace of thatprocess.

9. The division of authority under the extraordinary circumstances prevailing in Palestine might well prove disastrous. The Arabs are mainly anxious to partake of an independent political life, and to obtain a large measure of political self-determination and a chance to form their own government. On the other hand they have expressed their fear that Zionism would not confine its~~elf~~ designs to Palestine but rather extend them to the whole of the Middle East. The Partition of Palestine and the amalgamation of the territories allotted to the Arabs with Transjordan would give to the politically conscious class of Palestine Arabs the chance of exercising their abilities in shaping their political life. Moreoever, in a state joined with Transjordan they would become most probably by their ability and experience the leading group organising the political life of the whole state. Unreasonable as the fears that Zionism would extend over the frontiers of Palestine may be, they are a psychological fact, and partition with a suitable guarantee by the U.N.O. and the Arab States of the frontiers drawn between the two states should go far to alleviating these so frequently and emphatically expressed fears.

10. As far as international interests are concerned, these can be divided into two main categories: (a) Military bases and communications; (b) holy places.

11. From the point of view of international world interest, Palestine and Transjordan - the Jewish and the Arab States - must be considered as a whole, and no strategic frontier is possible between this area, as already emphasized by the Partition Commission. Military authority by a paramount protecting power must be extended and exercised over the whole area and no qualifications as to the

exercise of such powers can be considered. These for the protecting power or powers - the unlimited use of ports, airfields and other military strategic establishments - must be safeguarded by the supreme authority of U.N.O. and entrusted to a protecting power or powers without any limitation whatsoever. Thus the exercise of this military prerogative would be based neither on a trusteeship nor on Treaty with the countries concerned, but by the direct authority of the protecting power or powers over such bases, strategic establishments and keypoints.

12. The holy places would have to be internationalised and submitted to the supervision and direct administration of some supreme authority exercised by the protecting power.

13. With these important qualifications the Jewish and the Arab States should be free to shape independently their economic, political, social and cultural life, limited only by such provisions as apply to the whole community of nations organised in the U.N.O.

14. The delimitation of frontiers should be determined by the following considerations:-

(a) Both states should be economically self-sustaining.

(b) The Jewish state s ould cover an area sufficient for future development to provide for an increase of the economic capacity of absorption of its territory.

(c) The Arab minority in the Jewish state should be as small as possible.

(d) Jerusalem should be divided among the three great religions interested in this holy city, and serve as a point of contact focusing the centripetal tendencies of the whole area. There should be free access to Jerusalem under the Mandatory Power acting as a trustee for the whole civilised worldu under a new Mandate.

(e) Joint development schemes of both states, particularly for irrigation and generation of eledtkic power, should be possible.

15. The map attached to this memorandum shows a partition which goes far to meet all these requirements. The frontier between the Jewish and Arab states would start from the Jordan river south to Beith Shaan and extend over the crest of the Gilboa mountains, descending again into the valley about half-way between Affula and Jenin. It would thence pass north-east of Jenin bulging out as far to the west as Tulkarm and including Tulkarm in the Arab State. From Tulkarm it would pass to the east and again along the crest of the Judaean hills up to a point north of Jerusalem - Bab el Wad road. It would pass the Judaean hills and approach Jerusalem including a part of Jerusalem in the Arab State. It would then continue to the east about half-way between Jerusalem and the Dead Sea and then turn again to the south, including almost the whole of the Hebron district, in a straight line up to a point east of Beersheba, from which it would again turn to the east and join the Dead Sea. The Jewish State would be crossed by a corridor from Jaffa to Ramle and Lydda and to Jerusalem, on lines similar to those suggested by the Royal Commission. Jaffa would be an autonomous unit connected by the international corridor with the Arab State.

16. According to this plan, the Jewish state would cover an area of 20,000 sq. ~~miles~~ kilometers, while the Arab [part of Palestine included in the] state would cover an area of 7,000 sq. ~~miles~~ kilometers.

17. The Jewish State would include the Negev, which is almost uninhabited, and sparesely populated areas in the south capable of development, particularly through irrigation schemes which would otherwise never be carried into effect and the cost of which could and would be borne only by a body induced to execute such schemes by extra-economic incentives, such as the desire to absorb large scale immigration.

18. The Arab state would include the whole entirely Arab area of the country and would have large development possibilities in

Transjordan.

19. Actually the arithmetical density of Jewish Palestine would be per sq. mile, while the arithmetical density of the Arab state would be per sq. mile. Thus the greater resources, skill and capital available to the Jews for the development of their area would be accounted for.

20. Both states would have access to the waters of the Jordan and could jointly avail themselves of the opportunity of developing the potentialities of irrigation and generation of electric power on the lines of the J.V.A. project or other such projects.

21. Both states would have access to the Dead Sea, the most important so far explored natural resource in Palestine.

22. The population of the following sub-districts would be included in the Arab State:-

Non-Jewish population of Nablus sub-district, plus Jenin and half Tulkarm	180,000
Ramallah	48,000
Jerusalem	133,000
Hebron	84,000
	445,000
The town of Jaffa	67,000
The town of Ramleh (corridor)	14,000
	526,000

Thus the Jewish State would comprise a non-Jewish population of some 650,000, nearly all of them Arabs.

23. The admission of 100,000 Jews from Europe within one year, which is the first decision of this Commission independent of the final solution of the Palestine Problem, would mean that the Jewish State, ~~would~~ when established, would have a Jewish population of ~~mor~~ some 700,000 and an Arab population of some 650,000. Jewish immigration and development should bring the Jewish population of the Jewish State up to 1,700,000 within a few years. The Arab population of the Jewish State should, by that time, reach a number of some 900,000. The civil, religious and

of the Arab minority would have to be internationa
in addition to the guarantee given by the Jewish State at the
of its establishment.

24. The question arises whether the Arab State will be economically and financially able to exist. It should be borne in mind in this connection that the Arab State would include areas which at any rate were little affected by Jewish development, as shown by all economic indications for the sub-districts concerned. These areas are closer to the economic structure of Transjordan.

25. The fiscal conditions would be changed by the separation of the Jewish population with the greater taxable capacity and larger actual taxation. This position should be viewed in the light of the following considerations:- More than half of the present Arab population of Palestine would still enjoy all the advantages resulting from Jewish work and social, health and education services, made possible by higher taxation of the Jews. The political considerations influencing now the Mandatory Government to be lax in the assessment and collection of taxes from the Arabs, even in regard to wealthy Arabs, would not be valid in the Arab State which could levy taxes according to actual income and capacity to pay in the same way as it is done in the Jewish community.

26. An international loan by the International Reconstruction Bank should be granted to the Arab State for the development of its resources and to tide it over the difficult transition period, until it is able to pay its own services. 27. Even if it should be assumed that ultimately the services extended to the population of the Arab State would be less generous than those they could have enjoyed in a joint state, owing to Jewish taxation, this will only be a fair price for political independence, and it can hardly be expected that they could have it both ways, - to enjoy the Jewish capacity of taxation and to dominate the whole area of Palestine

or as a state with predominantly Arab policy with regard to Jewish National Home and Jewish immigration. The Arab leaders have repeatedly declared that they would be only too glad to pay that price for political independence. The suggestion made by the Royal Commission that the Jewish State should pay a subsidy to the Arab State does not seem to be practicable. It would lead to permanent friction and could not be enforced in the long run.

28. Economic assistance to be extended to the Jews through an international loan of the International Reconstruction Bank would not have as its object the support of the services of the existing population in the newly established Jewish State, but be instrumental in financing the transplantation of Jewish refugees to Palestine. The development works, housing schemes, etc. executed with this object in view would help in the absorption of refugees and greatly relieve the burden now shouldered by UNRRA.

29. It is to be expected that, in the course of time, economic interconnections between the two states would be closer, and that the effects of Jewish development work would also have favourable repercussions on the economic conditions in the Arab States.

30. Politically also a modus vivendi between the two states would become more probable, as each of them could offer the other facilities and rights on an equal footing and on the basis of do ut des and of a responsibility for the political destiny of the whole region.

30. As to the provisions required in connectionw with the transformation of Palestine and Transjordan into two states, this has been elaborated ~~and generalised~~ in the report of the Royal Commission, Chapter XXII, under headings 1. A Treaty System, 2. The Holy Places, headings 3. The Frontier, 4. Inter-State Subvention and 5. British Subvention to be omitted, in accordance with the assumptions of this memorandum and substituted by the suggestions elaborated in this memorandum. Headings 6. Tariffs and Ports, 7. Nationality, 8. Civil Services and 9. Industrial Concessions should remain virtually un-

changed, while heading 10. Exchange of Land and Population would be superfluous.

31. As to the transition period -

(a) all provisions of the White Paper would have to be immediately cancelled in the whole area designated as a Jewish State.

(b) All powers to regulate immigration within the area designated as the Jewish State would have to be immediately transferred to the Jewish Agency for Palestine.

(c) Power would have to be conferred on the Jewish Agency for Palestine to negotiate on behalf of the Jewish State to be established all kinds of commercial and financial agreements, to contract loans and to represent the Jewish State to be established in international organisations and bodies.

32. The transition should not last more than one or two years. Large-scale Jewish immigration within that period should not be limited by the decision of any body other than the Jewish Agency for Palestine.

19.6.46.

NOTE OF A MEETING WHICH MR. BEN GURION HAD WITH THE SECRETARY OF STATE.

At a quarter to four, I called at the Colonial Office at the invitation of the Colonial Secretary, and in addition to the Secretary of State, I found there Creech-Jones, Martin, and a Secretary.

Hall said, "I am requested by the Prime Minister to tell you what a grave view His Majesty's Government is taking of the events in Palestine," and then he proceeded to read from a paper the account of the blowing up of the bridges, the attack on the Haifa workshops, and the kidnapping of the Officers.

He [redacted] on; "You must know what that means for us. It is my blood. You are a responsible man. You are responsible for it. We take a very grave view. Are you willing to co-operate with us in stopping these things? These things are being done by the Haganah. The Haganah is associated with the Agency and controlled by the Agency. You are the responsible man."

I said, "I heard yesterday about the kidnapping of the Officers in Tel-Aviv, in our Club which we established for the hospitality of the troops. I was distressed not less than you. This is not my blood, but they are human beings. But I am distressed because it is an act of treachery. They came to a Jewish city. They were our guests. As it happened, I was talking to a friend in Paris who was flying to Palestine, and I asked him to tell our people in Palestine how deeply distressed we all are here, and asked them to do whatever they can to find and release these Officers at the soonest time. When I read in the papers to-day about the total curfew imposed on Tel Aviv I was rather set back, and thought that even if there are people who would like to help you in the search, they will be unable to do so as every one of them is confined to his house; in practice, arrested. But I must take exception to what you said. I think His Majesty's Government is ultimately responsible for what is happening in Palestine, but I would not like to enter into a discussion on this now as I was told we are meeting to-morrow for this purpose."

He said, "Yes, but this is a very serious matter."

I said, "Yes, I realise the seriousness. We realised this before it happened, and we told you this may happen, but I must decline any responsibility."

He asked, "Are not you ready to co-operate in stopping these things? And is not the Jewish Agency associated with Haganah?"

I said, "I want again to clear up several things, although I did already do it at my first interview with the High Commissioner, which was on the same subject. I told him, and I am telling you, that while we deplore these actions we can do nothing any more to stop them, and it is no use our appealing to these people. These people have a reply which we cannot shake - that the White Paper was given not because the British recognised its justice, but because they surrendered to Arab terror, and it is being maintained for the same reason, and they

believe that violence is the only language you understand. They know that the White Paper was as strongly condemned by the heads of the present Government and by Winston Churchill as by the Jews themselves, and they are convinced that this kind of resistance is the only way to change your policy, and nothing we can say will shake their conviction, however we may deplore their acts, and I am afraid that as long as the present policy will continue there is no chance for us to stop these things. And is it not strange that we are called in only on these occasions, but never to discuss with the Government policy in Palestine? But I must point out that you called me in now on this. You never found it necessary the entire year to call us in to consult us on policy in Palestine.

He said, "Did not you and Dr. Weizmann and Mr. Shertok come and see me and other members of the Government? Did we ever refuse to receive you?"

I said, "Yes, you were always good enough when we desired an interview to grant it, and you heard what we had to say, but it was always a monologue. In fact we were never consulted since this Government has been in office."

Then he again said, "Perhaps we can discuss this again tomorrow. Now I am interested only, and especially the Prime Minister, in your attitude to these terrorist acts in Palestine."

I said, "I want you first of all to know the facts as they are. There must be a distinction made between purely terrorist acts of terrorist groups, of which there are two in Palestine, and acts of resistance and sabotage by the resistance movement who are not terrorists. I make this distinction not in order to justify or condone anything, but for the sake of clarity and knowledge of the real situation. The resistance movement is against terror and blood-shed, and is opposed to killing people - its aim is to make the Administration of the White Paper impossible. But even the resistance movement has nothing to do with the Haganah, although many members of the Haganah may belong to the resistance, and vice versa. There are many people who sympathise with the resistance who are not members of the Haganah. On the other hand, the Haganah is a purly internal matter of the Yishuv - it has nothing to do with the Jewish Agency. This is a matter of Palestinian Jews. Every young Jew in Palestine is in the Haganah. The Jewish Agency are dealing with bringing people to Palestine, settling them, and also providing for their safety. They plan for their safety by going to the Government and asking for armaments, which in most cases is being given, and asking for the establishment of the Jewish Settlement Police. But Jews in Palestine from the beginning of our modern colonisation, for the last seventy years, have their own self-defence. They believe, and rightly believe, that they cannot rely for their safety on anybody else, not even on you. I was a member of it when I worked on the land, and I imagine all my children are members of it, but this has nothing to do with the Jewish Agency."

19.6.46.

NOTE OF A MEETING WHICH MR. BEN GURION HAD WITH THE SECRETARY OF STATE.

At a quarter to four, I called at the Colonial Office at the invitation of the Colonial Secretary, and in addition to the Secretary of State, I found there Creech-Jones, Martin, and a Secretary.

Hall said, "I am requested by the Prime Minister to tell you what a grave view His Majesty's Government is taking of the events in Palestine," and then he proceeded to read from a paper the account of the blowing up of the bridges, the attack on the Haifa workshops, and the kidnapping of the Officers.

He [redacted] on; "You must know what that means for us. It is my blood. You are a responsible man. You are responsible for it. We take a very grave view. Are you willing to co-operate with us in stopping these things? These things are being done by the Haganah. The Haganah is associated with the Agency and controlled by the Agency. You are the responsible man."

I said, "I heard yesterday about the kidnapping of the Officers in Tel-Aviv, in our Club which we established for the hospitality of the troops. I was distressed not less than you. This is not my blood, but they are human beings. But I am distressed because it is an act of treachery. They came to a Jewish city. They were our guests. As it happened, I was talking to a friend in Paris who was flying to Palestine, and I asked him to tell our people in Palestine how deeply distressed we all are here, and asked them to do whatever they can to find and release these Officers at the soonest time. When I read in the papers to-day about the total curfew imposed on Tel Aviv I was rather set back, and thought that even if there are people who would like to help you in the search, they will be unable to do so as every one of them is confined to his house; in practice, arrested. But I must take exception to what you said. I think His Majesty's Government is ultimately responsible for what is happening in Palestine, but I would not like to enter into a discussion on this now as I was told we are meeting to-morrow for this purpose."

He said, "Yes, but this is a very serious matter."

I said, "Yes, I realise the seriousness. We realised this before it happened, and we told you this may happen, but I must decline any responsibility."

He asked, "Are not you ready to co-operate in stopping these things? And is not the Jewish Agency associated with Haganah?"

I said, "I want again to clear up several things, although I did already do it at my first interview with the High Commissioner, which was on the same subject. I told him, and I am telling you, that while we deplore these actions we can do nothing any more to stop them, and it is no use our appealing to these people. These people have a reply which we cannot shake - that the White Paper was given not because the British recognised its justice, but because they surrendered to Arab terror, and it is being maintained for the same reason, and they

believe that violence is the only language you understand. They know that the White Paper was as strongly condemned by the heads of the present Government and by Winston Churchill as by the Jews themselves, and they are convinced that this kind of resistance is the only way to change your policy, and nothing we can say will shake their conviction, however we may deplore their acts, and I am afraid that as long as the present policy will continue there is no chance for us to stop these things. And is it not strange that we are called in only on these occasions, but never to discuss with the Government policy in Palestine? But I must point out that you called me in now on this. You never found it necessary the entire year to call us in to consult us on policy in Palestine.

He said, "Did not you and Dr. Weizmann and Mr. Shertok come and see me and other members of the Government? Did we ever refuse to receive you?"

I said, "Yes, you were always good enough when we desired an interview to grant it, and you heard what we had to say, but it was always a monologue. In fact we were never consulted since this Government has been in office."

Then he again said, "Perhaps we can discuss this again tomorrow. Now I am interested only, and especially the Prime Minister, in your attitude to these terrorist acts in Palestine."

I said, "I want you first of all to know the facts as they are. There must be a distinction made between purely terrorist acts of terrorist groups, of which there are two in Palestine, and acts of resistance and sabotage by the resistance movement who are not terrorists. I make this distinction not in order to justify or condone anything, but for the sake of clarity and knowledge of the real situation. The resistance movement is against terror and blood-shed, and is opposed to killing people - its aim is to make the Administration of the White Paper impossible. But even the resistance movement has nothing to do with the Haganah, although many members of the Haganah may belong to the resistance, and vice versa. There are many people who sympathise with the resistance who are not members of the Haganah. On the other hand, the Haganah is a purly internal matter of the Yishuv - it has nothing to do with the Jewish Agency. This is a matter of Palestinian Jews. Every young Jew in Palestine is in the Haganah. The Jewish Agency are dealing with bringing people to Palestine, settling them, and also providing for their safety. They plan for their safety by going to the Government and asking for armaments, which in most cases is being given, and asking for the establishment of the Jewish Settlement Police. But Jews in Palestine from the beginning of our modern colonisation, for the last seventy years, have their own self-defence. They believe, and rightly believe, that they cannot rely for their safety on anybody else, not even on you. I was a member of it when I worked on the land, and I imagine all my children are members of it, but this has nothing to do with the Jewish Agency."

19.6.46.

NOTE OF A MEETING WHICH MR. BEN GURION HAD WITH THE SECRETARY OF STATE.

At a quarter to four, I called at the Colonial Office at the invitation of the Colonial Secretary, and in addition to the Secretary of State, I found there Creech-Jones, Martin, and a Secretary.

Hall said, "I am requested by the Prime Minister to tell you what a grave view His Majesty's Government is taking of the events in Palestine," and then he proceeded to read from a paper the account of the blowing up of the bridges, the attack on the Haifa workshops, and the kidnapping of the Officers.

He ~~went~~ on; "You must know what that means for us. It is my blood. You are a responsible man. You are responsible for it. We take a very grave view. Are you willing to co-operate with us in stopping these things? These things are being done by the Haganah. The Haganah is associated with the Agency and controlled by the Agency. You are the responsible man."

I said, "I heard yesterday about the kidnapping of the Officers in Tel-Aviv, in our Club which we established for the hospitality of the troops. I was distressed not less than you. This is not my blood, but they are human beings. But I am distressed because it is an act of treachery. They came to a Jewish city. They were our guests. As it happened, I was talking to a friend in Paris who was flying to Palestine, and I asked him to tell our people in Palestine how deeply distressed we all are here, and asked them to do whatever they can to find and release these Officers at the soonest time. When I read in the papers to-day about the total curfew imposed on Tel Aviv I was rather set back, and thought that even if there are people who would like to help you in the search, they will be unable to do so as every one of them is confined to his house; in practice, arrested. But I must take exception to what you said. I think His Majesty's Government is ultimately responsible for what is happening in Palestine, but I would not like to enter into a discussion on this now as I was told we are meeting to-morrow for this purpose."

He said, "Yes, but this is a very serious matter."

I said, "Yes, I realise the seriousness. We realised this before it happened, and we told you this may happen, but I must decline any responsibility."

He asked, "Are not you ready to co-operate in stopping these things? And is not the Jewish Agency associated with Haganah?"

I said, "I want again to clear up several things, although I did already do it at my first interview with the High Commissioner, which was on the same subject. I told him, and I am telling you, that while we deplore these actions we can do nothing any more to stop them, and it is no use our appealin to these people. These people have a reply which we cannot shake - that the White Paper was given not because the British recognised its justice, but because they surrendered to Arab terror, and it is being maintained for the same reason, and t

believe that violence is the only language you understand. They know that the White Paper was as strongly condemned by the heads of the present Government and by Winston Churchill as by the Jews themselves, and they are convinced that this kind of resistance is the only way to change your policy, and nothing we can say will shake their conviction, however we may deplore their acts, and I am afraid that as long as the present policy will continue there is no chance for us to stop these things. And is it not strange that we are called in only on these occasions, but never to discuss with the Government policy in Palestine? But I must point out that you called me in now on this. You never found it necessary the entire year to call us in to consult us on policy in Palestine.

He said, "Did not you and Dr. Weizmann and Mr. Shertok come and see me and other members of the Government? Did we ever refuse to receive you?"

I said, "Yes, you were always good enough when we desired an interview to grant it, and you heard what we had to say, but it was always a monologue. In fact we were never consulted since this Government has been in office."

Then he again said, "Perhaps we can discuss this again tomorrow. Now I am interested only, and especially the Prime Minister, in your attitude to these terrorist acts in Palestine."

I said, "I want you first of all to know the facts as they are. There must be a distinction made between purely terrorist acts of terrorist groups, of which there are two in Palestine, and acts of resistance and sabotage by the resistance movement who are not terrorists. I make this distinction not in order to justify or condone anything, but for the sake of clarity and knowledge of the real situation. The resistance movement is against terror and blood-shed, and is opposed to killing people - its aim is to make the Administration of the White Paper impossible. But even the resistance movement has nothing to do with the Haganah, although many members of the Haganah may belong to the resistance, and vice versa. There are many people who sympathise with the resistance who are not members of the Haganah. On the other hand, the Haganah is a purly internal matter of the Yishuv - it has nothing to do with the Jewish Agency. This is a matter of Palestinian Jews. Every young Jew in Palestine is in the Haganah. The Jewish Agency are dealing with bringing people to Palestine, settling them, and also providing for their safety. They plan for their safety by going to the Government and asking for armaments, which in most cases is being given, and asking for the establishment of the Jewish Settlement Police. But Jews in Palestine from the beginning of our modern colonisation, for the last seventy years, have their own self-defence. They believe, and rightly believe, that they cannot rely for their safety on anybody else, not even on you. I was a member of it when I worked on the land, and I imagine all my children are members of it, but this has nothing to do with the Jewish Agency."

Moshe HIRSCH
c/o Poale Zion
3322 Douglas Blvd.

Chicago - Ill 4/6/46.

מר בן-גוריון היקר -

שלום רב!

הגיעה אלי ידיעה על פגישתך עם חברי
מפלגת "השומר" ועם חברי השליחים. לצערי
לא יכולתי להשתתף בפגישה זו. גם כעת
אני מקוה שתביא לי התכניות המוצעות על
עזר הנוער בעלות השרות.

אולי מכתבי לא הגיע בשלמות
המטריד אותי ביותר בימים אלה:

האם אין עלינו לעשות את כל המאמצים
כדי שאנגלים לא יתבטלו ויגרשו את הקליה,
להשיג ולהבטיח קודם כל ומיד את 100.000
הסרטיפיקטים?

למה הם מחכים? שלכם, [illegible]

של יהודי המזרח? או הסוציאליזם של
"גילוי סולידריות" עם הישוב?

כמו הרבה שאז תיישם יהודי
אמריקה תמכו את מעשיהם בכל המצבים
הפוליטיים.

סלח לי על שהעליתי ענינים ורבות
שאלתי — בדרך. לא בענין.
רק תודה לשליחה פעילה, ובכן
בברכה חברית
משה הירש.

Printed in England Nov. 1945 (8,000pads) 5/-152

CABLE & WIRELESS LTD

ISSUING OFFICE

NO.

RECEIVED PARTICULARS

AX 4

VIA IMPERIAL

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named: Prefix Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date, Time handed in and Official Instructions, if any.

SENT OUT

BY

REPLY SENT HIGHCOM AMERICAN CONSUL

YESTERDAY TEXT CABLED PALCOR 14TH

Enquiry respecting this Telegram should be accompanied by this form. Mark Your Reply VIA IMPERIAL.

Printed in England Nov. 1945 (8,000pads) 5/-152

CABLE & WIRELESS LTD

ISSUING OFFICE

NO. COPY OF TELEGRAM PHONED AT 1732/17

RECEIVED PARTICULARS

AX 4

VIA IMPERIAL

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named: Prefix Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date, Time handed in

SENT OUT 0147

HXA75/W JERUSALEM 47 17 1600 =

CV BENGURION ZIONIBURO LONDON =

YOURS 14TH RECEIVED TODAY ENDEAVOURED REACH YOU BY TELEPHONE SATURDAY AND SUNDAY UNSUCCESSFULLY DESPITE TWO TELEGRAMS LINTON ADVISING YOU BEFOREHAND STOP EXECUTIVE YESTERDAY AFTER READING YOUR DRAFT CABLE DECIDED ADHERE DECISION INNER COUNCIL AND

Enquiry respecting this Telegram should be accompanied by this form. Mark Your Reply VIA IMPERIAL.

Monday –

Dear Mr Ben Gurion,

Yesterday I could not speak to you alone. I shall not allow myself to give you a rate, but as a friend of yours I report to you an information I got yesterday. I prefer to forward this information directly to you and Mr. Meyerhof.

I wish you to succeed and to ~~get~~ win the actual war. Your people needs you more than ever and your friends would like to be able to helps you.

With respectfully and heartiest greeting.

J. B.

Included the note, which will be presented to-day in the A.F.P.

adressé le

à

2/7/1946

XXXX

LC JEVAGENCY

2210 MASSACHUSSETT AVENUE

WASHINGTON

PALESTINE REPORTS MESHEK YAGUR COMPLETELY DESTROYED ALL CHILDREN ABOVE TEN YEARS AGE BROUGHT TO CONCENTRATION CAMPS ALSO FROM MANY OTHER SETTLEMENTS MOST MALE POPULATION ABOVE TEN YEARS REMOVED TO CONCENTRATION CAMP STOP BRITISH TORTURE PRISONERS ATLITH XXXXXXXXXXX CONCENTRATION CAMP SEX ORGANS AND OTHERWISE STOP MANY WILL REMAIN INVALIDS FOR LIFETIME STOP RABBI FISHMAN REFUSES FOOD DRINK HAVING BEEN BEATEN WHEN HE OFFERED TO WALK TO CONCENTRATION CAMP BECAUSE OF SABBATH AND WAS FORCED INTO XXXXX THE LORRY BENGURION

JEVAGENCY?PARIS

TRADUCTION

האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY, JERUSALEM

Dean of the Faculty of Humanities

דיקן הפקולטה למדעי הרוח

10. 5. 46

חבר בן-ציון ידידי,

קראתי בעתון שנסעת לאמריקה וודאי תבין כי אני אזכירך עם שם ואשלח אליך את דא-
גותי לגבי הקלסי בא"י ובאוניברסיטה.

כשתהיה שם, תוכל להתעניין במשרד המוציאים של האוניב', את הקומפלקט השלם של ה-Loeb Classical Library ס"ם נשלח אלינו. מחכים אנו לו בכליון עינים.

ותסלח לי ודאי, כי אני מזכיר לך את ענין הסכום המיועד שאני זקוק לו בשביל המוסד הקלסי וספריתו. את זה תזכור, כי אנו זקוקים למזכיר של המכון הקלסי, שיהיה נאמן בעניני הספריה בתוך ועניניו והדרכת התלמידים בשמוש הספריה, ובעבודותיהם הראשונות, כדין Tutor. המאמצים הללו מכבדנו פורס.

חשבתי על האפשרות להשיג סכום למשכורת קבועה של איש כזה, סכום להגדלת הספריה בכל שנה ואולי סכום לבנין חדרים אחדים למכון הקלסי. הסכום הראשון והשני הם העיקר.

אך הנסיון באוניב' למדני, כי אין להש-
תמש בסכום הניתן במובן זה, אם לא ניתן בפירוש בכתב בתנאי שכזה.
אני מעיר אותך, כי תקבל, אם תגלית

למפעל מובן, בפירוש עם המענק בכתב, כי הסכום
ניתן אך לשם המשרה: מזכיר כללי של החזן, שהוא
ספרן ומדריך לתלמידים (tutor).
כן שהסכום השני ניתן לשם הגדלת הספריה
בכל שנה במשך העשור (אולי ע"י קביעת הסכום
הקבוע).
~~[illegible]~~ כדאי שהמענק יוקדש ל־Foundation
לו בדין, Board שיהיה שותף בהנהלת ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
הקרן לאוסף. ובקשה לי אליך: תבוא אל
הועד את מי שתבחר, אך תסכים להיות אתה
אחד מחברי הועד הזה. לי כדאי הדבר הזה
מאוד. ותבין את בקשתי: תביא את הקרן הזה
לפלטון ולאכבוד כתוצאה כדרך כל מה שלמ־
דת מתוך הבלשנות שלו.
אני מאחל לך הצלחה במחקריך בעניני
המיסטיקא היהודי הגדול והמיסטיקא
הקלסי הקטן שלנו.
בברכת חבר וברגשי ידידות
שלך
משה שואבה

הנהלת ההסתדרות הציונית
THE EXECUTIVE OF THE ZIONIST ORGANISATION

ירושלים, ג' בסיון תש"ו
2.6.46

לדב"ב שלום וברכה,

אני שולח מכתבי זה ללונדון מתוך הנחה שבצאתך אתמול מארצות הברית באניה ימצאך מכתבי זה כבר בלונדון. אני בא לאשר בזאת הטלגרמה מיום רביעי שעבר, בו הודעתיך שנתקבלו 35 סחרים מלונדון, זו היא המזוודה שהגב' מנדלסון שלחה, הכוללת גם את דילס – פראגמענטע דער פארסאקראטיקער כרך א' וב', שהכרך השלישי נמצא כבר כאן.

כמו כן נתקבלו לפני שבועות מספר, שלושה או ארבעה שבועות 4 חבילות דואר מלונדון, בהן היו 3 הכרכים של "פיידיא" ליעגער ועוד דברים שונים, ובימים אלה נתקבלו 6 חבילות מלונדון, אאאבהן היה גם ספרם של נתן–ביס–קרמר (האם יכול אני לבקשך, אם אתה יכול להשיג בלונדון טופס מספר זה גם בשבילי?). מלבד זה הודיעני מר דוסטרובסקי ביום ג' שעבר שהגיעו שני ארגזי ספרים, בראשונה לא הבינותי מה פשר הדבר, אך פוליה טלפנה אליו, והתברר כאילו אלה שני ארגזי סחרים מצרפת, עד יום ו' האחרון הם לא הגיעו לתל–אביב, אך אני מניח שהם יגיעו היום או מחר, בכל אופן עתה יום א' אחר הצהרים, ואני בקשתי את הטלפוניסטית פה במשרד לתת לי את חיפה, אם לא אקבל היום הרי בכל אופן מחר בבקר אברר אתו על ידי מי הוא שלח את הארגזים לתל–אביב, שהם עוד לא הגיעו עד יום ו' לשם, ואולי בינתיים הם הגיעו, מי יודע?

השבוע כידוע לך חג השבועות ביום ד', ולכן אהיה בתל–אביב רק ביום ה'. עד כמה שאני יכול לסקור, בלי לבדוק ספר אחר ספר, רשומים עתה כל הספרים, מלבד חלק קטן אשר הגיעו בשבוע האחרון מלונדון, אך ברצוני עוד לבדוק חלק מהדפים ספר אחר ספר, אולי באיזה מקום שהוא מסתתר ספר שאינו מוזכר לעין.

התהפוכות בענין מועד הקונגרס ידועות לך, היום היה קצת ויכוח בהנהלה בענין הבחירות – מאמריקה יש ערעור מצד גרוסמן על בחירות ביוני, ההנהלה החליטה לשאול דעת שאר המפלגות, סנה הביע דעתו שיש לכבד ערעור זה, גם אם הוא של מיעוט קטן, כי בעניני בחירות יש להתחשב גם בדעת המיעוטים, וגם הרב פישמן היה בעד זה ...ין לקבוע בחירות ביוני, אך החלטה סופית לא נתקבלה.

2/89—10600—0336/1

תילופי הדברים ארבעה חברי ההנהלה הם בעד דיחוי הבחירות, ושלושה בעד קיומן במועד שנקבע, אך שעל הארצות להחליט בענין זה. שאלה זו תתעורר כנראה גם ביחס לדרום-אפריקה, כי היתה היום טלגרמה ליוסף ספבקום, בה הוא דורש לעשות משהו שהבחירות תתקיימנה במועד שהם קבעו ולא יידחו עם דיחוי מועד הקונגרס; אך כפי שאמרתי אין עוד החלטה בענין זה, הטלגרמה שלך ליוסף בענין אמריקה לא הובאה לידיעת ההנהלה, ומה שאני כותב לך אני בגלוי משיח לפי תומי, מבלי שמישהו ביקש ממני לעשות זאת.

הפעם אסיים, בדעתי כמה זמן תישאר עוד בלונדון, הייתי אולי מנסה לחדש מנהגי משנה שעברה לשלוח ידיעות יותר מפורטות על הנעשה במפלגה ובהסתדרות, אך תקוותי רבה, שבמשך שבועיים-שלושה תחזור לארץ. שמעתי שהמפלגה טלגרפה לך שיש רצון לקיים את ועידת המפלגה ב-25 לחודש זה, זאת אומרת בעוד שלושה שבועות, ואז הרי תגיע הנה, אם לא תהיינה כל מניעות לכך.

היה שלום,

שלך

2/36—10000—6338/1

COPY

AMERICAN JEWISH CONFERENCE

MEMORANDUM

CONFIDENTIAL

TO: Mr. Meir Grossman DATE: June 21, 1946

FROM: David R. Wahl

SUBJECT: Professor Hitti

Professor Hitti of Princeton University, who is one of the leading people of the Arab-American Institute, is now in Lebanon on a mission which is jointly sponsored by the Office of Intercultural Affairs and the Lebanese Government. On May 1, 1946, Professor Hitti was given a farewell dinner on the Carleton Hotel which was sponsored by the Lebanese Minister, Mr. Charles Malik.

I have not yet determined precisely whether the State Department is financing any part of Professor Hitti's trip. I have determined the fact that they have given him letters representing him officially as on State Department business in connection with Lebanese cultural affairs. This particular part of the State Department has on its staff a Mr. Kourany, who actively represents the Arab point of view and is a very close friend of Professor Hitti's. It is quite definite that Mr. Kourany played a great part in the arrangements for Professor Hitti's trip.

The letter from Professor Yahuda to Congressman Celler has resulted in a formal inquiry from the Congressman's office to the State Department. As soon as that is received by the Congressman, he will telephone me to give me its contents. I hope to see William Stone, Deputy Director of the Office of Intercultural Affairs, on Monday. Mr. Stone is an old friend of mine and will probably be able to give me concrete facts on this whole business.

American Jewish Conference

521 FIFTH AVENUE
NEW YORK 17, N. Y.

Meir Grossman

D.R.Wahl

June 24, 1946

Cabinet Committee on Palestine - Interim Developments

The developments following from the Anglo-American Committee Report which have been discussed in a series of memos under the subject "Operation 100,000" can now be considered stabilized on a new working level. The level of ensuing operations on the part of the U.S.Government will henceforth be contained within a compact high-level working group. As a result of the president's response to pressure in the U.S. and obstruction from the British government he has set up the Cabinet committee which will be the responsibility of three deputies each of which is designated by the Secretaries of State, War and Treasury. To date Henry F.Grady has been appointed by Byrnes, and Goldthwaite Dorr by Patterson. The third appointment has not yet been consummated. Prominently mentioned for this appointment is Edward Foley, assistant secretary of Treasury, who has thus far refused to take it because he feels unable to spare the time from Treasury duties. In turn he has further complicated the picture by espousing the candidacy of a man far less acceptable than himself, namely L.Mors[illegible] a New York lawyer.

C O P Y

Before discussing a working plan in this situation I should like to report certain concrete developments in this framework to date. After Mr. Grady's appointment a three man committee was sent to London to discuss recommendation no. 2 of the Anglo American report. The three men (Cramer, Lewis, Wilson) have been meeting under the chairmanship of Ambassador Harriman with a British committee under the chairmanship of Sir Norman Brook. Harriman has conscionsciously stuck to the instructions which the president gave to the committee and which he cabled to Atlee, namely that this working committee must discuss only the question of the 100,000 and that the U.S. will provide all necessary transportation. the Americans presented a concrete plan which provided for the transference of 20,000 DPs per month: 10,000 the first month commencing July 15, and 20,000 for the next four month, and 10,000 for the final month commencing December 15. It clearly outlines selection of transferees by the Jewish agency, responsibility for the J.A. after the DPs reach Palestine, and item by item works out targets, phasing and all minutiae of executing the operation. To date this agenda has not proceeded beyond the discussion stage. Now the Grady committee is talking of going to London in July to discuss further.

The Cabinet committee will have, in addition to the three cabinet deputies, several staff positions for economic and political personnel to assist the deputies. Already attached to the committee as administrative secretary is Mr. Leslie Rood who served as secretary to the American side of the Anglo-American committee. He is a weak person who is now looking upon the Palestine problem as a life-long State Department career. When interviewing a candidate for one of the staff positions recently he told the candidate that the appointment to the staff would be good for at least two years!

We are now at the point where we must regard the committee as another loss unless some strong and friendly people are operating on the staff of the committee. Such staff people could affect the course of action taken by the committee and adapt all the favorable statements heretofore made by Truman, and the Congressional resolutions, and mold them into irrevocable instructions for committee operations. If the committee then fails to carry out its primary purpose with dispach at least we shall have the record straight for other necessary action.

With respect to staf[illegible]e consideration are John Dierkes of the Treasury Department, and Philip Dunaway, formerly of the State Deapartment. Both these names have been communicated by Hartley Crum to Geaorge Allen for a[illegible] with the blessing of the Democratic Committee. We are also trying to have Edw. Foley, assistant secretary of Treasury detail Joseph Friedman as liason between the Committee and Treasury. We already have adequate sources of information as to what the committee is doing (or not doing), and if we are successful in the appointment of the above named men to staff positions we shall be able to guide the work to some extent.

Another problem which we must organise is that of an officially designated channel between the interested Jewish organizations and Mr. Grady. He has expressed a desire to have one such person whith whom he and his colleeagues can deal, rather than to have a large number of people pressuring him. It has been suggested that Arthur Lourie might be the best choich of person to have in Washington for that specific purpose. Dr. Akzin has sent a letter to Dr. Silver incorporating this suggestion.

I have, together with Dr. Akzin drafted a letter from the President to the cabinet committee clearly setting forth the President's instruction to the committee that the question of the 100,000 be set in operation before undertaking to deal with any other question. We shall arrange to get the President to sign it and get it to Grady by one of several plans under consideration.

This Cabinet Committee is bound to be a total loss to us unless it is properly staffed and directed toward one purpose only - the purpose of getting the 100,000 to Palestine. Any other activity on the part of the Committee would mean that it has become another investigation. If this is what it turns out to be then we must take steps to tell the American government that we shall have no part of it. It then becomes aquestion of recognosing that the British government is at war with the Jewish people and the American government is playing a game of non-intervention. The next step is to have no further traffic on this subject with either or both of these governments and start organizing for action before the U.N.

Printed Matter XI ~~35~~

Air Mail

201

PER LUCHTPOST
PAR AVION

M. D. Ben Gurion

Hotel Royal Monceau

Paris

Nederlandsche Zionistenbond
Weesperplein 4
Amsterdam

יום ג' בבוקר.

שלום אהוב בן-גוריון,

קודם לכתוב אמרתי לך - יש סמך

אמש - כי בלתי אפשרי בצבות

החולים, הנני מוסר להודיעך,

כי לפי מברק מ-9/ד שקבלתי

הבוקר מתל-אביב, דבר בלתי

נאמן: היום (9 בבוקר) מצבו

החולים לשנות הברכה.

כל טוב לך!

שלך

[illegible]

AMOUNT IF C. O. D.

Mery

Raincoat	$ 25.25
Underwear	13.09
2 slips	
shoes	11.06
	49.34
	23.13
4 Payamas	6.57
6 Panties	7.73
2 Blouses	7.76
½ Handkerch.	11.06
Housecoat	2.98
Slippers	23.18
Dress	15.10
1 Blouse	97.58

MERCHANDISE

CUSTO

CHARG

ARRANG

388-

NEW YORK 22, N. Y.

DATE	DEPT.	CLERK NO.	TUBE NO.	N Y 26433-17

SEND TO
M
ADDRESS
CITY AND STATE
APT. NO.

AMOUNT IF C. O. D.

DATE	DEPT.	CLERK NO.	TUBE NO.	N Y 26433-17

MERCHANDISE IS NOT RETURNABLE WITHOUT THIS RECORD

CHARGE
M
ADDRESS
CITY AND STATE

SEND TO
M
ADDRESS
CITY AND STATE

SEASON	CLASS	QUAN.	ARTICLE	AT	DOLLARS	CENTS
				FED. TAX		
CUSTOMER'S SIGNATURE				SALES TAX		
CHARGE OR AMOUNT REC'D	ENCLOSURES NO. VALUE			TOTAL		

DATE	DEPT.	CLERK NO.	TUBE NO.	N Y 26433-17

CHARGE OR AMOUNT REC'D	CUSTOMER'S RECEIPT	AMOUNT OF SALE

338-SFA-50M-8-45

SAKS FIFTH AVENUE - NEW YORK
611 FIFTH AVENUE
NEW YORK 22, N. Y.

IN CASE OF ERROR, RETURN OR EXCHANGE
PLEASE RETURN THIS CHECK.
SAKS FIFTH AVENUE
611 F

SEND TO M
STREET
CITY
STATE
APT. NO.

80766-30

DATE	KIND OF SALE	SOLD BY	DEPT.	DOLLARS	CENTS
5/23		602	Y		

Best & Co.
FIFTH AVENUE — NEW YORK

AMOUNT IF C.O.D.

CUSTOMER'S CHECK

CHARGE TO M
STREET
CITY
STATE
PURCHASED BY

80766-30

STYLE	ARTICLE	DOLLARS	CENTS
665837	1 h coat		
14			
	TAX		
	TOTAL	11	0

Mrs E Gumpurt
5 Netherlane
Riverdale NY

BEST & CO.

KEEP THIS SLIP IT MUST ACCOMPANY ANY MERCHANDISE RETURNED

CUSTOMER'S RECEIPT

54473-11

CASHIER'S STAMP	SOLD BY		
	253		
	AM'T REC'D	TAX	08
	7.73	TOTAL	7 72

הסוכנות היהודית לארץ ישראל

The Jewish Agency for Palestine

2210 Massachusetts Ave., N. W.
WASHINGTON 8, D. C.
ADAMS 5411

September 19, 1946

Mr. David Ben Gurion
Agence Juive
83 Avenue de la Grande Armee
Paris, France

Dear Ben Gurion:-

I am enclosing for your information an exchange of letters which I had with Sumner Welles. Since he wrote his letter he has made a very strong and impressive reference to the Palestine situation in one of his latest broadcasts.

Yours sincerely,

E. E.

Eliahu Epstein

EE/rm

9.6.46.

NOTE OF A MEETING WHICH MR. BEN GURION HAD WITH THE SECRETARY OF STATE.

At a quarter to four, I called at the Colonial Office at the invitation of the Colonial Secretary, and in addition to the Secretary of State, I found there Creech-Jones, Martin, and a Secretary.

Hall said, "I am requested by the Prime Minister to tell you what a grave view His Majesty's Government is taking of the events in Palestine," and then he proceeded to read from a paper the account of the blowing up of the bridges, the attack on the Haifa workshops, and the kidnapping of the Officers.

He went on; "You must know what that means for us. It is my blood. You are a responsible man. You are responsible for it. We take a very grave view. Are you willing to co-operate with us in stopping these things? These things are being done by the Haganah. The Haganah is associated with the Agency and controlled by the agency. You are the responsible man."

I said, "I heard yesterday about the kidnapping of the Officers in Tel-Aviv, in our Club which we established for the hospitality of the troops. I was distressed not less than you. This is not my blood, but they are human beings. But I am distressed because it is an act of treachery. They came to a Jewish city. They were our guests. As it happened, I was talking to a friend in Paris who was flying to Palestine, and I asked him to tell our people in Palestine how deeply distressed we all are here, and asked them to do whatever they can to find and release these Officers at the soonest time. When I read in the papers to-day about the total curfew imposed on Tel Aviv I was rather set back, and thought that even if there are people who would like to help you in the search, they will be unable to do so as every one of them is confined to his house; in practice, arrested. But I must take exception to what you said. I think His Majesty's Government is ultimately responsible for what is happening in Palestine, but I would not like to enter into a discussion on this now as I was told we are meeting to-morrow for this purpose."

He said, "Yes, but this is a very serious matter."

I said, "Yes, I realise the seriousness. We realised this before it happened, and we told you this may happen, but I must decline any responsibility."

He asked, "Are not you ready to co-operate in stopping these things? And is not the Jewish Agency associated with Haganah?"

I said, "I want again to clear up several things, although I did already do it at my first interview with the High Commissioner, which was on the same subject. I told him, and I am telling you, that while we deplore these actions we can do nothing any more to stop them, and it is no use our appealing to these people. These people have a reply which we cannot shake - that the White Paper was given not because the British recognised its justice, but because they surrendered to Arab terror, and it is being maintained for the same reason, and they

believe that violence is the only language you understand. They know that the White Paper was as strongly condemned by the heads of the present Government and by Winston Churchill as by the Jews themselves, and they are convinced that this kind of resistance is the only way to change your policy, and nothing we can say will shake their conviction, however we may deplore their acts, and I am afraid that as long as the present policy will continue there is no chance for us to stop these things. And is it not strange that we are called in only on these occasions, but never to discuss with the Government policy in Palestine? But I must point out that you called me in now on this. You never found it necessary the entire year to call us in to consult us on policy in Palestine.

He said, "Did not you and Dr. Weizmann and Mr. Shertok come and see me and other members of the Government? Did we ever refuse to receive you?"

I said, "Yes, you were always good enough when we desired an interview to grant it, and you heard what we had to say, but it was always a monologue. In fact we were never consulted since this Government has been in office."

Then he again said, "Perhaps we can discuss this again tomorrow. Now I am interested only, and especially the Prime Minister, in your attitude to these terrorist acts in Palestine."

I said, "I want you first of all to know the facts as they are. There must be a distinction made between purely terrorist acts of terrorist groups, of which there are two in Palestine, and acts of resistance and sabotage by the resistance movement who are not terrorists. I make this distinction not in order to justify or condone anything, but for the sake of clarity and knowledge of the real situation. The resistance movement as against terror and blood-shed, and is opposed to killing people - its aim is to make the Administration of the White Paper impossible. But even the resistance movement has nothing to do with the Haganah, although many members of the Haganah may belong to the resistance, and vice versa. There are many people who sympathise with the resistance who are not members of the Haganah. On the other hand, the Haganah is a purly internal matter of the Yishuv - it has nothing to do with the Jewish Agency. This is a matter of Palestinian Jews. Every young Jew in Palestine is in the Haganah. The Jewish Agency are dealing with bringing people to Palestine, settling them, and also providing for their safety. They plan for their safety by going to the Government and asking for armaments, which in most cases is being given, and asking for the establishment of the Jewish Settlement Police. But Jews in Palestine from the beginning of our modern colonisation, for the last seventy years, have their own self-defence. They believe, and rightly believe, that they cannot rely for their safety on anybody else, not even on you. I was a member of it when I worked on the land, and I imagine all my children are members of it, but this has nothing to do with the Jewish Agency."

COPY

THE JEWISH AGENCY FOR PALESTINE

2210 Massachusetts AVe., N.W.
Washington 8, D.C.

June 14th, 1946.

The President,
The White House.

Dear Mr. President,

We have been greatly heartened by your assurance that you are persevering in the determination to obtain the immediate admission of 100,000 European Jews into Palestine. We are also profoundly appreciative of the interest your Administration is taking in the technical and financial problem involved in the immigration and settlement of these Jews.

The Jewish Agency for Palestine has long taken a very purposive interest in all the technical and financial questions connected with large-scale Jewish immigration. A planning committee of the Jewish Agency has worked methodically on these matters for two years. The Agency's technicians are prepared to consult and cooperate with any governmental or international authority that may participate in the transfer or resettlement work.

Pursuant to its responsibilities under the Mandate, the Agency long ago established the machinery for selection, reception and settlement of immigrants. The reception of 100,000 Jewish immigrants in a very short time does not present the Agency with a new problem; 65,000 Jewish immigrants were received in Palestine in the single year 1935, when our economic base was much smaller than to-day.

The Agency's experts estimate that, out of these 100,000 immigrants, perhaps as many as 50,000 or 55,000 will be of an age and condition to be available for gainful employment. It will be the Agency's policy also to include among the first 100,000 immigrants about 25,000 orphaned children.

Of the 50,000 to 55,000 gainful workers, the Jewish Agency plans to absorb about 10,000 into agriculture. About 23,000 will be employed in manufacturing and construction, and about 17,000 to 22,000 in all other occupations.

Fortunately Palestine has an expanding economy into which to absorb these new workers. They will take their places rapidly in a going concern. From 1939 to 1945 the output of Jewish mixed farming rose by 85 per cent. Industrial production doubled. Labour is needed urgently especially in agriculture and construction.

Nevertheless, some temporary public assistance will be necessary. We estimate the cost of the public assistance that will be required by these 100,000 immigrants in 1946 at between $35 million and $ 45 million. This cost is made up as follows:-

1. The cost of transporting 100,000 persons from Europe to Palestine (and of caring for them on the way) will be about $8 million to $10 million. We deeply appreciate your announcement that the U.S. Government is prepared to accept responsibility for this requirement.

2. Transitional maintenance, medical care, rehabilitation and training expenditure for the immigrants in Palestine will require about $15 million to $20 million.

3. Immediate requirements of clothing and minimum household utensils and furniture will be about $12 million to $15 million.

We request international financial assistance during 1946 to meet these three categories of Jewish relief and rehabilitation requirements. A very large part of comparable expenditure is now being borne by the U.S. Army in occupied Europe and by UNRRA in other countries. We request similar assistance for these 100,000 Jewish immigrants in Palestine.

By including 25,000 orphaned children among the 100,000 initial immigrants, the Jewish community is assuming a far greater financial burden than that involved in the three items indicated above as appropriate claimants for international assistance during 1946. On the assumption that the average child will require five years of care after 1946, the financial burden for these 25,000 children will come to $60 million. Moreover we intend, in our longer-term continuing immigration program, to acceptresponsibility for a much larger number of children. To our minds, simple equity requires that the financial burden for care of these orphaned children be met out of German reparations; their orphaned condition results directly from German agression and from the German policy of extermination. That we shall, however, care for our Jewish children, no matter what settlement we receive in the matter of reparation, need, we trust, hardly be added.

Among productive investments that will be required in order permanent to absorb the 100,000 immigrants into the existing economy, the most urgent is housing. Housing them even in a very congested manner will cost at least $40 million. To build this housing, it will be necessary to import 21 million board feet of lumber, 3 million board feet of plywood, 3,500 metric tons of currugated sheets. These quantities are negligible in the perspective of total United States supplies, but they cannot be procued without governmental assistance.

Many other productive investments will be required to assure the 100,000 immigrants a modern standard of living. About $ 10 million will be spent immediately on their farm equipment and perhaps $25 million before they are fully equipped. Perhaps $20 or $25 million will be invested as soon as possible on the first instalment of a large irrigation scheme. Industry will expand its investment by $25 to $30 million. Non-residential construction (in public services, private services, trade and transport) will need ultimately an investment of $20million to $30 million.

The Jewish Agency has given much thought to the problem of the sources of capital for Palestinian economic development - to meet the needs of a large-scale Jewish immigration, as well as the needs of our Arab neighbours, in Palestine. The total amounts required during the next decade are large. Part of the capital will come from new saving in Palestine, part from the over $500 million of sterling balances Palestine holds in London, from the inflow of private investment capital, from world Jewish contributions, from reparations, and from public lending institutions. In the field of public lending, we look immediately to the Export-Import Bank of Washington and later to the International Bank for Reconstruction and Development.

Our plans, therefore, envisage four types of international assistance. First, a financial contribution to our relief and rehabilitation needs in 1946. Second, priority assistance in obtaining necessary materials and equipment. Third, reparations, to the amount of a small fraction of our just claim. Fourth, access for sound development projects to the public lending institutions of the United States and other countries.

We are condident, Mr. President, that you will give these requests your sympathetic consideration. But we wish to assure you that, while international assistance can immensely lighten our burden, and while we feel in common justice entitled to it, Jewish immigration into Palestine is not conditional on such assistance. The Jews of Palestine and their brethren in other countries will not fail to care for their own, even if the rest of the world should neglect and forget them.

Respectfully yours, (signed) Nahum Goldman, Abba Hillel
Louis Lipsky, Stephen S.
(American members of the Executiv
Jewish Agency for ...)

19.6.46.

NOTE OF A MEETING WHICH MR. BEN GURION HAD WITH THE SECRETARY OF STATE.

At a quarter to four, I called at the Colonial Office at the invitation of the Colonial Secretary, and in addition to the Secretary of State, I found there Creech-Jones, Martin, and a Secretary.

Hall said, "I am requested by the Prime Minister to tell you what a grave view His Majesty's Government is taking of the events in Palestine," and then he proceeded to read from a paper the account of the blowing up of the bridges, the attack on the Haifa workshops, and the kidnapping of the Officers.

He went on; "You must know what that means for us. It is my blood. You are a responsible man. You are responsible for it. We take a very grave view. Are you willing to co-operate with us in stopping these things? These things are being done by the Haganah. The Haganah is associated with the Agency and controlled by the Agency. You are the responsible man."

I said, "I heard yesterday about the kidnapping of the Officers in Tel-Aviv, in our Club which we established for the hospitality of the troops. I was distressed not less than you. This is not my blood, but they are human beings. But I am distressed because it is an act of treachery. They came to a Jewish city. They were our guests. As it happened, I was talking to a friend in Paris who was flying to Palestine, and I asked him to tell our people in Palestine how deeply distresse we all are here, and asked them to do whatever they can to find and release these Officers at the soonest time. When I read in the papers to-day about the total curfew imposed on Tel Aviv I was rather set back, and thought that even if there are people who would like to help you in the search, they will be unable to do so as every one of them is confined to his house; in practice, arrested. But I must take exception to what you said. I think His Majesty's Government is ultimately responsible for what is happening in Palestine, but I would not like to enter into a discussion on this now as I was told we are meeting to-morrow for this purpose."

He said, "Yes, but this is a very serious matter."

I said, "Yes, I realise the seriousness. We realised this before it happened, and we told you this may happen, but I must decline any responsibility."

He asked, "Are not you ready to co-operate in stopping these things? And is not the Jewish Agency associated with Haganah?"

I said, "I want again to clear up several things, although I did already do it at my first interview with the High Commissioner, which was on the same subject. I told him, and I am telling you, that while we deplore these actions we can do nothing any more to stop them, and it is no use our appealing to these people. These people have a reply which we cannot shake - that the White Paper was given not because the British recognised its justice, but because they surrendered to Arab terror, and it is being maintained for the same reason, and they

believe that violence is the only language you understand. They know that the White Paper was as strongly condemned by the heads of the present Government and by Winston Churchill as by the Jews themselves, and they are convinced that this kind of resistance is the only way to change your policy, and nothing we can say will shake their conviction, however we may deplore their acts, and I am afraid that as long as the present policy will continue there is no chance for us to stop these things. And is it not strange that we are called in only on these occasions, but never to discuss with the Government policy in Palestine? But I must point out that you called me in now on this. You never found it necessary the entire year to call us in to consult us on policy in Palestine.

He said, "Did not you and Dr. Weizmann and Mr. Shertok come and see me and other members of the Government? Did we ever refuse to receive you?"

I said, "Yes, you were always good enough when we desired an interview to grant it, and you heard what we had to say, but it was always a monologue. In fact we were never consulted since this Government has been in office."

Then he again said, "Perhaps we can discuss this again tomorrow. Now I am interested only, and especially the Prime Minister, in your attitude to these terrorist acts in Palestine."

I said, "I want you first of all to know the facts as they are. There must be a distinction made between purely terrorist acts of terrorist groups, of which there are two in Palestine, and acts of resistance and sabotage by the resistance movement who are not terrorists. I make this distinction not in order to justify or condone anything, but for the sake of clarity and knowledge of the real situation. The resistance movement as against terror and blood-shed, and is opposed to killing people - its aim is to make the Administration of the White Paper impossible. But even the resistance movement has nothing to do with the Haganah, although many members of the Haganah may belong to the resistance, and vice versa. There are many people who sympathise with the resistance who are not members of the Haganah. On the other hand, the Haganah is a purly internal matter of the Yishuv - it has nothing to do with the Jewish Agency. This is a matter of Palestinian Jews. Every young Jew in Palestine is in the Haganah. The Jewish Agency are dealing with bringing people to Palestine, settling them, and also providing for their safety. They plan for their safety by going to the Government and asking for armaments, which in most cases is being given, and asking for the establishment of the Jewish Settlement Police. But Jews in Palestine from the beginning of our modern colonisation, for the last seventy years, have their own self-defence. They believe, and rightly believe, that they cannot rely for their safety on anybody else, not even on you. I was a member of it when I worked on the land, and I imagine all my children are members of it, but this has nothing to do with the Jewish Agency."

COPY

14th June, 1946

The Chief Secretary,
Government Offices,
Jerusalem.

Sir,

We have the honour to address you on the subject of the disposal of German property in Palestine, which was originally mentioned in our letter to His Excellency the High Commissioner, No.Pol/62/45 of the 4th June, 1945.

2. We submit that the unprecedented atrocities, devastation and massacre of the Jews in Europe perpetrated by Nazi Germany and the wholesale destruction and spoilation of Jewish property have given the Jewish people a right to reparation and indemnification by or at the expense of Germany and the Germans. The Jewish people are, in our view, entitled to a fair share of German reparation, for the foregoing reasons and in recognition of the considerable participation in the war effort of both the Yishuv and world Jewry.

3. Germany property situated in Palestine should form part, albeit a small part, of the German reparation to be made to the Jewish people. The status of German property in Palestine is now governed by the provisions of the Final Act of the Paris Conference on Reparations, December 1945 (CMD.6721, 1946).

4. The signature of this Agreement by the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland has the effect of applying the provisions of this Agreement to Palestine in view of Part IV, Article 2, which provided that:

> "The signature of each contracting Government shall be deemed to mean that the effect of the present agreement extends to the colonies and overseas territories of such Government, and to territories under its protection or suzerainty or over which it at present exercises a mandate."

Palestine is therefore now able to claim her share in the United Kingdom quota of German reparation.

5. Regard should be had to the important provision contained in Part I, Article 6, A:

> "Each signatory Government, under such procedure as it may choose, choose, hold or dispose of German enemy assets within its jurisdiction in manners designed to preclude their return to German ownership or control and shall charge against its reparation share assets (net of accrued taxes, liens, expenses or administration, other in rem charges against specific items and legitimate contract claims against the German former owner of such assets."

This provision directs that German property within Palestine is permanently withdrawn from German ownership, and serve as part of the German reparation to Palestine. The only issue still open is the manner in which this property should be disposed of by the Government.

6. The Jewish Agency submits that this property should be made available for the settlement of the Jewish victims of the Nazi regime in Palestine by its being handed over to the Jewish Agency as trustee for the Jewish people. It should serve primarily to rehabilitate in Pales[illegible] those survivors of Nazi persecution, and they form the great majo[illegible] who wish to leave the scenes of torture and mass annihilation a[illegible] build their lives in Palestine.

In this matter Palestine forms a special case, not analagous to Great Britain or other countries in which ex-enemy property might simply be taken over by the Government. Palestine was not officially at war; but the Germans did wage a war of extermination against the Jewish people, whose National Home is in Palestine. That National Home bore the brunt of the Palestinian contribution to the war effort, and is also bearing the major burden of rescuing and rehabilitating the survivors. The Jewish people, through the Jewish Agency therefore has an overwhelming claim to have German property in Palestine made available to it for this special task; conversely, the non-Jewish population of Palestine have no moral grounds for being enriched by such property.

7. It is therefore the request of the Jewish Agency that all property belonging to Germans and the German Government, whether moveable or immovable, which is situated in Palestine, with the exception of churches and sites of religious institutions, should be turned over to and vested in the Jewish Agency for the settlement in Palestine of Jewish Displaced Persons and refugees.

I have the honour to be,
Sir,
Your Obedient Servant,

Bernard Joseph
EXECUTIVE OF THE JEWISH AGENCY

ADRESSE TÉLÉGRAPHIQUE :
ALLISRUN-PARIS

TÉLÉPHONE :
TRINITÉ 32-86

ALLIANCE ISRAELITE UNIVERSELLE

FONDÉE EN 1860
45, RUE LA BRUYÈRE - PARIS (9e)

PARIS, le..........................194

Texte du Télégramme adressé au Dr. CHAIM WEIZMANN
le 3 juillet
par l'Alliance Israélite Universelle.

ALLIANCE ISRAELITE UNIVERSELLE DOULOUREUSEMENT EMUE TRAGIQUES EVENEMENTS VOUS ADRESSE SA SYMPATHIE ET EXPRIME SA SOLIDARITE AVEC LES POPULATIONS JUIVES DE PALESTINE DONT VIE LIBRE ET LABORIEUSE EST MENACEE AINSI QU'AVEC LES MILLIERS DE JUIFS d'EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE DONT LES ESPOIRS d'INSTALLATION AU FOYER GARANTIS PAR DECLARATION BALFOUR SE TROUVENT COMPROMIS.

ירושלים, 9.6.46

בן-גוריון יקר,

באמצע ישיבת הועד הפועל הציוני רק מלים אחדות.
הטלגרמה שלך בה בקשת לדחות את ישיבת הועד הפועל הציוני נתקבלה במאוחר, ולא היתה כל אפשרות לדחותה, ואני מניח שעוד לפני הגיע מכתבי זה לידיך, תהיה לך ודאי טלגרמה מפורטת מיוסף על מצב הדברים, וביחוד לאחר שהיתה היום שיחה טלפונית עם לונדון.

אני רוצה רק להודיעך שבינתיים אמנם הגיעו שני ארגזי הספרים מצרפת, ואני מצאתים – את הספרים – בבואי לתל-אביב על שולחן, והשתדלתי להסתכל עליהם ולרשום אותם, אני מקוה השבוע לגמור את זאת, אך נתעוררה אצלי שאלה, או יותר נכון שתים: בין הספרים יש כמה עליהם רשום השם רות ועוד איזה שמות אחרים, אלה ודאי ספרים, שרות שמה בארגזים למען יגיעו ארצה יחד עם ספריך, ואין אני מכניס אותם בין ספריך. ב) בין הספרים יש שלושת הכרכים של "פראגמעמטא פילאסאפרום גרעקארום" וחמשה כרכים פראגמענטא היסטאריקארום גרעקארום"; החיבור הראשון יש לך כולו, ואני מניח שהטופס הזה מיועד לספריה הסמינריונית של שוואבה, אך מהחיבור השני יש לך רק הכרך החמשי, ולכן – אם כוונתך למסור גם זה למישהו, האם אינך רוצה שגם לך יהיה, ואז צריך אתה להזמין את ארבעת הכרכים הראשונים, ואם אין בכוונתך למסור זה למישהו לשם מה הכרך החמשי?

מן המפלגה אין לי כל חדשות, כי זה שבועיים לא היתה ישיבת המזכירות, או אני לא השתתפתי בכל ישיבה (הרי יודע אתה שאני משתתף בתור רושם, לא כחבר המזכירות), ושלטום בצרוב נפתחה ועידת הקבוץ המאוחד, ודאי לא תהיה גם השבוע ישיבה.

אגב, המקבל אתה את "הדבר" בדואר אויר כסדרו?

שלך, יהודה ג.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל

The Jewish Agency for Palestine

MEMORANDUM

MAY 10, 1946

TO:

TELEPHONE MESSAGE

FROM:

FROM MR. KENEN - AMERICAN JEWISH CONFERENCE

Room 112

There will be a small luncheon at the Hotel Biltmore on Tuesday, May 14, at 12:30 pm. at the suggestion of Dr. Wise to meet with Mr. Philip Bernstein before his going abroad. Only a very few persons have been asked.whose advise is being sought.

Mr. Kenen would like to know whether Mr. Ben Gurion, Dr. Goldmann, and Mr. Weisgal will attend.

Please reply this afternoon.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΕΒΡΑΪΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΝ

הסוכנות היהודית לארץ-ישראל

JEWISH AGENCY FOR PALESTINE

ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΠΕΡΙΑΝΔΡΟΥ 3 - ΤΗΛ. 28.556

PALESTINE OFFICE FOR GREECE
PERIANDROU 3 - PHONE 28.556

22.4.46

לכבוד
הח' ד. בן-גוריון
משרד ארץ-ישראלי
פ ר י ס.

חבר יקר,

כהמשך לשחבר מאתמאל 21.4.45 בשדה התעופה הנני מוסר לך
פרטים לפי בקשתך:

1. "דזוינם"

רצופה בזה העתקה של חשבון הכספים שהושקעו ע"י הסוכנות היהודית
בשלושת ההכשרות ע"י אתונה מיום 15.6.45 עד 31.3.46, בסך של
5525.- לא"י נוסף לסכום הנ"ל דרוש לנו תקציב של 1.500 לא"י
לחדש עבור כלוץ בהכשרה לצרכים מינימליים והוצאות נסיעה
מהקהילות השות לאתונה להכשרה.

ביום נמצא בשלושת ההכשרות 600 מאות חלוצים ותקותי שבהתחלת
החדש הבא נגלמספר של 700 חלוצים.

2. **החלוצים בגרים שדברתי אתך עליהם:**

מספרם כ"15,
10 מהם בג"5-40
4 ילדים 1-8
145 גיל מ 25

ותק בהכשרה רק לא בדוק. ישנו מספר קטן מהם אשר היו בהכשרות
בארץ מולדתם והיתר לא היה כלל בהכשרות.

3. **ילדים מן יון המוכנים לעלות ארצה.**

סך הכל ילדים כרגע המוכנים לעלות ארצה מגיע למספר 500.
בערך כשליש מוכן לעלות מיד. הגיל בין 1-17

4. את רשימתים שלך מסרתי לידי לוי-שפרץ. במשך כמה ימים
הוא יברר במה ישנו ומה חסר.

5. תשלום היות כספית ליהודים אשר מהם קבלתי כספים לא משתלם
ע"י הסוכנות היהודית בזמן שנקבע ~~~~ וזה גורם לנו עיכוב רציני
את הכספים הנ"ל לקחתי להנהגת עניני ההכשרות
ומשרד ארץ-י. אני מבקש לתת הוראה מתאימים להסדר העניינים
הכספיים. אין כל אפשרות להמשיך את העבודה.

בב"ח

א. שבנא. [signature]

C O P Y

Athens, the 1st April 1946.

To: AJDC
Metropoleos 2
A t h e n s

Dear Sirs,

Please find hereunder a statement of investments made in both Hachsharoth since last June up to the end of March:

Hachshara Patissia: Repairs paid:	£858.—
Hachshara Frankoklissia: Rent paid	£500.—
Kitchen built	355.—
Equipment for both Hachsharoth Kitchen, Beds, Blankets, Straw for matrses Tables and benches	149.—
Agriculture Expenses Wheel deeping, Motor for a wheel, seeds Instruments and tools, tractor heiring agronom salary	323.—
Transport of Chalutzim from Provinces to Athens	165.—
Miscellaneous	125.—
	£ 3775.—

To be paid next week:
Rent for Hachshara Patissia for 3 yea000
Rent for Hachshara PHINIKIA for 4 mor350
Equipment for 3rd Hachshara in PHINI400

£ 1750.—

TOTAL £ 5525.—

AMERICAN ZIONIST EMERGENCY COUNCIL
342 MADISON AVENUE
NEW YORK 17, N. Y.

CHAIRMAN OF THE EXECUTIVE COMMITTEE
DR. ABBA HILLEL SILVER

May 16, 1946

Mr. David Ben-Gurion
Jewish Agency for Palestine
342 Madison Avenue
New York 17, N. Y.

My dear Mr. Ben-Gurion:

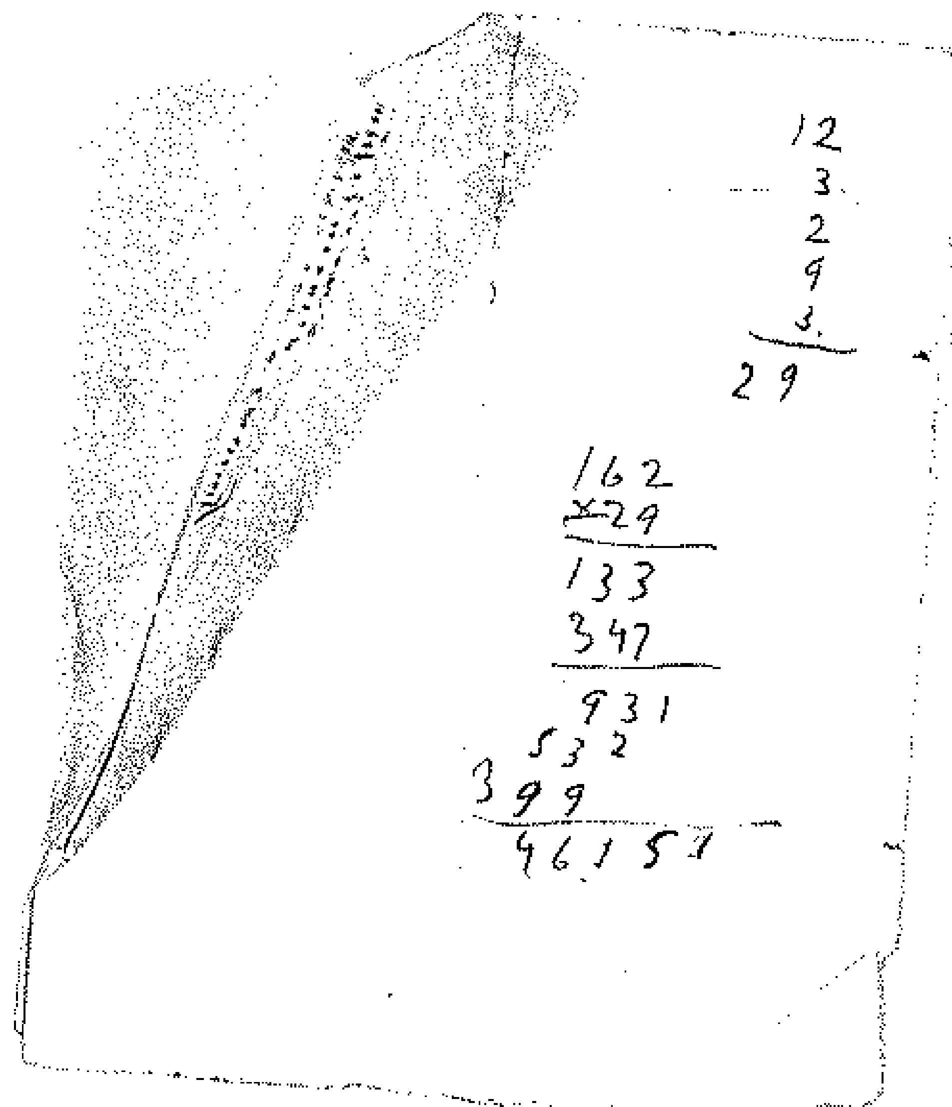
I thought that you might be interested in the enclosed brief account of the activities of the American Zionist Emergency Council in the last few months in connection with the Committee of Inquiry, the President's letter to Attlee, and the Congressional Resolution on Palestine.

With all good wishes, I remain

Very cordially yours,

Abba Hillel Silver

AHS:GR
Enc.

Statement of the President of the United States on the Report of the Anglo-American Committee of Enquiry.

I am happy that the request which I made for the immediate admission for 100,000 Jews to Palestine has unanimously been endorsed by the Anglo-American Committee of Enquiry. Their transference should now be accomplished with the greatest possible despatch.

The protection ~~of~~ and safe-guarding of the Holy Places in Palestine, sacred to Moslems, Christians and Jews, is adequately provided for in the Report. I am also pleased that the Committee recommends in effect the abrogation of the White Paper of 1939, including the existing restrictions on immigration and land acquisition, to permit further development of the Jewish National Home. I am also gratified that the Report envisages the carrying out of large scale development projects in Palestine which would facilitate further immigration, and be of benefit to the entire population.

In addition to these immediate objectives, the Report deals with many other questions of long range political policies which require careful study, and which I will take under advisement.

---o0o---

פ ר ט י - כ ל

ישיבת באי-כח האכסקוטיבה ובאי כח הועד המרכזי של היהודים המשוחררים באיזור הכבוש האמריקאי שבגרמניה,שהתקיימה ביום ה-23 וה-24 ליולי בפריס.משתתפים: יו"ר האכסקוטיבה בן-גוריון,ברל לוקר,שאול מאירוב,דוד קליגר,דר.ז.גרינברג, דר.א.בלומוביץ,יצחק רטנר ודר.הנריך טולצין.

על סדר היום עמדו לבירור ולהחלטה שאלות:
א.המצב הפוליטי בכלל
ב.המצב בשארית הפליטה והפעולה במאבק המדיני
ג.הקליטה בארץ.

אחרי ברור יסודי של כל השאלות הנ"ל נתקבלו ההחלטות הבאות:

1.כדי למנוע בעד המשך ההתפלגות בשארית הפליטה ולהחליש את מלחמת המפלגות הקימת בה החלט:
א.בעתיד לשלח שליחים שרואים את תפקידם בעבודה הכללית במחנות ולכוד אנשי שארית הפליטה מסביב לרעיון האיחוד. בבחירת השליחים יש להתחשב בצורך בשליחים מקצועיים,כגון: מורים,מחנכים,גננות וכ' ובשום אופן לא להתחשב עם מפתח מפלגתי.
ב.שליחים העובדים עבודה מפלגתית ~~במחנות~~ יוחזרו ארצה.
ג.לפנות אל מרכזי המפלגות בארץ שבהתחשב עם המצב המיוחד שבגרמניה,יתנו הוראות למנהיגויות המפלגות בגרמניה להפסיק כל פעולה פוליטית המסיתה חלק אחד מיושבי המחנות בחלקו השני.
ד.שהועד המרכזי יתקשר עם המנהיגויות של המפלגות בגרמניה ויראה להם על הסכנות הרבות הצפויות לאנשי המחנות,אם התפתחות השנאה ומלחמת המפלגות לא תפסק.

בדרך כלל בא לידי בטוי הרעיון שאין כל רשות קיום למלחמת מפלגות בתוך שארית הפליטה,כי האנשים במחנות קשורים בתפקידים יסודיים: להתכשר לעליה ולארגן את עליתם וקליטתם.שארית הפליטה מוכרחה להיות כוח המדרגני מאוחד, כדי שיוכל למלא את תפקידו כאחד הפקטורים המכריעים במאבק העברי.בהסתמך על ההנחה זו החלט ששארית הפליטה חדלה להיות אובייקט,אלא משתתפת על ידי שליחיה

2.אופן פעיל בעבודת המוסדות המדיניים וכלכליים הדואגים למחנות ובמאבקים על הבטחת עתידם של אנשי המחנות.מתוך זה נתקבלו פה אחד הצעות מעשיות אלו:
א.הועד המרכזי של שארית הפליטה בגרמניה ישלח את בא-כוחו התמידי על יד הסוכנות בפריס,איפה שיקבל באופן קבוע אינפורמציה בכל העניינים השוטפים ,הנוגעים את שארית הפליטה ויביע את עמדת שארית הפליטה בשאלות אלו. כדי שישאר בקשר הדוק עם הועד המרכזי עליו מדי פעם בפעם למסור דו"ח לועד המרכזי ולקבל ממנו הוראות.באופן שבזה תפתר גם שאלת הקשר בין גרמניה והסוכנות בפריס.
ב.לארבעת השבועות הבאים יצא שליח ללונדון שיחד עם המחלקה המדינית של הסוכנות ייצג את שארית הפליטה וישמש גם כמקשר בין הסוכנות בלונדון ושארית הפליטה.

בעניין משלחת לאמריקה לפעולה לא באו לדעה אחת והשאירו בשאלה זו רשות ההחלטה לועד המרכזי.

ג.החלט לחזק את הפעולה המדינית של שארית הפליטה ע"י במה מפעלים מעשיים.

3.בהסתמך על ההנחה ששארית הפליטה צריכה באופן פעיל להשתתף בארגון הקליטה החלט:
א.הועד המרכזי של היהודים בגרמניה מארגן על יד הסוכנות בירושלים מחלקה מיוחדת שבשתוף פעולה עם המוסדות המתאימים תסדר את קליטת שארית הפליטה.הוטל על דר.גרינב ודר.בלומוביץ לנסע ארצה,כדי להקים מחלקה זו.תפקידם להכ גם תכנית כספית-כלכלית שתאפשר לעולי שארית הפליטה את קיומם ע"י זה שיוזמנו לעבודה לכל הפחות לששת החדשים הראשונים לבאם ארצה,לברר את האפשרויות לקשר את אנשי המחנות לארץ באופן משקי ע"י קנית בתים והעברתם ארצה מכשירים ומכונות וכד"
ב.בכל השאלות הכספיות-כלכליות החלט לסדר ישיבהשל באי כח הועד המרכזי יחד עם גזבר הסוכנות הח' אליעזר קפלן.

COPY

28 Hyde Park Gate,
London, S.W.7.

15th May,1946

Dear Dr. Weizmann,

On receipt of your letter of April 14th, I forwarded it to the Prime Minister as I knew the matter was under his consideration. He has replied that he is pleased that I brought it to his notice. Apart from this there is nothing that I personally can do in the matter on which you write at this moment. It continues to be of profound interest to me.

Thank you so much for communicating with me. I send you my best wishes.

Yours sincerely,
Winston Churchill

Dr. Ch. Weizmann
Jerusalem

אייער מתנה צו דער פּאַרבאַנד קאָנווענשאַן — ווינציקסטנס צוויי (2) נײַע חברים

פֿאַרגרעסערט אייער בראַנטש

מאַכט אים שטאַרק און מעכטיק

6טע קאָנווענשאַן
ייִדיש-נאַציאָנאַלער אַרבעטער פֿאַרבאַנד
שטאָט און דיסטריקט קאָמיטעט, נומער 4
יוני דעם 22סטן ביז יוני דעם 27טן, 1946
טשעלסי האָטעל, אַטלאַנטיק סיטי, נ. דזש.

6TH CONVENTION
Jewish National Workers' Alliance
District Committee No. 4
June 22nd to June 27th, 1946
CHELSEA HOTEL, ATLANTIC CITY, N. J.

717 SPRUCE STREET • PHILADELPHIA 6, PA. • LOMBARD 3935

דינסטיק, דעם 14טן מײַ, 1946.

צום חשובֿן חבֿר דוד בן גוריון:

בײַ אונדזער לעצטער
אונדזער פֿאָרשטאַנד און קאָנפֿערענץ מיט ענינים פֿון אַ ענגע
גיבן וועט דער „אידיש-נאַציאָנאַלער אַרבעטער פֿאַרבאַנד" אַן הסכם, אַז אין
צײַט פֿון 16טער קאָנווענשאַן אין אַטלאַנטיק סיטי.
צו דער געלעגנהייט גיט דער אָרגאַניזאַציע קאָמיטעט אַרויס אַ
ספּעציעלן בוך, וועלכער וועט אַנטהאַלטן צײַן רייכע און וויכטיקע
ווי די געוועזענע „סאָלדאַטן" ביכער, וואָס ווערן בײַ אונדזער
געלעגנהייט אַרויסגעגעבן, עס וועט זײַן אַ חלק אונדזער חברים
פֿון די רייען באַטייליקן אַ צאָל שרײַבער מיט ספּעציעלע אַרטיקלען
איבער ענינים. וואָס האָבן אַ דירעקטע אָדער אומדירעקטע שײַכות
מיט אונדזער באַוועגונג און אונדזער טעטיקייטן.
שרײַב איך אײַך איצט צו בעטן בײַ אײַך אַ קורצע
באַגריסונג צו דער קאָנווענשאַן צו פֿאַרעפֿנטלעכן אין דעם בוך,
און איך האָף אַז איר וועט ערפֿילן אונדזער בקשה.
דאָס בוך איז שוין אין דרוק און וואָס גיכער איר וועט
אונדז די באַגריסונג צושיקן אַלץ בעסער, אָבער איר מוזט
האָבן עס געשיקט ווי דעם 25טן פֿון היינטיקן חודש.
דערוואַרטנדיק אייער ענטפֿער, בלײַב איך
מיט הערצלעכן גרוס,

ש. שאַפּירא.

HEADQUARTERS UNITED STATES FORCES
IN AUSTRIA

OFFICE OF THE POLITICAL ADVISER,

A.P.O. No. 777 U.S. Army.

Vienna, Austria, June 3rd, 1946.

Mr. Gideon Ruffer,
Zionist Organisation,
37, Quai Wilson,
Geneve, Suisse.

My dear Mr. Ruffer;

With reference to your letter of 14 May 1946, I take pleasure in informing you that as far as the American jurisdiction of the Doebling district is concerned, the American authorities would have no objections to the removal from the Doebling cemetery of the remains of Dr. Theodor Herzl as envisaged in your letter.

With respect to the transfer to Palestine for reinterment, I notice from your letter that this question is being taken up appropriately in England. I assume that you will let me know when the necessary arrangements have been completed there and in Palestine and you wish to proceed with the plans here.

Very sincerely yours,

(signed) JOHN G. ERHARDT,
Political Representative.

The Honourable
John G. Erhardt,
Political Adviser,
Headquarters, U.S.F.A.

Vienna, 14th May, 1946.

Dear Mr. Erhardt,

Referring to our recent conversation I beg to submit for your attention the following information.

The grave of Theodor Herzl, the founder of the Zionist Movement, is situation in the Doebling cemetery in the American zone of Vienna. It is the long standing desire of the Jewish people to bring Dr. Herzl to his final rest in Palestine's soil. It was the last wish of this great man whose vision inspired millions of Jews to rally their forces to rebuild the Holy Land, to be buried there.

Unfortunately circumstances prevented the realisation of this project. Before the war there was a flourishing Jewish community in Vienna which cared for the grave but now only shattered remnants remained there. Jews all over the world demand today to remove the remains of Dr. Herzl from European soil, stained with the blood of millions of Jews. The question of the transfer has been taken up in England. It will be extremely helpful if the American authorities in Austria will on their side agree to take the necessary steps to facilitate the execution of this subject.

I beg to thank you again, dear Mr. Erhardt, for the kind attention and understanding I found with you, and remain,

Yours respectfully,

GIDEON RUFFER (Sd.)

הערות ועמדות
ההרצאות חוזרות למסרה את מסקנות הועדה; הדגש
באירופה ובמאה הופעת השאלות, ההתלבטות מהם [illegible]
2 בבגר גוי — ההתלבטות מהם היהודי, חוסר [illegible] ומרוכז.
שאין לשמוע רגה של יהדות, יש לגלות ההשלמות היהודית
למצוא מה [illegible] ([illegible])
פרק של המשך - [illegible]
— [illegible] אחרות של הסיפור - [illegible]
— לגלות אמנות - [illegible] מזונה —
— סיום ההשפעה עד העם היהודי
— פיתוח - [illegible] [illegible] [illegible]
— שלות - [illegible] "[illegible]" — [illegible]
[illegible]
[illegible]
(מסורת שהתון על [illegible] מוצ
[illegible] מוצ על מזונה יהדות
— "אחדה [illegible] בא[illegible] להשפיע על העם היהודי,
ולעזרת השלמות [illegible] לעם היהודי.

CHAPTER I

RECOMMENDATIONS AND COMMENTS

The European Problem : RECOMMENDATION 1

WE HAVE TO REPORT THAT SUCH INFORMATION AS WE RECEIVED ABOUT COUNTRIES OTHER THAN PALESTINE GAVE NO HOPE OF SUBSTANTIAL ASSISTANCE IN FINDING HOMES FOR JEWS WISHING OR IMPELLED TO LEAVE EUROPE.

BUT PALESTINE ALONE CANNOT MEET THE EMIGRATION NEEDS OF THE JEWISH VICTIMS OF NAZI AND FASCIST PERSECUTION. THE WHOLE WORLD SHARES RESPONSIBILITY FOR THEM AND INDEED FOR THE RESETTLEMENT OF ALL DISPLACED PERSONS.

WE THEREFORE RECOMMEND THAT OUR GOVERNMENTS TOGETHER AND IN ASSOCIATION WITH OTHER COUNTRIES SHOULD ENDEAVOUR IMMEDIATELY TO FIND NEW HOMES FOR ALL SUCH DISPLACED PERSONS, IRRESPECTIVE OF CREED OR NATIONALITY, WHOSE TIES WITH THEIR FORMER COMMUNITIES HAVE BEEN IRREPARABLY BROKEN. THOUGH EMIGRATION WILL SOLVE THE PROBLEM OF SOME VICTIMS OF PERSECUTION, THE OVERWHELMING MAJORITY, INCLUDING A CONSIDERABLE NUMBER OF JEWS, WILL CONTINUE TO LIVE IN EUROPE. WE RECOMMEND, THEREFORE, THAT OUR GOVERNMENTS ENDEAVOUR TO SECURE THAT IMMEDI TE EFFECT IS GIVEN TO THE PROVISION OF THE UNITED NATIONS' CHARTER CALLING FOR "UNIVERSAL RESPECT FOR AND OBSERVANCE OF HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS FOR ALL WITHOUT DISTINCTION AS TO RACE, SEX, LANGUAGE OR RELIGION".

Comment

In recommending that our Governments, in association with other countries, should endeavour to find new homes for Displaced Persons, we do not suggest that any country should be asked to make a permanent change in its immigration policy. The conditions which we have seen in Europe are unprecedented and so unlikely to arise again that we are convinced that special provisions could and should be made in existing immigration laws to meet this unique and particularly distressing situation. Furthermore we believe that much could be accomplished - particularly in regard to those Displaced Persons, including Jews, who have relatives in countries outside Europe - by a relaxation of administrative regulations.

Our investigations have led us to believe that a considerable number of Jews will continue to live in most European countries. In our view the mass emigration of all European Jews would be of service neither to the Jews themselves nor to Europe. Every effort should be made to enable the Jews to rebuild their shattered communities while permitting those Jews who wish to do so, to emigrate. In order to

achieve this, restitution of Jewish property should be effected as soon as possible. Our investigations showed us that the governments chiefly concerned have for the most part already passed legislation to this end. A real obstacle, however, to individual restitution is that the attempt to give effect to this legislation is frequently a cause of active anti-semitism. We suggest that, for the reconstruction of the Jewish communities, restitution of their corporate property, either through reparations payments or through other means, is of the first importance.

Nazi occupation has left behind it a legacy of anti-semitism. This cannot be combatted by legislation alone. The only really effective antidotes are the enforcement by each government of guaranteed civil liberties and equal rights, a programme of education in the positive principles of democracy, the sanction of a strong world public opinion - combined with economic recovery and stability.

Refugee Immigration into Palestine. - Recommendation 2

WE RECOMMEND (A) THAT 100,000 CERTIFICATES BE AUTHORISED IMMEDIATELY FOR THE ADMISSION INTO PALESTINE OF JEWS WHO HAVE BEEN THE VICTIMS OF NAZI AND FASCIST PERSECUTION; (B) THAT THESE CERTIFICATES BE AWARDED AS FAR AS POSSIBLE IN 1946 AND THAT ACTUAL IMMIGRATION BE PUSHED FORWARD AS RAPIDLY AS CONDITIONS WILL PERMIT.

Comment

The number of Jewish survivors of Nazi and Fascist persecution with whom we have to deal far exceeds 100,000 : indeed there are more than that number in Germany, Austria and Italy alone. Although nearly a year has passed since their liberation, the majority of those in Germany and Austria are still living in assembly centers, the so-called "camps", alien communities in the midst of those at whose hands they suffered so much.

In their interest and in the interests of Europe the centers should be closed and their camp-life ended. Most of them have cogent reasons for wishing to leave Europe. Many are the sole survivors of their families and few have any ties binding them to the countries in which they used to live.

Since the end of hostilities little has been done to provide for their re-settlement elsewhere. Immigration laws and restrictions bar their entry to most countries, and much time must pass before such laws and restrictions can be altered and effect given to the

alterations. Some can go to countries where they have relatives; others may secure inclusion in certain quotas. Their number is comparatively small.

We know of no country to which the great majority can go in the immediate future, other than Palestine. Furthermore, that is where almost all of them want to go. There they are sure that they will receive a welcome denied them elsewhere. There they hope to enjoy peace and rebuild their lives.

We believe it is essential that they should be given an opportunity to do so at the earliest possible time. Furthermore, we have the assurances of the leaders of the Jewish Agency that they will be supported and cared for.

We recommend the authorisation and issue of 100,000 certificates for these reasons and because we feel that their immediate issue will have a most salutary effect upon the whole situation.

In the awarding of these certificates priority should, as far as possible, be given to those in the centers and to those liberated in Germany and Austria who are no longer in the centers but remained in those countries. We do not desire that other Jewish victims who wish or will be impelled by their circumstances to leave the countries where they now are or that those who fled from persecution before the outbreak of war, should be excluded. We appreciate that there will be difficulty in deciding questions of priority but none the less we urge that so far as possible such a system should be adhered to and that in applying it primary consideration should be given to the aged and infirm, to the very young, and also to skilled workmen whose services will be needed for many months on work rendered necessary by the large influx.

It should be made clear that no advantage in the obtaining of a certificate is to be gained by migrating from one country to another or by entering Palestine illegally.

Receiving so large a number will be a heavy burden on Palestine. We feel sure that the authorities will shoulder it and that they will have the full cooperation of the Jewish Agency. Difficult problems will confront those responsible for organising and carrying out the movement. The many organisations - public and private - working in Europe will certainly render all the aid they can; we mention UNRRA especially. Cooperation by all throughout is necessary.

We are sure that the Government of the United States, which have shown such keen interest in this matter, will participate vigorously and generously with the Government of Great Britain in its fulfilment.

There are many ways in which help can be given.

Those who have opposed the admission of these unfortunate people into Palestine should know that we have fully considered all what they have put before us. We hope that they will look upon the situation again, that they will appreciate the considerations which have led us to our conclusion and that, above all, if they cannot see their way to help, at least they will not make the position of these sufferers more difficult.

Principles of Government : No Arab, No Jewish State. - Recommendation 3.

IN ORDER TO DISPOSE ONCE AND FOR ALL OF THE EXCLUSIVE CLAIMS OF JEWS AND ARABS TO PALESTINE, WE REGARD IT AS ESSENTIAL THAT A CLEAR STATEMENT OF THE FOLLOWING PRINCIPLES SHOULD BE MADE : I. THAT JEW SHALL NOT DOMINATE ARAB AND ARAB SHALL NOT DOMINATE JEW IN PALESTINE; II. THAT PALESTINE SHALL BE NEITHER A JEWISH STATE NOR AN ARAB STATE ; III. THAT THE FORM OF GOVERNMENT ULTIMATELY TO BE ESTABLISHED SHALL UNDER INTERNATIONAL GUARANTEES FULLY PROTECT AND PRESERVE THE INTERESTS IN THE HOLY LAND OF CHRISTIANDOM AND OF THE MOSLEM AND JEWISH FAITHS. THUS PALESTINE MUST ULTIMATELY BECOME A STATE WHICH GUARDS THE RIGHTS AND INTERESTS OF MOSLEMS, JEWS AND CHRISTIANS ALIKE AND ACCORDS TO THE INHABITANTS AS A WHOLE THE FULLEST MEASURE OF SELF-GOVERNMENT CONSISTENT WITH THE THREE PARAMOUNT PRINCIPLES SET FORTH ABOVE.

Comment

Throughout the long and bloody struggle of Jew and Arab for dominance in Palestine, each crying fiercely : "This land is mine" - except for the brief reference in the Report of the Royal Commission (hereinafter referred to as the Peel Report) and the little evidence, written and oral, that we received on this point - the great interest of the Christian World in Palestine has been completely overlooked, glossed over or brushed aside.

We therefore emphatically declare that Palestine is a Holy Land, sacred to Christian, to Jew and to Moslem alike; and because it is a Holy Land Palestine is not and can never become a land which any race or religion can justly claim as its very own.

We further in the same emphatic way affirm that the fact that it is the Holy Land sets Palestine completely apart from other lands and dedicates it to the precepts and practices of the Brotherhood of Man, not those of narrow nationalism.

For another reason, in the light of its long history and, particularly, its history of the last 30 years, Palestine cannot be regarded as either a purelyArab or a purely Jewish land.

(7) The Jews have an historic connection with the country. The Jewish National Home, though embodying a minority of the population, is today a reality established unter international guarantee. It has a right to continued existence, protection and development.

Yet Palestine is not and never can be a purely Jewish land. It lies at the crossroads of the Arab world. Its Arab population, descendants from long time inhabitants of the area, rightly look upon Palestine as their homeland.

It is therefore neither just nor practicable that Palestine should become either an Arab State, in which an Arab majority would control the destiny of a Jewish minority, or a Jewish State, in which a Jewish majority would control that of an Arab minority. In neither case would minority guarantees afford adequate protection for the subordinated group.

A Palestinian put the matter thus : "In the hearts of us Jews there has always been a fear that some day this country would be turned into an Arab State and the Arabs would rule over us. This fear has at times reached the proportions of terror .... Now this same feeling of fear has started up in the hearts of Arabs .... fear lest the Jews acquire the ascendancy and rule over them".

(8) Palestine then must be established as a country in which the legitimate national aspiration of both Jews and Arabs can be reconciled without either side fearing the ascendancy of the other. In our view this cannot be done under any form of constitution in which a mere numerical majority is decisive, since it is precisely the struggle for a numerical majority which bedevils Arab-Jewish relations. To ensure genuine self-government for both the Arab and the Jewish communities this struggle must be made purposeless by the constitution itself.

Mandate and Trusteeship. - Recommendation 4

9 WE HAVE REACHED THE CONCLUSION THAT THE HOSTILITY BETWEEN JEWS AND ARABS AND, IN PARTICULAR, THE DETERMINATION OF EACH TO ACHIEVE DOMINATION, IF NECESSARY BY VIOLENCE, MAKE IT ALMOST CERTAIN THAT NOW AND FOR SOME TIME TO COME ANY ATTEMPTS TO ESTABLISH EITHER AN INDEPENDENT PALESTINIAN STATE, OR INDEPENDENT PALESTINIAN STATES, WOULD RESULT IN CIVIL STRIFE SUCH AS MIGHT THREATEN THE PEACE OF THE WORLD. WE THEREFORE RECOMMEND THAT, UNTIL THIS HOSTILITY DISAPPEARS, THE GOVERNMENT OF PALESTINE BE CONTINUED, AS AT PRESENT, UNDER

MANDATE, PENDING THE EXECUTION OF A TRUSTEESHIP AGREEMENT UNDER THE UNITED NATIONS.

Comment

We recognise that, in view of the powerful forces, both Arab and Jewish, operating from outside Palestine, the task of Great Britain as Mandatory has not been easy. The Peel Commission declared in 1937 that the Mandate was unworkable and the Permanent Mandates Commission of the League of Nations thereupon pointed out that it became almost unworkable once it was publicly declared to be so by such a body. Two years later, the British Government having come to the conclusion that the alternative of partition proposed by the Peel Commission was also unworkable, announced their intention of taking steps to terminate the Mandate by the establishment of an independent Palestine State.

Our recommendations are based on what we believe at this stage to be as fair a measure of justice to all as we can find in view of what has gone before and of all that has been done. We recognise that they are not in accord with the claims of either party and, furthermore, that they involve a departure from the recent policy of the Mandatory. We recognise that if they are adopted they will involve a long period of trusteeship, which will mean a very heavy burden for any single government to undertake, a burden which would be lightened if the difficulties were appreciated and the Trustee has the support of other members of the United Nations.

Equality of standards.- Recommendation 5

LOOKING TOWARDS A FORM OF ULTIMATE SELF-GOVERNMENT CONSISTENT WITH THE THREE PRINCIPLES LAID DOWN IN RECOMMENDATION 3, WE RECOMMEND THAT THE MANDATORY OR TRUSTEE SHOULD PROCLAIM THE PRINCIPLE THAT ARAB ECONOMIC, EDUCATIONAL AND POLITICAL ADVANCEMENT IN PALESTINE IS OF EQUAL IMPORTANCE WITH THAT OF THE JEWS; AND SHOULD AT ONCE PREPARE MEASURES DESIGNATED TO BRIDGE THE GAP WHICH NOW EXISTS AND RAISE THE ARAB STANDARD OF LIVING TO THAT OF THE JEWS; AND SO BRING THE TWO PEOPLES TO A FULL APPRECIATION OF THEIR COMMON INTERESTS AND COMMON DESTINY IN THE LAND WHERE BOTH BELONG.

Comment

Our examination of conditions in Palestine led us to the conclusion that one of the chief causes of friction is the great disparity between the Jewish and Arab standards of living. Even under conditions of war, which brought considerable financial benefits to

the Arabs, this disparity has not been appreciably reduced. Only by a deliberate and carefully planned policy on the part of the Mandatory can the Arab standard of living be raised to that of the Jews. In stressing the need for such a policy we would particularly call attention to the discrepancies between the social services, including hospitals, available in Palestine for Jews and Arabs.

We fully recognise that the Jewish social services are financed to a very great extent by the Jewish community in Palestine with the assistance of Jewish outside organisations, and we would stress that nothing should be done which would bring these social services down to the level of those provided for the Arabs or hold the constant improvements now being made in them.

We suggest that consideration be given to the advisability of encouraging the formation by the Arabs of an Arab community on the lines of the Jewish community which now largely controls and finances Jewish social services. The Arabs will have to rely to a far greater extent than the Jews on financial aid from the Government but the Jews of Palestine should accept the necessity that taxation raised from both Jews and Arabs will have to be spent very largely on the Arabs in order to bridge the gap which now exists between the standards of living of the two peoples.

Further Immigration Policy.- Recommendation 4

WE RECOMMEND THAT, PENDING THE EARLY REFERENCE TO THE UNITED NATIONS AND THE EXECUTION OF A TRUSTEESHIP AGREEMENT, THE MANDATORY SHOULD ADMINISTER PALESTINE ACCORDING TO THE MANDATE WHICH DECLARES WITH REGARD TO IMMIGRATION THAT "THE ADMINISTRATION OF PALESTINE, WHILE ENSURING THAT THE RIGHTS AND POSITION OF OTHER SECTIONS OF THE POPULATION ARE NOT PREJUDICED, SHALL FACILITATE JEWISH IMMIGRATION UNDER SUITABLE CONDITIONS".

Comment

We have recommended the admission of 100,000 immigrants, victims of Nazi persecution, as soon as possible. We now deal with the position after the admission of that number. We cannot look far into the future; we cannot construct a yardstick for annual immigration until a trusteeship agreement is executed. It is our clear opinion that Palestine should be administered in accordance with the terms of the Mandate quoted above.

Further than that we cannot go in the form of a recommendation. In this disordered world, speculation as to the economic position of any country a few years ahead would be a hasardous proceeding. It is

particularly difficult to predict what, after a few years have passed, will be the economic and political condition of Palestine. We hope that the present friction and turbulence will soon die away and be replaced by an era of peace, absent so long from the Holy Land; that the Jew and Arab will soon realise that collaboration is to their mutual advantage, but no one can say how long this will take.

The possibility of the country's sustaining a largely increased population at a decent standard of living depends on its economic future which in turn depends largely on whether or not plans referred to in Recommendation 8 can be brought to function.

The Peel Commission stated that political as well as economic considerations have to be taken into account in regard to immigration and recommended a "political high level" of 12,000 a year. We cannot recommend the fixing of a minimum or of a maximum for annual immigration in the future. There are too many uncertain factors.

We desire, however, to state certain considerations which we agree should be taken into account in determining what number of immigrants there should be in any period. It is the right of every independent nation to determine in the interests of its people the number of immigrants to be admitted to its land. Similarly it must, we think, be considered that it should be the right of the Government of Palestine to decide, having regard to the well-being of all the people of Palestine, the number of immigrants to be admitted within any given period.

In Palestine there is the Jewish National Home created in consequence of the Balfour Declaration. Some may think that that declaration was wrong and should not have been made; some that it was a conception on a grand scale and that effect can be given to one of the most daring and significant colonisation plans in history. Controversy as to which view is right is fruitless. The National Home is there. Its roots are deep in the soil of Palestine. It cannot be argued out of existence ; neither can the achievements of the Jewish pioneers.

The Government of Palestine, in having regard to the well-being of all people of Palestine, cannot ignore the interests of so large a section of the population. It cannot ignore the achievements of the last quarter of a century. No Government of Palestine doing its duty to the people of that land can fail to do its best not only to maintain the National Home but also to foster its proper development, and such development must in our view involve immigration.

The well-being of all the people of Palestine, be they Jews, Arabs or neither, must be the governing consideration. We reject the view that there shall be no further Jewish immigration into Palestine without Arab acquiescence, a view which would result in the Arab dominating the Jew. We also reject the insistent Jewish demand that forced Jewish immigration must proceed apace in order to produce, as quickly as possible, a Jewish majority and a Jewish State. The well-being of the Jews must not be subordinated to that of the Arabs, nor that of the Arabs to the Jews'.

The well-being of both, the economic situation of Palestine as a whole, the degree of execution of plans for further development, all have to be carefully considered in deciding the number of immigrants for any particular period.

Palestine is a land sacred to three Faiths, and must not become the land of anyone of them to the exclusion of the others, and Jewish immigration for the development of the National Home must not become a policy of discrimination against other immigrants. Any person, therefore, who desires and is qualified under applicable laws to enter Palestine, must not be refused admission or subject to discrimination on the ground that he is not a Jew. All provisions regarding immigration must be drawn, excuted and applied with that principle always firmly in mind.

Further, while we recognise that any Jew who enters Palestine in accordance with its laws is there as of right, we expressly disapprove the position taken in some Jewish quarters that Palestine has in some way been ceded or granted as their State to the Jews of the world, that every Jew everywhere is, merely because he is a Jew, a citizen of Palestine and therefore can enter Palestine as of right without regard to conditions imposed by the Government upon entry and that therefore there can be no illegal immigration of Jews into Palestine. We declare and affirm that any immigrant Jew who enters Palestine contrary to its laws is an illegal immigrant.

Land Policy.- Recommendation 7

(a) WE RECOMMEND THAT THE LAND TRANSFERS REGULATIONS OF 1940 BE RESCINDED AND REPLACED BY REGULATIONS BASED ON A POLICY OF FREEDOM IN THE SALE, LEASE OR USE OF LAND IRRESPECTIVE OF RACE, COMMUNITY OR CREED, AND PROVIDING ADEQUATE PROTECTION FOR THE INTERESTS OF SMALL OWNERS AND TENANT CULTIVATORS.

(b) WE FURTHER RECOMMEND STEPS BE TAKEN TO RENDER NUGATORY AND TO PROHIBIT PROVISIONS IN CONVEYANCES, LEASES AND AGREEMENTS RELATING TO LAND WHICH STIPULATE THAT ONLY MEMBERS OF ONE RACE, COMMUNITY OR CREED MAY BE EMPLOYED ON, OR ABOUT, OR IN CONNECTION THEREWITH.

(c) WE RECOMMEND THAT THE GOVERNMENT SHOULD EXERCISE SUCH CLOSE SUPERVISION OVER THE HOLY PLACES AND LOCALITIES SUCH AS THE SEA OF GALILEE AND ITS VICINITY AS WILL PROTECT THEM FROM DESECRATION AND FROM USES WHICH OFFEND THE CONSCIENCE OF RELIGIOUS PEOPLE; AND SUCH LAWS AS ARE REQUIRED FOR THIS PURPOSE BE ENACTED FORTHWITH.

Comment

The Land Transfers Regulations of 1940 sought to protect the Arab tenants and small owners by prohibiting the sale of land save to a Palestinian Arab in one zone, by restricting such sale in another, and allowing unrestricted sale of land only in the third zone. Their effect has been such as to amount to discrimination against the Jews; Their tendency is to segregate and keep separate Arabs and Jews. In the zones where sales are prohibited or restricted they have protected the Arab from the temptation to dispose of his land, on which his livelihood and that of his family so often depend, for a sum out of all proportion to its real value. Though made with the object of maintaining the existing standard of living of Arab cultivators and of preventing the creation of a considerable landless Arab population, they afford no protection to the Arab living in the free zone. He may sell his land for a fantastic price and add to the congestion in the other zones by moving there. An Arab living a short distance away just across the zone boundary cannot obtain anything approximating the same sum for land of equal quantity.

We are opposed to any legislation or restrictions discriminating against Jew or Arab. We recognise the need for protecting the Arab small owner and tenant, for providing against a large landless Arab population, for maintaining, indeed for raising the Arab standard of living. This necessity was also recognised in the Peel Report (Chapter IX, paragraph 10) which endorsed the following principles of earlier reports, that (i) unless there is a marked change in the methods of cultivation, the land in Palestine is unable to support a large increase in population, and (ii) there is already congestion in the land in the hill district. Those principles are as true if not truer to-day.

We do not believe that the necessary protection for the Arab can be provided only by confining the Jew to particular portions of Palestine. Such a policy suggested by the Peel Commission is consistent with their proposed solution, partition, but scarcely with that put forward by us.

The leases granted by the Jewish National Fund contain a provision that no labour other than Jewish shall be employed by the lessee on,

or about, or in connection with the land subject to the lease and a further provision that a sublease shall contain similar terms.

As we have said we are opposed to such discrimination. We appreciate that one of the reasons for such provision was to secure employment for Jewish immigrants on the land. We do not think that that object justifies the retention of such stipulations which are harmful to co-operation and understanding between Arab and Jew.

Land acquired by the Jewish National Fund, or for a Waqf, by the Supreme Moslem Council, becomes inalienable. The Peel Commission expressed the view in its report (Chapter IX, paragraph 80) that caution on the part of the Government in disposing of State domain to these bodies was desirable. The situation requires watching. It would not be to the interests of the inhabitants of Palestine if too large a portion of the land should become inalienable, whether held by one organisation or another.

In the small, thickly populated country of Palestine, with its rapidly increasing population, it is in the interests of Jews and Arabs alike that all land should be developed and put to the fullest possible use. The settlement of title to land should proceed as quickly as possible and the development of State lands not required for public purposes and capable of use should be facilitated.

The Holy Land of Palestine contains within its borders and throughout its territory places sacred to the followers of three great religions. The "Lido" with its dancing and swing music on the shore of the Sea of Galilee offends the sensibility of many Christian people. Reports came to our notice of other projects, the completion of which would be equally objectionable. We therefore feel it right by our recommendation to emphasize the necessity for close supervision and to recommend the strengthening of the law, should that be required.

Economic Development. - Recommendation 8

VARIOUS PLANS FOR LARGE SCALE AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL DEVELOPMENT IN PALESTINE HAVE BEEN PRESENTED FOR OUR CONSIDERATION; THESE PROJECTS, IF SUCCESSFULLY CARRIED INTO EFFECT, COULD NOT ONLY GREATLY ENLARGE THE CAPACITY OF THE COUNTRY TO SUPPORT AN INCREASING POPULATION BUT ALSO RAISE THE LIVING STANDARDS OF JEW AND ARAB ALIKE.

WE ARE NOT INA POSITION TO ASSESS THE SOUNDNESS OF THESE SPECIFIC PLANS; BUT WE CANNOT STATE TOO STRONGLY THAT, HOWEVER TECHNICALLY FEASIBLE THEY MAY BE, THEY WILL FAIL UNLESS THERE IS PEACE IN PALESTINE. MOREOVER, THEIR FULL SUCCESS REQUIRES THE WILLING COOPERATION OF ADJACENT ARAB STATES SINCE THEY ARE NOT MERELY PALESTINIAN PROJECTS. WE RECOMMEND THEREFORE THAT THE EXAMINATION, DISCUSSION AND

EXECUTION OF THESE PLANS BE CONDUCTED FROM THE START AND THROUGHOUT IN FULL CONSULTATION AND COOPERATION NOT ONLY WITH THE JEWISH AGENCY BUT ALSO WITH THE GOVERNMENTS OF THE NEIGHBOURING ARAB STATES DIRECTLY AFFECTED.

Comment

The building of the Jewish economy has enjoyed the advantage of abundant capital provided on such terms as to make economic return a secondary consideration. The Arabs have had no such advantage. In principle we do not think it wise or appropriate that plans such as the project for a Jordan Valley Authority should, if adjudged technically sound, be undertaken by any private organisation, even though the organisation, as suggested by the Jewish Agency, should give an assurance of Arab benefit and Arab participation in the management.

Such proposals, by reason of their magnitude and far-reaching effects, should be conceived as public projects, suitable for government enterprise and accepted only provided that they are calculated to benefit all parts of the population. But the undertaking of a worth-while project should not be held up merely from financial considerations which could be overcome with the aid of semi-philanthropic resources. Some compromise should not be impossible which would combine Jewish finance with Government responsibility and control.

We welcome the knowledge that the Government of Palestine has itself prepared programmes of post-war development; we could wish that means might be found for projects of larger range and on a more ambitious scale, but we recognise that, until political peace is restaured, there is great difficulty in raising the necessary funds whether from revenue or borrowing.

Meanwhile it is suggested that the Government should acquire powers at present lacking to investigate fully the extent of the country's water resources, to control the use of underground waters and to determine rights to surface water.

We doubt whether Palestine can expand its economy to the full, having regard to its limited natural resources, without a full and free interchange of goods and services with neighbouring countries. In some respects, indeed as in certain projects involving water supply, their active collaboration is indispensable to full development on an economic basis.

The removal of Art. 18 of the Mandate would clear the way to those comprehensive tariff and trade agreements, not conflicting with any international obligations that might be accepted by the Mandatory or Trustee, which could ultimately lead to something like a customs' union - an objective already in mind as between the surrounding countries of the Arab League.

COPY

AMERICAN JEWISH CONFERENCE CONFIDENTIAL

MEMORANDUM

DATE: June 21, 1946

TO: Mr. Meir Grossman

FROM: David R. Wahl

SUBJECT: The president's Cabinet Committee on Palestine

The President's Committee which now includes Henry F. Grady and Goldthwaite Dorr will soon be expanded to include a man to be named by Secretary of Treasury Snyder. Edward Foley who has been asked has not yet decided whether he will take it. Leslie Rood, who was American Secretary to the Anglo American Committee, is the full-time functioning secretary of the Cabinet Committee. The Committee now provides for several staff jobs. Steps are now being taken to see to it that some of these staff positions are filled by able, well-intentioned people. I think we will succeed in this respect.

However, it is important within the next couple of weeks to see to it that this Committee understands its purpose in a better light than has been expressed by Mr. Grady in recent conversations. It is important for the Committee to take as its basic objective the fulfillment of the Truman instructions to the Committee now sitting in London; namely, that the first problem is that of moving 100,000 Jewish displaced persons to Palestine by transportation facilities provided by the United States.

As a side issue to this whole matter, steps have been taken to bring about an investigation by the House Committee on Foreign Affairs as to why the State Department and other responsible Government officials have not fulfilled the intent of Congress when it passed the Palestine recommendations. This investigation which, it is hoped, will happen in the very near future should bring into the open certain facts which are now kept rather secret by the State Department.

THE WOMEN'S ZIONIST ORGANIZATION OF AMERICA, INC.

Hadassah

1819 BROADWAY • NEW YORK 23, N.Y.
TELEPHONE: COLUMBUS 5-6585

May 15, 1946

Mr. David Ben Gurion
c/o Jewish Agency for Palestine
342 Madison Avenue
New York, N. Y.

Dear Mr. Ben Gurion:

The National Board of Hadassah welcomes you most warmly back to the shores of this country.

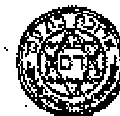
We look forward with great pleasure to meeting with you on Monday morning, May 20, at 10:30 o'clock at our national headquarters, 1819 Broadway.

Cordially yours,

Jeannette N. Leibel

Jeannette N. Leibel
Executive Secretary

jnl:jb

תל-אביב, 9.V.46.

לבנ'ו שלום ורב(?)

מנצל אני הזדמנות שבלהה(?) שולחת לך מכתב ואוסיף שורות אחדות.

[illegible] בצג - [illegible] הלבבדיים(?) לנשמתו של [illegible].

אין לי הרבה לכתוב לך. יושב אני ועוסק בבית(?) ועוסק בספריה. גמרתי את רשימת הספרים ביוונית וקלסיקה, כמו ספרים בשפות אחרות על יוון ורומא; מקווה אני היום ומחר לגמור את הפילוסופיה, מדע ותולדותיו ואולי גם ספרות ומוסיקה. ובשבוע הבא אעסוק בספרים העבריות למדורותיהם.

ואשר למצב הזמני - אין לי לכתוב לך, הרי יודע אתה שומע יום-יום בפני(?) שמונה(?) מכם מחוץ(?).

במפלגה [illegible] הבחירות בחוץ. [illegible] הבצלאה(?), מה שהיה ~~2500~~ [illegible] [illegible] הבחירה [illegible] בבחירות כ-20.000 [illegible] כ-[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] משגיח(?) בסבור(?) הבחירות, [illegible] [illegible] [illegible] על הדבר בכלל. תוצאות [illegible] של הבחירות עוד לא ידועות לי.

בידידות(?)
שלך
[illegible] מ.

ירושלים, 22.5.46

בן-גוריון יקר,

עוד לא התחלתי הפעם לכתוב לך, כי אני מקווה מיום ליום שאולי תחזור בלי להתעכב זמן רב בחו"ל, ואין אני יודע אם מכתב שאשלח היום יגיעך עוד בארצות הברית, אך שאלה דחופה לי אליך: זוכר אתה ודאי שבהתחלת יגואר נתת ערבות על הסך 1,500 לא"י על שם גולדה, זמן הפרעון מגיע - הוא באחד ביולי, והחברים הבינו את אדבר ערבותך, שאתה תדאג גם לפרעון. מכיון שבאחד הימים יגיע קפלן לארצות הברית, וכפי שמסר משה אתמול בשיחה הטלפונית, תחכה אתה באמריקה עד בואו, טוב יהיה אם אתה תסדר על ידו את ענין הפרעון.

לא אכתב לך על ישיבת הועד הפועל אתמול, את ההחלטה מגיש אני הודיעוך, למען תוכל להביע דעתך וגם לשמוע דעת החברים באמריקה להחלטה זו, אני יכול רק לציין על אופי הישיבה, כי הישיבה לא הצטיינה ברמה תרבותית גבוהה, אפר מישהו עוד במהלך הישיבה על ציזלינג, שהוא שכור בנצחון, ולא רק הוא הצטיין אתמול באופן דבוריו ובאופיו. לא ארבה, ודאי קפלן יספר לך פרטיו הוא.

בקשתי גם את דר' ליאו כהן, היוצא היום מהארץ על מנת להפליג באניה, לשאלך השאלה בענין הפרעון הנ"ל, ואתי אין עוד הפעם.

היה שלום,

א.

Bernard KESSLER
6, rue Mazagran
MARSEILLE.

MarMarseille, le 2 Juin 1946.

Au

Comité Directeur des Sionistes de France

P A R I S

Messieurs, chers Havérim,

Permettez-moi de vous entretenir d'une question qui me tient à coeur, vu les difficultés que notre cause sioniste rencontre.

La propagande sioniste en Europe se borne presque exclusivement aux Juifs, ou plus exactement aux Sionistes pour lesquels la presse sioniste et les meetings sionistes sont sans doute très réconfortants et en conséquense nécessaires, mais qui nous sont déjà acquis.

Si on prend en mains des journaux dits "internationaux", que ce soient des journaux anglais, suisses ou les quelques journaux français d'importance intetnationale, on n'y rencontre presque pas de nouvelles de source sioniste et rarement même des nouvelles au sujet de l'attitude et des activités des Sionistes. Par contre, on y lit beaucoup de nouvelles - très souvent inspirées par les Arabes et par l'Administration antijuive de la Palestine - au sujet de l'attitude arabe et des activités arabes, ce qui donne plus d'imprtance aux Arabes et à leurs revendications. Le public non-juif - en premier lieu le public anglais de l'attitude duquel dépend dans une grande mesure l'attitude du gouvernement britannique - est très mal ou tendancieusement informé et influencé par la propagande arabe et anglaise.

J'estime qu'il est absolument nécessaire que nos autorités centrales sionistes s'occupent de cette question à laquelle, semble-t-il, on n'a pas attaché assez d'importance. Pourtant, on ne manque pas de journalistes sionistes et il ne peut pas être difficile de créer des rapports réguliers avec la presse internationale en Europe.

Comme inauguration d'une telle action, je suggère la publication d'une lettre ouverte au peuple et au gouvernement britanniques, signée par tous les intellectuels juifs réputés du monde entier. Cette lettre devrait être publiée dans la presse sioniste du monde entier et des éditions spéciales en langue anglaise devraient être envoyées à tous les membres du gouvernement britannique, à tous les membres des Communes et de la Chambre des Lords, à toutes les représentations et institutions politiques, économiques et culturelles de la Grande Bretagne (tels les Bureaux des partis, les Chambres de Commerce, les Syndicats, les Universités, les associations culturelles principales, etc.) et à tous les journaux anglais, à ceux-ci avec la prière de reproduire le manifeste.

T.S.V.P.

Pour cette action dont l'initiative incomberait à l'Union des Intellectuels Juifs de France et qui devrait être entreprise sans delai, il faudrait se mettre en rapports avec toutes les organisations juives intellectuelles du monde entier et avec tous les intellectuels juifs qui ont rang et nom dans le monde et qui sympathisent avec la cause sioniste, tels les grands écrivains, les grands médecins, les grands savants, surtout les titulaires du prix Nobel, les grands artistes du monde entier, etc.

Cette lettre ouverte qui traiterait la question non pas du point de vue politique, mais uniquement du point de vue moral et humain (et démontrant combien l'honneur anglais est en jeu), me paraît très nécessaire et très urgente, vu qu'il s'agit d'une question de vie ou de mort pour notre peuple. Il faut agir vite avant qu'il ne soit trop tard. Il est grand temps de faire quelque chose de retentissant pour contrebalancer les efforts et les menées arabes et pour appuyer l'action de nos chefs sionistes, pour reveiller et impressioner l'opinion anglaise et faire ainsi pression sur le cabinet britannique qui est très sensible à l'opinion.

Les intellectuels juifs sont particulièrement bien placés pour cette action et je suis sûr qu'aucun intellectuel juif qui a tant soit peu de conscience du devoir et de responsabilité envers le peuple juif et envers l'avenir juif, ne refusera, dans cette heure fatidique pour notre peuple, de signer ce manifeste qui peut avoir une grande importance historique.

Ci-joint quelques idées pour le texte de ce manifeste.

Il me serait très agréable si vous vouliez bien m'informer de la suite que vous entendez donner à ma suggestion.

Recevez, chers Havérim, un cordial Shalom.

Bernard KESSLER

Membre du Comité Directeur des Sionistes de France, Section de Marseille.

Quelques idées pour <u>une lettre ouverte des intellectuels juifs du monde entier, au peuple et au gouvernement britanniques</u>.

---

1) L'honneur anglais est en jeu: la politique actuelle anglaise dans la question palestinienne est une tâche sur l'honneur anglais.

2) La catastrophe juive pendant la guerre et la situation désastreuse actuelle des Juifs en Europe Centrale et Orientale.
- Est-il humain, est-il moral de laisser les malheureux survivants juifs dans la détresse, de les laisser périr petit à petit?

3) La Déclaration Balfour: Pas une décision unilatérale et gratuite, mais résultats d'une convention bilatérale dont les Juifs ont rempli toutes les obligations. (Citer Lloyd George et Churchill). Néanmoins:
a) Détachement de la Transjordanie, donc de 2/3 de la Palestine;
b) Installation d'une Administration nettement hostile au but fixé dans la Déclaration Balfour et dans le Mandat;
c) Le Livre Blanc, ses buts et ses conséquences désastreuses, (citer surtout Churchill à ce sujet: Discours du 23 Mai 1939).
- Est-il moral de se dérober par une décision unilatérale d'une obligation découlant d'une convention bilatérale et ceci après que le partenaire a rempli toutes ses obligations?
- Est-il moral d'abuser pour des fins purement britanniques le Mandat institué pour des fins juives? Est-il moral d'en tirer tous les avantages et d'en décliner toutes les charges?
- Est-il moral et humain de sacrifier le malheureux peuple juif au terrorisme des Arabes pronazis et profascistes? La honte du Munich palestinien doit-elle subsister?

4) L'effort de guerre juif pendant la dernière guerre.
- Est-il moral de frustrer les Juifs (et les Juifs seuls!) de la contribution à la victoire et faire toutes les concessions aux Arabes qui n'y ont guère participé sinon du côté de l'Axe?

5) La réalisation des aspirations arabes.
- Est-il moral de refuser aux Juifs les 25.000 km², tandis qu'on a donné aux 30 Millions d'Arabes 3 millions de km² (dont ils ne cultivent qu'une petite partie)?

6) La Déclaration pré-electorale de la Labour Party.
- Est-il loyal, est-il moral de faire justement le contraire de ce qu'on a proclamé avant la prise du pouvoir? Est-il moral de renier des promesses les plus formelles, les plus officielles, les plus sollennelles?

7) L'oeuvre grandiose des Juifs en Palestine. Cette oeuvre ne peut continuer sans une nouvelle et continuelle immigration.

- Est-il admissible que cette oeuvre soit liquidée, pour plaire aux Arabes, pour obtenir leur "sympathies" qui ne sont qu'une chimère?

8) Les Anglais prétendent toujours protéger les faibles contre les puissants; tout dernièrement protégé les Iraniens contre les Russes, même au risque d'un conflit grave.
La Charte de l'Atlantique préconise que chaque individu et chaque peuple soient à l'abri de la peur et du besoin.

~~La Charte~~

T.S.V.P.

La Charte des Nations Unies exige de ses membres qu'ils s'abstiennent
de menaces et de l'usage de la force.

- Est-il moral d'exclure uniquement les Juifs de la protection, les
Juifs qui ont fait pour la Grande Bretagne beaucoup plus que les
Iraniens? Les Iraniens sont-ils plus faibles que les Juifs et les
Arabes plus forts que les Russes? La Grande Bretagne qui n'a pas eu
peur de l'Allemagne, qui était si ferme à l'égard des Russes, doit-elle
céder aux menaces et au chantage arabes? Et encore: Doit-elle céder
non pas à ses propres frais, mais aux dépens des Juifs, le peuple le
plus faible et le plus malheureux du monde? Est-ce compatible avec
l'honneur anglais?

- Les principes des Chartes doivent-ils être valables pour tous sauf
à l'égard des Juifs?

9) L'alternative au point de vue humain: si on laisse entrer les Juifs,
ils seront sauvés, mais aucun Arabe (pas un seul Arabe) n'en souffrira
(au contraire, les Arabes en profiteront, comme l'expérience montre);
si par contre on ne les laisse pas entrer, des centaines de milliers
de Juifs périront lentement dans la misère et par des persécutions,
sans que pour cela la situation d'un seul Arabe s'améliore.
- Est-ce moral?

Bernard KESSLER
6, rue Mazagran
Marseille.

מארסעי דעם 7 יוני 1946.

טײַערער חבר בן גורון!

אויך איך בין דער מיינונג אַז מיר וועלן אָנטייל נעמען
אויף דער פּאַלעסטינער-ציוניסטישער קאָנפֿערענץ און פּאַריז און
אַזוי ערלויב אויך מיר אויך אויסצודריקן מײַן פֿרייד
וועלכע איך האָב אויסגעדריקט דעם פּאַריזער "נײַער
פֿאָרווערטס" און דער "[illegible]" [illegible]
צײַטונג".

די ייִדישער [illegible] איז ווערט גרויס און זײַנע מוסרן
מיר אַלע [illegible], [illegible] [illegible], אַלס [illegible] געווינען פֿאַר אונדז
די ציוניסט-ייִדישער וועלט און פֿאַר אונדז [illegible] [illegible]
פֿאָלקס[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ווערט [illegible] [illegible] אויך
[illegible] [illegible] אַ פּראָצענט צו די איבעריקע וועלטער
אויך פֿאַרלאָרן, [illegible] [illegible] [illegible] ווערן.

איך בעט אײַך איך [illegible] [illegible] ווערן
דורך [illegible] און איך [illegible] אײַך אַ ווערמער
הערצלעכן שלום!

דוב בער קעסלער

May 9, 1946.

Dear David

Just got your 2 letters from London. I am so upset that I don't know what to write. Please give to Paura 100 dollars, she should buy and send by parcel post, diappers and all things necessary for a baby as it is hard to get in Palestine ~~also 2 maternity~~

You buy for Mary 2 Maternity ~~dresses~~ nice ones good quality you cannot get in Palestine & and if you get it is very expensive

You ask Ranca she will do everything ~~I have~~. If you can buy for Amoo 3 suits, shirts pajamas a coat ~~sto~~ socks the largest size you can get, union suits for you also for Amoo. Also tell Ranca to buy few yards of Rubber sheeting for the baby's bed.

Forgive my letter, cannot write any more.

Love,

P.

P.S.) Was very sick with an ~~teeth~~ sores in mouth, they gave me penicillen

To Mr. Ben-Gurion

Mr. Weisgal called from N.Y. and read the following cable to be shown to you.

Signifigance is attached in Zionist Quarters to a statement by the Diplomatic Correspondent in yesterday's Times. He says that some weeks are likely to pass before Cabinet gives verdict on the recommendations of the Anglo-American Committee on Palestine. The Correspondent says that consultations with the United States Government would take some time and consultations with representatives of Jews and Arabs are only the beginnings.

After remarking that President Truman gave rather impulsive blessing to the Committee's recommendations the correspondent says "How great and difficult are the alternative courses of action is fully understood in the Cabinet, members of which have heard from British representatives on the Commission the arguments by which a unanimous report was fully achieved."

Signed

Hodes of London.

as

CABLE FROM LASPEZIA SENT 25.4.46.

LINTON ZIONIBURO LONDON

SENT NOW FOLLOWING CABLE LASKI QUOTE BRITISH EMBASSY

ROME INFORMED ME YESTERDAY RECEIVED FROM PALESTINE GOVERNMENT

679 CERTIFICATES FOR S/S FEDE JEWS STOP PLEASE APPEAL BEVIN

OBTAIN FURTHER 335 CERTIFICATES AS ADVANCE NEXT SCHEDULE

ORDER WHOLE GROUP COULD LEAVE ON TWO SHIPS FEDE AND FENICE

REFUGEES CANNOT BE DIVIDED AND INSIST WILL LEAVE WITHOUT

PERMIT IF CERTIFICATES FOR EVERYBODY WILL NOT BE GRANTED
STOP CONFIDENT YOU WILL SUCCEED OBTAIN GOODWILL GESTURE

AND AVOID UNPLEASANT MAY BE TRAGIC DEVELOPMENTS REGARDS

NAHON UNQUOTE STILL HOPING GOOD SOLUTION

NAHON.

COPY.

P.O.Box 92,
JERUSALEM.

28th March, 1946.

Mr. Henry Montor,
31 East 42nd Street,
New York City.

Dear Montor,

I believe you owe me a letter. I wrote on December 31st last about an idea of mine that American Jewish orphans should be brought up in Palestine.

The proceedings of the Anglo-American Committee of Inquiry have brought home with added force the futility of our situation unless we can hastily strengthen our position in Palestine and achieve statehood. As I told one of them in private conversation, if they needed any evidence of the reason why Jews are driven to conclude that they must acquire statehood, they would find it in some of the questions put by their own members to witnesses at the Inquiry.

If, after nearly three months of living with the Jewish problem and studying it at first hand, Sir Frederick Leggett could suggest by a question to Golda Meyerson that the Jews abandon Hebrew as their language, then it is clear that the Christian world apparently is incapable of regarding us as equals, as normal human beings. It would seem they will be unable doing so, unless they can recognise by the external trappings of statehood that the Jews are also a people. It would never have occurred to him to suggest to a Frenchman that the French people should drop their language as a matter of convenience, as he put it. He would not have suggested it to a Chinaman or a Turk. But he found it quite natural to suggest it to a Jew. The reason is obvious. As the Jews lack the natural accoutrements by which the world recognises that persons belong to a certain nation, primarily a state of their own, with passports of their own, Sir Frederick Leggett could not apprehend the fact that we, too, are a people.

I am afraid that what is true regarding him, holds good of the Christian world as a whole. Certainly the American Chairman, Mr. Hutcheson, finds himself in a maze of confounded conceptions. He always thought that all Jews, like his friend Joe Weingarten of Houston, Texas, were just Americans of the Mosaic persuasion. He cannot begin to understand what all this talk of a Jewish problem is all about. As America is God's country, why on earth, shoudl Americans, just because they happen to be descended from Abraham, want to stick their heads into the madhouse that is the Middle East.

All this makes me feel very strongly that we should bring these arphans children to Palestine. Here they will be brought up just as Jewish Jews and will not be worried in the future, nor insulted and humiliated by such an attitude on the part of the Leggetts and the Hutchesons of the world. However well-meaning they may be, they just cannot understand that Jews are Jews just as Frenchmen are Frenchmen. Nor will they encounter an attitude like that of Sir John Singleton who was very upset that British constables had lost their lives in Palestine and did not seem to understand we were no less up set at the fact that scores of Jews had lost their lives in Palestine, nor to mention the hundreds of thousands in Europe, because of the White Paper policy of his government, or, as Ben Gurion put it to him, that Jewish blood was also blood.

I should be grateful therefore if you would write to me on the subject and [illegible] to obtain for me the material which I asked for.

[illegible] the pleasure of renewing my acquaintance with Mr. James MacDonald, [illegible]ing gentleman and a great humanitarian. It is a pity that world [illegible]he hands of men of his character.

[illegible]est regards to you and Miss Neumark.

Yours sincerely,

(SGD) BERNARD JOSEPH.

May 2nd, 1946.

Professor Harold Laski,
5a, Addison Bridge Place,
W.14.

Dear Laski,

After we had met yesterday the Prime Minister, as of course you know, made a statement in the House of Commons which, I am afraid, changed the entire picture.

The only really positive thing in the Report of the Anglo-American Commission was the recommendation for the early admission of 100,000 refugees. While the phrasing of the recommendation was unfortunate and left a dangerous loophole (saying that immigration should be pushed forward as rapidly as conditions permit), it was quite clear that what the Commission had in mind was the rapid admission of that number of immigrants. The Prime Minister pointed out that the practical difficulties involved in the immediate absorption of 100,000 immigrants were great, but added something that the Report does not contain and that is clearly the reverse of what the Commission intended, namely, that it would not be possible for the Palestine Government to admit such a large number of immigrants "unless and until the illegal armed formations have been disbanded and their arms surrendered".

It is true that the Report contains a paragraph about these formations and the necessity for suppressing terror, but there is no hint that the disarming of these bodies must precede immigration and that the refugees

should not be admitted until the arms have been given up.

If the Prime Minister meant what he said - and on this occasion I am afraid that he said exactly what he meant - that nullifies the only, or at least the main, positive recommendation made by the Commission. Not only would it mean punishing the unfortunate victims of the Nazis for acts committed by the terrorist gangs in Palestine; it would mean practically closing for good the doors of Palestine, for there is not the slightest chance of Jews there surrendering their arms without being massacred first. And the Prime Minister must know this.

Speaking for myself, I can say that the Jewish Agency and all other responsible Jewish bodies in Palestine are anxious to do what they can - though it may perhaps be little - to help Government to combat terror in Palestine. But I know of no Jew in that country who would advise the Jewish community there to give up their self-defence and their arms and to rely in future on the tender mercies of Mr. Jamal Husseini or on British protection. They did not need the example of the Assyrians in Iraq - they have their own experience of pogroms in 1920, 1921, 1929. Even the Daily Telegraph, none too progressive and none too friendly, understands that "to imagine that, at this of all moments, the Hagana will soon be disarmed is merely wishful thinking".

In one respect the statement of the Prime Minister may do some good. It may open the eyes of

our friends among the American members of the Commission to the manner in which they were deceived by their abler, more experienced and cleverer British colleagues. I am afraid that with this stupid, not to say dishonest, policy the present Government will get the worst not of two but of three worlds - the Jews, the Arabs and the Americans.

My main conclusion in our talk yesterday is now even more urgent than before: an attempt to find a final solution simply cannot be deferred. If only the Government gives the least sign of goodwill we shall do our utmost to be helpful. The long-term policy of the Commission bears no relation to realities in Palestine, is merely fantastic, and will solve nothing. Even a sincere attempt on the part of the Government to implement the policy of the Commission in full must lead to continued trouble on all sides. It would mean permanent tension and unrest in Palestine, in the Middle East, and among Jews throughout the world, especially in America.

As never before, there is a chance now for a final solution; and, less perhaps as a Jew than as a Labour man who desires the success of this Labour Government as a pre-requisite for a new and better world and peace among the peoples, I feel this very strongly. If the Government would invite us for talks, we should respond gladly and do our best to help find a solution satisfactory, as far as humanly possible, to all sides.

Yours sincerely,

David Ben-Gurion.

Pol/84/46. 19th April, 1946.

Your Excellency,

At our interview with you on Tuesday concerning the 88 Fede refugees, you informed us that, according to information you had received, 900 out of the 1,500 certificates available this month were "expended". You were good enough to add that although you were not prepared to make any definite promise you would go into the figures again and see whether it was possible to increase the allocation to the Jewish Agency above 500.

I have since discussed the figures fully with Mr. Mills and I am afraid your impression that 900 certificates have been expended is erroneous. Mr. Mills informed me that the figure of 900 comprises 500 certificates intended for distribution b Government to relatives of residents in Palestine, 100 for soldiers who were in the country without legal authority when they volunteered for service and their wives and children. 179 which had been allocated to the Jewish Agency last month and subsequently withdrawn, 120 for wives and children of soldiers coming from abroad and for prolongation of expired certificates. In addition to these 900 another 100 were to be retained by his Department for other expired certificates and special cases.

As I pointed out to Mr. Mills, the 500 certificates for relatives cannot by the widest stretch of the imagination be said to have been expended. There is merely an internal departmental arrangement for distributing these to relatives in the country. This arrangement, as Mr. Mills recognised, does not impose any legal obligation upon him towards the applicants for these certificates. Some of them were informed by the Immigration Department that they would be receiving certificates. This however does not give them a right to claim these certificates, more especially as whatever intimation was made to them was given before the quoted had actually been published. Moreover, this applies only to a part of the 500, the position regarding the remainder being that there is merely an internal decision to grant their applications. There is, furthermore, no obligation, even morally, to grant certificates out of this month's quota even to those who were informed that they would be receiving certificates. I would mention that in the last month 179 of the 500 certificates which had been placed at our disposal were withdrawn although that specific allocation was certainly much more binding than any intimation given to applicants for relatives' certificates.

Similarly, the 100 certificates for soldiers cannot be said to have been expended. They merely constitute a reserve for the estimated number of persons of this category for whom certificates may be required during the month. These persons are under the existing Regulations entitled to be in Palestine without certificates and, although Mr. Mills considers that, once a quota is issued he is bound to deduct certificates for them, there is no necessity of his doing so out of any particular quota and the issue of certificates to regularise the immigration account can be left to a later date, if Government so desires.

From the foregoing it is clear beyond any doubt that it lies within the power of Government to increase the allocation of certificates to the Jewish Agency by a number adequate to dispose of the entire problem of the SS Fede refugees, which according to our lates information is 1,014.

Pursuant to our interview I conveyed to my colleagues who were on hunger strike Your Excellency's view that they should discontinue their fast. It was on the strength of Your Excellency's assurance that you would again consider the matter carefully that the Chif Rabbi, Mr. Ben Zvi and myself were able to persuade them to abandon their fast. We would accordingly appeal to Your Excellency, in view of the importance of definitive disposing of the situation to which this case has given rise, to authorise the allocation of an additional number of certificates for this purpose above the 500 proposed.

I have the honour to be,
Your Excellency's
Most obedient servant,

Bernard Joseph
EXECUTIVE OF THE JEWISH AGENCY.

His Excellency,
Lt.Gen.Sir Alan Cunningham, K.C.B.,D.S.O.,M.C.,
Government House,
Jerusalem.

May 2nd, 1946.

Professor Harold Laski,
5a, Addison Bridge Place,
W.14.

Dear Laski,

After we had met yesterday the Prime Minister, as of course you know, made a statement in the House of Commons which, I am afraid, changed the entire picture.

The only really positive thing in the Report of the Anglo-American Commission was the recommendation for the early admission of 100,000 refugees. While the phrasing of the recommendation was unfortunate and left a dangerous loophole (saying that immigration should be pushed forward as rapidly as conditions permit), it was quite clear that what the Commission had in mind was the rapid admission of that number of immigrants. The Prime Minister pointed out that the practical difficulties involved in the immediate absorption of 100,000 immigrants were great, but added something that the Report does not contain and that is clearly the reverse of what the Commission intended, namely, that it would not be possible for the Palestine Government to admit such a large number of immigrants "unless and until the illegal armed formations have been disbanded and their arms surrendered".

It is true that the Report contains a paragraph about these formations and the necessity for suppressing terror, but there is no hint that the disarming of these bodies must precede immigration and that the refugees

should not be admitted until the arms have been given up.

If the Prime Minister meant what he said - and on this occasion I am afraid that he said exactly what he meant - that nullifies the only, or at least the main, positive recommendation made by the Commission. Not only would it mean punishing the unfortunate victims of the Nazis for acts committed by the terrorist gangs in Palestine; it would mean practically closing for good the doors of Palestine, for there is not the slightest chance of Jews there surrendering their arms without being massacred first. And the Prime Minister must know this.

Speaking for myself, I can say that the Jewish Agency and all other responsible Jewish bodies in Palestine are anxious to do what they can - though it may perhaps be little - to help Government to combat terror in Palestine. But I know of no Jew in that country who would advise the Jewish community there to give up their self-defence and their arms and to rely in future on the tender mercies of Mr. Jamal Husseini or on British protection. They did not need the example of the Assyrians in Iraq - they have their own experience of pogroms in 1920, 1921, 1929. Even the Daily Telegraph, none too progressive and none too friendly, understands that "to imagine that, at this of all moments, the Hagana will soon be disarmed is merely wishful thinking".

In one respect the statement of the Prime Minister may do some good. It may open the eyes of

our friends among the American members of the Commission to the manner in which they were deceived by their abler, more experienced and cleverer British colleagues. I am afraid that with this stupid, not to say dishonest, policy the present Government will get the worst not of two but of three worlds - the Jews, the Arabs and the Americans.

My main conclusion in our talk yesterday is now even more urgent than before: an attempt to find a final solution simply cannot be deferred. If only the Government gives the least sign of goodwill we shall do our utmost to be helpful. The long-term policy of the Commission bears no relation to realities in Palestine, is merely fantastic, and will solve nothing. Even a sincere attempt on the part of the Government to implement the policy of the Commission in full must lead to continued trouble on all sides. It would mean permanent tension and unrest in Palestine, in the Middle East, and among Jews throughout the world, especially in America.

As never before, there is a chance now for a final solution; and, less perhaps as a Jew than as a Labour man who desires the success of this Labour Government as a pre-requisite for a new and better world and peace among the peoples, I feel this very strongly. If the Government would invite us for talks, we should respond gladly and do our best to help find a solution satisfactory, as far as humanly possible, to all sides.

Yours sincerely,

David Ben-Gurion.

סוף

תיק מס' 168

הנהלה

תיק מס' 169

[illegible]

תיק [illegible] 169

תאריכים [illegible] 1946 [illegible] 1946	סיווג בטחוני:	מספר סופי: מספר מקורי: מספר זמני:

10.000 (4.60) 2168/227

מארגנים

[illegible] [illegible] של הכנס [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (אפריל 1946) [illegible] [illegible] [illegible] (1946 [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

תאריכים אפריל 1945 ספטמבר 1946	סיווג בטחוני:	מספר סופי: [illegible] מספר מקורי: מספר זמני: 16

10.000 - 11.67 - 2157/2290

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D....... Urgent.
AR...... Remettre contre reçu.
PC...... Accusé de réception.
RP...... Réponse payée.
TC...... Télégramme collationné.
MP...... Remettre en mains propres.
XP...... Exprès payé.
NUIT.... Remettre même pendant la nuit.
JOUR.... Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT. Remettre ouvert.

Timb

N°

Indications de Service.

BH-A
AW
0041

VIA EASTERN

HXQP234BG JERUSALEM 90/88 27 1540

1504 CONFIDENTIAL SUBJECT CONFIRMATION MEMBERS PARIS LONDON EXECUTIVE DECIDED FIRSTLY AGENDA CONGRESS CONSISTS SIX ADDRESSES ONE OPENINGSPEECH AND TWO ADDRESS ON POSITION AND FUTURE JEWPEOPLE SPEAKER BOTH WEIZMANN THREE POLITICAL SITUATION AND PROBLEMS SPEAKER BENGURION ADDITIONAL SUGGESTIONS SHERTOK BRODETSKY FOUR GENERAL SURVEY ALL ACTIVITIES

Received | Clerk's Stamp 1051 | Prefix and No. HXQP | Time Sent

PALESTINE AND PROBLEMS SPEAKER KAPLAN FIVE MEMORIAL EXTERMINATED EUROPEAN JEWRY SPEAKER WOLFGOLD ALTERNATIVE SUGGESTION RABBISILVER SIX MEMORIAL DECEASED ZIONISTS SPEAKER RUBASHOW SECONDLY CONVENE PLENARY SESSION EXECTIVE BASLE 1/12 THIRDLY CONVENE GREATER ACTIONSCOM 8/12 PLEASE WIRE APPROVAL OR ALTERNATIVE SUGGESTIONS

= ZIONIT O

28 WASHINGTONDC
22 22 1447

Signification des principales indications de service taxées pouvant figurer en tête de l'adresse

D. = Urgent
PC. = Accusé de réception
RP. = Réponse payée
TC. = Télégramme collationné
MF. = Remettre en mains propres
XP. = Exprès payé
NUIT. = Remettre même pendant la nuit
JOUR. = Remettre seulement pendant le jour
OUVERT. = Remettre ouvert

"VIA MACKAY RADIO"

1240 FRENCH EMBASSY ADVISED PARIS TODAY FACILITATE YOUR FLIGHT USA CONTACT AMERICAN DIVISION FOREIGN OFFICE =

EPSTEIN

Nº 331839

AGENCE JUIVE POUR RUTH KLUEGER
AVENUE GRANDE ARMEE 83 PARIS

BUCURESTI 30 25 23/9

1439=

...ituelles
Timbre à date.
...ès payé.
...ettre même pendant la nuit.
Remettre seulement pendant le jour.
= Remettre ouvert.

Le port est gratuit. — ...
un récépissé à souche lorsqu...
TÉLÉGR...

VIA RADIO-FRANCE

2079 ESSAYONS OBTENIR PASSPORT POUR PLESLUC STOP ESTIMONS PARTIRA APRES ENVIRONS SIX SEMAINES = OFEM IAMPOLSKI +

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D	= Urgent.	XP	= Exprès payé.
AR	= Remettre contre reçu.	NUIT	= Remettre même pendant la nuit.
PC	= Accusé de réception.	JOUR	= Remettre seulement pendant le jour.
RP	= Réponse payée.	OUVERT	= Remettre ouvert.
TC	= Télégramme collationné.		
MP	= Remettre en mains propres.		

Timbre à date.

VIA RADIO-FRANCE

BLOCK OFFICER IN CHARGE FIRED TWO SHOTS IN AIR STOP CROWD THEN RETURNED HERZLSTREET WHERE DISPERSED WITHOUT FURTHER INCIDENTS =

PALCOR +

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D	= Urgent.	XP	= Exprès payé.
AR	= Remettre contre reçu.	NUIT	= Remettre même pendant la nuit.
PC	= Accusé de réception.	JOUR	= Remettre seulement pendant le jour.
RP	= Réponse payée.	OUVERT	= Remettre ouvert.
TC	= Télégramme collationné.		
MP	= Remettre en mains propres.		

Timbre à date.

P7/REP9 LONDON 72/70
23 1635 PAGE 1/50 =

VIA RADIO-FRANCE

OFFICIALLEED PAMPHLETS DISTRIBUTED HADAR HACARMEL HAIFA EARLY SMORNING CALLING ALL JEWS STRIKE FROM 0800 HOURS STOP BY 0830 HOURS CROWD NUMBERING SOME SEVENTHOUSAND ASSEMBLED HERZLSTREET STOP POSTSEVERAL SPEECHES MADE DEMONSTRATION PROCEEDED DIRECTION GERMAN COLONY STOP THEY ENCOUNTERED MILITARY ROAD BLOCK ETWHEN PRIVATE CAR ENDEAVOURED FORCE THROU +

~~P34~~ LONDON

24 1615 =

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D....... = Urgent.
AR...... = Remettre contre reçu.
PC...... = Accusé de réception.
RP...... = Réponse payée.
TC...... = Télégramme collationné.
MP...... = Remettre en mains propres.
XP...... = Exprès payé.
NUIT.... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR.... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

Timbre

VIA RADIO-FRANCE

LOCKER RECEIVED EXHIGHCOMM PERMISSION VISIT LATRUN SEE DETAINED MEMBERSSEXECUTIVES STOP PROVEEDING LATRUN AFTERNOON PRIOR MEETING SX SMALLERAC PART OFFICEALLIED EXGOVERNMENT HOUSE LOCKER GRANTED INTERVIEW CUMHIGHCOMM NOON STOP HE REQUESTED PERMESSION SEE MEMBERS AGENCY EXECUTEVE DETAINED LATRUN ORDER ASSIST RESOLVING SITUATION CONNECTION PARTICIPATION AGENCY LONDON CONFERENCE STOP REQUEST GRANTED QUASPECIAL CASE = PALCOR +

LONDON

1549=

29

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D....... = Urgent.
AR...... = Remettre contre reçu.
PC...... = Accusé de réception.
RP...... = Réponse payée.
TC...... = Télégramme collationné.
MP...... = Remettre en mains propres.
XP...... = Exprès payé.
NUIT.... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR.... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

Timbre à date.

VIA RADIO-FRANCE

LOCKER INVITED PARHIGHCOMM ETRECEIVED NOON GOVERNMENT HOUSE JERUSALEM PARA LOCKER APPLIED AUTHORITIES PROPOSSIBILITY SEE SHERTOK LATRUN STOP HASNT YET RECEIVED REPLY = PALCOR +

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D .... =	Urgent.	XP .... =	Exprès payé.
AR .... =	Remettre contre reçu.	NUIT .... =	Remettre même pendant la nuit.
PC .... =	Accusé de réception.	JOUR .... =	Remettre seulement pendant le jour.
RP .... =	Réponse payée.	OUVERT .... =	Remettre ouvert.
TC .... =	Télégramme collationné.		
MP .... =	Remettre en mains propres.		

Timbre à date.

P23/~~RFP32~~ LONDON

213/202 24 1607

VIA RADIO-FRANCE

ACCORDING STATEMENT MADE PARREFUGEES PALMACH WHEN INTERVIEWED PARPALCOR CORRESPONDENT ABOARD VESSEL PRIOR TRANSSHIPMENT CYPRUSWARDS ANOTHER THREE REFUGEES DISAPPEARED DURING CLASS CUMBOARDING PARTY ETTHEIR WHEREABOUTS UNKNOWN STOP REFUGEES ALLEGE THESE MEN MAY HAVE BEEN FATALLY INJURED TOGETHER SCHWARTZ WHO DIED ON WAY ~~SH~~ HOSPITAL ETTHEY PRESUMABLY VANISHED OVERBOARD WITHOUT =

à date.

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

Timbre à date.

D .... =	Urgent.	XP .... =	Exprès payé.
AR .... =	Remettre contre reçu.	NUIT .... =	Remettre même pendant la nuit.
PC .... =	Accusé de réception.		
RP .... =	Réponse payée.	JOUR .... =	Remettre seulement pendant le jour.
TC .... =	Télégramme collationné.		
MP .... =	Remettre en mains propres.	OUVERT =	Remettre ouvert.

VIA RADIO-FRANCE

TRACE STOP DURING COMMOTION WHICH AROSE RESULT USE TEARGAS GRENADES THEIR DISAPPEARANCE ETSUBSEQUENR FATE WAS NOT OBSERVED STOP OTHER-HANDEDLY AUTHORITIES INTIMATE THREE PERSONS MISSING EXGROUP WHO JUMPED SEA TRIED SWIM ASHORE BUT WERE RECAPTURED STOP PALCOR COR-RESPONDENT REPORTS REFUGEES STILL REDEYED ETHAD RASHES BODIES EX-RESULT USE TEARGAS ESPECIALLY SHOCKEDEM....

Timbre à date

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D .... = Urgent.
AR .... = Remettre contre reçu.
PC .... = Accusé de réception.
RP .... = Réponse payée.
TC .... = Télégramme collationné.
MP .... = Remettre en mains propres.
XP .... = Exprès payé.
NUIT .... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR .... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

VIA RADIO-FRANCE

FOLLOWING THEIR EXPERIENCES DEATHCAM GASCHAMBERS STOP TIS STATED
PASSENGERS ABOARD PALMACH COMPRISED REFUGEES EXTWO SHIPS INCOUDING
REFUGEES SECOND VESSEL WHICH SUCCEEDED ESCAPING EMPTY BEFORE ARRI-
VAL DESTROYER PARA AREA MILITARY COMMANDER JERSUALEM ORDERED CLOSONG
JEWAGENCYS SERVECES CLUB CENTRE JERUSALEM WITHIN 24 HOURS STOP
CLUB MAINTAINED PARHOSPITALITY COMMITTEE SERVED TOGETHER OTHER THREE

PAZZ

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

U ... = Urgent.		XP ... = Exprès payé.	
AR ... = Remettre contre reçu.		NUIT ... = Remettre même pendant la nuit.	
PC ... = Accusé de réception.		JOUR ... = Remettre seulement pendant le jour.	
RP ... = Réponse payée.		OUVERT ... = Remettre ouvert.	
TC ... = Télégramme collationné.			
MP ... = Remettre en mains propres.			

Timbre à date.

VIA RADIO-FRANCE

SIMILAR CLUBS MILLION ALLIED SOLDIERS SINCE OUTBREAK WAR STOP PUBLIC REGARDS THIS QUACONTINUATION BARKER LINE ISOLATING ARMY EXJEWCOMMUNITY STOP CLUBS REQUEST BE ALLOWED REMAIN OPEN UNTIL AFTER FESTIVALS PROWHICH HUNDREDS ENGLISH JEWISH TROOPS EXEGYPT WILL VISIT PALESTINE WAS REJECTED STOP CENTRAL JEWHOSPITALITY COMMITTEE NOW CONSIDERING WHETHER KEEP OTHER CLUBS OPEN = PALCOR +

T. 17 - 1946

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

Timbre à date.

D .... = Urgent.
AR .... = Remettre contre reçu.
PC .... = Accusé de réception.
RP .... = Réponse payée.
TC .... = Télégramme collationné.
MP .... = Remettre en mains propres.
XP .... = Exprès payé.
NUIT ..... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR ..... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

P10 ~~PYTA112~~
LONDON 114/110
23 2125 =

VIA RADIO-FRANCE

DOCKER ARRIVED AIRWISE LYDDA LATE SAUFTERNOON ETRROCEEDED JERUSALEMWARDS ATTEND MEETING AGENCYEX STOP TOMORROW 1600 HOURS HE REPORTING ADMEETING SMALLERACS JERUSALEM PARA ACCORDING TONIGHTS REPORTS EXHAIFA ANOTHER ILLEGAL IMMIGRANT SHIP INTERCEPTED OFF HAIFA WHERETO BEING BROUGHT PARA EXACT NUMBER REFUGEES PALMACH WAS 591 WHOMOF 193 WOMEN ONLY FEW +

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE TÉLÉGRAMME POSTES-TÉLÉGRAPHES-TÉLÉPHONES

MR BEN GURION HOTEL ROYAL
MONCEAU 35 AVENUE HOCHE
PARIS =

201

42

ORIGINE

LE PORT EST GRATUIT dans l'agglomération

À DÉCHIRER

6423 BRUXELLES 01868 27 3 1741 =

RECU BONNE NOUVELLE VOTRE ARRIVEE STOP CAMARADES VOUS REMERCIENT VOUS ATTENDENT IMPATIEMMENT ET VOUS SOUHAITENT BON VOYAGE = BRANDES

Nº 701.-J. S. 620523.

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D .... = Urgent.
AR .... = Remettre contre reçu.
PC .... = Accusé de réception.
RP .... = Réponse payée.
TC .... = Télégramme collationné.
MP .... = Remettre en mains propres.
XP .... = Exprès payé.
NUIT .... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR .... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

Timbre à date.

W640/YK68 NEWYORK 31 24
1702

VIA RADIO-FRANCE

1127 ALL OF US JEVAGENCY NEWYORK EXTEND HEARTIEST ROSH HOSHONAH GREETINGS WISH YOU GOOD HEALTH REALIZATION YOUR GOAL THIS YEAR = HAMMER +

T. 17 - 53304 - 1946

POSTES-TÉLÉGRAPHES-TÉLÉPHONES.

DAVID BENGURION
HOTEL ROYAL MONCEAU PARIS

LE PORT EST GRATUIT dans l'agglomération du bureau d'arrivée.
Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.

À DÉCHIRER.

201

5027/27 LONDON 20 27 09.20 =

= WARMLY REECIPROCATE NEWYEAR WISHES IN HOPE OF BETTER DAYS TO COME = CHAJM VERA WEIZMANN ++

Nº 701.-J. S. 030226.

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D... = Urgent.
AR. = Remettre contre reçu.
PC. = Accusé de réception.
RP. = Réponse payée.
TC. = Télégramme collationné.
MP. = Remettre en main propre.
XPx...... = Exprès payé.
NUIT..... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR.... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

Via WESTERN UNION

1946 SEP 2

PST144 NEWYORK 254 1/50 2

LOUIS SEGAL CONVEYED ME FOLLOWING FOR TRANSMISSION YOURSELVES QUOTE SILVER THROUGH SEGAL PROPOSES FOLLOWING AS BASIS FOR UNDERSTANDING ONE HE WILL FULL SUPPORT EXECUTIVES POLITICAL LINE ADOPTED PARIS INCLUDING PARAGRAPH TWO TWO ALL ACTIVITIES US BE DIRECTED SECURE AMERICAN GOVERNMENTS SUPPORT FOR JEVAGENCY PLANS THREE

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D... = Urgent.
AR. = Remettre contre reçu.
PC. = Accusé de réception.
RP. = Réponse payée.
TC. = Télégramme collationné.
MP. = Remettre en main propre.
XPx ...... = Exprès payé.
NUIT..... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR.... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

1946 SEP 2 P 6 13

Via WESTERN UNION

2/PST144 NLT BEN 50=

LARGE SCALE POLITICAL ACTION BE UNDERTAKEN US VIEW FORTHCOMING NOVEMBER ELECTIONS SEEKING ACCOMPLISH FAVORABLE RESULTS FROM GOVERNMENT BEFORE ELECTIONS FOUR BENGURION TO ISSUE PUBLIC STATEMENT TO CORRECT MISUNDERSTANDING CREATED NEWYORK TIMES REPORTS REGARDING SILVERS RESIGNATION ASSOCIATED WITH BENGURIONS ALLEGED STATEMENT THIS RESPECT FIVE EXECUTIVE SHALL FIND WAY CORRECT IMPRESSION THAT

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D... = Urgent.
AR. = Remettre contre reçu.
PC. = Accusé de réception.
RP. = Réponse payée.
TC. = Télégramme collationné.
MP. = Remettre en main propre.
XPx ...... = Exprès payé.
NUIT...... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR.... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

1946 SEP 2 P 8 15

Via WESTERN UNION

31PST144 NLT BENG 50=

ZIONIST LEADERSHIP PARIS MODERATE SILVER EXTREMIST SIX UNTIL CONGRESS SILVER WILL NOT PRESS QUESTION OF REORGANIZATION WASHINGTON SEVEN GENTLEMENS AGREEMENT BE REACHED THAT GOLDMANS SPHERE ACTIVITIES UNTIL CONGRESS BE RUEOPEAN SCENE THEREBY OBVIATING ANY OFFICIAL DECISION INVOLVING PERSONAL EMBARRASSMENT FOR HIM EIGHT ALL ACTIVITIES CONNECTED US GOVERNMENT BE UNDER AUSPICES

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D... = Urgent.
AR. = Remettre contre reçu.
PC. = Accusé de réception.
RP. = Réponse payée.
TC. = Télégramme collationné.
MP. = Remettre en main propre.
XPx....... = Exprès payé.
NUIT..... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR.... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

Via WESTERN UNION

1946 SEP 2

4/PST144 NLT BENGURION 52=

EMERGENCY COUNCIL WHICH NOT EXCLUDES JEVAGENCY ACT OWN NAME PROVIDED DONE WITH KNOWLEDGE EMERGENCY COUNCIL STOP ACTIVITIES UN AND OTHER GOVERNMENTS REMAIN JEVAGENCY PREROGATIVE UNQUOTE SEGAL PROMISED REPLY SILVER BY SEPTEMBER SEVENTH STOP MY LEOS OPINION SILVERS PURPOSE DOMINATE COMPLETELY AMERICAN SCENE ELIMINATING NOT MERELY GOLDMAN BUT AGENCY EXECUTIVE STOP I REMINDED

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D... = Urgent.
AR. = Remettre contre reçu.
PC. = Accusé de réception.
RP. = Réponse payée.
TC. = Télégramme collationné.
MP. = Remettre en main propre.

XPx ..... = Exprès payé.
NUIT..... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR.... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

Via WESTERN UNION

1946 SEP 2 P 8 17

5/PS144 NLT BENG 52=

SEGAL ORGANIZATIONAL SETUP LONDON AND RECENT PARIS DECISIONS BINDING ALL PARTIES IN AMERICA STOP WHILE CONSIDERING SILVERS SUGGESTIONS UNCONSTITUTIONAL AND DISRUPTIVE REPEAT MY URGENT PLEA AUGUST TWENTYEIGHTH DELEGATION EXECUTIVE BE NAMED WITHOUT DELAY VISIT US CONNECTION ORGANIZATIONAL SETUP AND PRACTICAL INTERPRETATION LAST DECISIONS OTHERWISE EXPECT HARMFUL DEVELOPMENTS HERE PARTICULARLY ELECTIONS=ELIAHU EPSTEIN.

P12 RFP24 LONDON
34/30 24 1108 =

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D....... = Urgent.
AR....... = Remettre contre reçu.
PC....... = Accusé de réception.
RP....... = Réponse payée.
TC....... = Télégramme collationné.
MP....... = Remettre en mains propres.
XP....... = Exprès payé.
NUIT.... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR.... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

Timbre à date.

VIA RADIO-FRANCE

TWO HOURS STOPPAGE WORK OBSERVED PARYISHUV COUNTRYWIDE TODAY MIDHOURS 1200/1400 TIME FUNERAL YEHIEL SHWARTZ EXPALMACH STOP STOPPAGE DECIDED PARVAADLEUMIEX QUAPROTEST CONTINUED DEPORTATION REFUGEES ETKILLING SHWARTZ =

PALCOR +

Printed in England. Aug. 1945. (100,000).

No

Indications de Service.

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D ...... = Urgent.
AR.... = Remettre contre reçu.
PC.... = Accusé de réception.
RP ... = Réponse payée.
TC ... = Télégramme collationné.
MP ... = Remettre en mains propres.

XP......... = Exprès payé.
NUIT...... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR ... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT. = Remettre ouvert.

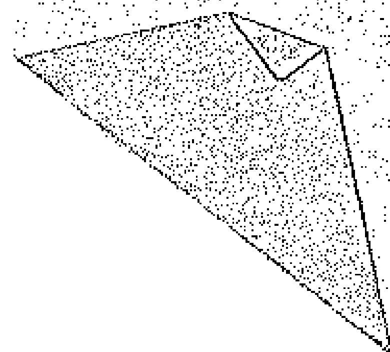
Timbre à date.

VIA EASTERN

HXGP97/F JERUSALEM 18 2 1540 =

PAULA LEAVING BY AIR THURSDAY AFTERNOON WILL ARRIVE PARIS FROM CAIRO SUNDAY MORNING =

SHERIF O

1090

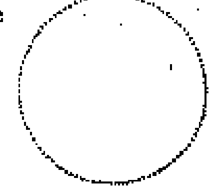
Printed in England. Aug. 1945. (100,000).

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse.

D...... = Urgent.
AR.... = Remettre contre reçu.
PC.... = Accusé de réception.
RP .... = Réponse payée.
TC ... = Télégramme collationné.
MP ... = Remettre en mains propres.

XP......... = Exprès payé.
NUIT...... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR ... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT. = Remettre ouvert.

Timbre à date.

No

Indications de Service.

BH

VIA EASTERN

HXGP226/BG JERUSALEM 25 27 1515

MOST HEARTFELT CONGRATULATIONS AND BEST WISHES CHAMPION OUR GREAT CAUSE TO WHICH MY DEAR FATHER DEVOTED ALL HIS LIFE = CELINE JO

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D... = Urgent.
AR. = Remettre contre reçu.
PC. = Accusé de réception.
RP. = Réponse payée.
TC. = Télégramme collationné.
MP. = Remettre en main propre.

XPx....... = Exprès payé.
NUIT..... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR.... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

5 SEP 23 A 2 04

Via WESTERN UNION

T110 NEWYORK 41 22

=SILVER DID NOT HEAR FROM YOU NEITHER IS HE BEING CONSULTED ON THE LONDON SITUATION WHILE OTHER MEMBERS EXECUTIVE ARE STOP FEELS DEEPLY DISAPPOINTED IMPORTANT YOU WRITE OR PHONE HIM IMMEDIATELY GREETINGS=

LOUIS SEGAL.

Signification des principales indications de service taxées pouvant figurer en tête de l'adresse

D = Urgent	XP = Exprès payé
PC = Accusé de réception.	NUIT = Remettre même pendant la nuit
RP = Réponse payée	JOUR = Remettre seulement pendant le jour
TC = Télégramme collationné.	OUVERT = Remettre ouvert
MP = Remettre en mains propres	

FORM MKO - PA-1

Timbre à date

NGTONDC

56 1 1746

"VIA MACKAY RADIO"

1162 AGAIN URGE YOU NOT GO PALESTINE BUT COME IMMEDIATELY US STOP YOUR COMING AND PRESENCE EVEN SHORT WHILE WOULD GREATLY INCREASE ACTIVITIES AND ENABLE REAL ACTION STOP ALSO ESSENTIAL YOU BE HERE FOR DISCUSSIONS WITH NEW PRESIDENTS COMMITTEE CONCERNING MAJOR POLICY BEFORE THEIR LEAVING FOR LONDON

= GOLDMAN EPSTEIN +

Printed in England Nov. 1945. (1800 pads.)

5/- 158A 5/- 158B

CABLE & WIRELESS LTD

ISSUING OFFICE

NO.

SENT OUT

BY

RECEIVED

PARTICULARS

0090 JUN 15

VIA IMPERIAL

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named: Prefix Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date, Time handed in and Official Instructions, if any.

CW DHX A505 JERUSALEM 11 14 1100 =

LC BENGURION ZIONIBURO LONDON =

SEE MARYS PARENTS BEFORE LEAVING LONDON

= PAULA

Enquiry respecting this Telegram should be accompanied by this form. Mark Your Reply VIA IMPERIAL.

FORM No. 65.

WESTERN UNION

(THE WESTERN UNION TELEGRA[illegible] COMPANY)

(INCORPORATED IN THE STATE OF NEW YORK, U.S.A., WITH L[illegible] LIABILITY.)

CABLEGRAM

ANGLO-AMERICAN TELEGRAPH CO., LD. — CANADIAN NATIONAL TELEGRAPHS. APR 26 PM 10 49

[RE]CEIVED AT 22 GREAT WINCHESTER STREET, LONDON, E.C.2. (TEL. LONDON WALL 1234.)

664 NEWYORK 46 26

NLT DAVID BENGURION

JEWISH AGENCY BH 303

77 GREAT RUSSEL ST LONDON=

AWAITING POSITIVE ANSWER UPON YOUR PROPOSAL AMERICAN CHAVERIM YOUR HEADING LIST LABOR MOVEMENT ELECTIONS ZIONIST CONGRESS STOP ALSO CABLE WHETHER MAY HOPE YOUR PARTICIPATION MEETINGS LARGEST CITIES AMERICA MY ADDRESS 510 WEST 112 STREET NEWYORK=

DAN PINES.

Please send your Reply "Via WESTERN UNION" You may [illegible] REPT 510 112

RECEIVED AT TEL. MURRAY HILL 2-4996 1 EAST 44TH ST. NEW YORK 17, AT ________ STANDARD TIME

CONFIRMATION COPY

1946 MAY 18 PM 1 40

FA1369 ZR XGB49 THXA847 JERUSALEM 27 16 1643

NLT JEWAGENCY BENGURION NEWYORK

PLEASE CABLE AMRAM NEITHER CHANGE NOR ENLARGE MANAGEMENT MIFAL UNTIL YOUR RETURN OTHERWISE CONSEQUENCES OUR PART WILL BE VERY SERIOUS CABLE

RABBI FISHMAN

TELEPHONE HAnover 2-1811 To secure prompt action on inquiries, this original RADIOGRAM should be presented at the of[fice of] RCA COMMUNICATIONS, Inc. In telephone inquiries quote the number preceding the place [of origin]

FAST
RCA
RADIOGRAM
RCA COMMUNICATIONS, INC.
A SERVICE OF RADIO CORPORATION OF AMERICA
TO ALL THE WORLD — BETWEEN IMPORTANT U S CITIES — TO SHIPS AT SEA
DIRECT
FORM 115-P.A.-TA-184
RECEIVED AT
TEL. MUrray Hill 2-4996
1 East 44th St.
NEW YORK 17, AT 946 MAY 21 AM 10 39 STANDARD TIME

FA299 ZR GBW390 THXAONE/Z JERUSALEM 45 19 1755

NLT BENGURION JEWAGENCY NEWYORK

PINCUS JOHANNESBURG CABLED FOLLOWING QUOTE ESSENTIAL YOU CABLE MESSAGE SA JEWRY URGING THEM SUPPORT HISTADRUT AND ZIONIST SOCIALIST MOVEMENT IN CONGRESS ELECTIONS STOP OUR ELECTION DAY JUNE 9TH URGING YOUR CABLE MESSAGE REACHED US FOR WIDESPREAD DISTRIBUTION IMMEDIATLY UNQUOTE

REGARDS MAIMON

GOLDMANN

JEVAGENCY
NEWYORK

JEVAGENCY PARIS

DUPLICATA DU TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

adressé le

à

1/7/1946

GOLDMANN JEVAGENCY
NEWYORK

ONE FOR TIME BEING KAPLAN MYSELF REMAINING HERE FRIENDS PALESTINE STRONGLY OPPOSE OUR RETURN TWO FROM LATEST INFORMATION BECOMING CLEAR THAT PLAN MIDDLE EAST COMMAND DISCOVERED AND PUBLISHED RECENTLY BEING CARRIED OUT EXTENT MILITARY POGROM APPROVED BY ATTLEE INDICATES PURPOSE NOT LIQUIDATE VIOLENCE BUT BREAKING YISHUV [redacted] THREE WONDER WE CAN ACQUIESCE ANGLO AMERICAN COMMISSIONS AND DISCUSSIONS IN VIEW POGROMS IN PALESTINE FOUR ONLY REDEEMING FEATURE PRESENTLY UNITY FEARLESSNESS YISHUV INTACTNESS ELYAHOUS UNDERTAKINGS

BENGURION

JEVAGENCY PARIS

TRADUCTION

A DECHIRER.

Timbre à date

PARIS

Indications de service.

L'État n'est soumis à aucune responsabilité à raison du service de la correspondance privée par la voie télégraphique. (Loi du 29 novembre 1850.)

ORIGINE.	NUMÉRO.	NOMBRE DE MOTS.	DATE.	HEURE.	MENTIONS DE SERVICE.
PARIS	92498	159	2	0144	

I FEEL DUTYBOUND TO CONVEY TO YOU THE EARNEST OPINION OF MY COMMITTEE THAT THE JEWISH AGENCY SHOULD ASK THOSE OF ITS MEMBERS WHO ARE BRITISH NATIONALS AND FIRST OF ALL ITS PRESIDENT PROFESSOR WEITZMAN TO OPENLY RENOUNCE THEIR BRITISH ALLEGIANCE AND CITIZENSHIP OR TO RESIGN IMMEDIATELY STOP ONLY SUCH ACTION WILL BE CONVINCING OF THE AGENCYS DETERMINATION TO END COLLABORATION WHITH THE ENEMY STOP

ORIGINE.	NUMÉRO.	NOMBRE DE MOTS.	DATE.	HEURE.	MENTIONS DE SERVICE.

STATUSQUO LIABLE TO CONFUSE ISSUES AND BEFOG SACRED CHARACTER OF OUR NATIONAL STRUGGLE AND MAY BE MISSUNDERSTOOD BY WORLD PUBLICOPINION AS AN INTERNAL QUARREL BETWEEN BRITISH GOBERNMENT AND SOME OF ITS OWN NATIONALS STOP I HOPE AND PREY THAT FORGOING WILL NOT IN THE LEAST PREJUDICE YOUR ATTITUDE OUR VITAL AND RECONCILLIATORY PROPOSAL I CABLED YOU EARLIER IN THE DAY AND I EAGERLY AWAIT A FAVORABLE REACTION

SAMUEL MERLIN.

N° 010200

JEVAGENCY 62
Agence Juive pour la Palestine
83, Av. de la Grande Armée (16e)

B

774 OGX245 LONDON 59
3 1340

BENGURION JEVAGENCY PARIS

MP ...... = Remettre en mains propres. | OUVERT .. = Remettre ouvert.

Timbre à date.

VIA RADIO-FRANCE

MANCHESTER GUARDIAN TODAY IN ARTICLE ON JEWISH TERRORISM IN PALESTINE STATES YOU SAID IN HAIFA AUGUST 1944 QUOTE WE SHALL GO PALESTINE IN ORDER BECOME MAJORITY THERE STOP IF NEED BE WE SHALL TAKE THE COUNTRY BY FORCE STOP IF PALESTINE PROVES TOO SMALL HER FRONTIERS WILL HAVE TO BE EXTENDED UNQUOTE SEND REPLY IMMEDIATELY = LOCKER +

N° 008333
N° 008290

Timbre à date.

PARIS

405 LONDON 211 2
1234 =

ELT BEN GURION 505 HOTEL
ROYAL MOUCEAU AVENUE HOSCHE

Le port est gratuit. — Le facteur doit délivrer un récépissé à souche ... de recouvr...

TÉLÉG...

...s pays.
...ettre même
... nuit.
...emettre seulement pendant le jour.
Remettre ouvert.

VIA RADIO-FRANCE

OFFICIALLY ANNOUNCED LAST NIGHT LARGE AMMUNITION STORE DISCOVERED YAGUR STOP IMPOSSIBLE ESTIMATE EXACT AMOUNT AMMUNITION YET STOP ALSO FIFTEEN SUBSIDIARY CACHES DISCOVERED AT YAGUR STOP SETTLEMENT DEVOID MALE POPULATION WOMENAND CHILDREN UNDER HEAVY GUARD STOP DISTRICT COMMISSIONER ASKED REPRESENTATIVES BLOCK COMMITTEE JEWISH SETTLENTS TO RECEIVE REMAINDER OF YAGUR THEREBY LIQUIDATING SETTLEMENT REPRESENTATIVES REFUSED STOP GREAT DAMAGE TO KIBBUTZ DONE 40=0/0 OF VINEYARDS DESTROYED STOP MILITARY ISOLATING SETTLEMENT GENERAL OFFICER COMMANDING PALESTINE VISITED YAGUR MORE DAMAGE MAY YET BE DONE STOP SOME ARRESTS MADE AT AYELETH HASHACHAR AND HULATA STOP=

N° 008333

Timbre à date.

405 BEN PGE 2 =

Le port est gratuit. — Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.

TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

FRANCE

LISTS SETTLEMENTS SEARCHED YAGUR SHAAR MAKIM EIN HAROD MIZRA KFAR
GIDON TELYOSEPH GEDA BETH HASHITA GIVATH HAYIM NAAN DAGANIA A DAGANIA
B AFIKIM GVAT SEDOT YAM ASHDOT YAKOV MISHMAR HASHARON MAABAROT RAMAT RA
-HEL GIVAT BRENNER EIN HACHORESH AYELETH HASHACHAR KFAR CHITIM HOGLA BE
-TANYA SARID RAMAT DAVID STOP TWOTHOUSAND SIXHUNDRED FIFTYNINE
MEN FIFTYNINE WOMEN DETAINED FOR INVESTIGATIONS STOP SOME JEWISH RESISTA
-NCE OFFERED FOUR KILLED EIGHTY INJURED STOP DOCUMENTS FROM JEWISH
AGENCY BEING EXAMINED STOP CURFEW IN JERUSALEM LIFTED BETWEEN 7 PM AND
7 AM STOP THREE BRITISH OFFICERS STILL MISSING PARTS OF AGENCY BEING RE
-PAIRED BY BRITISH STOP TWO BRITISH DESTROYERS REPORTED LEAVING
HEIFA TO MEET ILLEGAL IMMIGRANTS CARRYING 1200 JEWS = ZASLANY +

A

Telephone: MAYFAIR 8040 (60 lines)

MOUNT ROYAL

M.R.M.A., Ltd.

MARBLE ARCH, W.1.

Telegrams "MOUNROY, WESDO, LONDON"

Mr. D. Bengurion Room No. 371

June 1946	14	15	16	17
Brought forward	4 12 6	5 14 -	2 3 6	3 4 6
APARTMENTS	1 1 -		1 1	1 1
BREAKFASTS				
	6	1 -		2
SUNDRIES				
RESTAURANT				
STAFF GRATUITIES				8 -
REFUNDS				
TOTAL	5 14 -	6 16 -	3 4 6	4 14 -
Cash received		4 12 6		
Carried forward		2 3 6		

Accounts payable on presentation. Official receipt only recognised.

Balance due £4 14 -

4239 CHEQUES NOT ACCEPTED

PLEASE LEAVE KE[Y]

S65916 MOUNT ROYAL M.R.M.A., Ltd.

Received from M BENGURION Room No. 371

£ 4 = 14 = 0

One week's rent to ...

18/6/46 194

Cashier

Printed in England. Dec. 1945.
(5,000 Pads.) (500 Bnds.)

CABLE AND W

"Via Imperial"

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named:—
Prefix Letters and Number of Message Office of Origin, Number of Words, Date, Time handed in and Official Instructions—if any.

Circuit.	Clerk's Name.	Time Received.	
	Sa	MB	JUN 8 4 0097

19 JUN 46

CW DHXA 385 JERUSALEM 17 7 1730 =

LC BENGURION ZIONIBURO LONDON =

WHAT ABOUT MARY IS SHE COMING HAVE YOU
SEEN AMOS REPLY IMMEDIATELY = PAULA

...SHOULD BE ACCOMPANIED BY THIS FORM AND MAY BE

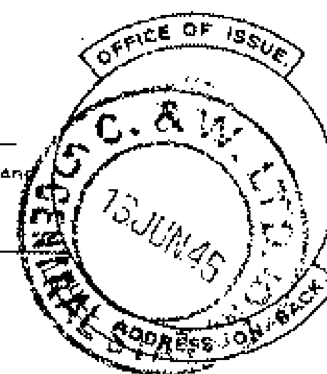
Printed in England. Sept 1943
(12,000 Pads.)

CABLE (C AND W) WIRELESS
LIMITED

"Via Imperial"

5/-152
5/-154A

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named:—
Prefix Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date, Time handed in and Official Instructions—if any.

JUN 13 4 25

Circuit.	Clerk's Name.	Time Received.	
FTP/YW/12 LAW/CK/13			

10344

CW

357 PARIS 28 12 1930

BEN GURION 77 GREOTRUSSEL LONDON

TELEPHONED SHIND STOP HE ASSURED FRIENDS AGREED HIS SHORT VISIT STOP HE PASSES LONDON STOP WE PREPARE HIS DEPARTURE FIRST JULY REGARDS

SHAUL +

L & P (c).

ANY ENQUIRY RESPECTING THIS TELEGRAM SHOULD BE ACCOMPANIED BY THIS FORM AND MAY BE MADE AT ANY OF THE COMPANY'S OFFICES.

Printed in England. Aug. 1945.

No

Indications de service.

2145

NLT BENGURION JEVAGENCY 62

JEVAGENCY

PARIS Agence Juive pour la Palestine

83, Av. de la Grande Armée (16e) 1023

LE PORT EST GRATUIT. Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe

TÉLÉGRAMME

Timbre à date.

IA EASTERN

HXGP141CJ JERUSALEM 41 28 1620 =

YOURS 26/6 CONSIDER HOFFMANNS COMING PALESTINE CONNECTION SCHLICHUT USELESS WHEREAS HIS ABSENCE FROM GERMANY WHEN ADDITIONAL RELIEFTEAMS UNDERWAY HIGHLY DETRIMENTAL NEVERTHELESS PREPARED WAIVE MY OPPOSITION IF YOU INSIST HIS COMING STOP CERTIFICATE FOR MARY ARRANGED REGARDS =

DOBKIN

Printed in England. Aug. 1945.

No

Indications de Service.

NLT VEXECUTIVET JEWAGENCY PARIS

JEWAGENCY 62

1147 Agence Juive pour la Palestine

83, Av. de la Grande Armée (16e)

Timbre à date.

LE PORT EST GRATUIT. Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe

TELEGRAMME VIA EASTERN VIA EASTERN

HXGP43/T JERUSALEM 53 14 2110 =

= 1429 VIEW TRAVELLING DIFFICULTIES AMERICAN DELEGATION DECIDED POSTPONE OPENING CONGRESS 9/12 STOP ELECTIONS PROCEEDING FULL STEAM BUT FACING GREAT COMPLICATIONS AND DIFFICULT PROBLEMS MANY COUNTRIES STOP REPEATING OUR SUGGESTION YOU SEND DELEGATES GERMANY AUSTRIA HUNGARY POLAND WHOM SHALL GIVE INSTRUCTIONS STOP UNDERSTAND ADLERRUDEL WILLING ACCEPT SUCH MISSION CABLE = ZIONIT

Nº 356148

P74 PRESSP/3 =

Le port est gratuit. — Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.
TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

-FRANCE

Timbre à date

ONEWHOM ZIONIST HISTORY PLACED RESPONSIBILITY PROOUR STRUGGLE THIS
FATEFUL ETHARD PERIOD UNQUOTE PARA THOUSAND POUNDS DAMAGE CHARGED
PARRESIDENTS ETINDUSTRIALISTS GIVATHSHAUL QUARTER JERUSALEM
FOLLOWING SEARCHES PARMILITARY WEDNESDAY POSTDEATH TWO SOLDIERS
LANDMINE NEARBY ROAD STOP SETTLERS SHOWED PRESSPARTY DAMAGE
UNCAUSABLE OTHER THAN WILFULLY FRINSTANCE OVERTURNED ETBROKEN
MACHINERY SMASHED TYPEWRITERS DISMANTLED OVENS STOP .....

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE **TÉLÉGRAMME** POSTES, TÉLÉGRAPHES ET TÉLÉPHONES

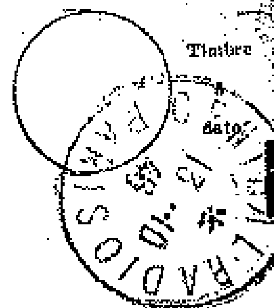
Indications de service

MGR/HAT4 30

382/13 BUDAPEST
3338 30 13 1145 =

ELT JEWISH AGESCY BEHAAR PARIS=

JEWAGENCY
Agence Juive pour la Palestine
83, Av. de la Gde Armée (16e)

LE PORT EST GRATUIT. — Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.

BENGURIONS ENTRYPERMIT RECEIVED VALID TILL 15 NOVEMBER STOP HIS VISIT ABSOLUTELY ADVISABLE STOP PLEASE CABEL ARRIVALTIME AND TRAVELLROUTE STOP XXX PERMIT SENT TO PRAGUE = HUNGARIAN ZIONIST .

1236 RELIABLY INFORMED OBSERVER EXAGGERATED DETAILS REGARDING NATURE SUPPORT STOP ALLEGEDLY LETTER MENTIONED ONLY BIPARTISAN CHARACTER ISSUE AND SUPPORT PUBLIC PARAGRAPH PAULA MUST FIRST APPLY VISA UNITEDSTATES CONSUL JERUSALEM OR PARIS AND INFORM ME DATE AND NUMBER APPLICATION CABLED BY CONSUL STATE DEPARTMENT SHALL THEN DO MY BEST = EPSTEIN +

Nº 330864

FP11 LONDON 182/161 23 1830

PRESS DEPARTMENT JEVA

...uelles adresse.

= Exprès payé.
= Remettre même pendant la nuit.
= Remettre seulement pendant le jour.
= Remettre ouvert.

Timbre à date

RIS =

Gratuit. — Le facteur doit délivrer ... lorsqu'il est chargé de recouvrer ...

VIA RADIO-FRANCE

DIO-FRANCE

OFFICIALLIED TRANSHIPMENT 800/900 ILLEGAL IMMIGRANTS EXVESSEL PALMACH WAS DELAYED SMORNING AS RESULT SOME THIRTY IMMIGRANTS JUMPING OVERBOARD STOP VESSEL WAS ABOUT TWO MILES EXSHORE AT TIME STOP THEY ALL UPPICKED SAFELY PARMILITARY ETPOLICE LAUNCHES STOP NUMBER WOMEN AMONG THOSE WHO JUMPED OVERBOARD ETSOME EXMEN PROVED BE STRONG +

Nº 330863

62

P8 PRESS DEP P2

Timbre à date.

pendant

ent pen-

FRANCE

Le port est gratuit. — Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.

TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

SWIMMERS ETONE OR TWO SWUM MOREN QUARTER MILE BEFORE UPPICKED STOP
DIFFICULTIES WERE EXPERIENCED IN PERSUADING NUMBER THEM LEAVE WATER
STOP THEY SANG WHILE SWIMMING ETDECLARED WOULD NOT BACKGO ADSHIP
STOP LIFEBELTS WERE THROWN ADTHOSE WHO WERENT GOOD SWIMMERS STOP ALL
WHO JUMPED OVERBOARD WERE PUT ON LANDING CRAFT WHERE +

Nº 330862

Timbre à date

P8 PRESS DEP P3 =

Le port est gratuit. — Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.
TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

FRANCE

SOME HAD BE PREVENTED EXJUMPING AGAIN STOP BEFORE THESE INCIDENTS OCCURRED BRIGADIER MCNEILL GRAHAM WHO ONCE AGAIN INCHARGE TRANSSHIPMENT OPERATION OUTWENT ADPALMACH ETTHROUGH INTERPRETER APPEALED ADTHOSE ABOARD PROPEACEFUL TRANSHIPMENT STOP HIS APPEAL WAS TRANSLATED HEBREW ETGERMAN STOP THERE CONSIDERABLE AMOUNT SHOUTING EXTHOSE ABOARD ETTHIS CONTINUED WHEN FURTHER APPEALS MADE PARAUTHORITIES +

Nº 330861

Timbre à date

...pendant
...ent peu-

PO PRESS DEP P4 +

FRANCE

Le port est gratuit. — Le facteur doit délivrer
un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.
TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

PARA PALCOR LEARNS SHIP EMPIRE HEYWOOD LEFT PROCYPRUS SAFTERNOON

= PALCOR +

Nº 350117

62

Timbre à date

PRESS DEPAR

JEVAGENCY PARIS =

P74M ~~RFP98~~ LONDON

208/199 11 1850 =

VIA RADIO-FRANCE

JEWAGENCY EXECUTIVE RECEIVING LAST DAYS MANY CABLED GREETINGS EXWORLDWIDE OCCASION FOUNDATION TWELVE NEW SETTLEMENTS NEGEV WHICH IN FORBIDDEN ZONE ACCORDING LAND RESTRICTIONS ORDINANCE FORBIDDING LANDSALES ADJEWS STOP ALSO MANY CABLES ENCOURAGEMENT RECEIVED PRODETAINED MEMBERS EXECUTIVE LATRUN PARA MANY INNTITUTIONS ETPERSONALITIES YISHUV INSCRIBED BENGURION KAYEMETH GOLDENBOOK OCCASION SIXTIETH BIRTHDAY STOP FIRST .....

JEVAGENCY 62

Agence Juive pour la Palestine
PRESS DEPARTMENT JEVAGENCY PARIS =
83 Av. de la Grande Armée (16e)

RFP2 LONDON 156/146
7 0900 =

Le port est gratuit. — Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.

TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

Timbre à date

VIA RADIO-FRANCE

PALESTINE MAP MATERIALLY CHANGED YESTERDAY PARSUDDEN ESTABLISHMENT ELEVEN NEW JEWISH SETTLEMENTS IN DESERTLAND NEGEV ON JEWNATFUND LAND STOP SURPRISE OPERATION BEGAN DAWN WITH ARRIVAL SCORES TRUCKS LADE-N MEN ETMATERIALS AT ELEVEN CAREFULLY SELECTED SITES COMMA ETDARKNESS SAME EVENING SAW ESTABLISHED VILLAGES STOP ARAB VILLAGERS IN REGIONS NEWLY SETTLED HOSPITABLY WELCOMED +

Nº 361066

RFP2 DEP PAGE 2

Le port est gratuit. — Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.
TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

...les Timbre à date.
...même pendant ...seulement pe... ...our. ...ouvert.

VIA RADIO-FRANCE

SETTLERS ETEXCITING DAY PASSED WITHOUT DISTRUBANCES ANY KIND STOP
TENTS ETFENCES COMPLETED ETCONSTRUCTION PERMANENT HUTMENTS BEGUN
STOP STATEMENT ISSUED PARJEWISH NATIONAL BODIES LAST NIGHT SAID QUOTE
NEW SETTLEMENTS WILL REVIVE DESERT ETPROVIDE SAFEHARBOR PROREFUGESS
UNQUOTE STOP TEN SETTLEMENTS ARE COMMUNAL ETONE COOPERATIVESTOP
ORGANIZATIONS REPRESENTED ARE KIBBUTZ MEUCHAD HAD COMMA KIBBUTS +

P2 DEP PAGE 3

Le port est gratuit. — Le facteur doit délivrer un récépissé à souche lorsqu'il est chargé de recouvrer une taxe.
TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

même pendant
seulement pen-
our.
ouvert.

VIA RADIO-FRANCE

ARZI COMMA HAPOEL HAMIZRAHI COMMA HEVER HAKVUTZOT STOP SETTLEMENT SITES ARE ONE TEL TURMUS TWO BEIT JUBRIN THREE BIR DABALLAH FOUR TWO BIR MANSOURA FIVE MADSOUS SIX KALATAH SEVEN SUKRA EIGHT BAHBIR NINE DIR BELAH TEN DANGUR ELEVEN BREN STOP = PALCOR +

Mackay Radio

CHECK SERVICE DESIRED OTHERWISE MESSAGE WILL BE SENT AT FULL RATE			
FULL RATE		DEFERRED	
CDE RATE		NIGHT LETTER	
URGENT		SHIP RADIO	

RADIOGRAM

CHARGE ACCOUNT NUMBER	
CASH NO.	TOLLS
	CHECK
TIME FILED	(STANDARD TIME)

Send the following message "VIA MACKAY RADIO," subject to the rules, regulations and rates of Mackay Radio and Telegraph Company set forth in its tariffs and on file with regulatory authorities.

MAY 13, 1946

733

NCT
XXX
JOSEPH
JEVAGENCY
JERUSALEM

NO NEED TNT CONVENE CONGRESS COMMITTEE STOP ACCORDING MONTOR UJA EXPECTED MINIMUM EIGHTYFIVE MILLION REGARDS

BENGURION

CHARGE: JEWISH AGENCY FOR PALESTINE

Printed in England. Dec 1943.
(8,000 Pads.) (800 Bndls.)

CABLE (C AND W) WIRELESS
LIMITED

"Via Imperial"

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named:—
Prefix Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date, Time handed in and Official Instructions—if any.

OFFICE OF ISSUE — C & W LTD — 30 APR 45 — CENTRAL STA.

Circuit.	Clerk's Name.	Time Received.	
			APR 30 2 15 0 92

CW DHXA179 JERUSALEM 22 29 1020 =

LC BENGURION ZIONIBURO LONDON =

HEARTIEST CONGRATULATIONS AND BEST WISHES TO ALL OF US WHAT ARE YOUR PLANS DETAILS EXPECTED BY LETTER = PAULA

ANY ENQUIRY RESPECTING THIS TELEGRAM SHOULD BE ACCOMPANIED BY THIS FORM AND MAY BE MADE AT ANY OF THE COMPANY'S OFFICES.

Printed in England. March 1945 (8,000 Pads)

CABLE AND WIRELESS LIMITED

"Via Imperial"

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named:— Prefix Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date, Time handed in and Official Instructions—if any.

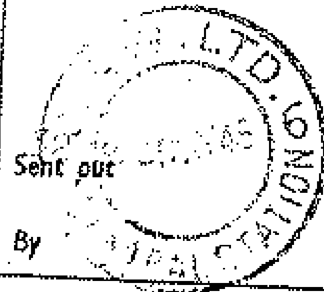
Circuit.	Clerk's Name.	Time Received.	
MAC			4 3

OFFICE OF ISSUE

No. 112

Sent out

By

C W

MACK861 NEWYORK 16 3 1614

LC BEN GURION ZIONIBURO LONDON -

716 HALPRIN INFORMS GREENBERG BOOKS SAILING SS FERNBROOK 5/10 REGARDS -

HAMMER * 716 SS 5/10 **

ANY ENQUIRY RESPECTING THIS TELEGRAM SHOULD BE ACCOMPANIED BY THIS FORM AND MAY BE MADE AT ANY OF THE COMPANY'S OFFICES.

Printed in England. Nov. 1945 (12,500 pads) 5/-158 5/-159A

CABLE & WIRELESS LTD

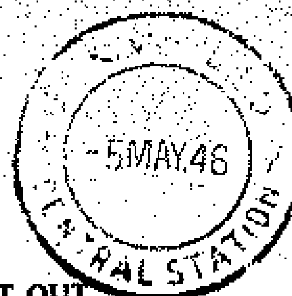
RECEIVED PARTICULARS

VIA IMPERIAL

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named: Prefix Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date, Time handed in and Official Instructions, if any.

ISSUING OFFICE

NO.

SENT OUT

BY

CW TVXA1343/E TELAVIV 29 3 NLT6581

NLT BENGURION SHERTOK 77 GREATRUSSELL LN

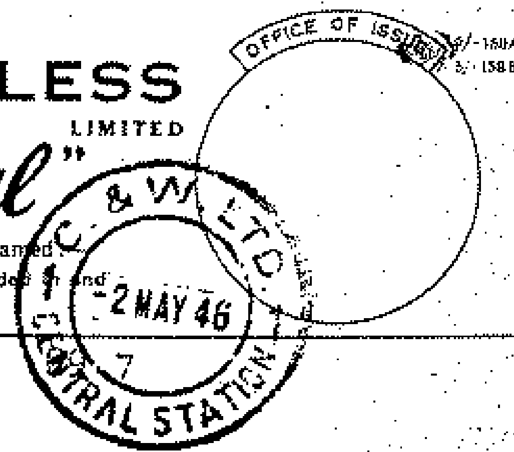
= ELECTIONS PARTY CONFERENCE TOMORROW
STOP TWENTY SEVEN THOUSAND CHAVERIM STOP
PROPOSE CALL CONFERENCE 14 OR 27 MAY
CABLED DATE SUITABLE YOU = ISERSON
KOSOY = 77 14 27 =

Enquiry respecting this Telegram should be accompanied by this form. Mark Your Reply VIA IMP

ed in England. Dec. 1943.
(6,000 Pads.) (300 Bndls.)

CABLE (C AND W) WIRELESS
LIMITED

"Via Imperial"

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named:
Prefix Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date, Time handed in and Official instructions—if any.

Cl.	Clerk's Name.	Time Received.	
AX 2		11632 HE	MAY 2 8 7

CW

DHXA491/E JERUSALEM 14 1 NFT

LC BENGURION 77 GTRUSSELL STREET LONDON =

PLEASE CONVEY HEARTY CONGRATULATIONS AMOS

= BERNARD GOLDIE JOSEPH 77

ANY ENQUIRY RESPECTING THIS TELEGRAM SHOULD BE ACCOMPANIED BY THIS FORM AND MAY BE MADE AT ANY OF THE COMPANY'S OFFICES.

WN-9FS-MRT

Mackay Radio

SUBSIDIARY OF
AMERICAN CABLE & RADIO CORPORATION
Largest American owned international telegraph system providing worldwide service by cable and radio.

TO TELEPHONE A MESSAGE
OR CALL A MESSENGER
AND
FOR CABLE AND RADIO
INFORMATION
CALL: ADams 9000

Commercial Cables

Mackay Radio

All America Cables and Radio

NUMBER..........
TIME..........
M M..........
CHECK..........

8 DUPONT CIRCLE, N.W.
WASHINGTON, D.C.

Send the following message subject to the services rules and regulations of Mackay Radio and Telegraph Company, Inc., set forth in its tariff book and on file with the Federal Communications Commission.

TO OBTAIN OUR FAST AND ACCURATE SERVICE *SENDER MUST* MARK THIS MESSAGE "*VIA MACKAY RADIO*" IN THE SPACE BELOW.

"Via "

May 22, 1946

JOSEPH
JEWAGENCY
JERUSALEM (PALESTINE)

1144 PLEASE CABLE WHETHER WEIZMANN GOING TO LONDON AND WHEN STOP INTEND LEAVING HERE NEXT WEEKEND MUST HAVE EXECUTIVE MEETING CONSULT ON COMMITTEES RECOMMENDATION FOR TRUSTEESHIP IF WEIZMANN GOING TO LONDON MEETING TO BE HELD THERE.

BENGURION

CHARGE JEWISH AGENCY FOR PALESTINE

BB:rke

Sender's Name and Address

ORDINARY MESSAGE UNLESS MARKED OTHERWISE — SEE OTHER SIDE FOR CLASSES OF SERVICE

AGENCE TELEGRAPHIQUE JUIVE
(JEWISH TELEGRAPHIC AGENCY, INC.)

TELEPHONE:
TRUDAINE 87-94
ADR. TELEGRAPHIQUE:
JEWCORRAU
R. C. SEINE 409.616

9, RUE BUFFAULT
PARIS-9E

NEWYORK BARTLEY CRUM WIRED TRUMAN REAL AIM PRESENT BRITISH GOVERNMENT DESTROY NATHOME QUOTE EYE CHARGE COLOFFICE PLAN PROPALESTINE FIRST ELIMINATE AGENCY SECOND EXTIRPATE HAGANA THIRD UPSET SOCALLED DEMOCRATIC COMMONWEALTH WHICH REALITY ARAB STATE HEADED EXNOTORIOUS MUFTI PARA BASIS EXTHESE CHARGES INFORMATION PROME DURING MY MEMBERSHIP ANGLOAMERICAN COMMITTEE + stop REPEATEDLY SUGGESTED PROUS EXBRITISH MEMBERS AND FORNOFFICE REPRESENTATIVE AGENCY ELIMINATABLE STOP COURSE EVENTS PROVES THIS STILL OBJECT LEASTLY EXCERTAIN MEMBERS COLOFFICE =

GREAT RUS[illegible]

JEVAGENCY PARIS

DUPLICATA DU TÉLÉGRAMME VIA RADIO-FRANCE

adressé le ....

à ....

2/7/1946

JEVAGENCY
77 GREAT RUSSELLSTR
LONDON

PALESTINE REPORTS MESHEK YAGUR COMPLETELY DESTROYED ALL CHILDREN YAGUR ABOVE TEN YEARS AGE BROUGHT TO CONCENTRATION CAMPS ALSO FROM MANY OTHER SETTLEMENTS MOST MALE POPULATION ABOVE TEN YEARS REMOVED TO CONCENTRATION CAMP STOP BRITISH TORTURE PRISONERS ATLITH CONCENTRATION CAMP SEX ORGANS AND OTHERWISE STOP MANY WILL REMAIN INVALIDS FOR LIFETIME STOP RABBI FISHMAN REFUSES FOOD DRINK HAVING BEEN BEATEN WHEN HE OFFERED TO WALK TO CONCENTRATION CAMP BECAUSE OF SABBATH AND WAS FORCED INTO THE LORRY

BENGURION

JEVAGENCY PARIS

TRADUCTION

Signification des principales indications éventuelles pouvant figurer en tête de l'adresse

D. = Urgent.
AR. = Remettre contre reçu.
PC. = Accusé de réception.
RP. = Réponse payée.
TC. = Télégramme collationné.
MP. = Remettre en main propre.
XPx....... = Exprès payé.
NUIT..... = Remettre même pendant la nuit.
JOUR..... = Remettre seulement pendant le jour.
OUVERT = Remettre ouvert.

1946 OCT 5 AM 4 41

Via WESTERN UNION

PST566 NEWYORK 21 4

HEARTIEST GOOD WISHES WARMEST GREETINGS TO YOU FAMILY ALL OUR FRIENDS IN PARIS=ROSE SAM HALPRIN.

CUNARD WHITE STAR

International Marine Radio Service

RADIOGRAM

SHORE TO SHIP

SHIP TO SHIP

Received by R.M.S. "QUEEN MARY" Date 1.6.46 FORM B32-C Printed in England

PREAMBLE:	PREFIX	OFFICE OF ORIGIN	NUMBER	NO. OF WORDS	DATE	TIME	SERVICE INSTRUCTIONS
RADIO:	26	NEWYORK	52	1420 PM			

TO BENGURION "QUEEN MARY" WNY

RECEIVED		
FROM	TIME	BY
WNY	2356	RRH

YOU can telephone or telegraph to any part of the world from this ship. You can thus use the radio service to reply to this message, to reserve accommodation on shore, and make railway and aeroplane reservations from mid-ocean in advance of your arrival.

You can also communicate with your home or business at any time during the voyage.

Enquiries respecting this message should be made at the Radio Office on board, or addressed to the International Marine Radio Co., Ltd., Connaught House, Aldwych, London, W.C.2, must be accompanied [by th]is form.

FROM JERUSALEM PERSONAL YOURS 29/5 TIME CONGRESS CONSIDERED THREE TIMES BY ACTIONS COMMITTEE WHO INFORMED YOUR TELEGRAM THAT POSTPONEMENT GREAT MISTAKE NEVERTHELESS THEY DECIDED NOT RECONSIDER MATTER STOP ANY EVENT AUGUST ALREADY IMPOSSIBLE FOR TECHNICAL REASONS STOP SUGGEST YOU NOT PRESS QUESTION ANY LONGER REGARDS FISHMAN REGARDS =

HAMMER .

Please read on the back of this form the conditions under which this message has been transmit

[UND]ERWOOD NOISELESS TYPEWRITERS ARE USED EXCLUSIVELY IN TYPING ALL RADIO MESSAGES ON THIS VES[SEL]

WB-24637

ד. בן־גוריון

אחדות ועצמאות

אגרת לועידה הששית
של מפלגת פועלי ארץ־ישראל

הוצאת מרכז מפלגת פועלי ארץ־ישראל
אלול תש"ו

חברים יקרים —

לא אנסה הפעם להביע רחשי לב וסערות הנפש על כל אשר עבר עלינו מיום 29 ליוני ואילך. בשעת משבר וסכנה שומה עלינו לכלוא את רגשותינו — עד כמה שדבר זה יתכן — ולראות את המצב והצרכים בעיני השיקול הקר והרצון הנחרץ, מתוך התבוננות חודרת למסיבות ולתנאים, ומתוך חתירה ללא רתיעה למחוז־חפצנו ההיסטורי.

אולם אין ביכלתי הנפשית להשתיק בשעה זו יגון יחיד, יגון שכול ויתמות, התקוע בלב מאז הביא לי דוד הכהן באחד הלילות השחורים את הבשורה המחרידה שברל איננו עוד אתנו... ויגון כבד זה לא יסוף מלבי עד נשימתי האחרונה.

בפעם הראשונה מתכנסת מפלגת פועלי ארץ ישראל באין אתה חברה הגדול, הארי שבחבורה, מורה הדור, מאור לכל הדורות הבאים; המוח, המצפון והפה של התנועה; המדריך הנאמן — לנוער, לפועל, לישוב, לעם; המעמיק והמרחיק לראות, עשיר־הדעת, רב־התבונה, נדיב־העצה וגדול־התושיה, שידע למזג זהירות חרדה של מעשיות פיקחת עם יזמה יוצרת ותנופה מהפכנית, מעוף עז־רוח ללא חת; איש האשכולות, בן־בית בכל מכמני־הרוח של עמו ושל האנושיות כולה, אשר עשה תורתו קרדום לחפור בה פדות וגאולה לעם ולעובד; חלוץ המחשבה והמעשה, אשר כרך במפעל־חייו מעדר וסיף וספר, והיה לאיש העבודה והאדמה, התייצב במערכה כחייל ולוחם, פעל גדולות ונצורות כסופר ועורך; איש האמונים אשר שיקע בכל אשר עשה את מיטב יכלתו המבורכת והכבירה, מבלי לחסוך כוחות־גופו, אוצרות רוחו ומתנות־נפשו, נתן בעטו ובפיו ובהליכות־חייו ביטוי נאמן, שנון וקולע למאוויי־דורו ושימש מופת לכל הבאים.

אחריו, הידיד והחבר המסור והיקר, אציל־הרוח, המתהלך בפשטות עם גדול וקטן, היודע לאהוב ולקרב, לריב ולחונן, להבין ולסלוח וגם לזעום ולקנא קנאת האמת.

מה יקרת לי, ברל, יקרת מאת ומרע. מאז נתגלית לי במדי־צבא באהלי המדבר המצרי. בחלמנו יחד חלום אחדותם המלאה והשלימה של פועלי ארץ ישראל, למען ביצוע יעודם ההיסטורי הגדול והקשה בבנין המולדת, בתקומת המדינה העברית, בעיצוב המשטר הסוציאליסטי, בהתעלות האדם עלי אדמות...

אהבת־עולם אהבתיך מאז, ונפשי נקשרה בנפשך, והנה פתאום הלכת ללא שוב, הלכת מאתנו ואינך...

ומיותמת ואבלה מתכנסת ועידת מפלגתך, והשעה כה קשה והמצב כה חמור, ופניך לא ייראו וקולך לא יישמע, וביקרתך ותוכחתך ועצתך ובידודיך וניתוחיך המקרינים חסד ואורה, עידוד ובטחון לא יהיו עוד אתנו — אך בלבנו, כל עוד ידפוק הלב, נשמור אמונים ליעוד הגדול והקשה שלו הקודשת חייך הברוכים, הגדועים בלא עת...

תסלחו לי, חברים יקרים, על שהעליתי בפניכם משהו מהמית־הלב של יחיד. אנסה מעכשיו לדון בקור־רוח על קצת מהעניינים העומדים על הפרק בועידתנו.

אחדות ועצמאות

גראה לי ששני דברים חיוניים ומרכזיים מתנים בשעה זו את עתידנו הקרוב, יותר מכל דבר אחר:

א. אחדות הישוב והתנועה הציונית.

ב. עצמאות בקביעת דרכנו ותיכון פעולתנו.

לא איבה והתקפה מן החוץ היא הסכנה החמורה והאו־רבת לנו בשעה זו — אם כי אין לזלזל בחומר המצב החיצוני ואין להקל ברשע של כוחות זרים וחיצוניים. אבל אלה בלבד לא יוכלו לנו. האסון העלול להרוס אותנו עד היסוד הוא — פירוד פנימי, פירוד בישוב או בציונות או בשניהם (למעשה — כל פירוד בגוף אחד גורר אחריו פירוד במשנהו). האסון השני שעלול לערער ולהחריב אותנו — הוא הסתלקות

מעצמאותנו השלמה עם קביעת דרכנו ונציגותנו על ידי זרים ואויבים.

פירוד עלול לבוא לא מתוך חילוקי־דעות אידיאולוגיים או פנימיים, אלא טבעיים ומוכרחים בישוב בן חורין ובתנועה חפשית. וכל זמן שחילוקי הדעות יונקים מבפנים ומוכרעים לאחר בירור ודיון על ידי עצמנו — אין חשש וסכנה. רק כשמי מהצדדים מנסה להסתייע בכוחות חיצוניים למען הטיל דעתו ודרכו על הכלל, והזר יש לו ההזדמנות הרצויה לו להשתמש בחטיבה יהודית אחת נגד חברתה — רק אז עלול לבוא החורבן שאין לו תקנה. שמירה מעולה על אחדותנו ועצמאותנו — ושתיהן כרוכות ומשולבות זו בזו ללא הפרד — היא עכשיו צו ראשוני ועליון, ותנאי מוקדם לכל תכנית־פעולה שהיא.

והצד השני:

אל יאוש ואל אשליות!

הוכינו מבחוץ ותובלנו מבפנים, ועוד היד נטויה — היד הזידונית של מעל וכחש — נטויה, אבל כוחנו אתנו כאשר היה. הישוב שרשיו בקרקע המולדת עמוקים ומסועפים ורות מצויה ולא מצויה לא תזיז אותו בנקל ודאי שלא תעקור אותו ממקום־חיותו. והעם היהודי מלוכד כאשר לא היה מעולם סביב ארץ־ישראל ועוקב באהבה וחרדה את כל הנעשה והמתרחש בישוב — ראיתי זאת בעצמי בשלוש ארצות: צרפת, אנגליה ואמריקה — ובחלק לא קטן של הנוער היהודי בגולה, לא רק באירופה אלא גם בארצות הברית יש מפנה מעודד ורב־סיכויים: יש נכונות חלוצית ולוחמת, כי הגבורה החלוצית של הנוער בארץ היכתה גלים וכבשה לבבות.

הנחות־היסוד של הציונות עומדות באיתנותן ללא ער־עור כל שהוא. הבעיה היהודית מחריפה והולכת; פיזור יהודי אירופה בעולם כמעט שאינו אפשרי, והישארותם באשר הם לא תיתכן, ובמידה שהפיזור אפשרי — לא יפתור את הבעיה אלא ירחיבה; גדל ומחריף צורך העליה לארץ בקנה מידה רחב ובטימפו מהיר; הישוב היהודי בארץ הוא היחיד בעולם המצפה בכליון עינים לעולים ומוכשר לקלטם: כוח היצירה

אחריו; הידיד והחבר המסור והיקר, אציל־הרוח, המתהלך בפשטות עם גדול וקטן, היודע לאהוב ולקרב, לריב ולחונן, להבין ולסלוח וגם לזעום ולקנא קנאת האמת.

מה יקרת לי, ברל, יקרת מאח ומרע. מאז נתגלית לי במדי־צבא באהלי המדבר המצרי. בחלמנו יחד חלום אחדותם המלאה והשלימה של פועלי ארץ ישראל, למען ביצוע יעודם ההיסטורי הגדול והקשה בבנין המולדת, בתקומת המדינה העברית, בעיצוב המשטר הסוציאליסטי, בהתעלות האדם עלי אדמות...

אהבת־עולם אהבתיך מאז, ונפשי נקשרה בנפשך, והנה פתאום הלכת ללא שוב, הלכת מאתנו ואינך...

ומיותמת ואבלה מתכנסת ועידת מפלגתך, והשעה כה קשה והמצב כה המור, ופניך לא ייראו וקולך לא יישמע, וביקרתך ותוכחתך ועצתך ובירוריך וניתוחיך המקרינים חסד ואורה, עידוד ובטחון לא יהיו עוד אתנו — אך בלבנו, כל עוד ידפוק הלב, נשמור אמונים ליעוד הגדול והקשה שלך הקדשת חייך הברוכים, הגדועים בלא עת...

תסלחו לי, חברים יקרים, על שהעליתי בפניכם משהו מהמית־הלב של יחיד. אנסה מעכשיו לדון בקור־רוח על קצת מהענינים העומדים על הפרק בועידתנו.

אחדות ועצמאות

נראה לי ששני דברים חיוניים ומרכזיים מתנים בשעה זו את עתידנו הקרוב, יותר מכל דבר אחר:

א. אחדות הישוב והתנועה הציונית.

ב. עצמאות בקביעת דרכנו ותיכון פעולתנו.

לא איבה והתקפה מן החוץ היא הסכנה החמורה והאורבת לנו בשעה זו — אם כי אין לזלזל בחומר המצב החיצוני ואין להקל ברשע של כוחות זרים וחיצוניים. אבל אלה בלבד לא יוכלו לנו. האסון העלול להרוס אותנו עד היסוד הוא — פירוד פנימי, פירוד בישוב או בציונות או בשניהם (למעשה — כל פירוד בגוף אחד גורר אחריו פירוד במשנהו). האסון השני שעלול לערער ולהחריב אותנו — הוא הסתלקות

מעצמאותנו השלמה עם קביעת דרכנו ונציגותנו על ידי זרים ואויבים.

פירוד עלול לבוא לא מתוך חילוקי־דעות אידיאולוגיים או פנימיים, אלא טבעיים ומוכרחים בישוב בן חורין ובתנועה חפשית. וכל זמן שחילוקי הדעות יונקים מבפנים ומוכרעים לאחר בירור ודיון על ידי עצמנו — אין חשש וסכנה. רק כשמי מהצדדים מנסה להסתייע בכוחות חיצוניים למען הטיל דעתו ודרכו על הכלל, חזור יש לו ההזדמנות הרצויה לו להשתמש בחטיבה יהודית אחת נגד חברתה — רק אז עלול לבוא החורבן שאין לו תקנה. שמירה מעולה על אחדותנו ועצמאותנו — ושתיהן כרוכות ומשולבות זו בזו ללא הפרד — היא עכשיו צו ראשוני ועליון, ותנאי מוקדם לכל תכנית־פעולה שהיא.

והצו השני:

אל יאוש ואל אשליות!

הוכינו מבחוץ וחובלנו מבפנים, ועוד היד נטויה — היד הזידונית של מעל וכחש — נטויה. אבל כוחנו אתנו כאשר היה. הישוב שרשיו בקרקע המולדת עמוקים ומסועפים ורוח מצוית ולא מצֻוָּה לא תזיז אותו בנקל ודאי שלא תעקור אותו ממקום־חיותו. והעם היהודי מלוכד כאשר לא היה מעולם סביב ארץ־ישראל ועוקב באהבה וחרדה את כל הנעשה והמתרחש בישוב — ראיתי זאת בעצמי בשלוש ארצות: צרפת, אנגליה ואמריקה — וכחלק לא קטן של הנוער היהודי בגולה, לא רק באירופה אלא גם בארצות הברית יש מפנה מעודד ורב־סיכויים: יש נכונות חלוצית ולוחמת, כי הגבורה החלוצית של הנוער בארץ היכתה גלים וכבשה לבבות.

הנחות־היסוד של הציונות עומדות באיתנותן ללא ערעור כל שהוא. הבעיה היהודית מחריפה והולכת; פיזור יהודי אירופה בעולם כמעט שאינו אפשרי, והישארותם באשר הם לא תיתכן. ובמידה שהפיזור אפשרי — לא יפתור את הבעיה אלא ירחיבה; גדל ומחריף צורך העליה לארץ בקנה מידה רחב ובטימפו מהיר; הישוב היהודי בארץ הוא היחיד בעולם המצפה בכליון עינים לעולים ומוכשר לקלטם: כוח היצירה

והבנין החיצוני שלנו בארץ אינו מוטל עוד בשום ספק, אפילו בקרב אויבינו וצוררינו. וכשרון הארץ להיענות לעבודתנו המסורה הרוחית אהבו: וחריצות אף הוא הוכח ללא כל פקפוק. וכשיש צורך לביים ולהפעיל דיוויזיות מוטסות וציים אדירים למען מנוע עליית מעפילים יהודים—סימן שמאחורי ההעפלה והמשיכה היהודית לארץ עומד כוח היסטורי כביר ואיתן שאין להכריעו בנקל, והוא לא יוכרע! ולכן — אל פחד ובהלה ואל יאוש! אבל גם אל אשליות! דרכנו מתלות, פיזור, נכר וגולה — למולדת, עצמאות, חרות ומדינה היא לא קלה ולא סוגה בשושנים. ובלי כשלונות וסבלות וקשיים ומאמצים לא נגיע למחוז חפצנו. ואם ידידים ותיקים התכחשו לנו — אל נשתעשע בדמיונות־שוא שעוזרים נאמנים יקומו לנו ממקום אחר, רק באשר זהו רצוננו.

כלפני שנה, לפני חמש שנים ולפני עשרים וחמש שנים ולפני ארבעים שנה עלינו קודם כל ולאחר כל — לסמוך על עצמנו, על צרכינו, יכולתנו, כוחנו. אמונה זו בכוח עצמנו לא הכזיבה אף פעם, ומאתה כל החיל אשר עשינו בארץ — ועשינו חיל רב — מאז החלה עבודתנו לפני שלושה דורות. וכשנפעל ונאבק ונעמוד ללא־חת וללא רתיעה ונוסיף אונים, ישובו אלינו הידידים הישנים וגם חדשים יצטרפו, באשר יהיה כדאי להם — וגם אלה אשר כאילו נשבעו לנו שבועת איבה ושנאת עולם — יושיטו לנו עוד יד. אבל לא בלהטי מלים ונוסחאות — בין של ציונות גדולה ובין של סוציאליזם מהפכני ואפילו לא אחוות־עמים — יקומו כל הדברים הטובים, אלא כתוצאה של מאמצינו המתמידים, — ללא הרף וללא ליאות, אשר יגלו את כוחנו וערכנו כגורם עצמאי.

איש לא יודע מה צפוי לנו בימים הקרובים — אם החמרת המצב וחידוד היחסים או מפנה חיובי, וכל אחד משני אלה יתכן כמעט במידה שוה, ועלינו להיות מוכנים לכל, לכל אפשרות, ולכן הצו השלישי:

לא מסדה ולא ווישי!

אם צפויים לנו ימי מאבק קשים וחמורים, נוסיף לזכור שאין אנו מתכוננים לקרב אחרון ואין נפשנו מבקשת למות

עם פלשתים. ואין אנו עומדים על סף היאוש וההתאבדות: — נעמוד במערכה ללא פאניקה, ללא אזלת־יד, מתוך שמירה מכסימאלית על עמדותינו הקיימות, על מקורות כוחנו ויצירתנו, מתוך מאמץ עליון להרחיב בסיס קיומנו — וכי מסיבות פוליטיות משתנות חולפות, ואין שום יסוד והצדקה להרגשה או להנחה שכלו כל הקיצים.

אולם כמו כן יש לדעת שברגע שאנו משלימים ומרכינים ראשנו ואין בנו רצון התמדה לעמוד בשער — גם בארץ וגם בגולה, ברגע שאנו מרדימים עצמנו באימרות נבובות ובטלניות מעין אלו: „מה אנו ומה כחנו" — אנו מתחילים להתגלגל במדרון המוליך לתהום.

אלמלא המאבק של הישוב במשך השנה, אלמלא הגברנו את ההרגשה וההכרה בעולם שיש בארץ ישוב עברי ער, חלוצי, העומד על נפשו — מי יודע אם לא היו כבר מזמן עוברים על קיומנו ל„סדר־היום" של חיסול פוליטי מלא ומוחלט.

מאבק, ככל מעשה אנושי אחר, אפשר לסלף ולסרס. כשם שאפשר לסלף את החושים והיצרים האנושיים החיוניים והנעלים ביותר, כגון חוש האהבה. נאפופי „הסוציאליזם" ו„הלאומיות" של היטלר לא פסלו לא את הסוציאליזם ולא את הלאומיות ומעשים מכוערים של כנופיות חסרות הבחנה מוסרית ומדינית ונטולות אחריות לאומית לא יפסלו את התנגדותו של העם היהודי למשטר הספר־הלבן ולכל מדיניות שבאה לחסל את הציונות.

ההתקפה של 29 ליוני

הוכנה עוד במרס או באפריל ש.ז. על ידי יוזמי המדיניות הבריטית במזרח התיכון — החוג הריאקציוני ביותר של הפקידות הדיפלומאטית, הצבאית והקולוניאלית שמרכזו במצרים — והוטלה ע"י משרד החוץ על הממשלה בלונדון — אם בידיעת כל שאר חברי הממשלה או לא (יש לי יסוד מספיק לפקפק בדבר, אם כל חברי הממשלה, ואפילו מאלה

הקרובים ביותר לענייני ארץ ישראל, ידעו מראש על ההתקפה).

תכלית התקפה זו היתה כפולה:

א) הריסת הנציגות העצמאית של העם היהודי, לא ביטול נציגות יהודית בכלל, אדרבא, גם למדיניות הספר הלבן וחיסול הציונות דרושה איזו שהיא נציגות יהודית, אבל נציגות הנקבעת ע"י משרד־החוץ או הפקידות הארץ־ישראלית. ובלונדון יודעים סוד ההדרגה — לא מחליפים בבת אחת נציגות נבחרת בנציגות ממונה, אלא פוסלים תחילה חלק אחד, מקרבים חלק שני, וכשמצליחים, לאחר שהחלק השני „המתון" עשה את שליחותו, מוצאים שסוף סוף גם הוא „קיצוני" ורואה בעין יפה עליית יהודים לארץ בניגוד לספר הלבן, ואז אין כבר כל קושי למנות נציגות „כשרה" בתכלית, אשר יכתבו מכתבים ל„טיימס" נגד המע־פילים „מפירי החוק".

ב) הריסת הכוח היהודי העצמאי — למען הגביר תלות חיי הישוב ובטחונו. גם דבר זה לא עושים בבת־אחת, מפני הקשי הטבוע בדבר גופו ומפני הקשיים הפוליטיים והמוסריים הטבועים במצב הממשלה הבריטית הנוכחית. וגם כאן נחוצה בשביל השלבים הבאים עזרה יהודית. לאו דוקא עזרה אקטיבית, — גם השלמה והרכנת ראש היא עזרה מספיקה בנידון זה, באשר היא מכשירה את המעשה והמשכו כלפי דעת הקהל בעולם ובאנגליה.

השלמה — זוהי ווישי. לא בגידה והסגרה (קשה להניח דבר כזה ביחס למי שהוא בישוב), אלא השלמה בלבד, השלמה מתוך טעמים „פאטריוטיים" כביכול, לפעמים גם כנים (כך היה הדבר אצל טובי האנשים בווישי), אבל זוהי ההשלמה ההורסת את הנפש של תנועתנו. כשם ש„מסדה" הורסת את הגוף — שתיהן סכנת־מוות הן לישוב ולציונות.

נזדמנתי לאמריקה מיד לאחר ההתקפה של 29 ליוני, וראיתי מה היתה התשובה גם של היהדות האמריקנית וגם של דעת הקהל והממשלה בארצות הברית, והיה ברור לי שהנזק שגרמה ממשלת לונדון לעצמה במעשה חבלה זה היה גדול פי כמה מהנזק שגרמה לנו; גם הויכוח בפרלמנט הבריטי

ב־2 ליולי לא היה לטובת הממשלה, והיה נדמה לי שמצבנו לאחר 29 ליוני לא היה גרוע ממה שהיה קודם, אדרבא, למרות מאסר חברי ההנהלה, תפיסת בית הסוכנות, עצירת אלפי מתיישבים ומעשי השוד וההתעללות של „שומרי החוק" — אלמלא בא מה שבא בפנים לאחר 29 ליוני. כזאת אינני מתכוון אך ורק לפשע המטורף של 22 ליולי — משטר הספר הלבן לא יכול היה לצפות לעזרה יותר יעילה מצד יהודים מאשר ניתן לו בהתהוללות טירוריסטית זו. לא אעמוד כאן על ניתוח הופעה זו, מקורותיה ויניקותיה. אין לנו שליטה והשפעה על חוגים אלה בתוך הישוב, ואין אנו חייבים לשאת באיזה מידה שהיא, באופן ישר או בעקיפין — באחריותם. הם הפקיעו מעצמם כל מרות לאומית וישובית, והם צריכים לשמש דוגמה ומופת לסכנה העצומה הכרוכה בכל פילוג ובכל פירוק עול הכלל והסתלקות מאחריות בפני הכלל.

הסכנה הפנימית אשר הוכינו לאחר 29 ליוני — היתה מכת הפסיביות, מכת השבץ הפוליטי. במשך שבועות הוטלה מבוכה בישוב, מבוכת אין־אונים וחוסר־דרך, שהיתה עלולה להתפשט בכל התנועה הציונית ולשתק כל אפשרות של תגובה ציונית בימים החמורים והקשים ביותר. נדמה היה כאילו הצליחה המזימה הצוררת — הישוב והעם כאילו שותקו לגמרי בשעת הסכנה החריפה ביותר. ישיבת ההנהלה שנתכנסה בפאריס בתחילת אוגוסט — לא בלי קשיים והפרעות פנימיים ובלתי מוכרחים לגמרי — שימשה צעד ראשון בחליצת התנועה מן המיצר.

אני מניח שהועד הפועל הציוני בירושלים ישמע בימים הקרובים ביותר דין וחשבון מלא על הדיונים בישיבה זו ועל מסקנותיה. (תמצית קצרה של המסקנות נמסרה אתמול לפרסום בעתונות), והדברים בכללם יימסרו לישוב כולו.

הישיבה באה באיחור זמן, והאיחור גרם לנו הפסד מוסרי ופוליטי לא קטן. הישיבה לא היתה מלאה במאה אחוזים: נעדרו החברים העצורים, ועוד שנים מסיבות אחרות, ויש להצטער ביחוד על שלרגל סיבות טכניות ופורמליסטיות לא נתכנסו גם שליחי הארצות וחברי הועד

הפועל הציוני הרחב, כפי שתוכן מראש ואף־על פי כן מילאה ישיבה זו שליחות ציונית לא קטנה, פנימית וחיצונית. היא חילצה את התנועה הציונית מהשיתוק שהוטל עליה ע״י התקפת הזדון מבחוץ והמבוכה הזמנית שהשתררה בפנים.

כל חילוקי הדעות שישנם בישוב ובציונות באו, כמובן, לידי ביטוי וגילוי בישיבה ואף־על־פי־כן נתקבלו רוב המסקנות כמעט פה אחד, אם כי לא כל חבר הסכים בכל לכל החלטה שנתקבלה — אבל היתה הכרה שעלינו בשעה טרופה וחמורה זו לשמור על אחדותה ועצמאותה של התנועה ולמנוע כל דבר שעלול להוביל או לורישי או למסדה, אם כי מובטחני שהד הויכוחים וחילוקי הדעות של הישיבה ישמע עוד זמן לא מעט בישוב בכלל, ואני מניח, גם בועידת המפלגה גופא.

„התכנית הפדראלית"

אעמוד כאן בקצרה רק על ענין אחד שנידון בישיבתנו זה, ואשר החברים ששבו ארצה ודאי ימסרו על כך דו״ח מפורט, וזוהי תכנית „הפדראליזציה" של ארץ ישראל. תכנית זו, כידוע לכם, קווים הכלליים הם אלה:

א) ביטול כל הזכויות שהובטחו לעם היהודי במנדאט ב־85 אחוז של ארץ ישראל המערבית, ובתוכן זכות העליה וההתישבות.

ב) שלטון „עצמי" מדומה של היהודים והערבים בשתי „פרובינציות" — ליהודים בשטח של 15 אחוז בערך. למעשה שלטון מלא ושרירותי של הפקידות הבריטית בארץ כולה, כמו עכשיו, בהבדל אחד „קטן" — בלי התחייבויות המנדאט.

ג) מינוי „מיניסטרים" יהודים ע״י הנציב הבריטי לפרובינציה היהודית (והוא הדין „מיניסטרים" ערבים לפרובינציה הערבית).

ד) עליה מקוצבת לתוך הפרובינציה היהודית — לפי הכרעת הנציב הבריטי בגדר יכולת הקליטה הכלכלית של „הפרובינציה".

תכנית זו, שעם פרסומה הראשון היתה צריכה לשמש

פתרון „סופי" לבעית ארץ־ישראל — (בינתים חזרה גם הממשלה מתו ה„סופיות" שהדביקה בתכנית בהתחלתה) אין בה שום אופי סופי, מחוץ לחלקו השלילי בלבד: האיסור של עליה והתישבות יהודית בפרובינציה הערבית.

תכנית זו עשויה להאריך ולהמשיך עד בלי סוף את שני הסכסוכים הקיימים: הסכסוך היהודי־הערבי, והסכסוך היהודי־האנגלי. כשם שהערבים הוסיפו להילחם בציונות לאחר קריעת עבר הירדן, אלא שכל חיציהם כוונו מאז נגד העליה וההתישבות במערב ארץ ישראל, כך יוסיפו מעכשיו לירות חיציהם נגד העליה וההתישבות בפרובינציה היהודית, ששלטון מלא וגמור של אנגליה חל עליה גם לאחר ה„פדראליזציה"; אין אפילו בתכנית עלובה זו המסק הסכסוך האנגלי־היהודי. אפילו ב„פרובינציה" הקצוצה יעמוד הישוב בפני פקידות זרה, אויבת, מורעלת ומרעילת יחסים, שכל שלטונה וקיומה בנוי על זדון, אלימות ודיכוי.

תכנית זו כרוכה גם בסכנת שחיתות מוסרית של חלקים שונים בישוב — השליט יספח מפלגת־ממשלה בהיות בידו אתננים של משרות מיניסטרים אשר יעניק לידידי השלטון.

ואילו לא באה הישיבה בפאריס אלא להודיע לממשלה האנגלית ולדעת הקהל בעולם שאין התנועה הציונית מוכנה אפילו לדון על תכנית מעין זו — כדאי היה כל הטורח והקושי בכינוס ישיבה זו (הטורח והקושי לא היו קטנים הפעם, מסיבות שאינן תלויות בנו וגם מסיבות התלויות בנו).

המאבק על הקמת המדינה היהודית — הכרח

איני יודע, אם יש עוד בתוכנו מדינאים הסבורים שתכן עוד חזרה למנדט הבריטי, כפי שהיה קיים לפני 1937 — מלבד חידוש המכסימום הפוליטי החדש לעליה, — ושאנגליה או מדינה אחרת מוכנה לעשות את שליחותנו (כלומר שאנו נעלה ונתיישב בארץ לפי צרכנו ורצוננו — ואחריות השלטון תיפול על שכם ממשלת המנדט למספר שנים בלתי מסוים, עד שנהיה מוכנים לרשת את מקומה); אם יש תמימים כאלה

בישוב ובציונות אין להם תקנה, ולא אשחית אף דיבור אחד בויכוח אתם.

שומה עלינו להסיק מסקנות מעובדות מדיניות — לא עובדות חולפות, מקריות, פורחות ומשתנות מיום ליום, אלא עובדות־יסוד הנעוצות בשרשי המציאות המדינית הבריטית והבינלאומית, כפי שהיא נתעצבה בתקופה שלפני מלחמת העולם השניה, בשעתה ולאחריה, מציאות שאין לנו שליטה עליה (מציאות שיש לנו שליטה עליה אין לקבלה ואין להשלים אתה אם נמצא בה פסול), וההנחות המדיניות שיש להסיק מעובדות יסוד אלה הן, לדעתי, אלה:

א) אין אנגליה רוצה או מוכשרה להמשיך בקיום המנדט, אפילו במידה שעשתה זאת במשך שש־עשרה השנים מהקמת המשטר האזרחי בארץ בשנת 1920 ועד 1937 (קביעת המכסימום החדשי של עליה).

ב) בלי קיום התחייבויות המנדט כלפי העם היהודי — משולל השלטון בארץ כל בסיס חוקי ומוסרי.

ג) החלש יש שהוא מוכרח להכנע לתקיף — גם שהחוק והצדק אינו על צד התקיף — אולם כניעה היא רק מתוך אונס ובמידת האונס, ולא מתוך השלמה והשקפת עולם של „מוסר נוצרי".

ד) אנו גרעין ראשון של א ו מ ה ע צ מ א י ת במולדת, וחלוצי הציונות המתגשמת. ושום סידור שייעשה בארץ מתוך הסכמתנו אנו לא ייתכן אלא על יסוד של מדינה יהודית המאפשרת הגשמת הציונות.

ה) אם לא כמעבר זמני להקמת מדינה יהודית — עלינו לשלול כל נסיון מצד אנגליה או מעצמה אחרת בעולם לקבל על יסוד של „נאמנות" בינלאומית חדשה מטעם „האומות המאוחדות" את השלטון בארץ.

המסקנה העיקרית והראשונית של הנחות אלו היא שהמלחמה על הקמת המדינה היהודית נעשתה עכשיו עוד יותר אקטואלית ודחופה מאשר בשנות המלחמה, כשעדיין היה מישהו יכול להניח שתום המלחמה או חילופי גברא בממשלה האנגלית יביאו לידי חזרה למנדט בצורתו הקדומה. שום דיון על סידור סופי עם אנגליה או עם מדינות

אחרות לא ייתכן אלא על יסוד הקמת מדינה, וסידור היחסים בינינו ובין אנגליה — אם הסכמתנו אנו תידרש לכך, (ותידרש הסכמתנו לכך במוקדם או במאוחר), — לא ייתכן עוד על יסוד של יחסי נתינים למושלם, אלא על יסוד חוזה בין־ממלכתי, של שני צדדים עצמאיים, שווי־זכויות אם־כי לא שווי־כוח.

על יסוד זה עלינו להיות מוכנים גם לבוא בדברים עם שכנינו הערבים למען הגיע לידי הסכם על יסוד של מדינה עברית המשתפת פעולה עם שכניה, המדינות הערביות. בתוך התלאות אשר מצאו אותנו בזמן האחרון אנו עלולים להסיח דעת מהעובדה החשובה, שהמאבק שלנו הרים את כבודנו וערכנו בעיני שכנינו, אשר נוכחו לדעת שנוסף על הכיבושים וההישגים הכלכליים שלנו בחקלאות ותעשייה, תחבורה וחינוך ותרבות ומדע — אנו מהווים גם גורם של כוח שאין לזלזל בערכו, ומעולם לא היינו כל כך קרובים לאפשרות של הבנה הדדית עם שכנינו הערבים כאשר הננו עכשיו. מובן שכל זמן שמשרד החוץ הבריטי יתמיד במדיניות העקרה של הספר הלבן — אין סיכויים ממשיים להסכם יהודי־ערבי בפועל, אולם כל מה שקרה בארץ במשך השנה לא הרחיק אלא קירב את האפשרות של הבנה יהודית־ערבית, ואם כי התהום בינינו לא נסתמה עדיין, ויש ידים חרוצות (ערביות ולא ערביות) העמלות והשוקדות על הרחבתה, אין העתיד הקרוב מחוסר סיכויים חיוביים בכיוון זה. ואין גם כאן שום יסוד ליאוש, אם כי אין גם יסוד להשתעשע אף פה באשליות.

צבירת כוח לגידול ובצרון

אבל לא די במדיניות „גבוהה", לא שיחות בציגים ולא משא־ומתן עם הממשלות קובעות — אלא צבירה מתמדת של כוחות ומאמצים בלתי פוסקים לגידול, הרחבה ובצרון.

בשעה זו שומה עלינו:

א) לארגן מחדש את כוחותינו שיהלמו את צרכינו החדשים במסיבות המשתנות ויעמדו במבחנים שהתנסינו

בהם ושעדיין אולי אנו עתידים להתנסות בהם בקרוב.

ב) ביצור הקיים — בחקלאות, בחרושת, בים, בבנין, בתחבורה ובכל שאר שטחי חיינו. דבר זה ברור מאליו, ואינו טעון שום הסברה. אולם עלי להדגיש שתי פעולות: שכלול החינוך המקצועי והטכני — והגברת יכלתנו המדעית, המחקר המדעי והשיכוש המדעי בכל מה שאנו עושים. בין שאר הקשיים האופפים אותנו בכל אשר אנו עושים — אולי אחד הגדולים שבהם הוא — התחרות עבודה זולה מצד אחד (ערבים) והתחרות ארצות עשירות ואדירות מצד שני (אמריקה). לא נוכל לעמוד בהתחרות זו לא בהורדת רמת־החיים שלנו — ולא ביתרון אוצרות טבע וכסף ועשירות. נעמוד בהתחרות אך ורק בטיב עבודתנו, בכשרון המעשה, בשכלול המקצועי של עלינו — כי יש לנו נכס יקר וחשוב, שבו אין שום עם בעולם אולי עולה עלינו: יש לנו מוח יהודי. ואת מיטב המוח הזה עלינו לשקע בכל פעולתנו ועבודתנו אשר אנו עושים. ועלינו לשכלל את כשרון המעשה שלנו עד קצה היכולת האנושית. לשם כך דרושים לנו שני דברים: 1) חינוך מקצועי ממדרגה ראשונה לכל הנוער שלנו וגם לפועלים הנמצאים כבר בעבודה; 2) שכלול מוסדותינו המדעיים והקדשת מיטב כשרונותינו הצעירים לפעולה מדעית ולמחקר מדעי (במדע אני מתכוון למדעי פיסיקה וביאולוגיה). במקצוע זה אנו יכולים להשתוות, אם לא בכמות הרי לכל הפחות באיכות, עם גדולי העמים בעולם. וביכלתנו המדעית ושכלולנו הטכני יהיה תלוי אולי עתידנו יותר מאשר בכל דבר אחר.

ג) הגברת עצמאותנו בכל שטחי החיים, ולא רק בשטחי הבטחון והעליה.

ד) התקפה מדינית, לא רק באנגליה, אלא גם בכל שאר הארצות.

בישיבת ההנהלה בפאריס נתבררו קצת מהדברים האלה, והחברים ששבו לארץ אולי יוסיפו את ההסברות הדרושות.

ה) טיפול חלוצי בשארית ישראל באירופה. כאן גנוזים כחות הגשמה כבירים, כאן גם צפונות

סכנות קשות; וכל מי שנפגש עם המחנות היהודיים בגרמניה או עם פליטי פולין בהונגריה ושאר הארצות לא יחלוק על דברי אלה.

איך נלך אל שארית הפליטה

מחוץ לישוב עצמו אין שום חטיבה ביהדות אשר תשפיע במידה כזו על גורל הציונות המתגשמת כשארית ישראל באירופה. גם לחסד וגם לשבט. והאפשרויות השליליות והחיוביות הגנוזות בצבור זה מחייבות שני דברים: א) טיפול חלוצי, ב) אחדות המעשה והמחשבה.

הצבור הזה רווי חוויות איומות ואכזריות, והתאחותו האורגנית עם צבורנו החלוצי — לא תבוא מאליה בקלות. צבור זה לא יושפע מבעלי טובות ואפיטרופסים שינסו להאציל עליו תורות ונימוסים וערכי חיים ע״י הטפה מוצלחת או לא מוצלחה. רק חברים שיבואו אליהם לחיות בתוכם, אתם, כמוהם, אשר ישתפו עצמם אתם בכל, באהבה נאמנה, בחברות טבעית ופשוטה, אשר בהוויתם ובחייתם ישמשו מופת ודוגמה תדרך — רק אלה יצליחו להתקבל על ידם ולשפוך עליהם מרוחם ומחיותם. וגם אלה רק בתנאי אחד: אם יבואו אליהם לא במפולג, במפריד, אלא במאוחד, במשותף, בערכי היסוד הכלליים של תנועתנו החלוצית, ולא בתגים הטפלים המפוררים את שלמותה ואחדותה.

חטא כבד חטאו, שאול חטאו המתפרדים והמתפלגים גם בארץ — במקור חיותנו ויניקתנו, במקום שלמרות המסגרות המתחרות והמחיצות המפרידות ישנם ערכי־חיים וקשרי גורל משותפים בחיי יום יום. אולם אין לשער את ההרס הנפשי — ההרס והחורבן אשר הכניסו המפלגים והמפרידים בתוך מהומות פליטי החרב והשמד בפולין, גרמניה ושאר ארצות ההריגה... וזה רק התחלו — ואיש אינו יודע למה יביא כאן העילוג ההרסני, ואילו צורות איומות ילבש כאן הריב המפלגתי, ואילו תוצאות מחרידות תוליד כאן מלחמת האחים. המפלגה וההסתדרות והתנועה הציונית נתבעות כאן במיוחד לעמוד בפרץ בעוד זמן.

מעולם לא קלעה תנועתנו לצורך חיוני כל כך בוער ולאמת מוסרית כל כך עמוקה כתביעתה של חלוץ אחיד — ואם כי רבות כבר הזנחנו והחמצנו בשטח זה עוד לא הכל אבד, — ועל התנועה להתעודד ובכל כוחה המוסרי והארגוני עליה לעמוד על כך שלא יובא עוד ארס הפילוג וריב־האחים מהארץ לגולה הדוויה ומרת־הנפש.

אם נבצר מאתנו (ואומנם נבצר דבר זה מאתנו — גם בשעה זו!) להשכין אחדות במחנה החלוץ בארץ — אל נשלח את הקללה השחורה הזאת ליהדות אירופה הדוויה, נביא לה מהארץ רק את הברכה המעטה אשר ניתנה לכולנו — ולכולנו יחד — ואשר בה עשינו את המעט אשר הקימונו בארץ. המעט הזה — המעט הנאמן, הטהור, המשותף לכולנו — יספיק לעת עתה לאחינו המעונים בפולין, גרמניה ורומניה, עד יבואו ארצה מאוחדים. ואולי בזכותם הם נשוב גם אנו אז להיות מאוחדים.

ואיני יכול לסיים מכתבי זה מבלי להוסיף מלים אחדות על המפלגה וההסתדרות.

הפעלת צבור הפועלים ככוח חלוצי

זה שלוש עשרה שנה נעקרתי מהעבודה הישירה בתנועה והוטל עלי לטפל בעיקר במדיניות הציונית. אולם דוקא טיפול זה חיזק בי את ההכרה שאם הפעולה המדינית אינה נשענת על השתתפות הציבור, אחריותו, פעילותו וערותו — אין למדיניות ממש ואינה אלא אחיזת עינים. כל מה שנתעמקתי יותר ויותר בבעיות המדיניות שלנו — הגעתי יותר ויותר לידי הכרה שראשית המדיניות — דאגה נאמנה לצרכי הציבור יום יום והפעלת הציבור ככוח חלוצי, אחראי, מכוון ומדריך. אין ציבור הפועלים כשלבדו, בלי העם והישוב, יכול לשאת במדיניות הציונית, ובלי שיתופם של כל חלקי העם והישוב במערכה המדינית, בהכרעות ובאחריות, ניכשל כולנו, ולא תעמוד לנו החלוציות של חטיבה זו או אחרת בתוכנו. אולם לא תיתכן מתיחות ציונית ואחריות פוליטית בישוב ובעם — מבלי שציבור הפועלים

יעמוד במרכזה וישמש לה חוט־שדרה; ומשום כך אין מדיניות ציונית ואין מערכה ואין תכונה לעתיד — בלי דאגה נאמנה לצרכי הפועל יום יום ובלי הפעלת ציבור הפועלים ככוח חלוצי, אחראי מכוון ומדריך. **אלה הם שני עמודי־התווך של מדיניותנו הציונית כלפי פנים, ולהם צריכה המפלגה להקדיש מיטב כוחותיה ומעייניה, ורק בשני אלה נכשיר קרקע מוצק למדיניות ציונית. הפענות המוחשי של שני העקרונות האלה ניתן במצע של המפלגה לבחירות האחרונות של ההסתדרות, ועל ביצוע המצע, ביצוע נאמן ומלא ושקדני, מצווה מפלגתנו — כמפלגתם של פועלי ארץ־ישראל.**

במפלגה גופה — הפעלת הנוער ופועלי החרושת יד ביד עם הפועל החקלאי. איני יודע זכות גדולה לחלוץ־החלוצים שלנו, המתישב החקלאי שלנו בקיבוץ או במושב, זה שנתן לתנועת הפועלים, לישוב ולציונות כמה מהערכים הנכבדים אשר עליהם גאוות כל העם־היהודי — מאשר זכות זו שטרם זכה לה: להביא לידי כך שהפועל בעיר ובמושבה, בחרושת ובבנין, בנמל וברכבת, יהיה שווה בכל — גם בחלוציות, גם באחריות, גם בהכרה, גם בפעילות ציבורית, גם בהגשמה יום־יומית — לפועל בקיבוץ ובמושב. וכל תיקון מתחיל מהבית. יקום פועל החרושת והבנין והנמל והרכבת ב מ פ ל ג ה ויתפוס מקומו בהנהלת התנועה והדרכתה — בהנהלת המפלגה וההסתדרות — יחד ומתוך שויון עם פועלי המשקים החקלאיים.

ודאי שלפועל השכיר קשה הדבר יותר מאשר לפועל העובד במשקו. ולא רק מעודף החלוציות בלבד, עומדת ההתישבות העובדת בראש תנועתנו, אלא גם באשר מסגרת חייה נוחה יותר גם לחיים צבוריים ולאקטיביות ציבורית. אולם הייבצר מאתנו ליצור תנאים, אשר יאפשרו גם לפועל השכיר — בעודנו פועל שכיר — לתפוס מקומו המתאים בחיי המפלגה וההסתדרות? למעט ארגוני פועלים בעולם יש כלים ומכשירים ואמצעים רבי־און כאשר יש לנו בארץ, ואם רק נכיר בחשיבות ובהכרח ובחיוניות של הפעלת המוני הפועלים, גם בעיר, גם במושבה, גם בחרושת וגם בבנין

ובשאר ענפי הכלכלה והמשק ביבשה ובים — ניצור את האפשרות גם לפועל השכיר להשתתף בכל מוסדות המפלגה וההסתדרות —— החל מהלשכה והמזכירות, וגמור במועצה ובועידה (והוא הדין בשליחויות לחוץ־לארץ!). למען ישביע אף הוא את חותמו על התנועה ולמען ישא אף הוא באחריות ישירה ואקטיבית לכל הנעשה.

והוא הדין לגבי הפעלת הנוער. אין זו הצטיינות אישית להיות צעיר — כמעט שאי אפשר להיות זקן מבלי היות תחילה צעיר — ולא מגיע לנוער פרס מיוחד על היותו נוער. אבל התנועה זקוקה לרעננות ולעוז של הנוער, כשם שהיא זקוקה לנסיון ולתבונת החיים של הקשישים. ויש להפעיל את הנוער ולהטיל עליו אחריות — כי רק באחריות ייבחן האדם — שכם אחד עם החברים הקשישים והמנוסים.

חברים יקרים! אתם מתכנסים בימי שואה ומצור, השאלות העומדות על הפרק הן חמורות, וכמה חברים שכל הישוב היה רגיל ומצפה לראותם ולשמעם בועידותינו, נעקרו הפעם מתוכנו, קצתם בידי שמים וקצתם בידי אדם, והאחריות כבדה, והזמן דוחק.

תקותי שהשכינה הקיבוצית של תנועתנו תשרה על ראשכם, והנאמנות החלוצית לשליחותנו ההיסטורית תהיה נר לרגלכם, ובעוז ובתבונה תתיצבו על משמר חזוננו ומפעלנו, תלכדו את ציבור הפועלים והישוב העברי סביב הציונות החלוצית הלוחמת, תשאו בכוח ובאמונה את דגל האחדות והעצמאות במעמד ובעם, — ותהיו ראויים לשלי־חות שהטילו עליכם המוני בוחריכם.

חזקו ואמצו.

חברכם הנאמן

פאריס, 23.8.1946

אוסף-חומר

י"ג

הוצאת

ההסתדרות הציונית האחידה

של שארית הפליטה בגרמניה

נוער חלוצי מאוחד (נח"ם).

ס. קושניר

י. ח. ברענער

(פרייע איבערזעצונג פון "פנקס קטן" תשרי-טבת תש"ו)

+ +
+

דער פרווו צוזאמענצולייגן אין בראשור היינט שריפטן פון י.ח. ברענער קומט ניט בכדי צו דערציילן וועגן א גרויסן שרייבער אין איין אטעם און "סורר", נאר צו באצייכענען ווערטן און אייגנשאפטן פון זיינע ווערק, וואס האבן א לעבנס-וויכטיקן ווערט פאר אונדז, באזונדערס אין די איצטיקע טעג. י.ח.ב. געהערט נאך ניט צו דער פארגאנגענהייט. זיינע לעבנס-פראבלעמען צאפלען זיך נאך אין אונדזער וועלט היינט און זיינע ביכער און ווערק, די בעלעטריסטישע און פובליציסטישע, געהערן דירעקט צום לייענער קרייז פון דור, וואס איז עולה און וואקסט מיט אונדז.

און פונקט ווי די פאריקע וועלט מלחמה האט צוגעגרייט די הערצער און האט געעפנט ברענערס ביכער פאר נייע ברייטע לעזער-שיכטן, אזוי גרייט צו די תקופה, נאך דער ענדע פון דער צווייטער וועלט מלחמה מיט איר גרויזאמע חורבנות אויף דער יידישער גאס — דעם צוריקקער צו די מקורות פון זיינע שאפונגען.

=======
====

א) אין זיין קינדהייט

י.ח. ברענערס נאמען איז געווארן מיט זיין טויט צו א לעגענדע, אבער זיין לעבנס-וועג האט זיך מיט גארניט אונטערשיידט פון זיין טויט.

זיינע "ישיבה" חברים דערציילן אין זייערע זכ-רונות וועגן אים, אז שוין זייענדיק 14 יאר אלט האט ער געהאט א שטארקע רעליגיעזע נייגונג, האט געהיט און זייער מדקדק געווען אין מצוות, א גרוי-סער מתמיד אין לימודים און אויסערגעוויינלעך פיי-איק, איבערגעגעבן בלב ונפש פאר זיין פארערטן ראש-ישיבה, דעם פאטער פון זיין פריינט א.נ.גנעסין, פאר זיינע וויסנדארשטיקע חברים, פארביטערט און גרייט צום קאמף קעגן די שטארקע וואס אונטערדריקן דעם שוואכן (די גבאים און שמשים אין ישיבה). שוין אין זיין יוגנט צייכענען זיך אן זיינע כאראקטער-שטריכן מיט אלע זיינע פרטים, אין די בריוו צו זיינע פריינט פון ישיבה פון ביאליסטאק צו פוצ׳פ, פארגנדיק פארזעצן זיינע לימודים און לערנען א פאך אין שטוב פון זיין אנקל, א סופר סת"ם - איז קאנטיק א דורש צו פריינטשאפט ("וויל וואס איז דער גאנצער לעבן פון מענטשן אויב ביט ברידערשאפט און פריינטשאפט?"), א שטרעבונג זיך צו באגנוגענען מיט ווייניק און צו א לעבן פון תורה-ליבט. שוין דאן באשטימט ער זיך אין זיינע בריוו צו ז.י. אנכי און א.נ.ג. "גיט צו ליטעראטור לשם ליטערא-טור"; א שטרעבונג צו רעאליזם, א שטרייבנע פארע-רונג פון זיך און זיינע פריינט ווי טענלעך צו פארקלענערן דאס שלעכטס, שטרעבן צו קדושה אין לעבן און פאריכטן דאס לעבן פון פאלק ישראל זיי זאלן זיין גארטאלע; די דערציאונג פון די פריינט זיי זאלן זיין ווערט צו דער אויפגאבע וואס זיי נעמען אויף זיך.

פון זיין יוגנט פרימארגן אן האט ער אויסגע-וויזן א נייגונג צו שרייבן. נאך די ערשטע פרווון פון שרייבן לידער, שרייבט ער אין אנפאנג תרנ"ט פון ביאליסטאק צו זיינע פריינט: "אויף מיינע

לידער ווײל איך אפילו ניט קוקן. איצט ווײס איך
וואס דאס זײנען שירים. א ריכטער בין איך געווים
ניט, נאר א פײאיקײט צו פראזע האב איך געווים".
אין אײנעם פון זײנע ראזיקע פרוּוון ווערט גע-
זאגט: האב איך זיך דאך אויסגעקליבן א פשוט לעבן,
א לעבן פון נשמה גליק, א פעדער, טינט, א טיש און
לײכטער, דאס איז מײן גאנצע וועלט - פארמעגן
און קאפּיטאל - "פון מיר וואס שרײבט ביזן לעצטן
אטעם-צוג", האט ער געשריבן אין אײנע פון זײנע
שפעטערדיקע מגילות. און טרײ איז ער געווען זײן
צוזאג. זײן פעדער איז געווען זײן האק, אינסטרו-
מענט און געווער. "א שטיקל ברויט" האט געהײסן
זײן ערשטע שילדערונג וואס ער האט פארעפנטלעכט
און "מעמק עכור" האט געהײסן זײן ערשטער בוך,
וואס איז ארויס אין תר"ס. ארעמקײט און פינסטער-
קײט פון דער יידישער גאס, א גרויזאמע און שמו-
ציקע ארעמקײט. די דערצײלונגען האבן אויסגע-
קוקט טענדענציעז פאר בעלי-בתים און האבן זײ ניט
זײער געשמעקט - אבער דאס זײנען געווען קנאפן
פון א נײעם האריזאנט אויך פון דער העברעאישער
ליטעראטור.

ב) <u>זײן יוגנט</u>

האמעל איז געווען די ערשטע סטאנציע פון וועל-
כער י.ח.ב. איז ארײן קרײז פון געזעלשאפט-
לעכן לעבן. שטודירט אקטיוו, ביבליאטעקאר אין
ביבליאטעק פון די יונגע ציוניסטן, א פרײוואט לע-
רער, לעבט באשײדן און האלט אויס א ייבנל פון
זײן שטאט, א פלאמיקער ציוניסט. דאס איז נאך
געווען אין פרילינג פון ציוניזם און אויך פון
דער ארגאניזאציע פון יידישן ארבעטער, און ער
פארקויפט זיך מיט זײן גאנצן גלויבן און טעמ-
פעראמענט פאר יעדן פון זײ. אט באשטעטיקט ער
זיך מיטן ציוניסטישן פארײן און אט ווארפט ער

זיך ארײן מיט זײן גאנצער פארביסערסקײט און
מיטגעפיל פאר די אונטערדריקטע און געפײניקטע,
אין די קרײזן פון סאכלײס און האנטווערקער, ער
ארגאניזירט ארבעטער און רעדאגירט דעם אומלע-
גאלן בלאט פון בונד "דער קאמף".
דרײי גרויסע און אנטשײדנדע השפעות האבן בע-
ווירקט אין דער צײט ווען ס'האט זיך אויסקריסטא-
ליזירט זײן גײסט און וועלט-אנשויאונג. די הש-
פעה פון וואונדערפולן מענטש: ש.ס.באום (אוריאל
דווידובסקי אין זײן בוך "מסביב לנקודה"), די
השפעה פון הלל צײטלין און די יידישע ארבעטער
באוועגונג: דער בונד. די פערזענלעכע השפעה פון
באום'ן איז געווען פון יענעם סארט אנטשײדנדע
ווירקונגען וואס דוגן ענלעכע דערצײלס סיבה
יוסף בערדיטשעווסקי פון נחום השרוני - א העלד
אין זײן ראמאן "שרים": "פיל געדאנקען מײנע זײ-
נען נאר פון זײן נחלה. דורך אים האב איך ווײס
אונטערגעוואנדערט. איך פארמאג ניט קײן כוח פון
שאר רוח , איך בין נאר א נושא כלים". עס איז
קלאר, אז קײן סופר-אדם מיט זעלבסשטענדיקײט
איז ניט נאר א נושא כלים. און ער האט וואס צו-
צוגעבן צו זײנע פארגײינגער. די פארצווײפלונגס
געדאנקען וואס "נחום השרוני" דריקט אויס אין צו-
זאמענהאנג מיט אונדזער נאציאנאלער ירושה, כפירה
אין די הויפט פרינציפן - פלעגן ווי סלודיים ארויס
שווועבן אין געדאנקען-רוים פון יענע טעג; אזוי
אויך די אנשויאונגען פון ש.ס.באום, וואס הלל
צײטלין דערצײלט אין זײנע זכרונות וועגן ברע-
נערן, אז ער פלעגט אויסדריקן עקסטרעמע געדאנ-
קען וועגן די יידן ענלעך צו אסא ווינינגער אין
אײביקע יארן שפעטער. מיט די געגנווארט יידן
האט ער געענדיקט זײנע חשבונות און האט ניט גע-
זען פאר זײ קײן צוקונפט, נאר פאר די יידן פון
ווײטן עבר האט ער געהאט פיל אכטונג. ער אלײן
פלעגט ארומשווימען אין וועלט פון די אײביקע פי-
לאזאפישע פראגן און האט געלעבט א לעבן פון א
פארצײטיקן חכם. מיטן אײנפלוס פון דעם ווונ-
דערבארן מענטשן האט ברענער זיך געראנגלט זײן

גאנצן לעבן.
דער שטורמישער יוגנטלעכער האט איינגעזאפט זיין
געשטאלט , זיין גייסט-הויכקייט, זיין געדאנקען-
גאנג, אבער זיך אויפהאלטן לאנג אין זיין אומגע-
בונג האט ער ניט געקענט. "פארשאלטן זאלן זיין די
וואס קוקן זיך נאר איין", האט ער געשריבן אין
זיין בוך "מסביב לנקודה". דאס לעבן איז געגעבן
געווארן צו טאן, רופט זלמנ'קע דער "פועל ציוניק".

ג) <u>די ערשטע יארן פון אויפשטייג</u>

דאס איז געווען אין די טעג פון דער איבערקע-
רעניש אין רוסלאנד. ברענער איז דורכגעגאנגען
דעם שפאלצאיונג פון די יידישע רעוואלוציאנערן
מיט זייערע וויכוחים און שפאלטונגען, און מיטן
ערנסטן אפקלאנג פון די פאגראמען האט ער זיך אפ-
געשיילט פון זיי. דער ערשטער אויפברויז פון זיין
העלד פיירמאן קומט גלייך ווי עס קומט די ידיעה
וועגן די פאגראמען. ווען אזא סין אויפברויז
דערציילט אויך ברעז וואלפסאן אין זיינע זכרו-
נות וועגן ברענערן: "מיר האבן זיך פארזאמלט א
גרופע בחורים און מיר האבן א ביסל געטומלט,
שכעל זיינען אלע שיכור געווארן און האבן אנגע-
הויבן צו זינגען רעוואלוציאנערע לידער. דאס איז
געווען אין פרילינג פון דער רעוואלוציע אין
רוסלאנד. דאן איז פלוצלונג ארויסגעשפרונגען
ברענער: פארברעכער, וואס פאר א סיבות האט איר
צו דעם רעוואלוציאנערן געדאנק?"
עס איז געקומען די צייט פון זיין מיליטער-
דינסט.זיין העלד חנינא מינץ (אין איס ווערט ער
אליין פארקערפערט) אין בוך "שנה אחת" דערציילט
ער וועגן דעם. ער האט ניט פראבירט, פונקט ווי
פיל פון זיין קרייז רעוואלוציאנערן, זיך א-
רויסדרייען. די דאקומענטן ארדנונג אין רוסלאנד
צו יענער צייט האט געגעבן אזא מעגלעכקייט, ער
האט זיך אויך ניט איינגעארדנט א "פייפעדיקן
אויער" אדער א "קליינע אויגן" אדער אנדערע
"לייכטע מומים" וואס באפרייען פון מיליטער, נאר

ער איז געקומען צום מאבילזאציע-אנשטאלט און האט
זיך געמעלדעט באנפרעגנדיק זיך וועגן געבוריעם טער-
מין וואס איז פאר אים באשטימט. זיינע דאקומענטן
זיינען ניט געווען נאר אין ארדנונג, און ארבעטער-
דעסן, ביז אן אויפקלערונג איז ער אנגעקומען און
אויסגעקנעטיקט געווארן מיטן "עטאפ" פון שטאט צו
שטאט און פון טורמע צו טורמע ביז זיין געבורטס-
שטעטל. אויך אין מיליטער-דינסט פון זיין העלד
חנינא מינץ זיינען זיינע חלומות אויסגערונען די-
נענדיק דער סאציאליסטישער אידיי צו בילדן די
רוסישע מאסע און עפענען איר די אויגן. דא האט
ער זיך פנים אל פנים געטראפן מיט דער שטומקייט
פון דער רוסישער קאזארמע און מיט דער שמוציקער
ווירקלעכקייט און אכזריותקייט פון דעם מענטשן
פון דער מאסע. ער האט זיך דערווארבן לעבנס-
לערע פולע הויפנס. צוויי און א פערטל יאר האט
ער געדינט. אונטערדעסן האט אויסגעבראכן דער יא-
פאנישער קריג. ער איז געווען גרייט צו זיין אויפן
פראנט. נאר זיינע חברים די בונדיסטן האבן מיט
הילף פון א חברטע פון יענעם קרייז, וואס האט
אים פארערט (דאס איז חוה וואלפסאן - יעווזא אי-
סאקאוונא אין "מסביב לנקודה") אים ארויסגעשמוגלט
בעת דעם פירן אים פון ארט צו ארט, פארשטעקט און
ארויסגעפירט קיין אויסלאנד. פרטים וועגן דעם
זיינען פאראן אין די אינטערעסאנטע זכרונות פון
הלל צייטלין און אויך ביי ס.ב.הלל הכהן. און
כאראקטעריסטיש איז וואס הלל צייטלין דערציילט,
נעמענדיק אים פארשטעקט אין א בונדיסטישער קאנס-
פעראטיווער דרוקעריי אין באברויסק צוזאמען מיט
די זעצער; פארמאטערטע און אויסגעמוטשעטע נאך
אן ארבעט פון א גאנצער נאכט, פירן זיי א הייסן
וויכוח אין פראגן פון סאציאליזם, ארץ ישראל און
גלות, העברעאיש און יידיש א.א.וו. ברענער האט
ניט פארבאהאלטן פון זיינע רעטער זיינע אלע
צווייפלען און אפיקורסישע געדאנקען וועגן סא-
ציאליזם און גלות און זיינע טיינונגען, די "נא-
ציאנאל רעאקציאנערע". אבער דאס האט, זעלבסטפאר-
שטענדלעך, ניט געביטן זייערע באציאונגען צו אים.

אין טאג צייטונג "הצופה" מעלדעט חיים נחמן ביא-
ליק אין א טעלעגראמע, אז ברענער איז בשלום ארי-
בער די גרענעץ און געקומען קיין לאנדאן. 25 יאר
אלט איז געווען ברענער אנקומענדיק אין די הויפט-
שטאט פון ענגלאנד, דאס לאנד פון פאליטישער פריי-
הייט און אזיל-ארט פאר פיל געיאגטע און געפלאגטע
אין זייערע מדינות.

דאס איז געווען נאך זיין ארויסגעבן זיינע דריי
בעלעטריסטישע שאפונגען "בחורף", "שנה אחת" און
"מסביב לנקודה" - דער הויכפונקט פון זיינע ווערק
און שאפע-כוח. וועגן אים שרייבט ח.נ. ביאליק: דו
ביסט דער נייער יידישער דערציילער פון אונדזער
תקופה אין פולן זין פון די ווערטער. וועט עס
וועט קריטיקירן דיינע דערציילונגען, וועט אין זיי
געפינען גרויסע און קליינע חסרונות. אבער וואס
נייט מיר אן די "תורה פון ליטעראטור", אויב איך
זע א לעבעדיקע נשמה און א פלאסטיקן געפיל צאפ-
לענדיק זיך אין יעדער אות. און וויפל פייגקייט,
וויפל אמת זובערייט און וויפל גייסט איז דארט ארייג-
געלייגט. "די דערציילונג איז ניט קיין פאלקאמע
בריה, נאר א שלאנג, וואס איז צושניטן געווארן
בלינדער-ווייז און יעדער אבר לעבט נאך פאר זיך,
לעבט, צאפלט זיך און גיסט פליסט אין אים" (אגרות
ביאליק כרך א') - "דיינע שאפונגען קראפט - שרייבט
ח.נ. ביאליק - איז פון גרונט און בעיקר א העברע-
אישע פון גלות זון, וואס זעט די צעפוילטקייט פון
פאלק און וויל אים באפרייען, וואס גלויבט און
גלויבט ניט אין מעגלעכקייט פון פרייהייט, א
פרייהייט וואס ער ווייסט ביז וווּ זי איז און פון
וואנען זי וועט קומען, האסט און איז פארצווייפלט,
שטרעבט און שרייט פון ווייטאק און שניידט פאסנ-
ווייז פון אייגענעם פלייש מיט אנגעגליטע צוואנ-
גען". אזוי האט פארשטאנען דער עלטערער ברודער
פון י.ח.ב. צו לייענען אין זיין בוך.

ד) דער "ה מ ע ו ר ר"

אין לאנדאן לערנט י.ח.ב. דעם פאך פון א זעצער
און ארבעט אין א דרוק פון א יידישער צייטונג.
"קיין לאנדאן בין איך געפארן - זאגט אייגער פון
זיינע העלדן וועלכע שטעלן פאר אים אליין - ניט
מיט קינסטלערישע צילן, נאר אזוי משום. עס איז
נישט א יידיש פאלק, נישט קיין יידישע ווערטן, קיין
יידישע שפראך, אבער יידן זיינען דאך דא און צווישן
זיי אפשר אויך א ביסל מענטשן, וואס האבן געווינטע
באדערפענישן, וועל איך ש ר י י ב ן אין ז י י-
ע ר ע ב ל ע ט ע ר. וועל איך טאן אין דער זאך
און אויב איך וועל שרייבן גוטע זאכן, אויב איך
וועל ווירקן אויף זיי צו גוטן - איז געווים גוט".
אבער אין יענע צייטונגען און זייער גייסטיקן בי-
ווא האט ער ניט געפונען קיין אינטערעס און האט
באשלאסן זיך צו באשעפטיקן נאר מיטן זעצן, ביז זיין
גייסט האט זיך ווידער אויפגעוועקט. עס איז נישטא
קיין פאלק, אבער איינצעלנע, איינצעלנע פון פאלק
זיינען דא און זיי דארפן זיך צוזאמענקלייבן. עס
איז געווען אין די פאגראם-טעג פון אקטאבער (אין
האמעל, ביאליסטאק, זשיטאמיר), אין יאר תרס"ו. דאן
האט ער צוזאמענגעשטעלט דעם קונטרס "מכתב ארוך",
דאס איז געווען אין די פינצטערע טעג בשעת עס איז
דערמארדעט געווארן אויך חוה וואלפסאן. "ברענער
האט זיך געשעמט צו זאגן וואס איז אים געווען חוה.
ער זאגט: מיין שוועסטער איז דערמארדעט געווארן".
(ר' בנימין אין זיינע זכרונות).; "דער זון פון
די פאגראמען" האט אזוי געזאגט וועגן זיך: ער איז
געבארן אין יאר תרמ"א - דער יאר פון די "דונערן"
דאן. די פאגראמען זיינען געווען דער ברענערישער
ווייטאק אין זיין הארצן. דאס ווארט "פאגראם" האט
אים נאכגעיאגט ווי א שאטן, ווי א געשפענסט. ווי
עס זיינען געשטאנען יידישע יוגנטלעכע, די נא-
ציאנאליסטן און סאציאליסטן צוזאמען, און באשיצט
זייערע שוועסטער און פאלקס-חברים - דאס איז געווען

דער אנטשיידענדער פרווו פאר אים; די שאנד האט
געגעסן זיין הארץ ביז ווייטיקער ווי יוסף טרום-
פעלדארן, פון זעלבן דור און מיטן זעלבן כאַציא-
נאלן פארוואונדעטן ערד-געפיל. שוין דאן האט ער
געזען די וויזיע פון גלות עבדע. שוין דאן האט
ער געשריבן: ווען עס וואלט ניט געווען אויס-
געקריצט מיט פייער אויף מיין הארצן: "צווישן די
פעלקער ווען זיי אומקומען און דארטן ווען זיי
אויסגייען", דאן וואלט איך אפילו מיין קליינר פון
לייב געאפפערט, און אליין וואלט איך א נאקעטער
און בארוועסער זיך ארומגעדרייט אין די גאסן און
געשריען: "איר איבערגעבליבענע, רוט ניט, אין
מדבר לויפט.

אין דער יידישער פובליציסטיק איז אין יענע
יארן פארגעקומען א פאראליטס. די שטימע פון
אחד-העם, דער גרעסטער בייסיקער רעדנער פון
פארגאנגענעם דור, איז שטיל געווארן ממש אין די
יארן, ווען אונדזער פאלק האט אנגעהויבן צו לעבן
זיין לעבן. די פרעסע און יידישע זאמל-ביכער
האבן אויפגעהערט צו דערשייכען אייבער נאכן אנ-
דערן. און ווי אייבער וואס שטייט אויפן ברעג
פון אפגרונט, שרייט און רופט, אז מען זאל אים
ענטפערן – אזוי איז געווען ברענער בשעת ער האט
אויפגעהויבן די פאן פון "המעורר". ער איז געווען
דער עלטסטער ברודער וואס איז אויסגעפרובירט
געווארן אין די נסיונות פון זיין דור זיבן מאל
מער ווי די אנדערע; דאס וואס ער האט געשריבן
איז איבערהויפט ניט געווען ליטעראטור כלומרשט,
און ניט ווייל עס האט אים געפעלט די גוייסיקע
ליטעראַרישע אויסדרוק אינסטרומענטן. שוין פון
אנהויב האט ער זיך אויסגעזאגט זייגע אויסדרוקן
וואס צאפלען זיך מיט זייער פאלקססימפּלעכקייט.
און ארום דעם "מעורר" האבן זיך טאקע קאנצענט-
רירט די איבערגעבענע שרייבערס. דער "המעורר" האט
געטאן זיין שליחות אויף פיל יארן נאך זיין צווי-
יאריקער עקזיסטענץ. ער פלעגט קומען געהיים צו

דעם באטשיפטן. אבער ניט אלע מאל פלעגן קומען די
בראשורן מיט דעם קאנווערט. און בשעת דער קאנווערטס
האט געפעלט – האט פיל געפעלט. דער קאנווערטס
פלעגט פון ביידע זייטן ניט פוסט זיין. דארטן
פלעגן זיין ברענערס באמערקונגען און בריוו-ווערקסל;
דאס "געשריבענע" ביים ראנד פון בלאט אין סוף פון
יעדער בראשור און אמאל אויך אין מיטן – דאס איז
געווען דער צעטענט וואס האט צוזאמענגעבונדן די
רעשטלעך. און די באהאנדלטע פראגן אין יעדער בראַ-
שור זיינען געווען: שטרעבן צו אן אנהאלט, די
פ ראגע פון א שטיק לאנד פארן פאלק, די פראגע
פון נקמה פאר די פאגראמען און די ברענענדיקע
באלייידיקונג; די פראגע פון די שפראכן, לאנד און
די ערשטע בריוו פון ארץ-ישראל פון דער צווייטער
עליה. אויך די בעלעטריסטיק פון "המעורר" איז
געווען א קלארער שפיגל פון יענע טעג. נאך הייבט,
לייענענדיק "דפים מפנקס סופר", הערן מיר פון זיי
דאס קלאפן פון האמערס. דאס איז געווען דער מא-
ניפעסט פון די איבערגעבליבענע אויף די פויערן
אין דער קריטישער שעה, וואס ציט מיט איר שטראם
און צוטשערט אלץ ארום זיך. אין זיי פולסירט א
צנאה און בשורה צוזאמען. ברענער מיט זיין איבער-
לעבער טעטסקייט, האט געווירקט, אז די וואס האבן
זיך צוזאמענגענומען ארום "המעורר" האבן זיך גע-
שטארקט. אויך געניטע שרייבער פלעגן דא פונקט
ווי אנדערש שרייבן. די באדינגונגען אין לאנדאן
וור דער "המעורר" פלעגט דערשייכען, די צעבזור
באדינגונגען אין רוסלאנד אין יענע יארן און די
שוועריקייטן ביים איבערשיקן די בראשורן צו די
לעזער, "די איינצעלנע זאכגען וואס זיינען אי-
בערגעבליבן אויפן גרויסן קבר, האבן ניט שטארק
דערמוטיקט, און ברענער האט אנגעהויבן קלערן
וועגן עולה זיין.

ה) מיינונגען און ברונדזאצן

י.ח. ברענער איז ניט געווען דאגמאטיש אין זיי-

נע אנטויזאונגען, און אין אלע פאסירונגען פון זיין פאלק האט ער געזוכט דעם פ ו נ ק ט. שוין אין די טעג פון "המעורר" און איבערהויפט קומענדיק אין לאנד, האט ער זיך גענומען דאס קאנקרעטסטע אלס אנטויזאונג און דיכטונג. ער איז ניט געווען אן ארץ-ישראלדיקער אין אנגענומענעם זין פון ווארט. ער האט געקענט די ארץ-ישראל ווירקלעכקייט און אין די יארן פון אוגאנדא איז ער געבליבן א טרייער אנהייגער פון "ציוני – ציון".

נאך די יארן פון דער ערשטער רעוואלוציע אין רוסלאנד, נאך לאנדאן האט ער זיך ניט בעהאלטן אלס א געשווארענער סאציאליסט. "דו פרעגסט מיר: פארוואס האס איך דעם סאציאליזם? ענטפער איך דיר: איך האס ניט דעם סאציאליזם. איך האס ניט דעם מארקסיזם. מיין באציאונג צו זיי איז א קאלטע. איך האס ווי א גיפטיקן שלאנג מארקסן פון דער יידישער גאס, די סאציאליסטן אויף דער יידישער גאס, דאס איז דער סאציאליזם וואס האט ניט פאר זיך ניט קיין קריגס-פעלד און ניט קיין ארבעטס-פרעגער און ניט א ווערלכן עס איז אנהאלט. אבער ווו ער געפינט נאר א שאטן פון אמת און א פעלד פאר א יידישן סאציאליזם פון דער ווירקלעכקייט, גלייבט ער זיך אריין אין די רייען און גייט אויף זייערע פראנטן. "מיט טויזנטער פעדים בין איך צוגעבונדן צו מיין פאלק, צום יידישן פאלק, איך בין א ביין פון אים און פלייש פון זיין פלייש, מיין לעבן איז שטארק און פעסט פארבונדן מיט זיין לעבן. עס זייגען מיר ליב די יידישע מאסן, פאר זיי וואלט איך געוואלט מקריב זיין מיין גאנצן לעבן, מיין גאנצע ארבעט, ענערגיע, פעאיקייטן, אריינגעבן אין זיי מיין גאנצע ווארעמקייט פון מיין הארצן, פלאם פון מיין נשמה א.א.וו. און אויב מיין אידעאל איז דער סאציאליזם, אויב אין אים געפין איך אל דאס גוטע און ליכטיקע, אויב אים וויל איך מקריב זיין מיין נשמה – דאן וויל איך ארבעטן פאר דעם אין דער

יידישער געזעלשאפט א.א.וו. ער איז אויך ניט נתפעל געווארן פון די סרעבער פון ווארט "נאציאנאליזם". ער האט אלע מאל געזוכט וואס איז היכטער די רייד און וואס פארפליכטן זיי: "שרעקט ניט מיט נאציאנאליזם".

די יארן פון "המעורר" זייגען געווען די יארן פון שפראכן קריג וואס האט זיך אויפגעפלאקערט אויף דער יידישער גאס. ברענער האט ניט געגעבן קיין ארט אין "המעורר" פאר דער מלחמה. מיט זיין גאנצן וועזן האט ער ניט געקענט זיין אן עקסטרעמער "העברעאיסט", פונקט ווי ער האט ניט געקענט זיין קיין "יידישיסט". אין זיינע שריפטן, במשך פון די גאנצע יארן פון זיין ליטערארישער ארבעט, האט ער אפגעהיט יעדער דערשיינונג אין דער יידישער ליטעראטור און האט געשעצט יעדן קנאפן פון שאפונג. אבער צו באזונדערן איז זיין איבערגעגעבנקייט פאר דער העברעאישער שפראך, און זיין לעבנס שאפונג אין העברעאיש איז געווען א שווערער בעוויכט אויפן וואגשאל פון דער יידישער נאציאנאלער אויפוואכונג. "מיר די יידן ווייסן, אז דער שטראם איז קעגן אונדז, אז שווער איז אונדזער וועג, אז דאס לעבן וויל אונדז אומבריינגען. אבער מיר, די יונגע, די קינדער פון די פארצייטיקע יידן, מיר וואס די שרייבער און נביאים פון די צייטן פון מיכה און ירמיהו ביז פרץ בן משה און נאך אים, "מיר וואס די העברעאישע שפראך האט אונדז דערקויקט און בארייכערט אונדזער נשמה, וואס איז דער מקור פון אונדזער לעבן און איז פארבונדן מיט אונדזער וועזן – מיר וועלן ניט קענען זיך בארוהיקן און זען ווי עס גייט ווער ניט איז פארלארן פון די רעשטלעך. די לעצטע וועלן מיר בלייבן אויף די מויערן ("המעורר").

ד. אויפן וועג קיין ארץ

שוין אין יאר תרס"ו שרייבט ער אין א בריוו:

"ווען די ליטעראַרישע אויסגאַבעס אין ארץ-ישראל
און בערלין - איז עס פּשוטע חלומות. דאָס ווייס
איך פון ערשטע קוועלן. דאַקעגן קען איך דיר
מעלדן, אַז איך האָב באַשלאָסן צו פאָרן קיין ארץ
ישראל אין אָנפאַנג 1907, ד"ה אין א 3 - 4 מאָנאַטן
אַרום. וואָס איך וועל דאָרטן טאָן ווייס איך ניט,
זעלבסטפאַרשטענדלעך. אָבער איך פאָר. פאַר הונגער
האָב איך קיין מורא ניט", פון א. דרויאַנאָווס
בריוו פון ווילנע צו אוסישקינען און פון י.ח.
ב. בריוו צו פיכמאַנען זעען מיר, אַז ברענער האָט
זיך קאָנגעפרעגט וועגן די אַרבעטס-באַדינגונגען
אין לאַנד און האָט געזוכט א רעאַלן אָנהאַלט. א
פּאַזיטיווען ענטפער האָט ער, ווייזט אויס, פון קיין
צד ניט געקראָגן. דאָס האָט אים אָבער נאָר א קורצע
צייט אָפּגעהאַלטן. וועגן דעם לייענען מיר אין
"המעורר": סיידע ברידער און פרייַנט און אַלע
וואָס קומען מיט מיר אין בריוו באַרירונג. מעלדע
איך, אַז מיין באַשלוס צו פאָרן קיין א"י איז אָפּ-
געלייגט געוואָרן ווייניקסטנס אויף א יאָר. וועגן
איבערקלייב צווישן אַמעריקע און א"י איז ניט גע-
ווען קיין ספק. און אין יאָר תרס"ט איז ער געקו-
מען אין לאַנד זייַענדיק 28 יאָר אַלט.

1) אין לאַנד

אשר ביילין דערציילט אין אזכרה-באַשרייבונג
וועגן שרייבער ש.ס.מאַקסימאָן, אַז ער האָט פאַר-
קערט מיט ברענערן 8 מאָנאַטן, און ברענער האָט אים
ניט אַרויסגעגעבן זיין נאָמען. און ער, מאַקסימאָן,
וואָס האָט פאַרערט שרייבער, האָט ניט געוווסט, מיט
וועמען ער האָט צו טאָן. און דערוווסט האָט ער זיך
דאָס, בשעת י.ח.ב. איז צוגעטראָטן צו דער אויסגאַבע פון
"המעורר". צווישן די יידישע עמיגראַנטן אין לאָנ-
דאָן האָט ער געהאַט די מעגלעכקייט צו פאַרבאַהאַלטן
זיין נאָמען כל זמן ער האָט דאָס געוואָלט. אָבער
טרין קומענדיק אין לאַנד, איז עס געווען אומטעג-

לעך. שוין אויף דער שיף איז דער סוד באַקאַנט גע-
וואָרן צווישן יונגע בחורים. לויט זיין פאַרלאַנג
האָבן זיי עס ניט אויסגעזאָגט. נאָר גלייך קומענ-
דיק אין לאַנד ערנסטערן באַמען מעלדמאַן, האָט איס אויפן
וועג פון האַפן דערקענט מרים ברך לויט א פאָטאָ-
גראַפיע וואָס זי האָט געהאַט געזען ביי ר' בנימין;
אָבער ער האָט באַוויזן צו קומען אין איר ציטער און
בעטן אַרבעט. אין זעלבן טאָג קומט א צעטל פון איי-
נעם א פּויער פון קאַלאָניע צום לערער וואָס פאַרבעטס
זיך מיטן איינאָרדענען די בייטע עולים, אַז צווישן
די דריי יונגבטלעכע וואָס זוכן געקומען פון חיפה
אַרבעט זוכן געפינט זיך דער יידישער שרייבער ברע-
נער. אין א פאָר טעג אַרום האָט מען אים דערקענט
ביים גראָבן גריבער און עס איז פאַרעפנטלעכט גע-
וואָרן אין צייטונג "הצבי" וועגן זיין קומען אין
לאַנד.

דאָ איז א לעבעדיקער אינטערעס צום יידישן שריי-
בער און אַן אַנדער אַטמאָספער פאַר אַרבעט. דאָ זייַנען
געווען פאַר דער יידישער ליטעראַטור די טעג "וואָס
דער לעזער איז ניט סתם א לעזער און דער שרייבער
איז ניט סתם א שרייבער, נאָר ביידע צוזאַמען לעבן
אונטערן פאַראַל פון שאַפונג און דעראָבערונג" (ב.
כאַצענעלסאָן אין זיין אַרטיקל "ביום חג החלוץ").

ברענער האָט געאַרבעט אין לאַנד אין "הפועל הצ-
עיר" און "אחדות". אָבער ער איז ניט געווען אין
גאַנצן איינגעטימיק מיט קיין שטראָם פון די ביידע.
אין די יאָרן פון זיין ליטעראַרישער אַרבעט אויף
די טריבונעס זייַנען געווען ביי ברענערן צייטן
פון אידעאַלגיע פון זיין פּובליציסטישער און בע-
לעטריסטישער אַרבעט. צו אַן איינציקער שטאַנדהאַפּ-
טיקער טריבונע איז ער ניט דערגאַנגען. עס האָבן
געפעלט די באַדינגונגען דערצו. ער איז געווען אין
יענע יאָרן ווי א טרייער געטסגירער, וואָס זיין
אויג איז וואַך אויף יעדן יונגן געוווקס און
פלאַנץ וואָס ניים אויף אויפן פעלד פון דער יידי-
שער ליטעראַטור; אין "אחדות" האָט ער פאַרעפנטלעכט
א ריי רעצענזיעס און קריטיק אַרטיקלען און ניט
דורכגעלאָזן קיין ליטעראַרישע דערשיינונג און קיין

שאפונג און אויסגאבע. ער האט איבערזעצט א גאנצע
ריי ארבעטער דערציילונגען פון יידיש (א.רייזין,
יונה ראזנפעלד, ז.ליבין א.א.) און געשריבן פאר-
קים "מחייבר ובעתרגותבר" און "מתוך הפנקס". ער
האט געפלעגט יונגע טאלענטן און האט געגעבן אין
זיינע אויסגאבעס זייערע שאפונגען (א.ראובני,א.
ל. ארלאף: "הגרת המות", "והיה העקוב למישור"
פון ש.י.עגנון א.א.). אין "הפועל הצעיר" האט ער
געשריבן צווישן אנדערעס זיינע קריטיק ארטיקלען
וועגן פרץ סמאלענסקין, י.ל.גארדאן און מיכה יו-
סף בערדיטשעווסקי. ער האט איבערזעצט א ריי זאכן
ווי "פיסי קדם" פון י.ב. יבסן און געשריבן אונ-
טערדעסן זיינע בעלעטריסטישע שאפונגען "בין מים
למים", "מכאן ומכאן" און "שכול וכשלון". "מכאן
ומכאן" איז דער בוך פון דער צווייטער עליה.

ח) "סופר רק שולל"

עס איז געווען אנגענומען ביי פיל און באקאנט,
אז ברענער איז א געבוירענער שרייבער. זיינע בי-
כער "בין מים למים" און "מכאן ומכאן" האבן אויס-
געוואקסן אין איטה אויפן ציוניסטישן בעל-הבית אין
געזעלשאפט און יידישער ליטעראטור. הובבי-ציון
פלעגן זיך אויסטרייסלען פון זיינע ברירו פון
ארץ-ישראל אין דער גלות פרעסע אין יענע טעג,
וועגן פארשווארצן די ארץ-ישראל ווירקלעכקייט,
כביכול, וועגן פארשטערן די שמחה און פרייד פון
דער אויפלעבונג. אויך אין דער אויפלעבונג-ליטע-
ראטור פון דער ציוניסטישער מערב איבעלעגענץ האט
זיך געפונען אן אפרוף אויף דעם אנקלאגע-גייסט
(הובר בערגמאן וועגן "מכאן ומכאן"). א שניידיקער
אויסדרוק איז געגעבן געווארן דערצו אין די ווער-
טער פון אייכעם פון די חשובסטע קריטיקער:"אין
פיל זאכן איז ברענער ענליך צו דאסטאיעווסקין.
נאר מיט איין זאך אונטערשיידט ער זיך פון אים.

דאסטאיעווסקי איז ניט נאר בעגיירנד נאר אויך מ-
חיב און ברענער בעגירט נאר. א פרעסער בוים קען
ניט לייכטן אין פינסטערניש פון דער נאכט און א
שרייבער, אפילו מיט גרויסע פייאיקייטן, וואס איז
פול ביטערקייט און פארצווייפלונג קען ניט זיין
קיין וועג-ווייזער (פ.לחובר). און דאס איז גע-
שריבן געווארן נאכן "בחורף", "שנה אחת" און
"מסביב לנקודה", וואס יעדע פון זיי איז אנגע-
זאפט מיט פאזיטיווע פארן לעבן, ניט קוקנדיק
אויפן גאנצן צער און יסורים אין זיי, אויך נאך
די צייטן פון "המעורר". זיין ארבעט אין א"י,
זיין ליטעראַרישע טעטיקייט און זיין פערזענלעכע
ווירקונג האבן אויפגעוויזן אויך אנדערע, אויך
ווי ווייט דאס איז ניט אזוי. אין אלץ וואס ער
האט געשריבן, אנהויבנדיק פון די ערשטע דערציי-
לונגען און אין אלע ארטיקלען, שוועבט דער גייסט
פון א מענטש, וואס דער אויפבוי-דורשט ברענט אין
זיינע אלע גלידער, וואס האלט טייער דעם לעבן מיט
אלע זיינע שרעקלעכע יסורים, וואס האקט ליבקס
און רעכטס די צושראקענע ברואים, אבער גלייכציי-
טיק האדערועט ער און שטארקט יעדן וואקסנדן קער-
נער און בליענדן קנאספן אין פאלקס-לעבן. א תכ-
לית שבאה האט ער געהאסט די צופרידנהייט און צי-
ניזם, אבער ניט ווייניקער דערפון האט ער געהאסט
דעם אונפרוכטבארן ציניזם. זיין שנאה צו פאסיווי-
טעט און שטיין פון זייט האט ער איינגעקריצט אין
איינער פון זיינע שאפונגען: "פארשאלטן זאלן זיין
די פעסימיסטן".

וועגן ברענערס ליטעראַרישער ארבעט און צוגעבונ-
דנקייט צו דער ארבעטנדער א"י קען מען זאגן אן
צווייפל: די באוועגונג איז פאר אים געווען א
לעבנס-רפואה.

ט) הגדרת עצמו

א מענטש א שרייבער, טרעבנדיק צו אנטדעקן די
ווארצלען פון אים גייסטיק באנגע מענטשן, דערציילט

דורך דעם אמאל וועגן זיך און ביז אזא אנאליז
פון זיך, וואס עס שאפן ביז די ליטעראַרישע בא-
שטימער נאך אלע באמיאונגען.
-"פרץ בן משה סמאלענסקין איז געווען א צופה
לבית ישראל. ער האט געהאט אלע אייגנשאפטן פון
א קעמפנדן העלד פאר זיין אמת, און זיין בייסט
האט קיינמאל ניט געוווסט קיין רו. דער הייליג-
קער פייער וואס האט געברענט אין אים איז אויך
געווען דער אייביקער פייער. ער איז ניט געווען
ווי די מערהייט פון אונדזערע שרייבער, וועלכע
איז אפארט
זיינען אפארט און אונדזער ליטעראטור. סמאלענס-
קין האט געלעבט אין זיין ארבעט פאר זיין פאלק.
זיין גאנצע הארץ האט ער אויסגעגאסן טראפנדיק
אים. ער האט געקענט האסן און ליבן, און מיט
דעם כוח האט ער געווירקט - מיטן כוח פון
גלויבן אין זיינע ווערטער און מיט דער שטארקער
ליבע צו זיינע אידעאלן. ער איז געווען קאנסעק-
ווענט ביז עקסטרעמקייט. ער האט זיך ניט אפגע-
שראקן צו טראגן די אחריות פון אלע קאנסעקווענצן
וועלכע ער האט געצויגן אדאנק זיין טרייע הארץ
און שטארקן געפיל - אלע צוגאב רעקלערונגען זיי-
נען איבעריק. - "פרץ בן משה סמאלענסקין, וואס
זיין ליטעראַרישע און פאלקס-ארבעט איז געווען א
קוועלע פון פרישע וואסער, וואס האט געשטראמט
פון זיין איבערלעכן נאציאנאלן געפיל, איז געווען
ווי א געפיל פון זעלבסט-אפהיטונג פון פאלק יש-
ראל, ער איז געווען דער צענטראלער נערוו. יעדער
שמערץ, יעדע קראנקהייט, יעדע פארפוילטקייט וואס
האט געדראט דעם נאציאנאלן קערפער, האט אים צו-
ערשט אנגערירט - און ער האט זיך אויפגעטרייסלט
און געשריען". און נאך איין סטרופע : "סמאלענס-
קין איז געווען א וואכזאמער ייד, א זייער וואכ-
זאמער. די פיינקייט פון זיינע נערוון וואס זיי-
נען געווען אלע מאל קאנצענטרירט צו פילן די לא-
גע פון פאלק ווי זי איז - זי האט אים געגעבן די
מעגלעכקייט צו זען דעם אמת פון פארויס; - אזוי

האט ער זיך דעפינירט.
פרץ סמולנסקין, י.ל.גארדאן און מיכה יוסף בער-
דיטשעווסקי זיינען געווען די פייער-זיילן צו זיין
ענדעקונג. זיינע ארטיקלען וועגן זיי און אויך די
אפשאצונגען וועגן מגדלי סופרי ספרים, ביאליק, טשר-
ניחובסקי, שלום עליכם, און סאלאסדי - דאס איז א
ריי ארטיקלען, וואס האבן געהאט געוויכט אין גע-
זעלשאפטלעכן לעבן פון דער אינטעליגענץ און ארבע-
טערשאפט אין די צייטן פון דער צווייטער עליה.
ברענער באזוכן אין די קאלאניעס און ארבעטס -
פונקטן און זיינע פארטראגן וועגן שרייבער און
ליטעראטור, פלעגן זיין אן איבערלעבונג ביי די
ארבעטער און יידישער אינטעליגענץ אין יענע טעג.
ברענער אלס א גייסטער שרייבער האט דערגרייכט
דעם פולן אויסדרוק נאר אין לאנד. דא האט ער גע-
פונען א ברייטן פעלד פאר דעם צוועק. א געזעלשאפט
פון יונגע מענטשן, זין און טעכטער אין סאמע פרי-
ליגג פון זייער לעבן, דער פארבאנד פון די יונגע
לערער, ארבעטער און שילער-סעמינאריסטן און שילער
פון די העברעאישע גימנאזיעס (אין תל אביב און
ירושלים) פלעגן טרינקען אין דארשט זיינע ווער-
טער.
אין לאנד האט ער פראבירט באנייען די אויסגא-
בעס פון "רביבים", וואס ער האט זיי אנגעהויבן
ארויסלאזן אין לונדון און האט ארויסגעלאזן דריי
בראשורן, האט ארויסגעגעבן דעם "הצדה", דעם איינ-
ציקן זאמלבוך צום אנדענק פון זיין פריינט און
באגאבטן שרייבער א.נ.גנעסין. אבער ניט פיל זיי-
נען געווען די העברעאישע לעזער, וועלכע האבן גע-
קענט אויסהאלטן א העברעאישע אויסגאבע און איר
דערמעגלעכן א פעריאדישע דערשיינונג. נאכן פאריקן
וועלט-קריג, בשעת "אחדות העבודה" איז צוגעגאנגען
צו אירע ליטעראַרישע אויסגאבעס, האט זי געגרינ-
דעט די מאנאטשריפט "האדמה" אונטער דער רעדאקציע
פון י.ח.ברענער. אין יענער צייט איז געגרינדעט
געווארן דער פאראלעלער מאנאט-זשורנאל "מעברות"

פון די אויסגאבעס פון "המועל הצעיר" און אויסן קלייגעם און שמאלן שטח האבן פיגורירט די כלומרשטע קעגנזאצן און האבן צופיצלט די ביסל כוחות אנשטאט זיי צו פאראייניקן. י.ח.ברענערס האנטשריפטן, אריגינעלע און איבערזעצונגען, צוערשט "מכאן ומכאן" און נאכדעם "שכול וכשלון" און איבערזעצונגען פון דאסטאיעווסקי'ן פלעגן ליגן יארן אין זיין פארפעל און עס האט זיך ניט געפונען קיין פארלעגער ("אויף שכר-סופרים האף איך ניט, איך וויל נאר דרוקן. א מין תאווה ר"ל").

עס איז געווען א קלייגער טרוור (אין פארלאג פון קרוגליאקאוו) און איז אפגעהאלטן געווארן. און ברענער, וואס זיין כוח פאר ארבעט און דער דראנג צו טעטיקייט איז געווען שטארק, האט געמוזט זיין לעצטן מקלט, וואס שוין בייט אנהויב פון זיין ליטעראַרישער ארבעט האט ער געשריען: "אבער איך זוך גרויסקייט. ווו זיינען די זיילן, אן וועלכע איך זאל זיך האלטן?". - עס איז איינגעפאלן דער לעצטער זייל. און אין דער צייט וואס אויף זייגע "ציונים", וואס פלעגן מפבליקירט ווערן אין בראשונען פון "האדמה", פלעגט מען ווארטן און זיך צוהערן ווי צו די "אורים" - האט דער קלייגער צושפליטערטער און צוריסענער ציבור ניט געקענט אויסהאלטן די "האדמה" און דער מאנאטזשורנאל האט אויסגעהערט צו דערשייגען שוין אין צווייטן יאר מיט דער בראשית ס'. מיט דער דריטער עליה, נאך דער גרינדונג פון דער הסתדרות העובדים הכללית, איז ער אוועק קיין גליל, אין מגדל, צו לעבן מיטן "גדוד העבודה" פון דער דריטער עליה און לערנען מיט זיי עברית. דארטן האט ער אויך צוגעגרייט צום דרוק די טאגביכער פון טרומפעלדאר'ן. אין זיין לעצטן פארטראג איז אויך געווען וועגן יוסף טרומפעלדור אין ראש-העין ביי פתח-תקוה, אין ארבעטער לאגער פון וועגנ-בוי מארן כאן אין ערשטן יארטאג פון תל-חי.

נאך זייגע ארבעטס טעג אין מגדל פלעגט ער זוכן אן איינזאמען ארט פאר זיך צו ארבעטן. ער האט זיך אויסגעקליבן אן ארט אין א שטיבל ביי תל-אביב.

דא האט זיך אין אים געשטארקט דער יסוד פון שאפונג, און עס האבן אויסגעשפראצט נייע קנאספן אין זיין גייסט.

י) זיין בונד מיטן לאנד

אנדערע מיינען, אז זיין בונד מיטן לאנד איז געשען נאר אין די טעג פון תל-חי, אבער דער נאכפאלגער פון ברענערס טריט אין לאנד און זייגע שריפטן, וועט געפינען די פארבינדונג שוין אין בוך פון פארצווייפלונגס יסורים "מכאן ומכאן", צוזאמען מיטן פינסטערן יאוש דווערט אין בוך נעגבן ניט נאר די געשטאלט פון זקן אריה לפידות (א.ד.גארדאן), נאר אין אים דעם "ראסלאזן" קומען מאר ענדערונגען. אין די שטילע פונקטן פון דער שאפונג איז אויך אויסגעדריקט דער נאמען ארץ ישראל מיט אלע בוכשטאבן: "ארץ ישראל יידן האבן א חוש פאר אן אייגן לאנד און האבן האלט פעלד ארבעט". "בלייבן דא, מען דארף ניט וואנדערן. מעגלעך, אז דא קען מען ניט לעבן, אבער דא מוז מען בלייבן. דא דארף מען שטארבן". - "דאס איז דאך די לעצטע סטאנציע". אין "האדמה" קומען די ווערטער: "מיר דארפן חלוצים, מאסן-הענגט און איבערגעבענע בויער, מיליאנען העלדישע נדבות און א מאכט וואס זוכט גרעס, אויב מיר ווילן האבן די דריי זאכן חלוצים, קאפיטאלן און אדנדע מאכט - מוז דער נצחון קומען.

יא) תל - חי

די געשעענישן פון תל-חי האט געהאט אן ענטשיידענדן ווערט אין ברענערס לעבן און טויט. די גאנצע צייט איז ער געווען אין תל חי אויסגערעגט און האט נאכגעפאלגט אלעס מיט אלע שטומען, נאכפאלן דארטן פון אהרון שער. "יעדער איינער פון ישראל איז טייער, מער ווערט ווי אלעס". - דאס

איז געווען דער געשריי פון זיין הארצן, ביים
אנהויב איז ער ביז סככים געווען מיט דער עקס-
בוחדיקער ספעקולנג אויף דעם ארט "בשעת דער חשבון
איז געווען קלאר". ער האט געציטערט פאר יעדער
ידיעה וואס פלעגט קומען, און בשעת מען פלעגט אים
זאגן: "אויב פארלאזן יעדן סכנות׳דיקן ארט, דארפן
מיר דאך אלעס פארלאזן, היינט תל-חי און מארגן
דגניה... און איבערמארגן רוחמה"... פלעגט ער ביז
האבן וואס צו ענטפערן. ער האט זיך אין גאנצן קאנ-
צענטרירט און געווארט אויף א נס "אז עס וועלן
זיך בייטן סדרי בראשית", בשעת די מענטשן פון תל
חי זייבען געשטאנען אויף דער וואך זיך ביז ריזיג-
דיק ביז דער לעצטער מינוט, און נאך זייער פאלן
האט ער געשריבן: "עס איז נאך ביז אויסגעגאנגען
די פארצווייפלטע גבורה פון יידן". און נאך האט
ער צוגעגעבן: "דאס שלעכטס קומט פון אלע זייטן,
צו וועלן מיר ווייניקסטנס וויסן, אז עס איז בי-
מא קיין אויסוועג? צו וועלן מיר האבן דעם בא-
וווסטזיין זיך צו האלטן אויף דער געהעריקער הויך?
ווען עס וועט קומען די שווערע נסיון-שעה, צו
וועט יעדערער פון אונדז שטיין אויף דעם ארט וואס
דער גורל האט אים באשטימט און יוסף טרומפלדור׳ס
נאמען אויף זיינע ליפן?".

מיט די ווערטער איז געחתמ׳עט געווארן זיין גו-
רל. זיי האבן אים געפירט, לויט זיי האט ער גע-
לעבט און איז געשטארבן.

פון יענעם מאי מאנאט תרפ"א ביז היינטיקן טאג
זייגען גרויס אונדזערע אומגליקן און פארלוסטן,
איבדיווידועלע און אלגעמיינע אומגליקן, און אין
הארצן - א פייערדיקער ווייטאק זיך דערמאנענדיק
זיין טויט, וואס האט אים געטראפן זייענדיק ביים
פולן כוח. די אומרוען פון מאי תרפ"א אין יישוב
און דער מארד פון ברענערן זייגען פאר אונדז גע-
ווען ווערלטספארלוסט, א טולר אנדייבקונג פון
אונדזער שוואכקייט און קלייגעם כוח אין לאנד.

און דאס וואס זיין דער גורל פון אומגליקלעכן
פאלק צווישן די פעלקער כל זמן ער איז א מי-
עוט. און ער האט זיך ביז צוריקגעצויגן און ביז
אנטלאפן און אויף זיין ארט איז ער געפאלן מיט
זיינע גורל ברידער.

כאר טערציק יאר אלט איז ער געווען, בשעת ער
איז דערמארדעט געווארן תרפ"א.

==========
========
======

מינכן, אדר ב׳, התשי״ד

אוסף-חומר

ט"ז

13 גרונדואצן

הוצאת

ההסתדרות הציונית האחידה

של שארית הפליטה בגרמניה

ונוער חלוצי מאחד (נחס).

א. ליבנשטיין

13 גרונדזאצן פון ציוניסטישן געראנגל.

(פרייע איבערזעצונג פון א רעפעראט ביי א פארזאמלונג פון "מלחמתנו" אין ירושלים.)

דער ישוב געפינט זיך אין דער לעצטער צייט אין א גרויסער שרעק, און מיט יעדן טאג ווערט די פאר-ווירונג גרעסער. כל זמן עס האט זיך געצויגן דער קריג איז געווען א געוויסע פארענטפערונג פאר די אומקלארקייט ארום אונדז: וואס ווערט זיין מיט אונדז, וואס רעכענען אנדערע צו טאן מיט אונדז, און וואס ווילן מיר אליין טאן? אט די הויפטפראב-לעמען - וועלכע זיינען אפהייבנדיק איינע פון דער צווייטער - זיינען געשטאנען די גאנצע צייט פון קריג אונטער א פראגע-צייכן. מיר האבן אלע געלעבט מיטן געפיל: מיר וועלן ווארטן ביזן סוף פון מל-חמה און דאן וועט דאס קלאר ווערן. און אט זיינען מיר דערגאנגען ביזן סוף פון קריג, אבער עס איז שווער צו זאגן, אז עס איז קלארער געווא־, אין די אויבן-דערמאנטע פראבלעמען, און דער עיקר - אין דעם לעצטן פון זיי; וואס רעכענען מיר צו טאן בכדי צו ענדערן די עקזיסטירנדע לאגע? ־יך האב פראבירט, אלזא, זיך קלאר מאכן, וועלכע זיינען די גרונטזאצן פון דעם ציוניסטישן געראנגל אין דער איצטיקער שעה, און איך בין געקומען צו דרייצן גרונדזאצן; אנדערע פון זיי זיינען אין פארם פון באווייזונגען פאר ספקות, און די איבעריקע - ספקות-אביעקטן ממש.

אבער, ראשית כל , איינציקע ווערטער צו דער אפ-

שאצונג פון אונדזער פאליטישער לאגע, ווייל זי איז
א פארבאדינגונג צו דעם פאנאנדערקלייבן פון אונדזער
געראנגל־מאסמיטלען. מ י ר ש ט י י ע ן נ א ך
נ י ט ערב אן ענטגילטיקער אנטשיידונג. געוויס,
איז זייער געפערליך פאראויס צו זאגן נביאות אויף
גאנצע צייטן. איך בין באוווסטזיניק לגבי דעם פאקט,
אז גרויסע און קליינע זיינען דורכגעפאלן מיט זייע־
רע רעכענונגען, כדי ניט אנצורירן פערזענלעכקייטן
צווישן אונדז, וועל איך ברענגען ביישפילן פון
אנדערע פעלקער. אזוי, צ.ב., האט געזאגט אין יאר
1792 דער בריטישער רעגירונגס־שעף פ י ט, וועל־
כער האט געפירט דעם ענגלישן קריג קעגן נאפאליאנען,
אז ער איז איבערצייגט, אז די קומענדע פופצן יאר
וועלן זיין יארן פון א באשטענדיקן שלום; אבער, צו
זיין אומגליק, האט ער פארבראכט די מערהייט פון
די פופצן יאר, וועלכע זיינען אים געבליבן צום
לעבן, אין אומאויפהערלעכע מלחמות מיט נאפאליאנען.
אן אנדער גרויסער ענגלענדער, דער באריםטער אדמי־
ראל נעלסאן, האט זייער צייט דערקלערט, אז עס
מעג זיין וואס עס וויל, ער איז איבערצייגט אז
מאלטא וועט קיינמאל ניט האבן א וועלכע ניט איז
וויכטיקייט פאר דער בריטישער אימפעריע און ברי־
טישן פלאט; און אפילו אזא גרויסער שטאטסמאן ווי
ביסמארק האט געמעלדעט, בשעת ער האט רעזומירט די
פאליטישע לאגע אין אייראפע פון סוף 19־טן יאר־
הונדערטס, אז עס איז אוממעגלעך, אז אין די נאנטס־
טע דורות וועלן קעמפן רוסלאנד און פראנקרייך פליי־
צע ביי פלייצע קעגן דייטשלאנד... און היות ווי
אסך גרויסע זיינען דורכגעפאלן אין פאליטישע אפשא־
צונגען, זע איך זיך ניט באווארנט פון אזא גורל,
אבער טראץ דאס אלעס נעם איך אן אלס גרונט־הנחה
פאר אונדזער פאליטישער טעטיקייט, אז מיר שטייען
ניט היינט צו טאג ערב אן־ענטגילטיקער אנטשיידונג,
און זי וועט קומען נאר דאן ווען מיר וועלן אנגע־
ווענדן ענטגילטיקע געראנגל־מאסמיטלען.

און איינציקע סיבות שטעקן אין דער זאך. ערשטנס דער
עצם אנטשיידונג, צו וועלכער דער ציוניזם רעכנט־
טערט זיך, איז אן היסטארישע וועלט־געשעניש פון א־
זא מאסשטאב, אז פיל פון די פעלקער וועלן איר ניט
לייכט פארדייען, אפילו אן די פאליטישע קעגנזאצן
וואס ווירקן אפן קעגן אונדז. צווייטנס טויזנט יאר
האט ניט עקזיסטירט קיין יידישע מדינה, און אויב
זי דארף ווידער עקזיסטירן נאך אזא גרויסער הפסקה,
און זאל זי זיין פראפארציאנעל קליין - איז עס דאך
א זייער גרויסע ענדערונג אין דער גייסטיקער גלייכ־
געוויכט פון די פעלקער לגבי יידן. און די וועלט
קען איצטער ניט קומען צו אן־אנדער גייסטיקער
גלייכגעוויכט מיט די יידן נאר דורך זייער קאנצענט־
ראציע אין זייערע א מדינה. עס זיינען נאך גרויס
די שטערונגען - באוווסטזיניק אדער ניט באוווסט־
זיניק - צו אזא רעוואלוציאנערער ענדערונג. צוויי־
טנס, די קעגנערישע כוחות צו דער פארזעצונג פון
ציוניסטישן ווערק, צוליב זייער נאציאנאלן אינטע־
רעס, זיינען זייער ערנסטע, און איצט איז די לעצטע
שעה זיך קעגנצושטעלן אונדז, ווייל נאך א [illegible] גרוי־
סע צאל פון יידישע עולים - און זייער בעלעבתהיים
איז פארלארן. עס איז נאטירלעך, אז זיי וועלן איצט
ארגאניזירן זייערע אלע כוחות, כדי אפצוהאלטן די
אנטשיידונג צו אונדזער גונסטן און אויפהאלטן דעם
"ווייס־בוך". און דריטנס, צוליב דעם וואס די כו־
חות וועלכע זיינען פאראינטערעסירט אין סטאטוס -
קווא זיינען אזוי ערנסט, וועט פאדערן פון אונדז
דער געראנגל פאר א ווינטשנסווערטע לייזונג די מא־
ביליזאציע פון אזוי פיל כוחות און א גאנצן זיך
מיט אזעלכע אומגעהויערלעכע מיטלען, ווייל מען טאר
ניט מיינען, אז מיר וועלן אויספירן דאס גרויסיקסטע
אין סך פון ווייניקע וואכן אדער מאנאטן.
די גאנצע קלוגשאפט פון פאלקס־פירונג איז איצט
געווענדעט אפצושטעלן דאס אוממעגלעכע פון אומגע־
וויינלעכעס. א באוועגונג טאר ניט ווארטן אויף
אוממעגלעכע זאכן. אבער אך און וויי איז צו דער
באוועגונג, וועלכע קען זיך ניט באנוצן מיט אומ־
באשרענקטע מיטלען, און ווייס ניט, אז יעדע שעה

איז א בעלעגענהייט, וועלכע קערט זיך ניט אום צו־ריק. אבער, ווייל אונדזער ענין איז אזוי ערנסט און שווער, וועט עס ניט זיין פארנינפטיק פון פאליטישן און דערציערישן שטאנדפונקט, אויב מיר ווילן דער־קלערן, אז די אנטשיידונג לטובת אונדז איז שוין גע־זיכערט. מיר שטייען נאך ניט אין מזל פון אנטשיי־דונג, מיר שטייען ערב א שווערן געראנגל, וואס ניט אלע זיינע וועגן זיינען קלאר און באוווסט פאר אונדז אליין.

און פון דא צו די גרונדזאצן פון דער ציונ. פא־ליטיק אין דער שעה.

גייסטיקע זעלבשטענדיקייט און אינער־לעכע פרייהייט.

א פארבאדינגונג פאר יעדער ציונ. טעטיקייט און ציונ. פאליטיק אין דער צייט זיינען גייסטיקע זעלבשטענדיקייט און אינערלעכע פרייהייט. מיר דארפן זיין פריי אין אונדזער גייסט, אנטשיידן וואס איז דערלויבט און וואס איז אונדז פארבאטן. אין דעם אייביקן געראנגל אין דער מענטשלעכער וועלט אין וועלכן עס זיינען דא קליינע און גרויסע פעל־קער (לויט זייער צאל, כוח און השפעה־מיטלען) — האט די גרויסע נאציע דעם איבערגעוויכט מיט דעם, וואס זי קען דערשיינען ניט נאר אלס פארזארגערין פון אירע אינטערעסן, נאר אויך פאר אלגעמיין־מענטש־לעכע אינטערעסן. באגריפן פון דערלויבן און פאר־באטן, וועלכע זי באשטימט פאר אייגענע צוועקן, זיי־נען אנגענומען פאר די קליינע נאציאנען אלס אלגעמיין מענטשלעכע געבאטן און פארבאטן. אויב א נאציאנאלע באוועגונג נעמט אריין אזעלכע באגריפן, באוווסטזי־ניק אדער ניט באוווסטזיניק, דאן איז איר מלחמה פון פאראויס פארארטיילט צום דורכפאל. אזוי, צ.ב., איז צוטיילט אין אונדזער תקופה דער גאנצער ערד קוגל אין א פאציפיסטישן טייל פון איין זייט און אן אקטי־וויסטישן פון אנדער זייט. אזוי ווערט, זעלבשטפאר־

שטענדלעך, פעסטגעשטעלט - וואס איז פראגרעסיוו און וואס איז רעאקציאנער, וואס איז דערלויבט און וואס איז פארבאטן, וואס איז גוט און וואס איז מיאוס...

אין א פיל איידעלער פארם, אבער אין אן ערלעכער ריכטונג, באגעגנט זיך אפילו די אנגלא־זאקסישע וועלט. מיט א פאר טעג צוריק האב איך געלייענט א נייעם בוך פון איינעם פון די וויכטיקסטע בריטישע סאציא־לאגן - פראפ. א.ת.קאר: "דער נאציאנאליזם און וואס נאך אים?". דאס בוך באשטייט פון צוויי טיילן: דער ערשטער טייל ווייזט אויף, אז אין עצם איז מער ני־טא קיין ארט פאר א פאליטישער פרייהייט פון קליינע און מיטעלע פעלקער, און סאיז אין זייערע אינטערעסן, אז זיי זאלן משלים זיין מיט דעם. דער צווייטער טייל איז ווי א קורצער "פאסט סקריפטום" און זיין עיקר - "דאגה בלב איש ישיחנה": ענגלאנד שטייט פאר א גרוי־סער געפאר, און אויב זי וועט ניט אנשטרענגען אלע אירע גייסטיקע, סאציאלע און טעכנישע כוחות, קען זי חס ושלום פארוואנדלט ווערן פון א גרויסמאכט צו א מיטלערער.

מיר געפינען זיך דא, ניט נאר פון געאגראפישן נאר אויך פון גייסטיקן שטאנדפונקט, אין א קרייצונג פון צוויי אימפעריאליסטישע השפעות. צוויי "וועלטאנשאו־אונגען" - די רוסיש־סאוויעטישע השפעה און די אנגלא־זאקסישע השפעה. און אויב אפילו זיי אונטערשיידן זיך איינע פון דער אנדערער מיט זייער מענטשלעכן ווערט, און דאסגלייכן אין דער מאס פון דער פאליטי־שער הילף וועלכע מיר קענען דערווארטן פון יעדער פון זיי - דאך זיינען זיי ביידע אימשטאנד צו צער־שטערן אונדזער גייסטיקן חוט־השדרה. אויב מיר ווילן זיין באוואפנט אין דעם געראנגל וואס דערווארט אונדז, מוזן מיר געפינען דעם מאסשטאב פאר וואס איז דערלויבט און פארבאטן, פאר "פראגרעסיוו" און "רע־אקציאנער" אין אונדז אליין. און איך מיין, אז די געשיכטע פון יידישן פאלק פון מעמד הר סיני ביזן היינטיקן טאג בארעכטיקן דאס ניט נאר פון ציוניס־טישן און יידישן שטאנדפונקט, נאר אויך פון אלגעמיין

מענטשלעכן שטאנדפונקט.

א ח ד ו ת - י ש ר א ל .

א צווייטער יסוד פון יעדער ציוניסטישער פאליטיק, און איך מיין נאך די יסורות וועלכע זיינען אלס פארבארייטונגען צו א טעטיקייט,- דאס איז די אייניקייט פון עם-ישראל. אייניקייט ניט נאר אויפן פארטייאיש פאליטישן געביט. אויף דעם געביט דארפן געווים זיין קעגנערישע פארטייען. עס איז ניטא קיין גרעסערע סכנה פארן גייסט פון א פאלק - און איך נעם ניט ארויס אונדזער פאלק פון דעם כלל - ווי א רעשטים פון איין פארטיי. אבער דער ווערט פון פארטייען איז פאזיטיוו, ווען זיי זיינען באוווסטזיניק לגבי איין פרינציפיעלן פאקט: אז דאס וואס פאראייניקט זיי איז פיל וויכטיקער ווי דאס וואס צוטיילט זיי. און בשעת איך רייד וועגן אחדות ישראל, מיין איך אלזא, אין ערשטער ריי א גייסטיקע און מאראלישע אייגנשאפט, דעם עלעמענטארן באוווסטזיין, אז אין גרונט גענומען אונטערשיידן מיר זיך ניט פון אונדזערע ברידער וועלכע האבן זיך קאנצענטרירט אין ווארשעווער און איבע־ריקע געטאס; אז אלע אונטערשיידן צווישן אונדז זיי־נען נול ווערט לגבי דעם גורל וואס דערווארט אונדז אלעמען - צו גוטן און צו שלעכטן; און אלע סאלידא־ריטעט-זיסן, וועלכע דארפן זיין צווישן אונדז און צווישן פארשיידענע קרייזן פון די פעלקער, זיינען ווערטלאז לגבי די אינערלעכע סאלידאריטעט, וואס איז אבליגאטאריש פארן גאנצן יידישן יישוב. דער יישוב וועט דארפן שטיין אין א שווערן עקזאמען, ניט אין משך פון א וואך אדער א מאנאט, און איך מיין אז אויך ניט אין משך פון א יאר, און מיט דעם געפיל דארפן זיין דורכגעדרונגען אלע פארטייען און פראקציעס, און דער געפיל דארף ווירקן אויפן סטיל פון די צייטונגען , אויף די וואל-מאדוסן און אויף די קעגנ־זייטיקע באציאונגען צווישן די סוער. יעדע פארטיי

מוזן מיר קאנטראלירן אויף דרי ווייס זי דערנענטערט זיך צו דעם תנאי.

ווער עס בריסיקט זיך אין א באשטעטיקונג פון די פעלקער בכדי אויפצוקלערן אונדזערע ענינים, איז אפשר כדאי אכט לייגן אויף דעם, אז מיר לעבן בכלל אין א תקופה וואס די פעלקער גייען ווייטער און פארפעס־טיקן זיך אין זייער איבערלעכקייט, און דאס וואס די סאציאליזאציע ביים פארויס, איז קלאר, אז דער פרא־צעס פון נאציאנאליזאציע האט א דאפלטע באדייטונג: נאציאנאליזאציע פון ווירטשאפט, וואס ווערט אריבערגע־פירט אין רשות פון מדינה, און "נאציאנאליזאציע" פון פאלק וואס ווערט מער פאראייניקט און ווייניקער פא־באנדערגעטיילט אין זיין איבער-לעבקייט. אלע קאנ־פערענצן און געזעלשאפטלעכע אויסדרוקן פון דער תקו־פה זאגן עדות אויף דעם, אנהייבנדיק פון די ארבע־טער קאנפערענץ אין לאנדאן, דארטן האט יעדע ארבע־טער דעלעגאציע מיט אבסאלוטקייט פארטיידיקט די אינטערעסן פון איר פאלק און ביז די אויפפירונג פון די פעלקער אין די קורצע נאך-קריגס צייטן. עס ווערן אלץ קלענער די קעגנזאצן אין איבערלעבקייט פון די פעלקער, און עס ווערט זייער גרויס דער צווייפל פאר זיי. מיר לעבן אין א תקופה וועלכע מען קען פארגלייכן צו דער פון 500 - 400 יאר צוריק: עס ווערן געשאפן גרויסע צוזאמענזעצונגען פון פעלקער און אנדערע עקזיסטירנדע פעלקער דראס אן אונטערגאנג אין קולטור-מאראלישן זין. נאר אן איבערלעבנע גרויסע קאאפעראציע אין הארץ פון פאלק - א קאאפעראציע וואס איז ניט געווייזן לגבי דעם 19-טן יארהונ־דערט - איז אימשטאנד אים צו ראטעווען. און אויב דאס איז ריכטיק לגבי די איבעריקע פעלקער, איז בע־ווים - פארן יידישן פאלק.

דער ציוניזם ווערט פארווירקלעכט דורכן חורבן פון גלות.

א דריטער גרונדזאץ: מיר מוזן אנערקענען, אז דער

צ י ו נ י ז ם ווערט געבוירס אויפן חורבן פון גלות, ביז נאר דורך קיבוץ גלויות אליין נאר דורך זייער חורבן און ביז פון דער אדער אנדער גלות, נאר פון גלות אלס אן "אבסאלוט" אלס א סאציאלאגישע דערשיינונג. איך זאג דאס ביז מיט צופרידענהייט, ווען דאס וואלט זיך געווענדעט אן אונדז, וואלטן מיר געוויס בעפארצוגט צו בויען ארץ-ישראל פון אן עקזיסטירענדער און בלייבנדער גלות. אבער דער אמת – און די ערשטע ציוניסטן האבן דאס פארויסגעזען – אז דער ציוניזם איז וועזנטלעך פארבונדן מיט דער ליקווידאציע פון גלות. ווען ניט די עספעפינדונג פון אלגעמיינעם חורבן, איז א צווייפל צו עס וואלטן זיך דערוועקט אין דער יידישער וועלט די כוחות צו אזא רעוואלוציאנערן ווערק, אזא מאדנעם און אזוי סכנות פולן ווי דער ציוניזם. דער אינסטינקט פון פאלק וואס האט געהערשט ביי די ערשטע – ווי רבי יהודה אלקלעי און הערצל – האט באשיינפערלעך געזען די פולסטענדיקע פארניכטונג, און דערפאר האט ער זיך דערהויבן אין דער שעה צו אזא איבערגעוויינלעכע היסטארישע איבערלעבונג וואס הייסט ציוניזם.

עס איז דא אן ענגלישער שפריכווארט וואס זאגט, "דער חשד איז דער פרווו-סיסטעם פון די אומפייאיקע צו אונטערשיידן". ווען סאיז שווער צו אונטערשיידן – איז אלעמען חושד. צו מיין באדויערונג, איז דער שפריכווארט ניט ריכטיק ביי דער אפשאצונג פון דער יידישער לאגע צווישן די פעלקער. אונדזער לאגע אין אלע לענדער איז שוין אויסער יעדן חשד. דער אורטייל איז ארויסגעטראגן געווארן, אויב ער איז נאך אפילו ניט אין אלע ערטער אויסגעפירט געווארן. איך וועל ברייגנען צוויי-דריי ביישפילן פון די פרייע לענדער (איצט איז דאך די גאנצע וועלט באפרייט און עס זיינען דא נאר פרייע – לענדער), פון ביידע פאלוסן פון דער וועלט.

דער פארשטארבענער פרעזידענט רוזוועלט, פון די חסידי אומות העולם, בשעת ער האט געוואלט טאן וואס עס איז פאר דער רעטונג פון די יידן, איז אים נאר

געלונגען ארייגצונעמען אין זיין גרויסן לאנד ביי א-1000 פליטים. שוין מיט צוואנציק יאר צוריק פלעגן ווי באקאנט, יעדן יאר קומען הונדערטער טויזנטער יידן אין די פאראייניקטע שטאטן און זיי פלעגן דארטן לייכט אריינגענומען ווערן אלס גלייכבארעכטיקטע בירגער. דער פאקט ווייזט ווי גרויס די איבערקערעניש איז – און איך באנוץ זיך מיטן ווארט "איבערקערעניש" אין פולן טראגישן זין – וואס איז פארגעקומען אין אמעריקע לגבי די יידן. אבער דאס איז נאך ניט דער גאנצער סיפור המעשה. בשעת די פליטים זיינען אנגעקומען צו די פ"ש, האט מען זיי אין לאנד ניט אריינגענומען, נאר מען האט זיי פארמאכט אין קאנצענטראציאנס-לאגערן, כדי אויסצומיידן אנטיסעמיטיזם און צווייפלען ביי די אמעריקאנער בירגער, אז מען מיינט זיי איינצובירגערן. אבער אויך דער מיסל האט ניט געהאלפן. עס האט פאסירט א פאל, אז אין לאגער איז געבארן געווארן א קינד וואס זיינע עלטערן זיינען געווען שטאטנלאז, און לויטן געזעץ פון די פ"ש מוז ער זיין אן אמעריקאנער בירגער. אבער עס האט זיך גלייך אנגעהויבן אין דער פרעסע א שארפע פאלעמיק וועגן דעם קאמפליצירטן ענין, ביז עס איז געגעבן געווארן די אפיציעלע תשובה, אז דער קינד איז ניט קיין אמעריקאנער בירגער, ווייל די פליטים געפינען זיך אין די פ"ש באר פיזיש און ניט יורידיש געזעצלעך. און יענע שטעטל א ס ו י ג א, וווּ עס איז געווען דער לאגער, איז געווארן דער צענטער פון יידן-האס אין אלע פ"ש. עס איז אזוי ווייט דערגאנגען, אז איין קאטאלישע פאמיליע אין שטעטל, וועלכע פלעגט פארקערן מיט א יידישער פאמיליע פון די פליטים, האט געמוזט פארטושן דעם פאקט און דאס פארבארגן צוליב די שלעכטע אויג פון די שכנים... און אין די לעצטע וואכן האט מען געמעלדעט: היות ווי די מלחמה האט זיך געענדיקט, באטראכטן די מאכט-ארגאנען דעם צוריקקער פון די פליטים צו "זייערע לענדער", און אן ערשטע גרופע

פון 14 מאן האט זיך שוין צוריקגעקערט "אהיים" קיין
ירנאסלאוויע. מיט א פאר חדשים צוריק איז דערשינען
אין איינע פון די צייטונגען אין די פ"ש אן ארטיקל
פון א יידן וועלכער איז ביז איצט נים געווען קיין
ציוניסט, און ער איז א וויכטיקער סאציאלאג, א סוער
אין פארשיידענע פראגן; צווישן אנדערע אויך אין
דער נעגער-פראגע, אבער נים אין דער יידן-פראגע.
אבער אין דער לעצטער צייט , נאכן צוקוקן וואס עס
טוט זיך ארום די יידן, איז ער געווארן א ציוניסט.
זיין נאמען איז דוד ל. כהן. אין זיין ארטיקל דע-
זומירט ער די יידן-לאגע אין די פ"ש היינט צו טאג
פארגלייכנדיק איר צו זייער לאגע אין דייטשלאנד
ערב היטלערס ארויפשטייג. און אזוי לויט זיינע
ווערטער: אין דייטשלאנד האט מען אונדז געהאלטן
צום פארניכטן און אין אמעריקע צווינגט מען אונדז
זיך צו פארענטפערן וואס מיר לעבן נאך. דא איז ,
זעלבסטפארשטענדלעך, א גרויסער אונטערשייד היינט –
ווי אן אונטערשייד צווישן טויט און לעבן. און אויב
מיר וועלן אין די נעכסטע יארן ווייטן געהעריק זיך
אויפצופירן, איז עס דאך דער אונטערשייד צווישן
ארנטערגאנג פון א יידישן גלות און איר רעטונג אין
אן היימלאנד. אבער די ווערטער, וועלכע ווערן גע-
זאגט דורך א מענטשן וועלכער איז געווען אסימילירט-
דערפאר איז ער פרישער אין זיין געפיל ווי אן אפי-
ציעלער ציוניסט – זיינען שלעכטע אויסזיכטן פארן
אמעריקאנער יידנטום.

און איצט א צווייטן ביישפיל פון אונדזער ווינקל
פון דער וועלט. איך האב זיך לעצטנס געטראפן מיט
איינציקע חברים, וועלכע זיינען געווען פאראשוטיסטן
אין פארשיידענע באלקאן-לענדער. די פגישה מיט די
חברים איז איינע פון די דערמוטיקנדע איבערלעבונגען.
עס האט פאסירט א מאל,אז איין טאג האב איך גערעדט
מיט א פאראשוטיסט פון "השומר הצעיר" און א צווייטן
פון "העובד הציוני". וואלט איך פון פאריוס נים גע-
וווסט, אז זיי זיינען פון פארשיידענע פארטייען,
וואלט איך עס נים אונטערשיידן פון געשפרעך מיט זיי.
און אט וואס א געוועזענער פאראשוטיסט האט מיר דער-

ציילט: זיי זיינען ארויס אויף דער באשטימטער ערד
מיט דער הכנה, אז ווי זיי וועלן נאר דערגרייכן א
באפרייטן שטח וועלן זיי גלייך זיך לאזן אידענ-
טיפיצירן. עס איז זיי אבער נארנים איינגעפאלן,אז
זיי וועלן דארפן פארבארגן זייער יידנטום. דאס האט
פאסירט אין א לאנדוואס איז טיילווייז געווען אין
הענט פון "לינקע" פארטיזאנער און אלץ מער באפרייט
געווארן דורך דער רויטער ארמיי. אבער, וואס מער
זיי האבן זיך געטראפן מיט פארטיזאנער גרופעס,מיט
סאלדאטן און קאמאנדירן, מיט פארטיזאנער און רעגו-
לערע מיליטער-לייט, האבן זיי זיך איבערצייגט, אז
אויב זיי ווילן דערפילן זייער אויפגאבע, דארפן
זיי ראשית כל פארדעקן זייער יידישקייט. און אין
דער מאס וואס זייער יידישקייט האט זיך ארויסגע-
וויזן – אלץ אומפעגלעכער איז זיי געווארן צו דער-
פילן זייער אויפגאבע צוליב דער אטמאספער פון שנ-
אה וואס האט זיי ארומגערינגלט פון אלע זייטן.

עס איז קלאר סוף סוף, אז אין דער באציאונג פון
דער וועלט צו אונדז איז פארגעקומען א רעוואלוי-
ציאנערע ענדערונג. און צו מיר זיינען רעוואלוי-
ציאנער אין גייסט , אדער מיר זיינען עס נים, מוזן
מיר ציען פון דער געשאפענער לאגע רעוואלוציאנע-
רע קאנסעקווענצן. די פעלקער ווילן נים, אז מיר
זאלן לעבן צווישן זיי. אזוי איז עס נים אין א
באשטימטן לאנד אדער געוויסער ארדענונג – נאר אין
אלע לענדער און אין אלע ארדענונגען אויף איין מאל.
דער קרייזלויף פון יידישן גלות דערנענטערט זיך
צו זיין ענדע. צוליב דעם איז דער ציוניזם געשאפן
געווארן און צוליב דער סיבה דארף ער פארווירקלעכט
ווערן. אזא תקופה פאדערט מאסענדע מיטלען, אויסער-
געוויינלעכע מיטלען. נאך א לאנגזאמען צוגרייטונגס-
וועג אין משך פון דריי דורות איז אריין דער ציוני-
ניזם אין א פעריאד פון קפיצת-הדרך. אויב מיר וועלן
דאס נים פארשטיין – וועלן מאר אונדז פארמאכט
ווערן די מעגלעכקייט וועגן. עס דערנענטערט זיך דער
סוף נים נאר צו דער עמאנסיפאציע, נאר צו דער עצם
מעגלעכקייט פון א נארמאלן לעבן פון יידן צווישן

גרויס, אין אלע לענדער דערנענטערן מיר זיך צו דעם
ברען-פונקט, אז די סכנה צו יידן איז שוין אזוי
גרויס, אז מאסן יידן ווערן ציוניסטן, אבער איז נאך
מאליפיק ניט גרויס אין דער מאס, אז זיי זאלן בא-
רויבט ווערן פון יעדער מעגלעכקייט פון נאציאנאלן
אויסדרוק און זעלבסטשטענדיקער טעטיקייט. דאס איז
דער ברען-פונקט וואס פון אים אויס אנטשטייט דער
ציוניזם אלס א מאסן-באוועגונג. אויב מיר וועלן ניט
וועלן פארשטיין, אז אין יעדן ארט מוז נעמען אן
ענדע צו אונדזער גלות, וועט קומען דער סוף אן
אונדזער "הסכמה". מיר מוזן זיין גרייט צו אונ-
ערווארטעטע דערשיינונגען אין אונערווארטעטע ערטער,
און מיר דארפן ניט אננעמען די מיינונג פון די
אפיציעלע יידישע פירער אויף די ערטער. נאר איני-
קע יארן פאר היטלערס קומען צו דער מאכט האט זיך
גערעכנט די מערהייט פון דייטשישן יידנטום אלס
ניט ציוניסטיש און פיל פון די דייטשישע ציוניסטן
האבן געהאלטן דעם חלוציזם און מאסן-עליה ווי אן
ענין פאר די "מזרח יידן". צו אונדזער גליק (און
צו זייער גליק) האבן מיר פון גרונט כופר געווען
אין דער תורה און אויף וויפל מיר האבן געקענט
האבן מיר זיך באמיט צו דאס קומענדע אין קעגנ-
זאץ צו זייער מיינונג. וואס עס איז געווען ריכטיק
לגבי דייטשלאנד אין די יארן 1931/32 איז ריכטיק
(מיט ענדערונג פון ארט, באדינגונגען און צייט/
לגבי אמעריקע פון די יארן 1945/46. מיר געפינען
זיך איצט אין א געפערלעכער איבערגאנגס-פעריאד: די
וועלט האט שוין באשלאסן, אז זי וויל אונדז ניט
זען אין גלות, אבער האט נאך ניט באשלאסן צו דער-
מעגלעכן אונדז זיך אומצוקערן קיין ארץ ישראל. אט
די גרויסע איבערבעסונגס-אקציע צווישן די יידן און
דער קאפאלישער וועלט - אזוי האט אנגערופן הערצל
דעם ציוניזם - אין דער מאס וואס זי איז אפהענ-
גיק פון די גרויסע וועלט, איז נאך ניט אנטשיידן
געווארן.

<u>ה ע פ ל ה אלס א וואפן פון פאליטישן קאמף.</u>

און איצט צום פערטן גרונטזאץ - וועלכער איז שוין

פון די טעטיקייטס-אביעקטן. מיר גייען אריין אין
א נייער ציוניסטישער תקופה, וואס אונטערשיידט זיך
מער פון דער תקופה צווישן ביידע מלחמות ווי ס'האט
זיך אונטערשיידט די לעצטע פון דער תקופה חו-
בבי-ציון און "משרד א"י". עס זיינען דא מיטלען
וועלכע מען קען ניט מער באנוצן, און עס זיינען
דא מיטלען וועלכע זיינען פריער געווען פון צווייטן
ראנג און איצט ווערן זיי די הויפט מיטלען. דער
הויפט-אינסטרומענט פון אונדזער פאליטישן קאמף -
און איך באטאן דעם ווארט "פאליטישן", ווייל עס
איז דא אין דעם א חידוש און ספעציעלע באטאנונג -
דאס איז די פארזעצונג פון דער עליה אין יעדער
צייט, ביי אלע באדינגונגען און אין אלע וועגן. אין
דער מאס וואס מען קען פארשטעלן דעם באפארשטיי-
ענדן ציוניסטישן קאמף ביז אויף איין פונקט, איז
די העפלה ביי אלע באדינגונגען, די העפלה אלס א
פאליטישער אינסטרומענט - דער דאזיקער איינציקער
פונקט. אט די עליה ניט נאר וואס זי וועט ברייג-
גען טויזנטער און צענטויזנטער - נאר זי וועט ציען
די אויפמערקזאמקייט פון דער וועלט, אז דער ציו-
ניסטישער קאמף האט זיך ניט פארענדיקט מיט אנגעבן
מעמאראנדומס און דעקלאראציעס, האט אויפגעהערט צו
זיין אן ענין פון ווייניקע און ווערט צום ענין
פון גאנצן פאלק. אין דעם קאמף צווייפל איך זייער,
צו עס וועט קומען אן ענטשיידענע ענדערונג אין
אונדזער לאגע. פאראן וואס זאגן, אז די לאגע פון
די יידן אין גלות נאך היטלערן, זייער קערפערלע-
כע און גייסטיקע דעמאראליזאציע, וועלן זיין א
ווירקזאמער פאקטאר פאר א גרויסער עליה קיין א"י,
מעגלעך; אבער אויב די פארניכטונג פון די יידן איז
ניט געווען קיין ג ע נ ו ג נ ד ע ר פאקטאר פאר
דער עליה, צו וועט זיין די דעמאראליזאציע אנטשיי-
דענד?

עס איז קלאר, אז מיר אלע זיינען פאראינטערע-
סירט אז אין א"י זאל הערשן רו. פאר אונדזער קא-
לאניזאציאנס-ארבעט איז די רו נייטיק. אומרוען
שטערן די געאָרדנטע ווירטשאפטלעכע טעטיקייט, דאס

גלייכן בזיסיקן מיר זיך אין א ספראם פון נאציאנאלן
און פריוואטן קאפיטאל, און עס איז מעגלעך, אז דער
פריוואטער קאפיטאל וועט זיך דערשרעקן פון ווערכע
ניט איז פרייסלדנגען. אבער די דזאיקייט איז פאר
אונדזער באוועגונג אין די נעכסטע יארן ניט דער
העכסטער געבאט. עס איז דא א געבאט וואס איז העכער
אפילו פאר דזאיקייט אין א"י - דאס איז ע ל י ה
ביי אלע באדינגונגען, פאר יעדן פרייז און אן און
אויפהער. צו די יידן וועלן דערגרייכן א"י אלס אב-
סאלוט פרייע, צו זיי וועלן קומען און ארייננעזעצט
ווערן אין קאנצענטראציאנס-לאגערן, און עס זאל א-
פילו געמאכט ווערן די פראגע זייט מיט געוואלט אדמ-
צוקערן פון די א"י ברעגעס - יעדער ייד וואס קעמפט
פאר עליה, און מיר העלפן אים אין זיין קאמף, עפנט
מיט דעם די טויערן פון לאנד און אין א געוויסע
צייט ארום פאר נאך צען אנדערע.

ד. בן-גוריון האט געזאגט ביים אנהייב מלחמה,אז
מיר מוזן קעמפן קעגן "ווייס בוך" פונקט ווי עס
וואלט ניט געווען א קריג מיט היטלערן, און מיר
דארפן קעמפן קעגן היטלערן פונקט ווי סוואלט ניט
געווען קיין "ווייס בוך". אין א געוויסן זין איז
דאס ריכטיק. פון מאראלישן שטאנדפונקט האבן מיר
געמוזט קעמפן מיט היטלערן פונקט ווי עס וואלט ניט
עקזיסטירט קיין ווייס בוך, און א צוזאמענהאנג מיטן
"ווייס בוך", און האבן די ענגלענדער געמאכט אפילו
אן ערגערע זאך (דער "ווייס בוך" האט אונדז ווייז-
ניקסטנס געלאזן דעם געווער צו קעמפן קעגן אים),
אזוי איז ריכטיק, אז אונדזער איינערלעכע באציאונג
צום "ווייס בוך" און די מלחמה פליכט קעגן אים
האבן ניט געדארפט זיין באאיינפלוסט פון פאקט, אז
ענגלאנד האט געקעמפט מיט היטלערן,אבער אויב דאס
איז ריכטיק פון פאליטיש-מאראלישן שטאנדפונקט,האט
דאס ניט געקענט זיין ריכטיק פון פאליטיש-קאנקרע-
טן שטאנדפונקט. עס איז קלאר, אז כל זמן עס עקזיס-
טירט דער "ווייס בוך" און ווייל ער עקזיסטירט,
איז אונדז ניט מעגלעך צו קעמפן קעגן היטלערן ווי
מיר האבן געוואלט און ווי מיר האבן געקענט קעמפן.

אזוי איז קלאר, אז ווען ניט דער "ווייס בוך"
וואלטן מיר געהאט א קעמפענדע יידישע בריגאדע ,
און אפשר נאך מער ווי דאס, טיילן פון אנהייב מל-
חמה. פון דער אנדער זייט - ווייבאלד עס איז געווען
א קריג , און די וועגן זייבען געווען פול מיט
מיליטער פון פייגד און אליאירטע און אלע ימען
אין סכנה - איז ניט געווען מעגלעך צו ארגאניזירן
ווי געהעריק די העפלה. די מלחמה איז געווען אן
אומפאנגרייכע טאטאלע דערשיינונג און א"י איז גע-
ווען דער צענטער; איז ניט געווען מעגלעך,אלזא,
צו קעמפן קעגן "ווייס בוך" פונקט ווי זי וואלט
ניט עקזיסטירט.

פאר דער מלחמה זייבען עולה געווען קיין א"י ביי
א 70.000 יידן דורך העפלה=וועגן.און עס איז קלאר,
אז אן די 70.000 וואלטן מיר נאך איצט געווען אין
אן ערגערער לאגע ווי היינט און דער פאליטישער
ווערט פון די מעפילים איז ניט באר אין זייער גע-
וויכט פון צאל. די בריטישע רעגירונג איז א רעמאק-
ראטישע און איז אפהענגיק פון די עפענטלעכע מיי-
נונג און קען זיך ניט באנוצן מיט אלע מיטלען צום
שוץ פון אלע אירע פאליטיק אירע. האט זי זיך,אלזא,
באנוצט קעגן די העפלה באר מיט געוויסע מיטלען.
און ווייל פאר אונדז איז די העפלה א פראגע פון
טויט און לעבן און פאר דער בריטישער אימפעריע
א נעבן זאך פון אריענט=פאליטיק, זייבען מיר א-
רוים די זיגער. דאס וואס האט זיך אפגעהאלטן מיטן
אויסברוך און דורער פון קריג - מיט מער ענערגיע
און אין א גרעסערן מאסשטאב מוזן מיר פארזעצן נאכן
ענדע קריג, זייענדיק גרייט צו א גרעסערער שפא-
נונג אין דער יידישער און גאנצער מענטשלעכער
וועלט.

און נאך א באמערקונג צו דער פאליטישער באדיי-
טונג פון עליה-בעראנגל, ווי באקאנט, עקזיסטירן
מיינונגען-פארשידענהייטן, וויפל יידן קענען און
דארפן אריין קיין א"י. ווייניקע פון ק"ר מאנבעט
ארט זאגן: 500.000 יידן, אבער ווען דעם קען מען
פאלעסטיזירן. אבער דער ווענדע=פונקט אין דעם פא-

ליטויש גורל פון לאנד וועס קומען אסך פרייער. אין
לאנד זיינען איצט דא ביי א 600.000 יידן, 900.000
מוסלעמאנישע אראבער און ביי א 150.000 קאטאלישע
אראבער. אויב עס וועלן ארייין אין לאנד נאך א
300.000 יידן - איז נאך דערמיט דער ציוניזם ביט
אויפגעשפעלט געווארן און די הויפט-ארבעט איז נאך
פאראן - אבער דערמיט איז אנטשיידעט דער פאליטישער
ענין פון לאנד. פאר דעם ווי עס איז דא געשאפן געה-
ווארן א מערהייט אין זיין פון כמות - איז געווארן
דא א רוב אין קוואנטיטאטיוון און פאליטישן זין.

די פרייהייט פון פארלאזן דעם גלות -
באשטעטיקונג פון יידישן "צ'רטער".
==================================

דער פינפטער גרונדזאץ - א געראנגל פאר אויס-
וואנדערונגס רעכט: א פאליטישער געראנגל אין רוחו
של עולם און א פאקטישע היחלצות'אויף יעדן ארט,
מיט אלע מיטלען און וועגן. פאר דער מלחמה האבן די
יידן אין דער אלטער וועלט אויסער סאוועט-רוסלאנד
געהאט דאס רעכט אויסצוּוואנדערן. אין דער ביייער
"באפרייטער וועלט" זיינען די אייראפעאישע יידן
ביט פריי ארויסצוגייין פון די מערהייט גלות לענ-
דער. כל זמן עס עקזיסטירט אן אויסוואנדערונגס
פרייהייט פון גלות איז דאך דער געראנגל פאר איינ-
וואנדערונגס פרייהייט אן אן ערך פשוטער. אבער
אויב עס איז ניטא קיין אויסוואנדערונגס רעכט,
ווערט די מלחמה פאר איינוואנדערונג - מיט א זכות
אדער אן אי - זייער שווער. עס איז גאנץ מעגלעך,
אז א מאכט וואס שליסט אירע אויסוואנדערונגס טוי-
ערן פון לאנד פאר די יידן אין גלות, באשולדערט די
פארווירקלעכונג פון ציוניזם מער ווי א מאכט וואס
שליסט אירע טויערן פאר איינוואנדערונג.פאר דער
מלחמה,בשעת נאר 3 מיליאן רוסישע יידן האבן
ביט געטארט אויסוואנדערן און עס האט עקזיסטירט

פיל אנדערע עליה 'מקורות , איז עס ביט געווען פאר
דער ציוניסטישער באוועגונג אן הויפט פראבלעם. אבער
איצט, בשעת דער אייראפעאישער יידנטום בעפינט זיך
אין אזא לאגע, ווערט דער געראנגל פאר אויסוואנדע-
רונג איינע פון די הויפט-אויפגאבעס פון ציוניזם.
אבער מיר מוזן אפשאצן די פארשיידענע פעלקער ביט
לויט די רעקלעראציעס וואס זייערע פאליטיקער גיבן
איבער אין ענין פון ציוניזם, נאר לויט זייערע מע-
שים וואס זיי טוען, צו העלפן זייערע יידן אדער צו
באשוועדן ביים אויפבוי ודערק, אט איז לעצטנס בא-
קאנט געווארן, אז איין לאנד פון באלקאן, וואס פון
איר גרינדונג אן האט זי זיך באצויגן מיט ליבע און
סימפאטיע צום ציוניזם, איז נאכדעם ווי עס זיינען
דארטן פארגעקומען ענדערונגען אין רעשזים,האט זי
פארבאטן די ציוניסטישע ארגאניזאציעס, האט פארבאטן
יידן-עמיגראציע קיין א"י און פארווערט אפילו דאס
קומען פון ציוניסטישע טוער, וועלכע זיינען פאר -
בונדן מיט הילף אקציעס פון אויסלאנד. די מדינה קען
מען רעכענען ווי א טייל פון א גרעסערער השפעה ספע-
רע,אבער מען קען איר זען אויך ווי א מדינה וואס
איז זעלבשטענדיק און האט באדערפעניש און פאדע-
רונגען און פירט א פראפאגאנדע אין דער גאנצער וועלט
פאר אירע ווירטשאפטלעכע, טעריטאריעלע און אנדערע
פאדערונגען. אין דער מאס וואס די יידן אין אמע-
ריקע, ענגלאנד, דרום אפריקע א.א.וו, האבן נאך אן
השפעה, דארפן זיי דווירקן, אז די באציאונג צו דער
אדער יענער לאנד זאל באשטימט ווערן ביט לויט דער
"פראנדעסיודקייט" פון אירע לאזונגען נאר לויט די
באציאונג צו די יידישע הויפט ענינים און דער
הויפט ענין פון די יידן אין גלות אין דער תקופה
איז - די פרייהייט פון אויסוואנדערונג.

<u>שטארקונג פון די זיכערהייטס - כוחות.</u>

דער זעקסטער גרונדזאץ - די שטארקונג פון יידישן

באוואפנטן כוח אין אלע פראנטן. אין טאג פון נצחון
האט פון א בריטישער רעגירונגס-געביידע אין לאנדאן
זיך געזען א לאזונג: " די מלחמה ציט זיך נאך". און
דאס איז געוויס ריכטיק פאר אונדז, וואס אונדזער
הויפט מלחמה איז נאך זייער ווייט פון ענדע. אויך
אונדזער באטייליקן זיך אין די פראנטן פון בריטישן
מיליטער דארף זיך ניט ענדיקן מיט דער ענדע פון דער
מלחמה. אויפן מיליטעריש געביט שניידט מען ניט נאר
דעם מין וואס מען האט געזייט. מען קען קעמפן פאר
דער קריסטאליזאציע פון א יידישן מיליטערישן כוח
פאר דער מלחמה קעגן היטלערן, און די הויפט ברכה
פון דעם כוח קען זיך ארויסווייזן לאחר-דווקא אין
דער מלחמה (ניט צוליב אונדזער שולד, זעלבסטפאר-
שטענדלעך). אויב מיר וועלן געדענקען די אקציעס
פון אונדזערע מיליטערישע איינהייטן ביז זיי זיי-
נען דערגאנגען צום פראנט, ווי זיי האבן אנטוויקלט
א ציוניסטישע באוועגונג אין פארלאזענע און פאר-
וואָרפענע לענדער, פון איראן ביז סודאן, ווי זיי
האבן געוויזן ערשטע קערנער פון דער חלוציאנישער
באוועגונג, ווי אזוי זיי האבן גרופירט עולים און
געהאלפן די מעפילים, ווי זיי האבן דערוועקט דעם
יידישן גלויבן וואס איז צעשטערט און צעריסן גע-
וואָרן אין אייראפע, - איז דערלויבט צו זאגן: אויב
נאר צוליב דעם זיינען זיי געגאנגען פרייוויליק -
איז עס געווען א גרויסע זאך. איך פארקלענער אי-
בערהויפט ניט דעם ווערט פון דער ממשותדיקער מל-
חמה קעגן די דייטשן, אבער ניט נאר צוליב די דריי
וואכן פון פראנט ביים טייך סעניו איז געווען די
איי-דיקע פרייוויליקייט, דער עצם עקזיסטירן פון
א יידישן כוח פון סימבאלישן שטאנדפונקט כלפי
דער גוישער וועלט, פון דערציערישן שטאנדפונקט
כלפי דעם וועלטלעכן יידנטום, און אין פראקטישן
זין כלפי די רעטונג פון די רעשטלעך און איר זי-
כערקייט - דאס איז ניט א דערגרייכונג וואס מיר
שטייען ביי איר סוף, נאך אן אנשטרענגונג וואס
מיר זיינען נאר ביי איר אנהויב. איך ווייס ניט
אויב מיר וועלן טאן אלעס וואס איז אונדזער פליכט
צו טאן אויף דעם געביט, אבער עס איז ניט דערלאז-

נאר , אז מיר זאלן ניט זען די געלעגנהייט וואס
איז אונדז געגעבן געוואָרן.
און ניט נאר אין דער פארם פון מיר שטארקן דעם
יידישן באוואפנטן כוח, עס שטייען אונדז פאר אלער-
ליי סכנות, נאכמער סטראשונקעס פון די סכנות. און
א סטראשונקע וואס לאזט איבער אן איינדרוק - אויף
אונדז, אויף די מאנדאט-מאכט אדער בייסראלע בע-
אבאכטער - זיין מיליטערישע ווערט איז ווי א פאקט.
אין די צייטונגען ווערט געזאגט, אז דער קעניג איבן
סעוד האט געזאגט צום פרעזידענט רוזוועלט געוויסע
שארפע ווערטער לגבי דער יידישער א"י. איך בין ניט
באוויטסראגט צו דערציילן "סודות" אין דער ענינס-
לעכקייט, אבער עס איז דא איין זאך, וועלכע מען
מעג דערמאנען, ווייל עס איז שוין פובליקירט גע-
וואָרן. דער שליח פון דעם קעניג, דער סעודישער
אויסן-מיניסטער, האט געהאט אן אינטערוויו מיטן
קארעספאנדענט פון דער אמעריקאנער צייטונג "פיעם".
דער קארעספאנדענט האט געפרעגט דעם מיניסטער, וואס
איז זיין שטעלונג צו דער א"י פראגע. און דער מי-
ניסטער האט געגעבן צוויי תשובות: איינע אן אלגע-
מיין-אידעאלאגישע (און זי זאגט עדות אויפן ענינס-
טערער), און א צווייטע א פאליטיש-קאנקרעטע. די
אידעאלאגישע תשובה איז געווען: מיליאנען מענטשן
אין אייראפע האסן די יידן, פארוואס פאדערט איר
דווקא פון אונדז, אז מיר זאלן זיין אנדערש? מיר
זיינען קיין אויסנאם ניט. און די קאנקרעטע תשו-
בה איז געווען: אלע יידן וואס זיינען אריין קיין
א"י נאך דער באלפור דעקלאראציע דארפן ארויסגענו-
מען ווערן פון דארטן... איך צווייפל זייער, אויב
ער איז גענוג שטארק צו פראבירן אויסצופירן זיינע
ווערטער. אבער א סטראשונקע וואס האט ניט קעגן זיך
א כוח וואס מאכט איר צו שמאט - בלייבט א פאליטי-
שער פאקט.
איינע פון די סיבות, פארוואס איז אזוי שווער
דער הסכם צווישן אונדז און די אראבער, איז -
ווייל עס איז שווער צו קומען צו אן הסכם פון צוויי
ניט גלייכע אין שטאנד. די אראבער האבן פארשיידע-
נע מיליטער, טאקע פון א פארשיידענער געוויכט און

פארשיידענע לענדער, נאר מיר האבן ניט קיין מאטיקן
און בולטן שוץ-כוח. אין דער מאס וואס מיר שטרעבן
צו א גערעכטן הסכם מיט די אראבישע פעלקער, איז נויי-
טיק אז אין איינעם פון די הויפט זאכן פון דער ניי-
ער וועלט - אין ענין פון דער מיליטערישער זעלבסט-
שטענדיקייט - זאלן מיר זיין מער אדער ווייניקער
גלייך. עס איז מאקע מעגלעך, אז אויך דעם גע-
ביט, ווי אויפן ווירטשאפטלעכן און קולטורעלן גע-
ביט, דארף לאוו דווקא אפגעשאצט ווערן די מעגלעכ-
קייט פון איין יידן ווי פון איין אראבער. די פאר-
שטארקונג פון יידישן שוץ-כוח איז א באדינגונג דער-
פאר, אז אונדזער פאליטיק זאל זיך קענען פירן מיט
א זעלבסט-בטחון, אז די סטראשונקעס פון אונדזערע
שכנים זאלן ניט האבן קיין ממשות, און אז זיי (און
ניט נאר מיר) זאלן שטרעבן צו אן הסכם. און מיר
דארפן ניט פירן אין דעם געביט א פאליטיק לויטן טאן
ענדערונג פון דער אראבישער פרעסע, ווייל דא זיינען
מעגלעך פלוצלעכע ענדערונגען, ניט נאר דורך דער
אראבישער איניציאטיוו.

סטראטעגישע קאלאניזאציע.

דער זיבעטער גרונדזאץ - סטראטעגישע קאלאניזא-
ציע. אויב א פאליטישער סטאטוס ווערט ביי אונדז
באשטימט בעיקר לויטן עליה מאסטאב (און איצט קען
מען זיך ניט מער באגנוגענען מיט דער פאדערונג פון
א מדינה, נאר מען דארף איר צוגרייטן דורך אן העזה'
דיקער העפלה),- ווערן די גרענעצן פון לאנד בא-
שטימט דורכן פארנעם פון קאלאניזאציע. אבער אויך
אין דעם ענין איז פארגעקומען א גרויסע ענדערונג,
פונקט ווי דאס האט פאסירט אויפן עליה געביט. צווישן
ביידע מלחמות איז געווען די עיקרדיקע עליה די
עליה דורך סערטיפיקאטן, און נאך ביים סוף פון
יענער תקופה, ווי א צייכן פאר דאס קומענדע, האט
זיך אנגעהויבן די העפלה. און אזוי איז געווען אין
דער פארגאנגענער תקופה דער עיקר קאלאניזאציע -

א פרייוויליקע ווירטשאפטלעכע קאלאניזאציע, און נאר
ביים סוף זיינען דערשינען די סטראטעגישע "בהלה'
דיקע" דעראבערונגען פון "חומה ומגדל". דער שליסל
פון קאלאניזאציע איז איצט אין א דעראבערישער און
סטראטעגישער קאלאניזאציע, פונקט ווי דער שליסל
פאר עליה איז סוידער-ברעכערישער העפלה. אויב לגבי
פיל ענינים איז דאס ריכטיק, אז די געדולדיקייט
איז שעדלעך פאר אונדז, - איז עס מער פאר אלעם
ריכטיק לגבי דעראבערונג פון באדן און קאלאניזא-
ציע. יעדער שטח וואס לאזט זיך דעראבערן דארף מען
אים אויסלייזן, ניט מאכנדיק קיין אויספירלעכע רע-
כענונגען און ניט פארטיפנדיק זיך אין די קאלאני-
זאציאנס פארמען דארטן - צו עס וועלן זיך אויף
דעם שטח דערנערן מער אדער ווייניקער משפחות, אדער
צו דער ווערק וועט אריינגיין אין דער אדער יענער
באוואסערונגס-סיסטעם א.א.וו. דאס איז אלעס וויכ-
טיק פון שטאנדפונקט פון ענד-ציל, און אפשר אויך
אין זין פון דער ציוניסטישער פראפאגאנדע. אבער
דאס וואס איז איצט אנטשיידנד איז עס איין פלאן
און איין חשבון: דערמאנען יעדן שטח און שטח וואס
זיינע געפארן זיינען גרעסער און וואס זיינען איינ-
פאסונג אין דער יידישער אייי איז אין ספק. דער
מאסטאב איז געווארן א פאליטישער, סטראטעגישער
און טעריטאריעלער. אזוי ווי אין אנגעלעגנהייטן
פון פאליטיק און עליה, אזוי אויך אין ענינים פון
קאלאניזאציע נויטיקן מיר זיך אין א נייעם טראכטן
און צוגאנג. און דאס איז ניט נאר אן ענין פון
אן אונטערלאגע, נאר פון א ריטמוס, פון העזה און
גרייטקייט צו פארלירן און אויך דורכפאלן ביי א
נויטווענדיקייט. גרויסע זאכן קען דערגרייכן נאר
דער וואס איז גרייט אויף מפלות. צו דעם דארפן זיך
דערציען די פירער פון אונדזערע אונטערנעמונגען,
אונדזערע געזעלשאפטלעכע עסקנים און אויך די ישוב-
מאסן.

י מ י ש ע ר   ח ל ו צ י ז ם.

אן אכטער גרונדזאץ - דעראבערונג פון ים. שוין

ביים סוף פון דער פריערדיקער תקופה האבן געזען
די קלענע צורישן אונדזערע פירער, אז דער ים -
חלוציזם איז ביז באר א נוירסשאפטלעכער צורייב
(אדער ספארטיורער). אפילו דאס וערק וואס איז
געווען אמאל א צורייסראגניקער, איז איצט געווארן
אן עיקרדיקער. אין דער"פרייער"און שיינער וועלט
פון איצט איז א צווייפל צו מיר וועלן האבן א
מעגלעכקייט פון א געכיבנדן קאנטאקט מיט דעם
יידנטום פון גלות און מיט דער גרויסער וועלט
בכ"ל,אויב עס וועט ביז בעשאפן ווערן א יידישער
האנדלס-פלאט וואס זאל זיין צוגעפאסט פאר אונדזע-
רע באדערפעניסן און שטאגר אין איבערגאנגס פעריאר.
איינגענלעך, וועל איך וועגן דעם עניין באטערקן
אייניקע זייטיקע זאכן. אונדזער צוויניסטישער,פא-
ליטישער און קאלאניזאטארישער טראכטן איז באווסם-
זיניק ארער ניט באוווסטזיניק באאיינפלוסט געווארן
פון די אלטע מקורות פון ישראל. און דאס איז גע-
ווען מייסטנס צו נוטן. איך וועל ברייגען איין
ביישפיל. מיט 70 יאר צוריק האבן זיך געוועגדעט
יידישע בחורים משכילים צו דעם ברעסטן געאגראפי-
קער פון יענער צייט, אליזה רעקלין, מיט דער
פראגע וועגן מייגונג פון "ווינסנשאפט" בנוגע די
מעגלעכקייטן פון א"י. און ער האט זיי געענטפערט,
אז די פאדערגע געאגראפישע ווינסנשאפט האט באשטימט,
אז דאס איז אן ארעמע און מידערגע לאנד, מיט ווייי-
ניק מקורות און האט ניט קיין האפגונגען פאר
איינאפעאישע קאלאניזאטארן.אבער דער פונק פון
לעבנסוויכטיקייט וואס איז געבליבן אין יידישן
פאלק האט געוווגקען צו די ערשטע חלוצים, אז לגבי
א"י איז איין פסוק פון תורה און איין בלאט פון
מדרש וויכטיקער פאר אלע ווערטער פון די איירא-
פעאישע געלערטע, ווייל אין די שטרובן פון די
קדמונים און זייערע באגריפן האט זיך אויסקרים-
טאליזירט דער קאלעקטיווער זכרון פון פאלק, וואס
האט געלעבט אין דעם לאנד מיטן גאנצן כוח פון
איינוואורצלונג אין משך פון פיל דורות.

פון א באשיירענעם אינסטינקט און סענטימענטאלן
זכרון האבן מיר געוווסט, אז דאס איז א לאנד פון
די זיבען מינים, א לאנד "זבת חלב ודבש"; און אז
עס איז געקומען די צייט, איז קלאר געווארן, אז
דער ציונ. אינסטינקט האט אין זיך מער וויסנשאפט
און רעאל באוווסטזיין פון לאנד ווי אלע סברות
פון די ווינסנשאפט-לייט.כמעט אלע מאל האט אונדז
געפירט די טראדיציע - דער קאלעקטיווער זכרון
פון פאלק - צו גוטן. אבער עס זיינען דא אפילע
זאכן וואס מיט זיי אונטערשיידט זיך פרינציפיעל
די דריטע שיבת-ציון פון דער צווייטער (און דער
ערשטער). ווייל די היסטארישע גייסט ביז אין אירע
פונסטים אויף גאנצע הונדערט פראצענט; און ווען
זי וואלט דאס געטאן - וואלט זי געווען באר א
טעאריע פון באלזאמירטע געלערטע. אזוי צ.ב. זיי-
נען אונדזערע עלטערן אין דער ערשטער שיבת-ציון
געקומען פון מדבר און זייער הויפט-קאנטאקט מיט
דער וועלט איז געווען דורך מדבריות. זיי האבן
געזארגט דערפאר, אז דער מדבר זאל זיין אפן,און
די שופטים און קעניגן פון ישראל האבן געפירט
פיל מלחמות פאר דער הערשאפט אויף די מדבר-וועגן.
די ענדערונג אין דער לעצטער שיבת ציון איז,אז
מיר קומען דורכן ים; פון דארטן זיינען די מקו-
רות פון כוח און די האפנונג אויף מענטשן רע-
זערוו, און אפשר אויך פון גייסטיקן רעזערוו.
אבער ווינבאלד אונדזער באוועגונג פון שיבת-ציון
(אונדזערע ר.ה. פון ר' יהודה אלקלעי און ר'
עקיבא שלעזינגער) האט אנגעגומען פיל הנחות לויט
אמאליקע הקבלות, האט זי ניט געזען דעם שינוי
ווי עס באדארף צו זיין. אבער דער ציוניזם לאזט
זיך ניט פארדוירקלעכן, אויב מיר וועלן ניט
ווערן א ים-פאלק, וואס קען דעם ים מיט זיין דעק
און געוויקסן, וועלכער קען זייגע אלע פארשיידע-
נע שבנים און ימען, וואס איז קאמפעטענט אין וועג-
טער און זייגע ענדערונגען אין די ברייטקייטן פון
די וואסערן, וואס הערשט אויף טויזנטער לאסקעס
און קלייגע שיפן וואס שווימען אין גאנצע און ווי-
טע האפנס - א פאלק וואס דער ים איז זיין היימאט

פונקט ווי דאס לאנד איז זיין היימאט. אויב מיר
וועלן ניט פארטייטשן רעכטצייטיק די גרונט-ווינ-
טיקייט פון דער דערנערייכונג , וועט אונדז פעלן
אן אינסטרומענט פון די גרונטאינסטרומענטן אין
אונדזער ציוניסטישן בעראנגל.

ארץ ישראל-א גייסטיקער צענטער פאר
כלל ישראל.

א נייטיקער גרונטזאץ - פארוואנדלען א"י אין א
קולטורעלן און גייסטיקן צענטער פאר אלע שאפונ-
גען פון פאלק. איר געדיינקט, געוויס, דעם ברוי-
טן ווינכוח וואס איז געפירט געווארן מיט 40
יאר צוריק, צו דער ציוניזם שטרעבט אויפצושטעלן
אין לאנד א גייסטיקן צענטער פארן גייסט פון פאלק
אדער א פאליטישן מקום-מקלט פאר די גלות-מאסן.אין
אונדזערע צייטן באקומען די אלטע באגריפן א גאנץ
אנדער באדייטונג. ביז נאר עס איז ניטא קיין קענ-
זאץ צווישן אויפשטעלן דעם געהעריקן גייסטיקן צענ-
טער און יידישער מדינה, נאר די אויפשטעלונג
פון גייסטיקן צענטער איז איינע פון די אייליקע
קריגעריטע מיטלען צו דער גרינדונג פון מדינה, עס
זיינען איצט נויטיק פעסטע פארמען, בכדי צו געבן
א קאנקרעטן אויסדרוק פאר דער נייער באדייטונג פון
א"י אין דעם איבערלעבן און גייסטיקן לעבן פון
פאלק, - א דינאמישן אויסדרוק פאר דער בייטקשאפט
פון דער יידישער צערשפרייטקייט צו א"י אויך אין
דער מאס וואס זיי זיינען נאך ניט געקומען אהער.
פארשיידנארטיקע פארמען זיינען דאס. ווען די רבני-
ם גדולים וואלטן געווען ציוניסטיש שטארקער פילנ-
דיק, וואלטן זיי פון זיך געקומען צום באוווסטזיין
אז עס איז געקומען די צייט צו באנייען דעם מנהג
פון עולה-רגל זיין. אין סוף פון בית-שני -אין דער
איבערגאנגס תקופה - איז פארוואנדלט געווארן דער
עולה-רגל זיין פון בבל,מצרים,סיריען און אנדערע
לענדער אין אן ערשטראנגיקן מיטל ניט נאר פאר דער

קריסטאליזאציע פון יידן-ליבע צו א"י נאר אויך
פאר דער קאנצענטראציע פון גאנצן פאלק ארום א"י.
טאקע א טיפער נאציאנאלער אינסטינקט האט זיך
אנטפלעקט אין דער דערשיינונג, און עס איז ווערט,
אז מיר זאלן לערנען פון דעם. דאס וואס איז גע-
קומען צום אויסדרוק אין סטעפע פון דער יידישער
מדינה מיט צוויי טויזנט און מער יארן צוריק, מוז
קומען צו אויפלעבונג אין מארגן פון דער באנייי-
טער יידישער מדינה.

און דאס איז נאר איין ביישפיל פון פילע. יע-
דער קולטורעלער און גייסטיקער אלגעמיין-יידישער
אנשטאלט מוז פון איצט אריבערגיין אין לאנד,אדער
פון דאס ניי דא געגרינדעט ווערן. מיר מוזן האל-
טן די מוסדות ווי א פארם פאר גייסטיקער ענערגיע
און ווי א צנציאונגס-קראפט פאר פילע, צו א שטרע-
מונג און אנטלויפונג פון אסך. און אויב אפילו
ניט אלע וועלן דא בלייבן אויף שטענדיק, וועט דאך
דער אומאויפהערלעכער שטראם אונדז שטענדיק שטארקן.
ווען מיר וואלטן,למשל, געהאלטן דעם העברעאישן
אוניווערסיטעט ניט נאר ווי א געוויינלעכן לערן
אנשטאלט, וואס איז צוזאמענגעזעצט פון פאלקאמע
פאקולטעטן, פאר וועלכע מען האט געפונען אלע גע-
הערקע פראפעסארן און זייבען צוגעגרייט געווארן
אלע נויטיקע הילפס-אנשטאלטן, נאר ווי א ריננ אין
גייסטיקן צענטער פון יידישן פאלק, וואס איז צו-
שלאגן און פארוונדעט און נויטיקט זיך אין ליי-
טונג פון א"י, - וואלטן מיר געוויס געבוים אל-
דערש דעם אוניווערסיטעט. און אנדלש קען מען אים
נאך טוען. יעדע יידישע וועלט-קאנפערענץ - צו א
קולטורעל גייסטיקע, צו ספארטיווע אדער ווירטשאפט-
לעכע, יעדער וועלטלעכער יידישער אנשטאלט -צו פון
ווירטשאפטלעכער הילף, היגיענישער זארג אדער
גייסטיקער לייטונג- איז נויטיק,אז זייער צענטער
זאל זיין אין א"י. פון דא וועלן ארויס און אהער
וועלן אריינקומען שליחים, דערציער און תלמידים,
דעלעגאטן און געסט, ספעציאליסטן און רייזענדער,
טוריסטער און צענטוריזנטער וואס וועלן פארפלייצן
דאס לאנד מיט אן אומאויפהערלעכן שטראם, איך מיין,

אז פון דעם שטאנדפונקט איז געקומען די צייט, אז אויך דער ציוניסטישער קאנגרעס, וואס פלעגט ביז איצט זיך צוזאמענקלייבן אין די גלות לענדער, זאל אריבערהויבן זיין זיץ ארט אין לאנד. פארשיידענע סיבות האבן גענויטיקט צו דער דערווייטערונג פון די קאנגרעסן פון לאנד. דער ישוב איז געווען ביז דער לעצטער צייט קליין אין צאל און מיר האבן געהאלטן, אז מען דארף ניט "איבערטרייסלען" אונזער ארומגעבונג, נאר ארבעטן מיט א טעמפא ניט ציטערדיק קיין אויפמערקזאמקייט, כל זמן עס איז מעגלעך צו ארבעטן מיט א שנעלן ריטמוס פארמאסקירטערהייט און מיט פאליטישער פארזיכטונג. פונקט ווי ביאליק זאגט: "אך אל יעל קולכם, דרככם עוז בדממה, פן צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו, איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו...". דאס איז טאקע געווען ריכטיק פאר דער פארגאנגענער תקופה; כל זמן עס איז געווען מעגלעך עולה צו זיין און זיך באזעצן אן שטערונגען, איז כדאי געווען די שטילקייט. אבער איצט האט זיך אלעס געביטן פון גרונט: עס איז ניטא מער קיין צייט פאר מאסקירונג, נאר א צייט פון העפלה, אנגריף און דעמאנסטראציע.

פון נאך איין שטאנדפונקט, ניט נאר פאליטיש, דערוועקט זיך איצט ביי אונדז די גייסטיקע זארג פארן פאלק. מיר ריידן פיל, אז מען דארף ציען קאנסעקווענצן פון גלות קאטאסטראפע. אבער אז מען חזרט איבער אן ענין פיל מאל ניט צולייגנדיק צו אים ממשותדיקייט, הייבט זיך אן זיין לעבנסוויכטיקייט אפמעקן. איך וויל ניט ריידן וועגן אלע קאנסעקווענצן פון דער אייראפעאישער לערע פון 1933/45, נאר וועגן איין קאנסעקווענץ וואס איז שוין איצט פארבונדן מיט מעשים. דער יידנטום וואס האט עקזיסטירט אין די לעצטע דורות איז געווען געבויט בעיקר אויף צוויי זיילן, צוויי ווינקל-שטיינער: א) דער חלוציזם אין א"י, וועלכער האט צוגעגרייט דאס לאנד פאר די קומענדע ב) דער מזרח אייראפעאישער יידנטום, וואס האט געהיט די טראדיציע פון זעכציק דורות (אויב מיר ווילן רעכענען נאר די דורות פון גלות), און וועט ניט די טרא-

דיציע וואלטן מיר איבערהויבנס ניט דערגאנגען ביז אהער, ווייבאלד אז זיי האבן געטאן זייער ארבעט דארטן, און האבן געהיט די ירושה, איז געווען דער-לאזבאר לייכטזיניקייט פון אונדז לגבי פיל זאכן, און מיר זיינען געווען פריי פון דירעקטער פא-ראנטווארטלעכקייט לגבי פיל זאכן. איצט - איז יע-נער זייל אפגעהאקט געווארן און איז מער ניטא, ווי א מקור פון גייסטיקער השראה איז ער געווען מער ניטא. קלאר, אז עס זיינען נאך דא פיל יידן אין אמעריקע, מיליאנען אין רוסלאנד, עס איז דא ביי א מיליאן יידן אין די לענדער פון מיטעל-מזרח און מיטללענדישן-ים, אבער עס איז מער ניטא אין גלות א צענטער פון גייסטיקער שאפונג, א צענטער וואס טראגט די צוזאמענגעזאמלטע איבערלעבונג פון פאלק, ווי דער יידנטום פון מזרח אייראפע. און אזוי האט עס זיך באקומען, אז אן אונדזער ווילן - מיר וואלטן געוויס ניט גענומען אויף זיך א צובאנג-לאסט - איז אויף אונדזער יונגן רוקן ארויפגעלאדן געווארן אויך דער נאציאנאלער לאסט. מען קען טאקע זאגן, אז די ציונ. ארבעטער באוועגונג ביים שטויפנדיז, נאר ווייבאלד זי האט זיך אויפגענומען צו טראגן די אחריות פארן גאנצן פאלק, ווערן אויף איר אנגעלאדן פון מאל צו מאל נייע געוויכטער. ביים אנהויב האט זי גענומען אויף זיך די חלוציאניסט-קאלאניזאטארישע פאראנט-ווארטלעכקייט, נאכדעם איז אויף אונדזער רוקן ארויפגעלייגט געווארן די פאראנטווארטונג פון פאליטישער פירונג און גייסטיקער ירושה פון פאלק.

מלוכהשאפטלעכער ריכטונג פון דער עקאנאמיק פון ישוב.

א צענטער גרונדזאץ - צופאסונג פון אונדזער עקאנאמיש-פינאנסיעלער טעטיקייט צו די צוועקן פון דעם פאליטישן קאמף. אין די פארגאנגענע יארן איז ניט איינמאל געזאגט געווארן, אז דער טעטיקייטס-פארנעם און טעטיקייטס-באגריפן פון דער יידישער אגענץ (און ציונ. ארגאניזאציע) שטייגן אריבער די גרענעצן פון איר מעגלעכקייט, עס זיינען אפי-

לן געווען אזעלכע וואס האבן נביאות בעזאגט,אז
די פינאנסיעלע העזה און פאריזיבערונגס-אנשטריינ-
גונגען פון אונדזערע אנשטאלטן וועלן זיך ענדיקן
מיט א קאטאסטראפע. ווי באקאנט, זיינען די שווארץ
זעער פון גרונט אויס אנטוישט געווארן,און ווען
ניט די פינאנס. העזה פון די אנשטאלטן וואס האט
געבראכט צו דערגרייכונגען אויפן געביט פון באדן,
קאלאניזאציע און זיכערקייט, וועלכע וואלטן זיך
ארויסגעגליצט פון אונדזערע הענט, ווען מיר וואלטן
ניט אפלייגנדיק זיך באנוצט מיט דער אדער יענער
געלעגנהייט. אמת, ווער עס קאנטראלירט ה י י נט
אונדזער עקאנאמישע פירונג, קען באקומען דעם
איינדרוק, אז ניט נאר וואס זי היילט זיך ניט
לויט די גענעבענע באדינגונגען, נאר בלייבט אפשר
צוריק הינטער זיי. עס איז א ספק, צי עס איז איצט
געמאכט געווארן דער גרויסקער געברויך פון די פיל
מעגלעכקייטן. איין ביישפיל וועט בולט מאכן דעם
ענין.

עס איז פיל גערעדט געווארן אין דער ציונ.כא-
וועגונג וועגן איינארדענען א גרויסע איבערלעכע
הלוואה דורך די נאציאנאלע אנשטאלטן;אז זיי זאלן
קאנצענטרירן אין זייער האנט מיט איין מאל קאנ-
טיקע מיטלען און זיך מאכן אומאפהענגיק פון די
ליפערע הכנסות פון די מאבדן און וועלן דערמעג-
לעכן זיי א טעטיקייט פון ברייטן מארגעט. ניט
קיין קליינע צוגרייטונגס ארבעט איז געמאכט גע-
ווארן אין דעם ענין דורך פילע און וויכטיקע,
אנהויבנדיק פון ד"ר א.רופין און ענדיקנדיק מיט
חיים ארלאזאראוו. אבער דאס איז ניט אויסגעפירט
געווארן זייער צייט, ווייל עס האבן געפעלט
מאנכע פריערדיקע הנחות. איצט זיינען געשאפן גע-
ווארן די סערהייט פון די הנחות, אבער צום בא-
דויערן,האט די נאציאנאלע קאסע קיין הנאה ניט פון
דער נייער לאגע, מיר האבן נאך ניט געהערט פון
אן איבערלעכער ציונ.הלואה; דאקעגן,שעפט די
אי"י רעגירונג מיליאנען פון יידישן יישוב דורך
מלוות-הגדלה וועלכע צאלן מינימאלסטע צינזן און
איננוועסטירן דאס רוב הכנסות זייערע אין אויסלאנד.

די צוזאמענארבעט מיט ענגלאנד.

אן עלפטער גרונדזאץ -צו מיר וועלן מסכים זיין
אדער ניט - דער אויסערלעכער הויפט פארטנער פון
שיבת-ציון איז די בריטישע אימפעריע, דער ציונ.
ווערק איז הויפטזעכלעך אפהענגיק פון אונדזערע
כוחות - ניט ווייל מיר זיינען דער גרעסטער כוח
אין דער וועלט, נאר פאר אונדזער ענין וועלן
מיר מקריב זיין מער ווי אן אנדער פאלק. אבער-
צוזאמען דערמיט - וועט שיבת ציון ניט געמאכט
ווערן אן באריהרונג מיט די זאכן וואס ווערן גע-
מאכט ארום אונדז. און א מענטש דארף זיין בלינד,
אדער געפאנגען פון אידעאלאגישע סענטימענטן,
וואס האבן ניט קיין צוזאמענהאנג מיטן יידישן
אויפלעבונגס ענין, כדי ער זאל ניט זען ענגלאנד
אלס אן אויסערלעכן פאקטאר וואס אנטשיידעט אין
דעם וועלט שטח.

די וועלט פון די נעקסטע יארן - און דאן וועט
אנטשיידן ווערן אונדזער ענין - וועט זיין בעיקר
א צווייטיילטע וועלט צווישן גרויסמאכטן. און אין
דער צווייפאליסטישער וועלט זעט א"י זיך געפינען אין
דער בריטישער ספערע. פריווואס איז מיר אפשר דער-
לויבט צוצוגעבן:וואלט איך געהאט די ברירה צו
קלייבן צווישן די גרויסמאכטן - וואלט איך אויס-
געקליבן די בריטישע אימפעריע, אויב עס וואלט
געווען א גרויסווענדיקייט אויסצוקלייבן אן אוי-
סערלעכן פארטנער - און אונדזער "פארטנער" וועט
שטענדיק זיין אן האלבער פריינט און אן האלבער
פיינד ביז עס וועט געשאפן ווערן די יידישע מדי-
נה - זע איך ניט צווישן זיי אלעמען א ווייני-
קער געפערלעכן קענער ווי די ענגלענדער. אויך
דאן ווען זיי גיבן א קלאפ, גיבן זיי עס אין
אזא מאס, אז דו קענסט זיך גלייך אפכאפן און
קלאפן צוריק, אפילו ניט אין יעדער צייט וואס
דו ווילסט, און ניט אין יעדער פארם וואס דו
ווילסט, אבער עס ווערט דיר געגעבן די מעגלעכ-
קייט זיך אפצוכאפן און פון גרונט ענדערן די
הערשנדע לאגע. אויב עס וואלט זיך געפונען צ.ב.
אי"י אין משך פון די לעצטע 27 יאר נאכן ענדע

פון פאריקן קריג ניט אין די הענט פון דער ענגלי-
שער אימפעריע, נאר אין די הענט פון אן אנדער
גרויסמאכט, איז א צווייפל צו מיר וואלטן מער
דערגרייכט און אפגעפאטערט מיט קלענערע קלעפ ווי
דער "ווייס בוך"...דאס איז,פארשטענדליך, אן
ענין פון אפשאצונג און מעגלעך, אז מיין סברה/
איז ניט ריכטיק און די סברה פון אנדערע איז ריכ-
טיקער. אבער עס איז דא אן ענין וואס איז אויסער
יעדן צווייפל: אין דער וועלט צעטיילונג איז אוי
צוריק אריינגעפאלן אין די הענט פון די אנגלא -
זאקסן, אין די הענט פון די ענגלענדער אין דער
ערשטער רייע. און קאנטיק, אז דאס לאנד איז איך
זייער וויכטיק פון פאליטישן און סטראטעגישן
שטאנדפונקט, און זיי זייגען פאראינטערעסירט אין
דעם, אז דער ארטיקער הויפט-פאקטאר זאל זיין לא-
יאל לגבי זייערע אינטערנאציאנאלע גרויסע געבוי-
כן, וואס זייגען פארבונדן מיט דעם לאנד. דער
ציונ. געראנגל דארף, אויב אזוי, בעפירט ווערן
דורכן באוווסטזיין, אז דאס לאנד זאל זיך געפי-
נען במשך דער איצטיקער תקופה אין דער בריטישער
ספערע, און אז די איז לעבנסוויכטיק פאר דער ברי-
טישער אימפעריע - סאקע ניט אין דער מאס ווי זי
איז לעבנסוויכטיק פאר אונדז, אבער אין א גענוג-
גענדער מאס, כדי זיי זאלן קעמפן פאר זייער זיין
דא מיט גענוג שארפע מיטלען. ווען מיר זאגן א
יידישע מדינה, איז עס ניט קיין אויפשטאנד קעגן
דער בריטישער אימפעריע, אויב אפילו עס איז מעג-
לעך, אז אין וועג צו דער יידישער מדינה וועלן
מיר זיין געצוווונגען אנצונעמען הארבערע קאמפס
מיטלען. און בשעת מיר ראנגלען זיך קעגן ברי-
טישן רעשזים וואס הערשט איצט אין לאנד, טארן
מיר ניט פארגיכטן אויף מעגלעכקייטן פון געמיינ-
זאמער מיטארבעט מיט ענגלאנד אין דעם אדער אנ-
דער שטח, פון א ריכטונג "איינצוביינדן" אדער
צוליב ענגלענדער-האס. די פאליטישע פאראנטווארט-
לעכקייט זאגט, אז דווקא אין דער צייט ווען די
באציאונג צווישן אונדז און זיי זייגען אנגע-
שטריינגט, דארף ביי אונדז, און בעיקר ביי זיי,

הערשן דער באוווסטזיין, אז מיר זייגען ניט די
פייגט פון דער בריטישער אימפעריע, אז זיי דארפן
ניט מאביליזירן קעגן אונדז אלע זייערע קרעפטן
און פירן זייער געראנגל קעגן אונדז מיט אלע
מיטלען: ווייל מיר מייגען ניט אונטערצוגראבן די
באדערפענישן פון דער אימפעריע, נאר מיר פארטיי-
דיקן אונדזערע אינטערעסן אין יעדער ראם וואס איי
וועט אונדז געגעבן ווערן פאר א פרייער עליה,אום-
באגרעניצטע התישבות און פאליטישע זעלבסשטענדיקייט.

צוזאמענארבעט מיט ענגלאנד ניט
אונטערגראבנדיק אנדערע.
============================

דער צוועלפטער גרונדזאץ - צוזאמענארבעט צווישן
אונדז און ענגלאנד איז בעוועגנדעט צו א דערגריי-
כונג פון א פארשטענדעניש צווישן די גרויסמאכטן
אין מזרח. אין דעם ענין איז מעגלעך, אז מיר אונ-
טערשיידן זיך פון די אראבער (פונקט ווי מיר אונ-
טערשיידן זיך פון זיי אין פיל זאכן). די אראבער
זייגען געזעסן אויף צוויי שטולן אין 1937/43
און האבן פראבירט אויפגעבויט ווערן אויך דורך
מוסאליני און היטלער. די אראבער איז געווען "דער-
לויבט" די זאך (איך שאץ ניט אפ איצט די דערשיי-
נונג פון מאראלישן שטאנדפונקט נאר פון תכלית-
שטאנדפונקט). מיר האבן ניט געהאט קיין ברירה,
מיר האבן ניט געקענט ריידן אויף יעדן פערד. אין
א געוויסן זין חזרט זיך איבער דער ענין אויך
איצט. די אראבער קענען זיין די בריטישע אקציע
קעגן פראנקרייך,אבער אונדז איז פארבאטן צו די-
נען אלס א בליינדער אינסטרומענט אין אזא ראלע.
איך ווייס ניט, צו דאס וואס די ענגלענדער טוען
איצט אין מיטעלן מזרח איז דער הויכפונקט פון דער
פאליטישער קלוגשאפט. איך בין ניט זיכער, צו אלע
כוחות וואס זיי האבן צוזאמענגענומען קעגן פראנק-
רייך זאלן זיך ביי דער ערשטער געלעגנהייט ניט
צוזאמענגעמען קעגן זיי, און די אנשטאלטן וואס

זייבען בעקפנס געווארן כדי צו פארקלענערן די
פראנצויזישע השפעה אין מזרח, זאלן ווען עס איז
ביס דינען אלס אן אינסטרומענט אין די הענט פון
ווענען עס איז קענען די ענגלענדער בזפא. אזוי
בין איך ביס זיבער, צו עס האט ביס בעלויבנס די
ענגלענדער פון א ווייטקוקנדן אינטערנאציאנאלן
שטאנדפונקט א ביסל נאכגעבן פראנקרייך. און זייך
"ברייבגען אין סכנה " צוליב איר, און היסן
פראנקרייך אלס פאקטאר פון זיכערקייט און קול-
טור אין מזרח. אגב, זייבען די פראנצויזן ביס
געווען בעסער זייבער צייט. בשעת אין לאנד האט
געבושעוועט "דער אראבישער אויפ-
שטאנד" האט סירינן (די פראנצ.) געדינט אלס
באזע און פלוכס-ארט פאר טעראריסטן. און בשעת
דער טעראריסט איז אנטלאפן פון דא - פלעגט ער
קענען פארזעצן זיין טעטיקייט פון דעם-פראנצ.
מאנדאט-שטח. א גרויסער אימפעריאליסטישער פאלק
איז ביס אלע מאל זוכה צו גרויסע פירער. און
אפילו די וועלכע זיינען געווען גרויס לגבי
עיקרדיקע ענינים, גייען ארונטער פון זייער
גדולה לגבי ענינים וועלכע שייכען אונדז צו זיין
צווייטראנגיקע. יעדנפאלס, דער פאליטישער חשבון
פון ציוניזם איז אפהייבגיק פון דער צוזאמענ-
ארבעט מיט ענגלאנד, פאראייניקטע שטאטן און פראנק-
רייך אין מיטעלן-מזרח, און נים אין אויפבלאזן
קעגנזאצן צווישן זיי. צוליב אונדזער צערשפרייט-
קייט בווייזן מיר זיך אין דער סימפאטיע פון פיל
גרייכמאכטן, און צוליב אונדזער ספעציפישער לא-
גע אויף דעם סייל וועלט זייבען מיר פאראינטע-
רעסירט אין שטארקונג פון די מערבדיקע מאקטארן
רא צון אין דער שטארקונג פון מאלידאריטעט
צווישן זיי. סוף סוף זייבען זיי די טרעגער פון
פראגרעסיוויטעט, קולטור און מאלעראנץ אין מי-
טעלן מזרח. זייער כבוד דערנידערונג און אויפ-
שטייב פון הוצפה קענען זיי ווען אונדז ביס פאר-
שאפן קיין כחת. אויב מיר וועלן דערלויבן, אז

מען זאל זיך באנוצן מיט אונדז אלס אגענטן קעגן
דער אדער יענער גרויסמאכט, איז באכן פארגיין פון
די אנגעשטרייבנסטע סעג צווישן די גרויסמאכטן, וועם
מען אונדז אוועקוואכפן ווי אן אויסגעדריקטן לי-
מאן.

ארץ ישראל און די "יידן, פראגע".

און איצט צום לעצטן - צום דרייצענטן גרונדזאץ.
די הויפט לאסט פון דעם פאליטישן געראנגל פארן
ציונג. ענין וועט פאלן אויף דער פלייצע פון יי-
דישן יישוב אין א"י. אבער דער געראנגל וועט גע-
לינגען נאר אויב ער וועט האבן א גרויסן אפקלאנג
אין דער גאנצער וועלט. און אויב דער געראנגל
וועט בעיקר געשען אין א"י, וועט ער קענען דער-
גרייכן דעם ציל, פון שטאנדפונקט פון דער איבער-
נאציאנאלער אנטשיידונג, נאר אויב די וועלט וועט
פארשטיין, אז דאס איז נים נאר אן א"י ענין נאר
א יידישער וועלט-ענין, וואס איז פארבונדן מיט
יענעם פארשאלטענעם און געפערלעכן ענין - אייגער
פון די שווערסטע און פארפלאנטערטע ענינים פון
דער נייער וועלט - וואס הייסט "יידן-פראגע",
דעם ציוניזם דראס נים קיין גרעסערע סכנה, פון
שטאנדפונקט פון זיין שטאנד אין דעם פעלקער בא-
וווסטזיין, ווי די אפגעריסנקייט צווישן דער או-
ניווערסאלער יידן-פראגע און ענין פון א"י דא
אין מיטעלן מזרח. די וועלט איז איצט מיד פון מל-
חמות און צערפרעסן פון פראבלעמען. באכן מיליטערישן
קאמף הויבט זיך אן אן אדמאויפהערלעכער פאליטי-
שער געראנגל אין סויזנסער שטחים און עס איז נים
די באסור פון א געווייבלעכן בשר ודם - אן או-
בעסער און קרעמער אין ענגלאנד און אמעריקע זיי-
נען געווייבלעכע בשר ודם - נאר מיט בולטע עני-
נים זיך צו אינטערעסירן, נאר מיט ענינים וואס
רירן זיי ממש אן. דער א"י ענין פאר זיך איז נאר
א קאמפליצירטער און פארפלאנטערטער ענין אין
דערווייטערטן מיטעלן מזרח, ווי באקאנט, זייבען

פארטייידענע פארפלאנטערטע לאקאלע פראבלעמען
פאראן אין דעם מזרח, וואס א נארמאלער מענטש קען
אין זיי נים געפינען זייער העגט און פיס און זיי
לאזן זיך נים ווי געהעריק לייזן און צווישן זיי
איז, ווייזט אויס, אויך די יידן-פראגע אין ארץ
ישראל... אויב דאס איז דער א"י ענין - דאן וועט
דער געווייינלעכער גוי אין ענגלאנד און די ראַ-
מיניעס, און אמעריקע און פראנקרייך, און אין די
איבעריקע לענדער פון וועלט עס קען קומען. ארבעטער
הילף - וועט זיין באטירלענע רעאקציע זיין: עס
איז ניטא קיין לייזונג, זאל נים זיין קיין ליי-
זונג. א מענטש דארף נים געפינען קיין לייזונג
פאר אלעם. דאנק גאט, אז ער געפינט א לייזונג
פאר זיך אליין. און וואס עס איז בילסיק פאר א
יחיד, איז בילסיק פאר א פאלק. נאר דורך שילדע-
רונגען אליין פון ארנדזערע דערגרייכונגען אין
לאנד וועט זיין שווער צו דערוועקן די געפילן
פון ענגלענדער און מאבילעזירן זייער סימפאטיע.
אבער עס איז פאראן אן אנדער ענין, וואס רירט
אן כמעט יעדן ענגלענדער און אמעריקאנער; וואס
פארגיפטעט זיין נשמה, ברייננט אים ארויס פון
גלייכגעוויכט און באשווערט דעם לעבן אין יעדן
פרייען און דעמאקראטישן רעשזים.-דאס איז דער
יידישער ענין. אים פילט יעדער מענטש אין ענג-
לאנד און אמעריקע, דרום אפריקע און קאנאדע. אים
האט אויסגעדריקט הערבערט מאריסאן, וואס איז
געווען קעגן אריינלאזן נאך פליטים אין ענגלאנד,
זאגנדיק, אז אויב מען וועט אריינלאזן זיי
קיין ענגלאנד, וועלן פארלירן די זיכערקייט די
דארטן פאראנענע יידן. דאס פילט יעדער אמערי-
קאנער אוהב ישראל, וואס איז מורא, אז מען קען
נים פאדערן א צוגאב עמיגראציע קיין די פ"ש.
מים אים איז באשעפטיקט געווען דער גרויסער
קאנאדישער פאליטיקער מאקענזי קינג, וואס האט
געזאגט צו דער דעלעגאציע וואס איז געקומען
בעטן אריינפאר דערלויבעניש פאר א קליינע צאָל
פליטים: עס זייגען אין קאנאדע פאראן פראגן

צווישן פראנצויזן און ענגלענדער, פאראן א שאר-
פער פארטיי-קאמף צווישן די ליבעראלן, קאנסערוואַ-
טארן און ארבעטער, און עס זייגען פאראן נאך
שווערע פראגן; אבער אויב עס וועלן אריין אין
לאנד נאך אייניקע טויזנט יידן, וועלן פארשווינ-
דן אלע פראגן און עס וועט בלייבן נאר איין פרא-
גע - די יידישע פראגע... און צו איז דא א צווייפל
אין דעם, וואס איז די ריכטיקע סיבה פון דער גרוי-
סער פאפולאריטעט וואס האט בעקראגן דער "לאסקי
פאל" ביי די ענגלישע וואלן? יעדער ערלעכער גוי
פילט, אז בייסטיק קען מען נים מער האלטן ביי
זיך די יידן-פאסן. נאר די מעגלעכקייט איז שוין
פון לאנג ניטא, נאר עס האט זיך נים געעפנט די
טויל דאס צו זאגן אפן, נאר בשעת היטלער האט זיי
געעפנט די מויל, קען מען איר שוין נים צומאכן.
אלע - קאמוניסטן פון איין זייט און דעמאקראטן
פון אנדער זייט, שונאי-ישראל און יידן פרייגט -
אלע זייגען איצט געווארן באוווסטזיניק לגבי
דעם יידן, וואס עס איז נים געווען שוין צוויי
טויזנט יאר. אלע מים איין מאל און אין אלע
לענדער. און אויב מען וועט פארשטיין, אז די
לייזונג פון ארץ ישראל פראגע איז פארבונדן מים
דער געהעריקער לייזונג פון דער יידן פראגע אין
דער וועלט, - וועט די ארץ ישראל פראגע ווערן
דער ענין פון יעדן איינציקן אין דער דעמאקרא-
טישער וועלט.
די דעמאקראטיע קען נים פארניכטן די יידן נים
פארלייגענענדיק זיך אליין און זי קען זיי נים
האלטן איצט, עס זאלן זיך נים אויפהויבן פארכאר-
בענע צערסטערערישע כוחות, זי בויטיקט זיך, אלזא,
אין א לייזונג. די יידן-פראגע איז נים נאר אונ-
זער פראגע, נאר אויך די פראגע פון דער וועלט.
הערצלס פארמולע איז געווארן איצט א ווירק-
לעכקייט. די גאנצע וועלט וועט נים האבן קיין

-ווערן די יידן
דן,אויב עס וועט ניט געליידט
פראגע אין א ציוניסטישן וועג. מער ווי אין אן
אנדער תקופה איז איצט וויכטיק פעסט צו פארבינדן
די ארץ ישראל פראגע מיט דער יידן פראגע;
ביידע זיינען צוזאמען געבוירן, אויף סוף און
לעבן.

==========
========
====

München, März 1946

אוסף-חומר

י"ב

השקל הציוני

הוצאת

ההסתדרות הציונית האחידה

של שארית הפליטה בגרמניה

ד נוער חלוצי מאוחד (נחם).

דער שקל אין אלטערטום

דער שקל איז אן אלטע יידישע מטבע, וואס האט
אונדז באגלייט אין משך פון אונדזער גאנצער נא-
ציאנאלער עקזיסטענץ,פון טאג וואס איז געשאפן
געווארן אונדזער פאלק ביז הייגט. אין דער תל-
מודישער ליטעראטור זיינען פאראן פיל פערל ווען
ווערטער פון שקל פארן פאלק ישראל. אלע האבן גע-
פונט אויסצאלן דעם שקל אין א באשטימטן מאנאט -
אלס כופר נפש אין דער צייט פון דער פאלקסצייי-
לונג, און אויף אזא אופן פלעגט מען שטענדיק
וויסן די צאל פון די יידן. יעדער וואס ביים
דורך די ציילונג אנהויבנדיק פון צוואנציק יאר
און העכער - דער דייכער ניט מער און דער
ארעמער ניט ווייניקער" (״כל העובר על הפקודים
מבן עשרים שנה ומעלה - העשיר לא ירבה והדל לא
ימעיט").
די טראדיציע פון שקל איז ספעציעל אפגעהיט
געווארן אין די צייטן פון בית-שני. דעם ערשטן
אדר פלעגן די יידן זיך צוזאמענקומען אין די
בתי-מדרשים און באהאנדלען די פראגן פון די שק-
לים. דער וואס פלעגט ניט באצאלן דעם שקל צו
דער צייט, פלעגט מען נעמען פון אים א משכון,
און דער וואס פלעגט ניט באצאלן אין זעלבן יאר-
פלעגט דעם אנדער יאר דארפן באצאלן דאפלט. אויך
אין גלות בבל,און אין צייט פון בית שני פלעגט
מען צאלן דעם שקל פארן בוי פון בית-המקדש,רע-
פאנט פון די מויערן און אויסהאלט פון די רע-
ליגיעזע אנשטאלטן. פון דאן איז געווען גערופן
דער שקל - שקל הקודש.

אין דער תקופה פון בית שני איז געווארן דער
האלבער שקל א יערלעכער אפצאל, און אפילו די כה-
נים, וואס זיינען געווען פריי פון אלע שטייערן -
האבן דעם שטייער געמוזט צאלן. און עס ווערט גע-
זאגט: יעדער כוהן וואס צאלט ניט דעם שקל - איז
א זינדיקער. ניט נאר די עלטערן און זקנים האבן
געמוזט צאלן דעם שטייער, נאר אויך קליינע קינ-
דער וועלכע זיינען נאך ניט פארפליכטעט צו קיין
מצוות - פלעגן די עלטערן באצאלן פאר זיי דעם
שקל און זיך פארפליכטן צו צאלן פאר זיי יעדן
יאר, ביז דאס קינד וועט קומען צו די יארן ווען
ער דארף אליין צאלן דעם שקל.
דער שקל איז געווען פארהייליקט ביי די יידן,
וואס זיינען געווען אפגעריסן פון זייער לאנד
און הייםאט און האבן געלעבט אין גריכישע אדער
רוימישע קרייזן. זייער געפיל פון אייניקייט און
פארבינדונג מיטן צענטער פון פאלק פלעגן זיי אויס-
דריקן דורך דעם וואס זיי פלעגן שיקן זייערע שק-
לים דורך ימען און מדבריות צום בית המקדש אין
ירושלים, ניט אלס נדבה, נאר ווי אן אפצאל,וואס
איז גלייך פאר אלעמען, פאר רייך און ארעם, און
וואס איז הייליק און טייער פאר אלעמען, ווייל
ער פארמעסטיקט דעם פאליטישן און רעליגיעזן צענ-
טער פון פאלק,מיט וועלכן עס איז אייננ פארבונדן
דער לעבן פון יעדן יידן. דער שקל האט געדינט
אלס אויסדרוק פון נאציאנאלער קאנסאלידאציע און
נאציאנאלער פארפליכטונג.
אויך נאכן חורבן פון בית שני, בשעת דער גרעס-
טער טייל פון יידישן פאלק איז שוין געווען אפגע-
ריסן פון זיין היים, האבן די גלות יידן נאך פאר-
געזעצט די טראדיציע פון שקל און ניט אויפגעהערט
צו צאלן דעם שטייער,וואס איז געווען א קאפ-שטיי-
ער וואס איז געווען באשטימט אויסצוהאלטן בתי-
מדרשים און חכמים. און אויך דאן ווען די רוימער
האבן פארבאטן דעם נאציאנאלן שקל, האבן די יידן
ניט אויפגעהערט צו שיקן זייערע שקלים צו די נשי-
אים אין ארץ ישראל. אין די לעצטע תקופות פון

18-טן יארהונדערט פלעגן שליחי ציון פון גלות איבערברינגען די תרומות וואס די קהילות אין פוילן, דייטשלאנד, איטאליע א.א. פלעגן שפענדן פאר די הייליקע ערטער אין ארץ ישראל.

און בשעת ד"ר הרצל, דער שעפער פון פאליטישן ציוניזם, דער אנקינדיקער פון יידישן רענעסאנס, האט אויפן ערשטן ציוניסטישן קאנגרעס פראקלאמירט די באנייאונג פון שקל, האט ער דערמיט פארבונדן די נייע ארץ ישראל מיט דער דערהויבענער טראדיציע פון שטייער, וואס האט עקזיסטירט ניט נאר אין גלאנץ פעריאד פון יידישן פאלק, נאר אויך אין דער צייט פון דעם לאנגן און שווערן וואנדערן במשך צוויי טויזנט יאר.

<u>דער שקל אין אונדזער צייט.</u>

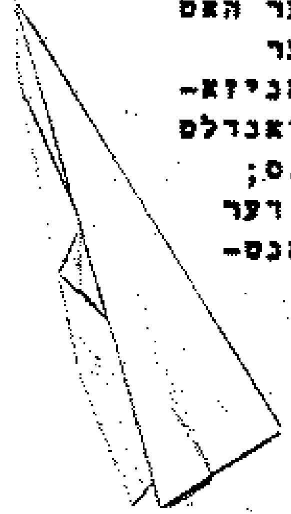
אין יאר תרנ"ז (1897), אין יאר פון צוזאמענרוף פון ערשטן ציוניסטישן קאנגרעס דורך ד"ר הרצל, איז געלייגט געווארן דער גרונט פאר דער אלוועלטלעכער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וואס האט אזוי וווּנדערפול געווירקט אויף אונדזער פאלק דורכן וווּנדער פון רענעסאנס נאך צוויי טויזנט יאר גלות. יידן פון אלע טיילן פון דער וועלט האבן זיך אפגערופן אויף ד"ר הרצל'ס קול און האבן זיך פארזאמלט -צום ערשטן מאל אין דער געשיכטע פון פאלק- כדי געמיינזאם צו באהאנדלען דעם טראגישן גורל פון די יידן, זוכן אן עצה און מיטלען צו ראטעווען זיי פון אונטערגאנג. דאס הארץ האט געזאגט הרצלען און זיינע חברים, אז מיר שטייען פאר א קאטאסטראפע און ס'איז ניטא קיין ארט פאר דער רויקייט וואס האט באהערשט גרויסע טיילן פון אונדזער פאלק, וואס האבן נאך אלץ געהאפט צו געפינען פאר זייער פאלק א לייזונג דורך דער עמאנסיפאציע.

די ווארנונג, וואס איז ארויס פון ערשטן ציוניסטישן קאנגרעס, האט ניט נאר געמאכט אן אויסערגעוויינלעכן איינדרוק אויף די יידן אין דער גאנצער וועלט, נאר האט אויך דערשיטערט דעם גע-

ווייסן פון די חסידי אומות העולם. פון דאן האט די ציוניסטישע אידיי פאר דער לייזונג פון דער יידן פראגע פאראינטערעסירט פיל אינטערנאציאנאלע פאליטיקער און די יידן פראגע איז ארויף אויף דער אינטערנאציאנאלער ארענע. איין וויכטיקער קאפיטל פון דער ענטוויקלונג האט זיך געענדיקט בשעת דער פעלקערבונד האט באשטעטיקט דעם בריטישן מאנדאט איבער ארץ ישראל, וואס ענטהאלט די באלפור דעקלאראציע, לויט וועלכער ענגלאנד האט זיך פארפליכטעט העלפן די יידן אויפשטעלן א נאציאנאלע היים אין ארץ ישראל.

אלס רעזולטאט פון ערשטן קאנגרעס איז געשאפן געווארן די אלוועלטלעכע ציוניסטישע ארגאניזאציע, וואס האט אויף זיך גענומען די שווערע אויפגאבע צוצוגרייטן דעם פאלק פון גלות פארשקלאפונג צו גאולה און זעלבסטשטענדיקייט אין אייגענעם לאנד. די ציוניסטישע ארגאניזאציע האט פאראייניקט דעם גאנצן פאלק פאר איין געמיינזאמען ציל - באפרייאונג פון פאלק.

דער ערשטער ציוניסטישער קאנגרעס, פראקלאמירנדיק די עקזיסטענץ פון יידישן פאלק אלס נאציאנאלע סובסטאנץ, וועגן זיין ווילן אויסצולייזן צו ווערן און ווערן זיינע פלעגער פון באפרייאונג, האט קלאר געמאכט אויך דאס רעכט פון יעדן איינציקן, וואס וויל אנטיילנעמען אין די באפרייאונגס אקציעס און באאיינפלוסן זייער ענטוויקלונג. צוזאמען דערמיט איז דורך דער שאפונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע באנייט געווארן די יידישע בירגערשאפט, און דער יידישער בירגער האט גענומען זיין גורל אין די אייגענע הענט. ער קלייבט די פירער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וואס איז לויט הרצל'ס ווערטער, פארוואנדלט געווארן אין דער יידישער מדינה אונטערוועגס; איר מיטגליד איז געווארן א בירגער פון אט דער מדינה, מיט פליכטן און רעכט און מיט פאראנטווארטונג פאר איר.

דער ציוניזם שטרעבט צו געפינען א לייזונג פאר דער יידן-פראבלעם אויפן אינטערנאציאנאלן וועג, ד"ה עפנטלעך-רעכטלעך, דורך אנערקענונג פון אונדזער שטרעבן פון די פעלקער. די פעלקער מוזן און דארפן זיך רעכענען מיט דעם ווילן פון די יידישע מאסן. מיר מוזן דערפאר באווייזן, אז די מאסן פון אונדזער פאלק זייגען מיט אונדז און אז דער ציוניזם איז ניט דער חלום פון איינצלנע, נאר פון די ברייטע מאסן.

דער ערשטער באווייז פון דער שטרעבונג פון די מאסן און זייער ווילן פון דער ציוניסטישער לייזונג איז דער שקל - דער סימבאל פון דער ציוניסטישער בירגערשאפט.

דער שקל, וואס זיין גרינדונג איז דערקלערט געווארן אויפן ערשטן ציוניסטישן קאנגרעס אין באזעל אין יאר תרנ"ז (1897), דינט אלס יערלעכער אפצאל פאר דער אלוועלטלעכער ציוניסטישער ארגאניזאציע פון יעדן יידן, וואס אנערקענט די באזעלער פראגראם, וואס שטרעבט "שאפן א זיכערע היים פארן פאלק ישראל עפנטלעך רעכטלעך אין ארץ ישראל".

דער שקל איז דער סימבאל פון א באגעהעריקייט צו דער אלוועלטלעכער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וואס האט צוריקגעקערט דעם יידישן פאלק זיין כבוד און ארט אין דער משפחה פון די פעלקער.

דער שקל דינט אלס ציוניסטישע ציילונג (מפקד). יעדער ייד וואס קויפט א שקל באשטעטיקט, אז ער איז א שותף אין דער ציוניסטישער שטרעבונג און אין דעם אויסלייזונגס ווערק פון דער באוועגונג; און גלייכצייטיק שטארקט ער און פארפעסטיקט דעם כוח פון דער ציוניסטישער באוועגונג אין איר שווערן קאמף.

דער שקל גיט דאס רעכט אנטייל צונעמען אין די וואלן צום ציוניסטישן קאנגרעס.

יעדער שוקל, אן אונטערשטייער פון בעשלעכס, האט פון 18 יאר אן און ווייטער דאס רעכט צו וויילן, און פון 24 און ווייטער אויך געוויילט צו ווערן צום ציוניסטישן קאנגרעס, וואס איז די העכסטע געזעצגעבערישע אינסטאנץ פון דער אלוועלטלעכער ציוניסטישער ארגאניזאציע. די לעצטע אנטשיידונג אין אלע אקציעס פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע ליגט אין די הענט פון די דעלעגאטן פון ציוניסטישן קאנגרעס.

די שוקלים ווערן, אלזא, אויפן באנג פון דער ציוניסטישער באוועגונג און אויף זיי ליגט די אחריות פאר דער לייטונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, לויטן מוסטער פון א סווערענעם פאלק אין די דעמאקראטישע מלוכות.

==========
=======

[illegible]

1) ברור שאין בהלכות הוועדה פתרון סופי
2) כמה מהנחות להלכות הוועדה - [illegible]
[illegible] ארוכה והבעיות, 2) המשך [illegible]
3) [illegible] הוחזרו, 3) פורמט רק 2 [illegible]
הפרויקט [illegible], [illegible] והמסגרת [illegible]
בתוקף, 1) [illegible]
3) [illegible] אחד [illegible] לפעולה [illegible]
[illegible] [illegible] מעבר של [illegible]
[illegible] Coophall [illegible]
[illegible] - [illegible]
[illegible] [illegible]
4) החוק [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 3 [illegible] ל [illegible] :
1) מסורת [illegible]
2) פתרון - רק [illegible]
3) [illegible]
4) [illegible]
[illegible]

The Searches in Dorot and Ruhama

13.IX.46

These pictures were taken immediately after the troops had left the settlements of Dorot and Ruhama after searches lasting several days. Above left: The hut of the shoemaker at Ruhama, where all tools were broken. Right: Demolished chicken-coop at Ruhama. Below left: Damage done to Ruhama's water-pump, the most important piece of machinery in waterless Negev. Right: The children of Dorot taking their first dip after a number of "dry" days. Photos: Keren Hayesod (Kluger)

21 septembre 46

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

II

3. דער הומור [illegible] איז גענוג ביטער [illegible], פון דעם [illegible] [illegible] געווארן
, כאָטש [illegible] ווערט [illegible] מאָל [illegible] [illegible] רעוואָלוציאָנערע האַנדלונג.
[illegible] פון מיט [illegible] ווען די [illegible] מיט די עפּיזאָדן.
[illegible] די [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] מיט די [illegible] [illegible] [illegible]
(אין [illegible] [illegible] מיר [illegible] [illegible] 50 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די עפּיזאָדן [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] פון [illegible] [illegible] [illegible] מרחם על עניי העם,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פון [illegible].
[illegible] [illegible]: [illegible] דער [illegible] מיט די עפּיזאָדן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] פון [illegible] [illegible] [illegible] פון [illegible] פון די [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] עפּיזאָדן, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די עפּיזאָדן, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פון [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] פון [illegible] פון
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] די רעוואָלוציאָנערע [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] רעוואָלוציאָנערן [illegible] מיט
[illegible] רעוואָלוציאָנערע להפּטר על אחת כמה וכמה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] רעוואָלוציאָנער ווי רעוואָלוציאָנער, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מיט [illegible]
עפּיזאָדן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] מיר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מיט
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] מיר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible]
[illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מיט [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!

און דער ייִדישער [illegible] דער [illegible], פֿאַר וואָס [illegible] דאָס ייִדישע
[illegible] נישט [illegible] ייִדיש [illegible]
[illegible]
[illegible] נישט [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ארץ ישראל. [illegible]
[illegible] נישט [illegible]
[illegible]
[illegible]
נישט [illegible] חושב בשלום?
[illegible]
[illegible] נישט, פֿאַר וואָס [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] נישט [illegible].
[illegible]
[illegible].
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] נישט [illegible]
[illegible]
גיט פֿון מיט. [illegible] דאָס בעסטע.

IV

נישט [illegible] [illegible] [illegible] , מיר [illegible] גוט

און מיט [illegible] [illegible] אויך [illegible].

חוץ [illegible] מיר [illegible] נישט [illegible] [illegible] [illegible]

און מיט [illegible] [illegible] כוונות, מיר [illegible] [illegible] מיר [illegible]

[illegible] מיט [illegible] [illegible], מיר [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible].

מיר [illegible] [illegible] מיר [illegible] די התחלה [illegible] [illegible]

[illegible] די התחלה [illegible] [illegible].

[illegible] 25 [illegible] 50 [illegible] מיט [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ?

איך בין [illegible] נישט [illegible] מיט [illegible] חברים [illegible]

[illegible] חלוצי, נישט [illegible] חבר צבי [illegible] "[illegible]"

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] מיט [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ?

[illegible] חבר צבי [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ?

[illegible] [illegible] ?

[illegible] חבר צבי [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] !

בברכת ציון

ר' יוסף

[illegible]

(Schweiz)

La chaux-de-Fonds

rue du stand 6

מועצת המפלגה בחיפה.

תל־אביב, 2.4.1946 Tel-Aviv,

ת. ד. 36 P. O. B. 36

טל. 4668, 5774 TEL. 4668, 5774

לח'

ד. בן-גוריון,

<u>כ א ן</u>

ח.נ.,

קבל-נא בזה את הסטינוגרמה של

דבריך בפתיחת המועצה.

בברכת חברים

[signature]

C O P Y

SUMNER WELLES

Bar Harbor, Maine
September 5, 1946

My dear Mr. Epstein:

Thank you for your letter of September 3 and for the extremely interesting information which you were good enough to send me with it.

I am glad to have the opportunity of learning by means of your letter of the most recent developments in the Palestine question. I shall be glad at an appropriate moment to refer once more publicly to some of the basic factors in the situation which you have related to me in your letter under acknowledgment.

I shall, of course, be grateful to you if you will continue to inform me of what is actually going on in the course of the present discussions.

Believe me

Sincerely yours,

sgd. Sumner Welles

Mr. Eliahu Epstein,
The Jewish Agency for Palestine,
2210 Massachusetts Ave. N. W.
Washington, D. C.

המשך דברי בן גוריון

מנ2/מא

אך אל במלה גדול התכונה כולה באחרי קרע זה, הוא יבוא, את
איני יודע מתי. ועכשו עלינו להגביר את יכולתו של מעמד הפועלים
בארץ, ואנחנו יותר מאחרים אחראים לכך. מה שהוא התחלנו לעשות בשטח
זה ודאינו את הפירות. מה שאמרנו בימי הבחירות: הפעלת המוני הפועלים
לא נשארה לגמרי מילה ריקה, אבל היא לא התקיימה במלואה. את המלאכה
הזו עלינו להתחיל מהמפלגה עצמה. ואני יודע שיש שאלות פוליטיות
ואחרות, אשר תעמודנה בועידה, אך אני רואה תפקיד צבוע אך חשוב
מאוד לועידה זו, והתפקיד הצבוע הוא לעשות שני שנויים במציאות המפלגה
— בנציגות המפלגה המרכזית, בועידה, בסניפים, ובכל מקום ומקום:
יותר פועלים בנציגות ויותר כוחות צעירים, בקיצור ה עבתי אומרי הפועל
הצעיר.

תנועתנו אולי יותר מכל תנועה אחרת בעולם היא פועלית. אין
בשום מקום אחוז כל כך גדול של פועלים ממש שהם יוצרי התנועה, מדריכי
התנועה הפעילים כמו אצלנו, וכאשר אני אומר "אצלנו" אני חושב אצל כל
המפלגות. אבל זה מוגבל רק בתחום אחד, בענף אחד של הפועלים — הענף
החקלאי. אני אבות של תנועתנו, מעין כוחה מאז ועד היום הזה, ואני
מאמין גם בעתיד, אבל באותה המידה שאנחנו מבורכים וגאים על המקום
שהפועל החקלאי תופס בתנועתנו, בהנהגתה והכוונתה, באותה המידה יש להצטער
על זאת שהפועל העירוני, וביחוד הפועל החרשתי בנשוא של התנועה ולא
כבושא שלה. תנועתנו לא תכון עם היא לא תהיה כולה תנועה חלוצית. אם
היא תהפך לפלטרופיה של החלק החלוצי ההתישבותי החקלאי, והמוני הפועלים
בבנין ובחרושת חלקם ישקע וירד. ואין שום יסוד שהפועל בעיר יהיה
פחות חלוצי, פחות עצמאי, פחות מכוון, פחות פעיל בתנועה מאשר הפועל
החקלאי.

ואני יודע שחלק גדול של הפועלים אינם רוצים לשאת באחריות,
הם שמחים אם הם רואים שבמזכירות המועצה, במזכירות אגודה מקצועית
גדולה נמצא חבר נאמן, העושה את מלאכתו באמונה, כי למה לו עול זה.
עלינו להלחם נגד נטיה זו, ועלינו להעמיס על הפועל בעיר את העול הזה
של הנהלה עצמית. לא שמי שהוא יראג בשבילו, חברים אשר יבואו מהמשקים

המשך דברי בן גוריון צמ2/סג

ויתמכרו לעבודה במועצת פועלי תל)אביב או במועצת פועלים אחרת.
הפועל בעיר קורץ מאותו החומר של הפועל מהכפר, כמו שאלה אבות
אבותיהם לא היו פועלים כפריים, גם אלה אבות אבותיהם לא היו פועלים
חרשתיים, הם באים על פי רוב מאותה התנועה קבלו על פי רוב אותו
החנוך, ואין שום סיבה שלא ימלאו אותו המקום, אותו התפקיד האקטיבי
והחלוצי בתנועה, ואם אלה שאינם רוצים בכך יש לקדם לכך שישארו בעדל.

וזה מחייב שנוי כל מערכת ההסתדרות, לא יתכן שלצבור של
40000 פועלים כמו בתל-אביב תהיה מועצה של 40 או 60 נבחרים, ועדם
הפועלים הנבחרים בכל מקום עבודה על אלפי חברים, הם צריכים להיות
חברי מועצת פועלי תל) אביב, וכל בית חרושת וועד הפועלים אשר בתוכו
צריך לנהל על דעת עצמו את פעולתו, והוא אינו צריך להיות זקוק למזכיר
מועצת פועלי תל-אביב, כמו שמזכיר מועצת פועלי חיפה אינו בזקק
לועד הפועל של ההסתדרות, כמו שמזכיר מועצת פועלי חיפה אינו בזקק
לועד הפועל, ושמן יכול להיות לא זקוק למועצת הפועלים כמו מועצת
הפועלים איננה זקוקה לועד הפועל, ואינני רואה שועד פועלי דגניה זקוק
בכל פעם למרכז החקלאי, הם יודעים לסדר את עניניהם, אני יודע שיש
הבדל ביניהם, לאלה יש משק עצמאי, אבל הם עוסקים לא רק בענינים כפריים
הם יודעים לסדר את עניניהם גם עם אחרים, הם קונים ומוכרים,
הם עושים דברים גדולים. עם הם יכולים לעשות זאת, יכולים לעשות זאת
גם פועלי לודג'יה. ולזאת צריכה להיות דרוכה המפלגה והתנועה - להפעיל
את צבור הפועלים, להטיל עליו אחריות יותר ויותר ולא לרכז את כל האחריות
בצמרת.

וכשם שצריך להגביר את היסוד הפועלי בנציגות, צריך להגביר את
יסוד הנוער. אני אומר בגרמניה במחנות אומרים "ילדים", וכאשר אני שואל
בן כמה הוא הילד, הוא בן 27, ואין אני יודע עד איזה גיל קוראים
אצלנו נוער. אני יודע שיש לגבדות בתנועת הפועלים על עלית השניה, אולי
יש מה שהוא אמת באלגנדה זאת, אך אני יודע שמעלית השניה עולה לצבור
הפועלים במחיר יקר מאוד, יותר מדי סומך צבור הפועלים על אנשי
העליה השניה. עדי לפני 40 שנים הייתי מציע קצת בצורק, אבל ברצינות רבה

המשך דברי בן גוריון:

היה בחוץ לגרש מהארץ 10-15 בני העליה השניה. אני רואה סיבות קטנות בארץ עכשו, שהן יותר גדולות מכל המפלגות שהיו לנו בראשית העליה השניה, מפעלים קטנים אשר הם יותר גדולים מההסתדרות כולה, והם מתנהלים בידי בחורים בני 25-30. האומנם יש רק 20 או 25 אנשים שהם צריכים לשאת כל עול התנועה בועד הפועל של ההסתדרות, בהנהלת הסוכנות, בועד הלאומי ובקונגרס הציוני ובועד הפועל הציוני, בכל המוסדות המרכזיים ובמוסדות שאיננו יכול אפילו לפרש בשמם. האומנם אין יותר מ-25 אנשים אלה שהם כללי אחן, כולם מתנבבים ואין בכול רבבות הפועלים האלה אלפי בחורים שהם יכולים לשאת בעול.

פעם כמדומני הנהיג הקבוץ המאוחד ערך חשוב, אם כי קצת משונה כי הוא חוק שבכל מוסד שליש מובטח להגבת של נשים. זה אומנם משונה אך כל אוזן שהחברים והחברות ביחוד אינן עושות זאת בעצמן, יש צורך בכפיה. הייתי אומר שצריך לקבוע חוק שלכל הפחות חצי צריכים להיות נערים מבני 25, 35, 40.

אני יודע את ערך הנסיון, נסיון זה דבר גדול מאוד, ורגילים לחשוב כי נסיון יש רק לאנשים שהזדקנו, או שיש להם שערות לבנות. אני רוצה להגיד שלא תמיד הנסיון הוא דבר מבורך, כי הנסיון גם מגביל, כי האדם בעל נסיון חושב אם דבר זה לא בנסיונו, זה לא נתן להעשות. אילו היו רק בעלי נסיון שולטים בעולם לא היה אף פעם אוירון, לא היתה אף פעם מכונית, כי בנסיון של אלפי דורות לא היה אוירון ולא היתה מכונית.

אך אינני רוצה לבטל את ערך הנסיון, ביחוד ערך ההמשך בתנועה. ביחוד יש ערך להמשך בתנועה רבולוציונית ואין תנועה רבולוציונית כמונו. אנחנו הפכנו את כל החיים שלנו הפיכה כזאת שלא היתה בשום מקום בעולם. בבמהפיכה חשוב מאוד ההמשך, אבל נחוץ לנו גם ערך נעורים כאשר לא נחוץ לשום תנועה; לנו נחוצה ראיה חדשה כאשר לא נחוצה לשום תנועה, כי אנחנו תנועה של רבולוציה פרמננטית. אנחנו תמיד חייבים ונקראים לחולל הפיכות בחיינו, במעשינו ובמחשבתנו, אנחנו זקוקים תמיד למרץ צעיר ורענן, והוא ישנו. אינני יודע שום [illegible]ים בעולם המבורך בנוער כזה שלנו, ואנחנו הותיקים מחניקים כוח

73

המשך דברי בן גוריון:

היה בחוץ לגרש מהארץ 10–25% בני העליה השניה. אני רואה פיבות קטנות בארץ עכשו, שהן יותר גדולות מכל המפלגות שהיו לנו בראשית העליה השניה, מפעלים קטנים אשר הם יותר גדולים מההסתדרות ביסודה, והם מתנהלים בידי בחורים בני 25–30. האומנם יש רק 20 או 25 אנשים שהם צריכים לשאת כל עול התנועה בועד הפועל של ההסתדרות, בהנהלת הסוכנות, בועד הלאומי ובקונגרס הציוני ובועד הפועל הציוני, בכל המוסדות המרכזיים והמוסדות שאינני יכול אפילו לפרש בשמם. האומנם אין יותר מ-25 אנשים אלה שהם כליל החן, כולם מחוננים ואין בכול רבבות הפועלים האלה אלפי בחורים שהם יכולים לשאת בעול.

פעם כשדובר בכנס הקבוץ המאוחד חוק חשוב, אם כי קצת משונה כי הוא חייב שבכל מוסד שליש מוכרח להיות של נשים. זה אומנם משונה אך כל הזמן שהחברים והחברות ביחוד אינן עושות זאת בעצמן, יש צורך בכפיה, הייתי אומר שצריך לעשות חוק שלכל הפחות חצי צריכים להיות נערים מבני 25, 35, 40.

אני יודע את ערך הנסיון, נסיון זה דבר גדול מאוד, ורגילים לחשבון כי נסיון יש רק לאנשים שהזדקנו, או שיש להם שערות לבנות אני רוצה להגיד שלא תמיד הנסיון הוא דבר מבורך, כי הנסיון גם מגביל, כי האדם בעל נסיון חושב אם דבר זה לא בנסיונו, זה לא נתן להעשות. אילו היו רק בעלי נסיון שולטים בעולם לא היה אף פעם אוירון, לא היתה אף פעם מכונית, כי בנסיון של אלפי דורות לא היה אוירון ולא היתה מכונית.

אך אינני רוצה לבטל את ערך הנסיון, ביחוד ערך ההמשך בתנועה. ביחוד יש ערך להמשך בתנועה רבולוציונית ואין תנועה רבולוציונית כמונו, אנחנו הפכנו את כל החיים שלנו: הפיכה כזאת שלא היתה בשום מקום בעולם, ובמהפיכה חשוב מאוד ההמשך, אבל נחוץ לנו גם עוז נעורים כאשר לא נחוץ לשום תנועה; לנו נחוצה ראיה חדשה כאשר לא נחוצה לשום תנועה, כי אנחנו תנועה של רבולוציה פרמננטית. אנחנו תמיד חייבים ונקראים לחולל הפיכות בחיינו, במעשינו ובמחשבתנו, אנחנו זקוקים תמיד למרץ צעיר ורענן והוא ישנו. אינני יודע שום מקום בעולם המבורך בנוער כזה שלנו, ואנחנו הותיקים מחניקים כוח

24

צמ2/מג

המשך דברי בן גוריון:

זה על ידי האורבטוריטטה שלנו, צריך להפסיק את זאת, והועידה הזאת לא תמלא את השליחות כלפי כל צבור הפועלים אם לא תכניס שני שנויים אלה בחוקה, ועל ידי כך בחיי כל התנועה: יותר פועלים ויותר צעירים.

סוף דברי בן גוריון רשם א.ש.

ישיבת הפתיחה 1.4.46 25 2 אש/מא

לפני דברי בן-גוריון רשם צ.מ.

סוף דברי בן גוריון:

ואני אסכם לא בהצעות, אבל בדברים פחות או יותר מנוסחים שנסחתי עוד בשביל הכינוס שהיה בלונדון, שלצערי הרב, זה לא התגם גם עכשיו. נסיתי לנסח בכינוס שהיה בקיץ בלונדון מהם הדברים המרכזיים עכשיו בתנועה הציונית. נדמה לי שהם גם נשארו עוד – אני אומר: לצערי הרב – הדברים המרכזיים בשביל הקונגרס הבא.

ואלה הם חמשת הדברים:

א. התנגדות פסיבית ואקטיבית לבצוע הספר הלבן או המשכתו, במדת שהוא או באיזה שנוי שהוא; הגברת העליה, ההתישבות והבטחון בכל התנאים ובכל האמצעים; גיוס כוחות ואמצעים לשם כך בארץ ובגולה.

ב. הפעלת שרידי היהדות באירופה ובראשה הנוער היהודי, ככח ציוני לוחם במטרה לפשפלהסעתם המהירה לארץ.

ג. השלטת המגמה החלוצית בחינוך הנוער היהודי בכל הארצות בלי יוצא מן הכלל. הרחבת החינוך הציוני והעברי והגברתו בתוך הקבוצים היהודים בארצות המזרח ובצפון אפריקא; העמקת ההכרה הציונית בתוך כל מרכזי הגולה כולה, בלי הבדל ארץ, משטר וחלק תבל, שמדינה יהודית יש בה הכרח גם למען קיום כבוד וחרות של /יהודים הרוצים להשאר בגולה.

ד. פעולה מדינית מוגברת באנגליה ובשאר מרכזי המדיניות של האומות המאוחדות לשם קביעה מידית של ארץ ישראל כמדינה יהודית, ולשם כך מתן סמכויות ממלכתיות ואמצעים כספיים לנציגות העם היהודי – הסוכנות היהודית או ממשלה יהודית פרוביזורית להעברת מיליון יהודים ראשון לארץ ישראל מארצות אירופה, המזרח ושאר הארצות, בזמן הקצר ביותר ולבצוע מפעלי הכשרה, השקאה, כוח ופתוח חרושתי, חקלאי וימי שיאפשר התישבות נוספת של מיליונים מתוך העלאת רמת החיים של כל תושבי ארץ ישראל, כיהודים כערבים.

ה. חתירה בלתי פוסקת של העם היהודי לקראת שיתוף פעולה עם ערביי ארץ ישראל לפתוח מכסימלי של הארץ לטובת כל תושביה ולברית-ידידות בין המדינה היהודית ובין עמי ערב בארצות השכנות על יסוד של פעולת גומלין ועזרה הדדית למען קידומם ושלומן של כל הארצות במזרח התיכון.

נדמה לי, שזאת גם צריכה להיות עכשיו הפרוגרמה שלנו

ויתמכרו לעבודה במועצת פועלי תל)אביב או במועצת פועלים אחרת. הפועל בעיר קורץ מאותו החומר של הפועל מהכפר, כמו שאלה אבות אבותיהם לא היו פועלים כפריים, גם אלה אבות אבותיהם לא היו פועלים חרשתיים, הם באים על פי רוב מאותה התנועה קבלו על פי רוב אותו החנוך, ואין שום סיבה שלא ימלאו אותו המקום, אותו התפקיד האקטיבי והחלוצי בתנועה, ואת אלה שאינם רוצים בכך יש לקוף לכך שישאו בעול.

וזה מחייב שנוי בל מערכת ההסתדרות, לא יתכן שלצבור של 40000 פועלים כמו בתל-אביב תהיה מועצה של 40 או 60 נבחרים, ועדי הפועלים הנבחרים בכל מקום עבודה על אלפי חברים, הם צריכים להיות חברי מועצת פועלי תל) אביב, וכל בית חרושת וועד הפועלים אשר בתוכו צריך לנהל על דעת עצמו את פעולתו והוא אינו צריך להיות זקוק למזכיר מועצת פועלי תל - אביב, כמו שמזכיר מועצ ת פועלי ת"א אינו נזקק לועד הפועל של ההסתדרות, כמו שמזכיר מועצת פועלי חיפה אינו נזקק לועד הפועל, ושמן יכול להיות לא זקוק למועצת הפועלים כמו מועצת הפועלים אינה זקוקה לועד הפועל, ואינני רואה שועד פועלי דגניה זקוק בכל פעם למרכז החקלאי, הם יודעים לסדר את עניניהם, אני יודע שיש הבדל ביניהם, לאלה יש משק עצמאי, אבל הם עוסקים לא רק בענינים כפריים הם יודעים לסדר את עניניהם גם עם אחרים, הם קונים ומוכרים, הם עושים דברים גדולים. עם הם יכולים לעשות זאת, יכולים לעשות זאת גם פועלי לודג'יה. ולזאת צריכה להיות דרוכת המפלגה והתנועה - להפעיל את צבור הפועלים, להטיל עליו אחריות יותר ויותר ולא לרכז את כל האחריות בצמרת.

וכשם שצריך להגביר את היסוד הפועלי בנציגות, צריך להגביר את יסוד הנוער. אני יודע בגרמניה במחנות אומרים "ילדים", וכאשר אני שואל בן כמה הוא הילד, הרי הוא בן 27, ואין אני יודע עד איזה גיל קורים אצלנו נוער. אני יודע שיש לגבדות בתנועת הפועליםעל עליה השניה, אולי יש מה שהוא אמת באלגבדה זאת, אך אני יודע שעליה השניה עולה לצבור הפועלים במחיר יקר מאוד, יותר מדי סומך צבור הפועלים על אנשי העליה השניה. עוד לפני 20 שנים הייתי מציע קצת בצחוק, אבל ברצינות רבה

המשך דברי בן גוריון

צמ2/גה

ולבסוף אגיד רק מילים אחדות לעניני ועידת המפלגה. הועידה
האחרונה [illegible] קרה אותנו אסון יחיד במינו — בא הפילוג.
זה היה הפילוג הראשון, אני מקוה האחרון, בתולדות תנועתנו. תנועתנו
ידעה הרבה כבושים של אחוד, ומלבד הפילוג שחל בתנועת פועלי ציון [illegible]
1920, כאשר חלק מחברינו בחוץ לארץ ראה בקרן הקיימת ובקרן-היסוד
ובקונגרס הציוני מוסדות בורגניים, אשר תפקידם לנצל את הפועלים
ונפרדו מאתנו, אנחנו שמחים שאחרי 25 שנים הם חזרו ומשתתפים יחד אתנו
בבחירות לקונגרס. זה היה הפילוג הראשון שקרה אותנו בארץ, ואני
הפעם לא אעמוד על השרשים [illegible] האשם, זה גם לא חשוב, אבל זו היתה
מכה קשה, לא אומר אנושה — מכה קשה מאוד. היה דבר שני, דבר מעודד,
הזדעזעות אלפי פועלים בלתי-מפלגתיים והתלכדותם סביב המפלגה.
קרה דבר משונה, עזבו אותנו 4000 חברים, לעומת זאת [illegible]
[illegible] נוספו לנו [illegible] 10,000 פועלים, [illegible]
כבר אם בראה במפדה זה את סך הכלל הנמצאים מצד אחד 4000 חברים ול-
[illegible] 14000 או 20000 [illegible], המפלגה עכשו יותר גדולה מאשר שהיתה
אז, כי אלמלא היה הפלוג היינו יכולים אז צריכים להיות פי שניים [illegible]
ממה שאנו עכשיו. ואין עלינו לקבל את זאת כעובדא מוגמרת אך בלי
הרודה ואין להתיאש. אם כל הנסיונות נכשלו, [illegible] ולא
הצלחנו לאחות את הקרע, והרבה חברים עשו נסיון זה, גם אני נסיתי זאת
לא פעם, והתשתדלות נכשלו, אל נאמר נואש.

יש לחברים ולמחברים אחרים [illegible] ההכרה חלק גדול מאוד מהחברים
[illegible] מכירים עכשיו שלא היתה סיבה מספיקה לכך, ושזה אסון גדול,
ושיש לתקן אותו. כל הנמוקים אשר בשעתם [illegible] כמה חברים למעשה
זה נתבדו, הנמוקים [illegible] של איחוד כולל, הפילוג הרחיק את האיחוד
הכולל מאשר כל דבר אחר, אפילו הנמוק של אחוד שמאלי, אפילו של
חברים אחדים על לכוד דעיוני — כל זה נתבדה. בסיעה יש לא פחות
חלוקי דעות בכל השאלות הגדולות מאשר יש במפלגתנו, וזאת אני אומר
לשבחם ולא לגנותם, יש לשבחו של הצבור לקיים בתוכו חלוקי דעות
ולהיות מאוחד, אבל נתבדה הדבר שיש צורך במסגרת מיוחדת לשם חלוקי
הדעות, נתבדתה גם הטענה של כמה חברים, שאמרו כי הם [illegible] מעוט במפלגה
הנם רוב בהסתדרות, צבור הפועלים הוכיח בבחירות שהיו איפה הרוב —
ואל נאמר נואש.

צמ2/מב

המשך דברי בן גוריון:

זה על ידי האבטוריטטה שלנו, צריך להפסיק את זאת, והועידה ~~הזאת~~ לא תמלא את השליחות כלפי כל צבור הפועלים אם לא תכניס שני שבויים אלה בחייה, ועל ידי כך בחיי כל התנועה: יותר פועלים ויותר צעירים.

~~סוף דברי בן גוריון רשם א.ש.~~

ישיבת המפיחה 1.4.43   2 אש/מא

לפניו דברי ~~בן-גוריון בשם צ.ס.~~

~~סוף דברי בן גוריון~~:

ואני אסכם לא בהצעות, אבל בדברים פחות או יותר מנוסחים שנסחתי עוד בשביל הכינוס שהיה בלונדון, שלצערי הרב, זה לא התגשם גם עכשיו. נסיתי לנסח בכינוס שהיה בקיץ בלונדון מהם הדברים המרכזיים עכשיו בתנועה הציונית. נדמה לי שהם גם נשארו עוד – אני אומר: לצערי הרב – הדברים המרכזיים בשביל הקונגרס הבא.

ואלה הם חמשת הדברים:

א. התנגדות פסיבית ואקטיבית לבצוע הספר הלבן או המשכתו, כמות שהוא או באיזה שבוי שהוא; הגברת העליה, ההתישבות והבטחון בכל התנאים ובכל האמצעים; גיוס כוחות ואמצעים לשם כך בארץ ובגולה.

ב. הפעלת שרידי היהדות באירופה ובראשה הנוער היהודי, בכח ציוני לוחם במטרה להסעתם המהירה לארץ.

ג. השלטת המגמה החלוצית בחינוך הנוער היהודי בכל הארצות בלי יוצא מן הכלל. הרחבת החינוך הציוני והעברי והגברתו בתוך הקבוצים היהודים בארצות המזרח ובצפון אפריקא; העמקת ההכרה הציונית בתוך כל מרכזי הגולה כולה, בלי הבדל ארץ, משטר וחלק תבל, שמדינה יהודית יש בה הכרח גם למען קיום כבוד וחרות של היהודים הרוצים להשאר בגולה.

ד. פעולה מדינית מוגברת באנגליה ובשאר מרכזי המדיניות של האומות המאוחדות לשם קביעה מידית של ארץ ישראל כמדינה יהודית, ולשם כך מתן סמכויות ממלכתיות ואמצעים כספיים לנציגות העם היהודי – הסוכנות היהודית או ממשלה יהודית פרוביזורית להעברת מיליון יהודים ראשון לארץ ישראל מארצות אירופה, המזרח ושאר הארצות, בזמן הקצר ביותר ולבצוע מפעלי הכשרה, השקאה, כוח ופתוח חרושתי, חקלאי וימי שיאפשר התישבות נוספת של מיליונים מתוך העלאת רמת החיים של כל תושבי ארץ ישראל, כיהודים כערבים.

ה. חתירה בלתי פוסקת של העם היהודי לקראת שיתוף פעולה עם ערביי ארץ ישראל לפתוח מכסימלי של הארץ לטובת כל תושביה ולברית-ידידות בין המדינה היהודית ובין עמי ערב בארצות השכנות על יסוד של פעולת גומלין ועזרה הדדית למען קידומן ושלומן של כל הארצות במזרח התיכון.

נדמה לי, שזאת גם צריכה להיות עכשיו הפרוגרמה שלנו

מא/ש(2)

סוף דברי בן גוריון:

לקונגרס.

והועידה צריכה לתת לנו מפלגה פועלית כלל-מעמדית, אחידה, דרוכה ומדריכה, לוחמת ומלכדת, היודעת לצרף עוז ותבונה, חזון ומעשיות, גם במלחמתה וגם ביצירתה.

סוף

~~בעילת ישיבת הפתיחה.~~

COPY

SECRET

P/235
22.5.46.

On instruction from Dr. B. Joseph I tried several times to contact the Agha Khan on his way through Cairo in order to invite him to visit Palestine. According to the report of the South Africans, the conversations he had with the Zionists there, were more favourable and they thought that his visit to Palestine would be of great value. A few days ago he arrived here again. I asked Y. to contact his Secretary in order to get an appointment. The appointment was arranged on the 20th of May at the Mena House. I rook Y. with me. We gave our names to the hall porter and remained to wait on the balcony. In due time the hall porter arrived to announce that His Highness will receive only the lady and has to spare five minutes. Y. was very perplexed, but I advised her to go and see him. Here is her report about the meeting:

Before I sat down I told the Agha Khanthat there was a misunderstanding and that the gentleman from the Jewish Agency who had had the message, was waiting outside. He forced me to sit down and said that he cannot see any official representative [illegible] of the Jews because he had refused to see the Arab's and that the servants of the hotel , who were surrounding him, are watching him very closely and note everyone who is coming to see him. Not giving me an opportunity to answer, he continued: "Tell t em to accept the Report."

He said that for his part he was trying to quell the Arab feelings and he was a good friend of the Jews. You must understand, he said, that the Arabs are poorer than the Jews. It is true that the Jews have improved the country and built towns like Tel Aviv, but the Arabs are feeling jealous of all that. Tell the Jews that they must go on improving the country but that they must raise the standard of Arab life. Wherever the Jews are, they bring with them their knowledge and skill. You must be proud of it. But jealousy is a natural reaction.

He then added: "Tell them that whenever they want to get in touch with me they must send a nice lady like you, it makes things easier."

As he made it clear that he cannot spare more than five minutes, I asked him if I could repeat what he wanted me to forward, I said that I understood that he advised us to accept the Report and to improve the standard of Arab life. He agreed and added: "You must agree with Britain and America, it is much better. I asked him what was his opinion on a Round Table Conference: It should take place definitely."

He then got up and shook hands.

Telephone call from the Jewish Telegraphic Agency London I530

For the second day searching troops are turning upside down the settlement of Yagour, destroying wall after wall and building after building in search for arms. The water installation was destroyed and the small children and nurses, hundreds of cattle and thousands of poultry remained thirsty. All members and children from ten upwards were taken into concentration camps. Only the nurses and children under ten are left behind. Late in the afternoon, the settlers of the adjoining kvoutsa Nesher were allowed to bring some water and food for those remained in Yagour.

Jewish quarters ridicule and protest against communiqué of the palestine government try to minimise the cope of the action to a mere combat of jmkmxxxxx jewish terrorx.

The central committee of the Histadruth has cabled all labour organizations over the world protesting against the british governement who alledgdely is a labour governement to allow such cruel behaviour and roughness by the soldiers.

100.000 urban labourers went to assist the settlement where the males have been arrested and which has beed damaged in the searches. The delegation composed of Rokach, Joseph Saphir, Mayor of Petah Tikvah and Dr. Kugel, president of the League of Local Councils, are going to the High Commissioner today to demand the immdeiate release of the arrested leaders.

During a conference with Dr. Weizmann Dr. Bernard Senator was proposed by Cunningham as a member of the Jewish Agency. The extra edition of the official gazette contains only one item: the order

of the British Empire has been awarded to Sénator. Dr. Weizmann replied that such government action only brings more bloodshed to which Cunningham replied that the government has decided to suppress jewish terror at all cost, even to bomb jewish cities, settlements and villages if necessary.

Telephoned by the JEWISH TELEGRAPHIC AGENCY LONDON I.VII. 18

Attlee made this afternoon a statement on palestine events. A private notice raised by Silverman whether he had any statement to make on the attacks by british troops on the Jewish Agency premises, the detention of the executive members and more than thousand others, under what international authority this tep was taken and who will perform the fuction devolving upon the Jewish Agency under international treaties, Attlee answered referring to the acts of sabotage and terrorism from time to time seeing that the military and civil authorities have shown the greatest forebearance and their action was ~~xxxxxx~~ eitherto directed locally against the man responsible for each incident. In recent months it has however become increasingly clear that the incidents formed part of a concerted plan prepared and executed by highly developed military organisations with widespread ramifications. He described the strength and equipment of the Haganah, the Irgun and the Stern group, saying that the Haganah was responsible for any incident, destruction of propriety and armed resistance. The Anglo-American Committee had stressed the danger of private armies to the peace of the world and expressed the view that the Jewish Agency should resume cooperation with the mandatory. The speaker (the Chairman of the Commons) accepted the motiion by Silverman and supported by other M.P.'s to discuss the week-end events. The matter will be debated at 19 o'clock this evening. Attlee went on describing the recrudescnece of terrorist activities, sabotage to road and rail on upblowing of Jourdain bridges, causing dammage well over ¼ of a million pounds. He then gave details of all the incidents. About 2.000 Jews have been detained for questioning. Some will be released, but particulars of those so far set [illegible] not yet been

received. He emphasized that the operations are not directed against the Jewish community as a whole but only against those who hace taken an active part in the campaign of violence. He added that although individual members of the Agency have been detained, it was not intended to close and proscribe the Agency as such. He appealed to all persons of good will to cooperate in rooting out the illegalities and restore normal conditions. The events, he said, will not distract us from our consideration of the report of the Anglo-American Committee. Arrangements have been made for discussions with officials of the United States government. He hoped that a just and lasting settlement will be found during the discussions with a further body of American officials to arrive shortly. He agreed that a full discussion should be made before the summer recess. Meanwhile members will be tactfully informed. Silverman then asked whether it was proposed to publish the evidence leading to believe that the Jewish Agency has been responsible for those acts and why of all recommandations of the Commission the only one which the british governement adopted in isolation from all the others is the one which the Commission itself advised not to take in advance. Attlee answered that the evidence would be published after full consideration of the documents. He reminded Silverman that the government has not taken action first but only after the series of kidnappings and murders. The socialist Rankin and the communist Gallager criticized the factor that the action was taken on the Sabbath. Attlee did not reply to this. He was assured by Oliver Stanley on behalf of the conservatives and by Clement Davies on behalf of the liberals that they will support the government ~~ev[illegible]~~ efforts

to restore order. Answering to Mr. Barnett Janner, the chairman of the Zionist Federation of England, he asserted that the American government was fully informed but admitted that they have not been consulted beforehand. Mr. Silverman then asked whether in view of this statément it was proposed to admit 100.000 Jews to Palestine without waiting for further discussions with the United States. Attlee replied "certainly not".

September 3, 1946

Mr. Sumner Welles
Bar Harbor, Maine

Dear Mr. Welles:-

I am taking the liberty of addressing you on behalf of Dr. Nahum Goldman who is at present in Paris where he is taking a prominent part in the negotiations now proceeding between the British Government and the Jewish Agency leaders.

As you may be aware from the reports in the papers, there has been some progress of late in the efforts made by the Jewish Agency Executive to help towards an agreed settlement. After the Agency had turned down the so called Morrison-Grady Report - which provided in effect for the continuance of Crown Colony Government, subject to a very limited measure of local self-government in Jewish and Arab districts - and after this Report had been similarly rejected by the Arabs and disapproved by President Truman, the Agency decided at its Paris meeting that it would be prepared to enter into negotiations with the British Government on the basis of a real partition plan providing for the establishment, within the near future, of a viable Jewish State in an adequate area of Palestine. Dr. Goldman a few weeks ago conveyed this decision to the American Government.

President Truman and his advisors favoured the scheme and advised the British Government accordingly. Negotiations were thereupon initiated in London and Paris between the Jewish Agency Executive and Mr. Bevin. These are now in progress. I would add for your confidential information that informal discussions conducted by Jewish Agency representatives with some prominent Arab League figures have established the fact that the latter are prepared to consider partition as a possible solution although they would not publicly commit themselves to this policy at the present stage.

There is now, however, a grave danger that these tentative beginnings may be ruined by the arbitrary repressive measures now being adopted by the British military authorities in Palestine. When the British military forces swooped down upon the Jewish Agency and the Jewish agricultural settlements and trade unions on June 29th, they simultaneously began searches for arms in Jewish settlements. There is no secret that the Jewish settlements possess arms. They were compelled to obtain them for their defence after the Palestine Government had failed to give them adequate protection during the repeated Arab outbreaks. The Palestine Royal Commission of 1937, presided over by Lord Peel, commented upon this absence of effective British protection in the following terms:-

> "The first of all conditions necessary for the welfare of any country is public security." So wrote the first High Commissioner of Palestine when reviewing his five years of office. Today, it is evident that the elementary duty of providing public security has not been discharged. If there is one grievance which the Jews have undoubted right to prefer it is the absence of security. Their complaints on this head were dignified and restrained."

"Our review has shown that the steps taken at different intervals by the Palestine Administration to strengthen their security services, to enforce respect for law and order, to guarantee to the Jews "quiet enjoyment" of their National Home, have more than once proved ineffectual. And not unnaturally we heard grave doubts expressed as to the future." (page 201 of the Report).

Similarly, in its summary, the Commission observed that they regarded the Government's "Failure to insure public security... a most serious as also the best founded of the Jewish complaints."

During the pre-war Arab disturbances, the Government relief on the Jewish self-defense organization, the so-called "Hagana", having arms and a trained personnel for the defence of the Jewish settlements. During the war it went even further. When Palestine was threatened by the German Armies advancing through Lybia, the British military authorities enlisted the help of "Hagana" for setting up a Jewish post-occupational force which was trained and armed by British officers. It is, therefore, sheer hypocrisy for the British now to attack the Jews for possessing arms and publish sensational stories about the stores of arms now suddenly being "discovered". They have all along known that these arms were there and they have throughout tolerated their existence, knowing full well that they were badly needed for the defence of the settlements.

For a few weeks after June 29th these searches seemed to have been interrupted, apparently on higher orders, but during the past week they have been resumed with malice and cruelty. The British soldiers and officers conducting these searches appear to be bent on provoking the Jewish settlers into some violent reaction which may then afford justification for the wholesale destruction of these settlements. The circumstances accompanying these searches are described in attached cabled messages published in today's "P.M." and "The New York Times" of September 2nd. We have received telegrams to the same effect from our Jerusalem office and have been warned that if these searches continue, disastrous consequences may ensue. The settlement of Ruhama which was searched during the last few days is situated in an outlying part of the country and is surrounded on all sides by Arab villages. It was twice destroyed by Arab bands in 1929 and again during the 1936 to 1939 distrubances. To take away its arms at the present time is tantamount to inviting the Arabs to destroy it again. These searches are taking place at the very time when the Mufti is allowed to build up again terrorist bands which are publicly parading in the country without any Government interference as you may have seen from the Associated Press despatch.

It is clear that someone in Palestine, and perhaps outside Palestine, is concerned to provoke the Jews into a general revolt and thereby to destroy any hope of an agreed settlement emerging from the London negotiations.

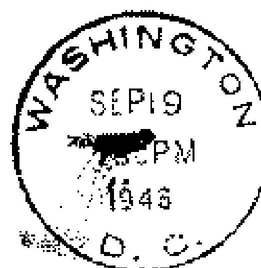
Dr. Goldman has requested me to bring these facts to your notice and to ask whether you may find it possible to draw public attention to the terrible dangers latent in the campaign of repression and provocation now being pursued by the British military authorities in Palestine. The position is deteriorating from day to day and it is felt that only strong pressure by American public opinion may halt those who direct these activities from continuing on this disastrous course.

Yours sincerely,

EE/rcm

Eliahu Epstein

2210 MASSACHUSETTS AVENUE, N. W.
WASHINGTON 8, D. C.

Mr. David Ben Gurion
Agence Juive
83 Avenue de la Grande Armee
Paris, France

FEDERATION GENERALE DES TRAVAILLEURS JUIFS EN PALESTINE
"HISTADRUTH"

BUREAU DE PARIS

Bulletin N° 1

Attaques, perquisitions, arrestations, déportations continuent.

La guerre que le Gouvernement Travailliste a déclarée aux Juifs de Palestine continue: décrets de toutes sortes nuisibles à la situation économique de la communauté Juive locale; proclamations de nature injurieuse et méprisante, pour servir de prélude à l'évènement central: la déclaration de guerre à l'immigration "illégale" des Juifs le 13 Août dernier.

Ce jour-là, 1.295 réfugiés juifs, dont la majorité appartient au mouvement ouvrier, et parmi lesquels se trouvent de nombreux enfants et adolescents, ont été déportés de Palestine par la force.

Le couvre-feu a été proclamé à Haifa - ville essentiellement ouvrière - pour empêcher la population d'intervenir. Malgré des mesures sévères, des centaines d'hommes et de femmes, ouvriers pour la plupart, ont cependant désobéi au couvre-feu dans un vain effort pour atteindre le secteur du port.

Il y a eu 3 morts, dont une jeune fille de 19 ans et un garçon de 14 ans.

De tels évènements agitent les populations ouvrières de Palestine, les détournent de leur travail de construction et les pousse dans les premiers rangs de la lutte contre la tentative du Gouvernement pour détruire ce qui fut créé par des efforts surhumains.

Le début de Septembre a vu les troupes britanniques poursuivre leur oeuvre de destruction. En s'aggravant, la situation a provoqué une demande d'aide adressée par la Fédération des Ouvriers Agricoles de la Histadruth à la Fédération Internationale des ouvriers agricoles de Stockholm et dont voici le texte:

"Deux fermes agricoles juives, Doroth et Ruhama, affiliées "à notre Fédération, ont servi de cible ces cinq jours derniers "à l'attaque des troupes britanniques en coopération avec l'ad-"ministration Palestinienne. Ces communautés, qui comptent une "population mixte de 200 habitants, ont été entourées par des "milliers de soldats munis des armes les plus modernes. Habita-"tions, maisons d'enfants, fermes sont en train d'être détrui-"tes, puits et équipements de fermes endommagés.

"Ce qui a demandé des années à être construit est détruit "en quelques heures. Nous vous demandons d'intervenir et d'obte-"nir l'arrêt de ces dernières opérations qui détruisent les "foyers de paisibles colons."

SOLIDARITE DE LA CLASSE OUVRIERE INTERNATIONALE.-

Cet état de choses fait singulièrement ressortir la solidarité ouvrière qui se manifeste de la part des travailleurs dans d'autres pays.

Voici un extrait du télégramme que le "Comité travailliste américain pour la Palestine", dont font partie la Fédération Américaine du Travail et le C.I.O. a envoyé à l'Exécutif des Travaillistes Anglais:

"Au nom des organisations ouvrières américaines, nous tenons à exprimer notre profonde déception à l'égard de la politique palestinienne des Travaillistes Anglais, et notre décision de faire tout notre possible pour la combattre. Aussi longtemps que les Travaillistes Anglais continueront leur actuelle politique en Palestine, ils ne pourront compter sur le soutien des ouvriers organisés aux Etats-Unis."

Le Parti Travailliste de l'Afrique du Sud a également témoigné sa solidarité et a télégraphié au Premier Ministre Britannique, lui demandant que les membres du Parti Travailliste Anglais aujourd'hui au pouvoir facilitent l'immigration de 100.000 Juifs en Palestine et l'établissement du Foyer National.

En Amérique encore, des milliers d'ouvriers juifs de New-York ont décrété 2 heures d'arrêt de travail pour protester contre les récentes opérations du Gouvernement Britannique dirigées contre les Juifs de Palestine. Des délégations de ces ouvriers se sont postées autour du Consulat de Grande-Bretagne et ont ainsi manifesté leur protestation contre ces actes de vandalisme.

Les membres travaillistes du Conseil Municipal de Manchester ont protesté contre la détention des leaders de l'Agence Juive et de la Histadruth en Palestine et ont exigé leur libération immédiate.

NOUVELLES COLONIES.-

Malgré tant d'empèchements et tant de découragement, de nouvelles colonies agricoles ne cessent de se constituer.

Les derniers soldats juifs seront démobilisés ce mois-ci. Sur une population d'environ 550.000, plus de 27.000 volontaires ont combattu dans les différentes formations de l'armée britannique et ont joué un rôle vital dans les opérations militaires sur les fronts du proche Orient et en Europe. La plupart de ces volontaires sont sortis des rangs des ouvriers.

Avec leur retour à la vie civile, la Histadruth considère qu'il est d'une importance primordiale de les acheminer vers des établissements agricoles.

Aux nombreux membres des fermes collectives qui ont ser-

vi dans l'armée et dans les services annexes pendant la guerre et qui sont retournés à l'agriculture viennent s'ajouter d'autres démobilisés, dont 600 sont en train de s'instruire dans diverses écoles agricoles ou dans des fermes. Après la période d'instruction, ces hommes et ces femmes s'installeront dans des fermes à eux, dans le cadre existant des établissements ouvriers.

Ainsi, depuis Octobre dernier, la 10me ferme de démobilisés vient de s'établir près de Shavei-Zion (au nord de St-Jean d'Acre) Un groupe de 50 d'entre eux occupera d'une façon permanent 950 dunams. Ce sont des anciens soldats de la Brigade Juive et autres unités Palestiniennes.

Pour compléter les P.L. 250 qu'apporte chaque membre, le Département de "Ré-établissement" de démobilisés de l'Agence Juive leur a accordé un subside et trois autres institutions de crédit agricole les aide.

Pour la pendaison de la crémaillière, les résidents de Nahariа, de Shavei-Zion, de Kfar Bialik et d'autres villages voisins leur ont apporté des cadeaux tels que veaux et outils agricoles.

Dans la même région, deux autres groupes, se composant de 125 jeunes Palestiniens et de jeunes Hongrois et Roumains, récemment arrivés, suivent l'instruction en attendant d'aller à leur tour se fixer sur les terres qui leur seront allouées par le Fond National Juif, avec l'approbation des institutions des Etablissements Agricoles de la Histadruth.

Mishmar Hayam, groupe collectif qui pendant 11 ans a occupé un emplacement provisoire, immédiatement au nord de St-Jean d'Acre, a emménagé dans son nouveau local, sur les terres du F.N.J. Le groupe comprend aujourd'hui 320 membres, dont 200 adultes venus en Palestine de Pologne et d'Allemagne.

Ce groupe a fourni quelques uns des premiers ouvriers juifs du Port de Haifa, et fut une des premières colonies juives à s'occuper de la pêche en mer.

D'après les statistiques publiées par le Département de l'Agence Juive, plus de la moitié des 2.360 immigrants installés dans le courant de Juillet par les soins de ce Département a été absorbée par les régions rurales. Le restant s'est intégré au secteur ouvrier et la plupart sont entrés dans les rangs de la Histadruth.

CONSTRUCTION - INDUSTRIES - DEVELOPPEMENT ET CROISSANCE DE DIVERSES ENTREPRISES.-

La Société "Nové Oved" dont la fonction est de fournir des habitations à bon marché pour les ouvriers, dispose maintenant d'une réserve de terre suffisante pour construire 3000 unités d'habitation.

Solel Boneh Ltd. a commencé à paver les rues et procédera bientôt à la construction d'un grand faubourg ouvrier près de Haifa, destiné à loger des démobilisés et de nouveaux immigrés.

A Hédéra, une des plus vieilles et plus grandes colonies productrice d'agrumes et où les travaillistes ont remporté une majo-

rité aux dernières élections, on a posé les fondations de la première des deux banlieues ouvrières.

Pendant l'année 1945, les entreprises de la Histadruth ont employé plus de 6.000 ouvriers. Les chiffres montrent que 45% ont été employés dans des travaux de caractère coopératif ou collectif et 55% dans d'autres entreprises, appartenant dans l'ensemble à la Histadruth.

Hakotzer, village coopératif de petits propriétaires à Kfar Haim (près de Tibériade), s'est récemment lancé dans un certain nombre de nouvelles entreprises en vue d'agrandir la colonie et de consolider sa position. Une usine de textiles a commencé le travail il y a quelques jours. 70% des actions appartiennent à la ferme. Une carrière de marbre va être exploitée en association avec une succursale du Solel Boneh Ltd.

La laiterie de Tnuva Ltd. à Haifa, (Institution Centrale Coopérative de vente des produits des fermes ouvrières) construite en 1939 pour travailler 25.000 litres de lait par jour, en travaille aujourd'hui 60.000.

Des préparatifs sont en cours pour doubler les dimensions actuelles du bâtiment. Tnuva a envoyé ses représentants aux Etats-Unis pour étudier les méthodes de la production laitière moderne de ce pays et pour acheter les plus récentes machines.

On espère qu'avec la reprise d'exportation d'après guerre, quelques 8.000.000 de caisses d'orangesseront exportées pendant la prochaine saison. Au cours de la dernière saison d'avant-guerre, 15.000.000 de caisses ont été exportées et plus de 10.000 ouvriers étaient occupés dans cette branche importante de l'économie du pays. La production fermière montre un accroissement considérable durant ces dernières années.

GREVES.-

Dans le 2me trimestre de 1946, grèves et lock outs ont été au nombre de 37. 31.768 ouvriers y ont pris part et 275.616 journées de travail ont été perdues.

La grève de loin la plus importante fut celle des employés du Gouvernement qui a constitué 68% du nombre total d'ouvriers en grève et 79% des journées perdues pendant cette période.

Deux autres grèves se sont étendues à tout le pays, celle de Socony-Vacuum Oil C° (distribution) et dans l'industrie du diamant. Les grèves locales n'étaient responsables que de 29% des grévistes et de 20% des journées perdues.

Dans 20 cas, les grèves se sont terminées à la satisfaction des ouvriers; dans 11 cas, par un compromis, et dans deux cas par un échec.

Trois des grèves les plus importantes ont englobé des ouvriers juifs et arabes. (La grève des employés du Gouvernement, des ouvriers municipaux de Haifa et la Socony-Vacuum Oil C°.)

La grève chez Shell a eu une conclusion heureuse. Après avoir duré 44 jours, elle s'est terminée par un accord accordant les

avancements professionnels, augmentations de salaires, etc.. Les congés annuels, les congés de maladie et l'indemnité de renvoi ont été accordés. La Histadruth a été reconnue par la direction pour représenter les ouvriers.

A la Palestine Potash C° par contre, depuis voici bientôt plus d'un mois que dure la grève, toutes les négociations entre la Histadruth et la direction de la Compagnie sont restées infructueuses. Les travailleurs de Palestine soutiennent les ouvriers de la P.P.C°. La Histadruth leur cherche des occupations provisoires.

CONDITIONS SOCIALES - CROISSANCE DES MOUVEMENTS COOPERATIFS.-

L'Union Nationale des Ouvriers en bâtiment de la Histadruth vient d'établir un fonds d'assurance pour garantir à ses ouvriers travaillant à la journée un minimum de sécurité en cas de maladie ou de besoin de repos.

Les 700 employés des magasins coopératifs ont également voté l'établissement d'un Fond d'Assurance Mutuelle pour les pensions de vieillesse. La plus récente institution créée par Kupat Holim (Assurance Maladie) est la Maison de convalescence post-natale. Au début, il y aura de la place pour 20 mères avec leurs bébés. La Fédération de la Jeunesse Ouvrière Hanoar Haoved a, cet été, de nouveau organisé un camp de vacances pour ses membres. Le premier groupe de 50 garçons et filles, âgés de 13 à 16 ans, est allé se reposer près des célèbres vignobles de Zichron Yaacov.

Pour obvier au manque de linotypistes qualifiés, l'Union des ouvriers imprimeurs a ouvert des cours, d'une durée de 6 mois, où seront instruits des démobilisés et des membres de l'Union.

Les effectifs de la Histadruth s'accroissent sans cesse. 8.378 nouveaux membres se sont inscrits dans les six premiers mois de 1946. Les chiffres que publie Hamashbir Hamerkazi (mouvement coopératif affilié à l'Institution Centrale du Ravitaillement de l'Histadruth) montrent que le nombre de Sociétés Coopératives appartenant à cet organisme a grandi de 11 à 100 entre les années 1937 et 1945.

Les coopératives de transport, étendues et bien organisées, ont depuis longtemps été une des meilleures réussites du mouvement ouvrier de Palestine. Il reste relativement peu de camionneurs individuels dans cette branche. Les petites coopératives ont réduit la concurrence en formant de vastes organisations, telles que SHELEV, qui comprend 20 succursales et transporte les marchandises d'un bout à l'autre du pays.

Pour le transport des passagers, ce sont encore de grandes coopératives qui détiennent le monopole, sur les routes tant urbaines qu'interurbaines.

Chez EGGED par exemple, tous les chauffeurs possèdent une action et gagnent des sommes identiques qui varient selon que l'année est bonne ou mauvaise. On espère bientôt créer des coopératives de chauffeurs de taxi.

Une coopérative unique est constituée par un groupe de 25 hommes et leur "matériel" de 150 chameaux. Beaucoup de démobilisés sont déjà absorbés dans ces organisations de transport. D'au-

avancements professionnels, augmentations de salaires, etc.. Les congés annuels, les congés de maladie et l'indemnité de renvoi ont été accordés. La Histadruth a été reconnue par la direction pour représenter les ouvriers.

A la Palestine Potash C° par contre, depuis voici bientôt plus d'un mois que dure la grève, toutes les négociations entre la Histadruth et la direction de la Compagnie sont restées infructueuses. Les travailleurs de Palestine soutiennent les ouvriers de la P.P.C°. La Histadruth leur cherche des occupations provisoires.

CONDITIONS SOCIALES - CROISSANCE DES MOUVEMENTS COOPERATIFS.-

L'Union Nationale des Ouvriers en bâtiment de la Histadruth vient d'établir un fonds d'assurance pour garantir à ses ouvriers travaillant à la journée un minimum de sécurité en cas de maladie ou de besoin de repos.

Les 700 employés des magasins coopératifs ont également voté l'établissement d'un Fond d'Assurance Mutuelle pour les pensions de vieillesse. La plus récente institution créée par Kupat Holim (Assurance Maladie) est la Maison de convalescence post-natale. Au début, il y aura de la place pour 20 mères avec leurs bébés. La Fédération de la Jeunesse Ouvrière Hanoar Haoved a, cet été, de nouveau organisé un camp de vacances pour ses membres. Le premier groupe de 50 garçons et filles, âgés de 13 à 16 ans, est allé se reposer près des célèbres vignobles de Zichron Yaacov.

Pour obvier au manque de linotypistes qualifiés, l'Union des ouvriers imprimeurs a ouvert des cours, d'une durée de 6 mois, où seront instruits des démobilisés et des membres de l'Union.

Les effectifs de la Histadruth s'accroissent sans cesse. 8.378 nouveaux membres se sont inscrits dans les six premiers mois de 1946. Les chiffres que publie Hamashbir Hamerkazi (mouvement coopératif affilié à l'Institution Centrale du Ravitaillement de l'Histadruth) montrent que le nombre de Sociétés Coopératives appartenant à cet organisme a grandi de 11 à 100 entre les années 1937 et 1945.

Les coopératives de transport, étendues et bien organisées, ont depuis longtemps été une des meilleures réussites du mouvement ouvrier de Palestine. Il reste relativement peu de camionneurs individuels dans cette branche. Les petites coopératives ont réduit la concurrence en formant de vastes organisations, telles que SHELEV, qui comprend 20 succursales et transporte les marchandises d'un bout à l'autre du pays.

Pour le transport des passagers, ce sont encore de grandes coopératives qui détiennent le monopole, sur les routes tant urbaines qu'interurbaines.

Chez EGGED par exemple, tous les chauffeurs possèdent une action et gagnent des sommes identiques qui varient selon que l'année est bonne ou mauvaise. On espère bientôt créer des coopératives de chauffeurs de taxi.

Une coopérative unique est constituée par un groupe de 25 hommes et leur "matériel" de 150 chameaux. Beaucoup de démobilisés sont déjà absorbés dans ces organisations de transport. D'au-

tres, ayant surtout servi dans la ROYAL NAVY ou dans les PORT OPERATING Coys, commencent à travailler dans le port de Haifa.

VIE INTELLECTUELLE.-

La Histadruth a créé un Institut où, dans un cours de trois semaines, sont enseignés les éléments du syndicalisme, la structure de la Histadruth et sont expliqués les problèmes des colonies agricoles ouvrières, les relations avec le mouvement ouvrier arabe, etc..

Le Conservatoire du peuple, autre oeuvre de la Histadruth, fait de bons progrès. Les 22 branches de cet établissement permettent aux enfants d'ouvriers d'acquérir une éducation musicale. Chaque branche entretient en outre un orchestre d'enfant où les élèves sont formés pour la musique d'ensemble.

Le Théâtre de chambre de Tel-Aviv a donné la première représentation des Noces de Sang de Garcia Lorca. Cette pièce, dont l'auteur fut lui-même victime des fascistes, a été acclamée avec enthousiasme.

MOUVEMENT OUVRIER ARABE.-

Les organisations arabes consacrent la plus grande attention à l'amélioration des conditions de travail des ouvriers employés dans les Compagnies Internationales et les municipalités et demandent des salaires similaires à ceux accordés récemment aux employés du Gouvernement. Les plus mal payés sont les employés du Wakf et ce sont eux qui insistent le plus énergiquement pour obtenir une augmentation des salaires. Le conseil musulman maintient cependant que la chose n'est pas possible sans une augmentation du subside du gouvernement. Les débardeurs de Jaffa demandent que le travail leur soit confié directement au lieu de passer par des commissionnaires qui les exploitent honteusement.

La récente grève des garçons coiffeurs a été couronnée de succès: les augmentations de salaires, les congés annuels et le paiement des journées de grève leur ont été accordés.

Les ouvriers de la Municipalité de St-Jean d'Acre se sont mis en grève. Ceux de la Municipalité de Jaffa ont obtenu une promesse d'amélioration.

MOUVEMENTS OUVRIERS JUIFS A L'ETRANGER.-

Les réfugiés juifs en Italie ont commencé à publier un journal intitulé "TLAMIM" ("Sillon") qui donne des informations sur la vie dans les colonies agricoles ouvrières.

Aujourd'hui, on a établi en Italie de nombreuses fermes où 7.000 jeunes réfugiés se préparent pour la Palestine. Dans une de ces fermes, tous les jeunes gens sont des anciens partisans venus d'Europe, dans d'autres, ce sont des Juifs pratiquants qui ont l'intention d'entrer dans les colonies orthodoxes.

En dehors de l'enseignement technique et artisanal, les élèves apprennent l'hébreu.

Education.- Recommendation 9

WE RECOMMEND THAT IN THE INTERESTS OF THE CONCILIATION OF THE TWO PEOPLES AND OF GENERAL IMPROVEMENT OF THE ARAB STANDARD OF LIVING THE EDUCATIONAL SYSTEM OF BOTH JEWS AND ARABS BE REFORMED INCLUDING THE INTRODUCTION OF COMPULSORY EDUCATION WITHIN A REASONABLE TIME.

Comment

In Chapter XVI of the Peel Report the bad features of the educational system of Palestine and the great disparity between the money spent on Arab and Jewish education were pointed out. The Report also emphasised that both Arab and Jewish education in Palestine was nationalistic in character. Particular attention was called to nationalist propaganda in Arab schools.

Our investigations disclosed that to-day the Jewish schools also - controlled and largely financed by the Jewish community - are imbued with the fiery spirit of nationalism. They had become most effective agencies for inculcating a spirit of aggressive Hebrew nationalism. We would urge most stronly that adequate control must be exercised by the Government over the education of both Jews and Arabs in order to do away with the present excited emphasis on racialism and the perversion of education for propaganda purposes. The Government should ensure by careful supervision of textbooks and curricula and by inspection of schools that education contributes to the conciliation of the two peoples.

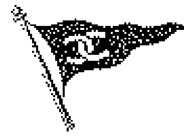
We believe further that a large share of responsibility for Arab education might well be assumed by the Arab community similar to the Jewish community already established in Palestine. But if the Arab and Jewish communities are to set themselves the goal of compulsory education, a much higher proportion of the Palestine budget must be devoted to education than heretofore, most of which will be spent on Arab education. This will only be possible if the portion of the budget now devoted to security can be substantially reduced.

We would also stress the urgent necessity of increasing the facilities for secondary, technical and university education available to Arabs. The disparity between the standard of living of the two peoples to which we have already drawn attention is very largely due to the fact that the Jewish professional and middle class so largely outnumbers that of the Arabs. This difference can only be removed by a very substantial increase in the facilities for higher education available to Arabs.

The Need for Peace in Palestine.- Recommendation 10

WE RECOMMEND THAT IF THIS REPORT IS ADOPTED IT SHOULD BE MADE CLEAR BEYOND ALL DOUBTS TO BOTH JEWS AND ARABS THAT ANY ATTEMPT FROM EITHER SIDE, BY THREATS OF VIOLENCE, BY TERRORISM, OR BY THE ORGANISATION OR USE OF ILLEGAL ARMIES, TO PREVENT ITS EXECUTION WILL BE RESOLUTELY SUPPRESSED.

FURTHERMORE, WE EXPRESS THE VIEW THAT THE JEWISH AGENCY SHOULD AT ONCE RESUME ACTIVE COOPERATION WITH THE MANDATORY IN THE SUPPRESSION OF TERRORISM AND OF ILLEGAL IMMIGRATION AND IN THE MAINTENANCE OF THAT LAW AND ORDER THROUGHOUT PALESTINE WHICH IS ESSENTIAL FOR THE GOOD OF ALL INCLUDING THE NEW IMMIGRANTS.

HOTEL CLARIDGE
AVENUE DES CHAMPS ÉLYSÉES
PARIS

TÉLÉGRAMMES:
CLARIDGOTEL PARIS

TÉLÉPHONES
ÉLYSÉES 33 01

צילות אליעזר [illegible] סוכות
הוגדר: עצמה [illegible]
[illegible]

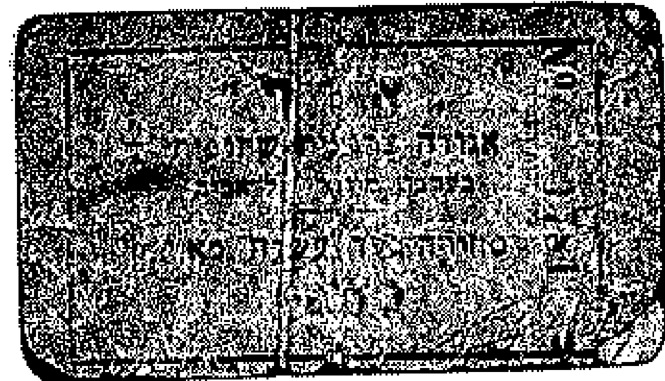
(לא עמה גם היהלין
ואי התמונות [illegible])

הוצגה ימאלו, גם היהלין
בעזר עורת - [illegible] לכל הגה המצאות [illegible]
[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5.

	DATE	KIND OF SALE	DEPT.	DOLLARS	CENTS
80766-30	[illegible]	[illegible]	8	10	97
CASHIER'S STAMP	SOLD BY 602				
[illegible] 5-5-00 1-8	AM'T REC'D		TAX		11
			TOTAL	11	06

CUSTOMER'S RECEIPT

CINCINNATI, 1854 — THE OLDEST AND LARGEST JEWISH PUBLICATION HOUSE IN THE UNITED STATES — NEW YORK, 1901

Bloch Publishing Co.

INCORPORATED

"THE JEWISH BOOK CONCERN"

TERMS: 30 DAYS NET

31 West 31st St., New York, MAY 28, 1946

No. Pkges.

Shipped via PARCEL POST

Charges { Prepaid / Collect

Our Order No.

Your Order No.

DAVID BEN GURION

c/o JEWISH AGENCY P.O.B. 92

JERUSALEM, PALESTINE

BOOKS SENT AS ORDERED ARE NOT SUBJECT TO RETURN — NOT RESPONSIBLE FOR BOOKS ORDERED SENT BY MAIL, OR LOST OR DAMAGED IN TRANSIT

DEL.	1	WISDOM OF ISRAEL	3.95-15%	3	36
"	2	JEWISH CARAVAN	3.00-15%	2	55
"	3	HERFORD PIRKE ABOTH	2.00-15%	1	70
-	11	SET OTZAR HAVRAITAT 8 VOLS.	36.00-15%	30	60
	12	YIDISHE BLETTER	3.00-15%	2	55
	13	DER GEIER	3.50-10%	3	15
	14	RABBENN BECHAI	5.00-10%	4	50
	17	STUDIES IN JUDAISM 3 VOLS.	1.25 each	3	75
	18	ABOT DE RABBI NATHAN	4.25-10%	3	83
	19	TALMUD YERUSHALNU	8.00-10%	7	20
	20	JEW. CONTRIBUTION ROTH	2.50-10%	2	25
	21	UEHUDAH HALEVY DRUCK	1.00-15%		85
	22	SITERARY RMAINS DEUTSCH	3.50-15%	2	98
	23	ZEND AVESTA FLUEGEL	3.00-15%	2	55
	24	CHURCH & JEWS	NET	1	25
	25	HIST. OF JEW. ART	3.75-10%	3	38
	26	HATKUFOH VOL. L. 30	NET	7	50
	28	KITAB AL ALFAZ 2 VOLS.	spec19.00-10%	17	10
			POST & INS.	9	35
				110	40

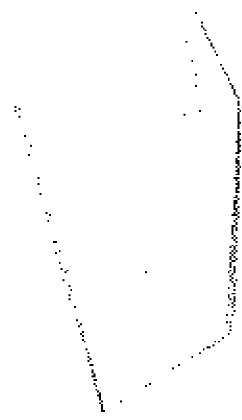
Ordered by ________ *Shipped to* ________

Kassida
Tremila

ב' שאלת [illegible] והאשמה [illegible]
רק [illegible] [illegible]
1) [illegible] הסהר
2) [illegible] 44
3) [illegible] של [illegible] - [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]
4) [illegible]
5) [illegible] - [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] -

Tragic and dissonant act by two great civilized governments
- act of cruel mockery inflicted upon the Jewish people bleeding to death. Not [illegible] - [illegible] [illegible]
Gov. professing to be christ, democratic and [illegible] [illegible]
deliberate fraude אולי השאלה היא

COPY

TELEGRAM RECEIVED FROM GOLDMANN NEW YORK, 20.6.46

LINTON ZIONBURO LONDON

KOLISRAEL DISCLOSURES PUBLISHED AMERICAN PRESS BEING UPFOLLOWED BY US REGARDS

GOLDMANN

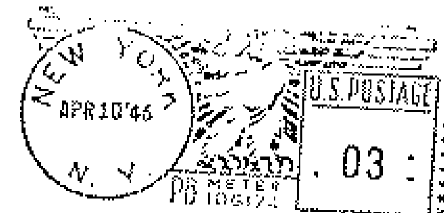
פתרון —
חלוק ה
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

HADASSAH
1819 Broadway
New York 23, N. Y.

Mr. David Ben Gurion
c/o Jewish Agency
77 Great Russell St.
London, England

Telephone: Holborn 4479. Telegrams: "Exorilux, Westcent, London."

GEORGE SALBY

Bookseller

65, Great Russell Street, London, W.C.1

B.Ben-Gurion,Esq. 6th.June,1946 194

C/o Miss May,Zionist Organisation,Gt.Russell St.W.C.1.

Dear Sir,

With reference to your kind inquiry, we can now supply a complete Set of,

OXYRHYNEUS PAPYRI.Edited with Translations & Notes by B.P.Grenfell & A.S.Hunt, with numerous plates,Complete Set of 17 vols,roy.8vo,1898-1927,orig.boards

£21/-/- Net

Yours faithfully,

לנקודה

1. יש צורך להוסיף את פרט על הרס,
כנסה ה[illegible]לות, מלוים, ההתנחלות ברמת
ונפט, את רשימות שמות ותאריכים את
שנערך למוסד, נגמר בהלוואה. להם גם
המימון לאורינו, פריס וושטון.
2. [illegible] לדרוש מיד
א. תגובה בינלאומית על עודה
הטרור וההפגנות של הצבא בזמנו
של [illegible]
2. פילוג מהממשלה על את
המצב ברמת ונפט.
3. העובדה שהמלה הוא אוטו וביון
פילוג ויפול בוחס ואינו כנוסח
בנוסח ברוטו ואופרווי, ואין אתמחזיק
בעינים ובמפלגה לא יפול ואתם ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] 223,3 שלו לעזות, – אין לנו [illegible]
תלוה מהם
4. מסקנותו המרדומות הן שלוש:
א. ~~על ההפרדה [illegible] להלוח של~~
~~[illegible]~~ על הברוטו לפנות הגולן
בלי הסכם אם ולא הערבים לנו יום 4א
תוך ברוטו ואחר להגיד באמת.

14/V 46r.

Moi Najdrożsi!
Jestem jeszcze we wszystkim i całkowicie [illegible].
Tylko Waszego zmiłowania. Listów
już [illegible] nie otrzymuję
od Was, to nie wiem? Myślę że
zdrowi jesteście, tylko nie macie
czasu. Błagam Was moi Drodzy,
pamiętajcie o mnie i jak
najprędzej zabierzcie mnie.

Listy adresujcie do Centralnego
Komitetu Żydów Polskich
Warszawa - Praga [illegible] 5
dla Sochaczewskiej

Całuję Was
Wasza [illegible]

Surname / Nom / Familienname	BEN-GURION
Christian Names / Prénoms / Vornamen	David
Nationality / Nationalité / Staatsangehörigkeit	Palestinian
Born at / Né à / Geboren zu	Plousk
On / Le / Am	1887
Number of Passport or Identity Document / No. de Passeport ou Pièce d'Identité / Nr. des Passes oder der Erkennungskarte	189289
Issued at / Délivré à / Ausgestellt in	Jerusalem — On / Le / Am 25/6/46
Object of journey / Raisons motivant le voyage / Zweck der Reise	VISIT-Jewish D.P.Camps.
	Authy: USFET Cable S.C. 18084
Accompanied by / Accompagné par / Begleitet von	////// (children under 16 years) (enfants de moins de 16 ans) (Kindern unter 16 Jahren)
Signature of Bearer / Signature du titulaire / Unterschrift des Inhabers	

To — A — Nach FRANKFURT

Zone of Destination / Zone de destination / Bestimmungszone: AMERICAN

Zone of Transit / Zone de transit / Durchgangszone

Valid for — Valable pour — Gültig für:

or — ou — oder

ONE / UN / EINE — RETURN / ALLER & RETOUR / HIN UND RÜCK

de / von

Date of expiry / Date d'expiration / Ablaufdatum: 25 October 1946

Signature, Rank and Appointment of Issuing Officer. / Signature, Grade et Qualité de l'Officier qui délivre le permis.

[illegible signature]

Dated 11/10/46 Unterschrift, Dienstgrad und Dienststellung des ausfertigenden Offiziers.

RENEWALS, CONTROL STAMPS & ENDORSEMENTS.
RENOUVELLEMENTS, CACHETS DE CONTROLE ET OBSERVATIONS.
ERNEUERUNGEN, KONTROLLSTEMPEL UND ANMERKUNGEN.

Arrived Orly Field Paris
19-10-46 R.J. [illegible]
Sec Contr.

RENEWALS, CONTROL STAMPS & ENDORSEMENTS.
RENOUVELLEMENTS, CACHETS DE CONTROLE ET OBSERVATIONS.
ERNEUERUNGEN, KONTROLLSTEMPEL UND ANMERKUNGEN.

CONDITIONS D'USAGE — CONDITIONS OF ISSUE
AUSFERTIGUNGSBEDINGUNGEN

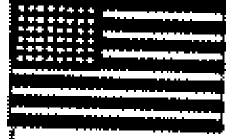
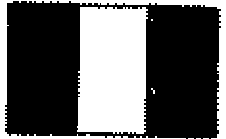
1. Ce Permis doit être présenté à toute demande avec le passeport ou la pièce d'identité du titulaire.
2. Toute modification ou usage irrégulier de ce permis rend le titulaire passible de poursuites.
3. Après l'accomplissement du ou des voyages autorisés par ce document, le détenteur devra le remettre: en Allemagne, au Gouvernement militaire le plus proche pour être transmis à l'Office Tripartite de Sécurité de la Circulation ; partout ailleurs, au Bureau des Permis Militaires le plus proche, à moins que ce permis ne lui ait été retiré lors du franchissement des frontières internationales allemandes.
4. Le titulaire devra pourvoir personnellement à ses besoins en carburant, lubrifiant, transport, logement et vivres.

1. This Permit must be presented when required together with the holder's Passport or Identity Document.
2. The alteration or misuse of this Permit renders the holder liable to prosecution.
3. After completion of travel authorised the holder, if in Germany, will hand this permit in to the nearest Military Government Public Safety Office for forwarding to Combined Travel Security Board, Berlin; if elsewhere he will send it to the nearest Military Permit Office, if not already withdrawn.
4. This Permit does not constitute an agreement to provide petrol, oil, lubricants, transport, accomodation or food.

1. Diese Erlaubnis muß mit dem Reisepaß oder der Erkennungskarte auf Verlangen vorgezeigt werden.
2. Der Inhaber dieser Erlaubnis kann bei Abänderung oder Mißbrauch derselben strafrechtlich verfolgt werden.
3. Nach Beendigung der genehmigten Reise muß der Inhaber, wenn er sich in Deutschland aufhält, diese Erlaubnis bei der Militärregierung zur Weiterleitung an das Combined Travel Security Board, Berlin, abgeben; hält er sich anderswo auf, muß er sie, falls sie noch nicht zurückgezogen ist, an die nächste Militärische Paß-Stelle einsenden.
4. Diese Erlaubnis ist nicht zugleich eine Zusicherung, Beförderungsmittel, Unterkunft, Lebensmittel, Benzin, Oel und Schmiermittel zu beschaffen.

009384 *

MILITARY ENTRY PERMIT
PERMIS MILITAIRE D'ENTREE
MILITÄRISCHE EINREISEERLAUBNIS

The holder of this Permit is authorised to enter GERMANY as stated.

Le titulaire de ce permis est autorisé à pénétrer en ALLEMAGNE comme indiqué.

Der Besitzer dieser Erlaubnis ist berechtigt, Deutschland wie unten angeführt zu betreten.

WARNING — AVERTISSEMENT — WARNUNG

For conditions of issue see back.

Voir au dos les conditions d'usage.

Die Ausfertigungsbedingungen sind auf der Rückseite zu ersehen.

Imprimerie nationale, Berlin. — J. 960

1) האינדפנדר
2) ווימה צלאוות
3) או"מ עם הערבים לסודון
4) בחירות [illegible] [illegible] והמסף
5) מטרות [illegible]

310

Expires OCT. 31st, 46 No. [illegible]

HEADQUARTERS COMMAND MESS

TEMPORARY CARD

Name Mr. GURION

Organization G-5 USFET

Signature [signature]

Countersigned [illegible]

Hq Command, USFET

CARD MUST BE SHOWN FOR ADMITTANCE TO OFFICERS' MESS ABOVE

AGL-7-46-5406-34720

9-7-46 27/7/46

LIBRAIRIE ÉDITIONS

MONTJOIE

10, RUE DU BELLAY, PARIS IV° EN L'ILE SAINT-LOUIS

SARL AU CAPITAL DE 2.100.000 FRS TEL : ODÉON 15-52

EN L'ILE SAINT-LOUIS LE

Monsieur & Cher Confrère,

Nous vous serions très obligés de bien vouloir procéder au réglement de votre relevé arrêté au 30-4-46 et s'élevant à la somme de frs : 672 –

Dans l'attente de votre chèque par retour, ou de votre versement à notre compte de chèques-postaux au moyen de la formule ci-incluse,

veuillez agréer, Monsieur & Cher Confrère, l'assurance de nos sentiments distingués.

[signature]

R. C. SEINE 316-171 B

Votre Téléphone est un véritable Central Télégraphique qui vous relie au Monde entier !

Pour téléphoner un Télégramme

A destination d'un Pays d'Europe *appelez*. . . . **GUT 13-71**
Plusieurs Lignes Groupées

A destination d'un Pays hors d'Europe *appelez* **GUT 18-10**
Plusieurs Lignes Groupées

Appel des divers Services

Renseignements
Sur : Pays desservis,
Tarifs appliqués,
Télégrammes récemment expédiés ou reçus.
GUT 95-80

Service Commercial
Demande de Carnets de Formules.
Visite d'un Inspecteur, Réclamations, etc.

Services Techniques et d'Exploitation

Services Administratifs et Financiers
Caisse, Comptabilité, Télégrammes en Compte, etc.
GUT 93-40
Plusieurs Lignes Groupées

Messagers Radio-France **GUT 61-53**

RADIO FRANCE

166, RUE MONTMARTRE
PARIS-2e

TÉLÉPH : GUT. 93-40
— 95-80
ADR. TEL. FRADIORF-PARIS

Pays desservis par liaisons directes

Via Radio France

Tous les Pays d'Amérique (liaisons Paris-New-York, Rio, Buenos-Aires).

La Syrie, le Liban, la Palestine, l'Egypte, l'Iran, l'Irak (liaison Paris-Beyrouth).

La Chine (liaisons Paris-Choung-King et Shanghaï).

Liaisons Européennes directes avec **la Grande-Bretagne, la Norvège, la Roumanie, la Tchécoslovaquie, l'Autriche**, etc....

Les Tarifs, Barêmes et Carnets de Formules sont fournis gratuitement sur simple demande

MAI 1946. — Sujet à modifications sans autre avis.

RADIOTÉLÉPHONIE

Service ouvert avec les pays suivants :	TAXE par Conversation de 3 minutes (1) (minimum)	TAXE par minute supplémentaire (1)	TAXE de Préparation (1)
ARGENTINE (Rép.)	1.950 f.f.	650 f.f.	195 f.f.
BRESIL :			
— Rio-de-Janeiro et bureaux du district fédéral			
— Bureaux de l'Etat de Sao-Paulo	1.950	650	195
— Bureaux de l'Etat de Minas Geraes			
— Autres Bureaux	2.184	728	195
BOLIVIE	2.271	757	214
CHILI	2.535	845	195
COLOMBIE (Rép. de)	2.271	757	214
PARAGUAY	2.448	816	195
PEROU	2.271	757	214
URUGUAY	7.184	728	195
EQUATEUR	3.393	1.131	312

(1) N'est taxé que le [illegible] pour la conversation. Les périodes pendant [illegible], la conversation n'aurait pu se [illegible].

[illegible] que lorsque la conversation [illegible].

Pour obtenir une communication :

Demander l' [illegible] ensuite :

— Le numéro de téléphone de la personne demandée si elle est abonnée au téléphone.

— Les nom et adresse de la personne demandée, si celle-ci doit venir parler à une cabine spéciale.

Il est recommandé de formuler les demandes la veille du jour où la communication doit avoir lieu.

RADIO-PHOTOTÉLÉGRAPHIE

La Compagnie "Radio-France"

assure un service de Radio-Phototélégraphie

PARIS - NEW-YORK

et PARIS - BUENOS-AIRES.

TAXES :

Paris - New-York...... Frs. **19,50** (1) par cm. 2

Paris - Buenos-Aires... Frs. **23,40** (1) par cm. 2

— Minimum de perception pour 150 cm. 2.

— Dimensions maxima 13 × 18.

TRANSMISSION DE PROGRAMMES DE RADIODIFFUSION

Transmission à destination de New-York de programmes devant être retransmis par les différentes chaînes américaines.

Taxes (minimum 10 minutes), Frs. **4.680** (1)

Par minute supplémentaire, Frs. 468 (1)

(1) Taxes en francs-français établies par application de l'équivalent de change du franc-or, fixé par l'Administration des P.T.T. (équivalent actuel : 39 [illegible] depuis le 10 janvier 1946).

Cie RADIO-FRANCE
166, rue Montmartre
PARIS (2e)

Téléphone : Gut. 93-40, 95-80.
Adr. Tél. : FRADIORF-PARIS.

BARÈME
pour le calcul des taxes
des télégrammes
« VIA RADIO-FRANCE »

26 Aout 1946
Equivalent : 39
R. F. 25
(Sujet à modifications sans autre avis)
R. C. Seine 164.419

ÉTATS-UNIS et CANADA (Zone à laquelle appartiennent les différents États)

	Zone
ALABAMA	3
ALBERTA	5
ARIZONA	5
ARKANSAS	4
CALIFORNIE	5
CAP BRETON (Nouvelle-Écosse)	1
CAROLINE (Nord et Sud)	3
COLOMBIE BRITANNIQUE, 1re zone	5
COLOMBIE (District de)	2
COLORADO	4
CONNECTICUT	1
DAKOTA (Nord et Sud)	4
DELAWARE	2
FLORIDE : Key West	5
— Pensacola	3

	Zone
Autres bureaux (Floride)	4
GEORGIE	3
IDAHO	5
ILLINOIS	3
INDIANA	3
IOWA	4
KANSAS	4
KENTUCKY	3
LOUISIANE : Nouvelle-Orléans	3
— Autres Bureaux	4
MAINE	1
MANITOBA	4
MARYLAND	2
MASSACHUSETTS	1
MICHIGAN	3

	Zone
MINNESOTA : Duluth, Minneapolis, St-Paul, St-Paul-Stockyards South St-Paul, Winona	3
— Autres bureaux	4
MISSISSIPI	3
MISSOURI : Saint-Louis	3
— Autres bureaux	4
MONTANA	4
NEBRASKA	4
NEVADA	5
NEW HAMPSHIRE	1
NEW JERSEY : Hoboken, Jersey City, Union City, North-Bergen, Weehawken, West New-York	1

	Zone
NEW JERSEY : Autres Bureaux	2
NEW-YORK : New-York et les bureaux portant l'indication « Tarif de New-York-City » dans la 2e colonne de la nomenclature	1
Autres Bureaux (New-York)	2
NOUVEAU BRUNSWICK	1
NOUVEAU MEXIQUE	4
NOUVELLE-ECOSSE	1
OHIO	3
OKLAHOMA	4
ONTARIO (Toronto, etc.)	1
OREGON	5
PENSYLVANIE	2
PRINCE EDOUARD (Ile du)	1

	Zone
QUÉBEC (Montréal, etc.)	1
RHODE ISLAND	1
SASKATCHEWAN	5
TENNESSEE	3
TERRE-NEUVE : Labrador	2
— Autres Bureaux	1
TEXAS	4
UTAH	5
VANCOUVER (Ile de) (Colombie britannique)	5
VERMONT	1
VIRGINIE	3
VIRGINIE OCCIDENTALE	3
WASHINGTON (Etat de)	5
WISCONSIN	3
WYOMING	4

TÉLÉGRAMMES ORDINAIRES (Tarif plein par mot)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ÉTATS-UNIS & CANADA 1re zone NEW-YORK, MONTRÉAL, BOSTON	43,68	87,36	131,04	174,72	218,40	262,08	305,76	349,44	393,12	436,80
2e zone	51,48	102,96	154,44	205,92	257,40	308,88	360,36	411,84	463,32	514,80
3e zone	59,28	118,56	177,84	237,12	296,40	355,68	414,96	474,24	533,52	592,80
4e zone	65,13	130,26	195,39	260,52	325,65	390,78	455,91	521,04	586,17	651,30
5e zone	70,98	141,96	212,94	283,92	354,90	425,88	496,86	567,84	638,82	709,80
MEXIQUE	94,38	188,76	283,14	377,52	471,90	566,28	660,66	755,04	849,42	943,80
CUBA : La Havane et Santiago	76,83	153,66	230,49	307,32	384,15	460,98	537,81	614,64	691,47	768,30
— Autres bureaux	84,63	169,26	253,89	338,52	423,15	507,78	592,41	677,04	761,67	846,30
HAITI (Cap Haitien, Port au Prince) REP. DOMINIC. (Ciudad Trujillo, Puerto Plata)	125,58	251,16	376,74	502,32	627,90	753,48	879,06	1004,64	1130,22	1255,80
HAITI (sauf Cap Haïtien et Port au Prince)	135,33	270,66	405,99	541,32	676,65	811,98	947,31	1082,64	1217,97	1353,30
PORTO-RICO, CURAÇAO	104,13	208,26	312,39	416,52	520,65	624,78	728,91	833,04	937,17	1041,30
MARTINIQUE, GUADELOUPE, LES SAINTES, MARIE GALANTE	100,464	200,93	301,39	401,86	502,32	602,78	703,25	803,71	904,18	1004,64
TRINIDAD, GRENADE, ANTIGUA, DOMINIQUE	152,88	305,76	458,64	611,52	764,40	917,28	1070,16	1223,04	1375,92	1528,80
COSTA-RICA (Limon, Puntarenas, San José), GUATÉMALA (San José) NICARAGUA (San Juan del Sur)	116,61	233,22	349,83	466,44	583,05	699,66	816,27	932,88	1049,49	1166,10
HONDURAS. Autres Bureaux de COSTA-RICA, GUATEMALA NICARAGUA	126,36	252,72	379,08	505,44	631,80	758,16	884,52	1010,88	1137,24	1263,60
PANAMA (Panama, Colon, Ancon, Balboa, Cristobal)	108,42	216,84	325,26	433,68	542,10	650,52	758,94	867,36	975,78	1084,20
PANAMA (autres bureaux)	114,27	228,54	342,81	457,08	571,35	685,62	799,89	914,16	1028,43	1142,70
COLOMBIE	112,32	224,64	336,96	449,28	561,60	673,92	786,24	898,56	1010,88	1123,20
VÉNÉZUÉLA	129,48	258,96	388,44	517,92	647,40	776,88	906,36	1035,84	1165,32	1294,80
ÉQUATEUR (Esmeraldas, Guayaquil, etc.) SALVADOR	134,55	269,10	403,65	538,20	672,75	807,30	941,85	1076,40	1210,95	1345,50
ÉQUATEUR : Autres bureaux	142,74	285,48	428,22	570,96	713,70	856,44	999,18	1141,92	1284,66	1427,40
ARGENTINE, CHILI, PARAGUAY, Tacna (Pérou)	101,40	202,80	304,20	405,60	507,00	608,40	709,80	811,20	912,60	1014,00
BOLIVIE (sauf bureaux Radio)	117,00	234,00	351,00	468,00	585,00	702,00	819,00	936,00	1053,00	1170,00
BRÉSIL	90,48	180,96	271,44	361,92	452,40	542,88	633,36	723,84	814,32	904,80
URUGUAY	124,80	249,60	374,40	499,20	624,00	748,80	873,60	998,40	1123,20	1248,00
PÉROU (sauf Tacna)	120,90	241,80	362,70	483,60	604,50	725,40	846,30	967,20	1088,10	1209,00
AUSTRALIE, NOUVELLE-ZÉLANDE, TASMANIE	124,60	249,21	373,81	498,42	623,02	747,63	872,23	996,84	1121,44	1246,05
PHILIPPINES : Ile Luçon, Manille	112,32	224,64	336,96	449,28	561,60	673,92	786,24	898,56	1010,88	1123,20
— Autres bureaux de Luçon	122,46	244,92	367,38	489,84	612,30	734,76	857,22	979,68	1102,14	1224,60
CHINE (sauf Macao), JAPON	134,55	269,10	403,65	538,20	672,75	807,30	941,85	1076,40	1210,95	1345,50
SYRIE et RÉPUBLIQUE LIBANAISE	49,53	99,06	148,59	198,12	247,65	297,18	346,71	396,24	445,77	495,30
PALESTINE	49,53	99,06	148,59	198,12	247,65	297,18	346,71	396,24	445,77	495,30
IRAQ	81,90	163,80	245,70	327,60	409,50	491,40	573,30	655,20	737,10	819,00
IRAN	71,76	143,52	215,28	287,04	358,80	430,56	502,32	574,08	645,84	717,60
ÉGYPTE 1re Région	49,53	99,06	148,59	198,12	247,65	297,18	346,71	396,24	445,77	495,30
GRANDE-BRETAGNE	8,97	17,94	26,91	35,88	44,85	53,82	62,79	71,76	80,73	89,70
NORVÈGE	12,675	25,35	38,02	50,70	63,37	76,05	88,72	101,40	114,07	126,75
ROUMANIE	12,48	24,96	37,44	49,92	62,40	74,88	87,36	99,84	112,32	124,80
TCHÉCOSLOVAQUIE, AUTRICHE	9,945	19,89	29,83	39,78	49,72	59,67	69,61	79,56	89,50	99,45

	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ÉTATS-UNIS & CANADA 1re zone NEW-YORK, MONTRÉAL, BOSTON	480,48	524,16	567,84	611,52	655,20	698,88	742,56	786,24	829,92	873,60
2e zone	566,28	617,76	669,24	720,72	772,20	823,68	875,16	926,64	978,12	1029,60
3e zone	652,08	711,36	770,64	829,92	889,20	948,48	1007,76	1067,04	1126,32	1185,60
4e zone	716,43	781,56	846,69	911,82	976,95	1042,08	1107,21	1172,34	1237,47	1302,60
5e zone	780,78	851,76	922,74	993,72	1064,70	1135,68	1206,66	1277,64	1348,62	1419,60
MEXIQUE	1038,18	1132,56	1226,94	1321,32	1415,70	1510,08	1604,46	1698,84	1793,22	1887,60
CUBA : La Havane et Santiago	845,13	921,96	998,79	1075,62	1152,45	1229,28	1306,11	1382,94	1459,77	1536,60
— Autres bureaux	930,93	1015,56	1100,19	1184,82	1269,45	1354,08	1438,71	1523,34	1607,97	1692,60
HAITI (Cap Haitien, Port au Prince) REP. DOMINIC. (Ciudad Trujillo, Puerto Plata)	1381,38	1506,96	1632,54	1758,12	1883,70	2009,28	2134,86	2260,44	2386,02	2511,60
HAITI (sauf Cap Haïtien et Port au Prince)	1488,63	1623,96	1759,29	1894,62	2029,95	2165,28	2300,61	2435,94	2571,27	2706,60
PORTO-RICO, CURAÇAO	1145,43	1249,56	1353,69	1457,82	1561,95	1666,08	1770,21	1874,34	1978,47	2082,60
MARTINIQUE, GUADELOUPE, LES SAINTES, MARIE GALANTE	1105,10	1205,57	1306,03	1406,50	1506,96	1607,42	1707,89	1808,35	1908,82	2009,28
TRINIDAD, GRENADE, ANTIGUA, DOMINIQUE	1681,68	1834,56	1987,44	2140,32	2293,20	2446,08	2598,96	2751,84	2904,72	3057,60
COSTA-RICA (Limon, Puntarenas, San José), GUATÉMALA (San José) NICARAGUA (San Juan del Sur)	1282,71	1399,32	1515,93	1632,54	1749,15	1865,76	1982,37	2098,98	2215,59	2332,20
HONDURAS. Autres Bureaux de COSTA-RICA, GUATEMALA NICARAGUA	1389,96	1516,32	1642,68	1769,04	1895,40	2021,76	2148,12	2274,48	2400,84	2527,20
PANAMA (Panama, Colon, Ancon, Balboa, Cristobal)	1192,62	1301,04	1409,46	1517,88	1626,30	1734,72	1843,14	1951,56	2059,98	2168,40
PANAMA (autres bureaux)	1256,97	1371,24	1485,51	1599,78	1714,05	1828,32	1942,59	2056,86	2171,13	2285,40
COLOMBIE	1235,52	1347,84	1460,16	1572,48	1684,80	1797,12	1909,44	2021,76	2134,08	2246,40
VÉNÉZUÉLA	1424,28	1553,76	1683,24	1812,72	1942,20	2071,68	2201,16	2330,64	2460,12	2589,60
ÉQUATEUR (Esmeraldas, Guayaquil, etc.) SALVADOR	1480,05	1614,60	1749,15	1883,70	2018,25	2152,80	2287,35	2421,90	2556,45	2691,00
ÉQUATEUR : Autres bureaux	1570,14	1712,88	1855,62	1998,36	2141,10	2283,84	2426,58	2569,32	2712,06	2854,80
ARGENTINE, CHILI, PARAGUAY, Tacna (Pérou)	1115,40	1216,80	1318,20	1419,60	1521,00	1622,40	1723,80	1825,20	1926,60	2028,00
BOLIVIE (sauf bureaux Radio)	1287,00	1404,00	1521,00	1638,00	1755,00	1872,00	1989,00	2106,00	2223,00	2340,00
BRÉSIL	995,28	1085,76	1176,24	1266,72	1357,20	1447,68	1538,16	1628,64	1719,12	1809,60
URUGUAY	1372,80	1497,60	1622,40	1747,20	1872,00	1996,80	2121,60	2246,40	2371,20	2496,00
PÉROU (sauf Tacna)	1329,90	1450,80	1571,70	1692,60	1813,50	1934,40	2055,30	2176,20	2297,10	2418,00
AUSTRALIE, NOUVELLE-ZÉLANDE, TASMANIE	1370,65	1495,26	1619,86	1744,47	1869,07	1993,68	2118,28	2242,89	2367,49	2492,10
PHILIPPINES : Ile Luçon, Manille	1235,52	1347,84	1460,16	1572,48	1684,80	1797,12	1909,44	2021,76	2134,08	2246,40
— Autres bureaux de Luçon	1347,06	1469,52	1591,98	1714,44	1836,90	1959,36	2081,82	2204,28	2326,74	2449,20
CHINE (sauf Macao), JAPON	1480,05	1614,60	1749,15	1883,70	2018,25	2152,80	2287,35	2421,90	2556,45	2691,00
SYRIE et RÉPUBLIQUE LIBANAISE	544,83	594,36	643,89	693,42	742,95	792,48	842,01	891,54	941,07	990,60
PALESTINE	544,83	594,36	643,89	693,42	742,95	792,48	842,01	891,54	941,07	990,60
IRAQ	900,90	982,80	1064,70	[illegible]	1228,50	1310,40	1392,30	1474,20	1556,10	1638,00
IRAN	789,36	861,12	932,88	1004,64	1076,40	1148,16	1219,92	1291,68	1363,44	1435,20
ÉGYPTE 1re Région	544,83	594,36	643,89	693,42	742,95	792,48	842,01	891,54	941,07	990,60
GRANDE-BRETAGNE	98,67	107,64	116,61	125,58	134,55	143,52	152,49	161,46	170,43	179,40
NORVÈGE	139,42	152,10	164,77	177,45	190,12	202,80	215,47	228,15	240,82	253,50
ROUMANIE	137,28	149,76	162,24	174,72	187,20	199,68	212,16	224,64	237,12	249,60
TCHÉCOSLOVAQUIE, AUTRICHE	109,39	119,34	129,28	139,23	149,17	159,12	169,06	179,01	188,95	198,90

Tarif « CDE ». Pays Extra-européens seulement. 6/10 du tarif ordinaire avec minimum de perception de cinq mots.

Voir au dos : Télég. différés-NLT-DLT-ELT

TÉLÉGRAMMES DIFFÉRÉS (LC) Admis avec les Pays Extra-européens seulement.

Demi-tarif. Minimum de perception 5 mots. Transmis après les ordinaires. Indication de service « LC » doit être inscrite avant l'adresse et compte pour un mot. Langage clair dans une seule et même langue. Peuvent contenir des nombres en chiffres, marques de commerce et abréviations d'usage courant, mais ces groupes ne doivent pas dépasser le 1/3 du nombre de mots taxés y compris la signature.

LETTRES TÉLÉGRAMMES (NLT-DLT-ELT)

NLT-DLT. — Admis avec les Pays Extra-européens seulement. Tiers de la taxe d'un télégramme ordinaire. Minimum de perception 25 mots. Indication de service NLT ou DLT, suivant la destination, doit être inscrite avant l'adresse et compte pour un mot. Mêmes règles de rédaction que pour les télégrammes différés. Remise des NLT dans la matinée du jour suivant celui du dépôt, et les DLT le surlendemain matin du jour du dépôt.

ELT. — Admis avec les Pays européens seulement. Demi-tarif. Minimum de perception 25 mots. Indication de service ELT inscrite avant l'adresse et compte pour un mot. Mêmes règles de rédaction que pour les télégrammes différés. Remise après un délai minimum de 6 heures à compter de l'heure du dépôt.

TÉLÉGRAMMES DE NUIT (NLT-DLT-ELT) Minimum 25 mots.

Nombre de mots	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45
ÉTATS-UNIS & CANADA 1re zone, NEW-YORK, MONTRÉAL, BOSTON	364,00	378,56	393,12	407,68	422,24	436,80	451,36	465,92	480,48	495,04	509,60	524,16	538,72	553,28	567,84	582,40	596,96	611,52	626,08	640,64	655,20
2e zone	429,00	446,16	463,32	480,48	497,64	514,80	531,96	549,12	566,28	583,44	600,60	617,76	634,92	652,08	669,24	686,40	703,56	720,72	737,88	755,04	772,20
3e zone	494,00	513,76	533,52	553,28	573,04	592,80	612,56	632,32	652,08	671,84	691,60	711,36	731,12	750,88	770,64	790,40	810,16	829,92	849,68	869,44	889,20
4e zone	542,75	564,46	586,17	607,88	629,59	651,30	673,01	694,72	716,43	738,14	759,85	781,56	803,27	824,98	846,69	868,40	890,11	911,82	933,53	955,24	976,95
5e zone	591,50	615,16	638,82	662,48	686,14	709,80	733,46	757,12	780,78	804,44	828,10	851,76	875,42	899,08	922,74	946,40	970,06	993,72	1017,38	1041,04	1064,70
MEXIQUE	786,50	817,96	849,42	880,88	912,34	943,80	975,26	1006,72	1038,18	1069,64	1101,10	1132,56	1164,02	1195,48	1226,94	1258,40	1289,86	1321,32	1352,78	1384,24	1415,70
CUBA : La Havane et Santiago	640,25	665,86	691,47	717,08	742,69	768,30	793,91	819,52	845,13	870,74	896,35	921,96	947,57	973,18	998,79	1024,40	1050,01	1075,62	1101,23	1126,84	1152,45
— Autres bureaux	705,25	733,46	761,67	789,88	818,09	846,30	874,51	902,72	930,93	959,14	987,35	1015,56	1043,77	1071,98	1100,19	1128,40	1156,61	1184,82	1213,03	1241,24	1269,45
HAITI (Cap Haïtien, Port au Prince) RÉP. DOMINIC. (Ciudad Trujillo, Puerto Plata)	1046,50	1088,36	1130,22	1172,08	1213,94	1255,80	1297,66	1339,52	1381,38	1423,24	1465,10	1506,96	1548,82	1590,68	1632,54	1674,40	1716,26	1758,12	1799,98	1841,84	1883,70
HAITI (sauf Cap Haïtien et Port au Prince)	1127,75	1172,86	1217,97	1263,08	1308,19	1353,30	1398,41	1443,52	1488,63	1533,74	1578,85	1623,96	1669,07	1714,18	1759,29	1804,40	1849,51	1894,62	1939,73	1984,84	2029,95
PORTO-RICO, CURAÇAO	867,75	902,46	937,17	971,88	1006,59	1041,30	1076,01	1110,72	1145,43	1180,14	1214,85	1249,56	1284,27	1318,98	1353,69	1388,40	1423,11	1457,82	1492,53	1527,24	1561,95
MARTINIQUE, GUADELOUPE, LES SAINTES, MARIE GALANTE	837,20	870,69	904,18	937,67	971,16	1004,64	1038,13	1071,62	1105,10	1138,59	1172,08	1205,57	1239,06	1272,54	1306,03	1339,52	1373,01	1406,50	1439,98	1473,47	1506,96
TRINIDAD, GRENADE, ANTIGUA, DOMINIQUE	1274,00	1324,96	1375,92	1426,88	1477,84	1528,80	1579,76	1630,72	1681,68	1732,64	1783,60	1834,56	1885,52	1936,48	1987,44	2038,40	2089,36	2140,32	2191,28	2242,24	2293,20
COSTA-RICA (Limon, Puntarenas, San José) GUATEMALA (San José), NICARAGUA (San Juan del Sur), HONDURAS, Autres bureaux de COSTA-RICA, GUATEMALA, NICARAGUA	971,75	1010,62	1049,49	1088,36	1127,23	1166,10	1204,97	1243,84	1282,71	1321,58	1360,45	1399,32	1438,19	1477,06	1515,93	1554,80	1593,67	1632,54	1671,41	1710,28	1749,15
PANAMA (Panama, Colon, Ancon, Balboa, Cristobal)	1053,00	1095,12	1137,24	1179,36	1221,48	1263,60	1305,72	1347,84	1389,96	1432,08	1474,20	1516,32	1558,44	1600,56	1642,68	1684,80	1726,92	1769,04	1811,16	1853,28	1895,40
PANAMA (autres bureaux)	903,50	939,64	975,78	1011,92	1048,06	1084,20	1120,34	1156,48	1192,62	1228,76	1264,90	1301,04	1337,18	1373,32	1409,46	1445,60	1481,74	1517,88	1554,02	1590,16	1626,30
COLOMBIE	952,25	990,34	1028,43	1066,52	1104,61	1142,70	1180,79	1218,88	1256,97	1295,06	1333,15	1371,24	1409,33	1447,42	1485,51	1523,60	1561,69	1599,78	1637,87	1675,96	1714,05
VÉNÉZUELA	936,00	973,44	1010,88	1048,32	1085,76	1123,20	1160,64	1198,08	1235,52	1272,96	1310,40	1347,84	1385,28	1422,72	1460,16	1497,60	1535,04	1572,48	1609,92	1647,36	1684,80
ÉQUATEUR (Esmeraldas, Guayaquil, etc.) SALVADOR	1079,00	1122,16	1165,32	1208,48	1251,64	1294,80	1337,96	1381,12	1424,28	1467,44	1510,60	1553,76	1596,92	1640,08	1683,24	1726,40	1769,56	1812,72	1855,88	1899,04	1942,20
ÉQUATEUR : Autres bureaux	1121,25	1166,10	1210,95	1255,80	1300,65	1345,50	1390,35	1435,20	1480,05	1524,90	1569,75	1614,60	1659,45	1704,30	1749,15	1794,00	1838,85	1883,70	1928,55	1973,40	2018,25
ARGENTINE, CHILI, PARAGUAY, Tacna (Pérou)	1189,50	1237,08	1284,66	1332,24	1379,82	1427,40	1474,98	1522,56	1570,14	1617,72	1665,30	1712,88	1760,46	1808,04	1855,62	1903,20	1950,78	1998,36	2045,94	2093,52	2141,10
BOLIVIE (sauf bureaux Radio)	845,00	878,80	912,60	946,40	980,20	1014,00	1047,80	1081,60	1115,40	1149,20	1183,00	1216,80	1250,60	1284,40	1318,20	1352,00	1385,80	1419,60	1453,40	1487,20	1521,00
BRÉSIL	975,00	1014,00	1053,00	1092,00	1131,00	1170,00	1209,00	1248,00	1287,00	1326,00	1365,00	1404,00	1443,00	1482,00	1521,00	1560,00	1599,00	1638,00	1677,00	1716,00	1755,00
URUGUAY	754,00	784,16	814,32	844,48	874,64	904,80	934,96	965,12	995,28	1025,44	1055,60	1085,76	1115,92	1146,08	1176,24	1206,40	1236,56	1266,72	1296,88	1327,04	1357,20
PÉROU (sauf Tacna)	1040,00	1081,60	1123,20	1164,80	1206,40	1248,00	1289,60	1331,20	1372,80	1414,40	1456,00	1497,60	1539,20	1580,80	1622,40	1664,00	1705,60	1747,20	1788,80	1830,40	1872,00
AUSTRALIE, NOUVELLE-ZÉLANDE, TASMANIE	1007,50	1047,80	1088,10	1128,40	1168,70	1209,00	1249,30	1289,60	1329,90	1370,20	1410,50	1450,80	1491,10	1531,40	1571,70	1612,00	1652,30	1692,60	1732,90	1773,20	1813,50
PHILIPPINES : Ile Luçon, Manille	1038,37	1079,91	1121,44	1162,98	1204,51	1246,05	1287,58	1329,12	1370,65	1412,19	1453,72	1495,26	1536,79	1578,33	1619,86	1661,40	1702,93	1744,47	1786,00	1827,54	1869,07
— Autres Bureaux de Luçon	936,00	973,44	1010,88	1048,32	1085,76	1123,20	1160,64	1198,08	1235,52	1272,96	1310,40	1347,84	1385,28	1422,72	1460,16	1497,60	1535,04	1572,48	1609,92	1647,36	1684,80
CHINE (sauf Macao), JAPON	1020,50	1061,32	1102,14	1142,96	1183,78	1224,60	1265,42	1306,24	1347,06	1387,88	1428,70	1469,52	1510,34	1551,16	1591,98	1632,80	1673,62	1714,44	1755,26	1796,08	1836,90
SYRIE et RÉP. LIBANAISE	1121,25	1166,10	1210,95	1255,80	1300,65	1345,50	1390,35	1435,20	1480,05	1524,90	1569,75	1614,60	1659,45	1704,30	1749,15	1794,00	1838,85	1883,70	1928,55	1973,40	2018,25
PALESTINE	412,75	429,26	445,77	462,28	478,79	495,30	511,81	528,32	544,83	561,34	577,85	594,36	610,87	627,38	643,89	660,40	676,91	693,42	709,93	726,44	742,95
IRAQ	412,75	429,26	445,77	462,28	478,79	495,30	511,81	528,32	544,83	561,34	577,85	594,36	610,87	627,38	643,89	660,40	676,91	693,42	709,93	726,44	742,95
IRAN	682,50	709,80	737,10	764,40	791,70	819,00	846,30	873,60	900,90	928,20	955,50	982,80	1010,10	1037,40	1064,70	1092,00	1119,30	1146,60	1173,90	1201,20	1228,50
ÉGYPTE : 1re Région	598,00	621,92	645,84	669,76	693,68	717,60	741,52	765,44	789,36	813,28	837,20	861,12	885,04	908,96	932,88	956,80	980,72	1004,64	1028,56	1052,48	1076,40
GRANDE-BRETAGNE	412,75	429,26	445,77	462,28	478,79	495,30	511,81	528,32	544,83	561,34	577,85	594,36	610,87	627,38	643,89	660,40	676,91	693,42	709,93	726,44	742,95
NORVÈGE	112,12	116,61	121,09	125,58	130,06	134,55	139,03	143,52	148,00	152,49	156,97	161,46	165,94	170,43	174,91	179,40	183,88	188,37	192,85	197,34	201,82
TCHÉCOSLOVAQUIE, AUTRICHE	158,44	164,77	171,11	177,45	183,79	190,12	196,46	202,80	209,14	215,47	221,81	228,15	234,49	240,82	247,16	253,50	259,84	266,17	272,51	278,85	285,19
ROUMANIE	124,31	129,28	134,26	139,23	144,20	149,17	154,15	159,12	164,09	169,06	174,04	179,01	183,98	188,95	193,93	198,90	203,87	208,84	213,82	218,79	223,76
	156,00	162,24	168,48	174,72	180,96	187,20	193,44	199,68	205,92	212,16	218,40	224,64	230,88	237,12	243,36	249,60	255,84	262,08	268,32	274,56	280,80

Les télégrammes « VIA RADIO-FRANCE » sont acceptés dans tous les Bureaux Télégraphiques Français.

A Paris ils doivent être déposés de préférence

aux Bureaux de la **Cie RADIO-FRANCE, 166, rue Montmartre, PARIS-2e**

Pour Carnets de formules et Renseignements, s'adresser

à la Direction Commerciale de la Cie, 166, rue Montmartre, Paris-2e

Téléphone : Gut. 93-40 et 95-80

I dont know how legible my handwriting is so am printing their names.

LEIZOR BRATAN
RUBIN BRATAN
FAHRENWALD CAMP
WOLFRATHAUSEN
UNRRA TEAM #106

3/

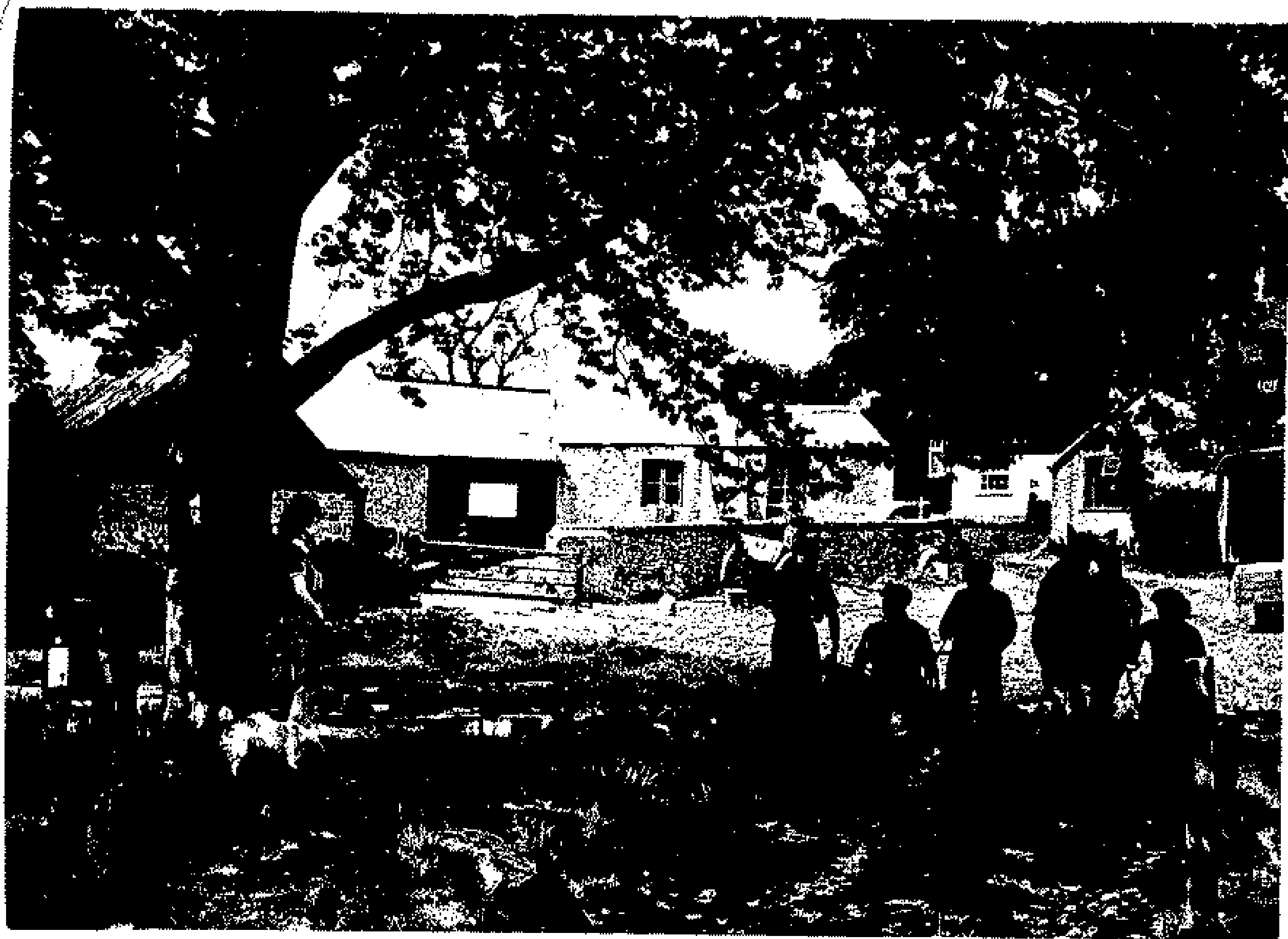
Claridge's
Brook Street, W.1

They are both young
between 35–40
years old.

Here's hoping
that we will see
at Coast Paula
in London or
both of you soon,
and with Love
from both of us,

Sadie

over

ZIONIST PIONEERS TRAIN IN KENT.
A working party goes out into the fields at the David Eder Training Farm, near Harrietsham, Kent. The farm is run by a Zionist youth movement, Habonim ("The Builders"), to provide a training ground for young Jews who want to go to Palestine to do pioneer work in the swamplands of the north and to farm the land. The farmhouse on the right is four hundred years old: the huts in the background were built by the group in 1938 when they took over the farm.
PHOTO PICTORIAL PRESS LONDON 1490-1

ZIONIST FARMERS TRAIN IN KENT.
Yehudit [illegible] gives Samuel the Horse a brush-down.
She is 19 and has been six months on the farm, one
of the replacements who came when four members left
for Palestine -- the first contingent to go since
1939. Before she joined the pioneers, Yehudit was
working as a dressmaker.
PHOTO PICTORIAL PRESS LONDON 1490-4

DAILY PRESS SURVEY

Jewish Agency for Palestine,
77 Great Russell Street,
London, W.C.1.

Vol. VI. No. 254 Wednesday, 23rd October, 1946.

PALESTINE

(DAILY TELEGRAPH)

..... Other matters referred to by Mr. Byrnes were:

Palestine: He had not recently discussed Palestine with Mr. Bevin, since for the last year United States policy on this matter had been in the President's hands, the State Department functioning only at Mr. Truman's directions.....

NEW POST FOR GEN. BARKER OF PALESTINE

(DAILY TELEGRAPH)

The War Office announced the following changes in Army commands last night:

Lt.-Gen. Sir Evelyn Barker, 52 G.O.C.-in-C. British Troops in Palestine since May last, to be G.O.C.-in-C., Eastern Command.

Major-Gen. G. H. A. MacMillan, 49, Director of Weapons and Development, War Office since May, 1945, to be G.O.C.-in-C. British Troops in Palestine, on or about Feb. 1, 1947.

Maj.-Gen. F. W. Festing, 44, G.O.C., Hongkong, since August, 1945, to be Director of Weapons and Development, War Office.

Lt.-Gen. Sir Oliver Leese, 51, G.O.C.-in-C., Eastern Command since November, 1945, to retire from the Army shortly.

Following the blowing up of his headquarters and the Government offices in the King David Hotel, Gen. Barker issued a "restricted" letter to his commanders, blaming the Jewish community, and forbidding social gatherings between his troops and Jews. Later Mr. Morrison said in the House of Commons that the Government felt the instructions were justified, but dissociated themselves from the letter's terms.

Gen. MacMillan, as a Brigadier, took part in the invasion of North Africa, and in the Tunisian and Sicilian campaigns. Later, he was a divisional commander in the Normandy invasion and the advance to the Rhine.

JEWS WARN ALL TROOPS

Terrorists' Threat

(Cornelius Ryan, Special Jerusalem Correspondent - DAILY TELEGRAPH)

The most violent threat yet issued in Palestine by the Stern Gang was made to-day in pamphlets distributed throughout Jerusalem and the coastal cities. Warning was given that every British

p.t.o.

soldier and policeman carrying weapons was "liable to be hit by a Hebrew soldier."

The pamphlet accused British soldiers and policemen of "shooting at unarmed Hebrews and fighting them with burning gases; shooting at terrorists even if they surrendered; shooting at passers-by, young and aged alike; and molesting and terrorising the Hebrew population during searches."

Last night the Stern Gang gave warning that if anybody was killed in the refugee ship Bracha Fund it would take action.

The transhipment of the illegal immigrants from the vessel took place in Haifa Harbour last night to the transit vessels, Ocean Vigour and Empire Heyward. Both ships left before dawn for Cyprus. The only incident occurred when one refugee jumped overboard. He was taken from the water immediately.

NEW TRIANGLE' NOVEL: ARABS, JEWS, BRITISH

(Book Review by John Betjeman - DAILY HERALD)

If you like reading new books, read two books at once, an ancient and a modern one. I am reading at the moment Scott's Heart of Midlothian......

Had I not been reading Scott, how swiftly would I have rushed to the heights in praise of THIEVES IN THE NIGHT, by Arthur Koestler (Macmillan, 10s. 6d). As it is, you can take it from me this is a winner, far the best novel I have read for months.

It is alive, exciting, particularly rich in characters, atmosphere, horror and humour. Many a meaner author would have spun out such material into several books. And what material there is.

Mr. Koestler believes that politics are the stuff of modern novels and he has chosen modern Palestine for his setting. Like the born novelist he is, he removes himself from his creations and we see the eager Jewish settlers, living a truly Communist life, reclaiming the desert.

We see the Arabs, religious, ancient, shocked by the Jewish girls in their tight shorts, feudal and cruel and hating the Marxism and free love and the clever talk of the young Jews.

We see the shrewd and apparently imperturbably British officials and their ghastly wives. We sympathise with the Jews, but understand why the British in Palestine think them prigs and foreigners.

Of the British a Jew says:

"We keep on demonstrating our loyalty to them, and the Arabs keep on double-crossing them. But the point is, the English don't for a minute expect the Arabs not to double-cross them. It's part of the game.

And again:

"The Arabs are the fish. They are happy, they have traditions and beauty and self-sufficiency and lead a timeless, carefree, lackadaisical life.

contd:

Compared to them we are the graceless amphibians. That's one of the reasons why the English love them and dislike us. It is not political. It is this nostalgia for the lost paradise - a kind of eternal week-end - and their detestation of the 8.35 to the City. For, behold, we are the force that drives the fishes ashore, the nervous whip of evolution."

So convincing is Mr. Koestler that one finishes this book full of sympathy for the Jewish terrorists in Palestine. And, incidentally, one feels and smells Modern Palestine on every page.

PALESTINE MANDATE MAY BE HANDED TO UNO

(Diplomatic Correspondent - YORKSHIRE POST, 22.10.46.)

While no final Government decision on the future of Palestine can be expected until the round table conference ends, there are grounds for believing that the whole question will ultimately be referred to UNO....

The Government fear that should measures be taken displeasing to the Arabs, the effect will be to drive the Arab world into the arms of Russia. This view has continually been put before the Government by Arab leaders. Alternatively, any settlement angering the Jews might strain Anglo-American relations. Mr. Bevin is therefore anxious to wait until the U.S. Congressional elections are over this month and the Anglo-Egyptian negotiations are completed.

The opinion is now being increasingly expressed in Government circles that Britain will hand over her mandate to UNO, with a recommendation that the Morrison Plan offers the most workable solution. Under this plan there would be a wide measure of self-government by Jews and Arabs, but such matters as defence, finance, and foreign policy, including the rate of Jewish immigration, would be dealt with by a Central Government.

END

CLARIDGE'S LONDON

TELEPHONE. MAYFAIR 8860 : TELEGRAMS. CLARIDGES LONDON

10/13 —

Sunday

Paula dear,

I'm sorry we had such a very poor line, and that our telephone conversation could not be more satisfactory. I'm also disappointed that you are not coming to London for I had hoped to spend some time with you here.

We leave London early Wednesday morning to go to Southampton. Our S[...] sails at 2 in the afternoon

Mrs. David Ben Gurion
Hotel Royal Monceau
Avenue Hoch
Paris,
France

201

But we are looking forward to seeing both you and David in New York in the not too distant future.

As you suggested, I sent a telegram to David last night with the names of the two men we are very eager to help. I'm sure David will do all he can to help them and expedite their coming to the ~~U~~ United States.

Again I must tell you how thrilled both Phil and I were to see you and David in Brussels. We hope all is going well with you and David.

We both send you and David our love,

Sadie

Claridge's
Brook Street, W.1

Friday 11th

Very dear Dorrie,

I hasten to send you the names of the men I spoke to you about.

Leizor Braton and
Rubin Braton
Fohrenwald Camp
Wolfrathausen
UNRRA Team #106
Both Phil and

I were thrilled
to see you and
Paula in Brussels.
I hope thing
are going well
with you and
that we will see
Paula in London
my section of New York
will bless you for
whatever you can do
for these brothers,
and I know you
will do all you can.

4. המערכה הגדולה שבה צורת המלחמה:
הלחמה – [illegible] [illegible] [illegible] רע היהודי:
[illegible] [illegible] [illegible] את [illegible]
בסיורי [illegible] [illegible] הרוצח. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] המלחמה;
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] הדתי. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]
5. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Kleinsteuer
138. Coll Luig 8 26.—
cf. (157). Delatte Études
168. Driault La Formose
Lorrain
— Mahomed [illegible]
150—
218 Hildensfenger Docum
sur les Juifs
~~220 Hoffner~~ —
150
228 Jaquin Le Livre de
ce qu'il y a dans

LIBRAIRIE CHAMPION
CATALOGUE GÉNÉRAL DE LA LIBRAIRIE FRANÇAISE DEPUIS 1840
CONTINUATION DU CATALOGUE O. LORENZ ET D. JORDELL
Sous presse : TOMES XXXI et XXXII, contenant les publications des années 19.. suivantes
PUBLIÉS SOUS LA DIRECTION DE M. H. STEIN, Professeur à l'École des Chartes
5 ET 7, QUAI MALAQUAIS, PARIS-VIe
Registre du Commerce : Paris 192.559
Téléphone : Danton 06-05
Chèques postaux : Paris 174-83

Paris, le

Monsieur,

2663
−600
2000

épuisé 12 Annuaire 1905. épuisé
29 Har Herbaens
42 HRHC 29 épuisé
325 — 121. —
100 — 149. —
75 — 229. — Brenot
60 — 242. —
480 — 254

270 60. MS M A Alex de Gued 2v
ép 63 Lauta. La Renaissance.
308 71 Wendhaim perles
120 — poèmes
~~600 73 [illegible]~~
~~84 [illegible]~~
258 87. Brugsch Examen [illegible]
ép 101 Carra de Vaux Etudes
199. Gui Manuel d' Jaques 2 v
Belles Lettres

1- הרצאה [illegible] הסלק

2 - הסדר - [illegible] הורות [illegible]
הממשלה הוראות נוספות להתקפה על
הסוכנות

4+ היה לממשלה [illegible] [illegible] המאורע
ושחרר [illegible] - אלו ההוראות [illegible].

3 - שם חלונות [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

2) מבריש

ד - [illegible] - [illegible], הממשלה [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ספר [illegible] הסוהר
שהממשלה, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
ההתפללות, [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
בברכה [illegible] - [illegible] [illegible], [illegible]
סיומת

ו. שם הארות: 1) סמוך [illegible]
שם הכנה, [illegible] הוראות [illegible]!
ז. סמוך [illegible] כל הכנה:
1) [illegible] - [illegible]
2) [illegible] - [illegible] הסיכויות
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

מברק 8 ב' יוני 1944 (צורף 19), [illegible]
על פי בקשת [illegible]

3. על ישראל חוזק כאורגן הסתדרותי
(שולה)

4. מברק 4 (בר ספטמבר 1944)
[illegible] ~~[illegible]~~
פעולה [illegible]

5. [illegible] 2 [illegible] - ממן [illegible]
שנה מברשי [illegible]

6. - למה נשלחו [illegible] אלה?

7. מברק [illegible] דצמבר 1944
[illegible]: [illegible]

8. [illegible] מברק 4, [illegible] 1945 -
[illegible]

9 מברק 5, [illegible] 1945, [illegible]
[illegible]
[illegible]

12 [illegible]

— 5 —

יום [illegible] 8 – [illegible]
[illegible].

[illegible] מודיע שהוא [illegible] השבוע
[illegible]
[illegible]

– ג'ולי 4 [illegible] ([illegible])
[illegible] – [illegible]
[illegible]
[illegible] CID [illegible]
[illegible] ג'ולי 4 [illegible]
[illegible] – [illegible]
[illegible] הספן

– [illegible]
"[illegible]" – [illegible]
[illegible]

Copies of: "these telegrams have been intercepted and are set out"

- 6 -

פולמן – ע"מ מי, על יוסף מה,
ברוך – שגיא בפולמן ולית
ספרות משק

הספק הולך [illegible]
לעולמות,
שמחות של הול רומי
לי – 20 י"ג (ב-ה) –
השנה בסמינר מחשבתית
ידיעה גלל, לא מה המחשבה שלו
לא לא dishonest acting לא לא [illegible]
לא מחלק מהעלה, מחאיר משהתנהלה
לעולם הפרק של האמן המאור.

— לי על אמה בסוף – כלל
כמשמעות פוליטית – הסיכום
והמשך כלל – עד עדיין הספר
והמשמעות – פירוש שלו ו[illegible]
עריפת הראש, היא [illegible]

- 7 -

ב. עניני פילוסופיה במגרת ידיעתי
המופלגת ורוחו — [illegible]
[illegible]

— לא [illegible] — ושמירו [illegible]
— לא ייכרו אמונת [illegible]
— עבודה עם חברו בהוספה
לספקולציה, ברוטו, [illegible]:
עורך בכתבי [illegible] לספר
ויותר על שכרה ומשלוח לבנ
[illegible], והוא [illegible]
[illegible] [illegible] של המולקולה
[illegible] [illegible] -

1. השליחות והשותפות [illegible] "שארית הפליטה".
[illegible], לשכתם על יד [illegible], [illegible] [illegible].

2. [illegible] ה[illegible] [illegible] הכפיות [illegible] [illegible], [illegible]

3. [illegible] [illegible] [illegible]. הכרות [illegible]. [illegible] [illegible]
על [illegible].

4. הכלים [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible].

5. [illegible] [illegible] אתם [illegible] ושארית הפליטה.
הם מתארגנים בתוך התנועה הכללית של הציונות".
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

6. לא ציוני [illegible]. לאולפנים עבריות ולומדים
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

7. עניני הקהילה. התחלה [illegible] [illegible].

הסמינריון הקלסי, האוניברסיטה העברית, ירושלים
SEMINARIUM PHILOLOGICUM CLASSICUM UNIVERSITATIS
HEBRAICAE HIEROSOLYMITANAE

9. 6. 46

חבר רב אורין יקירי,

אתמול קבלנו את הר' fragmenta philosophorum בהוצאת פריס שהבטחת לנו בשביל הספריה הסמינריונית. כשהצגנו לפני שלושה הכרכים הירוקים האלה בחדר ה' בבנין כתבים והסתכלנו בהם, לא רק המינו שמחים בהם, ראינו בימים רחוקים אלה נכבדת בנו ובלבבינו. אמש עד בלבנו. ואני אומר לך תודה בשם המוסד וכל החברים.

אנו ממשיכים את עבודתנו, עבודת המ- Mouseion גם בימים ההיסטוריים האלה. הישיבה נכנסת להפסקה של הלימודים, אך החדר כלל האור עובד. בסוף חדש הבא יהיה יום כינוס פילולוגי קלסי, והציג לראשונה את כל המצויינים בתרבות יוון ורומא. תהיינה 16 הרצאות קצרות ביום אחד והוא Symposion. הננו מזמינים אותך בשם הסימפוזיון להיות אתנו: χαῖρε ... πᾶρ ...

קראנו בעתון שהנך שוב באמריקה, ואולי לו את הכתבת. הספרים שהבטחת לנו והבוקר נתנו לנו, הר' Loeb Classical Library עוד טרם נתקבלו ואני חושב על הקשר ממך! תוצאה להתעניין בגורל הספרים האלה, או אולי פשוט, מנהל משרד שמוכר האוניב' העברית באמריקה או אולי כל וכבודך עצמו.

במכתבי הקודם תארתי לך את נאומי למוסף
הקלסי והזכרתי לך, מה שהצעתי לקראל פנו: היינו
לקבל זכויות מוסכמות יועדו לשם המשך הקלסי ולשם
הגדלת אותם במסגרת כללי של המוסף. כוונתי
לה כרה פורמלית, שלא תגיע כדי את העיסקאות
שלו ושצריך להיות המוקד הראשון לפוליטיקה
קלסית בארצנו. לו יבוא למצוא מי שהוא שיהיה
מעוניין לתת סכום של אלפים אחדים לזכות
לשם המטרה הנ"ל, בעיקר לשם הגדלת תכני
המוסף, שיהיה מגבלה המספרית ויחד עם זה מכוון
לתלמידי הארץ בלימודם ובעבודתם המדעית, היה
עושה מצוה רבה. אמנם אם תרצה לפעול באלה,
יש דרך לעשותם בדרכה, שלא תהיה המילה
פורמלית, אלא פעולה פנימית, פרטית ואבל בלי
להתנקש עם הפעולה הרשמית של מוסדי האוניב'
הסכום שצריך היה להנתן לך או לועדה שאתה תב[חר]
בו ושבחוץ ומאבק על הוצאות המסוים לשם המטרה
~~[illegible]~~ שדיברנו עליה. באופן כזה הכסף לא ינוע
לתקציב הכללי ויוצא רק לשם המטרה הקבועה.
אמנם נבאו מוכר היום, לדבר על דברים כאלה
אבל, אך אולי בכל זאת תוכל, כי עבודתנו
בהקמת ה־Kolvór שלנו מתנהלת
בכל הנגנה.

אני מודה לך עוד פעם בעד ההתעניינות
בהוצאת הקלסי בשם כל חברי ומברך
אותך בברכת הצלחה בכל פעולתך

שלך
משה שוואבה

הח' פוקס מברך גם הוא אותך
בברכה מיוחדת.

II

24.VII.46

91 Milhaud Philos. Geometres de la Grece
92 Herodoti Musae
93 Girard L'Eloquence Attique
94 Athenagoras
95 Herodianus
96 Denis ... Idees Morales dans l'Antiquite
97 Brett Psychology Ancient and Modern
98 Ab. Rey Maturite de la Pensee Scientifique en Grece
99 " Jeunesse de la Science Grecque
100, 101, 102 Wallon L'Esclavage dans l'Antiquite I, II, III
103 Pausanias Firmin-Didot
104 Poetae Bucolici et Didactici " "
105, 106 Histoire naturelle de Pline I, II " "
107 Corpus Iuris Attici
108 Lycophrones Alexandra
109, 110 Dionysius Opera I-IV Tauchnitz
111, 112, 113 Scriptores Historiae Augustae I, II, III LCL
114 Aeschines against Ctesiphon
115 Apolonius Rodius Argonautica
116-120 Farnell Cults of the Greek States I-V
121, 122 Caird Evolution of Theology in the Greek Philosophers I, II
123 Osborn From the Greeks to Darwin
124 Walters The Art of the Greeks.
125 Parke Delphic Oracle
126 Tragicorum Graec. Fragmenta Naucke
127 Michell The Economics of Ancient Greece
128 Sandys Companion to Latin Studies
129, 130 Smith Dictionary of Greek and Roman Geogr. I, II
131 Diels Fragmente der Vorsokratiker I
132, 133, 134, 135 Fragmenta Historic. Graecorum I-IV
136 Bentley Abhandlungen uber die Briefe des Phalaris
137 Photii Bibliotheca
138 Callimachi Cyrenensis Hymni et Epigrammata.
139 Hippocrates II
140, 141 Rhetores Graeci II, III Teubner
142, 143 Diodori Siculi I, II Firm. Didot
144-148 Iwan Muller Handbuch d. klass. Altertumswissenschaft

1 (1) Homère Iliade
2 (1) Homeri Ilias Parnassus
3, 4 Euclides Elementa I, II Teubner
5 Justinus Apologies
6 Hyperidis Iamblichus Teubner
7 Aeschyli Tragoediae Oxford
8 (1) Plato Res Publica "
9 Sorani Gynaeciorum Teubner
10 (67, 68, 69) Athenaei Deipnosoph. III " I, II, IV
11, 12 Theophrasti Opera 1-3 "
13 Epics of Hesiod
14, 15 Poetae Lyrici Graeci 1-3 Teubner
16 (89) Heath Greek Mathematics I, II
17 Euripidis Plays & Fragments Teubner
18 Ramage Scripture Parallels in Attic Classics
19 Appianus Firmin-Didot
20 Iamblichus' Life of Pythagoras transl. by Th. Taylor
21 Epistolae Graeci
22, 23, 24 Dios Cassius 1-3 Teubner
25, 26, 27, 28 Polybius 1-4 "
29, 30 Histor. Gr. Minores 1, 2 "
31, 32, 33, 34, 35, 36, 37 Euclides III-VIII, Sup. "
38 Epicorum Frag. "
39, 40, 41, 42 Procopius I-III, 2 "
43, 44, 45 Archimedes I-III "
46, 47 Arrianus I, II "
48, 49, 50 Demosthenes Orationes " I-III
51-54 Eusebius Opera I-IV "
55, 56 Stobaei Eclogarum I, II "
57 Corpus Poesis Epicae "
58 Dinarchus Orationes "
59 Polystratus Epicureus "
60 Scholia in Thucydidem "
61 Geminus Elem. Astr. "
62 Nicomachus Gerasenus "
63 Scholia in Theocritum "
64 Scriptores Physiogn. "
65 Joannes Philoponus "
66 Heracliti Quaestiones Homericae "
(67, 68, 69) Athanaei Deiphos. I, II, IV "
70, 71, 72, 73, 74 Zonaras 1-V "
75, 76 Comici Graeci I, II
77 Prolegomenon Gr. Syllog. Teubner
78 Naturalium Rerum I "
79 (139) Maximi et Ammonis "
80 Hippocratis I, II "
81, 82, 83 Strabonis Geograph. I-III "
84 Autolycus "
85 Hippocrate
86 Aristophanis Comoediae II Oxford
87 Reymond Sciences in Greco-Roman Antiquity
88 Symonds Greek Poets
(89 Heath Gr. Math. II)
90 Blass Aussprache d. Griechischen

ספרים (בשפות לועזיות)

149 Crozier Intellect. development
150 Wolfson Philosophy of Spinoza I
151 P. Claudel etc. Les Juifs
152 Ueberweg Geschichte der Philosophie
153 Kantorowicz Frederick the Second
154 Ravesmeier JVA
155 Pioneers of Land Reform
156 Harnack Histoire des Dogmes
157 Ernest Renan Vie de Jesus
158 " Les Apôtres
159 " Saint Paul
160 " Les Evangiles
161 " L'Eglise Chret.
162 " Marc Aurèle
163 " Index Général
164, 165 L. Duchesne Histoire ancienne de l'Eglise I, II

[illegible]

166 Men of Music
167 History of Dance

[illegible]

168 Dionysius Halicar. Firmin-Didot
169 Yusuf Malek British Betrayal of the Assyrians
170 Thibaud Energie Atomique et Univers
171 Alexander Boone in Ethiopia
172 Uncanonical Writings of the Old Testament found in the Armenian MSS
173 R. Duval L. Herat. Syriaque
174 [illegible]
175 I. Kant Lectures on Ethics
176 " Introduction to Logic
177 Cambridge History of the British Empire II.
178 Pistis Sophia
179 Leaf Homer and History
180 Zosimi
181 Deman Temoignage d'Aristote sur Socrate
182 Caster Alexander ou le Faux Prophète de Lucien
183 Dumortier Le Vocabulaire Medical d'Eschyle
184 Caecilii Calactini Fragmenta Teubner
185 Erotici Scriptores Firmin-Didot

[illegible]

186 Magnus Jews in the Christian Era
187 Aristotle On the Heavens LCL
188 " Parts of Animals "
189 Addenda Scenica
190 Callimaque [illegible]
191 Synopsis Evangelica
192 Volumina Aegyptiaca Teubner
193 Inscript. Gr. Ad Illustrandus Dialect. Select. Teubner
194 Mazon Introduction a l'Iliade [illegible]
195 Sheean Search of History (1918-1930)
196 Hershman [illegible]
197, 198, 199 Jaeger Paideia I, II, III.
200 Keynes Treatise of Probability

[illegible]

201 Diels Vorsokratiker I-II
202 Demosthenes Olynthiacs
203 Alciphron Letters [illegible]
204, 205 Teufel Roman Literature I, II
206 Rose Greek Mythology
207 Taylor Philosophical Studies
208 Adam Religious Teachers of Greece
209 Radhakrishnan Eastern Religions and Western Thought
210 Angus Mystery Religions and Christianity
211 Theophrastus Characteres LCL
212-218 Josephus I-VII
219 Frutiger Mythes de Platon
220 Christ Griech. Literatur bis auf die Zeit Justinianus
221 Aristotle The Poetics LCL
222 " Fragmenta Teubner
223 Homere Hymnes Belles Lettres
224 Theophraste Caracteres "
225 Herbert Samuel Memoirs
226 Alciphronis Rhetoris Epistularum Libri IV Teubner
227 Inge Christian Mysticism
228 Cornford Thucydides
229 Dictionary Christ. Antiquit. I
230, 231 Pindaris Opera I1, II2
232 Plato Winckelmanns gk 3, 137
233 Aristote Poetique Belles Lettres
234, 235 [illegible]

267.46 [illegible]

רשימה II

[illegible] 12.3
כרם אברהם.

[illegible] יקרי,

לפי בקשתך [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

הספרים [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
3 [illegible]
1.3

1-3 Picard Manuel d'Archéologie Grecque I-II 1,2
4 Nilson History of Greek Religion
5 Diophante d'Alexandrie
6 Waltz Vie de Seneque
7 Macrobe Firmin-Didot
8 Horatius " "
9-13 Ciceron I-V " "
14 Nissard Notes sur le Lettres de Ciceron Firmin-Didot
15,16 Wundt Ethik II, III
17 Trattner Great Theories of Mankind
18 Krappe Mythologie Universelle
19 Maritain Living Thoughts of Saint Paul
20 Dewey × Jefferson
21,22 Hegel × Geschichte d. Philos. II, III
23 Senne Caracterologie
24 Reichenbach × Atome
25 Machiavelli The Prince and the Discourses
26 Carrel L'Homme cet inconnu
27 Leonardo de Vinci × Notebooks
28 Voltaire Philosophie (Extraits)
29 Kropotkin × Ethics
30 Burtt The Metaphysical Foundations of Modern Physical Science
31 Kant Theodicee et la Religion
32,33,34,35 Hegel Esthetique I-III 2
36 Jankelevitch Bergson
37,38 Истории × философии I, II
39 Gilson Saint Bonaventure
40 " Philosophie Medieval
41 John Dewey × Intelligence in the Modern World
42 " × Quest for Certainty
43 Parrington Main Currents in American Thought

- 4 -

[illegible]

157-160 Agapius De Menbidj Kitab Al'Unvan I-IV
161-163 Manuel d'Archeologie Orientale I-III
164 Dhorme Religions de Babylonie et d'Assyrie
165 Goldziher Le Dogme et la Loi de l'Islam
166 Abd-el-Halim Mahmoud Al-Mohasibi
167-169 Moufazzal Ibn Abil-Fazail Hist. d. Sultans Mamlouks I-III Patrol. Orient

[illegible]

170,171 Бисмарк + Мысли и воспоминания I-II
172,173 Нуоррид + Dимитро манни I, II
174 Politic. & Strategic Interests of the United Kingdom
175,176 Tocqueville + Democracy in America I, II
177 Spykman + America's Strategy
178 Elson + History of U.S.
179 Morison + Admiral of the Ocean Sea - Columbus
180-181 Myrdal + American Dilemma I-II
182 Chesterton, All Things considered
183 " Generally Speaking
184 More Utopia
185,186 Waxman + Jew. Literat. II, III
187-189 Baron Social & Relig. History of the Jews I-III
190-192 " Jew. Community I-III
193 Renan Langues Sem.
194 [illegible]
195 Derenbourg
196 Mutzger
197 [illegible]
198 [illegible]
199 Levi [illegible]
200 Torrey The Apocryphal Literature
201 Patrol. Orient Textes Ethiop.
202 " Copte
203 Apocrypha Greek & English
204,205 " & Pseudepigrapha in Engl.
206 Exegese Rabbinique & Paulinienne J. Bonsirven
207,208 Bonsirven Judaisme Palest. I, II

2/

44 Bentham + Morals & Legislation
45,46 W. James - Psychology I,II
47 " + Pragmatism
48 " + Meaning of Truth
49 " + Relig. Experience
50 Santayana + Realms of Being
51 Ghazali Divinite de Jesus-Christ Fr.31
52,53,54 Faye Origine: Sa Vie, Son Oeuvre, Sa Pensée
55 " Eglises des l'Age Apostolique
56 Loisy Mandeisme et les Origines Chretiennes
57 Renan + Antechrist
58 McNeile + Introduction to the Study of the New-Test.
59 Eusebius + Ecclesiastical Hist.
60 Parkes + Church & the Synagogue
61 New Testament + ed. by Trinitarian Bible Society
62 Drews + Mythe de Jesus
63 Guignebert + Jesus

[illegible]

64 Hesiode Theogonie Belles Lettres
65 Eschyle Tome II " "
66,67 Aristophanes I, IV " "
68 Anthologie Grecque I " "
69 II " "
70 III " "
71 IV " "
72 V " "
73 VI " "
74 Bucoliques Grecs II " "
75-86 Platon II, IV3, V1, V2, VII1, IX1, IX2, XII1, XIII2, XIII3, VI, VII1,2 " "
87 Andocide Discours " "
88 Antiphon " " "
89,90 Eschine " I,II " "
91,92,93 Isocrate " I,II,III " "
94 Isaeus " " "
95 Demosthenes Plaid.Pol. III " "
96 " Olynthiacs Loeb
97 " Orationes II Teubner
98 Du Sublime Belles Lettres
99 Atticos " "
100 Josephus Contre Apion " "
101 Aesopus Fables " "
102 Heliodoros Ethiopiques II " "
103 Xenophon Les Ephesiaques " "
104,105 Constantinus VII Ceremonies I,II " "
106,107 Comment. Vogt " "
108,109 Psellus Chronographie I,II "

£31

110,111,112 Grebaut Miracles de Jesus I,II Patrol. Orient.
113,114 Asin et Palacio Logia et Agrapha Domini Jesu Patrol. Orient.

345 Camelot Foi et Gnose
346 Dussaud Sacrifice Israelite
347 Levy Influences Hurrites
348 Perret Siris Belles Lettres
349 Perry Studies in the Text History of the Life and Fables of Aesop
350 Pearson Local Historians of Attica
351 רמב״ם סדר טהרות
352 Armstrong Philosophy of Plotinus
353 Scholia Platonica Amer. Philolog. Society, 1938
354-358 Fragmenta Historic. Graec. I-V (חמשה ספרים בחמשה כרכים)
359 Lapeyre Carthage Punique
360 רב צעיר תולדות ההלכה ג

בן-גוריון יקר,

כפי שאתה רואה מגיעה רשימה שניה זו ל-360 ספרים,
ביניהם חלק שהגיע הנה עוד לפני צאתך אך נרשמו רק ימים
אחדים אחרי כך. והספרים לא יכלו לקבל סדור אלא בגינו
לפני זה ואלה אחרי זה, אך ראיתי מאוד להשתמש
בדרך מאוזנים לפי מחלקות, וזה-מקוה אני-יקל עליך
העיון ברשימה.

ורק ישנם לא הרבה על הנושא האחד, כי רובם
ועוד ספרים אחדים של הפילוסופיה או גם אישיהם נוספים
שלהם לשלש ספרים. ותקוה לך אפשרות לשמוע מפיהם,
אך אני מקוה לבוא לך בשבוע הבא תשובות הנוגעות
בהסתדרות (היום בבוקר ואולי בערב גם).

בברכה ובידידות

[illegible] II [illegible]

209 Biblical Questions Univ. of Cambridge 1909
210 Barrois Manuel d'Archeologie Biblique I
211 Gemayel L'Hygiene et la Medecine a travers la Bible
212 Gry Mystique Gnostique
213 " Quelques Noms d'Anges ... en II Henoch
~~214~~
214 " Date de la Parousie
215 " " " Fin des Temps
216 Dussaud Les Decouvertes de Ras Shamra (Ugarith)
217 Fragm. Grecs [illegible]
218 Patrol. Orient Vers. Ethiop. [illegible]
219 [illegible]
220 Dupont-Sommer [illegible] 3 IV [illegible]
221 Patrol. Orient Vers Ethiop. [illegible]
222 Condamin Poemes de la Bible
223 Raborsson Judith, La Veracite
224, 225 [illegible]
226 [illegible]
227 [illegible]
228 Conybeare etc The Story of Ahikar
229 [illegible]
230 Agus Modern Philos. of Judaism
231 [illegible]
232 Gueroult Philosophie Transcendan. de Salomon Maimon
233 [illegible]
234 Husik Mediaeval Jew. Philosophy
235 [illegible]
236 Levy Maimonide
237 Lachieze-Rey Origines Cartesiennes du Dieu de Spinoza
238 [illegible]
239 Poznanski Karaite Liter. Opponents of Saadiah Gaon
240 Zunz Jubelschrift
241 [illegible]
242 Couchoud Spinoza
243 [illegible]
244 [illegible]
245 [illegible]
246 [illegible]

247 M. Gaster + Samaritan Eschatology
248 " + Asatir
249 Delabre Dora, Auschwitz etc.
250 [illegible]
251 Le Hassidisme [illegible]
252 Vulliaud [illegible]
253 Trachtenberg Jewish Magic..
254 [illegible]
255 [illegible]
256 [illegible]
257 [illegible]
258 [illegible]
259 Friedrich Einleitungsformel d. altesten phöniz. Inschriften aus Byblos
260 [illegible]
261 [illegible]
262 Rabbiner Hebräische Synonimik
263 [illegible]
264 [illegible]
265 Hölscher Anfänge der jud. Geschichtsschreibung
266 Weber Josephus und Vespasian
267 Lucien Wolf Diplom. History of the Jewish Question
268 Th. H. Gaster ~~Sec~~ Service of the Sanctuary
269 Van Paasen + The Days of our Years
270 Goldberg Lawless Judges
271, 272 Friedenwald Jews and Medicine I, II
273 Friedman Early American Jews
274 Bentwich Josephus

275 Derenbourg [illegible]

276 [illegible]

[illegible]

277 Anthologie Grecque VI Belles Let.

278, 279 Platon Oeuvres II, VI " "

280 Hippocrates Opera I Teubner

281 Libanios Opera VII "

[illegible] 281 [illegible]

282 Demosthenes Orationes II Teubner

283 Iamblichus Communi Mathem. Scienta Teubner

284 Ptolemaeus Syntaxis Mathem. Pars II Teubner

[illegible] 336 [illegible]

285 Rhetores Graeci I 2 Teubner

286 Dinarchus Orationes "

287 Pottier Dessin chez le Grecs

288 Ithurriaque Les idees de Platon

289 " La Croyance de Platon

290 Skemp Theory of Motion in Plato's later Dialogues

291 Papadimitracopoulos Le Poète Aristophane et les Partisans d'Erasme

292 Humbert Syntaxe Grecque

293 Schmitt Diodors Zeitrechnung in der Geschichte des peloponnesischen Krieges

294 Hesseling Litterature Grecque Moderne

295 Cherniss Aristotele's Criticism of Plato and the Academy Vol. I

296-299 Alchimistes Grecs I-IV publiee M. Berthelot

300 Neroman La Lecon de Platon

301 Nettleship Lectures on the Republic of Plato

302 Mugnier Theorie du Premier Moteur et l'Evolution de la Pensee Aristotelicienne

303 De Re Metrica Belles Lettres

304 Landormy Socrate

305 Rey Science Technique Grecque

306 Roussel Delos

307 Sorel D'Aristote à Marx

308 Dutoit Theme de l'Adynation dans le Poesie Antique

309 Dain Inscriptions Grecques du Musee du Louvre

310 Chantraine Grammaire Homerique ~~Tome I~~

311 Bise La Politique d'Heraclite d'Ephese

312-318 Karl Marx Oeuvres Philos. I-VII

319-326 Karl Marx Oeuvres Polit. I-VIII

327 Nathan-Gass-Creamer Palestine

328-333 Comte Philosophie Positive I-VI

334 Gilson St. Augustine

335 Ferrara Le Pape Borgia

336 " Machiavel

337-338 Schelling Philosophie de la Mythologie I-II

339 Kant La Religion dans les Limites de la Simple Raison

340 Baudry Origine et eternite du Monde

341 Perrier La Terre avant l'Histoire

342, 343 Anna Comnena Alexiade I II Belles Lettres

344 Pernot Texte Original des Evangiles

ÉDITIONS A. ET J. PICARD ET CIE

SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.000.000 DE FRANCS

PARIS — 82, RUE BONAPARTE (VI^E) — PARIS

CHÈQ. POST. 19.164 — REG. COM. 251.255 B — TÉL. DANTON 96-73

PRODUCT. N° 3436 SEINE C. A. O. — C. O. 11.0006 ET C. O. 32.0549

DOIT

Mr. Ben Gurion

LE 22 Oct. 1946

		FR.	C.	FR.	C.
1	Boeckh. Staatshaushaltung der Athener. 2vol	600			
1	Kirchner. Prosopographia attica.	800			
1	Olsson. Papyruskunde.	250			
1	Delaunay. Moines et sybilles.	150			
1	Haussoullier. Vie municipale en attique	200			
1	Chavannon. Sources des Memorables.	50			
1	Hauvette. Strateges atheniens	125		2.175	

PAYÉ

FONDS DE RECONSTRUCTION DE LA PALESTINE

KEREN HAYESSOD DE FRANCE

קרן היסוד בצרפת

7, RUE DE L'ISLY
PARIS-8e
TÉL. : EUR 42-96

ב
1 גולדברג
2 לאנגש

א
1 בכר
1 אנגש

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל

מספר 001/גב/31

ת. ד. 92
ירושלים

ט"ז בתמוז תש"ו
15.7.46

אל
ה' ד. בן-גוריון,
כעת לונדון.

בן-גוריון היקר,

במצורף הנני מעביר לך שני מכתבים משני קרוביך – אריה קוזלובסקי, בקבוץ ההכשרה גילינגן, ודוד גרין משטטין (שטשטין) – ואולי תמצא גם בשעה טרופה זו רגע פנוי לענות להם.

בברכות נאמנות
דבי קר

18/VI 46

צו פֿרוי פּעסע בת גרין.

שלום!

[illegible]

וואַרעמער גרוס

פּעסע גרין

אין חברים
Komitet Żydowski
dla Grina D. nr. 13354.
Szczecin
Słowackiego 1½

3093

לבן גוריון, פוב., שלום רב!

ראשית אודיעך על הצלתי, וכי הנני פה מקן הפרטיזנים, והנני כאן בגרמניה שבועות. אבל כל הזמן הכוסית, איפה שהייתי הלאה. עד כה לא מצאתי אבל עוד משפחתי. אלא אותך הלבד, ובכן פונה אני אליך בזה בבקשה, שתשלח לי מאמציך הכל להכיכות אליך בכל הקודש, הן אתה מכיר היהודי ונתתם לי, ולכן ומאתך אקוה שתבין למצבי הנוכחי לעזור לי בזה שאוכל.

להתקשר שתשלח לי תמונה מאתך ומאחיך, ואין מלבדי אומר גם כמאה אחי אלה מאתך. כעת נמצא אני בקיבוץ „מולדת" אשר בגאילינגן, עיר סמוכה לשוויץ.

עד כה לא היה לי האפשרות להתקשר אתך אחרי הסיבות הידועות לך.

כתוב הכתובת הנ"ל וכתוב של שלום ואקדוביץ. שמי כיום אריה קוזלובסקי, וכעת - מסיבות ידועות - שמי קוזלובסקי.

מוסר אני את מכתבי הקצר ונפרד בשלום

מחכה לתשובה ולתמונתך במהירה

אריה קוזלובסקי

A. Kozłowski,
Gailingen,
Hac'chara,
Bez. Konstanz,
SWITZERLAND

ילקוט המזרח התיכון

שנה שתים עשרה

תמוז—אב תש"ו   חוברת 7—8 (104—105)   יולי—אבגוסט 1946

התוכן :

עיראק בימי המלחמה . . . . 94 — 99

מצרים : לפרשת המשא־ומתן הבריטי. — לרדיפת השמאל . . . . 99 — 104

סוריה : שינויים בהרכב הממשלה. — מכת מעילות . . . . 104 — 105

הלבנון : לביקור הנשיא באנקרה. — לחידוש פעולתו של אדה . . 106 — 107

עיראק : להתפטרות ממשלת אל־סווידי.—שביתת פועלי הנפט.—נזקי הגיאות 107 — 110

אירן : הסכם עם אזרביג׳אן.—חברת הנפט הסובייטית־איראנית.—
קהלית כורדיסתאן.—השביתה במפעלי הנפט . . . . 110 — 114

סעודייה : החלוקה האדמיניסטרטיבית 115

תורכיה : המיעוטים בחבל הצפוני־מזרחי 116

יוצא אחת לחודש על־ידי המחלקה המדינית
של הסוכנות היהודית לארץ ישראל

העורך : מ. זלצר

עיראק בימי המלחמה *)

העתונות העיראקית לא נזקקה למשבר הממושך של ממשלת רשיד עאלי. אולם בסוף פברואר ותחילת מרס 1941 נדונו, יותר נכון: נרמזו סיבותיו בסינט, ולא עוד אלא ניתן לעתונות לפרסם דיון זה.

לפי מוצטפא אל-עומרי שנים היו שלבי המשבר: הראשון, עד 26.1.41, נמשך חדשים ונגרם מחילוקי-דעות בתחום מדיניות-חוץ; השני היה מאופי פנימי ונסתיים ביום 31.1.41. ואילו לפי נאג׳י אל-סווידי התנהלו הענינים כרגיל עד שבאה „ההצהרה הפתאומית". שעליה למדים אנו מפי טה אל-האשמי: זהו תזכיר הצירות הבריטית, שבו נדרש מממשלת עיראק ניתוק היחסים עם איטליה. אף הוכחות אחרות שאין עיראק ארץ נויטרלית אלא בת-ברית לבריטניה. הממשלה נהגה בזהירות. „הבריטים רצו שעמדתנו לאיטליה תיקבע כדוגמת העמדה שקבענו כלפי גרמניה, אבל נמנענו מלעשות דבר בטרם נוכחנו לדעת מה יהיו התוצאות". „ממשלת עיראק היתה סבורה, שאין ליבור תקדים העלול לזעזע את קיום המדינה". „ראינו שפעולה ממשלתית שהיא, שהיה בה משום סטיה מעיקרי העצמאות, הזיקה לארץ ושהיריב [בריטניה] ביקש לה כדי להנהיג סהלומה לאומה ולארץ".

משקבעה הממשלה עמדה זו, „נתישבו היחסים בין עיראק ובריטניה". אבל נתגלע משבר בין הממשלה וראש המדינה, ניתן לשער. שמשבר זה נגרם לא מהתערבות זרה אלא מהתנגשויות אישיות, אבל לאמתו של דבר לא היה אלא פרי הסערה הקודמת. „בעמדתנו זו אמרנו להראות לבת-הברית ולעולם כולו, שהעם העיראקי עצמאי הוא. אי-ניתוק הקשרים עם איטליה גרם לציבור קורת-רוח, עד כדי תמיכה גמורה בממשלה". „הממשלה הקודמת לא עשתה פעולות נמהרות ולא נתנה עצמה להיגרר למעשים שהיה בהם לשים קץ לעיראק, היא ביקשה להרחיק את עיראק ממוראי המלחמה" 46).

שלא כאל-סווידי סבר נורי אל-סעיד, ששאלת היחסים עם איטליה לא היתה סיבה יחידה למשבר חריף זה. „כשנכנסה איטליה למלחמה דנו בממשלה בהכרת להחמצה בניתוק היחסים עמה, ומשתי סיבות: א. תבוסת צרפת, לפי שקשה היה לשער את עמדת בריטניה אחריה; ב. רצינו לדעת את עמדת ממשלות מצרים ותורכיה". עברו כשנה הדשים, ולא נפל בין הצירות הבריטית וממשלת עיראק דבר שיוכיח על קשיים שנגרמו מהחלטה זו. אבל המשבר היה מצוי זמן רב קודם לכן. „בקיץ הקודם [1940] בסיתי ליישב משברים אלה בנסיעותינו המרובות, מהן באוירון ומהן ברכבת 47). ולא היתה להם אינו סיבה ביחסים עם איטליה או זולתה ובהתערבות הצירות, כפי שטוענים". „יחסי עיראק ובריטניה הם יחסי ברית בהתאם לחוזה, לא מדיניות של נויטרליות. כל

*) עי׳ „ילקוט המזרח התיכון", חוב׳ 4 — 5, 6. 1946.

46) OM, 1941, עמ׳ 154 — 156.

47) ביקורי [illegible] במצרים [illegible], ביקור נאגי אל-סווידי ונאגי שוכת בתורכיה.

זמן שחוזה-הברית עומד בתקפו ואין צד מן הצדדים מתכחש לו או משנה אותו, אין להטיל על דעת הקהל מחשבה כוזבת שאנו נויטרליים. בחוזה זה הוגדרו חובותינו בימי שלום ובמצב מלחמה. אנחנו מדינה לא לוחמת". מקור המשבר הפנימי בחוסר אונים של הפרלמנט. אין חוק הבחירות המיושן מאפשר לייצג את רצון האומה ייצוג נאמן 48).

ג׳מיל אל-מדפעי שינה אז טעמו. עוד בישיבת הסינט מסוף ינואר שאל את רשיד עאלי, אם נדרשה עיראק לפעולות יותר משמחייב החוזה העיראקי-בריטי, „דבר שיסבכנו במלחמה". ואם משתמעים כהיעדרו של המיניסטר האחראי (נורי אל-סעיד יריבו) מישיבת הסינט חילוקי-דעות במדיניות-חוץ. אל-מדפעי הוסיף ואמר: „על עיראק להיות קשורה ומוגבלת במדיניות-החוץ המסורתית לגבי בת-הברית, שלא ניגרר לדיבורים או פירסומים או למה שאינו לטובת הכלל". „מי שפועל נגד מדיניות זו אינו מבטא אלא את דעתו הפרטית" 49). ואילו בישיבת הסינט הנידונה כאן שלל את טענת רשיד עאלי, שאחת הסיבות להתפטרותו היתה התערבות זרים: „אמתלא היא לחפות על טעויות ממשלתו". „התעמולה הזרה היא שמעלה שבריטניה התערבה בעניני הארץ ושהושמעו דרישות שאינן מתישבות עם החוזה" 50). — מי שיבקש למצוא סתירה בדבריו, יוכל לישבה מתוך גינוני הטכסיסים שבחיים הפוליטיים בעיראק.

רדא אל-שביבי תמך בהשקפותיו של אל-מדפעי, ש„כולנו יודעים את מדת דבקותו בנייטרליות כדעותיו ועמדותיו" 51). „גם אני מאלה שהחזיקו ומחזיקים בנויטרליותם הגמורה במצבים כמו אלה, ביחוד לאחר שהוכרזה מלחמה זו והמדינות נשענות על אינטרסיהן. סברתי ואני סבור שהאינטרס של עיראק מצטמצם בזה, שאנשים יחזיקו בעמדה זו בכל מה שידברו או יעשו".

„סבורני, שממשלה זו היא הרביעית למשנת 1939. סיסמת הממשלה שנתלקה ביום 25.1.39 [ממשלת אל-מדפעי] היתה הורדת המסך. ואילו סיסמת הממשלות שבאו אחריה היתה גינוי מדיניות זו. האמת היא שעדיין נמשך מאבק בין מדיניות זו לבין אויביה, אף שברוב הזמנים היה סמוי. תקופה זו נתרבו בה המשברים והכשלונות, ובכל אופן היא עדות חותכת לטובת מדיניות של הורדת המסך והלאומיות הבריאה שבה" 52).

מן האמור מסתבר: א. לא היו חילוקי-דעות, לפחות בגלוי, בנוגע לאי-ניתוק היחסים עם איטליה; ב. עמדת מצרים, עיראק, תורכיה, ולפי מקורות אחרים גם סעודייה, היתה אז מתואמת: הלא היא עמדה של צפיה להתפתחות המאורעות. מבוקשן ניתן להן, כולן הצליחו „להרחיק עצמן ממוראי המלחמה".

בכתב האשמה של בית-הדין הצבאי בבגדד 53) מסופר, שרשיד עאלי סירב לקיים את סעיפי החוזה הבריטי-עיראקי, ופעולותיו העידו על נטיה לציר, אף ידידותו לציר איטליה בבגדד, ש„נעשה מכשיר לזרוע מדנים בעם העיראקי". הוא צירף להכורתו את עלי מחמוד אל-שיך עלי, לשעבר מורה בבי״ס גבוה, שהיה מסית את התלמידים לתמוך במשאלות רשיד בשעה שלא ניתנו לו. יונס אל-סבעאוי, שנעשה מקשר

48) „אל-בלאד", 5.3.41.

49) „אל-אהראם", 3.2.41.

50) OM, 1941, עמ׳ 159.

51) „אל-בלאד", 5.3.41.

52) שם.

53) „אל-זמאן", 13.1.42.

בין רשיד ומפקדי הצבא, היה מעורר את הצבא נגד בריטניה. בימי ממשלתו שיגר רשיד עאלי, שלא על דעת האינסטנציות העליונות, את נאג'י שוכת לתורכיה, על מנת לבוא במגע עם ציר גרמניה. ארצות הברית של אמריקה ובריטניה ביקשו מן המיניסטריון לעניני-חוץ הסבר לעמדת עיראק. נורי אל-סעיד, מיניסטר לעניני-חוץ, התפטר אז.

עוד ביום התפטרות הממשלה כבר חולקו כרוזים ממכוניות. ובהם צוינו זמנים ומקומות להפגנות נגד הממשלה החדשה. למחרת נעדרו כינוסי תלמידים בבתי-ספר ממשלתיים. המשטרה הצליחה לזהות את המארגנים 54).

1.2.41 נתכוננה הממשלה כך: ט ה א ל - ה א ש מ י, ראש הממשלה, מ"מ להגנה ועניני-חוץ; ע ו מ ר נ ז מ י, עניני-פנים, מ"מ למשפטים; ע ל י מ ו מ ת א ז, כספים, מ"מ לעבודה ותחבורה; צ א ד ק א ל-ב צ א ם, השכלה; ת מ ד י א ל - ב א ג' ה ג' י, עניני חברה; ע ב ד א ל - מ ה ד י, כלכלה. — אחרי יום-יומים נתמנה תופיק אל-אל-סווידי מיניסטר לעניני-חוץ 55).

בישיבת ביה"נ, 6.2.41 אישר טה אל-האשמי ש„הממשלה הקודמת בהרכבה האחרון התפטרה מפני שלא היה בכוחה להשיג תמיכה מן האינסטנציה העליונה בנוגע לפיזור ביה"נ". שלא כרשיד עאלי, אין נראה לו „משחק ידים ואינטרסים של זרים". טה חזר על הנוסח המקובל לגבי מדיניות-חוץ, אלא שהדגיש את נויטרליותה של עיראק. „המדינה זקוקה עיראק ביותר לכך שתתרחק מםוראי המלחמה, כדי שתוכל לעשות את עבודתה הקונסטרוקטיבית" 56).

רשיד עאלי התנכל לביה"נ וטה ביקש להרגיעו. בנאומיו בביה"נ נאמר אז, שהחשובים בעיקרים לפעולת הממשלה הם „חיזוק סמכותה של החוקה והישענות על הפרלמנט לצורך זה". „צריך שתהיה לפרלמנט סמכות מספקת לפקח על עניני המדינה, באופן שלא יארע דבר בלי שהפרלמנט, בהיותו מכונס, יעיין בו ויכריע אם על הממשלה להתפטר או לא". ובנוגע להתערבות זרה. הרי „עיראק, שהשיגה עצמאות בקרבנות בניה. לעולם לא תסכים שתתפטר ממשלתה ותבוא ממשלה אחרת מתוך השפעת-חוץ שהיא". אין מדיניות ממשלה זו מדיניות של הורדת המסך, אלא הענשת עושי הרעה אם תוכח רעתם. ולענין הניגוד שבין הצהרתו בביה"נ וכתב-ההתפטרות של רשיד עאלי, „נדמה לו שאילו לא דרשה הממשלה הקודמת לפזר את ביה"נ, לא היתה באה לידי התפטרות". בכתב התפטרותו נזקק רשיד עאלי ל„כמה נקודות שנראות לו כסיבה להתפטרות". אין הממשלה מאוחדת אתו בדעה זו 57).

לכאורה, התנהלה מדיניות-החוץ מתוך משחק הוגן. בישיבת ועדת-הכספים של הסינט, עם הדיון על תקציב המיניסטריון לעניני-חוץ, מסר תופיק אל-סווידי דו"ח מביקורו במצרים ושיחותיו עם מר אידן ואישים בריטיים אחראים במזרח התיכון. „מתוך בירור המצב הקיים במזרח התיכון נתאשר ההכרת של עזרה הדדית בין שתי בנות-הברית. במסגרת החוזה הבריטי-עיראקי ככתבו וכרוחו. ברור, שעיראק רואה את טובתה בהישארה תמיד רחוקה מםוראי המלחמה ופגעיה. עם שהיא הוגה נאמנות מוחלטת להתחייבויות כלפי בת-הברית" 58).

54) ג'לאל באבאן, „אל-בלאד", שם.
55) „אל-תיגרי", 1,3.2.41; „צות אל-שעב", 2.2.41.
56) „אל-תיגרי", 6.2.41.
57) „אל-בלאד", 23,25.2.41.
58) „אל-תגרי", 20.3.40.

בינתים תכפו מאורעות המלחמה והחמירו. בפברואר גבר לחץ הגרמנים על בולגריה ויוגוסלביה, ובעקיפין גם על יוון, ואין ספק שלחץ זה היה בו לעודד את האוכלוסין והצבא בעיראק. סדרי המדינה הלכו ונתפקקו. רשיד עאלי הוסיף לחתור לקראת תפיסת השלטון. משחק-הביניים הפרלמנטרי של טה מחוץ לקלעים קרב לקצו.

בליל 1.4.41 הכריחו קציני הצבא את טה להתפטר. אמין זכי, ראש המטה הצבאי, הביא את כתב-ההתפטרות לחתימה. תמוה הוא אופן התפטרות זה, ומשתי סיבות: א. נסיותיו של טה וקשריו עם הגרמנים וראשי הצבא העיראקי אינם מוטלים בספק; ב. משנעשה ראש הממשלה, הגן על ראשי הצבא בחום, בהבטיחו לעוצר שלא תארע כל תקלה מהם. כמובן, אפשר גם להניח דברים ממעשי יום-יום, כגון הפרת-אמונים. כנגד זה מעלה כתב-האשמה המדובר. שמאחר שהתפטרותו של טה לא הוגשה לעוצר, שלא כמפורש בחוקה, הלכו הוא וחבריו למחרת, בבוקר 2.4.41, אל משרדיהם, כדי להמשיך בעבודתם עד שתורכב ממשלה חוקית. „הדבר לא נתאפשר להם והם חזרו לבתיהם, שלא להתערב עם רשיד עאלי וחבורתו".

כתב-אשמה זה נתכוון למרק את טה, לפחות להציגו כקרבן של חוסר-אונים, לפי לא היתה ממשלתו מסוגלת לרסן את המפקדים. רשיד עאלי הניע פקידים להתפטר ולהקים עמו מפלגה פוליטית, שמטרתה הסמויה לתפוס את השלטון בעזרת הצבא, הוא התעת את המפקדים לתאמין, שהארמון זומם לטורדם מן העולם. ממשלת טה היתה חלשה מלהענישם, ועל כן הוחלט לפזרם: להעביר מבגדד את כאמל שביב, מפקד הדיויזיה הראשונה, למפקדת הדיויזיה הרביעית באל-נאצריה, ולקבוע את מושב הדיויזיה השלישית, שמפקדה היה צלאח אל-דין אל-צבאג, בבעקובה, הפקודה לא יצאה לפועל. שאר המפקדים הששו שיורחקו אחד-אחד, על כן התנגדו לה בכל תוקף. פקודה זו נראתה להם כתוצאה מהבטחת טה לעוצר. בשיתוף עם רשיד עאלי החליטו להפיל את ממשלת טה.

כנגד זה העלה העוצר בנאומו הנ"ל, שמשחזר לבגדד, לאחר שטה הקים את ממשלתו, נתברר לו שרשיד עאלי מוסיף לטפח מזימותיו. טה החליט להעביר את כאמל שביב מבגדד, אבל המפקדים התנגדו לכך והטילו פחדם בו. בעצת טה קיבלם העוצר. שיחרם למוסר על הפירם את המשמעת הצבאית ועל עסקם במדיניות.

בסוף מרץ 1941 פשטו שמועות על פעולות איבה של רשיד עאלי וארבעת המפקדים. העוצר כינס את המיניסטרים והעמידם על כוונותיהם של רשיד ועוזריו. אבל טה הגן עליהם בחום, באמרו שהם „נשבעו לו בכבודם הצבאי שלא תצא מהם תנועה שתפר את הסדר ולא יתערבו במדיניות". המיניסטרים האמינו בהבטחות טה.

פרט מאלף: טה עדיין לא חזר מן הגולה בתורכיה.

בכתב ההתפטרות אל העוצר, שלא הגיע אל עבד אל-אלה, העלה טה שמאמציו במשך חדשים לתקן את המצב ולהפיג את המתיחות לא הביאו תוצאה רצויה.—כדי לקיים מראית עין של רציפות חוקתית, אושר כתב זה ע"י העוצר החדש 59).

זימון מאורעות סמלי: 1.4.41 פינו הבריטים את בנגאזי, ובליל 1.4.41 הועמד הצבא במצב הכן. חיילים שוטטו בבירה. המפקדים נתכנסו כמה פעמים אצל רשיד עאלי, עלי אל-שיך מחמוד ובמחנה הצבא אל-רשיד. נשלחו פלוגות צבא להקיף את ארמון העוצר, כדי להכריחו לקבל את התפטרות טה ולסלקו מן העוצרות. העוצר הצליח להימלט אל ארמון דודתו, אמירה צאלחה, באל-כתאוין. בבוקר הוברח לתחנת

59) Iraq Times, 11.4.41.

הרא"ף באל-חבאנייה, ומשם לבצרה. גם כאן אפפוהו סכנות והוא נמלט אל דודו, אמיר עבד אללה, ברבת עמון. אנשי רשיד עאלי חיפשוהו בארמונו ובארמון הפרחים ולא מצאוהו (60). הם הציקו למשפחת המלוכה בשיחותיהם הטלפוניות, אבל מקום הימצאו לא נודע להם (61).

בנאומו הנ"ל מתאר העוצר את מאורעות ליל זה כך: „1.4.1941. ואני ישן בארמוני. העירוני לפני חצות והמשרת הודיעני שכוחות צבא מקיפים את הארמון. עזבתי את הארמון והגעתי אל בית דודתי. אחרי שעה גילתה ה. מ. המלכה את מקומי והודיעתני שסכנה צפויה בארמון. בבוקר חזרה המלכה אל הארמון, ואני פניתי אל בצרה והגעתי אליה ביום 3.4.41.

נתכוונו. אני וחברי הממשלה שהיו עמי, לפעול כשאנו רחוקים ממזימות רשיד עאלי ועוזריו. שם נודע לי, כי טה נדרש להתפטר. אולם כתב-ההתפטרות לא הגיע אלי, קראתי עליו רק בעתונות המקומית. רשיד עאלי הקים ממשלה חדשה בשם ממשלת ההגנה הלאומית. ועקב חעלולי ממשלה זו אנוסים היינו לעזוב את בצרה אל מחוץ לעיראק".

כתב-האשמה קובל על „זרים, מגורשי ארצם, רמאים בני בלי קשר לארץ זו", שנצטרפו אל רשיד עאלי. גם בנאום העוצר נזכרו „האורחים שקיבלנום במאור פנים". הכוונה היא לפליטים מארץ ישראל וסוריה.

בגדד היתה אז מלאה שבהם. מפי הציר סעיד אל-ת'אבת נודע שבמרס 1940 נמנו כ-300 פליטים מארץ ישראל (62). קבלות-פנים למיניהן נערכו להם בזו אחר זו, ועורכיהן עסקנים ואירגונים שונים: נורי אל-סעיד, טה אל-האשמי ובמעמד צלאח אל-דין אל-צבאג. נאג'י שוכת ובהשתתפות האחים אל-סווידי, עלי ג'ודת אל-איובי, אגודת הצעירים המוסלמים, מולוד מוכלץ, נשיא ביה"נ, מוחמד אל-צדר, נשיא הסינט ועוד. והמאורחים: אמין אל-תמימי, שיך חסן אבו סעוד, אסחאק דרויש, מוניף אל-חוסיני, תופיק ראפת אל-חוסיני, עז אל-דין שוא, אכרם זועיתר, סאלם עבד אל-רחמן, ראסם אל-כ'אלדי, ואצף כמאל, עארף אל-ג'אעוני, המפקדים עארף עבד אל-ראזק ותסן ס'אמה, שיך כליל (אבו אבראהים), שיך סלימאן אבו עלי מצפורי, שיך עבד אל-חי ערפה מחברון ועוד (63).

הגיעו ימי אפריל 1941, ימי גורל, והעולם אחוז חרדה אז, דרוך אל המתארע במזרח התיכון. בחששו להכרעה שתפול. הדי חרדה זו נשמעים מן הקטעים הבאים, שבהם גם המצפון מחנן קולו (64):

„שום מידה של פלפול או רצון טוב לא יהיה בה לכסות על העובדה, שבעשרים

---

60) בפי שמעה, חיפשוהו בארמונו ארבעה רוצחים ואתם תעודת מות שמכין לבו. הצילו בר קאבנשה, ציר ארה"ב, עד שהעבירו במכוניתו על פני משמרות השוטרים, כשהוא חבוי תחת שמיכות, והביאו לאל-חבאניה. — F. Stark, East is West, עמ' 139.

61) לפי כתב-האשמה הנ"ל.

62) „אליזמאן", 29.3.40.

63) נמנו כאן מראשי הפליטים, כי כל הרשימה של הפקודים בסדריות לעיראקית של אותה תקופה לא יהיה בה משום הפתעה. גבי סטרק (עמ' 133) יודעת לספר על חלקם של ראשי הפליטים, שכפי שנודע שלשלו לכיסם סכומים גדולים משל הגרמנים והאיטלקים והם שהיו המקור אולי ליותר מתחנות הקשיים של הבריטים בעיראק.

64) Arab Vacillations "Spectator", 25.4.41.

חדשים האחרונים נמנעו מצרים ועיראק מלעזור לבריטניה במאבק שנערך לטובתם כלטובת עצמה; שלפעמים קרובות ניסו לנצל את קשיית של בריטניה עתה כדי לסחוט הנחות כלכליות נוספות; שבמקרים רבים עודדו את תעמולת הציר; — — — שנתגנו וקיבלו כסף מן הסוכן הגרמני הנטיג, שתמורת זה זרע בתוכם זרעים מסוכנים של הרס לא-יימנע בצורת תנועות נוער מהפכניות כמתכונת נוער היטלר.

והרי הדת בלבד, אם לא דבר אחר, היתה צריכה למנוע אותם פוליטיקאים מותעים מלתנות אהבים עם הנאציזם — —, נכונותם הפעילה לשמוע לעצות הנאצים מעוררת בלבות ידידיהם בבריטניה ואמריקה ספקות אם מחאותיהם והבטחותיהם הדתיות הנמלצות בסיס שהוא, להן ואם אין הם משתמשים באמונת עמיהם רק כאמתלא לדוג במים עכורים. — — — אם כך הדבר, הרי ידבק בהם אות קלון של כזב רוחני; ובדורות הבאים יגונו שמותיהם בפי כל מוסלם אמתי.

יחד עם תורכיה מכלכלות מצרים ועיראק „משחק לשם ביטחון", כאילו לא הראה הנסיון שבהתדפק סכנה נאצית בדלת הרי הביטחון היחידי בא מהתנגדות פעילה לסכנה זו — והתנגדות בשעתה. אין המלחמה שעושה עתה בריטניה מלחמה אימפריאליסטית, פוליטית או כלכלית. היא מיצגת מאבק רוחני במדה לא פחותה מכל מאבק רוחני שנרשם בהיסטוריה — — —, ובסכסוך של כוחות רוחניים אין מקום לפשרה, ולא להיסוס, רק אימון גמור בא בחשבון. האם יכולים הערבים לגנות את בריטניה בהכריזה היום: „כל שאינו עמי הוא נגדי?". מ. זלצר

מצרים

מתחום החיים המדיניים

לפרשת החו"מ הבריטי-מצרי.

בישיבת הסינט הוכיח צדקי פחה את השמרנים בבריטניה, היודעים שסכנת הציר חלפה ועם זה עודם דבקים בחוזה 1936, ברוחו אם לא בכתבו. צ'רצ'יל ואידן מותחים ביקורת על ממשלת הפועלים, כל אימת שאנשיה מעלים את זכר הג'לא. סוברים הם שהיציאה מן הערים בלבד תניח דעתם של המצרים, כדי שלא יצטערו בראותם חיילים זרים בתוכם. בנאומו האחרון בביה"נ אמר אידן, שבהיותו במצרים בימי המלחמה לא שמע מפי אנשי שיחו שחוזה 1936 פוגע בכבוד ארצם, להיפך, המצרים היו מביעים קורת-רוחם ממנו. מי הם המצרים הללו? אמת, בימי המלחמה לא היה החוזה ענין לסחיטה. אבל תמיד נראה כצעד לקראת העצמאות.

„מר צ'רצ'יל מביע ספקות לגבי סגולתנו לעמוד בהתחיבויותינו. והרי הוא שהירבה לשבח את מצרים על עזרתה לבנות-הברית. אין הם רוצים ביציאה, כי בה יאבד מכשיר של שלטון, ואין הם דואגים לידידות מצרים אלא במדה שלא תפגע בהשפעתם. לשון הפרזה היא באמרם שבמו"מ זה ניתנים עניני בריטניה למשיסה. ותהא זאת מכה קשה לחבר העמים הבריטיים.

כנגד זה הוגה מר בוין רגשי אהדה למצרים. סבור הוא שאין זה דבר רגיל ביחסים בינלאומיים, שכוחות זרים חונים בארצות של עמים אחרים. הדהימה אותו השמועה הרווחת, שאפשר ובריטניה תימנע מלעמוד בהתחיבות היציאה לאחר שהכריזה עליה. יהי רצון הפועלים להיחלץ מהתקפת יריביהם כאשר יהיה, הרי לא הגיעו לדרגה זו של הפרת התחיבות ועיקרים, ועל כן בוטח הוא שהיציאה תהא סופית.

מדברי מר בוין על רצונו לעזור למצרים בשיפור חיי תושביה משתמע, שלא

כדעת אחרים. לא רצון סמוי להתערבות אלא רגש אהדה של אומה לאומה. מצרים כבר עברה מרחק רב בקידמה תרבותית וחמרית, והיא עצמה תעמוד בתפקיד זה. כבר החלה לממש תכניתה ובלי ספק תסתייע בבריטניה ומדינות ידידותיות אחרות".

צדקי הציע בסיס חדש למו"מ. והוא „מאמץ משותף בהגנה משותפת לא לטובת בריטניה בלבד, אלא שזו משתתפת במה שמקוים שיהיה הגנת של האומות המאוחדות על שלום העולם". „הגנה היא ציר מחשבתנו, ועל כן שקודים אנו בהקמת אירגון או"מ".

השאלה התלויה בין מצרים ובריטניה היא שאלת אימון, שהוא יסוד להבנה הדדית בין שני צדדים שוים ועצמאיים. רוח היציאה נעשתה אויר נשימה למצרים.

המו"מ לא נפסק, אלא הגיע לשלב שבו ראתה המשלחת הבריטית להתיעץ עם ממשלתה („אל-אהראם", 28.5.46).

31.5.46 הודיעה הצירות הבריטית בקאהיר, כי לורד סטנסגייט נקרא ללונדון לשם התיעצות על המצב. סיר רונלד קמבל יוסיף לעמוד במגע עם המשלחת המצרית.

הועדה לעניני-חוץ של הסינט, שערכה ישיבותיה ב-29 במאי ובאחד ביוני, פירסמה את חות-דעתה על הודעת צדקי פחה, 27.5.46, בסינט וכך לשונה:

„מתשובות ראש הממשלה נתברר, שהיסוד למו"מ של הצד המצרי היתה יציאה ואחדות עמק הנילוס ושהתשקפה המצרית עומדת על העיקרים הבאים:

1. יציאה בפועל, ביבשה, בים ובאויר.

2. לשם הבטחת ההגנה על הארץ בזמן שהמדינות משתפות פעולה נגד התוקפים ייעשה בין מצרים ובריטניה חוזה לחילופי-עזרה. לשם הדיפת התקפה עד שתחלים מועצת הביטחון מה שתחלים, וזאת בהתאם לס' 51 של אמנת או"מ.

3. מצרים, והיא הצד המקורי בהגנה על עצמה, תספק בימי שלום ממכונותיה ומקורותיה לצרכי הגנה זו ותדאג לכך שמפעליה יהיו מסוגלים להרחבה, כדי שיוכלו להיענות לצרכי מצב מלחמה וכדי לקבל את כוחות בת-בריתה ואת כוחות מועצת הביטחון.

ובנוגע לסודאן, הרי המו"מ עליה יחל מיד לאחר שישלם ההסכם על עניני מצרים.

חילוקי-הדעות בין שתי המשלחות נובעים מרצון הצד הבריטי שהסידורים, שמחייבים עניני ההגנה המשותפת על מצרים, בין הללו שבשעת שלום ובין הללו שבשעת מלחמה, ייקבעו בצורת התחיבויות שיוטלו על מצרים. ונוסף לזה רצה הצד הבריטי שהתחיבויות אלו יהיו ענין להגשמה לא במצב מלחמה בלבד אלא גם במצב של סכנת מלחמה ובמצב בינלאומי שיהיה בו חשש סכנה זו.

חילוקי-דעות אלה בין שתי ההשקפות הביאו להפסקת המו"מ.

הועדה סבורה שהמשלחת המצרית במו"מ נקטה עמדה נכונה, המתישבת בהחלט עם רצון האומה" (שם, 2.6.46).

בהצהרת צדקי פחה, 15.7.46, בשני בתי הפרלמנט נאמר, שהמו"מ הרשמי נמשך עד 22 במאי, ואח"כ נפסק זמנית, מפני ש„הצד הבריטי הגיש הצעת הסכם צבאי שהיו בו ענינים שהצד המצרי לא יכול לקבלם".

„ואולם הרצון הנאמן להבנה הדדית והסכם על יסוד עצמאות אמתית למצרים הניע את הצד הבריטי לחזור ולעיין במצב. הוא ויתר על הצעת הסכם צבאי והגיש הצעה חדשה. הדיונים נמשכו כל זמן ההפסקה. הצעה זו ענינה הקמת ועדה משותפת מהשלטונות הצבאיים של שתי הממשלות, שיסייעום נציגים אזרחיים משתי הממשלות במספר שוה.

המשלחת המצרית סבורה, לאחר שבדקה הצעה זו ותיקנה אותה, שועדה זו, בגבול הסמכויות שנקבעו לה, אין בה לפגוע בעצמאות הארץ.

סמכויות הועדה מסתכמות בבירור השאלות הנוגעות בעניני הגנה והמסתעף ממנה, במטרה להציע לשתי הממשלות סידורים לעשותם. לועדה זו תקדימים בארצות עצמאיות אחרות, תפקיד מייעץ לה בעניני הגנה, והדעה הסופית לשתי הממשלות" (שם, 16.7.46).

סביב המו"מ.

בשיחה עם „רוז אל-יוסף" (5.6.46) העלה אל-נחאס פחה, כי בהיכשל המו"מ לא יהיה מוצא אלא ג'יהאד. אין הוא מסכים להגיש את הענין המצרי אל מועצת הביטחון: „השאלה תיפתר בינינו לבין האנגלים פנים אל פנים". כשנשאל: מכיון שאי-אפשר למצרים בלי בת-ברית חזקה, מי רצוי יותר, בריטניה, רוסיה או אמריקה, השיב: רצויה יותר בריטניה, אבל בתנאי שיהיו בנות-ברית שוות בקיומן ועצמאותן וחירותן.

מכרם עוביד סבור, שועדת ההגנה המוצעת, אם גם תהיה מייעצת, אינה אלא אמצעי להנית השפעה או שלטון לבריטים. „במשך כל תקופת הכיבוש דרכם להטיל רצונם עלינו לשם מתן עצה". כל זמן שאמנת או"מ עומדת בתקפה ומועצת הביטחון חייבת להדוף התקפה של מדינה על שניה, אין הצדקה להסכם צבאי מסוג זה.

ואילו לפי „אל-את'נין" (8.7.46) מחזיקים הבריטים בהצעתם מתוך זהירות. האויר הבינלאומי טעון ענינים, הצבא המצרי טרם הוכשר לתפקידו ועדיין לא נוצר צבא בינלאומי.

אותות טירורי

בשעת הצגה לחיילים הודיים בקולנוע שליד המועדון הבריטי „אמפייר" בקאהיר התפוצצה פצצה ונפגעו 23 איש, מהם שלושה קשה („אל אהראם", 7.6.46).

הציר הבריטי מחה לפני סגן המיניסטר לעניני-פנים על המאורעות החוזרים ונשנים ובלי שייתפסו המתנקשים. אין להימנע מזה שחיילים בריטיים יצאו מגדרם וישיבו לתוקפים כגמולם. דעת הקהל במצרים לא הוכיחה שהיא מגנה מאורעות אלה.

צדקי פחה הכריז על פרס של 5000 ל"מ למגלי המתנקשים.

10.7.46 בערב הוטלה בקאהיר פצצה ממכונית. נפגעו 8 חיילים, מהם 7 בריטיים.

17.7.46 הוטלו אל הגן שבמועדון הקצינים הבריטיים באלכסנדריה חמש פצצות. מהן נתפוצצו 4, נפגעו יותר משלושים איש, מהם צעירות וקצינים ושני פועלים מצריים („אל-כותלה", 18.7.46).

לפי „אכ'באר אל-יום" (20.7.46) רמז צדקי בפגישתו עם הציר הבריטי ולורד סטנסגייט, שהחשת היציאה יהיה בה לשפר את האוירה בין שני העמים.

לפי מקורות רשמיים כבר אירעו 11 מקרי הטלת פצצות, וכל פעם נמלטו המתנקשים.

לפי סוכנות הידיעות הערבית נאסרו באלכסנדריה 11 איש בגיל 18-22, מחברי הכנופיה של מטילי פצצות. הם תלמידים, חברי האירגון הפאשיסטי „מצר אל-פתאה". הם הודו בהשתתפות במאורע האחרון, עת הוטלו 5 פצצות אל מועדון הקצינים, ובשלושה מאורעות שקדמו לו.

גם בקאהיר נאסרו כ-50 מחברי ארגון זה ואחמד חוסין נשיאו.

לרדיפת השמאל.

בליל 10.7.46 נאסרו בקאהיר כ־200 איש, מהם רבים מצעירי המשכילים וכן עסקנים פוליטיים. נערכו חיפושים בהתאחדות מוסמכי האוניברסיטה, ב„בית חקירות מדעיות" ועוד.

באלכסנדריה נאסרו 60 איש, זרים ומקומיים, כן בפורט סעיד, טנטא ועוד. באלכסנדריה הופקד משמר על חדרו של מר ג׳ורג׳ רוסוס, ציר יוון בארה״ב, 1917, מיניסטר לעניני־חוץ בארבע ממשלות ומידידי וניזלוס.

נאסרו ד״ר מוחמד מנדור, עורך „אל־ופד אל־מצרי"; הסופר הסוציאליסטי סלאמה מוסא; פתחי אל־רמלי, עומר רושדי, עלי אל־צירפי, צאדק סעד, ד״ר מוחמד בלאל מהנוער הופדי, עבד אל־רחמן אל־שרקאוי, עורך השבועון „אל־טליעה". ביטאון התאחדות מוסמכי האוניברסיטה, אבו בכר נור אל־דין, נשיאה של זו, אחמד כאמל קוטב, ממנהיגי מפלגת הפלה ועוד („אל־בלאג", 15.7.46).

הנהלת הביטחון החרימה את הספרים: „הדרך אל העצמאות" לפתחי אל־רמלי; „הפילוסופיה המרכסיסטית" לאבו זיד יסרי; „פועלי האריגה" לטה סעד עות׳מאן, עסקן מקצועי; „לאומיותנו" לעומר רושדי („אל־א׳ראם", 15.7.46).

22.7.46 שוב נאסרו חשודים בקומוניזם בקאהיר ואלכסנדריה (שם, 23.7.46).

בשיחה עם כתבי רויטר ו„ניו יורק טיימס" העלה צדקי, שהחוקה המצרית וה־חוק המצרי הם נגד הקומוניזם, „יש לכבד את החוק ולציית לחוקה, וזהו מה שהניעני להתקפה חזקה". סבור הוא, שהיוונים שנאסרו במצרים עומדים במגע עם יוון. הנרי כוריאל [יהודי, בעל בית מסחר ספרים] הוא מנהיג הקומוניסטים במצרים. אין הוא חושב שהופד עמד במגע עם הקומוניזם. העתון „אל־ופד אל־מצרי" נסגר מפני מאמרי עורכו החשוד בקומוניזם. נסגרו 11 אירגונים ואגודות, ואלה אינם התאים הקומוניסטיים המרובים. אין בידו הוכחות, אך נראה שקיבלו מבחוץ הוראות לסכל את המו״מ ע״י שביתות ומהומות. נאסרו כ־220 איש („אל־מצרי", 15.7.46).

לפי Egyptian Gazette (21.7.46) סבורים, שצדקי פחה זימן את נכבדי העדה היוונית, כדי להודיעם על האמצעים שהוצעו לטיפול בתנועה ההרסנית. הוא מודאג מפעולות הקומוניסטים היוונים במצרים.

רדיו מוסקבה תיאר תנועה אנטיקומוניסטית זו כ„חלק מתכנית כוללת שהותוותה בידי מונטגומרי לתגנת הדרך האימפריאלית להודו". איסמאעיל פחה תואר כ„ריאקציונר".

„אל־מוצוור" (19.7.46) סבור, שהחוקים ששונו [לשם ביסוס חוקי של הפעולות] לא ישימו סייג לעיקרי הקומוניזם אלא יעודדום, לפי שאינם מטפלים בסבות, הושש הוא לאירגונים חשאיים שירבו, וזהו דבר מסוכן יותר לביטחון.

בקשר למאסרים הודיע עבד אל־רחמן עזאם, שהליגה הערבית היא „גוף מתקדם השואף לתופש האיגור והפרט והעמים, ומי שרוצה לתלות בה ריאקציה אינו יודע דבר משליחותה. בעצם טבעם הערבים הם לוחמי שויון וחומכי המקופח, ועל כן אין להניח שיעמדו בצד החזק נגד החלש, אחת היא אם החזק הוא מתוכם או מלאומים אחרים. מזגם מתון ואין הוא מניח להם לתמוך ברעיונות קיצוניים, מימין או משמאל; הם עם התוך. אין לרפא רעיונות קיצוניים בכפיה, אלא בנימוק והטפה, כדוגמה טובה נראות לו „התנועות השמאליות בבריטניה, שהן תוצאה מתפתחות פועלית סוציאליסטית ורפיון הקומוניזם בה" („אל־אהראם", 15.7.46).

סוכנות העתונות הצרפתית מוסרת מפי ציר עיראק במצרים, שהאמצעים נגד הקומוניסטים בארצות ערביות אינן תוצאה מפעולה מתואמת ביניהן, אלא מעין מעשים שנזדמנו מאליהם. הערבים נלחמים בקומוניסטים בכל מקום (שם, 19.7.46).

„אל־אתחאד אל־לובנאני" (18.7.46) סבור, שהמלחמה שהוכרזה על הקומוניזם, מחופי הלבנון עד גדות הפרת ומעמק הנילוס עד גדות בוספור, ביחוד במצרים שבה נאסרו מאות חשודים, לא יהיה מן המועיל בה. אין לבער עיקרים באלמות, אלא בשיכנוע. הקומוניזם יליד עוני הוא ואבטלה והנהלה גרועה, לחץ של מסים והבדלי מעמדות. הטוב באמצעים הוא שיפור תנאי הפועלים והעניים בכלל.

„אל־את׳נין ואל־דוניא" (22.7.46) רואה בחיסול תנועות אלו בזמן הזה משום ערובה חדשה להצלחת המו״מ בין מצרים ובריטניה, וזוהי הוכחה חדשה, שאין לחשוש שמא יגלוש הבורח הערבי שמאלה. ואילו נסיונם של כמה כתבים זרים להעלות קשר בין הופד וקני הקומוניסטים — אין יסוד לו.

בשיחה עם „אכ׳באר אל־יום" (20.7.46) העלה אסמאעיל צדקי, ש„ממשלתו סוציאליסטית לא־קיצונית, אם סוציאליזם פירושו להילחם בעוני, חולי ובורות וליתן לכל אדם מה שמגיע לו בחיים". הוא עצמו החל חייו כלבלר זעיר, במשכורת של 5 לי״מ, ורק בזכות מאמציו הגיע לעמדה הגבוהה ביותר בארץ. גם רוב חברי ממשלתו בוננו עתידם בידיהם ומאמציהם, מגמתו להגביה את רמת חיי ההמונים, ביחוד הפלחים. בדעת הממשלה לפתוח מרכזים לבריאות והדרכה חקלאית לכל 50.000 פראן. תכניות אלו ודומיהן אין לממשן מהיום למחר.

במובן זה גם עבד אל־רחמן אל־בילי, מיניסטר לכספים החדש [1], סוציאליסט. „אין הממשלה קפיטליסטית. ריפורמה לא תושג ע״י מלחמת מעמדות, שביתות מלחמה בדת ובמסורת האיסלאם או בהריסת יסודות החיים הקיימים. „בכל הארצות ישנו קטן וגדול, גם רוסיה הגיעה לכך. גם בה עשירים, שכבה שולטת ושכבה נתונה לשלטון".

בישיבת הסינט הציע מוחמד צברי אבו עלם, נציג הופד, לבטל את החלטת הממשלה, 11.7.46, לסגור שמונה עתונים: „אל־ופד אל־מצרי", „אל־בעת׳", „אל־ג׳בהה" „אל־פג׳ר אל־ג׳דיד", „אל־טליעה" „אום דרמאן", „אל־יראע" ו„אל־דמיר".

ראש הממשלה השיב שבתזכיר ההסבר לחוק משנת 1931 נאמר, כי „מי שאוהד, למשל, השקפות קומוניסטיות כפי שהן מתגשמות ברוסיה, ופירושן בולשביות, ומטפח שיטת לבין צפוי לעונש". סעיף 15 מהחוקה מבטיח חופש העתונות, אבל מניח גם להזהיר עתון, להפסיק הופעתו או לסגרו בדרך אדמיניסטרטיבית, אם זהו הכרח להגנת המשטר החברתי. כמה ממכווני המדיניות של עתונים אלה „פעלו למען צד זר, כדי להקים תנועות בין הפועלים והתלמידים ובקרב העדות השונות כדרך שעשו כמה מדינות ששינו משטרן החברתי". מן התנועות שהמחוקק המצרי גוזר על פעולותיהן: „סוציאליזם שהכריז קרל מרקס, קומוניזם ובולשביזם רוסי, שענינו כיבוש השלטון ע״י הפועלים במישרין ובכוח, ואיגוד מקצועי מהפכני ששואף לשחרר את מעמד הפועלים בידי מנהיגים מן הפועלים עצמם". „ההיסטוריה מוכיחה ששיטת עתונים אלה היא קו פעולה להפיכת המשטר".

1) נשיא ועדת־הכספים של ביה״נ. נתמנה 1.7.46.

„ועדת הפועלים לשחרור לאומי" הוקמה בשנת 1945, ובין פעיליה היה תועמלן קומוניסטי ידוע. „ועדת התלמידים האדמיניסטרטיבית" נוסדה אף היא באותה שנה, ובין חבריה היו „בעלי עיקרים הרסניים". הם היו מתכנסים במעון „אל-ופד אל-מצרי", עתון שהיה גם ביטאונם; השביתות באוניברסיטה ע"ש פואד הן מעשה ידיהם. אח"כ הוקמה „ועדה לאומית לתלמידים ופועלים" שמטרתה הגלויה מאבק לאומי, אבל מטרתה הסמויה להפיץ קומוניזם. ובין חבריה תועמלן קומוניסטי. לסוף הוקם „קונגרס האגודות המקצועיות", ואותו תועמלן מחבריו. הוא שיגר מברק למדינה זרה וביקש שתתערב בעניני מצרים הפנימיים. אירגונים מהפכניים אלה פעלו במטרה לעורר מהומות. „אל-ופד אל-מצרי" היה מפרסם פעולותיהם („אל-אהראם", 16.7.46).

כדי לאושש דבריו הביא צדקי פחה קטעים לרוב מן העתונים שנסגרו.

בתשובתו הביא אבו עלם קטעים מעתונות נויטרלית ומפלגתית („אל-אהראם", „אל-אכ'ואן אל-מוסלמון", „אל-מוצוור", „אל-ראי אל-עאם") שאינם נופלים בחריפותם. דבריו הגיעו גם לדעתו של היכל מהדפתורים („אל-שועלה", 19.7.46).

סוריה

מתחום החיים המדיניים

שינויים בהרכב הממשלה.

16.6.46 התפטר נביה אל-עזמה, מיניסטר להגנה, ובמקומו נתמנה אחמד אל-שראבאתי, מיניסטר להשכלה.

עאדל ארסלאן נתמנה מיניסטר להשכלה, דרוזי, ממנהיגי „אסתקלאל". אחרי המלחמה חזר מן הגולה.

לפי „אל-ג'בל" (19.6.46) דרש אל-עזמה לספח כמה מחלקות למיניסטריון שלו, ולא נענה.

מכת מעילות.

שיחת היום בעתונות הסורית הן מעילות מרובות, כדי מיליונים, שנתגלו במחלקות הממשלה: מכס, גביה, סוכר, מס הכנסה, אקציז, וקף, ג'נדרמריה ועוד.

מפקח הכספים, שהסב את דעת השלטונות למעילות, מונה את חסן ג'בארה, לשעבר מיניסטר לכספים ועתה מנהל הכספים, ואת עוזריו על שהוגיחו את הביקורת והרחיקו מפקחים נקיי־כפיים. נדרש בירור מהם („ברדא", 6.21.7.46).

„גל של אופוזיציה עובר בסוריה, ושונים מקורותיו: מורת-רוח מהאדמיניסטרציה הגרועה, ממעילות ופשעים: קנאת המורחקים מן השלטון במקורביו; סכסוכים על חלוקת השלל. אבל כנגד כל אלה שקול בנפש ההמונים היוקר המאמיר".

הממשלה הטילה על צברי אל-עסלי את המלחמה ביוקר, כי נתברר שהוא בלבד מסוגל להשפיע על העתונאים. מארבעים עתונאים אין שלושה מהם מסכימים עם הממשלה, אבל כולם יתמכו במיניסטר שיפתח במלחמה ביוקר.

בשנה הבאה ייערכו בחירות לביה"נ. „אין יודע אם יש למדיניות העליונה הזרה מועמד-יריב חדש שתברא לשם בלבול, אבל ידוע שתהיינה 3 רשימות". „הגוש הלאומי" רשימת מועמדיו כקודמת, אולי בשינויים קלים. בחלב תקום, כנראה, ברית בין משפחת

אל־מודרס ומשפחת אל-ג'אברי, שהיו מחולקות בבחירות הקודמות. בחמת לא יגיש „הגוש הלאומי" מועמדים, כי המקומות שמורים שם מהיום. בפרת ובג'זירה שמורים המקומות למועמדי הממשלה.

בדמשק יוגשו שלוש רשימות; רשימת האופוזיציה שתלקט פירורים מכל מפלגה; שתי רשימות של אנשי השלטון, השליטים של היום חוששים לנקמה על עבירות כבדות, שעל כן יצרו להם תחליף והטילו עליו אופוזיציה, והיה אם לא יהיה בידם להשיג רוב, יינתנו הקולות לתחליף זה. נביה אל-עזמה הוא שמקים אופוזיציה ממשלתית זו, מכנס תומכים, מבקר את הנעשה במחלקות הממשלה ואינו נמנע מלתקוף אנשים בשמותיהם, עם היותו ידידם. עמודי ה„אסתקלאל" הם מגיבורי האופוזיציה החדשה. נראה, שאין למפלגות האופוזיציה סיכוי להצלחה. שתי דרגות בבחירות, ובוחרי־המשנה (בוררים) ידועים בשכונות מהיום. הם שנבחרו למן 1928 עד 1943 והם שייבחרו בבחירות הבאות. „הם ונשיאיהם ידועים, מן העשירים והמנהיגים הם, ואין מתנגד להם" („אל-ג'ומהור", 21.7.46).

הלבנון

מתחום החיים המדיניים

לביקור הנשיא באנקרה.

במחצית השניה של יוני ביקר בשארה אל-כ'ורי בתורכיה, לפי הודעת הממשלה היה זה ביקור של ידידות, ואילו „אל-הדף" (24.6.46) סבור, שהביקור נערך לשם מו"מ פוליטי, שהרי השתתף בו גם יו"ר ועדת-החוץ של ביה"נ.

בנאומו של נשיא תורכיה לכבוד האורחים נאמר, שהלבנון ותורכיה פועלים להגנת הביטחון באגן ים התיכון. באותם הימים ביקר גם נורי אל-סעיד באנקרה.

כנגד זה הודיעו אז ממקור רשמי-למחצה באנקרה, שלא נחקרה „שאלת אלכסנדריתה ביסודה" ושיינתנו לסוריה הקלות של מכס בה.

בישיבת ביה"נ, 7.7.46, ביקש ג'ורג' עקל פרטים על המאורע במרכז חברת הרג'י בפורן אל-שובאך שבבירות, מקום שנורו ידיות בפועלים ופועלות שובתים, שביקשו למנוע הוצאת מכונית עם טבק. עקל קרא את שמות הפצועים ואת שם ההרוגה.

עבד אללה אל-יאפי ציין את נאמנותם הלאומית של הפועלים, שאינם תובעים אלא זכויותיהם הצודקות. מותמד עבוד העלה ששביתת פועלי הרג'י, הנמשכת 4 שבועות, שביתה חוקית היא, ודרישתם מקבילה לשל חבריהם בחברות אחרות.

המיניסטר לעניני-פנים השיב, שאין זה ענין תלוי בין הפועלים והחברות זרות. הרג'י היא חברה ש־95% מרווחיה זורמים לאוצר, ויש לדאוג להכנסות הממשלה.

בהצבעה ניתן לממשלה אימון ברוב של 30 כנגד 3 (עקל, אל-מוצטפא וכרם). 2 או 3 נמנעו והשאר נעדרו מן הישיבה („בירות", 9.7.46).

ראש הממשלה קיבל משלחת קומוניסטית בת 30 איש, שמיחתה בפניו על מאורעות הדמים בפורן אל-שובאך. המיניסטריון לעניני-פנים מתאנה למפלגתם באמצעים שונים, סגר את עתונם „צות אל-שעב" ואת העתון „אל-עראיש" שיצא במקומו; אחרי כן נסגר העתון „בריד אל-יום" שביקש להיות ביטאונם. מחלקי כרוזים קומוניסטיים נכלאו בבית-סוהר.

ראש הממשלה השיב, שהמהומות והשביתות שפשטו בארץ הם מעשי ידי הקומוניסטים. הממשלה החליטה לשים להן קץ והיא מתכוונת לפזר את המפלגות כולן.

המשלחת הסבירה את דרישותיהם הצודקות של הפועלים („אל-הדף", 4.7.46).

כידוע, שבתו בזמן האחרון פועלי נמל בירות והרכבת.

לחידוש פעולתו של אדה.

אמיל אדה, שהורחק בשנת 1943 מבית"נ, חזר לפעולה פוליטית. מפלגתו, „אל-כותלה אל-וטנייה", הודיעה שהיא חוזרת למלחמה פוליטית בהנהגתו. מחבריה כמאל ג׳ונבלאט, ציר דרוזי מחבל אל-שוף, שאחותו נישאה באלה הימים לחסן אל-אטרש, אמיר הר הדרוזים. ובזה הובטחה לו, נוסף לתמיכת אנשי הלבנון, גם תמיכת הדרוזים מההר.

אדה נסע לפריז וללונדון, דבר שמעלה מחשבות על קו מתואם בין הצרפתים והבריטים. ידועה איבתו לרעיון הפאנערבי ולאמנת הליגה הערבית. ואילו עתה שלח אל תומכיו טלגרמה של תמיכה בשיתוף-פעולה של הלבנון העצמאי עם הארצות הערביות בגבול אמנת קאהיר.

יש להניח שבקרוב יישמעו דיבורים על „הלבנון הקטן" ו„סוריה הגדולה" וחלוקת א"י. שמא הוסכם לחדש את השפעת צרפת בלבנון, לאחר שישונו גבולותיו, ולהנית לבריטים השפעה בשאר הארצות, וסוריה בכללן.

„הבריטים זקוקים למפלגה או אישיות, כדי שבשעת הצורך יוכלו להעלותה לנוכח היושבים על הכסאות. ועינם נפלה על אדה. על-ידי זה גם ימנעוהו ממגע עם הרוסים, שביקש להתקרב אליהם ואף נשא-ונתן אתם. לשם שיווי-משקל במדיניותם במזרח הקרוב ראו להחזיר את אדה, לאחר שמקודם הרחיקוהו וסייעו לנצחון בשארה אל-ח׳ורי" („אל-מוצוור", 12.7.46).

מפריז ולונדון הגיע אדה לרומא, מקום שביקר אצל האפיפיור. לפי „אל-הדף" (4.7.46), דובר בביקור זה על הסכנה הצפויה לנוצרים מצד הרוב המוסלמי. האפיפיור הושפע מתיאור המצב הצגום והחליט להגיש אל המדינות הנוגעות בדבר תזכיר על עצמאות הלבנון, שלא ניתנו לו ערובות שיש בהן להרגיע את המיעוטים הנוצריים.

בינתיים פירסם „אל-חדית'" (4.7.46) מברק של אדה אל ג׳ורג׳ עקל, ובו נאמר ש„עבודת הכותלה וטנייה", המייצגת את הלבנון האמתי ושתכניתה זכתה להצלחה בבחירות האחרונות, תבטיח לארצנו הגנה לעצמאותה השלמה וריבונותה המוחלטת ואינדיבידואליותה שתמיד נצטיינה בה. צריך ששיתוף הפעולה של הלבנון עם הארצות השכנות בגבול אמנת קאהיר יגיע עד קצה גבול הידידות והנדיבות, בתנאי שיכובדו עצמאות זו ואינדיבידואליות זו".

העתון רואה בידיעה זו „סוף פסוק לעמדה בדלנית וחילוקים בין שתי מגמות בלבנון" („אל-הדף", 5.7.46).

בשיחה עם עורך „אל-ציאד" העלה פיאר אל-ג׳מייל, ראש „הפלוגות הלבנוניות", שארבעה הם הזרמים בלבנון: „הללו שסבורים שהצרפתים צריכים להישאר בארץ לשם הגנת המיעוטים; תומכי עצמאות שלמה בלי קואופרציה עם מדינות המזרח התיכון; הרוצים בסיפוח הלבנון למדינה שכנה; המאמינים בעצמאות שלמה, רחוקה מהשפעת המערב והשפעת המזרח כאחת, בתנאי שתכון קואופרציה עם הארצות הערביות

בגבול אמנת הליגה הערבית. ממברק אדה מסתבר שנצטרף להשקפה האחרונה, שרוב גדול של הלבנונים מחזיק בה. ואין נזק בזה שייעשו מאמצים לכוון את כל כוחות הלבנון במגמה זו. רק בה אפשר יהיה להקים אחדות לאומית והסכמה בשמי הלבנון" („אל-אתחאד אל-לובנאני", 25.7.46).

עיראק

מתחום החיים המדיניים

להתפטרות ממשלת אל-סווידי.

נראה, שהסיבה העיקרית להתפטרות הממשלה היתה התנגדות לחידוש הזכויות הפוליטיות. בנאומו בסינט רמז צאדק בצאם, שאילולא סולקה ממשלת אל-סווידי היתה עיראק מגעת למצב של ספרד. „אל-ג׳זירה" מרבת עמון (16.7.46) רואה בכך את הסיבה היחידה. הממשלה נפלה משום שחוגי משכילים סברו, ש„חופש כתרופה אינו ניתן במנה אחת".

ממשלת אל-סווידי העלתה לשלטון אלמנטים חדשים, בני השכלה. היא פתחה את תקופתה בחידוש „החירות, סילקה אימי השלטון, ביטלה את חוקי-החירום והתירה להקים מפלגות. וכשצעדה הממשלה צעד למען האצלאח, „אורו עיני הבריות, אבל לעומת זה נסתמאו עיני אחרים". והם החלו להתנגד לממשלה ללא הצדקה, ולסוף ברחו מן הפרלמנט („אל-רקיב", 2.6.46).

„אל-שעב" (3.6.46) סבור, שמצד יחסם לממשלה החדשה נחלקו הבריות לשלושה סוגים: הללו שהתפטרות הממשלה היתה להם כמכת רעם. לפי שעם צאת ידידים מהממשלה ניטלות מהם הנאות. ועל כן הודיעו מהרגע הראשון על התנגדות לממשלה החדשה; אחרים קיבלו את הממשלה החדשה בקול תרועה. הלא הם מבקשי הנאה ממנה; ויש תומכים למן הרגע הראשון, וכל פעם שנופלת ממשלה וקמה חדשה עוברים הם ממחנה למחנה.

הממשלה החדשה עדיין לא הודיעה תכניתה ואין לשפוט אותה. ארשד אל-עומרי ידוע בעמדתו בועידת סן פרנציסקו וחזקה עליו שידע לשקוד עליה 1).

כאמל אל-ג׳אדרג׳י רואה אחד מגורמי המשבר בדיונים סביב חוק הבחירות החדש. זה כבר הוקמה ועדה מאנשי הממשלה ומחוצה לה, אבל בשל חילוקי-דעות לא היה בידי חבריה להנית עיקרים חדשים לחוק זה, ורק בכמה נקודות באו לידי הסכם: הקטנת אזורי-הבחירה ומועמדות אישית. ההצעה היתה מוטלת זמן רב במשרדי הממשלה והוכנסו בה שינויים, אחרי כן הועברה לבית"נ, מקום שנתקלה בהתנגדות חריפה מצד רבים משיכי השבטים וחוגים אחרים. כמה צירים: ביחוד עבד אל-כרים אל-אזורי, הגישו הצעה של בחירות ישירות. הדרך שבה נגנזה הצעה זו פגיעה קשה היא, מוסרית ופוליטית. הצעת-החוק החדשה אינה שונה הרבה מחוק הבחירות הקיים. בית"נ אישר אותה, וכשהוגשה לסינט נמנעו כמה מציריו מלהשתתף בישיבות.

נשיא הסינט, נורי אל-סעיד, לא הצליח לכנס את הצירים כדי קוורום. ורק בעצת האינסטנציה העליונה נתכנס הסינט וההצעה אושרה בלי שידונו בה, ולא התנגדו

1) כידוע, סירב אל-עומרי לחתום על מגילת האומות. אעפ"י שהסעיף הנוגע גם לא"י תוקן באופן שאינו מחייב את המדינות הערביות להכיר בשטר המנדט או להסכים להצהרת בלפור.

לה אלא שנים („צות אל-אהאלי", 26.5.46).

„אל-וטן" (2.6.46) מעלה, שדעת הקהל שוללת שיטת מלחמה זו של האופוזיציה. לא היה ניגוד ברור באיזו נקודה מסוימת. רבים מצירי ביה"נ והסינט דרכם להיעדר מהישיבות בלי להיות באופוזיציה. כרגיל נעדרים מן הסינט 8 חברים, ומכאן שהיעדרם של ששה צירים נוספים יש בו למנוע קוורום.

שיבת גולים.

באוירון בריטי חזרו לבגדד: משפחת רשיד עאלי (חכמת סולימאן הוא דודה של אשת רשיד עאלי); כאמל אל-כילאני, אחי רשיד, לשעבר ציר עיראק באנקרה; ג'ומי סולימאן, הקצין נג'דה סולימאן, פרג' אללה ויירדי, מוחמד אל-שואף, מוחמד סלמאן אל-ג'נאבי, אחי קולונל מחמוד סלמאן הידוע, מוחמד גירון שלא בפניו בביה"ד הצבאי בבגדד. היו במחנה מעצר באוסטריה („אל-שעב", 22.7.46; „ברדא", 27.7.46).

להפגנת הקומוניסטים.

28.6.46 נערכה בבגדד הפגנה של כ-600 איש. מדרישות המפגינים: להגיש את שאלת א"י למועצת הביטחון; להוציא את הכוחות הבריטיים; להתיר קיומה של „מפלגת השחרור הלאומי" ולשחרר את עצוריה 1); לחדש קיומה של אגודת פועלי מסה"ב שנסגרה לפני כשנה 2); לבטל את האיסור על „אל-עוצבה", עתון הליגה למלחמה בציונות ולשחרר את נשיאה היהודי זלכ'ה. בראש ההפגנה הלכו כ-20 חיילים לא מזויינים. המשטרה ניסתה כמה פעמים לפזרם, וליד הצירות הבריטית ירתה בהמון. נהרגו חמשה אנשים, נפצעו 10 עד 20, מהם חיילים. מבין ההרוגים היהודי שאול טויק, בן מנהל בנק זלכ'ה („צות אל-אהאלי", 30.6.46).

לשביתת פועלי הנפט בכרכוך.

17.6.46 הגישו פועלי הנפט דרישות לשיפור תנאי חייהם (שכר יומם 8—12 גרוש ליום), מהן שיכון, ביטוח סוציאלי. החברה הסכימה להוסיף לשכר הפועל 5 גרוש ליום ושני פחי נפט לחודש. 4.7.46 הוכרזה שביתה. ביום השני לשביתה הפגינו כ-6000 איש, והמשטרה לא הצליחה לפזרם. יום-יום היו השובתים מתכנסים במקום קבוע. 12.7.46, עת חיכו השובתים לנציגיהם הנושאים-ונותנים, באו שוטרים ופיזרום בידיות. מן השובתים והתושבים נהרגו לא פחות מ-16 איש, נפצעו כ-50, רבים נעצרו. למחרת הפגינו כאלף פועלים ודרשו חקירה. מפקד הצבא חשש למהומה בקרב החיילים מתוך אהדה לפועלים.

החברה הסכימה להעלות את שכר המינימום של הפועלים, ובכללו תוספת יוקר ושכר-דירה, עד 31 גרוש למן 29.7.46, בתנאי שההצלאה תאושר ע"י המרכז בלונדון.

בשיחה עם כתב העתון אמר מפקד המשטרה בכרכוך: „מי הם הנפגעים? כולם מן הארמנים והיהודים והאשורים והאיראנים. וכה הדאגה להם? האם עושי עבודה זו הם נכבדי נג'ף או בגדד?" („אל-סיאסה", 17.7.46).

---

1) בהזדמנות זו יצוין, שהדרך שבה נאסר בחוברת 4—5, 1946, עמ' 63, שהוחר קוסמה, יש לקרוא שם „חזב אל-אחראר".

2) בעיראק נמנים כ-10.000 פועלי מסה"ב.

New Statesman and Nation (27.7.46) מציין את מיעוט הידיעות על השביתות בשדות הנפט של איראן ומוצול. ברור, שתלונות ממושכות מאופי מקומי מנצל צד שלישי, והשביתות שיתקו את ייצור הנפט לכמה ימים. „ניתן לקח למתכני תכניות איסטרטגיות, החושבים על מלחמה אפשרית עם ברית המועצות, שעם פרוץ מלחמה מיד תיפסק אספקת הנפט מאיראן, ובנוגע לשדות הנפט בעיראק, הרי השאלה תהיה לא אם, אלא למשך כמה חדשים תוכל בריטניה לקיים את הייצור בהם.

בתחום הכלכלה

עוד לנזקי הגיאות.

מחוז בצרה ניזק ביותר. תושב בצרה, מחברי המשלחת שהגיעה לבגדד, מתאר את החורבן כך:

מאצל אל-סייבה, 45 ק"מ דרומה מבצרה, במקום שסף הנהר אל-כארון, עד אל-עזיר, 140 ק"מ צפונה מבצרה, אין למצוא עקבות קרקע משתי גדות שט אל-ערב. כן אין לראות קרקע משני חופי הנהר אל-כורמה עד השתפכו לתוך אגמי אל-גאצרייה. רק גזעי תמרים שטים בתוך ים אין קצה.

הדרכים בין אל-עמארה ובצרה ובין זו ואל-סייבת רובן הוצפו. גם כמה רבעים מהעיר אל-עשאר.

גדולים הנזקים. בגני בצרה היו כ-16 מיליון עצי תמרים ושלושה מיליון שתילים. שתילים בני פחות מחמש שנים מתו כולם, נזקם כמיליון ד. כן מתו כ-3 מיליון עצים בני פחות מעשר שנים ששויים כ-4 מיליון ד. נחרבו שאר עצי-הפרי, מפעלי השקאה (אל-כרא, אל-עמאר, אל-סדאדו ועוד), שדות וגני-ירקות, בתי פלחים, וזהו נזק כדי יותר מעשרה מיליון, בסה"כ 15-16 מיליון. אבל אין די בזה. הנזק יהיה ניכר בעונת התמרים הבאה ולמשך כמה שנים. פוריות עצי התמרים שלא מתו תפחת ופרי העונה יהיה מועט וגרוע. כ-120.000 פלחים רובצים בדרכים שלא הוצפו, רעבים וערומים. מחלות עושות בהם שמות, וביחוד המלריה שנפגעו בה כמחצית התושבים. בבצרה עצמה סובלות אלפי משפחות רעב וחולי, ומתיה מוטלים בדרכים. נוסף לכך נתרבו בה המובטלים, ביחוד מפועלי מחנות הצבא („אל-וטן", 20.6.46, 17).

נפגעי השטפון במחוז בצרה, מהם כל תושבי נפות אל-תארת'ה ושט אל-ערב, הם 187.000 נפש („אל-שעב", 16.7.46).

„בקיץ זה וכן בסתיו ובחורף הבאים יסבול עמנו רעב ותולי שלא יוכל שאתם. מאות אלפים פלחים ופועלים הגיעו עד רעב".

„עיראק, מלבד המחוזות הצפוניים ומחוז אל-דולים, הוצפה כמעט כולה. נגרם נזק למיליוני משארה ולמאות אלפים משפחות, שנשארו ללא צל קורה וללא מזון" („אל-וטן", 4.6.46).

לניצול הנפט בעיראק.

שלושה הם זכיונות הנפט בעיראק. זכיון חברת הנפט העיראקית ניתן בשנת 1925 ותוקן בשנת 1930, והוא חל על חבל נרחב מזרחה מחדקל, מדרום לאל-כות עד קצה הגבול העיראקי צפונה. מניות חברה זו שייכות לארבע חברות: בריטית ואמריקנית, צרפתית והולנדית כדי $23\ 3/4\%$ כ"א, ו-5% למר קולבנקיאן.

הזכיון השני, שניתן לחברת הנפט מוצול בשנת 1932 ותוקן בשנת 1939, חל על

החבל מערבה מחדקל, מדרום לבגדד עד גבולות עיראק המערביים-צפוניים. זכיון חברת הנפט בצרה, שניתן בשנת 1938, חל על כל החבל הדרומי של עיראק, שתיהן בנות לראשונה, ומניותיהן חולקו כשל זו.

מכאן, שניצול הנפט בעיראק כולה נמסר לקבוצה אחת.

זכיונות אלה ניתנו למשך 75 שנה מתאריך חתימת החוזה. עיראק מקבלת 4 שילינג זהב, כלומר 400 מיל נייר לכל טון של אכספורט. (בתוקף הזכיון הראשון נקבע ללירה זהב לא מחיר השוק העיראקי אלא המחיר הרשמי בלונדון, כשני דינר. אעפ"י שהחברה עצמה מביאה לעיראק זהב ומשווקת לתושבים במחיר כפול מזה).

שאר שני הזכיונות עדיין לא הופעלו. ממשלת עיראק מקבלת תמורת כל זכיון שכר קבוע: 200,000 דינר זהב, שהם 400,000 דינר לשנה, ובשיופעלו תקבל 4 שילינג זהב מטון של אכספורט, ונוסף לזה 20% מהנפט של אכספורט חנם. בתום משך הזכיון יעברו הבארות והמפעלים כולם לרשות המדינה.

בהסכמי הזכיונות ישנו סעיף המאפשר להגדיל או להנמיך את התמורה הכספית לכל טון, לפי שיעור ריווחי החברה. אין העתון סבור שיש בו להגנות את עיראק, ביחוד מפני ששיטות החישוב אינן מראות את ריווחי החברה בעלת הזכיון, שהרי הנפט מתחלק לחברות המשתתפות בזכיון במחיר הקרן.

4 שילינג לטון שמקבלת הממשלה מחברת כרכוך אין בהם יותר מכדי 15% משוי התוצרת לפי מחירי השוק העולמי. ומכאן שמתפוקת הנפט משטחי שני הזכיונות האחרים תקבל הממשלה 35%.

עברו 15 שנה ואין מפיקים משטח חברת כרכוך אלא כארבעה מליון ט. לשנה, ככמות שמפיקים בבחרין הקטנה לאחר שנות פעולה ספורות. המיכסה המינימלית שנקבעה לכל זכיון הוא מיליון ט. לשנה. קודם המלחמה לא היו החברות המשתתפות בחברת הנפט העיראקית, והן חולשות על שדות נפט רבים בעולם, מעונינות לנצל את הזכיון, שלא לקפח את השווקים וגם לשם שמירת ריזרבה. לפי הזכיונות יש להתחיל בעבודה $7\frac{1}{2}$ שנה לאחר חתימתם, כלומר, בחבל מוצול בשנת 1939 ובחבל בצרה בשנת 1945. אבל המועד נדחה מתוך התנצלויות וכנגד מלוות עד לשנת 1953 („צות אל-אהאלי", 17.4.46).

איראן

מחתום החיים המדיניים

ההסכם עם אזרביג'אן.

13.6.46 נחתם בטבריז הסכם בין נציגי הממשלה האיראנית ונציגי אזרביג'אן. ההסכם מקבל לתשומת-לב את ההצהרה בת 7 סעיפים של ממשלת איראן, 22.4.46, מסביר ומשלים אותה. הסכם זה קובע:

1. מנהל מחלקת הכספים יוצע ע"י מועצת החבל (אנג'ומן) ויאושר ע"י הממשלה.

2. מושל החבל יבונה ע"י הממשלה בהסכם עם מועצת החבל. המיניסטר לעניני פנים יציע לאישור הממשלה מושל מבין המועמדים שיוצעו ע"י מועצת החבל.

3. בשים לב לשינויים שחלו בזמן האחרון באזרביג'אן, תכיר הממשלה במג'לס, שנבחר כמג'לס לאומי של אזרביג'אן, כמועצת החבל. משייבחר המג'לס ה-15 של איראן ויאושר חוק המועצות של הפרובינציות והמחוזות, ייערכו מיד בחירות למועצת אזרביג'אן.

4. תוקם ועדה מיוחדת מנציגי הממשלה ומועצת החבל, כדי ליישב בזמן קצר ביותר את שאלת יחידות הצבא המקומיות, שאליהן נקראו במהלך התנועה האזרביג'אנית החייבים בשירות צבאי ושעם חתימת הסכם זה ייחשבו כחלק מהצבא האיראני.

5. 75% מהכנסות החבל יוצאו לצרכי החבל, 25% יופרשו למרכז, לצרכי המדינה כולה.

הערה: יוצאות מכלל זה ההכנסות וההוצאות של הדואר, המכס, מסה"ב וכן הספנות באגם אורמיה, שהן מתחום סמכותו של אוצר המדינה. סלילת הכבישים העיקריים ותיקונם מוטלים על הממשלה, ואילו סלילת דרכים מערך מקומי ותיקונם — על מועצת החבל. 25% מהכנסות בתי-המכס באזרביג'אן יופרשו לכיסוי ההוצאות להקמת אוניברסיטה באזרביג'אן.

6. — — —.

7. יחידות המתנדבים של הפידאים ייהפכו לג'נדרמריה, ומאחר שבשנים האחרונות העלו המשטרה הכפרית (אמניה) והג'נדרמריה, בשל פעולות מסוימות, רגשי איבה בדעת הקהל של איראן, ביחוד באזרביג'אן, ומאחר שראש הממשלה קיבל על עצמו את הפיקוד על כוחות אלה ועתה מתכוונים לתקן תיקונים באירגונים אלה ולטהרם מאלמנטים לא-רצויים, הוסכם שרגשות אלה, ביחוד רגשות האזרביג'אנים כלפי הג'נדרמריה, יובאו לידיעת ראש הממשלה, כדי שיחליף את שם הג'נדרמריה בשם אחר.

8. ובנוגע לקרקעות הממשלה שכבר חולקו לאכרים כתוצאה מהתנועה הדימוקרטית באזרביג'אן, הרי מכיון שבאופן עקרוני מסכימה הממשלה לחלוקת קרקעות הממשלה לאכרים באיראן כולה, אין חלוקת קרקעות אלו צפויה למכשולים שהם, ובהזדמנות ראשונה נוחה תוגש הצעת-חוק על כך לאישור המג'לס. ובנוגע לקרקעות אחרות שחולקו באזרביג'אן, הוסכם להקים ועדה מנציגי הממשלה ומועצת החבל שתגיש לאישור הצעות לפיצויים על נזקים שנגרמו לבעלי-הקרקע או להחלפת קרקעותיהם.

9. לאחר שייפתח מג'לס ה-15 באיראן תנוסח ותוכנס למג'לס באופן דחוף הצעת-חוק של בחירות על יסוד עיקרי החופש והדימוקרטיה, לפי זכות בחירה כללית, חשאית, ישירה, יחסית ושוה, גם לנשים. כן תוכנס בדרך של דחיפות כפולת הצעת-חוק להגדיל את מספר הצירים של אזרביג'אן וחבלים אחרים של הארץ, בהתאם למספר אוכלוסיהם. עם אישור ההצעה ייערכו בחירות-מילואים, והצירים שייבחרו יישלחו למג'לס.

10. חבל אזרביג'אן יכיל את המחוזות (אסתאן) השלישי [ובו הערים טבריז וארדביל] והרביעי [חוי, רזאיה, מהאבאד, מראגה, ביג'אר].

11. באזרביג'אן תוקם מועצה אדמיניסטרטיבית ממושל המחוז, מנהלי מוסדות החבל ונשיאות מועצת החבל. מועצה זו תפעל בפיקוח מועצת החבל.

12. הלימודים בבי"ס תיכוניים וגבוהים יתנהלו בשתי שפות, פרסית ואזרביג'אנית, לפי תכניות של המיניסטריון להשכלה שיותקנו מתוך התחשבות בנסיבות ובמקום ויחוברו בהתאם לנורמות דימוקרטיות ועיקרים פרוגרסיביים חדשים.

13. הממשלה מסכימה ליתן לכורדים היושבים באזרביג'אן את כל היתרונות של הסכם זה. עד כתה ה' של בית-ספר עממי תהיה שפת הלימוד כורדית.

הערה: גם המיעוטים הלאומיים היושבים באזרביג'אן, למשל אשורים וארמנים, יוכלו ללמוד בשפתם עד כתה ה' של בי"ס עממי.

14. הממשלה מתכוננת להכניס למג'לס ה-15 חוק חדש של בחירות למועצות העיריות, שיהיה לו תוקף לגבי איראן כולה ויושתת על זכות בחירה כללית וחשאית.

ישירה ושוה. משיאושר חוק זה ייערכו בחירות לעיריות באזרביג׳אן ושאר החבלים. עד לאישור חוק זה יוסיפו מועצות העיריות הקיימות לכלכל את חובותיהן („איזוסטיה", 18.6.46).

חברת הנפט הסוביטית-איראנית.

במכתבו של קואם אל-סלטאנה, ראש ממשלת איראן, אל ציר ברית המועצות סדצ׳יקוב, 4.4.46, הובעה הסכמת ממשלת ה. מ. שאח אין שאה של איראן, שממשלות איראן וברית המועצות יקימו חברה סוביטית-איראנית מעורבת לחיפוש שדות נפט וניצולם באיראן הצפונית בתנאי-יסוד הבאים:

1. במשך 25 שנים הראשונות לפעולות החברה שייכים 49% מהמניות לצד האיראני ו-51% לצד הסוביטי; במשך 25 השנים השניות 50% לצד האיראני ו-50% לצד הסוביטי.

2. ריוחי החברה יתחלקו לפי שיעורי המניות של כל צד.

3. כגבולות השטח המקורי של החברה, שנועד לעבודות חיפוש, יהיו הגבולות שסומנו במפה שנמסרה בשיחת 23 במרס ש. ז., מלבד חלק משטח אזרביג׳אן המערבית שממערב לקו הנמשך מנקודת ההצטלבות של גבולות ס.ס.ס.ר., תורכיה ואיראן והלאה, דרומה עם החוף המזרחי של אגם רזאיה (אורמיה) עד העיר מיא נדואב [1], עם זה מתחיבת ממשלת איראן לא למסור את השטח שממערב לקו זה בזכיון לחברות-חוץ או חברות איראניות בהשתתפות זרים או בניצול הון זר.

4. הון הצד האיראני יהיה מורכב מקרקעות נושאות נפט שנזכרו בסעיף 3, שלאחר עבודות טכניות יהיו בהן בארות נפט שינוצלו ע״י החברה. הון הצד הסוביטי יהיה מורכב מכל מיני אשקעות, ציוד ושכר עבודה של מומחים ופועלים שיידרשו להפקת הנפט ועיבודו.

5. משך פעולת החברה 50 שנה.

6. כתום משך פעולת החברה תהיה לממשלת איראן הזכות לפדות את מניות הצד הסוביטי או להאריך את משך פעולת החברה. שמירת האזורים שבהם ייעשו עבודות חיפוש, בארות הנפט וכל מפעלי החברה תהיה רק בידי מוסדות הביטחון של איראן.

הסכם על אירגון חברה זו, שיועשה אח״כ בהתאם לתוכן מכתב זה, יוגש לאישור מיד כשהמג׳לס החדש שייבחר יגש לעבודה התוקתית. בכל אופן לא יאוחר משבעה חדשים למן 24 במרס ש. ז. („איזוסטיה", 9.4.46).

קהלית כורדיסתאן.

הכורדים באיראן יושבים באיזור המערבי, המשתרע מהרי קוקז עד מפרץ פרס. בעיקר במערבה של אזרביג׳אן ובדרומה: וילאית כורדיסתאן, שמרכזו סנה ושאר עריו סרדשת, שקז ובאנה, ווילאית לורסתאן שמרכזו כרמנשאה.

בימי ריזא שאה היו הכורדים נתונים לנגישה גזעית ורדיפות. ומשנכנסו בנות-הברית נשתפר מצבם וניתן להם להקים אירגונים פוליטיים, ביחוד באיזור ההשפעה

---

1) מעיר זו נמשך הקו במעט ישר מזרחה, עד לגיליאואן, משם בקו משופע עד הערים באשילה, אסבאלו, חולאר, קנק-קלה, משם בקו מאונך דרומה עד קו הרוחב 31°, וקו האורך 53°, משם בקו ישר עד קו הרוחב 55°, משם בקו מאונך צפונה עד אבראסיה, ומזרחה עד נרדין, קוצאן, ומכאן מצפון למשהד ועד גבול אפגניסתאן.

הסוביטית. באבגוסט 1945 נתאחדו כל האירגונים הדימוקרטיים הכורדיים ל„מפלגה דימוקרטית כורדית", שפירסמה אמנה לאומית, הכריזה שלטון עצמי בחבל הכורדי הצפוני והניפה דגל כורדי. מנהיג המפלגה, גאזי מוחמד, נעשה ראש הממשלה. הכריז על תמיכתו בתנועה הדימוקרטית באזרביג׳אן וסייע אותה בשחרור הערים מיאנדואב ואורמיה מידי צבא ממשלת איראן המרכזית.

18.1.46 הכריזה המפלגה הדימוקרטית הכורדית על עצמאות שלמה של החבל הכורדי ומשטר ריפובליקני בו. 22 בו נתכנסו במהאבאד 20.000 מנציגי הכורדים בחבל והחליטו: לערוך בחירות לבית-נבחרים; להרכיב ממשלה למחלקותיה; להקים צבא לאומי ולכונן יחסי מסחר וכלכלה עם המדינות השכנות; לחזק את קשרי העזרה ההדדית עם האזרביג׳אנים. משנבחר גאזי מוחמד לנשיא הקהליה, דרש בנאומו ששאר החבלים הכורדיים באיראן יצטרפו לקהליה הכורדית. עקב המו״מ בין ממשלות אזרביג׳אן וכורדיסתאן נערך, 23.4.46, חוזה-ידידות למשך 20 שנה, שעניינו חילופי נציגות דיפלומטית, עזרה הדדית, צבאית וכלכלית, ושיתוף במו״מ המתנהל בין ממשלת איראן מזה וממשלות אזרביג׳אן וכורדיסתאן מזה.

שלטונות הקהליה החלו להקים מפעלים שונים, פתחו בתי-ספר לבנים ולבנות, ובפעם הראשונה נוסד בית-דפוס כורדי במהאבאד ושני בבוכאן.

בקהליה זו נמנים כמיליון נפש, מהם מעט ארמנים ותורכמנים שהושוו בזכויותיהם.

גבולות הקהליה: מצפון הקהליה הארמנית הסוביטית; ממזרח — אזרביג׳אן, אגם אורמיה ואיראן; מדרום חבלים כורדיים אחרים של איראן; ממערב תורכיה ועיראק.

קהליה זו עשירה בחקלאות ומעדניה, מקורות נפט רבים בה. וראוי לזכור שלא הוכנסו לתחום חבל זכיונות הנפט של הסוביטים.

מעריה: מהאבאד (סאבלאג), מרכז הממשלה, בוכאן, מיאנדואב, נגדה, שנו, מרכור, תרכור, צומא, שאבור. במו״מ בין ממשלת איראן והאזרביג׳אנים השתתף גם נציג כורדי (ד״ר ג׳עפר מוחמד כרים, „צות אל-אהאלי", 14.5.46).

בדרכו לטהראן, לשם מו״מ עם הממשלה המרכזית, שידר גאזי מוחמד, 8.7.46, ברדיו טבריז נאום בכורדית, שעניינו כך:

„הכורדים עשו מאמץ גדול להצלת ארצם מעול האימפריאליזם. בתחילה הלכו בדרך של הוכחה מוסרית ולא הצליחו. ולסוף אנוסים היו לאחוז בנשק והצליחו. כגיבורים נאבקו והשליכו נפשם בנגד בהגנת חירותם ועצמאות ארצם. המרידות שחולל העם הכורדי בשטח זה דוכאו ע״י האימפריאליזם. הכורדים היו צועקים צעקה מרה ולא היה להם שומע. אמרנו ופירסמנו בכתב, חזור ואמור, חזור ופרסם: בני תרבות אנו לא כנופיה ולא לסטים. אין מטרתנו גזל ושוד או הפרת בטחונו של עם אחר. אבל תובעים אנו זכויותינו שנשללו ונגן על מולדתנו. אומה אנו כשאר האומות החיות, רצוננו לחיות בלא בבלי האימפריאליזם. אבל יד האימפריאליזם המגונה והריאקציה והספיטליזם סירסו צעקות ודרישות אלו. סיעת נבערים אמרו שהכורדים בורים הם. עיסוקם הפרת הביטחון ומהומות. איש לא הושיט או יד עוזרת ולא הקשיב לקולם. יד האימפריאליזם הורידה מסך כבד של שמועות כוזבות בינינו ובין אומות שוחרות שלום".

„ידים פושעות אלו היו מונעות כל עזרה מבחוץ והשתדלו למנוע הגשמת שאיפותינו הלאומיות, שהן חופש, עצמאות וקואופרציה עם אחינו השכנים.

אבל באומץ לבנו ובעזרת אומות שוחרות חופש קיבלנו זכויותינו. הראינו לעמים הדימוקרטיים שאנו מוכנים להגן על זכויות אלו. וכן מוכנים אנו לעזור לאיזו אומה

אחרת להשיג חירותה ולהציל אותה מן האימפריאליזם והריאקציה" („אל-סיאסה", 13.7.46).

גאזי מוחמד, נשיא הקהליה הכורדית, חזר למושבו מטהראן, מקום שנשא ונתן עם קואם אל-סלטאנה ואמיר מוזפר פירוז („אל-שעב", 16.7.46).

בשובו הצהיר גאזי מוחמד, שרצונו שארצו תהיה קהליה בתוך איראן. אבל סימנים מוכיחים שהם רוצים להקים מדינה כורדית, שתבלול את הכורדים כולם („אל-אהראם", 24.7.46).

שביתה בדרום איראן:

הצירות הבריטית בטהראן הודיעה, שהשביתה החלה 14.7.46. ממשלת איראן הכריזה מצב-חירום ונקטה סידורים להבטחת השירותים החיוניים. עקב רצח סוחר ערבי ע"י ההמון, התנגשו ערבים מקומיים וחברי מפלגת „טודה". נהרגו 17 ונפצעו 150 איש; נהרסו בניינים. לעבאדאן הגיעו אמיר פירוז ונציג „טודה". נראה, שהשביתה אורגנה מסיבות פוליטיות („צות אל-אחראר", 18.7.46).

שבתו 100,000 פועל. השביתה הוכרזה כמחאה נגד שובו של המושל, גנרל אל-פאטמי, לחבל ונגד התערבות חברת הנפט בעניניה הפוליטיים של איראן.

בקרב הפועלים פשטו שמועות, כי 3000 ערבים מזוינים ע"י סוכנים בריטיים מתקדמים לקראת אהואז.

האגודות המקצועיות בטהראן דרשו מן המיניסטריון לעניני-פנים ליתן הוראות למפקד הצבאי שיימנע מלהתערב בשביתה („אל-וטן", 17.7.46).

הערבים בכוזיסתאן:

עתוני עיראק מרבים לתאר את סבלות הערבים בחבל זה. לפיהם נרדפים הערבים מידי השלטונות ואגודות איראניות, ביחוד „טודה". מגמת הממשלה—השמדה וטשטוש עצמיותם. ממשלת עיראק נדרשת להעמיד את הידיעות על אמתן („צות אל-אחראר", 26.7.46; „אל-שעב", 31.7.46).

אין יודע מספרם; לפי „אל-שעב" מיליון; לפי „אל-נהדה" 2 מיליון; לפי „צות אל-אחראר" 3 מיליון.

„אל-יקזה" (2.8.46) מבגדד תמה על מפלגת „טודה", שאינה נוהגת בערבי החבל במנהגה עם האזרביג'אנים, הכורדים והארמנים וכו'. טענתה, שהבריטים הם שמעוררים את הערבים נגד מדינתם. אמת, בין דורשי זכויות לאומיות באל-אהואז ישנם עושי דברם של הבריטים, אבל אין בזה משום צידוק למניעת זכויותיהם. העתון מיעץ לערבים לעשות תנועתם „נקיה, ללא רבב". חבל אל-אהואז הוא אלכסנדריתה של הדרום, ואולי חשוב מזו שבצפון, בצד מספר תושביו ועשרו הטבעי. הערבים דורשים שיותן להם להשתמש בבתי-הספר ובמשרדיהם בלשונם, למנות פקידים מתוכם ולהניח להם לקיים את עצמיותם הלאומית. „הערבים לא יעמדו בחיבוק ידים נוכח סכנת כליון הצפויה לשני מיליון מאחיהם".

סעודייה

ממשלת הארץ[*]:

נציגי סעודייה מצויים בלונדון, קאהיר, בגדד, ירושלים ודמשק, וסוכניה בהודו, בחרין ועבר הירדן.

משיוצא אבן סעוד לחג'אז, מנהל את עניני הממשלה בבירה אמיר סעוד בנו, יורש העצר.

במכה יושב המשנה למלך של חג'אז, אמיר פיצל, בנו השני של אבן סעוד. והוא גם מיניסטר לעניני-חוץ. סניף המשרד לעניני-חוץ של סעודייה מצוי בג'דה.

בשעת הצורך מסתייע המשנה למלך במועצה. וחברים הם סגן המזכיר לעניני-חוץ, מיניסטר הכספים ונשיא האסיפה המחוקקת המיעצת (מג'לס אל-שורא).

מנהל המכרות הכללי מקום מושבו בג'דה. היא מרכז החברות בעלות הזיכיונות.

החלוקה האדמיניסטרטיבית של הארץ:

א. נג'ד ובנותיה, מרכזה האדמיניסטרטיבי בר'אד.

1. חבל (או אמירות) נג'ד או עאריד; מרכזו ריאד. בחבל זה 8 נפות או אמירויות קטנות, 5 נפות של בדוים.

2. חבל קסים, שמרכזו עניזה, ובו 4 נפות.

ב. חבל ג'בל שמר, שמרכזו חאיל, 4 נפות לו, מהן חאיל, תימא (ולה עצמאות במדה גדולה תחת שליטה המורשתי אבן רומאן), כיבר.

ג. חבל חסא, מרכזו הופוף, נפותיו: הופוף, קטיף, גוביל, 8 נפות של בדוים.

ד. חבל עסיר, מרכזו אבהא.

1. חבל עסיר העליונה ובו 5 נפות, מהן נג'ראן.

2. חבל עסיר תיאהמה ובו 3 נפות.

ה. חג'אז, ובה 19 נפות, מהן קרית אל-מלח, ג'וף (מקודם חלק מחבל ג'בל שמר), תאבוק, אל-עולא, ר'אבה, ינבוע, מדינה, ג'דה, מכה, טאיף.

עיירות ישנן במכה, מדינה, ג'דה, ינבוע, ראביג.

מקורות הכנסה:

במאמרו בעתון Washington Evening Star, 2.8.46, גילה מר Ickes, מקודם מיניסטר לעניני-פנים, שבשנת 1945 קיבלה סעודייה מארה"ב ובריטניה תמיכות כדי 28,193,994 ריאל, שהם 8,500,000 דולר. מזה סיפקה בריטניה 542,013 ל"ש, מלבד 200,000 סוברן של זהב, שהם 600,000 ל"ש בבריטניה והרבה יותר במזרח התיכון.

לפני שנה נתבקש המזכיר לעניני-פנים להצטרף להמלצה אל הקונגרס להלוות לאבן סעוד 20 מיליון ד. הוא סירב. ובלי ידיעת העם האמריקני סיפקו את הסכום באיזה אופן ע"י הבנק לאכספורט-אימפורט. החכר והשאל או החברה לריקונסטרוקציה פיננסית.

בינתים ניתן מן הבנק לאכספורט-אימפורט מלוה חדש של 10 מיליון ד., כנגד הכנסות מוכיונות הנפט בעתיד. קודם לכן ניתנו ע"ח הכנסות אלו מפרעות כדי 12 מיליון ד. (23.8.46, Palestine Post).

[*] לפי נספח כ' לספרו של D. de Gaury, Arabia Pohenix, לונדון 1946.

תורכיה

לפי חוזה ברלין, 1878, סופחו לרוסיה המחוזות באטום, ארטוין, ארדהאן וקארס. לפי חוזה קארס, 1921, ויתרה רוסיה המועצתית על שלושת המחוזות האחרונים לטובת תורכיה. כידוע, נתבעת עתה תורכיה להחזירם, לפחות את שני המחוזות האחרונים. הרצאתו של D. A. H. Wright מקנה מושג-מה על העדות שאינן תורכיות בחבל הצפוני-מזרחי של תורכיה *)

המוסלמים שאינם תורכים בתורכיה הצפונית-המזרחית הם, בעיקר כורדים, לאזים וצ׳רקסים. מקודם היו הכורדים מצויים בכל תורכיה הצפונית-מזרחית, מלבד איזור החוף (לפי מפקד 1935 70.776 בוילאית קארס, 59.627 בוילאית ארזרום, 64.048 בוילאית ארזינקאן). מלאחר מרד הכורדים בשנת 1937 ביקשו השלטונות התורכיים להרחיקם דרומה, ויש להניח שעתה מעטים הם משהיו לפני 10 שנים.

רוב הלאזים (54,000 מבין 63,000 לפי מפקד 1935) יושבים באיזור החוף בין רייז והגבול הרוסי. הם מוסלמים אורתודוכסים ויורדי ים מובהקים. שפתם מהקבוצה המינגרלית-גרוזית, אין לה כל זיקה לתורכית. עד 1878 כלל סנג׳ק לאזיסתאן את באטום והמחוז. כשסופחה באטום לרוסיה היגרו לאזים, מפחד השלטון הנוצרי, לתורכיה ונצטרפו לאחיהם.

רבים מן הצ׳רקסים היגרו בשנת 1863-64 מקוקז והם מפוזרים במושבות קטנות על פני תורכיה כולה. אבל מלבד כ-7000 בוילאית סמסון אין בשטח המדובר קבוצות גדולות.

בוילאית צורוח יושבים דוברי גרוזינית (לפי מפקד 1935 15.000). בוילאית קארס, בערים ארדהאן וקארס ובכפרים הסמוכים, ישנן מושבות קטנות של אכרים דוברי רוסית, המתקראים „מולוקאנים", ונראה שהם כוללים גם מכת הדוכובורים. הם הגיעו למחוזות אלה לאחר 1878.

עד 1914 ישבו ברוב ערי איזור זה יוונים. הם כמעט נעלמו מחלק זה של תורכיה 1).

בסביבת אוף, כ-36 מיל ממזרח לטרבזונד, ישנן קבוצות דוברי יוונית. הם אופלי; שרובם ניצלו מן החילופין מהיותם מוסלמים. משערים שהמירו את דתם במאה השבע עשרה. לפי מפקד 1935 היו בוילאית טרפזונד 2265 נפש דוברי יוונית, וכנראה רובם המכריע אופלי.

גם מדרום לטרפזונד, באיזור ההררי בין מצקה לקרום, ישנם כמה כפרים של דוברי יוונית, כנראה מוסלמים אנוסים.

לפי מפקד 1935 נמנו בשטח זה, שעד 1914 היה מאוכלס ארמנים רבים, 5763 דוברי ארמנית, רובם בערים. במחוז ההררי חמשין, מדרום לרייז, יושבים מוסלמים דוברי ארמנית.

---

*) JCAS, אפריל, עמ׳ 121–132.

1) לפי חוזה לוזאן, 1923, הוחלפו האוכלוסין היוונים והמוסלמים בין יוון ותורכיה, מלבד היוונים בקושטא והמוסלמים בתראקיה המערבית.

דפוס רפאל חיים הכהן, ירושלים.

...מעתוני לונדון
...להשוות את מצב היהודית היום, ...שנה, בשנת 1917, כאשר ממשלת בריטניה נתנה את הצהרת בלפור. הדבר מובן מאליו. אך מה רצה העתון להוכיח בזה? האם רצה לאמר, שהמשך המפעל הציוני עכשיו יותר הכרחי מאשר בזמן ההצהרה? כמובן שלא. העתון רצה להוכיח את ההפך. לנו נראה הדבר כפרדוקסלי ובלתי מובן. כלום לא עכשיו, יותר מתמיד, זקוקים מאות אלפים של יהודים — מומחים חושבים מליון וחצי — לעליה לארץ ישראל? אולם בזה רואה העתון את ההבדל לרעת הציונות. בריטניה נתנה את ההצהרה, כך צריך להבין, בשעה שרק מספר קטן של יהודים גילה נטיה לעלות ארצה; והחשבון הבריטי היה, כנראה, שרק זרם דקיק יזרום לארץ ישראל, עד שהדאגה תהיה יותר כיצד להגביר מאשר כיצד לרסנו. כלומר: ציונות במובן המקורי והרציני של המושג לא היתה לנגד עיני בריטניה בשעת ההצהרה.

אינני רוצה לבדוק כרגע, אם זו אמנם היתה גישת האנשים האחראים להצהרה. בודאי התנחמו מתנגדי הפוליטיקה הבלפורית במחשבות כאלה, ואולי אין לנו להתפלא על כך.

הלא התנועה הציונית עצמה מעולם לא בירדה לעצמה, בבהירות הדרושה, שהגשמת הציונות לא תוכל להיות בחינת יציאת מצרים שניה. במידה שהשאלה נשאלה היא נשאלה רק בקשר לגולה, האם היהודים אמנם רוצים לעזוב את מקומות מגוריהם בגולה? התשובה היתה: לא, אינם רוצים. הגעגועים לחיי אומה עצמאית אינם כה חזקים. על כל פנים אינם שקולים כנגד קיום כלכלי פחות או יותר מובטח, כנגד האחיזה הנפשית של בני אדם בסביבת שבה נולדו וגדלו, כנגד הקשר המקסים אשר בין בן אדם ונוף הארץ אשר בה נולד. יהודים מהגרים רק, כמו רוב האנשים, תחת לחץ כבד. ושנתים־שלוש אחרי הצהרת בלפור בכתה כל התנועה בעקבות הנהלתה: היהודים אינם רוצים לעלות ארצה.

לא נשאלה השאלה: מה היה קורה, אילו שנתים־שלוש אחרי ההצהרה היו רוצים לעלות אילו מאות אלפים יהודים, לא לדבר על מליונים מעם ישראל. הארץ הלא היתה שוממה ולא יכלה לקלוט בנקל אף אלה המעטים שבאו. הבעיה העיקרית לא היתה ביציאה מן הגולה, אלא באטיות ההכרחית של גידול כוח הקליטה של הארץ.

מובן שגידול כוח הקליטה תלוי במידה גדולה בעליה; בלי עולים אין מי שיגביר באופן ניכר את כוח הקליטה, אך האפשרות של הגברת כוח הקליטה איננה ניתנת באופן אוטומטי עם מידת העליה. היא תלויה בהרבה גורמים אחרים. על כל פנים, היה צריך להיות ברור, שהתנאים הפוליטיים, שיחולו על ארץ הגשמת הציונות יצטרכו להתחשב עוד הרבה יותר באלה היהודים, שעוד לא היו מוכנים לעלות, מאשר באלה שעלו למעשה. ואמנם, כך הובן הדבר, כאשר התוכחתי, בזמן מתן הצהרת בלפור, על השאלה, אם השטח המיועד ל„בית הלאומי" אמנם יספיק לפתור את שאלת היהודים אף למחצית העם, שמספרו אז נאמד ב־12 מליון נפש.

ב.

כאשר חזרתי להולנד מביקורי הראשון בארץ ישראל, הציפו אותי, כמובן, בשאלות על הישגי ההתישבות היהודית, על תקוות העבריות בארץ, על עריה וכפריה; על המצב בישוב העברי, המצב הכלכלי, התרבותי, הסוציאלי, על כל מה שאפשר לשאול, כי לבך חנכה את הציונים התעמולה הציונית. אני סיפרתי לפי מיטב יכלתי, אך הפתעתי את שומעי באמרי, כי התענינתי יותר במה שלא ראיתי מאשר במה שראיתי, ואמנם חשבתי לנוחר דישוב לחקור מה הם שטחי הארץ שבהם יהודים לא התישבו. התוצאות החקירה לא נראו במאוזנות ביותר. אף על פי שהארץ היא קטנה, היה היחס בין שטחים מיושבים ע"י יהודים לבין אלה שבהם לא נמצאו יהודים כזה שהיה אפשר לקוות למצוא מקום עוד למספרים גדולים של יהודים.

כי חשיבות הפרספקטיבה הציונית לא היתה בשטחים המיושבים ע"י יהודים, אלא באלה שנשארו באופן יחסי ריקים.

הלא האופי המיוחד של הציונות, של יציאת מצרים ממושכת, שתדרוש כמה דורות — לא בלבד מפני שהגולה נתונה להשפעות שונות מאד לפי הזמן ולפי המקום, אלא מפני שכוח הקליטה של ארץ העליה יכול לגדול רק בהדרגה, — אופי זה יוצר את ההכרח לדאוג ראשית לאפשרויות בעתיד. ההווה דואג תמיד לעצמו, בתבונה או שלא בתבונה, אף במרץ ובמסירות.

במובן זה התנועה הציונית נבדלת [illegible] עקרונית מכל תנועות לאומית אחרת. והבעיה הפסיכולוגית העיקרית של התנועה תמיד היתה בזה, שהציונים ילמדו, עם כל החשיבות הנדרשה שיש לישוב הקיים בארץ ישראל במצב מסוים, להפנות את המבט לבלתי קיים [illegible] גישה זאת נתקבלה בגישה נכונה אף לפני [illegible]

שה, להן על הציונות הקבה לטפל בקיום הדאגה לקיום להתבוננות הראוה בקיום. אין זה מקרה, שהשעון החלוקה מצא מצדדים כה מרובים וכה נלהבים, כבר לפני עשר שנים, אני יודע, שגם אז נימקו את הצורך אז בחלוקה, בין היתר, באפשרות לקבל את סידור העליה לידינו. הגולה לא נשכחה לגמרי, אך המבט הרוחני היה מוסב למסגר העבודה הקיימת בארץ, היה בודאי רצוי לו שעליה עוד יהודים במידת הצורך או במידת האפשרית. אך המחשבה העיקרית הונחה לבכר פחות או יותר מוגמר ונשלם. פרפורי המצפון הציוני במידה שעוד הורגשו, שותקו ע"י הרהורים על פתח דמיוני, שאולי עוד יפתח במשך ההיסטוריה להרחבת המסגרת הטריטוריאלית. אך קל היה להבין, שאין סוגרים את המסגרת הקיימת אלא בכדי להנציח אותה. אחרת אין הגיון לכל הפרוצידורה.

המנהיגים העושים עכשיו מאמצים כה מיואשים להשיג מידה צנועה של עצמאות מדינית בתוך „חלק מתאים" של ארץ־ישראל, אפשר להשגר בהם, שהגעגועים לשלטון יותר מלא משפיעים על החלטותיהם. אך מדוע הולך חלק גדול של התנועה בעקבותיהם? מפני שהלכות הפסיכולוגיות של הקיים ושל ההווה הכניעה בהם את המחשבה הציונית. ואם לא התנגדות כלשהי סבתוך תצילנו, הרי שאנו הולכים, כנראה, מחדש לקראת צורה זו או אחרת של הלכאת הישוב הקיים, ממותקת או בלתי ממותקת, ע"י קיצוץ אכזרי של השטח העומד לרשות ההתישבות היהודית בא"י.

ג.

ועכשיו נשאלת השאלה: מה אנו חושבים להגיד, להבא, לגולה, על ציונות?

אינני מדבר כעת על הגולה ביבשת אירופה. אני מתכוון לגולה בארצות ה„חפשיות".

אני יודע את התשובה. הלא יהודים אלה, גם הציונים אשר בתוכם, לא יעלו ארצה. הם מעולם לא היו ציונים „ממש". הם שוקלים את השקל, משלמים מס חבר, תורמים תרומות לקרנות, יותר לא. כך יגידו.

אך, ראשית, אין לדעת מראש אם או מתי יהודי ירצה לעלות ארצה. הדבר תלוי במצב אשר בארץ מגוריו. הוא תלוי גם כן — וזאת כולנו נוהגים לשכוח — במידת כוח המשיכה שיש לארץ ישראל העברית. כל עוד שולט בארץ משטר אנטי־ציוני, יבואו רק אלה שמוכרחים לבוא. המצב יכול להיות שונה לגמרי אם בארץ יהיה משטר יותר מתאים.

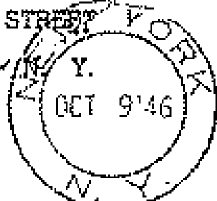
ושנית, צריך לשאול מעם מדוע שוקלים יהודים, נאמר בארצות הברית, את השקל, ומדוע הם תורמים לקרנות הציונות? האם יש בזה אמנם פילנטרופיה בלבד? אני בטוח שלא. עוסק ההכרה הציונית הוא אמנם שונה אצל ציונים שונים. אך המונים של ציונים, שהיום אינם חולמים על עליה לארץ ישראל, בכל זאת רואים בזה איזו אפשרות לעצמם, או לבניהם בעתיד. אולי רק מעין בטוח נגד סכנות בלתי ידועות; ביטוח שבעדו הם משלמים תרומות בתור פרמיות. ומדוע ימשיכו לשלם אם ארץ ישראל חדלה לתת תשובה על השאלה, של „לאן" אפילו היפותטי מאד? יתר על כן. העולם הקרנות סתגים שהם, מבססים את תעמולתם על הרעיון הציוני. ורק כתקשר הם מקבלים את התרומות. כיצד יוכל מישהו להוסיף ולנהל תעמולה ציונית, אם המסגרת הצרה של מדינה יהודית או מחוז יהודי כבר נתמלאה? גם אם הציונות המערבית איננה למעשה, ולעת עתה, אלא מעין חבלה לתמיכה בהתישבות יהודית בארץ ישראל, היא יונקת את כוחותיה, בכל זאת, ממשהו העולה בהרבה על תמיכה בלבד.

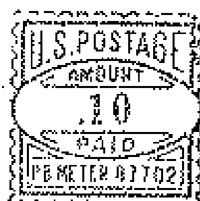
משעבר מרכזי המפלגות הציוניות לארץ ישראל, וביחוד מרכז העבודה הפוליטית של הסוכנות היהודית, ה„ישוביות", כמובן, הרא של המלה, השפיעה יותר ויותר את תותבה על הגולה, העבודה הציונית, ולמעשה התיחסו לציוני הגולה כלנותני כסף, נותני קולות לקונגרס, ובמידת־מה נותני עולים. בנשמת יהודי הגולה, וביחוד בנשמתם הציונית, לא התענינו. היא אולי מורכבת מדי, קשה לתאר בן אדם שחלק כה גדול של חייו הנפשיים טמון מתחת לסף ההכרה, כמו יהודי הגולה. הוא מרגיש באיזו פרובלמטיקה מסובכת, שאינו רוצה לדעת אותה או שאינו רוצה להכיר בה, ובכל זאת היא קיימת ופועלת. רק מעטים מאד מנסים להגדירה ולנתחה. אך הרא משפיעה על כולם. ושום יהודי מערבי לא יגדל בציונות שהיא מעמידה אותו בניגוד־מה לחייו בין הגויים, מבלי שנגרם נפשו איזה שהוא מקשר אותו עם עתיד ציוני, שהוא שונה תכלית שינוי מההווה הגלותי שלו.

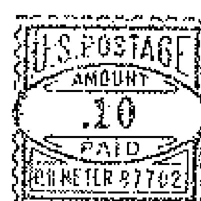
כמו תמיד הננו שקועים בעניני היום ואין חושבים חודרים ליום המחרת, ועם זאת ניכר [illegible] בשעה אנו נגד חלוקה אנו שוכחים לגמרי, שיש עוד גולה יהודית, אפילו חוץ מיבשת אירופה. מה נגיד לה על דבר הציונות אחרי גמר החלוקה? מה נדבר לגולה אחרי התקמאת הקומבינה? מה תאמר הגולה עצמה, כאשר תתעורר אחרי המעשה, להבנת הדברים שנעשו בתחלה בתחומה, פתוני חלוקה ואולי [illegible]

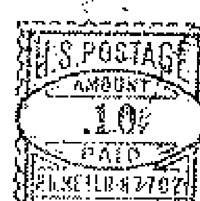
Jewish National Workers' Alliance
45 EAST 17th STREET
NEW YORK 3, N. Y.

<u>A I R   M A I L</u>

Mr. David Ben Gurion,
83 Ave. de la Grande Arnee,
Paris, France.

צום חבר ירושלים!
ליבער [illegible] חבר רובאשאוו!
כ' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ביים חבר בן גוריון
מיט חברים גריסן
[illegible]

"לאחדות העבודה" 22.9

לא להשתתף!

(נוסח המכתב שנשלח ע"י חברי הועה"פ הציוני מטעם המפלגה "אחדות העבודה – פועלי ציון).

תל-אביב, יום ד' 18.9.46

לכבוד
נשיאות הועד הפועל הציוני המצומצם
ירושלים

ח.נ.,

הופתענו מהידיעות האחרונות על נכונות הסוכנות היהודית לשנות מעמדתה ולהשתתף בוועידת לונדון. לפי מיטב הכרתנו, יהיה זה משגה חמור ונזק ציוני עצום במערכה הגורלית שעומדים בה כיום הישוב היהודי והתנועה הציונית.

שום תזוזה מצד הממשלה הבריטית לקראת התביעות הציוניות – איננה ניכרת ואיננה נרמזת. שום שינוי בפעולות הדיכוי וההתעללות בארץ – לא התחולל ולא מסתמן.

ואילו גם חל שינוי כלשהו בניסוח "הבסיס" האנגלי למשא-ומתן, – אין בו אלא משום צורה מילולית חדשה למזימה החסלנית הישנה. אין בו כדי להטעות אלא את מי שרוצה שיטעוהו.

תביעתו האחרונה של מר בווין מאת מדינות הערב, פרושה – הסכמה מצדם להקפאה חוקית של הישוב היהודי בארץ, בתוספת זכויות מיעוט "מובטחות". "הבסיס" להצעות הממשלה הבריטית היה ונשאר – צמצום ודלדול, הקפאה וחנק.

תכנית החלוקה שהוצעה ע"י הסוכנות היהודית כ"בסיס" משלה ועל אחריותה היא, משמעותה – מיטת-סדום למפעל הציוני. וגם בעיניהם "המפוכחות" של מצדדי החלוקה לא נראית באופק שום הצעת חלוקה שתוכל להתקבל אף על דעתם של החוגים "המתונים" ביותר שבישוב ובעם היהודי.

בנסיבות אלו, השתתפות הסוכנות בוועידת לונדון איננה יכולה אלא: להשלות ולהטעות את הצבור היהודי, להחליש ולהרדים את הישוב במאבקו, להקל על מר בווין את התפקיד שנטל לעצמו כמפשר בין שני עמים בלתי-מתפשרים, לתת משען ואישור יהודי לתרמית של "משא ומתן" שאיננו, למעשה, אלא הכתבת כניעה-ללא-תנאים בהסוואת "תנאים למשא ומתן".

ומבחינת הדימוקרטיה החוקית, הצבורית והמוסרית, – אין כל סמכות להנהלת הסוכנות לשנות מעמדתו השוללת השתתפות בוועידה, מאחר שהוועד הפועל הציוני קבע בישיבתו האחרונה שכל שינוי בעמדה יובא להכרעה בפניו. אנו באים לתבוע מכם: א) לדרוש מאת הנהלת הסוכנות לא להשתתף בוועידת לונדון. ב) לכנס מיד ישיבה של הועד הפועל הציוני.

בכבוד
(–) חתימות

העתקות: להנהלת הסוכנות,
למפלגות הציוניות.

יום א' ג' בסיון, תש"ו
2.6.1946.

1) די שפאלטונג אין דער אינטערנאציאנאלער ארבעטער-באוועגונג וואס איז דורכגעפירט געווארן סוף פון דער פאריקער וועלט-מלחמה, איז געווען, ניט נאר פאר ארבעטער קלאס אליין, נאר פאר דער גאנצער מענטשהייט. די דאזיקע שפאלטונג וואס האט אריינגעווארפן אן איבערלעכן פארביטערטן קעגנזייטיקן קאמף אין ארבעטער-קלאס גופא, איז געווען איינע פון די וויכטיקסטע סיבות וואס האבן דערמעגלעכט דעם נצחון פונם פאשיזם און היטלעריזם, וואס האט קודם פארניכטעט די ארבעטער באוועגונג און די דעמאקראטיע און האט ענדלעך ארויסגערופן די וועלט-מלחמה, וואס האט רואינירט אייראפע און האט געבראכט צו דער פארניכטונג פון דעם מזרח-אייראפעאישן יידנטום.

2) די טראגישע רעזולטאטן פונם ברודער קאמף האבן געצווונגען די בעסטע פירער פון ארבעטער קלאס צו קומען צו דער איבערצייגונג, אז עס מוז געמאכט ווערן א סוף צו די איבערלעכע ריבונגען און שפאלטונגען און עס מוז צוריק אויפגעשטעלט ווערן די פולע אייגנהייט פון דער ארבעטער-באוועגונג אויף אלע געביטן. א באדייטנדער ערפאלג איז דערגרייכט געווארן אין דער דאזיקער ריכטונג אויפן געביט פון ווידער אויפשטעלונג פון דער אינטערנאציאנאלער פראפעסיאנעלער באוועגונג. טריט ווערן אויך געמאכט אויפן פאליטישן געביט. אודאי שטייט מען זיך אן אויף גרויסע מניעות וואס זענען א רעזולטאט פון די יארן פון שפאלטונג און מיסטרויען, - עס וועט אבער פריער אדער שפעטער דורכגעפירט ווערן, ווייל דאס איז דער געבאט פון דער שעה, דער הויפט-תנאי פארן נצחון פון סאציאליזם און פון שלום אין דער וועלט.

3) די יידישע ארבעטערשאפט פון ארץ-ישראל איז אין דער צייט פון פילוגים אין דער אינטערנאציאנאלער ארבעטער באוועגונג גליקלעכער-ווייז געגאנגען דוקא אין א פערקערטן וועג: אין וועג פון שטענדיקער אייניקונג. מיט דער שאפונג פון דער הסתדרות און מיט די פאליטישע פאראייניקונגען, וואס האבן ענדלעך געבראכט צו דער גרינדונג פון דער מפלגת פועלי ארץ-ישראל - זענען אנגעשריבן געווארן די שענסטע בלעטער אין דער געשיכטע פון דער יידישן ארבעטער קלאס און אפשר אויך אין דער גאנצער אינטערנאציאנאלער ארבעטער באוועגונג.

דעריבער איז. פאר אונז נאך מער שמערצלעך וואס דוקא אין דעם טראגישסטן מאמענט פון יידישן פאלק און פון ציוניזם איז אין דעם דאזיקן ווונדערבארן פראצעס פון פאראייניקונגען געמאכט געווארן א געפערלעכער שריט צוריק - די שפאלטונג אין דער מפא"י: א שריט וואס איז מסוגל צו שטעלן אין סכנה אונזער ווערק, אונזער וועלט-באוועגונג, און דערמיט דעם ציוניזם בכלל.

4) נאך זייענדיק אין חו"ל זענען דערגאנגען צו אונז ידיעות וועגן די סכנות וואס דער פילוג ברענגט צו וויכטיקסטע טיילן פון אונזער גרויסן ווערק אין ארץ-ישראל. מיר האבן געהערט וועגן טיפע שניטן אין אונזערע לעבעדיקסטע ארגאניזמען און ווירטשאפטן; מיר האבן געהערט פון דער געפאר אז' אויך ווערק וועלכע האבן אריינגעשריבן גאלדענע בלעטלעך אין דער געשיכטע פון יידישן פאלק, און פונם סאציאליזם וואס ווערט פארווירקלעכט - זאלן קענען געשטעלט ווערן פאר דער סכנה צו דארפן דורכמאכן קייזער-שניטן אין זייערע לעבעדיקע גופים מיר האבן געהערט וועגן די סכנות וואס דער פילוג ברענגט אין די רייען פון אונזער יוגנט, פון די יורשים פון אונזער ווערק אין וועלכע צוויי דורות ענערגיע פון אונזערע ארבעטער, פון די בויער פון אונזער צוקונפט, איז איננוועסטירט געווארן. דער פילוג קען אויך שטעלן אין געפאר די ארבעטס-פעאיקייט פון אונזער הסתדרות, וועמעס נאמען פעס האט אנגעהויבן קלינגען אין דער גאנצער ארבעטער וועלט, און צו פולוועם איינציקן כוח, וואס דארף אריינטראגן ארגאנאיזירטע אחריות אין דעם ישוב און אינם ציוניזם, וואס איז אין אונזער צייט די איינציקע האפנונג פון דער שארית-הפליטה פון גאנצן יידישן פאלק, אין וועלכן מיר רעכענען אויך אריין מיליאנען ... וואס וואוינען אויפן אמעריקאנישן קאנטינענט. דער פילוג שטעלט אין געפאר די ... מוט-השדרה פונם יידישן פאלק. אין אונזער אייגענע באוועגונג אין אלע לענדער

שטייט פאר דער סכנה צוריסן צו ווערן אין שטיקער און דורך דעם פארלירן איר וויר־קונגס־קראפט וואס זי האט אין די לעצטע מער ווי 40 יאר אויסגעאיבט אין וועלט־יידנטום.

5) פאר דער דאזיקער טרויעריקער אויסזיכט איז געש־טאנען אונזער "איחוד" קאנפערענץ אין לאנדאן. דערצו איז זי אויך געשטאנען פאר א שווערער ארגאניזאציאנישער פראבלעם: פארמעל, לויט דער קאנסטיטוציע פון איחוד עולמי, האט די קאנפערענץ געקענט בלויז איין איינציקע פארטיי אין ארץ־ישראל – די מפא"י; די ביי אנטשטאנענע פארטיי – "תנועה לאחדות העבודה" – איז אין "איחוד" נישט געווען אנגעשלאסן, האט אפילו קיין שום בקשה וועגן אנשלוס נישט אנגעגעבן; די ארץ־ישראל'דיקע דעלעגירטע צו דער קאנפערענץ, וואס האבן זיך געפונען מחוץ פון דער מפא"י, האבן דעריבער קאנסטיטוציאנעל נישט געדארפט זיין באטייליקן אין איר. אבער זייענדיק דורכגעדרונגען מיטן ווילן און האפנונג צוריק אויפצושטעלן די איינהייט פון דער ארץ־ישראל'דיקער ארבעטער־פארטיי, און באזירנדיק אויף דעם, אז אונזער באוועגונג האט דאך נישט געליטן פון די יארן פון שפאלטונגען ווי די ארבעטער־באוועגונג אין אנדערע לענדער, האט די קאנפערענץ באשלאסן צייטווייליק צו טאלערירן דאס דאזיקן נישט קאנסטיטוציאנעלן מצב, און לאזן די תנועה לאחדות העבודה א באשטימטע צייט (6 חדשים) אין דעם איחוד עולמי און שיקן רעגולער א דעלעגאציע קיין ארץ־ישראל וואס זאל מאכן נאך א פארזוך פונדאסניי אויפצושטעלן ווי אם שנעלסטן די דאזיקע איינהייט און צוריק איינפירן דעם קאנסטיטוציאנעלן מצב אין דער וועלט־באוועגונג, וואס הייסט – איין פארטיי אין איין לאנד.

6) צוליב טעכנישע סיבות איז לײדער נישט געלונגען דער דעלעגאציע אין איר גאנצקייט צו קומען קיין ארץ־ישראל צו דער אנגעוויזענער צייט; דאס איז זיכער צום באדויערן, באר דאס ענדערט נישט די מאראלע אטמאספערע און די פאקטישע לאגע פאר וועלכער די דעלעגאטן זענען געשטעלט געווארן, ווי אויך די רעזולטאטן פון זייערע באמיאונגען.

דער כנוס האט געוויילט א קאמיסיע פון דריי אין די פערזאנען פון די חברים: מ. יארבלום, בערל לאקער און אדער הײם גרינבערג אדער ברוך צוקערמאן. דער ערשטער איז געקומען חבר לאקער. ער האט געפירט געשפרעכן מיט איינ־צעלנע חברים פון ביידע צדדים. אזוי ווי ער איז אבער געווען איינער אליין, האט ער קיין פארמעלע אונטערהאנדלונגען נישט געקענט פירן. צוליב דעם שווערן פאליטישן געראנגל האט לאקער זיך געמוזט אומקערן קיין לאנדאן און האט שוין צוריק נישט געקענט דערנאכדעם קומען. ח' צוקערמאן איז געקומען סוף יאנואר, ח' יארבלום – אין מיטן אפריל.

פארן אנקומען פון ח' יארבלום האט ח' צוקערמאן געפירט נישט־פארמעלע געשפרעכן מיט א גרופע חברים פון "תנועה לאחדות העבודה" (אין וועלכער עס האבן זיך באטייליקט חברים: י. אידלסאן, א. ציזלינג, ד. ליפשיץ און פ. בן־דורי), אויסער דעם האט ח' צוקערמאן געפירט געשפרעכן מיט איינצעלנע חברים פון דער תנועה. מיט מפא"י האט ער געפירט נישט־פארמעלע געשפרעכן מיט מיטגלידער פון סעקרעטאריאט און פילע געשפרעכן מיט איינצעלנע חברים. ווען ח' יארבלום איז אנגעקומען, זענען פארגעקומען צוויי פארמעלע געשפרעכן, איינע מיט א פארמעלער דעלעגאציע פון דער תנועה (אין באשטאנד פון די חברים: יצחק טאבענקין, א. ציזלינג און י. אידלסאן) און איין פארמעלער געשפרעך מיט דער מזכירות פון מפא"י. ח' יארבלום האט געפירט א רייע באזונדערע געשפרעכן, הויפטזעכלעך מיטן ח' טאבענקין און אנדערע חברים פון דער תנועה

7) די דעלעגאטן זענען געקומען רעאליזירן צוויי אויפגאבן אין דער פאלגנדער ריי: א) צוריק אויפשטעלן די איינהייט פון דער מפא"י, און ב) זובן מעגלעכקייטן צו פארייניקן אלע ציוניסטיש־סאציאליסטישע ארבעטער־פארטייען.

ס'איז קלאר, אז לויט דעם באשלוס אין לאנדאן האט זי געהאנדלט קודם כל צוריק אויפשטעלן די איינהייט אין דער מפא"י, און ערשט נאכדעם איבערגיין צו דער צווייטער אויפגאבע.

8)

8) די דעלעגאטן זענען געווען אנטשלאסן דורכצופירן
די ערשטע אויפגאבע אין שנעלסטן טעמפא,פארלאנגען פון ביידע צדדים צוריק אויפ-
שטעלן די אייבהייט תיכף ומיד,איבערלאזנדיק דער זעקונפטיקער מועצה פון "איחוד"
צו לעזן די שטרייט-פראגן וואס וועלן ניט קענען תיכף באזייטיקט ווערן אויפן ארט.

9) די דעלעגאטן האבן זיך געטראפן פאר פאקטן,וואס
האבן ניט עקזיסטירט בשעת דער לאנדאנער קאנפערענץ,און וואס האבן שטארק קאמפלי-
צירט זייער אויפגאבע:

א) די פארייניקונג פון דער"תנועה לאחדות העבודה"
מיט די לינקע פועלי-ציון - אן דער הסכמה און אפילו אן דעם ווייסן פון מזכירות
פון "איחוד".ווי באגריסנדיק עס זאל ניט זיין יעדער שריט פון פאראייניקן ארבעטער
כוחות,איז אזא האנדלונג ניט דערלאזבאר.פונדעסטוועגן,צוליב דעם שטארקן ווילן
באזייטיקן אלע וכוחים וואס קענען שטערן צו קומען צו א פאזיטיוון רעזולטאט -
האבן די דעלעגאטן דאך געפונען פאר נויטיק פארטצוזעצן זייערע אונטערהאנדלונגען.

ב) די דעלעגאטן זענען געקומען אינם מאמענט פון
אונטערהאנדלונגען ווען שאפן א געמיינזאמע רשימה פון אלע ציוניסטיש-סאציאליס-
טישע פארטייען צו די וואלן צום קומענדיקן ציוניסטישן קאנגרעס.די דעלעגאטן
האבן געקענט בלויז באגריסן און ווינטשן אז די דאזיקע אונטערהאנדלונגען זאלן זיך
ענדיקן מיט ערפאלג. דאס וואלט געווען א דערפרייענדיקע און דערמוטיקנדיקע
דערשיינונג;דאס אבער וואס האט שווער געמאכט די אויפגאבע פון די דעלעגאטן איז
דער באשלוס פון דער "תנועה לאחדות העבודה" מסכים צו זיין צו א געמיינזאמער רשימה
בלויז אין פאל ווען ס'וועט קומען צו א הסכם אויך מיטן "השומר הצעיר".ווען ניט -
גייט די תנועה באזונדער צו די וואלן און אקצעפטירט ניט קיין געמיינזאמע
רשימה מיט דער מפא"י.

דער דאזיקער באשלוס שטייט אין א פולער סתירה צו
אונזער אויפפאסונג בנוגע די באציאונגען וואס דארפן הערשן צווישן פארטייען וואס
ווילן געהערן צום זעלביקן וועלט-איחוד. קודם כל האט באדארפט באשלאסן ווערן ביי
אלע באראטונגען ו רשימה פון דער מפא"י צוזאמען מיט דער תנועה.דער צווייטער
שריט האט באדארפט זיין צו מאכן אלע אנשטרענגונגען אריינצוציען אויך דעם"השומר-
הצעיר" צו דער רשימה אויפן יסוד פון דערלאזבארע קאנצעסיעס. די רשימה מפא"י און
תנועה האט אבער באדארפט זיין א באדינגונג-לאזע; און דאס גאר באזונדער ווען
מפא"י האט אקצעפטירט דעם פארשלאג פון דער תנועה בנוגע דעם פרינציפיעלן פראגראם!

10) טראץ די דאזיקע צוויי נייע פאקטן,וואס האבן
נאך מער פארשווערט די אויפגאבן פון דער קאמיסיע,האבן די דעלעגאטן געפירט שמועסן
און אונטערהאנדלונגען מיט די חברים פון ביידע באוועגונגען פארשלאגנדיק זיי
שאפן די באלדיקע פאראייניקונג,איבערלאזנדיק די חלוקי-דעות וואס וועלן פארבלייבן,
פאר דער העכסטער אינסטאנץ פון אונזער באוועגונג - פאר דער מועצה פון "איחוד".

אונזער עקשנות פארצוזעצן די דאזיקע אונטערהאנדלונגען
אין זוכן צו קומען צו א פאזיטיוון רעזולטאט,איז ביי אונז געשטארקט געווארן,
נאכדעם ווי מיר האבן זיך איבערצייגט אין משך פון אונזערע שמועסן,אז עס זענען
ניט געווען קיין שום פרינציפיעלע סבות צו דער שאפונג פון דער פארטיי תנועה
לאחדות עבודה,און אז אויך איצט זענען ניטא קיין שום פרינציפיעלע ארגומענטן
צו בארעכטיקן איר עקזיסטענץ.

11) עס איז אבער פון די אונטערהאנדלונגען אונז
שנעל קלאר געווארן אז די חברים פון דער "תנועה לאחדות העבודה"

א) בלייבן ביי זייער שטעלונג בנוגע דער אבליי-
טארישקייט פון א רשימה צום קאנגרעס פון דריי פארטייען טראץ די אונטערגלע-
פאדערונגען,וועלכע דער "השומר-הצעיר" האט אפן און קלאר פארמולירט.

ב) אז זיי האלטן, אז אין דעם טעמפא וואס די דעלעגאטן האבן בעוואלט פארווירקלעכן זייער אויפגאבע, קען מען נישט רעאליזירן דעם איחוד.

דעריבער בעטייגען מיר, די אונטערגעשריבענע, אז עס זאגען גיסא קיין שום שאנסן דורכצופירן די מיסיע וואס דער לאנדאנער כנוס האט אויף אונז ארויפגעלעגט: גאנץ-צו-מאכן שנעל דעם ריס אין דער מפא"י. און מיט מיטן ווייטאג מוזן מיר זיך אפזאגן פון טראגן ווייטער אויף אונז די דאזיקע אויפגאבע.

12) מיר קאנסטאטירן דעם דאזיקן רעזולטאט מיט א שמערצלעכן באדויערן. מיר האבן געהאפט, אז טראץ אלע טענות, באדעכטיקטע אדער נישט באדעכטיקטע און טראץ אלע חלוקי-דעות (חלוקי-דעות וואס שטייגן אויף קיין שום פאל נישט איבער די חלוקי-דעות וואס הערשן בכלל אין די ארבעטער פארטייען אין דער וועלט, און וואס ברענגען נישט צו קיין שפאלטונגען !) וועט אונז דאך - נעמענדיק אין אכט די פאראנטווארטלעכע לאגע פון יידישן פאלק און דעם גורל-שווערן מצב אין ציוניזם - געלינגען מיטן גוטן ווילן פון די פירנדיקע חברים צו מאכן א סוף צום בלעטל מילוג, און ווידער ארויפברענגען אויפן ווער פון איינהייט.- רעאליזירנדיק קודם כל די פולע ווידער אויפשטעלונג פון דער מפא"י, און תיכף נאך דעם מיט א שטארקערן בטחון מאכן ווייטערדיקע אנשטרענגונגען פארן "איחוד כולל". טראץ דעם וואס פילע שמועסן מיט איינצעלנע חברים פון ביידע צדדים האבן אונז לכתחילה דערמוטיקט אין דער דאזיקער האפנונג, האבן מיר זיך ליידער שנעל איבערצייגט אין אונזער טעות.

מיר בעטן דעם מסדר פון "איחוד" - די העכסטע אינסטאנץ פון אונזער וועלט-באוועגונג אין דער צייט פון צווישן די מועצות - צו נעמען צו קענטעניש אונזער דערקלערונג, אז מיר זעען פאר אונזער קאמיטע נישט קיין שום אויפגאבע און ברענגען אונזער דערקלערונג צו אלע אונזערע אנגעשלאסענע פארטייען אין דער גאנצער וועלט.

מיט חברישע גרוסן
אייערע

(-)מ. יארבלום (-) ברוך צוקערמאן

"הארץ" 24.9

ראיתי - שמעתי

מה תהיה ההחלטה?

איחודו של מר ב. לוקר לא מנע מחלק הסיעות הציוניות, לפחות, את קבלת החלטותיהן שלהן בשאלה ההשתתפות או אי ההשתתפות. קצת מן ההחלטות היו יודעות מצב מוזר, אילו אושרו על-ידי הועד הפועל המצומצם: הנהלת הסוכנות הודיעה לממשלה, שתצטרף לועידה רק אם ידונו בה על הקמת מדינה יהודית בעלת יכולת-קיום, גם אם רק בחלק מן הארץ; לדעת "השומר הצעיר", צריך לתבוע בתוך גבאי ראשון "שלימות הארץ ולא חלוקתה".

אלא שאין לחשוב, כי תביעה זו תתקבל בועד הפועל, שכבר אישר פעם ברוב של 16 נגד 6 את ה"בסיס" של הנהלת הסוכנות למשא ומתן עם הממשלה, שנתקבל בפאריס וכלל הסכמה לחלוקה. בחזית אחת עם "השומר הצעיר" תעמוד המפלגה "אחדות העבודה", שהחליטה זה עתה גם להשתתף בבחירות לקונגרס ברשימה מיוחדת (הדבר יגרום להופעת 4 או 5 רשימות פועלים, שלא היתה עדיין כמוה בבחירות לקונגרסים). יחד עם שתי סיעות אלו ילך, כנראה, "המזרחי". נציג המפלגה הזאת בהנהלת הסוכנות הסכים, כידוע, לתכנית החלוקה בפאריס ובשובו לארץ שמע דברי בקורת מצד חבריו. עתה נמצאה דרך לנסיגה. עתון המפלגה סיפר אתמול, שגם בן-גוריון איננו מסכים להשתתף בועידה (הידיעות בנידון זה לא הוכחשו על-ידי בן-גוריון עצמו), ואם מישהו הסכים לחלוקה קודם, הרי רק בתורת "הצעה רציונית, שתוצע ע"י אחרים כפתרון שהם מציעים לכוף עלינו", ומכיון שלמעשה יצא, כי "תכנית החלוקה מופיעה כהצעה ציונית-יהודית, שאפילו אם תהיה הבסיס לדיון, הריהי ענין למיקוח ולהפחתה", ברור לו ל"מזרחי" כי "הליכה במצב זה לועידת לונדון פירושה נסיגה נוספת מרחיקה מהחלטות פאריס".

אפשר לטעון, כמובן, שהגיון שבנימוקים אלו איננו ברור ביותר, אבל ההצבעה תהיה, כנראה, בדודה. לכן תהיה תלויה ההכרעה הסופית בהחלטתה של מפא"י: רק אם היא תצביע במאוחד בעד ההשתתפות, תשיג שליחותו של ב. לוקר את מטרתה.

ה ת ח כ מ ו י ו ת

דבכן: תכנית מדינה יהודית בחלק מארץ-ישראל, שאחרים יכופו עלינו, תהא מותרת וכשרה לאכילה פוליטית, ואילו תכנית שהתנועה הציונית עצמה הציעה - תהי טריפה שבטריפות. אותו ההגיון עצמו, בהתרחקו עוד יותר מן השכל הבריא, הביא את ד"ר יעקב רוזנהיים מ"אגודת ישראל" אפילו לקביעת עמדה חיובית ל"תכנית מוריסון". הלא ראה את הסכנה לא רק במדינה יהודית בכלל. "מנהיגינו הרוחניים גדולי ישראל" - כתב ד"ר יעקב רוזנהיים במאמר, שעורר כמה עתונאים להודיע השבוע, ש"אגודת ישראל" תומכת בתכנית הבריטית - "גדולי ישראל התנגדו תמיד וימשיכו להתנגד למשחק מדיני עם הרעיון המקודש של מדינה יהודית על אדמת הקודש". ומכיוון שכך, טובה התכנית שהוצעה לנו עתה על ידי ממשלת הוד מלכותו ברוב חסדה ותבונתה. כי יתרון בה, בעיני בעל המאמר: גם יהודי ארץ ישראל ישארו ב ג ל ו ת.---

"הארץ"

"הכל מחכים להחלטת ירושלים"

מאת ד"ר ד. וראלטש, שליח "הארץ" בלונדון:

לונדון, 24. ערב ראש השנה החדשה אין לראות עדיין פתרון לבעיותינו. הכל מחכים להחלטת ירושלים, כאילו דבר זה כשהוא לעצמו פירושו פתרון, אף כי למעשה, רק אז עלולים להתחיל הקשיים של המשא-והמתן, מתוך סיכויים בלתי בטוחים.

באבגוסט אמרו הבריטים, כי הועידה הארצישראלית צריכה בהכרח להסתיים עד ה-23 בספטמבר, היום בו עמדה להפתח אסיפת או"מ. עכשיו נדחתה אסיפת או"מ וב"בבית לאנקאסטר" מתנהלים הענינים בכבדות.

ועדת-המשנה הערבית גיבשה דין-וחשבון, המבהיר את ההצעות הערביות. אין פירוש הדבר הסכם עם הבריטים בנוגע לתוכן ההצעות הערביות אלא – בפשטות – הגדרתן. ספק אם ישיבת המליאה תתקיים לפני השבוע הבא.

לאחר המאורעות האחרונים בארץ ישראל, היהודים כאן שוב פאסימיים.---

"הצפה"

ועידת לונדון תיגמר תוך 8 ימים

לונדון 24 (מאת סופרנו המיוחד מ. בראוור).

מחוגים רשמיים של הועידה לארץ ישראל מוסרים היום, כי הועידה תיגמר תוך 8-10 ימים, מכיוון שרוב הצירים הערבים מתכוננים לצאת את לונדון בתחילת אוקטובר כדי להשתתף באספת האומות המאוחדות. אותו הדובר גילה, כי הממשלה אינה מקווה, שהועידה תמצא פתרון ולכן תטיל על הארץ את פתרונה היא.

לונדון 24 (מאת סופרנו המיוחד אריה הנדלר).

דבר הימצאם של המעפילים בקפריסין אינו נוח לחוגי הממשלה, שהיתה שבעת רצון, לו יכלה להוציאם משם בהקדם האפשרי לפני עונת החורף.

חוגים מוסמכים מאמינים, כי לו הראתה הסוכנות היהודית סימני החלשה של ההתנגדות למדיניות הבריטית הנוכחית, בייחוד בנוגע לועידה, היה הדבר מביא לידי גישה הדדי מצד הממשלה והיתה נותנת מספר קטן, אבל מספיק של סרטיפיקטים, שיאפשרו את העברתם של הפליטים לארץ והיתה מעניקה חוקיות לעולים הבלתי ליגאליים הנמצאים כבר בארץ-ישראל. הממשלה מעוניינת כבראה ביצירת רושם צבורי, שהתנאים אינם כל כך רעים בקפריסין.

ה"טיימס" של היום קובע, שהשלטונות הצבאיים מתייחסים למעפילי קפריסין באנושיות ובאהדה; בבריטניה הוזמנו בתים בשביל המעפילים במקרה שהם ישארו שם בחורף. החוגים הציוניים אינם מתייחסים באימון לתכסיסים האחרונים האלה.

פ ר ט י - כ ל

ישיבת באי-כח האכסקוטיבה ובאי כח הועד המרכזי של היהודים המשוחררים באיזור הכבוש האמריקאי שבגרמניה, שהתקיימה ביום ה-23 וה-24 ליולי בפריס. מש התפים: יו"ר האכסקוטיבה בן-גוריון, ברל לוקר, שאול מאירוב, רות קליגר, דר. ז. גרינברג, דר. א. בלומוביץ, יצחק רטנר ודר. הנריך טולצין.

על סדר היום עמדו לברור ולהחלטה שאלות:

א. המצב הפוליטי בכלל
ב. המצב בש ארית הפליטה והפעלתה במאבק המדיני
ג. הקליטה בארץ.

אחרי ברור יסודי של כל השאלות הנ"ל נתקבלו ההחלטות הבאות:

1. כדי למנוע בעד המשך ההתפלגות בשארית הפליטה ולהחליש את מלחמת המפלגות הקימת בה החלט:

א. בעתיד לשלח שליחים שרואים את תפקידם בעבודה הכללית במחנות ולכוד אנשי שארית הפליטה מסביב לרעיון האיחוד. בבחירת השליחים יש להתחשב בצורך בשליחים מקצועיים, כגון: מורים, מחנכים, גננות וכ' ובשום אופן לא להתחשב עם מפתח מפלגתי.

ב. שליחים העובדים עבודה מפלגתית במחנות יוחזרו ארצה.

ג. לפנות אל מרכזי המפלגות בארץ שבהתחשב עם המצב המיוחד שבגרמניה, יתנו הוראות למנהיגויות המפלגות בגרמניה להפסיק כל פעולה פוליטית המסיתה חלק אחד מיושבי המחנות בחלקו השני.

ד. שהועד המרכזי יתקשר עם המנהיגויות של המפלגות בגרמניה ויראה להם על הסכנות הרבות הצפויות לאנשי המחנות, אם התפתחות השנאה ומלחמת המפלגות לא תפסק.

בערך כלל בא לידי בטוי הרעיון שאין כל רשות קיום למלחמת מפלגות בש ארית הפליטה, כי האנשים במחנות קשורית בתפקידים יסודיים: להתכשר לעליה ולארגן את עליתם וקליטתם. שארית הפליטה מוכרחה להיות כוח מאורגן מאוחד, כדי שיוכל למלא את תפקידו כאחד הפקטורים המכריעים במאבק העברי. בהסתמך על הנחה זו החלט ששארית הפליטהחדלה להיות אוביקט, אלא משתתפת על ידי שליחיה באופן פעיל בעבודת המוסדות המדיניים וכלכליים הדואגים למחנות ונאבקים על הבטחת עתידם של אנשי המחנות. מתוך זה נתקבלו פה אחד הצעות מעשיות אלו:

א. הועד המרכזי של שארית הפליטה בגרמניהישלח את בא-כוחו התמידי על יד הסוכנות בפריס, איפה שיקבל באופן קבוע אינפורמציה בכל העניינים השוטפים, הנוגעים את שארית הפליטה ויביע את עמדת שארית הפליטה בשאלות אלו. כדי שישאר בקשר הדוק עם הועד המרכזי עליו מדי פעם בפעם למסור דו"ח לועד המרכזי ולקבל ממנו הוראות. באופן שכזה תפתר גם שאלת הקשר בין גרמניה והסוכנות בפריס.

ב. לארבעת השבועות הבאים יצא שליח ללונדון שיחד עם המחלקה המדינית של הסוכנות ייצג את שארית הפליטה וישמש גם כמקשר בין הסוכנות בלונדון ושארית הפליטה.

בענין משלחת לאמריקה לפעולה לא באו לדעה אחת והשאירו בשאלה זו רשות ההחלטה לועד המרכזי.

ג. החלט לחזק את הפעולה המדינית של שארית הפליטה ע"י כמה מפעלים מעשיים.

3. בהסתמך על ההנחה ששארית הפליטה צריכה באופן פעיל להשתתף בארגון הקליטה החלט:

א. הועד המרכזי של היהודים בגרמניה מארגן על יד הסוכנות בירושלים מחלקה מיוחדת שבשתוף פעולה עם המוסדות המתאימים תסדר את קליטת שארית הפליטה. הוטל על דר. גרינברג ודר. בלומוביץ לנסע ארצה, כדי לתקים מחלקה זו. תפקידם להכין גם תכנית כספית-כלכלית שתאפשר לעולי שארית הפליטה את קיומם ע"י זה שיוזמנו לעבודה לכל הפחות לששת החדשים הראשונים לבאם ארצה, לברר את האפשרויות לקשר את אנשי המחנות לארץ באופן משקי ע"י קנית בתים והעברתם ארצה, מכשירים ומכונות וכד"

ב. בכל השאלות הכספיות-כלכליות החלט לסדר ישיבהשל באי-כח הועד המרכזי יחד עם גזבר הסוכנות הח' אליעזר קפלן.

B10

תיק מס' 1169

215

ארכיון ד. בן-גוריון.

[illegible]

מספר סופי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	21

סיווג בטחוני:

תאריכים [illegible]

10 000 (4.60) 2160/227

3

~~[illegible]~~

[illegible] 1940 [illegible]

[illegible] 1940 [illegible]

מספר סופי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	

סיווג בטחוני:

תאריכים [illegible]

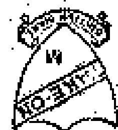
[illegible] 2160/[illegible]

מכונים, אגודות ומוסדות
1940
אלול --

גולדין.

DATE	
From	19
To	19
Reference	

FILE No.	NAME	ADDRESS

THE
"FORWARD"
QUICK - BINDER.
Ref. FC 55

FAST

DIRECT

RCA RADIOGRAM

R.C.A. COMMUNICATIONS, INC.

A RADIO CORPORATION OF AMERICA SERVICE

TO ALL THE WORLD — BETWEEN IMPORTANT U. S. CITIES — TO SHIPS AT SEA

FORM 112-F.A.-TA.-908

TEL. MURRAY HILL 2-4996

RECEIVED AT 1 EAST 44TH ST. NEW YORK, AT JAN 10 ... STANDARD TIME

FA7 XF GBW2904

LONDON 26 9 1645

NLT BENGURION 41 EAST 42ND NEWYORK

HEARTENING MESSAGE FROM YOU BRITISH KERENHAEYSOD CAMPAIGN WOULD GREATLY ENCOURAGE ANGLOJEWRY SLOGAN DEFEND BUILD PALESTINE MESSAGE URGENT

DIRECTOR PUBLICITY LEVENBERG

FAST

DIRECT

RCA RADIOGRAM

R.C.A. COMMUNICATIONS, INC.

A RADIO CORPORATION OF AMERICA SERVICE

TO ALL THE WORLD — BETWEEN IMPORTANT U.S. CITIES — TO SHIPS AT SEA

FORM 112-F.A.-7A.-806

RECEIVED AT TEL. MURRAY HILL 2-4896 1 EAST 44TH ST. NEW YORK, AT ________ STANDARD TIME

FA210 XA GBW3362

St. Francis

JERUSALEM 48 8 1235 (CORRECTION TO FOLLOW 17TH TEXT)

NLT BENGURION

41 EAST 42ND NEWYORK

ASSUME YOU WONT LEAVE BEFORE BERNARDS ARRIVAL ALSO GREATLY WORRIED ABOUT IMPRESSION YOUR DEPARTURE EVE CONFERENCES U4 CANADA STOP SUGGEST YOU CONSIDER STAYING OVER CONFERENCES YOUR PARTICIPATION CAN BE LIMITED GENERAL LEAD AS PALESTINE INFORMATION BE GIVEN BY BERNARD CABLE

KAPLAN SHERTOK

FAST

RCA

DIRECT

RADIOGRAM

R.C.A. COMMUNICATIONS, INC.

A RADIO CORPORATION OF AMERICA SERVICE

TO ALL THE WORLD — BETWEEN IMPORTANT U.S. CITIES — TO SHIPS AT SEA

FORM 112-F.A.-TA.-896

RECEIVED AT TEL. MURRAY HILL 2-4996 1 EAST 44TH ST. NEW YORK, AT NOV 14 1940 STANDARD TIME

FA120 XUX GBW2084

JERUSALEM 32 12 1155

NLT BENGURION

41 EAST 42ND NEWYORK

BUDGETARY POSITION COMPELS LIQUIDATION NUMBER ITEMS INCLUDING BENYAAKOV LIEBENSTEIN WHO REQUIRE L 500 MONTHLY CAN FRIENDS YOUR END ASSIST SUCH SPECIAL PURPOSES STOP LIQUIDATION 30/11

SHERTOK

(CONFIRM L 500 30/11)

TELEPHONE HAnover 2-1811 To secure prompt action on inquiries, this original RADIOGRAM should be presented at the office of R. C. A. COMMUNICATIONS, Inc. In telephone inquiries quote the number preceding the place of origin.

Le ________________ 19__

Nom du Visiteur

Objet de la Visite

13

The International News Company
DIVISION OF THE AMERICAN NEWS COMPANY, INC.
Importers and Exporters
NEWSPAPERS - PERIODICALS - BOOKS
SINGLE SUBSCRIPTIONS RECEIVED FOR ANY PERIODICAL
FOREIGN OR DOMESTIC
131 VARICK STREET
P.O. BOX 66
New York

BRANCH OFFICES:
LONDON, BREAMS BLDGS
LEIPZIG, 16 SALOMONSTRASSE

December 18, 1940

Mr. William B. Ziff,
Ziff-Davis Publishing Co.
381 Fourth Avenue
New York City

Dear Sir:

We have just been notified by cable from Germany that the following publications have been dispatched immediately:

Philonis Alexandrini - Opera - L. Cohn et P. Wendland
1896-1930 , G. Reimer, publ. 7 vol. Berlin

and

Stabacus: Florileguim 4 vol. Berlin - Teubner, publ.

We regret to advise that Stoicorum Veterum Fragmenta (by Arnim, Leipzig, 1923-38, 4 vols.) is out of print.

We wish to assure you that we shall mail the two copies mentioned above, as soon as they are received, to your address, as mentioned in your letter of Nov. 18th.

Very truly yours,
THE INTERNATIONAL NEWS COMPANY
Per: [signature]

AIR MAIL.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל

THE JEWISH AGENCY FOR PALESTINE.

TELEPHONE: MUSEUM 3817 (4 LINES).
TELEGRAMS: "ZIONIBURO, LONDON"
CODES: BENTLEY'S AND MOSSE'S.

77, GREAT RUSSELL STREET,
LONDON, W.C.1.

In reply please address the Secretary:
and quote the following Reference No.:

30th September, 1940.

Mr. D. Ben-Gurion,
c/o Poale Zion - Zeire Zion,
275, Seventh Avenue,
NEW YORK CITY.

Dear B.-G.,

It is now ten days since you left; of course, it may be less because I do not know exactly when you sailed. You will understand that we are waiting impatiently for a cable announcing your safe arrival.

Nothing much has happened here. The expected letter has not yet arrived, but Victor, who has seen Ruskin and Shoal, was told that the matter is all right but that they could not deal with it at the Board because of other preoccupations last week. We expect the letter in a day or two. As far as possible, I will let you have it in extenso by cable.

Herewith copy of my letter to Segal and Wertheim regarding Broido. I hope you will find time to talk to them as soon as possible - you know how urgent the matter is for Broido.

With kind regards,

Yours,

B. Locker

Berl Locker.

30th September, 1940.

Messrs. D. Wertheim and L. Segal,
275, Seventh Avenue,
NEW YORK CITY.

Dear Friends,

I am writing you to-day in the interests of one of the most prominent among our younger comrades from Palestine - Ephraim Broido. Both of you must have met him during the last Congress at Geneva, where he acted as a correspondent of DAVAR and co-editor of the Hebrew edition of the Congress daily. You, Wertheim, certainly know more about him, because for many years he has been one of the permanent staff of DAVAR and for about a year has acted as that paper's London correspondent.

Broido's position here has become untenable because of extreme delays in postal communication with Palestine, which render letters on current affairs from London useless for a daily paper. True, he could perhaps contrive to get back to Palestine; but the voyage would take, via the Cape and India, at least 10 weeks and, apart from the very high expense involved, his wife is not now in a condition to undertake such a journey. As she is American-born, she can easily go to America and it should not be difficult for her to secure a visa for her husband also. This, therefore, appears to be the best solution as far as departure from this country is concerned.

The real problem, though, will begin at your end. What is Broido going to do once he gets across? Of course, he will continue his work for DAVAR (if I am not mistaken, this will be the first time that DAVAR will have a really permanent correspondent in your country); but, knowing conditions in America as I do, it is clear

to me that this would not give him enough to live on. And this is where the special object of my letter comes in.

Broido is one of the ablest of our younger men. I need not say much about his writings, because you can judge for yourselves. I am sending you by the same mail a number of recent articles from the ZIONIST REVIEW written by him in English, from which you will see that he is not merely a journalist dealing with current affairs, but a man whose erudition and writing ability can be of very great value to the educational work of the Movement. He has a profound knowledge of Hebrew and Hebrew literature, and is extremely well conversant with all aspects of our work in Palestine as well as the problems of the international Labour movement. In addition, he knows Yiddish, English, Russian, German, and Polish. To give you an idea of the kind of work he can do: in 1933 and 1934 he was head of the Publications Department of the Hechalutz in Germany, during which time he edited the Anthology "Yissrael: Volk und Land", beyond a doubt one of the best works of the kind; and he wrote a book on Lilienblum which was published by the Merkas Lenoar in Palestine.

Apart from literary work, you can make use of Broido as lecturer, especially for young people and intelligentsia circles. There is yet another possibility, connected with the special purpose for which Ben-Gurion has gone to America (who, I hope, should be reaching your shores very shortly). I need not dwell on this because Ben-Gurion knows all about it and promised to examine the prospects in the States. Please talk this question over with him.

I should like to emphasize that a young man of Broido's quality would be an important asset to the movement in America at any time, and an even more important one at the present moment. On the other hand, for him and his wife this is a very urgent matter, and I should be most grateful if you would give it your immediate favourable consideration. The financial responsibility would not be very great because, on the one hand, they are young and modest in their expectations; on the other, a certain portion of their needs will be covered by his work for DAVAR.

With kind regards to you and all friends,

Yours,

Berl Locker.

COPY OF REPLY RECEIVED FROM BRITISH EMBASSY

British Embassy
Washington, D.C.
Nov.29,1940

Sir,

I am directed by His Majesty's Ambassador to acknowledge with thanks the receipt of your letter of the 26th November and to say that His Excellency has read with great pleasure the very friendly declaration recently passed at the sixteenth annual convention of the National Labor Committee for Palestine.

The Marquess of Lothian welcomes the Committee's frank acknowledgement of the issues involved in the British people's struggle against the wicked forces which would destroy for ever the liberties of Labour and Jewry alike. The part which British Labour is so nobly playing in this good fight can scarcely be exaggerated and such manifestation of confidence and sympathy as yours cannot fail to be a great encouragement in the difficult months that lie ahead.

I am, Sir,

Yours very truly,

F.R.Hoyer Millar
Secretary

Mr.Joseph Schlossberg,
National Chairman
National Labor Committee for Palestine
275 7th Avenue
New York,N.Y.

The Zionist Archives and Library still lacks much material which is fundamental and imperative for our collection.

It is particularly important that there be gathered in America the material which is issued now during the war period in Palestine and which would under normal times come readily to the United States, but which now because of the difficulty of transportation may not be forwarded.

It is likewise necessary for our continued Zionist work to have the various governmental ordinances, orders, etc. available here for consultation.

We therefore ask your help in bringing this matter to the attention of all the departments of the Jewish Agency, Vaad Leumi, Keren Hayesod, Keren Kayemeth as well as to all the municipal departments, to the Histadruth and its departments.

The matter is so important that we would ask you to kindly appoint some one individual in the Jewish Agency who should be our correspondent to collect and forward this material. We need: All Government reports; Official Gazette, Orders of the day; Ordinances; All Government regulations as to food restrictions, air raid precautions, recruiting, health conditions, etc.

All memoranda presented to the Government dealing with municipalities, war, damages, evacuation etc.

The Jewish Agency should forward to us copies of all memoranda presented to the Government; all regulations dealing with conditions in the country and especially all data dealing with economic conditions, as well as all reports and publications of the various departments as immigration, labor, industry, etc.

We need reports of banks and banking institutions. We must have all pamphlets and reports issued by various institutions of the Histadrut which includes Kupat Holim, Workers Bank, Nir, etc., the Women's Division, the Working Youth Division, the Agricultural Department, etc.

We should have a complete file of all Palestinian papers published during this period.

Although we are supported by Zionist funds, we nevertheless are ready if need be, to meet the cost of subscription.

We should also be receiving: All pictorial material, pictures, diagrams, charts, posters.

I cannot stress too much the importance of this, both for the conduct of our Zionist work and as a historic record to be preserved outside of Palestine of this epoch in the life of the Yishuv, and I urge you most earnestly to present this matter to the Jewish Agency and see that this matter is given careful attention.

Vaad Bitachon

ROOM 720A
111 FIFTH AVENUE
NEW YORK, N. Y.
ALGONQUIN 4-3600

January 12th, 1941

Mr. David Ben Gurion
41 East 42nd Street
New York, New York

Dear Mr. Ben Gurion:

The Vaad Bitachon Committee has instructed me to communicate with you and transmit to you the decision taken at its recent meeting:

The Vaad Bitachon Committee was informed of your opinion that it should not disband and continue in existence.

There was a general sentiment that our activity has not been fostered or aided by the authorities in Palestine, and continuation of effort was impossible under these circumstances. Again in view of the seperate campaign of the United Palestine Appeal a new situation has arisen.

It was therefore decided to inform you that the Vaad Bitachon is accepting your request for its continuation and will attempt an action provided that in your meeting with Bernard Joseph you discuss with him this entire matter and come to a definite decision about Vaad Bitachon.

The Vaad Bitachon Committee will recommence its activity only with the whole hearted support of Bernard Joseph and upon his motivation to this activity of all Zionist groups in America. There will also be formed a modus of working with the United Palestine Appeal.

The Vaad Bitachon Committee therefore awaits a conclusive decision from Bernard Joseph.

Very sincerely yours,

Sophie A. Udin

מענשהייט שטעהט ניט אויף ... אין | מיט א דאפעלטען אפעטיט

בן־גוריון ברענגט די בשורה

עס איז געקומען אין גאנצען אומגעריכט. קיינער האט זיך נישט פארגעשטעלט אז די טעטיגקייט פון דער אינטעראמעריקאנישער אידישער קאנפערענץ, וואס איז געווידמעט דער פאליטישער סיטואציע פון ציוניזם און ארץ ישראל וועט פארשטעלן מיט זיך א באזונדערן אינטערעס און ווער רעדט שוין וועגן דעם, אז זי זאל האבן א היסטארישע באדייטונג.

אלע ווייסן און באגרייפן אויסגעצייכנט, אז צו זאגן דאס אנטשיידענדע, אדער פשוט וואגיגע ווארט וועגן די פאליטישע ציוניסטישע פראבלעמען זענען באריפן די ציוניסטישע אינסטאנצן און אין דער ערשטער ריי די אידישע אגענציע, און נישט דער אידישער וועלט־קאנגרעס אדער די אינטעראמעריקאנישע אידישע קאנפערענץ. אפשר שפעטער, אויף מארגן נאך דער קריג, ווען עס וועט געלינגען צו פארזאמלען ארום דעם אידישען וועלט קאנגרעס אלע לעבעדיגע (לעבען געבליבענע) אקטיווע כוחות פון דעם אידישען פאלק, וועט דאס ווארט פון אזא קאנגרעס זיין וואגיגער און אנטשיידענדער, ווי פון דער אידישער אגענציע.

דערווייל קאן נאר זיין די עובדה פון אלע אידישע אסיפות בלויז צו אונטערשטיצן און קרעפטיגן דאס ווארט, די באקאנטע פאדערונגען פון דער אידישער אגענץ בנוגע ארץ־ישראל און דער אידישער ארמיי.

און דעם זין איז פארשטאנען געווארן די באשיידענע אויפגאבע פון דער אינטעראמעריקאנער אידישער קאנפערענץ, בעת עס איז אויף איהר סדר היום אויסגעשטעלט געווארן די ארץ ישראל פראגע.

אבער דא איז געקומען דער אומערווארטעטער סורפריז. גלייך ביי מיין אנקומען אין ניו יארק, ביי מיין ערשטען באזוך אין קאנגרעס ביורא, האב איך זיך דערוואוסט, אז בן גוריון געפינט זיך אויפ'ן וועג קיין ניו יארק; ער האט נישט באקומען קיין [illegible] אויפ'ן „קליפער" (אמעריקאנישען אוויאן), האט זיך איינגעשיפט אין ליסאבאן און וועט אנקומען אין ניו־יארק רעכטצייטיג, כדי צו באטייליגען זיך אין דער באלטימארער קאנפערענץ. טראץ, דעם מוז איך זיך מודה־זיין, אז איך בין געווען זייער סקעפטיש צו די אויסזיכטען, אז בן־גוריון זאל באוויזען קומען אין צייט אין באלטימאר: איך בין אויך נישט איינגאנצען זיכער געווען, צי וועט דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע האלטען פאר וויכטיג אדער פאסענד ארויסצוטרעטען אויף דער באשיידענער טריבונע פון דער אינטער־אמעריקאנישער אידישער קאנפערענץ.

ערשט, ווען איך האב זיך דערוואוסט פון דר. נחום גאלדמאן, אז עס איז דא שוין א טעלעגראמע פון בן־גוריון, אז ער פליהט גלייך נאכ'ן אנקומען פון דער שיף אין ניו־יארק קיין באלטימאר, זענען פארשוואונדען מיינע ספיקות.

מען דארף זאגען, אז דינסטאג פארנאכט האט אינ'ם האטעל „באוטערן" געהערשט אן ערב כל נדרי־שטימונג. קינד און קייט האבען מיט פיבערענדער שפאנונג דערווארט בן גוריונ'ס ווארט. באזונדערס איז געווען גרויס די שפאנונג אין יענע קרייזען, וועלכע ווייסען, אז פון די ברעגען פון טעמזא און דערהויפט פון דעם פאלאץ פון הויך־קאמיסאר אין ירושלים בלאזען נאר נישט קיין גינסטיגע פאר אונז פאליטישע ווינטען. אלע גיבען זיך אפ חשבון, אז ווען דער שטענדיג איינגעהאלטענער און געצוימטער פרעזידענט פון דער אידישער אגענץ, דר. ח י י ם ווייצמאן, האט לעצטענס גערעדט, ווי ער האט גערעדט אין זיין לעצטער רעדע, איז עס א סימן אז עס איז נישט נאר פרעהליך און ליכטיג אויף דעם ציוניסטישען פאליטישען האריזאנט...

דעלעגאטען און געסט, וועלכע האבען א צוטריט צו די נישט עפענטליכע סעסיעס, האבען זיך מקדים געווען און האבען באצייטענס פארנומען אלע פלעצער אין באנקעטזאל פון „פאוטערן"־האטעל, וואו, עס קומען פאר אנדערע זיצונגען. עס איז געווים נישט קיין גוזמא, אז מען האט נישט געקאנט

ארויסגעווארפן קיין ש...
באגלייט פון דר.
גאלדמאן, האט בן ...
צערעמאניעס פארג...
אויף דער פרעזידע...
איז איבעריג צו זאג...
האט אויפגענומען...
פיהרער מיט אוואצי...
דינג זיך פון די פ...
אידער בן גוריון ...
דען איז פאר איינע...
הערט איהם צום ...
דאס איז ניט דער ...
שווער צו הושר זיי...
שיידענער מאן פון ...
מיט דעם ליבערע...
לען, איז א ברויזע...
קוואל פון אומפאר...
טיגער גבורה און ...
טואציע, וואס מאט...
בארופענעם פיהרע...
אידענטום.
עס איז שווער...
ריכטיגען איינדרוק ...
רעדע, ווען מען ...
פונקטליכסטען פ...
ריכט. אוראי אין ...
און וואגיג, וואס ...
אבער נאך וויכטי...
זאגט דאס, די אינ...
אימפעט, וואס ש...
ווארט.
ארויסטרעטענדי...
רעדע מיט דעם ...
אין פרינציפ אנגע...
מאראנשטאלטען א...
סע פאר־אמעריקא...
טינע מאניפעסטא...
די אנוועזנהייט ...
און פארטרעטער...
אמעריקאנישע ...
קורץ געזאגט, א...
בן גוריונ'ס מגיל...
און דעם רוח פו...
שיבטע!" און ד...
ניט. פון בן גו...
גערעדט דער טו...
לען און עקשנות...
אמונה פון דורות...
אבער מעהר ...
רעדע איז געווען...

FAST
RCA
DIRECT
RADIOGRAM
R.C.A. COMMUNICATIONS, INC.
A RADIO CORPORATION OF AMERICA SERVICE
TO ALL THE WORLD — BETWEEN IMPORTANT U.S. CITIES — TO SHIPS AT SEA
RECEIVED AT 64 BROAD STREET, NEW YORK. AT ____ STANDARD TIME

HBRMBSZ2492

GENEVE 33/32 26 2145

NLT JEWNAWALL FOR BENGURION NEWYORK

HICEM PAID GREATEST PART FOR OLIM WILNA STOP BECAUSE SHORTEST EXITPOSSIBILITIES INTERVENE IMMEDIATE JEWISH WORLDCONGRESS TO REMIT BY CABLE THREETHOUSAND DOLLARS WHICH PROMISED 17/10 BY LETTER

HECHALUZ

FAST

DIRECT

CLASS OF SERVICE DESIRED			
FOREIGN		DOMESTIC	
FULL RATE		FULL RATE	
CDE		DAY LETTER	
URGENT		SERIAL SERVICE	
DEFERRED		NIGHT MESSAGE	
RADIO LETTER		NIGHT LETTER	

RCA

RADIOGRAM

R.C.A. COMMUNICATIONS, INC.

A RADIO CORPORATION OF AMERICA SERVICE

NO.	CASH OR CHG.
NUMBER OF WORDS	
TIME FILED	

TO ALL THE WORLD — BETWEEN IMPORTANT U.S. CITIES — TO SHIPS AT SEA

Send the following Radiogram "Via RCA" subject to terms on back hereof, which are hereby agreed to

COPY Dec. 27, 1940

FA205 XCX GBW5810

JERUSALEM 29 23 1855

NLT BENGURION 41 East 42nd New York

INTENDED LEGALISE SMALL GROUPS CONSISTING BRITISHERS ALREADY ORGANISED

THREE CITIES OPENING WAY FOR INCLUSION SOME PALESTINIANS STOP KAPLAN

ALREADY REPLIED REGARDING LOURIE

SHERTOK

Main Office: 66 Broad Street, New York, N. Y. (Always Open) Phone: HAnover 2-1811

FULL-RATE MESSAGE UNLESS MARKED OTHERWISE
Sender's Name and Address
(Not to be transmitted)

Form 100-25-TA-1108

CLASS OF SERVICE

This is a full-rate Telegram or Cablegram unless its deferred character is indicated by a suitable symbol above or preceding the address.

WESTERN UNION

(21)

1201

R. B. WHITE, PRESIDENT — NEWCOMB CARLTON, CHAIRMAN OF THE BOARD — J. C. WILLEVER, FIRST VICE-PRESIDENT

SYMBOLS
DL = Day Letter
NT = Overnight Telegram
LC = Deferred Cable
NLT = Cable Night Letter
Ship Radiogram

The filing time shown in the date line on telegrams and day letters is STANDARD TIME at point of origin. Time of receipt is STANDARD TIME at point of destination

NBJ395 15=BK CHICAGO ILL 27 539P

1940 DEC 27 PM 7 22

BEN GURION=

WITHROP HOTEL 47 ST AND LEXINGTON AVE=

EXPECT BE NEWYORK LATE MONDAY. HOPE CAN SEE YOU TUESDAY.
HAVE REPORT ON OUR CONVERSATION=
SOLOMON GOLDMAN.

THE COMPANY WILL APPRECIATE SUGGESTIONS FROM ITS PATRONS CONCERNING ITS SERVICE

FAST

RCA

DIRECT

RADIOGRAM

R.C.A. COMMUNICATIONS, INC.

A RADIO CORPORATION OF AMERICA SERVICE

TO ALL THE WORLD — BETWEEN IMPORTANT U.S. CITIES — TO SHIPS AT SEA

FORM 118-T.A.-180

RECEIVED AT TEL. MURRAY HILL 2-4998 1 EAST 44TH ST. NEW YORK, AT DEC 27 STANDARD TIME

FA113 YF GBW5156

TELAVIV 22 22 1025

NLT BENGURION

41 EAST 42ND NEWYORK

PROVIDE IMMEDIATELY SIXHUNDRED POUNDS LIEBENSTEIN LASSIA TELAVIV

OTHERWISE THEIR WORK WILL STOP

BERL KATZNELSON DOV HOSS

STANDARD TIME INDICATED
RECEIVED AT
53 WEST 27th ST.
N. Y. CITY, N. Y.
10 5 - 9274
TELEPHONE YOUR TELEGRAMS TO POSTAL TELEGRAPH

THIS IS A FULL RATE TELEGRAM, CABLEGRAM OR RADIOGRAM UNLESS OTHERWISE INDICATED BY SYMBOL IN THE PREAMBLE OR IN THE ADDRESS OF THE MESSAGE. SYMBOLS DESIGNATING SERVICE SELECTED ARE OUTLINED IN THE COMPANY'S TARIFFS ON HAND AT EACH OFFICE AND ON FILE WITH REGULATORY AUTHORITIES.

NA49 29 DL=WB WASHINGTON DC 315P DEC 27 1940

DAVID BEN GURION=

CARE POALE ZION 275 SEVENTH AVE NYC=

IMPORTANT MEETING ADMINISTRATIVE COUNCIL ZOA BEING HELD PHILADELPHIA JANUARY 5TH. COULD YOU POSSIBLY BE PRESENT AND LEAVE MESSAGE TO AMERICAN ZIONISTS BEFORE YOUR DEPARTURE. WOULD GREATLY APPRECIATE YOUR ACCEPTANCE=

ISADORE BRESLAU.

.400P

CFM ZOA 5TH.

CLASS OF SERVICE

This is a full-rate Telegram or Cablegram unless its deferred character is indicated by a suitable symbol above or preceding the address.

WESTERN UNION

1201

(45)

SYMBOLS

DL=Day Letter
NT=Overnight Telegram
LC=Deferred Cable
NLT=Cable Night Letter
Ship Radiogram

R. B. WHITE, PRESIDENT — NEWCOMB CARLTON, CHAIRMAN OF THE BOARD — J. C. WILLEVER, FIRST VICE-PRESIDENT

The filing time shown in the date line on telegrams and day letters is STANDARD TIME at point of origin. Time of receipt is STANDARD TIME at point of destination

NBJ183 15 DL=WASHINGTON DC 28 106P

DAVID BENGURION=

1940 DEC 28 PM 11 48

HOTEL WINTHROP LEXINGTON AVE AND 47 ST=

APPRECIATE YOUR ACCEPTANCE AGENDA WILL PROVIDE FOR DISCUSSION YOU SUGGEST LOOK FORWARD SEEING YOU PHILADELPHIA=

ISADORE BRESLAU.

AGENDA.

OFFICIAL PUBLICATION OF
THE ZIONIST ORGANIZATION OF AMERICA

The New Palestine

The American Zionist Weekly Devoted to Jewish Affairs
1720 SIXTEENTH STREET, N. W.,
WASHINGTON, D. C.

January 10, 1941

Mr. David Ben-Gurion
c/o Emergency Committee for Zionist Affairs
41 E. 42nd St.
New York City

Dear Mr. Ben-Gurion:

I was very much impressed with your address before the meeting of the Administrative Council of the Z.O.A. in Philadelphia last Sunday. I consider it a most statesmanlike presentation of the trend which Zionist policy should take.

I have taken the liberty of lifting large segments of your speech from the stenographic notes of that meeting and have edited them in the form of the enclosed article, which I am planning to publish shortly in The New Palestine.

However, before printing them, I send you this copy so that you may once again look over the material.

I should appreciate your dropping me a note within twenty-four hours, letting me know that this draft meets with your approval. If convenient, kindly also return the original.

Sincerely yours,

Carl Alpert

Carl Alpert

P.

CA:BP
Encl.

FAST

RCA

DIRECT

RADIOGRAM

R.C.A. COMMUNICATIONS, INC.

A RADIO CORPORATION OF AMERICA SERVICE

TO ALL THE WORLD — BETWEEN IMPORTANT U.S. CITIES — TO SHIPS AT SEA

FORM 112-B.K.-TA.-693

RECEIVED AT

TEL. LEXINGTON 2-5347-8-9

275 FIFTH AVENUE

NEW YORK, AT ____ STANDARD TIME

1940 DEC 24 PM 11 53

SK117 YL GBK2203

TELAVIV 42 19 1305

LC NATIONAL LABOUR COMMITTEE BENGURION

275 SEVENTHAVE NEWYORK

CABLED YOU 27 SEPTEMBER QUOTE CABLE CONSENT AND TITLE YOUR ADDRESS 40TH HISTADRUT CONFERENCE TO BE PUBLISHED SPECIAL BOOKLET UNQUOTE AWAITING REPLY CABLE STOP WOULD APPRECIATE YOUR ASKING ARON SEE YOU BEFORE LEAVING

REMEZ

(CONFIRM 27)

ברכבת שיקגו - לוס אנג'לס
30/12/40

ב/ גולדמן היקר,

בהיותי בשיקגו. שוחחתי עם אלי ברגסון - לדבריו אין
6 [illegible] בקונגרס [illegible] [illegible] הרו 200/300
[illegible] אשר להגיע אם [illegible] [illegible], [illegible]
והו - טובה, ואולם עדיין הנשנה לטובת מלחמה
ומוח [illegible] להשגת רק בדרכת הממשלה, להשגת
את הדבר, הנשיאות, הוחלט לו. - ושלו ודואי
רבות קשיים [illegible] העניינים - ולדבר [illegible] [illegible],
את הנחוץ [illegible] לו.

אולם חשובה בעיני שוחתי [illegible] [illegible] אמת של
הדבר חשוב, יש לו שמה קשרים רבים מאד. הוא
נותן [illegible] [illegible] <u>שמ"ה, ומשנה [illegible]</u>
בעזרת רשמי <u>בחמה=רשמי</u> בשמות הנשיא.
הוא אומר 2 [illegible] ומקוה שהדבר יקום <u>בקרוב</u>
שהוא [illegible] [illegible] [illegible] שמה [illegible] העניין
[illegible] המלחמה. - [illegible] [illegible], אין ספק, וכי [illegible] 6-4
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לאו [illegible] [illegible]
[illegible] המלחמה [illegible] [illegible] -

קשה, אולי, להאריך בקולות / השיחות, אבל הוא תמיד
מתבטא בהחלט לפני השבוע. כי [illegible] הדק זה
מניעה את הסגנון ויבר על "התרחקות" אלות, שאבוא
לידי ביטוי.

אינני יודע [illegible] חיים וכלום לגבי בוהם
וסט ששה, וכאשר וסט. ויש לו שמה שאמרו ואמונה
מהומה שעשה למען רבות כאן - בעתון New
Masses, וכדומה ולדעתו טוב הוה לו חיים וכלום
לגבי בצורה מתאימה. ואף גם שהוא יצא (אך
למען העניין, כי הוא מאמין בדבר (במסגרת) -

כי [illegible] אני כותב לך אך למען אפשר בלימוד
ועבודה זאת בסוקאל בעניין לוס-אנג'לס (ו) בלימוד
מפורסמים) זה היינו וכלום להמאמר שפניו שעבר
בראש רשאו בוהם וסט. גם לדעתו גם הוא יש עוד
2 מעוניין שאמרתי לך, כי הוא תשובה בזמן שיש
להתבונן (אותן מתאימה להשגה) לפני כל אחד [illegible]
בזמנים שיכולה זה. (ולא ברחוב בזמן רק אם
לעשותו במקום!!).
אינני יודע שלום בוהם. מסר) לו ומה שהוא דבר (אין).
אבל נראה רק שזאת הדברים להשתמש; אין צורך כל
את המשנה לדברי אלהי הוא דבר גדול של בית [illegible]

אמרתם שאינה כוונה לעשות לאנשים הבנין של החסות
הוהובים בפועלה / של זה --
אינה רק מניעה גלובלית יש מניעה של „נסיונות" (אלה -
גם ש"ץ קוראל שם היה אין אלצי רפא"ה בווינסה
נגד פוליה, ברודסקי זה לעולם בלי והוב)
ובגלל טור אשר בשם של בווארשה ב 1906
בשם "התחיה" הגלי סמול הנה"י לאין קץ.
אלא נשמה לי שאין צבאי לו. - נשמע גם
שלמה הבנה לבבי את א' קרמון על פלטונה,
רוטשילד וכו' -
אין לי פה הכל את „צבא וסרא" "לעניה בינוני
פלויפר אשר מניעה לדיב אין בינוני
בשנה זו - שזו אודיאין (פחות להקים את
הפעולה, אבל יש לי נשם מניעה אצירה והיא
למה לבלבל אותי "משפט" מחשבה (אלה -
(מוא נשא כבר את הרשומה?
אופטימי, כי אם ואינו לי בראשה חשש מוסתר -
תפקידי (ושר אלו על אלו)
ושלום עליך את מוסבך לרגעות
המוקיר
[illegible]

COLONIAL OFFICE,

DOWNING STREET, S.W.1.

21st May, 1940

Dear Mr. Ben-Gurion,

Although we have met since your kind letter of May 13th was received, I must send this line to tell you how very much I appreciated your kind message.

It was very good of you to write. I realise to the full the difficulty of the task, but I shall do my best.

Yours sincerely,

Lloyd

D. Ben-Gurion Esq.,
The Jewish Agency for Palestine,
77 Great Russell Street,
W. C. 1.

RELEASE OF REFUGEES: NO DEBATE ON CENSURE MOTION.

London, Aug. 7th. (Jewish Telegraphic Agency).

The Government will not allot time in the House of Commons for debate on a motion of censure introduced by Colonel Josiah Wedgwood in connection with the recent Home Office White Paper on German and Austrian aliens, Mr. Clément R. Attlee, the Lord Privy Seal, announced to-day. Mr. Attlee said he did not consider "any useful purpose would be served at present by discussion of the motion."

Colonel Wedgwood's motion was as follows:-

"That, in the opinion of this House, the White Paper issued by the Home Secretary giving the categories under which so-called enemy aliens may be set free is entirely unsatisfactory in that it will leave most of those who have the greatest reason to oppose Hitler interned, and that it is based on the utility of the internee and not on his or her innocence."

Mr. Attlee also told the House of Commons in connection with questions as to the responsibility for the organisation of the internment camps and the failure to compile lists of the internees that the responsibility lay with the War Office and that "inquiries are going on now" with regard to the individuals personally responsible for the situation.

TREATMENT OF INTERNED REFUGEES: HOUSE OF LORDS DEBATE.

London, Aug. 7th. (Jewish Telegraphic Agency).

In the House of Lords yesterday, Lord Faringdon asked for a Government statement with regard to the internment and transportation of aliens of enemy and other nationality. He said that abuses had arisen in the treatment of enemy aliens in this country, and that although none of the evidence pointed to any kind of malice, he believed there had been mismanagement and lack of foresight, forethought and consideration.

Lord Faringdon proceeded to quote the cases of two men, Karl Olbrisch and Louis Weber, who lost their lives on the "Arandora Star." Neither of these men, he said, ought ever to have been interned at all, "and," he added, "I consider that whoever was responsible for these men and, after their internment, for their transportation is answerable for their deaths."

Lord Faringdon referred also to the inconsiderate manner in which aliens have been "collected" for internment, being summoned at seven o'clock in the morning, given a quarter of an hour to pack, and taken away in a 'Black Maria;' and criticised the delay that has occurred between the posting and receipt of letters.

Speaking of the complaint that Nazis and anti-Nazis have been interned in the same camps, Lord Faringdon spoke of "reliable reports of camps run by the Nazi inmates really on the lines of a Nazi internment camp, where these unfortunate anti-Nazis who have escaped from their own country have had inflicted upon them here the treatment which they would have received had they stayed at home and been interned in Nazi concentration camps." He referred also to the case of a Jewish girl of sixteen who had been obliged to share a bed with a Nazi girl.

In conclusion, Lord Faringdon spoke of one internee who was a Czecho-Slovakian and a former member of the Czecho-Slovakian Parliament. "It is utterly incomprehensible to me," he said, "why we should give as one of our war aims the liberation of the Czech people and yet intern a member of the Czech Parliament."

the fact that the controversy sometimes became very heated, he at any rate — I cannot say that of his followers — never indulged either in personalities or in the usual methods of political controversy which have characterised so much the years from 1920 to the present day, not only in Jewish life but in life generally.

"Jabotinsky and I were definite opponents, in some respects poles apart, but I cannot remember any personal attack on me or vice versa throughout days of bitter struggle. If it is permitted — almost at an open grave — to formulate a criticism or opinion, I would say that Jabotinsky mistook very often the mere proclaiming of an idea for actual performance in Palestine. He never stopped to think that the carrying out into practical effect of such a proclamation might be a slow, tedious and painful process because the proclamation depended entirely upon us, but the carrying into effect depended upon forces and factors over which we had very little or no control. Jabotinsky was burned up by a sacred fire. In his opinion we had only a limited time in which our programme could be realised. It may or it may not be so. Factors and events independent of the desires of the Jewish people forced us to go the path which may be stony, which may be difficult, but above all slow.

"Jewish Life Is The Poorer For His Loss".

"Well, he has gone and Jewish life is much poorer for his disappearance. He leaves behind him an organisation which no doubt will carry on, and I hope will carry on perhaps remaining faithful to the traditions of chivalry which was one of his foremost traits."

Concluding, Dr. Weizmann declared:- "We mourn his loss; it was a premature one. He had still in him a great deal. I did not know his health was undermined. I hope that his traditions and his impatience will be emulated by others. He will rest in peace and we shall remember him whatever differences there may have been between him and the Zionist Organisation."

Mr. David Ben-Gurion spoke of Mr. Jabotinsky as a personal friend and a political opponent," and mentioned that he first met him in the last war when he was a private and Jabotinsky an officer in the Jewish Legion. "I could not help but admire the rich personality, the great gifts, his mastery of words written and spoken," said Mr. Ben-Gurion. "More than that, his vision, his clear and great conception of what Zionism stands for and his devotion to that vision. But I also saw the great tragedy of this man which to a certain extent became the tragedy of the Zionist Movement, that while he saw very clearly the end, he failed to see the means to the end and this failure, I am afraid, largely destroyed a great career in Zionism. He was a man of great courage and he was a fighter. I especially deeply regret that he passed away before he could come back to the Zionist Movement."

Professor Selig Brodetsky said that for a long time to come the name of Jabotinsky would symbolise an appeal to youth. His personality was electrical and he produced a profound effect on large numbers of youth. They remembered not only his vision, but also his imagination. On more than one occasion he was able to speak of problems that would arise and developments that would have to be made when others had not seen them, and he was endowed with great courage and had an unbounding faith in the realisation of his ideals. He would always be remembered as a gallant fighter, a generous and honest opponent, and above all a charming personality.

The Rev. J.K. Goldbloom, who spoke in Yiddish, appealed to Mr. Jabotinsky's followers to return to the Zionist Organisation.

A message conveying their deep sense of sorrow at the sudden passing of Mr. Jabotinsky has been sent to the Nessiut of the New Zionist Organisation by the Executive of the Agudist World Organisation. It says:- "We mourn with you the death of this leader in Israel, a great Jew and a great patriot."

P.T.O.

PACKAGE NO.

1.........Aristotle - 5 vols.

2.........Plato 1; Fr. Phil.Gr. 3; Photius 1, Liddell-Scott 1 --- 6 vol.

3.........Fr.Hist.Gr.4, Bergk,2; Nauck,1; Meinecke,2; Sextus,1, Babrius,1; Diels, 1; --- 12 vol.

4.........Plutarchus, 12; Herodotus, 1; Hesiod, 1 --- 14 vol.

5.........Minor Hist.2; Strabo, 3; Polybius, 4; Procopius,4; Pausanias,1; Dio Cassius, 3; Demosthenes, 3; Lucianus, 2; Halicarnassus,3; Orators, 9; --- 34 vol.

6.........Plotinus 7; Oxford Cl. Texts, 10; Josephus, 3; Homer, 1; Greek Bible, 2; Constitution of Athens, 1; --- 24 vol.

7.........Ilias, 1; Euripides 1; Loeb Cl. Library, 22. --- 24 vol.

8.........Smith's classical dictionaries, 5; Farnell's Cult. 5; Companions, 2; Walters, Art. 1. --- 13 vol.

9.........Heath Gr. Mat.,2; Beily 2, Inge 2, Burnet 1, Whitaker 1; Zeno 1; Dudley 1; Iamblichus 1; Murray 1; Mulhaud 1; Ritter-Preller 1; Fouillee, 2; Osborn 1.--- 17 vol.

10........Kaird 2; Zeller 1; Reymond 1; Rey 1; Symonds 1; Tarn 1; Brett 1; Freeman 1; Josephus 1; Crozier 1; Kantorowitz 1. --- 12 vol.

11........Hegel 3; Kant 2; Bosanquet 1; Young 1; Lange 1; Huserl 1; Ruggiero 1; Bradley 1; Engl.Phil. 1; Indian Phil. 2; --- 14 vol.

12........Moslem Phil. 1; Numbers 1; Hefding 1; Sidgwick 1; German Phil. 1; French Phil. 2; Kant 2; Kaird 1; Spinoza 1; Taine 1; Galton 1; Lecky 2. --- 16 vol.

13........Merz 4; Schopenhauer 3; Alexander 2; Barnubi 2; Robertson 2; Taylor 2; Wulf 2; Kretschmar 1; Social Insects 2. --- 20 vol.

14........Gomperz 3; Hartung 1; Cl. Dict. 1; Garstang 1; Jewish Studies 2; Shechter 1; Church Hist. 1; Legends 1; Islam 1; Moltke 1; Strategy 1. --- 14 vol.

15......Bohn's Classical Library. --- 24 vol.

16......Language 2; Glatz 1; Germany 1; Sudan 1; Decisive Battles 1; Ottoman Empire 1; Dante 1; Varia 3. .... --- 11 vol.

17. Croiset 5; Diels 3; Loeb 4; Bohn 2 Delphic Oracle 1; Mitchell 1, Corpus Juris Attici 1 17

18. Momsen 4; Lex-life 2; Waldstein 1 Zimmern 1 11

23.8.40.

PERSONAL AND PRIVATE

NOTES.

1) Air Squadron: It is suggested in Jerusalem that we should apply to H.M.G. for approval for the following proposal:

A Jewish Air Squadron should be enlisted in America as well as in Palestine. According to Kaplan, military aviation training is impossible in America except through the U.S. Army. In order to train our people in America we should therefore need the permission of the U.S. Government, which would, of course, not be obtainable without previous consent of the British Government. Moshe is anxious to know whether we have approached the Government here on this matter, and whether there is any prospect of success?

2) Interview with the new G.O.C. on August 26th, 1940: Moshe and Barney have met the new G.O.C. - a Wauchope type: small, lean, serious, straightforward, attentive, and very careful and cautious. They had a friendly conversation with him; he told them that new enlistment arrangements would soon be made public, and asked them to prepared good human material, especially for N.C.O.'s and officers. Our people again suggested making use of our supernumerary police for an enlarged training scheme in view of possible future requirements. The General promised to consider this. He declared that he had only one aim - victory; he had no interest whatever in politics. He emphasised the necessity of preserving the internal peace of the country, and requested the help of the Jewish Agency. He said he would mercilessly repress any attempt to break the peace. He referred to "illegal arms" and said that they would be taken away wherever discovered; he added a special warning against fresh imports from Syria. Moshe said he knew nothing of any new importations, but our attitude on this question must be known to the General from reports of our interviews with his predecessors, and there had been no change so far as we were concerned. In our view, those arms were a guarantee of peace and security. Further searches would merely exasperate our people. The G.O.C. again emphasised the warning about new importations, and the interview ended on friendly terms.

The new Brigadier in Galilee, Chrystal, who was formerly Commander of the Transjordan Frontier Force, is planning to renew the searches for arms. He is said to have received information with regard to settlements in the Jordan Valley and around Tiberias. He is an enemy of our supernumerary police, and it seems that we may now be returning to the "Barker regime" (i.e. searches in case of information).

2.9.40.

EDWARD A. NORMAN
60 BEAVER STREET
NEW YORK, N.Y.

December 27, 1940

Mr. David Ben Gurion
Winthrop Hotel
Lexington Avenue & 46th Street
New York, N. Y.

Dear Mr. Ben Gurion:

The day after I had lunch with you I saw a notice in the paper of a book that has recently been published, but which was gotten up by Thomas Jefferson, the third President of the United States and one of the greatest personalities in American history. It appears that his feeling about the New Testament was very similar to yours, and he took all the words of Jesus, and separated them from all the rest of the New Testament, and made a book of them, which has now been published again. I am having a copy of this book sent to you, as well as a copy of the publication issued by my wife, that I told you about.

With kindest greetings,

Cordially yours,

Edward A. Norman

EAN FSW

MURRAY HILL 2-1160

Emergency Committee for Zionist Affairs

41 EAST 42nd STREET
ROOM 1121
NEW YORK CITY

January 3, 1941

Mr. David Ben Gurion,
Winthrop Hotel,
47th Street & Lexington Ave.,
New York City

Dear Mr. Ben Gurion:

Just a line to tell you that after making inquiries from various sources, I am informed that neither Eddie Cantor nor Paul Muni are in New York right now, but can be reached at the following addresses:

Eddie Cantor
8532 Sunset Blvd.
Hollywood, Calif.

Mr. Paul Muni
c/o Twentieth Century Fox
Hollywood, Cal.

I hope to have the information regarding Jewish Officers in the Army and Navy for you shortly.

Cordially yours,

Emanuel Neumann

LOUIS D. BRANDEIS
2205 CALIFORNIA STREET
WASHINGTON, D. C.

Dec. 10. 1940

Dear David Ben-Gurion:

Your helpful letter of the 6th reaches me today.

Cordially
Louis D. Brandeis

24th September, 1940.

The High Commissioner for Canada,
Canada House,

Dear Sir,

I was asked by Mr. David Ben-Gurion to write to you on his behalf, and to thank you for the visa for Canada which you so kindly arranged for him. His thanks are none the less sincere because, in the event, he will probably not use that visa. He left London, at very short notice, on Saturday morning last, by the Cunard boat for New York, and is most anxious that you should not think him discourteous in not having advised you in advance of his departure. But his sailings had been so often cancelled or postponed that he had almost given up expecting to leave.

I am, dear Sir,
Yours faithfully,

New England Zionist Region

600 WASHINGTON STREET, BOSTON, MASS.

ZIONIST ORGANIZATION OF AMERICA

ההסתדרות הציונית של ארצות הברית

TELEPHONE
DEVONSHIRE 6966

OFFICE OF THE PRESIDENT
401 SLATER BUILDING
WORCESTER, MASS.

January 2, 1941

Mr. David Ben Gurion
New York, N.Y.

Dear Mr. Ben Gurion:

We in the New Engl nd Zionist Region have a special committee whose function is to raise about $2,000 or more for the Haifa Nautical School in Eretz Israel, which is supposed totrain young men to operate boats, etc.

There has been some talk in New England at one of our meetings of the Executive Committee as to whether or not it is advisable to do this now, and as to whether or not the school is still carrying on.

At a meeting of the Executive Committee of the Region it was suggested that I communicate with you and to get the exact information so that we may know how to proceed.

I was wondering whether or not you would be good enough to give me the exact status of this institution.

With Zion's greetings, I am

Sincerely yours,

[signature]

Joseph Goldberg, President

1/ [illegible]
2/ [illegible]
3/ [illegible]

MRS. JOHN GUNTHER
300 CENTRAL PARK WEST
NEW YORK. N. Y.

December 27th, 1940

Mr. Ben Gurion
Hotel Winthrop
Lex. Ave. at 47th St.
New York City

Dear Mr. Ben Gurion:

I should like to thank you for your recent visit here and for the patience and good humor in which you expressed your point of view. I have been thinking over many of the things you said, and I have taken them to mind and heart.

There remain these questions in my mind:- Can an abstract idea, however completely noble, be imposed upon a land? Or must not the land itself produce the ideas through the lives of those who live upon it? It seems to me that the latter is the common experience. We have never seen England for instance, or any other established nation for that matter, fight for its life on the basis of any ism -- even one approaching the universality of your ideal of Zionism. In any great national crisis Englishmen fought for England, for the bare earth of England. Such ideas as Liberty, Democracy, etc., were superimposed upon this solid structure of the earth of England. When the earth was safely in their hands, they again, safely, reverted to their abstract interpretations of what "England" was ideally to stand for.

It seems to me that we Jews must bring ourselves down to the earth again, if we ever hope to have any earth of our own to live on(and let me hasten to add, I say this as freely to my friends on the other side as to you). Historically, it would seem that this point of view runs counter to the natural Jewish genius, which seems to me from my reading of its experience to have been almost from the very beginning almost unnaturally abstract. Even Father Abraham seems to have moved from one place to another in order to develop an idea of his, in this case presumably that of the unity of God, ~~upon~~ another place. It may be that this is a natural Jewish expression of life, and that it is impossible to escape it. If that is so, it would seem to me that any hope for a normal national life would have little chance for fulfillment. It may possibly be that Jewish ideas are built on too abstract and vast a scale to fit within the rather humdrum, concrete confines of a single small national existence. Personally, I think that would be regrettable, but it may be something that one has to face. I should prefer a spot of solid earth, no matter how confined, in which to plant and grow rather than all the clouds of the universe in which to float without moorings. Jesus, you may recall, said, "For what is a man profited, if he shall gain the whole world, and lose his own soul?" But one must also concede

MRS. JOHN GUNTHER
300 CENTRAL PARK WEST
NEW YORK, N. Y.

Mr. Ben Gurion December 27th, 1940

the converse: For what is a man profited, if he shall gain his own soul and lose the whole world, so that he has not a square inch of the world in which to call his soul his own? Jesus' remark was profoundly Jewish, and we Jews have rather consistently followed his line. The Christian peoples, democratic no less than fascist, if I may be so bold as to say so, may quote this line on an occasional Sunday in Church, but it has no influence whatever upon their political lives, whereas it is still the basis of ours, an unnatural and untenable basis, from any empirical observation of history. What seems to happen in real life is this: that you gain your world and then find your soul.

It is for this reason that I believe ~~in~~ Eretz Yisrael to be more initially essential than Zionism, and it is for this reason that I believe that no Jewish elements, however diversified, can be really "dangerous" in a Jewish land, provided that the Jewish land itself is the first faith of the people.

With all good wishes,

Sincerely

Frances Gunther

Mrs. John Gunther

MF

League For Labor Palestine

OFFICE OF THE NATIONAL CHAIRMAN
READING ROAD AND NORTH CRESCENT AVENUE
CINCINNATI, OHIO

RABBI SAMUEL WOHL
CHAIRMAN, NATIONAL COUNCIL

December 20, 1940

Mr. David Ben-Gurion
41 East 42nd Street Room 1121
New York City

Dear Friend Ben-Gurion:

I had hoped that we would have time to bring together a small conference, or at least a number of people, that you might talk to them and take counsel with them. I think that it would be impossible to do so now. Most men have already made engagements during this holiday season and the effort expended at this time will not bear fruit.

Under the circumstances may I suggest that something be done which might prepare the ground and make people feel that you have consulted with them. May I suggest that you prepare a Memorandum, a very confidential Memorandum, in which you will state the situation as you know it. Give them a concise picture of things as they are and things to be done, and present it to them. Ask that they answer fully a number of questions on matters of policy and tactics. After this Memorandum has been prepared by you, I shall select the outstanding key people, and will write to them that at your request, since you have gone to Palestine, I am sending them your Memorandum and that their counsel and their replies will be of great value to you. And that you have instructed me to send them on to you to Jerusalem. It is my feeling that such a document will be of great importance in preparation for a National Conference. I might then call in collaboration with a number of outstanding sponsors to organize effective action for the Histadruth.

Please try to get this done immediately and I shall do all I can to get the maximum results from it.

With warmest personal regards, I am,

As ever,

Sam Wohl

SW:VS

CHARLES L. PILZER
4402 SIXTEENTH STREET, N. W.
WASHINGTON, D. C.

January 2, 1941

Mr. David Ben Gurion
% Mr. A. Dickenstien
1140 Broadway, Room 608
New York, New York

Dear Mr. Ben Gurion:

I sincerely believe that nothing is more important to the Jewish People today then a British Victory in the present War. As all of us deeply realize our very life and existence as a People is dependent on its outcome. I have noticed with great pride and satisfaction the growing national spirit among our people, and the new tide of opinion that has been so aptly described as a "Militant Judaism".

The time has come to bury the old spirit of supplication. We must cease begging and praying for the right to exist. We must fight as a united people for the right to live as a nation. We must take our active and rightful place side by side with the Allies in this fight for civilization. And when this war has been won, as it surely will be, we must assume our rightful heritage and position as a Nation at the peace tables.

In keeping with this spirit, I am taking the liberty of writing to you, as one of our foremost Jewish Leaders, of an item which has come to my attention. The papers for the past few days have carried the story of one of England's greatest need--Ships. They have also published an offer by the British Purchasing Commission to Our Government of three million dollars for approximately twenty-six merchant ships now owned by our Maritime Commission.

Here is a great opportunity for us to actively and concretely demonstrate that we are aiding as a People in the prosecution of this War. I am earnestly suggesting to you, and I hope through your voice to all Jewry, that the Jewish People purchase these ships, and loan them to England for the duration of the War. Let us purchase these ships through a popular subscription, and let it be known that the Jewish Nation, that Palestine, is the owner of these ships, and that we lend them to our Ally for the duration of the War.

I feel certain that we could quickly and easily raise the necessary funds. It would also be a sound investment for the Jewish People. It would not be necessary of course to raise the full sum of three million dollars. We feel certain that if we raise one-third of this amount that we could secure a mortgage for the balance. These ships will also be insured and when we have finally won this War, and when we have established our rights as a free and independent Nation, then Palestine will need these ships to carry the fruits of her labor and land to the ports of the world.

I am writing to you at the suggestion of Mr. A. Dickenstien of New York City, and I trust that you will feel as I so deeply feel, that here is a great opportunity that we cannot afford to miss, and that you will be the spark to spread the fire of this undertaking.

Zionest Greetings,

Charles L. Pilzer

THE JEWISH AGENCY AND THE MANDATORY POWER.

1. When war became imminent, the Jewish Agency for Palestine, and the millions of Jews whom it represents, were resolved to throw their full weight on the side of the Allies, and to put aside, for the duration of the war, all differences of opinion between themselves and the Mandatory Power arising out of the White Paper of May 1939. They were convinced that the new policy was neither just nor practical, and that at the end of the war the problem of Palestine, and of a Jewish Commonwealth there, would again come up for consideration. Therefore, in offering their help to England and her Allies, the Jewish Agency did not ask for the withdrawal of the White Paper while the war lasted, although - like the majority of the Permanent Mandates Commission - they considered it to be incompatible with the Mandate. They merely asked H.M. Government and the Administration of Palestine to suspend the operation of those parts of the White Paper which had not yet been implemented.

2. In August 1939, the President of the Jewish Agency, in a letter to the then Prime Minister, suggested that immediate arrangements should be made with the Agency for utilising Jewish man-power, technical ability, resources, etc., and expressed the wish that the political differences between the Jews and the Mandatory Power should give way before the greater and more pressing necessities of the time.

3. On September 3rd, the Executive of the Jewish Agency in Palestine publicly declared that "The war which is now being forced upon Great Britain by Nazi Germany is our war, and all assistance that we may be able to give to the British Army and the British people we shall render whole-heartedly."

On the same day the Jewish Agency called upon the Jewish community of Palestine to register for national service, and over 130,000 Jews -- 86,000 men and 50,000 women -- responded immediately. The vast majority of the men specifically mentioned their readiness to serve, if required, with the British Army.

4. On December 1st, 1939, the Jewish Agency offered to raise a Jewish division to be recruited in Palestine and elsewhere for service with the British Forces in the present war wherever required, and asked that a number of picked young Palestinian Jews should go through an officers' training course with this end in view. If necessary, the Agency could raise in Palestine at least three divisions for the defence of that country. The Palestine units could be supplemented by Jewish forces recruited from neutral countries.

5. The Jewish Agency also suggested to the Government that in addition to man-power, Jewish Palestine could provide a potential base for war industries of a character unique in the Near and Middle East. In the event of the closing of the Mediterranean, the need for such a base would, of course, be greatly enhanced. Jewish Palestine could supply highly skilled technical units, chemists, engineers, etc.

6. All these offers were disregarded. Moreover, a course has been pursued by the Government which is calculated to discourage, alienate, and estrange the Jews. Jewish loyalty has apparently been taken for granted, and therefore it has been thought unnecessary to have any regard either for Jewish rights and interests, or for their offers of assistance. The Arabs, on the other hand, had to be placated, and it seemed cheapest to do this at the expense of the Jews.

7. During the Arab terror, Jews were enlisted for active service, and the existence of Jewish self-defence units, and of private stores of arms, was acquiesced in by the authorities, who knew that these arms were never used, and would never be used

for purposes of aggression. But with the suppression of the disturbances the tables were turned on the Jews who had fought side by side with the British Forces. The terrorist leaders were reinstated, and the Jewish defence came under suspicion:

(a) On October 5th, forty-three young Jews were caught drilling. Although most of them had a good service record with the British Forces they were all tried; one was condemned to life imprisonment, and the other forty-two to ten years. The sentences were later reduced, but this incident stands out as the first symptom of the changed attitude of the Palestine Government towards the Jews after the outbreak of the war.

(b) Jewish supernumerary police, defending the village of Ginesser, near Tiberias, from Arab attack on 24th October 1939 shot an Arab. Ten of the supernumeraries were sentenced to imprisonment varying between ten and five years. These sentences have since been reduced to periods of from five to two years.

(c) The children's settlement of Ben-Shemen had been many times attacked during the disturbances, and had had three of its guards killed. In January 1940 a search was made there for illegal arms, and when some were found, the Principal of the School, Dr. Lehmann - a man of the highest character - was sentenced to seven years' imprisonment, and with him a number of his assistants. These sentences, too, have been reduced.

8. On October 25th, 1939, a new Immigration Ordinance was promulgated providing for the admission into Palestine during the period October 1939 to April 1940 of non-Jews only. Thus the first time under a British Mandate Jews were excluded from Palestine, and it was made an essential qualification for enterir that country <u>not</u> to be a Jew. This discrimination against Jews in the land of their National Home was a violation or a basic injunction of the Mandate. The blow was inflicted at a time when the Jews were in the extremity of suffering from Nazi persecution, and when three million of them who had taken their

stand, together with the Polish people, as the Allies of Britain, had been completely ruined by the German occupation of Poland.

9. A second, and no less unjust, blow was struck at the Jews on February 28th, 1940, when the new Land Regulations were published. The effect of these regulations was that no Jew could acquire any plot of land, building, tree or water-right, except in the towns; and in a very small area of rural Palestine These regulations denied to Palestine Jews civic equality, deprived them of access to their ancestral soil, which is of the essence of the National Home, and confined them to a small Pale of Settlement similar to that in Czarist Russia before the last War, and which now exists only under Nazi rule. When the House of Commons discussed these regulations on March 6th this year, it did so on misleading information concerning their nature and scope.

10. The Land Regulations naturally aroused indignation among the Jewish population, and demonstrations took place in Palestine. The then Colonial Secretary stated in the House of Commons on March 13th that 74 Jews were seriously injured, 322 slightly; whereas only 5 British policemen were seriously injured, and 18 slightly. These figures are evidence that there were attacks upon an unarmed crowd. For several days Jews in Jerusalem were in fact subjected to assault by British policemen.

(i) On Saturday morning, March 2nd, from 9 a.m. onwards, (i.e. before any demonstration had taken place), a number of British police entered some of the poorer Jewish quarters in the north of Jerusalem - Boukhara, Machnaim, Beth Israel and Sanhedria - and proceeded to beat up innocent people sitting in their houses and children playing in the streets in Machnaim quarter. About ten British policemen in uniform and one in mufti entered the house of Rabbi Yeheskel Muktar, a respectable citizen aged 65, on Saturday, while he was sitting at table with his family. Without giving any reason, they took the old man and beat him till he fainted. They also maltreated the whole family in the room. The Rabbi's wife, aged 55, was kicked in the stomach, and beaten with

truncheons until she also fainted. His son aged 28 was also beaten. All three are still suffering from their injuries. A woman with a year-old baby in her arms was knocked down, and everyone found in the room beaten.

(ii) About the same time, a group of British police entered the house of the late Rabbi Menachem Levy, where a number of Jews were reading prayers in memory of the Rabbi, who died a few weeks ago. They were all beaten by the police. In another house, in Machnaim quarter, a case occurred of profanation by the police, who tore down the Mezzuzah.

(iii) In Sanhedria quarter two British policemen - the number of one was 1459 - beat and kicked small children and women. One woman was pushed into a well, where she lay unconscious till a physician arrived.

(iv) In Beth Israel, police came to the third floor of a house, smashed windows, and beat everyone they found there, including women and small children. All this happened about one-o'clock. None of these people had anything to do with the demonstrations.

(v) During Saturday evening, March 2nd, information reached the Jewish Agency that a number of young Jews were being beaten by British police, and that several of them had been brought to the Hadassah Hospital for first-aid. These people again had nothing to do with the demonstrations.

(vi) On Monday afternoon, March 4th, at about 5 o'clock in the Machne Yehuda quarter a number of British police broke open the door of a Jewish cafe, smashed crockery and glasses and beat severely some 30 persons who were in the cafe. Eleven of these, of whom several were knocked unconscious, were admitted to the Hadassah University Hospital or to the first-aid clinic

(vii) In Petach Tikvah on March 3rd groups of British police, following the dispersal at 7 p.m. of a quiet demonstration, began without provocation from 7.30 p.m. onwards to beat up peaceful passers-by and to enter court-yards, offices and houses, where they assaulted men, women and children. More than 100 persons were wounded including a number of old people.

(viii) Menachem Prives, a boy of 17, who had called on a Jewish cinema owner to ask him to close his cinema as part of the demonstration, was handed over to the police, by whom he was severely beaten, even after he had collapsed. The beating was continued till he became unconscious; he died from his injuries, in hospital. The surgeon who attended him testified to the terrible injuries inflicted on the boy.

11. The Jewish Agency, in letters to the Chief Secretary dated March 4th and 8th, 1940, and the Mayor of Petach Tikvah's report dated March 5th, 1940, stated all these facts, and asked

for a full enquiry into all the cases referred to, as well as for the punishment of the policemen responsible for these outrages. The Agency also requested that instructions might be given with a view to preventing the recurrence of such incidents. No action was, however, taken.

12. On April 1st a Jewish boy of fifteen, Gabriel Mizrachi, was sentenced to twelve strokes for carrying a Jewish flag in a demonstration on March 2nd in Tel Aviv. Leave to appeal against this harsh sentence was refused, and the police authorities lost no time in carrying out the flogging the same afternoon, notwithstanding the fact that the boy had a bad hand which was bandaged.

13. On March 30th, an illegal immigrant at the Athlit camp, Josef Berger, contrary to camp regulations, made tea on a Primus stove for a friend, Asher Meiselman, who was unwell . (Meiselman had served as an N.C.O. in the Polish Army until the end of the Polish campaign). Berger and Meiselman were taken before the officer in charge, were severely beaten by the police, and when the sick man fell to the ground, he was kicked by some of the policemen present. A little later, the assault on the two refugees was continued by a police sergeant named Lee, who beat them in a most brutal manner, and, knocking their heads together, shouted: "Here's Dachau for you". The facts were reported to the Chief Secretary in a letter dated April 2nd, but no action has been taken.

13. The Palestine naturalisation of the son of the Revisionist leader, Mr. Jabotinsky, has been revoked on the ground of his having actively promoted Jewish illegal immigration into Palestine. The nature of his offence is immaterial. While it is within the power of any nation to revoke the naturalisation of a foreigner in his adopted country, it is morally not in the power of the Mandatory Administration to cancel the citizenship of a Jew in Palestine.

14. The Mandatory Administration would do well to remember that we are in Palestine "as of right and not on sufferance".

In dealing with immigration, land, and citizenship, they are laying hands on things that are holy to us. Palestine is a small country, and we Jews are a sorely persecuted people. But the things that happen in that small country, and to our people, have since time immemorial reverberated through the world.

15. There is an old bond of friendship between Great Britain and the Jewish people. It was expressed through the Balfour Declaration, and during the next twenty years, whatever failures occurred in detail, the will to carry out the Mandate was there, doing justice to both Arabs and Jews. 1939 marks an unfortunate break in this tradition. For a long time we still trusted that our loyalty and readiness to co-operate would find a response. But the attitude of His Majesty's Government since the outbreak of the war has already affected in American Jewry those imponderables which make the difference between active goodwill and disheartened inertia. Their original determination to do their utmost, severally and collectively, to further the cause of Britain has gradually been paralysed.

16. Branches of the Jewish people have suffered destruction at the hands of the Nazis. In Palestine disaster threatens the Jewish National cause. Jews in America and throughout the world hate Hitler, but their eyes are on Palestine.

17. We beg that the situation should be reconsidered with a view to restoring sincere co-operation between the Jewish people and the British Government. We have reached a critical point and the downward trend in British-Jewish relations must be stopped. Unaided, or even countered, in such endeavours, we can achieve nothing.

London,
12.5.40.

B10

ק' מס' 215

התחלת

תיק מס' 218

ארכיון ד. בן גוריון.

אין מספר 218

מספר סופי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	סיווג בטחוני:
התאריכים	1937 - 1936

10.000 (4.60) 2160/227

דו"ח ב.ג. על פעולת הנהלת הסוכנות והעצה הציוני בא"י (7.5.1936)

דברי ב.ג. בנושא הועד הפועל הציוני הישיבות (באוקטובר 1936)

דברי מ. שרתוק בישיבת הועד הפועל המצומצם (ב 11 בפברואר 1937) על המצב המדיני. [illegible]

[illegible]

לפני ועדת החקירה (חסר הדף הראשון)

מספר סופי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני: 218	סיווג בטחוני: ( )
התאריכים	1937 - 1936

10.000 - 11.57 - 2157/2293

COPY

CABLE

JERUSALEM OCTOBER 24 1940

MONTOR
EMERGENCY COMMITTEE
41 EAST 42 ST
NEWYORK

RECEIVED LETTERS 13/9 27/9 STOP SEEN CHIEF SECRETARY AND CONSUL WITH SHERTOK FORMER STATED APPROACHED BY CONSUL ONLY REGARDING RELIEF VICTIMS PAST AIRRAIDS REPLIED THIS CONTINGENCY ALREADY MET ADDING GOVERNMENT WOULD WELCOME RELIEF GENERAL DISTRESS STOP CONSUL SHOWED US HIS TELEGRAM STATE DEPARTMENT 27/9 CONTAINING FOLLOWING QUOTE PALESTINE JEWRY FACED WITH REAL FINANCIAL EMERGENCY IN ITS EFFORTS MEET VARIOUS WARBORN PROBLEMS ABSORPTION INDIGENT REFUGEES AND UNEMPLOYMENT RESULTING FROM ECONOMIC DISLOCATION WELL AS THOSE OF AIRRAID PRECAUTIONS POSSIBLE URBAN EVACUATION MEDICAL AID ANY DIRECT RELIEF AIRRAID VICTIMS UNQUOTE CONSUL NEGOTIATING ESTABLISHMENT EMERGENCY FUND FOR FUTURE AIRRAIDS WE PROPOSE YOU SHOULD STRESS LARGER ISSUES EXPLAIN THAT SECTION JEWISH ARAB POPULATIONS SEVERELY AFFECTED BY SHRINKAGE CITRUS EXPORTS PARALYSIS BUILDING TRADE STOPPAGE WORK IN HARBOURS GENERAL DISLOCATION ADD AMONG JEWS POSITION AGGRAVATED BY PRESENCE CONSIDERABLE NUMBERS WARTIME REFUGEES STOP AMAZED MAGNES SINGLEHANDED APPROACH JOINT YOU SHOULD INSIST ALL HELP PALESTINE THROUGH UPA AMERICA AGENCY HERE

KAPLAN

שטחי הפרדסים והעבודה השולטת בהם, -לפי המפקד בספטמבר 1936.

מספר סדורי	שם המושבה	פרטים על הפרדסים שעבדו בהם ביום המפקד: עבודה עברית: מספר הפרד'	עבודה עברית: השטח בדונ'	עבודה עברית: מספר הפוע'	עבודה מעורבת: מספר הפרד'	עבודה מעורבת: השטח בדונ'	עבודה מעורבת: פועלים יהודים	עבודה מעורבת: פועלים ערבים	עבודה ערבית: מספר הפרד'	עבודה ערבית: השטח בדונ'	עבודה ערבית: מספר הפוע'	סך הכל: מספר הפרד'	סך הכל: השטח בדונ'	סך הכל: פועלים יהודים	סך הכל: פועלים ערבים	פרדסים שבהם לא עבדו ביום המפקד: מספר הפרד'	פרדסים שבהם לא עבדו ביום המפקד: השטח בדונ'	סך - הכל כללי: מספר הפרד'	סך - הכל כללי: השטח בדונם
1	רחובות	128	8367	561	43	3156	238	67	20	662	37	191	12185	819	104	81	3586	272	15771
2	נס-ציונה	27	914	107	33	2786	166	208	59	1767	161	119	5467	273	369	36	514	155	5981
	ואדי ריזיקס	13	1907	158	4	434	21	16	5	385	12	22	2726	179	28	4	71	26	2797
3	ראשון-לציון	56	2301	196	55	4782	246	114	53	1992	99	164	9075	442	213	111	4156	275	13231
4	פתח-תקוה	329	12505	1488	3	94	4	3	–	–	–	332	12597	1492	3	122	2440	454	15037
	עין-גנים	30	316	52	–	–	–	–	–	–	–	30	316	52	–	27	217	57	533
	כפר-גנים	30	447	75	–	–	–	–	–	–	–	30	447	75	–	78	707	108	1154
5	חדרה	110	3739	359	59	3619	254	155	10	336	24	179	7694	613	179	36	744	215	8438
	ס"ה	723	30494	3016	197	14871	929	563	147	5142	333	1067	50507	3945	896	495	12435	1562	62942

אחוזי העבודה העברית, מעורבת וערבית בפרדסים שבהם עבדו ביום המפקד.

מספר סדורי	שם המושבה	מספר הפרדסים: עבודה עברית	מספר הפרדסים: עבודה מעורבת	מספר הפרדסים: עבודה ערבית	מספר הפרדסים: ס"ה	שטח הפרדסים: עבודה עברית	שטח הפרדסים: עבודה מעורבת	שטח הפרדסים: עבודה ערבית	שטח הפרדסים: ס"ה
1	רחובות	67,0	22,5	10,5	100,0	68,7	25,9	5,4	100,0
2	נס-ציונה	22,7	27,8	49,5	100,0	16,7	51,0	32,3	100,0
3	ואדי ריזיקס	59,0	18,2	22,8	100,0	70,0	16,0	14,0	100,0
3	ראשון-לציון	34,0	33,5	32,5	100,0	24,6	50,9	24,5	100,0
4	פתח-תקוה	99,1	0,9	–	100,0	99,2	0,8	–	100,0
	עין-גנים	100,0	–	–	100,0	100,0	–	–	100,0
	כפר-גנים	100,0	–	–	100,0	100,0	–	–	100,0
5	חדרה	61,5	33,0	5,5	100,0	48,6	47,0	4,4	100,0
	ס"ה	67,8	18,5	13,7	100,0	60,4	29,5	10,1	100,0

איבר

מספר סדורי	שם המשק	פרות: הו-לנדי	אוסט-פריזי	סורי-צרי	דמשק׳-ברותי	רו-מני	מעורבות: הול׳-דמש׳	מעורבות: השפלי-קמי	מעורבות: לא מסומן	ס"ה
1	בית-אלפא	–	–	–	8	–	42	52	–	102
2	חפצי-בה	–	–	–	–	–	–	–	50	50
3	עין-חרוד	–	–	–	18	–	–	–	159	177
4	גבע	8	–	–	10	–	–	–	49	67
5	גשר	–	–	5	1	–	44	8	–	58
6	כנרת	–	–	–	–	–	–	–	69	69
7	דגניה א׳	1	–	–	–	–	107	–	–	108
8	דגניה ב׳	–	–	–	5	–	–	–	65	70
9	בית-זרע	2	–	–	8	–	45	2	–	57
10	מרחביה	–	–	–	1	–	–	–	71	72
11	גניגר	–	–	2	8	–	61	–	–	71
12	גבת	–	18	–	–	–	–	–	42	60
13	השרון	–	–	5	–	–	–	–	52	57
14	עיינות	–	–	–	9	–	–	–	46	55
15	שריד	–	–	–	7	–	–	–	66	73
16	גן-שמואל	–	2	–	–	–	23	–	–	25
17	יגור	10	–	3	14	12	–	–	82	121
18	קרית-ענבים	99	–	5	–	–	–	–	–	104
19	אילת-השחר	–	1	9	9	–	–	–	24	43
20	כפר-גלעדי	1	–	–	27	1	–	–	28	57
21	מזרע	4	1	2	–	1	–	–	62	70
22	תל-יוסף	1	–	–	3	–	87	75	12	178
	ס"ה	126	22	31	128	14	409	137	877	744

x) 1 – אוסטפריזי.
xx) 1 אוסטפריזי, 1 סוריצי, 1 הולנדי-דמשקאי.

אינגשר וחוי במי

מספר סדורי	שם המשק	פרות: הו-לנדי	אוסט-פריזי	סורי-צרי	דמשקאי-ברותי	מעו-רבות	ס"ה
1	הסומר הצעיר עמי כנרת	–	–	–	1	29	30
2	החוגים – בית השטה	–	–	–	–	16	16
3	כפר-החורש	–	–	–	–	1	1
4	שער-העמקים	–	–	–	2	1	3
5	רמת-יוחנן	–	–	–	6	21	27
6	משמר-השרון	–	–	14	1	15	30
7	מעברות	–	–	9	–	–	9
8	גבעת-חיים	–	–	13	8	11	32
9	עין-החורש	–	–	–	5	9	14
10	עין-שמר	6	–	–	3	10	19
11	משמרות	12	x	–	–	2	17
12	המאוחד הרצליה	–	–	–	1	13	14
13	רמת-הכובש	13	–	–	2	13	28
14	רודגים	–	2	–	–	10	12
15	סילר	5	8	2	4	7	26
16	גבעת-ברנר	3	24	4	–	16	47
17	נענה	6	–	3	–	13	22
18	רמת-רחל	25	15	5	–	–	45
19	תל-עמל	–	–	–	–	–	–
20	גבעת-העלוטה	18	12	2	–	26	58
21	גורדוניה-חולדה	–	–	–	–	7	7
	ס"ה	88	64	52	33	220	457

x) אוסטפריזי.

נטר החי במשקים הקבוצתיים.

ס"ה כללי	עגלים ס"ה	עגלים הולנדי	פרים ס"ה הולנדיים	עגלות ס"ה	עגלות מעורבות לא מסומן	עגלות מעורבות הולנדי מקומי	עגלות מעורבות הולנדי דמשקי	עגלות דמשקי ברותי	עגלות שוויצרי	עגלות אוסט-פריזי	עגלות הולנדי	ה
187	1	1	3	81	-	36	40	1	-	4	-	
104	-	-	2	52	52	-	-	-	-	-	-	
316	-	-	4	135	135	-	-	-	-	-	-	
133	-	-	(x 3	63	61	-	-	2	-	-	-	
115	-	-	2	55	-	10	44	-	1	-	-	
125	1	1	2	53	53	-	-	-	-	-	-	
169	-	-	1	60	-	0	60	-	-	-	-	
144	1	1	2	71	66	-	-	5		-	-	
86	1	1	2	26	-	-	26	-	-	-	-	
124	1	1	2	49	49	-	-	-	-	-	-	
123	3	(xx 3	2	47	-	-	42	-	-	-	5	
94	-	-	2	32	30	-	-	-	-	2	-	
78	1	1	-	20	20	-	-	-	-	-	-	
77	1	1	1	20	18	-	-	2	-	-	-	
130	2	2	2	53	52	-	-	1	-	-	-	
37	-	-	1	11	-	-	11	-	-	-	-	
176	-	-	2	53	52	-	-	-	-	-	1	
146	4	4	4	34	-	-	-	-	-	-	34	
80	1	(xx 1	2	34	30	-	-	2	-	-	2	
106	-	-	2	47	41	-	-	6	-	-	-	
131	1	1	2	58	52	-	-	-	-	-	6	
230	-	-	4	68	7	26	32	-	1	-	-	
2931	18	18	47	1122	718	74	255	19	2	6	48	1

שקים הקבוצתיים בהתישבות הוותיקה.

ס"ה כללי	עגלים ס"ה הולנדי	פרים ס"ה	פרים הולנדי	עגלות ס"ה	עגלות מעורבות	עגלות דמשקאי ברותי	עגלות שויצרי	עגלות אוסט-פריזי	עגלות הולנד
59	-	1	1	28	23	5	-	-	-
35	1	-	-	18	13	5	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	-	-	3	2	1	-	-	-
61	-	-	1	33	25	3	-	-	5
38	-	-	1	7	5	1	1	-	-
21	1	1	1	10	3	1	5	-	2
50	-	1	1	17	8	1	7	-	1
35	-	1	1	20	9	11	-	-	-
28	-	1	1	8	6	-	-	-	[illegible]
27	2	1	1	7	-	-	-	-	7
30	-	1	1	15	11	-	3	1	-
49	2	1	1	18	8	1	-	-	[illegible]
20	-	1	1	7	7	-	-	-	-
50	-	1	(x 1	23	15	-	-	3	[illegible]
81	-	1	1	33	22	-	1	9	1
35	(x 1	1	1	11	9	-	-	-	[illegible]
56	-	2	(x 2	9	2	-	-	2	[illegible]
2	-	-	-	2	2	-	-	-	-
96	-	1	(x 1	37	37	-	-	-	-
10	-	-	-	3	3	-	-	-	-
790	7	17	17	309	210	29	15	15	4[illegible]

מסעיפי המסמכות שקראתי לפניכם ראיתם שסמכות זו היא לכאורה מוגבלת. באחת ההודעות של מיניסטר המושבות, עוד לפני המינוי, הוכרז בפירוש שאין לועדה סמכות להעמיד בשאלה את סעיפי המנדט, כל דיוניה יצטמצמו רק בתוך מסגרת המנדט. אולם זוהי הגבלה פורמלית בלבד. מלבד המגמה הכללית, שכל גוף שואף להרחיב סמכותו עד קצה האפשרות (והמפרשים של סמכותם יהיו חברי הועדה בעצמם), הרי בתוך ההוראות שניתנו להם יש כמה וכמה פסוקים שנותנים להם יסוד למתח במידה רבה את סמכותם. אמנם לפי ההוראות אינם יכולים לצאת מגדר המנדט, אבל יש פסוק אחד המטיל עליהם לבחון התרעומות של היהודים והערבים לפי הפירוש הנכון של סעיפי המנדט, כלומר, הם יבדקו לא רק הטענות של הצדדים אלא הם גם יקבעו מה הוא הפירוש של המנדט, ואם לפי הפירוש של הועדה המקובלת של צד זה או שני צודקת או לא. על הועדה לקבוע מה הכוונה של סעיף זה או אחר של המנדט. גם בסעיף הרביעי של הוראותיהם יש מקום רחב להתגדר בו: הועדה צריכה להציע הצעות לא רק לסלק או לספק את התביעות המוצדקות, אלא גם להציע הצעות כיצד למנוע את הישנות התרעומות הללו. והם, למשל, יכולים להציע שלשם מניעת הישנות המאורעות יש לצמצם את העליה. יסוד לכך הם יכולים למצוא גם בסעיף הראשון של ההוראות, הסעיף על בדיקת העילות היסודיות של המהו= מות. ועדה זו, בניגוד לועדת שאו, לא נמסר לה לחקור את עצם המאורעות: מי החל בתיגרה ומי אשם פחות ומי אשם יותר; זה לא מתפקידם; אין זו ועדה לחקירת מהומות, אולם על הועדה לקבוע מהי העילה היסודית של המהומות, מה הוא המקור של המהומות. לא מאורע פלוני ואלמוני שקרה ערב המאורעות, אלא העילה העמוקה שגרמה למצב כזה שבו אפשריים מאורעות כאלה. כאן יש מקום רחב לועדה להתגדר בו. כאן יש פתח למסקנות העלולות לחתור תחת עצם המנדט והבית הלאומי.

ברור עכשיו שאנו מופיעים לפני הועדה. זו אינה החלטה דוגמאטית. כל הזמן התכוננו לועדה, בין אם נופיע לפניה ובין אם לא נופיע. אבל הנחנו שיתכנו מסיבות באלה שימנעו את הופעתנו; אבל גם אז אמרנו, שעלינו להתכונן ולהכין את כל החומר. כי גם במקרה שנוכרח להחרים את הועדה - נפרסם את החומר ונביא את עצומותינו ישר בפני העם האנגלי - בכל הצנורות האפשריים. אולם כרגע ברור שאנו מופיעים בפני הועדה. אין מסיבות כאלה שתחייבנה אותנו להחרים את הועדה ואשר באיזו מידה שהיא תצדקנה את החרם הזה. אולם אנו מופיעים לפני הועדה מתוך ידיעת כל הסכנות הכרוכות בתפקידה. אנו יודעים כי ועדה זו נשלחה לארץ לא בגלל בקשתנו; אנו לא בקשנו מינוי ועדה זו, ולא עוד אלא שהתנגדנו ונלחמנו בה. דרישת הרביזיוניסטים בראשית המאורעות למינוי ועדה אינה יכולה להתקבל כדרישת העם היהודי. הסוכנות היהודית התנגדה בכל תוקף למינוי ועדה מלכותית. ואם היא נתמנה ונשלחה הנה - הרי תפקידה העיקרי הוא לא לשמוע את התלונות שלנו. אם הממשלה האנגלית רוצה לבדוק את קובלנותינו יש לה צנורות הרבה יותר קלים ונוחים לכך. הועדה הזו נשלחה לשם מתן סיפוק לצד השני. תעודתה האוביק= טיבית - אם כי לא פורמלית - היא לשתק את התמרמרותו ואת מלחמתו של הצד הערבי נגד המדיניות של הבית הלאומי. וועדה זו היא הזדמנות הרת סכנות בשבילנו. אבל אין להתעלם גם מהצד השני - זוהי הזדמנות שניתנה לנו, אמנם בעל-כרחנו, לגולל מחדש את כל הפרשה של עם ישראל וארץ ישראל, לא רק לפני חברי הועדה ואנשי הממשלה, אלא במידה מרובה לפני כל העם האנגלי; וועדה זו נשלחה לארץ במסיבות שזעזעו את כל האימפריה הבריטית - בכל אופן זעזעו את אנגליה, ודעת-הקהל האנגלית מתוחה ודרוכה לקראת מסקנות הועדה. ואם כי ברור שכל המון המחברות, התזכירים והספרים אשר יוגשו לועדה על ידינו ועל ידי הממשלה והערבים - למרות החרם שהוכרז כביכול ע"י הועד הערבי אין ספק שיגישו לועדה חומר - לא יגיעו לדעת הקהל, אבל העתונות האנגלית לא תעבור בשתיקה על הדיון ובודאי לא תעבור בשתיקה על מסקנות הועדה וודאי שיכתבו מבול של מאמרים בעתונות האנגלית על המסקנות הללו, ומיליונים קוראים יקראו אותם; ועלינו להפיק מהעז את כל המתוק האפשרי ולגולל שוב לפני דעת הקהל האנגלית, ובמידה ידועה לפני העולם כולו, את כל הפרשה הגדולה הזו ששמה עם ישראל וארץ ישראל.

הממשלה הודיעה שאינה מחוייבת למפרע לקבל את
המסקנות של הועדה. מסקנות הועדה הן לא חובה. הן רק בבחינת עצה
או ריקומנדציה בשביל ממשלת הוד מלכותו. ממשלת הוד מלכותו רשאית
לקבל מסקנות הועדה בשלמותן, בחלקן, והיא רשאית גם לדחותן, כולן
או מקצתן ולהחליט החלטות אחרות. מבחינה פורמלית אין הממשלה כפותה
למסקנות הועדה. אבל אין ספק שלמסקנות אלה יהיה משקל רב גם כלפי
הממשלה.

ועכשיו לאופן הופעתנו לפני הועדה. לגישה הפרינציפ=
יונית של הופעתנו יש שלוש אפשרויות: תתכן גישה אפולוגיטית. אנו
יכולים להופיע כסניגורים של מפעלנו, כמלמדי זכות על מעשינו
ושאיפתנו בארץ. ויש נמוק לגישה זו. כאשר ציינתי כבר, באה ועדה זו
לא מפני שאנו דרשנו אותה, או מפני שלממשלה האנגלית נחוץ היה בירור
חדש של הנעשה בארץ על-ידי אנשים חדשים; הועדה באה אך ורק מפני
שהוכרזה שביתה וכוּדרו מהומות חמורות כמחאה וקטרוג לא רק על אופן
הגשמת המנדט אלא על עצם קיום המנדט. השביתה והמהומות שנערכו הפעם
היו מכוונות נגד המנדט ומדיניות הבית הלאומי, והועדה נשלחה - אם כי
הדבר לא נוסח כך בהוראות שניתנו לועדה אבל ז ו ה י ה מ ש מ ע ו ת
ה פ ו ל י ט י ת ש ל ה , - לבדוק את הטענות הללו, לשמוע את
הקטיגוריה על הבית הלאומי, על מפעל היהודים. באופן רשמי נאמר:
לשמוע את טענות הערבים והיהודים. הוסיפו אותנו למען הכבוד, אבל
הכונה הפוליטית היתה בעיקר לבדוק את טענות הערבים. ובלי ספק יהיה
קיטרוג קשה, והקיטרוג יישמע בועדה בין אם הערבים יופיעו לפניה ובין
אם לא יופיעו; כוח הקיטרוג לא יפחת כלל וכלל אם הערבים יעמדו בחרם
על הועדה, כי החרם גופא הוא חלק מפרשת הקיטרוג ועלול להגביר את
כוחו. ואם אנו רוצים או איננו רוצים - נאלצים אנו ללמד זכות על
מפעלנו ועל שאיפתנו בארץ. אבל הנהלת הסוכנות דוחה את הגישה
האפולוגיטית. אנו חושבים שהופעה ממין זה מנמיכה את קומתנו, מפחיתה
את דמותנו, פוגעת בעמדה ובזכות שיש לנו בארץ, מזיקה למדיניותנו.

אפשרית גישה אחרת, הפוכה, גישה י ה ו ד י ת
ח ד - צ ד ד י ת . אנו יכולים להשמיע אך ורק את טענותינו, להסביר
את זכויותינו, את קשרינו עם הארץ, את מפעלנו ותכניותינו להבא מתוך
התעלמות גמורה מקיום הערבים, מטענותיהם, מתביעותיהם, שטנתם ומחז=
בויות שהם דורשים לעצמם. הנהלת הסוכנות דוחה גם גישה זו. אנו
רואים נזק בהופעה חד-צדדית כזו המתעלמת לגמרי מקיומם של הערבים
בארץ ומטענותיהם. אנו חושבים הופעה מונולוגית בועדה למחוסרת טעם
ותכלית ולמחטיאה את המטרה. הופעה כזו עלולה לפגוע קשה מאוד במעמדנו
הפוליטי באנגליה ובעולם. הזכויות של העם היהודי בארץ לא התחלו עם
הצהרת בלפור ואינן נובעות מהצהרת בלפור, ולא המנדט חידש אותן, אבל
התחייבויות אנגליה כלפי היהודים בארץ-ישראל הן מתחילות עם הצהרת
בלפור והמנדט. והצהרת בלפור והמנדט לא דברו אך ורק על יהודים,
אנגליה קבלה על עצמה התחייבויות גם ביחס ללא-יהודים שבארץ. אם לנו
אין צורך באנגליה, אם אנו איננו זקוקים לה, ודעתה לא מעניינת אותנו,
ואחת היא לנו מה תעשה אנגליה ואיך היא תתנהג - אז, כמובן, אין לנו
שום ענין להתחייבויות של אנגליה כלפי אחרים. אבל לא נקטנו ולא
ננקוט עמדה כזו. לנו לא אחת היא מה שעושה אנגליה ומה שהיא חושבת
על ארץ-ישראל. ובנקודה זו יש הבדל עמוק, יסודי, בין העמדה שלנו
ובין העמדה של הערבים, והבדל זה אנו צריכים לזכור תמיד. בקרב חוגים
או אישים שונים בתנועה הציונית וביישוב יש נטיה לחקות את מעשי
הערבים - כמובן לא בשטח רציחות, הריסות, שריפות, עקירת עצים, -
אלא בשטח התכסיסים הפוליטיים. מה הם עושים - אף אנו כך. נטית=חיקוי
זו באה: א) מתוך שהעם היהודי לא חי במשך אלפיים שנה חיים מדיניים
עצמאיים והיו מוכרחים בתוקף מסיבות חייהם לעשות מה שהאחרים השילו
עליהם, ורבים מאתנו הביאו לארץ והכניסו לתוך הציונות הרגלי=הגלות
הללו, והריהם ממשיכים לחקות מעשי האחרים ואינם עושים מה שדרוש לנו,
מה שנובע מתוך טבענו, תרבותנו, מהותנו, צרכינו, אלא עושים מה
שעושים הגויים. ב) יש סיבה שניה: אנו רואים לפעמים שהתכסיסים של

הערבים מצליחים, ואנו חושבים, אם הם מצליחים בתכסיסים אלה נשתמש אף אנו בהם ונצליח. הללו שוכחים דבר אחד חשוב ויסודי: מה שרוצים הערבים בארץ-ישראל בשטח הפוליטי ומה שרוצים אנו בא"י הם תרתי דסתרי. ואעמוד הפעם רק על נקודה זו המעניינת אותנו ברגע זה – על אנגליה. הערבים לא רוצים שאנגליה תעזור להם, הערבים לא רוצים שאנגליה תקיים את המנדט, הערבים רוצים למחוק את המנדט ללא זכר, הם רוצים להפטר מהמנדט וממשלת המנדט, הם בעצמם – כך הם מאמינים – יכולים ורשאים לשלוט בארץ זו. הם אינם רואים שום יסוד למה המופתי לא יהיה פרזידנט בא"י, ג'מאל חוסייני – פרמייר, ושאר חברי הועדה – הקבינט של ממשלת א"י העצמאית. וכל מה שהם עושים מכוון למטרה זו – להפטר בהקדם מאנגליה, להשתחרר מצרת המנדט; אחד האמצעים שנקטו בו עכשיו הוא מלחמה מזויינת. כשראו לבסוף שמלחמה מזויינת לא מצליחה – אחזו במלחמה ציבורית: חרם, שביתה. כלום אנו רוצים מה שרוצים הערבים? אנחנו רוצים בדיוק את ההיפך: אנו לא רוצים לבטל את המנדט, אלא להביא לידי הגשמתו המלאה; אנו לא רוצים להפטר מהשלטון האנגלי בא"י; אנו מעוניינים בקיומו ואנו דורשים שהשלטון האנגלי בארץ יהיה נאמן למנדט.

בסיס תביעתנו **הפוליטית והמשפטית** מאנגליה הוא קודם כל – אם כי לא רק הוא – המנדט. ובמנדט הזה כתובים דברים המתיחסים לא רק ליהודים. וכשאנגליה טוענת, שדבר זה וזה שאתם דורשים אני לא יכולה למלא, מפני שזה סותר התחייבות אחרת שניתנה במנדט – אין אנו יכולים להתעלם מטענה זו; עלינו לעמוד עליה ולברר ולהוכיח שמבלי לחטוא להתחייבויות האחרות שיש לאנגליה בארץ – חייבת ויכולה אנגליה לקיים באמונה את ההתחייבויות כלפינו, **כפי שאנו מבינים אותן**. ולכן אנו חושבים שגישה יהודית חד-צדדית המתעלמת מקיום הערבים ומהזכויות שתובעים לעצמם הערבים גישה המתנכרת להתחייבויות שיש לאנגליה בארץ זו גם לגבי לא-יהודים – מזיקה לענייננו ומערערת את מעמדנו הפוליטי. ויש, איפוא, רק גישה שלישית, ובה אנו רוצים לנקוט. זוהי גישה אינטגרלית, מקפת כל צדדי הפרובלימה הא"ית. לא סניגוריה, לא התעלמות שחצנית מקיום הערבים ומהתביעות שלהם, אלא עמידה במלוא שעור קומתנו ההיסטורית, המוסרית והפוליטית על זכויותינו ועל תביעותינו בהכרה ישרה ונאמנה של האינטרסים והזכויות המוצדקים של התושבים הבלתי-יהודים אשר בארץ, ותביעה תקיפה ונבונה מאנגליה שתמלא באמונה ובשלמות את החובה הבינלאומית שהוטלה עליה ברצונה מטעם חבר-העמים ביחס לעם היהודי.

אמרתי, שהבסיס המשפטי והפוליטי לתביעתנו מאנגליה – הוא המנדט, ומטעם זה בלבד – יש עוד טעמים אחרים לכך – אין אנו יכולים להתעלם מהטענות של הצד השני הנשענות אף הן על המנדט. וכאן אני רוצה למנוע טעות יסודית הנפוצה בויכוחים הפוליטיים שלנו. בראשית דברי כבר העירותי על כך בקצרה. **אין המנדט בסיס הזכויות של העם היהודי בארץ-ישראל ומקורן**. יש לנו בסיס הרבה יותר רחב, הרבה יותר מבוצר והרבה יותר עתיק-שנים מאשר התעודה הפוליטית הזאת אשר נכתבה ונחתמה לפני 14 שנה; לא מלפני ארבע-עשרה שנה ואף לא לפני תשע-עשרה, שנת מתן הצהרת בלפור, מתחילה זכות העם היהודי על ארץ-ישראל. זכותנו בארץ איננה נובעת לגמרי מהצהרת בלפור והמנדט – היא קדמה להם. והצהרת בלפור והמנדט – במידה שהמנדט דן בזכויותינו – הם יציר הזכויות שלנו ולא מחוללן. לזכותנו יש שורש עתיק ובסיס היסטורי – ואף דבר זה הוכר ואושר במנדט; המנדט מכיר שזכותנו קדמה למנדט ולהצהרת בלפור. ההקדמה למנדט מזכירה בפירוש את ההודיה בקשר ההיסטורי שבין העם העברי ובין הארץ וקובעת שהצהרת בלפור נתנה אישור לקשר זה. וכמו כן נתנה אישור לנימוקים (grounds) להקים **מחדש** את הבית הלאומי של העם העברי בארץ. אבל אין זכותנו מותנה במנדט ואיננה מוגבלת בתחומי המנדט. המנדט מגביל ומסייג את התחייבויות אנגליה – אבל אין המנדט תעודה שנכתבה על ידי העם היהודי, ולא במנדט נוסחו שאיפותינו הלאומיות. ביחסינו עם אנגליה אנו עומדים על בסיס המנדט – אבל **נקודת המוצא שלנו** ביחסנו לארץ-ישראל איננה הצהרת בלפור

והמנדט, אלא שלוש הנחות יסודיות, היסטוריות-סוציולוגיות, הקיימות
ועומדות בין שום מנדט ובין שאיננו, ואלו הן:

א. הקשר ההיסטורי בין עם ישראל וארץ-ישראל, שני
הדברים הללו הם במידה רבה מזדהים; העם היהודי הוא פרי א"י, ארץ
ישראל היא פרי העם היהודי; העם היהודי התהווה בארץ, הערכים הנצחיים
שעמדו לעם היהודי במשך כל אלפי השנים נוצרו בארץ זאת; ארץ-ישראל
כערך היסטורי ופוליטי היא כולה פרי ההיסטוריה היהודית. לפני העם
היהודי ואחריו לא היתה הארץ קיימת כיחידה מדינית וכגורם תרבותי
היסטורי. והקשר בין העם והארץ נשמר בכל אלפיים השנה, גם לאחר
שניתק בחוזק יד הקשר הפיסי. ארץ ישראל היתה נשואה בלבו ונשמתו של
ישראל בנדודיו, והיא קמה לתחיה מחדש עם שוב היהודים לארצם.

ב. המצוקה של העם היהודי בגולה. עצם העובדה של
גלות, כלומר העובדה היסודית שאינה מסתנה בשום ארץ, בין שמצבם הכלכלי
והפוליטי של היהודים הוא טוב או רע, בין שהזכויות שלהם שוות ובין
שאינן שוות; העובדה היסודית של ה י ו ת נ ו   מ י ע ו ט   בכל
הארצות, מיעוט התלוי תמיד בחסד הרוב, בין שהרוב הוא טוב ובין שהוא
רע; עובדת התלות הגמורה ברצון אחרים, עובדת היות גורלנו נתון תמיד,
בכל דור, בכל ארץ, ובכל תקופה בידי אחרים - זהו מצב טראגי ללא
נשוא; נוסף לכך הכליון וההרס הצפוי לנו בכמה ארצות; הדלדול החמרי,
עושק הזכויות, הרדיפות והיסורים - והכרח חיוני לצאת מעמק הבכא,
למצוא מקלט בטוח, נאמן ובן-קיימא.

ג. היות הארץ הזו, לאחר חורבן האומה היהודית בארץ,
ארץ נשמה, דלת=אוכלוסים ואף=על=פי=כך - בעלת אפשרויות כלכליות
ג ד ו ל ו ת . במסיבה זו אין צורך להרחיב את הדיבור על שלושת
הדברים האלו; אני רק מציין ראשי פרקים של הנחות=היסוד שבהן נעוץ
שובנו לארץ, מפעלנו ועתידנו בארץ. ורק כתוצאה של עובדות היסטוריות
באו הצהרת בלפור והמנדט.

הצהרת בלפור נכנסה בשלמותה לתוך המנדט ואנו
יכולים לדבר בעצם על דבר אחד - על המנדט. מוטב לנו להתבסס על המנדט,
כי הצהרת בלפור היתה הצהרה   ח ד - צ ד ד י ת   של אנגליה. היא
שנתנה את ההצהרה והיא שיכולה לקחת אותה בחזרה; לא כן המנדט, אין זה
התחייבות   ח ד - צ ד ד י ת , אלא התחייבות   ב י נ ל א ו מ י ת ,
המוטלה על אנגליה בהסכמתה, והוא קושר אותה, ואין היא, כרצונה לבדה,
יכולה להפקיע את עצמה מהתחייבות זו, ואין היא יכולה לשנות אותה;
על-ידי הכנסת הצהרת בלפור לתוך המנדט נעשתה הצהרה חד-צדדית זו
להצהרה והתחייבות בינלאומית. אבל יש לזכור ולהבחין: המנדט איננו
ניסוחן של שאיפות העם היהודי, אלא ניסוחן של   ה ה ת ח י י ב ו י ו ת
ה ב י נ ל א ו מ י ו ת   של אנגליה   ב י ח ס   ל ע ם   ה י ה ו =
ד י , ולא לעם היהודי בלבדו. וברגע שאנו עומדים על בסיס המנדט
ובאים לתבוע בכוח המנדט (ואני מוסיף מיד במאמר מוסגר - לא רק בכוח
המנדט אנו תובעים מה שאנו תובעים, אלא גם בכוח מצבנו המיואש ובכוח
מפעלנו היוצר בארץ) עלינו לזכור שהמנדט היא תעודה מוגבלת ומסוימת
המסייגת את התחייבות אנגליה ומתנה אותה בכמה תנאים. זוהי תעודה
המנסחת את ההתחייבויות המוטלות על אנגליה מטעם חבר-הלאומים כלפי העם
היהודי, כלפי יושבי הארץ היהודים ולא-יהודים וכלפי המדינות האחרות.
ואנו דורשים מאנגליה קיום המנדט, באמונה ובשלמותו. ומשום טעם זה
בלבד - (ויש עוד נמוקים אחרים לכך) אין אנו יכולים להתעלם מההתחי=
בויות של העם האנגלי כלפי האחרים.

באקדמה למנדט יש שני פסוקים חשובים, ולשניהם משקל
ומובן רב, אם כי לא שניהם בהירים במידה אחת: א) הכרה מפורשת ביסוד
המרכזי והעיקרי לזכותנו בארץ, הקשר ההיסטורי של העם היהודי עם ארץ-
ישראל, ב) הכרה סתומה בנימוקים (Grounds) שלא פורשו   ל ה ק י ם
מ ח ד ש   את ביתנו הלאומי בארץ-ישראל. לא נאמר באקדמה מה הם
ה-Grounds (היסודות, העילות, הנימוקים) אשר בגללן יש זכות ליהודים

לשוב ולהקים את ביתם הלאומי בארץ-ישראל, אבל אנו יודעים היטב מה הם היסודות והנימוקים האלה - אלה הן שלוש ההנחות היסודיות שעמדתי עליהן: הקשר ההיסטורי, מצוקת העם היהודי בגולה, האפשרויות הגנוזות בארץ-ישראל. ויש לכך סמובין בהצהרת בלפור. במכתב=הלואי שנשלח ע"י בלפור ללורד רוטשילד נאמר „שיש לי העונג הרב לשלוח לך בשם ממשלת הוד מלכותו את ההצהרה הבאה של סימפטיה לשאיפות הציוניות היהודיות, אשר נאשרה ע"י הקבינט", ואחר כך בא נוסח ההצהרה הידועה, במכתב זה ניתן אישור לשאיפות הצ י ו נ י ו ת -. ולבסיס שעליו עומדת הציונות. זהו הטעם שהמנדט הכיר לא רק בבית לאומי, אלא הכיר בהקמת הבית הלאומי מ ח ד ש , כלומר הכיר בזכותנו להחזרת העטרה ליושנה, לחדש מה שהיה לנו כבר, ואין מן הצורך לעמוד במסיבה זו על החשיבות של הבחנה זו.

אחר כך בא סעיף מרכזי הממצה כמעט את כל תכנו של המנדט לא רק כלפי היהודים אלא גם כלפי הלא-יהודים, וזהו סעיף ב". המנדט מחייב קודם כל את ממשלת המנדט לשים את הארץ בתנאים פוליטיים, אדמיניסטרטיביים, וכלכליים כאלה שיבטיחו את הקמת הבית הלאומי, כ פ י ש נ א מ ר באקדמה. הוספה זו היא בעלת חשיבות רבה מאוד; אבל יש באותו סעיף עוד שני דברים שאי-אפשר לנו להתחמק מהם, ולו אפילו מטעם פשוט זה שאנגליה לא תסיח דעתה מהם: „וכן גם לפתח מ ו ס ד ו ת של שלטון עצמאי וכן גם להגן על הזכויות האזרחיות והדתיות של כל תושבי הארץ בלי הבדל גזע ודת". זהו הסעיף העיקרי של המנדט הממצה כמעט את כל התחייבויות המנדט. תוספת המלים „כפי שנאמר באקדמה" מאשרת עוד פעם את ההתחייבות המרכזית כלפי העם היהודי, לא רק להקים בית לאומי אלא ל ש ו ב ו ל ה ק י ם את ביתם הלאומי. מלבד הסעיף המרכזי הזה יש עוד 3-4 סעיפים המתיחסים באופן מיוחד להתחייבות אנגליה כלפינו. זהו קודם כל סעיף ד", שבו מכיר המנדט בקיום עם יהודי, לא רק במובן הפיסי וההיסטורי אלא במובן המשפטי והפוליטי. הוא מכיר בנציגות פוליטית של העם היהודי, מכיר במוסדות היהודית, בביאת-כוח לא של יהודי ארץ-ישראל אלא של יהודי כל העולם, של העם היהודי בשלמותו. סעיף ו" מחייב „לעודד, להקל ולאמץ" את העליה היהודית. השתמשתי בשלוש המלים הנרדפות כי במקור האנגלי יש המלה "facilitate" ואין בעברית מלה אחת המביעה את כל התוכן שיש במושג זה. סעיף ו" מחייב גם לאימוץ התישבות צפופה של יהודים על הקרקע. מבחינה מעשית זה הסעיף המרכזי של המנדט לגבי הבית הלאומי, מפני שהוא נוגע בשני עמודי התווך של בנין הבית הלאומי: עליה יהודית והתישבות יהודית. ביחס לשניהם משתמש המנדט בלשון של חובה א ק ט י ב י ת - ולא רק של סבילה או היתר פסיבי בלבד. הסעיף איננו אומר שאנגליה ת נ י ח ליהודים לבוא לארץ, שאנגליה תתיר ליהודים להתישב על הקרקע, אלא מחייב את אנגליה לאמץ ולעודד את העליה היהודית וכמו כן לעודד ולאמץ את ההתישבות היהודית. שתי החובות הללו הן חובות פוזיטיביות של ממשלת המנדט. החובה ביחס להתישבות חוזרת - אם כי באופן כללי - בסעיף 11 המחייב את ממשלת המנדט להכניס לארץ משטר קרקעי שבין שאר הדברים ימריץ התישבות צפופה ועיבוד אינטנסיבי של האדמה בארץ. סעיף 22 מכיר בשפה העברית כאחת משלוש השפות הרשמיות של הארץ.

אני אעמוד במלים אחדות על שתי ההתחיבויות המרכזיות הללו בהגשמת הבית הלאומי: ע ל י ה ו ק ר ק ע . אני שוב צריך לציין שאני מדבר עכשיו על עליה וקרקע בתחומי התחיבויות המנדט. בפני הועדה ובפני דעת הקהל לא נצטמצם אך ורק בתחומי המנדט. נגולל את כל הרקע ההיסטורי והמציאותי של שאלת העליה ונעמוד על צרכי העם היהודי הנובעים מתוך מצבו בגולה. נעמוד על זכות העם העברי לשוב לארצו - נעמוד על האפשרויות הרחבות שבידינו ליצור כאן בעזרת הממשלה מקום לקליטת עליה רחבה. ועל יסוד רקע כללי זה נתבע את זכויות העליה המובטחות במנדט. ברור שהסעיף המרכזי בדיון הועדה יהיה סעיף העליה. על ציר העליה יסוב כל הקטרוג נגדנו. וכל המהומות

של החדשים האחרונים נתכוונו להצרת העליה. למעשה אין סכנה נשקפת, לדעתי, כי יפסיקו לגמרי את העליה היהודית (לא הפסיקו את העליה היהודית אפילו במשך החדשים המרים הללו), והדיון **הממשי** לא יחול על השאלה אם תהיה בכלל עליה יהודית או לא תהיה לגמרי, – אבל במרכז הדיונים תעמוד השאלה, מה יהיה **היקף העליה היהודית וגבוליה**.

אתם יודעים שחל מ-1922 נקבע **להלכה** העיקרון, אשר לפיו סידרה ממשלת המנדט והאדמיניסטרציה הא"ית את העליה היהודית, העיקרון של יכולת הקליטה הכלכלית. אמרתי „להלכה", מפני שלמעשה לא שמרה הממשלה על עיקרון זה עד עכשיו, ואחת הקובלנות שלנו היא שעיקרון יכולת הקליטה שימש רק גבול מכסימלי לעליה, כלומר שאף פעם לא נתנה הממשלה לעבור על יכולת הקליטה, אבל עיקרון זה לא שימש מינימום, וכמעט אף פעם לא ניתנה לנו עליה במלוא המידה של יכולת הקליטה. אבל להלכה הוכרז עיקרון זה בספר הלבן של שנת 1922, עוד בטרם אושר המנדט, ועל יסוד העיקרון הזה מסר הנציב העליון למשלחת ערבית מאוחדת, שבאה אליו לפני המאורעות, ודרשה: איסור העליה, איסור קנית קרקעות, הקמת שלטון לאומי בא"י – זה היה בסוף ינואר – את תשובת מיניסטר המושבות, שבשאלת העליה עומדת הממשלה על עיקרון יכולת הקליטה הכלכלית וממנו לא תזוז. בשעתו ראינו בעיקרון זה צמצום זכותנו, אבל קיבלנו אותו. עכשיו עומד עיקרון זה לפני רביזיה. והרביזיה לא תהיה לצד חופש העליה; הסכנה הצפויה לנו עכשיו היא שיחליפו עיקרון זה של יכולת קליטה **כלכלית** בעיקרון של יכולת קליטה **פוליטית**. יכולת קליטה פוליטית פירושה – קליטה כזו שלא תרגיז ביותר את הערבים. זאת אומרת עליה מצומצמת שתניח אותנו במצב של מיעוט. היום נתפרסמה שלגרמה מלונדון שהקורספונדנט של ה„ניו-יורק-טיימס" הודיע לעתונו מלונדון שהפקידות הקולוניאלית והא"ית מתכוונת להכניס פרינציפ חדש, שהעליה היהודית לא תוכל לעלות על הרבוי המוחלט הטבעי של הערבים בארץ, כלומר שינכו את הריבוי הטבעי של היהודים מהריבוי הטבעי של הערבים והעודף ישמש נורמה בשביל העליה היהודית. אין אנו יודעים אם יש החלטה כזו אצל הממשלה, אבל זוהי בערך הסכנה העומדת לפנינו. ובמקום עיקרון של יכולת הקליטה הכלכלית יבוא עיקרון של יכולת קליטה פוליטית שהוא מתלה את העליה בחסדם של הערבים. בשעה שאפילו הספר הלבן של 1922 הכריז שאנו פה בזכות ולא בחסד, תהא העליה שלנו תלויה בחסד המופתי או מנהיגים אחרים של הערבים; ובמקום עיקרון דינאמי אשר היקפו תלוי בעיקר – אם כי לא לגמרי – ברצוננו וביכלתו של העם העברי, יבוא עיקרון סטאטי אשר ימנע הרחבת העליה בכל התנאים. עיקרון יכולת הקליטה הכלכלית אינו קפוא וקבוע ללא שינוי אלא הוא גמיש וניתן להרחבה, והרחבתו מלבד היותה תלויה במעשי הממשלה היא תלויה באמצעים של העם היהודי ובכשרון פעולתו; וברצוננו של העם היהודי וביכלתה של הממשלה להרחיב את יכולת הקליטה. במקום זה יבוא עיקרון מצמצם, קפוא, סטאטי, המציב גבולות מוחלטים לעליה ותולה אותה בחסד הפוליטיקאים הערבים בארץ. סכנה זו היא ריאלית מאוד וחמורה מאוד. כשאמרתי בראשית דברי שאנו נכנסים למערכה חדשה הרבה יותר חמורה מזו של שמונת החדשים האחרונים, התכוונתי קודם כל לסכנה זו. ועלינו שומה הפעם לעשות מלחמה נואשת שהעליה היהודית לא תפחת ממלוא יכולת הקליטה הכלכלית של הארץ. ונעשה מלחמה זו מתוך הכרה שזכות העליה של העם העברי לארצו קודמת למנדט ומגיעה לנו לא רק בחסד הצהרת בלפור – אלא בזכות המולדת שיש לעם העברי בארץ-ישראל. ובמלחמה על העליה לא נוכל להסתפק רק במלחמת=מגן. עלינו לעמוד גם במלחמת=תנופה. אין אנו יכולים להסתפק רק באי=בטולו של עיקרון יכולת הקליטה הכלכלית. לנו יש שתי תביעות לממשלה ביחס להגשמת העיקרון הזה: א) אנו טוענים שעד עכשיו לא הגשימה הממשלה את העיקרון הזה, אלא בקצה אחד. לא יכולנו עד עכשיו לעבור על גבול הקליטה אבל לא נתנו לנו להגיע עד קצה הגבול. ב) שיכולת הקליטה היא לא כמות סטאטית אלא גודל דינאמי. בעיקר אנו יוצרים את יכולת הקליטה, אנו מרחיבים אותה, אבל היא גם תלויה במידה גדולה – לפעמים מכרעת –

בידי הממשלה, וחובת הממשלה היא שעל ידי פוליטיקה כלכלית וע"י תנאים פוליטיים ואדמיניסטרטיביים שהמנדט חייב אותה עליהם למען הקמת הבית הלאומי, תרחיב במכוון את יכולת הקליטה. כי החובה שהוטלה על הממשלה ביחס לעליה היא איננה חובה פסיבית, החובה להתיר עליה יהודית, אלא חובה אקטיבית, החובה לעודד, לאמץ ולהקל עליה יהודית. ואם היא קובעת שעליה יהודית נערכת בתחומי יכולת הקליטה - היא חייבת על ידי פוליטיקה מכוונת להרחיב את יכולת הקליטה של הארץ.

הסעיף השני - גם הוא מרכזי ואף לגביהו יש סכנה גדולה מאוד - זה סעיף הקרקע להתישבות החקל=אית. גם בשטח זה צפויות גזירות - וגם כאן יש לנו לא רק הביצות שליליות אלא גם דרישות חיוביות. גזירה אחת איננה חדשה. זוהי הצעת החוק שהממשלה הכריזה עליה עוד לפני המאורעות - לאסור מכירת „יחידת המחיה". הסכנה השניה שהיא צצה תוך כדי המאורעות - קביעת רזרבות חקלאיות, כלומר קביעת איזור או איזורים אשר בהם אסור ליהודים להתישב. סכנה שלישית - קנטוניזציה. אלה הן שלוש הסכנות שאנו עומדים בפניהן. כשהכריזה הממשלה על הצעת יחידת המחיה הודענו על התנגדותנו - ואנו עומדים עליה ונעמוד עליה בועדה. היא פוגעת בזכותנו, מזיקה לישוב הערבי ומעכבת התפתחות הארץ. רזרבות וקנטוניזציה עומדות בסתירה למנדט, חותרות תחת הבית הלאומי ומזיקות לאינטרסי הארץ כולה. אולם לא נסתפק במלחמה שלילית. גם פה נעמוד במלחמת=תנופה ונדרוש מהממשלה פרוגרמה חיובית. אני רק אציין ראשי-הפרקים של הפרוגרמה: א) יצירת משטר קרקעי כזה שיאפשר ויקל ניצול מכסימלי של מימי הארץ, למען הגדלת פריון האדמה, למען אינטנסיפיקציה של המשק ולמען הפרדת שטחים שוממים. השקאה מגדילה מיד את שטח הארץ פי חמשה; היא לא מגדילה את השטח, אבל היא מעלה את הפריון, ודונם אחד מושקה מכניס יותר מחמשה דונם אדמת-בעל. ועי"כ היא יוצרת אפשרויות גם להרמת הגובה המשקי ולהגדלת מספר המתישבים. ב) מתן אפשרות מלאה להכשיר את כל הקרקעות הבלתי מעובדים והבלתי מיושבים, שהממשלה חושבת אותם לבלתי-ראויים לעיבוד. יש ויכוח בינינו ובין הממשלה על גודל השטח המעובד והראוי לעיבוד בארץ. הממשלה בעצם מערבבת את שני המושגים האלה, היא קוראה אדמה בלתי ראויה לעיבוד לאדמה שהערבים אינם מעבדים, או אינם מסוגלים לעבד. ההגדרה הרשמית של אדמה צחיחה (בלתי ראויה לעיבוד) היא אדמה שאינה מעובדת ואין לעבד אותה בשיטה ובאמצעים של החקלאי הבינוני בארץ. אדמת החולה - לפי הגדרה זו - היא אדמה בלתי ראויה לעיבוד. ראשון-לציון - אילו לא היתה כבר בנויה - היתה אדמה בלתי ראויה לעיבוד. ויש ויכוח בינינו על גודל השטח הראוי לעיבוד לפי הגדרת הממשלה. לפי המספרים שלנו שטח זה גדול בשנים-שלושה מיליון מהשטח הנקוב בידי הממשלה. אבל גם לו היינו משתווים במספרים אלה היה יוצא לכל הדעות שיש 17-16 מיליון דונם שלפי הגדרת הממשלה אינם ראויים לעיבוד. חלק גדול של אדמה זו היא אדמת סלעים וחולות. אבל שטחים גדולים ועצומים, במספר של מיליונים דונמים, אפשר להכשיר אותם להתישבות בטכניקה המודרנית, באמצעי עיבוד משוכללים, בניצול מי - התהום ומי-הגשמים ובגילוי מקורות המים הגנוזים בהרבה מקומות. ואנו רוצים שהממשלה תאפשר לנו להכשיר שטחים אלה לחקלאות - ותבטיח שכל השטחים אשר נכשיר אותם - יימסרו להתישבות יהודית לאחר שתביעות הבעלים המוצדקות יסופקו. לדרישתנו יש גם אחיזה מפורשת בחוק התורכי הקיים עדיין בארץ - שכל „המחיה" אדמה „מתה" זוכה באדמה „המחויה". ג) נדרוש מהממשלה שתקיים את החובה שהוטלה עליה בסעיף ו" של המנדט להפריש להתישבות יהודית אדמות הממשלה. ד) נעמוד על זכות התישבותנו בעבר הירדן. בפרק זה אינני מתכוון לשאלה הפוליטית של עבר הירדן, אשר בתוקף סעיף 25 של המנדט, אין סעיפי המנדט המתיחסים לבית הלאומי חלים באופן זמני על עבר הירדן. גם אם ממשלת המנדט ומועצת חבר-הלאומים (והוצאת עבר הירדן באופן זמני מכלל סעיפי הבית הלאומי תלויה בהסכמת חבר-הלאומים) אינן מבטלות לפי שעה את השימוש בסעיף 25, וסעיפי הבית הלאומי אינם חלים עדיין על עבר=הירדן - אנו טוענים שבתור אזרחי הארץ יש לנו הזכות לעבוד ולסחור ולהתישב בעבר-הירדן, כמו שלאנשי עבר-הירדן יש האפשרות לעבוד ולסחור ולהתישב

במערב הארץ. ואין ממשלת המנדט יכולה להרשות הפליה זו המתנגדת בפירוש למנדט. ואנו דורשים את זכותנו להתישב בעבר-הירדן – גם בלי ביטול הרז"ים המיוחד שהוקם שם בהסכם חבר-הלאומים. להלכה הודיעה לנו הממשלה גם בלונדון וגם בארץ שהיא מקבלת את נקודת-מבטנו, והיא סבורה שההתישבות היהודית תעבור את הירדן, אלא שמנימוקים מעשיים – ובעיקר מטעמי בטחון – טרם הגיעה השעה לכך. אבל גם אם הממשלה אינה רואה אפשרות מעשית לפי שעה להתישבות יהודית בעבר-הירדן – אנו דורשים ממנה שתאפשר לנו רכישת קרקעות למטרה מיוחדת שנימוק הבטחון אינו חל עליה. שיטתנו ברכישת קרקעות שיש עליהם חקלאים ערבים, בין פלחים בעלי האדמה ובין אריסים, היא לא להשאיר את החקלאי הערבי בלי אדמה. או שאנו משאירים בשטח הנרכש חלק מספיק לחקלאים הערבים, כמו שעשינו בחולה, או שאנו נותנים להם מתוך הסכם אתם אדמה בשטח אחר. ואנו רוצים ומוכנים לרכוש אדמות בעבר-הירדן בשביל אותם הערבים אשר יסכימו להתחלף באדמתם שיש להם במערב או בשביל האריסים אשר יסכימו להתישב בעבר-הירדן. ואין שום נימוק הגיוני וצורך שהממשלה תמנע מאתנו אפשרות זו, אפילו בזמן שהיא סבורה שאין עדיין אפשרות להתישבות י ה ו ד י ת בעבר-הירדן;

זוהי, איפוא, עמדתנו בסעיף הקרקע:

א) שלילת הצעת האיסור על מכירת „יחידת מחיה";
ב) התנגדות לרזרבות,
ג) התנגדות לקנטוניזציה;
ד) חוק שיאפשר ניצול מלא של אוצרות המים לשם התישבות צפופה;
ה) חלקנו המלא באדמות הממשלה;
ו) זכיות להכשרת הקרקעות השוממים „הבלתי ראויים לעיבוד" לשם התישבות יהודית.
ז) אפשרות התישבות בעבר-הירדן גם במשטר הפוליטי הקיים בעבר ההוא;
ח) זכות לרכישת קרקעות בעבר-הירדן לשם חליפין עם ערבים והושבת אריסים שישבו על אדמה העוברת לרשותנו במערב הארץ.

יש לנו ויכוחים, תביעות וקובלנות גם בשאר השטחים הכלכליים בעיקר בשטח התעשיה, תעריפי המכס וחוזי מסחר, אבל אלה לא יעמדו כ"כ במרכז הויכוח ה מ ש ו ל ש , כלומר בויכוח שיש בינינו מצד אחד, בין הערבים מצד שני ובין הממשלה מצד שלישי. נגולל גם פרשה זו לפני הועדה. אבל היא שונה משני הדברים האמורים למעלה, העומדים ב מ ר כ ז ה נ י ג ו ד י ם שבינינו ובין הערבים. אינני רוצה לומר שבשאר השטחים הניגוד איננו פועל, אבל בשטחים אלה יש לפעמים גם הזדהות ושותפות אינטרסים יהודית-ערבית, והיא מקילה את מלחמתנו כלפי הממשלה. הפרדסנים הערבים מעונינים כמונו בשווקים, בהגנה, בריקלמה, ב„אימפריאל פריפרנס" וזהו ענין שבין הממשלה ותושבי הארץ בתור תושבי הארץ. בשעה ששני הסעיפים הנ"ל משמשים סלע מחלוקת עיקרי בינינו ובין הערבים, וכאן האנגלים צריכים להופיע כפוסק שלישי מכריע, – משום כך אני רק מזכיר את שאר הדברים ואינני עומד עליהם בפרוטרוט.

פרשה עיקרית בהופעתנו צריכה להיות פ ר ש ת מ פ ע ל ה י ה ו ד י ם ב א ר ץ : מה עשינו, מה יצרנו, וכיצד עשינו וכיצד יצרנו. אנו צריכים תמיד לזכור שיש לנו עסק עם גויים, והם אינם מוכרחים להיות דוקא אויבים ומתנגדים לנו למען לא יבינו אותנו. הם זרים לעם היהודי, לחייו, לארץ, ואינם יודעים כלל ולפעמים קשה להם להבין מה שמתהוה בתוכנו, מה מניע אותנו ובאיזה כלים אנו עובדים. מלבד הויכוח הפוליטי הגדול, מלבד ההגנה וההתקפה הפוליטית, תופסת ה ה ס ב ר ה מקום רב בפעולתנו הפוליטית. וגם כלפי הועדה נצטרך להסביר הרבה דברים. צריך ללמד את הגויים האלה אלף-בית של החיים שלנו, של עבודתנו, של התנאים בארץ. לשם הסברה נצטרך לגולל

את כל פרשת המפעל שלנו, להראות למה מסוגלים היהודים כשיש להם מולדת, עלינו להראות כי המושגים שיש לגויים על היהודים - לא לשונאים או למתנגדים - אלא המושגים שיש לכל גוי מההוי היהודי בגולה (והם דנים עלינו למפרע על פי היהודים שמכירים מהגולה), - שהמושגים האלה אינם חלים על יהודי ארץ-ישראל. בשביל הגוי הזה דבר חדש הוא יהודי חוצב-אבן, יהודי מסיק רכבת, יהודי חורש בשדה, יהודי מֵשַׁל בים; באנגליה לא ראו דבר כזה, ואנו צריכים להסביר ולהראות להם למה מוכשר יהודי ומה יוצר יהודי שיש קרקע תחת רגליו ויש לו חזון גדול של תקומה לאומית במולדת, להראות להם למה מסוגלת ארץ קטנה זו שאנגלי בינוני מכיר אותה רק מהתנ"ך או לכל היותר מסיפורים ארכיאולוגיים, כמעט כל אנגלי בינוני יש לו מושג כל שהוא על א"י, הוא יודע מה היתה בעבר, הוא יודע אותה בזמן החדש רק בשממונה, והוא יודע שזו ארץ דלה, שאין בה אוצרות טבעיים, שאין בה מכרות, ורק לבידיונים היהודים שלפני שלושת אלפים שנה היתה נראית כארץ זבת חלב ודבש. אם תקחו בחשבון שהאנגלים הם עם שליט על רבע כדור הארץ ורגילים למרחבי קונטיננטים, ויש להם דומיניון המתפשט על כל הקונטיננט האוסטרלי, על חלק גדול של הקונטיננט הצפוני של אמריקה, על חצי אפריקה הדרומית, וארץ קטנה זו אפשר להחביא באיזור פרובינציאלי של הדומיניונים הרחבים ההם, ארץ זו יכולים לעבור לארכה ולרחבה בכמה שעות, ונוצר מושג על אפשרויות זעירות, נגסיות. בקנדה יש רק תשעה מיליון נפש, באוסטרליה שהיא קונטיננט שלם יש שבעה מיליון, ופה בארץ הקטנטונת יש כבר מיליון ורבע - ונדמה למפרע שאין מקום לישוב נוסף. ואנו צריכים לגולל את האפשרויות הגנוזות בארץ קטנה ודלה זו, ואין זה דבר קל.

בפרשה זו עלינו לעמוד גם על הצד השני, כיצד השפיע המפעל היהודי על הכלכלה הערבית, על המשק הערבי, על רמת החיים הערבית, ולהוכיח שכל הקיטרוגים נגדנו על נישול, דחיקת רגלים, אין להם שחר.

בין שאר הדברים נעמוד גם על פרשה אחת גדולה שהיא אולי שנויה במחלוקת, בתנועה וביישוב, יותר מכל פרשה אחרת - זוהי פרשת הקובלנות והתרעומות. גם כאן עלינו להתרחק משני הקצוות. מתהלכת דעה: היו פרעות ביהודי הארץ - אנגליה היא שסידרה אותן. האדמיניסטרציה האנגלית חורשת יומם ולילה איך לעקור את הישוב היהודי, איך לעכב את התפתחותנו, איך לשכלל ולפתח את המדינה הערבית, והפקידים כולם - מקטן ועד גדול - הם אנטישמיים ושונאי ישראל, והראיה - פלוני הוא אנטישמי ואלמוני הוא אנטישמי. ויש דעה שניה: אל תגעו בפקידים, אל תקוממו אותם נגדכם, אל תקנטרו ואל תבקרו. שני הקצוות הללו אין בהם אמת והם מסוכנים כאחד. לא נכון הדבר שהפקידים האנגלים הם כולם שונאי ישראל, חורשים רק מזימות נגדנו ומועלים תמיד ובאופן שיטתי במנדט. האשמה סיטונית, מכלילה, בלתי מוגבלת, נגד כל הפקידות האנגלית מראשית מתן המנדט ועד היום הזה היא מחוסרת יסוד, היא לא אמתית, והיא עלולה רק להזיק לנו. אפילו אלה שבתוכנו שאומרים זאת - לא יוכלו להוכיח זאת לאיש, ובוודאי לא לועדה אנגלית. ובסעיף זה, פחות מבסעיפים אחרים, תהיה לנו שיחה מונולוגית. הטוענים ככה יש להם רק הוכחה אחת: סברתם הפרטית שהם מאמינים בה למפרע. סברה זו לא מספיקה. גם מה שנגיד על עצמנו - לא יתקבל בלי הוכחות מספיקות. מה שנגיד על הערבים - ודאי לא. ומה שנגיד על הפקידים האנגלים - על אחת כמה וכמה. השיגרה המקובלת בתוכנו או בתוך חוגים אחדים שלנו - אינה הוכחה. והאשמה סיטונית כזו רק תחתור תחת האמון והכבוד לדבורנו, ותציג אותנו בפני דעת הקהל האנגלית באור מזויף. גם לא מחובם יהיה מצדנו להתעלם מכל הטענות המוצדקות שיש לנו כנגד הפקידות. לא נכון הדבר שאנו מרוצים בכלל מפעולת האדמיניסטרציה, ואין לנו כל יסוד לעבור בשתיקה על הטענות והקובלנות הרציניות והחמורות שיש לנו נגד כמה וכמה ממעשי הפקידות. לא נתעלם גם מהחיוב של הפקידות הבריטית, לא נקפח את זכותם על המעשים הטובים אשר עשו בארץ - וגם מעשים אלה אינם מועטים, בין שהמעשים היו לתועלת הארץ בכללה ובין שהמעשים היו באופן מיוחד לברכה למפעלנו, אבל לא

נעבור בשתיקה על הקפוחים ועל קצוצי זכויותינו. אין אנו זקוקים להגזמות כי יש, לצערנו, די קובלנות חמורות שיש בידינו להוכיחן.

אציין רק את העיקריות:

א) לא קוים סעיף ב" המחייב את הממשלה לשים את הארץ בתנאים פוליטיים, אדמיניסטרטיביים וכלכליים אשר יבטיחו את הקמת הבית הלאומי.

ב) לא קוים סעיף ו" המחייב את הממשלה לאמץ התישבות צפופה של יהודים על הקרקע ולהפריש לשם כך מאדמות הממשלה והאדמות השוממות שאינן דרושות לצרכי הצבור. המשטר הקרקעי המחייב בסעיף 11 לא הוגשם.

ג) קוצצה במעט באופן שיטתי מכסת העליה העובדת.

ד) הממשלה קיפחה את חלקנו בעבודות הממשלה, בנמלי הארץ, בתקציבי הבריאות והחנוך, בכוחות הבטחון, בפקידות.

ה) כל משרדי הממשלה רוכזו בישובים ערביים וכל הפקידות רוכזה בתוך נקודות ערביות. אין אלה מהווים תנאים פוליטיים ואדמיניסטרטיביים המסייעים להקמת הבית הלאומי.

ו) קופחה השפה העברית בכמה מוסדות ממשלתיים, והטרנסליטרציה הרשמית סורסה וניתן לה צביון לא-עברי.

ז) לארץ ניתן בעברית שם לא עברי, והשימוש בתוספת א"י לפלשתינא אינו אלא מעליב את האוזן העברית.

ח) הממשלה לא מנעה הסתה גזעית ערבית בעתונות ובאסיפות נגד היהודים.

ט) הממשלה לא מנעה מהפיכת הארץ למרכז מוסלימי ע"י מוסדות רשמיים כמועצה המוסלימית העליונה.

י) הממשלה לא דאגה במידה מספיקה לבטחון החיים והרכוש בישוב היהודי וקיפחה את חלקנו בכוחות הבטחון, במשטרה ובחיל-הספר.

יא) הממשלה לא מנעה את התפשטות המהומות כשהיה בידה למנוע זאת. אנחנו לא נופיע כחכמים לאחר המעשה, אבל נוכיח בעובדות כי הזהרנו את הממשלה בעוד זמן על כמה סכנות והתרחשויות והממשלה לא שמה לב לאזהרותינו. ביחוד - היחס השלילי של הממשלה ל„שביתה" ולמרי האזרחי. הממשלה נתנה תוקף לועד המשביתים ועורכי המהומות - למרות שהעירונו את אזנה בראשית המהומות ולאחר כך על הסכנות החמורות הכרוכות בשביתה פוליטית זו.

יב) הממשלה הפלתה אותנו לרעה ביחס לעבר הירדן.

יג) הממשלה לא אחזה באמצעים מספיקים נגד עליה ערבית בלתי-ליגלית.

לא דליתי בפתיחתי זו את כל הפרובלימות הכרוכות בהופעתנו לפני הועדה. על שני דברים עיקריים לא עמדתי במתכוון: א) בירור עילת המהומות, ב) שאלות המשטר הקונסטיטוציוני. ההנהלה עדיין דנה בשתי שאלות אלו, ואת מסקנותיה נביא לישיבה אחרת.

ומלים אחדות על עצם ההופעה. באי־כוח הסוכנות יופיעו לפני הועדה כנציגי העם העברי. הם ידברו לא בשם יהודי ארץ־ישראל בלבד – אלא בשם העם היהודי כולו. מחוץ לסוכנות יופיע הישוב – באי־כוח כנסת ישראל ובאי־כוח העדות, הגושים, ההסתדרויות, הקהלות והמועצות. יופיעו בודאי גם אישים בודדים. אין צורך שלכולם תהיה שפה אחת ודברים אחדים. לכל קבוץ ולכל גוש יש ענינים מיוחדים, וכל אחד יטעים באופן מיוחד את האינטרס והתביעה והקובלנה שנוגעים לו במיוחד. הוגי החקלאים, הפועלים, בעלי התעשיה, המקצועות החפשיים וכדומה ידגישו את הצרכים והתביעות המיוחדים שלהם, ויעמדו בפרוטרוט על הקפוחים הפוגעים בהם באופן מיוחד. אולם יש שאלות יסודיות אחדות שבהן חייב כל הישוב וכל יהודי שיקרא לפני הועדה לעמוד בלי כל תנאי ובלי כל הבדל ובלי כל שיור על העמדה של הסוכנות, על העמדה הכללית של העם היהודי. כאן אסורה כל סטיה. שאלות היסוד הן: הזכות של העם העברי על הארץ, הקשר ההיסטורי, הצורך החיוני של עליה והתישבות כמוצא היחיד ממצוקת המוני ישראל בגולה, הזכות שלנו לעליה ללא כל הגבלות פוליטיות וללא כל סייגים מספריים, אפשרות של רכישת קרקע ללא כל הגבלות – בכל שאלות יסוד אלה לא יתכן כל ניגוד והבדל בין המופיעים.

אנו עומדים לפני מבחן קשה – ורק בליכוד כל הכוחות של הישוב, התנועה הציונית ובל נאמני העם העברי – תחת דגל הנציגות העליונה של העם היהודי – הסוכנות העברית, נתגבר על כל המכשולים והסכנות.

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

הנהלת הסוכנות היהודית לארץ-ישראל

ירושלים, ט"ו אייר תרצ"ו
.7.5.36

<u>פרטי וסודי</u>

המהומות שפרצו ביום א", כ"ד ניסן (19 לאפריל) ש"ז, לא נסתיימו עדיין, ואי אפשר עוד עכשיו לסכם את הנזקים והאבדות בנפש וברכוש וגם אין עוד לקבוע את התוצאות <u>המדיניות</u> של המאורעות.

על עצם מהלך המאורעות אין מן הצורך לעמוד במכתב זה. בעתוני חוץ-לארץ נפוצו ע"י סוכנויות טלגרפיות לא יהודיות (כגון סוכנות הואוס, יונייטעד פרעס ועוד), ולהמהוננו הרב – גם ע"י הסוכנות הטלגרפית היהודית יט"א, ידיעות מוגזמות, מסולפות ובדויות על המהומות ועל המאורעות שקדמו למהומות. ההנהלה אחזה בעוד זמן באמצעים להספיק לקהל היהודי והבלתי-יהודי בעולם אינפורמציה נכונה על כל הנעשה בארץ. ההנהלה הוציאה ומוציאה לעתים תכופות קומוניקטים על המצב ועל המאורעות יום יום, והקומוניקטים האלה נשלחים פעמים אחדות בשבוע לכל ההסתדרויות והמפלגות הציוניות, לחברי הועד הפועל הציוני וסגניהם ולחברי הועד האדמיניסטרטיבי של הסוכנות היהודית וסגניהם. ההנהלה עומדת גם בקשר אמיץ עם הסוכנות הטלגרפית הארצישראלית „פלקור" להבטיח על-ידה אינפורמציה טלגרפית מדויקת, מלאה ומפורטת על כל המתרחש בארץ – לעתונות היהודית והכללית, והטלגרמות של <u>„פלקור"</u> נותנות תמונה נאמנה ושלמה מכל הנעשה בארץ. ההנהלה גם התקשרה עם סופרי העתונות האנגלית והצרפתית, שהגיעו לארץ בימי המהומות, למען העמיד אותם על המצב לאמתו ולמען הסביר להם את העמדה היהודית, את יחסינו עם הממשלה ועם הערבים.

אבל טבעי הדבר שכל החרדים לגורל הישוב ועתיד מפעלנו בארץ אינם יכולים להסתפק רק באינפורמציה עתונאית; לא רק הדאגה לשלום ארבע מאות אלף היהודים – אלא גם הדאגה לעמדותינו הפוליטיות ממלאה עכשיו את הלבבות. ובמכתבי זה אנסה להאיר את המאורעות מבחינה פוליטית. אציין בקצרה את פעולות ההנהלה בשעת חירום זו ואברר את השאלות המדיניות החמורות העומדות בשעה זו על הפרק.

אין בימים אלה לא אפשרות פיסית ולא אפשרות נפשית להתרכז על סיפור המעשים והערכתם – כי דאגות הבטחון החמורות והענינים הפוליטיים הדחופים דורשים משעה לשעה את כל תשומת לבנו, והלכך לא תהא הסקירה שלי הפעם מקפת, שלמה וממצה.

<u>א. פעולת ההנהלה</u>

מיום א", 19 באפריל, ועד היום עובד משרד ההנהלה במשך עשרים וארבע שעות במעת לעת. במשך כל היום וכל הלילה אנו עומדים בקשר טלפוני עם כל נקודות הישוב היהודי בעיר ובכפר, מקבלים ידיעות על המתרחש, בודקים את המצב, בוחנים את הידיעות (כי גם בארץ גופא נפוצות מזמן לזמן שמועות-שוא וידיעות מוגזמות ומסולפות) – וכמעט בכל שעה, לפעמים כל חצי ורבע שעה, אנו מתקשרים את מרכז המשטרה ודורשים הגנה ושמירה לישובים, למשקים ולתנועה בדרכים. יש לציין שלא רק במשרד ההנהלה אלא במשרד הממשלה המרכזיה ובמרכז המשטרה עובדים יומם ולילה. לא כל תביעותינו מתמלאות כרצוננו, לא תמיד הן מתמלאות בשלמותן, ולא תמיד בזמנן. אולם עלינו לציין שחלק הגון של דרישותינו – והן דרישות בלתי פוסקות – נתמלא בהקדם או במאוחר. שמירה על השדות, הפרדסים והיערות במשקינו ובמושבותינו, חיפוש מציתי השדות ועוקרי העצים, גיוס משטרה נוספת, זיון שומרינו במשקים, תוספת שוטרים יהודים בעיר ובכפר, אחראות לכפרים שמשם באות ההתנפלויות

הטלת עונשים קבוציים, מניעת איומים נגד אלה שאינם משתתפים בשביתה הערבית, אסקורטים לאוטובוסים שבין עיר ועיר, ובין המושבות והערים, וכדומה.

מלבד הקשר הבלתי נפסק בין ביום ובין בלילה עם מרכז המשטרה ושלטונות הבטחון עומדת ההנהלה בקשר מתמיד עם הממשלה המרכזית: הנציב העליון והמזכיר הראשי, ועם השלטונות המחוזיים בדרום ובצפון. מיום פרוץ המהומות כמעט לא היה יום שהמחלקה המדינית לא נפגשה עם הנציב העליון או המזכיר הראשי, או שלא הגישה להם בכתב את התביעות והתלונות של הישוב והסוכנות.

מלבד הפגישות המתמידות של המחלקה המדינית (בעיקר ע"י מ. שרתוק) עם ראשי השלטון - נתקיימו במשך הזמן הזה כמה פגישות בין נשיא הסוכנות והנציב שבהן נדונו גם שאלות השעה וגם השאלות המדיניות הגדולות.

ההנהלה נאלצה לעמוד לא רק על משמר הבטחון - שזהו כרגע הענין הדחוף המרכזי, אלא גם על הארה נכונה של המאורעות מצד הממשלה.

הנסיון המר של המהומות הקודמות - באפריל 1920, במאי 1921, באבגוסט 1929 - הראה שהפרעות הפיסיות מצד הערבים מלוות כמעט תמיד בפרמיות פוליטיות מצד השלטון, המתחיל כרגיל מסילוף המאורעות. ההתקפות של ערבים על יהודים מוצגות תמיד בקומוניקטים הרשמיים כ„התנגשות" בין יהודים וערבים, והאחריות על קרבנות הפרעות מוטלת ב„ניטרליות בלתי-ידידותית" על שתי העדות במידה שוה.

הפעם אחזה ההנהלה ביום הראשון למהומות בצעדים נמרצים למנוע סילוף רשמי זה של המאורעות. מיד לאחר שנתקבלו בירושלים הידיעות על הרציחות המראיות ביפו פנה מ. שרתוק למזכיר הראשי <u>בין השאר</u> גם בדבר הקומוניקט שהממשלה עומדת להוציא, ומצא שגם עכשיו מתוארת התנפלות הפרועה של המון ערבי מסוסת ביפו בסכינים ובאלות על אזרחים יהודים שלוים שנזדמנו ליפו לרגל עבודתם ועסקיהם היום-יומיים - כ„התנגשות בין יהודים וערבים". הוברר שידיעות בנוסח זה כבר נשלחו ע"י המזכירות בירושלים למסרד המושבות בלונדון. ולאחר שהמזכיר הראשי סרב לתקן את ההודעה מתוך נימוק שהממשלה עדיין לא חקרה במידה מספיקה את פרטי המהומות ואין בידה לציין מי ומי האשם - פנה מ. שרתוק מיד לנציב וציין שהפעם בכל אופן לא היתה ביפו שום „התנגשות", אלא התקפה מצד הערבים על היהודים, ושכל הקרבנות היהודים נפלו לא מתוך התגוששות אלא נדקרו ונרגמו ע"י אספסוף ערבי בדרכם לעבודה ולמשרד או בלכתם ברחוב, ושאותם הערבים שנהרגו - נפלו לא מידי יהודים ולא בהתנגשות עם יהודים - אלא ע"י המשטרה. הנציב הבטיח לחקור עוד את השתלשלות המאורעות ביפו בטרם יתן ידו לקומוניקט הרשמי.

ואמנם בקומוניקט שנתפרסם בשמו הפרטי של הנציב באותו יום - ב-19 באפריל - צוין מהלך המאורעות כפי שהיה באמת וכפי שנדרש על ידינו. דובר לא על „התנגשות" אלא על „התנפלויות על יהודים". הערבים נהרגו מיריות השוטרים שהשתמשו בנשק „כדי להפסיק התנפלות רצח".

אחזנו באמצעים שהודעת הנציב שנתפרסמה בארץ - תתפרסם גם בלונדון, בפרלמנט ובעתונים האנגלים, אולם לצערנו ולהמהוננו לא הצלחנו. העתונים האנגלים קבלו הארה אחרת לגמרי על מאורעות 19 באפריל מרויטר (יש לנו יסוד לשער שרויטר שאב ידיעותיו מהממשלה) וביום ה-23 באפריל מסר מזכיר המושבות, מ" תומס, בבית הנבחרים האנגלי הודעה על המאורעות העומדת בסתירה לעובדות ולהודעת הנציב: סיפר על „התנגשות בין יהודים וערבים" ועל מהומות לא ביפו אלא „בין יפו ותל-אביב", ועל קרבנות יהודים וערבים כתוצאה של ההתנקשויות. הוא גם הקריא את הודעות הנציב מהימים האחרונים, אבל לא ההודעה הראשונה מיום 19 לאפריל. רק לאחר מאמצים רבים של ההנהלה בירושלים ובלונדון עלה בידינו להמריץ את

מזכיר המושבות לתקריא בפרלמנט את הודעת הנציב - והדבר הזה נעשה רק
שלשום, בחמשה למאי...

במו"מ עם הנציב עמדנו בעיקר על נקודות אלה:
שמירת הבטחון, הספקת הגנה מספיקה לכל הנקודות היהודיות, הבטחת חופש התנועה בדרכים, החזרת החיים למסלולם הנורמלי, גיוס שוטרים יהודים נוספים, הוספת נשק למשקים ולנקודות היהודיות, איסור השביתה הערבית והפסקתה, וקודם כל פתיחת נמל יפו, פתיחת יריד המזרח בתל-אביב במועדו, מניעת ההסתה בעתונות ובצבור הערבי, איסור המסיתים, הטלת אחריות על ראשי הכפרים הערבים על מעשי הרגימה וההתנפלויות בדרכים, הטלת ענשים קבוציים על הכפרים המשתתפים בהצתת השדות ועקירת העצים במשקים יהודים, אמצעים חמורים נגד מעשי איום בתוך הערבים ואמצעים אחרים הדרושים להחזיר את הבטחון המלא של החיים והרכוש וחופש התנועה והמסחר והעבודה בארץ, ויחד עם זה - דרישה תקיפה ונמרצה לא להכנע למעשי האלמות והפרעות ולא להפסיק את העליה ולא לשנות את מדיניות הממשלה תחת לחץ איומים, הסתה ופרעות.

הנציב נתן לנו שתי הבטחות: (א) שאם כי לא תמיד יש כוח ואפשרות בידי המשטרה למנוע כל פשע בודד לפני העשותו או גלוי הפושעים לאחר מעשה - הרי הוא בטוח שיש די כוחות צבא ומשטרה בידי הממשלה לשמור על הבטחון בכלל ולעמוד בפני כל סכנה של מהומות והתקוממות. (ב) ששום איום ושום מעשי אלמות לא ישפיעו במלוא הנימה על מדיניות הממשלה במידה שהדבר תלוי בידי הנציב.

דאגנו שלא רק הנציב אלא גם הממשלה בלונדון תתן לנו הבטחה זו, והודות למאמצי חברינו בלונדון נתן מזכיר המושבות, ה" תומס, הודעה כזו בבית הנבחרים הבריטי ביום 23 לאפריל.

לאחר הקומוניקט הראשון של הנציב, שנוסח בהתאם לדרישתנו, חל שנוי לרעה בקומוניקטים הבאים שסודרו ע"י המזכירות, ושוב נצטרכנו לערער לפני הנציב על הסילופים או העלמת עובדות חשובות - ובמקצת תוקן הדבר.

מיד לאחר פרוץ המהומות ביפו נותק לגמרי הקשר בין שתי הערים התאומות: תל-אביב ויפו. כל מוסדות הממשלה מרוכזים בעיר הישנה - ביפו, ועם ניתוק הקשר בין שתי הערים נותק גם הקשר בין הישוב היהודי בתל-אביב והמושבות ובין מוסדות הממשלה המחוזיים. ההנהלה דרשה מיד מהממשלה להקים באופן מקביל ובלי כל דחוי את כל המוסדות הממשלתיים בתל-אביב וכן גם לאפשר לתל-אביב לקבל עולים וסחורות לא ע"י נמל יפו - או בנמל תל-אביבי.

לע"ע נפתחו בתל-אביב מוסדות ממשלתיים אחדים באופן זמני. הישוב היהודי על כל חוגיו הצטרף לדרישת ההנהלה, ואחד התפקידים הפוליטיים הכי חשובים בעתיד הקרוב שאנו רואים לעצמנו הוא - שחרור מלא וגמור של תל-אביב מתלות ביפו, גם לגבי מוסדות הממשלה וגם לגבי הנמל.

ב. הרקע הפוליטי של המאורעות

מאורעות אפריל 1936 - יותר נכון המהומות שהחלו באפריל ונמשכות עוד גם במאי, ואין יודע עדיין מתי תסתיימנה - שונות באופן יסודי ממאורעות אבגוסט 1929. והשנוי הוא גם חיובי וגם שלילי.

באבגוסט 1929 נערך בכמה ערים טבח על יהודים (חברון, צפת) ונעשו כמה התנפלויות על ישובים יהודים. הפעם לא היתה אף התנפלות אחת על ישוב יהודי. רק ממארב - אם בדרך ואם בתוך יפו (עיר ערבית ברובה הגדול) נפלו יהודים בודדים.

ההתקפות על המשקים הצטמצמו עד עכשיו רק בהצתות

השדות ועקירת עצים. ואין זה מקרה: משנת 1929 גדל הישוב היהודי ונתבצר, ולא קל ולא בלתי-מסוכן להתנפל עליו פנים מול פנים. בשנת 1929 מנה הישוב 156,000 נפש, הוא מונה עכשיו 400,000 נפש. מספר הנקודות היהודיות והישוב בכל נקודה גדל פי-שנים או שלושה. צמחו במשך הזמן הזה גושים טריטוריאליים רצופים (בעמק חפר, בשרון). בערים העיקריות יש עכשיו רוב יהודי. תל-אביב מונה למעלה מ-130,000 יהודים לעומת 50,000 התושבים שביפו (שבתוכם יש למעלה מ-10,000 יהודים), בחיפה יש כ-45,000 לעומת 40,000 לא יהודים, ובירושלים המונה כ-110,000 תושבים, למעלה משני שלישים הם יהודים. גדל כמובן גם הכוח המשקי של הישוב גם בכפר וגם בעיר. החקלאות היהודית, ביחוד החקלאות העובדת, מסוגלת לספק לישוב היהודי צרכי המזון העיקריים שיש למצא בארץ: ירקות, חלב, פירות, ביצים ועופות. תוצרת הכוח החשמלי והמאור, מחוץ לירושלים, היא כולה יהודית. ענפי החרושת העיקריים הם יהודים. בחיפה חדרו היהודים לעבודות הים ואין להשבית את הנמל בחיפה בלי היהודים. רק בנמל יפו אין עוד דריסת רגל לספן יהודי.

גידול זה של הישוב בכמות ואיכות עשה כמעט לנמנע הישנות הפרעות בצורתן של 1929.

כמובן חל שנוי גם בכוחות המשטרה. המשטרה עכשיו – אם כי היא רובה ערבית, ואין לסמוך עליה במידה מספיקה, עולה לאין ערוך על המשטרה שבשנת 1929. יש עכשיו בארץ כוח צבאי הרבה יותר גדול מבשנת 1929 (אז לא היה כמעט שום צבא בארץ) וגם יחס השלטונות לעניני הבטחון בימי כהונתו של ווקופ איננו אותו היחס שהיה לשלטונות בימי כהונתו של צ"נסלור.

אולם לא הפחד מפני הממשלה מנע עכשיו התנפלויות ישרות על הישובים היהודים – אלא <u>בעיקר הפחד מכוח היהודים.</u> ופחד זה מבאר את העובדה שההתקפות על הישוב מצטמצמות עכשיו בהתנפלויות בודדות בדרכים (מלבד ההריגות ביפו הערבית) או בהצתת שדות ועקירת עצים בחשכת הלילה.

אין כוונתי להסיק מסקנה שעכשיו לא תתכן לגמרי התנפלות על ישוב יהודי. מסקנה זו היא מוטעה. אין אנו עדיין כוח מספרי וארגוני שאין לו להשוש לשום התקפה. אולם התקפה ישרה על הישוב נעשתה עכשיו הרבה יותר קשה, ומצריכה כוחות מתנפלים יותר גדולים ומרובים מאלה שנתגייסו לשם פרעות בשנים הקודמות. זהו השנוי החיובי שבא לידי גילוי במהומות האחרונות.

אולם חלו גם שנויים לרעה במשך השנים האחרונות. עצם גידולנו שימש גורם מחמיר.

באבגוסט 1929 היה למהומות אופי <u>דתי</u>. במשך שנה שלמה הוסת ההמון הקנאי בתואנה-שוא שקדשי האיסלם בירושלים הם בסכנה. הסיבה הבלתי אמצעית לפרעות אז היה הסכסוך בגלל הכותל המערבי. הפעם יש למאורעות <u>אופי פוליטי בולט.</u> אנו עומדים עכשיו לא רק בפני מעשי-פשע רגילים: רציחות, השמדת הרכוש – אלא בפני <u>מלחמה פוליטית רצינית</u> המכוונת לביטול הצהרת בלפור, והמנהיגים הערבים משתמשים הפעם לשם השגת מטרתם באמצעי-מלחמה פוליטיים חדישים: שביתה כללית ומרי אזרחי.

המהומות הרציניות החלו ב-19 לאפריל – אולם התסיסה הפוליטית שהידדה את המהומות ונתנה לה את אפיה המיוחד, התדש – החלה עם פרוץ מלחמת חבש-איטליה.

<u>ג. התסיסה הערבית</u>

במכתבי מיום א" טבת תרצ"ו (27.12.35) עמדתי על התגברות התסיסה בקרב הערבים. הסתבכות היחסים הבין-לאומיים לרגל הסכסוך האטלקי-חבשי (האטלינו) עוררה בקרב המנהיגים הערבים תקוה שעם פרוץ מלחמה עולמית חדשה יעלה בידם לשנות באופן יסודי את הסטטוס הפוליטי של ארצות ערב, וביחוד

בסוריה, במצרים ובארץ-ישראל. ציינתי באותו מכתב גם כמה מאורעות פוליטיים שהגבירו את הרוגז וההתמרמרות בקרב הערבים: הנשף הציוני בלונדון באוקטובר 1935 בהשתתפות מיניסטר המושבות (אז) מלקולם מקדונלד והנציב העליון, מציאת הנשק בתוך חבית מלט בנמל יפו, תפיסת הכנופיה הטרוריסטית בראשותו של השיך החיפאי עז-א-דין.

היה עוד גורם אחד עיקרי: גידולו המהיר של הישוב היהודי. בשנת 1931, כשבא הנציב הנוכחי לארץ, הגיעה העליה היהודית לארבעת אלפים. בשנת 1932 עלתה עד 10,000, בשנת 1933 - עד 30,000 בשנת 1934 - עד 40,000, בשנת 1935 - עד 61,000. בקרב הערבים גברה ההרגשה שהארץ הולכת ונהפכת בצעדים מהירים לארץ יהודית. הם ראו שבטמפו זה של גידול העליה לא יעברו הרבה שנים ובארץ-ישראל יהיה רוב יהודי.

הפריחה הכלכלית שעליה גדולה זו הביאה אתה העשירה את הישוב הערבי והרימה את מצבו הכלכלי ויצרה רווחה כלכלית בין המוני הערבים שאין דוגמתה בשום אחת מארצות השכנות. פריחה כלכלית זו נתנה כמובן סיפוק חמרי ואישי להמוני הערבים, ואלמלי לא נפלו מאורעות פוליטיים בעולם, בארצות השכנות ובארץ גופא - לא היו המנהיגים הערבים מצליחים לקומם את ההמון הערבי נגד היהודים המשפיעים ברכה כזו על כל הארץ, וההתנגדות לעליה היהודית היתה נשארת נחלת יחידים, והיתה מוצאה ביטויה רק בגילויים פוליטיים מחוסרי כל השפעה על ההמונים. אולם המצב הבינלאומי המסובך, המלחמה בחבש, החששות שהסכסוך האביסיני יביא לידי תסבוכת קשה בים התיכון בין אנגליה ואיטליה, ואולי גם למלחמת עולם - הסעירו את הרוחות בין החוגים האקטיביים בישוב הערבי והגבירו את החשבון הפוליטי על החשבון הכלכלי.

הבהלה הכספית שקמה בקרב הישוב הערבי והיהודי עם פרוץ מלחמת איטליה וחבש החמירה את מצב הבנקים, צמצמה את הקרדיטים והביאה לידי נסיגה כלכלית - ולסכנה של משבר כלכלי. ואם כי הישוב היהודי התעודד והתגבר על הבהלה והחיים הכלכליים שבו לאט לאט למסלולם הנורמלי - ולמאמצי ההנהלה והבנק שלנו (אפק) מצד אחד ומאמצי הסתדרות העובדים מצד שני היה חלק רב בהשבחת המצב הכלכלי והפסקת הבהלה והנסיגה - הרי נוצר ע"י השפל הכלכלי הזמני רקע נוח להגבורת התסיסה הפוליטית בקרב שכנינו.

בסוף חודש נובמבר (1935) הגישו המנהיגים הערבים תזכיר לנציב העליון בשלוש דרישות: (א) הפסקת העליה, (ב) איסור מכירת קרקע ליהודים, (ג) הקמת „ממשלה לאומית". זו היתה הפעם הראשונה בימי כהונת הנציב הנוכחי, שכל המפלגות הערביות התאחדו לפעולה פוליטית משותפת.

בסוף יאנואר(1936) הזמין הנציב את המנהיגים הערבים ומסר להם תשובה מזכיר המושבות על שלוש הדרישות:

א) בשאלת העליה לא יחול כל שנוי. כמו מקודם כן גם להבא תקבע העליה היהודית לפי יכולת הקליטה של הארץ.

ב) בשאלת הקרקע הובטח חוק שיאסור מכירת יחידה-מחיה (Lot viable), כלומר המינימום הדרוש למחיה החקלאי.

ג) בשאלת המשטר הובטחה הקמת מועצה מחוקקת.

הערבים קבלו תשובה זו בסיפוק, אם כי לא כל המנהיגים הערבים הסכימו למועצה מחוקקת, והעמידו פנים שאינם מסתפקים בחוק הקרקעות המובטח, ולא היו מרוצים מהתשובה בדבר העליה.

מובן מאליו שהודעות אלה של הנציב עוררו תגובה חריפה מצדנו, גם פה וגם בלונדון, ובהמשך מכתבי אעמוד על זה ביתר פרוט.

העובדה שהיהודים מתנגדים בכל תוקף להודעת הנציב בענין הקרקעות והמועצה המחוקקת שימשה במובן נימוק נוסף לערבים לעמוד בכל תוקף על שני הדברים האלה.

המאורעות שנפלו באותו הזמן בסוריה ובמצרים חידדו את המצב בארץ. השביתה הכללית שארגנו המנהיגים הסורים הביאה לידי הזמנת משלחת סורית לפריס לשם מו"מ על ביטול המנדט והחלפתו בחוזה סורי-צרפתי כדוגמת החוזה העיראקי-האנגלי.

גם המהומות במצרים, שבאו לאחר הודעת מיניסטר החוץ (אז), סיר סמואל הור, שהממשלה האנגלית לא תסכים לחזרת הקונסטיטוציה המצרית משנת 1923 - עוררו תסיסה רבה בקרב הערבים בארץ.

כמה מהמנהיגים הערבים, וביחוד הצעירים שבהם, דרשו ללכת בדרכי הסורים והמצריים ולהכריח את הממשלה האנגלית לשנות את כל המשטר בארץ.

הויכוח שנערך בפרלמנט האנגלי, בתחילה בבית הלורדים ואחר-כך בבית הנבחרים, הוסיף שמן על המדורה. לא כל המנהיגים הערבים הסכימו למועצה המחוקקת המוצעת על ידי הנציב. המופתי וסיעתו, שים להם התנגדו כל הזמן בלבם למועצה, אולם לא העיזו לצאת בגלוי נגדה, מפחד שמתנגדיהם מסיעת ראגיב נשאשיבי, ראש העיריה הקודם בירושלים, יאשימו אותם שהם מסייעים ליהודים. הויכוח בפרלמנט האנגלי, ההתנגדות הנמרצה של נואמי כל המפלגות לחקמת המועצה, והאהדה המרובה שגילתה דעת הקהל האנגלית במוסדותיה העליונים למצוקת העם היהודי ולמפעל הציוני בארץ כאל עוגן-ההצלה היחיד של המוני היהודים הנחרבים בגרמניה, פולין ושאר ארצות הגולה - ליכדו שוב את המנהיגים הערבים במלחמתם נגד היהודים. הורמה צעקה שהיהודים שולטים אפילו בפרלמנט האנגלי, ואין כוח שימנע בעדם מלהשתלט בקרוב על ארץ-ישראל - אם הערבים לא יתגייסו מיד להפסיק בכל האמצעים שבידם את העליה וההתישבות היהודית בארץ.

<u>ד. המשולש הפוליטי</u>

עוד לפני המהומות והתחדדות המצב היינו שרויים בדאגות פוליטיות חמורות. העקשנות של הנציב ומיניסטר המושבות להקים את המועצה המחוקקת על אף התנגדותנו הנמרצה וסרובנו המוחלט להשתתף בה, ההכרזה על חוק הקרקע העלול לחצר - ואולי גם להפסיק - את אפשרות התישבותנו החקלאית, הצמצומים שנעשו בלי כל הכרזה פומבית בעליה בחדשים האחרונים - סימנו קו חדש במדיניות הארצישראלית. אמנם ידענו שכל האמצעים האלה לא נתחדשו לגמרי בזמן האחרון. על המועצה המחוקקת הכריז הנציב עוד בשנת 1932 בועדת המנדטים בג'נבה. על הצעת „יחידת המחיה" דבר הנציב עוד לפני שנה. גם המחשבות על צמצום העליה לא היו חדשות. אבל העובדה שכל הדברים האלה עמדו לצאת לפועל דווקא בימים אלה - אי אפשר היה לא לראות בה משמעות פוליטית מיוחדת. המאורעות הפוליטיים בסביבות הים התיכון הגבירו בנו את הדאגה. ראינו שאנגליה עומדת בפני הסתבכות קשה בים התיכון, לרגל מלחמת איטליה חבש. בארצות הערביות (תימן, סעודיה ועיראק) נעשו, בעזרת הדיפלומטיה האנגלית, מאמצים לחשכנת שלום וידידות. נכרתו בריתות בין האימם יחיה התימני ובין המלך אבן-סעוד מצד אחד, ובין אבן-סעוד והמלך העיראקי מצד שני. בקהיר נפתח מו"מ על עצמאות מצרים ועל ברית בין מצרים ובין אנגליה. והיה ברור שהמדיניות האנגלית מתאמצת להבטיח את „השלום הבריטני" בעולם הערבי - ובמסקנה ממדיניות זו היא רוצה כנראה לפייס גם את הערבים שבארץ.

באותו זמן ראינו שהולך ומתערער עד היסוד קיום העם היהודי לא רק בגרמניה אלא גם בפולין, בליטא ובלטביה, וגם מצב היהודים ברומניה ושאר ארצות אירופה הולך ומחמיר, ויש צורך חיוני דחוף, <u>להרחיב את מידות העליה</u> ולהגדיל אפשרויות ההתישבות.

הכרנו שעלינו לעמוד עכשיו לא רק במלחמת=מגן ולהדוף אחור את סכנת המועצה המחוקקת, גזרת הקרקע וצמצום העליה - אלא עלינו לערוך <u>התקפה מדינית על שנוי קו המדיני</u> שנקטה בו ממשלת המנדט במעט כל השנים לאחר הכבוש: קו של סבילה פסיבית של עבודתנו, קו של נייטרליות, לפעמים קרובות נייטרליות בלתי-ידידותית כלפי מפעלנו - ולדרוש קו חדש, קו של עזרה אקטיבית ושיטתית להקמת הבית הלאומי: עזרה בקרקע, עזרה לתעשיה, עזרה לאכספורט, עזרה בתקציב הממשלה, עזרה בעבודות הממשלה. קו של עידוד ואימוץ ממלכתי לעליה ולהתישבות, כפי שנאמר במנדט, קו של הגברת יכולת הקליטה של הארץ ע"י מאמצים מכוונים של הממשלה בכל פעולותיה.

לשם כך נסע ד"ר ויצמן ללונדון בתחילת מרס, ומאמציו ופעולתו הוכיחו שאמנם יש אוזן קשבת באנגליה, יש הבנה בין טובי המדינאים האנגלים שבפרלמנט שמצוקת היהודים המתגברת באירופה ושהצלחת עבודתנו בארץ בשנים האחרונות - מאפשרות עליה יותר גדולה ובנין יותר מהיר של הבית הלאומי.

הבנה זו באה לידי גלוי בויכוח על המועצה המחוקקת.

בנאומים החשובים ביותר שבוויכוח זה באו לידי גילוי לא רק התנגדות מנומקת ומבוססת למועצה - אלא הערכה רבה למפעל הציוני והבנת השאלה היהודית ופתרונה בארץ.

הבקורת הקשה שנמתחה על הממשלה בענין המועצה המחוקקת, לא רק מצד מתנגדי הממשלה אלא גם מתומכיה הנאמנים, הכריחה את הממשלה לחפש מוצא חדש. במשך הוויכוח בפרלמנט נשמעו שתי הצעות: (א) מנוי ועדה מלכותית לבחינת שאלת המועצה, (ב) הזמנת היהודים והערבים לשלחן עגול בלונדון. שתי ההצעות היו מכוונות לדחית המועצה, אם לא דחיה מוחלטת, הרי לכל הפחות דחיה זמנית. הממשלה לא קבלה אף אחת משתי ההצעות הללו, ולא קשה להבין מדוע. מכיון שהצעת המועצה באה לשם פיום הערבים הרי לא נוח לממשלה לקבל הצעה המכוונת לביטול המועצה או לדחיתה. הממשלה ידעה שהערבים לא יקבלו עכשיו הצעה ע"ד שלחן עגול, כי במצב הסוער בארץ ובשתי הארצות השכנות (סוריה ומצרים) אין הערבים נוטים להתפשר עם היהודים. היא גם חשבה כנראה שוועדה מלכותית המכוונת לקבורת-כבוד של המועצה המחוקקת תיפגש ע"י הערבים בהתנגדות נמרצה, ואולי גם בחרם.

ומשום כך נולדה ההצעה על דבר הזמנת משלחת ערבית ללונדון.

ע"י הזמנת משלחת ללונדון ניתן לערבים סיפוק ידוע לאחר הוויכוח בפרלמנט; עם המשלחת תוצא שאלת המועצה מתוך הוויכוח הארצישראלי ותועבר ללונדון; והעיקר - שהלחץ הערבי המורגש בארץ - יועבר אף הוא ללונדון, כלחץ מקביל להסברה היהודית שנתגלתה בוויכוח בפרלמנט.

המנהיגים הערבים שהוזמנו לפתע פתאום לנציב ביום 2 לאפריל ש"ז בהצעה לשלוח משלחת ללונדון - קיבלו את ההזמנה פה אחד, והיו מוכנים להופיע בלונדון בתחילת מאי, אולם כשנודע הדבר בצבור הערבי התעוררה התנגדות למשלחת. כל אותם העסקנים הערבים שלא היתה להם תקוה להכנס למשלחת - לא ראו בעין יפה את התמנותם של חמשה-ששה המנהיגים שהוזמנו לנציב לחיות שליחי העם הערבי. אולם בהתנגדות זו היו לא רק טעמים אישיים בלבד. האגף הקיצוני שהתנגד בלבו כל הזמן למועצה - לא הסכים למשלחת אשר תפקידה הראשי הוא להשתדל אצל הממשלה שתקיים את המועצה.

עוד בפגישה עם הנציב שאלו המנהיגים הערבים אם יוכלו לעורר בלונדון מלבד שאלת המועצה גם שאלת העליה והקרקע, ואם כי הנציב חזר על הודעתו הקודמת מכשתי שאלות אלה נתקבלה כבר החלטה בלונדון ואיננו סבור שהחלטה זו תשתנה - הרי בכל זאת תהיה האפשרות למשלחת להגיש טענותיה למיניסטר המושבות גם בשאלת העליה והקרקע.

אולם מתנגדי המשלחת בקרב הערבים טענו שבתנאים

הקיימים בארץ לא תצליח המשלחת ולא תשפיע בלונדון. המשלחת הסורית הלכה לפריס רק לאחר שביתה כללית שהכריחה את הממשלה הצרפתית להכנע ולהבטיח ביטול המנדט וחילופיו בחוזה, ולכן אין לשלוח משלחת ללונדון כשהארץ שקטה. לעומתם טענו מצדדי המשלחת שמוטב להם ללכת עכשיו ללונדון, ואם יראו שם שאינם מצליחים יתנו אות - ויסודרו בארץ מהומות כדוגמת סוריה. בגלל וויכוח זה, ועוד יותר בגלל הסכסוכים האישיים על הרכב המשלחת - נתעכבה יציאת המשלחת.

עד שפרצו המהומות ביפו היתה יד מצדדי המשלחת על העליונה. רק המיעוט שבקרב המנהיגים דרש לעכב את צאת המשלחת. הפרעות ביפו שינו מיד את פני הדברים. לאחר שנרצחו 16 יהודים ביפו ללא כל סיבה ואמתלא, אפילו ללא אמתלא כוזבת שבאבגוסט 1929 (סכסוך הכותל המערבי) - הבינו המנהיגים הערבים שלא תהא תפארתם על הדרך בשעה זו בלונדון. אם בשעה שהארץ שקטה התנגד הפרלמנט להקמת מועצה מחוקקת, בנימוק שמועצה כזו רק תשמש כוח מפריע לבית הלאומי, הרי לאחר הרצח הפראי ביפו וודאי שדעת הקהל באנגליה לא תסכים למסור שלטון מחוקק לרוב ערבי זה, וב-22 לאפריל התאספו המנהיגים הערבים והחליטו פה אחד לדחות את דבר המשלחת ולהכריז שביתה כללית.

ה. המצב הנוכחי

אם במשך החדשים האחרונים עמדה שאלת המועצה המחוקקת במרכז המדיניות הארצישראלית - גם בצבוריות היהודית וגם בצבוריות הערבית וגם במידה ידועה לגבי הממשלה - הרי עכשיו איבדה שאלה זו את האקטואליות והחשיבות המרכזית שלה, כי שאלות יותר חמורות ובוערות תפסו את מקומה.

התביעה העיקרית של הערבים עכשיו היא הפסקת העליה. השביתה הערבית הוכרזה בשלוש סיסמאות, שנוסחו בתזכיר הערבי לנציב בחודש נובמבר: הפסקת העליה, איסור מכירת קרקע, הקמת ממשלה לאומית אחראית בפני פרלמנט נבחר ע"י תושבי הארץ. לפי ההכרזה הפורמלית צריכה השביתה להמשך עד שלוש דרישות אלו תתמלאנה, אולם למעשה הודיעו המנהיגים הערבים שהם נכונים להפסיק את השביתה אם הממשלה תפסיק - ולו רק באופן זמני לעת-עתה - את העליה היהודית, כאשר עשתה הממשלה במאי 1921 ובאבגוסט 1929. הנציב הודיע גם לנו וגם לערבים שהעליה לא תיפסק, ולפי הידיעות שיש לנו עד הרגע הזה ברור שאין ברצון הממשלה, גם פה וגם בלונדון, להפסיק את העליה. בשנת 1933 עמדה כבר ממשלת ארץ-ישראל בנסיון זה. גם אז היתה התקפה ערבית חריפה, נערכו הפגנות, הוכרזה שביתה, וביפו נפלו בהתנגשות עם המשטרה כארבעים מפגינים ערבים - והממשלה לא הפסיקה את העליה אף לשבוע אחד. אולם אין לדעת מה ילד יום. אם גם העליה בשעה זו לא תיפסק אין זאת אומרת שלא צפויה סכנה חמורה לכל המדיניות של הבית הלאומי.

אותם הגורמים שהניעו את הממשלה לפייס את הערבים על תשכוננו (הכרזת המועצה המחוקקת, הצעת חוק הקרקעות) הם קיימים גם עכשיו - וביתר שאת, ואם המשלחת ללונדון נדחתה - אין זה מן הנמנע שהממשלה תיאחז עכשיו בהצעה שנשמעה בפרלמנט ע"ד ועדה מלכותית, אבל במקום שלכתחילה נעשתה ההצעה רק לשם בירור שאלת המועצה בלבד, יתכן שעכשיו ירחיבו את סמכותה של ועדה כזו וימסרו לה לבדוק את כל המדיניות של המנדט.

בינתים ידוע לנו שהממשלה מעבדת הצעת החוק הקרקעי, ואם כי ההצעה טרם נמסרה לנו - יש לנו יסוד לחשוש שתוכן ההצעה יהיה לא פחות חמור וקשה מההכרזה הפרינציפיונית שנמסרה לנו ולערבים ב-29 ליאנואר ש"ז.

ו. שתי חזיות

אנו עומדים עכשיו בשתי חזיות קשות. החזית הראשונה היא חזית הבטחון. אם כי כוחנו גדל וגם יכלתה ורצונה של הממשלה לשמור על הבטחון בארץ עולים עכשיו על אלה שבשנת 1929 - הרי האופי של המלחמה והתקפה הערבית נשתנה אף הוא.

השביתה הערבית כשהיא לעצמה איננה מסכנת את קיומנו הכלכלי. אין אנו תלויים פה במשק הערבי, וסגירת החנויות הערביות, שביתת האבטומובילים והאבטובוסים הערבים ואפילו מניעת הירקות והתוצרת החקלאית הערבית מהשוק היהודי, אינן עלולות להזיק במאומה למשק היהודי. להיפך, עצמאותנו הכלכלית רק תתגבר על-ידי כך. אולם השביתה מהווה סכנה רבה לבטחון בארץ; השביתה קשורה במעשי אלמות, כי רוב הסוחרים והפועלים הערבים אינם רוצים לשבות; ארץ-ישראל איננה דומה לסוריה. שם יש רק ערבים, והמנהיגים יכלו להשבית את כל הארץ. פה יש ישוב יהודי גדול, והערבים יודעים זאת, ואינם רוצים להפסיד את פרנסתם ואת שכרם. והמנהיגים מוכרחים לגייס כנופיות טרוריסטיות אשר יכריחו באיומים ובמעשי אלמות את החנוונים והפועלים לשבות. ומעשים אלה הם חומר שרפה מסוכן.

הסכנה גדלה ביחוד, לאחר שהחלק הגדול שבמשטרה הוא ערבי, ובמקרים רבים מסייעים השוטרים הערבים למעשי האלמות או מחפים עליהם.

החזית השניה - והמכרעת - היא החזית המדינית. ההבטחות המרגיעות שקבלנו גם פה וגם בלונדון מהממשלה אינן צריכות ואינן יכולות לספק אותנו. אם גם העליה לא תיפסק - אין זאת אומרת שאינה עלולה להצטמצם. ובשעה זו אין אנו יכולים להסתפק אפילו באי-צמצום העליה. מצב העם היהודי בעולם מחייב הרחבת העליה, וגם הפתרון היחיד והמהיר לקושי הפוליטי שבארץ - הוא בהגדלת העליה ובהחשת בנין הארץ. כי רק עם גידול כוחנו, עם פריחת הארץ יבינו הערבים שיש הכרח להפסיק את המלחמה העקרה והמהרסת בכוח הבונה את הארץ. רק עם היותנו לכוח גדול שאין שום אפשרות לערערו ולהשתיקו יבינו המנהיגים הערבים שיש להשלים את מציאות העם היהודי בארץ. כי לאשרנו אין שום ניגוד היסטורי בין האינטרס ההיסטורי הגדול של העם היהודי בארץ ובין האינטרס הגדול של העם הערבי. עתידנו קשור בארץ זו ורק בה, אבל עתיד העם הערבי, שיש לו סוריה, עיראק, חצי-אי ערב ועוד - אין שום סכנה נשקפת לעתידו, לתרבותו, לעצמאותו מארץ-ישראל עברית, שאינה נבנית על חשבון הערבים הנמצאים בארץ, אלא להיפך בונה גם אותם ומעלה את רמתם החמרית והרוחנית.

ליצור עכשיו תנאים פוליטיים אשר יאפשרו גידולנו המהיר בארץ - זהו התפקיד המרכזי שאנו עומדים לפניו עכשיו. לקצץ את גידולנו - זוהי המטרה הפוליטית של התקפה הערבית. ואנו עומדים לפני מערכה פוליטית כבדה - ואולי מכרעת.

מערכת הבטחון - היא בארץ גופה, אולם המערכה הפוליטית היא בלונדון. וההנהלה עכשיו מגייסת את כוחותינו בלונדון, ובעוד ימים אחדים יוצא ד"ר ויצמן לעמוד בראש המערכה בלונדון. והמערכה שם תהיה לא רק להגן על העמדות והזכויות אשר רכשנו - אלא על קו מדיני חדש שיהפוך אותנו בשנים הקרובות לכוח אשר לא יֵחַת מכל זעזוע והתקפה, ואשר יוכשר להשכין שלום בן-קיימה בארץ.

בברכת חזק

(-) ד. בן-גוריון

ישיבת הועד הפועל הציוני המצומצם
ירושלים, ל' בשבט תרצ"ז (11 בפברואר 1937)

הרצאת חבר ההנהלה מ.שרתוק

על המצב המדיני

לאחר מסירת תמצית עדותם החשאית של ד"ר הכסטר וד.בן-גוריון המשיך ה' מ.שרתוק ואמר:

אני עובר לסיכום מצב הענינים כיום. אין לנו פה ידיעות ברורות אם לחברינו באנגליה יש איזה קונטקט עם הועדה המלכותית מהזמן שהיא חזרה. בעצם עברו רק ימים אחדים מאז התאספה הועדה בלונדון. לפי רמזים שונים יכולנו לשער שהיא תעבוד ביתר מהירות מכפי שחשבנו קודם. קיבלנו ידיעות שבאילו סוכם דעת המנדטים, שנקבע לסוף מאי, יתכנס בסוף אפריל, ומזה הסקנו שהדין וחשבון שלה יהיה מוכן בראשית אפריל. אבל אתמול שמעתי שלגמרי לא בטוח הדבר שהדין-וחשבון יוכן לסוף אפריל, ולא ידוע אם יפרסמוהו לפני ההכתרה, שתהיה ב-12 למאי, או לאחריה.

מכל מה שדובר עם חברי הועדה פה בארץ, אפשר היה להניח שבלונדון יהיה לנו עם חברי הועדה מגע, שמבחינה פורמלית יהיה אולי בלתי-רשמי אבל למעשה רשמי. באנו לידי מסקנה שמרכז הכובד של הענינים עבר בחזלט ללונדון. לפיכך יש חשיבות לעמידה על המשמר כדי לנצל אפשרויות של מגע עם הועדה. יש צורך בהגברת הפעולה שלנו לשם יצירת אוירה מסויימת סביב הועדה גם בעתונות וגם בחוגים המדיניים, שהועדה לא רק נפגשת אתם אלא גם מתיעצת. שמענו שהועדה תשמע את הנציבים ואת המזכירים הראשיים הקודמים. מאלה נמצאים באנגליה: סמואל, צ'נסלור ודידס ומיניסטרי המושבות הקודמים: אמרי, קונליף ליסטר. בלי ספק תתיעץ הועדה עם חוגים ידועים באנגליה, ויחשוב מאוד שגם עם חוגים אלה נעמוד בקשר.

על-פי דרישתו של ד"ר וייצמן נתקבלה החלטה שאצא לאנגליה. לא ברור עדיין לכמה זמן, על כל פנים אני חושב שלא אעשה שם יותר מארבעה שבועות. אחת הסיבות להגבלה זו של זמן שהותי באנגליה היא שההנהלה חושבת לרצוי שאחזור לפני הגשת תכנית-העליה בסוף חודש מרס. גורל מיכסה זו לוטה בערפל הן מבחינה כלכלית והן מבחינה פוליטית. הסיבות הכלכליות ידועות לכולכם. אכן, לפי ידיעותי חלה בזמן האחרון השבה במצב הכלכלי, ואם יעלה בידנו להניע כמה עבודות גדולות העומדות על הפרק, שבשבילן אפשר לגייס אמצעים או שהאמצעים כבר בנמצא, יתכן שבסוף מרס נעמוד בפני השבה ניכרת. לעת עתה נעשית על-ידינו חקירה וזה"ב תתחיל חקירה משותפת עם ב"כ הממשלה ונראה למה נגיע. אני רוצה לציין, כי ביחס למיכסה הבאה לא שמענו שום דבר מפי ממשלת א"י, אבל בקשר לענינים אחרים הוגד לנו, שאין מניחים כי תהיה עליה חדשה טרם שהועדה-הם לבתית תפסוק את ההלכה שלה, ובמילים ברורות יותר - טרם שהממשלה תפסוק את ההלכה על יסוד מסקנותיה של הועדה המלכותית. מכיוון שאין לשער שבסוף חודש מרס תהיינה הה'לטות, יתכן שוב נסתבך במערכה פוליטית בענין המיכסה, מפני שאנו לא נוכל לוותר על הסטטוס-קוו. יתכן איפוא שבתביעה זו של זכויותנו יהיה המצב מצבנו יותר קשה מאשר במערכה שהיתה בקשר למיכסה הקודמת, באשר אז היו בידינו שני ארגומנטים חזקים מאוד שהכריעו את הכף - במידה שארגומנטים יכולים להכריע בכלל. הטענה הראשונה היתה, שלא לתת שידול בתקופה כזו פירושו להכנע לאלמות הערבים; הארץ עמדה אז בעצם השביתה הערבית. טענתנו השניה היתה: אנו עומדים לפני בוא הועדה המלכותית, ולשנות את הסטטוס-קוו לפני בואה פירושו להשפיע על משפטה, פירושו לשנות את המצב לרעתנו עוד לפני התחלת החקירה. שני הארגומנטים האלה אינם כרגע בידינו, הגם שאפשר לטעון שאי-מתן מיכסה יהיה פרס לפורעים. אבל הממשלה יכולה לטעון, כי לנימוק זה אין יסוד לאחר שניתנו מיכסות בזמן המאורעות גופא. כמובן, אפשר לטעון זאת, אבל כוחה של הטענה יהיה פחות משהיה קודם. בזה רציתי להדגיש שנעמוד במצב קשה מבחינה תכסיסית.

עסדנו על אפשרות של נסיעת אחד מאתנו לארצות הברית, היתה אצלנו הנחה שד"ר וייצמן יצא לאמריקה וישתתף שם בועידת ושינגטון לשם שלוש מטרות: (א) קודם כל כדי לאענות לתביעה הנמרצת ולהזמנה החמה מצד היהדות

האמריקאית, לאחר הופעתו לפני הועדה המלכותית, להבליט את אחדותו של העם היהודי בדרישותיו ולתת לציוני אמריקה אפשרות להכיר מתוך מגע ישר את כל מה שנעשה בארץ בזמן ישיבות הועדה המלכותית; (ב) כדי לתת להופעתו שם משקל של אקט פוליטי כלפי חוץ, ולאפשר שיחה עם נשיא ארצות הברית; (ג) כדי לתת דחיפה למגבית שאנו מחשיבים אותה מאוד. ברם, לצערנו הרב נאלץ הד"ר וייצמן, למרות רצוננו, לדחות את דבר נסיעתו, מסיבות אישיות ומשפחתיות, וחברנו א.קפלן שעל נסיעתו הוחלט רק בקשר למגבית, צריך היה במצב קשה זה למלא גם את התפקיד של הצגת עניננו הפוליטיים בועידה בוושינגטון. אנו מיחסים חשיבות רבה במתן הדרכה למגבית האמריקאית וטוב שקפלן נסע מאשר אילו לא היה בא עכשיו בכלל איש מאתנו לארצות הברית. אכן, אין זה פתרון מלא, ובאנו לידי מסקנה שרצוי מאוד כי בן-גוריון יבקר באמריקה במהירות האפשרית. אבל היות ואי-אפשר לפנות את המחלקה המדינית מפני החברים המנהלים אותה, - אם כי תנגנון המחלקה הוא עכשיו די חזק לשאת בעול העבודה הרגילה, - נתעכבה נסיעתו של בן-גוריון, ויתכן שהוא יצא מהארץ עוד לפני טובי. עכשיו עומדים להכרעה ענינים חמורים מאוד, ובמצב זה מוכרחים להקריב קרבנות.

אתם יודעים שהנציב יצא ללונדון. אינני יכול להתנבא ביחס לעתיד, אבל עובדה היא כי בינתים יצא לא על מנת שלא לשוב, אלא להיפך על מנת לחזור בקרוב. לפי שאמר לי, הוא יהיה בארץ חזרה בסוף מרס. הוא יצא גם לא לחופשה ולמנוחה, אלא כדי להשתתף בהכרעות הפוליטיות שתהיינה בסוף פברואר ותחילת מרס. לפי ידיעות" הוא נסע, כנראה, על-פי דרישה תכופה מלונדון. דבר זה מחזק את ההשערה שאנו עומדים בפני הכרעות חמורות, אם יש עוד בכלל צורך בחיזוקה. לד"ר וייצמן היתה, מאז בואו ללונדון, שיחה עם מיניסטר המושבות. בשיחה זו - שעליה קיבלנו לעת-עתה רק דו"ח קצר - ציין המיניסטר שהיהודים הצליחו בהופעתם לפני הועדה המלכותית והם עשו רושם, ושאל על רשמיו של וייצמן מהועדה. וייצמן ענה שהוא חושש מאוד שהועדה עלולה לחפש פתרון בשלושה דרכים: (א) שתנסה לקבוע כי היהודים צריכים להשאר מיעוט, ולא רק שהמנדט איננו מחייב רוב שלא, להיפך, מחייב שהיהודים לא יהוו רוב. והמסברה העיקרית לכך תהיה זו: המנדט מדבר על בית לאומי ולא על מדינה יהודית; אם אתם, היהודים, טוענים שבית לאומי איננו מובע בעד הקמת רוב יהודי, הרי בהתהוות רוב יהודי תקום בארץ ממילא מדינה יהודית. ולזה לא התכוון המנדט, ולפיכך יכולים להסיק שלא צריך שהיהודים יהיו רוב. (ב) שאולי ירתעו מפני מסקנה מרחיקה-לכת כזו, מפני קביעת דברים לעולמי-עד, ויגידו שצריך לקבוע לתקופה של 5-10 שנים עליה מקוצצת לטען הרגיע את הערבים; ג) שאולי יחפשו דרך רדיקלית יותר, דהיינו חלוקת א"י לשנים. - זה היה בערך נושא השיחה. כיום המצב הוא שגם מיניסטר המושבות, גם הנציב פה וגם אנחנו כולנו מחכים למסקנותיה של הועדה, ולאחר זה תצטרך ממשלת בריטניה להחליט.

במשך כל התקופה הזו היו לנו פגישות די תכופות עם הנציב העליון והרבה מהן על-פי הזמנתו, אבל רוצה אני לציין ששיחות אלו מצד תכנן והיקפן היו שונות לגמרי מהשיחות שניהלנו אתו במשך שנים. בעוד שתמיד היינו רגילים לעמוד על שאלות עקרוניות ועיקריות, להשתמש בכל הזדמנות של ענין מעשי כדי להרחיב את המסגרת ולהפליג לשאלות העומדות ברומו של העולם המדיני שלנו, הרי בזמן האחרון בעצמצם היקף באופן נמרץ. נוצרה מסגרת שבתוכה אפשר היה לטפל רק בענינים מעשיים העומדים על הפרק, וזאת מתוך שתי הנחות: האחת - פחות או יותר פורמלית, שאין לו, לנציב העליון, מה לדבר עכשיו על ענינים אלה, לשם כך באה הועדה-המלכותית, ויש לחכות מה יעלה ומה ירד. השניה, בלתי פורמלית, והיא הובלטה מתוך המגע הישר אתו באורה ברורה מאוד, - שלפנינו כיום אדם שהיה לו שיקול דעת פנימי והגיע לידי הכרעה ביחס לעמדתו הוא לגבי העתיד. אם לא נחמיר במשפטנו ביחס אליו, יתכן מאוד שהכרעתו זו נקבעה אצלו שלא לנצח-נצחים אלא רק ביחס לעתיד הקרוב, והוא שהכריח צימצום והמטה של המספר. ולמסקנה זו בודאי מצטרפת מסקנה אחרת, שבגבולות ההיקף שאותו יש לצמצם, הוא, הנציב, צריך להיות הוגן כלפי היהודים. הוא צריך להיות הוגן גם מתוך שכל פוליטי, כדי למנוע בעד טענות מיוחדות, אבל יתכן שגם מתוך יושר פנימי.

אנו מבחינים בשטח העניינים הפוליטיים שלנו - בשעה שאנו מדברים על התנגדות ושבטולים - דרגות דרגות. ברור שהנציב העליון מהווה עכשיו בשבילנו סכנה חמורה. הוא מהווה סכנה מפני שהגיע למסקנות ידועות, ומסקנות אלו מתקשרות עם פרסטיז'ה אישית, באשר שורת אין הוא יכול להסביר את התנהגותו בשעת המאורעות ואת המאורעות עצמם, באשר אחרת לא יוכל לדחות מעליו את האשמות, הנשמעות לא רק מצד יהודים אלא גם מצד כוחות הצבא, ולהסביר את התמהון שהוא עורר בחוגי מעריציו בלונדון. הוא מוכרח בכל תוקף לעמוד על המסקנות הללו. יש לדעת שסוף-סוף לא כל הפרסטיז'ה שלו בהרסה. הוא איש די תקיף בדעתו, יש לו כשרון רב בניצול קשרים, הוא נלחם וילחם על עצמו, על הקריירה שלו, על שמו ועל עתידו, והוא בהחלט רוצה להשאר בא"י.

יחד עם זה כבר ברור לנו שכל כמה שהוא מהווה סכנה, הפקידות שסביבו מהווה סכנה גדולה פי כמה. רק אתמול, בדיון הראשון עם מ"מ הנציב היו לי נסיון והזדמנות להווכח בדבר , ועניין ישובי קטן מתבטל בגלל העדרו של הנציב. אינני קובע שום מסקנות, ורוצה אני רק להביע שיקול-דעת ידוע ביחס לעניין זה. כי זהו המצב: אם להניח שהדו"ח של הועדה המלכותית יהיה לשובתנו באופן מכריע או לא-מכריע, והועדה לא תקבל את עצותיו של הנציב, - עלול הנציב העליון להיות סכנה חמורה בשבילנו מפני שהמסקנות נתקבלו בניגוד לו. לעומת זה, אם נניח שהועדה המלכותית תגיע למסקנות שליליות ביחס אלינו, ויבוא נציב חדש שהדו"ח הזה ישמש לו מעין תנ"ך חדש, ביחוד כשיהיה מוקף פקידות זו, - תקום השאלה מה טוב לנו יותר: נציב חדש, או הנציב הזה שביחס אליו יש לנו כבר מסורת ידועה ולו יש כבר התחייבויות מוסריות שונות בעניינים שונים. שאלה גדולה היא, איפוא, מה הרע במיעוטו.

אעבור לענייני הבטחון. אינני צריך לדבר על הכרוניקה היום-יומית בעתונות הידועה לכולכם, על הנשק הנמצא בידי הערבים, על זה שכנופיות קיימות, על זה שהאש לא כבתה, על זה שיש פעולת אירגון גדולה בקרב הערבים ולחץ להוציא כספים ולהתכונן וכו' וכו'. אצל הממשלה, וגם אצל המפקדה הצבאית, יש הנחה שצריכים לעמוד הכן, אבל אין לשער שדברים אלה יגיעו לידי התפרצות חדשה עוד לפני פירסום הדו"ח של הועדה המלכותית. מקרי השוד וההתנפלויות הנובחים הם בעיניהם רק עוללות של מרד שהיה, ואולי בכורים של מרד שיהיה, אבל אין הם עצמם עדיין מעידים שהדברים הולכים לקראת מרד. יש מצב של חוסר שווי-משקל בארץ, ומדי פעם בפעם מתפרצים מקרים בודדים. אבל להתכונן צריך לשעה שיופיע הדו"ח, אשר יתכן כי לא יספק את הערבים, ואז עלולות לפרוץ מהומות חדשות. לקראת מצב זה נעשו הכנות ידועות. יש צבא בארץ, ואם נביא בחשבון את כוחותיו העומדים הכן לפעולה מידית - הרי הם 11 בטליונים, לעומת שני הבטליונים שהיו לפני מהומות אפריל. ההנחה היא שכוחם של הבטליונים האלה יהיה אחר לגמרי, משום: (א) שהם ימצאו בארץ מלכתחילה, ולא כמו שהיה מקודם כשהביאו אותם קמעא קמעא, ו-(ב) שיש החלטה אצל הממשלה להכריז מיד, במקרה של פרוץ מהומות חדשות, מצב מלחמה ולהעביר את השלטון לידי הגנירל דיל. מפני כך אין דיל עוזב את הארץ (השמועה שהיתה על זה איננה נכונה), והוא לא יעזבנה עד עבור זעם, ז.א. עד כשיתברר שהדו"ח מספק את הערבים ולא יהיה חשש למהומות, או שהערבים יהיו די חלשים מכדי לחדש את המאורעות, או שהם ימרדו ויהיה צורך לדכא אותם. ההנחה היא שבמצב של מהומות אפשר היה להתנהג אחרת, ואפשר היה לערוך אכספדיציות לכפרים ולהוציא את הנשק מידי הערבים, מה שאין כן במצבה של הארץ כיום. כיום יכולים להוציא את הנשק מידי הערבים רק ע"י אמצעים אכזריים, כי אחרים לא יועילו.

השטח השני של הכנה - הוא ההסתייעות ביהודים להגנה. בשטח זה יש התקדמות בלתי פוסקת בכמה כיוונים. עם גמר המהומות היו לנו כ-3000 איש עם רובים של הממשלה, והיתה סכנה שרובים אלה יוצאו מהמקומות. היה זמן שהממשלה העמידה תנאי, שרובים אלה ישארו אצלנו רק אם נעזור לפירוק הנשק של היהודים. סרבנו, והתוצאה היתה שהאיום הזה לא הוצא לפועל. מצד הממשלה היתה גם כוונה לרכז את הנשק בתחנות המשטרה, אבל גם מחשבה זו לא בוצעה. סוף הדבר היה שהנשק נשאר במקומות, גם בכפרים וגם בערים ובשכונות היהודיות. היתה שאלה בנוגע

למספר האנשים שצריך להחזיקם בעת מזוייבים, ואחרי מו"מ באנו לידי הסכם עם הממשלה שלעת עתה נגבילם ב-750, ככוח עזר למשטרה, העומדים כיום על המשמר עם נשקם ביד. חוץ לזה יש 2250 רובים שעומדים לשימוש. הכוח הזה של 3000 איש לא רק שלא פורק אלא מתארגן והולך על יסודות יותר קבועים. הוא מחולק לשלוש שורות. שורה א' כוללת 750 איש שרוביהם בידיהם; שורה שניה - עוד 750 איש בריזרבה שאפשר לגייסם במשך שתי שעות, ומחובתם להיענות לקריאה במשך שעתים; שורה שלישית - 1500 איש שצריכים להיענות לקריאה במשך 24 שעה. האנשים האלה קבועים ברשימות. על-פי רוב אלה הם אנשי המקום הנתונים למשמעת ידועה. יש מקומות שסך הראוי שהשומרים הפנימיים יהוו חלק מהכוח הזה, ולעומת זה יש וקרה שהאנשים היו דרושים לעבודות שונות (היתה תקופת הקטיף והיו נחוצים אורזים), או שחולשת הגוף הוציאה אותם מן השורה. עכשיו אנו ניגשים לאירגון אימונם של האנשים האלה על יסודות יותר איתנים, רב-יקר ע"י הצבא, הגם שהם נחשבים לכוח עזר של המשטרה. הצבא החל כבר לאמן את האנשים האלה, ואנו מסיבים את הדבא הזה גם מבחינת קשרים אנושיים עם הצבא למקומותיו - פעולתנו בשטח הקשר אל הצבא על-ידי קלובים, הספקה, ספרות, מתנות, טיולים, במשכת כל הזמן, ודו עולה לנו בתקציב חדשי לא קטן.

פעולה זו חייבה ליצור אצלנו מנגנון מיוחד שמתפקידו לפקח על הכוח הזה, ולדאוג לכך שהאנשים יעריכו כראוי את האירגון הנוצר. הפעולה נעשית בהסכמת המשטרה, וחמשה קצינים - כולם בריטיים - שעוזרו מכל תפקיד אחר מ-ונים באופן מיוחד על הכוח הזה. אכן היתה צפויה סכנה שיקחו אותם מתפקיד זה, אבל במקרה זה הכריעה דעתנו נגד דעת הנהלת המוצר שצריכים כאילו לקמץ. אחד מניתוקינו היה, שאם יבטלו את הקדר הזה של חמשת הקצינים הבריטיים, יימסר האימון למשטרה המקומית, ומכיוון שבתחנות המשטרה יש קצינים ערביים, יתנהל האימון של המגוייסים האלה ע"י קצינים ערבים, וזהו ההיפך מכל הגיון. הקצינים בשרד, והם נמצאים בנפות שונות, ולידם לבלרים יהודים מבין המגוייסים. הם עוברים ממקום למקום ומפקחים על הנשק, על המדים וכדומה. הממשלה שבעה רצון מאופן אירגון המגוייסים על ידינו, שלא ניתן לו הפירסום בעתונות. העתונות הערבית שדרכה בגוזמאות מסערת שהמספר מגיע ל-1500, בעוד שלאמיתו של דבר הוא קרוב ל-6000, כי הנה הגענו להסכם עם הממשלה שלכוח זה דרושה ריזרבה של עוד 3000 איש. עכשיו מתגייסת השורה הרביעית שתימנה 1500 איש. יש עוד שאלה של יצירת דרגות של קורפורלים בכוח זה, שיהיו אחר כך ממונים על הריזרבה, אבל אלה הם כבר פרטים.

אין זה ממצא עדיין את כל ענין הגיוס וההסתייעות ביהודים לעזרה לכוחות המשטרה והצבא, ואנו עומדים בפני יצירת עוד שני כוחות נוספים. כוח אחד נוסף בן מאות אחדות - המספר מתנדנד לעת עתה בין 350-700, אבל יותר קרוב ל-700, בתור עזרה לימי המהומות לצבא בשטח ההגנה על מסילות הברזל. בשטחון זה יש שתי פרובלימות נפרדות: בטחון הרכבת ובטחון מסילת הברזל. בחוגי הצבא מבינים שאם בזמן המהומות יכלה עוד הממשלה לענות על דרישתנו לזיין את היהודים לעזרתה, כי קשה לה הדבר, הרי במצב-מלחמה כל השיקולים הפוליטיים האלה בטלים. אז תקום שאלה מיהו הלויאלי ומיהו הבוגד, ובאלימנט הלויאלי הצבא רוצה להסתייע.

כאן באה שאלת הכספים. לפעולה זו דרושים 3000 לא"י. זה אחד הסעיפים שבו מכים אותנו בקשר אל בתי חולים, בקשר אל כבישים, אל חנוך. ההנחה היא שצריך לאמן את האנשים האלה, לשלם להם משכורת בשעת האימון, משכורת נומינלית בשעה שייכנסו לריזרבה, אבל, כאמור, הם לא ייחשבו לפלוגה צבאית אלא לחלק מהמשטרה. כל אלה הן צורות עזרה של המשטרה לצבא בא"י. אין זה החדרת אנשים לצבא, ובמובן ידוע הריהן צורות של עזרה צבאית למשטרה. וזאת לא חדלים מלהדגיש על כל צעד ושעל. הצגנו דרישה של יצירת חיל-ספר ארצישראלי נפרד המאפשר לשלוח את חיל-הספר קיים לעבר-הירדן, ולעומתו ליצור בארץ גופא כוח א"י שבו יהוו היהודים חלק ניכר. דרישה כזו באה גם מהצבא ושתי הדרישות נפגשו אצל הממשלה. הצבא בא לידי מסקנה שהממשלה חטאה ברשלנות רבה בזה שהפקירה לגמרי את גבולות היבשה של א"י, וביחוד הגבול הצפוני. הם טוענים כי

אין זה מתפקידו של הצבא לשמור על הגבולות אלא מתפקידה של הממשלה
הקבועה בארץ. התוצאה היתה, כרגיל אצל ממשלתנו, איזה דבר הרבה יותר
צנוע ומצומצם ממה שדרשנו אנחנו וממה שכנראה התכוון גם הצבא. לעת
עתה ישימו תחת פיקוח את הגבול הצפוני בלבד ולא את עבר-הירדן. לשם
כך תאורגן פלוגה מיוחדת של המשטרה - שוב של המשטרה - ולא כוח
צבאי, אבל בחיל זה של המשטרה הפרופורציה של היהודים והערבים
תהיה מאוד מניחה את הדעת, כמעט הפוכה ממה שיש במשטרה הכללית.
הדברים האלה נמצאים עוד בדיון, אבל קרוב לודאי שזה יתאשר. מלבד
זה אנו מסיכים את הפעולה של גיוס שוטרים. מובן שהדברים תלויים
בתקציב שיתאשר ובאפשרויות שתהיינה להגדלת מספרנו במשטרה.

אגמור את הסקירה בהערות אחדות על מה שנעשה בשטח יחסינו
עם הארצות השכנות, שבן-גוריון כבר עמד עליהם בהרצאתו. מאז המהומות
של סינגי ניכר בשטח זה. מצד אחד אפשר לומר שחל סינוי שעלול
לדרבן את כוחות המרד בארץ, באשר בסוריה הוקמה ממשלה עצמאית, וזה
מגרה מאוד את היצר בארצנו. אבל, כמו שקורה לעתים קרובות בפוליטיקה,
אין הדבר מעורר רק ריאקציה אחת בלבד, אלא כמה ריאקציות הפוכות,
וזה נותן לנו אחיזה שיוצרת כוחות הסותרים את הכוחות המעוררים
למרד. המצב בסוריה עכשיו הוא כזה: הממשלה החדשה והחלשה, וביחוד
הענייה, מעוניינת בשורה של ענינים שהם בניגוד למרד בא"י ולעומת זה
עולים בד בבד עם האינטרסים שלנו. היא מעונינת במצב של שלום ושלא
תהיינה מהומות, מפני שבשעת חירום מצבה הוא הרבה יותר קשה. שנית,
עד עכשיו היא היתה רגילה להאשים את הצרפתים בכל תקלה שהיא, ועכשיו
היא עצמה צריכה לספק לעם לחם ושרותים, וכוחותיה בנידון זה דלים.
וסוריה מכירה מה ערכה של א"י בשבילה: אפשר לשלוח הנה רזרבה של
אוכלוסין שעובדים, חוסכים ושולחים כסף לסוריה; אפשר לשלוח כאן
סחורות - כידוע עומדת א"י בראש האכספורט הסורי, - ואולי גם יוכלו
לקבל מאתנו עזרה באופן יותר ישר אם יהיה שלום והסכם; ואף יתכן
שהיהודים יעזרו לסוריה ע"י טכניקה וכספים. הדברים הם מעורפלים,
אבל ישנם עוברים של הכרה כזו, עוברים שאפשר למשש אותם בידים.
היו לנו פגישות עם מנהיגי סוריה, וחשוב הדבר שבפגישות אלו חולבו
זמן רב טרם שהם הגיעו לשלטון, בשעה שהיו עוד תנועה לאומית שנלחמת
על שלטון, יצא, איפוא, שבאנו אליהם לא מפני שהם כעת תקיפים, אלא
מתוך מסורת של קשרים. מצדם היתה תגובה חיובית. ואנו יודעים שהערבים
שהלכו מארץ-ישראל לדמשק לרגל התלויה של האשים-פחה (ראש המיניסטרים
לשעבר בעיראק), שמעו שם דברים שלא קוו לשמעם: אמרו להם שצריך
בכל זאת לבוא לידי הסכם עם היהודים.

מה שמסבך את המצב בסוריה - וקשה עדיין לקבוע לאיזה צד -
הריהו ענין תורכיה, שהופיעה עכשיו בכוח גדול. עלי להודות שבכל
ביקורינו בסוריה, בתור ארץ-ישראליים, היו הסורים מזהירים אותנו
ואומרים: "ענין תורכיה איננו מחוסל עדיין; אינכם חשים בלחץ שלה
מפני שאנו חוצצים בעדכם, אבל אנו הנמצאים על הגבול של תורכיה,
מרגישים זאת היטב; עם זה לא יוותר על הנטיות לאכספנסיה. עכשיו
עוברת עליו תקופה של ריכוז כוחות, ובהזדמנות הראשונה הוא יופיע
ככוח תוקף, ומי יודע אם לא תרגישו זאת גם אתם". דבר זה שמענו
גם מפי עירקים, - משתי מדינות-הספר של תורכיה. הקונסטילציה
המדינית בעולם כיום היא כזו שגם צרפת וגם אנגליה לא היו מעוניינות
לעזור יותר מדי לערבים בסוריה. הן כדי שהערבים לא ירימו ראש יותר
על המידה, כדי שיבינו מה זאת להיות בלי עזרה, וגם מפני שבקונסטילציה
יותר רחבה יש הסכם בין צרפת, אנגליה ותורכיה בקשר אל ענין
איטליה. בעתון סורי אחד היתה קריקטורה, איך שצרפתי קם והולך
לביתו והסורי מחזיק בכנף מעילו ומתחנן: "אל תלך מכאן, הסתכל
מי עלול להכנס", - ורומז כלפי תורכיה... שאלת הצבא הצרפתי בסוריה,
שהיתה סלע המחלוקת בין סוריה וצרפת, ירדה לאור זה לגמרי מעל
הפרק, מפני שהממשלה הסורית הנוכחית יודעת שבלי צבא אין לה כל עמדה.
היא מנסה עכשיו ליצור כוח צבאי נוסיבלי, אבל חסרים לה לכך האמצעים.
אמנם האופוזיציה שלה מנצלת את זה, מאשימה אותה בבגידה ודורשת
לזרוק אותם, מפני שהסגירו את הארץ, אבל כל זה איננו משנה את פני
המציאות. אינני אומר שלולא התסבוכת הזו היינו מגיעים לידי הסכם

שנה, אבל בעקבותיה חלה עכשיו במקצת הפסקה ביחסינו, הטורים רוצים שנעזור להם וגם התורכים רוצים בזה. כשהופיע ב"מנצ'סטר גארדיאן" מאמר נגד תורכיה בקשר לענין אלכסנדרטה, .. באו אלינו ובקשו שנגן נשפיע על "מנצ'סטר גארדיאן", - הלא הוא העתון "שלנו", - שיעזור לתורכיה. בקצר, איפוא, מצב דליקט שמחייב זהירות.

בעירק המצב הוא קצת יותר מסובך. שם אין ממשלה שמתחילה בעצמאות רק עכשיו, אלא ממשלה חדשה בעלת פרצוף אחר לגמרי מזה שהיה בימי המהומות באר"י. לא מן המבע היה שאילו רסן השלטון בימי המהומות נמצא בידי הממשלה הנוכחית לא היו הדברים מגיעים לידי התערבות בעניני ארצנו. במידה שממשלה זו נוהגת בשיטה של אינטרוונציה - הרי זה רק מתוך המסכת הקו של קודמיה. זוהי ממשלה שנשענת על אלימנטים אנטי-פאן-ערביים, וגישתה לענינים היא גישה עירקית יותר מאשר פאן-ערבית. אי אפשר עדיין לקבוע עמדה מוחלטת בנידון זה, ויתכן שיחולו בה שנויים. הנה רוחות שמועות שגורי סעיד (מי שהיה מיניסטר לעניני-חוץ בממשלה הקודמת) חוזר לממשלה זו, אבל בכל אופן נטיות אנטי-פאן-ערביות ישנן - וזהו דבר רציני שצריך להביאו בחשבון. ובשיחות אלו אינן מספרות את היחסים בינה לבין אנגליה, ולהיפך, הן מעלות עליה בעיני אנגליה חסד רב. אילו היה המצב בעולם הערבי כזה, שיש לנו ענין עם מדינות ערביות חזקות, שכל אחת מהן יכולה להחזיק מעמד בפני עצמה, או אילו היתה הפאן-ערביות ענין של קיום מספר מדינות ערביות שכל אחת יש לה כוח לעצמה, אלא שאיחודן, כפי ששומעים, היה מוסיף להן עצמה, - היה המצב אחר. אבל הדבר אינו כך. המדינות הערביות הן כולן חלשות. חלשה סוריה ו לשה גם עיראק, מתוך שיש בה כיתות סוגנות ועמים שונים ופועלים כוחות צנטריפוגליים, וגם מפני שעל גבולותיה מסתערות מדינות חזקות - פרס ותורכיה. ופירושה של הנטיה האנטי-פאן-ערבית היא נטיה לא לצד עבר-הירדן אלא לצד תורכיה ופרס, שפירושה יציאה מתוך הספירה של ההכרעה הבריטית, ז.א. חיפוש אחרי בעלי-ברית. נכון שהיום תורכיה היא בעלת ברית של אנגליה, אבל הדבר אינו בטוח. אין היא עיראק הנתונה תחת ידה הכבדה של אנגליה. וכן מעלה נטיה זו חשד, ובעיני אנגליה יש לממשלה החדשה שם של ממשלה פרו-תורכית, ז.א. אנטי-בריטית. שנית, סוברים כי היא ממשלה בת-חלוף ולא תחזיק מעמד. והממשלה החדשה הזו רוצה דווקא לרכוש את לב אנגליה ולשם כך היא מוכנה להשתייע בנו. היתה לנו פגישה במצרים עם איש המקורב לעניני הממשלה העירקית - אמנם לא ערבי; אבל זה מסייע יותר להתקרבות, כי אין לו שינה ליהודים ולא חיבה פרו-ערבית. הוא תאר לנו את התמונה הזו וציין אפשרות של פעולה משותפת. כרגע נמצאים שני אנשים שלנו בבגדד. רק הבוקר קיבלתי דין-וחשבון של אחד מהם על שורה ארוכה של פגישות ידידותיות עם אנשים התופסים מקום בממשלה, המבלישים רצון רב לדעת יותר עלינו ועל מפעלנו, ועם הבנה שכאן נוצר דבר חשוב.

ממקורות בטוחים ידוע לנו, שהמשלחת שהלכה לשאול את ארצות ערב ערב אם להופיע לפני הועדה המלכותית, חזרה עם דו"ח שעם אבן-סעוד היה קל לדבר, מפני שלא שמע על הנעשה בא"י - כנראה שהנציגים הבריטיים המשמשים הקשר היחיד בינו ובין העולם, לא מצאו לנחוץ להעיר את דעתו על זה. לא כן היה בבגדד שבה האנשים יותר מעורים ובקיאים, והם אמרו למשלחת: הדרך שלכם אינה דרך, היהודים הם כוח בו צריך להתחשב, ואפשר לבוא אתם לידי הסכם. הדבר הזה הכביד על המשלחת. - אנו מתכוונים להמשיך בקשרים אלה. אני חוזר ואומר: בעצם מה שנחוץ לנו הריהי היכולת להוכיח לאנגליה - נגד הטענות ששומעים שיש עולם פאן-ערבי גדול והוא כולו מזויין ועומד לעזרת ערבי א"י, ואם אנגליה תנהג אתם ככה, תאבד את עמדותיה במזרח, - בקיצור, להוכיח שהשד איננו נורא כל כך. קודם כל, לא נכון הדבר שהעולם הפאן-ערבי כולו מאוחד, והגורם היחיד המכניס בו דיסהרמוניה היא מציאותו של העם היהודי. שנית, לא נכון שהם עומדים להתקומם אם אנגליה תעשה משהו לטובת היהודים, אלא להיפך, הדבר תלוי באנגליה עצמה ובעמדה שהיא תנקוט. רבותי, הלכה זו קשה מאוד הן מפני שאנשים אלה אינם מדברים כלפי חוץ אלא כלפי פנים, והן מפני שהנטיות האנטי-פאן-ערביות אינן רצויות לאנגליה הרואה בהן שאיפות אנטי-בריטיות.

אנו עומדים בקשרים יותר רחוקים עם ארץ כמו פרס, על ידי בא-כוחה שבארץ-ישראל. גם מצד ממשלת פרס נושבת רוח לא בלתי-ידידותית.

ידוע לנו שאחרי הופעתו של שליח פרס במושב האחרון של אספת חבר-הלאומים, שם אמר כמה מלים לטובת הערבים, חלה ריאקציה. השליח הזה הודיע אחר-כך שעמדתו זו איננה מועילה לממשלת פרס, וכי הלך-הרוחות בחבר הלאומים הוא לטובת היהודים. והיה מישהו שדאג שיימסר לנו הדבר, כי פרס המוכרחה בתור מדינה מזרחית להתחשב עם סנטימנטים כלליים, רוצה שאנו נדע שהיא איננה מעוניינת שהערבים יהיו כוח גדול, מפני שתקומת אימפריה ערבית חזקה עלולה להחליש את כוחה היא. שנית, היא ארץ שנבנית והולכת עכשיו. היא מעוניינת גם בעליה; עכשיו ניתנו הוראות לעזור לעולים יהודים בעלי-אמצעים מגרמניה לבוא לפרס. היא ארץ שמעוניינת בשווקים ורואה שא"י יכולה לשמש בשבילה שוק חדש ורוצה להתחיל ביצירת קשרים כלכליים אמיצים, שאחריהם יבואו קשרים פוליטיים. אף העובדה שפרס עומדת בתקופה של חילוניות, של הפרדת המדינה מהדת, מחלישה את הסנטימנט הפאן-ערבי. על כל פנים במהומות האחרונות לא שלחו כסף מפרס והערבים נרגזים על כך. הפרסים שואפים ליצירת גוש מקיף את עיראק, פרס ותורכיה, גוש שיבוא בקשרים עם הגוף הכלכלי של א"י היהודית.

אנו רואים, איפוא, התרוצצות ביחס לתפיסת הקונסטרוקטיביות של הלאומיות הערבית. יש התרוצצות בין ההכרה הערבית הלאומית בכללה ובין ההכרה הממלכתית. עירק לא תוכל לבנות את מדינתה רק על הכרה לאומית ערבית, ויש בתוכה אלמנטים שהכרה אחרת קובעת אצלם. ובתוצאות ההתרוצצות הזאת אולי תלוי גורלנו. אבל בתוך התהליך הזה אנו יכולים למלא תפקיד אקטיבי. בעצם גידולנו אנו ממלאים תפקיד אקטיבי. אפשר גם ליצור קשרים ולנהל פעולת-הסברה, וזה יכול להשפיע. כמובן, הדבר תלוי בזה כיצד נצא עכשיו מההתנגשות הזאת עם אנגליה. במידה שנצליח – נגביר את הכיוונים האלה, כי יראו שאחרי הכל היהודים הם כוח פוליטי ומוסרי, הנה שוב מתחילה עליה, התישבות, מוקמים בתי-חרושת יהודיים וכן הלאה. זה מגביר את הנטיות הקונסטרוקטיביות האלה נגד הנטיות הדסטרוקטיביות, נגד הלאומיות העקרה. אבל יכול גם להיות להיפך, שנקבל מפלה, וזה ירחיק את השלום, אם כי מפלה זו תבוא כביכול למען השלום במזרח.

זהו המצב, מצב מאוד בלתי מאוזן, שבו אנו באים לפעול.

סודי ופרטי

פרוטוקול

המושב של הועד הפועל הציוני המצומצם

ירושלים, כ"ז-כ"ח חשון תרצ"ז (13-14 באוקטובר 1936)

ישיבה רביעית

תשובת יו"ר ההנהלה הציונית, ד. בן-גוריון

תשובת ד. בן-גוריון:

לא בכל פעם יש בועד-הפועל ויכוח כה חשוב כמו היום, ומתעורר "יצר הרע" לנגוע בכמה דברים. אבל גזרתי עלי לא להכנס בויכוח אלא למלא את החובה המוטלת עלי בתור אחד מארבעה החברים, שהוטל עליהם להשתתף בעבודה הפוליטית, לעשות את עבודתי הפוליטית הפעם פה, כי העבודה הפולי-טית היא משני חלקים: (א) מניעת הרע, - היא אולי תופסת רוב הזמן של המחלקה הפוליטית. התוצאה של עבודה זו אינה באה על-פי-הרוב אל הציבור. (ב) עשית הטוב. דברי הפעם יהיו מכוונים לשני תפקידים אלה של המחלקה, ולכן אעמוד רק על: (א) ענין הפריטי, (ב) היחס אל אנגליה. ועלי למנוע יחס רע בהוכבו לאנגליה, ולהסביר את הצורך בפריטי.

בראשונה הערה אחת שאין לה קשר עם כל העסק הזה. מר גרוסמן סיכם ככה, באוביקטיביות ובאמתיות כדרכו, את פעולת ההנהלה הזאת. ההנהלה לא עשתה כלום, היא גם אינה יודעת כלום, והראיה אין לה ידיעה אם יהיה שדיול או לא, אם יפסיקו העליה או לא. אני חושב שהתשובה הכי-חברית תהיה אם אעבור בשתיקה על דברים אלה. אבל לא אוכל לעבור בשתיקה על דברי הזילזול בשני החברים הלא-ציונים של ההנהלה, המשתתפים בישיבה זו כאורחים מבלי יכולת לענות, הם אורחים ויש חובת כבוד לאורח, ואין לסבול התעללות אפילו באנשים שמתנגדים להם תחת האמתלא של ויכוח. זה לא הוגן למסיבה ציונית (<u>גרוסמן</u>: הקסטר אמר לי שאני צודק!).

עכשיו על שתי השאלות: הפריטי והיחס אל אנגליה. היו ארבעה סוגי טענות נגד הפריטי: (א) טענות פורמליות: אין זה בסמכותנו, לא בסמכות הועד הפועל הציוני המצומצם/או גם הרוב. הרב פישמן הרחיק לכת, הוא אומר שגם לקונגרס אין הסמכות, הסמכות היא רק לעם היהודי, אבל כציוני טוב הוא נכנע להחלטות הקונגרס. ה' גרוסמן איים עלינו ברחוב: אם תחליטו נגד דעתי - אלך אל הרחוב היהודי. ולה' גרוסמן אגיד: אל תפחיד אותנו ברחוב. אנחנו באים מהרחוב היהודי, מהעם היהודי, והרחוב הזה הוא אחר מאשר אתה מתאר לך. הרחוב הזה מביע לך ולדעותיך מפעם לפעם אי-אמון. אנחנו פועלים בשליחות העם היהודי ועל-פי רצונו הציוני, שהוא מביע אחת לשנתיים.

הטענה השניה היא תכסיסית: הכרזה זו עלולה להזיק לנו ברגע הזה בעולם הערבי. טענה זו טענו ה'ה' סופרסקי וד"ר רופין. אני כשלעצמי נוטה לטענה זו, גם לדעתי עלולה הכרזה זו עכשיו להזיק לנו אצל הערבים. אבל אין אנחנו דנים על הכרזת הפריטי, אלא על יחסנו לפריטי. אם אנחנו מתיחסים לפריטי בחיוב, תחליט ההנהלה אם להכריז או לא, ואם כן - אימתי.

בטענה השלישית היא עניבית-פוליטית: בפריטי אין תוכן פוליטי, פריטי מתנגד לפרוגרס, לדימוקרטיה; הערבים לא יקבלו, האנגלים לא יקבלו; אין בפריטי אלא מרמה ואונאה. זוהי טענתו של אוסישקין.

לסוג הרביעי של הטענות הנני מתקשה בבחינת שם, הייתי מגדיר את הטענות כטענות טרנסצדנטליות, ובעברית הייתי אומר: מבחינת כבשונה של הציונות או של ההיסטוריה היהודית. אלו הן טענות הנוגעות לשרשים ונוקבות עד התהום, כגון הטענה שדוהי בגידה בדודות שעבדו ובאלה שיבואו, וזוהי כפירה בעיקר וכדומה. ואני רוצה להגיד מיד, שאילו הוכיחו לי שמבחינה פוליטית יש הכרח בפריטי ושמבחינה תכסיסית זה מועיל, אבל מבחינת כבשונה של הציונות פריטי אסור, היה נימוק מרינ-צפיוני זה מבטל את הכל; אילו הייתי מוצא סתירה בין ההצעה שהננו מציעים ובין עקרוני הציונות הייתי מסתלק מפריטי. עכשיו אנסה לברר את הטענות לגופן. אתחיל מדברי אוסישקין.

אוסישקין אמר דברים טובים מאוד על ההנהלה, וזאת לא הפעם הראשונה; הוא הילל כבר את ההנהלה בכינוסים הקודמים שלא השתתפתי בהם. תרשו, איפוא, גם לי להגיד איזה דברים לאוסישקין. הנני יושב עם אוסישקין זה 12 חדשים בהנהלה. הכרתי אותו עוד קודם, כמעט מילדותי, בטרם ראיתיו. עוד בילדותי שמעתי על דבר "המורשים" הציוניים - מעין גוברנטורים יהודים. וידעתי שבין הגוברנטורים הציונים - בשביל דמיון של בן עירה התואר הגבוה ביותר, נמצא אחד בשם אוסישקין. כשגדלתי ידעתי כבר מדרגה גבוהה יותר: שאוסישקין זה הלך לארץ-ישראל בימי הקונגרס הציוני. להיות ציר בקונגרס היה אז דבר חשוב מאוד, אבל ללכת לארץ-ישראל במקום להיות ציר - היה בעיני דבר עוד יותר חשוב. וידעתי שהוא הלך לארץ-ישראל ליצור שם הסתדרות יהודי א"י והסתדרות מורים עברים. אחר כך עלה אוסישקין בעיני עוד דרגה: לא היה אז בשבילי אדם גדול בישראל מד"ר הרצל. שם זה היה מוקף בעירה שלי כמו בעטרת משיח. והנה - אוסישקין יוצא נגד הרצל בכבודו ובעצמו. אני כבר ידעתי לפני זה על הויכוח שבין אחד-העם והרצל, והייתי כולי נגד אחד-העם ובעד הרצל - כמו שנשארתי עד היום הזה. אבל יציאה זו של אוסישקין נגד הרצל היתה אחרת - אוסישקין היה נגד אוגנדה, ולמרות כל הערצתי להרצל הייתי מתנגד לאוגנדה, וראיתי באוסישקין לוחם את מלחמתה של ארץ-ישראל, של ציונות ציון, כפי שקראו לזה אז. ויכוח זה הביא אותי לא"י. בתמימות של נער אמרתי ללבי: אם אנו מתנגדים לאוגנדה כ"מקלט=לילה" - משום שאין אוגנדה ארץ-ישראל - במה עדיפה רוסיה כמקלט=לילה? איזו רשות יש לי להשאר במקלט=ליל זה ולא להיות בארץ-ישראל. והחלטתי לעלות לארץ-ישראל. השמות חלוץ וחלוציות טרם היו אז - אבל כ"ציוני ציון" ראיתי לי לחובה לקיים ציונות זו בחיי הפרטיים, ועליתי לעבוד בארץ. ופה בארץ הגיעה אלי המחברת של אוסישקין "נאשא פרוגראמא" ("פרוגרמה שלנו") - ובה מצאתי הד לרחשי לבבי ומאוויי הציוניים.

וכך הכרתי את אוסישקין כל השנים. ואף-על-פי-כן בישיבתי השנה יחד עם אוסישקין בהנהלה ראיתי אותו באור חדש. היה לי מושב שאוסישקין הוא איש קשה, עקשן, הכן שלו כן, והלא - לא, ושאתו אין כלל להתווכח, כי לא תוכל להוכיח לו שום דבר. אולם בעבודה משותפת נוכחתי שלא כן: ראיתי לפני בהנהלה אדם אנושי מאוד, ולגמרי לא קשה כל כך. יש לו הכרה עצמית, הוא יודע מה שעשה, הוא יודע מה מקומו בתנועה, אבל הוא יודע גם להעריך אחרים ואפילו צעירים ממנו, ואפילו בהשוואה לאוסישקין כמה מחברי ההנהלה הם כמעט פתותי-זכויות ממנו. בעריס, אבל הוא נוהג בהם מנהג חבר, והוא נכון תמיד לשמוע את דבריהם ובאוריהם, ואם הוא רואה שהצדק אתם אין הוא מתעקש - ומקבל דעתם, ואין לו קטנות-הנפש של אנשים קטנים המפחדים לזוז מדעתם הקודמת. וגם כשאינו מסכים - הוא יודע להתיחס בכבוד לדברי מתנגד. ושנה זו לא היתה קלה. ועמדנו בנסיונות קשים. וידעתי על היחסים האישיים בין זקני התנועה, על הניגודים שבין ויצמן ואוסישקין, ובהנהלה זו עומד שוב בראש ד"ר ויצמן. ושמחתי לראות יחס טוב ורצון טוב - על

אף היחסים האישיים. ואם כי אין אוסישקין חבר ההנהלה בכל הזכויות ואינו מצביע - עשה את הכל אשר בכוחו למען עזור להנהלה, לתמוך בה, מבלי כל חשבונות אישיים.

לפני זמן קצר הוכרח אוסישקין לצאת לחו"ל בגזרת הרופא, וכולנו תרדנו לשלומו. בהיותו בחו"ל נתרחק בהכרח מהענינים, גם מהנעשה בירושלים וגם מהנעשה בלונדון, והוא שב מלא חשדות; היתה, כאילו, רוח אחרת אחו. באחת הישיבות אמר שיש לו רושם כאילו "זויזדנאיא פאלאטא" ("לשכת הכוכבים" - לשכת סתרים). ההנהלה אמנם דנה בכל השאלות, אבל יש מספר מיוחסים המתאספים לחוד ודנים בכמה שאלות. היה טוב שאמר זאת בגלוי בישיבת ההנהלה, וסמתנו לכך שלא שמר הדבר רק בלבבו. יכולתי להבטיח לו שאין שחר לחשד הזה, אבל לפי טבע הדברים במחלקה המדינית יש שיחות יותר מרובות ביני ובין ויצמן ושרתוק - מאשר ביני ובין קפלן או ביני ובין הרב פישמן או אוסישקין, אבל אין שום דבר נעשה מאחורי הפרגוד, וכל הדברים נחתכים בהנהלה. עכשיו הגיעה שעה קשה, תפקידים מלאי-אחריות רובצים עלינו; כשאנו מתייעצים בינינו - במחלקה הפוליטית - אנו מוכרחים לעשות זאת. ההנהלה כולה איננה יכולה לקבוע מה לדבר עם הנציב העליון, היא מחליטה באיזה ענין לפנות לנציב, אבל איננה מחליטה איך לדבר; רק קוים כלליים היא יכולה לקבוע, וכמו לכל מחלקה יש למחלקה הפוליטית אבטונומיה פנימית. וכשפעם אחת התאונן ידידנו גריגבוים על המחלקה,היה דוקא אוסישקין האיש שהגן על האבטונומיה של המחלקה. גרינבוים אמר: כולנו נושאים באחריות ולא תמיד יודעים אנו את הנעשה. ואז אמר אוסישקין: אפילו אם אין אנו יודעים כל הפרטים - אנו נושאים באחריות, כי אנחנו חייבים ויכולים לסמוך עליהם. הם, כמובן, עלולים לעשות משגה, ככל האנשים וכולנו נשא באחריות." אז ראיתי את הצד האנושי של אוסישקין. ומשום כך הצטערתי מאוד על דבריו הפעם. בזמן שהותו בחו"ל נחרופף הקשר אתנו. ברם לכך גם הפיזור של המחלקה: אני בלונדון, שרתוק פה, וויצמן בקונטיננס.

בעתון אחד כתב מר גרוסמן שההנהלה לא מסרה דו"ח על פעולתה בצוריך, כי לא היה לה מה למסור. איני יודע אם מר גרוסמן מאמין בדברים אלה. מסופקני אם יש ציוני רציני אחד שאינו יודע על פעולת ההנהלה בלונדון ובירושלים בתקופה חמורה זו. גם מעט הדברים אשר מסרתי פה בראשית הישיבה הם תוצאות של עבודה קשה ומפרכת. איני יודע אם היתה אף פעם אקטיביות יותר גדולה במחלקה הפוליטית. בכל יום - צרה חדשה, בכל יום - מאמץ חדש. עוד לא בא הזמן לכתוב את ההיסטוריה של החדשים האלה. כשהיא תיכתב פעם - לא נתבייש בה. ואתם יודעים שאין בכוחנו לתת <u>פקודות</u> לממשלה האנגלית, אפילו לא לעתונים אנגלים, אפילו ל"טיימס" אין אנו יכולים לתת פקודה, וכמה פעמים רצינו שיכתבו דברים הדרושים לנו - ולא כתבו. אבל פעולתנו לא היתה עקרה לגמרי, ונדמה שבמידה ידועה הצלחנו. עמדנו בכמה וכמה חזיות קשות: בטחון, עליה, בנין, כבישים, פקידות, עבודה, משק. אינני נוהג לקפח את זכותו של מישהו, ואזכיר לטובה את גרוסמן עצמו, שבתוך כל דבריו הפליט גם דברי אמת. הוא אמר:אמנם שילמנו מחיר יקר, נהרגו אנשים, שאין להם תשלומים, אבל עמדנו במבחן. הנצחון הכי גדול הוא שלא הופסקה העליה, על העליה התלקחה המלחמה ונהרגו יהודים, נהרגו ערבים ונהרגו אנגלים, נשלח צבא רב לארץ, נזדעזעה האימפריה הבריטית. כל המהומות היו נגמרות מיד לו היו מפסיקים את העליה. ואינני יכול עדיין לספר כמה כוחות היינו צריכים להשקיע למנוע אסונות פוליטיים - אשר עלה בידינו למנוע, מבלי שהציבור הרחב ידע כלל שעל ראשנו רחפו סכנות אלה. עוד אין אני יכול לספר את כל פרשת נורי-פשה. סילקנו התערבותו. עכשיו, לאחר מעשה, אומר אוסישקין: התערבות נורי היתה יותר טובה בשבילנו מהתערבות המלכים עכשיו. כנראה שאינו יודע במה היתה מותנית התערבותו

של גורי: במתן חנינה, בהפסקת העליה, ביצירת סטטוס רשמי למדינות ערב. המלחמה נגד הפסקת העליה בלבד לא היתה קלה. עוד לפני לכתי לאנגליה באו אלינו יהודים טובים ואמרו: אתם צריכים להפסיק את העליה, ואם יהודי יכול לבוא לידי מסקנה כזאת, מדוע לא תבינו שגם אנגלים, מבלי שום מזימה, יכולים לבוא למסקנות אלה. והיה לחץ עצום באנגליה בעד הפסקת עליה, ולא רק מתוך מזימות נגדנו, אלא מתוך אינט-רסים צבאיים ואימפריאליסטיים רבי-משקל. שרותי-ההגנה בלונדון לחצו על הממשלה בכוח - והעליה לא נפסקה. זה דרש מאמצים עצומים וכל זמננו היה נתון לפעולת מגן זו - וצר לי לשמוע האשמות על "פעולה חשאית", ביחוד מפי איש כאוסישקין. תסלחו לי על שעכבתי אתכם בדבר זה, שכאילו אינו שייך לענין, אבל מצאתי לחובתי האישית לסלק את החשדות של אוסישקין. מובטחני שלא היתה שום כוונה רעה בדבריו, אבל הרושם שנתקבל מדבריו - היה קשה.

ועכשיו לענין. אוסישקין יצא נגד רעיון הפריטי, ודבריו זעזעו הרבה חברים. גם אותי זעזעו. כשאוסישקין מדבר על דורות, אין זו מליצה נדושה בפיו, הדברים יוצאים מלבו. הוא כאילו רואה את הדורות הבאים וחרד להם. אינני חושב שיש ציונים יותר טובים ממנו, החרדים יותר ממנו לעתידנו, אבל יאמין לי אוסישקין, שיש ציונים לא גרועים ממנו, שגם להם יש חרדה, וגילוי החרדה בלבד אינו נימוק פוליטי. אני אינני שייך לאלה שהעם היהודי הוא קנינו הפרטי, ורצון העם היהודי מונח בכיסו. אני איני רואה את עצמי אלא כאחד היהודים, אבל אני רואה לא רק זכות לעצמי אלא גם חובה לקבוע את גורל העם היהודי ואת גורל הדורות הבאים. זכות זו וחובה זו יש לכל יהודי בדורנו, ובכל דור ודור. ברגע שהחלטתי ללכת לארץ-ישראל חשבתי שאני קובע את גורל העם היהודי וכן גם הערכתי את המעשה של כל חלוץ שעלה לארץ-ישראל, דיברתי עברית - וגם בזה קבעתי גורל, נשאתי את דגל חובבי-ציון - וקבעתי את גורל העם. הדורות הקודמים קבעו את גורלנו, ואנו קובעים גורל הדורות הבאים. ודורנו אינו ככל הדורות. זהו דור מכריע. אנו חיים בתקופה מכרעת. בדורנו ייחתך גורל העם היהודי לתקופה ארוכה. והגורל תלוי ממה שנעשה או לא נעשה בימינו. ועלינו רובצת אחריות גדולה; לא נתחמק ממנה - אלא נשא אותה במלוא הכרתנו. ומורה-הדרך שלנו יהיה המצפון שלנו. אינני מפחד מהאחריות, וכציוני אני עושה מה שאני עושה מתוך ידיעה ורצון שהמעשה קובע את עתידנו. ואני מביט לעתיד ולא לעבר. אני מאזין לקולות הבוקעים אלינו מן הדורות שעברו. אבל אני מכוון כל מעשי לקראת הדורות הבאים. מי שאיננו מתכוון לחתוך את גורל עתידנו - איננו ציוני. הציונות לקחה על עצמה תפקיד כבד ואחראי זה. הציונות היא מהפכה היסטורית, והמעשה הציוני הוא מעשה מהפכני. השאלה היא רק אם המעשה הוא טוב או רע, כלומר אם הוא מכוון למטרה הציונית או לא.

כיון, שאני עומד בפרק זה, עלי לומר דבר-מה לפרבשטיין. הוא העמיד אותי במצב קשה. הוא טוען בשם הדת. יש לי כבוד רב לאנשי הדת. אבל אני מוכרח להגיד לפרבשטיין: הויכוח הזה הוא ויכוח ציוני. פרבשטיין צריך להוכיח אם הדבר נחוץ ומועיל לציונות או לא נחוץ ולא מועיל לה. אבל אם יאמר לי שזה מתנגד לדת - אם זה נחוץ לציונות - לא אשמע לו. כי עם כל הכבוד שלי לדת אני מוכרח להגיד - הציונות קודמת. היו אנשי דת שאמרו (ואומרים) שכל הציונות מתנגדת לדת, ולא שמענו להם ולא נשמע להם. אנו עומדים בויכוח ציוני, וויכוח ציוני צריך להשאר בתחומה של הציונות. אין אני גם מאמין שיש ניגוד בין הציונות ובין הדת, ואינני מאמין שיתכן דבר אשר יקדם את המפעל הציוני - והוא נגד היהדות. אבל אם יש דבר כזה - זכות הבכורה לציונות, כלומר לגאולת העם. בשאלת הדת - יפסוק כל אחד לעצמו. התורה היהודית לא

בשמים היא, כל יהודי יודע אותה. ואין היא פוסקת בשאלות פוליטיות כפרבשטיין דווקא. יהודי דתי שהשקפותיו הפוליטית שונה מהשקפותו הציונית ימצא סמוכין לדעתו המגליסטית באותה התורה שעליה נשען פרבשטיין. ומוטב שנעמוד בוויכוח פוליטי זה בתחומי הפוליטיקה הציונית - ואל נכניס את הדת. גם כבודנו וגם כבודה של הדת דורשים זאת.

אבל יש פה טעות מעיקרה. אתם מערבבים בוויכוח על פריטי - את הוויכוח על המטרה הסופית. הנימוקים שאתם השתמשתם בהם מתיחסים לשאלת המטרה הסופית. כל דברי ה'ה' אוסישקין, גרוסמן והרב פישמן מוסבים על ניסוח המטרה הסופית. אין אנו מציעים עכשיו להכריז על המטרה הסופית. אילו היינו דנים בניסוח מטרה זו לא הייתי מוצא נוסח משותף עם ה' פרבשטיין, כי מטרתי הסופית מרחיקה לכת יותר ממטרתו של פרבשטיין. פרבשטיין הסתלק מחלק גדול ועיקרי של **היהדות, כל החזון** היהודי הגדול, חזון אחרית הימים. אין אני מוכן לוותר עליו, והוא חלק אורגני, נפשי ורעיוני מיהדותי ומשאיפתי הציונית. היהדות האמתית, ההיסטורית, הנבואית נושאת בלבה את החזון של גאולה שלמה ומלאה, גם לאומית, גם פוליטית, וגם אנושית. המטרה הסופית של היהדות היא משטר אנושי חדש, משטר של "ואהבת לרעך כמוך" בארץ-ישראל ובעולם כולו. אנו מאמינים במטרה סופית זו, זאת היא **הציונות** שלנו. מה שאוסישקין ופרבשטיין מציעים כמטרה סופית - אינה אלא תחנה אחת בדרך למטרה הסופית. גם תחנה זו היא די רחוקה, ואנחנו נצטרך עוד להתעכב בכמה תחנות קרובות. ואין אנו מציעים ניסוח המטרה הסופית, ולשוא התווכחו כאן. אנו מדברים על תחנה אחת - תחנת=ביניים. אנו מדברים על "נישונאל הום". כלום "נ**לישו**נאל הום" היא המטרה הסופית שלנו? כלום היתה בהצהרת בלפור הצהרה על המטרה הסופית שלנו - אפילו הפוליטית בלבד? גם פרוגרמת בזל אינה נוסחת המטרה הסופית, היא נוסחה של תחנת=ביניים, תחנת=מעבר. הצהרת בלפור אינה אלא ניסוח פוליטי של ההתחייבויות שאנגליה קיבלה על עצמה לעשות לזמן ידוע, במשך תקופה בלתי מסוימת, אבל לא בלתי-סופית. ואנחנו עומדים כרגע רק בתחומי יחסינו הפוליטיים עם אנגליה. מה פירוש המנדט? שיגור לזמן ידוע. לא לנצח יתקיים המנדט. אינני יודע אם האימפריה האנגלית תתקיים לנצח, במנדט וודאי לא התכוונו לנצח, זהו רק סידור זמני: אנגליה קיבלה על עצמה לסייע ל"בית הלאומי" כל זמן שהמנדט יהיה בידה. אבל יכולים גם להוציא את המנדט מידה ויכולים גם לבטלו. אין בדעתנו לא לבטל עכשיו המנדט ולא להוציאו מידי אנגליה. ואנו רוצים להציע סידור פוליטי בינינו ובין הערבים לכל זמן קיום המנדט, אנחנו רוצים בקביעת פריטי לתקופת המנדט הבריטי. יש פרובלימה של שלטון בארץ. הפרובלימה היא בעלת שלוש זויות: אנגליה, יהודים, ערבים. אין אנו רוצים ואין אנו יכולים להחליט איך יהיו הדברים לנצח, אולם בתקופת המנדט, בזמן השלטון האנגלי אנו עומדים בפני השאלה: האם ישתפו גם את היהודים והערבים בשלטון ואיך ישתפו אותם? זאת היא הפרובלימה. כל זמן שהמנדט הוא בידי אנגליה פירושו של המנדט הוא, כי ההכרעה היא בידי אנגליה. בלי הכרעת אנגליה אין מנדט אנגלי. ואנו עומדים על בסיס המנדט ואנו מקבלים את ההכרעה האנגלית, אבל יש שאלה של שיתוף היהודים והערבים. ואנו מציעים פריטי כיסוד השיתוף.

מה אומר פריטי? פריטי מתכוון לשני דברים: (א) לשיתוף יהודים וערבים בשלטון, שלא כל השלטון יימצא אך ורק בידי אנגלים. (ב) שהיהודים והערבים משתתפים בשלטון בשתי חטיבות שוות, בלי שים לב למספר היהודים והערבים. ופריטי אין פירושו כדברי אוסישקין שבכל נקודה ובכל מקום יש בשלטון 50% יהודים ו-50% ערבים. רעיון הפריטי הפוליטי מתיחס אך ורק למוסדות ארציים, ולא מקומיים. העיריה נבחרת על-ידי תושבי המקום. לגבי העיריות יש רק אזרחים, ולא חטיבות. מועצת העיריה ומעצות הכפרים נבחרות על-ידי תושבי העיר והכפר.

במועצות אלו אין אנגלים. ה"פריטי" מכוון לשלטון הארצי המרוכז כולו בידי ממשלת המנדט ונציגיה. ובכל מוסד ארצי משתתפים בו את בני־הארץ - משתתפים היהודים והערבים על בסיס פריטטי. זוהי ההצעה, הצעה טובה או רעה, אבל רק זוהי ההצעה, ורק עליה יש לדון. הוויכוח הגדול של אוסישקין, שהיה חשוב מאוד וגם הוויכות של פרבשטיין שלא היה כל כך חשוב, איננו כלל וכלל עניין לכאן, כי אין דנים כלל על המטרה הסופית של עם ישראל, דנים על נציגות פריטטית של יהודים וערבים במוסדות השלטון לתקופת=המנדט.

הרבה חברים טענו: זה לא מעשי, זה לא יתקבל, אין לו שחר. טענות אלו נסתרות על-ידי עובדות. שרתוק נגע כבר קצת בהיסטוריה של פריטי. הוא סיפר על מו"מ עם ערבים על יסוד של פריטי. אני אוסיף קצת להיסטוריה של פריטי - מהמו"מ עם אנגלים. התחיל בו וייצמן. זה היה לפני הקונגרס השבעה-עשר. הבירור לא הסתיים. בשעת הקונגרס השבעה-עשר, בשנת 1931, נשלחתי, יחד עם פרופ' נמיר, על-ידי וייצמן לפני שהוסר מן הדוכן, לנהל מו"מ עם ראש הממשלה על במה שאליה של "מג'ור פוליסי", כי וייצמן רצה להביא לקונגרס פרוגרמה פוליטית. נפגשנו עם ראש הממשלה בצ'קרס ודנו אתו ארבע שעות רצופות. דיברנו על חידוש ועדת הקבינט, על הוראות לנציב החדש ועל פריטי. נשיא הממשלה - רמזי מקדונלד הודיע לנו שהוא מקבל את רעיון הפריטי. הוא הוסיף שלפי שעה הוא מקבל זאת בשמו הפרטי, כי טרם נתייעץ בקבינט. בשיחה השתתף גם בנו של מקדונלד, מלקולם, ושלשתנו, נמיר, מלקולם ואנכי ניסחנו טלגרמה לוייצמן על מסקנות השיחה, ובטרם שלחנו אותה הבאנו אותה לרמזיי מקדונלד, הוא הכניס תיקונים בדברים אחדים, ולאחר שאישר את ניסוחה האחרון - נשלחה לוייצמן. בינתיים היתה בקונגרס מהפכה, וייצמן סולק מהנשיאות. מיד לאחר הקונגרס, כשנבחרה ההנהלה החדשה, ראיתי חובה לעצמי למסור להנהלה את תוכן המו"מ ומסקנותיו, ואני שמח שכאן יושב אחד מההנהלה ההיא (פרבשטיין).

מאז עשה לו הרעיון מהלכים באנגליה. משה (שרתוק) כבר סיפר לכם על זאת, ואל תטענו ששום אנגלי לא ישמע להצעה זו. אבל כאן נשמעה טענה אחרת - שאין לנו רשות להחליט על כך. זוהי שאלה פוליטית ממדרגה ראשונה, ורק הקונגרס מוסמך להחליט עליה. רבותי - אין לנו כל צורך להחליט עכשיו מחדש על שאלה זו. העקרון הזה הוכרז כבר על-ידי הקונגרס, וההנהלה שהכריזה עליו לא היה בה לא וייצמן, לא שרתוק ולא אנכי. ההנהלה שהכריזה על עקרון זה היתה הנהלה שישב בה בא-כוח ציוני ב' ובא-כוח המזרחי היושב עכשיו לשמאלי, ידידי ה' פרבשטיין, וההכרזה נעשתה על-ידי נשיא ההסתדרות הציונית, ה' נחום סוקולוב ז"ל, וזה היה באותו קונגרס שסילק את וייצמן מהנשיאות - בקונגרס הי"ז. מאז פעלה ההנהלה לפי עקרון זה. וזה חמש שנים מנהלת ההנהלה את פעולתה המדינית על יסוד הכרזה זו. שנתיים עשתה זאת ההנהלה של פרבשטיין, - אני לא הייתי חבר בהנהלה ההיא, וזה שלוש שנים עושה זאת ההנהלה, שיש לי הכבוד להיות בתוך חבריה. בהתאם לעקרון זה דרש ארלוזורוב המנוח - בהנהלתו של פרבשטיין - שבכל פעם שהממשלה ממנה ועדה מתושבי בארץ - תמנה יהודים וערבים על יסוד של פריטי: אחד ערבי ואחד יהודי, או שנים ערבים ושנים יהודים, לא בהתאם למספר היהודים והערבים בארץ, אלא על יסוד ההנחה שיש בארץ שתי חטיבות. בהתאם לעקרון זה ניהלנו מו"מ עם הערבים וניהלנו פעולת הסברה באנגליה. ועשינו מה שעשינו בהתאם להכרזת הקונגרס שיצאה מפי פרבשטיין וחבריו. כאן אתם יכולים לשאול: אם הקונגרס כבר הכריז על כך - מה צורך יש בעניין ובניסוח חדש? התשובה היא שהנוסח הישן הוא רחב יותר וניתן לפירושים העלולים לסכן את עניינינו, ביחוד בשטח העליה, ואנו רוצים לצמצם ולהבהיר את העקרון, שיבינו כולם שהמדובר הוא אך ורק על פריטי פוליטי, ולא על פריטי מספרי.

פרבשטיין וחבריו הכריזו בקונגרס ששני העמים, היהודים והערבים, לא ישלטו זה על זה ולא יהיו כפופים זה לזה בלי שים לב למספרם הכמותי. פורמולה זו היא רחבה יותר מדי, ואנו רוצים לצמצמה. אילו הייתי אני צריך לנסח את ההכרזה הזאת לכתחילה לא הייתי מנסח "שני עמים", אלא שתי חטיבות, כי אין העם הערבי והעם היהודי שווים בזכויותיהם בא"י. הזכויות שיש לערבים בארץ־ישראל הן זכויות של תושבי הארץ, לא פחות ולא יותר. הזכויות שיש ליהודים בארץ שייכות ליהודים לא באשר הם תושבי הארץ, אלא באשר הם יהודים, והזכויות אינן רק ליהודי ארץ־ישראל אלא ליהודי כל העולם, כלומר לעם היהודי בשלמותו, אבל אין זכויות לעם הערבי בשלמותו. ערבי שאינו תושב הארץ אין לו כל זכות בארץ־ישראל. ומשום כך לא הייתי משתמש בנוסח שהשתמש בו פרבשטיין – שני עמים. נוסח זה עלול להטעות. אני יודע שכוונתו של פרבשטיין לא היתה רעה, אבל הוא השתמש בפורמולה לא טובה. ואני רוצה פורמולה בהירה שתגיד לא יותר ולא פחות ממה שאנו רוצים וצריכים להגיד. אנו רוצים להגיד עכשיו לאנגלים, מה שאמרנו להם כל השנים על יסוד ההכרזה של הקונגרס, שאין אנו רוצים לשלוט בערבים ואין אנו רוצים שהערבים ישלטו בנו; ואנו רוצים שהאנגלים ידעו ויבינו שאין זה מתיחס להקצבת מידות העליה ולפריטי מספרי, כי העליה צריכה גם להבא להיקבע לפי עקרון יכולת הקליטה הכלכלית, בלי כל סייג פוליטי וכמותי. יש רק סייג אחד–שאנו לא נבטל את הערבים, לא נשלול את עבודתם, לא נדחקם מהארץ, אלא ניצור מקרמות עבודה חדשים, בשביל עולינו. אם יכולת הקליטה תאפשר מיליון – יעלה מיליון, אם חמשה מיליונים – יעלו חמשה מיליונים. זה יהיה תלוי בבנין הארץ והתפתחותה. אולם כמה שלא יהיו מספריהם של היהודים ושל הערבים – ייקבע עקרון של פריטי פוליטי, בנציגות של יהודים וערבים לכל תקופת המנדט. אני רוצה פורמולה ברורה, מוגבלת, מסוימת. פורמולה של פריטי פוליטי – בלי כל שייכות לעליה. עליה מסתדרת על–פי עקרון אחר. אינני יכול להבטיח שהאנגלים יקבלו את דעתנו, האנגלים אינם בכיסנו; ואין אנו יכולים לתת פקודות לאימפריה הבריטית וממשלתה; אבל הממשלה עלולה לגזור גזרות על עליה – נלחם בגזרות אלו. והפריטי הפוליטי יעזור לנו במלחמה זו, כי הפריטי הפוליטי עושה לאל את הטענה על פחד הערבים מהשתלטותנו. אם הערבים יתנגדו לפריטי פוליטי – יוכיחו שלא הפחד שלהם מהשתלטותנו מניע אותם במלחמה – אלא הרצון שלהם להשתלט עלינו. ובמידה שהאנגלים מתקשים לסייע לנו להשתלט על הערבים – בה במידה יכבד עליהם להניח לערבים להשתלט עלינו.

ושאלת הפריטי נעשתה עכשיו לאקטואלית גם לרגל המלחמה החריפה והמדויינת של הערבים נגד עליה יהודית וגם לרגל שאלת המשטר וההכרח לשתף בצורה זו או אחרת את אוכלוסי ארץ־ישראל בשלטון. אחת הקובלנות המוצדקות שיש גם ליהודים וגם לערבים היא שתושבי הארץ הוצאו מכל השתתפות בשלטון. זו תהיה בכל אופן אחת הטענות העיקריות של הערבים – ולממשלה האנגלית קשה לעמוד בפני טענה זו. גם לנו יהיה קשה לעמוד בפניה. אנו יכולים להצדיק ולהסביר את זכותנו המלאה לשוב לארץ זו, שהיא מולדתנו האחת; אנו יכולים גם להוכיח שבשובנו לארץ אין אנו דוחקים רגלי הערבים ולוקחים מקומם, אלא מחדשים אפשרויות–קיום חדשות. אבל אין אנו יכולים להצדיק בפני דעת־הקהל בעולם ובאנגליה שלאוכלוסין בארץ זו אין שום זכות לחוות דעה ואין להם שום אפשרות לקחת חלק בשלטון הארץ. אנחנו התנגדנו ומתנגדים למועצה המחוקקת מפני שאין למסור הכוח המחוקק בארץ זו לאוכלוסין המתנגדים למנדט ולבית הלאומי, מפני שאין להעמיד את היהודים במצב של מיעוט לאומי, מפני שבארץ זו יש זכויות לא רק ליהודי ארץ־ישראל אלא לעם העברי כולו, ומפני שהמועצה המחוקקת תשמש אמצעי להפריע להקמת הבית הלאומי – שהיא תעודתו העיקרית והמרכזית של המנדט הארצישראלי, והיא תשמש משום כך גורם מפריד בין היהודים והערבים ולא גורם מקרב, גורם של קואופרציה יהודית–ערבית. אבל קשה לנו להוכיח

שאין לתת לתושבי הארץ כל חלק וכל השתתפות בשלטון. אני כשלעצמי מתנגד למועצה מחוקקת גם אם תהיה פריטטית, מפני נימוקים יהודיים, נימוקים כלליים וגם נימוקים ערביים.

מועצה שיש לה רק סמכות מחוקקת ולא אכסקוטיבית בארץ שבה השלטון המוציא לפועל נמצא בידי ממשלה זרה, והמועצה מורכבת מתושבי המקום מוכרחת על-פי טבע הדברים להיות במה בלתי אחראית, במה לתעמולה פוליטית גרידא, כי אין עליה שום אחריות להגשמת, לקיום הצעות החוקים שהיא מציעה. וביחוד כשהתושבים נחלקים ביניהם בשאלות יסודיות. מועצה כזו לא תספק הערבים – כי אינה נותנת להם דבר ממשי. הכוח האכסקוטיבי נשאר כולו בידי הממשלה הזרה. היא גם לא רצויה ליהודים. אולם זו אינה אלא דעתי הפרטית.

הקונגרס החליט לדחות באופן מוחלט את המועצה המוצעת על-ידי הממשלה, ונתן הוראה להנהלה להביא שוב שאלה זו בפני הועד הפועל הציוני לדון ולהחלטה אם הממשלה תפנה אלינו בהצעה חדשה ע"ד מועצה מחוקקת פריטטית. ובאופן רשמי יש לועד הפועל הסמכות המלאה להסכים למועצה מחוקקת פריטטית. אולם השאלה העומדת עכשיו לפנינו היא לא הצעה על-דבר מועצה מחוקקת פריטטית – אלא <u>העקרון</u> על פריטי פוליטי, שאינו קשור דווקא במועצה מחוקקת. אני הייתי רוצה לראות את הפריטי הפוליטי מתגשם לא במועצה מחוקקת, שאני מתנגד לה מפני הטעמים שציינתי מקודם בקצרה, אלא בשיתוף ממשי של יהודים וערבים בשלטון: במועצה אכסקוטיבית, בועדים מיוחדים לדרכים, לחקלאות, למסחר, לתעשיה, לבריאות וכדומה. השתתפות במוסדות אלה נותנת, לדעתי, דבר-מה ממשי גם ליהודים וגם לערבים, ואין בה הסכנות של במה פוליטית לתעמולה והסתה כמו במועצה מחוקקת. היא מרגילה ומחנכת לאחריות ולעבודה משותפת.

אולם טרם בא הזמן לדון על הצורות הקונקרטיות שבה יתלבש הפריטי הפוליטי. אנו עומדים כעת לפני בירור עצם העקרון של פריטי פוליטי. ועלינו להיות מוכנים בשעת הצורך לקבל את זה עלינו גם לנהל פעולת הסברה בקרב האנגלים והערבים שעקרון זה הוא היחיד המתאים לצרכי השלטון המותנה במנדט הארצישראלי. והיסוד שהמנדט קובע הוא שארץ זו נתונה לא-רק לאוכלוסין הנמצאים כבר בתוכה, אלא גם לעם היהודי החוזר אליה. ובכל תקופת-המנדט משתתפים האוכלוסין בנציגות פוליטית ובשלטון בשטח ארצי לא על יסוד יחסי הכוחות הקיימים, לא על יסוד המספרים של היהודים והערבים, אלא כשתי חטיבות, יהודית וערבית, שאין אחת משתלטת על השניה, ואין אחת כפופה לשניה, כאשר הכריז כבר הקונגרס השבעה-עשר.

וכאן בא אוסישקין בטענה: אין צדק בנציגות פריטטית. היהודים אינם אלא 30%, והערבים הם 70% של האוכלוסין. ולפי חוקי הדימוקרטיה מגיע לרוב – רוב. טענה זו לכאורה צודקת, אבל אוסישקין בטענתו מתעלם מעובדה יסודית: שהשלטון בארץ זו ביסודו אינו מבוסס על השבלונה המקובלת בארצות אחרות, שארץ זו נתונה בתנאים מיוחדים שאין להם "אח" בשום ארץ אחרת, כי בארץ זו יש זכויות לעם שאינו עוד בפועל בארץ. ויש לדון על המשטר בארץ זו לפי מצבה היחיד במינו של הארץ. אמת המידה המקובלת בארצות אחרות אינה הולמת ארץ מנדטורית, שתעודתה העיקרית של המנדט היא החזרת העם היהודי לארץ. ואילו היינו עכשיו לא 30% אלא רק 10% או אפילו 3% – אין למדוד את זכויותינו במספר שיש לנו ברגע זה. המנדט הארצישראלי הוא Sui generis, ורק מתוכו, מטבעו המיוחד והיחיד במינו יש להסיק מסקנות פוליטיות, ולא מתוך כללים מקובלים שאינם הולמים את <u>המציאות ההיסטורית והדינמית</u> של הארץ הזאת.

לסופרסקי יש נימוק אחר. הוא לא דיבר נגד עצם רעיון הפריטי – אלא נגד <u>הכרזתו</u> בשעה זו. הוא טוען שאם אנו נכריז על הפריטי – יתנגדו לכך הערבים. בטענה זו יש הרבה מן האמת. וכשהייתי בלונדון

התנגדתי מטעם זה לפירסום הכרזה מצדנו על עקרון הפריטי הפוליטי, כי, לדעתי, רצוי לנו שהצעה זו תבוא מתוך אנגלים, ונעשתה באמת פעולה בכיוון זה שהצליחה במקצת. ואמרי פרטס מכתב על צורך הפריטי, ועכשיו גם וויינטרטון, ידיד הערבים, תומך בהצעה זו. אין אני מזדהה עם כל הנימוקים שנתן אמרי ל"פריטט" - אבל אנו רואים שיש אנגלים המבינים את הצורך בפריטי בארץ זו, למרות השבלונה הפוליטית שרוב הוא רוב, ומיעוט הוא מיעוט. אולם שאלת ההכרזה היא שאלה תכסיסית בלבד, ואין אנו צריכים פה להחליט עליה. זהו ענין להנהלה. מבחינת החזית הערבית צדק סופרסקי שהכרזה כזו לא צריכה לצאת מאתנו; אבל יש גם חזית אנגלית, ובתקופה זו החזית האנגלית יותר חשובה ומכרעת מהחזית הערבית, ואם ההנהלה תמצא ברגע מסויים שכלפי החזית האנגלית יש צורך בהכרזה זו - תעשה זאת, אם גם כלפי החזית הערבית יהא בהכרזה משום נזק.

אולם בין שתהיה הכרזה מצדנו ובין שלא תהיה - אין לשלול את הפריטי מנימוקי דימוקרטיה כביכול. יש כמה מוסדות ממשלתיים בארץ שהפריטי כבר הונהג בתוכם, כגון הרדיו. לא חילקו את הזמן ברדיו לפי הגלגלות - אלא לפי התשיבות, וזמן שווה ניתן לעברית, לערבית ולאנגלית. יש גם ועדים ממשלתיים אחדים שליהודים ולערבים יש בהם מספר חברים שווה. על עקרון זה - נציגות פריטטית בכל הועדים נלחם ארלוזורוב עם ווקופ, ומבלי שווקופ הודה בעקרון להלכה - הוא קיבל אותו למעשה בכמה מקרים. אני תבעתי נציגות פריטטית מווקופ בוועדות על יסוד הבטחת נשיא-הממשלה בימי הקונגרס השבעה-עשר, אולם הנציב טען שלא קיבל הוראה כזו מראש הממשלה לפני בואו לארץ.

אין ספק שבקרוב נעמוד שוב לפני שאלת המשטר. עמדה נגטיבית בלבד לא תספיק לנו. ועלינו להיות מצוידים גם בעמדה חיובית - ואין תשובה אחרת ההולמת את עניננו מתשובת הפריטט, ואין תשובה אחרת שתתקבל על דעת האנגלים מתשובת הפריטי - פריטי פוליטי לכל תקופת המנדט.

זוהי התשובה היחידה שאנו יכולים לתת לשאלת המשטר בארץ מנדטורית זו. אבל תשובה זו דרושה לנו לא רק לשאלת המשטר - אלא גם לשם הצלת העליה. כנראה שאינם יודעים עדיין גודל הסכנה. הסכנה היא לא להפסקת העליה אלא ל<u>צימצומה</u>. סכנה כזו לא היתה לנו מראשית המנדט ועד היום. העליה שסיפקה אותנו עוד לפני שלוש שנים - אינה יכולה לספק אותנו בשנים אלה. פרבשטיין אמר לנו: אם בהתנגדותנו לפריטי נביא לידי עיכוב העליה או צימצומה - מוטב שנתנגד - ונחכה עוד מאה שנה. לא, מר פרבשטיין, אסור לנו לחכות עוד מאה שנה. אני מאמין לא פחות מפרבשטיין ב"נצח ישראל", אבל אינני מוכן לחכות עוד מאה שנה, אינני מוכן לחכות אפילו עשר שנים. היהודים בגרמניה ובפולין ובארצות אחרות אינם רוצים לחכות - אינם יכולים לחכות, ואינם רשאים לחכות. עלינו להלחם על עליה גדולה, גדולה לא לעתיד לבוא - אלא לימינו אלה. לא נשלים עם החורבן והקלון שבגלות גרמניה ופולין. די לנו שהסתפקנו אלפיים שנה ב"נצח ישראל" פסיבי. אין לנו זמן לחכות. שאלת העליה, והעליה הרחבה, היא עכשיו שאלת החיים והמות בשביל העם העברי ובשביל ארץ-ישראל העברית. שום דבר אחר לא ישווה למלחמה <u>זו</u>. ואת המלחמה הזאת לא נעשה במתן פקודות לאנגליה. סופרסקי אומר שאי-אפשר לנו אפילו לתת פקודות ליהודים - אפילו בענין חיוני ומרכזי כנמל תל-אביב. בשאלת הנמל נעשה סופרסקי איש מעשי ודורש להתחשב עם ה"מציאות" - עם המציאות של סוכנים וספסרים יהודים שנמל יפו יותר נוח להם. ורק כשאנו מגיעים ליחסינו עם אנגליה משתכחת כל המציאות - ומדברים בבוזה, בגוזמה. אבל לאימפריה הבריטית לא יותר קל לתת פקודות מאשר לסוכני אימפורט ואכספורט. עלינו <u>לשכנע</u> את האנגלים - ולא <u>לצוות</u> עליהם. עלינו לשכנע

אותם שיעזרו לנו להכניס המוני יהודים לארץ, שיתנו לנו עליה רחבה, במלוא יכולת הקליטה של הארץ, ולא עוד - אלא שהם יסייעו לנו להרחיב את יכולת הקליטה.

עד עכשיו עלה בידינו לשכנע אותם שלא יפסיקו את העליה היהודית גם אם פורצת מלחמה בארץ. אף מלחמה זו לא היתה עלה, כי האנגלים אינם להוטים אחרי מלחמה עם הערבים לטובתנו. אבל גם האנגלים שסייעו לנו במלחמתנו נגד הפסקת העליה אומרים: העליה בשנת 1935 היתה מופלגת, והיא היא שהמריצה את הערבים למרוד, כי הערבים מלאים פחד מהשתלטות היהודים עליהם כאשר יהיו לרוב. ואין אנו יכולים לתת ידינו ושאבנו להביא לידי השתלטות היהודים. ויש בידינו לבטל טענה זו - לכל הפחות כלפי האנגלים - בהכרזה שהכריזה בשנת 1931 ההנהלה של פרבשטיין, ביומן, ארלוזורוב על-ידי נשיאה המנוח סוקולוב. אם אתם לוקחים עכשיו חזרה הכרזה זו, אם אתם נוטלים מידינו את האפשרות להוכיח לאנגלים שאין ברצון העם היהודי להשתלט על הערבים, שבשטח הפוליטי הוא רוצה רק להמנע מכל שלטון ערבים עליו, - אתם מקבלים על עצמכם אחריות קשה ואמורה, אתם נותנים מכה אנושה למעמדנו הפוליטי בעיני האנגלים.

ועכשיו אני עובר לדבר השני - ליחסינו עם אנגליה בכלל. יערי ואוסישקין, ובמידה ידועה גם בייליגסון, הכריזו כאן שהמהומות והמרעות סודרו על-ידי אנגליה. זוהי הכרזה רצינית מאוד. והרי ממה נפשך: אם יש אמת בהכרזה זו - צריך כל העם היהודי לדעת אמת זו. לא יתכן שזה ישאר סודו של יערי ואוסישקין בלבד. עליהם לספר לכל יהודי ויהודי שאנגליה עורכת לנו פרעות בארץ זו. ואם כל יהודי ידע זאת - צריך שגם וייצמן, ברודצקי, שרתוק ואנכי לדעת זאת. והעם העברי וכולנו יחד צריכים להסיק מסקנה מידיעה זו - אם יש בה אמת. והמסקנה היא אחת: להלחם באנגליה עד חרמה, עד גירושה מהארץ. בכל אופן היא מחייבת שנאה עזה כמורת לאנגליה ואי-אפשרות מצדנו לנהל אתה שוב משא ומתן. הן לא יתכן הדבר שכל העם היהודי ידע ויודיע שאנגליה עושה בנו פרעות - ובאי-כוח העם היהודי ידברו שלום אל אנגליה. לא וייצמן ולא שום איש אחר המכבד את עצמו ומכבד את עמו לא יהיה "שבת=גוי". ומה בצע במו"מ אז? אם העם היהודי חדור כולו שנאה לאנגליה - אין להעלות על הדעת שאנגליה תסכים להכניס את היהודים האלה לארץ־ישראל. יערי ואוסישקין יכולים לחשוב שנכנס לארץ גם למרות רצונה של אנגליה - אבל למו"מ עם אנגליה אין מקום ואין אפשרות - אם דעתם היא נכונה. אם כל העם היהודי ישנא ככה את אנגליה - לא תשיב אנגליה לעם היהודי באהבה. אין היא "נוצרית" במידה כזו. אין היא נוהגת להושיט לחיה השניה - כשטופחים לה על הלחי הראשונה. ומה הן אז המסקנות? לדעתי לא כל כך קשה להפוך את העם האנגלי לשונא לנו. קשה מאוד, קשה כקריעת ים-סוף להפוך גויים לידידינו. אבל אין דבר קל מלנטוע אנטישמיות באיזה גוי שהוא. ההם בזה רוצים יערי ואוסישקין? הרוצים הם להביא את הקונו-פרציה היהודית-האנגלית לידי גמר?

לאשרנו - כל המעשה הוא מעשה שלא היה. יש לי כמה וכמה טענות נגד הממשלה האנגלית, אבל אין אני מאמין שהיא עורכת בנו פרעות. אינני נאיבי כל כך לחשוב שכל מה שאנגליה עושה בארץ זו היא עושה אך ורק לשם שמים. אין שום עם עושה דברים שלם שמים. ויש כמה וכמה דברים שאנגליה עושה בארץ זו - שאינם לטובתנו. ואין אנו עוברים על דברים אלה בשתיקה. הנהלה זו היתה, כמדומני, הראשונה שיצאה בגילויי-דעת פומביים נגד מעשי הממשלה. בפעם הראשונה - זה היה לפני שלוש שנים - בענין העליה, בפעם השניה - שוב בענין העליה, בפעם השלישית - בעניני הקרקעות. וכל פעולתנו הפוליטית היא התאבקות ממושכת עם הממשלה. אבל אינני מוכן להצטרף ל"הגזמה" - אני נוקט לשון נקיה - של יערי ואוסישקין. "הגזמה" זו לא רק שהיא חוטאת לאמת - היא מסוכנת לכל עמדתנו הפוליטית. חכמים, הזהרו בדבריכם!

ומלים אחדות לביילינסון. שמעתי בסיפוק נפשי רב ובהנאה אסתטית את ראשית נאומו של ביילינסון ואת סופו. לסוף דבריו אני מצטרף בכל לבי. להתחלתו אני מסכים – אבל לא לכול. אבל אני שולל את כל האמצע – העושה את החשבון של ששת החדשים האחרונים. כאן אני תמים דעה עם גרוסמן שחדשים אלה נסתיימו בנצחון גדול שלנו – אם לא בכל מאה האחוז. עוד אין אנו בטוחים בפירוק הנשק מהערבים, עוד לא הובטח לנו הקיום המתמיד של כוחות ההגנה היהודים שנוספו בימי המהומות, ועוד לא ניתן לנו השידול החדש. אבל רק עיוור אינו רואה את הכיבושים החשובים שכבשנו דווקא בימי המהומות. במאורעות 1929 לא נתנו נשק אפילו לפקידים היהודים הגבוהים ביותר, כמו היועץ המשפטי של הממשלה, בשעה שכל הפקידים האנגלים נזדיינו, והפעם זיינו כארבעת אלפים יהודים. אחרי 1929 הפסיקו העליה ונטלו מאתנו חזרה את הסרטיפיקטים שכבר אושרו. והפעם נמשכה העליה היהודית ללא כל הפרעה – אם כי הארץ נזדעזעה ואנגליה כולה נזדעזעה אתה. טרם הגיעה השעה להעריך את התקופה הזאת. לרבים חסרה הפרספקטיבה ההיסטורית. אבל אין להתעלם מעובדה יסודית זו שהפעם נלחמה אנגליה, מלחמה ממש, לא במליצות, אלא בצבא רב, את מלחמת העם היהודי, את מלחמת העליה היהודית. וודאי היו לאנגליה נימוקים שלה במלחמה זו. היתה שאלת פרסטיז'ה וכדומה. אבל העובדה נשארת עובדה. אבל אין להגיד, כמו שעשה זאת ביילינסון, שלא היה כלל מרד, ולא היתה כלל התקוממות. אין אני חייב לעשות ריקלמה למרד זה. אבל לעצמי איני יכול להתעלם ממנו.

ביילינסון כופר במרד. ויש לו נימוקים לכך: (א) לא היה שום יסוד לערבים למרוד, כי בארץ יש משטר ערבי, ואין טעם לערבים למרוד במשטר כזה. ומדוע המשטר הוא ערבי?מפני: שמוסה-עלאמי הוא תובע כללי, וקרוסבי וקיטרוטש הם נציבים מחוזיים. עובדות אלה מספיקות לביילינסון להכריז על המשטר כמשטר ערבי. אבל ביילינסון איננו ערבי, ולא הוא היה צריך להחליט אם למרוד או לא. הערבים יש להם תפיסה אחרת לגמרי בנוגע למשטר. הם אומרים: משטר זה מעלה לארץ משנה אחת 30.000 יהודים, בשנה שניה – 42.000, בשנה שלישית – 62.000. מה בצע שמוסה-עלאמי הוא תובע כללי? אם משטר זה יימשך עוד מספר שנים – אנו, הערבים, אבודים, ועלינו למרוד בו ולהפילו.

לביילינסון יש נימוק שני: לא היה כאן מרד, מפני שהממשלה היתה יכולה לדכא אותו. נניח שזה נכון. כלום יוצא מזה שהערבים לא מרדו? אילו אנגליה היתה שולחת בראשית מלחמת הבורים בדרום-אפריקה צבא עצום – היתה מיד מכניעה את הבורים. כלום על-ידי כך לא היה מרד הבורים מרד? אנגליה כידוע לא עשתה ככה, והמלחמה נמשכה כשנתים. כלום יגיד ביילינסון שאנגליה סידרה בכוונה שהמלחמה תמשך שנתים, ולא היתה כלל מלחמה מצד הבורים? מרד איננו חדל להיות מרד אם גם מדכאים אותו מיד. השאלה אם היה כאן מרד או לא – מתיחסת לערבים, ולא לאנגלים. רק מי שאינו מעיז לראות את המציאות כהויתה יכול להתנכר לעובדה שהערבים התקוממו נגד המשטר, שביילינסון קורא "משטר ערבי". חוששני שאילו היה ביילינסון ערבי היה אף הוא מצטרף למרד, ולא היה מסתפק במשרתו של מוסה-עלאמי. השאלה המכרעת לגבי הערבים – בדיוק כמו לגבי היהודים – היא שאלת העליה. ואין הם מוכנים לבלוע עליה זו בשכר משרתו של מוסה או בשכר שלטונם של קרוסבי וקיטרוטש.

ביילינסון בטוח שהממשלה יכולה למנוע את המהומות – אבל ספק הדבר אם הוא יוכל להוכיח זאת לאנשים ניטרליים שאינם מאמינים למפרע בטענתו של ביילינסון. אילו אחזה הממשלה באמצעים חריפים בראשית המאורעות והיתה מצליחה באמת למנוע את כל אשר קרה – כלום לא היו בפרלמנט ובעתונים שואלים: למה האמצעים החריפים האלה – הן בארץ שקט, ולא קרה כלום? (כי לפי הנחתו של ביילינסון היתה הממשלה מונעת את

המהומות, והדברים שנמנעו – לא קרו). כלום לא ביילינסון בעצמו או מי שהוא אחר מבקר את הממשלה שהיא מעוררת לאינם התרגזות והתמרמרות ועושה רושם שאין לשלוט בארץ זו אלא במכוניות משוריינות, ובפטרולים צבאיים על כל צעד ושעל, ובענשים חמורים וקיצוניים, ובמאסרים וגירושים של כל איש חשוד וכו'. היה מעשה כזה בהודו, וגנרל אחד אחז באמצעים חריפים לפני המעשה, ועלה בידו למנוע פרוץ מהומות קשות – ופיטרו גנרל זה, כי המהומות שלא היו – איש לא היה יכול להוכיח את מציאותן ואיש לא יכול להוכיח שאמנם האמצעים החריפים היו מוצדקים.

אין אני מלמד זכות על הממשלה, אבל התעלמות זו מהסבך ומהקשיים אינה עלולה לחזק את טענותינו וקובלנותינו נגד הממשלה; ואנו נטען ונקבול על הממשלה שלא אחזו באמצעים מספיקים, ולא אחזו באמצעים בשעתם – אבל ההגזמות וההפרזות וההכללות רק מחלשה את טענותנו הצודקות והמבוססות.

וכאן אני בא למסקנתו של אוסישקין. הוא רואה את תפקידנו העיקרי כלפי הוועדה המלכותית ב"אני מאשים" גדול המתחיל במחרת הצהרת בלפור וגומר במהומות אלה. כל מה שהממשלה עשתה בארץ זו במשך 19 השנים האלה היא שורה ארוכה של זדונות ומזימות וקיפוחים המכוונים נגד הבית הלאומי ובעד הקמת מדינה ערבית. ויערי מצטרף לקיטרוג הגדול הזה. עלי להזהיר אתכם ממשגה איום ונורא זה! אם אתם רוצים להרוס עד היסוד את עמדתנו הפוליטית באנגליה – תקבלו את עצתו של אוסישקין ויערי. מתוך מצפוני הציוני אינני יכול לייעץ אתכם לעשות מעשה נמהר ורע זה. אין אני מוכן להגיד, ואין אני מייעץ שום יהודי וציוני להגיד, שאנגליה ערכה בנו פרעות, ושכל מעשי הפקידות הם מעשי זדון. אין אני מייעץ להתעלם מהשגיאות והזדונות של הממשלה – להיפך, נביא את עצומותינו לפני הוועדה ולפני דעת הקהל האנגלית. אבל ניזהר מהאשמות סיטוניות. הידיד הכי טוב שלנו באנגליה לא יקבל האשמות אלו. לא כל מה שאנגליה עשתה בארץ הוא רע. וגם לא כל הרע שעשתה – נעשה בזדון ומתוך מזימה. אנגליה הכניסה לארץ שלוש מאות וחמשים אלף יהודים. היא בנתה נמל בחיפה, וחיפה נהפכה לעיר עם רוב יהודי. היא בנתה דרכים בין המושבות היהודיות, והיא תמכה – לא במידה מספיקה,, אמנם – בתעשיה יהודית. ואין אני יכול להתעלם מעובדות אלה. אוסישקין מתגעגע לימי תורכיה. אני הייתי בארץ בימים ההם. ויודע אני שכמה דברים שיכלו לעשות אז – אי-אפשר לעשות עכשיו – ואף-על-פי-כן אינני מתגעגע למשטר ההוא. וגם אילו הייתי מתגעגע – לא היו הגעגועים מועילים. אנו פועלים בתוך מסגרת פוליטית, בארץ ובעולם, ועלינו להתחשב עם המציאות הפוליטית. נחוצה לנו אהדת העם האנגלי ועזרתו, ועלינו להגביר אהדה זו – ולא להרסה.

קיטרוגים מופרזים ובלתי מבוססים לא יוסיפו לנו חיבה וסימפטיה בעם האנגלי. כשאנו דורשים מהאנגלים יחס הוגן אלינו – אנו חייבים ביחס הוגן אליהם. כמה אנו מתמרמרים כשמטפלים על הכלל היהודי חטאו של יחיד יהודי! הנבוא אנחנו לטפל על הכלל האנגלי, ולו אפילו על כלל הפקידות, את החטא והמשגה של כל פקיד יחיד? האנגלים אינם אומה של מלאכים. ויודע אני את המעשים הנוראים שעשו האנגלים באירלנדיה ובמקומות אחרים. פעם שוחחתי עם הנציב על האכזריות האנגלית באירלנדיה, והוא אמר לי: מה שעשו האנגלים באירלנדיה הוא כאין ואפס לעומת מה שעשו לנו בשוטלנדיה. אבל האנגלים עשו גם דברים חיוביים גדולים בארצות הנמצאות תחת שלטונם. זהו עם גדול, בעל תרבות עשירה – ולא עם של עושקים ושודדים. והאנגלים עשו לנו לא רק רעות. הם הכירו בזכותנו ההיסטורית על הארץ – הכירו הראשונים, – הכריזו על לשוננו כעל שפה רשמית, אפשרו עליה גדולה, ואם נעשה חשבון – נעשה חשבון-צדק. התמונה השחורה שצייר אוסישקין – אינה תמונת-אמת.

גם הרע שנעשה לנו לא נעשה תמיד מתוך זדון. אתן דוגמא אחת: קיפוח חלקנו בעבודות הממשלה. אין זה קיפוח מדומה, ולא קשה לנו להוכיח אותו. אבל הדבר לא היה כל כך פשוט. האם רק אנגלים מקפחים העבודה העברית? מה נעשה במושבות היהודיות? כשאנו מגיעים לפרשה זו יודע סופרסקי והגדיר ללמד זכות על מזרימי המפעל היהודי. כי יש עבודה זולה, ויש חשבון-כיס. גם האנגלים מבכרים בעבודות הממשלה פועל זול. גם הם עושים חשבון-כיס. ואני צריך להסביר שבארץ זו יש ענין של בית לאומי, ושל עליה יהודית, ושל רמת-חיים יותר גבוהה, ואין הזול כשהוא לבדו יכול להכריע. ועובר זמן-מה עד שהאנגלי תופס כל זאת - יהודים רבים, וביניהם גם הקוראים לעצמם בשם 'ציונים', עוד לא תפסו זאת. אתן דוגמא אחרת: זיון היהודים. כשהייתי באנגליה שמעתי מפי ידיד נאמן לנו, העומד תמיד לימיננו בפרלמנט, שיש סכנה לזיין את היהודים, שמוטב שאנגלים יגינו עלינו. הידיד הזה טעה, ואנחנו לא קיבלנו את דעתו, ועמדנו במשך כל ימי המהומות על ההכרח של זיון הישוב היהודי. ובם הצלחנו. אבל יש שיקול=דעת, ויש טעות בשיקול=דעת, ולא הכל בא מתוך שנאה, ומתוך התנגדות ומתוך מזימה רעה. ועלינו להבין את האנגלים כמו שאנו רוצים שהם יבינו אותנו. והענין שלנו בארץ הוא בלתי רגיל, הוא יחיד במינו, והאנגלים יש להם מסורת והרגלים, ואין מסורת והרגלים אלה הולמים את התנאים והצרכים המיוחדים של ארץ זו. ולא קל לאנגלים לתפוס את היחיד הזה. בלפור הבין, לויד ג'ורג' הבין - אבל לא כל אנגלי יש לו שאר-רוח והבינה הרבה של בלפור ולויד ג'ורג'. וכמה קיפוחים נעשים לנו בארץ הזאת רק מפני התנאים המיוחדים שבהם נתון המפעל שלנו, תנאים שאין להם דוגמא בארצות אחרות. מכאן עלינו להסיק מסקנה לא שכל הפקידים הם שונאינו - אלא שקיום המנדט מחייב <u>פקידות מחונכת ברוח המנדט</u>, היודעת עוד לפני לבואה לארץ מה הם התנאים והצרכים המיוחדים הקשורים בסטטוס של המנדט ותפקידיו.

יש לנו נכס יקר אחד - ידידות העם האנגלי, ועלינו לשמור עליו כעל בבת עינינו. העם היהודי היה תמיד מוקף שנאה. גם בשבתו בארצו וגם בנדודיו בגולה. השנאה הזאת לא פסקה ולא נתרופפה. בימינו היא הולכת ומתגברת. לא רק בגרמניה - שנאת ישראל לוהטת בפולין, ברומניה, בשאר ארצות מזרח-אירופה, בארצות אסיה - וגם בצרפת, אנגליה ואמריקא אין היא נעדרת כלל וכלל. כל הארצות רוצות להפטר מאתנו, מי בנחת ומי בזרוע. וכל אלה שרוצים להפטר מאתנו רוצים ומסוגלים לפתוח לפנינו שערי ארץ-ישראל. האוונטורה החדשה של ז'בו-טינסקי היא מסוכנת לא רק בזה שהיא מגדילה את המבוכה של שונאינו לגרש את היהודים, ומעמידה בסכנה את שארית הזכויות שיש עוד למיעוטי היהודים בארצות מזרח-אירופה; היא גם טפשות מפני שלפולין אין אינטרס ויכולת לשלוח את יהודיה דוקא לארץ-ישראל. גירוי רצונה של פולין להפטר מהיהודים עלול לדחוף את פולין לבקש לה מושבות או לשלוח את היהודים למדגסקאר ואיים אחרים; פולין אינה מעונינת <u>בעליה יהודית</u> לארץ-ישראל - היא מעונינת <u>ביציאת היהודים</u> מפולין, ותו לא. אין בידי פולין להעביר מאות אלפי יהודים לארץ-ישראל. לא בידה המפתח לארץ, ולא בידה <u>לכוף</u> את אנגליה לקבל את היהודים בהמוניהם. האוונטורה מחוסרת=האחריות הזאת עלולה רק להבאיש את ריח הציונות בעיני הפולנים, כשהפולנים יראו שאין ארץ-ישראל קולטת במהרה את יהודיה. והוא הדין בארצות אחרות. רק תמימים ושוטים יכולים להנית שפולין או ארץ אחרת תריב עם אנגליה בגלל ארץ-ישראל. המצב הבינלאומי הוא כזה שכל הארצות, אולי מלבד אמריקה, להוטות אחרי ידידותה של אנגליה. אנגליה היא המדינה היחידה שקיבלה על עצמה להכניס יהודים לארץ העומדת תחת שלטונה. ואנו זקוקים לרצון הטוב של אנגליה, לידידותה, להבנתה, לאהדתה ולעזרתה. וקרה לנו נס היסטורי - שרכשנו במידת מה את הידידות הזאת. זה לא עלה בנקל. אבל אנו יכולים בנקל לאבד את הידידות הזאת. אנו יכולים

בנקל להשניא את אנגליה על עצמנו, ולהשניא את עצמנו על אנגליה. גם באנגליה יש אנטישמיות. האנגלים הם טובים הרבה יותר בנידון זה מעמים אחרים – אבל אינם שונים מהם באופן יסודי. אין הם מלאכי-שרת, ואין הם מתנהגים – אפילו בארצם גופא – אך ורק על-פי הצדק המוחלט. איני יודע אם היהודים מתנהגים על-פי הצדק המוחלט – ובוודאי שאתנו לא יתנהגו לפי אמת-מידה אידיאלית. ואם רק יש בנו ניצוץ של חוש ממלכתי ואחריות פוליטית עלינו לכלכל את מעשינו עם האנגלים ככה שלא נאבד ולא נחליש את הידידות – אלא נגביר אותה. אין אנו צריכים להרכין ראשנו בפני כל גזרה, ואין אנו יכולים להצדיק את הדין על כל עוול – אבל אנו חייבים לדעת מידה גם בתביעותינו וגם בקובלנותינו. האנגלים רגילים לשמוע בקורת – ובספרות האנגלית גופא תמצאו הביקורת החריפה ביותר על המדיניות האנגלית. אבל בקרתנו צריכה להיות מבוססת על עובדות ולא על סברות. ובדרישותינו אנו חייבים לקחת בחשבון את האפשרי, את המעשי בלי התעלמות מהקשיים והמכשולים האובייקטיביים.

ועלי להוסיף מלים אחדות לשאלת הנמל. דווקא כאן, כשהדבר תלוי אך ורק בנו – וגורל הנמל העברי בתל-אביב תלוי לא רק בערבים ולא באנגלים אלא ביהודים גופם – כאן נעשים סופרסקי וברנשטיין אנשי-מעשה. כאן הם רואים קשיים ועושים חשבונות. היכן כוח התביעה שלנו? האין אנו יכולים לתבוע מעצמנו מה שאנו תובעים מאחרים? דרך נס כבשנו בתהומות אלה מוצא יהודי לים. על מוצא לים יוצא עם להורג. הנפסיד עכשיו כיבוש גדול זה בגלל חשבון של פרוטות? כמה משקיעה מדינת פולין על המוצא לים שניתן לה על-יד דנציג? כמה היתה צ'יכו-סלובקיה משקיעה אילו ניתן לה מוצא משלה לים? איני מזלזל בסטטיסטיקה ובחשבונות כאוסישקין – אבל יש דברים יסודיים ששום חשבון אינו חל עליהם, שהם בבחינת יהרג ואל יעבור: זכות עם ישראל למולדת, עבודה עברית, לשון עברית – וגם ים עברי, מוצא עברי לים. אם לא נדע עכשיו לקיים הנמל בתל-אביב אנו מפסידים שנסה היסטורית שעלתה בעשרות קרבנות אדם. אם ישאלו את בנינו על מה מתו חללי המאורעות של שנת 1936 – יאמרו: על נמל עברי. רק אם יקום לנו הנמל בתל-אביב לא יהיו קרבנותינו קרבנות-חינם. ועלינו לגזור על עצמנו – בכל מחיר אנו מקיימים את המוצא העברי, העצמאי לים. ולשם כך אנו מחליטים: אין אנו חוזרים ליפו, גם אם יבטיחו לנו הבנה, גם אם יתנו לנו חלק בעבודה. אין אנו זקוקים לחסות ולחסד שבנמל יפו. אם הערבים יציעו לנו נמל משותף, בזכויות שוות – נדון אתם על כך, אבל גם אז לא נסתלק מנמל עצמאי, כי קואופרציה של קיימא תוכן רק על יסוד עצמאותנו.

B10

תיק מס' 218

התחלת

תיק מס' 219/1

ארכיון לוין קוסמן.

אין מספר 219/1

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני:

סיווג בטחוני:

תאריכים 1930

10,000 (4.60) 2160/227

ג.

תיק ההסתדרות

[illegible] של

סכסוכים והסכמים הדדיים עבודה בין הסתדרות
העובדים ובין התאחדות האיכרים והמושבות של
המושבות בזכרון יעקב, פתח תקוה, כפר סבא
ומגדיאל בשנים 1927 - 1930. חומר על הסתדרות
[illegible] של מגמות לדין הועדה הפוליטית המשותפת
(נובמבר 1930). מספרים על הקואליציה גדול
פרדסים. ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 219/1

סיווג בטחוני:

תאריכים ~~[illegible]~~ 1930

10 000 . 11 57 2157/2290

שפרינצק: לא אעסוק באינפורמציה, כי ברגע זה אין לנו אינ
האולטימטיבי של ויצמן איננו קשור עם הפקודה הזאת. יש לציין מציה. כל השו
כי לא יצאה לפעל הפגישה בין ויצמן עם סימפסון. פספילד הב/ומנט חשוב זה
ובסוף לא יצאה לפעל. וזה יש המפתח הערך של הסוכנות. המומנט/ שהפגישה תהיה
שם בלוית לוק ולקויד לחבר הלאומים. המומנט השלישי: התנהל /סבי: הליכת
הערבים מבלי שהסוכנות ידע על זה. מה שנעשה בקשר עם הפקודה עם עם הממשלת
רק יש ידיעה שאנו עוד לא קבלנו, שמצד הסוכנות הוגשה מחאה לחבר-הלאומים.
הדבר היחידי כי הסיטואציה איננה ברורה. התחיבויות לערבים לא ניתנו, ניתנו
רק הבטחות בנוגע לשכירת קונסטיטוציוניים. אני ג"כ חושב, כי הסיטואציה איננה
ברורה, אם כי רבים חושבים כי הסיטואציה ברורה. השאלה היא אם באמת כך. קבענו
למחר אספות מחאה. האספות וכל המאמרים בעתונות יכול לשמש לנקודת מוצא לפרק
חדש במלחמתנו. מכיון שהסיטואציה הפוליטית איננה ברורה, משום כן אינני יודע
אם אנחנו, יש לנו הרשות לצמצם לצאת מכל פרופורציות. ברור לי כי לכל פרזה
ש"בדאר-היום" ימחא כף. בשלת שאלה אם אנחנו במחאתנו צריכים לעבור את הפרו-
פורציה ובזה לסרוף את הגשרים. יכול היות שנגיע לזה. בן-צבי הזכיר שבהוצאת
הבקור של סימפסון תוצר אולי נעדה לענינו עליה. היות ואני נותן ערך רב [illegible]
לכך שאנו למלחמה, יש לעין קצת בדבר. אני לא רוצה שמי שהוא ירחיק לכת
בהתחרות בהגדרה הרדיקלית עם הרביזיוניסטים. אם צריך לצאת במלחמה נגד ממשלת
לונדון, זה צריך להיות בשקול דעת. אני הצעתי שמצד הועד-הלאומי הלך משלחת
גדולה שתגיש את מחאת הישוב נגד גזירת העליה. אם בגלל הלא בירור נוציא את
כל האנרגיה ואם מחר נקבל מכה רצינית, לא נוכל לעשות כלום. לאספות צריכה [illegible]
להיות פרופורציה ידועה. צודק כ"ג, כי הפרזות של "דאר-היום" נגד ממשלת המוע-
לים מכוונות יותר להסתדרות מלממשלת לונדון. אם במשך 4 ימים לא קבלנו מלונדון
שום ידיעות בדבר המצב, ברור, כי אנחנו צריכים להיות מחונים בנגבון המחאה.

בן-גוריון: בשביל פעולתנו מכוונת השאלה שהרצפלד כבר סתר אותה, אם המצב
ברור או לא. לדעתי המצב איננו ברור, אולם אנו עומדים בפני מצב שאנגליה אולי
החליט לבטל את הבית הלאומי, ז.א. את החלק הזה של המנדט. אם הדבר הזה ברור,
ואני אינני רואה שהמצב ברור, - המצב הוא רציני מאד. השתלשלות המאורעות,
ועדת-החקירה, לא עצם הועדה, אלא הרכבתה, אחר-כך הרפורט, ברור לי כי זה לא
רפורט של הועדה ולא של לויד אלא של שקבורג; ענין סימפסון; יש בזה מעין-איבת
כי העמידו תחת סמן שאלה את עצם אפשרות העליה והקרקע, הפסקת לגבף. גם את 50
שילם עצמו אני חושב לאי ידיד, אבל העיקר, שני מלויו; הממשלה מוסרת את הרפורט
לועדת המנדטים והמגין עליו יעיה מחבר. ואחרון אחרון - הפסקת העליה. בכל
אלה יש קו ברור, כי אין לדעת אם נעשה הדבר על ידי הממשלה. אני מפקפק מאד
בזה אם היה ברצון הממשלה להביא לידי ליקבידציה של המנדט, אם כי במעשים
האלה יש משום אספים באלה. ואם אפילו הייתי עונה כי זה נעשה ע"י הממשלה, לא
הייתי אומר כי זוהי אנגליה כלה. כרגע יש מבוכה באנגליה גופה, בעיקר בגלל
הענינים בהודו ובמצרים וזה השפיע. אבל יכול להיות שזוהי רק השערה. הדברים
שנעשו מביאים אותנו למבוכה. כל הדברים הידועים לנו בדבר ה[illegible]ים באנגליה
אינם אומרים כי דעתם היא שצריך לבטל את המנדט. המצב הוא [illegible]ני וכל
הענין עומד על כף המאזנים ורק מחוסרי אחריות וקלי דעת יאמר [illegible]ר כבר הכל.
בענים באלה לא משחקים בקלות. אבל איננו צריכים לנחש את עצם [illegible] וצריך
להיות ברור, כי השאלה הועמדה בכל חריפותה. היש זכות לעם היהו[illegible] איך?
אנו צריכים לעשות את המלחמה הכי גדולה שיש בכחנו לעשות, כי אם [illegible]לא נעשה.
דבר מה מכריע לרעתנו, יכולים לעשות. אין בידינו צבא וכו', אבל ה[illegible] העם
היהודי יכול לעשות, הוא צריך לעשות, אבל לא בהכרח כי עם הממשלה ג[illegible]ין
מה לעשות. המלחמה צריכה להיות בקשר עם הפקודה. כל הדברים - הועדה,
סימפסון, אי אפשר להוריח באופן אוביקטיבי, כי כל הדברים האלה הם נגדנו,
אנחנו יכולים להרגיש את זה. אבל דבר המגלה את הבגידה בנו, זהו הפקודה.
הדבר נמצא בניגוד להצהרת ראש הממשלה ובנגד החלטת הממשלה המקומית. ברור, כ
מלחמתנו צריכה להיות לא על מסו[illegible]ר הפרסטיקטים. העם היהודי צריך לעמוד
נגד העם הבריטי בשאלה אם מכירים בזכותנו על בנין הבית הלאומי. הצעות אחדות
בדבר מלחמתנו כאן ובחוץ-לארץ: מתוך ההנחה שהמלחמה עד מכסימום מבלי לקבל
את הנחות הרביזיוניסטים, בכל העולם, צריך להרגיש כי "המים הגיעו עד נפש".

הקו הפוליטי הזה מבדיל אותנו מהרביזיוניסטים, כי הם אומרים, כי הכל בגמר ואנחנו איננו אומרים זאת. את ההבדל הזה צריכים להדגיש גם בפסטיקה שלנו. אם הרביזיוניסטים ילכו בפוליטיקה שלהם ולא יסמעו לפוליטיקה שלנו שתקבע על ידי הועד-הלאומי, נלך נגדם בכח. צריך להכריז על שביתה כללית למען שירגישו העם היהודי וגם אנגליה תבין מה היא עשתה. יתכן שלא רק ספסאלד, אולי כל הקבינט ידע מזה, אולם לא ברור לי אם הם ידעו ברור מה הם עשו לנו, אם הם ידעו בדבר הסכין שתקעו בלבנו. הדמונסטרציה הכי גדולה - שביתה כללית בכל הארץ. הערבים עושים את זה בכל פעם, אבל הגיעה השעה שגם אנו צריכים לעשות. בלפי חו"ל אני מציע הפגנות, אבל צריך שחברינו ידעו שעכשיו עוד לא צריך לכתוב מאמרים כמו ב"דאר-היום". איני יודע אם בכחנו לסדר הפגנה ראויה לשם כך בניו-יורק. אם זה אפשר, אנו צריכים לעשות.

<u>אליהו:</u> שפרינצק אומר שיש ערך לסגנון הדברים. הנתוח של המצב בחוץ לנו בשביל לכוון את הפעולה. אני חושב שהמצב ברור, אבל איני חושב שהגענו למצב של יאוש. בילינסון אמר ב"צוריטנדוף" שאין לקבל על הדעת ששמה יושבים "ילדים" שאינם מבינים את המצב. אני חושב כי יש במה גורמים שהביאו למצב ויש להם ההכרה שרק קומץ של רביזיוניסטים התקוממו וכלנו נשאר שקטים, בזה הממשלה טועה. עוד דבר. מפלגת העבודה איננה שליטה במצב. הענינים הם במדה רבה בידי פקידות שוררת, ויש לה תקוה שמצדנו היא לא תפגוש את ההתנגדות המוחלטת. אנחנו צריכים לכוון את הפעולה. הסגנון לא של יאוש. לא פעולה של ניתוק הקשר עם אנגליה, אלא של דרישת תקיפה. המצב שבהנהלה הציונית יכול להביא אותנו לידי מצב נורא. בפקודה זו יש משום אשמה ידועה של ההנהלה הציונית. עכשיו השתיקה של ההנהלה הציונית בלונדון במשך 4 ימים מבלי לתת הוראות מבולה להביא לכשלון. אני יודע שאסור ברגע זה לצאת בפעולות ספרטיות, אבל אחרי גזרה כזו אי אפשר שישתקו וזה לא יתכן. שמעתי את ההצעה בדבר שביתה. ברגע הראשון התנגדתי, אבל איננו יכולים לתת פקודות לגולה. אם יורגש כי הדבר קובע את הנפש, אפשרית פעולה רצינית בגולה. מתוך זה אני מסכים להצעה בדבר שביתה כללית בכל הארץ. צריך גם לרכז את העזרה הבין-לאומית שישנה בידינו. צריך לעשות גיוס כחות באמריקה, אבל קודמת לכל אלה - פעולה במרצה בארץ.

<u>[illegible]:</u> ההאשמה של אליהו איננה נכונה לגמרי. היו רמזים מצד שילם, אבל זה עבר, כי תהיה התנגדות מצדנו. אבל אי אפשר להבין את פירוש השתיקה במשך 4 הימים האלה. שותקים גם חברינו. לעצם השאלה. אני מסכים לכל דברי בן-גוריון את זה צריך לקחת בתור קו הפעולה. ביתר שאת צריך להבדיל את עמדתנו מעמדת הרביזיוניסטים. כל נשים לב לדברים שהמצב דורש קו מאוחד, חזית מאוחדת. את זה אנו צריכים להדגיש היום בישיבת הועד הלאומי. נכון שיש מבוכה בלונדון. זה תובע מאתנו מלחמה. צריך לעשות את ההתאמצות המכסימלית במטרה להשפיע ולא בניתוק הקשר עם אנגליה. אני רוצה גם עוד להדגיש. נכון אמר בן-גוריון כי המלחמה צריכה להיות מסביב לפקודה, אבל זה רק בתור יתד שתלות בו את המלחמה. צריך להשתמש בזה, אולם לא לדבר רק על זה אלא להעמיד את כל דרישותינו היסודיות בצורה גלויה: כן או לאו. אנו מוכרחים להרחיב את מסגרת הפעולה בארץ ובחו"ל. אבל זה צריך לעשות לא אחרי המכה המכריעה שנקבל אולי בקרוב. ואם אנו רוצים לנסות למנוע מזה, צריך לעשות את הפעולה מיד ולא לחכות. השאלה היא אם אפשר להסתפק בפעולה בלונדון או צריך אותם וגם לנסות לעשות נוסף לזה מה שנוכל. את המלחמה צריך לעשות לאורך כל החזית. הנדרסון נמצא במבוכה לא בקשר עם זה שהוא בא להכרה שאנו פתות צודקים ממה שהוא חשב מיד לאחר המאורעות, אלא בגלל המצב בהודו. אנו נצטרך להגביר את מבוכתו ולשים על כף המאזניים את כל כחנו. אנו צריכים לקחת את האיניציאטיבה לידינו אבל אל בזוגות עם הרביזיוניסטים. הצעות קונקרטיות: לא להסתפק במשלחת לנציב העליון, אלא לממשלה בלונדון, תמסר על ידי שליחי - חברי הועד הלאומי- רוטנברג, סלומון ורמז. גם לנו יש משלחת בלונדון שיכולה להופיע. בנוגע לחו"ל. צריך לגייס הרבה כחות וצריך לתת הוראות לסניפים לא ללכת בדרכים של שביתה שמשות. לא רק בניו-יורק, אלא גם בוורשא מוכרחה להיות הפגנה לא פחות משל 100000 יהודים. צריכות לצאת משלחות שתופענה לא רק מפני הממשלה הבריטית, אלא גם בפני ממשלות אירופה. איננו יכולים להסתפק רק בהגנתו של שילם.

יש לנו די אנשים-סנטורים, דיפוטטים וכו', שיכולים להופיע במשלחות. אולי גם בלונדון דנים בשאלה וצריך שגם מצדנו תנתינה הוראות. יש לי חשש שבמנהלת הציונית יגידו: אנו עוזרים, אבל אנו צריכים לשמור על תנחות. מפני זה צריך לגיים ולזרז את המוכנות. הערה נוספת. שפרינצק מסר לנו ע"ד המצב הכספי. יכו להיות שהממשלה לא תוסיף בשעהים נגדנו ואנו נמצא במצב קשה מאד.

<u>בר-כוכבא</u> דורש שאנו לקראת בואו של סימפסון נעשה פעולה שלא יהיו מחוסרי עבודה בארץ. לדעתי במגיה לחו"ל צריך לא לשכוח בדבר הגברת כל הפעולות הציוניות.

<u>בריליגסון:</u> אני מצטרף להצעות שנשמעו, אבל אני דנים כאילו בארץ רק יהודים ואנגלים. ישנם גם ערבים. אינני מסיק מזה שלא צריך לעשות את פעולת המחאה. אני רוצה רק שביחד עם המחאה צריך להביע כי מה שלא יקרה, לא למלחמה עם העם הערבי כוונתנו. זה צריך להאמר מפורש בעתונות וגם בהכרזה שתקובל היום בישיבת הועד הלאומי וצריך להסתדל שזה יגיע לערבים. מה שלא יהיה, הערבים היושבים לא יסבלו.

<u>אידלסון:</u> בחזית של חבר-הלאומים מצבנו יכול להיות קשה. כל מה שדברנו בנוגע לחזית המנגליה, כי אין לחכות עד שיקרה אסון יותר גדול, הכל זה נכון גם לגבי חבר-הלאומים. מנהגנו תמיד לחכות עד הרגע האחרון, צריך לעזוב. מדברים על הסכנה, שבאמר אנחנו אותם הדברים שיגידו הרביזיוניסטים. יותר מובן שהרוב של הצבור הציוני יגיד את מה שיגידו הרביזיוניסטים. צריך לדרוש מחברינו שהם יהיו הפעילים בפעולת המחאה, החברים שלנו לא צריכים לחכות אלא הם צריכים להיות המכוונים.

<u>פרמינבסקי:</u> עלינו לדאוג לתת לחברים בחו"ל בזמן את הלוזונגים. את ההסגנות והאספות יסדרו בעצמם. אולם עוד אין לנו כל החומר הדרוש שנדע להציע הצעות. ברור שבפולניה, רומניה יהיה נסיון לצאת נגד הממשלה, אבל בעיקר מענין אותי העניינים הפנימיים. אינני מסכים לדעה בדבר הרביזיוניסטים. ישנה הסכנה שהמוסדות שהכיתנו המכשילות כיום אינה ריאלית, ויש סכנה שכל דרישה ציונית מכשילת תפורש כדרישה רק של הרביזיוניסטים. בלונדון ידעו בדבר זה שמהוננים מקודם. אבל הזניחו את הדבר. יש לנו הולשות להזניח דברים חשובים. אסור היה להזניח את 950 הסרטיפיקטים, והיה צורך לשלוח אותם לחו"ל; ועוד דבר: אם החוק אומר שאנו צריכים לפני 1 לאפריל להגיש את הדרישה לסרטיפיקטים, צריך היה לעשות. יש לנו דבר אחד העומד במרכז העניינים. ביצור עמדתנו בארצה. מפעולתנו כיום מה תלויה פעולת חבריםנו בגולה. תנועת החלוץ לא תקבול המסקנה עליה במשך 3-4 חדשים. ב-1921 לא היו עומדים אף יום אחד אלמלא העמדה התקיפה בארץ. בנוגע לשביתה הכללית, הצעתי להחליט, אבל לקבוע את זה נעשה רק בעבור זמן ידוע. חשוב שנקבע ברורות מה אנחנו דורשים מהתנועה הציונית. אינני מתכוון לקונגרס וליחוד הדרישות של הרביזיוניסטים. יש סכנה שפחבה החלוצים יתפזר. צריך קודם כל לחזק את המצב בתנועת החלוץ.

<u>ב. כצנלסון:</u> להצעות המעשיות. אני מביע את השעותי ביחס לשביתה הכללית. אני יודע את הערך של הפעולה. אני מפקפק בערך הפעולה הזאת. אני חושש מאד כי לשביתה לא יהיה ערך. צריך לשקול את הדבר. לשביתה יש ערך אחד. צריך להפעיל את היהדות בעולם, שתקאה את ענין העליה במלחמה. עד עתה לא היה מדבר ביחס לשביתה עוד דבר אחד. אין לי רצון לתת מזון לתנועה הערבית. בזמן הזה. של שביתה ערבית איננו שמחים אלא בוכים, אבל לשביתה שלנו תהיה ערכה בקלמה ובפרסום. דברים אחרים בה סמן של חולשה מצדנו. פעולה כזו כל ערכה בקלמה ובפרסום. להזיז את העתונות: א) טלגרמה גדולה למקדונלד שתסכם לו את כל היחס של ממשלתו אלינו. העתקות מהטלגרמה נשלח לכל העולם, לאינטרנציונל הסוציאליסטי וכו'. צריך להגיד לו באופן גלוי ובולט את דעתנו. ב) פניה לונדרולדה פניה אישית ולבקש אותו שיאחוז באמצעים. העתקה לירבלום שגם הוא ישתדל. ג) פניה לאינטרנציונל המקצועי. העובדה שממשלה המנדט שלחה רשות בשם מ-3000 חברים מאורגנים על החסטנה של ועדת החקירה. מפלגת פועלי א"י

דבר, 487 (קפא) תל אביב, יום שלישי א' שבט תרפ"ז, 4 בינואר 1927.

שוטרים בריטיים נקראו ע"י פיק"א מכים בפועלי זכרון יעקב.

(בטלפון מזכרון יעקב)

לפני בעשרה ימים הודיעה פקידות פיק"א לפועלות העובדות בפרדס גזלה על הפחתת משכורתן מ 15 ל 10 גרו"ש ליום. הפועלות לא הסכימו להפחתה זו ופקיד פיק"א קרא לפניהן את מכתבו הידוע של פראנק, הכותב, כי פיק"א אינה אחראית למצב בארץ וכי כל אשמת חוסר העבודה נופלת על ההסתדרות הציונית. כתוצאה ממכתב זה הוא מודיע לפועלות אשר אינן מסכימות להפחתה, כי הן מפוטרות, וכל אחת ואחת מהן יכולה להכנס למשרדו ולהודיע בשמה היא על הסכמתה לעבוד ב 10 גרו"ש ליום.

באספה כללית של פועלי זכרון יעקב ביום א' הוחלט לתמוך בפועלות ולהכריז שביתה בפרדס.

אתמול בבקר ירדו לגזלה משמרות של פועלות ופועלים לקרוא את הימנים ושאר הפועלות להצטרף אל השביתה. הפקידות מצדה הזמינה הרבה פועלים ופועלות ערבים, לשב־נים בכח לפרדס, אך בראות הפקידים כי א"א להכניס את אלה בכח וכי העבודה עומדת, הזמינה את המשטרה המקומית ודרשה עזרה גם מהמשטרה בחיפה. הפועלים, גם הערבים והתי־מנים לא עבדו.

ב־5 אחה"צ בא מפקד משטרה בריטי עם 12 שוטרים בריטיים, על דרישת המפקד לעזוב את המקום, הודיעו הפועלים והפועלות, כי הם שומרים על תקות עבודתם ואינם עושים שום מעשי הפרעה. אז עפ"י פקודת המפקד, התנפלו השוטרים האנגלים על הפועלים והתחילו להכות, להדוף ולרמוס. הרו בקתות הרובים. היתה שעת זועה. צעקות המוכים והמוכות סמרו את השערות.

התוצאות היו: 5 פצועים, מהם שנים קשה, העומדים להשלח לבית־ח בחיפה. 6 נאסרו ושוחררו בלילה בערבות בא כח ההסתדרות.

לאות מחאה על מעשה הפקידות הוכרזה היום שביתה כללית בזכרון יעקב. שובתים גם הפועלים העובדים אצל בעלי המלאכה במושבה

חבר מורי ביח"ס הוציאו כרוז, המוקיע לקלון את מעשה השערוריה.

הערב - אספת מחאה פומבית.

והממשלה וכן דרישה לביאת כח של הישוב היהודי המאורגן בהנהלת פיק"א באר.

דבר, 488 (קפב), תל אביב, יום רביעי ב' שבט תרפ"ז, 5 בינואר 1927.

השביתה ואספת מחאה בזכרון יעקב.

השביתה הכללית במשך יום אתמול עברה בסדר. שבתו גם במפעלי פיק"א בבנימינה.

אחה"צ בא למושבה ה"ה פיק"א ה' זיקטור בתו מחיפה בלויה מפקד המשטרה פינקלר ושנו בארבעים וחמשה שוטרים בריטיים, בסיה הונים עתה בזכרון יעקב כ-60 ז'נדרמים, רגלים ורוכבים. מראה המושבה כעיר נצורה.

מטעם הועד הפועל בא למושבה אחי נטע הרפז ומטעם מועצת הפועלות החב' עדה פישמן וחנה צייטק.

זיקטור בתן הודיע את ביב הפועלים למו"מ. דרישתם הראשונה של הפועלים היתה להוציא את הצבא מזה. המו"מ ארך כשלש שעות ולא הביא לידי תוצאות. הוחלט להמשיך בשביתה.

בערב היתה אספה פומבית, אולם בית הפועלים היה מלא מפה לפה. באו מהמושבים, אכרים ובני אכרים הזיי והסביבה. נאמו החב' ינובסקי, הרפז, עדה פישמן, חנה לאדילסקי, ידיל'רץ וי. בורלא, מנהל ביה"ס במושבה. נתקבלה החלטה מחאה נגד פקידות פיק"א והממשלה וכן דרישה לביאת כח של הישוב היהודי המאורגן בהנהלת פיק"א בארץ ובחו"ל.
פרטים בגליון.

השביתה הכללית נמשכה גם היום, ומשמרות של הפועלים עומדים על יד הפרדס במקודם.
הפצועים נרפאים ע"י הרופא המקומי.

מועצת פועלי פתח תקוה שלחה את המלגרמה הבאה לפועלי זי"י.

חזקו ואמצו, אתכם אנו במלחמתכם הצודקת. נקראת אספת מחאה כלפי מעשי האלמות של הממשלה ומפירות לה של פקידות פיק"א.

דבר, 487 (קפא) תל אביב, יום שלישי א' שבט תרפ"ז, 4 בינואר 1927.

שוטרים בריטיים שנקראו ע"י פיק"א מכים בפועלי זכרון יעקב.

(בטלפון מזכרון יעקב)

לפני כעשרה ימים הודיעה פקידות פיק"א לפועלות העובדות בפרדס גולה על הפחתת משכורתן מ 15 ל 10 גרושים ליום. הפועלות לא הסכימו להפחתה זו ופקיד פיק"א קרא לפניהן את מכתבו הידוע של פראנק, הכותב, כי פיק"א אינה אחראית למצב בארץ וכי כל אשמת חוסר העבודה נופלת על ההסתדרות הציונית. כתוצאה ממכתב זה הוא מודיע לפועלות אשר אינן מסכימות להפחתה, כי הן מפוטרות, וכל אחת ואחת מהן יכולה להכנס למשרדו ולהודיע בשמה היא על הסכמתה לעבוד ב 10 גרושים ליום.

באספה כללית של פועלי זכרון יעקב ביום א' הוחלט לתמוך בפועלות ולהכריז שביתה בפרדס.

אתמול בבקר ירדו לגולה משמרות של פועלות ופועלים לקרוא את התימניות ושאר הפועלות להצטרף אל השביתה. הפקידות מצדה הזמינה הרבה פועלים ופועלות ערבים, להכניסם בכח לפרדס, אך בראות הפקידים כי א"א להכניס את אלה בכח וכי העבודה עומדת, הזמינה את המשטרה המקומית ודרשה עזרה גם מהמשטרה בחיפה. הפועלים, גם הערבים והתימנים לא עבדו.

ב-5 אחה"צ בא מפקד משטרה בריטי עם 12 שוטרים בריטיים. על דרישת המפקד לעזוב את המקום, הודיעו הפועלים והפועלות, כי הם שומרים על מקום עבודתם ואינם עושים שום מעשי הפרעה. אז עפ"י פקודת המפקד, התנפלו השוטרים האנגלים על הפועלים והתחילו להכות, להדוף ולרמוס. הכו בקתות הרובים. היתה שעת זועה. צעקות המוכים והמוכות מסרו את הסערה.

התוצאות היו: 5 פצועים, מהם שנים קשה, העומדים להשלח לבית"ח בחיפה. 6 נאסרו ושוחררו בלילה בערבות בא כח ההסתדרות.

לאות מחאה על מעשה הפקידות הוכרזה היום שביתה כללית בזכרון יעקב. שובתים גם הפועלים העובדים אצל בעלי המלאכה במושבה

חבר מורי ביה"ס הוציאו כרוז, המוקיע להלן את מעשה השערוריה.

הערב - אספת מחאה פומבית.

דבר, 487 (קפא) תל אביב, יום שלישי א' שבט תרפ"ז, 4 בינואר 1927.

שוטרים בריטיים שנקראו ע"י פיק"א מכים בפועלי זכרון יע"ב.

(בטלפון מזכרון יעקב)

לפני כעשרה ימים הודיעה פקידות פיק"א לפועלות העובדות בפרדס גולה על הפחתת משכורתן מ 15 ל 10 גרוש ליום. הפועלות לא הסכימו להפחתה זו ופקיד פיק"א קרא לפניהן את מכתבו הידוע של פראנק, הכותב, כי פיק"א אינה אחראית למצב בארץ וכי כל אשמת חוסר העבודה נופלת על ההסתדרות הציונית. כתוצאה ממכתב זה הוא מודיע לפועלות אשר אינן מסכימות להפחתה, כי הן מפוטרות, וכל אחת ואחת מהן יכולה להכנס לממשרדו ולהודיע בשמה היא על הסכמתה לעבוד ב 10 גרוש ליום.

באספה כללית של פועלי זכרון יעקב ביום א' הוחלט לתמוך בפועלות ולהכריז שביתה בפרדס.

אתמול בבקר ירדו לגולה משמרות של פועלות ופועלים לקרוא את המימנים ושאר הפועלות להצטרף את השביתה. הפקידות מצדה הזמינה הרבה פועלים ופועלות ערבים, לבנים לא עבדו.

כ"ב אחה"צ בא מפקד משטרה בריטי עם 12 שוטרים בריטיים. על דרישת המפקד לעזוב את המקום, הודיעו הפועלים והפועלות, כי הם שומרים על מקום עבודתם ואינם עושים שום מעשי הפרעה. אז עפ"י פקודת המפקד, התנפלו השוטרים האנגלים על הפועלים והתחילו להכות, לחדוף ולרמוס. הכו בקתות הרובים. היתה שעת זועה. צעקות המוכים והמוכות ספרו את הערה.

הזמינה את המשטרה המקומית ודרשה עזרה גם מהמשטרה בחיפה. הפועלים, גם הערבים והתימנים לא עבדו.

התוצאות היו: 5 פצועים, מהם שנים קשה, העומדים להשלח לביה"ח בחיפה. 6 נאסרו ושוחררו בלילה בערבות בא כח ההסתדרות.

לאות מחאה על מעשה הפקידות הוכרזה היום שביתה כללית בזכרון יעקב. שובתים גם הפועלים העובדים אצל בעלי המלאכה במושבה

חבר מורי ביח"ס הוציאו כרוז, המוקיע לקלון את מעשה השערוריה.

הערב - אספת מחאה פומבית.

דבר, 488 (קפב), תל אביב, יום רביעי ב' שבט תרפ"ז, 5 בינואר 1927.

שביתה ואספת מחאה בזכרון יעקב.

השביתה הכללית במשך יום אתמול עברה בסדר. שבתו גם במפעלי פיק"א בבנימינה, אחה"צ בא למושבה ב"כ פיק"א ה' ויקטור כהן מחיפה בלוית מפקד המשטרה מינגלר ואתו כארבעים זנדרמים בריטיים. בסיה חונים עתה בזכרון יעקב כ־60 זנדרמים, רגלים ורוכבים, מראה המושבה כעיר נצורה.

מטעם המרכז החקלאי בא למושבה החב' נטע הרפז ומטעם מועצת הפועלות החב' עדה פישמן וחנה צייזיק.

ויקטור כהן הזמין את ב"כ הפועלים למו"מ. דרישתם הראשונה של הפועלים היתה להוציא את הצבא מז"י. המו"מ ארך כ שלש שעות ולא הביא לידי תוצאות. הוחלט להמשיכו בחיפה.

בערב היתה אספה פומבית. אולם בית הפועלים היה מלא מפה לפה. באו מהמושבים, אכרים ובני אכרים מז"י והסביבה. נאמו החב' ינובסקי, הרפז, עדה פישמן, חנה לאדילסקי, י.יודילביץ וי.בודלא, מנהל בית"ס במושבה. נתקבלו החלטות מחאה נגד פקידות פיק"א והממשלה וכן דרישה לביאת כח של הישוב היהודי המאורגן בהנהלת פיק"א בארץ ובחו"ל. פרטים במכתב.

השביתה בפרדס נמשכה גם כיום, ומשמרות של הפועלים עומדים על יד הפרדס במקודם. הפצועים נרפאים ע"י הרופא המקומי.

מועצת פועלי פתח תקוה שלחה את הטלגרמה הבאה לפועלי ז"י.

חזקו ועמדו. אתכם אנו במלחמתכם הצודקת. נקראת אספת מחאה כלפי מעשי האלמות של הממשלה ושרירות לבה של פקידות פיק"א.

"דבר"

1928 8/12 1069

מ.ד./ חלופי מערכות. "בגורל "דואר היום" חל שנוי חשוב. א... תרג מפורסם אשר עמד עד עתה בראש העתון ואשר זכה לשם "אבי "דואר היום" ירד היום מעל הבמה העתונאית. עריכת העתון נמסרה לידי זאב ז'בוטינסקי. אין ספק, כי זהו מאורע חשוב בחיי יהדותנו ובצבוריותנו הראוי לברכה".

"יש לקוות, שהשתתפותו של עתונאי חרוץ, חרוץ ומחונן כז'בוטינסקי בעתונות העברית, תגביר בה את מרוץ-הדם ואת אינטנסיביות-ההרגשה.

עם "דואר היום" של עד עכשיו לא היה כל ענין וכל רצון להתוכח. עם "דואר היום המחודש ודאי נצטרך לא פעם להראות בשער. וגם על כן יש לקדם בברכה את חלופי-המערכות.

1928 12/12 1078

מה בעלותה "לשכת העבודה" של הועד החקלאי בפ"ת.

למרות הבטחת הועד החקלאי לא לפתוח לשכת עבודה משלו הברסיטתיים המו"מ בינו לבין הועה"פ של ההסתדרות, נפתחה לשכה כזו לפני ימים אחדים, בהנהלת מר כהנוב. נרשמו בה במשך הזמן כ-150 מחוסרי עבודה. חולקו על ידה שנים שלושה ימי עבודה. ההתמרמרות בקרב הנרשמים רבה: לשכה של העלים, ה"מספקת" בעדה כזו את הצורך בעבודה, הריהי בלי צורך לפועל. באחד הערבים פנה קהל הרשומים למשרדי הועד החקלאי. אותה שעה לא היה שם איש מחברי הועד. המזכיר קרא למשטרה, וזו דרשה מהקהל להתפזר. כמחרת הוגבז לשכת הועד החקלאי ע"י שני שוטרים, שיעבר הם תאם ובא בתור לקהל להתאסף. בהרכם הת"א. ללשכה אפרוהו, בהראבה כי טוב לאמור את שמו, כאילו במשרד הועד החקלאי. הנאסר את הוצא בערבות מזהירה מ.פ. מ"ח.

1928 13/12 1079

הועד החקלאי מתנקש בשכר העבודה.

אמש הודיעה לשכת העבודה של הועד החקלאי בפתח תקוה על שכר 150 מא"י ליום. היינו הורדה ב-25 מא"י. הידיעה הטילה סערה בין מחוסרי העבודה.

אתמול נחלקו ע"י הלשכה 4 ימי עבודה. מחלק העבודה היה קצין המשטרה המקומית.

כדי להגדיל את "האקטיב" של הלשכה – שולחים פרדסנים ידועים פועליהם הקבועים להרשמה בלשכה.

.1928 14/12 1080

לועד החקלאי – "אין מה להציע". המו"מ עם ההסתדרות נגמר בלי תוצאות. "לשכת עבודה" להתקלסות בפועל. המשטרה כדאשתקד?

בישיבה המשותפת שהתקיימה השבוע בין באי-כח הועד הפועל של ההסתדרות וחברי הועד החקלאי הודיעו אלה, כי הועד החקלאי דוחה בהחלט את ההצעה של לשכת עבודה משותפת ואינו מציע שום הצעה אחרת.

כמו אשתקד, כרגיל, נמצאה "לשכת העבודה" של הועד החקלאי תחת משמרת של שלושה שוטרים. "עבודה אין עבורכם" – הודיע מנהל הלשכה מר כהנוב לקהל הפועלים. הודעה זו, בזמן שעבודת הקטיף הולכת ומתרחבת, ובשעה שפרדסים התחילו בקטיף רק ע"י פועלים ערבים – הרגיזה מאד את מחוסרי העבודה. כל שלשת השבועות, יחד עם המשמרה הנוספת שהם מתיצבים כל השבוע – מסביב לו בשעת בטלה מפורסמת האמרה: "דברו אל הקיר". "ההסברה" הגדילה את המרירות, ובאותו חדר הלשכה התחילו להתכנס גם מחוסרי העבודה שעמדו בתור וחכו לחלוקת העבודה. המשטרה דרשה מהקהל לעזוב את האולם והסרג'נט 147 החל דוחף ומכה פועלים כדי להוציאם החוצה. הידיעה שהמשטרה מכה מחוסרי עבודה נפוצה חיש במושבה (הלשכה נמצאת במקום מרכזי) ועל יד הלשכה התחילו להתאסף המוני פועלים ותושבים. ה"ה ברסקי ממ. פ. פ"ת שבא למקום והרגיע את הצבור, דרש את הסתלקותה של המשטרה, המפריעה לחלוקה אי-צודקת של העבודה ולהורדת שכר הפועל, והמעכבת בעד [illegible] שנגרמו למחוסרי העבודה.

בפרדסיהם של ה"ה סריסוצקי ריגויל (ע"י סוחרים ערבים) [illegible] ריבקה גינזבורג (הקונה בעצמו) התחילו בקטיף פועלים ערבים, וביניהם אף לא פועל עברי אחד.

מחר באולם "הרצליה" אספה פומבית מטעם מ.פ. פ"ת לציון השנה של מאורעות פתח-תקוה".

1928 16/12 1081

<u>בחזית העבודה במשך השנה.</u>

גם אמש הוגבה לסכה הועד החקלאי ע"י השוטרים המקומיים - בתוספת קצין ערבי מרמלה עם 5 שוטרים. בין הנרשמים בשכה הובעה התמרמרות נגד אלה מחברי הועד החקלאי, שאינם מעסיקים בעצמם פועלים עברים. הנאספים בחרו ב-5 באי-כוח להציג את דרישותיהם לועד החקלאי.

אמש נתחלקו 11 ימי עבודה לקטיף, כולם במרדם אחד.

כשאלת העבודה העברית בקטיף התקימה אתמול אספה פומבית בחצר ועד המושבה הח" בומברג פתח בהסברת תכנם של מאורעות הקטיף אשר חלו לפני שנה בזמן הזה. הח"ח גרבובסקי, ברלב ודובדבני עמדו על מעשיו האחרונים של הועד החקלאי לשרחו המוגבת ע"י המשטרה ודחיתו את הצעת ההסתדרות על לשכה משותפת, אשר רק היא יכולה להבטיח את השקט במושבה ואת האפשרות לסדר את מחוסרי העבודה. האספה כינסה כאלף איש.

מ.פ. פ"ת פרסמה כרוז זה לצבור הפועלים במושבה:

"מלחמה הקטיף" יכונו, יהי לנו, יום השנה למאורעות הדמים, אשר כשם "מלחמה הקטיף" יכונו, יהי לנו, פועלי המושבה, ליום מזכרת תעודה, התעודה הגדולהאשר הטיל על עצמו הפועל העברי במושבה העברית מאז ועד היום: לחדור למשק החקלאי העברי לכל ענפיו ולהסליט בתוכה את העבודה העברית, לעשותו למקום קליטה להמוני הנוער הציוני בגולה, המשתוקק לעלות ארצה להיות בו בעבודה.

איכן, כאשר ידענו באמנה, לא היתה "מלחמת הקטיף" אלא פרק אחד בפרשת מלחמתו של הפועל העברי על בצור עמדותיו בעבודה במשק החקלאי. מלחמה זו לא בקטיף החלה ובו לא נגמרה.

עברה שנה מאז עמדנו במערכה הכבדה, והנה כיום מתרגשת ובאה התנקשות מכוונת בארגונו של הפועל העברי ובסכר עבודתו הזעום. לשכה העבודה של הועד החקלאי נוצרה מלכתחילה, כפי שמוכיח כבר הנסיון של זמן קיומו הקצר, להיות לרועץ ומכשלה לפועל עברי: להוריד עוד יותר את רמת חייכו הנמוכה גם כיום ללא נשוא; לדכא את רוח הפועל ולהביא דמורליזציה בשורותיכו. "לשכה העבודה" של הועד החקלאי הנה לשכה פוליציאית, רשת לפועל הרעב, שהוא בה מסרה לאלות סוסרים ולהתעללות זדונית. אך ורק על אלה הדוחים בגאות עריצים האחריות לתוצאות תפול במושבתנו והחורשים אך מזמות כל הצעה לסדר ולארגן את העבודה עברית לפועל.

חברים! יום השנה למאורעות עקסיף יהיה לנו למקור מרץ מחודש בדרכנו הקשה. כחות רבים עומדים לשרות אלה הלוחמים בנו. לנו הכח האחד : רוח ארגוננו המוצק. בו נגביר חילים ובו נשיג את מטרתנו, העולה בד בבד עם מטרת הציונות.

בעבודה העברית המאורגנת - הערובה היחידה והנאמנה לקיום האנושי, לרבויו ולבצורו של הפועל העברי במושבה העברית!

1928 17/12 1082

סביב לשכת העבודה של הועד החקלאי בפ"ת.

אמש התאסף שוב קהל מחוסרי עבודה על יד לשכת העבודה של הועד החקלאי בפ"ת. אחרי דין ודברים עם המשטרה, החלה ההרשמה. במקום חברי הועד החקלאי, שהפיחו ביום ה' להשתתף בישיבה עם באי-כוח מחוסרי העבודה הופיעו מזכירי הועד. המפית דבריהם: הלשכה לא למען מחוסרי העבודה נפתחה כי אם למען נותני העבודה, שיוכלו לקבל פועלים בשכר זול. כשנודעה "התשובה" לקהל - פנה ללשכת הועד החקלאי, שם נמצא ה' פסקל. נאמו אחדים מן הקהל. פאסקל (אידיש) באחת: הלשכה איננה בשביל פועלים. עבודה - זהו ביזנס, ואין לקבל פועל עברי אם הוא עולה יותר מערבי. ה"ביקור" נמשך כשעתים ונגמר בהבטחת פסקל להזמין היום את חברי הועד החקלאי לישיבה משותפת עם ב"כ מחוסרי העבודה.

1928 18/12 1083

"הועד החקלאי" דוחה את כל הצעות מוטל הורדים על הסכם עם הפועלים.

ישיבה משותפת. עפ"י הזמנת נציב המחוז בהקיימה אתמול בבית הועד המושבה פ"ת , ישיבה משותפת של ב"כ מ.פ. פ"ת (החו"ת בומברג, ברסקי וברלב) וחברי הועד החקלאי. מלבד נציב המחוז נוכחו גם הקצין אטקינס וקצין המשטרה המקומי. מה

מר ק מ פ ב ל בקש להסביר לו את סיבת ההתרגזות השוררת בין הפועלים.

החו' ברסקי ציין , כי מספר מחוסרי העבודה קטן השנה מאשתקד , אולם ישנם בסלוש מאות איש מחוסרי עבודה ואת אלה אפשר לסדר בנקל בעבודת הקטיף. השנה אין גם לטעון, שהסוחר הערבי מפריע, הואיל ורק חלק קטן מן הפרי נמכר לסוחרים ערבים. הפועלים פחדו גם השנה במו"מ של שלום. הוע"הפ של ההסתדרות בא בדברים עם הועד החקלאי, אולם זה דחה את ההצעה על סידור

לשכה משותפת ופתח לשכה משלו, הלועגת למחוסרי העבודה וגורמת להתרגזות ולהתפרצויות. לשכה זו גם מורידה את שכר העבודה. ה' י. ספיר מודיע, שהלשכה איננה למען הפועלים, אלא למען נותני העבודה. רק חלק קטן מהם מקבל פועלים דרך לשכה איזו שהיא, כי כל אחד רוצה לקבל את פועליו "באופן חפשי". הורדת שכר - איננה. כשהלשכה שולחת פועלים היא משלמת 175 מא"י, אולם אם נותן העבודה ממאן לשלם יותר מ-150 מא"י - אין הלשכה יכולה לעשות כלום. הפועלים מתנגדים ללשכה לא מפני חוסר העבודה, אלא מטעמים פוליטיים.

ה מ ו ש ל : אם יכנם מחוסרי עבודה, למה אינכם מקבלים עבודה בלשכת הועד החקלאי?

הח" ברלב: עובדה היא שהלשכה מחלקת למאתים רשומים ויותר - רק 3 - 4 ימי עבודה ביום. אין איפוא לראותה כלשכת המספיקה עבודה לדורשיה. ואשר לשכר - הנה הרחה הודעה מפורשת של מנהל לשכת הועד החקלאי על 150 מא"י. הדבר הטיל סערה צודקת בין מחוסרי העבודה, אשר יש ביניהם גם בעלי משפחה שגם שכר 175 מא"י ליום פירושו בשבילם קיום עלוב. ואם זוהי לשכה לא לפועלים, לשם מה היא מנהלת הרשמת מחוסרי העבודה? אין אמון בקרב הפועלים גם לחלוקת העבודה הנעשית בלשכה בלי השתתפות בא-כוחם.

המושל שואל את הועד החקלאי בענין שכר העבודה. ⁄א

ה' ספיר: הלשכה איננה דנה על שכר. זהו עסקו של כל בעל עם פועליו.

המושל שואל את הפועלים, אם התנגדותם ללשכה באה מטעמים פוליטיים.

הח" ברסקי: יש בידינו תעודות להוכיח, כי אכן לשכת הועד החקלאי היא שנוסדה במטרה פוליטית תעודות שמהן נראה כי ב"כ הלשכה הזאת דרש מנותני העבודה להכריח את פועליהם הקבועים לבוא להרשם בלשכת הועד החקלאי. היו גם מקרי איום בפטורים נגד פועלים שלא רצו להרשם בלשכה זו.

מר קמפבל מסביר, שאין אפשרות לממשלה להתערב בכל הדברים האלה. הצעתו - בוררות מחייבת, שישתתפו בה ב"כ אחד מכל צד והשנים יבחרו בשלישי. עליה להכריע בכל הסכסוך.

ב"כ הפועלים מביעים את הסכמתם להצעה ומודיעים, כי במשך יום יומים יוכלו לקרוא בשם הבורר מצדם.

ה' ספיר : לנו אין צורך בשום בוררות, לנו אין שום דרישות. פתחנו לעצמנו לשכה וזה הכל. לא עלינו האחריות למחוסרי העבודה.

המושל : אם לא יוכלו הבוררים לבוא לידי הסכם - תהא זאת לפחות

מעין ועדת חקירה, שתודיע לצבור הרחב את מסקנותיה, למען ידע הצבור בארץ וגם העולם היהודי בחו"ל את הסיבה הנכונה של הסכסוכים האלה. הממשלה אינה יכולה להתערב בענין. היא רק מבקשת את שני הצדדים לשמור על הסדר ולא לפגוע בחוק.

הועד החקלאי מסרב גם להצעה של ועדת חקירה. הוא מסתפק בתזכיר שיגיש לממשלה, בו יסביר את עמדתו.

הח' ברלב מעיר, כי המו"מ התרחק מעצם הענין, הוא - העסקת מחוסרי העבודה. תמיד היינו נכונים לסדור הענינים על יסוד הסכם, וגם עתה הננו מסכימים לבוררות. הועד החקלאי מודיע שאין עליו שום אחריות כלפי מחוסרי העבודה. זה לא יתכן בשום פנים. בכל חברה מוטלת האחריות העשירים כלפי מחוסרי האמצעים. מקור כל ההתרגזות היא בעצם העובדה המחרידה, שמחוסרי העבודה רואים לנגד עיניהם עבודה בשפע וידם קצרה להשיגה. אפילו אחדים מחברי הועד החקלאי יכולים היו להסיק בפרדסיהם מספר ניכר של מחוסרי העבודה.

ה' יטקובסקי: אני יודע למה אנו מדברים על כל הענינים האלה. אנחנו דורשים מהממשלה דבר אחד, כי תגן עלינו. הפועלים מופתים בגדנו. באספות מנהלים המנהיגים תעמולה נגדנו. על הממשלה לשמור על הסדר.

המושל: מפסיק ודורש תשובה קצרה - אם מסכימים החקלאים להצעתו השניה, בדבר ועדת החקירה, או לא.

החקלאים: לא.

המושל: חוזר על בקשתו, לשמור על החוק ולא לפגוע בסדר, ומבקש גם מבא"כ הפועלים להגיש לו תזכיר בכתב.

\---------

כפי שנודע לנו, פנה המושל לועד המושבה בשאלה, מה עשה ומה הוא חושב לעשות כדי למנוע הפרעת סדרים בגבולותיו.

<u>הפגנות;</u>

אמש באו ב"כ מחוסרי העבודה למשרד הועד החקלאי, בהתאם להבטחת ה' סמקל על ישיבה משותפת עם הועד החקלאי. בבואם מצאו את המשרד סגור. המחיבו זמן מה ובראותם, כי אין איש בא - אמרו ללכת משם. בינתים התאסף קהל רב, שהיה מלא התמרמרות על ההתקלסות הזאת במחוסר העבודה. אחרים התחילו מנפצים שמשות ופורצים דרך החלונות לחדרים. הקהל פנה לחצר ועד

המושבה. התקהלו אלפים. באר כוח מחוסרי העבודה הודיעו לנאספים את היחס המרגיז של הועד החקלאי לכל דרישותיהם. בשמעו קריאות מחאה, אף היה נסיון מצד קבוצת אנשים להתפרץ לבית הועד.

הח" גרבובסקי דרש להתפזר ולא להגרר אחרי ההתרגזות. הקהל יצא מחצר ועד המושבה ואלם חמשיך להפגין ברחובות. היו נסיונות מצד חברי פועלי ציון השמאליים והפרקציה לנאום לפני הקהל, אולם משפחתו בסגנונם - השתיקם הקהל. ההפגנות ברחובות נמשכו עד עשר בלילה.

לא הרחק מהמושבה עמדה באוטומובילים פלוגת שוטרים בריטיים, אולם לא נכנסה למושבה.

לידיעה של "דואר היום", כי ההפגנה מוזרה ע"י המשטרה - אין כל יסוד.

1928 19/12 1084

סערת הרוחות בפתח תקוה.

אתמול בצהרים התקיימה אספת פרדסנים מאנשי הועד החקלאי. מאתה יצא דחופה משלחת לנציב המחוז לדרוש ממנו באופן נמרץ "הגנה מספקת". בחוגי החוץ שבהם החליטו, כפי שמומרים בפניה לקונסולים.

בחוגי "צעירי המושבה" הוחלט להתארגן לשם "הגנה על הרכוש והנפש".

לפנות ערב הגיעה פלוגת משטרה בריטית בת 26 איש. מקום חנייתה - בבית ועד המושבה. הבוקר עזבה את המושבה.

אמש התקיימה אספה פומבית בבית הפועלים. חברי מזכירות מ.פ. פ"ת עמדו בדבריהם על רצינות המצב וקראו לסדר ולמשמעת מוחלטת בשעה זו. חברי פוע"צ והפרקציה "הוקעו" כדרכם את מנהיגי ההסתדרות המבקשים פשרות עם הבורגנות. ברוב מכריע נתקבלה ההחלטה שהוצעה ע"י מ.פ. פ"ת:

א. האספה מצהירה, שהועד החקלאי הכריז במעשיו האחרונים מלחמה על הפועל העברי במושבה ועל הסתדרותו. ההתנקשות בשכרו הזעום של העובד ובארגונו, אינה אלא מעשה התגרות העלול לגרור אחריו תוצאות קשות.

ב. האספה מכירה ברצינות המצב שהתהוה במושבה, והיא מפנה את תשומת לב הישוב העברי בארץ לארגונם של "צעירי המושבה", הבא כביכול, "להגן על הרכוש והנפש". האספה רואה בארגון זה קריאה למלחמה אזרחים.

ג. על צבור הפועלים לכל זרמיו לסור בהחלט למשמעת מוסדות ההסתדרות ולהזהר מפרובוקציות ומעשיהם של האלמנטים בלתי אחראים, הדוחפים את הפועל למעשים המשפילים את כבודו ופורצים פרץ בשורותיו.

1928 20/12 1085

הועד הפועל של ההסתדרות על המצב בפתח תקוה.

הועד הפועל דן אתמול עם מועצת פועלי פתח-תקוה על מצב העבודה בפ"ת ועל דרכי הפעולה של ההסתדרות במושבה.

הועד הפועל שם הטיל על מועצת פועלי פ"ת להשתמש להבא בכל כוח השפעתה ולאחוז בכל האמצעים שבידיההסתדרות, למען מנוע בהחלט כל פעולה שיש בה שמץ של השתמשות בכוח מצד מי שהוא מקרב הפועלים, כי מעשה אלמות אפילו מצד אלימנטים בלתי מאורגנים ובלתי אחראיים שבין הפועלים מזיק יותר מכל לצבור הפועלים עצמו ונותן נשק מוכן בידי צוררי הפועלים במלחמתם נגד העבודה העברית ונגד ההסתדרות.

הועד הפועל מציין, כי למצב הראיני שנוצר בפ"ת אחראי הועד החקלאי אשר דחה את הצעת ההסתדרות להקמת לשכה משותפת והסתלק מכל פעולה משותפת לשם הבטחת העבודה העברית בקטיף, בנגוד למסקנות שהגיעה אליה הישיבה המשותפת הראשונה של הועד הפועל והועד החקלאי ביום ח' כסלו תרפ"ט; ואשר עוד לפני גמר המו"מ עם הועד הפועל הקים לשכה משלו, שכל פעולתה היתה למסכן את הפועלים ולהוריד את שכר עבודתם הזעום מבלי שעשתה כל פעולה להכנסת פועלים עברים לקטיף.

הועד הפועל מחליט, שמצב העבודה בפ"ת, מעשי ההעללות של לשכת העבודה של הועד החקלאי והנסיונות להוריד את שכר העבודה - מחייבים המשכת המלחמה של ההסתדרות באמצעים צבוריים לשם הבטחת העבודה העברית ובכויה בקטיף ובשאר ענפי העבודה במושבה, לשם שמירה על תנאי העבודה שיאפשרו את קיום הפועל העברי במושבה ולשם סדור יחסים נורמליים בין הפועלים ובין נותני העבודה.

התקלסות "הועד החקלאי" במשכה.

אמש נפתחה "לשכת" הועד החקלאי בהודעת המנהל, כי יש לו שני ימי עבודה לחלוקה. לדרישות הנרשמים הודיע, כי הולך להביא "רשימה גדולה של ימי עבודה". כשעב - "אבדו" לו בדרך גם שני ימי העבודה, ובעזרת המשטרה פוזרו הנאספים. על התמרמרות הפועלים באה תשובת המנהל: "אינכם מפחדים, הנה (בהראותו על בית הועד ממול) כאן ה"אירלנדים"...

לפנות ערב שבו השוטרים הבריטיים למושבה. כפי הנראה זה יהיה

דרכה בכל יום - לבוא הערב ולשוב בלילה.

אתמול נאסרו שלושה פועלים - אחד מהם בעבודתו ואחד בערב בביתו. לשאלת ב"כ מ.פ. פ"ת הודיע המיור סמיט, כי האסירים נאשמים לפי הסעיף249 (היזק ברכוש). הבוקר יעמדו לפני השופט החוקר ובהחלטתו תלוי שחרורם בערבות. המיור סמיט בקש את ב"כ המועצה להרגיע את משפחות האסירים, והודיע כי יעזור לפועלים בכל ענייני העבודה, אולם עליהם לשמור על החוק והסדר.

"פעולה" המשטרה היתה אמש ניכרת מאד. שוטרים גלויים ושוטרי חרש מהמקום ומיפו מלאו את הרחובות בהסותם אוזן לכל שיחה. היה גם נסיון לאסור שני חברים על התבטאם בשיחה פרטית "שלא כהוגן".

1066 21/12 1928.

מנוע מחלקת העליה בפתח תקוה.

אתמול בקר במושבה מנהל מחלקת העליה מר הײמסון, בלויית שני פקידים. בועד המושבה ניתנו לו ביאורים על מצב העבודה במושבה כרגע. כפי שמוסרים, הודיע לו יו"ר הועד ה' תאירי, כי מספר מחוסרי העבודה קטן מאד ובשבועות הכי קרובים ודאי שיהיה מחסור בידים עובדות. מר הײמסון בקר גם במזכירות מ.פ. פ"ת. שאל למספר מחוסרי העבודה כרגע וחקר גם בדבר הערבים הבאים לעבודה מחורן.

אתמול בקרו בועד החקלאי ה"ה דיזנגוף, אוזמוזיק, כופרסקי, ש. בן-ציון ועוד. האורחים הובאו לחדרים שבהם הוסגו נזקים בעת ההפגנה. "לשכת העבודה" של הועד החקלאי בפתחה אמש בשמירה מעולה של שוטרים בריטיים ומקומיים. עבודה לא חולקה אפילו ליום אחד.

שופט השלום ד"ר נופך חער אתמול את שלושת האסירים והסכים לשחרר עד למשפט הערבות מזכירות מ.פ. פ"ת - רק את הח' ש. סוטרמן. הח"ה שטינברג ואפורי הוחזרו לבית האסורים ביפו. היום המשך החקירה. כמאשים הופיע מזכיר הועד החקלאי.

1088 24/12 1928

מאסר 6 חדשים לנדוני פתח תקוה

שנים מהנאשמים במעשי ההתפרצותוההיזק בלשכת הועד החקלאי בפ"ת אפורי ושטינברג, נדונו אתמול ע"י שופט השלום בתל-אביב ד"ר י. נופך למאסר ששה חדשים. הנאשם השלישי, יעקוב שופר , נדון למאסור 5 ימים. הנאשמים חשבו , כי השופט ינהל רק את חקירת דינם, כפי שנאמר בהודעה, ולא את המשפט

ר. על כן לא הביאו את ערך-דין והמשפט בחקירים ללא כל הגבה על הנאשם אותו שופט דן, הידוע, את המתנפלים על קלוב פועלי"צ בשמחת תורה, אשר מלבד נזקי הרכוש שגרמו פצעו גם 12 איש - למאמר שבורים, וגם זאת על תנאי, כלומר - הוציאם לחפשי.

נדובי פתח תקוה הגישו ערעור על פסק דינם.

הוצאה לעבוד 1 דונם פרדס בה וזאת בין עבודה עבריה ובין עבודה ערבית.

הערות:

א. ההוצאה מחלקה לקונסטנטית (קבועה) ווריאבלית (משתנה) מתוך הנחה שבהוצאה הקונסטנטית אין הבדלים בין עבודה עבריה לערבית, אלא היא תלויה במחיר החמרים, בטיב העבוד ובגרם השכלול; כל בעל פרדס יכול ליקרה או להוזילה בלי שום קשר עם הפועלים; ההוצאה הוריאבלית עלולה להשתנות במקרה של עבודה עבריה אף ערבית ועומדת בקשר ישר עם סוג העובדים בפרדס.

ב. המחיר ליחידה הדונם נקבע מתוך שטח של 100 דונם פרדס.

ג. ההוצאה השנתית לתקופת ממע למשך 5 שנים: שנת א' 22.500 לא"י – % כעבודה עבריה 100%

"	ב'	10.100	"	–	"
"	ג'	9.400	"	–	"
"	ד'	8.–	"	–	"
"	ה'	9.–	"	–	"
במשך 5 שנים		59.–	לא"י	–	100%

שנת עבודה	הוצאה קונסטנטית		הוצאה וריאבלית – עבודה עבריה		עבודה ערבית	הפרש		
שנת א'	16.500 לא"י	73,4%	6.– לא"י	26,6%	4.700	1.300 לא"י	22,0%	מהוצאה הוריאבלית
שנת ב'	5.340 "	52,9%	4.760 "	47,1%	3.810	–.950 "	20,0%	" "
שנת ג'	5.060 "	53,9%	4.340 "	46,1%	3.400	–.940 "	21,7%	" "
שנת ד'	4.800 "	53,7%	3.700 "	46,3%	2.900	–.800 "	21,6%	" "
שנת ה'	5.100 "	56,6%	3.900 "	43,4%	3.080	–.820 "	21,0%	" "
	36.300 לא"י	61,4%	22.700 לא"י	38,6%	17.890	4.810 לא"י	21,2%	" "

הערה: בקביעת ההפרש בין עבודה עבריה ובין עבודה ערבית התחשבנו גם על חמר שהומצא לנו ע"י ח' ויטלים.

ההוצאות לנטיעת פרדס ועבודו במשך חמש שנים

היחידה – דונם אחד; הנטיעה – 42 עץ לדונם.

שנה א׳:

מחיר הקרקע הממוצע	8-12.-	לא״י	כל דונם
סדור הספקת המים (באר, ברכה, צנורות ראשיים)	10.-	"	"
הכשרת הקרקע (חרישה עמוקה, נמר החרישה, ישור וחריש הש—טח)	3.-	"	"
אינסטלציה פנימית (צנורות השקאה)	5-6.-	"	"
גדור השטח (גדר ברזל)	1.-	"	"
עבודת הנטיעה (סימון, חפירת גורות, כסוי הבורות, הנטיעה והשקאה)	1.300	"	"
נטיעת ברושים בתור משברי רוח	0.500	"	"
עבוד במשך הקיץ:			
עבודת ידים: פתיחת צלחות השקאה, עבודת השקאה, עדורים, עבודת זבול, טפול בעצים, עבודת ההרכבה	2.800	"	"
עבודת בהמות: פתיחת תלמים להשקאה, חרישות, קלטורים ושדודים.	1.000	"	"
חמרים: סמוכות, זבל חימי, סיד, תורמוס, עיני רוכב	1.100	"	"
מים להשקאה	1.000	"	"
ה נ ה ל ה ו ה ש ג ח ה מקצועית	2.000	"	"
בס״ה	41. 700	לא״י	

עבוד במשך שנה ב׳:

עבודת ידים: עדורים, עבודת השקאה, טפול בעצים, עבודת זבול	3.-	לא״י	לכל דונם
עבודת בהמות: הטמנת תורמוס, חרישת קלטורים, שדודים	1.-	"	"
חמרים: זבל אורגני, זבל חימי, תורמוס, סמוכות, חבלים ורפיה	4.-	"	"
מים	1.-	"	"
הנהלה והשגחה	1. 500	"	"
בס״ה	10. 500	לא״י	כל דונם

בשנים ג׳, ד׳ וה׳ דומה הקלקולציה בערך, לזו של השנה השניה.

תל-אביב, 21 למאי 1930.

ה ס כ ם

בין מושבות השרון ובין הסתדרות העובדים הכללית.

1. **לשכות עבודה משותפות מקומיות.**

בכל נקודה חקלאית בשרון מסתדרת לשכת עבודה של באי־כוח נותני־העבודה והפועלים שבאותה נקודה באופן שוה, בהשתתפות שלישי הנבחר בהסכמת שני הצדדים. רצוי שהצד השלישי יהיה מועמד מועד הנקודה או המועצה המקומית של אותה נקודה, שנבחרו לפי חוקת הכנסת.

במקרה של אי־הסכמה בין שני הצדדים, על לשכת העבודה המרכזית למנות צד שלישי - מכריע.

הלשכה נקראת: "לשכה עבודה מקומית משותפת".

2. **לשכת עבודה מרכזית.**

הרכב לשכת העבודה המרכזית יהיה כדלקמן: ארבעה חברים ב"כ החקלאים, ארבעה חברים ב"כ "המרכז החקלאי" של הסתדרות העובדים העברים בא"י, חבר תשעי יבחר ע"י שני הצדדים בהסכמת עשרת החברים ושני חברים נוספים ימונו: אחד ע"י הועד הלאומי (כנסת ישראל) ואחד ע"י ההנהלה הציונית (הסוכנות היהודית).

הערה: רצון הצדדים שהממונים ע"י הועד הלאומי וההנה"צ יהיו רצויים לשני הצדדים, אבל ההכרעה במנוי נשארת בידם.

3. **תפקידי הלשכות המקומיות והמרכזית.**

א) כל נותני העבודה במושבה חייבים לקבל את פועליהם, הנדרשים להם רק דרך הלשכה המקומית וכן גם הפועלים חייבים לקבל את העבודה רק דרך הלשכה, לפי הסדר והתור של הלשכה.

ב) הלשכה המקומית המשותפת קובעת את התוצרה המינימלית של הפועל ודואגת לטיב עבודתו.

ג) על הלשכה המקומית לדאוג להשגת עבודה בעונות חוסר העבודה וביחד עם זה עליה להשגיח על חלוקתה הצודקת, אבל על הלשכה למלאות עד כמה שאפשר את דרישת נותני העבודה בנוגע לפועלים הרצויים להם.

ד) נותן העבודה יכול לקבל פועל חדשי גם מחוץ למקום מושבו, אם הוא לא ימצא פועל חדשי מתאים לעבודה במקום. במקרה כזה על נותן העבודה להודיע את הדבר תיכף ללשכה העבודה המקומית. על הלשכה לבקר אם הפועל, שנתקבל הנהו באמת חדשי ואם נתקבל רק מטעם זה. במקרה שאין הדבר כך, על הלשכה לאחוז באמצעים

עבידה נגד המקרה הנ"ל.

ה) נותן העבודה רשאי לקבל למשקו לעבודה קרוב התלוי בו, (הורים, בנים, אחים, אחיות), בהודעת הדבר ללשכה בלבד. כמו־כן רשאי לקבל בדרך זו מומחה: אגרונום, מנהל עבודה, מכונן, מרכיב, מהנדס וקבלן. על כל מקרה חייב נותן העבודה להודיע היכף ללשכה. במקרה שאין הדבר כך, על הלשכה לאחוז באמצעים שבידה נגד המקרה הנ"ל.

הערה: קבלן שאינו עובד בעצמו יכול להכניס בעל מקצוע אחד משלו.

ו) על הלשכה המקומית לדאוג שימצא במושבה מספר בעלי־מקצוע מומחים במדה מספקת למען לא תסבול העבודה עכובים.

ז) תפקיד לשכת העבודה המרכזית הוא: לפקח על עבודת הלשכות המקומיות, לברר את כל הענינים שאינם יכולים לבוא לידי גמר אחרי בירורים בלשכת העבודה המקומית. הלשכה המרכזית מחליטה, לפי הצעת הלשכה המשותפה על הכנסת פועלים נוספים למקום, בלי הבדל שיכות למפלגה וארגון, בתנאי שהנכנסים יקבלו על עצמם את תנאי ההסכם.

4. תנאי העבודה והשכר.

א) יום העבודה הוא 8 שעות. שעות העבודה בעגלונות, טפול בבהמות, עופות ובמקרים יוצאים מן הכלל ההכרחיים בשביל המשק יבורר כל פעם לחוד על ידי הלשכה.

ב) שכר העבודה 200 מיל. הוספות בעד עבודה מקצועית, התמחות בעבודה וכד' לפי הסכם מיוחד.

ג) בעד שעות נוספות עד שקיעת החמה מוסיפים 50% לשכר העבודה, חוץ מעבודת השקאה. בעד עבודת לילה מוסיפים 100%, בעבודת השקאה בלילה מוסיפים 50%.

ד) אסור לפטר פועל מטעמים פוליטיים וארגוניים.

ה) פועל מפוטר שעבד שנה במקום מקבל פצויים של שבועים בעד כל שנת עבודה.

ו) כל נותן עבודה משלם מס מקביל לקפת־חולים 5 מיל ליום לכל פועל.

5. סכסוכים ובוררות.

א) כל סכסוך בין נותן העבודה ופועליו מובא לפני בוררות של הלשכה המקומית ואין לשום צד הרשות להכריע על דעת עצמו בסכסוך או להפסיק בעד מהלך העבודה או להפריע בעדה.

ב) הבוררות ופסקי דינה חובה לשני הצדדים.

ג) במקרה שלשכת העבודה המקומית תמצא לנחוץ, תהא רשאית למסור איזה סכסוך שהוא לבוררות שתסמוך ידיה עליו ודין בוררותה יהא כדין בוררות הלשכה ויהא חובה על שני הצדדים.

ד) ערעור על פסק דין של הלשכה המקומית וכמו מן חלוקי דעות בפירושים לאחד הסעיפים של ההסכם מובא לבירור לפני לשכת העבודה המרכזית, שהנה המוסד העליון לבירור פסקי דין והפוסק האחרון בכל הערעורים.

ה) כל סכסוך צריך להתברר בלשכה המקומית במשך זמן של לא יותר משני ימים מיום המסר הסכסוך הזה לבוררות.

ו) זמן הגשת הערעור לא יותר משבועים ימים לאחר הוצאת פסק-הדין ע"י הלשכה המקומית. אחרי עבור הזמן לא יקבלו גם ערעור ופסק-הדין נכנס לתקפו.

ז) כל ערעור מתברר בפני הלשכה המרכזית במשך של לא יותר משבועים, מיום הגשת הערעור.

ח) כל הסכסוכים בדבר שכר העבודה מתבררים, הן אם הוא יומי והם אם קבלני - כסכסוכים רגילים בלשכת העבודה המקומית לפי סעיפים ב', ג' פרק 5.

6. <u>תקופת ההסכם.</u>

אחרי שנה מיום ההסכם רשאים שני הצדדים לדרוש בקורת ההסכם מחדש ע"י הודעה של 3 חדשים למפרע ויש לכל צד רשות לבטלו, להמשיכו או לדרוש הכנסת בו תקונים ברצונו.

פרטי-כל

מישיבה שניה משותפת בדבר בירור עניני כ"ס.

נערכה באולם ועד המושבה בפ"ת -
ביום 17.4.30, בשעה 8 בערב.

המשתתפים: ה' יוסף ספיר, מטעם התאחדות האכרים, ה' ברגר שמשון - בא-כח אכרי כ"ס, הח' נ. הרפז - מטעם המרכז החקלאי, הח' משה חסקלברג - בא-כח פועלי כ"ס וה' טריבמן - ב"כ ההנהלה הציונית מחלקת העבודה, בתור סוקר.

הצדדים עוברים על פרטיכל הישיבה הקודמת ומעירים עליהם. ה' ספיר מתקן את דבריו שנכתבו בפרטיכל הקודם במקום מסוים. כל הצדדים מוצאים שהפרטיכל מקוצר מאד ואינו מביע יפה את חליפת הדברים בין שני הצדדים שנשמעו בישיבה הנ"ל.

ה' ספיר: עמדנו בכמה סעיפים על הלשכה ולא גמרנום. מזכיר שני דברים שדננו בהם: ענין בחירת הפועלים הקבועים וענין החלפת הפועלים.

ה' הרפז מציע לעבור לסעיף של חוקת העבודה. היות וזו חדשה לגמרי לצד השני ויש להכין יסודות לה.

ה' ספיר: בקשר עם חוקת העבודה מעיר שבה צריך להיות זהיר מאד היות והיא יכולה לשמש גם למקומות אחרים ולפיכך יש להוציאה מתוקנה. היסודות העיקריים הם: סעיף ראשון הוא שכר העבודה וסעיף זה צריך להכנס גם לחוקת הלשכה. כי הדבר הוא חשוב למען מנוע סכסוכים שיהיה ברור ששעות העבודה הן קבועות ושכרו הוא קבוע. והצעתי היא: ששכר העבודה הקבוע הוא 200 מא"י ליום ל-8 שעות עבודה. מובן שאין הדבר מונע מפועל לדרוש יותר או מבעל פרדס להפחית משכר זה - אם ימצאו פועלים או בעלים שיסכימו על כך באופן הדדי. או שיסכימו על איזה תנאים שיסכימו עליהם באופן פרטי פועל ואכר או פועלים ואכרים וכדומה.

נסוחו הברור של הסעיף הוא כזה: שכר העבודה הקבוע היסודי הוא 200 מא"י ליום ל-8 שעות עבודה. ה' חסקלברג מציע נוסח זה: שכר העבודה המינימלי הוא 200 מא"י ליום ל-8 שעות עבודה. מה שיאפשר שלא יגרמו סכסוכים נוספים.

ה' ספיר מוצא שיש לתת חופש למשא ומתן בין פועל ואכר גם מחוץ ללשכה.

בנוגע לחקת העבודה:

סעיף א' - שכר עבודה מינימלי 200 מא"י ליום. מסכימים שני הצדדים.

ה' ספיר מעיר שההסכם על סעיף זה הוא מוגבל עד לזמן מסוים.

סעיף ב' - 8 שעות עבודה ליום - מסכימים שני הצדדים.

סעיף ג' - מציע ה' ספיר: במקרה סכסוך בין נותני העבודה ופועלים או להיפך, במקרים אינדיבידואליים או כלליים - בוררות מחייבת את שני הצדדים.

ה' הרפז שואל ע"ד ההבדל בין אינדיבידואלי וכללי, ה' ספיר משיב שיכול להיות סכסוך בין אכר לפועל וכן בין צבור הפועלים ובין צבור האכרים או להיפך.

הבוררות מהווה : כל צד בורר לו "אחד והמכריע הוא בימש"הש העברי בתל-אביב".

ה' גולדברג מציע: 1) לקבוע ועדת בוררות קבועה כמוסד קבוע; 2) השלישי יבחר ע"י שני הצדדים, כבורר מכריע קבוע. ב"כ כ"ס סובר שמוטב לקבוע מעכשיו את בימש"הש העברי כבורר מכריע תמיד. ה' גולדברג מוצא שיש לקבוע מיד איש שלישי כמכריע קבוע. ה' ברגר מוצא שמוטב שבימ"שה"ש בתל-אביב ימנה מקרבו איש מבין שופטיהם כקבוע. ה' גולדברג מוצא ששני הצדדים יבחרו לעצמם איש שלישי כמכריע

קבוע, בכל הסכסוכים.

<u>ה' ספיר</u> מבאר שאין כוונתו לקבוע איש אלא דוקא מוסד קבוע כי הרי אין כל הסכסוכים שוים וטבעי הדבר שמוסרים את בחירת השלישי למוסד העוסק בעניני סכסוכים כמשה"ש ובכל מקרה ממנה משה"ס איש שירצה בו ושני הצדדים לא יוכלו להתנגד למנויו. ומכאן רק אמונכו במוסד כמשה"ש, כי סו"ס יש למוסד יותר אמון מאשר לאיש.

<u>ה' גולדברג</u> מציין שחילוקי דעות בעצם סדור מוסד קבוע אינם. חלוקי הדעות הם רק ביחס לשליש.

<u>ה' ספיר</u> שואל מה יהיה כשתתעורר התנגדות מצד אלה מהפועלים שיתנגדו לבחירת הבורר מצד מ. פ. כ"ס. ה' גולדברג משיב שהתנגדות כזו יכולה לבוא גם מצד חלק מהאכרים. מתחשבים רק עם הכלל.

<u>ה' חסקלברג</u> מודיע שאין לו באופן פרטי אמון רב במוסד של משה"ס בהמצאת האיש המכריע בבוררים וטוב יותר שיהיה אדם קבוע ששני הצדדים יתנו בו אמון והוא יהיה פחות או יותר אוביקטיבי.

<u>ה' ספיר</u> מברר שהוא מקבל את דעת אכרי כ"ס בענין הבורר המכריע. אני הפרדתי בין חוקת העבודה ובין חוקת הלשכה בכונה בשביל שלפחות אחד מהחוקים יתקיים במקרה של סכסוכים מרובים באחד מהחוקים. בנוגע לבורר מכריע הרי שהאכרים בכ"ס יתקשו מאד במציאת בורר כזה לזמן רב. ואין לראות את המוצא היחידי אלא במסירתו למוסד אחד שנקבל את מרותו למפרע ואני מוצא בו מוסד מתאים לכך. והוא נבחר מסום שעצם קיומו הוא לבון סכסוכים וגם המנהלים אותו והבוררים בו הם מטובי העסקנים במקום. יש לו גם שטה ומסורת ידועה בסדור סכסוכים ובפשרותיהם. אחרת הענין ימשך בלי סוף.

<u>ה' גולדברג:</u> אצלי דעה ברורה בענין שאם שני הצדדים לא ימצאו דרך פשרה ביניהם - לא יהיו הענינים מסודרים ובשאלה זו ג"כ לא יהיה מוצא אלא ששני הבוררים או הצדדים יבחרו בורר קבוע לפי רצונם יחד והם מחפשים להם את הדרך בכלל לצאת מדחק הסכסוכים בשלום. ברגע של סכסוך קשה למצוא שליש, ברם בזמן שאין סכסוכים קל למצוא שליש ע"י שני הצדדים ואין צורך שאיזה מוסד שהוא יטול מרותו על שני הצדדים ודעתי היא ששני הבוררים ימצאו להם את השליש הקבוע. הדבר רק יוריד את ערכו של משה"ס או מוסד אחר שיתערב בענין. ואם לא תמצא הדרך הזו ששני הצדדים ימצאו דרך לסדר את עניניהם בעצמם - לחנם כל הסדורים והחוקות שנערך.

<u>ה' ספיר:</u> מתאר לו שחשוב ששני הצדדים ימצאו דרך לעבודה משותפת. ברם במקרה שאדם מכריע שליש לא יקבל הסכם שני הצדדים, מה יהיה אז?

<u>ה' גולדברג</u> מציע: במקרה כזה צריך למסור את מציאת הבורר למרכז התאחדות האכרים והועד הפועל של ההסתדרות העובדים. ז.א. למסור את הדבר לאינסטנציה יותר רחבה של שני הצדדים.

<u>ה' חסקלברג:</u> חוזר שנית על אי-אמונו במה"ס. אין הוא מוצא בו אדם אוביקטיבי ובכלל אני מבדיל סכסוכים שעלולים לפרוץ בין פועלים ונותני עבודה ובין סכסוכים רגילים. ויש למצוא את האיש הקבוע שיהיה בו אמון של שני הצדדים. ובמקרה שלא ימצא אדם כזה ע"י שני הצדדים - הרי שברור לי שלא יכול להיות ביניהו הסכם.

<u>ה' גולדברג</u> מוסיף שגם אם שני המרכזים לא יסכימו על האיש הבורר המכריע יש לתת רשות לועד הלאומי או להנהה"צ לבחור את האיש המכריע בהסכמת שני הצדדים.

<u>ה' ברגר:</u> סו"ס איני מבין למה ההתנגדות למשה"ש? אם סכסוך גדול הרי הרבני ישמש משה"ש העברי. אנחנו ממעיף זה לא נזוז. במקרה של סכסוך פע

נםתפק במומחה מקומי.

הוברר שאין הצדדים יכולים לבוא בענין זה לידי הסכם. והשאלה נשארה פתוחה.
בסעיף ד' - ה' ספיר מציע: יש מקום לעבודת קבלניות, בתנאי, שהפועלים לא יוכלו
לדרוש מחיר יותר גבוה מהמחיר המקובל במושבות אחרות בעבודות דומות.

ספיר מבאר: ישנה אפשרות לעבודות קבלניות ויש רצון לכך משני הצדדים. אבל יוצא כך, שבמושבה אחרת דורשים מחיר מסוים ובכ"ם הם דורשים מחיר יותר גבוה ואת זה אנו רוצים למנוע.

ח' חסקלברג: למעשה אין עובדה כזאת. בכ"ם המחיר הקבלני זול יותר ממושבות השרון. ובמקרה דידן יכולים לבוא האכרים ולהציע לעשות את העבודה לפי תנאי פ"ת, למה שהפועלים לא יסכימו, כמובן.

ה' ספיר מבאר: הן העבודה הזו תעשה ע"י הסכם הדדי ולא ע"י כפיה מצד מי שהוא או אף דרישה מצד אחד דוקא.

ח' חסקלברג: סובר שצריך לתקן את הסעיף כך: יש מקום לעבודות קבלניות בתנאי ששני הצדדים יסכימו למפרע למחיר העבודה.

ה' ספיר: אילו היה נוצר המחיר ע"י פני 000000 אנשים פרטיים אפשר היה להסכים להצעת חסקלברג, ברם המחיר הקבלני איננו נקבע בין נותן עבודה לפועל אלא הוא מחיר קבוע לאותה נקודה. כי לדוגמא, אם יבואו אנשים שירצו לעשות עבודה במחיר קבלני הנהוג במושבה פ"ת, הרי שאין זו בגדר "הורדת מחיר" ויש להרשות קבלת עבודה קבלנית. וזוהי מטרת הסעיף.

ה' גולדברג: סובר שטוב לתקן באופן כזה: 1) או שהמחירים לא יהיו עולים על 3000 מחירי הקבלנות השוררים באזור השרון, או "2) שהדבר ימסר להחלטתה של לשכת העבודה. הוא מציע כפתרון השאלה בכי טוב לתקן כפי הצעה 1).

ה' ברגר: במקרה שאנחנו הרי כל הפועלים בגוש השרון כלו מאורגנים ובכל פעם יכולים הם להעלות את המחיר ולפיכך מוטב לציין "מחיר שלא יעלה על מחירי הקבלנות במשקים עברים שבמושבות אחרות".

ה' גולדברג: מוצא שמוטב שהדבר ימסר ללשכה.

ה' ספיר: ברגע זה אינו מוכן לתת את ההצעה הסופית בענין זה. דבר אחד ברור שבגוש השרון שורר מחיר קבלני אחד לנקודה ולא לכל מקרה אינדיוידואלי ולישיבה שניה מבטיח להביא הצעה ברורה יותר. דעתו הפרטית היא ש"ועדת תוצרת" שתבחר ושידובר עליה להלן, תבחון ג"כ את מחירי הקבלניות במקום ותתן את החלטתה גם בענין זה. בכלל דעתו, שבעבודה קבלנית תשמש הלשכה רק מתוכת ותו לאו.

ה' גולדברג: מסכים ש"ועדת התוצרת" תברר את כל סוגי העבודות הקבלניות. ברם במקרה קבלנות אין צורך במו"מ אינדיוידואלי בין האכר לפועלים. וברור שפועל שיוריד מחיר עבודה קבלנית דינו כאילו הוריד את מחירי העבודה. ואם למו"מ מוטב ש"ועדת התוצרת" היא היא תהיה הקובעת גם בעניני מחיר העבודות הקבלניות.

ה' חסקלברג: בכלל צריך להתכוון שלא יווצר שוק חפשי במקום וצריך להתאמץ בכל עם ההסכם שמסדרים שהלשכה תהיה המכריעה בכל השאלות של מחירי העבודה ומתוכם גם הקבלניות.

ה' ספיר: דעתו בכלל היא שהסעיף הנדון ימסר לועדת התוצרת או לועדה מיוחדת שתקבע מחירים לשנה קבועה. ועל בסיס זה אפשר לדון בישיבה השניה.

בסעיף ה' - מציע ה' ספיר: עד שקיעת החמה סעות העבודה הנוספות משתלמות לפי שעות עבודה רגילות. לאחר שקיעת החמה התשלום הוא - ב-50% יותר.

ה' גולדברג מסכים לכך בענין עבודת ההשקאה בלבד. אבל לא בעבודות אחרות.

ה' חסקלברג: מברר שבכ"ס נהוג היה שבשאר העבודות לאחר 8 שעות 50% הוספה, בהשקאה - רק לאחר 10 שעות - 50%. ובמשך כל הקיץ אין עבודה אחרת מהשקאה. השנה דרשו הפועלים הוספה לאחר 8 שעות גם בהשקאה. היה מו"מ בין ב"כ הפועלים וב"כ האכרים. בהברר שהדבר נהוג ביחוד בעונת הנטיעה ויש לשלם את ההוספה בעונה זו שהיא בכלל קצרה מאד. העיקר הוא בהשקאה שאינו תלוי ברצון האכר אלא בהכרח ולכן הציע לשלם רק לאחר 10 שעות.

ה' ספיר: מנקודת השקפתו, בתור אכר, מוזר לו בכלל אותו"דקדוקי-עניות". אם זה לגבי השקאה - הרי שאין זו דומה לעידור ואינה קשה ואם הפועל מקבל שכרו עד הערב - אין להעלות מחיר זה. בעבודות אחרות סוב אותו הדין. שום אכר לא ידרוש שיעבדו אצלו בעידור יותר מ-8 שעות. ברם בזמן הכרח - כגון בטיעות והשקאה שזה קורה לעתים רחוקות - אין להביא את הדבר לידי פרובלמה. הדבר יעורר רק התמרמרות מצד האכרים. ומוטב לא להתוכח עליה. על כל פנים אין צורך בפצוי בעד העבודה עד שקיעת החמה.

ה' גולדברג: בכלל בא שנוי קצת במהלך הרוח. לפנים לא קבלו בכלל בעד שעות נוספות. מה שאין כן כיום שהדבר איננו נכון. אין צורך שהחשבון יסודר שעבודת ההשקאה יכולה להסתדר ע"י ילד ערבי. בהשקאה אפשר יהיה לותר עד ל-10 שעות ברם לא בשאר העבודות. אחרת יהפך הדבר והיה לשטה להעסיק פועל יותר מ-8 שעות, כיון שהדבר לא יעלה יותר ביוקר.

ה' ספיר מבקש להשאיר גם שאלה זו לבירור לישיבה שניה עד שיחקר חקירה נוספת בדבר והתיעצות. 000 אם אין עבודות נוספות מלבד השקאה או ישנן גם שאלות של עידורים ונטיעה.

ה' ברגר: אני מסכים לצמצם את ההצעה בהשקאה ונטיעה.

ה' חסקלברג: אנחנו רוצים בכלל למנוע בעד עבודה של שעות נוספות ואין לדבר על הריות שיש לפועל. מה טעם לכלול את הנטיעה בהשקאה. בהשקאה אפשר לדון ברם לא בנטיעה, הן דינה כדין עידור, עבודה קשה ויכולה להשאר גם ליום שני, בלי חשש מרובה. ולמעשה בכ"ס נוטעים כרגיל 12 שעות ביום.

בסעיף ו' - מציע ה' ספיר: הפועלים מתחייבים לא להעלות את מחירי העבודה היומי לשעותיה או תנאיה בלי הסכמת האכרים או בוררות.

ה' גולדברג מציע לצרף סעיף זה לסעיף בוררות מחייבת.

ה' חסקלברג: בכלל סעיף זה איננו נחוץ היות ובמקרה דרישה כזו יחשב זה בסכסוך שימסר לבוררות.

ה' ספיר מסביר: סכסוך כזה נוצר או במקרה יחיד או בכלל. סעיף זה בא לומר שאי אפשר להעלות את המחיר עד צאת פסק-דין, כי אחרת ימסר הענין לבוררות ובינתים יקבלו הפועלים מחיר יותר גבוה.

ה' גולדברג: בעצם אני מסכים להצעה זו, אבל יש לשנות את הניסוח ולקבוע בסעיף הבוררות המחייבת.

ה' חסקלברג: חוזר על טענתו שאין להכניס סעיף כזה בכלל כי דינו כדין סכסוך.

מה שטיך להעלאת המחיר לפני פסה"ד אפשר להבטיח זאת באופן אחר.

הוסכם לצרף את הסעיף הזה לכיסות הכללי של סעיף "ועדת הבוררות".

<u>בסעיף ז'</u> – מציע ה' ספיר: יום העבודה הוא 8 שעות. ארוחת הבוקר ע"ח הפועלים. השעות מתחילות לחשב מרגע התחלת העבודה בפועל.

<u>ה' ברגר</u> מבאר שבכ"ס נהוג היה שארוחת היה שארוחת הבוקר ע"ח האכר ואצל ה' סקורייסקי – ע"ח הפועל.

<u>ה' חסקלברג:</u> מתוך המו"מ שנהל כבר בענין זה מוצא שהדרישה צודקת בעצם אלא שארוחת הבוקר היתה נהוגה ע"ח נותני העבודה ורק העירו שזו לא צריכה לארוך יותר מ-15 דקע. ואין בכלל לעשות מהדבר הכרח.

הוסכם לנוסח: יום העבודה הוא בן 8 שעות המתחילות לחשב מרגע התחלת העבודה בו בפועל. ארוחת הבוקר תהיה ע"ח נותן העבודה, אבל בתנאי שלא תמשך יותר מ½ שעה.

<u>בסעיף ח'</u> – מציע ה' ספיר: "ועדת התוצרת", נותני העבודה והפועלים בוחרים כל אחד בחבר אחד והם מהוים ועדה שתפקידה הם: 1) קביעת המינימום של התוצרת ואיכותה; 2) השגחה על מלוי התוצרת ואיכותה; 3) לשמש בתור אקספרטים במקרה של סכסוכים.

<u>הערה:</u> הבסים לקביעת המינימום של התוצרת משמשת המושבות הישנות כמו פתח-תקוה ורחובות במשקים שבהם העבודה היא עברית.

<u>ה' גולדברג</u> מציע כדי לגמור במו"מ לא לתת לועדה כל בסים. תחפש לה הועדה עצמה ותמצא את הבסים המתאים לה.

<u>ה' ספיר:</u> מוצא שיש לקחת את הבסים של המושבות הישנות שישמש כמודום להשואה ולא שיהיה דומה דוקא. ובכלל אין להביא את הדוגמא מכ"ס עצמה שעליה יש חלוקת דעות והוא נמצא בעצם אי ההתאמה, ויכול להיות שימצאו שהפחד הוא מוגזם ובכל אופן יבררו את הדבר.

<u>ה' גולדברג</u> מציע: הועדה לתוצרת שתבחר תעבור את כל נקודות השרון וגם פ"ת ורחובות, אבל לא לציין אותן ביחוד. אם יסתפקו הצדדים בלי לבקר מקום זה או אחר ניחא, אבל לא צריך להיות כתוב פה באופן בולט "כדוגמת פ"ת" ולכתוב במקום זה "יבקרו במקומות של עבודה עברית".

<u>ה' חסקלברג:</u> אמנם ההנחה של ה' ספיר יכולה להיות נכונה ברם לא כל מה שאומרים אכרי כ"ס הוא נכון. גם אם ימצאו שהיסוד הוא נכון אין הדבר מחייב את פועלי כ"ס להתחייב לאותו סכום התוצרת ואין תוצרת העבודה העברית בפתח-תקוה או ברחובות יכולה לשמש כסמל לתוצרת העבודה העברית בכלל. אני מציע שכבסים ישמשו מקומות עבודה עברית וביניהם יכללו גם את מגדיאל וגם את פ"ת ותבוא בודאי הבנה בשאלה זו, כי אנו שואפים לכך ולמצוא מודום.

<u>ה' גולדברג:</u> אני מסכים לתוכן ההצעה אבל מבקש שהנסוח יהיה קצת אחר. אינני פוחד מתוצרת פ"ת ורחובות. אנחנו שואפים לקביעות דוקא בתוצרת. רצוני שהועדה תעבור שורה של מקומות עבודה ותקבע לפיהם את המינימום התוצרת, אבל לא לציין דוקא את פ"ת ורחובות, כסמל של עבודה. יש חדרה, כרכור, נתניה, גוש השרון וכדומה, וחשוב היה שהועדה תעשה כזאת. רצוני שיהיה כתוב: "הועדה תעבור בכל המקומות שבהם עבודה עברית כחפצם. ובזה אני בעצמי קובע דבר שאינני יודע מהן תהיינה תוצאותיו". אינני חושש לתוצרת פ"ת, ובכלל הדבר מוכרח להעשות על ידי הבנה הדדית.

<u>ה' ספיר:</u> צריך לשאוף, בכל מקום, להגדיל עד כמה שאפשר את תוצרת הפועל, עד הגבול המקסימום האנושי. הדוגמא מהמושבות הישנות באה רק משום שבהן עובדים כבר עשרים שנה ויותר ולמדו מתוך העבודה את כל הדברים הצדדיים, הדברים הטכניים ההתאמצות וכו' להוציא את המקסימום האפשרי בלי התאמצות נוספת מה שאין כן בכ"ם ולכן יש מקום ללמוד ממשקים אלו יותר מאשר ממשקים אחרים. אני אחשוב לסדור נוסח כזה שלא יגרום להתנגדות מצד מי שהוא.

<u>בסעיף ט'</u> - מציע ה' ספיר: הרשות בידי נותן העבודה לפטר פועל אחד או יותר אם הוא פועל מקרי-ארעי - כל יום זמנו. אם הוא קבוע בשכר יומי - בהודעה מוקדמת של 7 ימים. לפועל חדשי בהודעה מוקדמת של חודש ימים.

<u>ה' חסקלברג:</u> על יסוד מה מפטרים את הפועל? - <u>ה' ספיר:</u> משום שאינו מתאים למשק וכדומה. <u>ה' חסקלברג:</u> מי קובע את הדבר? - ס.: בעל הבית.

<u>ה' גולדברג:</u> בכ"ס ישנם כרגיל פועלים קבועים שעובד עונה או שתים והוא יומי וישנם העובדים שנים - והם יומיים ויש פועלים יוצאים מן הכלל שהם חדשיים. ופועלים קבועים, יומיים, אלו אם מפטרים אותם צריכה להיות סבה מספקת וכן פצויים בעד כך. אני שמעתי הצעה מסמילנסקי כזו: שאם פועל יומי קבוע שעבד שנה שלמה - צריך לתת לו פצוי של חודש לשנה, ופטורין בכלל יכולים להיות מסבות אלו: מעל (ועי"כ נשללת גם זכות לפצויים), או אי-מלוי תפקידיו, אבל צריך להיות דבר מוגבל לדעתו צריך ועד הפועלים ובעל הבית לברר את נמוקי הפטורין. אין הפטורים יכולים להיות מקריים מפאת קפריזה, וצריך לתת הגבלה בענין זה.

הצעתם היא: שבמקום שיש ועד פועלים יש לועד זה דעה בענין הפטורים בכל מקרה ואם אין הסכמה - ימסר לבוררות כדין בוררות אחרת. במקרה שאין עבודה - יש לשלם פצויים לפי הנוסחה שהציע סמילנסקי.

<u>ה' חסקלברג:</u> אני מתפלא על הצעה זו מצד כ"ס, הן גם אם לא עמדה השאלה בסדור כזה. גם אצל גרדינגר שאצלו עבודה מעורבת ישנה כבר חוקה מסוימת בענין הפטורים. משלמים פצויים חודש בעד כל שנה. ופטורים באים גם מטעמים משקיים וגם מטעמים אחרים. ויש להוציא מהכלל את המושג "ערנתי" או "ארעי" כי כשנשוב לחוקת הלשכה נמצא את הבטוי באיזה אופן יכול אכר לפטר או להחליף פועל יומי, אם אינו מתאים למשק. כי בענין ארעיים אלו אין לעמוד ולדון. על מה שיש לדון היא על הקבועים, חדשי קבוע אינו קיים למעשה וקיים רק יומי, ולכן אין לעמוד על תנאי עבודתם. ולהם צריך לשלם פצויים של חודש ימים וצריך להגביל את אופן הפטורים ויש למסור דבר כזה לחוות דעת הפועלים לדון אם הפטורים צודקים או לא. לפעמים יש הבנה בענין זה ואם לאו הדבר נמסר לבוררות ופצויים - חודש ימים לשנה

במקרה שיש אחדים במשכורת חדשית - דינם כדין הקבועים. והם נכנסים לאותו הסוג.

<u>ה' ספיר</u> מוצא שהצעת כפר-סבא בענין זה סתומה מאד, חסר בה מה שהוא ולפיכך הוא יחקור את השאלה בין אכרי כ"ס ויתיעץ אתם ואחר כך יביא הצעות מסוימות יותר בענין זה. אני בדרך כלל רואה אבן נגף בשאלת הפצויים וכן בשאלת ההתיעצות עם ארגון מסויים בעת הפטורים. אני סובר שחוסר חופש בפטורי הפועל הוא מעצור גדול בפתוח המשק. ואם נשאיר את דעתי ודעת האכרים וכן את דעתכם, איני רואה אפשרות לבוא לידי הסכם בסעיף זה. בסעיף זה אני רוצה למנוע בוררות נוספת.

<u>ה' גולדברג:</u> אנו מתכוונים רק לפועל קבוע שהשקיע עמל רב במקום עבודתו - מגיע לו פצויים. ודינו כדין פקיד או בעל משרה קבועה. בפרובלימה של פטורים - נהוג להתיעץ עם ועד פועלים גם בבתי חרושת ובכלל צריך לתת נמוק לפטורים. ואם הנמוק אינו מוצדק צריך לעכב בעד פטורים אלו. ואין להביא את הדבר לידי הפקרות מה שלא יבוא אם המפטר יצטרך לתת נמוקים, ולהסביר זאת לועד פועלים, שבמקרה שהוא מוצא שהנמוק איננו מתאים - הוא עובר לבוררות. וזהו סדר ידוע ויש להכניסו למסלול מסויים וכשם שבוחן העבודה צריך לדאוג שעניניו לא יסבלו צריך לדאוג גם לפועל שעניניו לא יסבלו. והן זו מסגרת ידועה של ספוח יחסים נורמליים.

<u>ה' ספיר:</u> בקשר מאתנו לסדר לשכה ולא חוקה. יכול מאד להיות שנשתוה בענין הלשכה ולא נשתוה בענין החוקה כיצד נפתור את הדבר?

<u>ה' גולדברג:</u> יש. הצעה לכך: הפרדנו בכונה את הדבר משום שכשנגשים ללשכה יש צורך בבירור הכל. אנו נעבור לענין הלשכה וסדורה ואז אם נמצא שיש לשכה ועדת בוררות אז יש גם תקוה. ואם יהיו הבדלים בינינו כיצד נחליט אז?

<u>ה' ספיר:</u> נמסור את התוצאות לידי אלה שמינו אותנו.

ברגנו שיש צד אחד של סדור לשכה וצד שני שאין לו קשר עם הלשכה וזוהי חוקת העבודה. ראינו שיש חוקה ללשכה יום יומית (?) ואחר כך שורה של חוקים וסעיפים העוסקים בכל מיני סכסוכים היכולים להתהוות. מצבנו הוא כזה שאת הלשכה אנו יכולים לסדר ואת החוקה לא בנקל ולפיכך מציע למסור לשלחם שבעצם ענין הלשכה יכלו שני הצדדים לבוא בהסכם בנקל ובחוקה ישנם חלוקי דעות (כי החוקה היא ענין של אינטרסים לא רק של שני הצדדים) ויש למסרם להכרעה או לבקש עזרה מוסד מסויים או מה שהוא למצוא דרך להוצאתה. בכל אופן עלינו להשתדל שאת הלשכה ובסיס לחוקה נערך.

<u>ה' גולדברג:</u> מסביר שבסעיפים שלא נבוא לידי הסכם נמסור אותם לשולחינו וניעץ להם לפנות לעזרת מוסד לגמור את הדבר.

<u>ה' חסקלברג:</u> אנו סוברים שהחוקה קשורה עם הלשכה ואיך ליצור את הלשכה מבלי ליצור את החוקה.

<u>הוחלט</u> שהישיבה הבאה תתקיים ביום ג' 22.4.30, בשעה 6 וחצי בערב באולם המועצה המקומית.

<u>20.4.30</u>

רשימת העקרונים מהצעת החוזה הקולקטיבי
שבנוגע אליהם באו באי-כח ההתאחדות בעלי התעשיה מצד אחד ובאי-כח ההסתדרות
העובדים העבריים הכללית בא"י מצד שני.
לידי הסכם כללי
(עם כרוז הסעיף המתקבל)

1. מסגרת החוזה.

א) חוזה זה נערך בין הסתדרות העובדים העבריים הכללית מצד אחד שתקרא להלן ההסתדרות ובין התאחדות בעלי התעשיה שתקרא להלן ההתאחדות מצד שני.

ב) חוזה קולקטיבי חל:
1) על כל בעלי הקבוצות התעשיתיות, חברי ההתאחדות המצטרפים לחוזה והחותמים עליו
2) על כל הפועלים העסוקים ושיהיו עסוקים בקבוצות אלו.

ג) חברי ההתאחדות שאינם מצטרפים לחוזה הקולקטיבי אינם יכולים ליהנות בשום פנים מעזרתה ומהגנתה של ההתאחדות בכל הענינים הנוגעים לחוזה הקולקטיבי.

2. תוקף החוזה הקולקטיבי.

תקפו של החוזה הקולקטיבי הזה ימשך במשך החל מ עד כתום המועד הנ"ל הרשות בידי כל אחד הצדדים להפסיק את החוזה או להציע בו שנויים. אך הצד הרוצה בהפסקה או בשנויים חייב להודיע על כך לצד השני לפחות שלשה חדשים לפני גמר מועד הנ"ל. אי הודעה הזאת פירושה: חידוש החוזה למשך שנה נוספת בלי כל שנוי.
(הערה: על הצדדים עוד לקבוע את זמן החוזה מתי יתחיל ומתי יגמר)

3. חוזים מיוחדים עם בעלי תעשיה שאינם חברי ההתאחדות.

בקביעת חוזה בין הסתדרות העובדים ובין בעלי תעשיה שאינם חברי ההתאחדות, לא תתן ההסתדרות לבעלי התעשיה מאותו המקצוע תנאים יותר נוחים מאלה שנקבעו בחוזה הזה. ההסתדרות תתן אינפורמציה בדבר חוזים כאלה לועדות התווך המשותפת, אם תבוא דרישה כזאת מאת בעלי התעשיה.

4. לשכות עבודה לפועלי החרושת והרכבה.

בתל-אביב, חיפה וירושלים, הערים שנמצאים בהן בתי חרושת הנכללים בחוזה הזה, תסודרנה במשך חודש אחרי חתימת החוזה לשכות משותפות של שני הצדדים, ההסתדרות וההתאחדות על יסודות פריטטיים. הנהלת הלשכה תורכב מ-3 עד 7 חברים, 1 עד 3 באי-כח ההתאחדות, ו-1 עד 3 באי-כח ההסתדרות ויו"ר הנבחר בהסכמת שני הצדדים. כ"כ נבחרים סגן לכל אחד מחברי הנהלת הלשכה עפ"י היסודות הנ"ל. בהוצאות הלשכה משתתפים שני הצדדים בשוה, כל כמה שההוצאות לא תכוסינה עפ"י הכנסות הלשכה.
(על הצדדים לקבוע את הזמן שבו תסודרנה הלשכות).

5. רשימת דורשי העבודה ושליחתם לעבודה.

בלשכה נרשמים כל הפועלים הרוצים לקבל עבודה בבתי החרושת, והלשכה שולחת את הפועלים לעבודה לפי מקצועם, הכשרתם, תור בקשתם ומצבם המשפחתי והסטז' הארץ-ישראלי.

6. תנאי העבודה.

הלשכה אינה מתערבת בתנאי העבודה ובקביעתם בקבוצות התעשיתיות. את הפועלים ממציאה הלשכה לפי תנאי החוזה או לפי הסכמים נוספים מיוחדים בין ההסתדרות והמעביד. בכל הענינים שבהם מותרת כריתת הסכם נוסף מיוחד, ללשכה אין רשות לשלוח פועלים בתנאים רעים מאלה שנקבעו בחוזה זה או הסכמים נוספים כנ"ל. כמו כן לא תמציא הלשכה פועלים לקבוצה שפרצה בה שביתה או השבתה. בזה מותנה במפורש שאף פועל לא יסבול בתורו לעבודה, אם יסרב לקבל עבודה מסבת שביתה או השבתה בקבוצה או במקצוע.
(הערה: על הצדדים עוד לקבוע את הענינים שבהם מותרת כריתת חוזה נוסף מיוחד).

7. <u>קבלת פועלים.</u> (הערה: על אופן קבלת הפועלים עוד לא הוחלט)
(הערה: על אופן קבלת הפועלים אצלה אין בעלי מקצוע מתאימים במוג במקרה שהנהלת הלשכה תמצא כי בין הרשומים אצלה אין בעלי מקצוע מתאימים במוג סידרים או אם הלשכה לא תמציא את הפועל (ים) הנדרש (ים) במשך 3 ימים מיום הדרישה תהיה הרשות למעביד לקבל פועל כזה מחוץ ללשכה, אולם הוא צריך להודיע ללשכה את שם הפועל שנתקבל במשך 24 שעות.

8. <u>ועד הפועלים.</u> בכל קבוצה בוחרים הפועלים מקרבם ועד פועלי המקום. הועד הזה משמש ב"כ חוקי של הפועלים לפני בעל הקבוצה בכל הענינים הנוגעים לחקבות אלו ובכל עניניהם ג"ב במו"מ ע"א שכר העבודה ועל התנאים הסניטריים. <u>הירום-יומיים.</u> הועד משתתף ג"ב במו"מ עם המעביד בענינים הנ"ל גם ב"כ ההסתדרות. אין רשות למעביד יוכל להשתתף במו"מ עם המעביד בענינים הנ"ל לועד הפועלים להתערב בעניינים להתערב באופן בחירה ועד הפועלים. אין רשות לועד הפועלים יש רשות סבניים והנהלת עסקי המפעל ולהתנגד למטמעת העבודה. לועד הפועלים יש רשות לערער לפני בעל הקבוצה על סדורי עבודה, אך אם בעל הקבוצה איננו מסכים לערעות סדורי העבודה מתקיימים עד שועדת החווך תביעה את דעתה בשאלה זו.
(ראה הוספה בעמוד ד")
(<u>הערה:</u> על הצדדים למצוא בסוף יותר מוצלח במקום המבטא "הירום-יומיים" שהתחיר מתוה קו.)

9. <u>פיטורי פועלים.</u>
א) פועל קבוע יחשב כעובד בבסיון במשך....... מיום כניסתו לעבודה. פועל מקצועי יחשב כעובד בנסיון במשך..... ימים מיום כניסתו לעבודה. במשך תקופת הנסיון רשאי המעביד לפטר את הפועל העובד בנסיון - פועל קבוע אחרי הודעה/קדמת של יום אחד, פועל מקצועי - אחרי הודעה/קדמת של ולדרוש במקומו לפי הסדר המבורר בסעיף.....פועל חדש.
(<u>הערה:</u> על הצדדים לקבוע את הזמנים החסרים בסעיף זה)

ב) כעבור הזמן הקבוע לעבודה הנסיון, נחשב הפועל לקבוע ופטורין אפשריים רק בהתאם לסעיפים הבאים.

ג) [redacted] אין פועל מפוטר מפני השקפות פוליטיות, חברתיות או דתיות, מפני פעולה מקצועית ופוליטית, מפני חברות באגודה מקצועית, בועד הפועלים, מפלגה או חברה כל שהיא. סבה מספקת לפיטורין נחשבת: רשלנות במלוי עבודה, הופר הכשרה מקצועית, הופר משמעת (להוראות המקבילות של מנהל העבודה), עבירה מלילית, מגירה או המחתה שבאה ע"י שבלול, צמצום או חסכון במשק, וסבה שועדת החווך תמצא למספקת.

ד) במשך 6 ימים אחרי קבלת ההודעה ע"ד הפיטורין הרשות בידי ועד הפועלים - אם יראה לו, כי הפיטורין באו לא מפני הסבות המבוררות בסעיף ע"ד סבות הפיטורין, לפנות בערעור לועדת החווך. ועדת החווך חייבת לקבל את הערעור ולהחליט עליו. פיטורי הפועל או השארתו בעבודה יהיו תלויים במסקנות ועדת החווך.
(<u>הערה:</u> על הצדדים עוד להחליט בשאלה הפצויים או קרן הבטחה למקרים, חוסר עבודה ואינוולידיות במקרה של פיטורין).

ה) במקרה של פטורין בגלל הפחתה העבודה בקבוצה יצויינו המפוטרים - בהתייעצות עם ועד הפועלים, בהתחשב עם חוד בביסתם לעבודה, מצבם המשפחתי ונשירתם המקצועית. במקרה של אי הסכמה בין המעביד לבין ועד הפועלים בנוגע לרשימת המפוטרים - על ועד הפועלים לערער לפני ועדת החווך, אשר תוציא את מסקנותיה לא יאוחר מבמשך ימי ההודעה המוקדמת. ההוראות בסימא של הסעיף הקודם איננה חלה במקרה זה והפועלים המפוטרים שלהם בא הערעור ממשיכים את עבודתם עד אשר ועדת החווך תוציא את מסקנותיה.

ו) לפועל המפטר או מפוטר חייב המעביד להמציא תעודה - אם הפועל ידרוש זאת - על זמן עבודתו בקבולת, מומחיותו המקצועית וכו'.

ז) במקרה שהפועל המפטר יעזוב את העבודה בלי הודעה מוקדמת או לפני גמר זמן ההודעה שנקבע בסעיף 18 - רשאי בעל הקבולת לנכות מהפועל תשלום בגבול שכרו היומי בעד כל יום שאחר בהגשת ההודעה המוקדמת.
(הערה: על הצדדים עוד לקבוע כיצד להבטיח את הקנס במקרה שלפועל אין זכות אצל המעביד).

__שעות העבודה:__
שעות העבודה בכל הקבולות הן בימות החול 8 ליום מהרץ להפסקה. (העבודה בערבי שבתות וחגים בשעות לקיון). סדור השעות במקרה של משמרות או חלוקת עבודה במקרה של חוסר עבודה, נעשית בהתייעצות עם ועד הפועלים. בכל המקומות שלא עובדים בחום בחודשים, או עובדים רק חצאי ימים - שאלה זו בשאר לקיון.
שעות עבודה נוספות מותרות רק כאשר דבר יוצא מהכלל בהתייעצות עם ועד הפועלים.
בעד שתי השעות הנוספות הראשונות יקבל הפועל תשלום נוסף של 25% על שכר העבודה הרגילה ובעד השעות הנוספות אחרי שתי השעות הנוספות הראשונות 50% נוספים על שכר העבודה של שעה רגילה. בעד כל שעה נוספת בלילה ( ) רשעלה משלמים
(הערה: על הצדדים עוד לקבוע את השעה בעבודת לילה והסכום שמשלמים במקרה זה. כמו כן עליהם לקבוע את המינימום של שעות עבודה נוספות בלי סכר ואת המכסימום של שעות עבודה נוספות.)

__שכר העבודה ובטחון הפועלים במקרי אסון:__
בכל קבולת יקבע שכר העבודה בחוזה נוסף בין המעביד או קבוצת מעבידים, מאותו סוג וההסתדרות. (את התקופה שבה יהיה קיים שכר העבודה יש עוד לקבוע).

__ביטוח:__
את הפועלים יש להבטיח ממקרי אסון (את אופן הביטוח יש עוד לקבוע).
כל מעביד חייב לשלם לקפת חולים של ההסתדרות סכום ידוע בגובה של % משכר הפועלים הרשומים בקבולת ובעד העובדים החדשים מם מקביל לתשלומיהם.
(הערה: על הצדדים עוד לקבוע את גובה סכום ההשתתפות).
הזכות להתאחדות לשלוח ב"כ אחד לועד המפקח של קופ"ח לשם בקורת הענינים הנוגעים לפועלי ההסתדרות.

__ועדת תווך והכרעות:__
ועדות תווך מהמידות תורכבנה בירושלים, תל-אביב וחיפה. הועדות תורכבנה מבא-כח אחד של כל צד וממגן אחד לכל בא-כח. שני הצדדים יבחרו תפקיד הועד הוא לחרוך בסכסוכים שיתעוררו בין הפועלים והמעבידים הקשורים בחוזה זה.

שני הצדדים מתחייבים להגיש תחילה את כל הסכסוכים ביניהם לועדת התווך. אין רשות לצדדים להכריז שביתה או השבתה בקבולת מבלי למסור תחילה את השאלה לועדת התווך ולפני תם זמן הבירור בהתאם לסעיף......, הכרזת שביתה או השבתה בניגוד להוראה זו תחשב כהפרת חוזה חוץ ממקרים של הפסקת עבודה כללית פ"יבית בעיר או בארץ על ידי אחד הצדדים.

כשאחד הצדדים מגיש איזו תלונה או סכסוך לפני הועדה, על האחרונה להזמין לפניה במשך 3 ימים לכל המאוחר מיום מסירת ההודעה ע"י המסכסך את שני הצדדים ולהשתדל לגמור במשך 7 ימים את הסכסוך בשלום.

שני הצדדים מתחייבים להופיע בפני ועדת החנוך בעצמם או ע"י בא-כוחם.
בשם הפועלים יכול להופיע ועד הפועלים או ב"כ xxxxxxx/ הסתדרות.
בשם המעביד יכול להופיע ב"כ ההתאחדות.
(הערה: אם צד אחד לא יופיע בלי סבה מספקת,אזי רשאית ועדת החנוך אחרי הזמנה שניה לדון ולהחליט גם בלי נוכחות הצד החסר.

עד גמר הויכוח של הסכסוך יכולה ועדת החנוך לאחוז באמצעים זמניים.

אם לא יעלה בידי הועדה לגמור את הסכסוך בדרך שלום במשך שבוע אחד,אזי רשאית הועדה לפעול בתור משפט בוררות שיכריע בענין" או אם היא רוצה מבין ועדת החנוך יכולה להעביר את הענין למשפט בוררות בן 3 חברים שיכריע בענין שבורר הניטרלי של הבוררות יתמנה במקרה זה על ידי ועדת החנוך. אם ועדת החנוך תשב בעצמה בתור משפט בוררות היא צריכה להוציא את החלטתה במשך שני שבועות,אולם אם הענין נמסר למשפט בוררות עליו להוציא את החלטתו במשך 10 ימים.אם הבוררות לא תוציא את החלטתה במשך 10 ימים רשאי כל צד לבקש את פיזור הבוררים והענין חוזר לועדת החנוך שמקבלת ע"י זה זכות שופט של בוררות והיא מוכרחה לגמור את הסכסוך במשך 4 ימים נוספים לעשרת הימים.

במקרים שנזכרו בסעיף...... (ערעורים בקשר עם פיטורים) וביחוד הסכסוכים שיחולו לרגלי חלוקי דעות ביחס לפירוש החוזה הזה,או אחד מסעיפיו,או ביחס לפירוש החוזים הנוספים,או אחד מסעיפי החוזים הנוספים,תהיה לועדת החנוך הסמכות לפעול כועדת בוררים והחלטת הועדה תחייב את שני הצדדים.

בכל יתר הסכסוכים והשאלות שלא פורשו בחוזה או בחוזים הנוספים פועלת הועדה בתור ועדת חנוך. במקרה של אי הצלחת החנוך של הועדה - היא זכאית לפרסם את מסקנות בירוריה.

ת ו ס פ ת

ביחס למשגוז מלאכותו הוסכם להכניס את הסעיף הבא בתקנון:
ועדות להרכבה מקצועית,- על יד הלשכה תורכבנה ועדות מקצועיות למחירת דרושי העבודה לפי המקצועות העיקריים (אריג,מתכת,עץ וכו) ועדה מיוחדת תורכב לכל מקצוע מב"כ אחד של האגודות המקצועיות והמתאימות של ההסתדרות ומב"כ אחד של המעבידים באותו המקצוע.
תפקיד הועדות הוא:בחינת הכשרה המקצועית של הנרשמים כלשכה,
קביעת סוגי המומחיות המקצועית וחלוקת דורשי העבודה לפי סוגי מומחיותם.

ה ע ר ה

במקרים של ועד הפועלים (העברה וסידורים בעבודה),פטורין,(סבה מספקת)הרבה העזיבה של מקום העבודה במקרה של פיטורין לפני הערע או רק לאחר החלטת ועדת החנוך,פצויים וקרן פרטית - יש להכניס הקונים מתאימים לפי הפרינציפ של הישיבות.

<u>החלטות ועדת פועלי המושבות</u>
1/4/1930

<u>א/ ארגון</u>

1. נמסר לועדה של שלושה: בנקובר, בנדורי, אגולומב - לנסח הצעה חוזה קולקטיבי בין הפועלים והמעבידים במושבות.

2. בכל מקום עבודה המונה למעלה משש פועלים נבחר ועד פועלים. במקום שמספר פועליו הוא למטה משש - נבחר בא-כוח.
ועדה של שלשה - פרלמוטר, גרבובסקי, סיריבי - תעבד הצעת תקנון (חוקת המסגרת) של ועדי הפועלים. ההצעה תובא לאישור בפני ישיבת ועדת פועלי המושבות.

3. מטילים על המרכז החקלאי לרכז את החומר על תנאי העבודה והשכר במושבות, שישמש יסוד לקביעת שיטת הפעולה לפועלי המושבות.
החברים: חורין, בנקובר ואורנשטין יעבדו טופס שאלון לחקירת תנאי העבודה.

4. על מועצות הפועלים במושבה לארגן פעולת הסברה בין הפועלים הבלתי מאורגנים ולהכניסם להסתדרות.

<u>ב/ לשכת העבודה</u>

1. בכל מושבה שיש בה ארגוני פועלים מחוץ להסתדרות על המועצה לבוא אתם בדברים בדבר ארגון לשכת עבודה אחת במושבה. פו"מ זה יתנהל בידיעת המרכז החקלאי.

2. על המועצות ולשכות העבודה לדאוג ששום פועל לא ילך לעבודה שלא על ידי הלשכה. מלבד הפועלים הנמצאים כבר בעבודה, בין קבועה ובין זמנית, יאסר על כל חברי ההסתדרות, בין יחידים ובין קבוצים, לקבל עבודה מחוץ ללשכת עבודה.

<u>ג/ הרמת השכר</u>

1. במושבות ששכר העבודה המינימלי לא הגיע עדיין ל-20 גרוש יש לנהל פעולה שיטתית להרמת השכר על פי קווים אלה: פו"מ עם נותני העבודה הבודדים, איסור על חברי ההסתדרות לעבוד בפחות מ-20 גרוש, למנוע פועלים אחרים לקחת מקום המסרבים לעבוד בפחות מ-20 גרוש.
לשם הרמת השכר אפשר להכריז שביתה רק בתור אמצעי אחרון.

2. המועצות במושבות חייבות להלחם להרמת שכר העבודה לפועלת בשאיפה להשואת השכר של הפועלת עם הפועל.

3. הפעולה להרמת שכר העבודה המינימלי למעלה מעשרים גרוש _ אפשר לעשות רק בידיעת המרכז החקלאי.

ז/ הכרזת שביתה

1. המועצה במושבה רשאית להכריז שביתה במשק חקלאי רק בידיעה מוקדמת של המרכז החקלאי, ולמרכז יש זכות הויטו.

<u>הערה:</u>
הכרזת שביתה כוללת גם התראה אולטימטיבית בהודעה על הפסקת העבודה.

2. שביתה לשם הרמת השכר אפשר להכריז רק באישור מוקדם של המרכז החקלאי.

ח/ הפועל הערבי

1. הועדה שמעה ברצון על הודעת מזכירות הועד הפועל שיושל על איש מיוחד לעסוק בחקירת תנאי העבודה ותחוי הכלכלי והמספר של הפועל הערבי במושבה.

2. בישיבה הבאה של ועדת פועלי המושבה תעמוד לבירור שאלה העבודה הערבית והפועל הערבי במושבה.

י"א בניסן, תר"ץ
(9/4/30)

לכבוד
מערכת "הארץ",
כ א ן.

א.נ.

ברשימה "סכסוכי עבודה בכפר-סבא" שנדפסה היום ב"הארץ" נתפרסמו בין השאר הדברים הבאים:

" ב"כ הועד החקלאי באו לתל-אביב ביחד עם ב"כ הועד הפועל של ההסתדרות העובדים הסכימו שה"ה חנקין וסמילנסקי ישמעו את טענות שני הצדדים ויחוו דעתם עליו. שני הצדדים הסכימו לסדר בהקדם לשכה ניטרלית (לדברי הפועלים: לשכה ששני הצדדים יסכימו עליה) במקום לשכת ההסתדרות הקיימת כיום ולעבד חוקת עבודה כללית ומלאה, המיוחדת לתנאי המקום. ואשר לחברי הבריה שבאו למקום מחולקים הדעות בעצם החלטת ה"ה חנקין וסמילנסקי. הפועלים טוענים שהסכימו להכנסת 17 חברי הבריה והחקלאים - ל-54 איש. כן סוברים החקלאים שעבודתם של אלו צריכה להנתן לא ע"י הלשכה אלא ע"י הועד החקלאי בעוד שדעת הפועלים היא שעליהם להרשם בלשכה ולקבל עבודה על ידה."

כל הדברים האלה מראשיתם ועד סופם אינם מתאימים לאמת ומסלפים את המו"מ וההסכם שהיו בין ב"כ הועד הפועל של ההסתדרות ובין ב"כ התאחדות האכרים במעמדו של ה' חנקין ביום הראשון, ח' ניסן במשרד חברת הכשרת הישוב.

א) אין שחר לדברים שבאי-כוח הועד הפועל הסכימו עם ב"כ הועד החקלאי שה"ה חנקין וסמילנסקי יחוו דעה על טענות ~~xxx~~ שני הצדדים.

א) האמת היא שב"כ הועד הפועל נפגשו עם ה" סמילנסקי בבא-כוח האכרים לשם מו"מ אתו כבא-כוח הצד השני. לא היתה לפני זה שום פגישה ושום מפקנא בין כ"כ הועד הפועל ובין כ"כ הועד החקלאי.

ב) אין כל חילוקי דעות בעצם החלטת ה"ה חנקין וסמילנסקי, כי לא היתה כלל שום החלטה של שני האדונים האלה. האמת היא שבישיבה זו נעשה הסכם בין כ"כ הועד הפועל הח"ה ד.בן-גוריון וא.גולומב ובין ב"כ האכרים ה" סמילנסקי.

ג) אין כל חילוקי דעות על תכנו של הסכם זה, כי ההסכם הזה נערך בכתב במעמדו של ה" חנקין ובהסכמת באי-כוח שני הצדדים ונמסר מיד במכונת כתיבה במשרדו של ה" חנקין ושני הצדדים,ב"כ הועד הפועל וב"כ האכרים קבלו ממנו העתקה.

ההסכם אומר מלה במלה:

" באי-כוח אכרי כפר-סבא מנהלים במשך שבועיים מו"מ לסידור יחסי עבודה על יסוד לשכה משותפת במשך השבועיים מקבלים 17 חברי ברית טרומפלדור עבודה על ידי הלשכה ככל שאר פועלי כפר-סבא לפי הסדר הקיים. בכל המקומות שנפסקה בהם העבודה - שבים מיד לעבודה".

כשעה וחצי לאחר הישיבה שבה נתקבל ההסכם הנ"ל בא ה" סמילנסקי למשרד הועד הפועל של ההסתדרות והציע לה" א.גולומב שהוא הסכים בטעות לנוסח לשכה משותפת והציע לכתוב במקום זה לשכה ניטרלית. לאחר בירור שאין לקבוע את אופי הלשכה למפרע בטרם החל המו"מ הסכים הח" גולומב וה" סמילנסקי שבמקום לשכה משותפת יהיה כתוב "לשכה שתבוא עליה הסכמת שני הצדדים". בעבור שעה קראו את באי-כוח הועד הפועל למשרדו של ה" חנקין שנמצאו שמה מלבד ה" סמילנסקי וחנקין גם חברי הועד החקלאי מכפר-סבא חברי הועד החקלאי הודיעו שהם דוחים את הנוסח שנתקבל בישיבה הקודמת עם ה" סמילנסקי והם דורשים שלא 17 אלא 54 מברית טרומפלדור יכנסו לעבודה בכפר-סבא ושיקבלו את העבודה לא ככל שאר הפועלים ע"י הלשכה,אלא מידי הועד החקלאי עצמו.

חוקת העבודה החקלאית.

ה ס כ ם
בין מושבה מגדיאל ובין ההסתדרות העובדים הכללית.

1. לשכות עבודה משותפות מקומיות.

בכל נקודה חקלאית בשרון מסתדרת לשכת עבודה משותפת, של באי-כוח נותני-עבודה והפועלים שבאותה נקודה באופן שוה, בהשתתפות שליש' הנבחר בהסכמת שני הצדדים. רצוי שהצד השליש' יהיה מועמד מועד הנקודה או המועצה המקומית או ועד הקהילה של אותה הנקודה אם שני הצדדים משתתפים בה.

במקרה של אי-הסכמה של שני הצדדים לבחירת השליש' על לשכת העבודה המרכזית למנות צד שליש' — מכריע.

הלשכה נקראת „לשכת-עבודה מקומית משותפת".

2. לשכת-עבודה מרכזית.

הרכב הלשכת העבודה המרכזית יהיה כדלקמן: 4 חברים באי-כח החקלאים נותני-העבודה, 4 באי-כח המרכז החקלאי של ההסתדרות העובדים הכללית בא"י, חבר תשיעי ע"י שני הצדדים בהסכמה שמנה החברים, שני חברים נוספים יסנו אחד ע"י הועד הלאומי („כנסת-ישראל") ואחד ע"י ההנ"הצ (הסוכנות היהודית).

הערה 1 רצון הצדדים שהממונים ע"י הועד הלאומי וע"י ההנ"הצ יהיו רצויים משני הצדדים, אבל ההכרעה בפנוי נשארת בידם.

3. תפקידי הלשכות המקומיות והמרכזית.

א) כל נותני-העבודה במושבה חייבים לקבל את פועליהם, הנדרשים להם רק דרך הלשכה המקומית וכן גם הפועלים חייבים לקבל עבודה רק דרך הלשכה הזאת, לפי הסדר והתור של הלשכה.

ב) הלשכה המקומית המשותפת קובעת את התוצרת המינימלית של הפועל ודואגת לטיב עבודתו

ג) על הלשכה המקומית לדאוג להשגת עבודה בעונות חוסר-עבודה עד כמה שאפשר ע"י סדור רציונלי של כל העבודה במקום וביחד עם זה עליה להשגיח על הלקחה הצודקת ולמלאות עד כמה שאפשר את דרישות נותני-עבודה בנוגע לפועלים הרצויים להם.

ד) נותן-עבודה יכול לקבל פועל חדש גם מחוץ למקום מושבו, אם הוא לא ימצא פועל חדש מתאים לעבודה במקום. במקרה כזה על נותן-העבודה להודיע את הדבר תיכף ללשכת העבודה המקומית. על הלשכה לבקר, אם הפועל, שנתקבל הנהו באמת חדש ואם נתקבל רק מטעם זה. במקרה שאין הדבר כך, על הלשכה לאחוז באמצעים שבידם נגד המקרה הנ"ל.

ה) נותן-העבודה רשאי לקבל למשקו לעבודה קרוב תלוי בו, [illegible] בהודעת הדבר ללשכה בלבד. כמו כן רשאי לקבל בדרך זו מומחה ו אגרונום, מנהל-עבודה, מכונן, מרכיב, מהנדס וקבלן. על כל מקרה חייב נותן-העבודה להודיע תיכף ללשכה, במקרה שאין הדבר כך, על הלשכה לאחוז באמצעים שבידה נגד המקרה הנ"ל.

הערה 1 קבלן שאינו עובד בעצמו יכול להכניס בעל-מקצוע אחד משלו.

בין ההסתדרות הכללית ע"י ה"ה ד.ב.ג. וגולומב ובין התאחדות האכרים ע"י ה"ה
סמילנסקי [illegible] באו לידי הסכם דלהלן
בדבר הסכסוך בכפר-סבא:

א) [illegible] העבודה בכפר-סבא [illegible]
[illegible]

ב) [illegible] א' [illegible] בית [illegible]
[illegible] סדור [illegible] עבודה.

ג) [illegible] כזה: 25 מחברים יעבדו
במשך שבועים עד גמר הבירור [illegible] ה' גירדלמן.

ד) הועד [illegible] בכפר סבא [illegible] את כל המלוי בר, להוציא
את [illegible] מכפר-סבא ולשחרר את [illegible] הפועלים [illegible] בכפר-סבא ע"י
המשטרה.

(חתומים) ד. בן-גוריון
א. גולומב
מ. סמילנסקי

תל-אביב [illegible] ניסן תר"ץ

לכבוד
מ. סמילנסקי, בא"כ התאחדות האכרים

א. נ.,
הסכמה [illegible] לסעיף ג' בהסכם שנחתם היום בינינו ובין ה"ה סמילנסקי
בדבר גמר הסכסוך בכפר-סבא - [illegible] כפר-סבא. [illegible]
[illegible] שהאישור הזה יתקבל בלי כל דחוי, בתנאי שהאסורים יוחזרו
והמשטרה תעזוב את המושבה.
הודעה זו נמסרה [illegible] לבא"כ אכרי כפר-סבא, מר מ. סמילנסקי, לפני
החתימה על ההסכם.

החתומים: ד.ב.ג.
א.ג.

תל-אביב, [illegible] ניסן תר"ץ

להסתדרות העובדים,
<u>תל-אביב.</u>

א. נ.,
בזה אנכי מתכבד להודיע לכם, כי מר גירדלמן הוא אחד מחברי כפר-
סבא ועפ"י דרישתו [illegible] את הסכסוך [illegible] עם ההסתדרות של הפועלים [illegible]
בכפר-סבא, או בית התאחדות האכרים.

בכבוד וברכה,

(חתום) מ. סמילנסקי

10.4.30

ה) על הלשכה המקומית לדאוג שימצא במושבה מספר בעלי-מקצוע מומחים במדה מספקת למען לא תסבול העבודה עכובים,

ו) המפקיד לשכה העבודה המרכזית - הוא : לפקח על עבודות הלשכות המקומיות לברר את כל הענינים שאינם יכולים לבוא לידי גמר אחרי בירורים בלשכה המקומית. הלשכה המרכזית מחליטה לפי הצעת הלשכה המשותפת על הכנסת פועלים נוספים למקום, בלי הבדל שייכות למפלגה וארגון, בתנאי שהנכנסים יקבלו על עצמם את תנאי ההסכם הזה.

4. <u>תנאי העבודה והשכר.</u>

^ ערבי שבתות וחגים עובדים 7 שעות

א) יום עבודה הוא 8 שעות, שעות העבודה בעגלונות, מטפול בבהמות, עופות, מבונס-מים, שמירה על פי הסכם מיוחד בין נותן-עבודה ומקבל-עבודה אשר ירשם בלשכה, מקרים יוצאים מן הכלל התברתיים בשביל המשק יבורר כל פעם לחוד ע"י הלשכה.

ב) שכר העבודה בחקלאות 200 מיל ליום לפועל ולפועלת. תוספות בעד עבודה מקצועית, מומחיות לפי הסכם מיוחד, בעד שעות נוספות מלבד ~~השקאה~~ עד שקיעת החמה מוסיפים 50% לשכר-העבודה, חוץ מעבודת השקאה. בעד עבודה לילה מו- סיפים 100%, בעבודת השקאת בליל מוסיפים 50%

ד) אסור לפטר פועל מטעמים פוליטיים וארגוניים.

ה) פועל יומי המפוטר באמצע היום מקבל שכר של יום שלם, פועל חדשי או שנתי המפוטר מקבל פצויים של שבועיים על בעד כל שנת עבודה, פחות משנה או יותר משנה מקבל באופן יחסי לפי החשבון הנ"ל, המפטר פועל יומי קבוע על הנותן העבודה להודיע לפועל בסוף העונה על דבר פטוריו ולשלם לו פצויים בעד שבוע ימים, אם הוא מפטר אותו באמצע העונה הוא צריך לשלם לו פצויים יום בעד חודש עבודה, אם הוא מקבל את הפועל באמצע העונה הוא צריך לשלם לו גם כן יום בעד כל חודש.

הפצויים אינם חלים על זמן הנסיון - זמני הנסיון נחשבים לפועל פשוט חודש אחד ולבעל מקצוע 3 חדשים, אחרי שהפועל נתקבל כבר חדשי הנסיון נכללים בחשבון הפצויים.

עבודה

חוק הפצויים עבור קבועים מתחיל מעונת 1930.

ו) על נותן עבודה משלם מס-מקביל לקופת-חולים 5 מיל ביום בעד כל פועל.

5. <u>סכסוכים ובוררות.</u>

א) כל סכסוך בין נותן-העבודה ופועליו בדברים שלא הוברדו בסעיפים הקודמים יבא לפני בוררות הלשכה המקומית ואין לשום צד הרשות להכריע על דעת עצמו בסכסוך, ולהפסיק בעד מהלך העבודה או להפריע בעדה.

ב) הבוררות ופסקי דינה חובה לשני הצדדים.

ג) במקרה שלשכה העבודה המקומית המצא לנחוץ, תהיה רשאית איזה סכסוך שהוא לבוררות שהסמוך ידיה עליו ודין בוררותה יהא כדין בוררות הלשכה ויהא חובה על שני הצדדים.

ד) ערעור על פסק דין של הלשכה המקומית וכמו כן חלוקי דעות בפירושים לאחד הסעיפים של ההסכם מובא לבירור לפני לשכה העבודה המרכזית, שהנה מוסד העליון לבירור פסקי-הדין ופוסק האחרון בכל הבירורים.

ערעור על פסקי-דין של הלשכה המקומית/על ללשכה המרכזית צריך להמסר באמצעות הלשכה המקומית.

ה) כל סכסוך צריך להתברר בלשכה המקומית במשך זמן של לא יותר משני ימים מיום המסר הסכסוך הזה לבוררות.

ו) זמן הגשת הערעור לא יותר משבוע ימים לאחר הוצאת פסק-דין ע"י הלשכה המקומית. אחרי עבור הזמן לא יקבלו גם ערעור, ופסק-הדין נכנס לתקפו.

ז) על ערעור מתברר לפני הלשכה המרכזית במשך לא יותר משבועים מיום הגשת הערעור.

ח) <u>תקופת ההסכם.</u> אחרי שנה מיום ההסכם רשאים שני הצדדים לדרוש בקורת ההסכם מחדש על ידי הודעה של 3 חדשים למפרע, יש לכל צד רשות לבטלו, להמשיכו או לדרוש הכנסה בו תקונים ברצונו.

25.5.30.

חתמו: [illegible]
[illegible]

לא נתרקו את הגזרה, לא נבלע יכה הנציח
לא נ[illegible] יותר הניגון, לא נשמעה התפילה
ולא נשאת הכוכב המתאור, המאיר והזוהר.
ושם נגזרה בקרקע, [illegible] [illegible]
האלמנו, [illegible] רפתו – [illegible] הרחוב
על.

לא נשכח גם המקור הנשאן הזפרה
שאוה את קולנו – הלוה לא פסקה, ולא
שברה. כולם יש האותיות ולאומים
אחרי חללנו מרוסיה, מפולין, מרומניה, מגרמניה
מאמריקה – [illegible] ורק חבל, גם
מארץ זוהב ושמש ולאור, מאסף [illegible]
אשר אותן הולכים, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] שרות הם ב
והמוניים שנרו ושכבו. כאן הם
שמנה במספר האחרון כל מה 126
32,000 קרע כלא לנוצא ולא
ולולה, כולנו כל [illegible].

- 2 -

[illegible]

[illegible]

המוזיאון כל הציור את היקום לא כמוני –
הזה.

כל מראה את העולם: נראה ממנו עשר באלף,
נפילות הארס · [illegible] – [illegible]
אין שום [illegible] אחד: [illegible]
הגלות — התקופה – אחר שלוש בתקופתו.
[illegible] הגולים
[illegible]

[illegible]
חשובה = הספק, פרוסת לחם יבשה, היא הזולת בתקופתו
[illegible] [illegible] כל כוח הזולת, אך שום
יצר הצער, לא נראה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible].

האמונה – [illegible],

את הספק, פרוסת לחם הגולה, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~
[illegible] את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible] [illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible]~~ – [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
את העולם [illegible] [illegible]

Cie FRANÇAISE DE NAVIGATION A VAPEUR
(CYP. FABRE)
15, RUE BEAUVAU, 15
MARSEILLE

- 2 -

אולם אולי הרושם ~~העמוק~~ החזק ביותר – פניהם של עולים
מספרד ~~ועוד~~ ומאסיה – הנה אחדים מהם,
נתונים לפני את כל המפה הזאת בארץ. בתוך
הגלויות הגדולות שהשאיר לפנינו בתקופה
בין הארץ – המצב בחוץ עולה של
המעורב. לא רק גלות הפרט – אלא
שלות הקהל האחד אשר בארץ. הגולה הקטנה
צורות שונות: כלבות, סוגליות, תרומות,
אלמנות ועלובות. לא עלוב היה מה
לחלום שם אזרח, שלו להתקן מחונה לו
לא ואחרת בשלוה לו. ~~ועוד כמו כולה~~
~~ועוד כמו בורר שעשו לעלייה~~. והעורש
המלוקט הזה שוין של אחד ואחד ולו
בהפליט לזה מכ כמו פעלה אחרת
לכך זו לא של של הגולה המושבה
ערת־הצבעים העולה אולם בולט
ספיכם לזולת. [illegible]
[illegible]

הרשמות המקובלת שאלות אין לפי
סדר [illegible] הזמן, מ חלק [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

קטע הצורב המכונס קודם זה אינו
צגי סופר אלא מבינאי שהשנה בסך. שאין לו אולפן
המילים שאל ארבה לבדו ללמוד קולו מאחור
שהוא מסוכן ומשוכנת - שלא הוא לפגוע בדרכו
שבע לו וכי בעקרי פה ובשני-רחוקות, לפנת
אור נשקלה אות וכן לא וכי המערכה
בלבות הגלים המתמון, ללכד הדרכו לשקלם
כי בגינה כוח בלילות הלילה כוכבה,
לספרם הדרכו שלום את. לא ספר ואת
בשילורפיה המרכבת בקולות. הלילה נקודה
ללא תלושה לאו כולו כוונת של פנים הנלחמה.
אמנם, פולש אל הערב, הייתי אל אלפים
אחד מרו ~~[illegible]~~ שלות קלות למדרגת בנלחמת-הקיץ
המפרכת. אותו הצלע וכפו רק לפר אחד:
באלות מאורות. ט המאות הגלפנים ~~[illegible]~~
והנפלשו הוי אופנים בשקר כפי נקודה
אחת: לראות באזורה וקרקע, לאמן נקודה
שלשן ט׳ שמונו בחלק המקלים הוקוז.

המלחמה שערה את גזלה הפולנים של
[illegible] ספינת לפממה לטמון אפקט רחבים. ~~[illegible]~~
לאור 12-15 שנה לא אזורת-פיק במא
סוגיפות נוקפו לא עקלת רחוק לא גלוה
גדולה ושמן אחור. של אל הלאבות הארווה
ובמדבר אינו לא הוי ~~[illegible]~~ אל תקלת שלו.
עדי המנון להרגן. מלאת המת בולפים ללרבות.
הדרת זה מקלות המלכה בהוליו, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ בוקע לאמה שלו
נקודת באה אלף-אזורה את לוה מה

ניר

[illegible] תוהו
[illegible] של [illegible].
[illegible] קטנה לו.
"[illegible]" - רק לפני [illegible] היה
[illegible].
[illegible] 1881 הו 12 [illegible]
[illegible] את כ.ס.
[illegible] - [illegible]
אין להתעלם [illegible].

[illegible]
[illegible] 100% [illegible]
[illegible] - [illegible] 2
[illegible] - [illegible]
[illegible] של כ.ס. - [illegible] -
[illegible].

[illegible]
[illegible] - [illegible].
[illegible] - [illegible]
[illegible] - [illegible] ([illegible])
[illegible] - [illegible].
[illegible]

[illegible]
[illegible] - [illegible].

[illegible]
[illegible] ([illegible])
[illegible]
[illegible].
[illegible] ([illegible]")
[illegible] ([illegible])
[illegible] - [illegible], 1 [illegible].
[illegible] 2 100% [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] ([illegible]) [illegible]
[illegible] - [illegible].
[illegible]:

בעזרו –
אין שמחה בלבש על הפסוק את המן – ר'
״מה נעשה בגלל – אולוגיה
הנשמת הפגם בגלל – אין קולו קול
הוה"ם נכבה של – אין [illegible]
אל דוד [illegible] הי פרסים, ואל בעלמא

שכר
על כוח, על הפגם, ואל ארבעה [illegible]
אל, אשר הפגם במלחמה – וכן להמשיך.

__אלכסנדר__
פסוק לספרה את הרקוויאסים
יורד את גוף המשפחות
גם השיר הצומח היא רק אשר לפגמים
פשרות
תענוג הספרות
״אמת הלשון את כל באין ארבעה הפגם האמת״
״פסוקו של פוגע – אין הגיע הלה הוה"ם
פרס לצרות אפי פגם רע
אשר את חוקה בלי להכות בתוך התורה
בחוקה אין אלוה מושגת, ולאהבת של שם השם
ולוקח אפגם את שקל.

הארץ גליון 1499, 4 מאי 1930

[illegible]

[illegible] הקפיטליסטי"

„[illegible]

[illegible] הקפיטליסטי"

"[illegible]

[illegible]

[illegible]"

„[illegible] ההסתדרות (הועידה האחרונה [illegible])"

„[illegible]"

[illegible] 1516 23 מאי 1930

[illegible]

„[illegible]"

גליון 1430 [illegible] 10 פברואר 1930

[illegible] [illegible] פרולטריון בארצות הברית [illegible]

– "מאות אלפי פועלים [illegible] 175 [illegible]" –

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

המזרח [illegible] [illegible]"

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בהצלחה

את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

את [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]–

אין זה [illegible]"

גליון 1451 6 מרץ 1930

(מסגרת [illegible] [illegible] [illegible])

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 32 [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]" – "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] 450% – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] –

[illegible] 1923 – 764 [illegible], ב-1924-25 – 2500,

ב-1926 – 5548 [illegible] 1929 – [illegible]

7000 [illegible]"

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] – [illegible] 32 [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"

גליון 1452, 7 מרס 1930

[illegible]

„התקופה הקולוניאלית (100%) [illegible]
[illegible]

„התקופה הבאה — [illegible]
[illegible]

„התקופה הבאה — [illegible]
[illegible]

„[illegible]
[illegible]

„[illegible]
[illegible]

גליון 1492, 30 אפריל 1930

[illegible]

„[illegible]
[illegible]

גליון 1494, 4 מאי 1930

[illegible]

סוף שאלות:
עליה עברית - הפלה הובנו
~~דרך המלחמה~~ ומסע עד עמק אילון.
~~הפלה~~

מתוך כפר סבא.

מה עד כל פלגה בחטיבה הסופית
דרך של פלוגות בזמן וקיים,
(המות ההפקדות של המוקף)

אחרון הפלוגה האחרונה - ואנו דבוק
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

התהוות הבכלה של הפלגה:
יהודה יורי, [illegible]

המלחמה בכפרסבא
שאלת הגירוש

מהות הגולה
של קונטינטים של [illegible]

פולט [illegible]

מה הוא [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] 12,000 [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

מה [illegible]
[illegible] ההיסטוריה היהודית
הפסיקה [illegible]
[illegible]

[illegible] ההיסטוריה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ההיסטוריה [illegible]

גולי

"אמא בהוטל"
היה אלף ספרים
[illegible]

~~[illegible]~~

אף [illegible] - [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] - [illegible]
[illegible]

[illegible] - [illegible] כל כך -
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] לא בטוחה [illegible] - סוף
אבל בטוחה בצדק בעולם.

תנאי הקליטה בארץ חוזרת לנקודת המוצא שלה-
לעליה. בעליה של ההון הפרטי צמחה לפני מלחמת
העולם ועם תנאי הקליטה ~~המשתפרת~~ הנוחה, ~~[illegible]~~
המגבלות והמהפכנות. ~~[illegible]~~ היו מעולה וכלכלה
~~[illegible]~~ לפי הוא מספק בתקופה הראשונה, ובעיקר
העליה השניה היתה עליה [illegible] וכלכלית
בעליה השניה העממית. לא [illegible] לא [illegible]-
לא כיוון הקליטה, לא הסיבות אלא [illegible] חדל, מה שנותר
[illegible] ולהתקיים קצת מאשר באזור. המצב הכלכלי
התחרה, הקליטה הרחב מספקו, המלך [illegible] [illegible]
בנה אלף [illegible], של היין [illegible], פרק [illegible]
בארץ, המצבה ~~[illegible]~~ ונפסק [illegible]
לדרך הקליטה. [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]
פוגרי של לעליה - [illegible] [illegible] [illegible]
דמה [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] בחודש הנקודה
במשך של חודש, ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
~~לעליה~~ כמו [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
הנאד של המקרה לעליה. [illegible] [illegible]
~~בשנת 1922, 25 [illegible] 1926~~ [illegible] [illegible]
[illegible] 1920)

רגלי הפיל ש[illegible] [illegible]ות.

[illegible] [illegible] קורים. [illegible] [illegible]

אורה אריות / אריות. [illegible]

[illegible] [illegible]: [illegible]

8000 פילים [illegible] [illegible].

[illegible] המלחמה: [illegible] [illegible]

G2 [illegible] אורך [illegible] [illegible]

[illegible] קרות חוץ ([illegible] [illegible]) [illegible]

[illegible] מלחמת הפיל [illegible] [illegible]

מלחמה בין אורה [illegible]. [illegible]

חזו אורה

דרכי המלחמה

חוסר [illegible] את הקרקע של [illegible].

הכבל כמות / [illegible]: [illegible] [illegible]

(סלום - רעדע)

חשובער קאנגרעס,

אונזער ארבעט איז צו ענדע.

ס'וואלט געווען א גרויסער אונרעכט צו אונז אליין און צום קאנגרעס ווען מיר זאלן יעצט, אין דער מידקייט, נערוועזיטעט און אויפרעגונג פון א לאנגער און שווערער נאכט-זיצונג, פרובירן געבן זיך א דין וחשבון פון קאנגרעס. מיר מעגן אבער דאך זיך טראץ טעכנישע פעלערן און ביז אנשטרענגענדע צייט-פאר-טיילונג, אלע צופרידן זיין אין באדייטענדער מאס: ס'איז געווען א גרויסע און ווירדיגע לייסטונג. מיר האבן דורכגעפירט דעם ערשטן יידישן אלוועלטליכן ארבעטער קאנגרעס. ס'ערשטע מאל זיינען זיך צוזאמענגעקומען מאסן יידישע ארבעטער פון די פארשידנסטע לענדער, און וואס ס'איז נאך שווערער - ~~פארשידענע~~ פון פארטייען, ווייסנדיק די גענעזייטיקע באציונגען פון אונזערע ארבעטער-פארטייען אין פארשידענע לענדער קאנען מיר - מיט א טיפער באפרידיגונג זאגן, אז דעם קאנגרעס האט באהערשט א גרויסע מאס פון פאראנטווארטליכקייט. די קאנגרעס-מיטגלידער און גאנצע פראקציעס איז ביז איינמאל אויסגעקומען ביישטיין שותפע נסיונות - און כ'קען פארזיכערן אז ענדליך זיינען אלע ארויס מיט כבוד פון טוועערן נסיון. די אחריות פאר דער געמיינזאמער זאך, די ווירדע פון ארבעטער קאנגרעס, האט גובר געווען די טראדיציע פון פארטיי-רייסעריי.

עס איז געווען א גרויסער מאסן-קאנגרעס. ענדליקער און הונדערטער טויזנטער האבן זיך אבגערופן. דער ~~זאל פון~~ קאנגרעס האט פאר די דריי טאג באהערשט די יידישע עפנטליכקייט און פרעסע אין דער גאנצער וועלט. די געשפאנטע אויפמערקזאמקייט וואס האט אויך א מאמענט ביט אויפגעהערט אין געפאקטן זאל פאר דעם גאנצן פארלויף פון קאנגרעס - האט געפונען איר פאסנדן אבקלאנג פון דער באענס און פון דער ווירסן - די איינדרוקספולע ברודערליכע [illegible] באטייליגונג פון דער אינטערנאציאנאלער ארבעטער באוועגונג, דער אקטיווער אנטייל פון די בעסטע פארטרעטער פון וועסט-אייראפעאישן סאציאליזם, דער אונאוימהערליכער אינטערעס מצד די שליחים פון דייטשן פראלעטאריאט - האט אונטערגעשטראכן דעם פאליטישן כאראקטער און באדייט פון קאנגרעס. אבער אפשר די מערקווירדיגסטע און ווערטפולסטע ערשיינונג פון דעם קאנגרעס איז דער וואונדערבארער צוזאמענגוס פון אלע לעבעדיקע דורות פון יידישן סאציאליזם אנהויבנדיק פון אדוארד בערנשטיין - דעם גרייזן וועטעראן פון דייטשן און

(שלום — רעדע)

חשובער קאנגרעס.

אונזער ארבעט איז צו ענדע.

ס'וואלט געווען א גרויסער אונרעכט צו אונדז אליין און צום קאנגרעס ווען מיר זאלן יעצט, אין דער טירקייט, נערוועזיטעט און אויפרעגונג פון א לאנגער און שווערער נאכט־זיצונג, פרובירן געבן זיך א דין וחשבון פון קאנגרעס. מיר מעגן אבער דאך זיך טראץ טעכנישע פעלערן און ניט אנטשפרעכנדע צייט־פאר־טיילונג, אלע צופרידן זיין אין באדייטנדער מאס: ס'איז געווען א גרויסע און ווירדיגע לייסטונג, מיר האבן דורכגעפירט דעם ערשטן יידישן אלוועלטלעכן ארבעטער קאנגרעס. ס'ערשטע מאל זיינען זיך צוזאמענגעקומען מאסן יידישע ארבעטער פון די פארשידנסטע לענדער, און וואס ס'איז נאך שווערער — פארשידענע פארטייען. ווייסנדיק די געגנזייטיקע באציונגען פון אונזערע ארבעטער־פארטייען אין פארשידענע לענדער קאנען מיר — מיט א טיפער באפרידיגונג זאגן, אז דעם קאנגרעס האט באהערשט א גרויסע מאס פון פאראנטווארטלעכקייט. די קאנגרעס־מיטגלידער און גאנצע פראקציעס איז ניט איינמאל אויסגעקומען ביישטיין שווערע נסיונות — און נ'קען פארצייכענען אז ענדלעך זיינען אלע ארויס מיט כבוד פון שווערן נסיון. די אחריות פאר דער געמיינזאמער זאך, די ווירדע פון ארבעטער קאנגרעס, האט גובר געווען די טראדיציי פון פארטיי־פאטריאטיזם.

עס איז געווען א גרויסער מאסן־קאנגרעס. ענדלעכער און הונדערטער טויזנטער האבן זיך אבגעגעבן. דער ~~זאל פון~~ קאנגרעס האט פאר די דריי טאג באהערשט די יידישע עפנטלעכקייט און טיילן אין דער גאנצער וועלט. די געשפאנטע אויפמערקזאמקייט וואס האט אויך א מאמענט ניט אויסגעהערט אין געפאקטן זאל פאר דעם גאנצן פארלויף פון קאנגרעס — האט געגעבן איר פאסנדן אבקלאנג פון דער באנעס און פון דער דרייטן. די אייגנארטיקסטע ברודערלעכע באטייליגונג פון דער אינטערנאציאנאלער ארבעטער באוועגונג, דער אקטיווער אנטייל פון די בעסטע פארטרעטער פון וועלט־אינטערנאציאנאלן סאציאליזם, דער אונגעווינטלעכער אינטערעס מצד די שליחים פון דייטשן פראלעטאריאט — האט ארויסגעשטראכן דעם פאליטישן כאראקטער און באדייט פון קאנגרעס. אבער אפשר די מערקווירדיגסטע און ווערטפולסטע ערשיינונג פון דעם קאנגרעס איז דער וואונדערבארער צוזאמענגאנג פון אלע לעבעדיקע דורות פון יידישן סאציאליזם — אנהייבנדיק פון עדוארד בערנשטיין — דעם גרייזן וועטעראן פון דייטשן און

אינטערנאציאנאלן סאציאליזם, מיטקעמפער און חבר פון קארל מארקס און פערדינאנד לאסאל, איינשליסנדיק די ערשטע פיאנערן פון דער מעכטיקער יידישער ארבעטער באוועגונג אין אמעריקע, פארזיכטע קעמפער פון דער באוועגונג אין מערב און מזרח אייראפע, און ענדיגענדיק מיט די יונגסטע שטייגנסטע סאלדאטן און פיאנערן פון אונזערע מאלדייכע און טייערע יוגנט-ארגאניזאציעס אין די פארשידנסטע לענדער. אזא רייכע שנור פון גענעראציעס אין זייער איידעלסטער , אידעאלסטער און גייסטרייכסטער פארטרעטונג האט נאך דאכט זיך מיר נישט געזען קיין יידישער קאנגרעס אדער צוזאמענפאר אין אונזער דור.

עס איז געווען דער קאנסטיטואירנדער קאנגרעס פון דריי-בונד: ארבעט, יוגנט און גייסט, וואס קאנצענטרירט זיך ארום דאס ארבעטנדע ארץ-ישראל. ע ס איז נים קיין צופאל וואס דער קאנגרעס - אזא קאנגרעס - איז צוזאמענגערופן געווארן דורך 00000 דעם א"י'דיקן ארבעטער - דעם יונגסטן צווייג אין יידישן ארבעטער-בוים.

די יידישע לעגענדע דערציילט אז דער ערשטער מענטש איז באשאפן געווארן פון שטויב וואס איז צוזאמענגעקליבן געווארן פון דער גאנצער וועלט. דער שטויב פון וועלכן ס'איז באשאפן געווארן דער יידישער ארבעטער אין א"י איז צוזאמענגעקליבן פון גאנצן יידישן פאלק. די יידישע ארבעטערשאפט אין א"י איז נים אויפגעוואקסן פון א"י'דיקן יידנטום, זי איז נים קיין פראדוקט פון אן איבערלעבער ענטוויקלונג פון לאנד. צוזאמענגעקומען פון אלע לענדער פון אונזער וועלטצעשפרייטונג, אויס-געגאנגען פון אלע סאציאלע שיכטן און קולטור-קרייזן פון ארבעטס-לאזן פאלק, ענטהאלט דער א"יידיקער ארבעטער דעם היסטארישן תמצית פון אידישן פאלק אין אלע זיינע דורות און אין דער גאנצער צעשפרייטונג. געטראגן פון היסטארישן ליידנשאפט צו ווידערגעבורט און אויסלייזונג אין אייגענעם לאנד, באזעלט מיט רעוואלוציאנערן פאטאס צו באפרייאונג און קריינונג פון ארבעט אין דער מענטשליכער געזעלשאפט, זיינען זיי געקומען פון גלות אין לאנד, צוערשט איינצעלנע, איינ-זאמע, דאן צענדליגע און הונדערטער, און שפעטער טויזנטער און טויזנטער, און פאר אונזערע אויגן איז אויסגעוואקסן אין א"י א נייער ארבעטער שבט, א שבט פון חלוצים, אנ' אוואנגארד און פיאניר צוגלייך, ארום וועלכן ס'האבן זיך אנגעהויבן זאמלען די געוואגסטע און איבערגעבנסטע צווישן די יידישע ארבעטער און יידישע יוגנט אין דער גאנצער וועלט.

א שווערן, דארנדיקן און נסיונות-רייכן וועג האט פאר די 25 יאר דורכגעמאכט

אינטערנאציאנאלן סאציאליזם, מיטקעמפער און חבר פון קארל מארקס און פערדינאנד לאסאל, איינשליסנדיק די ערשטע פיאנערן פון דער מעכטיקער יידישער ארבעטער באוועגונג אין אמעריקע, פארדינטע קעמפער פון דער באוועגונג אין מערב און מזרח אייראפע, און ענדיקענדיק מיט די יונגסטע סטודענטן סאלדאטן און פיאנערן פון אונזערע צאלרייכע און סייערלע יוגנט-ארגאניזאציעס אין די פארשידנסטע לענדער. אזא רייכע שנור פון גענעראציעס אין זייער אידעאלסטער, אידעאליסטער און גייסטרייכסטער פארטרעטונג האט נאך דאכט זיך מיר ביז געזען קיין יידישער קאנגרעס אדער צוזאמענפאר אין אונזער דור.

עס איז געווען דער קאנסטיטואירנדער קאנגרעס פון דריי-בונד: ארבעט, יוגנט און גייסט, וואס קאנצענטרירט זיך ארום דאס ארבעטנדע ארץ-ישראל. עס איז ניט קיין צופאל וואס דער קאנגרעס – אזא קאנגרעס – איז צוזאמענגערופן געווארן דורך 00000 דעם א"י'דיקן ארבעטער – דעם יונגסטן צווייג אין יידישן ארבעטער-בוים.

די יידישע לעגענדע דערציילט אז דער ערשטער מענטש איז באשאפן געווארן פון שטויב וואס איז צוזאמענגעקליבן געווארן פון דער גאנצער וועלט. דער שטויב פון וועלכן ס'איז באשאפן געווארן דער יידישער ארבעטער אין א"י איז צוזאמענגעקליבן פון גאנצן יידישן פאלק. די יידישע ארבעטערשאפט אין א"י איז ניט אויסגעוואקסן פון א"י'דיקן יידנטום, זי איז ניט קיין פראדוקט פון אנ'איבערלעבער ענטוויקלונג פון לאנד. צוזאמענגעקומען פון אלע לענדער פון אונזער וועלטצעשפרייטונג, ארויסגעגאנגען פון אלע סאציאלע שיכטן און קולטור-קרייזן פון ארבעטס-לאזן פאלק, ענטהאלט דער א"י'דיקער ארבעטער דעם היסטארישן תמצית פון אידישן פאלק אין אלע זיינע דורות און אין דער גאנצער צעשפרייטונג. געטראגן פון היסטארישן ליידנשאפט צו ווידערגעבורט און אויסלייזונג אין אייגענעם לאנד, באזעלט מיט רעוואלוציאנערן פאטאס צו באפרייאונג און קריינונג פון ארבעט אין דער מענטשליכער געזעלשאפט, זיינען זיי געקומען פון גלות אין לאנד, צומערשט איינצעלנע, איינזאמע, דאן צענדליגע און הונדערטער, און שפעטער טויזנטער און טויזנטער, און פאר אונזערע אויגן איז אויסגעוואקסן אין א"י א נייער ארבעטער שבט, א שבט פון חלוצים, אנ' אוואנגארד און פיאנער צוגלייך, ארום וועלכן ס'האבן זיך אנגעהויבן זאמלען די געוואגסטע און איבערגעבנסטע צווישן די יידישע ארבעטער און יידישע יוגנט אין דער גאנצער וועלט.

א שטורעם, דארנדיקן און נסיונות-רייכן וועג האט פאר די 25 יאר דורכגעמאכט

אינטערנאציאנאלן סאציאליזם, מיטקעמפער און חבר פון קארל מארקס און פערדינאנד לאסאל, איינשליסנדיק די ערשטע פיאנערן פון דער מעכטיקער יידישער ארבעטער באוועגונג אין אמעריקא, פארדינטע קעמפער פון דער באוועגונג אין מערב און מזרח אייראפע, און ענדיגענדיק מיט די יונגסטע שטיינגסטע סאלדאטן און פיאנערן פון אונזערע צאלרייכע און טייערע יוגנט-ארגאניזאציעס אין די פארשיידנסטע לענדער. אזא רייכע סנוד פון גענעראציעס אין זייער אידעאלסטער, אידעאלסטער און גייסטרייכסטער מארטערטורנג האט נאך דאכט זיך מיר שוין געזען קיין יידישער קאנגרעס אדער צוזאמענפאר אין אונזער דור.

עס איז געווען דער קאנסטיטוירענדער קאנגרעס פון דריי-בונד: ארבעט, יוגנט און גייסט, וואס קאנצענטרירט זיך ארום דאס ארבעטענדע ארץ-ישראל. עס איז ניט קיין צופאל וואס דער קאנגרעס – אזא קאנגרעס – איז צוזאמענגערופן געווארן דורך [illegible] דעם א"י'דיקן ארבעטער – דעם יונגסטן צווייג אין יידישן ארבעטער-בוים.

די יידישע לעגענדע דערציילט אז דער ערשטער מענש איז באשאפן געווארן פון שטויב וואס איז צוזאמענגעקליבן געווארן פון דער גאנצער וועלט. דער שטויב פון וועלכן ס'איז באשאפן געווארן דער יידישער ארבעטער אין א"י איז צוזאמענגעקליבן פון גאנצן יידישן פאלק. די יידישע ארבעטערשאפט אין א"י איז ניט אויפגעוואקסן פון א"י'דיקן יידנטום, זי איז ניט קיין פראדוקט פון אן'אינערליכער ענטוויקלונג פון לאנד. צוזאמענגעקומען פון אלע לענדער פון אונזער וועלטצעשפרייטונג, ארויס-געגאנגען פון אלע סאציאלע שיכטן און קולטור-קרייזן פון ארבעטס-לאזן פאלק, ענטהאלט דער א"י'דיקער ארבעטער דעם היסטארישן תמצית פון אידישן פאלק אין אלע זיינע דורות און אין דער גאנצער צעשפרייטונג. געטראגן פון היסטארישן ליידנשאפט צו ווידערגעבורט און אויסלייזונג אין אייגענעם לאנד, באזעלט מיט רעוואלוציאנערן פאטאס צו באפרייאונג און קריינונג פון ארבעט אין דער מענשליכער געזעלשאפט, זיינען זיי געקומען פון גלות אין לאנד, צומערשט איינצעלנע, איינ-זאמע, דאן צענדליגע און הונדערטער, און שפעטער טויזנטער און טויזנטער, און פאר אונזערע אויגן איז אויפגעוואקסן אין א"י א נייער ארבעטער שבט, א שבט פון חלוצים, אן אוואנגארד און פיאניר צוגלייך, ארום וועלכן ס'האבן זיך אנגעהויבן זאמלען די געוואקסעסטע און איבערגעבנסטע צווישן די יידישע ארבעטער און יידישע יוגנט אין דער גאנצער וועלט.

א שווערן, דארנדיקן און נסיונות-רייכן וועג האט פאר די 25 יאר דורכגעמאכט

(שלום – רעדע)

חשובער קאנגרעס.

אונזער ארבעט איז צו ענד.

ס'זואלט געווען א גרויסער אונרעכט צו אונז אליין און צום קאנגרעס ווען מיר זאלן יעצט, אין דער מידקייט, נערוועזיטעט און איבערעגונג פון א לאנגער און שווערער נאכט–זיצונג, פרובירן געבן זיך א דין וחשבון פון קאנגרעס. מיר מעגן אבער דאכט זיך סראץ טעכנישע פעלערן און ניט אנשפרעכענדע פריט–פאר–שילונג, אלע צופרידן זיין און באדייטענדער מאס: ס'איז געווען א גרויסע און ווירדיגע לייסטונג, מיר האבן דורכגעפירט דעם ערשטן יידישן אלוועלטליכן ארבעטער קאנגרעס. ס'ערשטע מאל זייבען זיך צוזאמענגעקומען מאסן יידישע ארבעטער פון די פארשידנסטע לענדער, און וואס ס'איז נאך שווערער – פארשידענע פארטייען, ווייסנדיק די געגנזייטיקע באציונגען פון אונזערע ארבעטער–פארטייען אין פארשידענע לענדער קאנען מיר – מיט א טיפער באפרידיגונג זאגן, אז דעם קאנגרעס האט באהערשט א גרויסע מאס פון פאראנטווארטליכקייט. די קאנגרעס–מיטגלידער און גאנצע פראקציעס איז ניט איינמאל אויסגעקומען בייסטייערן שווערע כוונות – און כ'קען פארצייכנען אז ענדליך זייבען אלע ארויס מיט כבוד פון שווערן נסיון. די אחריות פאר דער געמיינזאמער זאך, די ווירדע פון ארבעטער קאנגרעס, האט גובר געווען די פראריטעט פון פארטיי–רייסעריי.

עס איז געווען א גרויסער מאסן–קאנגרעס. צענדליקער און הונדערטער טויזנטער האבן זיך אבגערופן. דער ~~זאל פון~~ קאנגרעס האט מאר די דריי טאג באהערשט די יידישע עפנטליכקייט און פרעסע אין דער גאנצער וועלט. די געשמאנטע אויפמערקזאמקייט וואס האט אויך א מאמענט ניט אויסגעהערט אין געפאקטן זאל פאר דעם גאנצן פארלויף פון קאנגרעס – האט געפונען איר פאסנדן אבקלאנג פון דער נאענט און פון דער ווייטן. די איינדרוקספולע ברודערליכע באטייליגונג פון דער אינטערנאציאנאלער ארבעטער באוועגונג, דער אקטיווער אנטייל פון די בעסטע פארטרעטער פון וועסט–אייראפעאישן סאציאליזם, דער אונגעווענהערליכער אינטערעס מצד די שליחים פון דייטשן פראלעטאריאט – האט אונטערגעשטראכן דעם פאליטישן כאראקטער און באדייט פון קאנגרעס. אבער אפשר די מערקווירדיגסטע און ווערטפולסטע ערשיינונג פון דעם קאנגרעס איז דער וואונדערבארער צוזאמענגאנג פון אלע לעבעדיקע דורות פון יידישן סאציאליזם – אנהויבנדיק פון אדוארד בערנשטיין – דעם גרייזן וועטעראן פון דייטשן און

דער יידישער ארבעטער אין א"י. האט ער געדארפט א וואונדער מאכן - שאפן יש מאין. ביסט האט ער געפונען, ביסט האט אים געהאלפן, ביסט האט אים פארשטאנען ווען ער איז פארטערטס, מיט 26 יאר צוריק, געקומען אנ'איינזאמער אין לאנד. זיינע פארגענגער, די פאנען-טרעגער פון ביל"ו, האבן אין זייער עלטער פארשעמט זייער יוגנט - און געטראפן דעם יונגן פיאניר מיט פארפרעמדונג, - זיין ארבעטס-פאן מיט געגנערשאפט. האט ער אלץ פון דאס ניי געמוזט ערא‌בערן, אלץ פון דאס ניי באשאפן און געשטאלטן - אן מיטלען, אן ערפארונג, און שוץ, און סימפאטיע. ס'זיינען פאריבער 26 יאר - און נאך דרייט שטייט ער פון זיין ציל; נאך גרויס און לאנג און שווער איז דער וועג פאראויס - אבער ער קוקט זיך אום אויפ'ן פארגאנגענעם וועג - פול מיט גלייבן און ערמוטיגונג. ביט אומזיסט איז געווען זיין האפענונג; זיין אנשטרענגונג און עקשנות איז ניט געבליבן פרוכטלאז. גייט איבערן לאנד, - איר וועט אומעטום געפינען די בולט'ע צייכנס פון זיין אויפטו. ווירטשאפט און קולטור, ערציאונג און ארגאניזאציע - פאליטיק און ספארט אלץ, וואס דער יידישער ישוב באזיצט אין דארף און אין שטאדט איז באזיגעלט מיט'ן שעפערישן גייסט פון יידישן ארבעטער און געקרוינט מיט זיין קאלאניזאציאנס-דרוק.

פון די גרויסע און דויערנדע ערא‌בערונגען און שעפונגען פון יידישן ארבעטער-פיאניר אין א"י - אויפן עקאנאמישן, סאציאלן, קולטורעלן און פאליטישן געביט איז פיליכט דער גרעסטער און ווינטיקסטער - די זעלבסט ערא‌בערונג, די קריסטאליזירונג פון א נייעם טיפ מענטש, ארבעטער, ייד, בירגער, חבר, קעמפער, בויער.

דער יידישער פיאניר אין א"י האט געמוזט איבערוואונדן פילע אייגנשאפטן, רגילות'ן און נייגונגען וואס ר'האט מיטגעבראכט מיט זיך פון אבהענדיגן אנארכישן לעבן אין די גלות-לענדער, און ערציען אין זיך נייע סגולות און חושים, און פריער פאר אלס קאלעקטיווע אקציאנספעאיקייט, קאלעקטיווע אחריות און ווילנסקראפט פאר פלאנמעסיקער, אונאונטערבראכענער, עקשנות'דיקער, ציל-באוואוסטער טעטיקייט.

דער מענטש-שטויב , וואס האט געשטאמט פון פארשידענע לענדער, פארשידענע שיכטן, פארשידענע קולטורן - האט זיך געמוזט צונויפגיסן אין א סאציאל-קולטורעלע ארגאניזירטע אייגנהייט, אלס פארבאדינג פאר דער ערפילונג פון דער

60 היסטארישער מיסיע וואס איז אויסגעפאלן אויפן יידישן ארבעטער אין א"י.

דער יידישער ארבעטער אין א"י. האט ער געדארפט א וואונדער מאכן – שאפן יש מאין. נישט האט ער געפונען, נישט האט אים געהאלפן, נישט האט אים פארשטאנען ווען ער איז צומערשט, מיט 25 יאר צוריק, געקומען אַן איינזאמער אין לאנד. זיינע פארגייער, די פאנען-טרעגער פון ביל"ו, האבן אין זייער עלטער פארטעמט זייער יוגנט – און געקראפן דעם יונגן פיאניר מיט פארפרעמדונג, – זיין ארבעטס-פלאן מיט געגנערשאפט. האט ער אלץ פון דאס ניי געמוזט ערובערן, אלץ פון דאס ניי באשאפן און געשטאלטן – אן מיטלען, אן ערפארונג, אן שטיצע, אן סימפאטיע. ס'זיינען פארביי 25 יאר – און נאך ווייט שטייט ער פון זיין ציל; נאך גרויס און לאנג און שווער איז דער וועג פאראויס – אבער ער קוקט זיך אום אויפ'ן פארגאנגענעם וועג – פול מיט גלויבן און ערמוטיגונג. ניט אומזיסט איז געווען זיין האפענונג; זיין אנשטרענגונג און עקשנות איז ניט געבליבן פרוכטלאז. גייט איבערן לאנד, – איר וועט אומעטום געפינען די בולט'ע צייכנס פון זיין אויפטו. ווירטשאפט און קולטור, ערציאונג און ארגאניזאציע – פאליטיק און ספארט אלס וואס דער יידישער ישוב באזיצט אין דארף און אין שטאט איז באזיגלט מיט'ן שעפערישן גייסט פון יידישן ארבעטער און געקרוינט מיט זיין קאלאניזאציאנס-ווערק.

פון די גרויסע און דויערנדע ערובערונגען און שעפונגען פון יידישן ארבעטער-פיאניר אין א"י – אויפן עקאנאמישן, סאציאלן, קולטורעלן און פאליטישן געביט איז פיליכט דער גרעסטער און ווירקזאמסטער – די זעלבסט ערובערונג, די קריסטאליזירונג פון א נייעם טיפ מענש, ארבעטער, ייד, בירגער, חבר, קעמפער, בויער.

דער יידישער פיאניר אין א"י האט געמוזט איבערווארפן פילע אייגנשאפטן, רעגילות'ן און נייגונגען וואס ר'האט מיטגעבראכט מיט זיך פון אבהענגיקן אנארכישן לעבן אין די גלות-לענדער, און ערציען אין זיך נייע סגולות און חושים, און פריער פאר אלס קאלעקטיווע אקציאנספעאיקייט, קאלעקטיווע אחריות און דורכקראפט פאר פלאנמעסיקער, אונאונטערבראכענער, עקשנות'דיקער, ציל-באוואוסטער טעטיקייט.

דער מענטשן-שטראם, וואס האט געשטראמט פון פארשיידענע לענדער, פארשיידענע שיכטן, פארשיידענע קולטורן – האט זיך געמוזט צוזאמענשליסן אין א סאציאל-קולטורעלע ארגאניזירטע אייגנהייט, אלס פארבאדינג פאר דער ערפילונג פון דער 60 היסטארישער מיסיע וואס איז אויסגעפאלן אויפן יידישן ארבעטער אין א"י צו

דער יידישער ארבעטער אין א"י. האט ער געדארפט א וואונדער מאכן – שאפן יש מאין. ביסט האט ער געבויען, ביסט האט ער געהאלפן, ביסט האט ער פארשטאנען ווען ער איז פארערשט, מיט 25 יאר צוריק, געקומען אנ'איינזאמער אין לאנד. זיינע פארגענגער, די פאנען-טרעגער פון ביל"ו, האבן אין זייער עלטער פארטעמט זייער יוגנט – און געכאפט דעם יונגן פיאניר מיט פארטרעמדונג, – זיין ארבעטס-פאן מיט געגנערשאפט. האט ער אלץ פון דאס ניי געמוזט ערשאפן, אלץ פון דאס ניי באשאפן און געשטאלטן – אן מיטלען, אן ערפארונג, אן שטיצע, אן סימפאטיע. ס'זיינען פאריבער 25 יאר – און נאך ווייט שטייט ער פון זיין ציל; נאך גרויס און לאנג און שווער איז דער וועג פאראויס – אבער ער קוקט זיך אום אויפ'ן פארגאנגענעם וועג – פול מיט גלייבן און ערמוטיגונג. ביז איצטיגס איז געווען זיין האפנונג; זיין אנשטרענגונג און עקשנות איז ניט געבליבן פרוכטלאז. גייט איבערן לאנד, – איר וועט אומעטום געפינען די בולט'ע צייכענס פון זיין ארבעט. ווירטשאפט און קולטור, ערציאונג און ארגאניזאציע – פאליטיק און ספארט אלס וואס דער יידישער ישוב באזיצט אין לאנד און אין שטאט איז באזייגעלט מיט'ן שעפערישן גייסט פון יידישן ארבעטער און געטריבן מיט זיין קאלאניזאציאנסדרעק.

פון די גרויסע און דויערנדע ערגאבעדונגען און שאפונגען פון יידישן ארבעטער-פיאניר אין א"י – אויפן עקאנאמישן, סאציאלן, קולטורעלן און פאליטישן געביט איז פיליכט דער גרעסטער און ווירקלעכסטער – די זעלבסט ערציאונג, די קריסטאליזירונג פון א נייעם טיפ מענטש, ארבעטער, ייד, בירגער, חבר, קעמפער, בויער.

דער יידישער פיאניר אין א"י האט געמוזט איבערוואקסן פילע איינשאפטן, רגילות'ן און נייגונגען וואס ר'האט מיטגעבראכט מיט זיך פון אבהענגיקן אנארכישן לעבן אין די גלות-לענדער, און ערציען אין זיך נייע מגולות און חושים, און סריער מאר אלס קאלעקטיווע מקציאנספאקיקייט, קאלעקטיווע אחריות און ווילנסקראפט מאר מלאכטעסיקער, ארגאניזאטאריש'ער, עקשנות'דיקער, ציל-באוואוסטער שטיקיים.

דער מענטשן-שטויב , וואס האט געשטאמט פון פארשיידענע לענדער, פארשיידענע שיכטן, פארשיידענע קולטורן – האט זיך געמוזט צוזאמענשליסן אין א סאציאל-קולטורעלע ארגאניזירטע איינהייט, אלס פארבאדינג פאר דער ערפילונג פון דער 60 היסטארישער מיסיע וואס איז אויסגעפאלן אויפן יידישן ארבעטער אין א"י.

עס איז געווען א פדיעדער און לאנגער געראנגעל צווישן די שרידים פון עבר, געירושלמטע נסירות צו קליינלעכקייט, צעשפליטערונג און גבארות - און צווישן די נייע קראנקהייטן סגולות פון פיאנירן באן-ברעכער, אויף וועלכע ס'ליגט א גרויסע היסטארישע שליחות.

טריט ביי טריט, פון יאר צו יאר איז געוואקסן און געשלאגן וואורצלען די איניקליכע געשלאסנהייט פון יידישן ארבעטער אין א"י, ביז ס'איז ענדליך פארזיגעלט געווארן די אלגעמיינע און פולשטענדיגע פאראייניקונג פון גאנצן ארבעטער-קלאס אין לאנד און ס'איז געשאפן געווארן די הסתדרות העובדים.

כאך קיינמאל האבן ארבעטער ניט געטעסטיגט מיט מער קראפט און אמאט זייער איינהייט, כאך קיינמאל איז אן ארבעטער-קאלעקטיוו ניט געווען מער ענטשלאסן און גרייט צו ערפילן זיין שליחות ווי די הסתדרות אין א"י.

איין אידעע האט דאמינירט 00 די יידישע ארבעטער באוועגונג אין א"י. xxx אבגעבן זיך איינגאנצן, אן כאי און אן רעזערוו זייער לעבנס-אויפגאבע, פאראייניקן זיך ארגאניזאציאנעל און אידעאיש, זאמלען ארום זיך די יידישע ארבעטסקראפט און יוגנט פון דער גאנצער וועלט און צוזאמען שטעלן זיך בראש פון דער רענעסאנס באוועגונג פון יידישן פאלק, איבערנעמען די פאדווירקליכונג פון זיין דערלייזונג-ווערק אין א"י, אויפבויען די נאציאנאלע היימאט פאר ארבעט און פרייהייט און פארוואנדלען דעם יידישן ארבעטער-קלאס אין א פרייען און זעלבסטשטענדיקן ארבעטס-000 פאלק.

די דאזיקע אידעע האט די הסתדרות געשאפן, איר ארבעט געלייטעט און ארבוזער יעצטיקן קאנגרעס ארויסגערופן און באשטראלט.

איך וועל אייך יעצט ארויסזאגן א סוד - מ'זיינען געווען חברים אין דער לייטונג פון דער הסתדרות וואס האבן מיט ערנסטע חששות זיך באצויגן צום קאנגרעס. ס'איז ניט געווען קיין פוסלאזער שרעק. - מיר ווייסן ווי טייער מיר מוזן צאלן פאר יעדע אנטוויקלונג. מיר מוזן זיין שפארעוודיג מיט אונזער גייסטיקן און זעעלישן פארמעגן. קאנען מיר זיך ערלויבן ארויסרופן גרעסערע ערווארטונגען? וועט אונזער רוף געפונען דעם פאסנדן אפקלאנג?

איך האב די חששות ניט מיטגעמאכט. ס'איז ניט געווען בלויז בלינדער גלויבן. ס' איז געווען אן איבערצייגונג פון פיל-יעריקער ערפארונג אין א. דער סוד איז זייער איינפאך: ווער ס'האט מיטגעמאכט דעם וואוקס פון דער ארבעטער באוועגונג אין א"י, פון איר זייער באשיידענע און אומבאמערקטע

עס איז געווען א שווערער און לאנגער גראנגל צווישן די שרידים פון עבר, געווענטע נטיה צו קלייזלעך, צושפליטערונג און אנארכיע — און צווישן די נייע קרעפטיקע סגולות פון פיאנירן באן-ברעכער, אויף וועלכע ס'ליגט א גרויסע היסטארישע שליחות.

טריט ביי טריט, פון יאר צו יאר איז געוואקסן און געשלאגן וואורצלען די אינערליכע געשלאסנהייט פון יידישן ארבעטער אין א"י, ביז ס'איז ענדלעך פארזיגלט געווארן די אלגעמיינע און פולשטענדיקע פארייניקונג פון גאנצן ארבעטער-קלאס אין לאנד און ס'איז געשאפן געווארן די הסתדרות העובדים.

נאך קיינמאל האבן ארבעטער ניט געשטעטיקט מיט מער קראפט און פאטאס זייער איינהייט, נאך קיינמאל איז אין' ארבעטער-קאלעקטיוו ניט געווען מער ענטשלאסן און גרייט צו ערפילן זיין שליחות ווי די הסתדרות אין א"י.

איין אידעע האט דאמינירט [illegible] די יידישע ארבעטער באוועגונג אין א"י. אבגעבן זיך איינגאנצן, אן באר און אן רעזערוו זייער לעבנס-אויפגאבע, פארייניקן זיך ארגאניזאציאנעל און אידעאיש, זאמלען ארום זיך די יידישע ארבעטערמאסן און יוגנט פון דער גאנצער וועלט און צוזאמען שטעלן זיך בראש פון דער רענעסאנס באוועגונג פון יידישן פאלק, איבערנעמען די פארווירקליכונג פון זיין דערלייזונגס-ווערק אין א"י, אויפבויען די באזיסע היימאט פון ארבעט און פרייהייט און פארוואנדלען דעם יידישן ארבעטער-קלאס אין א פרייען און זעלבסשטענדיקן ארבעטס-[illegible] פאלק.

די דאזיקע אידעע האט די הסתדרות געשאפן, איר ארבעט געלייטעט און אונזער יעצטיקן קאנגרעס ארויסגעפירט און באשטראלט.

איך וועל אייך יעצט אויסזאגן א סוד — ס'זיינען געווען חברים אין דער לייטונג פון דער הסתדרות וואס האבן מיט ערנסטע חששות זיך באציגן צום קאנגרעס. ס'איז ניט געווען קיין מוסלאזער שרעק. — מיר ווייסן ווי שווער מיר מוזן צאלן פאר יעדע אנטוויקלונג. מיר מוזן זיין שפארעוודיק מיט אונזער גייסטיקן און זעעלישן פארמעגן. קאנען מיר זיך ערלויבן ארויסווארפן גרעסערע ערווארטונגען? וועט אונזער רוף געפינען דעם פאסנדן אנקלאנג?

איך האב די חששות ניט מיטגעמאכט. ס'איז ניט געווען בלויז בלינדער גלויבן. ס' איז געווען אן איבערצייגונג פון פיל-יעריקער ערפארונג אין א"י. דער סוד איז זייער איינפאך: ווער ס'האט מיטגעמאכט דעם וואוקס פון דער ארבעטער באוועגונג אין א"י, פון איר זייער באשיידענע און אומבאמערקטע

עס איז געווען א שווערער און לאנגער געראנגל צווישן די שרידים פון עבר, געירשנטע נטיות צו קליינלעך, צעשפליטערונג און אפאטיע – און צווישן די נייע פראבלעמען מגלות פון פיאנירן באן-ברעכער, אויף וועלכע ס'ליגט א גרויסע היסטארישע שליחות.

טריט ביי טריט, פון יאר צו יאר, איז געוואקסן און געשלאגן ווארצלען די אינערלעכע געשלאסנהייט פון יידישן ארבעטער אין א"י, ביז ס'איז ענדלעך פארזיגעלט געווארן די אלגעמיינע און פולשטענדיגע פאראייניקונג פון גאנצן ארבעטער-קלאס אין לאנד און ס'איז געשאפן געווארן די הסתדרות העובדים.

נאך קיינמאל האבן ארבעטער נישט געפעסטיקט מיט מער קראפט און מאכט זייער איינהייט, נאך קיינמאל איז אן ארבעטער-קאלעקטיוו נישט געווען מער ענטשלאסן און גרייט צו ערפילן זיין שליחות ווי די הסתדרות אין א"י.

איין אידעע האט דאמינירט די יידישע ארבעטער באוועגונג אין א"י. אבגעבן זיך אינגאנצן, אן נאר און אן רעזערוו זייער לעבנס-אויפגאבע, פאראייניקן זיך ארגאניזאציאנעל און אידעאיש, זאמלען ארום זיך די יידישע ארבעטערשאפט און יוגנט פון דער גאנצער וועלט און צוזאמען שטעלן זיך בראש פון דער רענעסאנס באוועגונג פון יידישן פאלק, איבערנעמען די פארווירקליכונג פון זיין דערלייזונגס-ווערק אין א"י, אויפבויען די נאציאנאלע היימאט פון ארבעט און פרייהייט און פארוואנדלען דעם יידישן ארבעטער-קלאס אין א פרייען און זעלבשטענדיקן ארבעטס-פאלק.

די דאזיקע אידעע האט די הסתדרות געשאפן, איר ארבעט געלייטעט און אונזער יעצטיקן קאנגרעס ארויסגערופן און באשטראלט.

איך וועל אייך יעצט אויפזאגן א סוד – ס'זיינען געווען חברים אין דער לייטונג פון דער הסתדרות וואס האבן מיט ערנסטע חששות זיך באצויגן צום קאנגרעס. ס'איז נישט געווען קיין מיסלאזער שרעק. – מיר ווייסן ווי טייער מיר מוזן צאלן פאר יעדע אנטוישונג. מיר מוזן זיין שפארעוודיג מיט אונזער גייסטיקן און זעעלישן פארמעגן. קאנען מיר זיך ערלויבן ארויסרופן גרעסערע ערווארטונגען? וועט אונזער רוף געפינען דעם פאסנדן אפקלאנג?

איך האב די חששות נישט מיטגעמאכט. ס'איז נישט געווען בלויז בלינדער גלויבן. ס'איז געווען אן איבערצייגונג פון פיל-יעריקער ערפארונג אין א"י. דער סוד איז זייער איינפאך: ווער ס'האט מיטגעמאכט דעם וואוקס פון דער ארבעטער באוועגונג אין א"י, פון איר זייער באשיידענע און אומבאמערקטע

התחלה מיט 25 יאר צוריק ביז איר אויפשטייג אין די לעצטע יארן האט געמוזט ווייזן אז און דעם סטייגענדן אנריאקט אין די גלות לענדער, און דער שטענדיק אויסברייטונג פון אירע רעזערוון און סעריפעריע אין חו"ל - וואלט געווען לחלוטין אומנעגליך איר אויסבליאונג, פארפעסטיגונג און פארמערונג אין א"י. וויל (ווי איך האב געזאגט, מיר זיינען ביז קיין איבערליכער פראדוקט פון לאנד.) דאס וואס איז אויסגעוואקסן אין א"י האט זיין יניקה אין די פאלק-כוחות אין גלות. דער גלייבן פון דער הסתדרות אין אונזערע כוחות אין חו"ל - האט זיך נים אבגעשאט. דער קאנגרעס האט אונזערע ערווארטונגען נים פארשעמט - ער האט זיי איבערשטיגן. ער האט זיי איבערשטיגן אין אזא מאס, ווי קיינער פון אונז, אפילו פון די גרעסטע מאמינים, האט נים געחלומט.

יעצט אבער ווען דער קאנגרעס איז שוין פאריבער, וויל איך א טרויערן געפיל פון אומרו. וועט דער המשך זיין ווירדיג די התחלה? וועט די ארבעט וואס דער קאנגרעס האט אונז אלעמען באפעלט - דורך אייך אלעמען און אייערע וויילער געטאן ווערן?

מיר האבן היינט פראקלאמירט די גרינדונג פון אנ'אלוועלטליכער ליגע פארן ארבעטענדן א"י. די צענדליגע טויזנטער וויילער דארפן ווערבירס ווערן אלס שטענדיגע מיטגלידער פון דער ליגע. דאס ארבעטס-פראגראם וואס מיר האבן אנגעצייכנט דארף דורכגעפירט ווערן.

באלד וועלן מיר זיך צעשיידן, און יעדער וועט צוריק אומקערן זיך צו זיין פארטיי, ארגאניזאציע, פאריין, גרופע. וועלן נים די פארטיי-אמביציעס קליינלעכע אינטערעסן, גרופן-חשבונות פארשטעלן די בכוחות'דיקע אויפגאבע, דאס געמיינזאמע ווערק? וועט זיך אויך אין דער טאג טעגליכער, פראזאאישער, שטילער ארבעט ארויסווייזן דער זעלבער ערנסט און אחריות וואס האט זיך אנטפלעקט אין קאנגרעס, בשעת אויף אונז אלעמען האט גערוט די קאלעקטיווע שכינה פון אונזער באוועגונג?

התחלה מיט 25 יאר צוריק ביז איר אויפהשטייג אין די לעצטע יארן האט גע-
וויזן אז אן דעם שטייגענדן אנריאקס אין די גלות לענדער, אן דער שטיצן
איינבריינגונג פון אירע רעזערוון און מעריפעריע אין חו"ל – וואלט געווען
לחלוטין אוממעגליך איר אויסבאלאנסירונג, פארמעסטיגונג און פארמערונג אין א"י,
ווייל ווי איך האב געזאגט, מיר זיינען ניט קיין איבערלעבער פראדוקט פון
לאנד גופא. דאס וואס איז אויסגעדראקן אין א"י האט זיין יניקה אין די
פאלקס-כוחות אין גלות. דער גלויבן פון דער הסתדרות אין אונזערע כוחות אין
חו"ל – האט זיך נים אבגעצאלט. דער קאנגרעס האט אונזערע ערווארטונגען נים
פארשעמט – ער האט זיי איבערשטיגן. ער האט זיי איבערשטיגן אין אזא מאס, ווי
קיינער פון אונז, אפילו פון די גרעסטע מאמינים, האט נים געחלומט.

יעצט אבער ווען דער קאנגרעס איז שוין פאריבער, פיל איך א שווערן געפיל
פון אחריות. וועט דער המשך זיין ווירדיג די התחלה? וועט די ארבעט וואס דער
קאנגרעס האט אונז אלעמען באפעלט – דורך אייך אלעמען און אייערע ווייטער
געטאן ווערן?

מיר האבן היינט פראקלאמירט די גרינדונג פון אן אלוועלטלעכער ליגע פארן
ארבעטנדן א"י. די צענדליגע טויזנטער ווייטער דארפן ווערבירט ווערן אלס
שטענדיגע מיטגלידער פון דער ליגע. דאס ארבעטס-פראגראם וואס מיר האבן
אנגעצייכנט דארף דורכגעפירט ווערן.

באלד וועלן מיר זיך צעשיידן, און יעדער וועט צוריק אומקערן זיך צו
זיין פארטיי, ארגאניזאציע, פאריין, גרופע. וועלן ביז די פארטיי-אמביציעס
קליינלעך-אינטערעסן, גרופן-חשבונות פארשטעלן די בשותפות'דיקע אויפגאבע, דאס
געמיינזאמע ווערק? וועט זיך אייך אין דער טאג טעגלעכער, מפראזאאישער,
שפילער ארבעט ארויסציי'ן דער זעלבער ערנסט און אחריות וואס האט זיך אנטפלעקט
אין קאנגרעס, בשעת אייך אונז אלעמען האט געריס די/קאלעקטיווע שכינה פון
אונזער באוועגונג?

התחלה מיט 25 יאר צוריק ביז איר אויפשטייג אין די לעצטע יארן האט געפירט
דורכן אז און דעם סטייגענדן אנטיזעמיטיזם אין די גלות לענדער, און דער שטענדיקער
אויסבריידערונג פון אידישע רעזערוון און פעריפעריע אין חו״ל – וואלט געווען
לחלוטין אוממעגליך איר אויסבליאונג, פארפעסטיקונג און פארמערונג אין א״י.
וויפיל דאס איך האב געזאגט, מיך דינען נישט קיין איבעריליכער פראזע פון
לאנד גרשא. דאס וואס איז אויסגעדריקט אין א״י האט זיין יניקה אין
פאלקס-כוחות אין גלות. דער גלויבן פון דער המתדרה אין מוסדות כוחות
חו״ל – האט זיך ניט אבגעבארט. דער קאנגרעס האט מיכזערע ערווארטונגען פון
פארשטעם – ער האט זיי איבערשטיגן. ער האט זיי איבערשטיגן אין א זא מאס/ווי
קיינער פון אונז, אפילו פון די גרעסטע מאמינים, האט ניט געחלומט.

יעצט אבער ווען דער קאנגרעס איז שוין פאריבער, פיל איך א טויערן געש
פון אדמור. וועט דער המשך זיין ווירדיג די התחלה? וועט די ארבעט וואס
קאנגרעס האט אונז אלעמען באפעלט – דורך אייך אלעמען און אייערע ווייטלער
געטאן ווערן?

מיר האבן היינט פראקלאמירט די גרינדונג פון א װעלטלעכער ליגע פאר
ארבעטענדן א״י. די ענדגילטיגע טויזנטער ווייטלער דארפן ווערבירט ווערן אלס
שטענדיגע מיטגלידער פון דער ליגע. דאס ארבעטס-פראגראם וואס מיר האבן
אנגעצייכנט דארף דורכגעפירט ווערן.

באלד ווען מיר זיך צושיידן, און יעדער וועט צוריק אומקערן זיך צו
זיין פארטיי, ארגאניזאציע, פארייך, גרופע. וועלן ניט די פארטיי-אמביציעס
קליינלעך-אינטערעסן, גרופן-השכנות פארשטעלן די בשותפות׳דיקע אויפגאבע, דאס
געמיינזאמע ווערק? וועט זיך אייך אין דער טאג טעגלעכער, סאציאליסטער,
שטיינער ארבעט ארויסציינן דער זעלבער ערנסט און אחריות וואס האט זיך אבגעטאן
אין קאנגרעס, בשעת אייך אונז אלעמען האט געטריבן די/קאלעקטיווע שטימונג פון
אונזער באוועגונג?

פאר ד׳ בן-גוריון

14.11.1950

צום חבר ט. קאפלאנסקי

לאנדאן.

ליבער חבר קאפלאנסקי,

אייער בריוו פון 9/11 דערהאלטן. בנוגע דעם פאליטישן מצב, האט איך
דאכט זיך א שבת. דער פאליטישער קאמף האט פארט נאר פראקלאמירט אין
אייראפע און אין א״י. אחוץ אין געפינען קריזן אין לאנדאן, האט מען דאך
פאנד פון פארבאנד. אויך נים אין ביז יעצט נים געזאמלט קיין טירוטה פארן פאליטישן
באמערלעך הויפּ איך דערמיט נים באדערכט אז מ׳מאכט איצט א געזאמלט.
אייראפע און אין א״י פארן פאליטישן מאנד פון פארבאנד, אבער א פאקט איז
עס דאך און מען דארף זיך דערמיט רעכענען.
דאנקען איז אפשר מעגלעך אז פארן פאליטישן קאמף פאנד האט מען אין
אייראפע בײ דער אידישער סיטואציע קענען איבערברענגען געהויפט געלטער, דאן
וועט מען דאן מארשעלעך פון די געלטער אויך העלפן דעם פאליטישן בירוא
פון דעם פארבאנד אין לאנדאן. אחוץ דעם רעכן איך אז אויב עס וועט געשאפן
ווערן א געמיינזאמע ליסטע צום ציוניסטישן קאנגרעס, וועט מען אין א געוויסע
פארם דורכן פאל. קאמף האט דארפן העלפן דער צוגרייטונגסארבעט צום
קאנגרעס. איך גלויב דאריבער אז דער פאל. קאמף האט האט א חשיבותדיקע מיסיע
און הלואי עד זאל מצליח זיין.
איך בין לײדער אין די לעצטע טעג אביסל מטופל אין דער זאך. אין
פוילן, למשל, האט מען דעם עבין פעשיציע, וואס עס קאסט דאך נים קיין געלט,
אויסגעגעבן מיט באגייסטערונג. פארוואס דען נים דעם זיין? אבער מעגן
זיך אז למעשה וועט מען ~~8880~~ 3580 צירקולארן וואס וועט דעם קאמף
פאליטישן קאמף טאנד, האט מען חשבון אז דאס וועט שאדן דעם קאמ״י. פארשטייט
ניט שווער, אבער דערווייל איז דאס א גלייכגילטיקער ארגומענט אויף די קאמ״י אקציע
מאכן די אקציע פון פאל. קאמף פאנד. די חברים אין וואַרשע האבן מיטגע-
שיקט טעלעגראמען קיין א״י זייערע באדינקונגען און די חברים אין א״י האבן
חיזוק אויס האבן ערגעץ געבראכט די דאזיקע מסקנות אין חגם עם זייבען שוין
פארבײ 10 – 12 טאג צום דער טעלעגראמע, האט מען נים בעקומען, באמערלעך
האבלבקים און אינטערעסאנטקייט אין א״י אויפגעהערגען די הצלחה פון דעם
פאנד. היינט באקום איך א צירקולאר-בריוו פון ליסטע און איך זעה אז אויך
דארט האבן די חברים פראקלאמירט דעם עבין פעטיציע און דעם פאליטישן
קאמף האבן נים. אויך אין בעלגיען איז דא אבטיח נים צו מאכן דעם קאמף
פאנד, אויך פון צ״כיה האבן די חברים זייער חשק צו מאכן דעם קאמף-
פאנד. דערבײ בין איך זיכער אז זיי העלפן די קאמ״י אקציע אויך נים מאכן
ביז נאכן קאנגרעס, אבער די געזאגט איז עס א גרויסער תירוץ און די חברים
באנוצן זיך דערמיט זייער גערן.

מוז אזא

אויב די חברים אין א"י וועלן זיין אזוי גאוה און אננעמען דעם חירוץ פאר מזומן געלט, וועלן מיר, פארשטייט זיך, קיין פאליטישן פאנד נים האבן און די קפא"י ארבעט וועט ממילא נים געמאכט ווערן איצט.

איך האב אויך נים קיין שום ידיעה פון די חברים פון ועד-הפועל וואס זיינען געקומען קיין לאנדאן, הגם איך האב זיי טעלעגראפירט מיט 3 טעג צוריק.

איך דאנק אייך זייער וואס איר האט אונז אויפמערקזאם געמאכט אויף דעם פעלער אין דער רעזאלוציע. עס איז באמת א זייער גראבער און מאדדרישלעכער פעלער. ער איז געקומען בײַם איבערשרייבן די רעזאלוציע פון דעם כתב-יד. בעת די איבערזעצונג איז דימשט איז מיר די זאך אויסגעפאלן און ווי איר זעט פון דער דייטשער איבערזעצונג, האבן מיר זיך מיט דעם ווארט נים געקענט קיין עצה געבן, אבער עס איז טאקע געווען א פעלער פון מיר וואס איך האב דאן נים נאכגעקוקט דעם כתב יד. מיר וועלן דאס שוין פארבעסערן אין קאנגרעס-בוך אויב ער וועט ערשיינען.

איך בין אין א געוויסער מאס מסכים מיט אייך אז די פראקטישע באדייטונג פון דער פעטיציע וועט נים זיין קיין גרויסע, אויך מיר איז עס קלאר געווען פון דער ערשטער מינוט. איך בין אבער שטארק מחשיב די זאך צוליב אינערליכע טעמים. אין די חברים מאסע איז פאראן א באדערפעניש אין א געמע- אינערליכע טעמים. אין זיין אין דער דאזיקער שעה. עס איז פאר אונז מער 585 פארט פאליטיש אקטיוו צו זיין אין ארגאניזירטע פארמען. זייער וויכטיק צו קאנצענטרירן דעם דאזיקן דראנג אין ארגאניזירטע פארמען. באטירליך אויב עס וועט דורכגעפירט ווערן גאר די פעטיציע אן דעם פ.ק.פ., וועל איך עס באטראכטן פאר א גרויסן שאדן, נים נאר א שאדן וואס דער כלל. קאמף שאנד וועט נים זיין, נאר אויך א מאראלישן דערציערישער שאדן פאר דער באוועגונג, וואס חברים לעבן זיך איין אין דעם געדאנקען גאנג אז פאליטישע אקטיוויטעט הייסט רעדעס, רעזאלוציעס און חתימות, הקלבע פאדערן נים פון די באטייליקטע קיין שום קרבנות.

מיט די בעסטע חבר גרוסן

פ.ס. איך ווייס אפילו אז איר זייט איצט שטארק פארנומען און איך שטעל מיר פאר ווי וויניג צייט איר האט, פון דעסטוועגן מוז איך אייך מטריח זיין און בעטן איר זאלט אזוי פריינדלעך זיין און קארעגירן אייער רעפעראט. אויב ארויסגעבן דאס בוך - דאן מוז מען דאך דאס מאכן וואס פריער.

אויך די אלטע בקשה וועגן קארעגירן מעלאנזיס רעדע.

דער זעלבער.

Allgemeine Jüdische Arbeiterorganisation in Palästina

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ־ישראל

Welt-Verband der Ligen für das arbeitende Palästina

Sekretariat für Europa

Telefon: Weidendamm 3985

Geld- und Einschreibesendungen: M. Neustadt, Berlin N24, Auguststr. 17

ברית עולמית של הליגות למען ארץ־ישראל העובדת

המזכירות באירופה

וועלט־פארבאַנד פון די ליגעס פאַר׳ן אַרבעטנדן ארץ־ישראל

סעקרעטאריאט פאר אייראָפּע

לח' בן-גוריון

פריז

Nr. ______ /מס.

Berlin N. 24, den 14.11.1930 ברלין
Auguststr. 17

לחברי הועד-הפועל של ההסתדרות
הנמצאים בחוץ-לארץ.

חו"ב,

על הטלגרמה שלי מ-11/11 לח"ח שפרינצק ורמז לקוגדון טרם קבלתי תשובה. חבל מאד.

ענין קרן המלחמה הפוליטית 888 מתפתח קשה מאד. בארצות ישנה נטיה על ידי האמתלא שמא הפעולה לקרן המלחמה הפוליטית תזיק למגבית הקמא"י, לא לעשות כלל את הפעולה לקרן הפוליטית. נדמה לי שבא"י מיחסים לאמתלא זו ערך רציני, ובכלל מא"י לא מקבלים תשובה ברורה והוראות ברורות בקשר עם המפעל הזה, שאין לותר על הפעולה הזאת וכו', כי לעשות את הדבר לא ברצון ולא בלב שלם זה גורם מראש כשלון המפעל הזה, ואין במובן להתחיל באיזו פעולה כשיודעים שתוצאותיה תהיינה - מפלה גמורה.

דעתי היא, כפי שכתבתי לכם, שצריך להודיע לכל הארצות באירופא בברורות שהעברת הפעולה של הקרן הפוליטית דרישת ההסתדרות היא ואין להתחכם על זה, ושלא ידאגו לגורל מגבית הקמא"י יותר מאשר דואג לזה הועד-הפועל של ההסתדרות.

בשביל ברור שבפולין, בצ'כיה ובשאר הארצות, [illegible] שמסרבים לעשות את פעולת הקרן הפוליטית, לא בא הדבר מפני חשש שמא זה יזיק לפעולת הקמא"י. למעשה הרי לא תתחיל פעולת הקמא"י לפני הקונגרס הציוני (אם הקונגרס יהיה בפברואר) והחששות של החברים לא מבוססות, איפוא, כלל.

אבל היות ולא ברורה לי בענין זה דעת החברים בא"י, הנני מתקשה קצת בנתינת הוראות לארצות. צריך בענין הזה להחליט מיד בברורות.

שמעתי מהח' רים שהח' בן-גוריון יבא ב-18/11 לפריס. במכתבו האחרון שקבלתי שלשום הוא כתב שהוא חולה ואינו יודע מתי שיוכל לצאת, אבל כנראה שהטלגרמה יצאה אחרי המכתב הנ"ל. כמה ימים ישאר בן-גוריון בפריס? התפגשו אתו? רצוי שתתיעצו אתו בשאלה הנ"ל ושנקבל מכם הוראות ברורות.

הודעתי כבר כמה פעמים לא"י שללשכה שלנו אין אף פרוטה ואין לי מושג איך לעשות את העבודה. גם לפרובלימה זו מוכרחים לבא איזה שהוא פתרון, אחרת הלשכה תהיה מוכרחה להסגר מאליה.

חתמו מידי! בברכת חברים

(ראו מעבר לדף!)

נ.ב. זה עתה קבלנו טלגרמה מהועד-הפועל של ההסתדרות:

„ליטא, לטביה ובלגיה להמשיך קפא"י. לפולין טלגרפנו
מיד קרן פוליטית. ההחלטה בידיהם".

אני חושב את ההחלטה בנוגע לבלגיה לרעה מאד. האוסף המסודר יכול היה להמשך גם בשביל הקרן הפוליטית מבלי להזיק בהחלט לפעולה שבראשה העובדים. עוד יותר רע הוא הדבר, אם הועד-הפועל טלגרף לורשא, כמו אלינו, שההחלטה בידיהם, כי אז הנטיה שמה תהיה להחליט בשלילה על מפעל הקרן הפוליטית.

ואם הקרן נעשית רק באירופא, ומכלל זה להוציא את ליטא, לטביה, בלגיה ופולין, אזי צריך היה לבטל את הקרן הזאת בכלל.

בברכת חברים

ההסתדרות הכללית
של העובדים העברים בארץ־ישראל

Allgemeine Jüdische
Arbeiterorganisation in Palästina

ברית עולמית של הליגות
למען ארץ־ישראל העובדת
המזכירות באירופה

וועלט־פארבאַנד פון די ליגעס
פאַר׳ן אַרבעטנדן ארץ־ישראל
סעקרעטאריאט פאר אייראָפּע

Welt-Verband der Ligen
für das arbeitende Palästina

Sekretariat für Europa

Telefon: Weidendamm 3985

Geld- und Einschreibesendungen:
M.Neustadt, Berlin N24, Auguststr. 17

Nr. .... מס׳

Berlin N. 24, den . 14 .11 .1930 ברלין
Auguststr. 17

צום חבר מ. יארבלום

פאריז.

מיין ליבער יארבלום,

דיר דערמאנסט צוויי מאל אין דיינע בריוו אז דו האסט אונז געשיקט
די באגריסונגען פון בלום און דע-ברוקע. עס מוז זיין א טעות, קוק נאך
אמאל צווישן דיינע פאפירן. אויב דו האסט נים די אריגינאלן, דאן האסט
דו דאך די איבערזעצונגען. שיק זיי אונז איין.
אחוץ דעם איז דאך נאך וויכטיק די רעדעס וועלכע דו האסט איבערזעצט,
און ווי איך האב געזען האסטו עס געמאכט שריפטליך. אלזא דו מוזט זיי דאך
נאך האבן. עס האנדלט זיך קודם כל וועגן לעבנס באגריסונג אויפן דעם
ערעפענונגס-אבנט, דאן די רעדע פון גודאל, וועלכע דו האסט איבערזעצט,
עהרענטהעל אויב דו האסט נאך עפעס איבערזעצט.

האט מען עפעס אנגעהויבן צו טאן פארן פאליטישן קאמף-פאנד? קאפלאנסקי
האט א טעות, ווייל דער פאליטישער קאמף פאנד ווערט דאך נאר געפירט אין
א״י און אין אייראפע. אין אמעריקע נים, און אין אייראפע איז דאך ממילא
קיין מאל נים (חוץ לאנדאן) ביי יחידים ב׳ געזאמלט געווארן פארן פאליטישן
פאנד פון פועלי-ציון.
ווערט עפעס אונטערנומען פון „קאפ״? די וואך האב איך געהאט אן
אויספירלעכן שמועס מיט טאבי זינגער. איך האב זיי איינגעלאדן צו ריידן
אויף אן אוונט פארן פאליטישן קאמף פאנד. זיי וועט ריידן. אחוץ איר וועט
אויך ריידן בפתלי, אוסקר כהן און הערמאן באדט. די עיקר פראגע וועלכע
זיי שטעלט, און איך פארשטיי אויך אז אנדערע אונזערע פריינט, ווען מיר [?]
ריידן מיט זיי וועגן אונזער לאגע און זיי זיינען מסכים מיט אונז, האט
קענען זיי פאר אונז טאן? ריידן אויף אן אוונט פארן פאליטישן קאמף פאנד
איז דאך זיכער זייער וויכטיק, און עס וואלט גוט געווען ווען מיר באקומען פון
דיר א דירעקטיווע וואס זאל מען פון אזעלכע מענשן פארלאנגען. אסקאר כהן
ליגעס פאר א קאלעקטיווע ווענדונג אדער נאר א דעלעגאציע פון איניגע באקאנטע
סאציאליסטן - אונזערע פריינט - זאלן פארן קיין לאנדאן. פאר אזא [illegible]
האלט מען דאך וואַרשיינליך געקאנט געווינען אויך בערנשטיינען, וועלכער האט
אין ענגלאנד א גוטן נאמען.
אויף יעדן פאל איז נויטיק דו זאלסט זיך ענטווערער דירעקט אדער דורך
אונז פארשטענדיקן מיט די מענשן. מיר זאלן האבן געוויסע דירעקטיוון.
ריים האט מיר דערציילט אז דו טרעפסט זיך מיט דע-ברוקע. וואס איז
געווארן דערפון?

מיט די הארציקסטע גרוסן

פ.ס.
איך האב געשריבן מיט איניגע טעג צוריק
קיין בעלגיען זיי זאלן איינשיקן הויזמאנסן
זיינע ריידע הרצאות. איך האף אז זיי האבן דאס שוין
געטאן.

14 .11 .1930

צו דער ליגע פארן ארבעטנדן א"י

<u>פאריז.</u>

ליבער חבר קרעמער,

אייער קארטל פון 10/11 האבן מיר דערהאלטן. מיר האבן אייך גלייך ארויסגעשיקט 50 פעטיציע-בויגן. האפנטליך האט איר זיי שוין באקומען און איר האט שוין אנגעהויבן די ארבעט. געדענקט אבער אז די ארבעט פון דער פעטיציע טאר ניט בשום אופן אפגעשטעלט ווערן פון דער ארבעט פארן פאליטישן קאמף-פאנד. ביידע ארבעטן מוזן איינצייטיק געפירט ווערן. מיר טארן בשום אופן ניט געהיימען די חברים, אז טרייקט צו א"י ווערט אויסגעדריקט דורך רעזאלוציעס, חתימות און אספות אליין, וועלכע פאדערן ניט קיין שום קרבן פון די באטייליגטע.

אחוץ דעם איז דאך קלאר אז מיר וועלן ניט האבן קיין שום פראקטישע מעגלעכקייט אויסצונוצן דעם פאליטישן ערפאלג פון דער פעטיציע, אויב מיר וועלן ניט האבן די נויטיגע מיטלען אויף צו פירן די פאליטישע ארבעט. אונזערע לעצטע פאליטישע מפלות איז דאך א בולטער באווייז אויף ווי פיל אונזער פאליטישע אויפקלערונגס-ארבעט מוז נאך פארשטארקט ווערן.

האט דעריבער אין זין אז ביידע אז ביידע ארבעטן מוזן אומבאדינגט גלייכצייטיק געמאכט ווערן.

מיר דערהארטן באלדיקע ידיעות און פארבלייבן מיט

די בעסטע חבר גרוסן

Allgemeine Jüdische Arbeiterorganisation in Palästina

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל

Welt-Verband der Ligen für das arbeitende Palästina

Sekretariat für Europa

Telefon: Weidendamm 3985

Geld- und Einschreibesendungen: M.Neustadt, Berlin N24, Augustst. 17

ברית עולמית של הליגות למען ארץ-ישראל העובדת

המזכירות באירופה

וועלט-פארבאנד פון די ליגעס פאר'ן ארבעטנדן ארץ-ישראל

סעקרעטאריאט פאר איראפע

פ/ליגה

קונ' של הליגות
בין ועד הפועל בין
ועד הסתדרות

Nr. .... מס'

Berlin N. 24, den 14.11.1930 ברלין
Augustst. 17

לחברי הועד-הפועל של ההסתדרות
העובדים בארץ-ישראל.

שלום,

על הטלגרמה שלי מ-11/11 לתת שפרינצק ורמז להשתדלו טרם קבלת תשובה. חבל מאד.

ענין קרן המלחמה הארגנזציה [illegible] מתחת קשה מאד, בארצות רשמו בשיחה של יו"ר המהלכה אשר הפעולה לקרן המלחמה הוליכות תזיק למגבית הקאפ"י, לא לעשות בכלל את הפעולה לקרן הפוליטית. נדמה לי שבא"י מיחסים לאמתלא זו ערך רציני, ובכלל מפני לא מקבלים תשובה ברורה והוראות ברורות בקשר עם המגבית הזה, שאין גורלה של הפעולה הזאת ידוע, כי לעשות את הדבר לא ברצון ולא בלב שלם זה אומר מראש כשלון המפעל הזה, ואין מקום להתחיל באיזו פעולה כשיודעים שתוצאותיה תהיינה – מפלה גמורה.

דעתי היא, כפי שכתבתי לכם, שצריך להודיע לכל הארצות באירופא ברורות שמטרת הפעולה של הקרן הפוליטית דרישת ההסתדרות היא ואין להתחכם על זה, ושלא ידאגו לגורל מגבית הקאפ"י יותר מאשר דואג לזה הועד-הפועל של ההסתדרות.

בפולין ברור שמפולין, בצ'כיה ובשאר הארצות, אולם שמסרבים לעשות את פעולת הקרן הזאת עתה, לא בא הדבר מפני חשש שמא זה יזיק לפעולת הקאפ"י כי שם הרי לא תהיה פעולת הקאפ"י לפני הקונגרס הציוני (אם הקונגרס יהיה בפברואר) והמחשבת של החברים לא מבוססות, אינדא, בכלל.

אבל היות ולא ברורה לי בענין זה דעת החברים בא"י, הנני מבקש קצת בהתיכת הוראה לארצות. צריך לבוא בענין הזה לתחלים סיר ברורות.

שמעתי מהר' דים שהח' בן-גוריון יבוא ב-10/11 לפריס. במכתבו האחרון שקבלתי שלשום הוא כתב שהוא הולך ואינו יודע מתי שיוכל לצאת, אבל כנראה שהטלגרמה יצאה אחרי המכתב הנ"ל. מאת יהיה ישאר בן-גוריון עוד זמן? והמתנה אתך רצוני שתתיעץ אתו בשאלה הנ"ל ושתקבל ממנו הוראה ברורה.

הודעתי כבר כמה פעמים לא"י שלפעולה שלנו אין אף פרוטה ואין לי מושג איך לעשות את העבודה. גם לפרסמלמה לו מוכרים לבוא איזה שהוא סדרון, אחרת הלשכה תהיה מוכרחה להסגר באפ"ח.

בברכת חברים

חסן בר עיר

(ראו גם מעבר לדף)

ח.נ. זה עתה קבלנו טלגרמה מהועד-הפועל של ההסתדרות:

"פלימא, לטביה ובלגיה להמשיך קמ"י, לפולין טלגרמנו
"עוד קרן עולמית. ההחלטה בידיהם".

אני חושב את ההחלטה בנוגע לבלגיה לרעה מאד. התוקף החברתי יגדל היה למשפות ש.. בשביל הקרן הפוליטית שבלי להזיק בהחלט לפעולת שבונמת העובדים. עוד יותר רע הוא הדבר, אם הועד-הפועל שלנו קיבל לפרשא, כמו שלכם, שההחלטה בידיהם, כי אז תגבירה שמה תהיה להחליט בשאלה של בטול הקרן הפוליטית.

ואם הקרן נעשית רק באירופא, ומכלל זה להוציא את פלימא, לטביה, בלגיה ופולין, אזי צריך היה לבטל את הקרן הזאת בכלל.

בברכת חברים

[signature]

β10

219 ÓN Γ'Λ

התחלת

תיק מס' 219/12

[illegible]

מספר סופי:

מספר מקורי: 219/2

מספר זמני:

סיווג בטחוני: [illegible]

התאריכים: 1933

10.000 (4.60) 2160/227

[illegible]

[illegible]

[illegible] 24.VII.1933

[illegible] 1933

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 219/2

סיווג בטחוני:

התאריכים: 1933

2157/1559-9.57/2000

General Federation of Jewish Labour in Eretz-Israel (Palestine)

EXECUTIVE COMMITTEE

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ־ישראל

הועד הפועל

הזכירו נא בתשובתכם:
In reply please quote:
חל/102/2/4

דואר אויר

תל־אביב, יום א' אב, תרצ"ג
Tel-Aviv, the 24.7.1933

לבן=גוריון וזלמן,שלום!

אתמול ב־7 בבוקר נסינו להתקשר אתכם טלפונית. לא מצאו אתכם בוורשא. התחלתי לדבר בשעה 12 עם גרינבוים והשיחה נפסקה באמצע. בדאר הסבירו שנתקלקל הקו. אין לי גם בטחון אם גרשון אוסטרובסקי שמע בהוגן את הדברים אשר נמסרו בשיחתנו הטלפונית ב־7 בערב.

במשך יום אתמול טלגרפנו לכם את שתי הטלגרמות הבאות:

„הלילה נאסרו עשרים רביזיוניסטים בתל=אביב, ירושלים, כפר=סבא, נתניה בקשר עם חומר שמיחסים לו חשיבות רבה בענין רצח ארלוזורב. בין הנאסרים אחימאיר, ייבין, הר=אבן וליבטר".

„עשרים וחמשה נאסרו בשל שייכות לקבוצה רביזיוניסטית=טרוריסטית בשם „ציונים מהפכניים". שבעה שוחררו מחוסר הוכחות שייכותם לרצח. על השאר ביניהם אחימאיר, ייבין והר=אבן מתנהלת חקירה".

לטלגרמות האלה ולמה שנמסר הבוקר ב„דבר" עלי להוסיף הערות אחדות הניתנות לפרסום בעתון:

לידי המשטרה נמסרה עדות חשובה על אופן ארגון הרצח ועל המשתתפים בו. לפי עדות זאת אורגן הרצח מבין חברי הקבוצה הטרוריסטית „הציונים המהפכנים". על יסוד זה ניגשה המשטרה לפעולה ועשתה את המאסרים בין חברי הקבוצה הנ"ל. מובן, שאלה מתכחשים. יש מהם המכחישים את השתייכותם לארגון הזה. יש מהם הטוענים שאמנם היה קיים ארגון כזה, אולם בזמן האחרון הפסיק את קיומו. יש הרוצים לשוות לארגון אופי אחר לגמרי מאשר זה מתקבל לפי העדות הנמצאת בידי המשטרה והמכחישים את אופיו הטרוריסטי. המאסרים עשו רושם מהמם בצבור. היתה תקוה שתבאנה גם הודיות מצד חלק מהנאשמים. אבל החקירה האטית והדיפלומטית של המשטרה והוצאה של חלק מן הנאסרים בערבות (בתוכם ייבין) מערערים בצבור את האמון שהמשטרה נוהגת במרץ הדרוש ועושה את הכל כדי לגלות את כל הפרטים.

באשור, את הדברים הנ"ל תוכלו לפרסם ב„דאס ווארט". יתכן שסט"א והקורספונדנטים של ה„מאמענט" ינסו לתאר את המאסרים שלא באורם הנכון. ודאי יטענו שאין להם כל קשר עם הרצח ושהכוונה היא רק לגלוי הארגון הבלתי ליגלי. כדי להסביר לכם את המצב לאמתו, טלגרפתי לכם הבוקר שסימה הוזמנה לשם זהוי חלק מן הנאסרים. מתוך זה תבינו שמחפשים ביניהם את המשתתפים ברצח. העדות, אשר לפיה נעשו המאסרים, מאשרת בהחלט את השתתפותם של סטבסקי ורוזנבלט בארגון הרצח.

יש עוד פרטים בקשר עם גלוי הקבוצה הטרוריסטית. אולם, אין הם ידועים לי ברובם, וחברינו מתנגדים להעלות אותם על הניר או למסור אותם באיזו

צזרה שהיא, מחמת החשש להזיק למהלך החקירה. עלי בנידון זה להשמע לדעתם של אליהו ושאול. ובשאין כל ידיעות חשובות או כאלה הניתנות לפרסום, אין לי מה לטלגרף לכם(דרישתכם ע"ד טלגרמות יום יום ביחס לחקירה). הנני עומד על המשמר, כל ידיעה הניתנת לפרסום, נמסרת לכם מיד. כדי לקמץ בהוצאות הנני שולח את חלק הטלגרמות באופן משותף ל„דאס ווארט" ול„היינט".

במשך חמשת הימים האחרונים הוצאו בשביל טלגרמות ל„דאס ווארט" קרוב ל־15 לירות. בן=גוריון הבטיח להעביר טלגרפית 20 לירות ע"ח זה. הכסף טרם נתקבל. הננו נאלצים לעשות הלוואות פרטיות. אבקש, איפוא, להזדרז בהמצאת הכסף. נא להודיע אם יש ברצונכם להמשיך בקבלת ידיעות טלגרפיות (מתם גבולות התקציב החדש) למטרה זאת.

על ידי גרשון (בשיחה הטלפונית) מסרנו שברל בצנלסון עומד לצאת מחרתיים לאירופה. חברים אחרים מתכוננים להפליג בשבוע הבא. במצב כזה מפקפקים במרכז אם יש הגיון לקרא למועצת המפלגה לפני הקונגרס ואם לא כדאי לעשות את התיעצות בהזדמנות הפגישה בחו"ל. החלטה ברורה טרם נתקבלה בשאלה זאת.מחר מתקיימת בנידון זה ישיבת המרכז.

מאקספקוטיבה בלונדון הגיעה דרישה שבן=צבי ומשה ישארו בארץ. חברינו מתנגדים לדרישה ע"ד השארותו של משה. הכרחית השתתפותו בועדה הפוליטית של הקונגרס. גם משה עצמו חושב שעליו להיות בקונגרס. גם שאלה זאת תעמוד לדיון בישיבת מרכז המפלגה.

טרם קבלנו תשובה לשאלתנו הטלגרפית ע"ד תכנית נסיעותיו של בן=גוריון לאחרי הבחירות בפולין ועל ענין קבוצת הציקליסטים של „הפועל". מבלי ערבות מפורשת שהם לא ישארו בארץ, אי אפשר לקבל את הויזה בשבילם.במקרה אם הם רוצים להשאר בארץ ואם אתם מיחסים חשיבות רבה לסדור הטיול הזה,הרי כדאי לתת להם סרטיפיקטים.

בן=גד מפליג לפולין בסוף השבוע. מרכז „הפועל" מציע עוד שני מועמדים את יאיר אהרוני מחיפה ואת ליזר מירושלים. היש די כסף להוצאות הדרך בשבילם ולמשכרתם?

טרם קבלתי תשובה בענין הבטבות של פרומקין, יציב וכו׳.גם ריטוב מוכן לקבל עליו את התפקיד הזה.

בב"ח

[signature]

אר/פג.

CHL/1/8.

21st July, 1933.

The General Secretary
INTERNATIONAL FEDERATION TRADES UNION
P A R I S .

Dear Comrade,

We hereby beg to inform you that the following members have been appointed by the Executive of our Federation as delegates to the I.F.T.U. Congress to be held at Brussels:

1. David Ben=Gurion
2. Berl Katznelson
3. Dov Hos .

Yours fraternally,

דר. מה נשמע בענין ארלוזורוב? אני – מסרתי מה שמצאתי בהעתקות לבן-גוריון מהארץ. דר. החפשים בכל שבועים. אני – אנשיבר דרשו זאת כל הזמן. דר. איך מסדרים את הפעולה? אני – לא אדע. בודאי ישאירו עד יקונגרס בסדור זמני. דר. – מי יגדל עד אז? אני – שמעתי על הצעה של 3: אחד מהמרכנות ואחד מחוץ הלאומי ומשה שרתוק. דר. – למה לא משה שרתוק לבדו. אני – אולי. אין לי ידיעות. דר. – אני אתמול הצעתי לסליקס ורבורג לתמוך רק במשה שרתוק, הם עבדו יחד ונדמה לי שהוא בעל כשרונות ומתאים. אני – זה הגיוני מאד אם משה שרתוק יסכים, אבל מרחוק לא ידוע לי מה מצב הדברים עם הכסף ומרבשטיין אשר שניהם לחוצים תמיד ל"פוליטיקה" ומלהיות חבר עם ארלוזורוב להיות מזכירו של אחד מהם מסופקני אם משה יוכל... עד הקונגרס הרי בודאי אין ברירה והכל יעשה לסדור הזמני. דר. אני הייתי בעדו גם אחרי הקונגרס. מה נשמע במהלך מלחמת הבחירות בעולם? אני – הכרחית אידיאליה של הרויזיוניסטים גם אם לא תרגו הם באופן ישר את ח.א. אבל נדמה לי שהציונים הכלליים מתוך חברות לחברת "צער בעלי חיים" מגינים בשתיקה על הרויזיוניסטים. טרם הרבן – כי הרוויז. לא יתרכזו אלא יגרשו את הציונים הכלליים.

דר. זה נכון. אבל מי יכול לדבר לציונים הכלליים.

אני – הנה גם בועידה זו שסרם עברה, הרי אף קול אחד לא נשמע נגד מעשה ההרס של הרויזיוניסטים בהסתדרות הציונית, יחסם לקונגרס, התירתם תחת סוברניות, תעמולתם נגד הקרנות, מעשי אלמות וכו' נדמה לי כי אם הרוויז. יצאו את ההמה' יקבלו את תפקידם אחרים בחובה.

דר. צדקת. והרי זה מעשה פשרבשמיירכים, כירומנים ומוקולוב.

אני – אולי תגיד לליפסקי לדויבברג שאסור להם לשתוק ולהסתתר תחת מסוה של דויזצמניזם.

דר. – תאמר להם בשמי. ברצוני להמשיך אתך. יש לי כמה דברים מעבר לים. אגב, פעלבר – אייזנשטיין יסע לא"י ויעמוד בראש המחלקה הפיזית. בוא אלי להוטל קומידור מספר 1800 בלי הודעה קודמת בשעה 11 ביום בואך לנ.י.

<u>המשך עם וויצמן.</u>

יום 10/7/33 בניו-יורק. הוטל קומידור. הוא גר בשכנות עם בלומנפלד – גינס. שכב. עייף – לפי מראה פניו. מרגישים – סבל של... רצון לפעולה חמשית. התחיל מהתנגדותם לטובת א"י, עברא לדלות החנויות באשפים ו... נכנסו מארגאשים וליפסקי. הפסקנו. בקש אותי להשאר ואת שיתהנו במשך מהר...

עברנו לשיחה משותפת בה נגענו: א) הכבירתו הכספית, ב) הצ.צ.ק. ג) הועד באנגליה ד) הצעת ביירינץ על הגבלה של הקונגרס היהודי ד) ארלוזורוב וורצמניות

<u>לשאלה א'.</u> אמר, כי מתפקידו – תפקידנו לגייס עכשיו מיליון לא"י בתור קרן למלוה לאומי של 3000000 הוא רואה את האפשרות לכך:

£ 60.000 לשנה במשך 3 שנים מאנגליה מהועד ומינימום 50.000 במשך 3 שנים

מאמריקה, רביחד	£ 300.000
חיקעם, עפערדשנסי	150.000
יק"א	400.000
מארצות שונות – אפריקה קנדה וכו'	<u>150.000</u>
	1,000.000

<u>לשאלה ב':</u> חיאה לא יסיבה בירושלם 6/7/33 עם ראשי הצ.צ.ק. הוא שמח מאד שרק אחד (לא רצה לקרוא בשמו – זהו איידורין לעחמן) הודיע "יש לנו מנדט אחד "רק דליף". יתר המשתתפים "סבלו מאד מהחברה "שמ"ש" הוא היחידה" והדרך הקונסטרוקטיבית שאין מתחרה בה – אבל קבלו את העובדה. (מוזן לא חירמן וברסקלר-הפקידים), הוא בטוח ב-40% מכספי צ.צ.ק. לא"י – לפונד. יאסוף כמיליון דולר השנה – לא יותר. שאלתי אם קרא באחרונים דבזל מד"מ. דר. – לא, זוהי אשערתי ואסור להגיע זאת. כדאי אולי לאחד את המסבית הזאת לשנה הבאה עם קרן היסוד ולהבטיח נגיד 160-200.000 $ וכו'. אני – צריך להזהר מהתקשרות עם צ.צ.ק. הציונות באן יורדת מחוסר מצוות ובטול קרן היסוד. דר. – יכול להיות. ליפסקי – צ.צ.ק. צריך להיות מחוץ לקה"י. דר. – כן, כל זה מדובר על קרן – לא לתשלום חובות. תקוותי שאקיים זאת בעזרת לונדון, שועד האנגלי יעזור וצריך לאחד. אני – באיזה צורה? ע"י הסוכנות, בחובה או בשותפות אחת? ומי יוציא כספים? דר. – זוהי שאלה רצינית, צריך עוד לחשוב. העיקר שמחים הדקים. מארגאשעס: מה יחסך להצעת ביירינץ? דר. – הנה טובה וע"ז דברתי עם פרימן האיש שעשה את הפרוספקט באירלנד ואמר לי כי אין זה דבר בשביל תנועה הרוגלה "במקלט במדה ע"י כל העמים"....

אני בעד מלוה פנימי. המיליון הזה יאפשר זאת.
אני – ואיך נמלא את התקציב השוטף אם כל המרץ הלך לכך? אולי אפשר לקשר למפרע, הרי גם את המלוה יצטרכו לסלק. ור.- נחשוב על זה.

לשאלה ג' – הועד באנגליה טוב. 60% – 60% ואביגדור גולדסמיט – זה טוב. את ולטר קוהן השלכנו. השאלה היא אם נוכל להקים הנהגה טובה במזרחות, כי עם סוקולוב לא יקום הדבר...

ד"ר רסבוף (שנכנס בינתים בעניני האוניברסיטה) הרי את סוקולוב א"א לפטר בלי שמחה תכנס? ור. – לא. אני – אז יקום פלטש. ור. – מספר על האוניברסיטה שנתנה תואר ד"ר בעד 1000 $ לסוחר דהלה בקש אח"כ גם תואר זה גם לכלבו... ואולי מזרחי יתמכו דוקא בגורי?

ליפסקי – מקריא הודעת וויצמן לעתונות על הקונגרס היהודי. אני – וועד שלעמס מארן צרנג? – הרי אפשר לדבר על קונפרנציה עולמית בלי לנגוע כרגע בקונגרס יהודי עולמי. ור. – אעבור עוד על זה.

מארגאשעס – נדמה לי כי החקירה הולכת בכוון אחד – רויזיוניסטים ושכחו את הערבים זה רע מאד. ור.- אינני בקי בדבר. אני למארגאשעס – ההסתדרות דרשה פעולה בכל הכוונים אבל הצ. הכלל. אסור להם גם להעביר מהדרך כבה ישנם סימנים מובהקים גם אפילו יפגעו ברויזיוניסטים... מרגושים – הרי סטבסקי אינו אשם. נתנו 15 יום ועכשיו דורשים הוספה של 15 יום. אני – אולי דוחים את הדבר בגלל השני או אולי לא כדאי למסור למשפט לפני הבחירות לקונגרס.

ור. – אולי תבוא מחר להציג לפני את חברי המרכז של פועלי ציון – צ"צ? ואח"כ במשך שבוע.

אני – מברק מלוקר מודיע על פעולות בן-גוריון. נחוץ גם כסף ומבקשים אותי מהמפעל גה. ור.- שמעתי מלוקר שההצבעת עלו יפה.

11.7.1933 ניו-יורק. – <u>עם מרכז המפלגה אצל ח. וויצמן.</u>

באנו עם ג. מאירסון, מאיר בראון, ערנרייך, קרדוש, בלאנק, רובינשטין העמרין.

לפני השיחה מסרתי לחברים רשמים משיחתי אתמול, הצעתי להתרכז על ההצעה הכספית ועל המזכרות.

בבואנו מצאנו אותו יושב עם סליקס ורבורג, ליפסקי ורוטנברג. חכינו רק 5-6 רגעים ונכנסנו לישיבה.

הצגתי לפניו את מזכיר המפלגה מ.ב. שקדם אותו בברכה ושאל מה נשמע בדטשורנס. ור.- המצב לא טוב. יש להם סכויים על מיליון דולר השנה.
רובינשטיין – הקיים קשר עם לונדון? ור.- לע"ע לא. תקותי שיהיה כזה ויביא ברכה. השאלה היא אם נוכל כאן לפעול כראוי. זה לפני רגעים סיימתי ישיבה עם דורבורג, ליפסקי ורוטנברג. וורבורג חושב שנוכל לפעול באמריקה אם נח הבאה רק בתנאי, אם הקונגרס הציוני יצליח. לדידי אם תהיה הנהלה קטנה וטובה אפשר יהיה לפעול וגם לארגן את הקשר הכספי בין הארצות. אנכי – אולי כדאי בינתים בצורה חיובית – קונסטרוקטיבית לתחיל להכשיר את דעת הקהל באמריקה בקשר עם אחוד הקאנגרעס-קאמיטעט והדזשואיש קאמיטעט, שיבטיחו מפעל גדול לא"י וגם אחוז מהאיים מא.צ.פ. בראון – האחוד הנו רק פוליטי ולא לכספים. אנכי – אולי אפשר להתאחד בכל זאת ליצירת מוסדים גדולים. עלינו לדאוג לכך שיוגדרו צורות חדשים צבוריים ושיהיו קשורים אורגנית עם המפעל שלנו. ור.- צדקה – אבל זה תלוי מהקונגרס אם בנית שסוקולוב ישאר הרי לא תעשה שום פעולה לא פיננסית ולא פוליטית. אני – לא נכנס לשאלת השמות. השאלה העברית כיום בשבילנו ההסתדרות הציונית והמזכרות. לא יתכן שאנו נגין על הסוברניות של ההסתדרות הציונית והמזכרות. לא יתכן שאנו נגין על הסוברניות של ההסתדרות הציונית בלי שנגיד דיעקלי בפעולת או בשאלת המזכרות. אני רואה את הירתך כאן לא רק כבקר בעניני כספים להיום. עליך ועלינו – בעל החראים למזכרות (אם גם אני לחמתי בה) לבוא לקונגרס ולאמר ברורות – מתי תעשה? או לאזורא אך לארגן אותה מחדש. ור.- מה היא מפריעה המזכרות? אנכי – אם אירה ויורשבו ב-60% בהנהלה – מה? ור. – ואם לא תשב? אני – הרי בזה היה הקונגרס הציוני יותר חזק מ"ב אני אינני רוצה שלא יחיו בהנהלה, אלא לפי כוח פעולתם בבנין הארץ. אדרבא יבטיחו 150.000 £ לקרן לעליה, ישאר כמוגר בעולה השגרים הפזמנית ואל יעמדו על מרינציה פורמלי של פיפסי – פיפסי. ור. – צדקה, אבל תשנו בקונגרס השירבי הזה את המצב בהנהלה. ואני במשך שבתים אבין את המזכרות לפעולה.

אני – אין זה מסדר אותנו בקונגרס הזה יבואו וידרשו לבטל את הדבר שאינו קיים ואנחנו רק נגיד על זה שהמשדר יקלקל לנו. כי יציאת האנשים תפורש כהרס המפעל הלאומי במוסדות בין לאומיים וזה הכל... הכרחי להבין כאן את [illegible] אנשי הסוכנות להצעה חיובית עם כסף.

דו. – למי יתנו הכסף? אני – הרי זה בתוך הסוכנות. ואם אתה שואל כבר הרי ברור שעלינו מבפנים לברר קודם איך להתנהג בקונגרס ואחריו. דו. – אני לא יוכל עכשיו לעשות כלום. אינני בהנהגה ולא אכנס עכשיו, אשמח אם יוגשו תנאים שאתכם אחרי שנתיים. אני – אולם אתה מציע למעשה יצירת קרן של מיליון למלוה לאומי – ב-2-3 מיליון. אני מאמין בזאת ובכוח רצונך ובכשרון הפעולה ואם לא תכנס להנהגה בצדק עכשיו – הרי 0000 ברור שתתמסר להנהלת העניינים האלה של הקרן למלוה – אולי ע"י הסוכנות או בתוכה תקום עכשיו החברה או הקרן לקולוניזציה ואתה x העמוד בראשה? אבל זה גם כן קשור x עם הסוכנות, כי אסור לנו להקים מוסדות כאלה מן החוץ.

דו. – אולי זה מוצא. צריך לחשוב, הדברים כמו שאתם רואים מסובכים וצריך לחפש מוצא.

רובינשטין – במה להסביר שאתה אף בנאום אחד לא הזכרת את ארלוזורוב ?
דו-ן. במחי בלונדון ושמה אדבר לקהל, כאן אין לי המסיבה לכך, כי צערי רב...

—— בזמן השיחה נמסרה לו הטלגרמה מלוקר, כי ב"ג מכשיר את הבחירות בהצלחה, הרביזיוניסטים באיזולציה וכו'.

<u>פרוטו-כל</u>

פגישת באי-כח המורים, עסקני החרבות
והחקלאים ממושבות דרום יהודה, שנת-
קיימה באולם המועצה המקומית רחבות
ביום א' ח' כסלו 26 בנובמבר 1933.

השתתפו ה"ה: קרון ומ.גולדשטין (ראשון לציון), נאמן וש. אסיתי (נס-ציונה)
ליר וי.אמוראי (רחבות), א. בצלפון וליכטמן (באר-יעקב),
ד"ר י. ריברג וה.צ. קליין (תחנת הנסיונות) ח. אריאב וח.ל.
חריפאי (ועדת התרבות ליד התאחדות האכרים והצירבים הכלליים).

<u>יושב ראש ה' קרון</u>

על הפרק: א) צופים חקלאיים; ב) שעורי ערב לעברית ולחקלאות.

<u>מר ח.ל.חריפאי</u> מוסר את השתלשלות העניינים מהביב לפגישה זו. העבודה התר-
בותית במושבה כדונה לכשלון, אם המורה לא יכנס בעזל הדרכתה וגישותה.
ועדת התרבות לקחה על עצמה את התפקיד להיות המקשרת בין הגורמים השונים
להצלחתו של מפעל זה. לפני זמן מה היתה פגישה ראשונה עם ד"ר י. ריברג והוא
הציע תכנית רחבה לפעולת הצופים החקלאיים. כתוצאה מזה - באות הפגישות המחודשות,
שמטרתן העיקרית לברר את הבעיה הזאת בבחינתה המעשית.לצערנו הרב לא באו החקלאים
במידה מספקת לישיבה זו, אולם הדבר איננו מונע מאתנו סלגשת לבירור השאלה.

<u>ד"ר י.ריברג:</u> אחזור בקצור על הדברים שאמרתי בפגישה הראשונה. מחוץ לבית הספר
השחרר מסביב לנוער וליצר חלל ריק. מכאן כל הסנסאיה הדיפורליזציונית
שמקיפה אותו. יש המבנים אותו להוך אויר XXXX של יצירה ושמחה . הצופיות
החקלאית מחנכת אותו באוירה של יצירה מאורגנת. הוריו עוסקים את העבודה מתוך טיגרה.
החקירה והמדע אינם עומדים במקדש אחד. תחנת הנסיונות תתן את ההוראות הדרושות
שנובעות מתוך החקירה בארץ. לשם כך, כמובן, יש צורך מרכז. לעת עתה כדאי אולי
לפתוח בפעולות. המרכז יבוא כבר מאליו, אחריהן. הקבוצות מתארגנות מיד. בודאי
ימצאו מדריכים מקומיים מבני המושבות.

<u>מר ע. אסיתי</u> צופים חקלאיים לבד ללא חנוך חקלאי רחב איננו אלא טלאי. לפני שש
שבע שנים בתחלנו במלאי זה ולא הצלחנו. יש לעבד תכנית לחינוך
החקלאי ואופן גישומה בחיים. חוסר תכנית זו בבית הספר הכפרי מעמיד אותו במצב
של בית ספר עירוני. מציע לעורר בועד המנהל את שאלה בית הספר הכפרי. קורא
הרצאה מסודרת של תכנית. מגבירות, גיבוח, כוורנות, גידול עופות - כל זה ניתן
לגשום הן מבחינה תקציבית והן מבחינה ארגונית. יש רק צורך ברצון ובהבנה.

<u>מר אמוראי:</u> יש להזהר שחקלאות לא תבלע את הצופיות. בלעדי הרעיון של צופיות
לא נצליח לרכוש את הנוער. יש צורך ליצור תנועת נוער. הוא מריבו
כיום על יד "המכבי" ואולי כדאי לסנף את הצופיות החקלאית לתנועה זו - כניפרליות
ביותר. בעזרת ההסתדרות זו תובטח ההצלחה.

<u>מר לוי:</u> עוד זכורים ימי הצופיות החקלאית הראשונים. המורים אין יכולים
לטפל בדבר זה. הילדים בני המחלקות הגבוהות אין רוצים לעבוד.
במשך עשר שנות הנהלתי ברחבות מנסה שנחשבת להכנים הקלאות לבית הספר. יש
להמשיך בזה. אולם אין אמונה, שהצופיות החקלאית תתגשם בחיים. השאלה היא רחבה
יותר - היא מקיפה את כל בעית החקלאות בבית-הספר העממי. ומזוז הדבר מתכנים
תכניות לבית ספר חקלאי תיכוני, שאת תלמידיו יכין בית הספר העממי - ואם המורה
לא התיעצו ולא שאלו את דעתו. אסור שהענין יתפתח בצורה של רשויות-רשויות.

<u>מר אריאב</u> אשמתי היא שלא דובר על השאלה הזאת קדם. ידוע לי למדי, שתכנית
בית הספר טעונה תקון. השתדלתי להעמיד את השאלה הזאת על הפרק.
המרכז המוסדי מפריע לשיפור המצב. הסבלנות עומדת באם הדרך. יש צורך במסקה
מיוחד בשביל בתי-הספר במושבות.

פ ר ט י - כ ל

ישיבת המרכז שהתקיימה ב-22.12.33

השתתפו ה"ה: מ. סמילנסקי - יו"ר, צ. ברסקובסקי, צ. בן-כהן, ע. בן-עמי, מ. גורדון, גיסין, הלמר, א. וילנסקי, י.זילבר, י. זיד-אב א. יעקבזון, כהן, א. וילנסקי, ג. מבנם, נחמני, א. סמסונוב, ע. פינשטין, צ. שפירא ל. שניאורסון, שכטר, ח. אריאב.

<u>מר סמסונוב</u> שואל אם נכונה הידיעה בעתונות שה' ז'חוביצקי השתתף במשלחת בשם התאחדות האכרים.

<u>מר סמילנסקי</u> עונה כי בשם התאחדות האכרים לא השתתף אף אחד. מר ז'חוביצקי טלפן היום למשרד והודיע כי בקומוניקט של הממשלה טעו. הוא בפרוש הודיע כי הוא משתתף במשלחת מטעם מושבות השרון. יחד עם זה הודיע מר ז'חוביצקי כי הוא מארגן עכשיו את החקלאים הלאומיים בהנחה שיכנסו כגוש להתאחדות האכרים.

<u>ה ת ק צ י ב</u>

<u>מר אריאב</u> מוסר את החלטות ועדת התקציב. לפי החלוקה האחרונה מתברר כי בסוף השנה יצטבר גרעון של 300 לא"י לרגלי פגור מושבות ידועות בתשלומיהן. המרכז צריך לקבוע עמדה הן בנוגע לסכום שיחסר למרכז והן בנוגע למושבות המפגרות.

<u>פ ח ל י ט י ם:</u> לפנות לועד החקלאי בראשון לציון בבקשה בפעם האחרונה לסדר את ענין תשלום החוב המגיע מהם במשך שבוע ימים ולהודיעם כי אחרת יאלץ המרכז לסדר את הגביה לא באמצעות הועד החקלאי, אלא מכל חקלאי לחוד באפן ישר. בנוגע ליתר המושבות המפגרות הוחלט לתת להן ארכא עד 16 בדצמבר לתשלום החוב, אי לא - לא יוכלו לשלוח צירים לועידה השנתית.

להטיל על יתר המושבות שהשלמנה מפרעה על חשבון התקציב בגבול של חדש אחד.

<u>תקציב לקהלת עבודה.</u>

<u>מר אריאב</u> מוסר את החלטות ועדת העבודה בקשר עם סדור הלשכות:

א) סדור הלשכות המקומיות יהיה באפן מרוכז, כולן תחת פקוח הלשכה המרכזית.

ב) מסדרים לפי שעה 6 לשכות: רחבות, פתח-תקוה, חדרה, נתניה ואבן-יהודה ואחת בשרון.

ג) הסכום 1000 לא"י הדרוש לפעולת השנה הראשונה בקשר עם המושבות יחולק כדלקמן: 600 לא"י תמציא הועדה הכספית מהגביה במושבות,
400 " מהמושבות המשתתפות בתקציב הרגיל של המרכז.

ד) לועידה השנתית יוצע תקציב המרכז הכולל גם את הסכומים הדרושים לסדור הלשכות.

ה) בינתים, עד אחרי הועידה מסדרים הקציב זמני ל-3 חדשים בסך של 400 לא"י שמזה 100 לא"י המצאנה המושבות, לפי החלוקה שיחליט עליה המרכז בישיבה הקרובה, ו-300 לא"י מכספי המשקים הגדולים ע"י הועדה הכספית.

ו) מומרים לה"ה בן-עמי ואריאב להחליט על המועמד למרכז בענין הלשכות.

ז) מחליטים להשתדל במשך השבוע הקרוב לפתוח את הלשכות הראשונות ברחבות ופתח-תקוה.

לפי זה על המרכז להחליט באיזה אפן לחלק את 100 הלא"י על המושבות לעצם הענין, המו"מ נגמר עם הסתדרות התימנים ועומד להגמר עם ארגון עובדי הצה"ר.

<u>מר בומקובסקי</u> מעיר שיש להזהר שלא יווצר ע"י זה כח נגד ההתאחדות ושלא יעמדו האכרים בפני משמרות ושביתות מצד הלשכה החדשה.

<u>מר זילבר</u> לדעתו הלשכות צריכות לטפל אך ורק בתיווך העבודה ולפי שעה לא ליצר לשכות משותפות עם כל יתר הדברים הקשורים בזה.

<u>מ ח ל י ט י ם:</u> הלשכות תשמשנה אך ורק לסדור עבודה. החובה חחיה על הלשכות לתת עבודה לכל פועל גם אם איננו שייך לאיזה ארגון קבוע. לא יקבעו עכשיו את שכר העבודה. הפועלים אינם צריכים להכריז שביתות ולהעמיד משמרות וכל הענינים וחלוקי הדעות יובאו לפני ועדה עליונה משותפת שיתחבר בה במספר שוה ב"כ ההתאחדות מצד אחד ובאי כח הפועלים מצד שני מכל הארגונים.
מאשרים את החלטות ועדת העבודה ומסדרים את חלוקת 100 הלא"י כדלקמן:

פתח-תקוה	30 לא"י
רחובות	20
ראשון	10
נס-ציונה	10
חדרה	15
הרצליה ב"ב	3
בנימינה	3
כפר סבא	3
מגדיאל	3

<u>סמכות ושטחי המועצות המקומיות</u>

<u>מר אריאב</u> מברר שעוד בזמנו נתעוררו במרכז שתי הצעות לפתרון השאלה: האחת היתה להגביל את השטח של המועצות והשניה, זו שלפיה פעלנו בזמן האחרון להגביל את השטח של המועצות, אולם לשחרר ממסי המועצות את האדמות החקלאיות. בתשובה לתזכיר האחרון שהוגש ע"י המרכז נתקבל מכתב מהממשלה שבו מודיעים כי לא יוכלו לשחרר את האדמות החקלאיות. בשיחה שהיתה לו עם מר פולוק נתברר כי הממשלה תקבע בחק החדש של המועצות כי שטח המועצות יוגבל אך ורק לאזור הבנוי - לאזור העירוני, לא לאזור החקלאי - האזור שמחוצה לו - תשלום מועצה מיוחדת - מועצת מחוז כפרי, כפי שהדבר נהוג גם באנגליה. למועצה מחוז כפר זו יוכל לבחור כל בעל רכוש באזור הזה. הקושי הוא שבאנגליה יכול להבחר למועצת כפר זו רק כל מי שגר בו.
על המרכז, איפא, לקבוע עמדה אם להמשיך לדרוש מהממשלה בנוגע לשחרור או לקבל את העמדה החדשה של הממשלה ולדרוש שנויים לטובת החקלאים.

<u>מר סמילנסקי:</u> מחוה את דעתו כי בעיניו מוצאת חן יותר ההצעה שקבלה הממשלה, אולם יש לדרוש תקון, שלהבחר יוכל כל בעל רכוש בין אם הוא גר באזור ובין אם לא.

<u>מר גורדון</u> תומך גם כן בפרינציפ של הגבלת השטוח, ביחוד זה יכול להועיל בהרבה לחזוק עמדתם של הועדים החקלאיים.

<u>מר בן-כהן:</u> יש לעמוד על זה שהשטח המוגבל בשביל שטוח המועצה המקומית יהיה רק השטח הבנוי ולא שטח נוסף.

<u>מר ליפין</u> חושב כי ההצעה הראשונה המדברת על שחרור ממסים, יותר טובה. בנוגע להצעה השניה, יש לעמוד על המשמר שרק בעלי קרקע ולא האריסים או החוכרים יוכלו לבחור ולהבחר באזור החקלאי.

<u>מר ליכטנשטין</u> בעד הצעת הגבלת השטוח. מציע שועדה תעבד את פרטי השנויים בקשר עם הצעה זו.

<u>מר זיו-אב:</u> יש גם לקבוע בנוגע לזכות הבוחר אם זו יחידת משק או כל חבר וחבר של הקואופרטיב.

מחליטים: א) ועדה המורכבת ממזכירי הועדים החקלאיים תעבד את ההצעות לתקונים בקשר עם ההצעה של הגבלת השטוח;
ב) לשלוח תזכיר לממשלה.

שאלת המשמרות והחשד הקשור עם זה.
מתברר כי עו"ד אחד מודיע כי יש ביכלתו להוכיח במשפט את אי חוקיות המשמרות על יד הפורעים.
מ ח ל י ט י ם: לברר את השאלה הזו בהתיעצות עם עורכי דין אחרים.

עמדת ההתאחדות כלפי הקרבנות והמוסדות

מר בוסקובסקי מעיר על הצורך שתקבע עמדה ברורה בנוגע לקרבנות והמוסדות בארץ וחברי ההתאחדות ידעו על העמדה הזו וידעו כיצד להתנהג.

מר סמילנסקי חושב שאין להכריז עמדה כללית של ההתאחדות ביחס לקרבנות, אולם היחס הוא ברור בלאו הכי. לעצם שאלת העליה היה מקום אמנם לבוא בהצעה בנוגע לברור העליה לא ע"י הסוכנות אולם לא עכשיו הזמן.
הוא לא רצה להשתתף במשלחת הכללית, אולם מדברים על משלחת של הגושים הכלכליים ולזה יכול להיות הגיון ידוע, אם כי הוא מפקפק אם מתאים עכשיו הזמן לזה.

מר בוסקובסקי: צריך שמעתה והלאה ידעו חברי ההתאחדות שאי אפשר להשתתף במשלחת של המוסדות או לעשות איזו פעולה צבורית אחרת מטעם ההתאחדות בלי התיעצות עם המרכז.

מר זילבר: יש למחות נגד המוסדות הלאומיים על שלא עשו שום דבר בקשר עם ענין העליה שמחוץ לעליה העובדים.

מר ליכטנשטיין: חושב שיש להשתתף במשלחת של המוסדות הכלכליים.

מר בן-עמי: מציע בכלל לדחות את ענין המשלחת.

מר גרמין: חושב שאם יתר המוסדות הכלכליים ידרשו להצטרף למשלחת, על ההתאחדות להצטרף, סוף סוף זה לא מזיק לאינטרסים שלנו.

מ ח ל י ט י ם: א) לקבל את הצעת מ' בוסקובסקי בקשר עם השתתפות במשלחת וכו'.
ב) שבאי-כח המרכז יביאו בחשבון את ההערות שנשמעו באספה בקשר עם ענין המשלחת של הגושים הכלכליים.

ועדת התרבות

מר אריאב. מוסר כי מהסתדרות בני-בנימין באה דרישה לצרף גם את שם הסתדרות בני בנימין לשם של ועדת התרבות המשותפת של התאחדות האכרים והס' הציונים הכלליים ומקריא את מכתבם בקשר עם זה. הזכיר כידון בישיבת ועדת התרבות והציונים הכלליים הביעו את התנגדותם להצעה.

מר סמילנסקי מציע שינתן לועדת התרבות בכלל שם כללי: ועדת תרבות לאומית או ועדת תרבות כללית.

מר בן-עמי יש להתחשב עם המציאות והעובדה שהנער בהמושבות הארגן עכשיו בכל המושבות בתוך "בני-בנימין", בעיקר הנער שגמר את בית הספר. הם גם נושאי העבודה התרבותית במושבות והשם שינתן לועדת התרבות המרכזית יכול לתת להם ספוק.

מר חריפאי מברר שהשנוי בשם יכול להזיק לעצם העבודה, כי ההורים במושבות, שהם העסקנים העיקריים בעבודת התרבות יוכלו במקרה זה לשאל, וגם המרצים שעד עכשיו רכשו אותם מתוך חוגי הציונים הכלליים, גם הם יתנגדו לשנוי השם ויש לחשש שנפסיד את המרצים הכי טובים.

מחליטים לקרוא את ועדת התרבות בשם: ועדת התרבות העממית.

ארגון הקואופרטיבים החקלאיים

מר אריאב מוסר כי בועדה נחלקו הדעות ביחס למטרות הארגון הקואופרטיב. היתה הצעה לסדר את הארגון ולכלל בתפקידים את האפשרות לקניות משותפות. הצעה שניה היתה להסתפק רק בדברים הפרינציפיים. הועדה מביאה, איפא, את

חדבר להכרעת המרכז. לדעתו על ארגון הקואופרטיבים להסתפק רק בתפקידים הרפרזנטטיביים, כלפי המועצה המאוחדת וכן אין צורך לקרוא לשם כך לאספה כללית של כל הקואופרטיבים ולרשום באופן מיוחד ארגון כזה. המאוחדות האכרים שהיא הרפרזנטציה למעשה גם של הקואופרטיבים האלה, היא תוכל גם ? ב"כ למועצה המאוחדת.
מחליטים: לבלי לקרוא לאספה כללית של הקואופרטיבים וחברי הועדה יבחרו בב"כ הקואופרטיבים למועצה המאוחדת.

התערוכה והיריד.
מחליטים לחזמין את מזכירי הועדים החקלאיים כועדה לברור שאלת השתתפות האכרים ביריד.

=.=.=.=.=
=.=

B10

תיק מס'

219/2

התחלת

תיק מס'

219/4

ארכיון ד. בן גוריון

אין מס 2/4/4

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני:

סיווג בטחוני:

תאריכים: 1934

10.000 (4.60) 2160/227

5

מכתב יד דוד בן גוריון

בענין:
הצבור ואת ד. ליפסקי של ארגון
יהודי כללי למען ארץ ישראל - מלבד
פעולות ההסתדרות הציונית - שאיפה לשם
גיוס כספים לארגון העליה ובנין הארץ.
18 ביולי 1934

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 2/9/4

סיווג בטחוני:

תאריכים: 1934

2157/1559-9.57/2000

THE PRESENT INTERNAL DIFFERENCES AMONG THE JEWISH PARTIES

(July 12th 1934 by I. Chizik)

The unity or disunity among the Jewish partiesmust be judged by the development of Jewish affairs both in Palestine and in the World Zionist Movement.

As far as Palestine affairs are concerned they can first be judged by examining the self-governing institutions of the Jews in Palestine, namely the National Assembly "Assefat Hanibharim" and its National Council "Vaad Leumi"

In the last elections to this assembly in 1931all parties participated with the exception of the Farmers' Federation. Later on the Revisionists left the assemble, and so the National Council was formed as a coalition of the Zionist Centre parties (General Zionists, Mizrachi and Women's Organisation) and the Left parties, which latter obtained about 50% of the seats in the assemble.

These Centre parties, however, secured only a small number of votes (outside Palestine in the Zionist Congress they are a majority) and with the Farmers' Federation (which represents the largest colonies in the Coastal Plain and the South) out of the assembly, the Council hardly had any authority as a representative body in the affairs of the Palestine Jewish population, especially in matters of dissensions which have arise every now and then since the election.

The difficulty of the whole matter is that the whole organisation is based on a moral discipline; that means that the Vaad Leumi cannot enforc any of its resolutions; it has no power to do so.

As the Ultra-Orthodox Jews, the Farmers' Federation and the Revisionis are not represented in the present National Council, this Council cannot be considered as being truly representative of the Jewish population of Palestine. However, had it the power of forcing its decisions on the members of Kenesseth Israel, it could have settled most of the internal disputes which are causing friction within Palestine Jewry at present.

The dissensions are mostly on social and economic matters of a growing community. Matters of religion, Church versus State; the old struggle in every modern country is revealing itself here; and political parties are making use of this question for their benefit.

Such is the case between the Mizrachi and Labour parties. The former, because of disagreement with the latter on r ligious matters, like Kosher Kitchens etc., are joining the Revisionists for the purpose of fighting and defeating the Labour Party, which is now the strongest of them all

Another example is on the economic side. The Farmers, who are for the employment of cheap labour (induced by the profit motive) were the greatest opponents of the Labour Party from the very earliest days and are out to fight them. For this reason they demanded a number of representatives in the National Council, regardless of the number of votes cast in their favour, basing their argument on their importance as an economic unit. By this they hoped to be able to counter Labour opinion on the Council. When these demands were refused, the Farmers' Federation refused to take part in the elections, and have sided with the Revisionists in their fight against Labour, thereby totally disregarding the fact that immense differencesexist between the two parties. The Farmers, who are the most moderate in their Zionist demands, join the Revisionists who claim to be fighting for the maximum of Zionism! For instance, the Farmers' Federatio as stated above, are for the employment of cheap labour, for a restricted immigration, for a close cooperation with the Arabs, and last but not least they are pro-British, or more precisely pro-Palestine Government. All these ideas are in complete opposition to the Revisionist view and programme.

A similar situation exists among the General Zionists (Group"B"). Thes

General Zionists no longer look upon the worker as the Pioneer which they did ten years ago, and are opposed to organised labour. For this reason they sympathise with the Revisionists in their fight against the Labour Party.

At the same time all parties who are in opposition to the present coalition of the National Council are continually damning it for its inability to act in controlling the affairs of the Jewish Community of the country.

Having considered the purely Palestine Jewish self-governing bodies, let us examine the second institution, which is the Jewish Agency.

As is known, the Jewish Agency represents the World Zionist Organisation and the non-Zionist elements who are, nevertheless, interested in the upbuilding of Palestine as a National Home for the Jews. This Agency authorises the Zionist Executive to act on its behalf as its representati

The Zionist Executive is elected at the Zionist Congress which is held every second year and is therefore the representative political body of the World Zionist Movement.

The present Executive is a coalition between the Labour, Radical and General Zionists Group "A" parties. Therefore, as it will have been already understood by the examination of the composition of the Vaad Leumi and the Jewish Agency, as represented in the present Executive, their policies and political outlook coincide. This being so, it has had the tendency of driving the Zionist political parties who are at present not represented in the Vaad Leumi to combine against the said coalition, buryin their inter-party differneces to achieve the defeat of Labour.

This opposition maintains that the majority obtained by the Labour Party in the last Congress elections was due to the exploitation by them of the Arlosoroff murder on political grounds.

The Revisionist Party (the accused party), however, disclaim all connection with the murder and proclaim the innocence of Stavsky, whose sentence they claim to have been obtained through what they call the evil intentions of the Labour Party with the cooperation of the Government. Th This case they represent as being a "blood accusation" similar to, and as unjust as, the famous Dreyfus case. It was through this firm belief, whic this opposition implanted in the hearts of the religious elements, that t the Rabbis and parties representing these elements have signed petitions proclaiming Stavsky's innocence etc.

Added to this the Opposition accuse the Labour Party of being in cooperation with the Mandatory Power and causing the curtailment of Immigration certificates, and of being party to all the recent Government actions which they consider to be adverse to the Zionist cause. These political tactics have been successful in strengthening the anti-Labour parties as well as promoting general dissatisfaction with the present British policy.

With these disruptions among the Zionist parties it is rather difficul to predict what form future developments will take.

The next Congress elections should take place next spring. It is, however, in the power of the Executive to postpone these elections and continue in office for a further period. This course will probably be adopted by the present Executive, so that the Stavsky case will be forgotten a and not have an exaggerated effect on the result of these elections. But i in spite of the recent Appeal judgment, the situation will remain straine

It is interesting to add that the elections for the National Assembly and National Council will take place sometime in December of this year, a and these elections are bound to be seriously affected by the recent inter-party rivalry.

However, it may be safely assumed that the Labour Party, individually the strongest party in Palestine, will continue to retain many of their seats on the Council.

As the Revisionist Party increase their anti-Labour propaganda and ac-vities, the rank and file of the Labour Party are ~~more~~ becoming more nxious to oppose these activities by similarly ag ressive action, and th eaders are f nding it more difficult to maintain discipline within their party in face of this provocation.

J.A.P. Jerusalem (2 copies)

("B").

Copy.

July 18, 1934.

Executive of the Jewish Agency,
London, W.C.1.

Gentlemen,

Attention: Prof. Brodetsky.

Supplementing my recent letter to Dr. Brodetsky, I desire to submit to the Executive, for deliberation and action, a more extended description of the proposal I make for the initiation in America and elsewhere, of an organized effort leading to the mobilization of the economic resources of American Jews in support of a comprehensive plan to be devised by us and accepted by the Mandatory Government for an enlarged immigration of homeless and persecuted Jews into Palestine. I present this matter officially to the attention of the Executive.

I.

I think it will be conceded that all our negotiations in Jerusalem and London have led to the hardening of the British policy which seems determined to check the growth of the National Home on the assumption that a too-rapid development would be harmful to Jewish interests as well as not being desirable from other points of view. That policy is being pursued as relentlessly as any British administration, always hesitating and zigzagging in its development, can do it.

II.

I have read most of the reports of the conferences with the High Commissioner and the Colonial Office. All of them make the impression of a determination that nothing can xxsway to keep the development within the limitations of a slow, ordinary growth which should not take into account any catastrophe or emergency in Jewish life outside of Palestine.

This method might be endured if it were not for several important factors:

First: The checking of a freer Jewish immigration, in the face of the obvious need in Palestine for more labour, and in the face of tremendous opportunities for more labour to come, causes the inevitable introduction of Arab labour in Jewish economic enterprises in a form which will, within a period of a year, so change the economic basis of the Jewish National Home as to make the Arabs the lower layer of all the labour that will be required in Palestine, and will place the Jewish National Home upon a foundation of inferior and worse paid Arab service.

Second: It will result in the inevitable development of Jewish territorial projects in all parts of the world which will undermine, for a long time to come, the position of the Zionist movement. It does not take notice, in any tangible way, of the extraordinary situation in which the Jews of the Diaspora now find themselves, especially in Poland and in Germany. These homeless Jews must find a place of refuge, and the fact that Palestine can be made a substantial answer to their problems, but is eliminated by administrative control or by British policy, from any substantial relation-

ship to the situation, created any number of internal and external difficulties for the Zionist movement which cannot be overlooked.

III.

It is evident, therefore, that to continue our method of approach through orderly, normal methods will not serve the situation. Such methods lead to the accumulation of a mass of adverse judgment seemingly wilful and arbitrary against every legitimate demand that we make, and creates an irresistible anti-British sentiment. It is utterly impossible to maintain the status quo without radically impairing the existing situation, and it becomes necessary to find a practical, peaceful way to alter the situation and to make possible a reconsideration of the entire situation in order to force a discussion between us and Government as to the part Palestine and its environs are to play in the unparalleled situation which confronts the Jewish people.

IV.

Consideration must be given to a radical change in the entire situation. All previous notions as to the capacity of Palestine have to be revised. A migration of 40,000 is now accepted as normal and occasions no genuine anxiety on the part of either Government or of Arabs or of leaders in the Zionist movement. The opportunities for employment seem to increase with the increase of the Jewish population. The new factors of development make it appear that the political implications of Palestine as a Homeland have lost that pressing importance which they had several years ago. The economic horizon has so broadened as to make political considerations auxiliary. When it is possible for Jews in Palestine and outside of Palestine to consider the building of the Jewish National Home in conjunction with an extension of Jewish economic influence into Syria, up to Baghdad, across the Jordan and far down to the South, it is quite evident that we are facing a new orientation of the entire Zionist movement.

V.

It is our design, therefore, to repeat in form, but with a different objective, what was done at the Peace Conference in 1918. At that time, Jewish demands were presented by a Zionist delegation (Weizmann, Sokolow, Ussischkin) supported by delegates from various national Jewries (America, France, England-) with a view to securing the granting of a Mandate to Great Britain, in which the Balfour Declaration was to be embodied, and of Jewish minority group rights in those lands that were reconstituted in the Peace Treaty.

In this instance I propose that the Executive of the Jewish Agency, supported by duly accredited delegations from various national Jewries, bringing with them substantial pledges and guarantees as to moral, economic and financial support, would, in conference with the British Cabinet (the Colonial Office would be fatal), undertake to work out a six year plan for the settlement in Palestine of homeless, persecuted Jews within that period, to the number of say 500,000; based upon the principles, first, the economic absorptive capacity of Palestine; second, cooperation with the Mandatory Government; third, the Mandate and the letter of MacDonald to Dr. Weizmann.

These delegations, together with the Executive of the Jewish Agency, to undertake on behalf of organized Jewry to participate in the capital investments and the administrative control arising out of the execution of the adopted plan.

So far as America is concerned, I believe that the time is propitious for undertaking to organize American Jewry for the support of the National Home on the basis of a definite plan which will involve a substantial contribution to the solution of the problem of Jewish homelessness. Economically, the condition of the Jews improves. There is little or no opposition to having Palestine play the central part in the solution of the problem. On the contrary, it is quite possible at this time to rejuvenate the non-Zionist section of the Jewish Agency and to bring about a consolidation of all Jewish forces in the carrying out of a scheme over a limited number of years, involving a fixed capital investment, and so to transform the American Jewish world as to bring the maximum of support to our endeavours.

I am therefore proposing to the American Zionist Organizations the beginning of preparations for the development of an all-inclusive American Jewish front for the purposes of Palestine.

The object would be, first, to mobilise and to register, at an all-Jewish American conference for Palestine settlement under the Mandate, to be held approximately five months from date, the moral and financial support of American Jewry, to be used by the Jewish Agency for Palestine as backing for a six-year plan to achieve the orderly, effective settlement of homeless and persecuted Jews on as large a scale as may be feasible from a strictly economic point of view, in accordance with the terms of the Mandate, and in cooperation with the Mandatory Government; second, to place such mobilized strength at the disposal of the Jewish Agency for Palestine through an American Jewish delegation to be selected by the all-Jewish American conference, at which definite and comprehensive instruction is to be given to the American delegation.

(Similar delegations selected in the same manner are to join with the American delegation in London to appear together with the Jewish Agency to press for the consideration of the plan by the British Government.)

VI.

In the preparation for the conference above described, we are to undertake the registration of individual Jews who will sign pledges of support; of local organizations organized in communal groups, who are also to sign pledges of support and pay some token of affiliation; and of national organizations who are to act in a similar manner. The non-Zionist members of the Jewish Agency are to be organized as a separate group in the individual registration.

During the course of preparation for the conference, for a period of five months, an enlarged propaganda and educational effort is to be made not only to produce results at the conference, but indirectly also to contribute to an understanding of, and sympathy with, all our activities in Palestine and the relation of Palestine to the problem of Jewish homelessness.

VIII.

In order that the conference may be not only a registration of the economic will and intent of American Jewry, it is suggested that we should have present at the conference as many men as we can secure who played a leading part at the Peace Conference in connection with Jewish demands. The names that have been suggested are Lloyd George, General Smuts, Lord Robert Cecil, Dr. Weizmann, Herbert Samuel, Lord Snell, Eustace Percy, some Frenchmen, President Masaryk and others. The proposals that are to be made at this conference are to be uttered in the presence of these surviving representatives of the intent and purpose of the Peace Conference in connection with the Mandate. Those who will be unable to attend can undoubtedly be gotten to send on effective statements.

I believe that we can secure at least half a million individual Jews to pledge their support and register for this cause. We can also secure half a million organized Jews through national organizations and, in addition, secure the pledges of communities numbering at least 2000, with a possible additional half a million Jews involved in the action. As will be observed, it is not the intention to create an appearance of support or of good-will, but to have that good-will and support substantiated in some form that can subsequently be turned into material contribution in the fulfilment of the six year plan that is to be submitted to the Mandatory Government.

VIII.

It is my firm conviction that the attitude now adopted by the Mandatory Government cannot long be sustained. It represents a wilful refusal to deal with the facts. It represents a disinclination to actively grapple with a problem which will have to be grappled with sooner or later. It represents a policy which is contrary to the interests of the British Government, and contrary to the best interests of the Arab people in Palestine and in the environs of Palestine. What is required at this time is the organization of the moral and economic strength of the Jewish people, forcefully presented, and that demonstration of determination on the part of the Jewish people, forced by their need, will, in my opinion, serve greatly in bringing about a collapse of the present policy of the British Government and the adoption of a liberal and more enlightened attitude toward the purposes of the Mandate.

IX.

The Zionist movement is being disorganized and demoralized by the prevailing disparity between the misery in European Jewry and the opportunities offered by Palestine, the disparity being due not to actual conditions in Palestine which prevent the freeing of the miserable by escape to Palestine, but to the halting policy of the Mandatory Government, which refuses to open its eyes to the greater service it can render the Jewish people, and which, at the same time, becomes a contribution to the development of an undeveloped land which is desparately in need of the economic service which can be rendered by Jews. The demoralization of the Zionist movement will be halted by an effective action such as is described above. It will bring about not only a united front among Zionists, but also will bring to the support of the Zionist movement all constructive forces in Diaspora Jewry.

X.

Even if the attempt to present our case to the Mandatory Government should fail, we shall have created through this effort a consolidation of Jewish strength which can be used with enormous effect to deal with the problem which may then arise, should the Mandatory Government refuse to do justice under the circumstances.

XI.

I am writing in this way to you because I feel very strongly that this is an opportunity which, if we let it pass, will never come again. It is an opportunity for rehabilitating the entire Zionist movement and undertaking, for the first time, what was planned in 1920, through the Keren Hayesod: an organized, systematic development of a Jewish settlement in Palestine on a large scale. What we failed to do in 1920 we are now in a much better position to undertake. We now have

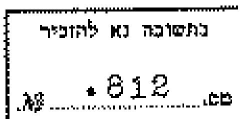
the powerful support of 320,000 Jews in Palestine itself, who have justified every expectation that was held with regard to their ability and their devotion. We have now a Jewish world which has been taught through experience that the only way out of Galuth is through the building up of a National Home for ourselves in our own land.

XII.

I am sending a copy of this letter to Palestine, to Dr. Ruppin, for the information of the Palestine members of the Executive. I am preparing the ground for action in America in line with the above proposal, but await the considered views of the Executive before definitely determining upon those features of the plan that have a bearing upon political action in London. If it is necessary, I am in a position to come to London in August for a meeting of the Executive, and await your advice. In conclusion, I want to state that this entire action rises above any political issue and can be so directed as to limit itself almost entirely to the problem of Jewish immigration.

Very cordially yours,

(sgd). Louis Lipsky.

מפלגת פועלי ארץ־ישראל
המרכז

תל־אביב, .18 .12 .1932 Tel-Aviv,
ת"ד 36 טלפ' 22 P.O.B. 36. Tel. 22

לחברים:
ד. בן-גוריון, ש. קפלנסקי וז. רובשוב.

ח. י.

הננו מציאים לכם בזה קטע ממכתב, שקבלנו מאת מזכירות האיחוד העולמי בדבר הוצאת עתון ע"י המפלגה בצ'כיה (בשפה הגרמנית).

בברכת חברים:
מפלגת פועלי ארץ־ישראל
המרכז
[signature]

קטע מיכתבו של הח' א. רייס.

" אונזער פארטיי אין דער טשעכאסלאבאקיי גרייט זיך צו דער ארויסגאבע
פון א וואכן בלאט אין א ברייטערן מאסשטאב. עס איז געשאפן געווארן א
פאנד פון בערך 1200 דאלאר, כדי זיכערן די עקזיסטענץ פון וואכנבלאט,
און אויך האבן א מעגליכקייט עס ארויסצוגעבן אין א גרעסערן פארנעם.
מיר באמיען זיך אויך אז די צייטונג זאל ווערן דער ארגאן פון דער
דייטשער און עסטרייכישער פארטיי. אויף דעם אופן וואלט געקאנט אפשר
געלינגען צו שאפן אן ערנסטן ארגאן אין דער דייטשער שפראך, וואס וואלט
אונז מיטגעהאלפן אריינדרינגען מיט דער אויפקלערונג אויך אין די קריי=
זן פון דער אנפירונג פון דער אינטערנאציאנאלער סאציאליסט. באוועגונג.
מיר האבן אזוי ארום אן אינטערעס צו זארגן דערפאר, אז די צייטונג זאל
זיך געפינען אויף א, אנטשפרעכנדער הויך. דער ערשטער נומער דארף
דערשיינען /סוף דעצעמבר, און די חברים בעטן זייער דרינגענד, מיר זאלן
זארגן דערפאר, אז אין דעם ערשטן נומער וואס וועט דערשיינען אין א
גרויסן פארמאט, זאלן אויך זיין ארטיקלן פון די פירנדע חברים אין
א"י. זייט אזוי פריינדליך און נעמט אויף זיך די מי צו ריידן מיט
אייניקע חברים: בן-גוריון, שפרינצק, קאפלאנסקי, רובאשאוו און אנדערע,
וועגן א קלענערן אדער גרעסערן ארטיקל פאר דער צייטונג. עס איז מעגליך,
אז אויב ס'וועט אונז גלינגען די צייטונג ארויסצוגעבן, וועט זי קענען
בעסער דערפילן די אויפגאבן, וועלכע עס האט זיך בשעתו געשטעלט דער
דייטשער "דבר". איך בין איבערצייגט אז עס איז פון א גרויסן אינטערעס
גאר דער באוועגונג מיצוהעלפן די צייטונג ווי געהעריק ארויסצוגעבן.
די באטרעפענדע ארטיקלען וואלטן געדארפט זיין דא אדער אין ברין ביים
15 טן דעצעמבר. " —

CABINET JURIDIQUE

M. JARBLUM

LICENCIÉ EN DROIT

TÉL. : ARCHIVES 97-14

PARIS, LE 3/9

57, RUE DES ARCHIVES

מײַן ליבע און גוטע [illegible]

1) איך [illegible] דיר אין [illegible] – אײנער
[illegible]
[illegible]

2) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] – [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]. [illegible]?
[illegible] – [illegible]
[illegible]. [illegible]?

[illegible]
[illegible]

[illegible]

אינג'. א. ר"ס.
יו"ר המשרד הא"י המרכזי בורשה

25 .9 .34

לכבוד
הא' י. גרינבוים,
מנהל מח' העליה,
<u>בעת בפריאסם .</u>

חבר גרינבוים היקר,

קבלנו את מכתבך מיום 18.9.34 מפרג, בהתענינות רבה התודענו לתוכן המכתב.

בדבר יסוד מחלקה לעניני „העובד" ובעלי-מלאכה, בדבר הזמנת הרופאים וכו', נפעל בהתאם להוראותיך וע"ד התוצאות נודיעך. גם בענין המ' פקר נעשה בהתאם לשיחתנו.

מה שנוגע להצעת התקציב הכללי, חושבים אנו, כי אסור לנו לע"ע להראות את התקציב לה' סמואל. יש סכנה, שזה יכול להגדיל את התנגדות הממשלה (שיטנה-בין כך) בנוגע לסוכנות היהודית בדבר זכותה של קבלת חלק הסרטיפיקטים. בכל אופן יספיק זה בשבילה, בכדי לדחות את דרישתנו בנוגע למס הגולגולת אצל העולים.

דעתי היא, שבנוגע לתקציב, צריך להסתפק רק במספרים כלליים, להוכיח, שהתקציב הוא אקטיבי רק הודות לתמיכות הסוכנות, הממשלה הפולנית וסמי-העולים שנאשרו ע"י הממשלה הפולנית. באותו ענין דבר ככה גם גם ה' שפר עם ה' סמואל.

שלחתי ביום השני מלגרמה, באיזה מצב נמצא כעת „האהל". במוח אני, שאין צורך להוסיף דברים, כי בהיותך בפולין, היתה לך היכולת על המקום לראות ולדעת את מצבם. הם בפולין הפסידו לא רק את הוצאות הדרך, כי אם גם את כל הכסף שהרויחו בארצות אחרות. כעת הם נמצאים במצב נורא כזה, שאין להם לגמרי יכולת לשוב ארצה. זקוקים הם ל-9.000 זה'. מקוים הננו, שע"י סדור מפעל מיוחד לטובתם יעלה בידינו לאסוף 5.000 זה'. הסכום הזה לא יכלול לגמרי את הוצאות הרכבת והאניה, ובכן מחכים אנו להסכמתך בדבר נסיעת חנם בשביל כל חברי „האהל".

ברור לי, כי אין זה דבר קל לסדור, בכל זאת מוכרחים אנו להתחשב עם תפקיד התעמולה הגדול, שמלא „האהל" בפולין בעד ארץ-ישראל, בכדי לעשות זה בשבילם. חברי „האהל" מוכרחים לעזוב את פולין ב-11.10.34 ולכן מחכים אנו לתשובתך המהירה בענין הנ"ל.

בברכת חברים

ר/דם.

Telephone:- Grosvenor 1349.

11, Park Lane,
LONDON, W.1.

13th October, 1934.

Mr. Ben Gurion,
C/o The Zionist Organisation,
77, Great Russel Street,
London, W.C. 1.

Dear Mr. Ben Gurion,

I have just learnt that you are in London at present and I would like to take the first opportunity of discussing with you the various problems with which the Zionist Organisation is faced to-day.

I hoped to see you in Palestine where I intended to go with the view of opening my Office as Commissioner for the Union of South Africa. Unfortunately my state of health may prevent me from going there for some time.

Will you be good enough to ring me up at the above number, preferably early in the morning, so that we could arrange to meet. I am leaving for France in a few days time and shall therefore appreciate it if you telephone to me as soon as possible.

With kind regards,

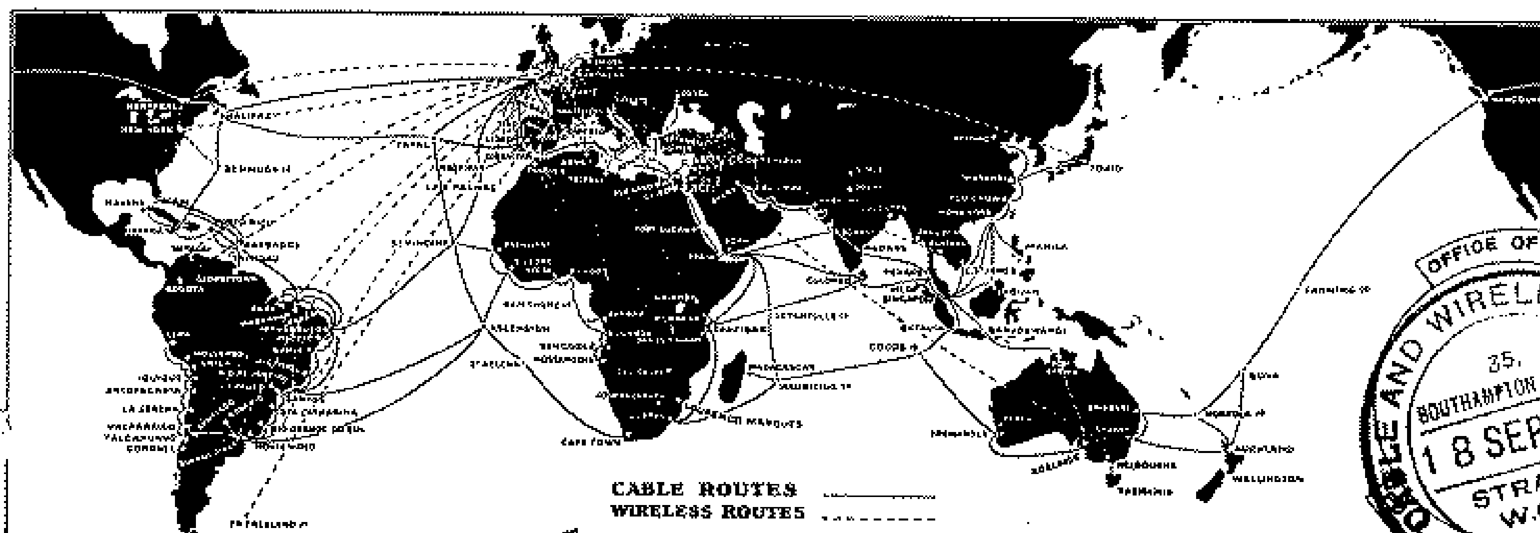
Yours sincerely,

M. Haskel

Printed in England. (June 1934.)

(Message Form 5/—152.)

CABLE AND WIRELESS LIMITED.

OFFICE OF ISSUE
CABLE AND WIRELESS LIMITED.
35,
SOUTHAMPTON STREET
18 SEP. 1934
STRAND,
W.C. 2.
ADDRESS ON BACK.

Circuit.	Clerk's Name.	Time Received.	

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named:— Prefix Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date, Time Handed in and Official Instructions—if any.

SH 77 ALLENBY ROAD TELAVIV 17 18 1402 W =

LC = BENGURION GRINBAUM ZIONIBURO LN =

ALIAT HAGLIM MECHAYEWET ETCHEM LEHASSIG BAMOKOM LEPACHOT

1500 TMURAT 75 KARTISSIM = WESTARONOW +

L & P (c).

NO ENQUIRY RESPECTING THIS TELEGRAM CAN BE ATTENDED TO WITHOUT PRODUCTION OF THIS COPY.
REPLIES SHOULD BE HANDED IN AT ONE OF THE COMPANY'S OFFICES.

הועד הלאומי לכנסת ישראל בארץ־ישראל

GENERAL COUNCIL (VAAD LEUMI) OF THE JEWISH COMMUNITY OF PALESTINE

תלפון 298 TEL.
ת. ד. 471 P. O. B.
ירושלים JERUSALEM

י"ד תשרי תרצ"ד
23.9.34

Ref. No. י.ב.צ. מספר

לחבר ד. בן־גוריון,

רצוף לזה הנני שולח לך את מכתבו האחרון של הה' פישר שהוא המשך לקורוספונדנציה הראשונה. כסבורני שנפגשת או שתפגש עם מי שהוא מהצד השני והידיעות הכלולות במכתב יועילו לך לשם כך.

מלבד השאלות הגדולות העומדות ברומו של עולם טרוד אני בעת בשאלות „מקומיות" כגון הבחירות לעיריה ירושלים, אולם גם שאלות מקומיות מסוג זה משתלבות עם שאלות כלליות מדרגה יותר רחבה. הבחירות נועדו ליום הרביעי שבוע זה (26.9.34) ומלחמת הבחירות הזאת נטושה על שלושה איזורים. בין הרשימה המאוחדת (שלנו עם שאר המפלגות המקושרות) ובין הרשימה המיוחדת (של הרביזיוניסטים) שלקחו תחת חסותם גם את חיות ואת פרלמן. התוצאות יודעו לך לפני קבלת מכתבי זה.

רחל עודנה בבית ועליה לנסוע להמשך ההבראה.

שלום לך ולפנינה

בתשובה נא להזכיר
....

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ־ישראל

הועד הפועל

תל־אביב, יום 21. 9. 34

לחבר ד. בן גוריון [illegible]

[illegible]

[illegible]

להשואה [illegible]

[illegible]

ז"ל
[illegible]

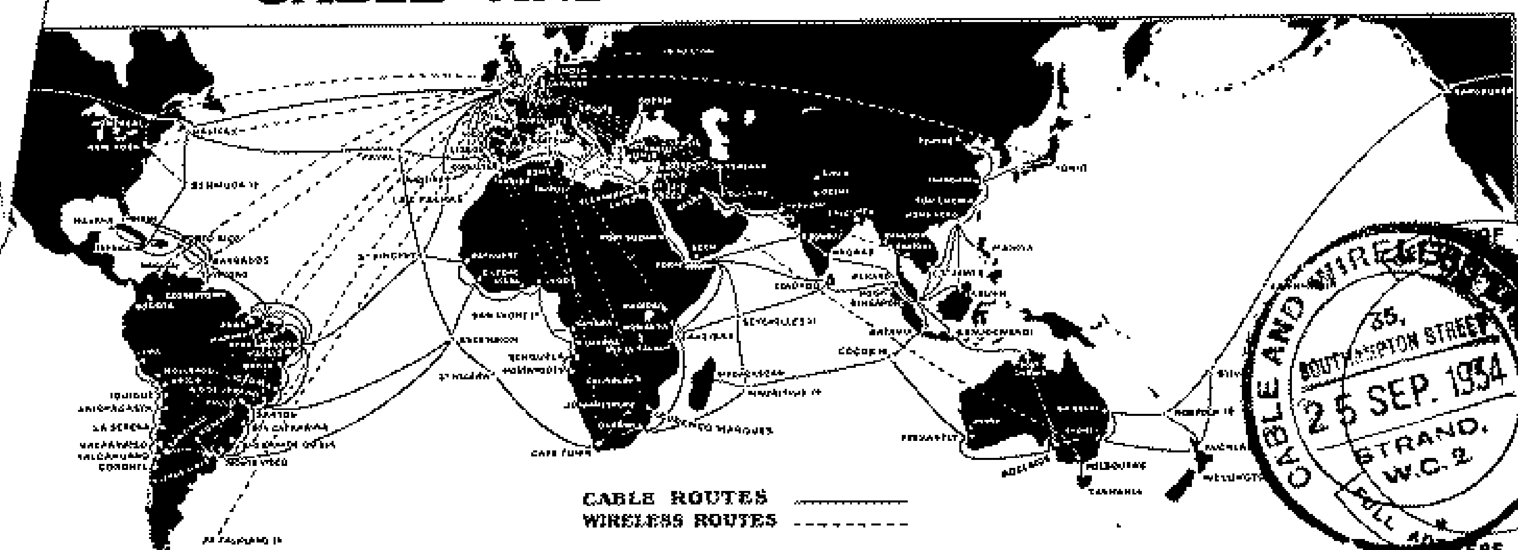
Tel.: 249, 250 טלפון: — P. O. B. 303 ת. ד.
מען למברקים: «OVDIM», Tel-Aviv

Printed. (June 1934.)

(Message Form 5/—152.)

CABLE AND WIRELESS LIMITED.

The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named:— Prefix Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date, Time handed in and Official Instructions—if any.

Circuit.	Clerk's Name.	Time Received.	
40		1226	

SH 40 JERUSALEM 14 25 1337 WLESS =

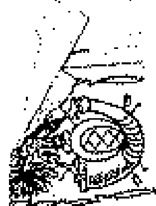
LC ZIONIBURO BENGURION LONDON =

TALGREF HAMESUDAR HAMISRAD BELONDON ROTZIM LEHATCHIL

BASHERUT BRESHIT OKTOBER = GRAWITZKY + + + +

L & P (c).

NO ENQUIRY RESPECTING THIS TELEGRAM CAN BE ATTENDED TO WITHOUT PRODUCTION OF THIS COPY.
REPLIES SHOULD BE HANDED IN AT ONE OF THE COMPANY'S OFFICES.

Telegram

Liga bengurjon gesia 14

warszawa =

Ptr. 28.9.1934
godz. 10 min. 20
z Brn
Podpis [signature]

TELEKOMUNIKACYJNY w WARSZAWIE
WYDZIAŁ TELEGRAFICZNY
NOWOGRODZKA 45

Urząd

№ 14

Przewód Nr. 10

Uwagi służbowe:

Loc 61 = baranowicze 1 432 19 28/9 12 52 = godz. min.

Liga zusamenflie gruest nomen tojzender cijonisten socjalisten unzer challucysze tat wet zichern dem nicochon =

niewyraźna cała = nicochan tez inaczej =

Zarząd P. T. i T. nie przyjmuje odpowiedzialności za straty wynikłe z zagubienia, zniekształcen a lub opóźnienia telegramu.

M. P. i T. 1010, T. (1.1934) 2.600.000 w bl. à 100. Blankiet do telegramów nadeszłych.

הסתדרות „החלוץ" בגרמניה
„HECHALUZ"
DEUTSCHER LANDESVERBAND

TELEFON: J 1 BISMARCK 7165/69
POSTSCHECKKONTO: BERLIN NR. 150064

BERLIN W 15,
MEINEKESTRASSE 10

יט כסלו

[illegible] בן-גוריון, – שלום

[illegible] : מאורע [illegible] ברלין [illegible] וגם

מצב „האויר" הגרמני, [illegible] של [illegible] הרשמיים של היהדות

והציונות הגרמנית; [illegible], אבל גם [illegible]

מדינית כלפי [illegible] („חרם" על [illegible]). [illegible]

[illegible]. אם לבנך מרשה לך [illegible] ששי

[illegible] ולהשאר עד יום שני בערב. אם לבנך [illegible]

אז — [illegible] בשבת, שני [illegible] [illegible]

[illegible] (האספה [illegible] של [illegible]

+ [illegible] [illegible] היהודית) [illegible]

[illegible] אז [illegible]. [illegible] : [illegible], [illegible]

[illegible] (גם ה R.V.f.D.) וגם ה Reichsvertretung Deutscher Juden. [illegible]

[illegible] את [illegible] של [illegible]. [illegible] [illegible]

אם הכינוס של יזמה לאחר הצעתי שלא לי אינטרסים
ענינים שאין.

שלך
[illegible]

משרד ארץ-ישראלי מרכזי, ורשה
CENTRALNY SJONISTYCZNY WYDZIAŁ PALESTYŃSKI
CENTRAL ZIONIST PALESTINE OFFICE
Warszawa, Królewska 18.
P. K. O. Nr. 4202. — 5-18-39 טלפון

ליגנ. א. ר"ם
יו"ר המשרד הא"י המרכזי.

Nr.........

ורשה, 23 . 9.34

ל כ ב ו ד
הח" בן- גוריון
ל ו נ ד ו ן.

חבר בן-גוריון היקר,

בזמן האחרון קבלנו הרבה רשיונות כניסה לא"י בשביל תלמידי האוניברסיטה והטכניון. הרוב המכריע של הנוסעים לפי הרשיונות האלה - הם חברי ביה"ד.

כל המקרים מאשרים את הרגשתנו, שביה"ד ארגן את הדבר באופן שיטתי, גם הח" גרינבוים יכול לספור לך כמה פרטים באותו ענין. עוד לא הספקנו לבדוק את כל החומר, עד עכשיו כבר קבלנו הרבה ידיעות, שבין אלה שקבלו את הרשיונות ישנם הרבה שלא גמרו בית-ספר תיכוני.

השאלה היא, מה לעשות? לא ברור לי, אם אנחנו יכולים לעכב את הנסיעה של אלה. מלבד הקושיים הטכניים, כי לא בטוח אם הקונסול יסכים לסרב לתת את הויזות, צריך לקחת גם בחשבון את זה, שתיכף תתחיל צעקה ומלחמה כנגדנו וכנגד המשרד הא"י.

מה היא דעתך בענין זה? אהיה אסיר תודה, אם תכתוב לי, איך לפעול בענין הנ"ל.

בברכת חברים
שלך

טלגרמות: "MISRAD"

לחבר

ד. בן גוריון

שלום רב!

הנני [illegible]

ורציתי לך, אלא אינני בטוח אם רציתי לך

כי הפועלים קשרו את מאה של הסוכנות

דרך ראשה של אולם הקלאסי ומשנת של

הקהל והמעשה. לשאר הדירה הנה יפה

אורגנה הצבאית של דורון נכם. כעת

ואין לקשור את קורן הדת של הקהל

הרבנות האם על הלנתנים? אם לא

ואין זה לא נכבד - ולא הכוחות אם

לא דרש זכות ובלי ספק את הדבר

בצדק נכבד - את היהודי. סוף סוף את

הקהל, והמעשה והדתית של המדינה מעורר

את שם היהודית. הקשרים בינ"ל והאלו

לאלהים [illegible] הסוציאלית ואינו

אלהים לא של ישראל? כאן [illegible]

והרבנות אומר ולא לזמן דרוש כדי לאלף

ושאלה 1000-2000 מלך לפני אויבה?

17

יש לי יסוד לחשוב כי [illegible] החזק
להרים [illegible] [illegible] - [illegible] כל אומן -
את [illegible] כל [illegible]
[illegible] צריך להגיע להסדר בין
שני הצדדים בהקדם, כי הענין הוא [illegible]
- התחלה [illegible] [illegible].
אנחנו עומדים כעת על [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] צריך [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

בכבוד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
12 לשני הצדדים [illegible]

[illegible]

[illegible]

12.10.34

[illegible]
27.3
[illegible]

B10

ÓN ך׳ג

21g/14

התחלת

תיק מס'

2/19/16

ארכיון [illegible]

גנזך מס' 219/6

מספר סופי :	
מספר מקורי:	
מספר גנזי :	219/6
סיווג בטחוני:	
תאריכים	1941.

10,000 (4.60) 2160/227

ענייני המפלגה

הנדון:
הצעה של ח. [illegible] [illegible] [illegible]
המפלגה.

מספר סופי :	
מספר מקורי :	
מספר גנזי :	219/6
סיווג בטחוני :	
תאריכים :	1941

2157/1550-9.57/2000

תל אביב 12.5.41

לחברים דוד בן גוריון וברל כצנלסון.

ח. נ.

את מכתבי זה אני כותב לכם לפני סיום הבחירות בתל אביב כי אינני רוצה שתכנו ירשפע באיזו מדה שהיא מתוצאותיהן.

אני יודע, כי במכתבי זה הנני משמש בשוי לפאות חברים- מאות ממש וחברים ממש- פעילי המפלגה וההסתדרות, מהם פועלים, פקידים ונבחרים במפלגה ובהסתדרות אשר במשך חמש עשרה שנה ויותר שמרו את העבודיות הפועלית בתל אביב והאחרים גם לחרלשתה -- אך בעקר לכחה.

לפני שנתים וחצי התכנסנו קבוצת חברים- עסקני פועלים בתל אביב- ושקלנו את דרכנו בתנועה גוכח המסבות שנוצרו לאחר ועידת רחובות.

ידענו כי נוצרה ברית משונה ומס/בגת בין מה שקוראים סיעת בן ירוחם בתל אביב ובין כמה חבוים טוריים מהקבוץ המאוחד אשר החליטו להתחיל את "תכנית החמש" לכבוש התנועה מהשתלטות על סניפי המפלגה וההסתדרות בתל אביב.

הערכנו, כל אחד לחוד וכלנו יחד, כי אנו נכנסים למערכה חמורה מאד עם חברי חברים ומהם רבים רבים רעבים, מוסתים ומרי נפש; שמנצחת עליהם קבוצת חברים בתל אביב, אשר אמצה לעצמה דרך נצי- קונספירטיבית במלחמה צבורית על ידי שמוש זדוני באמצעי שקר וסלוף, דמגוגיה והסתה אישית של מתנגדיה; ידענו כי קבוצת אנשים זו עושה את מלאכת החורבן מתוך ידיעה כי לית דין ולית דיין במפלגה אשר לאחר ועידת רחובות השתלטו בה נטיות ומגמות של הפקרות והתפרקות באחת; ידענו כי לימין הנשטול התל אביבי עומדת קבוצת עסקנים מרכזיים של הקבוץ המאוחד ובאמתחתם כל הארטילריה הסופרית של הקבוץ ועם "כחו וגבורתו" הארגוניים במפלגה ובהסתדרות כחיל מן המפורסמים. ידענו כי בחירות כלליות לועידת הצירים תקבענה את גורל מועצת פועלי תל אביב אם לא למעלה מזה תוך כדי אקש של גליוטינה צבורית על כל הגנרציה של העסקנות הפועלית בתל אביב; ידענו כי בתביעתם בחירות יחסיות אנו מקבלים על עצמנו חותמת ארורה של סיעה על כל המסקנות האישיות והצבוריות הכרוכות בזה.

לקבוצה האינציאטיבית של החברים, אשר אגדתה אני מדבר- לי, לגורפינקל לשמואל פרידמן לנימרובסקי, לבורוביצקי ולאחרים- לנו, באופן אישי וצבורי מערכה זו "לא היתה בחרצה". להפך, גם בתוך הסניף הזה היינו שרים והיו שאורים לנו את מעמדנו הצבורי למענכו או למען היותנו כסות ובלבד שלא נתחצף לשלטון החדש כמו שעשו רבים ולא שלמים במפלגה במשך השנים האלה. הם קיימו פסוק אחד מפרקי אבות: "עשה לך רב וקנה לך חבר" עשה לך רב- תצטרף באופן פוליטי לגוף התישבותי אשר בצל חסותו תנוח בבטחה.. "קנה לך חבר"- על ידי עסקנות בנוסח מודרני- דמגוגיה רבולוציונית פחות או יותר אקטיבית בחברה ומתחת לסף ההכרה.

באלנו בזה כי היתה לנו לזרה פחדנות מוסרית-בזבוב לזה. זאת ועוד אמרנו - בפרוש אמרנו: "לא נתן שיעמידו את בן גוריון ואת ברל כצנלסון על הבריכים לפני אנשי הקו המשתוללים".

בך התחלנו את המערכה, אשר בשבילי בתור איש של סיעה מסתיימת עם הבחירות
האלה ומה שלא תהיינה תוצאותיהן. החלטתי זו נקבעת קודם כל מתוך שקול
של מצב בפסך: אם ועידת המפלגה תאזר כח להציל את עצמה, אין צורך
להסתייע בסיעתיות; אם גם הועידה לא תצליח לתקן את המצב בתנועה אין
תועלת בספר של סיעתיות.

אך אם להגיד את כל האמת הרי לא רק זה שקבע את החלטתי.

במשך שלש שנים עמדנו אנשי סיעה ב', סיעה כביכול-מבודדים. התעלל בנו
כל שאנן מחוץ ומבפנים. ספק את דיבור כל פי שלא היה שרוי בעצלות. השמיצו
את שמינו ואת ערכנו מסדום עד שכונת בורוכוב בשמיצות מדעית נוסף על
הבריונות התל אביבית. חברנו עמדו בבית ברנר- הבית היחיד ביותר בארץ
בשנים אלה - מצולבים על ידי חזית חוסר עבודה ומאידך על ידי כניף פרוע
ופרוע בראשותו של איש-מפלת ד. ליפשיץ.

עמדנו בכל זה למרות הסתירה האיומה בה נמצא כל אחד מאתנו: מצד אחד
הכף הקלע הנפשי בקשר לגורל המפעל הציוני ומאידך המלחמה הבזויה
והמבישה בסביבה. מסתירה נפשית כזו בלבד אפשר היה להשבר אולם עמדנו.
ההתאבקות הזאת המכה כבר לשאלת מבחן הארופי- לא להכנע לנגידות אשר חדרה
למפלגה. אולם מעל לכל בערה בנו כאש צורבת ומתמדת היחס אלינו מצד
אנשי הנהגת התנועה, אשר לפי טיבם הכרתנו את מלחמתם עטינו- מלחמה
עם גלויי שחיתות בתנועה.

לירסוף ספרינצק היתה למערבה זו בתל אביב גישה אסתטית; דוד רמז בא
אלינו לפני שנה וחצי והציע לנו "לסגור את הדוכן"; דוד בן גוריון
הכריז בישיבת המרכז על שתי קבוצות שהתארגנו בתל אביב וסבראשון:
בן ירוחם וש. אהרנוביץ; דוד בן גוריון חזר מאפריקה עכשיו ואחת ההכרזות
אשר מצא להכרחי להשמיע על כל צעד ושעל היא כי הוא שולל באחת את סיעה
ב' ואת סיעה ג'; אפילו באספת הבחירות האחרונה בתל אביב, לאחר שדוד
בן גוריון לכד כבר הרבה את המציאות המפלגתית בארץ בכלל ובתל אביב
בפרט הוא מצא לאפשרי בשבילו להכריז על כל מסיעות כעל אשפלגות מפוזרות
וקבוצי תנועת הפועלים בארץ. מדת אובייקטיביות עליונה היכולה להביא
לידי מלצות הלב; ברל כצנלסון אשר נוגן בהרגשה כה דקה לכל גלויי
הסתרסות בתנועה לא מצא לאפשרי במשך כל שנות ההאבקות המרה הזאת להבהיר
לחברי המפלגה בתל אביב ובארץ מה היא הערכתו הוא ל"שלטון" המפלגתי
בתל אביב ולכח הנאבק עם השלטון הזה.

לא תבענו מחברי ההנהגה של תנועת הפועלים הצטרפות לסיעה. אך קיוינו
וצפינו לדבור אמת לדבור אמיץ כפי שידעתם לעשות זאת בהזדמנויות של
מערכות צבוריות אחרות. משום מה שתשטה בהירות קולכם לגבי המערכה
הזאת בה משתקף האסון שקרה לתנועה כלה. את זה לא אשכח. לצערי את זה גם
לא אוכל לשכח.

לכ'
הח' דוד בן גוריון

תל-אביב.

ח.נ.

המכתב הזה יהיה המשך לדברים שנאמרו בועידת המפלגה שעל פיה נחתך
כיום גורל אלפי ורבבות החברים המאורגנים בהסתדרות העובדים.
וההסתדרות במציאותנו הישובית היא כיום יותר מאשר הסתדרות פרופסיונלית
לא נגזים במאום אם נאמר שההסתדרות היא כיום הכל בישוב, הכח
הקונסטרוקטיבי היחיד בארץ, ואין כמעט שטח חיים שהחבר לא יזדקק לה
להסתדרות. זהו סוד הצלחתה של ההסתדרות. אולם חשוב גם שיש לה כח לאלץ
את החבר לנהוג לפי תקנותיה. ואת הכח הזה מהורים אנו, חברי השורה
השמים את מבטחנו בהסתדרות והמפקידים את גורלנו בידי המנהיגים, ואם כך
הרי חפצים אנו לראות בהסתדרות כח עולה ומשגשג, כח פורה ומפרה,
ועין המפכה עוז ושופע כוח חיובי על כל סביביו.

אביא לפניך דוגמא אחת מן הרבות המעידה שהאהדות חגיגיות בעידנא
דחגא ומעשים הבאים אחריהם בימי חול אין בהם תיאום והתאמה הדדית.
אני נהג ב"המובילה", חבר הועד. בתקף תפקידי זה נפגש אני זה שנים
עם צבור נהגי ירושלים. תוך שיחות מרובות וגם אגב הסתכלות הגעתי
לכלל דעה כי מצבם קשה ויש לעשות מאמץ כדי לארגנם במסגרת ההסתדרות.
הדבר אומר גם תוספת כח להסתדרות והגברת מידת יכולתה והחדרת רוח
ההסתדרות לשורות הנהגים שחשיבותם בימי חירום אלה רבה לאין ערוך.
היה לי, אפוא, היסוד להאמין כי יזמתי זו תזכה אם לא בתמיכה בפועל
הרי בעידוד לכל הפחות. אולם כאן מתחילה פרשה בעיכובים והזנחות,
שהן רובן ככולן תוצאה ותולדה של גישה נוקשה של פקיד כבד התנועה
וחסר המעוף, של קוצר ראייה פוליטי של התגוננות והתאכזבות.
יש מישהו בירושלים שעליו לטפל בשאלה זו. יש מישהו שצריך לשקוד על
כך שמערכות ההסתדרות ירבו בירושלים ואם באים אליו ומביאים לו בקשה
חתומה בידי מאות נהגים והמה מתחננים שיקבלו אותם להסתדרות
אין לדחותם בדברים של מה בכך, ב"לך ושוב" מבלי לעשות מעשה כלשהו.

כתבתי על השתלשלות הענינים לה' דוד רמז.דומני, כי הוא הבין
לשעגוני; פרי הבנה זו מכתב למועצת פועלי ירושלים. מכתב המעודד
אותם למעשים. אולם בזה נגמר הכל. על המכתב הוטבעה חותמת והוא
ישן עתה את שנתו בתיק כרסתני, מבלי שהענין יזוז כלשהו. ואני שואל
האם מפעולות כאלה נגושע? כלום לא הגיע הזמן להפיח רוח חיים במנגנון שלנו
להיזכר בנשכחות, ולהזכיר לכל חבר העושה בשליחותנו כי הוא נושא יעוד השוב
והוא חייב לשנן זאת יום יום שעה, שעה... אני אומר זאת מתוך נסיון של
שנים, שמכאן צפויה לנו הסכנה. אנשים קטנים יושבים בלשכות ומגינים
על עמדתם ותפקידיהם אגב כך אינטרסים גדולים של ההסתדרות, באשר היא
אנונימית ואין תביעה של פרט נשמע בדפה.

אני לא אשקוט ולא אנוח עד שלא אקבל תשובה על שאלתי המטרידה אותי זה
מזמן: אין זה יתכן שחברים יבואו בצרותא ויתדפקו על דלתות ההסתדרות
ולא יתקבלו על עוון בכפם? איך אפשר לדבר על הליכה לעם, על כיבוש
הישוב ולא לקבל למסגרת ההסתדרות חברים המבקשים זאת זה מזמן?

ח' בן גוריון אני יודע שרבים התפקידים המוטלים עליך כיום; אך דע
שדווקא שאלות "קטנות" מסוג זה הן קובעות את גורל ההסתדרות ולפיכך
יש להן גם השפעה עצומה על מהלך החיים בישוב כולו. אל לנו להשלות את
עצמנו, אל לנו להתנפח ולהעמיד פנים. גלוי וידוע לכל: דלים אנו ואם לא
נדע לצייד את חברינו ציוד רוחני, מי יתקע בכפנו כי בבוא יום המסה
נעמוד במבחן.

אני מבקש ממך שתתענין בדבר ותשת דל למצוא את הדרך איך לשקוד על כך
שמכתבים לא יצטברו ערמות, ערמות בתיקים, אלא שכל דבר היוצא מהמרכז
יוצא לפועל בסניף.
הורה בבקשה למועצת פועלי ירושלים שעליהם לגשת ביתר זריזות ומרץ
להקמת ארגון נהגי ירושלים, ארגון שיכלול את כל הנהגים בעיר הבירה
ודווקא בהסתדרותנו, באשר יש מישהו שישכיל להבנות משאנגרנו.

ירושלים 11/3/41

בב"ח
שמואל ה לוזינר.

העתק: לח' רמז, למ.פ.יר.

הצעות אירגוניות

(שהוגשה למועצה לשם הכרעת הציבור, ביום הבחירות)

1. ועידת המפלגה מתכנסת אחת לשנה, ולפני כל ועידה נערכות בחירות.
2. בין ועידה לועידה מתנהלים עניני המפלגה על ידי
   א) הנהלה מצומצמת,
   ב) מועצה רחבה.

3) המועצה מתכנסת למצער אחת לששה שבועות.

4) ההנהלה והמועצה אינה מצטרפת מבציגי גושים וסיעות, אלא נבחרת על ידי כלל-הצירים בועידה וכל אחד מחבריה אחראי בפני כל התנועה.

5) למועצת המפלגה תהיה הסמכות לנסח שאלות והצעות ולהעמידן להכרעת כלל-החברים ביום הבחירות לועידה.

6) המוסדות העליונים של המפלגה – הועידה, המועצה וההנהלה, מרותם חלה על כל סניפי המפלגה, תאיה ומוסדותיה.

7) על הועידה, המועצה וההנהלה לקבוע סידורים יעילים
   א) לביטול הסיעות הקיימות ומניעתן בעתיד.
   ב) לקיום קשר מתמיד בין הציבור ושליחיו,
   ג) להבטחת חירות-המחשבה ומשמעת-הפעולה בקרב החברים.

31.3.41

From THE TIMES of December 12, 1918 (No. 41,971), page 7.

JEWS AND ARABS IN SYRIA.

The Emir Feisul Looks to a Bright Future.

The Emir Feisul, in a statement made yesterday to a representative of Reuter's Agency, said that every Arabic-speaking person would be grateful for the determination of the French Government, as expressed by M. Clemenceau to the Central Syrian Committee, to ensure that Syria shall be able to work out her own civilization and liberty.

On the subject of Zionist aspirations in regard to Palestine the Emir said:-

"The two main branches of the Semitic family, Arabs and Jews, understand one another, and I hope that as a result of interchange of ideas at the Peace Conference, which will be guided by ideals of self-determination and nationality, each nation will make definite progress towards the realization of its aspirations. Arabs are not jealous of Zionist Jews, and intend to give them fair play, and the Zionist Jews have assured the Nationalist Arabs of their intention to see that they too have fair play in their respective areas. Turkish intrigue in Palestine has raised jealousy between the Jewish colonists and the local peasants, but the mutual understanding of the aims of Arabs and Jews will at once clear away the last trace of this former bitterness, which indeed had already practically disappeared even before the war by the work of the Arab Secret Revolutionary Committee, which in Syria and elsewhere laid the foundation of the Arab military successes of the past two years."

The Emir Feisul will be received to-day at Buckingham Palace. Later in the day he will leave for a tour of about a week in Scotland, and will visit the Grand Fleet.

1) כל המיעות בישיבת הועד הפועל הציוני הרו את דעתם להמשיך את המלחמה נגד הספר הלבן, אם כי כ ל ם מודים, כי הממשלה לא תבטל אותו, אלא תוכל רק לתקנו או לפרשו באופן רדיקלי.

2) שכל הסיעות בועה"פ הציוני, ואח"כ בועדה הפוליטית, היו בעד המו"מ עם הממשלה שלא על הבסיס של הספר הלבן.

3) כי מיחסים חשיבות רבה לבקורת הדו"ח של סימפסון במו"מ זה ובהצגת דרישות חיוביות מאת הממשלה אשר כוונתן להבטיח את המשך מפעלנו.

4) כי ויצמן הודיע בישיבה הראשונה של המו"מ שהוא ממלא תפקיד מיעץ (הוות והתפטר מנשיאות הסוכנות) ושעליו להועץ בכל הענינים עם חבריו בלונדון, באמריקה ובא"י, ז.א. שלא תתכן שום הסכמה בלי בחינה יסודית מוקדמת של כל המוסמכים והמעונינים בדבר בתנועתנו.

בוכוח בועד הלאומי נשמעו דרישות להפסיק מיד את המו"מ ונגדן באה הדרישה להמשיכו שלא על יסוד הספר הלבן עד אשר תתקבלנה תשובות הממשלה. בקבלנו את ההצעות של הממשלה אפשר יהיה לדון על ההמשך או ההפסקה. נתקבלה בסוף פה אחד החלטה המחייבת את נשיא הועד הלאומי לנסוע ללונדונה להשתתף בועדה הפוליטית ואם יתברר לו שהמו"מ נמשך על בסיס הספר הלבן הוא מיופה כוח לדרוש בשם הועה"ל את הפסקתו.

בזה הסתיים הפרק הזה של המו"מ בועד הלאומי. טרם קבלנו ידיעות מלונדון בדבר תשובות הממשלה, אשר שמ"א מודיעה עליהן שהן באילו מאפשרות את המשך המו"מ. במשך השבוע יחליט רוטנברג על נסיעתו.

בהתאם למו"מ בלונדון עכבה הממשלה הא"י את הוצאת החוקה בעניני הקרקע ברוח "ספר הלבן".

המתיחות במצב הפוליטי לפי הערכתנו טרם עברה והמלחמה בספר הלבן צריכה להמשך גם במשך המו"מ, כי ע"ע אין הרי למעשה שום דבר רשמי שיעיד על שנוי רדיקלי בפוליטיקה של מקפילד ושום ערובות לעליה, קרקע, התישבות ולשנויים באדמיניסטרציה.

הפעולה של שליחינו בלונדון נמשכה וגדלה, כי חשיבות מיוחדת ישנה בגלוי הדעת של ועידת המגבית באמריקה בהשתתפות היהודים הכי גדולים וראשי התנועה הסוציאליסטית שמה.

היחסים עם הערבים ופעולת ההסתדרות.

בזמן האחרון יש לציין התקדמות בפעולת ההסתדרות על שדה ארגון והתקרבות עם הפועלים הערבים, א"כ היום כמעט ברור, כי אין הענין הזה ניתן לסדור מלא בזמן קצר.

במשך השבועים יש לציין קודם כל את ההפגנה המשותפת של הסנדלרים היהודים והערבים בירושלים לשם חוצרת הארץ. ישנה התקדמות בהסתדרות פועלי הרכבת וכ"כ בקלוב הפועלים הכללי, מיסודה של ההסתדרות, בחיפה. ע"י מועצת פועלי חיפה התקיימה ישיבה ארצית בהשתתפות הועד הפועל של ההסתדרות לבחינת המצב, לסכום הפעולה והנסיון של הקלוב במקום. בועד הפועל התכנסו השבוע להתיעצות מיוחדת בעניני הארגון של הפועל הערבי ב"כ הסתדרות פועלי הרכבת, מ.פ. חיפה, ירושלים ותל-אביב-יפו. אנו מוסרים בזה כמה דברים יסודיים מהפגישות האלו, אשר בשבועות הקרובים יבא להם המשך. (שלא לפרסום)

נבחנו רק עניני הארגון של הפועל הערבי בעיר (על הכפר ידובר לחוד).

צוין כי בעיר באים קודם כל בחשבון הפועלים המקצועיים, שהנם יותר מפותחים. הפועלים הפשוטים באים בעיקר מהמלחים, אינם קבועים וזה מכביד מאד על המו"מ אתם ועל ארגונם. לפני שיוקמו אגודים מקצועיים הכרחי לקיים לבסס את הקלובים שיעמדו לנושאי ההתקרבות וישמשו במשך הזמן לנו ולפועלים הערבים מדריכים ומארגנים. הממשלה, נותני העבודה הערבים וכמו כן ההסתדרות של הפועלים הערבים מתיחסים באיבה לקלובים שלנו ועלינו ללכת בזהירות רבה. ההסכם עם קופת חולים, שהסכימה לתת לפועלים הערבים, חברי הקלוב בחיפה עזרה מדיצינית והוספיטליזציה בתנאים מיוחדים (ראה מכתבנו מיום 23.10.30) עשה שרות רבה לתנועה. בכוון זה יש להמשיך את הפעולה. יש נחיצות רבה בעתון, בספריות. הפועלים הערבים מתענינים מאד עכשיו בארגון ויש לנצל את ההזדמנות. הרצון הזה להתארגן צוין בדברי חברינו מחיפה, ירושלים ויפו. ביפו פנו למ.פ.ת"א 70 סבלים הרוצים להשתחרר מהקבלנים המנצלים אותם. בזמן

האחרון הוטב במדה ניכרת מצבם של פועלי המחנות הערבים ביפו, הם מונים עכשיו כ-250 איש ובארגונם יש לנו ענין רב. הדעה הכללית היא כי פועלים מסוסים יש לארגן לעת עתה במקומות עבודה מעורבים. לדעת חלק החברים שהשתתפו בהתיעצויות יש עכשיו הכרח להסתפק בעלון דו-שבועי ולהתמסר בעיקר לסדור ולבסוס הקלובים, להכניס בכל מקום חבר קבוע שיעמוד לרשות העבודה הזאת. מדובר על סמינריון לעניני הערבים וכו'.

הוחלט שהח' י. בורלא יעבור במשך השבועות הקרובים במקומות ואח"כ תקבע תכנית העבודה הקרובה.

הקלוב הערבי <u>בחיפה.</u>

במרכז כל הבירורים עמד הנסיון של הקלוב הכללי בחיפה. מספר חבריו הולך וגדל. הוא מונה כיום (1/11) 72 חבר, שהם 14 - מפועלי הרכבת, 10 מפועלי הנמל, 12 פועלי של ויחדם פועלי בנין, מסגרים, נגרים ומקצועות אחרים. כולם לומדים בקלוב עברית במרץ רב. 52 חברים יודעים קרוא וכתוב. רובם צעירים בגיל 20-30 שנה. חשיבות רבה ישנה לסמוך ולשתוף הפעולה הזאת עם "הפועל".

בזמן האחרון הולכת ומתגברת ההתקפה על הקלוב מצד הסתדרות הפועלים הערבים. ההתקפה עולה בהתאם לגדולנו. ההסתדרות הנ"ל שהתנהלה קודם ע"י קומוניסטים הוציאה את מנהיגיה והם ועכשיו היא מלאה חכוכים פנימיים, נוסף לה דוקא אינטליגנטים ואלה הגבירו את ההסתה נגדנו ונגד הקלוב שלנו. בכרוזים שלהם הם חוזרים, כי הקלוב שלנו משלם 10 לא"י לכל חבר; הם הלשינו כבר גם בממשלה; לעזרתם עומדת גם הממשלה המביטה בעין רעה על ארגוננו. (השבוע בא קצין המשטרה <u>לאספה כללית</u> של חברי הקלוב.)

בקלוב משתתפים ברובם נוצרים, אולם יש דאגה למרות הקושי הרב, למשוך גם מוסלמים.

(לפי דוגמאת חיפה הולכת ומתקדמת גם התחלת הקלוב בירושלים. פה מתחיל הארגון מבעלי מלאכה. בראש הארגון הזה עומד מהנדס העיריה. בבסוסו של הקלוב בטח יצטרפו אליו גם פועלי הרכבת, סנדלרים ואחרים.— לא לפרסום).

הסתדרות פועלי <u>הרכבת.</u>

איחוד ההסתדרות של פועלי הרכבת, זו ההסתדרות הראשונה במשק הממשלתי והראשונה לאגוד מקצועי של פועלים יהודים וערבים יחד עורר הרבה חברים פסיביים לפעולה. בפעם הראשונה יש לציין התענינות בארגון מצד <u>הפקידים</u>, מתוך 30 פקידים שהוזמנו השבוע לאספה כללית בסניף חיפה באו 20. בחדשים האחרונים נכנסו כ-40 חברים חדשים. בסניף ירושלים ישנם 40 פועלים ערבים ו-30 יהודים (מחוץ ל-30 בדאר), בסניף חיפה - 50 ערבים. ישנה דאגה לחדוש הסניף בלוד שמנה לפני מאורעות אב כ-300 חברים, התחילה פעולה בקנטרה. בחיפה ובירושלים יש לציין את שובם של רבים מהחברים שעזבו את ההסתדרות בימי אב.

המרכז החליט לקרוא בינואר לועידת פועלי הרכבת.

כדאי לציין, שלפי דעת מזכירי הסניפים בהתיעצות בעניני הפועלים הערבים (ראה לעיל), הנסיון של שלש השנים האחרונות וביחוד הזמן האחרון מוכיחים, כי ישנה הצדקה רבה להחלטת הועידה השלישית של הסתדרות העובדים בדבר קיום הארגונים על יסוד חטיבות לאומיות, הדרך הזאת היא הדרך המתאימה ואין בה כל סתירה לספוק האינטרסים המקצועיים המשותפים לפועלים היהודים והערבים. בדרך זו יש בלי ספק להמשיך ולהמריץ את פעולתנו בארץ ואת הסברתנו בחו"ל. העובדות שהבאנו במכתבנו זה בטח ימסרו חומר אילוסטרטיבי חשוב בידי שליחינו וחברינו להסברת הענינים <u>בכוון</u> פעולתנו.

אנו עומדים לפני חג עשור של הסתדרות העובדים. ועדה מיוחדת קובעת את צורת החגיגה בארץ. ביום השמון לחנוכה תהיינה הבחירות לאספת הנבחרים,ז,ז. בעצם ימי החג נעמוד במלחמה על השפעתנו בכנסת-ישראל ובתנועה. יהיו הימים האלה גם בגולה, בנוער ובליגות לימי גיוס כחות מחודשים, חלוצים ואמצעים פוליטיים וחמריים להגברת ההסתדרות.

בבה"ח

ימ/סר

3.4.1941.

לכבוד
ועדת הבחירות המרכזית של מפלגת פועלי ארץ-ישראל,

הנני מתכבד בזה להציע שיטת בחירות המתבססת על עקרון הבחירות היחסיות ומבינה על זכות המיעוטים לקבל נציגות מתאימה, אולם יחד עם זה נותנת את האפשרות להצביע באופן חפשי על מועמדים בלי להתחשב לאיזו רשימה הם משתייכים. השיטה המוצעת מאפשרת כ"כ למועמדים, שאינם רוצים להתקשר עם שום רשימה, להבחר באופן עצמאי, חפשי ולא כב"כ רשימות.

<u>ה ש י ט ה</u>

קבוצות חברים, חוגים, סיעות רשאים להגיש רשימות מועמדים. כדי לא להרבות ברשימות ולמנוע כל מיני סבוכים צריכה הרשימה לכלול מינימום 55% ממספר מועמדים העתידים להבחר. רצוי כ"כ לצמצם את המקסימום של המועמדים עד 85%. באותו הזמן גם כל חבר במפלגה, שאינו רוצה להתקשר עם רשימה מסוימת ואוסף מספר חתימות שועדת הבחירות תקבעהו, להעמיד את עצמו לבחירה. מספר החתימות צריך להיות לא-נמוך, כדי לא להרבות במועמדים שאין להם תמיכה בצבור. ועדת הבחירות תאשר, איפוא, רשימות מועמדים וכ"כ מועמדים בודדים שאינם קשורים לרשימות. בספירת הקולות מהוים הבודדים רשימה מיוחדת של בודדים. ועדת הבחירות מפרסמת רשימת מועמדים כללית ומציינת את הרשימות שאליהן קשורים המועמדים. הבוחר באופן חפשי מצביע עבור המועמדים מרשימות שונות. הבוחר מצביע, איפוא, כמו בבחירות אישיות.

<u>ספירת קולות</u>

ועדת הבחירות מונה את הקולות שקבל כל מועמד ומצרפת אותם לרשימה שאליה קשור המועמד. ועדת הבחירות מסכמת את מספר הקולות שקבלו כל המועמדים של הרשימה. לשם קביעת מספר קולות שקבלה הרשימה קובעים כמה קולות באופן ממוצע קבל כל מועמד של הרשימה. הממוצע הזה מתקבל ע"י חלוקת סכום הקולות הכללי שקיבלה הרשימה לפי מספר המועמדים. כך קובעים גם את המספר הממוצע שקבלו המועמדים מרשימת הבודדים.

<u>קביעת הנבחרים</u>

לשם קביעת המועמדים שנבחרו מסכמת הועדה את מספר הקולות שקבלו כל הרשימות (ז.א. מספר הקולות שבאופן ממוצע קבלו המועמדים מכל רשימה ורשימה), הועדה קובעת את המודד ע"י חלוקת מ"ה הקולות למספר המועמדים וקובעת את מספר המועמדים שנבחרו מכל רשימה באופן יחסי לפי מספר הקולות של כל רשימה. בתוך הרשימה נבחרו אותם המועמדים שקבלו את מספר הקולות הגדול ביותר. קיימת אולם הגבלה עבור רשימת הבודדים. הבודדים קשורים ברשימה רק באופן טכני ע"י ועדת הבחירות, לשם נוחיות קביעת הנבחרים, אולם אין קייב קשר ביניהם. אילו התחשבנו לגביהם בהנחה שמספר הקולות הממוצע שקיבל מועמד ברשימתם קובע את מספר הנבחרים מהרשימה, יכול להתקבל מצב שמרשימה הטכנית של בודדים ייבחר גם מועמד שקבל מספר קולות מינימלי: הוא יעבור מכיון שבין הבודדים ימצאו אנשים בעלי השפעה גדולה במפלגה שקבלו הרבה יותר קולות מהממוצע. ברשימה שהמועמדים קשורים מבחינה ארגונית ורעיונית ביניהם יכול אחד ליהנות מקולות של חברו, אולם לא כן בין הבודדים. ברשימת הבודדים יעברו רק אותם המועמדים שקבלו מספר קולות מספיק בכדי להבחר אילו היו הבחירות אישיות בלבד. המועמדים שהעמידו את עצמם לבחירה באופן אישי צריכים להבחר, איפוא, על בסיס של בחירות אישיות רגילות. אחרי שקובעים מי הם המועמדים הבודדים שנבחרו באופן אישי, יש להוריד את מספר הנבחרים מס"ה המועמדים שיש לבחור. יתר המנדטים נמסרים לרשימות. מסכמים, איפוא, עוד הפעם את ס"ה הקולות שקבלו הרשימות (בלי הבודדים) קובעים את המודד ולפי המודד כמו בבחירות יחסיות מחשבים את מספר הצירים המגיע לכל אחת מהרשימות.

בכבוד רב,

(-) ח. דרבקין.

ד ר ג מ ה

הצביעו 700 חברים. הוגשו שלש רשימות. שתי רשימות מורכבות
מ-18 מועמדים רשימה אחת (ג) מ-12 מועמדים. חוץ מזה עומדים לבחירה
5 מועמדים בודדים. יש צורך לבחור 18 צירים.

	א	ב	ג
1	350×	130	40
2	350	130	115
3	470×	110	125
4	410×	410×	138
5	375×	320×	240×
6	335	520×	32
7	540×	120	120
8	380×	220	105
9	370×	210	156×
10	405×	260×	74
11	360×	265×	78
12	280	125	77
13	320	120	
14	340	128	
15	330	122	
16	340	120	
17	330	130	
18	346	120	
	6630	3560	1300

ג: $\frac{1300}{12} = 108$ הממוצע

נבחרו 2

א: $\frac{6630}{18} = 368$ ב: $\frac{3560}{18} = 198$ הממוצע

א: נבחרו 9 ב: נבחרו 5

בודדים

500×
400×
60
70
80
1110

הממוצע $\frac{1110}{5} = 222$

נבחרו 2

קביעת המודד

368
198
108
222
896

$\frac{896}{18} = 49,8$

לבודדים מגיע לפי זה סך 5 מועמדים (49,8:222). אולם בהתחשב שרק שנים הראשונים קבלו מספר קולות מספיק בכדי לעבור, לו היו תמחיות אישיות עוברים מהבודדים רק שנים. יש צורך לבחור בסה"כ 18 מועמדים. מכיון ששנים נבחרו מהבודדים נשארו 16 מועמדים בשביל הרשימות. חלוקת המועמדים תהיה כמו בבחירות יחסיות רגילות. מסכמים את סה"כ של קולות הרשימות (ממוצע הקולות שכל רשימה קבלה לכל מועמד). רשימה א - 368 רשימה ב - 198 רשימה ג - 108, סה"ה 368

198
108
674

המודד למועמד אחד איפוא $\frac{674}{16} = 42,1$

הרשימה א תקבל איפוא $\frac{368}{42,1}$ - 9 מועמדים רשימה ב-$\frac{198}{42,1}$ - 5 מועמדים (4 והעודף הגדול ביותר)

רשימה ג $\frac{108}{41,1}$ - 2 מועמדים

ה ע ת ק

"משען"

אגודת עובדים לעזרה הדדית

תל-אביב, 40. 8. 4.

לכב'

בית הדין שע"י מפלגת פועלי ארץ-ישראל
השופטים: הח"ח בת-שבע חייקין,
קדיש לוזינסקי ואפרים רייזנר
כ א ן .

ח.נ.

בקשר לדיון, שהתעורר בישיבת בית המשפט מיום 31/7/40 מסביב למפעל ההספקה, שע"י "משען", הריננו מציאים לכם בזאת את העתק הדין וחשבון של הועד המבקר והעתק הפרטי - כל של ישיבת ההנהלה בהשתתפותו של המבקר הח' איש-שלום בקשר לדו"ח האמור.

נוסף על החומר המוגש על ידינו הרינו מרשים לעצמנו להסב את תשומת לבכם לעובדות דלקמן:

א. - הדין וחשבון של הועד המבקר נמסר בזמנו למוסדות בטרם שברר את הדברים עם הנהלתנו מה שגרם לאי-דיוק עובדתי.

ב. - עוד בסוף יוני 1939 סודר חשבון של ההוצאות, אשר נעשה ע"י מרכז המפעל הח' נמירובסקי בעד התקופה שחלפה.

חברי ההנהלה, הח"ח נוטוביצקי ובריינהנדלר אישרו חשבון של 29.600 לא"י אולם, הרשימה לא הועברה מיד בספרי החשבונות.

ג. - מיום אישור החשבון עד המסרו של הדין וחשבון למוסדות, התווספו הוצאות על סכום של 4.600 לא"י.

אין להתעלם מהעובדה שסדור חשבון של הוצאות היה צריך להיות לכה"פ בכל סוף חדש, אולם יש להתחשב במסבות המיוחדות שבהן היה נתון מפעל ההספקה בראשיתו והמאמצים המרובים והבלתי פוסקים של הח' נמירובסקי בתפקידו כמרכז המפעל, להתגבר על מכשולים וקושיים אדמיניסטרטיביים לרגלי זה, שרוב העובדים היו בעלי נסיון מועט בעבודה זו, בהיקף גדול מלכתחילה, הסדרת יחסים עם ספקים וחפוש אחרי אפשרויות להרחבת דגרון המפעל לתועלתן המכסימלית של אלפי המשפחות הנזקקות לו.

עם יצוך הסדרים במפעל נקבע שלרשותו של הח' נמירובסקי יעמוד סכום של -.10 לא"י כקפה קטנה לצרכי דמי מחזור להוצאות שוטפות במשך החדש. כן נקבע החשבון הסופי בסך 34.200 לא"י שהוצא על ידו בתקופה הקודמת ובשארית חיבנו את חשבוננו. מאז, קיים הסדר כאמור דלעיל, כלומר, שלרשותו עומד בין ראשית וסוף החדש סכום מחזורי להוצאות בשעור של -.10 לא"י.

כל הוצאה מוכרת, אך ורק לאחר אישורם של חברי ההנהלה ברייננהנדלר ונוסוביצקי.

מסרנו את ביאורינו אלה הממצים את הענין והננו סבורים, כי יש בזאת כדי לסלק כל מקום של החשדות וספקות ביחס לישרו של הח' נמירובסקי בעבודת המפעל.

בברכת חברים

(-) מ.א. ברייננהנדלר

(-) ש. נוסוביצקי

B10

תיק מס'

219/6

התחלת

תיק מס'

219/7

רשימת השליחים הנמצאים בפעולה בגולה

ליום 31.12.1945

מס. סידורי	שם הארץ	התנועה	הכתבת	לאיזו פעולה נועד	הערות
א.	סוריה				
1.	קוזביגר רבקה	הקב.המאוחד.אה"ע	מעוז	להוראה	
	מצרים				
1.	איינר עקיבא	הקב.המאוחד.מפא"י	גנן	חלוץ ונער	
2.	חכם יעקב	תנועת המושבים "	שערה	" "	
3.	כספי צבי	הפועל המזרחי	יבנה	" "	
4.	עברי בנימין				חייל
5.	קראוס אריה				חייל
6.					
7.					
	עיראק				
1.	קופים ישראל	הקב.המאוחד.אה"ע	גנן	חלוץ ונער	
2.	שלאנק מאיר	מפא"י	ירושלים	" "	
3.					
4.					
	עדן				
1.	בן-דוד יוסף	התאחדות התימנים	תל-אביב	(להוראה	
2.	טוביה עובדיה	מפא"י	"	נער (תימנים	
3.	צדוק חיים	מפא"י	"	" ופליטים)	
4.	מאשט רחל				
5.	ביינל גירו ד"ר				
6.					
7.					
	פרס				
1.	גלברט דן	הקב.המאוחד,אה"ע	אלונים	נער וקק"ל	
2.	עדין שולמי	" "	בית-השטה	הוראה ונער	
3.	כהן אהרן	" "	רגיבים	נער וקק"ל	
4.	קליינבאום יצחק		ירושלים	למשרד הא"י	
5.					
6.					
	קרשטא				
1.	גולדין יוסף	בלתי מפלגתי	ירושלים	למשרד הא"י	
2.					
3.					
4.					
5.					

מס. ש ם ה א ר ץ ... ה ת נ ו ע ה ... ה כ ת ב ת לציוד פעולה ה ע ר ו ת
סידורי נועד

ה ו ד ו

1.	סמסמ אברהם-יצחק	חבר הקבוצות מפא"י	רמת-גן	חלוץ, נער וקק"ל
2.				

פ ו ל י ן

1.	גולדברג לייבל	הקב. המאוחד מפא"י	יגור	חלוץ ונער.
2.	רכניץ אלתר	חבר הקבוצות "	מעלה החמשה	" "
3.	ישי משה	מפא"י	תל-אביב	" "
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

ה ו נ ג ר י ה

1.	ברזילי משה	חבר הקבוצות מפא"י	אלומות	חלוץ ונער
2.	רוזנפלד אליעזר	[illegible] "	ראשית	" "
3.	לוינגר יעקב	השומר הצעיר	קב. גת	" "
4.	שחר-מורגנשטרן זאב	תנועה לאחדות העבודה	החותרים	" "
5.	גוטליב אפרים	הפועל המזרחי	משואות	" "
6.				
7.				
8.				

ר ו מ נ י ה

1.	שמי אלחנן	הקב. המאוחד מפא"י	תל-יוסף	חלוץ ונער	ב. ו.
2.	שערי יהודה	הנוער הציוני	במאבק	" "	ב. ו.
3.	זית מאיר	חבר הקבוצות מפא"י	אבוקה	" "	ב. ו.
4.	קנר אריאל	השומר הצעיר	העמל	" "	ב. ו.
5.	וינשטין צבי	הקב. המאוחד אח"ע	בית-אורן	" "	ב. ו.
6.	ברכר מאיר	בצ"ה, מפא"י	מעגן	" "	ב. ו.
7.					
8.					
9.					
10.					

צ'כוסלובקיה

1.	אקשטיין חיים	חבר הקבוצות מפא"י	מעין	חלוץ ונער	ב. ו.
2.	עפרי אהרן	הפועל המזרחי	משואות	" "	ב. ו.
3.					
4.					
5.					

מס. סדורי	שם הארץ	התנועה	הכתובת	לאיזו פעולה נועד	הערות
	שויצריה				
1.	שורלב נתן	חבר הקבוצות		חלוץ ונער	
2.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	" "	
3.					
	צרפת				
1.	קליגר רות	מפא"י		למשרד הא"י	
2.	נוסבוים חיים	השומר הצעיר	מעברות	חלוץ ונער	
3.	אופנבך חיים	הקב.המאוחד מפא"י	גבעת-ברנר	" "	
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
	בלגיה				
1.	גליבלס משה	הפועל המזרחי	ירושלים	חלוץ ונער	
2.					
3.					
	שודיה				
1.	ברקוביץ חנן	חבר הקבוצות מפא"י	כפר-המכבי	חלוץ ונער	
2.	הלוי-יוסלביץ חמדה	"	דגניה ב'	" "	
3.	סומפולינסקי מאיר	הפועל המזרחי	מקוה-ישראל	" "	
4.	וולף יונה	חבר הקבוצות מפא"י	מעוז-חיים	" "	
5.					
6.					
	הולנד				
1.					
2.					
	איטליה				
1.	ד"ר נכון ס.א.				
2.	איינגרמן יוסף	פועלי אגודת-ישראל	חפץ-חיים	חלוץ ונער	ב. ו.
3.	מזיא אהרן	הנער הציוני	נצנים	" "	ב. ו.
4.	ריקליס אברהם	הקב.המאוחד,מפא"י	אשדות-יעקב	" "	ב. ו.
5.	לוזינסקי שבתי	תנועת המושבים,"	עטרות	" "	ב. ו.
6.	סבלדי מלכיאל	הקב.המאוחד בלתי-מפלגתי	גבעת-ברנר	" "	ב. ו.
7.	קרופסקי-אריאב דב	הקב.המאוחד,מפא"י	עין-חרוד	" "	ב. ו.
8.	ורדי מכס	הפועל המזרחי	שדה-אליהו	" "	
9.	שרף יעקב	השומר הצעיר	דליה	" "	ב.ו.
10.	שטרן דוד	הפועל המזרחי	נתניה	" "	ב.ו.
11.	זרחי מאיר	חבר הקבוצות מפא"י	גניגר	" "	
12.	זילברברג יואל.				

מס. סדורי	שם הארץ	התנועה	הכתובת	לאיזו פעולה נועד	הערות
	איטליה (המשך)				
13.	זעירא צבי	הקב.המאוחד,אה"ע	יגור	חלוץ ונער	
14.	גולדברג יעקב	השומר הצעיר	מסלות	" "	
15.	רוזנברג שלום	הקב.המאוחד	תל-יוסף	" "	
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					
	עליה "אד נרא"				
1.	ברנשטיין שמואל	חבר הקבוצות מפא"י	קרית-ענבים		
2.	שורץ מאיר-מרקוס	הקב.המאוחד, מפא"י	תל-יוסף		
3.	אוסיקר ישראל	" " אח"ע	עין-הים		
4.	טל-כהן חנה	השומר הצעיר	הזורע		
5.	וינברגר רבקה		מעגן		
6.	אליגר אליעזר	הפועל המזרחי	בני-ברק		
	י ר ן				
1.	הילדסהיימר חוה	בלתי מפלגתית	תל-אביב	להוראה	
2.	חן זלמן	הקב.המאוחד,מפא"י	גבעת-ברנר	חלוץ, נער והוראה	
3.					
4.					
5.					
	אנגליה				
1.	אפסרוס שלמה	הפועל המזרחי	יבנה	חלוץ ונער	
2.	הנדלר אריה	" "	תל-אביב	" "	
3.	שפיץ קורט	חבר הקבוצות,מפא"י	געתון	" "	
4.	סינק אוטו				
5.	פלפן שמחה	השומר הצעיר	גן-שמואל	" "	
6.	רוזנפל ברוך				
7.					
8.					
9.					
10.					
	דרום אפריקה				
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

מס. סדורי	שם הארץ	התנועה	הכתובת	לאיזו פעולה נועד	הערות
	אוסטרליה				
1.					
2.					
	ארצות-הברית				
1.	גוטלין מלה				
2.	גולדברג יונה	חבר הקבוצות, מפא"י	דגניה ב'	חלוץ ונער	
3.	יוסלביץ-חייטוביץ עובדיה	הקב. המאוחד, מפא"י	רמת-הכובש	" "	
4.	קלד חנה-לאה	"	" כפר-בלום, נעמה	" "	
5.	בן-יעקב-גולן יעקב	השומר הצעיר	משמר העמק	" "	
6.	קרונה משה-הירש	הפועל המזרחי	יבנה	" "	
7.	פורמנסקי			" "	
8.				- -	
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
	מכסיקו				
1.					
2.					
	ברזיל				
1.					
2.					
	ארגנטינה				
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
	גרמניה				
1.					
	גרמניה-מחנות				
1.	הופמן חיים, ד"ר	מפלגת פועלי א"י	תל-אביב		
2.	אגסטן נפתלי-צבי	" " "	"		
3.	רבינוביץ ירמיהו	תנועת המושבים מפא"י	גן-חיים		
4.	לק אריה	הקב. המאוחד, מפא"י	גליל-ים		
5.	כנרתי חנה	* " "	כנרת		
6.	ליבשטיין אליהו, ד"ר	-מפא"י -	גירה, נתניה.		
7.	סגל ישה	"	כפר-גלעדי		
8.	אבני חיים	הקב. המאוחד, אח"ע	שדה-בוקר		

מס. סדורי	שם הארץ	התנועה	הכתבת	לאיזו פעולה נועד	הערות
	מחמניה-מחוברת (המשך)				
9.	צירר עמרם	התנועה לאחדות העבודה	תל-אביב		
10.	זמרי שמואל	השומר הצעיר	שער-העמקים		
11.	זוסמן רובין	הפועל המזרחי	ירושלים		
12.	טרישטיין ז'ני	" "	תל-אביב		
13.	מונק משה-אליהו	פועלי אגודת-ישראל	חיפה		
14	רוזנבלט מבדל	הקב.המאוחד,מפא"י	גנוסר		
15.	בן-חיים זליבגר מיכאל	חבר הקבוצות,מפא"י	אושה		
16	אלטמן פאול	עליה חדשה	כפר-ויתקין		
17.	כהן רות	בלתי-מפלגתית	ירושלים		
18.	אובונבדורפר שמואל	הפועל המזרחי	בארות-יצחק		
19.	אנסין שרה	העובד הציוני	מגדיאל		
20.	הורוביץ רבקה	חבר הקבוצות,מפא"י	רמת-יוחנן		
21.					
22					
23					
24.					
25.					
26.					
27.					
28					
29					
30.					
31.					
32.					
33.					
34.					
35.					
36.					

רשימת פלוגת הסעד בירן

1. אליהו שכנאי
2. ד"ר פנחס קורנבלו
3. ד"ר קורט רוביצק
4. יהודית רוביצק
5. רבקה ליבקובסקי-ירכנביץ
6. ב. גלפרין
7. פניה רוזנפלד
8. סיבל ויגדורהאוז
9. ב. הילזנרט
10. א. גרינבר
11. א. כהן
12. מ. גורפינגל
13. א. גליקמן
14. עדה שנקר
15. גרדה מילקנשטין
16. דוד ויידס
17. יואל ליבמן-פינקלמן
18. שלום אלטרץ
19. סובה צרפתי
20. ד"ר קלמן רשר
21. מ. דלוגץ
22. ד. סגל
23. מ. לגדסברג
24. ו. ברילר
25. י. וויים
26. י. האוזר
27. מ. שאר-ישוב

Dr. David Werner Senator   Jerusalem, December 24, 1945.

Dr. Chaim Weizmann,
New York.

Dear Dr. Weizmann,

As indicated in my cable to you, I shall try in this letter to explain the reasons which prompted me to resign from the Executive of the Jewish Agency to which I have belonged for almost 16 years, namely since March 1930.

I have taken this decision not lightly, but after full consideration of the facts and recent developments in the Zionist movement. I do hope that Kaplan has given you a full report of the meetings of the Executive in which I announced my intention to resign if and when certain decisions would be taken. Upon your return to London you will also have an opportunity to get full reports from Sacher, Brodetsky and Locker.

Of course, I cannot put down black on white in detail all the reasons which have led to my decision. This is a great handicap: I shall personally suffer therefrom because I am still less able to explain these reasons in public. But I shall attempt in this letter to you to give an outline of the situation which has caused my resignation.

During the almost 16 years I have been a member of the Executive, I have formally been a representative of the non-Zionists. But you, my colleagues and the people who nominated me as their representative know that I was a Zionist before the Balfour Declaration and that I had come to Palestine long before Hitler. Whatever work I did in the framework of the activities of the Jewish Agency, I have done as a Zionist, a member of the Yishuv and a Jew. [illegible]d, I think I have always been loyal to the cause and to my colleagues, although and even when I was in disagreement with them, and also to those non-Zionist groups who have chosen me as their representative.

When, a few years ago, the Zionist movement actually changed the political programme of Zionism, substituting the Basle Programme by the Biltmore Programme, I thought that a great political mistake had been made. You may not know that the late Dr. Ruppin too voted at the time against the Biltmore Programme. You may not know either that even Kaplan when the Biltmore Programme was voted on in the <u>Zionist</u> Executive (as distinct from the Jewish Agency Executive) voted against it (as far as my memory goes) and only in the subsequent vote of the Jewish Agency Executive did he feel bound to vote for Biltmore in view of the preceding decision of the <u>Zionist</u> Executive.

But I did not resign then, because I did not see sufficient reason to do so, since nothing else but a political programme, a political ideology to be realized in some more or less distant future, was involved.

The position became more difficult when the Executive seemed to embark upon a course of non-cooperation with the Government in connection with its post-war reconstruction programme. There again I thought that attitude a political mistake. I wrote you at the time offering my resignation, because in this case direct political action was contemplated. Later on, however, it transpired that the whole question did not become as acute as it appeared at the time, and I did not want to create unnecessary difficulties by resigning.

Now, however, the position is completely different.

You have been in this country a year ago and for the first time since six years you had an opportunity of seeing for yourself what is going on in the field of Jewish political education, how our party system works and what are the real determining factors in Jewish politics. This situation which you noticed with great anxiety and which you tried to improve, has deteriorated even further. The tragic fate of our people, the utter despair of each of us in Palestine who has relatives or friends in the D.P.camps in Europe and cannot bring them over here, the knowledge of people rotting in these camps and on the other hand the indifferent attitude of the world powers towards this problem, their - and particularly the British - lack of action, and lately the Bevin statement, must be regarded as strong contributing factors to the general feeling here of which the pronouncements and decisions of the Executive and acts of the Jewish youth are but an expression.

The leadership of our movement, the majority of my colleagues in the Executive here, and of course men like Dr. Silver, have either been led by the "Stimmung" of the masses instead of influencing them, or are responsible for creating or inciting the destructive political attitude of the masses instead of directing them in a statesmanlike way.

I respect my colleagues in the Jewish Agency Executive, including those to whose political opinions I take the greatest exception. They know what they want. I disagree with them fundamentally, I believe that they are leading our people and our cause into a chaos, but they surely are entitled to their views as much as I am entitled to mine, and only future history will show who was right.

I regret perhaps even more the attitude of some of my best personal friends who, in order to save party unity or the socalled unity of the Movement, seem ready to sacrifice their personal beliefs, although they probably see the dangers involved as much as I do.

Recent developments have brought a further deterioration, but at the same time a clarification of the situation.

At the World Zionist Conference in London, Dr. Joseph and Dr. Sneh became members of the Executive in key-positions. Moreover, the strength of

Dr. Silver, both as a member of the Executive, and as the President of the ZOA, has been added to this wing.

In Palestine, the powerful personality of Ben Gurion dominates the scene leading the Movement and the Yishuv by his driving power, persuasion, influence and authority.

I have elabor ted a little on the psychological and political situation. I come now to the Bevin statement.

The Bevin statement has been carefully analyzed by Ben Gurion both at the meetings of the Executive and in his speech before the Assefat Hanivcharim. It is perhaps useful to review our political situation internally and externally in relation to this speech. Before the Bevin statement we were told that the Coalition and Conservative governments, those governments in which we had a friend like Churchill, had betrayed us. When the Labour government came to power, that government in which we believed to have a large number of good and old friends, most of us felt relief. But soon rumours started about the future policy of H.M.Government, unrest in Palestine followed, and then came the Bevin statement.

It seems to me that there should be some political logic in the attitude of political leadership. It must be prepared, in decisive hours, to draw the consequence of political success or failure.

Now, either the Labour government, which comprises close political friends of members of our Executive, has betrayed them and ourselves and consequently the Biltmore policy pursued by our radical group has collapsed - and that is the impression which is obtaining - then our Executive, or at least those members who were the radical exponents of this policy,should have resigned. That would have meant to the Jews and to the world at large, including the British government, a significant political change, and indeed, I have made this proposal, which was however rejected. It is no answer to say that it would have been impossible to form another Executive. In almost every party, perhaps with the exception of the General Zionists 'B', one would have been able to find representatives of a different political attitude, and one could have enlarged the Executive by adding representatives of the Hashomer Hatzair and the Aliyah Chadasha. Such a re-grouped Executive could once more have been headed by you.

But a different analysis of the Bevin statement is at least possible. The Bevin statement, admittedly unfortunately worded in many respects and very disappointing with regard to the immediate future, particularly concerning immigration, could still be regarded as an attempt at abolishing the White Paper policy by bringing in the Americans, and we, I think, are interested in putting forward such interpretation.

But what actually happened was a very strong condemnation of the Bevin statement, not only by the Chairman of the Jewish Agency Executive in Jerusalem at a public meeting of the Assefat Hanivcharim, but even before that by means of rioting in Tel-Aviv, for which of course, as always in such cases, everybody declines responsibility. Moreover, even in anticipation of the Bevin statement, when rumours were spread about the future policy of H.M.government, acts of sabotage on a very large scale were committed in the whole of Palestine.

You in London and I, who happened to be away from Palestine, in Johannesburg, have publicly condemned these acts, but in Palestine I am informed they were condoned by the Jewish public, and not by the Jewish public alone. This is a point to which I shall have to refer again.

All of us are united in the question of immigration. A man like Magnes whose political views certainly differ in the extreme from those of Ben Gurion has said privately and in public that he is in favour of "illegal immigration". So did I. So did others. I am going a good deal further. If our people are prevented by force from landing in this country, I think we have no other choice than to resort to force.

But in these matters extreme caution is required: the attacks on the Police Stations were in my opinion a mistake, although it is of course possible to construe a direct connection between these acts and the fight for immigration. One may argue that this is a borderline case. What one cannot argue is that if Government forces are attacked - and that was the case both in Tel-Aviv and at the Police Stations - and if subsequent loss of Jewish life ensues, that this is murder. It is contrary to all experience to believe that if thousands of people assemble on the one side - even unarmed - and thousands of soldiers on the other side, bloodshed can be avoided, particularly in an atmosphere as tense as it has become in Palestine not only since yesterday.

A political leadership must be aware of this situation and of the consequences of its actions.

Coming back to the Bevin statement, I believe that the policy announced by Mr. Bevin in fact means the imminent abolition of the White Paper and an attempt to solve the Jewish and Palestinian problem by introducing the American factor. Of course it does not mean the fulfilment of the Biltmore programme. But even the resolutions adopted now in the American Senate and the American House of Representatives, while outspoken and favourable with regard to immigration (reverting as they do to the Churchill White Paper formula of 1922 of economic absorptive capacity) do not promise a Jewish State.

At this stage, I would like to say a few words with regard to the

political contents of the Biltmore Programme, as I see it. If it is not assumed that the Great Powers are prepared to transfer the Arabs of Palestine from this country to other Arab countries, the Biltmore Programme can only mean partition. But here again, a workable partition seems to be possibly only if at least a partial transfer is effected. I don't say that it is impossible, or immoral, but I doubt whether any partition could be arrived at which would be feasible from the economic, political and military points of view.

The Biltmore programme and its possible consequences have a direct bearing on the present psychological situation in the Yishuv, and not only in the Yishuv but also in the leadership of ~~the~~ American Zionism. A psychology has developed both in the Yishuv and the Zionist leadership here, and the Zionist leadership in America and likely enough also in most other countries, which regards compromise as treason and political thinking as weakness.

Regrettably, the Arab front is expanding and Arab reaction and resistance are stiffening to a point when they may soon go over to attack. We have indeed succeeded for a considerable time in belittling Arab nationalism, and in the last year the Arab League, in the eyes of the <u>Jewish</u> and particularly <u>Zionist</u> public. But in the meantime Arab nationalism and the Arab Leage have gained considerably in strength on the world political scene.

At the same time we are being told that we have to fight the English, of course not the English people, only the English government. It is the third English government we are fighting: we have tried them all, a Coalition government, the Conservative government and now the Labour government, but still we maintain the fiction that our fight does not concern the English people.

And now, the newly elected leader of American Zionism in his first political utterances, privately and publicly, attests to the stupidity of the American President who is being duped by the shrewd Englishman and led into the trap of the Anglo-American Committee. Let us fight with all means at our disposal this first attempt of America to become a partner in the Palestine problem, for instance by boycotting the commission! Thus Dr. Silver.

That, Dr. Weizmann, is the political background ~~on~~ against which votes are being taken in the Executive and decisions of major importance made. It is a political and psychological background for a spirit of despair and violence which I cannot associate myself with.

I refuse to find myself again in a situation in which I was when returning to Palestine from South Africa. There, as a member of the Executive of the Jewish Agency, I have on the 2nd of November condemned emphatically the acts of violence which had been perpetrated in Palestine. Here, as such member, I have apparently to condone them and to bear a moral and in my opinion also political responsibility therefor. Moreover, as unavoidable under the obtaining circumstances, decisions of the most farreaching political consequences for the Yishuv and the Zionist movement are for all practical purposes being withdrawn from the competence of the Executive. Thus, it may again happen that I shall read in the newspapers about acts for which moreally and politically the

Executive and every individual member thereof will be held responsible. I refuse to be a party to that game. That in fact is the main reason for my decision.

Obviously, I could not discuss these matters here, except with my colleagues, but to them I had given notice during the meetings and I have also informed the Actions Committee of my attitude before they decided on the unlimited powers to be given to the Executive to act in accordance with its political wisdom. After all that has happened and in view of the personal composition of the Executive, I have no confidence in its wisdom and I am not prepared to share responsibility for what I believe an utterly dangerous and destructive course.

With kindest personal regards,
Yours very sincerely,

D. W. Senator.

DWS:bp.

B10

תיק מס׳

2197

התחלת

תיק מס' 2,22

ארכיון [illegible]

תיק מס' 222

מספר סופי :

מספר מקורי :

מספר זמני :

סיווג בטחוני :

תאריכים

1931 - 1946

פרסומים של מוסדות הרשמיים, ו.

[illegible]

[illegible] 1935

26.7.1936 [illegible]

[illegible] סקירה של המצב [illegible]

[illegible] 1937 [illegible]

[illegible]

מספר סופי :

מספר מקורי :

מספר זמני : 221

סיווג בטחוני :

תאריכים: ~~1937 – 1935~~

1931 - 1946

ה' בן-גוריון

104/695
ג' בחשון, תש"ז.
(28.10.1946)

אל: חברי ההנהלה.

מאת: מחלקת הארגון.

הנדון: "תקנון ההסתדרות הציונית"

הננו ממציאים בזה טופס של "תקנון ההסתדרות הציונית" בנוסח עברי מתוקן ומסודר, בהתיעצות עם ועד הלשון.

אנו מפנים את תשומת לבכם בפרט לנוסח החדש של הסעיף הראשון "פרוגרמת באזל", שהוא פרי הישובים והתיעצויות מרובים ומבוסס על העבודה שנעשתה בקשר עם התרגום העברי של פרוטוקול הקונגרס הראשון, שעליו נמסר לחברים פרטים בזמנו.

נשמח מאד לקבל מהחברים את חוות דעתם, לפני שהתקנון בעברית יקבל את צורתו הסופית וימסר לדפוס.

א.ל.ל.

אלל/לא.

תקנון ההסתדרות הציונית

תרגום הנוסח שאושר ע׳׳י הקונגרס הי״ב (תרפ״א – 1921)
ושונה ע׳׳י הקונגרסים י״ג – כ״א (תרפ״ג-תרצ״ט – 1923-1939)
והוגה בהתאם להחלטות הקונגרסים

<u>מהדורה חדשה ומתוקנת</u>

עובדה בהתיעצות עם ועד הלשון

ע״י
מחלקת הארגון של הנהלת ההסתדרות הציונית
ירושלים, תש״ו – 1946

<u>פסקא 3.</u> הקמת הסתדרויות ארציות רבות בארץ אחת מותרת רק באופן יוצא מן הכלל במחוזות מותחמים מבחינת המקום ובהסכמת ההנהלה, אחרי שמעה את דעת הועד הארצי של הארץ, שממנה תפרד ההסתדרות הארצית העתידה להוסד.

<u>סעיף 4.</u>

קבלת אגודה (קבוצת שוקלים) לתוך ההסתדרות הארצית טעונה הסכמתו של הועד הארצי. אם הסכמה זו איננה ניתנת, הזכות לאגודת (קבוצת שוקלים) זו לערער בפני ההנהלה, המכריעה הכרעה אחרונה אחרי שמעה את דעתו של הועד הארצי.

<u>סעיף 5.</u>

חברי ההסתדרות היושבים במקום אחד או במקומות רבים סמוכים זה לזה חייבים להתחבר לאגודות (קבוצות שוקלים).

<u>סעיף 6.</u>

ההנהלה הכללית של ההסתדרות היא בידי הקונגרס (פרק ד׳), הועד הפועל (פרק ה׳) וההנהלה (פרק ו׳).

<u>סעיף 7.</u>

<u>פסקא 1.</u> הוראותיו של מוסד עליון שהוא (ההנהלה, הועד הארצי, ועד האגוד) כשהן בגדר סמכותו, חובה הן על המוסדות הכפופים לו.

<u>פסקא 2.</u> מוסדות התנועה אחראיים למעשי פקידיהם בתחום פעולתם.

<u>סעיף 8.</u>

במדה שתקנות חוקי הארץ מונעות את הגשמת צורת הארגון שנקבעה בתקנון זה, מוסמכת ההנהלה להתיר בבחינת "הוראת שעה" יוצאים מכלל התקנון הזה, בהתאם להצעת הועד הארצי הנוגע בדבר לאחר שתשיגה את הסכמתו של הועד הפועל. במקרים דחופים יכולה ההנהלה להתיר על דעת עצמה יוצאים מן הכלל על מנת שהועד הפועל יאשר אותם.

<u>ב.) הסתדרויות ארציות:</u>

<u>סעיף 9.</u>

השוקלים השייכים להסתדרות ארצית אחת בוחרים צירים לועידה המתכנסת לפחות אחת לשנתיים, בהתאם להוראות התקנון הארצי.

סעיף 10.

על הועידה לקבוע את התקנון הארצי ולנהל את ההסתדרות הארצית על פי הוראותיו של תקנון הסתדרות זה ושל התקנון הארצי, וכן עליה לבחור בועד ארצי, שיטפל בסידור העניגים השוטפים של ההסתדרות הארצית.

ג.) איגודים מיוחדים.

סעיף 11.

פסקא 1. 20.000 שוקלים בעלי השקפות מיוחדות בתוך ההסתדרות הציונית רשאים, בהסכמת הועד הפועל, להצטרף לאיגוד מיוחד.

פסקא 2. על הועד הפועל לבחון את חוקיותה של התאגדות זו לכל המאוחר במושבו השני, אחרי שההצעה בכתב הוגשה להנהלה.

סעיף 12.

הרשות לערער על הכרעת הועד הפועל בפני הקונגרס, שבידו ההכרעה האחרונה בו בנידון.

סעיף 13.

פחת מספר השוקלים, הנמנים עם איגוד מיוחד מכדי 10.000, רשאי הקונגרס להחליט על פרוק האיגוד המיוחד.

סעיף 14.

התקנות החלות על ההסתדרויות הארציות וועדיהן, חלות באופן מתאים גם על האיגודים המיוחדים.

ד.) ה ק ו נ ג ר ס.

סעיף 15.

הקונגרס הוא הגוף המחוקק העליון של ההסתדרות הציונית.

סעיף 16.

פסקא 1. קונגרס ציוני מן המנין מתכנס לפחות פעם בשנתיים במקום ובזמן, הנקבעים ע"י הועד הפועל.

<u>פסקא 2.</u> הועד הפועל רשאי, ברוב מוסף של שני שלישים מן החברים הנוכחים, לדחות את כנוסו של הקונגרס לכל היותר לשנה אחת.

<u>פסקא 3.</u> הקונגרס מכונס ע"י ההנהלה.

<u>סעיף 17.</u>

אלה הם תפקידיו של הקונגרס במיוחד:

א.) שמוע ובקר את דו"ח ההנהלה על פעולותיה היא ועל פעולות המוסדות הציוניים, וכן על פעולות הסוכנות היהודית,

ב.) קבוע על יסוד הצעות מנומקות את תכנית העבודה ואתהתקציב לתקופת ההנהלה הקרובה;

ג.) שמוע את הצעות ההנהלה, הועה"פ והצירים, לדון בהן ולקבל החלטות עליהן;

ד.) שמוע שאילתאות של הצירים ולדון בהן;

ה.) קבל החלטות על הצעותיה של ההסתדרות הציונית למוסדות הסוכנות היהודית;

ו.) בחור מוסדות ההסתדרות הציונית וכן בחור, או מנות, ב"כ מוסדות הסוכנות היהודית.

<u>סעיף 18.</u>

הנבחרים בקונגרס, חוץ מן אלה שנבחרו רק לתקופת הקונגרס, תוקף בחירתם יפה עד סיום הקונגרס מן המנין הבא אחריו, שלבד אם הקונגרס או התקנון הזה קובע במפורש את ההיפך מזה.

<u>סעיף 19.</u>

עבודות הקונגרס מבוצעות לפי התקנון שהוחלט בקונגרס.

<u>סעיף 20.</u>

<u>פסקא 1.</u> מלבד הצירים הנבחרים, רשאים חברי הועה"פ להשתתף בקונגרס (סעיף 46), הם זכאים להשתתף בהתיעצויות הקונגרס ולהבחר לועדות עם כל הזכויות של חברי הועדה. אם אין להם מנדטים של צירים, אין להם זכות ההצבעה בקונגרס ואין הם נמנים בשעת חישוב כחן של האגודות הארציות, המפלגות והסיעות.

<u>פסקא 2.</u> אב בית דין הקונגרס, אב בית דין הכבוד ועורך-דין הקונגרס, זכאים להשתתף בקונגרס, בלי זכות הצבעה.

<u>סעיף 21.</u>

<u>פסקא 1.</u> ביד ההנהלה או הועד הפועל לכנס בכל עת קונגרס שלא מן המנין, חבריו הם הצירים שנבחרו לקונגרס מן המנין ואישים אחרים הנקובים בסעיף 20, הממלאים את תפקידם בזמן, שבו מתקיים הקונגרס שלא מן המנין.

<u>פסקא 2.</u> סדר היום של הקונגרס שלא מן המנין נקבע:-

א.) ע"י החלטת הגוף המכנס אותו;

ב.) עפ"י הצעת החלק החמשי של החברים, המשתתפים במושב של הגוף המכנס;

ג.) ע"פי הצעת ההנהלה באותו מושב.

<u>פסקא 3.</u> הקונגרס שלא מן המנין רשאי לשנות סדר-יום זה.

<u>סעיף 22.</u>

על דרכי הדיון בקונגרס שלא מן המנין חלות אותן התקנות שבקונגרס מן המנין.

<u>סעיף 23.</u>

<u>פסקא 1.</u> כל חבר ההסתדרות ששקל את שקלו בכל אחת משתים של תקופת הקונגרס הנידונה כשמלאו לו י"ח שנה הוא בעל זכות לבחור לקונגרס וכשמלאו לו כ"ד שנה הוא בעל זכות להבחר לקונגרס.

<u>פסקא 2.</u> הזכות להבחר מותנית בהבאת ראיה על מילוי ההתחייבות כלפי קרן היסוד וקרן הקימת בכל אחת משתים של תקופת הקונגרס הנידונה.

<u>סעיף 24.</u>

על הועדות הראשיות לעניני הבחירות של איגודי שוקלים ארציים לאחז באמצעים כדי למנע בוחר מלהשתמש בזכותו כמה פעמים.

סעיף 25.

<u>פסקא 1.</u> בלי לפגוע בתקנה שבסעיף 26, בוחר כל איגוד שוקלים ארצי, ציר אחד לכל 1500 שקל ששולמו על-ידו, בהתאם לסעיף 26א׳ ולפי הוראות שבתקנות [illegible] הבחירות.

עודף של 750 שקל על 1500, 4500,3000, מקנה זכות לבחור ציר נוסף.

<u>פסקא 2.</u> לאגודי שוקלים ארציים שבתוך היקפה של מדינה אחת או יותר, אשר שלמו לפחות 750 שקל, הזכות לבחור ציר אחד, גם אם שקליהם לא יגיעו למספר של 1500.

<u>פסקא 3.</u> אגודי שוקלים ארציים, ששקליהם אינם מגיעים ל-750, וכן אגודות וקבוצות של אגודות (קבוצות שוקלים) בארצות שאין בהן איגוד שוקלים ארצי, רשאים להצטרף לקבוץ בוחרים לשם השגת המספר הדרוש ולשם עריכת בחירות משותפת. מספר ציריו נקבע בהתאם לפסקא 1, או 2, שבסעיף זה. על חוזה הזה יש להודיע להנהלה עד למועד שנקבע בתקנות הבחירות. לא נעשה חוזה הצטרפות בעתו, נעשית ההצטרפות ע״י ההנהלה.

<u>פסקא 4.</u> לאגוד השוקלים הארצי בארץ ישראל הזכות לבחור ציר אחד לכל 750 שקל.

<u>פסקא 5.</u> לפי הצעת ההנהלה (שצריכה להתפרסם לא יאוחר משלשה שבועות לפני המושב הנידון של הועה״פ) רשאי ועד הפועל להחליט, כי בבחירות לקונגרס הבא אגודי שוקלים ארציים מסוימים הנקובים בשם, זכאים לבחור ציר אחד, אפילו אם לא הפיצו 750 שקל, בתנאי שמספר שקליהם הוא 10 אחוזים מן האוכלוסיה היהודית שבארצותיהם. באין התנאי הנ״ל, נוהגים לפי פסקא 3.

סעיף 26.

<u>פסקא 1.</u> על ההנהלה לעשות במספרים 1500 ו-750 שקלים הנקובים בסעיף 25 הנ״ל שנוי שמחר יפה לגבי הקונגרס הקרוב, אם יהיה צורך בו כדי שמספר הצירים לא יעלה על 300 ולא יפחת מן 250.

<u>פסקא 2.</u> אולם ביחס ל-10.000 השקלים הראשונים של כל אגוד שוקלים ארצי אין להגדיל את המספרים שנזכרו בסעיף 25.

סעיף 26א׳.

בחשוב מספר צירי הקונגרס יש להניח ביסוד את המספר הממוצע של ההכנסות מהשקלים הרגילים בשנת קונגרס ובשנה שלפניה, שלא נתכנס בה קונגרס.

סעיף 27.

פסקא 1. בחירות צירים לקונגרס הן ישירות וחשאיות.

פסקא 2. לכל בוחר זכות לדעה אחת.

סעיף 28.

פסקא 1. כל שאר עניני הבחירות וכן המועד שעדיין יש להמציא את השקלים, אשר ישמש יסוד לחשוב מספר הצירים, נקבעים בתקנות הבחירות.

פסקא 2. יש להקפיד על מועד ההכרעה שנקבע להמצאת דמי השקלים להנהלה. דמי השקלים שהומצאו אחרי יום זה לא יובאו בחשבון בשעת חשוב מספר המנדטים.

פסקא 3. תקנות הבחירות צריכות לקבוע הוראות שתבטחנה ביאת-כוח המעוטים.

פסקא 4. תקנות הבחירות תערכנה ע"י ההנהלה ותאושרנה ע"י הועד הפועל.

פסקא 5. את מועד הבחירות קובעת ההנהלה.

סעיף 29.

הזכות ביד הועדות הראשיות לעניני הבחירות אשר לאיגודי השוקלים הארציים, לפסול בדרך ארעי, על יסוד ערעור בכתב, בחירות שהתקיימו, ולהורות על בחירות חדשות.

סעיף 30.

בית דין הקונגרס מכריע הכרעה אחרונה בדבר חוקיות הבחירות. את הכרעתו עליו להודיע לקונגרס לכל המאוחר בישיבת הקונגרס השניה. אין אחרי הכרעת בית דין זו לא ויכוח ולא החלטה.

סעיף 31.

המנדט של כל ציר כחו יפה משעת כנוס הקונגרס, שאליו נבחר, עד המועד בו נערכו בתוך אגוד השוקלים הארצי, שבו נבחר, בחירות חדשות לקונגרס, שלאחריו, כחו של המנדט בטל; לכל המאוחר, עם כנוסו של הקונגרס שלאחריו, אשר הורכב על יסוד בחירות חדשות.

סעיף 32.

פסקא 1. לכל ציר בקונגרס זכות לדעה אחת בלבד.

פסקא 2. הצירים אינם כפופים לפקודות ולהוראות.

סעיף 33.

אין מעבירים מנדט של ציר מאיש לאיש.

סעיף 34.

בזמן אחד עם בחירת הצירים יש לבחור בצירי-מילואים במקרה שהצירים ימנעו מלהשתתף בקונגרס.

סעיף 35.

סדר-היום של כל קונגרס צריך להתפרסם על ידי ההנהלה לא יאוחר משלושה שבועות לפני פתיחת הקונגרס.

סעיף 36.

נשיאות הקונגרס נבחרת ע"י הקונגרס עפ"י הצעת הועד הפועל.

(הסעיפים 45 - 37 בוטלו).

ה.) הועד הפועל.

סעיף 46.

פסקא 1. הרכבו של הועד הפועל הוא: -

א.) חברי ההנהלה,
ב.) ב"כ קבוע אחד לדירקטוריון אוצר התישבות היהודים, אחד להקרן הקימת לישראל ואחד לקרן היסוד
ג.) ב"כ קבוע של ועדת המלוה, כל זמן שהיא קיימת;
ד.) שני ב"כ הועד הלאומי;
ה.) אב בית דין הקונגרס, בית דין הכבוד ועורך-דין הקונגרס,
ו.) ללכל היותר 70 חברים נבחרים ע"י הקונגרס.

פסקא 2. רק החברים הנקובים ב-ד' וב-ו' הם בעלי זכות הצבעה בועד הפועל.

פסקא 3. את הבחירות של חברי הועד הפועל, הנקובים ב-ו' מסדרים מתוך התחשבות עם יחסי-הכחות של משלחות האיגודים המיוחדים, הסיעות והמספר הכולל של המשלחות הארציות, בהתאם למדת השתתפותן בקונגרס.

פסקא 4. עם בחירות החברים הנזכרים ב-ו' בוחרים גם במספר שוה של ממלאי-מקום חברי הועד הפועל, לפי העיקרון שנקבע בפסקא 3.

פסקא 5. חבר הועד הפועל, שנבחר ע"י הקונגרס, ואין באפשרותו להשתתף במושב הועד הפועל, רשאי ליפות את כחו של אחד מן הבאים במקום החברים מתוך בני קבוצתו, למלא את מקומו במושב זה. אם אין הוא משמש בזכותו זו, יכול המינוי לבוא מטעם הנהלת קבוצתו. וזה הדין גם במקרה של התפטרות מוחלטת של אחד מחברי הועד הפועל, שנבחר ע"י הקונגרס.

פסקא 6. ממלא-מקומו של חבר הועד הפועל שנבחר על ידי הקונגרס, יכול לשמש במקומו בקונגרס רק אם הלה התפטר להלוטין מתפקידו בועד הפועל.

סעיף 47.

פסקא 1. הועד הפועל מתכנס לכל הפחות אחת לששה חדשים.

פסקא 2. אם יש הצעה בכתב של עשרה מחבריו הנבחרים, חובה לקרוא לישיבת הועד הפועל תוך שבועיים ומועד הכנוס ייקבע לא יאוחר מארבעה שבועות נוספים.

סעיף 48.

הועד הפועל בוחר בנשיאותו הוא. על הנשיאות להקפיד תוך שתוף עם ההנהלה, שכינוסי הועד הפועל יתקיימו בסדרם.

סעיף 49.

פסקא 1. על הועד הפועל לדון ולקבל החלטות בענינים חשובים של ההסתדרות הציונית בתקופת בין קונגרס לקונגרס. יש לו הזכות לקבל החלטות בתנאי שאין הן סותרות את ההחלטות שנתקבלו בקונגרס.

פסקא 2. נוסף על כך, על הועד הפועל לדון ולפקח על ביצועם של כל הענינים, שעליהם הוחלט בקונגרס, וכן לפקח על כל המוסדות הציוניים.

פסקא 3. מתפקידו של הועד הפועל לתקן, בגבולות התקציב שנקבע בקונגרס, תקנות מפורטות.

פסקא 4. ברוב של שני שלישים רשאי הועד הפועל, אם מסבות בלתי צפויות מראש מחייבות זאת, להחליט על שנויים בתקציב שנקבע.

סעיף 49 א׳.

בשנה שאין הקונגרס מתכנס בה, מוטל על מושב הועד הפועל, שיכונס לתכלית זו, להחליט על התקציב לשנה הבאה.

סעיף 49 ב׳.

בזכותו של הועד הפועל במושב בו נוכחים, או מיוצגים, לכל הפחות שלש רביעיות מחברי הועד הפועל הנבחרים, לפסר ברוב של שלש רביעיות את ההנהלה ולבחור במקומה הנהלה חדשה. אולם, להנהלה זכות הערעור בפני קונגרס שלא מן המנין. החלטה כזאת אפשרית, רק אם הודיעה ההנהלה על ההצעה הנידונה בסדר-היום של המושב.

סעיף 50.

הועד הפועל הוא בר החלטה בנוכחותם של 18 חברים נבחרים לפחות (ס׳ 46, פסקא 11׳).

סעיף 51.

הועד הפועל אחראי בפני הקונגרס.

סעיף 52.

פסקא 1. בהתאם לתקנות סדר העבודה של הועד הפועל רשאים חברי הועד הפועל לתבוע תשלום הוצאותיהם, הכרוכות בהשתתפותם בישיבות.

פסקא 2. לנקובים בסעיף 46, פסקא 1, ב׳ ג׳, זכות לתביעה כזו רק כלפי מוסדותיהם. גם על תביעה זו חלות תקנות סדר העבודה של הועה"פ.

ז.) ההנהלה:

סעיף 53.

פסקא 1. ההנהלה מוסמכת לנהל את ההסתדרות הציונית, להוציא לפועל את החלטות הקונגרס והועד הפועל וכן לסדר את הענינים השוטפים.

<u>פסקא 2.</u> אסר לנציגות ההסתדרות הציונית כלפי חוץ, חל כלל זה:-

ההנהלה מיצגת את ההסתדרות הציונית כלפי חוץ, והיא מוסמכת לקבל עליה התחייבויות ולכרת חוזים בשמה של ההסתדרות.

<u>פסקא 3.</u> הקונגרס קובע מדי פעם בפעם את מספר חברי ההנהלה; מקום מושבו של חלק אחד מחברי ההנהלה יהיה בארץ ישראל, ושל חלק אחר בחוץ לארץ.

<u>פסקא 4.</u> ההנהלה נבחרת ע"י הקונגרס על פי הצעת הועדה המתמדת, שעליה לשמוע תחילה את הצעותיהם של ציוני ארץ ישראל.

<u>פסקא 5.</u> הקונגרס רשאי לבחור בנשיא ההסתדרות ובי"ר-ראש ההנהלה, כל אחד לחוד.

<u>פסקא 6.</u> עם בחירת ההנהלה קובע הקונגרס גם את מקום מושבה של ההנהלה.

<u>פסקא 7.</u> במקום חברים שפורשים מן ההנהלה בוחר הועד הפועל אחרים במקומם.

<u>סעיף 54.</u>

מתפקידם של חברי ההנהלה, אשר מקום מושבם בארץ ישראל, לייצג את ההסתדרות הציונית בארץ ישראל ולנהל את עניניה בארץ.

<u>סעיף 55.</u>

(בטל).

<u>סעיף 56.</u>

ההנהלה אחראית בפני הועד הפועל ובפני הקונגרס.

<u>סעיף 57.</u>

בשאלות ארגוניות, עד כמה שתקנון זה אינו קובע אחרת, מותר לערער על הכרעותיה של ההנהלה בפני הועד הפועל.

<u>סעיף 58.</u>

<u>פסקא 1.</u> בהסכמת הועד הפועל זכאית ההנהלה, באופן בלתי תלוי באיגודי השוקלים הארציים, או ההסתדרויות הארציות והאיגודים המיוחדים, לתקן תקנות בנוגע לגביית דמי השקלים וביצוע מפעלי ארגון ותעמולה אחרים שנקבעו על ידי הועד הפועל.

<u>פסקא 2.</u> החלטה זו של הועד הפועל צריכה להתקבל ברוב של שני שלישים.

I.) פרוטוקולים.

סעיף 59.

יש לערוך פרוטוקולים של ישיבות הקונגרסים, הועד הפועל וההנהלה לפי הוראותיהם המיוחדות של גופים אלה.

סעיף 60.

פסקא 1. יש לפרסם את הפרוטוקולים של הקונגרס, מלבד אם הקונגרס קובע את ההיפך.

פסקא 2. את פרוטוקולי המושבים של הועד הפועל וההנהלה יש לפרסם בהיקף שנקבע ע"י גופים אלה; לא נקבע דבר בנדון זה, קובעת ההנהלה את ההיקף, שבו יעשה פירסום זה.

II. תקופת ההנהלה.

סעיף 61.

תקופת ההנהלה (שנת הדו"ח) תמשך מ-1 ביולי עד 30 ביוני שבשנה הקרובה.

סעיף 62.

את פנקס החשבונות של ההנהלה יש לחתום כל שנה ביום 30 ביוני. את הפנקסים החשבונות יש למסור במועדם בכל שנה, לפני מושב הקונגרס או הועד הפועל, (סעיף 49א'), לרואי חשבונות לשם בקורת.

III. הכנסות ההסתדרות.

סעיף 63.

מקור הכנסותיה של ההסתדרות הציונית הוא השקל, השקל הזהב ומסים ותרומות שונים.

סעיף 64.

פסקא 1. השקל משמש, מס חברים שנתי, הנגבה - תוך הסתיגות שבסעיף 68 ע״י איגודי השוקלים הארציים לשם כסוי ההוצאות השוטפות של ההסתדרות הציונית העולמית. על איגודי השוקלים הארציים להמציא את דמי השקלים להנהלה, בלי כל נכוי, במועדים מסוימים הנקבעים ע״י ההנהלה.

פסקא 2. רק שוברות ההנהלה או אלה המוצאים בפקודתה הם בעלי תוקף.

פסקא 3. השקל אחיד הוא להסתדרות הציונית כולה.

סעיף 65.

פסקא 1. מחיר השקל יקבע ע״י ההנהלה בגבולות החלטות הקונגרס.

פסקא 2. את דמי השקלים יש להמציא להנהלה בסוף כל חדש. את דמי השקלים בארצות עם תנודות במטבע, יש להחליף בהתאם לערך המטבע בחודש, שבו יפרע הכסף. הגשמת תקנה זו בפרטיה מוטלת על ההנהלה.

סעיף 65 א׳.

פסקא 1. הנהלת עניני השקל (החלוקה, הנהלת החשבונות והבקורת), אחידה היא בתוך כל ארץ וארץ. ההסתדרות הארצית וסניפי האיגודים המיוחדים הקיימים בארץ יוצרים לשם זה איגוד של שתוף פעולה (איגוד שוקלים ארצי). את גבולותיו של איגוד השוקלים הארצי קובעת ההנהלה.

פסקא 2. על ההנהלה להקפיד שעניני השקל ינוהלו כחוק, ולהקים בכל ארץ וארץ, כפי ראות עיניה, מוסדות בקורת למהלך מפעל השקל.

סעיף 65 ב׳.

פסקא 1. מחיר שקל הזהב (סעיף63) הוא לי״ש אחת לשנה. בארצות בעלות מטבע שערכו ירוד - 10 שילינג.

פסקא 2. לציונים השוקלים שקל זהב זכויות שוקל מלאות (סעיף 2).

פסקא 3. מחובתו של כל ציוני בעל יכולת לשקל את שקל הזהב.

סעיף 66.

פסקא 1. לכיסוי גרעון מקורי או ממשי, רשאי הקונגרס וכמו-כן הועד הפועל להטיל מסים על כל ההסתדרויות הארציות והאיגודים המיוחדים, בשיעור שהוא ביחס מתאים למספר החברים השייכים לכל ארגון. את המסים הללו יש להמציא להנהלה בלי כל ניכוי.

פסקא 2. בלי לפגוע בתקנות שבסעיף 58, מחליט כל איגוד בפני עצמו על אופן כיסוי המסים שהוטלו .

IV מבקרי חשבונות.

סעיף 67.

הקונגרס בוחר ברואה חשבונות אחד ובשני ממלאי מקומו, לשם בקרת סדרי הנהלת הכספים של ההנהלה.

סעיף 68.

על רואה החשבונות למסור לקונגרס, לועד הפועל או לועדה הכספית, שתבחר ע"י הקונגרס או ע"י הועד הפועל, דו"ח בכתב.

סעיף 69.

הרואה חשבונות וממלאי מקומו אסורים לשמש חברים בועד הפועל.

V. בית-דין הקונגרס ובית-דין הכבוד.

א. בית-דין הקונגרס.

סעיף 70.

לשם ישוב והכרעה בשאלות השנויות במחלוקת בין גופים ציוניים וכן בין באי-כוח הגופים הללו כחברי ההסתדרות הציונית, או בסכסוך בין הסתדרויות וחברים וכמו-כן לשם בדיקה והכרעה בדבר כשרותן של הבחירות לקונגרס, מקים הקונגרס בית-דין הקונגרס.

סעיף 70 א'.

בבדיקת כשרות הבחירות לקונגרס, הזכות לבין-דין הקונגרס לא רק לאשר או לבטל את הבחירות, אלא גם לשנות על יסוד מצב הדברים, שנקבע בעדו, את תוצאות הבחירות, שנקבעו ע"י הועדה הראשית לעניני הבחירות.

סעיף 71.

לשם יצוג עניני ההסתדרות הציונית בפני בית-דין הקונגרס ובפני בית-דין הכבוד, בוחר הקונגרס מתוך חברי ההסתדרות הציונית בעורך-דין הקונגרס ובממלא מקומו, למקרה שהלה לא יוכל לשמש בתפקידו.

סעיף 72.

הדיון בפני בית-דין הקונגרס מותר רק אז, אם נסתיים הדיון בערכאות, שנקבעו ע"י תקנון ההסתדרות הארצית ותקנון האגוד המיוחד.

<u>סעיף 73</u>.

לפני ההכרעה חייב עורך-דין הקונגרס, על פי דרישתו של בעל דין אחד או של בית-דין הקונגרס, להגיש את חוות-דעתו בכתב.

<u>סעיף 74</u>.

<u>פסקא 1</u>. בית-דין הקונגרס הוא הפוסק האחרון בענינים המובאים לפניו.

<u>פסקא 2</u>. את פסק-הדין יש להמציא לצדדים בכתב.

<u>פסקא 3</u>. הדיון בפני בית-דין הקונגרס צריך לתת אפשרות הייצוג לבעלי הדין, ולפי הצעת אחד הצדדים, גם מו״מ בעל פה.

<u>סעיף 75</u>.

<u>פסקא 1</u>. הקונגרס בוחר באב-בית-דין הקונגרס ובשמונה שופטים.

<u>פסקא 2</u>. ישיבות בית-דין הקונגרס מתקיימות כרגיל בפני שלשה חברים (יו״ר ושני שופטים) ובעניני בדיקת הבחירות בפני חמשה חברים (יו״ר וארבעה שופטים).

<u>סעיף 76</u>.

על בית הקונגרס לערך תקנון, הטעון אשור מאת הועד הפועל.

<u>ב. בית-דין הכבוד</u>.

<u>סעיף 77</u>.

<u>פסקא 1</u>. בית-דין הכבוד הוא בן 11 חברים; חבר בית-דין והשופטים נבחרים ע״י הקונגרס. ישיבותיו מתקיימות בפני שלשה חברים (יו״ר ושני שופטים).

<u>פסקא 2</u>. התקנות בנוגע לבית-דין הכבוד תקבענה ע״י תקנון מיוחד הטעון אישור הועד הפועל.

<u>פסקא 3</u>. לדיון בבית-דין הכבוד יש להקדים כרגיל דיון לפני הערכאות המוסמכות לכך, בהתאם לתקנות ההסתדרות הארצית והאגוד המיוחד.

<u>פסקא 4</u>. בית-דין הכבוד מוסמך לדון גם בענינים המכוונים נגד גופים ציוניים.

<u>פסקא 5</u>. בית-הדין חייב לסדר כל ענין שהובא לפניו תוך מועד של ששה חדשים. את פסק-הדין יש לפרסם לכל המאוחר חדש ימים אחרי גמר הדיון.

ג. בחירת בתי-הדין.

סעיף 78.

פסקא 1. אבות בית-דין הקונגרס ובית-דין הכבוד ועורך-דין הקונגרס נבחרים ע״י הקונגרס לפי הצעת הועדה המתמדת, המופעת תחילה את הצעת ההנהלה.

חברי בית-דין הקונגרס נבחרים על ידי הקונגרס. על יסוד הצעה מוסכמת של אבות סגני בתי-הדין ועורך-דין הקונגרס, שאושרה על ידי הועדה המתמדת.

פסקא 2. כל חבר בית-הדין לפני כניסתו לכהונתו, עליו להתחייב בתקיעת כף למלא את תפקידו ללא משוא פנים ולפי מיטב הכרתו ומצפונו.

VI. מ״מעת.

סעיף 79.

פסקא 1. ההשתייכות להסתדרות הציונית מחייבת צייות לתקנותיהם ולהחלטותיהם של מוסדותיה המנהלים.

פסקא 2. (א) הנהלת משא ומתן חיצוני נבדל עם ממשלות וחבר הלאומים ע״י ציונים וקבוצות ציוניות מותרת רק בהסכמת ההנהלה.

(ב) במקרים מיוחדים רשאית ההנהלה לדרוש, שגם פעולות מדיניות מיוחדות מסוג אחר, הנכנסות לתחום פעולתה של ההנהלה, תיעשינה רק לאחר בוא בדברים אתה.

פסקא 3. תנאי קודם להשתייכות יחידים וגופים להסתדרות הציונית הוא, שבכל השאלות הציוניות עדיפה חובת המשמעת כלפי ההסתדרות הציונית מחובת המשמעת כלפי כל הסתדרות אחרת.

פסקא 4. בכל מקרה של עבירה על העקרונות הנ״ל (1, 2, 3) וכן במקרים אחרים של הפרת משמעת חמורה, או גרימת נזק קשה לענינים ציוניים מצד ציונים יחידים או גופים ציוניים, מחובת ההנהלה היא להודיע לעורך הדין של בית-דין הכבוד על המעשה לשם הבאתו למשפט.

על סמך הצעת עוה״ד של בי״ד הכבוד רשאית ההנהלה, עד אשר בי״ד הכבוד יוציא את פסק-דינו, להפסיק את זכויותיהם, כולן או קצתן, של האנשים או הגופים הנוגעים בדבר, הנמנים עם ההסתדרות הציונית.

על בית-דין הכבוד להוציא את פסק-דינו לכל המאוחר ששה חדשים לאחר הפסקת זכויותיהם מצד ההנהלה; אחרת - בטלים מאליהם האמצעים, שאחזו בהם נגדם.

הזכות ביד בית-דין הכבוד, בדיוניו נגד גופים אלו, להוציא פסק-דין על פירוקו או הוצאתו של אותו גוף או הוצאתם של חבריו מתוך ההסתדרות הציונית. אחרי בטולו או הוצאתו מההסתדרות הציונית רשאי אותו גוף להגיש הצעה לועד הפועל לחדש קיומו או להחזרת זכויותיו, והועד הפועל מכריע בשאלה זו ברוב של שני שלישים.

VII. הוראת - שעה.

סעיף 80.

במקרה שמחמת מצבים בלתי צפויים מראש ויוצאים מגדר הרגיל יש הכרח דחוף לסטות מהוראות תקנון ההסתדרות או חוק אחר של ההסתדרות, סטית ארעי שהיא לטובת ההסתדרות, רשאית ההנהלה להציע, שבמקרה מיוחד זה תותר סטיה זו כיוצאת מכלל תקנונה של ההסתדרות. להצעה זו תוקף של החלטה, אם אין התנגדות מצד אחד מחברי נשיאות הועד הפועל, שאותה יש לשאול על כך, ואם אב בית-דין הקונגרס ועורך-דין הקונגרס נתנו את הסכמתם לכך. החלטה כזאת צריכה להתפרסם על ידי ההנהלה תוך הסתמכות על הוראה זאת ויש להציעה למושב הקרוב של הועד הפועל לאישור. עם שלילת האיסור הזה ע"י הועד הפועל וכן עם כינוסו של הקונגרס בטלה החלטה זו, בלי שביטולה ישפיע על העבר.

VIII. שנוי התקנון.

סעיף 81.

פסקא 1. הקונגרס לבדו יכול להחליט על שנוי תקנון זה.

פסקא 2. את הסעיפים 1 ו-81 אפשר לשנות רק באופן זה ששני קונגרסים מן המנין, הבאים בזה אחר זה, יחליטו על שנוי זה ברוב של שני שלישים של החברים שנוכחו בקונגרס.

IX. תקנת סיום.

סעיף 82.

תקנון זה נכנס מיד לתקפו עם קבלתו. באותו יום בטל כוחו של תקנון ההסתדרות, שנתקבל בקונגרס הציוני העשירי.

מפלגת פועלי ארץ-ישראל
ה מ ר כ ז.
תל-אביב, ת. ד. 36
11 אוגוסט, 1931.

ידיעות המרכז
מס. 4

לפרסום רק בקרב חברי המפלגה.

הקונגרס הציוני ופעולתנו הקרובה.

(מישיבות המרכז)

1931.8.4. — ל ה ע ר כ ת ה ק ו נ ג ר ס.

א. קפלן: כל החברים יודעים היטב מה שהיה בקונגרס, על כן אדלוג על הפרק האינפורמטיבי.

שאלת ה א כ ס ק ו ט י ב ה. ידוע הרכב האכסקוטיבה. שאלת חלוקת התיקים תפסה מקום רב גם בועדה המתמדת וכמעט הביאה לידי משבר. המחשבה כרגע היא, שארלוזורוב יהיה בא"י וימלא את תפקידו של קיש; לוקר — בלונדון — יחד עם ברודצקי — במחלקה הפוליטית; פרבשטיין יהיה בא"י, אולי יקבל על עצמו את התיק מסחר ותעשיה; ניומן — שצריך היה לבוא לא"י — יבלה 6 חדשים בלונדון, יטפל בשאלות ארגוניות-הסתדרותיות, אולם הוא מתענין גם בפוליטיקה. הציונים מרכזים, איפוא, בידיהם את התיקים הפוליטיים, אשר אותם לא רצו למסור ללא-הציונים.

אשר לחלק הלא-ציוני — חושבים שסנטור ינהל את מחלקת הכספים; הקסטר מסרב לקבל את תיק ההתישבות ולא נמצא עדיין האיש לתפקיד זה. את הסך הכל הסופי נדע עם בואו של יוליוס סימון לארץ. זוהי החלוקה לעת-עתה, שעליה גמרו הישיבות הראשונות של האכסקוטיבה, אך יכולים עוד לבוא שנויים, ובמדה רבה תלוי הדבר בנו.

ההחלטה על ארלוזורוב בא"י ולוקר בלונדון באה כתוצאה מהחלטתנו. תארנו לעצמנו איך יקבלו את חברנו, וכבר קראנו פה את הנאומים והמאמרים המתקיפים, ביחוד על ארלוזורוב. ברור שלקחנו על עצמנו אחריות גדולה, אולם זאת היתה התוצאה האפשרית היחידה מהמצב, שהתהוה בקונגרס הזה. נצטרך להתגייס כדי לעמוד נגד ההתקפה בארץ ובחו"ל.

לשאלת ה ת ק צ י ב. השאלה הזאת לא תפסה מקום רב בקונגרס, למעשה לא נתקבל שום תקציב. יש רק החלטה של הועד האדמיניסטרטיבי, המוסרת לאכסקוטיבה לקבוע את הסעיפים של החלוקה הפנימית. לנו היתה מלחמה קשה בעד סעיפים אחדים, קטנים לכאורה, אך בעלי ערך סמלי, כי רצו להוציא אותם מהתקציב; למשל — הסעיף על המלווה נגד חוסר העבודה, ענין ועדת התרבות, פועלי המושבות וכו'. בנידון זה נמסרה ההחלטה לאכסקוטיבה, ובישיבות הראשונות נתקבלו החלטות פ ר י נ צ י פ י ו נ י ו ת ברוח דרישותינו, אולם המצב הכספי הוא למעשה כ"לאחר יאוש". גם האפרס הדוס במדה רבה מאד, הן על ההנהגה והן של קרן-היסוד. וצריך לדעת מראש, שיכולים להיות חדשים קשים מאד בכל שטחי הפעולה — מהתקלאות ועד בתי-הספר. כנראה שהאכסקוטיבה תנסה ללכת בקו בינוני — לא יקבלו אחריות בעד תקציב כל השנה, כי אם בעד 3-4 חדשים.

מרכז הענינים — יותר מאשר קודם — עובר עתה מא"י לחו"ל. האכסקוטיבה מורכבת מאנשים שאין להם השפעה יתרה על נותני הכסף ועל מאספיו. האנשים שנכנסו לאכסקוטיבה מצד הסוכנות הם פקידים שהשפעתם לא רבה. על מצב זה נצטרך עוד לדון. מועצת הסוכנות עיתה רושם לא רק של ירידה אלא של גסיסה. ואם לא נאחז באמצעים נמרצים — לא תהיה מועצה שליטית שלה. זאת מבינים גם אנשי הסוכנות שבאו מאמריקה. הם מבינים את ההכרח בפעולה עממית להרחבת הבסיס של הסוכנות ולהצלתה ע"י כך. הם מבקשים זאת יותר מהציונים.

מרכז הכובד עובר לחו"ל הן בנוגע לתנועה והן בנוגע לכספים.

על המצב בתנועה אפשר לדון על פי הקונגרס גופא. זה היה קונגרס ראשון, שבו הופיעו רק קבוצות מאורגנות, לא היה אף "פראי" אחד. זהוא נגמר גם בהקמת ארגון עולמי חדש – הציונים הכלליים – כמפלגה אחת עם פרוגרמה ומרכז. לעתים קרובות היתה לנו הרגשה, שההסתדרות הציונית מתפרקת, ואם הצלחנו באופן חיצוני להתגבר על זה ובאופן רשמי לשמור על המסגרת והמוסדות, – הרי למעשה נמצאת ההסתדרות הציונית בסכנה גדולה מאד. אינני מאמין שהאכסקוטיבה הזאת תוכל לעמוד בראש המלחמה בעד שלמות ההסתדרות וקיומה. בכל הארצות תתלקח מלחמה קשה מאד ולאכסקוטיבה לא תהיה השפעה גדולה. המלחמה צריכה להתנהל לא מלמעלה, כי אם בתוך ההסת' הציונית. אנו – אחד הכוחות בתוכה; נעשה נסיון לרכז עוד איזה כוח קרוב בתנועה הציונית – קבוצת אידר – ולקיים אותו בתור קבוצה (יש לקבוצה זו ערך רב, גם בקשר עם הקרנות, ולא רק באנגליה בלבד, כי אם בכל ארצות אירופה) – לשם פעולה ציונית וכספית. את התוצאות נדע בעוד איזה שבועות. גם אם הקבוצה הזאת תתארגן – מוכרחים אנו להיות הכוח המניע, וגם זה תפקיד קשה מאד. צריך לדעת שהמצב יכול לעזור לרביזיוניסטים במלחמת ההרס שלהם.

המלחמה בהסתד' הציונית תתרכז עתה סביב השאלה: עם מי ילך הנוער? היה זמן שהיינו מונופוליססים בנידון זה; אחרינו בא "המזרחי" ועשה איזו פעולה, אחא"כ בא ה"בית"ר" והקים תנועת נוער גדולה. "המזרחי" מביא מספרים גדולים, אולם קשה לבדוק אותם. גם הם מבינים שזוהי השאלה המכרעת. אך ביחס ל"בית"ר" – אין ספק, שזו תנועה גדולה ומלאת פתוס. התחילו גם הציונים הכלליים. התקיימה פגישה של הנוער הכללי. ברשותם יהיו אמצעים, והם מתחילים להתארגן. הציונים הכלליים החליטו לפלג את "החלוץ" ולהוציא מתוכו את ה"סתם-חלוצים". הוע"הפ של ההסתדרות יצטרך לתת תשובה לשאלה זו – אם אפשר לותר בדברים ידועים או מוכרחים לאסור מלחמה ולהגביר את "החלוץ" בצביונו הברור. כל הנסיונות שלנו למשוך את "הפועל המזרחי" לא הצליחו. הם אמרו, שאם ישארו יחידים אתנו – נבלע אותם; נוח להם יותר להשאר לבדם, וע"י זה יגדלו. הדברים הם רציניים מאד.

מלים אחדות על תנועתנו אנו. מהפגישות שהיו בזמן הקונגרס ואחריו אני רוצה לציין את הפגישות בשאלות האיחוד: המו"מ עם ה"התאחדות" ו"פועלי ציון" – מצד אחד ועם "השומר הצעיר" – מצד שני. זהו האקטיב הכי גדול שלנו בקונגרס זה. למרות חילוקי-הדעות וההיסוסים בתוך הסיעה – יצאה הסיעה שלנו מהקונגרס הרבה יותר מאוחדת משנכנסה. היא יצאה בתור סיעה אחת. גם עם אנשי "השומר הצעיר" היתה שיחת-חברים שכמוה לא היתה מזמן. הציעו לנו להכריז "שביתת-נשק" לא רק בשטחים המעשיים, כי אם גם במובן הנפשי. עוד נדון גם על זה.

בנוגע למפלגות: מועצת ה"התאחדות" היתה מצומצמת מאד. אצל "פועלי ציון" התקיימה ועידה, גם כן מצומצמת; לא אמסור פרטים. אך חושב אני כרגע את שאלת האיחוד לאקטואלית, וזוהי גם הרגשת החברים המנהלים של המפלגות. הדברים הגיעו עד כדי כך שכמעט נסחנו בשלמות את הפרוגרמה של האיחוד והנוסח קבל איסור במועצת פוע"צ. ההחלטות שנתקבלו במועצת פוע"צ מאפשרות את האיחוד בזמן הקרוב. הם ותרו על שאלות הפרסטיז'ה וכו', האיחוד באמריקה קבל את איסורו; בחדשים הקרובים יתנהל מו"מ על איחוד עולמי, להוציא אולי את פולניה. גם בנידון זה נתקבלה החלטה מטעם פוע"צ – על איחוד עולמי אפילו בלי פולניה. החברים נסעו בהרגשה שבמלחמה הקשה העומדת לפנינו הכרחי לאחד את הכוחות שלנו. מובן שאיחוד כרגע אין זה אומר עוד הקמת תנועה; הוא רק פותח אפשרויות לבנין תנועה שאינה קיימת. נהיה פנויים ממלחמת-אחים ונוכל להתרכז בבנין.

עוד לשאלת הכספים. גם במובן זה נצטרך לקבל על עצמנו אחריות יותר גדולה מאשר עד עתה. בענין זה נתקל בהתנגדות של מכונה ביורוקרטית, שאיננה נוטה לשום שנויים. כל ההצעות שלנו לתיקונים נפגשו בקונגרס בהתנגדות רבה מאד. לא הצלחנו גם להעביר אותן בסוכנות. לדוגמא – כשדובר על הפעולה באמריקה, על הסבוטז'ה שם – היה הדבר רק מרגיז את האמריקאים וגם פעם הוצע: נסכים למשלחת, בהשתתפות הפועלים, כדי שיוכחו בעצמם שאין אפשרות

לפעולה באמריקה; וכשנאחזנו בהצעה זו – לא נתנו להעביר אותה. ולא נתקבלה, כאמור, שום החלטה בכל ההצעות שהצענו. בנוגע לאירופה – אותה ההתנגדות מצד יפה והנטקה; קבלו את הצעותינו כאי־אמון והתנגדו להן. המלחמה בנידון זה תהיה קשה מאד. הרביזיוניסטים ימשיכו את מלחמתם נגד הקרנות. אולם אין לנו ברירה – נצטרך להקדיש גם מה כוחות ומרץ רב.

ועתה לשאלת ה ק ו א ל י צ י ה. לפי הערכתי היו בקונגרס שתי ברירות: אחת – יותר קלה – להשאר באופוזיציה ולתת לאחרים "זייך אויסשפילן". חלק מהחוג של וייצמן דרש מאתנו ללכת בדרך זו, שיקבלו הרביזיוניסטים ו"המזרחי" את השלטון וינהלו את העינינים. זאת היתה דרך הגיונית וקלה מאד. יש מאמינים שאחרי זמן מועט היו פושטים אלה את הרגל והיו באים לקרוא אותנו שוב. המאמינים ככה – הם אנשים מאושרים. הרוב בסיעה וגם אני חשבנו שזה יביא לידי התפרקות גמורה של ההסתד' הציונית.

אם לא דרך זו – היתה ברירה שניה: להכנס לעול, למרות כל החששות. אמנם היינו המפלגה הכי חזקה בקונגרס, אך גם מיעוט בו. האכסקוטיבה הזאת אינה משקפת את מצב־הרוח של הקונגרס, וההחלטות נתקבלו למרות רצוננו של החלק הגדול שלו. האכסקוטיבה תסבול הרבה מאד בעבודתה לרגלי זה. אנו נחשב כאחראים העיקריים לכל העינינים, וכל כשלון עתה יהיה כשלוננו אנו.

מזה נובעות כל המסקנות לפעולה שניסיתי לסמן אותן.

<u>ד. בן-גוריון:</u> בקונגרס זה עמדו 3 עינינים: א) ענין וייצמן; ב) שאלת ה"ציעלזעצונג" /קביעת המטרה/; ג) האכסקוטיבה.

זאת הפעם הראשונה שהיתה מ ל ח מ ת מ פ ל ג ו ת בקונגרס במדה שלא היתה אף בקונגרס קודם. גם קודם היו דעות ודרכים שונות, היה וכוח ציוני איך לבנות את הארץ, אולם הפעם היתה מלחמת מפלגות על ה ש ל ט ו ן, כאילו הציונות אינה דבר שצריך לעשותו בא"י, אלא הכל עומד כבר על כנו, והשאלה היא רק למי יהיה השלטון.

אחריות הפועלים בקונגרס זה גדלה. דבר זה העמיד את כולם במצב מיוחד. תמיד ידעו שהפועלים הם כוח גדול, אך הפעם הופיעו כסיעה אשר בה תלויה ההכרעה. זה הוליד התנגדות מגובשת יותר אלינו, אולם גם יותר התחשבות אתנו. היתה לא רק שנאה אלינו, כי אם גם התחשבות מצד כל המפלגות, לרבות הריביזיוניסטים. במצב זה – מן הצורך לברר את דרכנו לפני הקונגרס ובקונגרס על פי שלש השאלות שציינתי.

ע נ י ן ו י י צ מ ן. המרכז עשה, לדעתי, משגה פטלי בעמדתו בשאלת וייצמן. אם הקונגרס נהפך לבית־משוגעים בענין "המטרה" – הרי במדה מכריעה גרם לכך הקומפלכס של וייצמן. מפלגתנו צריכה היתה לדעת מראש ולהעריך את המצב בתנועה, ולא להביא אותה לידי הנסיון הזה. טירוף־הדעת שאחז את הקונגרס בשאלת ה"ציעלזעצונג" היה נמנע אולי לו בקשו מוייצמן בזמנו להסתלק לשנתיים. זה יכול היה להביא לידי ליקבידציה של הרביזיוניזם וגם להתעלותו של וייצמן. אולם באנו בהחלטה מסוימת של המפלגה – עם וייצמן – והחברים רצו לקיימה באמונה. אך הדבר היה בלתי־אפשרי גם בלי ענין האינטרביו. הייתי ביסיבות של חוג צר מאד של אנשי וייצמן. במצב הפוליטי הקיים היה לוייצמן יסוד לחשוב שהליכתו יכולה להפך לאסון פוליטי, ונדמה שהוא היה מוכן להמשיך אפילו ברוב של אחד, אולם לו קרה ככה היה זה יכול להביא לידי התפוצצות ההסתד' הציונית. אח"כ בא האינטרביו ונגמר בשאלה הזו.

העמדה הזאת של המפלגה היא שגרמה שטאלת ה"ציעלזעצונג" נהפכה לציר הקונגרס. במובן זה לא עמדו החברים על הגובה. היה כמשטע בינינו ובין זה, שגם אנו נסחב לתוך ענין זה. בכל השאלות שנידונו בסיעה בענין "המטרה" נתחלקו הדעות באופן פטלי – "פיפטי־פיפטי", ורק בדרך נס נצלנו. יכולנו גם אנו להכשל. אח"כ, אחרי שבדרך נס הוסר מהפרק ענין ה"ציעלזעצונג", הופיעה שאלת האכסקוטיבה.

ב פ ע ם ה ר א ש ו נ ה עמדה בקונגרס זה שאלה של ק ו א ל י צ י ה אמתית, לא של צירוף אנשים, אלא התקשרות של מפלגות, ו ל מ ר ו ת ה ע ם=

ד ה ה ב ר ו ר ה של המפלגה בנידון זה – על קונצנטרציה אנטי-רביזיוניסטית – טוב נצלנו מכשלון רק בדרך נס ולא באשמתנו אנו. הקונגרס הזה יכול היה להגמר באכטקוטיבה של רביזיוניסטים, אמריקאים (שאינם בא"כ אמתיים של הציונים האמריקאיים) ו"המזרחי". ואפשר לתאר מה היה לנו אז.

מהו הענין? דנו בסיעה בשאלת הקואליציה. היתה דעה אחת, שמוטב שתורכב הנהלה בלי הפועלים ובלי הרביזיוניסטים. אולם אחרי שנתברר שדבר כזה הוא בלתי אפשרי – עמדה שאלת הקואליציה ה ז א ת, שעל פיה נבחרה האכסקוטיבה הנוכחית. המצב בסיעה היה כזה: "השומר הצעיר" ורוב ה"התאחדות" היו נגד; מיעוט ה"התאחדות", רוב "פועלי ציון" ורוב החברים מא"י – היו בעד. התנגדות – פירושה המעשי היה: מוטב שתקום הנהלה של "המזרחי" והרביזיוניסטים.

אני אומר את הדברים האלה לא כדי להושיב את המ"ח על ספסל הנאשמים, אלא לשם בירור דרכנו בקונגרס, ובעיקר – דרכנו לעתיד.

את הקואליציה הזאת צריך לראות לא בצירוף 5 האנשים שבה, אלא במפלגות והכוחות שעומדים מאחוריהם, ושאנו נהיה בה הכוח הראשי והאחראי. מפני זה חשוב הבירור ע"ד התנהגות חברינו. אנו היינו חייבים לראות את עצמנו כ ה מ פ ל ג ה ה ל א ו מ י ת, הנושאת אחריות בעד המדינה כולה, כלומר – אחראית גם בעד יתר המפלגות, ועליה לנהל את הענינים באופן שתשפיע על יתר המפלגות.

בקונגרס זה היתה המלחמה על נפש הנוער. זוהי כרגע המלחמה הגדולה. אינני מאמין שיש איזו תקוה למפעל בא"י – במצב של ההרס הגמור של הציונות – אם בשנתים האלו לא נתמסר לבנין ובינצור התנועה. והאוביקט הוא – נפש הנוער. אלה הם שני התפקידים שלנו בציונות בשנתיים הקרובות: א. המלחמה על נפש הנוער; ב. הידוק הקואליציה הזאת, קואליציה של מפלגות, שאנו נעמוד בראשה, מתוך הבנת טבען וסיפוק צרכיהן של יתר המפלגות. גישתנו צריכה להיות לא גישה מפלגתית כי אם ממלכתית. ובזה אני מאשים את החברים, שהרו הפרסטיז'ה בתוך מפלגה עמדה נגד עיניהם, ולא האינטרסים והצרכים של התנועה הציונית. זה היה אולי טוב בכל השנים, אולם מהקונגרס ואילך – אסור. אנו כוח יותר מדי גדול ועמוסים אחריות יותר מדי גדולה – גם למה שיעשה ביתר המפלגות.

<u>עדה פישמן</u>: את עמדתי הברורה הבעתי גם במרכז לפני הקונגרס: כשלון צפוי לכל הפעולה אם נלך להנהלה בלי וייצמן. על דעתי זו עמדתי גם בסיעה. זה שהעניינים היו נחתכים בסיעה בשלמותה וסיעת מ.פ.א"י לחוד לא נתאספה – היה חסרון. היה צריך לברר בינינו את חלוקי הדעות.

לעצם הענין: במרכז הדאגה של הנהלת הסיעה היתה – הרכבת ההנהלה, בשעה שידענו שצריך להסות את הקונגרס לענינים החיוניים האחרים. ויש לי בטחון שאפשר היה לעשות זאת במדה ידועה.

לא נכונה הדעה שאילמלא הקואליציה הזאת היתה נבחרת הנהלה של האמריקנים יחד עם הרביזיוניסטים. האחרונים הבינו שע"י כניסה להנהלה הם מקבלים על עצמם עול כבד של פעולה ואחריות, ובזאת לא רצו. היתה יכולה להסתדר הנהלה מרכזית בלעדינו. אני מאמינה שוייצמן הוא יחידי כיום היכול להשפיע בעם. ואילו נשארנו בחוץ, היינו יכולים לפעול יחד אתו בעם ובתנועה. עכשיו קשרנו את עצמנו בהשתתפותנו בהנהלה. מוטב היה אילו הבאנו את המצב לידי נקודת-שרפה אחת, שהיתה מבליטה את כל החדלון, מאשר להמשיך את החדלון האטי, שהוא יותר מסוכן. בישיבת הסיעה היה רוב של אחד בעד השתתפות בקואליציה, וגם בתוך הרוב הזה היו חברים של פוע"צ שהתנו תנאי: בלי פרבשטיין. בבוקר האחרון, כשב. כצנלסון הביע את ספקותיו בנוגע לקואליציה, למרות היותנו כולנו עיפים מאד, הצבענו בכל זאת בדעה צלולה והיו 33 נגד הקואליציה, ורק איזה 14 בעד. ולפרבשטיין התנגדו כמעט כולם. אח"כ כשנמצאה האפשרות לשתף את ברודצקי – מצאו לאפשר גם להכנס להנהלה.

הכנסנו את ראשנו בעול קשה, בלי שהדבר יתן פרי. לא הישוב ולא הגולה לא יחשבו את ההנהלה למיופת-כוח למדי. חברינו יצטרכו בלי הרף להגן על עצמם וזה יפריע לעבודתם. אילו נשארנו חפשים – היינו יוצאים נקיים באופן מוסרי, והיינו מתמסרים להקמת התנועה ולהגברת הפעולה.

<u>י. לופבן:</u> המפלגה נתנה הוראות לצירים על קונצנטרציה אנטי-רביזיוניסטית, רצוי עם וייצמן, ואם אי-אפשר - בלעדי וייצמן. אולם אלו היו רק הוראות והשאירו חופש לחברים על המקום בתחומי ההוראות האלו לקבוע את עמדתם. עצם העובדה שנתנו להתוכח ולהצביע בשאלה זו בסיעה מוכיחה שהוראות המרכז לא היו מוחלטות.

מסגה היה זה מצדנו שנכנסנו לקואליציה הזאת. אינני מאמין שיכלה היתה להוצר בקונגרס קואליציה רביזיוניסטית; מצדם היתה נכונות כזו, אולם הקבוצות שנגררו אחריהם לא היו נוטות ולא היו מסכימות בשום אופן לביטול הסוכנות, שזוהי אחת התביעות העיקריות של הרביזיוניסטים ואחד התנאים של קואליציה עמהם. אם קבלנו החלטה על קונ?רציה אנטירביזיוניסטית - היה זה מובן לי שאנו יוצרים קונצנטרציה בקונגרס עצמו, על יסוד פרוגרמה, ומכונים לפיה את ההחלטות של הקונגרס. הפרוגרמה שהקריא סוקולוב בסיום הקונגרס היתה דבר שאיש לא קבל ברצינות והתיחסו אליו כאל שטר-מכירה ופרי של פשרה.

בקונגרס זה היתה קונצנטרציה נגד הפועלים. וייצמן היה רק סמל במלחמה נגדנו. גם לולא עמדה שאלת וייצמן לא היה המצב משתנה הרבה והקואליציה היתה חוזרת גם בלעדי זה. בקונגרס זה מצאה בטוי ההתמרמרות נגד הפועלים שתססה במשך כל 13 השנים. ואם מפרשים שכל מה שהיה בתוך הקונגרס במשך השבועים אינו מענין, והחשוב הוא מה שקרה בסוף - הפשרה, הקואליציה - אני חושב את זה ללא נכון. לו יכולנו לצרף קואליציה פרוגרמתית היינו צריכים ללכת אליה, אולם לא מתוך פשרות ומו"מ ברגע האחרון.

מה יכול היה להיות המוצא השני? אינני חושב שאסור היה לנו ללכת לקואליציה רצויה ובעלת כוח-פעולה בלי וייצמן, אבל לא לקואליציה זו. אילו נשארנו בחוץ - עם הציונים ממרכז אירופה - כוח מאורגן מעטי חשוב - עם וייצמן, בלי אחריות בעד הממשלה הזאת, - היינו יכולים קודם כל להקדיש את השנתים הבאות לבנין התנועה שלנו וע"י זה גם לחדש את התנועה הציונית כולה, היינו יכולים להתמסר לפעולות מעשיות, גם ארגוניות וכספיות; וייצמן היה מוכן לסייע לנו בכך. היו לנו במקרה זה יותר שנסים להביא לידי איחוד פנימי של התנועה שלנו. למשל, "השומר הצעיר" נדחה בלי ספק שוב מאתנו לרגל האופורטוניזמוס שגלינו בהכנסנו לקואליציה הזאת. אנו נהיה האחראים העיקריים. הכשלון יהיה שלנו, ואין לנו יכולת להמנע ממנו.

יש חברים השואלים: למה איננו יכולים לעשות את העבודה החיובית כיום? עלי לציין שכיום אין לנו הפתוס המלחמתי הדרוש. ע"י כניסתנו לקואליציה הזאת השלמנו כאילו עם כל האלמנטים הללו, שעיקר מחשבתם היא להביא כליה על תנועתנו. עתה לא נביא גם את וייצמן לידי פעולה. זוהי השלית-שוא. הוא לא יעשה מאומה. הרחקנו מאתנו את הקבוצה של הציונים הגרמנים, קבוצת אידר וכו' והתקשרנו את אנשים שאין בהם אישיות אחת בעלת משקל, ומצד שני - אופוזיציה חזקה של הרביזיוניסטים והרדיקלים. זוהי הדמות האמתית של הקואליציה הנוכחית. הנה פרבשטיין מברך כבר את "ביתיר" בשם האכסקוטיבה (בן-גוריון: אני הייתי מברך אותם בשם ההסתדרות, בלי כל יחס לקואליציה). ובכן, נטלנו מעצמנו את האפשרות לבנות את התנועה שלנו, את האפשרות להביא לאיחוד אמתי של התנועה; קבלנו על עצמנו אחריות שלא נוכל לשאתה. כסף בין כה וכה לא יהיה. הכוחות שנלחמו בנו בקונגרס ילחמו בנו גם מחר בתוך הועד הפועל והאכסקוטיבה. ההתקפה נגד ארלוזורוב בארץ - זהו הכשלון הראשון. חבר שלנו אינו יכול להיות בו"פ הישוב, כשהאכרים ו"בני בנימין" וחלק גדול מהציונים הכלליים מתקיפים אותו.

ההחלטה שנתקבלה בסיעה עו"ד הקואליציה נתקבלה ברוב קטן. גם הסכמת וייצמן איננה הסכמה; היא ניתנה תחת הלחץ שלנו ולא בלב שלם. לא נעשה, כמובן, מלחמה פנימית עכשיו. צריכים לחזק את האכסקוטיבה כדי להקטין את הכשלון.

הצטערתי בקראי את הערכת ז. רובשוב בהפו"הצ לאכסקוטיבה החדשה, עו"ד עממיותה, על אכסקוטיבה של חיים, זליג, השיל וכו'. ומה היו חיים וייצמן, שלמה קפלנסקי ויוסף שפרינצק? האכסקוטיבה הזאת איננה עממית יותר מהאכסקוטיבה הקודמת והרפרזנטציה של הפועלים בה איננה חידוש. זוהי הערכה מתוך אימפרסיה מוטעת.

<u>ד. בן-גוריון</u>- מעיר: בקונגרס זה לא עמדנו בפני שאלה מה יותר טוב, אלא מה פחות רע. נאלצנו לשקול תמיד בין שתי רעות.

<u>י. ברץ:</u> לא נכון שענין "המסרה הסופית" עלה ומלא תפקיד כזה בקונ= גרס בגלל שאלת וייצמן. גם בלאו הכי היתה עולה השאלה. הערכת בן-גוריון בנידון זה איננה נכונה. בענין וייצמן מעבתי שהמסדבו - מתוך המצב בקונגרס - ולא צריך יותר לעמוד על זה. לא נכון גם זה שההצעה על "המסרה" הוכרעה ע"י הטלגרמות מהארץ. היה רושם גם לפני זה שהציונים הכלליים לא יקבלו את ההגדרות הרביזיוניסטיות. הטלגרמות רק החיסו את הדבר.

לא נכונים דברי בן-גוריון, כי התנהגות החברים (ברץ, לופבן, עדה וכו) הותנתה ברצון לשמור על הפרסטיז'ה של המפלגה. אחרי שראיתי שמפילים אותנו באופן מאורגן בכל דבר ממש בכל הועדות - אמרתי שעם אנשים אלה ובמצב זה לא נזכה בכלום ולא צריך ללכת אתם. גם כיום, בארץ, רואה אני שעמדתנו היתה נכונה ולא שגינו. לא היתה סכנה של קואליציה רביזיוניסטית; כשרצו הרביזיו= ניסטים לא רצו האמריקנים וכן להיפך. היתה אפשרות לקואליציה של המרכז. ומתוך שראינו את יחסם אלינו בכל השאלות המעשיות - אמרנו: יקחו הם על עצמם את האחריות ויבסו הם לנהל את הענינים.

<u>א. קפלן:</u> לבקורת של הח' עדה בדבר הנהלת הסיעה כדאי להעיר: מצד מ.פ.א"י השתתפו בהנהלת הסיעה א. קפלן, ד. בן-גוריון וי. מרמינסקי; השתתפו גם ארלוזורוב, ספרינצק, סברסקי וב. כצנלסון. את המו"מ עם וייצמן נהלו בשם הסיעה בן-גוריון וארלוזורוב, השתתפו שפרינצק וב. כצ= נלסון, פעם אחת - גם סברסקי וקפלן.

לקחנו על עצמנו עול קשה ויכול להיות שנכשל. יותר קל היה להסתלק. אולם אם נכנס לאכסקוסיבה בהרגשות כאלו כמו שהובעו כאן - בודאי נכשל. עלינו לגשת לפעולה מתוך אחדות הדעה והרצון.

לא נכון הדבר שעוד לפני הטלגרמות מהארץ היה כבר ידוע כי שאלת "המסרה" תוסר. אחרי המו"מ עם הקבוצים השונים ע"ד הסרת ההחלטה על ה"ענדציעל" ענו כולם, כי הם הולכים להצביע בעד הרזולוציה. ברגע זה הגישו לי את הטלגרמה מהארץ. הכרחנו את ר י נ ג ל למסור את הטלגרמה ולהקריאה, היא עשתה רושם חזק, הקונגרס נפסק לשם ישיבת הארצישראליים ששלחו טלגרמה לא"י, וכשנתקבל איסור הטלגרמות - נגמר הענין. ובדרך נס נצלנו מאסון.

בשאלת וייצמן - עוד ביום האחרון הציעו לנו שנסיר את הקנדידטורה של וייצמן - אזי יסירו את הצעת הנזיפה לוייצמן. אולם החברים רצו להיות "נאמנים עד הסוף", עד אשר ימגרו את וייצמן.

לא נכונה הדעה שלא היתה סכנה של קואליציה רביזיוניסטית; סכנה כזאת היתה מוחשית מאד, התנהל מו"מ ויכול היה להגמר בחיוב.

אנחנו דרשנו מוייצמן להופיע בקונגרס ובסוכנות ולהבטיח את עזרתו. שגיאה היתה זאת שידידיו של וייצמן לא יעצו לו לפני הקונגרס להסתלק. ברור שאצלו מצב-רוח קשה, אולם לא נכונה הדעה שלולא נכנסנו לאכסקוטיבה היה וייצמן פעיל יותר.

ע"י כניסתנו לקואליציה, עזרתו של וייצמן וכל יתר הדברים החליטה הסיעה ולא ההנהלה, כדברי עדה. הרוב המכריע בסיעה קבל את הדבר כתוצאה הרצויה ביותר בתוך התנאים הנתונים.

<u>ל. שקולניק:</u> הנימוקים של החברים שהצביעו נגד הקואליציה היו שונים. נימוקו של ברץ היה בעיקר: היחס אלינו בועדות, אולם מה היה שם? "הפועל המזרחי" דרש עוד 2000 פונט בשביל המושבים שלו, ומה בכך? בחצי הקונגרס השני באה שבירה, אגף הציונים הכלליים התארגן ושככה קצת השנאה אלינו. בכל הקונגרסים הצביעו גם נגדנו וגם בעדנו בשאלות ההתישבות.

לא נכונים דברי עדה, שיכולנו להצליח יותר בענינים מעשיים אילו לא התרכזנו בשאלת הקואליציה. האשמה זאת פירושה - לא לדעת מה היה הקונגרס הזה, הוא לא היה נתון בשום אופן לשאלות מעשיות. מוזר גם לחשוב על אפשרות של קואליציה מרכזית בלי הרביזיוניסטים. המצב היה אחר לגמרי.

אשר לוייצמן - אני חושב שהמלחמה שלנו ושל קב' אידר בעדו - זה יכול היה לתת לו סיפוק רב, ומהצד הפסיכולוגי זה יותר טוב מאשר לו באנו מלכתחלה

בהשלמה עם הוותור על וייצמן, והיה מתקבל כאילו החליטו הפועלים למפרע לא לתמוך בו.

<u>מ. שרתוק:</u> טעות היא ליצור גישה סכימטית לכל קונגרס וקונגרס. צריך לדעת גם מה נעשה בתנועה בכל פעם. הקונגרס הזה היה קונגרס של הכרעה פ ו ל י ט י ת. יכולנו "להציל את נפשנו", אבל היינו נותנים אז לקונגרס להטיח ראשו בכותל. ויכולנו - מצד אחר - לומר: הציונות - זו אנחנו, ועלינו האחריות. בדרך שניה זו הלכנו. אנו לא רצינו אפילו <u>בזכות</u> על "המסרה הסופית". משום כך התוכחנו בועדה הפוליטית והשתדלנו להשפיע וכו'. לשם כך היינו מוכנים גם לוויתורים ואף להסכים לנוסחה שלילית של דוב. ודברי ההשפעה שלנו חדרו. וכל המאמצים היו מכוונים כדי להפריד בין הרביזיו=ניסטים לבין שאר הסיעות. כל הזמן היינו במצב של בחירת הרע הקטן יותר, ואמרנו: קואליציה רעה זה יותר ... מאשר החלטה פחות או יותר מוסכמת על "המסרה". על כן נטינו יותר להחלטה פחות מסוכנת על "המסרה".

הנהלה "מרכזית" פירושה - הנהלה הנשענת על רביזיוניסטים ושהפועלים הם באופוזיציה אליה. זה היה ברור, והובלט עוד יותר בהצבעה בעד סוקולוב. לא זה היה חשוב - מה אנו חושבים על הדבר, אלא מה יחשוב העולם על הדבר. ברור שע"י הקואליציה הנוכחית לא ניאזר רוב ציוני-סוציאליסטי בציונות, ויש לפעול בנוער וכו' אבל קואליציה פירושה מינימום משותף, שבו נשתמש כבמנוף לשם הפרדה מהרביזיוניסטים.

ולטענה שמסרנו לאחרים את ההתיעבות, העבודה והעליה ולקחנו לנו את הפו-ליטיקה - חשוב להדגיש: אנחנו הצלנו את האפשרות ל ה מ ש ך הכוון הרצוי בפוליטיקה. כל מוצא אחר היה מתקבל כמפנה חדש. וזה היה נצחון שלנו.

<u>ב. וסט:</u> אמנם, נכונה הדעה שסוף הקונגרס שנה את הרושם שנוצר ביחס לקונגרס הזה. אבל הקונגרס היה ברוחו רביזיוניסטי, ואנו לא היינו די חזקים כדי למנוע את הדבר. לפני הקונגרס לא עשינו את הדרוש בכוון זה. בזמננו הזנחנו גם את עניני הנוער. לא שלחנו לגולה את האנשים המתאימים. לכן באה בקונגרס גם המכשלה של יציאת "הנוער העברי" מהמסגרת הכללית של "החלוץ".

להרחבת הסוכנות לא דאגנו בקונגרס, למרות ההחלטה המפורשת של מרכז המפ=לגה בנידון זה. בקונגרס לא נלחמו חברינו על זה. ומה שדובר והוחלט במועצת הסוכנות בעיקר ע"י אחרים - לא ידענו להגשים ולהעמיד קדימה. גם שאלה זאת עומדת לפנינו בכל חריפותה אם רוצים אנו בקיום הסוכנות גם בעתיד.

ביחס לארלוזורוב עלי להעיר, שאם החלטנו על הליכתו למחלקה הפוליטית בא"י - החלטה הנראית לי כשגיאה - עלינו לדאוג לחיזוק התעולה של המחלקה הפולי=טית ע"י הוספת הח' מ. שרתוק בתור מזכיר אחראי. בל נסמוך על נסים.

לבסוף עלי להדגיש, שאת מרכז הכובד של פעולתנו יש להעביר עתה אל הגולה, את הקונגרס הי"ז עלינו לראות כקונגרס אזהרה. נתנו לנו שתי שנים לתיקון המצב. צריך להיות ברור, שכל הזנחה וכל אחור מצדנו עלולים להתנקם בגורל הציונות באופן קשה.

<u>ש. יבנאלי:</u> הקונגרס אינו פרלמנט, מעולם לא חייתי באילוזיות כאלו. ראיתי שהתנועה רצוצה, המעמד הבינוני שנשא על עצמו את הציונות - הולך ומשתחרר ממנה. התנועה הציונית חולה. השתדלתי להביא לידי כך שכל האלמנטים יעבדו יחד. התברר בקונגרס שיש לנו עסק לא רק עם תנועה רביזיוניסטית שהתחזקה, כי אם התנועה כולה חולה ומפוררת. ורציתי לאחד את הכוחות. חשבתי שמותר לנו למען עצמנו לקבוע "ענדציעל". דרשתי שאנחנו ננסח את הדבר, שתהיה פורמולה - לשם פשרה, לשם איחוד הקונגרס.

הצבעתי נגד הקואליציה הנוכחית - כששאלו את הסיעה - בכוונה, שאולי ע"י זה תושג התלכדות יותר רחבה של הכוחות. ואילו קמה הנהלה של המרכז היה זה יותר טוב, כי היה ברור לעיני כל העולם שלא היה נצחון לא לפועלים ולא לרבי=זיוניסטים.

- - - - - - - - - - - - - - -

ע ל ה פ ע ו ל ה ב א מ ר י ק ה.

י. ברץ: עברתי כ-60 עיר, השתתפתי ב-160 אספות. האספות הן קטנות. בזמן הראשון הייתי מיואש בהתחשב עם האוכלוסין של היהודים בכל מקום ומקום. אולם אח"כ נוכחתי, כי אין זה קובע את היחס לא"י. למעשה יש בין המוני העם יחס של התעניינות לא"י. זאת היא גם תוצאה של המשבר העובר עתה על אמריקה.

המגבית הכניסה 90 אלף דולר. בשנה שעברה – 116 אלף דולר מחוץ לכסף של ברנדייס. האמריקנים מרוצים מאד בהשואה עם אחוז הירידה בקרן-היסוד ובמגביות המקומיות. מובן שאותנו אין זה יכול לספק, כי גם במשבר הנוכחי אפשר היה להצליח הרבה יותר. אבל אין די אנשים לפעולה. אינם מגיעים אל הקהל. בפיטסבורג, המונה 150 אלף יהודים, הגיעו רק ל-250 תורם. אין מי שילך אל התורמים. הדבר הביא גם לידי דימורליזציה. עיר קטנה שיש בה 500 משפחות דורשת שיבוא אדם מניו-יורק דוקא. ההוצאות הן נוראות. זה שתולים את אי-ההצלחה במשבר איננו מוצדק. משתי ערים, הסמוכות אחת לשניה, הצליחו באחת הודות לקבוצת חברים אקטיבית אשר במקום, ובשניה – לא הצליחו מחוסר אנשים פעילים.

אם העבודה תמשך בדרך הנוכחית – תלך המגבית הלוך ודו'ל. גורם נוסף לכך היא גם השיטה הקיימת. בצ'יקגו, למשל, תמיד מפסידים, כי מטתמטים יותר מדי באספות גדולות, בבנקטים העולים בהוצאות מרובות. השנה לא סדרנו בניו-יורק את הבנקט הרגיל בסיום הפעולה ובמקום זה הצלחנו לסדר אספה גדולה שעלתה בפחות כסף במדה נכרת.

המגבית שלנו מתקרבת למצב של קרן-היסוד. יש לנו קמפיין, אבל זהו גוף ללא נשמה. מנקרת השאלה – מה פעלנו אחרי שעברנו כל כך הרבה מקומות וערכנו כל כך הרבה אספות? לאחר שעוזבים את המקומות אינם שומרים על האנשים שרכשנו. יוצא, איפוא, שבכל שנה מתחילים את הענין מחדש. הסוף יהיה שההכנסה תרד ותרד. הארצישראליים באו על כן לכלל דעה, שיש צורך להקים ארגון מסוים קבוע, עם חברות קבועה, שהדבר לא יהיה תלוי בנס – יש הכרח להקים את ה ל י ג ה. אולם יש לכך התנגדות במרכז של פועה"צ. אמנם, לפי מכתב אחרון שקבלתי, נראה שבא שנוי, כי מסכימים כבר להקים את הליגה.

ביחס להוצאות – ברור שאפשר לקמץ הרבה והרבה. זה תלוי גם בנו. נחוץ ששליחנו לא יסע רק ברגע האחרון. אבל בעיקר זה תלוי באמריקה גופא. יש לתקן עוד דבר אחד: צריך לדעת על מה מוציאים את הכסף. 10 שנים אנו עוסקים בפעולה. בשנה הראשונה הוצאנו כסף להקמת בנק הפועלים. זהו ענין. אבל כל הפעולות החשובות שנעשו בכסף המגבית ביתר השנים אינן מצטרפות למפעל מסוים קונסטרוקטיבי, שיכולים להצביע עליו. גם אותנו בעצמנו אין התמיכה בהסתדרות ובמוסדותיה יכולה לספק. זכה במקרה ה"ארבעטער רינג", אשר ב-6000 דולר שקבלנו מידו הוקמו בתים לפועלים בפתח-תקוה. את זה מפרסמים והדבר מעורר אהדה רבה. הגיעה השעה שחלק גדול של המגבית יוקדש למפעל קונסטרוקטיבי מסוים.

יש צורך להפנות את תשומת לבנו גם ל נ ו ע ר באמריקה. מדברים על זה הרבה, אבל אינם עושים, אם כי יש הרבה לעשות ולא קשה לעשות. במקומות שבקרנו, למרות אי-ידיעתנו את השפה האנגלית, עסקנו הרבה בין הנוער. אבל קשה מאד לקיים את אשר מארגנים אחרי שהשליחים נוסעים. לנוער של פועה"צ ול"גורדוניה" של צ"צ אין כוח-משיכה, כי הארגונים המפלגתיים של הנוער לא יתקיימו. צריך להקים הסתדרויות נוער אבטונומיות ולתת להן תוכן מיוחד: חלוציות, הכשרה לא"י. מצד "השומר הצעיר" נעשתה התחלה מוצלחת. הוא מונה לעת-עתה רק מאות אחדות של חברים, אבל הוא מצא, כנראה, את הדרך הנכונה. הנוער של השו"הצ הוא אמריקני והמנהיגים הם מיוצאי פולניה וליטא. ואם אנו רוצים לעשות – צריך ללכת בדרך הזאת. צריך לתת תוכן לנוער הזה.

ומי יעשה את כל הפעולה – בליגה, ב"ליגה למען החלוצות", במפלגה המאוחדת, אחרי שהאיחוד יצא עכשיו לפועל? האמריקאים בלבד, הממשיכים כבר את העבודה הרבה שנים, לא יוכלו לעשות את העבודה הזאת של יצירת תנועה גדולה באמריקה. גם 1–2 שליחים לא יעשו את העבודה הזאת. יש הכרח במשלחת לפחות של 10 חברים לאמריקה. רק קבוצה גדולה יכולה לפעול. צריך לבחור באמריקה ובקנדה 10 ערים ולשלוח שמה לשתי שנים 10 אנשים, שימציאו עבודה במקום בשבילם, בעיקר – הוראה.

האנשים האלה צריכים לנסוע בתפקיד מיוחד – להקים שם את התנועה. אפשר למצוא עשר ערים, שתבטחנה את קיומם של עשרה חברים. ע"י כך אפשר היה להחיות גם חברים טובים הנמצאים באמריקה. הקונגרס האחרון מוכיח למדי עד כמה יש צורך בעבודה כזאת.

מלבד זאת אנו רואים באמריקה גם כר נרחב בשביל פעולה כלכלית. יש מקום לפעולת "יכין". יש הרבה שליחים מא"י באמריקה המוכרים אדמות במקומות טובים, והקונים גם אינם יודעים מה הם קונים. זה יהיה חטא מצדנו אם לא נשלח איש מיוחד, אשר יעסוק בעניני ההתישבות. יש גם כר נרחב לפעולת בנק הפועלים. למרות המצב הקשה באמריקה אפשר לעשות הרבה בשביל הבנק. ואם יעבדו בשביל "יכין" אפשר למצוא מקום לפקדונות בשביל הבנק. אפשר לפעול הרבה גם בשביל "תנובה". את הדבש של "תנובה" אפשר היה למכור בכמות גדולה באמריקה. יש מקום, איפוא, להקים באמריקה מוסד כלכלי בשביל 3 הדברים האלה: "יכין", "תנובה", בנק הפועלים. לשם כך נחוץ אדם מיוחד.

נחוצה, איפוא, קבוצת חברים גדולה בשביל המגבית, הליגות, המפלגה המאוחדת, הפעולה הכלכלית-הא"ית, הנוער.

<u>י. הסטרין</u> (מקנדה): המצב בתנועתנו באמריקה ירוד מאד. שתי המפלגות לאחר שתתאחדנה לא תהיינה עדיין לגוף חזק וגדול. על המצב אפשר לשפוט על פי זה שלתנועה אין כמעט מזון רוחני א"י מתאים. מסתפקים בקורספונדנציות של ה"טאג" וה"פארווערטס". העתונות המקומית של המפלגות – דלה. העתונות הארציטראלית מתקבלת במספר מצומצם מאד. העבודה העיקרית של המפלגות – הפעולה הא"ית, המגבית, הבנקט. פה ושם יש בית-ספר, הפעולה הפוליטית – השתתפות בלתי חשובה לעתים רחוקות באיזה בחירות כלליות. אין אפשרות להמשיך את המצב הזה הלאה. היהדות באמריקה היא רבע מכל היהדות העולמית. ההרכבה הסוציאלית היא יותר טובה מאשר בכל מקום אחר. מי יעשה, איפוא, את הפעולה בקרב ההמונים האלה? החברים הזדקנו, אבדו את מרצם. נוער פוע"צ ו"גורדוניה" הם לאמתו של דבר נערים זקנים. גם "צעירי ציון" שהנם יותר צעירים מפוע"צ אינם בעלי מרץ יותר. במצב זה אין תקוה להרחיב את הפעולה. התנועה באמריקה מצפה לעזרה רק מא"י. אם החברים בא"י לא יפרישו את הכוחות המתאימים – אין לקוות לשום דבר.

אתם שולחים תמיד למגבית 2–3 אנשים, הבאים באיחור זמן, כשכל התכנית מוכנה, והם נשארים חסרי יכולת לאוריינטציה עצמית ולתיקון המצב. צריך שמא"י יסעו לא שליחים, כי אם משלחת, אשר תשתתף מבעוד זמן גם בעיבוד תכנית הפעולה.

<u>חנה צ'יז'יק:</u> צריך להקים מפלגה ציונית-סוציאליסטית חזקה באמריקה. ואפשר להקימה. יש באויר נטיה לכך. אבל איש אחד לא יעשה זאת. באמריקה מתנגדים לליגות, אולם בלי הליגה – אין מה לשלוח אנשים לאמריקה. יש אנשים שאינם יכולים להכנס למפלגה שלנו, אבל הם יכולים לעשות גדולות למעננו, כמו רוגוב, שנאומיו והסברותיו בנוגע לא"י היו מצוינים. וצריך שהמגבית תשמש ל מ פ ע ל י ם. המגבית הפסידה הרבה ע"י הפסקת ה"קפא"י ידיעות".

על "הליגות למען החלוצות" מוטל עול של תשלומים רבים. את החוג שלהן אפשר להרחיב הרבה, וצריך לפתח אותו על יסוד עבודה א"ית. הליגה צריכה להיות הסתדרותית ולא מפלגתית, כי אחרת היא לא תתפתח.

<u>גולדה מאירסון:</u> מהי התנגדות החברים באמריקה להקמת הליגה? הם אומרים, שהפעולה הא"ית היא העבודה העיקרית של המפלגה, ויש פחד שעם הקמת הליגות תתבטלנה המפלגות. הליגות מיוסדות גם על מסים, והנסיון באמריקה מראה, כי אחוז ההוצאות במוסדות הקיימים על מסים הוא לא יותר קטן מההוצאות של מגביות. בכל אופן אין להחליט על זה פה בשביל אמריקה. צריך בספק רב לעשות את הדבר, יחד עם החברים שם, יחד עם מסירת כוחות לפעולה חשובה בשביל המפלגה.

בשליחת חברים לפעולה בנוער נצטרך להביא בחשבון חברים שיש להם נסיון בעבודת נוער. עמדתי תמיד על הצורך בידיעת אנגלית, ועל כן לא שלחנו עד עתה אנשים, והנה נסעו אנשים מהשו"הצ בלי ידיעת אנגלית – והצליחו.

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

1931 .8 .5.   ע ל   ה פ ע ו ל ה   ב א ר ץ.

<u>ח. שורר:</u> לא אתעכב הפעם על הפעולות ש ע ל י נ ו , מ כ א ן לעשותן – בשביל התנועה ב ג ו ל ה: שליחים לפעולת הקרנות, ל"החלוץ", להקמת הליגות למען א"י העובדת, לביצוע האיחוד העולמי, לכיבוש הנוער, ולהסברה ציונית רחבה בתנועה הציונית בכללה. אעמוד רק על הפעולות שיש לעשותן בארץ.

א) דבר יצירת הכוח הפוליטי המאוחד של תנועתנו בארץ לא נסתיים. יש לחדש את המו"מ עם "השומר הצעיר" בדבר אחודם אתנו.

ב) הפעולה בקרב המפלגה טעונה חיזוק. יש למסור יותר כוחות לפעולה חנוכית בפנים. צריך להוסיף למזכירות את אחד החברים המרכזיים. אחר הקונגרס נידונה שאלה זו ע"י חברינו בחו"ל, ונתקבלה החלטה מסוימת בכוון זה. צריך לאשרה ולהגשימה.

ג) פעולתנו בקרב צבור הפועלים בכללו סובלת ותסבול בעיקר מפני המצב הכללי בארץ ובציונות. הדאגות העיקריות העומדות על הפרק הן: הגשמת התיסבות האלף, ופעולה מרוכזת ונמרצת (כזו שהיתה בתקופת הסיוע) על פי תכנית ברורה – לסלוק חוסר העבודה. חוסר כל התקדמות בהתיטבות וחוסר העבודה המדכא – יוצרים דכדוך-נפש ורגש-אכזבה כאלה בצבור הפועלים, המפריעים לכל פעולה צבורית מסודרת ובריאה.

ד) חוץ ממצב הפועלים בעיר ובמושבה יש להפנות תשומת לב גם למצב צבורנו במשקים. המשבר במשקים לרגל ירידת מחירי התוצרת, חוסר השווקים וכו' נעשה רציני מחודש לחודש. נחוצה התעניינות מיוחדת בשאלות אלו. אולי תעשה זאת ה מ ו ע צ ה   ה כ ל כ ל י ת של ההסתדרות, שיש להקימה מחדש בשביל המוסדות המשקיים של ההסתדרות וגם בשביל עיון רציני בשאלות המשקיות של הישובים שלנו.

ה) עלינו לעשות מאמצים חדשים להגברת הקרנות הציוניות. לשם כך יש לערוך פגישה בינינו לבין הנהלת קרן-היסוד והקק"ל – לבדוק את שיטות הפעולה, את תכניתה ואת שאלת רבוי השתתפותנו במשלחות הקרנות.

ו) בקשר עם   ה פ ע ו ל ה   ה פ ו ל י ט י ת, נוסף לדברים הידועים בקשר עם מצב הבטחון בארץ, עניני העבודה והעליה, המפקד, הפעולה הערבית וכו' – אזכיר רק את הדברים הבאים: 1. חיזוק המחלקה הפוליטית של הנהלת הסוכנות ע"י הכנסת חבר מתאים שלנו למזכירות הפוליטית; 2. שאלת היועץ היהודי בועדת הפיתוח; 3. הקמת סמינריון לעניני הערבים בשביל קבוצת חברים שיכשירו את עצמם (קודם כל בלימוד השפה) לפעולה הערבית בעתיד.

ז) על הפעולה   ב נ ו ע ר   לחוגיו השונים לא פסקנו מלדבר. חסרו האנשים והאמצעים. אך יש לקבוע סוף סוף את החבר או החברים שיתמסרו לריכוז הפעולה הזאת ולהשיג את האמצעים הדרושים.

ח) ידוע איזה תפקיד מלאה בתנועתנו ובגורל המפעל הציוני – ה ע ת ו נ ו ת. למותר להזכיר שיש לחזק את עתונותנו אנו. אבל יש צורך עוד בדבר אחד: העתונות הציונית הכללית בארץ ובגולה עשתה לנו שרות רע לא פעם אחת- באינפורמציה המסובבת שלה, בסנסציוניות בלתי אחראית. על רוב העתונים אפשר להשפיע. צריכה להוצר מחלקת-עתונות בהנהלת הסוכנות, אשר לא רק תעסוק בהמצאת אינפורמציה, אלא תפקח ותשגיח תמיד על כל העתונות שלנו בארץ ובגולה, תדריך ותכוון אותה.

<u>ד. בן-גוריון:</u> קודם כל יש לשים לב לארגון המפלגה. בעוד 2–3 חדשים צריכה להקרא ועידת המפלגה שתבדוק ותסכם את המצב במפלגתנו, בתנועתנו. אנו נמצאים על פרשת דרכים. על הועידה לציין את דרכי פעולתנו להבא. אנו צריכים לכוון גם את הפעולה בחו"ל. לועידה זו צריך להיות גם ערך ציוני. רגש רע נשאר לאחר הקונגרס בכל המפלגות. עלינו להאיר קצת את המצב.

יש צורך לעבד גם תקנות וחוקה למפלגה. על הפרק עומדת שאלה פנימית חשובה: כיצד לשתף את הצבור הרחב בחיינו המפלגתיים.

הטלנו עלינו אחריות פוליטית גדולה מאד, למעלה מכוחותינו. בלונדון אין איש. האיש שיעבוד בלונדון גם הוא יהיה במדה רבה על אחריותנו. החבר שלנו יעבוד בירושלים. אנו נמצאים לפני חילוף משמרות בממשלה – ויתכן שלטובה. אנו עומדים מחדש בפני וכוח על תכנית הפיתוח. לפני המפלגה – סנה של פעולה פוליטית, נצטרך להקדיש לה הרבה כוחות ולקבוע חבר אנשים שיטפל באופן מיוחד בענינים אלה.

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל

הועד הפועל

המחלקה לסטטיסטיקה ואינפורמציה

ביולטין מס' 18

התוכן:

1. החברות בהסתדרות לחודש ינואר 1944 (4 טבלאות)

2. שביתות והשבתות ב - 1943 (3 טבלאות)

3. מצב העבודה בתעשיה 1943/44 (3 טבלאות עם הסברה)

אפריל 1944   ניסן תש"ד

החברות בהסתדרות ל - 1 בינואר 1944

טבלא א': סקירה כללית

	הסקטור העירוני		הסקטור החקלאי						ס"ה כללי	
			מושבים ונקודות חקלאיות שונות		משקים		ס"ה הסקטור החקלאי			
	החברות ל- 1.1.43	החברות ל- 1.1.44	החברות ל- 1.1.43	החברות ל- 1.1.44	החברות ל- 1.1.43	החברות ל- 1.1.44	החברות ל- 1.1.43	החברות ל- 1.1.44	החברות ל- 1.1.43	החברות ל- 1.1.44
חברים	39760	40756	14165	13738	11640	13493	25805	27231	65565	67987
חברות	13193	13212	3363	3300	10006	10850	13369	14150	26562	27362
ס"ה חברים וחברות	52953	53968	17528	17038	21646	24343	39174	41381	92127	95349
נשי חברים	24975	26243	8113	8433	—	—	8113	8433	33088	34676
ס"ה חברים, חברות ונשי חברים	77928	80211	25641	25471	21646	24343	47287	49814	*125215	*130025

* במספרים האלה אינם נכללים חברי הסתדרות הנוער העובד.

טבלא ב': הסקטור העירוני

	שטח השיפוט של מועצת פועלי תל-אביב ויפו		הסקטור העירוני בשטח השיפוט של מועצת הפועלים				נקודות עירוניות קטנות		ס"ה הסקטור העירוני	
			חיפה		ירושלים					
	החברות ל- 1.1.43	החברות ל- 1.1.44	החברות ל- 1.1.43	החברות ל- 1.1.44	החברות ל- 1.1.43	החברות ל- 1.1.44	החברות ל- 1.1.43	החברות ל- 1.1.44	החברות ל- 1.1.43	החברות ל- 1.1.44
חברים	19869	19958	12819	13498	4948	5084	2134	2216	39760	40756
חברות	7507	7302	3213	3450	2052	2091	421	369	13193	13212
ס"ה חברים וחברות	27376	27260	16032	16948	7000	7175	2545	2585	52953	53968
נשי חברים	12751	13083	7644	8222	3137	3361	1443	1577	24975	26243
ס"ה חברים, חברות ונשי חברים	40127	40343	23676	25170	10137	10536	3988	4162	77928	80211

טבלא ג': ה ס

	סקטור המושבות							
	מושבות יהודה		מושבות השרון		מושבות השומרון		מושבות הגליל	
	החברות ל־ 1.1.43	החברות ל־ 1.1.44	החברות ל־ 1.1.43	החברות ל־ 1.1.44	החברות ל־ 1.1.43	החברות ל־ 1.1.44	החברות ל־ 1.1.43	החברות ל־ 1.1.44
חברים	6360	6524	3871	3808	2312	2110	604	570
חברות	1689	1788	721	760	583	485	178	161
ס"ה חברים וחברות	8049	8312	4592	4568	2895	2595	782	731
נשי חברים	4023	4336	2396	2435	1153	1157	255	236
ס"ה חברים, חברות ונשי חברים	12072	12648	6988	7003	4048	3752	1037	967

[illegible]

[illegible]		[illegible]																
1.1.44	1.1.43	1.1.44	1.1.43	1.1.44	1.1.43	1.1.44	1.1.43	1.1.44	1.1.43	1.1.44	1.1.43	1.1.44	1.1.43	1.1.44	1.1.43	1.1.44	[illegible]
47281	25804	13494	11640	3402	3181	10091	8459	13738	14188	738	1018	570	604	2110	3312	3808	38[illegible]
14850	13369	10850	10008	3143	2974	7707	7038	3300	3363	106	182	161	178	485	583	765	7[illegible]
45881	39174	24348	21646	6545	6155	17798	15491	17038	17548	835	1210	731	782	2595	2895	4588	[illegible]
8484	8113	–	–	–	–	–	–	8433	3113	266	286	238	255	1157	1153	2435	[illegible]
45861	47287	24348	21646	6545	6155	17798	15491	25471	25641	1101	1496	967	1037	3752	4048	7003	69[illegible]

טבלא ד׳: ה ה ר כ ב ה מ ק צ ו ע י

בסוף שנת 1939, בהתחלת שנת 1943 ובהתחלת שנת 1944

	סוף שנת 1939		התחלת שנת 1943		התחלת שנת 1944	
	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים	מספרים מוחלטים	אחוזים
ההתישבות העובדת (כולל את המגוייסים מההתישבות העובדת)	18500	22,7	21000	22,8	23000	24,1
פועלים חקלאיים, שכירים ובנבנים	11000	13,5	2000	2,2	2500	2,6
פתלי מושבות העובדים במשק עצמי בלבד	500	0,6	800	0,9	1000	1,0
פועלי תעשיה ומלאכה	16500	20,2	24000	26,1	24000	25,2
פועלי בנין, עבודות ציבוריות, רג״י	11000	13,5	8700	9,4	8500	8,9
הובלה, רכבת, דאר, טלגרף, ים	4100	5,0	5200	5,6	5300	5,6
פקידים	7300	9,0	8000	8,7	8300	8,7
הוראה, רפואה, מהנדסים מקצועות חפשיים	3700	4,6	4100	4,4	4100	4,3
שירותים (כולל את השירותים בקבוצי העבודה בעיר ובכפר)	5500	6,6	6450	7,0	6300	6,6
שירותי הבטחון (בלי המגוייסים מההתישבות העובדת)	3500	4,3	11900	12,9	12350	13,0
בס״ה	81600	100,0	92150	100,0	95350	100,0

הערות לטבלאות על החברות בהסתדרות

יסוד לעיבוד הטבלאות על החברות בהסתדרות שימשה הספירה השנתית של לשכת המס המרכזית. עיבדנו את הטבלאות לפי העקרון "הטריטוריאלי", זהיינו התחשבנו בציון מספר חברי ההסתדרות בכל מקום ומקום, בעיר, במושבה, במשק הקבוצתי ובמושבי עובדים - רק בחומר של לשכת המס המרכזית, מבלי להביא בחשבון את מקום העבודה או מעמדו של החבר במקומו. לפיכך כוללים המספרים על מושבי העובדים והמשקים הקבוצתיים בטבלאות א׳ ו-ג׳ את כל חברי ההסתדרות במקום, בין שהם חברי המשקים ובין שהם רק תושבים. לעומת זאת לא הבאנו בחשבון בטבלא ד׳ על ההרכב המקצועי של חברי ההסתדרות את אותם החברים, שהיו רק באופן זמני ו"מקרי" בנקודות ההתישבות העובדת. מתוך זה מסתבר ההפרש בין החברות בנקודות ההתישבות העובדת בטבלא א׳ ו-ג׳ (24343) ובטבלא ד׳ (23000).

את המספרים על ההרכב המקצועי של חברי ההסתדרות להתחלת שנת 1944 יש לחשוב כזמניים בלבד, וייתכן שעם עיבודם הסופי יחולו עוד אי-אלה שינויים.

בטבלא א׳ צויין, כי מספר נשי החברים בכל הארץ ליום 1.1.1944 הוא - 34676, בעוד שבפרסומי לשכת המס המרכזית מופיע מספר אחר (36048 בכרטיסיה הפעילה והמסגרת כיחד). מספר נשי החברים לפי לשכת המס המרכזית הוא, איפוא, ב-1372 גבוה מאשר מספר נשי החברים בטבלא א׳. מהצד השני צויין בטבלא א׳, כי מספר החברים והחברות ל-1.1.44 הוא - 95349, בו בזמן שהמספר המקביל (פעילים, זמניים, חיילים ומסגרים) לפי לשכת המס הוא - 93977 או ב-1372 פחות. הסיבה להפרשים הללו הוא בזה, שבטבלאותינו מופיעות 1372 חברות ממושבי עובדים טונים כ"חברות" בעוד שהחברות האלו נחשבות בספירת לשכת המס המרכזית בהתאם לאופן סידור מסיהן - כ"נשי חברים".

בטבלא ב׳ הסוקרת את החברות בהסתדרות בסקטור העירוני, אינן כלולות הנקודות החקלאיות בשטח השיפוט של מועצת פועלי חיפה ומועצת פועלי ירושלים. שטח השיפוט של מועצת פועלי חיפה מקיף גם את הנקודות: נהריה, אל-רואי, אושה, כפר המכבי, כפר מאסאריק, עין המפרץ, משמר הים ויגור - ושטח השיפוט של מועצת פועלי ירושלים גם את מוצא-עליה. כל הנקודות החקלאיות הנ״ל כלולות בחלוקה הארצית בין הסקטור העירוני והסקטור החקלאי בתוך הסקטור החקלאי.

המספרים שבטבלאותינו אינם כוללים את חברי הסתדרות הנוער העובד.

= = =

המקום	מספר השביתות (ההשבתות)	מספר השובתים (המושבתים)	מספר ימי הבטלה
א. במשק העברי			
1. שביתות הסתדרותיות, מלבד יהלומים			
תל-אביב	50	4429	18653
חיפה	5	121	602
ירושלים	8	106	1309
טבריה	1	16	4
ים-המלח	2	1267	3051
מושבות	15	1351	6630
ס"ה	81	7290	30249
2. שביתות לא הסתדרותיות, מלבד יהלומים			
הסתדרות פועלים לאומית - חיפה-מושבות	3	45	665
ארגון עובדים ספרדיים - ירושלים	1	5	25
שביתות בלתי מאורגנות	5	195	6431
ס"ה	9	245	7121
3. שביתות ביהלומים			
שביתות הסתדרותיות (תל-אביב - נתניה)	4	296	5874
כללית (כל הארגונים ובלתי מאורגנים)	1	2000	32000
לא הסתדרותיות (ארגוני מעסיקים ובלתי מאורגנים) (תל-אביב-ירושלים-נתניה)	28	5040	28839
ס"ה	33	7336	66713
4. השבתות			
מחוץ ליהלומים: תל-אביב	4	89	2181
מושבות	1	10	180
יהלומים (תל-אביב-נתניה)	3	250	4690
ס"ה	8	349	7051
ס"ה במשק העברי	131	15220	111134
ב. שביתות מעורבות			
יפו	1	150	1260
ירושלים	2	385	2282
ס"ה	3	535	3542

הערות: 1) בנוסף לפעולות אלו, שהן שביתות או השבתות יהודיות או מעורבות (משותפות ליהודים וערבים), היו במשך השנה, לפי החומר שבידינו, עוד 4 שביתות ערביות טהורות, 2 שביתות של פועלי נקיון בעכו ובשכם, שביתה של סנדלרים ביפו ושל מיסים בחיפה. שביתות אלו לא נכללו בחומר הנ"ל.

2) בחומר שלפנינו לא נכללו 2 שביתות במחנות עבודה, שנמשכו כ"א רק יום אחד, והיו שביתות-אזהרה בלבד.

שביתות והש

הסיבות	הס מס.
א. <u>שאלות שכר עבודה ותוספת יוקר.</u>	
1. העלאת שכר היסוד	12
2. נתינת תוספת יוקר	10
3. העלאת השכר יחד עם תוספת-יוקר	2
4. הורדת שכר העבודה	2
5. העלאת השכר והטבת יחד תנאי העבודה	8
6. תוספת-יוקר והוזה-עבודה ביחד	2
7. הסדר שכר עבודה ותשלום ימי בטלה בגלל התנאים במפעל	–
ס"ה	36
ב. <u>חלוקת עבודה, פטורי עובדים וכריתת חוזה עבודה</u>	
1. פטורי פועלים	20
2. " " וחופש שנתי	1
3. " " והעלאת שכר	5
4. הכרה בארגון והעלאת שכר	2
5. הבטחת עבודה מלאה	2
6. הטבת תנאי העבודה בכלל והעלאת שכר	2
7. חפש שנתי, מס מקביל ושונות	5
8. קביעת שכר שבועי, שבוע עבודה מקוצר והטבת התנאים הסוציאליים	4
9. הורדת מספר שעות העבודה, חפש שנתי והודעה מוקדמת בפטורין ועוד	–
ס"ה	41
ג. <u>שרנרת.</u>	
1. העלבת פועל	2
2. השואת תנאי עבודה לסוגי עובדים אחרים	1
3. סדור תנאי עבודה והיחסים עם נותן העבודה	3
4. הטלת עונש בלי התיעצות מוקדמת	1
5. טביעה לפטורי פועל ראשי מצד הפועלים	–
6. העברת חלק של ביה"ח למקום אחר	1
ס"ה	8
סך - הכל כללי	85

ת והשבתות לפי סיבותיהן, 1943

	סך - הכל: שביתות הסתדרותיות		שביתות לא הסתדרותיות		שביתות מעורבות		השבתות		סך-הכל כללי	
	מס.	ימי בטלה	מס.	ימי בטלה	מס.	ימי בטלה	מס.	ימי בטלה	מס.	ימי בטלה
	12	7643	6	1658	–	–	–	–	18	9301
	10	4752	1	27	–	–	–	–	11	4779
	2	114	1	5700	1	2268	1	1540	5	9622
	2	3612	3	42045	1	14	–	–	6	45671
	8	8517	2	669	1	1260	1	1176	12	11622
	2	1085	–	–	–	–	1	930	3	2015
	–	–	1	2750	–	–	–	–	1	2750
	36	25723	14	52849	3	3542	3	3646	56	85760
	20	3442	5	5831	–	–	–	–	25	9273
	1	140	–	–	–	–	–	–	1	140
	5	254	–	–	–	–	–	–	5	254
	2	444	–	–	–	–	2	75	4	519
	2	1640	1	864	–	–	–	–	3	2504
	2	564	1	210	–	–	–	–	3	774
	5	211	–	–	–	–	–	–	5	211
	4	1780	1	80	–	–	–	–	5	1860
	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	41	8475	8	6985	–	–	2	75	51	15535
	2	36	–	–	–	–	–	–	2	36
	1	25	–	–	–	–	–	–	1	25
	3	1075	15	7676	–	–	3	3330	21	12081
	1	75	–	–	–	–	–	–	1	75
	–	–	1	450	–	–	–	–	1	450
	1	714	–	–	–	–	–	–	1	714
	8	1925	16	8126	–	–	3	3330	27	13381
	85	36123	38	67960	3	3542	8	7051	134	114676

שביתות והשבתות לפי תוצאותיהן, 1943

המקרים	הצלחת הפועלים – המספר	הצלחת הפועלים – מס. ימי הבטלה	כשלון הפועלים – המספר	כשלון הפועלים – מס. ימי הבטלה	הצלחה חלקית – המספר	הצלחה חלקית – מס. ימי הבטלה	לא ידוע, לא ברור או לא נסתיימו – המספר	לא ידוע, לא ברור או לא נסתיימו – מס. ימי הבטלה	סך – הכל – המספר	סך – הכל – מס. ימי הבטלה
שביתות הסתדרותיות										
תל-אביב	31	10552	2	787	12	7124	6	1790	51	20253
חיפה	5	602	–	–	–	–	–	–	5	602
ירושלים – ים-המלח	4	1669	1	1500	6	4491	–	–	11	7660
מושבות ועדים קטנות	8	4978	2	804	8	1826	–	–	18	7608
ס"ה	48	17801	5	3091	26	13441	6	1790	85	36123
שביתות לא הסתדרותיות										
תל-אביב	5	6369	5	10814	8	3229	2	2810	20	23222
חיפה	1	20	–	–	1	20	–	–	2	40
ירושלים – ים-המלח	–	–	–	–	1	4500	1	25	2	4525
מושבות ועדים קטנות	2	616	1	210	9	7157	–	–	12	7983
שביתות ארציות	–	–	1	32000	–	–	1	190	2	32190
ס"ה	8	7005	7	43024	19	14906	4	3025	38	67960
השבתות										
תל-אביב	1	45	–	–	3	2136	1	1540	5	3721
מושבות	1	750	1	2400	–	–	1	180	3	3330
ס"ה	2	795	1	2400	3	2136	2	1720	8	7051
שביתות מעורבות										
ירושלים	1	2268	1	14	–	–	–	–	2	2282
יפו	–	–	–	–	1	1260	–	–	1	1260
ס"ה	1	2268	1	14	1	1260	–	–	3	3542

מצב העבודה בתעשיה בחדשי דצמבר 1943 - ינואר 1944

חקירת המחלקה הסטטיסטית של ההסתדרות על מצב העבודה בתעשיה מתחדשת עם תחילת שנת 1944, לאחר הפסקה של שנה. עקבנו במשך השנים 1940-42 אחרי תהליך גידול התעסוקה בתעשיה מדי חדש בחדשו. שנת 1943, שלא נכללה בחקירתנו, היתה שנה של עבודה מלאה. באמצע שנת 1943 השיגה התעשיה העברית את שיא גידולה, ביחוד בחלקה הקשור במאמץ המלחמתי. במחצית השניה של השנה הורגשה פה ושם החלשה בעבודה, עקב הפסקות זמנית של הזמנות הצבא וקשיים בהשגת חומרי גלם. עם כל זה היו התנודות בתעסוקה קלות.

רק בחדשים האחרונים של שנת 1943, עם סגירת כמה בתי חרושת העובדים למאמץ המלחמה, נראו הסימנים הראשונים של התחלת תקופת המעבר בתעשיה. ברוב המקרים היתה הסגירה ארעית, אולם היה צורך לרגלי היקפם המוקטן של ההזמנות לסגור כמה מחלקות של בתי חרושת גדולים ולצמצם העבודה במפעל כולו. מצב זה גרם מצד שני לפעולות אינטנסיביות בהעברה [illegible] לפסים חדשים - בעיקר ייצור מוצרי "תועלת" לשוק הפנימי.

המחלקה הסטטיסטית חידשה את חקירתה על מצב העבודה ב - 236 מפעלי התעשיה, שהיוו את הבסיס להסתכלות בשנים הקודמות.

מספר הפועלים העסוקים ב - 236 מפעלי התעשיה הגדולים והבינונים הגיע בדצמבר 1942 ל - 15719 איש ובדצמבר 1943 ל - 16124 פועל. זאת אומרת, גידול ב - 2,5%. בינואר 1944 היה מספר העסוקים באותם המפעלים - 15976 איש. אנו רואים איפוא, כי במספר הכללי של העסוקים בתעשיה במשך השנה האחרונה לא חלו שנויים ניכרים.

את השנויים במספר העסוקים נוכל לראות מהמספרים של שלוש השנים האחרונות:

ינואר	1941	-	9655	פועלים-ות
"	1942	-	12841	"
"	1943	-	15719	"
"	1944	-	15976	"

מספר העסוקים גדל מינואר 1941 עד ינואר 1944 ב - 6321 איש, שהם 65,5%.

הטבלא א' מראה את חלוקת העבודה בתעשיה לפי המקומות בחדשים דצמבר 1943 וינואר 1944:

מצב העבודה בתעשיה בחדשי דצמבר 1943 וינואר 1944

המקום	דצמבר 1943: מספר המפעלים	מספר העובדים הכללי	פועלים	פועלות	מהם עבדו בשבוע האחרון: 6 ימים	5 ימים	4 ימים	3 ימים	2 ימים	1 יום	מחו"ע ע"י המפעלים	י נ ר: מספר המועסקים	פועלים	פועלות	6 ימים
תל-אביב ורמת-גן	160	8744	6031	2713	8457	11	92	138	31	–	15	8626	6004	2622	7779
ירושלים	14	637	516	121	637	–	–	–	–	–	–	615	488	127	615
חיפה	32	3463	2677	786	3394	18	8	7	7	5	24	3436	2670	816	3445
פתח-תקוה	16	1276	1057	219	1246	–	–	30	–	–	–	1151	952	199	521
ראשון-לציון	12	384	648	236	874	–	–	–	–	–	10	884	648	236	874
נשר	1	371	371	–	371	–	–	–	–	–	–	371	371	–	371
ים-המלח צפון	1	576	550	26	576	–	–	–	–	–	–	576	550	26	576
" " דרום		267	226	41	267	–	–	–	–	–	–	267	226	41	267
ס"ה	236	16218	12076	4142	15818	29	100	175	38	5	49	15976	11909	4067	14448
באחוזים															
תל-אביב ורמת-גן					96,7	0,1	1,0	1,7	0,3	–	-0,2				90,2
ירושלים					100,0										100,0
חיפה					98,0	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,7				98,8
פתח-תקוה					97,6			2,4							45,3
ראשון-לציון					98,9						1,1				98,9
נשר					100,0										100,0
ים-המלח צפון					100,0										100,0
" " דרום					100,0										100,0
ס"ה					97,6	0,2	0,6	1,1	0,2	–	0,3				90,4

כמות העבודה [illegible] 1943 לדצמבר 1944

נוב' (חלקי): 1 יום	נוב' (חלקי): פחות מ'' ע"י המפעלים	מספר [illegible]	פועלים	פועלות	כמות עבודה בשבוע המשמרות: 6 ימים	5 ימים	4 ימים	3 ימים	2 ימים	1 יום	פחות מ'' ע"י המפעלים
					דצמבר 1944						
–	15	8525	6004	2322	7779	223	84	18	52	15	412
–	–	615	468	127	615	–	–	–	–	–	–
	24	3436	2570	816	3445	18	3	6	[illegible]	3	1
	–	1151	952	199	521	–	–	30	300	–	–
	13	884	545	238	874	–	1	–	–	–	10
	–	371	371	–	371	–	–	–	–	–	–
	–	576	550	26	576	–	–	–	–	–	–
	–	267	226	41	267	–	–	–	–	–	–
	43	15976	11909	4067	14448	247	92	64	657	12	450
	0,2				90,2	2,6	1,[illegible]	0,5	0,6	0,[illegible]	4,[illegible]
					100,0						
	0,7				98,8	0,5	0,2	0,2	0,2	[illegible],1	
					45,3			2,6	52,1		
	1,[illegible]				98,9						1,1
					[illegible]						
					100,0						
					100,0						
					90,4	1,6	0,6	0,5	4,1	[illegible],1	2,7

אחוז העבודה המלאה היה בסוף דצמבר 1943 - 97,6% ובסוף ינואר 1943 - 90,4%. הירידה בסוף ינואר ש.ז. חלה לרגלי הפסקות זמניות במפעלי מתכת בתל-אביב ופתח-תקוה, העובדים למאמץ המלחמתי.

בתל-אביב והסביבה ירדה העבודה המלאה מ - 96,7% בסוף דצמבר ל-90,2% בסוף ינואר. הירידה חלה עקב הפסקת העבודה הזמנית באחד מכח החרושת למתכת הגדולים בעיר ושביתות חלקיות בענפי עור וקונפ.

בחיפה הגיעה העבודה המלאה ל-98% בחדשי דצמבר ינואר. לגבי דצמבר 1942 גדל מספר הפועלים ב- 439 איש. לעומת זאת ירד מספר הפועלים בבי"ח נשר-מלט, בדצמבר 1943 לעומת דצמבר 1942, ב-178 פועל או 48%. הירידה במספר הפועלים באה לרגלי צמצום בעבודה במפעל.

ירושלים מראה בחדשים דצמבר-ינואר 100% של עבודה מלאה במפעלים העומדים תחת תקירתנו.

בפתח תקוה גדל מספר הפועלים ב-145 איש לעומת השנה שעברה. אחוז העבודה המלאה בה ירד מ-97,6% בסוף דצמבר ל-45,3% בסוף ינואר. הסיבה העקרית לירידה זו - עבודה חלקית בבי"ח הגדול בעיר במקום - לרגלי הפסקה זמנית בהזמנה צבאית.

בראשון-לציון גדל האחוז של עבודה מלאה מ-88,6% בדצמבר 1942 ל-98,9% בסוף דצמבר 1943.

<u>אינדכס ימי עבודה ומספר הפועלים בתעשיה (טבלא ב')</u>

בהשואה עם דצמבר שנת 1942 עלה אינדכס ימי העבודה בתעשיה בדצמבר 1943 מ-206,2 עד 216,6. לעומת ינואר 1940 גדל מספר ימי עבודה בתעשיה פי שנים ויותר. בינואר 1944 ירד האינדכס ל-202,7 לרגלי הפרעות בעבודה במפעלים העובדים לצרכי המלחמה. העליה באינדכס ימי עבודה היתה בשנים האחרונות כדלהלן:

במשך שנת	1940	-	ב- 20,4	נקודות
" "	1941	-	ב - 44,3	"
" "	1942	-	ב- 41,5	"
" "	1943	-	ב - 10,4	"

המספרים מבליטים את קצב גידול התעשיה בשנות המלחמה. שנת 1943 מראה על התקדמות קטנה ביותר לגבי יתר שנות המלחמה.

<u>טבלא ב'</u>

<u>אינדכסים של ימי עבודה ומספר העסוקים בתעשיה.-</u>

(הבסיס: ינואר 1940 = 100)

התאריך	מספר הפועלים הכללי	מספר ימי עבודה (שבועות-אדם)	אינדכס ימי עבודה	עבודה מלאה לכל פועל = 100 (עבודת-אדם)	אינדכס מספר הפועלים: סה"כ עובדים	פועלים	פועלות
1940 - ינואר	8413	6896,4	100,0	82,0	100,0	100,0	100,0
" יולי	8879	7360,0	106,7	82,9	105,5	105,4	106,0
" דצמבר	9256	8301,7	120,4	90,0	110,5	108,0	115,6
1941 - ינואר	9241	8522,7	123,6	92,1	109,8	106,5	119,3
" יולי	10053	9062,4	131,4	90,4	118,9	114,0	132,9
" דצמבר	11721	11360,4	164,7	96,8	139,2	127,4	173,0
1942 - ינואר	11980	11667,9	169,2	97,4	142,3	128,8	180,4
" יולי	13543	12876,0	186,7	95,1	161,0	161,4	187,6
" דצמבר	14686	14221,0	206,2	97,0	174,5	167,7	194,0
1943 - דצמבר	15130	14939,0	216,6	98,7	180,0	181,0	176,4
1944 - ינואר	14907	13976,0	202,7	93,8	177,2	177,9	175,2

אינדכס מספר הפועלים עלה בדצמבר 1943 ל - 180, ז.א. גידול ב - 80% לגבי ינואר 1940. האינדכס של מספר הפועלים עלה בזמן המלחמה כדלקמן:

במשך שנת	1940	-	ב - 10,5	נקודות
" "	1941	-	ב - 28,7	"
" "	1942	-	ב - 35,3	"
" "	1943	-	ב - 5,5	"

התהליך שמצאנו באינדכס של ימי עבודה, חל גם על מספר העסוקים בתעשיה. הקצב בגידול מספר הפועלים הועט בשנה האחרונה לעומת שנות המלחמה הקודמות

, היחס בין מספר הפועלים ובין מספר הפועלות הראה במשך שנות
המלחמה שתי תופעות: בדצמבר 1942 עלה אינדכס מספר הפועלים עד 167,7,
לעומת זה עלה האינדכס של הפועלות עד 194,0. במשך שנת 1943 ירד, כאופן
יחסי מספר הפועלות העסוקות בתעשיה במדה כזו, שבסוף שנת 1943 עמד
האינדכס של הפועלים על 181,0 ולעומתו האינדכס של הפועלות ירד עד
176,4.

השנויים הללו מציינים תהליך של החלפת הפועלות, הנפלטות
מהעבודה, ע"י פועלים. כי בזמן, שבשנים הראשונות של גיאות התעשיה
היה קצב גידול הפועלות בתעשיה גדול מזה של הפועלים, צמצום העבודה
בתעשיה פוגע ראשית כל באלמנטים המקריים, שנוספו לרגלי דוחק בכוחות
אדם ועכשיו הם הראשונים לעזיבת בתי החרושת.

<u>טבלא ג'</u>

<u>אינדכס ימי עבודה בתעשיה לפי הענפים העיקריים</u>

הענפים	ינואר 1940	דצמבר 1942	דצמבר 1943	ינואר 1944
1. מתכת	100,0	440,0	639,6	493,6
2. מזון	100,0	253,5	237,3	235,8
3. אריג	100,0	231,3	212,2	221,0
4. כימיה	100,0	147,0	158,9	158,9
5. עץ	100,0	202,6	196,7	206,5
6. עור	100,0	177,9	179,2	153,1
7. מחצ	100,0	201,1	225,1	221,3
8. חמרי בנין	100,0	141,5	127,5	123,3
9. דפוס	100,0	117,6	144,5	145,1

טבלא ג' מראה על תנודות האינדכס לפי ענפי התעשיה בשנות המלחמה.
גידול התעסוקה בתעשיה לא היה שוה לכל אחד מענפי התעשיה העיקריים.
המתכת (כולל ייצור מכונות) מראה בהשואה עם יתר ענפי התעשיה את הגידול
הרב ביותר. היקף העבודה בענף זה עלה מ- 100 (1940) ל-639,6 בדצמבר
1943. כמעט פי שבעה וחצי גדלה התעסוקה במזון... בעיקר לרגל עבודה בתי-
החרושת לשמורים ומיצים לצרכי הצבא.

ענף האריג עומד במקום השלישי לפי גידולו, בזמן המלחמה, גם בכימיה
עלה האינדכס כ-60 נקודות לגבי התחלת 1940. גידול ניכר היה גם בענפי המחצ
והעור, שתוצרתם היתה גם היא ברובה מיועדת לצרכי הצבא.

בין הענפים המפגרים ביותר מתבלט ייצור חמרי בנין. אינדכס ימי
עבודה בענף זה עלה בס"ה ב - 23-27 נקודות, לעומת ראשית המלחמה. סיתוק
הבניה הפרטית והצבורית בזמן המלחמה השפיעה בעיקר על תוצרת חמרי הבנין.

העבודה בענף העץ התרחבה בעיקר הודות לעבודות סטנדרד לצרכי הצבא,
בה בזמן שתעשית רהיטים ומסגרות בנין ירדה כמעט עד אפס.

תוצרת דברי דפוס גדלה, למרות ההגבלות החמורות מצד הממשלה באספקת
ניר ולרגלי התיקרות הניר העצומה.

טבלא ד'

מצב העבודה בתעשיה בתל-אביב והסביבה בינואר 1944.

ה ע נ ף	מספר המפעלים	מספר העובדים: ס"ה	פועלים	פועלות	מהם עבדו בשבוע האחרון: 6 ימים	5 ימים	4 ימים	3 ימים	2 ימים	1 יום	מחו"ע	באחוזים: 6 ימים	5 ימים	4 ימים	3 ימים	2 ימים	1 יום	מחו"ע
1. מתכת	21	2102	1964	138	1758	–	–	–	–	–	344	83,6						16,4
2. מוצרי חשמל	4	113	55	58	113	–	–	–	–	–	–	100,0						
3. חמרי בנין	7	139	139	–	139	–	–	–	–	–	–	100,0						
4. עץ	10	250	241	9	250	–	–	–	–	–	–	100,0						
5. מזון	21	1635	1003	632	1620	–	–	–	–	–	15	99,1						0,9
6. אפיה	10	149	145	4	149	–	–	–	–	–	–	100,0						
7. כימיה	6	365	226	139	365	–	–	–	–	–	–	100,0						
8. אריג	19	1292	553	739	1292	–	–	–	–	–	–	100,0						
9. מחט	16	361	138	223	329	–	32	–	–	–	–	91,1		8,9				
10. עור	20	383	322	61	123	33	52	48	52	15	60	32,1	8,6	13,6	12,5	13,6	3,9	15,7
11. דפוס	15	469	361	108	469	–	–	–	–	–	–	100,0						
12. קרטונז'	3	118	21	97	118	–	–	–	–	–	–	100,0						
13. סיגריות	3	342	113	229	160	180	–	–	–	–	–	47,4	52,6					
14. יהלומים	2	223	192	31	223	–	–	–	–	–	–	100,0						
15. סורגים	2	159	51	108	145	14	–	–	–	–	–	91,2	8,8					
16. חברת חשמל	1	526	480	46	526	–	–	–	–	–	–	100,0						
ס"ה	160	8626	6004	2622	7779	229	84	48	52	15	419	90,2	2,6	1,0	0,5	0,6	0,2	4,8
ס"ה דצמבר 1943		8695	6007	2688	8408	11	92	138	31	–	15	96,7	0,1	1,1	1,6	0,3	–	0,2

/רו.

לה' בן-גוריון

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל

הועד הפועל

המחלקה לסטטיסטיקה ואינפורמציה

ע ל ו ן

לסטטיסטיקה ואינפורמציה מקצועית

מספר 1

תל-אביב ת.ד. 303

31.10.1946 חרשי תש"ז

עלון לסטטיסטיקה ואינפורמציה

העלון החדש, שגליוננו הראשון ניתן בזה, מיועד לצבור עסקני ההסתדרות ופעיליה ותעודתו להביא לידיעת צבור זה פעם בחדשיים אינפורמציה מקצועית שוטפת וחומר סטטיסטי בכל שנוגע לעניני עבודה ועובדים: מצב העבודה והתעסוקה, העליה העובדת, תנאי העבודה, ארגון מקצועי וכד׳(נוסף לפרסום השנתי הקבוע - "סיכומים" של המחלקה).

כן יחדש העלון את המדור "על תנאי העבודה והתנועה המקצועית בעולם".

תוכן העניינים

1. מבוא

2. חברות בהסתדרות ל-1.9.46.
3. העליה העובדת וקליטתה ברבע ראשון של 1946.
4. שביתות והשבתות במחצית הראשונה של 1946.
5. מצב התעסוקה בתעשיה העברית בינואר - אוגוסט 1946.
6. תנועת חוסר עבודה בינואר - אוגוסט 1946.
7. עבודה ותעסוקה בחוץ לארץ.
   א. בארצות הברית,
   ב. באנגליה,
   ג. באוסטרליה.
8. בתנועה המקצועית בעולה.
   א. חופש שנתי בארצות שונות,
   ב. פועלי בנין באנגליה,
   ג. נשים עובדות בצרפת,
   ד. מועצות העשיתיות משותפות בבלגיה,
   ה. חוזים קולקטיביים בארצות הברית,
   ו. שכר שנתי בארצות הברית.

---

2) חברות בהסתדרות ל-1.9.1946

1. <u>חברי ההסתדרות</u>

א. פעילים - חייבי מס ל-1.9.1946 (כולל חיילים משוחררים) -	114,187
ב. מסגרים	7,099
סה"כ חייבי מס ל-1.9.46	121,286
חייבי מס ל-1.1.46	112,436
הגידול במשך ינואר-אוגוסט 1946 -	8,850

2. <u>נשים עובדות במשק ביתן</u>

מספר החברות ל-1.9.46	44,277
מספר החברות ל-1.1.46	40,772
הגידול במשך ינואר-אוגוסט 1946 -	3,505

<u>הגידול במשך ינואר-אוגוסט 1946</u>

חברים פעילים - חייבי מס -	8,850
נשי חברים -	3,505
סה"כ	12,355

<u>מספר חברי ההסתדרות ל-1.9.1946</u>

חברים פעילים ל-1.1.1946	113,661
הגידול במשך ינואר-אוגוסט 1946	8,850
סה"כ חברים פעילים ל-1.9.46	122,511
נשי חברים ל-1.9.46	44,085
חברים פעילים ונשי חברים	166,596
נוער עובד	10,000
חברי ההסתדרות ונוער עובד	176,596

(הסבר לטבלא בעמ' 4)

<u>העליה העובדת וקליטתה בראשית 1946</u>; 3028 עולים פנו למחלקת העליה של ההסתדרות בחדשים ינואר-מרץ 1946. מהם נשלחו לערים - 888 עולים; למושבות - 298 ולמשקים - 1489. הקבוצים בערים, במושבות ובהתיישבות העובדת - בקלטו בסך הכל - 1579 עולים.

לפי המצב המשפחתי התחלקה העליה העובדת כדלקמן: רווקים - 2233, בעלי משפחה - 657 וגרושים ואלמנות - 69, ב-69 מקרים לא נקבע המצב המשפחתי.

3. העליה העובדת וקליטתה ברבע ראשון של 1946

ארץ המוצא	ערים		מושבות		משקים		קרובים	סה"כ
	בודדים	קבוצים	בודדים	קבוצים	מושבים	קבוצים		
1. אוסטריה	2	–	–	–	–	11	–	13
2. אפגניסטן	1	–	–	–	–	–	–	1
3. איטליה	3	–	1	–	–	6	–	10
4. ארצות הברית	–	–	–	–	–	1	–	1
5. בולגריה	89	–	24	2	4	111	25	255
6. בלגיה	–	–	–	–	–	2	2	4
7. ברית המועצות	11	–	1	–	2	7	1	22
8. גרמניה	9	–	4	1	–	23	6	43
9. דנציג	–	–	–	–	–	1	–	1
10. הודו	1	–	–	–	–	–	–	1
11. הולנד	9	–	5	2	–	17	15	48
12. הונגריה	27	5	13	2	1	72	7	127
13. יוון	30	–	–	–	–	9	–	39
14. יוגוסלביה	2	–	1	–	–	10	–	13
15. לטביה	3	–	1	–	–	7	–	11
16. ליטא	39	–	5	–	4	29	7	84
17. פולין	448	4	109	20	8	810	129	1528
18. צרפת	2	–	–	–	–	12	4	18
19. צ'כוסלובקיה	25	5	9	14	1	56	19	129
20. רומניה	54	5	28	19	2	105	23	236
21. שויצריה	–	–	–	–	–	1	–	1
22. מאוריציוס	1	–	–	–	–	–	–	1
23. לא ידוע	110	3	29	8	9	168	115	442
סה"כ	866	22	230	68	31	1458	353	3028

המצב המשפחתי של העליה העובדת ברבע ראשון של 1946

הארץ	רווקים		בעלי משפחות		גרושים ואלמנות		מצב משפחתי לא ידוע	סה"כ
	ז.	נ.	ז.	נ.	ז.	נ.		
1. אוסטריה	12	–	–	–	–	–	1	13
2. אפגניסטן	1	–	–	–	–	–	–	1
3. איטליה	2	7	–	1	–	–	–	10
4. ארצות הברית	1	–	–	–	–	–	–	1
5. בולגריה	77	38	78	19	2	–	41	255
6. בלגיה	3	1	–	–	–	–	–	4
7. ברית המועצות	15	2	2	2	1	–	–	22
8. גרמניה	26	11	2	2	–	–	2	43
9. דנציג	1	–	–	–	–	–	–	1
10. הודו	1	–	–	–	–	–	–	1
11. הולנד	20	17	5	4	–	2	–	48
12. הונגריה	48	33	22	18	3	3	–	127
13. יוון	32	2	4	–	1	–	–	39
14. יוגוסלביה	12	1	–	–	–	–	–	13
15. לטביה	3	6	1	1	–	–	–	11
16. ליטא	13	32	13	14	2	4	6	84
17. פולין	744	378	209	149	29	19	–	1528
18. צרפת	10	4	–	–	1	–	3	18
19. צ'כוסלובקיה	52	35	19	11	–	–	12	129
20. רומניה	127	50	28	25	1	–	5	236
21. שויצריה	1	–	–	–	–	–	–	1
22. מאוריציוס	1	–	–	–	–	–	–	1
23. לא ידוע	266	147	14	14	1	–	–	442
סה"כ	1468	765	397	260	41	28	69	3028

(הסבר לטבלא בעמ' 3)

4. שביתות והשבתות במחצית הראשונה של 1946

המקום	ינואר - יוני 1946 מס' השביתות	ינואר - יוני 1946 מס' השובתים	ינואר - יוני 1946 מספר ימי הבטלה	ינואר - יוני 1945 מס' השביתות	ינואר - יוני 1945 מס' השובתים	ינואר - יוני 1945 מספר ימי הבטלה
שביתות שהוכרזו ע"י ההסתדרות						
ת"א ורמת-גן	24	3279	78,451	37	1637	25,077
חיפה נשר	6	1076	*5,365	3	409	22,121
ירושלים	6	99	13,513	8	178	3,213
מושבות	15	109	2,340	5	188	10,812
ס ה " כ	51	4,565	99,649	53	2,412	61,223
השבתות	1	430	154	1	22	792
יהלומים	14	4,957	**60,758	12	318	1523
שביתות בסקטור היהודי	66	9,950	160,561	66	2,752	63,538
שביתות מעורבות	4	***25,804	***180,400	1	130	390
שביתות ערביות	11	1323	16,940	1	45	650
שביתות בארץ בכלל	81	36,077	357,901	68	2,927	64,578

*) איננו כולל את ימי השביתה בביח"ר קלוזון עם 2700 ימי בטלה. עצם השביתה נרשמה בשנת 1945.

**) בזה שביתה כללית אחת שהקיפה 4.000 פועלים עם 56.000 ימי שביתה.

***) כולל את השביתה הכללית הארצית של פקידי הממשלה ופועלים יומיים בסקטור הממשלתי שהצטרפו לשביתה הכללית.

סיבת השביתות במחצית הראשונה של 1946 (באחוזים)

	1946 מספר השביתות	1946 ימי בטלה	1945 מספר השביתות	1945 ימי בטלה
1. שכר עבודה	37,2	76,2	31,7	47,8
2. שאלות ארגוניות, פיטורי פועלים, חוזים וקבלת פועלים	52,8	19,2	51,7	41,5
3. שונות	10,0	4,6	16,6	10,7
ס ה " כ	100,0	100,0	100,0	100,0

תוצאות השביתות ב-1946 (חצי שנה)

	1946 מספר השביתות	1946 ימי בטלה	1945 מספר השביתות	1945 ימי בטלה
1. נצחון הפועלים	54,4	18,9	65,0	71,3
2. כשלון	2,8	0,1	6,6	0,4
3. פשרה	30,0	79,9	22,5	14,4
4. לא ידוע	12,8	1,1	5,9	13,9
ס ה " כ	100,0	100,0	100,0	100,0

השביתות במחצית הראשונה של 1946

המחצית הראשונה של 1946 נתברכה בסכסוכים סוציאליים הן בסקטור היהודי והן בסקטור הממשלתי. אמנם מספר השביתות בסקטור היהודי לא גדל לעומת מחצית הראשונה של 1945, אבל מספר השובתים גדל כמעט פי 3,4 ומספר ימי הבטלה - פי 2,5. מספר הפועלים השובתים והמושבתים הגיע ב-1946 עד 9,950 לעומת 2,752 במחצית 1945. מספר ימי הבטלה הגיע בסקטור היהודי עד 160,561, לעומת 63,538 בתקופה המתאימה ב-1945.

הסיבה העיקרית לגידול מספר ימי השביתות היא העובדה כי 4 שביתות (בענף השוקולדה, של עובדי עירית תל-אביב, של עובדי הממשלה וחברת "של") הקיפו מספר גדול של פועלים וגרמו לביטול ניכר של ימי עבודה.

השביתה ב"עלית" וההשבתה בענף השוקולדה שבאה בעקבותיה הקיפה כ-800 פועלים (עם פועלי "עלית") וגרמו להפסד של 45,000 ימי עבודה. בענף היהלומים פרצה שביתה כללית שהקיפה כ-4000 עובדים וגרמה להפסד של 56,000 ימי עבודה. אם נוריד מן החשבון את 100,000 ימי בטלה אלה נקבל מספר ימי בטלה בסקטור היהודי השוה כמעט לסכום הימים האבודים בגלל שביתות והשבתות של המחצית הראשונה של 1945. בסקטור הממשלתי פרצה השנה שביתת העובדים הערבים והיהודים, שהקיפה כ-15,000 פקידי ממשלה ואליהם נצטרפו עוד 7-8 אלפים עובדים יומיים בסקטור הממשלתי. שביתה זו היא הגדולה ביותר בתולדות הארץ מבחינת מספר משתתפיה ועברה תוך סולידריות בין כל השובתים.

מספר השובתים בכלל מגיע במחצית 1946 עד 36,000 ומספר ימי הבטלה עד 358,000 לעומת 64,000 ב-1945.

שביתות הסתדרותיות

מספר השביתות שההסתדרות הכריזה ב-1946 מגיע עד 51 ומקיף 4,563 פועלים, פי שנים ממספר השובתים בתקופה המתאימה של 1945 וכמעט החצי מכל השובתים בסקטור היהודי. מספר ימי הבטלה הגיע עד קרוב ל-100,000 - כשני שלישית מכל ימי הבטלה הסקטור היהודי.

סיבת השביתות

37 אחוזים מכל השביתות במחצית השנה פרצו בגלל שכר העבודה והן גרמו להפסד של 76 אחוזים מכל ימי הבטלה. שאלות אירגון, פיטורי פועלים, חוזים וקבלת פועלים גרמו ל-53 אחוזים מכל השביתות ו-19 אחוזים מכל ימי הבטלה.

תוצאות השביתות

54.4 אחוזים מכל השביתות נסתיימו בנצחון ו-30 אחוזים בפשרה. מסתבר שהסכסוכים החריפים ביותר שגרמו להפסד של 80 אחוזים מכלל ימי הבטלה נסתימו בפשרה.

שביתות ברבע השלישי של 1946

ברבע השלישי של 1946 (יולי-ספטמבר) היו 9 שביתות בסקטור היהודי, שתי שביתות "מעורבות" (בחברת "של" ו"סבטשף") וכ"כ השבתה אחת. השביתות וימי הבטלה התחלקו כדלקמן:

	מספר השביתות	מספר ימי שביתה
תל-אביב	3	1,144
חיפה	1	36
ירושלים	1	391
מושבות	1	35
יהלומים	2	3,360
שביתות מעורבות	2	8,540
ים המלח	1	45,000
השבתה אחת (בירושלים)	1	טרם נסתימה
ס ה " כ	12	58,506

5. מצב התעסוקה בתעשיה העברית בחדשים ינואר-אוגוסט 1946

איגדכס התעסוקה ינואר 1940 = 100

החדש	מספר הפועלים הכללי	מספר שבועות-אדם	אינדכס ימי עבודה ("שבו-עות-אדם")	אינדכס העובדים הכללי	אינדכס הפועלים	אינדכס הפועלות
ינואר	14,470	14,353	208.1	172.0	166.3	188.1
פברואר	14,590	14,473	209.9	173.4	168.1	188.7
מרץ	14,287	14,251	206.6	168.8	165.7	181.6
אפריל	13,955	13,827	200.5	165.9	166.0	165.5
מאי	13,576	12,998	188.5	161.4	161.5	161.0
יוני	13,686	12,917	187.3	162.7	165.2	151.0
יולי	13,542	13,271	192.4	160.8	163.0	155.2
אוגוסט	13,707	13,370	193.8	162.9	165.5	155.7
ממוצע ינואר-אוגוסט	13,977	13,683	198.4	166.0	165.2	168.3

אינדכס התעסוקה בתעשיה העברית בשנים ינואר 1940 - אוגוסט 1946

	אינדכס ימי עבודה (שבועות-אדם)	אינדכס העובדים הכללי	אינדכס הפועלים	אינדכס הפועלות
1940 (ינואר)	100.0	100.0	100.0	100.0
1941	138.8	121.6	115.0	140.1
1942	183.7	157.2	147.3	186.1
1943 (דצמבר)	216.6	180.0	181.0	176.4
1944	206.1	172.7	167.9	186.4
1945	215.6	179.9	174.4	194.9
1946 (ינ.-אוג.)	198.4	166.0	165.2	168.3

אינדכס התעסוקה החדש, בהתאם לחומר, שנאסף ע"י המחלקה הסטטיס-טית של ההסתדרות, עומד בסימן הסטבּיליזציה הניכרת בחדשים האחרונים, החל מינואר 1946 יורד אינדכס העובדים הכללי מ-172 ל-161.4 נקודות במאי ועולה עד 162.9 באוגוסט השנה. האינדכס הממוצע של שמונת חדשי 1946 הראשונים הגיע עד 166 לעומת 179.9 ב-1945 ו-180 בדצמבר 1943 (מאה בינואר 1940)

תנועת אינדכס התעסוקה וימי העבודה בשנים 1943-1946 מגלה את התמונה דלהלן:

	אידכס העובדים הכללי	אידכס ימי העבודה (שבועות=אדם)
1943 (דצמבר)	100.0	100.0
1944	96.0	95.1
1945	99.9	99.5
1946 (ינ.-אוג.)	92.2	91.6

מאז דצמבר 1943 - תקופת השיא התעשיה העברית בארץ - ירד מספר העובדים ב-8 אחוזים ומספר ימי העבודה ב-8.4 אחוזים.

6. תנועת חוסר העבודה בערים ובמושבות
בתקופת 1939 - אוגוסט 1946*)

לפי ההרשמה בלשכות העבודה

	מחוסרי עבודה*)	האחוז מכלל פועלי א"י היהודים
1939 -	7,387	6.6
1940 -	10.455	8.7
1941 -	5,220	4.1
1942 -	1.122	0.8
1943 -	704	0.5
1944 -	991	0.7
1945 -	804	0.5
1946 ינואר-אוגוסט	976	0.6

*) מחוסרי עבודה מ-17 יום ומעלה.

תנועת חוסר עבודה ב-1946 (ינואר-אוגוסט)

החדש	מ-17 יום ומעלה	ממוצע הנרשמים ליום
ינואר	1033	1718
פברואר	1172	2112
מרץ	966	1585
אפריל	625	1270
מאי	833	1648
יוני	899	1881
יולי	1056	2255
אוגוסט	1221	2315
ממוצע ינואר-אוגוסט	976	1848

חוסר העבודה ב-1946

מספר מחוסרי העבודה מ-17 יום ומעלה הגיע עד 976 בממוצע בשמונת חדשי 1946 הראשונים לעומת 804 בממוצע בשנת 1945 כולה. העליה היא כ-21 אחוזים. בהשואה לכלל פועלי ארץ-ישראל היהודים מגיע אחוז מחוסרי העבודה עד 0.6 אחוזים לעומת 0.5 בשנת 1945. מסתבר שאחוז מחוסרי העבודה כמעט שלא גדל בהשואה ל-1945. מספר מחוסרי העבודה מ-17 יום ומעלה הגיע עד 1221 באוגוסט 1946 לעומת 1033 בינואר ו-1172 בפברואר השנה.

פירוט הנרשמים בלשכות העבודה מראה שבענף התעשיה, למשל, אין כל שינוי לרעה. לעומת זאת יש לציין עליה קלה במספר הפועלים הפשוטים שנרשמו. עליה זו תלויה במידה ידועה במספר העולים ובמצב העבודה הכללי.

בדרך כלל אין שינויים ניכרים במצב העבודה בארץ.

7. עבודה ותעסוקה בחוץ לארץ

א. בארצות הברית

התעסוקה בתעשיה האמריקנית

המשרד הסטטיסטי שע"י מחלקת העבודה בארצות הברית מביא בפרסומיו חומר מאלף על התנודות בתעשיה האמריקנית במשך השנה האחרונה. מספר העסוקים בתעשיה הגיע עד 12.376 אלף באפריל 1946 לעומת 15.102 אלף באפריל 1945. הירידה היא ב-2.7 מליון עובדים בשנה אחת! מאידך כדאי לציין שמספר העסוקים בתעשיה האמריקנית עולה, גם לאחר ירידה זו, ב-2.4 מליון עסוקים מעל לרמת 1939 (10 מליון עובדים). מספר הפועלים במכרות ירד מ-808 אלף באפריל 1945 עד 490 אלף באפריל 1946. בשירותי הצבא נמצאים עתה 4.4 מליון לעומת 12 מליון באפריל 1945.

שנויים במצב העבודה

במשך אפריל 1945 - אפריל 1946 שוחררו מהצבא 7.6 מליון חיילים. מן התעשיה יצאו בתקופה זו כ-2.7 מליון. ביחד נקבל 10.3 מליון. איך נקלטו מליונים אלה בעבודה? הסתכלות בסטטיסטיקה הרשמית מרשה להוציא את המסקנות הבאות: 2.350 מליון נרשמו כמחוסרי עבודה, 3 מליון נקלטו בענף השירותים, במסחר ופקידות ו-450 אלף בחקלאות. ביחד 5.8 מליון עובדים. כ-4.5 מליון עובדים יצאו, כפי הנראה, ממעגל העבודה בכלל. ביניהם נשים וזקנים, שנקלטו בתקופת המלחמה, נוער שחוזר ללמודים וחלק מן החיילים המשוחררים, התלוי במפרנסים אחרים ואינו זקוק לעבודה.

הסטטיסטיקה האמריקנית אומדת את מספר האנשים בגיל העבודה מ-14 שנה ומעלה ב-60.7 מליון באפריל 1946. מהם 56.9 מליון מפרנסים. בנכוי מחוסרי העבודה נקבל 54.6 מליון בעבודה ובשירותים.

שעות עבודה והכנסות

מספר שעות העבודה הממוצע ירד לפי מחלקת העבודה בארצות הברית מ-45.4 שעות לשבוע בממוצע באפריל 1945 עד 40.8 שעות באפריל 1946. ההכנסה השבועית הממוצעת ירדה בתעשיה מ-47 דולר ו-40 סנט מכל המקורות לפני שנה עד 42 דולר במרץ 1946. ב-1939 הגיעה ההכנסה השבועית הממוצעת מכל המקורות עד 23.9 דולר לשבוע. לפי זה מותר להסיק שההכנסה הנקובה גדלה כמעט פי שנים בין 1939 ל-1945.

ההכנסה לשעה - הגיעה במרץ 1946 עד 1.034 דולר שהם 8.26 דולר ליום עבודה רגיל (כ-2 לירות).

שביתות בארצות הברית

במשך ארבעת החדשים הראשונים של 1946 פרצו בארצות הברית 1435 שביתות לעומת 1326 בתקופה זו לפני שנה. מספר השובתים הגיע עד 2.235.000 בהשואה ל-660 אלף בתקופה זו לפני שנה ומספר ימי הבטלה עד 70,2 מליון לעומת 2.8 מליון בתקופה זו ב-1945. אין כל ספק שירידת הכנסתו של הפועל נוכח האמרת המחירים בחדשים האחרונים היא היא שגרמה לשביתות אלו, הגדולות ביותר בתולדות ארצות הברית.

ב. באנגליה

מצב התעסוקה באנגליה

מספר העסוקים בענפי הייצור בחקלאות ומכרות, בתעשיה ובשירותים הגיע במאי 1946 ל-16.8 מליון לעומת 17.9 מליון באמצע שנת 1939. בשירותי הצבא היו ב-1939 - 480 אלף, במחצית 1945 - 5 מליון ובמאי 1946-2.257 אלף. ב-1939 הגיע מספר מחוסרי העבודה עד 1.270 אלף, במחצית 1945 - 103 אלף ובמאי 1946 - 375 אלף. אליהם יש לצרף עוד כ-800 אלף חיילים משוחררים, שטרם השיגו מקום עבודה. ביחד נקבל לא 375 אלף אלא 1.175 דורשי עבודה. כמעט אותו המספר שבשנת 1939.

המספר הזה של 375 אלף מחוסרי עבודה כולל רק כ-5 אלפים מחוסרי עבודה זמניים ומספר ניכר של מחוסרי עבודה מסוג ה"כרוניים". יותר רצינית היא שאלת החיילים המשוחררים וקליטתם בעבודה. אין ספק שממשלת הפועלים תעשה כל מאמץ לקליטת חיילים משוחררים אלה בעבודה. מאידך אין לשכח שבמשך שנה זו שוחררו מן הצבא כ-2.8 מליון חיילים, אשר רובם נקלטו בעבודה ע"ח מליונים של נשים עובדות שיצאו מן העבודה לאחר המלחמה.

שכר עבודה ושעות עבודה ב-1946

לפי ירחון מיניסטריון העבודה הבריטי הגיעה ההכנסה השבועית הכוללת של פועל, פועלת, נער ונערה למספרים הבאים:

	בלירות שטרלינג		בלירות א"י
לפועל	114 שילינג 1 פנס	-	5.700
לפועלת	59 " 10 "	-	2.992
לנער עד גיל 21	43 " 4 "	-	2.167
לנערה " " 18	34 " 3 "	-	1.713

עד יולי 1945 עלו בדרך כלל הכנסות הפועלים ללא הפסק. הגורמים להעלאה הזאת הם: 1) העלאה בדרגות השכר; 2) תעסוקה מלאה, שעות נוספות ועבודת לילה; 3) מעבר לעבודה בקבלנות ופרמיות; 4) שנויים בהרכב העובדים (גברים, נשים ונוער). את השנויים בתקופת המלחמה מתארים המספרים הבאים (לפי ירחון יולי של מיניסטריון העבודה הבריטי 1946):

התקופה	הכנסה שבועית של פועל בריטי
אוקטובר 1938	100
יולי 1944	180
יולי 1945	176
ינואר 1946	165

מיולי 1945 חל שנוי לרעה בהכנסה השבועית של הפועל הבריטי. אופייני הדבר, שבאותו זמן ירדה הכנסת הפועלת מ-198 נקודות ביולי 1944 (1938 - 100) עד 184 בינואר השנה. הממוצע הכללי לכל הסוגים הגיע עד 174 בינואר 1946 לעומת 100 באוקטובר 1938 והוא הנו הנמוך ביותר מאז ינואר 1944. בכל זאת גדולה עדין ההכנסה הכללית של פועל בריטי בהשואה לאוקטובר 1938. מיניסטריון העבודה מגיע למסקנה שגם עכשיו מורכבת העליה בהכנסה בחלקה משכר שעות נוספות ועבודת לילה (שליש מן העליה בערך) ובחלקה מעלית השכר הנקוב (שני שליש בערך). לפי אותו מקור ירד מספר שעות העבודה הממוצע עד 47.4 לשבוע בינואר 1946 לעומת 51.2 ביולי 1944 ו-49.4 שעות בינואר 1945.

הירידה אצל הפועלות והנוער קטנה יותר.

שכר עבודה באוסטרליה

באוסטרליה נקבע שכר העבודה ע"י חוק זה 30 שנה. כיום שכר זה הוא בממוצע 4.800 לא"י. שכר זה נקבע לפי התנודות במחירים, הנרשמים אצל הסטטיסטיקן הממשלתי. ב-1937 נוסף לשכר 7 שילינג, בלי כל קשר עם השנויים באינדכס, אלא, כדי לאפשר לפועלים חלק ברוחים, שהלכו וגדלו בתעשיה. ב-1941 נוספו הוספות עבור ילדים. לפיכך מקבל כיום פועל נשוי עם 3 ילדים שכר מינימלי של 5.650 לא"י בשבוע. תשלום זה משוחרר ממס הכנסה. סוגי פועלים שונים משתכרים גם $8\frac{1}{2}$ - 7 לא"י בשבוע. החלטות בית המשפט קובעות לפעמים גם את דרגות החופש השנתי.

8. בתנועה המקצועית בעולם

קונגרס בין-לאומי של העובדים בבתי האוכל, מלון וקפה

ב-3 ו-4 לספטמבר התכנס בקופנהגן המושב הראשון לאחר המלחמה של הארגון הבין-לאומי לעובדים בבתי אוכל, מלון וקפה. קונגרס זה החליט על הצטרפותו לאינטרנציונל העובדים הכללי, שנוסד לפני שנה בפריס. כמו כן הוחלט להקיף באינטרנציונל אחד גם העובדים בענף צרכי האוכל וטבק.

חופש שנתי בארצות שונות

באוסטרליה - פורסמה הצעת חוק שלפיה יקבל כל פועל חופש שנתי כבר לאחר 9 חדשי עבודה. זמן החופש מותנה בותק בעבודה. במשך חמשת השנים הראשונות יקבל העובד במפעל 12 ימי חופש. לאחר 5 שנות עבודה ועד 15 יקבל 18 יום ומ-15 שנה ומעלה - 24 ימים.

הפסקה זמנית בעבודה עד 60 יום אינה נחשבת בתור "הפסקה" ואינה גורמת לשנוי בחשבון החופש השנתי.

בשבדיה - הופיעה הצעת חוק המבטיחה לעובדים במקצועות קשים או מסוכנים חופש שנתי עד 6 שבועות לשנה. נערים עד גיל 18 מקבלים מ-1 ליולי 1946 - 18 ימי חופש בשכר.

בשויץ - מובטח החופש השנתי עד היום הזה רק לפי חוזים קולקטיביים ולא ע"י חוק. במקצועות הבנין והמתכת הוקמו "קופות-חופש". בקופות אלו משתתפים נותני העבודה ב-2% מן השכר הכללי (6 ימי חופש). מחופש שנתי נהנים בשויץ כ-800 - 850 אלף עובדים ממליון ורבע בערך בכלל.

פועלי בנין באנגליה

בועידה השנתית של הסתדרות פועלי הבנין באנגליה נקבע, כי מספר העסוקים במקצוע הבנין וההנדסה האזרחית עלה באנגליה מ-600,000 באוגוסט 1945 עד 900,000 ביוני 1946. 175,000 עסוקים בהקמת בנינים חדשים, לעומת 35,000 לפני שנה. עוד 100,000 עסוקים בשנויים ותיקונים בבנינים ישנים. רק 2% של העובדים הם מחוסרי עבודה לעומת 15% בשנת 1939.

בשאלת השוליות במקצוע הדגיש היושב ראש, שיותר מדי נערים שואפים לעבודה במקצוע המתכת ופחות מדי במקצוע הבנין.

הועידה החליטה לעבור בהדרגה לשבוע-עבודה של 44 שעות ואחר-כך ל-40 שעות בשבוע. כ"כ החליטו לעמוד על הדרישה של שבועיים חופש בשנה ותשלום עבור ימי החגים הקבועים. לפי דעת הועידה הגיע הזמן להלאים גם את מקצוע הבנין. כמו כן הוחלט לדרוש שכר עבודה של 6 לי"ש 10 פנסים בעד שבוע-עבודה של 44 שעות.

נשים עובדות בצרפת

הועידה האחרונה של הסתדרות העובדים הכללית בצרפת, שדנה בשאלת עבודת הנשים קבלה את ההחלטות הבאות:

1) לדרוש את שויון השכר בין פועלים ופועלות ע"י ביטול ההפרש של 10%, שנקבע בתקופת ייצוב המחירים.

2) לאפשר לכל העובדים בלי הבדל מין להכנס לכל עבודה ומקצוע, ולתת אפשרות השתלמות בבתי ספר מקצועיים.

3) לאפשר לנשים כניסה לכל המשרות והקצועות ע"י הקלה בלימודים מוקדמים.

4) לארגן עזרה מעשית ויעילה, כדי לשחרר את הנשים מעבודות-בית, ע"י סדור גני ילדים, מעונות ילדים, מועדונים, וקלובים לנוער, פיתוח מטבחים במפעלים, קואופרטיבים לכביסה ותיקונים ולסדר אינסטלציות חשמליות, סדורים מודרניים ותיקונים ביתיים אחרים, אפילו בבתים הכי קטנים.

מחלקת העבודה של ממשלת ארצות הברית בעד שכר שוה לפועל ולפועלת

בנובמבר 1945 קבל משרד הנשים ליד מחלקת העבודה של ממשלת ארצות הברית את ההחלטה הבאה:

"המשרד חושב, כי העקרון "שכר העבודה בהתאם לתפקיד" ראוי שיתקבל בכל רחבי הארץ, לא רק מנקודת-ראות של צדק כלפי האשה העובדת, אלא לרגלי צרכי ייצוב הכלכלה האמריקאית אחרי המלחמה.

פתוח שכר העבודה של נשים על יסודות אוביקטיביים בהתאם לתפקיד, שהפועלת ממלאה, דורש שנוי של השקפה המוטעת על סגולות העבודה של הפועלות, השקפה שהביאה לתוצאות קשות מאד עבור הכלכלה האמריקאית".

המשרד ממליץ, כי בכל המקרים המובאים בפני המוסדות המתאימים, עליהם:
1) לקבוע את שכר העבודה בהתאם לתפקיד, ללא הבדלי מין.
2) לדאג לכך, שיוקמו מכשירים מתאימים (ועדות שכר וכו'), אשר יגשימו את העקרון הזה, ולשתף בהם את באי-כוח האגודות המקצועיות.

חופש שנתי בניו-זילנד

בית הנבחרים הניו-זילנדי קבל החלטה, הקובעת חופש שנתי של שבועיים לאחרי שנת עבודה אחת. החוק איננו מפריע לעובדים להנות מתנאי חופש שנתי יותר טובים לפי חוזים קולקטיביים, פסקי דין של בוררויות וכו'. חגים החלים בזמן החופש השנתי אינם נחשבים לחופש. במקרה עזיבת מקום העבודה זכאי הפועל לתמורה בכסף בעד החופש השנתי המגיע לו.

מועצות תעשתיות משותפות בבלגיה

אחרי השחרור חדשו בבלגיה את מועצות השכר הארציות והמחוזיות, שפורזו ע"י הנצים בתקופת הכיבוש. תפקידי המועצות הם:

1) לקבוע את שכר העבודה לכל פועל יחיד, בהתאם לחוזה הקולקטיבי הכללי.
2) להועץ על תנאי העבודה העומדים להקבע ע"י החוק.
3) לעזור לממשלה בהכנת חוקים סוציאליים.
4) למנוע סכסוכי-עבודה ע"י תווך.
5) לפתח את לימוד המקצוע ולקשור קשרים עם מוסדות ללימוד מקצוע.

בשנת 1946 התעורר ויכוח על התחוקה המוצעת בדבר הקמת מועצות כאלו בתוך המפעלים. הפועלים הם בעד הקמת המועצות ונותני העבודה מתנגדים להן. הענין יובא להכרעה סופית בפני הממשלה.

המצב הארגוני בתעשית המתכת בקנדה

מ-435.744 פועלים עסוקים בתעשית המתכת בקנדה, עבדו 239.249 בתנאי עבודה, שנקבעו ע"י חוזים קולקטיביים רשומים במחלקת העבודה של הממשלה. מהם עבדו 8.1% לפי חוזים הדורשים עבודה מאורגנת, ב-2.2% הוכרחו הפועלים, אחרי כניסה לעבודה, להתארגן באגודה מקצועית מוכרת, ב-4.7% התחייבו הפועלים להשאר באותה האגודה המקצועית. יתר החוזים לא קבעו עקרונות מפורשים בנידון זה.

לגבי 45.026 פועלים, שהם כ-18.8 מכלל העובדים לפי חוזים, הוסכם שמסי ההסתדרות ינוכו מהפועל ע"י נותן העבודה ביום התשלום וישולמו ישר להסתדרות המקצועית.

חוזים קולקטיביים והכרה בארגון המקצועי בארצות הברית, 1945.

13,8 מליונים פועלים - 48% מכל השכירים, עבדו בארצות הברית בשנת 1945 לפי חוזים קולקטיביים. בתעשיה היה האחוז הרבה יותר גדול והגיע ל-67% של הפועלים (8 מליונים); ביתר המקצועות הגיע האחוז ל-34.

30% של הפועלים עבדו לפי חוזים, הקובעים את העקרון של העסקת עבודה מאורגנת בלבד (4.25 מליונים פועלים); עוד 15% עבדו בהתאם לעקרון הקובע, כי כל פועל, הנכנס לעבודה, מוכרח להצטרף לאגודה מקצועית מוכרת.

29% נוספים מחויבים להשאר מאורגנים באותה האגודה המקצועית, כל זמן שהחוזה נשאר בתקפו. עוד 3% עובדים לפי העקרון, הקובע, שעל נותן-העבודה לקבל בשורה ראשונה פועלים מאורגנים. רק 23% הנותרים עובדים לפי חוזים, הקובעים תנאים אחרים בנידון זה.

ל-5,3 מליונים פועלים, שהם 39% – מורידים את מסי ההסתדרות באופן אוטומטי ביום תשלום שכר העבודה.

שכר שנתי בארצות הברית

הרעיון להבטיח לפועל שכר שנתי קבוע מכה גלים בארצות הברית. השכר השנתי בכחו להגדיל את בטחון הפועל במקום עבודתו ולהקטין את הסכנה של חוסר עבודה עונתי או זמני. השיטה העיקרית, שלפיה יתגשם העקרון הזה, מבטיחה לפועל מספר קבוע של שעות או שבועות עבודה ושכר עבודה קבוע עבור הזמן הזה, מבלי כל קשר לתנודות בעבודה. חסידי התכנית הזאת מדגישים, שהגשמתה תוריד את הוצאות הייצור בגלל מניעת החלופין, תגדיל את הפריון בעבודה, תאפשר ניצול מלא של המכונות והציוד. לעומת זאת טוענים כמה נותני עבודה, כי הגשמת הרעיון תעמיס עליהם עול כבד ושהההצעה אינה מתחשבת בתנודות העונתיות ויוצרת מעמד פועלים, העובד בתנאי עבודה מוגנים על חשבון יתר הפועלים.

מאידך מדגישים, כי דוקא הגשמת עקרון כזה תביא ליצירת שיטות חדשות של סידור עבודה, תכניתיות מוגדלת וכדומה. השיטה שומרת דוקא על נותני עבודה ומאפשרת להם לתת בטחונות לפועליהם ללא הוצאות כספיות גדולות ביותר.

בשנת 1945 נקבעה ועדה ממשלתית, שתפקידה לבחון את התכנית הזו.

תנאי העבודה באנגליה

בין עובדי הקולנוע באנגליה ונותני העבודה נכרת השנה הסכם העבודה הראשון, המקיף כ-145,000 פועלים. ההסכם הוא ארצי ומקיף את כל תנאי העבודה (שכר עבודה, חופש שנתי, שמירה על הבריאות והבטחון, תשלום בימי מחלה ועבור מקרי-אסון, הכרה באגודה המקצועית ומוסדות תיווך במקרה סכסוכים). שבוע העבודה יהיה, לפי ההסכם, 48 שעות; בעד שעות נוספות ישלמו תשלום נוסף (50% ביום, 100% בלילה). העובדים בערים הגדולות יקבלו שכר עבודה רגיל בעד יום ראשון ויום החופש באמצע השבוע. שכר העבודה הועלה בתעשית הסרטים בסך מליון ל"ש בשבוע. מאז 1939 הועלה השכר בממוצע ב-50%. עבור אלה המשתכרים פחות מ-3 ל"ש בשבוע – ב-60%, ליתרם ב-40%. נקבעה ועדה משותפת, שעליה לבחון את כל שאלות השכר של עובדים בבתי קולנוע. החופש השנתי נקבע לשבועיים; גם התשלום עבור ימי מחלה הועלה.

עובדים בבתי חולים לחולי רוח

המועצה הכלל-ארצית המשותפת לעובדים אלה קבעה דרגת שכר עבודה חדשה, שלפיה יקבל העובד, העסוק בעבודה הפשוטה ביותר בגיל 21 שנה ומעלה 94 שילינג לשבוע, העובדת מסוג זה בגיל למעלה מ-18 שנה – 72 שילינג; זה יעלה את שכרם של שני הסוגים ב-8 שילינג לשבוע. הוספות בין 1-4 פנס לשעה ניתנות בהתאם לדרגה המקצועית. החופש השנתי נקבע ל-12 יום אחרי שנת עבודה, מחוץ ל-6 ימי חג רשמיים וימי חג אחרים, שיוכרזו עליהם.

יתר תנאי העבודה נקבעו לפי ההסכם הכללי של עובדים בבתי חולים.

x x

x

עתון לוחמי חרות ישראל

גליון י"א אייר תש"ד. במחתרת בציון.

בתוכן:

א/ החזית.
ב/ המבטן.
ג/ השלטת הרצון העברי.
ד/ חשבון הזמן.
ה/ המשטרה ובתי=הדין.
ו/ עוד על משמעת ומרות לאומית.
ז/ עתידות הים התיכון.
ח/ דוד רזיאל.
ט/ על לוחם=החרות אליעזר.
י/ להורים השכולים.
יא/ טבריה העברית חלקה כבוד לגבורי בבאל.
יב/ רומאנטיות של מעשים.
יג/ הערה.
יד/ חדשים.
טו/ חיים ביכן מתבללקורן ז"ל.

העבר מיד ליד!

הפרסים, שהוקצבו על-ידי ממשלת פלשתינה (א"י) "תחלף ידיעות המביאות במישרין למאסרם של כל אחד מלוחמי חרות ישראל" — אות כבוד הם לנו.

כי פרצופה של ממשלה זו, המבטיחה את הפרסים, ידוע לכל עברי בציון. ידועים תככיה וזדון-לבה. ידועות מזימותיה אשר היא זוממת במסתרים. ואת מכותיה אשר התיכה על ראש הישוב הזה בגלוי ואשר היא מוסיפה להתיך יום-יום — מרגיש כל אדם עברי, אם כבוד-אדם לו ואם לב עברי לו.

בהבטחת עזרה לעם העברי בהקמת מולדתו החמשית קנה לו בתחילה השלטון זה את זכותו לשבת בארצנו. אולם חיש מהר נהפך ה"עוזר" לרוצח לנו. אך דרכה רגלו על אדמתנו וכבר קיפח בישוב העברי את רבטי-ערב. ואת הצעירים העברים, אשר העזו להגן על הרכוש ועל הנפש, השליך לבתי-הכלא ודנם לעבודת-פרך. ואף קבל מידי חבר-העמים את ההרשאה להיות ממונה בשעם כל האומות המאורגנות ולעזרנו — לא להכשילנו — עוד בטרם נתייבשה הדיו של ההתחיבות מתחת להצהרה-המאנדאט וכבר חתם רוינגסטון צ'רצ'יל, שר המושבות, על "הספר הלבן" הראשון וקרע את עבר-הירדן המזרחי מגוף ארצנו. אך החלו לזרום המוני יהודים מארצות גלותם אל המולדת וכבר סגר הבריטי — בידיו של הרברט סמואל "בן-דת-משה" — את השערים והפקיד עליהם את הזקיף המכודן לשמרם. וכשהמונים התדפקו בכל-זאת על השערים, שיסה השלטון שוב את שבטי-המדבר לפרוע ולבוז. מאות עברים נרצחו ונהרגו, נשרפו ובאנס — אנשים נשים וטף — תחת "השגחתו האדיבה" של השלטון הבריטי הצר והצורר. ומיד הוענק לפורעים הפרס המדיני — "הספר הלבן" השני, של פאספילד, שיצר את אגדת ה"ארים המגורשים". אך זרם השבים לגבול מולדתם שב והתגבר ושוב פרצו "המאורעות", הפעם לתקופה ממושכת — למעלה משלוש שנים. ושוב נרצחו מאות — אנשים, נשים וטף. ושוב תשלום פרס מדיני לפורעים: "הספר הלבן" האחרון של צ'מברלין-מאקדונאלד, שכוונתו לחסל את תקוות ישראל לחיי חרות לעולמים.

מאז עברו חמש שנים. באה מלחמה ושינתה את פני הדברים בעולם. אולם השלטון הזר בארצנו נשאר נאמן למדיניותו הצוררת. הוא הגשים את "הספר הלבן" צעד אחר שעל ומוסיף להגשימו יום יום. בא חוק-הקרקעות וקבע תחום-מושב לעם העברי במולדתו. אחוז וחצי מאדמת ארצנו מותרים לנו. השאר — אסורים. לא יחיה בהם העברי, לא יחיה את השממה ואף לא יקבר במקום אשר יבחר.

מיליונים מאחינו סובלים לטבח בארצות אירופה והשלטון הצורר סגר בפניהם את שערי המולדת בשוגר ובריח. ואת אלה אשר הצליחו להימלט מצפרני הטובח ולהגיע אל גבולות ארצם — שלח למצולות-ים או — גירש לארץ גזירה. מאתים ממעפילי "אסטריה" — לים. שבע מאות ממעפילי "פטריה" — למצולות ים. מעפילי "אטלאנטיק" — למאוריציוס הא', להתבוננות ולכליה. [illegible] — מחוץ חשודת עומד הצורר הבריטי ומשתתף בנחת במלאכתה של חית הנאצית עד אשר תגמור את מלאכת-ההשמדה, למען יוכל אז — כאשר לא יהיה עוד יהודי חי באירופה — להכריז, כי שערי הארץ פתוחים הם ואין נכנס בתוכם...

וברצותו למנוע כל אפשרות של התנגדות עברית ניסה השלטון לפרק את הישוב מנשקו. חולדה, רמת-הכובש, וולי-ביץ היחד ומשפטי-הנשק היו התשלום ששלם השלטון לישוב, אשר שלח את רבבות בניו ובנותיו לצבא הבריטי, שהעמיד את כל כשרונותיו לשרות "מאמץ המלחמה" הבריטי.

יום-יום באה לידי ביטוי פעולתו המכשילה של השלטון.

בעיר: בסחיטת מיליוני לירות מן המשק העברי בצורת מסים וארנוניות לכלכלת הפקידות הבריטית ומנגנון-הדיכוי, להחזקת מאות עברים בבתי-זהר ומחנות ריכוז. בנסיונות הבלתי-פוסקים להרוס את התעשיה העברית המתפתחת, העלולה לקלוט רבבות ומאות אלפי עולים חדשים.

בכפר: בהרס הפרדסנות, בגזירות "קטנות" על כל צעד ושעל, במניעת מים מן המשק החקלאי, בהטלת מכשולים בפיתוח ענפי-משק חדשים.

בעיר ובכפר: איסור בניה בישוב העברי, בשעה שהבניה בישוב הערבי מותרת ללא הפסק. העולים החדשים בעינם ובגדיהם מאין אפשרות להשיג קורת-גג לראשם ועתונים מסויימים קוראים תגר, אך לא נגד האשם היחיד — השלטון הזר — פרק הוא מעוניין שלא יהיה בית לעולה העברי. כי הוא מעוניין להוכיח, שאין עוד "מקום" במולדת לרבבות הרבות, הנושאות את עיניהן לכאן.

זה קיצורו של כתב-האשמה נגד השלטון הזר, אשר נכתב בדמם ובדמעתם של מאות אלפים ומיליונים. ופסק-הדין, אשר הוציאו התבונה העברית והרגש העברי, הצדק והמוסר — פסק-הדין אחד הוא ואין שני לו:

מלחמה לחרות ישראל נגד השלטון הצורר — כי בה תקוותנו היחידה לחיים ולקיום האומה עלי אדמות.

את הצו הזה שמעו לוחמי חרות ישראל ולו נשמעו. המכוונו לתכלית היחידה של חיינו. הכרזנו מלחמה בשלטון הצורר, מלחמה לחרות ולעצמאות ומן הדרך הזאת לא נשוב ולא נטה. היינו מוכנים לקרבנות ולא נעכרה רוחנו בקרבנו בנפול הטובים והדגולים. על מזבח המלחמה לחרות נפל יאיר, ראשנו ומחוללנו. במלחמה נפלו אברהם אמפר וזליג זק, יצחק טימן-טוב ואלישע, ברוך, ציון ואליעזר. כולם ידעו את תכלית המלחמה והקרבן. כולנו יודעים תכלית זו. ועל כן לא תשקט המלחמה — עד בוא הנצחון.

השלטון הזר יודע מה סכנה מהווים לוחמי חרות ישראל, מה מכשול הם מהווים לגישום תכניותיו הזדוניות. הוא מרגיש היטב את להט חרבנו המתהפכת מעל לראשו הבוגד. על כן הוא שואף לחסלנו. על כן הוא מבטיח פרסים של מאות לירות (סכום של משלח-חמשים העברי) בעד ראשיהם של לוחמי החרות העברית. ועל כך גאוותנו.

כי לא כאן בלבד אחז השלטון הזר בתכסיס זה של הבטחת פרסים. הוא הטיל פרסים גם על לוחמי=החרות באירלאנד ו נפר שנכבע. בכל ארצות אירופה מבטיח עתה השלטון הנאצי פרסים בעד ראשי הלוחמים בו. ובופר — שייכבע. כי אחד הוא האוייב לכל אומה ואומה — השלטון המדכא, הזר — בין אם מתבטא מעליו צלב=הקרס ובין אם — ה"יוניון ג'ק". ואחת היא החזית הלוחמת: העמים המדוכאים נגד משעבדיהם. חזית זו משתרעת מחופי האוקיינוס האטלאנטי ועד האוקיינוס ההודי והשקט. אחת היא החזית ואנחנו בתוכה. וככל לוחמי החרות בעולם — כצרפתים וכפולנים, כהודים וכפיליפינים — בטוחים אף אנו בנצחון הצדק המזויין על כידוני הרשע והגזל.

על כך גאוותנו.

וצר לבו מאוד, כי עתונים עבריים, המייצגים כביכול כוחות ציבוריים, יורדים לדרגת משרתים לשלטון הצורר — תמורת אתנן=מודעה, או מתוך פחד של "עונשים". עתונים אלה שוכחים את אשר עולל לעם העברי שלטון זה ואת אשר יעולל לו, אם ירגיע, כי חרבם של הלוחמים העברים בסוגת אחור. ההוכו אנשים אלה בסנוורים, או שנרדמו מצפונם הלאומי ואין להם תקנה עוד? בושה תכסה את פנינו — בגללם. ורק נחמה אחת אנו מוצאים לעצמנו: כי הנאצי=השעבוד בכל מקום מעליים על פני השטח את המקולקל והקלוקל, את סוחרי=השאננות ורודפי="הכבוד" בכל מחיר. הן כמה היה גם בשטחי רוסיה שנכבשו ע"י האוייב — על אף חינוכו של העם במשך עשרים וחמש שנה. וכן בצרפת וביוון, ביוגוסלאביה ובבולגריה, ברית=הקווינסלינגים ו"מסתפי=הפעולה" מול ברית הלוחמים וההבלתי=נכנעים.

בושה תכסה את פנינו למראה המתרפסים.

אולם גאים אנו על המוני העם העברי. יום=יום אנו מקשיבים לשיחם ולשיגם ויודעים אנו, כי — מעבר למסגרות מפלגתיות, מעבר לגדרות אירגוניות — אתנו הם בכל לבם ונפשם. יום=יום אנו מרגישים את אהדתם ושומעים את ברכתם המלווה את צעדינו. יום=יום אנו מרגישים את דופק לבו של ההמון העברי, החושש מן יאונה כל רע ללוחם. יום=יום עדים אנו לגילויי=הערצה, ההולכים ולובשים צורה של עזרה בפועל ממש. גילויים אלה עידוד הם לנו בדרך הקשה ורבת=הסבל, בה בחרנו מרצוננו הטוב, כי לא יכולנו לסבול עוד חיי חרפת=שיעבוד.

יודעים אנו, כי קיימים יחידים, שבגדו בעמם והם משרתים את האוייב בעד בצע כסף. אולם הם עשרות בלבד. הם מהווים סכנה ללוחמי החרות ולאומה כולה. אך את חרפת הבגידה נסיר מן העם העברי. דין=בוגד ייעשה לבוגד ובחטאו ימות. על=ידי מעשי=הנבלה הוציא הבוגד את עצמו מכלל ישראל. את אשר זמם לעשות ללוחם, יבוא על ראשו.

אך לעומת עשרות מעשות של בוגדים, עומדים ההמונים הרבים לימיננו ולצדנו. הם דואגים לשלום הלוחם העברי. כי דואגים הם לגורל המלחמה העברית. להמונים אלה, אנו פונים בדברנו:

התלכדו סביב הלוחמים העברים. הביעו את שאט=נפשכם לתופעות של "שתוף פעולה" עם הבולשת האוייבת. גלו את הבוגדים והמלשינים והוציאום מחוץ למחנה. תלוום קללתכם ובידויכם.

לגורל המלחמה העברית אל תחששו. כי לא חשוב אשר יקרה עם לוחם פלוני או אלמוני. חשוב הוא, כי לא עוד יצליח השלטון המדכא לחסל ולבער את לוחמי חרות ישראל. הוא לא יצליח, כי הזרע אשר זרענו — הרעיון — נבט ונתן פירות. הוא לא יצליח, כי לא מעטים הם הלוחמים עתה ומספרם גדל בלי הרף. הוא לא יצליח, כי עמוקה המחתרת העברית (והכרזת הפרסים תוכיח), הוא לא יצליח, כי בנפול האחד יבואו מאות ואלפים למלא מקומו; כי המלחמה העברית לחרות היא הכרח היסטורי. כי עתה ברור כבר לרבים בעמנו מה צפוי להם, אם לא נלחם. כי —

"אמת היא תורת בר=כוכבא גם בנפול ביתר",

"ואמת היא תורת=המלחמה, כי היא תביא את החרות.

ה מ ב ש ר

(אהרון אהרונסון — 25 שנה להעלמו)

"המקדים בוא, או אחר צור בראו?" — שאלה זו צפה ועולה תמיד לגבי האישיות הדגולה, שהופעתה כשביט בחשכת לילה: דומה — מן אין=הסוף בא ולאין=הסוף נעלם; ללא ראשית וללא תכלית, באין מטרה; כעין קאפריזה של הטבע, שמשחרר כוח חיוני מכבלי חוקיו הקבועים ומרשה לו לרגע קט לתור בשבילי השמים באין מפריע.

אנשים מחוסרי הבנה היסטורית יחליטו: אכן, כשביט היתה האישיות הדגולה; לרגע קט הגיה את חשכת הלילה, אך אורו כבה ללא תכלית ומטרה; לא היה אור=תמיד ליושב=האדמה, המספיק לראות.

אך לא כן דין=האמת שבהיסטוריה. בשבילה הגבור הוא כמגדלור לאיש=הים המבודד, המבחת ספינתו לחוף=מבטחים. ים מלפניו וים מאחוריו; גלים סוערים סביבו. נדמה: עזוב ובודד יעמוד המגדלור, ללא שרשים, ללא יסוד; דומה — ללא מטרה. אך יודע יודע איש הים, כי בשורה בפי המגדלור: עוד כברת=מים ותגלים ישככו; כי קרוב החוף, קרובה היבשת, האדמה. הגיעה השעה להכין את העוגן.

כמגדלור היה אהרון אהרונסון. בשורה היתה הופעתו.

לא הקדים, לא אחר.

*

אהרון היה איש=האדמה העברי הראשון לאחר אלפיים שנות ניתוק מן הקרקע. עובדי אדמה היו לפניו, בגולה ובארץ. אך הוא היה איש=האדמה, בן=המולדת.

כמה מן "האמת יש "באר"ף; מולדת=אמא!
כי תמיד אוהב האדם את אמו, אף בשעה שרגשותיו חבויים תחת מעטה הסיגרה של חיי יום=יום בצורת. ודוק בחזור הבן אל חיק אמו לאחר פרידה ממושכת תמצא לידי ביטוי סערת=הרגשות, שהיו כמושים בלב ולא מצאו פורקן לעצמם. אז יראה הבן את הקמטים, אשר חרש הזמן בפני אמו אהובת=נפשו, את הקמטים אשר העלימה תמונת=הביכר, ששלחה לו אמו למרחקים. ואז ישתוקק הבן להשיב לה ימי=עדנה אחרי בלותה.

תשוקה זו בערה בלב אהרון אהרונסון: להשיב ימי=עדנה למולדת. על=כן לא ידע לאות בתהרו בארץ לארכה ולרחבה, על גבי סוסו או ברגליו. הוא שאף להכיר כל קמט, אשר חרשו הטבע והעזובה בארצו זו הקטנה. ובתורכה ביקש מרפא לפצעיה. בל האמן המין, שמתחת לשממה, מתחת לזרקון, תוססים כוחות=נעורים בתוך האדמה הזאת. כי גם עטתה המולדת: לא האירה פנים לזרים ובגעה מהם את דבשה ואת חלבה. אך מן הבן לא תמנע. היא לא מנעה. היא גילתה לאהרון את צפונותיה: חיטת=הבר, אם החיטה, אם התרבות של האנושיות כולה.

עולם=התרבות נשא שמו של הצעיר העברי אהרון כאיש=מדע בן=מולדת. שיבחו את תגליתו, ראו בה ברכה לאנושיות כולה. הציעו לו קתידראות בהיכלי=המדע המפוא-רים באמריקה, הבטיחו לו תנאי=עבודה משובחים. אך אהרון דחה כל אלה. לבו לא הלך שבי אחרי הפאר שבמדע, ותנאי=עבודה נוחים בנכר לא היו משאת נפשו. ואם חשב על האנושיות הגדולה, ידע כי האדמה והמולדת הם השער היחיד אליה. על=כן חזר על מתחי בדיבים וביקש לפתוח לבם וכיסם ליסוד תחנת=הנסיונות במולדת. כי גדול היה חזונו: רוכסי ההרים השו-ממים, חולות הנגב וערבותיו מזריעים זרע החיטה — לחם מאדמת המולדת למיליו-נים, הרעבים למולדת וללחם.

הוא לא ביקש לנטוע בשעיע זרים בארץ. הוא לא רצה בפרות חולאנד. הוא שאף להשביח את העץ הארצישראלי, להשביח את גזע הבהמה הארצישראלית, פרשים אוטיביים לרוחו.

תחנת=הנסיונות בעתלית נוסדה לשמש למטרה זו של אהרון איש=האדמה. אך בבוא הזמן שימשה גם למטרה אחרת...

אהרון לא נשא פני איש, ויהא האיש "תקיף" ו"בעל=השפעה" כאשר יהיה. הוא לא כרע מפני פקידות=הבארון, הכל=יכולה. צעיר וחסר=אמצעים, לא היסס מלהתריס בפניהם את האמת, כי היא היתה יקרה לו מכל. למען האמת מוכן היה לס-בול, וסבל.

כמה שונה היה מרוב הדור ההוא, ששם מחסום לפיו, כדי לזכות בתמיכת "הנדיב הידוע", שבאה דרך צינורות הפקידות! כמה שונה היה מרוב הדור הזה, שהפקי-דות מושלת בו בכיפה והמצפון ישן את שנתו העמוקה!

צעיר וחסר=אמצעים, לא רצה "להתח-גלח" את "משרתו" במתולה עזב, כי למו-רתמודו היו סדרי=הפקידות. והבארון היה רחוק. הוא יצא לנכר, כי כל אפשרות =פעולה במולדת נחסמה בפניו. בודד וע-זוב יצא. רק כתפיו החסונות של אביו היו לו למשען ורצונו=הוא, שהיה חזק מברזל.

בפרוץ מלחמת=העולם ידע, כי הגיעה שעת=הפעולה. בעיניו היתה ברורה הבעיה: משטר השולטן התורכי עריין את שאיפת=ישראל למולדת חפשית. כל עוד תהיה הא-רץ ברשותו של השולטן הזר והעויין, לא תתא תקומה לעם. מלחמת=העולם — הרי זה המאורע, "הקונפליקט הבינלאומי", אשר לו ציפה הרצל בשנת 1904 "עם הערך קידם". ועל העם העברי להטיל את משקלו על מאזני הקונפליקט". העיקר הוא: להכשיל את שלטון השולטן, לגרום למפלתו, לעזור לסוררו. ה"בגד" היה ברור למדי: בגד הזר, המושל בארץ. ה"בעד" נבע מבו-תוח חמאב המדיני והצבאי אותה שעה, מיחסי=הכוחות הלוחמים.

השמות "תורכיה" ו"אנגליה" היו מגונים שכביים בשביל אהרון אהרונסון. התוכן היה קבוע מדור דור: "תורכיה" — השלטון הזר. "אנגליה" — אויבו של האויב.

כמו שמונחים שכביים היו "אישלם" ו"נצרות" בשביל דוד הראובני, שבא ונתן עם האפיפיור ועם מלכי ספרד ופור-טוגאל.

כמו שמונחים שכביים היו לנודות קדושים "רומא" ו"מרום".

המונחים משתנים בתמורות העתים. התוכן נשאר קבוע ועומד.

אהרון אהרונסון, רעיו וידידיו, אחיו ואחיותיו נלחמו למען התוכן האחד והיחיד: ישראל — העם והארץ. על דגלם חרתו את סיסמת התקווה, העידוד והאמונה: נצח ישראל לא ישקר. בילו".

מוסר — כמה מרבים לסלף מושג זה ולחפות בו על המומים שבנפש: על חוסר=התעוזה, שאיפה לנוחיות, התרחקות מן הסכנה. צעיף=ה"מוסר" מכסה על כל נבלה ומעשה=תועבה.

אהרון לא הרבה להשתמש בשם=המפורש "מוסר". אך היתה לו אמת=מוסר קבועה ומפורשת: מצוות=המלחמה באויב, למען האומה ועתידה.

לפי החוק הזה פעל. את רגשותיו הא-נושיים כלפי האויב הצפין בלבו, כי לא ראה את השעה כשרה לגלותם, כי בלועו ישב. יום=יום היה בא אל ג'מאל פחה העריץ. השנאה מלאה את כל חדרי לבבו, אך בהבעת=פניו=ולשונו לא באה לידי ביטוי. עיניו היו פקוחות למתרחש. הוא למד את חולשותיו של האויב, למען יקל לו להכשילו. בתוך ביתו כרת בור לג'מאל פחה ולמשטרו.

"יפי=נפש" סלדו מפני תכסיסים אלה. "יפי=רוח" דברו ברותחים. אך אהרון לא שעה אליהם. הוא ידע מה מסתתר מתחת ל"יופי" הזה של הנפש והרוח.

רחוק היה עוסרו של אהרון מ"מוסר" העבדים, החרדים לעורם. מוסרו היה מוסר

העברים, אשר ברך את גורל ידיה של יעל, אשת חבר הקיני, על כי "מים שאל — חלב נתנה — — — והלמה סיסרא, מחקה ראשו ומחצה וחלפה רקתו". זה המוסר, שציווה לדבורה להתאכזר לרגשותיה של אם-סיסרא, אשר "בעד החלון נשקפה ותיבב"; כי אם זו חכתה לבנה שישוב מהכות את ישראל ויחלק שלל.

במחתרת נלחם אהרון, כי זו היתה הדרך היחידה המאפשרת מלחמת מדוכאים בארץ, מלחמת-מעטים בכוחות עדיפים בהם.

כך היה נכון הוא גם עתה.

זה בלתי-מוסרי בעיני העריץ. כי בלתי-מוסרי הוא בעיניו כל מה שמסכן את מעמדו...

זה בלתי-מוסרי בעיני העבדים, הרוצים שקט בכל מחיר, אף במחיר הכבוד.

אך מוסרית ונעלה היא המחתרת לכל כמהי-החופש, המוכנים למלחמה למען המולדת והחרות, הנכונים לסכנה ולסבל.

*

בין אהרון אהרונסון וחבריו לבין היישוב, על מנהיגיו ורבניו, רבצה תהום.

כי אהרון היה מורד. הוא מרד במלכות העריצה ומרד בהנהגת היישוב. הוא לא שאל את פי המנהיגים המקובלים, אם מותר לו לעשות כמעשהו. הוא לא שאל את פיהם, כי הוא ידע מראש את תשובתם. כי הוא הכיר אותם היטב-היטב. אופיינים הכתיב להם את יחסם לפעולת אהרון הנועזה: פחדם ל"קיום" (וגם גרשם היה להם בחינת "ערך קיום").

הם השילו בוץ על שמו של אהרון. הם רדפו בחמת-זעם את רעיו ומשפחתו — אנשי-ניל"י, עד כדי הסגרת ה"מרגל" יוסף ליטאנסקי לידי מבקשי נפשו הגיעו. הפרשה ידועה.

ואהרון — הוא העלים עין מפראזות של היישוב אז, מפרצוף מנהיגיו. אליו הגיעה זעקת-הרעב של היישוב והוא חש להצילו, לשבור את רעבונו. לירות זהב העבירו אנשי-ניל"י, בסכנת נפשות, מאוניה בריטית בימה של קיסריה — אל קיבת היישוב הריקה. את הזהב שלח אהרון. רבים ביישוב אכלו את הזהב ורבים מלאו בו את כיסיהם, אך את שולחו הוסיפו לקלל, אותו ואת ביתו. ונדו אחותיו אחריו, כמנגע בדבר. כי הוא וחבריו היו "מרגלים". והם — "אנשי-מוסר".

עשרים וחמש שנים עברו מיום העלמו של אהרון, עד אשר החליט מר י. בן-צבי, כי "הגיעה השעה להעריך בלי מפלגתיות את קרבנותיו של אהרון אהרונסון וחבריו, וכי "אסור לנו להתעלם מן הכוונות הנעלות, שדחפו אותם לדרך בה בחרו להגשמת הרעיון, שכולנו חלמנו אותו אז כמו עתה".

"תשובתו" באחור-מה: שרה אהרונסון, יוסף ליטאנסקי ונעמן בלקינד לא יקומו עוד לתחיה. אף לא אהרון אהרונסון. הרהורי-החרטה של מר בן-צבי לא יחיו את גבורות הגבורים (והם לא מתו). אולם אולי ילמד מזה לקח הציבור? אולי ירחיב מר בן-צבי את הרהוריו אף על אנשים הקרובים יותר בזמן?

*

אהרון ידע, כי פעולתו תדרוש קרבנות. עוד טרם התחילה הפעולה ממש, אך בשטף הצעדים הראשונים וכבר נפל הקרבן הראשון — אבשלום פיינברג, רעו האהוב. ובהתחלת הפעולה — סכנת כל יום, כל שעה, שמן הנמנע כי לא תדרוש דם יקרים ואהובים.

אהרון ידע מה מצפוי לשרה אחותו, בחזרה ממצרים, באניה בריטית, לארץ-ישראל, אשר ג'מאל העריץ התהולל בה בחמת זעם. הוא ביקש את שרה להשאר במקום בטוח, אך לא דרש זאת ממנה, לא עיכב בעדה מלחזור לחזית-הסכנה. ו"שרה" היתה אחותו האהובה והנערצת. והוא ידע גם מה מצפוי לאביו בהתגלות פעולת ניל"י.

אך ידיעתו זו, הקרבנות היקרים, החיים היקרים שהוא סיכן, לא מנעוהו מללכת בדרכו. כי יש קדושה מחובת-המשפחה, והיא: החובה כלפי העם והמולדת.

מותה של שרה אחותו, של יוסף ונעמן, עינויו של אביו — לא שברו את רוחו. הוא עמד כסלע והמשיך. אף כי לבו היה עליו דוי.

*

בני בריתו האנגלים לא הקסימוהו. אהרון ראה את קטנות-המוחין של אלה, אשר ההכרעה בידם; את היהירות והאמונה ה"טבעית" בעליונותם הם, שהיתה טבועה בכל הילוכם והתנהגותם; את הבטחון העצמי המופרז. הוא הכיר אותם במהרה וידע, כי גאוה זו ובטחון זה אין להם על מה לסמוך. לעצותיו ולתכניותיו — עצות פקח ובעל ידיעות-שלמות — התיחסו בקלות-דעת. השקיפו בו מלמעלה, במבטם המיוחד.

במכתביו ויומניו רבים הרמזים, המגלים את דעתו על בני-בריתו. הוא הצטער על כשלונות הבריטים, כי עתידה של ארץ-ישראל נמצאת אותה שעה על כף-מאזנים זאת. הוא סבל, כי כל כשלון של בריטניה הרחיק את התגשמות חלומו וסיכן את היקר והיקרים לו ביותר. הוא התמרמר, כי ראה את סיבת הכשלונות ביהירות הבריטית, המונעת ממנהיגי-צבא את הרצון לעיין ברצינות בתכניותיו המבוססות.

ידידותו של אהרון אהרונסון לאנגליה והברית אשר כרת אתה היו: ידידות התלויה בדבר וברית של אינטרסים משותפים. כך הבין אהרון את הברית ואת הידידות. ראשית האכזבה באה בחדשי חייו האחרונים — בחדשים הראשונים לשלטון בריטניה בארץ-ישראל. הוא החל להבין מה הן כוונותיה של בריטניה בארץ. והוא ניסה לעמוד בפרץ.

ההיה מצליח? אילולא היה מצליח, היה אהרון אהרונסון יודע לכוון אחרת את מלחמתו.

את זאת ידעו גם הבריטים. ואהרון אהרונסון נעלם בטוסו במטוס בריטי מעל לתעלת לא-מאנש, ועקבותיו לא נודעו.

(סוף בעמוד 6 מתחת לקו)

השלטת הרצון העברי

א.

עברה שנה בערך מאז נתבשרנו, כי מוסדות ההנהגה הציוניים החליטו לתכן "תכנית פיתוח ציונית" רחבת-היקף לעומת "תכנית הריקונסטרוקציה" של השליט. תכנית הפיתוח הציונית צריכה להתבסס על צרכיה של הארץ וצרכיו של העם העברי, בעוד שתכניתו של השליט מתעלמת מצרכים אלה והיא מחושבת לשמש מכשול לנו.

יש להעיר, שהמומחים העבריים, הנמצאים בארץ, יושבים על המדוכה והתכנית שתצא מתחת ידיהם תהא ערוכה להפליא. היא תהלום, ללא ספק, את הצרכים האלמנטאריים של האומה בשעה זו ובתקופה הקרובה ביותר והיא גם תהא מבוססת על חישובים מדוייקים, על בדיקות קפדניות של האפשרויות הכלכליות, בהתחשב עם אוצרות ארצנו, מצבה הגיאוגראפי וגורמים רבים אחרים. מבחינה זו יש לסמוך על המומחים. הם וודאי יעשו עבודה יפה. ומי שתכניות יפות משביעות את רצונו — יבוא על סיפוקו. אולם דומנו, שלא זו השעה לשעשע את הנפש ביופי התכניות. עיקר העיקרים הוא גישום התכניות והוצאתן מן הכוח אל הפועל. בזאת ייבחנו המתכנים.

ב.

לאחר שתפורסם "תכנית הפיתוח הציונית" (ודאי עכשו כן) יהא ברור, שקיימות בארץ שתי תכניות, הסותרות זו את זו בתכנן, כי סותרות הן המטרות, אשר לאורן עובדו: תכניתו של השליט, שמטרתה להנציח את המצב הקיים ביחסי הכוחות של האוכלוסיה, כלומר — מעמד של מיעוט לעם העברי; ומצד אחר — תכנית עברית, שמטרתה לפתח את הארץ עד היותה בית-קיבול לכל המהגרים העבריים, הרוצים והמוכרחים למצוא מקום במולדתם.

שתי המטרות מנוגדות זו לזו ואין פשרה ביניהן. על-כל-פנים ברור, שלא תהא פשרה מצדו של השליט. הוא איננו מוכן להתמוטטה של התכנית העברית וניגש לביצוע תכניתו-הוא — להקפיא את הגידול העברי בארץ. תכניתו נכנסה לשלב של ביצוע לכל פרטיה. בכל שטח ושטח אתה רואה את סימני "הריקונסטרוקציה": באדמיניסטרציה (מינוי פקידים ערבים לתפקידים בעלי חשיבות) ובמשפט (העמדת צעירים עברים על שילם מחוץ לתחום, שהוקצה ע"י השליט); במשק העירוני (הכשלת התעשיה, הוצאת המסחר הסיטוני מידי סוחרים עבריים, הידוק עבותת-המסים על צווארו האזרח העברי דווקא) ובמשק הכפרי (הרס הפרדסנות, איסור הבניה, הכשלת המשק המעורב, לעומת הזרמת מיליונים לירות למשק הערבי ע"י תשלום מחיר מופרז בעבור חיטה בתוספת גדושה של "מכסה"). הכל הולך בכיוון שהותווה ע"י השליט. כי לו, לשליט, ישנו הכוח המוציא-לפועל, שבעזרתו הוא כופה את רצונו על הארץ כולה.

התכנית העברית היא בבחינת משאלה רצויה, שאיננו מסתפקים לראותה מוגשמת. השאלה היא: אם יעמוד הרצון להגשימה על אף כל המכשולים. כי לא די להכריז על אי-שיתוף בתכנית הריקונסטרוקציה הקטלנית, אם איננה נעשית, יחד עם זאת, פעולה חיובית למימוש התכנית האחרת. אי אפשר להדריך קיבוץ דינאמי כעם העברי במולדת במסגרת של "אי-שיתוף", "המבעות פאסיביות". הוא איננו יכול לכבול את ידיו בחוסר-מעש. ואם לא יינתן לו הצורך לפעול פעולה של ממש להגשמת תכנית עברית, שהיא תכנית חיים-בשבילו, הוא יתן את ידו ל"ריקונסטרוקציה" של השליט, הכופה אמנם מוות לתקוותיו, אולם עד הקץ הזה היא נותנת אפשרות של פעילות משקית וכלכלית.

כבר היום נבעים פרצים בהלכה של אי-השיתוף. מחפשים נימוקים להתרת החרם בשטחים מסויימים. היום יקשרו את פיתוח הערים העבריות והמעורבות בתכנית השליט. מחר יתלו בה את "עתידם" כל ענפי המשק העברי. אחרת לא יכול להיות: במקום שמתנגשים מציאות כופה עם חלום רפה, תהא ידה של המציאות (אף אם היא מרה כלענה) על העליונה, גם אם החלום הוא מתוק ומקסים ורצוי.

ג.

זו נקודת התורפה בכל התכניות הציוניות שתוכנו עד עתה ושל כל הסיסמות, שנזרקו ונזרקות אף היום בחלל עולמנו; חסרות ההוראות המעשיות כיצד להגשימן; איננה ניתנת התשובה על השאלה, שהיא קובעת את גורל כל התכניות והסיסמות: ומה תעשו, אם הגורם, אשר השלטון בידו, יתנגד לכל אלה? כיצד תתגברו על מכשול זה?

"תכנית העשור" של ז'אבוטינסקי היתה יפה ומדוייקת בחשבונותיה: העלאת מיליון יהודים לארץ-ישראל במשך עשר שנים, בהוצאת של כך וכך מיליונים לירות. אולם

המבשר (סוף מעמוד 5)

האגדה העברית מפארת את דמויות בחיריה גבוריה בחייהם ואף במותם. משה מת בנשיקה "ולא ידע איש את קבורתו". אליהו עלה בסערה השמימה. רצתה המסורת הלאומית להדגיש, כי לא נעלמו הגיבורים לנצח; הם עתידים לחזור בכל דור ודור.

העלמו של אהרון אהרונסון הוא בנוסח האגדה העברית.

ורוחו חזרה. היא חיה בלבות הלוחמים העבריים, המחרפים נפשם למען העם והמולדת. היא חיה במרתפי המחתרת העברית. היא מרחפת ביניהם בצאתם ובבואם.

כי מגדלור היה אהרון אהרונסון, המבשר את קרבת היבשת בחשכת-ליל בים סוער.

אהרון בישר, כי קרוב יום המלחמה העברית לחרות. הוא בישר את הופעת הלוחמים.

עשרים שנה חיכתה להם המולדת. אך הם הופיעו והם מזכירים ברטט וקדושה את שמו של המבשר.

=====

היא התעלמה מן המכשול העיקרי: כי השל-טון לא ירשה עלייתו של מיליון יהודים; ולא הראתה, איך אפשר להכריח את השלטון, שיקבל את עמדתו או — להעלות את היהו-דים נגד רצונו של השליט.

אפשר גם למצוא חיוב בתכנית "ביל-טמור", על אף השיטשוש הרב שבביטויה. אם "השומר הצעיר" מריעים עולמות בגדה, אות הוא, כי יש בה משהו יותר מדו=לאומיות...

ובוודאי שיטתו האחרונה של בן=גוריון על "מדינה עברית ב"מינימום" קרובה אל לב רבים, אף אם הוא כורך אותה לפע-מים בסוציאליזם. אין צורת=משק הקרויה "סוציאליסטית" עלולה להפחית את ערכו של התוכן העברי הכלול בסיסמה.

כל זה טוב הוא ויפה; אולם כיצד הופכים את כל הרצוי למצוי? בלעדי תי-רוץ הקושייה החמורה הזאת מתקבל הרושם, שהתכניות והשיטות לא נוצרו אלא לשמש כלי יעיל בהתנצחות הפנימית שבין הסי-עות והמפלגות, להכות בהן את היריב במחלוקת הכיתות באומה. כך, וודאי, יראה אותן השליט הזר ולא איכפת לו מה התכן. הוא יודע, כי במעשה דוגלת המדי-ניות הציונית בכלל — "לקבל מה שאפשר לקבלו". ו"האפשרי" בעיניה הוא: מה שמכ-תיבים במשרד=המושבות בלונדון, לאחר הבקשות וההשתדלות להמתיק את רוע הגזי-רה. נושא הדיונים (עד כמה שקיימים דיונים כאלה) איננו תכנית עברית, שה-שלטון נדרש לתת הסכמתו לה. הנציגים הציוניים נדרשים תמיד לעיין בתכניות הזרות ולקבלן. עפ רוב — לאחר שגזירות אלה כבר פורסמו וקיבלו תוקף של חוק, בפקודת ראותו של השליט.

אם המדיניות הציונית תתמיד בדרך זו, תשארנה התכניות היפות בבחינת תעו-דה ארכיונית בלבד. אולי ישתמש בה מישהו בדורות יבואו, כדי להוכיח, שגורל העם העברי היה יכול להיות אחר, אילו נוצעה תכנית נהדרת זו בזמנה. החוקר ההיסטורי אולי אף ימצא מלים חריפות לגנות את אלה, שהקשיחו לבם ומנעו את הגשמתה. אולם אנו — אין אנו משתוקקים לדמעות ההיסטוריונים ולגינויי העומדים על חדם בדורות רחוקים. אנו סבורים, שגורל העם נתון בידו=הוא. יש בכוחו להרחיק את הסכנה הצפויה לו, אם יחליט ללכת בדרך הנכונה.

ד.

קודם כל יש להכיר, כי שאיפתו של העם העברי — חיי חרות במולדת — היא המינימום, שיש ביכלתו להבטיח חיי=אומה קיימים. פחות מזה אי=אפשר לקבל, כי פירושו כוויתור על קיום האומה. אסור לקבל ואסור אף לנהל משא=ומתן על פחות מן המינימום הזה. על=כן אין מקום לפש-רות עם הסידורים, הנעשים על=ידי השליט.

אם הכרה זו קיימת, נחוצה החלטה [illegible]יבה משתמעת לשתי פנים — לגשם את השאיפה העברית. ובחוזק רצון ללכת בדרך זו ולהתגבר על המכשולים. את ההתגבשות של ההכרה הזו, המבשיל, יש צורך להעביר משטח השאיפות והתכניות הפאסיביות (עד עתה הן היו פאסיביות רק מצד עצמו) אל שטח הפעולה והמעשה. במקום "אי=שיתוף" עם השליט לגישום ה"ריקונסטרוקציה" שלו, חייב לבוא אימוץ כל כוחות האומה לגישום תכניותיה היא, שעתה הן כתובות על גייר במשרדים. לאמור: נחוצה הכרה, כי לא לחלום חלומות בלבד רשאים אנו בארץ הזאת, אלא אף לפעול למען הפיכתם למציאות. כי רצונו של העם העברי — הוא חוק הארץ ולא רצונו האנטי=עברי של השליט. והעם העברי חייב להטיל על עצמו את עולו של החוק שבא מרצונו וממבעי=רצונו ולהת-נכר לגזירות של הזר, הבלתי=צודקות ולחוקיו, שהם חוקי=גזל.

מבחינת ההכרה העברית אין מקום במולדת אלא לשלטון עברי בלבד. להכרה זו צריך להנתן תוקף מעשי בכל שטחי החיים, ע"י מתן אפשרות להמונים לקיימה במצוות=עשה ובמצוות=לא=תעשה יום=יום.

התנגשות זו עם השליט — בשטח המעשה — וודאי תלבש צורה של מלחמה, אשר תג-רום סבל ויסורים להמוני העם. אולם מעטים הם היום המתעלמים מן האמת, שאפשר להשיג שיפת=חיים בלי מלחמה, בלי סבל ובלי יסורים. אין ספק שהעם ייענה, אם יידרש. הוא ייענה, אם יראה שבסופו של נתיב=הסבל מנצנצת התקווה לעתיד טוב יותר לו ולבניו.

ה.

תכנית=המלחמה קודמת לתכנית של "אחרית הימים", אף אם אנו מקווים, ש"אחרית" זאת עתידה להתגשם "בימינו". וגם הכנתה דורשת עבודת=מומחים במקצו-עות רבים. כמו=כן, אי=אפשר לפרש מראש את כל מעשיה, כי כל שלב נוסף במלחמה הוא תוצאה של הצלחת השלב הקודם, שהוא תלוי בהתאבקות עם השלטון הבלתי=חוקי. כדאי להצביע אף על סעיפים אחדים, מהם קטנים ומהם גדולים, לדוגמה:

ישנה קרקע, ללא בעלים, הקרויה "אדמות ממשלתיות". יש מהן שטחים הראו-יים לעיבוד מיד ושטחים אחרים, שוממים, שאפשר להפריחם בעמל. קרקעות אלו שיי-כות לאומה העברית, והשלטון העברי רשאי וחייב למסרן לבני העם, הכמהים לקרקע ולהתישבות.

קיום איסור=בנייה באמתלה, שהחמרים דרושים ל"מאמץ המלחמתי". מצד שני מת-הלכים מאות עולים ללא קורת=גג מעל-לראשם. השלטון העברי חייב להתיר ולעודד את הבנייה, לפי תכנית ובגלוי, ולא בלי תכנית ובסתר, כפי שהדבר נעשה עכשו.

80 צעירים עברים נקנסו על ש"העיזו" לטייל במולדתם מחוץ לגבולות התחום, שהוקצה ע"י השלטון=הגזירות. השלטון העברי חייב ללוות אלפי צעירים לטייל בכל רחבי הארץ.

השלטון הזר אוסר לכפר העברי להשת-מש במקורות המים, הנשפכים לירדן ללא תועלת. השלטון העברי חייב, במקרה זה, לצוות על הכפר להטות את זרם המים אל שדותיו ולסייע לו בתפקיד זה.

הישוב העברי משלם לשליט הזה קרוב לתשעים למאה ממכסת=המסים הנגבית בארץ

כולה. הכסף מוצא למטרות המתנגדות לאי־נטרסים העבריים ואילו הלימודים בבית הספר העברי מורכבתים מדי פעם, כי אין המורה מקבל את משכורתו; המורות הרפואי העברי אינו יכול לספק את צרכי הישוב מחוסר תקציב. כל ההדריכות כלפי הגל־שון הזר לא הועילו. הלשון עברי יכול לצוות לפעלם המטים להעביר את תהליכיו לקופתו – לצרכי הישוב ולצרכי הארץ ולבניינה.

וודאי שהשלטון הזר לא יעבור בשתי־קה על פעולות אלה. יש בידו אמצעים רבים להתנקשות הישוב: החל בלחץ כלכלי וכלה בלחץ צבאי ומשטרתי – הקמת מחנות־ריכוז ענקיים בשביל כל החלק הער והתו־סס שבישוב. אולם הנהגה אמיצה, מדי־נית מפוכחת ומומחים בכל המקצועות – כלכליים, חקלאיים, תעשייתיים – ידעו להחליש את רוב המהלומות ולמצוא תחלי־פים לערכים, אשר השלטון הזר יוכל למ־נוע מן הישוב, בתוקף היותו שליט על מקורות־כוח רבים, רבת־חיים של הישוב בולו תרד בתקופה זו. אולם זה גורלה של כל אומה לוחמת לעתידה. ולא זה הקרבן הכבד ביותר. יידרשו גם קרבנות בדם ובחיי־אדם. אבל גם אותם נותנת כל אומה, הנאבקת לחיי־כבוד.

ד.

לא בשפים הוא.

ההתבצחות הבלתי־פוסקת של מפלגות וכיתות, המלוות חרפות וגידופים בקולי־קולות, אינה מעקפת את מצב־הרוח האמתי בעם. היא יוצרת תמונה מסולפת של ציבור מפוצל ומפורד בגלל דיקדוקי עניות. הציבור מפוצל ומפורד, כאשר מעסיקים אותו בקטנות. אולם הוא יהיה מאוחד ברובו הגדול, אם יידרש ממנו מאמץ גדול למען מטרה גדולה.

יש הרבה רצון טוב בעם העברי. המש־גים – ללא הבדל מפלגה וכיתה – מוכנים להתרומם ולהתנשא מעל לקטנות; מוכנים לוותר על אינטרסים של קבוצות וכיתות למען האינטרס הכללי, הלאומי. הפועל – בדרש ובנתן, החקלאי – בתבע ובנותן. וכן הסוחר והעובד הרוחני. והנה שמענו בזמן האחרון, כאשר בעל־התעשיה העברי מחפש פתרונים לשאלת היחסים בין ההון והעבו־דה והוא מוכן לוותר על חלק מזכויותיו, המקודשות על בעלי־ההון בכל העולם, כי כך דורש ממנו האינטרס של המשק הל־אומי. (נאומו של בר גובזיבסקי).

ההמונים הרבים מוכנים להטיל על עצמם את עול המלחמה הלאומית, כאשר תבוא הקריאה הגדולה.

מובן, שיהיו יוצאים מן הכלל ופורצי גדר, אשר גם לנחש היכן נמצאים פורצי־הגדר, מאין יבואו אלה, שירצו להכשיל את המלחמה העברית מבפנים. הלא הם אלה, שנודעו בגלל אקיצוניותם הצעותיו של הלייבורד הבריטי ופריצים דריסות אל הגויים להגמיש את השון. הלא הם אלה, המציעים פתרונות של דו־לאומיות ופדירליזם בפורין אמריקה האמ־ריקאני ובאקונגרסים הלונדוני. אלה – אם תוכרז הפעולה להכלמת הרצון העברי – וודאי ירוצו אל השליט הזר להודיע לו על הסתייגותם ויסתדלו להיהנות מיחס מיוחד. אולם בתקופת־המלחמה ידע הרוב להטיל את מרותו על המיעוט פורץ־הגדר, כי עם לוחם, רשאי להטיל מרות מחייבת.

ז.

תנועה בעלה להכרעות גדולות: לתכניות נועזות ולמעשים מכריעים. רק הם יכולים לשחרר את הפרץ הרב הצפון באומה, שיקבע את גורלה לדורות. רק הם עלולים לזכות בסיוע ממשי של חלקי העם המפוזרים. רק הם יזכו בתמיכתם של הגורמים המדיניים בעולם.

אולם מי יתן את האות? מי יוביל את ההמונים למלחמה?

שתי אפשרויות קיימות:

האחת קלה יותר, מהירה יותר. ההמו־נים נקראים למלחמה ע"י ההנהגה, שכהנ־תה במשך תקופה ממושכת מאימונם של חו־גים רחבים; שהתרגלו לראותה יוצאת ובאה לפניהם; לבידה מרוכזים מקורות־כוח לא מעטים. אפשרות זו קלה יותר, כי ההמו־לה בעניית מלמעלה למטה.

והאלטרנטיבה – אם ההנהגה הרשמית אינה מסכימה לתביעת־השעה – קשה יותר, אטית יותר, רבת־סבל יותר: הקריאה למלחמה באה מלמטה, מצד אנשים, שבתחילה אין להם כוח אחר מלבד הרעיון והרצון, אולם במרוצת הזמן הם נהפכים למרכז הכוח והרצון הלאומי, בהיותם נאמנים לתביעת־האומה בשעה המתאימה.

אין עדיין סימנים בולטים, שההנהגה המקובלת של הישוב תקרא את העם להגב־את תכניותיה־היא, את התביעות של האו־רית הימים. לעת עתה היא נתונה בראש ודרכה בהתרוצצות המפלגתית, המבלה את הכוחות ומפוררת את האחדות, שהיא נחוצה עתה יותר מבכל עת אחרת.

וביניתים לוקח תעליש את שלו: האר קונסטרוקציה שלו מתקדמת ללא הפסק.

(סוף בעמוד 10 מתחת לקו)

חשבון הזמן

לא צריך לבקש מבוכים בהורתו של פרוב. איינשטיין, כדי לקבוע שהזמן הוא יחסי בהיסטוריה.

יש תקופות ארוכות, שבהן ער־ההיס־טוריה מפחק את פיהוקו המפורסם. החיים זורמים בנקט, בדאגים אשר הורגנו בדורות קודמים. אין שינויים חלים בהן. המתחקים על [illegible]

הזקנים מתים את מיתתם הטבעית, אחרים נולדים ותופסים את מקומם. התפאורה נשארה ללא־שינוי מרחיק לכת. באלה היו ימים־הבינים.

ולעומתן – פרקי־זמן, הגדושים מא־רעות. תקופות קצרות, ההורסות את קער הקיים על אייה. התפאורה משתנית לפתע מעלים אותה כזוות רעננים, המדהימים

היסן וממלאים את החלל תוכן חדש, שונה מעיקרו. בתקופות כאלה קצרה הנשימה, כי במקום המצב הסטאטי באה התנועה הדינאמית, התובעת אימוץ כל הכוחות. כזו, לדוגמה, היתה התקופה, שתחילתה היתה – הרס=הבאסטיליה בצרפת.

לגבי תקופת=השקט יכול להיות יפה הכלל של "אל תעירו ואל תעוררו". אך אוי לו למי ששומר כלל זה בתקופות התנועה והשינויים; מי שאינו מסתגל לקצב הזמן החדש, מי שאינו מסגל את פעולותיו לקצב זה – עתיד להיות מרמס לגלגלי המאורעות הכבדים, המסתובבים במהירות מסחררת.

דוגמות: העם הסיני אחר בהסתגלותו ועתה הוא סובל מהזנחה, ארצו מרמס לרגלי הפולש הזר והוא משלם בקרבנות של מיליונים – קנס בעד הפיגור. וכן העם ההודי. ואילו יפאן, שהוכרחה לצאת מבדידותה, למדה לקח מן המצב החדש ובמשך עשרות שנים מועטות שינתה את דרכי חייה ועל-ידי כך הרחיקה מעל ארצה את הסכנה שהיתה צפויה לה במחצית המאה הקודמת: ליהפך לשטח=ניצול קולוניאלי, כסין והודו.

באיזה מצב נמצאים אנחנו, העם העברי? מהי התקופה, בה אנו חיים?

פטיש=המאורעות הולם על סדנו של הזמן ואנו – בינתים. הפטיש מרקע, מהלומותיו נעשות חזקות יותר, מהירות יותר ואנו – צנומים יותר ויותר. בכל רחבי עולם ובכל משטר, מוכה כל גוף האומה: אם בעריפת ראשינו בפועל ממש ואם בהרכבת ראשים ושטשוש דמותנו המיוחדת. התהליך איננו אטי עוד, כי אין עוד התפתחות אטית בעולם.

ויש רק דרך אחת לשינוי פני הדברים: מעמד של עצמאות במולדתנו, למען נהיה מרקעים את הגורל במו ידינו; למען נהיה שותפים בעיצוב מאורעות ולא גוף דומם, שכל הרוצה בא והופכו ועושה בו כשרירות לבו. אולם ארץ זו, שהיא מולדתנו, אף בשבילה נגמרו ימי=השקט והעזובה, שנמסכו בה כמעט ללא הפסק מאז גלות האומה מעליה. גם מאת מאורעות כלליים, שאינם תלויים בנו, וגם מאת העמל שהושקע בה על=ידי האומה החוזרת, פסקה ארץ=ישראל להיות פינה נידחת, הרחוקה מן המערכה. קצב נשמתה של הארץ נגרר ותקופה זו, שאנו חיים בה, תכריע – למי תהיה הארץ לעולמים.

"גאולת השממה" – מצוה קדושה היא ונעלה. אבותינו הקדמונים הראו מה יקרה היתה להם האדמה הזאת. הם לא הניחו לשממה אף זרת של קרקע. עדים לכך ההרים המודרגים בסביבות ירושלים, אשר הרים "סביב להם". גם הדור שקדם לנו – אלה ההולכים מאתנו אחד=אחד, שבעי=שנים ועמל, ואלה שמתו בעלומיהם וקברותיהם מציינים את קצי הקדחת הצהובה לגנים – גם אלה הניחו זאת. וגם הדור הזה. אולם עתה לא ניתן עוד "לגאול את השממה". עתה עומדת השאלה בכל חריפותה: התוסיף הארץ להיות שוממה כאשר היתה ואם יינתן "לגאולה" – מי יהיה הגואל? עתה עומדת על כף=המאזניים ההכרעה: מי יבעל את השממה, כי רק הוא יגאל אותה. השחו עיניכם מראות אמת זו?

כוחות=הנגד הולכים וגוברים יום=יום. במרוץ היריבים אל המטרה, כוחותינו איננם גדלים במידת גידולם של כוחות=הנגד, כי לא ניתן לנו לגדול. והיריב מקבל עידוד בלתי=פוסק. ועל=כן ברור, שהגיעה השעה להתאמצות מכסימלית, כדי להקדים בזמן ולהרחיק את הסכנה הצפויה לנו.

וודאי, יש להביא בחשבון את "שיקולי הקוניונקטורה". אולם אף קוניונקטורה איננה ערך סטאטי, המופרש והמובדל מן הכוחות הפועלים. קוניונקטורה היא צילום רגעי של תנועה דינאמית. אולם יש צלם, העומד על=יד מכונת=הצילום שלו ומחכה עד שהתמונה תקבל את הצורה שהיא רצויה לו. צלם זה, ספק ישיג מבוקשו, ספק לא ישיג. ויש צלם המכוון את מכונתו לרגע מתאים והוא עצמו משתתף בעיצוב הצורה, למען תהיה כרצונו. כך גם במלחמת=החיים. הכוח הפאסיבי ימצא לנגד עיניו כמעט תמיד קוניונקטורה מתנגדת, בלתי=נוחה. ואילו הכוח הפועל ישתדל להתאים את הקוניונקטורה למטרותיו, לעשותה נוחה לו, ואף מן העז יוציא את המתוק.

מי שעושה את חשבון הזמן, חייב להשתדל לדייק בחשבונותיו ובשיקוליו. ויש, כמובן, אפשרות של טעות, כי לא במספרים אריתמטיים ייעשה החשבון. יש מקדימים ויש מאחרים.

הנחשונים מקדימים בשעה אחת. הם קופצים הימה, בטרם נקרע. יש מהם שוחים על פני הגלים ונאבקים עמהם, עד אשר ינצחו. ויש נכשלים וטובעים. הם טובעים, אולם המטרה, שלמענה קפצו הימה, איננה אובדת. כי במות הנחשונים, מתעוררת התקוה בלב העומדים על החוף וטופס קופצים הימה אף הם, לקרעו בכוחות גדולים. המרידות ה"בלתי=מוצלחות" בפולין לא היו כשלונות ולא המהפכות ה"בלתי=מוצלחות" ברוסיה. הן הצטרפו לחשבון הסופי.

ואילו המאחרים? הם על=פי רוב אינם מגיעים לכלל פעולה כל=עיקר. כי תמיד נדאה להם, שטרם הגיעה השעה. והם נכשלים. הם "צוברים כוחות" ושומרים עליהם לשעה "המתאימה" וכשזו מגיעה – הם מחמיצים אותה; או שכוחות=הנגד שוברים אותה כליל. הן כה הורה לקח ה"שוצבונד" באוסטריה. ואחרי כשלון זה יבוא היאוש, שלאחריו אין תקומה עוד.

מהו הנזק שהטעות בחשבון=הזמן צופנת בקרבה?

הנחשונים=המקדימים מסמנים – במקרה הגרוע ביותר – פתיחה לתקופת=ההאבקות, סופה בנצחון. המאחרים מהווים – במקרה הטוב ביותר – פרק=סיום לתקוות שהיו ונגוזו.

מי משניהם עדיף? – ההיסטוריה פסקה את דינה בשאלה זו.

האפשר לסמוך על מוסדות=ההנהגה הציוניים, שהם ידעו לדייק בחשבון הזמן ויבחרו את הרגע המתאים לפעולה? הנסיון איננו נותן יסוד רב לתקוה בכיוון זה. תקופת עשרים השנים האחרונות היא שרשרת ארוכה של כשלונות, של שיקולי=קוניונקטורה, בשעה שהמכבש עבר על גבנו והוא מוסיף ללחוץ ביתר כובד,

(סוף בעמוד 10 מתחת לקו)

המשטרה ובית-הדין

א.

המשטרה העבריית בארץ היא צבא-חדי-כוי של השלטון הזר. הוא זרועו המזוי-נת של השלטון הזה, שתפקידו להכשיל את מאמצי העם העברי ולגדור ממנו את מולדתו לעולמי עד.

התנהגותה של המשטרה היתה תמיד הע-עוף בולט לפדיוניות של השלטון. היא כדוגמתו היתה תמיד להכשיל, לשים קץ להתפתחות העברית, דומה שכלידותה של השלטון עברה כמה שלבים - מתכפים בוחר עד מכות קשות בגלדי - כך פעמה ולבשה צורה פעולתה של המשטרה. הבוגדנ מכאר אותו, אלא שעתה היא מתפקע ללא-כסוות בכל הנוות-ישראל שבו.

בשנת תרפ"ט בתוך שבעי המדבר והזו-תו לפרוע ביישוב העברי. [illegible] [illegible] יצאו כן המזיגורות החאסית, שמיא מרכז השלטון. בפני ועדת-החקירה של [illegible] - ער בפקצת הלוט מעל חלקו של לחם, הב-כיר הראשי של ממכלת פלשתינה, בהזובין מאורעות אב תרפ"ט. [illegible] לא [illegible] ליד גילוי, כי אז נעכתה העקולה בנתה, [illegible] כי אותה הורעדה בתגוללה [illegible] [illegible] התנהגותה של המשטרה [illegible] [illegible] חדפים ולפניהם. קצין-משטרה [illegible] יושבו הסוך [illegible] במצרית הערבים ומהכירו לנו את טכנת החמולעות הער-בית ויהוכזו על הפעולה [illegible] מן הער-בים, אלה [illegible] את המחברת ואת הרפע וכיצלו את האעשרות להם פורקן [illegible]-קסיב שלהם: לרצוח, לאנוס, לשדוד, הכפ-

טרת ידעה **הדיוק** היכן היא צריכה **לאחר** בהופעתה, כדי לתת שהות לפרצחים **לעשות** את מלאכתם, שימתם של הפורעים - והמפ-שלה אתנוה - לא נוצרה בדמיונם המזרחי, היא ביטאת **עובדה**.

משנת תרצ"ג, עם התעצמותה של העליה העברית, הוטל על המשטרה לשים מתנום לזו. המזיטריה הבריטיים הזלו לשוטט בחו-צות-[illegible] כדי לגלות תיירים עברים ולגרשם מן הארץ. [illegible] הרצח - תרצ"ט - [illegible] [illegible] מועקו בבודן לעמור על [illegible] הארץ בפני [illegible] של עברים, השבים אל מולדתם האבודה דרצונות, לאחר [illegible] של [illegible] על [illegible] [illegible].

[illegible] מלחמתו של השלטון הזה בעו-[illegible] העברית [illegible] לא רק הפרקים של [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible], בין [illegible] האלה - [illegible] [illegible] - [illegible] השלטון את הפרק על גירוש מעפילין [illegible] לא [illegible] [illegible] יוד-[illegible] את [illegible] הזה, עבר בתגלבה הבאה [illegible] של המשמרת [illegible] לילה [illegible] [illegible] בעתלית, עבר [illegible] [illegible] [illegible] להתלבש ול-[illegible] [illegible] המעפילים ידחו את הצ-[illegible] [illegible] מלא את הפקודות. הם [illegible] [illegible] [illegible] המולדת, הבו [illegible] [illegible] לא [illegible] עוד, [illegible] [illegible] בבללות ובקתות-[illegible] [illegible] על [illegible] והמעפילים, [illegible] [illegible] ברגליהם, בבלי [illegible] [illegible] [illegible] בבכך הקרב [illegible] [illegible] לבין בחוס-[illegible] [illegible] המשטרה לא אחר לבוא [illegible] [illegible] ללא-הבדה, [illegible] המעפילים על המבוכה ומשם על [illegible] לא הצילה לאזני הירוב, [illegible] [illegible] הרגלה, בהבתק [illegible] מעל [illegible] המולדה לסען הוביל את המעפילים [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]-ומועבות הברי-[illegible] [illegible], כי [illegible] הרבחת, **שבל** [illegible] [illegible] מתיחסים **באיבה** לעניינן של **בעל דת-הבריתי**...

על [illegible] לעבירי בראשביהם, עבד [illegible] [illegible] [illegible].

ב.

[illegible] חולדה ורמת-הכובש עדיין זכורות לכל. הפקודות נבכקו על-ידי [illegible] [illegible] [illegible] בבמק אוטומטי. השלטון המליט לפרק את היישוב מנשקו והמשטרה התחילה להוציא את התחלטה אל הפועל. כי השלטון ידע, שהנשק **עלול** להיות מופעל בשעה שלא תהיה עוד כל תקווה ליישוב. והשלטון יודע גם, כי [illegible] [illegible] ומכוונת לקראת שלילת התקווה.

בחולדה וברמת-הכובש היתה התנהגותה של המשטרה דומה להתנהגותה במגנה-המע-פילים בעתלית. אותה השנאה, אותה תאורת-[illegible] [illegible], המכות באלות ובקתות רובים [illegible] - [illegible]. ברמת-הכובש היה גם **קרבן**.

[illegible] [illegible] [illegible] רמת-הכובש [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מגבה [illegible] [illegible]. מגבה [illegible] [illegible] [illegible] **שחרות**, [illegible]

המבנה המזן (סוף כעמוד 9)

עד מעוד מעט ולא נוצרה אפשרות לבנותם.

קצב-הדבר הוא מזורז, המאורעות מתפתחים במהירות-הבזק, הושעה תובעת פעולה מאומצת, לבב הכרעה בדורנו, ואולם עוד מוקדם - שולטים מתנגדינו, [illegible]-חים הם, שמחר לא יהיה מאוחר מדי?

לאחר - זוהי הסכנה העטפית במקופת-הכרעה זו.

תלשת הרצון העברי (סוף מעמוד 8)

על-כן אחזבו באשמרות הוגניה, אף כי היא קשה ורבת-סבל. לוחמי חרות ישראל קוראים את העם למלחמה ומפסעים לדוגמה חית לחמונים. אם לא באה ההדרכה כלפ-לה, הופיע הלחץ **מלמטה**.

כי לוחמי חרות ישראל באו מן ההמו-נים ואל ההמונים הם הולכים.

הדרך קשה יותר וארוכה יותר. לעת עתה לא נוכל לבצע תכניות, אשר בנקל היו מרצעים אותם אלה, שאמצעיהם גדולים יו-תר, אולם מן הצורך הלאומי אין להתחמק. והצורך הוא: הפלגת הרצון העברי בפעולות.

קשה היא הדרך, אולם כבדה לא פעמה היא כבר מאחורינו.

ואף מן הכוח הצבורי אין עוד אפש-רות להתעלם. וכוחנו יגדל וילך.

את השלטון להפסיק, לפי=שעה, את פעולתו. בין שאר הסיבות, שבגללן הופסקו חיפושי=הנשק בצורה זו, היתה: גילויי פעילותם של לוחמי חרות ישראל, שהם יותר מורכבים, כי אין הם רוצים לחכות במלחמתם עד "אבדן כל תקווה". עתה מכוונים מאמצי השלטון והמשטרה לקראת חיסולם של לוחמי חרות ישראל. וכאן קרו מקרים, אשר לא הגיעו לידיעת הציבור:

לפני זמן=מה הוקפה קריית=שאול ע"י כוחות גדולים של משטרה, מזויינים בתתבקים קלים ומכונות=יריה לרוב. היה זה בלילה. במשך שעות בלשו זרקורים גדולים את כל הסביבה, השוטרים חיפשו בפרדסים. כאשר קמו אנשי המושב לעבודה, ראו כי הם נמצאים במצור ורבה היתה ביניהם הבהלה. אולם קציני המשטרה הבריטיים הגבוהים, שהיו אחראים לחיפוש, הזמינו את המוכתר והודיעו לו בעברית המשובשת שלהם: "לא לפחד... כאן לא רמת=הכובש, לא חיפוש=נשק. רק מחפשים אנשי=שטרן". כשמוע המוכתר דברים אלה, אורו פניו ודלתות הבתים נפתחו לרווחה בפני הקלגסים. הם נכנסו באין מפריע לכל חדר, חפשו בכל חור וקבצו את כל הגברים בעדר אחד. וכשלא נשאר יותר איש בביתו, התחילה הביקורת המדוקדקת, שארכה שעה ארוכה.

החיפוש נגמר לשביעות רצונם של שני הצדדים; לוחמי חרות ישראל לא נתפשו בקריית=שאול. אולם לא על זה שמחה המשטרה. היה מקום לשמחתה, כי בקריית=שאול הופר העיקרון: שהכפר העברי איננו מקבל עליו עול מצור מרצון, שאין הוא פותח את דלתות בתיו בפני הקלגסים הכולשים. שמחת המשטרה הבריטית היתה מוצדקת.

לא היתה מוצדקת שמחתם של תושבי המקום העבריים. אף=על=פי שהם שוחררו מן החשד" של "איכסון" לוחמי חרות ישראל בגבולות מושבם. כי, כל בר=דעת יבין, החיפוש "אנשי=שטרן" המסובכים יכול בכל רגע להיהפך בידי המשטרה לאמתלה נוחה, כשם שבחולדה וברמת=הכובש שימשה להם אמתלה: חיפוש אחרי עריקים מן הצבא האנגלי. אמרו: "עריקים" וחיפשו - נשק. אומרים "אנשי=שטרן" ויחפשו - נשק. ואם העיקרון הופר - מאין יקחו אנשי הכפר העברי את העוז להתנגד בשעה שיידרכו, כי יעוז ובשעה שיזעיקו את דעת=הקהל, התהיה להבא מאוחדת בתגובתה?

לא, לא היה על מה לשמוח, והאזהרה שנתנו, לבלתי התנגד לחיפושים כאלה, היא מוטעית ומזיקה לכלל. כי חובת הכלל דורשת: להתנגד לחיפושי המשטרה ותהא האמתלה אשר תהיה. הכוונה של השלטון ברורה: להרגיל את הישוב העברי להשלים עם תעלולי אוקופאציה מפורסמת, ואם הרעל מוכנס לגוף בצורת טפות מרות, אם שעוטפים אותו בדברי מתיקה, אחת התוצאה: סם=מוות הוא.

את זה יש להבין ועוד קיימת האפשרות - לתקן את המעוות.

ג.

בהתגלות סימנים בולטים של מלחמת=חרות לאומית נוקטת המשטרה הבריטית באמצעי=דיכוי חמורים ביותר. יש להם, לבריטים, נסיון עשיר בשטח זה ושיטותיהם הן שיטות="סטאנדארט". אין הן שונות בארץ=ישראל, לגבי תנועת החרות העברית, מאלה שהשתמשו בהן באפריקה הדרומית, באירלאנד ושבהן מוסיפים לדכא את העם ההודי.

הגילוי האכזרי ביותר של הדיכוי הוא - הרצח בידי המשטרה. לא הריגה בהתנגשות מזויינת, בקרב, אלא רצח בכוונה תחילה של אנשים בלתי מזויינים. המשטרה התחילה בשיטה זו בארץ בחודש שבט תש"ב. היא עשתה זאת לפי הוראתו המפורשת של דוגלאס האריס, ה"נציב לעניינים מיוחדים", יד=ימינו של מק=מייכל. השלטון פקד והמשטרה הוציאה לפועל - בדם קר ובאכזריות. רצח יולי-כיץ הי"ד היה המשך לרציחות באותו חודש שבט. כי השלטון לא תמיד בודק את השלט האירגוני של קרבנותיו. הוא מכה את אלה, המגלים התנגדות. שלשום היו קרבנות הרצח לוחמי חרות ישראל; אתמול - חבר בקיבוץ "רמת=הכובש". מי יהיה מחר? מי שיעמוד בדרכו להגשמת מזימותיו.

אך לא ברצח בלבד שואף השלטון לדכא. לרשות המשטרה עומדים מחנות=ריכוז, שבהם מוחזקים צעירים עבריים במשך שנים רבות. הכלואים במחנות לא נתפשו בשעת פעולה. דיה הלשנה בלתי=מבוססת מצד מישהו, כדי שהאדם ימצא עצמו מאחורי הגדרות. את היסוד ה"חוקי" מהוות התקנות לשעת חירום". את ה"תקנות" קבע השליט והוא שמוציא אותן לפועל. ומי ימנע בעדו מלחוקק חוקים, הנוחים לו?

החוקים נוחים גם למשטרה, ומשתמשת בהם לסיפוק יצריה השפלים. גבר, אשר שוטר שם עינו באשתו הצעירה, נשלח למחנה, מתוך תקווה שבהעדרו יעלה בידו לכפות על האשה את רצונו. בני המודיעין נשלחים למחנה, כדי שאפשר יהיה לסחוט מהוריהם סכומי כסף הגונים בעד הבטחת השחרור.

במחנות יושבים העצורים מבודדים מכל קשר עם משפחותיהם. שלא כנהוג לגבי עבריינים פליליים, לא ניתן לעצורים הפוליטיים לראות את הוריהם, נשיהם וילדיהם. עצורים הכלואים במחנות זה ארבע שנים, לא ראו את קרוביהם זה למעלה משנתיים.

מזונם של העצורים נגנב בחלקו הגדול ע"י הנהלת המחנה.

טיפול רפואי הגון לשמו לא ניתן לעצור בעת חליו. שני מקרי מוות נגרמו ע"י כך במשך השנה האחרונה: יוסף מרדכי ז"ל מת ממחלת הטיפוס, כי לא הועבר לבית חולים אלא לאחר שניטלה ממנו הכרתו; ניסן מנדלקורן ז"ל מת לאחר עינויים קשים לפני ימים מספר ממחלת הקיבה, כי לא ניתן לו הריפוי בזמן. וכשתקפה עליו מחלתו נתנה הבולשת הוראות לטפל בו בצורה "מסתימית", שייפטרו ממנו במהרה וגם זריקות מזיקות הוזרקו לו במזיד. (ראה במקום אחר בגליון זה).

גם בני=תערובות לוקחת המשטרה באמצעי=לחץ, במקרה שהיא מבקשת לאסור אדם חשוד ואין היא מוצאת אותו. אב זקן - במקום הבן או הבת; אחות במקום האח או האחות; אשה - במקום בעלה המבוקש.

הקהל העברי כמעט שאינו יודע על

עזבונת אלה. הגדודות של מחנות-הריכוז גבורות יגדדות. האגודה כעתונים — אף הן.

והמולדת מתרברבת: "ברוסם שישבו אלה חפים מפשע משיתהלך אחד מסוכן בחוצות; ואם יהיה צורך, בלא במחנות את הייבוב כולו..."

יש לקוות שההצהרה הזה יבוא, אז יימצאו מאחורי הגדרות אלפים ורבבות, ובינתיים — "רק" מאות נחנים מפת-בגן של הפליט.

המיטות ברוקתו כה נהוג בחודו. כך נהוג בכל ארצות אירופה המשועבדת, והמשועבדים — נלחמים.

ד.

בפתקים המאחורים נתגלה יסודה:

המשטרה בוחשת הודאות מפי אסירים בעזרת איומים ועינויים.

דיבת החקירה של המולדת העברית (הרי בחלקה משטרתית) בארץ, מומחיות הן לכל במשך של דיבור. בהתפש חקירה בתחילת החקירה בפיתויים ובהבטחות. מכרים לנאסר, כי המולדת דורשת אך את סבתו ועל-כן ברושב קיגלה "הכל". אם יודה, יקלו בעונשו. אם יגלה את שמות חבריו המחותטים לעבוד — ישחררוהו מיד, בבלי להביאו למשפט. על-אי-כוח מדברים על לבו בשם גילוי העיר ועתידו ובשם מכפחתו, המקסמות עלולות לגרום לה סבל ביותר.

מסיטים הנאסר, כי אין לו על פה להודות ובלא יגלה דבר, בא תור האיומים. עליו לבחור — אומרים לו — את המשיבו או שיספר הכל, או שיענוהו בכל מיני עינויים קשים ואף ירצחוהו נפש. ובדי לתת תוקף נוסף יותר לאיומים, אז מביאים הנאסר לחדר [illegible] עם כלים לעינויים על אחד מוכנים לירות. לנאסר אומרים, כי בהתנן הפקודה, עליו להתחיל לרוץ ובשעת [illegible] יורו אם והוא יהרג. ועוד הפעם נותנים לו שהות להמלך בדעתו ברגע האחרון. בל הביפוי בכרון לסבור גם עבודי וגבו של הגבר, שימסור את ההודאה המבוקשת.

ואם האיומים לא הועילו בא תורם האחרון, הכועע ביותר: העינויים.

יש לטער, כי מבצאים הם, הבריטים, לווצרי-ה"ג'ק"יירינציה, אלא שעסר להם מדרש הכדרדי ושנעשו להם מסוירים חדו-ש, ברוב על אלה שהיו ידועים לאבו-ת ינקוויזיציה בימי הביניים. הנאסר נקשר באש ובמים, חובטים את עקביו באלה, תולים אותו על אגודליו, סורכים את אברי-המין שלו. כן לגבי גבר וכן לגבי אשה. התעללותו של המערבה אינה כמה קץ לעינויים. אך הפסקת קצרה, עד שיתכו את רוחו, ואמבל מתחיל מחדש, בעוצמת יתרה, באכזריות יתרה. בתלי החדרים המיוחדים לעינויים בסעדרי המולדת בא צבים וזעקת יסורים, על הפצועים באבא חודרת בעדם.

הסוף לעינויים בא בשעה שכל המכסיים לא הועילו, או בשעה שרוחו של המעונה נשברת והוא מסכים לספרם. אז ירחצו את פניו-הדם מעל גופו ואז יובא בפני מקבין, שלא השתתף בעינויים —

לספר "ברצונו החופשי" ולחתום על ההודאה והעדות, שתשמש מסמך בבית-המשפט.

לעתים "מצליחים" העינויים ולעתים "אינם מצליחים". גם בימי האינקוויזיציה היו שהעינויים חזקים באמונתם ולעוצמתם — שלא עמדו בנסיון, ורק כי עבר את המבחן ולא נכנע, רשאי להוציא דינו: לקבר או לחסד. הלוחם צריך להתחנך לקראת המבחן, ועליו ללמוד ביתר באת, כי עם גאולת השלטון הזר כולו על כל מכשיריו, ייעלם הדיבוי ויעלמו שיטות-הדיכוי האכזריות.

לעינויים רבים בבר היו עדים כתלי המולדת. אך עיני הציבור אינן קבועות בהם. זעקות רבות כבר הושמעו בתוכם, אך לאוזני הציבור לא הגיעו. על כן עוד יכול להתהלך הבעבה עם הסודה הל בת-צחוק ערכובית על פניו, להופיע כתאורח בין נחיו של הבעובה. עוד ידע מגונאלת בדם צעירה עברית או צעיר עברי וכבר היא נחה בידו של עברי, לפני שיחה על מסורתה או בהיקה של עבריה, שבא להתעלם בבהיצתה.

זה פרצופה של המשטרה הבריטית בארצנו. ידיעת השלידה ותעלוליה קובעים את היחס: באל-צבא-דיכוי.

ה.

בית-הדין הבריטי בארץ חוסה בצל אגדת-השקר הגדולה על הצדק הבריטי, את בית-הדין "אסור לבקר". שאבו.

מה פרצופו האמיתי של בית-דין זה, הדיננו בסקרה לא אחד. הוא נותן מסווה של "צדקה" לחוקי-הגול ותעלולי השליטים. הוא מוציא פסקי-דין, שהוכנו בשבילו ע"י השלטונות הפוציאים לפועל. בית-הדין הוא אחד המכשולים של מערכת-הדיכוי, הרוחצת את ידיו המכפרות, המגואלות בדם.

הניצולים מכדורי המשטרה בדיזנגוף 30 הועמדו לדין (ולא רוצחי חבריהם). כל ההוכחות היו לזכות הנאשמים ולהרשעת הרוצחים שן המשטרה. על-כן התקיים המכסה מאחורי דלתיים סגורות ופסק-הדין היה: עשר שנות מאסר לנאשמים הע-עקד הנצבים לעינויים מיוחדים: להרבים (לא לפושעים מן המשטרה), כי כך עיקם ולעצמותם מבלתי-מזיקים.

במבואות בשני בית-הדין הוכחות על עינויים במרתפי-המולדת, כאשר מאסרים קובדה זאת עדים נאמנים, אין הוא קם לב לכך. הדוצמים בפניהם לעונשים המענים, המפחידים את העובדות בעדות מזה, אף כי היטב-הישב יודע להם לקרוא פים כי דובר אמת ופה משקר.

בית-הדין העליון דוחה בציניות כל תלונה, המוגשת אליו על-ידי אסיר נגד מנהלת בית-הסוהר. לדוגמה: על שלא ניתן לו טיפול רפואי. את עקרונה האסיר בלי עורך-דין). המשפט ישאל את חוות דעתו של בא כוח השלטונות ויעשה ברצונו — ידחה את התלונה. האסיר מוחזר לבית-כלאו. בית-הדין העליון התיר לו למות בשקט ומבלי להוציא הגה מפיו.

בית-הדין באירופה, בתנאים כדרמאליים, דן לפי מצפונו. הוא הקשיב לטענות הנאשם, התעמק במצב הנפשי, שקל

את החטא ויסדר את הערבס. שוורצבארד מצא אוזן קשבת ומגינים גם בצרפת.

בית-הדין הבריטי בארץ משמש את האינטרסים הקולוניאליסטים של האימפריה. את מצפונו הפקיד בידי האדמיניסטרציה הקולוניאלית. על-כן צריך בית-הדין לתלות את בן-יוסף תלייה. הצורך הקולו-ניאלי מכריע.

ממצב דברים זה נובעת מסקנתו הלוחם העברי שולל את סמכותו של בית-הדין המו-סי לשפוט אותו. בית-הדין הזה איננו בל-תי-תלוי. הוא כלי-שרת בידי שלטון הזי-בוי, אשר נגדו מתנהלת המלחמה. והלוחם שנפל בשבי אינו עומד למשפט שוביו.

מובן, הלוחם העברי נמצא בידי השל-טון המדכא והוא יכול לעשות בו כרצונו: להרגו לאחר-עלילה ואף לשלוח לגרדום. אולם השופטים אינם אחראים הלוחמים. יש רבים אתם לו — לא משפט. וגם בידיהם להוציא לפועל מעשה-דין נגד הנשפטים כלפי חוקי המלחמה.

אם הדיון הוא משפטי, הרי גם המלחמה להרג משפטית.

עוד על משמעת ומדות לאומית

א.

יש להעלות על נס את כל המידות הטובות, שנתגלו בעם העברי — וביחוד בנוער — כבר בראשית התחדשותו על אדמת המולדת. המציאות החדשה הזימה הרבה מן ההאשמות, שהוטחו על-ידי שונאים מבין הגויים וקטני-אמונה מבין עמנו.

טענו, למשל, שהגזע העברי — כגזע השמי כולו — היה מסוגל לכבוש ארצות, אך לא הוכיח כל כשרון לבנות מדינה על כל מוסדותיה המורכבים. והנה באה המציאות והוכיחה, שטענה זו השקר יסודה: בתקופת דור אחד הקים לו העם העברי הקטן במולדת מוסדות, שכל מדינה מסודרת יכולה להתגאות בהם: מוסדות כלכלה, מוסדות-תרבות ומוסדות סוציאליים לתפארת. כל זה הוקם על אף התנאים החיצוניים הבלתי נוחים, על אף רצונו המכשיל של השליט.

ניבאו לנו כשלון, מפני שבני עמנו היו רגילים לחיות במשך דורות "חיי-אוויר", בשמשם מעמד-ביניים מתווך בתוך ארצות-הפיזור. והנבואה לא נתקיימה. "אנשי-האוויר" עברו במולדת לחיי עמל ויצירה בכל ענפי הכלכלה: בעבודת-אדמה, במלאכה ובתעשיה.

ראו את הפחדנות כסגולה לאומית שלנו. אגדת ההשתמטות של יהודים מן הצבא ומן הסכנה הזינה בארצות רבות את התעמולה האנטישמית. והוכח, כי ההפך מזה הוא נכון: העברי איננו בורח מן המערכה בשעה שהוא יודע על מה עליו להלחם. את פני הסכנה הוא מקבל בעמידת-גבורה והוא נכון להקרבה למען הערכים הקדושים לו. אם הסכנה היתה קלחת צהו-בה או פרא-המדבר — העברי לא ברח. הוא נלחם בגבורה, בהתמדה ובעקשנות.

אך היפה מסגולות שנתגלו היא, או-לי, קבלת עול המשמעת הלאומית מתוך הכ-רה ורצון. זהו פלא, שחשיבותו בולטת ביותר אם נזכור, שבמשך הדורות האחרו-נים התחנכו היהודים לקראת אינדיבידו-אליזם מופרז ביחסם אל ערכי עמם-הם ומצד שני למדו לכבד רק את מי שהשלטון בידו; וידוע, כי השלטון בכל מקום היה — לא יהודי. הרבה הלצות הומצאו על היחסים העתידים בין השוטר העברי והאז-רח העברי בעתיד. הן הביעו את חוסר-האימון בנכונותו של הפרט העברי להיש-מע לחוקים שחוקקו לו אחיו, שעל הוצא-תם לפועל שומר אחד, שהוא איננו שוב

ואיננו גרוע ממנו, ולא — תלוי בבגדי-השרד שלו.

והנה — בלי כפיה, בלי משטרה, למ-דו העברים לבטל את רצונם מפני רצון הכלל שלהם, ממלאים את הוראות המוסדות בדייקנות, משלמים מסים, הולכים למקום שהם נשלחים ואינם עוברים על איסורים.

מהו יסוד המשמעת הזאת — ההכרה, כי היא הכרחית לאומה, ובאשר היא אומה. הפרט מוותר על חופש-הפעולה האישי שלו, כדי למזג את כוחותיו עם כוחות הכלל, כי ידוע לו שהפעולה הכללית, המכוונת לקראת המטרה המשותפת, תהא יעילה יותר להשגת המטרה, שבלעדיה נחרץ גורל האומה לכליה.

ידוע לכל איזו אסונות נגרמו לאו-מות, שנתנו פירוש מסולף לעיקרון של חופש-הפרט, והיחיד שבהן היה רשאי לב-טל ולהפר את ההחלטות שנתקבלו על-ידי הכ-לל. בלי המשמעת וקבלת-מרות לא יתכנו חיי עם מתוקנים. זה ברור וידוע. ועל-כן יש להדגיש את הברכה שבהכרה זו, שהיא כמעט נחלת העם כולו בארצנו. היא מוכיחה, שאנו יכולים להיות מאוחדים, כי הרוב מוכן לוותר על מה שנראה מו-עיל לפרט, ולהופיע כגוש אחד מלוכד ומגובש, בעל רצון אחיד — כאומה — ולא כמכונת כולל של יחידים, שכל אחד מהם שקוע בתוך עולמו-הוא.

יחד עם התהילה והתשבחות לכל המי-דות הטובות שנתגלו בעם העברי, יש להלל ולשבח גם את המשמעת הלאומית; אותה — בראש וראשונה, כי היא יסוד מוסד לחיי-אומה.

ב.

התהילה והשבח למשמעת ולמדות לאו-מית.

אולם, יש לזכור, כי משמעת איננה מטרה לעצמה, אלא מכשיר להשגת המטרה. מטרה לאומית היא מושג מופשט, ובשמה פועלים אנשים, בשר-ודם. ואנשים — כידוע — עלולים גם לחטוא וגם לטעות. החטא והטעות לפעמים הם קלים ונזקם מועט. אולם יש שהם כבדים ומסכנים את המטרה בשלמותה. ואז יש חובה להכריח את האנשים להחליף את שיטותיהם או — להחליף את האנשים.

אין חמורה מחובת המשמעת באניה, השטה על פני-הים. כל הלה נכנע לרצונו

של רב-החובל ומפלא את כל מה שזה מטיל עליו. אולם ברור לכל אחד מהם, שמטרתו היא להביא את האניה בשלום אל החוף. ואם יתברר פתאום, כי רב-החובל — אם מפאת שעיניו בסתמאו או מחמת שכרות — מכוון את האניה לקראת סלע או שרטון, חטוא יחטאו המלחים, אם ישארו נאמנים לעיקרון המפורש של המשמעת. חובתם להעיר את תשומת-לבו של מפקדם על הסכנה הצפויה ואם אין אזהרתם משפיעה, עליהם להדיחו ולהעמיד אחר במקומו על המשמרת, כדי שישנה את כיוון השייט וירחיק את הספינה ממקום-הסכנה. אילו היו נשארים "נאמנים" ויורדים למצולות, אולי היה בזה מן היופי שבטראגיות, אולם לא מן החכמה ולא מן התועלת.

כך גם בחיי האומה. אם יש זהות גמורה בין פעולתם של מנהיגיה לאינטרסים של העם — אין מקום להפרת-משמעת. הבעייה מתעוררת בכל חריפותה, בשעה שהמנהיגים פועלים בכיוון הפוך, בשוגג או במזיד. אז אסור להסתתר מאחורי עיקרון-המשמעת. יש להרחיק את הסתירה ע״י שנוי-המשטר. וכיצד יתחולל שנוי במשטר. לעתים מספיקה הסברה ושיכנוע. השלטון עומד על טעותו ומשנה את דרכו מרצונו. במקרים אחרים — במדינות דימוקראטיות — יבחר העם בכל פעם את השלטון הרצוי לו. אך במקום ששתי האפשרויות אינן קיימות, משנה האומה את המשטר בכוח. פעם אחת הוא מסרב לקבל על עצמו את מרות השלטון הקיים, כדי שלהבא יוכל שוב להשמע לשלטון החדש, מבלי שיהיה קיים ניגוד בין חובת-המשמעת העקרונית וחובת-המשמעת למעשה.

ההיסטוריה של כל העמים יודעת לספר על מקרים רבים של הפרת-משמעת לשם שינוי המשטר.

לפני מאות שנים התקומם נזיר גרמני והפר את חוקי-הכנסיה, שהיו מקודשים בעיני כל העמים האירופיים. הוטל עליו חרם ונידוי בשם "השלישיה הקדושה", אך הוא המשיך במלחמתו ודעתו ניצחה.

בסוף המאה השמונה-עשרה הובילה קבוצת הוגי-דעות את העם הצרפתי למלחמה נגד המושל החוקי של הארץ, המלך, שהיה סבור, כי "אני והמדינה — חד הוא". המהפכה הצרפתית הגדולה היתה הפרת-משמעת חמורה — כלפי המשטר הישן. אולם דאנטון ורובספייר נתנו פירוש חדש למושג-המשמעת וקבעו, כי רצון העם — הוא החוק במדינה.

ועתה? בארצות רבות נטושה מלחמה בין כוחות שונים על נפש העם, שחייב להכריע, מי רשאי לתבוע את חובת המשמעת, כלומר! מי מבטא את רצון-האומה ודורש לאינטרסים שלה.

ותמיד יש להבחין בין אלה, המפרקים את עול המשמעת בכלל, כדי להתפרק מעול החובות שכל משמעת מטילה, לבין אלה, שתובעים אך נגד נושאי-המשמעת (כל דורם פושעית ומזיקה) ולא להשתחרר מחובות הם מטיפים, אלא להטיל חובות-יתר ולקרבנות נוספים.

אילו חיו ההמונים הולכים תמיד ללא פקפוק אחרי המנהיגים, כצאן אחרי הרועה, לא היה מנצח שום רעיון חדש בעולם, כי השלטון הקיים אוהב את השיגרה ואינו מסוגל להתאים את צעדיו לדרישות הזמן. [illegible] קרובות מסתתר מאחורי דרישת-המשמעת אינטרסים [illegible] ציבוריים.

הקידמה והשינויים בעולם קשורים על-פי-רוב קשר בל ינתק לתופעות של הפרת-משמעת. בתוך הזעזוע חולף המשטר הישן וחדש בא במקומו. הוא מוביל את האומה לקראת הישגים חדשים. השלטון הישן נפגע, אך לא עיקרון-המשמעת.

ג.

ההשקפות על צבא נשתנו לפי ההשקפות על המדינה והשלטון.

לפנים היה מלך "בחסד אלהים" שליט יחיד. הוא היה אדון העם ובבחינת החוק היה הוא אף בעליו של כל הרכוש בארצו. באותה תקופה היה הצבא חיל-שכירים של המלך. מפנו קבלו את לחמם, לו נשבעו אמונים ואת מלחמותיו נלחמו.

המהפכה הצרפתית הוציאה את הנשק מידי שכירי-המלך ומסרה אותו בידי העם. מאז התפתח הצבא הלאומי, הלוחם את מלחמת-האומה. חובת עבודת-הצבא נהפכה לכלל חשוב בחיי האומות, והיא נהוגה בכל הארצות ללא יוצא מן הכלל בשעת סכנה לאומה. על-ידי כך היה הצבא לפונקציה החשובה ביותר בחיי העם, לביטוי הנמרץ ביותר של רצונו לקיומו [illegible]

הצבא נכנע לשלטון-המדינה ומפנו הוא מקבל את הוראותיו. עצם התפקיד שהוא מיועד לו, אינו סובל שתי רשויות. הצבא מתרחק מפוליטיקה מפלגתית, כי הוא משרת את האומה כולה, כגוף מלוכד ומאוחד. אולם גם כאן אין להסתתר מאחורי מושגים מופשטים. בראש "המדינה" עומדים אנשים ולא אידיאות ערטילאיות. והאנשים לפעמים חוטאים או — פושעים. הם מובילים את המדינה ואת האומה מדחי אל דחי. מה יקרה אז? לפעמים נכנס הצבא לתחומי "הפוליטיקה" והוא קובע את הסדרים, בהתאם לגישתו העל-מפלגתית. לפעמים, בשעה שחלק מן הצבא מעדיף את הנאמנות לשלטון על האינטרסים של האומה, יתפלג הצבא.

קרומבל נהל את הצבא העממי-הריפובליקאי למלחמה נגד חיל השכירים של המלך האנגלי וניצחו. פלסודסקי קרא לצבא להפר את שבועתו לנשיא, כדי להציל את האומה הפולנית מסכנת האנארכיה, הרוב נשמע לו. אך חלק נשאר נאמן לשבועתו. המתקומם ניצח. ומה קרה ברוסיה בשלהי המלחמה הקודמת? הצבא נחל מפלה אחרי מפלה. הוא הכיר, כי אשם בכך המשטר הרקוב של הצאר והמוני החיילים נענו לקריאת אלה, שקראו אותם להפוך את סדרי המשטר — לתועלת האומה: מפלגת הבולשביקים שקדה במשך שנים על יצירת תאים מהפכניים [illegible] הצבא, והניחו על-ידי כך את היסוד [illegible] והפועלים.

יש מומנטים בחיי האומות, שמשמעת עיוורת של הצבא לא תחשב לו לצדקה, אלא לחטא. כך היה בצרפת בשנת 1940, כאשר השלטון החוקי הכריז על שביתת-נשק עם האויב. היחידים אשר הפרו את המשמעת, נידונו על-ידי שלטון זה למיתה.

אולם עתה תולה צרפת כולה את תקוותיה
במפירי=משמעת אלה. מה היה "חטאם"? הם
קראו לאומה להמשיך במלחמה, בשעה שהשל-
טון החוקי קרא להניח את הנשק. מבחינת
המשמעת כלפי השלטון היה זה חטא שלא
יכופר. אולם אותו רגע היתה קיימת סתי-
רה בין השלטון והאינטרסים של האומה.
רב=גורל והכריע העדיפו להישמע למצפונם
ולשרת את האינטרס העליון של מולדתם,
אף=על=פי שהם היו מיעוט שבמיעוט. ההיו
[illegible] וחבריו בוגדים וחוטאים? וודאי
היו ביניהם גם קריזליגים ובוגדים,
[illegible] גרמני. רובם טעו בשוגג.
לכל היותר אפשר לסלוח להם, אך מי יח-
ליט כי הצדק היה עם המארשאל הישיש
ולא עם המורדים בשלטון?

זה הכלל גם בצבא: יש נאמנים לשל-
טון, בחשבם שהוא מבטא את רצון המדינה
והעם ומסייעים לו להוביל את האומה
המשלטון לכשלון. ומצד אחר יש מפירים
את המשמעת הצבאית, כדי לחלץ את העם
מן המיצר. אף אם נניח שאלה וגם אלה
פועלים מתוך פאטריוטיות ואהבת=המולדת,
הרי יש לזכור, כי "מפירי=המשמעת" מו-
פיעים בשעת משבר חמור, בשעה שאין עוד
[illegible] בין דרישת=המשמעת ודרישת מצפונם
הלאומי. עצם הופעתם של "מפירי=משמעת"
אלה היא הוכחה לכשלון הדרכים הישנות.
אילו היה השלטון הישן שם לב לאזהרה
הניתנת לו בזמן, לא היה בא הקרע. אך
הוא היה [illegible] לאזהרת, כי על=כן רחוק
הוא מהבנת ערכי=השעה ועל=כן בא הבלתי
נמנע.

את סיבות הפרת=המשמעת בצבא יש
לחפש בשלטון=המדינה ושם צריך לרפא את
הנגעים.

ד.

מה המצב אצלנו?

ארצנו משועבדת לזרים ועמנו נמצא
במצב של אסון מתמיד. ישנם מוסדות,
התובעים לעצמם מעמד של שלטון — כלפי
פנים. אולם את ההכרה בשלטונם אין הם
[illegible] של לחץ כלפי חוץ. הם מנ-
צלים את המשמעת זאת השאיפה לאחדות
לאומית, כדי להדריך את העם בכיוון של
[illegible] ההתאפקות. הם בולמים את האינ-
סטינקט של כל גוף חי — להאבק על הק-
יום. המשמעת, ירום הודה, נשמרת מכל
משמר, אולם העגלה שוקעת יותר ויותר
בבוץ. כולנו ללא יוצא מהכלל, נמצ-
אים בתוך אותה העגלה. ולא רק אנחנו
— כל הדורות הבאים נמצאים בתוכה, כי
גורלם תלוי בהכרעה אשר תפול בימינו.

היש צורך למנות את כל הכשלונות,
שהנחילה לנו המדיניות של ההנהגה הציו-
נית במשך עשרים השנים האחרונות? אין
צורך, כי הם גלויים גם לאלה, הנאמנים
למשמעת. יש מצדיקים, כי סיבות אובייק-
טיביות גרמו לכשלונות. אולם הרי עוב-
דה היא, שמגמה המדינית לא הוחלפה
המוסדים מאז ועד עתה. לא נבחנו שיטות
אחרות, שהן מקובלות על כל אומה ולשון

התבוננות במצבנו. במשך שנים נאמר לשל-
טון, כי אין כל הצורך בשיטות אלה.
הן אינן [illegible]. שנים, כשהדבר
לרבים, כי בלעדיהן לא נשיג את המטרה,
[illegible], אשר לא הגיעו
השעה". [illegible]
ללכת בדרכים הישנות, המכשילות, [illegible]
אל [illegible].

אין לנו עדיין מדינה. אילו היתה
המדינה קיימת, היתה השאלה נפתרת במסגרת
מדינה; אם על=ידי בחירות במשטר דמו-
קראטי ואם על=ידי [illegible] בד-
רך של הפיכה — [illegible].
אבל צריכים להילחם [illegible]
נית של עם עצמאי. [illegible]
קורא למלחמה [illegible],
להיפך, [illegible]
אין ברירה, אלא [illegible]
ולשלוט. כי [illegible]
עצמם [illegible]
ברעה אשר תמצא את עמו [illegible]
וראיתי באבדן מולדתי. [illegible]
אינם יכולים לראות [illegible]
הם [illegible]
שהיא היחידה להצלת המולדת [illegible].
אין הם [illegible].
להיפך: הם [illegible]
רבות ומוכיחים במעשיהם, כי לא את [illegible]
בת עצמם הם דורשים אלא את [illegible]
מה, אשר הם נביאו. [illegible]
להקל לעצמם [illegible]
הם לעמוד [illegible].
אין הם [illegible]
מסתירים את [illegible]
קוראים את העם [illegible]
כדי [illegible]
גם כלפי האמנים, [illegible]
האומה.

שני סוגי משמעת קיימים. האחד —
לאימוץ כל השרירים, [illegible]
הכלל במלחמה לעתיד, [illegible].
השני — [illegible]
להורדת המוחם, [illegible]
בראשונה אנו [illegible] את המו-
של עלינו, לפי [illegible].
לשניה לא נהיה [illegible].

[illegible]
האחד — של [illegible]
בהרם, [illegible]
של שמשון, [illegible]
בשעה שאחיו [illegible]
עמד [illegible] לה-
לשתים. אך [illegible]
מפני רצונם, כי [illegible]
מה תלוי במלחמה [illegible]
המולדת מידיו, [illegible]
ודינו בהרץ [illegible]
אך את מעלי [illegible]
ילמד. הזורמים [illegible]
עליהם את פחד [illegible]
של דבר באורך [illegible]
שמשון מת עם פלשתים, [illegible]
העם. כי הוא התחיל [illegible]
בית, שאין [illegible]
במלחמה. את חלק [illegible]
הגדורה, [illegible].

עתידות הים התיכון

הדו-קרב שנגמר

הדו-קרב הדראמאתי בין בריטאניה הגדולה לאיטליה על השליטה בים התיכון נסתיים בנצחון הראשונה.

כל חופו הדרומי של עורק-חיים זה לאימפריה — מן גיבראלטאר ועד תעלת-סואץ — נמצא עתה בידי אנגליה באופן ישיר או בידי כוחות בעלות-ברית, התלויים בה. חלקה הגדול של המרגלה האיטלקית אף הוא בידיה. כבר עתה יכולות אניות בריטיות לשוט להודו בדרך הקצרה ביותר. טריפולי, בנגאזי, פאנטלריה, טראפאני וסיראקוזה חדלו מהיות עצם בגרונו של הצי הבריטי. רובו של החוף האגאי, יחד עם כרתים ורודוס, עדיין נמצאים בידי האויב, אך אין כוחו של זה גדול בים אלא ביבשה והוא ינוצח ביבשה, ע"י הצבא הרוסי מן המזרח וע"י הצבא האמריקאני-האנגלי ממערב ומדרום, בבוא יום הפלישה. משתשוחרר צרפת, יוגוסלביה, אלבאניה ויוון, יהא נצחונה של בריטאניה בים התיכון שלם.

הבא הקץ להאבקות הכוחות בימנו הגדול? המצליח אנגליה להשליט באיזור זה את השלום הבריטי שלה, שמשמעו אלימינאציה של כל כוח עצמאי והבטחת שלטון-יחיד על-ידי הקמת כוחות הכפופים למרותה? ואם תצליח, — היימשך מצב זה לאורך ימים?

התעניינותה של רוסיה

השאלה תוכרע לא במערכה הצבאית בלבד, אלא — ואולי: בעיקר — במערכה המדינית, המתנהלת בשקט בחדרי המשרדים לעניני-חוץ של המדינות. אולם מדי פעם מגיע הדה הברור גם לאזני הקהל.

לפני זמן מה חלפה ידיעה בעתונים, כי מר עידן עומד להתפטר מתפקידו. הודגש בבירור, כי הציבור האנגלי איננו מרוצה מאי-הבהירות שבמדיניות החוץ של בריטאניה. האשימו את עידן, כי אין לו מטרות פוליטיות משלו והוא מסתפק בתגובה על צעדיהן של רוסיה וארצות-הברית, היודעות את רצונן והולכות בדרכן מבלי לדאוג לכך, אם מעשיהן הולמים את האינטרסים של בעלת-בריתן [illegible]. עידן לא התפטר. ייתכן שהפצת הידיעה היתה תמרון דיפלומאטי, כדי לתת תוקף-יותר למדיניות החוץ הבריטית ביחסיה עם מדינאי רוסיה ואמריקה. אולם אף במקרה זה ברור הוא, כי עוד רבות השאלות השנויות במחלוקת בין "שלושת הגדולים" וכי שיתוף-הפעולה ביניהן לאחר המלחמה לא יושג אלא לאחר חיכוכים.

כוונותיה של רוסיה במרכז-אירופה ובדרומה לובשות צורה מוחשית. עדיין לא ברור, אם היא תלך בדרך של סיפוח ארצות חדשות לברית-הסובייטים, או תסתפק בהקמת איזור-השפעה לאורך גבולותיה. אולם היא מכוונת את פעולתה הצבאית והמדינית לקראת מטרותיה הגיאופוליטיות, ואחת מהן היא: יציאה לים האיגאי ולים האדריאטי, המשתלשלים מהים התיכון.

ברגע אין הצי הרוסי יכול להוות סכנה למעמדו של הצי הבריטי. אולם יש לזכור, שכוחות הצי של כל אומה מתפתחים בהתאם לנמלים העומדים לרשותם ובהתאם לימים הפתוחים לפניהם. הצי הרוסי בים השחור מתאים לנמלים של אודיסה וסיבאסטופול. אם יפתחו לפניו נמלים חדשים וימים חדשים, אין ספק שהוא יגדל ויעצם. כי גדולים הם כוחותיו הפוטנציאליים של הענק הרוסי ואין הוא חושך מאמצים להגברת מעמדו [illegible] בעולם.

נראה, שעל המטרה הזאת לא יוותר הקרמלין בנקל. רוסיה מגלה התעניינות גדלה והולכת בארצות הים התיכון. נימוקים מעשיים מאוד ממריצים אותה לכך.

מרד ה"יורדים"

התיאוריה הבריטית על חלוקת העולם לאיזורי השפעה של "שלושת הגדולים" נתקלה בהתנגדותם של כל שאר העמים. מתקוממים נגדה העמים ה"חלשים". אולם חריפה במיוחד תהיה תגובתם של אלה, אשר עוד אתמול נמנו בסוד החזקים ועתה רוצים להורידם לדרגה של תלויים בחסד אחרים. הנפגעים מחפשים דרכים למניעת הסכנה הצפויה להם ולהחזרת גדולתם. ומתוך כך נולד הצורך של איחודם לגושים חזקים יותר להגנת האינטרסים שלהם.

ביטוי בולט לשאיפה זו נתן הנסיך הומברטו האיטלקי מיד עם העברת השלטון לידיו. בשיחה שהיתה לו עם בא-כוחה של עתונות-חוץ (סוטר מא"ש) גילה הנסיך את דעתו, כי הגיעה השעה לשיתוף-פעולה בין איטליה וצרפת כיסוד לשיתוף-פעולה כולל יותר של כל העמים הלאטיניים.

רעיון זה איננו חדש. הטיפו לו חוגים מדיניים בצרפת עוד לפני פרוץ המלחמה. התנגד לו מוסוליני, שהעדיף ברית אידיאולוגית על ברית, הנובעת מצרכים גיאוגראפיים טבעיים. המלחמה הנחילה כשלון לו ולדרכו הפוליטית. ונראה שהאחראים למדיניות האיטלקית בעתיד — יהיו מי שיהיו — למדו לקח מכשלונו.

המאחד והמפריד

העמים הלאטיניים קרובים קרבת גזע — לפחות לפי המסורת. לשונותיהם קרובות. כולם בני הדת הקאתולית. מבחינות אלה הם אחים במשפחה אחת. אולם שונות היו דרכי התפתחותם ההיסטורית ולא פעם פרצו מריבות-דמים ביניהם. די אם נזכור, כי בראשית המאה התשע-עשרה נלחמו צרפתים — תחת פיקודו של נאפוליון — בספרדים. אל האיטלקים פנה נאפוליון — בקריאה להשתחרר מעולה של אוסטריה. נאפוליון השלישי תמך בשאיפת העצמאות של העם האיטלקי. אולם כשכר על תמיכתו זו קיבל שטחים איטלקיים מסויימים. מוסוליני הפך את העוול הישן לתביעה פוליטית מחודשת. המונים צעקו: "החזירו את סאבויה, ניצה, קורסיקה ותוניס" והעתונים חזרו על הדרישה בתוקף. צרפת לא נכנעה לדרישה ומוסוליני ניצל את השעה הקשה לצרפת ביוני 1940, כדי להו-

סיף מכה על מכות גרמניה ולהבנות מחורבנה. ואף פראנקו בחר בבעלי-ברית אידיאולוגיים, שיעזרו לו להגיע לשלטון ויסייע להם כפי יכלתו בעמדתו הנייטראלית.

התנאים מחדשים

התפתחות המלחמה הביאה אכזבות מרות לצרפתים ולאיטלקים גם יחד. שני העמים נחלו מפלות בשדה-הקרב ואף כי הם ממשיכים להלחם – כל אחד לפי תנאיו המיוחדים – הרי ברור, כי הם לא יהיו בין המנצחים. הם יצאו מן המלחמה חלשים משהיו. לפני שניהם יעמוד התפקיד הגדול: לתקן את המעוות ולהרוויח את אשר הפסידו, בכוח ובהשפעה.

גם צרפת וגם איטליה הן מדינות יבשתיות וימיות כאחת. לשתיהן צפויה סכנה מצד היבשה והים, ביבשה יש להן אויב משותף ״מסורתי״: גרמניה. זו הפעם השלישית במשך 70 שנה נמצא צבא גרמני על אדמת צרפת. איטליה נאבקה במשך מאות שנים תחת עולה של אוסטריה ועתה נלחמים על אדמתה צבאות יורשתה של אוסטריה – גרמניה הגדולה. אף לאחר מפלתה של גרמניה לא ייפסק הלחץ הדימוגראפי של העם הגרמני דרומה, כשם שלא ייפסק לחצו מזרחה. המלחמה לא שינתה את יחס-הכוחות המספרי לרעתה של גרמניה, אלא לטובתה. גידולו של העם הצרפתי, שהיה קטן גם [illegible] – הופסק לגמרי ע״י הפרדת [illegible] השבויים מנשיהם ואף השירור [illegible] המטובי עושה את שלו, וההצעות על העברת הגרמנים מכל ארצות אירופה אל מולדתם, אם תוגשמנה, אף הם לא יחלישו את כוחו של העם הגרמני, אלא אדרבה, יגבירוהו. בפני הלחץ הזה לא תוכלנה לעמוד צרפת ואיטליה במפורד, אלא אם כן יעמדו מול שמונים מיליון גרמנים, לפחות שמונים מיליון איטלקים וצרפתים מאוחדים ברצון אחד: להקים סכר בפני שטפת השטפון הגרמני הצפויה להם.

אולם עתידם של שני העמים קשור קשר בל-יינתק עם הים ועם ארצות שמעבר לגבולות מולדתם. עשרה של צרפת תלוי במושבותיה באפריקה הצפונית, באפריקה המערבית ובהודו-סין. ואילו האיטלקים זקוקים לארצות-קליטה בשביל עודף-האוכלוסין, שאין אדמת איטליה עצמה יכולה לכלכלם. הים התיכון הוא לשתיהן גשר, המאחד אותן עם מושבותיהן ואין ספק, כי לא יוותרו מרצונן הטוב על זכויותיהן לאשר זה. חלומו של מוסוליני – להפוך את הים התיכון לים איטלקי בלבד – נגוז. אולם להשאיר את אנגליה כשלטת יחידה בים הזה לא יסכימו, לא האיטלקים ולא הצרפתים. כוחותיהם לאחר המלחמה, אם ילכו במפורד, לא יספיקו להם כדי לשמש שיווי משקל לכוח הבריטי. אולם כשתהיינה מאוחדות ואליהן תצטרף גם ספרד, לא יקשה להן להחזיר לעצמן רבות מעמדותיהן האבודות.

בינן לבין רוסיה

ברית צבאית בין צרפת לרוסיה היתה אחת המטרות החשובות של המדינאים הצרפתים. יש להניח, שאילמלא מדיניות הפיוס הבריטית, שצרפת נגררה אחריה, היתה ברית זו הופכת לעובדה בקיץ 1939 ומשמשת יסוד לשלום באירופה. אך האינטרסים של שתי המדינות במצטים טוב ומשפיעים יסוד לשיתוף-פעולה ביניהן. בעוד שאנגליה וארצות-הברית עדיין מפקפקות, אם כדאי להן להכיר בקיומו של שלטון צרפתי סוברני, מגלה רוסיה את ידידותה לצרפת הלוחמת בכל הזדמנות. ידידות זו איננה לשביעת רצונם של חוגי המדינאים השמרניים באנגליה ומדי פעם מכתירים שם את דה-גול – מצד אחד – בתואר ״קומוניסט״, כדי להבאיש את ריחו בחוגי הלאומיים בצרפת ומצד אחר מתארים אותו כ״ריאקציונר״ ו״מלוכני״, מתוך תקווה, כי על-ידי כך יזרעו פירוד בינו לבין רוסיה הסובייטית. עד עתה לא נשאו נסיונות אלה פרי. אך יש לשער, כי המעוניינים ימשיכו לשאוף להפריד בין צרפת לרוסיה, כיוון שברית זו עלולה להיות מכוונת לא רק נגד גרמניה אלא לתת את אותותיה אף באיזור הים התיכון.

בין איטליה לרוסיה שררו יחסים מתוקנים לפרות הניגודים החריפים במשטר של שתי המדינות. איטליה העדיפה את הנפט הרוסי ובנתה במספנותיה אניות לצי הרוסי. ומשעזבה זו את עגלת ״הציר״, נוצר בסיס לחידוש היחסים. עמדת הציר הרוסי בוועדה לשביתת-הנשק איננה לרעת איטליה כלל וכלל. אף כאן ניסתה הדיפלומטיה האנגלית למנוע הידוק-יתר של הקשרים ע״י שיתוף רוסיה בגזלת הצי האיטלקי. אולם רוסיה ויתרה על שיתוף זה והשיבה בהכרה בממשלתו של באדוליו ובחילופי נציגים דיפלומטיים.

אין לרוסיה יסוד להביט בעין רעה על שיתוף פעולה אמיץ בין צרפת ואיטליה. היא מתנגדת לפידראציות בגבולותיה, בשעה שהיא חוששת, כי ה״איחודים״ אלה ישמשו חוליה ב״חיץ הסאניטארי״ מסביבה. כאן אין לה לחשוש לסכנה זו והיא תשאף לעודד את הכוחות, שהיא מעוניינת בהם.

עתידנו

הים הגדול רוחץ גם את חופי ארצנו. לא רק את גשמי-הברכה הוא מביא לנו. הוא יכול לשמש לאומה העברית החפשית מקור-חיים וחוסן. ועל האבקותנו לחיי חרות ישפיע גורל הים התיכון כולו. אם אנגליה תהא השלטת היחידה בים זה, נהיה נתונים בידיה לשבט ולחסד (וכידוע, היא רחוקה מלהתהלך עמנו במקל-נועם). אם יקומו לה יריבים, תהא הברירה בידינו, לפי יחס הגורמים אל שאיפתנו הלאומית. אנו מניחים כי יריבים יקומו לה, לבריטאניה. הם מסתמנים כבר באופק בבהירות. במלחמה זו נסתיים רק פרק אחד מהאבקות הנצחית על הים התיכון. פרקים חדשים יבואו ועלינו לדאוג לכך, שלא ייפקד בהם מקומנו.

דויד רזיאל

ביום כ"ג באייר השנה מלאו שלוש שנים לאבדנו הטראגי של דויד רזיאל הי"ד.

מתוך המרחק של השנים הללו שחלפו, קל יותר להתבונן בדמות עוז, שדויד רזיאל שמה, ולעמוד ביתר אובייקטיביות על האור, האש והסער שהיו גנוזים בה, ואף על הצללים שנשתרבבו לתוכה אי-פה ואי-שם.

בעידנא דריתחא, בשעת המלוקת סוע-רת, האפילו אולי הצללים הללו לראות את הדמות כולה. לנגד העינים עמד אז רק איש-המפלגה, שבהתמסרותו העיוורת לה דבק והחזיק בה, תעה בתעיותיה ולא נועז להתנער ממנה ולהמשיך את המלחמה העקבית; וכשעמד על טעותו – לא היה כבר סיפק בידו לחזור בו. הוא נסתבך בעסק ביש, שקפח בו את חייו.

היום, בהתבוננו אחורה, יכולים אנו לראות את דויד רזיאל בכולו; לא את איש המחלוקת בלבד, אלא גם את דויד רזיאל הפאטריוט, הלוחם, המשורר, איש הספר והסיף, הרוח והמעשה.

אהבה בלי מצרים אהב את המולדת ואת האומה. אהבה עד מסירות נפש ועד בכלל. יקר היה לו כל רגב מאדמת המכו-רה והיה נכון לשפוך עליו את דמו ואת דם זולתו. אהב את האומה והיה מסור בלב ונפש לה ולקניניה. "את האומה צריך להציל בעל כרחה", אמרתו זו של נאפו-ליון, שהעריצו ביותר, היתה שגורה בפיו ובכתביו.

ידע אהוב וידע שנוא. עזה כמוות היתה אהבתו לרעיו, לאחיו לנשק ולכל עברי באשר הוא; וקשה כשאול שנאתו לכל צר, צורר ומעכב מבחוץ ולכל יריב מבית. היה מיטיב עם מיטיביו, אך לא ידע פשרה וחנינה לגבי אויביו ושטניו.

איש-מלחמה היה מטבעו – כולו אומר קרב, גוו האיתן ופניו הנוקשים, שת-וויהם הביעו עוז, תקיפות בלי גבול, עשו רושם כאילו עוד מעט ויפרץ כסופה, ישתער ויטאטא כל מעצור ומכשול. ואמנם מחונן היה בכוח-רצון בלתי מצוי. "המכ-שולים לא נוצרו, אלא כדי להתגבר עלי-הם" – גם אימרה זו היתה שגורה בפיו ומצויה בכתביו.

היה לוחם אמיתי, הן באופיו ובתכו-נותיו והן בידיעותיו ובהשכלתו שקנה לו בכוחות עצמו. מלבד הכשרתו המעשית לקרב עשה לילות כימים ושקד על תורת המלחמה והמערכה. להתמסרותו ולכישרונו בזה לא היה גבול. בלע ושינן כל ספר מקצועי שעלה בידו להשיג, ומחקרים רבים משלו השאיר בעזבונו.

אבל תמיד אכלו הצער, כי כל זה הוא להלכה בלבד. תמיד זכר את דבריהם של גדולי המצביאים כי חייל, ולא כל שכן מפקד, כל עוד שלא הריחו מלחמה, כל עוד לא ראו חללים ולא שמעו אנקת פצועים, אינם אנשי מלחמה ממש. תמיד השתוקק לראות קרב בשר עיניו; וכשהציעו לפניו אנשי סודו הנואלים (או הזדים) את ההרפתקה של נסיעה לחזית ארם-נהרים (בימי המרד של רשיד-עלי) נתפתה חיש מהר לפח שהוטמן לרגליו. הוא לא הרהר על המשגה החמור שבנסיעה מחייבת ללא תמורה, שבסיכון חיים של עצמו ושל אנשיו, שבסיוע לשליט הזר הכרוך במעשה זה, ללא צל של תגמול; – ההזדמנות לראות מלחמה סינוורה את עיניו והעבירתהו על דעתו.

כדרכו, בסופה ובסערה נסע. הציץ – ונפגע. ההודעה המוסמכת על מותו אומ-רת: כי נפל מידי "אווירוני האויב". אם כך ואם לא כך – מותו יישאר סודה של אם-הדרך שבין חבניה לפלוג'ה.

– – – – – – – – –

יאיר ודויד רזיאל עבדו שכם אחד במשך שנים, רעים ידידים, כאחים לנ-שק. דויד רזיאל שקד בעיקר על ענייני האירגון והכשרת החיילים למלחמה. יאיר ליטש את הרעיון וניהל את הפעולה המדינית.

ובודאי, היו חילוקי-דעות ביניהם בהשקפותיהם על תפקידי האירגון. מלחמת העולם שפרצה ומצאה את שניהם במחנה-צריפין, העמיקה את חילוקי-הדעות. הני-גודים בהלכה נהפכו לניגוד חמור ביחס לדרך, אשר תבחר לה תנועת החרות בימי-הרת-עולם. הדרכים נפרדו וגם הרעים נפרדו ולא נפגשו עוד בחיים. יועציו החדשים של רזיאל העמיקו את הפירוד ובתקופה האחרונה באה המרירות.

הידיעה על מותו של דויד רזיאל, שהגיעה אל יאיר בערב חג השבועות תש"א, היתה לו כמהלומת רעם. ביחידות, במח-תרת אמר תפילת-"קדיש" לזכרו. היה בדע-תו להקים לו מצבת-זכרון כיכלתו – בדב-רי הערכה בכתב. הוא זכר לו, לדויד רזיאל, את המעלות, שהיו צפונות בו, אשר אותן הוקיר ואותן שאף להנציח במע-רכתו. אך לא נסתייעה לו השעה, כי רק תשעה חדשים רבי-סבל-והאבקות נשארו לו, ואף אותן פקד המוות – בתנאים ובמסיבות שונים לגמרי.

אבדנו של דויד היה מכה קשה לכו-לנו, לכל הנוער העברי הלוחם; אבד מפ-קד עברי מחונן שתקוות רבות היו תלו-יות בו. מפקד האומר כולו פקודה וקרב. מפקד שידע לרתק אליו את הנתונים למש-מעתו ולחשמלם במלים קצובות ומדודות אך מסודרות טפורות מעשה-אמן; הקדמתו לספר בן-יוסף וקינתו על זאב ז'בוטינסקי, הם כליל העוז, ההוד והתפ-ארת ומלאכת מחשבת כאחד.

זה היה מפקד שאפשר היה לאהבו עד מסירות-נפש או לשנאו שנאת-מוות, אבל אי-אפשר היה להשאר שוה-נפש כלפיו.

דמותו של דויד רזיאל, לוחם החרות המובהק, תשאר חקוקה על לוח לבו של הנוער העברי באשר הוא, כסמל של העברי הלוחם ושוחר-החופש, כסמל של איש מל-חמה ומפקד עברי למופת.

על קבר חבר-חברת אליעזר (מנחם לונץ)

עורך "מספרי" קיבל ממחברת אחת, שהנה מכיר ומוקיר אותה את המכתב הבא:

"מאחר ויש להפגין את השותפות-לגורל לבחורות שהתרגשתם לידיעה על הרצח בביגאל, הבחורות שסיפרו — על שני הבריונים. והנה בדעתי להציג לפ-ניכם אחד משני אלה — את מנחם לונץ ז"ל, שהוא קרוב שלי.

"נער שחור תלתלים, אציל-רוח, רחום ונדיב, אמיץ ושובב-לב. עסקן וה-על-משרדית מצויינים, קורא ושונה. הורגל בעמל הקשה של המשק הגלילי. נולד ביגאל ולמד בה ועבד בה בש-דה ובמחצב, בספירה ובכל עבודה חלו-צית. אביו — שומר-דרך, עולה-ציון ותיק, השקיע שלושים שנות חיים ועמל באדמת הגליל, והמזוהו גם האם. וה-בן, להוקיר מיטב את לימודיו בסמי-נר לחקלאים, וראה חובה לעצמו, על אף תשוקתו להתגייס לצבא גם הוא, ללכת יחידי ולהטיל על עצמו את עול המשק העלוב, המכלה. והוא בן 19 בסך-הכל. אליפס בכל מהותו וה-ליברליזם, הבנוי של החלוץ המעולה ראש-השומרים, משה-זלמן לונץ ז"ל, שנפל בימי מאורעות תרצ"ו. כמשה-זלמן לונץ היה גם מנחם סגפן בהכ-רה, מסתפק במועט שבמועט, על-אף הדרישות הרדוכניות הגדולות שהיו טבועות בנפשו. רחב-לב, מסור לשו-תפו, ידיו מצויינות במלאכת-מחש-בת, רוחו משתפכת בנגינת החליל, וכולו תום ועוז גלילי.

"אחד מ"האגאנגסטרים" – "הבריונים", נער בן 20 שנה.

"מיותר בוודאי להוסיף, כי אין לחשוד בי שאיני מזדהה אתכם בעמדת-כם לגבי מעשי-הסירור והצורך לגנו-תם ומקודה אנוכי שתאמינו לי אם אומר, שלא הכאב הפרטי בלבדו הוא שמביאני לכתוב אליכם. אבל אני סבו-רה שההכתרה השטחית והשאבלונית הזאת, ללא צורך, מלבד מה שיש בה עוול כלפי האמת, עלולה להביא לידי תוצאות הפוכות מן הרצויות".

עורך "מספרי" עונה לחברתו כיד הטרא-זה הטובה עליו, המתקבלת בניבול-פה. אין אנו מגיבים על דברי "מספרי" וגם הפעם לא נגיב. את התשובה המתאמת ישמע העורך בשורות חבריו. אם יקשיב – יקלוט מלים כדרבנות.

להורים השכולים

(במקום מכתב)

ללא היכרות-אישית מיוחדת עזה אתכם בגעגועים-קירבכם. ראיתם אותו בפעם האחרונה פורח ומשגשג, למי-שהגיע תוססים ומתרוננים בקרבו. עליו היה ושמח, הבן, וכל דאגה לא העיבה את שמי חייכם. עליצותו דבקה בכם ובערוב שנותיכם תליתם את כל תקוותכם בו, ביקיר.

הנה עזב אתכם ולשוא חכיתם לשובו. הוא לא חזר. והבשורה המרה פלחה פתאום את לבכם: בנכם נפל. לא תראוהו עוד לעולם.

גדול כאבכם ושברכם כים. בנכם נפל רחוק מקן-המשפחה. ברגעיו האחרונים לא ניתן לכם להאבק לחייו ואף לקבורת-ישראל הוא בא בהעדרכם. מפסגת-התקוות הושל-תם לפתע לתהום היאוש.

לא באנו לנחמכם בשכולכם. אין בפינו תנחומים לכאבכם. גם אנו כואבים. אתם שכלתם בן — ואנו את ולוחם. וגדול הכאב בהלקח האח מן המערכה. ואנו הן יודעים את בנכם גם היותו בסתר מנגד עינינו. ידענו את כולו, כי אתנו נלחם וסבל. על כן נושאים אנו לכתוב אליכם (כי אין לנו אפשרות לדבר אתכם פה-אל-פה) ולהשיב לכם על שאלות, שאינן בותנות לכם מנוח, גם בשם בנכם.

אתם שואלים במר לבבכם: מדוע לא פתח לפניו את סגור-לבו? מדוע לא גילה לפניכם את פינות חייו המכמוסים? אילו ידענו – אולי לא באנו האסון.

מדוע? מרוב אהבה — למולדתו ולכם. גם את המולדת וגם אתכם אהב בתכלית. ה י א לא ראתה סתירה ביניהן. אך אהבת-ההורים לא דרשה ממנו קרבנות והמולדת תבעה את חילו. במלוא המובן הוא עלה לדרך המלחמה לחרות המולדת ולא ראה טעם בחיים אחרים. ואתכם לא חיל מאהבה. אך חשש חשש, שבהוודע לכם דרכו, תתאמצו להניאו ממנה. הוא חשש, שמא תראו א ת ם סתירה בין אהבתו למולדת ולכם. ועל כן לא שיתף אתכם בסודו. הוי אהבתו אליכם גבוהה ועמוקה, מבלי שתדעו על זאת. כי כל יום נוסף שניתן לו לראותכם ולחיות בחברתכם, היה כמתנה בשבילו.

מדוע כי יקרים היו לו והוא דאג לשלוותם נפשכם. אילו ידעתם, הייתם חר-דים לשלומו יומם-ולילה ובדידה שהמכם מעיניכם. והוא לא רצה, בדאגתו לכם, כי תחיו בחרדים-תמיד. הוא ידע, כי אתם עלולים לשכל אותו. ידע את הסבל שיגרום לכם. אך אחרת לא יכול היה להיות. ובריב אהבתו העלים את סודו מעיניכם, כי אמר: יהיה לצרה בשעתה...

בנכם נפל במלחמה לחרות.

אתם שואלים: מלחמה? והלא מלחמה היא חובת האומה כולה. ה כ"ל חייבים להיות שותפים במלחמה — לסבל, לסכנה ולקרבנות. וכאן – רק מעטים בחלצו והטילו על עצמם את הנטל הכבד. על שכם יחידים הקרבנות. מדוע יידרש מ א ת נ ו יותר מאשר מן ה א ח ר י ם?

הקשישם לטפיל. אך עובדה היא: עדיין לא חדרה ההכרה ללב הכלל. עדיין רבים המתנכרים, המתעלמים מדרך הגורל. אבל – גם את רבים העיוורים מסביב, היוכל מי שקיבל מקודם לחיות כמותם, לעצום עיניים וללכת אתם – אל התהום? הלא חטא כבד יוטל עליו מבפנים, אם לא יצא לחזור את העיוורים, אם לא יצא ל מ צ י – ה ם, להובילם אל ההצלה. גם זה הדרך לך, שהעיוורים יבקשו להמשיל ולהוריד מאולה. הוא עליך להציגם מתוך אהבה, כי גם עיניהם תפקחנה.

החטא בגבם, כי לא עצם את עיניו?

הוא מי באשמתו רפה מה. הלא תבינו לרדתו?

רבים הבנים, אשר שלום הוריהם – כמולידיהם עמדו הארוכים.

אברהם, אבי האומה, נצטווה לעקוד את בנו יחידו על מזבח אמונתו ועמד בנסיון.

יפתח הגלעדי קיים את נדרו אשר נדר לאלהים, למען יכניע בצורך לאויבם. הוא מקריב את בתו היחידה לקרבן עולה.

חנה שהקריבה את לבה שבעת בניה לבל ישתחוו לאלהי-נכר. היא המתפללת במות עקידתם בטהרה ובקדושה.

כולם עמדו בנסיון, בכח האמונה והאומץ. בנכם לא רצה להפרידכם בנסיון. הוא מבקר טבם. אך האמון המסוה, כי תדעו לשאת את צערכם בגאון. הוא רצה, גם משעה עיניכם מאד הכהה, יהיה לבכם שמח – כי היה עם לקרבנו.

קיימו את אהבתו ורצונו – למענו.

היה מעם לקרבנו. ימצא בנים בעיניים לעיני הוריהם בגולה הארורה. הם מושמדים ללא זכר של תקוה, כי דמם יבוא שולמים לתוהו. ובנכם לא הוכל לשמח בעל כרחו. הוא יצא למלחמה – במולדת ולמענה. על אדמתה נפל, מתוך אהבה קדושה, כי לא אחרי-אחיו הוא מורד, אלא בשביל להמשיך-חיים חדשים, שיבואו עם הנצחון. הוא הממשיך באמונה, הוא ראה בעיניו דמות המולדת החפשית ... עם התקוה, שקרבנו יגרום לבם צער ויגון. כי הצל עובר האדם, והמולדת קיימת לעד. הוא רצה להתמזג עם הנצח. ... אך אמונתו בשמחה פורחת לנשמת-הנצח.

רצונכם, הורים שכולים, את קרבן בנכם שנקדש. רצו את כל חייו, גם את אלה שבמשך מבעד עיניכם מצרור החיים. שמרו ... בנפשכם ... בל ייכבו עיניכם את זוהר הרקיע התכלת.

גם לבי לא ניתן לדעת את בנכם-אמיצי הדרך האחרונה. אף לעלות לקברו לא ניתן, לפי שעה. אתם תוכלו ... ובעלותכם – תראו פרחים על קברו, בפרח פורחים על קברו גם בסתיו – אחיו הלוחמים.

טבריה העברית חלשה (נגד לגבורי יבנאל)

התוקף תפקידם הציבורי צקאא אבסי החברה קדישא לאחוז המשטרה בטבריה בסקום, שנמסר להם גופותיהם של שני אבוריים בגאל, איך ויעלו? הם נצשו ללכת לבית-הקברות בדרך הקצרה ביותר. אבסי החברה קדישא ... את הרבנים ... העברית ... המשטרה: הובילו את גופות ... לקבורה-ישראל – בדרך הקצרה ביותר.

אלפי טבריה העברים יצאו ללוות את בתיהם ... הכל ... את ... רות. העינים הביעו צער והערצה. אי... – בער שפתיו בתפילת-לחש. כולם היו רו... צים אותה עת להיות חברים בחברא קדישא, למען יוכלו לגמול לגבורים את חסד האחרון, חסד-של-אמת, ללוותם בדרכם האחרונה. העינים הביעו הערצה, אך הרג-

לים היו צמודות לספינה, כי גדולה אימה המשטרה ופחדה בפני עליהם.

הגופות התקרבו. ורגלי הצופים ביקשו להינתק מן הקרקע, להצטרף ללויה. אך הפחד היה גדול. ... קרוו הדברו בשמע קולם:

– יהודים! אל תעמדו במאזניים צי-בורים וקדושים מבאים להבררת עולמם. בחלק להם כבוד. בטאבור הבריות!

הפחד היה כלא-כיח. בין ויגע בסגור ללוות החברים ואחד השוטרים הצופים להלוויה, עד אשר הכי לקהל רב.

טבריה הפגינה את הרגש העברי. טב-ריה העברית לא בייסה את הלוחמים.

הבוקר עיר-הכברת תתעכב בן לצעוד בעים הנצחון.

ד מ ו ק ר ט י ה ש ל מ ע ש י ם

מלחמת העולם השניה נראית בניסוחה הבולט והנאמן ביותר של תקופתנו. היום אנו בעולם, המחפש בטכניקה ובמדע פתרון לבעיות המסובכות: הכלכלית, החברתית ובו'. וברור שבהתגברות האיתנים יצא

אותו צל, שיעלה על אויבו במשפע האמצעים הטכניים ובניצולם לפי חשבון עד ומדוקדק.

לכאורה, אין תופעה זרה יותר לתקופתנו מאשר הדמוקרטיה. שכן דמוקרטיה

פירושה "דמיון" ולא "ממשות", "רגשנות" בספרות וכו׳. ולעומתה — "ממשותה": המציאות, הקיים, הניתן לחשב ולהימדד. אולם — לכאורה בלבד. כי, לאמתו של דבר, אין להשתחרר מן הרומאנטיות אף בתקופת החשבון והמדידה. שכן הרומאנטיות היא ביטוי לשאיפה לפריצת המסגרת הקיימת לשם יצירת ערכים חדשים, מציאות חדשה, היסטוריה חדשה. על כן ליוותה הרומאנטיות את האנושות במשך כל תולדותיה, ואם לא בצבעה אותה במסגרת של זרם ספרותי ופוליטי, שהופיע במאה הקודמת, נוכל לראותה באלפי מאורעות בכל תקופה ותקופה.

במאורעות הרומאנטיים עשירים תולדות עמנו. רומאנטיים היו יהושע וכלב, שהתרגשו למראה הארץ המובטחת עד לבלתי ראות את "הענקים", העלולים למנוע את כיבוש הארץ. רומאנטי היה משה, המופיע בפני פרעה השליט כבא־כוחה של אומה השואפת לחרות, בשעה שהדור הורגל לעבדות ומתגעגע אך לקמצת התבן, כדי להוסיף לבנות ערי־מסכנות לפרעה. וכן שאול, המלכד לגוף לאומי אחיד את השבטים הסוררים; ודוד הנלחם באויבים חזקים ממנו ומרחיב גבולות הארץ; והחשמונאים המעיזים למרוד במעצמה האדירה.

לא חסרו גם תופעות של רומאנטיות בארץ הקלאסית בהא הידיעה, היא יוון, — לאונידס איש־אספרטה, שבניגוד לכל חשבון אסטראטגי, הוא נשאר בתרמופילי ומת יחד עם אנשיו; וסוקראטס איש אתונה, המקדם בשקט את פני המוות, כדי להוכיח את האמת המפעמת בלבו.

והרומיים המעשיים, במה מוזרים ורומאנטיים היו, באשר הסינאט שלהם עסק ברצינות הגמורה ביותר במכירת קרקעות לאזרחים, בשעה שחניבעל עמד בשערי רומה!

ושאר העמים — אפילו דרכי התפתחותם שונות ורחוקות — אצל כולם נמצא אותו הקו האופייני הזה, העובר כחוט השני בכל תולדותיהם: בצרפת ובאנגליה, בספרד ובאיטאליה, בגרמניה וברוסיה.

בהיותה ביטוי לשאיפה לפריצת המסגרת הקיימת, מצויה הרומאנטיות בפרט אצל כל אומה הלוחמת לחרותה. היא מגבירה את רגש השנאה לשיעבוד, שאינו אלא ביטוי של בחילה לגבי הקיים ומטבה נובע הרצון לשנותו לפי מתכונת ה"דמיון"; הרגשות נהפכים למעשים "בלתי הגיוניים", המובילים לפריקת עול השיעבוד. המטרה מושגת, אף אם קודמים לכך נסיונות מרובים שנכשלו ואף אם המלחמה דורשת קרבנות אין מספר.

רק אם הרומאנטיות מצטמצמת בספרות ומסתפקת בביטויים מילוליים של רגשות — רק אז לא תהווה גורם היסטורי אקטואלי. אולם לוחמי החרות בכל מקום ובכל שעה אינם מסתפקים ברגשנות שבספרות. הם מלבישים את הרומאנטיות עור וגידים של מעשים, שעם כל היותם "בלתי־הגיוניים" ו"מנוגדים לחשבון", הם הופכים על־פי־רוב את ה"הגיון" וה"חשבון" על פיהם.

היה "הגיון" בעמידתה של אנגליה אחרי מפלת צרפת? ה"חשבון" הראה, כי הכל אבוד: אין חיילים מאומנים, אין נשק ותחמושת, אין מטוסים ואין תותחים אנטי־אוויריים ואף דרכי התחבורה עם ארצות הברית משובשות. ולעומתה אויב מנצח, מזויין כהלכה, מפציציו הולמים מדי יום ולילה. לכאורה, אין מוצא, אלא כניעה. ואף־על־פי־כן מחליטים אנשי החשבון הקר: להחזיק מעמד ויהי מה! ובסופו של דבר: הרומאנטיות, שאינה מתחשבת בעובדות — ניצחה. קרה "נס": המעשיים הרגשניים הצילו את האומה האנגלית על אף העובדות.

והפארטיזאנים בכל הארצות המשועבדות? הם המשיכו במלחמה ובמעשיהם ה"משוגעים" גם בשעה שנראה היה, כי אין כוח שיוכל לעמוד בפני המשעבד הגרמני. הם נלחמו בשעה שלא היתה להם תקוה לעזרת מעבר לגבולות מולדתם, בשעה שלא היה כל חשבון "מעשי" בהתנגדותם ובכל שילומים מעשיים לקרבנות אשר הקריבו. האין אלה הגילוי המודרני של הרומאנטיות במלחמת איתנים זו?

גם תנועת השחרור העברית היתה רומאנטית ביסודה. אף אם נדלג על התנועות המשיחיות, שהתבטאו ברומאנטיות דתית בלתי נלאית; אם נתחיל בצעדים הראשונים של המתישבים העבריים החדשים על אדמת המולדת, לא נוכל להתעלם מן הקו האופייני הזה. אנשי־ביל"ו החלוצים, שעזבו חיים של תרבות, בבחרם לבוא למכורה, לארץ פראית לשמצה, להאבק עם הקדחת ועם השממה — ההיו חשבונותיהם "מציאותיים"? מחיי־הארץ ומסירות־נפש משפה ותרבות — כולם היו "בלתי הגיוניים" ורומאנטיים. אך המעשים הרומאנטיים נובעים מן הצרכים ומן המציאות שבכל דור ודור. ועתה הגיעה השעה לרומאנטיות של מלחמת־חרות עברית, שתנאי המציאות קובעים את צורתה: מלחמה מן המחתרת.

המקיאווליסטים רואים בחשבונותיהם המדוייקים את דרכם ה"בלתי־הגיונית". עוקם, שחשבונותיהם יופרכו, כי מול הכוחות הכלים להימדד ולהשקל, הכוחות החמריים, מעמידים לוחמי החרות כוחות נפשיים, שבהתמודדם עם הכוח החמרי שילך ויגדל, יכריעו את הכף לטובת שאיפותיו של העם העברי. מה הם כוחות אלה? גבורה לקרב ולקרבן, מסירות, רגש האחדות והנאמנות עד הסוף במשמעת הלוחמים. מקרה [illegible], [illegible] הם ביטויים כמוך לסגולות אלה, המאצילות את הלוחם העברי החדש.

המלומד הלוי [illegible] המז־ריים, [illegible] של [illegible] הוא מבטוח [illegible] אלה [illegible] אך [illegible] במשמא [illegible] והיא [illegible] לא [illegible] ביטוי [illegible] החומר [illegible]

במלחמה [illegible] העמידה אנגליה [illegible] בארץ־ישראל [illegible]

(המשך בעמוד 22 [illegible])

דעות

הצבא שתעשה את הצבא

מהי הצבא, אשר בה נכוף את גורל האומה כרצוננו? הציונות הטיבה — בשנויי נוסח ושנויי=גירסה מילוליים, לפי המפלגות: — גאולת העם בארץ=ישראל. ומטבאו להשיב על השאלה: באיזה תנאים תבוא הגאולה? — ידעו לקבוע כתנאי חברתי את השגת הרוב העברי בארץ. וכיצד משיגים את הרוב? שתי שיטות במחשבה הציונית ראו שתי דרכים: מאחת, המדינית — תבעת משטר קולוניזאטורי — לבוש חדש לתביעת ="הצ'ארטר" בפי הרצל; השנית — בעקבות "חיבת ציון" — ראתה את חזות הכל בעבודת המעשית, ב"מפעל ובנין", שיביא את הרוב, מבלי שיחשבו אשבונות ונבים.

שתי השיטות גם יחד איבן הולמות עוד את תקופתנו. עקרון=הרוב התנאי היה מוטעה גם בשעתו. כי קיימים עמים, המהווים את רוב רובה של האוכלוסיה בארצם ואעפ"י כן אין הם קובעים את גורלם בעצמם. ואילו עתה נוספה הידיעה הוודאית, כי השליט הזר יכשיל את מאמצנו להגיע למעמד של רוב מספרי במולדתנו. הוא לא קבע משטר קולוניזאטורי ולא יקבע אותו עוד לעולם. ואף את ה"מפעל ובנין", המכוון לקליטה של עולים חדשים — הוא זומם להפסיק.

במצב=דברים זה ברור עתה, כי לא הרוב יביא את ה"גאולה", יש תנאי קודם לו: שלטון עברי במולדת. כי רק השלטון יגשים את הרצון העברי, יבנה את המולדת וירכז את פזורי=האומה.

יש לשמוח שהכרה זו החלה חודרת למחשבה הציונית ושהוגי=הדעות הציוניים נותנים לה ביטוי בפעולתם הפובליציסטית.

מר פ. ברנשטיין ב"הבקר" (מיום כ"ח ניסן) במאמר "עוד על הבנה" והלוב במדבר" (מיום ה' אייר) במאמר "התומכים השוללים", דנים שניהם באותה הבעיה ושניהם באים לידי מסקנה, כי בתנאים מסויימים יכול, ובאי ורשאי המיעוט לקבל את השלטון. הלז"ב נעזר בדוגמות מן העולם: בבריה=המועצות שולט העם הרוסי, אף כי הוא מהווה רק את מחציתה של האוכלוסיה במדינתה; בצ'כוסלובאקיה שלטו הצ'כים, אף כי היוו מיעוט האוכלוסים וכן באפריקה הדרומית שולט המיעוט הלבן. לגבי ארץ=ישראל שונים התנאים לטובתנו. בעוד שבצ'כיה ובאפריקה=הדרומית שולטים מיעוטים, שאין להם תקוות ליהפך לרוב, הרי יכול המיעוט העברי, בעזרת השלטון העברי "להיהפך בקרוב לרוב גדול".

יש לקוות, שהכרה זו אתיה לנחלת=הכלל ולאורה תנוסח התביעה העברית. אולם זהו אלף. וכל האומר, חייב להגיד

רומנטיקה של מעשים (סוף מעמוד 21)

את כוחה החמרי הגס, טול כוחה=הנפש של לוחמי החרות העברים. ואף אנו נעמוד במבחן. וגם ננצח, כי גם אנו נצרף את מכוח החמרי לכוחות=הנפש. המכוונה שלנו תהא מכוונת מרגשת הצדקת במלחמתנו.

הרומנטיות של מעשים תחולל בצורות.

גם ב"ת: כי השלטון לא יובא לעם העברי כדורון, במתנה מן השמים או — להבדיל — מחסידי אומות העולם. מן השמים יסייעו וגם — להבדיל — הגורמים המדיניים המעונינים יסייעו, אם האומה העברית תדע להלחם על שאיפתה לשלטון ולחרות.

הצבא ששמה שלטון עברי לא תיעשה אלא בעזרת הצבא של מלחמת חרות. וזו תלויה בעיקר ברצונה של האומה ובנכונות=ההקרבה של בניה.

מבוא ותרופה

"המערכה המדינית ובשלונותיה" — זה שם המאמר הראשי, שהופיע בחוברת די (ניסן תש"ד) של "מלחמתנו". קודם כל יש במאמר הודאה, כי הציונות המדינית נכשלה. מר א.ל. רואה בדחיית הדיון בהחלטה הארצישראלית בקונגרס האמריקאני מכה למאמץ המדיני של הציונות. הדיון נדחה מפני הנימוק שלא כדאי לאמריקה לתמוך בפתרון יהודי לשאלת ארץ=ישראל, באשר הערבים יגרמו במקרה זה להפרעות רציניות; ואילו לתגובה מצד היהודים אין לחשוש". מכאן מגיע המחבר לכלל מסקנה, כי "עם ישראל נוכח, איפוא, פעם נוספת, כי יכלתו הקונסטרוקטיבית הרבה, שהוא גילה בארץ — והשגרירים האמריקאים מעידים עליה פה=אחד — איננה מספיקת כשלעצמה לשכנע את מחשבי החשבונות המדיניים בעולם בדבר "כדאיותה" של הציונות. כוחו המלחמתי=המהפכני של העם ארי'ך, כנראה, להצטרף ליכלתו הקולוניזאטורית, כדי להכריע את כף המאזנים". (ההדגשות שלנו).

מאמר שני באותה חוברת, "תורת הגרילה המדינית", מנסה לקבוע מטילות חדשות לפעולה המדינית הלאומית, לאחר שהדרכים הישנות נכשלו. את הגרילה הצבאית — שהיא שיטת=מלחמה מתאימה כיותר לכוחות שניים=במעלה — צריכה לרוח גרילה פוליטית. המחבר, מר אריה לבבי, מונה עשרה כללים, המחייבים את הנוקטים בשיטת=מלחמה זו, מפרשם ומסביר את חשיבותם. ואלה הכללים: א. בחירות המטרה ואחדות בהנהלת הפעולה; ב. השענות על כוח היצרני גדול, תוך שמירה על עצמאות; ג. גמישות ותמרון; ד. חבוי הנסיגה; ה. היוזמה הכלתי=פוסקת; ו. גיוון האמצעים התכסיסיים; ז. מיזוג לפי התביעות מרוכזות; ח. ידיעת=עובדות מסודרת; ט. קולות הפעולה; י. רוח הלוחמים ("לוחמים חדורי הכרת הצדקת עניינם, נאמנים, אמיצים ומסורים").

הכללים נכונים ואפשר להוסיף עליהם כהנה וכהנה. תורת הגרילה המדינית יכולה לשמש בסיס להתעוררות מדינית של העם העברי ולהחלצו מן המבוי הסתום. התשמש? התסכים ההנהגה הציונית לעלות על דרך זאת? יש לפקפק בכך, כי טרם הגיעה לכלל ראשון — "בהירות המטרה". עוד מתרוצצות בקרבה דעות רבות=דעת ומדי פעם נזרקות סיסמות, שלא תמיד הן הולמות זו את זו. במקום "השענות על כוח היצרני גדול", קיימת השתעבדות לכוח היצרני, ללא "שמירה על עצמאות".

(סוף בעמוד 23 מתחת לקוו)

ריימר=ג'ונס לא דיק

המפקח הכללי של המשטרה הפלשתינאית, ריימר=ג'ונס, גילה את דעתו על המצב בארץ בפני סופרו "המשורטם" של "דיילי טלגראף". באותה שיחה הביע את דעתו על לוחמי חרות ישראל ואין לבוא בטענות, על שדעתו אחרת מדעתנו. השכל מחייב... אולם הוא מסר גם עובדות ובהן לא דייק. הוא סיפר על

"בריחתם של 21 אסירים ממחנה לאטרון באוקטובר 1943. הם חפרו מנהרת באורך 60 יארד מתחת לרצפת אריטם עד מעבר לגדר התיל. 20 איש האליחו להמלט ורק ה=21 נורה על=ידי המשמר.

והאמת היא: א) לא 60 יארד, אלא למעלה מ=70 מטר היה אורך התעלה; ב) ברחו רק 20, כי יותר לא צריכים היו לברוח; יכלו לברוח גם 100; ג) המשמר לא השגיח בהם. הם יצאו ללא הפרעה כלשהי; ד) אחד מן ה=20 נורה שלושה ימים לאחר הבריחה, הרחק ממקום המחנה, כאשר במקרה נתקל בשוטרים, שאחד מהם - ערבי - הכירהו.

שוטריו של ריימר=ג'ונס אינם זריזים כל כך, והם "עומדים בפני קיר אטום", כאשר אינם מקבלים את עזרתם של פלשתינים יהודים.

באותן המשקפים

סופרו של "דבר" בבירות מביע את דעתו על המאורעות האחרונים בלבנון בסיכום זה ("דבר", י"א אייר):

"התפרצויות מסין אלו שקרו בסוף אפריל תעודתן איננה אלא להבאיש את ריחם של כוחות הקידמה במדינה, לבודדם ולהעמידם מחוץ למחנה הנאמנים לרעיון עצמאותו של הלבנון, שהוא בבחינת מושכל ראשון לכל תושבי המדינה ללא הבדל השקפה. מעשים אלו מוזקים את ידי הריאקציה, ודעת הקהל המתקדמת בלבנון מבערת את

אותם לא גילתם מהמהנה, היא מושפעת תמיד מידמת הגורמים המכשילים. מכל התורה היא מקיימת אך "חכמה" אחת - את "חכמת=הנסיגה", אולם לא לאחר התקפה או נסיון של התקפה, אלא - ללא מלחמה כלל. ועל=כן נדחק העם העברי ממעמדותיו עמדה אחרי עמדה.

"לוחמים חדורי הכרה בצדקת ענייננו נאמנים, אמיצים ומסורים" לא חינכה ההנהגה הציונית. אולם הם ישנם. גם בסיעה של המחברים הנ"ל, ישנו בנוער, המתאים לדרישות הנדרשות מלוחמי=גרילה. לוחמים פרטנציאליים הם. ומאליה צצה השאלה: מה חייבים לעשות לוחמים פוטנציאליים אלה, במקרה שההנהגה ממשיכה לדרוך באותם שבילים, שכשלונם נתגלה "מעם נוסחה"? הצריכים הם להשלים עם מצב זה ולדון את כוחותיהם לשיתוק? המותר להם להשלים או שעליהם להתגדל להיות גבעים, במקום שאין איש?

כי "תורת הגרילה המדינית" - אם חדורים הכרה בצדקתה - איננה תורה לעיון בלבד, היא תובעת הגשמה, כי היא תורת ההגשמה והפעולה.

הצבת מחם בסאם=נסשי.

על יסוד מה קבע הסופר הזה, כי רעיון עצמאותו של הלבנון הוא בבחינת מושכל ראשון לכל תושבי המדינה ללא הבדל השקפה? ידוע ההיפך מזה: המדעות והשאיפות מחולקות בשאלה זו. יש כוחות, העושים למען הצטרפותו של הלבנון לאיחוד ערבי של "סוריה הגדולה". ויש מתנגדים להשמעתו של הלבנון הנוצרי והם שואפים לעצמאות של ארצם בשיתוף=פעולה עם צרפת. וכוחות אלה מפריעים לפעולת=האיחוד המושלמית. לפי צריכה להיות=נתונה אהדתו של העם העברי מבחינת האינטרסים שלו - גם זה ברור לרבים, פרט לסופר "דבר" ודומיו. ייתכן שגם לו היה ברור, אלא שהסתכל במשקפיו של "דבר" ושכח, כי הוא יושב בלבנון ולא בארץ=ישראל וכי שם מותר להעריך אחרת את ה"התפרצויות".

שכח, טוב שאין ל"דבר" סופרים בצרפת, ביוגוסלאביה, בפולין ויוון. ייתכן, שגם שם היו שרבחים ובאים לידי גינוי ה"מתפרצים", בשם "כוחות הקידמה"...

איסכא מסתברא

בעל "קיחות היום" ב"ידיעות אחרונות" לעולם אינו מרוצה. תמיד הוא רואה את היפוכו של הדבר ורוטן. ביום ט"ו באייר הוא טוען בצדק:

"אנו שותקים, כאשר המרוכת של קודש הקדשים שלנו - שארית הפליטה של מיליון יהודי הונגאריה - נושאת לנו ידיעות ברורות הגיעו על הקמת גיסאות בשלושת המרכזים היהודיים בהונגאריה, על טיהור רוסיה הקארפאטית כולה מיהודיה, על העברת יהודים מהונגאריה למרכז=ההשמדה באושוויצים - ולמה ועל מה אנו שותקים?"

"אנו" שותקים. נזכיר לו לבעל "שיחות=היום", כי לפני שבועות מספר "לא שתקנו"; אך גם הוא לא שתק - הוא רטן וכתב נגד מפירי=השקט=והדממה. האם רק מפני שהעוצר הפריע להפצת "ידיעות אחרונות" או מפני שעורכן רגיל לאיסכא מסתברא - לומר תמיד את ההיפך? אולם "קודש הקדשים" - אם באמת הוא קדוש - מחייב יחס אחר: להיות מוכן לקרבנות ולהתמיד בדעה קבועה - לכאן או לכאן. והיצר של "איסכא מסתברא" אסור שיעביר על דעתו אדם, המשתתף בעיצובה של דעת=הקהל מעל הדוכן שהוא עומד עליו. בחוץ עמוד=שדרה לסופר, כי הוא נחוץ לציבור.

חשבון של ביצים

הביצים של "מוזמד שהדה מכפר קסם", שנשברו ע"י שני נערים עברים מפני שהלה לא רצה למכרן להם, אלא לחבריהן העירה, הגיעו עד - המאמר הראשי ב"הארץ" ובת ששטו ("הארץ" י"ד אייר):

"בעד הביצים ששברו, וגם בעד הנזק שהלא חדל" בבית המשפט, נשלם אנו, כולנו".

העתונים העברים סובלים כבראה, ממחלת הרדיפה. בעד הכל בצטרך "לשלם" אנו, כולנו: גם בעד "מעולות "שיחררו" וגם בעד הביצים השבורות. ומתי לא נצטרך

"לשלם"? התשובה ברורה: כאשר נקבל על עצמנו עול של שלטון ערבי וכאשר כולנו נסביר פנים ל"מפוחמד שחדתי". כך סבור "הארץ". ואילו האמת היא, שאז נשלם הרבה יותר. "אנו, כולנו" נשלם — בדמים ובדמים...

סניגוריה מביישה

העתונים מספרים:

"30 תלמידי ביה"ס החקלאי מקוה=ישראל נידונו אתמול ע"י שופט השלום הראשי הבריטי בירושלים, מר מורגאן, למתן ערבות עצמית בסך 5 לא"י כל=אחד. הצעירים נמצאו בסביבות בית=לחם בחודש פברואר השנה בחזרם מטיול מעין=גדי ומסדה. ליפד עליהם סניגוריה עו"ד מ. גולדברג שטען, כי מנהג הוא שהתלמידים מטיילים בכל רחבי הארץ, כדי להכיר את המולדת. לא היתה להם שום כוונה פלילית ולא ידעו על מציאות חוק כזה".

סניגוריה מבישה. כי אין חוק בעולם אשר יאסור לבני=המולדת להכיר את המולדת. מי שמטיל חוק כזה — שלטונו איננו חוקי. "לא ידעו" — משמע שמעתה ידעו ולא יבקרו מחוץ לתחום, בהתאם לחוק חקרקעות ול"ספר הלבן". אוי לו לדור עברי, שיגדל מתוך כניעה לחוקים אלה. הוא יהיה דור של עבדים במולדת.

תוצאות הסניגוריה המבישה לא אחרו לבוא. "הארץ" מוסר ביום י"ז אייר:

"ועדת הטיולים שליד מחלקת הנוער של ההנהלה הציונית מודיעה, כי הטיול של המחנות העולים לסביבות ים=המלח, שעמד להתקיים בל"ג בעומר — לא אושר והוא מתבטל".

כך חוגגים אצלנו את יום בר=כוכבא.

אם נוסיף כך להתנהג — אנה אנו באים?!

קרת מכאן ומכאן

בהוצאה א"ב (י"ב אייר תש"ד) מסופר תחת הכותרת "עבייני ארץ=ישראל בעתונות ההודית":

"עתונות החינדו (של הבלתי=מוסלמים — "ההודית") מגלה אף היא תמיכה בערבים, בעיקר מחמת שבאת הבריטים, המעודדים, לדעתם, את המפעל הציוני בשביל אינטרסים אימפריאליסטיים שלהם" (ההדגשות שלנו).

עד כמה הבריטים "מעודדים" את המפעל הציוני" ידוע לכולנו. אולם אקרנו ואנו מוסיפים: התנהגותם של האויבים מאז ועד עתה לא נתנה יסוד להפריך את הרושם הזה. להיפך: היא הגבירה אותו וגרמה נזק לעניינינו לא אצל העם ההודי הלוחם בלבד, אלא אף אצל גורמים מדיניים חשובים אחרים. והרושם קבע גם במידה ידועה את הקונינקטורה המדינית: מידי בריטאניה לקיבו ובידי האחרים לא נעזרנו. הציונות יצאה קרחת מכאן ומכאן.

שיחררו את גאנדי

כפי שהודיע המיניסטר הבריטי לעניני הודו, שוחרר גאנדי "ללא תנאים". לא ידוע מה היה הנימוק לשיחרורו: אם החשש מפני התוצאות שעלולות לבוא במקרה שגאנדי ימות בבית=הסוהר, או הופעתו של צבא יפאני בגבולות הודו. המיניסטר הבריטי מקווה, כי גאנדי יעשה עתה מאמצים להשגת פתרון לבעית=הודו. דרישתה של התנועה הלאומית בהודו ידועה: עצמאות. המוכנה אנגליה לספק את הדרישה הזאת? אין סימנים לכך. ובשתהא מוכנה — קרוב לודאי שיהיה מאוחר. אנגליה רגילה לאחר. היא אחרה באמריקה ואחרה באירלאנד. ושרם למדה מנסיונה.

חיים ביסן מאגדלקורן ז"ל

קרבן התעללות המשטרה

אור ליום י"ד אייר מת בבית=החולים הממשלתי "הירקון" בתל=אביב — חיים ניסן מאגדלקורן.

בן 35. מיוצאי לאטביה. מראשוני בית"ר בריגה. בעלותו ארצה שרת במשטרת תל=אביב. נאסר בשבט תש"ב, כחשוד בהשתייכות ללוחמי חרות ישראל, כי הכירו את השקפותיו הלאומיות. אף כי לא היה אמת בחשד, נשא את מאסרו בשקט ובכבוד.

היה חביב על כל העצורים. ברגעים קשים ידע לבדח ולבדר בדברי=הלצה וחידוד. בימי חג ומועד, עת מרגיש האסיר במיוחד בבדידותו ובניתוק מן המשפחה, שיעשע את המחנה בסיפוריו ובהקראת מונולוגים. בכל פינה, שאליה בא "ביקו" אורו הפנים ונסה העצבות. טוב=לבו נשא תו תמיד אל נדכאי=הלב ושחוחי=הנפש, לעודדם.

ביקו היה מקור לבדיחות=הדעת ואת גרסו אכלה המחלה. הוא סבל ממחלת=הקיבה ותנאי=המאסר השפיעו לרעה על מצב בריאותו. טיפול רפואי הוגן לא ניתן לו. מדי פעם — לאחר השתדלויות רבות — היו מעבירים אותו לבית=חולים, אך לאחר תקופה קצרה היו מחזירים אותו למחנה, מבלי שירפאוהו. בפני ועדת של רופאים שהיתה ממליצה על שיחרורו, לא הובא. וכך הורע מצבו מיום ליום. הרופאים הערבים, עושי דברה של הבולשת, קיבלו הוראה לטפל בו כך ש"העניין ייגמר במהרה". הוזרקו לו זריקות מזיקות, שגרמו לתסבוכת נוספת.

במצב נואש הועבר לבית=החולים בתל=אביב. כאן החליטו הרופאים לקטע את רגלו השמאלית. גם בסבלו יסורים קשים לא רצה ביקו לצער את מבקריו. הוא העמיד פנים של שמח בחלקו ואמר: "גם ברגל אחת עוד אפשר לחיות". אך כל המאמצים של הרופאים העברים לא הועילו.

דמו יפול על ראש שלטונות=הדיכוי האכזריים, ומהם יידרש.

יהא ברוך זכרו.

ד. רמז

הַמִּפְלָגָה וִירִיבֶיהָ

הוצאת מרכז מפלגת פועלי ארץ־ישראל

חשון תש״ב   תל־אביב   נובמבר 1941

דפוס קואופרטיבי „הפועל הצעיר" בע"מ, תל־אביב

המפלגה ויריביה

(נאום באספת מפלגת ארץ־ישראל בתל־אביב־17.10.41)

בחוברת קטנה, זו אשר בידי, הנושאת את השם: „יושם קץ לשלטון היחיד בהסתדרות", שואל „השומר־הצעיר" את מפלגת פועלי א"י שאלה חמורה. לענין איחוד — טוען „השומר הצעיר" אל מפלגת פועלי ארץ־ישראל — הייתם מוכנים להגיד לנו: „נקח אתכם כמו שהנכם — וקחו אתם אותנו כמו שהננו". ולגבי שיתוף בשלטון בהסתדרות (כמובן, שלטון במרכאות, כי אין זו מדינה, רק מעין מדינה) אתם, מפלגת פועלי א"י, דורשים מאתנו בסיס פרוגרמטי ? !

בתלמוד קושיה ממין זה יש לה שם מיוחד: „ורמינהו". הבה נפרק „ורמינהו" זה לשני חלקיו, חלק חלק לבדו, ונראה מה תוכו.

קודם כל, מסירת מודעה. אני מוכן להגיד גם כיום: „נתאחד כולנו כמו שהננו". אני מאמין שמפלגת פועלי א"י כולה, בין אלה הקרובים מאד בהלך רוחם ל„השומר־הצעיר" ובין אלה, הנבדלים בהלך רוחם מ„השומר הצעיר" הבדלים רבים, מוכנים לקיים מפלגה אחת ציונית־סוציאליסטית, מפלגת צבור הפועלים בארץ.

כדי לקיים מפלגה אחת, עמוד התיכון למפעל העבודה בארץ, אין צורך בתנאים, אין צורך בתנאים מיוחדים, כי במפלגה האחת הזאת לא יהיה אדם נתון בכבלי מחשבה, לבלי הגות כאשר עם רוחו. במפלגה הזאת, כמו במפלגה המאוחדת היום, יהיה לחבר החופש לחשוב ולהביע את מחשבתו, להתווכח ולהגין על דעתה, לעמוד עליה ולהוכיחה לחבריו. אין צורך בשעבוד מחשבתו של חבר. לה[illegible]ך: ככל אשר תרבה חירות המחשבה של היחיד, ככל אשר יעמק הלך רוחו המקורי, כן תעשיר המפלגה כולה וכן תבורך.

והנה מוכנה מפלגת פועלי ארץ־ישראל לאיחוד שכזה, לאיחוד של אמת. לא מהיום היא מוכנה לכך — ולא מתוך יחס מיוחד לפלג זה או לפלג אחר. האמור ל„השומר־הצעיר" אמור גם ל„פועלי־ציון". אחרי שהללו התגברו — לו גם מקץ ימי דור שלם — על שלילת השתתפותם בתנועה הציונית, אחרי שהתבוננו ומצאו סוף גם הם, שאין לפסול את הקונגרס הציוני, על חטא היותו רק קונגרס של עם ולא של מדינה, — אחרי שסולקה מחיצה זו, אין כל מעצור שגם „פועלי־ציון" יקחו מקומם במפלגה המאוחדת הגדולה, אשר תשא נאמנה בכל משא הבנין והעבודה ובכל מערכות התגרה והמגן.

הרי אני מקיים, איפוא, בהחלט את העובדה, שאמרנו ל„השומר הצעיר": בואו! לא עכשיו הזמן בארץ־ישראל לריב תפל זה בין עושי־המלאכה, לא עת היא לפולמוס־בחירות זה, אשר אורו ואמיתו חזינו מועטים כל כך. גם תמול, גם שלשום לא היה [illegible] בעבודתנו להתנצחות על „תפישת" השלטון האחד מידי השני, כי

מה אנחנו יכולים „לתפוש" האחד מידי השני?! אכן, יש מקום בתוכנו לתפיסה של שלטון, לתפיסה של מפלגה, אשר נטל עליה לשלוט בכוחה המוסרי, ותפיסה של שלטון זו — פירושה: איחוד כל אלה, אשר נאמנותם העיקרית אחת היא. אם יש גישות נבדלות מסויימות בקרב המאוחדים בנאמנותם הע[illegible]ית, תמצאנה אלה את בירורן בתוך המפלגה האחת! לאור מדוּרות חורבן ריכוזי ישראל באירופה, לאור הצורך לחרוש עכשיו מחדש ניר עמוק ורחב בדעת הציבור העולמית הגויית ובדעת הציבור העולמית היהודית, לאור ההכרח לרכוש לנו את הדור הצעיר באותה היהדות שנשארה מעבר לתחומי החורבן, היא היהדות שבארצות האנגלו־סכסיות, כלום אין האיחוד מעשה ראשון, אשר עלינו לעשותו?

כך אמרנו. כיצד נענינו? את התשובה הדוחה — בלבושים שונים — שמענו לא אחת במשך עשר שנים.

אני רוצה להסתמך כאן על דברים שנאמרו, בנוכחות נבחרי „השומר־הצעיר", מיטב נבחריו, ובנוכחות מיטב נבחרי מפלגת פועלי ארץ־ישראל ושאר המפלגות — במועצת ההסתדרות, מ"ג, בערב פסח שנה זו, ברחובות.

דברי ד. בן־גוריון הם, כאמירתם מעל במת המועצה:

„אמסור רק שתים שלוש עובדות על איחוד, שהייתי שותף להן בשנת תרפ"ח—תרפ"ט בערך, כשעוד לא היתה המפלגה

המאוחדת. כשהיו „אחדות העבודה" ו„הפועל הצעיר" לחוד, פנתה „אחדות העבודה" בדבר איחוד גם ל„הפועל הצעיר" וגם ל„השומר הצעיר". הייתי אז שליח „אחדות העבודה" ל„השומר הצעיר". חברי „השומר הצעיר" — בקרבם חזן — דברו אתי. חזן היה ראש המדברים אז. הם אמרו שהם בעד איחוד, אלא שהם אינם רוצים לעשות איחוד חלקי רק עם „אחדות העבודה", בלי „הפועל ה[illegible]צעיר" אין הם רוצים לעשות איחוד. אמרתי שאני רוצה איחוד גם עם „השומר הצעיר" וגם עם „הפועל הצעיר"; אבל אינני רואה שום סיבה מדוע לא נתאחד אנחנו גם אם „הפועל הצעיר" איננו רוצה באיחוד; נתאחד אנחנו ונתבע אחר כך את „הפועל הצעיר" לאיחוד. חזן עמד על שלו: היות שזהו איחוד חלקי, אינם רוצים בו. אי אפשר לעשות כלום נגד זה. פגישה שניה היתה בתר"ץ, כאשר „אחדות העבודה" עשתה התקפה עזה לאיחוד ו„הפועל הצעיר" נענה (אילו הייתי חבר ל„הפועל הצעיר", הייתי אומר: כאשר „הפועל הצעיר" עשה התקפה עזה לאיחוד, ו„אחדות העבודה" נענתה), פניתי שוב בשם „אחדות העבודה" ל„השומר הצעיר". התשובה היתה: עם „אחדות העבודה" היינו יכולים להתאחד, היא סוציאליסטית, אבל „הפועל הצעיר" איננו סוציאליסטי; איחוד עם „הפועל הצעיר" יש בו משום טשטוש — אינני זוכר בדיוק את הביטויים — זה מפריע לאיחוד.

עובדה שלישית: אחרי הקונגרס האחרון נצטרפו חברי[illegible]ד באנית „קהירו סיטי". לא הייתי באותה אניה, אבל כשבאתי לארץ,

שמעתי על אפופיאה חשובה באניה, היתה שיחה חשובה של חברים באניה: הנה אנו עומדים לפני מצב קשה ונוצרה שעת־רצון. שוב היתה שיחה עם אנשי „השומר הצעיר". הפעם ראש המדברים היה ריפטין ולא חזן. הם העמידו — בהמשך השיחות — 5 תנאים. אינני זוכר את כולם, אזכיר בקצרה רק שנים מהם:

אחד התנאים לאיחוד היה, שאנו, אנשי מפלגת פועלי א"י, מחוייבים להסביר את הענינים בציונות רק לפי מה שנקרא אצל ריפטין „מדע". הוא קורא לזה בשם מסויים „מדע מרכסיסטי". אינני יודע מה זה „מדע מרכסיסטי". אני יודע מה זה מרכס, אבל אינני יודע מה זה מרכסיזם. יש מרכסיסט אחד, קאוטסקי שמו, שהוא נחשב אצל מרכסיסט כמו טרוצקי לאנטי־מרכסיסט. ויש מרכסיסט אחר, ושמו סטאלין, שאצלו נחשב טרוצקי לאנטי־מרכסיסט. עד היום הזה אינני יודע מה זה מרכסיזם. אינני מחוייב לקבל לא את המרכסיזם של סטאלין ולא את המרכסיזם של טרוצקי ואף לא את המרכסיזם של קאוטסקי, אלא אני מקבל את ההבנה שיש לי בכל מקרה ומקרה. הם דרשו מאתנו לא להסביר את הדברים לפי האמת שנראית לנו, אלא יש להם מונופול על „אמת", אמת כתובה וחתומה באיזה מקום. איננו מאמינים בה, אבל אנחנו מחוייבים על פי גזירה פוליטית לקבל את זה. כלומר — שענין „האמת המדעית" זהו דבר של משא ומתן פוליטי.

ובן־גוריון מסיים, ביחס לתנאי הזה:

„את חירות הרוח לא אמכור גם לשם איחוד עם „השומר הצעיר", כי חירות הרוח זהו כל האדם".

ומה היה הדבר השני?

„הדבר השני היה: הם בעצם לא הציעו כל כך איחוד, אלא שמפלגת „השומר הצעיר" תהיה לה זכות להתערבות במפלגה הגדולה; הם הציעו פדרציה של שני גופים לא שוים. אפשר להבין מפלגה פדרטיבית, שבה כל הצדדים שוים, אם כי גם זה רע, אבל מבחינה מוסרית אפשר לקבל את הדבר הזה. הם לא הציעו פדרציה של שני גופים שוי זכויות, אלא ש„השומר הצעיר" ישאר גם להבא גוף רעיוני מיוחד עם משמעת מחייבת של חבריו והוא ידון בכל הענינים מקודם, יחייב את חבריו, גם אלה שאינם מסכימים לדעה זו, ובועידת המפלגה המאוחדת יצביעו כל חברי „השומר הצעיר" כגוף אחד, לרבות אלה שאינם מסכימים לדעה שנתקבלה בתוך „השומר הצעיר"; אבל הם יקבלו את משמעת הפעולה. היות והם לא הציעו זכות זאת גם לאחרים, היינו שגם שאר חברי המפלגה יוכלו לעשות את הדבר הזה, להתארגן במפלגה כחלק פדרטיבי מיוחד עם משמעת מחייבת על כל חבריו, הרי אין זו חברות, אלא שישנם שני סוגי חברים בעלי זכויות שונות. ויסוד ראשון בכל איחוד, וביחוד באיחוד של פועלים, אלו הן זכויות שוות לכל החברים, היינו, שכמו שלחוץ תהיה אפשרות להשפיע עלי, אם יש לו דעות המשכנעות אותי, כך תהיה גם לי אפשרות להשפיע עליו ועל חבריו. אבל אם הוא וחבריו הם סגור ומסוגר בתוך קולקטיב רעיוני ולי — כל כמה שאדבר — אין שום תקוה להשפיע עליהם, הרי אין אנחנו חברים שוים".

„אלה היו שנים מחמשת התנאים שלא יכולנו לקבל".

אינני יכול לכלול את „פועלי ציון" באחריות על ניסוח תנאים דלעיל, כי הם לא ניסחו אותם ויתכן מאוד ש„פועלי ציון" לא היו מגיעים לניסוח תנאים כאלה, באשר יש להם חוש להבין, כי אין יכולים להציע מפלגה בתוך מפלגה ולקרוא לזה איחוד.

אך גם בשם „פועלי ציון", וביחוד בשם „השומר הצעיר", טוענים כנגדנו, כאילו **אנחנו** המפלגה המסתגרת ומתבדלת ורוצה יחידה לשלוט בכיפה. על ראשנו עפות חדשות לבקרים מגילות וחוברות גבובות תוכן — מעין זו הנדונה — המרחיקות את הדברים מן האמת ומן השכל ומן הענין. והרי חשוב לנו לרדת לשורש הדברים ולדעת היכן באמת עומדים אנחנו בחשבון החברי, האמתי, העמוק, בינינו. ומתוך הכרתי העמוקה אני אומר: **עמדת המפלגה נוכח ידיביה היא עמדה מוסרית גבוהה, הראויה לה ולאחריותה ההיסטורית.**

נוכח כל ההסתערות האיומה הזאת של „השומר הצעיר" אל השלטון לכבשו, נוכח כל **דרכי** ההסתערות הזאת — הרשות לנו להגיד: לא צדקתם, חברים! לא תצדיקו את עמדתכם בשום פנים, בפני שום בית דין עליון, מול מפלגת פועלי ארץ־ישראל, אשר תשובה אתכם הוא כולו רצון לאיחוד, נכונות לשאת יחד בעול,

לדון ולברר יחד, לפסוק ולקיים יחד. מה עוד ניתן לבקש למיעוט?

ועכשיו נתבונן לאותו „ורמינהו" בחלקו השני. נוסחו כך: מדוע חברי מפלגת פועלי ארץ־ישראל טוב להם בקואליציה בועד הלאומי, והוא הדין בהנהלה הציונית, ומדוע רע בעיניהם להפוך את ההסתדרות לקואליציה ביניהם ובין „השומר הצעיר" ו„פועלי ציון"?

אקדים מסירת מודעה גם כאן: אמת נכון הדבר! אין [illegible] מוכנים להפוך את ההסתדרות לקואליציה בין מפלגת הרוב לבין המיעוטים. וכי מפני שמפלגת פועלי ארץ־ישראל נכונה לאיחוד בלי תנאים ו„השומר הצעיר" מציג תנאים — נהפכת ההסתדרות לצירוף נציגי מפלגות? לא!

ואשר לקואליציות בועד הלאומי ובהנהלה הציונית — עליהן לא נאמר: מה טובו קואליציותיך, ישראל. אבל אין לנו ברירה. מפני שאותו הרגש הלאומי, שהיה צריך לחגור כחישוק את מוסדות הישוב ומוסדות הלאום, הוא לקוי ופגום. ובכן, זאת צריכה להיות הדוגמה? ומדוע דוגמה זו מלבבת דוקא את אלה, המוכנים להטיל ספק במציאותה של איזו „אחדות לאומית" שהיא?

אך קודמת לשאלת תכליתיותה של הקואליציה שאלה אחרת. אם באמנה המרחק בין „השומר הצעיר" ובין מפלגת הרוב כל כך גדול, שצריך לתלות שני מנעולים לאיחוד: מנעול אחד רעיוני, שאנחנו חייבים לשם איחוד עם „השומר הצעיר" להתחייב על תורה מסוימת, על מחשבה מסוימת, על הסברה מסוימת ומנעול שני — אורגניזציוני: שלאחר שנסכים להסביר את

הכל הסברה כדין, יברר „השומר הצעיר" לחוד את עניני המפלגה בקרבו פנימה, ויתחייב את כל חבריו, גם את אלה שאינם מסכימים לדעת הרוב בו, להצביע לפי החלטתו; אם כל כך רחוקים אנו, אם כל כך נפרדות הדרכים, — מה רשות מוסרית יש לדרוש שיתוף באחריות לביצוע? מה הם המניעים להיסות [illegible] להכנס בעבי הקורה של הביצוע, באין אמונה באיחוד?

מלים לועזיות — טובות להסואה. אך מה בעצם פירושה של קואליציה זו? האין זו יצירת מצב, שבכוחו הרוב יהיה תלוי למעשה בהסכם של המיעוט לפעולה זו או אחרת. המיעוט יתערב בכל פרט ופרט של הביצוע ודבר שהמיעוט מתנגד לו, ביצועו יהיה קשה כקריעת ים סוף ולעתים גם מן הנמנע. ואז — „יושם קץ". לא קץ לשלטון היחיד בהסתדרות, כי אם קץ לשלטון הרבים בהסתדרות.

כבר עמדנו במשא ומתן על שיתוף „השומר הצעיר" והמו־עוסים בשלטון ההסתדרות — ותוך כדי משא ומתן זה נזדמן לנו מיד ההשגחה ענין אחד מעשי לענות בו: באחד מן הימים היה צורך לכנס חטיבה הסתדרותית מסוימת, כדי לקרוא אותה לגיוס. חבר „השומר הצעיר" בהנהלת אותה חטיבה דרש רשות לבוא לאותה האספה, כדי להסביר בה את עמדתו נגד גיוסים מסוימים. הנוסיף על קושי הביצוע — כל ביצוע — „עזר כנגד"? היכול „השומר הצעיר" להגיד בלב טהור, שהיה מקבל מצב כזה בביצוע עניניו הוא? כלום תתחייב מוכירות הקיבוץ הארצי לשתף

בביצוע כל פעולה, אשר תוטל עליה מטעם הקיבוץ הארצי, את אלה, אשר אינם שלמים עם דרכה של המזכירות הזאת ואינם נושאים באחריות מלאה? אני בטוח כי התשובה לשאלה הזאת יכולה להיות רק שלילית. אותו הדבר חייב כל חבר „השומר הצעיר" לענות גם ביחס להסתדרות.

ובכן, לא „בסיס פרוגרמתי" נדרש מן „השומר הצעיר", כי אם אחריות לביצוע. גם כאן אין שום תנאים חיצוניים מוצגים מצד הרוב. הדרישה היחידה — אחריות אחת, בלתי מחולקת, לביצוע הפעולה, לאחר שהוחלט עליה בהסתדרות. ואם אין נכונות לאחריות — מהו פשר הרצון להרתם בחצי אחריות לביצוע? תלחמו לדעותיכם, תכבשו כיבושים רעיוניים — ותגיעו לרוב; כל עוד לא הגעתם לכיבוש רעיוני, אל נא תבקשו להפוך את ההסתדרות להסתדרות קואליציונית. תהיה ההסתדרות אותו הכלי המבורך, החזק, החותך את עניניו באויר הפתוח של ההסתדרות כולה, ואיננו תלוי ב„הסכמים".

ואין זה דבר שבמקרה, שמפלגת פועלי ארץ ישראל רואה את ההסתדרות ראיה כזו. דבר זה נובע ממהותה של המפלגה עצמה. לענין זה אביא כאן את הקטע הבא מדברי ב. כצנלסון („גם בשחוק יכאב לב"):

„...מפלגת פועלי ארץ־ישראל — המפלגה האחת בארץ שאיננה מפלגה של כת ולא מפלגה של אחת הפינות במעמד, כי אם מפלגת המעמד. בהא הידיעה, נגנית עתה גם לעומק החקר הסוציולוגי

שבדבר, שמפלגת המעמד, אשר בה חִבּרו יחד שני הנחלים הגדולים, אשר ראשיתם היא היא ראשית התהוות מעמד העובדים העברי בארץ, ראשית הכרת עצמו והכרת שליחותו ההיסטורית וראשית עצמאותו, שהתחילה עם הגליון ההקטוגרפי הראשון של „הפועל הצעיר", ואף על פי — או משום — שלא פירשה מעולם את עצמאותה כניתוק מן הגזע או כפרישה מן הכלל, הגיעה בעצמאותה להיקף ולביצור וגם לעומק, אשר כמה תנועות פועלים, גדולות וקשישות ממנה, לא הגיעו עד היום; מפלגת המעמד המנהלת, מאז ועד היום, זה 35 שנים, את כל קרבותיו, בחומר וברוח, בכפר ובעיר, בישוב וברחבי התנועה הציונית, אשר אסרה וניהלה את מלחמת העבודה העברית — המלחמה המעמדית הגדולה והעקרונית ביותר בכל ההיסטוריה של תנועת הפועלים היהודים בכל הארצות ובאותו זמן גם אחד הפרקים החשובים ביותר במלחמת קיומנו ושחרורנו הלאומי; מפלגת המעמד אשר גאלה את הפועל הארצישראלי — במלחמות קשות — מעול פקידות ומאפיטרופסות עוד בטרם עלה ראשון השומר הצעיר לארץ וכבשה לפועל, ככוח מדיני, את המקום הראשון בישוב ובציונות, אשר שלחה את שלוחותיה אל תנועת הפועלים היהודים, השבויה בהתנכרות שלא מדעת ובידי מחנכים לטמיעה ולביטול מדעת, וכבשה אותם במאמצים בלתי פוסקים, הלוך וכבוש, לאחוה ולשותפות במפעל ולהוקרת אמת; אשר נטעה בלב הפועל העברי בארץ את הכרת היותו בן — לעתים, הוי, אך בן־חורג — במשפחת כל העובדים בעולם, והיותו אזרח — אם כי קרובות

אזרח עשוק ומקופח — בתנועה הסוציאליסטית האינטרנציונלית, וכבשה לו סוף סוף הכרה, זכויות, ואף ידידות אמת והגנה נאמנה בעולם הסוציאליסטי; מפלגת מעמד החותרת כל ימיה לאחדות המעמד ורואה בה גורם עיקרי לעצמאותו ולכושר מלחמתו, ולא תחליפנה בעצמאות של כת ובמלחמתיות של כת — שמפלגת מעמד זו נדרשת עתה למסור הודעה על „מלחמת מעמדות". ובלעדי מסירת מודעה זו לא תאמן.

היפלא הדבר? לא, בעיני לא יפלא. נוכחתי, כי מי שמתחנך על ספרות השומר הצעיר יודע לתבוע „דרך ארץ בפני האופוזיציה", אך הוא פסול מדרך ארץ לכלל המעמד ולמפלגתו. לאחר שהוא בולע שבוע שבוע מנה הגונה של הוקעת פשעים וחטאים של מפא"י, הרי הוא יודע ועד כי אין בה מתום, כי דרכה היא דרך הכניעה בפני כל אויב פועלים, דרך פשרות. ויתורים המשפילים את כבוד הפועלים ומובילים לאיבוד כיבושיו ולקראת חורבן גמור. הרי הוא רשאי להאמין בתום לבב, כי כיבושים אלה לא מידי מפא"י באו לו, כי אם מידי אחרים, וכי את מלחמת מעמד הפועלים בלחמים לא אלה אשר עשו את אבק העולים למחנה אשר רוח חיים בו, אשר כל כלי הארגון והיצירה והמלחמה של הפועל הם יצירי רוחם וילדי טיפוחיהם. אלה אשר יצרו את עתונות הפועלים, זו אשר תפקידה לא התנצחויות עלובות בתוך המעמד, אלא ליכוד וחינוך של המעמד כולו וגילוי רצונו ומחשבתו וחשבונו עם העולם, ומנוף למלחמתו נגד הקמים עליו. לא אלה „הטיפוסים" המוזרים אשר חייהם קודש לפועל במושבה, למלחמת העליה, לשמירה ולביצור, להתישבות, להעפלה, להאבקות מדינית. כל אלה הרי הם כידוע בירוקרטיה מפלגתית שכל תלמיד ותיק רשאי להתקלס בה.

מדוע לא יאמין חניך השומר הצעיר, כי את המלחמה הרעיונית והצבורית בבריונות, באידיאולוגיה שלה, בהשפעתה נלחם השומר ד־עיר ולא בן־גוריון, ולא מ. בילינסון, ולא מפא"י, ולא „דבר", אשר כידוע, אינם עושים כל ימיהם שום דבר מלבד מה שהם „נכנעים" לפני הפאשיזם? מדוע לא יאמין תלמיד השומר הצעיר, כי את מלחמת המעמדות, „האמיתית", מלחמתו של הפועל השכיר בתעשיה, במלאכה, בשירות — מנהלים אנשי השומר הצעיר ולא אלה שיצרו את האגודות המקצועיות והמועצות העירוניות, אלה כידוע יש להם תפקיד אחד: „לבגוד" בוקר וערב במעמד הפועלים.

רשאי חבר השומר הצעיר להאמין ככה, באשר הוא רואה את מפלגתו הוא עומדת על גבינו יום יום כמצליף, מצביעה על כשלונו־תינו, „מזרזת" אותנו ב„נו נו", כדרך יהודים בשעה שמישהו „סוחב את העגלה", טורח ומזיע ואיננו עושה הכל לפי הכללים והשכל של „המיטיבים לדעת". כיצד אומר ר' מנדלי: „דחפו היטב, דחפו היטב, מפני שהקול יפה לדחיפה". רשאי חבר השומר הצעיר להאמין שלזאת, להצלפת תמיד זו, יקרא מלחמת המעמדות, ואלמלא הצלפתו, שהיא עיקר תפקידו ושבו הוא נעלה עלינו, מי יודע לאיזה בור שחת של כניעה וכשלונות היינו מתגלגלים ונופלים".

במפלגת פועלי ארץ־ישראל נצמדו יחד שלוש שלהבות: שלהבת הציונות האחוזה ברעיון העבודה, שלהבת הסוציאליזם העברי, האחוז בחזון תקומת ישראל, ושלהבת האיחוד של תנועת הפועלים. איחוד בתור פולחן, בתור דבר, שבו סוד יצירתנו, סוד מלחמתנו, סוד כוחנו. וכל מה שיש בו מן הנאמנות הסוציאליסטית והציונית — בתחומי תנועת העבודה בארץ — גזירת איחוד תלוי עליו. מן ההכרה הזו לא נמלט.

ד. בן־גוריון

שליחות ודרך

הוצאת מרכז מפלגת פועלי ארץ־ישראל

תל־אביב　　פנימי　　נובמבר 1942

אחדותנו הפנימית והגברת זיקת כל אחד מאתנו לכלל, והשלטת מרותו של הכלל על כל אחד מאתנו.

ב. דרכנו גזורה

עלינו להבהיר מחדש את דרכנו תוך המציאות החדשה, והדבר אינו כל כך קשה, כי ד ר כ נ ו ג ז ו ר ה. לנו אין ברירה של הרבה דרכים. באמת אין לנו כל ברירה. הדרך שבה הלכנו כל השנים האלה, מהרגע שהטלנו על עצמנו, — זה קרוב ל־40 שנה, את השליחות הזאת, הדרך בה הלכנו לפני המלחמה העולמית הראשונה, בשעתה ולאחריה, הדרך בה הלכנו בימי המהומות שבשרו את בוא המלחמה — בדרך זו נלך גם להבא, מבלי לסטות ימינה או שמאלה. כי אין לנו דרך שניה. היטלר לא השאיר לנו שתי ברירות; הספר הלבן לא השאיר לנו שתי ברירות; חורבן היהדות בגולה לא השאיר לנו שתי ברירות; מילוי שליחותנו אינו משאיר לנו שתי ברירות.

לא שאין בכלל ברירות ואין בכלל הרבה דרכים. ישנן וישנן. לצרפת במלחמה זו היו שני דרכים, זה שבחרו בו פטן ולאוואל וזה שבחר בו דה־גול. לעם הנורו־ואגי היו שני דרכים. זה שבחרו בו נציגיו והרוב הגדול של העם הנורואגי שנלחם גם כשלא היתה לכאורה שום תקוה לנצח, להתקומם לאחר התבוסה, להמשיך את המלחמה גם בגולה, והדרך השני שבחר קויסלינג.

גם לנו יש שני דרכים — גם בגולה וגם בארץ. יש ברירה של הרכנת ראש, של השלמה עם עבדות, של כניעה בפני כל שליט, של התרפסות בפני כל תקיף ואלים, של נשיקת השבט; ויש ברירה של פעולה במחתרת, של שמירה על הצלם האנושי והיהודי גם בגיטו של היטלר. יש ברירה של „סטרומה", של העפלה בהמון, של תל־חי וחניתא, של אבטו־אמנציפציה ומדינת־יהודים. יש שתי ברירות לתועי־דרך — לנו אין. לציבור זה שהטיל עליו את השליחות הזאת, לו אין שתי ברירות, יש לו רק דרך אחד. הדרך למילוי שליחותנו היא גזורה מראש, כי אין הרבה דרכים מוליכים ליעוד ההיסטורי שלנו, אלא הדרך בה הלכנו עד היום.

ג. לדמותו של צבורנו

מהו טבעו של ציבור זה שנתכנס כאן ושהוא נפוץ בכל כפרי ארץ־ישראל ועריה ובכל מחנות הצבא היהודיים בערבות ומדבריות מצרים ושאר ארצות המזרח התיכון.

השליחות שהטלנו על עצמנו, לא מתוך כפייה חיצונית אלא מתוך גזירת המצפון שלנו, עיצבה את הדמות שלנו. אפשר לציין בקצרה חמשה־ששה קוים, שאינם דולים אמנם את הדמות הזאת, אבל הם מתווים הדרך שנגזרה עלינו.

ע צ מ א ו ת מ ו ס ר י ת

לא היינו יכולים לקחת על עצמנו, ולא היינו יכולים למלא את השליחות ההיסטורית אילמלא היה לנו ציבור, אשר כבש לעצמו — את ה ע צ מ א ו ת ה מ ח ש ב ת י ת ו ה ח י ר ו ת ה מ ו ס ר י ת. הדרך הכבושה והסלולה של שתי התנועות אשר מתוכן יצאנו, ואשר אותן מיזגנו בחיינו ומעשינו — הדרך הכבושה והסלולה של התנועה הציונית ושל התנועה הסוציאליסטית, לא היתה הדרך שבה הלכנו אנחנו. הוטל עלינו לכבוש לנו דרך משלנו, כי השליחות שנטלנו על עצמנו לא הניחה לנו להסתפק בפרוגרמות ובהלכות ובאידיאולוגיות. אנחנו חפשנו ד ר ך ל ה ג ש מ ה. וההורות המקובלות לא הוליכו להגשמה. חסמו בפנינו את אפשרות הביצוע, וסטינו מן הדרך המקובלת ופילסנו לעצמנו נתיב צר, שבו צעדנו — קודם בודדים, עד שהרחבנו אותו במאמצים בלתי פוסקים למען ילכו בו מאות ואלפים ורבבות, ואנחנו מאמינים שבדרך זו ילכו מאות אלפים ומיליונים. אנחנו לא נפחדנו מאבטוריטטות גדולות ומקובלות, ושמות נערצים בציונות ובסוציאליזם, אשר לעגו לנו ולמעשה המשונה אשר התחלנו לעשות שלא ככתוב;

4

המורים הגדולים אשר למדנו מהם, — גם הלילינבלומים וגם הקאוטסקים — לא השתעבדנו אליהם, כשראינו הורתם חוסמת לנו את הדרך להגשמה ולמלוי שליחותנו. את אשר הקימונו בארץ מבחינה ציונית לא תמצאו בשום ספר של התורה הציונית, אשר נכתב לפנינו ובשעתנו; ותנועת הפועלים אשר הקימונו בארץ היא לא הסוציאלדימוקרטיה הגרמנית ולא הקומוניזם הרוסי ולא הלייבוריזם הבריטי, אלא — תנועת הפועלים הא"ית, וכך היא תהיה גם להבא, אם תהיה נאמנה לשליחותה, ואם תקיים את עצמאותה המוסרית והמחשבתית, שהיא תנאי למלוי שליחותה.

ק ב י ע ה ע צ מ י ת

והדבר השני המציין את ציבורנו: ר א י ת ע צ מ ו ו מ פ ע ל ו כ מ ט ר ה ו ל א כ א מ צ ע י, החשבת עצמו ושליחותו. אם כי קטנה היא ומצערה, בתוך עם עני ודל שאין לו מעמד בעולם, ובארץ קטנה ונידחת, שאינה קובעת את גורל האנושיות, העזנו להחשיב את מפעלנו כמטרה לעצמה, באותה מידה שגדולים ותקיפים, אדירים ורבים החשיבו את מפעלם הם. לא ראינו את עצמנו עובדים בחלל ריק, מנותקים מן האנושיות. להיפך, הרסנו בלבנו ובמחשבתנו את הגיטו, גם הגיטו הישן, החמרי והגופני וגם הגיטו החדש, הרוחני והמוסרי: הגיטו של העומדים בשתי רגליהם בתוך עמם בגולה, והגיטו של הפורשים, המתבוללים בארצות אירופה ואמריקא, הגיטו של עבדות מתוך דכוי והגיטו של עבדות מתוך חירות כביכול; צבורנו אנו פרץ והרס את כל הגיטאות, מחוצה לנו ובתוכנו. אלה שורים ואויבים הקימו סביבנו, ואלה שהיהודים עצמם הקימו בנפשם ובלבם. את צבורנו אנו הקימו יהודים בני־חורין ואנשים בני־חורין, שאין כל מחיצה וקרע בין יהדותם ואנושיותם.

אנחנו ראינו את עצמנו חלק של האנושיות, שלובים בגורלה, תלויים בגור־מים עולמיים, אבל עם היותנו מעטים ראינו את עצמנו כבעלי־זכות שווה בכל, בטרם שאחרים הכירו בזכותנו. — ואולי עוד יעברו דורות עד אשר יכירו בזאת — ונתנו לעצמנו שיווי־זכויות מלא, שווה לזה של כל האדירים והתקיפים בעולם, ואנחנו מודדים לפי מצבנו אנו וצרכי־מפעלנו ושליחותנו — ואין שום מידה אחרת בשבילנו.

למדנו מנסיונות של אחרים, ומכשלונות של אחרים; למדנו מהם מה לעשות ומה לא לעשות; אבל את דרכנו אנו קובעים בעצמנו, והקביעה היא אך ורק לפי צרכינו אנו. לא קבלנו ולא נקבל שום „שולחן ערוך" — בין אם נכתב ע"י בני עמנו בדורות אחרים ובין אם נכתב ע"י מנהיגי גויים אחרים. בעצמנו נכתוב את המגילה הקטנה של היינו, של יצירתנו ומלחמתנו, כפי שגזר עלינו הגורל והיעוד שלנו, שאין משלו.

א נ ו ס ו מ כ י ם ע ל ע צ מ נ ו.

והדבר השלישי — אוריינטציה, מלה זרה זו שאיני יודע אם כל אלה המשתמשים בה, משתמשים בה תמיד כהלכה — אינה מהגה אותנו ממסילתנו. ה א ו ר י י נ ט צ י ה ש ל נ ו ה י א ע ל ע צ מ נ ו. אנחנו יודעים שיש עולם גדול ותקיף, לרוב אויב וזר לנו, כמעט בכל מחנה. אנחנו יודעים שיש בחוץ גורמים העלולים להכשיל ולהפריע, וגם העלולים לסייע ולעזור — יש לפעמים גם כאלה, — ואנחנו נאבקים בראשונים ומסתייעים באחרונים. אולם תמיד אנחנו רואים במרכז את מפעלנו אנו ואת גידול כוחנו בעבודה, במשק, בתרבות, בהגנה, בצבא ובארגון, בישוב ובעם ובמעמד הממלכתי. בזאת אנו רואים את תמצית התורה הציונית שלנו, את תמצית התורה הסוציאליסטית שלנו.

אנחנו כפרנו וכופרים בתורת הגיטו וההתבוללות האומרת כי אנו אפס וכוחנו אפס. אנחנו יודעים — אולי יותר מכל חלק אחר בעם היהודי — את חולשתנו, את נחיתותנו המדינית והכלכלית, לא היינו מגיעים להכרת שליחותנו, אילמלא היינו ממצים את ידיעת אסוננו וחולשתנו עד תומה. אולם יחד עם זאת

5

בנו את אשר הוא עושה ביהדות פולין, עלינו להתכונן בתמצית יכולתנו, וכל בחור ובחורה הנתבעים לגיוס ואינם נענים, הם — ביודעים או שלא ביודעים — בני בריתו של היטלר.

ואנו לא נלחם בהיטלר, ולא נגן על ארצנו רק בתוך תחומי הארץ הזאת. אין לנו ברירה. לא אנחנו קובעים את האיסטרטגיה העולמית, אפילו לא של ידידינו, וודאי לא של היטלר. לא אנחנו נגיד להיטלר: אתה תבוא רק עד שערי הארץ ולא תוסיף, כי שם אנחנו נעמוד ולא ניתן לך ללכת. מבין מתנגדינו בכוח הסיסמה יש אומרים: ארץ ישראל היא מקום חיותנו, ורק פה נגן על עצמנו. זוהי ציונות של הבל; ההגנה על הארץ אינה נתונה בידינו, ובכל מקום — במצרים ובלוב, גם בפרס ובתורכיה אם יהיה צורך בכך — נצטרך לעמוד בפני האויב האיום והנורא של האנושיות ושל העם.

אין לנו ברירה, אין אנו קובעים את האיסטרטגיה במלחמה זו. ואנחנו יודעים שלא נוכל תמיד לסמוך על כוונות בני־בריתנו (וביחוד, שאינם כלל מכירים בנו כבן־ברית) במלחמה זו. אבל היטלר לא חיכה במלחמתו נגדנו עד שקמה מדינה יהודית, והצבא היהודי נמצא בידי ממשלה יהודית. וגם אילו היה קם דבר זה — לא היינו יכולים לבדנו לקבוע את דרכי האיסטרטגיה, כי בכוחנו אנו בלבד לא היינו יכולים למגר את היטלר, ובלי בני ברית גדולים וכבירים לא היינו יכולים להגן על ארצנו בפני פלישה נאצית. זוהי עובדה לא נעימה — אבל שומה עלינו ראיה אכזרית של המציאות.

והמציאות של גרמניה נאצית אינה מניחה לנו אפילו ברירה חפשית של בני־ברית. לא בנו תלוי הדבר מי ילחם בהיטלר ומי יעשה אתו ברית. יוסף סטלין לא שאל אותנו אם לכרות ברית עם היטלר ואם לא. ולא מתוך החלטתנו אנו נלחם העם הרוסי בנאצים. הבל־פיהם של מעתיקי־נוסחאות אינה משנה עובדות־מציאות. וכשכל קיומנו עומד בסכנה חמורה, עלינו לראות את העובדות כמו שהן. עם כל דלות עמידתנו ככוח לוחם לא נוכל להשתמט מהקרב ולא נמיש את החרפה על הדורות הבאים שיסופר להם כי יהודי ארץ ישראל, חלוצי העם היהודי, לא השתתפו בהשמדת היטלר ולא הגנו על עצמם במקום שההגנה היתה דרושה.

פחות מכל רשאים אלה, אשר בימי הויכוח על „מדינה יהודית או מנדט בריטי" התנגדו למדינה יהודית בחלק מן הארץ ונלחמו על מנדט בריטי בכל הארץ — פחות מכל אחר רשאים חסידי המנדט הבריטי להשתמט מחובת־המלחמה באמתלא שהמפקדה העליונה אינה בידינו ואין לסמוך על כוונות שליטים זרים.

עלינו להלחם בכל יכלתנו ביחידות יהודיות בכל מקום שיש בו הגנה על ארצנו והמקום הטוב ביותר הוא מחוץ לתחומי הארץ.

לא נשב בחיבוק ידים עד אשר היטלר יבוא חלילה הנה, ולא נסמוך אך ורק על צבא אנגלי, אבסטרלי, פולני, יווני וכו' שהם ימנעו פלישה נאצית. אין לנו ברירה. והלואי שבכוחנו ובכוח שאר בני הברית לא נצטרך להגן על הארץ בתוך גבולותיה: והלואי שהגדודים היהודיים ירדפו אחרי צבאות הנאצים לא רק בלוב אלא יגיעו עד שערי ברלין, ויהיו הראשונים אשר יכנסו לתוך ברלין הנכבשה.

ה. עמידה בפני הספר הלבן

גם הספר הלבן בשעת המלחמה אינו מניח לנו ברירה. לנו — לשליחי גאולת העם במולדת — אין ברירה. לא נשלים ולא נרכין ראש. גם אין לנו שום אשליה. בתקופת המלחמה עם היטלר לא תמצא שעת הכושר להכריע עד היסוד את הספר הלבן ולהעבירו מן העולם. אולם גם בימי המלחמה בהיטלר שומה עלינו להפר עד כמה שאפשר את המזימה, למרות הכל ועל אף הכל. נמשיך ונגביר את העליה ואת ההתישבות. נרחיב את תחומי א"י העברית ונשמור על זקיפת־הקומה של המפעל היהודי, של הישוב והתנועה הציונית פה ובעולם.

המלחמה בהיטלר היא עכשיו מרכז הכל — גם ברחבי האנושיות, וגם

ברחבי היהדות; ומלחמה זו מונעת מאתנו לפי שעה את המאבק המכריע בספר הלבן, אולם היא מסייעת לנו בהתנגדותנו לספר הלבן. כי מדיניות הספר הלבן עומדת בסתירה גלויה לצרכי המלחמה — וצרכים אלה הם לא רק שלנו אלא גם של אנגליה ואמריקא ובני בריתן.

הספר הלבן בא בעקבות הכניעה הכללית אשר נכנעה ממשלת צ'מברלין ומקדונלד לטירור הפוליטי של היטלר וסוכנו בארץ. באירופה המרכזית הוסגרה אז צ'כוסלובקיה. פה הוסגרנו אנחנו. בצ'כיה ביקשו לפייס את היטלר, בארץ זו — את המופתי. אולם לא רק היהודים והצ'כים סבלו — סבל גם העם האנגלי עצמו, והוא נתבע בעבור שנתים לשלם ביוקר בעד החטא והעוורון והפהדנות של שליטיו. השלום שהביא צ'מברלין ממינכן לא הובטח. היטלר והמופתי לא נתפייסו. והעם האנגלי נדרש לעמוד על נפשו, ואז הרחיק את הצ'מברלינים והמקדונלדים מהממשלה. אולם יד העם האנגלי קצרה באימפריה. רק האיים הבריטיים נתונים לשלטון הדימוקרטי שהתפתח באנגליה כאשר לא התפתח בשום ארץ אחרת. ומחוץ לדומיניונים — שאף בהם קיימת דימוקרטיה מעולה, ולפעמים אף עדיפה מזו שבאנגליה — הרי כל האימפריה נתונה לשלטון ביורוקרטי של פקידים קולוניאליים שאינם אחראים אלא לעצמם ולמשרד המושבות. משטר קולוניאלי זה עומד ללא שנוי — גם כשבלונדון מתחלפות ממשלות תחת לחץ דעת הקהל באנגליה.

ועם בוא המלחמה לא נשתנה כלום בארצנו; ולא צרכי המלחמה אלא מדיניות הספר הלבן ורוחו קובעים את המשטר בארץ. למלחמה דרושים חילים יהודים במספר גדול והולך, דרושים עובדים יהודים במספר גדול והולך, דרוש משק יהודי מתרחב וגדל בלי הפסק גם בכפר וגם בעיר, דרושה אספקה יהודית, דרושה מלאכה יהודית — למעלה ממה שיש בעין בארץ, וזאת אומרת דרושה עליה והתישבות. ודרוש שיתוף היהודים במאמץ המלחמתי מתוך יחסי כבוד והוקרה, מתוך יחסי־ברית, כי בכל המזרח התיכון זהו הישוב היחיד המזדהה כולו עם הלוחמים בהיטלר, הוא גם הישוב היחיד במזרח הקרוב שיש ברשותו כוחות מדעיים ומשקיים הדרושים למלחמה זו.

ובניגוד לצרכי־המלחמה המשטר הקיים בארץ עושה כל אשר ביכלתו לעכב ולקצץ את גדולנו ואת שיתופנו — ונוהג ביהודים לא כבני־ברית אלא כבאויבים כביכול. ובאמתלא של צנזורה מלחמתית הוא מדכא כל הבעה חפשית של הישוב היהודי.

אולם לנו אין ברירה. אנו לא נחליש את המאמץ המלחמתי שלנו; לשם החשת העזרה המכסימלית לבני הברית הנלחמים בהיטלר — עזרה לאנגליה לרוסיה ולאמריקא, לכל העמים הלוחמים בהיטלר — נחתור בכל האמצעים והדרכים אשר בידינו, להרחיב את משקנו בכפר ובעיר, להגדיל את הישוב, להעלות בשעת המלחמה עובדים ולוחמים נוספים; גידול כוחנו המשקי והצבאי הוא צורך חיוני של מלחמה זו, והוא יכול להיות גם מכריע — לא בעולם כולו אבל בפינה זו של העולם, בחזית המזרח התיכון, ולשם עזרה לאנגליה ובני בריתה הלוחמים עשה נעשה זאת — ולא נשעה לספר הלבן ולא נכנע לו.

עזרה למלחמה והתנגדות לספר הלבן — זוהי דרכנו בשעת המלחמה.

ו. מה נשתנה במלחמה זו

מלחמה זו אינה התגוששות סתם של שתי קבוצות, של מדינות ומעצמות: היטלר, יפאן ואיטליה והגרורים אחריהם מצד אחד, ואנגליה, רוסיה, אמריקה ובני בריתם, מצד שני. מלחמה זו היא מלחמת אזרחים בשטח עולמי. לא כמלחמות האזרחיות שהיו בתחומי ארץ אחת, אלא מלחמה אזרחית בתחומי כדור הארץ. ולא רק גורל עמים ומדינות, אלא גורל משטרים ייחתך במלחמה זאת. בשעה זו העיקר הוא למגר את היטלר, העיקר הוא הנצחון, אבל נצחון בלבד על היטלר אינו פותר עדיין כלום, לא לנו כיהודים ולא לנו כפועלים.

מה תהיה דמות הנצחון ומה יהיה מקומנו בנצחון זה — גם בסערת המלחמה

אמנם היו מיד לאחר המלחמה הקודמת חברים אשר נפרדו מאתנו אז בגלל „האדריסה": פועלי־ציון שמאל. הדבר היה בשנת 1920 בווינה. הללו האמינו אז שיש בידם אדריסה יותר בטוחה; פרשי בודיוני הגיעו עד פרברי ורשה, והחברים זרובבל וניר ועוד חברים טובים אשר עמדו יחד אתנו על עריסת תנועתנו בגולה נחלקו עלינו ונתפרדו בגלל האוריינטציה. אנו היינו בעיניהם כעוורים שאינם רואים את המתרחש בעולם וקשורים רק לכוחות־האתמול. והם כאנשי המחר הלכו מאתנו, הלכו מההסתדרות הציונית, ועזבו את המפעל אשר טפלנו בו מטעם כל העם היהודי — כי כלל־ישראל נפסל, לאחר שבודיוני הגיע עד פרברי ורשה.

עכשיו לאחר עשרים ושתים שנה אפשר להוציא משפט חותך וניצח על המחלוקת של הימים ההם בדבר „האוריינטציה של מחר" — כי עשרים השנים שעברו בינתים היו „המחר" של שנת 1920, שבה נפלג „הימין" ו„השמאל" בתנועת פועלי־ציון. איזו „אוריינטציה" היתה מרחיקת־ראות, פוריה, קולעת ומכוונת לתכלית ואיזו היתה עוורת, עקרה, מחטיאה את המטרה. — זו ה„ריאקציונית" שיחד עם מפעל־הפועלים העצמאי דגלה בכלל־ישראל והשתתפה בהסתדרות הציונית וראתה באנגליה את האדריסה הפוליטית — או זו „הריבולוציונית" אשר „בהתבדלות הפרולטרית" ראתה את המלה האחרונה של מלחמת־המעמדות העקבית וגילתה את האדריסה הבטוחה והנאמנה במוסקבה.

תארו לעצמכם מה היה אילו מלחמה זו, מלחמת היטלר, והספר הלבן, וצבאות רומל, והמתכחשים היהודים לא היו מוצאים בארץ בשעה זו אלא את „המפעל" של פועלי ציון שמאל, של שתי המפלגות של פועלי ציון שמאל — את העתונים שלהם ואת הקלובים שלהם, ואת הסניפים שלהם בארץ, ולא היה כאן כל סימן למפעל הזה, אשר בעלי האוריינטציה „הריאקציונית" ו„הבטלנית" הקימו מאז ועד היום הזה, את העבודה העברית בחקלאות ובבנין ובחרושת ובים, את הסתדרות העובדים, את ההתישבות העובדת, את יצירת ההון הלאומי, את משק הפועלים וארגוני הענף, את המפעל התרבותי העשיר שלנו, את תנועת החלוץ, את עמדת הפועל היהודי בישוב ובציונות, — מה היה מעמדנו כיום הזה לקראת המחר? מה היה כוחנו וערכנו, כוחו וערכו של הפועל היהודי, כוחה וערכה של הציונות, אילו לא היו קיימים כל המעשים והמפעלים אשר נפסלו בשעתם על ידי האוריינטציה „הריבולוציונית"?

לא, „האוריינטציה" שלנו לא היתה מוטעית. אליבא דאמת כשרצו החברים „הריבולוציונרים" האלה לבוא לארץ פנו אף הם לאותה אדריסה. הם לא הלכו לציר הסוביטי שיתן להם ויזה לארץ־ישראל, ראשית מפני שזה לא היה בכוחו, ושנית — מפני שהוא היה נגד עליתם לארץ, עליה יהודית לארץ היתה פסולה. ו„השמאל" שלנו פנה לאותה האדריסה שאנחנו פנינו אליה — לאדריסה הבריטית.

אנחנו פנינו לאדריסה זו לא בשביל איש בודד, לא בשביל קבוצה קטנה, אלא בשביל המוני עם ישראל. פנינו יום יום לקונסולים, למושלים ולממשלה ואין לנו כל יסוד להתחרט על כך ולהצטער. אנחנו גאים על המעשה אשר עשינו תוך כדי „אוריינטציה" זו.

ואם אוריינטציה פוליטית פירושה פעולה מתמדת לרכוש דעת קהל, הרי גם עכשיו, כאשר דברים רבים וגדולים משתנים במערכת־הכוחות החיצוניים — נמשיך בפעולה בבריטניה; ואם גם אזני הממשלה תהיינה אטומות נפנה לעם האנגלי, כי באנגליה אפשר לדבר לעם גם בלי הסכמת הממשלה. ויהיה מה שיהיה אחרי המלחמה הזאת, ואם גם שינויים עצומים עלולים להתחולל — העם האנגלי אחרי נצחון זה יהיה גורם חשוב, ועלינו לרכוש ידידים בתוכו. המעשה אשר עשינו באנגליה לא היה לשוא.

אין לנו הרבה ידידים כווג'וד וכווינגייט בתוך עמים אחרים, והיה כדאי לרכוש ידידים כאלה ועלינו להוסיף במלאכה הזו ויהיו השינויים כאשר יהיו.

ט. אוריינטציה על כוחות־המחר — מהי?

אולם הפוסלים את האוריינטציה שלנו אומרים: אנחנו איננו מתכוונים לאדריסות פוליטיות אקטואליות, אנחנו מתכוונים לדינמיקה היסטורית ולראית כוחות־המחר. אתם בניתם על כוחות האתמול, ואינכם רואים את כוחות המחר. ויש לחזוק לטענה זו.

אנחנו עומדים על סף שנויים ותמורות בעולם, ואולי לא רק בגבולות של מדינות אלא גם במשטר פוליטי וסוציאלי, ויש לברר שאלה זו לגופה. והדבר הראשון שעלינו להגיד הוא: כוחות המחר — פירושם לא ארץ מסויימת, אחת ויחידה. כוחות־המחר נמצאים בכל ארץ שבעולם, באמריקה, באנגליה, ברוסיה ובהודו, והספיקולציה של אותו חבר הנשיאות העולמית של המפלגה הרביזיוניסטית על מדינה אחת בלבד היא משחק של קוביוסטוס, המעמיד את כל הונו על קלף אחד.

אין בידינו גורל הארץ ההיא, ולא ב„אוריינטציה" שלנו על ארץ זו או אחרת תלוי פרצופה, עתידה ומעמדה של איזו ארץ. אין בידינו לגזור על רוסיה יחסה למפעל הציוני. בתקופה שבין שתי המלחמות היתה הציונות פסולה בתוך רוסיה ומפעלנו היה פסול בארץ; בשנות המהומות נתמך סוכנו של היטלר בארץ — המופתי הירושלמי — על ידי המפלגה הקומוניסטית. רציחות יהודים הוכרזו כמעשה ריבולוציוני. יש חברים המסבירים את איבת הסובייטים למפעל הציוני בפחד מפני אינטרווגציה. בהתבודדותה מאונס של רוסיה. אפשר לשאול: מה ענין פחד האינטרוונציה אצל תמיכה בטירור של המופתי? גם עובדת־ההתבודדות מפוקפקת. כמה שנים היתה רוסיה הסובייטית חבר בחבר־הלאומים, וחבר חשוב ורב־השפעה ואקטיבי, מעורב בפוליטיקה עולמית — וגם בימים ההם נמשך יחס־האיבה לציונות. אבל בירורים אלה הם ענין להיסטוריה ולא לפוליטיקה. תמיכה המופתי היא שייכת לעבר, ואין הכרח שיחס זה יתמיד. התנהגותה של רוסיה הסובייטית בעניני חוץ לפני מלחמה זו אינה מחייבת ואינה קובעת את התנהגותה בענינים אלה בשעת מלחמה זו ולאחריה, ועינינו לעתיד. רוסיה יכולה להתיחס לציונות גם בחיוב, ומשום כך שומה עלינו לעשות הכל למען הסביר את מפעלנו ומאויינו הציוניים לממשלה הסובייטית. רק אוויל משועבד ליום־אתמול לא יראה את הצורך המדיני לקשור ככל האפשר קשרי־הבנה את רוסיה ואין כל צורך באוריינטציה על כוחות המחר לשם כך. הקשרים עם רוסיה הכרחיים מפני שני טעמים: א) ארץ גדולה זו היא עדיין מרכזת בתוכה את הקבוץ היהודי הגדול ביותר באירופה, ובעקבות מלחמה זו יתכן שמספר היהודים ברוסיה יגדל וירבה. ניתוק היהדות הרוסית מהציונות ומהמפעל הארצישראלי היה האסון הגדול ביותר שבא עלינו עם גמר מלחמת העולם הראשונה, ואין להחמיץ שום הזדמנות ואין לזלזל בשום סיכוי להתקשר שוב עם מיליוני היהודים הרוסים. ב) מדינה זו נעשית שוב גורם פוליטי עולמי, ויתכן שבעקבות המלחמה הזאת יעלה משקלה הפוליטי בעולם, והבעיה היהודית והארץ־ישראלית היא בעיה בין־לאומית, והציונות אינה רשאית להתעלם משום גורם בין־לאומי, ופחות מכל מגורם בין־לאומי בעל משקל עצום כרוסיה הסובייטית.

ותנועתנו לא התעלמה אף פעם משני שיקולים אלה, ועוד הרבה שנים לפני המלחמה חיפשנו דרך לרוסית — גם ליהדות שברוסיה וגם לממשלה הרוסית ולמפלגה השלטת בתוכה, והלכנו למוסקבה עוד בטרם גילו מבקרי־האוריינטציה את האדריסה החדשה. אף פעם לא פסקנו לדפוק על דלתי רוסיה. בהדרכת מפלגתנו ועל ידי אישי מפלגתנו ניסתה ההסתדרות להתקשר עם רוסיה, ושתי משלחות הלכו למוסקבה, בשם ההסתדרות, ואם לא יספו אין זאת מפני שאנחנו התעייפנו, אלא מפני שאין ללכת לרוסיה בלי ויזה, ומתן הויזה לא היה בידינו. אבל אם הדרך לרוסיה היתה סגורה, אין זו גזירה שהיא תהיה סגורה לעולם, ורוסיה עכשיו מצרפת פעולה עם העולם האנגלו־סאכסי, ונחטא לציונות, ונחטא לשליחות תנועתנו, אם לא נעמוד על המשמרת; דרך כל סדק

ובחישול האחדות שלנו בגולה ובארץ, בהריסת מחיצה אחרי מחיצה בין חלוצי העם והעבודה, באיחוד של פועלי־ציון וצעירי־ציון, באיחוד של פועלי־ציון והבלתי מפלגתיים ב„אחדות העבודה", באיחוד של „אחדות העבודה" ו„הפועל הצעיר" במפלגת פועלי ארץ־ישראל — היתה אוריינטציה על כוחות של המחר, כי רצינו לגבש כוח מלוכד אחד, אשר ישא בשליחות העתיד.

והוא הדין במפעל ההגנה והגיוס, ובמפעל הליכוד הציוני והקמת הקואליציה הציונית הרחבה — בכל זה היתה אוריינטציה על כוחות המחר: לרכז סביבנו וסביב מפעלנו החלוצי מבסימום של ציונים ומכסימום של יהודים. עד אחרון הנסיונות שאנחנו עושים בציונות וביהדות ללכד כוחות גדולים בשביל מפעל הגאולה והתקומה — זוהי אוריינטציה על כחות המחר, ולא הימנונים, טובים או רעים, אמיתיים או כוזבים, על מה שקורה במקום אחר. כי אנחנו צריכים להיות כוח המחר, אשר לאחרים תהיה אוריינטציה עלינו, בשעה שיפנו לארץ הזאת.

זוהי האוריינטציה שהיתה לנו כארבעים שנה, וממנה לא נסטה לא ימינה ולא שמאלה.

יא. אוריינטציה ערבית

מתרברבי האוריינטציות מאשימים אותנו לא רק באוריינטציה על כוחות האתמול בלבד, אלא באוריינטציה חד־צדדית ביחס לכוחות אלה. לא די שלא ראינו כמוהם את כוחות־המחר, אלא שגם בכוחות־האתמול לא ראינו את העיקר — את הערבים. והרי בכל כינוס ציוני או הסתדרותי, מעל עמודי „השומר הצעיר" ו„בעיות היום" מגלים אדריסה חדישה זו. ואנחנו המסכנים שעושים במלאכה הזאת זה קרוב לארבעים שנה, אשר נפגשנו את הפועל ואת הפלח הערבי בפתח־תקוה, בסג׳ירה ובזכרון ובעשרות מקומות אחרים, אשר נתקלנו בשמירה על הגורן ובשדה ומאחורי הקיר גם בשודד הערבי, ואשר למדנו יחד עם הסטודנט הערבי באוניברסיטה אחת, ואשר הקימונו את אגודת הפועלים הערבית הראשונה בארץ והוצאנו את העתון הפועלי הערבי — אולי הראשון בעולם — לא ידענו כל השנים הרבות האלה את האדריסה הערבית עד שבאו עורכי „השומר הצעיר" וגילו לנו „אמריקא ערבית".

אמנם מגלי האדריסה הערבית לא מצאו לפי שעה אלא את האדריסה של מגנס וקלווריסקי, הללו הם בלי ספק אנשים חשובים — אבל משום־מה אין הערבים רואים בהם את באי־כוחם, וכל אלה התובעים מאתנו את ההסכם הערבי הצליחו עד עכשיו להקים הסכם בין בנטוב ומגנס שיש צורך בהסכם עם ערבים.

אנחנו לא ראינו בהקמת ליגה יהודית להתקרבות לערבים את הדרך להבנה יהודית־ערבית. את הדרך להסכם ערבי חיפשנו בקרב הערבים ובשיחות עם הערבים. זה כאחת עשרה שנה, מיום שתנועתנו נרתמה בעול הפעולה המדינית של ההסתדרות הציונית, לא פסקו מאמצינו להבנה הדדית בינינו ובין שכנינו הערבים. את האדריסה הערבית חיפשנו לא בקרב אנשי „האיחוד" ו„הליגה" — אלא בקרב מנהיגי הערבים בארץ ובארצות השכנות, ובירושלים ובשכם, בבירות ובדמשק, בבגדאד ובקהירו, נזדמנו עם נציגי הערבים למפלגותיהם ולארצותיהם; וגם ללונדון ולג׳נף הלכנו להפגש עם מנהיגי ערב. — וההסכם טרם קם, כי להסכם דרושים שני צדדים ומנהיגי הערבים סרבו להכיר בזכות העליה העברית ובזכותנו למולדת, ואנחנו לא היינו ולא נהיה מוכנים לוותר על זכות זו — להסכם החד־צדדי של בנטוב ומגנס אין אנו מיחסים כל ערך וממש.

אולם סירוב הערבים להכיר בזכות העליה לא שינה את „האוריינטציה הערבית" שלנו — כפי שאנו גורסים את מושג ה„אוריינטציה": לפעול ולחיות בארץ באופן כזה שלערבים תהיה אוריינטציה עלינו.

אין אנו רואים דרך להסכם עם ערבים על ידי הנמכת קומתנו היהודית והציונית, או על ידי הורדת דגלנו והסתרתו — כאשר עושים בנטוב ומגנס. אולם אין אנו מתעלמים אף לרגע מהעובדה שיש ערבים בארץ זו ובארצות השכנות,

ובכל אשר אנו עושים — יום־יום, בחיינו ממש, אנו פועלים באופן כזה שלא ייפגע במשהו האינטרס הערבי האמיתי, אלא להיפך. ביצירתנו המשקית, במלחמתנו על תנאי עבודה הוגנים, במפעלי הבריאות, במוסדות המדע, בדרכי ההגנה, אנו פועלים באופן כזה שהערבים יכירו במאוחר או במוקדם שלא כוח אויב מזיק ומתנכר קם בארץ על ידי העליה וההתישבות היהודית אלא — בן־ברית מועיל ונאמן, וכל מה שיגדל כוחנו, כל מה שירבה מספרנו, כל מה שיתרחב משקנו — תקדים הכרה זו להחדור ללב הערבים. מתוך המגע הממושך שלנו עם ערבים למדנו שרק בשני דברים יאותו לנו הערבים:

א. כשיווכחו שאין למנוע את גידולנו ועצמאותנו;

ב. כשיראו שמפעלנו עלול להיות לברכה גם להם, גם בארץ וגם בארצות השכנות.

ושני דברים אלה גם יחד ילמדו הערבים לא ממאמרי „בעיות היום" ו„השומר הצעיר", אלא מעובדות חיות וממשיות, וכלפי יצירת עובדות אלה מכוונת „האוריינטציה הערבית" שלנו.

בשנות המהומות והשידור, שקדמו למלחמה זו, הועמדה „האוריינטציה הערבית" שלנו במבחן קשה. נעשה נסיון נועז ונואש להשמידנו, בחסימת דרכים ובסגירת החופים, בשריפת שדות ובעקירת עצים, בשידור וברצח, בחרב וברעב. והמערכה נמשכה חדשים ושנים, והיו יהודים טובים שנפחדו ונרתעו והציעו כניעה, והיו יהודים טובים אחרים — ולאו דווקא רביזיוניסטים, אשר נתבלבלו ונטרפו ודרשו נקם: מה הם שופכים דמי־נקיים — אף אנו כך.

תנועתנו לא נפחדה ולא נתבלבלה, התגוננו, עמדנו בשער, עשינו שמות בטרוריסטים ובנופיות הרוצחים, לא הפסקנו ולא האטנו את מפעלנו, וגם לא שפכנו דמי־נקיים ולא נהגנו בערבים כאשר הם נהגו בנו. בנינו נמל עברי, הקימונו בן־לילה משקים חדשים, קיימנו התבורה, התמדנו בעליה, וגייסנו כוח לוחם יהודי כאשר לא היה בארץ זה אלף ושלוש מאות שנה, והראינו לערבים — לא במאמרים ולא בהצהרות, אלא בעובדות ובמעשים — שאין אנו נרתעים ממפעלנו הציוני גם כשחרב חדה מונחת על צווארנו, אולם גם הוכחנו שאין אנו משתמשים לרעה בכוחנו ובנשקנו — גם כשהפרובוקציה נגדנו עברה כל גבול.

לא קל היה הדבר. התנהגות זו של גבורה מוסרית ופיסית כאחת דרשה מאמץ נפשי גדול, ורצון נאמן לקיים יחסים אנושיים עם שכנינו הערבים, אולם עמדנו במבחן הקשה, מאז הרימונו דגל העבודה והשמירה העברית התכוננו לכך, ו„האוריינטציה הערבית" שלנו לא הכזיבה.

בחיינו, בעבודתנו ובמלחמתנו על ערכי־היסוד ציונים וסוציאליסטיים צרורה ה„אוריינטציה" שלנו, כלפי העולם הגדול וכלפי שכנינו הערבים.

האוריינטציה שלנו איננה תלויה באופנה הפוליטית ובידיעות משדה הקרב אף לא בקורי־ספיקולציות ופרוגנוזות על מה שאחרים יעשו או צריכים לעשות, ומשום כך לא הכזיבה אף פעם.

אין בידינו לגזור על רצון אחרים. אין אנחנו מוכנים לקבל גזירות זולתנו. אולם יש בידינו לעצב את דמותנו, חיינו, מפעלנו ושאיפתנו בצורה כזו שכל ישר ונבון וצודק מחוצה לנו ידע להעריך את החיוב והברכה הצרורים במפעל חיינו. ובדרך זו, ורק בדרך זו, נרכוש בני־ברית וידידים היום ומחר, פה ושם. זאת אשר עשינו, וזאת אשר נעשה.

יב. חשיבות אמריקא

אולם העולם מחוצה לנו עומד עכשיו בסימן של שינוי־מערכות.

ובמערכת־הכוחות בעולם השינוי הגדול ביותר אולי שמתחולל לעינינו — מלבד זה שבמעמדה של רוסיה הסובייטית — הוא הופעתה של אמריקה ככוח המרכזי, אם לא המכריע, במלחמה ובנצחון.

בדבר כשרון הביצוע של המנדט — ולכמה מטובי הציונים היתה אשליה זו גם לאחר הכרזות ועדת־פיל, — בא הספר הלבן משנת 1939 והעמיד אותם על טעותם.

בספר זה הכריזה הממשלה האנגלית לא רק שאין היא מסוגלה לבצע את שליחות המנדט — הקמת „הבית הלאומי", אלא שעצם הקמת הבית הלאומי לא תיתכן, כפי שעלה במחשבה בהצהרת בלפור ובמנדט, ועל היהודים נגזר להשאר מיעוט גם בארץ מולדתם, ועל ארץ־ישראל להיות ארץ ערבית, חלק מהארצות הערביות השכנות.

זהו הנסיון השני, לאחר חורבן הארץ על ידי הרומאים, **לגזול מהעם היהודי את זכותו למולדת.** מתוך אי־כשרון ואי־רצון לבצע את השליחות אשר קיבלה על עצמה — לסייע לשיבת־ציון — באה הממשלה האנגלית בימי מינכן לידי כפירה בשליחות עצמה ולידי סתירת הרעיון והיעוד שהיה גלום בשליחות.

והאנגלים נכשלו בארץ לא מפני שהיו שונאי־הציונות או שונאי־ישראל, אלא מפני שלא היו יהודים.

האנגלים היו העם המיישב הגדול והמצליח ביותר במאות־השנים האחרונות. אפילו ההתישבות הספרדית הגדולה ששינתה את פני העולם החדש והקימה את התרבות הלאטינית־הספרדית בכל ארצות אמריקה הדרומית והצפונית עד מכסיקו ועד בכלל — לא תשווה להתישבות הבריטית, אשר התפשטה בכל כנפות הארץ, במזרח ובמערב, בדרום ובצפון — באפריקה הדרומית, בניו־פונדלנד, בקנדה וארצות הברית, באבסטרליה וניו־זילנד. לאנגלים יש נסיון שאין דוגמתו בהנהלת ארצות שלא מבני גזעם בכל פינות כדור הארץ, ואף במקום אחד בעולם לא נכשלו במידה כזו כאשר נכשלו כאן בארץ.

האם רק מתוך רצון רע? בלי ספק היה לא תמיד רצון טוב במשרד המושבות. לא כל הפקידים בארץ התיחסו בחיוב למנדט ולהצהרת בלפור, והיו גם פקידים אנטישמיים — אולם אין שחר להאשמה סיטונית של הפקידות. היו ויש ביניהם בעלי־כשרון וידידים טובים למפעל. ואם לא נקח בחשבון את השליטים והפקידים מתקופת הספר־הלבן, הרי היו בארץ נציבים כסמואל, פלומר, ווקופ, ומזכירים ראשיים כווינדהם דידס וקלייטון, שאין להאשימם לא בחוסר כשרון ולא בחוסר הבנה ויחס חיובי.

השליחות נכשלה — מפני שהיא קשה כקריעת ים־סוף לגויים. מבלי שהממשלה תזדהה זהות גמורה עם העולים והמתישבים, ועם בנין הארץ והקמת המולדת על ידי העם האחד בעולם בטול־מולדת — בלי הזדהות זו במחשבה ובהרגשה, במעשה ובמסירות, לא הצלח הממשלה ולא תבצע את הדבר, כי קשה הוא מאין כמוהו.

שליחות זו קשה מאין כמוה. ויזכור כל אחד את קשייו הוא מיום הכנסו ל„החלוץ". ויש בינינו כאלה אשר לא זכו להיות אפילו ב„החלוץ", כי עדיין לא היה „החלוץ" בעולם. יש לי חבר שלא יוכל לציין בביאוגראפיה שהוא היה חבר ל„החלוץ". אבל הוא בא לארץ עוד לפני, ואני מכיר אותו מהעירה שלי. הוא לא היה עובד אדמה מנעוריו, לא ראה שדה בעיניו. הוא היה בן חנווני יהודי בפלונסק, ממשפחה של חסידים וקנאים אדוקים. והוא בא לארץ לפני שלושים ושמונה שנה ונעשה לאחד הפועלים החקלאיים הטובים בארץ ויסד משק חקלאי, את המשק הפועלי החקלאי הכי גדול בארץ, והוא, מבלי שלמד את הספרים של חכמי הכלכלה הגיע לרעיונות כלכליים פורים ומפרים, אשר היו כתובים וגם לא היו כתובים בספרים ההם, והוא ידע לאחד חקלאות עם תעשיה ולהקים קבוצה גדולה (המלה קיבוץ עוד לא היתה). והאיש הזה כאשר התקרב כמעט לגיל בן ששים, החל ללמוד מלאכה חדשה: להיות נהג, לא באשר בחל בחקלאות וברח מהשדה, אלא משום שראה שיש היטלר בעולם וארץ־ישראל בסכנה וחשב שאם הוא כבר עשה פעם איזו שליחות, איננו בן־חורין שלא להשתתף במלחמה הזאת; אבל לא ידע אם יצלח לעבודה הזאת של מלחמה. ולמד נהגות וראה שיוכל לעשות גם עבודה

זאת בגילו זה, והתנדב לצבא. הוא עכשיו במחנה־צבא ואינני רואה אותו באולם הזה. אבל הוא אתנו. הוא לא היה ב„החלוץ". בביאוגראפיה שלו לא כתוב שהיה חלוץ, אולם כולכם שמעתם את שמו: שלמה לביא מעין־חרוד.

ויש בינינו אדם אשר לכאורה אין לו יד ושם במדיניות הציונית, וכאשר ההיסטוריה תכתוב את גדלותם של המדינאים שלנו, לא יבוא שמו בתוכם, כי הוא לא היה מעולם במחלקה המדינית ואיננו מתיצב לפני מלכים ולפני קומיסארים ולפני פרזידנטים. אבל לפי עניות דעתי הוא אולי המדינאי הגדול המתהלך בתוכנו, כי הוא האיש העושה את המפעל המדיני הכי גדול בארץ — מפעל ההתישבות, — שמו אברהם הרצפלד, ואני יכול לקרוא בעוד שמות — יהושע חנקין, ד"ר א. רופין. הללו פעלו ועשו גדולות לא באשר היה להם שלטון וכוח ואמצעים וסמכות, אלא באשר היה להם הזון, יעוד, שליחות־חיים של תקומת עמם ומולדתם.

תשאלו אותם כמה צרות, תלאות, עיכובים, מכשולים, פגעים ומניעות היו להם במפעל זה, כמה קשיים היו למתישבים עצמם. איך השיגו תקציבים, איך השיגו אדמה, איך השיגו מתישבים. וכשהיה מתיישב — לא היה קרקע, וכשהיה קרקע לא היה כסף, וכשהיה כסף — היה מונח בקופסה זרה שאין להשיגה, וכשהשיגו את הכסף — לא היה מספיק.

אבל היו להם ולמתיישבים גם יחד צורך עמוק, צמאון גדול לקרקע ולמולדת, והיתה אמונה בכוח עצמם, והיה רצון בל־יחת, והיתה יכולת של יצירה, יכולת ננוזה שהר לא ידע, והיתה נכונות חלוצית לשאת הכל ולסבול הכל, להתגלגל בצריפים ואהלים — ועדיין זכור לנו זמן כשלא היו אפילו צריפים ואהלים, אלא „חושות" מיותשות ומפושפשות ונרפשות, ולפעמים גם אלה לא היו.

ואתם רוצים שפקיד חקלאי אנגלי, אדם ישר והגון, שאינו שונא שלנו ואינו שונא לציונות, אשר עשה חקלאות, ועשה לא רע, בהודו ובקניה ובמקום אחר, אתם רוצים שהוא יעשה את מלאכתו של הרצפלד? הוא איננו יכול להיות הרצפלד! זהו לא ענין חייו, וזה לא ענין אחיו ואחיותיו, ולא ענין עמו. הוא איננו יודע מה שנעשה בנפשנו, הוא אינו יודע את הצרכים, הצמאונות והמאוויים שלנו. הוא רואה אותנו לפי מושגיו, והמושגים שלו אינם מושגים של אדם ברברי, אלא של אדם בן־תרבות — אבל זר לנפש החלוץ והעולה היהודי, זר למשאת נפשו והוויי חייו, ואינו מסוגל להבין אדם כיחזקאל ניסנוב, אשר לא ימסור הפרידה שלו אפילו אם ייהרג, לא מפני שהפרידה יקרה מחייו, אלא מפני שהאמין כי המעשה אשר הוא עושה בפרידה חשוב מחייו, וכדאי למסור על המעשה הזה את חייו. הפקיד האנגלי לא יבין נפשו של לביא, אשר אחרי מפעל־חיים חקלאי מבורך של ארבעים שנה הלך בשנתו הששים ללמוד נהגות על מנת להתנדב לצבא. הוא לא יבין נפשו של החלוץ הצעיר מאמריקה, בן הארץ התפשית והגדולה והעשירה, שאין בה רדיפות של יהודים — ואף על פי כן יש בה בקרב הנוער צמאון למולדת עברית ומאוויים עמוקים לבנות במו ידיו עתיד עמו — והריהו עוזב את אבא ואמא, ואולי גם אהובתו, ובא לאפיקים או לעין־השופט ונדבק במפעל חייהם של אנשי ביל"ו, בוני הישוב ופועלי ארץ־ישראל.

היתכן, שאנגלים (או אמריקאנים או רוסים או איזו אומה שהיא בעולם) יעשו שליחותם של **יהודים אלה**? וזה זה היה דבר המנדט: לסייע להקמת מולדת עברית ולא לנהל מדינה בנויה על תלה. מלאכה **זו** האנגלים יודעים לעשות — בכל אופן עשו זאת הרבה־הרבה שנים, בהרבה־הרבה ארצות. אפילו יהודי אנגלי ידע לעשות זאת. ונמצא יהודי אחד שמלך (בבחינת מלך־משנה) בימינו על מדינה של שלוש מאות וחמישים מיליון איש, שמו היה רופוס אייזיקס, שנשתנה לשם לורד רידינג. אולם נמצא סופר אנגלי פיקח ואנטישמי, וצ'סטרטון שמו, אשר כפר באפשרות התגשמותה של הציונות, ונימוקו אתו: הציונות — אמר בצדק — היא בנין מדינה, ואין יהודים מסוגלים לבנין מדינה. היהודים מוכשרים להוציא מתוכם מושלים ומיניסטרים ומשנים־למלך — אבל אלה אינם

לא עוינות — ויקבלו קיצבה ויתפרנסו מתמחוי למען לא יגוועו ברעב. לא יוכלו לשבוע מהזכויות השוות שהממשלות הגולות מבטיחות להם — גם אם זכויות אלו יירשמו בתום המלחמה על הנייר.

טו. מולדת ועצמאות לעם

והשאלה שהציונות חייבת עכשיו להציג לעצמה: המסוגלה ארץ־ישראל לשמש אדריסה להמוני ישראל אלה לאחר המלחמה?
וזהי שאלת השאלות של הציונות בשעה זו.

יש אצלנו אידיאולוגים שאומרים: באידיאולוגיה הציונית אין שום דבר על פליטים יהודים. הציונות לא נוצרה בשביל פליטים. הציונות היא פרי המסורת שלנו והאהבה שלנו לארץ, פרי התכרה והרצון שלנו להקים חיים שלמים ולחיות בכפר ובעיר, עם אוניברסיטה שלנו, ולדבר עברית, לפתח את תרבותנו ועצמאותנו וכדומה, אבל אין באידיאולוגיה הציונית דאגה לפליטים. אילו גם לא היתה צרת ישראל היינו ציונים. הציונות אינה זקוקה לצרת ישראל.

אינני יודע אם הציונות זקוקה לצרת ישראל, אולם יודע אני שצרת־ישראל זקוקה לציונות; הצרה האיומה שהעמדנו בפניה עכשיו אין לה תיקון לא בשיווי־זכויות, לא בהגירה מפוזרת, לא במדינות־טריטוריות — אלא בארץ־ישראל.

הפתרון האפשרי לנדחי ישראל אינו אלא הפתרון האפשרי לנדחי פולין ונדחי צ׳יכיה, ונדחי כל שאר העמים: מולדת ועצמאות: ארץ יהודית שתקלוט בלי כל הגבלות והפרעות ועיכובים את כל היהודים שירצו ויצטרכו לשוב אליה, וממשלה יהודית מזוינת בכל האמצעים והסמכויות — שלטון, כסף ומעמד בינלאומי, שתסדר את העליה והתהישבות הרבתי בקנה־מידה ממלכתי ובזמן הקצר ביותר, בהתאם להיקף הצרכים ודחיפותם לאחר המלחמה.

מה לנו הדיון המטפיסי בדבר האידיאולוגיה הציונית? מבחן הציונות הוא לא בניסוח אלא בביצועה.

המוני ישראל ואומות העולם ישאלו את הציונות רק שאלה אחת ויחידה: אם יש בידה פתרון — מלא ודחוף — למצוקה הגדולה, כלומר אם ישנה אפשרות ובאילו תנאים שארץ־ישראל תקלוט במינימום של זמן מכסימום של פליטים יהודים.

לאן ילכו פליטי ישראל?

אומר אפיקורסות ציונית: אילו אחרי המלחמה הזאת היו נפתחים לרווחה שערי אמריקה, היו אולי המוני ישראל נוהרים לאמריקה, ורק מיעוטם היו הולכים הנה. אבל שערי אמריקה לא ייפתחו. אמריקה לא תפתח את שעריה אחרי המלחמה הזאת. היא נכונה לבוא לעזרה, היא יודעת שזאת לא פילנטרופיה, כי המצב בעולם קובע גם את מצבה. אמריקה תזיל מיליונים ומיליארדים לעזור לאירופה. אבל לא תביא לארצה את מיליוני הצ׳יכים והסלוווקים, ההונגארים והפולנים אשר גורשו ממקום למקום, ולא תתן להם לבוא לשערי אמריקה, ולא תעשה יוצא מן הכלל ליהודים. לא ייפתחו שערים ואין שערים אחרים.

והתנועה הציונית והישוב היהודי בארץ חייבים תשובה ברורה: היש מקום בארצנו לפליטי־ישראל? הקיימת האדריסה של ארץ־ישראל — להמונים? ולא „אידיאולוגית" תענה על שאלה זו. השאלה מופנית לארץ — והארץ תשיב את תשובתה.

טז. יכלתה של ארצנו

לא נעגן לספרים. תלי־תלים של ספרים נכתבו על ארץ זו בכל הלשונות, אולם את התשובה שאנחנו מבקשים נמצא רק בספר אחד — בספר החי אשר כתבו במשך ששים שנה שלושה דורות של שבי ציון, ממיסדי פתח־תקוה ועד עולי „פאטריה".

ראינו את החולות ואת המדבריות ואת הסרשים ואת הביצות, והם עוד

ישנם לרוב בארץ; וראינו מה שעשינו לחלק קטן של הביצות והחולות והטרשים והמדבריות האלה. בחלק קטן זה כינסנו חצי מיליון יהודים, בכפרים וערים שבנינו לעצמנו.

כינסנו חצי מיליון יהודים בקטע של 1/18 של ארץ־ישראל, ויש עוד כ־6—7 מיליון דונאם תפוסים על־ידי ערבים, ובאי־כוח הערבים, באי־כוח מוסמכים ומוכרים של כל ערבי ארץ־ישראל למפלגותיהם וכיתותיהם, שהוזמנו על ידי ממשלת המנדט ללונדון יחד עם מדינות ערב מצד אחד, ועם הסוכנות היהודית מצד שני, הודיעו בועידת־לונדון ופירסמו ברבים שבכל ארץ־ישראל המערבית אין יותר משבעה מיליונים דונם אדמה ראויה לעיבוד — זאת אומרת שלמעלה מתשעה עשר מיליון דונם בארץ־ישראל המערבית (ששטחה הכללי הוא למעלה מעשרים ושש מיליון דונם) אין הערבים מעבדים אותם ואין הערבים מסוגלים לעבד, ורואים אותם כאדמה אשר לא תצלח לכל.

האם לא תצלח האדמה הזאת לנו? ייתכן שחלק מאדמה זו באמת אינו ראוי לעיבוד. אבל אנו יודעים שחלק גדול מהאדמה אשר נתישבנו עליה — חלק מהשטח של מיליון וחצי דונם שאנו יישבנו עד עכשיו — היה לפני התישבותנו נמנה על קרקעות ש„לא יצלחו לעיבוד", אדמות החולות במושבות יהודה והשרון, אדמות הביצות בשומרון והגליל העליון, אדמות הטרשים בהרי ירושלים והגליל, אדמות הערבה בנגב.

יכולתנו להפוך אדמה צחיחה ושוממה לאדמה פוריה ופורחת ויכולתה של הארץ הדלה והעזובה להיענות לעמל ומדע וטיפול נאמן ומסור — אינה סברה או הנחה או חלום, אלא עובדה חיה, ממשית, אדירה וניצחת, עובדה ששינתה את פני הארץ ופני הישוב. ויש בעובדה זו יותר לקח והגיון פוליטי מאשר בכל פלפולי ה„אידיאולוגיה" הציונית, ועובדה זו אומרת:

ארץ־ישראל היא האדריסה לפליטי ישראל.

לערבים, כפי הודאת עצמם, לא יצלחו כשלושה־רבעים מאדמת ארץ־ישראל (בארץ־ישראל המערבית בלבד הכתוב מדבר) — ואם גם נניח ששליש או מחצית האדמה הפנויה באמת אינה ראויה לעיבוד (אם כי מי יוכל ועל יסוד מה לקבוע שיש אדמה לא ראויה לעיבוד בארץ זו) — הרי יש מיליונים דונם של אדמת בור, לא נושבת, לא מעובדת, והם מחכים לגואלם.

יז. נבנה את ארצנו

בדרום הארץ בלבדו יש שטח רצוף אחד, למעלה משלושה עשר מיליון דונאם, בלתי נושב ובלתי מעובד, זה שקוראים לו בשם נגב — כל השטח הרחב המשתרע מירותו ועד עקבה, מים המלח ועד גבול מצרים. אפשרות העיבוד של כל השטח הגדול הזה תלויה בדבר אחד בלבד: במים.

יש סבורים שיש כאן מים גנוזים מתחת לקרקע, במעמקים, ויש צורך לחפור בארות ארטיזיאניות למען השקות אדמות הערבה. אבל עדיין לא נבחן ולא נבדק הדבר — וייתכן שהמים הגנוזים לא יימצאו. אבל כשאנו מפנים מבטינו לצפון הארץ — מהירקון ועד הליטני — אנו מוצאים שפע גדול ורב של מים, והם משקים את הים התיכון — אולם הים התיכון איננו נצרך גדול כל כך למים ולנהרות המעטים של ארץ־ישראל. ויש מים שהם שוטפים לא לים התיכון, אלא לים המלח: הירדן, היבוק, הירמוק ומעינות רבים בני שם ובני בלי שם. וים המלח — אומרים — נזקק גדול למים, כי בתוקף היותו כל כך עמוק וסגור הוא מתנדף, וכמויות ענקיות של מים מתאדים שנה שנה מים־המלח. והים הזה אם לא יקבל תוספת של מים ייבש, ופועלי חברת האשלג ובחורי סדום והבחורים בצפון ים המלח בודאי יצטערו על כך, אולי גם אנחנו עמהם, אם כי ההולאנדים ייבשו ים שבגדלו הוא כמעט החצי של ארץ־ישראל. אבל אין אנחנו צריכים לייבש את ים המלח. יש בו אוצרות מינרליים והם יספיקו לתעשיה רבה, שתפרנס רבבות

אלפים אנשים ציוויליים בבת אחת, או במשך זמן קצר, אם יש צורך חיוני בכך ואם יש אמצעים כספיים וממלכתיים הדרושים להעברה זו.

בימינו, זה רק כעשרים שנה, בוצעה העברה ענקית כזו של קרוב לשני מיליון יוונים מתורכיה האסיאתית ליוון האירופאית, וההעברה לא נמשכה יותר משמונה עשר חודש. והשאלה נשאלה: מדוע ייבצר מאתנו טרנספיר מהיר כזה של המוני יהודים מגיטאות אירופה לארץ־ישראל?

אנו חיים בדור של מהפכות תכניות, והשם החולם אותן הוא קפיצת הדרך והזמן.

עם פרוץ המלחמה באמריקה, כשמיעוט האניות נהפך לבעיה איסטראטיגית ממדרגה ראשונה, — היה האידיאל לבנות אניה אחת במשך שמונים יום. נמצא אדם אחד ושמו הנרי קייסר, לא מומחה לאניות, אבל איש הזון ורב־פעלים, שהציע לבנות אניה במשך 24 יום. כל אנשי המעשה והמומחים צחקו לו. אבל נעשה נסיון, קייסר התחייב להשלים אניה במשך 24 יום — ולא שמר על המועד המובטח: הוא השלים את האניה במשך 10 יום, ועוד ידו נטויה. הוא גם הציע לבנות צי אוירוני־משא שיעביר בן־לילה חצי מיליון אנשי צבא מאמריקה לאירופה או לשדה מערכה אחר, ויש יסוד להניח שגם מפעל נועז זה יבוצע.

מהפכות אגדתיות אלו אינן מצטמצמות בתחום התחבורה בלבד. דרכי־המלחמה גזרו על מדינות קאפיטאליסטיות תקמת משק תכניתי, לא רק בשטח ארצי, אלא בשטח בינלאומי. שיטת החכר־והשאל שנתחדשה באמריקה היא יותר ממתן עזרה כלכלית וצבאית לבנות־בריתה. זוהי התחלה של משק הכניתי עולמי.

מפעלי שיתוף ועזרה בינלאומיים בקנה־מידה עולמי, שאי־אפשר היה לחשוב עליהם לפני שנים אחדות הולכים ומוקמים לעינינו ומשנים את כל מושגי המרחק והזמן.

ולא רק צרכי המלחמה בלבד. בימי שלום ביצעה ממשלת רוזוולט תכניות ענקיות של השקאה, יעור ותוצרת חשמל, והוליכה מי נהרות ומעינות במרחקים של מאות מילין להשקות אדמה מדבריות במערב אמריקה ובנו סכרים אדירים שעלו במאות מיליונים דולארים למניעת שטפונות והתקנת השקאה ותוצרת כוח חשמל ששינו פני שטחים רחבי־ידים שגדלם פי עשרה מכל שטחה של ארץ־ישראל.

אמריקה כבר מוציאה עכשיו כששים מיליארד דולר לשנה לצרכי מלחמה, והיא מתכוננת להוציא סכומים אדירים אלה גם במשך הרבה שנים לאחר המלחמה, כי יש הכרה כללית שסידור השלום והבטחתו יחייב מאמצים כבירים ותיכון ממושך לא פחות מסידור הנצחון והבטחתו.

עם תום המלחמה יהיו הלבבות והמוחות פתוחים לפתרונות נועזים. מיגורו של היטלר בלבד לא יפתור את השאלות הכאובות והמרובות שהטרידו את האנושיות, — אם כי נצחון על היטלר — נצחון מלא ומוחלט, הוא תנאי קודם לכל. אפקי המחשבה האנושית התרחבו תוך כדי הרחבת ממדי המאמץ המלחמתי והתפשטותו על פני כדור הארץ. העולם שלאחר מלחמה זו לא ישוב להיות עוד העולם שלפניו. אין יסוד לאשליה הנאיבית שנתפסו לה רבים, שמתוך מלחמה זו יקפוץ עולם משוכלל ואידיאלי שכולו טוב. אולם המהפכות הטכניות והתמורות העמוקות ביחסי עמים, קנה־המידה העולמי של התגוששות, הערכים והענינים המדיניים והמוסריים הגדולים שמונחים ביסוד מלחמת־עולם זו — פותחים אפקים לא שוערו לסידורים חדשים, וגם מייצרים מכשירי־ביצוע רבי־און שאי־אפשר היה להעלות על הדעת מקודם.

בתוך השאלות החריפות שלא ימצאו את תיקונן בנצחון בלבד, השאלה היהודית תהיה מן החריפות ביותר. היא תתיצב לאחר מלחמה זו גם ברקע ההיסטורי שלה — כשאלת עם מחוסר מולדת ועצמאות, וגם ברקע המציאותי החדש — כשאלת מיליוני פליטים חסרי־כל, שנעקרו ונהרסו תוך כדי המלחמה עד היסוד.

ופתרונה של בעיה כפולה וחריפה זו יחייב גישה חדשה ונועזת שתהלום את הצרכים הבוערים של המוני ישראל בגולה ואת האפשרויות הטכניות, הכלכליות והמדיניות של מפנה היסטורי גדול בעולם. הפתרון הנדרש לא בלבד שיחייב אותנו לממדים כמותיים אשר לא הסכנו אליהם עד היום, אלא גם לדחיפות ומהירות ביצוע אשר לא ידענו. כי רק בממדים גדולים ובמהירות ביצוע יעלה בידינו לפתור גם בעית הפליטים וגם הבעיה המדינית של הארץ. העברה מהירה של מיליון יהודים ראשון — כהתחלה של הגשמה מלאה ומהירה של הפתרון הציוני — מיד לאחר המלחמה פותרת במחי־יד אחת כל הקשיים והסיבוכים המדיניים שגרמו לכשלון המנדט הבריטי. ואין שום מניעה כלכלית וטכנית — אם רק תהיה בידינו הסמכות הממלכתית והאמצעים הממלכתיים — לבצע העברה כזו, ותפקידה המרכזי של המדיניות הציונית כיום הוא לחתור לקראת סמכות ממלכתית זו.

לא הכרזה ולא נוסחא, אלא יצירת עובדה צריכה להיות המטרה של מדיניותנו.

יט. שני הגורמים המכריעים

בימים כתיקונם היינו עמלים שבועות וחדשים בהקמת נקודה ישובית חדשה. בימי המהומות של 1936/39 למדנו להקים נקודה חדשה בן־לילה, פשוטו כמשמעו. מה שאפשר לעשות לנקודה אחת, אפשר לעשות לעשר, למאה ולאלף נקודות.

סולל־בונה התקין על פי דרישת הצבא דרכים וכבישים על מאות קילו־מטרים במשך זמנים קצרים למדי. מה שאפשר לעשות לצבא אפשר לעשות להתישבות.

לאשרנו יש לנו בארץ נכס כביר אשר לא יסולא בפז: נכס אנושי, אשר ידע לעשות כל עבודה ומלאכה ברשות עצמו. אילו היו לנו כל אוצרות קורח או כל זהב ארצות־הברית של אמריקה, לא היינו מסוגלים להקים עשר נקודות חקלאיות חדשות ולסול בעצמנו כבישים — בלי הנכס האנושי שעשינו בששים השנים הראשונות בארץ. אבל אם יותנו לכוח אנושי זה האמצעים הכספיים הדרושים והסמכות לעשות את המלאכה — אין מפעל חקלאי, הרשתי וציבורי אשר ייבצר מהם ולו גם בממדים הגדולים ביותר.

יש לנו ישוב חלוצי של רבבות, אשר באהבה ובהתמכרות ובהתלהבות שלא ידעה ההיסטוריה היהודית זה מאות בשנים הקימו מפעל־תפארת מתוך קשיים והפרעות שגראו בזמנם כהררי הררים. ועוד לא מיצינו את כל החלוציות העצורה בתוכנו.

מחוסר מעשה גדול הלהט הנפשי מתבזבז עכשיו בדברים טפלים וגם מזיקים. ניתן לפטיש את סדנו — ולהט היצירה יתלקח כאשר עוד לא ראינו. נקרא לחלוצינו לסול דרך לרבבות, מאות אלפים ומיליוני עולים — להכשיר ערבות־הנגב וגבעות־הטרשים בגליל, להשקות את בקעת־הירדן ההררה וחולות־החוף הצהובים, להקים צריפים ושכונות, כפרים וערים לפליטת־עמנו — ויזנק מתוכנו מעין־פלאים של זרמי־יצירה אשר בכוחם יעתקו הרים וימים יסוגו אחור ומי נהרות יעלו גבעות ואדמת ישימון תתכסה דשא וארץ חררים תרווה מים חיים וכפרים רעננים יצמחו בערבות־שממה ואבק אנשים פליטי־גיטו ומחנות־הסגר באלפי אלפים יתערו שוב במולדתם כאומה זקופת־קומה וחברת־עובדים בת־חורין, שוות־זכויות במשפחת־העמים בעולם.

בנו תלוי הדבר.

אם נדע לגולל בפני העולם בתבונה, באמונה ובתוקף את המצוקה האיומה ללא נשוא של עמנו בגולה וגם את תיקונה המלא, המוחלט והמהיר במולדת, בכל שעור־הקומה ההיסטורי של הבעיה ופתרונה; אם נביא לעם היהודי בכל התפוצות ולדעת הקהל העולמית את בשורת המפעל אשר עשינו בארץ ואשר יש בכוחנו

קופת־החולים

פעולותיה והתפתחותה

בשנות

תרצ"ג - תרצ"ד

דין וחשבון

לאחד בינואר 1935

ההסתדרות
הכללית
של
העובדים העברים בארץ־ישראל - קופת־החולים

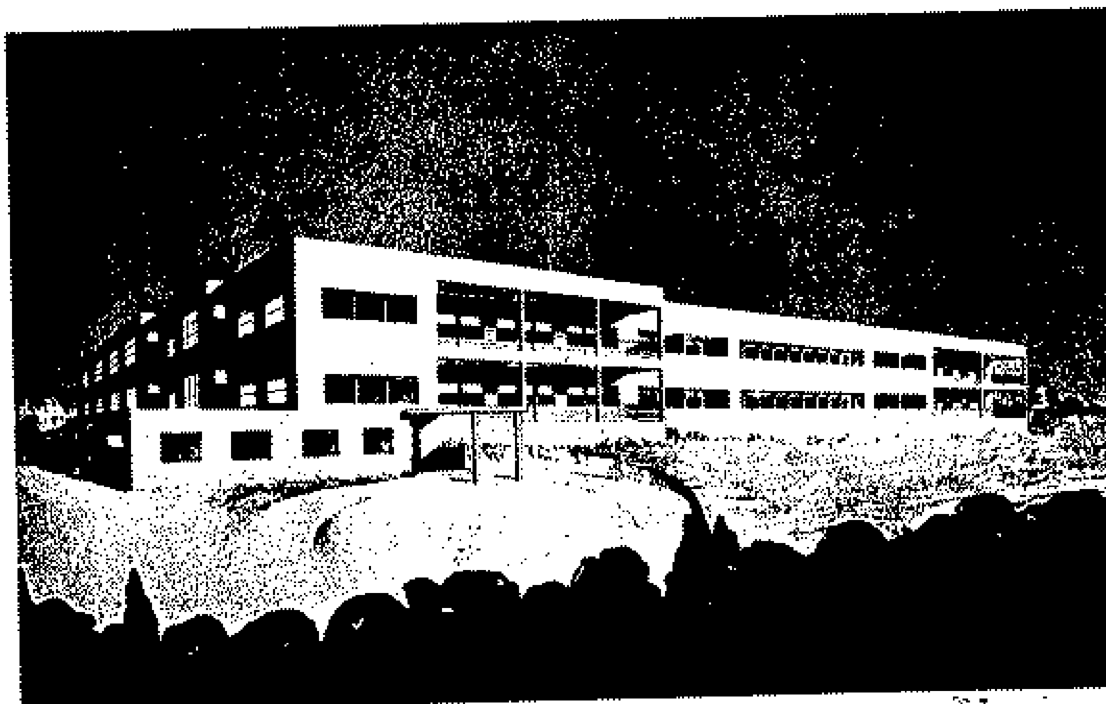
בשנות הדו"ח הוקמו הבנינים והמוסדות:

1. המרפאה ברחובות
2. " בהרצליה
3. " בתל־יוסף ועין־חרוד
4. " בירקונה
5. " בכפר יחזקאל
6. " בכפר ויתקין
7. " בכפר הס
8. " בכפר מלל
9. " בתל עדשים
10. המרפאה באר טוביה
11. ביתן לפרסונל בבית החולים בעמק
12. ביתן קיץ ב"ארזה"
13. קומה ד' למרפאה בחיפה
14. מרפאה בשכונת הצפון בתל־אביב
15. " " נוה־שאנן "
16. 2 ביתנים בבית ברוכוב
17. דירה למכון רנטגן בתל־אביב
18. בנין נוסף למרפאה בתל־נורדאו תל־אביב

עומדים בבנים:

19. בית החולים ביהודה
20. המרפאה המרכזית בתל־אביב
21. המרפאה המרכזית בירושלים (נגמרה בשעת הדפסת הדו"ח)
22. המרפאה בפתח־תקוה " " " "
23. המרפאה בנוה־שאנן בתל־אביב " " " "
24. בית הרופאים בביה"ח בעפולה

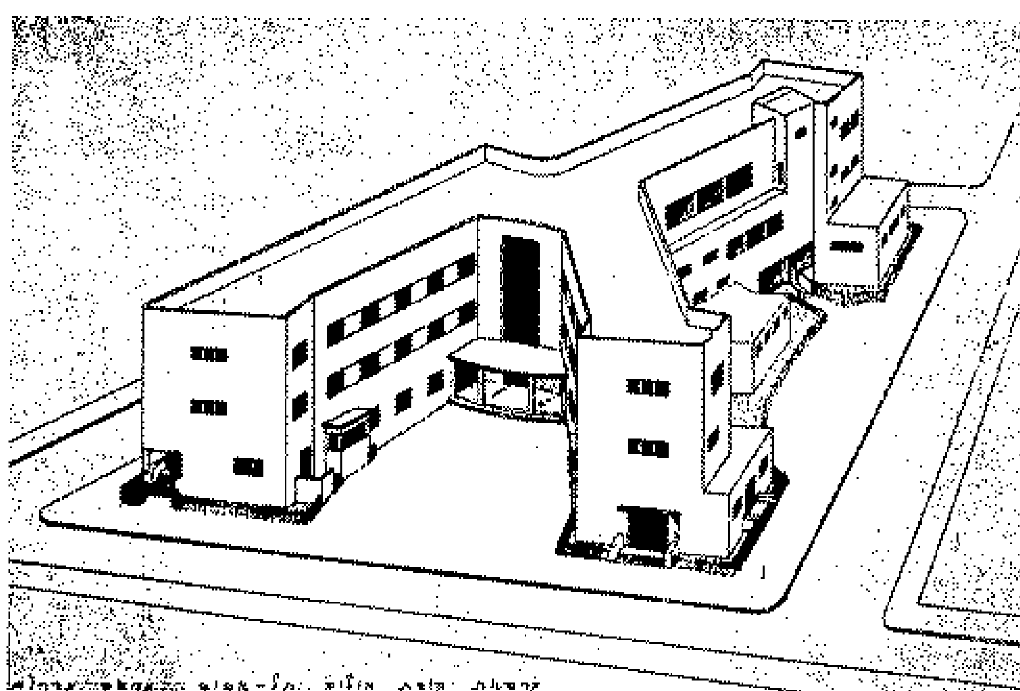
אנו מביאים כאן מספר תמונות מהמוסדות שהוקמו.

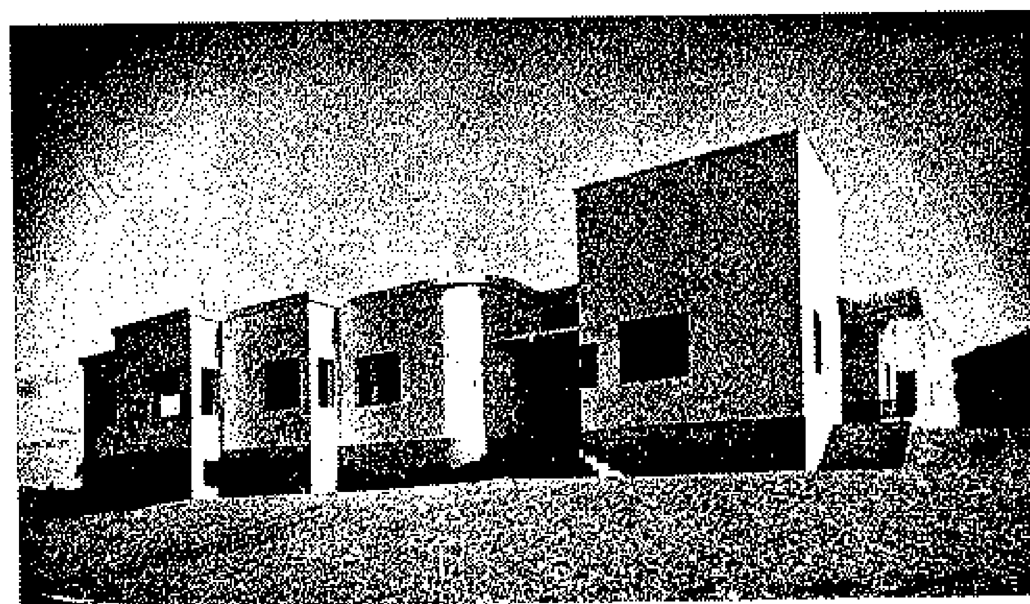
בית־החולים של קופת חולים ביהודה הנבנה והולך ליד פתח־תקוה

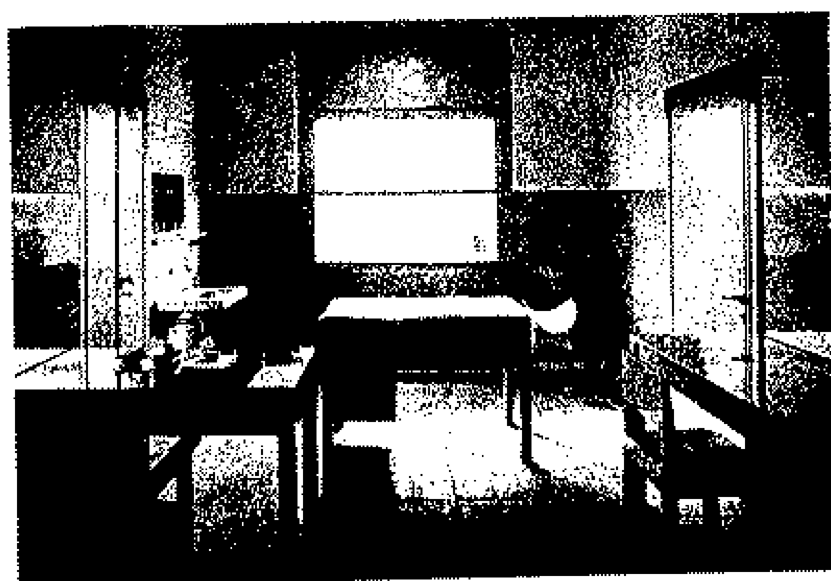
מראה המרפאה בחיפה אחרי השלמתה

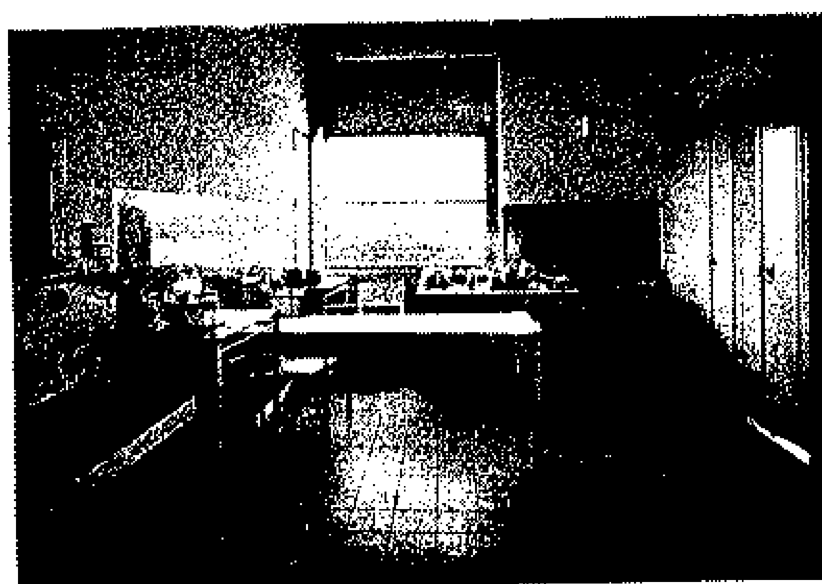
המרפאה המרכזית החדשה בתל־אביב העומדת בעצם בניתה.
(לעת עתה נבנים שני האגפים שמצד שמאל)

המרפאה ברחובות

המרפאה ברחובות - תחנת התינוקות

המרפאה ברחובות — חדר החובשת

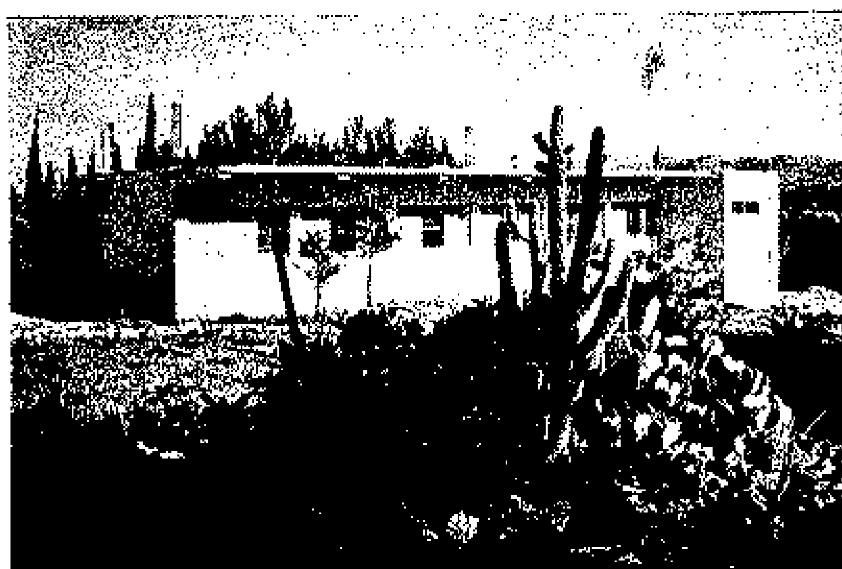
לפי דוגמת החדרים האלה נבנות
גם שאר המרפאות

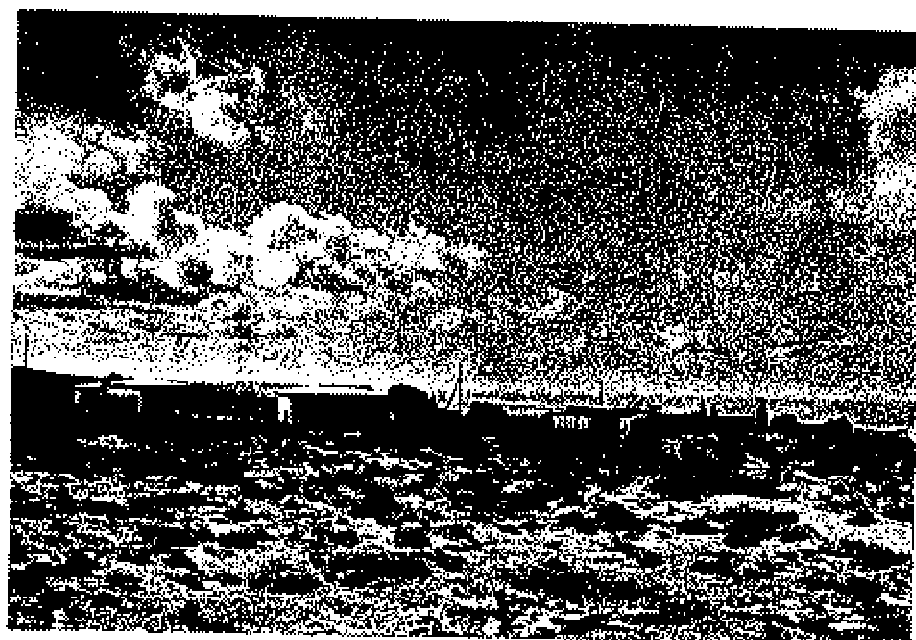
המרפאה בירקונה — חדר הרופא.

המרפאה בהרצליה

הקומה הראשונה של ביתן הקיץ בבית־ההבראה „ארזה"

המראה הכללי של הבנינים בבית־ההבראה על הכרמל
לאחר גמר הביתנים הנוספים ב־1934

ביתן ההבראה לנוער העובד שהוקם על הכרמל בהשתתפות „המשביר"

הקדמה

שנות תרצ"ג ותרצ"ד (1933–1934) היו לקופת חולים תקופת גידול והתפתחות חשובה.

בשנתים אלה הוכפל מספר החברים והיקף פעולותיו של המוסד.

וזוהי צורת גידולו של מספר החברים:

	מס' החב' המסודרים במסיהם	מס' החב' המסדרים בתשלומיהם	ס"ה
בסוף תרצ"ב (1.10.1932)	17.545	1755	19.300
" תרצ"ג (1.10.1933)	24.277	2425	26.702
" שנת 1934	37.299	5839	43.138

הדו"ח הנוכחי הוא לא' בינואר 1935, אחרי שהוחלט להעתיק את שנת המאזן מא' לאוקטובר לא' בינואר. הוא מקיף איפוא תקופה של שנתים ושלושה חדשים.

בתקופה זו נוספו לקופ"ח 19754 חברים פעילים, ז. א. גידול של 113%.

גידול החברים יובלט יותר מטבלה מרוכזת זו:

לקופ"ח היו חברים: ב־1918 — 500
1923 — 6.600
1928 — 14.679
1933 — 24.277
1934 — 37.299

הערה: בשעת הדפסת דו"ח זה (אמצע 1935) מספרם מגיע ל־44.000 חברים, מסודרים במסיהם.

השנה האחרונה עלתה על כל השנים הקודמות בגידול החברים. הבאים רובם ככולם מהעליה החדשה.

ראוי לציין, שאם כי גידול הישוב העברי בכלל ניכר בעיקר בערים. הרי גם כיום מחצית חברי קופ"ח נמצאת מחוץ לערים.

בסוף 1934 נמצאו חברי קופ"ח:

48% — בערים.
6,7% — בסביבות הערים (כמו: שכ' בורוכוב וכו')
26,8% — במושבות.
18,5% — במשקי הפועלים.
100%

הועידה השלישית של קופ"ח שהתקימה ב־1933 התוותה בהחלטותיה תכנית־פעולה למוסד, שחלקה הניכר מתגשם והולך ויתרה נתקל בקשיים של תנאי המציאות.

חרף התנאים הקשים נעשו בשנים האחרונות מאמצים רבים בכוון הרחבת זכויותיהם של החברים, בעיקר לשכלול העבודה. הושגו הישגים ניכרים, בשיפור רמת העזרה לכל ענפיה במידה שאפילו ברבות מקופות החולים האובליגטוריות באירופה אין למצוא דוגמתה.

מהרחבת זכויותיהם של החברים בזמן האחרון ראוים לציון:

1. נקבעה דרגת מס־חבר נמוכה בשיעור 120 מא"י בשביל המשתכרים עד 2,500 לא"י לחודש (פועלות בתעשיה מפגרת, פועלים במושבות העסוקים בעבודה ארעית ועונתית וכו').

2. נקבע תשלום של דמי מחלה גם לחקלאים במשקים עצמיים.

3. הורחבה הפעולה הפרבנטית.

במה התבטא שכלול העזרה הרפואית?

1. הוקמו 3 מכוני רנטגן (בחיפה, בתל־אביב ובבית החולים בעמק), המאפשרים להשתמש ברנטגן במדה מספקת ובקמוץ גדול בהוצאה הכספית.

2. הורכבה ועדה דיאגנוסטית ליד המחלקה הרפואית של המרכז. המכוונת את הרפוי של החולים במחלות מסובכות.

3. הוזמנו מומחים חשובים לכל מקצעות העבודה הרפואית.

4. הורחבו המוסדות הקיימים (בתי ההבראה, המרפאות, בית־החולים בעמק).

5. תשומת לב מיוחדת הוקדשה לכפרים. הוקמו מרכזים רפואיים באזורים כפריים שונים (דרום, שרון, עמק חפר).

6. הורחב ענף העבודה הפרופילקטית: פיקוח היגייני—סניטרי על מחנות הקבוצים, פיקוח על בתי־

הספר, רשת תחנות לתינוקות ותחנות לנשים ולנוער, הסברה והוצאת ספרים בהיגיינה.

7. נפתח בית חולים עונתי בטבריה, בשביל חולים ריבמטיים.

8. פותח רפוי השינים. כעת ישנן בקופ״ח 12 מרפאות למחלות פה ושינים בחלקי הארץ השונים.

9. הוקמה רשת של בנינים חדשים.

10. הוגדלה הקרן לעזרת האינבלידים, והאקטיב שלה מגיע עכשיו לסכום של 11,000 לא״י.

גידולה המהיר של קופת־חולים הציג לפניה שאלה רצינית: האיך לקלוט את רבבות החברים החדשים?

קליטה זו מחייבת להרחיב את המיסדות הקיימים ולהקים מוסדות נוספים.

לשם זה נקבעה תכנית שהתגשמותה תסתיים בשתים־שלוש שנים.

עד עתה הוקמו בנינים בשביל:

10 מרפאות בכפר.
4 " בעיר.
3 בתים נוספים בבתי ההבראה.
1 בית לפרסונל של בית החולים בעמק.

עומדים בעצם בנינם: בית־חולים ביהודה, מרפאה מרכזית בתל אביב ובניני מרפאות בשורה של נקודות כפריות.

הפרסונל של קופ״ח, המגיש עזרה לחברים והמגשים את הפעולות היומיומיות גדל

מ־229 בסוף תרצ״ב
ל־308 " תרצ״ג
ול־520 " 1934.

תפקיד מיוחד — קשה ואחראי — לפרסונל של קופ״ח בשנות גידולה, שנות קליטת עשרות אלפים חברים חדשים.

בשנתים האחרונות עברה קופת חולים להתקיים על הכנסותיה העצמיות. בתרצ״ב עוד קבלה מקרן־היסוד סכום של 3200 לא״י, כהשתתפות בתקציבה, ומשנת תרצ״ג הוטל כל עול העזרה הרפואית לנקודות הקטנות, לאיזורי ההתישבות החדשה ולעולים החדשים — על קופ״ח בלבד. מלכתחילה העמיד הדבר את קופ״ח במצב רציני ומדאיג, ורק האמצעים המיוחדים שנקט בהם הועד המפקח שמרו על המוסד ואיפשרו לו להמשיך את פעולתו בלי זעזועים ואף גם לשכלל את שירותו.

עם כל הגאות הכלכלית אין מצבה הכספי של קופ״ח מזהיר כלל, עד כדי יכולת לספק את כל צרכי חבריה.

מה הן הסבות לכך?

— רוב החברים המשתכרים היטב (אלה הם בעיקר הפועלים המקצועיים בבנין) אינם חברים בקופ״ח. כאז כן גם עתה רוב מנין ורוב בנין של חברי קופ״ח הם מאותם הפועלים שמצבם הכלכלי קשה גם בתקופת השפע (פועלי המושבות, פועלי התעשיה, חקלאים, פועלים בטולי־מקצוע וכו׳).

— גידול המשפחות בקופ״ח.

הואיל ואין חובה על כל העובדים להיות חברים בקופ״ח, הרי מרבית החברים, ביחוד בערים, הם בעלי המשפחות, שהם הצרכנים הגדולים ביותר של המוסד.

ב־1932 היו בין חברי קופ״ח 49,3% בעלי משפחה,
ב־1934 " " " " 55 % " ".

— בשנים האחרונות אין קופת חולים מקבלת שום הקצבה מהסוכנות, או ממוסד לאומי אחר. קופ״ח ידעה להתגבר על הקשיים הכספיים, אך חוסר כל סעד מאת הסוכנות והממשלה מעכב את התפתחותה.

— מצב הבריאות הקשה בקיץ 1934, בירוד מגפת המלריה, שלא היתה כמוה שנים רבות, גרם לקופ״ח הוצאות מרובות.

— חוסר השתתפות קבועה מצד הממשלה בהוצאות קופ״ח, אף על פי שזו האחרונה ממלאה עבודת בריאות גדולה בכל הארץ, — משמש מעצור רציני בהתבססותה הכספית של קופ״ח.

— בשנים האחרונות פסקו התרומות מחוץ־לארץ, שהיו, משמשות לנו סעד בהקמת בנינים למוסדותינו, ועכשיו מוכרחת קופ״ח לבנות מוסדות בעזרת הלואות שסילוקן מקשה על תקציבה הרגיל. עם כל הגידול והגיאות דרושים, איפוא, מאמצים גדולים כדי למלא את המוטל. אין גם להסיח את הדעת מגורם נוסף חשוב בגידול הוצאות

המוסד: היוקר הכללי בארצנו. כל דבר נתיקר, והוצאות בתי החולים ובתי ההבראה לחמרי הזנה ולשאר הוצאות רבו. קביעת הוספת היוקר לפרסונל בשיעור 10% מהוה גם היא סכום ניכר בקופ״ח, אשר המשכורת לפרסונל תופסת בה מחצית כל ההוצאות.

מצב זה הכריח את המוסד להעלות את תשלומי החברים, שאם לא כן יהיה המוסד נאלץ לקצץ בכמה מסוגי העזרה.

תקציבה של קופ״ח היה:

בתרצ״ג	72385	לא״י
בתרצ״ד	119076	״
3 חדשי אוקטובר, נובמבר ודצמבר 1934	39440	״

התקציב שנקבע לחצי הראשון של 1935 כולל סכום של 13500 לא״י בחודש.

יש לציין שכל חבר (הזכאי לעזרה) עלה לקופ״ח:

בתרצ״ב	3.582	לא״י
בתרצ״ג	3.531	״
בתרצ״ד	4.330	״

ההוצאה גדלה בשנה האחרונה לרגל התיקרות העבודה וההשקעות להרחבת המוסדות.

עם גידול שכר העבודה עלה במדה ידועה גם התשלום הבינוני של חברי קופ״ח:

התשלום הבינוני הזה היה:

בתרצ״ב	166	מא״י
בתרצ״ג	171	״
בתרצ״ד	183	״

אמנם גם בתקופת גיאות זו נמוך התשלום הבינוני, כי חלק חשוב מתהנים משכר־עבודה גבוה — איננו בקופ״ח.

יש להודות, שאם כי קופ״ח נהנית מהמצב הכלכלי הטוב שבארץ, שכן חבריה עובדים ויכולים לשלם בדיקנות את תשלומיהם, הרי בכל זאת נותנים הצדדים השליליים של ה„פרוספריטי" את אותותיהם על מוסדנו, כי חלק חשוב מפועלי הגאות נמנעים מלהרשם בקופ״ח. אנו עדים גם לשנויים ביחס החברותי של כמה וכמה פועלים למוסדם לעזרה הדדית. דרושה התאמצות ובקורת מתמדת, כדי לשמור שמס קופ״ח ישולם בהתאם לשכר העבודה הריאלי, ויש סוגי חברים ההופכים את קופ״ח למוסד של צרכנות.

מי יתן ויעלה בידי מוסדנו ההדדי לשמור על אפיו החברותי גם בשנות הגאות, כשמספר חבריו מגיע כבר לרבבות!

ואלה הן הבעיות והשאלות התובעות את פתרונן:

א. קליטת רבבות החברים הבאים ועתידים לבוא בשנים הקרובות.

ב. לא תתואר עבודתה הנורמלית של קופ״ח בלי השתתפות הממשלה והעיריות בהחזקת מפעלי הבריאות שלה.

ג. קופ״ח לא תעצור כוח לקלוט אלפי עולים אם הסוכנות לא תמלא את חובתה האלימנטרית, לעזור לפחות בהקמת בניני המרפאות והמוסדות של קופ״ח.

ד. אין להשלים עם התופעה, שבקופת חולים יהיו בעיקר הצרכנים של המוסד, ואותם העובדים הנהנים באמת מן הגיאות יעמדו מחוץ לעזרה הדדית.

ה. תשלום מקביל מנותני־עבודה צריך שיהיה נהוג ומקובל בכל מקומות העבודה (עכשיו מהווה ההכנסה הזאת 15.5% מתקציב קופ״ח). על מוסדות הפועלים מוטלת הדאגה לכך.

ו. שאלת ההוספיטליזציה היא שאלה מכאיבה ביחוד לחברי קופ״ח ולשכבות הרחבות האחרות של האוכלוסין. צריכה להיות דאגה מיוחדת לפתרון שאלה זו.

ז. השאלה של הרחבת ההבראה לחברים בתקופת הקיץ — אם כי מספר המטות בבתי־ההבראה הוכפל — מטרידה מאוד את המוסד.

ח. תשומת לב רחבה יותר מצד החברים בנוגע לשאלות הבריאות.

חרף התנאים הקשים שבהם פועלת קופ״ח, הולך מפעל הבריאות של פועלי א״י ומתפתח, כבר כעת נעשה לגורם עיקרי בשדה הרפואה הציבורית והביטוח הסוציאלי בארצנו.

תפקידים חשובים לקופ״ח. הדואגת לבריאות המוני העובדים. לעליה החדשה, לבריאות המשפחה, רב תפקידה בהתישבות החדשה, בהתהוות הישוב החדש.

לביצור העבודה הזאת, נקרא בראש וראשונה צבור הפועלים וחברי קופ״ח עצמם.

מרכז קופת חולים

חברי קופת־חולים והסניפים

מספר חברי קופת חולים שדייקו בתשלומיהם היה לסוף 1934 —

37.299

חברים המפגרים בתשלום מסיהם ושאינם מופיעים בקופ״ח במשך ששה חדשים רצופים עוברים, לפי סדרי הכרטיסיה של חברי קופ״ח, ל„כרטיסיה מפגרת״ (כרטיסיהם של החברים העוזבים את קופת חולים מחמת יציאה מא״י, יציאה מהסתדרות העובדים וכדומה — מתבטלים).

לסוף 1934 הגיע מספר החברים המפגרים בתשלום מסיהם ל־5839.

יחד עמם היה איפוא מספר החברים

43.136

מספר הסניפים שחברי קופ״ח נחתים בהם גדל מ־91 — ל־116.

וזו חלוקת הסניפים והחברים בקופ״ח לסוף 1934:

	מספר הסניפים	מספר החברים	%
בערים	5	17.891	48.0
בסביבות הערים	10	2.500	6.7
במושבות	34	10.030	26.8
במשקי העובדים	67	6.878	18.5
	116	37,299	100

השאלה בדבר הכנסת כל חברי ההסתדרות לקופת חולים העסיקה את המוסד גם בתקופת דו״ח זה, אך תוצאות חיוביות לא הושגו.

עסקנו בפעולת הסברה במקומות העבודה, ערכנו גם נסיונות בכמה סניפים לבוא בדברים עם אותם חברי ההסתדרות שאינם בקופ״ח באופן אישי על מנת למשכם לקופ״ח. אך לשוא.

ברם פעולות אלה נתקלו בקשיים גם מאותה סבה שמוסדות ההסתדרות — הועד הפועל ומועצות הפועלים — לא מצאו לאפשר לקיים את דרישתנו: לחייב באורח אבטומטי את כל חברי ההסתדרות להיכנס כחברים לקופת חולים.

בסוף 1934 היו כ־19.000 חברי ההסתדרות שלא נמנו על חברי קופ״ת, מהם: כ־17000 בערים וכ־2000 במושבות.

חברי קופת חולים לפי מצבם המשפחתי.

I רווקים ובעלי משפחות

	בשלוש הערים ת״א, חיפה וירושלים מספר	%	במושבות מספר	%	ס״ה ב־1934 מספר	%
רווקים	5.097	29	5.588	28.4	10.685	28.6
רווקות	2.842	16.1	3.283	16.6	6.125	16.4
בעלי משפחות	9,667	54.9	10.822	55 0	20.489	55
	17.606	100	19.693	100	37.299	100

הערה: במספר בעלי המשפחות נכללו גם החברות הנשואות המשלמות מס בשיעור 50%.

II בני משפחות

	בשלוש הערים מספר	%	במושבות מספר	%	ס״ה מספר	%
נשי עובדי׳ שאינן משלמות מסים	5.944	17	2.153	6.9	8.097	12.2
ילדים	10.453	29.8	8.889	28	19.342	29.0
הורים ונתמכים	1.058	3	8.12	2 7	1.890	2.8
ס״ה בני משפחות	17.455	49 8	11 874	37.6	29.329	44
״ חברים	17.606	50.2	19.693	62 4	37.299	56
״ נפשות בקפ״ח	35.061	100	31.567	100	66.628	100
מקבלי העזרה בנקודות עפ״י חוזים מיוחדים					2.000	

68.628

יחד עם המפגרים בתשלומיהם מגיע מספר הנפשות ל־78.000.

מספר חברי קופת־חולים ומספר חברי ההסתדרות לא׳ בינואר 1934.

	בעיר		בכפר		סה״כ	
	בהסתד׳	בקופ״ח	בהסתד׳	בקופ״ח	בהסתד׳	בקופ״ח
פועלים ופועלות	31.940	16.290	17.992	16 672	49.932	32.962
נשי עובדים *)	11.283	7.916	3.260	4.062	14.543	12 008
נוער	1.969	193	1.118	233	3.087	426
בס״ה	45.192	24.399	22.370	20.967	67.562	45.396

לטבלה זו יש להעיר:

1) 544 איש מהנוער העובד במשקים נהנים מעזרת קופ״ח בזכות הוריהם, לפי זה יש לקבוע, שקרוב ל־1000 חברים מהנוער הם בקופ״ח ו־2000 – מחוץ לקופ״ח.

2) מהמספר 32.962 חברי קופ״ח (פועלים ופועלות, מחוץ לנשי העובדים) יש להוריד כ־2000 חברים לא חברי ההסתדרות. מאלה כאלף חברי „הפועל המזרחי״ וכאלף איש העובדים במקומות עבודה שיש להם חוזה קולקטיבי עם קופ״ח ומשקים אחדים.

3) לפי זה יש לחשב:

מ־50.000 חברי ההסתדרות, רשומים 31.000 בקופ״ח (המספרים עגולים).

מטבלה זו אנו רואים, שבעיקר בערים אין חברי ההסתדרות בחלקם הגדול משתתפים בקופ״ח. הואיל ורוב פועלי התעשיה בעיר הם חברים לקופ״ח, הרי ממילא יוצא, שהנעדרים הם בעיקר פועלי הבנין, בעלי המקצועות החפשיים וכו׳.

אנו עסוקים כעת בחקירת מצב חברותם של פועלי הבנין בקופ״ח, והתוצאות יפורסמו בעתן.

מצב הבריאות בין חברי קופ״ח

בשנות 1933—1934

מלבד הגורמים הרגילים, המשפיעים על רבוי המחלות בארץ בכלל ובין חברי קופ״ח בפרט, כמו תנאי האקלים, קושי ההסתגלות לעבודה, המחלות האנדמיות וכו׳ – נוספו בשנתיים האחרונות עוד 3 גורמים: א) תגבורת העליה, ב) איכות העולים, ג) הצפיפות בדירות.

כלל הוא בארץ, שאחוז גדול מהעולים סובל ממחלות שונות, בעיקר בשנתיים הראשונות לבואו לא״י. שנוי האקלים, שנוי הסביבה, המעבר ממקצוע חפשי לעבודה גופנית קשה והמחלות האנדמיות, כמו: טיפוס, דיזנטריה, מלריה, התוקפות בעיקר את העולה החדש, כמו כן מחלות הקיץ, כמו: פפטצי, סורונקולוזה ומחלות קיבה ומעים, וכמדה ידועה גם מחלות עצבים ורוח – כל אלה משפיעים על תגבורת התחלואה בין העולים. אין פלא איפוא, אם בשנתיים האחרונות, שהיו שנות עליה מוגברת (50.000 עולים בערך בשנה האחרונה) עלתה גם התחלואה בין חברי קופ״ח, כי חלק גדול מהעולים נכנס לקופ״ח. אולם, אם עד לפני שנתיים היה הרכב העולים רובו מארצות מזרח אירופה – פולין, רומניה, רוסיה – מקומות שגם שם מצויות מחלות מידבקות כטיפוס ודיזנטריה, הנה בשנתיים האחרונות בא שנוי גדול גם בהרכב העולים. אחוז ניכר מהעולים בא מגרמניה, ארץ הנקיה כמעט ממחלות מידבקות. העולה, שלא הספיק לחלות בארץ מוצאו במחלה מידבקת, הוא גם מחוסר חיסון בפני מחלות אלה. נוסף לזה – הצפיפות בדירות. ארצנו לא היתה מוכנה – לא בעיר ולא בכפר – לקלוט יותר ממאה אלף נפשות. הביקוש על הדירות היה תמיד גדול מסיפוק הצרכים, ומאליו מובן שהצפיפות מסייעת מאוד להתגברות התחלואה, ביחוד במחלות המידבקות.

הנה כי כן רבו המחלות האנדמיות – הטיפוס והדיזנטריה, מחלות העור השונות, בעיקר הפורונ־

*) מ־12008 נשי עובדים: מבוטחות בזכויות מלאות – 3911; נהנות מזכות הראש השני של המשפחה – 8097. חברות המשקים, אם כי הן משלמות גם כן 50%, הוכנסו במספר הכללי של הפועלות, בהתאם לסטטיסטיקה של חברי ההסתדרות.

קולוזה, מחלות הקיבה והמעים, הצהבת, מחלות הלב והריאות. מסיבות מיטיאורולוגיות ומרבוי הגשמים גדלה מאוד התחלואה במלריה, ביחוד במקומות ההתישבות החדשה, כמו בעמק־חפר, בשרון הצפוני, בשומרון וכו'.

אנו מביאים השואת מספרים של מקרי המחלה בארבע השנים האחרונות.

מ ל ר י ה.

מספר המקרים בין חברי קופ״ת:

	מקרים חדשים	מקרים חוזרים	ס"ה
1931	348	653	1001
1932	262	267	529
1933	537	290	827
1934	2226	932	3208

אנו רואים איפוא עליה גדולה בשנת 1933 וקפיצה עצומה למעלה בשנת 1934.

טיפוס הבטן ודיזנטריה.

	טיפוס	דיזנטריה לצורותיה השונות
1931	231	837
1932	186	917
1933	171	910
1934	429	1102

שוב עליה ניכרת בשנת 1934.

גם האסכרה (דיפתריה) היתה בקו עליה ב־1934. 133 מקרים - בשנת 1931; 144 מקרים - ב־1932; 158 מקרים ב־1933; 447 (!) בשנת 1934.

גם בשאר המחלות, כמו: שחפת, מחלות ילדים אפידמיות וכו' יש לציין רבוי אבסולוטי.

עוד הופעה חשובה ראויה לציין: לרגל רבוי הישוב וצפיפותו מופיעות המחלות האנדמיות בצורה של מגפות קטנות, מקומיות. מכאן אנו למדים, שאם לא יאחזו באמצעים למניעת המחלות המידבקות, עלולות הן להופיע בשנים הבאות — עם הצטופפות הישוב הגדלה והולכת — בצורה של מגפות מקיפות יותר.

הישוב לא רק גדל ומתרבה. הוא גם מזדקן. בשנים האחרונות אנו עדים לריבוי המחלות המבשרות את הזקנה: סרטן, מחלות לב הסתידות העורקים וכו'.

בין הטבלאות שבסוף הדו״ח באו גם שתי טבלאות על המחלות המידבקות בין חברי קופ״ח.

העזרה הרפואית

א. בתי־חולים

בבתי־החולים בארץ מורגש תמיד מחסור במטות. עם רבוי הישוב לא הוגדל מספר המטות במדה ניכרת. גם התחלואה רבתה בשנתים האחרונות, בעיקר במחלות מדבקות ובמחלות ילדים. השאלה בדבר השגת מטה לחולה קשה אינה יחידה אישית בעל הפרק, הצפיפות בחדרים [illegible] בבנין [illegible] למקרי אשפוז בעדה בתחלה, רק שהמקרים הדחופים נשלה וחזקים לנבדי את המקרים ,הנדיסטים, ושלה הדקיק לנתח הקיבה בגלל חולי רבינו, מרבה להשות המשים רבים עד התקבלו לבית־החולים.

העליה של הרמה המדיצינית בארצנו ע"י כניסת רופאים מדרגה גבוהה הפחיתה את נטיות החולים לחוץ־לארץ לשם ריפוי, וגם עובדה זו מיקה להקטין את אפשרות ההוספיטליזציה, בעיקר במחלות כירורגיות.

נחשולי העליה מביאים אלפי צעירים וצעירות. שמיד לאחר התבססם הם בונים להם משפחה. מספר הלידות גדל. מאידך אין תנאי הדירה בצריפים ובאהלים — וגם בבתים שהדוחק גדול בהם בעיר ובכפר — מאפשרים את הלידה בבית. ההיקש לספות בבתי היולדות הוא איפוא מרובה מאד, ובעונות ידועות מלאים גם בתי־החולים המושיים עד אפס מקום. ועוד המחסור במטות ליולדות בקנה עיקר.

אמנם בבית החולים העירוני בתל־אביב ובבית החולים שלנו בעפולה הוגדל במקצת מספר המטות, אבל בירושלים ובחיפה אין התוספה ניכרת לעומת הצרכים והדרישות הדחופים.

בזמן האחרון נוספו בתל־אביב ובחיפה כמה בתי חולים פרטיים. אך גם אחרי זה לא נגיע עוד לשעור של שתי מטות על כל אלף תושבים (הנורמה בארצות אירופה היא חמש על אלף!).

קופת חולים עשתה מאמצים גדולים כדי להקים בית־חולים למושבות יהודה. ליד פתח־תקוה. גם עירית תל־אביב מתכנת תכניות לבנין בית־חולים גדול לשש מאות מטות. כמו כן הבטיחה הממשלה להקים בגבולות תל־אביב בית־חולים למחלות מידבקות. „הדסה" מתעתדת לפתוח בית־חולים גדול ליד האוניברסיטה. גם בחיפה התוו תכנית לבנין בית־חולים. בינתים החלה הליגה למלחמה בשחפת בפעולה ליסוד סנטוריום לחולי ריאות. לפני כמה שנים הבטיחה הממשלה לפתוח בית־חולים גדול לחולי־רוח. אולם כל זה הוא בבחינת חזון לעתיד לבוא. עד שיקומו כל המוסדות הללו יתרבה בינתים הישוב עד שהפרופורציה של המטות בבתי־החולים למספר התושבים תישאר כמו שהיתה

המצב הקטסטרופלי בהוספיטליזציה חייב את קופת־חולים לגשת מיד להקמת בית־החולים השני שלה בדרום הארץ — ביהודה — ואנו מקוים, שלקיץ תרצ״ו יעמוד ביה״ח החדש לשירות חולינו הסובלים מחוסר מטה בבתי־החולים הקיימים.

בית־החולים בעמק יזרעאל

לרגל הגידול של מספר החברים בתרצ״ד נאלצנו להרחיב את בית־החולים בעמק עד שיא קליטתו של הבנין הקיים. משהחמירה שאלת ההוספיטליזציה בארץ, לא היתה לפנינו דרך אחרת אלא לשלוח לבית־החולים בעמק גם חולים מסביבות חיפה, שומרון ודרום הארץ.

בשנים הקודמות היו בביה״ח בעמק 40—50 מטות וכעת יש במשך כל השנה 73 מטות:

במחלקה הפנימית	36
במחלקת הילדים	12
„ היולדות	12
„ היונקים	12
	72

בחלוקת המטות במחלקות השונות שוררת גמישות, המאפשרת להוסיף כמה מטות במחלקה אחת על חשבון האחרת. בכל זאת היינו לפעמים נאלצים להוסיף עוד כמה מטות — תחת לחץ החולים — ולהגדיל את המספר עד 80.

בתרצ״ד שוכללה העבודה הרפואית בבית־החולים. הוכנסה מכונת רנטגן — בעזרתו של הד״ר נתן רַטנוף, יו״ר הסתדרות הרופאים העברים באמריקה. הורחבה המעבדה, שופרה המחלקה הפנימית, הועבר רופא אינטרניסט מומחה לביה״ח, נוסף על הפרסונל רופא מילד וגיניקולוג. לביה״ח נשלחים גם חולים לשם בירור הדיאגנוסה ולרפוי ממושך יותר. הרופאים המקצועיים של בית־החולים מושיטים את עזרתם גם לכל הסביבה. הרופא האינטרניסט משמש כקונסולטנט לרופאים בנקודות העמק. רופא הילדים מבקר את הנקודות, ומנהל את הטפול בתינוקות. הרופא הגיניקולוג מקבל במרפאת עפולה חולות מהסביבה.

בבית־החולים נערכות הרצאות מדעיות לרופאי הסביבה. ספרית בבית־החולים גדלה. בית המרקחת של בית־החולים ממלא את ההזמנות לרפואות מהסביבה.

שאלת תנאי הדירה הקשים של העובדים שהטרידה במשך כל הזמן, נפתרה בחלקה. נבנה בית נוח וטוב לפרסונל, ובו 16 חדרים. הותקנה מכבסה מיכנית, חדרי גהוץ ומחסן לבנים. הורחב חדר האוכל לעובדים. הקמת הבנינים אופשרה ע״י הקצבת הממשלה בסכום של 3000 לא״י. המרכז השקיע 1200 לא״י נוספות ודאג גם לריהוט ולסידורים הפנימיים. אפס כי גם כיום מחצית העובדים ורוב הרופאים דרים בצריפי עץ גרועים שמספר ימיהם כימי ההתישבות בעמק. בקרוב ייבנה בית נוסף בעזרתה של הקצבת הממשלה וע״י כך תיפתר — אם גם לא לחלוטין — שאלת הדירות לעובדים. מטרידה מאד היא שאלת המים לבית־החולים. אנו מקבלים מים מבלפוריה. אך גם שם אין המים בשפע ומלבד זה אין האינסטלציה כתיקונה, ויש שזרם המים נפסק פתאום. לאחר שנמצאו מים בבלפוריה הננו מתקרבים לפתרון השאלה החיונית הזאת. שיצריך, כמובן, השקעה כספית גדולה להחלפת האינסטלציה ולסידור הקו.

שאלת ההנהלה האדמיניסטרטיבית בביה"ח הראינהו במדת ידועה, התפטרותו של הד"ר כ. צ. הירשוביץ, מנהל המוסד מיום היוסדו, וכן העברתה של הח' שרה נוסבוים, מנהלת המשק במשך כל זמן קיומו של המוסד, סייעו לחולשת כוחו הארגוני של ביה"ח ואנו עוסקים עכשיו בפתרון שאלה זו.

בתרצ"ג נתקבלו לביה"ח [illegible] חולים
בתרצ"ד " " 1733 "
באוקטובר—
דצמבר 1934 " 496 "

מספר ימי המחלה:

בתרצ"ג 15536
בתרצ"ד 21955
בשלשת חדשי אוקטובר —
דצמבר 1934 6433

הוצאות בית-החולים, לרבות מחלקת היולדות, עלתה
בתרצ"ג [illegible]
בתרצ"ד [illegible]
בשלשת חדשי
אוקטובר-דצמבר 1934 [illegible]

לפי זה עלה יום מחלה בתרצ"ג — [illegible] מא'
בתרצ"ד — [illegible] "

[illegible]

	בתרצ"ג	בתרצ"ד	אוקט.-דצ. 1934
חולים	[illegible]	[illegible]	[illegible]
יולדות	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	[illegible]	[illegible]

חלוקת ימי המחלה לפי המחלקות:

המחלקה	תרצ"ג	תרצ"ד	אוקט.-דצ. 1934
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
יולדות	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ביחד	15536	21955	6433

יולדות
[illegible]

חלוקת ימי המחלה לפי המחוזות:

המחוז	תרצ"ג	%	תרצ"ד	%	אקט.—דצ. 1934	%
עמק	7907	51	8552	40	1821	28
גליל	2195	14	2682	13	719	11
חיפה	2394	16	3560	17	1597	25
שומרון	1708	11	2966	14	761	12
מושב. יהודה	461	3	2116	11	962	15
תל-אביב	803	5	911	4	503	8
אחרים	68		268	1	70	1
	15536	100	21955	100	6433	100

רשימת החולים בבית-החולים בעמק על פי סוגי המחלות

[illegible]	תרצ"ג	תרצ"ד	אקט.—דצ. 1934
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
2. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
3. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
4. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
5. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ביחד	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

היתה נאלצה לסגרם. מאז היו חולינו מצטברים בטבריה ללא טיפול ופיקוח ובתנאים סניטריים גרועים, אם כי הרפוי עלה להם בהוצאות רבות.

בעית החולים הריבמטיים הסבה את תשומת לבה של קופ"ח. בשנים האחרונות הותקן רפוי פיסיקלי בערים ובכפרים שונים ולבסוף הורגש צורך בשלב שני — בפתיחת בית־חולים עונתי לחולי ריבמטיזם. אם כי הרפוי בחמ"ט ותוצאותיו עודם משמשים נושא לויכוח בין הרופאים, שקדה קופ"ח על ריכוז המתרחצים בבית־חולים מסודר, שאיפשר רפוי וטפול תכליתי.

בטבריה הוקם בשעתו ע"י הדסה — בעזרת משפחת שויצר מאמריקה — בית־חולים, שבנינו עמד שומם במשך שנים אחדות. קופ"ח באה בהצעה לפני קרן היסוד — בעלת הבנין — שתמסור את הבנין למטרה זו. המו"מ נסתיים רק באמצע דצמבר 1933. נגשנו מיד לבדק הבית, שהיה מוזנח במשך שלוש שנים, ולהתקנת הסידורים הפנימיים.

ב־31 לדצמבר כבר נתקבלו החולים הראשונים, שהיו משלשה סוגים: חולים במחלות ריבמטיות, נגועי מחלות ניברלגיות וסובלות ממחלות נשים. המטות נתחלקו בין הרופאים בכל אזורי הארץ. מספר מטות הוקצה לחולים שלא מחברי קופ"ח (חברי קופ"ח עממית וכו').

בבית־החולים סודרה מרפאה לרפוי בחשמל, למסג'ים ולרפוי בבוץ־פנגו. ברצוננו היה לאפשר לחולים את הטפול המכסימלי, יחד עם מרגוע מלא ומזון טוב ומתאים. הרפוי בבוץ, למשל, היה רק „נחלת יחידים" ורק בביה"ח שלנו הועמד לרשות קהל רחב.

תעריף התשלומים בביה"ח בעונת תרצ"ד היה:

חברי קופ"ח: 170, 220, 250 מא"י ליום, בהתאם לשכרם. לא חברי קופ"ח: 330 מא"י ליום.

בית־החולים היה פתוח ארבעה חדשים ומחצה, עד 14 למאי 1934 ואיכסן 245 חולים.

מהם: 86 גברים,
159 נשים;

מהם: 105 פועלים חקלאים ומהמושבות
66 " מהערים
74 עובדים במקצועות שונים

מהם: 211 חברים בקופת־חולים
6 " בקופ"ח עממית
28 חולים פרטיים.

מספר ימי המחלה הכללי היה: 6253

מספר המטות 46.

תקציב בית־החולים בטבריה.

	ס"ה	ממוצע ליום מחלה במא"י
הכנסה	1345.975	215,2
הוצאה	1832.080	293.0
גרעון, שכוסה מהתקציב הכללי של קופ"ח	486.105	077.8
הוצא בהשקעות לארגון ביה"ח 741,740 לא"י, מזה הרבע (ההוצאה מחושבת לארבע שנות קיום)	189.435	030.3

ימי המחלה של חברי קופ"ח בבתי־החולים.

בית־החולים	תרצ"א	תרצ"ב	תרצ"ג	תרצ"ד
ביה"ח של קופ"ח בעמק	12567	9944	10675	14512
" "הדסה" של עירית תל־אביב	10623	10817	11949	16393
" "הדסה" בירושלים	7647	9831	9128	8269
" " של קהילת חיפה	2805	2449	5193	5159
" " בצפת	396	304	658	715
בתי"ח שונים ופרטיים	3722	2762	1129	3682
ס"ה	37760	36107	38732	48730

בטבלה זו לא נכללו ימי המחלה של היולדות (והיונקים). על זה בפרק העזרה ליולדות.

בתי־החולים השונים בתרצ"א – תרצ"ב כללו בעיקר את ביה"ח „בקור חולים" ואת ביה"ח הגרמני בחיפה. ימי המחלה בביה"ח הגרמני בוטלו כמעט בשנתים האחרונות.

ימי המחלה בבתיה"ח הפרטיים הם בעקר ימי המחלה בבתי־החולים של ד"ר ח. שטיין ושל ד"ר א. חבויניק—בתל־אביב, ושל ד"ר בתר—בחיפה.

לא יכולנו להשיג פרטים על מספר ימי המחלה בבתי־החולים של הממשלה.

ימי המחלה בבתי־החולים „הדסה".

עזרתם החשובה של בתי־החולים "הדסה" לחברי קופת־חולים מצטמצמת והולכת, לצערנו הרב באופן יחסי, וביחוד ביחס לגידול הישוב ומספר חברי קופ"ח.

גדלים והולכים גם התשלומים בעד ימי המחלה האלה מצד קופ"ח.

בדרך כלל יש לציין, שההוספיטליזציה בארץ מצטמצמת יותר ויותר, והוא הדבר אצל חברי קופ"ח. בעוד שמספר החברים בקופ"ח גדל במשך זמן הדו"ח ב־113% — גדלה ההוספיטליזציה רק בשליש משיעור זה (כבר לאחר שהרחבנו את ביה"ח בעמק). רק בתל־אביב גדל מספר ימי המחלה של קופ"ח בתרצ"ד, לרגל הרחבת בית־החולים העירוני. אולם הגידול הזה אינו ניכר הרבה, כי בשנה ההיא הוכפל מספר החברים בתל־אביב.

בירושלים יורד מספר ימי המחלה משנת תרצ"ב, אם כי גם בסניף הזה גדל מספר חברינו (בשנתים — ב־100%).

בחיפה נשאר מספר ימי המחלה בלי שנוי.
התשלומים בעד יום מחלה גדלו במדה ניכרת:
בתל־אביב מ־75 מא"י ל־110 מא"י ליום,
בירושלים מ־75 " ל־125 " "

בחיפה ששם נופל חלק הגון מהוצאות בה"ח על הקהילה, העבירה האחרונה חלק מהוצאותיה על קופ"ח ואנו משלמים שם 175 מא"י בעד כל יום מחלה.

הנה כי כן משתחררים מוסדותינו הלאומיים בהדרגה מן ההשתתפות בעזרה הרפואית לפועלים. דוקא בשעה שקרן היסוד ביטלה את תקציבה לקופ"ח — החלו הדסה ובתי־החולים בתל־אביב ובחיפה להטיל תשלומים גדולים יותר על קופ"ח. המצב גם מכריח את קופ"ח לדאוג להוספיטליזצית עצמית מחוסר מטות למקרים הכרחיים.

ב. המרפאות העירוניות.

בד בבד עם התרחבות העבודה — גדלה גם העבודה במרפאות, וקופ"ח עומדת מדי פעם בפעם בפני דרישות חדשות.

בתל־אביב היינו מוכרחים לשכור 5 דירות נוספות בקרבת המרפאה הקיימת.

כשיגמר בנין המרפאה המרכזית נוכל שוב לשכן את כל מחלקות המרפאה יחד. הבנין הישן ישמש כסניף ויאכסן גם את המחלקות שלא נמצא מקום בשבילן במרפאה המרכזית (מחלקת הילדים, רפוי שנים).

מלבד המרפאה המרכזית קיימים בתל־אביב סניפים אזוריים: בתל נורדוי,

בשכונת הירקון בצפון העיר
בשכונת שלינוב
בשכונת מונטיפיורי,

עם התחלת העבודה בבנינים שהוקמו לשמן, הפכו הסניפים האלה למרפאות מסודרות.

בחיפה נבנתה קומה רביעית לבנין החדש, אך גם שם נצטרך במשך הזמן לנקוט בשיטת אל־ריכוז, כי הבנין החדש לא יכיל את כל המחלקות. המרפאה בקרית חיים מתפתחת.

בירושלים נמצאה המרפאה כל הזמן בבית שכור ורק עכשיו עברה לבנינה החדש, מה שיאפשר לשכלל את הגשת העזרה הרפואית בירושלים.

שכלול המרפאות נמשך. סודרו שני מכוני רנטגן — בתל־אביב ובחיפה; הורחבו המעבדות; נוספו כוחות רפואיים, בתוכם כמה קונסולטנטים חשובים. המרפאות בערים מוסיפות לשמש מרכזים רפואיים גם לסביבות הכפריות. אם כי גם במרפאות בכפרים משתכללת העבודה, מה שמפחית את הצורך להיזקק למרפאה בעיר.

בקורים במרפאות.

וזה מספר הבקורים אצל הרופאים (בכלל זה גם בקור הרופאים בבתי־החולים):

ב־1932 — 384.048
ב־1933 — 447.709
ב־1934 — 607.689

במספרים האלה לא נכללו טפולי החובשות.

משנת 1932 גדל מספר הבקורים אצל הרופאים ב־58%, בעוד שמספר החברים בקופ״ח גדל בזמן הזה ב־113% וגם רופאים מקצועיים שונים נוספו.

המספר הכללי של טפולי הרופאים בערים ובכפרים.

בערים	ב־1933	ב־1934
בערים:		
תל־אביב	165.294	219.181
חיפה	56 069	95.175
ירושלים	38.063	50.572
ס״ה בערים	259.426	364.928
במחוזות:		
יהודה	98. 85	139.580
שומרון	15.040	22.484
סביבת חיפה	18.393	20.905
עמק	35.211	36.820
גליל	18.454	22.972
ס״ה בכפרים	185.283	242.761
המספר הכללי של טפולי הרופאים	444.709	607.689

פירוט בקורי הרופאים ב־1933

	הבקורים במרפאות		הבקורים בבתיהם של החולים		המספר הכללי של הטפולים
	מקרים חדשים	מקרים חוזרים	מקרים חדשים	מקרים חוזרים	
בערים:					
תל־אביב	64079	92496	5086	3633	165294
חיפה	23685	28563	2193	1628	56069
ירושלים	19220	16256	1741	846	38063
ס״ה בערים	106984	137315	9020	6107	259426
במחוזות:					
יהודה	47979	36292	6261	7653	98185
שומרון	6531	6269	1053	1187	15040
סביבת חיפה	8230	7425	1135	1603	18393
עמק	10983	16681	3158	4389	35211
גליל	5077	10004	1539	1834	18454
ס״ה בכפרים	78800	76671	13146	16666	185283
בכל הארץ	185784	213986	22166	22773	444709

פירוט בקורי הרופאים ב־1934

	הבקורים במרפאות		הבקורים בבתיהם של החולים		המספר הכללי של הטפולים
	מקרים חדשים	מקרים חוזרים	מקרים חדשים	מקרים חוזרים	
בערים:					
תל־אביב	90369	111266	10800	6746	219181
חיפה	38079	47263	6402	3431	95175
ירושלים	23537	23911	1964	1160	50572
ס״ה בערים	151985	182440	19195	11308	364928
במחוזות:					
יהודה	56021	55312	12802	15445	139580
שומרון	8492	7881	2723	3388	22484
סביבת חיפה	8661	6656	2742	2846	20905
עמק	10637	14730	4806	6647	36820
גליל	7175	10248	2466	3083	22972
ס״ה בכפרים	90986	94827	25539	31409	242761
בכל הארץ	242971	277267	44734	42717	607689

ג. המרפאות הכפריות

הקו האופייני המציין את עבודת קופ״ח בתקופה האחרונה — הרחבה ושיפור — לא פסח, כמובן, גם על המרפאות הכפריות. ואכן, המושבות הגדולות נתעשרו באוכלוסין ומספרם כיום אינו נופל ממספר התושבים בכמה מהערים לפני שנים אחדות. הוברר שרופא כללי אחד אין בו כדי לספק את צרכי החברים וממילא הלכו המרפאות הכפריות בדרך התפתחותן של המרפאות בערים. למושבות הגדולות הוכנסו איפוא רופאים מקצועיים, על פי רוב לא רק כקונסולטנטים, אלא כעובדים קבועים. הוגדל גם מספר החובשות והורחבו בתי המרקחת על ידי הוספת רוקחים.

המעבר המהיר של כמה וכמה מרפאות כפריות לטיפוס המרפאה העירונית גרמו לנו קשיים סידוריים, שאנו מוסיפים להתלבט בהם. מקום מיוחד קיבצת לעצמה שאלת התחבורה. הנקודות רבו, המרחקים גדלו ועל הרופאים לבקר באיזורים שנקודות קטנות פזורות בהם בשטחים רחבים. אף על פי כן ניכרת ההתקדמות גם באזורי ההתישבות הנידחים. לאחר סידור זרם החשמל בעמק יזרעאל ובעמק חפר הותקנו תחנות לרפוי חשמלי והורחבו המעבדות. מספר המרפאות בכפרים הוא 70.

ד. הספקת הרפואות וחלוקתן בין החולים.

קופת חולים שלנו היא אחת מהקופות הבודדות בעולם המסדרות את הספקת הרפואות לחוליהן ע"י בתי המרקחת משלה והקונות המרי־הרפואה ממקור ראשון — מבתי חרושת.

בתי מרקחת אזוריים קיימים בתל־אביב, בחיפה ובבית־החולים בעמק. כעת הולך ונפתח בית מרקחת גם בירושלים.

בתי מרקחת כפריים קיימים ליד המרפאות הכפריות ובהם מקבלים החולים רפואות לפי פרמקופיה כפרית שנקבעה ע"י מחלקת הבריאות הממשלתית.

בתי המרקחת מקבלים את הרפואות מן המחסן המרכזי לרפואות של קופ"ח (בתל־אביב). עם התרחבות העבודה מעסיקה את הנהלת קופ"ח השאלה היאך להתאים את פעולות המחסן המרכזי להיקף העבודה החדש. בנין המחסן כבר צר מהכיל את כל החמרים והיינו נאלצים לשכור דירה נוספת. על הפרק עומדת השאלה בדבר הקמת בנין משוכלל למחסן.

ועדה מיוחדת מטעם המרכז מבררת את דבר הספקת הרפואות, סדרי העבודה בענף זה וקביעת התכנית לשנים הקרובות.

ליד המחסן המרכזי קיימת מעבדה המכינה את המשחות הדרושות. מסתדרת מעבדה לבחינת החמרים הנקנים.

המעבדה מכינה את משחת השינים „שנהב" בשביל חברי קופת חולים.

מחלקת ההספקה ממציאה למוסדות קופ"ח גם את המכשירים והציוד הרפואי הדרושים.

בכמה עלתה הספקת הרפואות לקו"ח?

	בתרצ"ג	בתרצ"ד	באוקטובר–דצמבר 1934
חמרים לרפואות החזקת המחסן המרכזי	4529.346	7400.663	2894.145
" בתי המרקחת	692.222	1375.273	677.993
בערים	1811.322	2236.477	772.660
ס"ה	7032.890	11012.413	4344.798

בתי המרקחת המחוזיים.

מספר הרפואות שחולקו בין החולים בבתי המרקחת המחוזיים הוא:

	תרצ"ג	תרצ"ד	באוקטובר – דצמבר 1934
בתל־אביב	120.424	178.473	49.330
בחיפה	45.664	71.304	12.739
ס"ה	166.088	249.777	62.069

כל רפואה עלתה לקופ"ח (במא"י):

	תרצ"ג	תרצ"ד
בתל־אביב	13.8	12,2
בחיפה	13,6	14,5

ה. רפוי השנים ומחלות הפה

בשנתים האחרונות התפתח ענף רפוי־השינים בקופת־חולים במדה ניכרת. נפתחו מרפאות־שינים חדשות, וכיום קיימות 12 מרפאות. המוסד התקשר גם עם רופאי־שינים פרטיים, העובדים על אחריותם הכספית בין חברי קופ"ח. בכמה מהקבוצים עובדים רופאי־שינים מבין חברי הקבוצים גופם. למקומות שאין בהם רופאי־שינים שולחת קופ"ח מזמן לזמן רופאי־שינים לעבודה במשך תקופה מסוימת. התעריף של כל סוגי הרפוי הוא אחיד, התשלום אינו גבוה והרפוי המקצעי—משוכלל.

שוכללו גם הסידורים הפנימיים במרפאות השנים.

בתרצ"ד פתחה קופ"ח לראשונה חדר לרפוי שינים בבית ההבראה „ארזה". לאחר שהנהיגה שם בדיקת־חובה ונקוי שינים. הנסיון הזה הצליח וגם בעתיד יימשך, כי המבריאים מרוצים מן ההזדמנות הניתנת להם לשקוד על תקנת שיניהם בשעת חופשתם והבראתם.

שיטת נקוי השינים, שעליה ממליץ פרופ' ג ו ס ל י ב מוינה, והמסורת לא לרופא שינים, אלא לעוזר—טרם מצאה לה מהלכים בקופ"ח. לעת עתה נעשה נסיון במקומות אחדים.

הפיקוח בבתי הספר גילה שבין התלמידים מורגש חוסר רב ברפוי שינים.

בין מחלות הפה והשינים מצויים מקרים מסובכים הדורשים רפוי בדוק, ולעתים גם נתוח רציני. טפול זה מסור לבעל מקצוע מיוחד העומד לרשות קופ"ח.

לקבוצים אחדים אפשרה קופ"ח את רפוי השינים ע"י הלואות מ„קרן האינוולידים", ולבודדים ע"י הלואות קטנות מקופות מלוה של העובדים ברבית נמוכה.

עם גידול היקף העבודה והתרבות ההוצאות הוספקה, עפ"י החלטת הועד המפקח של קופ"ח, ההרחבה ברפוי השינים, נעשו צעדים לבקורת מתמדת ולביסוס הענף גם במובן הכספי.

מרפאות שינים של קופ"ח קיימות במקומות אלה:

1. תל־אביב 12 רופאים
2. " במרפאות הצפון 1 "
3. " " תל־נורדוי 2 "
4. חיפה 4 "
5. פתח תקוה 1 "
6. רחובות 1 "
7. ראשון לציון 1 "
8. הרצליה 1 "
9. חדרה 2 "
10. ירושלים 2 "
11. נהלל 1 "
12. עמק הירדן 1 "

הפרסונל במרפאות השינים מורכב מסוגים אלה:

1. רופאי שינים 29
2. עוזרות ברפוי שינים 16
3. טכנאי־שינים ועוזריהם 7
4. עובדים משרדיים 3

ס"ה 55

בתשעת הקבוצים האלה עובדים רופאי־שינים, חברי הקבוצים, תחת פיקוחה של קופ"ח ובהשתתפותה הכספית ע"י חמרי־רפואה:

1. גבעת ברנר,
2. נענה,
3. בית אלפא,
4. גבעת חיים,
5. יגור,
6. תל יוסף,
7. עין־חרוד,
8. קבוצת אושה,
9. משמר העמק.

מלבד זה התקשרה קופ"ח עם 22 רופאי־שינים העובדים על אחריותם הכספית: בטבריה, רמת־גן, נס־ציונה, כפר־סבא, רעננה, תל מונד, נתניה, כפר ויתקין, כרכור, פרדס־חנה, ים המלח, בן־שמן, נחלת־יצחק, רמת השרון, נשר, רמות־השבים, גדרה.

ההוצאה וההכנסה של ענף רפוי השינים הוא:

	תרצ"ג	תרצ"ד	אוקטובר — דצמבר 1934
הוצאה כללית	5478.153	10808.055	4191.811
תשלומי המתרפאים	4175.616	9189.420	3249.124
השתתפות קופ"ח לכסוי הגרעון	1302.537	1618.635	942.687

גרעון שלושת החדשים האחרונים כולל סכום ניכר של השקעות שהועברו בחשבונות בסוף 1934.

בתל־אביב, חיפה וחדרה קיימות מעבדות טכניות לשינים. בקרוב תפתח מעבדה כזו גם בירושלים.

מחלקת ההספקה של קופ"ח הכינה, לפי הוראות של המרכז לרפוי־שינים משחת־שינים בשם „שנהב" הנמכרת לחברי קופ"ח במחיר הקרן.

כאן מספרים אחדים על פעולת מרפאות השונים בערים:

	תל־אביב		חיפה	ירושלים
	תרצ"ג	תרצ"ד	תרצ"ד	תרצ"ד
המספר הכללי של הבקורים	32764	43150	28720	7952
המספר הכללי של ימי העבודה	2091	2559	1017	—
עקירות	3264	3745	2562	734
סתימות	6255	8913	3718	1918
כתרים ושינים תותבות	1986	2410	1637	312
נתוחים	239	227	114	48

הפרסונל הרפואי

א. ההרכב.

הפרסונל הרפואי של קופ"ח היה מורכב מסוגים אלה:

	בסוף תרצ"ג	בסוף 1934
1. רופאים כלליים ובעלי מקצועות מיוחדים	88	143
2. רופאי־שינים	26	29
3. אחיות וחובשות	74	113
4. רוקחים	12	21
5. סכנאי־שנים	6	7
6. עוזרות ברפוי־שינים		16
	206	329

מן 143 הרופאים העובדים בקופת חולים — 52 הם בעלי משרות שלימות. 35 עובדים מחצי יום עד שלושת רבעי יום, והשאר — במשכורת חלקית ולפי הסכם מקומי.

חבר העובדים.

המספר הכללי של העובדים היה:

	בסוף תרצ"ג	בסוף 1934
1. הפרסונל הרפואי לסוגיו השונים	206	329
2. עובדים בהנהלת, במשרדים ובגביה	49	90
3. עובדים במטבחים ובמשק־בית	58	101
בס"ה	313	520

ב. המועצה המדיצינית.

המועצה המדיצינית שליד מרכז קופת־חולים, המורכבת מהרופאים המנהלים ורופאים שנבחרו בועידת הרופאים, טפלה בין השאר בשאלות: תרופות ספציפיות, החלפת התרופות הגרמניות באחרות, סידור שיטת הרשוי של הכלבת, [illegible] במרפאות העירוניות, הפקוח הרפואי של בתי הספר, תקנון בתי־החולים, שאלת [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

לועדה גם נימנה לעבודת הרופאים לכל המקצועות [illegible] התקנון במספר המקרים שכל רופא יכול לקבל במקצועו במשך שנה.

ג. השתלמות הפרסונל וקרן ההשתלמות.

להשתלמות הרופאים סודרו בכל חורף קורסים לרופאים בתל־אביב ובבית־החולים בעמק. הוחל בהוצאת עלון תקופתי לרופאי קופת־חולים „דפים רפואיים". מספר הרופאים שיצא לחו"ל להשתלמות הוא קטן. לעומת זה גדול מספר האחיות והחובשות שקבלו השתלמות ברפוי סיסיקלי, בטפול בתינוקות וכו'.

לסוף 1934 היה בקרן ההשתלמות:

לרופאים	861 738
לחובשות	334 995

כמשך זמן הדו"ח קבלו השתלמות 8 רופאים*) ו־21 חובשות.

ד. ועידת הרופאים.

ועידת רופאי קופ"ח, שהתקימה באביב 1934, התעסקה בשאלה של העלאת המשכורת של הרופאים בקשר עם התיקרות צרכי החיים סידור קופת־תגמולין, חרם על תרופות מגרמניה, חברות־חובה בהסתדרות העובדים והסתדרות הרופאים. השאלה של עבודת הרופאים במשרה שלימה נידונה שוב וגם הפעם הוכר העקרון הזה ע"י ועידת הרופאים כעיקרון נכון וחשוב בעבודת קופ"ח.

ה. ארגוני הפרסונל.

לרגל שאלות המשכורת התפלג הארגון הכללי של עובדי קופ"ח. קבלו קודם את הפרסונל לסוגיו השונים (מחוץ לרופאים ולרופאי־השינים). החובשות והאחיות הדגישו לבדן דרישות להנהלת הקופה בשאלת המשכורת ואחרי זה התארגנו לחוד גם סוגי עובדים אחרים.

ביום [illegible] לא נוסדו [illegible] 8 ועדים בין עובדי קופ"ח (רופאים, רופאי־שינים, החובשות והאחיות, עובדי משרדים, עובדי משק, רוקחים [illegible], [illegible] [illegible], עוזרות ברפוי־שינים).

המוסד הבין לעובדים ליצור ארגון כללי של העובדים, אך צעד זה עוד לא הביא לתוצאות.

*) [illegible]

הבראה

משגדל מספר החברים והורגש מחסור במטות להבראה, הוצגה בפני קופת־חולים השאלה הרצינית: היאך לספק את צרכי החברים בהבראה, ביחוד בחדש הקיץ—עונת המחלות (שהגיעה לשיאה בקיץ תרצ"ד)?

בתי ההבראה הקיימים כבר הגיעו למכסימום הקליטה. לאחר שמספר המטות יגיע בקיץ הקרוב כמעט למאה בכל אחד מבתי־ההבראה, המצווים על טפול אינדיבידואלי מספיק, הרי אין תקוה להגדילו. המרכז עוסק איפוא בשאלה של הקמת בית־הבראה שלישי במקום מתאים.

עם זה נתגלה הצורך בחלוקת התפקידים בין בתי הבראה של קופ"ח, וכמו כן בדאגה שכל בית הבראה יעניק טפול לסוג מבריאים מסוים (כגון: בית־הבראה לחולים הדורשים טפול מיוחד ודיאטה, כחולי קיבה וכדומה; בית־הבראה לחלשים שבריאותם נתרופפה בעבודה קשה וכו'). לעת עתה הוחלט לרכז בקיץ 1935 את המבריאים שלאחר מחלות בעיקר בבית־ההבראה בארזה, ואת המבריאים הזקוקים לנופש — בבית־בורוכוב על הכרמל.

א. ארזה (פתוח כל השנה)

עם גמר בנין הקומה השניה על ביתן הקיץ יגיע מספר המטות ל־100. בקיץ תרצ"ד היו 96 מטות, בכלל זה גם המטות באהלים. אולם הנסיון באהלים לא עלה יפה ונאלצנו להפסיקו.

בתרצ"ג קבלו הבראה 1079 מבריאים.
מספר ימי ההבראה 19189

בתרצ"ד 1438 מבריאים, ימי ההבראה 24482.

בחדשים: אוקטובר, נובמבר ודצמבר 1934 — 427 מבריאים, ימי הבראה 5549.

באופן בינוני שהה כל מבריא 19 ימים בערך.

לפי המין מתחלקים המבריאים כך:

נשים: בתרצ"ג — 57%, בתרצ"ד — 54%
גברים: " — 43%, " — 46%

החזקת ארזה עלתה:

בתרצ"ג — בסך 5576.360 לא"י
(יום ההבראה בממוצע 290.6 מא"י);

בתרצ"ד — בסך 6837.560 לא"י
(יום ההבראה בממוצע 279.3 מא"י).

על פי מחלותיהם מתחלקים המבריאים לסוגים אלה:

	תרצ"ג		תרצ"ד	
	מספר	%	מספר	%
אחרי מחלות מידבקות	83	7	128	9
" נתוחים	140	13	116	8
" מחלות ריאות (לא מידבקות)	56	5	124	9
" מלריה	23	2	65	5
אנמיה, אסטניה	393	37	567	39
קיבה ומעים	87	8	79	5
שונות	297	28	359	25
	1079	100	1438	100

לפי המקצועות:

	תרצ"ג		תרצ"ד	
	מספר	%	מספר	%
פועלים חקלאים במשקים עצמיים	101	9	172	11
" במושבות	208	19	295	21
" בעיר	241	23	395	28
פקידים, מורים ועובדי רפואה	206	19	241	16
שונים (בעיקר עובדות במשק בית עצמי	323	30	335	24
	1079	100	1438	100

ב. בית בורוכוב (בית הבראה קיצי)

בשנים האחרונות חדלו כמעט התרומות מחוץ לארץ (מחמת המשבר באירופה ובאמריקה) להקמת בנינים בשביל מוסדות הרפואה של קופת־חולים, בעוד שבשנים הקודמות היו הבנינים מוקמים בעיקר בעזרת ידידיה של קופ"ח בגולה. לא היתה אפוא דרך אחרת לפנינו אלא להטיל עלינו התחיבויות ולהרחיב את בית־ההבראה על הכרמל מתקציבה של קופ"ח.

לפני עונת 1934 הקימונו בבית בורוכוב בנינים אלה:

ביחן קיצי נוסף לבוגרים,

12 מטות, עלה בסך 286.243 לא״י
" " " לנוער העובד
10 מיטות עלה " 200.692 " (*
" סניטרי (לחדרי שימוש) " 245.749 "
צריף לפרסונל ולמשרד " 310.768 "
חדר אוכל נוסף " 107.938 "

כמו כן שכרנו בית בקרבת בית־ההבראה לשם סידור 10 מטות, נוספות לחולי מלריה.

הודות לאמצעים אלה עלה מספר המטות מ־40 בעונת 1933 ל־76 בעונה האחרונה (1934), ומספר המבריאים גדל מ־325 בשנת 1933 ל־557 בשנת 1934.

מהם היו: נשים — 285 — 51%
גברים — 272 — 49%

מספר ימי ההבראה היה 8188.
(ב־1933 — 5358).

לרגל הבנין התאחרה פתיחת העונה ובית־ההבראה נפתח בסוף יוני ונסגר, כרגיל, בהתחלת נובמבר.

לעונת 1935 אנו מקימים שני צריפים נוספים, כך שמספר המטות יגיע למאה.

בשנת 1934 שימש גם בית־ההבראה על הכרמל בעיקר את הזקוקים להבראה ולא למרגוע ולתופשה.

בעונה האחרונה היתה חלוקת המבריאים לפי מחלותיהם כך:

	מספר	%
אחרי מלריה	88	16
" מחלות מידבקות אחרות	48	8
" אחרי נתוחים	28	5
" מחלות קיבה ומעים	32	6
אנמיה ואספניה	206	37
מרגוע בשעת חופשה	23	4
שונות	132	21
	557	100

וזו חלוקת המבריאים לפי המקצועות:

	1933 מספר	1933 %	1934 מספר	1934 %
חברי משקים חקלאים	49	14	136	24
פועלי המושבות	70	20	101	18
" העיר	113	32	188	34
עובדים במשרדים	60	17	61	11
עובדים בהוראה	14	4	24	4
" ברפואה	28	8	30	6
שונים	18	5	17	3
	352	100	557	100

ההוצאה וההכנסה של בית בורוכוב.

	1933	1934
ההוצאה:		
להחזקת המבריאים	1539 552	2467.193
להחזקת הבנינים והגן		
והוצאות הפתיחה והסגירה	335.459	1325.668
ס״ה	1875.011	3792.861
ההכנסה:		
לכסוי ההוצאה הנ״ל		
נתקבלו סכומים:		
תשלומים מהבריאים		
מהנאצ. ארבייטער־	1140.790	1375.135
פארבאנד באמריקה	340-053	301.187
מרכז בית קופ״ח	394.168	2116.539
ס״ה	1875.011	3792.861

דמי־מחלה („כלכלה")

בשנות הדו״ח שולמו דמי־מחלה:
בתרצ״ג 3116.244 לא״י
בתרצ״ד 5633.148 "
אוקטובר, נובמבר
ודצמבר 1934 1995.180 "

העליה הניכרת בתרצ״ד באה לא רק מתוך גידול במספר המחלות, אלא בעיקר מתוך מצב

הבריאות הקשה (ביחוד מגפת המלריה).

מספר ימי המחלה שבעדם שולמו דמי־מחלה היה:

בתרצ״ג 34925
בתרצ״ד 62152
באוקטובר, נובמבר
ודצמבר 1934 21542

יום מחלה עלה באופן ממוצע:

בתרצ״ג 89.2 מא״י
בתרצ״ד 90.6 ״
באוקטובר, נובמבר
ודצמבר 1934 92.6 ״

לדמי־מחלה יש עוד להוסיף את התשלומים ללינה:

בתרצ״ג 104.145 לא״י
בתרצ״ד 126.994 ״
באוקטובר, נובמבר
ודצמבר 1934 37.200 ״

סוג זה של הוצאה פוחת והולך עד כדי ביטול, לרגל תנאי התחבורה הנוחים, המאפשרים להולה לחזור לביתו עוד באותו היום שבו בא לבדיקת הרופא העירה.

העזרה ליולדות

הלידות שנרשמו בקופת־חולים

(חברות ונשי חברים)

	חברות		נשי חברים		סך־הכל	
	מספר	אחוז	מספר	אחוז	מספר	אחוז
תרצ״א	488	49	501	51	989	100
תרצ״ב	505	46	612	54	1117	100
תרצ״ג	516	43	693	57	1209	100
תרצ״ד	817	46	975	54	1792	100

הלידות שנרשמו הן של היולדות שנהנו מהוספיטליזציה. חלק קטן נשאר ללידה בדירה במושבה.

היולדות שפנו למוסדות פרטיים בעצמן — לא יכלו להירשם.

באיזה מוסדות קבלו היולדות הנ״ל הוספיטליזציה?

	תרצ״א	תרצ״ב	תרצ״ג	תרצ״ד
בבית־החולים בעמק	298	228	273	384
בביה״ח „הדסה״ בת״א	469	546	451	398
״ ״ בחיפה	95	148	145	209
״ ״ בירושלם	89	95	95	96
״ ״ בצפת	6	6	1	5
״ ד״ר שטין בת״א	—	50	188	642
נרשמו יולדי בדירותיהן במושבות	32	44	56	58
	989	1117	1209	1792

למספרים האלה יש להוסיף את היולדות בדירות ובמוסדות פרטיים שלא נרשמו. את מספר היולדות האלה אפשר להעריך ב־25 אחוז ממספר כל היולדות. מהטבלה נראה שמספר היולדות רק בביה״ח הפרטי של ד״ר שטיין בתל־אביב כבר מהווה שליש מהמספר הכללי של היולדות. רבות מסתדרות במוסדות פרטיים אחרים. הוא הדבר מחוץ לתל־אביב.

שאלת ההוספיטליזציה של היולדות בת״א והסביבה קבלה צורה קטסטרופלית, לאחר שקליטתו של בית־החולים העירוני לא רק שלא הורחבה עם גידולו המהיר של הישוב, אלא גם נצטמצמה.

בתרצ״ב נתקבלו לביה״ח 546 יולדות מקופ״ח.
בתרצ״ג ״ ״ 451 ״ ״
בתרצ״ד ״ ״ 398 ״ ״

דבר זה הכריח את היולדות לפנות למוסדות פרטיים, שלא תמיד תנאי ההוספיטליזציה טובים בהם, אם כי התשלום הוא גבוה.

קופ״ח משתתפת בחלק מהוצאותיהן של היולדות שהן חברות קבועות בקופ״ח.

אני מקוים שעם גמר בנין בית־החולים שלנו ביהודה יוקל המצב בהוספיטליזציה של היולדות כי מספר מטות ידוע יוקצה ליולדות.

גם בצפון הארץ החמיר מצב ההוספיטליזציה של היולדות, ואם ביה״ח יכול קודם לספק 100 אחוז מצרכי ההוספיטליזציה של היולדות בצפון, הרי כיום הוכרחנו להגביל אזורים שונים ולקבוע זכות קדימה ליולדות מן העמק, הגליל ועמק חפר. ורק אם נשארים מקומות פנויים מתקבלות יולדות משאר איזורים.

המספרים שהבאנו מוכיחים שוב, האיך עול ההוספיטליזציה עובר בהדרגה לצואר קופ״ת בעוד שהמוסדות הלאומיים נמנעים מלהרחיב את פעולתם כד בבד עם העליה המוגברת.

פעולה מקדמת וסניטרית

א. הפעולה ההיגיינית — סניטרית

באפריל 1933 החליט מרכז קופת חולים להתחיל בפעולה פרופילקטית בקנה מידה רחב בין המשקים והקיבוצים במושבות. ב־25 לאפריל 1933 הוזמן הד״ר פ. לנדר לעבודה.

המצב הסניטרי בקיבוצים היה אז גרע, ביחוד בקבוצים שגרו במקום ארעי. ברוב המכריע של המחנות היו בתי־כסאות פרימיטיביים שהוחזקו מתוך הזנחה גמורה. לא היו בורות סופגים למטבחים, למקלחות ולמכבסות. המים הדלוחים שטפו בגלוי ויצרו מקוות־באשה. לא היו בורות ותביות לאשפה, וזו התגוללה בפתח המטבחים ומשכה אליה את הכלבים והחתולים שהיו נוברים בה לתיאבון. ליד הרפתים והאורוות היו מוטלות ערמות זבל שרחשו המון זבובים ושאר רמשים. השפכים מהרפתים היה שוטף בתעלות פתוחות ויוצר שלוליות מבאישות בתוך המחנה.

במצב גרוע נמצאו גם חדרי השירות בקבוצים. חדרי האוכל, הממלאים תפקיד כה נכבד בחיי הקבוצים, היו על פי רוב צריפים עלובים, אחדים בלי רצפה ואחדים בלי תקרה. הקירות מלאים חרכים וסדקים. הוא הדבר המטבחים והמזווים. כל מקום היה רוחש זבובים ויתושים ושום הגנה לא לא היתה בפניהם. כמעט בכל הקבוצים השתמשו בפרימוסים רועשים. שסכנת דליקה וכויה היתה נשקפת מהם.

המכבסות היו תוספת בדרך ישן ושום סידורים פנימיים הראויים לשמם לא היו בהן. רצפה מקולקלת, שפך מים גרוע. אין תימה איפוא שתנאי־העבודה הקשים במכבסות הביאו מחלות ריבמטיות לעובדות בהן.

גם המקלחות, שערך כה רב נודע מהן באקלים ארצנו, היו צרות ופרימיטיביות, ללא אפשרות להוסיף המים. מספר עשרות פעים לא רחצו חברי הקבוצים כהוגן במים חמים. בדרך כלל לא היו הסידורים הסניטריים מתאימים גם במידתם. שכן הישוב במקומות נתרבה במשך הזמן פי כמה, ואילו חדרי השירות נשארו כמות שהם.

בדירות שררה צפיפות ואי־נוחיות. בבתים בנויים דרו רק 18% מחברי הקבוצים; בצריפים רעועים — 41.4%, באהלים קרועים ובלויים — 26.4%, חסרה קורת גג לגמרי — ל־4.20%. במוצע היה על כל נפש לא יותר מ־2 מ״מ. ברוב המכריע של המקומות לא היו לבשפחה חדרים לחוד.

בדרך כלל שרר אז בקבוצים יחס אדיש לשאלות ההיגייניות—סניטריות. הדאגה למצב הסניטרי בקיבוץ היתה מוטלת על החצרן, וזה היה עמוס טרדות ודאגות שונות ולא יכול להקדיש זמן ותשומת לב למצב הסניטרי. יש ו„המכשלה״ היתה תחת יד חבר אחר, אך הואיל ולא שוחרר מעבודתו היומיומית — לא היה סיפק בידו למלא את חובתו למצב הסניטרי.

מחוסר אמצעים הקציבה הסוכנות היהודית לדירות ולסידורים סניטריים בקבוצים רק סכומים פעוטים שלא הספיקו כלל וכלל. גם הקיבוצים לא יכלו מחמת מחסור, להפריש מאמצעיהם למטרה זו.

בתנאים האלה קרבה קופ״ח למלאכה הפרו־פילקטית בקבוצים. מאליו מובן שנדרשו מאמצים כבירים, כדי לשנות את המצב הזה.

ואמנם בשנה הראשונה נראו תוצאות קלוטות מהתקפת הכוח והזמן. הפעולה החלה ביהודה ובהדרגה הקיפה אזורים חדשים בארץ, עד שבאפריל 1934 היתה הרשת כבר פרושה על כל הקיבוצים שבארץ. כיום בתנהלת הפעולה הפרופילקטית ב־83 נקודות המאוכלסות 8000 נפשות ויותר (בכלל זה כל הקבוצים, משקי הפועלות, קבוצת פועלות־בחורות וקיבוץ הבחורות הסוציאליסטית).

מבלי לעמוד על פרטי העבודה הקשה במשך השנתיים האחרונות, יש בידינו לציין:

א) חל שינוי ניכר בהשקפתם וביחסם של הקיבוצים לשאלות ההיגייניות — סניטריות;

ב) הושג שיתוף עבודה בקבע זה בין קופ״ח והסוכנות היהודית.

והתוצאה מזה:

1) ב־80% של הקיבוצים הוחלפו בתי־הכסאות הפרימיטיביים בבתי־כסאות משוכללים יותר (עם מים);

2) ברוב הקיבוצים הותקנו בורות סופגים למטבחים, למקלחות ולמכבסות;

3) הכניסו בהדרגה שיטה להחזקת האשפה ולשריפתה;

4) הכניסו סדר בהרחקת הזבל מהרפתים, בהזרמת השתן בצינורות סגורים לבורות סופגים;

5) שיפרו הדירות למכבסות וגם הסידורים הפנימיים; בקבוצים גדולים אחדים כבר הוכנסו מכונות לכביסה;

6) הותקנה רשת מחדרי האוכל, במטבחים ובמחסני המזונות להגנה בפני הזבובים;

7) תוקנו הדירות לחדרי האוכל ולמטבחים. בקיבוצים רבים שינו הפרימוסים את מקומם לכיריים ולחשמל.

8) הוכנסו תקונים למקלחות. תחת לחצנו מתקינים (אמנם באיטיות) חימום למים, כדי לאפשר מקלחת ואמבטי חמות.

9) הקיבוצים נענים סוף סוף לדרישותינו וקובעים חבר מיוחד שמתפקידו לדאוג למצב הסניטרי במחנה.

10) ניכרת השבחה גם במצב הדירות. בקיבוצים שוררת השאיפה לשכן לא יותר משנים — שלשה אנשים בחדר אחד ולהקצות חדר מיוחד לכל משפחה. בשטח זה הגדיל לעשות קיבוץ השומר הצעיר. בקיבוץ המאוחד נחשלים יותר. מפני ריבוי מספר האוכלוסין בכל קיבוץ, והמספר גדל והולך חרף הצמצום בדירות. בשנה האחרונה פיתחה הסוכנות היהודית תנועת בנין בקיבוצים. הוקמו בתים וצריפים טובים, שהוסיפו 331 חדרים חדשים. הבניה הביאה הקלה ידועה, אך עוד רחוק הדרך לפתרון השאלה, כי בינתים הישוב גדל והולך. ועוד הרבה דאגה ותשומת־לב יידרשו בשטח זה.

מקום מיוחד קובעת לה המלחמה במלריה בקבוצים. השתדלנו להחדיר את ההכרה. שבד בבד עם האמצעים הרדיקליים (כמו: יבוש הביצות), שהם ברשות הממשלה והמוסדות הבונים, ישנו ערך רב לאמצעי־הגנה שהם חובה על חברי הקבוצים גופם. אחזנו באמצעים למניעת מקוות־מים במחנות ומחוצה להן. דרשנו שברזי הצינורות במחנה ובמקומות ההשקאה יהיו מתוקנים. שתעלות השקאה בשדות לא יתמלאו זוהמה ולא יעלו עשבים. בענינים אלה באנו גם לידי הסכם עם משקים אחדים (גוש נוריס וכו'). דאגנו שבמשקים יהיה מספר כילות מספיק, שהדלתות והחלונות יכוסו רשת מפני היתושים. בקורס שנערך לבאי־כוח המשקים הוקדשה תשומת לב מיוחדת לשאלות המלחמה במלריה.

מנקודות השיתוף עם הסוכנות היהודית ראוי לציין:

א) ביוני 1934 הוזמן הד"ר לנדר להשתתף באופן קבוע כבא־כוח קופ"ח ב„ועדה לבנינים סניטריים במשקים החקלאיים".

ב) מחלקת העבודה של הסוכנות משתפת את הד"ר לנדר בדיון על עניני המצב הסניטרי בקבוצים. מלבד זה משתתף הד"ר לנדר בועדה המורכבת מב"כ הסוכנות היהודית והמרכז החקלאי, והמטפלת בענינים שונים הנוגעים לקבוצים (דירות וכו').

ג) המחלקה הסוציאלית של הועד הלאומי, המטפלת בהקלטת הילדים העולים מגרמניה במשקים ובקבוצים, ושבראשה עומדת הגב' סולד, החליטה על בחירת אכסניה לילדים רק לאחר שד"ר לנדר חוקר את המצב של הקבוץ הבא בחשבון.

במשך השנתיים סייעה קופ"ח לקבוצים רבים לקבל הלואות בתנאים נוחים מקרן האינבלידים ומבנק הפועלים לשם התקנת סידורים סניטריים.

נערך קורס היגייני־סניטרי לחברי המשקים המטפלים בענינים האלה בקבוציהם. הקורס שהשתתפו ב חברים מ־34 קבוצים הצליח מאוד. שומעי הקורס הניחו גם יסוד לארגון „שומרי הבריאות" בקבוצים והחליטו על הוצאת עלון חדשי, שבו ירוכזו השאלות המעשיות הנוגעות למצב ההיגייני והסניטרי במשקים.

זה הוא הסיכום של עבודתנו בשנתיים האחרונות. רבות השגנו, אך דרושים מאמצים ועקשנות, כדי לבצר את ההישגים ולכבוש שטחים חדשים. כיום עומדות לפנינו גם שתי בעיות קשות:

א) היאך להגדיל את מספר הדירות לאנשים (השגת האמצעים לכך) ולשפר את הסידורים הסני־טריים במקומות החדשים;

ב) באיזה אופן להשיג אמצעי תכליתי וזול להרחקת מי השופכין מהמכבסות, מהמקלחות ומהמטבחים.

ברוב המקומות (ביחוד בעמק חפר, בשומרון, בעמק יזרעאל ובעמק הירדן) הקרקע סופגת את המים בקושי רב. הבורות הסופגים עולים איפוא ביוקר גדול ואינם יכולים למלאות את תפקידם אלא זמן קצר.

ב. הפיקוח והתחנות ליונקים

1. כיום נמצאים תחת פיקוחם של רופאים מקצועיים בתי הספר של ועדת התרבות בתל אביב, שלושת בתי החנוך והגן לילדי האמהות העובדות בתל אביב; בית הספר והגנים בשכונת בורוכוב; 3 בתה"ס בפתח תקוה; בה"ס בגן שלמה; הגן ברחובות; בתי הספר בכפר־סבא, רעננה, עין־חי, תל מונד; הגנים בכפר הס ובעין־ורד; ביה"ס בחדרה, בחיפה ובירושלים. בס"ה נמצאים תחת פיקוחנו הרפואי 26 בתי ספר וגנים ובהם 2650 ילדים.

בעבודה זו עוסקים 3 רופאי ב"ס ושתי אחיות בעבודה חלקית. מחוץ לזה נתונים תחת פיקוחו ההיגייני של הפרסונל הרפואי הכללי שלנו, בנקודות הפ־עלים עוד 2000 ילדים בערך, כ־60 בת"ס וגנים של המרכז לחנוך.

2. נפתחו תחנות ליונקים: בחיפה, קרית־חיים תל־אביב, שכונת בורוכוב, פתח־תקוה, כפר־סבא, רעננה, הרצליה, עין־חי תל מונד. נערכו בקורים שיטתיים של רופאי־ילדים על הילדים הבריאים בקבוצים שבסביבת השרון ודרום־יהודה. אפשר לומר שכיום קיים פיקוח על התינוקות כמעט בכל נקודה שיש בה קבוץ של חברי קופ"ח. הפיקוח המקצועי ע"י

רופאי־ילדים ואחיות קיים ב־44 נקודות. בעבודה זו עסוקים 8 רופאים ו־10 אחיות.

3. תחנות־עצות בשאלות המין והנישואין — מחוץ לתחנה בתל־אביב, הקיימת מזמן, נפתחו תחנות ברחובות, בחדרה, בחיפה, בעפולה ובעין־חרוד. בתחנות עונות רופאות למחלות נשים. על פי רוב פונים לתחנות בשאלות הנוגעות לחיי המין, אך מועטים מאוד הפונים בשאלות נישואים ויש עוד צורך רב בהסברה בשטח זה.

4. פעולת ההסברה — לשם המלחמה במחלות המידבקות נערך בקיץ שעבר בחיפה משפט פומבי על חולי טיפוס ודיזנטריה. הקהל הגיע ל־3000 איש.

נערכו הרצאות על הנושא הזה בנקודות שונות (על פי רוב ע"י הרופאים המקומיים), וגם בבתי־הספר שתחת פיקוחנו. בתל אביב נערך משפט פומבי על המחסור במטות בבתי־החולים. נערכו גם קורסים לקבוצות מסוימות: א) הרצאות רפואיות לטפלות בילדים בקבוצים, שנמשכו 6 שבועות, ב) הרצאות רפואיות — עשר במספר — למבשלות בקבוצים, — נתקיימו במטבח הדוגמאי בגבעת ברנר. ג) קורס היגייני לנוער העובד, שהכיל 10 הרצאות ובוקר בתמידות ע"י 60—80 נערים. ד) קורס לעזרה ראשונה לפועלי החשמל בתל־אביב.

בקשר עם מקרי האסון התכופים בעבודת החשמל נעשה נסיון לערוך שעורים של מהנדסים חשמלאים על השימוש במכונות חשמל בבתי החרושת. אולם הדבר לא הצליח מפני חוסר עזרתה של מועצת הפועלים בתל אביב. בחיפה נערכה שורה של הרצאות הסברה, אך מספר המבקרים בהן היה מיעט מאוד.

מ־15 לפברואר ש. ז. אנו משתתפים בועדה המרכזית להיגיינה ולהעשיה שליד הועד הפועל של ההסתדרות.

תחנת עצות לבחירת מקצוע נפתחה בתל אביב. על פי ההסכם עם מרכז הנוער העובד נשלחים לתחנה כל הילדים המתעתדים לעבודה. הילדים נבדקים ע"י רופא כללי וע"י רופא מקצועי בשעת הצורך. בתחנה משתתף גם הפרופ' ב. חיות. לשם בדיקה פסיכו־טכנית נשלחים הילדים לבית־הבריאות.

פיקוח בבתי־החרושת היה קיים בחיפה ונעשה ע"י רופא קופ"ח.

הקמת המוסדות

משנתרכזו המוני פועלים בערים, במושבות ובמשקים, נעשתה שאלת הדירות בשביל המוסדות והמרפאות לחריפה ביותר. זו לא היתה רק שאלה של הטבת תנאי העבודה ושכלול העזרה אלא יסוד ראשון, שבלעדיו לא ייתכן סידור עזרה בצורה הוגנת כל שהיא. להשיג מקום המספק את הדרישות המינימליות אי־אפשר היה גם בעיר, ומכל שכן בכפר. לא היתה דרך אחרת אלא לגשת לפתרון שאלה זו בלי דיחוי.

את שנות הדו"ח אפשר לציין בתקופה רבת־פעלים במקצוע זה. נגמרו כמה בנינים למוסדות קופ"ח והוחל בבנינים חדשים. הקשיים הגדולים בפעולה זו התבטאו לא רק במחסור האמצעים הנדרשים, אלא גם — ובמדה יתירה — במציאת דרכים היאך להתאים את הבנינים — שהם יחידים בסוגם בארצנו — למילוי תפקידם. שאלת האיוורור מצד אחד ומניעת שטף קרני השמש הלוהטות מצד שני יצרו בתכנית הבנינים מעין „שני הפכים בנושא אחד". הטרידה גם התאמת החדרים הרבים לתנועה ולחיבור נוחים ומהירים, וכן מניעת הרעש של החולים הממתינים לתורם. ואמנם במשך הזמן הוכח לא פעם שדברים שהוחזקו לודאים נהפכו למפוקפקים וגם למכזבים. למדנו שאין להצטמצם בתכניות טיפיסיות מגיזרה אחת ומפעם לפעם הכנסנו שינויים חדשים על מנת להתקדם למטרה הנרצה, ואפשר לומר שכיום יש לנו בנינים הממלאים את תעודתם כראוי, ואלה המוסדות שהוקמו בתקופת הדו"ח הזה:

בערים

א. תל־אביב

1. נבנתה מרפאה בשכונת הצפון (לפי תכניתו של האדריכל שרון), טיפוס מיוחד של מרפאה אזורית בעיר. (מכילה שני חדרים לרופאים, חדר לחובשות, חדר לרופא ילדים, חדר לריפוי שינים משרד ואולם המתנה)

2) הוגדלה המרפאה בתל־נורדוי על ידי תוספת 3 חדרים לרופאים ולחובשות.

3) נרכשו מגרש ובית בשכונת נוה שאנן, שהותאמו (ע"י תוספת בנין) למרפאה אזורית עירונית, בת שני חדרים לרופאים פנימיים, חדר לרופא ילדים, חדר לחובשות, חדר לריפוי שינים, משרד ואולם המתנה נוח ומאוורר (התכנית מאת המהנדס דבג'י). ע"י כך נתאפשר לחברי השכונה, הרחוקה ממרכז

העיר, שהיו נאלצים לפנות למרפאה המרכזית, ליהנות מעזרה בתנאים נוחים יותר.

4) מתקרב לגמר בנין המרפאה המרכזית בן 3 קומות, שיכיל את כל המשרדים, את בית המרקחת, מכון הרנטגן, המעבדה, מחלקות הרופאים המקצועיים והרופאים הכלליים. תכנית הבנין הזה שתוכנה ע"י האדריכל רכנר, היתה מורכבת, שכן מרפאה בהיקף כזה טרם נבנתה בארצנו.

עיקר הקושי בבנינים מסוג זה הוא להתאים את החדרים באופן שיהיה קשר נכון בין המחלקות הקשורות זו בזו מבחינת העבודה הרפואית ושעם זה לא ירוכזו במקום אחד המחלקות שמספר המבקרים בהן הוא מרובה. במלים אחרות: למנוע הצטופפות יתירה של קהל הממתינים ועם זה לאפשר תנועה נוחה.

הנסיון ילמדנו עד כמה הצליח הבנין לכל פרטיו. תשומת לב מיוחדת הוקדשה לאיכות העבודה, לאינ־סטלציה, להתאמת החלונות ולהתקנת איזולציה מפני הרעש שבאולמי ההמתנה. עם גמר המרפאה יורחק עכוב גדול ששם לאל את האפשרות לספק עזרה מהירה ונוחה לצבור הגדול הפונה לעזרת המרפאה הגדולה ביותר בארץ, שכיום היא סוזרת בכמה דירות שכורות.

ב. ירושלים

נשלם בנין המרפאה עפ"י תכנית האדריכלים רכנר ואברמוביץ, מעתה אופשר לשכלל את העזרה שעד עתה סבלה קשה מתנאי הדירה הבלתי־מתאימים. הבנין החדש הוא מרווח, החדרים ואולמי ההמתנה נוחים. בבנין סודרו: חדרי העבודה של הרופאים והחובשות, מרפאת־השינים, מכון החשמל ובית מרקחת.

ג. חיפה

נבנתה קומה רביעית (לפי תכנית האדריכל רכנר) על המרפאה הקיימת. הושגה הקלה בהגשת העזרה. אך כבר כיום אין הבנין מספיק ומן ההכרח היה לשכור דירה נוספת.

במושבות

1. רחובות. נגמר בנין המרפאה (תכנית ה' רכנר) והוא עושה רושם נאה בחיצוניותו ובסידוריו הפנימיים. הבנין הזה משמש דוגמא לבנין מרפאה גדולה בכפר. ואולם — רק שנה ומחצה עברו מאז נשלם הבנין וכבר הוכרחו לשכור דירה נוספת.

2. פתח תקוה. נגמר בנין המרפאה (תכנית האדריכל רכנר) המכיל 2 חדרים לרופאים פנימיים, 2 חדרים לרופאים מקצועיים, חדר לרפוי ילדים, חדר לרפוי שנים, בית־מרקחת, משרד וחדר לחובשות.

המרפאות ברחובות ופתח־תקוה משמשות גם מרכזים רפואיים לנקודות הסביבה.

3. הרצליה. נרכש מגרש ועליו בית ישן שהותאם לתפקיד מרפאה. הבית מכיל חדרי עבודה לרופא ולחובשת, לרופא שנים ולבית מרקחת. הבנין הזה הוא טיפוס למרפאה בקנה־מידה בינוני.

4. ירקונה. נבנתה מרפאה משותפת למושבים: ירקונה, הדר ורמתיים. (לפי הדוגמא של מרפאה כפרית קטנה).

במשקים

1. הוקמה מרפאה מצויינת למשקי עין־חרוד ותל־יוסף. התכנית מאת ה' רכנר. הבית מכיל חדרי עבודה לרופאים, לחובשת, מעבדה, בית מרקחת, חדר המתנה וחדר לריפוי חשמלי. בבנין מרפאה זו נתמלאה פגימה יסודית בהגשת העזרה למשקים האלה.

2. בכפר יחזקאל הוקמה מרפאה קטנה: חדר לרופא, בית מרקחת, חדר המתנה.

3. בכפר ויתקין נבנתה מרפאה משוכללת בדוגמת המרפאה בנהלל.

4. בכפר הס נבנתה מרפאה בדוגמת המרפאה בכפר יחזקאל.

5-7 הוא הדבר בכפר מל"ל, בתל עדשים. בבאר־טוביה הוקם רק חדר לרפוי ובית־מרקחת, אך ישנה אפשרות של הרחבה בעתיד.

הבנינים במוסדות מרכזיים

1. בארזה. בשנה שעברה נבנתה הקומה הראשונה של ביהן הקיץ ובו 6 חדרים. השנה הועלתה קומה שניה המכילה 7 חדרים עם מרפסות מרווחות וחדרי שירות נוחים.

2. בית־ברוכוב על הר־הכרמל הורחב ע"י הוספת 2 ביתנים קלים (ראה פרטים בפרק על הבראה)

3. בית החולים בעמק. בעזרת ההקצבה הממשלתית בסך 3000 לא"י נבנה בית לפרסונל, בן שתי קומות, ו־16 חדרים, אולם גדול לאסיפות ולמרגוע. בית זה עושה רושם נאה בסידוריו ובנוחיותו. ע"י כך הוקלה במדה רבה שאלת הדירות לעובדים, שדרו בצריפים רעועים שכבר אבד עליהם כלח.

בעזרת ההקצבה הנ"ל מהממשלה הותקנה גם מכבסה ומחסן לבנים. הורחב חדר האוכל.

4. כגולת הכותרת של תקופת הפריחה בבנינים תוכל להיחשב התחלת הבנין של בית החולים למושבות (בפתח־תקוה). התכנית מאת האדריכל

שירון: כעת נבנה בית בעל שתי קומות. אגף לנחותים וליולדות, ביתן לחדרי המנהלה ולקבלת חולים, בית משק (מטבח, מחסנים ומכבסה). לפי התכנית יוקצה מקום למחלקה הפנימית — בקומה התחתונה, ולמחלקה היולדות — בקומה העליונה.

בתכנית הסופית נשאר מקום להוספת אגף שני: בנין גדול — למחלות פנימיות וילדים.

נדרשנו לפתוח גם בתקופה הראשונה את כל [illegible] המחלקות (פנימית, כירורגית, ילדים ויולדות) בבנין הזה באופן זמני.

[illegible]

על מנת לשלמן מתקציב לשכר דירה. בכושבים ובנקודות ההתישבות נבנים הבנינים בעזרת ההלואות המיוחדות שמשיגה קופ״ח בשביל המקומות. קופ״ח מקבלת על חשבונה את הריהוט והסידורים הפנימיים.

לבנין בית־החולים בפתח תקוה הובטחה הקצבה מהממשלה בסך 4300 לא״י. נקבע מס־נוסף מחברי קופ״ח וקיבלנו הלואה מבנק הפועלים [illegible] בסך 12000 לא״י למשך עשר שנים.

הנה כי כן הושגה הקלה די ניכרת בשאלת הדירה. אמת כי בעית הבנינים עומדת בתקפה גם כיום ותתבע מהקרן גם בעתיד, [illegible] עם התרחבות עבודתה של קופ״ח. מכאן שאין להפריד את השאלה הזאת [illegible] כי [illegible] המוסדות אחרת [illegible] שישמשו כלי [illegible] לציבור [illegible].

[illegible] על הפרק [illegible] בראשית: [illegible]

קרן העזרה לאינבלידים

שאלת החולים הכרוניים המחייבת במשך שנים [illegible] את המוסדות, בכלל ושל קופת חולים בפרט.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

באפריל 1930 [illegible] קרן האינבלידים [illegible] לחברי קופ״ח [illegible] 10 מא״י [illegible]

[illegible] 5 מא״י — 10 מא״י לחודש

[illegible]

[illegible]

[illegible] (אפריל 1930 — מרץ 1932) [illegible] 1200 לא״י [illegible]

וזו רשימת ה[illegible]
אפריל 1930 — [illegible]
אוקטובר 1931 — [illegible]
ינואר — דצמבר [illegible]
[illegible]
רווחים מבנקים וש[illegible]

75% באו מ[illegible] 10 מא״י.

הכנסות המ[illegible] חברי קופ״ח.

כבר מלכתח[illegible] אדמיניסטרטיביות [illegible] גביית המיסים בק[illegible] עבדו בהתנדבות. [illegible] וגובינא של שטרות [illegible] בסך 72.486 לא״י [illegible]

הנהלת הקר[illegible] באירכוח הועד ה[illegible] הפועל של ההסתד[illegible] מזדמנת אחת לחוד[illegible] יותר בשעת הצורך [illegible]

במשך שלו[illegible] סכום של 1626.998 [illegible] חברים במושבים, [illegible] חברים (וגם לא ת[illegible] שהקרן השתתפה [illegible] לריפוי חולי ריאו[illegible] פני יותר ממספר [illegible] לציין, שלפי תקנו[illegible] שאינם חברים בקו[illegible] הוסדה. התנכרות [illegible] לפני יסוד הקרן [illegible] ראינו דרך אחרת [illegible] להתפתח ולהגיש [illegible] הריפוי שהקרן ה[illegible] שמלפני יסוד ה[illegible] אחרות, כהלואות, [illegible]

ההופעה, ש[illegible] בקופ״ח וממלא [illegible] לקרן זו, המוסד [illegible] הבריאות, — מחייב [illegible] לדון בדבר ולהח[illegible] הזה, הכרוך בסכנ[illegible]

וזה פירוס[illegible] סגוריהם:

וזו רשימת ההכנסות לקרן:

אפריל 1930 — ספטמבר 1931	— 2287.869	לא״י
אוקטובר 1931 — דצמבר 1932	— 2325.448	״
ינואר — דצמבר 1933	— 2764 845	״
״ ״ 1934	— 4292.470	״
רווחים מבנקים ושונים	— 705.223	״
ס״ה	12375.855	״

75% בערך מהחברים המשלמים מס מינימלי — 10 מא״י.

הכנסות המסים גדלות בד בבד עם גידול חברי קופ״ח.

כבר מלכתחילה לא נקבעו שום הוצאות אדמיניסטרטיביות לקרן. קופ״ח קבלה על עצמה את גביית המיסים בכל הארץ וחברי הנהלת הקרן עבדו בהתנדבות. ההוצאות (פרסום, דפוס, נסיעות וגובינא של שמרות וכדומה) הן איפוא מעטות מאוד בס״ה 72.486 לא״י במשך 1932—1934.

הנהלת הקרן מורכבת מחמשה חברים: 2 באי־כוח הועד המפקח של קופ״ח, 2 ב״כ הועד הפועל של ההסתדרות ובא־כוח אחד מקופ״ח. והיא מוזמנת אחת לחודש לישיבה — או לעתים תכופות יותר בשעת הצורך.

במשך שלוש שנות פעולתה הוציאה הקרן סכום של 1626.998 לא״י לעזרה. שנהנו ממנה 52 חברים במישרין, ע״י הקצבות מסוימות, ועשרות חברים (וגם לא חברים) בעקיפין, ממפעלי העזרה שהקרן השתתפה בהם. מזה הוקצבו גם סכומים לריפוי חולי ריאות בארץ ובחו״ל. בתקופה זו לא פנו יותר ממספר זה לעזרת הקרן. כאן המקום לציין, שלפי תקנות הקרן אסור לה לטפל בחולים שאינם חברים בקרן, או שחלו במחלה כרונית לפני הוסדה. התנכרות זו לחברים שנעשו אינבלידים לפני יסוד הקרן היתה לנו קשה מאוד. אך לא ראינו דרך אחרת. ברם בה״במדה שהקרן דחלה להתפתח ולהגיש עזרה לחבריה, נהנו ממפעלי הריפוי שהקרן השתתפה בקיומם גם האינבלידים שמלפני יסוד הקרן, וכמו כן מהעזרה בצורות אחרות, כהלואות, לימוד מקצוע וכו׳.

ההופעה, ששליש מחברי ההסתדרות אינו בקופ״ח וממילא אין החברים האלה משלמים מס לקרן זו, המיוסדת על עזרה הדדית ועל ביטוח הבריאות, — מחייבת את הועד הפועל של ההסתדרות לדון בדבר ולחפש דרכים היאך למנוע את הדבר הזה, הכרוך בסכנה.

וזה פירוט העזרה לחברים לפי מחוזות מגוריהם:

במחוז	תל־אביב	— 408	לא״י.
״	חיפה	— 139	״
״	ירושלים	— 56	״
״	המושבות (לרבות עמק חפר)	— 262.298	״
״	הגליל	— 104	״
״	העמק	— 190	״
״	השומרון	— 110	״
״	פתח־תקוה	— 37	״
	בס״ה	1306.298	לא״י.

השתתפות במוסדות ריפוי

לחולי ריאות 320.700 לא״י.

חלוקת העזרה לפי השנים:

ב־1932	— 71	לא״י.
ב־1933	— 406.700	״
ב־1934	— 803.360	״

מי הם החברים הנעזרים ומה מטרת ההקצבה שניתנה להם?

1. פועלים בעיר — 21
   פועלים במושבה — 15
   במשקים — 16
2. בודדים — 33, בקבוצות — 19.
3. למטרת ריפוי קבלו עזרה — 34 חברים
   לסידור משק וכו׳ — 11 ״
   ללימוד מקצוע — 7 ״
4. 75% מהנ״ל הם חולי ריאות.
5. בשנת 1932 ניתנה עזרה ל־5 חברים
   ״ 1933 ״ ״ ל־14 ״
   ״ 1934 ״ ״ ל־33 ״

כדי שכספי הקרן לא יהיו מונחים בלי הופכין אלא יסייעו להגשמת מטרות שונות, הפקדנום בבנקים ובקופות המלוה שלנו, על מנת שהללו יתנו על אחריותם הגמורה הלואות למטרות שאנו נמליץ עליהן. ע״י כך עזרנו לשורה של מפעלים רבי ערך. ניתנו הלואות מכספי פקדוננו:

לבנין מרפאות לקופ״ח במושבות ובנקודות התישבות שונות	2650	לא״י
לסידורים סניטריים בקבוצים במושבות ובעמק חפר	810	״
לקרן לרפוי שיניים, ע״י קפות המלוה	500	״
לרכישת מכשירים אורתופדיים לחברים	150	״
לבנין בתים לפועלים במושבות	1200	״
לקרן הלואות לחולים, ע״י קופת המלוה	1500	״
בס״ה	6810	״

הלואות אלו נתנו אך ורק ע״י בנק הפועלים וקופות מלוה ובערבותם.

שורה של מפעלים כאלה עומדת על הפרק בשנת 1935.

מן הבעיות העומדות לפני הקרן יש לציין: תקופת השפע הנוכחות. ריבוי העבודה והשכר ההוגן עשוי מצד אחד להשכיח את צבורנו בתקופת־השפל הנכונה לנו בעתיד ומצד שני להקפיץ זקנה בלא עת ולהחליש את מיטב חברינו. ואכן, בשעת „פרוספריטי" כזו מי ישים לב לתנאי חיים ועבודה נורמליים? מי יתן דעתו על ניצול הכוח למעלה מהמדה, או על התחלה של מחלה ומיחוש? הללו יכולים להידחות לשעה כשרה יותר. אין איפוא מן הצורך להיות פסימיסט, כדי לחזות מראש, שבשנים הקרובות ירבה מספר החולים הכרוניים והאינבלידים. סכוי זה מחייבנו לשקוד דוקא בשנות־השובע להגדיל את אמצעי הקרן, כדי שתוכל להיענות לצרכים שיועמדו לפניה.

קרן האינבלידים שלנו מיוחדת היא במינה ובצורתה ואין לנו דוגמתה בחוץ לארץ, שכן שם מתבססת קרן כזו על תקציב ממשלתי, או עירוני, על מסי־חובה ועזרה קצובה. ואנו אין לנו אלא לשאוף למוסד חברים שיותאם לדרישת הפרט החולה והדואב, שעזרתו תינתן בצורה הולמת ועל פי תכנית, כדי להשיב לחבר את כושר עבודתו ולאפשר לו את קיומו.

שאלה מטרידה היא: היאך לסדר את החברים שנרפאו מחלים בעבודה קלה ושקטה, כדי שלא יפלו שוב לקרבן לעבודה מפרכת שאינה לפי כוחם, כי הלא ברור, שאין שום תקוה לקרן שתוכל להבטיח את קיומם של חבריה החולים. רק ביטוח צבורי יוכל לעשות זאת.

ושאלת השאלות — האמצעים! אמנם צברנו סכום הגון, אבל יש להביא בחשבון שעונה אחת של חוסר עבודה, או מגפה אחת — עלולה להריק בזמן קצר את הקרן ולשתק ממנה את יכולת הפעולה לתקופה ממושכה.

הננו רואים, איפוא, כחובה דחופה את הגברת ההכנסות של הקרן ושיתוף שאר חלקי הצבור באחריות לחולים האינבלידים.

מאזן הקרן ל־31 בדצמבר 1934

אקטיב

בבנקים ובקופות מלוה של

ההסתדרות	6452.291	לא״י
חוב (מסי הקרן) במחוזות קופ״ח	1652.832	״
שטרות (הלואות ושעבודים)	3106.454	״
שונים	5.732	״
בס״ה	11217.309	״

פסיב

חוב לחברים (הקצבות שטרם שולמו)	195.—	״
עודף האקטיב על הפסיב	11022.109	״
בס״ה	11217.309	״

החולים שקבלו עזרה מהקרן

לפי סוגי מחלתם:

שחפת ריאות	28
מחלות רוח	3
שיתוק אברים	2
קטיעה רגל או יד	4
אישיאס	2
אסטמה כרונית	2
גידולים (במוח ובבטן)	2
מחלות קיבה	3
מחלת לב	1
שונות	5
	52

חולים כרוניים בקופ״ח

לפי הסדר הנהוג במוסדנו, מקבל החבר שחלה במחלה כרונית עזרה כספית מכסימלית (עד 4 חדשי כלכלה) ועובר לסוג החולים הכרוניים, ז. א. הדאגה הכספית לחבר הזה מוטלת אחרי זה על הקרן לאינבלידים.

זה כמה שנים מרכזת קופ״ח מספרים על החברים האלה. אולם יש להדגיש, שמספרים אלה אינם מזדהים עם המספרים בדבר החברים שפנו אל הקרן, כי לא כל החברים יש להם זכות ליהנות בקרן ולא כל החולים פונים לעזרתה, כי חלק מוסיף לעבוד.

המספרים הבאים נותנים תמונה מהרכב החולים הכרוניים בתרצ״ג — תרצ״ד:

לפי המין:

גברים	10	19
נשים	8	12
	18	31

לפי הגיל:

	תרצ"ג	תרצ"ד
עד 20 שנים	—	—
21 — 25 "	2	6
26 — 30 "	6	6
31 — 35 "	3	9
36 — 40 "	5	6
41 — 45 "	2	1
לא ידוע	—	3
	18	31

לפי המחלות:

	תרצ"ג	תרצ"ד
שחפת הריאות ושאר אברים	6	22
מחלות רוח ועצבים	4	1
מלריה כרונית	—	1
דרכי השתן	1	—
מחלות פנימיות אחרות	4	—
מחלות שרירים ועצמות	2	2
שונות	1	5
	18	31

המצב המשפחתי:

	תרצ"ג	תרצ"ד
רווקים	10	17
בעלי משפחה	8	14
	18	31

לפי המקצועות:

	תרצ"ג	תרצ"ד
פועלים חקלאים	7	12
" בלתי מקצועיים	3	8
מקצועות שונות (נגרים, מסגרים, דפוס)	8	8
עובדים במשרדים	—	2
בהוראה	—	1
ברפואה	—	—
	18	31

לפי שנות העבודה בארץ:

	תרצ"ג	תרצ"ד
1 שנה	2	2
2 — 3 שנים	2	6
4 — 5 "	3	3
6 — 10 "	8	9
11 — 15 "	2	7
16 — 20 "	—	—
21 — 25 "	1	—
ילידי הארץ	—	1
לא ידוע	—	3
	18	31

הועידה השלישית של חברי קופ"ח

התקימה בחיפה ב־12 — 14 לאפריל 1933, בהשתתפות 50 צירים, 10 חברי הועד המפקח ו־3 חברי המרכז.

סדר היום של הועידה: א) דו"ח של המרכז והועד המפקח. ב) העבודה הרפואית והמקדמת. ג) חוקת קופת־חולים. ד) בחירות.

נתקבלו החלטות בשאלות: קופ"ח והממשלה, קופ"ח והסוכנות, קופ"ח והמוסדות הישוביים והלאומיים, קופ"ח ועליה, העבודה הפרבנטיבית, מס מקביל, חברות חובה, ביטוח משפחות, דרגת מסים וכו'. ההחלטות משמשות תכנית למוסדות המנהלים של קופ"ח.

דו"ח מפורט מהועידה הופיע בחוברת מיוחדת, כתוספת ל„דבר".

הועד המפקח ומרכז קופ"ח

וזה הרכבו החדש של הועד המפקח הארצי:

בבחרי ההסתדרות:

מ. בילינסון — יו"ר, י. ברץ, נ. הרמז

נבחרי ועידת קופ"ח:

י. אורי, ב. אידלסון, ל. שמעוני, י. לוינשטין, ב. לינקובסקי

מטעם הפועל המזרחי משתתף:

הח' י. ל. ברקמן

מטעם ועד הבריאות:

ד"ר א. קצנלסון או ד"ר י. נואק.

במקום הח' י. ברץ שהתפטר נכנס סגנו: הח' י. גולדנברג.

ליו"ר הועד המפקח נבחר שוב הח' מ. בילינסון, המנהל את עבודת הועד המפקח מיום הווסדו והעוזר תמיד למרכז קופ"ח בעצתו ובהדרכתו.

הועד המפקח נתכנס בשנת:

תרצ"ג — ל־5 ישיבות

תרצ"ד — ל־5 "

באוקט.—דצמ. 1934 — לישיבה אחת.

הועד המפקח, כמוסד העליון של קופ"ח, קובע את התקציב ומחליט בשאלות הפרינציפיוניות. בזמן האחרון נקבעה הועדה התקציבית כמוסד קבוע ליד המרכז והיא דנה בכל השאלות הכספיות של המוסד.

מן השאלות שדן בהן הועד המפקח יש לציין: קביעת תקציבים, שאלת מסים, תשלומים בעד שירותים, בתי־חולים, בתי הבראה, הקמת מוסדות חדשים, השקעות, דמי מחלה, משכורת הפרסונל, קרן האינבלידים, עזרה ליולדות, חוזה עם „הדסה" ועוד.

למרכז קופ"ח נבחרו מחדש הח"ח:

ד"ר י. מאיר, אל. פרלסון, י. קניבסקי.

אמצעי קופת חולים

א. ההכנסה

לאחר שמסכת השתתפותה של קרן היסוד בהוצאות קופ"ח נשתנה מבנה התקציב של ההכנסה. האמצעים להחזקת קופ"ח ומוסדותיה באים ממקורות אלה (באחוזים):

	תרצ"ג		תרצ"ד	
1. מסים ישירים:				
דמי חבר	[illegible]		55.7	
מס מקביל במוסדות				
וממשקי פועלים	5.5		6.2	
תשל. בעד שירותים	[illegible]	84.4	20.8	82.7
2. מס מקביל מנותני עבודה	—	11.5		14.3
3. הכנסות שונות	—	4.1		3.0
		100		100

תשלומי חברים

כפי שאנו רואים תופסת ההכנסה מהחברים, — התשלומים הישירים ובעד השירותים והמס המקביל במשקי הפועלים, — את חלק הארי בהכנסה. המס הישר מהחברים הוא הסעיף העיקרי המתבטא בסכומים ניכרים אלה:

תרצ"ג 43.530.273 לא"י
תרצ"ד 62.674.800 "
אוקט.—דצמ' 1934 19.887.463 "

	חדשי מס	[illegible]
בתרצ"ג שולמו	245.980	20.498
בתרצ"ד "	334.035	27.836
אוקט.—דצמבר 1934	102.352	34.114

לכשנצרף לפרטיכה ה„פעילה" גם את הפרטיכה המסופקת (חברים המפגרים בתשלומיהם), הרי אחוז משלמי המסים היה:

בתרצ"א 80
בתרצ"ב 84
בתרצ"ג-תרצ"ד 90

לכשנתחשב רק עם הפרטיכה הפעילה יצא לנו שהגביה הגיעה בתקופת הדו"ח ל־100 אחוז. מס־החבר הבינוני היה:

	משלמי 100 אחוז	משלמי 50 אחוז	בכל החברים
תרצ"ג	177 מא"י	108 מא"י	171 מא"י
תרצ"ד	192 "	109 "	183 "

מס מקביל במשקי הפועלים

הטבלה הכללית תראה את גידול הסעיף הזה:

בתרצ"ג 3.977.800 לא"י
בתרצ"ד 6.960.868 "
אוקט.—דצמ. 1934 3.545.352 "

הגידול בא בעיקר מהמוסדות הקבלניים של הפועלים. מהמשרדים הקבלניים גדלה ההכנסה במשך שנה אחת בכפליים ומחצה. אין ספק, שלו היתה שמירה מעולה על תשלום המס המקביל בכל הקבוצות הקבלניות והקואופרטיבים — היתה ההכנסה גדולה יותר.

תשלומים בעד שירותים

ההכנסה מסעיף זה היא די ניכרת: 23.419.742 לא"י בשנת תרצ"ד. אבל 40 אחוז מסכום זה הם התשלומים בעד הסניטריה, — ענף חדש, שקופ"ח משתתפת בהחזקתו רק באופן חלקי. כ־30 אחוז מהסעיף „תשלומים בעד שירותים" הם התשלומים בעד הבראה. שאר 30 אחוז הם תשלומיהם של בני המשפחות שלא בוטחו, המקבלים שירותים שונים (רפואות, בקורים, ימי מחלה בבתי חולים וכו'). בתשלומים בעד עזרה בבתי חולים נכללו גם תשלומיהם של העובדים הארעיים.

מס מקביל מנותני עבודה.

הכנסה זו גדלה גם בסכומים אבסולוטיים וגם באחוזים ביחס להכנסה הכללית:

בתרצ"ג 8.297.872 לא"י
בתרצ"ד 16.043.699 "
אוקט.—דצמ. 1934 6064.575 "

ובאחוזים ביחס לכל התקציב:

בתרצ"ג 11.5
בתרצ"ד 14.3
אוקט.—דצמ. 1934 16.1

מרץ רב ועבודה מאומצת השקיעו בריכוז הסכומים האלה מוסדות הפועלים ומנגנון קופ"ח. אפס כי עלינו לציין, שלא תמיד מצאו את ההבנה הראויה אצל המוסדות או הפועלים הבודדים. לא כל חברינו השיגו עדיין, שתגבורת ההכנסה מנותני העבודה עשויה להלק יותר נכון את עול הדאגה לפועל החולה בין המעביד והפועל.

מה הן הכנסות קופ"ח על כל חבר בממוצע?

הבה נערוך חישוב על כל חבר פעיל, ז. א. על כל חבר משלם (חבר משלם פירושו: 12 תשלומים חדשיים).

סוגי ההכנס
תשלומי חברים
מס מקביל
ממשקי הפוע
תשל. בעד שירו
מנותני־העבודה
הכנסות שונות

ההוצאות

השאלה:
מעסיקה אותנו
התקציב השנתי
לעמוד על השפ
לכל חבר.
מספר המ
תרצ"ד היה בס
בתרצ"ב
בתרצ"ג
בתרצ"ד
כל משלם
תרצ
תרצ
תרצ
התמונה
החשבון הזה ל

סוגי ההכנסה	תרצ״ב		תרצ״ג		תרצ״ד	
תשלומי חברים	2	024	2	124	2	252
מס מקביל						
ממשקי הפועלים	0	229	0	194	0	250
תשל. בעד שירותים	0	674	0	656	0	841
מנותני־העבודה	0	421	0	405	0	576
הכנסות שונות	0	244	0	144	0	122
	3	592	3	523	4	041

ההוצאות על כל חבר קופ״ח בשנים האחרונות

השאלה: כמה מוציא המוסד על כל חבר? — מעסיקה אותנו לעתים קרובות, ביחוד בשעת קביעת התקציב השנתי. חקירת השאלה הזאת תאפשר לנו לעמוד על השנויים החלים בכל סעיף וסעיף ביחס לכל חבר.

מספר המשלמים הבינוני במשך שנות תרצ״ב — תרצ״ד היה בקופ״ח:

בתרצ״ב 16.083 (84 אחוז מחברי קופ״ח)
בתרצ״ג 20.498 (90 ״ ״ ״)
בתרצ״ד 27.836 (90 ״ ״ ״)

כל משלם מס עלה לקופ״ח בשנה:

תרצ״ב 3.582 לא״י
תרצ״ג 3.531 ״
תרצ״ד 4.246 ״

התמונה תהיה יותר בולטת אם נערוך את החשבון הזה לפי ענפי הפעולות:

	סוגי ההוצאה	תרצ״ב		תרצ״ג		תרצ״ד	
1	מרפאות	1	252	1	174	1	313
2	בתי־חולים		472		414		529
3	רפואות		314		344		396
4	רפוי־שינים		172		285		388
5	עב׳ פרבנטיבית		10		13		36
6	הבראה		384		325		362
7	דמי־מחלה		195		157		208
8	עזרה שונה		178		182		99
9	הנהלה		411		407		445
10	הוצאות שונות		120		142		93
11	השקעות		74		88		377
12	קרן רזרבית		—		—		—
	ס״ה	3	582	3	531	4	246

המסקנות המוקדמות מהמספרים הנ״ל הן:
קופת חולים הוציאה בתרצ״ד על כל חבר באופן בינוני סכום גדול יותר בענפים האלה:

מרפאות
בתי־חולים
רפואות
רפוי שינים
עבודה פרבנטיבית

רבוי ההוצאה בא לרגל הגדלת העזרה והיוקר. בסעיפים אחרים אין התנודה ניכרת.

ההגדלה העיקרית באה בסעיף **ההשקעות**, שבתרצ״ב—ג׳ היה תופס מקום פעוט בהוצאה (74—88 מא״י) ובתרצ״ד עלה לסך 377 מא״י לשנה (בתוך ההשקעות נכללו גם **הבנינים**).

הכנסות קופת חולים בתרצ"ג — תרצ"ד וברבע הראשון של תרצ"ה

	תרצ"ג הסכום	תרצ"ג ס"ה	%	תרצ"ד הסכום	תרצ"ד ס"ה	%	1.10 – 31.12 1934 הסכום	ס"ה	%
א. תשלומי חברים									
דמי כניסה	1273.115			1956.030			822.160		
תשלום חדשי	42257.159	43530.273	60.3	60718.770	62674.800	55.7	19065.270	19887.430	52.5
ב. מס מקביל ממשק פועלים									
משקים חקלאיים	1715.680			1976 324			540 860		
מוסדות פועלים	852.191			1297.463			503.250		
קבלניות פועלים:									
מסקים, בנין וקב. צב.	1409.929	3977.800	5.5	3687.081	6960.868	6.2	2501 242	3545.352	9.3
ג. השתתפות חברים בהוצ. העזרה									
ריפוי שנים	4175.616			9189.420			3249.124		
רפואות	935.981			1338 360			426.988		
ריפוי חשמלי				347.430			128.748		
ריפוי רנטגן	251.156			540.350			103.585		
פקוח בבי"ס ובבתי תינוקות	58.200			75.130			87.440		
טפולים ובקורים	499.968			479.285			414.639		
תשי בעד ימי בבית של קפ"ח	895.197			2848.915			325.115		
" " מחוץ לקפ"ח	1351.613			2174 964			569.593		
" לידה	415.665			472 278			160.032		
" הבראה	4396.445	13459.925	18.8	4733.410	23419.742	20.8	1972.220	7437 484	19.6
ד. מס מקביל [illegible]									
[illegible]	4242.207			7253.259			2791 392		
[illegible]	1764.779			4642.009			1425.656		
[illegible]	[illegible]			1355 154			421.762		
[illegible]	[illegible]			[illegible]			1182.922		
[illegible]	[illegible]	8257.872	[illegible]	[illegible]	[illegible]	14.3	142.843	5964 575	16.1
ה. [illegible]									
[illegible]	445.[illegible]			[illegible]					
[illegible]	341.[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	574.[illegible]	[illegible]			
ו. [illegible]									
[illegible]	[illegible]			[illegible]					
[illegible]	[illegible]			[illegible]			[illegible]		
[illegible]	[illegible]			[illegible]			[illegible]		
[illegible]	[illegible]			[illegible]			[illegible]		
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	2.4	[illegible]	[illegible]	2.5
[illegible]		[illegible]	100		[illegible]	100		[illegible]	100
[illegible]					[illegible]			[illegible]	
		[illegible]			[illegible]			[illegible]	

עזרה רפואית
מרפאות ע
כ
ש
מכוני רנטג
רנטגן אצל
" חשמ
רפואות וה
בתי חולים
רופאים פר
נסיעות חול
חמי טבריה
ביה"ח המר
" לרי
עזרה שונה
ב. הבראה
"ארזה" במ
בית בורוכו
ג. כלכלה ולינה
כלכלה
לינה
ד. פעולות שונות
עזרה ליולד
פקוח בבי"ס
נוסף לסכו
פקוח סניט
ה. הנהלה
משכרת
הוצאות
ו. הוצאות שונות
רבית
מצויים
העברת הפר
בטוח העובד
תקציבים ל
השתלמות
בטול חוב
שונות
ז. השקעות במש
עודף

הוצאות קופת חולים בתרצ"ג בתרצ"ד וברבע הראשון של תרצ"ה

	תרצ"ג			תרצ"ד			1.10 — 31.12 1934		
	הסכום	ס"ה	%	הסכום	ס"ה	%	הסכום	ס"ה	%
א. עזרה רפואית									
מרפאות עירוניות	11918.957			16502.959			7024.556		
" כפריות	12466.131			17343.812			5959.429		
" שנים כפריות	1290.390			3059.836			844.808		
" " עירוניות	4187.763			7748.219			3347.003		
מכוני רנטגן				951.839			502.517		
רנטגן אצל מוסדות חוץ	1001.707			1079.518			210.992		
" חשמל	25.470			683.137			228.505		
רפואות והחזקת בתי מרקחת	7032.890			11012.413			4344.798		
בתי חולים הדסה, פרטיים ועירוניים	2654.646			4324.487			1636.219		
רופאים פרטיים	414.434			511.910			193.172		
נסיעות חולים	751.077			718.609			232.645		
חמי טבריה				325.324			15.435		
ביה"ח המרכזי בעמק	5819.920			7022.969			2502.975		
" לריבמטיקים בטבריה	260.926			2539.900					
עזרה שונה	320.597	48144.908	67.1	439.040	74263.972	65.9	318.364	27361.418	69.9
ב. הבראה									
"ארזה" במוצא	4990.430			6837.560			2141.953		
בית בורוכוב על הכרמל	1669.692	6660.122	9.3	3250.104	10087.664	8.9	835.915	2977.868	7.6
ג. כלכלה ולינה									
כלכלה	3116.244			5633.148			1995.180		
לינה	104.145	3220.389	4.5	126.994	5760.142	5.1	37.200	2032.380	5.2
ד. פעולות שונות									
עזרה ליולדות	1015.002			1584.783			565.498		
פקוח בבי"ס ותחנות תינוקות נוסף לסכומים שנכנסו למרפאות	115.534			343.344			228.958		
פקוח סניטרי והדרכה	159.018	1289.554	1.8	675.210	2603.337	2.3	188.750	983.206	2.5
ה. הנהלה									
משכרת	6123.775			8763.474			3473.834		
הוצאות	2229.716	8353.491	11.6	3627.977	12391.451	11.0	1126.146	4599.980	11.7
ו. הוצאות שונות									
רבית	390.670			374.398			369.549		
פצויים	487.240			758.060			18.702		
העברת הפרסונל	71.525			101.280			20.625		
בטוח העובדים	437.893			445.644			115.907		
תקציבים למוסדות	608.—			486.750			123.250		
השתלמות	408.431			270.591					
בטול חוב ישן של "הדסה"	440.138								
שונות	494.168	3338.065	4.6	155.783	2592.506	2.3	550.538	1198.571	3.1
ז. השקעות במטלטלין	796.687	796.687	1.1	5063.218	5063.218	4.5			
ס"ה		71803.216	100		112762.290	100		39153.423	100
עודף		409.693							
		72212.909							

צ"ה

1.10 — 31.12 1934		
%	ס"ה	סכום
		822.
52.5	19887.430	19065.
		540
		503
9.3	3545.352	2501
		3249
		426
		128
		103
		87
		414
		325
		569
		160
19.6	7437.484	1972
		2791
		1629
		42
		1087
16.1	6064.575	14
		7
		29
		8
2.5	941.042	48
100	37875.883	
	1277.540	
	39153.423	

תקציב ב' (השקעות בנכסי דלא ניידי)

הכנסות	לא"י	הוצאות	לא"י
בתרצ"ג		**בתרצ"ג**	
לבנין הביתן בארזה (עזבון)	295.765	נכסי דלא ניידי	1022.688
לבנין ירקונה מחברים	63.629		
בתרצ"ד		**בתרצ"ד**	
לבנינים במחוז המושבות מחברים	1103.075	נכסי דלא ניידי	5436.679
1.10 — 31.12 1934		1.10 — 31.12 1934	
לבנינים במחוז המושבות מחברים	36.555	נכסי דלא ניידי	1164.873
הלואות	6125.216		
	7624.240		7624.240

רכוש קופת־חולים

באקטיב (עיין עמוד 31) **לא** נכללו הנכסים שנרכשו ע"י קופ"ח בשנים הקודמות והנקיים מחובות, והם:

המרפאות בתל־אביב ובחיפה	10500.935 לא"י
המרפאות בכפרים	2251.284 "
בית החולים בעמק, בתי ההבראה בארזה ועל הכרמל	39227.531 "
מגרשים בערים ובכפרים	1832.164 "
מחסן הרפואות המרכזי, תל־אביב	500.205 "
	54312.123 לא"י

כמו כן יש להוסיף לרשימה זו נכסי דלא־ניידי של קופת־חולים, כמו:

3 מכוני רנטגן.
מכשירי המכונים לרפוי חשמלי.
מכשירים ב־14 מרפאות שינים.
מכשירים ב־77 מרפאות ובבתי־חולים והבראה.
אוטומובילים, רהיטים וכו'.

ששוים בזמן הנוכחי, לפי הערכה מינימלית, הוא 14000 לא"י

מאזני קופת חולים ל־1.10.32 ול־31.12.34

א ק ט י ב

	ל־1.10.32	ל־31.12.34
קופה	226.124	1207.482
בנקים	426.462	570.104
בנקים, קרנות „1"	160.002	535.765
בנקים, קרנות „2"	—	182. —
הלואות למשקים לבנין מרפאות	—	628.135
משקים וקבוצים	1590.245	3241.817
נותני־עבודה וכו' במחוזות	1598.990	4989.555
חייבים שונים במרכז	41.909	58.044
שטרות לגוביינא (נותני־עבודה, משקים וכ')	1518.128	6567.958
חייבים מספקים	125.581	102.516
עובדים	618.671	1203.468
שכר־דירה למפרע	75.600	502.654
שונות למפרע	150.774	2170.613
„הדסה" והסוכנות, הקצבות	2514.529	—
מחסן הרפואות	2118.493	7446.666
רפואות בת"א, חיפה ועמק	591.806	1741.672
פרודוקטים במטבחים	114.427	80.344
לוח האם והילד	—	482.190
השקעות:		
בבנינים בארזה, חיפה ורחובות	—	4582.359
מפרעות ע"ח בנינים חדשים	—	3978.375
מגרשים, בנינים העומדים בבנינם	2143.949	11639.350
	14015.690	51911.067
גרעון לסוף שנת המאזן	2028.211	9287.328
	16043.901	61198.395

פ ס י ב

	ל־1.10.32	ל־31.12.34
בנקים	176.894	2731.752
מלוות משונים	—	1540. —
כתי חולים	910.155	1209.958
מספיקים ושונים במחוזות	3843.229	9290.012
" " במרכז	377.428	363.710
משקים וקבוצים	338 210	2190.653
שטרות במרכז	834.534	4722 473
" במחלקת ההספקה	910.739	8997.066
" במחוזות	577.998	1484.526
עובדים, משכורת	2242.171	2139.441
" חופשה	2522 053	3290.190
קרן השתלמות הרופאים	544.243	861 738
" " ההובשות	221.211	334.984
קרן האינבלידים	721.940	1649.046
עבור השקעות:		
הלואות לזמנים קבועים	1823.096	4057.543
זכאים שונים	—	969.335
שטרות	—	9782.179
		55614 606
קרן רזרבית לבנינים		5583.789
	16043.901	61198.395

באקטיב הנ"ל לא נכללו הנכסים המפורטים בעמוד הקודם.

לא״י
1022.688
5436.679
1164.873
7624.240

טבלה א'

חברי קופת חולים לפי סוגי התשלומים ליום 1.1.1935

טבלא כללית

סוגי התשלום במא"י	ב־3 הערים ת"א, חיפה, ירושלים: מספר	ב־3 הערים: %	ביתר המחוזות: מספר	ביתר המחוזות: %	סך־הכל: מספר	סך־הכל באחוזים: 1934	1933	1932	1931
70	294	1.6	23	0.1	317	0.8	0,7	1,1	0.8
95	318	1.8	3152	16.4	3470	9,4	12,	13,1	12,5
120	1896	10.5	1689	8.8	3585	9,6	9,6	12,0	14.6
145	440	2,4	353	1,9	793	2,1	1,3	0,8	0.6
170	5691	31.5	9985	51,9	15676	42,	53,	52,4	53,1
195	21	0,1	4	—	25	0,1	—	—	—
220	4043	22.4	2542	13.2	6585	17,6	14,4	11.6	10.3
270	3926	21.8	1290	6.7	5216	14.	7.	6.5	5.4
320	1173	6.5	171	0,9	1344	3,6	1,7	2.0	2.2
370	223	1.2	25	0,1	248	0,7	0,3	0.4	0,4
למעלה	35	0.2	5	—	40	0,1	—	0,1	0,1
סך־הכל	18060	100	19239	100	37299	100	100	100	100

טבלה ב'

משלמי 50% מתשלומי חבר *)

התשלום	בערים	במושבות	במשקים	ס"ה	%
70	101	—	—	101	1,7
95	395	1080	1995	3470	57,5
120	629	677	107	1413	23,4
145	618	152	23	793	13,1
170	206	28	4	238	3,9
195	23	2	—	25	0,4
	1972	1939	2129	6040	100
ב־1932	577	997	1403	2977	

*) בין משלמי 50% ישנם 820 חברים במשקים שבהם כל זוג חברים משלם כמשפחה.

משלמי 50% לפי המחוזות

1.	תל־אביב העיר	544	
2.	חיפה "	835	
3.	ירושלים "	172	1551
4.	סביבת תל־אביב	204	
5.	" חיפה	371	
6.	" ירושלים	82	
7.	דרום־יהודה	483	
8.	שרון	994	
9.	שומרון	587	
10.	פתח־תקוה	181	
11.	העמק	1268	
12.	הגליל	319	4489
	סך־הכל		6040

טבלה ג'

ב־3 הע

1. תל־אביב . .
2. חיפה . .
3. ירושלים . .

ס"ה בער

באחוזים

במחו

1. סביבת תל־אבי
2. " חיפה .
3. " ירושלים
4 דרום יהודה .
5. שרון . . .
6. שמרון . . .
7. פתח־תקוה .
8. העמק . . .
9. הגליל . . .

ס"ה במח

באחוזים

ס"ה בכל

באחוזים

טבלה ב׳

חברי קופת חולים המשלמים מס בשיעור 100%

ליום 1.1.1935

	70 מא״י	120	170	220	270	320	370	למעלה מ־370	סה״כ
ב־3 הערים									
1. תל־אביב	134	1005	3570	2530	1718	630	159	17	9763
2. חיפה	54	228	1388	1073	1628	450	51	5	4907
3. ירושלים	5	150	549	420	570	93	13	13	1813
ס״ה בערים	193	1383	5507	4043	3926	1173	223	35	16483
באחוזים	1.2	8,4	33,4	24 5	23.8	7,1	1.4	0.2	100
במחוזות									
1. סביבת תל־אביב	9	197	664	450	203	45	9	1	1578
2. » חיפה	1	3	435	122	533	14	5	3	1116
3. » ירושלים	—	—	3	84	5	—	—	—	92
4 דרום יהודה	5	134	2059	554	288	52	7	1	3100
5. שרון	6	60	2412	358	90	11	2	—	2939
6. שמרין	—	19	1370	429	42	15	—	—	1875
7. פתח־תקוה	2	120	857	419	55	9	—	—	1462
8. העמק	—	255	1605	80	56	12	—	—	2008
9. הגליל	—	1	526	46	18	13	2	—	606
ס״ה במחוזות	23	789	9931	2541	1250	171	25	5	14776
באחוזים	0.1	5 4	67 2	17.2	8 7	1.2	0 2	—	100
ס״ה בכל הארץ . . .	2.6	2172	15438	6585	5216	1344	248	40	31259
באחוזים	0.7	6,9	49.4	21.1	16,7	4.3	0.8	0,1	100

בערים 16483

במחוזות 14776

משלמי 50% . . . 6040

ס״ה 37299

מחלות מדבקות בין חברי קופ"ח בשנת 1933

הנקודה	טיפוס ופרטיפוס	טיפוס הבהרות	מלריה: מקרים חדשים בטוחים	מלריה: מקרים חוזרים בטוחים	מלריה: מקרים מסופקים (חדש או חוזר)	טיפוס חוזר	בילהרציה	אדמת Morbilli	שנית Scarlatina	אסכרה Diphtherie	פרוטיטיס אפיד.	דיזנטריה בצילרית	דיזנטריה אמבית	דיזנטריה קלינית	שחפת (כל מצבי ההדבקות)	שעלת	שושנה	מחלות המין: עגבת (Lues)	מחלות המין: זיבה (Go.)	אבנים בדרכי השתן	גידולים ממאירים
ערים																					
תל־אביב	38	—	15	11	7	—	1	75	115	40	9	12	96	42	25	208	27	1	8	14	14
חיפה	9	1	35	5	9	—	1	15	18	26	110	5	9	82	8	36	15	5	—	18	—
ירושלים	6	5	7	7	—	—	3	16	13	13	15	6	2	20	9	75	4	—	—	5	—
ס"ה ערים	53	6	57	23	16	—	5	106	146	79	134	23	107	144	42	319	46	6	8	37	14
כפרים																					
מחוז תל־אביב	64	6	268	81	31	—	4	114	54	42	21	37	169	186	12	63	72	10	—	64	10
" חיפה	11	1	2	4	3	—	—	3	10	2	51	4	8	62	5	3	3	—	—	21	—
" חדרה	24	14	98	84	2	2	2	9	2	11	4	9	49	28	6	3	9	—	—	52	1
" העמק	10	3	60	13	2	—	—	9	27	21	62	7	9	40	5	29	4	—	—	16	7
" הגליל	9	1	52	23	8	—	—	—	5	3	17	—	1	27	7	43	7	—	—	7	—
ס"ה כפרים	118	25	480	205	46	2	6	135	98	79	155	57	236	343	35	141	95	10	—	160	18
ס"ה בארץ	171	31	537	228	62	2	11	241	244	158	289	80	343	487	77	460	141	16	8	197	32

מחלות מידבקות בין חברי קופ"ח בשנת 1934

הנקודה	טיפוס ופרטיפוס	טיפוס הבהרות	מלריה: מקרים חדשים בטוחים	מלריה: מקרים חוזרים בטוחים	מלריה: מקרים מסופקים (חדש או חוזר)	טיפוס חוזר	בילהרציה	אדמת Morbilli	שנית Scarlatina	אסכרה Diphtherie	פרוטיטיס אפיד.	דיזנטריה בצילרית	דיזנטריה אמבית	דיזנטריה קלינית	שחפת (כל מצבי ההדבקות)	שעלת	שושנה	מחלות המין: עגבת (Lues)	מחלות המין: זיבה (Go.)	אבנים בדרכי השתן	גידולים ממאירים
ערים																					
תל־אביב	124	—	99	100	17	1	2	134	60	185	14	57	67	144	32	184	33	8	12	113	—
חיפה	66	—	45	71	4	—	—	175	15	73	32	11	14	115	9	63	14	2	12	32	—
ירושלים	12	1	34	23	4	—	—	82	7	19	27	2	5	23	3	108	8	3	10	32	1
ס"ה ערים	202	1	178	194	25	1	2	391	82	277	73	70	86	282	44	355	55	13	34	177	1
כפרים																					
מחוז תל־אביב	157	12	732	262	50	—	3	124	34	133	108	49	89	263	21	317	86	7	4	65	3
" חיפה	17	—	101	22	3	—	—	87	1	17	4	6	6	52	1	14	8	—	—	4	1
" חדרה	7	5	694	284	4	—	—	8	4	10	1	—	38	24	—	—	17	—	—	26	—
" העמק	31	7	255	51	5	2	—	156	13	10	1	6	16	64	5	40	23	3	—	42	7
" הגליל	15	2	266	77	5	—	—	81	1	—	14	1	13	37	2	2	3	—	—	4	1
ס"ה כפרים	227	26	2048	696	67	2	3	456	53	170	128	62	162	440	29	373	137	10	4	141	12
ס"ה בארץ	429	27	2226	890	92	3	5	847	135	447	201	132	248	722	73	728	192	23	38	318	13

רשימת המחלקות במרפאות העירוניות ומספר כל הבקורים והטפולים בהן בשנות תרצ"ג ותרצ"ד

המחלקות	תל־אביב		חיפה		ירושלים	
	תרצ"ג	תרצ"ד	תרצ"ג	תרצ"ד	תרצ"ג	תרצ"ד
פנימית [1]	73778	111282	20384	34426	21472	26666
ילדים	22958	29384	8312	9041	6646	7640
עינים	35051	46693	8108	14643	2957	9311
כירורגית [2]	70834	116430	26879	54771	14379	21218
נשים	13494	17340	3087	4991	2099	2867
עור	8185	13942	4111	7262	1877	2644
אף, גרון ואוזן	14914	17869	5195	7645	1746	4646
עצבים	999	1276	—	—	—	—
אורתופדית	2156	2888	388	2067	—	—
אורולוגית	734	863	—	—	—	—
רפוי פיסיקלי	21815	35941	12767	17693	944	—
מעבדה	169508	25386	—	4175	—	5113
בקורי בית	8182	17284	2498	8049	2111	3215
	292668	436578	91728	164763	54231	83320

1) בכלל זה — הזריקות. 2) בכלל זה — התחבשות.

תוכן העינינים:

מתמונות המוסדות החדשים . . . . א׳–ד׳
הקדמה 1
1. חברי קופת־חולים והסניפים . . . 4
2. מצב הבריאות בין חברי קופת־חולים . 5

3. העזרה הרפואית:
א. בתי־חולים 6
ב. המרפאות העירוניות . . . 10
ג. המרפאות הכפריות . . . 11
ד. הספקת רפואות . . . 12
ה. רפואי־שינים ומחלות־פה . . . 12

4. הפרסונל הרפואי:
א. ההרכב 14
ב. המועצה המדיצינית .
ג. השתלמות הפרסונל .
ד. ועידת הרופאים .
ה. ארגוני הפרסונל 14

5. הבראה:
א. ארנות 15
ב. בית ברוכב 15
6. דמי כלכלה 16
7. עזרה ליולדות 17
8. פעולה מקדמת וסניטרית . . . 18

9. הקמת המוסדות 20
10. קרן העזרה לאינבלידים . . . 22
11. חולים כרוניים בקופ״ח . . . 24
12. הועידה השלישית של קופת חולים . 25
13. הועד המפקח 25

14. אמצעי קופת־חולים:
א. הכנסות
תשלומי־חברים 26
מס־מקביל 26
ב. הוצאות על כל חבר . . . 27

15. טבלאות:
א. הכנסות קופת־חולים . . . 28
ב. הוצאות קופת־חולים . . . 29
ג. הוצאות, תקציב בי (השקעות) . . 30
ד. רכוש קופ״ח 30
ה. מאזן 31
ו. חברי קופ״ח לפי סוגי תשלומיהם . 32
ז. חברות קופ״ח המשלמות 60% מתשלומי החבר 32
ח. חברי קופ״ח המשלמים מס בשיעור 100% . 33
ט. מחלות מדבקות בין חברי קופת חולים . 34
י. מספר הביקורים במרפאות עירוניות . 35

דפוס קואופרטיבי „אחדות" בע״מ, תל־אביב

ידיעות המרכז
של מפלגת פועלי ארץ־ישראל

הכתובת למכתבים:
מפלגת פועלי ארץ־ישראל, המרכז
תל־אביב, ת. ד. 36
טלפון מס' 3022

תל=אביב, 1938. 8. 21.
מס. 114.

פנימי

על המצב

(ועדת=החלוקה, מצב הבטחון, שאלות העליה)

ו ע ד ת = ה ח ל ו ק ה עברה עכשיו לשלב שני בעבודתה – היא התחילה לפעול בלונדון. אין לדעת כמה זמן היא תעבוד שם, אבל יש להניח, שעוד יעברו לכל הפחות 4–6 שבועות עד אשר היא תגיש את הדו"ח שלה. מבלי להנבא על העתיד, אפשר לציין על יסוד עבודת הועדה עד עתה, כי היא לא התנהגה על פי המסורת שהנהיגו ועדות החקירה הקודמות (ועדת=שאו בשעתה, וגם ועדת=פיל) שחרגו מן המסגרת ועברו על הסמכות שהוגדרה בכתב=המנוי שלהן. וכשם שבימי ועדת=שאו היו שנבאו כי הועדה לא תחרוג מן המסגרת שנקבעה לה, והם נחבדו, כך יתכן שאלה שחשבו כי ועדת=החלוקה ת ח ר ו ג מן המסגרת – יחבדו אף הם. העובדה ששתי הועדות הקודמות, ועדת=שאו וועדת=פיל, חרגו ממסגרתן, אינה מחייבת שגם ועדת החלוקה תעשה כן. לפי כל הסימנים שישנם עד עכשיו, מתכוונת הועדה להציע תכנית של חלוקה. ועד במה שאפשר להסיק מתוך מהלך הבירור ונחות השאלות שהוצגו ע"י הועדה לב"כ הסוכנות, יש בדעת הועדה מכל מקום להציע הקמת מדינה יהודית.

אולם גישתה של ועדת=החלוקה לשאלת החלוקה והמדינה היתה מלכתחלה שונה מן הגישה של הועדה המלכותית, כפי שזו באה לידי ביטוי בדו"ח שלה. בגישתה של הועדה המלכותית היו שני יסודות, שלדידנו נודע להם ערך פוליטי רב. הועדה הציגה לעצמה שתי שאלות: א) מה הובטח לעם היהודי; ב) מה נחוץ לעם היהודי. ואמנם הועדה המלכותית אמרה בגלוי, שאין יכולת מעשית לקיים במלואה את ההבטחה שניתנה ליהודים ולספק את הצורך שלהם, אבל יש לחתור לכך במידת האפשר. השאלה, מה הובטח לעם היהודי, היתה בעיני הועדה בעלת ערך רב והיא הטרידה אותה הרבה בחקירותיה.

גישתה של ועדת=החלוקה היתה אחרת לגמרי, באשר התפקיד שהוטל עליה היה שונה לגמרי מזה שהוטל על הועדה המלכותית, ובהתאם לתפקידים השונים נבחרו גם אנשים בעלי שעור=קומה שונה; בפני הועדה המלכותית הוצג תפקיד מדיני, ונבחרו אליה מדינאים, בעוד אשר על ועדת=החלוקה הוטלו תפקידים אדמיניסטרטיביים, ונתמנו אליה פקידים. מתוך הנחה שיש להקים בא"י שתי מדינות, מדינה יהודית ומדינה ערבית, הוצגה לפני ועדת החלוקה השאלה – באיזו מידה עשויות שתי המדינות הללו לשאת את עצמן, והועדה ניגשה מלכתחלה לבירור השאלה לא גישה מדינית, אלא גישה אדמיניסטרטבית, ובגישתה זו הרחיקה לכת והפליגה בבירור פרטי פרטים, עד שמרוב העצים חדלה לראות את היער. גישתה של ועדת החלוקה אלינו – אף בה אפשר לציין שני יסודות, אולם שונים לגמרי מאלה שהיו בגישתה של הועדה המלכותית: 1) מה יהיה גורל ה ע ר ב י ם במדינה היהודית שתווסד; 2) מה יכולה מדינה יהודית לתת לפתרון מצב היהודים עצמם; לפי בחינה זו, כיצד תשפיע הקמת מדינה יהודית על הערבים, נהלה הועדה את הבירור בשלביו הראשונים. בשלב אחר, מאוחר יותר, של עבודתה היא הציגה לעצמה את השאלה – מה עלולה המדינה היהודית לתת ליהודים. ובשטח זה של

הבירור נתרכזה הועדה בחקירת הפרטים ע"ד י כ ו ל ת ה ק ל י ט ה של הארץ, בעיקר יכולת הקליטה החקלאית. מתוך נתוח השאלות שהוצגו ע"י הועדה יש להניח כי היא תגיע בנידון זה למסקנות שליליות, ברוח המסקנות שהסיקו ועדת-שאו, סימפסון, פרנטש, - ז.א. שאין יותר בא"י יכולת-קליטה רחבה, ועל כל פנים אין אפשרויות קליטה רחבות באותו חלק של הארץ שהוקצב למדינה היהודית. המסקנות השליליות של ועדת החלוקה בשאלה עיקרית זו - יש להתיחס אליהן באופן חמור מאוד, לא רק מבחינת האפשרות של חלוקה, אלא גם מבחינת האפשרות של המשכת המנדט.

בזמן האחרון נפוצה שמועה, שועדת החלוקה עומדת להציע חלוקה לא בין מדינה יהודית לבין מדינה ערבית, אלא בין מדינה יהודית מצד אחד ובין שטח מנדטורי מצד שני. כלומר שהיא תבוא לידי מסקנה, כי החלק הערבי איננו יכול לשאת את עצמו מבחינה פוליטית וכספית וצריך להשאיר אותו תחת מנדט בריטי, ובדרך זו להביא אותו לידי עצמאות בעתיד. בחוגי הממשלה הארצישראלית, ביחוד בחוגי מחלקת הכספים שלה, רווחת דעה, כי כל ענין החלוקה לא יתכן בגלל זה, שהמדינה הערבית המוצעת לא תוכל להיות חי נושא את עצמו. אין מכחישים שמדינה יהודית, איזו שהיא, תוכל לשאת את עצמה, באשר היא תהא ניזונת מן העליה; אך לא כן מדינה ערבית, שכן חלק זה של הארץ שואב את חיותו בעיקר מן העליה היהודית; על כן נידונה המדינה הערבית לכשלון מראשיתה; ומכיון שכך הרי שתכנית החלוקה כולה נידונה לכשלון, באשר יש טעם לחלוקה אם מביאים על ידה פתרון ס ו פ י לבעיה הארצישראלית, אך אם אין החלוקה פותרת את השאלה פתרון סופי, הרי שהקמת מדינה יהודית רק תוסיף חומר גירוי לערבים, ויש להסתלק מתכנית זו. יש לשער שועדת החלוקה מקבלת חלק מן התורה הזאת: שאין להקים מדינה ערבית, אבל מדינה יהודית צריך להקים.

והשאלה היא - מדינה יהודית זו מהי? אין להניח כי תנתן לנו מדינה סוברנית בחלק מן הארץ ועם זה נהיה רשאים להוסיף ולעלות ל כ ל חלקי ארץ-ישראל. אם מדברים על הקמת מדינה יהודית בחלק מן הארץ והשארת יתר חלקי הארץ תחת מנדט בריטי, פירושו של דבר - ק צ ו ץ זכויות היהודים בשטח המנדטורי. בביסוס הפתרון הזה עלול למלא תפקיד מכריע המשפט, שהועדה תחרוץ על יכולת הקליטה של הארץ. אם היא תחרוץ משפט, שאין עוד יכולת קליטה רחבה, כי אז אין טעם לתת ליהודים מדינה גדולה. אם המדינה עלולה לשמש פתרון ליהודים, אזי כדאי אולי לעמוד בפני הקשיים שיתגלו מצד הערבים, אבל אם המדינה איננה נותנת גם ליהודים ולא כלום - למה כל הענין הזה?

לפי שעה אין לדעת מה הם הגבולות שהועדה תקבע למדינה היהודית. הידיעות שנפוצו בעתונות כי הועדה עומדת להציע מדינה „מתל-אביב עד עתלית", אינן מבוססות על שום ידיעות אוטנטיות. אולם מרוח הבירור בועדה מתחבר, שהועדה מתכוונת להציע למדינה היהודית שטח קטן יותר משהוצע על ידי ועדת-פיל; אפשר שתציע תקונים ידועים ביחס לתכנית פיל, אולי בתוספת איזור הדגניות ובית-שאן, אבל במאזן הכללי - שטח קטן יותר משהוצע בתכנית-פיל. ביחס לנגב אומרים, שהועדה מציעה לקבוע אותו בשטח מנדטורי עם מתן אפשרות להתישבות יהודית - אם יתברר כי ישנן אפשרויות כאלה.

מלבד בירור גופי הענינים שעמדו לפני הועדה, היה לב"כ הסוכנות דין-ודברים אחד על הפרוצידורה שנקטה בעבודתה. עידן הודיע בג'ניבה, כי הועדה תנהל מ ו " מ עם שני הצדדים; גם בכתב-המנוי שלה נאמר, שהיא צריכה להציע הצעות לאחר התיעצות עם שתי העדות. פעמים אחדות הציגו באי-כוח הסוכנות את השאלה ע"ד אופי ההתיעצות - אם תסתפק הועדה רק בהצגת שאלות, או שלא תגיע למסקנות בטרם תשמע את דעתם של נציגי הסוכנות על המסקנות שהועדה עומדת להגיע אליהן. לתביעה זו ניתנה על ידי הועדה תשובה שלילית מוחלטת. היא הודיעה שאיננה יכולה להכנס בדיון עם הנהלת הסוכנות

על המסקנות האפשריות ולשמוע את חוות דעתה עליהן; כאשר הובא הדבר בפני מיניסטר המושבות, ונציגינו טענו כי אין אנו יכולים לקבל צורה זו של בירור, השיב הלה שהממשלה איננה קשורה מראש למסקנות שתסיק הועדה, ועוד תהיה לסוכנות האפשרות להביע את דעתה לפני הממשלה בטרם שזו תחליט את החלטותיה הסופיות. יש בכך משום הרגעה. אבל עלינו לדעת כי למסקנות הועדה יהיה משקל מסויים, גם אם הן לא תקבענה את ההחלטות הסופיות.

אין לומר בבירור אימתי יגיעו הדברים לידי הכרעה. סבורים כי ההכרעה תיפול בחודש אוקטובר. הסוכנות תצטרך לעשות מאמץ על מנת לגשת לבירור נמרץ עם הממשלה הבריטית, לפני שזו תחליט את החלטותיה ויתכן כי יהיה צורך לעשות זאת לפני גמר עבודתה של ועדת החלוקה. בדרך כלל לא ידוע אם הדו"ח של הועדה יתפרסם, אבל אם הוא יתפרסם, יבוא הפרסום יחד עם החלטות הממשלה. יחד עם זה יהיה צורך לפעול לשם הכשרת הקרקע בפרלמנט. ידידינו סבורים, שהפרלמנט לא יתן הסכמתו להצעה שתהפוך את ענין החלוקה והמדינה היהודית לקריקטורה. עדיין ישנה הכרה בחוגי הפרלמנט, כי צריך לתת ליהודים משהו הגון, וכי דבר זה הכרחי הוא גם מצד מעמם של היהודים בעולם וגם מצד האינטרסים של אנגליה במזרח. אבל יש לדעת, כי זה מכבר לא נעשתה בדיקה של מצב הרוחות בפרלמנט ביחס לענינינו, ואנו יכולים לעמוד בשטח זה בפני הפתעות.

מצד הממשלה הארצישראלית אין רואים לפי שעה נסיונות רציניים להתערב ולהשפיע על מהלך הדברים. הנציב איננו מנסה להשיא עצות לממשלה המרכזית ולהשפיע עליה; מובן הוא לחכות בסבלנות עד שהממשלה בלונדון תחליט את החלטותיה, והמנגנון הבריטי בארץ יהיה מוכן להגשים כל פוליטיקה שממשלת הוד מלכותו תכתיב לו. אין ז.א., כי לפקידים הבריטיים בארץ אין דעות משלהם ושאין הם מביעים את דעותיהם. ועדת החלוקה שמעה את דעות הפקידים משך ימים תמימים. אבל במידה שיש הבדל בין המשטר של נציבות ווקופ ובין זה של הנציב החדש - ויש ביניהם הבדל רב - הנה אחד הקוים של ההבדל הוא, שהנציב החדש איננו מנסה להשפיע על הממשלה בלונדון; אין לשער כי ישנם עכשיו אותו הלחץ ואותה היזמה הפוליטית שהיו מגלה ווקופ בכל שלב ושלב של התפתחות הענינים בארץ בנסותו להשפיע על עמדתה של ממשלת לונדון.

התופעה הזאת של „כיבוש היצר", של „הבלגה פוליטית" מצד הנציבות לגבי הפתרון הפוליטי לבעית הארץ ועמידתה=הכן לקראת הפתרון שתכתיב הממשלה המרכזית בלונדון - יש לה בלי ספק השפעה מזיקה על מהלך ע נ י נ י ה ב ט ח ו ן ב א ר ץ . הממשלה רואה את המצב הנוכחי בארץ כמצב=מעבר, כמצב של צפיה למשהו שעתיד להתרחש; מכאן הגישה, כי מה שקורה עכשיו בארץ איננו דבר מכריע; כמובן שצריך לדאוג להפסקת המהומות ולשפור מצב הבטחון; אבל הארץ עומדת לפני הכרעה פוליטית, וישנה הנחה לממשלה שההכרעה עלולה להיות כזו שתקומם את הערבים עוד יותר ותחייב שימוש בכוח יותר מאשר עד עתה; ומכיון שצריך להכון לשלב כזה של התפתחות, יש לדאוג מראש שיהיה אפקט לאמצעים שיצטרכו לאחוז בהם באותו שלב, ועל כן אין לבזבזו כבר מעכשיו. הנחה זו משמשת מעצור ידוע לנקיטה באמצעים יותר נמרצים משנקטה הממשלה עד עכשיו לחיסול המהומות.

הדבר השני המשמש מעצור בשטח זה, היא הגישה הצבאית התיאורטית לבעית הבטחון בארץ מצד ראשי השלטון הצבאי. הננו למודי נסיון; תמיד נתקלנו בניגוד בין הערכת הענינים מצדנו ובין זו של הצבא לגבי דיכוי פרשת המהומות בארץ. במאורעות הקודמים קבל הניגוד הזה ביטוי בשאלת פינוי נקודות שלנו. עכשיו, הודות לזה שהשגנו אפשרות להגנה חוקית, אין אנו עומדים בפני שאלה כזו. אבל היה זמן שהצבא דרש מאנו פינוי נקודות ישוב, באשר לצבא גישה צבאית לענינים, ולפיה אפשר לסגת מנקודות מסויימות בחזית כדי לשמור על החזית כולה,

בעוד אשר לנו ישנה גישה אחרת – גישה של הכרח הגנה על הישוב ושמירת הבטחון בכל מקום ומקום. וגם עתה יש הבדל בינינו לבין הצבא בהערכת המצב בארץ. ראשי הצבא חושבים שהמהומות פוחתות והולכות, הן ניזונות עתה בעיקר מאנשי הארץ, חדירת אנשים מן החוץ היא בלתי אפשרית עכשיו, וערביי הארץ לא יתמידו במהומות; הארץ נתונה במצב של חוסר=בהירות פוליטית, המתפרשת כחולשה מצד הממשלה וממשמש גורם מעודד לכוחות המעודדים את המהומות; חוסר הבהירות הפוליטית משפיע גם על המצב הכלכלי, האנשים רעבים והם נסחפים בזרם הפרעות; אבל כאשר תבוא ההחלטה המדינית, ישתנה מיד מצב הרוחות; הארץ תמלא יתר כבוד לשלטון, אם יהיה צורך – ישתמשו בכוח, ויתברר לכל שכלה ונחרצה מצד הממשלה להשליט סדר ושלטון בארץ; מובן כי יש לעשות הכל למניעת המהומות, אבל דבר זה איננו מכריע.

הגורם השלישי, המשפיע על מצב הבטחון, היא ה„הבלגה" לא ההבלגה מצד הישוב היהודי, אלא מצד שלטונות ידועים. ככל אשר המהומות נמשכות, מתרבים האלמנטים בממשלה הרואים יותר ויותר קשיים בדרך של שימוש בכוח נמרץ נגד ערבים. דוקא משום שנסחפו אל תוך המהומות חלקים גדולים מן הכפרים הערביים, לא יתכן, לדעת אותם האלמנטים, כי הממשלה אשר צריכה לדאוג לעתיד היחסים שלה עם התושבים, תנקוט בדרך של הריסת בתים והטלת עונשין קשים. אנחנו עדים לגלויים של ההנחה הזאת במחוז הצפון, ויתכן שנהיה עדים לכך גם במחוז הדרום; שלטונות ידועים חושבים כי אין לנקוט באמצעי עונש חמורים לגבי כפרים ערביים. וגם כאשר נעשים שפטים נגד כפרים ערביים – והיו שפטים קשים מאוד – חדלה הממשלה לפרסם רשמית את המעשים האלה, בהסבירה, שאם הכוונה היא שהמעשים יפעלו את פעולתם בארץ, הרי הם אינם נשארים בגדר של סוד, הם מגיעים לידיעת האוכלוסים הערבים, אבל אין לתת נשק בידי האויב באשר פרסום זה משמש אמצעי בידי המופתי וקבוצתו, המנפחים את המעשים ומביאים אותם לפינות רחוקות של המזרח, והפרסום מעורר את הרוחות ויוצר מרירות נגד אנגליה.

אף על פי כן, אין להתעלם מכך, שלמרות כל המעצורים עשה הצבא – והוא מוסיף לעשות – הרבה בשטח זה. הוא הסתגל יותר לדרכי המלחמה הפרטיזנית, וישנה מצדו ערות רבה לפעולות.

התפתחות הדברים בארץ באילו מבשרת התפוררות הטירור, אך יחד עם זה יש לציין את התפשטותו, בצורה של התנקשויות בערים ובסביבות הערים והתנפלויות לשם הדרכה מנוחה, הריגת מספר אנשים או תפיסת מספר אנשים. דבר זה הוא אולי קל יותר בשביל הצבא, אבל הוא יותר קשה בשביל כוחות ההגנה שלנו. ועלינו לחסן את עצמנו לקראת האפשרות של המשכת מעשי טירור, על מנת להקטין את הסכנות ולהדוף התקפות עלינו בצורה נמרצה ביותר או למנוע התקפות. בענין זה מתנהל מו"מ עם הממשלה, וגם נעשו פעולות בכוחות עצמיים. מלבד הדרישה להגדיל את מספר הנוטרים המקבלים משכורת הוצגה לממשלה תביעה להגדיל את החלק הנע שבחיל הנוטרים, כלומר את המשמרות הנודדות. בענין זה נצטרך לעמוד במערכה קשה עם הממשלה, כי ברור לנו שבלי הגדלת המשמרות האלה לא נצליח להיטיב את מצב הבטחון באיזורים מסוימים. בינתים נעשתה פעולה בכוחות עצמיים, בעזרת „כופר=הישוב", להרחיב את המשמרות הנודדות, אבל הכרחי שההרחבה תוכר באופן רשמי. הדבר השני ההכרחי ברגע זה הוא – הרחבת הפעולה הלוחמת והתוקפנית והגדלת השתתפותנו בה. ידוע הדבר, שנעשתה פעולה חלוצית בביעור הכנופיות על ידי קצין אנגלי אחד, שהעתיק את הפעולות מן היום ללילה. הוא הסתכל במצב וגובה לדעת שבלילה אין למשטרה ולצבא כל שלטון על הארץ והוא כולו בידי הכנופיות, על כן הוא בא לידי מסקנה שצריך ליצור כוח מיוחד לפעולה בלילה כדי שהכנופיות ירגישו שאין הן מושלות לבדן על הכפרים. הנחה זו לא חייבה שימוש ביהודים דוקא למטרה זו. אבל האיש שהגה את הרעיון הזה – אצלו היה הדבר כרוך ברצון להשתמש ביהודים למטרה זו, גם כדי לסייע

לנו וגם מחוץ הכרה, שזהו אלמנט שאפשר לקרוץ ממנו יחידות חשובות לפעולות אלה. כך הגענו להישג מה בשטח זה, אבל הגענו גם לנקודת עמידה בשיתוף כוחנו בפעולות אלה - הן מבחינה כמותית והן מבחינת ההיקף הטריטוריאלי של הפעולות. כיום פועלת יחידה כזו במחוז הגליל, אבל אין לה סמכות לפעול במחוזות אחרים. וזוהי אחת מנקודות החתקפה במו"מ עם הממשלה.

עדיין אי-אפשר לומר דבר ברור על צורת הטרור החדשה שנתגלתה בשבועות האחרונים - חטיפת אנשים. בשקרה הדבר בגבעת עדה, אפשר היה לראות בזה מקרה, אבל אחר כך בא מקרה חטיפת דובנא וחטיפת משפחה שלמה בעתלית, ואין לומר עוד שזה מקרה בלבד. יש להניח שהכנופיות מתכוונות להמשיך בדרך זו, ונוצרת בעיה קשה של בטחון יהודים ופקידי ממשלה יהודים במקומות שונים.

מסכת המסיבות הללו מוכרחה לעורר את השאלה - מהו בעצם ה מ צ ב ב ק ר ב ה מ ח נ ה ה ח ו ק ף . קשה לקבוע דיאגנוזה ברורה ולהנבא על העתיד. אבל ברור שהמרכז המנצח על פעולות הטרור בארץ, המרכז הנמצא בחו"ל, עומד בתקפו ובתקיפותו. וכן ברור שישנה רזרבה גדולה של אנשים בארץ, שעוד לא החליפו ומוכנים להמשיך במהומות - למרות דעתם של ראשי הצבא על סגולות ההתמדה של הפלח הערבי. המרכז הנמצא בחו"ל נתון תמיד בדוחק, אבל הוא משיג בכל זאת כספים רבים. אין הוא בז לשום תרומה וגם לא ל„הולד-הפ" על ברקליים בנק בשכם. הוא מאמין כי יש כאן ענין של התחרות בכוח=ההתמדה בין הערבים לבין האנגלים והיהודים, וכל מי שיגלה יותר אורך=רוח - לו ההצלחה. הוא תולה תקוות בתמיכה חוץ. תקוה זו משמשת גורם חשוב לעידוד המהומות. אומרים, שהתמיכה האיטלקית פחתה בזמן האחרון, אך כנגד זה גברה התמיכה הגרמנית, אם כי הכסף הגרמני ניתן לשם תעמולה ומעשי-הצקה נגד יהודים בארצות המזרח בכלל. התעמולה נגד היהודים במזרח מתגברת במידה רבה, ומעשי התגובה מצד יהודים בארץ מילאו בנידון זה תפקיד רב. האוירה סביב עדות היהודים בסוריה ובעיראק, ובמידה ידועה גם במצרים, נעשית מחניקה יותר ויותר, והיא מלווה גילויים הידועים לנו מן ההיסטוריה: גילויים המכוונים לקנות את השלום על ידי התכחשות. נתפרסמו גלויי-דעת של אנשים חשובים על התכחשותם לציונות. יחד עם זה ישנם גלויים של עמדה אמיצה מצד יהודים בארצות המזרח. אבל בדרך בלל נעשית האוירה בארצות אלה מורעלת יותר ומחניקה יותר. תהיה דעתנו על כוחה הבונה והמגשים של התנועה הפאן-ערבית אשר תהיה, אבל הרגשה של שותפות ערבית כללית קיימת, ועל כל פנים בשביל להוות לחץ פוליטי על הממשלה הבריטית ולהציק לנו - היא מספיקה. עובדה היא, שהממשלה הבריטית נתונה בלחץ כזה מצד עיראק, מצרים וסעודיה. הלחץ הזה הוא הרבה יותר קטן מצד הלבנון וסוריה. ראשית, משום שאין להן דרך ללחץ בלתי אמצעי על הממשלה הבריטית; שנית, משום שבלבנון ישנו אלמנט בעל אוריינטציה של ידידות כלפינו לא רק בקרב המארונטים אלא גם מצד מוסלמים, ואוריינטציה זו עומדת בעינה, והיא מתבטאת במעשים הנעשים על ידי שלטונות הלבנון למניעת הברחת אנשים ונשק. היחסים עם אלמנטים אלה הם ערים למדי. גם עם מ מ ש ל ת סוריה, הנמצאת בנידון זה במצב הרבה יותר קשה, עומדים הקשרים בעינם. גם בשבועות האחרונים נתקיימו פגישות עם ראשי הממשלה הסורית. הגורם הפועל כאן היא ההנחה, שאנחנו יכולים להשפיע על עמדתה בצרפת. אנשי ממשלת סוריה טוענים שהם עומדים מול תעמולה חזקה ולחץ לתמוך בגלוי בערביי א"י, על כן אין הם יכולים לעשות הכל, אבל הם מתאמצים לעשות במידה האפשרית, ולא אפסה התקוה מלבם שהשלום בארץ יושג על יסוד של הסכם עם היהודים ולא על יסוד דכויים. עצם העובדה שמתקיימות שיחות כאלה גם במצב הנוכחי, יש בה סימן של עידוד. אבל הלחץ של הארצות הערביות השכנות מוסיף לפעול את פעולתו, הוא מתרכז במשרד החוץ באנגליה ומביא לידי כיוונים ליקבידטוריים כלפי הציונות במשרד זה.

יש להניח כי בסתיו הקרוב נעמוד לפני הכרעה, ונצטרך להכין את הצבור לכך. הכרעה אין פירושה דוקא לקבל מדינה, היא יכולה אולי להעמיד אותנו בפני ההכרח לחזור לדרך יותר קשה. עדיין אין מקום להתיאש מענין החלוקה והמדינה, כי עוד לא ברור מה תהיינה מסקנות ועדת החלוקה ומה יאמרו הממשלה והפרלמנט על מסקנות אלו. אבל אפשר שנצטרך לעבור למערכה אחרת ועלינו להיות מוכנים לכך.

*

ועתה אילו הערות לשאלות העליה.
הממשלה טוענת, שהויתור שלה לגבי העליה היהודית מילא תפקיד גדול בהחמרת מצב הבטחון בארץ. אין היא מקבלת את הטענה שהקטנת העליה גורמת להתמשכות המהומות. מצד שני טוענת הממשלה, כי המצב הנוכחי הוא מצב=מעבר, ואין לדון על סטאטוס כללי של העליה. עומדת איפוא לפנינו שאלת העליה מצדה המעשי. באוקטובר מתחילה עונת העליה החדשה, ואנחנו עומדים לפני שורה של נעלמים. קודם כל-- מה יהיה סטאטוס העליה בעונה הקרובה? בעונה הקודמת חל שינוי כביר בנידון זה. המכסימום הפוליטי הכללי נתבטל, רק שני סוגי עליה נשארו בפותים: העליה על פי השדיול ובעלי הון. בשמונת החדשים שלפני עונת=העליה האחרונה היה קבוע מספר מכסימלי כללי, שמעבר לזה לא יכול לעלות אף יהודי אחד, אפילו ילד - ודבר זה נתבטל. ביטול זה הביא הקלות רבות, אך העליה העובדת ועלית בעלי ההון הוגבלו. ההגבלה לגבי בעלי ההון היתה בחלקם תיאורטית ולא מעשית, באשר המכסה נקבעה בשעור של אלפיים רשיונות, ולמעשה עלו רק 280 בעלי הון. בסוג עלית התלמידים יכלו בשמונת החדשים הקודמים; לעלות רק 900 נפש תלמידים ונוער יחד, בעוד אשר בשבעת החדשים האחרונים נכנסו 900 נפש מסוג הנוער בלבד, חוץ מ-1100 תלמידים. והשאלה היא אם לפחות משטר זה ישאר בתקפו בעונת העליה הקרובה, או שמא יחזירו אותנו שוב למכסימום כללי. ברור שמלחמתנו צריכה להיות מכוונת לביטול גמור של כל מכסימום כללי. עכשיו ישנה התנכלות לעלית הנוער. הממשלה אומרת לכלול סוג עולים זה בעליה עובדת או לקבוע לה מכסימום מיוחד.

השאלה העיקרית השניה - היא שאלת ה„שדיול". ספק הוא אם המכסימום הפוליטי פגע למעשה בשדיול; הוא בא בתקופה של חוסר עבודה, ואין לדעת אם חשבונות הממשלה ביחס ליכולת הקליטה היו מגיעים למידות של המכסימום הפוליטי. אולם יש שני גורמים רציניים העלולים להשפיע על החלטת הממשלה בנוגע לשדיול הקרוב: א) חוסר - העבודה, ב) העליה הבלתי ליגלית. אף על פי שחוסר-העבודה החמיר במחצית השנה הזאת, הנה עומדים אנו עכשיו בסוף הקיץ, ולקראת החורף ישנם תמיד סיכויים יותר טובים לעבודה; אלה הם ימים שלפני הקטיף, והפעם יהיה קטיף יותר גדול והוא יעשה באחוז עבודה עברית יותר גדול. שנית, הממשלה נוכחה לדעת, שחוסר עבודה ועליה יכולים לדור בכפיפה אחת בארץ, כמובן עד גבול מסוים. באשר ישנם כל מיני פרוצסים אורגניים במשק המחייבים עליה גם אם שורר בארץ חוסר עבודה. סטנדרט החיים של המשק יכול לרדת בתקופה של חוסר עבודה, ואף על פי כן יהיה צורך בידיים עובדות נוספות. שלישית - יש לקוות כי למרות הכל יעלה בידינו להוכיח לממשלה את הצורך בקליטה נוספת בחקלאות, כמו שהיה בעונה הקודמת. שלושה נמוקים אלה נותנים מקום לתקוה שלא נעמוד במצב של חוסר כל ביסוס לשדיול. אבל הממשלה רואה את העליה הבלתי ליגאלית כדבר חמור מאוד, היא מעריכה את כמותה בשיעורים גדולים, והיא אומרת שהדבר יובא בחשבון, כלומר - שתנכה מהרשיונות של השדיול. כאשר עמדנו בשדיולים גדולים יכולנו לשאת נכויים כאלה. אך לא כן עתה, כאשר אנו עומדים לקבל בסך הכל אילו מאות סרטיפיקטים.

****

מפלגת פועלי ארץ=ישראל
המרכז

תל=אביב, 26. 7. 1936.
מס. 195.

*

סודי בהחלט!

לועדי הסניפים של
מפלגת פועלי א"י.

ח.נ.,

בישיבת הועדה המדינית של המפלגה מיום 22/7/36 נשמעה ס ק י ר ה ע ל ה מ צ ב שאת תמציתה הננו מוסרים לכם:

החששות, שבימים הקרובים תתפרסם הודעה על ה פ ס ק ת ה ע ל י ה בימי פעולתה של הועדה המלכותית - לא נתאמתו. עד כמה שידוע לנו, הביע הנציב את דעתו באופן מוחלט נגד הודעה מוקדמת על הפסקת העליה, באשר הוא רואה בזה וותור לאלמות. אבל יחד עם זה כמעט ברור, שהנציב הוא בעד הפסקת העליה למעשה ב ש ע ת פעולתה של הועדה. מחוץ לנימוק שההפסקה הוא דבר טבעי למען אפשר לועדה לפעול בתנאים נוחים, הרי יש לו, כנראה, לנציב, נימוק נוסף בעד הפסקת העליה לזמן פעולת הועדה: הממשלה עומדת בתוקף בפני לחץ מכל הצדדים בענין הפסקת העליה, אבל היהודים אינם צריכים לחשוב שעמידה זו של הממשלה היא תוצאה של לחץ היהודים עליה, וגם הערבים אינם צריכים לחשוב כך, אלא צריך שידעו שהסיבה לכך היא הפרסטיג"ה של הממשלה; אבל לאחר שהמהו=מות תדוכאנה בכוח, אזי תבוא השעה להראות ליהודים שהממשלה אינה סרה לדעתם, שהיא יכולה לעמוד נגד מחאותיהם ולהפסיק את העליה בשעה שהיא תמצא זאת למועיל. על כל פנים ברור, שיש כיום כוונה אצל הממשלה להפסיק את העליה בימי עבודת הועדה.

מתקבל על הדעת, שהכוונה הזאת שישנה לממשלה ושהיא ידועה לנו, יכולה להיות ידועה גם לערבים והיא יכולה לפעול את פעולתה ולרמוז להם כי הוותור הנ"ל (הפסקת העליה לאחר חיסול המהומות) - מוכן להם. ויש לשער, שאמנם הכוונה הזאת ידועה לערבים. אף על פי כן אין זה נותן פתח של מוצא לערבים, מפני שלמען יוכלו הם להפסיק את השביתה ואת המהומות, דרוש להם איזה א ק ט פ ו מ ב י . אין זה מספיק שהם יכנסו את הועד העליון ושאחד מחבריו יודיע שנודע לו כי ישנה כוונה

כזאת לממשלה, וזה ישמש אמצעי לחיסול המהומות. בכל זאת יתכן שהכוונה הזאת ידועה לערבים והיא פועלת את פעולתה.

ואשר ל מ צ ב   ב ק ר ב   ה ע ר ב י ם ,

הרי בכל פעם מציינים איזה תאריך להפסקת המהומות. משום מה היתה מנסרת דעה שהמהומות תגמרנה עד 15 ליולי; הערבים קיוו שעד אותה שעה תבוא הודעה בפרלמנט על הפסקת העליה, ושעד אז הם צריכים להחזיק מעמד. אחר כך היתה דעה שהמהומות תגמרנה עד סוף החודש הזה, לפני פיזור הפרלמנט. עכשיו חוזר שוב התאריך של סוף חודש יולי. יש ידיעה שהמשלחת הערבית עוזבת מחר את לונדון בדרכה לא"י, והיא מתעתדת לשהות בארץ שבוע ימים, ולחזור אח"כ ללונדון. המשלחת לא הודיעה כלום ואיש אינו יודע מהי מביאה. עד כמה שידוע לנו, ישנם בקרב מנהיגי הערבים כאלה שמשערים כי בואה של המשלחת לארץ יכול לתת שאנסה להפסיק את השביתה; יגידו לעם: הנה היתה בלונדון משלחת, היא חוזרת עם תקוות טובות, העם סבל קשה לשם השגת שאיפותיו, אבל עכשיו אנחנו עומדים על בסיס איתן, די בסבל, ואנו קוראים את העם לשוב לעבודתו. זהו הלך=המחשבה בחלק ידוע מבין הערבים. אבל אין הלך=רוח זה אומר שהדברים יתפתחו באמת באופן כזה.

התפתחות הדברים בארץ הולכת כל הזמן בשני כיוונים המתרחקים זה מזה. מצד אחד גוברת העיפות של ההמונים הערבים והם מרגישים את ההרס והחורבן והנזקים העצומים שנגרמו להם בעקב השביתה והמהומות. אבל יחד עם זה ברור, שיש בקרב הערבים התגברות עצומה של מרירות נגד הממשלה ונגד הנציב וגם התגברות ההרגשה שישנה כל הזמן - שאפשר לנצח. אין הרגשה שיש לתנועה הערבית כספים במידה רחבה. הם נלחמים על כל פרוטה, גם בהשגתה וגם בהוצאתה. אין מזלזלים בשום תרומה. לוחצים כל הזמן על השגת כסף בארץ, אם כי מקבלים תמיכה גם מחו"ל - לא מאיטליה, כי אם קצת מגרמניה, אבל אין לומר שמקבלים כסף מהממשלה בגרמניה. היה לערבים בטחון, שהממשלה תוציא לפועל את חוק החנויות, והם חיכו לזה, והיתה זו בשבילם אכזבה שהממשלה לא השתמשה בחוק הכופה על החנוונים לפתוח את החנויות. הערבים חשבו לנצל את כפיית הממשלה בענין החנויות כדי לעורר מהומות בערים, ונתאכזבו כשדרך זו נשללה מהם. מה שנוגע

לכנופיות, הרי לב האינטליגנציה הערבית אתן באותה מידה שלבו של כל יהודי הוא עם ההגנה. רופאים, מהנדסים, משכילים מתענינים באהדה במתרחש בכנופיות, ויש הכרה אצלם שהצבא לא יוכל להן. והעיקר - בקרב הערבים יש ראיה בהירה של המצב. הם מבינים שאנגליה איננה מדינה פאשיסטית, אלא מדינה דימוקרטית, שהחכרעה בה נמצאת בידי דעת הקהל, וזו לא תסבול מהומות זמן רב, והראיה לכך - שדעת הקהל עוברת יותר ויותר לצד הערבים, ולכן צריך להמשיך - וסוף הנצחון לבוא. על הדרך לנצחון הזה עומדת, לדעתם, הממשלה בארץ שאינה מותרת מטעמי פרסטיג"ה, כיחוד הנציב שאיננו אדם רציונלי, אוסט אזג'ו ואינו מבין מה שהוא עושה; הפקידים האנגלים - פחד הנציב עליהם, והפחד שמא יאבדו את משרותיהם, ועל כן אינם מרימים את קולם; אבל, הנה אותם האנגלים שאינם פקידים - הם לצדנו; היהודים - מסייעים לנו בזה שמקוממים נגדם את הנציב ע"י מחאותיהם, וסופם שיעשו את ווקופ אויב להם כמו שעשו את צ'נסלור, וגם זה דוחף את הענינים לטובתנו. זהו הלך-הרוח בין הערבים.

מה הם ה ע ת י ד ו ת ה פ ו ל י ט י י ם ?

זוהי הפרשה החמורה ביותר. המסקנה המאוחדת של העתונות האנגלית היא, כי הכרחיים שינויים רדיקליים בפוליטיקה הא"ית. בעתונות האנגליה נשמעו עד עתה בענין זה שתי עצות עיקריות, שהן גם מתאימות למה שמתבשל בחדרי החדרים של הממשלה: א/ קביעת רזרבות קרקעיות לערבים; ב/ קביעת גבולות לעליה היהודית. יש מרחיקים לכת - כמו ה„אובסרוור" - הדורשים רביזיה של המנדט. ב„קונטמפוררי ריוויו" נדפס מאמר של עורך ה„גרייט בריטין" הטוען, שאמנם היהודים צודקים, אבל הטרגדיה היא בזה, שיש התנגשות מוחלטת של דרישות היהודים עם דרישות הערבים - ואפשר להציל את המצב רק ע"י נתוחים קשים.

מה שנוגע לענין העליה, הרי הדברים ידועים.

הדבר השני העומד על הפרק הוא, כאמור: ר ז ר ב ו ת ק ר ק ע י ו ת לערבים. אבל לא רזרבות סתם, אלא בקשר עם שאלת הקנטוניזציה המתבררת עכשיו בחוגי הממשלה, קביעת מחוזות שהיהודים יוכלו להתפשט בהם וקביעת מחוזות באלה שהיהודים לא יוכלו להתיישב בהם. בממשלה רואים מראש שדבר

זה יהיה קשה בקריעת ים=סוף, שהיהודים יתנגדו לכך בכל תוקף וגם הערבים לא יסכימו, אולם בעיני הממשלה זהו הפתרון היחיד. באותו זמן יש נטיה ברורה אצל הממשלה להיענות לתביעותינו בכל מיני דברים ממשיים; אפשר שיש רצון להיענות בעניינים אלה מפני שאי=אפשר למנוע אותם מאתנו בעקב המאורעות, אבל יתכן גם שהם ניתנים לנו כדי להמתיק את המכות הפוליטיות הגדולות העתידות לנו, וגם כדי להיראות כאנשים הגונים. שהרי אם הממשלה מקטינה את הבית הלאומי, היא רואה חובה לעצמה לעזור לפחות לגיבושו. אפשר להניח שאישור הגיוס של 1800 שוטרים נוספים הושפע מנימוקים אלה ולא רק מתוך צרכי ההגנה ולא רק משום שהיהודים הוכיחו שהם יודעים לא להשתמש לרעה בנשק שבידם. גם ענין המזח בתל-אביב אולי הושפע מנימוק זה. עכשיו נענתה לנו הממשלה   ב ע נ י ן   ה כ ב י = ש י ם .

הנהלת הסוכנות הציעה הצעה בקורת של תכנית הכבישים הקיימת משכבר אצל הממשלה. לממשלה יש תכנית כזאת ערוכה לכמה שנים למפרע, אולם המצב הכספי שלה הוא עכשיו –   ל ג ב י   ד י ד ה – איום ונורא. על כן הועמדה תכנית זו בסימן שאלה. הממשלה טוענת שאין לה הכנסות עכשיו, לא ממסים ולא ממכס; ואשר לעודף של $6\frac{1}{2}$ מיליון לא"י בקופה – מלכתחילה גזרה הגזברות המרכזית בלונדון לשמור על $3\frac{1}{2}$ מיליון בתור רזרבה; וגם מה-3 מיליונים שנשארו ברשות הממשלה כאן היא התחייבה על כמה מפעלים, הרחבת נמל חיפה וכו"; היא קיוותה לקבל מלווה של 2 מיליון פונט, שדברו עליה מלפני שנים, אבל המלווה הזאת עדיין איננה, ובינתיים הוצאה מחציתו של העודף שברשות הממשלה מתוך תקווה לכסות את ההוצאה הזאת במלווה שתתקבל. ומכיון שהמלווה איננה עדיין, יצטרכו עכשיו לחפש כספים מהעודף או מהתקציב לכיסוי ההוצאות שנעשו, וכמה דברים שהממשלה חשבה לעשות יפלו עכשיו על התקציב; ובתקציב יש ירידה קטסטרופלית של ההכנסות והעלאה קטסטרופלית של ההוצאות, בעקב מציאות הצבא הרב בארץ, כאשר ההפרש בין החזקת צבא רגיל לבין זה שישנו עכשיו נופל על חשבון הארץ. בשביל הממשלה זהו מצב קטסטרופלי ולפי הרוטינה הוחלט לצמצם את תכניות העבודה שלה, בתוכן גם את תכנית הכבישים.

הסוכנות באה לממשלה בהצעה של סלילת 4 כבישים ראשיים: א/ כביש הצפון, מתל-מונד ועד חדרה, שיעבור את כל עמק-חפר וייצור קשר ישר עם תל-אביב דרך ישובים יהודיים. הסוכנות דרשה שסלילת הכביש הזה תגמר עוד החורף; ב/ הכביש השני - מגניגר ועד נהלל, כולו. הכביש הזה שהיה בתכנית הממשלה, הוקצבו לו קודם 3 אלפים לירות, שמזה צריכה היתה הממשלה להשתתף ב-1.500 לא"י והמשקים ב-1.500, כלומר ב-50%. הכוונה היתה לתקן את המקומות המקולקלים שבכביש הקיים וגם לסלול חלקה כביש קטנה מחדש. הסוכנות דרשה לגמור את הכביש הזה כולו. אם העבודה הזאת תצא לפועל, הרי התנועה מחיפה לא תצטרך לעבור דרך נצרת גם בימי החורף; ג/ חלק מהכביש עפולה - בית-שאן, עד שטה, שישמש את כל גוש נוריס עד נקודת ההתישבות של קבוצת החוגים; ד/ והכביש הרביעי: מכפר-חבור ועד מג"רה, כלומר למלא את החוליה החסרה בכביש עפולה - טבריה, ואם דבר זה יעשה אזי כל נקודות עמק-הירדן והגליל יוכלו להגיע לחיפה שלא דרך נצרת.

להזכיר הסוכנות בענין ארבעת הכבישים האלה היתה השפעה תכופה. הממשלה אישרה מיד 3 כבישים מבין הארבעה; רק כביש כפר - חבור - מג"רה לא אושר. לכביש הצפון הוקצבו עכשיו 102 אלף לירות, כלומר ב-40 אלף לירות יותר משהוקצב קודם; לכביש גניגר - נהלל הוקצבו עכשיו 17,500 לא"י במקום 3 אלפים קודם (בזה צריכים המשקים להשתתף ב-5 אלפים). לכביש עפולה - שטה הוקצבו 45 אלפים לירות. וכבר נשלחה המלצה לגזברות המרכזית בלונדון לאשר את כל ההקצבות האלה. יש לשער שבעבודות הכבישים האלה תהיה עבודה עברית ב-100%. ההסתדרות כבר הוזמנה למו"מ בענין הספקת פועלים לעבודות אלה. אבל יש גם צד שני למטבע: במחלקת העבודות הצבוריות יש כבר תירוצים שאי-אפשר להספיק לעשות את העבודה הזאת במועד וכו", אולם הנציב הבטיח שהוא יעשה הכל כדי להסיר את כל המכשולים. עתה אנחנו נכנסים לפרשת כבישי עזר, וגם בענין זה יש סיכויים להצלחה. כ"כ יש סיכויים להכניס יותר אנשים לשירותי הממשלה, ברכבת, בדואר ובטלגרף. על כל פנים זהו הכיוון עכשיו אצל הממשלה.

אנחנו עומדים כבר בפרק ההכנות ל ו ע ד ה

ה מ ל כ ו ת י ת . שדה=פעולתה של הועדה יהיה רחב מאוד ויכלול את הכל - עליה, קרקע, התישבות, פוליטיקה. וכשאנו מתארים לעצמנו את הועדה, שיהיו בה אנשים בעלי שעור=קומה גדול, הרי יש להניח שלכל המוטב הם יגידו: נכון, העם היהודי נתון במצוקה, וכן נכון שלא קבלתם עזרה מהממשלה לקידום מפעלכם פה, אבל הנה היתה התקוממות של הערבים, הם אינם רוצים בכם ועליכם להבין את מצבה של אנגליה - מה א ת ם מציעים בתור פתרון? ואנחנו מה נאמר? עליה גדולה, עזרת הממשלה? כפי שאנו רואים את הריאקציה על הנעשה בארץ אצל טובי האנגלים, יש לחשוב שהועדה לא תסתפק בתשובה שלנו שהפתרון הוא בעליה גדולה ובעזרת הממשלה להתפתחות מפעלנו.

עלינו לסמן הצעות לפתרון, ונדמה לי, שהמינימום שאנחנו צריכים לבוא אתו לועדה הוא: ערובות של אי-השתלטות על הערבים ואי-נישולם מן הקרקע. עלינו לומר לאנגלים: אתם טוענים שיש אצל הערבים פחד מפני השתלטותנו ואתם שואלים לתשובתנו. תשובתנו היא אחת: ל א נ נ ש ל ש ו ם ע ר ב י מ א ד מ ת ו ו ל א נ ש ת ל ט ע ל י ו . בכיוון זה צריכה ללכת המחשבה שלנו. פירושן של ערובות על אי=נישול הערבים מן הקרקע יכול להיות חקיקת חוק או סידור מסוים לרכישת קרקע בצורה מרוכזת, אשר יגביל את החופש ברכישת קרקע, ויקבע רשות יהודית מסוימת שהיא רשאית לרכוש קרקע והיא תהיה קשורה בהתחייבות מסויימת. ערובות על אי=השתלטות פירושן - הסכמה ל„פאריטט" בשלטון, דבר שלא קל יהיה להשיגו אצלנו, לא רק בתוך התנועה הציונית, אלא גם בתנועתנו אנו.

אפשר, כמובן, לדבר על גישה אחרת לשאלה זו: הנה עם ישראל תובע את ארץ=ישראל, כוח יהודי גדול בא"י הנהו משען חשוב לאנגליה וכו". אבל לאחר הבדיקה הפוליטית בחדשים האחרונים גם באנגליה וגם כאן נראה הדבר שלגבי הפרובלימות האקטואליות - אין לחשוב כי גישה זאת בלבד תשמש לנו מגן מספיק.

ואשר ל מ ו " מ ע ם ה ע ר ב י ם .

מצב הדברים הוא כזה: הצנור המרכזי שחשבנו להשתמש בו לשם מו"מ - נסתם

למעשה. יש הסתמנות מהצד שכנגד. אבל ענין המו"מ כשלעצמו לא נשתתק. קודם כל, יש במצרים כל הזמן תנועה סביב פרשה זו, שבאה גם מפני שבמצרים נמצאים שליחים של הועד הערבי העליון, וגם מתוך שיש שם מרכז פאן=ערביסטי, ואנשי המרכז הזה אקטיביים בענין המו"מ בין היהודים והערבים בא"י.

הסורים פנו לאיש אחד משלנו ושאלו אם אפשר לקבוע קשרים לשם מו"מ. הדבר הראשון שהם אמרו הוא: שהמטרה הסופית היא שהיהודים ישארו בא"י 40%. האיש שלנו אמר: את התנאי הזה לא אביא אפילו בפני המוסדות היהו= דיים. אז אמרו הסורים: אם כן, נדבר על יסוד של 50% יהודים ו-50% ערבים. האיש שלנו הציע לסורים קודם כל לשאול את המופתי בא"י, אם הוא יסכים ל-50%. המופתי נשאל על כך וכפי שהודיעו לנו תשובתו היא, שהוא איננו מוכן לדבר על 50%, הוא בעצמו איננו מסכים לדבר בכלל, אבל היה מסכים שחבר הועד הערבי יכנס במו"מ על יסוד הסכמת היהודים לא להיות יותר מ-80% לעומת מספר הערבים בא"י, כדי לסמל שהערבים הם הגזע השליט בארץ, הם רוב בה וישארו רוב. הסוף היה שאחד הסורים אמר: ננהל מו"מ על יסודות כאלה: א/ נכרתת ברית יהודית-ערבית לעולם; ב/ ארץ=ישראל נכנסת לתוך פדרציה ערבית והיהודים עוזרים בדבר זה; ג/ הפרופורציה בין היהודים והערבים בארץ תהיה: 60% ערבים, 40% יהודים; ד/ פאריטט בהנהלה. על זה קבל תשובה: א/ לא נוכל לדבר על גבולות מוחלטים ביחס למספרים בין היהודים והערבים, כי דבר זה לא יהיה ישר מצדנו ולא יהיה ממשי בשביל הערבים, זה לא יחייב את הדורות הבאים ש ה ם יקבעו את יחסי הכו= חות. וביחוד אם מדברים על פדרציה ערבית, הרי יש עוד פחות הצדקה לדרישה שהיהודים ישארו מיעוט בארץ; ב/ אנחנו מוכנים לערובות על אי=נישול הערבים מקרקע ועל אי=השתלטות עליהם. אחר כך באה מן המקור הזה עוד פעם הצעה להפגש ולדבר בלי תנאים מוקדמים, וניתנה תשובה שאנחנו מוכנים, שהם ידרשו שליח של הערבים ואנחנו נשלח שליח שלנו. על זה עדיין לא נתקבלה תשובה.

מצד שני באה התעוררות מסוריה, מדמשק, להתערב במו"מ בין היהודים והערבים. יהודי אחד מדמשק אמר לאחד האנשים שלנו, שהמופתי פנה להנהגה הלאומית בסוריה ודרש ממנה לשלוח משלחת לא"י, כדי

לדרוש מהנציב ותורים לטובת הערבים לשם חיסול המצב. לסורים היתה התיעצות והם החליטו לבוא לא"י לדרוש מהערבים להפסיק את השביתה, וכן לבוא בדברים עם יהודים כדי לחפש דרך של הבנה בינם לבין הערבים.

בינתיים ביקר אחד מאנשינו בבירות ובדמשק ושוחח שם עם שלושה אנשים מן החשובים ביותר: עם נשיא קהילת לבנון, עם האפטריארך המרוני ועם מנהיג הסורים - פחרי בארודי (זה האחרון מטפל עכשיו בארגון „חולצות ברזל". הוא ביקר בארץ והתפעל מכמה דברים שראה פה וביקש שיסבירו לו מה זאת ההסתדרות, „הפועל" וכו'). הסיכום הוא כדלקמן:

ב ל ב נ ו ן יש התנגדות נמרצת לאיחוד עם סוריה; יש התנגדות גדולה לקריעת צור וצידון מן הלבנון; נטועה בהם הכרה שעם נפילתם נפול גם אנו, ועל כן צריכים להחזיק איש ברעהו; יש אצלם ריאקציה אנטי מושלמית חזקה למאורעות בארץ-ישראל, שהם רואים בהם תנועת=דיכוי מושלמית; ההתנגדות היא חריפה מאוד; לדעתם, שבויים הנוצרים בא"י בידי המושלמים ואין להם ברירה, הם מוכרחים להגרר אחרי המושלמים; אבל ברור שהשתלטות מושלמית פירושה מות לנוצרים. ההתנגדות למאורעות בא"י נובעת גם מתוך זה שהלבנון איבד שוק חשוב לפירות שהיה לו בא"י, וגם משום שבגלל המאורעות פשטה הקייטנות השנה את הרגל, והן הקייטנות משמשת ענף חשוב מאוד בכלכלת הלבנון.

ב ס ו ר י ה - נשמע פזמון הפוך, אבל גם שם מבקשים שנעזור להם בצרפת, והם יעזרו לנו בא"י; מדברים בלי כל שינא על מה שקרה בא"י; ברור שמה שקרה בא"י איננו דבר רצוי וצריך לחפש דרכים להבנה כדי שדברים כאלה לא יישנו עוד. אנשי סוריה טענו, שהם היו מוכנים לנסוע לא"י להתערב לגמר הענין, אבל - הם אומרים - עם מי נדבר? כל אנשינו יושבים בסרפנד, הממשלה לא תשחרר אותם כל זמן שיש מהומות והמהומות לא תפסקנה מבלי שתופסק העליה. הסבירו להם מדוע אין לדבר על הפסקת העליה, והם כאילו התרשמו מההסברה.

ב י ר ו ש ל י ם היתה שיחה בין אחד המנהיגים הערבים לבין יהודי אחד. השיחה היתה פרטית. הדבר הראשון שהציג המנהיג

B10

תיק מס' 2,2,2

ארכיון [illegible]

אין מס' 222

מספר סופי :	
מספר מקורי :	
מספר זמני :	
סיווג בטחוני:	
תאריכים	1941 - 1939

10,000 (1.60) 2160/227

3

[illegible]

מספר סופי :	[illegible]
מספר מקורי :	
מספר זמני :	222
סיווג בטחוני :	
תאריכים	1941 - 1939

10.000 - 11.57 - 2157/2290

ירושלים –
8.1.40

חלוקת העבודה במחלקת הבטחון

הארץ מחולקת ל –4 מחוזות בהתאם לחלוקה הממשלתית של חיל הנוטרים. במחלקה עובדים 6 מפקחים מחוזיים.

א. **מחוז הגליל:**

מפקח המחוז – ה' אברהם אכר (משכורתו החדשית 25 לא"י, יש לו מכונית לתנועה). המשרד המחוזי בעפולה, מנהלו ה' אריה ליבמן (משכורתו –.15). משרד זה מפקח על ארבעה גדודים: גדוד הגליל־העליון, גדוד הירדן, גדוד הגלבוע וגדוד יזרעאל. לרגלי המסבות המיוחדות בשטח התישבות זה הסתפקנו בגדודאי אחד נוסף (ה' א. גרשברג) היושב בטבריה והמטפל בעיקר בגדוד הירדן. יחד עם זה יש להדגיש שמספר קציני המשטרה ומפקדי הגדודים (מחוץ לקצין הממונה על כל המחוז) הוא ארבעה: אחד לגדוד. מכיון שהקצין המחוזי עבר עכשיו לטבריה באופן סופי בצטרך גם אנו להעתיק את מטרכז המחוזי לטבריה ולהשאיר בעפולה רק משרד משנה.

ב. **מחוז הצפון:** (מכפר יהושע עד חדרה).

הפיקוח הראשי על המחוז הזה נתון גם הוא בידי ה' א. אכר במשרד הנוטרים בחיפה (העומד באופן ישיר לפקודת המשרד הראשי בירושלים, לרגלי ההכרח להיות בקשר אמיץ עם חיפה העיר והרשות שלה). לרגלי העובדה שחיפה היא מרכז אדמיניסטרטיבי־צבאי חשוב וגם מרכז משטרתי שבו נקבעו כל התקדימים החשובים בבנין הכוח, נאלצים היינו להחזיר את ה' ה. בילין לארבעה ימים בשבוע למשרד הזה. במשרד חיפה גם מתרכזת ההנהלה של מספר הרכבות, הסניף הצפוני של משרד הפיקוח על משק המכוניות, הפיקוח על הנספחים לצבא ובעת משמש גם לשכת גיוס של מועמדים לצבא. הגדודים זבולון והכרמל הם לפיקוח המשרד הזה. בגדוד הכרמל יש גדודאי מיוחד (ה' מ. קורנפלד היושב בבנימינה), ה' בילין ממלא גם את תפקיד הגדודאי בגדוד זבלון.

ג. **מחוז הדרום:** (מכפר ברנדיס ועד תל־מונד – גדוד עמק חפר (המרכז בנתניה), מכפר סבא עד תל־אביב – גדוד השרון (המרכז פתח־תקוה), משכונת הדרום דרומה – גדוד הדרום (המרכז רחובות).

המשרד המרכזי למחוז זה הוא בתל־אביב (המרכז של המשטרה הוא ביפו). המפקח המחוזי ה' מאיר ספקטור (משכורתו –.25 לרשותו מכונית). במחוז עובדים שלושה גדודאים (ה' א. בן־נחום – עמק חפר, ה' ס. ארזי־השרון, ה' ש. שר־שלום – הדרום).

למשרד הזה צורף משרד הפיקוח על משק המכוניות של הסוכנות בהנהלת מר מ. לוברסקי (לרשותו מכונית). לשכת הגיוס המרכזית של מועמדים לצבא הבריטי היא במשרד זה והיא גם הבסיס למלוה הקבוע של המגויסים (ה' בן־דרור שמקום עבודתו צריפין).

ד. **מחוז ירושלים:** (כולל גם את הר־טוב ואינו כולל את ים המלח)

הנהלת המחוז היתה בידי מר י. אלוף וסגנו מר נ. סטבסקי. ה' אלוף שוחרר כעת בגלל עבודתו במרכז להכשרה גופנית של הועד הלאומי וה' נ. סטבסקי מנהל את עניני המחוז. (משכורתו 15 לא"י לחודש). מר אלוף יוסיף לטפל בשלטון המחוזי והמשטרה המחוזית בירושלים בהתנדבות ויקבל את ההוצאות בקשר לזה.

במשרד המרכזי עובדים: ה"ה י. גורדון, מ. צימבל, עבודה חלקית של מר א. מרקובסקי והגב' רות ויצמן. ה' ה. בילין מבלה בירושלים רק יום או יומים ונאלץ, לפי דרישת מחוז הצפון, לשהות ברוב זמנו בחיפה לשם טפול עם שלטונות הצבא והמשטרה.

פקידנו מר ר. אבניאלי המנהל את כל עניני האינונטר נאלץ, לרגלי הטפול הנוסף במשק המכוניות המוטל עליו והכרח נוכחותו בזמן התשלומים לאנשי הרכבת ויחידות העזר האחרות במחוז הצפון, להיות בחיפה.

משמר הרכבות - הוא לפיקוחו של ה' ש. זינגר. משרדו במשרד המחוזי בחיפה.

הנספחים לצבא - הם בפיקוחו של ה' נ. סונין - משרדו במשרד המחוזי בחיפה.

הנוסרים לתפקידי בטחון כלליים - מספרם הגיע ל-1700 איש. מרוכזים בעיקר בחיפה, ירושלים ומחנות ההסגר לשבויים גרמניים. הסעיף לטפול ביחידה זו נמחק מתקציבנו ולהלכה אין כל טפול בהם; למעשה אין אנו יכולים להתעלם מבעיותיהם ופקידינו מטפלים בכל מקום ומקום בנוסרים אלה.

ירושלים, ד׳ בכסלו ת״ש
16.11.39

א ל: הגזברות

מאת: י. גורדון.

בקשר עם דרישתכם להפחית את תקציב מחלקת השוטרים המוספים והעמדתו על 5,000.- לא״י לשלושה חדשים, ז.א. 1,666 לא״י לחודש, תהיה הפחתת התקציב שלנו ב-45%.

2. תקציבנו מתחלק לתקציב הנהלה ופיקוח על: א) הגנת הישובים היהודים; ב) משמר הרכבות; ג) נספחים לצבא; ד) נוטרים בתפקידי בטחון כלליים; ה) משמר נע של הגנת הישובים היהודים.

3. <u>הגנת הישובים היהודים:</u>
תקציב הפיקוח שהאדמיניסטרציה שהוצא לכם הוא בסכום של 1,286.- לא״י לחודש. על ידי הפחתה של 45% אנו מוכנים להעמידו על 708.- לא״י לחודש, בתנאי שתהיה לנו הרשות להעביר סכומי הוצאה מסעיף לסעיף בגבולות הסכום הכללי הנ״ל.

4. הפחתה זו אמנם תשפיע על הנהלת העבודה ותקצץ הרבה בפעולות, אולם אנו מקוים להתגבר על הקשיים. יחד עם זה עלינו להדגיש שהפעולות הכרוכות בגיוס מועמדים לשרות בצבא אינן כלולות בתקציב זה, ובשבילו יש צורך בתקציב מיוחד, כפי שהגשנו בזמנו, ולא - לא תוכל פעולה זו להיעשות על ידי משרדי הנוטרים.

5. משמר הרכבות שנכנס לתקציבנו בסכום של 125.500 לא״י, יועמד כעת על 70.- לא״י. על ידי זה תקוצצנה כמה פעולות חשובות שהשפעתן תהיה ניכרת על הכוח, אולם אנו מקוים, כי גם כאן נוכל להחזיק מעמד.

6. נספחים לצבא - היו בתקציבנו בתור פעולה מיוחדת בתקציב ב׳, כפי שהוצע לנו, ב-86.500 לא״י. מכיון שפעולה זו מתבטלת כעת ויש צורך בתקציב לשלושה חדשים לכל היותר, ואולי פחות מזה - אנו מציעים לא לקצץ כרגע את ההוצאה הזאת אלא לתת לפעולה להסתיים באופן נורמלי בלי זעזועים קשים שיהיו בלאו הכי עקב הפיטורים (הודעה רשמית ברורה תתקבל אצלנו בעוד שבועיים). ז.א. לתקציב של 5,000.- לא״י צריך יהיה להוסיף בשלושת החדשים הקרובים 86.500 לא״יx3=259.500 לא״י.

7. לנוטרים בתפקידי בטחון כלליים - הכנסנו בתקציב ב׳ 164.- לא״י. אם כי אנו חושבים שפעולה זו הכרחית היא וחסרונה מכניס דמורליזציה במורה בכות זה, בעיקר כשכוח זה הוא הנשוא באחריות של השמירה על השבויים הגרמנים, - הפעולה החשובה ביותר שלנו בזמן האחרון, - הרי מחוסר כסף אנו נאלצים לוותר על כל פעולה בשטח זה.

8. המשמר הנע - 67 יחידות אלה נכנסו לתקציבנו הכללי בסכום של 1,665.815 לא״י.

בקשר עם המלחמה עלה מחיר הדלק וחלקי מכוניות ויש צורך להוסיף לסכום זה לפחות כ-150 לא״י, ז.א. להעמידו על 1,800.- לא״י לחודש.

אחרי הפחתה של 45% בחלק הראשון (הנהלתי) של התקציב, נשארו לנו למשמר הנע 888.- לא״י, ז.א. 49.5% מהסכום הדרוש. קיצוץ כזה הוא בלתי אפשרי בלי הקטנה בשעור למעלה מחצי של פעולת המשמרות הנעים.

./.

חשיבות המשמר הנע הוכרה גם ע״י הממשלה במידה כזו שבהפחתות הנוכחיות אינה נוגעת במשמר הנע. גם מצדנו חושבים את הפעולה הזו כתפקיד העיקרי של הכוח הקיים. הפחתה - פירושה צימצום האפשרויות שניתנו לנו להגנה חוקית; לכן אין אני רוצה לקבל על עצמי את האחריות לקיצוצים בשטח זה והצעתי היא שתהיה החלטה בענין זה של המוסדות האחראים לבטחון יחד עם ההנהלה. התקציב המפורט של המשמר הנע נתן בדף 3. לתקציב ההוא יש להוסיף את עלית המחירים בסכום של כ-150 לא״י. עלי רק לציין שאת הדרישה לדיון משותף בשאלה זו הגשתי עוד בראשית אוקטובר ועד היום טרם בעשתה הפעולה.

הבאנו דבר זה גם לתשומת לב יו״ר ההנהלה, ה' בן־גוריון, שהבטיח להוציא לפועל את הצעתנו על ישיבה משותפת לדיון בשאלה.

9. כמובן שבקיצוצים אלה קוצצו פעולות האימונים במחנות צבא, האימונים בעזרה הראשונה וכן האימונים לאיתות וקשר.

.י.ג

העתק: לד״ר ב. יוסף.

תקציב מחלקת הבטחון
לחדשי אוקטובר - דצמבר 1939

הסכום העומד לרשות הפעולה -.5,000 לא"י, לחודש -.1,666 לא"י

התקציב הקודם		ההפחתה	נשאר לפעולה	
1. הוצאות הגדודים -.576				
2. הרצאות המחוזות -.505				
הוצאות המרכז -.128				
פיקוח על המשק -.77	1,286.-	(45%) 578.---	708.-	
2. משמר הרכבת	125.500	(45%) 55.500	70.-	778.-
3. משמר נע				
67 יחידות לפי הפרוט	1,665.815			
הוספת יוקר	134.185			
	1,800.000	(50.5%) 912.---		888.-
				1,666.- לא"י
4. נספחים לצבא (מחוץ לצבא) הוספה ל-3 חדשים				259.500 לא"י

<u>סודי</u>

ירושלים, כ"ד כסלו ת"ש
6.12.39

ד' [illegible] הודיע לי הבקר שבגלל לחץ של המפקד הראשי של המשטרה היה נאלץ להוריד מיד את המכוניות המשוריינות של משטרת הישובים העבריים, כתוצאה מזה יפחת מספר המובילים שלנו ב-19 וישארו 35 מגדרים ו-4 קבוצות רוכבים. בארץ זמני הוא משאיר בפעולה את המשוריינים גדרה-באר טוביה ועין-גב. אם כי אינו יודע אם יש לו להמשיך בפעולתם הרי מקווה לכך.

2. בתנאים אלה אינני מוצא לאפשרי לקבל את האלטרנטיבה [illegible] של 85 קבילת תקציב המשטר הנע ב-[illegible]0 לא"י והורדת תנועתם של 16 מובילים: לא יתכן שנוסף לגזירת [illegible] אנו הגבלית מצדנו ונרסק את רשת המשטרות הנעים, מפני [illegible] התקציב יחייב אותנו להקטין את התנועה גם של המכוניות הנעדרות ב-30%.

3. לעומת זאת אני מציע לקבל את האלטרנטיבה השלישית: תקציב לתנועה של מגדרים בלבד (בלי משוריינים). על ידי זה ישתנה התקציב היסודי שהוצע בסכום של 1122.224 לא"י
ויפחת בסכום של 220.- "
סכום הדרוש יהיה 902.224 לא"י

צריך להוסיף לתקציב של -.880 לא"י עוד כ-.80. מכיון שהוספה זו תוצא רק לבנזין, הרי שהיא תאפשר תנועה של 300 ק"מ לחודש לכל מכונה (נוספים ל-1200 ק"מ הקבועים). כדאי להדגיש ש-300 ק"מ נוספים אלה יחזקים בארץ יחסי את השמירה במידה גדולה יותר מאשר [illegible], מפני שהם "נוסט לשמירה". מבלי קילומטרז' בלתי פרודוקטיבי [illegible] לבסיס לפי דרך.

בהתאם לנ"ל אני מבקש לאשר -.80 לא"י נוספות לתקציב החדשי של המשטר הנע.

ירושלים, 21.5.41

אל : חברי ההנהלה
מאת: מ. שרתוק

סיכום הגיוס מ-1 עד 20 במאי :

תותחנים	129
מובילים	103
רגלים	97
מהנדסים	51
תפרים	30
אחתים	4
סה"כ :	414 יהודים

במשך תקופה זו נתגייסו 81 ערבים.

[illegible]

ההסתדרות היהודית לארץ-ישראל

מחלקת הבטחון

ס ו ד י

הצעת תקציב לשנת ת״ש

(אוקטובר 1939 – ספטמבר 1940)

תקציב א׳

			לחדש
1. הגנת הישובים היהודיים			
א) הוצאות הגדודים (פירוט בדף 2)			
1. גדוד ירושלים	39.000		
2. גדוד הדרום	56.500		
3. גדוד השרון	55.500		
4. גדוד עמק-חפר	60.000		
5. גדוד הכרמל	71.000		
6. גדוד עמק זבולון	54.000		
7. גדוד יזרעאל	58.000		
8. גדוד הגלבוע	56.000		
9. גדוד הירדן	70.000		
10. גדוד הגליל העליון	56.000	576.000	
ב) המספר הנע (פירוט בדף 3)			
1. 40 מכוניות פתוחות (120000 ק״מ בחדש)	932.400		
2. 17 מכוניות מסורינות (34,000 ק״מ בחדש)	470.815		
3. 32 סוסים (4 קבוצות)	73.600		
4. הוצאות היחידות	189.000	1665.815	
ג) מפקדי המחוזות (פירוט בדף 4)			
1. מחוז ירושלים	90.500		
2. מחוז תל-אביב	131.500		
3. מחוז חיפה	139.000		
4. מחוז הגליל	144.000	505.000	2746.815
2. מטה הרכבות (פירוט הדף 5)			
1. פיקוח	59.000		
2. משרד	21.000		
3. הוצאות המטה (השתתפות)	45.000		125.500
3. פלוגות לילה מיוחדות ונספחים לצבא – ראה תקציב ב׳			
4. גוסרים בתפקידי בטחון כלליים – ראה תקציב ב׳			
5. אימונים – ראה תקציב ב׳			
6. המשרד המרכזי (פירוט בדף 6)			128.000
7. פיקוח על משק המכוניות והאינבנטר			77.000
8. ספרות מקצועית			
1. הדפסת ספרות	120.000		
2. השתתפות בהוצאות ל״נוטר״	250.000		370,000
9. פלוגות עזרה ראשונה – ראה תקציב ב׳			
10. פלוגות איתות וקשר. – ראה תקציב ב׳			
ס״ה		36.927.780	3077.315
		36.927.780	

4 [illegible]

סודי

2. משמר הרכבת

1. פיקוח			
2 מפקחים	30.000		
הוצאות המפקחים	6.000		
הוצאות תנועה	15.000		
יחסים	8.000	59.000	לא"י
2. משרד			
שכר דירה	5.000		
טלפון	6.000		
הוצאות משרד	2.500		
לבלר	8.000	21.500	לא"י
3. הוצאות המשמר			
ה[illegible]רת מקצועית: רופאים	6.000		
איתות	4.000		
משרד הקצין	4.000		
כיתות	6.000		
בתי חולים (השתתפות)	5.000		
החזקת ה[illegible] (השתתפות)	5.000		
יחסים (השתתפות)	5.000		
תרבות (השתתפות)	10.000	45.000	לא"י
		125.500	לא"י

הערה: הוצאות לאימונים נכללו בתקציב ב'

4.8.39

6. המשרד המרכזי

1. מרכז הפיקוח	16.000	לא"י
2. הוצאות המרכז	10.000	לא"י
3. לבלר	11.000	לא"י
4. כתבן	6.000	לא"י
5. הדפסות וצרכי כתיבה	10.000	לא"י
6. בולטין דו-שבועי	15.000	לא"י
7. הוצאות נסיעה ורפרזנטציה	50.000	לא"י
8 שונים	10.000	לא"י
	128.008	לא"י

7. פקוח על משק המכונות והאינקובטר

1. מפקח המכונות - משכורת	25.000	
2. ~~משכורת~~ מכונאים	15.000	
3. מפקח האינקובטר - משכורת	15.000	
4. הוצאות נסיעה	5.000	
5. פקיד עזר	12.000	
6. הוצאות משרדיות	5.000	
	77.000	לא"י

.4.8.30

הסוכנות היהודית לארץ - ישראל
מחלקת הבטחון

סודי

הצעת תקציב לשנת ת"ש
(אוקטובר 1939 - ספטמבר 1940)

תקציב ב
(הוצאות מסודרות לתיאום מעולה)

1. **פלוגות לילה מיוחדות ונספחים לצבא** (290 איש)

			לחודש	לשנה
א. **אדמיניסטרציה**				
מפקד - משכורת	20.- לא"י			
תנועה והוצאות	" 20.-			
משרד וטלפון	" 5.-			
שונים	" 5.-	50.- לא"י.		
ב. **הוצאות הטיפול**				
הקצבה למשכורת לאחראים	17.- לא"י			
הטיפול לפי 60 מא"י לאיש	14.500			
עזרה רפואית ביטוח	5.-	36.500 לא"י	86.500	1,038.-

ג. **נוטרים בתפקידי בטחון כללים** (1600 איש)
א

			לחודש	לשנה
א. **אדמיניסטרציה**				
5. מפקחים - משכורת	30.- לא"י			
תנועה והוצאות	" 30.-			
משרדים וטלפון	" 8.-			
שונים	" 10.-	78.- לא"י		
ב. **הוצאות הטיפול**				
השתתפות בהובלת צרכי אכל לנקודות שבסביבה ערבית	6.- לא"י			
הטפול לפי 50 מא"י לאיש (1600 איש)	" 80.-	86.- לא"י	164.-	1,968.-

3. **אימונים.**

			לשנה
אימון 500 איש במחנות צבא א 3.- לא"י לאיש.		1500.- לא"י	
אימונים בנקודות (הוצאת המתאמנים וכו') השתתפות		" 500.-	2,000.-

4. **עזרה ראשונה**

			לשנה
אימון 300 איש בתור מדריכים א 3.- לא"י לאיש		900.- לא"י	
ציוד ל-100 יחידות א 2.500 לא"י	250.- לא"י		
ציוד ל-200 יחידות א 1,000 לא"י	" 200.-		
מכשירי אימון לנקודות	50.-	" 500.-	1,400.-

5. **איתות וקשר**

אימון 300 בתור מדריכים א 3 לא"י לאיש	900.-
מכשירים לנקודות	150.-
מכשירי אימון	50.-
	200.-

1. הגנת הישובים היהודים.

	מחוז ירושלים: גדוד ירושלים	מחוז תל־אביב: גדוד הדרום	מחוז תל־אביב: גדוד השרון	מחוז תל־אביב: גדוד עמק חפר	מחוז חיפה: גדוד הכרמל	מחוז חיפה: גדוד עמק זבולון	מחוז הגליל: גדוד יזרעאל	מחוז הגליל: גדוד הגלבע	מחוז הגליל: גדוד הירדן	מחוז הגליל: גדוד הגליל העליון	סך־הכל
א. מספקי גדודים											
1. משכורת הגדודאי	–	15.-	15.-	15.-	15.-	15.-	15.-	15.-	15.-	15.-	135.-
2. תנועה	5.-	5.-	5.-	5.-	5.-	5.-	3.-	5.-	4.-	5.-	47.-
3. הוצאות נסיעה	2.-	2.-	2.-	2.-	3.-	1.-	1.-	1.-	3.-	3.-	20.-
4 4. יחסים	3.-	4.-	3.-	4.-	3.-	4.-	3.-	3.-	4.-	3.-	34.-
5. דירת המשרד והחזקתה	3.500	5.500	3.500	5.-	5.-	–	3.-	2.-	5.-	4.-	35.500
6. הוצ' משרדיות ודואר	2.500	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-	2.-	20.500
7. טלפון	1.-	2.-	2.-	3.-	5.-	2.-	3.-	3.-	6.-	3.-	30.-
8. לבלר	4.-	4.-	4.-	4.-	6.-	6.-	7.-	6.-	8.-	6.-	55.-
9. החזקת מחנות	6.-	2.-	2.-	3.-	4.-	2.-	2.-	2.-	2.-	4.-	29.-
10. מיפקדים ומיבקרים	2.-	5.-	5.-	5.-	7.-	5.-	5.-	7.-	5.-	5.-	51.-
ב. פרג'נסים											
11. תנועת פרג'נסים לפי 2.- לא"י	10.-	10.-	12.-	12.-	16.-	12.-	14.-	10.-	16.-	6.-	118.-
	39.-	56.500	55.500	60.-	71.-	54.-	58.-	56.-	70.-	56.-	576.-

1. מפקחי מחוזות

	מחוז ירושלים	מחוז תל־אביב	מחוז חיפה	מחוז הגליל	סך־הכל
מ פ ק ח					
1. משכורתו	25.-	25.-	25.-	25.-	100.-
2. מכונית והחזקתה	17.-	22.-	15.-	20.-	74.-
3. הוצאות נסיעה	3.-	3.-	11.-	10.-	27.-
4. יחסים	5.-	8.-	8.-	10.-	31.-
סגן המפקח					
5. משכורת	15.-	15.-	15.-	15.-	60.-
6. תנועה והוצאות	3.-	5.-	4.-	6.-	18.-
7. יחסים	2.-	2.-	2.-	3.-	9.-
ה מ ש ר ד					
8. מנהל המשרד	-	10.-	15.-	15.-	40.-
9. לבלרים	4.-	10.-	15.-	10.-	39.-
10. טלפון	3.-	10.-	10.-	10.-	33.-
11. דירת המשרד והחזקתה	6.500	7.500	7.500	8.-	29.500
12. הוצאות משרדיות ורהוט	3.-	5.-	7.-	2.-	17.-
תוספות					
13. מקצועיות	4.-	9.-	4.500	10.-	27.500
	90.500	131.500	139.-	144.-	505.-

סודי

(הצעת תקציב ת"ש)

ג. [illegible] הנע (66 קבוצות)

1. מכוניות פתוחות (כל מכונית עובדת 3000 ק"מ בחדש)

בנזין	12.210
שמן	1.200
בטוח	1.500
תקונים שוטפים	2.000
רשיון	0.200
תיקון כללי	3.000
הוצאות שונות	0.500
צמיגים	2.700

23.310 – ל-40 מכוניות (120000 ק"מ) 932.400 לא"י

2. משוריינים (כל משוריין עובר 2000 ק"מ בחודש)

בנזין	12.210
שמן	1.200
בטוח	2.170
תקונים שוטפים	2.500
רשיון	0.200
תקון כללי	3.500
הוצאות שונות	0.500
צמיגים	3.415

27.695 – ל-17 מכוניות (34000 ק"מ) 470.815 לא"י

3. סוסים

אספקה	1.750
פרזול, ארוה וכו'	0.265
בטוח	0.085
טפול	- 0.800

2.300 – ל-32 סוס 73.600 לא"י

4. הוצאות היחידות:

הוספת משכרת ל -57 נהגים א' 1 לא"י 57.000

שכון ל-66 קבוצות א' 2.000 לא"י 132.000 189.000 לא"י

לחודש 1665.815 לא"י

לשנה 19989.780 לא"י

4.8.39

התאחדות הסטודנטים בארץ-ישראל - המרכז הארצי.

עלון פנימי מס' 1. ירושלים, ניסן, תש"א.

למען קיום קשר חי בין מרכז התאחדות הסטודנטים לבין צבור הסטודנטים, מעביר המרכז לידך את העלון הפנימי הראשון הזה. שעת החרום הנוכחית, המטילה כבר עתה על כל צבור הסטודנטים בארץ חובות קשות ורבות, מחייבת ערנות צבורית רבה מצד כל אחד ואחד בתוכנו. המלחמה, ההולכת ומתקרבת לשערי ארצנו, לא זו בלבד, שדורשת את הגברתו של הגיוס לצבא, כי אם מטילה עלינו שורה של חובות ישוביות ממעלה ראשונה. מחובתו של צבור הסטודנטים להגביר בראש וראשונה את כוחות הבטחון הפנימיים בארץ לצורותיהם השונות, השומרים על ישובנו ומפעלנו בשעה חמורה זו מכל פורענות, העלולה לבא עליהם מבפנים ומבחוץ. יתר על כן: אף הדאגה לאורח חיינו הישוביים בשעת מבחן מוטלת על צבורנו - צבור האקדימאים העברים. עלינו להו יד נאמנה לעזרת אחים, הנתונים במצוקה ולתבע את האחריות ההדדית מכל חלקי הישוב.

מרכז התאחדות הסטודנטים, המוסד העליון של צבור הסטודנטים בארץ-ישראל, מבקש לרכז בהקף ארצי את כל הפעולות הישוביות של צבורנו בשעת חרום זו. העלון הפנימי ישמש מעורר לתפקיד זה.

העלון הפנימי הנוכחי מוקדש כולו למושב המרכז הארצי האחרון.

.1

בימים ב' וג' דחול המועד של פסח התכנס בירושלים המרכז הארצי של התאחדות הסטודנטים למושב מורחב, יוצא מן הכלל. מלבד חברי המרכז השתתפו במושב באי כח ועדי הסניפים בירושלים, חיפה ותל-אביב ומספר חברים מוזמנים מבין פעילי ההתאחדות לשעבר. המושב נפתח ביום ב', 14.4.41, בשעה 8 בערב בבנין רוזנבלום על הר הצופים. המרכז הכריז על מושבו זה, נוכח המתרחש בחזית המלחמה ובישוב, כמושב יוצא מן הכלל המוקדש לשאלות שעת חירום. בדיון ובוכוחים וכן בהחלטות עסק המושב בסעיפים הבאים: 1) השתתפותנו במלחמה ובמסגרת הבטחון של הישוב. 2) עמדתנו לגבי הנעשה בישוב ובנוער בקשר למלחמה. 3) שאלות ארגוניות של צבור הסטודנטים, בעקר לאור המצב הכללי.

מר י. קלינוב, מנהל לשכת ההסברה של הנהלת הסוכנות היהודית, עמד בהרצאתו, עם פתיחת המושב על ההתפתחות הכללית במלחמה ועל מצבה של ארץ-ישראל בקשר למאורעות על הבלקנים ובאפריקה. מר קלינוב דיבר על הסכנה שאיימה על ארץ-ישראל מצפון ודרום לאחר כניעת צרפת, שביתת הנשק בסוריה, וריכוז הצבא האיטלקי הגדול בשערי מצרים. יש לנו סיפוק רב, שגם לנו יש חלק באותו המפנה לטובה, אשר בא עם השמדת החיל האיטלקי באפריקה. מספר החיילים היהודיים, שנתנו ע"י הישוב והלוחמים בחזיתות השונות, מגיע ל-8 אלפים ומעלה. החייל היהודי ממלא תפקיד חשוב במלחמה זו כלפי פנים וכלפי חוץ; הוא מביא דבר ציון לקבוצים היהודיים הנדחים, והוא נכנס במגע קרוב עם בני העמים השונים המהוים את הקיסרות הבריטית.

מר קלינוב סיפר על השלבים שעברנו, עד שהושגו יחידות צבאיות יהודיות, ועל ההאבקות הנמשכת וההולכת למען הקמת צבא יהודי.

חלק של הרצאתו הקדיש מר קלינוב לשאלת "הספר הלבן", יחסינו עם הממשלה, הגזירות שהומטו על ראשנו גם בימי המלחמה - גזירות המחייבות פעולה פוליטית למען חיסולן. בקשר לזה עמד המרצה גם על השאלה הערבית בארץ ובארצות השכנות. התנגדותנו לגזירות אינה פוגעת מכל מקום בדבר השתתפותנו במלחמה, אדרבא - היא מחייבת השתתפות כזו בכל כוחנו ומאודנו מכל הבחינות: מבחינה מוסרית-לאומית; מתוך הכרח להגן על הארץ; ומתוך הכנותינו לקראת היום הגדול שיבוא אחר המלחמה.

בסוף דבריו עמד מר קלינוב על הדרכים המובילות לידי גיבוש כוחותינו וליכודם מבפנים למען המסרות העצומות העומדות לפנינו.

לאחר שמיעת הרצאה על "ניב הסטודנט", מילואים לדו"ח המודפס והרצאה על השאלות הארגוניות של ההתאחדות נפתח בישיבת אחה"צ ביום ג' הויכוח הכללי, שהוקדש ברובו לשאלות היום. בויכוח הער והרציני הצביעו החברים בחרדה רבה על חלקו המועט של הסטודנט בשורות המתגייסים ובשורות שרותי הבטחון. רצינות השעה מחייבת אותנו להיות מעשיים יותר ולהבין את צו הגנת מפעלנו הציוני תוך נכונות והקרבה עצמית.

להלן נתנת תמצית דברי המתוכחים.

<u>הח' אלון (ירושלים)</u>: דורש מסלול מעשי לויכוח. על ההתאחדות מוטל התפקיד להכשיר את הלבבות בתוך צבור הסטודנטים, לקראת התפקידים, שיוטלו על הצבור בשעה קשה. התפקידים הם שנים: א) התגיסות מקסימלית של הסטודנטים לצבא לוחמי-החפש. ב) השתתפות כללית בשרותי הבטחון של הישוב; על הסטודנט לתפס את מקומו הראוי הן מבחינת חובותיו והן מבחינת זכויותיו. על צבור הסטודנטים לצאת חוצץ נגד האננות, השלטת בישוב ונגד צורות החיים, שאינן עומדות בשום יחס לחומר מצבנו.

<u>הח' גינצברג (ירושלים)</u>: עם התקרבות החזית לגבולות הארץ אורבות סכנות חמורות לישוב מבפנים. בשעת חרום ידרשו הכפר והמשק העבריים ידים עובדות לפעולות מיוחדות; גם כאן תדרש מצבור הסטודנטים אותה הערות והנכונות כבשאלת הגיוס. גם נקודות הספר תדרושנה תגבורת. על ההתאחדות להתחיל מיד בפעולות הכנה לקראת הבאות.

<u>הח' רובינשטין (ירושלים)</u>: אין להטיל ספק בתפקידי הסטודנט, אולם ספק, אם ההתאחדות במבנה הנוכחי, יכולה לשאת בעול התפקידים האלה. חסר הקשר בין המרכז והסניפים. לשם תקון המצב יש להרכיב את המרכז מבאי-כח ועדי הסניפים. אשר ל"ניב" - סניף חיפה איננו משתתף כלל בעתון, לא בתקציב ולא במאמרים, ורשימות. כאן מוכרח לבא שנוי רדיקאלי, אשר לגיוס הסטודנטים לצבא ולשרותי הבטחון הושב הח' רובינשטין, שלא נתבענו בצורה הנכונה ובמדה הדרושה ע"י המוסדות; בכל אופן אין להאשים בינתים את צבורנו באדישות.

<u>הח' חיות (ירושלים)</u>: על המושב להתרכז בעקר בברור התפקידים של צבור הסטודנטים. לא נפתור את שאלות הישוב כולו. כדי שההתאחדות תהיה גוף חי יש להקפיד על ייצוג מלא של הסניפים בה.

<u>הח' רבינוביץ (חיפה)</u>: דורש מהסטודנטים ללחום להקמתה של דיויזיה עברית על דגלה הלאומי. יש לשלוח פטיציה בענין זה לממשלה ולמוסדות, חתומה באופן אישי ע"י כל הסטודנטים בארץ וע"י הנוער הלומד. על כל הסטודנטים להצהיר על נכונותם להתגייס לדיויזיה זו. באמצעות עלון פנימי ואסיפות, יש להסביר את ערך השתתפותנו במלחמה לצד האימפריה הבריטית. עלינו לעורר את הישוב משאננותו ולהעמידו על גודל הסכנה. יש להגביר את שרותי הבטחון של הישוב, כדי שיוכלו להפך למכשיר צבאי גדול בבא העת.

<u>הח' האוזנר (ירושלים)</u>: לפני שאנו נוטלים על עצמנו תפקידים, עלינו לברר את כח הכלי, שיצטרך למלאם. למוסד העליון של צבור הסטודנטים יש לתת שלטון סוברני על הסניפים, אחרת לא תתכן כל פעולה. מצד שני על המרכז להיות אורגן פעיל, מעורה בעניני הסניפים. על הגיוס אין להתוכח; יש לדון איך להעבירו. בנקודה זו עלינו לסמוך במדה מרובה על עצמנו. מובן שיש לעמוד בקשר הדוק עם המוסדות, אולם עלינו לקבל כאן החלטות ברורות על דרכי הפעולה ואופן בצועו של הגיוס. בסוף דבריו מתריע על הנגע הקומוניסטי שנתגלה בצבור הסטודנטים בירושלים ודורש מההתאחדות ללחום בנגע זה בהיקף ארצי.

<u>הח' פלדמן (תל-אביב)</u>: לפני שאנו מקבלים החלטות מחיבות על הגיוס, עלינו לברר לעצמנו את צורותיו השונות. באשר לגיוס הנוכחי יש לאשר, לדעתו, את החלטת המרכז הקודמת. יש לאחוז בצעדים נמרצים למען הקמתו של צבא עברי בכוון הצעותיו של הח' רבינוביץ. יש לעשות לדרישה זו את הפרסום הנכון בארץ ובחו"ל.

<u>הח' בורשטין (חיפה):</u> הישוב נתון חליפות בתוך שאננות פושעת או בתוך פניקה. לצבורנו כח וערך ותפקיד חשוב מוטל עלינו ביצירת הלך רוח ציוני בישוב. השתתפותו של צבורנו במסגרת הבטחון היא קטנה לעומת יכולתו הפוטנציאלית. מצב זה שולל משרותי הבטחון הרבה אלמנטים משכילים, הדרושים לו. יש לקשר קשרים עם המוסמכים לתת להם ייצוג במוסדות ההתאחדות. התפקיד העומד לפנינו: הגדלת חלקנו בשרותי הבטחון; בבוא צו הגיוס יש להכריז על הפסקת הלמודים.

<u>הח' קליבנסקי (ירושלים):</u> תומך בהצעה, שהמרכז יורכב מבאי כח הסניפים. יש לחשב על צורות מיוחדות בהצטרפות הסטודנטים לשרותי הבטחון (יחידות סטודנטיות וכו').

<u>הח' אלוני (ירושלים):</u> ההתאחדות נוצרה מלכתחילה כגוף שיכול להטיל את מרותו על הסניפים. על זה יש לשמר. הסניפים שקעו בפעולה כלכלית - החשובה כשלעצה - ושכחו את העיקר. גלויי הנגע הקומוניסטי ומיעוט ההשתתפות בכוחות הבטחון הם שני צדדים למטבע אחת - חוסר חנוך ציוני.

<u>הח' בר (חיפה):</u> קורא גם כן להגברת החנוך הציוני בקרב צבור הסטודנטים. המעשיות דרושה, ואולם אין לדכא בשמה כל רצון לפעולה רחבה.

<u>הח' ויננגרון (ירושלים):</u> בשאלת הגיוס עלינו לקבל החלטה ברורה, שבבוא השעה נכריז על הפסקת הלמודים ועל גיוס מלא בצבור הסטודנטים. פעולות עונשין אינן אפיקטיביות באין הנכונות הדרושה, הנובעת מהבנת המצב.

<u>הח' ליכטנברג (ירושלים):</u> מצביע על הלך רוח פשרני ולפעמים אף אנטיציוני בכמה מחוגי המורים של האוניברסיטה העברית, מחובתה של ההתאחדות ללחום בגילויים אלה, בפרט שלאנשים אלה נמסר החנוך של הדור הצעיר.

<u>הח' אובסיאנקו (ירושלים):</u> צבור הסטודנטים היה עד עתה מנותק, כגורם צבורי אחיד, מהמתרחש בישוב ובתנועה הציונית. הקשר בינינו ובין המוסדות היה עראי ובלתי ברור. להבא מוכרח לבא תקון יסודי בשטח זה, בפרט בשאלות הגיוס והבטחון. המעצורים האוביקטיביים, הקימים בשאלת הגיוס פחות מסוכנים מהאדישות וזו חדדה גם למחננו. על המרכז לפתח, ביחד עם ההכרזה לצבא עברי, בפעולת הסברה וארגון רחבה בקרב צבור הסטודנטים. פעולת ההתאחדות סבלה עד עתה לא מחוסר קשר עם הסניפים, אלא מחוסר קו פעולה ברור. אם נרתם בעול הפעולה הישובית, נמצא את הפתרון גם לתקלות הארגוניות.

<u>הח' רוז'אנסקי (ירושלים):</u> הבקורת, שהושמעה במושב על מוסדות ההתאחדות מופרזת בהרבה. גם במזכירות הנוכחית יושבים שני חברים מהועד הירושלמי, כמובן שלהבא אפשר לצרף את ב"כ ועדי הסניפים או אפילו את היו"ר שלהם. אין לצמצם את הדיונים לשאלת הגיוס. עיקר תפקידנו לעורר לפעולה את צבורנו אנו ומתוך כך ניצור הלך רוח מתאים בישוב כולו.

כתום הברור הפנימי התקבלו ההחלטות הבאות:

א). צבור הסטודנטים בארץ-ישראל רואה את מלחמת הגבורה של העם הבריטי כמלחמה למען חופש האדם והעמים. העם היהודי, הנרדף והמדוכא בידי גרמניה הנאצית, רואה במלחמה זו את מלחמתו הוא ויחד עם כל העמים המדוכאים ילחום בעוז לחרותו וזכויותיו. הסכנה המאיימת על מולדתנו ועל מפעלנו הציוני תלכד את הישוב כולו למאמץ הגדול של הגנה וקרב עד הנצחון ולמען הגשמת חזון העצמאות היהודית ותקומת עם ישראל במולדתו.

ב). <u>המרכז רואה כתפקידו העיקרי בשעה זו את הגברת השתתפותו של צבור הסטודנטים בשרותי הבטחון של הישוב ובמאמצו המלחמתי תוך קשרים מתמידים עם המוסדות העליונים.</u>

ג). <u>המרכז רואה את הקמתו של צבא עברי כתביעת השעה וכצורה ההולמת ביותר את השתתפותו של העם היהודי במלחמה ומכריז על נכונותו של כל צבור הסטודנטים</u>

העברים בא"י להצטרף לצבא זה. המרכז מיפה את כוחו של הועד הפועל להכריז גיוס כללי של הסטודנטים ועל הפסקת הלמודים בבתי הספר הגבוהים בשעת הצורך.

ד). המרכז מחליט במושבו על פעולת הסברה וארגון לשם הגברת גיוסם של הסטודנטים ליחידות היהודיות הלוחמות.

ה). המרכז שולח את ברכת צבור הסטודנטים שבארץ לחבריהם המגויסים, שנחלצו ראשונים לקרב. המרכז בטוח שביחד עם חבריהם, הבאים אחריהם, ישקדו על ספוח האופי הלאומי ורוח הגבורה ביחידותיהם.

ו). המרכז מביע את חרדתו לשאננות ולאדישות, השולטות בחלקים ידועים של הישוב - ובנוער בכללם - נוכח השעה הגורלית, העוברת על העם היהודי בגולה ובארץ, ומגנה נמרצות את צורות החיים, שאינן הולמות את חומר השעה ואת תפקידיו של הישוב כחלוץ האומה. המרכז מצהיר על נכונותו של צבור הסטודנטים לשתף עצמו במלוי התפקידים, הכלולים בקריאתו של יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית לא"י מר ד. בן-גוריון להגברת המתיחות הציונית וללכוד הישוב לכל זרמיו.

ז). המרכז מכריז, שצבור הסטודנטים ילחם נמרצות בכל גלוי של אנטי-ציונות ותבוסנות ובהתנכרות לצביון הלאומי-העברי של הישוב הן בקרב הסטודנטים והן בחבר המורים והעובדים של בתי הספר הגבוהים בארץ.

ח). המרכז מוקיע את גלויי הנגע הפרקציונרי בתוך צבור הסטודנטים וקורא את החברים לבעורו המוחלט.

ט). המרכז במושבו תובע את שחרורם של שלשת הסטודנטים, האסורים על סמך משפט בית הדין הצבאי.

י). המרכז מעביר לועד הפועל את בירור הצעת אגודת הסטודנטים בתל-אביב בדבר תמיכה במלחמתם להשגת זכויות למוסדם ומטיל על הועד הפועל את החובה להגיש להם עזרה מקסימלית בשאלה זו.

יא). "ניב הסטודנט" צריך לשקף את חומר השעה ואת התפקידים המיוחדים המוטלים כעת על צבור הסטודנטים, בהתאם להחלטות מושב המרכז. המושב מחליט על הגדלת תקציבו של ה"ניב" למען הבאתו לרמה המתאימה.

החלטות ארגוניות.

א) המרכז נשאר בהרכבו הקודם בצרוף חברים מתוך המוסמכים. המרכז יהיה בן 15 איש; ומתכנס לפחות אחת לחדש.

ב) הועד הפועל. הועה"פ נבחר ע"י המרכז; הוא מורכב מ-7 חברים, מהם 5 מירושלים, 1 מחיפה (חבר ועד הסניף), 1 מתל-אביב (חבר ועד הסניף). מושב הועד הפועל בירושלים. לועד הפועל יושב ראש שנבחר ע"י המרכז ומזכיר. הועד הפועל מתכנס לפחות אחת לשבוע.

ג) החלטות מרכז ההתאחדות בשטחי הפעולות לשעת חרום מחיבות את ועדי הסניפים ואת צבור הסטודנטים כולו.

ד) החלטות ארגוניות אלו כוחם יפה עד הועידה הארצית, שעל זמן כינוסה יחליט המרכז.

בהתאם להחלטות הנ"ל נקבע המרכז בהרכב הבא: ירושלים - 6 חברים חיפה - 4, תל-אביב - 2 (עד עתה היה הסניף בתל-אביב מיוצג במרכז רק ע"י חבר אחד בעל זכויות מלאות וחבר שני רק בזכות דעה מיעצת) ו-3 מוסמכים, שנבחרו בבחירה אישית. כן נבחר הועה"פ של ההתאחדות והיו"ר.

- - - - - - - - -

β10

2121 ÓN ΓΛ

התחלת

תיק מס' 224

ארכיון ק.ג.ן מרכזי

אין מס' 224

מספר סופי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	
סיווג בטחוני:	
תאריכים:	1947 - 1948

10.000 (1.60) 2161/227

פקודת חזית הצפון" [illegible] המצב [illegible]
27.7.48 [illegible] 1.250 [illegible]
[illegible] פקודת המפקדה הכללית
של [illegible] [illegible]. דו"ח של
[illegible] (אפריל 1950). החלטות [illegible]
[illegible] של המכון לחקר [illegible]
(אפריל 1950). דו"ח על המצב [illegible]
[illegible] (אפריל - מאי 1951)

	ב.מ.
מספר סופי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	224
סיווג בטחוני:	
תאריכים:	1948 - 1951

10.000 - 11.57 - 2157/2293

ג/א/51/19/8
8.5.51

אל : הרשות גרין

מאת: גיררא

הנידון: ג'ארג'.

--- רצ"ב הריני מעביר אליכם מכתבו

מהנ"ל מבירות מיום 6.5.51.

הוצאת מרדכי ניומן

תל-אביב, רחוב מונטיפיורי 11, ת. ד. 1632, טלפון 5516

MORDECAI NEWMAN, PUBLISHER

TEL-AVIV, 11 MONTEFIORE ST., P.O.B. 1632, Tel. 5516

[illegible] 14/4/55

לכבוד
ראש הממשלה
[illegible] בן-גוריון
הקריה

ראש הממשלה [illegible].

אני מודה לך [illegible]
[illegible]
[illegible] הממשלה. [illegible] הממשלה
[illegible]
[illegible].
[illegible]
[illegible]
[illegible].

בכבוד ובתודה.

מרדכי ניומן

כגר נזכר האיחוד עם "הפועל הצעיר", שיש לו ערך רב. עלינו לסדר את הדברים בתוכנו כך, שלא כל אחד יהיה אחראי לכל, אלא שכל אחד יקבל עליו עבודה מסוימת. אני מצדי מוכן להתמסר לעבודה הרגונית-חנוכית בהסתדרות. בחו"ל באנו לידי החלטה שהח' שפרינצק יחזור לארץ ויכנס למזכירות המפלגה.

גולדה מאירסון: נוכחתי בחדשים האחרונים, בהרם בביקורי במקומות, שהמפלגה במקומות כמעט איננה קיימת. אנו מתנחמים לפעמים בזה, שחוסר העבודה הוא הגורם לפסיביות בחיי המפלגה, אולם הדבר איננו לגמרי כך. גם במקומות המסודרים במובן העבודה אין ערות מפלגתית. בעתלית אמר לי חבר: "אתם מדברים על מטלחת לגולה, ואנו זקוקים למשלחת אלינו. אין סכויים להתישבות, המצב המוליטי מדכא. איזו הדרך?".

המצב במשקים גם הוא איננו מעודד. מצאתי ערות רק במשקי הקבוץ המאוחד. אמנם, יש בקורת ותביעות, אך אלה הם סימני חיים. ביתר המשקים – אדישות. במשק קבוצתי אחד אמרו לי: " צריכה להיות חלוקת עבודה בינינו: אנו במשק עסוקים בעבודתנו, אתם – במרכז המפלגה – צריכים לעסוק בשאלות הפוליטיות". מעטים הקוראים את העתונות המפלגתית. יש, כמובן, סבות לכך – העבודה הקשה וכו', אבל בכל זאת הדבר איננו מוצדק.

אין התאמה בין הקטיביות המרכז לחוסר האקטיביות של החברים במקומות. החברים גם לא תמיד יודעים מהי העבודה שנעשתה ע"י המרכז בשנתים האחרונות. לא מצאנו את הדרך לשתף את החברים בעבודת המרכז. במקרה הכי טוב – אנו באים ומספרים לחו"ח על דברים שכבר נעשו, אבל אין הרגשה אצל החו"ח שהם מכריעים בכוון העניינים. ועדי הסניפים במקומות גם הם אינם משתדלים לשתף את הח"ח בפעולה. אפילו הביולטנים של המרכז אינם מגיעים לחו"ח בסניף, אלא נשארים בידי חבר אחד או שנים של הועד.

במקומות המסודרים במובן העבודה משתררת פרובינציאליות ובעל-ביתיות. מחוסר התישבות במסטב רחב – משתדלים להסתדר כל אחד לחוד על דונם או שנים במושבה. הופעה זו מכשירה את הקרקע לניתוק הקשרים עם התנועה. במושבות מתנהלת מלחמה ממש בין הקבוץ והבודד. אין זו מלחמה אידיאולוגית, כי אם מלחמה על יום עבודה. המפלגה תצטרך להכנס לבירור ולקביעת הגורמות בין הקבוץ והבודד, כי המלחמה ביניהם הורסת כל אפשרות של פעולה מפלגתית במקום.

עד עכשיו ראינו את הליכוד בפעולות החיצוניות של המפלגה – בבחירות לכנסת ישראל, לקונגרס הציוני. אבל אם לא תעשה פעולה עמוקה לארגון, לחיזוק הסניפים ולהרמת האקטיביות של החברים במקומות – נעמוד בפני סכנה, שהאדישות תשפיע גם על ההופעות הפומביות של המפלגה. וכבר בבחירות לועידה החקלאית ראינו – גם במושבות וגם בעמק – שהיו מחברינו שלא הלכו לקלפי והזיקו ע"י כך למפלגה.

בן-ציון ישראלי: אנחנו מפלגה ציונית-סוציאליסטית, אבל האם מרגיעים במקומות שאנו באמת נושאי הרעיון הזה? את ההכרה הציונית הסוציאליסטית יש להגביר בכל המקומות.

אין להביא את דברינו לחברים רק כאינפורמציה. צריך שנהיה תלויים בחברים בהכרעת הדברים האלה. צריך ליצור מצב-רוח אקטיביסטי במפלגה. האיחוד לא "חייב" אלא "שחרר" אנשים, ומוכרחים להביא לידי הרגשת-חובה כלפי הפעולה.

למפלגה אין תנועת נוער. כיום דואג במקצת לנוער הקבוץ המאוחד. בקרוב תתעורר אולי דאגה כזאת גם מצד הקבוצות – אם הן תתיאשנה לגמרי מנסיון אחוד התנועה. אבל כל חלקי-תנועה כאלה לא יהוו תנועת נוער של המפלגה.

י. אהרנוביץ: חיסוסים כאלה על פי רוב אינם נושאים פרי. התאור שניתן כאן למצב במפלגה הוא מוגזם מאד. במקומות עוסקים ומתענינים דוקא באותו דבר, שהוא הוא הציונות: המשק, העבודה, ההתישבות. לא חשוב כל כך אם אינם מרבים לדבר ולהתענין בויצמן ובכל אשר מסביב לזה. בדברים שהם י ס ו ד ו ת הציונות מתענינים מאד מאד.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ־ישראל

General Federation of Jewish Labour in Eretz-Israel

הועד הפועל

EXECUTIVE COMMITTEE

בתשובה נא להזכיר:
IN REPLY PLEASE QUOTE:

תל־אביב, ישראל, יום א' אדר תש"ט
2.3.49

Tel-Aviv, Israel, the

לה' בן-גוריון, שלום וברכה.

קראתי בעתונים על הסכמתך למסור את משרד הפנים לגוש הדתי ושהשר הפנים יהיה מר מ. שפירא מהפועל המזרחי – ומלאתי דאגה וחרדה, והנני מרשה לעצמי להשיח לפניך במלים מספר.

תקופת כהונתו הקצרה של מר גרינבוים כשר הפנים הוכיחה כמה חשובה עמדה זו. היא מכריעה בעצוב פני החיים הצבוריים במדינה ובעיקר בעניני השלטון המחוזי והמקומי. המהוים את הבסיס הרחב לפרמידת השלטון במדינה.

לפי עניות דעתי, ולפי דעתם של כל האנשים מהרשויות המקומיות שבאו אתי בדברים בענין זה, אסור לותר על עמדה זו לטובת מפלגה לא-הסתדרותית. אני חייב לאמור לך שנסיוננו עם הפועל המזרחי בשטח המוניציפלי במשך כל השנים איננו חיובי כלל וכלל.

אם מותר לקטן כמוני להתערב בענין לא לו ולהשיא עצה לראש הממשלה, הריני מבקשך לשוב ולעיין בדבר, שמא תמצא בכל זאת האפשרות למסור את משרד הפנים לידי איש ההסתדרות.

בברכת חברים

צב/בש

מדינת ישראל
משרד הבטחון

המכון למחקר חברתי שמושי
(כולל המכון לחקר דעת הקהל)
בנין סרגי, רח' מליסנדה, טל. 4456
ירושלים

18 לאפריל 1950
די/2/761

אישי

לכבוד
מר שרף
מזכיר הממשלה
ירושלים

א. נ.

נא לקבל ר"ב 10 5 העתקים מדו"ח
"צבא ומפלגתיות".

אבקשך להודיענו באם הנך מסכים
לפרסום הדו"ח הנ"ל.

בכל הכבוד,
[signature]
ד"ר אוריאל פואה

[illegible] 18.4.50

צבא ומפלגתיות

המרכז למחקר חברתי שימושי
כולל: המכון לחקר דעת הקהל

צבא ומפלגתיות

מדינת ישראל

המכון למחקר חברתי שימושי

כולל : המכון לחקר דעת הקהל

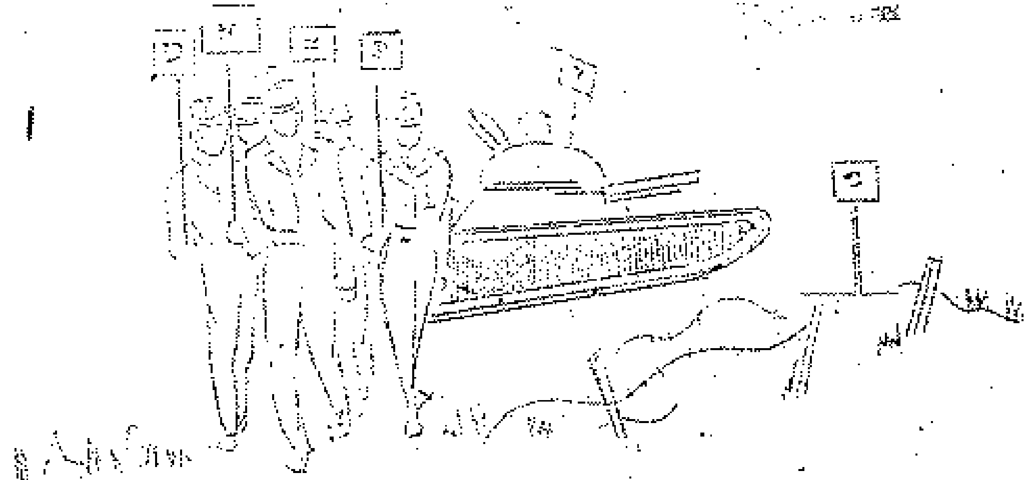
מסקנות עיקריות

1. רובו של הצבור מתנגד למפלגתיות בצבא.

2. מדידת הבטחון בחשובות מראה כי חלק גדול מן הצבור איננו תקיף בדעתו. תוצאה זו נכונה הן ביחס למתנגדים למפלגתיות בצבא והן ביחס לתומכים בה.

3. חברי קבוצים תומכים ברובם הגדול במפלגתיות בצבא. האחרים, מתנגדים ברובם לכך.

4. קיים קשר בין היחס למפלגתיות בצבא לבין היחס לפקידות הממשלתית, להפגנות, ולהורדת השכר. בין השוללים מפלגתיות בצבא, גדול במדה נכרת אחוז התומכים בפעולותיה האחרות של הממשלה מאשר בין המחייבים מפלגתיות בצבא.

הגדרת נושא המחקר . . .

הויכוח על מבנהו של הצבא, צורות ארגונו וזיקתו החינוכית והפוליטית היה נסוש בצבוריות הישראלית מאז הקמת המדינה. הכל ראו בצבא גוף המשמש ערובה לבטחון המדינה וקיומה. על מנת שיהא מוכשר למלוי תפקידו זה היה הכרח להעמידו על בסיס צבאי וחברתי איתן.

המכון למחקר חברתי שמושי ערך בקרב הצבור מחקר על אספקט אחד של בעיה זו —

צ ב א ו מ פ ל ג ת י ו ת.

מגמת המחקר לא היתה לקבוע מה צריכה להיות, למעשה, דמותו הפוליטית של הצבא, אם יש לתת חופש של השתתפות בחיים הפוליטיים האזרחיים גם לחיילים, או אם יש לשמור על א-פוליטיזציה מלאה של הצבא.

המחקר התכוון לבדוק מה יחס הישוב כולו לבעיה הנדונה. הוא משתדל להשיב על השאלות: האם יש לצבור דעה ברורה על צבא ומפלגתיות? ואם כן, לאן נוטה דעתו? האם סבור הצבור שיש להתיר לחיילים להיות חברי מפלגות פוליטיות? האם יש להתיר לחיילים להשתתף בפעילות פוליטית בענינים שאינם נוגעים לצבא? בענינים הנוגעים לצבא? האם קיים קשר בין דעות אלו לבין המעמד החברתי, ההשכלה, הגיל וכדומה?

היה מן הענין כמו כן לבדוק אם קיים קשר בין היחס לשאלה זו לבין היחס לשאלות אחרות אשר המכון טפל בהם בנפרד, כגון: הורדת תוספת היוקר, הפגנות וכו'.

הדו"ח המפורט להלן מביא את תוצאות המחקר הזה.

המקור

נחקרו, בחדשים נובמבר 1949 – ינואר 1950, 2369 תושבים שנקבעו לפי שטה מדעית מדויקת. מקרים אלו מהוים דגימה המייצגת את אוכלוסית הארץ בשעת המפקד האחרון. בדגימה זו אפשרית סטיה של 3% – 4% בלבד לגבי כל האוכלוסיה. לגבי נתונים המתיחסים לקבוצות חלקיות מסוימות באוכלוסיה זו עלולה הטעות להיות מעט יותר גדולה, בהתאם לגדלה של הקבוצה.

משמעותם של ההבדלים הנבחנים בדו"ח זה נבדקה לפי השטה של "קי" ברבוע, לפי שטה זו אפשר לקבוע אלו הבדלים אינם מקריים, ואלו הנם מקריים בלבד.

חלק ראשון

צבא ומפלגתיות

רוב הצבור מתנגד למפלגתיות בצבא ...

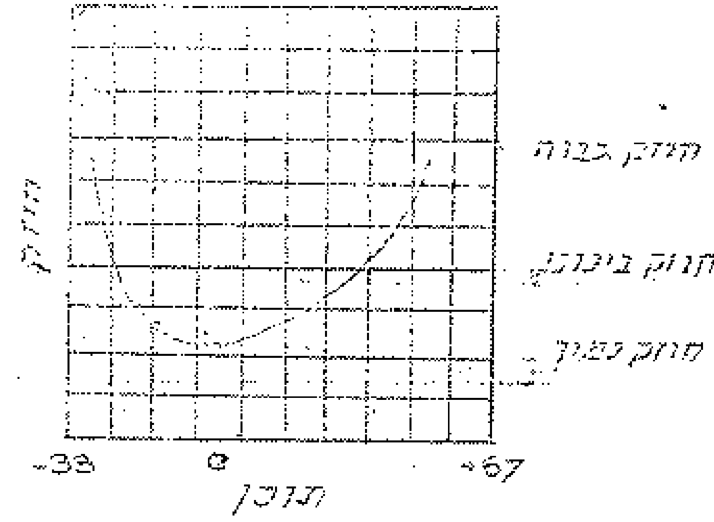
נגד מפלגתיות מצבי | בעד מפלגתיות בצבא | לא השיבו

54%

כשני שלישים מן האוכלוסיה כולה סבורים שאין להתיר פעילות פוליטית לאנשי צבא.

א ב ל –

חלק גדול מן הצבור אינו מחזיק בתוקף בדעתו זו.

העקומה שבסיסה רחב מאד מראה כי רבים מהססים בדעתם, הן בין השוללים מפלגתיות בצבא והן בין המחייבים אותה.

מפלגתיות בצבא

יחסן של קבוצות אוכלוסיה שונות...

כלל התוצאה מוין לפי קבוצות משנה (גיל, מקום וכו') מתוך מגמה לראות אם אמנם שונה הנטיה בקבוצות חברתיות שונות. וכן נמצא כי –

ה ג י ל

מהוה גורם ביחס למפלגתיות בצבא

גיל:	נגד מפלגתיות בצבא	בעד מפלגתיות בצבא	לא השיבו
18 – 20 שנה	45%	[illegible]	3%
21 – 25 שנה	51%	[illegible]	8%
26 – 30 שנה	32%	[illegible]	6%
31 – 35 שנה	66%	29%	5%
36 – 40 שנה	65%	30%	5%
41 – 45 שנה	67%	28%	5%
46 – 50 שנה	59%	35%	6%
למעלה מ-50 שנה	59%	27%	14%

אחוז המתנגדים למפלגתיות עולה בהתמדה עם עלית הגיל.

גברים מתנגדים יותר מנשים למפלגתיות בצבא.

	נגד מפלגתיות בצבא	בעד מפלגתיות בצבא	לא השיבו
גבר	70%	26%	4%
אשה	57%	32%	11%

מקום המגורים:

תושבי מושבות קטנות מתנגדים ביותר למפלגתיות בצבא.

	נגד מפלגתיות בצבא	בעד מפלגתיות בצבא	לא השיבו
תל-אביב	65%	27%	6%
חיפה	65%	31%	4%
ירושלים	57%	23%	17%
עיר אחרת	73%	23%	4%
מושבות גדולות	65%	24%	11%
מושבות קטנות	92%	5%	
קבוצים וקבוצות	34%	62%	4%
מושבים	61%	28%	11%

רוב חברי הקבוצים תומכים במפלגתיות בצבא.

א ב ל –

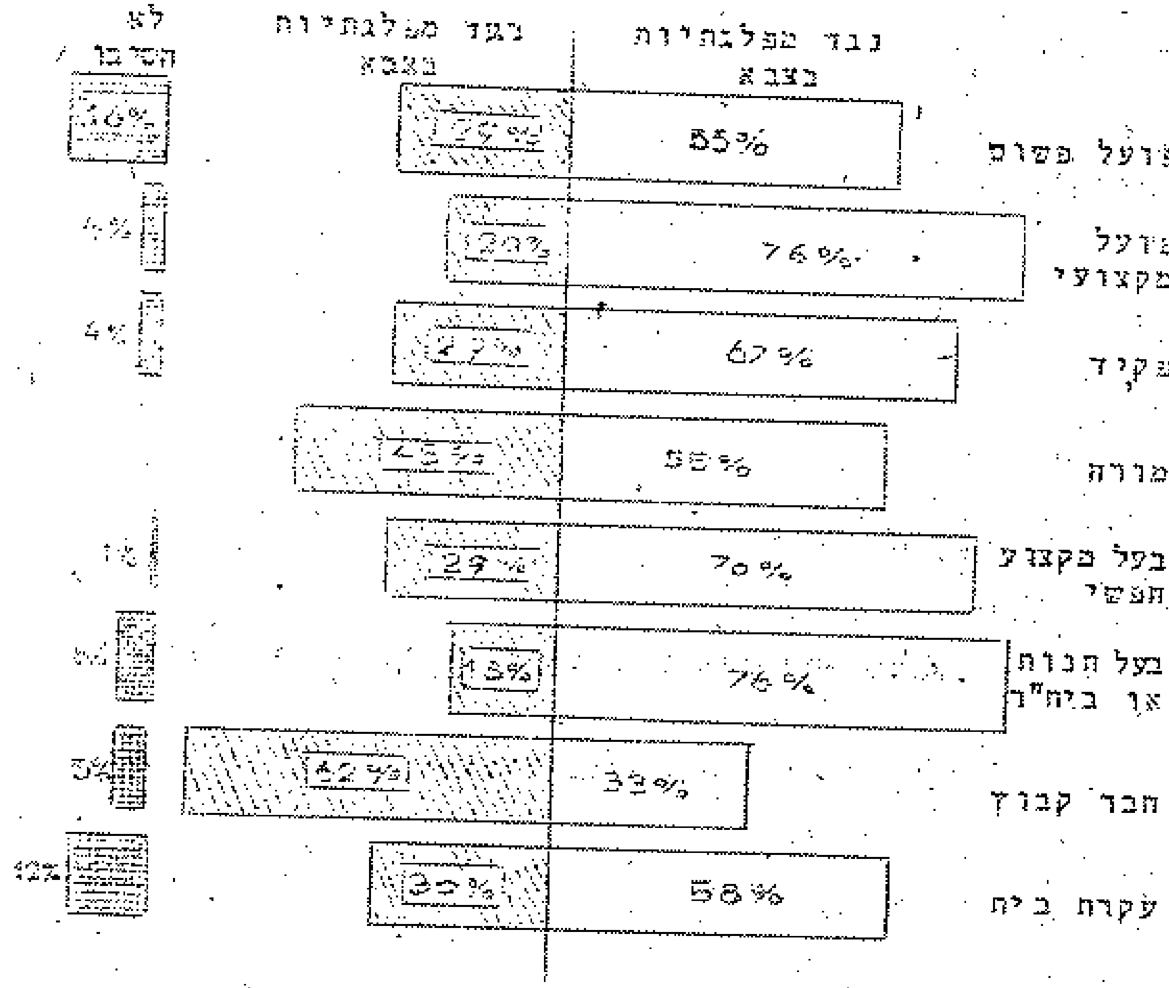
לא כל הקבוצים שוים בדעתם.

	נגד מפלגתיות בצבא	בעד מפלגתיות בצבא	לא השיבו
חבר הקבוצה	59%	41%	
הקבוץ הארצי	12%	84%	4%
הקבוץ המאוחד	46%	48%	6%

מכאן, לא צורת החיים היא הקובעת אלא–ההשקפות הפוליטיות.

המקצוע:

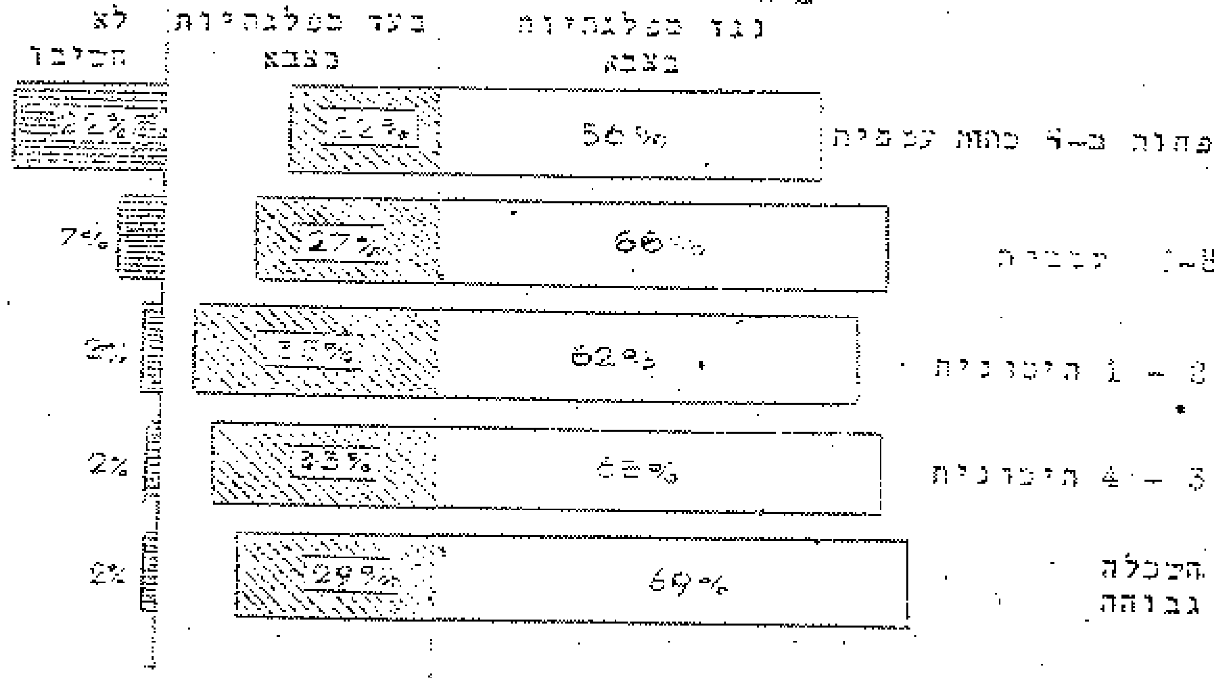
פועלים מקצועיים, בעלי חנויות ובתי חרושת ובעלי מקצועות חפשיים מתנגדים ביותר למפלגתיות בצבא.

פרט לחברי קבוץ, מתנגדים מורים פחות מן האחרים (45%) למפלגתיות בצבא.

ההשכלה:

איננה מהווה גורם ביחס למפלגתיות בצבא.

א ב ל -

אחוז האנשים שלא השיבו גדול בקרב מחוסרי השכלה. תוצאה דומה, המעידה על קשר בין השכלה ומדת ההתמצאות בבעיה הנחקרת, נתקבלה גם במחקרים אחרים של המכון.

מצב משפחתי ...

ארץ המוצא ...

שנים בארץ ...

שרות בצבא ...

אינם משפיעים על היחס למפלגתיות בצבא.

לדוגמא:

	נגד מפלגתיות בצבא	בעד מפלגתיות בצבא	לא השיבו
חיילים משוחררים	67%	29%	4%
שאר התושבים	68%	29%	8

אפשר היה להעריך שאנשים אשר שרתו בצבא יהיו שונים בדעתם מאנשים שבעיה זו אינה קרובה להם באותה מדה. התוצאות מפריכות סברה זו. ההבדל הוא קטן וחסר משמעות.

חלק שני

צבא ומפלגתיות

והיחס לפעולות אחרות של הממשלה

בעלי יחס חיובי לפקידות -

המתנגדים להפגנות -

המצדיקים את הורדת השכר -

מתנגדים יותר מן האחרים למפלגתיות בצבא.

	נגד מפלגתיות בצבא	בעד מפלגתיות בצבא
יחס חיובי לפקידות	73%	27%
יחס שלילי לפקידות	65%	35%
נגד הפגנות	74%	26%
בעד הפגנות	61%	[illegible]
הורדת השכר מוצדקת	77%	23%
הורדת השכר לא מוצדקת	36%	[illegible]

תוצאה זו מראה כי קיים קשר מה בין הדעה על מפלגתיות בצבא לבין הגישה הכללית לממשלה הנוכחית. אבל קשר זה אינו מספיק כדי להסביר את הדעה הזו. הדעות על מפלגתיות בצבא עומדות בפני עצמן ואינן זהות עם הדעות על שטחים אחרים של מדיניות הממשלה.

ד. בן-גוריון

אין עמים רבים בעולם המונים כעמנו הסטוריה שלהם זה האלף הרביעי – ורק זה פלא: עם עתיק יומין זה איננו יודע הרבה חגים הסטוריים. עד שהתחלנו לחוג עם קום התנועה הציונית את חג החנוכה כמעט לא היה לנו בעצם רק חג הסטורי אחד – חג יציאת מצרים, ששמרנו עליו כשלושת אלפים ושלש מאות שנה.

מיעוט החגים בתולדות ישראל איננו רק מפני שבחיי עמנו רבו הצרות והתלאות הרבה יותר מהשמחות, אלא מפני שעמנו התיחד בהשקפת עולם שלא היה דומה לה עד זמננו החדש בכל עמי המזרח והמערב, מצרים ובבל, הודו וסין מצד אחד, יון ורומא ויורשיהם באירופה מצד שני. עמנו לא צפה כשאר העמים הקדומים לאחור, לתור הזהב האגדתי בעבר שחלף ללא שוב, אלא היפנה מבטו לאחרית הימים, לחזון העתיד שבו תמלא הארץ דעה כמים לים מכסים והעמים יכתתו חרבותם לאתים ולא ישא גוי אל גוי חרב והצדק יהיה אזור למותניו, ולא ידרש מאדם כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוהיו.

לא געגועים מחוסרי אונים ליפעת עבר מדומה אלא ציפיה דרוכה לחזון עתיד מתוקן, מתוך מאמצים מכוונים לקרב את הקץ הנכסף. זו היתה הפילוסופיה ההסטורית של עמנו שנעשתה בימינו לפילוסופיה של טובי האנושות, ויתכן שזו הצילה עמנו מכליון באשר מנעה את כניעתו לתלאות וצרות שבאו עליו במשך דורות ויובלות, ואמונה זו של עמנו בעתיד לא הכזיבה. טרם בא החזון הגדול במלואו, אבל ראינו השנה את ראשיתו, ואנו יכולים מעכשיו ביתר בטחון ואמונה בכוחותינו לפגוש את העתיד.

אולם דוקא עם בוא ראשית החזון – עלינו עכשיו עוד יותר מאשר בכל התקופות להיות נאמנים לתפיסת העולם של עמנו ודוקא בשעה גדולה זו אנו מצווים להפנות מבטינו לעתיד ולא לעבר.

טבעי היה שנחוג בשנה גדולה זו כמה ימי זכרון – זכרון הכרזת המדינה, זכרון שחרור טבריה, שחרור צפת, חיפה, ועוד ועוד. אולם אסור ששמחתנו על הימים הגדולים שבאו עלינו ב-16 – 18 החדשים האחרונים יעלימו מפני עמנו אופקי העתיד: עלינו לשנן לעצמנו השכם והערב שמלאכתנו לא הושלמה עם הקמת המדינה ועם הנצחונות במערכה הצבאית והמדינית, – וכי הקשיים שנתגברנו עליהם בשנה האחרונה הם רק אפס קציהם של הקשיים המרובים והחמורים העומדים לפנינו בשנים הבאות, והדרך למחוז חפצנו ההסטורי היא קשה וארוכה. לא קם עדיין בטחון המדינה, לא השלים עדיין העולם האויב – במזרח הקרוב ובמקומות אחרים – עם ישראל העצמאית, לא נבנו עדיין שממות ארצנו, פזורי ישראל ונדחיו טרם שבו למולדתם – וחזון הנביאים לשלום צדק ואחוה בעולם טרם קם. לא הגענו עדיין לא למנוחה ולא לנחלה, – ונדרש מאתנו מאמץ ממושך ואולי גם

מאבק עליון עד יקום במלואה הגאולה.

במה נקדם את הבאות במה נבצע השליחות הגדולה והכבדה שהוטלה עלינו עכשיו, כשהעמנו על סף הגאולה ועל סף מכשולים קשים וסכנות חדשות הכרוכים בחבלי הגאולה?

בשניים: בתנופה חלוצית ובכוח המדע. רק אם כל איש מישראל ובראשו הנוער שלנו לוז למפעלי הכבוש הגדולים הקוראים לנו בנגב, בירושלים, בגליל במרחבי ימים ובמרומי האויר, ורק אם נצמיד כבושי המדע והטכניקה החדישים ביותר למעשה אשר נעשה בכשק, במיבוך, בבטחון ובשרות הבריאות – רק בשני אלה נעשה המעשה הגדול והקשה הצפוי לנו בעתיד.

וזוהי החשיבות הרבה של המפעל אשר אנו חוגגים היום את פתיחתו – הפקולטה הרפואית של האוניברסיטה העברית ע"י הסתדרות נשים "הדסה".

מפעל זה קשור עם אחת הדמויות החלוציות הנהדרות ביותר בתולדותנו – עם הדמות האצילה והיוצרת של הנריאטה סאלד, האשה הראשונה בזמן ובחשיבות בתנועה הציונית, לא רק באמריקה אלא בעולם כולו.

מפעל זה קשור עם אחד הארגונים רבי הפעלים ביותר בתנועתנו העולמית – עם ארגון הנשים הציוניות בארצות הברית באמריקה, שהטביע חותמו בתולדות הקבוץ היהודי הגדול ביותר בעולם ובמפעל ההגשמה הציונית בארץ זה כשלושים שנה, ועשתה את השם "הדסה" לשם נרדף של מסירות יהודית ואקטיביות ציונית מופתית.

מפעל זה קשור עם המאמץ האינטלקטואלי הגדול לעשות שוב את ציון למרכז התורה והדעת, ולהחזיר לעמנו המשתחרר את תוארו הנאה ביותר – תואר עם הספר והרוח.

השנה שעברה עמדה בסימן של מלחמה. השנה הזאת עומדת בסימן של קליטת עליה רבתי, וצרכי הבטחון, השיכון וקליטת העולים עומדים כמובן בראש דאגותינו, אולם זו תהיה טעות מסוכנת לחשוב שאנו רשאים בינתיים לדחות "מותרות" מעין אלה של מוסדות מחקר ומדע ומחלקות חדשות לאוניברסיטה. צבורנו, העם היהודי והעולם כולו, שמעו על העלילות האדירות של צבא ההגנה לישראל, אולם לא רבים אולי יודעים שעלילות אלה לא היו אפשריות בלי העזרה הנאמנה והמתמידה של כוחות המדע – במקצוע פיסיקה, הכימיה, הביולוגיה, הטכנולוגיה, – שיש להם חלק רב בכבושים הצבאיים שלנו, ובלי השרות היעיל והמופתי של הרפואה שלנו – הרופאים, האחיות, המנהלים, אשר הקימו לצבא שרות רפואי מופתי ושקדו על שלומם ובריאותם של לוחמינו. לאוניברסיטה העברית ול"הדסה" ולשאר מוסדות המדע והמחקר יש חלק לא קטן ביכולתו המופלאה של צבא ההגנה לישראל, ושליחותם טרם נסתיימה.

אולם המדע והרפואה דרושים לא רק לצבא ההגנה לישראל. המשימות ההסטוריות הכבירות המוטלות עלינו - הפרחת השממה ובנין המשק החקלאי והחרשתי, כבוש הים והאויר, קבוץ גלויות ומיזוגן, עיצוב דמות אומתנו המחודשת כדמות אומה יוצרת, מתקדמת, בת-חורין, שתגלם את חזון נביאי ישראל ומיסד תקות האנושיות בדורנו - ידרשו דור בריא, חזק, חסון בגופו וברוחו, דור שיוכל להתגבר על כל קושי ומפגע בכח שריריו, ביכולתו השכלית ובעוז רוחו המוסרי.

מדע הרפואה בישראל לא יצטמצם בריפוי חולים וסעד לנגועים - אלא בחיסון גופו של הדור החדש, בעקירת שורשי המחלה והפגעים וביצירת תנאים לבריאות גופנית ונפשית לכל אישי העם, איש ואשה, לכל גיליהם, בכל העדות והשבטים - והמדע בישראל יצייד את החקלאי, הספן, הטייס, הדייג, החרשתן, הבנאי, החייל, המורה - בכל כבושי המדע הפיסיים, הביולוגיים, הפסיכולוגיים והסוציאליים, למען יעשה כל אחד את עבודתו במכסימום הפריון והיעילות והחריצות, לא לטובת יחידים ומעטים אלא לטובת הכלל והצבור. כי רק אם נדע לעבוד וליצור ולפעול כמעולים והמתוקנים בעמים, ולא נרפה ממאמצים גם לעלות עליהם, רק אז נבצע את השליחות ההסטורית המוטלת עלינו.

וזכות גדולה היא להסתדרות נשים "הדסה" שביום ל"ג בעומר, הקשור באחד הפרקים ההירואיים ביותר במלחמות השחרור שלנו, פרק בר-כוכבא, ובשמם של אנשי הרוח הגדולים ביותר בתולדותנו, בשמות רבי עקיבא ותלמידיו - שביום זה היא חונכת בירושלים המשוחררת - לפי שעה משוחררת למחצה - מחלקה חדשה ורבת ערך: מחלקת הרפואה באוניברסיטה העברית.

תלמידי האוניברסיטה והטכניון וכמה מוריהם עמדו בשנה הזאת במערכות צבא ההגנה לישראל, לא רק כחיל המדע, אלא כטוראים ומפקדים בשדה הקטל. הצבא עשה בזמן האחרון מאמצים לשחרר עד כמה שאפשר מספר גדול של תלמידים למען חידוש הלימודים באוניברסיטה ובטכניון, ובזה שולם חלק מהחוב שהצבא חייב למוסדות המדע העליונים.

הסייף והספר ירדו כרוכים לעולם, אולם עם ישראל הגאול יוכיח לעולם שכוחו של הספר עדיף מכוחו של הסייף, ויחסי עמים כמו היחסים שבתוך עם ועם יש לבנות לא רק אלמות ודכוי אלא על אושיות הצדק והאחוה והשלום, וכבושי הרוח והמדע ישמשו לא לטבח ולמלחמה ושלטון עם בעם - אלה ליצירה ודרוחה אנושית ולשלטון על איתני הטבע בלבד.

מוסדות המדע והרפואה שניבנו בארצנו יהיו פתוחים לא רק לכל אזרח בישראל בלי הבדל דת מין ולאום, אלא לכל שכנינו עמי המזרח, - וחלוצי המדע הישראלי יהיו לברכה בכל הארצות השכנות הזקוקות לא פחות מאתנו למכשירי הרוח והמחקר.

ובשם ממשלת ישראל אני מברך את הסתדרות "הדסה" ועובדי האוניברסיטה שמפעלם החדש הנפתח היום יהיה ראוי לשליחותו הגדולה, כלפי פנים וכלפי חוץ, ועם ישראל בכל תפוצותיו יהיה גאה על התורה מציון שתגלם כאחת חזון-הנביאים מלפנים ושיא המדע בימינו.

β10

22'4 ÓN

התחלת

תיק מס' 225

[illegible] [illegible].

225 [illegible] [illegible]

מספר סופי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	
סיווג בטחוני:	
תאריכים:	[illegible] 1930 – [illegible] 1931

10,000 (3.60) 2160/225

2.

מכתבי, חוזר [illegible] ; ישיבות המרכז של עפולה ; [illegible] [illegible]
ישיבה (12.12.1930), [illegible] של [illegible]
(11.3.1931).
דו"ח על פעולות המרכז של עפולה בשנת
1930.
פרוטוקול ישיבת [illegible] עפולה [illegible]
[illegible] [illegible] (אוקטובר 1931).

מספר סופי:	[illegible]
מספר מקורי:	
מספר זמני:	925
סיווג בטחוני:	
תאריכים:	ד[illegible] 1930 – אוקטובר 1931

10,000 - 11.57 - 2157/2293

פעולות המרכז של מפלגת פועלי ארץ-ישראל בשנת 1930

(ראשי פרקים)

הוגש למועצת המפלגה ע"י המזכירות ב-5.2.1931.

במועצה הראשונה של המפלגה, שהתקיימה בראשית מאי 1930, נמסר ע"י המז-כירות דו"ח מפורט על פעולות המרכז במשך ארבעת החדשים הראשונים שלאחר האיחוד. הדו"ח התעכב אז: על הפעולה ה פ ו ל י ט י ת של המפלגה כלפי ועדת-החקירה של שאו, כלפי אנשי מפלגת-העבודה וממשלת הפועלים באנגליה וכלפי חוגים שונים בארצות אירופה; על הפעולה בקשר עם ה ס ו כ נ ו ת; על הפעולה בקשר עם ה א י נ ט ר נ צ י ו נ ל הסוציאליסטי; על הפעולה ה א ר ג ו נ י ת בקרב המפלגה ובקשר עם צבור הפועלים כולו לחוגיו השונים (בעיר, במושבה, הפועלות, הסוריים, ארגוני הנוער וכו'); על הפעולה ה ס פ-ר ו ת י ת, וכו'.

מיד אחרי המועצה באה גזירת הפסקת העליה. על הפעולות של המרכז לאחר גזירה זו – ארגון תנועת המחאה בארץ ובחו"ל, הפניות אל ראשי הממשלה בלונ-דון ואל מפלגת העבודה, הכנסת שאלותנו לסדר-יומה של ועידת פועלי האימפריה וועידת מפלגת העבודה, השתתפות בועדה הפוליטית של הסוכנות, פגישות עם שילס ועם מנהיגי מפלגת העבודה בלונדון, והפגישות עם סימפסון בארץ – על כל אלה סופר לחברים ב"ידיעות המרכז" מס. 6 (מיום 9 ביוני, 1930).

במשך שבעת החדשים הבאים – מאז ועד סוף השנה – טפל המרכז באופן אינטנ-סיבי בענינים פוליטיים שונים: פגישות-הסברה ותזכירים לסימפסון – בשאלות העליה, העבודה, ההתיישבות, הקרקע, היחסים עם הערבים, יסודות האינונות וכו'; המשכת הקשרים וההסברה בחוגים הפוליטיים בלונדון ובהנהלת מפלגת העבודה *באנגליה; השתתפות חברינו בועידת פועלי האימפריה בלונדון, בקונגרס האינ-טרנציונל המקצועי בסטוקהולם, בועידת הנשים הסוציאליסטיות בלונדון, ואח"כ – בועידת מפלגת העבודה האנגלית; השתתפות חברינו בהתיעצויות בקשר עם המשא ומתן הפוליטי בלונדון בתקופותיו השונות; הפגישות עם סגן מיניסטר המושבות ש י ל ס בהיותו בארץ; הקמת הועדה הפוליטית על יד הועד הלאומי ופעולתה המשותפת עם הנהלת הסוכנות בארץ.

מיד להופעת הספר הלבן של אוקטובר 1930 נקראה מועצת המפלגה, אשר קבעה את עמדת המפלגה כלפי מעשי הממשלה, והכריזה את המלחמה הנמרצת שלנו ושל כל בני-בריתנו בחו"ל על ההתנכרות וההתנכלות של ממשלת בריטניה במפעל הציוני ובמפעל הפועל העברי בארץ. על פי הצעתנו הוכרז ע"י הועד הפועל של ההסתד-רות על הקרן למלחמה פוליטית ועל הפטיציה העממית נגד הספר הלבן. חברינו באמריקה ובאירופה נתבעו לגייס כל הכוחות וההשפעה בקרב תנועת הפועלים האינ-טרנציונלית ובקרב מנהיגיה – לשנוי הכוון המסוכן של ממשלת הפועלים ביחס לארץ-ישראל. בעתונות של המפלגה וההסתדרות נתפרסמו תשובות מפורטות ומבו-ססות וניתוחים יסודיים ומוחכים על הספר הלבן של פספילד ועל הדו"ח של סימפסון. מצד חברינו שבלונדון נעשתה פעולה חשובה להכנת הויכוח הא"י בפרלמנט. לגורם חשוב בהתפתחות הענינים הפוליטיים שלנו נהפך ענין הבחירות-המלואים בויטשפל.

בסוף השנה נתקיים ביקורו של ברילספורד בארץ, ומצדנו נעשה כל מה שאפ-שר היה, כדי להקנות לו את ידיעת המצב בארץ ואת הבנת הענינים הנכונה.

עם קבלת הידיעות על מהלך המו"מ בין הסוכנות והממשלה בלונדון – נשלחו מאת המפלגה ללונדון הצעות לכמה סעיפים שעוררו דאגה, והערכתנו נתקבלה ביסודה גם על ידי הועד הלאומי. הנהלת הסוכנות בארץ שיתפה את המפלגה בבירור עמדתה לפרטי המו"מ המתנהל בלונדון. אחדים מחברינו השתתפו מקרוב בהנהלת המו"מ בלונדון בחלקו הראשון.

באותו הזמן טפל המרכז בשאלות ה מ צ ב ה כ ס פ י ו ה פ ע ו ל ה ה י ש ו ב י ת של הסוכנות היהודית. עוד באמצע הקיץ נידונו בישיבה משות-פת עם הנהלת קרן-היסוד שאלות הפעולה הקרובה והדרכים להגברתה. הוצע להנהלת הסוכנות דבר משלחת גדולה ובעלת-משקל לאמריקה. נתקבלו ההצעות הקונקרטיות שהוכנו ע"י הנהלת הסוכנות בארץ. נקבעה עמדה שלילית לכינוס הקונגרס הציוני בחדשי החורף או האביב, שהם חדשי הפעולה למען הקרנות הציוניות. סוכמו הדרישות העיקריות לקראת התקציב של שנת תרצ"א: ביסוס

33 107

המשקים והגשמת התישבות-האלף. הוחלט להציג דרישות תקיפות לפני הסוכנות בנוגע להגברת דאגתה והשתתפותה בעבודה היעודית בארץ.

בישיבות הועד הפועל הציוני והועד המנהל של הסוכנות בברלין לחמו חברינו בתוקף על דרישותינו - להגברת הפעולה הישובית, לדחית הקונגרס ולהגשמה מידית של התישבות-האלף ושל עבודות שונות אחרות, למען יושם קץ לחוסר-העבודה שהתחיל להתחשש בארץ. ישיבות ברלין הכזיבו את התקוות, ובינתים נכנסה הנהלת הסוכנות למצב קטסטרופלי. כשנודעו למרכז המפלגה פרטי המצב נשלחו הוראות טלגרפיות לחברינו באמריקה, בלונדון ובגרמניה, שיאחזו מיד בכל האמצעים, כדי להעמיד את מנהיגי הסוכנות והתנועה הציונית על הסכנה ולתבוע מהם למעשי-הצלה תכופים, מתוך הטלת כל האחריות עליהם. על פי ההוראות האלו נעשו הצעדים המתאימים באמריקה ובאירופה, ורוכזה תשומת הלב על הסכנה הנשקפת. ע"י ההנהלה הציונית נקראה ישיבה תכופה של הועד הפועל הציוני ללונדון, שבה הוחלט - כפי שדרשנו כל הזמן - לדחות את הקונגרס - למען אשר את ההתמסרות לפעולה כספית נמרצת ורחבה באמריקה ובאירופה. בישיבה זו הובע יחס חיובי לתכניות שהוצעה ע"י הח' שפרינצק בנוגע להרחבה עצמית של הסוכנות בדרך של רכישת הסכמי תורמים חדשים לצרכי פעולת-התיש-בות חדשה, נוסף על התקציב הרגיל. הושגה גם האפשרות לגשת להגשמת החלק הראשון של התישבות-האלף (400 משפחה), ולסדר שורה של עבודות, שתעסקנה חלק ממחוסרי-העבודה.

הערכת הועד הפועל הציוני למצב הפוליטי ולתוצאות המו"מ בחלקו הראשון - מתאימה גם היא לעמדה, שנקבעה על ידי המרכז כאן. א)

בקשר עם פעולות חברינו בחו"ל יש להדגיש את חיובותו המיוחדת של ק ו נ ג ר ס - ה ע ב ו ד ה בברלין, וכן את הטיפול בהקמת א ג ף - ה ע-ב ו ד ה ה מ א ו ח ד לקראת הבחירות לקונגרס הציוני; זאת המאמצים להביא לידי איחוד מפלגותינו באמריקה ובלטביה.

מלבד הפעולה הכללית של הסתדרות העובדים, שחלקנו בה ובהדרכתה ידוע בכללו, ואיננו יכול להמסר בסקירה קצרה זו, - ניתנה תשומת-הלב של המרכז במדה רבה לשאלות ה פ ו ע ל ב מ ו ש ב ה. בכמה וכמה פגישות עם באי-כוח הסניפים במושבות נידונו שאלות מצב העבודה, שכר העבודה, דרכי המלחמה להרחבת העבודה העברית, לשכת העבודה, צורות הארגון של פועלי המושבות, "הארגון המשותף" וכו'.

בשורת פגישות עם באי-כוח הסניפים ב ע ר י ם נתבררו שאלות הפעולה הארגונית, המשקית והתרבותית בעיר.

נתקיימו ישיבות רבות בקשר עם ענייני ה נ ו ע ר: "החברות הסוציאליסטית", הנוער העובד, בוגרי הנוער העובד, יוצאי "פרייהייט", "גורדוניה", "השומר הצעיר". נעשו כמה נסיונות לארגון פעולה מרוכזת ושיטתית בקשר עם הנוער, אך לידי התחלה מסודרת של פעולה כזאת לא הגענו עוד.

נעשתה התחלה חשובה לחידוש הקשרים עם צבור ה ת י מ נ י ם. כמו כן נכנסנו עוד לפני כמה חדשים במשא ומתן עם באי-כוח מפלגת הפועלים ה ד ת י-י ם-ה ס ו צ י א ל י ס ט י ם, המביעים את נכונותם ללכת אתנו יד ביד בשאלות הפוליטיות, הכלכליות והסוציאליות, בדרשם מאתנו עזרה לפעולתם הארגונית והחנוכית וסיפוח יחס לויאלי אל הפועל הדתי.

את פעולת ה א ר ג ו ן ה פ נ י מ י של המפלגה נסינו להגביר בדרך של יצירת ועדים מחוזיים והקמת מוסד של "מקשרים" קבועים מטעם המרכז בשביל הסניפים במושבות. הנסיונות האלה עוד לא הוכתרו בהצלחה מרובה, אבל יש להמשיך עוד בכוון זה. התקיימה שורה של היעודים ארגוניים בסניפים על ידי חברי המזכירות, וגם חלק של ההרצאות היה מלווה הטיפול ארגוני.

מעולת ה ה ס ב ר ה ה פ ו ל י ט י ת, בצורת הרצאות ושיחות-חברים

א) הישיבה של הועד הפועל הציוני בלונדון התקיימה אמנם באמצע ינואר 1931 - כלומר, מעבר לתקופת הדין וחשבון הנוכחי. אולם ההכנות אליה והטיפול בשאלותיה שייכים לסוף שנת 1930.

[illegible] של המפלגה [illegible] (בינואר 1931 – עד 56). באמון
– [illegible] (440) המזכירות. [illegible] (מזרח) לא הגיע אף פעם. רק שלשה
[illegible] – את הרצאות [illegible] (גן-חיים, [illegible]-אורה וכתר-ילדים) הוקרו פעם אחת,
[illegible] (בגלת-יהודה, [illegible], עין-שלום, בגלת-יעקב, מחנים, כרך-
גלעדי ותל-עדשים) [illegible] 8 פעמים, ויתר [illegible] משלוש פעמים ומעלה.

מרכז ההרצאות היה: המצב האירגוני, המצב הפוליטי, המצב העבודה, בעליה, ההסתדרות, פעולות המפלגה, המפלגה והחלוץ הגדולה, הנוער הגדולה ובארץ, השומר הצעיר, [illegible], פעולה הערבית, כנסת-ישראל ועוד.

[illegible] 8 מועצות של המפלגה ו-6 מגבירות מחוזיות.

[illegible] 8 [illegible] ו-10 שורות על [illegible] המרכזיות. בין אלו [illegible]-ההסתדרות, [illegible] לשאלת המסחר בארץ, לשאלת [illegible], לשאלת הפועל בעיר, לשאלת הילדות.

ספר המכתבים בין המרכז והסניפים מגבה המספרים האלה: מספר המכתבים היוצאים [illegible] 0980 – 1340, מספר הנכנסים – 1077.

כל פעולות והפעולות, שנספר בסקירה זו, [illegible] 34 [illegible] של המרכז, ו-88 [illegible] של המזכירות.

ב פ ע ו ל ת ה מ ש ר ד י ת באהית המפלגה מקיימים בסתיים עצ-
מים, שעמדו הרבה על [illegible]; [illegible] "אחדות-העבו-
[illegible] – בתחום לפתח המושבים של קיבוץ.

ה מ ג ב י ם ה מ ז כ י ר י ם, כמו בעשות כל פעולת המרכז, הם ענין לסקירה מיוחדת.

[illegible] לישמה [illegible] עם כ נ ס ת - י ש ר א ל. התוך [illegible], [illegible] הכנסת-ישראל [illegible] – [illegible], [illegible] /60.000 – [illegible] (000.[illegible]) – הן בגורל [illegible] לאמצים האלה, ושימשו סיבות [illegible] – הן [illegible] ה ר א ש י ת ש ל מ פ ל ג ת פ ו ע ל י א ר ץ - י ש ר א ל, אשר בקיימה בעצם יום ההודעה (6 בינואר, 1931).

[illegible]

[illegible] את הפעולה [illegible], שנעשתה ע"י המרכז במשך השנה, [illegible] מה דיון, [illegible] ממאורעות, בעשר עם פעולות שונות [illegible] – [illegible] – [illegible] של [illegible] והפעולה בתקופה שלאחר [illegible] כאלו יותר מאשר תקופה אחרת. [illegible] על [illegible]-[illegible] של עדות, הן מצד [illegible], וגם מצד [illegible] לשרות המפלגה בפעולה [illegible], והן מצד [illegible] שונים, שיכלו לעמוד [illegible].

[illegible] לפני ארכים רבים ומה-
[illegible] למפלגה ולפעולתה [illegible] [illegible], יהיה הלי ממש
– [illegible] לחזור להגבת [illegible] ומתוך התגייסות
[illegible] לפעולה הנדרשת מכל [illegible] – [illegible] ולהתקדם.

※※※※※※※※※

תל-אביב, 4 בפברואר, 1931.

מפלגת פועלי ארץ-ישראל
המרכז
תל-אביב, ת. ד. 36
11 מרץ, 1931.

ידיעות המרכז
מס. 1

מתוך מכתב של הה׳ י. שפרינצאק.

... עברו עלינו כאן חדשים של מו״מ פוליטי. היתהתי הדרגצט של המו״מ, אולם כל הזמן הציקו לי שתי שאלות: שאלת הערבים ושאלת האמצעים. הנה נצליח להשיג פירוש רצוי לספר הלבן וקביעת תנאים אידיאליים, המשחררים את עמדתנו המדינית. אולם מה יהיה בענין הערבים? הגלל הערבים והאי-מגרומם את עלינו כל הבלבול במצבנו המדיני. שנוי מצבנו לטובה מעלה מחדש, היום או מחר, את אי-ההבנה הערבית. במה אנו מבטיחים את מצבנו להבא מצד זה של הבעיה? ושנית: נתקן את המצב המדיני, נגאל את רסרילד, אולם במה נבנה הלאה? תלינו תקוה בסוכנות, אמרנו שאין אנו יכולים לנכות בבנין הארץ, וחשבנו שהסוכנות תביא לנו תכנית הגשמה קולוניזציונית גדולה, תמשוך אלינו בעלי יכולת גדולה, ויבואו האמצעים. והנה עובדה היא, מסבה זו או אחרת, שהתקוות הוכזבו, והסוכנות לפי מצב הרוחות השורר בה לא תרכוש כנראה בעתיד הקרוב את הגומבלים והמיליונרים. אלמנו הזמנו עוד הלואה לאומית, בין-לאומית או אנגלית. בעקב המשברים הפוליטיים השנתיים האחרונות נתערערו היסודות שעליהם היה בנוי רעיון הלואה כזאת. עלינו קודם להשקיט את הרוחות הסוערות מסביבנו, להוריד את הוכוח ואת הספקות היום לציונות מעל הבמה הבין-לאומית, להשיב את עבודתנו בכוחות עצמנו למסלול נורמלי במדה כזו, שצעדי ההתקדמות שלנו, הסולידיות שלהם, יקנו שוב את לבות אומות העולם.

יש החושבים שנבנה מהקפיטל הפרטי. הקפיטל הגדול הפרטי – הליכתו לארץ-ישראל מסופקת מאד, ועוד יותר מזה מסופקת התועלת הלאומית שבו. יותר חשוב הקפיטל הבינוני או הקטן, אותו הקפיטל הלא-גדול של יהודים בעלי-בתים, שיש להצילו מכליה עכשיו גם באמריקה, ע״י העברה והשקעה בא״י. אולם שגם הקפיטל הזה הוא, שהוא נברר לעליה לא״י העת שיש התעוררות כללית, עליה עממית ומצב רוח אופטימי בארץ גופה. כרגע אין עליה עממית של נעורים וסתם יהודים, ובהון הבינוני קשה לדעת מתי הוכל להתעודד. ומה שנוגע למצב רוח אופטימי בארץ – הרי הקפיטל הפרטי, שהפליג בהשקעותיו בשנה שעברה ולפני שנתיים, עומד אולי להתקרב למצב מעלי ״קהלית ציון״ בזמנה, מחוסר אמצעים, לרגלי המשבר – החשש לא בפולניה, כי אם באמריקה – או מסבת ההשקעה המוגזמת והמבוהלת, או מתוך הריקות ודאגות לקוניונקטורה של התחום שלנו הנוקי העולם. זהו כרגע ענין ההון הפרטי. נשארה לנו, איפוא, קרן-היסוד. קרן-היסוד באמת התחילה לעשות. באירופה הביאו המאמצים של עובדי קרן-היסוד לידי שמירת ההכנסות. אולם מנגנון קרן-היסוד ופעולתו נעשה יותר מדי קשור להרגליו. סדרניה בשנה חוזרים ותובעים התביעה לאותו הסוג הקבוע. והסוג ״הקבוע״ נעשה עיף, הולך ומדלדל, הכול-הכזבה, שהעמנו זרקנו בימי השמחות וההכרזה מצדנו עוד ״רמאותה״ של אנגליה. האגיטטורים המושבעים של קרן-היסוד הולכים ומזדקנים, ותכן והריהו הולך ונעשה שעלונו בהיהם, אין סבסיות יותר עוד בצמחות גדולים ואין כבר ״גדולים״ העולם שאפשר לקחת מהם ״מכתבי המלצה״ לסובבנו, ואין המיהם דוריו מלהיבים. הגדירים האירבים, המשלמים העשירים של קרן-היסוד הולכים ומתמעטים, יש מתים ויש מדלדלים, ומחוסר התעוררות עממית – חדשים כאלה אינם מתוספים.

אפשר שבשביל ההצלה הפוליטית יעשה דבר מה, אולם מה יהיה להבא? הלא עלינו גם לזוז בהתישבות. במצב זה של קריזיסים, ללא-עליה וללא-התישבות – מה יהיה סופה של הציונות? נזדעזעו מאות ומכזבות פוליטיות, העם התרגל להיות פסימי ביחס למצב המדיני של הציונות, ובמציאות כדקלרציה של בלפור או ״מדינת היהודים״ אין ולא תהיה בידינו הקרוב. ביבתנו העם שקוע במשבריו החמריים בכל הארצות, ובשעה שארץ-ישראל אינה מפלט לעליה גדולה – יהיה העם הזה לאדיש ביחס לא״י, ויסתגל אליה במדה שהסתגל בזמנו לפעולת ״חובבי ציון״.

יש, איפוא, לדאוג לא רק להצלה הפוליטית, כי אם לימים הבאים, יש לעשות

דבר מה מודע. בשיח עכשיו לא יתרחשו מאליהם, כי אם יש לעשות מפעל גבורה הכרוכות התמאצות קולקטיבית ובמשמעת חמורה. ובשעה שאין תקוה למיליונרים, השעה שאין אמירה ריאלית לעניין ההלואה ועומדים לרגלי סכנת התמוטטות קרן-היסוד - יש להשקיע מרץ והעזה בהקמת היקף עממי גדול, ש מ מ נ ו נוכל לדלות יכולת זמנית, ושבכוחו העממי נוכל ליהודי אמונה עצמית אצל העם גופו, ובכוח ההתעוררות העממית נוכל להגיע גם ליהודים להתגדרות מודע במדה יותר גדולה. מתוך הצורך בהיקף עממי ודי באתי לידי הרעיון עוד הצורך לרכוש - באמצעות תביעה בלתי-מעמיסה ביותר של רובל אחד - מיליון יהודים, שיהיו קשורים עם ארץ-ישראל. העתונות פרסמו את ההצעה והציגוה כהצעה שמי-ליון יהודים ישלמו בכל שנה רובל אחד והנה לך הכנסה שנתית נקיה של מיליון רובלים לשנה. ההצעה מכוונת כ ר ג ע אך ורק למפעל ח ד - פ ע מ י, ונקודת-המוצא של הצעתי היה לא מיליון הרובלים, כי אם דבר רכישת מ י ל י-ו ן י ה ו ד י ם והבאתם לידי קשר עם הבנין א"י. רגיסטרציה כ ז א ת של מיליון יהודים נראה לנו כיום מועיל:

1. יצירת היקף עממי - רזרבואר עממי, שבתוכו תוכל אח"כ הפעולה להשגת אמצעים מודע בצורות שונות.

2. ביטוי ממשי של הלגיטימציה שלנו כלפי אנגליה, העמים והעם הערבי. מיליוני "פרוטים", ואח"כ מצב עלול היום להפוך תקציב לא גדול ביותר - זה מחליש את הלגיטימציה שלנו, ובשעה ידועה יוסיף לב לדבר הזה. אם יהיה לנו מיליון כזה של יהודים, אפשר יהיה שוב לחשוב גם על ההלואה.

3. מניעת התפשטות האינדיפרנטיות לציונות בקרב העם. מפעל כזה לרכישת מיליון יהודים שיעשה מ י ד יסתום העוד מעכב את הדרך לאינדיפרנטיות כזאת.

למפעל כזה היו אמנם ימים יותר טובים מימינו אלה. זה היה אחרי צירוף, ואולי בשעת הופעת הספר הלבן של פספילד. השעה המרוממת של צירוף הלכה לאבוד שלא השתמשנו: מות מרעל ושפך הדם בארץ הביאו לידי התגלגלות כללית. אח"כ באה תקופת המחאות. הצלחנו להחמיץ גם הזדמנות זו שבאה לידינו. כל היהודים בעם התעוררו להגנת זכותנו על א"י והשתתפו בהמונים בתנועת המחאה. הסתפקנו בדימונסטרציה הזאת. נתנו ליהודים לצאת ידי חובתם במחאה בלבד ולשוא ליחס של פסיביות מצד המקוי שהעניינינו. מצדנו אפילו לא בקשו דרכים כדי לקשר המון מעשי לבנין א"י את ההמונים שנתגלו מתוך תגובת המחאה. בציונות היו עסוקים המריבה פנימית, בחלוקה קצבית והדדית כאחת, בפלפול ובהיסטריקה חגליסית. במצב כזה של ניתוק קשרים קיימים הרגיזו התנועה היבה יכולה גם להיות המחירות להמעבת וליצירת קשרים עם כוחות חדשים מהעם.

המצבו שתי הזדמנויות, עלינו לא לאבד את ההזדמנות השלישית שישנה כרגע. המלחמה הרוליטית של שתי השבים האחרונות הגיעה לסיכומה הראשון. בידינו תעודה חדשה - מכתבו של מקדונלד לוייצמן - המכתב שנטלו כפקודת-הוראה לנציב הארץ כבירוש האוטוריטטי של הספר הלבן מאוקטובר 1930, ושעל פיו יסודרו העניינים בהנהלת הארץ. המכתב הזה יונש ע"י בריטניה גם לחבר הלאו=מים ויקבל ערך חוקי של תעודה בין=לאומית. כמובן, לא הכל משביע רצון במלוא המדה המבוקשת. כמובן שישנה עוד "שאלת-תכלית" - הבטחת האפשרות הריאלית לעבודתנו בארץ, ויהיה צורך עוד להלחם להשגתה. אולם ענין בנין הארץ ילווה בכלל במשך תקופה ארוכה במלחמה פרמננטית. ומלחמה כזאת, צעד אחרי צעד, יכולה להתנהל לא בכוח דימונסטרציה בלבד, כי אם בעקבות גידול הכוח, האיכות ו ב כ מ ו ת, של נושא רעיון בנין א"י ובכוח גידול מפעל הבנין בארץ.

קבלנו תעודה ובה עלינו להשתמש כדי לעשות ליקבידציה לפסיכוזה הרוליטית שנתפשטה בקרב העם. עלינו לשים קץ לפסיכוזה הרוליטית ולעורר - הייתי אומר "פסיכוזה" אחרת: רצון קולוניזציוני בקרב העם. והליקבידציה הזאת, המעבר הזה, יעשה ע"י המפעל לרכישת מיליון יהודים, שיהיה להם קשר עם מפעל הבנין של ארץ-ישראל. ו ע כ ש י ו היא שעת-כושר; שעות-כושר אחרות לא תקרינה בעתיד הקרוב. אם לא נרבה עכשיו את העם בתביעה גדולה, רחבה ותקיפה, הרי הוא יתרגל מהר גם לענין התעודה החדשה כלדבר אורדינרי, ישוב לעניניו, לצרותיו ולהסתגלותו לחיים הקיימים, ואיננו רואה במה נוכל אח"כ לעורר אותו.

עכשיו יש לעשות את המעשה. עכשיו - עם התעודה הזאת ביד - יותר קל ויותר נוח להכריז שהעם צריך להבנות את הארץ למרות ובניגוד כל התנאים הרוליטיים.

התביעה למיליון יהודים לא למהגרים, כי יש לקשר עם מפעל בנין הארץ, — עצם ההכרזה הזאת, ההיקף שבה והתוקף בהגשמתה — יעורר בעם את ההרגשה, שסבלם צריך ומאפשר לבנות את הארץ ובכל המגמות. זה יעורר אמונה בתנועה, ומפעל כזה ישמש גם תחיה מבורכת בכוונה ליחס חדש של העם לדרכי הגשמת הציונות.

היש מיליון יהודים שאפשר לרכוש אותם? — על פי דרישת האכסקוטיבה נסעתי לברלין כדי לדון עם מנהלי קרן-היסוד בדבר יחסם ל"תכנית", אם זה יזיק לקרן-היסוד והיך אפשר להגשים את הדבר. במשך השבועיים שישבתי בבר-לין היו לנו ישיבות רבות, ובישיבות טפלו גם בשאלה הנ"ל — אם ישנו באופן אוביקטיבי מיליון יהודים שאפשר לרכוש אותם. בבירור הגיעו עד לידי "מדע סטטיסטי" ולידי התיעצות עם מומחים. בענין זה רבו המפקפקים ובידם מספרים מחכימים המבטלים את הסיסמא של מיליון. ביחוד היו אלה מקרב בעלי הנסיון שהיו עובדי קרן-היסוד. והנני חושב שישנו המיליון; וכי אחרי כל הנכויים המאורדים, אחרי נכוי 3 מיליון יהודי רוסיה ומיליון יהודים אכזוטיים (תימנים ואחרים), אחרי נכוי הילדים ו"התלוים" (קרובים והורים) — נשארים בכל זאת 3 מיליון בוגרים ומתפרנסים בעצמם. גם מאלה אני מנכה מיליון מחוסרי-עבודה ומחוסרי פרנסה. עוד מיליון אחד אני מנכה ביד רחבה על חשבון מתנגדים ההכרה (קומוניסטים, מתבוללים ו"אגודת ישראל"). נשאר מיליון, ואותו לדעתי צריך ואפשר לרכוש.

אולם כאן לא שאלת הסטטיסטיקה המכרעת. לפני ש ל ש י ם שנה היה מפעל דומה: כ מ א ת י ם א ל ף י ה ו ד י ם קנו מניות הקולוניאל-בנק העברי. היינו עברו 30 שנה ועניננו התקדם הרבה, מלבד התרבות היהודים בעולם. בזמנו הייתי עד למאורע התולדתי, בשעה שהרצל נתקבל ע"י ה"פרמיליר" הרוסי, פון-פלוה. ולדבר גדול נחשב אז עצם היתר הכניסה להרצל לרוסיה. ועכשיו? — עכשיו היתה שוה עד-שמיעה איך הפרמייר של בריטניה הגדולה מצלצל ב-10 בלילה לנשיא הציונות ומבטיח את התיקון המידי של הדברים שנפלטו מפיו לרעתנו בפרלמנט. וצריך היה לשמוע איך דבר האדם הזה, היהודי מפינסק, אל הפרמייר של בריטניה הגדולה. לפני 30 שנה היה מאורע גדול דבר לחיצת ידו של הרצל בשער יחד עם וילהלם. ועכשיו? — אנו מאבקים אולם גם הזוכים; בג'ניבה, באחד כל העמים ובווסטמינסטר של אנגליה. אז היינו מאושרים שעלינו דבור בכרוניקה של איזה עתון לועזי; ועכשיו מפעל החלוץ העברי נעשה חלק מקניני הספרות והתרבות העולמית. אז ארץ-ישראל גם הטאילנו היתה נרדפת עם "יקב הברון" בראשון; ועכשיו אין הנה הגורם העיקרי המזעזע את הרגשות העם והקובע את יחסי העמים אלינו. אז היינו מאושרים שאיזו גימנזיסטית רדיקלית לא תעשה בגד, ועכשיו הציונות, ארץ-ישראל ופועלי א"י רכשו לעצמם עמדת הדרת, בתוך מחנה גדול של פועלי אמריקה היהודים. אם אז, בתקופת הוויכוח, בתקופת אגודות ציוניות מצומ-צמות, העזנו והצלחנו לרכוש 200 אלף בעלי מניות — המתנה לא נעיז כיום, אחרי הכיבושים המדיניים, הפרסום בעם ובעמים, בתקופת תנועת "החלוץ" ומאות בנער ובשים אוגדות ציוניות מאורגנות — לא נעיז עכשיו לחשוב ע"ד רכישת מיליון יהודים?

כמובן, ישנה מציאות מסוימת, ישנה הרגשת חולשה עצמית מהמריבה הפני-מית ומהכשלונות המדיניים, וישנו איזה דכוי-רוח "מתוך נסיון". אולם עלינו להתנער מכל זה בהתאמצות יוצאת מהכלל. אם לא נתנער מכל זה מיד, הרי בכלל אבודנו...

היכולים מאות אלפים יהודים לתת כיום רבעם — 5 דולר? לדעתי תלוי הדבר בזה איך יוצא הדבר; איך יאורגן, איך יגיבו של העם, מה יגבר לו ובאיזה טמפרמנט יורגש הדבר.

כל יהודי שיתן פונט ה"שקמתיין" זה יהיה הנותן אוטומטי אגר הסוכנות. כולנו זוכרים מה היה הצ'ייך, שעת ההתיסדות של הסוכנות היתה מדוממת ומוחתה את טעבות וחלליה. התילו הפסימיין התורגש ודבר הצריך ע"ד מרץ חדש בציונות — ציונות של העם. אולם מה קרה אחרי? צריך לא הצדיק את ההרגשות שמלאו אותנו בשעת התיסדות הסוכנות. ממש, עול יהיה אם מי-שהוא יגיד, שהתברר במשך הזמן, כי דבר הרחבת הסוכנות הביא לנו איזה נזק. להיפך. בימי המצוקה הפוליטית עזר לנו מציאות המסגרת של הסוכנות הא"י. במובן שיה המעשים טירות, ושמש לנו מניעת חזיתה המלחמתנו הפוליטית. אולם המיבנה והכלכלי הכויה הסוכנות הנורפאת את מניגהוה התקוות. הכזבה זו בתנאים שהיו ובתקופת ההתפתקדות שעברו עלינו אינה יכולה להביא לידי הנאה, שיש לעשות ליקבידאציה לסוכנות המורחבת. במקום ביטול — אריכה תנועת העבודה לחפש דרך להוספת יכולת חדשה, אשר תתאים את הסוכנות למטרה

שהטבילה הרקמה. בשעה שהסכמנו להרחבת הסוכנות היהודית, שאנו מביעים על הברית הזאת של הציונות עם יהודים "נוטלים" כמו כל צעד המכוון להכנסת חוגי־עם חדשים בעול האחריות של בנין א"י, ושאנו נשתדל ונלחם בעד הדי־מוקרטיזציה של הסוכנות. עכשיו הגיעה השעה לקיים את דבר הדימוקרטיזציה. במקום סוכנות של יהודים נקים עכשיו סוכנות של המונים. ההמונים יחייבו את היהודים, את הפרנסים והעשירים לקיים את חובתם הם לבנין הארץ.

מיליון יהודים הקשורים ברעיון בבנין א"י, מיליון יהודים שהם חברים לסוכנות — הסוכנות כבר לא תהיה אז רק "מורחבת", כי אם הסוכנות הליגלי־טימית של העם העברי לבנין א"י. המטרה הזאת אלבד מספקת כדי לעורר להבות ולהקים אקטיביות כללית להגשמת "תכנית המיליון". מבעלות-השקפה זאת יש לברך שהקדמנו ליצור צורה ומסגרת אורגניזציונית כזאת, שהיא נוחה לקליטת חוגים ואנשים ש ח ס ר ה בשלה אצלם ה י כ ו ל ת ה פ ס י כ ו ל ו ג י ת לשייכות להסתדרות הציונית. יהודים מכל המינים, עניים ועשירים, יהודי ה"געווערקשאפטן" באמריקה, חברי ה"אגודות-צבאים" הקואופרטיביים בפולניה, אנשי אגודות בעלי-מלאכה וסוחרים, אנשי המרדכים של "בני ברית" ודומיהם, חברים ממרכזים שונים של הליגות לתקון א"י העובדת ושאר היהודי ההמוני — כל אלה שעדיין או בהווה קשורים הם במוסדים או בשאריות מוסגים של טרדיציות או הרגשות, אשר גודרים לרביהם עדיין את הדרך להסתדרות הציונית, שהיא בעלת טרדיציות גם היא והעלה אטמוספירה פסיכולוגית זרה בעיניהם. את כל אלה קל יותר להכניס להסתדרות של הסוכנות התמשית מטרדי־ציות מפרידות, אבל שהיסודותיה ובעיקרה יש סיפוק וקיום משאלותיה ותביעו־תיה של הציונות הבנין ארץ-ישראל.

אמנם, ישנה גם שאלת ה"קונסטיטוציה". אבל תמצא הדרך להלכה בכונה, אשר תתאים ותתרץ גם שאלה כזאת.

במלים קצרות: עמלנו וטרחנו ליצירת מסגרת הסוכנות, עכשיו עלינו להגות את הסוכנות עצמה — לעשותה לבעלת יכולת עממית. הגשמת התכנית הידועה — הקמתה של הסוכנות למעשה.

מהי המטרה המעשית של המפעל המוצע? מטרת המפעל — להזיז את דבר ההת־ישבות הלאומית מנקודת קפאון ולעשות מחדש צעד של התקדמות בהתיישבות. מדברים עתה קריזיסים שונים, על "משבר בהנהגותנו", "משבר פוליטי", משבר אידיאולוגי, משבר בשאלת "המטרה הסופית", "משבר באורגניזציה" וכו' וכו'. כל אלה כאין וכאפס לעומת משבר המשברים — המשבר בהתיישבות. זה שנים שאין אנו עושים שום דבר חדש בהתיישבות. אנו ניזונים כל הזמן מ"ההתחלה בעמק". אנו ניזונים מהפתעות כלכליות של ההשקעה הפרטית — הרי קוניונקטורה מוצלחות בשוקי תפוזי-הזהב. אולם כמה נזין הלאה את התנועה ואת ההתעוררות לא"י? העמוסלה בצלה די והותר את "ההתחלה בעמק". התישבות-האלף בהיותה להתיישבות "ארבע מאות", התבאים יגעים ועלובים; ומה שנגע לקוניונקטורה המוצלחת של תא"ז — מי יודע אם לא צפויות גם כאן התקלות מסתוקרות? במה באמת נזין את התנועה להבא? במתם דיבורים על בנין הארץ וקולוניזציה? מתי נעשה לבנין הארץ, מתי נעשה צעדים ממשיים בהתיישבות לאומית, אשר מכוחה לגרור אחריה גם את האינציאטיבה הפרטית?

לא עליה ולא התיישבות חדשה — ומה יביא את הנוער לעבוד בשביל הקרן־הקיימת? כשפסילד הוציא ספר לבן — ספר שמחה, התקיעה, השופרים והתרועה גדולה כאילו גרשנו את הסמאל, ואחר קצת להרגע. אולם ישנו פרט אחד בספר הלבן של פסילד שהיינו צריך לתת מברזה לכלל, והוא ההרגשה בדבר שטחי האדמה המרובים שברשותנו — מבינים אם לא מיושבים במשך שנים. העובדה הזאת תיהפך לרועץ לנו, ועוד ייגע לבנו: את המכרה בעצמם שטחי האדמה שישארו בידי הערבים יהא מהמקום אולי הצדק, שיש רעב לאדמה אצל המוסה העברית, ואין הנה המנה היחידה בעולם בשביל היהודים. אולם, אם את הקרקעות שהם רוכשים א י ן אתם מיישבים במשך שנים רצופות — היכן היא ההוכחה שיש אצל היהודים "רעב לאדמה" ושהם נזקקים לא"י? אם המצב הנוכחי ללא ישוב הקרקעות ימשך — הוא יהפך לנו, בהזדמנויות שונות, לרועץ ולמכבה רבה.

צריך מחדש להתחיל להתקדם בהתיישבות. מתוך הכרה זו, בעיקר, באתי להציע את הצעתי. התאמו לזה העקרוני כמיטפא בתכניתי: "התחלת התיישבות אלפי משפחות חדשות". כאן התכוונתי לתכניתו של רופין בדבר התיישבות 5.000 משפחות

מפועלים ומהמעמד הבינוני. הדבר לי, שאם גם נשיג מיליון תורמים – זה לא יספיק להתיישבות של 5.000 משפחות. אולי תוכל להיות רק הגשמה חלקית אז הפעולה כללית. אולם חיונית לנו דווקא הפעולה, באשר בכוחה להכניס תוכן חיוני בתנועה, בישוב, ולהביא התעוררות ואקטיביות חדשות נוספות בשביל ההתיישבות.

אני חושב שלא יהיה כל נזק אם תודגש גם בתוכן הכללי לקרן-היסוד, שתדבר עוד הצרכים השונים של בנין הארץ המסועף, תהי מימון התכנית – "התיישבות אלפי משפחות חדשות", או ישוב קרקעות הקרן-הקיימת. ואפשר שדיה בשביל התכנית גם הסיסמה אלף של רכישת מיליון יהודים, שיהיו שותפים עם בנין בנין ארץ-ישראל?

באיזה צורות יובצע המפעל המוצע? – העזרה הזורם הקיים ובאמצעות כוחות הנוער המאורגן וכל אלה שלא יכלו עד כה לעבוד בשביל קרן-היסוד. תכנית קרן-היסוד בנויה על עיקר מוסרי גולה – זהו "המעשר". לפרינציפ הזה אמנם אף פעם לא היתה תמיכה רגילה במציאות. אולם למעשה הזה הגיע את חותמו על שיטת הפעולה של קרן-היסוד. "מעשר" מתנה שיהיה מה לעשר, והכוונה היתה תמיד לבעלי יכולת, בעלי הון, ראשי בתי-אב, בעלי עסקים והכנסה הולמת. בהתאם לצורה המסודרת של הנתבעים המהוו גם הצורה והמיתוס של התוב-עים. ה"מעשר" ירדו מזמן לכל תרומה שהיא, ובין משלמי קרן-היסוד לא מעטים הנותנים רק איזה דולרים, שלא יותר מחוגם אחד, אולם "הגישה" של אלה היה כאילו לקבל מהם מאה או איזה עשרות רובלים. אם משלחות לאמריקה, כדי שמתלוצצים, צריך להיות לכל החוגים שקטור אחד, אם כדי להגנות לאיזה עירה לא מספיק כרוז של קרן-היסוד, כי אם צריך לצרף לזה גם מכתב של איזה "פרמייר" או איזה מהצה המלחמת העולם – הרי מתחיל לחקר איזה אית שהו שוכן הנתבע – בעל ה"מעשר" המטוער – צריך ללכת מי שהוא שיש לו צורה מתאימה ויש לו תוקף להתבוע ולהשפיע הכוח צורתו, שמו, כיורנג או עמדתו בחברה. לאם ההתחזות בעבודת קרן-היסוד גם טכניקה מסוימת, סגנון וסהוס מיוחד של עובדים מקלי מקצוע של קרן-היסוד – כעין "קומי-וואיאז'ורים" לאומיים. אמנם, את ה"קומי-וואיאז'ורים" הלאומיים האלה העבודתם אני חושב לגבורים לאומיים ממש. הפעולה הזאת לקרן-היסוד, המוזרת מדי שנה בשנה, הנה כה קשה ולפעמים כה מגוסה, עד שכדי לעמוד בה בהתמדה ובסבלנות דרושה מדה יוצאת מהכלל של מסירות ציונית וכוח-סבלנות עליונה. זה נכון. אולם זה לא משנה את העובדא, שבעקב הסדרקציה כ ז א ת של פעולה גם לא היה מקום לשיתוף הנוער בה, המפלגות וההסתדרויות הנוער המתרחק מהמלסות הפרינציפיוניות לטובת קרן-היסוד, אבל לעבוד לא עבדו וגם לא יכלו. בזאת מתהדרת גם העובדה המוזרה שאישי "ההסתדרות", אישי התנועה העבודה, כמעט שלא השתתפו בעבודת קרן-היסוד – למרות רצונם, למרות היחס החיובי והחוקרה הרבה אל הפעולה בשביל קרן-היסוד.

ועכשיו – כל אלה שלא עבדו, או לא יכלו לעבוד בשביל קרן-היסוד, יגויסו בשביל מפעל הרגיסטרציה והתרומה העממית לסוכנות. כחמשים אלף עובדים למפעל העממי – מקרב הנוער ה מ ב ו ג ר של "השומר הצעיר", "גורדוניה", החלוץ, מקרב נשי וצעירות ויתר ההסתדרויות הנוער הציוניות והלאומיות השונות, מקרב הליגות למען א"י העובדת וההסתדרויות "הדסה", "ויצו" בכל הארצות, סטודנטיות ופרופסיונליות ידועות – כל אלה יגויסו לפעולה עממית רחבה ודמו-קרטית, לא על פי כתובות ידועות למפרע, כי אם מרחוב לרחוב, מבית לבית, סיסטמטית. במשך תקופה מסוימת, תעשה פעולת הרישום והגביה הזאת, שתהא בבחינת פעולת מפקד לאומי בכל העולם. כמובן, בכדי שחמשים אלף עובדים כאלה יוכלו להצ-ליח בפעולתם, ויוכלו לגשת אל העם, – צריך שהעם ידע למפרע על הפעולה הזאת ושיוכשר לקראתה. הדבר דורש, כמובן, הכנה מוקדמת, שהמפעל יאושר ויוכרז ע"י אינסטנציות מתאימות (הקונגרס והסוכנות), שתהי לזאת הסכמה לאומית של כל חלקי התנועה, שכולם יסכימו, או רובם – אם בלי התנגדויות – ביום שידובר בו.

בהכרזת מפעל של תרומה עממית בגבולות של מוגבל אחד יש שרואים סכנה והתחרות לקרן-הקיימת, באשר שעור כזה של תרומה הוא באמת פעולתה היא. החשש הזה מוזר בעיני. עושה רושם כאילו היהודי שלנו עומד רק מול תביעה כספית אחת מהגו, האגורה הנהגת לקרן-הקיימת, וכל מי שבא ותובע ממנו עוד איזו תביעה נוספת בצורת מובט, הרי מיד יש כאן סכנה והסגת גבול. כאילו היהודי לא נהג שבע פעמים היום דגו למסרות תראיונליות שונות. והרי להתביעה הזאת יש שם מיוחד – זו תהיה תרומה לסוכנות. אולם אם גם יש איזו סכנה זמנית, אני מעיז, לטובת העניין, להתהדר גם עם צמצום זמני של הכנסות (מלבד הקופסאות) של קרן-הקיימת. אני "מעיז", באשר המפעל המוצע הוא ביסודו לטובת הקרן-הקיימת. צעד חדש חשוב בהתישבות לאומית יביא את תוכן הפעולה לקרן-הקיימת ויגדיל את העובדים לטובתה. ואפשר יהיה טוב לדבר עוד "מעט לאדמה". לעומת זאת, שממת אדמת קק"ל תרבה שממה בלבות הנעורים – עבודה של הקק"ל, וגם הנשמה של הציונות כולה...

אם ע"י הצמצום הזמני (אם יהיה כזה) יוסר דבר מה לכסוי צרכיה האקטואליים של הקה"ק – אפשר יהיה אולי לחשוב גם על איזו קומפנסציה לקה"ק מהכנסות המפעל.

אם הפעולה תעשה ע"י אלפי מתנדבים, יש בכל זאת צורך שבראשה יעמוד איזה אפרט מסודר, אשר ינהל אותה ואשר יש לו סוכנים ונאמנים בכל ארצות העולם. ליצור אפרט מיוחד לפעולה שהנה – לפי שעה – חד-פעמית לא כדאי וגם אי אפשרי. יהיה, איפוא, צורך להשתמש באחד משני האפרטים הקיימים של קרן-היסוד או של הקרן-הקיימת.

בקשר עם שאלת "האפרט" והנהלת הפעולה התעוררה בישיבות ברלין הנ"ל גם שאלת ההוצאות. דעת רבים היתה, שלמרות ההתנדבות, תהי הגשמת התכנית כרוכה בהוצאות מרובות. היו גם כאלה שהרחיקו לכת בדבר ועמדו על הדעה, שמרבה במתנדבים – מרבה ההוצאות". הבעות אלו נתנו חומר להקפוץ בתוצאות הרציו-נליזם של ה"שטחיין העממי", אשר כמו הוא הזה, שיצא לפועל באמצעות התנד-בות רבה. אולם אם תהיינה גם הוצאות מרובות, הרי לא שוה יהיה הדבר מבחינת ההכנסה וגם הערך המוסרי של המפעל יפגם. הבעות כאלו הובעו מצד בעלי הנסיון בפעולות הקרנות – ביחוד של קרן-היסוד. הארגומנט הזה, הענין ההו-צאות, הוא הכי חשוב העיקרי מכל יתר הארגומנטים של "הבלתי-מאמינים", והוא מחייב שימת-לב רצינית.

אולם אם גם יהיה הכרח בכסוי הוצאות ניכרות מהכנסות המפעל, אין זה יכול, לדעתי, לעכב בעד הגשמתו. מגמת המפעל המוצע – לפתוח פרק חדש להרחבת יכולתה של הציונות. השאיפה היא – להעשיר את המקור שממנו נשאב בשנים האחרונות את היכולת המוסרית להגין הארץ, ע"י העלאת מספר היהודים שיהיו קשורים בזה. ההוצאה שתוצא היא, איפוא, השקעה לרכישת מיליון יהודים, אשר ישמשו בסיס ובגדא הפעולה הכספית להבא. אם ההוצאה הכרחית – הנה גם כדאית.

אני מקשר את הגשמת המפעל בשיתוף כל כוחות הנוער, ולמפעל יכול להיות באמת ערך גדול להעלאת מצב הרוחות בקרב הנוער הגולה. השחל בעליה והעפילה בהתישבות יתחבר למצב של שחל הרוחות בתנועת הנוער. והאפקטים של אפשרויות ההגשמה של הציונות גם כן אינם כרגע מהירים ביותר. הכרזת המפעל העממי, גיוס כוחות הנוער לפעולה הזאת, יעוררו את ההרגשה שהציונות חודשת שוב כנפים וזה יתן תוכן חיובי להעמקת והתמדת היסוד הציוני בתנועת הנוער הגולה.

****

לקראת הועידה השלישית.

מפלגת פועלי ארץ-ישראל
ה מ ר כ ז.
תל-אביב, ת.ד. 36
12 בנובמבר, 1930.

י ד י ע ו ת ה מ ר כ ז
מס. 9

ל ש א ל ו ת ה פ ו ע ל ב מ ו ש ב ה.

פ ר ט י - כ ל

ישיבת המזכירות עם ב"כ ועדי הפועלים במושבות ועם חבר ה"מקשרים".

מיום 15 באוגוסט, 1930.

משתתפים המ"מ: ח. ארלוזורוב, א. גולומב, ב. כצנלסון, ח. סורר, ז. אהרונוביץ; —
נ. הרפז, ז. פיינשטיין, י. הורין, א. חרמוני, א. תבורי, ח. הלפרין, ו. פרויס, מ. נמירובסקי, א. קמינין —
מ. קושניר (בני-ברק), יבנאלי, סיזר (חדרה), פרויד, רייכנשטיין, פרלמוטר (רחובות), ארצי, ספרים (נס-ציונה), סבלוביץ (כרכור), יש, בייגמן (בנימינה), אמ. רייזנר (בית-אלפא), גרבובסקי, מסחרי (פתח-תקוה), ברומברג, ספקטור (תל-טונד), רוקח (הרצליה), מ. פרימן (ראשון-לציון).-

ב. כצנלסון: יש דבר שאנו צריכים לדרוש מעצמנו בקשר עם כל השאלות. קל לנסחו וקשה לקיימו, והוא: אומץ לב. אצלנו קל לפרש את המושג "אומץ לב" במושגים ימין ושמאל. לחלוקה זו אין שחר בסוציאליזם של ימינו. יותר חשוב לבדוק את הנאמנות והכנות הסוציאליסטית מאשר את האורטודוקסליות. א. ברנשטיין, למשל, היה בין מתנגדי המלחמה ו"שמאליים" היו בעדה. אנו נצטרך להלחם לא רק בסמילנסקי וב"בוסתנאי", אלא גם בתוכנו.

כשהועמדה שאלת הלשכה הבעתי את הדעה האפיקורסית, שהאכר המתנגד לעבודה עברית מאורגנת מעונין בלשכה ההסתדרות, ואנו — בלשכה ניטרלית. אנו צריכים לבדוק מה נותנת הלשכה ומה תפקידה. קודם — קצת היסטוריה.

בשנים הראשונות, בימי העליה השניה, נלחמנו על לשכה מסותפת, והאכרים לא רצו בה. גם עצם הרעיון של בוררות הוצע ע"י ההסתדרות החקלאית ב-1913, בימי הביקור של ועדת-סוקולוב=מוצקין=גולדברג. הצעתנו היתה — קביעת מוסד משותף של פועלים ונותני-עבודה לגבי מתן עבודה ובוררות. התנגדה לזה התאחדות האכרים עם סמילנסקי בראשה. אז עברה כבר אצלו התקופה הרומנטית והחל להופיע כב"כ התאחדות האכרים. הם טענו שאין להם ענין בזה.

מה אנו רוצים מהלשכה? שתעזור לנו בכיבוש העבודה. והשאלה היא אם יקל לנו כשנהיה הכוח היחידי המעונין בזה, או כשנרתום עוד כוחות לענין זה. ההגיון הפשוט אומר, כי אנו מעונינים לתת לדבר צורה חוקית מוכרת. יתכן, כי צריך לעתים לותר לשם כך על תפקידים צדדיים, המתמלאים על ידי הלשכה. אילו היה לנו סוף לאומי חזק — היה חשוב להשיג את ההכרה מצדו. גם אז היה המצב קשה בלי הכרה מצד האכרים. במה מעונינים האכרים? האכר, שקבל עליו עול העבודה העברית, אולי מעונין בהשתתפות בלשכה. אמנם, גם הוא יכול לומר, כי התנאים נקבעים ע"י המצב האוביקטיבי ואין לו צורך לקבל עליו עול. אך מי שמשקו איננו בנוי על עבודה עברית — אין לו שום אינטרס אוביקטיבי, פרטי או מעמדי, להשתתף בלשכה. הלשכה, שנוצרה ע"י האכרים,

נוצרה לא לשם מלוי צורך, אלא כדי לשבר את ארגון הפועלים, שהלשכה היא סורוגט שלו. אין לאברים אלה צורך בשום לשכת-עבודה ובשום מוסד מישב. הם גם אומרים זאת, אלא לא בגלוי. סמילנסקי והאבוסתנאים אינם נלחמים על לשכת-עבודה ניטרלית ברחובות ובנס-ציונה – בשבילם, אלא במגדיאל וכפר-סבא.

מצדנו נעשו שגיאות רבות. יתכן, שאנו נצליח במקום ידוע לקבוע סטנדרט גבוה, וכשנבוא להרים תנאי העבודה בכל הארץ ולקבוע חוזי עבודה כלליים, יבואו אולי ויאמרו: הרי בנהריים כבר השגנו תנאים יותר טובים... ודאי טוב שיש איזה פנות יוצאות מן הכלל, אולם אין לזה ערך. זה יוצר אך "אריסטוקרטיה". בשרון, שיש שם למעשה חזקת עבודה עברית ונותן העבודה לא הקים מוסדות ארגוניים, חושבים הפועלים: למעשה הלא יש לנו מוחדות שלנו, יש לנו יכולת של פעולה חפשית להרמת שכר-העבודה, ולמה, איפוא, האים ומדברים על לשכת-עבודה משותפת או ניטרלית? אלה הם מושגים כוזבים. ואני שואל את עצמי, אם אנו צריכים לקבל את הפורמולה המגדיאלית, או שאנו מעונינים במצב הפועל במושבות הכי קשות. ואם צריך לשם כך להפסיד, כביכול, עמדות מעמדיות – כדאי להכנס לשם כך גם במלחמה עם פועלי מגדיאל. כשסמילנסקי והריביזיוניסטים הרימו את הלוזונג של לשכה ניטרלית – צריכים היינו גם אנו לדרוש לשכה ניטרלית ב כ ל המושבות.

נעזוב לרגע את הלשכות שלנו במושבות שבהן אין ללשכה שום כוח ונעבור למושבות של העבודה העברית. אצלנו מבינים יפה את ערך הכיבוש ולא את ערך הביצור. גם כיבושים שאין בהם תוקף אמתי נראים בעינינו כמבוצרים. ואנו שואפים אך לכיבושים חדשים, מבלי לבצר את הקודמים. העבודה העברית בשרון עוד איננה בטוחה. איני חושב עוד לבטוח את הכוח הארגוני. כשסמלנו עם החקלאים הלאומיים בשאלת ההסכם, הביטו על המתעניינים כזאת כעל מבלי-עולם. פועה"צ שוללים כל הסכם, מבלי קשר עם מה שכתוב בו. ואצל הפועל בא"י – הגורם האסתיטי חשוב לעתים מן הגורם הסוציאולוגי. פועה"צ שמאל יצרו מזה הטקפה שלמה. כשהתפטרנו ב"נשר" על קבלת הפועלים הערבים חזרה, מחאו חברים אלה של "אחדות הפועלים" נגד זה שההסתדרות עזרה לפועלים הערבים לחזור לעבודה ולא החזיקה אותם במצב ריבולוציוני, לכל הפחות כמו אצל פרידמן=איידלשטיין. ולא רק אצל פועה"צ, גם אצל חברינו יש הלך-רוח זה, וכאן הוא מוזר יותר. עתה ברור, כי אילו הצלחנו בהסכם לפני שנה – לא היינו מגיעים לענין כפר-סבא.

היתה טעות פסיכולוגית מעניינת אצל החברים, שאין להם נסיון במצב תנועת הפועלים בעולם ובמצב בארץ, שהם מקבלים כל רגיעה זמנית כקבועה. הם מקבלים את המצב בשרון כקבוע. בחיים יש ערך להוק, לפרצדנט ולהסכם. יש שורה שלמה של סייגים-ביצורים. מתקופה לתקופה אנו מרגישים ~~ע~~ירידות. יש שנושאים את החלוץ על כפים ויש שמתאכזבים בו. אחרי המאורעות הורם טוב הפועל, והנה שוב אנו נמצאים באטמוספירה אויבת בכל השטחים. היינו צריכים מן הדברים האלה ללמוד ולשמור על עצמנו מזעזועים ולבצר במחיר דרכים "בלתי אסתיטיות" לפי המקובל. אנו צריכים להכביד על ההתקפה נגדנו, ואנו משאירים את המצב פרוץ ופתוח להתקפה.

יש לי רושם, שהלך-רוח זה של הפועלים מזיק גם לפוליטיקה הכללית. יתכן, שימצאו במוסדותינו אנשים שיגמרו מו"מ בהצלחה, אולם הם מוצגים במצב בלתי-נכון, וחלק ממרצם הולך לשוא. יש לי קצת נסיון בעניני התעשיה. אני יודע איך העריכו פועלי נהריים את המו"מ עם רוטנברג. כיצד חשבו לעתים שועד הפועלים היה משיג יותר. בתל-אביב יש בית-חרושת המעסיק הרבה פועלים, והוא עמד כמה פעמים לפני סגירה. יש שבמשך חדשים עכבנו אכסדרות של לוקאוס, והפועל איננו מעריך כלל את ההתאבקות על זה שלא יוסלך החוצה. הנהלת עניינו העיר למדה הרבה במשך שנים, אבל דוקא הפועל החקלאי, שהיה יותר ריאליסטי ומתמיד בהבנת היקף הענינים, רואה עתה את הענינים בהיקף יותר צר מאשר הפועל בעיר. אנו עומדים לפני מלחמה קשה בשמירת המרשגים.

ממקום-עבודה אחד באו לועד הפועל בענין סכסוך-עבודה. שאלנו את הפועלים אם יש תקוה להצלחה, ואמרו שאין, אולם החברים רואים הכרח בשביתה.

לדעתי, היה צורך להחרים הזה שהועד הפועל יעכב את השביתה, את ההתפרצות הריבולוציונית.

לפני 20–30 שנה עבר ברחוב היהודי גל של התפרצות ריבולוציונית, מלווה בשביתות רבות. אולם גל זה לא בצר את עמדת הפועל, אם כי מלא תפקיד אחד של ליכוד הדלות היהודית והרמתה לקומפניות מעמדית. עתה אין תנועת שביתות כזו גם בפולניה. וזה לא מטום שה"בונד" השתנה, אלא מטום שבנעק זה הגיעו עד הקצה. הפועל ימרוד, כי אין השביתה נותנת תוצאות. אולם נשארה עדיין הרומנטיקה של השביתה, ואם אין עושים שביתה – חולמים על שביתה. זהו תפקיד הנוכי מעמדי-סוציאליסטי לבטרע הכרה בהירה של העניינים. כל חבר סוב שלנו במושבה יתחיל: אני אינני חסיד של ההסכם וכו'. בזה יש מטום חוסר הכרה ריאלית של העניינים. אף ביחס להסכמים הכי רעים שעשינו אין יסוד להגיד שהרענו את מצבנו, ותרנו על מה שיש לנו, אלא יש בהם חידוק הכבושים הקודמים וגם חידושים חשובים לנו. רק זה עבר עלינו לא רק ענין כפר-סבא אלא גם ענין תל-אביב, וכל הזעזועים האלה באים באופן בלתי-צפוי, מבלי שנדע לקדמם, וזה מוכיח כי לא נוכל לראות את הכיבושים כדברים מבוצרים; ובכל הזדמנות אנו צריכים לאשרם כחלק מהמציאות החוקית, והכוח הראשון הדרוש לכך – הסכם הצד השני.

בהסכמים יש גם כיבושים צנועים וטובים, כעין מס מקביל לקופ"ח. זה לא יוערך אולי ע"י הריבולוציונרים בעלי הרומנטיקה, אולם מי שמכיר את המצב בארץ יבין את ערך הדבר. זה יעריך גם את ההתחלה של מס הביטוח. אילו התלמוד להעריך את ההתחלות של הוי סוציאלי חדש – היו מעריכים אחרת את תוכן ההסכמים. יש גם יסודות שלתנועת הפועלים בעולם קשה להשיגם. ועדת החמשה-עשר נתפוצצה בשאלת חוקת הפיטורים, דבר אשר פועלים לא השיגו בשום מקום בעולם. ומסופק אני אם אנו מונעים את חופש הפיטורים ע"י ח ו ס ר חוקה. ואולי עשינו שגיאה שלא קבלנו את החוקה בלי סעיף הפיטורים. אולי השגנו בענין זה הגבלות חשובות ב"לודזיה" או ב"בשר", אולם אין הדבר חשוב אם לא נוכל להרחיבו על 6.000 הפועלים, ואם לא נוכל להציג את פרידמן-איידלשטיין או "כורו" מחוץ ליעוב. אגב, כשלונותינו בהפגשנו עם הלטבסים, שאין האמלציה הלאומית מועלת עליהם, מוכיחים מה יהיה כוחנו, אם נותר על האמלציה ונשעין את מלחמתנו אך על הכוח.

- - - - - - - - -

בנקודהוי: הבדלי הדעות בשאלות הפועל במושבה, הדורשים בירור בתוך המפלגה, באו לידי בטוי בולט יותר בשטחים אחרים מאשר בשאלת הלשכה. להערכת ברל בשאלת לשכה משותפת ובינלאומית עלי להעיר, שהמכרים תומכים בלשכה בינלאומית מתוך ההנחה שלשכה משותפת מחייבת את שני הצדדים לאחריות על עניני העבודה; לשכה בינלאומית – משחררת את שני הצדדים מכל אחריות. כמו-כן מסוכנת היא הטקטיקה להסכים ללשכה בינלאומית מתוך בטחון שאז יסתלקו המכרים גם מזה ויוכיחו לעיני העולם את הזיוף שבדבריהם.

בזמן האחרון מורגשת בתוכנו ריאקציה, שהיא פרי כשלונות. מזלזלים אצלנו בלשכה ההסתדרותית ואינם מעריכים את חשיבותה בחיי הפועל. כמו שנוצר בשרון טיפוס של מטק חדש הנבנה על עבודה עברית, כן נוצרה גם חוקת לשכת ההסתדרות, שהיא כבוש חשוב לפועל. תפקידה של הלשכה לא רק בכיבוש העבודה והלוקתה; על הלשכה לדאוג לחולה, לבעל-המשפחה, לחדש ולבעל-המקצוע, להדריך את הפועל בעבודה. את זה אפשר להשיג בלשכת ההסתדרות. מסופקני אם לשכה משותפת תבסיח את פתרון השאלות הללו.

רבות הן השגיאות שעשתה לשכת ההסתדרות, אבל הן פרי של חוסר נסיון בהנהלת לשכה, השולטת בשוק העבודה במושבה, ושל חוסר כל הדרכה מצד ההסתדרות. התרגלו בהסתדרות לציין עובדות מבלי לכוון ולהקדים דברים. יש חשיבות רבה לחוק ולמסורת, אבל קיום של לשכת ההסתדרות בשרון במשך עשר שנים יהיה פרצדנט הנהפך למסורת, שכוחו חשוב לא פחות מאשר הסכם החתום ע"י שני הצדדים.

בזהר מהפרזות. בל נראה בהקמת לשכה משותפת בשרון ביקוש לשכת ההסתדרות הישג וכיבוש גדול. יש בזה יותר נסיגה, שהיא הכרחית בסיטואציה שנוצרה.

לו היינו עומדים לפני קביעת הסכם עם התאחדות האכרים או עם חלק גדול של האכרים ובמשטב ארצי - היינו צריכים למצוא דרך ללשכה מוסכמת. למעשה אין הדבר כך. ובכן, לא צריך מתוך כך לותר בקלות על לשכת ההסתדרות בסרון. זהו ויתור רציני מצדנו, מבלי שזה ישפיע על יחסי העבודה בכל יתר המושבות.

- - - - - - - -

ארלוזורוב: אני נוטה לחשוב, כי מאחורי מאורעות כפר-סבא עמדו לא עניני העבודה, השכר וכו', כי אם ענינים אחרים לגמרי, ענינים פוליטיים. אבל אני מסכים לדברי ברל, כי בענינים אלה יש אצלנו מעין "קידוש האמצעים", ולכן יש בלבות החברים אכזבה ויאוש בשעה שהאמצעים חדלים להיות מתאימים למטרה. בין הצרכים האוביקטיביים ההכרותיים ובין צורות הארגון הקיימות נוצרות סתירות, ומתוך זה אנו בכל פעם נכנסים לסבך. צריך לנהל את הויכוח בשטח של התאמת הכלים לצרכים. אני מזכיר, כי היה זמן שתנועת הפועלים בחו"ל נלחמה נגד לשכה משותפת ובעד לשכה ניטרלית. פירוש הדבר שם - לשכה מוניציפלית או לשכה ממלכתית. שם נבע הדבר מתוך הסכסוכים שהיו תמיד בגלל הפקידות בלשכה המשותפת.

לא נכון הדבר, כי לשכה ניטרלית פירושה - פירוק האחריות משני הצדדים. אני אינני מכיר תכנית של לשכה נייטרלית בלי ועדה משותפת על ידה, הקובעת את עיקרי השכר וכו' של הלשכה. אבל שני הצדדים כפופים לדיסציפלינה של המו-סד - הלשכה הנייטרלית.

יש שני דברים שבהם נבדלת לשכה נייטרלית ממשותפת: 1) הפקידות אשר בלשכה הנייטרלית ממונה ולא נבחרת ע"י איזה שהוא צד. במה אנחנו מעונינים? בפקי-דות נבחרת ע"י שני הצדדים או בסידור הפקידות ע"י אחד המוסדות - הועד הלאו-מי או הסוכנות? אני חושב, כי מכמה בחינות אנו מעונינים בסידור השני.

2) בלשכה הנייטרלית - בוררות מחייבת של המוסד העליון, הועד הלאומי או הסוכנות. גם בשאלה זו אנחנו מעונינים, נדמה לי, בסידור זה. אני עד היום לא הבינותי - מה המלחמה בעד לשכה משותפת ונגד לשכה נייטרלית. צריך להסיר את הסיסמיקה מעל שאלה זו.

בדרך כלל צדק בנקובר, כי לא הצורות הארגוניות תפתורנה את שאלת הפועל במושבה, כי אם מצב העבודה העברית והפרובלימות שלה. אנחנו עוסקים בפליא-טיבים בענין ביצור העבודה העברית במושבה, וכל זמן שלא נעבור לצורות פעולה רציונליות בשטח המלחמה על העבודה העברית - לא תפתרנה השאלות של השלכות וכו'.

- - - - - - - - - -

בילינסון: לי נראה, כי מרכז הכובד בויכוח על הלשכה המשותפת והלשכה הנייט-רלית הוא בהסכם, שמלווה את יצירת הצורות הללו. אם ההסכם מבטיח שורה של דברים ואת אחריות הצד השני להסכם שנוצר - מדוע אין אנו יכולים אז לקבל צורת לשכה נייטרלית?

אני בטוח, כי במסיבה שלנו אינם יכולים להיות חלוקי דעות בענין הדרך של הסכמים. בחוסר חוקת-עבודה בארץ, עם צרכי העליה, אשר רק המשק העברי יוכל להבטיחם - אין, מובן, להתוכח על הצורך והאפשרות של דרך ההסכמים. ואם בדרך זו של הסכם נוצרת האפשרות להטיל את האחריות לעניני עבודה, עליה וכו', בחלקה לכל המחות, על נותני העבודה - האם זו היא דרך של תוספת-כוח או דרך של נסיגה וויתור?

בהצעת בנקובר -להבטיח מסורת של לשכת ההסתדרות בסרון במשך עשר שנים - יש נקודה חלשה: עצם ההבטחה למעשה של קיום הלשכה במשך כל הזמן הזה. בתל-אביב קיימת לשכת העבודה יותר מעשר שנים, ולמה הגענו כעבור השנים הללו? צריך ללמוד מהנסיון במקומות אחרים ולא ליצור הטקמת-עולם מיוחדת במגדיאל או בכפר-סבא. בעוד כמה שנים נגיע במושבות ל-20 אלף פועלים, שמהם יכולים להיות פועלים עברים 15 אלף. האם נוכל באמת להכניס את כל המספר הזה רק ע"י משמרות או מאמרים בעתונות? האם כל אפשרות של הסכם אינה מקרבת אותנו, אינה עוזרת לנו?

- - - - - - - - - -

א. גולדמב: בעיקרי הדברים הנני מסכים לברל בשאלת הלשכה. הקריאות הסטריו-טיות: "לשכות העבודה בידי הפועלים" או "חלוקת העבודה אך ורק בידי ההס-תדרות" אינן מבוססות על הבנת המציאות ועל הערכה נכונה של יחסי הכוחות. לשכת עבודה, אשר תפקידה הוא תווך בין הפועלים ונותני העבודה, לא תכון אלא בהסכמת שני הצדדים. הפועל הוא אמנם המעונין העיקרי בלשכה, היות ולו חלוקה צודקת של העבודה הנה שאלת חיים, אלא גם נותן העבודה מעונין בטיב הפועל הנשלח אליו, והוא לא יקבל מרות של לשכה, שלא ישתתף בהנהלתה. לנותן-העבודה גוח, כמובן, שלא תהיה לשכה כלל ושקבלת הפועלים תהיה בלתי מאורגנת ומסודרת. סמילנסקי הביע לא פעם את התנגדותו לכל לשכה. ז'וכוביצקי לעומת זה הביע לא פעם את הכרתו, כי כל לשכה - דרכה להגן על עניני הפועל. הצד השוה שבהם, כי שניהם מכירים - ובצדק - את הלשכה ככלי-זיין להגנת תביעות הפועל. ושניהם לא יסכימו במוקדם או במאוחר ללשכה שהנה בידי הפועלים בלבד. אנו מעונינים, איפוא, להכניס את האכרים באחריות ללשכה בכל מקום שזה אפשרי. זה עלול אך להגדיל ולבצר את כוח העבודה המאורגנת.

יש חברים הטוענים, כי עלינו מוטל, אמנם, למלא את התביעות המשקיות של האכרים, אולם אין לנו לשתפם בהנהלת הלשכה. החברים סכירים, איפוא, כי יש תביעות ידועות לאכרים מהלשכה, אלא שהם רוצים כי תביעות אלו יובאו בחשבון ויוגנו על ידינו, ע"י הפועלים עצמם. לנו על כל פנים צריכה להיות הבנה לזאת, שהצד השני לא יקבל ואיננו צריך לקבל את מלוי תביעותיו בחסד, שיעשה לו ע"י הצד השני. יש בעלי בתים לא מעטים המסכימים לספק את הדרישות המשקיות של הפועלים, בתנאי שהפועלים יסמכו אך עליהם ועל טוב לבם. אנו יודעים, איפוא, את הטעם של סיפוק דרישות החסד ולא בזכות. אל נדרוש השלמה עם הופעה זו גם מהצד השני. זכות היא לאכרים להשתתף בלשכה למען הגן על עניניהם ותביעותיהם, ואנו מעונינים בזאת שהם יתחסו למען בצר את המנהג של חלוקה מאורגנת של כוחות העבודה.

אגב, בשאלה זו של לשכת העבודה יש לנו ללמוד משהו גם מהנסיון הבין-לאומי. לשכות של ההסתדרויות המקצועיות אינן דבר חדש בתנועת הפועלים. בשנות השמונים והתשעים של המאה שעברה יסדו הרבה מן ההסתדרויות המקצועיות באירופה לשכות-עבודה שלהן. "טרם הבינו אז, כותב עתון פועלי הבנין בגר-מניה "גרונדשטיין", כי הלשכה תוכל לפעול בהצלחה רק כשהיא תנוהל באופן פריטטי", ומה היו התוצאות? טוב אביא בענין זה דברים אחדים מן העתון הנזכר: "אנחנו לא הערכנו במדה מספקת את כוחות מתנגדינו והגזמנו בכוחות עצמנו. יצאה מאתנו לכל רחבי התנועה קריאה: כל מהגר ודורש עבודה צריך בלי היסוס לפנות בעניני עבודה אך ללשכת העבודה של ההסתדרות המקצועית. והנה מכל המוני הפועלים אך מעטים שמו לבם לקריאה זו. נותני העבודה, כמובן, קבלו את העמדה של "בעל בביתו", והתוצאה היתה שהלשכות האלו נהיו אך לצללי-מכעלים מחוסרי ערך וכוח ממשי. הפועלים המעטים שנמשכו אחר הקריאה נאלצו לחפש להם לבסוף עבודה בדרך הנדידה". מלקח זה של הפועלים באירופה צריכים גם אנו להסיק מסקנות. אנו צריכים ביחוד לנהוג בזהירות ובחרדה בשאלה זו, כי שאלת הלשכה היא הרבה יותר חשובה מאשר לאיזו ארץ אחרת, כי אחוז הפועלים הנזקק לעבודה חדשה יהיה אצלנו גדול תמיד, כל עוד אנו בונים את תקותנו על העליה.

לבסוף בשאלת לשכת העבודה המשותפת והניטרלית. ברל חושב, כי שגינו, כשלא נאחזנו בהצעת הריביזיוניסטים והאכרים של יסוד הלשכה הניטרלית. בזה הוא טועה, לדעתי.

ראשית, אין עצם הדבר נכון. האכרים לא הציעו יחד עם הריביזיוניסטים את הלשכה הניטרלית. הם קבלו לוזונג זה רק אחר שאנו התנגדנו לו, ואם אמנם צריך היה להביא את האכרים להסכמה לצורה זו, הרי התנגדותנו היתה הדרך האחת לכך. אולם אנו, כמובן, לא היינו שמים עלינו מסוה של התנגדות אילו באמת חשבנו כברל, כי עצם ההצעה הנה טובה או מתקבלת על הדעת. הטוב שבלשכה המשותפת הוא שהיא מכניסה את שני הצדדים באחריות ועבודה מאורגנת נעשית על ידי כך לעיקר מקובל. הלשכה הניטרלית, להיפך, מסלקת את האחריות מעל שני הצדדים ומטילה אותה על גוף שלישי. גם זה טוב מן המעט במקום שהגוף השלישי מסוגל להטיל את דעתו, אולם לפי המצב בארץ לשכה

גייסרלית, שתפעל בכוח הועד הלאומי והמוכרת שלא תאחריות הצדדי[illegible], פירושה הוא, כי הלשכה שלנו תבטל. יוצא מיידית כלי-זיין חשוב להגנת [illegible] הפועל, ולא ינתנו לנו כלי-הגנה אחרים מובטחים במקום [illegible]. ביצור כיבושינו והסנקציה שלהם ע"י הצד השני הנם חשובים לנו עד מאד. ועלינו לא להרתע משנויים ארגוניים ומשיתוף הצד השני בזכויות על מנת לשתפו באחריות ובחובות, אולם רק בתנאי שזה יוביל לביצור ולא לערעור כבושינו. הלשכה הגייסרלית בצורה המוצעת לא תשיג, לדעתי, את המטרה שאליה אנו שואפים בלשכה המשותפת. אנו לא נעמוד, כמובן, על השם ולא נקבע צורה אחת שנציג אותה כאולטימטיבית לצד השני, אולם אנו נסכים רק ללשכה כזו, שתבטיח הגנה נאמנה של העבודה המאורגנת ואחריות שני הצדדים ללשכה.

- - - - - - - - - - -

פיינשטיין: מתנהל ויכוח אם צריכה להיות הסתדרות נפרדת של הפועלים השכירים במושבות, או הסתדרות חקלאית מאוחדת לשכירים ולמתישבים שלנו. במושבה אנו נתקלים בחזיון ש-35% מהפועלים אינם חקלאים, ומתוך העובדים בחקלאות הקבועים הם - 20%. צורת הארגון ההולמת את הפועל הבלתי-קבוע, המחפש יום-יום עבודה בלשכה, איננה הולמת את הפועל הקבוע. יש גם קבוצים, ארגונים וכד'.

עיקר קיומה של ההסתדרות במושבה הוא - הלשכה. יש ארגונים שונים, למשל חברית טרומפלדור", שמתכוננת לשלוח הרבה חברים לארץ, ואנו צריכים לקבוע למפרע יחס אליה. יש גם שאלה ישנה נושנה - שאלת התימנים. כל אלה יכולים למלא תפקיד חשוב בשאלות חיינו במושבה. דקודקי-ראות הוא מצדנו שהננו סוגרים אותם. יש מקומות שהגרעין ההסתדרותי הוא מבני האכרים, למשל במתולה.

השאלה העיקרית היא - היחסים עם האכרים. ישנם 3 מרכזים: יהודה ושומרון - התאחדות האכרים עם סמילנסקי בראש, גוש השרון, והתאחדות האכרים בגליל. לכל אחד מהמרכזים האלה יש אופי אחר, והיחסים סעונים התאמה לאופי.

בענין המבנה של ההסתדרות הארצית החקלאית יש 3 דעות: 1) הסתדרות נפרדת 2) הסתדרות חקלאית מאוחדת כמו שהיא עכשיו 3) הסתדרות מאוחדת עם אוטונומיה מורחבת לפועלי המושבות. בעלי הדעה הראשונה טוענים שאין ענינים משותפים לפועלי המושבות ולחברי המשקים, יש קרבה יותר לפועלי העיר. בשאלות שכר-העבודה, שעות העבודה, מוניציפליות, שביתה, ביטוח וכד' - קרוב הפועל שבמושבה יותר אפילו לפקיד בעיר מאשר לחבר המשק, ויש עוד 35% פועלים בלתי-חקלאיים. ובכן - צריכים להפריד בין הפועלים השכירים במושבה לבין החברים המתישבים.

אלה האומרים שהמצב הקיים צריך להשאר מנמקים את דעתם בזה, שכל הפועלים במושבה - שאיפתם היא התישבות, ולכן צריך לכוון את ההסתדרות לפי שאיפת חבריה. ועוד: אם ההסתדרות במושבות נעשית למקצועית גרידא - מי יעשה את ההתישבות של הפועלים במושבות? יש גם שאלה של מתישבים, הנשארים בזמן הראשון בעבודה שכירה (התישבות האלף).

הדעה השלישית היא נסיון לאחד את שני הקצוות. רוצים לאשר מסגרת מיוחדת לפועלי המושבות מבלי להזקק למועצה החקלאית הכללית.

- - - - - - - - -

במירובסקי: השאלה הארגון איננה רחוקה לעת-עתה לקבוע לי עמדה. הייתי רוצה רק לשאול: מהי הסיבה המוחשית, המפריעה בעד הקמת הסתדרות מיוחדת לפועלי המושבות בצורה כזאת, שתהיה בתוכה גם מחלקה מיוחדת לטפל בפועלי המושבות העומדים להתישב, ושמחלקה זו תהיה קשורה בפעולותיה עם מחלקת ההתישבות הנוכחית של המרכז החקלאי, אשר תטפל לאמא רק בעניני החברים שהתישבו כבר?

ואשר לשאלת הלשכה נדמה לי, כי מרכז ה[illegible] אינגו בזה, אם היא תהיה "גייסרלית" או "משותפת", אלא בתוכן הטכסט שילוה את הקמת הלשכה, כלומר באותה החוקה המפרשת את תנאי העבודה, אשר רק על פיהם שולחת הלשכה פועלים לעבודה. אין ספק, כי מסיבות שונות, מבינות ומחוץ, רצויה לנו לשכה משותפת, המאפשרת מגע ישר בין שני הצדדים. אבל לא זה העיקר.

חשיבות מכרעת נודעת לחוקת העבודה. קראנו את "בוסתנאי" ותוכחנו כמה עתון זה חוזר ומדגיש שללשכה ישנו רק תפקיד א ח ד, והוא: לרשום את מחוסר העבודה ולשלחו על יסוד של תור צודק לעבודה. אינני מסופק כלל בזה שכוונת "בוסתנאי" היא, שאין זה מתפקידה של הלשכה להתערב בשאלת תנאי העבודה. זהו ענינו הפרטי של הפועל שנשלח למעביד. אם תהיה הסכמה בין שני אלה, יוכל הפועל לעבוד גם יותר מ-8 שעות ובשכר יותר קטן מהמינימום המקובל בהסתדרות. "על הלשכה רק לחלק את העבודה שישנה". ועוד דבר. כידוע, כוללת גם ההצעה על מבנה הלשכה הנייטרלית סעיף על קיום מוסד המורכב מ כ ל ה א ר ג ו נ י ם בסמכות מיעצת ע"י המנהל. אני רואה את הסכנה האמתית השניה בזה, שהם רוצים כי אפילו במוסד מיעץ זה תהיה לא ביאת-כוח של שני צדדים, כי אם ביאת-כוח פ ר י ט ט י ת ש ל כ ל ה א ר ג ו נ י ם. פירושה המעשי של הצעה זו הוא שהמוסד יהיה מורכב מאחד או משני ב"כ של המעבידים, וממספר שוה של שליחים מכל ארגון של פועלים. ע"י כך רוצים לפצל לחלקים-חלקים את הרפרזנטציה של הפועלים ולשחק על הניגודים שביני-הם. לפיכך נראה לי, כי מעונינים אנו להעביר את הויכוח משאלת הצורה החיצונית לשאלות החיוניות שהזכרתי לעיל. כוונותיהם האמתיות של בעלי הרעיון של הלשכה הנייטרלית תתגלינה אז, ומצבנו בדעת הקהל יהיה יותר נוח.

לבסוף עוד על שאלת המושג של "עבודה מאורגנת". קיימת עכשיו בגידון זה ערבוביה. יש חברים החושבים שמספיק הוא למספר פועלים להתארגן באיזו צורה שהיא, וטוב אי-אפשר לחשבם לבלתי-מאורגנים. אני חושב את העמדה הזאת למוטעית ביסודה. דעתי היא, שלו התארגנו, למשל, ביום בהיר אחד מאות פועלים - ויהיו הם פועלים מבסן ומלידה - המציגים לעצמם בתור מטרה, את כאחת המטרות, לשמש מפירי-שביתה - לא היינו יכולים לקבלם בתור ארגון של פועלים, כי אם כארגון של שוברי ארגון. מכאן גם עמדתי לשאלת הפועלים הריביזיוניסטים. כל עוד הם לא הסתלקו מהסיסמה של"שבירת ההסתדרות" וכל עוד הם לא יחדלו להכריח את חבריהם להפר שביתות (בשביתת פחסר הם הוציאו ממפלגתם את חברם היחידי שהצטרף לשביתה) - אין כל מקום לדבר על הכרתם בתור ארגון של פועלים והיחס אליהם יכול להיות רק יחס של מלחמה. לדעתי, "עבודה מאורגנת" זוהי עבודה של פועלים המאורגנים בהסתדרותנו או בארגו-נים <u>המוכרים בתור כאלה</u> ע"י <u>ההסתדרות</u> ולא ע"י המעבידים או מוסדות אחרים.

- - - - - - - - - -

דרוקר: הויכוח בשאלת הלשכה הוא יותר תיאורטי מאשר מעשי. הלא האכרים בכל המושבות אינם רוצים בלשכה, וחשיבות הויכוח הזה הוא רק בקביעת עמדה. בהרצליה יקרה לעתים שהאכרים מכניסים פועלים בלתי-מאורגנים. אנחנו באים במו"מ, "מסכימים" שישארו הפועלים הללו ושיותר לא יובאו כאלה. כעבור זמן מה נשנית ההופעה הזו, וככה אנו יוצרים בידינו אפשרות שהמשך הזמן תוצר "לשכה שחורה", ואנו נצטרך להסכים לכל הצעה שתבוא מצד האכרים, מאין אונים לשנות במה שהוא את המצב. יש רק דרך אחת - לבצר את הלשכה הקיימת, כי בהרצליה חלק גדול של האכרים לא יסכים שהעבודה בפרדסיהם תתנהל תחת משמרת שוטרים.

- - - - - - - - - -

מסוורי: הלשכה היא המפתח לארגון התא העיקרי של ההסתדרות גם במקומות כמו פתח-תקוה. אם גם אין הלשכה שולטת, היא בכל זאת הנותנת את הטון בקביעת שכר העבודה, וטעות היא אם חושבים שהלשכה המשותפת תפתור את כל הקושיים של עבודה זולה ובלתי-מאורגנת, וכי הכרזתנו על לשכה משותפת תמצא הד בפתח-תקוה וברחובות. בכל מקום שתבוא הצעה מצד אכרים על רצונם להשתתף בלשכה נדון על הענין לחוד, אולם חלילה לנו לקבל החלטה כוללת. אין להביא דוגמא מהנעשה בחו"ל, כי שם קיימת חוקת עבודה. אין אנשים נייטרליים, ומשום כך לא תוכל להיות לשכה נייטרלית.

- - - - - - - - - -

ח. שורר: הגיעה השעה שהעמדה בשאלת הלשכה ובשאלת דרך מלחמתנו בה ושבה תקבע בהחלט. יש בתוכנו רבים שזה שנים דרשו את הלשכה המשותפת, ובנקודת-המוצא שלהם היתה והנה: לא נוכל להתקדם ולהתחזק במושבה העברית בדרך של מלחמה ושל השע-נות על "הכוח" שלנו בלבד. כל הנסיונות של השנים האחרונות – "הזעזועים", ההתפרצויות, המשמרות וכו' – רק חזקו את הדעה הזאת. יש לנו עסק עם חלק ידוע של אכרים, שלא יעמוד בפני שום דבר ובפני שום לחץ. אלה שבמשך עשרות שנים לא דרכה רגל פועל עברי בפרדסיהם, וקבלו יהודים רק אחר המאורעות של אב, ושוב סלקום כעבור ימים מעטים – אלה לא ירתעו בפני המשמרות שלנו, ובעזרת שוטרים זרים יעמדו על שלהם. וגם שאר האכרים והמושבות פתוחים סוף-סוף להשפעה הזאת, ואין כל בטחון בהם לעבודה העברית. רשאים אנו להשוות את המצב הזה למצבנו ביחס לערבים ולאנגלים. דומה שברור לכולנו, כי אין לנו כל תקוה מיחסי מ ל ח מ ה עם האימפריאליסטים האנגלים ועם האפנדים הערבים. ב כ ו ח לא נשפיע עליהם, ונאלצים אנו לחפש דרכי הסכם אתם. וכי הספקלים והחפצ'ים טובים במובן זה מהמופתי? האם יחסם לאינטרסים של הציונות יותר טוב? הן יודעים הם גם להכריז בשעת הצורך שאינם ציונים כלל, ומתנכרים הם בהחלט למעשים שהציונות תובעת אותם, ואין כ ל י כ ו ל ת להשפיע עליהם. וכשם שאנו מעיזים להגיד שדרך הארגון המשותף, המוצעת ע"י "אחדות פועלים" ופוע"צ השמאליים, איננה דרך, באשר איננה ניתנת להתגשם עוד במשך תקופה ארוכה, כך עלינו להודות בגלוי שדרך המלחמה בלבד נגד האכרים גם היא איננה דרך שתביא ברכה. הדרך של השענות על כוחנו בלבד, הדרך של חזית מול חזית, יכולה רק להשפיע לרע גם על החוגים שאינם מתנכרים כל כך אלינו. ועלינו דוקא לשאוף ל ב ו ד ד את המתנכרים ולהקיפם באטמוספירה של שלילה מצד הצבור. את זה נוכל לעשות רק בדרך של הסכמים עם האכרים, בדרך של לשכות משותפות. בעצם עלינו לנקוט בטרמין "לשכה מוסכמת", כי העיקר הוא לא צורת השיתוף, אלא תוכן ההסכם. לא חשוב כאן אם הלשכה היא "משותפת" או "נייטרלית" או אחרת. חשוב שהיא מוסכמת מכל הצדדים.

ולשאלת צורת הארגון של פועלי המושבות. איני יודע מה הדבר המחייב את שנוי הצורה הארגונית הקיימת. בתוכנו הלא אין מקום לנימוק של פוע"צ, לאמור: ע"י ארגון נפרד מהמתישבים, "הבורגנים הזעירים", נוכל להגביר את מלחמתנו המעמדית. גידול מספרם של פועלי המושבות עוד איננו מחייב הסתדרות מיוחדת. ודאי שצריך משום כך להגביר את ביאת-כוחם במרכז החקלאי, ודאי שמחלקת המושבות צריכה להיות יותר חזקה, זאת הדרך לכך חפשו כידוע במשך זמן רב. ואם התקשו במציאת האנשים המתאימים לכך – הרי יתקשו גם במציאת האנשים למרכז המיוחד של הסתדרות פועלי המושבות.

מצד שני – לא יתכן ארגון נפרד בשעה שרוב פועלי המושבות שואף להתישבות ומכשיר את עצמו לכך, ומטפל כל הזמן גם בהתארגנותו ובהכנות ממשיות לקראת ההתישבות. יש גם קבוצים שהם קשורים בעת ובעונה אחת גם לעבודה השכירה, גם למשק העצמי ולארגון ה ת י ש ב ו ת י מקיף (גבעת השלשה, קבוצת שילר, גבעת ברנר ועוד). חוץ מזה יש חשיבות מיוחדת לקשר האורגני והאמיץ בין הצבור שלנו שבונה את חייו במשקים ובין צבור הפועלים במושבות. יש להצטער הרבה על הקרע והריחוק, שנתהוו בין המתישבים ופועלי העיר, ואנו מחפשים דרך לקירובם ע"י הסברה הדדית, פגישות וכו'. אין, איפוא, להרחיב את הקרע עוד בין המתישבים ופועלי המושבות.
בארגון נפרד של פועלי המושבות אין, איפוא, לראות כל תועלת, ויש לחשוש להפסד.

- - - - - - - - - - -

ברומברג: אני מסכים לכל העיקרים אשר ציין החו' ברל. יש לי רק ספקות הרבה בנקודה אחת: נכון הוא בהחלט, כי אם יש אפשרות להשיג הסכם כללי מצד נותני העבודה לתנאי-עבודה ושכר יותר טובים, ולשם כך צריכים פועלים במקום עבודה אחד, שבו התנאים יותר טובים, לוותר על חלק מכיבושיהם – עליהם לעשות זאת, כי בעיני הכלל הם הקריטריון העליון והרבה יותר חשוב להשביח את התנאים של כלל הפועלים, מאשר לשמור על פריבילגיות של מיעוט קטן. אך נשאלת השאלה: האם הגיעו כבר הדברים בארץ למדרגה כזו של התפתחות, שיש לנסות כבר את ההשואה הזאת? האם ויתורים ידועים בכפר-סבא יכולים להשפיע במשהו על מהלך הענינים בפתח-תקוה? לכל מקום בארץ הויתו המיוחדת, אנשיו ומסורתו. לדוגמא:

נס-ציונה ופתח-תקוה, שתי המושבות המסמלות את המסקרות ואת ההתנכרות לעבודה העברית, ומה רב ההבדל בין שתיהן. בנס-ציונה יש רק 13% אכרים המעבידים במשקיהם פועלים יהודים, אבל לעומת פתח-תקוה - היא סמל הארגון, כי ל-13% אלה הפועלים נשלחים ע"י הלשכה. או תל-מונד וכפר-סבא. אם בכפר-סבא ישתנו מחר לגמרי תנאי העבודה, מסופקני אם זה ישפיע בתל-מונד, וכן להיפך: אם בתל-מונד קיימים דברים, אשר פועלי כפר-סבא חסרים אותם - האם ע"י זה נוכל לתקן משהו בכפר-סבא? האם נוכל כרגע למצוא אפשרות של כריתת חוזה עם כלל האכרים בארץ לשם קביעת תנאים שוים בכל מקום? יש הבטחון הגמור, כי עד לידי כך איננו מגיע שלטון "התאחדות האכרים". והדברים האלה נכונים גם לגבי "חבר החקלאים הלאומיים".

אנו צריכים להיות יותר גמישים, יותר להסתגל לתנאי-המקום. אל לנו לחפש סכימות מופשטות. טוב ונוח היה לנו לו יכולנו לדון על הדברים ולהחליט בהיקף ארצי, אבל אין המציאות מאפשרת זאת. אני מחייב את כל שלוש הצורות של הלשכה: משותפת, ניטרלית והסתדרותית. אני שמח להכשר הזה שניתן מפי הח"ח ארלוזורוב וברל להצעת הלשכה הניטרלית. בפגישה הקודמת הייתי אחד המעטים מאד, אשר הודיעו, כי יש בתנאים ידועים לקבל את הצעת הלשכה הניטר-רלית, אבל החברים התיחסו אז להצעה בחשדנות גמורה. כעת הדברים התבהרו יותר. מובן, אגב, היחס שבו נפגשת הצעת הלשכה הניטרלית בצבור הפועלים. ההצעה הזו באה מחוגים ידועים, והיא גם מלווה באידיאולוגיה ידועה: הרי-ביזיוניסטים, המכריזים מעל דפי ה"רזסביט" על ההצעה הזאת, רואים בה את האמצעי להשכנת "המרות הממלכתית" אשר הם נושאיה. זאת היא הסיסמה אשר הכריז עליה ז'בוטינסקי באספת-העם בתל-אביב עוד לפני ארבע-חמש שנים: יש בארץ שני מחנות יריבים - הפועלים והבורגנות, מלחמתם הורסת את הישוב, והנה יבוא הוא, נושא הרעיון הממלכתי, הוא ישב על כס המשפט, והוא יהיה השופט העליון והמכריע. מובן מאליו, כי התיאוריה הזאת המובאת ע"י ריביזיוניס-טים בחוצפה ו"עם-הארצות" הרגילות אצלם, מקוממת את הפועל נגדה וע"י כך גם נגד הלשכה הניטרלית. אבל אל לנו לתת לרגשותינו להעביר אותנו על דעתנו. בתנאים ידועים גם לשכה ניטרלית - כיבוש חשוב הוא. בשביל פתח-תקוה לשכה ניטרלית היא כרגע אולי אידיאל רחוק.

אני בעד לשכה משותפת; אני מסכים לדברי שורר: צריך פעם לגמור את הויכוח הזה בינינו - אם הסכם מותר או אסור. אני בוחר תמיד בהסכם, כי במשטר הנוכחי - מלחמת הפועל תמיד תפגע במכשולים שמשם משטרה, משפט וכו', והתו-צאות של המלחמה אף פעם אינן ברורות, בו בזמן שהסכם אני אקיים רק בזמן שהוא יתן לי הטבה איזו שהיא, בזמן שהוא יבטיח לי משהו או יבטיח אותי ממשהו.

צדקו, כמובן, דברי החברים, כי גם הצורה הכי מצוינת של הלשכה לא תפתור את הפרובלימה היסודית של פעולתנו במושבה - את שאלת העבודה העברית. אבל בשעה שאנו דנים בשאלת הלשכה - יכולים אנו, לדעתי, לנסח את הדברים בערך כך: בשביל פתח-תקוה - לשכה ניטרלית היא כיבוש ממדרגה ראשונה; בכפר-סבא - יצירת לשכה משותפת - צעד חשוב ומועיל; בעיר-שלום, לדוגמה, יכולה באופן סוב מאד להתקיים לשכת ההסתדרות. נעשה את עצמנו גמישים ומותאמים לצרכי כל מקום.

- - - - - - - - - -

גרבובסקי: אם ילבישו את הלשכה הניטרלית בלבוש שרוצה הח' ברל - אין זאת כבר "לשכה ניטרלית". השאלה היא של לשכה מוסכמת משני הצדדים המעוניינים בה.

לצורת הארגון. אנו צריכים להעמיד לפנינו שאלה - אם הלשכה זהו הארגון? יש כמה פרוצסים מתהלכים בתוך המושבה. גם בתוך ההסתדרות החקלאית ישנה דיפרנציאציה: יש פועל קבוע ובלתי-קבוע. המלחמה היא - על הטבת תנאי העבודה בעיקר בתוך הפועלים הבלתי-קבועים, על הארגון - בתוך הפועלים הקבועים. הפועלים שאינם זקוקים לנו יום-יום יוצאים מתוך המסגרת הארגונית שלנו.

אותי אינם מעניינים הפועלים המקצועיים בפתח-תקוה. הם חיים באותם התנאים כמו הפועל המקצועי בתל-אביב. לכן, אם ללכת בדרך של הכרזה, נצטרך לחלק לסוגים מיוחדים את הפועלים המקצועיים, הפועלים החקלאיים הקבועים,

הפועלים החקלאים הבלתי-קבועים. אנחנו צריכים לקבוע שאם פועלים עובדים בתנאים שדורשת ההסתדרות - אפילו אם לא נשלחו על ידה - הרי זו עבודה מאורגנת.

בענין הצורך של ההסתדרות הנפרדת - המסגרת שישנה כיום היא מספיקה, אלא שצריך להכניס בה תוכן אחר. צריך להבדיל בין עניני הלשכה והארגון. ישנם בפאת הרבה ארגונים מחוץ להסתדרות - "הפועל המזרחי", "ברית טרום-פלדור", בני אכרים וכו'. בטרם שההסתדרות תמצא הסכם עם כל הארגונים האלה - לא נוכל ללכת ללשכה משותפת. קודם כל צריכים למצוא שיתוף בין הארגונים של הפועלים.

- - - - - - - -

נטע הרהד: ההצעה של לשכה משותפת לא באה בזמן של חולשה שלנו, כי אם דוקא בזמן של עליה. היא נובעת מתוך הדעה שאין בכוחנו להיות אחראים בבת-אחת גם בעד הפועלים גם בעד המשק. בכל נקודות השרון לא היה די כוח לעמוד על שני הדברים יחד. מתוך כך אינני נוטה לרעיון של "לשכה נייטר-לית", כי בה לא תהיה אחריות לא לעניני הפועל ולא לעניני המשק. אף פעם לא היתה הצעה מצד האכרים על לשכה נייטרלית במושבות של עבודה מעורבת, ולא יכולנו להסכים ל"לשכה נייטרלית" בכפר-סבא בזמן שהיה לנו הסכם עם מגדיאל ובו דובר על התשואה בענין הלשכות בכל השרון.

אני חושב שבקרוב נעמוד בפני אפשרויות של הסכמים. המטלות שנחלנו במושבות למדו אותנו לדאוג בעוד מעוד להסכמים. התנגדות גדולה להסכמים וללשכה משותפת היתה בין חברינו, למרות שמועצת פועלי המושבות ובועדת פועלי המושבות נתקבלו תמיד החלטות בחיוב.

בנידון המבנה של ההסתדרות: צריך שתוצר מועצה מיוחדת לעניני הפועל במושבה: 9 חברים מהמועצה החקלאית, 8 מהמחוזות - מהגליל - 1, שומרון -2, שרון - 2, פתח-תקוה, בני-ברק והסביבה - 1, הדרום - 2. מדוע הנני מציע צורה כזאת? מפני שהחברים שיבחרו רק ע"י הועדיה החקלאית יכולים במשך הזמן לעבור להתישבות. יש צורך בבא"כ המחוזות, שיעמדו בקשרים תמידים עם המקומות. אינני מציע שנוי קצוני, כי ידוע שרוב פועלי המושבות מחפשים את הדרך להתישבות ואין אפשרות להבדיל בין הפועל במושבה והפועל בהתישבות. כל המגרעות שמונים בהסתדרות החקלאית אינן נובעות מתוך צורת הארגון, אלא מההרכב האישי. בעניני המושבה לא באו שנויים כאלה, המחייבים אותנו לשנוי המבנה של הארגון שלנו.

- - - - - - - - - -

ברלב: במשך שנים זלזלנו בתיאוריה וכל אחד היה פועל על פי הבנתו הוא, וע"י כך הפסדנו הרבה. כי התיאוריה הנכונה מותאמת למציאות ולא מתנגדת לה. אי-אפשר לבוא וליצור לשכה בכל מקום לפי הכלל - אם יש צורך כבר בלשכה משותפת או נייטרלית או אין צורך כזה. ההסכם איננו צריך להיות הדרך שלנו רק מנימוקים מעשיים, כי אם גם מטעמים פרינציפיוניים: איך אנו חושבים בכלל לקבוע את חיי וסדר החברה - בדרך של דיקטטורה או של שלום והסכמה בין המעמדות?

בשאלת צורת הארגון: על ראיות מהמציאות אין לבנות. בשאלת האחוד, למשל, היתה המציאות - פילוג, ובכל זאת הקימונו את מפעל האיחוד. השאלה היא בזה שלפועלי המושבות יש צרכים מיוחדים שלהם.

- - - - - - - - -

פרידנד: בשאלת המבנה של הסתדרות פועלי המושבות. כשאני לעצמי אינני חושב שהענינים יסתדרו יותר טוב כשניצור הסתדרות נבדלת. הופיעו בסיסמא זו פוע"צ ומטרתם היתה ברורה מאד, פ ו ל י ט י ת. כיום גם בתוכנו יש חוש-בים שזה נכון, אמנם לא מהטעמים הנ"ל. אני חושב שהפועל נמצא במושבה בתור טכיר-יום באופן זמני, בתור מעבר: כוונו היא התישבות בצורות שונות. ולכן אני חושב שהצורה הקיימת היא ההולמת, ובפרט שההתישבות שלנו תמיד תהיה בעלת אופי מיוחד: התישבות עובדת. ואין להפריד אותה מהתישבות העמק,

כי האינטרסים משותפים בינינו. בכלל, מסגרת אורגניזציונית גרידא לא תפתור את השאלות השונות במושבה המפרידות אותנו כרגע כפי שלא נכון הוא שלשכת העבודה ע"י ההסתדרות היא הקובעת את מחירי ותנאי העבודה ושעל כן אין לותר עליה - ככה אילוזיה היא לחשוב שבשנוי האורגניזציוני של פועלי המושבה יתוקן המצב. קיימת ועדת פועלי המושבות והיה ביכולתה לארגן ולפעול, ובכל זאת לא יכולנו לחדש הרבה, כי התנאים האוביקטיביים לא כפופים לרצו- ננו אנו. לדעתי צריך להכניס אי-אלה שנויים בתוך המרכז החקלאי, במחלקת המושבות שלו, ובזה יש להתרכז.

- - - - - - - - -

ז. אהרונוביץ: לשאלת ארגון פועלי המושבות. אנו יודעים שהתפתחות הצורות הארגוניות של הפועל בארץ היתה במדה רבה שונה מזו שאצל הפועל בארצות אחרות, אשר בהן בא הריכוז הארגוני רק בסוף ההתפתחות הארוכה של חיי תאים נבדלים. אנו מציינים, כדבר הכי אופיני להתפתחותנו בארץ, שבראשית היה המרכז. הסיבות לכך ידועות. ההצלחה גם כן. בינתים התרחבנו. בהשואה עם העבר גדלנו מאד. ואין זה מקרה שבנקודות שונות של הרקמה ההסתדרותית החלה דיסרגניזציה ידועה. אני זוכר את החששות בועידת "המשבירים", שהחליטה על יצירת המחלקה הצרכנית. "תנובה" הוכיחה שנעשה אז צעד חשוב. אני עוקב בהתענינות מרובה את ההתחלות והחיפושים לארגון מושבי עובדים, חבר הקבו- צות. לנסיונות ולהתחלות של דצנטרליזציה ושל ריכוז פנימי צפויה, לדעתי, ברכה. מובן בתנאי שהם יעשו ברוח התנועה ובתוך המסגרת ההסתדרותית.

מכאן עמדתי לשאלת ארגון ארצי של הפועל במושבה. אין לדרוש ערובה מוקדמת להצלחה. המסקנה, שהצורה הנוכחית אינה הולמת את מצבו וצרכיו של הפועל במושבה, דיה שאדחף לחיפוש צורה ארגונית יותר מסוכללת. יש לשער שארגון עצמאי של הפועל במושבה, העומד בקשר חזק עם ההסתדרות החקלאית כולה, שסידור כזה יביא אתו חיזוק ניכר של הפועל במושבה. אין זה ענין של שנוי השלט. מוסדות נבחרים, האחראים באופן ישר בפני הבוחר - הפועל במושבה - החידוש הזה יגלה כוחות חדשים, אחריות מוגברת של שליחי הפועל, איניציאטיבה חדשה וכו'. מעונה עיון עדיין צורת הקשר עם החלק השני של ההסתדרות החקלאית. צורה זו תמצא יותר מהר אם נבוא לידי מסקנה מאוחדת ביחס לעיקר.

אין חשש שהצורה החדשה תביא לידי התבדלות. הגורם הכלכלי (עניני ההת- ישבות) וגם הגורם החברתי-המעמדי יהדקו גם להבא את הקשר הטבעי הקיים בין הפועל השכיר במושבה והפועל שהתישב. תמיד יגשר ביניהם הפועל המתישב.

- - - - - - - - -

בנקודר: מי שבא לשנות את הקיים חייב להוכיח שהצורה הנוכחית אינה מתאי- מה, אולם אנו פטורים מלהסביר זאת. חיינו היום-יומיים במושבה מוכיחים זאת למדי. חלו תמורות יסודיות במושבה, וההסתדרות החקלאית לא התאימה את עצמה לשנויים. עברו כבר חמש שנים מהמועצה החקלאית האחרונה. אז עמדו במרכז הענינים פרובלימות של "עבודה" והתישבות. כיום עובר מרכז השאלות למושבה. בשנים הקרובות נעמוד לפני קליטה נוספת של אלפי פועלים במושבות, וחסרה לפועל יכולת הבטוי ואין הוא תופס את המקום המגיע לו בהסתדרות החקלאית ובתנועת הפועלים בארץ.

אמנם, הפועל במושבה קשור עם התישבות. הננו עומדים עתה לפני התישבות ע"י המושבה, שהיא התחלה של התישבות עובדת, הקשורה עם עבודה שכירה במו- שבה. במושבות גם נמצא פועל קבוע. עברה תקופת המעבר, אבל ההתישבות מלוה את רוב הפועלים, ומכאן שותפות הענינים היום-יומיים בתוך ההסתדרות החקלאית. עלינו לשאוף ל א ו ט ו נ ו מ י ה ה ו ל מ ת של פועלי המושבות. לכך אפשר וצריך להגיע ע"י ארגון מודרג. צריך להקים פדרציה של פועלי המושבות ופועלים מתישבים בתוך ההסתדרות החקלאית. כל חלק בוחר בועידה החקלאית מועצה נבדלת ומרכז שאחראי לפני בוחריו.

כבר מזמן מתלבטים בתוכנו בשאלת צורת הארגון. לפני שנה נוצרה ועדת פועלי המושבות, שלא הצליחה להוראות בסרון-פעולה, באשר היה זה מוסד מיעץ בלבד, בלי אחריות ישרה על עניני התנועה.

הפועל במושבה התגבר במובן חברותי, משקי וארגוני. הוא מחויב בעצמו לקבוע את דרכו ולנהל את העניינים. יש לשחרר אותו מאפוטרופסות. לו היה מרכז אוטוריטטי לפועלי המושבות, המכוון והאחראי לכל העניינים - לא היינו מגיעים לסכסוכים שנפלו בין הצבור ומוסדותיו המרכזיים בכפר-סבא ובמגדיאל.

- - - - - - - - -

י. זורין: חלוקי-הדעות האגוד פועלי המושבות בנוגע לדרכי המלחמה לכיבוש העבודה ולביצור העמדות נובעות מתוך אי-הבנה בשלשה דברים עיקריים.

בתנועות הפועלים בעולם הופעה רגילה היא, שכל המשתייך לארגון המדיני, למפלגה הסוציאליסטית, שואף הוא לכיבושים בדרך מהירה, מצדד בפעולות תקיפות. ואותו הפועל - התוך ארגונו המקצועי - זהיר הוא יותר בצעדיו, שוקל, בוחן את המצב המציאותי, ולפי זה הוא מכוון את דרך מלחמתו המקצועית. אצלנו, ביחוד המושבה, יש ערבוב רב בשני המושגים האלה, ומתוך זה - גם חלוקי הדעות המדומים בנוגע לדרך פעולתנו.

אי-הבנה שניה - בנוגע ללשכה - נובעת מהדעה המוטעית והמקובלת בין חברינו בשרון, שאנחנו לבדנו היינו כובשי המקומות האלה, והלשכה השלטת היא פרי התאמצות הפועל המקום בלבד, ולפיכך צריך להמשיך לשמור על הכלי הזה בצורתו הקיימת, ואין להחליפה בצורת לשכה אחרת. כפי שאמרתי, הדעה היא מוטעית; היסובים החדשים בשרון נוצרו במיוחס ע"י התישבות בעלי הון ממש; רוב המתישבים היו מסוג של חצי-פועלים, שהיו זקוקים לעבודה ושכל קיומם היה תלוי בשכר העבודה. אין פלא, איפוא, שהמתישבים הראשונים התאר־גנו יחד עם מספר הפועלים הראשונים, והם הם שיצרו את הכוח המקומי, מתוך עניינים חיוניים משותפים של הגנה על תנאי עבודה ועל עמדות עבודה. המלחמה של האורגנים המקומיים האלה היתה מכוונת לא רק נגד כל התנקשות בשכר מצד נותני העבודה הבודדים - אלא גם נגד ההסתדרות, נגד הכנסת פועלים חדשים, מתוך חשש שרבוי הפועלים יחליש את עמדתם.

אולם במשך השנים התחילו המתישבים-הפועלים לאט לאט להשתחרר מההכרח של עבודה צדדית. המשקים החקלאיים התרחבו וקלטו מספר רב של פועלים. הסתיימה הדיפרנציאציה בין המתישבים ובין הפועלים, הן בחיים והן בצרכים. הלשכה חדלה להיות אותו הארגון המקומי השולט.

בנוגע לצורה הארגונית של ההסתדרות. יש בנו חולשה אחת, המתבטאת בזה שבכל מקרה שאנו נמצאים באיזה מקום במצב קשה - מציעים תרופה בצורת מוסד חדש. על הצעת ההפרדה של פועלי המושבות מאת ההסתדרות החקלאית הכללית צריך לדון מנקודת ראות התועלת. מה זה יתן ובמה זה ישנה את המצב? אמנם נכון, שהמצב במושבות דורש פעולה יותר מוגברת, וצריך להקדיש לה יותר כוחות מאשר עד עתה. אולם מכאן עד להפרדה - מרחק רב. רוב פועלי המושבות מאור־גנים בארגונים להתישבות; ישנן קבוצות המפתחות משק חקלאי באופן די רחב. איך אפשר, איפוא, לחלק את שתי הפעולות - פעולת הארגון ופעולת ההתישבות - בו בזמן שהן מאוחדות בחיי הפועל במושבה ובמרכיו. צריך, לפי דעתי, לעבד צורה אורגניזציונית יותר מתוקנת שתתאים גם למצב במושבה, אבל במסגרת אחת. יש עוד טעם נוסף לכך - המושבה היא המקבלת את העליה. הצבור ברובו משתנה מדי פעם בפעם ואיננו יכול לפיכך להיות מעין מוצק להסתדרות עצמאית.

- - - - - - - - -

סטרין: לא תמיד הכלל הוא: מה שטוב לאכר - רע בשבילנו. בשאלת הלשכה אין לקבל החלטות כלליות, אלא להתחשב עם תנאי המקום. אין ענין בדוגמת לשכות משותפות במושבות יהודה. האכרים המתנכרים לנו אינם מעונינים בה ולא יתחשבו בה. האכרים המעסיקים עבודה עברית מתחשבים עם לשכת ההסתדרות. אגב, אם הצלחנו להרים את מחירי העבודה עד ל-20 גרוש ליום - הרי זה רק הודות ללשכת ההסתדרות. אילו היתה קיימת אז לשכה משותפת לא היינו מצליחים להרים את מחירי העבודה. במלחמה על עבודה עברית אין להמנע גם מאמצעים חריפים ביותר. טעמים פוליטיים, מוסריים וכו' אינם צריכים לשתק את פעו־לתנו בכוון זה.

- - - - - - - - -

מיליקובסקי: פגישתנו זו מצטיינת באומץ-לב. דנים על השאלות לגופן. מביעים רעיונות, אשר רק אתמול נראו כאפיקורסיים. מחשבה אפיקורסית אביע גם אני, והיא - שאין חשיבות מיוחדת לצורת הארגון הארצי של פועלי המושבות. פתרון השאלות הארגוניות הקטנות, שצבור פועלי המושבות נתקל בהן, אינו תלוי בצורה ארגונית כללית זו או אחרת, אלא ביכולתנו למצוא את הדרך הנכונה והתכסיס המתאים לפתרון בכל מקום ומקום לחוד. תפקידנו העיקרי הוא, איפוא, להבריא את תאי-ההסתדרות במקומות. את שאלת הארגון הארצי-הכולל של פועלי המושבות אני רואה כשניה במדרגת החשיבות. דעתי היא, כי ארגון זה יתגבש לבסוף בצורת הסתדרות נפרדת מההסתדרות החקלאית הכללית.

בשביל לתמוך במצב הקיים של ארגון פועלי המושבות יש להסביר מה הם האינטרסים המשותפים באמת לפועל במושבה ולחבר הקבוץ או המושב, המצריך ומצדיק את היותם חברים להסתדרות אחת משותפת. השאלות היום-יומיות, המופיעות בפני הפועל השכיר במושבה, מובנות יותר לפועל העיר מאשר לחבר היושב במשקו. צבור פועלי המושבות יגדל במספרו, ובאופן עיוני אפשר להניח, כי במשך הזמן יהוו פועלי המושבות השכירים את רוב ההסתדרות החקלאית, וסבאחת מועידותיה יבחר מרכז המורכב ברובו המכריע מפועלי המושבות. ברור שמרכז כזה לא יהיה מסוגל לנהל את מפעל ההתישבות ואת הטיפול במשקים הקיימים. הוא לא יספק את חברי המשקים וסופם שהם ימרדו בהסתדרות המאוחדת וידרשו הפרדה. אם אינני דורש את ההפרדה הזו מיד, הרי זה מטעם שאינני חושב עוד את צבור פועלי המושבות לסבוגר בסדה כזו, שאפשר יהיה למסור רק לידיו את גורלו ואת האחריות להתפתחות העניינים במושבה. קשה להודות בזה, אולם נסיון השנים האחרונות מוכיח את צדקת ההערכה הזאת. נכונה תהיה, איפוא, דרך המעבר בצורה שהציע הח' נטע.

================================

ב. כאנלסרן: בדברי התכונתי לזה, שבחוג המפלגה נגשה לקבוע פוליטיקה כלכלית מתוך תשקפה תכליתית: האם דבר פלוני מגביר את כוח הפועל או נותן רק סיפוק ל"ריבולוציוניות". הויכוח נתרכז יותר מדי בשאלה המעשית. אני מתכון לבדוק את המיתודים ואת השיטה של גישה לעניינים.

רבים חושבים שההסתדרות מסתפקת רק בציון עובדות. ואנו הצענו הסכם לפני כפר-סבא ולא אחריה. חפשנו שיטה, גם מחוץ לסכסוכים. פרסמתי מאמר, שקראתי בו להסכם קולקטיבי, שלא בקשר עם עניני כפר-סבא. הצרך בריוויזיה איננו פרי כשלון. וגם אם כך הוא - אין זה אומר, שזה לא נכון. בזה אין מבטלים נכונות של רעיון. אם טענו בימי סאקו לאיחוד - אמרו שהאיחוד הוא פרי סאקריזם. אבל אני אמרתי: מה איכפת לי מאין זה יבוא, ובלבד שיבוא! אין לי ענין לבטל גימוק שיכול להועיל. יש רעיונות נכונים שהם פרי כשלון. ואין זה לגנאי. אם טוגים ונענשים - לומדים מזה. היו כשלונות ויהיו. ואין זה חטא לבדוק את הכשלון. הכשלון מוכיח שאנו איננו עובדים בחלל ריק. יש עולם ויש חוקים, יש אימפריאליזם ויש קפיטליזם - ואנו עובדים. יש גורמים, שאם לא תראה אותם - תתנגש בהם ותפגע בראשך. ואצלנו יש התעלמות מגורמים ריאליים. חבל שאין במסיבתנו חבר "השומר הצעיר" שיסביר כיצד הוא חושב להיטיב את מצב הפועל. בל יבואו במושגים, שכל אחד להוד נכון וצירוף כולם יחד מביא לשטיה. עלינו להזהיר ולהזהר מפוסגים מבולבלים. אנו נשלם בכשלונות נוספים אם ניתן למקומות לעשות את אשר הם רוצים, ולהמשך אחר הקסם של הקוזי-ריבולוציוניות. הצבור שלנו מושפע מאמרות מהפכניות. והחותם על ההסכם חושב, שהוא חטא למצפון הסוציאליסטי. כך גם בקשר עם השאלה הערבית מתהלכים רבים בהתבטלות ובמצפון חולה. אם לא יהיה בנו כוח להלחם נגד דעות מקובלות - לא נוכל להתקדם. כונתי היתה לנגוע בדברים כאלה, אף כי אני מבין את הסנטימנט הקשור בהם.

ההסתדרות השקיעה בענין הלשכה מאמצים ומסירות נפש; יצרה את טיפוס האינפורמטור; הלשכה מלאה תפקידים פוליטיים-חנוכיים; ופתאום באים ואומרים: סגרו לשכה זו ולכו אל לשכת האכרים. אינני מזלזל בתפקיד שמלאה הלשכה. אנו, למשל, היינו מאורגנים בעצמנו יפה ודחפנו בכל זאת את היטוב להתארגנותו. ידענו,

שהכרחי לחנך את כל חלקי הצבור לשיתוף בחיים הפוליטיים: <u>אנו לא נבנה את נצחוננו בארץ על אנרכיה, על כשלונות ועל אי-אחריות!</u> אנו פסיש, אבל צריך שיהיה סדן, ושהסתן לא יהיה רקוב ביותר. (בנקובר: צריך לנצל סיטואציה!) – אבל לא כל ניצול מועיל. לא לכל ניצול כזה יש ערך של ביבוס מעמדי, למרות הסיפוק של מעשה ריבולוציוני. תנועה, שלפניה חשבון של שנים, צריכה להזהר במקרים כאלה. היא תתן חשבון על כל זאת.

ואני מראשית השביתות בסג'רה הייתי בעשב ל"פשרן" משום שאמרתי: חשוב לי הנצחון המרינצימיוני ולא ה"אריינכאפן" המעשי. לא כל דבר שעושים אותו נהפך לפרצדנס. אדם נופל מקומה שניה ואיננו מרסק עצמותיו – אין לחשוב את זה לפרצדנט. נבחין בין נצחונות מקריים, גם כשהם כתובים, ובין כאלה היוצרים פרצדנטים, מגבירים את הכרת הזכות המגיעה בצדק. זה נכנס כאלמנט להכרה הצבורית. כל הגופים המתימרים להיות ניטרליים מתחילים לראות בכיבושינו אלמנטים ריאליים של הוי חדש.

הויכוח איננו עדיין על צורת הלשכה. השאלה היא: האם אנו, כתנועה, מעונינים בלשכה הסתדרותית או בלשכה מוסכמת? ושנית: איך עלינו במלחמה המעמדית להעריך את ההסכמים. צריך שלמפלגתנו תהיה עמדה ברורה ביחס לזה. כל מה שאמרו כאן על תפקידי הלשכה איננו מוכיח שאלה הם תפקידי הלשכה באמת. אבל אם היא באמת מותרת שאלות פוליטיות, אשר לשכה אחרת לא תפתור אותן – בזה אני כופר. הרוטש הוא שהלשכה משמשת סורוגט לארגון. דומני, שמתוך זה – אם דואגים לעתיד ההסתדרות – צריך לעשות מעם נתוח באומץ: יש הסתדרות או אין? הן לא יתכן, שההסתדרות תהיה סינגנים של הלשכה. עובדה היא, שהפועל הקבוע כאילו חציו בהסתדרות וחציו מחוצה לה. נניח, שיהיו הרבה פועלים במושבות, והם יהיו מורכבים בחלק גדול מפועלים קבועים, תהיינה משפחות שנתאזרחו במקום וכו', וחלק לא יהיה קשור כלל ללשכה, או גם ילחם בה – איך אפשר, איפוא, להעמיד את ההסתדרות על הלשכה?

הלשכה שלנו – נניח – עושה לנו גם שירותים חשובים אחרים, אזי אשאל: ללשכה יש זכויות רבות בפני הפועל, אבל מה תפקידה? הפרובלימה היא – הרחבת שוק העבודה לפועל העברי; במקומות עבודה ערבית – על חשבון העבודה הערבית, אבל גם במקומות עבודה עברית יש חשבון ללחום על הרחבת שוק העבודה העברית. זהו תפקיד של גלוי עבודה פוטנציאלית. והשאלה היא: אם כוח הלשכה המעמדית איננו מקטין את השטחים של הלשכה להרחיב את שטח העבודה העברית? אנו רואים, שבמקומות העבודה הערבית כוח הלשכה הוא פעוט, ושלסובבנו במקומות אחרים איננו עוזר.

אני מסכים שהכוח השני שמאחורי הלשכה הניטרלית איננו מעונין בה. אבל הפועל יתבע מכל לשכה וכוחו יגדל הלשכה שאינה שלו בלבד. מנהל הלשכה שיהיה אחראי לא רק לפנינו – יפחד מאתנו עוד יותר. הוא יהיה אחראי על התפקיד יותר, ולא ירצה שחלק ילחם בו. ולנו לא יהיה טעם ונימוק להתהלך אתו דוקא הכסיות-מטי. האיש שיפנה, עם גושפנקא איזו שהיא – יהיה לו יותר כוח פעולה. אין זה רק איש-ההסתדרות. זה יהיה פקיד, בן-החברה, שיוכל להתאונן בפני מוסד. יוצר "הוי", יבואו דינים וחשבונות, נוצר אטמוספירה שתועיל לנו – מדוע נותר על כל זה? הנה סודים כבר שזה טוב לנס-ציונה, אבל לשרון לא.

אנו רגילים כל כך לקונסטרוקציות שכליות, שאין לנו גישה פשוטה, ישרה לענינים. המינימום שמשיגים אותו בנס-ציונה – אין זה בכוח הלשכה, אלא בכוח גורמים אחרים, כלליים. הן טעות היא לדבר על לשכה כעל מוסד צבורי, אחראי וכו', הן זה רק מכשיר פניטי. אני כופר בזה שהלשכה בשרון עשתה גדולות. חוץ מזה שאני מקבל את ניתוחו של חורין – שם נצח כוח העבודה העברית, האלמנט האנושי שהלך שמה וכו', ונסעה אם נזקוף את כל הטוב על חשבון הלשכה.

הלשכה שלנו יוצרת מחיצה מיותרת בין הפועל ונותן-העבודה. היא – מסרה לחצים. החבר שלנו, המנהל את הלשכה, מוכרח להסתגל אל האכר, ולכן אין החברים מרוצים ממנו. הוא נעשה למין "איש-בינים". למה לנו זה? מצד שני – אין לו כוח לדרוש מהפועל. וצריך שיהיה לו הכוח לדרוש מינימום של עבודה. כאן שורה של מצבים מזויפים, שהתרגלנו אליהם ואיננו יכולים להתיר עצמנו מהם.

המצב האידיאלי הוא, שללשכה תהיה אוטוריטטה מצד נותן-העבודה, שהוא יראה בה גם מוסד שלו, שאיש הלשכה לא יראה בעיניו רק כבא"כ שלנו. בשביל זה צריך שבארץ-ישראל יוצר טיפוס של עובד מיוחד לכך, כמו שבאמריקה נוצר הטיפוס של "סאטל וּוארקר" (עובד סוציאלי).

מתוך דאגה למלחמת העבודה העברית אנו מעוניינים שבארץ יוצר טיפוס עובד כזה, שבפעולתו זו יתגאה, שיבוא לכל פורום וימסור על כך. ויתוקם רשת-מפעלים, אשר הרחבת העבודה העברית יהיה תפקידם. אנו לא נוהר על כוח הלחץ שלנו. אבל נרכוש תמיכה גם מצדדים אחרים. אינני מאמין בתמיכת סמילנסקי והאכרים, אבל הם בכל זאת לא יוכלו להתעלל כמו עכשיו בלשכה שלנו.

אני מביא לרגע תמונה אידיאלית: יש הסכם ארצי על טיפוס של לשכה, נגיד לדוגמה – טיפוס קיצוני. הלשכה הקיצונית ביותר היא זו המתנהלת ע"י כוח שקוראים לו "ניטרלי". ולא חשוב אם יש כוח או אין. אין ניטרליות; ואולם ניטרליות בארץ – מתוך הגיון ידוע – היא בהכרח לטובתנו. נניח, שישנו הסכם ארצי ללשכה ניטרלית-ביורוקרטית: לשכה של הסוכנות והכנסת. על האנשים האלה תהיה קונטרולה צבורית של אספות ועתונות וכו' – אי-אפשר שהאנשים באמת יתכחשו במדה כזו, שיבגדו בתפקידם. ההוי הצבורי-העולמי מוכיח, שנוצר
אנשים, שמתוך עבודתם הוצגו נוכח השאלות האלה, והוקם עובד סוציאלי מועיל סוב
לפועלים. ביניהם היו גם סוציאליסטים, אבל היו גם אחרים. מדוע נפחד שבארץ רשת הלשכות תתגון עד להנהלה ביורוקרטית סתם, ודוקא בארץ של ערות צבורית, של תנועה לאומית וכו'. ואם גם באיזה מקום ימצא אדם משוחד, רשלן, שייק – כלום נהיה חלשים כל כך שנסבול את הדבר ולא נוכל להוקיעו?

אם אני נוטה דוקא לצורה כזו, ביורוקרטית, תלויה ברשות שלמעלה, – הרי זה מפני שאני מניח, שהאיש שיעשה זאת יהיה בלתי-תלוי מבחינת אינטרס פרטי. אומרים שלא יקבלו את זה. אין זה אומר שלא צריך להלחם על כך. עלינו גם לגלות תמיכה לכל רעיון צודק. ואין גם מהחכמה הפוליטית להתנגד לדבר רק משום שלא יקבלוהו. אני מאשים את חברינו בזה שאינם משתמשים בסיטואציות פוליטיות לטובתנו – אין אם זה יגמר בכשלון או בנצחון. למלחמה יש הגיון שלה: או לקבל את הנחוץ או להוכיח מה ערך המתנגד. אני בטוח, שלא רק קורא "הארץ", אלא גם איש כגליקסון אינו מוצא ידיו ורגליו בענין זה. ראינו איך הוא קבל את מאמרו המגונה של סמילנסקי. חשוב לא רק הנשק במלחמה, אלא גם יחס הכוחות. חובתנו להוקיע את השקר של אחרים. יכול היה להיות מומנט חזק לטובתנו אילו הכרזנו: אנו מסכימים וקוראים אתכם ללשכה ניטרלית.

יש לנו היסטוריה די עשירה. התנועה המקצועית בעיר למדה הרבה. במלחמה מסביב ל"בית-המטבחיים" – מה היה כוח ההסתדרות?! נצחנו משום שהיו קשורים אתנו הארגונים האחרים. לולא זה היו הפועלים בארגונים השונים לוחמים ביניהם. וכמה זמן עבר עד שהבינו אצלנו את הצורך בברית עם גופים אחרים? סוף-סוף הקימונו את הלשכה הניטרלית הפנימית של ההסתדרות. במועצות טרם הבינו את זה. יש צורך לפתור שאלה זו במועצה, אחרת יהיה מגוחך הדבור על שלטון הלשכה.

חברינו נאחזים לפעמים בדברים זמניים, בשעה שהויתורים העיוניים, הכרחיים, נובעים ממציאות כלכלית. אין להתגבר על ידי התעלמות מהמציאות. צריך לחתור לדרך של השפעה, ידידות, ברית, שתפתח אולי גם דרך של הצטרפות אלינו. לא הייתי מיעץ לחברים להלחם על דברים שנידונים באופן היסטורי לעבור מן העולם. יש לנו ערכים שעם ההתפתחות המשקית לא יחזיקו מעמד. מי שהסכים לצורות שונות של לשכה במקומות שונים – אישר בזה כי יש דרך של ה ת פ ת ח ו ת ידועה.

כל ענינו בשרון אינו מבוצר ובטוח, כמו שחושבים אצלנו. כל עוד במשקים שלנו, היהודיים, יש עבודה ערבית – כל הכיבושים בסכנה, גם מבחינה לאומית, גם מבחינה מעמדית. יש בשרון פנות, שלא הצלחנו להבטיחן מעבודה זרה. וההזיון של "פרדס הגדוד העברי" – הן קורע-עינים! אנו מסכנים – בותרנו על המלחמה על העבודה העברית – לא רק את העתיד, כי אם גם את הילו. אנו ערים לכל ענין, לכל זכות, ולכל כיבוש מעמדי; אבל כשם שהסוציאליסט, הדן על עתיד ומגמה, יש לפניו השקפה ולא מצב-רוח של "בורגרסטבו" סתם, – כך לנו יש עליה, ביצור העבודה העברית, עתיד הישוב. אי-אפשר שלא נביא זאת בחשבון. זה צריך להביא גם אותנו לידי חשבון הדרך. אין זה גנאי, כי אם

מלוס. וזה יכול גם להביא פעם לידי מלחמה

איני מקבל את הפורמולה של שורר בענין הסתלקות ממלחמה. אצלנו - עם מוניסטי - נוהגים תמיד להביא הכל אל נוסחא אחת. כששומעים את איש "השומר הצעיר" יש רושם, שהוא מתאר לו את החיים כ מ ל ח מ ה פ ר מ נ נ ט י ת. 24 שעות יש לנהל מלחמה מעמדית, אחרת - זה פשרנות. במגדיאל אמרו פועלים: - הסכם?, טוב. אבל - לשנה שלמה?! במשך שנה לא תוכל להיות שביתה?! וכשזה אומר: "מלחמה", בא זה ואומר: "חס וחלילה, אין ללחום!". אבל משום זה שיש אצלנו העושים את רעיון מלחמת המעמדות לתפל כל כך - אי-אפשר לבטל לגמרי את חיוניותה. הפועל בארץ לא יחדל מללחום על כיבושים בעלי ערך, וימנע מכי-בושים כוזבים. ו"מלחמה" - דרכיה רבות. גם משק עזר, גם התישבות על יד המושבות, גם משק עצמי - כל זה מלחמת הפועל. מבחינת ביצור הפועל וסלילת דרך לעליה צריך לבדוק את כל דרכי המלחמה ולשקול סכרן והפסדן. כל מה שמבצר את הקיים - יש לו ערך. כל כמה שנעריך את החוזים - אין זה אומר שעלינו לותר על מושגים שיש להם ערך בעולם. הננו במסדיה, שיש בה התקד-מות גדולה של הפועלים וכיבושיהם. אני הייתי מסכים גם לויתורים ידועים, ובלבד שהחוזה יהיה כתוב. בעצם שביתת מחסר חתמתי עם "לודזיה" על חוזה שבכתב. היה רק תנאי שלא לפרסם בעתונות. יש התקדמות גדולה בזה שאנו עושים שורה של הסכמים המבצרים ומבטיחים את העמדות.

לי נדמה, שהיה צורך לסדר קורס רציני ללימוד דרכי המלחמה המקצועית בעולם. לו הכירו אנשינו איך נעשו המלחמות הריאליות! וחלק גדול מהסבל והיסורים בא בגלל חוסר אחריות וחוסר יחס ריאלי לענינים החיוניים. את מצב-הרוח "הריבולוציוני" שבנס-ציונה לא נרסן בכוח אדמיניסטרטיבי. הוא יתפרץ. ולכן, במקרים ידועים, כשמאשימים את ההסתדרות כל יום בפשרנות, תאמר ההסתדרות למקום הנידון: לפניכם ענין מקומי, אתם אולי צודקים במדת מה, אתם מקוים להצליח - נסו ונראה!.. יש מקום ליחס כזה מטעמים פידגוגיים. בנס-ציונה היה פעם סכסוך, שהמועצה לא ראתה מוצא ממנו, אלא בשביתה, ולמחרת גמרה המועצה בהסכם. הרי זה מוכיח על נצחון הדרך של ההסתדרות. אך למחרת נשלח מנס-ציונה מכתב לועד הפועל שאין לראות בזה חלילה פרצדנט... אמרתי פעם לאורנשטיין, שאני מוכן להציע שימסרו מושבה שלמה לרשות "השומר הצעיר". הן יש מצב במושבות, שבא קבוץ ידוע ויוצר רוח לעבודה שאינה רצויה. הן במגדיאל יש חשיבות פוליטית להסכם, ובמקום זה בטיח את כוחו של ז'וכוביצקי, ליצור מכון אליו, לעשותו לפיגורה מרכזית ולהפריד, עם זה, בחזית האכרים - עשו הכל בכדי ללכד את כל האכרים, וה"בוסתנאי" הוא עתה מכור לעבודה זרה.

אנו היינו מעונינים להוסיף כוח להתאחדות האכרים הרדיקלים. כיום המצב הוא, שהסכם, אשר ערכו לתנועת הפועלים הוא רב, נמצא בסכנה, מסום שיש איזה רוב מקרי במועצה והוא מפריע. אמרתי חבר: אולי יש בזה טעם שנרכז את כל "פועלי ציון" במושבה אחת, ויצהיגו בה את כל הדברים הטובים שהם מבטיחים אותם; ונתן מושבה להשו"הצ - ונראה מה יעשה, איך ינהל אורנשטיין על דעת עצמו מלחמה חריפה; ואולי אז נלמד גם אנחנו. הנה בא אורנשטיין ואומר, שבנס-ציונה גמרו ע"י הסכם, מפני שהוא במקרה לא היה בישיבת המועצה. איך נביא דברים אלה לידי בירור? נאמר: נסו ונראה! אולי מותר פעם להשתמש בנסיון כזה. אולי נשפיע, אבל רק בכוח רעיוני. ביד חזקה לא נעשה זאת!

דרושה עמדה חזקה וברורה במפלגה. צריך שנהיה פעילים בדרך זו, שנלחם בכל הסטפרמנס וכוח-המחשבה שלנו, ועי"ז זה נחדור אל החוגים האחרים. או שנתן אפשרות לחוגים ההם לנהל בתחום טריטוריאלי ידוע, ויתגלה ערך שיטתם בזמן קצר.

ועכשיו לשאלת ארגון הפועל במושבה:
אמרו שבהסדרת "תנובה" הצלחנו. אין זה מוכיח כלום. הפרדנו את "תנובה" בזמן ש"המשביר" היה במצב של דלדול גמור. התרכזנו בענף אחד והצלחנו.

ל"פועלי ציון" יש רעיון חשוב בשאיפה להפרדה. כאן הלך-מחשבה מיוחד: הפרדת הפונקציות. הכונה - להפריד את תנועת הפועלים השכירים מהפעולה ההתישבותית, המשקית, היוצרת. אני מניח, שברגע שנריק את תנועתנו מהתוכן היוצר - לא תהיה גם מלחמה מעמדית. ההסתדרות לא תתקיים, אם תעמוד רק על

הענין המקצועי. אם המלחמה המקצועית לא תביא לכיבושים - היא תתערער. פועה"צ נאמנים לשאיפתם. עלינו להיות נאמנים לשיטתנו אנו. פועה"צ בגשתם לענין זה מתכוונים גם לפורר את ההסתדרות הכללית, מתוך שאינם מסלימים עם קיומו של המתישב בהסתדרותנו. צריך להדגיש היטב את ההצעה הזאת. אנו מעוניינים, כמובן, בהבלטת כוחו של הפועל במושבה, בביצור מצבו ובהבטחת מקומו בהסתדרות. אבל אני אומר, שלא רק "לא הגיע הזמן", כמו שחושבים אחרים, אלא: "כבר עבר הזמן". קודם היו טיפוסים בולטים ושונים במקומות מיוחדים: דגניה-עין=חרוד-נהלל מצד אחד, ומעבר מזה - פתח-תקוה, נס-ציונה וכו'. אבל בינתים קרה דבר מה: הופיעה "גבעת השלשה" - לאן הם שייכים, לפועלים השכירים, או לבעלי-משק? מה זה "גבעת ברנר"? מה זה "קבוצת שילר"? "בא סנחריב ובלבל את האומות". הפרוצס הזה משנה את המציאות, בניגוד להנחה של פועה"צ. נוצרו שלבים חדשים, טיפוסים חדשים. בחקלאות, במדת-מה, בוטל הטיפוס הנקי. הנחלק כל חבר לשתי הסתדרויות, והעבודות תכנסנה לתחומים שונים, ואיש יכנס בגבול רעהו?

עם כל הרצון להבליט בהסתדרות את פועל המושבה, שהוא הנושא הדינמי של התנועה, אין אפשרות לפתור את השאלה ע"י הקמת ארגון מוכרד. אולי היה מן ההגיון לומר: לחלק את העבודה למחוזות, לאיזורים. אבל עכשיו אין זה כבר אפשרי, כאשר היה פעם. נסיון ההפרדה מתפוצץ אל סלע המציאות.

והעיקר: אחדות דראיגות והדעת הפועלים! הן אנו מעונינים לשמור על כל גלי העליות, הכוחות השונים, עם מסורות שונות וכו' - הנפריד לחוד את ה"סתבברים", ה"מזקינים" ואת הדור, הירוק, הצעיר-רעק לחוד? הנוכל להפריד בין החוליות? מובן שיש גורמים מפרידים: העליה, הגיל וכו', אבל חובתנו להלחם במגמת-ההפרדה של החיים, בכדי שהעולה החדש יראה בחבר דגניה הבוגר - חבר, ויש לדאוג לצורות ולתנאים מתאימים לכך. אבל אם נכשיר את הפירוד - הרי נסייע לפרוצס הפירוד. נשמור מכל משמר על כוח ההסתדרות החקלאית. בה צריכים לבוא שנויים רציניים - ענינים וישוביים. האנשים ישתנו וודאי גם הדרכים ישתנו.

מוכיחים שהמכשירים הארגוניים שלנו אינם די גמישים. נדמה לי, שועידה טובה של ההסתדרות החקלאית תרכיב מרכז כזה שיהא בשוי נכון של הכוחות. ויש לחשוב שיצומצם בהרבה מקומו של זה שכבר התישב, שלא יהיה נזקק כל-כך למרכז. אם יאורגן מרכז של שלשה-שלשה-שלשה: התישבות ישנה, התישבות חדשה, וענייני המושבה עצמה - נספק בזה את הצדדים.

עד עתה היה קול הפועל במושבה נבלע בועידה החקלאית. היו מגורחים בעיקר על "ביר", נאמר, וכשהיו מגיעים לענין פועלי המושבה - היה האולם מתרוקן. ועכשיו יכול להיות להיפך. (פיינשטיין: תעמוד שאלת-חוזים, יחליטו ברוב של פועלי המושבות, מה יאמרו המתישבים?) - כלום יגשו פועלי המושבות אל שאלת החוזה מנקודת-השקפה מיוחדת? או שהם ימנעו בשאלה זו כלא-קומפטנטיים, או יגשו אליה מנקודת-השקפה פוליטית, ואז יצביעו לפי המפלגות, הסיעות וכו'. ומוטב גם לסבול לשם השלמות של התנועה!

אני מציע שהמועצה החקלאית לא תהיה קבועה בהרכבה. בחרנו עד עתה על פי תשיבות איטית ובינתים התרכזו האנשים שהתרחקו. וצריך [illegible] לעשות שנוי שיהא בו משום דימוקרטיזציה של ההסתדרות. תהי מועצה מנבחרי המקומות, ולכל מוטב יבחרו מחדש. ואולי יכולה המועצה להיות מורכבת משני חלקים.

==================

הויכוח בשאלת הלשכה סוכם המסקנה הבאה, שנתקבלה פה אחד:
אחרי בירור השאלה בדבר לשכת העבודה במושבות (משותפת, ניטרלית וכו'), רואה הפגישה של באי-כוח סניפי מפא"י במושבות בסידור הסכמים עם מושבות וקבוצי אכרים, שיבטיחו את תנאי העבודה העיקריים ואת שיתוף האכרים בדאגת העבודה על יסוד לשכה מוסכמת, - דרך לביצור מעמדו של הפועל העברי במושבה, להרחבת הבסיס לעבודה העברית, לקביעת יחסים נורמליים בין הפועלים ונותני העבודה ולשיתוף האכרים באחריות לחוסר-עבודה ולקליטת העליה.
נתקבלה גם החלטה ע"ד הצורך להגיע לידי פעולה משותפת קבועה של כל ארגוני-הפועלים בכל מקום שיש כאלה מחוץ להסתדרות הכללית (כגון "הפועל המזרחי", פועלים תימנים וכו').
לשאלת ארגון פועלי המושבות נבחרה ועדה (חורין, פיינשטיין, הרפז, גרבוז-סקי, בנקובר), שעליה לברר את דרכי הארגון של הפועלים במושבה.

==================

פ ר ט י - כ ל

ישיבת מזכירות מפלגת פועלי א"י עם נציגי מהסתדרויות-הנוער בחוץ-לארץ.

בימים 21- 20 באוקטובר 1931.

משתתפים חו"ח: ד. בן-גוריון, י. מרמינסקי, י. טבנקין, א. קפלן, ח. שורר, ג. חנוך, ד. שפריר, ד. ארמיר, א. ברסקי;

פ. לובינ‍יקר, י. ספירא, מ. מגדל, ש. הצנובסקי, פרידה ("גורדוניה");

י. יזרעאלי, י. בן-אהרן ("השומר הצעיר" הצופי-חלוצי);

נ. חיות, גוברמן, מינקובסקי ("החלוץ הצעיר");

אורי רוזנבלט, ש. אשרוביץ, קלכהיים וח. ברכמן ("עברית העולים");

אברהם כץ (לשכת הקשר הליטאית); שטיין, פקנסרגר ("פרייהייט");

א. גרביצקי, יוסף קרקובי, מ. קרסנר ובן-ירוחם ("ההסתדרות הסוציאליסטית העברית הא"י");

יוסף רבינוביץ, י. גלילי (הנוער העובד);

י. בנקוהר (מזכירות הקבוץ המאוחד).

ד. בן-גוריון: רצינו בישיבה זו לפגוש את בא-כוח הסתדרויות הנוער, הקשורות עם המפלגה, כדי להביא לידי הבנה הדדית ביניהן. בועידת "החלוץ" האחרונה היו התנגשויות קשות בין ב"כ הסתדרויות הנוער השונות, ולא יתכן דבר כזה בין הסתדרויות, אשר בארץ קשורות כולן למפלגה. נצטרך גם לקבוע עמדה לשאלת "עברית הנוער", העומדת זה מזמן על הפרק. אם נצליח לבוא לידי הבנה משותפת בישיבה זו – נוכל אולי להניח גם יסוד לאיזה ארגון משותף של הסתי' הנוער. ההסתדרות עומדת לקראת הקרוב לפגישה של עסקני "החלוץ" לבירור שאלות שונות התובעות פתרון תכוף. ישיבה זו צריכה לשמש במדת-מה הקדמה לפגישה ההיא.

השאלה השלישית, שרצינו לדון בה, היא שאלת הכוון של פעולתנו בנוער בחו"ל בתקופה הקרובה, שתהיה קשה מאד, ואין עליה ואין יכולת לפעול בסיסמא העיקרית – ה ג ש מ ה.

1. הסתדרויות הנוער ו"החלוץ".

י. מרמינסקי: הכרחי, ראשית כל, ליצור ע"י המרכז ועדה פריטטית של ב"כ הסתי' הנוער, שיש להן ב"כ בארץ. בזה ניתן אות להקמת ועדות כאלו גם בארצות. צריך שיהיה ברור, גם – מלבד הקשר המוסרי – יש לכל ההסתדרויות הנ"ל גם קשר א ר ג ו נ י למפלגה. צריכות להקבע הנחות מסוימות ליחסים בין ההסתדרויות לבין עצמן ולבין "החלוץ". לא יתכן לנהל מו"מ בכל ארץ לחוד, כי אז=אפשר להיות שיהיה מו"מ תלוש. אפילו בלטביה, ששם קיימת כבר המפלגה המאוחדת, אין עדיין סדר ביחסים בין הנוער.

אשר לקשרים של הסתי' הנוער עם "החלוץ" – אני חושב, שאין להחזיר את הגלגל אחורנית ולהגדיר את "החלוץ" כמו לפני 10 שנים. הסתי' הנוער הביאו ברכה רבה ל"החלוץ", אולם לא הצלחנו עוד לקבוע את ההנחות העיקריות של חברי הסתי' הנוער ב"החלוץ". אני מקבל כעובדה את קיום הסתי' הנוער בתוך תנועת "החלוץ", אולם צריך להגדיר את התפקידות. ההסכם בין השו"הצ ו"החלוץ" מכניס קושי רב בפעולה. צריך לקבוע, שבמשך השנתיים שהבוגר נמצא ב"החלוץ" – צריך הוא להיות כולו ברשות "החלוץ", ורק אחרי עליתו לארץ הוא עובר לרשות ההסתי' שלו. ברור, כי הקשר הנפשי והאידיאולוגי שלו עם הסתי' הנוער ימצא הסדר מתאים, אבל לא בדרך

ארגניזציונית, המחלישה את הזיקה של החבר להסת' "החלוץ".

"החלוץ" מעונין מאד בהתפתחות הסת' הנוער, והוא לא יזניח אותן. אם איזו הסת' נוער תדרוש מ"החלוץ" כוחות לפעולה בקרבה - מובן שזה יבתן במדה האפשרית, אבל לא יתכן ש"החלוץ" יהפך רק למקום-מגישה להסת' הנוער. להסת' הנוער בתוך "החלוץ" אין שום זכויות מיוחדות, כי אין לשלול גם מכל קבוצת נוער לקבל את ההכשרה ביחד.

איבני רואה סכנה בזה שיתקיימו קבוצי-הכשרה מיוחדים ליוצאי הסת' הנוער, אולם שלא יהיו מסוגרים בפעולת ההסברה שלהם רק בשביל חברי ההסת' האלו. חוץ מזה לא יתכן, כי קיום קבוצי-הכשרה כאלה ישלול את קיומם של קבוצים מעורבים, כי מקומות-העבודה הם מצומצמים מאד, ואין אפשרות לסדר מקום-הכשרה לכל חוג לחוד. זה גם גורם לחיכוכים. בפולניה, למשל, מאסיפה ה"התאחדות" את "החלוץ" שלא דאגו לחבריה. היו טענות מצד "גורדוניה" שמקפחים אותם, שמעתי הסברה ובר-אות לצודקות טענות חברי מרכז "החלוץ", שאם אי-אפשר לו לשלוח את החבר מ"גורדוניה" או מהטו"הצ לכל מקום עבודה, הרי ברור שהפרופורציה תסבול. הכרחי למצוא דרך סינתטית בשאלה זו.

ל"החלוץ" צריך להשאיר את הזכות לדאוג להכשרת כל חבריו. אם אין אפשרות לסדר קבוצי-הכשרה מיוחדים - הולכים גם חברי הסת' הנוער לקבוצים המעורבים, ויוכלו לצאת ולעבור לנקודות אחרות רק בהסכמת הנקודה והמרכז. בתנאי היחסים הקיימים לא יהיה קץ לחיכוכים. צריך להקבע בתור פרינציפ, שכל בוגרי הסת' הנוער בכנסיה ל"החלוץ" באופן אוטומטי וממלאים שם את כל החובות של חבר "החלוץ" באופן אישי. "החלוץ" מציין - בהסכמה עם הסת' הנוער - גם חברים לפעולה בתוך הסת' נוער - מבוגרי ההסת' האלו, אולם במספר כזה, שהוא יכול לשחרר מפעולת "החלוץ" גופא. חבר הסת' נוער איננו יכול לקבל זכויות מיוחדות בנוגע לזמן ההכשרה. לא יתכן, כי מחבר ל"החלוץ" ידרשו הכשרה במשך שנה-שנתים ומחו"ח השו"הצ במשך 3-4 חדשים. אם ההכשרה קשה - קשה היא לכולם, אם יש להקל - נקל על כולם. הזמן בהכשרה הרי הוא סוף-סוף תלוי גם מ א פ ש ר ו י ו ת ה ע ל י ה. החוק צריך להיות אחד לכל חברי "החלוץ".

אני חושב להכרחי לארגן את ברית הנוער על יד מרכזי "החלוץ", אולם זה איננו שולל את הקמת "החלוץ הצעיר": "החלוץ" איננו צריך לותר גם על זכותו הוא למשוך נוער באופן ישר.

פ. לובינזיקר: ("גורדוניה") בשטח "הנוער ו"החלוץ" יש 3 שאלות הדורשות בירור: א) שאלת ה"אוטונומיה"; ב) היחס של הנהלות "החלוץ" לתנועות הנוער; ג) ארץ-ישראל ו"החלוץ" וההשפעה ההדדית ביניהן.

בשאלת האוטונומיה - לא אעמוד על הצד הפורמלי, כמו שעשיתי במועצת ההסתדרות האחרונה. יש כל הזמן הרגשה בלתי נעימה, ששאלת האוטונומיה של הסת' הנוער ב"החלוץ" חדלה להיות שאלה חשובה כשלעצמה ונהפכה לאמצעי למטרות אחרות, ובאופן כזה אבדה האפשרות של בירור אוביקטיבי.

מהי האוטונומיה למעשה? אנו מעונינים לא רק בהתפתחות "החלוץ", אלא - באותה המדה - גם בהתפתחות הנוער והסתדרויותיו. מתוך הנחה זו - עצם העובדה של קיום הסתדרויות-נוער דורש בטוי אחר להופעתם ב"החלוץ". אם רוצים לתת להסת' אלו אפשרות של התפתחות - אזי נדרשת קונסטיטוציה מיוחדת. אני יכול להסכים עם חו' מרמינסקי, שבצורות הקונסטיטוציה כפי שהן בעבר - יש הגזמה. אולם ישנם דברים חיוביים, שצריכים למצוא את סיפוקם, והם: מוכרחים לאפשר קשר בלתי פוסק בין בוגר הנוער והסתדרותו. איני מתאר לי סדר צבאי כזה, שכל הבוגרים יכנסו ל"החלוץ" והוא ישחרר אח"כ אנשים לפעולה בהסת' הנוער. התנאים המציאותיים שלנו אינם מאפשרים סידור כזה. צורה מיכנית זו איננה באה בחשבון, והיא לא לתועלת העבין - לא ל"החלוץ" ולא לנוער. דרושה צורה יותר הולמת, והיא נקבעה באופן מציאותי ע"י חוקת האוטונומיה, האומרת שחבר יכול להיות בבת אחת גם חבר "החלוץ" וגם חבר להסת' נוער. אין בזה שום דבר היוצא מהכלל. כן הדבר גם בארץ ביחס לחבר ההסתדרות והמפלגה. אין כאן כל סתירה, כי מוכרחה להיות סוף-סוף חלוקת פונקציות, המאפשרת לאדם אחד להיות חבר לכמה ארגונים.

אך השאלה היא: מה הם הדברים, שביחס אליהם נתון החבר ר ק לסמכות "החלוץ"? "החלוץ" בפולין, למשל, הוליס לארגן הסתדרות ספורטיבית מיוחדת - "הפועל",

החליט על פעולה מיוחדת באגודות המקצועיות. אני חושב שזה אינו יכול להיות בסמכות "החלוץ". כן הדבר, למשל, ביחס להפגנה באחד במאי. לעומת זה יש דברים המהווים סמכות בלתי מפוקפקת של "החלוץ": הכשרה, עליה, פעולה תרבותית במסגרת היסודות המשותפים של הסתדרות העובדים. מה שיוצא ממסגרת זו — זה כבר מסמכותן של הסתה"נ הנוער. בנוגע לסמכות עליונה זו של "החלוץ" אין כל כפירה.

ביחס להכשרה — יש שאלת הזכות לקבוצי=המטרה מיוחדים. זוהי זכות שאינה ניתנת לויכוח, אף לולא היתה האוטונומיה. יש זכות לכל חבר להתקשר עם חברים אחרים הקרובים לרוחו על מנת לקבל הכשרה יחד ולעלות יחד ארצה. זוהי זכות לא רק של הסת' הנוער, כי אם של כל חבר וחבר ב"החלוץ". נניח שמידוש הזכות בחוקה היה מיותר משום שהיא אלמנטרית, אך מסום כך גם אינה עומדת בספק. קיימת בנידון זה שאלה טכנית: יכולים להיות מקרים שילכו לאבוד מקומות-עבודה, בגלל ההפרזה בענין זה. אינני רואה בזה אסון: מתירדת יש תמיד כשרוצים להגשים פרינציפ ידוע בחיים, אולם נימוק זה אינו יכול להיות מכריע בקביעת גורל הפרינציפ האלמנטרי. ברור, כי בדרך אדמיניסטרטיבית יותר קל לעבור על הקיים על ידי יסוד קבוצים מעורבים. אבל במעצת רצון טוב אפשר גם לשמור על הפרינציפ של קבוצות מיוחדות וגם לא לאבד מקומות עבודה. בגליציה, בגאדהורנה, למשל, במקום קבוץ אחד של 300 איש סדרו 3—4 קבוצים. לו היתה הבנה כזו בפולין או בליטא אפשר היה יפה למצוא אפשרויות רבות לסידור הדברים בצורה הרצויה.

עומדת השאלה ע"ד ה"סתם-חלוצים". בנוגע לשתי ההבחנות שקבעתי אין הבדל גם ביחס לחברים אלה. בעצם, במה שנוגע לאוטונומיה פוליטית או תרבותית — יש גם לחברים אלה אותן הזכויות. במקרה של בחירות, למשל, יתנהג החבר לפי הדירקטיבות של המפלגה שהוא שייך לה, ולא יצביע בעד רשימת "החלוץ" דוקא.

לו היה "החלוץ" מעור אחד, לו היו לכל הפעות היחסים, הכוון וצורת הפעולה מתאימים לקוים שציינתי — אפשר היה לותר על פסוקים כתובים. אך העובדות, לדאבוני, הן כאלו שאי=אפשר לשום הסת' נוער למסור את הענינים שלה להכרעת מרכזי "החלוץ". הסכנה העיקרית איננה באוטונומיה של הסת' הנוער, כי אם ב כ ו ו ן המקובל במרכזי "החלוץ" לגבי הסת' הנוער. זה נוגע קודם כל לפולניה. הרע בזה שמרכז "החלוץ" רואה את תפקידו ההרחבה בלתי פוסקת של סמכות "החלוץ", המוכרחה להביא לידי פגיעה בהסת' הנוער; מרכזי "החלוץ" רואים את עצמם מ יוע ד י ם להגשים את איחוד הסת' הנוער. כל זמן שיראו את עצמם מיועדים לדבר זה וזה יהיה הקו המכוון של פעולת "החלוץ" — יהיה מצב היחסים תמיד מתוח. כל זמן ש"החלוץ" רואה את עצמו כמהדורה שניה של הסתדרות העובדים על כל פעולותיה וצורותיה, בתוספת תפקידי המפלגה, — לא יהיה מצב נורמלי, ותהיה הכרחית הקונסטיטוציה הכתובה.

גם כוון הפעולה וגם ההשפעה של מחלקת חו"ל שע"י הועד הפועל של ההסתדרות היו כאלה שעלולים היו להגדיל את התהום בין תנועות הנוער ו"החלוץ". אינני מסופק בכוונות הטובות של החברים, אך למעשה היה כך. הדין וחשבון של הח' מרמינסקי למועצה האחרונה של ההסתדרות יכול לשמש דוגמא לכך. זה מתבלט בהאבורדיזציה של "החלוץ הצעיר", בצורת הרכבת המלחות ובהוראות להן. פרט מעניין: הח' מרמינסקי, כשהוא מופיע באיזה מרכז "החלוץ", מוצא הוא לנחוץ לציין, שהנה לוביניקר דבר במועצת ההסתדרות נגד ההכשרה, ומנסה להורות הומתמש בנימוק זה. אני חושב שצורה זו של מלחמה היא לכל הפחות לא שקטה.

צריך פעם לגמור את הויכוח העקר על האוטונומיה, לקבוע מה הם הענינים הנכנסים להושג זה ולדרוש מאת מרכזי "החלוץ" לשמור עליהם באופן לויאלי.

מסקנותי הן: 1. לקבוע את סמכותו האמתית של "החלוץ" בגולה ולא להכריח חלקים שונים לקבלת עקרונות המתנגדים למהותם. 2. אסור לקרב את האיחוד בעזרת האמצעים האדמיניסטרטיביים הנתונים בידי "החלוץ", ופעולת המרכזים מוכרחה להיות חדורה רוח של הערכה לויאלית ואוביקטיבית לכל הסת' הנוער, מבלי להפלות בין האחת לשניה. 3. את עניני הנוער ו"החלוץ" צריך הועד הפועל של ההסתדרות למסור לידי חבר מיוחד, ולא לערבב אותם עם עניני הליגות והמפלגות, באשר אופי ומהות הענינים דורשים גם גישה שונה. 4. על יד מחלקת חו"ל צריך ליצור מועצה

המודרכבת מבאי-כוח הזרמים העיקריים ב"החלוץ". 5. בהרכבת המשלחות מוכרחים להתחשב לא רק ביכולת השליח, אלא גם בצרכי התנועה החלוצית לחלקיה השונים.

י. בן-אהרן: (הסו"הצ הצופי-חלוצי) הידיעות המגיעות אלינו מחו"ל מוכיחות שתנועת "החלוץ" נמצאת עתה בכי רע. ההיפרטרופיה של הסת' הנוער שוללת מאת "החלוץ" את ההגמוניה בעניני הכשרה ועליה. זה גורם להרחקת חלקים ניכרים של הנוער הכללי מ"החלוץ" ומכביד על קיומו בתור הסתדרות להכשרה ולחינוך. יצירת החלוץ הלאומי או המרכזי וגזזל מאתנו את כל התמיכה הגורסית והכספית של חוגי הציונים הכלליים ותעמיד את "החלוץ" במלחמת הגנה חריפה. לזה נוספו עוד פרובלימות פנימיות קשות. אם אפילו לקבל בתור בסיס את ההנחות שקבע לוביניקר – הרי המציאות חורגת מהמסגרת הזאת. ברוב ארצות אירופה "החלוץ" איננו קיים למעשה, יש מסגרת פורמלית, אך תוכן ממשי אין בה, כי הסתדרויות הנוער המהוות את "החלוץ" ספגו לתוכן את כל סמכות "החלוץ". את החלוקות הטובות של טיפול וחינוך הנוער לקחו להן ההסתדרויות, ו"החלוץ" נשאר באופן זה פיקציה. מה שלא תהיינה הסבות שגרמו לכך – אין להסיח את דעתנו מעובדה זו.

"החלוץ" כיום איננו עוד זה שהיה פעם, ולא רק מסיבת התהוות הסת' הנוער. כיום יש לכל הסת' הנוער ה מ ש ך ב א ר ץ. לא תתכן על כן הדעה האומרת להוות חלל בין דרכו של הבוגר בחו"ל ובין ההמשך בארץ. תנועת נוער לא תוכל לעשות את עבודתה החינוכית בלי שכבת הבוגרים החלוצית. וכן לא מספיק לשחרר מספר מדריכים מ"החלוץ" עבור תנועות הנוער, אלא יש לאפשר לכל הבוגרים לטמח גם בתוך "החלוץ" את זיקתם לתנועתם ולהמשכם בארץ. שום תנועת נוער לא תוכל להסכים לניתוק הקשר הזה. אולם יחד עם זה מוכרחים לקבוע, שהמידועים שניתנו בזמנו לאוטונומיה ב"החלוץ" מבטלים את עיקר הסמכות של "החלוץ" עצמו. האוטונומיה – פירושה איננו להעביר להסת' הנוער את תפקידי "החלוץ". הסת' הנוער מחנכים צעירים, בגיל ידוע הם עוברים ל"החלוץ". אולם "החלוץ" איננו רק מכשיר להכשרה, כי אם גם לפעולה חינוכית והסברתית. החלק הזה של פעולת "החלוץ" הוצא כיום למעשה מגדר סמכותו. וזוהי שאלה רציגית מאד, כי היא בעצם שאלת החנוך לדרך ת נ ו ע ת ה פ ו ע ל י ם ב א ר ץ. העסקה זו איננה צריכה לשלול מהסת' הנוער את מיפוח הפעולה התרבותית שלהן. זה יכול לבוא בתור ת ו ס פ ת לפעולת "החלוץ", מבלי לגרוע ממנה.

אין צורך לקבוע תקנות ל"החלוץ". אלה היו לו עוד לפני התהוות הסת' הנוער. אולם אם מדברים על גיבוש סמכותו – הייתי קובע: מגיף "החלוץ" במקום או המרכז בכללו – זוהי ה ר ש ו ת ה י ח י ד ה בכל עניני ההכשרה, העליה והעבודה החינוכית המתנהלת ברוח ההסתדרות בארץ ובהתאמה לצרכי תנועת הפועלים בה. אני מתנגד, איפוא, לזה שעניני ההכשרה והעליה יהיו ברשות השו"הצ או "גורדוניה" או הסת' נוער אחרת. המריבצים של ת ו ר בהכשרה – הוא מוכרח להיות הקובע. אותו הדבר בשאלת ה ש ל י ח י ם. שליח היוצא מכאן, מאיזה זרם שיהיה, – הוא שליח ל"החלוץ" ועבודתו היא ב"החלוץ", ותפקידו הוא ליצור את סניפי "החלוץ" ולנהל עבודה תרבותית ברוח תנועת הפועלים בארץ.

אשר לקבוצי-הכשרה – טבעי הוא שהסת' הנוער תבגיגנה אותם.הדבר טוב גם להסת' הנוער וגם ל"החלוץ", כי זה מונע התנגשויות. מוטב שמקומות-הכשרה מסוימים ימסרו להסת' הנוער. אך אם אין אפשרות לכך – צריך אז בהחלט לקבוע שהסמכות העליונה בעניני המקום היא בידי "החלוץ".

אין צורך לבטל את פרינצים האוטונומיה, שפירושה – איסור הזכות להסת' הנוער להמשיך את העבודה החינוכית שלהן גם לאחרי כניסת הגרעיהן ל"החלוץ". אולם יחד עם זה יש להחזיר ל"החלוץ" את הפונקציות שלו בכל השטחים.

ש ט י י ן: ("פריהייטס") הסת' הנוער, שע"כ משתתפים פה, קשורות כולן למפלגה, והיא צריכה לקבוע את עמדתה להתבדלות הקיימת בין ההסתדרויות. כי ההתבדלות בגולה מביאה אח"כ גם להתבדלות בארץ. איני יודע אם סניפי "החלוץ" לפני האוטונומיה היו המצב גרוע יותר מאשר עכשיו. קודם היו סניפים פעילים וערים, ועכשיו רבים אינם מוצאים את מקומם בסניפי "החלוץ"

ומתרחקים מאתם, כי הסניף עצמו אין בו הדי וחיים משלו. המפלגה צריכה לרצות
לראות ב"החלוץ" הסתדרות מאוחדה ולא מפוצלת לחלקים.

חשובה היא גם צ ו ר ת – ה ה כ ש ר ה. הקבוץ הקבוע שימש מקום חויה בשביל
החברים שישבו בו, אולם יחד עם זה גם נ ק ו ד ת – מ ר כ ז בשביל התנועה
כולה. ובכלל, אי-אפשר לדבר על הכשרה לזמן מסוים מבחינה מעשית. אבדנו נקודות=
הכשרה ידועות, היות והאנשים התחלפו בהן, מה שלא איפשר חדירה לעבודה, התמחות
בה וכו'. אין לקבל גם את ההצעה בדבר יצירת נקודות-הכשרה אחדות במקום קבוץ
אחד גדול – לא מבחינה מעשית, היות וכיום מספר הנקודות הולך וקטן, וגם לא
מבחינה רעיונית. הקבוצים הקבועים הם אשר שמרו עד עתה על עבודת-ההכשרה העי=
קרית של "החלוץ", וזוהי הצורה הרצויה גם להבא.

סינקובסקי: ("החלוץ הצעיר")
שאלה זו אין לפתור ע"י נוסחא טכנית. כל נוסחא שנמצא פה יכולה
לשמש רק בבחינת פאליאטיבה, אבל לא יהיה זה משום תיקון הדברים
מיסודם. השאלה העיקרית – אם ישנו נ ו ש א ל"החלוץ", אם יש
כוח אחראי, המכוון אותו והנותן לו תוכן? מבחינה זו – אם
נסתכל במצב העניינים מאחרי כריתת החוזים עם הסת' הנוער – נראה, ש"החלוץ" מ ת=
ר ו ק ן והולך מהנושא שלו. הוא מתעשר כאילו ע"י הסת' הנוער, עם החומר החשוב
והיקר שלהן, ובכל זאת הולך כחוש ורפוח. הננו עדים לחזיון פרדוקסלי, שקיימת
פרופורציה הפוכה בין ג י ד ו ל ו של "החלוץ" ובין כ ו ח ו. עכשיו יש הדל=
דלות גמורה של "החלוץ" מתוכן ומפעולה, אם כי נכנסו לתוכו אלפי חברים חשובים
של "השומר הצעיר", "גורדוניה" ואחרים.

בחשבון הסופי סובלים כולם מהמצב הזה ב"החלוץ", כי גם חלוצי הסת' הנוער
אינם מקבלים מהסתדרויותיהם את כל הדרוש לחינוכם והכשרתם, ו"החלוץ" הוא שצריך
למלא ולהשלים הרבה בחינוכם החלוצי, אולם יותר מכולם סובלים אלה הקרויים
"חלוצים-סתם", המהוים גם כיום קרוב למחצית חברי "החלוץ": הם מתהלכים כ"צאן
בלי רועה" ללא חינוך וטיפול. הדבר הזה עלול להשתקף גם בהסתדרות הארץ עם עלות
החברים הללו ארצה.

סניפי "החלוץ" הם ברוב המקומות פיקציות, ואין בהם שום עבודה – לא תרבותית,
ולא ארגונית, ולא כספית, כי אין במקומות מי שידאג לפעולה החלוצית. די להזכיר
שמהמספר של 350-360 מגיעים רק כ מ א ה חותמים על העורגן של "החלוץ" – "העתיד";
הרוב של חברי "החלוץ" ביחס לו, כנראה, שלא ידע את דבר התנועה, שלא יתמוך בכלי-
המבטא של הסתדרותו. אין אולמים, ודוקא בתקופות שמספר חברי "החלוץ" נסגה למאות.
ברוב המקומות אין שעורים לעברית, אין קלובים, אין שום פעולה תרבותית. המצב
הזה משפיע גם על החברים החדשים הנכנסים ל"החלוץ"; הם מתרגלים מלכתחילה לבס=
לנות ולחוסר התעניינות בפעולה רצינית, כי כאלה הן הדוגמאות שהם פוגשים בסניפים
הישנים. מצב זה הוא גם מיקורי הסבביות של "החלוץ".

אין כאילו מערערים על זה שהענייני הכשרה ועליה יש ל"החלוץ" הסמכות העליונה
– הן במה ששייך לכוון הפעולה והן בנוגע לסידורה המעשי. אולם למעשה קיים גם
בנוגע לזה פרלליזם מזיק. לדוגמא: הדרך של "קבוץ קבוע" בתאשרה בעיירות ובמוע=
צות ארציות של "החלוץ" בפולין, אולם גם בנוגע לזה נוהגים גושים של הסת' נוער
בניגוד לכוון של "החלוץ". קבוצי-העליה שלהן, המתארגנים עוד לפני צאת חבריהם
להכשרה, רגילים לקבלם מקום-עבודה, להחליף את חבריהם בכל 3-4 חדשים, בה בעת
שיתר חברי "החלוץ" מקיימים את הקבוצים הקבועים מתוך ישיבה בהם עד זמן העליה.
מכאן התופעות של אי-שויון בין חברים שונים ב"החלוץ" בזמן האישורים לעליה. כי
גם ענין האישורים הללה נתון בידי הנהגות הסת' הנוער, למרכז "החלוץ"
נשאר רק להלא פרוצידורה פורמלית. אגב, גורמים חליפים אלה במקומות-העבודה
לרשלנות בעיבוד נקודות-ההכשרה. והיו המקרים של אבדן מקומות-עבודה בגלל זה.

הפרלליזם של ההוראות – של הנהגות הסת' הנוער ושל מרכז "החלוץ" – גורם
לאי-סדר והורס את העבודה. זאת בעצם כבר לא אוטונומיה, כי אם הפקרות. "החלוץ"
הוא שנשאר בלי זכויות ובלי תוכן. הנענו בעצם לזה, שהסת' הנוער באות המקום
"החלוץ" בכל שטחי הפעולה, והשאלה קודמת ליסודה – היש זכות קיום ל"החלוץ",
או שמא תבוא הסת' הנוער במקומו? אבל ברור לפני, ששום הסת' נוער, ואפילו החלו=
צית במדה מחודה, לא תוכל לבוא במקום "החלוץ". להסת' הנוער ישנם תפקידים

ספציפיים וחלקיים, שאינם עולים בד בבד עם תפקידי "החלוץ". למלוי התעודה השלמה והמלאה קרוי רק "החלוץ", אבל לא "החלוץ" מדולדל, לא מקוצץ, כי אם מלא חיים ותוכן, בעל כוח תנופה והיקף פעולה, "החלוץ" בתור הסתדרות אחת ומאוחדת. במצב הקיים נחלש כוח-משיכתו של "החלוץ" ביחס לנוער, הנני בטוח שרבים שנמשכו ע"י ה"עברית" ו"החלוץ המרכזי" היו באים אלינו, אילו פעל "החלוץ" בתור גוש מלוכד וחי.

המסקנה: "החלוץ" צריך להתקיים בתור הסתדרות ס ו ב ר נ י ת, להסתדרויות הנוער יש זכות של ה ג ד ר ה ע צ מ י ת, עד כמה שזה לא פוגע בסוברניות של "החלוץ". קודם כל צריך לבטל את ז כ ו ת - ה ו י ט ו של מרכזי הסת' הנוער ביחס להכשרה ועליה, הקיימת עתה למעשה.

הדברים לא יתוקנו ע"י קבלת נוסחאות בלבד, כי אם ע"י החדרת ההבנה הזאת להסת' הנוער. אם ממועצה זו לא נצא בהכרה זאת - אין לה ערך. ברוח זו של בנין "החלוץ" מהמסד עד הטפחות צריכים גם לפעול ה ש ל י ח י ם של המפלגה וההס= תדרות הבאים מהארץ. בלי תיקון המצב ב"החלוץ" צפויה סכנה לכל פעולתנו בנוער, ביחוד לאור שה"סטיכיה" בכללה היא עתה נגדנו. אני חושב שהכרחי שאחד מהחו"ח האחראיים בארץ צריך לצאת עתה לחו"ל בשביל פעולה ב"החלוץ" ובנוער.

ד. ספריר: לשוא דנים על פי רוב על המצב ב"החלוץ" רק מנקודת ההשקפה של המצב בפולין, שיש שם נטיה חזקה מצד הרוב לכוון את העניינים לפי המתכונת של הסתדרות העובדים. נכונה ההערה של לוביניקר, ש"השומר הצעיר" בפולניה נגד אוטונומיה, ובגליציה - שהוא שם רוב - הוא נגד הטרונומיה. זה שוב מוכיח שיש רצון להשתמש ברוב לרעת או בניגוד למיעוט. בישיבת מרכז "החלוץ" בפולניה, שבה הוחלט - נגד דעות "גורדוניה" והשו"הצ - להקים את "הפועל", הוחלט גם שאין "החלוץ" משתתף בועידת "תרבות", ושאין אפילו לעשות פעולת-הסברה בדבר ישיבת "תרבות". וזה בזמן שחלקים גדולים בתנועת "החלוץ" משתתפים ב"תרבות" ("התאחדות", "גורדוניה", "השומר הצעיר"). וגם כאן, כנראה, "הנושא" של "החלוץ" - "הרוב" (נגד - פועא"צ, "פריהייטס") קבע לפי עמדתו הוא לעניינים אלה. לועד הפועל (של ההסתדרות) אין דעה ברורה וקבועה בדבר הרכבת המשלחות לחו"ל, אולם משום מה יוצא, שלמעשה רוב השליחים לפולניה שייכים לארגון נוער מסוים בגולה, והם שם מופיעים בתביעה בדבר "[illegible]" ל"החלוץ". אין לועד הפועל גם עמדה וידיעה על כוון פעולת השליחים ב"החלוץ". איך נקבעים, איפוא, השליחים? הרי הם בארצות השונות פועלים לפי שייכותם לארגוניהם.

בשאלת ההכשרה אסכים בנקודות רבות לדעות מיגקובסקי, אבל לא למסקנותיו בדבר הצורך בהכשרה קבועה עד העליה. כמו-כן אין טעם להצעתו של פרמינסקי בדבר הוצאת כל הבוגרים מהסת' הנוער ל"החלוץ" עד העליה. ע"י כך נרוקן ונהרוס את ההסתדרויות. ברומניה יש קבוצי-הכשרה ולא קבענו אם קבועים הם או לא, ואין [illegible]. עם היציאה להכשרה מחלקים את מקומות העבודה בין כל הסתדרויות הנוער והחלוצים שאינם בהסת' הנוער באופן פרופורציונלי, ביחס שוה למספר החו"ח מכל הסת' נוער היוצאים להכשרה באותה שנה. הוצאת החו"ח מההכ= שרה נעשית רק ע"י הנהלת המרכז. הזמן סידור קבוצי-העבודה מגייסים מספר ידוע של חברים בעלי יכולת ארגונית והנהלתית שהיו כבר בהכשרה. יש מקרים שחו"ח חשובים מגויסים לעבודה בתוך צרכי ההכשרה למשך שנתיים - שלש. ע"י כך מבטיחים את השמירה על מקומות העבודה. בחלוקת הסרטיפיקטים מביאים בחשבון שלשה דברים כאחד: הותק בהכשרה ובהסתדרות; את דרישות קבוצי העליה (הסת' הנוער) ואת המומנ= טים האינדיבידואליים. התחשבות רק עם אחד המומנטים מביאה לידי קיפוח, וזה צף אח"כ בפעולת קרן היסוד. לדעתי, צריך להתנגד לקביעות בהכשרה, כלומר - לזה שהחבר הנכנס להכשרה ישאר בה עד העליה. לא נוכל להשיג ולנהל כל כך הרבה מקומות להכשרה. וזוהי שאלה יותר טכנית-ארגונית, ולא צריך היה להפוך אותה לשאלה פרינציפיונית. כי אלה שאינם מסכימים לשיטת הקבוץ הקבוע יהיו בכל זאת את זכותם לעליה.

הועידה העולמית קבלה החלטות בענין "החלוץ הצעיר". והרי יש סמכות לועידה.

צריך להבהיר לעצמנו את הקוים היסודיים, למען לא תקבע אותם כל הסתדרות אר= צית לפי ההרכב המקרי של כוחותיה. למשל: בשאלת הקביעות בהכשרה, ההשתתפות בכינוסים ובמפעלים פוליטיים. אם יקבעו קוים המחייבים את כולם - יוכלו להמנע מסכסוכים ומטענות-קיפוח.

ש. אשרוביץ: ("ברית העולים") השאלות, שדברו עליהן כאן, אינן קיימות בצורה כזאת בגר= מניה, שם קיימת הסתדרות נוער חלוצית גדולה אחת - "ברית העולים". "אוטונומיה" אין; ההכשרה הקבועה היא הצורה היחידה של הכשרה; מרכז "החלוץ" הוא הקובע בכל עניני "החלוץ". אבל מה שאנחנו שומעים על המצב בארצות אחרות מעורר דאגה. גם הועידה העולמית בברלין הראתה לנו, ש"החלוץ" כבר איננו הסתדרות שלמה, אלא מורכבת משלש פרקציות, שמנהלות ביניהן מו"מ. עומדת שאלה של הבלתי מאורגנים בהסת' נוער. חברי הסת' הנוער מחויבים, לפי דעתי, להפגש בנקודות-ההכשרה ובסניפי "החלוץ" ולעזור בעבודה החינוכית. לא צריך גם לשכוח שיש חשיבות רבה בעבודה חינוכית בלתי אמצעית של "החלוץ", לא רק בהכשרה או בסניפים אלא גם בגיל הצעיר. בגרמניה ראינו שיש אפשרות ליצירת נקודות-הכשרה, שבהן עובדים חברי הסת' נוער שונות יחד עם הבלתי מאורגנים. בהכשרה הקבועה אני רואה חשיבות גדולה. החבר צריך לדעת, שמהרגע שהוא מתחיל בהכשרתו, הוא נעשה לפועל ויצטרך לעבוד בארץ, והוא מוכרח לעבוד גם עד העליה. לא חשוב אחרי כמה זמן הוא בא לעליה, אבל חשוב שישאר כל הזמן עד עליתו בהכשרה. אני רוצה להוסיף, שלפי דעתי, הדרך של פדרציה, של אוטונומיה מופרזת, יכולה להביא נזק גדול ל"החלוץ", וחושב אני שהועד הפועל של ההסתדרות מוכרח להכנס לעניינים האלה.

י. ספירא: ("גורדוניה") בפולין מצב כזה, שחלק אחד של "החלוץ", הבא לידי בטוי ע"י הקבוץ המאוחד, איננו רוצה להכיר בפונקציה המיוחדת שיש לתנועת הנוער בתוך הסת' "החלוץ". לדעתי, כל זמן שכל הנוער לא יהיה מאורגן בתנועות-נוער - תהיינה הכרחיות 2 גישות ארגוניות וחינוכיות בתוך "החלוץ". אני חושב שבמלחמה זו, המתנהלת בחריפות בזמן האחרון, מתגלה רצון להעמיס על חלקים שונים השקפות ודעות שאינן הולמות אותם.

נכונה הערת מינקובסקי ביחס למצב הארגוני של "החלוץ". אי-ההשתתפות של הסת' הנוער בסניף המקומי של "החלוץ" איננה הכרחית ומכוונת. זוהי שאלה של אחריות כלפי "החלוץ" ושל חובת הקדשת כוחות לסניף. אבל אי-אפשר שהחבר ינתק את קשריו עם ההסת' שהוא שייך אליה. את החוגים הכלליים של הנוער ה"סתם ציוני" אפשר לקרב יותר דוקא ע"י מסירת אוטונומיה מרובה. ברור, שלפעולת החינוך בנוער ה"סתם חלוצי" אחראית גם הסת' הנוער.

לשאלת ההכשרה. אי-אפשרית הכשרה חינוכית שלא תנתק את הקשר עם התנועה, אם היא איננה הכשרה עצמאית תחת פיקוח התנועה. כל תנועת-נוער מעונינת ביצירת קבוצות שבאמצעותן בעשית פעולת החינוך. הן גם ההמשך לתנועה. הקבוצות נוצרות ומתגבשות בהכשרה מתוך קשר עם התנועה. אין, איפוא, אפשרות להתנגד לקבוצות= הכשרה מיוחדות. הקבוצה צריכה גם לעלות לארץ, ואי-אפשר פתאום לסדר את העליה באופן אדמיניסטרטיבי בלבד. הקבוצה מעונינת בזה שהיא תוכל להתקיים בארץ אחרי עליתה, ומוכרחים להתחשב בזה שצריכה להנתן זכות רחבה לסידור עצמי של הקבוצה. גם ביחס לשאלת ההכשרה הקבועה צריך לגשת מנקודה זו: הקבוץ המאוחד נגש לשאלה מתוך בחינת מצבו הוא. אבל לנו יש גישה אחרת. אין אנו מחייבים את ההכשרה הקבועה מפני: א) בתוך "החלוץ" אין החבר מקבל אותו התוכן, שהוא מקבל בתנועת הנוער; ב) יש כאן מומנט כלכלי, המחייב את החברים להשאר בהכשרה יותר זמן. אבל לנו חשובה ההכשרה בעיקר כמבחן לחבר וכהזדמנות להבליט את יכולתו להכנס לעבודה. אי-אפשר להחזיק אדם בהכשרה שנים אחדות, כי הכשרה זו בתנאיה הקשים מכוונת. אפשרויות ההכשרה בכלל הולכות ומצטמצמות למעטה. אנחנו מתארגנים שאין לנו די מקומות להכשרה, והמסכת ההכשרה יותר מדי מונעת את האפשרות להכניס יותר חברים להכשרה. ולרגל מיעוט החברים הנכנסים להכשרה הא או"כ גם קיפוח ביחס לעליה. לכן התנגדנו כל הזמן לקביעת ותק של 2-$1\frac{1}{2}$ שנים בהכשרה כתנאי לעליה. צריך לקבוע מינימום של 6-7 חדשים הכשרה. המלחמה שלנו תמשך בשטח ההכשרה והעליה, כי זו שאלת קיום בשבילנו.

ומהו המודוס לקביעת שליחים אל הגולה? האם נגשים מנקודת-ראות של הערכה

אינדיבידואלית, או גם מנקודת הערכת התפקידים שעליהם למלא? ברור שתפקידם גם לפעול בהסת' הנוער. מכסימום התועלת יביא השליח כשתהיה לו הגישה הנכונה ואפשרות הפעולה הבלתי אמצעית בתנועת הנוער. אם אין רוצים במריבות ובמלחמה – מוכרחים להגיע בתוך יסוד לקביעת השליחים את ההרכב הפרופורציונלי של ההסתדרויות בארצות. ההחלטה האחרונה של המרכז העולמי של "החלוץ" בנוגע לשליחים מקפחת את זכותנו בהחלט, ויחד עם זה זהו גם קיפוח זכות ההסתדרות והמפלגה.

אנו ל"החלוץ הצעיר" שאלנו את השאלה: מה הוא "החלוץ הצעיר" – הסתדרות נוער של "החלוץ" או הסתדרות נוער מיוחדת הקשורה בארגון מסוים? המקרה הראשון יש להניח (למרות זה שאין אנו חושבים צורה כזו של הסתדרות נוער לנכונה), שתהיה זכות שוה להשתתף בעבודת ההסתדרות הזאת לכל החלקים של "החלוץ". במקרה השני צריך "החלוץ" להתיחס להסתדרות הזו באותו האופן, כמו ליתר ההסתדרויות. למעשה "החלוץ הצעיר" הוא הסתדרות של הקבוץ המאוחד, ולכן דרשנו את ניתוק הקשרים המיוחדים אתו מצד "החלוץ" ולהשוות אותו בזכויות ליתר הסת' הנוער.

בקשר עם זה אני רוצה גם לשאול את הח' פרמינסקי, אם לא היה בתפקידה של המחלקה לחו"ל לעכב את התעמולה והפעולה של מרכז "החלוץ" הפולני נגד החלטת הועידה העולמית בענין "החלוץ הצעיר", למנוע מגרע מלחמה בתוך "החלוץ", המפירה את המשמעת של ההסתדרות, והמפוררת את האפשרות של פעולה משותפת בתוך "החלוץ".

גוברמן: ("החלוץ הצעיר") אני קובל על שם הסעיף: הסתדרויות הנוער ו"החלוץ". יש הסת' נוער ("החלוץ הצעיר", "פרייהייט", "ברית העולים") שאין לגבן שאלה כזאת, ונחוץ לדבר מפורש: "גורדוניה". אין גם לדבר על הפסקת הקשרים של חברי הנוער עם התנועה שממנה יצאו עם הכניסה ל"החלוץ". הם נשארים קשורים לתנועתם, ולשם זה אינה דרושה אוטונומיה מיוחדת. חברי הסת' היו יכולים להיות לגורם מועיל ומפרה ב"החלוץ" – ונהפכו לגורם מפריע. מענין האוטונומיה הגיעו לידי מחשבה ע"ד הרכב פריטטי ב"החלוץ", וע"ד איסור קבלת החלטות שאין עליהן הסכמה כללית.

אם נפצל את הסתדרות "החלוץ" ונוציא מתוכה את מהותה ואת פעולת החינוך של החבר – אנו הורסים אותה לגמרי, ולא נוכל למשוך את יתר הנוער, שאינו מאורגן ושעלינו לחנכו להיות חלוצי. תפקיד "החלוץ" הוא להקיף המונים. יש עכשיו חוסר אנשים לא די מסורים, וחברי הסת' הנוער היו יכולים לתת להם הרבה. אבל הם מסתגרים ומונעים את טובם, נוצר מצב לא נעים של מעין "אינטליגנציה" מיוחדת, שיש להם יותר ממה שיש לאחרים, אשר היו יכולים גם הם להגיע לאותה מדרגה. "החלוץ הצעיר" הוקם מתוך ענין ב ח י נ ו ך ה נ ו ע ר. צריך, איפוא, שהסת' הנוער תעזורנה גם הן לחינוך הנוער בכלל.

שאלת ההכשרה צריכה לעמוד רק כך: חיוב ההכשרה או שלילתה הכלל. במצב של חוסר עליה הנורא אין טעם להכניס חלוץ להכשרה ל-3 חדשים ולהחזירו אח"כ הביתה עד העליה, אשר תהיה אולי אחרי שנה-שנתים.

אין כאן מקום לדון מדוע לא הוצאו לפועל ההחלטות בדבר "החלוץ הצעיר". הענין נמסר להסתדרות "החלוץ" בפולניה, אשר יצרה את "החלוץ הצעיר".

א. ברסקין: אוטונומיה אינה יכולה להזיק למבנה "החלוץ". בגליציה הקיפו מפני מהרי ה"פרייהייט" שויתור על האוטונומיה שלהם, מפני ששם השו"הצ שולט ב"החלוץ", ואינו מעונין באוטונומיה. בפולניה לדעתם שלשה גורמים: הקבוץ המאוחד, הקבוץ הארצי ו"גורדוניה". ובמקום להפנות את תשומת הלב לנוער הרחב שבהיקף – שואף כל חלק להבנות מהגרד. לא מצאתי את הסבלנות הדרושה, אם כי "החלוץ הצעיר" ו"גורדוניה" – שתיהן מתיחסות על מפלגה אחת באו"י. לפני בואי יחד עם לויטה לפולניה – היה הזמן לישיבת מרכז "החלוץ הצעיר", ואני לא הוזמנתי. ל"החלוץ הצעיר" היה חדר בדירת מרכז "החלוץ", ול"גורדוניה" לא נתנו את החדר המגורי שהיה שם אפילו לזמן קצר. דברים כאלה גורמים, כמובן, ליחסים רעים בין החברים גם במקומות. צריך קודם כל לקבוע את ההכרה בסבלנות הדדית ובהמנעות המלחמה כלפי חוץ.

יש הרבה סימנים, ש א י ן בהן הסת' נוער "המפריעות" כביכול לפעולת

„החלוץ", ובכל זאת אין העבודה התרבותית מסודרת שם. גם בשטח ההכשרה אפשר להסתדר. אני הייתי בעד ההכשרה הקבועה. אין ערך להכשרה שלאחריה חוזרים לעירה ולחייה. הקביעות בהכשרה גם משבחת את תנאיה. הטענה שמקומות-ההכשרה הם מצומצמים גם כן איננה חזקה. ההתפרצות להכשרה תעזור ליצירת מקומות-עבודה.

בענין ה ש ל י ח י ם יש עובדה קיימת: המפלגה, לשם שמירת היחסים עם כל הארגונים, איננה יכולה לתת לארגון אחד יתחרבות על פני ארגון אחר. ה„התאחדות" רואה עצמה מקופחת. אפשר שהיא מגזימה קצת, אולם אין להצדיק בשום אופן שבמשך 6–7 חדשים מאז שבתי ארצה לא נשאר חבר אחר במקומי, באותו זמן נשלחו חברים מהקבוץ המאוחד לארצות שונות. וכדי שלא תהיה ל„התאחדות" הרגשה זאת, צריך שיהיה בפולניה שליח, שיש לו קשר עם ה„התאחדות". צריך גם לבדוק יפה מי ומי נשלח. היה מקרה ששליח מא"י אמר שאיננו יכול לברך ועידה (של ה„התאחדות") בעברית, אלא באידיש.

אם הועידה העולמית החליטה על השואת הזכויות של „החלוץ הצעיר" ושאר הסת' הנוער – לא היתה רשות לפולניה לזלזל בהחלטה זו בפליגום של „החלוץ".

י ז ר ע א ל י: („השומר הצעיר" הצותי-חלוצי)

את שאלת ההכשרה הקבועה, שרכזה היום את תשומת-לב המתוכחים, חושב אני לשאלה חשובה, אולם לא לעיקרית בשביל עניני „החלוץ" כיום. „הטיול" להכשרה לכמה חדשים איננו רב-ערך, ביחוד כשאין עליה, וצריך להחזיק את החבר בחיי עבודה. חריפות הפרובלימות ב„החלוץ" היא בנקודה: האם נוכל לקיים תנועה מגובשת-חנוכית או לאו? העובדה היא, כי הזמן האחרון הוקמנה בהרבה יכולתנו לקלוט את ה„סתם-חלוץ" התנועה. החבר שאיננו שייך לתנועת נוער עזוב ואין מטפלים בו. יש הכרח ביצירת סביבה תנועתית מחנכת, שרק היא תוכל להכשיר את האדם לחיי עבודה ותנועה בארץ. ומבחינה זאת מסוכנת היא מאד ההפרזה באוטונומיזם של הסת' הנוער, העלול להפוך את „החלוץ" לגוף אדמיניסטרטיבי, המבטל למעשה את הערכים התנועתיים של „החלוץ".

אולם המתרון הקל: „ביטול האוטונומיה של הסתדרויות הנוער" – איננו פתרון. לא יתכן להפסיק את קשריהם של צעירים בני 17 עם תנועתם, המכוונת אותם גם לצורת חיים מסוימת בארץ. את המציאות הזאת של תנועות נוער ב„החלוץ" לא נוכל לשנות וגם לא צריכים לשנות.

פתרון לשאלות „החלוץ" יוכל להמצא, אם כולנו, אלה שמהוים למעשה את הרוב בתנועה, נשים לבנו לעך את י צ י ר ת ה ת נ ו ע ה ולא נצא מנקודת-ראות לוקלית בלבד, ולא נלחם בכל תוקף על הגנת האינטרסים העצמיים. אם העירו כאן, כי השו"הצ הגליציה פסק ללחום בעד האוטונומיה ושואף ליצירת המסגרת המאוחדת – הודות להיותו רוב – הרי הזדמנות כזאת ישנה לנו בכל הארצות מחוץ לגליציה, ולמה, איפוא, נהיה מפורדים בזאת?

ועוד: מצב מבוקר הוא כשגופים שונים בתוך המפלגה מתאחדים עם גופים שמחוצה לנו הכדי להכריע חלקים אחרים. זה גורם להורדת הפרסטיז'ה של המפלגה, להקטנת יכולתנו התנועתית. חובתנו היא להציג את השאלות הללו במרכז דאגתנו.

בחמה חיות: (החו"הצ)

תפקידנו בפגישה הזאת לא ליישר סכסוכים, כי אם להגיע לדעה אחת ביחס לכוון המפלגה בתוך „החלוץ". אני איננו יכולה לגשת לשאלה הזאת מבחינת חובות וזכויות יורדיות. „החלוץ" יצר את הקבוצתיד ה מ ח י ב ו ת – במעט את כולן – מתוך מלחמה פנימית. אני זוכרת עוד את הזכרון מסביב לשאלת חובת השפה העברית, מסביב לשאלת ההכשרה – על היותה „ארצן חמשי" או מעשה מחייב את החלוץ. וכעת המשך המלחמה מסביב להכשרה קבועה.

תפקידנו ככל האפשר ל ד מ ו ת את „החלוץ" להסתדרות העובדים בארץ בשטח ההגשמה, ולא להפעיט; אם כן – האם אסור ל„החלוץ" לארגן את החברים ב„הפועל" לשם הכשרתם לתפקידים שאינם מאות אשרהים מאחדים. בהטעמת הערכים המחייבים הגיעו גם להצעה, שאת זכות העליה יש לחלק לגופים לפי מספר הקולות שקבלו הגו= פים לועידה העולמית של „החלוץ". מהו הדבר הרע באוטונומיה? חוסר שאיפה לאח= דותה של התנועה, וזה לא יתוקן ע"י חוקים שיחייבו. מספר חברים מה„בנידליטש" של תנועות הנוער להכריע מזמנם לעבודה בין ה„סתם חלוצים", וגם לא ע"י תיקונים אחרים. תנועת הנוער כולה צריכה להיות בתוך „החלוץ".

המפלגה עומדת בפני הפרובלימה היסודית: קיום ה ת נ ו ע ה ה ח ת ת של "ה ח   לוץ", ולזה היה לה עד כאן השלטון ב"החלוץ" ולזה הוא נחוץ לה להבא. והנה משל בשטח שליחת המשלחות. הלא חטא הוא שהמפלגה השאירה את גליציה לרשות שני הכוחות הנמצאים ב"החלוץ", ולמעשה היא השאירה את "החלוץ" להשפעת "השומר הצעיר", ובזה סכנה את הכוון הציוני-הסוציאליסטי בארץ (בפ-ציונה תוכיח).

החליטו לבטל את הזיקה של "החלוץ הצעיר" להחלוץ, על חטא שהוא חטא, שרוב חבריו הולכים לקבוץ המאוחד. ואיך נתן את ידו לכך הועד הפועל של ההסתדרות?

<u>י. מרמינסקי:</u> שתי הערות:

1. לדברי לוביניקר על אמון ואי-אמון למזכיר לעניני חו"ל בהסתדרות – עלי להעיר, כי אם הוא מציג תנאי, שהאיש הזה צריך לקבל אמון "מכולם עד היו"הצ" (עד בכלל), – אזי בשבילי הדבר הזה איננו מכריע. אבק הורביץ אמנם הציע אותי לתפקיד המזכיר למרכז העולמי של "החלוץ" במקומו של דובקין בעולה ארצה, אולם יש קודם כל ענין של ע מ ד ה ב ע נ י נ י "ה ח ל ו ץ".

2. לשאלת השליחים. השתתפתי בישיבת המרכז העולמי, ואני תמים דעה בהחלט, כי המצב הכספי איננו מרשה להחזיק יותר מ-7 שליחים למרכזים ו-9 לקבוצי הכשרה. לפי המצב כיום גם זה מוגזם. לשאלות אישיות לא נכנסנו והדבר לא אקטואלי כל זמן שאין לנו כסף להוצאות הדרך אף ל ש ל י ח א ח ד, ולמר= כזי "החלוץ" אין פרוטה ל ה ח ז י ק שליחים.

<u>י. טבנקין:</u> אני מביט על השאלה מנקודת-השקפה של המפלגה. אני לא מקרוב באתי ל"החלוץ", לא מביט חדשות הקהו גו, השיגו בין מיסדיו, יש לנו שיטה וכוון-פעולה בתוכו, וכל השאלות העומדות לוכוח יש לגשת אליהן מתוך נקודת-השקפה זו. ולפני עוד שאלה: המאורגנת המפלגה בפעו= לתה ב"החלוץ"? היש השייכות למפלגתנו מ ח י י ב ת את חבריינו ב"החלוץ"? ואם, כדברי ברסקי, אין ארגון המפלגה ב"החלוץ" – אזי איזה ערך יש לכל המסיבה הזאת? לי ברור, שדרכנו בארץ ובהסתדרות מחייבת גם ד ר ך מ ס ו י מ ת ב"החלוץ" ובכל פעולתנו בחו"ל. אם ההכרה הזאת חסרה, אם אין תפיסה של אחדות רעיונית, ובמקומה מופיע הרעיון על "בצא האוטונומיות", כלומר – בצא של ד ר כ י ם במקום ה ד ר ך האחת – אין יסוד מוסרי לכל דיון משותף שלנו. משום כך יכול היה לקרות שהועידה בברלין היה גוי מתנגדי המפלגה ע ם "גורדוניה"!

אני שואל: מי דן? אם ה מ פ ל ג ה דנה בשאלה – אזי מדוע רק עם ב"כ ההסתדרות הגוער ובלי שליחי "החלוץ"? העצם עומדת לבעיות פעולת ההסתדרות ב"החלוץ", המכוונת ע"י מפלגתנו. אולם אז היא צריכה ללמוד בפני כל המפלגה, בפני מרכזה, הנוער דבר שלם. עצם קריאת הישיבה רק עם ב"כ הסת' הנוער – יש בה כבר בסוי לאספקט ידוע. הופעת אבר רק כב"כ הסת' נוער שולל כבר את האחדות לדיון ביניגו מתוך הצרכים של צבור הפועלים ו"החלוץ" כולו. הסימנים שנותנים בחברים הפעילים ב"החלוץ", שהנה אלה לא שליחי ההסתדרות, כי אם שליחי הקבוץ המאוחד – אין להם מקום אם המפלגה דנה בדבר.

חלק מהחברים בקש כאן סרן, שהנה נהרס "החלוץ". "החלוץ" לא יהרס. הוא קיים גם בלי הסת' הנוער, והמגמה לעיוות ליקבידציה לתוכנו – לא תתן קלות מצד התנועה. תפיסתנו המפלגתית, שהיא גם ההסתדרותית, מחייבת קודם כל קיום הסתד= רות גוף בארץ וגם "החלוץ" אחד, ואין זה ענין של "נאמנות" לקבוץ המאוחד. איש לא יגיד שאיבוך הקבוץ המאוחד הזיק לצורת-התישבות אחרת. אף פעם לא היתה עוד קרבה כזאת בין הקבוץ, הקבוצה והמושב כמו שיש עתה במפלגה המאוחדת, עם התסדרגות שבה. איני מבין הסידרת אחרת לדיון אלא בתוך אטמוספירה של המפלגה המאוחדת. רק מנקודה זו עלינו לדון בשאלות ההכשרה, מכולה שלוצית'-חינוכית הנוער, העליה וכו'.

"החלוץ" הוא הישג הגדול של תנועת הפועלים בארץ. במשך 10 שנים היה הוא ההסתדרות, שודרה עבדו כל אלה, שראו הכרח לעצמם לשנות את חיי התלישות והאינ= טליגנציה שלהם לחיי עבודה והגשמה שיבית הארץ – דרך ההכשרה. בזה היה ערכו העיקרי של "החלוץ". מטרה , על כן, הנסיון להדיק את "החלוץ" מתוכנו זה,

מחינוך דרך הגשמה עיונית, ולא הכשרה מלולית, – ביחוד עוד בשם גורדון.
אני יכול להבין דבר כזה על צ ו ר ה – ההכשרה, אך כאן לסביבנו שאלה אחרת: שההכשרה היא בכלל מחוץ לסמכות "החלוץ" ובלי התוכן ההכשרתי נשאר ל"החלוץ" רק התפקיד של רגיסטרציה ומשרד. מצחיק גם לדבר על ההכשרה הקבועה כעל מכוונת, בו בזמן שהיא היא אשר נתנה לנו את החומר שנקלט ושעמד על עצמו בעבודתו בארץ, בהסתדרות ובקבוץ. יש פה אתנו מאות חברים, הנמצאים ב–15 נקודות עבודה ומשק בארץ, שעברו את ההכשרה הזאת, ואיך אפשר ככה לדון עליה?

יש גם תוכן לפעולה החינוכית של "החלוץ" ב נ ו ע ר. להיות פועל בא"י – זוהי דרך–חיים ומחייבת חינוך מסוים. טוב מאד, כמובן, שיש הסת' נוער הבאות מתוך עבודתם החינוכית לחלוציות, אולם גם אחרי שההסת' האלו נכנסו ל"החלוץ" יש לא תמות הכרח לפעולתו היסודית בנוער. וטבעי, על כן, של"החלוץ" יהיה "החלוץ הצעיר". אי=אפשר להבדיל ולהגיד: ההסתדרות בארץ – דבר אחד, "החלוץ" – דבר שני. יש אידנטיפיקציה בין שני אלה, ול"החלוץ" צריכות להיות הפונקציות החינוכיות של ההסתדרות ביחס לנוער לגולה. גם בארץ יש חושבים לרע את הדבר שהנוער העובד קשור בהסתדרות ומתחנך ברוחה. אך גם זה לא בא במקרה, כי אם נבע מכל תפיסתנו. הצורך בקיום תנועת נוער בעלת זיקה ישרה ל"החלוץ" אינו מקטין את ערכן של תנועות נוער אחרות. אולם התנועה הרוצה ב"החלוץ" א ח ד – מוכרחה לוותר בכוון זה, ואין אני רואה את היסוד המוסרי בפירוש, הניתן ל"אוֹ=טונומיה", האומר כי אין ל"החלוץ" להתערב בפעולה החינוכית של הנוער.

אני רואה כמוטעית בהחלט את התפיסה, האומרת לצמצם את פעולת ה ש ל י = ח י ם שלנו ל"החלוץ" – של ההסתדרות ושל המפלגה – בתחומים מוגבלים של הסת' נוער זו או אחרת; מ"גורדוניה" ל"גורדוניה", למשל. שליחינו הולכים לעבודה ב"החלוץ" במגמה, הרואה את נקודת–המוצא ב פ ו ע ל ה א " י. כאלה הם צריכים להיות ומתוך מגמה זו הם צריכים לעשות את עבודתם גם בהסתדרויות הנוער – ב כ ל ההסתדרויות. והנה, אני לא יכולתי לעבוד ב"גורדוניה" בפולין, למרות שרציתי בזה. ההסתדרות לא תוכל להפלות בין חבר לחבר בגלל מוצאו ולהטיל פרופורציה מסוימת במשלחות.

ולסיכום: "החלוץ" האפיו – ת נ ו ע ה, ולא פדרציה ומשרד; הוא מנהל פעולה חינוכית בנוער; לו – דרך הכשרה א ח ת, המחייבת את כל חבריו, עם מרות עליונה של ההסתדרות. זאת היא דרכנו ב"החלוץ". הגשמתה מחייבת ארגון משותף של כוחות המפלגה ב"החלוץ".

<u>ד. בן–גוריון:</u> מועצה זו לא נקראה לשם דיון על עניני "החלוץ" בכלל, אלא על פי דרישות חברי הסת' הנוער, שפה בארץ הם במפלגה אחת ובחו"ל – נפרדים, ובגלל זה יש חיכוכים בלתי מתאימים. ורצינו לנסות להביא לידי התיעצות משותפת בענין זה. וכן ראינו צורך להתיעץ בנוגע לתוכן וכוון פעולתנו ב"החלוץ" ובנוער בשנה זו, שאין בה עליה והגשמה.
באופן תיאורטי לא קשה לפתור את השאלה ע"י יסוד מוסכם איזה שהוא. אבל לא זה בלבד בחוץ. בא"י יש מפלגה מאוחדת, בגולה – שתי מפלגות, חוץ מהשוה"צ. בארץ כבר נקבע נימוס ידוע בין הרוב והאופוזיציה. בחו"ל אין דבר כזה. ואם נתעלם ממציאות זו, של רוב ומיעוט, לא נגיע לפתרון. יש ענינים שאינם בשטח פרינציפיוני, ויש שהם דוקא הגורמים לחיכוכים. יש גם דברים שהם בבחינת "אמנות": צריך לדעת איך לגשת לענינים. צריך להבין את השני, גם אם אינך מסכים לדעתו.
לגבי דידי ענין ה ר ו ב הוא אידיאל גדול, אבל בשני תנאים: שהרוב ידאג לא לעצמו אלא לכלל כולו, ושהרוב ידע לכבד גם את זכויות המיעוט. חוץ מזה – לא יתכן שלכל מדריכנו לא תהיה עמדה אחת לכל הכוונה כלפי חוץ.

אני תומך בהצעת עורד, שתקבע ועדה מצומצמת, שתשב ותקבע קו משותף, ולא רק בשאלות הפרינציפיוניות, אלא גם בנוגע להתנהגות למעשה. בודאי לא נוכל לקבוע כלל, שהשליחים יקבעו על פי הרכב הכוחות הארצה. אבל גם להתעלם מפרובלימה זאת אי=אפשר.

<u>י. ספירא:</u> הבאורים של ב. חיות וטבנקין יצרו אצלנו הרגשה קשה מאד. אין, כמדומה, יסוד לפקפק באמונתנו למפלגה. והדברים על ה"יסוד המוסרי" אינם מבוססים. אי=אפשר להגיד שרק זו וזו היא התפיסה המוסרית והחלו=צית, ושתפיסתנו אינה כזאת.

<u>ב. ח י ו ת:</u> חושבת שאין אפשרות לסדר את הדברים בועדה. הישיבה הזאת צריכה לשמש חומר לבירור ולפתרון השאלות במרכז המפלגה.

<u>מ ח ל י ט י ם:</u> לקבוע ועדה מצומצמת מבא–כוח ארגוני הנוער, הקשורים עם המפלגה, לבירור ולהשגת יסוד מוסכם בשאלות שנידונו בישיבה. אחרי יציאת הועדה יבוא המשך הישיבה המורחבת.

B10

2|2|5 ÓN

התחלת

תיק מס' 2126

ארכיון קיבוץ [illegible]

תיק מס' 226

מספר סופי:	
מספר מקורי:	
מספר זמני:	

סיווג בטחוני: ( )

תאריכים: דצמבר 1942

ינואר 1943

10.000 (1.60) 2163/221

2

[illegible]

חומר, פרוטוקולים והחלטות של ישיבות,

פעולות, חוזרים, ידיעות המרכז" של מפא"י,

על הבעיה [illegible], [illegible] [illegible],

[illegible], באספת [illegible].

חו"מ של המפלגה עם [illegible] הועד הלאומי [illegible]

[illegible] חברים [illegible], החלטות הועידה החמישית

של [illegible] (אוקטובר 1942) [illegible] של [illegible]

המפלגה [illegible] הגולה [illegible] ילדים ונוער

[illegible]

[illegible] (ינואר 1943)

ד.ג.

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 226

סיווג בטחוני:

תאריכים: דצמבר 1942 - ינואר 1943

10 000 - 11.57 - 2157/2293

2

[illegible] (ינואר 1943), "לחבר" לעניני

[illegible] (דצמבר 1942) [illegible]

ל"ה - ל"ח. [illegible] מס' 11 - 18.

הצעה להכנת [illegible] לאחר המלחמה

[illegible] להכנסת 10,000 ילדים

[illegible] (דצמבר

1942). חו"מ של המפלגה [illegible]

[illegible] (אוקטובר 1942). הרצאות ומאמרים

של ב.ג.: הבעיות [illegible] בשעה זו, [illegible]

[illegible]

[illegible] בן גוריון.

ד.ג.

מספר סופי:

מספר מקורי:

מספר זמני: 226

סיווג בטחוני:

תאריכים: דצמבר 1942 -

ינואר 1943

10 000 - 11.57 - 2157/2293

מפלגת פועלי ארץ-ישראל
ה מ ר כ ז

תל-אביב, 1945. 1. 25.
מס. 229.

לועדי הסניפים של
מפלגת פועלי א"י
ב מ ו ש ב ו ת .

ח.נ.,

ההסתדרות הציונית מתכננת תכנית לביצוע מפעל השקל בשנה זו בממדים רחבים על מנת לשוות לה ערך של הפגנת ריכוז וליכוד כל הכוחות הנאמנים והערים לעמידה נמרצה נגד כל הזוממים להכרית את תקותנו לעצמאות מלאה במולדתנו. התפקיד העיקרי בהתגייסות זו מוטל על הישוב בארץ ובראשו צריך להתייצב הפועל העברי המאורגן.

בהיקף החובה המוטלת עתה לביצוע בשנה זו נדרשים כל חברינו הפעילים להקדיש את מיטב מאמציהם להגשמת המפעל, בהקנית החברות בהסתדרות הציונית, - נוסף לשקילת החברים שבגנו הרוכשים את שקליהם באמצעות קבוצות חמס - גם לקרובי החברים ולכל החוגים הממשיים הקרובים במושבה.

הננו, לכן, מציעים לקבל את החובה לכנס מיד את ועד הסניף, לקבוע את הרכב סיעתנו בועדת השקל המקומית ולהטיל על חבר נאמן לשאת את נשיאות הועדה והפעלת החברים בהפצת השקל.

לאחר שועד הסניף יקבע את החברים לאותה ועדת השקל המקומית, יש לכנס ישיבה משותפת עם הועד ולקבל תכנית עבודה להפצה עממית ומקיפה של השקל.

נבקשכם להודיענו מי הם החברים שקבעתם לתפקיד זה, וכן את שם החבר שהנכם מציעים בתור יושב ראש הועדה.

אנו מחכים לתשובתכם במשך שבוע ימים.

בברכת חברים

ידיעות המרכז
של מפלגת פועלי ארץ-ישראל

הכתובת למכתבים:
מפלגת פועלי ארץ-ישראל, המרכז
תל-אביב, ת. ד. 36
טלפון מס' 4668

תל-אביב, 24.1.1943
מס' 174

על בעיות ההצלה

(הרצאת הח' א. דובקין בישיבת
הועד הפועל הציוני מ-18.1.43).

כולנו שותפים להכרה, שאין ערך לזעקתנו, לבטוי האבל והמחאה שלנו, אם לא יבואו באדם מעשים ממשיים להצלה. ופירוש "הצלה" בימינו אלה הוא אחד ויחיד – ה ו צ א ה מ ג י א ה ה ר י ג ה. כי כל יהודי הנמצא באירופה המנואצת, גם אם עודנו "נהנה" מחיי שעה, צפוי למות.

על שלושה אנו נלחמים למען אפשר הצלת יהודים מאירופה: א) על מתן רשות-כניסה לפליטים יהודים לארצות הקליטה; ב) על אפשרות המעבר והמחסה הזמני במדינות הניטראליות; ג) על זכות היציאה.

א. כ נ י ס ה

תביעתנו לפתיחת שערים לפני פליטי-גיהנום מופנית כלפי כל הארצות של העולם החפשי בגדולות כקטנות. וקודם-כל – כלפי שלטון הארץ הזאת. זה שנתיים שאנו עומדים בוויכוח קשה ומר עם השלטון נגד הגזירה שיצאה מלפניו על היהודים הנמלטים מארצות האויב לבל יכנסו לארץ-ישראל. הנימוקים לגזירה הם נימוקים של בטחון ומניעת הפרעות, כביכול, למאמץ המלחמתי. טענו, אך לשוא, ששום איש יהודי אין לראותו כמסוגל לשרת את אויביו בנפש של העם היהודי. כל החששות והחשדות מסוג זה אין בהם כדי להצדיק את האיסור הסוגר את שערי הארץ בפני פליטי השמדה. הוכחנו, שמתוך 10,000 פליטים יהודים שבאו מארצות האויב במשך שנות המלחמה ועברו את הבדיקות במחנה-הסגר, שוחררו כולם פרט לבודדים (אשר גם כלפיהם אין כל חשדות מבחינת ענייני הבטחון), מחוסר כל טענות נגדם. לא מעט קרבנות נפלו בהמשך הויכוח הזה. ווג'ווד נתן ביטוי נמרץ לדבר זה בתביעתו, אשר הגדירה במלים הנוקבות: "הסירו מעליכם את קלון סטרומה!" עננו וללא הועיל. ורק כעת, לאחר ששולם מחיר יקר מאד, נפרצה פרצה ראשונה. כמה אלפים סרטיפיקטים הועמדו לרשותנו להבאת ילדים מארצות הכיבוש, ובעיקר מצרפת וארצות-הבלקן. נראה, שיורשה לצרף אליהם, בתור מלווים, גם מספר של כמה מאות בוגרים. אולם, אין זאת אלא פרצה ראשונה, כי עוד רחוקה הדרך למלוי תביעתנו בשלמותה. לא זאת בלבד שטרם ניתנה תשובה חיובית לדרישתנו בדבר ביטול מוחלט של האיסור הקיים והכרזת מתן זכות העליה ל כ ל י ה ו ד י, אשר יצליח להמלט ויקבל רשות עליה לארץ, אלא גם טרם נענינו לדרישותינו הצנועות יותר ע"ד הקצבת מספר רשיונות מיוחדים לעסקנים ציוניים המוכרים לנו היטב, ואשר יש תקוה, אם גם קלושה, להצילם. כן עוד יושבים במאבריציוס כ-1200 יהודים מגורשי ה"אטלנטיק". עודם יושבים בקפריסין כ-180 פליטי רומניה שנמלטו בסירות. הערכתנו נתונה למחסה אשר ניתן להם בשטח בריטי, אך מקומם יכירם לא בקפריסין אלא בארץ-ישראל, אשר אל חופיה חתרו במסירות-נפש כה רבה. וגם לגבי 509 נוסעי האניה "פנצ'ו" (רובם פליטי פולין וצ'כוסלובקיה), שנטרפה בלב-ים ואשר נוסעיה הועלו על אי איטלקי והם נמצאים כיום בכפר-מרגנטה אשר באיטליה, גם לגביהם אין הצדקה לאיסור כניסתם לארץ, אם השלטונות האיטלקים מרשים את יציאתם מאיטליה, ומה גם שמאיימת עליהם ההחזרה לפולין ולצ'כיה. אולם, לא רק נגד המשך קיומה של גזירה בלתי מוצדקת זאת אנו טוענים. על ארץ-ישראל לתרום את תרומתה להצלת פליטים בהיקף הראוי ובממדים המתאימים. אפילו לפי החשבון של הספר-הלבן, אשר מעולם לא השלמנו עמו, עודם עומדים לרשותנו כ-37,000 רשיונות-עליה. וכאשר נשאלנו מהו מספר הילדים, אשר ארץ-ישראל מוכנה לקלוט, לא הססנו להשיב: – בכוחו של הישוב הזה לקלוט – בעזרת היהדות העולמית – כל מספר ילדים אשר נצליח להציל. הנהלת הסוכנות הודיעה גם על נכונותה לקבל עליה את האחריות הכספית לסידור הילדים.

ואשר ליתר הארצות של העולם הגדול - מה בצע בהאהדות המדינות המאוחדות המגנות את מעשי הנאצים, המביעות את רגשי השתתפותן בסבלות העם היהודי, אם טרם שמענו מצדן את ההכרזה על פתיחת שערים? בקול ענות חלושה נתמכת תביעתנו היסודית הזאת. בדגש הכרת-תודה שמענו את דברי צירת הפרלמנט הבריטי, מרת רטבון. קראנו מאמרים שנתפרסמו ב"מנצ'סטר גארדיאן" וב"ניו-סטייטסמן". אולה, ה מ מ ש ל ה הבריטית עוד לא נשאה את דברה, למרות הודעות העתונות הבריטית על הדיון שהתקיים בממשלה האנגלית בנוגע להקלות לכניסת פליטים יהודים לבריטניה. בארצות הברית של אמריקה קיימת קווטה למהגרים מאירופה. למי יש להקדיש את כל הקווטה הזאת כולה, בזמנים אלה, אם לא ליהודים? הגיעו אלינו הדים עמומים על חששות, שמא תגביר ההכרזה על הקדשת הקווטה ליהודים בלבד את הלך-הרוח האנטישמי הרווח בחוגים מסוימים של הצבוריות האמריקאית. הנה עברו חדשים מספר מיום בוא האסון בכל מוראו, וכל מה ששמענו עד עתה הוא - החלטה של ממשלת ארצות-הברית לאשר 5000 רשיונות-כניסה לאמריקה עבור ילדים יהודים מצרפת.

ב. מ ע ב ר.

כלפי ארצות המעבר הניטראליות מופנית תביעתנו - תנו מעבר ומחסה ארעי לאלה המצליחים להמלט. לצערנו, לא קבלה דרישתנו זאת חיזוק מצד המדינות הגדולות. קראתם את הודעתו של המיניסטר עידן, שהממשלה הבריטית טרם מצאה מקום ואפשרות להתערב בדבר, וכי הענין ניתן לשקול-דעתן והכרעתן של המדינות הניטראליות עצמן. כל בטל המו"מ מוטל, איפוא, על כתפיהן הדלים. פנינו אל המדינות הניטראליות האלו ומה שהשגנו עד כה הוא דל ומצער.

מועטים הם שבילי המעבר מאירופה, והם עוברים דרך שלוש מדינות בלבד:

המעבר העקרי מצד דרום-מזרח היא ת ו ר כ י ה. ממשלתה נענתה לנו במדת-מה. לאחר מו"מ ממושך, שהושקעו בו מאמצים מרובים, החליטה הממשלה התורכית בפרינציפ להרשות את המעבר ליהודים מן הארצות שיש בהן רדיפות נגד העם היהודי, הכוונה לארצות השלטון הנאצי (ואילו לפליטי-פולין היהודים ברוסיה לא ניתן לעבור דרך תורכיה, בטענה שברוסיה אין רדיפות על יהודים). אולם, ההחלטה העקרונית הזאת הוגבלה בסייגים מסייגים שונים, שבגיים בעקרם, המפחיתים במאד את ערכה, ויש שהם מבטלים את אפשרות הפעולה המעשית. כך, למשל, הורשה המעבר רק לקבוצות קטנות בנות 50 ילדים, ורק לאחר שהקבוצה האחת יוצאת אל מחוץ-לגבול תורכיה-סוריה בדרך לארץ-ישראל. רק אז תנתן רשות המעבר לקבוצה אחרת, והקונסוליה התורכית בארצות הנוגעות בדבר יקבלו פקודה להוציא 50 ויזות נוספות לקבוצה חדשה. "הטכניקה" הזאת דנה מלכתחילה את המעבר דרך תורכיה לממדים של קלוח אטי וחלש. עד שלא נתגבר על ההגבלות הטכניות שהושמו בדרכנו, מוקדם הוא לראות גם את פנת המעבר הזאת כדרך המלך לעבור בה באולים. ...

הממשלה התורכית נאותה לפי שעה לתת מעבר ל-320 ילד מארצות הבלקן העולים לארץ-ישראל וכן לנשים וילדים מארצות הכיבוש הסוגרת, אשר נצליח להחזירם ארצה, במסגרת החליפין, בתור בני-משפחות של תושבי ארץ-ישראל. עוד מתנהל מו"מ על הכנסת כל סוגי העליה האחרים ברשות מעבר זאת ועל גישה ליבראלית יותר בנוגע לסידורים הפורמליים הטכניים.

בקצה המערבי, תוצאים הרי הפירינאים בין צרפת הכבושה בידי היטלר לבין ס פ ר ד ו. פ ו ר ט ו ג ל. הממשלה הספרדית טרם הודיעה על נכונותה להרשות את המעבר דרך ארצה. כל מי שהצליח להמלט, נכנס למדינה זו שלא ברשות. הגיעתנו הידיעה על יותר מן 590 יהודים הנמצאים במחנה הסגר אחד בעיר מירנדה אשר בספרד. ישנן ידיעות על 1000 יהודים נוספים שהצליחו לחדור לספרד. אנו דנים כיום באפשרות להעלות חלק מהם לארץ-ישראל.

הוא הדין גם לגבי ש ו י י צ ר י ה. אמנם, אין שוייצריה יכולה לשמש ארץ מעבר, כי היא מוקפת מדינות הציר מכל רוחותיה, אך יש באפשרותה לתת מחסה זמני לפליטים המגיעים שמה. בסבנת נפשות חודרים פליטים דרך גבולות שוייצריה. בתוכם גם באלה שהגיעו מהולנד ומבלגיה. אומדים את

./.

מספרם ב-13,000. כל הכרתנו למידת הכנסת האורחים שהעם השוויצארי ושלטון המדינה נוהגים בפליטים אלה, אולם, מדוע תהיה כניסתם רק נסבלת בהכרח ולא תורשה להם כחוק?

למסכת המאמצים להקלת דרכי-המעבר שייכת גם תביעתנו כלפי הממשלה הפולנית להכריז בפומבי על כוונתה להחזיר לפולין, עם תום המלחמה, את אזרחי פולין היהודים אשר לא ירצו להגר לארצות אחרות ויביעו את רצונם לחזור לפולין. שמענו הודעה על כך מפי המיניסטר הפולני שטרסבורגר, השוהה עתה בניו-יורק, ועודנו מחכים להכרזה רשמית מטעם הממשלה הפולנית בלונדון בענין זה.

הכרחי, שבכל נקודות המגע עם יהדות אירופה, בכל ארצות-המעבר, יפעלו שליחינו ושליחי ההסתדרויות היהודיות העולמיות. כבר מזמן יושבים באי-כחנו בקושטא ובגנף. עלינו לחזק את באי-הכח שם ולשגר שליחים גם לשבדיה ולפורטוגל.

כאמור, כל מאמצינו בשטח זה עלולים להיות מוכתרים בהצלחה-מה רק במקרה אם תתמכנה בכל מלוא התוקף על-ידי ממשלות בנות-הברית, אשר תכרזנה על פתיחת שערי מדינותיהן לפני הניצולים.

ג. <u>י צ י א ה</u>.

גם רשות הכניסה וגם אפשרות המעבר יהיו בלעג לרש אם לא תצטרף אליהן רשות היציאה. עלינו לראות בכל מורא את הקושי הרב אשר בפניו אנו עומדים. כי השלב הראשון במאמצי ההצלה אשר עלינו לעלות בו הוא בידי אותו רשע. התביעה "הניחו לצאת מגיא ההריגה" מופנית אל השלטונות הנאציים; את הקיר הזה שומה עלינו לפרוץ. מבחינה זאת עלינו לחלק את העולם הנאצי לשלושה חלקים, שבכל אחד מהם שונה המצב מחברו: 1) הארצות הנתונות לשלטון הנאצי הבלתי אמצעי והבולעות את רוב ארצות אירופה, 2) שלוש ארצות הבלקן (הונגריה, רומניה ובולגריה), 3) צרפת.

בארצות הכלולות בסעיף הראשון קיים חוק האוסר יציאת יהודים. היציאה אסורה ליהודים לא רק מגרמניה, אלא גם מפולין, צ'כיה וכו'. מותר רק סוג אחד של יציאה, והוא: גירוש מאונס למקומות מסוימים, לעבודות-כפיה או לשם השמדה. כוונת החוק הזה ברורה למדי, ועד שנצליח לפרוץ בו פרצה, לא נשיג מאומה. לכן יש לכוון את כל מאמצינו לנקודה מכריעה זאת. למרות התביעות המרובות שהצגנו בפני ממשלות הברית בכוון זה, טרם הגענו גם לצעד הראשון. הבינותי פניה רשמית מצד הממשלות הדימוקרטיות, וביחוד מצד אמריקה ואנגליה, לשלטונות הנאציים באופן ישר או באמצעות המדינות הניטראליות, טרם שמענו על פניה כזאת. היו שני מוסדות בין-לאומיים שניסו לעשות משהו, הלא הם — הצלב האדום הבינלאומי והחברה הבינלאומית להצלת ילדים, בגנף. אך הם הודו לפני באי-כחנו בשויצריה, שקצרה ידם מלהושיע, כי נחוצה כאן התערבות של כחות בעלי-השפעה יותר גדולה. אם ניתן להם לעשות מה בארצות הבלקן (ואמנם שם נהנינו מעזרתם במידה לא קטנה), הרי קלושה מאוד התקוה להצליח בדרך זאת אצל השלטונות הנאציים. יש, איפוא, להמשיך בתביעתנו. ואם אנו מדברים על איומי-גמול — הרי אולי ישפיעו איומים אלה לפחות בכוון זה, שבמקום השמדה תורשה היציאה. גם תכנית החליפין המורחבת מכוונת לכך. ישנם מאות אלפי נתינים גרמנים בשטחים שונים הנתונים תחת שלטון בנות-הברית. בתוכם גם כאלה הידועים כנאצים מובהקים, גם נשים וילדים בלתי ראויים לשיתוף במאמץ המלחמה. יוחלפו-נא ביהודים! הרי הסכימה הממשלה הנאצית לשיטת חליפין זאת במידה מצומצמת מאד כלפי אזרחי הארץ שהוחלפו בגרמנים מארץ-ישראל. טרם שמענו תשובה להצעה להרחבת בסיס החליפין. עוד לא הגיעה לידי הגשמה גם התכנית להקמת ועד בינלאומי בנשיאותה של הגב' רוזוולט להצלת ילדי ישראל מהתופת הנאצית. בנקודה מכריעה וגורלית זאת של הבטחת זכות היציאה עוד אין אנו עומדים אף בראשית הדרך של הגשמה למעשה. ובזאת עלינו לראות את נקודת הכובד של מאמצינו להבא.

שונה המצב בארצות הבלקן. קרה לנו נס, שבשלוש הארצות הנ"ל מרוכזים כיום כמליון ומאה אלף יהודים. הונגריה, ארץ האנטישמיות המובהקת, ממשלת

כיום "גן-עדן" ליהודי אירופה, כי שם טרם נשמדו יהודיה. גם ברומניה, לאחר פרעות יאסי וגירוש יהודי בוקובינה ובסרביה לטרנסניסטריה, חלה הפסקה בתהליך ההשמדה. בבולגריה טרם נגעו ביהודים לרעה מלבד הרדיפות הכלכליות והחברתיות. אולם, אבוד זה המונה למעלה ממליון נפש חי בחרדה, כי יודע הוא שגם לו צפוי הגורל המר והנמהר, כי תלויה מעל ראשו מאכלת ההשמדה. מי יודע כמה חדשים או שבועות נשארו עוד ברשותנו למען הצלה. קיימת, כנראה, התרוצצות במדינות אלו לגבי שאלת התרת ההוצאה ליהודים. הממשלה הגרמנית והגיסטפו לוחצים לשם החרפת המלחמה ביהודים. אולם, המדינאים הזהירים יותר בארצות אלו נרתעים מאמצעים חריפים, מאחר שנתערער הבטחון בנצחון מדינות "הציר" וחוששים כי עתידים הם ליתן את הדין על הטבח ביהודים לפני המעצמות המאוחדות. והדבר משפיע לא במעט. בכל אופן יש נטיה להרשות, בתנאים מסוימים, את יציאת היהודים. אם אמנם, גם בארצות אלו אין המלאכה קלה ביותר. הנה זה כחצי שנה הועמדו לרשותנו 320 רשיונות להעלאת נוער בגיל 16 — 11 מהונגריה, רומניה ובולגריה. מזה שלושה חדשים הובטח המעבר התורכי בתנאים המתוארים לעיל. אולם, הקשיים הרבים שהונחו בדרכנו עכבו את יציאת הקבוצה מבודפשט עד הימים האלה. אנו מחכים לבוא חמשים הילדים הראשונים לארץ מחר, ביום ה-19 לינואר. אלה שעמלו חדשים רבים, כדי להבקיע דרך מתוך הקשיים המשולים לקריעת ים-סוף, יודעים להעריך את ערכו של הישג זה, מתוך תקוה שאחרי החמשים הראשונים יבואו — מאות — ואולי במרוצת הזמן גם אלפים — ובקצב מהיר יותר. אולם, מה הם מספרים <u>אלה</u> וקצב <u>זה</u> של עליה כלפי הצורך הרב, ביחוד בשים לב לקוצר הזמן אשר נשאר לנו לפעולת ההצלה. גם כלפי ארצות הבלקן עלינו, איפוא, לציין שלא כל המעצורים הוסרו וכי האפשרויות המסוימות תלויות בחוט השערה. התערבות תקיפה מצד מדינות הברית עשויה לפחות להשפיע על המדינות הוסאליות הללו.

במצב מיוחד נמצאת צ ר פ ת. עוד לפני זמן-מה הנתנה, שנסתם הגולל בה על אפשרויות היציאה ליהודי צרפת לאחר כיבושה המלא על-ידי צבאות היטלר. אולם, ידיעה אחרונה מעוררת בנו תקות-מה לאפשרות של חידוש הפעולה למען הוצאת אלף הילדים אשר עבורם אושרו רשיונות-עליה עוד לפני כיבושו החלק השני של צרפת על-ידי צבאות גרמניה.

ד. <u>פליטי פולין ברוסיה.</u>

בתוך מאמצי ההצלה שלנו אל נשכח מלבנו גם ארבע מאות אלף יהודים-פליטי פולין — הנמצאים ברוסיה, רובם על גבול טורכסטאן ופרס. אמנם, אין כל השואה בין סבלותיהם לסבלות אחינו באירופה הנאצית. הם אינם נרצחים בהמון. אולם, גם הם הולכים וכלים לנגד עינינו. לא בחרב ובגאזים מרעילים, אך ברעב, בקור, במחלות. אין אנו רגילים לתת אימון בסטטיסטיקה ומשום כך לא שמו רבים לב אל העובדה, שבמשך שנה אחת מתו מהם — לפי ספירה רשמית של השלטונות הפולניים — כשלושים אחוז. אך הרי שמענו גם עדי-ראיה. ראינו את תמונת הבלהות של הבאים באניות מטורכסטאן לנמל פהלבי, כאשר אלפי אנשים יורדים מהספינות יחפים, רובם כמעט ללא כל לבוש, ומתיהם וחלליהם לפניהם. ראינו צבור של 900 ילדים יהודים אשר 750 מהם יתומים, או אשר הוריהם עזבום לנפשם, כי בזאת ראו את הדרך היחידה להצלתם. נציג בריטי, אשר ראה את התמונה הזאת, הגדירה נכונה: "חשבתי — אמר — שנפגוש שלדים, והנה ראיתי רוחות מהעולם ההוא."

והעיקר, התביעה להצלת שארית הפליטה אשר נשארה לנו מהיהדות הפולנית בערבות רוסיה, מופנית לא אל אויבים, אלא לבני בריתנו, לרוסיה, לפולין, לאנגליה. הם חתמו על הצהרת המדינות המאוחדות בדבר הצלת יהודים. למה יתבעו זאת רק מאחרים? למה לא יעשו את הניתן לעשות ברשותם המוחלטת? לרוסיה יש חשבון פוליטי עם הממשלה הפולנית בדבר הגבולות המערביים שלה. הוויכוח נסב על שטחי הספר המזרחיים של פולין, אם בתום המלחמה יהיו לרוסיה או ישובו לפולין. האמנם בויכוח הזה הכרח הוא לממשלה הרוסית להשתמש בנשק של הכרזת כל יהודי פולין אשר נמלטו לרוסיה כנתינים סוביטיים, ועל-ידי כך לאסור עליהם את ההגירה מרוסיה? פנינו אל הממשלה הרוסית בכל האמצעים והדרכים אשר בידינו וביקשנו לאפשר את היציאה למספר יהודים פולנים אשר אינם מנוצלים למען המאמץ המלחמתי ברוסיה, לא בצבא האדום

ולא בעבודה, אשר הנם רק מעמסה מיותרת והם מסתובבים בחוצות העריה ללא לחם וגרועית ממחלות ומקור. והיהודים האלה בהצטרפם אלינו יהיו לתועלת במאמץ המשותף למען התחיה הטניה ולמען המלחמה באויב המשותף. מה ההגיון ומה ההצדקה לאסור את יציאתם? דהנה לאור השתדלויות במשך חדשים רבים, לאחר פניות אל השלטון הרוסי באמצעות הצירים הסוביטיים בלונדון ובוושינג-טון ובהמלצתם, קבלנו את התשובה הרשמית מאת הממשלה הרוסית לבקשתנו בדבר מתן רשות יציאה ל-3000 יהודים מפליטי פולין ברוסיה, והיא - שלילית. זאת ועוד: גם ההבטחה שניתנה משעתה לתת רשות יציאה למספר מצומצם של רבנים ובני ישיבה איננה מוצאת אל הפועל. כלום הכרח הוא לעשות את החשבון המדיני בין שתי המדינות דוקא על גבי הפליטים היהודים האומללים? אנו מצווים להמשיך במאמצינו כלפי הממשלה הסוביטית על אף התשובה השלילית ולתבוע את מלוי תביעתנו הצודקת, ואולי נמצא סוף-סוף הבנה כל שהיא.

ואשר לממשלה הפולנית. לדעתי, כי למרות העמדה העקרונית השלילית של הממשלה הרוסית, הרואה בכל היהודים פליטי-פולין נתינים סוביטיים, היתה בכל זאת אפשרות בידי השלטונות הפולנים ברוסיה להוציא מספר גדול יותר של יהודים בתוך האבקואציה הפולנית הכללית. אבקואציה זאת נפסקה לפי שעה. מתוך 105,000 נתינים פולנים שהוצאו מרוסיה לפרס היו רק 6800 יהודים, ז.א. כ-6%, בזמן שהיהודים מהווים מחצית במספר אזרחי פולין הנמצאים כפליטים ברוסיה. כאשר עמדה הברירה את מי להציל, יהודי או מי שאינו יהודי, נבחר הלא-יהודי. על הממשלה הפולנית לא היה להסתפק בתביעות של מעשים למען הצלת יהודים הנמצאים בפולין. אנו מעריכים הערכה מלאה את עזרתה החשובה בענין זה, אולם, בידה היתה האפשרות ממש להוציא עם הפליטים ברוסיה עוד אלפים רבים של יהודים, והיא לא עשתה זאת.

עד כמה מר גורלנו בין העמים, נוכחנו בפרשה זאת גם בשלב האחרון של המאמצים למען פליטים אלה. גם אלה המעטים אשר הגיעו לפרס נאלצו לחכות שם חדשים רבים עד אשר נמצאה הדרך - דרך עקלתון - להמשכת דרכם לארץ. קל יותר לדבר בענין זה היום, בשעה שכבר ידוע לנו, כי 1280 פליטים מאלה שהגיעו מרוסיה לטהרן נמצאים כבר באניה בדרכה ארצה (ביניהם 870 ילדים). יתרם, עוד כ-650 עולים, עומדים גם הם לעזוב את פרס בסוף חודש זה, לארץ-ישראל בדרך הים. אולם, אל נשכח את אשר עוללה לנו הממשלה העיראקית בהודיעה רשמית, בנאום שנשא ראש הממשלה בבגדאד, כי לא יתן בשום פנים ואופן לעבור דרך ארצו לילדים יהודים מטהרן. ונימוקו עמו: כי פניהם מועדות לארץ-ישראל. איך קרה הדבר, כי ממשלות בריטניה ואמריקה "נכנעו" להחלטה "תקיפה" זו של הממשלה העיראקית? לא לשוא השתוממו על כך עתונאי לונדון במסיבה שנערכה בימים אלה שם עם שרתוק. איך קרה הדבר הזה, ולמה נאלצנו לאחר, ולבחור בדרך הים הארוכה והקשה, בימות החורף, כאשר מהלך של שלושה ימים בלבד חצץ בין הפליטים היהודים לבין ארץ-ישראל, לולא נחסמה לפניהם דרך מעבר עיראק?

מי יודע כמה נשארו בחיים מ-400,000 הפליטים היהודים מפולין, שהיו לפני חדשים ברוסיה? בכל אופן, יש עוד מאות אלפים. אנחנו מקבלים מהם קריאות זעקה, והצלתם תלויה בשלושה גורמים, שהם כולם בידי בעלות-בריתנו, ועלינו לא לחסוך במאמצים למען הצלתם.

ה. <u>אל דמי לנו ולמצפון העולם.</u>

אל נרפה בזעקתנו למען מפעלי-הצלה ממשיים. האמנם יחזרו חיינו למסלול הרגיל? האמנם חלף זמן המתיחות אשר לתוכה טולטלנו עם בוא הידיעות המחרידות מגיא ההריגה? ראינו, כי כאשר פרצה זעקת-אמת מלב הישוב, עוררנו קשב-מה בעולם הגדול. משהו זז, אם גם במידה לא מספקת כלל, כי טרם השגנו הישגים ממשיים. ואנו יודעים היטב מה רחוקה הדרך להשגת מ ק צ ת מבוקשנו. אבל דוקא משום כך אסור לנו להרפות את המתיחות. נביא לפחות לידי כך, שהעמים החפשיים יתחילו ל ה א מ י ן בזועה העוברת על עמנו. כי העולם מזה נתן אימון בתיאורים על שחיטות ילדים בהמון, על המתה בגאזי-רעל ועל בכבשנים לשריפת אנשים חיים. והרי גם אנו לא האמנו בכל אלה חדשים רבים. קראנו ידיעות על מאות אלפי נרצחים ומגורשים מגיטאות פולין. עוד לפני חצי שנה קראנו גם על גאזים מרעילים ועל רצח בהמון. קרא על זאת כל אחד

מאתנו (גם אלה המתפטים עתה אחרי "אתה", הבאים בתביעות: למה העליתנו?) הלא האמין ולא שם אל לב, עד שבאו עדי-ראיה ראשונים וסיפרו את אשר ראו במו עיניהם, ורק אז התחילונו להאמין. היפלא הדבר, שהעולה הגדול טרם מאמין במידה הראויה. אל ניתן דמי לנו, ליהדות העולמית, לעולה החפשי כולו: נמשיך לעורר את מצפון העולם ונפעל בכל הדרכים. חיפשנו דרכים מתאימות לחידוש ההגבה. קיווינו, למשל, שהמוסדות באמריקה יבצעו את התכנית שהוצעה ע"י חברים אחדים שם על-דבר תהלוכה רבתי, בהשתתפות רבבות יהודים, אל הבית הלבן בוואשינגטון, אשר יתבעו עזרה ממשית. לצערנו, לא נתקבלה ההצעה ובמקום ההפגנה המוצעת הוחלט לכנס בסוף חודש זה אסיפת-עם גדולה ב"מדיסון סקויר". אל נסתפק בזה! אל תהי פסולה בעינינו כל הצעה, גם אם היא נראית כפנטסטית ביותר. נקבע לנו כלל: ננסה בכל דרך מוצעת, נגייס את כל כוחות הנפש, נעשה את המאמץ השכלי המכסימאלי למען ההצלה וההוצאה מהגיהנום!

כמה מלים לשאלת העזרה ל"חיי שעה". אל נפול לתהום היאוש באמרנו שאין לנו לעזור עוד, כי פסו כל ה ד ר כ י ם להושטת העזרה. כי לא כך הדבר. אמנם רב ההרג ומסע ההשמד איום מכל תיאור, אבל נשארו עוד יהודים באירופה, ויש עוד בתוכם גרעינים נאמנים של תנועתנו. יהודים בגולה הראו גילויים של גבורה אמיתית. עוד נשמע סיפורים של עמידה על הנפש, אשר אבו תל-חי תחוייר בפניהם. מפרק לפרק, בדרכי עקלתון, מגיעים קטעי מכתבים מכל קצוי אירופה. ראינו עדויות ומכתבים מן החדשים האחרונים של השנה שעברה, מווארשה, ראדום, לבוב, בדמיסלבה, פרג, הולנד, ובהם מסופר על מאמצים לשמור על הגחלת שלא תכבה. הנה כותב חבר של תנועה חלוצית, כי הוא יוצא מצ'נסטכוב לווארשה והוא יודע כי הנהו עלול לפגוש את מות'צקי (מות), כפי שנפגש בו חברו, אשר נסה לעשות את אותה הדרך עצמה שבוע ימים לפני כן. כלום לא כאגדתיות מופיעות לפנינו דמויות של חברות צעירות העוברות ברגל, בסכנה לנפשן, מאות קילומטרים מעיר לעיר ומעיירה לעיירה, מעודדות ומחזקות רוח של צעירים וצעירות שהמות צפוי להם יום-יום, שעה-שעה, בתוך ההשמדה הגדולה; בין מאות אלפי נרצחים, על עיי המפולת עוד מחנכים נוער יהודי לבוז לרוצח ולאונס ולהתכונן ליום הגאולה. בימים אלה ממשיכות את קיומן פלוגות-הכשרה. ובסניפי נוער חלוצי חוגגים את יובל ה-25 להצהרת בלפור (נדמה לי, כי בתל-אביב שכחו על כך). בכל מכתב המגיע משם מסיים בפ"ש לאחות "מולדת", לדוד "ארצי", לאח "קיבוץ", בשאלות על הנעשה אצלנו. אם יש מה שמחזק את האנשים בסבלם ובבדידותם, הרי זו התקוה שיש עוד מי שהוא החושב עליהם כאן. לא נתבייש בעמידתה של תנועתנו בגולה הדוויה. ואם ישאלוני למי מגיע כתר המנהיגות המוסרית בעם, האם לנו, היושבים כאן והנהנים מרוב הטובה שבאה לנו מן "הפרוספריטי" של ימי המלחמה, השרויים במחלוקת פנימית האוכלת כל חלקה טובה בנו, או להם, לאלה אשר ישרדו בחיים שם, ויצאו צרופים בכור היסורים? תשובת כולנו תהא ברורה...

השאלה שכל אחד מאתנו חייב לשאול את עצמו היא: האם הושטנו את העזרה הראויה לחברינו אלה שהם בשר מבשרנו ועצם מעצמנו? האם לא חטאנו כלפיהם? האם לא התכחשנו לסבלותיהם? ועתה, משהתעוררנו, כלום נוסיף שתכחש, או נגביר את מאמצינו עבורם ונתמיד בהם יום-יום? נתבע כי תוגש עזרה ל"חיי שעה" לאחינו בגולה מצד המוסדות הבינלאומיים לסיוע, מצד המוסדות היהודיים באמריקה ובאנגליה. אך אל נפטור עצמנו גם ממלוי חובה המוטלת עלינו, על התנועה הציונית ועל הישוב, ננסה לפעול בכל הדרכים – האפשריות והבלתי-אפשריות – למען נוכל לראות את פליטם של אחינו שיינצלו ואשר נפגש בהם בעבור השואה. רבים הקשיים גם בדרך זאת ומי יודע אם נצליח, אולם, אל ינקוף אותנו לבנו, כי לא נסינו גם לעשות את המוטל עלינו.

ידיעות מן הגולה

על מצב יהודי גרמניה בסוף 1942.

(לפי דו"ח של הח' מ. שעזבה את גרמניה בסוף נובמבר 1942)

ברלין. לפי הנראה היהדות הגרמנית עומדת בסימן של חיסול מהיר. כל יהודי שעוד נמצא שם מחשב יום-יום באפשרות להיות מגורש, שהיא בחזקת ודאות. הגירושים החלו באוקטובר – נובמבר אשתקד. תחילה שלחו אנשים לפולין רק באופן מקרי; כיום נשלחים בזמנים קבועים טרנספורטים בעלי מספר מסוים של מגורשים, לסידזבין — לפולין ולטרזיאנשטט. לטרזיאנשטט נשלחים חולים וזקנים מגיל 65 ומעלה. אם הגסטפו מודיעה ליהודי על גירושו, אבל היהודי מצליח להחלץ מן הגירוש ע"י תעודה מעבידו, שהוא עובד בעבודה חשובה. בכל זאת, נראה שסוף דבר יהיה כי יגורשו כולם. פחד בפני הגירוש הוא גדול. רבים המקרים שאנשים בחרו את המות על הגירוש והתאבדו. במקרים כאלה משלימה הגיסטפו את מקומות החסרים בטרנספורט ע"י תפיסת יהודים סתם.

טרזיאנשטט. את אלה הנשלחים לטרזיאנשטט חושבים למאושרים שבין המגורשים. קוראים למקום זה בשם "רייכסאלטרסהיים יהודי". בסוף חדש אוקטובר נתקבלו שם 51 מכתבים. לפי המכתבים האלה, הם עובדים שם לפי שיטת "נקודות" מסוימת. במחנה ישנו ארגון פנימי יהודי. יש אפילו חיים תרבותיים מקומיים. בעד הכסף שמקבלים בתור שכר-עבודה יכולים הם לקנות מצרכי אוכל. מורגש מחסור רב בסוכר ובירקות טריים. מובן, שקשה לשפוט עד כמה נכתבו מכתבים אלה ברצונם החפשי של כותביהם, אולם, בגרמניה נתקבלו המכתבים מתוך סיפוק-מה.

פולין. בגרמניה רואים את המצב בפולין כהרבה יותר קשה. מאז הפרעות בווארשה, במאי 1942 אין כל קשר ישיר עם יהודי הרייך. רק מתוך ספורים של חיילים ופקידים ארים יש להם תיאור קלוש מן הנעשה. גם חשוד הדבר, שאפילו אנשים זריזים מאד, אשר נשלחו לשם, לא הצליחו להתקשר ולמסור ידיעות. רווחות שמועות על רכבת-גז ועל ועדות-השמדה. מספרים, כי בווארשה נשארו רק 10% מהיהודים שהיו קדם.

שיטת המשלוחים. בבחירת המשלוחים קיימת שיטה מסויימת. קודם-כל לוקחים את אלה שאינם עובדים. יש וחוטפים את השוערים בבתים שבבית הזה אינו עובד. אחר-כך מקטינים מדי פעם את המנגנון של המוסדות היהודיים. ביוני נשלחו 50 מעובדי הרייכספעראיניגונג. בראשית אוגוסט היתה בין המגורשים הגב' הליצקי עצמה, שהיא היתה המיועצת בנוגע לאלה העומדים לצאת, ובעבור שבועיים — שוב 14 איש. באחד המשלוחים האלה שלחו גם כמה מעובדי בית-החולים היהודי, ביניהם את הד"ר שיקנפלד, מנהל בית-החולים. עברו יחד אתו על רשימת המגורשים ואמרו לו: "אתה האחרון ברשימה". לפני חדשים מספר, כאשר סגרו את שארית בתי-הספר היהודיים, שלחו את המורים. בברלין נשארו עוד כ-28,000 יהודים. המספרת אינה יודעת בדיוק כמה נשארו בכל הרייך, בודאי יחידים בכל עיר.

ההפליה לגבי היהודים מורגשת בכל שטחי החיים. מגן-דוד צהוב מודיע מרחוק על השתייכותו של היהודי למעמד המשולל כל הזכויות. אוי ואבוי ליהודי המנסה לכסות על מגן-הדוד בתיק או בכדי בשעת הליכתו. הוא יגורש לאלתר. אסור להם ליהודים להשתמש בכלי-רכב ורשיון לנסיעה ניתן רק למי שיש לו ללכת מרחק של יותר מן 7 ק"מ למקום עבודתו. גם ללויות לבית הקברות אשר מחוץ לעיר מוציאים רשיון רק במקרים יוצאים מן הכלל. רחובות מסוימים, אפילו רבעים שלמים אסורים על היהודים במעבר. אסור להם לעמוד ולהסתכל בחלונות הראוה של החנויות. אסור לשבת על ספסלים במקומות צבוריים ואסור להשתמש בטלפון. שירותים שונים, ביניהם מספרות, אינם עובדים בשביל יהודים.

אחרי שעה 8 (בקיץ – בשעה 9) עליהם להמצא בדירתם. ביום מנוחה מסוים אסור להם ללכת ברחוב מחוץ מתחום הגירוש. בכלל ממעטים בכל האפשר מהליכה ברחוב.

קיימת הפליה גדולה בכל הנוגע לאספקה. בגדים, למשל, נמכרים רק לפי רשיונות מיוחדים, ואלה אינם ניתנים ליהודים. מארכי אוכל מוכרים ליהודים רק במשך שעה אחת ביום (בין 4 ל-5 אחה"צ), אך יש הרבה חנויות בהן אין נותנים ליהודים להכנס לקנות. כרטיס הספקת המזון שלהם מסומן באות "י". הם זכאים לקבל: לחם, תפוחי-אדמה, שומן, סוכר, רבה; א י נ ם מ ק ב ל י ם: חלב, פירות, ממתקים, דגים, ביצים ובזמן האחרון אין גם בשר. צמצום מנת הבשר הניתנת ליהודים היתה מלווה הבדלת המנה לבני העם הגרמני (נאומו של היטלר). תוספות מיוחדות הניתנות מדי פעם ללא-יהודים (דבש מלאכותי, לות שוקולד וכו') אינן ניתנות ליהודים. מירקות מקבלים היהודים רק כרוב ומיני סלק. אינם מקבלים אבטיחים או ירקות אחרים וקשה להודע על הופעת המצרכים האלה בשוק. יהודים אינם מקבלים כל מיני תחליפים הנהוגים בגרמניה (כגון: שחרית ויעוד). כן אינם מקבלים להם לבן. שכיחים מקרי מחלות המעידות על חוסר מחריד בחמרים מזינים ובויטאמינים. יהודים ר.ע.ב י ם . ל ל ח ם . מ.ש. יש מקרים של ירידה איומה במשקל. רק בזמן האחרון מפתחת בגרמניה עצמה החוק השחור, אם כי ספסרות נענשת בעונש-מות. יש גם יהודים הנהנים מן הספסרות, המעלה את מחירי המצרכים לממדים אסטרו-נומיים (120 מארק ק"ג חמאה). התרופות מצויות בגרמניה במידה זעומה מאד. המחסור בחמרי רפואה לאזרחים מורגש מאד. רופאים יהודים ישנם מעטים, הרופאים הארים אינם מטפלים את החולים היהודים. במקרה של צורך, קשה להגיע אל הרופא היהודי מחוסר קשר טלפוני וכלי-רכב. יש עוד בית-חולים יהודי אחד בברלין.

יוצאים מכלל ההפליות האלו משפחות מעורבות, אם יש להם ילדים שחונכו כנוצרים. במקרים כאלה אין גם על בן הזוג היהודי החובה לשאת את מגן-הדוד הצהוב ואין סימן מיוחד בכרטיס ההספקה. גם כל יתר ההפליות אינן חלות עליהם. השם הרשמי הוא: "משפחה מעורבת בעלת פריבילגיות". לעתים מהווים היהודים האלה פתח לעולם האחר עבור אחיהם, כי אסור לגויים לדבר עם בעלי הכוכב. מפי היהודים האלה שומעים לעתים גם ידיעות על השידור מלונדון, על הזוועות בפולין ועוד.

<u>המוסדות היהודיים</u> קיימים רק עוד מעטים. אין עוד בתי-ספר יהודיים; הילדים הקטנים לומדים במקצת קרוא וכתוב מפי ההורים, עד כמה שנשאר להם כוח אחרי עבודתם המפרכת הבלתי רגילה בכל התנאים הקשים (דרכים, שעת הקניה, עמידה בתור, חוסר אוכל וכו'). הילדים מתחילים לעבוד כבר בגיל 12. אין עוד תפילה בציבור. את ה"קולטורבונד" בטלו כבר לפני שנה וחצי והחרימו את הכנסות. תוחלו מזמן כל המוסדות היהודיים במיינקה שטראסה. מהעתונות היהודית נשאר רק עתון רשמי אחד, והוא מביא בחציו הודעות השלטונות אל היהודים ובחציו – הודעות מקומיות.

המרכז ליהדות גרמניה הוא ה"רייכספרטרטונג". מחלקותיה הן: ליקבידציה, כספים, עזרה סוציאלית, מעונות והצירה, היינו אבקואציה. מלבד זאת מחלקות שכניות שונות. הנציגות כלפי השלטונות היא בידי פאול אפשטין, שהוא מבקר יום-יום אצל הגיסטאפו ויום-יום מחכים בחרדה לחזרתו משם ולידיעות בפיו. הוא היה הנפש החזקה והאמיצה של השריד הנשאר היודע בכל רגע לעודד את הנדכאים, והיודע לעמוד עמידה של כבוד. גם הרב הישיש, ד"ר בק, לא התיאש מתפקידו. וגם הוא מעודד ועוזר בעצה באשר יוכל. בעזרה סוציאלית עובדת הגב' חנה קרמינסקי, בכספים – מאיזהיים, בשביל מחוז ברנדנבורג – גב' בימה. מן האישים החשובים בצבוריות היהודית שולחו כבר מזמן מה: הגב' הליצקי, פירסט, גב' קורה-בלינר, א. לילינטאל ואשתו. אוטו הירש מת לפני שנה במחנה ריכוז. אשתו עובדת ב"רייכספרטרטונג". חבר העובדים בר"פ מתכנס לשיחה קרובות להספדים. לנסיעתה של מוסרת הדו"ח הזה ערכו מסיבה שהיתה רצופה שמחה לבבית על הצלת הנפש האחת. לקהלה בברלין יש עוד משרדים ברחוב אורניינבורג ודודין; נשיאי הקהלה הם: קרינדלר, קראוזה והנשל. על אף אומץ הלב והדאגה התדירית התיאשו כולם מצאת הצלתם. רק כך אפשר להבין כלא ניצלו יותר את ההזדמנות למסירת ידיעות אלינו אלא הסתפקו בדרישות-שלום בלבד.

ע ב ו ד ה. כמעט כל היהודים הנמצאים עוד בגרמניה עובדים. חלקם תמורת תשלום, לפעמים מבוטל, העובדים בעבודות שחורות למיניהן, אבל משכורתם קטנה בהרבה מזאת של הגויים העובדים באותן העבודות עצמן. חלקם עסוקים כפקידים במוסדות היהודיים, שעבודתם נחשבת גם עבודה במקצ- בית לעזרה הדדית, וכל העבודות הללו מהוות מגן מפני גירושים. עובדים מגיל 12 ומעלה, בכמה מקרים עד גיל 70. מפחדים מאד לאבד מקום עבודה, אפילו באופן זמני ע"י מחלה, כי בזה מאבדים את המגן האחרון. בתנאי עבודה אלה קיימים עוד שני מרכזי הכשרה, בנויאנדורף ובמדרבורן; חבריהם עובדים בעבודות חקלאיות. במצב של מחסור בידים עובדות השורר בגרמניה שמחים מאד לכל פועל נוסף, גם אם הוא יהודי, אלא שמפרידים ביניהם לבין העובדים הלא-יהודים.

הרכוש היהודי, נחשב באופן רשמי כרכוש המדינה. אסור ליהודי למכור חלק מרכושו אלא אם הוא מוכיח, כי הוא מחוסר כל אמצעי קיום אחרים, ואז יש שהוא מקבל רשיון מיוחד למכור...

היחס של העם הגרמני אל היהודים לא השתנה ביותר. עיקר הדעות אינו ידוע בגרמניה. לא מקרה הוא, שמבצעים את המעשים הנוראים ביותר מחוץ לגבולות גרמניה. אין פרעות ברחובות. את הכל מסדרים בדרך אדמיניסטרטיבית ובנמוס. פה ושם מוצאים עוד גרמני המגן העוזר ליהודי בדברים קטנים, אלא שגם אלה מפחדים פן יוודע הדבר לבולשת או לפקיד נאצי. האנטישמיות מקננת בעיקר בחוגי הפקידות הרודפת כבוד ומשרות. הנוער מחונך, כמובן, על ברכי האנטי-שמיות ובכל במשחק הילדים הקטנים ברחוב מורגש עד כמה הרוח הזאת נקלטה בתוכם. המרכז לאנטישמיות ולפוליטיקה האנטישמית היא הבולשת. יש לה מחלקה ליהודים ברחוב קורפירסטן. הפקידים הראשיים הם פריבר ואייכמאן. צריך להזכיר לטובה את היחס היפה של הקונסול השוויצארי בברלין וכן של פקידי הקונסוליה הזאת בברלין ובוינה. יהודי בחוץ המצליח להתקשר עמהם נכנס לעולם אחר, לעולם אנושי. יש קשר מכתבים לארצות הכיבוש ולארצות הנייטרא-ליות באירופה. מכתבים את המכתבים פתוחים באופן אישי לצנזורה. הקשר עם יתר הארצות — רק דרך הצלב האדום. המכתבים המתקבלים מאת הקרובים מבחוץ הם רכושו היקר ביותר של היהודי בגרמניה.

המצב הנפשי של היהודים הולך ורע. אחרי כניסת אמריקה למלחמה נסתמה הדרך האחרונה להצלה, הדרך לקובה, ואין עוד תקוה של מנוס. יש התמרמרות על שבנות הברית לא הושיטו יד בעוד מועד, כדי להציא יותר יהודים מפה והתמרמרות מופנית גם כנגד ישובנו. מאידך, יש חרדה פן תגיע הרעה גם בארץ-ישראל, שהיא אצל רובם תקוה סמל היהדות החפשית. אמנם, נשארו גם בעלי-תפיסה מתבוללת של הגירה לכל ארץ שהיא, אך מצפים לאבדון. החרדה לבשורת הגירוש בכל צלצול הפעמון, המזוודות הארוזות לנסיעה הזאת, השמועות הרעות על ... פרך העבודה וההרגים ... — כל אלה אינם מניחים ליהודים לחשוב הרבה על דברים עיוניים כאלה, ומעט מהנשמה בזה. אותו הלחץ הגדול התקרבו היהודים יותר איש לרעהו, נפשם נגדים לשביה ובאחד מצפים למאורעות הבאים.

* *
*

ברומניה
(לפי דו"ח מסוף דצמבר 1942)

על פי הידיעות שהופיעו בזמן האחרון בעתונות, ממקורות שונים, הולך ומחמיר מצבם של יהודי רומניה וחרב הגירוש מתנופפת על ראשם בכל רגע. יש סימנים שהממשלה החליטה לגרש ב-1943 את יהודי רומניה לטרנס-ניסטריה.

מאידך יש לראות שלא כל בלחם לשאלת היהודית מצד חוגים פוליטיים ידועים, כגון: אלה מ נ י ו, ראש מפלגת האכרים, מפלגת הליברלים של ב ר ט י א נ ו ואחרים. אלה מבינים את חומרת מצבה של רומניה בקשר עם נצחונות הרוסים בחזית הדרומית, אשר נמצא בה צבא רומני רב. הם מבינים טעם התמוטטות

רומניה הקרובה לבוא, יוחמר מצבה ע"י רדיפות על היהודים, שיש להם תומכים וידידים באנגליה ובאמריקה. יתכן שהחוגים האלה משתדלים ללחוץ על ממשלת א נ ט ו נ ס ק ו, שתפסיק את הרדיפות האכזריות נגד היהודים.

בזה אנו מביאים קטעים מהדו"ח על המצב של יהודי רומניה, שנכתבו ע"י איש מהימן, נוצרי (לא-רומני), שבא בדצמבר 1942 מרומניה. אף-על-פי שיש להתיחס בזהירות לאי-אלה פרטים, נמצא בדו"ח הזה, בדרך-כלל, תיאור נכון ומעניין על המצב. הכותב קרוב גם לחוגים יהודים אחראים וגם לאנשים הקרובים לממשלה.

*

"היחס של המדינה הרומנית בנוגע ליהודים ברומניה הוא תוצאה מהשפעה הגרמנית. את פתרון שאלת היהודים ברומניה רואים לא כשאלה רומנית אלא כשאלה אירופית.

המדינה הרומנית יסדה, בהסכם עם הממשלה הגרמנית, "ועד יהודי מרכזי". תיכף אחרי יסוד ועד זה סגרו את כל ההסתדרויות, הארגונים, מוסדות וגם את המשרד הארצי-ישראלי. לועד זה נתנו סמכויות של מוסד רשמי, כביכול, אולם במציאות יש לו רק סמכויות של מוסד-מקשר בין היהודים והממשלה בלבד. היהודים בעצמם אינם רואים אותו כמוסד שלהם, אלא כגזרה מן הממשלה. הראש האמתי של הועד הזה הוא: ר ד ו - ל ק ה שנתמנה ע"י הממשלה בסמכות של מיניסטר; ש ט ר י י ט מ ן ממלא רק תפקיד של סטטיסט ומוכן לחתום על כל-תעודה שמגישים לו. שני היהודים האחרים שנתמנו, הם: ו י ל מ ן, שעוסק בעניני עתונות ו ג ר ו ס מ ן - בעניני כספים. גם היהודים וגם הגרמנים והרומנים מביטים על אנשים אלה בעל מנוולים. אין להם שום ערך, והממשלה מבקרת אותם על כל צעד ושעל. המזכיר הראשי של הועד הזה הוא רופא ידוע, ד"ר ג י נ ג ו ל ד, משומד, שמוצאו מטרנסילבניה, אשתו גרמניה. הגרמנים וגם לקה רוחשים אמון לו. היהודים מביטים עליו כעל רנגט, שאינו מייצג את האינטרסים שלהם, אבל חושבים אותו לאיש הגון.

ר ד ו - ל ק ה - מוצאו ממשפחה חשובה ויש לו הרבה קרובים, הקרובים למלכות. בעל השכלה ויודע הרבה שפות. בזמנו היה שייך למפלגת גוגה-קוזה, שהיתה מפלגת האנטישמים המופלגים. לקח הסתובב כל הזמן בסביבה אנטישמית.

בזמן האחרון הוא שנה את דעתו בשאלה היהודית, כנראה דוקא מפני שבא במגע יותר ישיר אתה והכיר את כל היקף הבעיה וחומרתה. וכאשר הגיע להכרה שרוצים לנצל אותו להשמדת היהודים, התנגד לכך. יש בידינו הרבה הוכחות שהוא התנגד לתחבולות ההשמדה בכל כוחותיו, ביחוד לגירוש היהודים לטרנסניסטריה. העוסקים באכזריות מיוחדת במאסרי היהודים וגירושם היו המשטרה החשאית והמפקדה הראשית. ביחוד הצטיין בזה "תליין היהודים", הגנרל [illegible], שהוא סגן מיניסטר הפנים-וראש המשטרה החשאית. ד"ר גינגולד לא יכול וגם לא רצה להתערב בשאלות גירושם של אנשים, אבל לקה הציל הרבה פעמים יהודים בודדים מגרוש.

הצירות הגרמנית אינה מתערבת באופן רשמי בפוליטיקה הפנימית של רומניה, אבל על-יד הצירות הגרמנית משמש ד"ר ר י כ ט ר, מומחה לשאלה היהודית, והוא מעונין ומשתדל בכל כוחותיו להכניס את חוקי נירנברג ברומניה. גורל היהודים הרומנים תלוי במקרה או במצב רוח של האחד או השני מאנשי השלטון.

לפני חדשים אחדים נאסרו מאות אחדות של יהודים ונכלאו בבתי-ספר. מצבם שם היה נורא, וע"י הבנינים האלה התחוללו מחזות איומים, כאשר קרובי האסירים עמדו ע"י הבתים האלה מבלי שיוכלו להגיש להם עזרה. האנשים האלה חכו שיגרשו אותם לטרנסניסטריה. האשימו אותם בזה, שהשתמטו מעבודות כפיה. בענין הזה התערב רופא אחד ידוע, ד"ר גומויה, הוא בקר בבנינים האלה וראה את מצבם הסניטרי האיום של האנשים האלה והשפיע על המלכה הלנה שתתערב. המלכה הלנה דרשה בתוקף מהממשלה שישחררו את היהודים. גם המלך מיכי איים, שהמלכה תעזוב את הארץ וגם הוא ילווה אליה, אם לא ישחררו את האסירים. תחת לחץ האיומים האלה, ואחרי התיעצות של ימים אחדים בקבינט, שחררו את היהודים (קשה להאמין באמת שהמלך מיכי התערב בענין זה, יען-כי הוא ידוע בתור צורר יהודים חריף וגם אין לו השפעה על עניני המדינה. התערבות המלכה הלנה

לחוגת היהודים שמרו לפני שנה, בקשר עם גרושי היהודים מצ'רנוביץ – הערת המעתיק). אחרי המקרה הזה יסדו ועדה מיוחדת לענייני היהודים. בועדה הזאת לוקחים חלק, חוץ מלקה והגנרל וסיליו ידיבו, גם מיניסטר העבודה, דנולסקו, האדמירל פ א י ס, שבתור בא-כח של מיניסטריון הצי, המיניסטר לרומניזציה ש י מ ר ס ד ר ב ה ש, ובא-כח של המפקדה הראשית ובא-כח של מיניסטריון המשפטים. עד הנה עוד לא עשתה ועדה זו שום דבר, לא במובן חיובי ולא במובן שלילי, אולם לזמן ידוע רוח ליהודים. באופן רשמי מקשר את היהודים עם הממשלה הועד המרכזי היהודי, אולם בזמן האחרון נתן לקה את הסכמתו לד"ר א., בא-כח המשרד הארץ-ישראלי, <u>ימשיך את פעולתו בקשר עם הגירת היהודים ועם השבת מצבם של אלה שגורשו לטרנסניסטריה</u>. ד"ר א. גם נפגש פעמים אחדות עם לקה והאחרון הבטיח לעזור לו בפעולותיו ושלא יארע לו שום דבר רע בקשר עם פעולות אלו, ועד עכשיו גם עמד בדבורו. על היחות האלה מסרו באופן סודי גם לציר שוייצריה בבוקרשט, ר-נ ה-די ה-ו ר ק, וגם לד"ר ר י ס ד, שהוא מנהל מחלקת ענייני הזרים ע"י האירות השוויצרית. אילו הקשר היה נחוץ שוייצריה, הוא גם מסר שיש ביכולתו לעזור בשאלת היהודים בטרנסניסטריה וכ"כ בשאלת הגירת היהודים מרומניה. כמובן, שהצירות השוייצרית לא יכולה להתערב בשאלות פנימיות ברומניה, אבל היא מוכנה לעזור להשבת מצבם של האנשים.

לפי ידיעות סודיות, עסקו בועדת המיניסטרים בשאלת היהודים ולקה עמד בתוקף נגד המשך הגרושים. הוא התקיף את המלשנה ואת המפקדה הראשית, (ע"י רדיפות היהודים), הגורמות לפי דעתו נזק לאינטרסים המדיניים של רומניה בעתיד. חוץ מזה תלויי עוד המסחר והתעשיה הרומנית ביהודים, ואי-אפשר להם להתקיים בלי המומחים היהודים. בא-כח מיניסטריון הצי דיבר נגד הגירת היהודים, מכיון שזה יזיק לצי הרומני, שאין בידו כעת אניות פנויות. גם מצד הגרמנים יש התנגדות להגירת היהודים, מכיון שהם מעוניינים לרכז את כל היהודים בגבולות של מזרח אירופה ולנצל אותם בעבודות כפיה.

בטרנספורטים האחרונים של המגורשים מרומניה נשלחו לא כמו מקודם למוהילוב אלא לאוצ'קוב, שהיתה פעם מצודה, על חוף הים השחור. על גורל האנשים האלה נפוצות שמועות שונות, אבל כנראה עובדה היא, כי בטרנספורט אחד הרגו את כל הילדים עד גיל 14 ואת הזקנים והחולים. את השאר שלחו לעבודות כפיה במקומות שונים. מוסרים, שהרצח הזה נעשה על-פי פקודות של המפקדה הראשית.

<u>המצב בטרנסניסטריה</u>. אין לתאר את מצוקת האנשים הנמצאים בטרנס-ניסטריה. אין להם שום אמצעים, לא לחם לאכול ולא בגד ללבוש. הועד המרכזי היהודי התחיל באוסף של בגדים, אבל המפעל הזה לא הצליח ביותר, מכיון שגם ליהודים שנשארו ברומניה אזלו הבגדים, כי הרבה פעמים לקחו מהם הרומנים בגדים בשביל הצבא והפליטים הרומנים. וגם אחרי שאספו כמות ידועה של בגדים, היו קשיים גדולים בהשגת אמצעי משלוח ונוסף לכך האמרכזי לשלם לממשלה מכס עבור הבגדים האלה. היהודים ברומניה אספו גם סכומים גדולים של כסף, בכדי לשלוח לטרנסניסטריה, אבל הממשלה החליפה את הכספים האלה למרקים, לפי שער נמוך מאד והיהודים קבלו סכומים זעומים. כבר לחם עולה בטרנסניסטריה פי 10 עד 15 מהמחיר ברומניה. על פי החשבון יוכל כל יהודי בטרנסניסטריה לקנות בכסף שקבל לתם <u>אחד</u> במשך שנה חדשים.

אין פלא, איפוא, על ההתנודנות האיומה של הילדים והנוער היהודי במקומות הגרוש. האנשים מתרוצצים ערומים ויחפים, רעבים ללחם ובלי גג על ראשם. מצבם הסניטרי ותנאי השכון של היהודים, הנמצאים תחת שלטון הגרמנים, הם גן-עדן בהשואה למצבם של האומללים האלה.

בטרנסניסטריה פועלים יחד עם השלטונות הרומנים גם אנשי הס.ס. הגרמנים, שפלוגותיהם עוסקות בירית היהודים. היו מקרים שגרמנים מהפלוגות האלה מלאו תפקידי מקשרים בין יהודי טרנסניסטריה ואלה שברומניה, אבל המקרים האלה היו בודדים. היהודים בטרנסניסטריה יכולים לשלוח מכתבים לקרוביהם באמצעות הועד היהודי. כ"כ יכולים לשלוח גם רפואות, חבילות, בגדים, צרכי אוכל. אסור בהחלט לשלוח כסף.

בשיחותיו עם ד"ר א. רמז לקח; כי הוא לא יתנגד לכך, שיהודי חוץ-לארץ יעזרו בכספים ליהודי טרנסניסטריה והוא גם יסכים שתהיה בקורת בינ-לאומית בהגבלת העזרה הזאת. כמובן, שלעזרה כזו יהיה ערך רק אם השלטונות הרומנים יסכימו שהכסף יוחלף בקורס קבוע וכ"כ שלא יצטרכו לשלם מכס בעד בגדים, מצרכי אוכל וכו' שישלחו לטרנסניסטריה.

<u>הגירה.</u> לפני איזה זמן דובר על כך, שיגרשו את כל היהודים מטרנסניסטריה לחלק המזרחי של הארץ, שנכבש מידי הרוסים. והותר לעלות לארץ-ישראל בלבד תמורת תשלום מס גבוה לממשלה, בעד כל איש. בינתיים בוטלה התכנית הזאת.

יתכן, שד"ר לקח יעזור לעלית מספר מסוים של משפחות יהודיות לארץ-ישראל, אם ימסרו אניות לרשות המעבירים. גם הרומנים וגם הגרמנים אינם מעוניינים שישנה מקרה "סטרומה". מיניסטריון החוץ והגרמנים מתנגדים לכך, שיקחו בחשבון אניות רומניות. לקח דרש מהמשרד הא"י לדאוג לכך, שהאניות עם המהגרים היהודים תוכלנה לעבור בלי קושי את הים השחור ואת המצרים ולתת ערבות שאניות אלה תחזורנה תיכף ומיד לרומניה. אם זה יוכל להתגשם, יש סכויים לעליה גדולה של יהודים מרומניה, באופן שהעשירים ישלמו מכיסם גם בעד מחוסרי האמצעים.

<u>חיי היהודים ברומניה.</u> מקורות הפרנסה של היהודים ברומניה בכלל וגם בבוקרשט הולכים ונסתמים. בעבודה נשארו מעטים. מהיהודים דורשים שכר-דירה גבוה פי כמה מזה של הנוצרים. חוק הדירות נכנס לתקפו ב-26 באוקטובר 1942. בעד דירה של חדרים אחדים צריך לשלם מ-200.000 עד 300.000 ליי לשנה. מפני זה עוברים היהודים מדירותיהם לרובעי הדוחק והעוני. בכל בתי-החרושת מסרו את הפקידים היהודים, כ"כ את המומחים, מהנדסים, חימאים וכו'. לפני זמן-מה היו היהודים עושים חוזים פיקטיביים והיו מעבירים את עסקיהם, למראית עין, לידי ידידיהם הרומנים. בעת זה כמעט בלתי אפשרי, מכיון שהבקורת על העברת עסקים מיד ליד החמירה מאד. אם נתפס אדם בעבירה כזאת אזי מגרשים את השותף היהודי לטרנסניסטריה ואת השותף הרומני למחנה רכוז. מצבו של האחרון הוא הרבה יותר טוב, כי הוא מצליח לפעמים להשתחרר ע"י שוחד, אבל <u>ליהודי אין מפלט.</u>

היהודים מקבלים כרטיסי-מזון יחד עם הנוצרים, אבל על כרטיסיהם יש סימן של צלב והם מקבלים את כל המצרכים בכמויות יותר קטנות. למשל: כל רומני מקבל ק"ג סוכר לחדש, יהודי רק 100 גרם. יהודי מקבל שליש מנת בשר ממנת הנוצרי. בעד ככר לחם משלם יהודי 38 ליי, הרומני רק 14 ליי. עצים בכלל אינם נותנים ליהודים. בעד כל עבירה על חוקי התזונה מגרשים את היהודי יחד עם כל משפחתו לטרנסניסטריה. ליהודי אין רשות לנסוע ברכבת ממקום למקום, ורק במקרים יוצאים מהכלל הוא מקבל רשיון ובעד כל יום העדרו מביתו הוא צריך לשלם 1000 ליי. הוא צריך להכניס ל"ועד המרכזי היהודי" סכום כסף למפרע בעד שלומים אלו. ענידת מגן דוד היא חובה בבוקובינה בלבד.

לעת-עתה עוד קיימים ברומניה בתי-ספר עממיים וגם מקצועיים יהודיים; לפני זמן-מה, כאשר דובר על גרוש יהודים, עמדו לסגור את כל בתי-הספר היהודים. כמדובר לעיל, עתה חלפה הסכנה הזו."

****

אשנב

לקוטי ידיעות / דברים בשם אומרים

מהומות אנטי־יהודיות בטהראן

התגוננות עצמית מנעה טבח גדול

מתוך מכתב מאיראן:

התעמולה הנאצית בטהראן לא פסקה גם לאחר בוא האנגלים והרוסים; היא רק הסתגלה לתנאים החדשים, ועברה לפסים אנטי־יהודיים. עם גירושו של השאח הקודם (ריזא־שאח) נאסרו הסוכנים הנאצים הגלויים. אך הסוכנים החשאיים מרובים עדיין, והם מוצאים תמיכה בין שכבות הסוחרים ופקידי הממשלה. רדיו ברלין עמל לזרוע תשדורות על כוונות בריטניה ורוסיה באיראן, ובהתעמולתו תופס הצביון האנטישמי. כך, למשל, שידרו והפיצו שמועות, כי מותסר עלי פרוזי, ראש הממשלה הפרו־אנגלי (הקודם) — הוא מורע־יהודים. יחד עם זה מנסים האלמנטים הפרו־נאציים לנצל את קשיי האספקה. צירוף שני הגורמים הנ"ל הביא למאורעות הדמים בטהראן ב־8 לדצמבר, שעלולים היו להתפתח לאסון יהודי גדול.

במשך חדשי הסתיו החמירה בטהראן שאלת אספקת־הלחם. אנשים צבאו על פתחי־המאפיות; כמעט ליד כל מאפיה שמרו שוטרים כדי למנוע קטטות. לא לגמרי ברורה סיבת המחסור. אין להאשים בכך את הבריטים, כי צבאם מקבל את מצרכיו מחו"ל, והם עוד הכניסו מזון עבור האוכלוסיה האזרחית. בין הגורמים למחסור — בעלי־האחוזות הגדולים, שומנים בחלקם על חוגי הנאצים; כפי שאומרים, הם הסתירו כמויות מעודף יבולם. ייתכן, שהיו גם ליקויים במנגנון־החלוקה הממשלתי.

באופן מקביל עם מצוקת הלחם ועלית־המחירים, החלו חוגים שונים לנהל הסתה אנטי־יהודית פרועה מעל דפי העתונות היומית והשבועית. האשימו את היהודים בספסרות והסבירו להמוני העם, שבכל אשמים היהודים. הצטיינו במלאכה זו העתונות "אמלעת" ו"מהר־איראן", והשבועון "אמיד". ציר הפרלמנט מבה־מבעי נשא נאום הסתה גלוי בבית־הנבחרים והטיל את האחריות בעד המצוקה על היהודים. הנאום הודפס בכל העתונים, ואפילו בעתון הרשמי — "ז'ורנאל דה־טהראן". תעמולה גלויה נגד בעלי־הברית אין האנגלים והרוסים נוטים להתיר, אולם הסתה אנטי־יהודית — שאני: זהו ענין פרטי־פנימי...

בימי דצמבר הראשונים הורגשה תעמולה חזקה בבתי־ספר הגבוהים והתיכונים. עוררו את התלמידים, כי ידרשו הפסקת לימודים בצהרים, כדי שיוכלו אחרי הצהרים לעמוד בתור ליד המאפיות... ב־7 לדצמבר פרסם מסעודי, עורך "אמלעת" וציר הפרלמנט, מאמר ראשי בו דרש מהממשלה דין על מצב האספקה ואיים בהצבעת אי־אימון. למחרת בבוקר, עזבו התלמידים והסטודנטים את בתי־הספר וצעדו לבנין הפרלמנט. בדרכם הצטרף אליהם המון רב. בתוכו אלימנטים אסוציאליים רבים. משנדל ההמון הסתננו לתוכו סוכנים נאציים, והם כיוונו את המאורעות בהמשך הדברים. בראשית ההפגנה נשמעו בעיקר דרישות "לחם" וגידופים נגד חברי פרלמנט שונים ונגד ראש הממשלה. אולם מהר עברו לקריאות אנטי־יהודיות פראיות לקללות נגד בעלי הברית וצעקות לכבוד היטלר.

המשטרה לא הראתה כל התנגדות להמוני־המפגינים, וזה עורר אותם לפרוץ לתוך בנין הפרלמנט ולעשות בו שמות. משנגמרו את מלאכתם בבית־הפרלמנט, התפזרו על הרחובות והחלו לשדוד את החנויות בסביבה, השייכות ברובן ליהודים ולארמנים. במידה שהתפשטו המאורעות הורגש בהם מין "סדר": מעשי השוד וההרס הופנו נגד חנויות יהודיות בלבד, ואם קרו יוצאי־מהכלל, הרי מפני שההמון טעה בבעלותן של חנויות אחדות, או מפני שהשכונות היהודית גובלת לכמה בתי־מסחר פרסיים.

הנסיון לפרוץ לתוך הגטו — שם מתגורר רוב יהודי טהראן — נהדף הודות להתנגדות אמיצה של קומץ יהודים שהזדיינו בסכינים ובמקלות. כך נמנע אסון יהודי גדול.

משעה 10 בבוקר ועד הערב השתוללו המהומות לאי־הפרעה. קרוב ל־8 בערב נכנס צבא פרסי לעיר, ובעזרת רובים ומכונות־יריה סיגר את המסניגים המשתוללים. רבים בהפורעים נהרגו. אחרים נאסרו. למחרת, 9 בדצמבר, הובא גם צבא אנגלי ורוסי לטהראן.

ייתכן, כי המהומות מ־8 בדצמבר הן רק הקדמה לנסיון רציני יותר. ואין ספק, כי מאורעות עתידים יופנו ביתר תוקף נגד יהודים, אם לא תבוא דאגה נמרצת לתפסקת ההסתה האנטי־יהודית הגלויה, לא כן הנגע הוא שבארץ זו, הנמצאת למעשה תחת חסות מעצמות־הברית, יערכו פרעות איומות ביהודים.

עד עכשיו קיים בטהראן עוצר לאחר 8 בערב.

במזרח התיכון

התקרבות בין המלך פארוק והצירות הבריטית?

מאת מודיענו בקהיר:

מקורות שונים מתרגמים ידיעות על התקרבות בין הצירות הבריטית וארמון המלך.

התפתחות העניינים הפנימיים במדינה גרמה לירידת הפרס־טיז׳ה של הוופד. הפקודה על העלאת שכר־הפועלים החק־לאיים עד 5 גרוש ליום, הקיפה נגד הממשלה את בעלי האחוזות הגדולות. ומצד שני מורגשת התמרמרות גדולה גם בחוגי הפלחים, באשר העלאת־שכר זו אין בה כדי פיצוי בעד התיקרות החיים. לפלחים קשה להבין את הסיבות היסודיות של רועי־מצבם והם מאשימים בכל את הממשלה שבגדה, כביכול, באינטרסים של השכבות העניות. גם בין הפקידים מורגשת אי־שביעת רצון בקשר עם התיקרות החיים. מה שנוגע לפועלים — הם נמצאים תחת השפעת האגף השמאלי של הוופד, המסו־ שיך להשתייך לוופד בעיקר מטעמי במחון פנימי, ולאמתו של דבר נוטה שמאלה.

כפי שזה רגיל במצרים, התאחדו כל מפלגות האופוזיציה לשם מלחמה בממשלה, והתקפותיהן מכוונות ביחוד בשטח המדיניות הפנימית. האופוזיציה מנצלת את התנאים הקשים בהם נמצאות עכשיו שכבות העמלים, והעסוקתה בדרישה שכל הברזות באות בגלל נחאם פחה.

מצד שני קשרה האופוזיציה קשרים אמיצים עם ארמון המלך ועם שיך אל־מראגי, הרקטור של אל־אזהר, שהוא מנהיג הריאקציה הדתית. בחוגים הפוליטיים בקהיר סבורים, שהתפתחות הפנימית הזאת היא שדחפה את הצירות הבריטית להתקרב לאנשי הארמון, כדי לא להישאר מחוץ לאפשרויות החדשות. בזמן האחרון היו למיילס־לאמפסון, ציר אנגליה בקהיר, שיחות אחדות עם המלך הצעיר. סופרים שהשיחות הצטיינו בלבביות ושהמלך פארוק נתן לציר בריטניה הבטחות מסוי־מות בנוגע לנאמנותו לאנגליה ול„דמוקרטיה". בחוגים האנגלים מספרים, שהדינים והחשבונות האלה עשו רושם בלונדון.

מדינאים מצרים מערערים על האחדות הערבית

„אל־מסוורי" — עתון נפוץ במצרים ובארצות שכנות, הנמצא בקשרים טובים עם הצירות הבריטית בקהיר ומנסה למסות את ההכרה, כי ענייני מצרים דורשים ליכוד פאן־ערבי בקיף — פנה לחשובי המדינאים והעסקנים המצרים בבקשה שיביעו את דעתם על השאלה, כיצד תקום האחדות הערבית. בגליונו מ־18 לדצמבר מפרסם העתון שתי תשובות, משותפות עלי עלובה פחה ומפואד אבאזה פחה.

מותמד עלי עלובה פחה הוא עסקן מדיני ידוע, חבר מפלגת „הליברלים" („אל דסתורי"), ממתנגדי הוופד; פעיל מאד בתכ־ניות פאן־ערביות ופאן־מוסלמיות, אנטי־ציוני מובהק. ב־1930 הופיע בבא־כח המוסלמים לפני ועדת הכותל המערבי מטעם חבר־הלאומים). ב־1931 השתתף בועידה מוסלמית בירושלים שסודרה על ידי חג׳ אמין אל־חוסייני. ב־1937 לקח חלק בועידה הערבית בבלודאן, וב־1938 — בועידה הערביה הפרלמנטרית בקהיר „להגנת הערבים בארץ־ישראל". פואד אבאזה פחה — אישיות מכובדת מאד במצרים, בלתי־מפלגתי, אך נמצא ביחסים טובים עם הוופד:

עלובה פחה מטיל ספיקות באפשרותה של באחדות פוליטית

מוחמד עלי עלובה פחה כותב, כי הוא מודה לאל שהאר־צות הערביות, המזרחיות והמוסלמיות התחילו מאמינות באח־דותן. אולם איך תקום אחדות זו? אחדים חושבים, כי יש לאחד את העמים הערבים, כולם או חלק מהם, תחת דגל אחד. עלובה פחה אינו מסתפק מלהכריז, כי רעיון „הממלכה הערבית" או „אימפריה ערבית" הוא רעיון מוטעה ואינו ניתן להגשמה אם אפילו יוגשם באיזו צורה שהיא, לא תהא בו משום תועלת, ונזקו יהיה גדול מתועלתו. ההיסטוריה מעידה, כי צירוף ארצות השונות באופיין גורם תמיד לצרות ולנזקים. באופן רציני יש לחשוב על שיתוף פעולה בין הארצות הערביות בענייני תרבות, מסחר, תעשיה והגנה, והקלת החילוף בין הארצות האלו, באופן שלא יפגע בעצמאותן המדינית או הגיאוגרפית [illegible] כל אחת מהן. על השאלה לאן תפנה מצרים כדי ליצור את האח־דות הזאת, לאסיה או לאפריקה, עונה עלובה פחה כי הוא מוצא לנחוץ לפתוח את השער בפני כל האומות הערביות והמזרחיות המוכנות לנצמן את היכולת להצטרף לגוש זה. אם יקשה הדבר על אחת המדינות, אז תצטרך מצרים להגדיל את הקשרים התרבותיים והכלכליים אתה באמצעות משלחות וחילופי סחורה בגדר היכולת...

אבאזה פחה מצדד באוריינטציה אפריקאית

פואד אבאזה פחה כותב, כי אינו יודע כיצד אפשר להקים בעתיד הקרוב פדרציה ערבית, לאחר שהאומות הערביות אינן מזדהות באינטרסיהן, בהכוונותיהן ובעקרונותיהן המדיניים. הוא מוצא, כי בפני מצרים עומדות שתי דרכים: אחת — כללית, מופשטת; השניה — פרטית ומעשית. מבחינה כללית על מצרים להודיע על אחדות ערבית שתכלול את מצרים, ארץ־ישראל, סוריה והלבנון, עבר־הירדן ועיראק, כל ארצות חצי־האי ערב ובן לוב, תוניס, אלג׳יר ומרוקו וכו׳. „אחדות ערבית" כזו נוסדה בעצם בקהיר ב־25 במאי 1942, לאחר שבעלי הדעה הזו מבין הערבים במצרים, סוריה, עיראק וביתר הארצות, הודיעו על הידו[illegible]־רים בין הארצות הערביות ועל שמירת זכויותיהן והגנה [illegible]־סיהן... ואשר לתובה המצרית המעשית, חושב אבאזה פחה, כי מצרים צריכה ל„אחדות של הנילוס", שתקיף את סודאן, חבש, אריתריאה ואוגנדה, מדינות הקשורות באופן מדיני גם עם חבר־העמים הבריטי. הוא סבור, כי השקפתו זו אינה דמיונית וניתנה להגשמה אם יתלכדו כל הכוחות...

נצחונות בעלי־הברית השפיעו על אבן־סעוד

הנוסח הרשמי של נאום אבן־סעוד במכה בפני עולי־רגל מקווייט, ב־14 בדצמבר, כולל בין השאר את הפיסקה הבאה: „המלך הודה לממשלת בריטניה על עזרתה הגדולה לארצו והוסיף, כי לולא עזרה זו לא היתה שוררת בחג׳אז אותה הרווחה השוררת בה כיום. הוא השווה את מצב ארצו כיום עם מצבה במלחמה החולפת ומצא, כי ההבדל הוא עצום, הודות לעזרתה של בריטניה".

זו הפעם הראשונה במשך המלחמה, שאבן־סעוד מוסר, באוזני הנהרה פרו־בריטית כה בולטת.

זכור את אשר עשה לך עמלק!

באמצע דצמבר נשא ראש־הממשלה העיראקית, נורי־סעיד, נאום אנטי־ציוני חריף. בדבריו הזכיר את האשמותיו של חיים וייצמן על הקשיים שממשלת עיראק עשתה למעבר ילדי הפליטים מאיראן, והכריז:

אכן, הוא נורי עשה הכל כדי לסגור את מעבר־עיראק בפני הילדים האלה. ממשלתו מתנגדת לעליה יהודית לארץ, והיא לא תרשה לשום נפש יהודית לעבור דרך עיראק לארץ־ישראל, יהא זה ילד או זקן, אשה או גבר.

הנאום שודר ברדיו הבגדאדי. אך מפאת אפיו הקיצוני והתוקפני נאסר פרסום הנאום במצרים ושאר ארצות שכנות. גם בארץ־ישראל לא פורסם הנאום.

בציבוריות הלבנונית

המארונים בין הנהגה דתית לייצוג לאומי

מתוך מכתב מביירות:

ראש הכנסיה המארונית, הפטריארך, שואף לשלטון תיאו־קרטי, והיה רוצה לנהל את עניני עדתו כפי שניהלום קודמיו במשך שנים מרובות. מאידך, אין המארונים כיום עדה של מא־מינים בלבד, וההשכלה חדלה להיות פריבילגיה של הכנסיה. בדור האחרון קמה אינטליגנציה מארונית מתקדמת ורדיקאלית בדעותיה, השואפת להגביל את הכנסיה בענינים דתיים, ויותר עם זה ליצור נציגות לאומית למען הענינים הפוליטיים והחברתיים. אמנם, יודעים המשכילים המארונים, כי אי־אפשר להם להתע־לם ממעמדו המיוחד של הפטריארך, אשר עמד במשך דורות בראש עדתו, סיכל את אחדותה כלפי חוץ, והגן על זכויותיה בכל ענפי החיים. לכן מחפשים את המוצא לא בהריסת מעמדו של הפטריארך אלא בנתינת אופי יותר ציבורי ודמוקרטי לפעולותיו שמחוץ לעניני פולחן ודת. למטרה זו נוסדה בשנה האחרונה ועדה מארונית ציבורית, שבה משתתפים אישים שונים, הדואגים את עניני העדה מנקודת־ראות כוללת יותר. התפקיד הדחוף של ועדה זו — למצוא מוצא קונסטרוקטיבי מן הסכסוך שהחמיר בין הפטריארך ונשיא הריפובליקה נקאש (אף הוא מארוני).

הלבנון וצרפת

מאת מודיענו:

המאורעות האחרונים בצפון־אפריקה והסיכויים להקמת ממשלה צרפתית אימפריאלית תקיפה העלו את כבוד הצרפתים בין נוצרי הלבנון. שאיפת הלבנונים לעצמאות מתכוונת למעשה לעצמאות פנימית ולהבטחה אי־התערבות מצד השכנים הסורים המוסלמים. אולם המנהיגים הלבנונים סבורים, כי בעניני־חוץ ובעניני בטחון תצטרך ארצם להיות קשורה עם מעצמה אירופית, ולאחר־הכל אינם רואים מעצמה שהיא יותר מתאימה לרוחם ופחות חשודה על „פיוס" הערבים־המוסלמים מאשר צרפת.

מהצד השני אין העסקנים הלבנונים מסכימים לשלם כעת אותו מחיר שצרפת תבעה מהם בעד תמיכתה בעבר. הם דורשים שהפקידות הממשלתית תהיה לבנונית ולא צרפתית. כי הצרפתים לא יתערבו בהנהלת הענינים הפנימיים, לא ישריינו לעצמם פריבילגיות משקיות. וכן רבה ביניהם התרעומת על ריבוי שוחד ועל המשטר של חלוקת משרות בין „מקורבי" הנציבות. מנהיגי הנוצרים סבורים, כי לאחר הלקח של העבר אפשר יהיה להגיע להבנה הדדית עם צרפת.

המארונים, ושאר הנוצרים, אינם מתעלמים גם מהצורך לבוא לידי סידור מוסכם עם השכנים המוסלמים, כדי להתגבר סוף־סוף על המתיחות השוררת בין שתי העדות החל מ־1860, מתיחות ששרשיה ניכרים לא רק בשטח הפוליטי בלבד. אך הסכם כזה יוכל לקום — לדעת הלבנונים — רק לאחר שהמוס־למים יכירו בזכותו של הלבנון לעצמאות ויזהו באופיו הנוצרי.

הנוצרים בלבנון וא"י העברית

מפי עסקן מארוני:

...מצבם של הנוצרים בלבנון ושל היהודים בארץ־ישראל עושה אותם לבעלי־ברית טבעיים: הן הלבנונים והן היהודים שונים מאד מהסביבה הערבית־המוסלמית, ולגבי שניהם אין השכנים המוסלמים מוכנים להכיר לעת־עתה בזכותם לעצמאות מדינית. „ברית זו אינה רק ענין של רצון אלא היא בבחינת הכרח פוליטי לשני הצדדים.

ברם, הכרה זו טרם חדרה להמוני העדה המארונית בצורה שתחייב להסיק מסקנות מעשיות. וכמה סיבות לדבר. ראשית, המגע האנושי בין בני הישוב העברי ואנשי העדה המארונית הוא קלוש מאד. יהודים ארצישראליים רבים משתדלים למצוא הבנה עם שכניהם הערבים, אך הם לא השקיעו מאמצים דומים לכך כלפי שכניהם הלבנונים הנוצרים, אם כי ההבנה ההדדית כאן היא קלה הרבה יותר. שנית, מפריע גם חוסר־היציבות הפנימית בתוך העדה המארונית. הסכסוך הפנימי בין מפלגת הפטריארך ובין מתנגדיו מבזבז את המרץ הציבורי בענינים יום־יומיים פעוטים ומרחיק את לב המנהיגים הלבנונים מהשא־לות הלאומיות הגורליות באמת, בפרט מהכרעות הדורשות ראיה־לרחוק. כמו כן קיים עדיין בין הנוצרים הפחד מפני „מה יאמרו המוסלמים"; אף הוא מפריע בעד התקרבות גלויה של המארונים ליהודים; אולם פחד זה הנהו יותר פחד אישי של הפרטים מאשר פחד עדתי, כי למארונים בתור קיבוץ אין כבר מה להסתיר בעיני המוסלמים, לאחר דורות של התב־דלות הולכת וגדלה.

...קיימת עוד נקודה אחת, המקשה על ההתקרבות הלב־נונית־יהודית. רבים מהמארונים שואלים את עצמם, אם אין בכוונת הציונות להתפשט מחוץ לארץ־ישראל ולהשתלט גם על הלבנון. ההכרזות על אהדה לפדרציה ערבית הנשמעות מפי עסקנים יהודים שונים מתפרשות בלבנון ככסות לתכניות התפשטות מחוץ לגבולות הארץ. שאם לא כן — לשם מה נחוצה ליהודים הפדרציה עם הערבים?!.. לבעל־הדברים עצמו אין כל ספק ב„כלי־אליותם" של הציונים לגבי הלבנון, אולם חשוב שתבוא בענין זה הודעה מפורשת מצד המוסדות היהודיים הלאומיים.

מן המתרחש בארץ

לשם מה נוסעים נכבדים ערבים לסעודיה?

מאת מודיענו המדיני:

לפני זמן קצר נסעו למכה לרגל החג' עבד־אל־קדר, אל־מוזאפר מיפו ועאדל שווא מעזה. עליית־הרגל של עאדל שווא (הוא אחיו של ראש עיריית עזה) נעשתה באירוני; וספק, אם נימוקים דתיים הביאוהו לנסיעה. אל־מוזאפר, שעמד בתקופה האחרונה מהצד בסכסוכי המפלגות הערביות, ידוע בקשריו הטובים עם המזכירות הראשית של ממשלת א"י. בעקבות נסיעתם של שני העסקנים האלה משערים בחוגים ערבים, כי הם הוזמנו על ידי אבן־סעוד לדון על תכנית פולי־טית לפיזור עניני ארץ־ישראל. תכנית זו יוחסת, לדברי אותם חוגים, על ידי שליחים בריטיים. והיא באה להציע איחוד א"י, עבר־הירדן, הלבנון וסוריה, והתרת עליה יהודית בגבול 25% מאוכלוסי כל אחת מארבעת הארצות הללו.

מעללות מחלקת האינפורמציה הממשלתית

לאחר שהתקבלה הצהרת ווייצמן (לרגל ה־2 לנובמבר.— המע') אסף עוסי נשאשיבי, פקיד מחלקת הידיעות הממ־שלתית ביפו, את עורכי העתונים הערביים, קרא בפניהם את ההצהרה, ודרש לפרסמה ולהגיב עליה בצורה חריפה ביותר. משנשאל, אם פולמוס זה לא יהא למורת־רוחה של הממשלה, ענה — כי אינו פועל על דעת עצמו אלא לפי הוראה מגבוה.

פקידי ממשלת א"י סייעו לתעמולה הנאצית...

מאת מודיענו בדרום:

אחרי מחאת פקידי הממשלה ומקורביה נגד הצהרת ווילקי הרבו השמועות בין הבדואים, כי אמנם קיימים חילוקי־דעות רציניים בין אנגליה וארצות־הברית. השידורים הערביים של „הציר" ניסו להחדיר בזמן האחרון רעה זו בין הערבים, אך דבריהם לא נתקבלו באימון רב, עד אשר בא העידוד הממשלתי לענין המחאות ויצק שמן למדורת נאצית זו...

„היהודים סובלים מידי הנאצים פחות משאר עמי אירופה..."

„פלשתין" היפואי, הנחשב ל„מתון" בין עתוני הערבים, אינו בוש להעלות על דפיו את השורות הבאות, במאמר ראשי על אסון יהודי אירופה:

„רדיפות הנאצים את עמי פולין, יוגוסלביה, יון, ורוסיה הכבושה הם יותר קשים מן הרדיפות על היהודים, באשר הנא־צים החליטו לכלות את העמים ההם על ידי מלחמה ורדיפות באחת. בו בזמן שפעולותיהם נגד היהודים מצטמצמות ברדיפה בלבד..."

אם זה יחסם של המתונים שבין עסקני שכנינו אלינו, מה יש לצפות מאלה שאינם־מתונים?!

נימוק ציוני שעשה רושם על עתון ערבי

„פלשתין" היפואי כותב:

ד"ר מגנס הזהיר את היהודים מלהיות קיצוניים בדרישו־תיהם ביחס לארץ־ישראל, פן יביא הדבר לידי מצבים חמורים. ווייצמן, בשעה שדיבר על צרות יהודי פולין* ענה כי יהודי פולין אינם מפחדים מהמצבים הללו, לאחר הסבל האיום שסבלו בפולין..."

* בהצהרתו הידועה בארצות־הברית.— המע'.

הבית הלאומי מסייע למצות החג'!

סוכנות־הידיעות הערבית מוסרת ממכה, כי מספר עולי־הרגל שבאו לחג' מחו"ל דרך הים הגיע ל־25 אלף איש. מהם 13.000 ממצרים; 3160 מארץ־ישראל; 1029 מסוריה והלבנון. אין הסוכנות מפרשת את ארצות־מוצאם של שאר שמונת אלפי העולים. אולם אף להסתפק בניתוח המספרים הנתונים, הרי יוצא, כי בכל רבבת נפשות מוסלמיות במצרים מילאו השנה את מצות החג' רק עשרה איש; בסוריה ובלבנון רק ארבעה; ואילו בארץ־ישראל — יותר משלושים!

כידוע, עוררו קנאים מוסלמים אנטי־ציוניים צעקה מדי פעם, שריבוי היהודים בארץ גורם לירידת המוסריות הדתית בין האוכלוסיה המוסלמית. המספרים הנ"ל מכחישים סיסמא תעמולתית זו תכלית הכחשה.

הוצאות החג' מארץ־ישראל עולות למאה אלף לא"י. „אל־דיפאע" מוסיף, כי 12 מ„עולי־הרגל" נסעו למכה באוירונים ושילמו בעד כרטיס־נסיעה מאתיים וחמישים לא"י.

אם עלית חצי מיליון יהודים לארץ־ישראל איפשרה לערביי הארץ מידה כה גבוהה של מילוי מצותיהם הדתיות, נקל לשער אילו אפשרויות תיפתחנה בפניהם כאשר מספר היהודים בא"י יגיע לשנים־שלושה מיליון.

סך־הכל עלוב של ההתגייסות הערבית

מאת מודיענו:

מגמות ההתגייסות של הערבים שונות הן מאלו של היהו־דים. בעוד אשר היהודים מתגייסים יותר בעת סכנה, נמנעים הערבים אז מגיוס ונוטים יותר להתגייס (באופן „חפשי" יותר), כשההצלחות בידי הבריטים. בחודש מאי 1941, חודש המרד העיראקי וחניית אוירוני „הציר" בסוריה, ירד הגיוס הערבי ל־90 איש; אחר כך עלה מספרם והגיע ל־400, בערך, בחודש ינואר 1942; וירד שנית ל־115 ביולי 1942, הוא חודש אל־עלאמין, מאז „עלה" הגיוס הערבי ל־135 איש באוקטובר ול־125 בנובמבר. בסך־הכל התגייסו עד כה 7750 ערבים הכוללים את המתגייסים מסוריה (ואת 1850 הבורחים. לאחר ניכוי שני סוגים אלה וניכוי אלף איש בערך שנפסלו מתוך השורות, יוצא, כי משרתים כיום בצבא פחות מ־4000 ערבים ארץ־ישראליים. כמעט שאין גיוס נשים ערביות. מספר המתגייסות הלא־יהודיות מהארץ הוא כ־35; מיעוטן ערביות.

בזמן האחרון גברה שוב תעמולת הגיוס בקרב הערבים על ידי השלטונות. נוסח התעמולה — לאומי („צבא ערבי למו־לדתי"); מצביעים על „הסכנה" שבמיעוט התגייסות הערבים ביחס ליהודים. אם כי אין תעמולה נגדית, אין נטיה לגיוס באף חוג ערבי: הנוחים להתגייס נוחים גם לברוח, ועל כל פנים אין מתייחסים להתגייסותם כלהליכה לקרב. בחודש נובמבר בא רבע המתגייסים מתוך ירושלים ואחרים מהלשכה היפואית. בצפון מתגייסים עוד פחות והלשכה החדשה שהוקמה בנצרת שואפת לתקן את המצב על ידי חידוש ה„יבוא" מסוריה ומהלבנון. לעומת זאת מתגייסים בצפון לחיל־המשמר ולנוטרות.

בנוטרות הערבית

מאת מודיענו:

בחדשים האחרונים, החל מסוף יולי ועד אמצע נובמבר גדל חיל הנוטרים הערבי ב־300 איש והגיע ל־2700 בערך.

הגידול חל בעיקר בחיל הרכבת, שבו נוספו כ־200 נוטרים ערבים. ובמחנות הצבא בהם נוספו כ־80 איש.

בפרשת הגניבות מהצבא ומהרכבת ממלאים הנוטרים הערבים תפקיד פעיל למדי, פרט ליוצאים מן הכלל.

עושים שימוש מהנשק שנגנב

מאת מודיע בדרום.

בפרדס ליד הכפר תורכיה (בסמיכות עזה) הומטו חיילים אוסטרליים אחדים על ידי קבוצת ערבים, שאמרו לקנות מהחיי־לים נשק. האוסטרלים באו למקום, בכוונה להתחקות על „הקו־נים" ולתפסם, כשמשטרת הצבא. בשעת השיחה הציע אחד הערבים, כי האוסטרלים ימכרו לו אקדח. כאשר הערבי סיים את המשא־ומתן רצו האוסטרלים לאסרו. ברם אותו רגע ניתכו עליהם כדורי מכונת־יריה מהמארב, והערבי הצליח להסתלק מן המקום.

ההברחה וסכנותיה

מאת מודיע מיוחד:

חוסר התבואה וקשיים באספקה פיתחו את ההברחה במספרים גדולים הן בתוך הארץ והן בין הארץ לארצות השכנות. לעתים נדחתה הברחת החשיש לקרן זוית, כי הברחת התבואה או מצרכים אחרים הנה מסוכנת פחות (מבחינת העונשים החו־קיים), ולרוב אינה דורשת העברה מארץ לארץ. במקצוע הברחת הסמים מבכרים את האופיום התורכי על החשיש, שכן האופיום כמותו מעטה ומחירו בקו העליה. הדרום מבריח חשיש ואופיום למצרים וסוכר ואורז משם. הצפון מבריח סבון, ברים ורפואות לסוריה. מעבר־הירדן מוברחת תבואה לאורך הירדן וביחוד בשטח הגור השומם, מול מחוז שכם. פירוק גדר התיל הצפוני פתח דרכים חדשות נקלות להברחה מסוריה ואליה.

צורה מקובלת מאד להברחת תבואה היא בעזרת התעודות הניתנות על ידי האחים ספיל (הסוכנים הרשמיים לקניית תבואה), המאשרות כי הסוכן הנו מסוכניהם. תעודה זו פותחת את שערי הגבול בין עבר־הירדן לארץ (ומונעת בדיקות בתוך הארץ, אך זהו דבר של מה־בכך לעומת השיתוף הרב שבין פקידי שלטון (מפקחי אספקה וכו'), שומרים וקצינים ולבין המבריחים. וזוהי רעה חולה, שכן היא מפילה את מורא השלטון ופותחת פתח לשיתוף־פעולה בענינים רציניים יותר ובזממים מסוכנים יותר. אכן, ההופעה הנה מושרשת בירידה כזו ומקיפה חלקים כל כך רחבים של עובדי־הרשות, שלא נראה סיכוי לבטלה בזמן הקרוב.

מקרים אחדים, חמורים ביותר, הועילו לבסוף לפקוח את עיניהם של חוגי השלטון הגבוהים. ובכמה מקרים נעשו צעדים נמרצים ומועילים. לצפת, שהיתה מרכז הברחה משותפת עם אנשי משטרת־המקום, הובאה פלוגת שוטרים מירושלים, שפתחה בחקירה ובפעולות משמר נמרצות. והתוצאות לא איחרו לבוא. היו גם מאסרים בין המבריחים שעל ים כנרת. החקירה שבאה אחר כך גילתה רשת עניפה והשתתפות פעילה של משפחת צמח בהברחות. אף מאסרים אלה הועילו.

בכפר אל־זיב שבצפון עכו נתגלתה רשת של מבריחים כתוצאה מחקירה בגניבת כמות גדולה של דיגמים במחנה צבא סמוך. בעלי הסירות באל־זיב קשורים עם חבריהם לעבודה שבצור וצידון, וכן קיים קשר יומי של כפר בצה לכפר עלמה שמעבר לגבול. המבריח העיקרי של אל־זיב הובל לירושלים. קצין־מחוז ערבי ידוע שהיה מעורב בדבר והשתדל למנוע את עריכת החיפוש בכפר, הועבר לפנסיה*.

צעדים אלה ואחרים בודאי יחלישו את ההברחה במקומות שונים, אך אינם עלולים לבטלה כליל, כל עוד ישנם תנאים כלכליים המסייעים לה, חסרה עזרה מצד הקהל, וכל עוד לא בוערה כליל השחיתות שנגעה בפקידות השלטון לסוגיה: ההבר־חה תמשיך ודאי לשמש מקצוע מכניס ומקיף חוגים רחבים.

מדוע קיים הפרש כה עצום בין מחירי מצרים ומחירי הארץ?

„פלשתין" ו„אל־דיפאע" נותנים פרסום רב למחירי המזון הזולים השוררים במצרים. כך, למשל, רוטל אורז עולה שם 7 גרוש, רוטל סוכר מ־8 עד 10 גרוש. ביצים — שלוש בגרוש. בשר — 4 גרוש האוקיה וכו' וכו'.

„פלשתין" עמד במאמר ראשי על הבדל המחירים העצום בין מצרים וארץ־ישראל, ומתוכו בוקעת התמיהה, כיצד לא הצליחה ממשלת הארץ להיעזר ברמת המחירים הנמוכה ובעודף־המצרכים בארץ השכנה, כדי להוריד במקצת את האינדכס הגבוה של ארץ־ישראל...

תושבי הארץ כולם, יהודים כערבים, אף הם תמהים.

אחרים הכשילוהו...

מוסרים לנו:

ב„אשנב" לי"ו ע' 5, פורסמה ידיעה על פרדסו של אבישי דוידזון מראשון־לציון שעבר לידי ערבי. לאמיתו של דבר, אין בעל הפרדס אשם בכך. א. דוידזון מכר את פרדסו ליהודי ירושלמי עשיר חיים נחום, ולא עלה על דעתו שיהודי זה משמש סרסור לדבר עבירה. זמן קצר מאד לאחר שנרשם הפרדס בטאבו על שמו של חיים נחום, מכר אותו הלה לערבי יפואי. לאבישי דוידזון נודעה „הטרנסאקציה" הזו מה„אשנב".

גרועים מהפרקציה!

בשבועון החיפאי הגרמני „אוריינט" כותבים:

„...אם הסוכנות* מנסה להמריץ את ההתנדבות־מרצון על ידי אמצעי־כפיה... הרי זה סימן לקנאות הטוטליטרית ואנטי־דימוקרטית, שהחוגים המנהלים בישוב רוויים בה; קנאות מעין זו יפה מאד לחברי „הציר", אך אינה מתאימה לחלוטין לבעלי־ברית של האומות המאוחדות. עלינו לראות, כי נציגות הישוב תקבל דמות אחרת; הדמות הנוכחית קרובה יותר לזו של מתנ־גדי סטלין־רוזבלט־צ'רצ'יל מאשר של בעלי בריתם. אלה המרי־צים להתיצב לצבא, אבל פועלים באמצעים של ס"א** שלנו, המביאים לידי קונפליקט פנימי; עליהם לזכור, איפוא, כי מלבד לשכות־הגיוס של נאצי־הישוב יש גם לשכות־גיוס של הממשלה..." (להלן נתונות כתובות משרדי הגיוס הממשלתיים).

לשכות־הגיוס של הסוכנות היהודית מוגדרים כ„של נאצי־הישוב"; החיילים העסקים בפעולת התגייסות נקראים „אנשי ס"א"; המוסדות הלאומיים — משולים למנהלי „הציר"; ואנטי־פאשיסט הרואה לנפשו מצוה לחתור תחת תאי ההתנדבות העברית... חלאה מעין־זו לא נשמעה בקרב הישוב זה שנים רבות. וכל זה פורסם בעתון המוצא בידי יהודים, הערוך בידי יהודים, ומודפס בבית־דפוס עברי על אדמת ארץ־ישראל בעצם הימים האלה.

* הפיזור של המעתיק.

** ס"א — פלוגות־הסער של הנאצים.— המע'.

התסיסה בין הפועלים הערבים בארץ

מאת מודיע מיוחד:

פעולת הארגון בקרב הפועלים הערבים נעזרת ע"י צירוף כמה גורמים נוחים, והם:

א. המחסור בידים עובדות.

ב. יוקר החיים העולה הקשה את תביעות הפועלים להגירוניה אף בעיני נותני־העבודה; והנם שהשכר הריאלי יורד על אף התוספת, הרי הפועל הערבי תופס רק בקושי קלושה את דבר „השכר הריאלי", ורואה בעיקר את הצלחת תביעותיו. הוא גם ניזון מתוצרת כפרו ותוסף הרבה.

ג. חלק ניכר מהפועלים רוצו לפשך זמן ממושך הרחק מכפריהם וממשפחותיהם, והם משתחררים מתלות בראשי־השבטים, בח"אב או נכבדי הכפרים.

ד. מרבית הפועלים הערבים מרוכזים כעת בעבודות צבא, ממשלה וחברות בין־לאומיות, שם חסרים היחסים הפטריארכליים, השוררים ברוב מקומות העבודה הערביים.

ה. מחלקות העבודה של הממשלה מעודדות כל ארגון פועלים ערבי ותומכות בדרישותיו.

ו. נותני־עבודה ומנהלי־עבודה נוטים למלא את דרישות הפועלים הערבים—ולו רק בחלקם—ולהכיר בארגונם המיוחד, כדי למנוע התהוות קשר ביניהם לבין הפועל היהודי המאורגן.

ז. אישים מהאינטליגנציה הערבית הלאומנית והקיצונית ביותר תומכים בארגון הפועלים, בהאמינם כי זאת היא פעולת ההתעמולה הטובה ביותר בעדים בקרב ההמון. אליהם מצטרפים קבלנים, הרוצים למנוע השפעת גורם „זר" על הפועל הערבי.

ח. המפלגה הקומוניסטית, שהנה למעשה לינלית, מפתחת פעולה רחבה, מחזירה אליה חלק מחבריה הערביים לשעבר, ומשקיעה את נסיון חבריה היהודים בהפעלת הפועלים הערבים.

מהצירוף, המקרי במקצת, של מסיבות מגוונות אלו ומהעובדה כי ארגון הפועל הערבי אינו מתבצר במידה רצינית בשוק הערבי הפרטי, למדים אנו כי נכונו לו כשלונות בעתיד. ואעפ"כ יש להבין, כי מוקם עתה גורם ערבי־לאומי חדש בר־קיימא. נוסף לפעולתה של מועצת פועלי חיפה, המקיפה כ־1200 פועלים ערבים, לא משתתף בנסיון זה כל גורם יהודי אחראי.

איזה גורמים פוליטיים פועלים מאחורי־הקלעים?

בתנועת ארגון הפועלים הערבים נאבקים שני גורמים עיקריים (פרט לחיפה ולסביבתה ששם מהווה ההסתדרות הכללית גורם שלישי רציני), והם: פקי"ם וחוגים מופתאיים־קסאמיים *. בכל הערים יש ארגון לאומי־קיצוני. אך משקלה של פקי"ם גדול בהם בגלוי או בהסתר. והיא מתחרה בנוסחאותיה הלאומניות עם החוגים הקיצוניים ביותר. פקי"ם מארגנת גם ארגונים עצמאיים, כגון „נאדי אל־שעב" („מועדון־העם" — ארגון מקביל ל„סיעת הפרולטרית"), „נאדי שועא אל־אמל" („אבוקת התקוה"— מיועד לחוגים יותר אינטליגנטיים ולפקידות)—שניהם בחיפה, ועוד.

מגמת התעמולה של פקי"ם מוגדרת בברורות כדלקמן:

„הערבים חייבים לעמוד לימין העמים הנלחמים לחופש... מטרתנו לגלות את המנצלים ולהילחם בהם... להרים את מצב התרבותי, החברתי והארגוני של הפועלים... מלחמה בבערות... „מועדון העם" פתוח לפועלים, פלחים, אינטליגנציה. תלמידים ולאומיים נאמנים...". יתר עם זה מנהלת פקי"ם תעמולה רבה נגד העליה היהודית. היא ארגנה מחאות נגד ההצהרות הפרו־ציוניות האמריקאיות; בנאומו של רדואן אל־חילו

* אגודת שיך עז־א־דין אל־קסאם, שהניח יסוד לפעולות הטירור במאורעות 1936/8, היתה מראשיתה בעלת שרשים בחוגי עובדים ופלחים פשוטים ויסוד זה נשמר בה עד כה: שרידי האגודה קיימים בעיקר בעכו ובחיפה. בזמן אחרון ניכרים סימני התחדשות בחוג זה.—המע'.

(„מוסה"), — ראש המפלגה — הובטח לערבים, כי רוסיה לא תתן להפוך את ארץ־ישראל לארץ עברית. כשם שפקי"ם מופיעה עתה בישוב העברי בדמות כלל־ישראלית, כן היא מתיצבת לפני הערבים בצורה לאומית־קיצונית, ומטיפה להסכם רק עם „אותם הפועלים היהודים המתנגדים לעליה".

האגודות לסקטוריהן

חיפה הנה מרכז לארגוני הפועלים הערבים על שני כיווניהם. „אגודת הפועלים הפלשתינאית" עומדת תחת השפעה לאומנית־קיצונית ונתמכת על ידי אישים שונים *, כגון הקבלן חסן שובלאק, ד"ר עושר חליל, ואף ראש לשכת המסחר הערבית רשיד חג' איברהים הידוע, שלשתם מהפעילים במאורעות. אגודי הפועלים בירושלים, יפו ובית־לחם מסונפים לה רשמית, אך באגודים אלה פעילים מאד גם שליחי פקי"ם. יש ואגודות עירוניות מפצלות כעובדים בגזרות הבא: [illegible] ירושלים מפזל בהנהגת ברכה, סניף יפו — בעובדי התערובת הערביים בתל־אביב ובהנהגה בית־נבאללה. האגודה החיפאית הצליחה לארגן קבוצה קואופרטיבית של קצבים ושותפים, שהקימו קופת־חסכון משלהם. עתה עומדת אגודה זו ליסד קופת מלוה.

האגודה הירושלמית קשורה עם אגודת המתלמדים הערבית וחבריה מרביצים תורה לפועלים. אגודת המתלמדים הגיל יש לה מגע עם חוגים יהודיים שונים, התותרים האחר תחת השגיי **. לאגודת הפועלים הירושלמית השפעה ניכרת בין פועלי העיריה וחברת החשמל; לעתים היא משתפת פעולה עם ההסתדרות העובדים הכללית.

הפקי"ם מפתחת פעולה ארצית משלה, נוסף על הקלובים „המופתיים" הגיל בחיפה. אחד מפעילי המפלגה וחבר המרכז, בולוס פרח, הגיש בקשה לשלטונות לאשר „איחוד ארגוני הפועלים הערבים והאגודות המקצועיות". לדבריהם של אנשי פקי"ם מצורפים ל„איחוד" זה למעלה מאלף חברים מבין פועלי „של", חברת הנפט העיראקית, מחלקת העבודות הציבוריות, הגמל ובתי־הזיקוק — כל אלה בחיפה, וכן אגודה שנוסדה לא מזמן בנצרת.

המפלגה הקומוניסטית מוציאה בערבית את „גראל אל־שעב" („מלחמת העם") הנפוץ רק בערים. כן נפוץ במקצת „אל־[illegible]" („הדרך" — עתון הליגה האנטי־פאשיסטית בסוריה) ובמידה שוה „מאות אל־שעב" („קול העם"), עתון קומוניסטי יומי בביירות.

הקשרים בין הקומוניסטים בארץ ובין מפלגתם בסוריה הם די מהודקים, כאשר היו גם בעבר. המפלגה הסורית עזרה בימי המאורעות לכנופיות על ידי תרומות־כסף וסייעה, כנראה, גם בהעברת נשק; היתה פעילה בארגון ועידת בלודאן (1937) שהכריזה, בין השאר, חרם על היהודים. יחס המפלגה הסורית לציונות ולישוב הוא שלילי בתכלית.

„הליגה להגנת ארמניה הסובייטית", אם כי אינה ארגון פועלים, משתדלת לרכוש לה חברים בין הפועלים והפקידים הארמנים. לעת־עתה יש להסניף בחיפה בלבד.

לאחדים ממנהיגי פקי"ם קשרים אישיים טובים עם חלק ממנהלי מחלקת־העבודה הממשלתית. כל אחד מהצדדים משתדל להשתמש בשני לשם מטרות־יהוא, אולם אין ספק, כי קשרים אלה מעלים מאד את הפרסטיז'ה של פקי"ם בעיני הפקידים והפועלים הערבים.

* ר' „אשנב" ל"ד ע' 4. וליה ע' 6.—המע'.
** ר' „אשנב" ל"ו, ע' 5.—המע'.

בתפוצות

הדים ציוניים מהונגריה.

אנו מביאים כאן קטע ממכתב שנשלח מהונגריה לארץ־ישראלית בקיץ זה. המכתב נכתב בלשון רמזים — מחשש פן יפול בידי הצנזורה הגרמנית־הונגרית:

עיר במזרח הונגריה, יולי 1942

...ואשר לשלומי ושלום משפחתי *, הרי כולנו בריאים. רק הגיס אינו בקו הבריאות: הוא מוטל על ערש־דוני **, אך אנו בקוים, כי ישוב לאיתנו בקרוב. גם ש. שרוי במצב דומה לזה, אך יש לשער, כי הדבר לא יהיה רציני. כל הנוהרים עושים את עבודתם כראוי ודואגים למשפחה. הדברים אמורים לא רק בקרובי הנמצאים כאן, אלא גם באלה הנמצאים בבודאפשט. אני מתראה תכופות עם קרובינו בבודפשט. הנני נוהג לבקר גם אצל ידידים נוצרים ***; הם אנשים הגונים מאד. אני תולים בהם תקוות רבות וגם הם מוקירים אותנו. לפני כמה ד[illegible]ים שלחתי להם מכתב ארוך על בעיות המשפחה שלנו. [illegible]י אלה היו הדים רציניים, מאז התידדנו מאד.

...בפירמה הקטיפתי **** מתנהלים העניינים בסדר. הראנה להנהלת העסק מוטלת עלי גם להבא. אני ברור למדי, לא לגמרי וויתרתי על „הספרות", ואשלח לך בקרוב דוגמה קטנה. לא רק אנכי, גם הסוכן הנוסע מטעם החברה מבקר מזמן לזמן אצל האחים שבערי־השדה. הם שמחים מאד לביקורינו אלה. אני שולח להם בעת את מכתבו האחרון של הדוד מלך, בהגיע המולד ביקרנו עם כל המשפחה בבודאפשט. הפגישה היתה נעימה ומועילה מאד. הרבינו לחשוב עליכם ובהתאם לכך התנהלו שיחותינו. אגב, אנו עושים זאת לעתים קרובות. אין לנו שום קשרים עם משפחת רייס *****...

מאותות הזמן.

„דיילי הראלד" הלונדוני מוסר:

מר נאביל לאסקי ******, סגן־נשיא ועד שליחי הקהילות היהודיות בבריטניה, פירסם ב„מנצ'סטר גרדיאן" מכתב בו הוא מוסר על סימני מצער של אנטישמיות באנגליה. מעשה באשה יהודיה הרה, שלא נתנו לה להיכנס לבית שהיא שכרה, משום שהשכנים הגויים התנגדו לכך שאשה יהודיה תגור ביניהם.

מר לאסקי כותב: „בעלה של אותה אשה משרת בחיל התותחנים המלכותי. אחיה הוא חבר לחיל ה„קומאנדו" הבריטי הנמצא במאדגסקר; אחיה השני משרת בצבא בצפון אירלאנד וגיסת משרתת בצבא המולדת".

„מקרה זה —אומר מר לאסקי במכתבו — מוכיח בעליל, כי מיניסטריון־ההודעות היה מוצא כאן כר נרחב לפעולה והיה יכול להסביר לעם מה רב העול הסוציאלי שבאנטישמיות, מה הן מטרות מלחמתנו, ומהי משמעותה של סגולת האוקינוס האטלנטי".

* * *

ייתכן, כי מיניסטריון־האינפורמציה האנגלי יקבל את הצעתו של נאביל לאסקי ויתחיל בהסברה, שאכן רדיפת יהודים עומדת בניגוד ל„צ'רטר האטלנטי" ולמטרות־המלחמה. אולם מעולם לא הצליחו להתגבר על אנטישמיות באיזו ארץ שהיא על ידי אינפורמציה, ותהא מהסוג המעולה ביותר. האנטישמיות באנגליה המתפשטת בעקבות כניסת כמה רבבות פליטים יהודים מיבשת אירופה לפני המלחמה, והחשש נהירת יהודים נוספים לאנגליה מאירופה החרבה שלאחר המלחמה אינו משפיע השפעה משקיטה.—המעתיק.

* ז. א. המפלגה הצ.ס.—המע'.
** נמצא במאסר.—המע'.
*** הכוונה לידידים נוצרים מהמפלגה הסוציאליסטית ההונגרית.—המע'.
**** הכוונה לסניף ההסתדרות הציונית בעירו.—המע'.
***** ז. א. עם התנועה הצ. ס. בפולין.—המע'.
****** עסקן יהודי ותיק, לא־ציוני.—המעתיק.

איזה יהודים מעוררים אהדה באנגליה?

„באקפורדשייר טיימס" מודיע תחת הכותרת „חלוצים ארצישראליים":

בחוות שבצפון באקינגהמשייר עובדים כ־50 יהודים, קרבנות הרדיפות הנאציות, שבאו לארצנו וביקשו להם מקלט. הם רצו להילחם ליטון עם הברית אך בקשתם לא ניתנה להם ולפיכך תורמים הם תרומתם לנצחון על ידי עבודה על הקרקע.

מיניסטריון החקלאות פתח מעון בשביל פליטים יהודים אלה. המעון נחנך רשמית על ידי מר באלאנטיים ממשרד הממשלתי החקלאי לצרכי המלחמה. בחגיגת הפתיחה השתתפו אכרים רבים מאזור באקינגהמשייר, כוהני דת, נציגי הרשויות העירוניות ורבים מתושבי המקום.

האנטישמיים הפולנים לא למדו כלום

מתוך מכתב משוייץ:

כידוע נמצאים בשוייץ 12 אלף חיילים פולנים הנתונים במעצר, וביניהם כמה מאות יהודים. במחנות העצורים ניכרת אנטישמיות קשה המעיקה מאד על החיילים היהודים. החיילים הפולנים משמיעים לא רק סיסמאות אנטישמיות אלא גם דברי איום בנוגע לעתיד, לאחר שיחזרו לפולין. „הרוח החיה" בתנועה אנטישמית זו הוא הפולקובניק פאלץ, כנציג של הגנרל הפולני הנמצא שם. באווירה זו אין השפעה רבה להוראות הרבות הנשיות מהממשלה הפולנית בלונדון, הדורשת ללחום נגד כל גילוי של אנטישמיות...

אורות מאופל

„איבנינג ניוז" הלונדוני מודיע:

אסיפת חשמנים וארכיבישופים קתוליים שנכנסה בפאריס קיבלה החלטת מחאה האומרת: „הבישופים סובלים מתוך כאב מלא את יחסם הברברי מצד הגרמנים כלפי היהודים בכל רחבי צרפת". על העקירות והגירוש בצרפת נאסר למסור לצרפתים על מחאה זו, ומשום כך קיבלו ראשי הכנסיה לקרוא את דברי המחאה מעל דוכניהם.

מקלט בוותיקאן

„איבנינג סטאנדארד" מודיע:

האמן היהודי רודולף לוי, שישב מקודם בפאריס, מצא לו מקום שהוא חושבו כמקלט הטוב ביותר מפני רדיפות. הוא נמלט מפאריס והגיע לאיטליה והנה נוכח לדעת, כי גם שם עורבים ציד נגד היהודים. כדי להינצל ממאסר נכנס לקריית הוותיקאן והציג את עצמו לפני שלטונות האפיפיור. לשמחתו הרבה הציעו לו שם לא רק מקום מקלט אלא גם אפשרות להמשיך בציור.

מעפילים ופליטים

מעפילים הגיעו לתורכיה

„איבנינג סטאנדארד" הלונדוני מ־9 באוקטובר הודיע:

הספינה הרומאנית „ויטורלי" (900 טון), שהובילה 120 פליטים יהודים, טבעה בסערה עזה שהתחוללה בים השחור — מוסר סופר „רויטר" מאיסטאנבול. הספינה נתקלה בסלעים בקרבת קורי־בורון, דרומית לנמל בורגאס שבים־השחור.

פקידי „הסהר האדום" קיבלו הוראות מאת השלטונות התורכיים להתכונן לקבלת ניצולי הספינה. נודע כי כל הפליטים נוצלו וקיבלו מחסה ארעי באיסטנבול.

„ויטורלי" הפליגה ב־20 בספטמבר מהנמל בראילה שעל הנהר דאנובה וכעבור כמה ימים עמדה להגיע לאיסטאנבול.

• • •

לפי הידיעה האחרונות נעצרו המעפילים האלה על ידי שלטונות תורכיה, ורובם הועברו לטרטיגה, שבקרבת הגבול הסורי.—המע'.

למעלה מחצי מיליון פליטים בפורטוגל!

„איבנינג סטאנדארד" הלונדוני מודיע:

סוכנות „בריטיש יונייטד פרס" מוסרת, כי לפי סטאטיסטיקה שהוכנה בליסאבון, למעלה מ־500 אלף נתינים זרים מצאו להם מקלט בפורטוגאל מאז פרוץ המלחמה. מספרם של הפליטים הגיע בסך־הכל ל־579,882. מהם 91,713 באו מצרפת לאחר הפלישה הגרמנית ב־1940. העיר ליסאבון קלטה בסך־הכל 177,066 נתינים זרים.

שלטונות פורטוגל ותושבית התייחסו באהדה הראויה לשבח ובמירה הבנסת אורחים כלפי פליטים אלה, ובפרט כלפי הילדים. אמצעי העזרה לפליטים הומצאו על ידי ועד־העזרה של ה„פראנדס" („קוויקרים") באמריקה.

• • •

לצערנו אין העתון מוסר פרטים על הרכבם הלאומי של הפליטים, אבל ברור, כי מספר היהודים בין פליטים אלה אינו קטן.

להוציא את בעית א"י ממסכת הדיונים על המזרח התיכון!

„ניואיש כרוניקל" הלונדוני כותב במאמר ראשי:

כל יהודי וכל לא־יהודי המעוניין בדבר חייב לדעת את תביעות הציונות שאין־להסתלק־מהן. את הדרישה לשוב למדיניות של הצהרת בלפור ולהגשימה כרוחה יש לנסח בצורה פשוטה וממשית. יש לשים קץ לכל אותו תהליך של טשטוש ההצהרה והפיכתה לפיסת נייר חסרת־ערך, ולשם כך צריכים הציוניים עצמם להימנע מכל טשטוש ההצהרה בלבם ובמחשבתם. צמצום ההון יכול לסייע לרכישת תמיכה ארעית מצד כמה אמריקאים עשירים, או לעורר חינך־של־ידידות אצל מיניסטר או מדינאי: ספק זה של „איחוד" יכול לעשות רושם על רכי־הלבב ולהיראות בעיניהם כפעולה נבונה, אך בסופו של דבר עלולים לשלם ביוקר בעד נדנודים אלה. על מנהיגי הציונות לדרוש בתוקף ולעמוד על דרישתם זו — והתהיינה מסנות הסדרים אשר תהיינה — כי בנעידת השלום הבאה יש להוציא את ענין ארץ־ישראל והתחיה הלאומית היהודית מתוך סבך הסדרים של המזרח התיכון, ולראות ענין זה כגורם חיוני בסידור עניני אירופה לאחר המלחמה. זהו צעד נכון ונחוץ מכל הבחינות — כי בלי חיסול צרת היהודים ומבלעדיהם לא תוכל אירופה לקוות לשלום־אמת, ושום פתרון של בעית היהודים לא ייתכן בלי להביא בחשבון את הפתרון הארצישראלי...

מתי יקבלו החיילים העבריים שכר שווה לשכר הבריטים?

מתוך הפרוטוקול של בית־הנבחרים מ־30 בספטמבר 1942:

מרת ראתבון שאלה את מיניסטר־המלחמה: „האם יגדילו את הקיצבה לנשיהם וילדיהם של הארצישראליים המשרתים בצבא — בשים לב לעובדות, כי הוצאות המחיה שוות כמעט בארץ־ישראל ובממלכה המאוחדת, וכי קיצבת אנשי הצבא הארצישראלים מגיעה כיום רק לשני־שלישים משיעור הקיצבה המשפחתית המקובלת בצבא הבריטי, שהובטח להגדילה?

מר א. הנדרסון (סוכיר־המיניסטריון): שיעור הקיצבה המשפחתית לאנשי הצבא הארצישראלי הוגדל בפברואר כדי שני־שלישים מהקיצבה הבריטית. שיעור זה יוגדל בקרוב באותה פרופורציה ויגיע לשני־שלישים מהקיצבה הבריטית שהובטח להגדילה.

מרת ראתבון: בשים לב לעובדה, כי לרבים מהיהודים הארצישראליים יש הורים בארץ־ישראל התלויים בהם בכלכלתם, וכי שיטת הפנסיה לעת־זקנה אינה מקובלת בארץ־ישראל — התקבע הממשלה לנכי חיילים ארצישראליים קיצבה על בני משפחה נתמכים אחרים, מלבד אשה וילדים, בהתאם לקיצבת הנתמכים המקובלת בצבא הבריטי?

הנדרסון: שאלה זו עוסרת עכשיו לדיון.

„סאות־אפריקן ג'ואיש כרוניקל" מוסר מלונדון:

סאר ג'ון אנדרסון הודיע בבית־הנבחרים, כי הממשלה הבריטית דנה בשאלת ההעלאה של הקיצבה למשפחות החיילים היהודים בארץ־ישראל, כדי שתהא שווה לזו המקובלת בממלכה המאוחדת.

ועידת האיגודים המקצועיים של האימפריה הבריטית - בראשית 1943

„דיילי הארולד", עתונה של מפלגת־העבודה הבריטית, מודיע:

סבורים, כי בראשית 1943 תיערך בלונדון ועידת האיגודים המקצועיים של חבר העמים הבריטי. סאר וואלטר סיטרין מסר למועצה הכללית של האגודות המקצועיות בבריטניה, כי ממשלות קנדה, ניו־זילאנד ודרום־אפריקה הבטיחו להקל את הסידורים הדרושים, וכי האיגודים המקצועיים בדומיניונים הגיל הבטיחו להשתתף בועידה.

שיחה עם כתריאל כץ, אהוביה מלכין ובנימין גליקסון מקבוצת החוגים
בבית השטה

יש ברצון הקבוצה להקים יד לישראל גת.

להתחלת הבנין דרוש סכום של -.2000 לא"י.

החברים מציעים שהמפלגה תקים ועדה לעזרת הקבוצה בהגשמת

מפעל הזכרון.

ההצעה להרכב הועדה: ז. איסרסון, א. זברסקי, ב"צ דינבורג,

א.מ. קולר, וינר, כהן יוא. הרצפלד.

ה ע ת ק

למרכז מפלגת פועלי ארץ-ישראל

כ א ן .

ח.נ.

מטעם הליגה √. קבלתי את הודעתכם ששמי נכלל ברשימת המרצים באספות

אשתמש בהזדמנות זו ואביא לידיעתכם שאינני חברה בליגה
ושאני רואה כמשגה חמור את הסכמת המפלגה וההסתדרות להקים את הליגה.
לשם מתן עזרה חומרית לברית המועצות, מספיקים לנו הכלים הקיימים. אשר
להסברה פוליטית ביחס לברית המועצות עלינו לשמור על תוכן ההסברה הצריכה
להנתן ע"י אנשים נאמנים לדרך המפלגה. מדברי אלה תהיה מובנת בקשתי
להוציאני מרשימת המרצים והייתי שמחה מאוד לו הסכימה המפלגה לבקר את
החלטתה הקודמת ביחס לליגה √ .

ובסוף אביע את השתוממותי לפסקה האחרונה במכתבכם..."
ולהרצות באחת האספות שתכונס על ידה ב ר ו ח ה מ פ ל ג ה "...
מה אומרת הפסקה הזו בעיניכם אל חברת המפלגה?

בב"ח

(-) בבה אידלסון

15/1 . 1943. ת"א

תנועת הנוער הלומד בא"י
המחנות העולים, המזכירות הארצית

ת"א, י"ב שבט תש"ג
18.1.1943.

למזכירות
מרכז המפלגה

חברים,

עתון תנועתנו "במבחן" מופיע עתה בקביעות ומשמש כלי בטוי לתנועה כלפי פנים וכלפי חוץ. קשיי הזמן אינם מאפשרים לנו להדפיס את העתון במספר אכספלרים גדול, כדי שיגיע לכל חוגי הנוער וצבור הפועלים.

לכן אנו פונים אליכם בהצעה, לקבל על עצמכם הדפסת מספר אכספלרים (1000 - 1500) נוסף על אלה שאנו מדפיסים, ולהפיצם בדרכי ההפצה הרגילות שלכם במשקים ובסניפי המפלגה, וכמובן גם לשאת את ההוצאות הנוספות הכרוכות בכך.

לתשובתכם אנו מחכים.

בברכה

(-) מיכאל ציזלר

מיומנו של הח' מ. גרצברג

(10 - 16 .1 .43)

בירור תכנית הפעולה:

הפגישה לבירור תכנית הפעולה במושבות טרם נתקיימה. הח' שפרינצק טרם נתפנה לזה. עכבוני מחלת חום ולחץ העניינים במקומות. הצעתי שהמזכירות תקיים את הבירור הנ"ל.

*

בגן-יבנה: ב-11.1.43. בקרתי יחד עם פרייבך באספת חברים בגן-יבנה. מסרתי אינפורמציה על פעולות המזכירות ועל הועד לבירור שאלות העבודה והסניף במקום. עניננו גם על שאלות שונות של החברים. בין היתר נתבררו השאלות: הרכבת המדריכי, עמדתנו לגבי ליגה "וי" ומעמד הפרקציה בה וכו'.

בגן-יבנה כ-100 פועלים, אשר עובדים ברובם בפרדסים, ובחלקם בחקלאות. לשטח המועצה בענייני עבודה שייך גם כפר-בצרון. לחברים משקי-עזר ושכון בעזרת "ניר". השלטון המוניציפאלי בידי ההסתדרות. ראש המועצה חבר ההסתדרות. החברים קבלו על אי-פעילות המזכירות ועל העדר המגע עם הסניפים וברכו על חידוש הפעולה ועל המאמץ המיוחד שעומדים לעשות לגבי המושבות. באסיפה נבחר ועד סניף מורכב מהחברים: ד"ר לבל, גולובובסקי ולרנר. הוטל על הועד לבחור מבין חבריו את המזכיר.

במרכז הדיון עמדה שאלת שכר העבודה. הסברנו את החלטת מועצת המשנה החקלאית בדבר 400 מא"י ליום והתרנו להעמיד את שכרם של הפועלים הקבועים על 400 מא"י. בירור זה בא לאחר בירור שקדם לו בהשתתפות של נטע הרפז. החברים מתמרדים וטוענים: א/ אי-אפשר להתקיים על שכר של 400 מא"י; ב/ בגן-יבנה היה השכר תמיד יותר גבוה ב-50 מא"י מאשר במקומות אחרים.

בהסברתנו עמדנו על מצבו של המשק, על סכנת העבודה הערבית האורבת גם למושבה זו, על זה שלמעשה יש בשכר הרשמי משום העלאה של קרוב ל-100% בעוד שאפילו בענף פורח כמו התעשיה לא הגיעו אלא ל-80%, על הכרח בפוליטיקה תעריפית אחידה, על משק ההדרים מבחינת משק קליטה לרבבות יהודים, ועל המשמעת התנועתית. סוכם כי הח"ח ינהגו במקום כאשר הוחלט ע"י

ב/ (טלפונו של ש. ברצברג)

מועצת המשנה כל עוד שהחלטה לא שונתה.

אבב. כך הדאוי היה שלפני כנוס מועצת המשנה יקיימו החברים במקומות דיונים מוקדמים בשאלות הנידונות במועצה.

החברים חבעו הגבדה הפעולה בנוער. הבטחתי להם להעביר למקום מדריך. הח' ברומברג הודיע לי כי החליט כבר על המדריך ופנה אליו בכתב שיעבור למקום.

מזכיר המועצה במקום, הח' סוטיבסקי איננו חבר המפלגה, ברוחו קרוב מאוד למפלגה. בשיחה אתו אמר לי כי אין מניעה דוהנית לכניסתו למפלגה, אך טרם החליט עם חיית הפנימיים והמיוחד דוחה אותו הסניף במקום. על דברי כי עליו להצטרף למפלגה ולפעול בתוכה לשנוי המצב, השיב כי יתכן ויעשה זאת מפקפק בקרוב.

לא מצאתי במקום את המוברות שהוצאנו. דאגתי שהחוברת תשלחנה ונשלחו 40 חוברות.

*

<u>ברחובות:</u> המקום טרם בחר במזכיר הסניף. החברים היום באילוזיה שיצליחו להביא את מאיר מקב' שילר. הגעתי למסקנה שכל עוד לא מובדר באופן מוחלט ענין מאיר בקב' שילר לא נצליח לסדר את הענין במקום. לכן קבענו שנשקולניק יבקר בקבוצת שילר ביום 18/1 על מנת לתבוע מהם את שחרורו של מאיר.

*

<u>באר-יעקב:</u> קשרתי קשרים עם קבוצת חברים במקום, אשר מתעניינים בהקמת סניף המפלגה בבאר-יעקב. במושבה עצמה בסך הכל כ-30 חברי ההסתדרות. אך המקום יכול לשמש בית ועד חשוב לאנשינו הנמצאים במחנות הצבא במקום - חיילים כפועלים. קבעתי הרצאה במקום על נושא מדיני לשבוע הבא.

*

<u>נתניה:</u> ב-12.1.43. השתתפתי עם שקולניק באספת הסניף. נדונו עניני המקום. האטמוספירה מורעלת בסכסוכים אישיים. הסכסוכים בענין ישי, המחיקות ברשימת ההסתדרות, שהוא אירגן ביום הבחירות למועצה המקומית, וכן חובת הגיוס שלו. ענינים אלה גרמו להתפטרות מזכיר מועצת הפועלים. יש לדעתי למנוע את עזיבתו את המקום, למנות עבורו מקום במועצה/ העיריה, להעמיד לדין את ישי בפני ועדה שתתמנה למטרה זו ע"י המזכירות. נסיתי לשוחח עם ישי ולהשפיע עליו שיתגייס. התברר שאין סכוי לכך.

ג/ (מיומנו של מ. גרנברג)

אילולא הסכסוכים האישיים, אפשר היה להקים סניף מפלגה חזק במקום. ארגנתי לשבת הבאה כנוס פועלי התעשיה בהשתתפות החי"ח ח. הופמן וסמרבדינסקי. ידונו גם בעניני התעשיה במקום.

*

<u>הרצליה:</u> השתתפ:י באספת הסניף בהרצליה שהתקיימה ביום ה-14/1/43 השתתפו כ-50 חברים (כ-60%) והיתה הקשבה דרוכה לאינפורמציה שמסרתי על פעולות המזכירות. אחרי האינפורמציה עברו לדון בשאלת הבחירות למועצת הסניף שנתקיימו ביום 2.1.43. חבר אחד הקריא גלוי דעת המסביר מדוע לא השתתף בבחירות,(גלוי הדעת מצורף לזה.) חבר שני הודיע שהוא ערער על הבחירות מכיון שהתנהלו על בסיס של תעמולה דארגון סיעתיים - כמו-כן קבלו שני חברים זכות בחירה שלא כדין. ערעורו לא הוגש למרכז, לכן הוא הביא את הענין לאספה. התפתח ויכוח: אחד מדברי הסיעה הצהיר שהם לא יירתעו ושום ועידה לא תוכל לפזר את הסיעה . אחרים ניסו לטשטש את הענין. אף כי היה בדעתי לקיים ישיבת מועצת הסניף אחרי האסיפה, הודעתי כי יש להגיש את הבחירות לאישור המרכז וכן יש להעביר למרכז את הערעור ועד אשר המרכז יחליט בדבר אי-אפשר לכנס את המועצה. בסיום האסיפה תבעו אנשי הסיעה בצעקות ובאיומים את כנוסה המידי של המועצה ומענו כי רואים באי כנוסה כוונה למפרע להלחם בהם. העברתי את הענין לדיון במזכירות. - הרכב המועצה שקול. אין הוא משקף את המצב האמיתי בסניף, כי אנשי סיעה ב' אשר מהווים מיעוט בסניף התכוננו והצביעו כאחד ובאופן כזה הכריעו בתוצאות הבחירות לאחר שיתר חברי המפלגה לא התארגנו ולא התכוננו.

העבודה במועצה תהיה קשה. אחד החברים - מ.ג. - מבין אלה שלא שייכים לסיעה עוזב את המקום וזה עלול לשנות את יחסי הכוחות.

הבחירות התנהלו באמת בנגוד להחלטות כפר-ויתקין. אך החברים במקום ממליצים לאשרן על תנאי. התנאי הוא שהבחירות תערכנה מחדש כאשר המרכז יחליט על בחירות ביתר הסניפים בארץ.

להרצליה בא עתה הח' פינקלשטיין מדגניה א' לעבוד בתפקיד של מזכיר מועצת הפועלים במקום הח' מ. גולדנברג העובר לנתניה. כניסתו לעבודה במצב המסובך בפנים איננה קלה עבודה. הוא גם מלא את המועצה כמעט חסרת מנגנון. הח' אשר עבד בענינים המבניים , גזברות ועזר למזכיר בעניני האגוד המקצועי, עזב את עבודתו ועבר לעבוד בחוג נהג - עבודה המשתלמת יותר... כו"כ עומדת לעזוב את המקום מרכזת הפועלות. במקום מציעים

ד/ (מיזמנו של מ. גרצברג)
במקום מציעים שני חברים לתפקיד של עזרה טכנית ומפול בתעשיה. אחד מהם הוא איש סיעה ב' ואיננו מתאים לתפקיד. גם חבריו לסיעה לא ממליצים עליו. השני הוא חבר קבוצת גליל-ים: בדבר מועמדותו מחלקות הדעות. עם האיש עצמו טרם באו בדברים. נראה לי שנצטרך להביא גם לתפקיד זה איש מן המרכז. החברים במקום מתרעמים על שהפרישו לרמת-גן 50% מהעבודה בתעשיה בצרי הכביש החדש. ביותר הם מתרעמים על שמסרו את הטפול בארגוני והמקצועי לידי מ.פ. רמת-גן . למעכת העניינים מודנחים. כמו-כן פועל המטטום הזה לרעת אלו עלי הרצליה אשר אינם רואים את מועצתם מטפלת בעניניהם המקצועיים כאשר היתה צריכה לעשות. מוכרחים להביא לידי רביזיה של החלוקה הזאת ולתקן את המצב מבעוד מועד.

קיימת מתיחות בין עסקני המקום סביב אישיותו של יו"ר המועצה המקומית הא' לוין. החברים דורשים להביע לו אי-אימון. כנראה שהיו לו כמה כשלונות בעניני עבודה וביחסים עם הסיעה. הענין טעון בירור עם חברינו במחלקה המוניציפאלית . כתבתי לח' שפרינצק ובקשתיו לבקר בהרצליה, במועצת הסניף או בועדה המוניציפאלית על מנת לברר את הענין , טרם יקבל צורה בלתי רצויה.

*

<u>ראשון-לציון:</u> קבוצת "מסדה" החליטה לתת חבר לעבודה בהסתדרות , אולם החבר נשלח לכפר-סבא ולא לראשון-לציון. המצב במקום חמור. במזכירות הופיעה משלחת מטעם מועצת הסניף והביעה את המזרחי למושבה ולו לפחות לזמן קצר. לשאלתי ע"י שקולניק אם הנני מסכים , עניתי בשלילה. אי-אפשר להפסיק בפעולה שהתחלנו במושבות מבלי לערער את האימון של המקומות למרכז , כמו-כן לא אוכל להתפסר חלקית לעניני ראשון-לציון כי המדובר לא על הדרכה כי אם על נטילת חלק מהעבודה הרובצת על מזכירות המועצה.

נסיתי לבוא בדברים עם שורה פישמן והצענו לו לעבור לראשון-לציון אך הוא סרב. הצעתי את הח' ישעיהו קורן אשר הנו חבר מזכירות המועצה בראשון-לציון. לדעתי הוא מתאים לתפקיד. ממקצועו הוא עורך-דין . מה שיכביד כנראה ביותר , זו עבודתו במקצוע. קשה לתבוע ממנו שיעזוב את מקצועו. שוחחתי עם שקולניק וסוכם בינינו כי אם יסכים , נשתדל להבטיח לו המשך בעבודתו המקצועית באחד ממוסדות ההסתדרות. השיחה אתו טרם נתקיימה.

******

ח/ (מיומנו של ש. גרצברג)

<u>כנוסים של פועלי התעשיה</u>

בהמשך לכנוס הארצי של פועלי התעשיה שבו באו לבטוי בעיקר פועלי העיר ובעיקר העובדים בעיקר העובדים בהקשר זה בהסתדרות, החלטתי לכנס את הפועלים במושבות. בהתאם לזה יתקיימו בשבת שלשה כנוסים: בפ.ת-תקוה בהשתתפות ח. הורמן ובקר בראשון-לציון בהשתתפות א. רבינוביץ ובנתניה בהשתתפות ח. הוכמן והסגרינסקי. הבעתי שדברי חברים יירשמו בסטינוגרמה על מנת שנוכל לפרסמם בקובץ המוקדש לפועלי התעשיה שיש בדעת המזכירות להוציא בקרוב.

<u>בהדר:</u> שוחחתי עם חברים אחדים מ"הדר" . המצב המנימלי רע ואיננו מאפשר לגשת לבחירות למועצת הפועלים אשר לפעשה התרוקנה מחבריה לרגלי עזיבת הקבוצים של השומר-הצעיר והקבוץ הציוני. נוחכר במועצה חברינו שהנם במיעוט וקבוצה של בלתי מפלגתיים.בהסכמתי ובהסכמת חברינו במחלקת המושבות מתנהל מו"מ בלתי רשמי עם הבלתי מפלגתיים להגשת רשימת מועמדים אחת ומוסכמת. יש סבורים כי אפשר להשיג אצלם הסכמה לרוב מפלגתי. הענין טרם הוברר. כאשר תסכ.תם תנתן ארצב שהענין יובא לדיון ולהחלטה לחברים במקום וכן בלשכת המזכירות.

<u>גיוס במושבות</u>

הטפול בעניני הגיוס במושבות איננו תקין. מועצות הפועלים לא נוהגות בענין זה כראוי. לא קיימות ועדות פנימיות והאדישות שוררת. התקון יכול לבוא אך ורק באמצעות המפלגה ולא בדקרטים מצד הועד הפועל. אי לכן יש בדעתי להעביר את השאלה במועצת המפלגה במקומות. שוחחתי עם בן-צירן והצעתי ממנו חיל אחד , מבין החברים בעלי עבר צבורי והצעתי ל-3 - 2 שבועות שיעבור את המקומות וישתתף במועצות הסניפים. משום מה נתקלתי בסרוב. בן-צירן איננו מעריך את הנסיון הזה. שוחחתי גם עם ברמן , הוא קבל את ההצעה ברצון פו והבטיח לתת את האדם, אך טרם נתן. תנני מחכה.

הצהרה לאספת המפלגה

לא השתתפתי בבחירות למועצת הסניף לא מתוך רצון טוב. רצוני היה להשתתף בבחירות ולהכריע ולא הכרעתי. בחור חבר שדרשתי אקטיביות ולא הלכתי להכריע עלי לנמק למה לא השתתפתי.

בסניף בהרצליה הוקמה סיעה ב' וגם אני חשבתי את עצמי לאחד מחברי אבל אף פעם לא הרגשתי שאני שותף בה. משום שאותם החברים שנהלו את עניני הסיע (ולא בחור נבחרים הם וחלילה, אלא חברים שהם בעצמם מינו את עצמם), החרימו א לא שותפתי בדיונים. הכל היה מסודר ע"י יחידים ממונים, שאלתי למה אין קוראים לכל הסיעה שהיא תכריע, ענו לי שאלה הם עניינים תכסיסיים. היה כנוס סיעה בתל-אביב, פתאום נוסעים, כמה יחידים נקבעו שזה וזה נוסעים, לא הודיעו לחברים, לו שאלו את פיהם, היה זה סוד. זה וזה נסעו, אפילו לא נמסר דין וחשבון. אני כחבר הסיעה לא ידעתי על מה דובר בכנוס. היה זה סוד ליחידים.

הסניף היה לקראת בחירות. נפגשו כמה יחידים וקבעו מועמדים. הם קבעו היחידים. את החברים לא קראו ולא שאלו את פיהם. היה זה סוד. גם זה תכסים אנו בסיעה דורשים דמוקרטיזציה של המפלגה. לוחמים על כך שאתם משתפים את הצבור בדיונים, בהכרעות ועכשיו הסיעה בעצמה מרחיקה את חבריה מחרימה אותם הוזה להם ומזלזלת בכבודם. אני מעיז להגיד שהיא מחרימה חבר שתמיד רצה להיות פעיל, שתמיד היה פעיל, שתמיד דרש פעילות. הממונים האלה, בהם האשמה.

הנני כואב את כאבה של המפלגה שהגיעה עד הלום. ולעתים שואל אני א עצמי. היודע אני כחבר המפלגה למה צבור הפועלים מרוחק מהמפלגה שהיא הפלגת בישו בציונות, ובהסתדרות ומשיב אני לעצמי כן! כן!

משום שמפלגתנו היא איננה מלוכדת, משום שאנשי סוד כמוסים בה, משום שממונים שולטים בה ומשליטים מרותם עליה, משום שאחד רודף רעהו. ואחר כך אומרי שזהו תכסיס! ומשום כך גם אין בכוחה לתקן את הפגימות שבה, ומשום כך היא אין אונים. ואיננה יכולה לעמוד על ערכיה ויעודיה.

<u>ולדברי הסיום:</u> אני תקוה שסיעה ההולכת בדרך כזאת ובתכסיסים כאלה ובהחרמת חברים, תקותי שסיעה כזאת לא תאריך ימים במפלגה.
אך יש ויש ללחום במפלגה, לשלימותה, לחדוש ימיה כקדם, לציונות סוציאליסטית אמיתית למפלגת מעמד רחבה וחזקה בצבור הפועלים, בישוב ובציונות, לנאמנות, לאינטרסים המעמדיים של צבור הפועלים בישוב ובציונות.

ומצד שני יש ללחום בחברים המכניסים ריב אישי במפלגה, המזלזלים בחבר באופן גס והמבזים אותו ברבים עד כדי הוצאת לעז גדבה שהוא מזיק למפלגה וכדומה. חברים כאלה מקעקעים קיום המפלגה.
אני לא חשבתי סיעה בתור שכזאת, סיעה שתרצה להחרים חברים. סיעה שלא תהיה בה דמוקרטיה, סיעה שיהיו ממונים עליה. אני חשבתי סיעה כדי לתקן, סיעה שתהיה לסמל אחות אחים במפלגה, סיעה שתשאף לשלימותה של המפלגה ואם היא אינה נאמנה לעקרונות וליעודים, מרוב שלא מתקיים שמשתקיים.

בכבוד רב

(-) שלמה אשר

הרצליה 13.1.43

מפלגת פועלי ארץ־ישראל
ה מ ר כ ז

תל-אביב, 18.1.1943.
מס. 160

אל
ועד הסניף של
מפלגת פועלי א"י
ב________
ח.נ.

נבקשכם בזאת להמציא לנו בהקדם את האינפורמציה הבאה לפי השאלון דלקמן:

1/ מספר חברי ההסתדרות במקום ________
2/ מספר חברי המפלגה ________
3/ מספר חברי מועצת הסניף ________
4/ שמות חברי המועצה: עבודתו ותפקידו של כל אחד מהם בצבור (לדוגמא: חיים ברנפלד - פועל תעשיה - חבר בהנהלת קופת-מלוה, חבר בועד פ. נשר)

________ ________
________ ________
________ ________
________ ________
________ ________
________ ________
________ ________
________ ________
________ ________
________ ________

5/ מועד בחירת המועצה ________
6/ מספר חברי ועד הסניף ________
7/ שמות חברי ועד הסניף, עבודתו ותפקידו של כל אחד מהם בצבור:

________ ________
________ ________
________ ________
________ ________
________ ________
________ ________

8/ שמו של מזכיר הסניף ________
9/ רשימת חברינו במוסדות ובועדות ההסתדרות, ועדי הפועלים ומוסדות כלליים במושבה (לפי הרשימה המצורפת).

בברכת חברים
[signature]

הסניף ____________

שמות חברינו במועצת הפועלים ____________

שמות חברינו במזכירות מועצת הפועלים ____________

שמות חברינו בועד אגודת פועלי הבנין ____________

שמות חברינו בועדי פועלים בתעשיה (לסמן ע"י כל שם את שם בית החרושת-)

____

שמות חברינו בועדי-הפועלים בעבודת רז"י של הממשלה (לסמן ע"י כל שם את המחנה) ____________

שמות חברותינו בועד אמהות עובדות ____________

שמות חברותינו במועצת או ועדת הפועלות ____________

שמות חברינו במועצת הלשכה ____________

רשימת עובדי המועצה, לשכת העבודה, לשכת המס, קופת חולים ויתר מוסדות ההסתדרות במקום (לרשום גם את אלה שאינם חברי המפלגה או שהנם חברי מפלגה אחרת ואת התפקיד שכל אחד ממלא ולציין את זיקתו המפלגתית).

____

שמות חברי הסיעה במועצה המקומית או בועד המושבה ____________

שמות חברינו בועדה המוניציפלית ____________

שמות חברינו בועדת התרבות ____________

שמות חברינו בהנהלת קופת מלוה וחסכון ____________

שמות חברינו בהנהלת הצרכניה ____________

שמות חברינו בועדת השכון ____________

שמות חברינו בועד סניף "הפועל" ____________

שמות חברינו בועדת הגיוס הכללית ____________

שמות חברינו בועדת הגיוס הפנימית בהסתדרות ____________

18.1.1943.

מזכירות הסניף

פנימי

מלחמתנו

ב

שבט תש"ג
ינואר 1943

התוכן:

מה נעשה למחרת האבל — א. • אל אשליות — ש. ל. • עם צו־הגיוס מס׳ 4 — י. מ. • הדים מימי האבל — ב. פלוני • בינינו לבין הערבים בשעה זאת — מ. ב"ק. • אומץ־לב וצמאון לדם — חייל עברי • סיכומו של מפעל צבאי־חלוצי — י. ב. • הרהורים במחנה לילדים יוניים — ז. כ. • כור המצרף • על דרכה של החיילת • המגע עם בעלי־ברית • בחזית ובמשמר • הגיגים • הדים מן הגולה: „הועדים הלאומיים החפשיים" / מיהדות קירינייקה.

מה נעשה למחרת האבל?

(מתוך דברים שנאמרו במסיבה הסתדרותית, 3.12.42)

לפני שאנחנו באים להאשים אחרים, אולי כדאי לנו לעשות גם חשבון עם עצמנו. אינני מתכוון לקטרוג, אלא לבחינת הדרכים אשר הלכנו בהן. מי שעינים פקוחות לו וקצת חוש פוליטי חייב היה לראות מראשית המלחמה, כי השמדת היהודים היא אחת המטרות הראשיות במלחמת הנאצים. על כל פנים חייבים היינו לראות, שאין כאן ענין של רדיפות יהודים לפי הנוסח הרגיל, אלא שכל האומה עומדת בסכנת־כליה. וכשאומה נמצאת בסכנה כזו, והיא מבודדת, כדרך שהיהודים מבודדים לרוב בין הגויים, הרי היא מצווה על מעשים נועזים. ופעמים מעשה עז ומסוכן איננו אלא מוצא קל לעם לעומת הסכנות הוודאיות הצפויות לו.

אני נזכר עכשיו בויכוח הפנימי על ענין „פאטריה". לבו של מי לא היה מר עליו כאשר ניספו אז 250 יהודים? אבל כ־1500 ניצלו. ולו היו לנו אז מאות אניות מעפילים, האם לא היינו כעת במצב אחר? האם לא היו רבים מיהודי אירופה במצב אחר? האין דרכה של „פאטריה" ברירה הומנית ומוצא תכליתי ואנושי ביותר לעומת המתרחש עכשיו בגיטאות אירופה, לעומת גורלם של מועמדי־ההעפלה כיום? מי יודע, אם נוכל להציל כעת, וכמה נוכל להציל כעת, באותן הדרכים שעמדו לרשותנו לפני 3, 4, ו־5 שנים? קשה לארגן מפעל הצלה גדול ברגע האחרון. אבל עדיין המלחמה ארוכה. איש איננו יודע כמה שנים תמשך. ומה שלא השכלנו בעבר, נדע, לפחות, כלפי העתיד: אין מעשה נועז שיהיה נועז מדי לעומת המצב אשר האומה העברית שרויה בו בין האומות.

נמצאים בתוכנו חברים, וכן גם יהודים רבים אחרים, אשר גילו לתמהונם הרב, כי יש יהודים ויש גויים בעולם. לפתע־פתאום התברר להם, כי מצפון אחד לגויים כלפי עצמם ואחר כלפי היהודים... האם לא ידענו זאת מקודם, במשך דורות רבים?

דיברו כאן — מי בפחות התמרמרות ומי ביותר — על שלא הזכיר אותנו צ'רצ'יל בימים אלה. אוסיף דבר שהוא חשוב יותר בעיני: חוקי העליה לא נשתנו עדיין אף כמלוא הנימה לנוכח הזועה. היהודים המעטים שניצלו מהשחיטה נחשבים גם עכשיו ל„אזרחי ארץ אויבת"; הם מופקרים עדיין לכל זדונות טבע ואדם, וכניסתם לארץ היא בלתי חוקית! לא רק צ'רצ'יל לא הזכירנו. גם רוזולט וסטלין לא הזכירו. וסיפרו כאן, שהגיעו ידיעות איומות לממשלה הפולנית, והיא נמנעה מלפרסמם. אך יש הופעות מתמיהות עוד יותר. הנה קיים בקויבישב ועד יהודי „אנטיפאשיסטי". האם הוא הזעיק אותנו? האם דיכז את תשומת־לב העולם באסון היהודי? והרי ועד זה נוסד כאילו למען כלל־היהודים, למען עניני היהודים במלחמה הזאת, והוא נמצא בקרבת האסון, ביבשת אירופה. אשמתו כבדה, איפוא, מאוד. מי יודע, אולי, גם הוא מאותם מפעלי־ההסוואה, המשתמשים בצרת היהודים למען צרכי האחרים.

והאם רק אותם הגויים שקוראים להם דימוקרטים, מצפונם בושש להתעורר בימי האסון? וגויים אלה, שקוראים לעצמם קומוניסטים, האם ניבדלו לטובה? האם הרשו, לפחות, להוציא את הגולים היהודים, ההולכים וכלים במדינתם ללא מלחמה באויב המשותף וללא תקוה לעצמם?

עם זה חייבים אנו לראות את מעט הידידים שישנם, והם מתגלים ברגע החמור, לאו דוקא לפי „קו" אידיאולוגי מסויים. מי האיש, שהזהיר אותנו על מידות האסון עוד לפני שלושה חדשים? וג'ווד. האם ידענו להעריכו? מה רב הלעג המתוכם, שנשפך עליו בעתונים יהודים בארץ־ישראל כתובים עברית ולועזית. יש עוד ידידים כמותו באנגליה, ויש באמריקה ובדומיניונים. בארצות אלו ראינו אנשים כוג'ווד וכווילקי שהעזו לאמור משהו, שלא בהתאם לממשלתם וגם בניגוד לממשלתם, אף בשעה שעמם־הם נתון במלחמה קשה. לצערנו הרב לא נתגלה לפי שעה וג'ווד סוביטי.

מדברים אצלנו הרבה על יום־המחר. בענין זה טוב נעשה, אם נזכור את עצת אבותינו. בעת הוויכוחים על „יום המחר" פתחתי פעם את התנ"ך ומצאתי שם תשובה לויכוח זה: „אל תתהלל ביום המחר כי לא תדע מה ילד יום..." שאלתנו היא לעת עתה לא שאלת המחר, אלא שאלת היום הזה. על כל פנים זוהי שאלתנו העיקרית. עמים בריאים, היושבים בארצם, הבטוחים שאין משמידים את רוב בניהם, — יכולים אולי להרשות להם לראות את שאלות יום־המחר כבעיה עיקרית שלהם. אם כי גם הם רחוקים עדיין מהנצחון. אבל מה בשבילנו המחר, אם בינתיים עלול הרוב של עמנו בגולה להשמד, ושארית ישראל לא תמצא בית נאמן וחפשי בארץ? היום הזה, או, לכל היותר, המחר הקרוב, בעוד נמשכת המלחמה, זו דאגתנו הלאומית הראשית.

ועכשיו עומדת לפנינו שאלה פשוטה, שאי־אפשר להשתמט ממנה: האם העם העברי במקום האחד, ששם אפשר לו להלחם בהיטלר כעם, — האם הישוב הארץ־ישראלי ילחם בהיטלר או לא? זו היא שאלה מוסרית בת ממדים היסטוריים, והיא גם שאלה פוליטית מרכזית. דורות לאחר שתבוער חלאת הנאצים מן העולם, מה תשובה תהיה בפי היהודים, כאשר ישאלום חסידי אומות העולם: איפה היו חלוצי ישראל בשעה שגורל עם ישראל עמד להכרעה ומיליוניים מכם הושמדו? והתשובה לשאלה זו תלויה בנו, כיום.

והיא אינה מזדהה עם סכנת הפלישה לארץ, קרוב לוודאי, שהסכנה הצבאית לארץ לא נעלמה, ועוד תגדל בחדשים הקרובים. אבל נניח, שאין כל סכנה לארץ. הן היתה תקופה כזאת, ואני מקוה ששוב תהיה תקופה במלחמה, שהסכנה תהיה ממנו והלאה. האם ילחמו אז יהודי ארץ־ישראל בהיטלר, או לא ילחמו? האם ילחמו בו — מפני שהוא משמיד יהודים, מפני שהוא הצורר הגדול ביותר שקם לעם העברי בתולדותו הארוכה, — או לא ילחמו? וגם מבחינת הגנת הארץ חייבים אנו לשאול את עצמנו כמה שאלות פשוטות ולתת עליהן תשובות פשוטות וברורות. איפה מגינים על ארץ־ישראל, ומי מגן על ארץ־ישראל. כמובן, מגינים על הארץ במקומות שונים. ואני חושש, — ולואי שחשש זה יתבדה, — שעוד נצטרך להגן על ארץ־ישראל בקרבתה. אבל איפה הגינו על ארץ־ישראל עד כה? איפה הצילו את ארץ־ישראל עד כה? ומי גרם לכך שיכולים אנו לשבת כעת במנוחה ולהתווכח כאן

על החלטות ועל קיום החלטות? את ארץ־ישראל הצילו באל־עלמין! ואותם חיילים אנגלים, אוסטרלים וניו־זלנדים, ואותם יהודים מעטים שהיו שם — הם עשו את הדבר. ואם יכולים אנו לזקוף לחשבוננו של העם העברי, כי גם לו חלק במעשה, הרי זה בזכות החיילים היהודיים בחזית מצרים: המהנדסים שעסקו בפינוי המוקשים ובסידורי ההסואה, יחידות־הנהגים וספקי המים, אותם מאות יהודים אשר השתתפו, בצורה זו או אחרת, במערכת אל־עלמין. אלמלא היתה חזית זו עומדת בפני האויב — איפה היינו עכשיו? וכך יהיה גם מחר, במקומות כאלה יוכרע גורלה של הארץ, וודאי שנלחם גם בארץ־ישראל, אם יגיעו הדברים לידי כך. אך רע ומר יהיה מצבנו אם לידי כך נגיע.

דיברו כאן חברים על עתידות הארץ ועל גורל העם העברי בסוף ימי המלחמה, על התכוננותנו לקראת תקופת הדמדומים, שהיא לא מלחמה ולא שלום. מה היא איפוא התכוננותנו העיקרית לתקופה זו? — כמידת השתתפותנו במלחמה כן יהיה כוחנו בסופה! שימו לב לנעשה מסביב. יש עמים שמצבם המדיני הוא מצויין; הם הצליחו להשאר נייטרלים; המדינות הלוחמות מבקשות לקנות את לבם; וכל אחת משלשלת לכיסיהם כספים ועושה להם מחמאות. אבל כיון שאינם משתתפים במלחמה הרי אי־השתתפותם מעכבת למעשה את התפתחותם הפוליטית וגם את גידול כוחם הצבאי. מצרים היא דוגמה לדבר. אך יש עמים ותנועות שאין מכירים במעמדם המדיני ואין רוצים להתחייב בפניהם. אולם כיון שהם משתתפים במלחמה בפועל, הרי כמידת השתתפותם כן עולה כוחם המדיני והצבאי. וזוהי השנסה הניתנת לעם העברי.

נחוצים לנו כוחות שונים. אלפים רבים בצבא וגם כוח־הגנה בלתי תלוי. איש מאתנו לא יוכל להתנבא, מה תהיה חלוקת העבודה בין שתי זרועות אלה בשנים הקרובות. ייתכן, שחיילינו בצבא הבריטי יגנו על הארץ בתוכה, וחלקים מכוח ההגנה הבלתי־תלוי יצטרכו להגן על הארץ מחוץ לגבולותיה. אולם לשני הכוחות — מקור גידול אחד: גם החלק הבלתי־תלוי יגדל במידה שיהיה קשור במאמץ המלחמתי. ואכן, איזה אגף בהגנתנו העצמית התרחב ונעשה לכוח פעיל בימי המלחמה? — אותו אגף שהוא משותף יותר במערכת התנופה המלחמתית.

יש ענינים יסודיים שאינם תלויים באידיאולוגיות או ברצון עסקנים בלבד. הגיוס לצבא הוא המנוף להתגייסות הלאומית. עובדה היא, כי בשעה שאיננו מעמידים את ענין הגיוס־לצבא במרכז תשומת־לב הישוב, יורדת ההתנדבות גם לשאר השירותים החשובים. נסיוננו במשך השנה האחרונה מוכית זאת, ללא־ערעור. היתה לנו ועידת ההסתדרות. היא הרימה את דבר ההתנדבות לצבא בראש מאוייה, ובאה אחריה התנדבות לצבא וגם לשירותים אחרים. התקיימה אחר־כך מועצה של ההסתדרות, שלא העלתה את ענין הגיוס־לצבא לדרגה הראויה, ומתוך כך באה ירידה הן בהתגייסות לצבא והן בהתגייסות לשירותים אחרים. ויש בתגובה זו של הישוב משום תחושה אלמנטרית: כל יהודי מרגיש את תוקף־התביעה, ואפילו איננו מבין את דקדוקי הנוסחאות. לפנינו, — ולפני כל אלה שבכוחם לקבוע ולהשפיע, — הברירה היא פשוטה, ואין להאפיל עליה בשום פלפולים, בשום ניסוחים ובשום אידיאולוגיות: אם נעמיד את ההתגייסות לגדודים היהודים בצבא הבריטי

במרכז תשומת לבנו ובמרכז חשומת לב הנוער, — תבוא התגייסות מבורכת גם לשאר השירותים; אם לא נצליח לעשות זאת, — תהא ההתנדבות כולה עלובה מאוד. מהמעטת דמות ההתנדבות לגדודים העברים, לא ייבנה שום כוח־הגנה עברי.

מוסדותינו עושים עכשיו מאמצים שונים, כדי להשיג משהו מבעלי בריתנו, להצלת שארית יהודי אירופה. כל מי שעושה בענין זה — תבורכנה ידיו. אבל גם בענין זה אסור לנו לשכוח את העיקר. הטלגרמות, המאמצים והתביעות, ערכם המוסרי חשוב כשלעצמם. אבל ערכם המעשי לא יהיה בלתי־תלוי במידת הכוח הצבאי העברי שיעמוד במרוכז: אם יהיה גדול וילחם בחזיתות שלנו. תארו לכם את מצבנו הנוכחי, ורק בשינוי קטן, שינוי אפשרי, שהיה תלוי בנו. אילו עמדו עכשיו בחזיתות אפריקה לא אלפיים או שלושת אלפים יהודים, אלא עשרים אלף, והיה זה חלק ניכר מאותו צבא הלוחם עתה לשחרורה של אפריקה. אנו חוזרים ואומרים יום־יום, ששיחרורה של אפריקה הוא יותר משיחרור אפריקה בלבד... והנה, לו יכלו נציגינו לדבר ולדרוש בשם רבבות חיילים כ א ל ה, היה הד אחר לדרישותינו.

ועלינו לזכור עיקר זה גם בשעה שאנו מנסים לרכוש לנו ידידים חדשים, או להשיב לב ידידים ישנים עלינו. בתוך העם הרוסי, מובטח אני, כי יש לנו ידידים נסתרים בתוך האומה הרוסית הגדולה, והם יתעוררו באחד הימים. ושני נימוקים עלולים לשכנע אותם, וגם את שליטי רוסיה, שראויה הציונות לתמיכה: עליה בלתי־פוסקת וכוח עברי לוחם. יפה כוחם של שני נימוקים אלה מכוחן של כל מיני אידיאולוגיות והסברות.

והוא הדין בנוגע ליהודים בתפוצות. דובר כאן אתמול בהתרגשות, כי היהודים בתפוצות השלוות לא התעוררו עדיין. שאלו: איפה היו יהודי אנגליה, יהודי ארצות־הברית ודרום־אפריקה בחדשים אלה? עדיין לא ברור לי, אם אנו התעוררנו יותר מהם. ולנו הן היו ידיעות לא פחות מאשר להם. אבל אם לבנו לא להתאוננות, שהיא מוצדקת כשלעצמה, אלא לבקשת תיקונים — כיצד להניע את היהודים, כי יתלכדו לכוח מדיני ויתחילו להגיב על הענינים מבחינת הצורך היהודי ומבחינת הקמת הכוח היהודי? הרי מכשיר עיקרי לכך — הם גדודים עברים מארץ־ישראל, שיופיעו בארצות מגורי היהודים: בטריפולי ובטוניס, במרוקו ובאלג׳יר, בעיראק ובאיראן, על גבולות רוסיה והבלקנים. הגדודים האלה יעשו למען הצבא היהודי, למען החינוך הלאומי המדיני, ואולי גם למען ה ע ל י ה, יותר מהתבטחות הטובות ביותר.

בכל שעה צריכה תנועה לדעת מה עיקר ומה טפל. העיקר ב מ ע מ ד ז ה הם הגדודים העברים. ודאי אין זה התפקיד היחיד. אך אם הם לא יוקמו, עלול כל השאר להיות תלוי על בלימה. יהודים רבים בוכים על האסון. בבתי כנסיות ובתהלוכות גילו לעתים הרגשה עמוקה אולי משלנו. אבל אנחנו כאן מצווים על המעשה. ו כ ו ש ר ה מ ע ש ה הוא שיכריע.

ל.

א ל א ש ל י ו ת

חייל הנני, ויודע אדע כי בהיותי חייל אסור לי לדבר בפומבי או לכתוב בענינים פוליטיים. אבל מה לעשות, אם מלבד שרותי בצבא גם לב אדם לי, והוא מודעזע לפעמים למשמע או למקרא דברים בעתונות (והרי לקרוא עתונים לא אסרו עלי), ואין דרך להרגיע במקצת את הלב אלא על ידי בטוי בדבור או בכתב. ברור לי: אלהים יסלח לי חטאי זה, ואם ה׳ לי ממי אפחד.

הנה קראנו בעתונות, מפי מיניסטר החוץ הבריטי, את נוסת ההצהרה, שנתפרסמה בעת־אחת בלונדון, במוסקבה ובוושינגטון. מקוה אני כי הקוראים יסלחו לי, אם אבקש מהם לקרוא את הדברים פעם שניה:

„תשומת לבן של הממשלות הבלגית, הצ׳כוסלובקית, היוונית, הלוכסמבורגית, ההולנדית, הנורבגית, הפולנית, של ארצות ברית אמריקה, של בריטניה הגדולה וצפון אירלנד, ברית הריפובליקות הסוביטיות, יוגוסלביה והועד הלאומי של צרפת, הוסבה לידיעות הרבות שהגיעו מאירופה, כי הממשלה הגרמנית לא זו בלבד שהיא מונעת מאנשים — מבני הגזע היהודי — הנמצאים בשטחים הנתונים לפיקוחה הברברי, את הזכויות האנושיות היסודיות ביותר, אלא גם מוציאה לפועל את כוונתו של היטלר, שחזר עליה פעמים רבות — להשמיד את היהודים באירופה, מכל ארצות הכבוש מועברים יהודים בתנאים אכזריים ומעוררי זועה למזרח אירופה. לפולין, שנועדה להיות בית־המטבחים העיקרי. הגיטאות שהוקמו על ידי הפולשים הגרמנים מתרוקנים בשיטתיות מתושביהם היהודים ואין משאירים בהם אלא עובדים מומחים מועטים, הדרושים לתעשיות המלחמה. אין שומעים דבר על גורלם של המוצאים מן הגיטאות. המסוגלים לעבודה גופנית מועבדים במחנות עבודה עד כדי יציאת נשמה לאט לאט. החלשים שבהם נתונים לגויעה מרעב, או נטבחים בהוצאות־להורג המוניות. מספר הקרבנות של אכזריות דמים זו כבר מגיע למאות אלפים רבות של גברים, נשים וילדים חפים מפשע. הממשלות הנ״ל והועד הלאומי הצרפתי מגנים בביטויים החריפים ביותר שאפשר להעלות על הדעת, את השיטה הבסטיאלית הזאת של השמדת אנשים ברוח קרה. הם מצהירים כי מעשים אלה עשויים רק לחזק את החלטתן של כל העמים שוחרי החופש להפיל את העריצות ההיטלריסטית. הם חוזרים ומאשרים את החלטתם הכנה והנאמנה להבטיח, כי כל האחראים לפשעים אלה לא ימלטו מעונש וכי ינקטו בכל האמצעים הדרושים כדי להגיע למטרה זו”.

אחרי ההצהרה המחושבת הזו קמו כל צירי בית הנבחרים האנגלי ועמדו עמידת דומיה. הנני מניח, כי עמידת דומיה זו היתה מתוך יגון־אמת והשתתפות אמתית בצער.

להלן מודיע העתון באותו עמוד: „הציר סורנסון. שאל היום בבית־הנבחרים את מר אנטוני אידן, אם יש בדעת מיניסטר החוץ להציע לממשלת שודיה ולמדינות

ניטרליות אחרות, כי יפנו אל הממשלה הגרמנית בדבר התנהגותה כלפי היהודים בפולין, ואם דניס בדבר הצעה לממשלת שודיה, שתקלוט באופן זמני פליטים יהודים מארצות הכבוש הנאצי, אגב מתן ערבויות מתאימות והתחייבות מאת מעצמות הברית להמציא לשודיה את חמרי ההספקה הדרושים לכלכלת היהודים. אידן ענה, כי יהיה זה מענינן של המדינות הנוגעות בדבר באופן ישיר לקבל עליהן את היוזמה לפעולה כזאת, אם ימצאו שיש בפעולה כזאת מן התועלת".

ועתה, בן־אדם, קרא עוד פעם את הדברים הכתובים זה לעומת זה, וראית והבנת והעבקת להבין: איך מתחכמים, איך מספסרים המיניסטרים ב„מידת הרחמים", אשר ניתנה לאדם באשר הוא אדם — אשר ניתנה בהרבה גם לעם הבריטי — איך עושים ממידת רחמים זו גוצות־פאר שתלינה בזול. איך הם מעוורים את עיני העולם ואת עיני עמם ברחמי־רמיה. לרגליו של אותו מיניסטר זורמים נהרי נחלי הדם של ילד[ים,] נשים וגברים, אשר חטאם היהודי הוא, כי חלשים הם; לאזניו מגיעות שאגות הכא[ב] של המעונים, של הנחנקים בגזי הרעל, של המועבדים במחנות עבודה עד כדי יציאת הנשמה. והדים מקפיאי־דם אלה מגיעים אליו, באשר הוא עומד עתה ליד הנהלת העולם הלוחם, ובאשר בירתו היא עתה המרכז לכל העמים המשועבדים, — הצינורות אשר דרכם נשמעות אנקות הגוססים. — וכשנשאל על ידי מצפון אנושי, אשר ישנו בתוך עמו פה ושם, לא היתה תשובה אחרת בפיו אלא: כי יהיה זה מענינן של המדינות הנוגעות בדבר באופן ישיר. לו, היודע ורואה כל זה, אין זה נוגע באופן ישיר...

יהודים, באשר אתם עם. הנני קורא לכם לראות ולהבין את הדברים כמו שהם, בלי כל אשליות. בודדים היינו תמיד, ובודדים נשארנו גם בענויינו אלה. המיניסטר הזה, העומד בראש עם אשר לפעמים יתעוררו בו רגשי רחמים של אמת, משחק ברגשות אלה משחק־רמיה. הוא שולה את רחמי עמו על פי כתובת של „מדינות הנוגעות בדבר באופן ישיר".

כבוד המיניסטר, אם הצלת היהודים הנטבחים אינו מענינך הישיר, מה נשאר בך עוד מענין האדם, שנוגע לך באופן ישר, מלבד עורך אתה?

ההצהרה — אשר יהודים רבים שמחו עליה והביעו בעדה את תודתו של עם ישראל, היא ריקה מאוד, לדעתי. כי הצהרה על ענויים של הזולת, שאין עמה מעשים כדי הצלת פורתא לפחות, או איזו שהיא התאמצות להצלה — נוח לנו שלא באה משבאת. ההשתתפות בצער כזאת אינה אלא זריית מלח על הפצעים, מסוה לאדישות. וכן היא ההבטחה לנקמה; את מכסימום הנקמה אשר אלה יוכלו לנקום ינקמו בין כך ובין כך, כדי לגבות את עלהב. גם אם יכריזו, כי נוקמים בעדנו, לא נקבל אף פיצוי כלשהו, לא בעד הנזקים העצומים ולא בעד הדם הרב, אשר נשפך מגופנו החלש.

על כן: אל אשליות. מה שנוכל לעשות בעצם ידינו, הן בהצלה והן בנקמה, זאת תהיה עשיה. אכן, נעשה את המכסימום האפשרי להצלה ולעזרה, וכל המסוגל עוד לגיוס ולהתנדבות יקום ויעשה הכל גם למעלה מכוחותיו. תהיינה גם ידינו אנו באכסניה הזאת. אם אין אנו לנו, מי לנו. אמנם ידינו קטנות וקצרות. אבל מתוך ההיאבקות העולמית נוכל גם אנחנו לעשות דבר מה. נארגן את מעט הכוח שעוד נשאר לנו לפליטה. ישנן פינות בהיאבקות העולמית הזאת, אשר גם לכוחנו המעט — בתוספת יאושנו המר, בתוספת תקותנו האחרונה ובתוספת כל מר לבנו, — עלולה להיות השפעה מכרעת. כוחנו זה המאורגן הכרחי לנו עתה, ופי כמה נצטרך לו אחרי הנצחון.

אחרי הנצחון, כשכל העמים, כל הלוחמים ישובו לארצותיהם ולבתיהם בשמחה, וזרי־נצחון על ראשם, תועמד השאלה: איפה ביתנו? איפה ארצנו? לאן עלינו לשוב? רק אז תתחיל היאבקותנו המיוחדת לנו. נהיה נא מוכנים לה. נגבש עתה את כוחנו, נשתף נא את עצמנו בהיאבקות העולמית, למען נוכל להמשיך במאבק בבוא שעתנו המיוחדת. אמנם כוחנו קטן, אבל הוא גדול הרבה יותר מכפי שאנו בעצמנו מעריכים אותו.

ש. ל.

עם צו הגיוס מס' 4

אחרי שלושת ימי האבל ואחרי הידיעות המהימנות שהגיעו אלינו על „הועדה המהירה" להשמדת היהודים באירופה, ועל פעולתה של ועדה זו, שבמשך כמה חדשים העבירה מהעולם מאות אלפי יהודים, וגם קבעה לעצמה תאריך מסוים, שאחריו לא ישאר עוד אף יהודי אחד באירופה הגדולה, הנתונה לרגליו של אותו עריץ, — אחרי תיאורי הזועה שהובאו למקרא בעתונות, תיאורים אשר דמיון־אנוש לא מסוגל היה להמציאם, — אחרי כל זה בא „צו גיוס" זה, בצורתו זו; ואי־אפשר שלא יביא אותך לידי אכזבה מרה.

וזו לשונו של אותו צו: „...במהלך המלחמה חל מפנה רב־סכויים. אבל ההכרעה עוד ממנו והלאה. הסכנה לארץ מדרום חלפה, אך בתנודות המלחמה לקראת הנצחון הסופי, אין לדעת מה ילד יום. כל עוד בכוח האויב להבקיע לו דרך למטרות כיבוש חדשות — האיום על ארצנו בעינו עומד".

כמה זמן שומעים אנו פזמון זה? האם בכוח פתיחה זו נגיע לבבות אטומים, כי ילכו להתנדב לצבא? זה למעלה משלש שנים שאנו חוזרים על דברים כאלה, וגם בזמנים שהסכנה היתה קרובה לארץ באמת לא השפיעו על הלבבות — וכלום עתה ישפיעו?

רגע אתה עוצר את נשימתך: הרי פנינו לעולם כולו, שיצילו את שא־ית הפליטה. ומה אנו אומרים?: „יש למלא ללא־דיחוי את שורות הג[illegible]ים העברים, שנועדו להיות חיל מגן לארץ (ההדגשה שלי י. מ.). מילוא המסגרת הזאת — חובת כבוד וצורך חיוני לישוב ולעם העברי כולו..."

הסכנת מדרום חלפה, אולם חובת כבוד היא להתנדב לחיל־מגן לארץ... וכל זה אחרי הידיעות מחו"ל, אחרי ימי האבל! רק במקום אחד עובר הצו לתוכן העלול לעורר: „קול דם אחינו השפוך באירופה קורא לנקמה, שארית הפליטה של קהלות ישראל מחכה להצלה. כל יום של מלחמה עולה לנו אלפי קרבנות. הישוב העברי בארץ חייב לתת את ידו להחשת הנצחון."

„לחיל־מגן ולהגנה פנימית", ואף לא מלה אחת על מלחמת היהודים.

אף לא מלה ברורה על החובה והצורך, לפחות כיום, ללכת ולהגיע דוקא לשם, ולהיות בין הפורצים פנימה והמקרבים את הקץ.

והדברים צריכים להאמר סוף־סוף. אם כיום, בשנה הרביעית למלחמה, אחרי כל מיני התאמצויות קשות ורבות, הגענו בסך־הכל לעשרים אלף חיילים, וכאלפיים נשים בתוכם, ולא יותר, — הרי לא הצבור הארצישראלי אשם בכך אלא מאשרינו, הם אשר בלבלוהו, המיתו בו כל זיק של התלהבות, ועזבוהו במצב זה של אי־כבוד. קשה לתאר לנו קבוץ אנשים אחר בעולם, אשר אחיו, בני עמו, יהיו נתונים, למרמס ולהתעללות בגלוי לעיני העולם־כולו, והוא ישב לו במנוחה ויפריש מתוכו מתגייסים טפין־טפין, כדרך שסמסנו אנחנו להצלת אחינו ולהצלת כבודנו אנו. ועוד אנו רואים עצמנו כ„שליחים" של אותם אחים אובדים, „הבונים להם מולדת"... והרי ישוב זה הראה לא־[illegible]ת התלהבות מרובה, כוח־סבל והתמדה־לדוגמה: את הישוב הזה אפשר ל[illegible]יב ולהביא לידי מסירות־נפש גדולה. תנו לו אידיאל, האירו לו את המטרה, והוא יעשה את הנדרש ממנו!

כלום אין יהודי אירופה זכאים כיום, כלום לא היו זכאים לפני שנתים ולפני שלוש שנים, שנלך בעינים עצומות לגאול את דמם, ולהוכיח לעצמנו ולעולם כולו שדם ישראל אינו הפקר, וכי יש מי שיגן על כבודו? האם לא ראויים עוללים רכים, אשר דמם נשפך כמים, כי נקדש עליהם את השם ונלך לכל אשר ישאונו רגלינו, ובלבד למצוא שילומים למותם? והאם? והאם?..

אולם קרה דבר מחריד: מציאות נוקבת זו, אמת אכזרית זו, שאין על עפר משלה, נבלעת כאילו בנשימה, ושוב לא הופיעה במערכת מחשבותינו. כל שכן במערכת הרגשותינו. נותקו החוטים אשר חברו אותנו לשם; עשינו את עצמנו בארץ צומת מרכזית: הכל הולך אלינו. אולם מפה — אין השפעה חוזרת...! היינו כחטיבה מובדלת לעצמנו והחילונו לחשב כל רגע את חשבון „הכדאי". לאחר ש„הוסכם" לתת — נותנים טפין־טפין; ומה שניתן — מלווה ויכוח מר ועוקצני: לפנים הארץ או לחוץ לארץ; לגדוד פלוני או אלמוני; לפורמציה זו או אחרת. עם ישראל אינו משמש אבן־בוחן, ואת מלחמת היהודים אין מוכירים כנקודה מרכזית. רק אחת: הגנת הארץ!... ומאחר שקרנו נס, והאויב שהיה קרוב לארצנו ניגף ונסוג בבהלה — פסקה החרדה. ניו־זילנדים ואוסטרלים, קנדיים ואפריקאים יוצאים את גבולות ארצם ונלחמים באשר נלחמים, ונופלים באשר נופלים, ובכל מקום — הרגשת[illegible]ם והרגשת העולם מלווה אותם, כי בראש וראשונה הם נלחמים את [illegible]ת ארצם; ובמלחמה זו — את מלחמת העולם. כך נוהגים בני כל העמים. ורק אנחנו, בני העם הנבחר, שההתעללות בנו אין כמוה לאכזריות ולבוז, בעוד שעולם גדול ורחב־הידיים מילא את פיו מים, — אנחנו „נלחמים" רק בגבולות הארץ הזאת...

מי יקרא מר על חורבן נפשנו? מי יסיר את המסוה מעל פנינו? מי יקום ויעורר אותנו משכרון אהבת־עצמנו, ויקרא לנו במלוא־פה: דלים וריקים אתם! מי יקונן עלינו ויוריד דמעת רחמים...

והשטן מוסיף לרקד. ויכוח משתלב בתוך ויכוח: „מדים" או „בלי־

מדים" — מה חשוב יותר? ונחלקו, כמובן, הדעות... והרי לך ענין נוסף המקדיח מוחות מחוממים, מסייע להצדיק נכשלים ולשמש משען למשתמטים. מי הכניס את בלבול־המוחות הזה לתוך מעגל חיינו הדוויים?! למי נחוצה הערבוביה הזאת ומי מעונין בה? וכי לא למדנו ולא לימדנו, שיש דברים שהזמן גרמם, והחלוציות אינה נמדדת במדה, במשקל או במשורה?

ובעת ועונה אחת הופיע, כמתוך השתלשלות טבעית, מושג חדש, והוא גם מורכב מחרוז מצלצל: לנשק ולמשק, למשק ולנשק... שניהם חשובים, והתליכה — כרצון איש ואיש. ולא היתה אסיפה, כרוז או מאמר, כרוניקה או סתם כתבה, שלא תשמע בהם „שועת" המשקים לידים עובדות, והכל כמובן לשם אותו מאמץ־מלחמה ולשם בנין מולדת לעם ישראל... בתנאים אלה מובנת לך־[illegible]יבת „ההתלהבות הגדולה" אשר ליוותה את ההתגיסות, ואת תוצאות האוירה ה[illegible]' אנו ממששים בידים ממש.

גם טענותינו הצודקות אל הבריטים, — שהיו צודקות אתמול ועוד יותר צודקות היום — אף הן הובאו כדי לצנן את החשק להתנדבות. ואמנם לאחר הסברה „מלהיבה" אחת מעין־זו עלתה אשה צעירה על הבמה ופרצה בבכי: „נתתי לבעלי ללכת, וגם אני אמרתי ללכת; עכשיו אחרי דבריך הנני מצטערת על בעלי שהלך, ואני לא אלך לצבא." כך או בדומה לכך אמרה.

אכן, צדקת הטענות לבריטים במקומה עומדת, אבל מה שייכותן לענין ההתנדבות?! האם לא אנחנו המוכים? האם לא למען חיי נפשנו, ולמען אפשרות קיומנו והמשכנו כאן עלינו להלחם?

ולא זה בלבד. כבוד ישראל ולא רק מוח־עצמותיו ודם־גידיו נתון על כף המאזנים. כי מי היה צריך לתת את כוחו וגבורתו כדי להציל, אם לא אנחנו כאן? לו זכינו — יכול היה האסון להיות לכור אשר יתיך את כל הנפרדים לגוש מוצק, אשר יתן לנו לב חדש ויפיח בנו רוח אחרת, לוחבת ושורפת את כל הקרב אליה. הלא מחריבים את עם ישראל, משמידים את בניו ובנותיו; קוברים חיים. מתעללים עד כדי יציאת נשמה. מה יש כאן לחשוב חשבונות ולשקול שקולים, לחטט ולנקר? ללכת למלחמה צריך!

פרק גדול ונורא־הוד עלולים היו לכתוב בני־הישוב בדברי ימי ישראל. עלולים היו לחדש את הגבורה ביהודה, ולמשוך בזהרה המונים מן הגולה. אך לא רצה מזלנו.

[illegible]דבים הכשלונות שמנעו התהוות אוירה של התנדבות בישוב. ולא את כולם אפשר להעלות על הנייר. לא דברו לישוב נכוחה; לא דברו אל מצפונו; לא העמידוהו על חובתו הישראלית־הכללית; לא עוררו בלבו רחמים אל אחיו, ולא רגש כבוד ומסירות־נפש. „הגנת־הארץ"! — טוב. יש סכנה — מתנדבים קצת, אין סכנה — יוצאים במחול. ולו חשבתי שהפרק מסתיים, ומחר נגמרת המלחמה — לא הייתי בא לחטט בפצעים הללו. אבל לאסוננו עוד רחוק הקץ. ועלינו להציל את עצמנו ע"י שנקפוץ לתוך זרועות המלחמה, למען הציל את השארית אשר עוד לא תמה לגווע. אין ערך לארץ אם בני הגולה מומתים, וגם אנו מומתים עמהם בנפשנו ורוחנו, אם איננו יוצאים לעזרתם.

צו גיוס אחר צריך להופיע. תשמע בו שועת אומללים הקוראים לעזרה; צעקת טובעים הצוללים בתהומות; בכי יונקים העולים באש השמימה; אנקת נשמות הנקברות חיים; קול ידיות של מתאבדים מחוסרי־ישע; שחוק אנשים שיצאו מדעתם מעוצם הכאב; קול גוססים בקרונות־גז; שועת מומתים בהצלפת־שוטים על גבות ערומים ודוים.

כל הקולות הללו, ומליונים קולות אחרים מהתפוצה קוראים לכם, בני הנוער בארץ־התקוה: שמע ישראל! בתינו הועלו באש, ובתוכם עוללינו הרכים וסבותינו הזקנות. אליכם ישועו לעזרה, חושו פן תאחרו את המועד. אל תתנו כי תמות בנו התקוה אשר שמנו בכם. אל תחולל האמונה אשר האמנו בכם...

כך, או בדומה לזה, צריך לדבר ולפנות לבני הישוב. והם לא יכזיבו. לדבר דברים ברורים, בלי חן ולאו ורפיה. אי אם שתראה את בניה במקבנה יתחשה? היא לא תהסס, לא תשקול, ולא תמדוד, לא תשא פני איש — כל תעשה למען הציל. לב כזה צריך לשים בנו, אשר יהמו בו רחמיו ולא יתנו לו מנוח, אשר לא ידע מעצור בחפצו הלוהט.

עוד לא אחרנו את המועד.

אייגם בחיל הירודהים — י. מ.

הדים מימי האבל

מיסרונדאנג ומשפטים מקוטעים, שיחות חטופות ופליטות־פה, הרהורים־בקול ופסקות־בלחש, שנקלטו ונרשמו בירושלים בימי האבל, כ״ג וכ״ה כסלו, בבתי־כנסיות ומדרשות, באוטובוס וברחובות.

„אני צם היום. מדוע? איני יכול לבאר לעצמי, אבל איני יכול לא לצום...״

„לא צמתי, לא זו הדרך... ,מעשה אבותינו בידינו׳. ,ונשלמה פרים שפתינו׳: תפלות במקום קרבנות, צומות במקום התגייסות״.

„וגם הישגינו יהיו כהישגי אבותינו: נזכה לעוד צום, אם נשאר בחיים״.

„בני — הוא בן חמש־עשרה ועודנו חולה — מתרגז, שהרופא אסר עליו את הצום, ואנו חוששים, שהתרגזות זו תזיק לו יותר מן הצום״.

„אמי — היא כבר בשנות השמונים — הצטערה מאוד שלא יכלה להמשיך בצום כל היום: בצהרים הרגישה את עצמה ברע; והלב חלש״.

„כן, זקנים וילדים, הם קבלו את הצום באמת ובלב תמים; כמעט בהתלהבות״.

„להם אין דרך ביטוי אחר...״

„והם גם, כפי שאומרים, רוב הנהרגים והנטבחים...״

„הס, אל תדברו! אין לחלל את קדושת האבל בדברים מיותרים״.

„קדושת האבל? היש לך חילול השם גדול מזה: הבט נא, הנה הולך בעל־הבית ,החשוב׳ הזה לבית הכנסת: מהלך לו בנחת, יתפלל, ישתתף באזכרת נשמות, ישמע את דרשת הרב, ישמיע אנחתו ברבים, ויצא ידי חובתו. ושני בניו הולכים גם הם בקומה זקופה ו,מצפצפים׳ על הקהל. וכשבאו להזכיר להם את חובת הגיוס, הזדרז ה,נכבד׳ והזמין בטלפון... את המשטרה (והיא — אומרים — סרבה לבוא)״.

„בפני אנשים כאלה ודומיהם יש לסגור כל דלת: לא כבוד, לא שלום, לא ידידות: ,צא טמא׳, — כך צריך לדבר אליהם. הנה הבחור המפוטם הזה, טפיל בן טפיל, צועד בטוחות, בראש מורם — מדוע אינו הולך לצבא?״

„צריך לסטור לו על פניו, והרי לך הדרך היחידה הנכונה בימים אלה״ —

„,צריך׳ להגיד, ,צריך׳ לסטור! — הכל פוקים מסכת ,צריכין״! השמעתם את המקרה באוטובוס מס. 3 או 3א, זה שהולך מכרם אברהם, דומני, ניגש אחד לצעיר משתמט, ואמר לו: שמע נא, חביבי, הרי אתה מן המשתמטים... והלה, המשתמט, סטר לו... כך! והאוטו היה מלא אנשים מן ה,הגונים׳, גם עסקנים, בכל אופן, שמו של אחד מהם אמרו לי. ואף איש לא פצה פיו ולא התערב... הענין אינו נוגע להם...״

„מצוה לפרסם את המנוולים...״

„והם מצפצפים: אינם קוראים אף את העתונים...״

„— אכן, אין דרך אחרת אלא להאמין באלוהים ולהתפלל לאבינו בשמים. פה בארץ אין אדם — גם בתוכנו...״

„ואתה, אל תקטרג! לרחמים גדולים אנו זקוקים, אובדי עצות אנחנו, ויש להוליך אותנו ברוח־אהבה וביד חסד...״

״כן, ,לאט לי לנער׳ והוא בועט באבותיו״.

„לא יד חסד, אלא יד חזקה וזרוע נטויה. ההפקרות השתלטה אצלנו. לית דין ולית דיין״.

„הישוב בזאת יבחן: אם ידע לא להכריז על צום, ואף לא להכריז על גיוס, אלא לקיים אותו, להגשים אותו בשלמותו. האם המשתמטים חיים בחלל ריק? האינם בל[illegible]ר? האין להם אבות, אמהות, אחים, אחיות, ידידים וחברים?״

„האסון הוא בזה, שיש להם לכולם „רבי״ם״ משלהם, הנותנים להם הכשר, ו„הרבי״ם״ יודעים להוכיח, ,להסביר׳ ולהתפלפל עפ״י חכמת האיסטרטגיה, הפוליטיקה והאידיאולוגיה...״

„לא! אין אנו רשאים לחוס על המשתמטים, אף לא על קרוביהם, על ידידיהם. הם כולם אשמים! הם מכשילים את תקוותנו האחרונה: אם הישוב בארץ־ישראל לא יצא בכל כוחותיו ואנשיו להלחם את מלחמתנו — הרי באמת אין לנו זכות לבקש עזרה משום עם?״

„הם, בחורי־חמד אלה, רואים עצמם כצדיקים שמלאכתם נעשית על־ידי אחרים".

„אין אני מדבר על הצעירים, אלא, עלינו, על הזקנים: אנחנו אשמים. עלינו לדבר אתם, השכם ודבר עם כל אחד, לא לתת לו מנוחה, לדבר בידידות ובאמונה אבל בתוקף ובהתמדה, עד אשר לא תהיה לפניו דרך אחרת".

„הללו לא הלכו לבית הכנסת היום. וגם באסיפות לא יבקרו, וגם לדברים לא ישמעו".

„הטובים שבצעירים התגייסו, והאחרים, המשתמטים, לא ילכו, אלא אם יכריחום".

„ויבריחום! — לכל אחד תירוצים והסברות: זה — בשרות, זה משלו חשבונות מדיניים, זה יש לו השקפות משלו... ואין עומד בפרץ".

„ואתה אל תרבה להאשים. אל תלמד חובה. הבט: האם אתה אינך רוצה לסגור את הרדיו, בהגיע הקריין לפרשת פלקור?... והגד נא באמת, האינך נמנע, ואינך רוצה להמנע, מקרוא בעתון את פרשת האימים?... ואנחנו טוענים לאומות — קץ החושים..."

„זהו לפי הדין: חולה שמת לו מת, אין מודיעים לו, שמא תטרף דעתו עליו, ואנחנו כולנו חולים מסוכנים, גם המתים אשר לנו מי יספרם?"

„איני מבין, כיצד יכול צעיר עברי נורמלי, לא מטומטם ולא מנוול, להשב בבית בשעה כזאת? —"

„ואני אומר לכם: היאוש הגדול, הוא שמכלה בנו את הנפש. אנו זקוקים לדברי עידוד ונחמה, ואז נתעורר: נחמו, נחמו עמי!"...

ירושלים

ב. פלוני

לעזרת העם! לעזרת העם! / במה? אל תשאלו — באשר תמצאו! / במי? אל תבלשו — כל
לצו ידבנו מי שרת המצוה בלבו נגעה! / כל ארגז זרעה, כל פת נאמנה! / אין מושיע
משמה ספקנה! / כל פלטת הטוב, שריד ממנו והאוריה, / שהותיר עוד אל מלבבו
שדה נלאה, לאסירים באגרה... / וילקטו אלינו משכם שרידים / חיל גדול לעזרת העם!

(למתנדבים בעם, ח. נ. ביאליק)

בינינו לבין הערבים בשעה זאת

(בעקבות הרצאה במוצאי 1942)

א

אם אבוא להביע במלה אחת, מה אנחנו רוצים בא"י, אומר: רוצים אנו להיות רבים, ובזה כלול הכל. להיות רבים עד כמה שאפשר. ויש בנוסחה הזאת שני דגשים. אלף: להיות רבים, כדי להציל יהודים הרבה, בכל האפשר, כדי ליצור ריכוז מכסימלי של העם היהודי לחיים נורמליים; אבל יש גם דגש שני, ואין אנו צריכים להתיילם ממנו בשעה שאנו מדברים על הענין ורואים למצותו עד סופו: עלינו [illegible] רבים, כדי להבטיח את גורל הארץ הזאת, כדי להבטיח את עתיד העם היהודי בארץ הזאת, ז"א, להיות רבים כדי להיות רוב.

בעצם, לו הסתפקנו רק במטרה הראשונה, היינו מגיעים בהכרח גם למטרה השניה — להיות רוב. ודאי, לו היתה ארץ־ישראל ארץ גדולה מאד, העלולה להכיל עשרים מיליון תושבים — היינו יכולים להגיע לשיעור של 8—7 מיליון יהודים בתוכה, בלי להיות רוב, אבל הארץ היא קטנה. הדבר הראשון שמדינאים זרים שואלים אותנו הוא: „כמה יהודים יכולים להכנס לא"י? לפי שעה אין תשובה מדויקת לשאלה זו, אך במידה שאנחנו חושבים על הדבר מובאים בחשבון עוד 3—4—5 מיליון יהודים. והרי זה — מיעוט של העם היהודי, כי גם אם יחיו 5 מיליון יהודים בארץ־ישראל יהיה עדיין רובו של העם בגולה. אמנם התישבותם של 5 מיליון יהודים בא"י תביא בודאי לידי שנוי כל מהלך ההיסטוריה העברית, ואין לדעת כלל, אילו סיכויים יפתחו אז בארץ ובמזרח... מכל מקום ברור, שאף ריכוז של 2 מיליון יהודים בתקופה הקרובה, יהפך ממילא לרוב יהודי בארץ. נמצא, שגם מי שמסתלק מן השאיפה להיות רוב כדי לשלוט בא"י, ומסתפק בשאיפה של עליה גדולה לארץ־ישראל — מגיע בהכרח לאותה תוצאה. אם אין דבר הרוב היהודי נקבע על ידי שאיפת היהודים, הריהו נקבע על ידי קוטן העם הערבי בתוכה, שהוא מיליון אחד בלבד.

אבל קיימת, כמובן, גם השאלה של הבטחת העתיד. וביחסי בשר־ודם מחייב הדבר הזה רוב. גם אם נחשוב על פריסט מדיני (ואינני קובע ברגע מסמרות בדבר), הרי העובדה של רוב היא המכרעת בתנאים אלה. השאלה היא — שאלת הטבעת החותם על הארץ, קביעת אופיה והבטחת עתידו של העם העברי בתוכה. שום נוסחאות מדיניות וקונסטיטוציוניות אין בכוחן לטשטש ענין מכריע זה.

ואם כך היא התשובה לשאלת „מה רצוננו?" הרי עלינו להבין, מה עלולה להיות התגובה הערבית לרצון זה: מן ההכרח שתהא זו תגובה של התנגדות. והמציאות מלמדת אותנו כי התנגדות זו איננה מתגלית רק בשעה שהדברים קרובים לשלב ההכרעה. התסיסה מתחילה משעה שמתברר לערבים כי הולך וחל שינוי באופיה האסני של הארץ, והשנוי הזה, אם ילך ויתמיד, עתיד להביא בסופו של דבר לידי כך, שהארץ תיהפך מארץ ערבית לארץ עברית. דבר זה עלינו לזכור היטב, ובראש וראשונה, שלא נהא נוטים להקל בהתנגדות הערבים, שנתאמץ לדעת את כוחה ולהכיר את שרשיה בנפשו של האיש הערבי.

במשך תקופה ארוכה של עבודתנו בארץ, וכן במחשבתנו על דבר הארץ, נעשו על ידינו שגיאות בהבנת העמדה הערבית כלפינו, ביחוד טעינו בהבנת הדברים.

יותר משעשינו שגיאות בפועל. השתמשנו לעתים בנמוקים שטחיים כלפי חוץ. ועשינו זאת בתום לב. אינני יודע אם הצלחנו לשכנע את האחרים, אבל הצלחנו לשכנע יותר מדי את עצמנו. אחד הנימוקים שהרבינו להשתמש בו, היה כדבר הברכה שהבאנו לארץ ולערבים בתוכה. ודאי, זוהי עובדה. והיה רע מאד, אילו היה הדבר אחרת. והוא גם לא יכול היה להיות אחרת. אבל במה היתה הטעות? אנחנו העלינו את הטענה הזאת למדרגה, שיש בה, כאילו, כדי לסתור את כל טענות הערבים. והיא איננה יכולה לסתור את כל טענותיהם, באשר הטענות הללו היו בשטח אחר לגמרי. כשם שרווחה יהודית כלכלית באיזו ארץ מארצות הגולה איננה סותרת את הטענה הציונית, — כך גם רווחה כלכלית של ערבים בארץ־ישראל איננה סותרת את טענתם האנטי־ציונית. כי באמרנו „לא על הלחם לבדו יחיה האדם", אי־אפשר לנו לגרוס: אדם — פירושו יהודי ולהציע לערבי לחיות על הלחם לבדו... האדם איננו רק אדם כלכלי [illegible] הוא גם בן־לאום. יש לו שאיפות תרבותיות, לאומיות, מדיניות. והרי הוא נושא בתוכו [illegible] של כל הדברים האלה: של יצריו הכלכליים, של שאלותיו הלאומיות, ושל תביעותיו האישיות והרוחניות.

איננו יכולים לצפות לכך שהערבי יסתפק בתיקון הכלכלי. גם אם תיקון כלכלי זה יהיה משהו גדול מאד. ודבר התנגדותו לציונות אינו תלוי ברמת ההכרה הלאומית, ואינו תוצאה של רמה תרבותית או סוציאלית נמוכה, כדעה שישנה. ודאי, יש הבדל בין רמה גבוהה ורמה נמוכה, זה מתבטא בטיב הארגון, בהתמדה או אי התמדה, בתיכנון מחושב או בהתפרצות של אינסטינקטים. בכל אלה יש ערך להבדלים ברמת ההכרה. אבל אלה הם רק גילויים, אין הם שורש הדבר. השורש הוא — בנפש. והשאלה היא: מהי התגובה הנפשית של העם הערבי להופעתנו בארץ? — היא ישנה, היא ברורה, והיא יכולה להיות — והיא הנה — רק אחת. ולגבי זה — כל הערבים שוים.

אין הערבי מרגיש את עצמו בשום פנים ואופן כאדם „סתם". הוא מרגיש עצמו כאדם ערבי. משונה הדבר, שעוד אנחנו צריכים לשנן זאת לעצמנו. כי הרי כל האידיאולוגיה הציונית בנויה על הכרת האמיתות האלה. ציוני ותיק אחד, אגרונום, היה נוהג תמיד להסביר, שאין אילן „סתם" בעולם. יש אורן ואקליפטוס, ויש ברוש וקאזוארינה וכו'. וכמו אין גם אדם „סתם" בעולם. אלא בני האדם הם מטבע בריאתם בני־לאומים. והערבי איננו יוצא מן הכלל.

העובדה המכריעה בשביל הערבי כיום היא — שהוא הרוב בארץ, ושהדבר הזה הטביע את חותמו על הארץ. לארץ היה פרצוף ערבי, לארץ כולה: השפה היתה ערבית, אורח־החיים היה ערבי, הלבוש היה ערבי, המשטר המשפחתי היה ערבי, [illegible] היחסים בין כפר לכפר היה ערבי. ולתוך המסכת הזאת התפרץ גורם חדש, זר, מהפכני, אשר החל לשנות את הכל מעיקרו.

ההתנגשות החלה זמן רב לפני שהתעוררה השאלה: למי השלטון על הארץ. היא החלה בימים שהשלטון היה נתון בידי גורם שלישי, בידי התורכים. ראשיתה של ההתנגשות — עם הופעת הכפר העברי הראשון, עם הופעת השכונה העברית הראשונה, עם הופעת העובדה של בנין, של רבוי. כל זמן שהיה קיים מיעוט יהודי קטן בלבד, שהיה שוקט על שמריו, לא עורר טינה. אך מרגע שהחלה דינמיקה יהודית — החלה גם ההתנגשות. לא היה זה ריב בעד שלטון, באשר לא תמיד התגלע על רקע מדיני, אלא, בעיקר, על רקע של עובדות־החיים בארץ. השלטון היה

או תורכי. התגוררו כאן מספר פקידים תורכיים. אבל הארץ היתה מאוכלסת ערבים, דברה ערבית והתנהגה כארץ ערבית. והנה, לתוך עולם זה, הקבוע מדורות, השתער פתאום דבר־מה חדש, יוצא־דופן, בלתי־מתמזג, שונה־בתכלית, הטיפוס האנושי, ההופעה, הלשון, הלבוש, המנהגים, הבנינים, העבודה, הדת — הכל שונה בתכלית. והדבר הזה החל לגדול, להתפשט. תחילה צצו ועלו רק כפרים בודדים, ועיר פה ועיר שם — והנה נהפכו לרשת; היו שכונות קטנות — ונהפכו לערים. ופני הארץ התחילו להשתנות.

עכשיו צריכים אתם לעשות את המאמץ הגדול, ולהעמיד את עצמכם במקום בן־העם הערבי, ולחשוב רגע: כיצד הייתם אתם מגיבים?! כיצד מתיחסים אנחנו היום לעובדה, שבשכונת „תלפיות" בירושלים נמכר בית אחר בית לערבים? אינני מדבר על פעולה בידים. אלא על תגובה נפשית. כיצד היינו מגיבים, אילו תל־אביב היתה נעשית לאט־לאט לעיר מעורבת? כיצד היינו מגיבים על הדבר הזה בנפשנו? — זוהי השאלה!

ובכן, שורש הניגוד הוא בעובדה שיש ריבוי של יהודים, שיש ליהודים הרצון לרבות. עוד לא נמצא חכם שיראה דרך לעקור את השורש הזה. אני מדבר כמנוסה בויכוח, עם ערבים ויהודים גם יחד: עוד לא פגשתי איש, שיש לו עצה לסלק את התקלה הזאת. העיקר בשבילנו — זאת העליה. והדבר העיקרי שהערבים מתנגדים לו זהו שוב העליה! בנקודת העליה חריפה ההתנגדות ביותר. זוהי נקודת־המוקד.

ב

מי שאומר, שהסכם יהודי־ערבי אפשרי כיום, צריך להוסיף ולאמור עוד משהו: צריך הוא לאמור שאפשרית הסכמה מצד היהודים לעליה קטנה ביותר, שהערבים — אולי — יתפשרו אתה; או שהוא צריך לאמור, שאפשרית הסכמה מצד הערבים לעליה גדולה, כפי שהיהודים דורשים וכפי שהיא הכרחית ליהודים. כל זמן שלא הוכיחו האנשים אפשרות זו או זו, לא הוכיחו שהסכם יהודי־ערבי הוא בגדר־האפשר כיום.

ואם אנו באים, בכל זאת, לבחון אפשרויות של הסכם יהודי־ערבי, עלינו לאמור בדיוק, למה אנחנו מתכוונים. אני מתכוון, ראשית, להסכם יהודי־ערבי כיום הזה, ז. א. בתקופת הבנין והריבוי בשלבם המכריע; ושנית, להסכם יהודי־ערבי לגבי העיקר, ז. א. לגבי העליה והרוב הלאומי בארץ, — לא להסכם בענינים טפלים.

יחסים בין יהודים וערבים מתנהלים על פני שני מישורים. ישנו מישור של חיי יום־יום, שבהם נפגשים תושבי הארץ הזאת, יהודים וערבים, לא כיהודים וערבים, כי כתושבי הארץ. ישנן ערים מעורבות בארץ, ויש בתוכן עיריות מעורבות (בירושלים, בחיפה, בטבריה), והעיריות האלו עובדות באופן מסודר, פחות או יותר; כי שם נפגשים היהודים והערבים כבני עיר, משלמי־מסים מוניציפאליים. יש פעולה משותפת מכסימלית בין פרדסנים יהודים וערבים, שם הם נפגשים לא כיהודים וערבים, כי אם כפרדסנים. יש פעולה משותפת בין פועלים יהודים וערבים, וכן פגישות של חקלאים מכפרים שכנים. אין כל ספק, כי גם בהזדמנויות הנ"ל מופיעים שני הצדדים גם כיהודים וערבים. ומתוך כך נעשית הפגישה מורכבת יותר, מאשר אילו היו בני עם אחד. אבל, המהות של פגישתם איננה לאומית, אלא מעמדית, מקצועית, שכנותית.

זהו מישור אחד.

ומה רואים אנחנו במישור הזה? — שני דברים חשובים: ראשית, התקשרות הציבור הערבי עם הישוב העברי הקיים, התחשבות בעובדה הזאת כבעובדה קיימת; ושנית — נכונות לבוא בקשרים עם הישוב הזה לשם פעולה משותפת ועזרת גומלין. אבל, כלום אפשר לראות זאת כהסכם יהודי־ערבי? האמת היא, כי אין זה הסכם יהודי־ערבי כלל וכלל! וגם אילו הרחבנו והמרצנו את המגע הזה, אילו פיתחנו אותו בעוד כמה וכמה מענפי החיים והפעולה בארץ — כלום היינו מגיעים על ידי כך לפתרון השאלה היהודית־הערבית? — והתשובה היא ברורה: לאו! בזאת לא תפתר השאלה, באשר יש מישור שני, ובתקופתנו־אנו, המישור השני הוא המכריע, והפגישה בשטח זה היא המכרעת.

במישור השני הזה נפגשים בני שני העמים לא כפועלים עם פועלים, ולא כסוחרים עם סוחרים, כי אם יהודים כיהודים, — עם ערבים כערבים. אלו הן הנפשות הפועלות. ותוכן הדרמה מהו? — לא עניני המסחר ולא עניני מקצוע ולא עניני שכנות, ולא עניני הנהלת עיר. התוכן הוא: מי יקבע את עתיד הארץ, ובכאן אין לע״ע הסכם. ובשעה שאני מדבר על הסכם יהודי־ערבי, אני מדבר על הסכם במישור השני הזה.

ומדוע אין הסכם? — מפני שעד היום לא ויתר העם היהודי על זכותו לעליה, ולא ויתר על תביעת עליה גדולה; ומצד שני, טרם הסתלק העם הערבי מהתנגדותו לעליה יהודית גדולה, המשנה באופן מכריע ומהיר למדי את אופיה של הארץ, ומעבירה את ההכרעה בארץ מידי עם אחד למשנהו.

העובדה שאין הסכם במישור השני — ז. א. שלא השגנו הסכמה מאת הערבים לריבויינו — מקפחת מאוד את אפשרות הפעולה המשותפת גם במישור הראשון. אמרתי קודם כי שם נפגשים יהודים — לא־כיהודים, וערבים — לא־כערבים; אך מובן שאחזתי בלשון הפשטה, לנוחות ההסברה. בחיים אין הדבר כך. אין נפשו של האדם עשויה מחיצות־מחיצות, וכל תקופתנו היא חטיבה אחת מבחינה זאת. ערבים מתעלפים מעניניהם הכלכליים, מפני שמכריע אצלם היסוד הלאומי, גם אצלנו כך. ובשעה שפרדסן ערבי נותן ידו לפרדסן יהודי לפעולה משותפת, הוא צריך להתגבר על מעצור פנימי. יש שהוא מתגבר, ויש איננו מתגבר; יש שהוא מתגבר לתמיד, ויש — רק במקצת. חוסר ההסכם במישור השני פוגע, איפא, קשה גם במישור הראשון.

אולם מצד שני, הרי עצם העובדה שישנן פעולות משותפות, או שישנן התחלות המעידות על אפשרות של פעולה משותפת במישור הראשון — אומרת לנו משהו לגבי העתיד הרחוק יותר. היא אומרת שחזוננו איננו מוכרח להיות חזון של ריב לאומים בארץ הזאת לעולמים, שיכולה להיות פעולה משותפת על יסוד ה„יש", על יסוד הקיים, — לאחר שהסביבה תיכנע למציאות ה„יש" היהודי המכריע, תתפשר אתו ותסתגל אליו. אבל, כשאנו מדברים היום על שאלת הסכם יהודי־ערבי, הלא אנו מתכוונים, כאמור, לחזון זה שבאחרית הימים. מציני־השאלה מבקשים תמיד לדעת, אם יתכן הסכם כזה היום, מהר־מחרתים, נניח — בגמר המלחמה; לא הסכם לאחר שישבו פה 2—3 מיליון יהודים, אלא הסכם שבעזרתו נוכל להעלות את 2—3 מיליון היהודים ביתר מהירות וביתר בטחון...

ועל השאלה הזאת מוכרחה להנתן תשובה ברורה: עד עתה לא נמצאה הדרך לכך. והיהודי הרואה את עשיית ההסכם היהודי־ערבי כתנאי בל־יעבור — קובע על ידי כך את גורל הציונות, ז. א. חותך את דינה לאי־הגשמה. מי שבא ואומר: בשביל הגשמת הציונות יש הכרח בהסכם יהודי־ערבי, — הרי הוא כבר קובע על ידי כך, שהציונות איננה ניתנת להתגשם.

ג

ברם, מחוץ ליהודים וערבים, ישנם עוד גורמים מדיניים גדולים בעולם. משקלם היה רב תמיד בשטח עולם זה, והם יהיו, אולי, מכריעים יותר עם גמר המלחמה. גם הערבים מתחשבים בהם מאוד. ואינם מציינים את ענין ארץ־ישראל רק כריב של שני צדדים בלבד. ובשבילנו השאלה היא מורכבת הרבה יותר. לערבים אין סיבה לעשות את שאלתם לשאלה עולמית. ודאי, זוהי שאלה הנוגעת לפינה אחת חשובה בשביל כלל־הערבים, ובשביל ערבי א״י — פינה זו חשובה ב־100%. אבל אין הם יכולים להעמידה, באופן אוביקטיבי, כשאלה עולמית. מה שאין כן אנחנו. בשבילנו — זו שאלה עולמית. הרי זו אחת השאלות העולמיות הגדולות. שאלה עולמית יחידה במינה.

אין לנו סיכויים הרבה להשפיע על לב הערבים בטענה זו של הערך העולמי אשר לשאלתנו. ודאי, כשם שערבים מעריכים את כוחם של גורמים מדיניים חיצוניים, כך הם מעריכים, כמובן, גם את כוחו של הגורם היהודי בעולם. אבל העובדה של המונים גדולים מחוסרי־בית, עקורים משרשי־כלכלה, או מתוסרי שרשי־כלכלה — העובדה הזאת איננה מעיקה עליהם. הצדק שבתביעתנו איננו משפיע עליהם. אינני רוצה לאמור בזה, שאין ערבים שיש להם מצפון בתור אזרחי עולם; בתור כאלה הם, אולי, מושפעים. אבל בתור ערבים, בעלי הארץ, הם אינם יכולים להיות מושפעים מעקת השאלה היהודית באירופה ובאמריקה. באשר אין הם מבינים, מדוע דוקא הם צריכים לוותר, כדי לתקן את העוול העולמי הגדול? הנימוק הזה, של עם יהודי מחוסר־מולדת, איננו מוצא מסילות ללבם.

מה שאין כן כוחות עולמיים אחרים. מצוקת היהודים מעיקה עליהם. פיזורו של העם היהודי, חוסר־הבית שלו, דבר היותו שעיר לעזאזל בכל מקום, מטולטל ונודד ממקום למקום, — כל זה מכביד עליהם, וכוחות אלה יהיו אחראים לסידור הענינים בעולם, והם ימעלו באחריותם, אם ישאירו שאלות ללא פתרון ונגעים תמורים בפינות שונות בעולם. בארצות הגדולות האלו ישנם מרכזים של מחשבה ושל הרגשה מוסרית, העלולים להפוך לגורמי כוח ממשי, למקורות של השפעה על דעת־קהל ושל לחץ על שליטים. וגם השליטים עצמם הם חלק ממרכזי המחשבה וההרגשה האלו. ובכאן נפתחות מסילות למדיניות ציונית, להשפעה ציונית, לגיוס כוחות בעד פתרון ציוני של שאלתנו, — כוחות שיעמדו בפני הלחץ הערבי ויסייעו לנו להתגבר עליו. אינני אומר שיש בטחון בתוצאות, אבל יש סיכויים, יש שכר למאמץ בכיוון זה. כדאי המאמץ הזה, והוא קרוב יותר לשכר ורחוק יותר מהפסד, מכל מאמץ אחר שיכול לבוא בחשבון.

מה צריכים אנחנו לתבוע מהגורמים המדיניים החיצוניים האלה? עלינו לתבוע את שדרוש לנו: עליה גדולה. כל השאר — נובע מזה. אם אנחנו אומרים כעת „מדינה יהודית" — הרי זו מדינה יהודית לשם עליה. בבואנו להשתמש במושג „מדינה יהודית", עלינו להבחין שני מצבים בענין זה: יכולים אנו לתאר לנו מצב, אשר בו אפשרית עליה גדולה ומתמדת גם באותם התנאים אשר היו בארץ מ־1922 עד 1939 ז. א. מאישור המנדט ועד לביטולו־למעשה על ידי „הספר הלבן"; אילו נמשכו התנאים האלה, היינו נאספים ממילא לרוב בארץ — ואז היתה קמה מדינה יהודית מאליה. כי ארץ־ישראל עם רוב יהודי, ועם אותו כוח יוזמה ובצרע שהיהודים גילו בארץ, — (שהם מוכרחים לגלותו כאן, לאו־דוקא מפני שהם מעולים מהאחרים, אלא מפני שמוכרחים הם להתאמץ יותר), ארץ־ישראל כזו פירושה מדינה יהודית למעשה. אבל

בדברנו עכשיו על מדינה יהודית — איננו מתכוונים למדינה יהודית לעתיד לבוא, בסיומה של עליה גדולה וממושכת, אלא למדינה יהודית בתור מכשיר לעליה; מפני שהמכשירים האחרים, שניתנו בידי זרים — הכזיבו, ואולי מוכרחים היו להכזיב בשעה ידועה.

הבחנה זו אומרת משהו. אם ניתקל בקושי גדול מאד בשל ענין המדינה, ויתברר, שהדבר הזה אינו אפשרי לפי־שעה, אלא שיש דרכים אחרות לעליה־רבתי לארץ, — עלינו לדעת ולזכור, מה כאן העיקר. והעיקר הוא — עליה. בכוח מה נדחפים אנחנו להציג את דבר מדינת־היהודים על הפרק כתביעה לאלתר? בכוח העובדה, שאותו גורם מכריע שקיבל על עצמו לסייע לעליה, הודיע שאיננו רוצה יותר בכך, והוא סילק את ידיו מהענין; ובכוח העובדה שלא נמצא גורם חיצוני אחר, שיאמר „אני אעשה את הדבר בשביל העם היהודי...״ והנה, העם היהודי, שאיננו יכול לוותר על עליה, באשר זהו דם־החיים שלו, בא ואומר: אם אתם אינכם יכולים — תנו לי, ואני אעשנה.

זוהי מהותה הפנימית, וזוהי הצדקתה של תביעת מדינה יהודית לאלתר. אבל, אם בתשובה לתביעה הזאת ייאמר לנו: „מדינה עבריה — אי־אפשר לפי שעה, אבל עליה גדולה — כן, והננו להראות לכם את הדרך ביצד יעשה הדבר״ — אם כך יאמר לנו, עלינו להיות מוכנים לדון בדבר. ואם תהיה עליה, — תבוא גם המדינה במועדה. סופה לבוא. ברם, המשמעות האמיתית של עלית המונים היא רחבה מאוד. היא אומרת לא רק קליטה, התישבות מסועפת, תעשיה גדולה, אלא גם שלטון על המכס, תיאום המדיניות הכלכלית, סיגול התתוקה הקרקעית, וכדומה.

ד

איננו שוכחים, כמובן, ואסור לנו לשכוח, שאיננו עם לבדד ישכון, וכי ארץ־ישראל איננה ארץ לבדד תשכון. אנתנו מעורים ומעורבים בעולם המקיף אותנו, הן בארצות מוצאנו והן בארץ קיבוץ־הגלויות שלנו.

ועל כן צריכים אנחנו לשאול את עצמנו: מהם זרמי־המחשבה כיום בעולם, מה הם הכיוונים, בהם העולם מבקש פתרונות לשאלותיו הגדולות; באיזו מידה נמצאות תביעותינו החיוניות בהתאמה עם הנעשה והמדובר בעולם, ובאיזו מידה אינן בהתאם לסיסמאות של התקופה, ומדוע אינן בהתאם עם הנוסחאות המהלכות. בדרך כלל, איננו יכולים להרתע מעובדה זו ששונים אנחנו מאחרים. העובדה הזאת מהוה איזה יסוד עיקרי בקיומנו. אלמלא היינו שונים — כי אז לא היתה קמה, בכלל, כל התנועה הציונית הזאת, ולא היינו מעמידים על סדר יומה של ההיסטוריה את הבעיה הציונית.

אבל בכל דור ודור ניסתה הציונות להסביר את עצמה בשפת מושגי הדור, כדי להוכיח, מדוע היא מוכרחה להיות „אחרת״. הננו עדים כעת לכך, שרעיון הפדרציה עושה לו כנפים בעולם, כובש לבבות. עדיין לא ברור, עד כמה הדבר רציני. העולם שקוע יותר מדי בעצם המלחמה משיוכל לפסוק הלכות בעלות משקל מחייב בנוגע לסידור הענינים אחרי המלחמה. אבל ישנה כעת ריאקציה טבעית נגד סידור הענינים בסוף המלחמה הקודמת, שאז נתרסקו חטיבות מדיניות גדולות לחלקים. כך רופקה האימפריה האוסטרו־הונגרית, נותחה האימפריה התורכית ונקרעו נתחים גדולים מהאימפריה הרוסית. ומכל הנתחים והשברים האלה הוקמו מדינות־מדינות — מהן גדולות יותר, מהן קטנות יותר. בדרך זו נוסדו מדינות זעירות רבות חדשות. והיצירה החדשה הזאת הולידה קשיים חמורים. סבך גדול; ניפוץ חטיבות גדולות לרסיסים —

גרם לאבדן נכסים חשובים של תרבות ושל כלכלה, הוציא המון מרץ אנושי לריק, לשמירה על גבולות. מחמת הנסיון המר הזה התגברה עכשיו המגמה לקראת הקמת חטיבות גדולות, לא חטיבות של שלטון מרכזי עריץ על פני שטחים גדולים, אלא חטיבות־של־ברית, של איגודי מדינות, של איגודי חבלים, — בקיצור סידור פדרטיבי. והדבר הזה מוצע גם לאותו חלק תבל, שאנחנו מהוים חלק ממנו. והוא מוצע גם כפתרון המתאים, כביכול, לשאלתנו המיוחדת.

אנחנו עם הלהוט מאוד אחרי תיאוריות, עם שמרובים בו אנשים שיש להם צורך נפשי לתיאוריה כוללת; ומכיון ששאלתנו קשה מאד, קשה כשאול, — ומטבע הדברים הוא, שבני־אדם מתעייפים מחמת קשיים ומנסים לבקש איזה מוצא קל — הרי מכאן הנכונות היתרה והנטיה הפזיזה בתוכנו להיענן בפתרון הפידירטיבי — בתור פתרון המתאים גם לשאלתנו.

השאלה היא: באיזו מידה פותר רעיון הפדרציה כשלעצמו את בעיתנו? ואני רוצה לתת בזה את תשובתי הברורה: כשלעצמו — אינו פותר ולא כלום. „פידירציה״ בתור מושג מופשט — אין בה שום תרומה לפתרון הציוני של בעית ארץ־ישראל, ושוב עלינו לרדת לשרשו של הענין, מה דרוש לנו? — עליה גדולה. והשאלה הראשונה היא: האם הפידרציה מסייעת, או אינה מסייעת לעליה גדולה? בזאת תיבחן בשבילנו. פידרציה בעולם בכלל — הרי זה איגוד של חטיבות הקיימות כבר, ואין להביא ראיה משם. אולי ייתכן לארגן מחדש את הבאלקן, או את חבל הדנובה, לגוש אחד גדול, ובזאת ימצא מרפא לנגעי החבלים האלה. אך אין להסיק מכאן, שאותו הדבר אפשר לעשות גם בנוגע לסוריה, ארץ־ישראל והלבנון. לו היה עיקר השאלה כאן, כמו שם, יישור הדורים בין חטיבות קיימות, — ודאי שאפשרות זאת היתה קיימת גם כאן. אכן אילו היתה השאלה כאן רק סילוק ניגודים בין חטיבות קיימות, לא היתה נחוצה פידרציה לכך. לו הצטמצמה בעיתנו בארץ בדמות בעית השלום בין חצי מיליון יהודים ומיליון ערבים — אפשר היה ליישב את הענין גם בלי פידרציה; אינני אומר, שבין לילה היה נמצא הפתרון, אבל אפשר במעט למשש ביד. לו זאת היתה השאלה... אלא שכל הקושי הוא, שאין זאת שאלה של שלום בין חצי מיליון יהודים ובין מיליון ערבים, אלא של קבלת הסכמה מאת מיליון ערבים, שהיהודים ירבו מחצי מיליון ל־2 או ל־3 מיליונים בשלב הראשון, וליותר מיליונים אחר כך. זוהי השאלה.

לגבי השלום בין הערבים והיהודים הנמצאים בארץ־ישראל — הפידרציה אינה מעלה ואינה מורידה. ולגבי שלום בין מיליון ערבים שבארץ־ישראל ובין העם היהודי, על מנת שהיהודים יגדלו כאן פי 4—5—6, הפידרציה כשלעצמה אינה מחייבת למאומה.

את ענין הפידרציה עלינו לבדוק משתי בחינות: הפידרציה כעיקרון מוסכם, וכתהליך מתגשם.

ובכן, הפידרציה בתור עיקרון פוליטי מוסכם, — האם היא מקילה על עליה גדולה יותר? לשאלה זו יש כל מיני תשובות עיוניות. אומרים, שאם נרחיב את המסגרת — יקל לערבים להסכים לעליה יותר גדולה — לארץ־ישראל. אם נכלול למסגרת „הפידרציה״ גם את עבר־הירדן מזרחה, את הלבנון ואת סוריה, — הרי כאן לפנינו כבר חטיבה של קרוב ל־5 מיליון ערבים, וגם אם נניח שארץ־ישראל תקלוט עוד שלושה־ארבעה מיליון יהודים, — לא יהוו עדיין היהודים רוב בפידרציה כולה. אמנם, היהודים יהוו רוב בארץ־ישראל, אבל אז יהא המיעוט הערבי שבארץ אבר מגוף כולל

יותר, והוא יהווה רוב במסגרת הפידרטיבית הכוללת, ויש משערים, שעל ידי כך יעשו הערבים ותרנים יותר.

ישנה תיאוריה כזאת. אך ישנה תיאוריה האומרת, שתהליך השתחררותן של ארצות־ערב עולה בדרך של דיכוי המיעוטים. רואים את התהליך הזה במצרים, רואים אותו בעיראק. במידה שהמדינות האלו נעשו עצמאיות יותר, — בה במידה השתלטה החטיבה הלאומית המהווה את הרוב במדינה, יותר ויותר, על כל עמדות השלטון ועל כל ענפי החיים. הרוב שואף שם להיות 100%, ומהמיעוטים נשללות כל עמדותיהם. אם תינתן, איפוא, האפשרות ללאומיות הערבית להקיף שטח יותר גדול כחטיבה אחת, — הרי היא עלולה להיות נוטה פחות — ולא יותר — לפשרה, אינו יכולים, בשום פנים, להתעלם גם מאפשרות כזאת.

פעם אחת, כשתארו לפני מנהיג ערבי חשוב את התיאוריה הראשונה, האופטימיסטית הנ"ל, אמר: „אין פידרציה באה לעולם בין־לילה, והפידרציה הערבית הנה ענין לערבים, לא אתם, היהודים, תסייעו לנו להקימה. והדבר שאנו צריכים לדאוג לו כיום הוא, שכל אחת מהארצות הערביות תשאר ארץ ערבית, ותהיה ארץ עצמאית, אם כל אחד מאתנו ישיג בארצו מטרה זו — תתאחדנה, אולי, הארצות האלו במשך הזמן, וזאת תהיה פידרציה ערבית..."

השאלה, אם הפדרציה בתורת עקרון, במטרה לעתיד, תגביר את מגמות ההתפשרות, או שתביא לידי קיצוניות יתרה, יש לה באמור פנים לכאן ולכאן, מבחינה זאת, אסור לנו בשום אופן לאמר מראש „לא", ובשום פנים אין גם לאמר מראש „הן", רשאים אנו להשתמש בסיסמה הזאת, לשם בירור האפשרויות הצפונות בה. אך איננו יכולים, בשום פנים ואופן, לנקוט עמדה לדבר מראש.

אבל ישנה עוד שאלה אחרת בנוגע לפידרציה, והיא קרובה יותר: מה יהא תהליך בנינה, וכיצד ישתלב הדבר בתהליך בנינו־אנו בארץ, וכאן מורכבים הדברים מאוד.

אם עינינו לעליה גדולה — מחייב הדבר שלטון מותאם לכך. אחת היא, אם תהיה זאת מדינה יהודית, או תימצא איזו תחבולה אחרת לאותו דבר. מכל מקום, השלטון שיקבל על עצמו את הגשמת המפעל הזה יהיה זקוק לאמצעים ממלכתיים גדולים לשם ביצועו. אמנם, כשמדברים על פידרציה, נוהגים להעיר כרגיל: לא נתחיל בפידרציה מדינית, אלא בפידרציה כלכלית. ויש שרואים בכך משום הקלה... אך מה פירוש פידרציה כלכלית? — לכאורה, השלב הראשון של פידרציה כלכלית היא באחדות־המכס. מה זאת אומרת בשבילנו? אנחנו בארץ־ישראל רוצים להקים חקלאות אינטנסיבית, תעשיה חדישה, רוצים לאחוז כאן בכל מיני אמצעים שיהיו מיוחדים רק לארץ־ישראל, כדי להפוך אותה לארץ־קליטה להמונים. היכן כאן בסיס בטוח לשיתוף בין ארץ־ישראל ובין הארצות השכנות? אם החקלאות והתעשיה תתייבנה הגנה ממלכתית — הרי הגנה זו תהא מכוונת, אולי, בראש וראשונה כלפי הארצות השכנות! יודעים אנו היטב את המשברים הגדולים בארץ־ישראל, שבאו מחמת הצפת הארץ בתוצרת הארצות השכנות; וכאן ידועות לנו היטב התביעות של חקלאים יהודים וערבים, שבאו לדרוש מכס על עגבניות מסוריה ומצרים. הרי שהדבר הזה אינו פשוט כל־כך...

ה

החתירה המתמדת להשיג את הסכמת הצד־שכנגד היא חיובית בהחלט. אם רק יהיו לכך אילו סיכויים שהם! אבל, אם נקודת־המוצא היא, שעלינו להשיג את הסכמת

הצד־שכנגד, ויהי־מה, באשר בלעדיה כאילו אין לנו תקומה, — הרי משעה שיוכרז כדבר הזה אין עוד כל תקוה להסכמה! ברגע שיאמרו לנו כוחות מן החוץ, — נניח שיהיו אלה אנגלים או אמריקאים — עליכם ללכת ולהשיג את הסכמת הצד־שכנגד — באותו רגע תיסלו את כל התקוות להסכמה זו. ברם, אם האנגלים או האמריקאים יגידו: „נתחשב בשני הצדדים, ואנחנו נקבע מה שנקבע", תיוצר, אולי, איזו אפשרות שהיא. אינני יודע אם אנחנו נקבל את אשר יקבעו הם, — אבל בנוגע לצד הערבי, הרי אם ידע שכאן תהיה הכרעה חיצונית, יחשוש אולי, שמא תהיה ההכרעה לרעתו, ואפשר שיגיע בעצמו לידי מסקנה, שאולי כדאי לו להכנס במו"מ אתנו כדי להגיע לישוב העניינים מתוך איזה הסכם שהוא. לא כן, אם הוא ידע שהלחץ הזה סר מעליו, שבידו נמסר הדבר להכרעה, ששולחים את היהודים אליו, להשיג את הסכמתו. במקרה זה — שוב אין לו עוד כל ענין בהסכם ולא יאבה לתת הסכמתו לשום דבר. ישנה גם דוגמה בולטת לכך ב„ספר הלבן". לאחר „הספר הלבן" נפסקה כל נטיה אצל הערבים להתפשר, באשר ידעו היטב, כי לא ישיגו מהיהודים יותר מאשר ניתן להם ב„ספר הלבן". ומאז הם מחזיקים ב„ספר הלבן", ואינם מעוניינים בפשרה עם היהודים. אמנם מהלכת בין הערבים דעה, שה„ספר הלבן" לא יתגשם משום שהיהודים מתנגדים לו. משום כך הם תקיפים כל־כך בדרישתם מאת הממשלה להגשים את עיקרי ה„ספר הלבן" במלואם, אבל אין זה מוליד אצלם רצון להתפשר עם היהודים.

כל הופעה של „איחוד", או של קבוצה אחרת, היוצרת בלב הערבים את הרושם, שבקרב היהודים מתגבר הלך־רוח לא לעמוד על זכויותיהם המוחלטות, ולתלות את עיניהם בהסכמת הערבים, סותמת את הגולל על אפשרות של הסכמה ערבית. בדרך זו משיגים חסידי ה„הסכם" בדיוק את ההיפך ממה שהם רוצים. צריך שהערבים ידעו, שכאן יש אגוז קשה, אשר בשום פנים ואופן לא יוכלו לפצחו. הופעתנו כלפי הערבים איננה יכולה להיות אך ורק בצורת הטפה לשלום. היא מוכרחה להיות גם הופעה של הבלטת כוח, לאו דוקא הבלטת כוח מזוין (אם כי גם זה חשוב מאוד), אלא כוח במובן הרבה יותר רחב. עליה — זוהי הבלטת כוח; התישבות, ריבוי יהודים, הופעת יהודים בחלקים חדשים של הארץ — בכל אלה יש משום הבלטת כוח; הלך־רוח בין היהודים, שאחרי המלחמה וגם במשך המלחמה מוכרחה לבוא עליה גדולה — זו הבלטת כוח; הסגנת הרצון של יהודי התפוצות, כי ארץ־ישראל חייבת לתת תשובה לשאלת הגולה בממדים גדולים — אף זו הבלטת כוח; פעולה מדינית באמריקה, אנגליה, דרום־אפריקה, בכל מקום שהדבר ניתן — וכן אחדותו של הישוב היהודי — כל אלה הם גילויים של כוח.

העמדת העולם הערבי בפני העובדה של רצון־חיים כביר בעם היהודי, המכוון לארץ זו, יחד עם הדגשת אי־האפשרות של חיי־מלחמה לדורי־דורות בין העם היהודי ובין העם הערבי, אי־האפשרות ונתוסף ההכרח שבדבר, — משני היסודות האלה יחד צריכה להצטרף כיום עמדתנו בשאלת הערבים.

מ. ב"ק.

אומץ־לב וצמאון־לדם

באחד הימים נזדמנתי עם שבויים גרמניים בלב המדבר. הם היו צמאים, ואני נתתי להם לשתות. הזכרתי אחרי־כן את המעשה, ברשימה שנתפרסמה ברבים. התגובה היתה ערה: היו שהצדיקו את מעשי זה, ואחרים דנו אותי לכף חובה. נמצאו גם אנשים שראו בזה ירידה ממש; סמל לגבו הכפוף של היהודי הגלותי, לרוך־לב ופחדנות; והיה גם מי שראה בזה אות מסוכן לאחרית הימים, כשנצטרך להגיש את חשבון עם־ישראל, נתעורר חשש. שמא נקום אז, אני ומצדדי, ונכריז: העם הגרמני אינו אשם, רק מנהיגותם אשמה... איש־שיחי בפלוגה אמר פעם: אשמים לא הפושעים בלבד, אלא גם אלה שלא מיחו בידי הפודעים ועמדו מן הצד. גם חברי שחזרו זה עתה מארץ ישראל באו אלי בטענות: עשית אותנו ברשימתך כפחדנים בעיני הישוב. אבל מה הייתי צריך לעשות במקרה כזה? הדעות והעצות הן שונות: להגיש לגרמנים רעל, לשלוח כדור בראשם, למנוע מהם מים למען יסבלו, לירוק בפניהם, וכך הלאה.

ואכן, הפרובלימה היא חשובה ומעינית, וגם חורגת ממסגרת הויכוח הנ״ל. לפי מושגי הצבא הנאצי אין אנחנו מוכשרים להיות חיילים מבחינה נפשית. קשה לי לתאר את עצמי או את חברי מתנפלים על אוכלוסיה ציבילית וממיתים נשים וטף, דוגמת חיילים גרמנים. אבל ברור לי כי אין זה אומר כלל: כושר צבאי. אינני מאמין, כי בשביל להיות חייל, לוחם טוב, עליך להיות גם פרא מושחת.

כל אחד מאתנו חייב להתגבר על מכשולים נפשיים מסויימים, בלבשו מדי צבא. אנחנו — יותר מאשר בני עם אחר. יש, למשל, אנשים שאינם מסוגלים לאחוז ברובה; לעומת זאת יכולים הם להיות תותחנים מצויינים. לפי שבתותח יורים על יסוד חשבון מתימטי ולא מתוך קליעה למטרה נראית. אבל אלה הם רק מכשולים פסיכולוגיים. ואפשר להתגבר עליהם כדרכי הפסיכולוגיה המודרנית: להעלות את הגורמים המעכבים ואת הצרכים המחייבים להכרה. אפשר להקנות לבחורים שלנו את הרגשת הצורך לירות באויב. המתנפל או המחזיק בעמדות, אך לעולם לא נוכל להקנות לעצמנו את הצורך בהמתת ילדים.

ואין זה מוכיח, כי איננו מסוגלים להיות חיילים טובים. זה רק מוכיח כי אין אנחנו מסוגלים להיות ברברים. טעות היא לחשוב כי הדרך הטובה לחינוך חיילים היא לעורר בהם את רגש האכזריות וצמאון לדם. הרי זו לא רק דרך מסוכנת, (כוונתי גם לירידה מוסרית של האומה הלוחמת ולתוצאות הדבר לאחר המלחמה), אלא גם מיותרת. אין כל תועלת מלחמתית בהמתת שבויים או אוכלוסיה אזרחית בשטח כיבוש. להיפך צבא פראי משתולל ושודד גורם להתנגדות פסיבית ואף אקטיבית מצד הישוב הכבוש, מצריך החזקת כוחות גדולים בעורף, ומפחית את ניצול כוחות היצור ואוצרות הטבע במקום.

מעשי שוד ורצח באוכלוסים בלתי־מוגנים מפחיתים את הכושר הצבאי. אפילו פושע פלילי יש לו מוסר־כליות, רגעים של אימת מות, ופחד מפני עונש ונקמת אלהים. רצח טף או מעשה־אונס עלולים לעורר פחד פנימי בלב החייל בשעת פעולה נגד האויב. בשדה הקרב נהפך האדם המשכיל ביותר לבעל אמונות ומיחושים, על אחת כמה וכמה אם בעומק לבו לא פסק להאמין בנקמת שמים. אני בטוח, כי מבצעי הפורעניות האיו־

מות בעורף הם חיילים גרועים בחזית. נשאלה השאלה: כיצד עלינו להתנהג בכניסתנו ככובשים לעיר גרמנית, או רומנית? אפשר לענות: לא רק אלה אשמים אשר פשעו, חייבים גם אלה שעמדו מן הצד ולא עצרו. אם נמשיך ללכת בקו מחשבה זה, נגיע לידי מסקנה, כי מלבד הילדים שאינם־יודעים־לשאול יש להעמיד אל הקיר את כל עמי אירופה...

ואין זה חשוב מבחינה עיונית, אם אפשר להשמיד שליש האנושיות על הפשע שפשעו בנו. השאלה היא — האם מטרתנו העיקרית היא נקמה?

המטרה היא — להבריא קודם־כל את העולם שחלה מחלה קשה מאוד. להבריא בדרכים שכמוהם טרם ידענו. לא ברחמנות, חלילה, לא בסלחנות. אני דורש סילוק הפושעים, לא פחות מאיש ריבי מעל דפי „המשקיף״, כי אין לי אפשרות אחרת לטיהור העולם. האשמים שפשעו בפועל, בין כך ובין כך אבודים הם בשביל העולם המתוקן. אבל השאר — שפשעו בחולשתם, באי־התנגדותם — אליהם עלי לגשת ברפואה ולא במכונת־יריה, לא למענם אלא למעני, לא בגלל סלחנותי, אלא משום שבאופן אחר אי־אפשר יהיה לחנך את אירופה מחדש. חלילה לי — ללחום על דגל הצדק והחרות — לסבול את מרירות לבי בדם גרמני, רק מפני שהוא גרמני. אינני חולם על כניסה לעיר גרמניה, במכונת־יריה שתקצור באשר תפנה. אם כך יהיה מסע הנצחון של פני אירופה — כי אז עלינו לדעת: את אירופה כבשנו, את שלטונו של היטלר מיגרנו — אבל במלחמה נוצחנו; לא על ידי נשקם של הנאצים — אלא ע״י רוחם.

אז, במדבר, מול השבוים הגרמנים, היססתי. היום ברור לי, כי נכון עשיתי, בהגישי לשבויים מים. לולא כך, הייתי בוגד במלחמתי־אני. השבוי — בשבילו נגמרה המלחמה. הוא אסיר וציבילי, עד בירור משפטו. ימצא חייב — יועמד לקיר ותו־לא. אם לאו, יהיה מחר אדם חפשי.

לפני כמה שבועות קרה מקרה בפלוגתנו—שכאילו נזדמן בכונה כדי להזכירני ויכוח זה: בלילה נפל אוירון גרמני לתוך המחנה שלנו. לקחנו בשבי את ארבעת טייסיו. והנה אחד החיילים הראשונים שבאו לאסור אותם היה חבר שסבל במחנות־הסגר של הנאצים. לו הרג אדם זה, ברוב התרגשותו, אחד מהשבויים, או את כולם, הייתי מבין, לא הייתי מצדיק, אבל הייתי מבין, אבל החייל הזה לא כן עשה. הוא חיכה עד שבאו עוד חיילים משלנו למקום ורוביהם אתם, ואז, לאחר שנשאו הגרמנים את ידיהם למעלה, ונשקם פורק מעליהם, התנפל האיש על הטייסים והכה אותם. האם נכון עשה? לפי דעת מבקרי — כן: העם הרגישו הגרמנים טעמה של ספיגת מכות. כשאין אפשרות להשיב מכה, ואם התנהגותי־אני — מתן מים לשבויים צמאים — היה מעשה פחדנות, הרי החייל הזה עלול להיראות בעיני מבקרי כמין גבור לאומי.

אין לנו צורך להיות צמאי־דם כדי להלחם. לא הצמאון הזה דחף אותנו למלחמה. המלחמה הזאת בשבילנו — בשביל כולנו — היא מלחמת התגוננות. ואף בכבשנו את גרמניה נגן על עצמנו ועל־ עולמנו. להרוג? מוכרחים אנו. לו אפשר היה למגר את הנאציות בדרך אחרת — ודאי הייתי בוחר בה. אך אין אפשרות כזו. גם בדם לא נוכל לקמץ. ומשום כך עלינו לכבוש את יצרנו. וזוהי גבורתנו. אל לנו לקיים את זכר עמלק בשפיכות־דמים לשוא. אל לנו לחנך את עצמנו לצמאון־לדם. אם כן נעשה — זכר עמלק ישתלט עלינו. ואת מלחמתנו לא נסיים לעולם.

חייל עברי

אי־שם בצפון אפריקה

לסיכומו של מפעל צבאי חלוצי

לפני שלוש שנים התחלנו בגיוס לתפרים — „פיונרים", ובימים אלה נסתיימה פרשה זו. יחידות התפרים חוסלו והועברו לפורמציות צבאיות אחרות.

אין זה רק סיכום של העברה רשמית. שלוש שנים אלה היו שנות מאמצים בלתי אנושיים של כמה אלפים בחורים מישראל.

לא קל היה בימים ההם להתגייס לחיל התפרות. החל מהתלבושת המיוחדת לתפרים ועד להערכה שהיתה מקובלת בנוגע לסוג נשק זה: על כל צעד ושעל הורגשה שחפרות — סוג צבא פחות־מכובד במשפחת החטיבות. אף אמנם בתחילה העסדו בפניהם גם תפקידים צבאיים מסוג בלתי־חשוב. זכות גדולה היא לתפרים, שידעו במשך שנים אלה לרכוש לעצמם הערכה וכבוד בכל המובנים, ע"י עצם התנסותם, מסירותם, עמידתם ומסירות־נפשם. כך רכשו להם אמון גם בשטח הפנימי, וגם בשטח הצבאי.

בכל המקומות עמדו התפרים במבחן, ומכל מבחן יצאו בכבוד: כיהודים וכחיילים. מן הימים הראשונים, בלכת התפרים לצרפת, עד לתנועת הגיוס הלאומית לתפרות. שקמה והקיפה אלפים. מלה־האוור עד טוברוק, דרנה, ומרסה־מטרוח, ומהמדבר המערבי עד יון וכרתים, ומכרתים לקפריסין, ושוב למדבר ולחזית. כל הזמן בחפירות הראשונות, במקומות סכנה ראשונים. בימי ספר־התקדמות ובימי מבוכת־נסיגה. בימי „שקט" ובימי הפצצות. רבים מהם נשבו, רבים נפצעו, ולא מעטים הנעדרים בתוכם. זו מנת חלקם של התפרים שלנו במשך כל שנות המלחמה. תמיד בין הראשונים ותמיד במקום סכנה, תמיד בפני נסיון מחודש, ותמיד עמידת־כבוד.

לא קלות היו שנים אלו. כל שנות המלחמה עברו על התפרים מתוך היאבקות גדולה על האופי הפנימי של היחידות. החל מיחידות מעורבות עם פיקוד בריטי מוחלט ועד ליחידות עבריות עם פיקוד יהודי נמוך ובריטי עליון, היתה זו כברת־דרך, שחיסנה, ליכדה ולימדה את הבחורים. היו אלה שנים של אכזבות ומאמצים — ובראש וראשונה שנים של רכישת נסיון צבאי ונסיון ארגוני בחיי הצבא. הנסיון הזה לא ילך לאבוד. כבר הוכיח את ערכו — והוא יוסיף ויגלה אותו לאחר שהתפרים, המתפזרים בין היחידות, יביאו אתם לשם מנסיון־החזית ומעוז התתירה ליחידות עבריות.

י. ב.

כסלו תש"ג

ואלה הגוים אשר־הניח יהוה לנסות בם את־ישראל את כל אשר לא־ידעו את כל־מלחמות כנען. רק למען דעת דרות בני־ישראל ללמדם מלחמה רק אשר־לפנים לא ידעום. (שופטים, ג׳ א־ב)

הרהורים במחנה לילדים יונים

מה יפה המקום, אם כי בלב המדבר הנהו, יפה אף בשעות הצהרים החמות. כאן נפגש המדבר עם הים — והרחק־הרחק יפגשו שניהם עם השמים. המדבר שקט, מנמנם. רק את רחש גלי הים תשמע, ובמרחק מועט מהמקום — חורשת דקלים ומעין מים זכים. כשבקרתי במקום בפעם הראשונה הייתי נתון כולי לרשמי הטבע. זה הניגוד החזק בין חיים לשממה, ועם זה: הרמוניה מלאת קסם; ואף עצם המחנה אינו דומה כלל למחנות הצבא שהורגלנו לראותם. נבנו אולמים גדולים לחדרי אכילה, מרוהטים יפה, העיקר — קרירים. שכונת אוהלים גדולה, אוהל ליד אוהל, מלבינה בשעות היום ומסנוורת את העינים. לכל אוהל רצפת בטון, ובקרבת מקום נמצאים בתי־שרות, אף הם משוכללים ומותאמים לתפקידם. אכן היה זה פלא בעיני לראות מחנה צבא מתוקן כל־כך, ועדיין לא נגמרה המלאכה, עוד עשרות בעלי מקצוע ופועלים עסוקים בשכלולים שונים. קול הלמות פטיש נשמע במחנה — והחיילים טרם באו לגור כאן. תמה הייתי: — הרי זה למעלה מחדשיים עובדים אנו במכוניותינו שם, וגם לפנינו בנו במחנה זה...

ורק עתה התברר לי הדבר. הוגד לי, שאין זה מחנה חיילים כלל — אלא מחנה־מקלט לילדי היונים הפליטים. על כן כבר היום שומרים חיילים יונים את מוצא המחנה, והם שומרים היטב, כי הרי שלהם הוא, בשביל ילדיהם. אשרי האומה היונית, אשר ילדיה בנכר מוצאים להם מקום להניח את ראשיהם לשינה עמוקה לאחר סבל, תלאות ונדודים. טוב לאומה אשר בעלת־בריתה בונה לה מקלט כזה. אכן זכאי העם היוני לכך. הוא קנה לו את זכותו זו במלחמתו הנואשת באויב. ועד היום מוסיף צבא יון החפשית להיאבק בצד בעלי־הברית. אין עיני צרה ביונים. שמח אני בשמחתם ובשמחת ילדיהם, מי יתן ויבוא עם אמיץ זה על שכרו המלא.

לא, עיננו אינה צרה בהם... אך מתעוררים בך הרהורים נוגים על עם אחר. אף הוא עם קטן, אף הוא נטול־חופש — אף הוא נלחם! יסורינו אינם קטנים מסבל היונים. אחינו נמקים בארצות אירופה כולה. בנו התחיל אותו רשע את מלאכת ההשמדה. אנו הובאנו לקרבן לו מיום שעלה לשלטון. את יסורינו נשאנו — וזעקנו. אך שומע לא היה לנו. עלינו הוכרזה המלחמה לראשונה — אך בני־ברית לא מצאנו. פרצה המלחמה, ומיליוני אחינו שועבדו, ורבבות נרצחו, כל נהרות מזרח אירופה נהפכו לנחלי דם יהודי... ואנו נלחמים. נלחמים בכל מקום שניתן לנו להלחם. ואף מלחמתנו זו — בעילום שם עשינו אותה. לא ניתן לנו להקים את צבא־שחרורנו — ובכל זאת נחלצנו, חלוצי העם בארצו, ללחום ולנקום, לנקום נקמת דם ילד קטן, לנקום כבוד אומה שחולל. אך מחנות לפליטינו לא נבנו... רבבות אחינו, שניצלו בנס מהתופת ההיא, יושבים כאן... בין הגבולות, ניתנים למשחק בין קברניטי־אומות. לא ניתן לנו לקבץ את שארית פזורי יהדות אירופה שניצלו משמד.

לא נבנו מחנות כאלה לפליטינו.

זאב כץ

מתוך „החייל העברי" מס. 21

כור המצרף

למעלה מעשרים אלף מבני הישוב ובנותיו, משכבות ומפלגות שונות, נמצאים ביחידות הצבא העבריות, ומספרם הולך וגדל. החיים המשותפים, המגע ההדדי הבלתי־אמצעי, והתפקיד המלכד יוצרים ביניהם יחסים ישירים ואמתיים יותר. מתוך מגע זה נעלמות מחיצות רבות וניכרים ניצנים של צבוריות חדשה.

אני וחברי

מתוך מכתבו של חייל ב„אגרת לחיילים", מו"ל ע"י הועה"פ של ההסתדרות:

שנינו התגייסנו ביום אחד, ומאז התקשרנו זה לזה. יחד עברנו את האימונים במחנה, את בית־הספר לנהגות, ויחד יצאנו למדבר. השירות המשותף, החיים במדבר על כל תלאותיהם, התפקיד המאחד, הגעגועים המשותפים, סיבלנו כחיילים־יהודים בנכר, — והדרך הזו, בה בחרנו לצעוד יחדיו, — כל אלה חיזקו את קרבתנו, את יחסנו זה לזה והרבו את מסירותנו ודאגתנו ההדדית. האוהל הצבאי האפור קירב אותנו — אותי, חבר ההסתדרות, חניך תנועת נוער חלוצית, ואת חברי הצעיר, יליד הארץ ו„ביתרי" נלהב.

בישוב אומרים: „קיר חוצץ", „מבדיל", „מפריד"... פה במדבר, באוהל החיילי, — הופלה המחיצה, נעלם הקיר האטום, וקרן אור של אחדות־הגורל חדרה פנימה: הידידות המאגדת אנשים, אשר להם מטרה אחת ומעל ראשם מרחפת סכנה אחת.

בערבי המדבר השקטים ישבנו על שפת הים הקוסם ושוחחנו. דברים הרבה צריכים היינו להשיח, אנחנו היריבים מאתמול — נפגשנו. ואותם „הויכוחים הסוערים" נהפכו לשיחות רעים שקטה. במסיבות שלנו אין טעם לויכוחים ההם... כאן במדבר לב ללב דובב; כאן באוהל, בשכבנו על המזרון הצבאי, — שפכנו את מרי שיחתנו, — חברים־חיילים מדברים בינם לבין עצמם בשפת אחים, לא בלשון אספות ולא בשפת „פרוגרמות" ו„אידיאולוגיות". הלבבות פתוחים יותר, והאזנים דרוכות להקשבה. בחרנו בנתיב אחד, ועל כן גם צועדים אנו בצעד אחד. שם בעמק־הבכא של הגולה המעונה — גם שם כבר נסלו המחיצות. חרב האויב אינה מבדילה בין ימין לשמאל. היא רוצחת יהודים, קוצצת ראשי יהודים — באשר הם יהודים, היא משמידה את העם כולו, על כל זרמיו ומפלגותיו.

ואנחנו יצאנו לנקום. יצאנו ללחום את מלחמת העם היהודי — התארגנו, חגרנו את החרב, — כדי לעזור למעונים, להציל את הנאנקים. יצאנו בדרך אחת, בתקוה אחת—לנצח, להשמיד את האויב, „להרוג את החיה". אנחנו חיילים באשר אנו יהודים. אחים לצרה, אחים לתקוה!

למה זה שטן הפירוד מרקד שם, מחוץ למחנה הצבאי? מדוע מגיעים אלינו הדים קשים כל־כך על פירוד ופילוג בביתו? כלום אותם הגורמים, שאיחדו אותי ואת חברי באוהל, אינם קיימים גם בחיי הישוב? האמנם לא הגיעו אליהם אותן הידיעות מהגולה על גורל משפחותנו, אחינו ואחיותינו?

והאם גם לתוך חדרי פנימה, לתוך בית ההסתדרות כבר חדר שטן־הפירוד?

נפגשתי עם חברי באוהל והשפלתי את עיני מבושה. אני וחברי הבית"רי מאוחדים; וחברי בתנועה אחת, במפלגה אחת, מפורדים, מפולגים, איש לחיי חברו יורד... עד היכן הגעתם, חברי במולדת? על מה תריבו, בני עם אומלל? במקום לאזור

כוח, להתכונן לימים יבואו, הנכם מחלישים את כוחנו במו ידינו.

עד מתי?

„מה רב התפל בניגודים ששררו בינינו!"

קטע מתוך „במחנה", עלון חיילים רביזיוניסטים:

ותיקי הגדוד העברי במלחמה הקודמת מספרים, כי לגדוד היתה בזמנו השפעה ניכרת על הישוב העברי בארץ־ישראל ועל מדיניותו. לא כך עתה. החיילים העברים טרם נהפכו לגורם מכריע בישוב, אם כי יש כל הנתונים לכך. הצבא משמש, במובן ידוע, כור־היתוך חברתי. אנשים מחוגים שונים וממפלגות שונות, שהתנדבו לצבא מתוך מטרה אחת, מזדמנים יחד. החיים המשותפים מטשטשים, במידה ידועה, את הבדלי ההשקפות. מתוך הפרספקטיבה מתחיל כל אחד להבין, מה רב התפל והבאושה בניגודים שהיו קיימים ביניהם. נוצר הבסיס למאמצים משותפים להשגת המטרה, נוצר היסוד לתנועה על־מפלגתית...

על דרכה של החיילת

אהובה סטריקובסקי כותבת ב„חייל העברי", עלון יחידה עברית להובלה מס. 178:

מה לכתוב? על העבודה כאן אין בכלל מה לספר לך. הרי את מכירה את העבודה במחסני הצבא. לפעמים היא מענינת וטובה, ויש הרגשת סיפוק מלא, ולפעמים היא נראית חד־גונית ומשעממת עד כדי מרירות ועצבנות. אצלכם, בארץ, אין זה חשוב; אולם כאן, באורח־חיים זה של חיילות במדים, הרחק מהבית, מכל היקר לנו, יש אשר ברגעי בטלה אנו שואלות את עצמנו: האם בשביל זה כדאי היה להתגייס? ללבוש את מסכת „החיילת", להתרחק מהארץ, לבוא לתוך מדבר שממה? אבל אלו הם רגשות חולפים. לעומת זאת ישנן גם שעות נהדרות כאן, שעות של חשבון־נפש משותף, ערבי שבתות וחגים, בזמן שאנו מברכים על הנרות, קוראים פרק בתנ"ך ושרים שירים ארצישראליים, כולנו ביחד. כל כך חשוב הדבר כאן, כל כך מקרב את האחת לחברתה, אדם לאדם, ובפרט את היהודי ליהודי, כל אחת מתחילה להעלות בזכרונה את ביתה, משפחתה, את כל היקר שהיה לה „שם", וכך באים לידי זכרונות והרהורים על הבית הגדול — ארץ־ישראל, ובכלל על כל עם ישראל.

ידידתי, מי שלא נמצא כאן, אינו יכול בשום אופן לתאר ולהרגיש זאת. וישנם עוד רגעים יפים אצלנו. הפגישות עם הבחורים, החברים שלנו. אנו יכולות להזמין אותם אלינו לפעמים ויכולות גם לגשת אליהם, למסיבה, לפגישת חברים, או כך, סתם. כל אדם יהודי, כאן, הוא כל כך קרוב, כל כך יקר לך, ויש שפה משותפת כל כך, מקרבת כל־כך, איזו הבנה הדדית, לפעמים יותר מאשר בארץ; הרגש הלאומי והיהודי מתפתח כאן בנכר. רק כאן מבינה את פירוש המלים „כל ישראל חברים". הפגישות המשותפות הללו — כעין חג ושמחה הן לנו.

וגם זאת. כאן נתברר לנו כי ל"אט"ס יש עוד ערך נוסף, שלא ידענו עליו קודם, ולא היינו גם מוכנות לקראתו. פעמים נדמה, שזהו הערך העיקרי, וכל השאר

אינו אלא עבודת־לואי. תארי לך שבחורה נפגשת עם גבר־חייל, שנמצא כבר שנתיים במדבר, רחוק מישוב, רחוק מחיים מתוקנים ובני־אדם קרובים. וכשהוא נפגש עם בחורה־חברה — איזה רצון למצוא לב מבין! אצל אשה מבוגרת הוא רוצה למצוא את ה„אמא" המעודדת, המנחמת, ולפעמים הוא מצפה לכך גם בתור „גבר"; ואילו אצל הצעירות מבקשים הבחורים את חברת ה„בחורה" במובן היפה של המלה. ופגישות כאלה, חברה יקרה, הן מעודדות כל־כך, הן נותנות הרבה, לשני הצדדים.

כל זה טוב ויפה, כל עוד אנו בסביבתנו, בין בני עמנו. אבל הלא בצבא הבריטי אנחנו, ואנו מוקפות גם מחנות אנגלים, דרום אפריקאים וכדומה. ופעמים הרבה אנו מוזמנות גם לנשפים שלהם. והרי זה מעורר ענין ודברים בתוך מחננו. יש לציין שהיחס מצד האנגלים הוא חברי ונאה; הם משתדלים להתנהג בצורה יפה מאוד ואנושית, גם בעבודה וגם אחרי העבודה, וגם מפיהם את שומעת לפעמים, כי הנה זה שנתיים לא נפגשו ולא שוחחו עם בחורה, בת־אדם... אני חושבת שאת מבינה זאת קצת; אבל כל אחת מקבלת את הדבר בצורה אחרת, לפי ראות־עיניה. ומכאן מקור לכל השמועות ודברי־הרכילות המהלכים שם בארץ על אט"ס. ודאי רוצה את לדעת את דעתי על זה? ידידתי, דעתי היא שזה דוקא מאוד כשורה. צריך לבקר גם בנשפים אלה. רק צריך לדעת כיצד להתנהג. אנו כאן בצבא הבריטי, בצל דגל אחד ובין לאומים שונים; וגם בלי הדיבורים על „המטרה המשותפת" וכו' עלינו לראות בזר חייל בן־אדם; גם האנגלים מביטים עלינו כעל חברות במובנה הנכון של המלה, ולא כעל יהודיות או נוצריות. וכן גם הקצינים והקצינות. וחובתנו היא להסביר פנים לכל חייל באשר הוא אדם.

במדבר־שממה זה הזורע חיילים. מובן שאין לנו שפה משותפת עם החייל הלא־יהודי; אין אותם הרגשות, ואין אותם הרשמים. החויות הן שונות לגמרי. הבחורה צריכה רק לדעת כיצד להתנהג; יכולה היא לבלות גם בחברת חייל לא־יהודי ול„שעשע" אותו, ואין מקום להקים רעש מסביב למלה זו. עליה, לדעתי, לקבל גם אותו בצורה יפה ופשוטה, ולעתים גם להזמין את האדם, שהיא עובדת יחד עמו, אל המחנה שלה. אמנם יש שהיחסים האלה מתפתחים גם בצורה לא כ"כ רצויה וטובה. ואולם הבחורה המרגישה שהיא חזקה באופיה תדע לשמור על הגבול, על המחיצה: עד כאן ולא עוד. נתאר לנו, שחיילים יהודים היו נמצאים רק בסביבת חיילות אנגליות. האם הבחורים שלנו לא היו רוצים לבלות ולרקוד עם האנגליה? אולי הכלל היהודי לא יעיז לדרוש זאת, כי יש בנו משהו מרגש הנחיתות והפחד — פרי חיי־גולה במשך שנים רבות. אבל הפרט, האדם, מאוד היה רוצה בכך. ומדוע, אם כן, לא יבין ה„בחור" לנפש „אחותו"?

תשובה ל„מכתבה של חיילת"

יצחק לדי עונה לאהובה ס. באותו עלון:

זכות גדולה תהא שמורה לך, חברה, שלא הססת להביע בגלוי את אשר בלבך באותה השאלה אשר כה רבו עליה השמועות והרכילות מצד „שומרי מוסר" „ומגיני" כבוד העם למיניהם; אכן רכילות זו היא המאמץ המלחמתי היחיד של רבים מהם.

אין ספק שערכה של האשה העברית בהתגייסה לשורות הצבא יכול להיות רב. אף היא, כחייל העברי, שואבת את כוחה ממפעל הבנין בארצנו המתחדשת באמונה, עמל, טוהר, ויגיע־כפים. בהתגייסות הנשים רואים אנו את השלמת הפרוצס להתגייסות

הכללית של האומה. לדרגה זו של גיוס הגיעו כל העמים העצמאיים המשתתפים במערכה זו ובודאי שזהו צעד קדימה בכוון לעצמאותנו הפנימית.

אולם נדמה לי, שתפיסתך את תפקידי האשה העברית בהתגייסותה אינה מתאימה כל כך למציאות. הצבא, אשר נכנסתן לשורותיו, מונה מיליונים, בעלי תרבויות שונות ואף משונות, לעתים גם מנוגדות זו לזו. גזעים מכל חלקי העולם נישאים כאן בדרך „הגדולה" הזאת. הרי כאן ים סוער של אינטרסים, השקפות וחויות מחויות שונות. האם מותר לקפוץ בעינים עצומות לתוך ים עמוק ורחב זה, אשר תכליתו הקונקרטית אינה תרבותית־הומנית, אלא דסטרוקטיבית? האם מותר לעשות זאת ללא פקפוק והיסוס, ללא אמצעי זהירות וראית־הסכנות הכרוכות בקפיצה אשר כזו?

עם קטן ונרדף אנחנו, והישוב הנו חלק קטן מן העם. השרשים שהכינו בקרקע הארץ הנם בריאים, אך האם הם עמוקים דיים? האם הקימונו כבר דור מסוג תרבות עצמית, המאפשרת לו לעמוד איתן מול הים השוטף הזה של עמים אדירים וחזקים, ללא חקוי והתבטלות עצמית, ומתוך הכרת הערך העצמי של אדם מושרש בנקודתו־הוא?

האם מתוך שוביניזם נבוב הסתגרנו בחברתנו בארץ ונלחמנו בכל השפעה זרה, בנמוסי־חברה זרים ובהוי זר? הלא עשינו זאת רק מפני שרצינו להקים משהו משלנו, מקורי, המביע את חיינו ואת מאויינו. ואת הפרוצס הזה טרם השלמנו; אנו עוד בתחילתו. עוד רבה הגלותיות בתוכנו. עוד רב הקסם של אורות לא־לנו. עוד רבה בתוכנו הזרות לעצמנו. גם חיילינו הראשונים עמדו בפני פרובלימה זו, ומיטב מאמציהם הוקדשו לעורר את הכרה־אחדותנו ואת הצורך לחיות חיים משלנו, להחזיק גם כאן, בצבא, בסגנון החיים שלנו בארץ. הם עמדו ועדיין הם עומדים בהיאבקות מתמדת לא רק על השפה העברית, אלא גם על דמותו של הזמן הפנוי, על יחסים חברתיים ועל יחסים בין דרגות, כי היחסים בצבא הם הד ליחסים הסוציאליים השולטים בכל עם ועם.

לא אוכל לקבל גם את הערכתך על ההשקפה הקוסמופוליטית הרבה, השולטת לדעתך, בצבא. מנין לקחת זאת? להפך, יש הפרדה גזעית־תרבותית נוקשה, ופעמים גם מעליבה. במחנה־האימונים בארץ ראינו הרבה מוסדות מוכתרים בשלט „לבריטים בלבד". אמנם, כאן עלינו בדרגה, כי יש עוד נמוכים ממנו. אבל האם משום כך נעצום עינים מתוך שביעות רצון פנימית? נכון הוא, כי בשעה שהגבר רוצה בחברת אשה, הרי הוא מוכן לשם כך לטשטש את הסייגים התרבותיים הלאומיים, אבל האם צריכים אנו משום כך להשלות את עצמנו?

מסכים אני אתך, כי למציאות האשה בצבא יש ערך כביר. ולא רק מבחינת עזרתה בעבודה ובסדורים, אלא גם בשטח החברותי. אם נכונה הדעה, שחברה דו־מינית היא תביעה נורמלית ומפרה את רוח האדם; אם נכון הדבר, שחברת אשה, עדינותה, רכותה ועצם נוכחותה הן בחינת נכס לכל אדם באשר הוא, למה איפוא, לא יינתן דבר זה לחייל, שהשאיר את אחותו, חברתו, אשתו ואמו בבית, למה לא תאופשר טפת השמחה וההשראה האנושית הזו לו, למי שעושה את המאמץ הגדול ביותר בשביל האומה כולה?

אולם, כדי שמציאות האשה תמלא באמת את החלל החברתי ולא תוביל לשחיתות התלויה באוירת צבא, בפרימיטיביות של החיים, בחוסר הענין התרבותי שבהם, ביחס השטחי לערכי האדם, ברעב המיני הגדול, — צריך קודם־כל שיהיה לאשה ערך ראשוני כחייל, כעובד, הממלא באמת תפקיד חשוב וחיוני, המקנה לה זכות שוה

לוז של הגבר. צריך שפגישתה עם החייל והמגע החברתי יהיו מלהים לא רק ענין של הווה מקרי משותף; צריך שתלוה אותם הרגשה של שותפות גורל בעבר, של תקוה משותפת לעתיד, של אחריות בפני אלה ששלחום, ושל געגועים משור־תפים אליהם. ואז יובן לך, חברה, למה שורית השכינה בפגישותינו, למה השיר העברי ושבת־אחים־גם־יחד, כל כך יפים ומביעים; ויובן לך, גם למה הזמנה למחנה בלתי־יהודי תחילתה בג'ז וסופה בג'ז...

פגישה עם חיילים עברים ממלאה תפקיד בונה לגבי יחידותיכן. מלכדת אותן יותר, סקנה להן את ערכן הנכון והאמיתי ומעלה את הערך העצמי של כל אחת מכן. האם ההכרה לדבר בשפה זרה, להסתגל לנימוסי־חברה זרים, ההסכמה האילמת לנמוס המוטרז ביחסי הגבר אל האשה, יחס הנובע מתוך אי־הכרה בשויון־ערכה — האם כל אלה לא יפוררו את יחידותיכן ולא ישאירו חלל ריק בלב כל אחת מכן? ועוד רבות בינינו שלא הכו שרשים בארץ ובעם, וברק „האירופיות" מסנוור את עיני־הן, עד לבלי לראות את השטחיות שבה.

בודאי שתנועת טיליונים זו, המביאה לידי מגע אדם באדם, מכל קצות תבל, מציינת גם מקרים של רעות וחברות נאמנה בין צעירים וצעירות מעמים ונז־עים שונים, ויש שרעות זו יוצרת חויות אנושיות נעלות. אולם בדרך כלל המגע הנהו שטחי, ואין ביכולתו לתת לאדם את תחושת חברתו הוא.

המגע עם בעלי־ברית

אלפי חיילים יהודים מהארץ נפגשים יום־יום עם אלפי חברים־לנשק מבני עמי־הבריה, ׳אנגלים בעיקר. זה, אולי, המגע ההמוני הקרוב, הבלוט ביותר בין יהודים ולא־יהודים בתקופה זו. ההתרשמות ההדדית, שהיא שונה בנסיבות שונות, יש לה לא רק ערך פוליטי מסוים, אלא היא סורסקל מכחו לאופיו, להרגשתו העצמית, ולעמידתו האנושית של האדם העברי החדש. ראויים יחסים אלה, שלא תמיד הם פשוטים בעיקר, כי יוארו באופן אובייקטיבי וללא משוא־פנים.

דע מה שתשיב

(מעשה שהיה ביחידה מעורבת)

חייל יהודי ארץ־ישראלי וחייל אנגלי יושבים זה מול זה בחדר־נופש וקור־אים.

פתאום פונה האנגלי אל היהודי: „שמע־נא, אתה יהודי, לא כן?"

היהודי: „כן".

האנגלי: „אין אני אוהב יהודים".

היהודי: „באמת?" — ומוסיף לקרוא.

האנגלי: „שמע־נא!"

היהודי: „כן?"

האנגלי: „הלא אמרתי שאינני אוהב יהודים!"

היהודי: „שמעתי, ומה בכך?" — ומו־סיף לקרוא.

האנגלי: „שמע־נא!"

היהודי: „מה רצונך?"

האנגלי: „האם אינך מתענין לדעת מ ד ו ע אינני אוהב יהודים?"

היהודי: „לגמרי לא. אילו אמרת שאינך אוהב תפוחי־אדמה, כלום הייתי שואל אותך מדוע? זהו ענינך". — ומוסיף לק־רוא.

האנגלי (כעבור רגעים מספר): „שמע־נא, אני דברתי על היהודים בכלל, אבל לא נתכוונתי לפגוע בך".

היהודי: „לא איכפת לי אילו נתכוונת".

א ב י ־ י ע ק ב

ממכתבו של קצין אנגלי אל חיילים עברים

ב„ג י ב ־ ה ת ו ת ח ן", עלון פנימי לגדוד תותחני־החוף, נתפרסם מכתב של קצין אנגלי, אשר פקד על אחת מסוללות הגדוד. מערכת העלון מקדימה למכתב את השורות הבאות:

לחברים חדשים אין שמו של הקצין ה—ק אומר ולא כלום. אך אלה שזכו לעבוד במחיצתו יעלו את שמו תמיד מתוך יצה. בשבילנו היה זה טפוס נדיר של קצין, אשר הצטיין ברמה מקצועית גבוהה ונהג קפדנות בעניני חובה, ועם זה גילה לבביות עד ליחסים חבריים־ממש. הוא השתדל להכירנו, ומתוך כך למד גם להו־קירנו. ביטוי לקשרים הלבביים אשר נק־שרו בינינו, ימצא הקורא במכתבו של הקצין ה. המובא בזה:

— יקירי,

הלוח אומר לי כי ראש השנה היהודי קרוב מאד, ולא אוכל לתת להזדמנות זו לעבור בלי לשלוח כמה שורות ליהודים בסוללה שלנו. ראש השנה הוא יום, שיאה לסקור בו את מאורעות השנה שעברה, ובעשותי כך לגבי השנה הישנה של אר־מתכם אני רק מחקה את ראש הממשלה של אומתנו. אכן, הענינים שלנו (אני מזדהה עם עניניכם, כשם שהזדהיתי עמם זה חד־שים רבים) זזים לאט, לפחות למראית עין, אולם יש לציין ש ה י ת ה גם התקד־מות של ממש, התקדמות ניכרת בכוונים ־ים.

זוכר אני את ימי נובמבר אשתקד, כאשר צורפתי לאחת מסוללות הגדוד שלנו, ובאתי לראשונה במגע עם בחורים יהו־דים. הבחורים שלנו עוררו בי מיד יחס של כבוד אליהם; ובהדרכתם האדיבה הניחו את היסוד ליחס הכבוד, בו אני מתיחס היום אל כ ו ל כ ם.

מודה אנוכי לאלוהי (ולאלוהיכם), כי הצלחתי להביא לידי גיבוש יחידה יהודית ממש, במידת האפשר; והסוללה נוצרה, מתוך התאמה מוצלחת, על קרקע יהודית בעמק הידוע. פרשת התישבותנו בעמק ההוא — דף מזהיר הנהו בתולדות הסוללה שלנו, וכפי שאני מאמין גם בחייהם הצבאיים של חברי הסוללה. אחרי שהתי־ישבנו כולנו בעמק למדתי להעריככם יותר ויותר, מתוך התחשבות עדינה בבנ־רות האנגלית שלי לגבי סביבתכם לקחו רבים מכם בידיהם את הדאגה להשתלמו־תי. סבורני, שהיתה לי אוזן קשבת לקלוט את „הענין" שלכם ואת גוני־ההשקפה השונים הקימים בו, כמו בכל צבור בריא.

המשבר והצלחנו מתוך אמון הדדי; יצאנו ביחד להתקפות, וביחד הקימונו את התותחים. ג. לקחני לביקור לתחנת הנסיו־נות החקלאית, כבדני בהזמנה לביתו ל„ויק־אנד"; ול. כבדני לא פחות; הוא גם שיתף אותי בחופש הארוך הראשון שלו, לקחני לביתו, ובחוג משפחתו הגדולה בליתי את „הסדר".

אמנם אני סר מן הנושא, אך דוקא על ידי הדברים האלה נוצר בינינו קשר אמיץ כל־כך, ששום דבר לא יוכל להתירו. ביחידה הרביתם בידיעת המקצוע; הרוח החברית והרגשת השותפות שביניכם גדלו; אתם, הסמלים, אספתם נסיון ואמון בעצ־מכם, וכך עברה תקופת המבחן, תקופת הספק... עד שקיבלתם תגבורת, ובאמון מחודש התישבתם במקום החדש, וכבר תותחים לכם משלכם.

אמנם רק זמן קצר הוספתי להיות אתכם, לא ראיתי איש מכם בדרגה גבוהה מדרגת בומבּרדיר. אך השקפותי ידועות היטב, ולא רק בחוגים יהודים. זכיתי לראות כי המלצותי לקורסים ולהעלאות בדרגה נלק־חו בחשבון, אבל אתה ואני יכולים ללכת הלאה, הצלחתי להתקדם חלקת־דרך הגונה במעלה־ההר. אבל הקשיים הגדולים ביותר ישנם תמיד בקילומטר האחרון בדרך, במטרים האחרונים שבמרוץ, והם הדורשים

את המאמץ הגדול ביותר. בהותתנות החוף במיוחד עלינו להיות על המשמר בפני סכנת התעמוס ורפיון המשמעת. בשורתי לכם לשנה החדשה היא, שהמרוץ לא נגמר עדיין, וכספורטאי־לשעבר יודע אני מה שאני מדבר.

שפרו את המשמעת; העלו את נקודת־הראות הלאומית והבין־לאומית שלכם לר־מה גבוהה יותר; שכללו בכל האמצעים שבידיכם את ידיעותיכם הצבאיות בכל הענפים. אל תרתעו משום דבר — תנו לכשלונות שיבואו רק לדרבן אתכם למאמץ יותר גדול, ושאבו אמונה מההתקדמות שישנה, אף אם היא אטית לפראית־עין.

בעברי על המכתב רואה אני, כי שכחתי להודות לך אישית על העבודה ועל האח־ריות הרבה שלקחת על עצמך, בהיותך מקשר בהצלחה כה רבה בין היהודים לבינינו האנגלים; ואפשר שלעתים הרגשת כי מפסיד אתה משהו מאותו ערך בלתי־יציב, הנקרא פופולריות אישית. אך יודע אנכי כי מלאת את תפקידך כפי שראית אותו ברור, ומלאת אותו יפה ובעדינות.

מקוה אנכי שהועד מכיר בערכו של איש כמוך המוכן תמיד לשחות נגד הזרם. אם מצפונו מצוה עליו לעשות כן, ואבקש ממך להראות לאנשים את התוספת הזו למכתב, כשם שתראת להם את המכתב עצמו...

בידידות שלך (ושלכם)
ל. ה—ק

אין ברכה בשעטנ״ז

רב צבאי כותב:

„מאגרא רמא לבירא עמיקתא". לא שבע־תי נחת, בבקרי את היחידה השלישית. יחידה מעורבת של ארץ־ישראליים ואנ־גלים, ה„תערובת" הזאת לא הצליחה מעולם. אין זה מסיבת קיפוח, תפליה או אנטישימיות. הגורם לאי־הצלחה קשור בסבות עמוקות ורציניות: בחינוך, במסו־רת, במהלך המחשבה ובהבדלי הגישה לכל ענין וענין. שמעתי הרבה תלונות, הרבה ביקורת...

בחזית ובמשמר

במערכת אל־עלמין

י. שוהם מיחידת־הנהגים כותב ב„חייל העברי" על קורות יחידתו בקרבות אל־עלמיין, שהסירו מעל ארץ־ישראל את הסכנה הנאצית:

בעמדות הקדמיות נשארנו רק יצחק ואני עם המכוניות שלנו. המכוניות היו עמוסות תחמושת. יתר אנשי היחידה חזרו לאחור לבסיסם. עבודתנו הראשונה במקום היתה לשפר ולהעמיק את העמדות והחפירות שכבשנו הלילה מאת האיטל־קים. אם כי מסביב שרר שקט, ברור היה לכולנו כי הוא לא יארך, וכי כל רגע עלולה הסערה להתפרץ. על כן ניגשנו במרץ ובזריזות להבטיח לנו את ה„שי־כון" הזמני. השתמשנו בכל תכסיסי התשי־אה וההגנה, כביכול, כאשר למדנו אי־... במחנות האמונים. עבדנו בזריזות, ובטרם האיר היום השלמנו את כל הסידורים ההכרחיים. את המכוניות שלנו העמדנו במרחק מה מאתנו בואדי קטן, מצד שמאל לעמדתנו. גמרנו וישבנו לאכול.

בשעות הבוקר שרר שקט. האויב לא הראה סימני חיים. נדמה היה כאילו אינו קיים בעולם לגמרי. הפלוגות שלנו נצלו

בינתיים את שעות המנוחה וסיימו את ההכנות לקראת התקפת האויב. בטוחים היינו כי יאמץ את כל כוחותיו לישר מחדש את קו החזית שפרצנו בו „בלילה. חלפו שעות. בינתיים התעסקנו בעניני סידור שונים והתהלכנו ממקום למקום באופן חפשי, אם כי האויב נמצא במרחק של קילומטר אחד בלבד מאתנו.

על המשמר עמדו שני בחורים אוסטר־לים צופים. מתפקידם היה להזהיר אותנו. ״יקים, במקרה של סכנה. עבדנו, וחור־...ו עדים ומתוחים. במתיחות מתמדת הסתכלנו באוירונים שטסו במרומי הש־מים, והשתדלנו להבחין בעוד מועד, הלנו הם או לצרינו.

לפנות ערב, עם שקיעה, הופיעו לפתע מפציצי האויב ממערב. בטיסה קטלנית עברו מעל לעמדותינו, וזרעו התפוצצויות אדירות בישר לנו, השוכבים בעמקי החד פירות, כי מחול־השדים החל. הפינה הזאת, השקטה כל כך לפני רגע, נהפכה לתופת. התפוצצויות המו ללא־הפוגות. רעמים, ברקים, וקולות מקולות שונים התמזגו עם טקטוק מכונת־היריה שלנו ויריות התותחים שהופעלו נגד מטוסי האויב, שכבנו בחפירה הצרה והעמוקה, בטעם ללא הבחין בנעשה ובמתהוה מסביב. זעקת הפצועים ואנקת הגוססים בחפירות הקרובות לנו החרידו. הדהימו והדרו לעסקי הנמע. עם רדת הלילה הוגה קצת, אך יריות והתפוצצויות בודדות בקעו ר״ טעם הועזר אפלת ליל־מצרים זו. אם ...לילה עבר עלינו ב„שקט", ערים היינו בכל זאת לכל רשרוש ולכל רחש חשוד. הסניטרים, שהסתובבו כל הזמן, ביקרו גם אותנו פעמיים, והודיעו למפקד בסגנון הצבאי המקובל ובצורה חגיגית: „שני הארץ־ישראליים חיים ובריאים"...

עם שחר החל דו־קרב של תותחים בכל עוז. מטוסי האויב הופיעו שוב, להקות־להקות, בזו אחר זו, והפעם התכוונו במ־יוחד לפגוע במכוניות התספקה והציוד, שעמדו קרוב לחפירותינו. שארית הרגש וההכרה ניטלה מאתנו. לא היה קץ ומספר להתפוצצויות מסביב, קרוב, קרוב מאוד לחפירה. גושים של אדמה וחול כיסו אותנו למחצה. ובעודנו המומים, הגיעו לאזנינו קריאות הצופים: „טנקים באים! טנקים באים!" — ניצבנו ועמדנו, אם כי אוירונים טסו מעלינו. עמדנו, ובידנו הרימונים שחולקו לנו קודם לכן, והכינו לרגע המתאים והמכריע, להתגוששות האח־רונה בין אנשים וטנקים. לאטם התקרבו הטנקים משלושה כוונים לקראתנו; תשע־עשרה מכונות. אנו הכינו להן בשתיקה. נתנו לטנקים להתקרב כדי מרחק של מעוף לה אפקטיבית. בכבדות התנועעו מבצרי הפלדה, קרובים מאוד היו, ופתאום הופעלו בבת אחת כל התותחים שלנו, ולאחר דקות מספר נסגנו והודלקו ארבעה־עשר מן הטנקים. ויתרם נסו חזרה בבהלה. באותם הרגעים פגע האויב גם במכוניות שלנו, ומשני הצדדים התנשאו השמימה תמרות אש. ועשן.

המכונית שלי, המלאה פצצות, רמונים וכדורים, רעמה משך שעות. שוב נאלצנו לבקש חסות בתוך האדמה, כי הכדורים שהתפוצצו במכונית הבוערת זמזמו כל הזמן מעל ראשינו.

ממכתבו של נושר־חופים

לעתים נדמה, כי יש איזה כוח, המושך אותנו למקום ליל־שמירתנו הראשון, שם טעמנו בפעם הראשונה את טעם משמר־החופים.

עברו רק שבועים, ואני שוב בגבעה „ההיסטורית" שלנו. יש לנו מספר אהלים לצרכי שיכון, אך עדיין אין לנו צריף שישמש חדר־אוכל, מטבח, חדר־נשק וכו'. כבר בימים הראשונים ידענו את טעמו של חורף על שפת־הים. בדרך נס מצאנו בקרבת מקום צריף של ריגים ערביים,

קטן ודעתי. זמן סדרנו את המסיבה. ביום הגשם הראשון, כשאי־אפשר היה לשבת בחוץ ולאכול המה ביפת השמים, אכלנו בתוך המסבה הזה בעצייה, במסגרות של שלשה ארבעה אנשים, תחת הגשם הדולף בעד הסכים החלודים של הצריף. ביניהם הקימונו צריף אחד, לכן בזה, עם מקלחת. אך בלית ברירה הפך להיות הדר־האוכל. בצאנו גם באר ערבית, ישנה, סתומה, ולאחר נקוי יסודי נמצאו בה מים. מים מלוחים, אבל מים גם בכל זאת. הבדיקה הרפואית גלתה אחר־כך, שהמים מכילים חידקי־אנטיפוס...

הקשר היחידי עם העולם החיצוני הוא לא־עברים, לא־טלפון ולא־איתות, — כי אם ערבי מהכפר הסמוך, המביא בחמורו את המצרכים למסבה.

בימים האחרונים הכרנו קצת, מהי סופת־חול על שפת הים. אני אומר „קצת", כי יש אומרים, שזוהי רק הקדמה צנועה לסופות־החול, שתתחוללנה בחדשים הבאים. זה יומים, יומם ולילה, אינך מרגיש אלא חול החול — באזנים, בעינים, במעצים, בכלי־האוכל, באוכל עצמו, הכל בתכסה שכבה דקה של חול; אמנם בבחן ראשון זה עבדו האהלים. אולם ספק אם יעבדו בסערות הבאות.

...ומנקרת במוחי שאלה אחת, אשר אין לי תשובה עליה, ומסופקני אם מי שהוא יכול לענות עליה כהוגן: האם בכנת הרביעית לבלהבת העולם יש עוד איזו אומה בעולם, השומרת ככה על גבולות ארצה? האם גם באיים הבריטיים שומרים ככה על החופים? ו[illegible] זה אנחנו, העם היהודי, צריכים לשמור בתנאים כאלה על חופי מולדתנו?

הימים הראשונים לשהותנו כאן היו ימי ההתקרבות של בנות הברית: לוב, פלישה לצפון־אפריקה, ימי־גבורה ונצחונות־ניצחון. ואנו כאן על שפת הים כמעט בלי פתוח, בלי רדיו, כי כפתוח יודע להעריך את הכבשיר היקר הזה כשהוא איננו... לעתים נדמה לך, כי אפשר שהמלחמה תגבר פתאום ואנו כאן לא נדע!

ה ג י ג י ם

הסמל שחסר...

(מכתב חייל עברי לבנו)

בני בכורי,

אתה שואל בבני, להביא לך סמל מן הצבא, במתנה לחנוכה. לכל הילדים יש סמלים ורק לך — אין. ואבא שלך חייל, צדקת בני. אם אבא שלך חייל, ודאי אתה לחברת ממנו סמל, ואף על פי כן, קשה לי הדבר. אין לבי שלם עם מתנת־חנוכה כזו לבני. ולא מפני שאני חס על מקהו. הן יודע אתה — שום דבר לא ייקר בעיני למענך. וכל מה יהוב חייל יהודי בשביל בנו? הן גם על הייו אינו חס.

ולמה אין לבי שלם עם מתנה זו? כשיהיה לי חופש אספר לך יותר, ואבא'לה תוסיף, אם לא תבין משהו, אמנם, חייל אני, חייל יהודי, אך סמל יהודי טרם היה בצבאות העולם. וכל זמן שאין סמל יהודי אין לבי לשום סמל בעולם. ובכאב הדבר: למה זה לכל הגויים יש להם סמלים משלהם, סמל כל עם, לכל צבא, לכל גדוד. סמלים מסמלים שונים, דמות כל מיני חיות וצפרים טורפות, נשרים ואריות, וכתרים מכתרים שונים, ורק לנו החיילים היהודים, אין סמל משלנו — סמל פשוט מגן־דוד, או מנורת־חנוכה עם אותיות עבריות? וכי דמנו פחות אדום מדמם? וכי חייל יהודי אינו נלחם ואינו רוצה להלחם כמותם?

יש מי שעשה אותנו, את כל היהודים לסמל, זהו היטלר הרשע, הוא עשה אותנו סמל לשנאתו, סמל החורבן והכליון, הוא מכלה בנו. אולם העמים הנלחמים עם[illegible] לך — האנגלים, הרוסים, האמריקאים, העמים הגדולים והעמים הקטנים, אלו שסמלים להם נושאי כתרים של עם אחד, ואלו שסמלים להם מצויינים בכתרים של הרבה עמים, עמים לבנים וכהים, צהובים ושחורים, התופסים ששית, רבע ושליש של כדור הארץ, — כל העמים הללו, כל העולם כולו, גם הטובים שבעולם, טרם נתנו לנו רשות לסמל צנוע משלנו.

ואולי תשתומם, בני, למה זה אבא עצוב כל־כך, שאין לו סמל עברי, וכי גם אבא ילד? הן הסמל הוא רק צעצוע בידי ילדים... כן, בני, בדבר הזה גם אבא'לה שלך ילד. כי סמל זה — הוא סימן לעולם, וגם בהעדרו — הוא סימן לעולם. בוש אני בפני העולם, שאין לי סמל עברי, סימן הוא, שהעולם אינו ישר למדי, אינו אמתי למדי כלפינו, כלפי היהודים, וסימן שהעולם אינו אמיץ למדי בלבו ביחסו אל היטלר, אין לו עוז לומר להן : אתה עשית את היהודים לסמל של קלון, והנה אנו נותנים לו להיות סמל של כבוד, והרי זה עצוב מאוד, אם העולם הנלחם, המוסר הכל במלחמה עם שר־הרע, אינו ישר למדי ואינו אמיץ למדי במלחמתו. ומי יודע, מה יהיו פני העולם מחר, מחרתיים, אחרי שינצח; מי יודע אם יהיה העולם אז יותר טוב, ישר ואמיץ מעכשיו; מי יודע, אם גם אחרי שימוגר הרשע, לא ישאר העולם „נבל ולא חכם"... ועכשיו, אולי תבין בני, למה לא אקבל באהבה שום סמל בעולם, כל עוד לא יהיה סמל עברי, אף לא של אלו המחרפים את נפשם למות במלחמה עם היטלר. עכשיו אולי תבין, למה לא אתן לבני סמל, שאין בלבי אהבה אליו. אולם אותו יום שאנו נזכה בסמל יהודי אביא לך את הסמלים מכל הגדודים העברים, ואשתדל להשיג לך אוסף סמלים מכל הצבאות אשר לא כרעו ברך לפני היטלר, למן הצבא הגדול ועד הקטן.

ביחוד אחפש לך סמלים משני עמים לא־גדולים, אחד שחור וקטן ואחד לבן וקטן, ההבשים והיוגוסלבים. העם השחור והקטן נלחם לבדו עם סוסוליני גם בזמן שהעמים הגדולים החזקים עזבו אותו לנפשו; והעם היוגוסלבי, — עם אמיץ ברוחו, אוהב־חירות, לא פחד להפיר את ברית ממשלתו עם היטלר, גם כשזה עלה מעלה־מעלה, ואסף ארצות כביצים עזובות; והוא מוסיף להאבק אתו עד היום הזה, גם בתוך הגיהנום שלו, גם בצפרני הנץ. סמליהם של עמים אלה קרובים ללבי. אין בהם מתפארת של מלכות־עולם, אולם יש בהם תפארת של גבורה אמיתית, יש בהם הוד האדם.

ובינתים, בני, הזדיין באורך־רוח ובקשיות־עורף. זוהי מידה שכל חייל יהודי, גדול וקטן, זקוק לה. ולפי שעה, עד שנאסוף כוח רב למדי לקיים בידנו את הסמל העברי, סמל הצבא העברי הגואל עמו משעבוד מלכויות זרות, הסתכל בני בסמל האור הצנוע של החשמונאים.

היה בחור כהלכה, ואל תהיה עצוב.

בברכת אבא'לה שלך,

חייל יהודי

הטראגי־קומדיה של ה„עדים הזרים האויבים החפשיים"

מ א ר י א ן ד י ה, כתבו הלונדוני של „אמריקאנער אידישע צייטונג", כותב בעתון זה:

הראוי לעמוד על שני מיני הרבה בלונדון של עכשיו: איזורי העיר שהתפצצו ו„העדים החפשיים"... אלה ואר־לה — שרי בעת־ההבלהבה שהתחוללה בעיקר. המפצצות של הנאצים הרסו בתים גדולים, ואנשים רבים נקברו תחת עיי המפולת. אך המפצצות הללו גם בילבלו את דעתם והקדיחו את מוחם של פליטים יהודים רבים.

לאמיתו של דבר אין זו טראגדיה אלא טראגי־קומדיה: יש שמתעורר בלבבו הרי־צון לצחוק לאותם „ע ד י ם ח פ ש י י ם". הם משפיעים על קירות ואינם מרגישים בכך; מתקפצים ומתגנדרים לפני הראי, ואינם רואים את צורתם הנכוחה. על רקע המציאות המדאיבה צצו וגדלו כפט־ריות הכשובות שכאן בהחפשים שהוקמו אלה שלא־בדעת; הם מופיעים כ„אוסט־רים", „גרמנים חפשיים", „רומאנים", „הונגארים" וכדומה. אילו היו לנו גם „הולאנדים" או קאלמיקים „חפשיים", והיתה התמונה המגוחכת שלמה בתכלית.

מובן מאליו, כי אין לערער על עצם הרעיון של „עדים חפשיים", שהוא רעיון מחסני. בכל הזמנים והתקופות ובכל המשטרים היו נמצאים מתנגדים פוליטיים, שהיו מתארגנים בארצות־מקלטם והיו מת־אמצים לפרוק מעל עמם את עול השעבוד הפנימי או החיצוני. רבות הן תנועות השחרור הנעלות, שצמחו וגדלו בתוך חלומות שנרקמו בתחילה בקרב מהגרים פוליטיים. גם ביום נמצאות בלונדון ממש־לות גולות, הלוחמות לשחרור ארצותיהן מעול השעבוד הנאצי. מה שאין כן אותם „עדים חפשיים". הצד הטראגי־קומי הוא בזה, שהאנשים המתחפשים ב„גרמנים", „אוסטרים", „הונגארים" ואחרים הם אחינו בני ישראל — יהודים שגורשו, הוכו והוש־פלו, ועכשיו מתיימרים הם לדבר בשם גרמניה ההיא „החפשית" בכתוני בשם אוסטריה שתשתחרר, או בשם „הונגאריה החפשית". הם מדברים בשמה־נבחרת לא רק על המפה, אלא גם בשם הדגים שבני אותם העמים. עסקנות הכובשת בארצות ההם „אינם יכולים להבין יהודים" ואת־הם לעבר הבריגיה... יתר על כן: הם עוס־קים ב„פוליטיקה הבהירה" ומפרגים את הג־ליהם ה„הפשוטה" באילבראמופתכה של הנ־ציגות הריזלובאסית־הפדרלית ... ומבררים הבחרות כוב ... מייצגים את גרמניה החפשית, את אוסט־ריה החפשית, את הונגאריה החפשית, וכדומה.

אין פרטים מדוייקים על לאומיותם הא־מיתית של כל ה„עדים החפשיים"; אך אין כל צל של ספק, כי לא ימצאו בהם אף עשרה אחוזים של גרמנים ואוסטרים מבטן ומלידה. 97 אחוז מבין „האוסטרים החפשיים" הם יהודים, ואשר לפליטת הא־חוזים הנותרים הרי הם אוסטרים אמיתיים, אלא שלפני חוקי־נירנברג יש בהם איזה פגם... הוא הדין בנוגע לרוב „הגרמנים החפשיים": מלבד אי־אלה גרמנים „טהו־רים" נידחים — רובם המכריע יהודים.

יהודים אלה, המגלמים את ה„עדים החפשיים" אינם מבינים כלל וכלל את הגיחוך והעלבון שבמצבם. הם לא למדו דבר ולא שכחו מאומה. דיבוריהם על ה„מולדת הגרמנית" כרם היו להם לזרא. רובם כאסירים אמונה הפוכה־אוילית, כי מחר, יחזור המצב לקדמותו, והם יחשבו טוב — אף בעיני הגרמנים „האר־יים" — כבני האומה הגרמנית הגדולה... רק מעטים מהם הבינו את המצב כהויתו. מיעוט מצער זה תפס, סוף־סוף, [..] הוא שייך אל העם היהודי, ולא אל האומה הגרמנית.

טראגי־קומדיה זו הביאה גם לתוצאות טראגי־קומיות. הציבור באנגליה — ועל כל פנים, מיליוני אנגלים מן השדרות הרח־בות — אינם יודעים ולא כלום, או יוד־עים אך מעט מאוד על הרכבם הגזעי האמיתי של כל ה„עדים החפשיים" הללו, ובפרט של „האוסטרים החפשיים" ושל „הגרמנים החפשיים". רובם מאמינים בלב

תמים, כי אלה הם אוסטרים וגרמנים ממש. הדברים הגיעו לידי כך, שאחד העתונים הגדולים באנגליה המופיע ביום א' פירסם לפני זמן־מה מאמר, בו האשים את „האוסטרים החפשיים" ואת „הגרמנים החפשיים" בפעולות פוליטיות, המכוונות לפטור את העמים הגרמני והאוסטרי לא־חר המלחמה מתוצאות כל מפלה במלחמה ומהעונש הצודק הצפוי לגרמנים במיו־חד*)... מאמרו זה של העתון האנגלי הנפוץ עורר סערה בדעת־הקהל באנגליה. „הגרמנים החפשיים" ו„האוסטרים החפ־שיים" שלחו מכתבי־הצטדקות אל מער־כות העתונים, אך רוב מכתביהם לא נת־פרסמו. הסוציאליסטים מקרב „האוסטרים החפשיים" הצהירו, כי אין להם כל מגע ומשא עם המועדון הרשמי של „האוסט־רים החפשיים", כי מטילים הם ספק בעמ־דתו הדימוקראטית של המועדון בנוגע לעתידה של אוסטריה...

המענין בכל הפרשה הזאת הוא, שב־התרגשות שקמה מסביב לפולמוס זה לא הוזכר כלל צד אחד של הענין, שהוא העיקר: כי אותם גרמנים ואוסטרים „חפ־שיים" אינם אלא יהודים, וכי בעומק לבם משתוקקים הם לסלק את חשבונו־תיהם עם גרמניה „שלהם"; כי איש לא מילא אותם לדבר את דבריהם בשם אוסט־ריה או גרמניה וכי רק דברי־תעתועים הם של מוחות שנתבלבלו לאחר שנות־הטירוף מאז הגיע היטלר לשלטון — —

אין ספק שכל השתדלותם אצל מיניס־טר־החוץ הבריטי ואצל שאר הממשלות, כי יכירו בהם באורח רשמי, לא נשאו פרי. ממשלת אנגליה מיאנה עד כה להכ־יר ב„עדים החפשיים" של אומות וארצות הלוחמות לימין אויבי האנושות. אילו באה הכרה רשמית בועדים האמו־רים, כי עתה היתה הטראגי־קומדיה גדו־לה עוד יותר...

דרישת־שלום מיהדות קירינייקה

ב—ז', בדצמבר 1942

עם נסיגת „הציר" מקירינייקה, החליטו השלטונות האיטלקים לקחת את כל האיטלקים המתיישבים לאיטליה (אם כי רבים מהם לא רצו בזאת ובחרו להשאר כאן על אדמתם ובעסקיהם, אפילו בצל שלטון בריטי...); גם את היהודים לא רצו להשאיר במקום, והשתדלו לשלוח את כולם למחנות־הסגר בתחומי טריפולי. רק מחמת החפזון של נסיגה ומחוסר אמצ־עי־הובלה לא הספיקו לקחת את כל היהו־דים, ממאות המשפחות היהודיות שהיו בברצ'ה נשארו במקום עשר משפחות, בדרנה נשארו 80 יהודים, ובבנגזי נשארו רק מאות אחדות מתוך ארבעת אלפים יהודים. נפרדו משפחות, נעזבו ילדים, נהרסו הבתים, נשדד כל הרכוש, נלקח כל הכסף, ונשארו יהודים מעט, נשים וילדים מסכנים, עלובים ונפחדים, מצבם — ללא קיום, והרגשתם הנפשית נוראה ומדכאה עד היסוד. קשה לשוחח עם יהודים אלה, ולאו־דוקא מחוסר שפה משותפת (הם מדברים ערבית, צרפתית, איטלקית, ושפניולית); כי אם מחוסר אפש־רות להגיד משהו בכלל. אין הם רוצים לדבר על התנהגות האיטלקים והגרמנים אתם, וכן ימנעו מתשובה בשאלך אותם על התנהגותם של הכובשים עם הנשים. אבל בעיניהם, בשתיקתם, אתה קורא על הזועה הגדולה שמצאה אותם, על חוסר כל תקוה לקיום במקום וחוסר כל אמונה בעתיד, קשה לתאר את שמחתם ואת התרגשותם כאשר נודע להם, שלא רק בריטים אנחנו כי אם יהודים מארץ־ישראל. רק לאישותיהם „ישראל! ישר־אל!" העידו, כי הבינו סוף־סוף, מי אנחנו. התחלנו להרגיע אותם, שעכשיו יהיה טוב — ונורא היה להביט בפניהם בשש־אלנו אותם, אם יש ברצונם לנסוע לארץ־ישראל. נדהמים היו מעצם השאלה. רטט עבר בגופם, וכשזזה המכונית של־נו — היו אחדים מהם מוכנים לרוץ אח־רינו. את הנשים המעטות שהיו אתם לא הצלחנו לראות, מחמת הנסיון המר שהיה להם בשעת הנסיגה לפני שנה ומחצה פח־דו להראותן גם לנו...

במחנה שמענו את קול רדיו ירושלים על אסון יהדות אירופה, על זעקת השבר המתפרצת מלב הישוב. אותה שעה צי־רפתי לחשבון המר הגדול גם את חשבון הגולה היהודית הקטנה בלוב, שנשכחה ללא הד, בין גלגלי מכונת המלחמה...

*) הכוונה היא ל„סאנדי טיימס" הלונ־דוני. — המערכת.

החייל העברי

עתון החיילים העברים

ד' שבט תש"ג | א | 10. 1. 43

ה.ה. /

א. רופין

עם מסירת הגליון לדפוס נודע על פטירתו. איך נתנה יגוננו?

עם בנו בגדוד ובתו בחיל-הנשים, עם כל בני ציון — הננו באבל. אנו עומדים דום על הקבר היקר...

העתון

כשמו כן הוא: החייל העברי, הוא ומפעלו, לבטיו והישגיו, שאלותיו ותביעותיו. במה לבירור עניניו, פנת דיכון לביטוי רגשותיו ויחסיו, פה להבעת מהותו, לדרישותיו מעצמו ומהישוב. חוט מקשר עם הארץ והנעשה בה, דרך לליכוד הבודדים למחנה חלוצי במערכה. מחשבת החייל.

צורך הבטוי פרץ במתנות זה מכבר, ביומני פלוגות, בעתונים — בעל־פה, במסיבות ובפגישות. הראשונה בשדה זה, כבשטחים האחרים, פלוגת ההובלה המ־הוללת, זו שהספיקה לקנות לה בקרבנו שם בעבודתה ובתכונה הפנימי. ממנה לקות גם שם העתון.

הננו חיילים, ככל החיילים וככל החיילות וגם שונים מהם. שלשה הם הסימנים המיחדים אותנו. כולנו מתנדבים. שום כוח כפיה, שום חוק מדינה לא הביאנו אל הדגל, אל הנשק. רק הצווי הפנימי, הכרת החובה האישית, אהבת ישראל וכאב עלבונו, הנאמנות לעם וחזונו, רגש המרד באימת ההיטלריזם, התכונה האקטיביסטית הטבועה באפיו של מפעל שכרורנו — הם שקראו לנו והם הם שהביאונו עד הלום.

כישוב כן אנחנו, קבוץ גלויות ואחוד של גילים, מארצות שונות ומתרבויות שונות, ותיקים וצעירים וחדשים, „תושבים" מושרשים — ומעפילים. לא גוש אחיד במוצאו, בהרגלי תרבותו, בגילו, בנסיונו בארץ־ישראל, בחיי נפשו ובמשאת נפשו. נוסף על כך, מועטים אנו בין רבים ומפוזרים ביחידות קטנות ללא מסגרת

מקשרת מהוץ למסגרת הפקוד הצבאי הכללי, כי אין לנו צבא עברי.

שלושת ההבדלים הללו קובעים את הויתנו, והם המטילים עול של מצוות ותפקידים, נוסף ומיוחד. רוח ההתנדבות צריכה טיפוח אף לאחר התגייסותו של האדם, ואולי בעיקר לאחריה. ברוח זאת, ורק בה, מותנה דמותנו החלוצית, הצבאית והאנושית־העברית. איננו רשאים לרדת ממדרגה זו, כי הכרח הוא לנו להוות גרעין בעל ערך לתנועת התנדבות עממית ורחבת מדות למלחמת היהודים בדורנו. דרכנו היא מהתנדבות אישית של בודדים להתנדבות קולקטיבית של המונים. מתוך התנדבות — להתגייסות, ממנה — גיוס להתנדבות, לתנועת התנדבות.

סובן מאליו, כי שרותנו הצבאי צריך להיות יעיל ונאמן, ועינינו להתמיד ולהעלות בלי הרף את כושר השרות של יחידותינו. יחד עם זה, צריכה המסגרת הצבאית, בה אנו נתונים, לשמש לנו כור היתוך אשר יאחד, ימזג ויחנך את שברירי הציבור למחנה מגובש בעל פרצוף עברי־חלוצי החותר למעמד של צבא עברי, בתוך מסגרת הצבא הבריטי, יודע דרכו, מאוחד במטרתו, עומד לשרות העם גם לאחר סיומה של המערכה הזאת.

אין לעתון חבר של סופרים פרופסיונליים, אנשים שמלאכתם בכך. כל אלפי החיילים והחיילות הם סופריו. הם נקראים להיות סופריו. בהם יהיה תלוי הדבר, אם יהיה זה עתונם, ניב אמת לרחשי לבם וצרכיהם. אם יצליח בידו למלא את תפקידו. גם בזה הם נתבעים לאקטיביות ולמלוי חובה.

נתחיל ונעשה.

ב / על השואה

א

בעצם יכלנו לדעת את השואה הזאת קודם. אך לא עצרנו, כנראה, כוח לדעת, כי גם עתה דל כוחנו מדעת האסון במלואו — השמדת המוני היהודים שבגלויות העתיקות והמושרשות. ומה דלה היכולת להביע את זעקת השבר!

אוי אוי, איכה היינו למרמס כזה!

עדרי יהודים לאלפים ולרבבות נאספים ונספים בגוים ובכלי משחית רבים. נשרפים יהודים חיים, ולא יחידים־יחידים כבימי האינקויזיציה אלא המונים בבת אחת ובבית אלוהיהם... קבורת חיים — לא מקרים בודדים של יחידים אלא קבורת רבים ועל ידי עצמם... ונשים מעונות וטבוחות וילדים מרוטשים — הוי, עם מובל לטבח... ומגופותיו סבון יעשה וזבל לשדות העם הצורר.

אל נקמות, אל נקמות...

יימג בשרו, אשר בסבון עצמותינו ירחץ, תיבש אדמתו אשר בגופותינו תזובל. אז, אז, כאן בארץ כשהוכרענו בחרב נשפכו דמינו וזבלו את אדמת ישראל. ועכשיו נשפכים דמינו על אדמת נכר.

את דמות אחינו ואחיותינו, זקנינו ועוללינו נספוג לקרבנו ונשא אותה כחותם בלבנו.אתם נתיחד בדומיה...

ואל אחינו ואחיותינו שנשארו לפליטה ואשר ישארו נקרב ברחמים ובאהבה. בל נכזיב את אלה, כי מאין ישאבו כוח להמשיך לחיות?

נחן מכאו אות שהוא, למען יעורר את רצון החיים ואת מלחמת החיים, תשוקת אחים לוהטת להעלותם, להעלאת ילדיהם, כמה שאפשר, כמה שאפשר. ירצה כל אחד ונרצה יחד, יעשה כל אחד ונעשה יחד.

•

הננו עם עתיק, מהעתיקים שבעמים. ישנם עמים גדולים ששנותיהם רק כמחצית שנות גלותנו. דעהנו, כי כל הימים היתה השמדתנו מרובה וארוכה. והנה השמדתנו לנגד עינינו: על קרקע גלותנו צמח גם גדול הרשעים, אשר פקד „להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים שבכל מדינות מלכותו". לא חדשה לנו פקודה זו, אם כי איומה בביצועה, כאשר לא היתה. הדברים חרותים בדברי ימינו. גדול חלקם בכל הויתנו הגלותית האומללה.

היא, המגוול שברשעים, הנו רק שרש אפר של שונאנו הגדול, של גלותנו, אשר בצלו אנו חוסים. איהו אי אפשר לקלל: לא רק אנו בתוכו, כי אם הוא בתוכנו. ממנו צריך להשתחרר קודם כל בתוכנו פנימה.

רק שחרורנו הפנימי והתשוקה הלוהטת לשחרור יש בכוחם לשחרר אותנו מקללת הגלות וממארת הגילה על רשעיה הגדולים והקטנים ועל התלות מצדיקיה, שלבנו רוחש להם הכרה והוקרה.

אנו כאן הננו הסימן לשחרור פנימי לתשוקת השיחרור ותמצית התאבקות על השחרור. הנחנו והננו ממשיכים להניח יסודות לשחרורנו. כאן יוצרים אנו מחדש את האדמה שתוכל לקלוט אותנו.

אסון העם מצא אותנו כאן, מעטים במספר וחלשים — הוי כמה חלשים — בלידתנו, בליכודו של העם. גם הקרקע תחת הרגלים מעטה, מעטה מאד. ואף על־פי־כן הננו הגרעין, זרע העתיד. הישוב הזה המשמש גרעין, חייב לנהוג באחריות ובנאמנות כ ע ם. הוא חייב ללחום את מלחמת העם, בכל אפשרות שהיא.

מתנדבים ומתנדבות למלחמת העם ממלאים שליחותו של העם. נתכס עצה ונבקש דרך למען הרם את הרצון ואת המשא של מלחמתנו. את הכרת שליחותנו נעשה מגוף.

ה. ה. /

ב

ברדיו הגיע אלינו קול זעקת־הישוב לאסון גולת אירופה. דמומים עמדנו באפלות ליל מדבר לוב מסביב לתיבת הרדיו, והלב נסער ויקד. שתיקת אלם שררה בינינו, ומשתיקה זו בקעה זעקת נקם. הנער, אשר משפחתו היא בת־תערובת בידי התליינים, ישב ואצבעותיו לחצו את הרובה עד כדי חריקת פרקי אצבעות. ו...דמומים עמדנו ולא היה ניב לזעם היוקד.

איך נשא את נוראות הויתכם, אחים מעונים בגיא ההריגה?...

אל החזית!

זאת הקריאה הפורצת עתה בכאב ובתביעה עזה בכל מחנות חיל הרגלים שלנו, בעתונות המלובה והסטנסילית, בכינוס המתנדבים שהתקיים בעצם ימי האבל הישובי, בשיחות חולין של חיילים ובמסיבות חברים ביום השנתים לפלוגה הראשונה בגדוד העברי הראשון — בכולה, בכל פה ועבר, בוקעת הקריאה הזאת ותובעת את הגשמה.

אין אנו רוצים להיות נפגשים עם האויב אך במבלאות הגישו, ליד הקברים הנבדים לנו, במיפלים הנואשים. אי אפשר לנו להשלים, כי כך מובלים לטבח, חסרי מגן וחסרי ישע. נראה פנים אל פנים עם האויב, יוקד בנו הרצון להפגש עמו כשנשק בידינו, מאורגנים בחטיבה צבאית בעלות כושר קרב, בשעלבן עמנו צורב בלבנו.

אין אנו יכולים להסתפק בכך, שיהודים רבים משתתפים בחזיתות השונות. הם משתתפים בתוך חיילים של אומות שונות, בגדודיהם וקרביהם לא על שם עמם נרשמים, כיהודים נשכחים אותו. כיהודים, ביחידה יהודית, רוצים אנו להפגש בקרב, לא נסכים לקנות את זכות השתתפותנו הפעילה במערכה במחיר מחיקת פרצופנו היהודי ושמנו העברי.

זכותנו היא, ולא נוכל לוותר עליה. אין זכותנו זאת נופלת אף במשהו מזכותן של כל האומות, הגדולות והקטנות, השולחות את בניהן למלחמה. האמנם אפשר לשלול ממנו את הזכות הזאת: להלחם באויבנו בשעה שהוא משמיד את עמנו? האמנם נוכל לקבל את הדבר, כי כל העמים, בלחמם את מלחמתם הם, ילחמו אגב כך גם על שחרור עמנו, ורק אנו, בני העם הזה, לא נהיה בין הלוחמים?

איננו יכולים להסתפק בתפקידים, אשר יחידותינו בשרותים השונים ממלאים במערכה. ודאי שחשוב תפקידם וגדולה פעולתם של חברינו וחברותינו. אולם לנו אין די בכך שבחורינו יספקו את הדרוש לאחרים העומדים בקו הקדמי של החזית, שבחורותינו תבינה את האספקה לאיתם האחרים ותטפלנה בעיקר בהם בחזרם. לא נוכל למצוא סיפוק בשרות כזה כאשר הקו הקדמי עצמו נעול בפנינו בתורת לוחמים בפועל.

גדודינו בחיל הרגלים נושאים בתם את הזכות הזאת בעצם קיומם. תנועת התנדבות קמה מתוך הרצון הלוהט להלחם מתוך הגזרה ומתוך החזון שבמלחמת היהודים. אל תחניקו את התנועה הזאת, אל תמיתו את הרצון. אל תעמדו על דם עמנו. אל תצטרפו לשוללי זכויותינו במנעכם מאתנו זכות יסודית זאת.

בוזה זו לא נוכל לקבל. לא נוכל לעמוד בה. הגיעה השעה למלא תביעתנו —

אל החזית!

הכרזת הגדודים העברים והצהרת הפירוש

אין כל ספק, שיש ליהודים אפשרויות למכביר לקחת חלק בהיאבקות נגד גדול האויבים של עמם.

(מדברי מיניסטר המלחמה סאר ג׳יימס גריג בהצהרת הרג׳מנט הא״י מ־6 באבגוסט).

קנאה

החיילים היהודים בא״י אינם כפויי טובה. הם מעריכים כל אפשרות שניתנה לנו לשרת במלחמה הזאת.

ואף על פי כן מקנאים אנו קנאת אדם פשוטה, קנאת הצלם האנושי, קנאת עם לאיר־שויון בעולם. אנו מקנאים בחיילים האנגלים לגווניהם, האוסטר־לים, הניוזלנדים, הדרום־אפריקאים, ובכל שבטי החיילים באימפריה לכל צבעיהם. מקנאים אנו בחיילים הרוסים ובחיילים האמריקאים. ולא בהם בלבד. גם בכל צבאות עמי הכבוש של „הציר״ אנו מקנאים. בכל צבא־גולה, אשר נגזר עליו להלחם לא על אדמת־מולדתו: הפולנים, הצ׳כים, הנורוגים, ההולנדים, הבלגים, היונים.

אנו מקנאים בכל חייל בעולם, אשר אינו שרוי ואינו חי בספק אם כתום המלחמה יהיה מי שיבנה את מולדתו, אם נידון עמו לכליה או לא אם ישאר ילד ונער לעמו. אם יתכחש העולם לבן־הערובה שלו או לא יתכחש, אם יכיר בצלם העם ובלב היהודי של החייל במדים זרים ותחת כל הדגלים או לא יכיר. אם יהפך מצפון־העולם או ישלים את עבודת הכורת על התקוה האחרונה לתקומה במולדת; אם יהיה לאחר הנצחון טעם לחיי יהודי בעולם או לא, ועוד ספקות כגון אלה. אנו מקנאים בכל חייל, שהרשות בידו להלחם כבן לעמו. כי לנו לא ניתנה הזכות הזאת.

מרי החייל העברי

אין אנו סולחים לדמוקרטיה העול־מית את גזירת אי־הכנוס של נדחי ישראל ופליטי ישראל תחת הדגל העברי במלחמה זו.

אנו מתקוממים נגד גזירת הפזור של צבא השבט החלוצי בעם לגלויות גלויות זעירות בצבא הבריטי נגד פירורו לברגים קטנים במכונה הצבאית הגדולה במקום רכוזם ככוח יהודי גלוי אחד ואחיד. אין אנו משלימים עם גזירת ההתנזרות מבנות „כוח יהודי עצמאי מכל סוגי הנשק״. ולא נכנע בשום פנים לאיסור לשרת בחזית, לבוא אליה ובתוכה להאבק.

מודים אנו על „האפשרויות למכביר״. רוצים אנו רק באפשרות אחת ויחידה. להלחם ככל עם קטן, אך לא פחות ממנו. אנו מסתפקים בצבא צנוע, בהתאם לכוחנו, אך לוחם, הממזג בתוכו את כל תפקידי השרות והפעולה הישירה בחזית בכל סוגי הנשק.

ועל עוד דבר אנו מקנאים

אנו מקנאים בכל חייל, שפסור הנהו מקרוא הצהרות מיניסטר של מלכות־עולם דמוקרטית על גורל הגרעין הצנוע לצבא עמו, על אופי צבא עמו, על זכותו להלחם ועל תקותו להלחם ב„גדול האויבים של עמו״. כל חייל יודע, שהוא צריך להיות חייל מסור, לקבל באהבה את גורלו. אין בו תמיד החרדה הגדולה לדיוקן צבאו, לאמת־צבאו כצבא שחרור

לעמו, למולדתו. החייל היהודי לא זכה לכך. הוא נקלע בכף הקלע על עצם קיומו כחייל יהודי הוא נדון להאבקות־תמיד, יום יום, על אי־גניות האמה שבלבו. הוא מצווה לקרוא פעם ושע־מים הכרזה על הגדודים העברים, ואחרי חדשי צפיה להגשמה, להעמיק חקר בהצהרת־פרושים להכרזה, ולהשיח את הלחץ שהוא נלחץ על ידי מיסב האנושיות כרגע בעולם.

לא פנקנו בהכרזות

הדמוקרטיה העולמית לא פנקה אותנו בהצהרות חוץ־במול וגאולה לא בישרה לנו. צבא יהודי לוחם לא הבטיחה לנו ברבים. תכסיסו של העולם היה להסות את קיומנו, לגנוז את גורלנו, להתעלם מחורבננו. היטלר לא נהג בנו כסות.— הוא לא כחד את קיומנו כעם העומד לו בדרך לנצחון ולשלטון־עולם. עוד במכתבו האחרון לפטן על כיבושה של צרפת הוא משתף בכל שורה את ה„יהודים" עם „האנגלו־סקסים". ברגע ידוע, שנדמה לו, כי יש עוד חשבון כלפי יהודי אמריקה, הכריז על הצורך במדינת יהודים במקום שהוא יבחור בשבילנו. עתה אין עוד חשבון, והוא הכריז על השמדת יהודים. לא רק הכריז, כי אם קיים ומקיים יום יום. העולם הטוב של ה„צ׳רטר האטלנטי" לא בלבד שלא ענה על האלטרנטיבה: מדינת יהודים או גניות היהודים, אלא גם מתנזר בכוונה מתשובה לשאלה קד־מת: מלחמת יהודים או גניות יהודים. צבא יהודי גלוי ולוחם במלוא קומתו או חיילים יהודים סמויים תחת כל הדגלים.

בכל המהירות האפשרית

עברו שנים, שנות מלחמה כזאת, עד שניתן רמז קל, צל־הבטחה לגרעין של צבא עברי לוחם. באה הצהרת הגדודים העברים, הצהרה צנועה ומצ־ניעה, מסויגת ומסתייגת זהירה ומז־הירה: „הממשלה החליטה נגד ההצהרה של צבא יהודי ספציפי, בין שזה יהיה

אל הפליה

— — — אנחנו קוראים אתכם למשפט על כבודנו היהודי המחולל. הוא אינו מחולל על ידי היטלר. הנאצים אינם יכולים לפגוע בכבודנו. הם יכולים לרטש את נשינו הם יכולים לרמוס את ילדינו. הם יכולים לקבור חיים את זקנינו אבל אין בכוחם לחלל את כבודנו היהודי והאנושי. — — — לא הנאצים, אתם עמי התרבות מקפחים את כבודנו, באשר אתם מקפחים את זכותנו כעם, כעם שוות זכויות. אתם מקפחים את זכותנו להלחם כיהודים.

רבבות יהודים, אזרחי אנגליה, אמריקה, רוסיה, לוחמים בצבאות של ארצות אלה, ואנחנו בטוחים שהם ימלאו את חובתם האזרחית והצבאית באמונה, במסירות ובגבורה, והם יהיו לכבוד לארצותיהם וגם לעמם. אולם ישנם רבבות יהודים בני בלי נתינות, ישנם יהודים בארצות הנייטרליות, ישנם רבבות יהודים פליטים, ישנם יהודים פטורים מחובת צבא בארצם, וישנו יותר מחצי מיליון יהודים בארצנו זו, שאינם יהודים פולנים או אנגלים או אמריקאים, אלא יהודים עברים ועל זאת גאותם. הם יהודים במולדת. בשם כל היהודים האלה אנחנו תובעים מכם, שליטי אנגליה, רוסיה ואמריקה את

צבא יהודי עולמי, או כוח יהודי עצמאי מכל סוגי הנשק".

בסגנון ההצהרה ורוחה לא היה משום הרחבת הדעת, השראת חזון, ועדוד לרצון ההתנדבות, אשר הוזמנה ל„עוד 10 אלפים איש נוספים לפחות". ואף על פי כן קבל החייל היהודי את הצהרת הגדודים, בקורטוב של רצון בתום לבו. הוא שמח לתמורה המובטחת, לסעיף הממש היחיד בכל ההצהרה, הסעיף הרביעי האומר: „האימון של היחידות הקיימות וציודן יתנהלו בכל המהירות האפשרית". זו היתה הבטחה מפורשת, קצרה, ברורה, שאינה ניתנת להתפרש לכמה פנים: אימון במ־רוכז וצידו של חיל רגלים יהודי לתפ־קידי חזית. ההתנדבות הא״ית לא ני־דונה, איפוא, אך ורק לשטחי שרות בלבד. עם התמורה הזו תושלם ות־שוכלל דמות ההתנדבות העברית, יוגשם יצר ההאבקות האלמנטרי, הקרקעי, אשר לשמו קיים החייל העברי גם בתפקידי שרות. יתוקן הפגם מאונס המלוות כל חייל יהודי בכל מקום ובכל תפקיד, פגם אי־ההגשמה המלחמתית הישירה וקומת־עם בחזית ממש. מבחינה זו היה בהצהרת הגדודים העברים משום בשו־רה צנועה לטעם התנדבותו של החייל היהודי בהויתו יום יום ואחיזת־מה לחזון הצבא העברי הלוחם לעתיד.

מהירות מופלאה

עברו ימים והחיילים היהודים ב„יחי־דות הקיימות" התחילו לצפות בקוצר־רוח ל„כל המהירות האפשרית". עבר חדש, עברו חדשיים, שלשה, ארבעה חדשים במדי־הזמן של מלחמת־עולם והשמדת־עם, וסימני התקדמות ממשיים, אשר עליהם התחייבה ההצהרת הגדו־דים לא באו. זו היתה מהירות מופלאה, מעבר לזמן, ואחרי חדשים אלו במקום „אימון" ו„ציוד" באה הודעת הפרוש לדבר־הגדודים לצירי הפרלמנט הבריטי.

הודעת מיניסטריון המלחמה מתחילה בציון עובדה חשובה לנו מאוד, עובדת ההכרה של הממשלה הבריטית שדבר

זכותנו לצבא יהודי, את זכותנו להלחם כיהודים, במסגרת יהודית ובארגון יהודי ובמפקדה יהודית ובמשמעת יהודית ובדגל יהודי — בגדול אויבינו ובגדול אויביכם. לא נסתפק בפרורים שניתנו לנו כאן להגן על מולדתנו ועל הארצות הסמוכות! לא כבני ארץ־ישראל בלבד, כיהודים באשר הם יהודים, כיהודי מארוקו ואלג׳יר וטוניס, כיהודים בארצות אחרות אשר אנחנו מאמינים שישתחררו עוד מעט, כיהודים בארצות ניטרליות, כיהודים באשר הם, החפשים להתנדב לצבא — אנו רוצים להלחם בצבא יהודי.

— — — אם מתעללים בנו כיהודים, אנחנו רוצים להשיב כיהודים, ורק אתם עומדים בינינו ובין הזכות הזאת. אנחנו דורשים מכם — כי דבר זה בידכם, זה אינו תלוי בתליינים של היטלר — להסיר את ההפליה אשר שמו עמי הדימוקרטיה נגד העם היהודי. הבו שוויון לעם היהודי — הבו לנו הזכות להלחם ולמות כיהודים. אל הפליה!

מתוך דברי בן גוריון באספת הנבחרים

הצבא העברי והמלחמה על זכותנו להלחם אינו נחלת ההתנדבות הא״י בלבד, כי אם רצון־עם וחרדת־עם. „לממשלה הבריטית ידועה חרדת הקיבוצים היהודיים בכל העולם לקבל הבטחה, כי לאחיהם היהודים בא״י, תנתן כל הזדמנות אפשרית לצאת בנשק נגד מעצמות הציר, אוייביהם המושבעים״.

אך בתשובה לחרדה זו באה לא התחייבות מחודשת לקיים את ההבטחה שניתנה ולקדם את מציאות הגדודים בשעת־נחיצתם, אלא השכלה אלמנטרית לצירי הפרלמנט הבריטי בתורת האסטרטגיה: „א״י היא חלק בלתי־נפרד מהאסטרטגיה של המזרח התיכון״. כן ינתן שעור בעקרון הרציונלי של „תסכון״ במלחמה, סמכות השפוט של המפקד העליון, ערך השמירה וההגנה בפני חבלות וכהנה וכמונה. וכמסקנה להלכה ולמעשה: „התפקיד המידי שהוא (המפקד) מסר לרג׳ימנט הא״י הוא להגן בפני התקפות־חבלה על המקומות הצפריים לסכנה, למשל, שדות תעופה, תחנות רדיו וטלפון וכיוצא באלה בא״י״...

„הנסיבות הצבאיות מחייבות שאין הוא יכול להיות אחר״.

מיתוס הציוד והאסטרטגיה

אם היסטוריון אנגלי או אמריקאי יעמיק פעם חקר בדברי ימי מלחמת היהודים על זכותם לכוח יהודי גלוי, לצבא יהודי, ובמדיניות העולם הדמוקרטי כלפי הזכות הזו והוא יתקל בתעודה זו, הרי יהיה נבוך מאד. קודם כל הוא יבחן את הפירכא הפנימית, ההגיונית והנפשית. בראשיתה של התעודה קיימת עובדה וניתנת פרוגנוזה אסטרטגית ברורה: „היקף התפקידים הללו גדל והולך, במדה שמגיעות תגבורות נוספות של צבא מאומן וכתוצאה מהרחבת הסידורים בבסיסים הצבאיים״, ובסופה של התעודה, ללא התאמה טבעית, מובנת מאליה: „אך מכאן לא נובע, שתפקידו זה (של הרג׳ימנט) לא ישתנה עם התפתחות המצב. יש בדעת המפקד הראשי לשחרר את יחידות הרג׳ימנט הא״י מתפקידיו הכלליים, לכשירשו זאת הציוד והנסיבות״. אם זאת היא הפרוגנוזה הצבאית, מדוע „מכאן לא נובע״? אם עד עכשיו הנסיבות חייבו שהתפקיד „אין הוא יכול להיות אחר״, מה היסוד לבשורת תמורה אפשרית?

מה פירוש הביטוי הצנוע „לכשירשו זאת הציוד והנסיבות״? שוב אותו מיתוס הציוד מימים ימימה, הציוד שאינו, שאיננו רק בשביל יהודים.

אם יהיה ההיסטוריון אמיץ־לב הרי יתחייב גם בבמה הדהוד־נישוש בשבילי תרבות־האדם בימי מלחמת העולם הגדולה לשעבוד או ליסוד החירות. הוא יתהה על מהותו של מיתוס הציוד והאסטרטגיה. משך שנות המלחמה נוצרו אוצרות עולם, אומנו ואורגנו צבאות של מיליונים, טובעו, הושמדו, נלקחו בשבי אוצרות נשק ואנשים, הועתקו מאות אלפים חיילים מיבשת ליבשת, ושם בפנת ארץ קטנה עומד שבט קטן, חלוץ לעם נדון להשמדה, ועל פני כל כדור האדמה מפוזרים פליטי עולם, והם נאבקים על זכותם להלחם כעם, ורק לגביהם קיימת הפרובלימה: „לכשירשו זאת הציוד והנסיבות״. לאגדת הציוד נוספו האסטרטגיה והנסיבות.

מדוע אינה קיימת שאלה זו אף בתעודה גלויה אחת ביחס לכל צבא אחר ויהא קטן ביותר, הצנוע ביותר,

שהוגלה מעל אדמתו? מדוע הופלינו ונפלינו? האין כאן במיתוס הציוד גלגול מכוח־רוחו של המיתוס האנטי־יהודי גם בנשמת הדמוקרטיה הלוחמת? האין כאן גילוי הכביעה האוניורסלית להפליית היהודים כעם?

מה נשתנה?

ועל תעודת־הפרוש לגדודים ישאל: לכתחילה מה חשבה הממשלה הבריטית ומיניסטריון המלחמה כאשר הכריזו מה שהכריזו? ומה היא חשבה כאשר פרשה מה שפרשה? מהו עומק התמורה ומה התחדש במציאות בתורת האסטרטגיה העולמית מאז ועד עתה?

האמנם, כשעמדו צבאות רומל בשערי הסואץ, היו סכנות החבלה, הגייס החמישי, המרד במזרח הקרוב פחותות משהן עכשיו, כשהאויב נרדף ומרוחק? התיר אז יותר נאמנים מאתנו ל„תפקיד זה הכרוך באחריות גדולה״? מדוע אז הובטח האימון והציוד בכל המהירות האפשרית? שמא פעלה באותו הרגע החמור מחשבה סמויה, בנשמת הדמוקרטיה הלוחמת: אולי להשתמש בכוח הגבורה הנואשת של השבט החלוצי בעם כשגבו אל הקיר. ואם ימחה השבט הזה אנו את מצפוננו טהרנו ע״י מתן אפשרות להלחם על עצמו ע״י הכרזת הרצון לתת לו הזדמנות כזו? האין מקום להניח כי עכשיו, כשהסכנה הבלתי־אמצעית התרחקה לשעה או לימים רבים, נעשית השותפות הטבעית של ה„אנגלו־סקסים עם היהודים״ במזרח התיכון פחות רצויה והיא נידונה לדחיה? אולי צפויים לאנגלו־סקסים הזדמנויות ושותפות חדשים, וידידים חדשים, אשר עם רוח הנצחון, עם אפשרות של נצחון יזדמנו במזרח? אולי יהיו היהודים בעצם קיומם המלחמתי למכשול להם? אל נתחייב, אפוא, בשיתוף יהודים במלחמה: נשמור על „חרות־המצפון״ של הדמוקרטיה מכל התחייבות כלפי היהודים למפרע.

אילו מיניסטר המלחמה הבריטי היה אמיץ,

הרי כך היה מנסח את דברו על הגדודים:

„לממשלה הבריטית ידועה חרדת העם היהודי (ולא בנוסח „הקבוצים היהודיים״) בכל העולם לקיום ההבטחה שניתנה לחלוץ־תקומתו במולדת לצאת בנשק נגד מעצמות הציר, אויביהם המושבעים מאז ולהגן לא רק על „בתיהם״ בארץ, כי אם לפדות ולהציל כל מה שאפשר יהיה עוד להציל מבית־המות הטוטלי באירופה ולהקים את הבית לעם הנשאר. לא רק על ידי צבאותיהם של עמים אחרים, כי אם גם ע״י עצמם. הממשלה מצטערת להודיע לעם היהודי החרד כי ההבטחה המפורשת, אשר נתנה בסעיף הרביעי של הצהרת הרג׳ימנט הא״י, נדחית מטעמי תמורה מדינית, שלא רצוי לפרסם, עד עת מצוא ועת רצון, עד שהממשלה תמצא לנחוץ ולטוב לחדש אותה או לבטלה לתמיד״.

אולם במקומה באה הודעת־הסחאה אסטרטגית. בנקודה הנוגעת לחיי עם וכבוד עם. זאת התעודה היפה, האמיתית, האצילה, האבירה, הראויה לכבודו של העולם הלוחם, ולכבוד הענות של עם נדון למיצוי כוחו האחרון...

ואף על פי כן

גם לאחר הודעה זו אין לנו ברירות רבות בהאבקות על צבא יהודי, כשם שאין לנו ברירות רבות במלחמתנו על שארית־התקוה לעם. עלינו להודות על מה שהובטח לנו ועל מה שהוסר לנו. הדמוקרטיה נתנה, הדמוקרטיה לקחה.

אנו מודים גם על הצורך בהסוָאת דחיית ההבטחה במיתוס הציוד ותורת האסטרטגיה. אנו מודים, שעודנו בגדר של הבטחה והפרה, כי קיים כוח בעולם שאינו מבטיח ואינו מפר. ובתשובה להודעה זו אין לנו אלא לענות במסע־התנדבות גוברת לגדודים העברים, לגרעין של כוח יהודי מרוכז הנאבק על זכותו להאבק. אנו חייבים לתבוע להגשים בכל המהירות האפשרית את שתי ההבטחות כאחת, אשר הובטחו לנו והופרו לנו: את הבטחת הדביזיה העברית העולמית מכל פליטי העולם והארצות המשתחררות ואת ציוד הגדודים הא״י כגרעין מאומן בשבילה. אין אנו מותרים מיסוד ההבטחה הכללית אשר בה מסתיימת ההודעה: „יש בדעת המפקד הראשי לשחרר את יחידות הרגימנט הא״י מתפקידיו הכלליים, לכשירשו זאת הציוד והנסיבות לשם אימון לתפקידי חזית. לכוונות אלו נתון אישורה המלא של הממשלה ומקוים כי יהיה גם ביכלתו של הרגימנט הא״י, הודות לאמצעים אלה, לקחת חלק פעיל יותר בפעולות במזרח התיכון, אם ידרוש זאת המצב״.

זכות־התגלות וסלע־המצפון של העולם הלוחם

אנו, החיילים היהודים בא״י, דרכנו ברורה. בחירה אין לנו. דרכנו כמאז ותמיד בארץ, ביצירת עובדת־הכוח של הגדודים העברים, מופת הרצון להאבקות. למרות כל האכזבות, שמנחילים לנו יום יום, ועל אף נתיב־העברים אשר נגזר על התגלות הכוח היהודי הגלוי, לא תם ולא נשלם חזון הצבא העברי. עם הכרזת הגדודים מתחילה מחדש האבקותנו עליו. אנו עקודים לגורלה של הדמוקרטיה העולמית. אין לבנו כה פנוי לפולמוס־דברים עם חזקים מאתנו, כי שרויים אנו בתוך־תוכו של תהליך־הסמיון לעם. רק דבר אחד אין אנו רשאים לגנוז מידידינו האחרונים בעולם: את האמת החתומה בנשמת ההתנדבות העברית. זוהי תנועת־מחאה, תנועת מרי פרמננטי בעולם תוך משמעת צבאית חמורה ונאמנות לעיקר המלחמה. נושאי התנועה הזאת הם אנשים הנשרפים על יישור קומת העם ויישור קומת העולם לעומת מסע שעבוד העולם והשמדת העם. זוהי תנועה של אנשים ונשים, אוהבים ומקנאים. אוהבים את עמם אהבה עזה כמות ומקנאים בעולם קנאה קשה כשאול. ומזוגה כוס הקנאה ואהבה ביצר הנקמה. ואין לנו נקמה אחרת אלא נקמת־הקוממיות, מלוא קומת השארית על פני האדמה. והכופר בזכותנו זו, בזכותו של השבט החלוצי להתגלות־כוחו: גרעין לוחם לצבא היהודים, הכופר בזכות זו משלים, ביודעים או בלא יודעים, עם אבדן תרבות־העולם מבפנים, עם עמידה על דמו ועל כבודו של עמנו, הנשמד בממדים ובקצב לא ישוערו. המשלים עם שלילת זכות מלחמתנו מוליך לטמיון את הדור ואת הדורות הבאים.

על הדבר הזה, על זכותנו להתגלות אחרונה אנו מוכנים לנפץ את ראשינו אל סלע־המצפון של העולם הלוחם, אל לב האדם הנאבק.

אחד החיילים

חסכון ועזרה הדדית

מרובות הן דאגות היום וצרותיו, ואף על פי כן עלינו להתכונן כבר היום לקראת העתיד. הרי רק למען העתיד באה ההתנדבות, למענו כל מלחמתנו. הפרובלימות המשקיות והכלכליות, שתעמודנה אחרי המלחמה, תהיינה אולי לא פחות קשות מאשר המלחמה עצמה. אי אפשר לדעת, כמובן, בדיוק מה יהיה אחר המלחמה. אך נסיון המלחמה הקודמת מלמד אותנו הרבה.

בתקופת המלחמה הקודמת לא ידענו לדאוג לעתיד, באשר לא היה עדיין נסיון של מלחמת עמים כזאת, שבה מהווה המשק גורם כה חשוב. ובסוף המלחמה התברר, שלא היו כל הכנות לבאות.

כתום המלחמה, כשחזרו החיילים מהחזיתות, מצאו את הפועלים, שעבדו במשק המלחמתי, כשהם בלי עבודה, את כל המשק במצב של שיתוק ואת ארצותיהם במשבר קשה. על יסוד הנסיון ההוא נעשים עתה סידורים חשובים לקראת גמר המלחמה. הפוליטיקה הפיננסית של המלחמה הזאת שונה מזו של המלחמה הקודמת. תחת הלואות באו מסים כבדים ומלוות פנימיים; במקום מלוות אמריקניים באה שיטת „החכר והשאל״. כן באו החסכון וההגבלות בקניות. כל התופעות האלה אינן דבר שבמקרה. זוהי שיטה של הכנה בתוך המלחמה לקראת סופה. אולי לא לרבים ידוע כי בתקופת המלחמה הנוכחית כבר הוקם משק גדול פי שלושה מזה שנהרס, ומצטברים מחסנים עצומים של סחורות.

לא צריך להיות איש כלכלה, כדי לדעת, שגם המשק שלנו בארץ הוא כיום בחלקו הגדול משק מלחמתי, וכי ברגע שתגמר המלחמה תוכרח לבוא בו תמורה רצינית וקשה. כולנו מאמינים שאחרי המלחמה תבוא עליה, והארץ תתפתח. אך עם כל רצוננו להיות אופטימיים, ברור הדבר שצפויה תקופת מעבר קשה. כמה זמן תמשך תקופת המעבר — קשה לדעת. אנו חיים באמונה, כי לא תמשך זמן רב ביותר. אולם כדאי לנו לדעת, כי באנגליה חושבים, שצריך לעשות הכנות וסידורים לפחות ל־5—3 שנים. שם גם עושים כך, כי אין מורה טוב מהנסיון, ואותו נסיון מר מחייב לסגל לתוצאותיו את כל הפוליטיקה המשקית של המלחמה הזאת. ודאי, שאין בידינו לעשות את כל ההכנות, אשר ביכלתן של מדינות לעשות. אולם אין אנו פטורים משום כך מכל עול ומכל חובה. אלא שפעולה כזאת תהיה אפשרית רק אם ימצא לה הנושא האחראי. גם התישבותנו בארץ לא היתה קמה אלמלא נמצא לה הנושא החלוצי.

אחת הדרכים להגברת ההתגייסות לצבא, היא, לדעתי, בפתרונן הנבון של כמה בעיות ארגוניות, שהחשובה בהן היא שאלת משפחות החיילים והדאגה לחייל עצמו לתקופה שלאחר המלחמה. אם נצליח להקים בזמן הקרוב את הכלים לפתרון השאלות הללו אין ספק שהדבר ישפיע במאוד על מהלך ההתגייסות.

בענין הדאגה למשפחות החיילים נעשה עתה נסיון חשוב מאוד. דומה שסוף סוף מצאו דרך לצבירת אמצעים במידה ההולמת, פחות או יותר, את הצורך. אם יתמידו בדרך הזאת, ואם החיילים עצמם גם הם יתמסרו לפעולה, יש תקוה שיצליחו.

הדרך לפתרון שאלת עתידו של החייל לאחר המלחמה היא, קודם כל בפעולה עצמית של כלל החיילים. זה תכנה של הקופה המוצעת.

ההצעה מכוונת ליצירת מוסד פיננסי, שישמש יסוד לתכנית כלכלית רצינית בשביל החיילים לאחר שובם מהמלחמה. יחד עם זה יש צורך להכניס אלמנט של עזרה הדדית, שיהיה מובן לכל אחד שישתתף במימוש התכנית. על כן עתידה הקופה למזג שני תפקידים: א) דאגה לחייל המשוחרר לאחר המלחמה. ב) עזרה לאותם החיילים ומשפחותיהם, שגורלם יהיה, חס ושלום, כזה, שיהיו זקוקים לעזרה. פעולת הקופה, מכוונת, איפוא, להקיף גם עזרה הדדית וגם חסכון.

המלה חסכון אינה מצלצלת ביותר באזנינו; אף כי כולנו איננו עשירים, איננו רגילים לחשוב, כי מסכומים קטנים, עלולים להצטבר במשך הזמן סכומים גדולים. אך עובדה היא, כי סכומים קטנים הבאים מאלפים רבים של אנשים עשויים ליצור הון רב. ידועה יכלתם הכספית של החיילים. על כן מביאים בחשבון סכום קטן מאוד, משילינג אחד עד שלושה שילינגים לשבוע. מובן, שגם סכום כזה הוא מאמץ בשבילם, אבל איננו בלתי אפשרי. השאלו מה ערך ל־5—10 גרוש לשבוע? החשבון מראה שאם יכניס כל אחד רק 5 גרוש לשבוע, ישמרו לזכותו הפרטית אחרי שנתיים 5 לא״י 358 מא״י. ודאי, שאין זה הרבה. אך כשהסכום הזה מוכפל באלפים רבים הוא הופך להיות גדול למדי, ואז גם הסכום הקטן מתחיל להוות גורם רציני. חשיבות הדבר עולה במידה רבה עקב תכונתו היסודית למשוך אליו מאמצים ואמצעים גם מצד מוסדות וגופים, שלא יוכלו ולא ירצו לפטור עצמם מאחריותם לגורלו של החייל.

יש יסוד מספיק להניח, כי בקופה הזאת תהיה השתתפות רצינית מצד הסוכנות. תכנית הקופה מותאמת לתכנית הכללית של חסכון פועלים, ובנויה על אותם היסודות בערך.

אחרי המלחמה, כשיחזרו החיילים מהחזית, ישוב חלק מהם למשקם, חלק — לקואופרטיבים שלהם או למקום עבודתם הקודם. אולם חלק יעמוד בפני פרובלימה של סידור בעבודה או לימוד מקצוע (רבים מהמתנדבים הם צעירים, שלא הספיקו עדיין ללמוד מקצוע). הסוכנות ומוסדות אחרים חייבים לצרף את מאמציהם למאמצים של החיילים, לבל יאלץ החייל, שמסר את מיטב שנותיו לארץ ולהגנתה, לעמוד, בשובו מן החזית, בתור בלשכה לעזרה סוציאלית או ב„משען". הכרחי הדבר וגם אפשרי, שיובטח לו קיום מינימלי במשך זמן מסוים, עד שיסתדר בעבודה קבועה. על הקופה יהיה לשלם לחייל במשך תקופה מסויימת — 6 חדשים או שנה, — סכום שיאפשר לו קיום. התכנית בשביל הפועלים אף היא בנויה באותה צורה. בה נאמר, שהחסכון צריך לשמש לפועל, שיפוטר מעבודה עקב צמצום העבודה בבית החרושת או הפסקתה — בסיס לקיום במשך 6—12 חדשים של חוסר עבודה. מובן הדבר, שסכום חסכונו לא יספיק, וצריך יהיה לצרף אליו בהלואה סכום מסויים שישלם אותו לאחר סידורו בעבודה. זהו התפקיד האחד של הקופה.

יתכן שאפשר יהיה לארגן בעזרת הקופה גם לימוד מקצועות או ארגון קבוצות להתישבות, או סידורים קונ־

סטרוקטיביים אחרים. אך היסוד הוא, שלכל חוסך תהיה הזכות לקבל במשך חדשים מספר את ההלואות בצורת תשלומים חדשיים. לרוק — 2 לא״י בחודש, לבעל משפחה בלי ילדים — 3 לא״י לחודש, ועם ילדים — 4 לא״י. קודם כל הוא יקבל את חסכונו. הסכום הנוסף יחשב בהלואה. החשבון הזה בנוי על ההנחה, כי 80% של החיילים יהיו זקוקים לעזרה זו. אולם יש לזכור, כי החשבון בנוי א) על יסוד של חסכון של שילינג אחד לשבוע, וכל שיכפיל או ישלש את השילינג, — תוכפל ותשולש לו גם העזרה; ב) במידה שאחוז הנזקקים יהיה במציאות נמוך יותר — בה במידה יעלה גובה העזרה.

התפקיד השני של הקופה הוא ממין אחר. אם אי אפשר להכריח את כל החיילים לחסוך, הרי בפעולת העזרה יהיו כל החיילים חייבים להשתתף. ההנחה, ש א י ן החיילים צריכים בעצמם לדאוג למשפחותיהם במשך זמן המלחמה. התפקיד הזה מוטל על הישוב. הקרן מיועדת רק למשפחות חיילים, ליתומים וכו׳ ל א ח ר ה מ ל ח מ ה. בקרן זו ישתתף כל חייל ב־25 מיל לשבוע, ואם לא ישתתף בקופת החסכון ב־50 מיל לשבוע. הקרן הזאת תוכל לצבור מעשרת אלפים משתתפים כ־35000 לא״י. מובן שלא כל המשתתפים בקרן יהיו זקוקים לעזרתה. יש להניח שמספר הזקוקים לא יעלה על 10% של חברי הקרן.

לפי חישוב זה, אף בלי עזרת אחרים, תוכל הקרן לתת כ־66—67 לא״י לכל משפחה. הסכום הזה, יחד עם הסכומים האחרים שיכולים להצטרף אליו ו:ים עזרת הממשלה, אשר בלי ספק תבוא גם היא, יכול לשמש יסוד חשוב לסידור המשפחות וסידור הנכים, שודאי יהיו אחרי המלחמה.

אין צורך להרבות בדברים על גודל הערך של המוסד הזה. ברם נחוץ שהוא יהיה כללי. האיניציאטיבה, שהתעוררה בפלוגות ליצירת קופת חסכון וקרן עזרה, מוכרחת להכנס לתוך מסלול של תכנית אחת. אם לא תהיה קופה גדולה אחת ולא תהיה תכנית ברורה ואחידה, ירד בהרבה ערכו של המפעל.

מובן מאליו, כי תנאי הכרחי ליצירת המוסד הוא — הסכמת שלטונות הצבא לדבר. בדרך כלל נהוג חסכון של חיילים ופועלים בכל הארצות הגדולות, וגם באנגליה ובאוסטרליה. באנגליה מנכים באופן אוטומטי ממשכורת החיילים סכומים לחסכונות. אין, איפוא, מקום להפלות אותנו לרעה בנידון זה.

שק

ה ע ר ת ה מ ע ר כ ת: במשך הזמן נתברר, על יסוד המו״מ, שהתנהל בין הנהלת הסוכנות לבין שלטונות הצבא, בדבר ההצעה הזאת, כי אין עדיין סיכוי קרוב ליצירת קופה כללית לכל החיילים העברים. בינתים קמו בפלוגות מספר קופות פלוגתיות. היוזמה בכיוון זה רצויה וברוכה, וכדאיים המאמצים המושקעים עתה בכל יחידה ליצירת קופתה. נראה הדבר, כי גם בענין זה נצטרך ללכת, כאשר הלכנו בהוי כוחנו הצבאי: מפלוגות — לגדודים, ומהם לחטיבה גדולה יותר, מקופות נפרדות — לאחודן ולמזוגן בקופה אחת.

א. ס. ס.

רבים מאתנו השתתפו בוכוחים על גיוס א. ס. ס. רבים שללו אמנם את הקריאה לגיוס מתוך הנחה, כי מן הצורך הוא להשיג תנאים מסוימים למפרע — בטרם ניגש לגיוס.

מאז ישונה משהו. מספר התברות במדים מתקרב לאלפיים. וגם ה„שוללים" חייבים לבדוק את עמדתם מחדש.

הטעם העיקרי לשלילת ההתנדבות לא. ס. ס. היה, אם אפשר להגדירו כך — פוליטי. חברים טענו, שהמוסדות היו חייבים להציג, תנאי שהיחידות המרוכזות של הבחורות היהודיות תשתנה ליד היחידות העבריות הקיימות של הבחורים, וכל כמה שאפשר בתוך הארץ. הנימוק הזה שמעתי גם מפי חברות רבות. לא רצינו שחברותינו תשרתנה במקום ובתנאים, שבהם לא תוכרנה. רצינו שמאמץ זה של ישובנו, ככל מאמץ אחר משלו, יצורף לחשבון כוחנו המעשי ולמשקל עמדתנו הפוליטית. על־סמך הנסיון הקשה ביחידות המעורבות של חיילים ראינו הכרח להציג תנאים מסוימים לגיוס זה, ולא לותר עליהם.

ייתכן שהדברים היו צודקים בעיקרם. אך הדברים צודקים בנדון זה במדה שהם צודקים לגבי כ ל יחידה מעורבת, שבה אין גיוסנו מובלט די צרכו. ולכן, כאן כמו שם הננו חייבים לקבל את העובדה. אולי יש החושבים, שאילו עכבה הסוכנות את גיוס הנשים, בעמדה בתוקף על דרישתה לצורה ברורה ומרוכזת יותר של יחידות החיילות, היה העיכוב נושא פרי. אך במקרה זה, כבמקרים אחרים, אין אנו יכולים להמנע מראית העובדה הק י מ ת כ י ו ם. עקשות המוח העקרה לא הביאה את פריה בשום מקרה. הננו חייבים לראות את הא. ס. ס. כראות עובדה קיימת, ועליה לדון.

העובדה: התגייסו כאלפיים חיילות יהודיות. הדרך היחידה לרכוש לעצמן את ההערכה הראויה ואת מקומן במובן הצבאי והתברתי היא הדרך האטית והקשה הידועה לנו היטב — דרך הגידול, גיבוש הכוח וכבוש העמדות מבפנים — בתוקף העובדה. מספר החיילות חייב לגדול. עליהן לחדור לכל סוגי השירות: לנהגות, למכונאות, לכל סוגי המחסנאות ולשרות פעיל יותר ויותר. תפקידים רבים המתמלאים כעת ע״י חיל הרגלי, הנהגים, התותחנים וכו' יכולים ללא קושי ובהצלחה להתמלא ע״י חיילותינו. עליהן לכבוש לעצמן את מקומן זה מתוך חתירה אישית ועקשנית בהיותן בפנים. נכון: מאבק זה על כל שלב ושלב קטנטן מכרסם עצבים. הנך יודעת שכל המכשולים האלה שעל דרכך, באים לא מעט ע״י אראמן אליך ותוך רצון לעכב בכל מחיר את השתתפות היהודים במלחמה. אך יחס זה איננו מפתיע אותנו. כבר חזינו אותו מבשרנו זה מזמן. ולמרות התמרמרותנו הקשה — לא נראה לנו מוצא אחר. הננו שליחי עם עני — ואמצעי האבקותנו ותנאי עמידתנו — מותנים בכך.

הדרך אל הגדודים העבריים, שהגענו אליהם כיום, מתחילה מן החפרים שהיו בצרפת, יון, כרתים ובמדבר, במאמציהם וקרבנותיהם שהוסתרו מתחת לשם „פלשתינאים", דרך הגיוס לחיל המהנדסים, מאותתים, חיל אויר, נהגים, תותחנים ולבסוף דרך פלוגות חיל הרגלי. דרך קשה ומיגעת ביותר. לא בכדי נפלו רבים מאלה שעברו בה. אך איש

איננו יכול להציע לנו דרך אחרת. שתי קבוצות שונות, זו מזו מן הקצה אל הקצה — הרביזיוניסטים ופ. ק. פ. לא קבלו בזמנו ונלחמו נגד הגיוס „הקטן" שלנו, אך עתה הצטרפו גם הם לדרך זו.

מלבד הנימוק „הפוליטי", ואולי מקופל בתוכו, היה גם נימוק של „חששות מוסריים" אין הכחשה טובה לנימוק זה מהנסיון. והנסיון הוא לכבוד לנו. מלבד מקרים מיוחדים הרי התנהגות כלל החיילות, לפי ההדים המגיעים אלינו, אינה משאירה מקום לפקפוקים. לצד התשבחות על המלוי הנאה של התפקיד מבחינה מקצועית, הננו שומעים הרבה טובות על עמידתן החברתית הכללית של חברותינו. הנסיון הזה מעמיד לפנינו, בצדק את השאלה: מה זכות לנו לשפוט? — „מי שמך"? הפגמים המוסריים כמו האחרים קיימים או עלולים להיות קיימים אצל החיילות כמו אצל החיילים. חובת כולנו היא להקטין את הסכנות בכל השטחים. בשטח זה מאיימת הסכנה על כולנו, ועל כולנו לעמוד נגדה. אך אין בשום פנים להעמיד צד אחד כשופט על משנהו. לא נסתלק מן האפשרות להלחם בהיטלר בגלל הסכנות שהתאבקות הזאת מטילה. ענין השתתפותנו במלחמה כה יקר וחשוב לנו, שהננו חייבים לקבלו עם כל הסכנות שהוא נושא בחובו.

להתאבקותנו זו אנו חייבים לבוא בכוח גדול ככל האפשר. נצרף לבנה ללבנה, עוד אלף ועוד אלף חיילים וחיילות. האלפים והרבבות יכבשו לעצמם את מקומם ואת ההערכה הראויה. יהיו קשיים וסכנות מכל המינים. נהיה מוכנים לקראתם. נלחם נגדם שכם אחד.

✱

ביחידות

בחיל התעופה

„...חויה פנימית עמוקה היתה לנו המסיבה, שהתקיימה במועדוננו בהשתתפות חיילים וחיילות מהסביבה. חששנו שמא לא נצליח ליצור אוירה ראויה בתנאים המיוחדים של יחידה מעורבת. אך הרצון לדבר־מה מרענן ולהשראה רוחנית, גם במחננו שלא ידע עד כה מסיבות עבריות מיוחדות, גבר על החששות. כי רב הוא הקסם של פגישת חיילים — חברים אי־שם במדבר. בימים של הרגשת הנכר והיתמות ובשעות רויות געגועים ובדידות, רב הוא האור והחום הנפשי שאנו שואבים ממסיבות כאלה.

בתנאים מיוחדים שבמיוחדים נמצאים אנו החיילים שבחיל־התעופה. הורחקנו לא רק מגבולות הארץ אלא גם מאוירה רוחנית ומהוי יהודי. אין לנו אותו הקשר החי כמו ליחידות יהודיות. ומה צמאה נפשנו לאוירה הארץ־ישראלית.

מועדוננו העברי במחנה. אולי היחידי בחיל־התעופה, משמש לנו מעין מרכז רוחני. לא קל לנו לקיים את המועדון במחנה של מאות חיילים לא יהודים. בקשיים מיוחדים נתקלים אנו עקב הסביבה הזרה המסנוורת ומגרה כאחד. לא אחד נסחף כבר בזרם הזר והתרחק מאתנו.

גדולה היתה, איפוא, שמחתנו כשהגיעה לאזנינו השמועה על־דבר היחידות היהודיות שהופיעו בסביבתנו. לא פעם היינו אורחים במסיבותיהן והשתדלנו לקשור קשרים. מסיבתנו היתה צנועה למדי אך שאבנו ממנה עדוד ומרץ, נחמה ותקוה. נרגשת היתה הפגישה בין חיילים וחיילות, ידידים וידידות שמזמן לא ראו אחד את השני. השירה בציבור, הדקלומים השונים וריקוד ההורה השרו מצב־רוח מרומם. רשמי פגישה זו נחרתו עמוק בלב.

בפלוגת ספקי־המים החמישית

...כולנו בריאים ושלמים, אם כי לעתים עיפים ורצוצים מנסיעותינו. מצב־רוחנו מרומם, שמחים בחלקנו הפעיל במערכה הנוכחית, ונכונים דרוכים ליותר.

הפעם אין אנחנו בודדים כאן. השתתפותנו מורגשת מאד. נסיעותינו הופכות לחויות גדולות בשבילנו. על כל צעד ושעל אתה נפגש באחים מפלוגות הובלה אחרות, אשר גם בהם מפעם הרצון לעשות את המעשה המוטל עלינו על הצד הטוב ביותר.

חוץ מהיחידה הנמצאת בדרום — נפגשים אנו עם כל יתר היחידות. אנו נפגשים עם חברים ומכירים שמזמן לא ראינום וברכת השלום נשאת על פני הכבישים והדרכים. אכן, נהיינו לכוח גדול, שאין לזלזל בו ובעבודתו הנעשית מתוך נכונות מלאה ואחריות גדולה.

בפלוגת ספקי המים האחת־עשרה

...הננו פועלים בשדות, אשר היו בהם לא מכבר קרבות עזים. בדרכי המדבר ססות מכוניות כל היחידות העבריות. כולם בריאים ושמחים. בכל אשר תפנה תראה את המגן־דוד על המכוניות, כי רבות הן. מלאכתנו נעשית לשביעת רצון הממונים עלינו, ומצב־רוחנו מרומם.

„יעל" 178

— — בחפירה זו שאני נמצא בה — הלכו הבחורים האנשים לאכול ואני מנצל את ההזדמנות לכתיבת מכתב. לרוב קשה הכתיבה, כי רבות ההפרעות. פעם מהשכבים כאן למטה, אבל לרוב מן האויר.

מזרז אני את עצמי כל הזמן במהלך הרביעי, כדי שאוכל לסיים את המכתב בטרם יערוב היום.

מצב הפלוגה לא רע. אפשר לציין לשבח את הוצאת העבודה לפועל. כל אחד מאתנו מכיר את תפקידנו ואיננו מזלזל בו. בפרט כיום כשהכל מתקדם ומתקדם. אפילו אצל המפקפקים והפגרנים יש רצון למשוך בעול הכלל.

הפעם מורגש גם ארגון וסדור כללי טוב וחזק. ישנה דאגה לעושים את המלאכה, יש כתובת ויש למי לפנות. אין תועים בדרכים, ואין מזמה רב ואין בזבוז. העניינים מתנהלים בסדר.

כשיש לנו קושי בהשגת חלקי מכונות, מוצאים אנו פתרון בשלל וביזה:

בדרכים, כמעט שלא נזקקנו למחסנים הגדולים ואפילו למחסננו הנגרר אחרינו.

בימים אלה היתה מסיבה ביחידה על ידי ב. בשבת נסעו אלה שהיו פנויים להתפלל לבית־הכנסת. הכונה היתה להפגש עם היחידות המפוזרות סביב וגם עם יהודי המקום. לשמוע ולספר.

בקר אותנו המפקד. הביא לנו ד"ש יוצאת מהכלל טובה מהפמליה העליונה. התפתחה שיחה על עתיד החיילים. השיחה התנהלה באינטימיות. כשלוש שעות ישבנו ודברנו על המצב הכללי ביהדות, ובמיוחד על הדאגה לשתי רבבות החיילים — בעתיד. היו גם ויכוחים, השיחה הזאת משמשת כיום נושא כללי בכל היחידה.

20.12.42

„יעל" 650

— אמש הגענו „לאי־שם". הנסיעה היתה טובה ונעימה, החברה היתה עליזה ושמחה. נמצא בתוכנו גם יודע נגן באקורדיון. אליו הצטרפו יודעי שיר וכך נוצרה תזמורת שלמה. לעתים הצטרפו פלחים בדרך שיצאו במחול.

המחנה בו אנו נמצאים הוא זמני. בו נצטייד במכונות ובכל שאר הציוד לשם התפקיד שהוטל עלינו.

ההרגשה טובה. האויר צונן.

בעברי את התעלה חשבתי: תעלה זו כמה דם נשפך למענה. למענה נלחמו לפני 25 שנה ועתה שוב. כמובן הלבישו צורות ורעיונות למלחמה זו. לשם כך צריך היה להמציא שנאת ישראל והשמדת מליונים.

7.12.42

„יעל" 468

— 80 איש מאנשי הפלוגה היו אורחיה של „יעל 468" בקבוצת שילר. הוזמנו לארוחת־ערב ולמסיבת ביאליק.

היה זה בשבילנו ערב של התיחדות עם כאב הגולה, עם שירת ביאליק ועם היצירה הנפלאה של קבוצה חקלאית בא"י. ארוחה מתוצרת המשק והכיבוד שלאחריה הוגשו בטוב־טעם בעין יפה.

רבים מהחיילים שמעו זו הפעם הראשונה הרצאה על ביאליק מפי סופר עברי. זו הפעם הראשונה שחדר האוכל של הקבוצה אכסן צבור כה גדול של חיילים עברים. הוא היה מקושט בכתבות מעניני היום. היומן השבועי של הקבוצה „עלים" הוקדש למסיבת הערב.

— הפלוגה בקרה גם בתחנת הנסיונות ברחובות.

— 25 הוא מספר הגליונות לעתון הפלוגה עד ינואר 1943.

שנתיים לפלוגה 2 בחיל הרגלים

גדולה היתה ההגיגה. מבעוד יום החלו בשיחה על מצב היחידות העבריות, מגמתן ותפקידן ברגע הנוכחי. חלק גדול מהמשתתפים בשיחה הביע את הדעה שמרכז הכובד כעת הוא לאפשר ליחידות העבריות של חיל הרגלים ללכת לחזית, להיפגש פנים אל פנים עם האויב. זה גם תוכן השיחות

המתנהלות כעת בכל היחידות.

בחמש היתה ארוחת ערב חגיגית. כחמש מאות איש הסבו לשולחנות ערו־כים. חלות השבת הקטנות הוסיפו גוון מיוחד לחגיגה. המנות הוגשו וחולקו במהירות ובדייקנות למרות הצפיפות הרבה באולם. המפות הלבנות והפר־חים על השולחנות הוסיפו השראה חגי־גית. ברכו: בורשטין וברץ בשם הועד למען החייל וא. גולומב.

משם עברו לאולם הקולנוע. התאספו כאלף וחמש מאות איש — חיילים וחיי־לות, קרוביהם של חברי היחידה ומכ־רים ועובדים במקום. בשם הנה״ס ברך י. קליגוב.

התכנית האמנותית בוצעה על ידי הלהקה של ברטריד קראוס ומקהלת הפלוגה ותזמורת מפוחיות. אחר כך — ריקודים. במזנון חולק כיבוד בשפע.

הוצא גליון מיוחד של עתון „חיל הרגלים", חוברת גדולה, מודפסת בהד־דור רב רבים המשתתפים בה. גם מאי־שי הישוב וחיילים בגדוד העברי הקו־דם וגם סופרים (שמעונוביץ, ש. שלום).

בפלוגת באפס 12

— בּסף על תפקיד המשמר עסוקה הפלוגה באינטנסיביות רבה בסדרת אימונים מתקדמים. לכבוד מינוי של מפקד עברי לפלוגה נערכה מסיבה חגיגית. השתתף בה ב. כצנלסון. יהודה הגמור של הפלוגה הרים את רוחה והגביר את מתיחותה. — הפלוגה הוציאה 2 גליו־נות של עתונה ומכינה את השלישי.

חג חנוכה ב־R.A.O.C.

חויה מיוחדת היתה חגיגה זו לחב־רינו המרוחקים מהישוב העברי.

השתתפו באירכה המוסדה. נגבית הקולתל וקצינים רבים מהמחנה שנו לחגיגה מעמד מיוחד. הקולונל ששרת אר״שם במצרים וראה בעבודת חיילותי־נו במחסנים ובנהגות, הרים על נס את עבודתן ודבר בשבח היחידות העב־ריות, שעמד אתן במגע בא״י ובחו״ל. י. ב. דבר על מצב עמנו בגולה ועל מטרת התגייסותנו לצבא.

בנשף הסתתמו חיילות מהמחנה הס־מוך אלינו. אחת מהן שרה בלוית פסנתרנית והוסיפה לנשף רצינות מיו־חדת.

זו היתה ההופעה הקולקטיבית הרא־שונה של יחידתנו העברית, המתאזר־חת לאט־לאט במחנה הגדול הזה. ומש־אלה נשמעה בפי כל החיילים להמשיך בבקורים ובנשפים שיקשרו את היחידה עם המסובים אתם במחנה ועם הישוב מחוצה למחנה.

חיילים תורמים

יחידת ספקי־המים התמי־שית: „זמן רב היה מונח הכסף שנתקבל מיהודי אלכסנדריה כאבן שאין לה הופכין. לא רצינו ליהנות מכסף זה. לא רצינו לסטות מהמסורת". אחרי בר״מ עם „הועד למען החייל" בארץ, החליטו למסור 50 לא״י למוסד הילדים בכפר יחזקאל ולתמוך במוסד הנ״ל בסכום של 5 לא״י מדי חודש בחדשו מרחוי הקנ־טינה.

יחידת ההובלה „479": שני נהגים תרמו כ. א. 5 לא״י למוסד־

הילדים בכפר־יחזקאל.

יחידת „הטרקטוריסטים" 870 רשמה את הפלוגה בספר הזהב למלאת שנת לקיום הפלוגה.

במחנה האמונים: נאסף סכום כסף לטובת ילדי הפליטים באיראן.

פלוגת „באפס" 12 רשמה את הפלוגה בספר הזהב של הקה״ק, לכבוד מינוי מפקד עברי בה. ב״כ הקה״ק מסר את התעודה במסיבת הפלוגה לידי המפקד.

בהתנדבות

התגייסות הישוב

מספר המתנדבים לצבא מתקרב כבר ל־20000 איש ואשה. אין די בזה, ואנו אומרים להגדיל את המספר בהר־בה. אולם גם המספר הזה מטיל עלינו חובות ומצוות, אשר הראשית והעיק־רית שבהן — הפיכת הכמות לאיכות, ליכודו של הצבור הגדול הזה לתנועה המכירה את יעודה בעם והנכונה להק־דיש את מלוא כוחה למלוי תעודתה.

ההתנדבות הכתה גלים גלים. אפשר להבחין עד כה 4 גלים: שלושה שנס־תיימו ורביעי שעודנו בראשית תנופתו.

הגל הראשון, החופף את התנועה בראשית התגייסות עד „עצרת הגיוס" באוקטובר 1941 הביא 9947 מגויסים, 394 איש בממוצע לחודש. אך גם התקו־פה הזאת עצמה מתחלקת לשתים: עד יולי 1940 (1580 איש, 158 לחודש) ומאז קריאת המוסדות להתנדבות על יסוד פלוגות עבריות (8367 איש, 558 לחודש). הגל השני, שמוצאו ב„עצרת הגיוס" עד יוני 1942, הביא 3136 מגוי־סים ומגויסות, 392 לחודש. המספר הזה כולל 1000 מתנדבות, 125 לחודש. הגל השלישי, שיסודו בקריאה המחודשת של המוסדות, עד אוקטובר 1942 הביא 4615 איש ואשה, 1154 לחודש. בכלל זה 839 מתנדבות, 210 לחודש. הגל הרביעי, אשר, כאמור עודנו בראשיתו הנערך בהתחלת המימוש של תכנית הגשמת הגדודים, הביא באוקטובר — דצמבר 1942 1398 איש ו־384 נשים.

הסיכום איפוא, הוא כזה:

גל א'	9947	394 לחודש
„ ב'	3136	392 „
„ ג'	4875	1154 „
„ ד' בראשיתו	1782	594 „

חשוב לציין לאיזו סוגי שרות הת־גייסו המתנדבים:

	יהודים	ערבים
לחיל העזר	3093	2389
„ הרגלים	3432	2150
„ הרגלים הקשישים	121	15
„ התותחנים	675	—
„ הטכני (הובלה, הנדסה, רפואה וכו')	7401	2174
„ התעופה	1644	50
„ הים וטכנאי ים	890	644
„ הנשים	2224	42
	19480	7464

להשלמת התמונה צריך להזכיר, להשלמת התנועה צריך להזכיר, שהתיצבו במשרדי הגיוס של הצבא עוד 3248 יהודים שלא נתקבלו. מבנין להד־גיש אגב כך, כי בחדשי יוני—דצמבר 1942 נתקבלו ע״י הצבא 5174 יהודים

(גברים) ונפסלו 1919. באותו פרק זמן נתקבלו 970 ונפסלו 1292 ערבים. אחוזי הנפסלים היהודים מאלה שהתיצבו באותו זמן הגיע ל־28%, של הערבים ל־57%. לזה יש להוסיף כי מבין המגויסים הערבים ברחו כבר כ־1500 איש, בחלקם על נשקם.

מה למדים אנו מהמספרים?

א) בשני הגלים הראשונים עמדה ההתנדבות על רמה שוה. הגל השלישי הביא עליה ניכרת, וכמעט שלש אותה. אך יש לזכור, כי בגל הזה ניכר ביותר מקומה של המתנדבת. הגל הרביעי מתחיל בירידה גדולה מן הקודם, אף אם הוא עולה על שני הראשונים, וביחוד מורגשת הירידה בהתנדבות האשה.

ב) אחוז „הנפסלים" גבוה מדי. אי אפשר להשתחרר מן הרושם, כי הפסול סיטונאי יתר על המידה, וכי לא דוקא גורמי בריאות הם המשפיעים

ג) אחוז המתנדבים לחיל הרגלים נמוך מדי. בסה"כ 17.5%. אף אם נגכה המספר הכולל של המתנדבים 7000 איש (כל המתנדבות וכ־5000 מתנדבים, שהתגייסו לפני שהחל הגיוס לחיל הרגלים) לא יעלה האחוז על 27.5%. למעשה, מוכיחים המספרים של השנה האחרונה, כי המגמה הכללית היא — ירידת האחוז הזה. רק בדצמבר 1942 ישנה עליה באחוז הזה.

והרי, מבחינתנו אנו בראש וראשונה — להגדיל את כחנו בחיל הרגלים והתותחנים, ביחוד אחרי ההכרזה על הגדודים. לכן המסקנות הן:

א) תנופה מחודשת של תנועת ההתנדבות, לכל הפחות, מרמתו של הגל השלישי. לשם כך יש להרחיב את צו הגיוס.

ב) כיוון מחשיב של ההתנדבות אל הגדודים. לכלול לצורך זה בצו הגיוס גם את הגילים שלמטה מעשרים, שהם הרזרבואר העיקרי לגדודים.

ג) להרים מחדש את התנדבות האשה בדרך הכללתה בצו הגיוס.

קבוצת טייסים

כ־20 חיילים עברים מחיל התעופה (בשירות הקרקע) הועברו לאימוני טיס בבית־ספר לטיס אי־שם באפריקה. אליהם צורפו גם מתנדבים חדשים אחדים. הנגיע בדרך זו ללהקת טייסים עברית?

מעשים שהיו...

מפרשת יון (בימי הנסיגה)

זמן היותנו בפליפוניז היה קשה למדי: מבוקר ועד ערב היינו נתונים להפצצות ולאש מכונות יריה. ובלילה אסור היה להסתובב, כי, מפחד הצנחנים אשר עלולים היו לרדת בסביבה, הוצאה פקודה, שכל אדם שיראה בלילה, יחשב לצנחן וירו בו.

והנה מקרה שקרני באותם הימים. היינו כבר שלושה ימים במקום אחד ולא יכלנו לצאת מתחת לעצי הזית, שהסוו את מציאותנו במקום. היינו בלי מים לשתיה, אף על פי שהמרחק אל באר קרובה היה לא יותר מ־500 מטר. בתום שלושת הימים גברה מצוקת המים. אמרנו שיש להביאם — ויהי מה. התנדבתי ללכת. לקחתי עמדי 3 מימיות ויצאתי. לפני צאתי נפרדו כל האנשים ממני — שמונה היה מספרם — כמו מאיש שהולך לקראת המות.

את הדרך של 500 מטרים האלה עשיתי בערך שעתים, בזחילה מעץ לעץ, מאבן לאבן. מלאתי את המימיות וחזרתי. כעבור 4—3 שעות הגעתי למקום, ומצאתי בו רק 3 ידים, מספר רגלים, ראש אחד ועוד חתיכות של חלקי גוף שונים... פצצת אויב נפלה בדיוק באותו מקום ועשתה את מלאכתה נאמנה.

באחד הלילות קבלנו פקודה, שבשעה 2.30 אחר חצות עלינו לעלות על האניה. כשעמדנו כבר על יד האניה, בא קצין ושאל, מי מוכן ללכת למקום מסוים. מרחק 10 רגעים הליכה, ולהרוס שם תחנת רדיו שנשארה. הוא הבטיח שהאניה תחכה לאנשים שיתנדבו. התנדבתי יחד עם עוד שלושה חיילים אנגלים. כשחזרנו כעבור 20 רגע, לאחר שמלאנו את המוטל עלינו, כבר לא מצאנו את האניה במקום. נתגלו, כנראה, סימנים מדאיגים, שסכנו את האניה, ולא רצו בגלל 4 אנשים להעמיד בסכנה 6.000 איש שהיו באניות, והסתלקו...

הצעתי לשלשת חברי ללכת למפרץ אחר, במרחק 10 ק"מ. ידעתי כי גם משם היו מעלים צבא על האניות. התחלנו ללכת. לאחר הליכה של שעה בערך בא לקראתנו חיל יוני וצעק שגם במפרץ ההוא נמצאים כבר גרמנים. לא ידענו מה לעשות. אך החיל היווני הוביל אותנו למערה גדולה בקרבת שפת־הים, הביא לנו גבינת כבשים ויעץ אותנו להשאר במערה במשך כל היום, ורק בערב לצאת למקום מסוים, שבו נוכל למצוא סירת־דייג.

עשינו כעצתו. מן המערה ראינו רוכבי אופנוע גרמניים עוברים תכופות את הכביש הלוך וחזור. אנחנו היינו בלי נשק ובלי אוכל וציוד, כי השארנו את הכל באניה, שבה חשבנו תחילה להפליג מיוון.

בלילה יצאנו בכוון הסירה. כעבור 20 רגע שמענו לפתע מתוך החושך צעקה: „האלט" (בגרמנית: עמוד!). מובן, שלא עמדנו, כי אם התחלנו לרוץ אל החוף. מאחורינו שמענו ריצה ויריות. מתוך הד הריצה אפשר היה לקבוע, כי לפחות שלושה אנשים רודפים אחרינו. היריות לא פגעו, פרט לשריטה קלה באחד האנגלים. אחר רדיפה של רגעים מספר אבדו הרודפים את עקבותינו וחזרו. הגענו לחוף. לפנינו, על החול, נצטיירו כמה סירות, שמשו אותן מן המים למחצה. דחפנו במהירות את הסירה הראשונה אל המים, קפצנו לתוכה והתחלנו לחתור בשני המשוטים, שהסירה היתה מצויידת בהם. כעבור דקות מספר התברר, כי בחושך לקחנו סירה שבורה למחצה, בלי חלק מהתחתית שלה. הסירה החלה מתמלאת מים. נוכחנו, כי בעזרת הכובעים שלנו בלבד לא נוכל לשאוב את המים במהירות המספיקה. לפנינו היו רק שתי דרכים: או לחזור אל החוף, או להמשיך בשחיה. בחרנו בדרך השניה.

כולנו התפשטנו. לפני שקפצתי למים לקחתי עמי כמה דברי חפץ, בהם גם התנ"ך, וקשרתי אותם לכובעי. לדאבוני, לא היו שלשת חברי האנגלים שחיינים מעולים, ולמעשה הגעתי, אחרי שמונה שעות של שחיה, לבדי.

כשהגעתי לאי, היה כבר כמעט בוקר. מפאת חולשה וקור, לאחר שחיה כה ממושכת, לא יכולתי להתנועע. לא

[illegible]

מן ההוי

א. הלהקה הצבאית

[illegible]

זאת הצגת היהודי הנצחי ע״י קבוצת יהודים ויהודיות ממבשרי העתיד? אר־תו היהודי הנצחי, אך מציינים אותו לא יהודי העבר אלא נושאי עתידו.

אחרי מלחמת העולם הקודמת על־תה „הבימה״ לארץ והגיעה למקור רוחה. מאז היא אחת מקבוצות היסוד של חיי אומתנו החדשים כאן. וה־נה עם גבור מלחמתנו אנו בתוך מלח־מת עולם זו קם אחד מראשוניה ומ־טובי נציגיה והתנדב לצבא העברי, למ־ען אמץ את רוחו ולמען חזק בו את העברי.

כאילו לקח אתו את משכן הבימה שלו־שלנו לצבא והתחיל... ממסדה. אכן לא נותקה השלשלת. כאז כן עתה — אות לרוח שקם בעם. מנוף להעלתו.

וראה זה פלא. כבמחי יד נשברה השגרה. „החיילית״ של „שעשועים״ ו„דברים קלים״, היתה הקשבה דרוכה. הבימה כמו דובבה את התנדבותם ואת משאת נפשם של החיילים והחיילות „המסתכלים במחזה״.

המקרה הדבר או באמת יותן ללה־קה לדובב מתוכה את הרוח שקמה בעם? התקיים את שליחותה? — ודאי שזכ־אית היא לכך, כי היא עצם מעצמה ובשר מבשרה של ההתנדבות. גם הרו־בים השמורים לכל אחד מהם לעת הצו־רך אומרים משהו. כוונותיה של הלהקה חשובות ורמבות. אולם, כידוע, אין השיגרה מותרת בנקל על עצמה, והלב חרד: היקום בהלקה הכוח לא להכנע, התהיה מלוכדת ברוחה?

רבים הם מבחני ההתנדבות וחמו־רים. מעל לכל עומדת במבחן רוחה בקרב ובפעולות מלחמתיות שונות. אר־לם ראית הדברים והצגתם משמשות לרוח כתמרון — לקרב.

תשמש גא הלהקה ראי, אשר בתוכו תשתקף נשמת התנדבותנו! ודאי שאין הדבר תלוי בלהקה לבדה. לקהל שלה — החיילים והחיילות „המסתכלים במח־זה״ — יהיה חלק גדול ומכריע ברמ־תה. אך מלחמת הלהקה על דמותו של הצבור שלה ועל רוחו — גם זה הוא אחד הגילויים של מלחמת הצבור על דמותו.

אמונה בצבור המתנדבים והמתנד־בות והכרה בשליחותו מחייבים ומזכים.

תחזקנה ידיכם אנשי הלהקה ונתחזקו

ב. שעבוד לשיגרא

יש והביטוי החיצוני בינינו ירוד מהחיים עצמם. ולא בזה הרע העיקרי, אלא בהשפעתו החוזרת של הביטוי על החיים וביצירת האוירה מסביב. הזל־זול בביטוי יש ומקורותיו טובים, אך השפעתו על פי רוב רעה, שהוא יוצר שיגרה, אשר בעליה וכל אשר מסביב להם אינם יכולים להשתחרר ממנה. כששומעים: „מסיבות בלי נאומים״, „לא דיבורים, אלא מעשה״, „לא הצ־גות כבדות, אלא שעשועים״, „צריך לבלות את הזמן״, „בלי ריקודים יהיה משעמם״ וכדומה — יש לבדוק, אם אמנם יחס הדוברים עצמם מבוטא בזאת, או כלל לא הם האומרים זאת, כי אם השיגרה מדברת מגרונם, והם רק קרב־נותיה.

די להשתעבד לשיגרת הריקנות!

ג. מחאה אילמת

פלוגה של א. ט. ס. הוזמנה למסיבת פלוגה שכנה של חיילים עברים. להן ולפלוגה המזמינה מקהלה משותפת. בבואן עלו החיילות על הבמה ושרו במקהלה. אחר כך עזבו כולן את המסיבה ולא נשארו עם הפלוגה בשמחתה.

הן השתדלו לצאת מבלי לגרום הפרעה ומבלי להשרות רוח רעה על הפלוגה החוגגת. למה עזבו? — זה מכבר ישנו „ריב" בין החיילים והחיילות, כמעט בכל המקומות. למסיבות מזמינים החיילים את משפחותיהם — נשים, אחיות וסתם בנות. ההרגל הוא, כי כל מסיבה גדולה צריכה להגמר „בחיוך לא רשמי", הקבוע והקובע למפרע — ריקודים. באות למסיבות בנות צעירות, שהחיילים מזמינים אותן. חיילותינו טוענות, שאין להזמין למסיבות חיילים בנות, אשר צריכות להתגייס לצבא ואינן מתגייסות. הן קוראות לאלו „משתמטות". חיילים מסורים הרבה מהמזמנות, כ„נשים", „כלות", ו„אחיות". אך הכל יודעים, שחיילים רבים אינם מקפידים בכך.

החיילות טוענות: „היהיה לכם נעים להיות במסיבה אחת עם משתמטים, ביחוד כשיוזמנו על ידינו?" ועוד — „מדוע הולכים החיילים לבתי־קפה להוציא משם את המשתמטים, ואתם עצמכם מכניסים משתמטות למסיבותיכם?"

האמנם אינן צודקות לגבי חייבות גיוס?

ברכה לכן, חברות חיילות. יפה נאר נושית היתה מחאתכן ומלאת אומץ ועוז רוח. אם גם לא תכבשו בנקל את הכרת החיילים תכבושנה את עצמכן להתנגד בותכן. עמדו על שלכן — שלנו בעוז ובהתמדה ונצחון התנדבותכם בוא יבוא!

ב.

כך מגייסים לגדודים... (ממכתבו של טירון)

17.12.42 בבוקר, בשעה 9 בערך, גמרתי בבדיקה הרפואית. כשהגשתי את התיק לסרג'נט ובקשתי ממנו חופש בכדי לסדר כמה ענינים, אמר לי, שאם אתגייס ל־ R.E. יסדר לי את החופש מיד, אך אם ברצוני להתגייס לרג'ימנט הא"י, אני צריך לחכות לקצין ולדבר אתו.

בינתים נסה הסרג'נט להשפיע עלי שאתגייס ליחידה שהיא מחוץ לרג'ימנט הא"י. סרבתי לו. גם בא־כוח הסוכנות יעצנו לחכות לקצין.

הקצין בא והלך כמה פעמים. אך הסרג'נט לא הגיש לו את התיק שלי ושל עוד שנים, שאחד מהם רצה להתגייס לבאפס והשני ל־ R.A.D.C.

בינתים הגיעה שעת הצהרים וסגרו את המשרד. לנו אמרו לחכות עד אחרי הצהרים. אחר הצהרים, ב־3 בערך, הופיע קצין וקרא אותנו החוצה ודבר אתנו זמן רב. הוא שאל אותי מדוע אני הולך לבאפס. עניתי לו, משום שאני יהודי. הוא צחק לי ואמר שליהודים לעולם לא יהיה צבא משלהם, ושלא אאמין לסוכנות היהודית בדבר צבא עברי. הוא השוה את הבאפס לצופים ואמר, שאנשים זקנים יכולים למלא את מקומם.

כולם מנסים להשפיע שלא ילכו לבאפס. גם היום בקש אותי סרג'נט שאלך ליחידה אחרת, אך סרבתי.

ג.

שנת השלשים ושש, כרך י״ד

No. 18

הפועל הצעיר

שבועון מפלגת פועלי ארץ־ישראל

תל־אביב, ט׳ שבט תש״ג

Tel-Aviv, 15 January 1943

התוכן:

א) פרקים ראשונים: א. צרכי עם לוחם;
ב. כינוס מפלגת פועלי א״י לעניני התעשיה;
ג. גליליים — — — — — ה. ה.
ב) לבאות: ג. הציונות בתמורות הימים — — — ש. סבוראי
ג) פועלי התעשיה בת״א בשנות המלחמה — — א. בקר
ד) במערכות המלחמה — — — — — — — ב. ו.
ה) „מאה שנים פסיכולוגיה״ — — — — — יעקב הלפרן
ו) הערות ורשימות — — — — — — — אלשי״ך
ז) במפלגה — — — — — — — — — —

פרקים קטנים

א. צרכי עם לוחם

ראשי הישוב לכל שכבותיו ומפלגותיו, שנתכנסו בשבוע זה ב„אהל שם״, כדי להכריז על המגבית למסרות המלחמה למחצית השנה השניה, היו שליחי עם לוחם, פשוטו כמשמעו. שתי רבבות החיילים והחיילות, הפזורים בכל מערכות החזית בחטיבות שונות, אלפי הנוטרים ורבבות עובדי החקלאות והתעשיה, המציידים את החזית והעורף בצרכי חיים ובחמרי מלחמה — הם סימניו המשיים המובהקים של עם לוחם. זכות זו, להלחם עם עמלק של דורנו בתורת יהודים, נתיחדה רק לישוב העברי בארץ־ישראל. מאות אלפי יהודים נלחמים, אמנם, בכל צבאותיהן של מעצמות הבריה, אולם הם מובלעים בתוך כלל הלוחמים כאזרחי המדינות ההן ואופים הלאומי מטושטש. הם נלחמים כאזרחים וכבני אדם, בעוד שלנו יש חובה מיוחדת, יעוד מיוחד, לצאת למערכה נגד צורר ישראל כיהודים. אכן, גם בארצנו עדיין מרובה הסתום והעילום, אך בעיקרו של דבר יודעים כבר כל באי־עולם ויודעים ביחוד חיילינו בעצמם, מה רב ומה בולט חלקם הממשי במערכת הגורל הזאת. כשרון ההתחדשות של העם היהודי, שנתגלה גילוי מופלא בשדה היצירה והבנין, נתגלה גם בשדה הקרב. רוח גבורה לבשה שוב את בני ישראל ובנותיו והם נוקמים את נקמת דם אחיהם וילדיהם. הם משיבים מלחמה לנתעבי המין האנושי, שיצאו להחריב את מערכות ישראל ולהכרית את זכרו מעם. לחיילינו ותיילותינו, למסירותם, כושר־הקרב שלהם, מהימנותם והצלחתם בשירותים שונים כבר יצאו מוניטין. אנו יודעים מהיכן יונקת גבורה זו ונכונות זו להקרבה עצמית. אנו יודעים, ששרשיה נעוצים בהרגשת־החיים העמוקה המפעמת את עמנו, אשר החיה הסיבטונית משתדלת לעקרה מקרבנו. מטרת מלחמת היהודים היא משום כך הנעלית ביותר והמקודשת ביותר מכל מטרות המלחמה: הגנה על שארית ישראל.

הישוב העברי בארץ לוחם. ומלחמה זו מולידה צרכים רבים, שסיפוקם הוא חובה על הכל. מגבית זו אינה סיסמה, היא כורח חיים. מתנדבינו עזבו משפחות, שפרנסתן היתה עליהם. התמיכה הממשלתית, שהם מקבלים בשבילם, דלה היא מכדי להשביע את בני ביתם. גם צרכי החיילים עצמם במחנה, ובימי החופשה, הצרכים התרבותיים והחברתיים, דורשים סיפוק. הוא הדין בתביעות אחרות, שעם לוחם ומתגונן חייב למלאותן. את כל אלה חייב לתת שו. הצלחתה של המגבית למסרות המלחמה במחצית השנה הראשונה מעידה, כי אמנם הבינו כל שכבות הישוב את ערכה. 202.600 לא״י, שהם למעלה מתשעים אחוזים של הסכום המוכרז, נאספו ע״י פעילי המגבית. עתה באה המהדורה החדשה למחצית־השנה השניה. המגבית תצטרך מכאן ולהבא לספק גם את הצרכים הסוציאליים, לאחר שמס־החירום בוטל. האחריות היא איפוא גדולה מאשר קודם לכן.

ציבור הפועלים, שהיה מן הראשונים שנטו שכם ואשר חלקו בתוצאות המגבית אינו קטן, יקבל על עצמו באהבה את העול החדש. המצווה להתגייס — יתגייס; וכל השאר ימלאו את חובתם, כפי שתושת עליהם. המשתמטים והמתנכרים ישאו את חרפתם.

הכינוס למגבית למסרות המלחמה נתן אות לעם הלוחם ועל הישוב להבין את משר האות.

ב. כינוס לעניני התעשיה

ארץ־ישראל שרויה עכשיו בסימן של גידול התעשיה. מפעלים קיימים התבצרו והתרחבו, ומפעלים חדשים הוקמו ומוקמים. היזמה העברית, יוזמת העבודה וההון, תרה ואף מצאה לה כרי־פעולה נרחבים. הפועל העברי מייצר עכשיו סוגי תוצרת שונים, סוגים רגילים וכאלה שהמלחמה גרמתם. ע״י כך מצרף הישוב העברי את חלקו הנכבד למאמץ המלחמתי, לאחר שתרם גם תרומת־אנשים למערכות המלחמה ממש. במפעלי התעשיה והחרושת עובד היום כרבע מציבור הפועלים העברים בארץ. שאלות הפועל בתעשיה, שכר־עבודתו, הסכמים עם המעבידים, מכסת עבודתו, יחסיו עם המעביד, מלחמתו

לתשבת התנאים וכיוצא באלה — לא היו קלות גם בימים כתיקונם. לא כל שכן היום, בתקופת המלחמה, שבה נחקק חוק השביתה וחוק הסדרת כוחות האדם, ושבה יש צורך בכלל לשקול כל הגבה וכל מעשה שבע פעמים לפני היעשותו.

מפלגת פועלי ארץ־ישראל זימנה, לאחר הכנות מסויימות, את פעילי ההסתדרות וועדי הפועלים במקומות העבודה בתעשיה ובחרושת, לכינוס מיוחד, לשם בירור השאלות השונות המנסרות בעולמו של הפועל התעשייתי. לאור הנסיון, שנצבר בזמן האחרון עם הפעלת חוק השביתה, נוכח התוצאות וההישגים, שבאו בעקבות נפתולי הפועל והיאבקותו, וכן לאור צרכי הפועל והמשק העברי עכשיו וקליטת העליה לעתיד — נבדקו עניני התעשיה ומעמדו של הפועל בתוכה.

ההסתדרות נאבקה עם הממשלה בענין חוק השביתות. היא דחתה את נוסחו הראשון, הואיל ולא היו בו ערובות מספיקות, שלא ישתמשו בחוק לשם הרעת תנאי עבודתו של הפועל ולשם התשת כוח ארגונו. אולם לאחר שהממשלה ניאותה להכניס תיקונים חשובים בגוף החוק, החליטה ההסתדרות במועצתה לשלוח נציגיה למועצת הבוררות. היא הצהירה, שיחסה למעשה עתיד להקבע לפי הנסיון המעשי. והנסיון הוכיח, שמלחמת ההסתדרות לתקונים היתה רבת חשיבות ושהחלטתה להשתתף במועצת הבוררות היתה נכונה. הממשלה קיימה בדרך כלל את הבטחתה לבלתי התערב בשביתה במפעלים שאינם במסגרת המאמץ המלחמתי, ופסקי דיניה של מועצת הבוררות לא היו ברובם המכריע לרעת הפועלים. כושר מלחמתה של ההסתדרות לא הותלש וסמכותה גדלה.

בתחום תוספת היוקר הושגו הישגים נכבדים. ודאי, תוספת היוקר לא הדביקה את שיעור ההתיקרות של צרכי החיים. אולם היא פיצתה אותו פיצוי מסויים. ההסתדרות עומדת על משמר עניני הפועל בתעשיה והיא תכוון את מלחמתה להשגת תוספת יוקר לפי שיעור ההתיקרות של האינדכס. אולם פעולה זו, ככל פעולותיה של ההסתדרות, עשויה להצליח רק אם הפועלים יסורו למשמעתה, יתיצבו לימינה ויימנעו מכל כיני הגבות על דעת עצמם. השביתה „הפראית" לא זו בלבד שהיא מכשילה את הפועלים שבאותו מפעל אשר בו שובתים, אלא היא גם מתישה את כוחה וסמכותה של ההסתדרות במפעלים אחרים. על שביתה כזאת מנצחים על־פי־הרוב אלמנטים הרסניים, שכוונתם איננה להיטיב את מצב הפועל, אלא להשחיר את פני ההסתדרות ולעורר מרירות בקרב הפועלים. חבר המפלגה בכל מקום עבודתו חייב להיות ער ודרוך ולמנוע כל נסיון של התירה ושל פעולה נפרדת.

התעשיה איננה משמשת רק מקור־מחיה לעובד, אלא היא גם הביטוי המעשי — מלבד ההתגייסות — להשתתפותנו במאמץ המלחמה. ענין זה כבר זכה להערכה בקרב אותם החוגים הצבאיים והמדיניים, שיחסם לציונות הוא בלתי משוחד וללא פניות צדדיות. הפועל העברי בתעשיה נושא יעוד במלחמה זו. הוא מספק צרכי חיילים בחזית, מאפשר לאניות שתוכלנה להביא למרחקים מיני אספקה, שאינם מיוצרים בארצנו, ומתקין לנו ולצבא־הלוחמים אותו „עורף", שהוא תנאי מוקדם לכל נצחון. ברם, התעשיה המתבצרת עכשיו היא גם בסיס לבנין הארץ, לקליטת עליה, להשרשת המוני יהודים, אשר אנו מצפים לבואם מכל הגלויות והתפוצות. עוד לא עמדו כראוי על ערך ההישג שלנו בשדה כוחות־האדם, מבחינת הנסיון המקצועי וההתמחות בייצור נכסי מלחמה ונכסי שלום, ששום עם בימינו אינו יכול להתקיים בלעדיהם. החיילים בחזית, בים, בשדות־התעופה, בנמלים, במפעלי התעשיה, בבתי־המלאכה, במחנות העבודה והביצורים וכיוצא בהם — עתידים לחזור אלינו ולהביא עמהם אוצרות גדולים של ידיעה שימושית ועיונית בכל אותם מפעלי הבנין, הכלולים בשם עצם קיבוצי: **ב נ י ן ה א ר ץ.**

הכינוס של המפלגה עסק בפרטי־חייהם של פועלי התעשיה אלה הם אותם הפרטים, שהכלל מצטרף מהם. בין שאר הדברים נשמעה קובלנה, שהפועלים אינם מקפידים לדרוש סידורים סניטריים מתאימים אם כי הם לא פחות חשובים מתוספת שכר. נשמעו דינים וחשבונות מפי הפעילים במקומות העבודה, שספרו על חיי הציבור, על משאלותיו, על נפתוליו ויחסיו. הושמע הצורך, שהמפלגה תפתח בפעולת הסברה גדולה לשם רכישת חברים בתחום זה ולשם חינוכו של ציבור הפועלים. אלפים רבים אלה, שנכנסו בשנים האחרונות לעבוד במפעלי התעשיה, אינם קשורים קשר נפשי להסתדרות. וגם אם הם רואים את מנגנונה ואת אופניה אינם יודעים את הרוח החיה באופנים אלה. משום כך מצויים חברי המפלגה להקדיש את מיטב זמנם ומרצם להסברת ההסתדרות והמפלגה.

הכינוס הזה, שהיה מלא ענין, שימש פתיחה נאה לבירור שאלות הפועל בתעשיה להיקפן, ומסקנותיו — שלא נוסחו רשמית — תהיינה לקו ומשקולת לחברים הפעילים.

ג. גליל־ים

היה משהו מיוחד בעלית קיבוץ „הבחרות הסוציאליסטית" על אדמתו בגליל־ים בשבוע שעבר. ביום, השרוי בזיו שמש חרפית, נתכנסו ובאו באי־כוח מוסדות, ההסתדרות והמפלגה, חברים וידידים כדי לחוג את חג ס י ו ם עליתו וריכוזו של הקיבוץ על קרקע התישבותו הקבועה. לאחר עשר שנות קיום, כיבושים ונדידה, נפתולים ודפיקה על שערי מוסדות ולבבות — הגיע הקיבוץ אל ראשית נחלתו. משכונת מחלול בתל־אביב, דרך שכונת ברוכוב וצפון תל־אביב ועד גליל־ים עברו על הקיבוץ הזה גלגולים רבים. חבריו כבשו ועבדו ברכבת, בנמל, בדייג, בחקלאות ומלאכה. ולא במקרה. מיזוג זה של העבודות העירוניות עם משק חקלאי, היה ראש מטרתו. אפילו בארצנו, שריבוי התפקידים הנועדים לקיבוץ אחד, הוא חזיון נפרץ, מרהיב הקיבוץ הזה בהעזתו לבצע סוגי עבודה ומקצוע מגוונים אלה, והוא מבצעם בכל ההתלהבות והאחריות. עתה ראו בעליל את פרי מאמציהם ולבטיהם. העידו על כך עשרות צריפים מאודמים, העידו על כך בניני משק ראשונים, בית הילדים, הגן, הנטיעה הראשונה, שלדי התחלות חדשות. העיד על כך גם השולחן הערוך לאורחים, שהיה עליו מכל מה שהקיבוץ מייצר במו־ידיו.

אכן, היה אופי מיוחד לעליה זו על הקרקע. לא בסביבה שוממה ומשובשת בסכנות נגעץ הישוב החדש גליל־ים. לא התנוססו בו חומה ומגדל, כנהוג בהתישבותנו בשנים האחרונות. שלשלת גוטרים לא שמרה על מבואות המקום ומוצאותיו. התישבות „אזרחית" היתה זאת, לא־הרחק מהרצליה, סמוך לים שלנו, שדייגי הקיבוץ פורשים בו את מכמרתם. בעליה זו היה משום עידוד. בשעה של שברון גוף ורוח לעמנו בעולם, תקענו כאן עוד יתד נאמנה כבני חורין במעמד חיילים, חברי הקיבוץ, וחיילים החונים בארצנו, ובמעמד ערבים, שכני הכפרים בגליל, שהביעו בברכתם את המשאלה, כי „יחסי הבנה ושלום ישררו בינינו בכל המסיבות והתנאים".

ה. ת.

לבאות

ג. הציונות בתמורות הימים

שתים הן התמורות במאורעות הימים האלה, אשר תהיה להן השפעה מכרעת על גורלה של הציונות בעתיד. האחת היא השבר האיום בו הוכה העם העברי והשנית — השבר היסודי והעמוק במשטר הקפי־טליסטי.

מאז ומתמיד היתה מושפעה הרבה של הציונות ממצבו של העם העברי מזה ומן התהליכים המדיניים של העולם החיצוני מזה. לא אחת נמצאו אלה בסתירה משוועת זה לזה אך לפעמים נמצאו הם גם מסייעים זה לזה. ההסכמה של שחרור המעוטים והעמים המדוכאים, ששימשה נושא להשקפת המצפון האנושי לגיל סבת העמים אחר הצדקה במלחמת העולם הקודמת — אותן הנטיות הליבראליות והצפיה לגאולה סוציאלית הם אשר גם הכשירו את הקרקע לשלוב הצהרת בלפור והמנדט על ארץ־ישראל בתוך הסיסטם המדיני של המלחמה הקודמת. כאן נמצאה התביעה האנושית של עם ישראל בהתאמה לרוחות אשר נשבו בימים ההם בעולם הפוליטי. לעומת זאת כל הפרשה הארוכה מאז הספר הלבן ב־1922 ועד הספר הלבן האחרון אינה אלא היאבקות מתמדת בין המגמה הציונית לבין המגמות המנוגדות לה בעולם החיצוני אשר מציאותו לא התאימה כלל

להבדות הליברליות של סוף המלחמה הקודמת.

מה תהיה השפעת שתי התמורות הנזכרות על עתיד מצבה הפנימי והחיצוני של הציונות?

השבר שהשביר העם העברי מעמיד על הציונות נטל עצום של אחריות היסטורית והנסך אותה לגרם מכריע בקיומו של העם. ההיסטוריה העבירה למעלה מכל משער את הפרוגנוזה הציונית. אלפים ורבבות נמקים, נענים ומומתים בגולות השחורה של היטלר ימלנו ודאי על לבם במדי גורלם את קריאת האזהרה של הציונות, אשר פנתה אליהם בימים ההם, בעודם שלוים ושאננים בהבטיחה להציל את נפשם ואת רכושם ולשוב לבנות את ציון והם אטמו אזניהם משמוע.

אך לא לציונות שבכה עלתה לה, שלא היה בכוח ידיעתה את דבר האסון המתקרב לפקח עיני עורים הצועדים אלי תהום. אולם עתה באשר שונה על הציונות למצוה את לקח ההיסטוריה ולהביא את שארית הפליטה אל חוף מבטחים, עתה באשר מוטלת על הציונות האחריות אשר במותו טרם ניתנה על שכמה מאז היותה לתנועה בעם — עתה יש להבין, כי אחריות זו תגביר את כוחה הפנימי של התנועה עד כי תחדור את רצונו של העם לפעולה מוחלטת, עקשנית ומכוונת יותר משהיתה בזמן מן הזמנים, ובזה תעלה גם את משקלה בעולם החיצוני.

היש בכוח התמורות המתחוללות בעולם החיצוני לסייע לתנועה הציונית?

התנועה הציונית היו לה תומכים וידידים בקרב כל המפלגות של הציבוריות הבינלאומית והאנגלית, החל בקונסרבטיבים וסיים בתנועת הפועלים בשלהי מלחמת העולם הקודמת, לרגל הנטיה הליברלית אשר שררה אז. אולם כל המפלגות הללו, יחד עם גילוי אהדתן נמשכו בפרק הזמן שבין שתי המלחמות לאשר ולפעמים אף לסייע לפעולות שונות, אשר הצרו את צעדי הציונות. האכזבה הקשה ביותר נחלה הציונות בצעדים של האבקקים והשפעתם על האגף הרדיקלי ביותר בתנועת הפועלים. אולם זכור לנו גם פרידי הם. המגרה והמגינה אשר שמו השני — לורד פספילד — ותתם עמנו בין ראשי הדפים המבאישים ביותר במאבקנו על חירות לאומית וקוממיות אנושית. ואם עוד עמדו לנו קשריו של מקדונלד האב למורשת מפלגתו הקודמת להעביר את רוע הגזרה באגרתו הידועה לויצמן — הרי מקדונלד־הבן, אף הוא חניך התנועה, הרחיק לכת יותר לנחות לנו אחת המכות הקשות ביותר במערכה הכבדה בה עמדנו.

בעצר נסביר תופעה זו, כי גם ידידים ואמני ביתה של תנועת הפועלים נתנו ידם לצרינו? אין זה כי אם מלים היו בוחסם לציונות כמו גם בוחסם לשאלות אחרות של הפוליטיקה הבינלאומית והפנימית — שבויי מגמות ההתפשרות עם הריאקציה במושגם למצוא בתוך ביניות זו מוצא ממבוכים הקשים, שבהם התלבט העולם בהמום יסודות הכלכלה והמדיניות, בסבך הירושה של המלחמה הקודמת ושם צמיחת [illegible] בגורם מכריע בחיי העמים.

אולם החלום למצוא פתרונים במשפחת השחור ובהתפייסות עמה — הולך ונמוג. הנצחון על [illegible] מוכרח את משבר העמו האחרון של הריאקציה. עוד יהיה צורך רב [illegible] בשקידה אחר השרידים העקשנים של מצילי עולם אלה. אך מעתה אי־אפשר יהיה להוליך שולל את העמים בהבטחות [illegible] של [illegible], שלי שרות שטחי נוחה הוא לאנשי „הכוח העליון". החייל אשר ישוב אל ביתו המעבד אשר עמל למענו הנצחון בימות המלחמה, לא יסתפק לשבת בחיבוק ידים עד סוף ימיהם ולאכול לחם עצבה של ביטוח סוציאלי — כך הצהיר לא מחפש סוציאליסט אלא הנשיא של ארץ הקפיטליזם המפותחת ביותר — רוזבלט בנאומו לפני נבחרי העם לקראת השנה החדשה, בינואר 1943 *). עבודה ידיים עמם ועבודה תנתן לו והמת הוא עלה תעלה, כדי ליצור מקורות עבודה והעסקה, העמים המתקדמים ישאפו לפתח עמים נחשלים ומפגרים למען תעלה רמת חייהם ויוכלו להופיע בכוחם בשוק העולמי — להקל על פתרון חוסר העבודה. עליית הייצור ושפורו בארצות המפגרות תפחית אמנם את קנית המוצרים המשומשים, אך תגביר כנגד זה את קנית המוצרים המובחרים רמת הרמה גבוהה ומשולשת בנוי מכונות מורכבות, בעלי־חיים, צמחים ופירות משובחים, יצירות מעולות של האמנות וכדו'.

בהשתלט המגמות הכלכליות, החברתיות והפוליטיות הללו יחול ממילא גם שינוי במושגים רבים, שקיומם היה שולל מחובר אל קרקע העבר. כך, יש להניח כי מושג הריבונות המדינית יחולו בו שינויים נכרים; הריבונות תחדל להיות נושא לניגודים חריפים בין העמים. הפרברות העצובה באירופה [illegible] בעניני גולות, בהתבודדות, נחלה במלחמה הנוכחית מפלה ניצחת. לעמים הקטנים אין הריבונות שלהם מבטיחה כל ערובה לשלמות גבולותיהם ולחירותם הכלכלית והמדינית בכל מקרה של סכסוך רציני עם מדינה גדולה. אולם גם לעמים הגדולים חדלה הריבונות מהיות דבר של ערך מכריע, מאחר שאין עם גדול יכול לקיים את עצמו במצב מלחמה בגורל עמים גדולים אחרים, המופיעים כלפיו כקונים וכמוכרים הן בעניני השלום והן בעניני משבר מונופולין. מכאן הכרח בלתי־נמנע במערכה הבאה בינלאומיים מרחיקי־לכת, אשר יחלישו בהרבה את ההתרוצצות החריפה בין העמים באירופה ובעולם ובכל אופן יפשטו במידה ניכרת את המכשולים בדרך התפתחותם של עמים וארצות מפשולים, שנפשי מאמציהן לאומיות ומדיניות. יש להניח כי התקופה שלאחר המלחמה תהיה עשירה בצמיחת שונות וחדשות של איחודים, איגוד, פדרציות והסכמים אשר יתר משתהיו להם כוונות חיוביות — יהיו הם לכלים יעילים להסרת המחיצות המפרידות והבלתי־טבעיות, שנולדו בתוצאה מפסיעה בין העמים אשר השתרש בתקופה הקודמת.

אפשר לנסח את המגמות העתידות יולדו בקצרה לאמור: אינטרנאציונליזציה החבה של אינטרסים שונים אשר היו עד כה נחלת כל עם ועם; המסרה לאומות לבני אינטרסים רבים, שהיו עד כה נחלת כל פרט ופרט. כל אלה הן מגמות מחויבות המציאות בדרך של פתרון הבעיה המרכזית של זמננו: בעית חוסר העבודה המאיים על עשרות מיליונים רבות של בני אדם, המבקשים לחיי עבודה ולרמת חיים אירופית־אמריקאית.

אין להעלים עין גם משינוי החשוב הדכלי, אשר יחול בעולם עם החשבת העבודה כערך לעצמה ולא כמקור לקיום בלבד. מציאות המונים עצומים של מחוסרי־עבודה המובטחים בקיומם ע"י חוק הביטוח הסוציאלי — יבלים בבת־אחת בפני המונים הרחבים ביותר של האנושיות כי העבודה הנה ערך בפני עצמו, אשר נזקקים אליו גם כאשר הגר מובטח בלחם חוקו.

יתר על כן — מקצור יום העבודה אשר יחד עם הגברת כוח הקניה ישמש אחד האמצעים היעילים ביותר למלחמה בחוסר העבודה — יביא ממילא גם לפיתוח מפעלי תרבות, שישמשו את האדם בשעות הפנאי. כתוצאה מזה יעדיפו העמים ההתבטאות את המומנט היצירתי של פעולתם הכלכלית והיצירה שהכלכלית תקבל אופי של ביטוי תרבותי, שהוא ממילא גם ביטוי לאומי, במקום הסטנדרטיזציה של התוצרת במספרים שלמים עד כדי קביעת אופנה אחת של סוגב למשל, לכל הגברים „המתקדמים" הרי העולם מסח אירופה — תתגבר המגמה של גיוון והתר אמרה [illegible] של התוצרת לתכונה כל עם ועם.

בתוך המגמות הכלכליות, החברתיות והמדיניות הללו, אשר תתגלינה ותקרבנה אחר סיום המלחמה *) יש להניח כי הציונות תמצא יתר הבנה ואהדה לשאיפותיה מצד הציבוריות בעולם. מגמות השחרור והקוממיות של עם ישראל תמצאנה בהתאמה מצוינת למגמות המתלבטות של העולם [illegible] הגדול [illegible].

שיבת היהודים לארצם ההיסטורית היא דרישה אנושית כה אלמנטרית עד כי נתקבלה עוד לפני 20 שנה והיתה ללא הישגים ע"י כל האומות. אין להניח, כי היא אחר שתזעזע של העולם משינם מחויבות האברחות הבלתי־מרוסנות, הפרטיות, של מצילי העולם הפאשיסטיים ואחרי שהעולם יחזור בנשמות החזקים הסוציאלים הבלתי־נמנעים, אשר עליהם מדבר הספם המערב באמין הוה נפלא הנשיא רוזבלט — כי הוא אז יפנה העולם עורף להכרה האנושית האלמנטרית בצדקתה האבסולוטית של השאיפה הציונית. [illegible] — העמים עצמו מתוך טיפוח כי הנשמה הציונית לא רק שהיא מצדדת ומחייבת התביעה המוצדקת של אחד העמים, אלא כי ניצפה היא את התרומה הנאה למגמות המוכראות של כלל העמים במאבקם לפתור את שבעה העולמית של חוסר העבודה. הן הציונות, מבלי לתוך הגלי מישהו, הביא לידי פריחה והעלה את רמת החיים של אחד המפלים המרשלים של קדמת אסיה. ב־1937, בהיות היהודים רק שליש אכלוסי הארץ, כבר הגיע כוח הקניה של הארץ לגודל גולת כדי פי 7 מכוח הקניה של מצרים. ב־1937 לא היה לעובדה זו ערך כלשהו, כי העולם הרשע את הצלחתו בהתפייסות ל„סדר החדש" בנוסח היטלר. אולם לאותו העולם שלאחר המלחמה לא יהיה כל יסוד שלא להעריך את בוא היהודים, המזוינים בכשרון מעשה וברמת צרכים אירופית אל פינה אסיה זו, כדי לפעול כאן בפני הארץ הזאת לפיתוחה ולרווחתם של כל תושביה; איתו העולם יוקיר גם את השפעת הציונות במגמה זו על כל המזרח התיכון. העבודה הנפלאה והמשמחת של פריחת ארץ ותשלת [illegible] של הבראתה, הגברת פריחה ועלייתה התרבותית אשר באה עם שיבת היהודים לארצם, כגם זה הוקר לכל שוחר קידמה. יכול היה לעורר התנגדות רק בתקופת המשבר והסרים של כל המושגים התרבותיים מתמת המשבר העצום, אשר הביא למלחמת העולם הנוכחית, בתקופת האנדרלומוסיה, באשר הריאקציה הפאשיסטית יכולה היתה לצעוק להעלות את שם הסוציאליזם, יכולה היתה זו להופיע כתנועת שחרור, וכשם שנמצאו ליברלים יפים [illegible], אשר ניסחו להתמיד בהתר

*) „דבר" מיום 8.6.1943. מעניין, שפיסקה זו בנאומו של רוזבלט חסרה בגליונות „הארץ" ו„בוקר" של אותו תאריך.

*) המכון לחקירת [illegible] הכלכליים בואשינגטון מודיע ב־4.1: „...כי ארצות הברית יכולות לצפות לתקופת רווחה של „שנתים בערך, לאחר המלחמה... אך לאחר תקופה זו עלולים להתרבות הקשיים הכלכליים"... „דבר" מהדורת צהרים מ־6.1.43.

זרת המושבות דוקא לידי היטלר. כן נמצאים עוד כיום ליברלים טובים, המתפתים לתת יד לצמצום הציונות מתוך חוסר התמצאות בתקופת האנדרולומוסיה של המשבר העולמי הנוכחי, בימי המעבר בין משטר למשטר. אך העולם נמצא כבר בראשית המעבר למערכת חדשה של סדרי החיים. המלחמה בהיטלריזם כבר התקדמה במידה כזו שאין כיום מי שיתפתה ל„התקפות השלום" שלו. אך בחזית היהודית טרם הגענו לשלב זה. העולם כבר יודע להבחין יפה בין הסוציאליזם לזיוף הנאצי — הוא ילמד גם להבחין בין מגמות הלאומיות המשחררת, המבריאה והמי תקנת של הציונות לבין התנועות השוביניסטיות אשר חיפשו את תמיכתן בברית עם היטלר.

אכן, חייבת הציונות לאמץ את כל כוחותיה לעמידה איתנה בשעות הקשות העוברות עליה עתה ושעוד עתידות לפול בחלקה, מתוך בטחון, כי בסוף המערכה יהא הנצחון לצדה. גורל מערכתה של הציונות מזדהה עם גורל המערכה נגד היטלר: ראשיתה במפלה וסופה — נצחון ודאי. וכשם שהנצחון במערכה הכללית יבוא רק בפרי מאמץ עקשני ומלא אמונה, כך גם הנצחון בחזית היהודית יבוא כשתתבע את היהודי השבם והערב למאמצים בחזית מלחמתו, שהיא אחת מחזיתות לוחמי החופש, משמידי ההיטלריזם.

ש. סבוראי

עין־חרוד.

פועלי התעשיה בתל־אביב בשנות המלחמה

(סוף)

סכסוכי עבודה.

תמיד התרנו והננו הותרים גם כיום לקראת סידור הסכמי עבודה עם בעלי המפעל. הסכם עבודה מקנה זכויות לעובד ולאדונו, אך הוא גם מטיל חובות, ואחת החובות — בוררות בתקופת ההסכם. מפעל, הקשור בהסכם עבודה סדיר עם ההסתדרות, לא תתכן בו שביתה או השבתה, אלא אם אחד הצדדים מפיר את ההסכם כולו או אחד מסעיפיו. נותן עבודה הגון, הרוצה לכבד את עובדיו וארגונם, המקשיב לתביעותיהם הצודקות ונענה להן, ידע מזמן להענות לדרישה גם הגיע לידי הסכם כתוב ומנוסח, שעל פיו נקבעו יחסי העבודה. במפעלים אלה לא פרצו שביתות ובמידה שהיו סכסוכי עבודה, הם יושבו במו"מ ישיר או ע"י בוררות ובלי"א כמותנה בהסכם העבודה. הרבה מפעלים סירבו לחתום אתנו על הסכמי עבודה ומשפרין סכסוך עבודה ראתה ההסתדרות עצמה חפשית לנקוט בכל דרך שנראתה לה מתאימה לפי המסיבות, אם בדרך של שביתה, בוררות, תווך וכו', בהרבה מקרים נעזנו להתערבותה של מחלקת העבודה של השוכנות קיימנו את מסקנותיה. היו מקרים, שנותן העבודה לא קיים מסקנות מחלקת העבודה של השוכנות, הפר חוזים ואף פסקי־דין של בוררויות. דבר זה גרם לתגובת הפועלים בדרך של שביתות.

על מה שבתו העובדים בשנים הללו?

(המספרים הבאים הם מרשימות המחלקה הסטטיסטית שליד הועה"פ של ההסתדרות).

מספר השביתות

הסיבה	1940	1941	1942
1. העלאת שכר־העבודה	8	5	16
2. תוספת־יוקר	6	12	7
3. חתימת הסכמי־עבודה, הכרת ההסתדרות וקבלת עובדים מאורגנת	9	4	7
4. אי־קיום הסכמי עבודה או הפרת פסקי־דין	5	1	2
5. פטורי פועלים ואי־תשלום פצויים . . .	3	4	4
6. פס־מקביל לקופ"ח	2	1	—
7. יחס בלתי הוגן לעובדים	1	—	—
בס"ה	33	29	30

הערות: שביתות ההלבשה הכללית ב־1942 שהקיפה 88 מקומות עבודה, מופיעה ברשימה הנ"ל כיחידה אחת. הוא הדבר לגבי מקצוע היהלומים שהקיף 15 מקומות עבודה.

אלפי ימי בטלה נגרמו למאות שובתים:

ב־1940	שבתו 919	עובד ומספר ימי הבטלה	11654
ב־1941	„ 1169	„ „ „ „	15515
ב־1942	„ 2773	„ „ „ „	64,608

הערה: בשנת 1942 מופיעה שביתת היהלומים — כ־1200 שובתים וכ־35000 ימי בטלה.

תוצאות השביתות:

	מספר כללי	נגמרו בהצלחה	נגמרו בכשלון	נגמרו בהצלחה חלקית
1940 . .	33	21	3	9
1941 . .	30	23	2	5
1942 . .	35	22	3	10
בס"ה .	98	66	8	24
ב־% .	100	67,4	8,2	24,4

השבתות:

ב־1941 היו השבתות ב־3 מפעלים, שהקיפו 87 עובדים ונגרמו 1.162 ימי בטלה.

ב־1942 היו השבתות ב־4 מפעלים שהקיפו 39 עובדים ונגרמו 353 ימי בטלה.

בכולן כמעט זכו הפועלים.

השביתות העיקריות היו:

ב־1940: במפעלים למרטונו' זילברברג ו„הדר"; במתכת: „לנר" ובמאפית מילשטין.

ב־1941: ביח"ר דלפינר, ביח"ר גרינפלד, עלית, ביח"ר לקופסאות לב, פיקל, ליתן ועגה העליים.

ב־1942: ענף ההלבשה, יהלומים, עסיס, דלפינר, בלום, גרז פורר, אירמה, הבורג.

מבין השביתות בשנת 1942 יש להתעכב על שלוש מהן מפאת אופין המיוחד.

שביתת פועלי היהלומים — למעלה מ־5 שבועות ארכה השביתה, שלקחו חלק בה כל העובדים במקצוע זה ללא יוצא מן הכלל. שבתו כ־2600 פועלים, המועסקים ב־33 מפעלים בת"א ובנתניה, כמחצית מהם בת"א. נגרם הפסד של כ־83000 ימי עבודה. השביתה הוכרזה ע"י ההסתדרות וכל ארגוני המיעוטים של הפועלים (רביזיוניסטים, הפועל המזרחי, פועלי אגודת ישראל, עובדים ציונים כלליים). מקצוע היהלומים גדל והתפתח בשנות המלחמה. לפני כן היה בת"א ביח"ר יחיד, שהעסיק כ־100 עובדים. מפעל זה נעזר בהרבה ע"י ההסתדרות בשעת הקמתו וקיומו. בשעה שרבים עדיין לא ראו כל ענין בפיתוח המקצוע הזה בארץ, למען אפשר למתלמדים הראשונים קיום בתקופת לימוד המקצוע, השקיעו ההסתדרות והסוכנות כלכה לא מעט בסידור הלואות, מטבח זול ובפעולות אחרות לטובת המתלמדים. מעטים היו המומחים והמאמינים במקצוע זה מבין הנוער העובד וגם בין הפועלים המבוגרים. עם חורבן ארצות אירופה המערבית, נחרבו גם מרכזי תעשית היהלומים בבלגיה ובהולנד. מפעלי תעשית היהלומים החלו להתרבות בארץ. הודות לארגונם הצליחו המפעלים המקומיים להתקשר עם הסינדיקט העולמי בלונדון ולהבטיח אספקת החומר הגלמי. יודעי דבר מציינים, כי ארץ־ישראל מהווה כיום את המרכז הגדול ביותר בעולם בתעשית היהלומים לפי מספר העובדים, העסוקים בה. לצערנו לא הצליחה ההסתדרות לספק את המתלמדים־העובדים, שנדרשו במאות לאלפים, והתהווה משום כך מצב, שאלפי העובדים, הנמצאים כיום במקצוע זה, נכנסו לעבודה זו ללא כל הסדר ובקורת שהיא.

כתוצאה מזה אין צבור העובדים ביהלומים בחלקו הגדול מאורגן לגמרי, וחלקים ממנו משתייכים לארגוני המיעוטים של הפועלים, ואעפ"י שחברי ההסתדרות אינם מהווים את הרוב במקצוע הזה, בכל זאת הוטלה האחריות למצבם ולהנהלת עניניהם ע"י רובו של הצבור על ההסתדרות. על אף המצב הארגוני הפרוע היתה נאלצת ההסתדרות להתיצב בראש הפעולה לרטבת תנאי העבודה, שנעשתה בשביתה הגדולה, שנתקיימה במחצית שנת 1942. שביתה זו הצטיינה, איפוא, בכמה דברים:

א) זאת היתה שביתה ראשונה בארץ, שהוכרזה והתנהלה ע"י ההסתדרות יחד עם ארגוני המיעוטים של העובדים. ב) בראש הפעולה והשביתה עמדה ההסתדרות, בלי שחבריה יהוו במקצוע זה את הרוב. ג) זוהי השביתה הראשונה בארץ בתעשיה, שמשתתפיה הגיעו כדי 2600, והיתה ארצית, בת"א ובנתניה. ד) זהו מקצוע יחידי בארץ שהושג בו חוזה קולקטיבי בהיקף כללי וארצי בין התאחדות נותני העבודה לבין ההסתדרות הכללית, המבטיח יחסי עבודה סדירים ותקינים. ה) השביתה נסתימה בסיפוק חלקן הגדול של תביעות העובדים ובמה מהן נמסרו להכרעת בוררות ובלי"א.

יש להעיר, כי החוזה הקולקטיבי חסר סעיף אחד חשוב: קבלת פועלים מאורגנת. לא יכולנו להשיג זאת וגם לא הצגנו את השאלה לרגל מצבם הארגוני הפרוע של רוב העובדים במקצוע זה.

שביתת דלפינר — ביח"ר זה, המעסיק כ־120 עובדים, שובת זו הפעם השלישית תוך 15 החדשים האחרונים. השביתה האחרונה פרצה

ב־12.10.42 ועדיין נמשכת. זוהי, איפוא, השביתה הארוכה ביותר בשנים האחרונות. תולדות יחסי העבודה במפעל זה בשנים האחרונות מלאות הופעות של התנגשויות בלתי פוסקות בפועל ותנאי עבודתו. אי־הכרת נציגיו וארגונו, הפרת הסכמי עבודה, ופסק־דינו של מחלקת העבודה של הסוכנות היהודית, מסבים לשביתה זו מתנהל בית משפט נגד ועד הפועלים וב"כ מ. פ. ת"א באשמת הפרת חוק השביתות הממשלתי.

ומוזרה מאד עמדתה הרשמית של התאחדות בעלי התעשיה בסכסוך עבודה זה. היה יפה להתאחדות, שהגילה בזה"ר הפרה את ההסכמים ואת פסק־הדין אם לא שמעה בקולו של ב"כ התאחדות בעלי התעשיה על אופן פתרון הסכסוך; ואף על פי כן אין התאחדות נמנעת מלשלוח את נציגיה הרשמיים למוסדות הממשלה ע"מ להגן על בעלי המפעל הזה ו"לבסס" את עמדתם "הצודקת" בסכסוך. אין לנו אלא להצטער, שהתאחדות בעלי התעשיה, בתור גוף צבורי ואחראי, חסר הכוח ויכולת לגנות מעשים בלתי הוגנים של חבריה, אף מנקודת השקפתה היא.

השביתה בענף ההלבשה

בסוף שנת 1941 הציגה אגודת פועלי המחט דרישה כללית להעלאת שכרם היסודי של העובדים בענף ההלבשה. כ־100 נותני עבודה, שמעסיקים 112 עובדים, נענו לה, 88 נותני עבודה, המעסיקים 660 עובדים, סרבו להיענות לדרישות והעובדים נאלצו לשבות. השביתה פרצה בחודש ינואר 1942 וארכה כשבועיים ימים. תביעות העובדים סופקו בחלקן הגדול במו"מ ישיר וכמה נקודות, שהיו שנויות במחלוקת, נמסרו להכרעת מחלקת העבודה של הסוכנות היהודית וע"י מתווכיה באו העובדים על סיפוקם המלא. שביתה זו היתה בין הראשונות להעלאת השכר היסודי ומחלקת העבודה של הסוכנות הכירה בצדקת התביעה. בשביתה זו לקחו חלק הרבה עובדים בלתי מאורגנים והנו מתמצאותה. הושג באופן עקרוני דבר הצטרפותם של נותני העבודה בענף ההלבשה להסדר הכללי בענין תוספת־היוקר, שנעשה בין ההסתדרות והתאחדות בעלי התעשיה. הפועלות, המהוות את הרוב בענף זה גלו עמדה תקיפה במהלך השביתה והיו הרוח החיה בפעולה מסביבה.

בשנים אלו היו גם שביתות "פראיות", שביתות, שפועלים שבתו על דעת עצמם בלי ידיעתה והסכמתה של ההסתדרות וגם במקרים ידועים בניגוד לדעתה. שביתות אלו במעט כולן לא הצליחו להשיג את מבוקשן. ההסתדרות גילתה תקיפות במקרים אלה וגינתה את "הפראיות" שבשביתות הללו, חסלה את השביתות, ובמידה שתביעות הפועלים היו צודקות היא התיצבה בראש הפעולה עם גמר השביתה והשיגה את הדרוש. זה היה ב־1941 בביח"ר "תמר" וגם ב־1942 בביח"ר "ירושלמי". עפ"י רוב נגרמו השביתות "הפראיות" ע"י מסיתים שונים, מחוסרי אחריות צבורית והסתדרותית, ובתוכם גם פרקציונרים, שלא עניני הפועלים היו לעיניהם, אלא החתירה תחת אימונה של ההסתדרות על מוסדותיה. השביתות "הפראיות" ב־1941 היו בבית היציקה "סהר" ובביח"ר "תמר"; השביתות "הפראיות" ב־1942 היו בכמה בתי מלאכה לנעלים, לויתן, א. ב. ג. וירושלמי.

בראשית 1942 נכנס בתקפו חוק השביתות הממשלתי. הממשלה יודעת היטב את עמדתה של ההסתדרות אל החוק. במשך חדשים רבים נמנעה ההסתדרות מלשלוח את נציגיה למועצת הבוררות הממשלתית ורק לאחר שהוכנסו כמה תקונים יסודיים בחוק, ובעיקר לאחר שניטל ממנו העוקץ הפוגע בארגון הפועלים — ההסתדרות — נשלחו הנציגים לבוררות הממשלתית מתוך הודעה ברורה, שההסתדרות תבחן את החוק לא רק מצד תכנו המוצהר, אלא גם לאור הנסיון והשימוש המעשי בו מצד הממשלה ונותני העבודה. במידה שיש לסכם את הנסיון בתקופת קיום החוק בארץ הרי זה נוגע בעיקר לתל־אביב, באשר סכסוכי העבודה ברובם המכריע היו כאן.

והנה בתקופת המחצית השניה של שנת 1942 הודעו לממשלה בהתאם לחוק, על 24 סכסוכי עבודה בתעשיה בלבד.

ב־12 מקרים הודיעה הממשלה על אי־התערבותה (ברובם מאפיות, רפוד וענף המתכת). ב־6 מקרים נכנסה הממשלה בתווך והצדדים הגיעו לידי הסכם באופן ישיר ביניהם או בהשתתפות ב"כ הממשלה (בעיקר נעלים ומתכת).

ב־1 מקרים איחרה הממשלה את המועדים החוקיים על החלטתה להתערב ופרצה שביתה (שביתת דלסינר).

ב־2 מקרים הגיעו הצדדים לידי הסכם בטרם הודיעה הממשלה על עמדתה.

ב־1 מקרים טרם הודיעה הממשלה את עמדתה.

ב־2 מקרים התערבה הממשלה וקיימו בוררויות ממשלתיות. ב"ארמי" פסקה הבוררות לרעת הפועלים, בנימוק שהמפעל הוכר כחלש מבחינה משקית, וב"טל־אספלט" פסקה לטובת הפועלים. בסכסוך דלסינר, מנתה אמנם ועדת בוררות, אולם איננו מודים בתוקפותה ועל כך מתנהל כעת משפט. בסכסוך "עסיס" מונתה ועדת בוררות לפי פניית נותן העבודה, שפסקה לאשר את ההסכם המוקדם שהושג ע"י הצדדים בתווכה של מחלקת העבודה של הסוכנות.

בעיות אקטואליות

הסכמי עבודה בכתב

ביחסי עבודה סדירים ותקינים מעונין בראש וראשונה הפועל. עלינו להבטיח, כי כל הכיבושים והחידושים המקצועיים בחיי יום־יום יישארו בני קיימא שאפשר יהיה להוסיף עליהם. אחד התנאים העשוי להבטיח הוא: הסכם עבודה כולל ומסודר בכתב עם נותן העבודה. הסכם עבודה כולל — פירושו, בראש וראשונה, הכרת אירגון הפועלים במקום ע"י ועד הפועלים ונציגם — ההסתדרות, קבלת פועלים מאורגנת, ואופן פתרון סכסוכי עבודה. בהסכמי עבודה כוללים נכבים גם לבוררות וכל"א בתור מכשיר לפתרון סכסוכי עבודה בתקופת ההסכם. כל הנסיונות שנעשו בזמן האחרון לקראת סידור הסכם קולקטיבי ארצי — לא נשאו פרי מפאת עמדתה הסרבנית של התאחדות בעלי התעשיה להכיר בהסתדרות כנציג כלל פועלי התעשיה, וכפי הנראה גם מפני אי־יכולתה להשליט את מרותה על כל חבריה בלי יוצא מן הכלל. לפיכך נאלצת ההסתדרות ללכת בדרך של עשיית הסכמים עם כל מפעל לחוד, ועלינו לגייס את מלוא כוחנו למען הגיע לידי הסכמי עבודה בכתב בכל מפעל ומפעל.

תקנוני עבודה במקומות

רבות הן אי־ההבנות במקומות העבודה ולעתים גם מגיעים הדברים לידי סכסוכים חמורים בשאלות הנוגעות לסדר ומשמעת בעבודה. לעתים מרשה לעצמו מנהל העבודה לשנות תנאי עבודה וסדרים בלי שתהיה לו רשות לכך. ישנם גם מקרים הפוכים, שפועל תובע לעצמו בסידורי העבודה זכויות שאינן מגיעות לו. וכן רבים המקרים, שפועלים אינם מקפידים על שעת התחלת העבודה, מאחרים, ומשלימים עם תשלום קנסות בפנים שונים וכו', ולעומת זאת ישנם מקרים, שנותן העבודה מפסיק לפועל את עבודתו באמצע היום או מזמינו מלכתחילה רק לכמה שעות עבודה.

כל זה מחייב, על יסוד הנסיון הרב שרכשנו במשך שנות עבודתנו, לעבד תקנות עבודה סדירה, המגדירה בפרטי דברים את זכויותיו וחובותיו של העובד וגם של ההנהלה.

לימוד המקצוע

מצומצמות הן האפשרויות לפי שעה בארצנו ללמוד מקצועות עבודה הן לנער והן לבוגר. מפעלי התעשיה משמשים ברובם גם בתי־ספר להקניית מקצועות לעובדים הנכנסים. אין טיפול מספיק בבעיה זו. במקרים אלה לא גובה השכר, שהמתלמד מקבל צריך להיות הגורם המכריע, שעליו בלבד יש להגן, אלא בראש וראשונה צריכה להעסיקנו השאלה: איך ובמשך כמה זמן מקנים למתלמד את המקצוע. בהרבה מקרים נוהגים נותני העבודה להשתמש במתלמדים אלה (ביחוד מהנוער) לשם מילוי עבודות בלתי מקצועיות במשך זמן רב. אולם יש להעיר, כי מגיעות תלונות קשות גם נגד החברים, בעלי המקצוע, שאינם מגלים יחס חברי למתלמד הצעיר. הנער רוצה לראות בעובד הבוגר, בעל המקצוע, את מדריכו ועוזרו לו, הוא הדין לגבי הנערה והבוגר המתלמד. אנו נתבע מאת נותן העבודה תנאים מתאימים ללימוד המקצוע, אולם חברינו בעלי המקצוע, שעלידם ללמד את המקצועות, חייבים למלא את תפקידם כראוי לחבר ולאח. עם זאת יש לחפש דרכים להרחבת אפשרויות ללימוד מקצועות לפועלים־ות בוגרים ע"י סידור קורסים מקצועיים מיוחדים וכו'.

פקידים בתעשיה

נותני עבודה רבים מסרבים עדיין להכיר בקשר האירגוני שבין הפקיד, העובד בתעשיה, לבין הפועלים. הוכח לנו מהנסיון בהרבה מקרים, באיזו מידה נעזרים הפקידים בהגנה על עניניהם ע"י אירגון הפועלים במקום. וכן להיפך, לא פעם הוחש גמר סכסוך עבודה ואף נמנעה שביתה בשהפקידים הודיעו לנותן העבודה, שגם הם מצטרפים אליה. בעיה זו צריכה להעסיקנו. עלינו לכלול את הפקידים בתעשיה בכלל האירגון המקומי ולשתפם שיהנו מלא בזכויות וחובות לגבי הנהלת הענינים והטיפול בהם. על נותן העבודה להכיר בזכותו של הפקיד להשתייך לכלל משפחת העובדים ושאירגון העובדים במקום יחד עם ההסתדרות יטפלו גם בעניניו.

סיום.

כל העבודה הארגונית, המסועפת והאחראית הכרוכה בפעולה להגנת קיומו ותנאי עבודתו של העובד בתעשיה נעשית לא בלבד על־ידי מספר אנשים ומוסדות העומדים בראש מועצת פועלי ת"א, אלא מבוצעת שכם אחד עם מועצת המשנה לפועלי רמת־גן, ועדי הפועלים בחולון ובבת־ים, מזכירי האגודות, חברי ועדי האגודות המקצועיות ומועצותיהן, מחלקת הפועלות, חברי ועדי הפועלים במקומות העבודה ומוסדות סניף הנוער העובד — כל אלה מהוים חבר גדול של קרוב ל־1600 פעילים.

פעולתה האחרונה של ההסתדרות בתל־אביב נתקלת בקשיים עצומים. המשק התעשיתי כאן מוצא למקומות עבודה רבים ובתי־מלאכה זעירים למאות בכלל זה. יש השתנות מסוימת של אירגוני המיעוטים לחרושת. הגורמים לפעמים סיבובים במקומות העבודה, אולם שום אירגון של מיעוטים ואף לא כולם יחד, לא הצליחו על אף מאמציהם, לכבוש עמדה של אהדה והשפעה בקרב הפועלים, פרט למספר מפעלים בודדים, שבהם נוצר רוב מקרי בהחלט (כשבעל המפעל הוא עסקן מפלגתי של אותו אירגון). יש שפועלים, המשתייכים לאירגוני המיעוטים, מוצאים לאחר כניסתם לעבודה את הדרך להסתדרות ומצטרפים אליה. אף על פי כן אין להתעלם מפעולת קיומם של אירגוני המיעוטים ומגמתם של אחדים מהם (רביזיוניסטים ואירגון ציונים ב') להלחם בהסתדרות. גם תוך הסתייעות בנותן העבודה. בעיה זו נעוצה בשאלת לשכת העבודה הכללית, שלא נמצאה עדיין בתל־אביב (פרט למקצוע הבנין ועבודות צבוריות) את פתרונה, עקב עמדתם השלילית של חלק מאירגוני המיעוטים.

תל־אביב וסביבתה מתפתחות במהירות ל מ ר כ ז ת ע ש י ת י גדול. לעומת משקלם הגדול של פועלי הבנין בשנים הקודמות גדל ויגדל מספר העובדים בתעשיה ובתחום מתרבה ויגדל חלקה של הפועלה. כבר כיום עולה אחוז הפועלות על 35% מכלל עובדי התעשיה בתל־אביב. עם התרחבות הגיוסים לשרותי הצבא יגדל משקל הפועלות עוד יותר. תמורות אלו מרחבות עוד יותר את הבעיות העומדות לפני המרכז, מחייבות בעיר מיוחד מחשבת הכנות חדשה ומחייבת ראות לקראת הזמן, שבו תעמוד מלחמת השלום. אנו מצווים להשתמש בכל הנסיון המקצועי, הארגוני והטכני, שרכש העובד העברי בתקופת המלחמה, עלינו לסגל ללא משברים את מנגנון הייצור התעשיתי המלחמתי לצרכי העם והארץ בימי שלום. אנו נצטרך לייצב ולהבטיח את הישגיהם המקצועיים והכלכליים של עובדי התעשיה, שנרכשו בעמל רב בימי המלחמה, למען עתידו לאחר המלחמה.

א. בקר

במערכות המלחמה

ההתקפה הסוביטית מעמידה בסימן שאלה לא רק את תכנית ההתקפה הגרמנית לאביב, אלא מאיימת בכליה על המחנה הנאצי העצום, שנתקע בדרום רוסיה. הגנרל צייצלר, ראש המטה הצבאי, נאלץ לחפש דרך כיצד להגן על פני החזית; צייצלר עלה לתפקידו בתור מתכנן ראשי וקיצוני לתכנית קודמו, הגנרל האלדר. מספרים, שעוד באוקטובר הציע האלדר לסגת מסטאלינגראד ומקאוקאז מערבה ולהתבצר בקו וורונז'—מילירובו — ומשם דרומה מזרחית לרוסטוב עד לטיכורצק, וע"י כך לשמור על הקאוקאז הצפוני־מערבי ולקצר את קוי ההגנה הארוכים. הקו הנ"ל, קו האלדר היה מקביל לקו החורפי מאשתקד, קו קורסק־טאגאנרוג — קרים; אך היה בו משום נסיגה לא קטנה לעומת העמדות בהם עמד הצבא הגרמני באוקטובר. היטלר התנגד לתכנית זאת: הוא הלם על קו הוולגה, לאחר שסטאלינגראד הפול בידיו. האלדר ואתו בוק טענו אז, שסטאלינגראד לא תפול ולקראת החורף מוטב לסגת אחורה. כידוע שניהם הודחו, ועל בוק אמרו אפילו שנאסר.

והנה כרגע מתהלכות שמועות, שגם צייצלר נוכח כבר מה שהאלדר ראה מראש. הצבא האדום שבר קשה בקיץ, אך כוחו לא תש והוא מתקיף בעוז. מ ט ר ת ו ה א ס ט ר ט ג י ת ב ו ל ט ת ל ע י ן : ר ו ס ט ו ב. משלושה צדדים חותר הצבא הסוביטי לקראת עיר ססמה זו. מצפון, לאורך המסילה האסטראטגית וורוניז' — מילירובו — רוסטוב מבער הצבא הסוביטי מתקפות את קוי ההגנה המזרחיים של גנרל מאנשטיין, על הגנירל הזה נטלה כל המעמסה של שמירה על קוי האספקה והתגבורת למחנה הוט שע"י סטאלינגראד ולמחנה ליסט שבקאוקאז. הרוסים אינם מתקיפים התקפה ישירה את צבא מאנשטיין; הם עוקפים אותו מערבה ומשתדלים להתקרב לכל האפשר בקצה הדרומי של ביצוריו אל רוסטוב.

התפקיד העיקרי נוטל בחלקו של הגנירל הסוביטי רוקוסובסקי, המרכז את כוחותיו לאורך מסילת הברזל סטאלינגראד — ליכאיה, המחנה שלו כבר אינו הוא שוכח את הצלע השלישית של ההסתערות לרוסטוב: המחנה הזה סלאנסקאיה ונמצא במרחק של מאה ק"מ מרוסטוב. בהסתערותו מערבה משתדל להתחבר למחנה של הגנירל אירמינקו, הפועל דרומה לדון התחתי לאורך מסילת הברזל סטאלינגראד—קוטלניקובו—סאלסק—טיכורצק. המחנה הזה נמצא כבר בשערי סאלסק, אך נדודיו מפלסים דרך צפונה—מערבה, כדי לנתק כליל את המחנה הגרמני של הוט, העומד בשערי סטאלינגראד. למחנה של הוט אין כבר חיבור עם העורף ע"י מסילת ברזל; כבישיו משובשים ושני המחנות הסוביטיים הנ"ל שולטים על קוי התחבורה האחרונים שלו.

סכנת ניתוק נשקפה גם לגנירל ליסט, באחר ביאנואר נפלו בידי הרוסים לא רק ווליקיה־לוקי, אלא גם בירת קאלמוקיה, אליסטה, מאותו יום התקרב הצבא האדום דרומה ועוד מעט ויתחבר עם המחנה הסוביטי העולה צפונה בקאווקאז לאחר כיבוש מוזדוק, נאלציק, גיאורגייבסק ופיאטיגורסק.

ממקורות שונים מוסרים, שהגנירל ליסט מרכז את התגבורת שהגיעה אליו לא בסוף החזית, אלא ע"י טיכורצק; יתכן, שיש לראות בכך סימן לתכנית של נסיגה, שבה עתידה טיכורצק לשמש לא רק נקודה משען לאחר הנסיגה, אלא בסיס עיקרי להגנה על הצבא הנסוג צפונה ומערבה, אל קוי ההגנה, אותם הציע בשעתו הגנירל האלדר. הצבא האדום אינו מרפה אף לרגע מהאויב הנסוג ובד בבד עם התקפות על הנסוגים סולל הוא מחשולים, על מנת להגיע לרוסטוב ולנתק כליל את המחנות של הוט וליסט.

בשעה שברוסיה נטושים קרבות קשים אלה מעיר פרשן אנגלי, שאם גם רוסיה לא תשיג את מטרתה האסטרטגית במלואה אין בכך כלום, אילו השיגה רק חצי ממה שהשיגה עד כה, יש להתפלא על כוחה ופרצה, לאחר כל מה שסבלה. מן הדין שבנות הברית תחרופנה את חלקן בהתקפה על גרמניה; ה ה ת ק פ ה ה ז א ת מ ה צ ד ה ש נ י ל א ת א ח ר ל ב ו א.

ולא רק הפרשן הלונדוני, אלא גם נשיא אה"ב ומשנהו הבטיחו בנאומיהם שישנת 1943 תהיה שנת התקפה כללית על אירופה שבידי הנאצים.

אין איש יודע, מתי ומאיזה צד תפתח ההתקפה. אך ההכנות נעשות גם בצפון, באיים הבריטיים וגם בדרום, בחוף האפריקאי. שני המחנות הבריטיים, השמיני והראשון, רחוקים כיום זה מזה בשבע מיל בלבד. אמנם רומל קיבל תגבורת ניכרת בכוחות אויר וכוחות יבשה, אך נסיונו לעצור בעד בנות הברית לפני וואדי וסום לא הצליח. הצבא הבריטי מסורת וצבא צרפת הלוחמת מדרום והוא הגיע עד 350 מיל מטריפולי מתקרבים לטרהונה. ובטוניסיה המחנה הבריטי הראשון, המחנה האמריקאי החמישי והמחנה הצרפתי עורכים את הכנותיהם האחרונות לקראת התקפה כללית. גם הגרמנים מבינים, ששאלת אפריקה היא שאלת הזמן בלבד, וברצונם לדחות את הקץ.

ומה הן כוונות יאפאן? הנצחונות הגדולים והחשובים בים, ביבשה ובאויר אינם מרדימים את בנות הברית. העתון היאפאני „ניצ'י ניצ'י שימבון" מתריע, ששנת 1943 תצא יאפאן לתקוף את מרכזי ההתגוננות של אויביה. אם הבינו אל נכון, הכוונה היא לאוסטראליה ולהודו. הבריטים אוסטראליה מתרים, ששאלת היא להאמין, שיאפאן כבר נוצחה וסכנת הפלישה חלפה. באה"ב מתחה העתונות בקורת על שיטות מלחמה „מאי לאי"; בדרך זו אין לנצח את יאפאן, יש לתקוף את יאפאן גופא. בתשובה לדברי בקורת אלה הסביר דובר רשמי, שאין לנצח את יאפאן טיפין טיפין, אך יש קודם לגמור באירופה, ואחר לרכז את כל הכוחות נגד יאפאן, אז גם לא תקשה המלאכה...

וכיצד יבוא הזמן הזה? על כך איש אינו עונה, אם כי הכל רומזים, ששנת 1943 תהיה שנת התקפה הכללית על גרמניה. סגן הנשיא, מר וואלאס, חבטות, שאחרי המלחמה לא תחזור אמריקה לשיטת ההתבדלות, שבעדה היא משלמת עכשיו, אמריקה תשתתף בסידור עניני העולם, תושיט את עזרתה לאומות החלשות ולא תשוב להתבדל. גם הנשיא רוזוולט בהופעתו בפני הקונגרס לאחר הבחירות, חזר והדגיש את תכניותיו הסוציאליות לאחר המלחמה. העולם שהתאכזב מרה אחרי גמר המלחמה הקודמת, כשהתנדפו ונתבטלו כל ההצהרות היפות, רוצה לקוות, שהפעם תשיג האנושות לא רק את מטרות המלחמה, אלא גם את מטרות השלום.

ב. ו.

מאה שנה „פסיכולוגיה" *)

הספרות הפסיכולוגית־פדגוגית טרם מצאה לה גואל בצבורנו. הספרים המקוריים וכן המתורגמים במקצוע זה — נער יספרם. בשמחה ובברכה נקדם על כן הוא הספר, שניתן לנו בתרגום עברי של פרופ' פלוגל, הסוקר על פני התפתחות המחשבה הפסיכולוגית במאת השנים האחרונות, מאז הפכה זו למדע עצמאי, „לדיסציפלינה בלתי תלויה" ולו גם צנועה עדין.

בגורל הפילוסופיה על השקפותיה הדתיים והמוסריים נקשרו במשך דורות עתידה וקיומה של „תורת הנפש" בעתיד, בצעדים ראשונים השיגו הפילוסופים לשיטותיהם, כי תפיסת העולם והכרת המהות בו אחוזות ודבוקות בהתבוננות הנפשית הפנימית, וכי בלא הבחנה זו יקשה להבין בתופעות הסובב הנתונות בערפלים מעובים. אולם העסקה נפשית זו שימשה גורם לוואי לביסוס התפיסות הפילוסופיות האלו, מבלי שנודעה לה כל חוקיות כשלעצמה ומבלי שיוחס לה איזו ערך מדעי ובסיס־חומרי. יכולת רוחנית זו אינה בת קיימא לבנין רוחני איתן ומוצק. הפותחה ונכוון מהלכות וחוקים מסויימים.

אולם בתוקף החסר העיוני החלה הפסיכולוגיה להשתחרר אט אט משעבוד ההשתעבדות לאם־הורתה ולסלול לה את שבילה העצמי במרחבי מדעי־הרוח. מאימתי יש למנות את תאריך העצמאות של תורה זו? פלוגל בין כותבי תולדות הפסיכולוגיה — מהם הרואים את אבי־השיטה לעצמאות זו כמאמצי של ג'ון לוק הרוסו־האמפיריסט האנגלי (1632—1704) להשתחרר במחקרי הנפש מעיקרי המסורת שנתלו אליה מתקופות קדומות; ומהם המאחרים את תקופת־הראשית למחצית השניה של המאה הי"ט, עת הגביר יסוד „הנסיון" חלים בהתבוננות בנפש האדם במעבדה הנסיונית־הפסיכולוגית של וואונדט. תלמידי המחשבה הללו

*) מאת פרופ' י. ק. פלוגל, מאנגלית — ד"ר מ. בריל. הוצאת „ספרית פועלים" 1942.

היברק בהתאם לקנים אשר המנכה החווה לנסוי (נ׳-קמוצה) ולאור ההסתכלות האינטרוספקטיבית, ועם החדירה למעבי התודעה ובדיקתם — נשתה, לדעה אלה, הפתח הרחב לטרקלין הסרטי והעצמאי של מדע־הנפש.

לדעה הסרגי׳ פלוגל, תאריך העצמאות למדע זה מסתמן בשנת 1883 — זה זמן הגבול בין הכלי הפרפורים של הפסיכולוגיה להטהר מכל קליפות הלואי שנטפלו אליה לבין המלחמה על זכיות עצמיות הגוברות והולכות במשך השנים; ניצול העיונים המטאפיסיים מעבר מזה והתאבקות מתמדת עם הלבושים הפי־סילוניים — עד אשר פולטה הדרך לתנועה חפשית וסקורית.

האמנם ריאים אנו לסמן את מאת השנה האחרונות כתקופת־עצמאות למדע הפסיכולוגי? האמנם התיצבה הפסיכולוגיה על דרך המדע המדויק וקבעה לעצמה שיטה של חוקים ברורים וקבועים המסייעים בידי אנשי־המדע לבחון באמצעותם כל תופעה פסיכולוגית? (הן יודעים אנו, כי אין במקצוע הזה לרבוי השיטות, הדרכים והגישות? והן כל תוגי הרעוח תועים ותוהים עדיין בלבירינט של בעיות ושאלות אשר הסתרו מהן והלאה!) והמחבר — אמנם — משהגיע לחקר התקופה העצמאית הוכרח על כן להסתייג עד מאוד מקבוע מצע אחיד ומשותף לכל בוני החקר בפסיכולוגיה המודרנית. והוא מבחין בתקופה רבתי זו שלש תקופות־משנה. תקופה א׳ — (1883—1890). בעונה זו נשעבים הכיוונים המסריים אשר גילו את הקשר בין הפסיכולוגיה לבין הפיזיולוגיה מצד אחד ומעבר מזה היחס הקרוב — ובמידה רבה היסטורי מעשי — שבינה לבין הפדגוגיה. הימים לאחר הופעת ספריו של הרברט שבהם העמיד במרכז היינו את ההכרה והעריך את הידיעה באם הרצון. העמיכנתו הרבה בפדגוגיקה הביאתו לידי כך שהעמיד אותה במרכז עיונו הפילוסופי. אין תקופת־משנה זו, המכונה בשם עונת „הפסיכולוגיה הניסיונית" מצטיינת בגילויים מיוחדים. מאמצי מחקר מרובים כוונו לבדיקת המבנה המפורט וקביעת התפקידים של אבדי־עצבים שונים ושל מלקי־עצב למיניהם. עצם ההסתכלות בשדה הפיזיולוגיה של העצבים — הלמהולץ, ניתנה הדעה להתבוננות יותר בחושים, הוכרה הנסיוניות והאכס־פרימנטליות (ובר—פכנר) ההתחלה לחקר מתלות הרוח והעצבים הבלתי נורמליים של הנפש הדנה ממסגרתה המצומצמת למסרים רחבים יותר (ההיפנוטיזם׳ מסמריזם).

תקופה ב׳ (1890—1900). זו תקופת התורה האבולוציונית של דארוין שעוררה בלי ספק מהפכה בכל תורת החיים; מאמציו של ספנסר להחדיר את נקודת־ההשקפה ההתפתחותית לתוך הביולוגיה — מעין מצע ביולוגי לתורת האסוציאציות רצוף עמידת תקיפה על התורשה והגורמים הנוגעים. בשנים אלו ניתנת הדעה גם על נפש בעלי החיים — ובמידה ידועה הונח היסוד לפסיכולוגיה של יצורים אלה. נלאט לאט הוכשרה ונתישבה תורת האבולוציה בקרקע לחקר נפש היחיד — יסודות התורשה והאבנגניקה. ומכאן צעד נוסף להסתכלות בנפש הילד ולאיחוד התפתחותו של היחיד (האונטוגניה) עם התפתחות של המין (פילוגניה). בתוך המערכה הזאת נודעת חשיבות מיוחדת לתורתו של ג׳יימס — ולפרק המיוחד על „תורת האסוציאציות" אשר נשתלבה כהירוק רב בתורת החינוך. בכל יסודותיה מתבלטת תורתו של וילהלם וואונדט על הפסיכולוגיה האכס־פרימנטלית. המעבדה שלו בלייפציג (נוסדה בשנת 1879) — שימשה בלי ספק „רחם" יסודי למעמדת מדע הפסיכולוגיה ברשותו העצמית. מעין סופיסט הפכה למדע שבמעבדה הודות לאכספרימנטים הרבים על התחושות, התפיסות, התנועות וכו׳. ענפיה של הפסיכולוגיה האכספרימנטלית מתפשטים מעבר לתחומי אירופה — מעלי הול באמריקה. אמריקה מגלת בתקופה קצרה את דרכי המחקר של גרמניה, והניסויים באכספרימנט לגבי האדם והתנהגותו מכה שרשים עמוקים במדע ובחוגי החוקרים ביבשת זו.

תקופה ג׳ — זו התקופה של הפסיכולוגיה המודרנית המתחילה משנת 1900 ואילך. ובזמן זה מתבלטות האסכולות החדשה המשתמשות בשיטות מתוך והסתכלות מגוונות ומפליגות אל מרחבי האיזיפוף של הנפש. והרשימה ארוכה למדי. נהרבו הלוקי הדעות, הובלטו ניגודים רבים בין משכפות החוקרים במקצוע זה. המחבר מנסה להאיר את תולדות ההתהוות המתיסבכתית של כל אסכולה ואסכולה — הגשיות הנגדיות שהובלטו ביחיה הראשונים של הפסיכולוגיה לא קהה הזר. לשעבר עומצתו באבטומיות של מבנים לעומת פעילות אסוציאציה — לעומת כוחות הנפש. עתה הועתקו בסירה יתירה — פסיכולוגיה של מבנה (סטרוקטוראלי) לעומת פסיכולוגיה של תיפקוד (פונקציונלי), פסיכולוגיה של אסוציאציה מול הפסיכולוגיה של תבנית; פסיכולוגיה של התנהגות (ביהביוריזם) לעומת פסיכולוגיה של הסתכלות פנימית (אינטרוספקציה), תכליתית לעומת סבתית; פסיכולוגיה של המודע בנגוד לפסיכולוגיה של הלא־מודע. והרי משולבים באסכולות אלו שמותיהם ותורותיהם של גדולי המדע הפסיכולוגי האנושי. הניגודים החריפו במידה כזאת שהשיטה האחת סותרת את כל אשר בנתה האסכולה השניה, כל אחת משתדלת להאחיז את עיקריה במציאות הנפשית של האדם. והמבוכה אינה קלה כלל וכלל...

הרצאת הדברים של המחבר אינה קלה כלל. היא טובלת בשפע של שמות ראשונים במעלה ושניים להם, בשפע של ספרים (לצורך המחקר השתמש בביב־ליוגרפיה של 800 ספר), ברוב תאריכים. נוסח המחבר אינו בהיר למדי, רעיונו אחר סבור מקום לו בתקופות קודמות ובהתפתחותו בימים הבאים, גם הסגנון — במקורו — אינו קל־התפישה. אכן אין להאשימו במידה יתירה — החומר הוא כה רב עד כי יקשה לסדרו בצורה המציאית „לסטודנט" הבא להכיר את התו־חוות הפסיכולוגיה על כל זרמיה ושיטותיה במשך מאה שנה. אכן הד"ר מ. בריל הצליח־לשוות להרצאת הענינים נוסח עברי נאה — עם כל זהירותו לשמור על המקור, שילובי המבוא ומראי המקומות מוסיפים תוספת הארה לחומר לצורך המעיין בו.

רצה המחבר לפקוד גם את היחסים בין הפסיכולוגיה לסוציולוגיה, לחינוך ולהעשיה. יש לציין, כי הפרק הראשון אינו מקיף את הבעיה בכל מסגרתה. הדעה הנבאה כבר ע"י ואונדט, כי הפסיכולוגיה האכספרימנטלית אינה יכולה להצטמצם בתחומי היחיד גרידא וזקוקה היא להשלמה ע"י „הפסיכולוגיה של העמים". ואמנם בשטח זה נעשה לא מעט. וחבל, שלא רבו המחבר פרק בהגירותיו בזמן לפסיכולוגיה חברתית על כל שלביה.

גם הפרק על הפסיכולוגיה והחינוך אינו ממצה למדי. ביה"ס המודרני בתקופה האחרונה נועץ את יונקותיו בתורת הנפש. והפסיכולוגיה הגילית משמשת כיום רקע ומצע לרקמת המסכת הלימודית, ולא רק הגישות האינדי־ווידואליות קובעת כיום את מלך הייו של ביה"ס כי אם גם הפסיכולוגיה החברתית הרבה. הסטודנט המעיין וכמוהו המורה זקוקים להרחבת־יתר בקשרים שבין שני המדעים.

בזמן האחרון נסתעף סעיף מאחד של הפסיכולוגיה לעבר התעשיה. התעשיה הענפה בכלל וכן גם המלחמה בשיטותיה החדישות הובעות הספק גדול של כוחות רוח וגוף — והרי הפסיכולוגיה מוכרחה להגליס בעיות רציניות הקשורות מצד אחד בעבודה עצמה ומצד שני בעובדים. וכהן אחוזות בעיות משנה של „הדרכה מקצועית" ו„בחירה מקצועית". אף פרשה זו לא הוארה בהיקפה המלא. החיים המודרניים בדבינוניותם האישית והחברתית מציבים דרישות רבות למדע הפסיכולוגי — ולא רק לשם הלכת גרידא כי אם הורה למעשה. הפסי־כולוגיה, כאמור, נתונה במבוך של שיטות ועמדות. אולם ברור, כי היא קנתה לה זכות של מדע אשר בלעדיו לא יכונו דרכי אדם. וזאת הצליח המחבר להוכיח בחתך ההיסטורי שנעשה על ידי בתולדות הפסיכולוגיה.

אין ספק, כי בצד ספריו החשובים של ד"ר ניסן טורוב על „הפסיכולוגיה כיפונית" — ימצא הקורא העברי תוסף מאלף בספר זה. ויבואו הד"ר מ. בריל וההוצאה על הברכה.

יעקב הלפרן

הערות ורשימות

א, דרכי הסברה — — —

התחו „על התמורה", בלי מבטאה של תנועת השומר הצעיר בארץ, יותר משהוא מבטא את דעתם של הצעירים הוא מבטא את דעתם של זקני „תנועת הנוער". אין ביכו להבין עתה המבוגרים ולא כלום, מה זה תיקה את מפא"י, אם זה כך; מה זה רואה את עצמו כנאמן יחיד, אם זה כך, מה זה „אינו צריך לבילטמור", אם זה כך, ואם ב„השומר הצעיר" הוכן התמיה הלשה וכל פשקדשתים מתלק הארים; אתה סוציאליסטי בלי מהבאות והוא עם מהבאות, אתה ציוני אמתי והוא ליבינוריסטו — השומר הצעיר לא כל שכן, שאינו רואה חובה לעצמו לנהוג דרך ארץ באישי הסוכנות ותנועת הפועלים.

במאמר „הצריכים אנו לבילטמור?" „מסביר" חבר אחד בדברים ילדותיים ענינים מדיניים, שאין לו ידיעה רבה בהם. במאמר זה צפים אברים שלמים בלתי מעוכלים, שנעקרו מתוך סיסמאות ומאמרים של השומ"צ, אשר גם במקומם אינם מקושרים קשר של הגיון. ולא היינו עומדים עליו, אילולא אתנו ההסברה, הללו שהם מוציאים ועזות־הפנים. וכך אומר בעל המאמר:

„קבלת תכנית „בילטמור" על ידי חלק גדול של התנועה הציונית פירושו אינו אלא קבלת תכניתם המדיניות של הרביזיוניסטים".

ושמא תאמר, שיותני תבנית בילטמור שני בפרט אחד, הרי בא התנא קמא שלנו ומודיעך, כי היה זמן:

„ויום תבנית בילטמור שמר עדיין איסונים לאמת הציונית הסוציאליסטית".

ללמדך, שעשוי האמונים האלה הופרו. אין ספק, שתוכן המאמר הקלוקל הזה אינו עשוי לשכנע שום איש, אולם הלעז שהוא מלעיז והמעניללה, העתיד להשתגר על שפתי החניכים האלה. הם בהזקת סכנה, עד בטרם ילמדו לחשוב איזו מחשבה עצמית מעולה, ילמדו להרס ולהשמיץ, משום שקשה מאד להסביר על פי איזה הגיון תובעת „ציונות גדולה" „מסכת עליה מוסכמות", אך קל מאד להרגיל נערים ונערות לכנות פלוני ואלמוני בשם „רביזיוניסט", „נאציונאליסט", בוגד באמת הציונות הסוציאליסטית, וכיוצא באלה.

ב, „המשק השיתופי" — — —

מלאו עשר שנים לקיומו של העתון „המשק השיתופי". במשך אותה תקופה מילאה הבמה הזאת תפקיד נכבד בבירור השאלות הכלכליות והמשקיות של מפעלנו השיתופי, מסביב לה נתלכדו מיטב האנשים, העוסקים במסכת זו להלכה ולמעשה, ומעליה השמיעו את עיוניהם והצעותיהם ודברי בקורתם לכל הענינים שצצו ועלו באותה שעה. בזכות הרמה המבצליציסטית והמדעית יש לו ל„משק השיתופי" חוג של קוראים

נאמנים. וכל היודע כמה מאמצים צריך להשקיע אצלנו בהקמת במה כזאת ובהתמדתה, יעריך כהלכה את חשיבותה ואת מעשי העוסקים בה. להם יוכלו — ברכה.

אלשי-ך

במפלגה

ישיבת לשכת המזכירות

ביום 5.1.1943, נתקיימה ישיבת הלשכה, שבה הוחלט:

א) לקיים ישיבה של לשכת המזכירות בעניני הגיוס עם חברי המפלגה הפעילים בכל שטחי הגיוס בארץ, בהסתדרות, בלשכות הגיוס, בועד המתנדבים, בין הנוער וכו'.

ב) ביום ה', 14.1, ב־3 אחה"צ תתקיים בדירת המרכז ישיבה עם חברי המפלגה מסניפי ההתיישבות העובדת אשר נדרשים לעזור לחברים הפעילים עליהן בעניני הגיוס.

ג) להעמיד את שאלת הפרשת מרותים של המשקים לרשותה של „גיד ישהושיה" לדיון בישיבת הקרובה של המזכירות.

ד) לקיים את ישיבת המרכז ביום 20.1.

ה) לכנס את ועדי הפועלים בתל־אביב לבירור שאלות „המדיניות הציונית בשעה זו", בכינוס ירצה הח' ד. בן־גוריון. הכינוס יתקיים ביום שבת, 22.1.43.

ו) לקיים כינוס של פועלי מחנות הדג"י בדרום הארץ לבירור שאלות „המדיניות הציונית בשעה זו", בכינוס ירצה הח' ד. בן־גוריון. הכינוס יתקיים ביום ד', ה בפברואר ש. ז.

ביום 6.1 נתקיימה ישיבת הלשכה, מוקדשת לשאלות העזרה לגולה ודרכי הצלת יהודים מן התופת הנאצית. מלבד חברי הלשכה השתתפו חברים העובדים בשדה פעולה זו.

ב־5.1 היתה ישיבת המזכירות שבה:

א) נקבע סדר היום של ישיבת המרכז הקרובה והוא: 1) סקירה פוליטית; 2) דין וחשבון על פעולת המזכירות; 3) „עליה חדשה"; 4) „גיד השיתופית"; 5) איחוד הנוער.

ב) הוחלט לחייב את הח' ג. יוספטל להכנס סיד לעבודת מזכירות המפלגה.

כינוס לעניני התעשיה והחרושת

ביום 7.1 נתקיים באולם „הפועל" בתל־אביב הכינוס הארצי של באי־כוח סניפי המפלגה וחברי המפלגה בועדי הפועלים במפעלי החרושת והתעשיה בארץ. הכינוס נפתח ע"י הח' ד. בן־גוריון. (דבריו יבואו בגליון הבא). הרצו החח' א. קפלן על „החרושת בארץ בימי המלחמה", הח' א. רבינוביץ על „הפועל בחרושת בתקופת המלחמה". והח' גולדה מאירסון על „חוקי עבודה ויחסי ההסתדרות עם הממשלה". אחריהם דבר הח' דוד הכהן על מפעל התעשיה של ההסתדרות. הישיבה הראשונה נסתיימה בדברי הח' אבא חושי.

הישיבה השניה נתקיימה באותו ערב ובה דברו החח': א. בקר, ג. פרויס, ג. פילניאק (תל־אביב), י. פראגר (שמן, חיפה), י. האלדשטיין (רמת גן), בן־ציון ישראלי, א. שפירא (חברת החשמל), פרנקל (אתא־חיפה), קינרוס ירושלים). הכינוס ננעל בדברי הח' ד. בן־גוריון בשעה 12 בלילה. נשארו רשומים ולא הגיעו לרשות הדבור עוד 17 חברים ממקומות שונים בארץ. החברים נתבקשו ע"י יו"ר הכינוס להמציא בכתב את הדברים שהיה ברצונם להגיד בכינוס ולא נאמרו בגלל קוצר הזמן. (הערכה על הכינוס בגליון הזה).

לבאי הכינוס חולקו ההנחות הבאות שחוברו ע"י הח' א. רבינוביץ. פועלי התעשיה בתקופת המלחמה

שנים הם התפקידים הראשיים, העומדים בפני פועלי התעשיה בתקופת המלחמה:

1) גיוס מלא של יכולת הייצור של התעשיה העברית לצרכי מאמץ המלחמה (מתוך שמירה על יכולתה המשקית גם לתקופה שלאחר המלחמה). 2) שמירה מלאה על זכויותיו והישגיו הארגוניים ועל רמת חייו של צבור פועלי התעשיה (מתוך דאגה מיוחדת לפועלים בעלי שכר נמוך).

ואלו הן הדרכים להגשמת מטרה (1):

1) מריצו עבודה מלא של כל פועל ופועלת, והסרת מפריעים לגילוי מלוא הפרודוקטיביות; 2) דאגה מוגברת למניעת אסונות בעבודה; 3) שיתוף נציגי פועלים בעצה בכל העניינים הנוגעים בייצור המלחמתי; 4) התקנת יחסים סדירים בין הפועלים והבעלים לשם מניעת סכסוכי עבודה בכל האפשר.

ואלו הדרכים להגשמת מטרה (2):

1) שמירה על מעמדה של ההסתדרות בנציגת פועלי התעשיה; 2) השיטה של משא ומתן קולקטיבי בענין תנאי העבודה; 3) תוספת יוקר מלאה, המשתנית עם תנודות האינדכס; 4) תיקונים שיטתיים בשכר היסודי, בראש וראשונה — בדרגות שכר הנמוכות, והרחבת הישגים הסוציאליים.

מהנאמר לעיל נובעות דרישות אלו לממשלה:

א) התייעצות מוקדמת עם ההסתדרות על כל פעולה תחוקתית או אדמיניסטרטיבית, הנוגעת בעניני הפועלים. ב) שיתוף נציגי ההסתדרות בעצת הממשלה בכל עניני הייצור והאספקה. ג) הקמת ועדות משותפות לנציגי הפועלים והנהלות המפעלים, העובדים לצרכי המלחמה, לעצה על שכלול דרכי הייצור, מניעת בזבוז בחמרים וכו'. ד) הגשמת תכנית רחבה של הכשרת פועלים מקצועיים לענפי תעשיה שונים. ה) מתן תוקף מחייב כללי —, הן לגבי המשק הפרטי, והן לגבי משק הממשלה והשרותים הלוחמים — לנורמות של שכר ותנאי עבודה, הנקבעות במשא ומתן של ההסתדרות עם המעבידים. ו) הנהגת חוק על שכר־מינימום. ז) הנהגת פיקוח אפקטיבי על האמצעים למניעת אסונות בעבודה והגדלת מכסת הפיצויים לנפגעים בהם. ח) חמיכה כספית מתאימה וסדירה מאוצר הממשלה בקופת חולים.

ואלו הן המסקנות לקוי פעולתה של ההסתדרות:

א. המשך המאמצים להתגבר על הפילוג במחנה הפועלים. עלינו נכונות כנה לקבל להסתדרות כל פלג הרוצה בזה. נכונה להסכם עם הפועל המזרחי. המשך הקמת של לשכות עבודה כלליות בערים. ב. נכונות מעשית לכריתת הסכם עם בעלי תעשיה בזמן המלחמה על הסדר תנאי העבודה העיקריים ופתרון סכסוכים בדרך של בוררות. ג) עד שיושג (אם יושג) ההסכם דלעיל (סעיף ב') — נכונות להעזר בתוכה של מחלקת העבודה של הסוכנות ליישוב סכסוכי עבודה ושמירה, בדרך־כלל, על פרוצדורות הקבועות ב„צו סכסוכי עבודה", בהתאם להחלטתה של מועצת ההסתדרות ט"ג. ד) קוים יסודיים אלה בפוליטיקה תעריפית של ההסתדרות: הרגש העיקרי — על תוספת יוקר מלאה; תיקונים שיטתיים בשכר היסודי, מתוך מגמה מיוחדת להעלאת שכרם של פועלים ופועלות מסוגים נמוכים ולהאחדת התעריפים במפעלים שונים שבכל ענף תעשיתי; חתירה להנהגת חופשה שנתית, חופשת מחלה וקופות תגמולים בתעשיה כולה. ה) הגברת חייה החברתיים, כוחה הארגוני ופעולתה של האגודה המקצועית, על מנת למנוע התפוררות האיגוד המקצועי ההסתדרותי למקומות עבודה מבודדים ומפורדים. ו) הגברת הליכוד של הפעולה המקצועית של ההסתדרות, וכאחד האמצעים לכך — איסור מוקדם של כל שביתה בזמן המלחמה בידי הועד הפועל. ז) פעולת הסברה ההסתדרותית להבהת בין פועלי תעשיה, בהדגשה מיוחדת של תפקידם במאמץ המלחמתי.

אסיפות על „המדיניות הציונית בשעה זו"

נתקיימו: בחדרה בהשתתפות — ה. ברנר; ראשון־לציון — מ. ורבר; יפו־תל — ב. איזנשטדט; טבריה — ז. דוביטוב; נס־ציונה — בויבות בין מפלגתי — ב. איזנשטדט.

מזכירות המפלגה הטילה על הח' מ. גרצברג את ריכוז עניני המפלגה במושבות. הח' גרצברג כבר נכנס למלוי תפקידו.

ב ר א ש ו ן ־ ל צ י ו ן נתקיימה בליל שבת ב־8.1 ישיבת מועצת הסניף בהשתתפות הח' מ. גרצברג. דנו בסכסוך העבודה בבית־החרושת „נשר" ובשאלות מזכירות המועצה.

ב כ נ י ר ת נתקיימה ביום ב', 11.1 אסיפת פעילי המפלגה בהשתתפות החח' מ. גרצברג וד. שרייבמן. נדונו שאלות העבודה ועניני הסניף במקום. נמסרה אינפורמציה על פעולות המפלגה בימים אלו ונתפתחה שיחת הברוח ערה שנמשכה עד אחרי חצות. בשיחה השתתפו החברים: אטקין, ברונשטיין, פכטר, כהן, פכטר יהודית, פכטר משה, הרנר, מניה כהן בניטין, סוסינסקי וד"ר לבל. סוכם: להגביר את הפעולה בסניף ע"י מגע עם המרכז ובחירת קבוצת פעילים במקום, להגביר את הפעולה בנוער ע"י הבאת מדריך מן החוץ, לארגן את הפצת החומר בכתב של המפלגה, לקיים את ההחלטות המוסרות המרכזיים בעניני העבודה וכו'. לועד הסניף נבחרו החח': יד"ר לבל, הרנר, וגולדנבורבסקי.

ב ר ח ו ב ו ת נתקיימה בשבת ב־9.1 ישיבת מועצת הסניף בהשתתפות הח' מ. גרצברג מטעם המזכירות. השתתפו כ־25 חברים. הח' גרצברג מסר על תכנית הפעולה המוצבות והתעכב במיוחד על עניני הסניף. החברים חוו את דעתם כי יש להטיל על אחד החברים את ריכוז הסניף, לפתוח במפעלה לרכישת חברים חדשים למפלגה, לארגן את חיי התאים המפלגתיים ולקיים אתם מגע מתמיד, לכוון את שליחי המפלגה במוסדות ע"י דיונים מתמידים ורצופים על עניני המקום, לקיים מגע אמיץ עם המרכז ע"י בקורים תכופים ודיונים באספות חברים בשאלות השעה.

בבירור השתתפו החח': ד. שרייבמן, ש. דה יונג, קלמן, מילר, מילרוד, בנימין קרוסר, נוביק, איזיה, לוין, קוסטרינסקי. בסיכום הוטל על המזכירות להביא בהקדם למועצה הצעה ארגונית להפעלת הסניף.

פגישת מדריכים שניה

ביום ה', 7.1 התקיימה במשק הפועלות בצפון תל־אביב פגישת המדריכים השניה מטעם המפלגה. בשאלת המדיניות הציונית פתח הח' ב. איזנשטדט. השתתפו בבירור מדריכים מגילים שונים ומהסתדרויות נוער שונות.

ועדת הנוער

ביום ד', 6.1 התקיימה ישיבת ועדת הנוער של המרכז. דנו בהמשך הפעולה בין מדריכים ובתוך ישובים חקלאיים צעירים. הועלה הצורך בהוצאת קובץ לשאלות הנוער מטעם המפלגה.

העורך האחראי: י. לופבן.

הכתובת של המערכת וההנהלה: „הפועל הצעיר", תל־אביב ת. ד. 88 Hapoel-Hazair, Tel-Aviv, P.O.B.

דפוס שושני „הפועל הצעיר", בע"מ, תל־אביב

להדביק על לוח המודעות!

להופעת "מלחמתנו"

הננו שולחים לכם את חוברת ינואר 1945 של הירחון "מ ל ח מ ת נ ו".

"מלחמתנו" מבקש להופיע מדי חודש בחדשו כירחון פ נ י מ י ו ח פ ש י, הבא לבטא את המציאות היהודית והישובית כמו-שהיא; להגיב על הנעשה סביבנו ובתוכנו; ולעורר את המחשבה הציונית-המדינית, שתהא צופה את פני התנאים החדשים, הנולדים ומתהוים בעקבות המלחמה בעם, בארץ ובעולם כולו.

תשומת-לב מיוחדת יקדיש הירחון לגלויי-תקומה ולמבשרי המבצע הלאומיים, הנוצרים תוך כדי המלחמה: גרעיני הצבא העברי, דרכי העליה החפשית ומפעלי התישבות. כמו-כן יוקצב מקום לתפוצה היהודית ולהתגבשותה הציבורית והרוחנית.

שאלות התמורה הסוציאלית והבנין-מחדש לאחר המלחמה, בין בסביבות ארצנו ובין בעולם כולו, יבואו לבטוי בירחון; במיוחד ישתדל לתת תמונה נאמנה מהמתרחש בסביבותינו, בארצות המזרח התיכון.

ההתחלות קשות. רק בהמשך הופעתו יגיע הירחון לכך, שיוכל לספק את הצרכים שלמענם נוצר. ובמידת עזרת החברים תלוי הדבר.

החברים קרויים להשתתף בירחון ולשקוד על הפצתו.

מחיר גליון בודד - 30 מיל. דמי-החתימה לחצי-שנה - 150 מיל.

המו"ל.

למזכירות של מפלגת פועלי א"י

<u>ת ל = א ב י ב.</u>

ח. י.

מתוך ראיית הפעולה במחוז שלנו וידיעת הצרכים לכלל מטגרת המפלגה, הנני פונה אליכם בהערות ובהביעות הכלולות להלן.

לשם מניעת אי הבנה, הנני רוצה להדגיש מראש שאני מעריך מאד את אשר עשתה המזכירות עד עתה בשטח של מגע עם ב"כ הסניפים והנוער בהפצת הרצאות בן-גוריון וברל.

ואולם הפעולה הנ"ל עוד טרם הורגשה בין המוני חברינו במקומות. הנה במחוז שלנו, מלבד הרצאות בודדות וישיבת מועצה אחת אחרי הועידה בהשתתפותו של שקולניק, לא נעשתה פעולה אפילו בהיקף שלפני הועידה. לפני הועידה, כשידעתי שאין המזכירות קיימת למעשה, ארגנתי בעצמי את הכינוסים המחוזיים ו"סחבתי" את המרצים אלינו ואת חברי המרכז. אולם נדמה לי שהניטום מחייב שלא אעסוק עתה במין "התחרות" עם המזכירות בכגון דא. ואני מ ח כ ה לפי שעה ל פ ע ו ל ה מצד המזכירות במחוזנו, ומחוץ למחוזנו, בשטח הארצי, בועידה ולאחריה אמרנו נגייס עשרות חברים ונפעיל את המפלגה ואת ההסתדרות בשטחיה המרובים. והנה בשטח זה נפסק באילו הזרם והמכונה עומדת. כפי שידוע לי נפסקה פעולת הגיוס וגם אלה שגויסו – חלק מהם מחכה שיקראו לו לתפקידו. ומחכה. הן אי אפשר להתלות את המשך פעולת הגיוס וקביעת התפקידים בגורל המו"מ עם סעיה ב' בעניני תל-אביב?

מצאתי לנחוץ להביא לפניכם את ההערות הנ"ל (מבלי לעמוד על עוד ענינים בלתי גמורים, כגון מערכת "הפועל הצעיר", המפלגה החדשה של עולי ברמניה וכו'), דוקא עתה, בראשית העבודה, עוד בטרם הספיקה המזכירות להשתרש בעבודה וברוטינה הכרוכה בזה. והנני מרשה לעצמי לתבוע מכם עתה שני דברים: לחזות גורם בפעולת מחוזנו ובמחוזות בכלל ולהמשיך בגיוס החברים.

אני מקוה שלא תראו בהערותי הנ"ל משום בקורת הרגילה אצלנו. מתוך הוקרת עבודתכם המאומצת, הנני רואה בכל זאת צורך לציין שרק מעט נעשה בהתאם לצרכים, ובהתאם <u>להבטחות</u> שנתנו לאחרים ולעצמנו. אל נחזור גם הפעם על שגיאות <u>וכוונות</u> של אחרים. ננצל את השבועות הקרובים לפתוח הפעולה של המפלגה <u>בממדים אחרים.</u>

אני מחכון שמכתבי זה יגיע לידיעת חברי המזכירות.

בברכה

/-/ א. אופיר

3.1.43

נ.ב.

לגבי המחוז שלנו הנני מציע לסדר שורת הרצאות במשקים ובמושבות (כולל גם את טבריה וצפת) ושלשה כינוסים מחוזיים במשך ששת השבועות הקרובים ם האחד המוקדש למדיניות ציונית, השני לידיעות מהגולה (בהשתת-פותם של דובקין ובייששט)

ה ע ת ק ה

לכבוד

ד"ר ב. י'וסף

יו"ר המרכז להתגייסות הישוב

י ר ו ש ל י ם

ד"ר ב. י'וסף היקר,

בזה הנני מודיע לך על הסתלקותי המוחלטת מהועדה המרכזית להטלת משמעת של מרכז ההתגייסות.

איני מיחס ערך לעבודת הועדה בכלל כל זמן שדבר הגיוס אינו משולב בפעולות היום-יומיות של מוסדות הישוב המרכזיים. כי עד היום לא נעשו מאמצים מספיקים להקמת משטר של ~~הת~~ התגייסות כללית בישוב, לפחות במידה שהדבר תלוי במוסדותינו. ואם נעשית פעם פעולה רבתי, הרי אין לה המשך והיא הולכת ודועכת כמעט בד בבד עם ההכרזה עליה. העובדה שמאז פורסמה הודעת הסוכנות, כי מחלקותיה ~~א~~ והמוסדות הכפופים לה לא ישרתו אלא את אלה שמלאו את צו הגיוס, טרם החלו המוסדות לבדוק את כשרותם של הפונים אליהם – עובדה בולטת זו תוכיח. ברחבי הישוב נוצר, איפוא, הרושם שלמעשה נערו המוסדות את חצנם מענין זה של הטלת משמעת לאחר שהודיעו עליו בפומבי.

במצב כזה לא יפלא אם המשתמטים מחובת הגיוס אינם מרגישים בלחץ צבורי מוחשי בשטחים חיוניים שונים; אשר יכריח אותם להתגייס למען מנוע בושה וחרפה מהעם היושב ~~א~~ בציון. וכלום יש להתפלא אם בשבועות האחרונים קרו מקרים מעציבים בשטח הסנקציות האישיות, שניטל מהן התוקף הצבורי הדרוש –, מה שלא יכול היה לקרות, אלמלי גילו המוסדות המרכזיים כולם מאמצים שיטתיים להקמת משטר של התגייסות כללית בישוב.

הכרתי העמוקה היא, שבלעדי מאמצים מרובים בכוון זה יוסיף מפעל הגיוס להדרדר במורד ויצטמצם בתחומי ההתנדבות בלבד.

במצב הנוכחי, כאשר אינו מסתמן כל סכוי לשנוי פני הדברים ביסודם, לא נשאר לי אלא להסתלק מהועדה המרכזית להטלת משמעת של מרכז ההתגייסות, והנני מודיע על כך שניה לשולחי – למזכירות הועד הפועל של ההסתדרות.

בכבוד רב ובברכה

/-/ ב. רסט

10.1.43

לכבוד
מזכירות מפלגת פועלי ארץ ישראל
ת ל א ב י ב

א. נ.,

מאז הוחלט על התפרקותה של ההסתדרות בליגה "וי" ואחרי כינוסה בירושלים, היא הולכת ונהפכת לפרוד מפלגתי-פוליטי ענף. אין הליגה הזאת מסתפקת יותר באיסוף כספים בלבד לעזרת רוסיה הלוחמת, אלא מסדרת מעמדים שונים, ארגונים בקבוצים, מכין מפעלי סריגה (ראה גם "דבר" מיום א' 3.1.43), מנהלת משא ומתן על משלוח רפואות מארץ-ישראל לרוסיה, עושה פעולות מיוחדות בין הנוער, ועוד ידה נטויה.

ההופעה הזאת, פרי היזמה הנמרצת של אנשי הליגה, מחייבת אותנו לברר את השאלה בכלל באיזו מידה יכול הישוב היהודי הקטן בארץ לבוא לעזרת רוסיה הגדולה במערכתה הקשה, ביחוד אם להביא בחשבון כמה עובדות מעציבות: הנה לא נפתרה עד היום פתרון מספיק שאלת העזרה למשפחות החיל, שאלה מכריעה במסכת הגיוס, ועד היום לא נעשה כל מפעל ישובי לעזרת רבבות הפליטים היהודיים ברוסיה האסיאטית, הנמקים ממחסור, רעב ומחלות ללא עזרה והצלה. כמה צער ומרירות מעוררות עובדות אלו בלבות רבים מהתנועה ומהישוב.

מן הראוי, איפוא, שתעבירו לדיון יסודי את יחסנו לאקטיביות הפוליטית והמפלגתית של הליגה, כל עוד אפשר לעכב בעד יצירת הסתדרות חדשה, אשר אין לשער את גודל נזקה לגבי חינוכו של הדור הצעיר ובמילא לגבי עצמאותו הרוחנית של הישוב.

בברכה רבה
/-/ צא ב. רסט

11.1.43

ידיעות המרכז

של מפלגת פועלי ארץ־ישראל

הכתובת למכתבים:
מפלגת פועלי ארץ־ישראל, המרכז
תל־אביב, ת. ד. 36
טלפון מס' 4668

תל־אביב, 10.1.1943.
מס. 173.

המדיניות הציונית בשעה זו

(הרצאת החב' ד. בן־גוריון באסיפת המרכזים, 22.12.1942)

הבירור על המדיניות הציונית הועמד על הפרק, לא מפני שהמפלגה מתאזרת עכשיו להיות פעילה יותר, אלא בתוקף מסיבות היסטוריות. העולם כולו והעם היהודי בתוכו עומדים על פרשת דרכים; משום כך עומדת גם הציונות על פרשת דרכים והיא צריכה לבחון מחדש את דרכה לאור המתרחש בעולם. אנסה לעשות זאת בראשי פרקים בלבד.

אקדים בהערה קצרה, שאינה שייכת לבירור המדיניות הציונית, אבל נחוצה לגוף הענין – כמה מושגים יסודיים על הציוניות עצמה. הציוניות בנויה על שלוש עובדות יסוד היסטוריות הקיימות ועומדות במשך כל הזמן: א) מצוקת ישראל בגולה, שאינה תלויה במצב זה או אחר, בהופעת היטלר, בפוגרומים ברוסיה או בגירושים, אלא טבועה בעצם קיום היהדות בגולה בכל מצב, בכל תקופה, ובכל משטר. פרוש הדבר שאנו מתקיימים בגולה בחוסר עצמאות, בחוסר מולדת, בכל מקום אנו מיעוט, קיומנו הכלכלי פגום; אבל יחד עם זאת אין ברצוננו ואין ביכלתנו להתבולל. ב) הקשר ההיסטורי בין עם ישראל וארץ־ישראל, שפירושו לא קשר של זכרונות עבר בלבד, אלא קשר הקיים עם הארץ במשך כל ההיסטוריה היהודית. ג) אפשרות ההתיישבות בארץ. מה שקוראים בז'רגון מדעי – יכולת הקליטה של הארץ. פרוש הדבר, שבארץ זו אפשר להושיב אוכלוסין מרובים מאלה היושבים בה עכשיו.

על העובדות האלו מושתת החזון הציוני. וכולן קדמו למה שקוראים במשך 60 או 40 השנים האחרונות בשם חיבת־ציון וציוניות. גם החזון הציוני היה קיים לפני כן. ולא עוד אלא שכל הבטויים שנתחדשו בתקופה זו, – "אבטואמנציפציה", אחד הבטויים הכי חזקים ועמוקים; הבטוי של הרצל: "מדינה יהודית", אף הוא בטוי חשוב וקולע; הבטוי הפורמלי בפרוגרמה הבזילאית "אנ'עפענטליך רעכטליך געזיכערטע היימשטעדטע" שלא מצא עד היום הזה את תיקונו בתרגום עברי נכון (כי מקלט במובן ע"י משפט גלוי לגמרי איננו אותו הדבר כ'היים" ועוד יותר לא כ'עפענטליך רעכטליך געזיכערטע"); כן גם הבטוי; "נשיונל הום" (national home) – אינם ממצים את החזון ההיסטורי שהיה קיים לפני הציונות ואשר בא לידי בטוי בתפילה, בשירה העברית ובתנ"ך. ולא רק בתחום החזון הציוני הפוליטי־ממלכתי, גם בטויי החזון הציוני־האנושי, האוניברסלי והסוציאליסטי, אשר נתחדשו בדורנו, לא מיצו את החזון עד תומו ולא הגיעו לדרגת הבטוי שניתן לו אלפי שנה לפני הציונות המודרנית, על ידי חוזים כמיכה, הושע וישעיהו.

אמנם נעשו כמה פעמים נסיונות בהיסטוריה היהודית לסלף גם את החזון הממלכתי וגם את החזון האנושי האוניברסלי שלנו. הסילוף הראשון היה בנוגע לתוכן האוניברסלי של החזון הציוני. הוא נעשה על ידי אדם גדול בישראל; שנעקר אמנם מהאומה הישראלית, אבל נשאר תקוע בהיסטוריה העולמית. שמו היה שאול התרסי הוא היה אף הוא אוניברסליסט כמיכה וישעיהו והאמין שהוא אוניברסליסט יותר ממיכה וישעיהו. הויכוח בינו ובין היהדות שדחתה אותו היה שהיהדות איננה גורסת אוניברסליזם שבו האומה היהודית מתמוגגת ומתנדפת ואיננה. היהדות גרסה אוניברסליזם כאחוה אנושית, הבנויה על אהבה וחסד שבה קיימת אומה יהודית עצמאית במולדתה. הוכוח הזה בין היהדות ובין שאול התרסי הולך וחוזר עד ימינו אנו – עם הפרוטסט־ראבינר, מהם בדרגנים ומהם סוציאליסטים. הם אומרים עכשיו: היות ומהמלחמה הזאת יצא העולם מתוקן, ממילא יתוקן גם העם היהודי. בה בשעה שהחזון האוניברסלי הציוני אומר:לא יתוקן העולם כולו

אלא אם יתוקן גם העם היהודי בעצמאותו ובמולדתו.

בטרם אעבור לעצם הנושא: מצב המדיניות הציונית בשעה זו, אקדים עוד הערה אחת. מה בכל זאת חידשה הציונות? היא חידשה דבר חשוב מאד, כי אילמלא חידשה לא היתה משמשת מפנה בהיסטוריה היהודית, ואמנם משמשת היא מפנה בהיסטוריה היהודית. הציונות לא חידשה את החזון, לא הממלכתי ולא האנושי-האוניברסלי, היא חידשה את ה ב י צ ו ע. בזה החלה הציונות ובזה החל המפנה. אל החזון העתיקאי שרחף בנשמה, בלב, בשירה ובספרות לפני שלושה דורות נצטרף הרצון לביצוע, נצטרפו מאמצים לביצוע ונסללו דרכים לביצוע. רק אז מתחילה הציונות. כל זמן שהיה חזון ציוני מבלי רצון, יכולת, כלים ומאמצים לביצוע, לא היה בגדר של ציונות. והויכוחים הציוניים, שמילאו את חלל עולמה של הציונות במשך כל השנים וביחוד ב-25 השנים האחרונות (במידה שהיו ויכוחים ציוניים) סבבו כולם על ציר: הזיקה ההדדית בין החזון ובין הביצוע.

היו שני גילויים נפסדים בתוך הציונות. גלוי אחד של דוגלים בחזון גדול, בחזון מכסימליסטי - מבלי דרך, כשרון, יכולת ומאמצים של ביצוע. על זה התנהל תמיד הויכוח הציוני שלנו עם הרביזיוניזם. איני נוגע כאן בריב שהיה לתנועת הפועלים עם הרביזיוניזם כתנועה אנטי-פועלית. והיה גלוי נפסד שני. היה ביצוע בלי חזון. היו כאלה שאמרו: המעשה שאנו עושים זה הכל, ואין בציונות אלא מה שיש במעשה הנגזר על ידי המציאות הקיימת. אולם החזון בלי מעשה איננו אלא מלגצה עקרה, והמעשה בלי חזון עלול להסתרס ולהסתלף. ולא רק שנכשלו אותם הנסיונות שנעשו בחוץ לארץ: ברוסיה, בארגנטינה ובארצות אחרות, מפני שלא היו מצורפים לחזון הציוני, אלא גם בארץ גופא נכשל המשכה של ההתחלה החלוצית הראשונה מפני שהדור השני הסתלק מהחזון הציוני. ביצוע החזון הציוני - אשר התחיל ממעבר מן העיר אל הכפר, שאמנם לא היה מיוחד לארץ, אלא התחיל בהרבה ארצות וגלויו הגדול ביותר, שנשא בחובו גם מעין חזון היה בארגנטינה - נכשל גם שם וגם בארץ. כאשר באה העליה השניה לארץ מצאה בכפר את הראשונים וגם את בנותיהם, אבל לא מצאה את בניהם, מפני שאלה עזבו את הכפר, כי הסתלקו מהם החזון ובלי חזון לא היתה אפשרות שיהודים בני עיר יישארו בכפר. וביחוד בכפר מנוון ודל. אבל לא רק המעבר שלנו לכפר נכשל בגלל חוסר חזון, נכשל גם המפעל התרבותי שלנו. בנידון זה לא היה שום הבדל בין ארץ ישראל ובין כל ארץ אחרת, הדבר חל על אמריקה ועל תימן, על רוסיה ועל חבש, על גרמניה ועל פרס, על פולניה ועל ארץ-ישראל - כאשר היהודים הם במיעוט, הרי הם מסתגלים לרוב הבלתי יהודי בלשונם ובתרבותם וגם מתבוללים. והיהודים בארץ התבוללו: לא כל היהודים בארץ נהרגו וגורשו לאחר החורבן; אחרי פולמוס בר-כוכבא נשארו הרבה יהודים בארץ, אבל היו במיעוט, בלי חזון ובלי רצון לביצוע. מן ההכרח היה כי יסתגלו לרוב, יקבלו את לשונו, תרבותו וגם דתו ויתבוללו או יישמדו. אלה הן שתי הסכנות הצפויות למיעוט יהודי בגולה: או להישמד או להסתגל ולהתנוון.

הציונות היא צירוף הולם של החזון והביצוע, אולם בה בשעה שהחזון הוא קיים וקבוע בהיסטוריה, בהרגשה ובמחשבה היהודית ואיננו תלוי במה שמתהווה; הביצוע כפוף תמיד למציאות, לתנאי מקום וזמן ומשתנה מתקופה לתקופה. מה שאפשר לבצע היום, איננו הולם את המחר ולא את האתמול. ויש תמיד לבחון את מסגרת המציאות בשעה שרוצים להמשיך ולהגביר את הביצוע. ואנו עומדים עכשיו בפרק זה של ההיסטוריה בעולם, בעם היהודי ובארץ שהכל השתנה, ואם אנו רוצים להמשיך את ביצוע דבר הציונות, עלינו לבחון מחדש את המציאות, את הצרכים ואת יכולת הביצוע במסגרת המציאות המתחדשת. זוהי הפרובלימה הציונית -הפוליטית העומדת עתה לפנינו.

קודם כל חייבים אנו בבדיקת המדיניות שלנו, מפני שאנו חיים בארץ במסגרת מציאות פוליטית, שאיננה מאפשרת את ביצוע דבר הציונות, במשטר הספר הלבן האומר: עוד 75 אלף יהודים יכנסו לארץ וחסל; בתוך תחום המושב יוכלו יהודים אלה להתיישב אבל לא בארץ כולה; ולאחר שתגמר תקופת עשר שנים צריכה לקום מדינה עצמאית שבה יהיו שני שליש ערבים ושליש יהודים. במסגרת זו אי-אפשר לבצע את דבר הציונות, ולכן אנו נתבעים להרוס אותה ולהקים מסגרת חדשה של רק יהודים מעטים, - אבל ישנם כאלה הסבורים שיש לקיים את המסגרת הזאת;

עם אלה אינני צריך להתעכב כאן. אולם יש המציעים מסגרת חדשה, וצריך לבחון מה היא המסגרת החדשה המוצעת על ידם. קודם כל בנוגע לעצם האפשרות של הריסת המסגרת הזאת. יש אומרים שיתכן להרוס את המסגרת הזאת רק בתנאי אחד, בתנאי של הסכם בין יהודים וערבים. ואנו נאלצים מיד לעבור למה שנקרא: הפרובלימה הערבית, אם כי אין פרובלימה ערבית בארץ, עדיין קיימת פרובלימה יהודית בארץ-ישראל. מה היה יחסם של הערבים לספר הלבן? גם הם התנגדו לו, ולא קבוצה אחת מתוכם, אלא כל הקבוצות הפוליטיות הקיימות. לא היה משאל-עם בקרב הערבים; ולא יתכן משאל-עם בקרבם. הערבים פירושם - אותם הכוחות האקטיביים מבחינה פוליטית. כל הקבוצות הערביות הפוליטיות האקטיביות התנגדו לספר הלבן לא רק ערביי ארץ ישראל, גם כל הארצות הערביות השכנות. בלונדון כונסו - כידוע - בסוף שנת 1938 נציגי כל הערבים מהארץ והארצות השכנות למסיבה עם הממשלה האנגלית ובה הוצע להם הספר הלבן והם דחו אותו; הוא הוצע גם ליהודים וגם הם דחו אותו, כמובן מתוך נימוקים סותרים זה את זה. דחה אותו לא רק המופתי, דחה אותו גם נאשאשיבי, דחו אותו מצרים, עירק וסעודיה; (ערבי סוריה לא הוזמנו, כי היו בתוך המסגרת של האימפריה הצרפתית). נשאלת השאלה: היתכן לבטל את הספר הלבן בהסכם עם ערבים בכוון של מילוי דרישותינו ובניגוד גמור למלוי תביעותיהם? אין זה מתקבל על הדעת. קשה להעלות על הדעת שאפשר לבטל את מסגרת הספר הלבן בהסכם עם ערבים, שלא קבלוהו מתוך טענה שאין הוא מספק את דרישותיהם, שאין הוא מחסל במידה מספקת את העליה היהודית, את ההתישבות היהודית ואת הכוח היהודי, לשם עליה מוגברת והתישבות גדולה. אין זה מתקבל על הדעת, אבל הנה באים ואומרים לנו, שאת הדבר הזה אפשר להשיג בעזרת דבר אחד: אם נסכים בינינו על <u>מדינה דו-לאומית</u>; אז אז אפשר להביא את הערבים לידי כך שיסכימו לביטול הספר הלבן בכוון של התפתחות ציונית בארץ. היות והצעה זאת מפלגה בישראל בחוגי ההסתדרות, אנו חייבים להזקק לדבר ולבחנו.

אנו צריכים לבדוק קודם כל, מה תכנו של השם: מדינה דו-לאומית. אם הכוונה היא לציין עובדה, שבארץ יש לא רק יהודים אלא גם ערבים, לא רק ערבים אלא גם יהודים - הרי בינינו אין חולק על העובדה הזאת ובכלל אין חולק על העובדה הזאת בעולם. אך משונה הדבר אם לשם ציון עובדה זו צריך להשתמש ב"תותח" הכבד של "מדינה דו-לאומית". אבל גם בנוגע לציון עובדה יש דבר מה הדורש עיון: האם עובדה זו שאין איש חולק עליה, היא עובדה סטטית או עובדה דינמית? יען כי אם נעמוד רק בישוח העובדות ונבדוק את העובדה לא רק בשנת 1942, אלא גם בשנת 1932, 1922, 1912, 1902, 1892, 1882 (אז התחילה ראשית הביצוע), נראה שאין זאת עובדה סטטית קפואה וקבועה, כי אם עובדה דינמית ההולכת ומשתנה. ואם הכוונה היא לציין במונח זה עובדה, הרי צריך להוסיף ולהסביר, אם מתכוונים להקפיא את העובדה הזאת במתן ההגדרה או לא. יש חוגים אדירים המתנגדים להקפאה; לא רק אנו, גם המופתי מתנגד להקפאה. כאשר נשאל המופתי בועדה המלכותית, אם הארץ מסוגלת לקלוט את 400 אלף היהודים הנמצאים בה (אז היו בארץ רק 400 אלף יהודים), אמר: לא! לשאלה: ובכן, תסלקו אותם? ענה המופתי: צריך להניח את פתרון השאלה ואמצעי הפתרון לממשלה הערבית שתקום. גם הוא, איפוא, התכוון לשנוי העובדה ולא להקפאתה. ממש כשם שעשה זאת היטלר בפולניה. גם אלה המציעים מדינה דו-לאומית - מלבד בודדים - אינם מתכוונים להקפאת העובדה. כל אלה הדוגלים ברעיון זה בתוך התנועה הציונית המאורגנת: השומר הצעיר, סלי חיים, הגב' ג'ייקובס וקפלנסקי אינם מתכוונים להקפאה, כי כאשר שואלים מה זאת מדינה דו-לאומית, מביאים בדוגמאות את שוויץ וקנדה. אם לקרוא לשוויץ בשם מדינה דו-לאומית, הרי שםהכוונה היא להקפאה, שם זאת מציאות דו-לאומית קבועה, ואין כל שאלה של זרם צרפתים מבחוץ שצריך להכנס לקנטון הצרפתי, להתישב ולהעלות את הישוב הצרפתי שם, או של זרם איטלקים שיתישב בקנטון האיטלקי. הוא הדין בקנדה. במחוז אחד יש רוב צרפתים, אבל אין לצרפתים אשר מחוץ לקנדה הזכות להגר שמה. הכוונה של מציאות דו-לאומית בשתי הדוגמאות האלו היא למציאות סטטית (מלבד "העליה הפנימית" כמובן).

אבל האמת היא שהאנשים הדוגלים ברעיון של מדינה דו-לאומית אינם מתכוונים לציון עובדה, אלא לשיטת ממשל, למספר מלכתי מסוים. במקום דיון רב אסתפק רק בהצגת שתי שאלות שלא ניתנה להן תשובה עד היום הזה, ובמידה

שניתנה אדבר בה נכבדות בהרצאתי זו. א) מה ההבדל בין מדינה "דו-לאומית"
בארץ-ישראל לבין מדינה ערבית בארץ-ישראל, שבה יש מיעוט יהודי ולמיעוט
היהודי הזה מובטחות לא רק זכויות אזרחיות ופוליטיות, אלא גם זכויות של
חטיבה לאומית ואבטונומיה כמו שמציע הספר הלבן? הפרוגרמה של הספר הלבן
היא בעצם ארץ ישראל, במצבה הקיים עם תוספת 75 אלף יהודים במשטר של מדינה
דו-לאומית. אם הערבים ירצו אח"כ להוסיף עוד יהודים יוכלו לעשות זאת.
הספר הלבן איננו אוסר על הערבים להכניס יהודים לא"י; הוא מרשה להם זאת,
אבל בלי הסכמתם לא תוכל להיות יותר עלית יהודית לא"י. המדינה שתוקם לפי
הספר הלבן לא תהיה מדינה ערבית; במדינה זו תהיינה למיעוט היהודי זכויות
לאומיות מובטחות, לא רק זכויות לאומיות כמו בכל ארץ בעולם או כמו שזה
צריך להיות בכל ארץ בעולם, אלא הרבה יותר - תהיינה מובטחות זכויות של
"בית לאומי" בא"י. השאלה נשאלת: מה הבדל בין מדינה כזאת ובין מה שקוראים:
מדינה לדו-לאומית?

ב) מה הבדל בין מדינה דו-לאומית ובין מדינה יהודית שבה יש מיעוט
ערבי, עם כל הזכויות האזרחיות והמדיניות כיחידים ועם זכויות לאומיות
כחטיבה ערבית המנהלת ברשות עצמה את כל עניניה הפנימיים, כלומר אבטונומיה
מלאה בלשון, תרבות, דת, בנציגות בכל המוסדות. מה ההבדל בין מדינה דו-
לאומית ובין מדינה יהודית כזו? ולכן כל זמן שאומרים מדינה דו-לאומית,
עדיין איננו פותרים את השאלה, מפני שניתנות שתי אפשרויות: מדינה ערבית
ומדינה יהודית. כמובן, נשללת האפשרות של מדינה ערבית שבה מדכאים את היהו-
דים ונוהגים בהם כמו בפולניה של היטלר או של גרבסקי או ברוסיה של הצאר,
אבל ניתנת אפשרות של מדינה ערבית שבה נוהגים ביהודים כמו שנהגו בהם בלימא
בזמן ידוע ואולי עוד יותר טוב, לאמור שתהיה לא רק גמנסיה אלא גם אוניבר-
סיטה עברית. או אפשרות שניה של מדינה יהודית שבה לערבים יהיה סטטוס כזה
שלא היה למיעוט מעולם. - זכויות לאומיות, השבחת מצבם והשואת רמת חייהם
לרמתם הכלכלית והתרבותית של היהודים. במדינה היהודית תהיה רמת חייהם של
הערבים, במשך תקופה ארוכה, גבוהה יותר מאשר במצרים או בעירק. ואם מניחים
שתי אפשרויות אלו של מדינה ערבית ומדינה יהודית, אין להבין מדוע לא לבחור
באפשרות שניה: במדינה היהודית? נקרא לה לגבי דידי מדינה דו-לאומית. אם
יתנו לנו מדינה כזאת שבה יהיה רוב ליהודים, אני מניח שגם אנשי בילטמור
בתנועה הציונית יקבלו את השם הזה. עד היום לא השיבו אלה הדוגלים במדינה
דו-לאומית תשובה לשתי השאלות האלו, אם כי הן נשאלו במועצת ההסתדרות והחב-
רים יכולים למצוא אותן בפנקס מס' 7. אמנם הם טוענים שכוונתם ברורה, אך
למעשה אין הדברים כה ברורים ועל שאלותי לא הושבה תשובה. בליסא פגשתי ילדים
שהתחנכו על ידי השומר הצעיר וכל אחד מהם ידע שהפתרון הוא מדינה דו-לאומית;
גם פה בארץ כל ילדי השומר הצעיר דוגלים במדינה דו-לאומית. אבל על טיבה של
מדינה זו לא ניתנה תשובה. אך התשובה שלא ניתנה פה - נתגלתה באמריקה. כאשר
הייתי עכשיו באמריקה ראיתי שמתהלך שם ספר אשר נכתב בארץ ומשום מה הוא
נשמר כאן בסוד. גם כאשר נתעוררה השאלה בועד הפועל הציוני, הודיע בן-טוב
בעל הספר שהוא סודי במחלט, אך הידוע ולא קיבלתי את הספר ממנו והיות והספר
נפוץ בחוגים רחבים באמריקה, אני חפשי לדבר עליו. בספר הזה רצו לנבא את
הציונות האמריקנית על שקיבלה את הפרוגרמה של הציונות הממלכתית.

בספר יש שתי תכניות למדינה דו-לאומית. סימן שאפילו גם לאלה שישבו
על המדוכה הזאת, אין הענין כה ברור ופשוט. הספר הזה נכתב על פי איניציא-
טיבה של ועדה מיוחדת שנוסדה מטעם השומר הצעיר והליגה להתקרבות יהודית-
ערבית בארץ. כאשר שאלתי בועד הפועל הציוני באותן דמשי מטעם ההנהלה הציונית,
את נציגי השומר הצעיר אם הם שוללים את ההצעות האלו, לא קבלתי תשובה. בהקד-
מה לספר נאמר על הרכב הועדה: "מתוך שיתוף עם השומר-הצעיר מינתה הליגה
להתקרבות יהודית-ערבית ועדה בלתי תלויה שרוב חבריה אף לא היה מסונף לליגה".
ואלה חברי הועדה: בן-טוב, בילסקי, פליכט רוזנבליט, פריץ נפתלי, ד"ר רפאלקס
(ניר). יו"ר הועדה היה בן-טוב; באמריקה פרסמו את הספר כספרו של בן-טוב
שהוא מתהלך שם בשם: תכנית בן-טוב. שתי התכניות להקמת מדינה דו-לאומית
בארץ-ישראל, המוצעות בספר, אינן מזדהות - לא עם דוגמת שוייץ ולא עם
דוגמת קנדה ולא עם כל דוגמת מדינה אחרת שהיתה קיימת או מתקיימת עכשיו
באיזה מקום שהוא בעולם.

תכנית אחת היא, שארץ-ישראל תהיה עצמאית ויהיה לה פרלמנט נבחר בבחירות כלליות ודמוקרטיות, אבל יהיו בו שני בתים; בית אחד שייבחר על ידי כל תושבי א"י כמו שהם (אגב, מציעים את שיטת הבחירות שאני מציע למפלגה) ובית שני שייבחר ע"י שתי עדות. כל אזרח בארץ צריך יהיה להודיע לאיזו משתי העדות הוא משתייך (אשר לאנשי אומות אחרות, הרי הם מוצאים מן הכלל) ולאחר שיודיע זאת, קבוע הדבר לכל הדורות. תתקיימנה בחירות על פי קוריה עדתית – כל קוריה תבחר מספר צירים שוה מבלי להתחשב במספר הבוחרים – למועצת המדינה הפריטטית. פריטט זה איננו מחויב לפעול תמיד כפריטט; יכול ציר יהודי להצטרף לחלק הערבי ויכול ציר ערבי להצטרף לחלק יהודי. אבל היות ותפקיד הפריטט הוא להבטיח זכויות – יש דרך חוקית להבטיח את ההצבעה הפריטטית, אם 2/3 של העדה מחליטים שעליה להצביע לפי הפריטט הרי כל ציריה מחוייבים לקבל את העמדה העדתית. הקוריות העדתיות האלו קיימות לא רק לשם בחירות למועצת המדינה, הן משמשות גם ארגון ממלכתי ועניני חינוך והתרבות מתנהלים על ידם מעין "כנסת ישראל" יהודית ו"כנסת ישמעאל" ערבית, אשר על כל אחת מהן מוטלים תפקידי החינוך, התרבות והענינים הסוציאליים בעדתן ובחירת החלק הפריטטי למועצת המדינה. בכל שאר הענינים נוהגים כמו בכל מדינה אחרת, פרט לשתי שאלות: עליה וקרקע. כי אם ענין העליה יהיה מסור לפרלמנט, שרובו ערבי, לא תהיה עליה כלל. בעלי התכנית מציעים על כן, לקיים ועדת עליה הצריכה להבחר פה אחד על ידי הקבינט והיא מורכבת באופן פריטטי משני ערבים ושני יהודים. הפרינציפ הוא: עליה לפי יכולת הקליטה. את יכולת הקליטה קובעת ועדת העליה הפריטטית. מה הדין כאשר הדעות בועדה שקולות? לועדה יש יו"ר ודעתו מכרעת. אך יש חשש שהיו"ר יכריע תמיד לצד זה או אחר. לכן מוצע החוק, שנה אחת יו"ר יהודי, שנה אחת יו"ר ערבי. קיימת גם ועדת קרקע שהרי קניה קרקעית איננה יכולה להיעשות אלא ברשות הועדה הזאת, שאף היא בנויה על אותו היסוד כועדת העליה: פריטט, ובמקרה של דעות שקולות יו"ר שהוא המכריע.

זאת תכנית אחת למדינה דו-לאומית. ישנה תכנית שניה בספר, שמפורטת הרבה יותר: התכנית איננה בנויה על ארגון עדתי שבו תמיד היהודים יעמדו מול הערבים, כי בשני הענינים העיקריים – עליה וקרקע – צריכים היהודים והערבים לעמוד תמיד אלה כנגד אלה, אלא על חלוקת הארץ. א"י – לא כמדינה דו-לאומית אלא כמדינה דו-איזורית, תחלק לשני איזורים: "אזור תל-אביב" ו"אזור שכם" (כדי לא להגיד: אזור יהודי ואזור ערבי בחרו בעלי התכנית בשמות אלה, בטענם שאין מובנה קונפדרציה בין ערבים ליהודים אלא הפרדה). ירושלים איננה נמצאת לא באיזור תל-אביב ולא באזור שכם, היא בירה נייטרלית. הנגב אף הוא הוצא מהחשבון; המחברים אף שכחו לכתוב מה ייעשה בו. אזור תל-אביב לא יקיף את היהודים. באזור תל-אביב יהיו גם ערבים ובאזור שכם יהיו גם יהודים. כל אזור הוא אבטונומי. בעצם, זה קנטון. אינני יודע, מדוע לא השתמשו בעלי התכנית במונח זה, כי זה יראה קרוב מדי ודומה לתכנית פיל. כל אזור כאן מדינה לעצמו. ויש לו פרלמנט בן בית אחד, ממשלה ומסים. נוסף לזה קיימת מדינה פדרלית דו-אזורית. מהי חלוקת התפקידים בין המדינה הפדרלית ובין המדינה האזורית? באזור תל-אביב שולט הרוב היהודי, באזור שכם שולט הרוב הערבי. בעלי התכנית שכחו, כנראה, את נאמנותם לעקרונותיהם על אי-השתלטות; באזורים – לפי הצעתם – תהיה השתלטות הרוב על המיעוט. רק המדינה הפדרלית תבנה על עקרון אי ההשתלטות. יהיו בה שני בתים: בית אחד שייקרא פרלמנט ובית שני שייקרא: מועצת המדינה. הפרלמנט נבחר בבחירות כלליות בכל הארץ, (שוב לא לפי השיטה הקיימת עד עכשיו במפלגה אלא לפי השיטה שאני מציע לה. אגב, זהו הדבר היחידי הנכון שישנו בכל הספר הזה). הבית השני, "מועצת המדינה", איננו נבחר באופן עדתי, בכדי שלא יעמדו יהודים כנגד ערבים, – אלא בדרך פדרלית-אזורית. כל אזור בוחר משלחת למועצת המדינה הפריטטית. גודלו של אזור איננו משפיע על מספר נציגיו במועצת המדינה. למדינה הפדרלית נשיא, הנבחר על ידי כל הארץ בבחירות ישירות וכלליות, וגם סגן נשיא נבחר. נשאלת השאלה: איה, איפה, המדינה הדו-לאומית? בעלי התכנית מציעים, על כן; שפעם אחת מוכרחים לבחור את הנשיא מאיזור שכם ופעם אחת מאיזור תל-אביב. הכוונה היתה, כנראה, להבטיח שפעם אחת ייבחר נשיא יהודי ופעם אחת ייבחר נשיא ערבי, אבל למעשה אין זה מובטח ע"י הקונסטיטוציה. אפשר יהיה לבחור כל פעם נשיא ערבי באם ישאר רוב ערבי בארץ, הרי גם באזור שכם וגם באזור תל-אביב יהיו ערבים. כמו

כן אפשר יהיה לבחור כל פעם נשיא יהודי; באם יהיה רוב יהודי בארץ, הנשיא ממנה את המיניסטרים: הקבינט אינבו אחראי בפני הפרלמנט כמו באנגליה אלא בפני הנשיא כמו באמריקה. בידי הנשיא והקבינט ענייני צבא, ענייני חוץ, מכס, דרכים, כספים, דואר וטלגרף וכל יתר הדברים שאין להם כאילו - על פי התיאוריה של המחברים - שום שייכות לעליה והתישבות. לממשלות האזורים מסורים כל ענייני האזור המקומיים וענייני עליה, התישבות וקרקע. כל אזור קובע, אם הוא מתיר עליה לתוכו או לא. הוא אינו יכול לתת רשיונות עליה; זה שייך לממשלת המדינה הפדרלית, בתחום הטפול ביחסי חוץ. כל אזור יכול להתיר גלאוּדה עליה לתוכו וכן לקבוע את מידות העליה לתוכו. כאשר אזור מסוים מחליט על היתר עליה, הוא מגיש למדינה הפדרלית דרישה לתת לו מספר רשיונות עליה וזאת מחויבת להוציא את מספר רשיונות הנדרש על ידי הממשלה האזורית. כדי להכביד במקצת ולמנוע פזיזות בהחלטות על קבלת עליה צריכה ממשלת האזור לשלם מס למדינה הפדרלית בעד כל עולה, נניח לירה אחת. ענייני בריאות והסגר יהיו מסורים בידי הממשלה הפדרלית. זכויות הערבים והאינטרסים שלהם כביכול נשמרים, אך הלא אפשר להתחכם: אזור אחד יעלה עולים לתוכו והם יתישבו אחר כך כאזרחים בכל הארץ. לשם כך נקבע חוק, שתושב אזור תל-אביב אינו יכול להתישב באזור שכם, אלא אם יקבל רשות מממשלת האזור, והוא הדבר ביחס לתושב אזור שכם. תושב אזור אחד יכול לטייל ולהתארח ולהתישב באזור השני, אם יש לו כסף והוא אינו זקוק לפרנסה. אבל באם הוא רוצה להשיג עבודה באזור השני ומקורות קיום, אין הוא יכול לעשות זאת, אלא אם האזור השני מחליט על עליה או נותן לו רשות מיוחדת לכך. גם הספר הלבן איננו אוסר על ערבים להסכים לעליה לארץ-ישראל; הוא אומר: לאחר עלית 75 אלף יהודים, המשך העליה יתכן רק בהסכמת הערבים. בעלי התכנית אומרים: איש מאזור תל-אביב איננו יכול לעבוד באזור שכם, אלא אם ממשלת שכם תרשה לו. יוצא מכלל זה עשיר, הוא אינו צריך לבקש רשות ויכול להתישב באזור שכם באם איננו מחפש שם פרנסה. רובו של הספר מטפל בחלוקת התפקידים בין האזורים והמדינה הפדרלית. רק דבר "קטן" אחד אין בעלי התכנית קובעים: מה יהיה שטחו של אזור תל-אביב ושל אזור שכם. וכך כותבים הם בסעיף 27:

"לאחר שהנהגנו את העיקרון של החלוקה האזורית, אפשר אולי לדרוש מאתנו כי נחווה לפי הבנתנו אנו את התחומים לשני האזורים. אך את זאת לא ננסה לעשות. לדעתנו אין תפקיד כזה בגדר מחקרנו. כל מה שהתאמצנו לעשות, הוא לבטא את העקרונות שצריכים להיות מונחים ביסודה של שיטת משטר, שיש בה כדי להוגן להביא לידי הסדר היחסים בין יהודים וערבים. ואילו הבלעת חבל זה או אחר באזור זה או אחר <u>איננה ענין עקרוני</u>".

אם עליה יהודית תותר רק לתל-אביב ופתח-תקוה או גם, נאמר, לעין-השופט ולמשמר העמק, זה איננו ענין עקרוני, ואיננו נוגע לבעלי התכנית. אבל יש בספר עשרות סעיפים הדנים בשאלת חלוקת הכספים ולמי יהיה שייך, למשל, מס הנפט והבנזין או מס אחר, איך לחנך פקידים וכו'. היות ואותנו מעניינת שאלת העליה קצת יותר מאשר שאלת המדינה הדו-לאומית, אקרא את שני הסעיפים הנוגעים לעליה כלשונם:

"99. על פי השיטה המוצעת יהא הפיקוח הכללי על העליה והנהלת העניינים הקשורים בה מסורים לידי הממשלה הפדרלית, ואילו ההחלטה ביחס להיקפי העליה החדשה וביחס להרכבה תהיה מסורה לממשלת כל אזור ואזור. במלים אחרות - לממשלות האזורים תהא הזכות לקבוע את מכסת העליה ולבקש מאת הממשלה הפדרלית את המספר הדרוש של רשיונות העליה, ואילו הממשלה הפדרלית תהיה מחויבת להקצות כל מספר של רשיונות שנדרש על ידי ממשלות האזורים.

100. מצד שני מחן ויזות, בקורת העליה ושירותים הכרוכים בכך בכל חופי הכניסה הם מתפקידיה של הממשלה הפדרלית ויהיו מסורים בידי פקידי שירות העליה הפדרלי. כמו כן תהא לממשלה הפדרלית הזכות לחוק חוקים קבועים מינימום של דרישות בענייני בריאותם של עולים, ידיעתם קרוא וכתוב ויתר העניינים הקשורים בהכשרתם האישית אך לא תהא לה כל סמכות לחוק חוקים הקובעים צנז כספי של רכוש העולים.

103. כל ממשלה אזורית תשלם תשלום קבוע לקופה הפדרלית בעד כל רשיון עליה שתבקש, בגובה סך לירה אחת. הסכום הזה ישמש לכסוי הוצאות שירות העליה הפדרלי. מן הדין יהיה שההוצאות תוטלנה לפי שיעור השירותים הנדרשים. עם זה יש לומר כי סידור כזה, המחייב פרעון מידי לקופה הפדרלית בסכומים גדולים, עשוי לפעול במעצור לגבי אלה שיהיו פזיזים מדי בהכנת הערכותיהם על מיכסות העליה".

מן הראוי לשמוע גם את הסעיפים הנוגעים לזכות ההתישבות ועבודה באזורים כלשונם:

"105. כל אזרח ארץ-ישראלי – תוכל להיות לו זכות תושב רק באחד משני האזורים וכן בבירה הפדרלית.

106. לתושבי כל אזור תהא איפוא זכות מוחלטת לנסוע באין מפריע לכל רחבי הארץ או לשהות לתקופה בלתי מוגבלת במקום שירצה. ואולם אסור יהא לו לעסוק בכל עבודה שיוכל להשתכר בה, פרט לאזור שלו, בלא רשות מיוחדת מאת ממשלת האזור הנדון".

כלומר עשיר יוכל להתישב בכל רחבי הארץ; אם הוא ירצה לשכור לעצמו וילה שם באזור שכם, יוכל לעשות זאת. אבל בחור מהשומר הצעיר שירצה לעבוד באזור שכם, לא יוכל לעשות זאת בלי רשיון מממשלת שכם.

אם כי בשביל בן-טוב ענין האזור איננו חשוב כל כך, אני רוצה להסביר על יסוד התכנית הזאת, מה יכול להיות גודל האזור. כאמור, מועצת המדינה בנויה על יסוד פריטטי. פירוש הדבר, ההחלטות מתקבלות בדרך כלל ברוב קולות ונבחר אזור תל-אביב יכול להצטרף לנבחרי אזור שכם. אך אפשר להפעיל את הפריטט במועצת המדינה אם 2/3 מחברי מועצת המדינה, או הפרלמנט האזורי, או משאל-עם ידרשו הצבעה פריטטית. ענין זה קובע את גודל האזור, כי אזור תל-אביב מוכרח להיות גדול כך שלכל הפחות שני שלישי מבוחריו יהיו יהודים. אם באזור תל-אביב יהיה יותר משליש ערבים, לא יוכלו היהודים לעולם להפעיל את הפריטט במועצת המדינה, כי לא יהיו להם שני שלישי קולות האיזור. יהודי ירושלים מוצאים מהחשבון הזה; ירושלים איננה שייכת לשום אזור. אם לקבל את הפרינציפ שאזור תל-אביב איננו צריך להיות רצוף, יוכלו להכלל בתוכו כל הישובים שלנו מדפנה עד עציון-גבר. אינני יודע, מה תעשה אז הממשלה הצוללה. אולם זה מחייב גם שכל הישובים הערביים יהיו שייכים לאזור שכם (מחוץ לירושלים ולנגב). ברם, בעלי התכנית קובעים שצריכים להיות רק שני אזורים ולא כמה. לאמור אזורים רצופים בלי מובלעות ופרוזדורים. אם ניגש לאחר קבלת עקרון זה לחתוך חתוך כל שהוא הרי נוכח שהאזור המוצע קטן ממדינת פיל וקרוב למדינת וודהאד. אפילו באזור מתל-אביב עד עתלית יהיו יותר משליש ערבים. אל נשכח שמספר היהודים הכללי בארץ ירדו יהודי ירושלים ויהודי אזור שכם. בידינו יהיה רק אותו שטח הקרקע הנמצא עתה ברשותנו; כאן הקרקע אי אפשר יהיה לקנותו בלי רשיון – לא של המדינה הפדרלית, למדינה הפדרלית אין שום זכות בענין זה – כי אם בלי רשיון ממשלת אזור שכם. ההבדל, איפוא, בין תכנית הספר הלבן והצעה זו שהספר הלבן השאיר לנו יותר ממליון ומחצי דונם והספר הכחול של בן-טוב פוסק לנו מליון וחצי דונם. לפי דעתי, אפשר להכנים יהודים נוספים גם לשטח זה, אפשר להכפיל את הישוב בו. אבל כל מה שאפשר לעשות, אפשר לעשות רק בשטח זה ולא יותר. אפשר לקרוא לזה מדינה דו-לאומית. אינני יודע, אם איזה איש מדע יפסול בגלל כך את השם. אבל תכנית זו גרועה מאשר "הספר הלבן" בשאלת הקרקע. הספר הלבן מניח גם אזור ב' שבו ניתנה הזכות לנציב להרשות העברות קרקע. לפי תכנית זו לא הנציב, אלא ממשלת אזור שכם תצטרך להרשות העברות קרקע. אולי תרשה, אולי גם הממשלה הסורית תרשה. סוף סוף היה זמן שגם בגרמניה יכלו יהודים לקנות קרקע. אבל הענין יהיה תלוי בממשלת שכם, כמו בספר הלבן. הנה גם בספר הלבן כתוב, שהממשלה הערבית שתקום תוכל לשנות את החוקים שקבע מק-דונלד. בשאלת העליה עולה התכנית במקצת על הספר הלבן, מפני שאין היא מגבילה אותה ב-30 אלף יהודים בלבד. נצטרך לשלם 100 אלף לירות "קנס" בעד 100 אלף עולים, מילא, נשלם ולבד שנביא אותם. אבל בשאלת הקרקע לא נוכל לעשות דבר.

יש עוד עניינים אחרים מלבד עליה והתיישבות, בארץ זו יש גם שאלה של בטחון. איך יסודר ענין הבטחון? לפי התכנית המוצעת, הצבא יהיה פדרלי, הנשיא הוא המפקד הראשי של הצבא. אמרתי כבר, שהנשיא יכול להיות תמיד ערבי, אם יהיה רוב ערבי בארץ, כי הערבים חייבים אמנם לבחור תושב אזור תל-אביב, אבל הוא יכול להיות ערבי. בעלי התכנית קבעו שבצבא לא יהיה פריטט, כדי לשמור בכל זאת על קו הפריטט, הציעו מחברי התכנית הצעה "פרוגרסיבית, מהפכנית דסוציאליסטית מאד", שבקצינות יהיה פריטט. והוא הדבר ביחס לפקידות. אם ביחס לפריטט בקצינות צריך אני עצמי לחפש הסברה, ואני מניח שהבטיחו זאת לטובת היהודים, הרי ביחס לפריטט בפקידות מסבירים בעלי התכנית עצמם את ההצעה. הם אומרים שאם יתקבלו פקידים לפי הכשרתם האישית, הרי כמעט כל הפקידים יהיו יהודים; לכן צריך להקבע בחוק שכל הפקידים יתמנו באופן פריטטי.

בספר מוצעת חלוקת תפקידים בין האזור לבין הפדרציה. הן יכול להיות ביניהם סכסוך — מי יכריע אז? המכריע הוא השלטון הפדרלי; אם האזור הגיש תביעה לסרטיפיקטים והממשלה הפדרלית איננה רוצה להוציא את הסרטיפיקטים האלה, אין מחברי התכנית מגלים מה יקרה, אולם נניח שהאזור יכול לקרוא אותה למשפט, אבל המשפט הוא פדרלי.

מן הראוי היה לציין עוד במה דברים על מושגי הפדרליזם, הסוציאליזם והגנת עניני הפועלים בספר זה, אבל זאת מניח אני לזמן שאעשה בכתב את האנליזה של התעודה הזאת.

אשר למדינה בתוך מדינה, — בהיסטוריה עוד לא היתה כמותה. אבל אין זאת ראיה. להיפך, אני חושב שהמדינה הטובה ביותר שצריכה לקום, עוד לא היתה. אבל אני מסופק, אם מדינה כזאת היא מדינה בת-קיימא. ניקח קודם כל את הסידור הפדרלי-עדתי. דבר זה מחייב קודם שני מחנות שיהיו תמיד ערוכים לקרב. מחברי התכנית חושבים אמנם, ששטח הקרקע ומכסת העליה הם ענין צדדי, אך אני מניח שבמשך התקופה שאנו עומדים בה — אינני יודע, מה יהיה בעוד מאה שנה — שאלה זו של עליה תהיה השאלה העיקרית בשביל היהודים בארץ ובגולה, בשביל אלה שיהיו באזור תל-אביב וגם בשביל אלה שיהיו עדיין באזור נירנברג. לפי הסידור הפדרלי-עדתי (ועדת עליה פריטטית, יו"ר בתור בעל זכות מכרעת) בשנה אחת לא תהיה עליה, כאשר יהיה יו"ר ערבי לועדת העליה ובשנה השניה תהיה עליה, כאשר יהיה יו"ר יהודי, כמובן בלי "פזיזות", אבל תהיה עליה, אם לא יהיה משבר גדול בארץ דוקא באותה השנה. ואמנם יכול השלטון של השנה הקודמת לסדר תמיד כך, שבהגיע תור היהודים לראשות של ועדת העליה, יהיה משבר ואז לא תתכן עליה. אך נניח, ששנה אחת תהיה עליה ושנה שניה לא תהיה עליה. הן בשביל היהודים ענין העליה הוא הענין הרציני ביותר. אני חושש, שגם בשביל הערבים הוא ענין רציני מבחינה הפוכה. עליה איננה רק מספר הסרטיפיקטים שיידרשו; עליה זה גם <u>יצירת אפשרויות קליטה</u>. נניח, שתוצע הצעה להביא מים מהצפון ולהשקות את הנגב; על הנגב נאמר שהוא יהיה חבל פדרלי והדבר הזה ימצא בסמכות של הפרלמנט הפדרלי. הערבים יגידו: לא צריך לעשות זאת, לא צריך להוציא כסף לשם כך. הם יהיו ברוב ולא יתנו להוציא לפועל את הדבר הזה. אך היהודים יפעילו את הפריטט שלהם במועצת המדינה ואז החצי יהיה בעד ההצעה הזאת והחצי יהיה נגדה. בפרלמנט הרוב יהיה נגד ההצעה הזאת, ואז יתקיים סטטוס קוו, וממילא לא יהיו מים בנגב. ניקח דוגמה אחרת — היהודים יציעו חוקים סוציאליים המגינים על העובד למען יוכל הפועל היהודי להתקיים. הערבים יגידו: לא, זאת סמכות השלטון הפדרלי. אני מניח, שבין היהודים יהיו לא רק אלה שיקבלו את הפרוגרמה הזאת אלא גם מפא"יניקים שידאגו לרמה של הפועל היהודי וידרשו חוקה להגנת העובד. הערבים יגידו: לא; היהודים יפעילו הפריטט (אם ישיגו רוב של 2/3) יהיה חצי כנגד חצי והתוצאה תהיה: סטטוס קוו. בשביל סטטוס קוו מספיק חצי, לשנוי לא מספיק חצי. אני מתאר לי, שבמדינה כזאת ירגישו היהודים את עצמם תמיד מדוכאים; ואינני מבין איזו שאלת יסוד היא פותרת, אלא אם כן, נניח שהערבים יהפך לבם וירצו בעליה יהודית ובהתיישבות יהודית. ואם כך, לשם מה נחוץ כל הדחליל הזה? אם הערבים ירצו בעליה ובהתיישבות יהודית, נסתדר אתם בלי המפלצת הזאת. כי לדעתי אין זו מדינה דו-לאומית; אין תכנית בן-שוב מונעת השתלטות הרוב לא באזור ולא במדינה הפדרלית. בכל אזור תהיה השתלטות; גם באזור הפדרלי תהיה השתלטות אולם עליה והתיישבות במשטר כזה לא יהיו.

אבל טוב שניתנה לנו טו"ס דוגמה, מה זאת אומרת מדינה דו-לאומית. ועל כך היתה שאלתי בועד הפועל הציוני ל"השומר הצעיר": האם שוללים הם את ההצעות האלו או לא? מאיר יערי שתק. אני בטוח שיש ב"השומר הצעיר" רבים השוללים את ההצעות האלו, אבל זוהי מפלגה טוטליטרית ולא יתכן שחילוקי הדעות שישנם בתוכה יהיו גלויים בפני כל הצבור. ומשום כך נאמר כאן הספר בסוד. אך באמריקה נפוץ הספר הזה על ידי "השומר הצעיר" והוא עומד שם בקשר לענין זה לא עם הציונות הפרוגרסיבית, אלא עם הקבוצה הריאקציונית ביותר שישנה באמריקה, השונאת ואויבת ההסתדרות. כאשר אמרתי זאת, אמר יערי: האם ברנדייס הוא ריאקציונר? הוא שוכח שברנדייס כבר בעולם האמת ואפילו ל"השומר הצעיר" עדיין אין קשרים עם עולם האמת. יש להם קשרים עם גב' ג'ייקובס. אני מבין, מדוע שומרים בסוד את הספר הזה מפני התנועה הציונית ותנועת הפועלים בארץ. אך לנו אין ענין שהדבר ישאר כאן בסוד. תכנית זו הוצעה באמריקה על ידי מנהיגים של "השומר הצעיר", כאלטרנטיבה למה שקוראים "תכנית בילטמור" שנתקבלה באמריקה על ידי כל התנועה הציונית. הצנזורה בארץ אוסרת מאמרים לטובת תכנית בילטמור ואולי גם תאסור מאמרים נגד תכנית בן-טוב, אך אני מקוה שנמצא דרכים לפרסם זאת. טוב שנביא את הדבר לאנשי "השומר הצעיר", ידעו מה מדברים בשמם אנשים שקבלו מאתם את סמכותם המדינית. צריך שכל חברינו בארץ ידעו על כך.

אני חוזר ושואל: האם זוהי תכנית להרוס את הספר הלבן? על תכנית בן-טוב לא יתכן הסכם יהודי ערבי. הערבים לא יסכימו, ומקוה, שגם יהודים לא יסכימו לו. הערבים לא יסכימו, כי הם לא יסכימו לפריטט. היהודים לא יסכימו כי הם לא יסכימו לספר הלבן ובענין ההתישבות התכנית הזאת גרועה מהספר הלבן, אם בענין העליה היא טובה קצת יותר. על השאלה: מה יקרה לכל התכנית הגאו-נית הזאת אם הערבים לא יסכימו לה, לא ניתנה תשובה בספר. אך מלבד שתי התכניות יש בספר חלק שלישי - הקדמה - המכוון להוכיח כי כל האחריות על הריב היהודי-הערבי חלה על הנהלת התנועה הציונית החל משנת 1918 ועד היום. האחריות על מאורעות 1936 חלה אף היא על הנהלת התנועה הציונית. אין בספר זכר להשפעה הפשיסטית על טירור ערבי, כנראה שהמלחמה בפשיזם טובה במקום אחר. לפי הכתוב בספר באה התחדשות הטירור לא בגלל קשרי המופתי ומוסוליני, אלא בגלל ההתלהבות בכל המפלגות הציוניות לתכנית פיל.

לאחר שמסרתי על הענין הזה בועד הפועל הציוני, קם בן-טוב והודיע, שכל התכנית צריכה להתקבל רק לאחר שיהיה רוב יהודי בארץ ישראל. אינני רגיל להיות מופתע מפעולת אנשי השומר הצעיר, אבל אני מודה שהפעם נדהמתי לחלוטין. אמרתי בלבי: רבש"ע, לא יתכן שאדם יגיד שקר כזה בפני כל העולם, בועד הפועל הציוני, שהוא מוסד ציוני עליון. היתכן שנעלם ממני, או שכחתי פרט "קטן" כזה. לא עניתי לו בנקודה זו, לקחתי לעצמי יום וחצי לקרוא את הספר מחדש מתחילתו ועד סופו וחיפשתי במשקפיים את הדבר - ולא מצאתי. אין זכר לדבר בספר. ולא רק שאין לו זכר, אלא יש כמה סימנים המעידים את ההיפך הגמור. יש סעיפים שלא יתכנו כלל אם יהיה רוב יהודי. נאמר בספר, שתהיה תקופת מעבר ובמשך תקופת מעבר הארץ תהיה תחת משטר בין-לאומי ואז עוד תהיה עליה יהודית. לאחר תקופת המעבר יתחיל המשטר הדו-לאומי, אן עדתי או אזורי, אבל אין זכר בספר שהמשטר הדו-לאומי יתחיל לאחר שיהיה רוב יהודי. לא אקרא לפניכם את הסעיפים העומדים בסתירה לרוב יהודי. אבל נניח, שכל התכנית הזאת תתחיל לאחר שיהיה בארץ רוב של יהודים, עלי לשאול: א) איך זה מרמים את דעת הקהל באמריקה ואין אומרים שם את הפרט "הקטן" הזה? הלא כל אלה שנתלו בתכ-נית יסתלקו ממנה, לאחר שיתברר להם שיש עוד תנאי לתכנית והוא - רוב יהודי בארץ? ב) איך מרמים את הערבים. הספר הזה נכתב כאילו לא יהודים כתבו אותו אלא אנשים שאינם יהודים ואינם ערבים. הרי תמיד כתוב בספר: "יהודים" ו"ערבים", וכאשר מדובר על יהודים, באמר: "הם", "היהודים תובעים"... וכו'. הכוונה היא, שאת התכנית הזאת תקבל הסוכנות היהודית והערבים. נניח, שהיהודים אפשר לרמות. אבל איך אפשר לרמות ערבים, להגיש להם הצעה כזאת ולא להגיד שכל זה יתחיל לאחר שיהיה רוב יהודי? מי הם הערבים שיסכימו לכך? מי הם הערבים שיסכימו לרוב יהודי בארץ? ואיפה הערבים שיסכימו למדינה כזאת? בתולדות השכנוע הפוליטי לא היה עוד כדבר הזה. שלחתי מכתב ליתר חברי הועדה ושאלתי אותם, אם גם הם מקבלים הנחה זו, ואם כן למה לא הכניסו זאת לגוף

הספר? עד עתה אני מחכה לתשובתם. אנו מניחים שיש ריב של ממש בינינו ובין הערבים, אולם בתכניות זו אין ממנו מוצא. על יסודה לא נסכים איש עם רעהו.

על מה הריב? – זאת נקודה שצריך לעמוד עליה בלי כל אונאה עצמית. הריב הוא על עליה. (נניח בינתים את הריב, אם לקיים את היהודים שישנם בארץ או לא). הערבים אומרים: לא תהיה עליה, ואנו דורשים עליה. מה תהיה, איפוא, המדיניות הציונית לנוכח המצב? אנו מוכרחים לתבוע הכרעה. שאלת ההכרעה היא שאלה משולשת:

א) הכרעה מוסרית. חייבים אנו לשאול את עצמנו: יש זכות ליהודים לעלות ארצה או לא? כבר מזמן לא העמדנו בתוכנו שאלות כאלו. אני מזהיר את תנועתנו מפני התעלמות מהשאלה הזאת, יען כי לא רק מתבוללים או אנטי ציונים, כמו בעל ה"ניו-יורק טיימס", מתנגדים לעליה, אלא גם אנשים המאמינים בעצמם שהם ציונים, מתנגדים לכך משום שהם מפקפקים בזכותנו המוסרית לעליה. אם כי הם בעצמם קיימו את הזכות הזאת ועלו ארצה בלי הסכמה ערבית; אפילו מגנס עלה לארץ בלי הסכמה ערבית. גם בן-טוב שולל את זכות העליה מחוץ לאזור תל-אביב. הציונות עומדת על הכרת זכותנו לעליה שאיננה מותנית בשום הסכמה חיצונית. זכותנו לעליה פירושה זכותנו לקיום יהודי. אנו איננו מקבלים את התורה ה"מעמדית" של בן-טוב שיש זכויות רק ליהודים בעלי כסף ולא ליהודים המתקיימים על עבודתם. מותר ליהודים לעלות ארצה – פירוש הדבר, מותר להם להתקיים מעבודתם ואין הם זקוקים להסכמה מצד מישהו לזכותם לעבודה. אנו אומרים יותר: גם זכות לאי-תלות אינה יכולה להיות תלויה בהסכמה, יען כי זאת זכות הניתנת לכל עם בעולם ויש לנו זכות שלא יפלו אותנו לרעה מאחרים. זכות זאת היא עצם הציונות. מבחינה מוסרית אין אנו זקוקים להסכמה. אבל הזכות המוסרית בלבד אינה מספיקה. צריכה להיות גם

ב) האפשרות הכלכלית לעליה. יש יותר משני שלישים של אדמת ארץ-ישראל שאיננה מעובדת, תשע עשירים ממימי ארץ-ישראל אינם מנוצלים. יש ים שהוא לגמרי פנוי, יש אפשרויות של הקמת תרשית שאינה נוגעת ואינה פוגעת בערבים כלל וכלל. מה גדלה של יכולת קליטה זו? – זאת נראה כאשר תהיה לנו האפשרות לעשות את הדברים ממש. אבל גם הזכות המוסרית וגם האפשרות המשקית אינן מספיקות. נחוצה גם

ג) הכרעה פוליטית. מלבד הוכיחם שאינם יודעים מה זאת מדינה בכלל, מה זאת מדינה דו-לאומית בפרט, ומה זה שויון, הוכיחו מחברי הספר שאינם מבינים גם מה זאת עליה. עליה זו לא קבלת ויזות. עליה זאת יכולת הקליטה הכלכלית. ויכולת הקליטה הכלכלית איננה דבר קפוא, קבוע, הקיים ועומד, אלא גודל דינמי שיוצרים אותו. מדינה יכולה להעלות את יכולת הקליטה ויכולה כמו כן גם לא להקפיא את יכולת הקליטה. אם מדינה תעשה עבודות אבוריות, תגדל יכולת קליטתה. אם המדינה לא תעשה זאת, תקטן יכולת קליטתה. בנגב כמו שהוא כיום, אין יכולת קליטה. אבל תהיה בו אפשרות קליטה, אם המדינה תכשיר אותו, ולכן מחייבת עליה – לאחר שיש זכות מוסרית לכך ואפשרויות משקיות, גם מישטר שירצה בכך, ולשם כך נחוצה הכרעה פוליטית. יש פרוגנוזה של בן-טוב ומגנס שההכרעה הפוליטית תהיה נגדנו, מפני שהערבים מתנגדים ולא יכריעו נגד הערבים. אולם בענינים פוליטיים בניגוד לענינים מדעיים לא תיתכן פרוגנוזה מתימטית, מפני שיש לנו כאן ענין עם אנשים חיים. לפעמים גם כאשר יש לנו ענין עם רצוננו של איש אחד נתון וקבוע, אי אפשר לדעת איך יפול דבר, כי גם הרצון של איש אחד הרא דבר מסובך. וכאן יש לנו ענין עם אנגלים ואמריקאיים ומלחמת היטלר ועוד ועוד ואי אפשר על כך לקבוע באופן מתימטי איך יפול הגורם. בפוליטיקה אפשר לדון אך ורק בדבר אפשרויות! יש דבר אפשרי ויש דבר שהוא איננו אפשרי. המסקנות של בן-טוב של יערי וחזן – בזה הם כולם מאוחדים – שתביעתנו היא "אשליה", "פנטסמגוריה", הם הרי "דיאלפוליטיקים". היתה לו גם שיבה עם אנשי ה"איחוד": מגנס, בובר, סמילנסקי, אף הם דיברו בשם "דיאלפוליטיקה" ונגד "פנטסידרים". מדוע אנו מניחים שתיתכן הכרעה פוליטית לטובתנו? בעניננו ראשית, מפני שנפלה כבר הכרעה פוליטית כזאת. זה היה לפני 25 שנה, כאשר אנגליה ואמריקה הכריעו. הצהרת בלפור לא ניתנה על ידי בלפור בלבד.

הממשלה האנגלית והממשלה האמריקנית בדקו את הענין, אחריהם באו 50 ממשלות אחרות, צרפת, איטליה, כל ממשלות אירופה, אמריקה הצפונית והדרומית והכריעו. יש פירושים מסולפים להכרעה זו. אני רוצה לעמוד עליהם בקצרה. ההכרעה נסתלפה גם על ידי האנגלים שנתכחשו לה וגם על ידי יהודים שלא הבינו אותה. ביניהם היה אחד האנשים הכי גדולים שלנו, אחד-העם. אומר הוא שהממשלה האנגלית החליטה לא "א"י כבית לאומי", אלא "בית לאומי בא"י". עובדה היא שהציונים הגישו לממשלה הצעה שבה היה כתוב "א"י כבית לאומי" והממשלה החליטה "בית יהודי בא"י". מבחינת ניסוח יש הבדל בין שני המשפטים האלה, מלים אחרות, צירוף אחר, אך מבחינה פוליטית אין שום הבדל. כי מה היתה ההחלטה אז? הם לא החליטו אז, שיוקם בית ליהודים. האנגלים אינם יכולים להקים בית לאומי ליהודים. הם אמרו, שיסייעו ליהודים. בנוגע לאפשרויות שעמדו לתת ליהודים – על זה היה מחקר מוסמך לא של בן-חור וגיר, – אלא של אנגלים המבינים יותר מהם בענינים כאלה. הם חקרו את האנשים שהציעו את ההצהרה הזאת, הם בדקו את התעודות המתיחסות להצהרה זו והגיעו לידי מסקנה (על יסוד עדותו של ראש המיניסטרים של אותו הקבינט אשר הוציא את ההצהרה ועל יסוד עדותם של מיניסטרים אחרים ועל יסוד תעודות שהם בדקו ושאחד מהם לא ראה אותם), שהכוונה לא היתה להקים מדינה יהודית אלא לאפשר ליהודים להקים מדינה יהודית, לאמר: שאם היהודים יבואו לארץ במספר כזה שהם יהוו בה רוב, אז תהיה זו מדינה יהודית. ולא א"י בגבולות המנדט, אלא א"י בגבולותיה ההיס-טוריים. הם הניחו, שאם היהודים ישתמשו באפשרות שניתנה להם ויבואו ארצה במספרים גדולים עד שיהוו בה רוב, תוקם פה מדינה יהודית. הם בעצמם אינם יכולים לעשות זאת, הם אינם יכולים להכריח יהודים לעלות לארץ. זאת היתה ההכרעה. כך הבין אותה העולם כולו, היהודים והגויים והערבים. כך הבין אותה פייסל, כך הבינה אותה המשלחת הערבית שהיתה בוורסיל, שאמרה: אנו מקבלים זאת ברצון, אם היהודים יבואו לארץ ויהוו רוב, ישלטו הם. היתה הכרעה. ואי אפשר להגיד שלא תתכן הכרעה בינלאומית. היתה הכרעה והיא מחייבת ולא חדלה לחייב. אמנם ניסתה אנגליה להתכחש לה, אבל לא אנגליה בלבד התחייבה כלפי העם היהודי; לכתחילה הצטרפה לכך אמריקה, אחר-כך נצטרפו לכך מדינות אחרות, והללו לא התכחשו. חבר הלאומים לא התכחש. להיפך, כשאנגליה התכחשה, אמר הוא בגלויות שזאת התכחשות. ויש לנו אלפוא יסוד לדרוש מבחינה פוליטית, מוסרית והיסטורית קיום ההכרעה, שהמדינות לא התכחשו לה. באנגליה התכחשו לה. התכחשות של אנגליה אינה צריכה להיות הפרוגרמה שלנו, יען כי בשעה שאנגליה התכחשה הודיעו כל המשלחות היהודית, גם אנשי "האגודה" וגם לורד בוירסטד הבלתי ציוני, שזאת התכחשות ושלא נקבל אותה. מה קרה, שאנו צריכים עכשיו לקבל את ההתכחשות הזאת? מה מחייב אותנו לקבל אותה? אני רוצה להזכיר עוד עובדה: חלק גדול של האנגלים לא קיבל את ההתכחשות הזאת, וחלק זה יכול להיות מחר רוב; הוא כבר נעשה רוב. יש לנו תביעה אליו על יסוד התנגדותו להתכחשות. היתה הכרעה, אנו תובעים אותה והיא תתכן! בכל אופן אין לנו שום רשות להסתלק ממנה. אנגליה התכחשה לא מתוך פחד מהערבים אלא מתוך פחד מהיטלר. לערבים התנגדה כל הזמן – מתי נכנעה להם? כאשר מאחוריהם עמד היטלר; מינכ-נער להיטלר, נכנעו גם לערבים. פוליטיקה זו היתה חלק מפוליטיקת מינכן. מדוע "רבולוציונרים" ו"אנטי-פשיסטים" כמו "השומר הצעיר" מקבלים עד היום הזה להכנע להיטלר – זאת איננו מבינים. מקדונלד וצ'מברלין נכנעו להיטלר במסיבות מסוימות. העם האנגלי זרק אותם, על ידי מלחמה בהיטלר. אם היטלר חלילה ינצח, גם המדינה הדו-לאומית של בן-טוב לא תהיה. אנו מניחים הכל בגדר האמונה שהיטלר ינוצח, ושישמד, ואז אותו נימוק נפסד שהיה לממשלה נפסדת להתכחש להתחייבותיה לא יהיה עוד. אנו מדברים על פוליטיקה שלנו בהנחה של מחרת המלחמה על יסוד מפלת היטלר. יתכן שאפילו אותו חלק שהתכחש יחזור בו; יתכן שאותו החלק שהתנגד להתכחשות – גם אז – יהיה לו תוקף גדול יותר. בכל אופן אין זאת עובדה אמיתית שמתוך כניעה לערבים בלבד, באה ההתכחשות, אלא מתוך כניעה ופחד מפני ערבים שעל ידם עמד היטלר. ואני מוסיף ואומר: יהיה הכרח בהכרעות נוספות לא רק בארץ-ישראל. אתן שתי דוגמאות. ענין הודו הוא הרבה יותר גדול מבחינת היקף והכמות מעניננו. גם שם יש סכסוך לא רק בין אנגליה והודו, כי אם בתוכה גופא, בין הינדים ומושלמים, בין 280 מיל-יון לבין 80 מיליון. גם שם ניסו ללכת בדרך של הסכם, אולם עוד לא מצאו דרך לכך. ואין בטחון שלמחרת המלחמה יהיה הסכם. אנגליה התחייבה לתת להודו עצמאות, אבל הסכסוך הזה עומד למכשול. המושלמים אומרים: לא, אין אנו רוצים

להיות תחת הודים, והם 80 מיליון. מישהו יהיה מוכרח להכריע ותהיה הכרעה! לא-יתכן שמישהו יאמר שאסור להכריע; מוכרחים להכריע. לא יצטרכו להכריע, אם אנגליה תשעבד את כל הודו. אך אם אנגליה תשחרר את הודו, מוכרחה לבוא הכרעה, כי אין בטחון שיבוא הסכם. ודוגמה שניה מאירופה: ישנה רומניה והונגריה בענין טרנסילבניה. יש חלק שהונגריה קיבלה כבר, אבל היא אינה מסתפקת בזה ותובעת חלק נוסף. הרומנים אומרים: כל מה שלקחו ההונגרים, אינו מגיע להם. היטלר יפול; יצטרכו לסדר סדר מסוים באירופה ואם לא ירצו במלחמה כעבור 10 שנים, יהיו מוכרחים להכריע; ותהיה הכרעה. איש לא יוכל להגיד, שמוכרח להיות הסכם בין רומנים והונגרים. תהיה הכרעה! למה אם כן פסולה הכרעה פה? היא פסולה, אם דרישותינו פסולות. אבל אין מעיזים להגיד, שהעליה פסולה. מאיין לקח בן-טוב את הפיקורת הפוליטית ואת התעיפות הזאת? יש צורך לחשוף את כל שרשי הפרובלימה הזאת ואת מה שמסתתר מאחרי הדיבורים השונים. אני אומר: יש לנו זכות, ותתכן הכרעה. לא בפעם הראשונה בתולדות העם היהודי מלחמה לנו, עתה, לא עם אויבים מבחוץ. המלחמות שהיו לנו עם יון ורומא לא היו רק מלחמות עם אויבי חוץ; אלא גם מלחמות עם יהודים בפנים, והתופעה הזאת הולכת וחוזרת. לאויבים הפנימיים יש גלגולים שונים. יש ביניהם "פטריוטים" גדולים, אבל אם ננתח את דיבוריהם ונסלק את משמעותם נגלה שהם ארלפים שצריך להוקיע אותם, אולי יולחו בעצמם ממעשיהם מעשי אויבים וירחעו; למען הצלת בחורים מ"החומר הצעיר", עלינו להוקיע את מעשי התומרות והאליבה האנטי-ציונית שהם עושים, אולי מבלי להבין. מירונה, אנשים נעיר אלינו: ל"מומחים". נניח ששני-שלושה של הסינט האמריקאי אינם מומחים פוליטיים כבן-טוב וכמגנס, אבל "אמריקנים" לא פחות מהם. והנה הם תובעים מהנשיא לקיים את הצהרת בלפור, לא כמו שפירש אותה אחד העם, אלא כמו שפירש אותה וילסון: לקיים קומונוולט יהודי, כלומר רפובליקה יהודית (גם לרפובליקה אין מלה עברית). מדוע אנו המאמינים בזכותנו המוסרית, באפשרות ובאפשרות של הכרעה פוליטית לטובתנו מפני שאנו צודקים – מדוע אנו דורשים הכרעה על מדינה יהודית? לא מפני שזוהי המטרה הסופית. אמרתי בראשית דברי: כל הנוסחאות שניתנו, לחזון הציוני בימי קליור, הרצל, פינסקר לא מיצו אותו, גם לא הגיעו לדרגת הבטוי שניתן לו לפני שלושת אלפים שנה. אפילו בורוכוב וסירקין – לא נתנו לחזון הציוני אותו הבטוי העמוק, שנתנו לו שלושת האידיאולוגים אשר הזכרתי: הושע, מיכה, ישעיה. הקדמונים עוד הרחיקו לכת מהסוציאליזם, יען כי משטר של "אהבת לרעך כמוך" הוא יותר מסוציאליזם. ואנו לא נסתפק עד אשר נגיע לדרגה זו. ובכן, מדינה יהודית לא כמטרה סופית, אלא **כאמצעי להבטיח עליה והתיישבות יהודית והתחיה** – בדרך הביצוע הגענו עכשיו לצרכים כאלה ולאפשרויות כאלו שלמען הגשמת עליה יש צורך בשלטון, מפני שיש צורך להגשים עליה גדולה. אם היהודים לא ישמדו לחלוטין יש צורך להגשים את עלית כל היהודים שהיטלר לא ישמיד. ועליה אומרת התיישבות ולשם התיישבות יש צורך להפרות את אדמת המולדת; כי לא נגזול מהערבים את האדמות שהם מעבדים ולא נחכה עד אשר ימצאו שטוב להם להתחשב בעלדק, נדמה לי שגם אז יבחרו לשבת בתוך מדינה יהודית, מכיון שהם חושבים שטוב לערבים בתוך מדינה יהודית מאשר בתוך מדינה ערבית; ואולי יש יסוד לכך. בכל אופן לא נחכה עד אז ולא ניקח בחזקת יד אדמות שהם מעבדים אותן. אך יש אדמות בלתי מעובדות וכדי להפרותן נחוץ שלטון על מים, והשוב – על מים אשר אין משתמשים בהם. לא ניקח את המים של הפרה הערבית ושל הפלח הערבי ושל הילד הערבי, אלא על מים שים המלח וים התיכון בולעים לזה נחוץ שלטון. לשם סלילת דרכים, לשם השבחת אדמה – נחוץ שלטון. לשם הבטחת בטחון לפועלים נחוץ שלטון. לא שלטון של קצינים צבאיים בריטיים שפירושו מלחמת אזרחים. השלטון היהודי דרוש כאמצעי לעליה, להתיישבות ולבטחון; ונסתפק רק בשלטון הנחוץ לשם כך.

אבל אם יהיה שלטון – מה יהיה על הערבים? אמרנו: אי-השתלטות, לא מפני שצריך היה להניח את דעתו של בן-טוב, אלא מפני שהיה בזה צורך מוסרי-פוליטי. זה קיים ועומד עכשיו לא פחות מאז; עכשיו הגענו לשלב כזה, שיהודים באירופה אשר לא ישמדו, יבואו ארצה ויהיה רוב יהודי ויש צורך להבטיח לערבים שלא ישללו ולא יפגעו זכויותיהם. יבואו ארצה 2-3 מיליונים יהודים – זה תלוי בגודל השארית; אינני מדבר על השלב הרחוק, כאשר גם יהודי רוסיה

ואמריקה יבואו; אני מדבר על השלב הקרוב – ואז צריך להבטיח לערבים שבארץ זו, שבה שלטון על עליה, התיישבות ובטחון יהיה בידי היהודים. א) שהערבים יהיו אזרחים שווים בכל העניינים הפוליטיים; ב) כבני אומה תהיינה להם כל הזכויות הלאומיות. אך גם זה איננו מספיק, כי בארץ זו קיימת פרובלימה של דו-רמות הבדל כלכלי, סוציאלי ותרבותי בין רמת-החיים של היהודים ושל הערבים. גם לנו וגם להם לא תצמח טובה, אם לא נבער את ההבדלים. ומשום כך ב) צריך להעלות בהדרגה בכוח המאורגן ובכוח השלטון שלנו את רמת חיי הערבים לרמת חייהם של היהודים. אנו מציעים לאנגליה ולאמריקה להכריע לזכותנו, כי אנו מבטיחים לערבים יותר ממה שמבטיחים בן-טוב ומגנס.

יש עוד דבר שיסייע לאפשרות הפתרון. העולם יעמוד לפני הכרח של פתרונות נועזים וגדולים, שבימים כתיקונם לא יעלו על הדעת, אבל עכשיו נעשו מובנים מאליהם ומתקבלים על הדעת. בזה הוא כוחו של זעזוע גדול בתקופת רבולוציונית. אם יהדות אירופה חלילה תשמד, אז גם לנו צפוי אולי אותו הגורל עצמו גם בלעדי היטלר הגרמני. נתחייב בנפשנו אם נעלים את הדבר הזה מעצמנו ומהעם היהודי בעולם. אם לא תהיה עליה יהודית, אנו צפויים לשמד. הרי זה אבסורד להניח שגרמנים גרועים מערבים. נגיד מה שנגיד על הגרמנים – שכולם נאצים או חלק מהם נאצים – בכל אופן הנאצים הם גרמנים. לא בדו איזה שבט חדש בעולם ועשו אותו לנאצים, אבל הרי איש לא יגיד שהגרמנים גרועים מהערבים, שהם פחות אנשי תרבות מהערבים. נזכור דמשק – 1840; לבנון – 1860; טבח האשורים בעירק שהיו מוגנים על ידי הממשלה האנגלית, ע"י חבר הלאומים וע"י חוזה. להגנת האשורים קיימת ועומד עד היום, לפני עשר שנים, לא בזמן מהומה בעולם, כי אם בזמן של שקט, לעיני האנגלים והאמריקאים שהיו שם. מה שנעשה ליהודים באירופה מאוקראינה ועד ספרד, איננו חייב שלא יוכל להעשות מחוץ לאירופה, בשטח שמהרי הטברוס עד המפרץ הפרסי וממצרים עד מרוקו. נראה זאת באופן הכי בהיר לעם היהודי ולעולם, שעליה זאת לא רק שהיא ההצלה היחידה ליהדות אירופה, אלא גם ההצלה שלנו. לא להשי סידורים "דו-לאומיים" ולא פידרציות, אלא <u>מיליונים רבים יהודים</u> – בזה בלבד יש ערובה, לא ערובה מוחלטת, אבל ערובה משיית יחידה. הבטחון האמתי הוא שיהיו הרבה יהודים יחד ועצמאים. יש לנו גם זכות לבטחון, מלבד זכותנו לעליה ועצמאות. יש לנו זכות שילדינו יחיו, שלא ישחטו אותם; והאנשים האלה, המגנסים, הבן-טובים שוללים זכות זו בלא יודעים; יש זכות לילדינו ולנכדינו שלא ימצאו במצב כזה שאפשר יהיה לשחוט אותם. יש לנו זכות להיות מרובים מאד בארץ זאת, מבלי לפגוע במישהו אחר – זהו העיקר של המדיניות הציונית עכשיו. מה שקורה באירופה – דיבור מיוחס חולפת מצבנו עד עכשיו. אמרנו תמיד, שהשואה אפשרית; עד עכשיו היו רבים סבורים שהיתה זאת מליצה. עכשיו חדלה להיות מליצה.

עוד הערה אחת בנוגע לזמן. הזמן הוא גם גורם חשוב וחיוני. כדי להעלות את יהודי אירופה שישארו בחיים לארץ, לא דרוש לנו זמן רב, כמו שהיה דרוש עד עכשיו, מפני שני טעמים – א) שלנו נסיון של ששים שנה; ב) יש טכניקה חדשה בעולם. בשנת 1943 אפשר לעשות עם הנסיון שלנו, עם היכולת שלנו ועם הטכניקה המודרנית במשך שנה אחת יותר מאשר עשינו עד עכשיו במשך ששים שנה. לכן הפוליטיקה הציונית, היהודית, האנושית, המוסרית, המעשית שלנו היא: להעלות וליישב בארץ מכסימום של יהודים במינימום של זמן. ולשם ביצוע הדברים האלה – ש ל ט ו ן י ה ו ד י ; השלטון הכרחי להעברת יהודים לארץ ולהתיישבותם. אבל שלטון אין פירושו השתלטות, כי שלטון יהודי מחייב זכויות מלאות לערבים יותר מאשר באיזו מדינה דו-לאומית: כיחידים יהיה להם שוויון גמור, כאומה – זכויות לאומיות והעלאת רמת חייהם לרמת חיי היהודים. על שני הדברים האלה בנויה גם הפוליטיקה הערבית שלנו: לתת להם את מה שמגיע להם באופן חיובי, לשלול מהם הזכות והאפשרות להזיק לנו. יש הזכות לערבים להיות שווים וחפשים, כיהודים, אין להם הזכות למנוע שוויון וחופש זה מאתנו, אין להם הזכות למנוע עליה יהודית, אין להם הזכות למנוע התיישבות יהודית, אין להם הזכות למנוע עצמאות יהודית.

מכתב מאמריקה (מאת ישראל בן-צבי) ניו-יורק, 11.11.42

"אני רוצה למסור לכם בקיצור על המאורעות הפוליטיים האחרונים בשטח הציוני. המאורע העיקרי היו הועידות של הציונים הכלליים ושל הדסה. לולא ענין מגנס והאיחוד שהפך לעיקר הועידות, אין ספק שועידות אלו היו כמו יתר יתר הועידות באמריקה - נאומים, בנקטים, וכו'. אבל קרה וענין האיחוד קבל מקום פרסום רב בעתונות האנגלית, בעיקר ב"ניו-יורק טיימס". ב. ג. היה עוד באמריקה ועשה את כל מה שביכולתו להפעיל את כל הסבבורות היהודית נגד מגנס וגבר אהרון דו-לאומי. בגלל חוסר אינפורמציה, אף אחד לא ידע בדיוק מה זה איחוד".

"כעת ברור לכל שהיו מועדות ראשונים שהיו מעוניינים לא להודיע לרבים את כל הפרטים - כך שמשך שבועות המנהלה קמפיין דמגוגיה נגד האיחוד וגבר מגנס. העזרה הקריאה ביסוס הנוראים כרוזים בכל בתי הכנסיות ובתפלה שנגבל בידי "חבובריט" שלנו: מ"מ יצאו מקבוציות שמגנס מוכרח להתפטר מהאוניברסיטה, שעתונות דומים באידיש באחת כזה במבואה רבה ותשעידה אם וגבריות נגד הציו-נים הבינלאומיים הבוגרים וכו'. במסיבות כאלו נתכנסו הועידות של הציונים הכלליים והדסה. אצל הציונים הכלליים גלגלי הועידה היו משומנים כרגיל ולא קרה שום דבר מיוחד חוץ מזה שבדי לבסוף על חוסר המעשים במשך השנה האחרונה התחרר נאום אחד בשני בפרוטוקולים מקסימליסטים בבובה וריקה, ציטט את ורבל ואת הירשמאס ובאותו הפן דבר ובא סוף להקמת המלצות ואין צורך יותר לדבר על השיבה של האסון היהודי, כי הרי אחרי המלחמה מוכרחים לישב בארץ ישראל מליונים יהודים. ורבג נאום אחד התחרה עם הסגי במספר המליונים, ובשעה שנחום גולדמן דיבר על מליון אחד, ב. ג. בברכה שלו לועידה דיבר על שני מליון והגשים להגבל דבר על 3 מליון וכו'. אבל מגנסיזם היו אצל השם, שאך אחד מלאה המנהלה בשנה האחרונה תפקיד צירוף אמיקה... המנהלה זו של הדסה הודיעה בשם ציונות ואכבית. מקסימליסטית, המבדר לפעולות המדינית, דוגל "בדמוקראטיות" בכל, תיאר גורא עובד בזמן "מסורנה", במלחמה על צבא יהודי וכו'. באירך מלאה הדסה תפקיד חשוב שהעלתה את השאלה הערבית על סדר יומה של ההסתדרות הציונית. בועידה בילטמור וגם משם הדסה תקלה לקורות השלם. היא ערבה ועדה שבראשה עומדת גב' ג'יקובס, שיחד לועדה פרופסורים ופולטיים חשובים זהם התחילו לחקור את השאלה הזאת. הדסה גם עוזרת לכל מוצאות בפרסום הפמפלטים של של בטבע ובעיקר בגלל הקשרים המיוחדים שלה עם מגנס ועם שולד בירושלים לא סמרה לצאת הוצץ נגדם ונגד האיחוד וגם דבר בועידה למחרים אותם. מנהיגי הציו-נים הכלליים וגם חברי האקזקוטיבה וב. ג. שיצא רק יומיים מספר לפני הועידה,

ידעו לנצל היטב את הרגשת הצירים נגד ההתנגדות של ההנהלה יחד עם הקומפניא הדיפלומטית בעתונות על היה ליצור את הרושם שסגנט, פרימוס, איזורי, בר-לאומיות - כולם בגירה ביוזמה וצירי הועידה של הדסה הצביעו ברוב גדול נגד אחלשת ההנהלה והתנהגות שלמה. בצמרן של ההנהלה איננו אומר דיבבות לומשה, פרוגרסי-בייה ופרו-הסתדרותית; באמון של האופוזיציה בספרה זה גם כן איננו מבוסס על אשר לימוד דרוכה כי אם בגלל דמגוגי שמחוץ. לפרות זה שבועידה כל הדסה הצביעה נגד הנהגות מקודמת בכל זאת זה לא סנע את מוקידה מלבחור את אותן הנשים לההנהלה שוב - מבורר היה כי הדסה איננה רק תנועה פוליטית, יש לה גם תפקידים אחרים.

לפני שמה ימים הייתי בביתה של גב' ג'ייקובס יחד עם שפרה. יש לנו אחת קשרים ידידותיים מזמן ואנו נפגשים מעט לפעם. היא רואה כעת את ב. ג. באור המציאותי כמו שאנחנו או ראינו אותו תמיד. בגלל הרבה צירוצים כאן זו היתה הפעם שיש הבדל בין אאאא המסתדרות ובין מפא"י, ושב. ג. איננו מדבר בשם כל תנועת הפועלים בארץ. קשה היה לשבור את הלגנדה הזאת. כל זמן שסביבת הבילטמור-קאמפ? כאן דברה בשם ההסתדרות והופיעו בשמה רק אנשי מפא"י. אבל המאורעות האחרונים בספא"י הוציאו את כל המלוכה הפנימית החוצה ודאו שימי אופוזיציה חזקה נגד ב. ג. והעיקר שיש כוח עולה בהסתדרות והוא השומ"צ. כבר בועידה זו של הדסה מלאנר תפקיד חשוב. בועידה אמרה גב' ג'ייקובס שהיתה אירולת לבנות את ה'גחוד זאת כל אלה המדברים בשם מארין דו-לאומי כבנגדים ובמתח הרבות הצביעה על השומ"צ שאף אחד לא יעקק בכשרותו הציונית והוא מחוה כיום 20 אחוז בהסתדרות, שבבל את סיכוי של בנגדים ובכל זאת הנהו תומך במשטר דו-לאומי. בין מספר מנהיגות בהדסה חולמת וגוברת א הקרבה להשומר הצעיר במצעם שרחשים פוליטיים.

מקום מיוחד ממלא כעת סורלד בכל המלחמה הפוליטית הזאת הוא יצא מתוך הועידה הזאת ה בתור האדם הקובע. אשר, הוא שלו והוא איש הברזל שאמרו סורלד גם את הנצר הפוליטי הראשי של הועידות ואני משקר שהנאום אורפס גם באי"י. הוא יצא בצורה מיוחד נגד מארין דו-לאומי ובאמת דבר ביקמתו של ב. ג. הוא יצא בקרוב לא"י מטעם האינוגורציה קרמיסט. סורלד בלא אפשריות אבל איננו מגיע עד קיצוניותו של בנגוריון, אין לו המדיניות הפרוגרסיבית מכללית והקרבה לתנועת הפועלים. באחרונה מסתדרת שאירות אנשי ההסתדרותיות מזמן שמה הזקן, המסייע את המסיבה שתנועתנו קבלה מפולמבייה ענדאומנט פונד". אמנם הזהירוני עוד קודם שיספיקו אבל בכל זאת הזהירו גם קודם ולא הספיקו. וכמבון מוליטו

הרי הנגד כיום יריבים (בניגוד לתקופה של המלוקה באשר היינו שותפים) והקשרים בינינו התקררו לגמרי.

בדרך כלל יש לציין שהפעולה הפוליטית באמריקה הולכת ומתגברת באותה המדה שהפכה למרכז העולם הפוליטי ובאותה המדה שלונדון ירדה.

(גם חיים וגם ב. ג. יושבים כאן ולא בלונדון), הרי מרכז הכובד עבר הנה. ישנם אפילו כאלה שיש להם אמביציות מרחיקות לכת וחושבים שהגיע הזמן שאמריקה צריכה לתת לא רק את הכסף אלא גם לקבוע את הפוליטיקה הציונית וגם לתת את המנהיגים. ישנם המדברים כבר שאמריקה ירשה את מקומה של הציונות באירופה. חיים לאמר שבא הנה התחיל במלחמה בדעות נגד הטנדנציות כאלה. לעומת זה ב.ג. דוקא מרשה לעצמו לנצל את הסנטימנטים האלה.

בתאריך 17.12.42 בבקר בשעה 9 בערך גמרתי בבדיקה הרפואית אך כשהגשתי את התיק לסרג'נט הסקוטי ובקשתי ממנו חפש בכדי לסדר כמה ענינים, אמר לי שאם אתגייס ל-R.E. יסדר לי את החופש מיד, אך אם ברצוני להתגייס לרג'ימנט הא"י, אני צריך לחכות לקצין ולדבר אתו.

בינתים נטה הסרג'נט להשפיע עלי שאתגייס לאותה יחידה שהיא חוץ מהרג'ימנט הא"י. סרבתי לו ונגשתי לבא-כח הסוכנות מר גרשברג ובקשתיו שיתערב בדבר היות ולא אתגיס לשום יחידה אחרת. תשובתו היתה שעלי לחכות לקצין ושאין הוא יכול להתערב בדבר. בכלל יחסו של מר גרשברג הוא מזלזל מאד.

הקצין בא והלך כמה פעמים אך הסרג'נט סרב להגיש לו את התיק שלי ושל עוד שנים שאחד מהם רצה להתגייס לבאפס והשני ל-R.A.C.C.

בינתים הגיעה שעת הצהרים וסגרו את המשרד ולנו אמרו לחכות עד אחרי הצהרים. אחר הצהרים ב-3 בערך הופיע קצין קטן וקרא אותנו החוצה ודבר אתנו זמן רב. הוא שאל אותי מדוע אני הולך לבאפס ואז עניתי לו היות ואני יהודי. הוא צחק לי ואמר שליהודים לעולם לא יהיה צבא משלהם ושלא אאמין לסוכנות היהודית בדבר צבא עברי. הוא השוה את הבאפס לצופים ושאנשים זקנים יכולים למלא את מקומם.

כלם מנסים להשפיע שלא ילכו לבאפס. גם היום בקש אותי הסרג'נט היהודי שאלך ליחידה אחרת אך סרבתי.

היחידי שמשפיע שילכו לבאפס הוא הרופא היהודי.

28.12.42

סיכום של הח' ש. גרינברג 4-9.1.43

הכניסה לפעולה

ב-4.1.43 נתתי את הסכמתי למזכירות לרכז את פעולת המפלגה במושבות. שוחחתי עם שקולניק, בהיר וברוך וסוכם כי לפני עיבוד וקביעת תכנית פעולה אבקר ב-2-3 מועצות גדולות על מנת לשוחח עם החברים על הפעולה במושבה.

בירור תכנית הפעולה

שוחחתי עם בטע ושפריר בדבר פגישה של הפעילים במחלקת המושבות, שפרינצק וחברי לשכת המזכירות לשם בירור דרכי הפעולה במושבות. הם הסכימו להצעתי. כן שוחחתי על כך עם שפרינצק וגם הוא הסכים. טרם נקבע המועד לפגישה בהיות הדבר תלוי בלוח העבודה של שפרינצק, בודאי יקבע הדבר בשבוע הבא. הפגישה הכרחית על מנת להכניס את הפעולה לאפיק תכניתי.

הרצאות

במשך הימים האלה עסקתי בהמרצת ארגון ההרצאות הפוליטיות במושבות. נוסף להרצאתי והרצאת אבקוריון בנתניה ארגנתי יחד עם ברוך את ההרצאות הבאות: ~~ש. הרבר בנתניה~~, ה. ברגר וליבאי בחדרה, מינקובסקי במגדיאל-רמתיים, ב. איידלשטרם באסיפת סניף גנס-ציונה, פ. וורבר בראשון לציון. כן הוכנו הרצאות לשבוע הבא: ברעננה - ל. שקולניק, בפרדס-חנה - קופל שוורץ, ברמת-השרון - דוד ווייצמן.

בהרצליה

בקר במזכירות הח' ביילין מהרצליה. סיפר כי נבחרה מועצת סניף, ובקש לבקר במקום. כן ביקש להחיש את העברתו של מנקר מנס-ציונה ללשכת המפ בהרצליה על מנת שיוכל גם לעסוק בעניני הסניף באזור מזכיר. את הבקור שלו קבענו לסוף השבוע הבא לאחר שיתברר ענין מנקר. בינתים פעלתי במרכז החקלאי בהעברתו של מנקר. הובטח לי ע"י ברגר לשחרר בימים הקרובים.

בנתניה

שוחחתי עם ז'ורנה על עניני נתניה. הבריגנו מתמרמרים על מעשה הח' ישי אשר פגע קשה במפלגה ובהסתדרות ע"י ארגון מתיקים ברשימת ההסתדרות בבחירות למועצה המקומית. מועצת הסניף החליטה לתבוע מהמרכז להעמיד את הח'

הנ"ל בפני בית דין המפלגה. שלחתי לפנן העתק המכתב, אך בשיחה עם גרופינקל הוברר כי עניינים מסוג זה הוצאו בועידה מפר-ירחקין משמכות בית הדין והועבר להחלטה ישרה של המזכירות. בשיחה עם שקולניק סוכם להביא את הענין לדיון במזכירות או שהמזכירות תמנה ועדה למטרה זו. בשיחה זו עם הח' ז'ורנה וכן בשיחה עם הח' שפריר יבקר במקום הוברר כי הכרחי להשתתף באסיפת חברים על מנת להגיב על שרשי המצב הנוצרת בסניף. סוכם אחר כך כי תקרא אסיפת חברים ביום ג', 12.1.43, בהשתתפותי ובהשתתפות הח"ח שקולניק ושפריר. בהתאם להחלטת המזכירות בדבר איסור בחירות במקומות לפני מועצת המפלגה שתדון בענין התקנון, סרבתי להסכים לדרישת הח' ז'ורנה לקיים עתה בחירות למועצת הסניף בנתניה.

<u>מזכיר למועצת פועלי ראשון-לציון</u>

שוחחתי עם שפריר בדבר בקורו ב"מסדה" בקשר להוצאת חבר לפעולה באחת ממועצות הפועלים. הוא התרשם כי החברים יעזרו להביעת המוסדות, אך את תשובתם הסופית הבטיחו לתת בסוף השבוע. כמו כן לא ברור מי יהיה החבר. שפריר מסר לקבוצה כי בשורה ראשונה יש לפתור את שאלת ראשון-לציון. המצב בראשון-לציון חמור ומדאיג.

<u>במחלקת המושבות</u>

השתתפתי בישיבת מחלקת המושבות שבמרכז החקלאי, שם נדונו שאלות הכרוכות בעונת העבודה בפרדסים. הוברר כי אחדות ממועצות הפועלים טרם מוכנות לקראת העונה. כמו כן היו מקרים שחברינו במקומות חרגו ממסגרת ההחלטות של מועצת המשנה ביחס לשכר העבודה ונטו לנקוט בדרך משלהם ולהחליט על שכר העולה על 400 מא"י כפי שנקבע ע"י מועצת המשנה. כתוצאה מזה קבעתי בקור ביום ב' ב"גן-יבנה" באסיפת פעילים בה נדון בין היתר גם בשאלה זו. כמו כן הוחלט בשיחה עם נטע ושפריר לקיים ישיבות של מועצות הסניף בפתח-תקוה, ראשון-לציון וחדרה על מנת לדון בשאלות העבודה העברית. לישיבות הנ"ל נקדים שיחה עם חברינו במזכירות מועצת הפועלים והעובדים.

<u>בחדרה</u>

בשיחה עם שפריר ונטע נגולה פרשת היחסים האישיים המעורערים בסניף חדרה, דבר אשר מנע מלקיים את הבחירות למועצת הפועלים במקום. סוכם כי אני עם

שמדריך יבקר באסיפת חברים במקום.

<u>הנוער בגן-יבנה</u>

נמסר לי כי בגן-יבנה פועל חבר הליגה הסוציאליסטית כמדריך הנוער העובד. התקשרתי עם הח' ברומברג ותבעתי ממנו לשלוח אחד מגורמי המשגר של מדריכי הנוער העובד לגן-יבנה. אני רואה את הענין כדחוף. גמע הבטיח את עזרת המרכז החקלאי בענין זה. ברומברג הבטיח לפעול למען הבאת מדריך לשם.

<u>בבאר-יעקב</u>

על פי בקשה בכתב מאת חבר מבאר-יעקב שמצאתיה בתיק הקורספונדנציה קבעתי אסיפה בבאר-יעקב א בשבוע הבא שמטרתה ליסד סניף למפלגה במושבה זו.

<u>כנוס פועלי התעשיה במושבות</u>

אחרי הכנוס התעשיתי החלטתי לסדר כנוסי פועלים בתעשיה בפתח-תקוה, ראשון-לציון ורחובות והרצאות על הכנוס בחדרה והרצליה. בכנוסים תמסר סקירה על הכנוס ועל בעיות הפועל בתעשיה וזה יהיה גם גרעין ראשון לפעול הארגונית בין פועלי התעשיה אשר צריכה להתבטא בארגון התאים המפלגתיים וברכישת חברים. הנני עומד במגע עם המקומות ועם החברים שצריכים להשתתף בכנוסים.

<u>בכפר-סבא</u>

בשיחה עם דנאי מכ"ס התברר כי במושבה עזובה רבה. חסר המזכיר ויש הכרח להביא אדם מהחוץ. הציע שהמזכירות תזמין את דוד הדרן לכ"ס. בשיחה עם שקולניק התברר כי הדרן בא בחשבון לתפקיד אחר אשר נועד לו מזמן ע"י המזכירות. הכרחי לפתור את השאלה בהקדם.

<u>בבני-ברק</u>

הח' הילדנר מבני-ברק מסר כי הסניף מתפרק על רקע אישי. בקש לבקר במקום.

<u>בראשון-לציון</u>

בליל שבת השתתפתי במועצת הסניף בראשון-לציון. שם נדון המצב בבית-החרושת "בשר" ושאלת המזכיר למועצת הפועלים. אשר ל"בשר" החליטה מועצת הסניף,

מועצת הפועלים ואסיפת פועלי "כתר" להפסיק את העבודה לאחר שנודע העבודה פרב לחדש את המודה על בסים המצעות שהוגשו לו ע"י המועצה. הועד הפועל לא אישר את ההחלטה על שביתה. אבל יצויין כי טרם נתקבלו ההחלטות במועצת הפועלים בקשר החברים במקום את אל מחלקת התעשיה ע"י הועד הפועל להתחשב במועצת הפועלים ובתקלו בסרוב מוחלט. עתה נוצר מצב קשה למפלגה בצבור המקומי. בינתים נרתמה השביתה לימים אחדים לרגלי התערבות הממשלה ובסיון למצוא מצדה. המועצה החליטה לא לשנות את עמדתה ביחס לעצם הדרישות בכל"ם, לא להרים את איום השביתה ולשוב לדון בשאלה לאחר הפגישה האחרונה עם המעביד. כל החברים הודו הכרח כי לא תתכן שביתה בלי הסכמת הועד הפועל אך מתמרמרים על חוסר המצב בין ההנהגה והחברים במקום. אשר לשאלת המזכיר צריך כי המצב קשה ולא יתכן להתעסק ~~אלמה~~ את כל העבודה על המ' גבין - (המ' גבין הודיע כי במצב ענינים זה לא יוכל ~~אאאאא~~ להמשיך). המועצה החליטה גם אחד שגר שלחת למרכז המפלגה ואלו על מנת לדרוש את החזרתי לעבודה במועצת פועלי ראשון-לציון, לפחות לזמן מה.

<u>ברחובות</u>

בשבת השתתפתי במועצת הסניף ברחובות. יצויין כי שרייבמן סרב לכנס את המועצה כל עוד לא יהיה מזכירא סניף והתנבא כי בכלא לא יעבר החברים לקריאתנו ולא יבואו לישיבה. כל הסברותי ותחנוני לא הועילו. הייתי נאלץ לפנות למאיר בקבוצת שילר ובאמצעותו להתקשר עם אחד העובדים בלשכת המס אשר נאות להפיץ את המועצה. ההשתתפות במועצה היתה יפה. השתתפו כ-25 חברים. נעדרו אך רק חברי המשקים. המתחת שיחה חברית מלאה רצינות ודאגה למצב הסניף. רוב החברים הצטרפו לדעתי כי אין להזניח את הפעולה בסניף בהמשלת קבוצת שילר לאחר את מאיר לפעולה במפלגה אף כי דבר זה היה רצוי מאד. החברים עמדו על כך כי יש לכנס המופות את המועצה לדיון בענינים שונים במקום, צריך להגביר את המגע עם המרכז, צריך לרכז חבר מעילים במפלגה, להרחיב את הסניף ע"י רכישת חברים חדשים ולקדמו בברכה את המפנה שחל בפעילות המזכירות ואת הנסיון להגביר את הפעולה במושבות" החברים הציעו את 4-5 מועמדים לתפקיד של מזכיר הסניף מבין חברי המקום והוטל על מזכירות הסניף לברר ולהחליט במקדם על הצעה למזכיר סניף ולהביאה בפני המועצה.

<u>סיכום</u>

הכרחי שהמזכירות תכנס במקדם את הישיבה עם הפעילים במחלקת המושבות בהשתתפותו של שפרינצק ע"מ שתקבע תכנית פעולה במושבות.

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ-ישראל
ה ק ב ו ץ ה מ א ו ח ד
קב' ה ח ו ג י ם/ ב י ת-ה ש ט ה
קבוצת פועלים להתישבות שתופית בע"מ

למרכז המפלגה, שלום רב.

עברו שלשים יום למותו של ישראל גם. קבוצת החוגים בבית השטה החליטה להקים יד לזכרו. חשבנו על צורה שתהא הולמת את זכרו ואת דמותו והחלטנו על הקמת בית חרבות על שמו. הכונה היא להקים בית תרבות גדול, שיהיה לא חדר ק. קריאה בלבד אלא בית שישמש מרכז לתרבותנו על כל שטחיה ודרכי בטויה. תכניתה המפורטת עדיין אינה נהירה לנו כל צרכה והיא נמצאת עדיין בסטדיה של בירור ותיכון, לא במעט היא תהיה תלויה בסכום הכסף שיעמוד לרשותנו. בדעתנו לאסוף עכשיו סכום של 2000-2500 לא"י ולבנות בו אגף או חלק מהתכנית השלמה.

אנו רואים את מרכז המפלגה שלאורה הלך ישרוליק ובה הגה ואף היה מוכן באחרית ימיו לפעול בה, כגוף אשר צריך לעמוד לימיננו במפעל זה ולהטיל את משקלו לעזרתנו בגיוס הסכום הנ"ל.

ישיבת לשכת המזכירות מיום 5. 1. 1943.

משתתפים מהח"ח: ד. בן-גוריון, ב. כצנלסון, א. בהיר, ב. אבריונשטט.

נעדרים מהח"ח: ז. אהרונוביץ, ר. הברבנק, בא"ש ישראלי.

ה ו ח ל ט :

1) <u>כינוס פועלי התעשיה והחרושת</u>

לאחר דברי הפתיחה של בן-גוריון ולאחר ההרצאות יהיה כנציגן ישראלי הראשון למחוכחים.

2) <u>ענייני הגיוס.</u>

א) לקיים שיחה בענייני הגיוס עם פעילי הגיוס: מנהלי לשכות הגיוס של הסוכנות, ועד המתנדבים, חברינו במפקדה וחברי לשכת המזכירות; הישיבה תתקיים ביום ד', 13/1, ב-10 לפנה"צ, בדירת המרכז.

ב) ביום ה', 14/1, ב-3 אחה"צ תתקיים בדירת המרכז ישיבה בענייני הגיוס עם חברי המפלגה שהוזמנו לעבוד בענייני הגיוס.

ג) להפגיש את חברינו במפקדה עם ועד המתנדבים.

3) <u>לענייני תל-אביב</u>

א) ענייני לשכת המס והועד המבקר בתל-אביב יסודרו לאחר שז. אהרונוביץ וי. אידלסון יכנסו לעבודה במזכירות מ.פ.ה.א.

ב) ביחס לחברינו בועד הפועל של המועצה צריך עוד להתיעץ עם חח"ת י. גורפינקל וא. בקר.

4) <u>"ניר" שיתופית</u>

להעמיד את שאלת "ניר" שיתופית לדיון בישיבה הקרובה של המזכירות.

5) <u>ישיבת המרכז</u>

תתקיים ביום ד', 13/1/43, ב-4 אחה"צ, באולם הישיבות של הועד הפועל.

6) <u>הפגישה עם הנהלת „עליה חדשה"</u>

תתקיים ביום ג', 12/1/43, בערב. יוזמנו חברי המזכירות, אך חובה להשתתף בישיבה זו הוטל במיוחד על החה"ח: י. שפרינצק, רובשוב, קפלן, גולומב.

7) <u>הישיבה הקרובה של המזכירות</u>

תתקיים ביום ג', 12/1/43, ב-4 אחה"צ.

8) <u>בחירות בסניפים</u>

נמסר לחברי הלשכה כי בהרצליה קיימו בחירות למועצת הסניף; בעין-חרוד יש לחץ על המזכירות לקיים בחירות לועד הסניף.

<u>הוחלט</u> להודיע לסניפים אלה כי בהתאם להחלטת ועידת המפלגה בכפר-ויתקין שאלת מבנה הסניף והבחירות בו נמסרה לדיון ולהחלטה למועצת המפלגה. אין, איפוא, לקיים בחירות חדשות לועדי הסניפים עד לדיון בשאלה זו במועצת המפלגה הקרובה.

9) <u>ספר הועידה</u>

י. לופבן יערוך את הספר. הספר יודפס גם אם לא ישוג לכך רשיון מאת הממשלה.

10) <u>חוברות חדשות</u>

לאחר 4 החוברות שהופיעו בהוצאת המפלגה הוכנו חוברות נוספות. ההצעות הן: 1) חוברת שתכיל את שלשה נאומיו של ז. רובשוב במועצות ההסתדרות והמפלגה על שואת העם; 2) דברי חיילים בועידת המפלגה בכפר ויתקין; 3) חוברת על ברדיצב (הוטל על ב. איזנשטט לברר את הפרטים עם ז. רובשוב); 4) חוברת על הפרקציה (הוטל על ב. ארזנשטט ואהרוביץ להכין את החומר); 5) קובץ על כנוסי החרושת (לאחר הכינוס הארצי של פועלי התעשיה והחרושת).

11) <u>כינוס של ועדי הפועלים בתל-אביב</u>

בהשתתפות הח' ד. בן-גוריון יתקיים ביום ששי, 22 בינואר 1943.

12) <u>כינוס פועלי מחנות הרג'יר בדרום</u>

בהשתתפות הח' ד. בן-גוריון יתקיים ביום ד', 3 בפברואר 1943.

13) <u>לאחר הדין וחשבון של הח' מ. נוישטט</u>

הוחלט להזמין את הח"ח: א. גולומב, י. ברפל וא. דובקין לשיחה בענינים שעורר הח' מ. נוישטט לאחר ביקורו בקושטא. השיחה תתקיים ביום ד', 6/1, ב-11½ לפנה"צ.

14) <u>„המפלגה במבחן"</u>

הוחלט להענות בחיוב לבקשת חברים כי המפלגה תפיץ את החוברת „המפלגה במבחן" שהוצאה על ידי קבוצת חברים בקיבוץ-המאוחד בכינוסם (לפני ועידת המפלגה בכפר-ויתקין).

__סדר-היום של ישיבות הלשכה והמזכירות__

__בימים 5-6 בינואר 1943.__

א) אישור הסיכומים לקראת כינוס התעשיה;

ב) יסודות פלוגות הנוער;

ג) דו"ח של הועדה לבחירת מועמדים לסמינר;

ד) גיוס חברים לעבודה במפלגה ובהסתדרות;

ה) דו"ח של ד. איסרדון על עניני מועצת פועלי תל-אביב;

ו) פגישה עם הנהלת "עליה חדשה".

ז) גיוס פעילי הנוער

ח) [illegible]

ט) [illegible]

י) [illegible]

יא) [illegible]

יב) [illegible]

מפלגת פועלי ארץ-ישראל
המרכז

הזמנה

לכינוס הארצי של באי-כוח סניפי מפלגת פועלי ארץ-ישראל

וחברי המפלגה ובלתי־מפלגתיים בועדי הפועלים במפעלי תעשיה וחרושת.

תל־אביב, 7 בינואר 1943 — בית "הפועל" (רח' נחמני 4)

סדר־היום:

א) פתיחה — ד. בן־גוריון
ב) החרושת בארץ בימי המלחמה — א. קפלן
ג) הפועל בחרושת בתקופת המלחמה — א. רבינוביץ
ד) חוקי עבודה ויחסי ההסתדרות עם הממשלה — גולדה מאירסון

ישיבת הפתיחה ב־2 אחה"צ.

המזכירות

כ"ח טבת תש"ג / 5.1.1943

פנימי

ק"ז

אשנב

לקוטי ידיעות / דברים בשם אומרם

יעברו־נא מהצהרות למעשים!

מאת מודיענו המדיני:

הפעולה המעשית היחידה למען הצלת יהודי אירופה, שנעשתה על ידי „האומות המאוחדות" החתומות על הצהרת־הגינוי נגד השמדת היהודים, היא החלטת הממשלה הבריטית להעמיד לרשות הסוכנות היהודית כמה אלפים רשיונות עליה למען יהודי ארצות הבלקנים. רובם הגדול של סרטי־פיקטים אלה מיועדים לילדים, מקצתם לנשים, ורק בודדים לגברים. כל זה — בגבולות המכסה של „הספר הלבן".

הסוכנות והמוסדות היהודים באמריקה ובאנגליה תבעו מממשלות הברית, כי תבקשנה את המדינות הנייטראליות (תורכיה, שבדיה, שוייצריה, ספרד, פורטוגל), להתיר כניסת פליטים יהודים לגבולותיהן. ממשלות הברית לא הביעו, לעת־עתה, את נכונותן לפעולה זו. כן לא נעשה לעת־עתה דבר מצד „האומות המאוחדות" בענין תכנית־חילופין של יהודים באורחים גרמניים הנמצאים ברשות מעצמות הברית, אם כי יש יסוד רציני לחשוב, שלחץ בשטח זה היה עושה רושם על הממשלה הגרמנית.

עוד יותר מזעזע יחסן האדיש של מעצמות הברית לגורל ארבע מאות אלף הפליטים היהודים מפולין הנמצאים בססס"ר האסיאתית. מצבם של יהודים אלה הולך ורע מיום ליום, בעיקר עקב מגיפות קטלניות שהתפשטו בחדשי הסתיו במרכזי הפליטים. ולגבי יהודים אלה לא דרוש כל משא־ומתן עם האויב או עם מדינות נייטראליות כדי להוציאם מעמק־הבכא ולהעבירם למחנות הצלה. דבר הצלת הפליטים האלה תלוי אך ורק משלוש ממשלות מבעלי־הברית — רוסיה, פולין ובריטניה — ושלשתן חתמו על הצהרת הגנוי וההשתתפות בצער בלונדון...

בעקבות פעולת מוסדות יהודים בארה"ב ובאנגליה, שהסתייעו בידידים אמריקאיים ובריטיים, פנו צירי ססס"ר בוושינגטון ולונדון (ליטבינוב ומאיסקי) למוסקבה, בהצעה להרשות את יציאתם של אלפים מעטים מבין הפליטים המתגוררים ברוסיה. מאיסקי הראה ענין בדבר והסביר למשלחת היהודית, כי עליה להדגיש ביחוד את דבר יציאת הרבנים, באשר כוהני הדת נתונים כעת מאהדה בססס"ר. בבקשת המוסדות היהודים שהועברה למוסקבה הודגש, כי אין מגישי הבקשה נכנסים לשאלה השנויה במחלוקת בדבר אזרחותם של הפליטים (אם היא פולנית או רוסית), והם מבקשים מממשלת הסובייטים היתר־יציאה לפחות לאותם סוגים, שגם לגבי דידה אינם אזרחים רוסים. בעצם הימים האלה נתקבלה ממוסקבה תשובה שלילית אף לבקשה מצומצמת זו. תמיכת צירי ארצות־הברית ואנגליה בקויבישב לא הספיקה לעת־עתה לרכך את עמדת הסובייטים.

יתר על זה מתברר, כי בכמה ממרכזי רוסיה האסיאתית יכלו הפולנים להוציא מספר ניכר של פליטים יהודים באשר השלטון הסובייטי המקומי שם לא הציב קשיים מעשיים לדבר. אולם נציגי הפולנים מוצגים, כי לא רצו לבצע פעולה מעין־זו, שעלולה היתה לקלקל את יחסיהם הלויאליים עם השלטון הסובייטי המרכזי *...

בימים האחרונים הגיעו ידיעות, כי 3000 יהודים נוספים, עברו (באופן „בלתי־חוקי") לשוייץ, וכ־2000 יהודים נכנסו מצרפת לספרד. מספר הפליטים היהודים הנמצאים בשוייץ עולה כעת על 15.000.

אזהרה ליהודי תורכיה

מאת מודיענו המדיני:

מתוך קלות־דעת וכהות־חושים מבעיתה נמלו במשך חמש השנים האחרונות תפוצות יהודיות שלימות, פעם כפעם, בידי הנאצים, מבלי שניסו להינצל בשעה שהמשמיד עמד כבר בפתח, ודרכי ההצלה היו פתוחים עדיין. כך נפלה בידי היטלר יהדות אוסטריה וצ'כיה, כך נלכדו, אחת אחרי השניה, יהדויות הבלקן; אפילו כאשר הצבא הנאצי כבש כבר את רומניה, וליהודי בולגריה לא יכול היה להיות צל־ספק שהוא יכנס גם לארץ־מושבם — לא זזו ממקומם, ונפלו בידי המשמיד. ואלה המעטים שניסו לצאת בזמן — עיכבו והוכשלו לא־אחת על־ידי שלטונות מדינות הברית, שראו בהם, דווקא בהם, „אזרחי ארץ אויבת"...

יש להזהיר את יהודי תורכיה, בעוד מועד, בפני הסכנה האיומה המרחפת כעת מעל לראשיהם. בכמה וכמה סימנים מעידים על כך, כי במשך העונה הקרובה עלול הצבא הנאצי לפתוח בשורה של התקפות באיזורי חום התיכון הן בקצה המערבי הקיצוני והן בקצהו המזרחי. היהדות התורכית, המונה כשמונים אלף איש, מרוכזת כמעט כולה בשלושה ערי הגבול (קושטא, איזמיר, אדריאנופול), והן תהיינה הראשונות להתחבטות במקרה של פלישה נאצית; כאשר יישמעו קולות הרעם ייתכן ויהיה כבר מאוחר להציל ולהינצל. כעת יכולים יהודי תורכיה להימנע מהגורל שעבר על היהודים בשאר ארצות אירופה. אל יחמיצו את המועד!

על המוסדות הלאומיים מוטלים בענין זה התפקידים דחופים: להזהיר את אחינו בתורכיה ולסייע לעלייתם. אולם היחיד גם הוא איננו פטור מתובתו. כל יהודי בארץ שיש לו בני משפחה, מכרים וידידים בקושטא, איזמיר, או בערים תורכיות אחרות — חייב לעשות הכל שביכולתו, כדי לעורר את קרוביו הנמצאים באיזור הסכנה, ולסייע להם בעוד מועד.

אל תחזור על יהודי תורכיה הטרגדיה של אחינו בארצות אירופה. יעזור גורלם בידם!

---

* כידוע קיימים חילוקי דעות גלויים בין ממשלת פולין וממשלת ססס"ר, והפולנים לא אחת הבליטו את ערעוריהם על פעולות סובייטיות שונות. ודווקא בענין היהודי ראו צורך להפגין „לויאליות" רגישה ומופלאה מעין־זו. — המע'.

במזרח התיכון

התגברות האומות המאוחרות באיזורי ים התיכון והרחקת הסכנה הגרמנית גרמו להתעוררות פוליטית מחודשת בארצות השכנות. ממשלות שונות, שלא השתתפו כלל במלחמה באויב, מכריזות על „תרומתן“ למען הנהלת המלחמה, ודורשות שכר בעד שרותים מסופקים. לסוג זה שייכים נאומיו של נורי־סעיד, ראש ממשלת עיראק. השתתפותה הצבאית היחידה של עיראק במלחמה היתה, כידוע, המרידה נגד בעלי־הברית במאי 1941. יחד עם זה קמים להתהוות כמה ניגודים בין מדינות שכנות, שטושטשו בימים המתוחים. כך, למשל, הניגוד המסורתי בין מצרים לסעודיה. חידוש החיים הפוליטיים בסוריה הבליט שוב את אי־היציבות הכללית בארץ זו; מצד אחד — רצון־התפשטות (על חשבון הלבנון בעיקר), ומן הצד השני — נטיית החבלים השונים להיפרד מהמרכז הדמשקאי, בין על ידי השגת אוטונומיה מוחשית יותר (הדרוזים והעלווים), ובין על ידי הצטרפות למדינות שכנות (סביבות חלב). ובאופק מתחילה להתגלם בכל חומרתה הבעיה הכורדית הגדולה.

לא נוח ללבנונים־נוצרים במצרים

מאת מודיע בקהיר:

כמה וכמה לבנונים, הנמצאים במצרים זה זמן ממושך, חזרו ללבנון; ואחרים עומדים לחסל את עסקיהם כאן על־מנת לשוב למולדת. הלך־הרוחות הלאומני־המושלמי, שהתגבר במצרים בזמן האחרון, הוא שעורר אותם לתחלפה זו. הלבנונים, שמילאו בשעתם תפקידים חלוציים בפיתוח תרבותה ומסחרה של מצרים המודרנית, רואים עצמם נדחקים על ידי צעירי האינטליגנציה המצרית־המושלמית, הנתמכת על ידי השלטונות ועל ידי לחץ הציבור המקומי.

הממשלה המצרית מכשילה שוב קונגרס פאן־מושלמי סעודי?

מאת מודיענו בסוריה:

בכשלו מאמציו של הקונסול הסעודי בדמשק, ראשיד גאסר, להשיג הסכמת מנהיגים מושלמים בסוריה, להשתתף בקונגרס מושלמי במכה, שצריך היה להתקיים בזמן החג (העליה ברגל)*, מוסרים, כי כמה מהמנהיגים המוזמנים פנו לקונסול המצרי בדמשק, והוא הסביר להם, כי הממשלה המצרית וכחאס פחה מתנגדים לקונגרס זה, באשר הוא נועד לשמש את האינטרסים של סעודיה**.

לקראת בחירות לפרלמנט הסורי

מאת מודיענו:

דמשק מלאה שמועות, כי השליחים הבריטיים השיגו את הסכמת השלטונות הצרפתיים לעריכת בחירות חדשות לפרלמנט הסורי באביב 1943. אנשי „הגוש הלאומי“ לשעבר, בהנהגת שוכרי אל־קוואיתלי, מתפארים בתמיכת האנגלים. וכן מוסרים, כי הדרוזים ואנשי השבט הגדול רואללה יצביעו בהתאם לרצון האנגלים. פואז שעלן קיבל מהבריטים לפני כמה חדשים מאת מון סוכר „עבור שבטו“ (רואללה).

והעסקנים הסעודיים, ואלה הידועים בתור מקורבי הסעודיים תומכים בשוכרי. כל עסקני דמשק משוכנעים, כי הוצאותיו של שוכרי מתכסות על ידי הסעודים, ויש אומרים שגם, בשעת שהותו בבגדאד התקיים שוכרי על חשבונו של אבן־סעוד, באשר לא רצה להיעזר בכספי נורי־סעיד, מטעמים תכסיסיים שונים.

כאמיל מרדם עדיין מצפה להתפתחות הדברים.

---

* על פעולתו זו של ראשיד גאסר נמסר ב„אשנב“ ל״ה, עמ׳ 5. — המע׳.

** אין זו פעם ראשונה שהממשלה המצרית — ללא הבדל דמותה המפלגתית — מכשילה קונגרסים פאן־מושלמיים מטעם אבן־סעוד. — המע׳.

השפעה אמריקאית בסוריה

מאת מודיענו:

השפעתם של האמריקאים עולה כאן מיום ליום. ודמוורת (הציר האמריקאי בסוריה ובלבנון) הוא איש בעל מרץ רב, ובואו הפך למאורע בין העסקנים. האינטריגנטים הפוליטיים שבין אנשי המקום מצאו דלת חדשה להתדפק עליה ומקווים למקור־תמיכות חדש.

עסקנים בחלב מוזלים לצד תורכיה

מאת מודיענו בחלב:

אחרי המפלות הגרמניות באפריקה תרלו רבים ממושלמי חלב להאמין בנצחון הנאצים. מצד חוגים אלה ניכרת כעת נטיה להרבות קשרים עם תורכיה. משלחת של עסקנים מקומיים פנתה לפני זמן קצר אל הקונסול התורכי המקומי, ושאלה אותו על יחס תורכיה לסוריה, וביחוד על שאיפות תורכיה בחלב. העסקנים אמרו לקונסול, כי הם מוכנים לתמוך בסיפוח חלב לתורכיה, באם יש לזו תכניות כאלו. ולאו — יצטרכו להיזקק לעזרת האנגלים, למען הבטח עצמאות לסוריה מאוחדת. הקונסול היה אדיב, אך נמנע מלתת תשובה ברורה. הבטיח לפנות בענין זה לממשלתו.

מושלמי טריפולי רוצים להיפרד מהלבנון

מאת מודיענו:

בביתו של ד״ר חופין רעד בטריפולי (הלבנון הצפוני) התקיימה ישיבה של עסקנים מושלמים המשתייכים למפלגת „האחדות הלאומית“. אחדים ממשתתפי הישיבה ראו את העיקר בשביל מושלמי טריפולי* בסידור בחירות לפרלמנט הלבנוני הם מקווים, כי בבחירות יוכלו המושלמים — והכיתות השונות — להשיג רוב בפרלמנט. חלק אחר שם את הדגש על הגברת התביעה לסיפוחה של טריפולי לסוריה. מוסם: לפעולה הביוניים גם יותר. כמו כן התלוננו הנאספים לתמוך בבחירות הבאות בסאמי אס־סולח, ראש הממשלה הלבנונית הקואליציונית, שהוא מושלמי־סוני ומצדד בצירוף הלבנון לסוריה המושלמית.

הלכי־רוח פוליטיים בלבנון

מדרום־הלבנון מודיעים:

הלך הרוחות בלבנון משתנה לאט לטובת הצרפתים. לאחר שקיבלו את פני האנגלים בשמחה ובתקוות, החלו כעת למשון שהאנגלים נאים ומנומסים, ושאין לסמוך עליהם. מזכירים את הבטחותיהם המדיניות בארץ, ליהודים ולערבים, מזכירים את גורל האשורים לאחר המלחמה הקודמת, וטוענים כי הצרפתים, אם כי הכניסו ללבנון מנהגי־שוחד, הרי מבחינה כללית היו בני־סמך וקיימו את הבטחותיהם לעצמאותו של הלבנון.

---

* העיר טריפולי וסביבותיה מאוכלסות רוב מושלמי. המחוז משתייך ללבנון (הנוצרי בעיקר) מ־1920. — המע׳.

הארמנים מחכים...

מאת מודיענו:

המפלגה הארמנית העיקרית ה„דאשנאקים“, שהיא גם בעלת ההשפעה העיקרית בין הארמנים בסוריה, עובדת מתוך הסוואה וקונספירציה חמורה. אם כי לא פעמים המקרים בהם השתמשו ממשלות ה„ציר“ בסוכנים ארמניים, ושהם גם נתפסו*, אין להסיק מכך את המסקנה, כי מפלגת דאשנאקסוציון תומכת ב„ציר“. הרושם הכללי הוא, כי לאחר האסונות האיומים שעברו על הארמנים בדור האחרון, חוששת המפלגה להתקשר עם איזה צד שהוא, לפני שיתברר, פחות או יותר, מי עומד לנצח.

לגיון ערבי בשרות ה„ציר“

מתוך דברים שפורסמו בעתונות חוץ־לארץ, וכן מתוך דברי השידור של תחנות „הציר“, מתקבלת תמונה זו מ„הלגיון הערבי“, אשר אורגן על ידי „הציר“, ביוני־יולי ש. ז.:

פעולה רצינית לארגון „הלגיון“ החלה רק עם התקדמותו של רומל לתוך מצרים. ב־29 ליוני כבש הצבא הגרמני את מארסה־מטרוח, ומראשית יולי החלו להתפרסם ידיעות תכופות ממקורות גרמניים ואיטלקיים, על הקמת צבא ערבי מיוחד להשתתפות בכיבוש המזרח התיכון.

ב־10 ליולי הודיעה הסוכנות הטלגרפית הגרמנית הרשמית (ד. נ. ב.), כי „אלפי ערבים הדרים באיטליה“, רובם מטוניסים, התגייסו ללגיון הערבי, „הארגון הלאומי הערבי ברומא פרסם, לעומת זה בשידורי איטליה, כי צעירים ערבים בהונגריה, רומניה, ובולגריה „נלהבים מאד לצאת למלחמה באויב הבריטי“. ברם, בהונגריה, רומניה ובולגריה אין אלא קומץ ערבים בלבד, בעיקר פליטים מעסקני הערבים שנמלטו מעיראק, סוריה וארץ־ישראל (דוגמת בני משפחת ראשיד עאלי אל־כילאני, שעברו לגור לבודפשט, לאחר שסבלו עלבונות אנטישמיים בגרמניה, מפאת מראה פניהם „היהודי“).

ב־14 ליולי שידר רדיו אתונה, בשפה הערבית, ידיעה זו מרומא: „הקיבוץ הערבי באיטליה יקים צבא למלחמה נגד הבריטים בצפון אפריקה“. וב־22 ביולי הודיעה סוכנות „סטפאני“ האיטלקית, כי פאוזי אל־קאוקג׳י, „שהצטיין בא״י כמנהיג הפטריוטים הערבים במלחמתם נגד השיעבוד היהודי והבריטי“, הגיע לרומא לשם ארגון הלגיון הערבי.

משדרי־ציר סיפרו, שהוקמו גם בסרייבו, בירת בוסניה והרצגובינה, המרכז המושלמי הגדול ביותר באירופה שנמצא תחת שלטון „הציר“. וכנראה, שמתוך חבלים אלה הצליחו לגייס מספר מתנדבים.

ברם, גלגולי המתנדבים הערבים להלחם לצד „הציר“ היתה ניכרת רק בשעה שתפסו, כי רומל ייכנס לארצות ערב בדרך פרדה צבאית; אולם משהחלו הנאצים לקבל את המהלומות הראשונות ליד עמדת אל־עלמיין, הלכו והתמעטו הידיעות על הלגיון הערבי הנ״ל, ובחודש אוקטובר — חדלו לגמרי.

לא ברור, אם „הלגיון הערבי“ איננו קיים יותר, או שהוכנס ל„רזרבה“, ומחכה להזדמנות של התקפה נאצית חדשה על המזרח התיכון.

איבה מבחוץ ועבדות מבפנים

מתוך מכתב מבגדד:

...המתבונן מקרוב לחייה של היהדות הבגדאדית מקבל רושם, כי פרעות יוני 1941 לא השפיעו השפעה יסודית — כפי שאפשר היה לצפות — על הלך רוחה והתנהגותה של קהילה זו, המונה כמעט 100 אלף נפש. יהדות בגדאד צריכה היתה לכאורה להזדעזע עד לעומק נשמתה למראה תהום־השנאה, הפאן־סלאם והרגשת תוסר־הישע בפני שכנים מרצחים. אולם הפרוספריטי שבאה בעקבות הכיבוש האנגלי השכיחה את חומרת המאורע מלב רבים.

קשה לקוות לשינויי־ערכים „מלמעלה“, מצד השכבה העליונה של יהדות עיראק. התמורה צריכה לבוא „מלמטה“. אולם רוח הפחד שוררת לא רק בצמרת הקהילה אלא גם בשדרות האחרות. אבן־נגף נוספת בדרך ארגון הקהילה ופעולתה הלאומית — האמונה בכוח הכסף — דבר „טבעי“ בקיבוץ שחבריו רובם ככולם עוסקים במסחר או קשורים בו בעקיפין. רבים מאמינים שהכסף משמש ערובה ל„בטחון“, ואמונה זו התחזקה עוד יותר עם הפרוספריטי המסחרי. גדלו סיכויי הרווחים ונתחזקה השאיפה להתעשרות. רבים שואפים להתעשר ולעזוב את הארץ, ובדרך זו להיחלץ מסכנה. אך יש „מתעשרים“ השוכחים בינתיים על הסכנה האורבת, או מקווים, כי הכסף יענה את הכל, ואפשר יהיה לקנות בו ידידים רבי־השפעה מבין שליטי הארץ.

פרעות יוני 1941 לא נשארו בכל זאת בלא רושם. היו גם תוצאות חיוביות, כגון הפסקת הנטיה להתבוללות, שהיתה קיימת בחוגי המשכילים היהודים. לאמיתו של דבר, לא היתה נטיה זו חזקה בגלל רפיונה התרבותי של הלאומנות הערבית החדשה וגם מפאת יחסה הבלתי־סובלני למיעוטים הלאומיים. הנטיות להתבוללות הורגשו ביחוד בחוגי הנוער היהודי שהתחנך בבתי־הספר הערביים. אך פרעות אשתקד עוררו אותם להתנתק מאשליות אלה. אחדים מהם החליפו את אשליותיהם הנ״ל בתקוה לתגר בתום המלחמה ולהתבולל באמריקה. כלומר: להימלט לא רק מהסביבה העיראקית אלא גם מהסביבה היהודית... אגב, שאיפות „מנוסה“ כאלה מורגשות גם בחוגי האינטליגנציה הערבית הצעירה הרואה עצמה זרה וחסרת אונים בעיראק המנופחת כלפי חוץ ומדולדלת מבפנים.

הסביבה המתאימה ביותר להתעוררות הכרה לאומית — הוא הנוער היהודי שעזב את ספסל בית־הספר. מאורעות אשתקד פקחו את עיניהם לראות, שהם יושבים על הר־געש וערערו את אמונתם בדרך המסורתית לסידור בחיים — המסחר... בין מנהלי בית־הספר היהודי בבגדאד שורר פחד מפני כל יוזמת התורגת ממסגרת תכנית הלימודים שנקבעה על ידי מיניסטריון החינוך העיראקי. אין בית־הספר מציע כל פתרון לבעית הנוער בעתיד, המורים המעטים הרוצים לעזור לתלמידיהם רואים עצמם מבודדים ובלתי מוכנים לתפקיד זה. ידיעת התרבות היהודית ובעיות העם היהודי כמוה כאפס.

ביחוד קשה להכשיר את לב הנוער לרעיון העבודה הגופנית. אף בשעה שנקלט רעיון השיבה לארץ־ישראל קשה להם להשלים עם המחשבה על יגיע כפיים. יהודי בגדאד רואים עבודה גופנית כהתעסקות המשפילה את האדם. שינוי השקפה זו הוא תנאי הכרחי לכל פעולה בעתיד בקרב יהודי בגדאד.

כללו של דבר: מאורעות אשתקד עוררו תסיסה בקרב יהודי עיראק, אולם התוב העיקרי המוכן להסיק מסקנות־עשי מהלקח — הוא הנוער, ביחוד הנוער המשכיל והמשכיל־למחצה. אליו צריכים לפנות השליחים הציוניים...

---

* ר׳ „אשנב“ ל״ג, עמ׳ 2. — המע׳.

בירורים במדיניות הציונית

וייצמן על דרך פתרון השאלה הערבית בא"י

ב„ניו־יורק טיימס" מ־2 לנובמבר ניתנה ההצהרה הבאה של חיים וייצמן (לרגל חג־היובל הצהרת בלפור):

„המדינה היהודית בארץ היא הפרח סופרי ואצר מכריע לקראת הנורמליזציה של העם העברי. השאלה המדינית של הארץ יכולה להיפתר בדרכי שלום, באם הסמכויות תאמרנה לערבים, כי היהודים יקבלו את תמיכתן בכל ענייני ההתיישבות, וכי הם יורשו לנהל את העליה ברשות עצמם.

עתון יהודי גרמניה בארה"ב נגד „איחוד"

ב„אופבאו", שופר יהודי גרמניה שהיגרו בשנים האחרונות לארצות הברית, פורסם מאמר ביקורת חריף נגד העמלתם של אנשי „איחוד", כמו כן תובע בעל־המאמר מהגורמים הציוניים המוסמכים יתר בהירות בשאלה הערבית. ואלה דבריו:

המפלגה החדשה, שנוסדה על ידי נשיא האוניברסיטה העברית בירושלים, ד"ר י. ל. מגנס, נושאת את השם היפה „איחוד" הנגלה ברעיון האחוה.

לאיזה אחדות מתכוונים הם? ודאי לא לאחדות הישוב בארץ־ישראל — משום שאחד העקרונות הראשונים של המפלגה הזאת, שעליו הרצה מייסדה־מנהיגה לפני חוג של סלונים „שלא מעלמא הדין" ושל פוליטיקאים מפולפלים, דורש בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים לבטל את היסוד שעליו הושתתה הקרן־הקיימת, שלפיו רשאים רק היהודים לעבד את אדמת הלאום שנרכשה על ידי הקרן.

מטרתם היא — הבנה ואיחוד בין יהודים ובין ערבים... מתוך דתיות „התיותי" של מדינה לאומית ערבית ו„האנטי־תיזה" של מדינה לאומית יהודית צנה, כבנייתה מפה־הקסמים „הסינ־תיזה" של מדינה דו־לאומית, ערבית־יהודית, בארץ־ישראל...

בינתיים נמסך המשא־ומתן שניהל ד"ר מגנס עם עוני עבדול האדי, ממנהיגי הערבים בארץ־ישראל, ללא כל תוצאות. מעשי דון קישוט פוליטיים מסוג זה צריכים לשמש לקח לכל אלה שאין להם תקנה, העוסקים בציבור תכניות־שלום מפורסמות כשאין בידם תכנית־מלחמה ממשית.

באיזה להפיס נגלית לעורר את התנועה הלאומית הערבית לנקום עמדה פוליטארית כלפי מלחמת המגן והשחרור של העם היהודי — אם אפילו „מדיניות הפיוס" של משרד המושבות לא היה בה כדי לעורר את הערבים במצרים, עיראק, תימן וארץ־ישראל אף להשתתפות מוסרית בלבד במלחמת עמי תבל נגד אויב־העולם הפאשיסטי? ומה יהיה פרצופה של מדינה דו־לאומית בארץ־ישראל? האם תאפשר עליה יהודית חפשית? האם תשמש מולדת משותפת לקרבי ארץ־ישראל ולעם היהודי, או רק לאותו חצי־מיליון יהודים היושבים שם כיום? ואילו היתה קיימת קבוצה ערבית של „בית־שלום" — אשר לאמיתו של דבר לא הופיעה עדיין — כלום היה זה אפשרי ורצוי להצטרף לפדרציה של מדינות ערביות — בשים לב לעובדה שאנו היהודים מהווים אומה אירופית (מבל מקום הננו שייכים לעמי הים התיכון), שקשריה הרוחניים והחמריים עם עמי המערב אמיצים מקשריה עם עמי המזרח?

שאלת הערבים בארץ־ישראל היא בעיה רצינית. במעט אין לך ציוני מדיני שאינו מוכן, מבחינה עקרונית, לבוא לידי הבנה עם הערבים... אגב, זהו אחד השטחים שהוזנח מאד על ידי המוסדות היהודיות. אפשר שהמשא־ומתן שהיא ניהלה בכיוון זה נערך בסודיות רבה ובתבונה מדינית, אך עד היום הזה לא נודע לציבור היהודי עם איזה חוגים ערביים התנהל משא־ומתן, ואילו ערבים מוכשרים הם מבחינת הייצוג הדמוקרטי לערוך הסכם מעין זה. עד היום חייבת לנו הסוכנות היהודית תכנית ממשית לשיתוף פעולה ערבי־יהודי...

לא פחותה מזו אשמת ההנהגה של „השומר־הצעיר" ושל פועלי־ציון שמאל — מפלגות שסעיף חשוב בתכניתן הפוליטית הוא הסכם עם הפלחים והפועלים הערבים.

זה שנים חוזר ונשנה אותו מחזה מוזר: דון־קישוט שהתחליף כוח עולה על סוסו המקשקש, עוזב את שלוות המתיגות הפרופיסורית ומתפרץ למחוזי הפולמוס הפוליטי. שנה־שנה, בערך באותה עונה, יצא להכריז על שליחותו, והעתונים עושים „סנסציה" מהשקפתו האחרונה והצעתו החדשה לגאולת העולם, אך כעבור זמן־מה מתרחקים הסוס ורוכבו בהדרתם ומשתקעים שוב בסבך האידיאולוגיה האקדמית...

בקורת פנימית על התעמולה הציונית

ליאו קאֶגין כותב בעתון הלונדוני „די צייט" מ־11 באוגוסט:

לפני זמן־מה סר אלי אחד השכנים והראה לי ספר אנגלי בו כתוב: „הפאשיזם והציונות הם גילויים אופייניים של לאומיות תוקפנית וריאקציונית". זהו קטע מספרה האחרון של הסופרת האנגלית אֶתל מאנין...

„איך להסביר את העובדה, שסופרת ראדיקאלית כאתל מאנין, הידועה כידידת היהודים, מביעה דעה כזאת על הציונות?" — שאלני שכני.

אליבא דאמת, הופתעתי למקרא דבריה אלה של מאנין — אם כי ידעתי מכבר שהאינטליגנציה הראדיקאלית באנגליה יודעת אך מעט מאד על הציונות, ולפיכך כה דלות ומגובלות השקפותיה על הציונות.

אם נביא בחשבון את העמדה השלילית שסופרים אנגלים מפורסמים כברנרד שאו וה. ג׳. ווּאֶלס נקטו כלפי הציונות — וזאת לא רק משום שהם מתנגדים באופן עקרוני לכל התנועות והאידיאולוגיות הלאומיות, אלא גם משום „שהספרות הציונית" בלשון האנגלית דלת כל כך — אין להתפלא על כך, שהאינטליגנט האנגלי הבינוני הוגה לעתים דעות משונות על הציונות...

ומה היתה פעולת הציונות בשנות המלחמה? היא הצטמצמה על הרוב בהודעות, כי לורד פלוני, או ליידי אלמונית תתמו במסיבה שנערכה בבית־מלון מפואר זה או אחר ונשאו נאומים חדורי רוח אהדה לציונות...

אין ברצוננו, כמובן, לפגוע בכבודם של ידידי הציונות רמי־המעלה. אך עלינו להבין בשפה זו, כי דעת־הקהל הראדיקאלית באנגליה אינה רוחשת, כנראה, כבוד רב לרמי־מעלה אלה. ואפילו מכתבי הסניגוריה מאת סרינאים המופיעים ב„טיימס" לעתים רחוקות מאד, אין בהם כדי ליתן לאינטליגנציה האנגלית הסבר מלא ומעמיק לרעיון המתפכני הכביר שהתגלם בציונות ולתקוות הגדולות — האחרונות — שהעם היהודי תולה בארץ־ישראל „הקטנה".

* * *

המסקנה, כי „הפאשיזם והציונות הם גילויי לאומנות תוקפנית וריאקציונית" לא נתחדשה באנגליה מפי אתל מאנין; דמו ברור לכך ניתן בספרו תידוע של אלברט היימסון, שפרשים רבים עליו פורסמו בשעתו ב„אשנב". — המע׳.

מן המתרחש בארץ

„שביתה סמלית" בעזה

מאת מודיע בדרום:

לאחר תעמולה ממושכת מצד מקורבי־השלטון, שנצטרפו אליהם כמה אפנדים פרובינציים, הצליחו לבצע בעזה „שביתה סמלית", לאות מחאה על הכרזת הסנאטורים האמריקאיים ועל נאומו של וייצמן. החנויות היו סגורות זמן־מה בשעות היום, כאשר הלקוחות אינם מרובים. גם במגדל גד (מג׳דל) שבתו בדרך זו. כמה מהתועמלנים „ניחסו" בהזדמנות זו את אנשי העיר, שגרמניה תנצח סוף־סוף.

כמו כן מתנהלת בסביבה הסתה נגד מכירת קרקע ליהודים.

התכוונו להסית באחרים וערערו את האימון לעצמם!

יהודים שביקרו בשבועות האחרונים בכפרים ערביים מוסרים, כי התגובות המאורגנות על ידי השלטונות האורחיים נגד ווילקי והסנאטורים האמריקאיים, מביאות קהים לתוצאות תמוהות מאד: רבים מהכפריים מסיקים את המסקנה, כי אכן אמריקה תהא הכוח המכריע בסורת לאחר המלחמה, ותעמולה הממשלתית נגד ווילקי אינה אלא תמרון, המתאמץ למנוע את חילופי הרשת בארץ...

התעוררות בגיוס הערבי

נצחונותיהם של בעלי־הברית בצפון אפריקה גרמו להתעוררות מסויימת בקרב מצדדי ההתגייסות שבין הערבים. בירושלים מודיעים על נטיה בקרב צעירי המשפחות המיוחסות להתגייס לצבא בתור קצינים. לפי יוזמת משרד הגיוס המרכזי (הרשמי) פתח מוחמד פהים מעין משרד גיוס פרטי בנצרת. בפגישת נייסים ונכבדים הודיע מוחמד פהים: „עם גמר המלחמה יהיה תוקף לתביעותיהם הפוליטיות של היהודים, היות והם משתתפים במלחמה, והערבים אינם משתתפים לעיע".

בטרפנר פורגשת תנועה של מתגייסים ערבים. ניכר מאד האליסגש הסורי. רבים מהמתיצבים מחפשים דרכים להשתמט, על ידי הבלעת מחלות מדומות וכו׳.

אוסטרים חפשיים או יהודים נרצעים?

מאת מודיענו:

בחדשים האחרונים מורגשת בארץ פעילות מצד „אגודת אוסטריה בא"י". חבריה הם כמעט רק יהודים, ומעטירים פנים של „אוסטרים חפשיים". רוב פעילי האגודה — מהמעמדות העליונים שבין יהודי וינה וגראץ, אולם מתנגדים בדע ¿וציאליסטיות־שמאליות, בנוסח הסלון־קומוניזם. במידה שהאגודה עוסקת בשאלות יהודיות, הרי רק למען הוכיח, כי אין שאלה יהודית מיוחדת בעולם... מדברים הרבה על ארגון חזרתם ל„מולדת" (ז. א. לאוסטריה), לאחר מפלתו של היטלר.

כ"ב בנובמבר התקיים באולם בית־הכנסת „בית־ישראל", ברחוב דיזנגוף נשף האגודה לרגל מלאת השנה הכיד ליסוד הרפובליקה האוסטרית. כל הנואמים, הזמרים, המנגנים שהשתתפו בנשף זה היו יהודים; ברם, התכניות הודפסו רק בגרמנית ובאנגלית! שום נושא יהודי לא נזכר בתכנית, ואפילו נמנעו לציין, כי הנשף מתקיים באולם „בית־ישראל" אלא — „באולם ברחוב דיזנגוף 96"...

בראש האגודה עומדים ד"ר ביין, לשעבר חבר במפלגה הסוציאל־דימוקראטית האוסטרית, ופרופיסור ארנסט צוויג, הרב רוזנן, רב מאוסטריה, קובר במשרדי האגודה. עסקני האגודה פעילים בלינה „ז".

בזמן האחרון הגיעו לארץ כמה אוסטרים נוצרים (מהם נמלטו ממצרים בזמן התקפת רומל), והם עוררו סכסוך קשה בסניף האגודה האוסטרית בתל־אביב. החברים הנוצרים תובעים את ההנהגה לעצמם, והם טוענים שהאופי היהודי של האגודה בארץ, עלול לגרום נזק לענינה של אוסטריה התפשית.

אמצעים כספיים מקבלת „האגודה האוסטרית" מהמרכז האוסטרי החפשי בלונדון.

מצא מין את מינו

מר הולם, מנהל לשכת המודיעין (והצנזורה) הממשלתית מסייע לכלי־התכפא של היהודים הגרמנים המתבוללים, „אוריינט", עורך השבועון הגרמני „אוריינט", נהנה למעשה מכתיבה חפשית בעתונו, וכן מקבל העתון הגרמני הקלות בהשגת נייר. „אוריינט" דוגל באנטי־פאשיזם, ואילו מר הולם הראה אהדה לגנרל פרנקו בשעה ששימש באיכות רייסר במלחמת האזרחים בספרד...

אולם, שניהם מאוחדים ביחס שלילי למדיניות הציונית.

„פרולטריים" וקומוניסטים מאשימים את ההסתדרות בארגון שביתה

בגליון דצמבר של „הטיעה הפרולטרית" פורסם מאמר על שביתת „עסיס". במאמר זה נאשמה הסתדרות העובדים, על שהיתה מעונינת בשביתה — לסען פתח את בתי־החרושת ליריבה גבעת־ברנר ואשדות־יעקב...

גלות כפולה ומשולשת היא עבורו — „מולדת"...

מאת מודיענו:

באסיפה תפוסבית של פ. ק. פ., שהתקיימה תחת מסווה „חברי הבריגדה הבינלאומית", באולם מוגרבי בתל־אביב הצדיק הפרקציונר ישראל ברין את עיכובם של פליטי פולין בס. ס. ס. ר. האסיאתית. נימוקו העיקרי של הנואם הקומוניסטי היה, כי הפליטים היהודים מצאו להם מולדת באוזבקיסטאן.

איפה הם צדים נפשות?

מאת מודיע ירושלמי:

פקיס הגבירה את פעולתה בשכונות גבעת־שאול ובית־ישראל, בפרט בקרב הנוער ובין בני עדות המזרח החמרים הדרכה ומיפול.

האם כה ייעשה בראשון־לציון?

אבישי דווידזון, ממנהלי קואופרטיב הנהגים „דרום־יהודה" מכר את פרדסו, הנמצא ליד ראשון־לציון, לערבים. כן נמכר לערבים פרדסו של סגל, מפעילי האכרים בראשון.

אגודה ערבית סוציאליסטית ביפו?

מודיעים לנו:

אחדים מוותיקי הקומוניסטים הערבים ביפו שעזבו את המפלגה, רוצים ליסד אגודה סוציאליסטית ולאומית. הם ערכו כבר אסיפות מספר. נראה, כי הם נוטים למנות לראש אגודתם את חמדי אל־חוסייני. לדבריהם תילחם אגודתם בנאציזם ובפאשיזם ותעזור לדמוקרטיות — „בניגוד לאגודה הקומוניסטית בירושלים, בראשותו של עבדאללה בנדקי*, הנלחמת בפאשיזם, אך אינה תומכת בדמוקרטיות".

* על חוגו של עבדאללה בנדק וקשריהם לאנשי „איחוד" ר׳ „אשנב" ל"ה, עמ׳ 6. — המע׳.

התרוחה בחברון

מאת מודיענו:

מצבם הכלכלי של ערביי חברון טוב מאד. בעלי מכוניות־המשא עובדים רובם ככולם אצל הצבא, ונוסף על שכר עבודתם הם נהגים מסחר בנשק וסחורות הבאים לידיהם מהמחנות. גם סלט מגיע העירה מדי ערב. השוטרים, אנגלים כערבים, מקבלים שוחד ומתעלמים מהנעשה. אנשי חברון רוכשים קרקעות ובתים בירושלים. מרבית הבתים החדשים בשכונת קטמון שייכת להם.

באמ"ס הערבים התחילו בפעולה קרבית...

מדרום־הארץ מודיעים לנו:

פועלים יהודים שיצאו בערב ממחנה אלג'יה בדרכם לקלנגע במחנה ברברה הותקפו ביריות על ידי משמר באמ"ס הערבים. על אף הקריאות והצעקות לא נפסקה האש עד בוא חיילים נוספים. הפועלים ניצלו הודות לתעלה שהסתתרו בתוכה. אחרי מקרה זה הוחלף המשמר הערבי בחיילים אנגלים.

ישמרנו משומרים כאלה...

באחד משדות־התעופה בארץ הוחלפו, למשך זמן־מה, משמרות הנוטרים היהודים בחיילי הלגיון הערבי מעבר־הירדן. במשך השבוע הראשון לשמירתם של חיילי הלגיון נחבלו בשעת שמירתם ארבעה מטוסים, וכן נעלמו שמונה ארגזי־תחמושת ממחסן הנשק של הלגיון.

גן־עדן לשודדים

מאת מודיע בדרום:

במחנות־הצבא בדרום, הנמצאים בסביבת עזה, נמשכות הגניבות בקנה־מידה ניכר. הערבים השכנים גונבים אהלים, שימורים, בגדים וגם נשק. קשה לשער, כי כנופיות השודדים הללו אינן ידועות למשטרה, אך לעת־עתה לא באו על ענשם, אלא במקרים בודדים.

מוחמד אשעב מכפר ג'בליה, שתפסו אצלו כמות הגונה של חשיש, שוחרר לאחר מעצר קצר.

ערבים קונים מכוניות מידי יהודים

מאת מודיע מיפו:

במשרד ההובלה הממשלתי ביפו נרשם מספר העברות של מכוניות מכמי מידי יהודים לערבים. יחד עם המכוניות מעבירים, כנהוג, כמה זכויות אחרות הכרוכות בשימוש באותה מכונית (בנזין, זכויות־חניה וכו'). ישנם אחדים מבין הצעירים האמידים העושים סחר קניית המכוניות היהודיות כענין „אידיאולוגי" לאומי.

אורות מאופל

בחג־המולד ניגשו כמה חיילים ערבים־נוצרים לאחת היחידות העבריות החונות במחנה־האימונים המרכזי, וביקשו סליחה על הקטטה שפרצה בראשית דצמבר בין חיילים ערבים לחיילים עברים. החיילים הערבים־הנוצרים הודיעו לאנשי הצבא היהודים, כי הם יעשו כל מה שביכולתם, כדי למנוע סכסוכים בגלל דברים של מה־בכך.

נסים ונפלאות בפי „הליגה לשיתוף יהודי־ערבי"

חוזר „הליגה לשיתוף יהודי־ערבי", שצורף לחוברת „בעיות־היום", מספר באריכות על דרכם המוצלחת של שליחי הליגה, מר ח. מ. קלווריסקי ואהרן כהן, בסוריה ובלבנון.

מסתבר, כי שיחות השליחים הנ"ל עם „אישים מעדות, מעמדות, חוגים וזרמים שונים עברו באוירה של רצון טוב, גילוי־לב וכו' וכו'". „האישים" — שאין מפרסמים אף שם אחד מהם — גילו, לפי דברי החוזר, „יחס של אי־אימון עמוק לגבי המדיניות היהודית הרשמית", אך „לעומת זאת שמעו בענין רב על מגמותיה והתפתחותה של התנועה המתרכזת סביב הליגה". עד כאן פרסומת עצמית ושימוש בכתבות אנונימיות לשם השמצת המוסדות הציוניים; אולם אין „הליגה" מסתפקת בכך, ובשורה תשובה בפיה:

אמנם „האישים" הסוריים והלבנוניים הנ"ל אינם מוכנים לדון על „תכנית הכוללת מדינה יהודית", אולם יש ויש „מצד רוב אלה שאתם באנו בדברים, כוננות ורצון לדון על פתרון הבעיה היהודית־הערבית על בסיס מצעה של הליגה...". מצעה של „הליגה להתקרבות" איננו, כידוע, מצע הישוב ואף לא מצע התנועה הציונית, אולם הוא כולל — בין שאר סעיפים — גם את התביעה לעליה יהודית המונית, בהתאם לכושר־הקליטה הכלכלי של הארץ. ואם לזאת הראו „האישים" הנ"ל „כוננות ורצון", ואנחנו לא ידענו?!

ומי הם „האישים" המסתוריים האלה? כאמור, מרחיקים בעלי החוזר את ערותם ואינם מזכירים שמות; חוץ ליוצא מהכלל אחד, שם נזכרים — אמנם לא שמות של אישים — אלא כמה ארגונים ועתונים, אשר בעזרתם אפשר לעמוד בעקיפין על אחדים מבני שיחם של שליחי הליגה. וכה מספר החוזר: „היו פגישות עם חוגי השמאל: מנהיגי „הליגה למלחמה בנאצים ובפאשיזם בסוריה ובלבנון", מערכת הדו־שבועון „אל־ט[illegible]", מנהיגי האגודות המקצועיות בלבנון, העתון השמאלי „סות אל שעב" ועוד".

„הליגה למלחמה בנאצים ובפאשיזם" היא יצור מפורסם, שאין תוכו כברו. כמו שני העתונים הנזכרים, שבעלי החוזר מציינים אותם בצניעות כ„שמאליים", אינם אלא כלי־מבטא של המפלגה הקומוניסטית בלבנון. ואכן, הפלא־ופלא: הפרקציה הארצישראלית, המורחת להסתגל להלכי־הרוח של הישוב היהודי, דוגלת בהתנגדות ברורה לציונות, לעליה, להתישבות יהודית וכו' — והפרקציה הבירותית, זו המורכבת מערבים וארמנים, היא כבר מוכנה לדון על עליה יהודית המונית בהתאם לכושר הקליטה הכלכלי?! מעשה נסים כזה חוללו שליחי „הליגה להתקרבות", והם מציגים אותו בקיפולי חוזר מצורפל...?!

סביב התסבוכת ההודית

אטלי — על תפקידה החיובי של אנגליה בהודו

„טיימס" מוסר על נאומו הגדול של אטלי, מנהיג מפלגת־העבודה, באבארדין, הנאום הוקדש רובו לבעית הודו:

... ישנן משגות רבים ביחס לבעית הודו, אך שני דברים ראויים לציון. ראשית נתנו להודו יותר ממאה שנות שלום פנימי וממשל טוב — הישג שאין לו תקדים בתולדותיה, אלא אם כן נקבל את האגדה המסורתית על ממשלתו של המלך אסוקה בעבר הרחוק והמעורפל*. שנית — במשך 25 השנים האחרונות התקדמנו במהירות עצומה לקראת שלטונה העצמי של הודו, וכל התקדמות נוספת מתעכבת לא בידינו, אלא בגלל חילוקי־הדעות בין ההודים לבין עצמם וגם מחמת הקשיים הכרוכים בשאלה, איך להנהיג דמוקרטיה בארץ שמספר אוכלוסיה עולה על 300 מיליון נפש, המחולקים ונבדלים אלה מאלה מבחינת הלשון, הדת והגזע, והשרויים בדרגות שונות של הציביליזציה.

ההצעות המעשיות שהוגשו על ידי הממשלה הבריטית כדי לה[illegible] את המדיניות שנקטנו מכבר, ליתן להודו שלטון עצמי מלא — הצעות אלה עובדו ברוח תבונה ואומץ־לב. נאלצנו להציע הצעות מצדנו, משום שהמדינאים ההודים לא יכלו להגיע לידי הסכם ביניהם לבין עצמם. מאותה סיבה עצמה נידחו ההצעות. הרוב המכריע של העם ההודי לא הושפע על ידי התעמולה המסובכת ומסרת האחריות שנתמכה על ידי הקונגרס, ובכל שדה קרב גילו אנשי הצבא ההודים את נאמנותם, יציבותם ואומץ־לבם...

מה מתרחש בהודו?

מתוך מכתב מבומבי, 15 בנובמבר 1942:

... מאז נאסרו מנהיגי הקונגרס ההודי נעשו זה בצד זה לא רק מעשי אלימות המכוונים „להפריע למאמץ המלחמה", אלא גם מאמצים להשכין שלום בהודו. ויוזמה במאמצים אלה באה מצד „הינדו־מהסבהא"**, שנציגיה ערכו, בין השאר, שיחות עם ג'ינאח (מנהיג „הליגה המוסלמית" בהודו. — המע') כדי לחקור את האפשרויות להגשת דרישה משותפת לממשלה ולהקמת ממשלה לאומית שתקיף את כל המפלגות בהודו. אין לשער שמנהיגי ה„מהסבהא" הצליחו להשפיע על ג'ינאח, המוסיף בתוקף על דרישותיו: לא לשנות כעת־עתה את הקונסטיטוציה הק[illegible]; 50 אחוז לליגה המוסלמית בכל ממשלה שתוקם; והכרת זכותם של המוסלמים ל„פאקיסטאן"***. ואף־על־פי־כן מעידה עצם עובדת השיחות עם ג'ינאח על נטייתם לפשרה, שכן „הינדו־מהסבהא" גילה בדרישותיה למען ההינדו במעט אותה מידת קיצוניות בה עומדת הליגה המוסלמית על דרישות המוסלמים. אך כל המפלגות סבורות כעובדה, כי שום הסכם בר־קיימא לא ייתכן בלי השתתפותה של מפלגת הקונגרס; אולם בשעה שניסו לתהות על קנקנו של הקונגרס — נדחתה בקשתם של מנהיגי „מהסבהא" להיפגש עם גאנדי במקום מאסרו, ובזה כאילו הופסק המשא ומתן.

מאמצים למען ההסכם נעשו גם על ידי ראג'גופאלאצ'אריה*, שכפי הנראה הגיע לידי הבנה עם ג'ינאח. שוב היה צורך לברר את עמדת הקונגרס (שראג'אגופלאצ'יארי היה אחד מתומכיו הנלהבים עד אשר קיבל הקונגרס את סיסמת „עזבו את הודו!"), ושוב נדחתה הבקשה להתראות עם גאנדי. קשה לחזות מראש מה יהיה בסופם של כל המאמצים הללו, אך לפי דעתי תלוי הדבר במידת ההשפעה שישפיעו על ג'ינאח.

ענין מיוחד יש בהודעה על הדיונים במועצת הליגה המוסלמית, המראה, כי חלק מהליגה המוסלמית תובע להגיע לידי הבנה והסכם עם הקונגרס. אין לדעת מה כוחו של פלג זה מה„ליגה"; אולם ברור הדבר, כי חלק מהמוסלמים בהודו אינו מרוצה מהתכסיסים הפוליטיים בהם השתמש ג'ינאח עד כה.

מוסרים, כי באותה מועצה נתקבלה החלטה בענין ארץ־ישראל, אך לא עלה בידי להשיג את הנוסח, משום שהוא לא פורסם בעתונים החשובים, וכאן לא שמו כלל לב להחלטה זו. אינני סבור, כי נאמרו שם דברים חשובים בנידון זה...

פגישות בין ציונים ושליחים הודים וסינים

מאכס גריגוואלד, מי שהיה רב מקהילת מנהיגי ומפעילי הציונות הסוציאליסטית בגרמניה, מוסר בעתון היהודי־הגרמני „אופבאו" (המופיע בניו־יורק) על שורת פגישות שנערכו באמריקה בין עסקנים ציונים ובין אישים מהודו ומסין:

במשך השנה נערכו בניו־יורק כמה וכמה פגישות בין הודים וסינים ובין יהודים. הן נערכו ביזמת ד"ר סאראבנאם דאס, מעסקני ההודים, וד"ר לוד וואלדשטיין מבין הציונים. איש מהמשתתפים בפגישות אלה לא בא למלא כל שליחות פוליטית רשמית.

ד"ר דאס משתדל מכבר להקנות לאישים חשובים בהודו ידיעה והבנה בשאלות הציונות. כידוע, לא גילו מדינאי הודו עד כה שום הבנה בענינינו. אך ד"ר דאס אינו מתייאש. הוא מכיר את הקשיים הכרוכים בבעיה זו ומאמין, כי אפשר להתגבר עליהם.

הפגישות הוכיחו, כי אנשי־שיחתנו (ההודים. — המע') — חוץ מאי־אלו יוצאים מן הכלל — אינם יודעים על חיינו יותר משאנו יודעים על חייהם הם. אין הם יודעים ולא כלום על תולדותינו, על הדרכים והמטרות של העליה היהודית וההתישבות בארץ־ישראל, ועל צורות החיים והחברה המתפתחות שם. הם רואים את התחלותינו בצל משפטים קדומים ומתיחסים בהתאם לכוונותיהן של מדינות המערב. הם רואים אותנו בארץ־ישראל כסוכני האימפריאליזם הבריטי. וזהו אחד הקשיים. קושי אחר הוא, כי ההודים אינם מוכנים לעשות — לפחות מחוץ להודו — שום דבר העלול להכביד את החשדנות המוסלמית.

ידידינו הסינים קיבלו על עצמם, על יסוד השיחות הנ"ל, להסביר לממשלתם את ענין הציונות. בהרצאה מענינת שנערכה לפני זמן־מה, מסר ד"ר לי כיצד הוא מתאר לעצמו את העולם החדש שיקום לאחר המלחמה ואת המקום שיש ליתן בו לעמים הקטנים. מתוך דבריו אפשר להסיק, כי פדרציה

---

* אטלי לא דייק בפרט זה: המלך ההינדואי אסוקה, שמלך על חלקים גדולים מהודו, איננו אישיות „אגדית" ובן לא השתייך ל„עבר מעורפל". אסוקה מלך במאה השלישית לפנה"ס, ונשארו ממנו יותר דוקומנטים ודברים־שבכתב, מאשר מאיזו אישיות היסטורית אחרת בהודו. — המע'.

** על „הינדו מהסבהא" ויתר המפלגות בהודו ר' „אשנב" כ"ג, ע"ע 6/5. — המע'.

*** ז. א. פדרציה מוסלמית עצמאית בהודו. — המע'.

* מנהיג תנועת הקונגרס במאדרס; חולק על עמדתה השלילית של גאנדי ונוח לגבי המשא־ומתן עם אנגליה. — המע'.

נחלות, שלא תבנינת מיתירות טבעיות ובריאות — תהיינה תלויות על בלימה. הוא סבור שיוכל להבטיח כי ממשלתו תתמוך ברגישות העם היהודי. ד״ר לי הוא פילוסוף, עסקן פיגאנטי, ממיסדי התנועה המהפכנית הסינית וידוע כאדם בעל השפעה בסין החדשה.

אמנם ברור, כי לפי שעה אין ביכולתנו להציע לעמי אסיה הגדולים שום מטבע פוליטי העובר לסוחר. כן נכון, כי למרות כשלונה של הציביליזציה המערבית, שלא יכלה לפתור כראוי את בעית העם היהודי, לא נצרך בכל זאת אם נתלה תקוותינו בעמים אחרים, שעוד לא נתנסינו בהם.

ואף על פי כן יש משום תועלת בפגישות אלה. הרי הבעיה היהודית מתעוררת בכל מקום. פתרונה של בעיה זו הוא צורך אוביקטיבי, בכל מקום מוכנים כוחות השחור לנצל בעיה זו כדי להמיט שואה עלינו ועל העולם. בעולם השואף לאחוות צריכה שאלתנו לענין לא רק את הצדדים הנוגעים בדבר באופן ישיר.

„אל תתחברו עם הקומוניסטים"

אזהרה לחברי מפלגת־העבודה הבריטית

הועד־הפועל הארצי של מפלגת־העבודה הבריטית פנה אל חברי המפלגה בדברי אזהרה וקריאה להימנע מלהצטרף אל הועדים „לידידות אנגלית־סובייטית" ולשאר האגודות המוסוות של המפלגה הקומוניסטית באנגליה. וזה נוסח הכרוז, כפי שפורסם בעתונות לונדון מ־5 לספטמבר:

„המפלגה הקומוניסטית תופסת כעת במאמץ המלחמתי לא מפני שבריטניה נמצאת בסכנה, וגם לא בגלל ערכי הדימוקרטיה והחירות, אלא אך ורק... בעטיה של רוסיה. חברי מפלגת־העבודה אינם צריכים ללכת שולל אחר התקופה הבוגנית של ארגון פוליטי קטן, השולט בדרך מסתורית באמצעים כספיים גדולים מאד. חברינו חייבים לזכור תמיד, כי הרבה אומות נלחמות לצדה של בריטניה. אחדות מהן מדינותיהן נהרסו, ממשלותיהן גלו, ואזרחיהן הנאמנים הובאו בעול נאצי ופאשיסטי. אכן, כמה מהאומות הללו יש להן אותה תביעה מוצדקת כלפינו וכלפי סולחנו באשר יש לרוסיה.

„בימי המלחמה הראשונים המציאה המפלגה הקומוניסטית את סיסמת „האסיפה המכוננת" שהתעתדה, כפי שהוכרז אותה שעה, להקים בבריטניה — בניגוד למפלגת־העבודה — את „ממשלת העם" כביכול: ממשלה נוטה למדיניות של פיוס כלפי היטלר. עקב השתלשלות המאורעות הידועה, וכדי להסתגל אל התנאים החדשים, חוסלה „האסיפה המכוננת" ומוסדותיה, ו„ממשלת־העם" המוצעת נשכחה כליל. ואלה שתמכו בשתי התכניות הללו הוזמנו להצטרף אל „ועדי הידידות האנגלו־סובייטית", שבפי הנראה יש להם סיכויים טובים יותר להתקבל על דעת הקהל ולהתור תחת פעולותיהן הפוליטיות של המפלגות האחרות, וביחוד של מפלגת־העבודה...

„מטרתם הראשית (של הקומוניסטים האנגלים. — המע') שהיא מטרה בטעם נאצית ופאשיסטית, לאפשר למפלגת מיעוט מאורגנת־היטב לרכוש לה תמיכת המוני־העם, בלי ליתן להמונים את הזכות הדימוקראטית להשתתף בממשלה ולנהל כרצונם את פעולותיהם הפוליטיות. אכן, במדינות אחרות זכו שיטות אלה להצלחה רבה מאד. אי־הצלחתן בבריטניה באה בזכות עירנותה של מפלגת־העבודה, שגילתה, מדי פעם בפעם, את מטרתם האמיתית של אגודות ו„מוסדות" אלה, שצצו ונתחסלו בטעם שנה־שנה.

„יש צורך רב לעמוד על המשמר, כי לא רק חברים מהשורה נתפסים במלכודות קומוניסטיות אלה, אלא גם חברי הפרלמנט ועסקני הרשויות המקומיות מתפתים לפעמים לתמוך בארגונים, שאינם יודעים להם מקרוב ושאין להם כל פיקוח עליהם. בימים קשים אלה, כשהקומוניזם הבריטי מתחרה עם השוביניזם הבריטי בנפנוף דגלים ובהוצרות צבאיות, כשהקומוניסטים מנסים להתחבר אל מדינאים ידועי־שם שאין לסמוך עליהם — בימים כאלה מצווים חברי מפלגת־העבודה וחברותיה להישמר ולהיזהר. להטי־פרסומת וכרטיסי־הזמנה הדורים אינם ערובה מספקת לכנות מטרתה של אסיפה פומבית".

...

כפי שמתברר מכרוז זה יש דמיון ידוע בדרכי הפרקציה מארץ לארץ, ודברי האזהרה הניתנים בכ־יוזה של מפלגת־העבודה ראויים להישמע גם בארץ־ישראל. — הַעַת ק׳

חזית „המאוחדת" של מתנגדי מצע בילטמור

עליה

„ביצוע עליה... במידות הקולטות את „מצוקת הגולה" (מ. יערי, השומר־הצעיר מס׳ 48).

„הנוסחה — עליה בהתאם לצרכי הגולה — לא יצליח לגמרי". (ר. וואלטש ב„ידיעות התאחדות עולי גרמניה").

רוב יהודי

„עלינו ליהפך לרוב בארץ־ישראל במשך הזמן הקצר ביותר" (מ. יערי במועצת ההסתדרות 13.12.42).

„דרישת „הרוב" היא שקלקלה לנו... והיא מוסיפה ומקלקלת". (א. סימון, „בעיות־היום", אייר תש״ב).

אוריינטציה פוליטית

„...על כתות־השחור, שרוסיה הסובייטית עומדת במרכזם" (מכרוזי השומר הצעיר ומאמרין).

„ברית... עם איחוד אנגלי־אמריקאי כחלק של ברית כל העמים החפשיים" (מצע „איחוד", „בעיות־היום", תשרי תש״ג).

ב׳ כצנלסון

גלוי רצונה של התנועה הציונית

הוצאת מרכז מפלגת פועלי ארץ-ישראל
תל־אביב פנימי דצמבר 1942

(נאום בועד הפועל הציוני המצומצם 10.11.1942)

בשנה הרביעית למלחמה עומד הועד הפועל הציוני — זאת פעם הראשונה — לקבל החלטה מדינית יסודית. החלטה זו באה להגדיר את „המטרה הסופית" של הציונות. החלטה זו אינה נוסחה פוליטית שהיא יש בה כדי להגדירה — ספק אם איזו המדינית במלחמה זו, יש מי שסבור, כי הנהלת הסוכנות נחפזה מדי בהביאה עתה לפנינו את הצעתה להחלטה. הללו סבורים, כנראה, כי „עוד היום גדול", או שהם מוצאים כי אין טוב לתנועה הציונית משתיקה וכל עוד אין העולם תובע ממנה אמירה — מוטב לה להתקפל ולהחריש.

ודאי, לא באמירה בלבד תלויים הדברים. ויש אמירות בטלות ומה שעתיד לבוא לאחר המלחמה איננו תלוי במה שאומרים בשעת המלחמה. אך קודמת לנצחון אמירה ברורה, הרמת דגל, הבעת רצוננו של עם. את זאת חסרנו אנחנו, היהודים, כל ימי מלחמה זו. ודאי נאמרו כמה בטויים טובים, ואין לקפח את שכרם. אך לא ניתן להם דפוס פוליטי ברור, מוסמך. שכל אחד — ידיד ואויב — ידע ויכיר: זאת, ולא אחרת, היא דמותה של הציונות במלחמה זו, זהו רצונה.

ההמנעות מדבור ברור מקילה על כל מי שרצוי לו לדון את התנועה הציונית בשכחה. יהיו נימוקיה אשר יהיו, אין לה משמעות פוליטית אלא זו: המנעות מלומר לעולם שהציונות קיימת, כתנועה מדינית, והיא תובעת את שלה.

ואמירה זו דרושה לא רק ל„עולם". היא דרושה גם כלפי נים. התנועה עצמה צריכה לדעת ברור, מה היא רוצה. מה היא תובעת מן העולם.

היכן היא נקודת הרצון של התנועה הציונית?

החבר יערי ענה על כך בביטוי חזק. „הרגע בו נחדל להיות מיעוט — זהו הדבר המסעיר את כולנו". בזה הגדיר את המשותף לכולנו. תשובה נכונה. כי אין הגיון לציונות בהשלמה עם חיי

מיעוט. אפשר לאהוב את ארץ־ישראל, אפשר לחבב את לשון
הקודש וכמה דברים טובים, אבל אלה בלבד אינם ציונות, כי
הציונות רוצה בחירות־העם במולדת, כי הציונות מיסודה ביקשה
לשחרר את העם מגורל של „מיעוט".

ואם זאת הנקודה היסודית והמשותפת — האם ניתן להסתיר
אותה, האם רצוי להסתיר אותה?

בחיים מדיניים יש „עת לחשות ועת לדבר". יש ימים שא[illegible]
הכרח לפרש דברים בשמם לעולם שאיננו מבין או שאיננו רוצה
להבין, אך יש שרק על ידי קריאה לדברים בשמם אפשר להביא
את העולם שיבין. בימי השלטון התורכי אפשר היה להניח שאין
צורך לפרוש את הדגל. בימים שניתן לנו לפעול במסגרת מדינית
מסויימת חייבים היינו לעבור מבלי להתרפות ומבלי להרבות דברים
על מקומות הלחיצה של אותה מסגרת. כשהמסגרת נהפכת לבית-
חנק הובתנו לפרוץ אותה, ובימים שבהם נחתך גורל עמים אין
עמים מחכים עד שישאלו אותם. הם מכריזים על קיומם ועל רצונם.
יש חוששים שהאמירה שלנו תעורר התנגדות. אך ההתנגדות קיימת
ויש לה נציגים שלה, ויש לה שליחים הפועלים למענה. ואין אנחנו
יכולים לדחות את תביעתנו עד לאותו רגע מאושר שלא תעורר
שום התנגדות משום צד.

ויש לי הרושם שעצם הנסיון להגדיר את תביעתנו כבר הביא
תועלת בפנים. אני רואה, למשל, את הצעת השומר הצעיר,
ואני מוצא בה כמה דברים טובים, משותפים לה ולהצעת ההנהלה
ואינני מוצא בה דברים המצויים אצל השומר הצעיר במקומות
אחרים. אותן הצעות הוא לא הביא לפנינו.

החבר יערי ראה צורך לצטט לפנינו כמה ניסוחים — לא
שלו — על מנת להוכיח שהם סותרים זה את זה. הוא לא טרח
לומר לנו ציטטות חתוכות אלה מנין לוקחו, בקשר עם מה נאמר[illegible]
לאילו סיטואציות נתכוונו. ואם אמנם הן בתוכנן סותרות זו את זו,
כאילו חייב שליח הצבור לנקוט תמיד באותם המספרים, ולדבר
תמיד על אותם הסיכויים. יכול אני להרגיע את החבר יערי:
כשלנין הגדיר את הסוציאליזם כ„אלקטרופיקציה פלוס קואופרציה"
לא היתה זו חזרה על הגדרותיו הקודמות. אפשר להגדיר הגדרות

לצורך השעה, מבלי להתכחש לתוכנה של התנועה. ומוטב שהחבר
יערי יתבונן בניסוחים ובגלגולי־ניסוחים בקרבתו הוא.

בהצעתו שלפנינו דורש השומר הצעיר, „לפתוח שערי ארץ־
ישראל לעליה יהודית". כאן לא נאמר שעליה זו תלויה בהסכמתו
של צד שני. אבל אני מכיר דוקומנטים אחרים ושם מדובר על
„מכסות עליה מוסכמות". האם זה היינו הך? דבר
מוסכם הוא מה שבאה עליו הסכמתם של שני צדדים. ומבלי הסכמתו
של צד שני — הענין מעוכב. והרי זה ענין שונה לגמרי מפתיחת
שערי הארץ. אותה ההכרזה על „מכסות עליה מוסכמות" הרי היא
כבר צעד ניכר במגמת ההסתגלות לעמדתו של אותו צד הטוען כי
אין הארץ צריכה לקבל עליה לפי יכולת הקליטה הכלכלית, אלא
יש לבדוק כפעם בפעם את „יכולת הקליטה הפוליטית".
ואם „מכסות עליה מוסכמות" מוכרזות במקומות אחרים כסעיף
בפרוגרמה פוליטית — מדוע לא הביא אותו השומר הצעיר לפנינו
להחלטה?

מהו תכנה הפוליטי של הצעת השומר הצעיר המוגשת לנו?
אני מוצא בה שני עקרונות: האחד — פיקוח בין־לאומי, השני —
משטר דו־לאומי.

אני מעיז לומר, כי אם זהו תכנה של התביעה הציונית,
לא תכבד המלחמה על כך. זה ינתן לנו, זה כבר נתון לנו. זה
כבר קיים, כי מה יש לנו היום בארץ־ישראל? משטר דו־
לאומי בפיקוח בין־לאומי.

כלום רע פיקוח בין־לאומי? כלום רע המונח משטר דו־
לאומי? אלא חולשה יש לי: כשבאים לפרנסני באיזה מונח, הריני
מעיז לבקש שיואילו לפרש בדברים שאינם משתמעים לכמה פנים,
מה הוא אומר, ומה הוא מחייב.

משטר דו־לאומי או רב־לאומי יכול להיות המשטר האידיאלי
שבעולם. אך משטר דו־לאומי יכול להיות גם אותו משטר, שבו
דוגל לורד מוין: המשטר הדו־לאומי של הספר הלבן. מונח רדיקלי
זה של יערי הוא גם המונח של ממשלת הספר הלבן.

יודע אני שחברים מסוגו של יערי מקפידים על עניני
טרמינולוגיה. יש טרמין אחד, והוא משותף לי ולו: סוציאליזם.

אולם דווקא משום כך, שהוא משותף לו ולי, אין הוא מסתפק בזה,
והוא מבקש לו הגדרות נוספות: סוציאליזם מהפכני, למשל, כי
סוציאליזם סתם, סוציאליזם דמוקרטי, אינו מניח את דעתו.

אך כשהענין נוגע לגורל הציונות, לגורלה של ארץ־ישראל,
לגורלה של ההיסטוריה העברית, אין יערי זקוק לסימן־של־היכר
מיוחד, והוא בוחר בנוסח שגם תיימסון משתמש בו. (י ע ר י :
עצמאות פוליטית — האם גם חיימסון משתמש בנוסח זה?) מדוע
לא? גם הספר הלבן מדבר על שלטון עצמי. אפשר יש כאן הבדל
בטמפו, אך לא בפרוגרמה.

אין יערי יכול לבטל את העובדה שממשלת הספר הלבן
דוגלת במשטר דו־לאומי ואינה מסתלקת מפיקוח בין־לאומי. ואם
הוא טוען, שההבדל בינו לבינה הוא, שהוא גם דוגל בעצמאות פולי-
טית, הרי זה מוצדק במידה שהממשלה מעכבת עדיין את הגשמת
החלק השלישי של הספר הלבן, העתיד להביא גם „עצמאות
פוליטית". ורשאי יערי להתמרמר על שאין הממשלה הבריטית
ממהרת את הגשמתו. אינני אומר זאת כדי לקנטר. אלא משום,
שהביעה נאה זו של „עצמאות פוליטית" לארץ, אין בו כיום הזה
שום תוכן ציוני, ויהיה האומר מי שיהיה. יש משמעות אוביק-
טיבית למונח זה. כשמגישים לפניך הצעות מדיניות חייב אתה
לשאול לא רק לכוונות הטובות של בעלי־ההצעות, כי אם גם
לפירוש המלים. ניסוחים פוליטיים אין פירושם תלוי דווקא
בכוונות הטובות של בעליהם, כי אם ביכולתם של מדינאים ופרשנים
להשתמש בהם. יערי נאמן לנו, שכוונתו היא לרגע המסעיר שנחזל
להיות מיעוט. אך בין כוונה זו לבין הניסוחים שלו אין כל גשר.

השומר הצעיר הנהו תנועה ריאליסטית, ולפיכך בז יערי
לאוטופיות. הוא קשור למציאות הריאלית — לפרוגרמה של
ממשלת הוד מלכותו. אך לא רק בריאליזם הוא עולה עלינו, כי
גם בחזון, כי אכן יש לו חזון גדול, שאין לאחרים: הוא מוכיח
שאין אנו יודעים ליישב שני מיליון יהודים, מה שאין כן הוא: הוא
רואה בחזון ישובם של שנים־עשר מיליון יהודים.

ואדם שכמותי, שאין לי בעולמי אלא האוטופיה הציונית,
מוכן מיד — ללא כל חשבונות — ללכת אחריו. אלא שמתברר,

כי הוא מקציב לנו את „השנים של התחתנתי". הוא נותן לנו בשביל
ישובם של שנים־עשרה המיליון את... ארצות המזרח. אכן, „אפקים
רחבים": עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות ועד איראן
ותורכיה תגיע.

אפשר זהו „חזון", אך אין זה חזוני שלי, ואינני נוטה לחשוב
שזהו חזון הציונות. על הישובים היהודים בעיראק ובאיראן ובתורכיה
יודעים אנחנו משהו. גם למדנו עליהם משהו בזמן האחרון, ומעולם
לא עלה על דעתנו, שהציונות מבקשת להוציאנו מן הגלות על ידי
שתגדיל אותם הישובים. ואף אינני מבין, מדוע יש להעדיף מבחינה
ציונית את ההגירה לאותן הארצות על פני ההגירה לאמריקה?

אם זהו הדגל שאותו מרים יערי, מן הראוי שנדון עליו. ודאי
יש גם בחינה ריאליסטית לדבר. הן בשם הריאליזם אומר לנו
יערי בגודל־לבב: אך תשמע גערת השליט ותרתעו מן התביעות
שלכם. יש לו ודאי ליערי שליטים משלו, אשר מהם קיבל את
ההסכמה להכניס לארצותיהם את שנים־עשר המיליונים. (י ע ר י :
במשטר הסוציאליסטי). אין את נפשי לערוך אתך ויכוח סוציאליסטי
מעל במה זו. אך כיוון שעוררת אותי לכך, אומר שמדבריך היום
למדתי שאין אמונתך בסוציאליזם גדולה ביותר. החשבון שעשית
על האימפריה הבריטית — כנימוק נגד מדינה יהודית — וגם תפלתך
שבסס"ד „הלואי ותהיה גורם סקונדארי" בסידור עניני העולם — אין
בהם משום אמונה רבה בסוציאליזם. (י ע ר י : סמוך לגמר המלחמה).
כלום אנו עוסקים במזמור שיר לעתיד לבוא? ודאי, עם גמר המלחמה,
ולאותם הימים, ימי התסיסות הגדולות, אתה מכוון כשאתה אומר:
האימפריה האנגלית היא גורם ודאי, אמריקה אולי גם כן, רוסיה
הסוביטית הלואי שתהיה גורם סקונדארי. וכבן, אתה מצפה לראות
בהגשמת הציונות ובנחמתם של שנים־עשר מיליון יהודים בארצות
המזרח הקרוב, אלא שאתה דוחה את הענין לאחר הגשמת הסוצי-
אליזם, ואת הגשמת הסוציאליזם אתה שוב דוחה מ„סמוך לגמר
המלחמה" לימים רחוקים. כל כך רבה עכשיו הנטיה לדחות את
הגשמת הציונות לאחר נצחון הסוציאליזם. אילו היתה בך
האמונה בבואו הקרוב של הסוציאליזם, הן היית אומר: האם יבצר
ממנו לעזור לנו להעלות לארץ שני מיליון יהודים „אוטופיים"
שלנו, ולהקים בארץ משטר אשר לא ימנע את השרשתם הכלכלית?

האם אין דבר זה יכול להתקבל על דעת סוציאליסטים הבאים להקים את העולם מחורבנו? האין סוציאליסט ציוני רשאי להגיש שטר זה לגובינא מעכשיו?

מאימתי התחילו אצלנו להתבייש במושגים ציוניים? בן־גוריון — אומר יערי — נרתע מטרנספר. מה זה נרתע? נרתע משמע שאדם תבע דבר מה וחזר בו. מה תבע בן־גוריון וממה הסתלק? האם דבר בן־גוריון פעם על טרנספר מאונס, וממנו „נרתע"? לא, מעולם לא דגלנו בטרנספר באונס. ולפיכך לא היינו צריכים „להרתע". וטרנספר מרצון ובהסכם בין־שכנים — ממנו אין אנו נרתעים כלל וכלל, אף על פי שיש יהודים טובים המדביקים לרעיון זה כמה וכמה תוארים של גנאי.

ההיסטוריה של זמננו יודעת כמה טרנספרים, שהתקיימו בצורות שונות, רעות מאד וגם טובות לכדי. הנה סידרה ססס"ר טרנספר של מיליון גרמנים, שהיו יושבים כמה דורות באיזור הוולגה, והעבירה אותם למקומות ברוחקים לכדי. ולא שמענו כלל, שכל אלה הבזים כל כך לטרנספר — ויערי בתוכם — יתקוממו כנגד המעשה הזה, אף על פי שיש להניח שאותו טרנספר לא נעשה מרצונם הטוב של המועברים.

למען הפולמוס יש צורך להרכיב לנו טרנספר־מפלצת, וליחס לנו את המחשבה שבלעדי טרנספר כזה לא התכן עליה גדולה. אך בעלי הפולמוס לא שמעו זאת מעולם מפינו, והם מרכיבים לנו את מושגיהם הם.

כשם שאיננו רואים את העליה כדבר התלוי בהסכם כך איננו רואים חילופי־אוכלוסין כדבר שתלוי בו הכפיה. איננו מודים שיש למי שהוא בעולם זכות מוסרית למנוע או לצמצם את עליתנו, אך איננו נוטלים לעצמנו שום זכות לכוף על מי שהוא יציאה. זאת הנחה ציונית יסודית. מעולם לא אמרנו כי צר לנו המקום, מעולם לא אמרנו, כי עליה יהודית ועצמאות יהודית מותנות בטרנספר. אמרנו, כי יצירתנו היא הקובעת את כח־הקליטה, ואין אחרים רשאים לצמצם אותה. אך אמרנו, כי יתכנו מצבים אשר יעשו העברת־אוכלוסין רצויה לשני הצדדים. אמרנו: יש ארצות סכנות, שהתפתחותן מתעכבת ועצמאותן מסתכנת (ואלכסנדרתה תוכיח!) מחמת מיעוט אוכלוסין. ובמקום להביא

לאותם המקומות מיליון יהודים, כתכניתו של יערי, או איטלקים, או מהגרים אחרים אשר יגבירו את רב־לאומיותן של אותן הארצות אפשר יבחרו בהבאת אוכלוסין, בני עמם ודתם ולשונם. אמרנו: ההתפתחות המהירה אשר אנו מאמינים כי תבוא אחר המלחמה — קודם כל לרגל פעולתנו ועליתנו, וגם לרגל גורמים עולמיים אחרים — עלולה לעשות את השאלה, שכיום הזה אינה אלא הלכתא [illegible]שיחא, לנושא להסכם מדיני ביחסי־שכנים. אמרנו: אם יבוא תיכון עולמי לאחר המלחמה, הוא יצטרך לדון בשאלות הגדולות של ארצות הים התיכון, ואם הוא „יציב גבולות עמים", ויראג לצימופם של אזורים דלילים, אפשר ימצא כי יש ענין לסייע לא לפיזורנו, כי אם לריכוזנו, ולריכוזם של אחרים. מי הוא הסוציאליסט המעוניין לפסול מראש את עצם הרעיון הזה ולהכתימו כמשהו בלתי הוגן?

ויכוח זה איננו בעתו, כי שום סיטואציה פוליטית עדיין אינה מעמידה בפנינו שאלות מסוג זה. אך אם כופים עלינו ויכוח זה כדי להפחידנו, אם רוצים להכריז שמושג הטראנספר המוסכם בל יבוא בחברה הגונה — חייב אני לשאול: האם מרחביה לא נבנתה על ידי טראנספר? האם לא הועברו אוכלסי „פולה" ממקום למקום? אכן היה זה טראנספר זוטא מתוך הסכם. ואלמלא טראנספרים רבים כאלה, לא היה השומר הצעיר יושב לא במרחביה ולא במשמר העמק ולא בשאר מקומות. ואם כל טראנספר שהוא איננו הוגן — הרי גם התישבותו של השומר הצעיר אינה מעשה הוגן, ואם מה שנעשה למען ישובו של השומר הצעיר הוא מעשה הוגן, מדוע לא יהיה הוגן כשיהא נעשה בקנה־מדה גדול יותר ולא רק בשביל השומר הצעיר כי אם בשביל כלל־ישראל?

אך למה כופים עלינו את ההפלגה לענינים רחוקים, הן אנו [illegible]ידים בנקודה קרובה, שעליה אנו חייבים לדון, ההנהלה הביאה [illegible]נו הצעה, יש להצטער על כך שהיא לא תתקבל פה אחד, ההתבדלות האופוזיציונית בימי־הכרעה גדולים בחיי־עם — מה סיבה? יערי סיים בתקוה, שאף על פי שהוא נמצא כאן במיעוט, עוד נבוא אנחנו אליו. נבואה צנועה זו נאמרה כדרך המתערבים במרוץ־סוסים: נראה נא סוסו של מי ינצח. יערי סבור, שהסוס של עצמאות יהודית אין לו תקוה. איני יכול להתווכח אתו על כך

איני יודע מה צפון לנו בחיק ההיסטוריה. אך חוששני, שאם ה„סוס" שלנו, חלילה, יכרע — לא יגיע גם יערי למחוז חפצו.

אין כאן ענין של שני „צדדים", שאת כסא פלוני במחלקה המדינית יירש אלמוני, והוא ישיג יותר אצל שליטי העולם או אצל הערבים. הענין הוא הרבה יותר חמור. אם לתביעה של התנועה הציונית נשקפת מפלה, אין זו מפלה ליריביו המפלגתי[illegible] של יערי, כי אם לעם העברי, לאידיאה הציונית. אם אנחנו לא נזכה לכך, שפנת־ארץ זו תהיה פתוחה לעליה ושבניתו לא תעוכב בידי פקידות זרה, השוקלת כל התקדמות שלנו מבחינת החשבונות שלה — אזי גם תקוותיו הטובות של יערי אין להן תקומה, וגם החזון של שנים־עשר מליון יהודים במזרח עוף יתעופף.

מאיר יערי, משהוא עוזב את חזון הי"ב מיליונים—העתידים להתישב בארצות המזרח לאחר שיקום משטר סוציאליסטי בעולם — ומתיצב על קרקע ההווה, הרי הוא מזכיר לי את הגנרלים המת־כוננים למלחמה חדשה לפי הטכסיסים של המלחמה הקודמת. כנגד התביעה שלנו, המבקשת להבטיח לנו עצמאות בעניני עליה והת־ישבות, הוא מבקש בעצם לקיים את הסטאטוס־קבו. הניסוחים שהוא משתמש בהם היו מצלצלים יפה לפני עשרים וחמש שנים. פיקוח בין־לאומי? מדוע לא? עכשיו אנחנו יודעים כי פירוש הדברים: פקידות זרה, אימפריאליסטית, ה„מפקחת" עלינו מתוך חשבונותיה שלה. פתיחת שערים — טעמנו טעמה של פתיחה זו כשהמפתחות הם בידי מפקחים, שברצותם פותחים, ברצותם נועלים. במשך עשרים וחמש שנים הן למדנו משהו.

לגבי המחר הרחוק, לאחר הגשמת הסוציאליזם יש לו להשומר הצעיר „חזון". לגבי המחר הקרוב — איננו יוצא מתחומי הסטאטוס קבו המדיני. ובינתים הוא משמיע דבורים חדשים שיש בהם כדי להדאיג. שמענו היום מפי יערי, כי [illegible] המוני יהודים אחר המלחמה הרי היא „קטסטרופה מאורגנת". הרי זו אמירה שיש בה כדי לזעזע.

מכיר אני מושגים אלה אצל כמה „ציונים טובים". אך לא שמעתי כזאת אצל השומר הצעיר. היו וודאי ישנם ציונים, התור־מים לקרנות, הנהנים מידיעות טובות על התבססות יהודים בארץ

והרוחשים כל טוב לישובי הפועלים, אך מעולם לא האמינו בעליה גדולה. חששו לסכנות הכרוכות בה, לא ראו את כוחות־הבניה הצפונים בה.

אך החלוצים, על משפחותיהם ושבטיהם, הלא הם באו מתוך קטסטרופה, הן הם באו מתוך אמונה בכוח היוצר של העליה. הן על כך נלחמנו כל ימינו עם טובי הציונים.

עכשיו אומר לנו יערי: יש לו תכנית אחרת, וגם שם יש לו בשבילה — ריפטריאציה. כך, ריפטריאציה. אי אפשר להביא יהודים שבורים ושדודים, מחוסרי כסף, לארץ־ישראל. צריך תחילה להבריא אותם. פולין תהיה להם קור־ארט. פולין תחזיר להם את רכושם ואת פרנסתם. ואז — נכשיר אותם לציונות.

ודברים אלה נשמעים מפי חלוץ, מפי אדם שעבר את כל הדרך הארוכה מאז העליה השלישית. מה קרה כאן? האם לא נתערער איזה יסוד חשוב מאד?

הן הציונות החלוצית לא היתה ציונות של „נשמה יתירה". לא היתה מרחפת בענני כבוד. הן הציונות החלוצית היתה ציונות של יסורי־עם. הן לשם כך עבדנו, שהציונות תוכל להיות פודה ומצילה מן הקאטאסטרופה היהודית.

וכשעדיין לא היה בארץ כלום אמרנו: יש להקדים ולהעלות את אלה אשר יהיו מניחי־יסודות, למען תוכל בעקבותם לבוא העליה הגדולה ולמצוא אחיזה. לא תבענו לעצמנו פריבילגיות, לא ביקשנו להעדיף „מיוחסים". אלא את אלה המתכוונים להרחיב את ידיעת הארץ בשביל הבאים אחריהם. ועכשיו אומרים לנו: נרחיב קצת את ההתישבות, נוסיף קצת, נשיג מלווה על חשבון יציבותם של המשקים. — זהו האופק שלנו?

למה יתנו לנו מלוה? בגלל עינינו היפות? מפני זה שיש מישהו בעולם שאינו יכול להתקיים אם לא יפותחו המשקים הישנים של השומר הצעיר? לא רק העולם הקפיטליסטי יכול להתקיים בלעדיהם, גם ברית המועצות יכולה להתקיים בלעדי אלה. למי זה חשוב שיהיו בארץ עוד עשרות אלפים יהודים ועוד מספר משקים — איזה צורך יש לעולם בזה?

גם אני מקוה ליום־מלווה. ליום בו יבוא העולם לעזרתנו בממדים בין־לאומיים. אבל זה יהיה אקט פוליטי, מתוך רצון לפתור

בעיה גדולה והמורה, מתוך הודיה בגודל הענין שלנו, מתוך רצון לתקן עוול עולמי תיקון של ממש.

קשה לי ויכוח זה, קשה לי שאני נאלץ להגיד ליערי, איש ההסתדרות, איש תנועה חלוצית, דברים אלה. אך לא נגדך, יערי, אני אומר זאת כי אם נגד איזה דיבוק המדבר מגרונך. ראוי הדבר שתקבע סטיפנדיה למי שילך ויחקור את התגלגלות המושגים הצ[יו]ניים בספרות השומר הצעיר, התגלגלות שאין כל התאם בינה [ל]מפעלו החלוצי.

יערי מסכים שצריך להשקות את הנגב. והוא יודע שלשם כך דרושים כספים. אך דרוש משהו קודם לכספים — ר ש י ו ן. „הפיקוח הבין-לאומי" איננו נותן אותו. וב„משטר דו־לאומי" ספק אם תשקה את הנגב, כי משטר זה יכול להתקיים בלעדיו. „השקאת הנגב דרושה רק למי שצריך להביא הנה את ה„קטסטרופה המאורגנת", את המוני היהודים השבורים והשדודים. (י ע ר י: גם במדינת פיל היית משקה את הנגב?) מדוע אתה מטיל עלי את מדינת פיל? (בן־גוריון: ומה בדבר המדינה של בן־טוב?).

אינני יודע אם הנגב הוא עסק טוב מבחינה כלכלית. אני מניח כי יש עסקים יותר טובים בעולם. אך אני שייך לסוג הציונים אשר הוראות הכלכלית איננה קדושה להם. יערי יכול ללגלג ש„כל המרבה ביהודים הרי זה משובח". ואני יודע שכל מה ש נחנו עושים, הרינו מתכוונים בזה „להרבות ביהודים". לא מפני חשבון כלכלי אנחנו מסקלים הרים. חושבני ששום מדינה בעולם לא הוקמה מתוך חשבון כלכלי. וגם השקאת הנגב לא תיעשה מעשה־„עסק". (יערי: למה לא יתנו לנו להשקות את הנגב?) האם הכנסת זאת כסעיף בהסכם? וכן הוא אותו ענין שיערי קורא לו „הרומנטיקה של עקבה". הענין לא נתקיים, לא מפני שהוא רומנטי, ולא מפני שקרן היסוד נמנעה להקציב את הסכומים הדרושים, כי אם מתו[ך] המכשולים שבאו מצד „הפיקוח הבין־לאומי".

העולם כולו עומד עתה על פרשת דרכים. מעין פתיחת־שערי־שמים. איננו יודעים אם השמים יהיו נענים לנו. אך חובה לדעת מה לבקש, לקראת מה לכוון את הלב. ואוי לו למי שמכוון בשעה כזאת לדבר שטות.

יערי אומר לנו, כי תביעתנו למשטר שיש עמו עצמאות

יהודית הרי הוא „קרע עם העבר". מהו העבר הציוני? כפירה בחירות ישראל? עוד מעט וילמדו אותנו בשם הנאמנות לעבר כי המלה מדינת־ישראל היא קרע עם הציונות, כי לרעיונו של הרצל יקראו עתה „הנאמנים לעבר": „השתלטות"!

צדק קליינבוים באמרו: מה הצורך לציונים שאינם מאמינים במה שאנחנו מאמינים — לפסול אותנו במובן מוסרי, להכתים את [ח]ירות ישראל?

ואם רצוננו להיות רוב במדינה ולכוון את המדינה לקליטת עליות נוספות הוא פסול מוסרי — הרי גם יערי אתנו בחברה, כי גם הוא צופה לאותו רגע.

מדוע הוא מקטרג עלינו ומכתים אותנו ב„רצון להשתלט"? מי רוצה להשתלט ועל מי? הרוצים אנו להשתלט על הפלח הערבי, לנצל אותו, לשלול את זכותו לעבודה, לחיים לאומיים, לתרבות משלו? היש בזה הבדל בינינו לבין יערי? אכן דבר אחד רוצים אנו לקחת ממנו, את היותו עם־הרוב בארץ, וזהו באמת קונפליקט קשה. אין רוב מסכים ברצונו הטוב להיות למיעוט. אך היש בזה הבדל בינינו לבין יערי?

נניח, שלאחר המלחמה ישב טריבונאל בין־לאומי. ישבו בו סוציאליסטים, קומוניסטים, דמוקרטים ופרוגרסיביים. נביא לפניהם את דיוננו. יערי יאמר להם: רואים אתם את כל השטח העצום הזה של ארצות המזרח הקרוב. תנו לנו להושיב בהם, מחוץ פלשתינה ועד איראן ותורכיה, 12 מיליון יהודים. אני מוכן להסתפק בפחות מזה. אין לי שום חלומות אימפריאליסטים יהודים. אינני רוצה להכניס יהודים לתימן ולעירק, למרוקו ולאיראן, אדרבא, אני רוצה להוציא יהודים מכל אותן הארצות. אני מוכן לשחרר את ארצות ערב מן הצרות שיש להם עם היהודים. אני מוכן לשחרר את אנשי באגדאד מנסיון קשה שמא יתגבר עליהם יצרם. אני מסתפק ברצועת־אדמה [...]ת, ובה אני רוצה חופש יצירה וחופש עליה, ועל מנת כך אני מסכים להיות שותף לחטיבה גדולה דו־לאומית או תלת־לאומית, מה שאפשר לקרוא „פדרציה" של ארצות המזרח הקרוב. מדוע ההצעה של יערי היא פרוגרסיבית וההצעה שלי היא ריאקציונית?

אילו היה המדובר לא על יהודים, כי אם על איזו אומה אחרת — לא היו מוצאים בכך פסול. אילו היתה ברית המועצות

מתליטה להכריז רפובליקה זו או אחרת — לא היו מוצאים בה פסול, אך כשמדברים על ענינו של העם העברי, על גמר־נדודים לאחר אלפים שנה, על רצון לשים קץ לגלות עולמית — הרי זה פסול.

אין בלבי כלום על יערי, שהוא רואה את עצמו ריאליסט ואותנו אוטופיסטים. זכותו הוא לשאוף לא לעצמאות יהודית כי אם ל„מכסות עליה מוסכמות" ולתכנית מוסכמת של פיתוח הארץ וישו… בפיקוח בין־לאומי. אולם מה זכותו לאמור לתנועה הציונית, שא… מוכנה להפקיד את גורלה בידי התכניות ה„מוסכמות": את רוצה בהשתלטות. הרי זה עלבון קשה, הוצאת לעז. לא די לנו בהלעזה של זרים ואויבים, שגם אתה בא להוסיף עליהם ולתת להם תיווק?

ועוד הערה אחת: לתוך הויכוח המדיני מנסים להכניס משום־מה תוארים שאינם ענין לכך. יש מבקשים לראות סימן של „פרוג־רסיביות" דווקא בשלילת עצמאות יהודית או במינימליזם ציוני. הדברים הגיעו לידי כך שעתון היוצא מטעם לאנדסמאנשאפט גדולה של עולים, שגדלה ועלתה לא רק בזכותה היא אלא גם במידה מרובה בזכות הגזירות שנגזרו על ישראל (כמו שהציונות גדלה בארץ בזכות זו), כותב ומזהיר שאין לקשור את הציונות עם צרת ישראל, וכי אין לדרוש עליה בהתאם לצרכי הגולה, ואין להניח שתנאים באיזו ארץ יהיו נקבעים לפי תנאים בארצות אחרות ורחוקות. ולזה יקרא ציונות פרוגרסיבית. וכיון שיש אנשים הנבהלים, מפני תוארי־גנאי שמרכיבים להם, ומפני עטרת הפרו־גרסיביות שאחרים נוטלים לעצמכם הריני אומר שאני כופר בפרוגרסיביות זו, שאינה רוצה בעליה בהתאם לצרכי הגולה, ושחוששת לדרוש בארץ תנאים שיהיו הולמים את צרכיהם של יהודים בארצות אחרות ורחוקות.

מאידך, הזכיר כאן יערי את „תכנית נורדוי", במין הבעת־ביטול כאילו צריך להתבייש בה. ולפיכך רואה אני חובה להזכיר, ש„הקונט… היה העתון היחידי בארץ שפרסם אותה, ומתוך אהדה. (בן־גוריון… את מאמרי יבנאלי). הציונות שלפני עשרים וחמש שנים לא יכלה להרים את המשא הזה, כי אותה ארץ־ישראל של היום לא היתה עדיין. גם מאיר יערי עוד לא היה, וגם לא משקו שהוא גאה עליו. אך לאחר מה שנעשה בארץ במשך שנים אלה, לאחר הישגים הטכניים והחקלאים וההתישבותיים וההרשתיים — רשאים אנו להעיז מה שלא העיזה הציונות

אז, ולא רק ישוב נוצר, נוצרו גם המכשירים אשר לא היו לנו אז. ועוד יש סיפק בידינו להכין תכניות חקלאיות, טכניות ופיננסיות, שיתקבלו לא כדברי הזיה.

למי יש המכשיר המדעי המדויק למדוד בו את כוח תנופתנו וסיכויינו? והבן לא אוכל מבין להם לדוגלים בשם „הריאליזם", הצורך העמוק הזה לא לגלות כוחות ריאליים העומדים לעזרתנו, כי אם ללמד …גם והערב פרק ב„ריאליזם" המקצץ את סיכויינו. האמנם יש אתם סיכויים ממשיים יותר, ארצות אחרות טובות יותר, או פתרונות אחרים לא שערנום?

אין זו רבותה גדולה להוכיח כי אנו אוטופיים. ראשית כל טרחו בכך כל יריבינו, כל השנים. ואף על פי כן, האוטופיה שלנו היה וקיימת, ואף השיגה משהו, אולי יותר ממה שהשיג הריאליזם שבו לנו. ושנית, אין אנו מבטיחים שיש מישהו הנותן לנו את מבוקשנו. אדרבא, אנחנו איננו מסתירים את קשי „המציאות". אנחנו אומרים: אין נותנים לנו, ועלינו להאבק. וההאבקות קשה ומרה. אלא שאנחנו מאמינים, כי הצדק אתנו והכוח להאבק אתנו, וגם איזה כוח צפון בנו. אם יספיק כוחנו — למעשה פתרונים. וה„ריאליסטים" מדברים אלינו כאילו יש בידיהם „סחורה" טובה, ריאלית, להציע לנו, אלא שאין אנו מבתינים בטיבה ובמעלו־תיה. אך הן מותר לנו לשאול: האמנם „הסחורה" בידיכם? האמנם יש לכם „מכסות עליה מוסכמות", והסכם על ביטול הספר הלבן, ותכנית פיתוח מוסכמת, ומשטר מדיני מוסכם?

אנא, יהודים טובים, אל נא תביאו לנו סחורה שאינה כלבב, ואל נא תגישו לאחרים בשמנו סחורה שלא מסרנו לכם. אולם ההס־כמים השונים שמציעים בשמנו על חשבון רצון העם היהודי לחיים ולתחיה — גם אם הצד השני יקבל אותם — לא בידינו לקיימם. אפשר שיהודים שעלו לארץ מוכנים לוותר על זכות־העליה של יהודים אחרים. אך הן צריך לשאול את אותם היהודים, שלא עלו עדיין, אם הם מוכנים לוותר, מי המדינאי היהודי, בא־כוחם של פליטים אשר יתחייב שלא יבואו „סטרומות" אחרות, ומי המדינאי הלא־יהודי שיקבל ברצינות שטרות כאלה.

אני מוסר מודעה, כי המפלגה אשר בשמה אני מדבר קבלה בועידתה בכפר ויתקין פה אחד את ההצעה המדינית של ההנהלה הציונית.

ועוד לפני שנה בערך, בימי הבחירות לועידת ההסתדרות, פירסמה מפלגת פועלי ארץ־ישראל את מצעה לקראת הבחירות, שבה קבעה בבהירות מרובה את עמדתה המדינית. עתה באה ועידת כפר־ויתקין ואישרה את המצע הזה כתכניתה המדינית של המפלגה.

אסיים את דברי בדברי ציוני שגם מבקרינו אינם שוללים ממנו את הפרוגרסיביות והריאליזם אדרבא, יערי וחבריו אשר מנעו את אמונם משליחי הפועלים בהנהלת ההסתדרות הציונית נתנו את קולותיהם לחיים ויצמן, הפרוגרסיבי והריאליסטי.

הדברים נדפסו באמריקא, בגליון של מארגען־ז'ורנאל" המוקדש לחיים וייצמן. עתון עברי בארץ טרח ומצא על יסוד מאמרים שונים באותו גליון כי התנועה הציונית היא „ללא דגל". את דבריו של ויצמן עצמו שבאו באותו גליון, באותיות בולטות לא טרח ולא מצא.

ואלו הם הדברים:

„מה אנו רוצים"?

*אנו רוצים מדינה יהודית בארץ ישראל. במדינה זו (תוכלו לקרוא לכך קומונוונת) ייהנו כל האזרחים מזכויות אזרחיות ופוליטיות מלאות; נוסף על כך ייהנו הערבים מאוטונומיה מלאה בעניניהם הפנימיים.

אם יהיו ערבים, אשר לא ירצו להישאר במדינה יהודית — יש ליתן להם את כל האפשרויות לעבור בדרך טרנספר לאחת המדי־ניות הערביות הרבות והגדולות.

אם על ארץ־ישראל להיות מדינה נפרדת, או שעליה להשתייך לאחת הפידירציות המוצעות — זוהי שאלה לתור. בגלל החשיבות האסטרטגית והכלכלית של ארץ־ישראל היה רצוי, שהמדינה היהודית תשתייך אל חבר העמים הבריטי. דבר זה היה לטובת שני הצדדים גם יחד. לטובת היהודים ולטובת העם הבריטי. אך עלינו להיות מוכנים — אם יהיה צורך בכך — גם להצטרף, על יסוד ערבויות מסויימות, לפידרציה משותפת עם מדינות ערב".

מפי חיים וייצמן דיבר הפעם רצונה של התנועה הציונית.

שיחה עם חח' זיכל מסניף המפלגה וחי' מזכירות מועצת פועלי ראשון-לציון.

בכמה מפעלים תעשייתיים עומדים לפני חדוש חוזים ב-1.1.43, בין המפעלים, בתי החרושת:

1. בירה - נשר - 170 פועלים.
2. גביש - זכוכית - 180 פועלים.

המו"מ המוקדם לא הביא לתוצאות חיוביות ויכול להיות שנעמוד לפני שביתה.

לפני כמה שבועות התקיימה ישיבה של מועצת הסניף עם חברינו בועדי הפועלים. סוכמה הדרך להנהלת הפעולה המקצועית. חח' זיכל ימציא לנו סקירה על הישיבה ועל המצב בתעשיה במקום.

השומר-הצעיר מכין את הפועלים לקראת שביתות ספונטניות, באם ההסתדרות לא תסכים להכריז שביתה בעצמה.

ביום 18.12.42, בישיבת מזכירות המועצה דרש בא"כ השומר-הצעיר להחליט, שבאם המו"מ לא יסתיים בתוצאות חיוביות עד יום 1.1.43, הרי ביום 2.1.43, צריכה להכריז שביתה בבית החרושת לבירה "נשר".

באותה הרוח התנהלה אספת פועלים מטעם השומר-הצעיר שהתקיימה בשבת.

השתתפנו באספה זאת וגם התוכחנו. עלינו לקרוא אספת פועלים מטעם המפלגה כדי לרכז את הצבור סביבנו ולהסביר לפועלים במקום את מצב הענינים.

דורש שחח' א. רבינוביץ יבוא להרצאה בראשון-לציון.

תל-אביב, 22.12.1942.

No. 15

שנת השלשים ושש, כרך י״ד

הפועל הצעיר

שבועון מפלגת פועלי ארץ־ישראל

Tel-Aviv, 24 December 1942

תל־אביב, ט״ז טבת תש״ג

התוכן:

א) על גלוי דעת אחד — — — — — — —
ב) הדים — — — — — — — — י. ל.
ג) מפלגה וסיעה — — — — — — א. ליבינשטיין
ד) היסוד האוטופי בסוציאליזם — — — — מ. בובר
ה) קצת חשבונות — — — — — — — ב. כצנלסון
ו) חזון הכפל — — — — — — — א. שטיינמן
ז) על החינוך בשעת חירום — — — אלכסנדר מנצ׳ינסקי
ח) במערכות המלחמה — — — — — — — ב. ה.
ט) הערות ורשימות — — — — — — — אלשי״ך
י) במפלגה — — — — — — — — —
יא) ניסן סם — — — — — — — — ברוך בג
יב) ספרים שנתקבלו במערכת — — — — — —

על גילוי דעת אחד

גילוי הדעת מטעם „ועדת הכינוס של חלק מציירי מפלגת פועלי א״י״ (שנתפרסם ב„דבר״ מיום 22.11 ש״ז) הנהו תעודה מיוחדת במינה בחיי מפלגתנו ותעודה מיוחדת במינה בתולדות תנועת הפועלים בארץ.

החתומים על התעודה הזאת ריכזו בה מה שיש להם לומר „אל כל חברי מפלגת פועלי ארץ ישראל״.

אל מה קוראים בעלי גילוי־הדעת את חברי המפלגה?

לאחדותה או לשבירתה?

הם מתיצבים כעומדים „על משמר אחדותה ושלמותה״ של המפ־לגה — ואחדות זו ושלמות זו הם מקיימים על ידי כינוס של חברים מתבדלים, שאין לשאר החברים ולמוסדות המפלגה חלק בו.

הם רוצים במפלגה בעלת „חוקי החלטה והכרעה״ ובחיי מפלגה תקינים״ — ואין בפיהם אלא קריאה לחברים שיהיו מסירים את החל־טות ועידתם, שהיא הרשות העליונה של כלל־המפלגה.

הם תובעים „אחריות משותפת והכרעה משותפת״ — ואותה שעה הם מקיימים „סיעה״, היינו: אחריות נבדלת והכרעה נבדלת, מפלגה בתוך מפלגה.

הם רוצים ב„ביצורה, הרחבתה והתלכדותה״ של המפלגה, והריהם „מבצרים״ את המפלגה ו„מרחיבים״ אותה ו„מלכדים״ אותה על ידי שלילת סמכותם של מוסדותיה המוסמכים.

הם דוגלים ב„מפלגת פועלים דימוקראטית״, והכרעה שקולה של רוב המפלגה היא בפיהם לא דימוקראטיה, אלא „השתלטות״.

הם רוצים ב„ערות חברותית מלאה ושוה של כל חבר״, אולם לעצמם הם נוטלים סמכות מיוחדת לפסול את חוקיותה וסמכותה של כל הכרעה שאינה רצויה להם.

הם שואפים ל„פתיחת־שערים לאלפי חברים בלתי־מפלגתיים״, אולם לחברים שבפנים הם קוראים שלא יתפקדו במפקד־המפלגה.

הם רוצים ב„חתירה מתמדת לאיחוד עם החלקים הציוניים־הסוציאליסטיים האחרים שבהסתדרות״ והם עוסקים בחתירה מתמדת להתבדלות מחברים שבמפלגה.

הם דורשים „שיתוף כל חלקי התנועה בהכרעת הענינים ובהנ־הלתם״ — ואת השיתוף הם מקיימים על ידי שביתת־שבת בועידת המפלגה ועל ידי סירוב להשתתף בדיוניה ולהשפיע על החלטותיה.

הם מודים, כי המפלגה רשאית לקרוא חורה את שליחיה — אולם אינם מודים כי החלטה זו מחייבת אותם.

הם מכריזים כי „החזרת המנדטים תתכן, אך לא למפלגה אלא לבוחרים עצמם״, היינו בדרך של בחירות, ובאותה שעה הם מודיעים כי לבחירות חדשות אינם מסכימים.

וכל אלה אינן בחינת דעת־יחיד, שאדם יכול לחזור בו כשתתברר לו טעותו, אלא „גילוי דעת״ מנוסח ומוסמך ומוצהר של חברים הקשורים זה לזה קשר סיעתי, קשר של „סולידריות״ ו„משמעת״ — סולידריות ומשמעת שהם חייבים בהן לגבי בני־סיעתם אך אינם חייבים בהן לגבי המפלגה.

בעלי גילוי־הדעת מאחלים למפלגה אך טוב: אחדות ותברות, תוקף־החלטה וכושר־ביצוע. אולם גירסתם היא: המפלגה היא מפלג־תנו אלא אם כן היא מבטלת את רצונה מפני רצוננו הסיעתי, ואם לאו — הכרעתה אינה הכרעה, החלטותיה אינן החלטות, סמכותה אינה סמכות, משאלה אינו משאל, ועידתה אינה ועידה. זאת תורת הדימו־קראטיה בפי נושאי דגל הסיעתיות.

אין גילוי־הדעת תובע את חופש הבירור והויכוח, באשר אין לו צורך לתבוע: חופש זה קיים במפלגה, במוסדותיה ובעתונותה. הוא תובע לעצמו זכות אחרת: לקרוא ל„מרי אזרחי״ במפלגה.

אך בברית־חברים המלוכדים מרצון אין משתמשים בשיטות לקוחות מתוך אורגניזציות הקיימות בכפיה. מפלגה היא יצירת חברתית מרצון ומהתנדבות. אין אדם מקיים את חברותו במפלגה אלא אם כן הוא „מקבל את עולה״. חברות ופריקת־עול אינן יכולות לדור בכפיפה אחת. מי שמסרב למלא חובות־חבר מוותר על זכויות־חבר.

המפלגה השמיעה את רצונה בצורה הברורה ביותר: בבחירות, במשאל־חברים, בהחלטות הועידה. והיא לא תבטל את רצונה מפני הרוצים לכוף עליה את ביטול רצונה.

המפלגה לא השתחררה עדיין מנגע הסיעתיות. אך היא גמרה אומר להרפא ממנו. המפלגה איננה משלה את נפשה: היא לא זכתה עדיין להחזיר לחבריה את הרגשת החברות, ללא־מחיצות, אולם אדיר חפצה, לנטוע הרגשה זו בלבבות. המפלגה עדיין לא החזירה לעצמה את מלוא כושר הביצוע, אולם היא תובעת אותו מחבריה. זהו רצונה הברור של המפלגה. לכך היא חותרת. היא לא תעשה נחת־רוח לאויבי הפועל הארצישראלי המצפים לאידה, ולא תהיה טרף לרוח־עועים, ולא תתן להטביע עצמה ביוון־„מחלוקת".

המפלגה קוראת לאלפי חבריה ולרבבות בוחריה **אשר מקומם בתוכה**: שמרו אמונים למכשיר היצירה והמלחמה של הפועל הארצישראלי, למפלגת פועלי ארץ ישראל! לא רחוק היום, והמכשיר הזה ידרש לכולנו ביתר שאת.

הדים

ההדים מתגלגלים הולכים. את בטויים המדיני החזק והנמרץ ביותר מצאו בהודעתה של הממשלה הבריטית, שנמסרה בשם שלש המעצמות ובנות בריתן, בשני בתי הפרלמנט, תוך התרגשות רבה וטקס של אבל בלתי שכיח. נדר השתיקה הופר, נשבר, נפרץ. אף קדושת המסורת של סדרי־הדיון בפרלמנט הבריטי לא היה בה כדי לעצור בעד בטוי־האבל הספונטני, כאשר צירי הבית כולם קמו על רגליהם והתיחדו תוך עמידת דומיה עם הטרגדיה האיומה שנתרגשה על האומה הישראלית.

דם מיליוני היהודים המעונים והמומתים בכל המיתות המשונות בידי הנאצים אינו מפעפע שוב בחשאי, בודד ונשכח, בסתר חומות הגיטאות ובגיאות ההריגה, אלא צועק בחללו של עולם, נישא בקול אדיר על גלי האתר, על דפי העתונות ובוקע מתוך הכינוסים, ההפגנות וגילויי־הדעת של תנועות־המונים וטובי האנושיות בכל רחבי תבל. העולם התרבותי מוחה, מתרה, מבשר נקם ושילם למרצחים. ואם אין בכל אלה תנחומין לא לקרבנות האומללים ולא לעם העברי, האונן, הרי הוקלה במקצת אותה מועקה מוסרית נוראה שהעיקה עלינו כל הימים, כי הננו בודדים ביגוננו והעמים לוחמי החרות מתעלמים מן הזוועות האיומות ביותר שהן בתקופה הנוכחית נחלת עם אחד בלבד.

נתעורר מצפונו של העולם. נתעורר במאוחר במקצת. יתכן שאילו עמד מיד כאשר הרימה הברבריות הנאצית את קרדום ההשמדה שלה על ראש היהודים, עוד לפני תשע שנים, על משמעותו של הדבר הזה בשביל האנושיות התרבותית כולה, אפשר היה למנוע את שבולת הדמים האיומה, שכל עמי העולם, אם כי לא במידה שוה, נגרפים בה בימים אלה. אך כשם שכל צעקה על **שעבר** היא תפילת־שוא, כך גם כל צעקה על **שהווה**, שאינה משמשת תכונה להצלה ממשית, נשארת ממילא צעקת־שוא.

הדבר שנדרשות לו האומות התרבותיות, אשר נתנו בצורה נרגשת כל כך את הבטוי להשתתפותן באסונו של העם היהודי, הוא **להחיש** בכל מידת יכולתן את **מעשה ההצלה**, שיפתחו את הגבולות שלהן ואת דרכי המעבר שבתחומי שלטונן לשארית ישראל שאפשר עוד למלטה מן ההשמדה והכליה. אין אנו יודעים באיזו מידה אפשר להשפיע על גרמניה הנאצית עצמה שתשיב את ידיה הטמאות מן הרצח ושתתן ליהודים ולילדי היהודים לעזוב את הארצות המשועבדות לה. אבל ישנם יהודים רבים במדינות הספר, שבפי הנראה היציאה מהן איננה מן הנמנעות; וישנן מאות אלפי יהודים, פליטי פולין, ליטא ורומניה, בתחומי שלטונה של ברית המועצות, אשר אם כי לא מתנכלים להם שם להשמידם במכוון, הם נשמדים הולכים מחמת רעב ומגפות ויציאתם והצלתם אינן תלויות בשום דבר אחר מאשר ברצונה הטוב של בת־ברית אחת שתתן להם לצאת וברצונה הטוב של בת־ברית שניה שתתן להם להכנס.

יופיע נא הרצון הטוב הזה, יופיע המעשה העשוי להוכיח את תוכנן הרציני של ההצהרות והמחאות, ויטביע את חותם האמת על כל הדברים שנאמרו בימים אלה בפרשה מחרידה זו.

י. ל.

* * *

ביום 17.12 קרא עדן בפרלמנט הבריטי ההצהרה שלהלן:

„תשומת לבן של ממשלות בלגיה, טשיכוסלובאקיה, יוון, לוכסמבורג, הולאנד, נורוגיה, פולין, ארצות־הברית של אמריקה, הממלכה המאוחדת של בריטניה הגדולה וצפון אירלאנד, ססס"ר, יוגוסלאביה והוועד הלאומי הצרפתי, הופנתה לידיעות הרבות מאירופה, שהשלטונות הגרמניים, מבלי להסתפק בשלילת הזכויות האנושיות האלמנטאריות ביותר מאת אנשי הגזע היהודי שבכל הארצות, שעליהן הוטל שלטונם הבארברי, מביאים עכשיו לידי הגשמה את מחשבתו של היטלר להשמיד את כל עם היהודים באירופה.

„מכל הארצות הכבושות הם מגרשים את היהודים בתנאים איומים של אכזריות וזועה ומסיעים אותם לאירופה המזרחית ולפולין, שנעשתה בית המטבחיים העיקרי.

„את הגיטאות, שהוקמו בידי הפולשים הגרמנים, הם מרוקנים מכל יהודיהם, מלבד מתי מספר עובדים מומחים ביותר הדרושים לתעשיות המלחמה.

„מכל אלה המגורשים אין איש שומע מהם דבר עוד. בעלי הכוח שבהם מועבדים באיטיות עד מוות במחנות עבודה. את החלשים והחולים הם משאירים למות מאפיסת הכוחות או ברעב או נשחטים בהמתות המוניות. מספר הקרבנות של אכזריות דמים זו נמנה במאות אלפים רבים של חפים מכל פשע, גברים, נשים וילדים.

„הממשלות הנזכרות למעלה והוועד הלאומי הצרפתי מגנים במונחים החזקים ביותר את המדיניות הבסטיאלית הזאת של השמדה בדם קר. הן מצהירות, שמאורעות כאלה רק מגבירים את החלטתם של כל העמים שוחרי החירות למגר את העריצות ההיטלריית הבארבארית.

„הן קובעות מחדש את החלטתן החגיגית להבטיח, שהאחראים למעשים אלה לא יימלטו מעונש ולהתאמץ בכל האמצעים המעשיים להביא לידי מטרה זו".

נוסח הצהרה זו הוקרא באותה שעה גם בוואשינגטון ובמוסקבה ושודרה ב"ב"ג לשונות ברשת הראדיו של בנות־הברית. הפרלמנט הבריטי כיבד בעמידת דומיה את זכר הקרבנות של הבארבריות ההיטלראית. הציר הליברלי ג'יימס די רוטשילד הודה בדברים נרגשים למר עדן על הצהרת „הנוער המפואר והצודק". ולשאלתו של הציר ליפסון, אם „יבורר היטב לעם הגרמני, שמעשה זה אינו מלחמה אלא רצח ושיש לתבעו לאחריות" — השיב מר עדן, כי „הן זהו בדיוק מה שהממשלה התכוונה לומר כשנקטנו באמצעים לפרסם את ההצהרה הזאת ברבים". גם בבית הלורדים הוקראה הצהרה נוסח באותו נוסח הוד התרגשות כללית.

בפרלמנט, בעתונות ובאספות־מחאה נשמעו הצעות שונות, המכוונות: להזהיר את העם הגרמני על העונש הצפוי, לרשום את האשמים בפשעים האיומים ולהציל בכל האפשר חלקים מן היהדות הנתונה בסכנה וביחוד את הילדים, אשר עליהם נותבה במיוחד חמתו של היטלר. הוצע לבוא בדברים עם הואתיקן ועם ממשלת שוודיה ויתר הארצות הניטראליות, שישמיעו דעתם לממשלת גרמניה על המעשים האלה; לבקש את ממשלת שוודיה, שתסכים ליתן מקלט זמני ליהודי ארצות הכיבוש הנאצי, על יסוד ערובות מספיקות, שהאומות המאוחדות תתחייבנה להספיק צידה בשבילם ולהוציאם בשעת הכושר הראשונה; ובראש וראשונה הוצע, שאנגליה עצמה תתן כניסה חפשית לפליטים יהודים מארצות הכיבוש הנאצי וכן תעשינה גם שאר הממשלות המאוחדות. מפלגת העבודה הבריטית פרסמה קול־קורא, המביע את שאט־נפשה לרדיפות ולמעשה הזוועה כלפי היהודים: „מצפונה של האנושות התרבותית מתקומם ומביע מחאה נלהבת על פשעי־דמים הנורא ביותר בהיסטוריה. אנו פונים לכל אלה, שעדיין היכולת בידם באירופה, לעשות מאמץ לשם הצלת הילדים. לכל הפחות, היא גם הודיעה, כי זמן רב חיכתה לאות מצד פועלי גרמניה, שהם מתנגדים למעשים אלה. אך האות הזה לא בא. עתה אין היא יכולה לנקותם מאשמה והיא מכריזה על אחריותם ועל עונשם בעתיד".

השתתפות. בצער הביעו בהזדמנויות רבות הכנסיות הקאתוליות בשוודיה הצטרפה למחאה על רדיפות היהודים הבישוף יוהאנס מילה, ראש הכנסיה הקתולית. גם הכנסיה הפרוטסטנטית בשוודיה הבריזה על יום תפילה נוצרי לשלום היהודים. — בבית הלורדים הבריטי דבר הבישוף של לונדון בשם הכנסיות הנוצריות. הארכיבישוף מקנטרבורי, שלא יכול היה לבוא, שגר בקריאה נרגשת „להציל את אלה שנשארו בחיים והצבעיים לכל הסכנות של מעשי הזוועה המחרידים".

הועד הפועל של מפלגת העבודה הבלתי תלויה הציע להחליף עצורים גרמנים, הנתונים בידי מדינות הברית, ביהודים שבארצות הכיבוש הנאצי, וכן הציע ליצור קרן בינלאומית, אשר תאפשר הגשמת תכנית ההצלה. ההנהגה החליטה נוכח „הזוועה אשר השכל נרתע בפניה". „מאנצ'סטר גארדיאן" תבע בדברים נמרצים „מדיניות פעילה" מאת הממשלה.

חיים וייצמן השיב תשובה בשם העם היהודי לאגרתו של מיניסטר החוץ הפולני, הרוזן ראצ'ינסקי, וזו לשונה:

„תודתו של העם היהודי מובטחת לך להשתתפות בצערנו בשעת הנסיון המר והנמהר. שטף דמם של עמינו המעונים מאחד ומלכד אותנו בקשרי ידידות למען המאמץ הגדול והמשותף — למגר ולהחריב את האויב. ביום הנצחון תנתן ההזדמנות לעם הפולני בארצו ולעם היהודי בארץ־ישראל לעמול ולשקוד על הקמת עולם יותר טוב".

אזהרות נמרצות לנפגעי הטבוח הנאצי, שלא לקחת חלק במעשי ההונאה נגד היהודים, נשלחו בשידור האלחוט מלונדון ע"י מיניסטר החוץ הצ'כוסלובקי, יאן מאסאריק. גם השידור הלונדוני פנה באזהרה לממשלה אונגריה בהתראה חמורה לבלי גזרת גירוש על היהודים, כי כל מי שישתתף ברדיפות היהודים יבוא על עונשו. שידור דומה לזה נשלח לעם הליטאי.

בוואשינגטון התקבלה משלחת יהודית לראיון אצל הנשיא רוזבלט, שהגישה לו תזכיר על דבר הזוועות בארצות הכיבוש וביקשה ממנו למנות ועד חקירה לגביית עדות על העלולי הבארבאריות הנאצית. הנשיא הבטיח „שהאומות המאוחדות נכונות לעשות כל צעד, כדי לשים קץ לטבח הנאצים ביהודים".

הפגנות אבל העם ב„שבוע האבל" נערכו בלונדון מטעם המוסדים היהודי העולמי בהשתתפות יתר ההסתדרויות הלאומיות. על „שבוע אבל" החליטה ישיבה יוצאת מן הכלל של ועד שליחי הקהילות.

הנהלת הסוכנות היהודית בלונדון פירסמה את ההצהרה הבאה:

„האומות המאוחדות חרצו משפט על הרצח ההמוני של יהודים, המבוצע עכשיו באירופה המשועבדת לגרמנים. היהדות שומעת בפסק־דין זה את קול המצפון של האנושות. המסקנות המוסריות הנובעות מהם הם אמצעים פעילים שיהיה בהם משום תשובה למדי־ניות הגרמנית. אנו פונים אל כל האומות בנות־חורין לתת מקלט לעם משולל בית. אנו פונים לממשלה הבריטית כאפוטרופוס של ביתנו הלאומי: תינתן האפשרות לחצי מיליון היהודים בארץ־ישראל למלא את חובתם ותעודתם על־ידי קבלת אחיהם ואחיותיהם במקום היחידי אשר בו חדלים הפליטים היהודים להיות זרים".

ועד שליחי הקהילות היהודיות בבריטניה פירסם הודעה זו:

„היהדות האנגלית, יחד עם היהודים בעולם כולו, נרגשת מאוד ומכירה טובה מקרב לב על ההצהרה שמסרו היום מיניסטר החוץ אידן בבית הנבחרים והלורד קאנצלר בבית־הלורדים בשם הממשלה הבריטית ושפורסמה בעת ובעונה אחת על ידי ממשלת ארצות־הברית. אנו מקדמים בברכה את כוונתן המפורשת של האומות המאוחדות לחייב באחריות את כל אלה שיש להם חלק בפשעים האכזריים, בין את ראשי הבריונים ובין את מבצעי הזוועות עצמם ולהעמידם לדין. עמוקה תקותנו כי אזהרה זו תועיל למניעת המשך הטבח של אנשים, נשים וילדים חפים מפשע שעלה עד עכשיו בהרבה מאות אלפים של חיי אדם. ההשמדה השיטתית נמשכת והולכת ויש צורך דחוף להציל בני אדם במספר רב ככל האפשר מסכנת השואה. אנו מקוים, שיש לאל ידן של האומות המאו־חדות לטכס ללא דיחוי אמצעים מעשיים לשם מתן מקלט בשטחים שבשלטונן ולהבטיח את שירותיהן הטובים והידידותיים של הממ־שלות הנייטראליות במפעל הצלה זה. תשומת לב מיוחדת יש להק־דיש להצלת הילדים, שבה כבר מילאה ארץ־ישראל שליחות כה חשובה".

מפלגה וסיעה

(מתוך דברים שנאמרו בכינוס מפלגתי)

מפלגה דימוקרטית היא הישג צבורי־מדיני נאות. לפני מאתים שנה לא התקיימו כמעט בעולם מפלגות במובננו אנו. התקיימו רק סיעות — קבוצות מלוכדות ו„גבתרות", שלחמו אחת נגד השניה, ולעתים כל אחת בתוך עצמה, בכל האמצעים. הן לא קראו לועידות, לא דנו בפומבי בעניני מדינה ואומה, לא מסרו דין־וחשבונות בפני שולחיהן, וגם לא היו חייבות ויכוח פומבי. המפלגה — היא ביטוי לרישון עצמי ולזיקה יהודית לפעיל־הצבור, היא פרי התפתחות ממושכת של התנועה הדימוקרטית והסוציאליסטית. תוך התפתחות זו התהווה אותו מבנה הסתדרותי, התלוי במדה רבה בדעת הכלל, החייב לגלות אחריות מסויימת בהיאבקות על השלטון, והנשמר מפני המדות המגושמות ביותר שהתמודדות פוליטית עלולה להתבטא בהן. מפלגה עממית תובעת עדות מתמדת לא רק לגבי רמתה המוסרית כלפי חוץ, כי אם גם לגבי הערכים המוסריים מפנים; אם לא כן תיהפך לגשמי אחר לגמרי, ותאבד את עיקר תכ־נית הקונסטרוקטיביות; ביחוד חברה, אמון הדדי, וצות משותף של אנשים המקודדים, ובדרגה יותר של תהליך זה — תאבד גם את השפעתה על הכלל.

יש מיני מפלגות — „סיעות רק לשם בירור", אך מה זאת סיעה „לשם בירור"? הזה אמת, שבבירור עם חברים מסוג ידוע חשוב יותר לחבר פלוני־אלמוני מאשר הבירור עם שאר חברי המפלגה. התכפיות השונה בין חברי המפלגה מכריחה או להרוס עד היסוד. אין חולקים על כך, שהבירור הראשון הוא הבירור האמתי, והוא גורם יותר מכל להתגבשות הסיעה („ההתגדרות"), ואם בירור זה יעשה בסיעה מה נשאר לה למפלגה, הרי מצוין העבודות המגוונות ואיזון הכחות המתמשש? אם אין בירור גלוי ושוה בין כל חברי המפלגה — אין יותר מפלגה, ובמקומה נוצרת זירה להתגודדות המשתמשת, אבל נשאר קליפתה החיצונית של המפלגה — לתפארת אחדות!

יש עוד תנאי למפלגה דימוקרטית, שבלעדיו היא בבחינת ויקו ואין־אחדות־הרבים, — מידת של אחדות והצדק בין החברים. קשה, כנראה, לעקור את הרשות השנאה והגינוי מתוך האנושיות בכלל, אך אין כל תועלת במפלגה, אם רגשות מעין אלו מתאזרחים בין קבוצי החברים. הסיעה לא רק שמחללת את הבירור החברי אלא גם מגבשת בתוך המפלגה יחסי חשד, גינוי ושנאה, ויש כאן המשפט הזורח; עם מתנגד אין עוסקים גם לדבר בגלוי. ואם קיים בירור לחוד וחשד לחוד, כיצד יתכן אימון כללי בעניני יצוג ושליחות? חדל, איפוא, הרעש של כללי המפלגה, פורצת האבקות והתרוצצות מסביב לכל תפקיד ותפקוד, באים מיטים מילקטים בשם הסיעה „התחנה", ומשתדר המנהג הנאה של „ביור" ו„שתיק" חברי המפלגה, על־ידי „חברים" למפלגה; המפלגה הופכת לקריקטורה של עצמה.

מה זאת בעצם „סיעה"? אף היא אינה אלא מושג מיסדי, או ביתר דיוק: מושג בלתי־מוסרי. המציאות הנפשית־המוסרית קודמת לצד הארגוני. מדעת או שלא מדעת, מרצון או שלא מרצון, הסיעה משמשת אמצעי, ואמצעי יעיל מאד, להריסת המפלגה מבפנים.

מתוכחים אצלנו, האם יש סיעה אחת במפלגת פועלי א"י, או יותר מאחת. ויכוח זה הוא מיותר. מספיק שקיימת סיעה אחת כדי שתיווצר סיעה שניה. אם קיימת סיעה ניכרת וקבועה אחת, והיא מוגדרת בתוך המפלגה, מוכרחים האחרים אף הם להתארגן בסיעות; כדי להגן על עצמם ולהבטיח את עמדתם, ואותו חבר תמים שאינו מאורגן בסיעה עלול לאבד את מעמדו במסגרת־המפלגה, ואולי — גם את האפשרות להבעת דעתו. סיעה אחת מסבבת לשידור סיעות הרבה.

טבעי הוא שהיחסים בין סיעות במפלגה אחת יהיו גרועים יותר מאשר היחסים בין מפלגות רגילות, כי בין המפלגות ההתנגשות אינה תכופה ומתמדת, ולכל מפלגה יש סביבה סוציאלית־טכנית ופוליטית פנימית. מה שאין כן לגבי סיעה. כאן ההתנגשות היא גם בתוך המסגרת הפנימית, ובגלל השליטה במסגרת זו ההתרוצצות והמתיחות ואי־הבטחון בדבר גורל המסגרת המפלגתית מרבים קנאות ותשדות, איבה ותוקפנות הדדית.

האיחוד האמתי הוא נכס יקר, אך יש „איחוד" שהוא גרוע מפירוד; איחוד־שקר גרוע מפירוד, כי הוא לא בלבד מבזבז כחות אלא משתק אותם מבפנים. היו יחסים מתוחים בין אחדות העבודה והפועל הצעיר, היו חילוקי דעות. אבל עבדנו יחד לא מעט, כאשר היו אלו מפלגות גלויות, וכל אחת היתה אחראית בפני הצבור. הן יכלו לעמוד אחת ליד השניה, ואחת עם השניה, כי היו מפלגות ולא סיעות.

בעוד כמה דברים נבדלת סיעה מהמפלגה. מפלגה נלחמת על יכולת פוליטית לפי כחה ועל כישוי — לפי ערכה. אין היא יכולה להבטיע — באספה דימוקרטית — את השתקת האחרים. מה שאין כן סיעה. זו יכולה להלחם לא רק על שהיפה היא בהנהלת הענינים והבפוסי־הביטוי, אלא גם על השתקת האחרים — במדה שהם חברי המפלגה, שהסיעה „שייכת" לה.

כיון שמפלגה היא גוף צבורי, ולא קבוצה של עסקנים „פעילים", שהוחים מופיעים לכל חבריה, ולועידותיה החשובות היא מזמינה גם באי־כוח המפלגות הקרובות לה. כך היה נהוג בימי אחדות העבודה והפועל הצעיר, וכך נהוג גם עכשיו. התקיימה, למשל, ועידת השומר הצעיר והם הזמינו את נציג מפא"י. אחרת נוהגת סיעה. ברור, כי הסיעה נוהגת כלפי המפלגה ביתר זהירות משמפלגה דימוקרטית נוהגת כלפי יריבתה. על סיעה אינם חלים גדרים ואיסורים מוסריים דימוקרטיים; להן מותר, כנראה, הכל.

גדול כחה של סיעה לבטל מנהגים דימוקרטיים ולעשות זאת ללא תשומת לב מיוחדת. מפלגתנו היא דימוקרטית ללא מום. לועידותיה בוחרים בצירים, הצירים מוסרים דו"ח במקומות, עומדים לבקורת, לבחירה מחדש וכו'. וכל זה מחייב למשהו. אבל האם חייבים לבחור

צריכים לוועדת סיעה? האם מוסרים משתתפיה דינים וחשבונות במקומות? אין הברה בדבר. שאלתי חבר אחד, לאחר כינוס סיעתי ארצי חשוב, מדוע לא מסרו משתתפי הכינוס דין וחשבון במקומות? ענה לי: הם יודעים בעצמם, אם למסור ומה למסור; ואם לא מוסרים — סימן שלא צריך...

אבל מי שרואה את הדימוקרטיה בעבר כמשל, יש לו סיבה מספקת להתלהב לצמיחת הארגון הסיעתי.

באשר מפלגה רוצה להגשים דבר — והמדובר במפלגה דימוקרטית של אנשים פשוטים ולא ב„מפלגה" דיקטטורית חשוב — כיצד תבצע את רצונה? היא מביאה את הבעיות בפני הצבור — הצבור המפלגתי הכיתתי — ואחרי בירור לעיני הצבור, ואם זכתה בתמיכתו, היא מגשימה את שאיפותיה. ודאי, גם במפלגה לא כולם מלאכי שרת, ויש משתמשים כדי להשיג משהו באמצעים [illegible] ופסולים בחדרים חדרים. אבל רק באמצעים אלה אין מפלגה יכולה לעבוד. כי מצליחים פעם בזה להביא את העניין [illegible] במחלוקת מפני הצבוריות. ואם מפלגה אחת אינה מוכרחת לעשות זאת — ירידתה המוסרית; אבל סיעה, בהתגוששות עם יריבה, אינה צריכה כלל להביא את המחלוקת בפני הצבור, ולא קל להמריץ אותה לכך. כי כל חלקי המפלגה חוששים לגלוי המחלוקת הפנימית בחוץ. הסיעה יכולה, איפוא, להשיג בצעד תכניותיה באמצעי כחותיה, סגורות ואיומים, מבלי שהצבור ידע משהו על הסיבות ועל התמורות.

במה וכמה ממשקים המתכונים כל עניין ח"א הלמנה והורם אותו זה שנים אחדות. היה בלתי־ידוע לחברים עד הימים האחרונים. כלל לא שמעו עליו, וגם לא שמעו על התמוטטויות בעניני מוסדות ויוצא. והרי בשם חברי משקים אלה תבעו אנשי־סיעה הסיעות את מעלל החברים האלה הנוהגים על כפות המאזנים, ואת מספריהם ספרו בשעת הגשת חשבונות וצפרסוכחות: מיצר תתבו מתרות זו? במספר של סיעות — תיתמו ותתבו; כי אין עסקני סיעות חייבים לתת דו"ח על מעשיהם בפני אלה שאומרים לייצגם, ואיש נצמים משום מסגרות של מוסדי ועבודות צבוריות. כאשר קיים ויכוח בין מפלגות כל אחד יודע, פחות או יותר, על מה נאבקים, אך היום אלפי חברי מפלגתנו יכולים לאמר קבלינם, שאינם מבינים על מה כל המהומה...

מתוך שמלאכת הסיעות נעשית רובה בחשאי, יכולה כל סיעה להגיע — בהתאבקות על הנהגת הצבור — לתביעות יתרות ומוזרות. הפעולות בעצם רקמת חיי הצבור, כידוע, ולחומם אנשי־מצפון וטובי התנועות הסוציאליסטיות נגד הנוהג המקובל בכמה ארצות, כי המפלגה המנצחת בבחירות משתמשת בהשפעתה הפוליטית, לתת משרות לעסקני מנה ופעיליה. השפעה זו לבדה מספיקה להשחית כל חלקה טובה בציבוריות העצמית, והיא עלולה להפוך מפלגה דימוקרטית לכנופית רודפי שררה. באמריקה פשטה שיטה זו — „שיטת השלל" בלשונם — במידות מבהילות, ואחד מחשובי הלוחמים הגדולים הוא, שהתגבר עליה, והוציא את רוב המנגנון הפידראלי מידי „מחלקי השלל" המפלגתיים. ברם, אנחנו עומדים, כנראה, להטיל קצת על עצמנו מידה מקולקלת זו, בשעה שאחרים מצליחים סוף־סוף להפטר ממנה.

בועדה חשובה אחת, שבה השתתפו באריכות כל הסיעות הוחלט, כי לכל סיעה וסיעה בת"א יוקצבו משרות מוחדות — לא חו"ח במוסדות פוליטיים מנהלים — אלא במחלקה [illegible] של מועצת פועלי ת"א, בלשכותיהם, במשרד הקבלני וכו'. בכל המקומות האלה הדרשו „יוצגו" בהתאם לתוצאות הבחירות... וזהו נגד מנהג פסול ומושחת זה נלחמנו מיום יסוד ההסתדרות; שום מפלגה בהסתדרות לא העיזה עד כה להדרוש זאת, ואילו הדרשה פקידות בהתאם ל„מפתח" הבחירות חייבת היתה להאבק על החבר בגלוי, לא בפני יחידות נגועות אלא בפני צבור הפועלים כולו; והצבור היה דוחה את התביעה ברובו המכריע. ברם, מה שמפלגה אינה יכולה להרשות לעצמה, יכולה ויכולה לעשות סיעה...

חבר אחד הפליט בועידת כפר ויתקין פרדוכס תמוה, אם כי יתכן שבעיניו לא היה זה פרדוכס: „סיעה נוצרה כדי לתקן פגימות..." סיעה אינה מתקנת שום פגימות, כי היא עצמה מקור לקלקולים חמורים ביותר.

א. ליבינשטין

היסוד האוטופי בסוציאליזם *)

האוטופיות בטוכן המצומצם, שנכנסו בתולדותיהן של המין האנושי, בפקודת ראשונה נראה כדבר המשותף להן, שציורים הן, חייו צורים של משהו שאינו בנמצא, אלא מתואר הוא בנפש בלבד.

ציורים כאלה נהוגים בדרך כלל לכנותם בשם צורי הדמיון; אבל בזה לא נאמר עדיין אלא מעט. דמיון זה אינו משוטט, אינו מטולטל הנה והנה על ידי שרעפים חולפים, הוא מתרכז בסטרוקטורה מוצקת מסביב לדבר ראשוני, שטבעו עצוב ושלול, ודבר ראשוני זה משאלת־לב הוא. הציור האוטופי הוא ציור של מה „שצריך להיות", של מה שהמצייר מתאוה שיהיה, ושום מונים לדבר על „ציורי־משאלה"; אבל גם בזה לא נאמר דיו. כמונח „ציורי־משאלה" חושבים אנו על דבר העולה מעומקי הבלתי־מודע ומתגבל, בחזיון חלום, בחזיון חלום מתקיף, בחזיון „מחשבה זרה", על המשמה הבלתי־מתפשטת, ואחר כך אולי גם היא עצמה תקרא לו, תעלה אותו, תוסיף לעוזתו. המשאלה האוטופית שבתולדות הרוח הסוציאליסטית אין לה כלום בו החזקה ואין לה כלום מן הספוק העצמי. אף על פי שמשורשת היא במעמקי הנפש כמו כל מה שיוצר ציורים, לשורה היא בעצמותה על־אישית, שבאה במגע עם הנשמה, אבל אינה תלויה בה. מה שיוצר כאן, הוא הצפיה אל הנכון, שמסדרים אותו בחזון דתי או פילוסופי, בהתגלות או באידיאה, ושלפי מהותו אינו יכול להתגשם ביחיד, אלא רק בצבור האנושי בבחינת צבור. חזון הדברים הראויים להיות, אף כי הוא נראה לפרקים כבלתי־תלוי ברצון האישי, הרי אין להפרידו מתוך יסודי בתבונתו הנוכחית של עולם האדם. הדיבורים הבאים בכלל בדבר שהוא נגד השפט והבינה ממשירים את הנשמה לחזות, המחזה ומעמידה את הכרת עיקולו של המעוקל, הכפופים להנשמת הזוית מעצבים את הציור. חזונו של הנכון בהתגלות נעשה שלם בצורה של זמן משיחי; בבחינת אסכטולוגיה משיחית; ואילו חזונו של הנכון באידיאה נעשה שלם בצורה של מקום [illegible]; בבחינת אוטופיה. הראשונה פורשת את יחד מעבר לענין הבריאה, היא נוגעת בענין היצירה, ואפילו בענין הקוסמי, ואילו השניה נשארת לפי מהותה מצומצמת בתחום החברה, אף כי לפעמים מכניסה היא בתוך ציורה הפיכה פנימית של האדם. אסכטולוגיה משמעה שכלול הבריאה, אוטופיה משמעה פיתוח האפשרויות של בדר „גוף" השרויות בתוך בני אדם בצוותא. עוד יתר השוני הוא הבדל אחר. אף על פי שהאסכטולוגיה ברמתה הנבואית, מניחה לאדם חבל פעיל בעל משקל בביאת הגאולה, הרי בנקודת המעשה המכריע מתחולל מלמעלה, ואילו בעיני האוטופיה הכל צפוי לרצון־האדם המודע, ואף אפשר לראות בה ממש ציור חברה, המתוכן כאופן בזה, כאילו אין גורמים אחרים מלבד רצון־האדם המודע. ברם שתיהן אינן מתחפפות בענינים: בשם שתוצאות הן להעיר ולהעביר במשמע או בקורא את הרוח הבקרתי למצב הרוח, בן רוצות הן להראות לו את השלמות בבחינת־מאור של המוחלט, שאליו מוליכה גם הדרך של פעולות הנובעת ממצב הרוח. ומה שכלול מבחינת מושג להראות כבלתי־אפשרי, הרי בבחינת ציור מעורר את עצם האמונה והבטת... את זה היא עושה, מפני שבחות שבעמקי המציאות בני ברית הם. אסכטולוגיה, עד כמה שהיא נבואית, אוטופיה, עד כמה שפילוסופית היא, ערכן להן אופי ריאליסטי.

תקופת ההשכלה ומה שבא אחריה שללו במדה הולכת ורבה מהאסכטולוגיה הדתית את ספירת השפעתה; במשך עשרות דורות נעשה יותר ויותר קשה לאדם להאמין בזה, שבזמן מן הזמנים יגאל את עולם האדם מעשה מלמעלה, שלכשר שיחפוך אותו מעולם שהוא נגד השכל והבינה לעולם המתאים לשכל ולבינה, מעולם דיסהרמוני לעולם הרמוני. אידיאלית זו נתגברה ונעשתה במקרים רבים לאי־תולה נופנית ממש, אצל אנשים המודים בדת לא פחות מאשר אצל אנשים הבלתי־דתיים. אלא שאצל המודים בדת נעלמת היא מהתודעה על ידי קשר המסורת הנמשך, מאידך השפיעה השפעה עמוקה על האוטופיה תקופת של המצפון המעשית ושל [illegible] הסוציאליסטי המובנת ועולה בהשפעת [illegible] נעשית גם האוטופיה במדה מרובה לצפויה לתלויה; רצון־האדם המודע, שעליו הורתה מבוססת נאו מעולם, מובן שהיה מבחינה טבעית, כמו הטבע כן גם החברה יש להשתלט עליה על ידי חישוב טכני [illegible] מבחינה. אולם החברה נתיצבה עתה בפתרונות בפני האדם כשאלה שאין לדחותה; כל מחשבת העתיד ותקון העתיד חייבים לבקש לה תשובה; גם באוטופיה נתקים הגדת העיצוב המודרני והתרבותי מפני התפקיד לתקן סדר „נכון" של החברה. אבל כאן מגלה המחשבה הסוציאלית את דרגתה הנעלה לגבי המחשבה הטכנית. האוטופיה המשתקעת בדמויות טכניות, אין לה עוד מקום אלא בדמיון שכל פי רוב רק הוא למדי ושבמעט אין למצוא בו עוד שמץ מבת־הציור של האוטופיסטים הקדומים הגדולים, ואילו אותה האוטופיה הנגשת לתת תרשים של בית־חברה מושכלל, נתפסת לסיסטמה, ולתוכה, לתוך הסיסטמה הסוציאלית ה„אוטופית" נכנס עתה כל כוחה של המשיחיות המושללת. הסיסטמה הסוציאלית של הסוציאליזם והקומוניזם המודרני נודע לה כמו לאסכטולוגיה אופי ההכרזה וההקריאה. אמנם כבר בלב אפלטון פעמה התשוקה לבנין מציאות ההולמת את האידיאה. אמנם כבר

*) ראה את המאמר „לפני הסוציאליזם האוטופי" מיום כ"א כסלו.

הוא חפש עד יומו האחרון, בלהט שאינו יודע ליאות, כלים אנושיים להגשמה; אבל אף עם השיטות הסוציאליות החדשות מתחילה התרקמות נמרצת זו של תורה ופעולה, מרשם ונסוי. תמיד מוד עוד אפשר היה לו למזג הוראה רצינית עם משחק בלתי מחייב ולהביא הלוצות, שארעיה מגבה את התואר של מוסדות „תשרי שחר עד מאה" ואת התואר של מוסדות, שביותר משונא מקוה הוא חפץ" שיתקו אותם; ואילו פורייה אין עוד דבר זה אפשרי לו. כאן הכל הוא היסק מסקנות והחלטות תכניות, כי הסבה הוא „לצאת סוף סוף מתוך ציביליזציה", אשר „העקה היא מלחמת יצרי הסוציאלי של האדם ואינה אלא מהלחמ"ילדים של המין האנושי".

הפולמוס וההשפעה של מרכס ואנגלס הביא לידי כך, שגם בקרב המרכסיים גם נמצא לו נעשה הכנוי „אוטופי" שגור כיחס לסוציאליזם הפונה אל התבונה, אל הצדק, אל רצונו של האדם, כדי להשיב לקדמותה את החברה שנתפקקו חוליותיה, במקום להעלות בלבד לתודעה הפעילה, מה שהתרקם כבר מבחינה דיאלקטית בתוכם של תנאי היצור. כאוטופי נחשב כל סוציאליזם רצוני. אולם אין לומר כלל, שהסוציאליזם העומד לעומתו, אחר אשר לכנוהו הסוציאליזם ההכרחיותי משום שלפי הכרתו אינו דורש אלא להוציא אל הפועל מה שהכרחי הוא מתוך ההתפתחות, הוא נקי מאוטופיה. אמנם היסודות האוטופיים שבו בימים שונים, והקשר שבו הם עומדים שונה הוא.

הודיתי כבר על כך, שבוחה של האסכטולוגיה המגשלת נתגלגל בתקופת המהפכה הצרפתית לאוטופיה. אבל יש כפי שדמותי שתי צורות יסודיות של אסכטולוגיה: הנבואית, המעמידה בכל רגע מסוים את כוח הגאולה במדה שאין לשער, מתוך יכולת ההכרעה של כל אדם שהוא פונה אליו, והאפוקליפטית, שבעיניה נגזר מאז ומשלם תהליך הגאולה בכל פרטיו, על שעותיו והשתלשלותיו, ובני אדם אינם אלא משמשים כלי לבצועו; מותר על כל פנים „לחשוף את הלוט" מראש מן המבוע ללא שינוי, לגלותו לעיניים, ליחד להם את פעולתם. הראשונה משתי צורות יסודיות אלו מוצאה מישראל, השניה מפרס הקדומה. השלא ותרא שבינהן, פשרותיהן, מזיגותיהן ופירודיהן הרי הם המטבה חשובה בתולדותיה הפנימיות של הנצרות. בסיקולריזציה הסוציאליסטית של האסכטולוגיה הן פועלות כשהן נפרדות; הצורה היסודית הנבואית פועלה בכמה מהשיטות של אלה המכונים אוטופיסטים, והאפוקליפטית פועלת ביחוד במרכסיזם (אין במשמע, שלא נכנס בו שום יסוד נבואי, אלא מה שנכנס השתלט עליו היסוד האפוקליפטי). האמונה בהליכתה של האנושות דרך הסתירה אל ישועה לובשת אצל מרכס את צורתה של הדיאלקטיקה ההגליאנית, כשם שהוא משתמש בחקירה המדעית של שנוי תהליך היצור; אבל ראיית התפיסות העתידות לבוא, כמו של אלה שכבר נעשו, „בשלשלת ההכרחיות המוחלטת" בלשונו של הגל אינה שאלה מזה. עמדתו האפוקליפטית של מרכס מוחודת וחזקה היא מזו של הגל שהוא נעדרת החיפתות העיקרית; בצדק העיר הוגנרט, שמרכס שמר על אמונת הגל ביותר נאמנות מהגל עצמו: „איש זולתו לא ראה בעינים ממש, היכן וכיצד ובאיזו דמות עלה ובא הקץ שבשני ההיסטוריה", הנקודה, אשר בה מתמצעת אצל מרכס האפוקליפטיקה שהפכה אוטופיה וכל „מטיקה" כלבלתי-מדעית מתחפשת לאוטופיקה מוחודת, היא הנחתות כל הדברים של אחר המהפכה הסוציאלית. האוטופיה של המכונים אוטופיסטים היא טרום-מהפכנית ואילו המרכסיסטית היא בתר-מהפכנית. „גוועתו" של המדינה, „קפיצת האנושות מממשלת ההכרחיות לממשלת החרות", אמנם מבוססת היא עדיין מבחינה דיאלקטית, אבל אינה מבוססת עוד מבחינה מדעית. „אין לעשותה בשום פנים מובנת מתוך המציאות הנתונה", לפי דבריו של הנה מרכסיסטי, כאל שליט, „בין מציאות וצפיה רובצת תהום"; „משום כך לא יכול היה המרכסיזם מעולם למנוע איבתו לאוטופיה להחזיק מעליו את החשד של אנטי-אוטופיה הסמויה", או בלשונו של סוציולוג מרכסיסטי אחר, אדואד היימן, „עם בני אדם במות שהם לא תאזר גישת המדינה, בהתבסס על שני שרשי ומניעי של הטבע האנושי שעמהם אנו מעבר לגבולות החקירה הנשיונית הנבשים לתחומו של חזון נבואי, שבו משמעותו האמתית ויעודו הנצחי של אדם מובעים מחוץ בשאלות מגמותיו", מה שנודעת לו בשבילנו חשיבות מכרעת, הוא ההבדל שבין אוטופיזם זה ובין האוטופיזם של הסוציאליזם הבלתי-מרכסיסטי. על כך נעמוד עוד ביתר דיוק.

אם נבחן את הדבר שהשקפות המרכסיסטית רואה בו את הצד האוטופי שבשיטות הסוציאליות הבלתי-מרכסיסטיות, נמצא, שאינו כלל דבר פשוט ואחיד. יש להבחין כאן בבירור שני יסודות שונים. אחד הוא במהותו סיקוציה סכימטית ואילו השני הוא תיכון אורגני. הראשון, כמו שהוא מתיצב לפנינו ביחוד אצל פורייה, שרשו בבחודמיו מופשט כבזכול, המסיק מן התיאוריה על טיבו של האדם, בשרוותיו וצרכיו, סדר חברתי שהוא מספק את כל התשוקות וממלא את כל הצרכים. אמנם התיאוריה אצל פורייה מסתייעת בשפע של תומר-התצפית, אבל כל הצפיה מתחלה בכוחותה לתהום זה משום אי-מציאותו ואי-מוחשו, וכסדר החברתי, המתאמר להיות ארכיטקטורה חברתית אבל לאמתו של דבר אינו אלא סכימה נערכת צורה. יש לפי דבריו של פורייה עצמו, „לכל הבעיות אותו הפתרון", כלומר שמבעיות בחיי בני אדם הן נעשות לבעיות שלמראית עין במהלך ההתמה של אבסטרקציים, — בעיות למראית עין, הסוכנות כולן פתרון אחד, משום שכולן נקבעות מתבנית מופשטת אחת, שונה לגמרי ואף נגדי ממש במהותו הוא היסוד השני. כאן שרות השאיפה להבין מתוך הכרה ללא פניה, הכרה בלתי דוגמטית של האדם המצוי והתנאים הנתונים, שני של שניהם, כדי להתגבר על הסתירות המהותית את מהותו של שררת החברתיות. נקודת-המוצא המוחלטת של יסוד החוזר זה הוא במשמעותו של מצב החברה הנבחי, והוא מיחד את עינו בטבורות-הכפר, ששום שדפים המטבים אינם מטעים אותו, על המגמות הפועלות לשם אותו שינוי, מגמות שעודן צפונות בעמקי המציאות ומשמשות הן על ידי המגמות הגלויות והעצמות. בצדק אמרה שבמובן הזבי של שכל נותנו אוטופי הוא. יש להוסיף, כי שכלם המוחזן של אותם „האוטופיסטים" הסוציאליסטים, אשר בהם מדובר כאן, מאמת את האוטופיזם הזבוי שלו הוא בזה, שבכל נקודה הוא יודע על שנותו ואפילו גדולתו של מגמות-ההתפתחות העיקריות בכל עת, או שעל כל פנים הוא חש בהן, ובהכירו את המגמות השולטות אינו מזניח את גלוין של המגמות המכוסות על ידיהן, והוא שואל את אלה, אם ועד כמה מכוונות הן, והוא הן, לקראת, שבו מתבטלת באמת מתירותיה של החברה הנוכחית.

במדה שאנחנו זה עתה נכללים שני מעמסים המטפים יותר בירור גם משום לעצמם גם לשם ההתמודדות כלפי המרכסיסים.

במשך התפתחותו של הסוציאליזם המכונה אוטופי נשתלשלה והלכה אצל נציגיו הראשים הדעה המוצקה, שאין להעמיד את הפרובלי' מטיקה הסוציאלית על מבנה אחד ולא את פתרונה, ושכל פישוט, גם המוצבם ביותר מבחינה רוחנית, מעכב לרפא על שתיתה, על ההכרה והפעולה. בשנת 1846, בחצי שנה לפני שמרכס התחיל לכתוב את ספר פולמוסו נגד פרודון, פנה אליו בבקשה להשתתף ב„חליפת מכתבים" קבועה ומשותפת, שנועדה לשמש ל„חלופי הדעות וביקורת בלתי מפני לגתוה" ושבשביל — כך אמר מרכס — „ביום לציבות בולנו חושבים שלא נוכל למצוא כתב שכו מנצי", על כך השיב פרודון: „הבה נחפש במשותף, אם רוצה אתה, את חוקי החברה, את הדרך שבה מתגשמים החוקים, את ההתקדמות שלפיה מגיעים אנו לגלותם; אבל, למען השם, לאחר שהרסנו את כל הדוגמטיזמים אפריורי, אל יעלה על דעתנו לתהל את העם בדוקטרינות, אל נפול בסתירה בו אוצר מרטין לותר, שלאחר שמגר את התיאולוגיה הקתולית, גש מיד ליסד תיאולוגיה פרוטסטנטית בצרות נדוים וחרמנות... אל נעשה את עצמנו, משום שעומדים אנו בראש תנועה, למנהיגים של אי-סובלנות חדשה, אל נתימר כשליחיה של דת חדשה, אף אם תהא דת זו דת ההגיון, דת התבונה". כאן הכונה בעצם להתרת הפוליטית. אבל מתוך אמרות רבות של פרודון יש ללמוד, שראה גם את המטרה באותו אור של חרות ורבגוניות, וחמשים שנה אחרי אותו מכתב מסכם קרופוטקין את ההשקפה היסודית על המטרה במשפט אחד: „התפתחותה השלמה ביותר של האינדיבידואליות „תתקשר עם ההתפתחות העליונה של ההתחברות מרצון מכל הבחינות, בכל הדרגות האפשריות, לכל התכליות האפשריות; התחברות מתחלפת תמיד, הנושאת בעצמה את יסודות קיומה והמקבלת את הצורות המתאי' מות בכל רגע והתאמה יתרה לשאיפות המרובות של הכל". זהו ממש מה שרצה פרודון עם התבררת רעיונו, אפשר לטען נגד זאת, שגם המטרה הסופית המרכסיסטית אינה שונה מזו בעצם; אבל הרי כאן רובצת תהום שאין לגשרה אלא באותה אוטופיה מרכסיסטית מסוימת, התהום בין השנוי, שיתרחש זמן רב אחרי נצחון המוחלט של המהפכה, מזה, ובין הדרך אל המהפכה ובעדה מזה, דרך המסומנת בצנטרליזם המפלגות, שאינו סובל ראות מיוחדת ולא יזמה מיוחדת, תרוניות בבחינות דרך הופכת הסבה מסתירית להירות בבחינות מטרה. לעומת זה רוצה הסוציאליזם ה„אוטופי" הבלתי-מרכסיסטי בדרך השוה במהותה למטרתו; הוא ממאן להאמין בזה, שיש לסמוך על „הקפיצה" העתידה לבוא ולהכין את ההיפך ממה ששואפים לו; אלא מאמין הוא, שצריך ליצור כעת את המקום האפשרי בחיה בשביל מה ששואפים לו, כדי שיתמלא בעתיד; אינו מאמין בקפיצה הבתר-מהפכנית, אבל הוא מאמין בהמשך מהפכנית, ביתר דיוק: בראציות, שבמהותה אין משמעה של מהפכה אלא הפקה, חשיפה והרחבה של מציאות שנתגדלה כבר עד למדה האפשרית.

מצד אחד אפשר להבחין את ההבדל הזה הבהרת יתר, אם נבחן את טיבה [illegible]

[illegible]

מ. בובר

קצת חשבונות

עשרים שנה ליסוד השומר הצעיר [illegible]

[illegible]

[illegible]

*) Staendestaat.

מהפכה רושבה בחזית יהודית אל מבצר־הדפוס הבלתי ליגאלי המדפיס בחוץ־פרישה.

ובכן, מבלי להתעמק בגילויים נפשיים שונים ומשונים, שבהם עולים שלובים נאמנות ובגידה, עבדות ומהפכנות, אומר: אותה אוירת־מהפכה יש שהיא נעשית לנו ספיחים ויש שהיא ספיגות, מבחינות עצם הויתנו אנחנו. ואותו בן יהודי, אשר ינקתו מרוסיה הביאה אותו לידי שלילת עצמותו מילא ודאי תפקיד לא קטן בהפרדת התהום בין התנועה הלאומית שלנו לבין רוסיה, בין הפועל הארצישראלי לבין הכוחות המרעבים את רוסיה, והתהום זו לא נתנה לקרוס על גשרים בינינו לבין מהפכה הרוסית, עצמנו ובשרנו.

חושב כאן על יום פגישה קרוב עם יהודי רוסיה. באיזו מלות מדברים אצלנו על כך, כאילו הכל מוכן לפעולה: „הוא יבוא, הוא מוכרח לבוא". מתי, מתי יבוא יום הפגישה? עדיין איני רואה את ראשיתו. תחת זאת מגיעים אלי קולות ובמתיקול מן העובר על אחינו יוצאי פולין וליטא ולאטביה, שהמלחמה הצילה אותם מצפרני השלטון ושלחה אותם אל ברית־המועצות. אל נא תאמינו אינו כשתפגשו את הפליטים החדשים החוזרים אלינו משם כגנים של חילים פולנים ושדוד צעדים ובמבלותיהם לא יעידו לכם. הן אך מקרה הוא שאותם מצאו כל אותן הפורענויות, ולא אותנו. האם לא נבקש תחילה לשמוע ולדעת, ואחרי כך נעיין ונסיק מסקנות?

איני יודע, אם האכזבות שהמציאות נפלו מקרוב — יש לה על מה שתסמוך או שאינה אלא, כמאמר הלועז, „מחשבה מתוך משאלה". שמא זה שוב תחילה לפעולה, שהיינו צריכים לעשותה כל השנים ולא עשינוה? הרבה נדחות פרצנו בעליותנו, וגם הצוג, אך מפני חומה זו — שבינינו לבין אחינו — נשארנו עומדים לאראשים. כל פעם כשנזדמן לי להפגש עם איש בורח, שידע להגיע מתחם להבא, הייתי שואל עצמי אותה שאלה: מה שניתן להעצו לבני־אדם כמוהו, מהם זרים ורחוקים, מדוע לא ניתן לאנשינו? האם במקום לשפוך את ייאושם ולהגיד את שאריתיהם כאשר נהוג, ולקיים בדרך זו את נאמנותם — לא ראוי היה להם לאסור את הגליהם ולגשת את מילם בדרך אחרת?

בחדשים הראשונים למלחמה עלה בחלקי להיות איש־דרים לתבונות חברים, שלוחים, שחזרו מארצות הכיבוש, ופיהם מלא רגנה. „לא היה לי העמד לומר מה שאמרתי להם. נבוה יכול אדם להרוס מעצמו ולא מאחרים. ואילו היו התובעים חוזרים ואומרים בתוקילנו: יצאנו לעבור בתנאים הישנים ולא לפי כוחנו היה להשאר ולעבור בתנאים החדשים, ולפיכך חזרנו — לא הייתי מרשה לעצמי לבוא אליהם בתביעות, שאני בעצמי לא נתנסיתי בהם. אך הם באו והכריזו שאנו המצאנו הולכמיות ויש פרספקטיבות ויש דרכים, וחובה ללכת בהם — אז שאלתי אותם מדוע חזרו ולא עשו את המוטל עליהם. ומאז הן עברו שנתים ומחצה — מה עשינו מאז, חוץ לבכינים של „אוריינטציה"?

שום אוריינטציה אינה מעניינת אותי עכשיו. יש לי אוריינטציה רק על יהודים הנמצאים ברוסיה, ושמון רב בעיני שאותם, אשר יהדות רוסיה היא עצם מעצמינו, תשלומנו עם כך שהם נעשו בשבילנו „עשרת השבטים", „מעבר לסמבטיון", שלא גלינו מתוכם כחות מפלס־דרכה. פעם אחת — בטרם התקיפה השלה את רוסיה — בא חבר למרכז מפלגת פועלי א"י, והרצה לפני על פרוגרמה שלו, שמלחמה תרכז המוני פליטים בקרבת איראן או אפגניסטאן והיה צורך לכוון את פעולתנו לשם. החבר המציע היה „לבטשטין". הרבר [illegible] והתהליכים הפוליטיים לא קיבלו את האוריינטציה הזאת ברצינות, והנה עבר שנה שרוסיה הובטה למלחמה, וקולות ושמועות הגיעו אלינו הרד — ביצר לא נתעורר בינינו הרצון להחזר ולהגיע לשם בכל התנאים, ולהחזור הדרך כל המחיצות? אליבא דהשמבו שלא היו דברים על כך, היו הרו גרשות, עם מפלגות, עם זרמים, והיו דינים; היכן מחתרת מותרת והיכן מחתרת אסורה. אפשר שגם מאמצים גדולים שלנו היו שבים ריקם. אולם מאמצים לא היו. תחת זאת היו שקלות על „אפשרויות עצומות" ועל האשמים בכך שאותן האפשרויות העצומות אינן מנוצלות, וגם את המעט שניתן לעשות בדרך ידילה, „לחץ" או „שתדלנות" — לא ידענו לעשות בזמנו. אפשר אילו היתה אמריקה יודעת מתחם על גורל הפליטים המצטופפים בקרבת הגבולות — היו לכך תוצאות. אפשר היו הפולנים נוהגים בנו אחרת, אפשר היו הרוסים נוהגים אחרת. להיו בדומה לזה שנגרם לשחרר מנפילי הארץ — יכול היה להתיש עזרה גם לפליטי פולין.

וגם את הפגישה שתבוא ביום מן הימים בינינו לבין יהודי רוסיה, אל נראה מתוך משאלת־לבנו בלבד. 4 שנים הפרידו במלחמה הקודמת בין אחרוני העליה השניה לבין ראשוני העליה השלישית. וכמה קשים וכמה אידאבה גרמו מתוך כך. אך מהו ניתוק זה לעומת חומת עשרים וחמש השנים הללו. אנחנו מקבלים מראש בשמחה כל גל־עליה עם כל הקשיים הכרוכים בו. אין אנו בורחים. אך אל נתאר לעצמנו את העליה היהודי ברוסיה בדמות חבר גדוד העבודה או חבר השומר הצעיר. במה חשוב נמייצו מאז ועד היום. וגדל דור „אשר לא ידע" הרבה דברים. הן מסורת של טמיעה אינה עוזבת את העולה היהודי על פה הארץ, את פרות הטמיעה הרוסית אנו אוכלים ועוד נאכל, בוודאי, כמובן. לא תנבר לאדם עולם. אך אל נקל על עצמנו את ראיית הדברים. בדרך „מחשבה מתוך משאלה". הנה התחלתי לקבל שוב מכתבים מקרובים שלי לאחר שנים של שתיקה. ובאחד המכתבים מספרת האם לפי תומה על האב שהלך להיות ועל הילדה הגדולה, באשר השנה לא הספיקו האמצעים לעשות לה „גימנזיום". והמשפחה — משפחה יהודית ללא [illegible], ללא נטיה אסימילטורית במהותה, אלא שבמדינה קומי מסורת אבהיהדות, נעשית הילדה ליהודיה צעירה, שחברותו גורם שמתקבל. והרי זה אך רמז קל להתהליכים משתמשים.

ולפגישה ליום פגישה עם יהודים ברוסיה — ביצר נקבל אותם. מה נאמר להם? האם נראה להם שאנו עושים כאן צעצועי־מפעלים? הם, בין שהם מתחים מבחר המהפכה, בין שהם נתונים לתהליכי אינדוסטריאליזציה או נמצאים במלחמה, הרי הם ודאי מבחרת של גודל הדברים, שבהם הם (או מדינתם) עוסקים. האם נכח את לבם בזה שנאמר להם, כי מה שאנחנו עושים הוא „במעט קולחוזים" או משהו טוב מקולחוז? האם לא נהיה בעיניהם „בורגנים" או מצפרדעים המבקשים להידמות [illegible]? היכן בא המקום לדבר על עיני אלה, על המיוחד שבנו, בעל ענין אשר גדל, אף על פי שהוא בעיניהם לגם קטן, ואף על פי שהורה אין לו מהותון של הרגשה, בעל ענין שהוא לא בזכות השתנותו [illegible], כי אם בזכות עצמו, בענין שמכריח להיות „כך ולא אחרת". אם לא יהיה בנו הכוח לפרוש את האידיאולוגיה הציונית, עד לעומק שרשיה ועד לגאון הבדיה של הפועל הארצישראלי — לא יהיה לנו מה לומר ליהודי הרוסי.

ספרו לנו זכרונות מעברו של השומר הצעיר הרוסי. זכרונות על נאמנות, ואני חפץ הייתי לשמוע גם זכרונות אחרים, באשר הם מאלפים. על בגידה, על עזיבות. הן כל אחד מכם ודאי היו לו חברים, בגילויות במשך זמן מועט או מרובה, אשר כמה כמה עזבו את „מחנה הנעלבים והנרדפים". הן זה גורלה של התנועה, שבכעם בכעם היא עומדת במבחנו בלתי פוסק של נאמנות, והיא תמיד יודעת את מכת העזובים, אם מתשעים ותשעה אם מתלושה ואם מאלפים. והן גם את מכת המומרים ידענו, ואפילו מבין אנשי העליה השניה.

אם איני טועה, הרי כאן בארץ היו אבותיכם במובן זה פתוח מצד אחרים. בין ראשית העליה השלישית לבין ראשית עלית השומר הצעיר מרוסיה הפרידו 5—6 שנים. והיה הבדל ניכר בין הקודמים, שבאו מבוגרים יותר, אך מגוננים־מהפכה, לבין האחרונים, שהיו צעירים יותר, אך נתגלו יותר בחוץ ארץ המהפכה, ולפיכך שמרו על יציבותם ועל נאמנותם. כך נראה לי הדבר.

ושאלה אחרת עולה הרוסיה והרוסי, שבה נשתנה משאר הפתח־ההתרגשות. היא לא ראה פתיחת לעצמו בזה שיהודה המשיח, כמה גלויותיה שלאחר המלחמה הגדולה, היה להם צורך תוכך שהתהים־שורית תתחיל מהם, דוקא מהם. העשה זו אינה מיוחדת להם בתהליכים, ואינה מצטמצמת בעניני פוליטיקה. היא מצויה גם בעולם המפירות, של[illegible] היתה להביא עיקר גדול, בדרך שבחה אותו חכם ספרדי מהולל: „אמת; אל תהי באמונתי", בכמה עלת דבר זה לחידוש רבים ולבלבל כולו — ודע אולי רק „כשיבא אמן הפרוש לפניו את התמונה, או כשיבא המשורר אשר ידע לאסוף בחפני את הרשעים שיאותיו ומפלותיו. השומר־הצעיר הרוסי ניצל מזה במידה ניכרת. הוא ידע לבנות מעשה וחברה עצמאית, מבלי לשפח פרטנסיות ל„עצמאות" אידיאולוגית ופוליטית.

משובה לפגישה מחודשת עם המוני נוער יהודי מארצות הגולה, נצטרך לנטוע בהם את שתי המעלות הללו: נאמנות, שבלעדיה תשא הרוח את כל עמלנו, ואת התבונה להמשיך ולהוסיף נדבכים על מה שכבר הונח. המרחקים הצעירים לנו עכשיו בין שכבות העליה שלפני המלחמה לבין העולים שיבואו אחריה — יהיו גדולים יותר מן המרחק שבין העליה השניה והשלישית. קשה לנו אפילו לנחש עתה מה תהיה דמותם [illegible] או המהותיהם הרוחניות של העולים, אשר מאד שיבואו הרבה [illegible], פליטי גיאות ומהמורות, ואשר שיתגלו כוחות נוזים, שונים לטובה ומהודמים. הן כל גל־עליה מביא כוחות מיוחדים לו. ואנו נצטרך לא רק ללמד אותם, כי אם גם ללמוד מהם. יהיה צורך להקשיב קשב רב, ללמוד ולהבין, להבין ולגשש, ועם זאת לא לוותר על נכסי צאן ברזל של העליות הקודמות.

ענין זה דורש התכוננות מעתה, הצטיידות מעשית והתבוננות נפשית: למצוא דרכים אל כל שבט יהודי, באשר הוא, ולהבקיע חומות באשר הן.

ב. כצנלסון

(מתוך המחברת „30 שנות השומר הצעיר בס.ס.ס.ר.")

חינוך בשעת חירום

הסוציאליזם המדעי, התיאוריה הסוציאליסטית, עסקו בעיקר בבעיות הכלל מבחינת ההיקף החברתי־המעמדי כלכה, מבחינת היחס שבין המעמדות השונים, מבלי לחקדיש תשומת לב ראויה גם לבעיות הספציפיות של הפרט בחברה. כמעט כל מרצו העיוני והרעיוני של הסוציאליזם המדעי הוקדש לשאלות התנועה, המפלגה, המעמד, ההיקף, תוך פסיחה כמעט על הבעיות הגורליות של היחיד, הפרט, המהווה את הגשר שבינו ובין הכלל־המעמד.

הסוציאליזם היה פונה בקריאה לכלל ההמונים העמלים, מבלי לעשות כאותה מידה גם לפרט, שהוא חלק אורגני מהשלטות החברתית. והרי הסוציאליזם אין טישטש רק טאטין מהמבני של המעמד, של הכלל כלבד, אלא לא פחות מזה, מאטין של היחיד המתקבני כתוך הכלל.

במקום החברה הבורגנית הישנה עם מעמדותיה וניגודי המעמדות — תופיע חברה שבה: ההתפתחות החפשית של כל פרט היא התנאי להתפתחות החפשית של הכלל כלו" — הכריז בשעתו „המניפסט הקומוניסטי". הוי אומר, שמטרת הסוציאליזם, מטרתה של החברה הסוציאליסטית הנהו האדם, הפרט. ולא עוד, אלא, שבמקום שהפרט עמד במבחן האידיאה הסוציאליסטית, שם עמד במבחן גם הכלל. בודדים, קבוצות קטנות, פרטים, עמדו במשך עשרות בשנים בודדים במבחן האידיאה הסוציאליסטית, החזון הסוציאליסטי, עמדו עמידה גבורה ולא נרתעו. וכך חנכו חיי המחתרה והקטורגה ברוסיה הצארית קאדרים של יחידים, של קבוצות קטנות, במקום שעמידתו של הכלל היתה מותנית בעמידתו של כל פרט ופרט. הוי אומר: שבלי קאדרים של אנשים חפשים לא תתגשם גם החברה החפשית הסוציאליסטית. בלי יחידים חדורי חזון ואמונה, לא יקום הכלל, לא יתעורר המעמד.

מבחינה זאת חשוב כל נסיון לרכז את חשומת לבנו גם בימים טרופים אלה לבעיות היחיד, למאבק הפרט עם הדור, עם הכלל. נסיון כזה נעשה עתה בקובץ „צרור מכתבים לשאלות החינוך המשותף" שבהוצאת הקיבוץ המאוחד, הדן בשאלות החינוך וההרבות בשעת חירום.

אין המדובר כאן רק בשאלות חינוך ילדינו בלבד, הואיל ו„חינוך ילדינו אומר גם חינוך עצמנו, שכלול ותקון היינו" — כפי שצויין בקובץ גופא. משמע, שכאן לפנינו דיון על בעיות האדם, היחיד, הילד, הנער והמבוגר.

חשיבותו של הקובץ הזה איננה בכך, שהוא מגיש לנו פתרונים מן המוכן, אלא בעצם העמדתו לדיון, כימי „סערה והתחערות" אלה, את הבעיות המכריעות של חיינו אנו, עמידתו של היחיד בימי חירום אלה ועתידו של הדור הצעיר.

ברצוני לנגוע כאן בשאלה אחת שהועמדה לדיון: האם עשויה אהבת המולדת בלבד להשריש בקרב האדם — או הילד — את הנכונות להגן, להלחם לה ולמסור עליה את נפשו. מכאן גם בתחתשובה לשאלה השניה. כיצד לחנך את ילדינו בשעת חירום ולשעת חירום?

כיצד מוארת שאלה זו בקובץ הנ"ל?

„שני דברים חשובים להתכוננות לשעת חירום: א. ה כ ר ת ה נ ו ף ו ה ס ב י ב ה, הכרת כל הר ועץ שאפשר להתלכד אתו בלילה, הבחנה ברחש הקמה, כאשר הרוח מנענעת אותה וכאשר מישהו זוחל בה זעוד. ב. ח י ב ת ה ב י ת. — — — רק מי שהיה לו בית עם כל הערך האנושי העשיר הגנוז בתוכו, רק הוא יודע מה זה חיבת בית וצמאון לבית ועל יסוד הצמאון לבית המצומצם נבנית החיבה למולדת הלאומית" (מ. כבל).

„בשעת חירום אצא עם ילדי לטבע, יספגו אל קרבם את הנוף, יתקשרו אל כל סלע אל כל ציפור — על קשר זה לא יוותרו בנקל" (מ. טפלר).

„הטיול המעשי בהרים, במרחבי שדות לשם לימוד הארץ, לאו דוקא לשם הגנה, להכירה, לספוג את נופה ולשאוף את אויר הריה — כל אלה משרישים אהבה רבה לארץ, מחבבים ומקשרים ומקישים אחריכך להגנה בעל דבר אהוב, יקר וקרוב שאיננו ניתן לויתור. על כ נ ו ן ז ה מ ק ר י ב י ם א ת ה נ פ ש" (ההדגשה שלי — א. מ.). (ח. שמרוני).

ברם מאידך הובעה הדעה „האם בני גורבניה ודניה האמונים על הטבע והסקורים במולדתם — לא ידעו את שבילי ארצם? האם לא אהבוה והוקירוה? ואיך הכזיבו כולם ביום מסה?" כלום אהבתם את המולדת בלבד דיה היתה, להשריש בהם גם את הנכונות להגן, להלחם ולהקריב את נפשם עבורה? ומכאן השאלה: „מאין הבטחון שעל ידי שיטת לימוד רציונלית והיפון הילדים בחיק הטבע — למותר להגיד שאני מחשיב זאת במאד מאד — נעצב אנשים כמגיני מסדה, טרומפלדור ורבינפרוססדוי, ולא אנשים נאמנים ומסורים, כמו „מגיני" הלובר ומגדל אייפל בפריז?" (י. קלנט).

כיצד נסביר איפוא את חזיון המפרכה של הרוסים, הסינים, הסרבים וכו' ומאידך השתעבדותם של הנורבגים, ההונים, הצרפתים וכו' ומה ללמוד מכאן לשא לנו ולבנינו? זוהי השאלה שהוצגה לדיון בקובץ הנ"ל והמחכה עדיין לפתרונה. מקורה של בעיה זו נעוץ מראש וראשונה בקביעת העקרון המניע בחיי המבוגר והילד בכלל. הבה ונראה עד כמה יכולה הפסיכולוגיה המודרנית לסייע לנו בפתרון שאלה חשובה זו, ועד כמה אפשרי בדרך כלל לאור ההישגים המדעיים הפסיכולוגיים של ימינו.

עם כל הבדלי הדעות והגישות של התורות הפסיכולוגיות לסוגיהן, יצויין, שמספר אסכולות יסודיות הגיעו בדרכים שונות לידי תפיסה אחידה בשאלת העקרון היסודי המניע בחיי האדם והוא: עקרון ההשתלטות והאגרסיביות. כך קובע למשל פרויד — הוקרים רבים גילו בתורתו פנים שלא כהלכה — — — „טעתה והלאה הנני עומד על בסיס ההשקפה, שהנטיה לאגרסיביות היא יצר קדמוני ראשוני של האדם". („אי הנחת בתרבות"). וזו מופיעה כבר אצל הרך הנולד עם צאתו לאויר העולם. „הסגע הוא ראשית ההשתלטות, ראשית כל נסיון לעשות איש מן האנשים או הצין מן החפצים כלי שרת לעצמו". (טוטם וטאבו). פרויד מעלה את עקרון ההשתלטות והאגרסיביות לדרגת האינסטינקט הקרדינלי בחיי המבוגר והילד ובספרו „אי הנחת בתרבות" צועק פרויד חמס על החינוך של ימינו, שאינו מכין את הצעיר לקראת האגרסיביות וההשתלטות, שהוא נועד להיות האוביקט שלה. כי על ידי כך אין החינוך של ימינו מכין את הנוער לקראת החיים בתקנותו לו אוריינטציה מוטעית ומסולפת עליהם. משל למה הדבר דומה „כאילו היו מציידים אנשים היוצאים לאכספדיציה לקוטב במלבושי קיץ ובמפות של אגמי איטליה העליונה". והחינוך זה הוא שהופך אחר כך למקור האכזבות בחיי הצעיר.

כמו כן חוזר גם אלפרד אדלר בשינוי נוסח על השקפת רבו, שכל פעולות האדם והתנהגותו נובעות מהשאיפה להשתלטות ולאגרסיביות ושזהו היצר היסודי באדם. וכן קובע גם ביכטירב — החוקר הרוסי הנודע — בספרו: „היסודות הכלליים ברפלכסולוגיה של האדם", — „שהאגרסיביות וההגנה הנן הפונקציות היסודיות של האורגניזם והן מהוות את הריפלכסים הקודמים בשורה הפילוגינטית של בעלי החיים. כתוצאה מזה, כפי שנוכחנו, הננו מגלים את אותם הריפלכסים כבר החל מהאורגניזמוס הפשוטים והחד־תאיים, החל בהאמיבה ואפילו בצמחים".

לדעת הרפלכסולוגיה הרפלכסים הקרובים והראשוניים הם אלה של האגרסיביות וההגנה. ולא עוד אלא שביכטירב מוסיף, שכל הגוף בנוי למטרה זו של התקפה והתגוננות. אלה הן איפוא פונקציות אורגניות ראשוניות של הגוף.

אסכולות־פסיכולוגיות שונות מודהות איפוא בנקודה עקרונית זו, שאינסטינקט האגרסיביות הוא האינסטינקט בעל העצמה הגדולה ביותר בחיי האדם. הוא מובלע בדמו של האדם כירושה אורגנית מאבותיו, מבעלי החיים, שבהם הוא מילא את הצורך האורגני היסודי: מציאת טרף ומזון. כך אנו מוצאים אצל בעלי חיים, שאברים שבעזרתם הוא ניזון משמשים להם גם כאמצעי התקפה. וכך הפך יצר האגרסיביות וההשתלטות ליצר תורשתי אורגני, שלו מינו ישק אדם.

ברם, לפי התפיסה הדיאלקטית, מולידה, כידוע, כל תופעה את היפוכה (מבחינה איכותית (חיים—מות, אהבה—שנאה וכו'), ומבחינה זו מתהווה יצר ההשתעבדות בניגוד ליצר ההשתלטות, או כפי שמכלוג מכנה אותו בשם „רפלכס הסרביליות", הקיים גם הוא, לדעתו, מלידה ומתבטא בכריעת הברך של האדם מפני החזק והתקיף ממנו.

אך יש להדגיש ולחזור ולהדגיש, כי בשם שתכונת האגרסיביות טבועה באדם מקדמת דנא ואין לבטלה אלא לכוונה בלבד, כך תכונת העבדות, הסרביליות, היא פרי של מציאות היסטורית רבת שנים, פרי ריבוי סוציאלי ממושך, פרי מסורת ממושכת של שעבוד וניצול תהליך על ידי החזק. הוא ניתנת איפוא לשינוי עם השתנות תנאי המציאות שהולידוה. כך, למשל, ציינה את האבר ברוסיה הצארית תכונת העבדות והסרביליות, אשר נעלמה עם ביטול העבדות ופינתה את מקומה לתכונת האגרסיביות הסוציאלית שבאה לידי ביטוי הירואי בחוצות סטאלינגרד.

בסיכום יאמר: יצר האגרסיביות יכול להתגלות בכל יתר כוחות הטבע ככות אגרסיבי עוור והורס (הנאציות) או כאגרסיביות שיתופית מכוונת והכיוונית (הכוח האגרסיבי של הרוסים, הסינים, הסרבים וכו').

אלכסנדר מנצ'ינסקי

חזון הכפל

בשתי גלילות ובשני סוגי הנפש נוהג בית דין של מעלה מן היום התולה בספרים, אשר נתחבר בהם התורה־אמת של עם ואנוש; ביד עם המתרשת בין הדפים כשנים פתוקון פרוח חרישית בין העמאים וביד חובלים הנושאת פרוח פרצים כשעה המרופה מתרונות ירקים לדור אמרים אשר בגיליס ישנים, דוד ואיצגוני, תקופה ואדישות, והלא בפסל החירות ניצב מפעל הפיצנים באויר העמים ומורא לעוברים: הרשוני נא! אילם כל מגילה שלא ניתן לגלות בה במלדיוקן זה סימן לה שלא איתן חשבה בדביר החזוניות ושלא נכתבה בכתב התורלות.

בשני קולות ישמש של עוזו ואמו בחוסל השיר: בקול הדממה הדקה אשר לתפילה תובה המשובב נפשות ובקול האימים אשר לזעקת השבר הפולה לבבות. שני המפסים מתאחדים לעולם בנושא האמתי: כי חוק עולם הוא חוק הכפל העלנה ביסוד כל יצירה מבראשית: שיתוף

ודות, שיתוף הדין והרחמים, הזעם והנחמה, התוכחה והפיוס, שאגת
יה ואנחה הנכי, ההגיה והבכי, והלא כל לליריקה ענוגה חובה
בין ההוצב בפניש והבדותה יצוקה קשיות אלכסישית, אבנ איזהו
שיר השלם אשר פי שנים ברוחו: אשר יאהב גם יכיח, יקנו „אבה"
מר „נחמו נחמו" יקלל ואף יברך, בשנים יבוא לפנינו ובשנים יצא כחיות
דש אשר ליחזקאל „ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה לאיש שתים
ברות איש ושתים מכסות את גויותיהנה, ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר
יה שמה הרוח ללכת ילכו".

ביאליק משורר מלא ואמן השלם. לאמירה הוא כולו בלחש
מה שהוא כולו שאגה, הוא תמיד במורעיים והוא תמיד ושופר
נפים; הוא תובע את מדברותיו וגורר נופתו מפתחות הלשון, אבל
בראנו אותו מלהוא אותו כלי הרם הרגשת אלם, אשר ליפפה את
המשורה, הדברימה והוא ישורר מאד לא נשאג כי עד תומו והדברימה
מאד לא הוטבע על ידי מציקתו, תום בהולי נגדה על הדבורה, גם
לותו לשיא כוחו בבשרי אינו שובת „לשון חטאים, לא קול ולא הברה"
„בה יתהדר שר העולם את ההודיה", מפל הפנים שבמשורר מצא
ביאליק את גלוי המוחו, לפיכך זכה להיות משורר הפנים של האומה.

איזהו הדך השירה? הדך השער בשמים? הדך החי עלי אדמות?
אין שירה ארצית בלבד או שמימית בלבד, כי שמים וארץ בה נשקו.
אין שירת היחיד, שאינה עולה מתוכה קול העם כרעש, כי יחוד שירה
בסוד האיחוד שבה. היא כל עיקרה ברית, ברית בין אדם ועולם, יצור
ויוצרו, התולה והקדים לעד, היהוד בעם ובנצח האומה.

שירת ביאליק נוסכת בנו בטחון, כי בה אנו מרגישים ראשית
חדשה ואחדות נושנה, אנו עומדים בתקומה על קרקע מוצק ומתחת
לחופת השמים הפרושה על ראשינו אל נכון, כאן כנסת ישראל ושכינת
ישראל הן ממשות נצחית, אלוהי האומה הוא לא רק עתיקא קדישא
אלא גם חדישא קדישא, הוא אלוהי האבות והוא גם אבינו שבשמים,
שאנו באים אליו בשעות המצוקה, בתפילות ובצעקות ואף באיומים,
אם כבנים ואם כעבדים. העולם אינו עדיין מדבר ישימון, אם כי עם
ישראל הוא הפקר והשוחט שוחט. אלוהי אברהם יצחק ויעקב הוא עוד
אלוהי העולם, אם כי עתים הומה הלב במרירות כי הוא ירד במחילה
מובסת, ואף על פי שאין אדמה לאומה תחת תוליה עוד השמים שמים לבני
ישראל, שירת ביאליק נתונה בבינה של חורבן בית המקדש, אבל אין
עדיין חורבן העם, אם כי בשעת כעסו נועם המשורר „אכן חציר העם".
יש עוד עם שותפים עליו ומשלים אותו לחציר ואנו נושמים בשירה זו
נשימת העם הגדולה, המלאה, הרחבה.

ביאליק הוא יהודי קדמון, המסתכל בבריאה באיצטגנינות ישראל.
באיצטגנינות הקדמון הוא רואה גם את החורבן, האש שטרפה את בית
המקדש נתונה במגילתו כאילו זה עצמו יצאה ללהבה, הענבר נגלה אליו
במהות ממשו, „כל הלילה רחחו ידי לחבות והשתדבו לשונות
אש מעל הר הבית", כל הלילה וכל הגלות הוא הלילה הארוך הזה,
עוד ישן האש מתמר ועולה לעינינו, החורבן שאינו נשכח, חורבן חי רענן,
חי אך הוא אוצר לעם. ביאליק מחזיק באוצר הזה ומתרפק על עיי
החרבות, שירי התפארת, ומשום כן הוא מקיים בנו הרגשה של תפארת
קדומה, עולם ישראל שהוא אצלו עולם החורבן, עודנו עושה עטרת
תפארת ועוד מפרפרים שולי הגלימה, לא נודע עדיין בחזון הזה,
כי יתכן עולם ישראל שתהיה אפילו מחורבן ושיש בחינה שהוא גם
מעבר ל„עבר הבא", שירת ביאליק אף נותנים בתודעת ישראל והיא שמביאה
לנו את הבשורה כי עוד יש אריות בישראל.

באריה רואה ביאליק את הסמל המשפחתי לגור אריה יהודה
והוא סמל שירתו, אשר בה יבשו הימים, בתוך שממות עולם בין „מתי
מדבר" „או יש אשר פתאום יזנק אדיר נאדר בכוח" וב„מגילת האש"
מסופר „ולא יוכל עוד אלהים להתאפק ויקן וישאג כאריה ויספוק את
כפיו", שוב כסל הדמות „ודמות פניהם פני אדם
ופני אריה", ושוב הגדות מלאה של החפצים, על אלוהות מדובר בתארים
של הגשמה יתרה, כי המגע החי בין ישראל לאלוהיו שבשמים קים
במקדש, השירה אינה שכל, את תפלה לאלהים היא שוועת הנפש, התווה
הפל, ואף דיוקו של מעלה, בדמות בשר, דם, אש, דמעות, „הדם פרשו
ובכה מלאך לנפשו, מלאך לנפשו" ואף מעיני השכינה נשרת דמעה, ומה
אנוש כי יתבייש בדמעתו, בעולמו של ביאליק עוד בוכים בתכלית הפשטות
ובתכלית המתיקות, בוכים מתוך חולשה יתרה ומתוך גבורה עליונה,
הלא גם אריות שואגים כמין בכי. ביאליק חומד הבכות לא בו לענות
הדמעה, אולם דמעתו שותתת דם, בה נפש חיה ורוח ממללא, היא מרה
כמות ויש בה מתק התחיה, היא חוות קשה וקודרת ודמותה במראה
הקשת בתוך הענן, את היא כפילה.

**שירת ביאליק נעשתה לתפילת הדור לא רק משום שהיא נובעת
מלב מלא וטהור, אלא גם משום שהיא שפעה לא לתוך הריקן ונגרה לא אל
התוהו, ביאליק דבר לא באזני איזה נעלם, אלא באזני אלוהי ישראל,
אלוהים חיים, הוא שלח את דבריו לפי המכתובת המלאה, אלוהיו הוא**
אלוהי הממש; עמו הוא עם ישראל וזה החי בעין; אדמתו אדמת המורשה,
בבציעתו כוחו; ולפי שהגביל עצמו הרחיב את תחומי השירה הישראלית,
הוא ממשש גם את החורבן, אבל אין הוא מכיר עדיין את איגור ההפקר,
אין בתחומי הפיבתו הוסם בעצם היש, יש בעולם חזונו הויה פורחת
והויה הויה, אף הויה עלובה בחורבנה, אבל אין עמו הויה לאלוהות,
חוב פתיו באו לו מציאות בין השמשות, ממנה חפש לו תמיד מפלט
בחוק, תפילת „הכניסיני" אינה שתהיה לשירת „בראו לנחשים", אדרבא,
היא מהוות השלמה לה, יהיו נחשים ועקרבים, תפרוצנה זוועות, יהיה
המות יהיה מר ממות, אבל הויה, שירת ביאליק היא שירה עברית
ממקורה הקדום, שירת ההויה, כפל ימות להויה, אלפי פנים לה,
אבל היא ניגוד הגמור של איייש, איייש הוא ממלכות השטן.

אין אתה מוצא בביאליק אף רמז מאותות הרימון הגוי, שירתו
היא שירת הקיום, היינו שירת ישראל צרופה, ילדי תופת לא יבואו
בשעריה, גם האמנות הלועזות נטל את כלי הבטוי ולא כלום מן הביטוי
עצמו, שאל ממנה שגוני מתיאור, אבל רק אילו מהם, שהם סם חיים,
בפרחי הרעל במובטן לא נגע, נטל בחכמת הפיוט, אבל לא החזיק
במנהגי פיוטים, קדש על יין השירה, ולא שתה את הכוס, מן האגדה
הבאה בעקבות בספרות חפש לו מפלט בחיק ההלכה ולאחר שהתרוקן
מחמדת האדמה ירד לטבול במקוה היהדות, הוא היה חזון הראשון
בישראל, חזון כפולו; יהודי השר כאחד מפיוטי הנגיים בשהוא מעוטף
טלית ותפלין של המסורה.

א. שטיינמן

במערכות המלחמה

שנה חלפה מאז קבל היטלר לידיו את הפיקוד על הצבא הגרמני. במשך
שנה זאת לא כבש לא את סטאלינגראד, לא את לנינגראד, לא את מוסקבה,
לא את אלכסנדריה ולא את עירק, במשך שנה זאת הפסיד כבר את העיקר: את
היזמה לנצחון. וליום השנה למפקדו העליון הגיש לו הצבא האדום שי:
התקפה פרונטאלית בדון המרכזי.

לפני חצי שנה, בימי יולי הקיצים התפלא על כך העולם כולו, שהרוסים
אינם משתמשים ברזירבות שלהם. ב־28 ביוני פתחו הגרמנים בהתקפה טוטאלית
באיזור קורסק ופרצו את הקוים הרוסים בחזית רחבה. יומים אח"כ נפלה
סיבאסטופול. ב־10 ביולי הגיעו הגרמנים לשערי וורונז'; ב־12 הודיעו הרוסים
על פינוי קאנטימירובקה וליסיצ'אנסק. ב־13—15 ביולי פרצו הגרמנים פרצה
איומה בקוי ההגנה ע"י מילירובו, והרוסים הודיעו על פינוי בוגוצ'אר ומילי־
רובו, המחברות את וורוניז' עם רוסטוב. החזית הרוסית נשברה. ב־19 פונתה
וורושילובגראד, ב־27 פונו רוסטוב ונובוצ'רקאסק. ב־30 ביולי רוסיה פנתה
בלונדון ובוואשינגטון בקריאה דחופה לפתוח מיד את החזית השניה: גם ביום
פקד סטאלין על צבאותיו בדרום: „אף צעד אחורה! למות ולא לסגת!" ב־28
ביולי הודיעו הגרמנים על התקרבות לשערי סטאלינגראד, ב־10 באוגוסט ספרו
על כבוש מאיקופ, קראסנודאר, פיאטיגורסק ועל קרבות במרבדי סטאלינגראד...
והרוסים שמרו על הרזירבות ועל העצבים באחד...

והנה תוקפים הרוסים באותה דרך, צעד אחרי צעד, לאט אך בבטחה. ב־20
בנובמבר פתח צבא היישע של טימושנקו בהתקפה כללית באיזור סטאלינגראד,
חצה את הדון התיכון, כבש את קאלאץ', התקדם לקוטלניקובו, ועכשיו, ב־16
דצמבר, פתח הצבא הרזירבי בהתקפה בחזית הדון הסרפני, על מנת לשבור את
חוט השדרה של האויב. הגנרל בוק ואחריו הוט לא הצליחו לנצל את יתרונם
המספרי ולא את יתרונם בציוד. ועכשיו, בשעה שהגרמנים נאלצים להוציא מרוסיה
חלק מצבאותיהם על מנת לשלחם לכל קצוי אירופה, פותח הצבא האדום את
„החזית השניה" שלו. אין לדעת, האם זוהי ההתקפה הגינראלית של הרוסים,
או גישוש וחיפוש נקודות תורפה. עד כה שלחו הרוסים קרבי מישוש גם
בדרום וגם בחזית המרכזית; הגרמנים נאלצו להגביר את כוחם ברוסיה או
להטיל גדודים חדשים, שנויסו לקראת אביב 1943. בין השבויים ברוסיה ישנם
גם חיילים גרמנים בני 17 שנקראו לאימונים לקראת האביב הבא ונשלחו אעפ"כ
לחזית מיד; כנראה שהיה צורך עליון בדבר, כי הרוסים אינם מניחים לגרמנים
אפילו כפיקטור אחד בחזית הארוכה. הטעם התקפה מאיזור וורוניז' והדון
המרכזי בוצעה בשטחים די גדולים: הרוסים ניתקו את מסילת הברזל בשני
מקומות לפחות; בוגוצ'אר המבוצרת כבר בידיהם, ובקרבת מילירובו נטוש
קרב נואש. הצבא האדום מתקדם בשני ראשים: מצפון לדרום־מערבה, ומהמרכז
מערבה. מטרתו לנתק את האספקה של המחנה החונה דרומה מוורוניז', להקיפו
ולכתרו או להכריחו לתנופת בהלה.

יש לשער, שהטעם מעולות ההתקפה של בנות הברית נעשות מתוך
קואורדינאציה והתאמה לוח הזמנים בשעת שהגרמנים החריעו על „כבוש" סטאלינ־
גראד, פתח מונטגומרי בהתקפה אל־עלמין. הגרמנים החלו במשלוח תגבורת ללוב,
ובעורף הופיעו האמריקאים והבריטים באפריקה הצפונית. עוד עומדים הגרמנים
נבוכים, והחלה התקפת נגד רוסית באיזור סטאלינגראד. הזרימו הגרמנים
תגבורת לאיזור סטאלינגראד וסתמו את הפרצה — והנה פתח שוב מונטגומרי
בהתקפתו על עג'ילה, והמשתער מערבה בדרכו לסירטה ולטריפולי. אמנם הצליחו

הגרמנים להתחמק בקרב הטאנקים ע״י מאטראטון ״שטורכה״, אך היתה זאת הצלה תוך אבדות כל כך קשות, שגם הגרמנים אינם מרבים לדבר עליה. הפתחה השמיני דולק אחרי האויב. ולמרות שקוי האספקה שלו ארוכים מאוד, מוסיף הוא לתלום על ראשי הגרמנים. הפעם האיטלקים הצליחו לברוח הראשונים ״ופלשו״ לטוניס מסודרת.

נסיגה נחפזת זאת בכוון לטריפולי וטוניס השפיעה כבר על שתי החזיתות הנותרות: רוסיה וטוניס. ברוסיה הורגשה הקלה, ביחוד באויר. כבר ברגע זה יש לבנות הברית יתרון כוחות אויר גדול מאד, ואין הגרמנים יכולים לשמור על רכוזות באויר במקום אחד אלא על חשבון של הזנחה במקום אחר. במשך כל הקיץ שעבר היתה לגרמנים שליטה באויר בחזית רוסיה, וזהו אולי היסוד הראשי לנצחונותיהם. כעת נאלצים הגרמנים לפזר את כוחותיהם: במקצתם כנגד אנגליה (ב־10 בדצמבר חידשו את התקפות האויר על אנגליה) כדי לנחם את הקהל בגרמניה, קצתם נשלחה לטוניס ושם עוד יש להם יתרון כל שהוא, לא מעט נשלחו להציל צבא רומל, אך ברוסיה נגמרה שליטת הגרמנים באויר. בנות הברית אינן נחפזות איפוא בהתקפה כללית בטוניס: עד כה המפציצים הכבדים המפציצים את איטליה הצפונית באים מאנגליה, והמפציצים את טוניסיה באים משדות התעופה של לוב. הולך ומתקרב היום, בו תושלם התקנת שדות התעופה המתאימים למפציצים הגדולים ואלג׳יר וטוניס ישמשו בסיסים לפעולת הר.א.פ. והמטוסים האמריקאיים. בו ביום תתחיל כפי הנראה ההתקפה הכללית על האויב.

גם בחזית המזרח הרחוק הולכות ונשלמות ההכנות להתקפה כללית. יתכן שהמערכה שם תמשך יותר מאשר באירופה: המומחים סבורים, שקודם תושג ההכרעה באירופה ואח״כ ובאחור זמן הניבע מתפלהקים הגדולים ויושג הנצחון על יאפאן. ונוטים לחשוב שהשלום יושג ל״שיעורים״ (יש רואים בכך יסוד ליציבותו בניגוד לשלום שהגיע בוורסיי). כרגע פתח הצבא הבריטי בהתקפה בבורמה ומתכוון לפעול יחד עם הסינים, המתקיפים מצפון. אין לדעת האם מטרת הפעולה להפתיע את האויב ועי״כ למנוע את פלישתו, או שזוהי התחלה להתקפה רצינית יותר. על כל פנים ברור, שהיאפאנים הופתעו לא במעט והתגוננותם אינה חזקה ביותר.

בימי הקיץ הקשים ברוסיה ובמצרים, בימי ביולי כבשו היאפאנים את גונה, במרחק של 100 מיל מפורט מורסבי; הכל חשש לפלישה יאפאנית קרובה לאוסטרליה. והנה כעת גם בונה וגם גונה בידי צבאות הברית, והיאפאנים מחזיקים בעקשנות בכברת ארץ שבין שני המקומות הללו ומצפים להעלות תגבורת להצלתם.

בגמר השנה הראשונה מאז כניסתה של אמריקה (ויאפאן) למלחמה, בגמר השנה מאז הצלת מוסקבה ומיום פטורו העליון של היטלר המצב נשתנה לחלוטין. כבר כיום אנגליה ורוסיה מייצרות נשק וציוד בכמות שוה לזו של גרמניה, איטליה ויאפאן יחד, אמריקה לבדה שקולה כנגד, כלומר הייצור של בנות הברית עולה כפליים על הייצור של האויב. אין להפלא, שהחלשים שבמחנה הציר היו רוצים לצאת בשלום מהענין; בקשר עם נסיעתם של הקונסולים האמריקאיים בשטוקהולם ובאוסלו לואשינגטון הפיצו הגרמנים שמועות על כוונת פלישה אנגלו־אמריקאית לצפון אירופה. גם שמועה זו למטרה: יפחדו ויפזרו את כוחותיהם! אך מהמקורות של האומות המאוחדות מגיעות שמועות אחרות: על תסיסה בנורבגיה, על שנאה לגרמנים בשבדיה ועל הכל: על הצעות של שלום נפרד מצדה של פינלנד. ארץ אומללה זאת שהפכה מכשיר בידי הנאצים, בוודאי שהיתה רוצה לצאת מהמערכה, ולנסיעת הקונסולים מייחסים תפקיד של מו״מ על שלום.

גם על הקצה השני של אירופה פרשו מלאכי השלום את כנפיהם. באוקטובר עוד נגנז בראדיו מאדריד מארש צבאי והרצו על חולת הנגוע. ובדוגמא הביאו את ״הנגוע הספרדי המפורסם״... בנובמבר נשתנה הכל... הנצחונות האמריקאיים והאנגלים באפריקה הראו לפראנקו בעליל, שבמשך שלשה ימים. מסרד הכניס לשחסטה טגייטרליותה, אם לא הפרוין בה לפני כן התקוממות פועלים ואכרים. סיניור סונייר ואנשי הפאלאנגה הקיצונית טובנים בכל זאת לאחות־נשק עם היטלר ויהי מה. אך פראנקו למד מנסיונו של מוסוליני ונוקט עמדה יותר זהירה. הוא הרחיק את הקיצוניים ואינו כעת ״קאודיו״ (ראש) הממשלה בלבד, אלא גם ראש המפלגה. לימינו הגנראלים מורדאנה ורידראגו, אנשים ידועים מקצת הפועלים כבאראחוז ובביסקאיה. אך גם הם רוצים להאריך ימים. בשעה שצרפת נכבשה כולה ע״י הגרמנים, הגיש היטלר לפראנקו דרישות, שמילואן היה מביא את ספרד למלחמה בבנות הברית. פראנקו סירב, גייס את גדודיו והודיע, שבמקרה של התקפה יצטרף לצד שכנגד. מיד החל מו״מ אתו מצד בנות הברית. וב־24 בנובמבר סעד סר צ׳רצ׳יל בבית הצירות הספרדית... אמנם שבח סאר פראנקו ב־2 בדצמבר את המשטר הנאצי והפשיסטי, אך בנאומו הורגש מעל הפראזות הריאקציוניות הפחד הריאלי בפני מלחמה. והחוזה של הגנה משותפת עם פורטוגאל השומרת על יחסי ידידות עם אנגליה אף הוא מפרש בהלכה את המגמות הריאליות של המדיניות הספרדית. כך יש להבין את ״הבלוק האיברי״.

בשבת 10 בדצמבר כנס היטלר את עוזריו ובתוכם את לאוואל ואת קאבילירו. מהי מזימתם? ספרד? תורכיה? לעתיד פתרונים.

ב. ן.

הערות ורשימות

א. כינוס שלישי לארגון אמהות עובדות — — —

ארגון אמהות עובדות כבר נהפך למכשיר חברתי נכבד בחיי ההסתדרות. הקים רשת גדולה של מפעלים סוציאליים ומוסדות ילדים שונים: מעונות, גני ילדים, מועדונים, שבהם פעיל א.א.ע. ביחוד התעודה שהטיל על עצמו להפעיל את האשה [illegible] לשמור על הקשר [illegible] בין [illegible] ובין תנועת הפועלים, [illegible] ארגון אמהות עובדות [illegible] ההסתדרות, שהשעה מביאה עמה, והוא מוצא בחשבון ראשון בביצוע כל פעולה סוציאלית.

מובן הוא, שארגון זה נתכנס בימים אלה, בשעה שבשורות המאורעות [illegible] על היהדות באירופה הנאצית מגיעות אלינו יום יום, כדי להשמיע את קולו. אולם לא לשם מחאה וזעקה בלבד נתכנס, אלא בעיקר לשם עשית חשבון כחו ויכלתו, לשם הגבלת פעולתו ואחריותו. אחד המעשים, שהכל רואים אותו עכשיו בעיקר [illegible] היא: העלאת ילדים ונוער והקלטתם בא״י. ארגון אמהות עובדות ותנועת הפועלות בארץ הביעו את נכונותם להעמיד לרשות הפעולה הזאת את כל הכלים ובשרות הקליטה, ההדרכה והחנוך, כדי ליצור תנאים להשרשה [illegible] משקי הפועלות, בתי החלוצות, מוסדות הילדים [illegible] להצלת הנפשות הללו, ולא להצלתם בלבד, אלא גם לחינוכם ברוח הציונות והחלוציות, כדי שיתערו בתוכנו במהירות האפשרית [illegible].

משום כך יפה היה המעמד, [illegible] שמונים ושתים שנה, [illegible] העלאת הילדים [illegible] לכל ילד [illegible] תחת [illegible] ילדים [illegible] ארגון אמהות עובדות, [illegible] הזאת.

הכינוס [illegible] בשאלות [illegible] מלחמה, [illegible] משפחת המגויסים, [illegible] ילדים, [illegible] של א. א. ע. למען משפחת המגויסים. הכינוס קבל החלטות בשאלות העומדות על הפרק.

ב. תערוכת ברוטוב — — —

במלאת עשרים וחמש שנה למות ברוטוב הציג ארכיון העבודה [illegible] לקט ואצר אוצר גדול של [illegible] הרשימות וסידורים, המעבדים לעיני [illegible] את [illegible] של האיש, הרצאות, [illegible] מגלות לנו [illegible] של ברוטוב [illegible] לעמוד אין עבודת מחקר ואילו [illegible] של התנועה [illegible] עד שהגיעה לגמר [illegible] את האבל הגדול, [illegible] כל [illegible] בימים ההם, [illegible] למאמריו ולהופעותיו בבמה ובמה לשונות [illegible] רב היה רישומו בחיי תנועת הפועלים היהודית.

ג. אדולף שטאנד — — —

הוא היה אחד מבעלי־החבורה של מנהיגי הציונות בגליציה, ראשה ומפארתה. מן האבות היה, מרדכי אהרנפריז, יצחק פלד, יהושע טהון, הד ניימרק, שלמה שילר, מ. ג. ברודיא, קורקיס ואחרים — הוא בני חבורתו. עוד לפני הופעת הרצל היתה חבורה זו שקודה להפיץ את הרעיון הציוני, לארגן את הנוער ולשוון את השכבות היהודיות בגליציה. אך עם הופעת הספר ״מדינת היהודים״, נצמד שטאנד להרצל באהבה רבה, בריצות ובהערצה. הוא רכש את אימונו של הרצל, עדים לכך המכתבים הלבביים, שהרצל כתב אליו, עד שבאה שאלת אוגנדה והיא שהפרידה בינו ובין רבו הנערץ.

הוא היה נואם, מרצה, סופר, בעל השכלה ובקי בדרכות העולם. כציר יהודי־ציוני בפרלמנט האוסטרי, זה הפרלמנט המטולא ״שלא״ עמים ועממים, היה מופיע בכל שיעור קומתו היהודית בחריפות גדולה וב״אני מאמין״ ציוני. בנאומיו יש מן הרוח הקלאסית, הם בנויים מעשה

מרדכי, מפתיעים הם בהנהגאוה ובמשלים, שהוא מביא לפעמים ממרחק רב, כדי להמחיש את הענין או כדי לתת לאימו את ה„עיקץ" הדרוש.

קשה, בשנת העשרים ושלוש למותו, מרהו כמה אנשים ממוקירי זכרו והוציאו לאור בעברית מיטב כתביו. רב שבוק סידה, ערך ותרגם אותם. גם אלה, שידעו את פעלו של האיש הזה וערכו, משתאים לחשיבות הדברים, לרעננותם לרוב־הענין שבהם. לאוצר הספרים של הציונות נוספה חבר נכבד בעל ערך היסטורי וחינוכי רב.

אלשי"ך

במפלגה

ישיבת המרכז

ב־30 בנובמבר נתקיימה ישיבת מרכז המפלגה מוקדשת לשואת הגולה ולשאלות הגיוס.

לאחר דברי פתיחה של בן־גוריון שסיפר על הצעדים שהמוסדות הלאומיים אחזו בהם לשם אירגון הפעולה למען יהדות הגולה, תיאר הח' דובקין את הזוועות המתחוללות על יהדות אירופה והציע הצעות לפעולה. הח' א. רייס תיאר כמה תעודות מן המחתרת הפולנית, המאשרות אף הן את אמיתות הידיעות. אחרי חילופי דברים, שבהם השתתפו הח"ח א. קפלן, ל. שקולניק, ח. קוסטרמינץ, א. גולומב, בנציון ישראלי, חיים הופמן, ש. שרייבר, ז. אהרונוביץ — נתקבלו ההחלטות דלקמן: א) לשלוח שליחים מיוחדים לגולה, שבידי הנאצים, כדי להקים קשר בינינו לבין היהדות באותן הארצות; ב) לשלוח שליחים לאמריקה למען יפעלו שם ויעוררו את היהדות האמריקאית לפעולה, שודה הראשונה באה בחשבון הח' גולדה מאירסון שיש לה כבר ויזה מוכנה; ג) לשלוח שליחים מכאן לארצות הנייטראליות: לשוודיה, פורטוגל, וכספרד (בשוויץ ותורכיה פועלים כיום שליחים מארץ־ישראל), כדי לעמוד מקרוב על מצב הדברים בארצות השואה; ד) לשלוח אנשים לארצות המשתחררות מעול הנאצים (אפריקה הצפונית וכו') ליצירת קשר עם הקבוצים היהודיים שם ועם הפליטים שהועברו שם ע"י ממשלת וישי או נמלטו מארצות הכבוש; ה) לשלוח מלגרמה למפלגת העבודה באנגליה; ו) נבחרה ועדה מיוחדת לעניני הגולה מורכבת מהח"ח: א. דובקין, ח. הופמן, א. רייס בצרוף שני חברים מטעם המזכירות של המפלגה.

באותה ישיבה היה דיון מיוחד על דרכי הצלת ילדים ונוער מהגולה. החברים ציינו את הצורך הדחוף לתכן תכנית מקיפה להצלת ילדים ונוער מן הארצות, שבהן אפשרית עדיין היציאה. לבסוף נבחרה ועדה מורכבת מהח"ח: יעקב אורי, ז. איסרזון, עדה פישמן, בצרוף ל. שקולניק מטעם לשכת המזכירות, כדי לברר את דרכי קליטת הילדים והנוער, שאנו מבקשים להעבירם לארץ.

הח' א. גולומב דיבר על צו הגיוס החדש, אשר צריך לשמש מנוף לפעולה מחודשת למען הגיוס, בישוב חלה ירידה גדולה בגיוס ועל מפלגתנו להרים מחדש את קרנו. עלינו למצוא דרכים לשיתוף הגדודים העברים גם בחזית ממש. בבירורים השתתפו החברים: ב. צ. ד. ברמן, א. גלילי, ש. נמירובסקי, ז. פ., ז. ת. המרכז חייב את צו הגיוס החדש, המטיל על בני י"ח וי"ט חובת התגייסות גם לצבא. הוחלט לכנס את כל חברינו העוסקים בעניני גיוס לשם בירור דרכי ההסברה והביצוע. נקבע, שישיבת המרכז מתקיימת אחת לחודש.

ישיבות המזכירות

בימים 4 ו־7 לדצמבר התקיימו שתי ישיבות של המזכירות בהן נדונו בעיות הכלליות של התעשיה העברית בארץ, חוקי העבודה והשכר ויחסי ההסתדרות והממשלה בשאלות אלו. מחוץ לחברי המזכירות השתתפו בדיונים אלה חברינו במזכירות הוועה"פ של ההסתדרות ובמזכירות הוועה"פ של מועצת פועלי תל־אביב. בבירור זה נגללו הח"ח את כל השאלות המעסיקות כעת את ההסתדרות כולה ואת פועלי התעשיה בקשר עם התפתחות ענף זה בכלכלת הארץ. בסיכום הוחלט לקרוא לכינוס ארצי לשם בירור השאלה הזאת.

בלשכת המזכירות

בישיבת לשכת המזכירות שנתקיימה ביום 10.12 נדונו ואושרו החלטות הוועדה לעניני הגולה.

הוחלט להעמיד לבירור בישיבת המזכירות את שאלת המפלגה באירגון „עליה החרשה".

לארגן כינוס של חברינו בקרב פועלי החרושת והתעשיה.

הוחלט לקבוע את הימים שלישי ורביעי בשבוע לימים קבועים של ישיבות המזכירות והלשכה.

בישיבת הלשכה שנתקיימה ב־13.12 נקבע סדר היום של כינוס באי־כוח אגודים וחברי המפלגה בוועדי הפועלים במפעלי תעשיה וחרושת. כדלקמן:

א) פתיחה — ד. בן־גוריון; ב) החרושת בארץ בימי המלחמה — א. קפלן; ג) הפועל בחרושת בתקופת המלחמה — א. רבינוביץ; ד) חוקי עבודה ויחסי ההסתדרות עם הממשלה — גולדה מאירסון.

בכינוס תימסרנה סקירות ע"י החברים הפעילים במרכזי החרושת במקומות עבודה גדולים על הבעיות המעסיקות כעת את הפועל בתעשיה. על יום הכינוס תבוא הודעה מיוחדת.

באותה ישיבה אושרו החלטות ועדת הנוער מיום 13.12. כמו כן הוחלט לקיים פגישת מרצים להסברת בעיות המדיניות הציונית בשעה זו; הח' ד. בן־גוריון ירצה בפני המרצים ויענה על שאלותיהם. לאחר הפגישה תקיים המזכירות הרצאות על הנושא הזה בסניפי המפלגה.

המזכירות הרכיב ועדה מצומצמת שתפקידה יהיה לבקר במחנות העבודה של פועלי הרג"י, להפגש עם החברים, לברר את תנאי עבודתם, שאלות השכר וכו'. הועדה תמסור את מסקנותיה למזכירות המפלגה, אשר תדון אח"כ בבעיות אלו.

ישיבת ועדת הנוער

ב־13.12.42 התקיימה ישיבה נערת הנוער של המפלגה. השתתפו בה הח"ח: ברל כצנלסון, דוד כרש, ברוך איזנשטדט, שמואל גביש, משה הירש, דוד כהן נערך מפאת מחלה, הח' בת־שבע חייקין לא באה. בישיבה הוחלט: א) לקיים את ישיבות ועדת הנוער — אחת לשבועיים, ביום ד' ב־6 אחה"צ; ב) לקיים ימי עיון משותפים למדריכי תנועות הנוער בקרים. להתחיל בהם — בתל־אביב לפי התכנית דלקמן: 1. המדיניות הציונית בימי המלחמה (הפותח: הח' ברל כצנלסון); 2. לקראת עליה גדולה (שאלות הקליטה) (הפותח: הח' ח. פרומקין); 3. שאלות בפתוגנו בארץ; 4. שיחות על דברי ספרות; 5. הנגב — הרצאה של דוד כרש; 6. דרכי מלחמת צבורית בארץ.

באותה ישיבה דובר על עתונות לנוער והועלתה ההצעה להוציא קובץ מוקדש לשאלות הנוער. למזכיר הועדה נבחר הח' ברוך אייזנשטט. עליו ועל הח' משה הירש הוטל ארגון פגישות המדריכים.

ישיבת הועדה לקליטת ילדים ונוער מן הגולה

ביום 6.12 ו־9.12 נתקיימה הישיבה של הועדה בהשתתפות חברינו במרכז החקלאי, ונושים מתישבותיים. נוכחו הח"ח: ל. שקולניק, א. בהיר, י. מהרשק, א. גוברמן, ע. לוינסקי, צבי שר, ז. איסרזון, י. אסותי, שרה קפלן, רחל כצנלסון, גרוניה ראש. הח' א. בהיר מסר, כי בישיבת המזכירות שדנה על השואה בגולה הוברר כי אחד המעשים הדחופים אשר הישוב צריך לעשותו הוא להעלות אלפים רבים של ילדים ונוער מהגולה ולהקליטם בארץ. דעת החברים בבירור היתה כי התנועה צריכה לכוון את קליטת הילדים למשקים החקלאיים, בקיבוצים, במושבים, במוסדות ההכשרה והחינוך של מועצת הפועלות, ובשכונות פועלים, שיש בהן מוסדות חינוך משותפים. בדרך זו אפשר יהיה להבטיח את חינוך הנוער ברוח העבודה והחלוציות. חברי המשקים ספרו על ההתעוררות של הישובים החקלאים לקראת מילוי התפקיד הזה. ישנם משקים, המוכנים לקלוט ילדים ונוער ללא כל תשלום, או בתשלום חלקי. הועדה קיבלה הצעה לקליטת הרבבה הראשונה של ילדים ונוער, אשר תוגש למזכירות המפלגה.

הועדה לעניני הגולה

בישיבה שנתקיימה ביום 9.12 השתתפו הח"ח: ב. אייזנשטט, א. בהיר, א. דובקין, ב. נסס, ש. לוביאניקר, ב. כצנלסון, ר. רייס, ל. שקולניק. דובר על המכרה ביציאת שליחים לחו"ל. עשרות חברים שהפנות השונות בארץ חייבים להתניים לפעולה זאת. החברים צריכים לקבל הכנה מתאימה לתפקידים הקשה בשליחויות אשר טרם עמדנו בהם בעבר. למטרה זאת יאורגנו קורסים וסמינרים מיוחדים. כל חבר אשר רואה את עצמו מוכשר ורוצה להתמסר לפעולה ההצלה ושליחות גם בימי המלחמה צריך לפנות למזכירות המפלגה. הוקמה ועדה מיוחדת לבדיקת המועמדים.

הוחלט באופן סופי על נסיעתה של הח' גולדה מאירסון לאמריקה; הח' א. רייס — ללונדון; הח' ש. נ. ישאר בקושטא וימשיך שם בפעולתו. צריכו מועמדים נוספים ליציאה דחופה לכל המרכזים בהם נמצאים עכשיו פליטים יהודים וגם לארצות הנייטראליות הגובלות עם שטחי האויב.

בישיבה השניה של הועדה נדונו דרכי פעולתנו בגולה בכלל ובארצות המשתחררות עתה מידי הנוגשים הנאצים.

המזכירות שלחה לוועדי הסניפים את החוזר הבא הדן בנושא זה:

„בישיבת מרכז המפלגה ביום 30.11 נדונו דרכי פעולתנו בגולה בכלל ובארצות המשתחררות עתה מידי הנוגשים הנאצים, במיוחד, ונקבע הצורך הדחוף בארגון משלחת גדולה לארצות צפון אפריקה. עם נסר כיבושן של ארצות אלה על ידי מדינות הברית תופתח לפנינו אפשרות לבוא בקשרים עם קיבוצים יהודים הכוללים כ־400 אלף נפש, מהם כ־200 אלף במרוקו, 80 אלף באלג'יר, 70 אלף בתוניס ו־40 אלף בטריפולי. בארצות אלה נמצאים גם 25 אלף פליטים יהודים מגרמניה ומפולין, אשר עברו עבודת כפיה במדבר סהרה. — — —

תקותנו היא שבקרוב תינתן לנו האפשרות לבצע שליחות מיוחדת זו,

יש לנסות ולהכשיר לכך מספר חברים גדול (כארבעים—חמשים חבר). הטרנו הטיל על הועדה לעניני הגולה, שנבחרה באותה ישיבה, לרכז את הפעולה.

הנהלת הסוכנות היהודית החליטה לסדר סמינריון בכללו, ל־3—4 חדשים, לשם הכנת השליחים והכשרתם לתנאי צפון אפריקה. הסמינריון יקנה למשתתפים בו: א) ידיעת הארצות; ב) ידיעה מיוחדת על הקיבוצים היהודיים שם; ג) הכשרה לשונית.

התפקיד אינו קל כל עיקר. יהדות צפון אפריקה מהווה 4—5 חטיבות מבדלות זו מזו, מבחינת מצבן הכללי, התרבותי ויחסם לעם ולארץ. הישוב היהודי החשוב ביותר נמצא במרוקו, אשר בה פעולות התנועה הציונית והקרנות הלאומיות, בקזבלנקה מופיע גם עתון ציוני, לעומת זאת גדולה באלג'יר ההתבוללות הצרפתית. בתוניס קיימת תנועה ציונית, שראשיתה נעוצה עוד בימי חובבי ציון. הצד השוה שבכל הארצות הללו הוא השפעת התרבות הצרפתית. קיימים בצפון אפריקה יותר מ־200 בתי ספר של „כל ישראל חברים" („אליאנס"), ובהם עשרות אלפי תלמידים. השפה הצרפתית היא השגורה בפי הנוער. יש חשיבות גם לידיעת השפה הערבית. הרמה התרבותית של האוכלוסיה היהודית היא בדרך כלל נבוהה. הגישה אליהם תובעת הכשרה מתאימה. לפנינו כאן נרחב לפעולה מקיפה לשם: א) הרחבת התנועה; ב) חינוך הנוער בבתי הספר והקמת תנועת נוער חלוצית; ג) הכשרה חלוצית (באלג'יר ובתוניס קיימים שני בתי־ספר חקלאיים לנוער העברי).

לשכת מזכירות המפלגה בחרה בועדה מיוחדת, שתטפל בריכוז קבוצת חברים מלוכדת לשליחות זו. חברי הועדה הם: ד. בש, איסר בן־צבי, ש. שפרנברג, ב. אייזנשטט, י. ברגינסקי וח. רוקח (שלושת האחרונים הם גם חברי הועדה הכללית להכנת הסמינר וארגונו מטעם הסוכנות היהודית וברית הארגונים החלוציים).

סניפי המפלגה למקומותיהם נתבעים להענות לצרכי התנועה ולעזור לחברים ב. אייזנשטט וח. רוקח, שיפנו אליהם בימים הקרובים בענין ריכוז החברים הנדרשים לשליחות זו".

לאחר הכינוס של באי־כוח סניפי המפלגה שנתקיים בתל־אביב, ב־8 לדצמבר ש. ז. (ראה גל' הפועל־הצעיר מס' 13) נמסרו דו"ח ברוב הסניפים שהשתתפו בכינוס. הכינוס עורר הד גדול ברחבי התנועה. האינפורמציה אשר נמסרה בכינוס ע"י החב' ד. בן־גוריון, א. דובקין, א. רייס וא. גולומב בפני באי־כוח הסניפים גוללה מסכת רחבה של הענינים בהם מטפלים שליחי המפלגה במוסדות הציוניים, הישוביים ובהסתדרות. הדו"ח שנמסרו במקומות העבירו את האינפורמציה הזאת לרחבי התנועה.

ישיבת הועדה הכספית

ביום 1.12.42 נתקיימה ישיבת הועדה הכספית. החב' א. כהן הביא לפני חברי הועדה את הצעת התקציב של המפלגה לשנת 1943. לשם הרחבת פעולת המפלגה לשנה הבאה יש הכרח להגדיל את התקציב. נוסף לתקציב של 1942 החליטה מזכירות המפלגה להעציב סכומים מסוימים לסעיפי פעולה הבאים: א) תוספת עובדים ללשכת המזכירות; ב) לועדת הנוער; ג) לתנובות הסברה; ד) לפרסים ולמשתדים; ה) להקמת כפוגר למדריכי הנוער. לשם כך יש הכרח להגדיל את שיעור המסים, שהחברים משלמים למפלגה. הוחלט להביא לפני מזכירות המרכז את הצעת דרגת המסים החדשה לשם אישור.

ביום 14.12.42 התקיימה ישיבה שניה של הועדה הכספית בה נקבע התקציב לספר 4 החדשים הקרובים. החברים ציינו שיש להטיל מעמסת בספית על חוג רחב של חברי המפלגה, כדי לחדש ולהרחיב את פעולותיה. התבררו תכניות אחרות לגיוס כספים. נבחרה ועדה מצומצמת אשר יחד עם חברי המזכירות תהיה אחראית להגשמת התכניות.

*

פגישת מדריכי הנוער מטעם מפלגת פועלי ארץ־ישראל.

תתקיים בשבת, 26 בדצמבר 1942, בבית הפועלות בצפון תל־אביב: ב־8.30 בבוקר — שיחה על המדיניות הציונית במלחמה. הפותח: החי' ב. בצלמון. ב־8.30 — שיחה על „הדרישה" מאת ח. הוז. הפותח: החי' שיבאל.

ניסן סט

למרות חייו הקשים לא רצה ניסן סט להיפנות לעניניו הפרטיים. כדי לבנות את ביתו הוא; קודם היה לתנועה ושירותו לה היה הדבר הטבעי והחשוב ביותר בחייו. שום תפקיד שהוטל עליו לא היה יותר מדי קשה בשבילו. קבל באהבה כל פעולה ומלא אותה באמונות ובמסירות בלתי רגילה. מעולם לא ביקש כיבודים; לא חיבה שיבואו אליו לקרוא אותו; הוא היה תמיד מוכן. בין המתנדבים הראשונים היה, הכל ידעו: רצה, שכם משכל בו, יצא לפעול ויבוא עד הגמר!

היה איש „עממי", את דיבורו היה מתבל תמיד בהלצה עממית. עם חיוך תמיד על השפתים. היה מאיתם האנשים המעטים, שידעו למצוא את הדרך ללבותיהם של החברים — ובכל ענין שהוא, היה מחפש אפשרויות של „מתן עזרה בסתר" וכל חלש יכול היה לבטוח בו, שימצא סעד ועזרה, על כן היה אהוב ומכובד בין ידידיו וחבריו בעבודה.

אל „הפועל" בא בתחילתו. ממניחי היסוד של ההתאגדות היה ומאותם המועטים, שהתיחסו לדבר הקמת האגודות „הפועל" ברצינות גדולה וראו אותה בכלי נכבד במערכת הכלים של ההסתדרות. הוא היה כהתאגדות „איש המעשה", למרות היותו עמוס עבודה ציבורית, היה מקדיש את מיטב שעותיו להתאגדות בכלל ולסניף חיפה בפרט, הוא שאף לכך, ש„הפועל" יצטרך לא אותו הכוח, שיוכל להשפיע על יצירת החברה הפועלית; שיוכל להוות בכל מקום את הסמל למשמעת, לרוח להתרבות עצמית; שיוכל לחנך את הנוער לקראת יעודו ויקנה לכל קריאת התנועה.

מתוך השקפה זו לא חס על כוחותיו, שהיה מקדיש אותם ל„הפועל", הוא הבין, שיש להקים מסגרת נאה ונוחה, כדי ליצור בה את הטפוס החדש של פועל עברי תוך בארץ. בשנים האחרונות, ואפילו בחדשים האחרונים, כשהיה נאלץ לעזוב את רוב תפקידיו — לא נטש את „הפועל" והיה מטפל בעניניו יום יום. בסניף הוזה את הרוח החיה, שהיתה מסורה מיתכו החברי, הנאה, השקט והרואג על כל עובדי הסניף והחברים שהיו באים בסביבתו.

איש יקר היה, חבר מסור ועובד נאמן. ימים מספר לפני מותו ביקש לקבל על עצמו את הטיפול בחטיבת עובדי הבשר. וכשדובר לו, שטיפול זה ידרוש ממנו התאמצות רבה וישפיע לרעה על לבו החולה, השיב; „את קצת הלב שנשאר לי עדיין, אמסור לדבר".

גם בשעות האחרונות היו מחשבותיו ולבו נתונים לצבור ולתנועה! חבריו ומכריו מתאבלים אבל כבד על מותו.

ברוך בג

ספרים שנתקבלו למערכת

הד הגן, שנה ח' חוברת א'—ב', הוצאת מרכז התאחדות הגננות תל־אביב, תש"ג.

וילנא בתקופת הגאון, מאת ד"ר ישראל קלוזנר, הוצאת ראובן מס, ירושלים, תש"ב.

ארמה, סתוה בחמש מערכות, ש. שלום, הוצאת ראובן מס ירושלים 1942.

הד הגן, שנה ז', חוברת ה'—ו', תיאטרון לילדים, מונוגרפיה כתובה בידי משה ברונזפט, הוצאת מרכז התאחדות הגננות, תל־אביב, תש"ב.

ליקפופו, מסע לארץ הקופים, מאת פ. צ'וקובסקי, תרגם נתן אלתרמן, צייר נחום יהושע קנרפסקי. ספריה „לילדי" — הוצאת „עם עובד" — תל אביב תש"ג.

נפש חיה, מאת ברוך פיקסו, הציורים כ. גוטמן, הוצאת „דברי" תל־אביב.

הקואופרציה האשראית העוברת בשנות המלחמה, הוצאת ברית הקיפות ליד חברת העובדים, תל־אביב, נובמבר 1942.

בפינות (סיפורים, רשימות, מכתבים). מאת שרה איזהורן, עברית: יהודה יצחק פילן, חיפה, תש"ג.

מחיצות, מאת צ. ז. ויינברג, הוצ' „מסילה" ת"א תש"ג.

חיי ראשונים, סיפורי אלכסנדר זייד, מאת אליעזר שמאלי, ספרית „שחרות" — הוצאת „עם עובד", תל־אביב תש"ב.

בחלל חריק, רומאן, ברך שני, מאת א. א. קבק, הוצאת „עם עובד", תש"ב.

מסות, מאת ראובן פאהן, מבוא מאת דב שטוק, הוצאת אינגד בוגרי דתיים בכיוע מובר הרב קוק, תש"ג.

הועידה הי"ג של הקיבוץ המאוחד באשדות יעקב, הוצאת הקיבוץ המאוחד.

במה לעניני אמנות תיאטרונית, חוברת א', תש"ג (ל"ו), הוצאת „הבימה", תל־אביב.

20 שנות „השומר הצעיר" בס.ס.ס.ר., הוצאת ההסתדרות העולמית של נוער צופי חלוצי „השומר הצעיר", אביקים, אב תש"ג.

ההסתדרות בסרום, סיכומים והערכות 1940—1942, הוצאת מועצת פועלי דרום ים המלח, תש"ג.

הכבאי המתנדב, חוברת נובמבר—דצמבר, תל־אביב, תש"ג.

גזית, חוברת ג'—ד', כרך ה', כסלו—טבת, תש"ג.

עברית סטנוגרפית, מאת משה סטטפיון, תל־אביב, תש"ג.

הספרות העברית בין שתי מלחמות עולם, מאת בנציון בנשלום, ספרית „ערכים" הוצאת המחלקה לעניני הנוער של ההסתדרות הציונית, בהוצאת ראובן מס, ירושלים, תש"ג.

בנפש מספרים, מאת מרדכי ורסהאבט, ציורים: סרדכי ורו, יוצא לאור מטעם המחלקה לנוער בגו"ל.

העורך האחראי: י. לופבן.

הכתובת של המערכת והמנהלה: „הפועל הצעיר", תל־אביב ת. ד. 20 Hapoel-Hazair, Tel-Aviv, P.O.B. 20 רשום עתונאי „הפועל הצעיר", בע"מ, תל־אביב

מירמבר של]

ישיבת [illegible] מזכ' בחיפה

בהשתתפות מ

1. ז. איטרזון מסר אינפורמות מזכירות המפלגה:
א) בטחון וגיוס; חדשות; ג) עניני תל-אביב;
ד) גיוס אנשים ל
2. חולקו התפקידים בין ...ות.
3. הוסכם לקבל את המצעמדים: ב. מינקובסקי
וקדיש לוזינסקי.
4. קבלת מזכיר סכני ומהמפלגה (אביגדור אייזנשטט
מציע את עצמו לתפקיד [illegible].
5. הוחלט על פעולה לקבלנים למפלגה בחיפה.

מפלגת פועלי ארץ-ישראל
המרכז

תל-אביב, 21.12.1942.
מס. 418.

<u>פ נ י מ י</u>

לועדי הסניפים של
מפלגת פועלי א"י

ח.נ.

בישיבת מרכז המפלגה ביום 30/11 נדונו דרכי עזרתנו לגולה בכלל ולארצות, המשתחררות עתה מידי הנוגשים הנאצים, במיוחד, ונקבע הצורך הדחוף בארגון משלחת גדולה לארצות צפון אפריקה. עם גמר כיבושן של ארצות אלה על ידי מדינות הברית תיפתח לפנינו אפשרות לבוא בקשרים עם קיבוצים יהודיים הכוללים כ-400 אלף נפש, מהם כ-200 אלף במרוקו, 60 אלף באלג'יר, 70 אלף בתוניס ו-40 אלף בטריפולי. בארצות אלה נמצאים גם 25 אלף פליטים יהודים מגרמניה ומפולין, אשר עבדו עבודת כפיה במדבר סהרה.

יחד עם היהודים במצרים, עיראק, סוריה ואירן, הרי זה מהוה קבוץ של 3/4 מיליון יהודים. לפנינו נפתח, איפוא, שטח פעולה נרחב, בעל חשיבות מרובה, בשים לב לכך, שיהדות זאת היא הקרובה ביותר לארץ-ישראל ויכולה להצטרף למפעלנו עוד לפני תום המלחמה.

תקותנו היא שבקרוב תינתן לנו האפשרות לבצע שליחות מיוחדת זו. יש לגייס ולהכשיר לכך מספר חברים גדול (כארבעים-חמשים חבר) המרכז הטיל על הועדה לעניני הגולה, שנבחרה באותה ישיבה, לרכז את הפעולה.

הנהלת הסוכנות היהודית החליטה לסדר סמינריון כללי, ל-4-5 חדשים, לשם הכנת השליחים והכשרתם בתנאי צפון אפריקה. הסמינריון יקנה למשתתפים בו: א) ידיעת הארצות, ב) ידיעה מיוחדת על הקיבוצים היהודיים שם, ג) הכשרה לשונית.

התפקיד אינו קל כל עיקר. יהדות צפון אפריקה מהוה 4-5 חטיבות הנבדלות זו מזו, מבחינת מצבן הכללי, התרבותי וזיקתם לעם ולארץ. הישוב היהודי החשוב ביותר נמצא במרוקו, אשר בה פועלות התנועה הציונית והקרנות הלאומיות. בקזבלנקה מופיע גם עתון ציוני. לעומת זאת גדולה באלג'יר ההתבוללות הצרפתית. בתוניס קיימת תנועה ציונית, שראשיתה נעוצה עוד מימי חובבי ציון. הצד השוה שבכל הארצות הללו היא השפעת התרבות הצרפתית. קיימים בצפון אפריקה יותר מ-200 בתי ספר של "כל ישראל חברים" ("אליאנס"), ובהם עשרות אלפי תלמידים. השפה הצרפתית היא השגורה בפי הנוער. יש חשיבות גם לידיעת השפה הערבית. הרמה התרבותית של האוכלוסיה היהודית היא בדרך כלל גבוהה. הגישה אליהם תובעת הכשרה מתאימה. לפנינו כר נרחב לפעולה מקיפה למען: א) הרחבת התנועה, ב) חינוך הנוער בבתי הספר והקמת תנועת נוער חלוצית, ג) הכשרה חלוצית (באלג'יר ובתוניס קיימים שני בתי-ספר חקלאיים לנוער העברי). יחד עם זה עלינו לדאוג לעליה מירית לארץ-ישראל.

לשכת מזכירות המפלגה בחרה בועדה מיוחדת, שתטפל בריכוז קבוצת חברים מוכשרת לשליחות זו. חברי הועדה הם: ר. בש, איסר בן-צבי, ש. שטרנברג, ב. אייזנשטט, י. ברגינסקי וח. רוקח (שלושת האחרונים הם גם חברי הועדה הכללית להכנת הסמינר וארגונו מטעם המוסדות היהודיים וברית הארגונים החלוציים).

סניפי המפלגה במקומותיהם נתבעים להענות לצרכי התנועה ולעזור לחברים ב. אייזנשטט וח. רוקח, שיפנו אליכם בימים הקרובים בענין ריכוז החברים הנדרשים לשליחות זו.

בברכת חברים

נא להקריא מכתב חוזר זה
באספת חברי המפלגה במקומכם.

סדר=היום של ישיבות המזכירות והלשכה
בימים ג׳ ו-ד׳, 22-23.12.42.

1. ההכשרות והפלמ״ח
2. פלוגות הנוער
3. ~~עלית הנוער~~
4. ״עליה חדשה״
5. ~~מועצת פועלי תל=אביב~~
6. ~~המערכת~~
7. תשובה לגלוי=הדעת
8. שונות.

ל"ז

אשנב

לקוטי ידיעות / דברים בשם אומרים

ממשלת א"י מארגנת מחאות נגד ארה"ב והיהודים!

פקידים גבוהים מדריכים את הפעולה

מאת מודיענו המדיני:

הפקידים המקומיים שבמחלקת העתונות ביפו, (שם מרכזים רוב העתונים הערביים), אינם עוסקים יותר בזמן האחרון [...]דה של המאמרים הפוליטיים המתפרסמים ב„פלשתין", „אל־דיפאע" וכו'. כל החומר הזה, בפרט דברי־התגובה על הכרזות המדינאים האמריקאים ומנהיגי הציונות בדבר עתידה של ארץ־ישראל, נשלח כל פעם לירושלים, למנהל הכללי של מחלקת העתונות, מר הולם. הוכח, ללא־ספק, כי מר הולם מוסר את המאמרים הנ"ל למזכירות הראשית של ממשלת א"י, ואת עורכם הסופית מקבלים מאמרי־המחאה במשרדו של מר מקום, המזכיר האדמיניסטרטיבי של הממשלה, הפקיד הראשון במעלת לאחר המזכיר הראשי.

כן הוברר, כי הקווים הכלליים לתגובת העתונות הערבית, העיריות ולשכות־המסחר הערביות על הודעות הסינאטורים האמריקאיים והמנהיגים הציוניים נקבעים אף הם במשרדי המזכירות הראשית. משם ניתנו הוראות למנהל „סוכנות הטודיעין הערבית" בירושלים להמציא טלגרמות לכל העתונות הערבית בחוץ־לארץ ולתחנות הרדיו של בנות הברית, המשדרות ערבית, את תמצית דברי העתונות הערבית בא"י בענין זה. כן ניתנו הוראות לסוכני העתונות הערבית בערי הארץ ולבאי־כוח „סוכנות המודיעין הערבית" בארצות־ערב, לנהל שיחות עם אנשי השלטון וראשי המפלגות בקשר עם התכרזות האמריקאיות ועם הודעת ד"ר וייצמן, ולסובב את השיחה בצורה כזו, שתביא את אישי־שיחם לקבוע עמדה מתנגדת. הודעת ראש עירית שכם, סוליימאן טוקאן, על נאומו של ד"ר וייצמן בכינוס „הסתדרות המאוחדת" בניו יורק, באה כתוצאה ישרה מהוראה זו: לא ראש העיריה הזמין את כתבי העתונים, אלא שליחי „אל־דיפאע" ו„פלשתין" פנו אליו ועוררוהו לאמר את דבריו. יש לצפות, כי בקרוב תתפרסמנה בעתונות הערבית עוד מספר „שיחות" דומות לזו.

ראוי לשים לב לכך, כי הן במאמרי העתונים והן בטחאותיהם של המוסדות הערביים אין פוגעים בממשלת אנגליה ומזכירים אך מעט את המדינאים הבריטיים שמסרו הצהרה לטובת הציונות; הבקורת החריפה מתרכזת נגד האמריקאים וד"ר וייצמן".

ליון כבר נשלחה העזרה — וליהודי הגיטאות?...

מתוך פרטיכל בית־הנבחרים מ־8 בספטמבר:

הלויטננט־קולונל סאר תומס מור שאל את המזכיר הפרלמנטרי של המיניסטריון לפלחמה כלכלית, דינגל פוט: מה הספיקו לעשות עד 31 באוגוסט לקיום ההבטחה לשלוח 50[...] טון חיטה או קמח לתושבי יון?

מר דינגל פוט: כבר הוצאה לפועל התכנית השבדית, שעליה הודעתי לבית־הנבחרים ב־21 באפריל, ושלוש ספינות שבדיות שהובילו 15.000 טון חיטה קנדית הגיעו לפיריאוס ב־29 באוגוסט. בו ביום הפליגו ממונטריאל (קנדה) עוד שתי ספינות שבדיות שהובילו כ־15,000 טון חיטה נוספים. נוסף על כך הגיעה לפיריאוס ב־21 באוגוסט הספינה „האלאראן" שהביאה 1.245 טון קמח ו־2,264 טון חיטה, שנשלחו מהמלאי של עמי הברית במזרח התיכון. ספינה זו כבר פורקה באוסיר 1.000 טון חיטה, שעמדו לשלחם אל האיים היוניים בים האגאי. גם הספינה התורקית „דולומיפינאר" הגיעה לפיריאוס בשבוע האחרון של חודש אוגוסט והביאה לשם מטען פירות מיובשים וירקות.

סאר ת. מור: אני מודה לידידי המכובד על תשובתו המניחה את הדעת. יורשה לי לשאול, אם יש לו ידיעות כלשהן המראות, כי הנרטנים מרשים לוולריג חיונים לצרוך תמרי־מזון אלה?

מר פוט: הועדה השבדית שעליה הוטל לפקח על תכנית זו הגיעה לאתונה בסוף אוגוסט. מתפקידה יהיה לפקח על חלוק תמרי־המזון שהובאו מחו"ל ובמידה־מה — גם על חלוקת התוצרת של יון.

מר מורגנטאן: הרשאים אנו להניח, כי משלוחי המזון ליון יימשכו כל עוד יהיה הדבר בגדר צורך דחוף?

מר פוט: המשלוחים יימשכו בשיעור שנקבע בתכנית, היינו 15,000 טון לחודש — בתנאי שהאויב יקיים את תנאי התכנית.

• • •

הבירור הנ"ל בבית־הנבחרים הבריטי מוכיח, שברצון טוב ופעולה מתאימה אפשר להשיג את הסכמת השלטונות הנאציים להכנסת מזון למען כלכלת אוכלוסיה אזרחית הנתונה לפיקוחם; ואין זה בגדר הנמנע למצוא גורם נייטראלי, שיעסוק בהובלת האספקה ובבקורת חלוקתה במקום. מדוע יופלו, איפוא, יהודי הגיטאות לרעה? מצבם ודאי שאינו טוב ממצב בני בריתנו היוונים.—המעתיק.

* ר' ידיעות אחרונות בענין זה בע' 8: „משחקים באש" וכן בע' 5.—המע'.

הדי ארץ־ישראל באנגליה

ביוני אנגליה מצטרפים לתביעת המדינה העברית

עתוני לונדון מ־3 בנובמבר מודיעים על אסיפת רבת־רושם שהתקיימה ב־2 לנובמבר בפלס־הוסל, לחוג את חצי יובל הצהרת בלפור. אחד הנואמים העיקריים באסיפת היה א. גרינווד, מנהיג מיפלגת העבודה בבית הנבחרים, שהודיע באוזה הודבנות בשם מפלגתו, כי היא מוסיפה להתנגד בכל תוקף למדיניות „הספר הלבן". משם ציוני אנגליה דיבר לורד מלצ'ט. הוא אמר:

„לפני דברים נהיה זקוקים בארץ בעתיד — הנהלת העליה ברשותם העצמית של היהודים וסובארניות מדינית. אין זה חשוב, אם תקראו לדבר האחרון—מדינה יהודית או קומונוואלס".

„צבא יהודי תחת דגל זר"

„מנצ'סטר גרדיאני" מ־4 בספטמבר פרסם רשימה מעניינת ו תחת הכותרת הנ"ל:

„ושן־מה לפני המסע הצבאי הקודם בלוב מילאו יחידות צבא צ'כוסלובקיות ופולניות תפקיד חשוב בהגנה על טוברוק. אבידות קשות נגרמו ליחידות אלה והן הועברו מאיזור החזית לשם ארגון וציוד מחדש. היחידות הצ'כוסלובקיות כבר החליפו בזה ואחדות מהן הוחזרו לחזית מצרים. בקרב שובם לחזית ניתנו לספק, לקצינים ולחיילים שבפלוגות אלה אותות־הצטיינות בריטיים על אומץ־הלב שגילו בטוברוק.

אנשי צבא צ'כוסלובקי זה רובם עזבו את ארצם עם כיבושה בידי הנאצים, יצאו כל אחד לבדו או בקבוצות קטנות כדי להילחם בגרמנים וכמאז, כי קל יותר להגיע לסוריה ולהצטרף אל הנגרל ווינאן מאשר לעבור לצרפת. לאחר כניעת הצרפתים באו צ'כוסלובאקים אלה לארץ־ישראל והציעו שרותם לבריטים. הצבא הצ'כוסלובקי במזרח התיכון מורכב כולו אזרחים צ'כוסלובקיים, אך לפחות 70 אחוז מהם — לפי הודעת ממשלתם בלונדון — יהודים. אפשר לאמר, כי במקרה נתמלאה זה במקצת משאת־נפשם של הציונים: צבא יהודי הנלחם כבני־ברית ליטין הצבא הבריטי...

מי סייע לעצור את רומל באל־עלמיין?

„קואופרטיב־ניוז", בטאון של התנועה הקואופרטיבית באנגליה, מודיע:

„סופר יהודי מוסר לנו, כי הביצורים שבלמו את צבאותיו של רומל באל־עלמיין וכך שמו לאל את התקדמותם האחרונה של הנאצים לעבר מצרים, נבנו על ידי חמרים יהודיים.

העתון מוסיף, שרובם של חיילים יהודים אלה הם חברי הסתדרות־העובדים, שהיא המתדרות־אחות לתנועה הקואופרטיבית באנגליה.

הפקידות הקולוניאלית חוששת מצבא עברי

הגאון סוויפאר כותב ב„דיילי הרולד" הסוציאליסטי מ־1 בספטמבר:

„הפקידות נזקקת לטענה, כי „הדבר (צבא עברי.—המע') עלול להרגיז את הערבים. תשובתי היא, כי חלק מהערבים רוצים שאנו ננצח במלחמה, ויש ערבים שאינם רוצים זאת; אותם הערבים הרוצים בנצחוננו ישמחו לכל דבר העלול להגביר את כוחותיהם של עמי הברית, ואילו הערבים המקווים למפלתנו — אין אנו צריכים לפייסם.

כן חוששת הפקידות, ש„אם ירשו ליהודים לעשות יתר על המידה" — הרי בתום המלחמה יציגו דרישות נוספות בנוגע להתישבות בארץ־ישראל. אך האמת ניתנה להיאמר, כי תהיה תרומתם של היהודים אשר תהיה — גם בלאו הכי יהיה צורך לאחר המלחמה להמציא קרקע להתישבותם של קרוב לשלושה מיליון יהודים היושבים כיום באירופה התיכונה, ושום תחבולה פוליטית לא תאפשר להתעלם מבעיה זו.

עזרת ארץ־ישראל לססס"ר

ועידת „הליגה למען ברית־המועצות", שנערכה בירושלים בסוף אוגוסט ש. ז. זכתה לפרסום בעתונות האנגלית והאמריקאית, והביאה תועלת ניכרת לפעולת ההסברה הסובייטית בארצות־האנגלו־סאכסיות. בארצות־הברית שימשה הועידה הירושלמית גורם חשוב להכנסת חוגים יהודיים נרחבים לפעולת־ם למען רוסיה. אנו מביאים כאן את נוסח „טיימס" על הועידה:

„ביום ד' נפתחה בירושלים ועידת „הליגה למען ברית־המועצות" שארכה יומים. בועידה השתתפו כ־400 צירים. אורחי הכבוד היו שני שליחים סובייטיים מאנקארה: מיכאילוב, המזכיר הראשון של הצירות הסובייטית באנקארה, ופטרֶנקו, הנספח לעניני העתונות, שהביא לועידה אגרת מאת הועד האנטי־פאשיסטי היהודי בקויבישב. ישיבות הועידה הסתיימו בשירת ה„אינטרנציונל" וההימנון היהודי „התקוה" ובהחלטות להמשיך בפעולות למען רוסיה, שכבר הביאו לשלוח שני אמבולאנסים ולתרומה בסך 10 אלפים לירות. סכום זה הוגש למר מאיסקי בלונדון לשם רכישת ציוד רפואי מיוחד בשביל הצלב האדום הרוסי.

* * *

התועלת שרוסיה הפיקה מהועידה הירושלמית — נוסף על התרומה הכספית—אינה מוטלת בספק. וכאית התנועה הציונית לקוות, כי עזרתה לא תישאר חד־צדדית.—המע'.

„אוצרות ים־המלח יקבעו את גורל הארץ"

„מאנצ'סטר גרדיאן" הלונדוני מוסר:

לפי דברי כתב־העת האמריקאי „לוקאומי" מעריכים את אוצרותיו המינרליים של ים־המלח כדי 200 מיליארד לירות ואף למעלה מזה.

לפי דין־וחשבון רשמיים שנתפרסמו מטעם משרד המושבות ב־1925 ו־1926 על ידי גיאולוגים ארצישראליים ותיסאי־הממשלה בלונדון, מכיל ים המלח 2,000,000,000 טון אשלגן־כלוריד; 12,000,000,000 טון נתרן־כלוריד; 22,000,000,000 טון מאגנזיום־כלוריד; ו־6,000,000,000 טון מאגנזיום־ברומיד. הזהב הנמצא במימי ים־המלח שוויו נערך כדי 6,000 מיליון לירות. אך העושר הגדול ביותר אולי גנוז באוצרות הנפט הנמצאים בשטח העולה על 300 מיל מרובעים (כ־675 קמ"ר.—המעתיק) — פי שנים משטח שדות הנפט של מוסול.

כיון שאוצרות כלכליים כאלה נתגלו שם, אין כל ספק שחשיבותו של תבל־עולם זה תגדל ותלך בעתיד.

מתולדותיו של נוכל

השבועון האנגלי לעניני המזרח „גרייט בריטן אנד איסט" (אנטי־ציוני.—המע') פרסם, תחת הכותרת הנ"ל, מאמר ארוך מאת ג'ון בי על חג'י אמין, המופתי לשעבר. יש לשמוח על כך, שאפילו בחוגים בריטיים שאינם מחובבי הציונות, עמדו סוף סוף על טיבו של אדם זה. מחלקת ההסברה הממשלתית בארץ תעשה צעד נכון אם תתרגם מאמר זה לערבית ותפיצהו ברבים. אנו מביאים להלן כמה קטעים מהמאמר:

...חינוך יסודי הכולל תקופת לימוד ב„אל־אזהר" (המכללה הדתית המוסלמית בקהיר.—המע'), היא ההכשרה המוקדמת הרגילה בשביל מוסלמי השואף למשרה דתית. אך חג' אמין לא ראה צורך ב„פורמאליות" ממושכת כל כך. בהגיעו לגיל 19 נשלח לבית־הספר לשייכים בקהיר, אך כעבור שנה הפסיק לימודיו לפתע פתאום, כי רעיון חדש עלה בדעתו: הוא היה סבור — וסברתו זו היתה נבונה, כפי שהראה הנסיון — כי עליה לרגל למכה שכרת בצדה, והיא דרך קלה ונוחה יותר מאשר לימוד במכללה. על כן צבר כסף מהלוואות להוצאת הדרך ויצא לחג'. במשך כל הקאריירה שלו הצליח מאד בהשגת תרומות ונדבות, ומענין היה לדעת איזה סיפור מעורר־חמלה היה בפיו עת שביקש את ההלוואה הראשונה. מכאן ואילך נודע בשם „חג' אמין אל־חוסייני".

המלחמה שפרצה ב־1914 ודאי אילצה אותו להסתלק מחבּוּיוּתיו הקודמות. הוא הצליח להתקבל לצבא התורכי ולהשיג לו משרה בטוחה באיזמיר; ובך ניתנה לו האפשרות לעקוב בשויון נפש אחר השתלשלות המאורעות בחזית, ולערוך תכניות לעתיד...

זה היה הרקע שעליו הופיע נוכל זה. כשהתמשה באצטלה דתית פתח בקאריירה בה גילה מתכונותיהם של גאנגסטאר משיקגו, איש עסקים ערמומי, שארלטן פוליטי וכוהן בעל תככים בגוסח מאקיאוולי — עירוב תכונות מוזר מאד. הוא נועד להופיע כראספוטין של ארץ־ישראל. הכרת מעשי התרמית שלו אולי תביא עליו ביום מן הימים את העונש שבא לאותו כומר רוסי נפשע...

את פעולותיו המזיקות בארץ־ישראל בתקופה האחרונה אפשר לסכם בכמה שורות. אין ספק, כי הוא־הוא שעורר את המהומות השונות שהפריעו סוכן לזמן להתפתחותה של הארץ.

עלית היטלר לשלטון התסיסה את התעניינותו של המופתי. אסגב, המופתי הגיע למעמד של דיקטטור ועיר בקרהז בארץ־ישראל, אך הוא לא ראה שום סיכויים להגשים, בלי עזרה מן החוץ, את שאיפותיו הגדולות לאיחוד ארצות ערב. כיון שאנו יודעים כיום את טיבו של ברנש זה — קשה לנו להעלות על הדעת, כיצד יכול אדם זה לתאר את עצמו כראש פדרציה ערבית גדולה; אך כפי הנראה שגה האיש באמביציה כאלה. על כל פנים, הוא קבע עד־מהרה מגע עם ברלין ולא היו ימים מעטים וסטודנטים ערבים מאיי התחילו לנסוע לגרמניה. כן ביקש המופתי להיעזר באיטליה והתחיל לקבל תמיכה כספית מברלין ומרומה גם יחד. נוסף על כך הצליח לקבל סכומים הגונים מהמוסלמים היושבים בארצות שונות, וביחוד מהודו — כדי להקים „אוניברסיטה מוסלמית בירושלים". למותר לאמר, כי לא נעשה דבר להגשמת „התכנית" זו.

רק פעם אחת לא שיתקה לו השעה והוא נאלץ לצאת את ארץ־ישראל בחפזון (ב־1937), אך הוא קיבל סכומי כסף נדולים כדי שיוכל להמשיך בפעולותיו במקום אחר...".

המערכת מעירה, כי במאמר הבא ידון הכותב על פעולותיו של המופתי־לשעבר משנת 1937 ואילך.

חלוצים ומעפילים

הגיעו מעפילים לתורכיה ועלינו אסרו להודיע!

„סטאר" הלונדוני מודיע בשם סוכנות־המודיעין של צרפת הלוחמת:

סירת־מנוע ובה 18 פליטים יהודים נשברה בסביבת קארוּרין שבחוף הים השחור...

חלוצים בכפר אנגלי נידח

השבועון הסוציאליסטי „טריביון" מספר:

באיזור אחד בצפון וסטמרשיר (באנגליה—המע') חבריה היהודים של אגודת הפועלים החקלאיים הם פליטים צעירים המשתייכים לקיבוצי „החלוץ". אין זה עולה כלל על דעתם של האכרים ילידי המקום להצטרף לאגודה מקצועית, כשם שלא יעלה על דעתם להניף דגל אדום על בקתותיהם הרעועות.

לפני זמן מה הרצה נייטי מידלטון ממפלגת־העבודה בלונדון לפני הפליטים הצעירים העובדים על הקרקע בבריזנוֹסגוּרטון, סמוך לטיוקסבורי: כל הצעירים הללו משתייכים אל ההתאגדות הארצית של הפועלים החקלאיים. לאחר ההרצאה הוסיפו להציג שאלות.

„כיצד להסביר — שאל אחד הפליטים — שתנועת האיגוד המקצועי התקדמה במידה מעטה כל כך באיזורים הכפריים של אנגליה?"

מידלטון סיפר להם, כי מפלגת העבודה ערכה אסיפות באולמי־האסיפות של הכפרים; בני הכפר היו מתקהלים ליד האולם, אך איש מהם לא העיז להיכנס פנימה. כדי להתגבר על חששותיהם מבעלי־האחוזות ניסו מארגני האסיפות להביא לכל כפר מכונית־תמקולה ולדבר אל האכרים בעזרת רמקול... אך משנשמע מתוך הרמקול הברו של ציבור הפועלים המאורגנים, היו האכרים נעלמים בבתיהם ומאזינים בחשאי מאחורי הוילאות של חלונותיהם...

תאריך המבטל את ההצלה...

באחד העלונים המופיעים בארץ פורסמה ידיעה, כי השלטונות הסובייטיים מוכנים להת רשות־יציאה לכל היהודים הפליטים שהגיעו לשטח הכיבוש הסובייטי, חוץ מאלה אשר נמצאו כבר בשטח זה לפני 29 לנובמבר 1939... ידיעה זו אין לה, לעת־עתה, אישור מוסמך; ברם, אף אם היא נכונה, אין היא משנה דבר לגבי המצב הקיים. היהודים שברחו בשעתם מפולניה המערבית לשטחי פולין המזרחיים, שנכבשו בידי רוסיה, עשו זאת בעת התקדמותו של היטלר בספטמבר 1939, ועל כל פנים לפני קביעת הגבול הגרמני־סובייטי באוקטובר. לאחר ה־29 לנובמבר 1939 לא הגיעו משטח הכיבוש הנאצי לשטח הסובייטי אלא יהודים בודדים.

במזרח התיכון ומן המתרחש בארץ

הלבנון הנוצרי מתכונן לבאות ומקווה לתמיכת אמריקה

מאת מודיענו:

אחר הנבחרות האחרונים באמריקה תלה תמורה בלבנון. הלבנונים מאמינים, כי האמריקאים מעוניינים בחלק עולם זה וכי יפתחו את הארץ כמיטב יכלתם. המניות של חברות כלכליות וסוכנויות רציניות עלו מאד. נוצרי־הלבנון משערים, כי נישתם של האמריקאים כלפי העמים הלא־ערביים במזרח התיכון תהיה חיובית יותר מזו של האנגלים, ומבססים את אמונתם על השקפת בני ארצם הציונים באה"ב. סימן לדבר רואים הם בדברי וילקי על העלית היהודית. מוסרים כי בשעת בקורו בבירות שאל וילקי את נשיא הריפובליקה הלבנונית מה יחסו ליהודים; הוא נענה, כי אין לנשיא דעה מיוחדת בעניין זה, אך ידוע הוא, כי היהודים הם בעלי יוזמה ואפשרויות בבירות, וכי הם ליבראלים בנישואיהם לבעיות רבות; ושכנותם טובה בשביל הלבנון. על כך העיר לו וילקי: — „אתה צודק, ידידי". בשובו לאמריקה דבר וילקי עם הקתולים בשבחו של הנשיא נקאש.

כמעט 40.000 לבנונים משרתים בצבאות אמריקה. אחד מהם עלה לדרגת גנרל וקבל אות הצטיינות. אחר משרת בדרגה גבוהה בצי (המינוי פורסמה בעתונות הבירותית), והאמריקאים מעריכים מאד את לויאליותם של הלבנונים.

בזמן האחרון רבה הפעילות בחוגי המארונים, כדי להביא לידי שלום בין הפטריארך (ראש הכנסיה המארונית — המע') ובין הנשיא נקאש, ולאפשר תוספה לבנונית מאוחדת כלפי המעצמות.

לקראת חדוש החיים הפרלמנטריים בסוריה?

מאת מודיענו:

שוכרי קוותלי ברצונו להניע לשלטון מנהל תקפולה (?) ראוסרת, כי התופש שניתן לסוריה אינו אלא מתיחת־עינים, וכי ממשלת שיך תאג' היא ממשלת־בובות, הקיימת רק הודות לתמיכתו של הגנרל קולה, לשם הקמת ממשלה לאומית הוא תובע בחירות חדשות לפרלמנט.

ג'מיל מרדם החושש מפני עליתו של שוכרי, איננו תובע בחירות חדשות, ודורש את החזרת הפרלמנט הקודם (שפעולתו הופסקה ע"י השלטונות הצרפתיים). בו יש לו למרדם רוב גיבור.

שיך תאג' מתנגד לכל הרעיון על חידוש החיים הפרלמנטריים בסוריה בשעה זו. אך משתי האפשרויות הנ"ל סבור שיך תאג' את שיבת הפרלמנט הקודם, ובשום אופן לא יאפשר לקיום בחירות חדשות. שיך תאג' הספיק לרכוש חלק ניכר מחברי הפרלמנט הקודם לצדו, ואין הוא חושש מהם יותר. (לפני כחדשיים, ביום השנה להקמת הממשלה הסורית, פרסם שיך תאג'־מכתב ברכה, שנכתב אליו משמקים חברי פרלמנט, הסוריים לו כי הם מתומכיו). הסעודים מצדדים בדעתו של שוכרי קוואתלי, והדבר זה מאיר את פעולתו של שוכרי מצד נוסף.

דעת הקהל בכלל היא בעד שיבת הפרלמנט לכהונתו, ויתכן כי ייקרא שוב בראשית 1943.

גלמקיה — תנועת התבדלות מסוריה

מודיעים לנו מלמקיה (צפון־סוריה):

תנועת פירוד מסוריה קיימת ומתפתחת עתה בלטקיה (ארץ העלוים). בראשה עומד אברהים אגא כנג', עוזר על ידו סלימאן מורשד, שאיפת חבריה: התבדלות מסוריה, וחזרה למשטר הקודם, שהכיר את מחוז העלויים כמחוז בלתי תלוי.

יאוש מ„הציר" או מזימה חדשה?

מאת מודיענו:

ריאד אל־צולח ביקר, (בלוית שני עסקנים אחרים) את הקונסול הבריטי בבירות, ובקש ממנו, כי ימליץ על התרת חזרתם ללבנון של עאדל ארסלאן, נביה אל־עזמה ועאדל אל־עזמה. שלושת העסקנים הנ"ל ידועים כפרו־נאצים וותיקים, ועאדל ארסלן פעל בשירות הגרמנים בסומבי רב. בזמן האחרון מתגוררים שלשתם בתורכיה. מבקשי החנינה טוענים, כי השלושה נואשו מ„הציר", והם חולים ומחוסרי־אמצעים. אם תנתן להם חנינה ותותר ישיבתם בלבנון, — הם תחייבו לא לעסוק בשום פעולה פוליטית.

נתפסה תחנת־שידור של שוכרי אל־כוותלי!

מבגדד מודיעים לנו:

משטרת רוטבה (תחנה עיראקית על גבול סוריה) מצאה אצל בידואי משכם השסמאר מכשיר־שידור. לאחר חקירת הודה הבדואי, כי המכשיר נמסר לו בכפר בלעה, והוא צריך למסור אותו לשופיק יאוור, שייך השסמאר שבעיראק, בשם שוכרי אל־כוותלי. כפר בלעה נמצא בתוך שטח אחוזותיו של שוכרי. יש ענין רב בדבר, לשם מה השתמש שוכרי במכשיר־השידור, ומדוע מצא כנחוץ להעביר אותו בעת מסוריה לתוך עיראק. אגב, החזקת מכשיר־שידור פרטי היא עבירה כבדה על חוקי־ההגנה, אך לע"ע לא אירע לשוכרי דבר.

דבר תפיסת המכשיר נמסר לשוכרי ע"י קונסול עיראק בבירות, תחסין אל־קדרי.

כוח ברוטלי — הוא הדבר שהערבים מתרשמים ממנו...

סופרו של „מיפט" במזרח התיכון כותב:

אכן מוזר הדבר, שהתעמולה הגרמנית בארצות המוסלמיות המונגאת לה תמיד ענין לענות בו בשאלת היהודים בארץ־ישראל, מרבה להג על הברוטאליות והדיכוי מצד הבריטים. והרי דווקא בתכונה זו אין הערבים עלולים להאשים את הבריטים. אדרבה, הם מוכיחים אותנו תכופות, שאנו מתנגים ורכים יתר על המידה. כוח — אף אם משתמשים בו בברוטליות — הוא אחד הדברים המובנים ביותר לרוחו של מוסלמי. לפני זמן־מה נתבקש מדינאי חשוב בדמשק לחוות דעתו על התעמולה הבריטית בארצות־ערב. הוא אמר, כי איננו מחשיב ביותר את תעמולתנו והעיר: „אתם מתארים את היטלר כבובש רומאי הדורך ברגל גאווה על גבם של עמי אירופה חסרי־הישע. כפי הנראה אינכם מבינים כלל, כי עמנו מתפעל מאד מדמות כזאת. אילו תיארתם אותו כבורגנס עלוב הנבהל ונרתע מפני סנטה בריטית מתפרצת — היה הדבר עושה רושם שונה לגמרי...

ואף על פי כן מיוחס לנו הראדיו הגרמני דווקא תכונות אכז־ריות ועריצות. נראה כי גם התעמולה הבריטית וגם תעמולת הגרמנים שתיהן כאחת עושות אותו משגה. (ז. א. שהתעמולה הגרמנית, בתארה מעשי־אכזריות בריטיים, מסייעת לפרס־טיגה הבריטית. — המע').

גשר מעל תעלת סואץ!

„גלאזגו הרולד" מודיע:

רכבות נוסעים עוברות — זו הפעם הראשונה בהיסטוריה — מעל־תעלת סואץ ומחברות את מצרים וארץ־ישראל. חברת תעלת סואץ היססה תמיד לתקים גשר מעל לתעלה. בימי המלחמה שעברה נמצא מוצא זמני לבעיה זו: התחבורה היחידה בין מסי־לות הברזל במצרים ובארץ־ישראל היתה רפסודת־רכבות קטנה וכבדת תנועה, שיכלה להסיע רק 50 קרונות ליום.

הארכת מסילת־הברזל הא"י צפונה, לסוריה, הצריכה לבקש אמצעי יעיל יותר לתחבורה עם מצרים. בשנה שעברה הוקם גשר חדש מעל לתעלה, הקשור במסילת־הברזל החדשה העוברת לאורך הגדה המזרחית של התעלה מקאנטארה עד כבישי סואץ. וזה אחד השלבים החשובים ביותר בפיתוח מסילות־הברזל במזרח התיכון. כיום יכולות הרכבות לנסוע ישר מקאהיר לבירות.

„אם הממשלה רוצה לשבות נגד אמריקה ונגד היהודים — תעשה זאת על חשבונה..."

מן הדרום מודיעים:

באמצעות שוטפים, קציני המחוז ושאר פקידים, מעוררים נציגי השלטון את הציבור הערבי בערי־הדרום — מג'דל, עזה, חברון, באר־שבע, פלוג'ה — לפעולה דימונסטרטיבית נגד החצהרות האמריקאיות לטובת הציונות וכן נגד הודעתו האחרונה של חיים וייצמן. בימים האחרונים אין שליחי השלטון האורחי מסתפקים במחאות ולגרמות, והם מדרבנים את בעלי החנויות לשביתות, ואת מנהיגי „השבאב" להפגנות. ברם, בפעולה זו נתקלו בקשיים: החנונים אינם מסכימים לשבות במצב הנוכחי, בשעה שלקוחותיהם מהצבא מרובים, והפרנסה זורמת בשפע. הסוחרים הערביים רונזים על השלטונות, שבחרו דוקא בזמן הזה בשביל ה„ראווייה" („ההצגה").

קבוצת טיילים יהודים, שעברה בדרום, היתה עדה לכמה פרטים מביום זה. בהגיעם מהצפון למג'דל קיבלו המטיילים התראה מהמשטרה, כי ישובו בחזרה, באשר יחסם של הערבים ליהודים „נעשה מאיים", ועומדות לפרוץ שביתות והפגנות. מדריך הקבוצה פנה לנהג־האוטובוס הערבי, שאתו באו, ושאל לעצתו. הנהג חייך לבשורות המשטרה וענה, כי יסיע את המטיילים הלאה על אחריותו. ואכן, הטיילים המשיכו במסעם, סיירו בשלום בכל הסביבה, עברו את עזה, סעדו במסעדות ערביות, נכנסו לחנויות, שוחחו עם ערבים, ולא הרגישו בשום „מצב מאיים".

ברם, כאשר התקרב האוטובוס שלהם לבאר־שבע עצרה אותם מכונית עם שוטרים בריטיים, והסרג'נט פקד על המטיילים לחזור מיד, מפאת „המצב החמור". בלית־ברירה נשמעו לפקודה והשוטרים הביאום לעזה. במשטרת עזה נקרו בהם שוב, על שוטטם בדרום, „כאשר חבל אתו מחאות ושביתות". מדריך הקבוצה ענה, כי הם לא פגשו שום מצב חמור, לא הרגישו בשום שביתה, התקבלו על ידי הערבים בצורה רגילה ולא אחת ביקרו בחנויותיהם הפתוחות... בתשובה לכך ענה קצין המשטרה, שאין זה מעניינם להעריך את מצב הבטחון, ופקד עליהם לחזור; כן ציווה על מכונית השוטרים ללוות את הטיילים בדרך לכביש הראשי המוליך לכיוון גדרה. בשעה שהגיעה הקבוצה בעזה ראו אחדים מהמטיילים חנויות נסגרות ונפתחות, נפתחות ונסגרות, כשוחרים מחייכים והחנונים נרגזים... היחס אל המטיילים היה גם תית ידידותי כרגיל.

לאחר שאוטובוס־הטיילים יצא לכביש הראשי, ומכונית השוטרים עזבה אותם, הם נפגשו בערבים, שנסעו אתם מקודם בדרכם דרומה, ועתה הצטרפו אליהם שוב. על שאלת היהודים מה מתרחש כאן, ענו הערבים, מקצת בלעג ומקצת ברוגז: לא מתרחש שום דבר, אלא הממשלה יש לה חשבונות עם אמריקה ועם היהודים, והיא דורשת מאתנו שנמחה ונשבות. למחות אנו מוכנים — במה שהממשלה רוצה, אבל לשבות איננו מסכימים; כל שעה שהחנות סגורה זה הפסד בפות! אם רוצה הממשלה להילחם במישהו — תעשה זאת על חשבונה ולא על חשבוננו. תשבות גא במשרדיה כאוות נפשה ואל תפריע לעסקינו...

אנטי־פאשיסט בדוק...

מאת מודיענו בירושלים:

מתברר, כי הליגות האנטי־פאשיסטיות הערביות בארץ נתמכות בצורות שונות ע"י פקידים ושליחים אחדים של „בריטיש קואנסיל" (ההסתדרות אנגלית רשמית למתנה לתעמולה בחוץ־לארץ). בין אלה מתבלט מר הודג'קיס, פלון־קומוניסט ובעל יחס שלילי לציונות. הודג'קיס זה הוא אחיו של הקומוניסט הודג'קיס, אשר שימש פקיד ממשלתי בימי המאורעות 1936/7, ופוטר ע"י הנציב (ווקום), בגלל פעולות־סיוע למארגני המאורעות הערבים. לאחר שפוטר פרסם בעתונות הקומוניסטית באנגליה מאמרי־שטנה על הציונות.

מתייצבים לצבא — על מנת להשתמט!

מודיעים לנו:

בהתנייסות הערבית מתבלטות בזמן האחרון תופעות מוזרות. ההתייצבות הערבית גברה במידה ניכרת. לפנים היו באים רק ערבים בודדים, שהחליטו להתגייס מטעמים כלכליים, עתה מופיעות קבוצות שלימות. אולם משהם מגיעים לסרג'נט מיד מתפשים מכנות ותירוצים כדי להשתמט מן הצבא. מספרים לרופא על מיחושים מדומים, רוצים להיכנס דוקא ליחידה מסויימת (שאין מקבלים לתוכה), ומסרבים להירשם אם מציעים לפניהם יחידה אחרת, וכו' וכו'. יש יסוד לחשוב, כי המתייצבים הערבים הללו באים כתוצאה לחץ מוכתרים, קצינים־מחוז, עסקנים פוליטיים וכדומה.

אותו הגלו ואת שותפיו השאירו

מחמד עמיה מכפר זיב, בעל סירות העוסק בהברחה דרך הים ללבנון, הוגלה לירושלים עד גמר המלחמה. נמצא ברשותו דינאמיט, לאחר שבוצעה גניבה גדולה של דינמיט ממחסני הצבא בקרבת המקום (200 תיבות בערך), היו לו קשרים רבים עם אנשי המשטרה והשלטונות בעכו. עסק בהברחה בשותפות אתם. העציר, יחד עם קצין המחוז בעכו, תנא בולוס, כטווח גדולות של תיפה ללבנון. לאחר ש„נלקח" מן הכפר, פרצו בין אנשיו סכסוכים קשים בקשר לסילוי מקום וחלוקת הרווחים; אחד הוכה קשה בתגרה נטה מפצעיו.

לא חדלו כנופיות מן הארץ

מאת מודיע בשומרון:

משמר שוטרים נתקל בקרבת יעבד בכנופיה מזויינת גדולה. השוטרים ניסו לתקוף את הכנופיה, אך הדבר לא עלה בידם בגלל מיעוט מספרם. הוחלפו יריות לסאות והמזויינים הצליחו לברוח.

מפותלות הן דרכי הצדק...

עבד פטאיר, ממפקדי הכנופיות, שהוגלה ונאסר ואחר כך חזר לעבודתו במחלקת הווקף נורה בשכם על ידי שנים מחבריו שהיו בין פעילי המאורעות. עבד פטאיר נפצע קשה.

בקשר לרצח שבוצע בכפר ג'ליל ב־1 בנובמבר מציינים, כי ערביי הסביבה היו פעילים מאד בגילוי הרוצחים־החשודים והסגרתם לידי המשטרה, שמחה רבה שררה בכפרים הערבים שבסביבה לרגל מאסרם של אנשים, שהערבים מכנים אותם „בני הכנופיות לשעבר".

כיצד הגיבו על אסון יהודי אירופה?

מסביבות שכם מודיעים: הערבים קיבלו את הידיעות על השמדת ביהודי אירופה מי בשקט ומי בשמחה גלויה. הקיצונים אומרים — מי יתן והגרמנים היו באים חגה לשחררנו מן היהודים. המתונים טוענים — כי הזעקה היא תעמולה מצד היהודים לרכוש את אהדת העולם, כי הרי לא ייתכן, שגרמניה התרבותית תבצע מעשי זוועה כאלה...

חדושי מדיניות ומוסר מהר־הצופים

את נאום־הפתיחה שלו לקראת שנת־הלימודים החדשה באוניברסיטה (24 בנובמבר ש. ז.) הקדיש נשיא האוניברסיטה, ד״ר י. ל. מאגנס, לבעיות פוליטיות וסוציאליות, העומדות ברומו של העולם וברומה של הארץ. הנואם ראה את הרצאתו ראויה לפרסום והוציאה בתדפיס מיוחד. ההרצאה כוללת דברים כבושים לעמים ולישראל. ובשני החלקים מתגלים חידושים מפתיעים:

תיאבון המדינות הקטנות הוא שגרם למלחמה זו...

מסתבר, שהגורם העיקרי להתפרצות המלחמה הנוכ־חית הן המדינות הלאומיות החדשות שהוקמו באירופה במשך הדור האחרון, וכה מסביר נשיא האוניברסיטה העברית: „תוצאותיו הגוגות של חזות ורסייל היה בהן כדי ללמדנו, מה נפלה המחשבה... שמתן סוברניות לאומית והגדרה עצמית לעמים משועבדים יש בכוחם להסיר סבל לאומי, להשביע תיאבון לאומי, ולהבטיח שלום בין עמים״. כדי שהקורא לא יסבור שהמרצה מתכוין לתאבונה של גרמניה הנאצית ושאר לויתנים, המסכנים את האומות הקטנות גם כשאלו זוכות לעצ־מאות, בא נשיא האוניברסיטה ומפרש: „תיאבונן של המדי־נות הלאומיות החדשות לא היה לו גבול, וזהו שימשו גורם ראשון למלחמה הנוכחית״.

עד כה שערנו, שהגורם הראשון למלחמה זו היא תאוות־ההשתלטות הבלתי־מוגבלת של גרמניה הנאצית ואיטליה הפא־שיסטית. ברם, מפי נשיא האוניברסיטה העברית מתברר, שבחטא זה יש לגנות את „המדינות הלאומיות החדשות״ — את צ׳כוסלובאקיה ויוגוסלאביה, את פולין וליטה, את לטביה ואסטוניה! תיאבונן, „שלא היה לו גבולין״ הוא שגרם לאסון העולמי הישראלי הגדול...

הפועלים המאורגנים מרוויחים אוצרות...

כשי[illegible]קר הנשיא את התופעות הסוציאליות השליליות שפשו ג[illegible] מפסרות, שוחד, האפרת־מחירים, התעשרות־מעטים — על חשבון הכלל ועל חשבון המלחמה. אכן, ראויות תופעות אלו לשבט מוכיח. אולם מי הם מנצלי הציבור ומשי־תיחי הכלל בעיני ראש המוסד התיכוני המרכזי בארץ? — „אחרים מבעלי התעשיה בתרושת המלחמה מרוויחים עד מאות אלפים לא״י לשנה, אף הפועלים המאורגנים מקונים במחירים גבוהים, כדי לקבל את חלקם ברווחים אלה. מרוויחים את האוצ־רות האלה ללא כל הגבלה משפטית או מוסרית.״

מול „אחרים מבעלי התעשיה״ ו„הפועלים המאורגנים״ מעמיד נשיא האוניברסיטה את „החוקר באוניברסיטה... המסתפק במועט, רוצה שיהיה לו כדי סידור ספריה, מתן חינוך מתאים לילדיו, וכדי במחון שלאחר מותו לא תישאר משפחתו עזובה״.

האמנם מותר לגנות את פועלי התעשיה (כאן הד[illegible]כלל את כל „המאורגנים״) בנשימה אחת עם אחרים מבעלי[illegible]שת (כאן נזהר ונקט לשון „אחרים״), שמתעשרים תוך הרשיש מועטים? כלום לא עלה כלל על דעתו של ד״ר מגנס, כי אפילו המאושרים שבין „הפועלים המאורגנים״ לא כולם הגיעו לאותה „הסתפקות במועט״ שאותה משבח כל כך בשורות החוקרים והמלומדים? ותלק גדול ממשפחות הפועלים אינם אוכלים לשובע, והם רחוקים מאד לא רק מ„סידור ספריה״ אלא אפילו מ„בטחון שלא תישאר משפחתם עזובה...״

הבאמת המרחק בין הישוב העמל ונשיא האוניברסיטה הוא כה גדול, שלא עלה כלל על דעתו, כמה מוזרים וצורמים הם דבריו והוכחותיו?

עוד תארך המלחמה...

העתונות הרצינית באנגליה ובאמריקה עמלה בזמן האחרון להסביר לציבור, כי תוף התמורה הניכרת לטובה שחלה בהויתות, עוד רבה המלאכה עד יום הנצחון, וכי מאמצים מרובים ונוספים יידרשו מכל עמי־הברית כדי להבטיח את הנצחון. בנילוי לב, הראוי לשבח, מתארים טובי העתונים את הקשיים הרבים במצב הספנות, ואת המפריה של רוסיה בשטח הציור המשק, המצריכים התאמצות אנגלו־סכסית הולכת וגדלה עבורה. הננו נותנים כאן קטע מתוך השבועון האמריקאי „גייסן״ העוסק בנושא הראשון, ושני קטעים מ„אקונומיסט״ הלונדוני ו„טיימס״, העוסקים בנושא השני. „אקונומיסט״ מתאר את הסיטואציה המשקית של מסס״ר לפני התקפת הקיץ הנאצית ב־1942, ואילו הרשימה ב„טיימס״ מסבירה את תוצאות הכיבושים [illegible]ביים בתבל הדון ובקוקאז הצפוני. מבחינתנו היהודית חשוב להבין, כי אסור לנו ללכת שולל אחר אותן תכניות להצלת אחינו הדוחות את הכל „לאחר המלחמה״. עוד תארך המלחמה, ומי שרוצה לסייע במעשי־הצלה — יעשה זאת מיד.

המשבר בספנות

המומחה האמריקאי הצבאי דונאלד ג. מיצ׳ל כותב ב„גייסן״ על מצב הספנות של מדינות הברית, המצבב לעת־עתה פתיחת חזית שניה באירופה:

הודעת „אסושיאיטד פרס״ על יותר מ־400 ספינות שטובעו בפרק הזמן שבין ינואר ואוגוסט ש. ז., אינה מוסרת עדיין תמונה שלמה מהמצב. אין היא מביאה בחשבון את האבידות הניכרות הנגרמות לשירות האספקה לרוסיה — אבידות שהצי שלנו אינו מגלה אותן באורח רשמי. סיכום זה אינו כולל את הספינות שניזוקו, ואף רשימת הספינות שטובעו אינה שלימה. אבידות הספנות גדלו בפרק־זמן הנ״ל, פרט לחודש אחד.

מיניסטר־הצי מסר בגילוי־לב ראוי לשבח על האבידות שנגרמו לספינות־הסוחר, אך מעטים מבין הקהל מתארים לעצמם כראוי מה פירושן של אבידות אלה. במקום להתקדם לקראת בניית ספינות נוספות, שקיבולן 17 מיליון טון — הוא המינימום הנוסף שועד־הספנות ראה אותו כהכרחי להעמדת צבא־משלוח אמריקאי מספיק — בפעם לא התקדמנו בכיוון זה מאז אשתקד. שיעור האבידות גדול אף מתשיותיהם הנפלאים של „קייזארים״[*] שלנו. ומשום כך לא יכולנו לפעול כראוי בחזיתות הקיימות. לפני כמה חדשים הודיע אדמירל וויקארי, כי הספי־נות העומדות לרשותנו מהוות פחות מ־50 אחוז מהמונאזי הדרוש לנו למילוי התחייבויותינו...

* הציור משל המעתיק.

* „קייזארי״ חברה אמריקאית לבנין ספינות ומטוסי־הובלה.—המע׳.

פתרונה המהיר והיעיל של בעית הספנות הוא תנאי מוקדם לנצחון. מן ההכרח ששיעור המונאזי החדש יגדל וילך בהשוואה לקיבול הספינות הנפגעות על ידי האויב. לפיכך עלינו להתגבר על סכנת הצוללות, או להמציא דרכים אחרות להובלת חמרי המלחמה לאיזורי החזית.

רוב המומחים בשאלות הצי האמריקאי מאמינים, כי צי ארצות הברית יוכל לשים קץ לפעולותיהן של צוללות האויב לאחר שיוגברו במידה ניכרת כוחותינו בים ובאויר. הגשמת הדבר הזה דורשת זמן רב למדי, ולפיכך אין לראות זאת בדרך הפתרון היחידה. יש מציעים להשתמש בצוללות־הובלה. מומחים רבים יותר תומכים בתכנית מטוסי־המשא. אך רבים המכשולים אף בדרך הקמתו של צי־מסחר אוירי שיוכל לחצות בנקל את האוקינוס האטלאנטי. מטוס־ההובלה לא שוכלל עדיין במידה שיוכל להסיע טאנקים של 70 טון וקרונות רכבת. המומחים שיערו, כי התכנית תוכל להתגשם רק בעבור 3—5 שנים; אך כמה מבעלי־התעשיה סבורים, כי אפשר לקצר את הזמן הדרוש ב־75 אחוזים...״

. . .

אחר הנ״ל רצופה טבלת־השוואה בין הספינות האמריק־קאי[*], שטובעו ולבין הספינות החדשות הנבנות בארצות־הברית, וזהי עיקרה של הטבלה:

	נבנו ספינות	טובעו
ינואר	16	17
פברואר	26	36
מרץ	26	60
אפריל	36	58
מאי	58	92
יוני	56	69

טבלת „גייסן״ מסיימת בחודש יוני; אולם ידוע, כי החל מחודש יולי חל שינוי ניכר לטובה בפרופורציה שבין שיעורי הבניה והטיבוע. מספנות „ליבארטי״ הגיעו לשיא של 3 ספינות לכל 24 שעות.—המעתיק.

ב־1942 הגיעה הזדיינותה של רוסיה לשיאה

„אקונומיסט״ הלונדוני כותב:

אין ספק, כי המצב ברוסיה הנו — במובנים רבים — יותר מעורר מאשר בקיץ 1941. אך אין זאת אומרת, כי התמונה היא כולה בהירה, ואין בה צללים. הרוסים הצליחו להציל במידה רבה את מכשירי הייצור התעשיתי: אך תעשית המכרות האוקראינית אבדה כמעט כולה, ובלי עפרות הברזל של קריבוי רוג ובלי פחם הדונץ הרי יכולת הייצור התעשייתי של רוסיה חסרה בסיס מספיק של חמרי גלם. מבחינת הרגע אין זה רציני ביותר. מתוך ראיית הנולד הראויה לשבח, הוקמו מתס־נים גדולים באיזורים מרוחקים ונערך אוסף גרוטאות. אך מתכנים ותסבוגות אינם גורמים נצחיים. ירידה בייצור מוכרחה לבוא, במוקדם או במאוחר, ונראת הדבר לבטוח, כי התעשיה הרוסית מגיעה השנה לשיאה, שיא אשר קשה יהיה לקיימו בשנת מלחמה נוספת.

דומה לכך הוא גם מצב כוח־העבודה. הגיוס המסקיף והמספר הגדול באוכלוסיה בשטח הנכבש גרמו למחסור רציני בכוח־העבודה, על אף המספר הגדול של פועלים חדשים המתאמנים ונכנסים לעבודות התעשיה, ועל אף העסקת נערים והוצאת הנשים ממשלחי־היד האורחיים. העובדים הנתונים להעברה מתעשיות בלתי מלחמתיות הנם ברוסיה מעטים מאשר בארצות כמו בריטניה וארצות־הברית, שרמת החיים בהן גבוהה יותר, והיקף התעשיה הבלתי חיונית רחב מאד. איבודם של מחוזות חקלאיים רבי־מערך ישפיע גם הוא על כושר העבודה. הפועלים עובדים שעות רבות יותר, ומזונם דל יותר. לחץ המחסור עלול לפגוע בכמות וגם באיכות התוצרת.

אותות־סכנה אלו הנם קשורים בגורם הזמן, הם מרמזים, כי רוסיה מגיעה לשיא יכולתה בשנה זו... הסיסמה הרוסית „נצחון בשנת 1942״ — שבאה במקום הסיסמה הקודמת „הם לא יעברו״ (שהיתה נוסחת 1941) — היא פשוט הכרזה ברורה על הצורך הדחוף ביותר של רוסיה, כדי שהאומה הרו־סית לא תכרע תחת מעמסת המאמץ התעשיתי והצבאי העצום שלה.

יש לקוות שבני־בריתה של רוסיה מבינים היטב את הגורם הזה של הזמן, ויש להביאו בחשבון מול הותלתס־תם למבצ־עים הפעילות הצבאית והכלכלית שלהם. זה נוגע בבעית־האספקה שלנו לרוסיה. זה נוגע בשאלה רחבה יותר של החזית השניה. תהי התחלתה אשר תהיה, אסור לה להתבסס על האשליה של כלכלת רוסית המתרחבת ומתחזקת באופן מתמיד. נראה הדבר, כי כמעט כבר והגיעה אל השיא.

מה החריבה התקפת־הקיץ הנאצית ברוסיה?

„טיימס״ כך בספטמבר כותב:

סטאלינגראד היא לא רק משמר־הוולגה; היא הרבה יותר מזה. אילו נפלה העיר, כי עתה תיתה זו אבידה לתעשיה הרו־סית — גדולה אף מאבידת הארקוב. עוד בראשית המלחמה הכירו הרוסים, כי הארקוב נמצאת באיזור הסכנה, ולכן הע־בירו חלק ניכר מבתי־החרושת שלה לאיזורים מרוחקים יותר. הם הועברו מזרחה ויתכן, כי חלק מהם הועבר לסטאלינגראד, משום שסטאלינגראד נכללה באיזור הקליטה המזרחי. תפקידה של עיר זו היה לקבל בתי־חרושת ממקומות אחרים, אך לא להוציא את בתי־החרושת שלה.

לפני המלחמה היו בסטאלינגראד כ־500 אלף תושבים: בחדשי המלחמה הראשונים גדלה העיר בקצב מהיר. בתי־החרושת הגדולים לתעשית טראקטורים, שהיו מייצרים עוד בשנת 1935 כ־38 אלף טרקטורים לשנה, הורחבו ועברו לייצור טאנ־קים. גם בתי־החרושת למכוניות פותחו והותאמו לצרכי המלחמה. אפשר שכמה מבתי־החרושת אלה הועברו בחפזון למקום מרוחק יותר; אך עוד לפני חדשים אחדים עברה העיר והתפתחה מתוך בטחה ואמונה, כי הגרמנים לא יגיעו אליה.

על ההפסד התעשיתי יש להוסיף את הנזק לחקלאות הרו־סית. מחוז סטאלינגראד, המשתרע בעיקר מערבה לנהר וולגה, היה אחד מאיזורי החיטה העשירים ביותר של רוסיה. מחוז זה יחד עם צפון־קוקאז ואיזור הים האזבי והים השחור, שנכבשו לפני זמן־מה על ידי הגרמנים, יבול התבואה שלהם היה כמעט כיבול אוקראינה כולה.

* לפי הידיעות האחרונות מארצות־הברית, „ניצחו״ אנשי התעשיה את המומחים.—המע׳.

משחקים באש!

באת מודיענו המדיני:

מתאות העתונות הערבית, על הודעות ווילקי והסינאטורים האמריקאיים, המועברות גם ב„רדיו־המזרח־היפואי", עשויות לעורר בקרב הערבים את הרושם, כי קיימת קנוניה יהודית־אמריקאית המסכנת את עתידם של הערבים. ולא רק בארץ־ישראל, כי אם גם בארצות השכנות. על ידי שידורים קבועים, המסתייעים בסגנונה של ממשלת א"י, מופיעות מחאות אלו — ובצורה מודגשת — גם ברדיו בגדאד. וייתכן גם בשידורים ערביים אחרים במזרח התיכון. יומיים לאחר פרסום החומר הזה בעתונות הערבית מודיעים עליו בכל השידורים הערביים של תחנות ה„ציר", ושם הוא משמש ראיה, כי רוקמה מזימה יהודית־אמריקאית־בריטית נגד הערבים והאיסלם. ואם העתונות הערבית בא"י ובארצות השכנות מסתפקת בלשון מתונה בהשוואה לסגנון שהיה מקובל לפני המלחמה, הרי תחנות „הציר" — שכל מגמתן להפר את הבטחון הציבורי בשטחי־ערב — דורשות מהערבים פעולות יסודיות יותר: לרצוח ללא־רחמים את כל היהודים בארצות האיסלמיות, לפי דוגמת הנאצים באירופה; ושידורים אלה מגיעים לעיראק, סוריה ותימן, שם מרוכזים רבבות יהודים... כך מסייעת ממשלת ארץ־ישראל — אשר העתונות הערבית ותחנות־השידור המקומיות נתונות לפיקוחה — לבטחון אותם היהודים שיד היטלר לא פגעה בהם!

יחד עם זה צריך לציין, כי המחאות המאורגנות והמבויימות לא הצליחו לעת־עתה לזעזע את חוגי הערבים בארץ. עסקני הערבים — בפרט אלה התלויים בשלטון — פועלים בוריזות כל עוד מצטמצם העגין במחאות, מלגרמות וכינוסים. אולם עד כה לא עלה לעורר את השכבות הרחבות לאיזו פעולה המונית, כגון שביתות, הפגנות וכו'. ההרווחה הכלכלית והזדמנויות הפרנסה מעסיקות את רובו של הציבור הערבי עד תום*.

תשומת־לב מעוררת העובדה, כי המחאות המתפרסמות בארץ, והמשודרות בתכיפות ברדיו יפו וירושלים, אינן מגיעות לשום פרסום בשידור הערבי בלונדון. הופעה זו — יחד עם עוד סימנים — מוכיחה, כי מערכת המחאות נגד היהודים והאמריקאים אורגנה על ידי ממשלת א"י על דעת עצמה, ובלי ידיעת הממשלה הבריטית בלונדון.

מדוע השתיקו את רמגו?

בשנת 1934, כאשר צרת יהודי גרמניה היתה עדיין בראשיתה, ומספר היהודים אשר חיפשו עבורם מקלט היה קטן ביחס — התנהלה שיחה זו בין הציר האמריקאי בברלין, דוד, ובין ג'יימס מקדונלד, או הנציב העליון של חבר־הלאומים לעניני פליטים. הקטע לקוח מיומנו של דוד, שפורסם לפני שנה וחצי בצורת ספר:

„7 בפברואר 1934. בא אלי ג'יימס ג' מקדונלד, נציב חבר הלאומים לסדן הפליטים מגרמניה. תפקידו — למצוא מקומות קליטה, בשביל הנרדפים, בארצות־הברית ובאמריקה הלטינית. עבודתו נראית לי חשובה מאד. כי היטלר לא ישקוט ולא ינוח עד אשר יסלק את כל היהודים הנתונים תחת שלטונו.

„מקדונלד סיפר לי, כי השיג 500.000 לי"ש מיהודי אנגליה, אולם הם חוששים מאד מתוצאותיה של הגירה יהודית גדולה מגרמניה לאנגליה. אשר לארצות־הברית, קיים שם ענין רב (לגורל הנרדפים.—המע') בתוך חוגים מצומצמים, אך אין כל נטיה להכניס לאמריקה את היהודים הנרדפים

מבעוד של לורד מוין

לרגל מינויו של לורד מוין כסגן מיניסטר־המדינה בקהיר כותב „סמארי" הלונדוני הליבראלי:

לא הצטערו על הסתלקותו של לורד מוין ממשרד המושבות בראשית השנה הזאת, לאחר שנתגלה כי לא היינו מוכנים כראוי להגנה על מאלאיה — תפקיד שמשרד המושבות היה אחראי לו. אמנם, אין זה מן היושר להטיל על מוין את כל האחריות לכשלון זה, אך יש לזכור כי הוא שימש מזכיר המושבות במשך שנה שלמה, ואדם בעל מרץ יכול לפעול הרבה בפרק־זמן זה.

השבועון הסוציאליסטי „ריינולדס ניוז", כותב באותה הזדמנות:

מזכיר־מושבות לשעבר הותר להפקיד פוליטי חשוב ונתמנה סגן מיניסטר־המדינה במזרח התיכון. בו ביום הוציאה חברת גינאס בע"מ (חברה גדולה לייצור בירה באנגליה.—המע'), שעליה מיוסדים עושרה והכנסותיה של משפחת לורד מוין, על דיבידנדה כללית בשיעור 29 אחוז לשנת 1941/42, לעומת 26 אחוז בשנה שעברה...

שיחה בבומביי

העתונאי האמריקאי השמאלי לואי פישר כותב בשבועון האמריקאי הסוציאליסטי „ניישן" מ־22 באוגוסט:

— — התאגדות העתונאים בבומביי הזמינה אותי לשיחה עם חבריה, קיבלתי את הזמנתם והבטחתי כי אשתדל להשיב על שאלותיהם. בתשובה לאחת השאלות, הסכתי במלחמה זו ואמרתי, שאם ינצחו הפאשיסטים — יחשך עלי עולמי. אחד העתונאים קם וקרא: „כן, אך בשבילנו, ההודים, אין כל הבדל בין האימפריאליזם הבריטי, היפאני או הגרמני".

על כך עניתי לו: „אנגליה אינה פאשיסטית, היא דמוקרטית מאד. כיום היא דמוקרטית יותר מאשר לפני המלחמה. יודע אנכי כי אין דעתכם נוחה מהדיכוי בהודו. אך כלום הייתם יכולים לערוך אסיפה כזאת אילו הייתם נתונים תחת שלטון יפאני או גרמני? מאז הגעתי לארצכם שמעתי מפי כל אדם שלישי שנודמן לי כאן, כי הוא ישב בבית־הסוהר. שהיתי שנים רבות ברוסיה ובגרמניה. בארצות אלו אין פוגשים אנשים שישבו בבית־הסוהר, כי אכן כל אלה שרויים עדיין בבית־הסוהר, ורבים מהם מוצאים להורג...

זה מול זה!

מ„השומר־הצעיר", 28 באוקטובר 1942:

„נוסח בילטמור לא יעזור לנו לרכוש ידידים".

„נוסח בילטמור... לא יקרב לציונות את הסוציאליסטים",

ואף לא „גורמים דמוקרטיים־בורגניים".

---

* ר' את הרשימה הראשונה בעמ' 1.—המע'.

מהכרזת חברי הקונגרס האמריקאי, 2 בנובמבר 1942:

„התעודה היא... לפתוח את שערי ארץ־ישראל להמונים ולסלל את הדרך להקמת מדינה (קומונוואלת) יהודית" — שהוא נוסח בילטמור...

---

* ר' פרטים בענין זה בעמ' 5.—המע'.

פנימי

לחבר

מעניני הגנה ובטחון

דצמבר 1942

בזמן הזה

אנשי ההגנה העברית בארץ ובאשר הם שם עומדים היום דומם והלומי־אבל. אבולי־חרון חנוק ומתח־נקם בלבם. וסבל המשרפות וכל הגרדומות אשר ברחבי תגולה המבותה נפרות מול עיני אחינו הנשמדים. אלה אשר טרם נשמדו, אלה הצפויים אלי טבח נושאים את לבם אחרל והמייחל אלינו בגעגועים, בקנאה ובתקוה.

נעמוד דומם. היגון קוסם והחרון רותח. הדרך לשבור יד אויב־נבל סתומה. הדרך להצלת עודה חסומה. נישא את התוגה הגדולה ואת הזעם העמוק ונהפוך אותם לכוח גדול מגין, לוחם ונואל.

מאז פרוץ מלחמת העולם הועמדה ההגנה העברית בארץ־ישראל בפני תפקידים חדשים, רבי־ערך ואחריות:

מסע־השמד של הנאציזם באירופה והשואה אשר המיטו כבושיו על תפוצות ישראל, מחייבים את ראשית העם העברי, המחדש את נעוריו בארץ־אבותיו, להתיצב כעם לוחם ככל אחד בברית עם האומות המשיות המאוחדות במלחמת השחרור.

הסכנה של כבוש הארץ וחכרתת הישוב על ידי האויב כבר קרבה לגבולנו ממש במהלך המלחמה והמורגלתיה זה שלוש פעמים. סכנה זו — אשר התקרבה והתרחקה אך טרם חלפה ולא תחלוף לחלוטין בטרם תיגמר המלחמה — חייבת חייבה את הישוב העברי לגייס את מלוא כחו לבנין הגן בגוסו על המולדה לעם ועל תקות־עתידו.

התורבן המחריד של יהדות הגולה מחייב להבין לשארית הפליטה מקלט בטוח בארץ־ישראל, דורש הגשמה מלאה ומהירה של הציונות, ומטיל על צבא־הציונות חובת הגנה ומלחמת לעליה יהודית בלתי־מוגבלת, לשלטון יהודי ולאי־תלות מפעלי־ההגשמה, לעצמאותו המדינית של העם היהודי במולדתו.

כרבוי התפקידים והתובות כן רבו הצורות והמסגרות של הכח העברי, ההולך ונבנה, ההולך ומתרחב, ההולך ומתגבר:

היחידות העבריות בצבא הבריטי מהוות — היום בכוח, מחר בפועל — חלק בלתי נפרד של מערכת ההגנה העברית.

ראשונים הרימונו את דגל ההתנדבות הלאומית לצבא; ראשונים המלנו צו־גיוס על חברינו; במאמצנו הוקמו הפלוגות הראשונות וסללנו לחיל העברי את הדרך מיחידות מעורבות ליחידות עבריות, הקימונו את פלוגת התפרים הראשונה, יצרנו את פלוגות התותחנים, שלחנו לחיל־הרגלים ולכל השרותים אלפים מטובי חברינו, אשר מעצבים את הרמות העברית והציונית של היחידות היהודיות; נימנו מאות מפקדינו ומדריכינו ובכבשנו על ידי כך מעמד לסמל ולקצין העברי, וביצרנו את הפיקוד העברי בפלוגות; הננו מפתחים את הקשר והאחוות בין החיל היהודי בצבא הבריטי ובין תנועת־ההגנה העברית בארץ.

והנה עומד מפעל־הגיוס בפני שלב חדש. בתוקף הלחץ של הצרכים המלחמתיים, של היאבקותנו המדינית ושל ההתנדבות העברית השנגו לפני חדשים מספר את ההכרות על הגדודים העבריים. הישג זה, אם נרע למלאו תוכן, עלול להביא אותנו להגשמת המטרה, כי צוינה על ידינו בראשית המלחמה — הקמת צבא יהודי על דגלו הלאומי. כאשר יוקמו הגדודים, אשר הובטחו לנו, תקבלנה יתר־תוקף דרישותינו לצרפם לבריגדות ולדיביזיות, לארגן סביב גרעינים ארץ־ישראליים יחידות גדולות של מתנדבים יהודים מארצות הגולה, לשתף צבא עברי במפעל־השחרור שלהארצות המשועבדות.

אולם שאננות הצבור מדי התרחקות הסכנה מהארץ האיטה גם הפעם את קצב הגיוס. יהא זה אחד הכשלונות החמורים לרעיון הצבא העברי, לתנועת ההגנה העברית, למדיניות הציונית, באם לא תנוצל האפשרות שכבשנו אחרי מאבק קשה ממושך. שומה עלינו לעמוד בפרץ! הננו מצווים להתיצב בראש הפעולה להקמת הגדודים העבריים.

חיל־הנוטרים גדל אף הוא בכמותו ובאיכותו. לא בטחון הישובים העבריים בלבד תלוי בקיומו ובפעילותו של כוח זה, אלא גם בטחונם של חופי הארץ, עורקי־התחבורה ועמדות־מפתח צבאיות.

לא תתכן כיום תכנית של הגנת על הארץ ועל הישוב העברי בתוכה בפני פולש מחוץ ומוכניו מבית — בלי שיתופו הפעיל של חיל הנוטרים. רוב מנינו ורוב בנינו של חיל זה קנה לעצמו — כתוצאה מדאגתנו המתמדת לרמתו המקצועית — ערך של חשיבה צבאית, התורנת באפיית וביכולתו מתמסגרת המשטרתית הרגילה. והעיקר, בכל מצב אשר עלול להיווצר בארץ עוד נסמכנו עליו לנושר העברי.

גם בענף זה של כוחנו ההגנתי אין המרבים המבקש באים על ספקם. מאות רבות של עמדות יהודיות בגומרות נשארו פנויות או נתפשו על ידי אחרים בגלל חוסר מתנדבים לשרות זה. הקפה החשובה גם יחד, ועבת־כבוד היא לנו להשלים את החסר לתקן חיל־הנוטרים!

* * *

הכוח המגויס העצמי אינו מגיע במספריו למספר החיילים והנוטרים. אולם בהיותו גרעין אך ורק לפלוגה עברית, בהיותו נכון תמיד לשרת הציונות המתגבשת, בהיותו מוכן במדה גבוהה לבדי, בהיותו מוכן למלא כל תפקיד אשר יוטל עליו, — הוא מגלם את הכוח המרכזי של ההגנה. אשר בעת־מצוא ידע לכבד ולאחד סביבו את כלל המגויסים ואת המוני המגינים הבלתי־מגויסים.

הגדלה, לאות הגאולה, של הכוח המגויס העצמי שבראשותנו — זוהי הדרך היחידה לשמור על הקיים ולהבטיח את סכוי תעודתו כגרעין המפעל המגובש סביבו כוחות נוספים.

* * *

בתקופה הקרובה נרתם כולנו למפעל ההתגייסות הכוללת. נקפיד ראשית־כל על כך, שכל הגבר בשורותינו יפלא בשליחות, בכנות ובזריזות את גו הגיוס של המוכרזה הלאומיים, וכן נתי־סבר להבראת הגיוס כהונה לשורה. נתגייס וגנייס אלפי צעירים לגדודים העבריים, לחיל־הנוטרים ולכוח המגויס העצמי (מחנות עבודה ואימונים). נחרם בפלוגת היקפו את גיוס התגברות לחיל־העזר של הנשים — נגביר את המפעל החלוצי הכביר של האשה העבריה בארץ!

וכל אלה, אשר יהיו פטורים מדרת־ההתגייסות או יצוו להשאר בתפקידיהם, ישקדו להגדיל ולהאדיר את יחידות ההגנה הבלתי־מגויסות על כל חילותיה ושרותיה, על נגורי משברי־התולדת, על גדודי הנוער, אשר מכינים את העתודות ההמשכיות בשביל כוחותינו המגויסים.

נתחלץ כולנו למפעל הגיוס! נהפוך את הישוב העברי לעם לוחם! נקים דור חדש [illegible] המשומדים, אשר יריב את ריב עמו, ידין דינו, ינקום את נקמתו! נקבע שבוצת־אמונים למלחמתנו לחרותיהעם בעולם של חופש, לקבוץ הגלויות, לקוממיה עברית בארץ־ישראל.

מכתב ממדבר לוב

חש אני צורך לכתוב לכם, כי בפרוזת הימים הללו עברונו גם עברונו ימים „מוערים" ומוערים. נדמה, כי באה לי עת קרבה. גם — וכי מילתא זוטרתא היא: שנתיים ימים ואני נודד במרבריות המזרח התיכון, נשיאים ונשם זרות מה אין. החלפתי בקורה הגורל את הגורלים שלי־נסיתי מחדש — ויפה צלה הדבר. בדבבר היכים דלקתי אחריהם עם נויול שלי, ונשארתי לא עליכם הקץ הדשים פרים ואהבים בסוברוק הנצורה. ובכל פעם, אחת לכמה חדשים, בכהייתי פוחמן הביתה לקבוץ שלי. קרבות עזים היו לי עם מבאלים ורואי שחורות למיניהם. ואוה. שנתיים ידי היתה על התחתונה. הנה כעת באו ימי מזוי. בביקור האחרון שלי בבית, בהיות תריכות מבבל ורואה רק אסון, בהיות לבי חם עלי, אמרתי לאנשינו: בהופעה הבאה אבוא לכבי מפריפולי, ולפי התפתחות העניינים, נראה שהדבר בגדר האפשרי. זה לנו ימים ארוכים בפעולה, ולמשרים צבמו בנפים. כשאתה סם ועובר שמחים, שאתמול שלשום היו בידי האויב, כשצדי הדרכים שלטים בגרמנית על כל שלט, ובה יוהר סרתיב את דעתו על בחור כבוני: כשאתה רואה את המנקים עם גלבי הקרס מנומסים ושרופים (לעשרות!), הרי מתרחב הלב. והן מכונות שהן אלו מיוקדות היו לתרוש את משקינו וישובינו.

כשאתה רואה את האורגנים שלהם, של האופלקים ובעיקר של הגרבנים, וכיבני צלב הקרס שלהם כונתים בשדות ובשמתי הסוקשים, פרוסקים ובנוסוים, ואתה שוכף קדימה בשי[illegible] מבוניות מסובבות מגיני־דוד כפנים ומאחור — רגשות תודה לאל אלוהי הנקמה מפעמים בך או.

בתפירות אל־אלמיין בא אחד הבחורים שלנו הבילת כרוזים קרביים כבושה וקשורה. נבוא להם לברוזים קורא ומפענה: כרוז לשבנינו להיות בזוגים לקבל את הגרמנים ואת הני אסין אל־חוזייני ההולך אתם ובהר־מתרתיים יכבשו לאל־קודם העיר. הנה כך, נרחבות היו התכניות הנה אתה רואה אותם באלפיהם, כשהם מובלים במכוניות אל מחנות הרכוז, מרוכרכים, מבוהלים ונעזבים מאזוב המדבר. אל אן פנה אנות הצבא הגרמני הבלתי־מנוצח?

רק מכונות בפירה בפסקה, אך מנקים ואווירונים, ואז יתרוקנו האנשי כח כולם, איזה חוסר אונים...

וניתן לנו לקרוא קהוגות נרבנית מההתקפה האחרונה ובעיקר מכתבים, צרורות של מכתבים. ויודעי קרוא מבינינו מתרגמים את המכתבים הללו, וכשניתן לך אשגב ופחח לגרמניה, מתברר לך שהסוף אינו רחוק כל כך כמו שנראה היה לנו ברגעי רוח. המנן הכללי — קיפות ורצון שזה יגמר, אין במעט מכתב שאין בו בפוי לרעב, להרוגים ולקרבנות.

מכתב אופייני נמצא מחיל בחזית הרוסית [לאחיו החייל באפריקה. הלה כותב על המלחמה ומבלותיה ברוסיה ומזהיר את אחיו לבל יבקש לעבור אליו. „לסרות מה שכהבת לי על נוראות אפריקה והחום וכיוצא בזה, בכל זאת טוב שם מאשר כאן". גם — ואם הצנזורה הצבאית הגרמנית נוהגת למכתבים באלה (שמעתי עשרות מכתבים שתורגמו) לעבור — והנ המנן הכללי, הם עייפים וחסרה להם הנכונות הנפשית כעת לאתחיל להתמודד בכוחות שווים.

המדבר כולו זרוע קברים. וקבורים הם זה בצד זה, בני כל העמים. שלות השקט בסטוחה נצחית זו. צלבי הקרס וצלבים מהם או רובה תקוע באדמה ועליו כובע הפלדה של החייל. קברים וקברים, ומסודרים קברות יהודים. יהודים מצבא צרפת התפשיה, יהודים דרום־אפריקאיים, יהודים מן הצבא הפולני ובגבר יהודים מן הארץ. לנו עוד קברים כאן. ואתה עובר בקברים, והעין נתקלת בלוחות עץ ועליהם שמות יהודיים. דם זה שנשפך לא לזכותנו הוא נזקף.

ומה נשמע, חברים, בארץ? אולי יכתוב מישהו על שאלות הקיבוץ, על התישבות הדשה? הן עלתה שער־הנגב להתישבות, שמעתי. ודורות? ובה הלאה? כתבו נא, רחימאים, להולכים בתוכך ולא ידעו. ומה בענין גיוס מרקסורים מהמשקים הוותיקים למשקים הצעירים? ומה בענין הגיוס לחיל־הנשים ממשקינו? ומה בכלל?

22.11.1942

שלכם בידידות מ.

מן המתרחש בארץ

בשהון

— מוקרים שלכפר טיבה (צפונית לצפת) הובאו זה לא כבר חמשה־עשר רובים שהוברחו מסוריה. הרובים נרכשו על ידי תושבי הכפר.

— הברחת הנשק לערבים בעבר־הירדן היא עצומה. המסחר — גלוי. נשק גרמני חדיש נמצא בשפע, ואיש אינו חוקר להודע מאין הגיע. יש גם כמות גדולה של מכונות־יריה מתוצרת אנגלית וצרפתית.

— ערבים ניסו לגנוב נשק ממחנה הצבא בכפר יונה. משרדפו אחריהם הזקיפים ולא השיגום, פתחו באש, אך הגנבים הצליחו להימלט.

— ביום 2.12 נתפסו שני נוטרים ערבים בגנבי בת מאורות מרכבת בתחנת יבנה. המשטרה ערכה חפוש בבתיהם ומצאה מאורות שנגנבו מהרכבת במקרים קודמים.

— שני ערבים שניסו, ביום 3.11, לגנוב צמיגים בקפה של אירה (ליד חיפה), נורו ונהרגו.

— מתמר עמיה מכפר זיב, בעל סירות המוסף אברחת דרך הים ללבנון, הגלה לירושלים עד גמר המלחמה. נמצא ברשותו דינמיט לאחר שבוצעה גניבה גדולה של דינמיט ממחסני הצבא בקרבת מקום (2000 תבות בערך). היו לו קשרים רבים עם המשטרה והשלטונות בעכו. עסק בהבר־רחה בשותפות אתם. הצביר. יחד עם קצין המחוז בעכו תנא בולוס, כמויות גדולות של חיטה ללבנון. לאחר ש„נלקח", מן הכפר פרצו בין אנשיו מסבובים קשים בקשר לסלוי מקומו ותלוי־קת הרווחים, אחד מהם הוכה קשה בהגרה שפרצה ובית משפעו.

— מציינים, שפירוק נדי החיל על הגבול הסורי הקל בהרבה על עבודת המבריחים וגניבת הגבול.

— משמר שוטרים נתקל בקרבת יעבד בכנופיה מזויינת גדולה. השוטרים ניסו להקיף את הכנופיה, אך הדבר לא עלה בידם בגלל מיעוט מספרם. התחלפו יריות למאות והמזויינים הצליחו לברוח.

— בשרון משוטטת כנופיה שודדים מזויינים, כולם מסביבות לוד.

— משטרת רחובות הצליחה לאסור את פוספסה מוחמד נג'אר, כשהוא מסתתר בבית ארוח בקרבת יבנה וברשותו רובה אנגלי וכדורים. הנאסר נחשב לאחד מרוצחי גיבתון. ימים מס־פר לפני כן נאסר אחיו, עבד מאה אל נג'אר סיבנה, עקב התנפלות על שני סוחרים ערבים (אחד מהם נהרג). לעבד מאה מיוחסים מעשי רצח אחדים והוא היה מראשי הכנופיות הסמו־כנים בדרום הארץ. שני האחים נמנים על מש־פחה ידועה של אנשי כנופיות וראשיהן.

— עבד פסאיר, ממפקדי הכנופיות, שהוגלה נאצר ואחר כך חזר לעבודתו במחלקת הוזקף בשכם, נורה בשכם על ידי שנים מחבריו שהיו בין מצילי המאורעות. עבד פסאיר נפצע קשה.

— ביום 17.11 נותק החשמל בצור־משה בידי מחבלים ערבים. אשר זרקו חוטים שלקצותיהם קשורות קופסאות על הדרינים אל הטרנספורמ־טורים שבקרבת חבשה. סיבת החבלה לא נודעה.

— בקשר לרצח שבוצע בכפר ג'ליל ביום 1.11 מציינים שערביי הסביבה היו מעלים מאד בגלוי הרוצחים־המשנדלים והסגרתם לידי המשטרה. שמ־חה רבה למאסרם של אנשים, שהערבים מכנים אותם „בני כנופיות לשעבר", שררה בכפרים הערבים שבסביבה.

— בהיפה קיים מועדון „נאדי אנצאר אל פדילה". מרכיו חבריו ערבים בפוזות הדת ונושים לקש־רוני אל־קאסאם. יש מהם המגדלים זקן ותובשים כפיות. מסמכתם הסודית היא „אל־אנצאר", שהיתה מגויה בפי אנשי אל־קסאם.

— רבים מהאישים הבולטים בהנועה הלאומית לשעבר, קבלו מכתבים מנצרת, עכו וטבריה בחתימת „חוב אליצזה אל־קוסיה". הכותבים תובעים להיכון למלחמה למען העצמאות והמול־דת, כי „לא רחוק היום בו נקום ונלחם את מלחמתנו אנו".

תגובות

העתונות הערבית הבליטה, בשבועות האח־רונים, את סערת הרוחות נגד הכרזת וילקי ביום השנה להכרזת בלפור. להלן צרור תגובות ממ־אחרים מבעלי הכרה בצבוריות הערבית:

— תגובת המחאות נגד הצהרות וילקי, כמאמס ואמרי נמשכת עדיין. אך יש לציין שהפעילים בדבר הם בעיקר המואדינין וקלובים חסרי משקל צבורי. המג׳לסין לא השתתפו עד כה בתנועה באופן ישיר, כי הם רואים בה פעולה ממשלתית ואין הם רוצים לשתף פעולה עם הממשלה. הם סבורים כבקודם שאת הסכנה הציונית יכולים לבטל רק הגרמנים ואין להם ענין בנצחון ברי־טניה. אם כי רוחם נפלה עם הנצחונות בצפון־אפריקה, הרי נאמנו של המופתי ברדיו רומא עוררום בחדש. בעיקר השפיעה עליהם הפסקה: „את לאומיותנו נקח בדמנו. אין אנו נקד הציר או נגדו. התנגדותנו לבריטניה היא שהחפה אותנו אל הציר ורק הוא יבטל את סכנת הציונות כליל".

— לא נכון שתנועת המחאות יצאה רק מבית המועארדין. גם שהוא מעוה, שאינו נמנה עליהם, מחה עם האחרים. העתונים הערבים מחו, מתו־רון הפועלים הערבים בחיפה מחה. סולימאן טוקאן החלים על מפעל המחאה אחרי התיעצויות עם ג׳יוסי, חגון ואחרים מאנשי טול־כרם והם קוו להרים בזה את קרנם הלאומית. אין אמת בשמועה, שהכושל צידקי פקד על טוקאן למחות, וזה עשה בפקודת אדוניו. אך השמועה התקבלה בקהל והיא נלחשת מפה לאוזן.

— יש בענין המחאות הרבה לסנ לרש. כל הענין הוא תוצרת הממשלה — בעלת הכוונות הרעות. וכי מי אילץ את הצנזור להרשות פרסום דברים, אשר נאמרו באפריקה הרחוקה, ושמש־קלם לא ברור לגמרי? ולאחר שפורסמו דברי וילקי—מי אילץ את הצנזור לפרסם את המחאות הערביות? לו היתה לממשלה כוונה טובה, כי אז מנעה את הרעש המגונה הזה, אולם היא חפצה במכשולים וברוגז והיא ממציאה אותם בעצם. הן ברור לכל, שהאנגלים יצחקו אחר המלחמה הן מן היהודים והן מן הערבים. אולם בינתיים יש עילה לרוגז ולמכובים.

— מתוך תמיכת הממשלה במחאותיהם של הערבים נגד דברי וילקי יש להסיק, שבריטניה להחזיר לארץ, לפני סיום המלחמה, את מצב המתיחות בין הערבים ליהודים. נראה גם, שיש ברצונה להסריח את הערבים להקים לעצמם מוסד מדיני מייצג, שיכנס בשיחות עם בנות־הברית על עתיד הארץ. ויתכן שיש לה גם מג־מות מרחיקות־לכת יותר: א) לרסן את שאיפות היהודים: ב) להפריע בעוד מועד לכל התערבות אמריקאית בארצות הנמצאות תחת חסות האימ־פריה הבריטית. על כל פנים, בין אם נכונה ההשערה הראשונה ובין אם נכונה השניה, הרי הדבר הוא לטובת הערבים והם צריכים לנצלו בכל האפשר.

— הנים הערבי הראשי, רשיד עבדול מהאת, התנפל על הצהרת וילקי בכל מציאה. הוא מיתר לביש תזכיר על הנזק שנגרם לגיוס הערבי. על זה השיבו לו בבקום: וכי עשת ערבים הת־גייסו בארץ־ישראל לפני דברי וילקי? אולם התזכיר נשלח, ומעתה יוכל רשיד לישב בשקט בלי מתגייסים, היות ווילקי הפריע לו והרס את הבנין שהקים.

— עבדול האדי שלח תזכיר לממשלת אר־צות־הברית באמצעות הקונסול האמריקאי בירו־שלים. בעל התזכיר מוחה נגד הצהרת וילקי ומבקש לתת עצמאות לארצות הערביות, וארץ־ישראל בתוכן. התזכיר מדגיש שאמריקה אינה רשאית להתעלם מתביעות הלאומיות של הערבים.

הדים

— מן הדרום מודיעים: הנצחונות באפריקה לא גרמו קורת רוח לערבים. הכל מאמינים שבעק־בות הנצחון של בנות־הברית יגורשו הערבים מהארץ ומעבר־הירדן. רבים מתנחמים בכך, שנסיגת הגרמנים מהוה רק תכסיס איסטרטגי ולא תמנע מהם את הנצחון הסופי.

— מן הגליל מודיעים: הערבים ממעטים לשוחח על הנצחונות האחרונים. כשאתה פותח בשיחה ושואל אותם לענות, הם מבטלים את הנצחונות בהזכירם את ההתקדמות במדבר אשתקד ואת הנסיגה שבאה בעקבותיה. יש גם המנסים להוכיח שהם אמנם שמחים לנצחונות. וחלק לא קטן אומר: יתרחש מה שיתרחש ובלבד שאר־צנו לא תיפגע במערכת זו. בדרך כלל שוררת אכזבה מהיטלר. עד כה לא האמינו שאפשר לנצח את הגרמנים.

— מסביבות שכם מודיעים: הערבים קיבלו את הידיעות על השמדת יהודי אירופה מי בשקט ומי בשמחה גלויה. הקיצונים אומרים: מי יתן והגרמנים היו באים הנה לשחררנו מן היהודים. מן המתו־נים טוענים, שכל הזעקה היא תעמולה מצד היהודים לרכוש את אהדת העולם. כי הרי לא יתכן שגרמניה התרבותית תבצע מעשי זוועה כאלה.

מהרהורי לבם

תחנת השידור של אתונה הודיעה ביום 11.26 בערבית: „נתגלו סימנים של מהומות בארץ־ישראל. פורקו מסילות־ברזל, נותקו חוטי טלפון ונעקרו העמודים; נפלו התנגשויות בין המזויינים והמשטרה, שגרמו להרוגים ופצועים משני הצד־דים. אש פרצה בקרון רכבת שנסעה מארץ־ישראל לעבר־הירדן. לחץ האנגלים על ארץ־ישראל הגיע לשיאו, אולם הדבר לא השפיע על החלטתם של ערביי א״י." גם תחנת בארי התנבאה, ביום 26.11 באותו הנימה והוסיפה שמאה נכבדים ערבים נאסרו.

<u>העתק ממכתב של החי ג. בבארי למרכז המפלגה.</u>

למרכז המפלגה
<u>כ א ן</u>

שלום רב.

תוך עבודתי במחנות העבודה של סולל-בונה והמשרד הקבלני – מוסרים לי מדי פעם בפעם חברי המפלגה שבמחנות את הקורבלנה שלהם, שבמחנות אין כלל שום בקור מטעם המפלגה זה מזמן רב, מימי הבחירות לועידת ההסתדרות. ויש למצוא במחנות מספר ניכר של חברי המפלגה, ביניהם גם חברים ערים לנעשה במפלגה, אנשים ערים גם במובן המדיני, והעיקר, יש ערבים ארוכים שאפשר לבצל אותם במחנות לשם שיחה עיונית (ומתוך בטלה התרבו עכשיו במחנות המשתקים בקלפים), והצבור מרוכז במקום אחד, הודעה קטנה מספיקה, כדי להביא את החברים לשיחה, ובכל זאת הפקירה המפלגה את הצבור הזה ללא כל טיפול.

ראוי מאד הדבר, כי המרכז ישים לב לתביעה צודקת זו.

<u>עניני הגיוס במחנות.</u> יש למצוא כעת במחנות הרבה אנשים צעירים, שחלק מהם ודאי משתמט מגיוס. הדבר דוקר את העינים, והחיילים העברים המזדמנים למחנות לא פעם מעירים על זאת; אולם ההסתדרות לא דאגה לכך שיפנו במחנות ועדות גיוס. צריכה לבוא הודעה מפורשת מעין זאת מטעם ההסתדרות לועדי הפועלים. הם מצדם לא יוכלו לעשות זאת, בלי הודעה מפורשת מטעם ההסתדרות. גם זה דורש תיקון.

בברכת חברים
/-/ ג. בבארי

תל-אביב, 20.12.1942.

העתקה

ד. בר רב האי
חיפה

16.XII.42

לכבוד
הנהלת הועד הלאומי,
ליהודי ארץ-ישראל,
ירושלים.

א.נ.

__הנידון:__ הטלת מס חנוך על ידי העיריות המעורבות.

קראתי היום בעתונות את הידיעה שהנהלת הועד הלאומי אשרה את ענין הטלת מס חנוך על ידי העיריות המעורבות. ראיתי את הדבר מראש לרגלי מצב הרוח אשר שרר בהתיצבות אשר קדמה ליסינוד זו.

אולם מפני חשיבות הענין אני רואה לי לחובה בתור חבר הועד הלאומי וכחבר סגן יושב ראש של קהלת חיפה להעלות על הניר את נימוקי התנגדותי החריפה ביותר להטלת מס חנוך על ידי העיריות בערים עם ישוב מעורב ותשמשנה השורות האלה אזהרה אחרונה לפני שעת שתים עשרה.

אינני מעלים עין מהמצב החמרי הקשה שבו נמצא מפעל החנוך שלנו בארץ, אולם אני ניגש לבעיה זו ולבחינת התרופה המוצעת מנקודת ראות ישובית פוליטית גרידא כי היא היא בשבילי אבן-בוחן יחידי לבעיות ממין זה.

מבחינה זו אני מגיע למסקנות האלה:

1. הטלת מס חנוך על ידי עיריה – פירושו של דבר הפעלת פקודת החנוך, 1933, בערים מעורבות על כל חלקיה.
2. הפעלת פקודת החנוך – פירושו העברת הבעלות המקומית על החנוך מידי הקהלות – תאי כנסת ישראל – לידי העיריות אשר בערים מעורבות הן נבחרו לפי חוקת בחירות אחרת ואינן משמשות (ולא יכולות לשמש) תאי כנסת ישראל.
3. מדת התאמת הפעולה בין מחלק היהודי של כל עיריה ובין ועד הקהלה וועדת חנוך שלו – תהיה נתונה לגמרי לרצונם הטוב של חברי העיריה היהודית.
4. הבעלות המקומית על החנוך עוברת לידי ועד החנוך אשר על יד העיריה אשר אופן הרכבתו קבוע בחוק ואיננו מזדהה לגמרי עם אותם היסודות שלפיהם הורכבו ועדות החנוך בקהלות.

5. חברי העיריה היהודים אשר נבחרו מתוך כל מיני חשובים פוליטיים פנימיים וקודם כל מתוך נקודת ראות של מדת התאמתם לעבודה משותפת עם שליחי הישוב הערבי - נהפכים לבעלי סמכויות רחבות בעניני החנוך, והם, הם אשר יכריעו, למשל, בשאלה קרדינלית של מבנה החנוך בארץ - שאלת הזרמים, בכל אופן במה שנוגע לערים המעורבות.

6. יושב ראש של ועדת החנוך יהיה לא האדם אשר יקבע לזה על ידי ועד הקהלה מתוך הסכם של מפלגות וזרמים בישוב, אלא בהתאם לסעיף 52 של פקודת החנוך - קצין המחוז או ראש העיריה ורק במקרה שבין חברי הועדה לא יהיה קצין מחוז או ראש העיריה - יבחר לה יושב ראש, אולם בכל פעם שבאחת הישיבות יופיע איזה שהוא פקיד ממשלתי - הוא יהיה היושב ראש...

7. משלם המסים יצטרך לשלם עבור אותה המטרה מסים דרך 2 צנורות - צנור מסי הכנסת וצנור מסי העיריה. השכל הפשוט שלו יתבע בטול אחד הצנורות האלה.

8. ועדת החנוך של העיריה היא תהיה בעלת הכספים והיות והיא תמיד תעמוד תחת לחץ יותר חזק של הממשלה משועדת חנוך של הקהלה - היא תצטרך לחלק את הכספים גם למוסדות חנוך כאלה אשר הישוב המאורגן אולי לגמרי לא רוצה בהם ובמתח פתח ל"גבאות" נוספת ולקבית "אחפוזה" על ידי חברי העיריה בחלקי ישוב שונים.

9. נפתח מקור לאינציטיבה פרטית במעט בלתי מוגבלת של כל קבוצת הורים לפי כל מיני טיפנים - עדתיים, רתיים, הילוגיי ם, ארץ מוצא ובו'. תמיכה יחסית מכספי העיריה תהיה במעט מובטחת לכל אחת מהתחלות האלה. תופיע פרצה נוספת במבנה החנוך שלנו.

10. רשת של בתי ספר "בית יעקב" ו"אגודת ישראל" תקבל בפעם הראשונה בסוס כספי.

אני תקוה שהאינסטינקט הבריא של הישוב עוד יהפוך את הקערה על פיה. איני יכול להשתחרר מהרשם שהנהלת הועד הלאומי תחת לחץ המצב הכספי של מערכת החנוך - הגיעה להחלטה מרחיקה לכת - אשר תוצאותיה הישוביות חורגות מענין החנוך בכלל.

בכבוד רב

מתוך מכתבו של הח' א. מש למזכירות המפלגה.

"עצם החדוש להזמין את פעילי המפלגה בנקודות לשיחה בענייני ההסתדרות, - דבר שתבעתיו פעמים רבות ממזכירות המפלגה בזמנים קודמים - חדוש טוב הוא וראוי לשבח. לא אחת התאוננו חברים פעילים על בדידותם בעבודתם באין מוסד מפלגתי מרכזי שומע, רושם ומדריך, ובהעדר ספרה קשרים מתמידים עם האחראים בנקודות, ולא בעבר. לא אעסוק בחשבונות עבר, ואציין מתוך ספוק רב את ההתחלה. קשרים אלה אם יתמידו, ברכה בהם בשטחים שונים בעבודת המפלגה וההסתדרות.

שמחתי בקבלי את ההזמנה לשיחה - מקרה ראשון שמפתיע בחיי המפלגה - ואקוה כי תהא זו שיטה של קבע, ומרכז המפלגה ידע מתוך מגע עם הסניפים על המתרחש בנקודות, ויסייע להסיר מכשולים ולתקן את המעוות תקון לפי מיטב יכלתו."

נס-ציונה, 16.12.1942.

מפלגת פועלי ארץ־ישראל
המרכז

תל-אביב, 16.12.1942.
מס. 559.

לחבר ______________

ה.נ.,

מרכז המפלגה החליט לקיים בכל סניפי המפלגה אספות פועלים להסברת המדיניות הציונית בשעה זו (תכנית בילטמור והקשור בה).

סידור אספות-הסברה דורש הכנות של חוג גדול של חברים אשר ירצו על בעיה זו.

ביום שלישי, 22/12/42, ב-12 בצהרים, תתקיים בדירת מרכז המפלגה פגישת מרצים להסברת בעיות המדיניות הציונית.

בפגישה ירצה החבר ד. ב ן - ג ו ר י ו ן.

הנך מוזמן להשתתף בפגישה זו.

בברכת חברים
[signature]

רשימת חברים שהוזמנו לפגישת המרצים.

[illegible]

1. י. מאירסון
2. י. ריקליס – אשדות
3. א. אופיר
4. אלכסנדר
5. יצחק לוי
6. מטראגי
7. רפאל בש
8. כתריאל
9. יוסף קרוי
10. אריה מנצל
11. ישראל גלר
12. שלמה דרכסלר
13. מרדכי יפה
14. טושבי
15. יודקה הלמן
16. ברכה דובובסקית – גבת
17. אסתר גוטליב
18. גוריון – כפר גלעדי
19. רשים
20. מנחם דורמן
21. בת-שבע וילנסקי – גבעת ברנר
22. יהושע רבינוביץ
23. אהוד איברל – געתון
24. ראובן גולדשטין – דורות
25. אליעזר קאן
26. גוסטב הורן – הזורע
27. אלחנן ונהוצקר
28. משה הירש
29. בושקובסקי
30. רוכל
31. דוד קורונל
32. ברוך מינקובסקי
33. קורט לוין – כפר המכבי
34. דוד ברש
35. אליעזר גולדברג – קב' כנרת
36. מנדל יודין – קב' כנרת
37. מנדל
38. קריספין
39. חסיה קופרמינץ
40. אברהם אטינגון – כפר גלעדי
41. יצחק כפכפי
42. מנחם רול – מסדה
43. צפורה לוקוב
44. יוסף כרמל
45. ש. סבוראי
46. אהרן פרידמן
47. פישל ורבר
48. יוסף כהן – פרדס חנה, קב' הנוטעים
49. מיכאל צילצר
50. שמואל גביש
51. איסר – דגניה ב'
52. יונה גולדברג – דגניה ב'
53. פנחס לוביאניקה
54. ורשטשינה
55. אבא חושי
56. א. ארסט
57. ל. לרישה
58. יוסקה רבינוביץ
59. גרצברג
60. אפרים רייזנר
61. פרבר
62. אפשטיין – רמת רחל
63. שרייבמן
64. אדי בחמזון – שער הנגב
65. רות הקטין
66. ברכה רכטמן
67. שיינבוים
68. לייבל גולדברג – יגור
69. י. בן-רצון
70. מ. ויס
71. הרצל ברגר
72. דן פינס
73. יהודה גוטהלף
74. נמירובסקי

75. ז. אהרונוביץ
76. י. פרויד - חרות
77. אסף וילקומיץ
78. סמק
79. אוריאל לוי - בית זרע
80. קרדי - המתדרות הפקידים
81. מ. קוסביר
82. ישראל כהן
83. עזאי
84. טרטקבר
85. פיני
86. שמו[illegible] הלר
87. יהושע חר[illegible]
88. חיים פיכמן
89. יניצ'

פרוטוקול מכנוס חברי המפלגה מחיפה והסביבה בהשתתפ' הח' ד. בן-גוריון

באולם "ביתנו" ביום ששי 27.11.42.

בן-גוריון.

.... רוצה לגמור הערב מה, ובכל מקום ומקום, שהם למדו אותנו ש התנועה נשענת על הצבור, אני רוצה לדבר מה פשר הריב הזה. בודאי חלק קראתם את ההסברה שנתנו חברים תלוי לריב. מפא"י עומדת על שני אנשים על טבנקין ולוביאניקר, והועידה צריכה היתה להחליט, עם מי הולך צאן מרעה זה – ככה מסביר השה"צ. והם מוסיפים שרב המפלגה החליט ללכת עם לוביאניקר. גם בתוך חברינו נאמר – באם נחליט נגד סיעות, נשאר עם לוביאניקר. אשאר עם לוביאניקר, אבל גם עם דובדבני, לביא, פינשטין, ועוד אלפי חברים בקבוץ, במושבות, בעיר וכו'. ובכן מהו הריב? אחרי הכרוז הזה נסיתי בעצמי להסביר לי את הדבר, ולאחר ששמעתי את הח' צזלינג, תרשיש, ראיתי שאני מקיף את הדברים. הריב איננו על האידאולוגיות, וכל שיבידו את זאת מחר. גם חותמי הכרוז, אינם אומרים, שהריב הוא הסוציאליזם, גם זה איננו.

היה זמן שהיו חלוקי דעות בינו ובין ב.כצנלסון וטבנקין. היו עוד פעמים רבות, אומצות המפוכות, היו מזמן לזמן, כל מיני חלוקי דעות. האנשים שיש ביניהם חלוקי דעות הם שניהם יהודים סוציאליסטים וציונים טובים. הוכוח הוא על מבנה חיינו הפנימיים, אם בתוכנו יהיה שלטון של רב, או של מעוט. השאלה היא מי יכוון את התנועה הרב או המעוט. הכוונה היא אמנם משותפת לכלם, אידלסון ובת-שבע לביא ופינשטין, ה"לשם מה" הוא משותף. חשבתי תמיד, שלאידלסון יש דעה, שהרב מחליט והוא גם מכריע ומכוון. קראתי את דברי צזלינג, "שבלעדנו לא תהיה לכם מפלגה", מתי מתקיפות הזאת. הכרזון:– ב.רפסקר ואבצלג, שהחלטות הועידה בטלות – משום שהם חושבים שלמרות שהם המעוט הם צריכים לשלוט. וזה וכוח ישן על שלטון של מעוט, אלפי שנה היה כך המעוט שלט. היו קוראים לזה דיקטטורה, או אוליגרכיה. בהרבה יותר קל שלטון של מעוט – אבל החברים האלה אינם לוחמים כמו שלטה האוליגרכיה הידועה לנו – הם מתכוונים לתועלת צבורית ולא אינטרס עצמי, הם חושבים שבשביל הכלל יותר טוב שישלט המעוט. אבל לא כל מעוט, מעוטים יכלים להיות הרבה בתוך כל מספר, הם בעד שלטון של המעוט שלהם. ואני רוצה להסביר את הנמוקים שלהם. בטרמינולוגיה הפוליטית יש שם כמו: עריצות, טירניות, ויש שם של שלטון האריסטוקרטיה, של המעולים המובחרים, אם כי הם מעוט. וזה היתה לא רק בימי יהודה, ויון, זה היה גם בתנאים שלנו, בתנועתנו: זה היה הוכוח של מיסדי "אחדות העבודה" ו"הפועל הצעיר", ואז אמרו חברי הפה"צ, שאנו לא סתם במקרה כאן, לנו יש שליחות שלא נעשתה עדיין, גאולת כל הצבור, כל זמן שלא נקנה את הרעיונות שלנו לכלל צבור הפועלים, אנו לא נוותר על רעיונות התרבות העברית, גורל ההתישבות שלנו לא נמסור לאחרים, ומפני זה לא נשתתף אתכם, מחוץ לזה שנסכים, להסתדרות מקצועית, והם פרשו מאתנו לזמן מה, וזה היה לנו צר מאד, ועלה לנו בהרבה מאד, וגם הם לא נכנעו להחלטות הרב. ואז אמרו טבנקין יבניאלי: שאין אנו מעמידים מצבור הפועלים, והכירו שצבור הפועלים כלו יכל לקבל עליו את האחריות של ההתישבות בא"י. אחרי שהפה"צ הכיר בזה הופיעה קבוצת השה"צ וקבלה את תורת האונגרד מאת הפה"צ. והנה דוקא בתוך מפא"י הורם כעת הדגל הזה – ומוענים: אנו החלוצים ואנו המעולים – ואתם אינכם רוצים בתנועה דמוקרטית, ואנו קוראים לכם אל תשמעו להם ולהחלטותיהם. אני קובע, וזה לא יהיה טעות, אני אומר שהם עושים זאת לשם שמים. איך בכל זאת יכל לקום שלטון של מעוט? אם זה במדינה תופסים את השלטון בכח ושולטים בכח השרור של גסטפו או ג.פ.או.. איך בכל זאת לרכוש את האינטרסים של שלטון מעוט. זוהי שיטה. אני רוצה לתת לכם דוגמא מובהקת מחיי ההסתדרות של 120.000 ח'ח. הקבוצה המכוונת היא סיעת מעוט של מפא"י המונה 18.000 ח'ח. להם יש משמעת נוספת על משמעת ההסתדרות. יש להם ועידות קודמות, והיות שהם מאוחדים, הם השליטים בתור מעוט. אמנם ישנם מעוטים אחרים בהסתדרות אבל הם לא שליטים א) מפני שהם סיעות יותר קטנות ב) מפני שמרבית החברים של ה-120.000 רוצים שמפא"י תהיה השולטת, ובהסתדרות באמת שוררת דמוקרטיה מפני הארגון הפנימי של המעוט החזק, לפי דעתי יש צרך בהסתדרות פועלים אחת שתקיף את כל 100% של הפועלים ושה"א תעשה הכל, גם מחוץ למוגשים המקצועיים. הצבעתי בזה לפני עשרים שנים, ואני מאמין בזה עוד יותר כיום: שיבנו זאת מפני שלא יכלנו אחרת, שיבנו מתוך אונס, מתוך הכרח. הבאתי לכם דוגמא איך מעוט יכל לשלוט, אם הרב מקבל עליו את השלטון.

התארגנה קב' של חברים שלא ידעו בזמנו מה שהם רוצים, ועוד היום הם
לא יודעים מה שהם יעשו אחרי הכרוז הזה.
לפני שנה וחצי התרגז צילינג כאשר שאלתי אותו אם הוא חבר בסיעה:
אידלסון קורא עכשו חברים לפרוד, למרות שלפני שנה חשב אחרת.
מהי הפילוסופיה המפרידה בינינו וביניהם, זה שהם מתימרים להיות
המיוחסים, החלוצים, והכי טובים, הסמן זית של תנועת הפועלים. לגבי
האיזנברג הציוני והסוציאליסטי קשה מאד להבין שאידלסון הוא חלוץ
יותר טוב מטייגשטיין, וטבנקין הוא חלוץ ולביא לא. צריך עוד ללכד את
הקבוצה, אני שומע שהם נרדפים בתנועה, מה זאת אומרת שהם נרדפים?
יש חבר אחד שכותב לקטרג על המפלגה ושנאיביה במשך 20 השנים האחרונות,
ואני מקבל ברצון רב, אם מבקרים אותי ואת ב.כצנלסון, אדם העוסק
בתור שליח צריך להתפאר בזה שמבקרים אותו. התגאתי בזה שצבור שלנו
חושב ועושה את חשבונו ובטל את ההסכם שלי עם הרביזיוניסטים, אבל
חברי האיזנברג האלה אם מבקרים אותם הרי הם נעלבים ומתרגזים, ומותר
לבקר את העסקנים הנאמנים כמו חיות חומה וברדיצבסקי ב"החלוץ" -
ומהי הצעקה, ואני מושב שבכל רמטור ואידלסון עשו מעשי פשע בחתימתם
על הכרוז, וזה הם אומרים שהם נרדפים ונעלבים. בהסתדרות ישנם מפלגות,
והיו בחירות לועידה החקלאית ודובדבני בכבס לצבא, ובמקומו צריך היה
לבא איש אחר, ומזכירות הקבוץ קבעה שמכטר צריך להיות במרכז החקלאי.
האם שאלו את מי שהוא ואם אני מבקר אותם אומרים שרודפים אותם. ותחת
הסיסמא נרדפים - הם מלכדים את סיעתם, וכאשר אותם החברים מתארגנים
ביחד, הם מוציאים אותי מהמפלגה, ואני מתוך תומי יוצא מהרב המפלגה,
לא היה שום משפט, ואני איני חבר בסיעה, וזה נגד הכרתי ונגד מצפוני
ואני הוצאתי מהמפלגה מפני שאחרים התארגנו בסיעות, ואנו החברים
התמימים נשארנו בלי מפלגה. כאשר אנו בא לכנוס ואני הייתי בכל
הכנוסים לפני ועידת רחובות ואני הוכחתי על ידם. בכל הכנוסים
שמעתי ערעורים של רחבי הצבור המתנגדים לסיעות. וכאשר באתי לועידת
רחובות שמעתי נאומים, וכל מדברים על לכוד. מה ראיתי: יושבים
3 מזכירויות: הקבוץ המאוחד, המושבים וחבר הקבוצות והם מחליטים.
יש עוד הצבור מלבד אלה, אבל הם סדרו לאם את החשבון מתוך מקח וממכר
פנימי ואני מחיתי בועדה המתמדת נגד סלוף של פרצוף תנועתנו, וקבלתי
נזיפה עבור זה מאת טבנקין ושפריצק. לא הבאתי זאת לועידה מפני שחסתי
מפני כבוד התנועה. הרגשתי שהמצב הזה מוציא מאות ואלפים מהמפלגה,
ואינם שוחדים בהיררכיה. ההיררכיה קבעה שבן-אהרן ולוביאניקר צריכים
לאחד את הנוער, אבל מתוך שמירה על האינטרסים הצרים של השליאות שלהם,
ואחוד הנוער לא קם. בינתיים נסעתי מכאן, וכאשר חזרתי ראיתי, שהמרכז
הזה, שאינו מרכז של התנועה, אלא של מזכירויות משנה וזה יכל להתקיים.
אבל טבנקין, בת-שבע, אידלסון התחילו לצעוק שפוגעים בסמכות המרכז
מפני שבו-רים במזכירות שתפעל, ולא באו לעבודות המזכירות, ואז קבעו
את הועידה בזמן שהסיעות כבר היו ערוכות. ואז החליטו לעשות משאל:
הם קובלים: לא מביאים את הדברים להכרעה. ו-2/3 של מ"ה הצביעו לחסל
את הסיעות, שהוחלט ע"כ בועידת כפר ויתקין: אני חיב להגיד מדוע
צריך לחסל את הסיעות? ה"לשם מה" הוא אותו הדבר - ומדוע אין אנו
מקבלים את דברי אידלסון שהמצוה שלום, ולא הרב. כאשר לאנשים במפלגה
לא מספיקה המסגרת, והם מתארגנים לחוד, הרי סיעה בתוך המפלגה עומדת
על אחדות רעיונית במאה אחוז. אני מאמין שהקירבה האידיאולוגית בין
קפלנסקי וטבנקין היא יותר גדולה, מאשר ביני ובין טבנקין. יש דרך לפי
שהוא שאנשי שלומנו יהיו במאה אחוז מסכימים זה עם זה וזה גם טוב
לתנועה. אני שואל את עצמי מה ההבדל בין טבנקין ולביא ובין בן-אשר
ושורה אושרוביץ אבל בן-אשר אינו מחויב להסכים לכל דבר מה שחושבת
מזכירות הקבוץ המאוחד ואחרים הם מחויים את הסיעה עם הסכמה של מאה
אחוז ואז כל נקודת הכבד של הסכמה רעיונית, זה סלוף, ואז מרכז הכבד
של התנועה עובר ל-5% שאנו מחולקים: אבל אנו תנועה גדולה גם בגיל -
(אנו עולים חדשים כ אשר הם שופטים שעומדים ב.כ. וטבנקין, שמתכוונים
על 1% והם לגמרי לא יודעים של 99% אנו מסכימים) ואם מדברים על נוער,
הרי כל הויכוחים הם רק על 3% וכל 97% אנו מסכימים. כל זה לא כלום:
ובכן ישנו ויכוח על הנקודות המעטות, על הדברים שאנו כלנו מקיימים,
כל זה - לא כלום, כל הלחם, אם יתכן לאחד את התנועה הקבוצתית או לא?
זה מסלף את ערכה של תנועתנו והמסול של כל אחד, שאינו מסכים אתך -
אפילו באחוז אחד. על זה התקיים התנועה, המפלגה, על זה נחנך את הנוער
על אותו האחוז שאין אנו מאוחדים? וענין הסיעה בתוך המפלגה היא
מעבירה את מרכז הכבד לאותו הדבר. לאיזה ענין טכני כמו עכשו שאידלסון
קורא לפרק את המפלגה ולא צריך לקרא כמו סגי-נהור, ובכל רמטור קורא
לפרק את המפלגה רק בעד זה שאינו מסכים עם דובדבני שצריך להיות שלטון
של רב. זה מסלף את יסודות של תנועתנו. סיעה זה גם מרוש של שלטון.

באמר לי בגין-הרדר ע"י תרשיש שחזוקה שנתקבלה בועידה לא נותנת לנו
להיות הרב. איפה לא נותנים לך להיות רב. בקבוץ, במפלגה, ובהסתדרות
אתם הרב, אבל זה לא מספיק לכם, אתם רוצים את השלטון היחיד של המעוט.
לפעמים צריך להיות ברב, ולפעמים קורה שנמצאים במעוט - מה זה מוגע
מכם להיות רב. אבל לסיעה זה לא מספיק - סיעה צריכה שלטון יחיד. שיטת
הבחירות שקבענו מבטיחה שויון מוחלט של כל החברים, ולא שלטון של סיעות
או רב איזה שהוא אחר. ועכשו רוצים לתקן שכל חבר מצביע רק בעד חבר אחד
וכל אחד הוא שוה וכויות וחובות אבל משום מה תרשיש חושב שמונע את
הסיעה לשלוט זה נכון מפני שזה מונע את שלטון המעוט על הרב. אני זוכר
ש היה ענין גדול שעליו היה כדאי להאבק ואז הייתי הרב! והאם היתה אז
סיעה לסנבקין. והאם זה בשלל מסנון? אני יכלתי תמיד להופיע בכל סיעה,
ולא היה צרך בסיעה: אז היתה התאבקות רעיונית תנועתית, ולא קנוניה
סיעתית. אבל אנו לא תמיד חשבנו כמו אידלסון, והרב חשב שיש למצוא דרך
משותפת עם המעוט מפני שהיינו חברים מאמננו אחד לשני, ורצינו למצאנו
שפה משותפת, מתוך אמונה מאחד לשני ומתוך חוסר בסיעה, התאחדוא כלם
(מחוץ לאידלסון). עשינו מאמץ נפשי מוסרי ורעיוני והכריענו כרב, ואיש
לא חרק שן ואז הייתי במעוט, וקבלתי זאת בגאוה, והגנונו על חברים
וכעת ישנה התאבקות רעיונית בועידה האחרונה בין אידלסון ודבדבני.
יש ארגון של שלטון של מעוט לשם שמים אבל זה אמצעי שלילי "לשם שמים
בלבד" לא יהיו אצלנו מיוחסים. אנו לא יודעים מי נותן יותר. לתנועה
יכל חבר צנוע לתת הרבה מאד, את כל נפשו, והוא נותן את הכל לתנועה.
אצלנו יהיה שויון מוסרי (ולצערי אין יכולת להבטיח שויון כלכלי). אנו
תובעים לעצמנו שויון בתנועה, ושויון מוסרי במפלגה, חרפת יד של חבר
אחד, שוקלת היד השניה, ושום תקיפות של ציזליבג וסוף כרוזים של
ב.רפסור ואידלסון זה לא יקויים. המפלגה לא תלויה בחיות אידלסון במפלגה
או ב.ג., (ואני לא רוצה לראות אותו מבחוץ) המפלגה תתקיים אם הוא
יהיה מחוצה לה! אין מיוחסים שיקבעו מתי מותר ומתי לא, אם הם יעמדו
המיוחסים על שלהם תהיה המפלגה בלעדם, אני תמיד מתמש משרה, אבל לא
בכל מחיר. בפקרה שמוכרחה להיות הכרעה צריכה לקום דבר הרב, ואז יכל
לטעון אידלסון בפני הועידה הבאה ולדרוש את בטול ההחלטות. הן תקומנה.
ולא נפרק בגללכם את המפלגה. הם לא ישתלטו עלינו, ואתם לא תשתלטו על
הרב, תעשו זאת שיהיה לכם יותר כח בועידה הבאה. עליכם להסתפק בחלק של
שלטון, כל אחד לבדו, ולא נעמיד את תנועתנו על הסכמה של 100%.
שני נמוקים מכריעים, מדוע לא נתן לכם את השלטון של המעוט, אנו תנועה
המתחדשת מיום ליום ואנו צריכים יום יום לחמש, ועומדים 80 שנים
במאמצים של אחוד והיו לנו צרות מפני שהיינו צריכים להתגבר על
הרצונות האנרכיים והא' התעיפו. והם רוצים רק אחוד עם אנשי שלומנו,
המסכימים אתנו במאה אחוז, תנועתנו בבנית מעליה חדשה, ובאוך בנו אש
בוערת תמיד לאמץ ה אחוד שלא על 100% שיש גם סכנה בה, ואנו צריכים
לראות את העיקר את ה90% המאחדים, ולא להסתכל על 10% המפרידים בינינו
בדרך שלכם, לא תבנה תנועה הפועלים אלא תהרס, הם דוגלים בעד עצמאות
סעדית, לא מספיק רק עצמאות אלא צריכים אנו בהגמוניה מעמדית, ובדרך
של פירודים לא נגיע לכך, דנו ע"כ במשך 5 שנים וישנה הכרעה בשאלה,
ואתם תעזבו את המפלגה, ובמפלגה שלכם תקימו סיעות, חבר שלא יסכים
אתך במאה אחוז תעשה אותו לחבר של סוג שני, בו אתם חושבים בכח לקיים
את הקבוץ משום כך לא נרתע לא בשאלות ההסתדרותיות אלא בשאלת מבנה
היינו והלקנו בדעות הגענו לידי הכרעה ואנו נקיים אותה בלעדכם או אתכם.
אנו לא עסקנו (יות) השנים במפלגות הבאשר מסרו לה'ה צעירים לפלג את
המפלגה, (כמי שעשה זאת לויטה) ~~אבל באמר שלטון המעוט על הכל~~ בפני
המקומות שום חבר לא יוכל להיות.

המשך הכנוס יום שבת 28.11.42.

<u>דוברין</u>
הכנוס יכל להמשך רק עד שעה 2 וצריך לכוון את עבודתנו בצורה זו.

<u>שנדרובסקי</u>
אני מציע לקבל סדר לכנוס שכל אחד ידבר שעה או בלי סוף או מוגבל,
מציע 15 רגע.

<u>בן-גוריון</u>
לתת לאידלסון אפשרות לדבר בלי הגבלה.

<u>אידלסון</u>
יש להצטער על זה שדברי ישמעו רק בפני חלק חברים ולא בפני כלם.
בן-גוריון לא הרבה אלא התוכח ופתח את הויכוח בצטטה מה"שומר הצעיר"
על טבנקין ולוביאניקר. כל דבריו היו מכוונים להעמיד איש נגד איש.
זה לא רק ענין שעשרה איש הוציאו כרוז למרד. לכמה דברים והנחות אני
מסכים אתו, אבל ביחס למסקנות אני מצטער, היות ומדי פעם ופעם יש מרחק
יותר גדול בינינו. שויון מוסרי גמור בתוך המפלגה. דעות שוקלים
אבל שויון צריך להיות גמור בעין-חרוד וגם בתל-אביב, ויכל מאד להיות
שבן-גוריון צודק שאני חשבתי מלפני חצי שנה אחרת ובועידה אחרת, אבל
גם אתה יכל להשתנות יכל ב.כצנלסון לכתוב מה שכותב, אבל אז אם
הדבר כנה אז צריכים רק להוכיח שזה לא נכון, לא צריכים לפקפק שהדברים
נעשים לשם שמים. אף על פי שבשם שמים אפשר לעשות דברים נבזים, אבל
אני מניח שבן-גוריון גם נקי כפיים וגם נקי מחשבה.
חשבתי שיש צרך לדבר גם על הועידה, שמה הגדירו שאני חבר סיעה אף על
פי שאיני חושב על זה, אריסטוקרטיה ושמן זך, כשאני בא למועצת
פ"לודזיה" שיש לנו דעה אחת. אומרים לנו אל תתערב, אני במפלגה מיום
בואי לארץ-ישראל נכון שהשתניתי, בשנת 1914 חשבתי בצורה אחרת מאשר
בשנת 1942 וגם המפלגה השתנתה, לא תמיד הייתי ברב. גם באחדות-
עבודה הייתי במעוט, כמו בענין הקמת ההסתדרות ולא סדרתי לי סיעה.
זכות לי ללחם על הדעה שלי בתוך המפלגה, גם התיעצתי לפעמים עם אלו
ולפעמים עם אחרים. נכנעתי גם בשאלת האחוד הייתי במעוט גם במפלגת פועלי
ארץ-ישראל. הייתי לפעמים ברב ולפעמים במעוט.
מה השתנה הנה בן-גוריון מסביר היתה כוונתי ל-95% שיש חלוקי דעות
בינינו ובין דברבני ולביא. יש אחוז אחד שבו לא מסכימים ענין הקבוץ-
המאוחד שו אני מסתער. אותם החברים שהם נגד הקבוץ-המאוחד סדרו סיעה
מאורגנת בקבוץ וגם מחוץ לקבוץ. הם דואגים לזה מאד מאד. כאשר דברו
דברו על מפלגה מאוחדת חשובה. מדוע זה נדבר. נוכחתי לדעת מתוך דבריך
כי אתה כמה דברים אינך יודע, אני אסביר לך מה זה קרה. הודעה בזה
היה נסיון להתגבר על זה, אנחנו הלכנו לבחירות להסתדרות אחר שהשע
שנים לא היו בחירות, מקום שמשלם על חרב, אנו אמרנו מקום בהסתדרות
אף פעם לא יהיה בהסתדרות, יכל להיות אוונגרד בהסתדרות בתנאי שזה
רק מטיל אחריות נוספת לאוונגרד זה. אנחנו דברנו על חלוץ כזה, כאשר
דברנו על עליה המוניה, אם דברנו על פי שהוא חיב אחרת, לא
זכות מיוחדת לסדור, המפלגה צריכה לראות את עצמה כאוונגרד שסולל
דרכים בארץ, זה לא השתלטות של מעוט זה - התנדבות של מעוט. 9 שנים
שמגנו את פי המועלים בא"י. לא נתנו להם לאמר. האם 9 שנים אלו אמרו
תביעות בתוך מפלגתנו, ראינו ביסוד הזה של הכרעה דמוקרטית לא
פורמלית רק דרישה שהחלוץ יגדל. אז 9 שנים שמגנו את האפיות לא נתנו!
האמרש היה בידנו, הבן דמוקרטי לא היה בזה שלא נתנו, בקשר עם זה
היה גם זכות במפלגה. מה מציע אנו לא באנו רק לזכות במנדטים, אנו
באים לא בכדי לקבוע מה המשגבה המוסדות, אשר אח"כ יקבעו. אז התוכחנו
מה נמסר להם. הנה מצע כתוב. זאת היא דעתנו. את א"י אנו בונים לא
רק בכמות אלא שכבר ישנם אלא באותם החלוצים שיבואו. לא צריך
בכל גל של עליה לקבוע את גופה המצע. היות שישנם חלוקי דעות, אנו
חיים בעולם מה שהוא נברא, בעולם זה לא רק בהם נחרסו אלא גם מיי
הברה; צריך לבדוק מה שהיא בעולם; ישנם חלוקי דעות בתוכנו. לא
בדקתי כמה תאורים, יש אחוז אחד שהוא קובע את המצע. אמרנו שבמוסדות
נשתף את כלם נשתף בהוצאה לפועל את כלם על מנת שנוכל לבנות את
מוסדותינו, לא רק כמוסד ביורוקרטי. המאבקות חברית של אנשי דרך לבלם.
ושבוע אולי 10 ימים אחרי זה, בסעיף אשר עליו היה כתוב במפורש,
החליטו לעשות את תהי אך מטה שהכשתנו לעלות שבמשו בנו, בענין חוק
השביתות. היו בינינו הכרעות יותר חשובות משבענין חוק השביתות.

היו ביבינו הכרעות יותר חשובות משבעגין חרק השביתות, הכרעה זו שעשתה אותי לשקרן לפי דעתי בעיני 120.000 פועלי א"י. יש סעיף כ"א במצע תחוקת עבודה. נדמה לי דברים ברורים כתובים במצע. זה היה אחרי שהחוק פורסם בעתונות, אמרו לא רק שמתנגדים לו, אלא גם בעקיפין, ואחרי זה החליטו לעזור לזה באופן ישר מתוך הכוונות הטובות ביותר. תחלם לתמוך בחוק הזה באוירטוריטטה של ההסתדרות לתמוך בזה, יתכן שצריך היה לעשות כזה אבל צריך היה לאמר את זה. יתכן שגם אחרי זה היו בוחרים בגו מפני שיש 20 דברים אחרים, אבל זה בא אחרי הנסיון שרצינו להתגבר בענין תל-אביב, אני השתתפתי באחדות העבודה לפני 15 שנים התאבקנו על אותם הדברים. קשרו את זה עם שם של חבר קראו לזה קיציס, ביוגרפיה יש לחבר הזה מפוארת מאד. אבל לחמנו נגד המשטר הזה, כל פועל שלא רואה את עצמו שמן זית זך בעין-חרוד ובדגניה, שאם תפוצץ ההסתדרות במבה זו תפוצץ אהסתדרות. ותוא אחראי גם על אי עשיה. זמן הרבה יותר קצר בצורות אחרות גם בחיפה ישנו דבר כזה בצורה קצת אחרת. בצורות מלחמה אחרות באו לבסוף לידי מסקנות אלפי חברים המוצא הוא רק בדבר שלאף אחד לא תהיה 100% של הוצאה לפועל, שתהיה שותפות בהוצאה לפועל גם בתל-אביב ובחיפה ובמקומות אחרים. הייתי מיעץ לך לשאול את צייליגג ואת בת-שבע, איך במשך 3-4 חדשים הגשימו את השתוף בפלסון. אח"כ בא ענין תל-אביב אח"כ בא ענין חיפה. בחיפה לפני כמה ויתקין באו ואמרו שבמזכירות במועצה בחיפה יש 3 חברים, וצריך להוסיף חבר למזכירות לא מהסיעה של אבא חושי, הנמוק היה אם לא יהיה עוד אחד כמו אבא חושי, הייתי שואל אחד לפי איזה סימן אתה בוחר חברים במפלגה מהקבוץ המאוחד לפי סימן לא סיעתי. בנוגע לסיעה יש אחת משתי דרכים. מבחינה יורידית לא הייתי אחראי על שום סיעה, אחד החברים אמר מדברי אילון ן נובע רוח סיעתית, מפעולתיך ב.ג. נובעת רוח סיעתית, יש לך החלטות כפרק ויתקין. הסעיף האחרון גולת הכתרת, אני כאיש אמר עכשו הוהם לכל הגברים שאסרתי בנוגע למשמעת במפלגה. ההחלטות האלה נגמרות בסעיף כזה כל החברים צריכים להסקד על שופט חדש והוא יותאם...

ב-1917 נסעתי ברוסיה ובדרך התעכבתי בקורסק לשם אספה פומבית. הציגו לפני 3 מפועלי רדיקל ציונים.כששאלתי אותם לפרוגרמה מה אמרו שהם מסכים לפרוגרמה מאורדיסה. כי בתקנות הוחלט שהמרכז יחליט מה תהיה המפלגה ולא להיפך. בפוסט שהצביעו היה רשום אחרת. 2 מלים שאיגני מוצא פה. אתה בודק, אין כאן המלים. אתה הודעת בועידה,המרכז לא רק יתן את המוקה הזו, אלא יצטרך להכניס גם את עקרוני המפלגה.

<u>בן-גוריון:</u>
טעית.

<u>אילון.</u> אתה אמרת לא אנו לוחמים כאן על משהו. אמר כאן ב.ג. שלזה אני מסכים. יוציאו איש שחושב אחרת אלא שיעשה אחרת.

החברים חושבים ששמו קץ למפלגה דימוקרטית ורוצים להקים מפלגה עם שלטון דיקטטורי אם כי לשם שמים. אני אצטרך לחתום על זה איפה זה שמעתם, מתי זה היה בתוכנו שאני אצטרך לחתום, לחוקה שאני מתנגד לה. לחתום על חוקה שאני חושב אחרת. זה אולי מסקנה אחרת. ~~עניין המפקה~~, בועידה אמרתי שיש כאן סעיף אחד שמוסף את לבי. בועידה היה סודר, להצבעה נתנו דבר שהיה מוכן מזמן. הצעה כזאת היתה, היה מותר להראות את זה לחברים לפני ה̸עידה אותנו במצב כזה ואז לא יכלתי לבדק את זה. היות ואני מרגיש במוך שאין לי שום מקפוק בכוונות שהם לשם שמים. כל בניין חוקת המזכירות הוא בנוי שלא יאפשר לשום דעה מחוץ לדעות המזכירות המרכז להשמיע. ~~פסף מצביעים סדר כזה שהוא יגרום שגם קמתה רק מספר קטן של חברים ובכל המקרים רק 60 מגרים ורק מפלגה פועלי ארץ-ישראל המצטים~~. ב.ג. אמר שיש סעיף ארצי אחד אם יהיו לא שנים לא 5. 5 אנשים עם דעות שונות אז יתכן שהנבחר לא יהיה נבחר ע"י רב אלא ע"י מעוט, מעוט יותר גדול. כאשר עומדים לבחור 6 איש בין 50 איש, האחד יבחר ע"י מעוט קטן בין 5 שיעמדו לבחירה. 5% אחוזים נאמכים 5 חשובים מפני ש-5% אלה יכולים לפרס את יתר ה-90%, אני מניח שהמפלגה הקומוניסטית עשתה פעולה חשובה מאוד, אני חושב שאחרי הנאחזורת הם עשו את זה בדרך שהיא פסולה בעיני. הם עשו את זה בלי פוליטיקה, בפוליטיקה יעשה את זה משהו בשבילך, אם בהסתדרות יהיה כך אתה תחדש ואני אעסוק בפוליטיקה אז ה-5% יאכלו את המפה. זה לא אמת שרק עכשו אנחנו סיעה, אם זאת סיעה אז סיעות כאלה היו אצלנו מזמן. אני בער שיון מוסרי גמור ומוחלט של כלם, אני איש סיעה מושחת עד היסוד, ראשית כל אמרו את זה ליבנשטין. אמר את זה. ליבנשטין אמר שכל מי שמתחיל בסיעות מוכרח רוצה או לא רוצה, להגיע לידי שחיתות מוחלטת.

<u>בן-גוריון</u>.
אתה אומרת על איש שאיננו פה, אתה אומרת אני איש סיעה מושחת אתה אומרת
אני חוזר על דברי ליבנשטיין.

<u>אידלסון</u>.
אני רוצה להודיע שלא אפסיק עד שלא תפסיק אותי, אני רוצה להודיע
ב.ג. סדר את האספה הזו מבלי לשאול אותי, אני ארשה לעצמי אותו הדבר,
אני רוצה לאמר לחברים, בחיפה , שאני אסדר אספה ואני מבקש מ-ב.ג.
שיבוא ואני מקוה שהוא יבוא בעצמו והחברים יוכלו לספור לך את הכל
בדיוק. הוא אמר על מזכירות הקבוץ דבר שהוא בהחלט לא אמת. מה אמרת
שברחובות ישבו 3 מזכירויות שהם החליטו בנוגע לעיירה. מה שאמרת
בנוגע למזכירויות אחרות אינני יודע. אבל מזכירות הקבוץ לא החליטה,
אלא החליטו חברי המפלגה, לא אמת שמזכירות הקבוץ המאוחד משהו דנה
בנוגע לזה מה היתה בעיירת רחובות, אלא ישבו 2-3 חברים, חברים
מהמזכירות הקבוץ המאוחד גם דנו. ב.ג. יודע להבדיל בין הדברים
האלה, אני מודיע לך עד כמה שזה נוגע לי. שנה וחצי לא השתתפתי
אני מעיד כמו שאיננו מקרי במזכירות הקבוץ, המזכירות לא החליטה
ולא דנה.

<u>בן-גוריון</u>.
גם על מקומו של דבדבני לא החליטה.

<u>אידלסון</u>.
זה אינני יודע, בנוגע למוסדות ההסתדרות החקלאית הקבוץ דן זה היה וישנו
הקבוץ דן החליט. על זה שדבדבני הולך דנו במזכירות הקבוץ המאוחד.
בכל מוסדות ההסתדרות החקלאית. הקבוץ מציע, חבר הקבוצות מציע. זאת היא
האמת.

<u>אפרים ריזנר</u>.
ענין הרכב המזכירות של המועצה השתתפתי בדיונים המוקדמים בקשר
לצירוף של חברים מה"שומר הצעיר". אני חיב להודיע איך היה הדבר,
אני רוצה להודות על חטאי שהסכמתי שעם צרוף חבר מה"שומר-הצעיר"
צריך להתחזק החלק של המפלגה ולא מהסיעה ב', על יסוד של הסכם שנעשה
במזכירות המפלגה שהיו 2 אברים אחד בסיעה ב', באו תביעות מצד סיעה ב'
על הבדלת חלקם באמרם ההסתדרותי, היה רצון טוב, וכמעט לכל הדרישות
של סיעה ב' הצד השני נעשה. אני אמרתי על יסוד כל הנסיון של סיעה ב'
אין אפשרות לצרף את   לא תתכן הנהלת ההסתדרות במקום כלי
מוס שדרה, היו שאמרו איננו מכירים כסיעות. לא הייתי נלהב למשטר סיעתי
כמפלגה מי שרוצה להתגבר על הסיעות לא יכול להגיד שהסיעות איננן קיימות
אני דרשתי מהחברים, נכיר בסיעה ב' אשר לא היו פעילים. משטר סיעתי
קובעים אלה אשר יצרו סיעה. מכאן עד להפרת כל שווי משקל. זה לא אומר
לבטל את כחה של המפלגה שנתן לה בבחירות 70% שנתנו בבחירות לא
נתנו למעוט שבמפלגה. מפלגת פועלי א"י ידועה בצבור. דעתי היא שהפועלים
הצביעו לא על יסוד המצע אלא מפני שמכירים את מעשיה. הצביעו בעד
מפלגה שרוצה לנהל את ההסתדרות ולא הצביעו בעד מפלגה שאיננה מסוגלת
להכריע. ואם נהפוך את המזכירות למקום של חלוקי דעות בלי הכרעה,
זאת תהיה. אמרתי זאת על יסוד הנסיון שהיה בתל-אביב, לא השויתי את
סיעה ב' בחיפה לסיעה ב' בתל-אביב. ברגע שקיימת סיעה ארצית אני יודע
שהאנשים כפופים לסיעה ארצית. ואסור היה להפקיר את המזכירות לאי סדר
זה. מפני זה הייתי שאם צרוף חבר ה...
חברי סיעה ב' אמרו שלא יקבלו את החלטת המרכז, מלבד זה עוד טעם אישי,
והוא התחשבות עם מעמדו של החבר אבא חושי. אבא חשבתי שאין להשאיר את
החבר אבא במעוט. יש עמדות אשר גם אישים קנו להם הרבה. אני לא בעד
זה לשמור על עמדות, יש להתחשב עם הצבור. עבדתי שנה אחת יחד עם החבר
אבא, אתם ציירתם שדים על הקיר. אני יודע את חסרונותיו של אבא.
לא נקי מחסרונות. לא ראיתי לעצמי רשות לבא להגיד לאחר עבודתו
הברוכה שהוא יהיה במעוט, יש כמה אישים שמוסרים את דמם וחלבם, זה לא
רק תוקפה אישית. צר לי שאני מטפל בו באופן אישי, יש עוד צד אישי
חשוב מאד בעבודת המפלגה וההסתדרות. מדוע מתוך איזה תעמולה נגיד
בהסטוריה זה לא פועל, מדוע אנו יודעים להעריך בשיחה מצומצמת
את הערך האישי. אלה היו הטעמים, מדוע אני הייתי בעד לצרף עוד חבר
מהמפלגה למזכירות. גם המעוט איננו צריך לשכח. בשלם אני מדבר על
הסיעות, אדבר על סיעה ב' בתל-אביב, לפני 2-3 שנים לא כל החברים מהקבוץ

המאוחד יכלו לחזות. הייתי חבר עם בת-שבע חייקין ועם לוינסקי במשמט על סיעה ב' בתל-אביב, כשהם שמו מצור על בית הועד הפועל של ההסתדרות. אחד הסעיפים שיחד חוצאנו ובת-שבע חתומה עליו. (מקריא פסקאות מפסק הדין). על דברים אלה התמנו יחד גם החברה בת-שבע ראתה שדברים אלה מביאים להרס. על כל השיטה חוצאת של גיוס כח בתוך מלחמת הצרך זה היה העובר שממנו התפתחו הדברים. אני תמים דעה עם אידלסון שדחית הבחירות במשך 9 שנים זה היה עוות יותר מאשר ראיתי עוות הדמוקרטיה יותר מזה חששתי על המשפעה המתבכת על האישים במפלגה ובהסתדרות. חששתי לזה איך יחשוב הפרקציונר האחרון, החבר במקום גרה או לא גדה גושה לחשוב זהו הרצון להחזיק בשלטון. הרבה חברים הסבירו לעצמם הסברה ערמומית והסברה זאת הזיקה קודם כל לעצמם תם. שטת הבחירות איננה מתאימה איננו יודעים אם על ידי התקונים שקבלנו, אם לא נפתח סבבות חדשות, אנו רוצים לסתום מקור הסיעות לתמיד, אינני יודע אם שטה זאת נותנת לחברים בעלי דעות טובות בשוי סלא באם בה יחד מסיבות אחרות ובמקרים לאמת. על ידי בחירות אלה הרוב מקבל רוב יותר גדול. הצעת החוקה הזאת איננה שלמה. אינני חושב שבמוסדות המוציאים לפועל כשם שלא חשבתי שב מ.פ.ח. במזכירות צריך להיות בטוי מסאר סדריק. קביעת בציגים צריכה להיות על יסוד בירור, בחירות אלה של 60 איש חושבני שבחירה בתאים קטנים תהיה מושפעת הרבה מטעמים לוקליים ומטעמים אישיים, צריך להשקיע הרבה מחשבה לשכלל את חוקת הבחירות. ביחס לחוק השביתות נוסחה במועצת המפלגה הצעה מוסכמת איזה שבוסחו דרישות לממשלה 4 שאלות אלו, לממשלה היו לא לשם סקרנות. מוכוח הזה נעשה במועצת כפר-סבא, שקבלה את 4 התשובות האלה כמספיקות. ההסתדרות איננה מקבלת את חוק השביתות אבל שולחת את נציגיה. איזה יסוד יש לדבר על הפרת המצע; שלאחר המצע כלפ מ"ד

ש. גולדברג.
מי שמרחיק את העדות על מצב המפלגה הרי עושה שירות רע, ענין אי קיום הבחירות זה לא מחולק לפי הסיעות, אין ספק שזה הביא נזק, אבל אין מן היושר להביא נמוק זה כעת. אין ספק שהמצב מגום, יש הרבה בקרת אפשר להצטרף אבל לא על סיעה שניה אלא גם לעצמה. אי אפשר להמשיך ככה הרבה זמן ובאה תקופה לגמור בזה, ולשם זה התכנסו לועידת המפלגה בכפר-ויתקין, וסיעה ב' עשתה שירות רע שהם שמה שתקו. לצערנו הועידה היתה עסוקה הרבה זמן בענין השבעה - ענין תל-אביב. לא יכלתי בשום אופן להסכים ולעבור בשתיקה על בישוריו של הח' צידליגג על המשפט שזה מטמה. הרי אי אפשר לתקן את הדבר בקלות, ובאם נתנה להם האפשרות להעביר את כל הענין לועידה, הח"ח בריכים היו לקבל את זה בשמחה, לצערנו לא קבלנו, אלא גם - ממשיכים בתפקידם במועצת פועלי תל-אביב בתור שליחי המפלגה למרות זה שהם הוצאו. גלוי הדעת שהופיע זה לא טוביה למפלגה אלא זה הפתות המפלגה, אני רוצה רק לעמוד על פסוק אחד. בגלוי דעת זה כתוב שהרי אנו צריכים להסדיר את הדברים באופן דמוקרטי ומתנגדים לבחירות שלא לפי הסדר מוסכם וזה לפי הבנתם דמוקרטיה. השאלה שלא יורדת מסדר יומנו והיא אם המרכז והמזכירות יוכלו להשליט סדר או לא. הגיעו אלינו שמועות על הפסקת משא ו מתן וזה מזעזע. המסובים הרחבים לא סובלים את המשא ומתן אך שיקימו בחירות חדשות או שיבטלו את הסיעות.

בן-רב.
רציתי להבין את אידלסון, וגם אני אינני בעיר, איך מלוקי דעות ומאיר באה הכרעה, כעת אין אנו מפלגה אלא פדרציה. אין כבר מיון במפלגה אלא בין הסיעות. אפילו לבחירות לועידת-הסתדרות כבר התנהגו ככה והסיעות או הפדרציה קבעה את הדברים. וזה היה חרע וזה צריכים לעקור מן השורש. אידלסון התרעם על חוקת הבחירות. אבל אני רוצה להגיד שבהיטת לא היתה הצבעה חשאית, היתה עובדה שקבוצת ח"ת היתה קובעת וזה לא מתוך רעיון אלא מתוך טכניקת הבחירות; יגור קבעה את אופי המפלגה כמיטה. זה דמוקרטי, ובאם רוצים לשתף את המוני החברים הרי זה לא דמוקרטי. יש טעם לקיים את החלטות ויתקין ולבטל את הסיעות, אבל באם נעשה כמו עם המשאל אז יהיה המצב יותר גרוע.

קרבנו.
טוב עשה בן-גוריון שחזר ארצה, ושזה תקוה ואמונה שיבוא תקון למפלגה זו השולטת בציונות ובישוב ובהסתדרות, אבל אני מאשים את בן-גוריון שבמשך שנים עמד כאילו מהצד, איה ערך להסתער עוד מלפני שנים ויתכן ש לא היינו מגיעים למצב זה. עובדה שסיעה אחת קבעה קואלציה, או שלטון

או אנרכיה אם חבר כמו אושרוביץ הודיע בישיבת ועדת בקרת המרכזית שלא יקבל מרות מרכז המפלגה, הרי אין אנו יכולים להחזיק אותו במפלגה. עוד קונבנציה מסובכת מאד וזה גם בגלוי הרעת וגם בדברי אידלסון. מה שהמפלגה תקבל בהסכמתנו אז טוב, ובאם לא, נעשה מה שאנו רוצים; היה גלוי יפה מצדו של בן-גוריון אחרי ענין ההסכם בישיבת הועד הפועל. ומה אתם עושים? אין אנו יכולים להמשיך הלאה במצב זה אנו מחוייבים לקיים את החלטות ויתקין, ולא לנהל שום משא ומתן.

אבניג.
לא מעניין אותי תוכחת מי הצודק, היה נדמה לי שאחרי הועידה במשך שנה משותפת. אני בניגוד לבן-גוריון חושב שיש חלוקי דעות עמוקים אבל איננו מכריע על זה. העקר איך נגיע להבא ביחד. אני מצטער אבל אין אתה יודע לאן הדברים מובילים - המגנון שהכינה הועידה זה מחריד אבל בכה הננו. האם אתה בפעם הראשונה רואה אותו ומכיר אותו, איך איזה אחוזים שאנו לא השלמנו. אתה כן השלמת. מתאם התחילו לומר לפני הסכם. אף אחד לא אמר שבלעדנו לא תהיה מפלגה. יכלה להיות מפלגה בלעדי הרבה, במפלגתנו היתה חברות וישנה חברות, והנה עכשו כולם נגד הסכם אלא להצליח. כשבן-גוריון הסביר איך מסמנים סיעה, רובשוב אמר שסניף המפלגה בתל-אביב <u>(אמריקה)</u>, והשני אמר לי שהפעולה שלך מעלה את ה- ______ מה לעשות עכשו? צריכים לקיים את זה מה שהחליט מרכז המפלגה לפני שנה ורבע.

שנדרוביצקי
לכאורה מביא מגיונית מצדו של אבניג, והסכם זה טוב, אבל טוב שיודעים תוצאות של הסכם ומה בתל-אביב? שתי מזכירויות זו מכריזה שביתה וזו מבטלת. מביא כמה דוגמאות מחיי יום יום של ההסתדרות על הכרעה מדוע זה בלתי אפשרי במפלגה. מנשמה חשבתי ש כל פועל הוא מגשים. אני תמיד התנגדתי לפרוד, אבל אחרי גלוי דעת זה אין מקום יותר להמשיך הלאה.

דובקין.
הרי בן-גוריון עומד כאן ל מנינו ראשית כל כבאשם, הוא היה בין מיסדי ההסתדרות, ואיש חברת עובדים והמצב שנוצר הרי מתוך מוסר תכן ובמקום חברת עובדים - ישנם חברות עובדים בהתישבות והתישבות, ישנם אנשים שלו וצבור הפועלים רואה בך את האדם שלו, לא יקום שום דבר אם לא יחזור ערכו של הפועל בעיר, אתה לא צריך לאכזב. המרכז צריך לקיים את ההחלטות.

טסטן.
לא קשה לי להתוכח עם בן-גוריון מבאופן של אתמול לא קשה לי להתוכח. כשהתחלתי את חיי האופוזיציוניים במפלגה חשבתי שבן-גוריון צריך היה להיות במקומו של רמז.

דוד הכהן.
איננו עבר כסיעה ועוד לא השלמתי עם החוקה החדשה, וכל מפלגה שהיא איננה מסתית והיא מכוונת את הצבור היא מחיבת לעשות דברים מבואים לתקופת מעבר, ויש לי הרגשה שכל חבר מסוים אומר שאין כבראה דרך אחרת ולפיכך אני משלים את החוקה הזו ואני מקבל אותה. המפלגה שלנו היא על בסיס רחב, אחרי האיחוד קם הדבר הזה. מעניין התחיל מהקצוות, ואיך אתה יכל משה סמן לדבר על מפלגה גדולה כשאתה הולך ומסתגר.
האם אין שתוף, האם אין אנו סומך על ברל רפטור, יחד עשינו כל הזמן בעליה ובמלחמה נגד המשטר בטולל-בובה ובמשק, ושמא אתה נמצא בחדרי חדרים ושמא ישנן רשימות מיוחדות וזה מבצבים המפלגה, יש אישים בהסתדרות שיש להם ז כות של שנות עבודה ופעולה, יש גם להם אכזבות בקשר עם מנהיגות צעירה יותר שלא הצליחו. הזדמנתי עם כמה חברים באמצע בין לצוהית בלונדון על מלחמת האזרחים בספרד, ובגלה לנו על מלחמת אחים בתוך הפועלים. זה לא נארב ע"י פרנקו או היטלר, אנחנו בעצמנו מחריבים את זה.

בן-גוריון.
אני מוכן לשבת עד שש בבקר ואידלסון וברדיצבסקי יכולים לשאול את השאלות. אנחנו עומדים במשבר הכי גדול בתנועת הפועלים בארץ. היתה מעם שליה בענין משבר, כשאצרכבי להוציא פשקים מהסתדרות בלי לפרסם את המנוקים מדוע. וזה כשהיה המועל-הצעיר, הפועל-הצעיר ואגדוד הוציא שתי נקודות כפר-גלעדי ותל-חי והשמות אומרים וקובעים דבר מה,

ואת כל הח'ח מהבקודות האלו הוצאנו מההסתדרות לא רק מהמפלגה, עשינו את זה מתוך מצפון התנועה והתנועה ניצלה למרות זה שלא פרסמנו למה עשינו את זה. פרסמנו את החמר לועדה ובלקינד מהגדוד התנגד, היה לו נוח לדבר ביחיד לצבור, ואז עוד לא היה מנהג שאמרו משפט מבוים. ו מועצה הציעה מסקנה שועד הפועל צדק, והיה לי ספוק, למרות זה שהיה לי קשה מתוך עבר משותף והיה לי ספוק שחלק מח'ח באו כעבור שנתים והודו שהצילו אותם, אמנם לא כלם, וזה היה מצוה לשם הצלת נפש מגורעתנו. לדעתי בעת המשבר הכי קשה, אידלסון חותם על דברים שלא היה חותם לפני כן, וציזלינג הכחיש שהוא חבר סיעה ב', וכעת זאת היא עובדה, איננו מיעץ לדבר על גאונו של טבנקין אני רוצה לעמוד על עובדות. כשדברתי על ישיבת המזכירויות ברחובות אמר אידלסון שזוהי עלילה, ואני רוצה להעמיד את הדברים על אמיתותם, ואני רוצה ליעץ לאידלסון שהוא בעצמו ישפוט על דבריו. אני לא ספרתי שזה היה במזכירות הקבוץ אלא בועידת רחובות, וזוהי כבר לא בפעם הראשונה שאני ספרתי לאידלסון, וציזלינג הודיע שמדבר בשם מזכירות הקבוץ. ציזלינג דרש שמגיע לקבוץ כל כך הרבה והרבה מגדסים, אז יתר הגושים גם כן תבעו מגדסים והיה מו"מ על מגדסים בלי סוף, ותם הסכימו גם להכניס עוד כמה ח'ח, התחילו מעשרים והגיעו לארבעים או ליותר או פחות. לאחרי כן התאספה ישיבה רשמית של מועדה המתמדת, ובן-גוריון וב. כצנלסון מחו נגד זה, ואז טבנקין ושפרינצק גערו בי, ואז אני הודעתי שאינני משתתף בסרבו של פדרציה של גושי ההתישבות, וזה הרס את המפלגה ובאם אידלסון שואל למה לא היו בחירות, הרי בשאלה שאלה, למה לא היתה מפלגה. בענין חוק השביתות אני מוכרח לעמוד על בורותי, ריינר אומר שלא היתה הפרת מצע ואידלסון אומר שכן היתה הפרה אני מוכן לדבר. אבל דבר אחד אני כן יודע. אידלסון אמר, אני איש סיעה מושחתת. שאלתי מי אמר את זה אז הוא אמר שליבנשטין וכששאלתי מה הוא אמר הרי אידלסון ענה שליבנשטין אמר שמספר הסיעות מביא לידי שחיתות. ואני מצטרף לדעה זו. ובכן אני כתבתי לפני הועידה. מקריא מיתמקה מהמאמר בהפועל-הצעיר 22.10.1948 6-7 שם המאמר לפני הועידה.

אידלסון דבר איך שותפו בועד הפועל איננו יודע אבל הייתי לפני שבועיים בקבוץ ושמעתי דברים של ח'ח קבוץ שהיה מדוכאים ולא הנשימו המלטוא "נען", אידלסון אמר מה זה כשאני רוצה לעבוד בין פועלי עיר אחרים לי תשב בקבוץ, הייתי בחוץ לארץ וזה נסיעה קשה, וערב הנסיעה נסעתי ליגור, יום שלפני האחרון שהייתי בארץ ונסעתי ליגור, לא לשם להגיד לאידלסון אל תתערב בעניני הפועלים בעיר, אלא הצעתי לאידלסון לעבוד במזכירות המפלגה בין פועלי עיר ופועלי כפר, ודוקא בתל-אביב. אני חושב זוהי עובדה או לא? לא הצלחתי, אינני מאשים את אידלסון. בכל אחד שאידלסון לא שמר על האמת, כנגד אין חלוקה לפי טוב או רע. יש גם טוב או רע, אבל יש דברים שהם מוחלטים וזה אמת וזה לא יכול להיות על חצי ואני קובע שהמפלגה הציעה לו לעבוד במפלגה ובעיר ולא אמרו לו תשב בקיה, עד כאן עובדות.

כעת ענין אישי אחד. אידלסון התרעם למה אני קראתי בשמות ואני רוצה להסביר מדוע. מפני שבמלחמת הסיעות לפני ויתקין אחרי ועידת ויתקין ובמלחמת הסיעה זוהי אחת יש סיעה אחת, היה משסר של מחול אנשים. יש הרבה דברים שאינני השיטות. אוסרים לוביאנציקר ליבנשטין וזהי שיטה, מסכים אתו וזה לא בנאי. ואמא הדברים שזעזעו אותי כשקמה חברה אחת. ולי יש סנטימנטים, לטבנקין אין סנטימנטים. היא אמרה לי שני דברים שזעזעו אותי עד היסוד, והיא שאלה מדוע אתה רוצה להוציא אותי מהמפלגה ואתה תשאר עם לוביאנציקר; אני אף פעם לא הוצאתי את הדברים מפי ובטח היא שמעה את זה מפי מישהו שיש לה אימון לו, ואתה נשאר דוקא עם לוביאנציקר למה דוקא עם לוביאנציקר, אפילו עם טבנקין, והיא לא ידעה על קירכו של מאות ואלפים, ואני מרכין את ראשי, והנה יבניאלי ואידלסון צריכים לדעת שיש גם ח'ח כמו פינשטין ועוד. ואני רוצה שכלם ידעו את זה. טובין מתהלך עם שהקבוץ אתו, וזה לא הקבוץ אבל מזכירות הקבוץ כן. חותמי הגילוי דעת כן, ויש מתנגדים בקבוץ ובמחבר הקבוצות ואני רוצה שכלם ידעו שישנו גם בן-ציון ישראלי ועוד. ומשום כך מזכירים שמות, אני חושב לאמון שמתחילו בוכרח ובפסול אישי ולא בירור לענין; אבל עם בשמות מתחילו הרי ישנם עוד שמות. עכשו בקשר עם מיוחסים וגרשים, הנה אידלסון אמר שהוא לא ידבר למני כל החברים שדברו אתמול, רבוה הוא ברדף ומקופח. נכון שהייתי אתמול הפותח, אבל אידלסון צריך לדעת שישנם עוד מקופחות, והוא בעצמו בהזדמנות דבר 2 שעות, אני רוצה את דברי דוד שישנם זכויות, מ'א תשפטו את כל אחד, לפתות אותי לנגדי הענין ולפי הדברים שאני משמיע, לא לפי הזכויות ידונו על הדברים ולא על האיש. עכשו לדברים שנדונה אידלסון אמר שלטון דיקטטורי. מתי יש שלטון דיקטטורי, שאידלסון מקבל אותו ומתי יש שלטון דקטטורי שאידלסון לא מקבל אותו. אקרא את החוקה, ואידלסון יגיד איפה דיקטטורה.

מקריא את החוקה ....

(סוף דברי בן-גוריון לא נמסר).

הכינוס נפסק בשעה 8¼ אחה"צ והוחלט בהסכמתו של בן-גוריון לסדר את המשך הכינוס במשך שבועיים הקרובים ולאפשר ליתר החברים שנרשמו לרשות הדבור להגיד את דבריהם ובעיקר לאפשר לח'ח אירלסון, ברדיצבסקי לענות לבן-גוריון.

No. 14

שנת השלשים ושש, כרך י״ד

הפועל הצעיר

שבועון מפלגת פועלי ארץ־ישראל

Tel-Aviv, 17 December 1942

תל־אביב, ט׳ טבת תש״ג

התוכן:

א) גלוי רצונה של התנועה הציונית — — — ב. כצנלסון
ב) הדים — — — — — — — — י. ל.
ג) מתפקידיה של המפלגה בעיר — — — — — ש. גלביץ
ד) האגודה המקצועית בהיאבקותה — — — זאב קירנוס
ה) כינוס לבירור שאלות מוניצפליות — — — — — י. כ.
ו) מלחמתו של בורוכוב לא״י — — — — — — ז. רובשוב
ז) מזכרונות על דב בר בורוכוב — — — — י. בן־צבי
ח) במערכות המלחמה — — — — — — — — ב. ג.
ט) צבי פרץ חיות — — — — — — מאיר הניש
י) „מחיי ראשונים" — — — — — — ב. י. דוחובני

גילוי רצונה של התנועה הציונית

(מתוך דברים בסוֹיב הנעה״פ הציוני המצומצם 10.11.42).

בשנה הרביעית למלחמה עומד הועד הפועל הציוני — זאת הפעם הראשונה — לקבל החלטה מדינית יסודית. החלטה זו אינה באה להגדיר את „המטרה הסופית" של הציונות — ספק אם איזו נוסחה פוליטית שהיא יש בה כדי להגדירה — אלא את תביעתנו המדינית במלחמה זו. יש מי שסבור, כי הנהלת הסוכנות נחפזה מדי בהביאה עתה לפנינו את הצעתה להחלטה. הללו סבורים, כנראה, כי „עוד היום גדול", או שהם מוצאים כי אין טוב לתנועה הציונית משתיקה וכל עוד אין העולם תובע ממנה אמירה — מוטב לה להתקפל ולהחריש.

ודאי, לא באמירה בלבד תלויים הדברים. ויש אמירות בטלות. ומה שעתיד לבוא לאחר המלחמה איננו תלוי במה שאומרים בשעת המלחמה. אך קודמת לנצחון אמירה ברורה, הרמת דגל, הבעת רצוננו של עם. את זאת חסרנו אנחנו, היהודים, כל ימי מלחמה זו. ודאי נאמרו כמה ביטויים טובים, ואין לקפח את שכרם, אך לא ניתן להם דפוס פוליטי ברור, מוסמך, שכל אחד — ידיד ואויב — ידע ויכיר: זאת, ולא אחרת, היא דמותה של הציונות במלחמה זו. זהו רצונה.

ההמנעות מדבור ברור מקילה על כל מי שרצוי לו לדון את התנועה הציונית בשכחה, זו המנעות מלומר לעולם שהציונות קיימת, כתנועה מדינית, והיא תובעת את שלה.

ואמירה זו דרושה לא רק „לעולם"... היא דרושה גם כלפי פנים. התנועה עצמה צריכה לדעת ברור, מה היא רוצה, מה היא תובעת מן העולם.

בחיים מדיניים יש „עת לחשות ועת לדבר". יש ימים שאין הכרח לפרש דברים בשם לעולם שאיננו מבין או שאיננו רוצה להבין. אך יש שרק על ידי קריאה לדברים בשמם אפשר להביא את העולם לידי הבנה. בימי השלטון התורכי אפשר היה להגיע שאין צורך לפרוש את הדגל. בימים שניתן לנו לפעול במסגרת מדינית מסויימת חייבים היינו לעבוד מבלי להתרסות ומבלי להרבות דברים על מקומות הלחיצה של אותה מסגרת. כשהמסגרת נהפכת לבית־חנק חובתנו לפרוץ אותה. ובימים שבהם נחתך גורל עמים אין עמים מחכים עד שישאלו אותם. הם מכריזים על קיומם ועל רצונם. ואין אנחנו יכולים לדחות את תביעתנו עד לאותו רגע מאושר שלא תעורר שום התנגדות משום צד.

ויש לי הרושם שעצם הנסיון להגדיר את תביעתנו כבר הביא תועלת בפנים. אני רואה, למשל, את הצעת השומר הצעיר, ואני מוצא בה כמה דברים טובים, משותפים לה ולהצעת ההנהלה. אינני מוצא בה דברים המצויים אצל השומר הצעיר במקומות אחרים. אותן הצעות הוא לא הביא לפנינו.

החבר יערי ראה צורך לצטט לפנינו כמה ניסוחים — לא שלו — על מנת להוכיח שהם סותרים זה את זה. הוא לא טרח לומר לנו ציטטות חתוכות אלה מנין לוקחו, בקשר עם מה נאמרו, לאילו סיטואציות נתכוונו, ואם אמנם הן בתוכנן סותרות זו את זו. כאילו חייב שליח הצבור לנקוט תמיד באותם המספרים, ולדבר תמיד על אותם הסיכויים. יכול אני להרגיע את החבר יערי: כשלנין הגדיר את הסוציאליזם כ„אלקטרופיקציה פלוס קואופרציה" לא היתה הגדרה זו חוזרת על הגדרותיו הקודמות. אפשר להגדיר הגדרות לצורך השעה, מבלי להתכחש לתוכנה של התנועה. ומוטב שהח׳ יערי יתבונן בניסוחים ובגלגולי־ניסוחים בקרבתו הוא.

כאן דורש השומר הצעיר „לפתוח שערי ארץ־ישראל לעליה יהודית". כאן לא נאמר שעליה זו תלויה בהסכמתו ש׳ צד שני. אבל אני מכיר דוקומנטים אחרים ושם מדובר על „מכסות עליה מוסכמות". האם זה היינו הך? מוסכם הוא מה שבאה עליו הסכמתם של שני צדדים. ומבלי הסכמתו של צד שני — הענין מעוכב. והרי זה ענין שונה לגמרי מפתיחת שערי הארץ. ואם „מכסת עליה מוסכמת" מוכרזת במקומות אחרים כסעיף בפרוגרמה פוליטית — מדוע לא הביא אותו השומר הצעיר לפנינו להחלטה?

מהו תכנה הפוליטי של הצעת השומר הצעיר המוגשת לנו? אני מוצא בה שני עקרונות: האחד — פיקוח בין־לאומי, השני — משטר דו־לאומי.

אני מעז לומר, כי אם זהו תכנה של התביעה הציונית, לא תכבד המלחמה על כך. זה ינתן לנו, זה כבר נתון לנו. זה כבר

קיים. כי מה יש לנו היום הזה בארץ־ישראל? מ ש ט ר ד ו ־ ל א ו מ י בפיקוח ב י ן ־ ל א ו מ י.

כלום רע פיקוח בין־לאומי? כלום רע הבונת משטר דו־לאומי? אלא הוליתה יש לי: כשבאים לפרנסני באיזה מונח, הריני מעיז לבקש שיואילו לפרש בדברים שאינם מתמעים לכמה פנים.

יודע אני שחברים מסוג של יערי מקפידים על ענייני טרמי־נולוגיה. יש טרמין אחד, והוא משותף לי ולו: סוציאליזם. אולם דויקא משום כך, שהוא משותף לו ולי, אין הוא מסתפק בזה, והוא מבקש לו הגדרות נוספות: סוציאליזם מהפכני, למשל, כי סוציא־ליזם כתם, סוציאליזם דימוקרטי אינו מניח את דעתו.

אך כשהענין נוגע לגורל הציונות, לגורלה של ארץ־ישראל, לגורלה של ההיסטורי העברית, אין יערי זקוק לסימן־של־היכר מיוחד.

אין יערי יכול לבטל את העובדה שהממשלה דוגלת במשטר דו־לאומי ואינה מסתלקת מפיקוח בין־לאומי. ואם הוא טוען, שההבדל בינו לבינה הוא שהוא גם דוגל בעצמאות פולי־טית, הרי זה מוצדק במידה שהממשלה מעכבה עדיין את הגשמת החלק ה ש ל י ש י של הספר הלבן, העתיד להביא גם עצמאות פוליטית. ורשאי יערי לדרוש את החשת הגשמתה. אינני אומר זאת כדי לקנטר. אבל כשבגישים לפניך הצעה מדינית חייב אתה לשאול לא רק לכוונות הטובות של בעלי־ההצעה, כי אם גם ל פ י ר ו ש ה מ ל י ם. ניסוחים פוליטיים אין פירושם תלוי דווקא בכוונות הטובות של בעליהם, כי אם ביכולתם של מדינאים ופרשנים להשתמש בהם. יערי נאמן לנו, שכוונתו היא לרגע המכריע שנחדל להיות מיעוט. אך בין כוונה זו לבין הניסוחים שלו אין כל גשר.

השומר הצעיר הנהו תנועה ריאליסטית, ולפיכך בן יערי לאוטופיות. הוא קשור למציאות הריאלית — לפרוגרמה של ממשלת הוד מלכותו. אך לא רק בריאליזם הוא עולה עלינו, כי אם גם בחזון.

אם זהו הדגל שאותו מרים יערי, מן הראוי שנדון עליו. ודאי יש גם בחינה ריאליסטית לדבר. הן בשם הריאליזם אומר לנו יערי בגודל־לבב: אך השמעו גערת הפליט והרתעו מן התביעות שלכם. אין את נפשי לערוך אתך ויכוח סוציאליסטי מעל במה זו. אך כיוון שעוררת אותי לכך, אומר שמדבריך היום למדתי שאין אמונתך בסוציאליזם גדולה ביותר. החשבון שעשית על האימפריה הבריטית — כנימוק נגד מדינת יהודית — וגם תפלתך שסטס״ר „לואי ותהיה גורם סקונדארי״ בסידור ענייני העולם — אין בהם משום אמונה רבה בסוציאליזם. (י ע ר י : סמוך לגמר המלחמה). כלום אנו פוסקים במזמור שיר לעתיד לבוא? ודאי, עם גמר המלחמה, ולאותם הימים, ימי התסיסות הגדולות, אתה מכוון כשאתה אומר: האימפריה האנגלית היא גורם ודאי, אמריקה אולי גם כן, ורוסיה הסובייטית הלואי תהיה גורם סקונדארי. ו ל א ח ר שאתה „דוחה״ את הגשמת הסוציאליזם, אתה מטיל עליו את ישובם של שנים־עשר מיליון יהודים והגשמת הציונות. כל כך רבה עכשיו הנטיה לדחות את הגשמת הציונות לאחר נצחון הסוציאליזם.

אך למה כופים עלינו את ההפלגה לענינים רחוקים. הן אנו עומדים בנקודה קרובה, שעליה אנו חייבים לדון. ההנהלה הביאה לפנינו הצעה. יש להצטער על כך שהיא לא תתקבל פה אחד. ההתבדלות האופוזיציונית בימי־הכרעה גדולים בחיי־עם — מה טיבה? יערי קיים בתקוה, שאף על פי שהוא נמצא כאן במיעוט, עוד נבוא אנחנו אליו. נבואה צנועה זו נאמרה כדרך המתערבים במרוץ־סוסים: נראה נא סופו של מי ינצח. יערי סבור, שהסוס של עצמאות יהודית אין לו תקוה. איני יכול להתווכח אתו על כך. איני יודע מה צפון לנו בחיק ההיסטוריה. אך הושטני, שאם ה„סוס״ שלנו, חלילה, יכרע — לא יגיע גם יערי למחוז חפצו.

אין כאן ענין של שני „צדדים״, שאת כסא פלוני במחלקה המדינית יירש אלמוני, והוא ישיג יותר אצל שליטי העולם או בארצות השכנות. הענין הוא הרבה יותר חמור. אם לתביעה של התנועה הציונית נשקפת מפלה, אין זו מפלה ליריביו המפלגתיים של יערי, כי אם לעם העברי, לאידיאה הציונית.

מאיר יערי, משהוא עוזב את חזון הי״ב מיליונים — העתידים להתיישב בארצות המזרח לאחר שיקום משטר סוציאליסטי בעולם — ומתיצב על קרקע ההווה, הרי הוא מזכיר לי את הגנרלים המת־כוננים למלחמה הדשה לפי הטכסיסים של המלחמה הקודמת. כנגד התביעה שלנו, המבקשת להבטיח לנו עצמאות בענייני עליה והת־יישבות, הוא מבקש בעצם לקיים את הסטאטוס־קבו, הניסוחים שהוא משתמש בהם היו מצלצלים יפה לפני עשרים וחמש שנים.

אודה, מה שאני שומע בזמן האחרון מפי השומר הצעיר יש בו יותר מנאמנות לסטאטוס קבו, ולא אעלים, שהדבר מדאיג אותי הרבה. שמענו היום מפי יערי, כי עלית המוני יהודים אחר המלחמה הרי היא „ק ט ס ט ר ו פ ה מ א ו ר ג נ ת״. הרי זו אמירה.

מכיר אני מושגים אלה אצל כמה „ציונים טובים״. אך לא שמעתי כזאת אצל השומר הצעיר. היו, וודאי ישנם ציונים, התור־מים לקרנות, הנהנים מידיעות טובות על התבססות יהודים בארץ, והרוחשים כל טוב ליישובי הפועלים. אך מעולם לא האמינו בעליה גדולה, חששו לסכנות הכרוכות בה, לא ראו את כוחות־הבניה הצפונים בה.

אך החלוצים, וכל משפחותיהם ושבטיהם, הלא הם באו מתוך קטסטרופה. הן הם באו מתוך אמונה בכוח היוצר של העליה. הן על כך נלחמנו כל ימינו עם יושבי הציונים.

עכשיו אומר לנו יערי: יש לו תכנית אחרת, וגם שם יש לו בשבילה — ר י פ א ט ר י א צ י ה. כך, ריפאטריאציה. אי אפשר להביא יהודים שבורים ובדודים, מחוסרי בסף, לארץ־ישראל. צריך תחילה להבריא אותם. פולין תהיה להם קורורט. פולין תחזיר להם את רכושם ואת פרנסתם. ואז — נבשיר אותם לציונות.

ודברים אלה נשמעים מפי חלוץ, מפי אדם שעבר את כל הדרך הארוכה מאז העליה השלישית. מה קרה כאן? האם לא נתערער איזה יסוד חשוב מאד?

הן הציונות החלוצית לא היתה ציונות של „נשמה יתירה״, לא היתה מרחפת בענני־כבוד. הן הציונות החלוצית היתה ציונות של יסורי־עם.

וכשעדיין לא היה בארץ כלום אמרנו: יש להקדים ולהעלות את אלה אשר יהיו בני־היסודות, למען תוכל בעקבותם לבוא העליה הגדולה ולמצוא אחיזה. ועכשיו אומרים לנו: נרחיב קצת את ההתיישבות, נוסיף קצה, נשיג מלווה על חשבון יציבותם של המפ־קים — — זהו האופק שלנו?

למה יתנו לנו מלווה? בגלל עינינו היפות? מפני שיש מישהו בעולם שאינו יכול להתקיים אם לא יפותחו המשקים היפים של השומר הצעיר? לא רק העולם הקפיטליסטי יכול להתקיים בלעדיהם. גם ברית המועצות יכולה להתקיים בלעדי אלה. למי זה חשוב שיהיו בארץ עוד עשרת אלפים יהודים ועוד מספר משקים — איזה צורך יש לעולם בזה?

גם אני מקוה ליום־מלווה, ליום בו יבוא העולם לעזרתנו במסדים בין־לאומיים. אבל זה יהיה אקט פוליטי, מתוך רצון לפתור בעיה גדולה וחמורה, מתוך הודיה בגודל הענין שלנו, מתוך רצון לתקן עוול עולמי ־תיקון של ממש.

קשה לי ויכוח זה, קשה לי שאני נאלץ להגיד ליערי, איש ההסתדרות, איש תנועה חלוצית, דברים אלה. אך לא נגדך, יערי, אני אומר זאת כי אם נגד איזה דיבוק המדבר מגרונך. ראוי הדבר שתקבע סטיפנדיה למי שילך ויחקור את התגלגלות המושגים הציו־ניים בספרות השומר הצעיר, התגלגלות שאין כל תתאם בינה לבין מפעלו החלוצי.

אינני יודע אם הנגב הוא עסק טוב מבחינה כלכלית. אני מניח כי יש עסקים יותר טובים בעולם. אך אני שייך לסוג הציונים אשר הודאות הכלכלית איננה קדושה להם. יערי יכול ללגלג ש„כל המרבה ביהודים הרי זה משובח״. ואני יודע שכל מה שאנחנו עושים, הרינו מתכוונים בזה „להרבות ביהודים״. לא מפני חשבון כלכלי אנחנו מסקלים הרים. חושבני שעוס מדינה בעולם לא הוקמה מתוך חשבון כלכלי. וגם השקאת הנגב לא תיעשה מעשה־„עסק״. (י ע ר י : למה לא יתנו לנו להשקות את הנגב?) האם הכנסת זאת כסעיף בהסכם? וכן הוא אותו ענין, שיערי קורא לו „הרומנטיקה של עקבה״. הענין לא נתקיים, לא מפני שהוא רומנטי, ולא מפני שקרן היסוד נמנעה להקציב את הסכומים הדרושים.

העולם כולו עומד עתה על פרשת דרכים. מעין פתיחת־

שערי־שמים. איננו יודעים אם השמים יהיו נענים לנו. אך חובה לדעת מה לבקש, למה לכוון את הלב. ואוי לו למי שמכוון בשעה כזאת לדברי־שטות.

יערי אומר לנו, כי תביעתנו למשטר שיש עמו עצמאות יהודית הרי הוא „קרע עם העבר". מהו העבר הציוני? כפירה בחירות ישראל? עוד מעט וילמדו אותנו בשם הנאמנות לעבר כי המלה מדינת־היהודים היא קרע עם הציונות. כי לרעיונו של הרצל יקראו „הנאמנים לעבר": „השתלטות"!

צדק קליינבוים באמרו: מה הצורך לציונים שאינם מאמינים במה שאנחנו מאמינים — לפסול אותנו במובן מוסרי, להכתים את ענין חירות ישראל?

ואם רצוננו להיות רוב במדינה ולכוון את המדינה לקליטת עליות נוספות הוא פסול מוסרי — הרי גם יערי אתנו בחברה, כי גם הוא צופה לאותו רגע.

מדוע הוא מקטרג עלינו ומכתים אותנו ב„רצון להשתלט"? מי רוצה להשתלט ועל מי? הרוצים אנו להשתלט על הפלח הערבי, לנצל אותו, לשלול את זכותו לעבודה, להיים לאומיים, לתרבות משלו? היש ב ז ה הבדל בינינו לבין יערי? אכן דבר אחד רוצים אנו לקחת ממנו, את היותו עם־הרוב בארץ. זהו באמת קונפליקט קשה. אין רוב מסכים ברצונו הטוב להיות למיעוט. אך היש ב ז ה הבדל בינינו לבין יערי?

אין בלבי כלום על יערי, שהוא רואה את עצמו ריאליסט ואותנו אוטופיסטים. זכותו הוא לשאוף לא לעצמאות יהודית כי אם ל„מכסות עליה מוסכמות" ולתכנית מוסכמת של פיתוח הארץ וישובה בפיקוח בין לאומי. אולם מה זכותו לאמור לתנועה הציונית, שאינה מוכנה להפקיד את גורלה בידי התכניות המוסכמות: את רוצה בהשתלטות. הרי זה עלבון קשה. הוצאת לעז. לא די לנו בהלעזה של זרים ואויבים, שגם אתה בא להוסיף עליהם ולתת להם חיזוק?

אני מוסר מודעה, כי המפלגה אשר בשמה אני מדבר קבלה בועידתה בכפר ויתקין פה אחד את ההצעה המדינית של ההנהלה הציונית.

ועוד לפני שנה בערך, בימי הבחירות לועידת ההסתדרות, פירסמה מפלגת פועלי ארץ־ישראל את מצעה לקראת הבחירות, שבה קבעה בבהירות מרובה את עמדתה המדינית. עתה באה ועידת כפר־ויתקין ואישרה את המצע הזה כתכנית המדינית של מפלגת פועלי ארץ־ישראל.

ועוד הערה אחת: לתוך הויכוח המדיני מנסים להכניס משום־מה תוארים שאינם ענין לכך. יש מבקשים לראות סימן של „פרוגרסיביות" דווקא בשלילת עצמאות יהודית או במינימליזם ציוני. הדברים הגיעו לידי כך שעתון היוצא מטעם לאנדסמאנשאפט גדולה של עולים, שגדלה ועלתה לא רק בזכותה היא אלא גם במידה מרובה בזכות הגזירות שנגזרו על ישראל (כמו שהציונות גדלה בארץ בזכות זו), כותב ומזהיר שאין לקשור את הציונות עם צרת ישראל, וכי אין לדרוש עליה בהתאם לצרכי הגולה, ואין להניח שתנאים באיזו ארץ יהיו נקבעים לפי תנאים בארצות אחרות ורחוקות. ולזה יקרא ציונות פרוגרסיבית. וכיוון שיש אנשים הנבהלים מפני תוארי־גנאי שמרכיבים להם, הריני אומר שאני כופר בפרוגרסיביות זו, שאינה רוצה בעליה בהתאם לצרכי הגולה, ושחוששת לדרוש בארץ תנאים שיהיו הולמים את צרכיהם של יהודים בארצות אחרות ורחוקות.

ואשר „לתכנית נורדוי" רואה אני חובה להזכיר, ש„הקונטרס" היה העתון היחיד בארץ שפירסם אותה, ומתוך אהדה. (ב ן־ג ו ר י ו ן: גם את מאמרי יבנאלי). הציונות שלפני עשרים וחמש שנים לא יכלה להרים את המשא הזה. כי אותה ארץ־ישראל של היום לא היתה עדיין, גם מאיר יערי עוד לא היה, וגם לא משקו שהוא גאה עליו. אך לאחר מה שנעשה בארץ במשך שנים אלה, לאחר ההישגים הטכניים והחקלאיים וההתישבותיים וההרשתיים — רשאים אנו להעיז מה שלא העיזה הציונות אז. ולא רק ישוב נוצר, נוצרו גם המכשירים אשר לא היו לנו אז, ועוד יש סיפק בידינו להכין תכניות חקלאיות, טכניות ופיננסיות, שיתקבלו לא כדברי הזיה.

למי יש המכשיר המדעי המדוייק למדוד בו את כוח תנופתנו וסיכויינו? והבן לא אוכל מנין להם לדוגלים בשם „הריאליזם", הצורך העמוק הזה לא לגלות כוחות ריאליים העומדים לעזרתנו כי אם ללמד השכם והערב פרק ב„ריאליזם" המקצץ את סיכויינו.

האמנם יש אתם סיכויים ממשיים יותר, ארצות אחרות טובות יותר, או פתרונות אחרים לא שערנום?

אין זו רבותא גדולה להוכיח כי אנו אוטופיים. ראשית כל, טרחו בכך כל יריבינו, כל השנים. ואף על פי כן, האוטופיות שלנו חיה וקיימת, ואף השיגה משהו, אולי יותר ממה שהשיג הריאליזם שבז לנו. ושנית, אין אנו מבטיחים שיש מישהו הנותן לנו את מבוקשנו. אדרבא, אנחנו איננו מסתירים את קשיי „המציאות", אנחנו אומרים: א י ן נ ו ת נ י ם ל נ ו, ועלינו להאבק. וההאבקות קשה ומרה, אלא שאנחנו מאמינים, כי הצדק אתנו והכוח להאבק אתנו, וגם איזה כוח צפון בנו. אם יספיק כוחנו — ל מ ע ש ה פתרונים.

וה„ריאליסטים" מדברים אלינו כאילו יש בידיהם „סחורה" טובה, ריאלית, להציע לנו, אלא שאין אנו מבחינים בטיבה ובמעלותיה. אך הן מותר לנו לשאול: האמנם „הסחורה" בידכם? האומנם יש לכם „מכסות עליה מוסכמות", והסכם על ביטול הספר הלבן, ותכנית פיתוח מוסכמת, ומשטר מדיני מוסכם?

אנא, יהודים טובים, אל נא תביאו לנו סחורה שאינה שלכם, ואל נא תגישו לאחרים בשמנו סחורה שלא מסרנו לכם.

רצון העם היהודי לחיים ולחירות בידינו לקיימו. אולם ההסכמים השונים שמציעים בשמנו, על חשבוננו — גם אם הצד השני יקבל אותם — ל א ב י ד י נ ו ל ק י י מ ם. אפשר שיהודים שעלו לארץ מוכנים לוותר על זכות־העליה של יהודים אחרים. אך הן צריך לשאול את אותם היהודים, שלא עלו עדיין, אם הם מוכנים לוותר. מי המדינאי היהודי, באיכוחם של פליטים אלה, אשר יתחייב שלא יבואו „סטרומות" אחרות, ומי המדינאי הלא־יהודי שיקבל ברצינות שטרות באלה.

אסיים את דברי בדברי ציוני שגם מבקרינו אינם שוללים ממנו את הפרוגרסיביות והריאליזם. אדרבא, יערי וחבריו אשר מנעו את אמונם משליחי הפועלים בהנהלת ההסתדרות הציונית נתנו את קולותיהם לחיים וייצמן, הפרוגרסיבי והריאליסטי.

הדברים נדפסו באמריקא, בגליון של „מארגען־זשורנאל" המוקדש לחיים וייצמאן. עתון עברי בארץ טרח ומצא על יסוד מאמרים שונים באותו גליון כי התנועה הציונית היא ללא דגל. את דבריו של וייצמן עצמו שבאו באותו גליון, באותיות בולטות לא טרח ולא מצא.

ב. כצנלסון

הדים

הקול מהר־ציון והקול משערי־ציון, קולה של אספת הנבחרים המיוחדת בירושלים וקולן של הפגנות האבל והמחאה בתל־אביב ובארץ כולה, הבקיעו, כנראה, במידת־מה את שריון־הקרח שכיסה על לב העולם בפני האסון שהתרחש על יהדות אירופה. ההד הולך וגדול, הולך ומתפשט. כהני־דת ואנשי מדינה, תנועות הפועלים באנגליה ובארצות הברית, החוגים האינטלקטואליים, העתונות, הרדיו, החלו ליחד את דבריהם על מעשי־תועבה איומים אלה, שכמוהם לא נעשו עד היום בהיסטוריה האנושית. אכן ישנם עדיין מקומות אטומים בחלל העולם שמהם טרם הגיע אלינו כל הד שהוא, ישנם עדיין תוהים על הנוסחאות הרשמיות, על התשובות לשאלות בבתי־המחוקקים, על הדרך להתחמק מהתחייבויות שאינן „נוחות" ביותר; אכן, ספק הדבר אם יש בכל אלה להרתיע את עושי־התועבה ולשנות משהו למעשה בגורל ההמונים האומללים המופקרים בידיהם של המרצחים הנאציים. ואם כי אין לזלזל בתמורה שחלה בדעת־הקהל, אל לנו להתנחם „בתגובות" ואל לנו לבקש מזור בהצהרות.

הקול הנאמן היחידי המגיע אלינו מהמון ההגדרות והתביעות לנקם ולעונשים — הוא הקול הקורא ל ה צ ל ה, להצלה ת כ ו פ ה, ולהסרת המכשולים מעל דרך ההצלה לעם שרידי־החרב זה למחרת המלחמה. לאותו ההד הרחב שמצא עתה הגורל הטראגי של יהודי־אירופה, יהיה ערך של ממש אם הוא יתגלגל ממידת ה ר ח מ י ם למידת ה צ ד ק ויקרב את אומות העולם להבנה אחרת של בעית היהודים משהבינה אותה עד היום, אם לאור המוקד החדש הזה שעליו עולה כנסת ישראל בתקופה הנוכחית יתחילו לראות נכוחה, להבין את תוכנה ואת משמעותה של הציוניות כדרך היחידה להצלה קרובה ולהצלה היסטורית של האומה הישראלית מכליון, ויוכחו בהכרה שבפתרון ה מ ד י נ י לשאלת היהודים.

אך עד שאנו מקשיבים להדים המגיעים מן החוץ, נקשיב קצת

להדים מבית. קמו בתוכנו יועצים טובים המזהירים אותנו מפני „ניצול הטבח", האוסרים עלינו לקשור את הדברים יחד: אסור „לנצל את הטבח" כדי להוכיח ליהודים שיש הכרת מוסרי, אנושי ומדיני, כי ילחמו בהיטלר בפועל, כי יתגייסו לצבא, כי עליהם החובה לעודד ולאפשר את ההתגייסות הזאת באמצעיהם. אסור „לנצל את הטבח" לשם „תעמולה" מדינית וכיוצא באלה. „הטבח" הוא בשבילם, כנראה, ענין כשהוא לעצמו, מין אסתרא בלגינה של צרת ישראל, דבר שמקוננים עליו ולכל היותר עושים איזה מעשה פילנטרופי למענו, אך אין הוא קשור לגורלה של האומה ולבעיות קיומה ועתידה. אם אומרים זאת זרים, שאינם רואים את הדברים נכונה או מתעלמים מהם במתכוון, לא נשאר לנו לעתים אלא לחרוק שנים או לנסות במידת יכולתנו לפקוח את עיניהם; אם אומרים זאת „יאהודים" מתבוללים באמריקה או בארצות אחרות, אנו יודעים את המקור, את תכונת־הנפש הדלוחה והמתכחשת, שממנו נובעים דברים אלה; אך אם חוזרים על תיפלות זו ציונים בא"י ומדיינים על כך תוך שלוה פילוסופית בעתונות הכתובה עברית — אנה אנו באים? אם אנו כאן איננו מרגישים במשותף „בטבח" זה את אגרופו של הזמן על קדקדה של האומה הישראלית, המכה, מאיץ ומוכיח כי אפסה כל תקוה אחרת, כי על כל אשר יעוללו לנו אין לנו אלא תשובה אחת, להחיש מהיום ואילך את מעשה־ההצלה שיכול לבוא בדרך ההגשמה הציונית בלבד — מה בצע בהדים המגיעים מרחוק? האם במלים ובקריאות נקם נחבוש את המחץ שבית־ישראל נמחץ בו?

וישנם עוד הדים מבית. איננו יודעים מהי מידת האמת בידיעה שנתפרסמה בימים האחרונים בעתונות, כי חוגים מסויימים מכינים „כינוס ישובי" כדי להכריז מלחמת תנופה על ההחלטות המדיניות שנתקבלו בישיבה האחרונה של הועד הפועל הציוני. אנו מומחים גדולים לנפץ בעצם ידינו את הזגוגיות בחלונות ביתנו, להפגין בכל שעת־מבחן חמורה את חרפתנו, את הסתכסכותנו הפני־מית, את חולשתנו, ולהמציא תמיד נשק נוסף למבקשי רעתנו. אך יש צורך בכל זאת במידה מינימלית של מוסר־מדיני כדי להבין שבימים איומים אלה לפחות, לא נחלל את הרגשותינו בצורה אוילית זו. לא גורנו מעולם על הויכוח המדיני הפנימי בתוכנו; אבל יש עת גם „לחפץ" זה, ונוכח דמם השפוך של מיליוני יהודים, נוכח האבל הכבד של האומה, נוכח השועה להצלה ולעליה של פליטת ישראל, ונוכח הקטרוג הגדול על הציונות מצד גורמים מדיניים ידועים — לערוך את הויכוח הזה יכולים רק אנשים המשוללים כל אחריות וכל רגש של סולידריות לאומית.

ועוד שורות מעטות על הד פנימי אחר. צבור הפועלים ברובו המכריע שיתף את עצמו בביטוי־העממי הכללי שניתנה ע"י יהודי א"י ביום האבל והכאב על השמדת מיליוני אחיהם ואחיותיהם בארצות הכיבוש הנאצי. הם נתכנסו עם כל היהודים בבתי כנסיות והלכו יחד עמהם אחרי ספרי־התורה בתהלוכה רבת התוגה ורבת הרושם. אך „המשכילים המתפכניים" של השומר הצעיר — לא מצאו מלים נבונות יותר, צנועות יותר ומכובדות יותר כדי ללוות בהן את העבודה הזאת מאשר את הפרזה השחצנית: „מה רוצים מאתנו ,מחפשי אלהים' ששרצו (הסיזור שלי — י. ל.) גם במחנה הפועלים"? („השומר הצעיר" מס' 50). אכן, מלים נחמדות, ההולמות מאוד את הענין ואת הזמן! כותב הטורים האלה ודאי שאינו רשאי לענות בשם „מחפשי האלהים", אבל על ה„מה רוצים מאתנו" הלזה, אין תשובה אחרת מאשר: סחות אולת וסחות „זרמת מלים נבובות"! את ה„באזבוז'ניקים" האלה כבר אכלו בימי המהפכה הצרפתית כאשר רובספייר ניפץ את אבר וסיעתו מקדשי „התבונה" והעלת בטקס רב על המוקד את הפסל הקבוצי הסמלי של דויד, שבו היה „האתיאיזם" כלול יחד עם האגואיזם, עם התבל, והפריצות; וה„בזבוז'ניקים" החדשים שאמרו לחקות את קבוצת אבר ברוסיה, אף הם נאכלו כבר, נאכלו בתקופה זו, ולא רחוק היום (ואולי הוא כבר קיים) שיצלצלו שם בפעמוני הכנסיות לתפילות תודיה על הנצחונות. על „השומר הצעיר" בלבד כנראה קורן עוד „אורו" של כוכב זה, לאחר שכבה ונתפורר לאפר בחללו של עולם.

י. ל.

מתפקידי המפלגה בעיר

קשה גדלה של תנועה, אם בתקופה תמורה, הגדושה מאורעות כבירים והרת עתיד, היא אנוסה להקדיש חלק הגון מכוחה ומאמציה ליישוב סכסוכים ומחלוקת בפנים. במקום ריכוז מקסימלי של מיטב הכוחות שלפי חוץ, לפי צו השעה, בא פיצול ובזבוז כוחות רבים על ויאבקות פנימיות, האוכלה את התנועה ומשתקת את יכלתה. אין אנו מנוגדים לא בהערכת התקופה ולא בראית התפקידים הכבירים, שהזמן העמיס עלינו. משום כך גורל תנועתנו כיום תלוי ברגש האחריות של הפרט והקולקטיב שלנו. בימים אלה העומד במבחן רציני רגש האחריות שלנו, כי רק הוא יכול לגשר על פני מריבות ומחלוקת שהתפשטו במחננו.

מפלגת פועלי א"י אינה הוזה לשום מפלגה אחרת גם במחלוקת שלה: האלמנטים של פירוד ושנדגאות צנטרפיטליות שהתגלו בה, אינם מסתמנים כמו בתולדותיה של תנועות אחרות, — לא לפי הקו האישי ולא לפי הקו של שכבות בתנועה, גם לא לפי קו אידיאולוגי ועקרוני. המחלוקת אצלנו נחתכת לפי קו אחר לגמרי, לא מקרה הוא שהצירים, שעליהם יסוב ההווה המסוער במפלגה הם — הקיבוץ או התנועה הקיבוצית והפועל העירוני; לא במקרה משמשת ת"א, שהיא מקום הקונצנטרציה הגדולה של הפועל העירוני, „מוקד" עיקרי וקשה ביותר למה שקרוי „המצב הפנימי בתנועה".

זה שנים מספר, שהתנועה הקיבוצית בולה של פלגיה וצורותיה והשוה"צ בתוכם — שרויה על פרשת דרכים. לא כל משבר בתנועה נובע תמיד הוא מירידה ובשלונות; גם התפתחות, גידול מזהיר ועליית הכוח נושאים בחיקם סכנה של משבר עקב חפושים חדשים ופרובלימות חדשות, המתיצבות מתוך עצם הגידול ואגירת האון. בזה הוא גם האופי של המשבר בתנועה הקיבוצית. התנועה הקיבוצית־קבוצתית הגיעה לכלל התפתחות, שלא פללו לה לפני 6—9 שנים. התנועה הקיבוצית־הקבוצתית אגרה כוח כביר בעל יכולת ענקית, שעשנה אינו מצטמצם רק בספרת המשק, יפים גם הישגיה החברתיים והתרבותיים; ברשותה רשת מסועפת של מוסדות חברותיים ותרבותיים גדולים, שהקימה בידה ופיתחה אותם. התנועה הקיבוצית מהוה בעת למעלה מחמשה עשר אחוז מכלל צבור פועלים המאורגן בארץ; היא יוצרת כמעט את רוב התוצרת של המשק החקלאי המעורב. בקיצור במשך שנים לא רבות סיימה התנועה הקיבוצית פרק מזהיר בתולדותיה, פרק של השתרשות והת־בצרות, גידול וסלילת דרך לעתיד בטוח.

אחרי כל זה, או יותר נכון, דוקא משום זה, מתיצבת כיום לפניה השאלה — ומה הלאה? התנועה הקיבוצית, השואפת לפי מהותה להיות דרך לרבים, אינה יכולה להסתפק בקיים ולראות את עתידה רק בפיתוח הקיים והרחבתו. אין מנוס מהשאלה מה, הוא הדרך החדש, שההיסטוריה של תנועתנו והציונות, מצווים עליה להתחיל בו? התישבות חדשה בלתי פוסקת במסדים הידועים והקיים? בודאי ובודאי! אבל אין בה תשובה לשאלה הזאת, כי כל התישבות נוספת, חדשה, מהווה ממילא מים זכים על טחנות של הפלגות השונות בתנועה הקיבוצית לכל אחת מהן לפי ערכה ולפי המגיע לה, שום תוספת התישבות לא תהוה את צמאונם של אנשי ההתישבות להמשך אלא יגבירו אותה. אעפ"כ יש לזכור, כי תוספת של עשרות ישובים קיבוציים חדשים היא מיטב ממותי ואין בזה עדיין כל ערובה לאיכות חדשה, המעלה את התנועה הקיבוצית עוד דרגה ופותחת שלב חדש לקראת מטרות עתידה של התנועה, עוד משק ועוד נקודה הם בשביל התנועה הקיבוצית וגם לתנועה המושבית ולכל הציונות, צורך גדול, מאוד לישימה, אבל לא בהם התשובה על השאלה — מה הלאה? ההתישבות הקיבוצית־קבוצתית עתידה, ולו גם באותה הפרופורציה, לא תעלה התנועה הקיבוצית אפילו באופן יחסי למספריה; תנועה קיבוצית עלולה, עם גידול של כלל צבור הפועלים, לרדת מאחוזיה, כי היא כבר הגיעה בבסיס לשיא, לקו הגיה. אם נכונה ההנחה שלנו שהחקלאות בולה בארץ ביחד עם החקלאות המושבית והפרטית לא תעלה על עשרים אחוזים של כלל הישוב.

התשובה על השאלה: מה הלאה? התנועה הקיבוצית מוכרחה להיות קשורה באופן ישיר עם המוני פועלים, שעד כה עמדו מחוץ לכל מסגרת קיבוצית או קבוצתית, — עם צבור פועלי העיר, התנועה הקיבוצית בשלב זה של התפתחותה העומדת לפני הכרת לחדור גם אל העיר. המפלגה חייבת היתה להכיר בהכרח אוביקטיבי זה, שהוא תוצאה מדרך תנועתנו והראותו בני הזמן.

צבור הפועלים בעיר גדל במהירות ומהוה כיום הרוב המכריע של פועלי הארץ. עם גידול זה קמו פרובלימות גדולות וקשות של הפועל בעיר, פרובלימות, שלפי ערכן ומשקלן הן גורליות לפועל העירוני ולתנועה כולה. המפלגה והתנועה במשך כל השנים שאבה מההתישבות, ובעיקר מהתנועה הקיבוצית, אנשים לעיר לשם תפקידים תנועתיים ולמוסדות מרכזיים ומקומיים. התנועה ריכזה בעיר עשרות רבות ממטובי החברים ובכל זאת שרויה התנועה הקיבוצית בפרישות מן הפועל העירוני ומחוץ לשיתוף מעשי־יום יומי אתו.

המפלגה לא עשתה דבר כדי להחדיר את התנועה הקיבוצית

אל העיר, היא חטאה בזה, שלא התערבה בעוד מועד בתהליכים של יצירת התחלה ראויה לשמה לתנועה קיבוצית בעיר. המפלגה חייבת היתה להיות המדריכה והמכוונת למעשה את התהליכים הללו, כדי להפכם לברכה לתנועה כולה ולמנוע סכנות של סטיות, פתרונישוא ומשברים. המפלגה שלמה כבר ומשלמת מחיר יקר בעד החטא של עמידה מהצד והלואי שהיא לא תוסיף גם בעתיד לשאת בעונש הבא עליה מחמת ההזנחה הזאת. טעות היא לחשוב, שאין זה מעניינה של מפלגתנו לטפח בתקופה מסוימת בהקמת תנועה קיבוצית בעיר ובהחדרת הקולקטיביזם בחיים ובמעשה גם בין המוני פועלי העיר. לא היו למפלגת פועלי א"י הזמה והחזון איך היה ופועלת מפלגת מעמד, כי במדה גדולה של אמת אפשר לקבוע שמפלגת פועלי א"י היא אולי הראשונה בתולדות תנועות פועלים, המופיעה כמפלגת מעמד אמיתית, דימוקרטית, הנשענת על כל השכבות של המעמד, פרט למפלגת מעמד, שהעמקה לשלמותה היא בדימוקרטיה. על כל פנים עירנות מתמדת, גמישות, חוש ריח מפותח ודינמיות הם תכונות הכרחיות למפלגה, הרוצה לקיים את עצמה כמפלגת מעמד. פיתוח תנועה קיבוצית גם בעיר אינו עלול לערער את החיים הפנימיים של המפלגה ואת שלמותה, ואין ספק שטענה של התנועה המושבית לא תהי צרה בזה. אם חלקים ניכרים מבין פועלי העיר יחדירו בחייהם ובמעשיהם מוסדים קולקטיביסטיים בתוך ובפתרון לבעיותיהם הקשות בעיר. אין המצב הנוכחי בעיר משמש כיום מקור להתהדרות גם לאנשי המושבים. זאת ועוד, בזה, שמפלגת פועלי א"י טורחת להקמת התחלה ראויה לשמה לתנועה קיבוצית בין פועלי העיר, אין להתלוצץ שום שנוי באוריינטציה של המפלגה לטובת פלג זה או אחר והדבר אינו עלול להרים קרנו של גוש אחד על חשבון השני. האוריינטציה בתקופה זו היא רק על הכרח בקולקטיביזם ובהעלאת העזרה ההדדית הפועלית לשיעורים גבוהים גם בעיר, כדרך לפתור בתוכה שאלות המזרח ובאשות בחיי העיר. מפלגת „אחדות עבודה" למעשה לא היתה מעודה מפלגת התנועה הקיבוצית, אבל היא ידעה בתקופה מסוימת, אחרי התפרדותו של הגדוד, לעודד ולהטות שכם לקבוצה ולקיבוץ בכפר מבלי שהיא שינתה בזה ממהותה. הערכת הצורות הרבות בהתישבות, שונות היא אצלנו בהתאם להשקפתו וטעמו של כל אחד; אבל הכל מודים, שרק הכפר, שבעיר קיימת רק צורה אחת של התישבות פועלית; הצורה האינדיבידואליסטית של הפועל הבודד בונה חיי הישוב האזרחי המלא, בזה, שהמפלגה היתה בלתי פעילה כלפי הצורך בתנועה קולקטיביסטית בעיר וכלפי ההכרח להחדיר את התנועה הקיבוצית אל העיר, נסבכה השאלה, שהיא לפי מהותה ומשקלה שאלת התנועה כולה, של הכלל המעמדי, לשאלה בביטול רק של התנועה הקיבוצית. בעמדתה הפסיבית של המפלגה ניתן פתח היותר לכל חלק בתנועה הקיבוצית „להסתפח" באותה נפשו ועל דעת עצמו. בנקודה זו נעוץ השורש העמוק למצב במפלגה, כי מפה קמו הסכנות של סטיות, של דרך קלה ומהירה להגשמת האינספירציות הכחתיות.

גם הפועל העירוני בתקופה הזאת עומד במבחן רציני. הדרך, שהפועל בעיר הולך בה זה שנים בשמחה ואחת חיוו, ביחסים הדדיים, באירגון, במשק — היא מקור לדאגה, לחרדה ולפסימיות. אם הפועל העירוני יתמיד ויעמוד בדרך זו מבלי לשנותה, מבלי להתוות לעצמו הדרך הנכונה המצווה עליו בתקופת החזון והמשבר, מי יודע לאן נגיע ומה יהיה בעתיד גורלה של התנועה. בינתים פרובלימות מעיקות ובעיות קשות ותמוהות נפלו למשבר על ראשו של הפועל בעיר ועוד יתוספו עליהן כהנה וכהנה, התובעות פתרון המהיר והאמתי ברוח הציונות הסוציאליסטית. האם כיום הפועל בעיר יוכל להם? הפועל בעיר עדיין עומד במבוכה עיורת מול השאלות שהתיצבו לפניו, ועדיין לא התחיל לחפש דרך לפתרון אפילו במחשבה. בתקופה זו, בשנות מלחמה, נתבע הפועל העירוני להכין מחשבתו רב, לנתוח אמיץ וגלוי של כמה תופעות ופגמים בחייו. הפועל העירוני נתבע בשנים אלו לאגור כוח יצירתי רב, להיות ולהבש את חולצת הקונסטרוקטיביות הגדולה, המפוזרת ומפורדת לפרורים בכל יחיד ופרט. מה יהיה, למשל, על המשק התעשיתי של מאמץ המלחמה העצמי שקם בשנים אלו, שהדוגן הפרטי בודאי לא יקיים אותו ברובו בימי שלום, אם הפועל לא יקח חלקים ניכרים ממנו לידיו ובכוח האינציאטיבה שלו, המסירות והשיתוף יתאים אותו לצרכים של שקט ושלום?

תיכף למחרת המלחמה תקום לפני התנועה כולה, ובראש וראשונה לפני הפועל העירוני, שאלת הדימוביליזציה של מאות רבות של פועלי העיר, שישובו מהמערכה לא למשקם או למשרדם, כי אלה לא היו להם גם קודם, שנותקו במשך שנות המלחמה מהעמדה הכלכלית וממקור פרנסתם שדרשו לעצמם לפני התגייסותם. נוכח בעיות אלו ונוכח בעיות רבות אחרות, שפסחתי עליהן, עומד כיום הפועל בעיר ללא תכנית וללא דרך. הפועל העירוני לא יוכל להן, אם בתקופה מצרה לא ישקם מתוכו ולא יתגבש כוח קונסטרוקטיבי חלוצי גדול בעיר, שישמש לו הכלי ולעזר לשלוט על עתידו בעיר ברוח מגמותיו ודרכו.

למעשה כבר נכשלה התנועה הקיבוצית והתיצבה בעיר באמצעות של השוה"צ בדמות ה„ליגה", ביצירת ליגה סוציאליסטית מלל השוה"צ הדרך פשוטה וקלה מאד להכנסת פלגים קיבוציים העירה, דרך המשחררת מקבלת הטל הכבד של קונסטרוקטיביזם ויצירה קיבוצית, שהוא לחם חוקם בביתם; ביצירת ליגה בעיר משתעשע השוה"צ באמונה, שהוא זכה הפעם להיות מורה דרך למפלגת פועלי א"י עצמה ולבנותיו, ומכאן חשקו העז להתמודדות עם מפלגת פועלי א"י. מאתים או שלוש מאות חברים פה ושמה בליגה בערים אינו מהווה כוח רציני להתמודדות, אבל הוא מספיק, כדי להזמין את מפלגת פועלי א"י להתיצב בשטח חדש של התמודדות, שאין עמו לא קונסטרוקטיביזם ולא יצירה, רק ריב אחים, התנשאות, מלחמת דיבורים ופירוד בין פועלים. השוה"צ הצליח ע"י הליגה בעיר לסדר תהליך מהותי ומסוגנן לאותו נוסח התמודדות על שדות העמק, בגוש החיים והמעזרדד, ביגור ובמשמר העמק, שלוותה את התנועות במשך כל השנים. בהתמודדות הזאת, שאנו היינו רגילים לה ושהתחבבה עלינו, נתנה מפלגתנו לא מעט מכוחה היא לשוה"צ על מנת לעשותו ל„ידיד" ראוי, בשלותו של המפלגה בכבר. שהיא לא יצרה גם בעיר תנאים, המאפשרים ומחייבים את השוה"צ גם פה להמשך של אותה התמודדות במסגרת של יצירה ממשית פועלית, ואיפשרה ע"י כך את התהליך.

פלגי התנועה הקיבוצית שנכנסו העירה בדרך של ליגות או סיעות לא הוסיפו כלום לפועל העירוני, לא גיבשו בו את היצר הקונסטרוקטיבי, לא התיזו בו מסיסמאות של חייהם דם ולא העניקו לו מכוחם היצירתי־קונסטרוקטיבי הרב, אלא עשו את ההיפך מזה; במקום לסייע לבירור דרכו של הפועל בעיר הביאו טשטוש, ריב ופירוד לבבות, חולשה ומבוכה. ירדו הכוח והעצמאות של הפועל העירוני, שגם בלאו הכי היו קטנים; הוא נהפך כיום לאוביקט של כיבושים ומלחמת השפעות. הפועל העירוני לא ייעזר אלא על ידי כוחה של דרך קונסטרוקטיבית ושל מעשה קונסטרוקטיבי גדול.

מפלגתנו חייבת להרהר בעיל זה מיד.

ש. גלבץ

האגודה המקצועית בהיאבקותה

זמנים קשים עוברים על האגודה המקצועית. המאבק לשמירה על שכרו הריאלי של הפועל ולהבטחת תנאים מינימליים לקיום משפחתו הולך ומתחרף. הננו עדים להתדלדלות הפושה בשכבות רחבות של ציבור העובדים.

תוספת היוקר, הבאה להסדיר ולהשיב לשכרו של הפועל את הפסדי ההתיקרות המאמירה, רחוקה מלהשיג את מטרתה עקב הליקויים בחישובה והפיגור הרב בהשגתה.

עם גידול קשיי האספקה רב והולך מספר המיצרכים היורדים מהשוק הרשמי אל השוק השחור, המבוהל והאורבי על להטוי המספריים (שיטה המנהיגות הזכיה ואת למדו), ועל כן גם המחירים הרשמיים של אינדכס יוקר המחיה של הוצאות מתרחקים מהמציאות.

את מחורי ההוצאה בתקציב המקובל באינדכס אינם מבטאים את חלוקתם האמיתית במאזנה של משפחת הפועל. באשר מחמת המצוקה היא נאלצת להגביל לתשה מהאפשר את הוצאותיה לנעל, בגד או רהיט, היא נאלצת לוותר על חלק מדירתה או על נכסי תרבות, וההוצאות למזונות בולעות הימה יותר מה־52% הנקובים באינדכס. וכידוע אינדכס יוקר המזונות עולה בהרבה על האינדכס הממוצע, שהוא הבסיס לחישוב תוספת היוקר (250 נקודות לעומת 205 בספטמבר 1942).

אך אפילו שהתיקרות המיצרכים כבר מצאה את הגדרתה המספרית באינדכס, המתפרסם באיחור של חדשיים תמימים, אין עוד פירוש הדבר שישתנה בקרוב משהו בתשלומו של הפועל, כי על אף העובדה, שהננו עומדים בפני תוספת היוקר השלישית או הרביעית במקצועות השונים אין קיים עדיין כל הסדר של עליה אוטומטית בתוספת היוקר לפי מפתח מסויים ביחס לעליית האינדכס.

להיפך, עם הפיתחו הנוסף של האינדכס מוכרחה האגודה לאזור מחדש את כוחותיה, לכנס אסיפות וישיבות, כדי לשבת על המדוכה ולהתחיל שוב להיאבק על תוספת יוקר „חדשה", בפניות ובהסברות, בגורם מנוסר ונותע, בהפרעה בודדות ובשביתות.

כך הוא בכל מקצוע, בענף עבודה זה או אחר, עם אירגוני מעבידים או עם כל נותן עבודה לחוד, ומשהושגה לבסוף התוספת המקצצה והנידונה, עברו בינתיים שבועות יקרים. האינדכס פסע פסיעה [illegible]

קדימה ושוב אין היא הולמת את מידת ההתיקרות שבמציאות. ושוב מתחילה פרשה של תוספת יוקר, וחוזר חלילה.

שיטת תוספת־היוקר המקובלת בתעשיה, בשמשה דוגמה לענפי עבודה אחרים, מקפחת את שכרם של בעלי מקצוע רבים. לא זו בלבד שאין היא משנה את שיעור ההתיקרות שבאינדכּס, אלא היא חלה רק על חלק של השכר היסודי.

סדר־מכונה בדפוס, ששכרו היסודי הוא 17 לא"י לחודש, מקבל תוספת יוקר רק למחצית משכורתו, בשהשניה קפואה ומהווה רק פחות ממחצית ערכה הריאלי. פועל מומחה במקצוע המחט העובד רק בחדשים המועטים של העונה ועליו לחסוך משהו לחדשי הרזון והבטלה, מקבל תוספת יוקר רק על ה־8,500 לא"י הראשונות. אמנם בסכום מוחלט נראית המשכורת גבוהה בשל השגיונות הפסיכולוגיים, שהיו קשורים בערכה של הלירה הארצישראלית מסר שנים רבות לפני המלחמה וטרם התרגלנו לאמוד אותה לפי ערכה הריאלי בחיים.

המאמצים המתמידים לתוספת יוקר מהווים גורם מפריע ומעכב בפעולתה התקינה של האגודה להסבת השכר היסודי, לקיום התוספות. יותר חוזר הנסיון לקבוע כשכר יסודי את השכר שהיה מקובל באבגוסט 1939 לפני פרוץ המלחמה. אך מאז עברו למעלה משלוש שנים. התקופה שהיא, ממושכת למדי וקובעת בהתקדמותו המקצועית של הפועל וגידול ותקו במקום העבודה: המתחיל במשרתו היה לבעל מקצוע, הנגר מסוג ג' עבר לסוג א', השוליא בבית מלאכה לחייטות כבר עוזר במעילים, הפועל בבית החרושת, שעבד או שנתיים במקום, הוא עכשיו בעל ותק של חמש שנים. הייתכן שיוסיפו לקבל את שכרם מאז?

כמובן שהמעביד היה רוצה לסלק את כל אלה בתוספת יוקר בלבד, אם כי זוהי רק תשובה חלקית להתיקרות בשנות המלחמה. ועל האגודה לשקוד בערנות ומתיחות על מילוי הזכויות הרגילות בשכר היסודי ובהישגים הסוציאליים האחרים, שאין לוותר עליהם בשום זמן מן הזמנים, בימי שלום כבימי מלחמה.

וכל ההיאבקות הזאת נעשית על רקע של כלכלה פורחת ומשגשגת, של בתי חרושת ומלאכה, העובדים במלוא הקיטור בשלוש משמרות, של פרנסות המבצעות הזמנות צבאיות במחירים לא־רגילים, של בתי קפה מלאים וצפופים, ואם כי החוקים ממשלתיים, שלא תמיד הם מחוייבי המציאות, סגנו בענף זה או אחר, עוד רב כוחם אתנו.

אך מבצבצת ועולה לפנינו תופעה מוזרה של רדיפה אחרי רווחים מופרזים, של אי־התחשבות בתנאי קיומו של העובד, של תאבונות מעמדיים בלתי מרוסנים.

התערבותם התחוקתית של השלטונות האזרחיים והצבאיים בעניני עבודה שימשה עידוד נוסף לקמיצת היד והשמטתה בחיים נתנה מיד את אותותיה בריבוי סכסוכי עבודה ושביתות על כל ההפסד והסבל, שנגרמו אחריהם למשפחות העובדים.

וביניתיים רמת החיים של המוני פועלים נמצאת במצב של ירידה. העובד עבודה מלאה מאזן בקושי את תקציבו החדשי. בשידו אינה משגת לקנות מזונות מספיקים למשפחתו ולהלביש את ילדיו, ובעל המשפחה ה"מכבדה" מצוקתו גובלת עם רעב למחצה. מתפשטת התופעה של יציאת האמהות לעבודה בהשאירן את ילדיהן בגיל רך ללא טיפול והשגחה, של חיפוש אחרי עבודות נוספות עם גמר העבודה הרגילה של 8 שעות, של עבודה בשתי משמרות רצופות וכו'. הפסקת עבודה קצרה או מחלה כי תקרה לראש המשפחה, פירושה תמוטה כלכלית מידית ורעב מגוון.

נוסף לכך בעיית חלוקתה הצודקת של האספקה. מצרכים ראשוניים רבים נעלמו מהשוק עם קיצובם למזון והגבלת מחיריהם. ביצה או בשר כמעט שאינם מגיעים לבתי השכבות העניות, באשר החנוני המספק מצפין את סחורתו ללקוחות יותר עשירים ו"נאמנים".

האגודה המקצועית מצווה לעמוד על המשמר. בתלאות הזמנים ומשבריהם עליה להעביר את הכבד האנושי היקר האצור בשורותיה ולמנוע התמוטטות פיסית מאלפי משפחות. ויש לציין, שבסערת הימים התחשלה האגודה והגבירה את כוחה הארגוני, גדלה זיקתו של הפועל לאגודתו. האסיפות מתכנסות לעתים יותר תכופות ובהשתתפות כמעט מלאה ורב הקשב והענין לקריאתה ולאחדותה. חיוניות למדי הן השאלות והפעולות בהן עוסקת כעת האגודה.

אופיינית היא גם הנהירה הגוברת והולכת של פועלים בלתי מאורגנים לתוכה וגם של העוברים מארגונים אחרים, כי עכשיו מתברר, שאם כל מיני ארגונים וארגונונים של עובדים, פוליטיים ועדתיים, היה בזמנו כוחם גדול בתביעות לחלוקת העבודה ולאחדים, הרי הם חדלים ממעש, כאשר העבודה מצויה וכל כובד המשקל עבר למלחמה המקצועית. ועל כן אבד בהם הענין והפועל פונה להם עורף.

ההסתדרות חייבת כעת לפנות מחדש לאלפי מחוסרי הארגון והמהססים עוד להצטרף לאיגוד המקיף והכולל של ציבור הפועלים בארץ.

הגיע גם הזמן להרחיב ולהעמיק את הקשר בין האגודות המקצועיות בהיקף ארצי, כי בעמידה משותפת על הדרישה בענף שלם בכל הארץ יעלה משקלה וכוחה. הננו עדים לתופעה מוזרה, שאגודות מקצועיות באותו ענף עבודה מקיימות בכל עיר ומושבה תעריפים שונים ותוספת יוקר שונה (ללא קשר עם ההבדלים שבאינדכס המקומי).

הכינוס הארצי של פועלי הדפוס הצטמצם רק בתחומים עיוניים והכרזתיים, מבלי לברר את השאלות החיוניות של תנאי עבודה בצוק העתים; מעטות האגודות הארציות שהצליחו לקיים התייעצויות משותפות לועדיהן באופן מקרי ותכוף. ואין הצדקה לכך שכל אגודה תעשה בודדה את דרכה, במקום להתוות את קו הפעולה ולבחור את האמצעים לביצוע בכוח המתחייב יותר גדול ומקובץ.

מסירותו של הפועל וחיבתו והדבקותו לאגודה מגבירות את התעניינותו בפעולותיה התנועתיים, ומעוררות רצון ללמוד ולדעת בתקופה הרת סכנות וסיכויים זו לעם ולאנושות.

יש אז בתוך כל המערבולת של פעולות האגודה למצוא את הזמן ואת הכלים להרחבת הפעולה ההסברתית ונתינת יד מכוונת להדרכה פוליטית.

ולבסוף: על האגודה למלא קודם כל את חובותיה כתא ומכשיר מתגייס ומגייס למאמץ המלחמתי, שחבריה יהיו לובשים מדים, יבערו את אחרון המשתמטים ממקומות העבודה, יהיו חברים לשרותי הבטחון. בחובות להיות, בין בצו בין ברצון, תמלא האגודה את שליחותה באמנות ליעודה ההיסטורי של ההסתדרות.

ירושלים.

זאב קינרום

כינוס לבירור שאלות מוניציפאליות

ביום [illegible] כינסה המחלקה לענינים מוניציפאליים אשר ליד הועד הפועל של ההסתדרות מסיבה לבירור השאלות, המרובות בפעולה המוניציפאלית בארץ. מסיבה זו, שאליה זומנו בעיקר אלה, העוסקים למעשה בעבודה זו, בעיר, במושבה ובנקודות ההתישבות, אם כי לא ארכה אלא יום אחד, היתה מלאה ענין והצטיינה בחילופי דעות, בבדיקת דברים והצעת דברים. היה מורגש בעליל, כי נסיון רב נצטבר בקרב שליחי ציבור הפועלים במועצות המקומיות ובעיריות וכי נכבשו כיבושים חשובים במוסדות האלה, שאפשר לעשותם מרכבה להישגים נוספים. אולם דוקא פעולה זו, שהיתה גדולה ונושאת פירות, מחייבת לגבש שיטה, לשוות לנציגות המפוזרים צורה של אחידות, של מסכת שלמה. אין דומות השאלות המשקיות והמעשיות בעיריה המעורבת לאלו שבעיריה העברית, כשם ששונות השאלות במועצות המקומיות מאלו שבנקודות ההתישבות. כל אחת מן ההתישבויות האלה מהווה מעין מסכת של בעיות בפני עצמה, שיש לפתרן בדרכים מיוחדות. אך הצד השווה שביניהן, שכולן טעונות בירור ופיקוח מרכזי, כדי שהעשיה בשדה זה לא ייעשה באקראי ובהדרגה, אלא מתוך תכנית מחושבת. המחלקה כבר פעלה במגמה זו פעולות חשובות, שנתגלמו בפתיחתו של שפרינצק, בדיונים וחשבונות ובדברי החברים מן המקומות.

לכינוס הזה קדמו שני כינוסים אחרים: הכינוס של השליחים הפרוגרסיביים בנציגויות המקומיות והכינוס של הסיעות האזרחיות בעיריות ובמועצות ביזמת "האיחוד האזרחי". הראשון ביקש דרכים כיצד לסלק את החזיון המעוות, שאלה, שהם רבים בישוב ופעילים בחיי הכלכלה מוסיפים להיות מעטים בנציגויות המקומיות. עולי מערב אירופה והוגים מתקדמים, שרישומם ניכר בכל ספירות חיינו, שיש להם מושגים אחרים על הנהלת עיריה או מועצה מקומית, הוכרחו לקבל עליהם עול של נציגים, שאינם מבטאים את מאווייהם ורצונם, הואיל ולא ניתנה להם עדיין האפשרות להשתתף בבחירות ולהביע את דעתם הם. עובדה זו סילפה את התמונה הציבורית של הופעת נציגי הערים והמושבות, שדיברו בשם הכל או הרוב, בעוד שלאמיתו של דבר הם המיעוט. אגב בירור זה נתעוררו ונדונו גם עצם השאלות המוניציפאליות, ולפי ההלך־רוחות הכללי, אפשר לומר בודאות, כי ההסתדרות יכולה לראות בגוש הפרוגרסיבי בן־ברית למלחמה ולפעולה בשטח זה, ואמנם כך ראוהו באי הכינוס.

אשר לכינוס של הסיעות האזרחיות אפשר־לציין בו שני דברים חשובים. ראשית, הטון המינורי שבקע ועלה מכל הדיונים והויכוחים. חילוקי הדעות וההערכות מצדיקים את ההנחה, שאין סיעה אזרחית אחת, אלא כמה סיעות, המלוכדות רק בחישוק אחד: בשאיפות להשתלטות ובתפיסה ריאקציונית של ענינים. החיכוכים האישיים והאינטרסים הפר־

תיים או המשפחתיים תופסים אצלם מקום חשוב והם הציצו מכל הבקורת החריפה, שנמתחה שם על הענינים האנדרוים. באותו כינוס לא נשמעה עוד ההתמרמרות הנוגעת, אלא אחד הטיל את האשמה על חברו, וכולם יחד היו נכונים וקבלו החלטה למנות „ועדת מומחים", שתעבד חוקה מוניציפאלית. אולם הכינוס עשה עוד דבר. קצרה רוחו לחכות עד שועדת המומחים תגיש תוכנית ותביע את דעתה מהי חוקה דימוקרטית ומה לא, על כן הודיע והודיע: א) כי „חוקת חולון" הנודעת היא בלתי דימוקרטית; ב) כי הצעות החוקה, שההסתדרות סומכת את ידה עליה, ממעטות את דמותה של העצמאות העברית. קשה לומר מה מרובה בהערכה זו: השטות או יצור המנוחה, גם לה לדימוקרטיה שינוי מופלא ואראב זו: הישנות או יצור המנוחה. לפי הברזה זו לא שמה והיא תבצע את עלבונה מידי הפועלים דוקא. לפי הברוה זו לא שנה והיא הנצח את עלבונה ומצאו את הדרך לתחבולה זו או בנבואים או נדירה או עמק חפר תיפשו ומצאו את הדרך לתחבולה חולה או ובעצרים, מתחבולה, הנודעת זו לא חוקה דימוקרטית, אלא התוכה, המנוחה הצאצו בבחירות למועצות מכנה מן „הדימוקרטים" האלה להנהיג להמנבה הצאצו בבחירות למועצות המקומיות, כנראה, כדי לקיים את הדרישה של מר ספיר, שעניני האזור חיים „לא יראו את עצמם כבאי־כוח זה מצומצם של בעלי רכוש בלבד", כידוע, נתונה הגדולה אלא עליהם „להשען על הוגים רחבים בציבור", להשתתף בבחירות ולהיות הצאנו אפשרות „להוגים רחבים בציבור" להשתתף בבחירות ולהיות למשענה... הטרא את הדרה של הכינוס הזה לנוכחאותה, איש יודע על מה להתמה תחילה, אם על המפזרות והחפצים שבדברי נציגים אלה או על העזרה שלהם. „האיחוד האזרחי" לא מצא עכשיו דבר נאה יותר. אלא להלחם לצאנו מוכרז, בעצם הימים האלה, כשאנו מצפים בקוצר רוח לבואם של פליטים, ששליש בכל הפצצות הגולה שיעורי צאנו בטוחים מאד, כמה כח בעליונים ומכריזה, כי לידורים אלה לא יהיה חלק ונחלה במועצות ובעיריות שלנו. זהו הסיבי שהם נותנים להם. במובן זה יהיה הציבוריות הבעל־ביתית שלנו יותר מאחיותיה בעולם. שם מדברים על צ'אשים, על הבטחת זכויות, על חופש מאחסור וכו'. אך כאן היא מסבבת עצה כיצד תהא משמרת בידה זכויותיה ותקופות קיפוח, אבל תפיסה מרובה זו לא היתה מלווה אמונה ובטחון בכוחות עצמה.

הכינוס המוניציפאלי של ההסתדרות עמד בסימן של הרעשה גדול וחבטלה האחריות, כוחה של ההסתדרות וחלקה ברשויות המקומיות העבריות גדל על אף ההגבלות המוקנות. בין 320 נבחרים יהודים אשר בכל הרשויות האלה ישנם 130 באי־כוח ההסתדרות, ואין ספק, שאילו ניתנה זכות בחירה לממונים, היה חלקה גדול הרבה יותר, לשם השגת זכות זו מקריטים המתלכה המוניציפלית ושליחי ציבור הפועלים במקור מה את טובם מאמציהם, כמה ובמה תיקונים כבר הונשו בתוקה, ביחוד במקומות, שרוב התושבים עצמם חורשים אותם. חולון, נהריה, גבעתיים. עמק חפר, ועוגם אם כי מחותם של כל אחד מהם ישנם הבדלים מסויימים, הרי הנוה ביסוד כולם הרעיון הדימוקרטי המובהק: זכות בחירה לכל התושבים. אולם לא בזה בלבד מתבטא השינוי־לטובה במועצות האלה. כל הדר הנהלת הענינים, קביעת המסים, הזקה למשרות הלאומיים, אופי הוחסים הציבוריים וכו' מתוקנים יותר, ובמובן שיש עדיין מקום למשאלות שונות ולשיפורים הן בתחום התלוי בממשלה והן באותו תחום, המסור לרשותנו. אך האלמנטים הבעל־ביתיים ביישוב, שעינם לשלטונם, מביאים את ריבתם לפני הממשלה ועושים כל מה שבידם, כדי לעכב השמשת של הצעה טובה או תוכנה, ביחוד נוהג חבר־המועצות, המרבה, כביכול, בשם כל התושבים, להמשיך ויאבקנו. ויש צורך לישול את עוקצו, המבוזו גם בגבר הדימוקרטיזציה של החיים והענינים המוני־ציפאליים גם עד חוקה לממשלות הרשות והציבוריות, הוא שואף להשתחרר ־רות נמורה מכל תובה משענית עליונה ולעצמאות המגינה לבלים המפר למנורים שהושוב התכון לעצמו. עצם יצירתו לא היתה בשרירה; ושמו חתמון בלי ספק לדחוק את הישוב של הועד הלאומי ולטלול ממנו כל יכולת של התערבות מעשית בחיי המוניציפאליים של הישוב. כמה מנתיבותיו של ה„חבר" הזה מכבלי ויש לעמוד גם לחבא על המשמר.

ההתחייות נראית עכשיו למעולה מאומצת בשדה זה. משום כך נשמעה ההצעה, שעירית ההסתדרות תחייב את כל הסיעות להופיע ברשימות־מועמדים אחת לבחירות מוניציפאליות, כדי שלא לפצל את ציבור הפועלים פיצולים, עד כה היה הענין מסור למפלגות. ובבחירות לחולון, למשל, היו שתי רשימות של פועלים, וכן נדונה השאלה כיצד למנוע את ריבוי הרשימות בכלל, שאינו מוסיפות כבוד ושום להחיים הציבוריים, הובן של רשימות־מועמדים אין להן כל חוש־שדרה ציבורי ואורך ימיהן כאורך ימי המוקיון, למחרת הבחירות הן בטלות ונעלמות מן האופק, אחנו מעוניינים, שכוחות ציבוריים ממשיים יבואו לידי ביטוי מלא, אך לא יהכו לאפשר לאנשים, שאין מאחוריהם לא תכנית ולא תמיכה ציבורית, שיעמידו עצמם לבחירה.

בכינוס הועלתה גם הצעה, שהבחירות המוניציפאליות תיערכנה ביום אחד קבוע לכל העיריות והמועצות, כדי למנוע מהומה של בחירות במשך כל השנה. וכן נתבעה התביעה להגדיל את מידת שיתופה של האשה כנבחרת ולא רק כבוחרת, כי כפי שצויין, קטן עדיין חלקה בכך. בין 320 הנבחרים היהודים ישנן רק 12 נבחרות, שמהן 7 מטעם ההסתדרות. גם שיטות הבחירות (השיטה היחסית, הרובנית והממוזגת) טעונות בדיקה לגופו של דבר, כדי לקבוע מהי מידת הדימוקרטיה שבכל אחת מהן ואיזו טובה יותר. בענין זה אין לחשוש לבקורת המוסכמות והמסורת.

הכינוס דן גם ביצירת מועצות איזוריות וועדי גושים בנקודות ההתישבות שלנו, כגון גוש הגלבע, גוש נהלל עמק הירדן, הוצע, שכל ישוב יהא חייב להסתייך לגוש מוניציפאלי מסויים ולא יורשה לנהוג בענינים אלה רק לפי ראות עיניו וטובת עצמו.

כדי לגשת לעבודה זו, הדורשת מאמצים, בקיאות, הכשר־דעת והבנה, הוצע להכשיר לשם כך קבוצה של עסקים מוניציפאליים. ולבסוף ראוי לציין, כי בכינוס זה, שררה רוח של אחדות ושיתוף.

י. ב.

מלחמתו של ברוכוב לא"י

„הארץ־ישראליות היא עיוורת", כך אמר ברוכוב, בימי נעוריו בתחומי הבוקה, של מפלגת פועלי ציון הניח פסוק זה כאבן־פינה לבנינו. בפרקים הראשונים של הצגנו המאורגן התחילו מצביעים מבין הצללים, והחרש והישן שימשו בערבוביה הוד מלחמת־ראשים שופעת עלומים — אותה שעה נטל את האמירה הזאת ועשה הימנה חרב מרוטה, בה הבדיל בין האמתי ובין שאינו־אמתי.

צעירה היתה בימים ההם הפועל־ציונות ברוסיה, בכל פינה שבתחום־המושב היא נתלבשה בלבוש אחר, היא צעדה מנוגד לציונות ולא אחת אירע, שחידוש שנתגלה ב„סולק" מסויים היה עלול להעמיד בסכנה כל העמדות שנרכשו עד כה, לבחות תהום בין פלך זה ובין שכנו. שכן לא זכתה עדיין התנועה להגיע אל האמת החדשה ומשום כך נחשבה כאילו נגלה עדיין נעלי־דודות של „התקופה הפרה־היסטורית", הכל היה שרוי או במזל של מחשבה קיבוצית עם תורת השחר.

בחוץ צחקו לרבגוניותנו ולסתירותינו, בפנים התנאו בכך. הפועל־ציונות היתה מעין ריפובליקה רוחנית, ובשביל רבים מאלה, שדרכו בימי עלומיהם על מפתנה בגלים הוסטנו, היא נשארה כזאת עד היום. רוחו המנהיגה של ב. בורוכוב לא רצתה לוותר על שום חוג מן החוגים האלה, שנאבקו זה עם זה, כל אחד מהם היה צריך לצרף את יכלתו לבנין הכלל ולהיות מוכן לקבל את ההשפעה החדשה.

סולם — מלבד אחת, על חלק מן המפלגה הפועל־ציונית שברוסיה, שהיתה מונהגת ע"י חוג אינטליגנטים של גרים פועל־ציוניים, עבר באותה תקופה לשכון הטריטוריאלי, ועמו לא רצה ברוכוב לעשות שלום. בחדשים הראשונים ליצירת המפלגה נהפך ברוכוב למנהיג מאחד למפריד קפדן, ויחד עם תומכיו העמיד את עצמו בראש עבודת הפילוג.

מה היה גרעינה של המחלוקת?

האם שאלת הסיום? אולם הלא דוקא ברוכוב העריך מאד אותה „התפכחות לאומית" של ידידיו, הדרישה לאבטונומיה פוליטית־לאומית בגולה — הסיים — נעשה חלק עיקרי של הפועל־ציוניות הברוכובית והיתה כבר בימים ההם, בימי הפילוג, קוו משותף לשני הצדדים.

האם שאלת הריאליזם או המטריאליזם ההיסטורי? אמנם הבדל בזה היה בין ברוכוב ובין רוב תלמידיו מצד אחד ובין אחרים מן האישים המנהיגים של הסיימיזם מצד שני, אולם שני המחנות עצמם היו שרויים במחלוקת זו. אותו ברוכוב עצמו סייע לאחר שנתיים לדקום את האיגוד העולמי של פועלי־ציון יחד עם מתנגדים מובהקים למרכסיזם האדוק ובעבור שנה עשה שלום באמריקה עם כמה מן המנהיגים הסיימיסטיים, אם כי עדיין היו מושרשים עמוק בחטאם האנטי־מרכסיסטי. לא, לא זה היה העיקר ולא דברים אלה הביאו לידי פילוג.

או אולי הציונות? אולם הלא בכך ודאי לא כפרו הסיימיסטים. לא בעקרונם הטריטוריאליסטי ולא בפאלסטיניזם הממשי, הפילוג הלא אירע לאחר שנפרדו מס. ס. בגלל השאלה: טריטוריאליזם סתמי או ארץ־ישראל, והוא יצא אל הפועל דוקא במחנה אלה, שהכריעו את הכף לצד א"י. להיפך, הסיימיסטים נלחמו באותם האבטונומיסטים היהודיים, שביטלו את ההכרח בטריטוריאליזם, ולא פסקו מלהוכיח לנו, שדוקא

י. בן-צבי

במערכות המלחמה

זכרונות על דב בר בורוכוב

בקצה הזה של החזית תלו תמורות חשובות. פעמים הגיע צבא הברית עד לאל עגיילה, ופעמים הוכה אחורה ע"י ביצות המלח של אג'ילה במרחק רב מבסיסיו. הפעם הראה הגנרל מונטגומרי, שלתחבולות צבאיות לא פחות חשיבות נודעת מאשר לכוח: הגנרל מונטגומרי פתח בהתקפה באוקטובר כשנכנו אל אלכסנדריה וכל צעד בלתי נהיר עלול לעלות בהפסד הבסיס העיקרי. הגנרל ירע, שלפניו אויב בעל ידיעה צבאית ועומד בראש כוח רב, ועל כן נקט בשיטה של התקפה מחושבת לכל פרטיה בדייקנות מאתימטית: פעמוני לונדון צלצלו לא רק לכבוד הנצחון, אלא (אולי עוד יותר מבחינה זו) לכבוד הצלת מצרים. באותה שיטה עצמה נקט מונטגומרי גם אחרי הנצחון: התקדמותו היתה נהירה, ולמרות מהירותה הגדולה — יסודית ושיטתית ותוך כדי התקדמות הוכנו בסיסי אספקה להתקפה נוספת באג'ילה. לאחר הכנה מדוקדקת כבש מונטגומרי במכה אחת את בצורי האויב במרסה־ברגה ובאג'ילה, והאויב ניגף מערבה. קשה עוד לדעת, מה היא מטרתם האסטראטגית של הגרמנים באפריקה: שום דבר אינו מעיד על הכנות להתקפה נגדית בקנה מידה גדול. הולך ונוצר הרושם, שכוונתם להשהות, להרויח זמן, לדחות את הקרב המכריע, בהתאם לאמרתו הפילוסופית של ניבלכ: „Wer hat Raum der hat Zeit" אך כנראה הגרמנים אינם סומכים על גורל השטח העומד עוד לרשותם, ומכל עבר מתרבים הסימנים על הכנות חדשות — אולי לאביב הבא.

באיזה כיוון יכפה האויב להסתער? אין הדבר ידוע לנו. שרשרת החנק סביב אירופה הנאצית הולכת ומתהדקת, אך עוד רב כוחה של גרמניה. לפי שעה מנהלים הגרמנים מלחמה דיפנסיבית בכל החזיתות. גם בחזית רוסיה שלחו הגרמנים תגבורת גדולה: באיזור סטאלינגראד משתדלים הם לשמור על עמדותיהם בכל מחיר; אותו דבר בנוגע רז'יב ווליקיה־לוקי. הם מספרים על התקפותיהם בקאוקאז. אך גם שם אין כל סימן להתעוררות כללית מצדם. כנראה, שהגנרל ליסט ויתר לפני שעה על תכניותיו לכבוש את הקאוקאז ולעבור בו. הגרמנים מטילים את הכוחות הרזרביים למקומות התורפה ומשתדלים לשמור על קיומם — אך אין סימן על הכנות להתקפה כללית כרגע.

לעומת זאת ישנם ריכוזי צבא בגבולות תורכיה. בבולגאריה הוכרז שוב מצב מצור. הגנרל אלכסנדר הזכיר לפני שבועות מספר לעתונאים, שהוא מוכן לא רק על המחנה השמיני המתקדם במדבר, אלא גם על המחנה התשיעי, העומד בסוריה והשומר על תורכיה, קפריסין ומזרח הים התיכון. ראש ממשלת תורכיה חזר על הצהרתו על „נייטראליות מזויינת" ונכונות להגנה.

האם יוכלו הגרמנים לפרוץ את קוי המצור מצד זה דוקא? אין זה מתקבל על הדעת כי יעשו כך בתנאי החורף, על כל פנים ידועות הכנות גרמניה לקראת האביב. התעשיה הגרמנית עובדת יומם ולילה, ומכונת הגיוס פולטת רבבות חדשות של חיילים. גרמניה מקיפה את ארצות הכיבוש בבצורי הגנה מזה ומשתדלת להכין כוחות להתקפה חדשה מזה.

המלחמה לא נגמרה והיא עלולה להמשך ולהעמיד בפני מבחנים קשים. וכבר הזהיר צ'רצ'יל מפני אופטימיות קלת דעת; ברם ראשי העולם להסתכל בפני העתיד מתוך תקוה מבוססת לנצחון ודאי.

מ. ז.

צבי פרץ חיות

(למלאת חמש־עשרה שנים למותו)

זכות גדולה זכתה קהלת וינא, ועמה היהדות באוסטריה כולה, שסמוך למוצאי מלחמת־העולם הראשונה בא צבי פרץ חיות לשכון כבוד בתוכה כרועה וכמנהיגה הרוחני. קהלה זו, שנועדה מסאת מצבה הגיאוגרפי להיות הגשר המגשר בין יהדות מזרח־אירופה לבין זו שבמערב, שבה הופיע „השחר" של תחיתנו העברית ומכנה יצאה לעולם בשורת הציונות המדינית. — לקהלה זו נשקפה סכנת־התגוננות ומתפוררותה של אוסטריה הגדולה בתום המלחמה. וכאילו אמרה ההשגחה לקדם פני הרעה העתידה לבוא הביאה לשם את חיות והושיבתו על כסא הרבנות הראשית. בסאו של הד"ר גידמן, בעודו זה בחיים. ואמנם היה זה ממעשי־הפלא של ההשגחה. למנות דוקא את חיות לרב בקהלת מורשה של ההתבוללות הקיצונית, זו שמררה, כנודע, את חיי הרצל והביאתו לידי הכרזת הצו „לכבוש את הקהלות". הן בצד המוניטין שיצאו לצ. פ. חיות כנצר ממשפחת־רבנים מפוארה וכתלמיד־חכם ואיש־המדע, היו בו גם דברים, שנראו כפסולים בעיני פרנסי וינא האסימילאטורית. הלא הם: מוצאו הגאליצאי וציונותו, שאת שניהם הוא נשא ברמה, כי ידעו היטב על כך, שעם כניסתו להוראה בבית־המדרש לרבנים בפלורנץ נכנסה לתוך מבצר זה של הסמינריה רוח חדשה של לאומיות עברית וציונית, כשם שידועה היתה לכל גם זיקתו הרבה ליהודי־המזרח בשנות רבנותו בטריאסטי.

ובבוא חיות לוינא, לא שנה את רוחו, אדרבא, מיד בדרשתו הראשונה בפני פרנסי־הקהלה ונכבדיה, שעונה היתה גם בתכנה וגם בצורתה מדרשותיהם של הרבנים־המטיפים „בני היכלא", גלה חיות את כל לבו והכריז על נאמנותו לציון ולציונות, אגב הודעה מפורשת, שהשקפתו היא מוצקה וקשה כסלע הגרעיניות ותלילה למישהו לפגוע בה.

כשנכנס חיות לכהן בכהונתו, לא כל הלבבות בוינא היו שלמים עמו. אך אצילות רוחו ומדותיו התרומיות ולכל לראש לבו הטוב והמיטיב וחיוו הפשוטים והצנועים קיבכוהו במשך זמן מועט על כלם. עם בואו לבשה קהלת וינא הוד והדר וישותו מורגשת היתה לכל ובכל. הוא נעשה אב ופטרון לכל דבר טוב ומועיל ופזר את רוחו ואת תורתו גם את כספו המעט ביד נדיבה.

ואף־על־פי שלא היתה בו אף אותה השמינית שבשמינית של גאוה אישית שהותרה לת"ח והוא היה מתקרב לכל איש, נזהרו האנשים מלהתקרב אליו התקרבות יתירה, שהניאם מכך הרגש של חרדת־קודש ורוממות הכבוד שרחשו לו. נתנים היו משפעת האור והזהר שהקרינה נפשו ומנדבת רוחו הרבה שמלאת את כל סביבו, אולם נרתעו מפני דמותו הנאצלה שהיה בה מדמות צדיק תמים „מקודם לחטא".

כנודע, לא הסתגר חיות בתוך תחומי רבנותו וקהלתו, אלא התמסר גם לתפקידים לאומיים וצבוריים מרכזיים ובעלי היקף עולמי. הלוקאל־פטריוטים רגנו על כך בסתר לבם, ואחרים תמהו על רבוי־הצדדים של אישיותו, שהתפזרה לענינים ולהתפקידים רבים, לפעמים שונים זה מזה. ורק מעטים הבינו באמת לרוחו ולמעשיו, לאלו נראתה אישיותו באורה הנכון: הרמונית ושלמה בתכלית השלימות, מפני שראוהו כאדם שלם וכולל, מתוך השלימות הזאת נבעה גם השראתו המדעית־המחקרית, גם התלהבותו לרעיון תחית העם והארץ וגם עסקנותו הצבורית וטפולו בצרכי השעה, כל אלה באו אצלו מתוך מחשבה מרכזית אחת ורצון־מרכזי אחד: מתוך השאיפה אל האמת ואל הצדק ואל הטוב, לשלושת הדברים שהיוו בשבילו את מהות היהדות. הוא היה חדור כולו מהם ומנצחונם הסופי בעולם והשתדל לנטוע את האמונה בהם גם בלבות אחרים, לשם כך השתמש בכל הזדמנות רצויה ולשם כך נאות לקבל עליו גם את עול הרבנות בוינא.

ברם, אם תדירותו של חיות למדות הצדק והטוב נפגשה מצד האחרים, בדרך כלל, בהבנה ואף בהכרה פחות או יותר, הרי שאיפתו אל האמת, שממנה באה גם הדחיפה העיקרית לעבודתו המדעית־המחקרית המשמשת גל־עד לשאיפה זו, גררה אחריה לפעמים אי־הבנה ואף התנגדות וגרמה לו בחייו גם אכזבה וצער. כאשר יצאו עליו עורדין מתוך חוגי „אגודת ישראל", שאמרו לשמור על כבוד התורה מפניו, ראה צורך לטפל בענין זה באחת מדרשותיו המהוללות במעלי דשבתא, בהסבירו אגב את ההבדל בתפיסת היהדות שבינם לבינו. הללו מסתפקים בזה שהם מאמינים בתורת משה אמת, ומתוך אמונה זו הם מתיהרים להחזיק את עצמם לבעליה האמיתיים של התורה וליטול לעצמם את הזכות להיות מגיניה ושומרי חומותיה; אולם היהדות הדרושה, ההיסטורית, היא בעצם מהותה בקשת האמת ותדירה מתמדת לגלות את האמת לאמתה, האמת האוביקטיבית, ולפענח את תעלומותיה בלי משוא פנים, וכל אלה המבקשים את האמת בלב שלם וברוח נכון, עבודתם היא עבודת קודש ברוח היהדות, והשימוש לצורך זה באוצרות המדע, בשכל מנתח, בחוקי ההגיון ובחוש הטעם הטוב, לא בלבד שאינו פוגם אותה במאומה, אלא, להיפך, עוד מעלה את ערכה.

במידה ידועה יפה כוחה של ההבחנה וההסברה הזאת גם כלפי העורדין, שיצאו על חיות מצד בעלי־המאה והדעה שבתוך הקוראטוריון של האוניברסיטה העברית, אלה שחסמו בפניו את הדרך למכון העברי המדעי בהר הצופים, מה כמהה נפשו לקתדרא זו בהר הצופים, שראה בה אבן־פינה לתחית התרבות העברית והספרות הקלאסית ולהפראה מחודשת של שרשי יצירתה, ומה רבה היתה תקותו, לחדש על־ידי זה את יכלתו וכשרונו המחקרי, שנחלשו אצלו, לצערו העמוק, כמעט עד לכדי הסתלקות השכינה משעה שנטנה והתמסר לפעולות ולתפקידים שונים אחרים! באותם הימים שבהם נישא חיות על כנפי תקוה זו, שנראתה לו קרובה מאוד להגשמה, היה במצב־רוח מרומם — ולפי זה גדול היה גם עצבונו ודכאונו כאשר נכזבה תוחלתו.

כאיש שלום ביקש חיות להשכין שלום בכל מקום, בתוך הקהלה, בתוך המחנה הציוני ובתוך התנועה העולמית כולה. וכשם שאהבת השלום שלו באה ממקור השלימות שבנפשו, שלא ידעה כל ניתוק ושסוע, במה שנוגע לעצמיות ועיקר הדברים, כך היתה דרכו אל השלום שלימה וישרה, דרך של הסברה ובירור עניני וגישה גלוית־לב אל הענין, בלי כל תחבולות טכסיסיות וניסוחים מעורפלים וסתור־סתורים. הוא האמין בכחו של לבו שהאלהים „עשה את האדם ישר", והסירוד והריב באים אך ורק באשמת

ה„השבונות הרבים" ואי־התחבנה — וחרי שהשלום שבשנו הסרת אי־התחבנה והחזרת האחדות לקדמותה. בדרך זו הלך חיות כל ימיו ולא סטה ממנה אף בעבודתו המדינית בשנותיו האחרונות וגם בענין קביעת היחסים בין ישראל לעמים. אין ספק, שלמה ולמה „פוליטיקאים" רומם לא היתה נוחה בדרך זו, שראו בה משום „תמימות" — אך חיות לא היה האיש שיכוון את דרכו לפי טעם אחרים וחפצם.

בחייו ובהתהלכו בתוכנו לא תשגו אולי כראוי את גודל החסד להמצא בקרבתו וליהנות מפרי רוחו וזיו אישיותו. אך כשנעקר מקרבנו לפתע בעצם עבודתו המבורכה, שהיה שקוע בה עד יומו האחרון ממש, נתהוה בתוך נפשנו חלל גדול והלב הדווה מאן הנחם בכל אלה השנים שעברו משעת פטירתו.

מאיר חניש

חיי ראשונים *)

שטי פלאן בל התכונות בפרותית. לא סופר היה בעל היופנים, אלא איש השמירה והעבודה. אבל יחד עם זה חונן בשאירות, בתשוקה לביטוי. שמאלי מעיד בפתח דבריו: „לצידו של האקדוח שהיה טמון בילקוטו הקטן, היו מונחים תמיד העפרון והמחברת". הוא לא ידע קינוי מהו, ניקוי מהו, גדולה וזוטות העלה בקנה אחד. ואין זה מעט לפגם בתחום הכתיבה הויפנית. כאן עלול הליסטע לקפח את נפשם של הדברים, את אמיתם, ולשנות את צביונם מן הקצה אל הקצה. גם הבהירה, התוחבת גורלן של עובדות לפרסום או לגניזה, יש והיא מחטיאה את המטרה. וטוב שוייך רשם את הכל. העין ראתה, הלב הרגיש והעפרון עשה את מלאכתו באמונה, בכנות, בפשטות. מי שאיננו מסתכל מן הצד, אלא חי את המאורעות וקובע את אופיים, לא בנקל יבחין בדירוני ערבם. ליטשם זה ובתירה זו נעשו מקצתם, בזהירות הדרושה, ע"י מתרגמם ומעבדם של היומנים.

קו לקו מצטרף, חוט לחוט מתקשר — ולקורא ניתנת פרשת חיים מרהיבה, רבת מעשים ורבת כבנות, שיסודה בחזון, באמונה, ברצון גביר. הגבורה לא היתה אלא ביטויים, אחד האמצעים להשגת המטרה הגדולה. בחורים חסונים, שברזל יצוק בשרירים והחלום לן בעיניהם, חתרו למחוז חפצם. בכל תלאותיהם, בהנדודים הרשים הקשות, שבתן חבלו ונחבלו, היה מרחף נגד עיניהם החוף הנכסף: התיישבות, עבודת־אדמה. אחראים יעברו ביומני זייד, בהוד הייתם וטרגיות מותם: ברלה שוויינר, סאירקה הנוביץ, יחזקאל ניסנוב, יחזקאל חנקין, מנדל פורטוגלי, צבי בקר, ישראל גלעדי. אלה היו סניחי יסודותיו של „השומר" ועמודי התווך שלו. וקוסי־קומה ועקשנים לבלי חת, שידעו לסתול על כבודם הם ונתנו את נפשם על „כבוד ישראל". הם עמדו על המשמר גם בלבבי בניים: שמרו על ההכרים מדרכים נלוזות ומאורות מתעים. ראנתם היתה: לישמור על מישא נשמם, שלא יתחלו ולא ישתתק במערבלתם של מאורעות. בחומרה רבה היו נוהגים באיסור מועמדים לאגודתם. קפדנותם זו היתה להם גם לרועץ. נשקרה פירסנבום יובית. זייד מספר: „פורטנבוים שכר אחנו במשך שנים אחדות והיה שומר הרוץ ונאמן. במאורע ורגונת הצמיין בלוחם והכל העריכו את עסירתו האמיצה. גם עם משפחתו התחיינו יפה והלכנו להתייעב יתר. אך בהצבעה היה הרוב נגדו ולא נתאשר". והאומלל הורדו נעשה מעשה: התאבד. במכתב שהשאיר לחברים הסביר את מעשהו: „שנים אחדות התכונן לקראת תפקיד השומר וראה בשמירה את תוכן חייו. וביוון שסגרו לפניו את הדרך הזאת, אין לו אלא לספר את חייו".

כיבוש השמירה היה כרוך באמצעים בלתי־שוטקים. מתחילת התייחסו אליהם האכרים בלעג, באדישות. אך בעלילותיהם, בעוז נפשם, עוררו כבוד והשתופפות. אולם כיפי שיבר לא זכרו להם את חסרם. בתקופת המלחמה נחלו אכזבה קשה. היו בין האכרים שטבלו את תוצרתם התקלאית וצברו הון רב, אך באותו זמן הפסיקו את תשלום המשכורת לשומרים. והם ומשפחותיהם נמקו ברעב. אבל גם התנכרות מחפירה זו לא הביאתם לידי יאוש, להיפך: גם מן העץ הזה יצא מתוק. עם התנכרות סגופתם נתעורר החלום הישן — התיישבות חקלאית — ותבע את הגשת הגשמתו.

בכמה סקומות מתבלט היחס המיוחד לחברה, שהיה נעוץ במשך פנים קדומים. אלה שרדשו שוויון, מהפכה, לא נשתחררו מטושטניהם המקובלים בנוגע לאשה. בפרק אחד („חברות ללא זכויות") אנו קוראים: „חיי הבחורות שלנו בקולקטיב היו קשים מאד. גם אנו, ששאפנו לשנות את חיינו מיסודם, לא שינינו את מושגינו על תפקידי האשה בחברתנו החדשה. הן הורגלנו במשך דורות לראות באשה בעלת־בית ואם בלבד. אך הבחורות התקוממו ליחס זה. דרשו שינויים באורח חייהן והשתדלו לסלול לעצמן דרכים חדשות".

*) אליעזר שמאלי: חיי ראשונים. סיפורי אלכסנדר זייד. ספרית „שחרות", הוצאת „עם עובד", תל־אביב, תש"ב, 210 עמ׳.

זייד איננו שבליש ואיננו מקשש את עצמו. עלילותיו אינן מהוות פרשה מיוחדת, אלא פרוספות במסכת הכללית. אישיותו מובלעת בדמות דיוקנו של הקיבוץ. הצארת חייו נגוזה במעשים גדולים וקטנים, בהערוה־לוואי, בשוחה לפי תומה. לא קל לעמוד על סוד אפיותה של אישיות, אך פגולותיה העיקריות מרוצות כבר בגיל הרך. אם נבלים לנוף ילדותו של זייד נעמוד על ראשית גביעתו של הכונותיו היסודיות: אהבתו לכפר ועזורותיו. ימי ילדותו עברו עליו בכפר סיבירי, והם — לפי עדות עצמו — השביעו עליו את הותסן לכל חייו. מה שוחהם בנפשו של הילד יוכב לא ניתן לעקירה מוחלטת, אפילו אם החיים מתאכזרים ומוליכים את האדם כביוון הפוך. על אחת כמה וכמה אצל זייד, שרצונו היה דרוך וחזק בלי ליאות למחוז ביטויו. וכך יספר על שתליה חייו: „מה נהדר היה מראה הכפר, ומה יפה היה נופו! שדות נרחבים, יער ונהר. עד היום אחלום בלילות חלומות מתקופת ילדות זאת, ויש שגם בהקיץ אראה עוד לפני עיני את הכפר הזה. — — — לבי נמשך אל השדות והיער (עמ׳ 13)". ומאידך השפיע עליו השפעה מכרעת הקוזאק ואסילי, פועל שעבד בבית־המלאכה של אביו באירקוטסק. ואסילי היה מספר לו על חיי הקוזאקים ועל מלחמותיהם, על גבורתם ואהבתם את החירות. זייד מאשר: „הסיפורים נהרתו עמוק־עמוק בנפשי ועוררו בי חיבה לקוזאקים. אמנם, כל חייהם נתונים לעבודת הצבא, אבל בני־חורין הם ועובדים ברשות עצמם" (עמ׳ 16). ולפני כן: „ליבום איש לא היתה השפעה עלי באותה תקופה כחיי כמו לואסילי הקוזאק, ויגדל אני לומר, כי הוא שהוביבני באותם הימים ועיצב את אפיי" (עמ׳ 15). האין פרשת זייד נעוצה בראשית זו?

פרקי האקדמת מהתבר, שאליעזר שמאלי לא היה מתרגם ומסדר בלבד. הוא מילא תפקיד של ארדיכל נבנאי באחד. לא תמיד מצא לפניו נדבכים סלובדים. הוא ליקט את האבנים המפוזרות, סיתתן ושיקען במקום המתאים. פה קבע חלון ושם הציב דלת; קבע את המבוא ואת המוצא; גרע את המיותר. אך לא הוסיף נופך משלו. רק כשהיה הכרח במתן־צורה לא מנע עצמו מכך. בך עמל ויגע עד שהקים ידיבנון להגד ולידיו, לאלכסנדר זייד. נאנו רשאים להגשיה: לא לבעל היומנים בלבד, אלא לפרשת „השומר" כולה.

ולסוף נעיר: סידורו של השער עלול להטעותנו בנוגע לזהותו של המחבר. היה זה צנוע יותר, צודק יותר, אילו היה הסדר מהופך: „אלכסנדר זייד, סיפוריו, מתורגמים ומעובדים ע"י אליעזר שמאלי".

ב. י. רוזובני

העורך האחראי: י. לופבן.

מפלגת פועלי ארץ־ישראל
המרכז

לקראת הכינוס הארצי
של חברי המפלגה
בתעשיה ובחרושת.

ש א ל ו ן

(לחברינו בועדי הפועלים במפעלי החרושת והתעשיה)

המקום ______________

שם בית החרושת ______________

מספר הפועלים ________ הפועלות ________ נוער ________ (עד בני 16)

חברי ההסתדרות ______________

חברי ארגונים אחרים ________ לא מאורגנים ________

חברי המפלגה ______________

חברי מפלגות אחרות: 1) „השומר=הצעיר" ו„הליגה הסוציאליסטית" ________

2) פרו"צ=שמאל ________, 3) העובד הציוני ________

4) בלתי מפלגתיים ________ 5) פרקציה ________

כמה הצביעו למפלגה בבחירות לועידת ההסתדרות ______________

כמה התגייסו ______________

לשון הדיבור בבית החרושת ______________

הרכב ועד הפועלים: חברי מפלגה ________, מפלגות אחרות ________

________, בלתי מפלגתיים ________

תנאי עבודה: שכר מינימום ________, מכסימום ________

כמה משמרות ______________

הקיים חוזה עם ההסתדרות ______________

הערות:(*
____
____

*) רצוי שנוסף לשאלון תשלחו לנו סקירה המציאותית על מקום=העבודה שלכם.

מיומנו של החי' ברוך אייזנשטט

(מספר 2)

ב-13/12/42 אחה"צ התקיימה ישיבת ועדת הנוער של המפלגה.

השתתפו בה החו"ח: ברל כצנלסון, דוד ברש, ברוך א., שמואל גביש,
משה הירש. דוד כהן נעדר מפאת מחלה. החי' בת-שבע
חייקין לא באה. בישיבה הוחלט:

א. לקיים את ישיבות ועדת הנוער - אחת לשבועיים, ביום ד'
ב-6 אחה"צ.

ב. לקיים ימי עיון משותפים למדריכי תנועות הנוער בערים.

להתחיל בהם - בתל-אביב לפי התכנית דלקמן:
1. המדיניות הציונית בימי המלחמה. (המרצה: החי' ברל כצנלסון)
2. לקראת עליה גדולה. (שאלות הקליטה) (" " ה. פרומקין)
3. שאלות התגוננות בארץ (" " א. גולומב)
4. שיחות על דברי ספרות.
5. הנגב - הרצאה של דוד ברש.
6. דרכי מלחמה צבורית בארץ.

על החו"ח ברוך אייזנשטט ומשה הירש הוטל ארגון פגישות המדריכים.

ג. דובר על עתונות לנוער והועלתה הצעה על הוצאת קובץ מוקדש
לשאלות הנוער.

ד. כמזכיר הועדה נקבע החי' ברוך אייזנשטט.

ב-13/12/42 בערב השתתפתי ביום ההסתדרות בהרצליה. האספה התקיימה
ב"בית הפועלים". אולם צר, כמרך ולא נאה. באו כ-110 איש. נאמו שנים:
החי' צבי הרמן ואני. יום ההסתדרות לכשעצמו הצליח. קיימת, לפי דעתי -
גם לפי דעת המרכז המקומי - שאלה רצינית: כיצד להגיע בשם ההסתדרות
והמפלגה לקהל יותר גדול? ברבע השנה האחרון בקרתי שם שלוש פעמים ועקבתי
גם אחרי כנוסים מפלגתיים והסתדרותיים אחרים. יש לעשות מאמצים מיוחדים
על מנת ל"החלץ מן המיצר".

ביום 14/12/42 נפגשתי עם משה הירש וקבענו את פגישת המדריכים
הראשונה לשבת, 26/12/42 ב-8.30 בבקר, במשק הפועלות בצפון תל-אביב.

לפני הצהרים תהיה שיחה על "מדיניות ציונית", המרצה ב.כצנלסון.
אחרי הצהרים - שיחה על "הדרושה" של הזמן. -

נפגשתי עם החי' בלבוש מ"הצופים": אשתתף בסמינר ארצי קצר שלהם
שיתקיים בגבעת בשבת; הזמנתי חברים מ"הצופים" מתל-אביב למחר לשיחה על
השתתפותם בפגישת המדריכים.

:

ד. בן-גוריון

אל המצפון האנושי

נאום במושב המיוחד של אספת הנבחרים
ביום כ"א בכסלו תש"ג (30.11.42)

בהוצאת מרכז מפלגת פועלי ארץ-ישראל
תל-אביב פנקס 1942 דצמבר 1942

שליחי העם היהודי במולדתו נזעקו היום לקרוא תגר מעל הר־ציון באזני כל העולם על דמינו היהודים הנגרים חנם. על סכנת השמד הצפויה לעם היהודי כולו בפולין ובשאר ארצות הכיבוש הנאציות ועל כבודנו היהודי המחולל בעולם כולו.

אין אנו יודעים בדיוק מה מתחולל בגיא־ההריגה הנאצי: כמה יהודים כבר נטבחו, נרצחו, נשרפו, נקברו חיים, ועל כמה עדיין תלויה חרב השמד. הגרדום הנאצי מוקף חומה של מכונות יריה ותליינים מומחים, ואין יוצא ובא. ורק מזמן לזמן בוקעים אלינו מעשי הזוועה והבלהה, רק מזמן לזמן מגיעה אלינו צעקת דמי היהודים, דמי ילדים ונשים, מרוטשים ונרמסים. אולם אנו יודעים מה זומם היטלר לעמנו, ומה כתב בספרו „מיין קאמף" ומה עולל לנו עוד לפני המלחמה בגרמניה, ומה הוא עושה לנו בזמן המלחמה בכל הארצות שהוא כבש.

העולם כולו אחוז להבות אש, ומלחמת עולם כאשר לא היתה מתלקחת בכל רחבי כדור הארץ, בים וביבשה, באויר ומתחת למים. ואנו יודעים ובטוחים, שמשטר העבדות והרצח והדמים של היטלר ובני בריתו ימוגר וייהרס עד היסוד. אולם אין אנו יודעים אם נצחון הדימוקרטיה והחרות והצדק לא ימצאו באירופה שדה־קברות יהודי גדול שבו פזורות עצמות בני עמנו באירופה על אנשיו ונשיו, על זקניו וילדיו, ואומתנו המתבוססת בדמיה תובעת את מצפון האנושיות למשפט לפני כס ההיסטוריה.

ידענו: הדיכוי, החמס והרצח והשוד וההתעללות של הנאצים ניתכו על כל העמים הנכבשים – מפולניה ועד נורבגיה, מהולנד ועד יוון ויוגוסלביה ואין תקנה לאסון הזה אלא השמדתו המלאה והמוחלטת של המשטר הנאצי, של עקירת היטלר ובני בריתו עד השורש. אולם לא כאסון אשר קרה את כל העמים המשועבדים קרה את עמנו. גרמניה הנאצית ייחדה את העם היהודי.

מראשית עלית היטלר לשלטון, כאשר שלום כביכול עדיין שרר בעולם, הוכרזה מלחמת השמד על יהדות גרמניה ויהדות העולם. ועוד בטרם נזרקו פצצות על אדמת פולין, נורבגיה, הולנד ובלגיה, הובערו תבערות על אדמת גרמניה. הובערו תבערות בבתי הכנסיות של היהודים. עוד בטרם שולחה היד בביזת העמים הנכבשים, היה עם ישראל בגרמניה למשיסה ולביזה. ואנחנו יוחדנו על ידי הנאצים והוקדשה עלינו מלחמת השמד, באשר מוסר העם היהודי ותורתו עומדים בסתירה משוועת ובלתי משלימה למוסר הנאצים ותורתם. באשר אנו העם היהודי לימדנו את כל העמים הנוצרים והמוסלמים בעולם, שהאדם נברא בצלם אלהים, ולכן חוקה אחת לגר ולאזרח; באשר אנחנו לימדנו את קדושת החיים ויקר האדם ומשום כך: לא תרצח. ובאשר אנו הכרזנו את הדבר הגדול והעליון: ואהבת לרעך כמוך. ואלה אשר הצמיחו וספגו והפיצו את התורה הטמאה של הנאצים על גזע עליון ותחתון, אשר הפכו מלחמה ושפיכות דמים לאידיאל לאומי ואשר מתבוססים בשנאת הזולת, בשנאת כל עם אחר, בשנאת כל דעה אחרת וכל אמונה אחרת. אלה ראו בצדק בעם היהודי את מתנגדם הראשון והנצחי.

אולם הנאצים לוחמים לא רק בערכי המוסר של עם ישראל, הם נלחמים גם באידיאלים ובציוויים של המהפכה הצרפתית – של חרות, שוויון ואחוה. הם נלחמים בזכויות האדם – מורשת ה„ביל אוף רייטס" של העמים האנגלו־סכסיים, ביעודים של קרומויל ולינקולן, הם נלחמים באידיאלים של רוסיה הסובייטית. אבל רק לעם היהודי הם עושים את אשר הם עושים, נוסף על מה שהם עושים לשאר אויביהם ושונאיהם. רק על ילדינו אנו הם גזרו כליון, אותנו הפלו במיוחד. ואין זאת אלא באשר העולם כולו, גם אותם העמים הנלחמים עכשיו על חירות ועל צדק ועל יושר, הפלו את העם היהודי כעם והעמידו אותו במצב אשר לא הועמד בו שום עם. גם העולם הדימוקרטי, התרבותי והחפשי, הדוגל – ובצדק – בזכויות האדם, הגאה – ובצדק – בנכסי הרוח הגדולים של התרבות החדשה, גם אלה גזלו מאתנו את זכותנו כעם, כעם שווה־זכויות לכל עמי העולם. גם אלה שללו מאתנו את מעמדנו הלאומי. גם אלה קיפחו את זכותנו למולדת ולעצמאות אשר הוכרה ביחס לכל עם אחר.

ואנחנו העם היחידי בעולם המופקר כעם, כנתיני פולין לחמנו

במחנות הצבא הפולני, כנתיני צרפת, נלחמנו בצבא הצרפתי, כנתיני צ'כוסלובקיה נלחמנו בצבא הצ'כוסלובקי. אבל לא נוהגים בנו היהודים, כמנהג הפולנים, הצרפתים והצ'כוסלובקים. כל האכזריות הניתכת על ידי הנאצים על כל העמים האלה הם מעשי חסד וצדקה לעומת מה שעושים לעם היהודי. רק את ילדינו אנו, את נשינו אנו, את אחיותינו וזקנינו, מיוחדים לטיפול מיוחד להקבר חיים בקברים הכרויים על ידיהם, להשרף במשרפות, להחנק ברמיסה, להירצח במ[illegible]ות יריה, ללא דין, ללא טעם, ללא סיבה, ללא חטא, אפילו על פי ספר החטאים של הנאצים, אלא בשל חטא אחד בלבד, שהילדים האלה הם ילדי יהודים, כי רק ליהודים אין טוען, לוחם, כי אין ליהודים מעמד ממלכתי, אין צבא יהודי, אין עצמאות יהודית ואין מולדת בטוחה ופתוחה.

ושליטי העם היהודי במולדת נזעקו כאן לתבוע מכם, שליטי האומות הגדולות הנלחמות בהיטלר, מראש ממשלת אנגליה, מנשיא ארצות הברית, מראש ממשלת ברית המועצות, לעמוד בפרץ בכל אשר בידכם לבל תתנו להשמיד עם כבול וכלוא, מחוסר מגן ונשק, על בניו ובנותיו, על אנשיו ונשיו, על זקניו וילדיו. ידענו – לא הכל אתם יכולים לעשות. אבל ישנם נתינים גרמנים בארצות הברית, באנגליה וברוסיה ובשאר הארצות, דרשו להחליף אותם ביהודי פולין וליטא ושאר ארצות הגרדום הנאצי! תנו לצאת לכל היהודים שיש ביכלתם לצאת מהתופת הנאצית ואל תסגרו בפניהם דלתות! והוציאו בראש וראשונה את ילדי ישראל, את העוללים והיונקים, אשר עדיין אינם יודעים אולי שהם יהודים ושבגלל חטא זה נגזרה עליהם כליה, הוציאו אותם מגיא ההריגה, תכניסו אותם לארצות הנייטרליות! תכניסו אותם לארצותיכם! תכניסו אותם הנה, למולדתנו! חמש מאות אלף יהודי ארץ־ישראל יאמצו בשמחה ובמסירות את ילדי הגיטו. [illegible]לו את פקודת הקלון שהוצאתם פה שיהודי מארצות האויב אינו יכול לשוב למולדתו. כל עוד פקודה מחפירה זו קיימת, כל עוד שערי ארצנו סגורים לפליטי ישראל – גם ידיכם אתם תהיינה עקובות מדם יהודי אשר יישפך בגיהינום הנאצי, – תנו לכל אלה שיש בידם

להמלט מהצינוק ומהגרדום — להמלט לכל ארץ שאינה עומדת תחת שלטון נאצי, וגם למולדתם, אם הם רוצים ויכולים לשוב למולדתם! החרו בראשי הצבא הגרמני ובעם הגרמני שהם יהיו אחראים לדם השפוך, ותאמרו למרצחים: הרף! הדם השפוך לא יחול רק על ראש התליינים הנאצים אלא גם על ראש כל אלה שיש בידם להציל ולא יצילו, שיש בידם למנוע ולא ימנעו, שיש בידם להושיע ולא יושיעו!

אנו יודעים ומעריכים ומוקירים שאתם מגייסים את כל כוח עמכם להלחם באויב האיום הזה של האנושיות: אנחנו יודעים שאתם מגייסים את כל כוחכם למגר את שלטון הדמים, ואנחנו בטוחים שנצח תנצחו. ואולי גם לא ירחק יום הנצחון. אולם אנחנו קוראים אתכם למשפט על כבודנו היהודי המחולל. הוא אינו מחולל על ידי היטלר. הנאצים אינם יכולים לפגוע בכבודנו. הם יכולים לרטש את נשינו הם יכולים לרמוס את ילדינו, הם יכולים לקבור חיים את זקנינו אבל אין בכוחם לחלל את כבודנו היהודי והאנושי. הם שמו על אחינו את הטלאי הצהוב. אנחנו גאים לשאת את הטלאי המעיד על היותנו יהודים. מאות ואלפים ורבבות מבני עמנו מסרו את נפשם בכל הדורות על קידוש השם של העם היהודי — ובגאון ישא כל יהודי את הטלאי הצהוב. ואם נזכה לפגוש את אחינו אלה מהגיטאות הנאצים, נשא אותם על כפינו עם הטלאי הצהוב. הוא יהיה לנו לדגל הכבוד, לציון תפארת של מעונים וקדושים. לא הנאצים, אתם עמי התרבות מקפחים את כבודנו, באשר אתם מקפחים את זכותנו כעם, כעם שווה זכויות, אתם מקפחים את זכותנו להלחם כיהודים.

רבבות יהודים, אזרחי אנגליה, אמריקה, רוסיה, לוחמים בצי באות של ארצות אלה, ואנחנו בטוחים שהם ימלאו את חובתם האז־רחית והצבאית באמונה, במסירות ובגבורה, והם יהיו לכבוד לארצו־תיהם וגם לעמם. אולם ישנם רבבות יהודים בני בלי נתינות. ישנם יהודים בארצות הנייטרליות, ישנם רבבות יהודים פליטים, ישנם יהודים פטורים מחובת צבא בארצם, וישנו יותר מחצי מליון יהודים בארצנו זו, שאינם יהודים פולנים, או אנגלים או אמריקאים, אלא יהודים עברים ועל זאת גאותם, הם יהודים במולדת. בשם כל היהודים האלה אנחנו תובעים מכם, שליטי אנגליה, רוסיה ואמריקה

את זכותנו לצבא יהודי, את זכותנו להלחם כיהודים, במסגרת יהודית ובארגון יהודי ובמפקדה יהודית ובמשמעת יהודית ובדגל יהודי — בגדול אויבנו וכגדול אויבכם. לא נסתפק בפרורים שניתנו לנו כאן להגן על מולדתנו ועל הארצות הסמוכות! לא כבני ארץ־ישראל בלבד, כיהודים באשר הם יהודים, כיהודי מארוקו ואלג׳יר וטוניס, כיהודים ארצות אחרות אשר אנחנו מאמינים שישתחררו עוד מעט, כיהודים בארצות נייטראליות, כיהודים באשר הם, החפשים להתנדב לצבא — אנו רוצים להלחם בצבא יהודי.

היהודים אזרחי אנגליה ורוסיה ואמריקה ימלאו את חובתם לארצותיהם, וגם יילחמו במסירות עם חבריהם האזרחים. אבל כל היהודים שהם אינם חייבים חובת צבא לארץ אחרת, כל היהודים החפשים לנפשם, אנו תובעים את זכותם האנושית, אנו תובעים את זכות כבודנו להצטרף לצבא יהודי, תחת דגל יהודי, כבן־ברית שווה בכל האומות המאוחדות!

אנו נרדפים, אנו שנואים, אנו מבוזים נטבחים ונרמסים כיהו־דים, אנו רוצים כיהודים להלחם באויב האכזרי והאיום אשר קם לעמנו.

אנו תובעים ליהודי את הזכות שיש לכל אמריקאי, לכל אנגלי ולכל רוסי. אנחנו מועטים, אנחנו מחוסרי ישע, ואתם עמים כבירים וגדולים. יש לכם אניות וצבאות וציי אויר עצומים, ותבוא עליהם ברכה. אנחנו עם קטן ודל, מפוזר ומפורד, אבל אנשים כמוכם. לבנו כלבבכם, רגשנו כרגשכם, כבודנו ככבודכם, צערנו כצערכם, עלבוננו כעלבונכם! ואם מתעללים בנו כיהודים, אנחנו רוצים להשיב כיהודים, רק אתם עומדים בינינו ובין הזכות הזאת. אנחנו דורשים מכם — כי דבר זה בידכם, זה אינו תלוי בתליינים של היטלר — להסיר את ההפליה אשר שמו עמי הדימוקרטיה נגד העם היהודי. הבו שוויון לעם היהודי — הבו לנו הזכות להלחם ולמות כיהודים. אל הפליה!

וכל זמן שהחפליה הזאת תתקיים, לא נאמין בכנותם של דבריכם על צדק וחרות ויושר.

ואנו תובעים לא רק את זכותנו להלחם כיהודים. אנו תובעים את הזכות שיש לכל עם בעולם, גדול וקטן, למולדת ועצמאות. מה שקרה לנו בפולין, מה שעוד חלילה עתיד לקרות לנו, כל קרבנות החנם, כל הרבבות, מאות האלפים ואולי המיליונים של קרבנות הז[illegible] הזקנים והילדים, הם קרבנות ההפליה שקיימת ביחס לעם היהודי, הם קרבנות של אומה שאין לה מולדת ושאין לה עצמאות. ואנחנו תובעים מכם תיקון המעוות הזה: מעמד של שויון לאומי, מולדת ועצמאות לעם היהודי.

ונזעקנו כאן להשמיע קריאה גם באזני העם היהודי עצמו, לזה אשר אתנו פה במולדת וגם לזה שמפוזר בגולה. גם עלינו אנו, על כל יהודי ויהודי בעולם, רובצת אחריות־מה על הדמים הנגרים, על הכבוד המחולל, על סכנת השמד שאינה ראשונה בתולדות עמנו ומי יודע אם היא אחרונה. עלינו, על כל יהודי ויהודי באשר הוא להשבע שלא נשקוט ולא ננוח עד אשר תשבר זרוע הרשע, עד אשר ימוגר שלטון היטלר, עד אשר יינקם הדם הנקי, עד אשר יקום בעו־לם משטר חדש של צדק וחירות ויושר, ועד אשר המעוות ההיסטורי שנעשה לעם ישראל יתוקן תיקון מלא ונאמן וקיים. ונודדי ישראל וגוליו באשר הם יוחזרו לארצם, והעצמאות אשר תובטח לכל עם ואו־מה בעולם תובטח לעם היהודי במולדתו.

ואת המלה האחרונה נגיד לאחינו ולאחיותינו היקרים, הקדושים והמעונים בגיטאות הנאצים: אסונכם־אסוננו, דמיכם־דמינו, נעשה את אשר ביכלתנו לנקום את נקמתכם ולא נתן דמי לעצמנו עד [illegible] נגאל אתכם גם מהתופת הנאצית וגם מהגולה המנוונת, ונעלה אתכם, את כולכם, אלינו, לארצנו הנבנית והנגאלת.

ה ח ל ט ו ת
מזכי רות מרכז המפלגה
א' טבת תש"ג – 9.12.42

א. קליטת ילדים

מטילים על הלשכה להקים ועדה, אשר תברר את כל השאלות הכרוכות בקליטת ילדים: סכום האימוץ, צורת החינוך וכו'.
לדרוש מהבריכז בועד הפועל של ההסתדרות להיקבע לפי שעה מדיון בדבר הקמת מוסד מרכזי הסתדרותי לקליטת ילדים.

ב. ועדת הבטחון הישובית

לאשר את א. ברודני בתור ממלא מקומו של ש. מאירוב בועדת הבטחון הישובית.

ג. בירור בין המפלגה ו"העליה החדשה"

להטיל על הלשכה להזמין לבירור במזכירות את החברים הנוגעים בדבר.

ד. ענין מועצת פועלי תל-אביב

לכנס ישיבה של המזכירות לאחר שתתקבל תשובת סיעה ב'.
אין מתנגדים באופן פרינציפיוני להרשמת חברים.

ה. עניני פלמ"ח

אין מתנגדים להליכת מספר מסויים מהפלמ"ח לצבא.
נתקבלה הצעת א. גולומב לקיים דיון רציני בעניני ארגון, פלמ"ח, גיוס.

ו. שונות

1. מאשרים את הח' איסרזון בתור גיים חברים לפעולה, למשך חדש ימים.
2. מועצת פועלי עפולה: מזכירות ועדת הבקורת המרכזית תחליט בענין זכות הבחירה של 30 חברי קבוצת מרחביה.

ישיבת מזכירות המפלגה מיום 16. 12. 1942.

משתתפים מח"ח: ד. בן-גוריון, ל. שקולניק, א. בהיר, ב. אייזנשטט,
ז. איסרזון, י. קוסוי, י. שפרינצק, ב. כצנלסון,
א. קפלן, י. קרגבן.

נוכחים מח"ח: ג. לנדואר, פ. נפתלי, ב. ג'וזף,
ג. יורזמל, ח. הופמן, זורט לורין, ג. פפה.

בסדר-היום „עליה חדשה".

<u>מדברי פ. נפתלי:</u>

א) הכפילות בתנועה: דוגמה הבחירות לועד הקהלה בחיפה „עליה חדשה";

ב) נגד השתתפות כפולה - צריך לבחור במפלגה ולעזוב את „העליה החדשה";

ג) לא מספיקים פולמוסים והשקפות כי אם מסיבות ארגוניות מפלגתיות.

<u>מדברי ג. לנדואר:</u>

א) שני „קונפלקטים": פוליטי וארגוני;

ב) 80 אלף בוגרים מעולי גרמניה, אוסטריה וצ'כיה. מהם 60 אלף מתנגדים לקו הפוליטי של „בילטמור" - 20 אלף בעד.

ג) 400 אלף מבוגרים בישוב מ-18 ומעלה, מהם 100 אלף תומכים בקו „עליה חדשה" (כולל חלק מ„השומר-הצעיר");

ד) 7.000 משלמי מסים ל„עליה חדשה";

ה) ויכוח חשוב מבחינה פוליטית;

ו) „עליה חדשה" - אנשיה הרי עד עתה בני בריתנו הטבעיים;

ז) שאלת ה„קליטה" וה„קיפוח";

ח) התקדמות בעברית;

ט) 6.000 בוחרים להסתדרות בתל-אביב מעולי גרמניה ואוסטריה ואין להם אף נציג אחד במועצת פועלי תל-אביב (סיבה: הסיעות!);

י) יש בינינו ויכוח פוליטי-רעיוני;

יא) בסיכום יש החלטות החלות על פעולות - ואת הויכוח ממשיכים;

יב) עד עתה היתה הסכמה להופעה נבדלת: ועד הדר הכרמל; ועד הקהלה בחיפה; בנתניה וכו'.

יג) בעיית עיריית תל-אביב;

יד) 50-60 איש עזבו את „העליה החדשה";

טו) עלינו לארגן את ה„אזרחות הפרוגרסיבית";

<u>מדברי ג. יוספטל:</u>

א) המאמרים - לא משפיע על עליה מגרמניה - צריך להיות דיבור עניני;

ב) מפלגת פועלי א"י - ארגון עליה שניה ושלישית (שם „רוסית");

ג) נחיתות בנציגות;

ד) הארגון ביישוב לקוי: „הזדקנות", „אין בחירות";

ה) התנגדות לתכנית בילטמור - הופעת לנדואר בחיפה;

ו) בפוליטיקה ישובית ומוניציפאלית - „עליה חדשה" הוא בן-ברית;

ז) בהסכמתנו למשאלות חברינו ב„עליה חדשה" אנו מוותרים על הסיכוי לקלוט לתוכנו את העליה החמישית;

ח) לנדואר גורס „עליה חדשה - על-מפלגתית" - אין ייצור כזה;

ט) לא יתכן להכריע בשאלות פוליטיות - מחוץ למסגרת המפלגה;

<u>מדברי קורט לוי:</u>

א) במפלגה אין כוח להחליט דבר ברור;

ב) חברי המפלגה בה.ע.ג. נחלקו לשלשה גושים: 1) עזבו; 2) נשארו בארגון „עולי מרכז אירופה" ולא ב„עליה חדשה"; 3) הצטרפו ל„עליה חדשה": לנדואר - מנה;

ג) יהיה זה משגה להוציא עתה, לאחר ההכרעה, את חברינו מ„העליה החדשה" - דוחפים אותה על ידי כך ימינה;

ד) חברינו יצטרכו להופיע ב„עליה החדשה" ברוח ובכיוון החלטות המפלגה.

מרכזי ב. שאלות;

א) אפת הדמוקרטיה – המפלגה וההתאחדות לא טפלו בראשי בעליה הגרמנית לקליטתה החברתית והרוחנית;

ב) העליה הגרמנית מרגישה את עצמה מרומה; לא קויימו ההבטחות, שניתנו לה בענייני נציגות;

ג) 20.000 חבר בהתאחדות מהעליה הגרמנית הצביעו לועידת ההתאחדות;

ד) כתוצאה משותפת (קנדואר – נפתלי, ירושל – שנה וכו') לקראת הבחירות לועידה השגנו על אלפי חברים מעולי גרמניה;

ה) אין נציגות ואין אף עובד במנגנון מועצת פועלי תל-אביב;

ו) עמדה קודם לכן איגה אשרית מבחינה מוסרית, פוליטית ומצפון;

ז) להיות גם במפלגה וגם ב„עליה חדשה" פירושו לקבל את המונים ובפרט לקראת מערכת הבחירות שאנו עומדים בפניהם: עיריית תל-אביב; קהלת ירושלים; אספת הנבחרים; ולבסוף – לקונגרס הציוני.

ח) על ידי גבוים „עליה חדשה" ולפרוגרמה מפורשת נשחרר אותה מה„ערב רב" כיום ונרחיק אותה לפרוגרמה פרוגרסיבית;

ט) המצאות לגרואר מחד גיסא וללבר („המכבי") מאידך בתוך „עליה חדשה" – מונעים גבושה והתפתחותה הפרוגרסיבית;

:

<u>ס י כ ם:</u>

א) <u>חבר המפלגה בתוך "העליה החדשה" איננו יכול לפעול בניגוד לפרוגרמה של המפלגה.</u>

ב) מטילים על לשכת המזכירות לקיים שיחה שניה בשאלה: מה לעשות בעליה הגרמנית בכלל ובעליה הגרמנית הפועלית בפרט.

382

14.12.1942.

<u>לחברי ועדת הנוער.</u>

ח. נ.

סכומים מישיבת ועדת הנוער של המפלגה.
(13 בדצמבר 1942).
משתתפים החו"ח: ברל כצנלסון, דוד ברש, ברוך אייזנשטדט,
שמואל גבים, משה הירש.
הוחלט:
א. לקיים את ישיבות ועדת הנוער – אחת לשבועיים,
ביום ד', ב-8 אחה"צ.
ב. לקיים ימי עיון מסודרים למדריכי תנועות הנוער בערים.
להתחיל בהם – <u>בתל – אביב</u> לפי התכנית דלקמן:
1. המדיניות הציונית בימי המלחמה. (הפותח: הח' ב. כצנלסון)
2. לקראת עליה גדולה (שאלות הקליטה) (" " ח. פרומקין).
3. שאלות התגוננות בארץ (" " א. גולומב).
4. שיחות על דברי ספרות.
5. הנגב – הרצאה של דוד ברש.
6. דרכי מלחמה צבורית בארץ.
על החו"ח ברוך אייזנשטדט ומשה הירש הוטל ארגון פגישות
המדריכים.
ג. דובר על עתונות לנוער והועלתה הצעה על הוצאת קובץ
מוקדש לשאלות הנוער.
ד. כמזכיר הועדה <u>נקבע</u> הח' ברוך אייזנשטדט.

בברכת חברים

מיומנו של הח' ברוך אייזנשטדט

ביום שישי 2/12 השתתפתי בישיבת ברית הארגונים החלוציים שכונסה ע"י מחלקת העליה של הסוכנות.

1) א. דובקין מסר פרטים על מספר הסרטיפיקטים העומדים לרשותנו ועל חלוקתם המשוערת. כן נמסר על בעית הילדים מטהרן ועל דרך בואם לארץ.

בתוך חלופי הדברים הודגשו שלש תביעות: לתבוע בפומבי מהממשלה הפולנית לא להתחמק מעזרה להבאת פליטי טהרן היהודים לארץ; להלחם מלחמה תקיפה על זכות המעבר דרך עיראק ועל התעדבות פעילה של הממשלה הבריטית; להמשיך במלחמה על ההזרת פליטי מאוריציוס. מכל הצדדים אושר הקו היסודי בחלוקת הסרטיפיקטים: לבכר את היהודים אשר יכולים להגיע ברגע לארץ.

2) סמינר לשליחים לצפון-אפריקה.

התכנית של הסמינר שורטטה בקוים שסודרה ע"י אליהו אפשטיין ובן-שלום. נבחרה ועדה לבחירת המועמדים ובה: ברגינסקי, ב. אייזנשטט, רוקח. המרכז - רוקח. הסמינר יפתח בהתחלת ינואר, תקציבו מובטח -

בקרתי את הח' י. בן צבי שבקשני להעיד כעד ראיה שהוא והח' רחל ינאית אינם בקו הבריאות ואינם יכולים להשתתף בעצרת הזכרון המרכזית לבר. ברוכוב.

בליל שבת התקימה בבית ארלוזורוב העצרת. היה קהל רב, לא צפוף ישב ראש הח' דוד בלוך. נאמו הח"ח: ש. קפלנסקי, בלוך, טבנקין ודובשוב. בלטו: העדרם של בני נעורים ושל חברי המרכז ועל דא קא בכינא. אף הח' קפלנסקי שאלני: איפה בעלי האכסניה?

בשבת אחרי הצהרים הרצאתי ברחובות מטעם ההסתדרות על בר ברוכוב. אחרי ההרצאה נתקימה אסיפת חברי המפלגה. לא באו מרובים. הח' כאיר מסר דו"ח על כנוס המפלגה הארצי והיה בדבריו בטוי חזק לרושם שעשה הכנו על המשתתפים.

בהמשך דבריו העלה את שאלת המגע בין המרכז והסניפים בעתיד. אני עמדתי בדברי על התפקידים של סניפי המפלגה. הצעתי סדור אספות חברים לא לאינפורמציה אגב־גררא אלא למתן אפשרות של התבטאות והשתתפות בהכרעות בשאלות המפלגה וההסתדרות במקום, פעילות המפלגה בנוער: ימי עיון, סמינרים, וכו'; גיוס בלתי מפלגתיים למפלגה.

מבחן הביצוע

מאת

ר. בן-גוריון

ירושלים / טבת תש״ג / דצמבר 1942

מאמר זה נדפס לראשונה בגליון תמוז תש"ג
של הירחון העברי „בצרון" היו"ל בארצות־הברית

הגיעה השעה לבחון כשרון הציונות לבצע את דברה. המלחמה, שאינה אלא מלחמת־אזרחים המקיפה את כל הגזע האנושי, מעמידה כל העמים, התרבויות, הקביעות והשאיפות המדיניות, בפני מבחן אכזרי של תקומה. על עמנו נגזרה מטעם הנאצים גזירת השמד גמורה ושלמה, ובאשר ידם מגעת מלאכת הכליון נעשית ללא רחם. אנו מאמינים בנצחוננו. זרוע הנאצים תגודע, ושארית ישראל תקום. אפס עם בוא הנצחון תעמוד הציונות בפני המבחן החמור והקפדני ביותר: מבחן הביצוע.

משתי בחינות יהא שונה מצבה של הציונות בתום מלחמה זו ממה שהיה לאחר מלחמת־העולם הראשונה: מבחינת העם ומבחינת הארץ.

כשאנגליה, אמריקה, צרפת ואיטליה — ואתן כל ארצות התרבות בעולם, גמרו אומר בסוף המלחמה הקודמת לתקן המעוות ההיסטורי שנעשה לעם־ישראל ולהחזיר עטרת־מולדתו ליושנה — נדמה היה כאילו יש סיפק בידינו לעשות את מלאכת הבנין לאטנו ולחזור למולדת במתינות. גם בארצות המצוקה הגדולה ביותר לא היה מצב היהודים נואש וחסר־תקוה כאשר יהיה הפעם. אחרי מלחמה זו נעמוד בפני מצב שונה בתכלית. היקף העליה ודחיפותה יחייבו מידות הגשמה ומהירות־הגשמה כאשר לא היו. הוויכוח על תוכנה של הציונות, על ציונות רוחנית ומדינית, עבר זמנו. על הציונות שומה עכשיו להעביר במהירות המוני־גולים עצומים שנעקרו ללא תקנה בתפוצות שתחת היטלר, ולהושיבם בארץ. אחרת היא מתרוקנת מתכנה.

במלחמה האחרונה לא היתה א"י קיימת כיחידה פוליטית־גיאוגרפית. כסוריה ועיראק לא היתה אלא חלק של הקיסרות העותומנית. התורכים שלטו בארץ ארבע מאות שנה, אולם לא יישבו אותה ולא הטביעו עליה את חותמם התרבותי. למעשה לא היו תובעים לארץ — מחוץ לעם היהודי, שלא פסק במשך מאות־שנות גולה לראות בה את מכורת־מולדתו. עכשיו נשתנה המצב. הארצות השכנות הפכו להיות ממלכות ערביות עצמאיות, וממלכות ערב תובעות את הארץ כחלק מאימפריה ערבית, ובסידור שלאחר המלחמה ייחרץ גורלה המדיני של הארץ — לישמעאל או לישראל.

ביצוע דבר הציונות כרוך בשתי שאלות־יסוד: אחת כלכלית, השניה מדינית. אתחיל מהראשונה, זו שקוראים לה שאלת כשרון הקליטה.

מאחרי המלחמה האחרונה קלטה הארץ יותר עולים מכל ארץ אחרת, ובתקופות מסוימות, שבהן הוקלו ההגבלות המלאכותיות — גם יותר מכל שאר הארצות יחד. אולם נוכח עוצם העליה הנשקפת לנו אחרי מלחמה זו מתעוררת שאלה: כמה יהודים נוספים מסוגלת הארץ לקלוט על יסוד כלכלי איתן.

איש אינו יכול להשיב ברצינות תשובה מספרית קצובה. המדע טרם גילה וספק אם יגלה פעם. קנה־מידה פשוט שבעזרתו אפשר לקבוע בוודאות כמה אוכלוסין אפשר להושיב בארץ זו או אחרת. משנת כשרון־הקליטה בכללה נדמה כאילו אינה אלא אמצאה ציונית. ואולי, אנטי־ציונית.

מה שקוראים בשם כשרון קליטה אינו גודל קבוע ומיוצב. אלא שיעור דינאמי וגמיש, המותנה בגורם האנושי לא פחות, אם לא יותר. מאשר בשטח הקרקע וטבעה.

ראשון לגורמים האנושיים הוא הצורך. והמצוק; והצורך האנושי שלנו הוא כוח כביר בהרחבת כשרון הקליטה. גורם שני הוא כשרון היצירה של העם היהודי, יזמתו ויכלתו החלוצית. גו־ם כלכלי משמשת גם אהבתנו ומסירותנו לארץ. מכריע ביכולת הקליטה הוא המשטר המדיני: התנאים הפוליטיים. החוקתיים והאדמיניסטרטיביים הקובעים את העליה וההתישבות.

מבחינה כלכלית צרופה יש לבחון אפשרויות החקלאות. התעשיה. הים.

אפשרויות ההושבה החקלאית ודאי שהן מוגדרות בעיקר בגודל הארץ ובשטחי האדמה הפנויים להתישבות חדשה. אולם מבחינת ההתישבות אפילו שטח האדמה אינו גודל מיוצב וסטאטי. לארץ יש שני ממדים שלא ניתנו לשינוי — אורך ורוחב. אולם מבחינה כלכלית יש לארץ ממד שלישי — ממד הפריון — שאפשר להרחיבו ולגדלו. כאשר הוכיח המפעל הציוני.

בועידה היהודית־הערבית בלונדון בתחילת 1939 פרסמה המשלחת הערבית הצהרה שלפיה יש במערב ארץ־ישראל רק שבעת מיליון דונם אדמה ראויה לעיבוד. שטח ארץ־ישראל המערבית הוא כידוע קרוב לעשרים ושבעה מיליון דונם. לפי דברי הערבים יוצא, איפוא, שלמעלה מתשעה־עשר מיליון היא אדמה צחיחה. — כלומר בלתי מעובדת על ידי הערבים ואין הערבים מסוגלים לעבדה. הנסיון הוכיח שאדמה צחיחה לגבי ערבים, שאין הערבים מסוגלים לעבדה, — היהודים מסוגלים לעבד וגם מעבדים אותה. ואמנם, חלק ניכר מישובי היהודים נוסדו על אדמה שנראתה כצחיחה. חולות ראשון־לציון, ביצות חדרה, סלעי מוצא, טרשי חניתה, והדוגמא המובהקת והאחרונה ביותר — ביצת חולה המסוארת, שנכללה אפילו לדעת הממשלה באדמות הצחיחות. והיא נהפכת עכשיו בעמל־חלוצינו לאדמה הפורחת והפוריה ביותר בארץ.

על היהודים שומה לא רק לרכוש אדמה — אלא להשביחה, לייבשה, ליערה; להפרותה. ובאשר יש מים — גם להשקותה. בזו הדרך, ובשיטות עיבוד מתוקנות בעזרת מכונות חדישות, גזעי־בקר וצאן ועופות, צמחים וזרעים משובחים, מחזור־זרעים, בניצול מעולה של מי הגשמים, הנחרות והתהומות — הכשירו היהודים אדמות צחיחות לעיבוד והתישבות והגדילו את פריון האדמות המעובדות, הרבו את יבול הארץ ותנובתה, העלו בקביעות את רמת־החיים, ובאותה שעה הפחיתו בהדרגה את שטח־המחיה שנדרש למשפחה בראשית ימי ההתישבות, משלוש מאות דונם עד כדי 100 דונם באדמת בעל, 50 דונם בהרים מגדלי עצי פרי, ו־25—20 דונם על אדמת שלחין.

במחוזות ערבים צרופים נשאר הישוב במשך עשרים השנים בעינו, כמעט ללא גידול, אולם במחוזה של התישבות יהודית גדל ורבה, רמת החיים של הערבים העלתה ושיטות עבודתם השתפרו כמתכונת היהודים.

מבחינת התישבות חקלאית יש לחלק את מערב ארץ־ישראל לארבעה איזורים: העמקים, התופסים שטח של 4.602.000 דונם; ההרים — 8.088.000 דונם; הנגב — 12.577.000 דונם; מדבר יהודה — 1.050.000 דונם. את האחרון כמעט יש להוציא מחשבון ההתישבות.

בעמקים יש שלושה וחצי מיליון דונם אדמת־שלחין. עד היום משקים רק 350.000 דונם. למעלה משלושה מיליון דונם נתונים עדיין להשקאה. כל דונם מושקה יבולו שקול כנגד 10 דונם בעל. בכל מיליון דונם מושקים אפשר להושיב 25.000—30.000 משפחות חדשות, נוסף על אלה שיושבים עליה עכשיו, בין שהם יהודים ובין שהם ערבים. ז"א שאם נתקין השקאה מלאה לכל העמקים במידה האפשרית נוכל להושיב עוד שבעים וחמשה — תשעים אלף משפחות על הקרקע.

בהרים יש כארבעה וחצי מיליון דונם הנמנים עכשיו על אדמה צחיחה. יהודים רכשו עד עכשיו בהרים כ־350.000 דונם מאדמה „צחיחה" זו והקימו כפרים פורחים בהרי ירושלים, שומרון והגליל. לכל הפחות עוד כשני מיליון וחצי מאדמת ההרים אפשר להכשיר לעיבוד — ולהתישבות נוספת של חמשים אלף משפחה.

ואשר לנגב — אמר סיר ג'ון הופ־סימפסון, המומחה האנגלי שנשלח על־ידי הממשלה בשנת 1930 לתהות על אפשרויות ההתישבות בארץ: „בתנאי של אפשרויות השקאה הרי יש במחוז באר שבע שפע־לאין־דלל של אדמת־התישבות... עד עכשיו לא נעשה שם כל נסיון מאורגן לברר אם יש בנגב אספקה ארטזיאנית של מים". ועדת־המלכות של פיל ציינה בשנת 1937 שמזמן פרסום ההרצאה של הופ־סימפסון „נעשה רק מעט מאוד על ידי הממשלה לגלות מים בארץ". אולם הגלות נגלו מים על ידי היהודים בהרבה מקומות

בארץ, שהיה מקובל כאילו אין בהם מים. ולדעת המומחים היהודים יש להספיק מים לנגב אם על ידי חפירת בארות ארטיזאניות. אם על ידי בנין סכרים לאגירת מי־הגשמים הניגרים מההרים ואם על ידי הבאת מים בתעלות מנהרות הצפון (ירקון, ירדן, ליטני ועוד).

אם רק יתקבלו הסמכויות והאמצעים להספיק מים לנגב — אפשר יהיה ליישב מאות אלפים משפחות בחלק זה של הארץ. עד עכשיו הנגב כולו, התופס שטח כמחצית ארץ־ישראל המערבית, אינו מעובד ואין בו ישוב, מלבד מתי מעט של בידוים נודדים שוכני־אהלים.

הנסיון של ההתישבות היהודית לימד שעל יד כל משפחה המתפרנסת מחקלאות אפשר ליישב עוד ארבע משפחות לכל הפחות, המתפרנסות ממלאכה, תעשיה, מסחר ואומנויות חפשיות.

ארץ־ישראל אינה עשירה בחמרים גלמיים הדרושים לתעשיה, אולם יש לה היתרון של מעמד גיאוגרפי רצוי — כגשר המקשר שלושת חלקי תבל, אסיה, אירופה, אפריקה. יש לארץ גישה נוחה וקלה לים בשני כיוונים: דרך הים התיכון ודרך ים־סוף. ים המלח עשיר באוצרות מינרליים לאין קץ, ומי הירדן מספיקים לארץ כוח ואור חשמלי. ה„הינטרלנד" במערה התיכון משמש שוק נרחב לתוצאות חרשתה, וכשרון המעשה של היהודים בשדה התעשיה עלול להפוך את הארץ למרכז החרושת של כל המזרח התיכון.

ההרפתקה היהודית הצעירה ביותר היא כיבוש־הים. לפני שש שנים לא היה אף מלח יהודי אחד בימה של יפו, אם כי עיקר סחרה היה יהודי. ב־15 למאי 1936 טלפן הנציב העליון בעצמו לסוכנות היהודית בירושלים והודיע לנו שהוא מכיר בצדקת דרישתנו לפרק סחורות בחופה של תל־אביב לאחר שהמופתי השבית את נמל יפו. ובין־לילה ממש הונח יסוד לנמל יהודי בתל־אביב. מאז עובדים אלפי יהודים בנמלי הארץ, ואניות יהודיות נהוגות בידי חובלים ומלחים יהודים חוצות שבעת הימים, ודייגים יהודים פורשים מכמרותיהם לא רק במימי הכנרת והחולה, אלא גם בים התיכון, וגם לים סוף יגיעו, ועל חוף הים מוקמים כפרי־דייגים יהודים.

עמים דוברי עברית פיתחו ראשונה בימי קדם את השייט והמסחר הימי — אלה היו תושבי צור וצידון שהקימו את האימפריה הכנענית הגדולה בקרת חדשה עד שבאו הרומאים והרסוה. גם יהודי יפו היו יורדי ים בימי הבית השני, ולפני נפילת ירושלים נלחמו כשודדי־ים בימה של יפו נגד הרומאים. כובשי־הים מצור וצידון אבדו ונכחדו, אולם צאצאי היהודים שנלחמו ברומאים חיים וקיימים, רבים מהם שבים לארץ ועוד רבים המתעתדים לשוב. הם שבו לאדמה — והם שבים גם לים. האיטלקים מחזיקים עכשיו בכל הסחר הימי

בים התיכון — ואין כל טעם ויסוד למונופולין ימי זה של צאצאי הרומאים. אין כל טעם ויסוד למה לא ירוכז כל סחרה הימי של הארץ, מעבר העולים, התיירים והסחורות באניות יהודיות. קטנה הארץ — אולם ימיה גדולים, גם ים התיכון וגם ים־הסוף הקושר את הארץ עם אוקינוס הודו, ספנים ודייגים יהודים יצרפו את הימים לארץ והעם היהודי יכבוש מקומו הנאות בימינו ובימים האחרים.

גם במשק האויר ישלחו היהודים את ידם, וכבר הונח היסוד לטיס יהודי בארץ, תחילה לצרכי שלום, עכשיו גם לצרכי מלחמה.

שבי־ציון יכוננו הריסות הארץ, יבנו את משקה — בחקלאות ובחרושת, ביבשה ובים — ולא יצר המקום במולדת לבני־בוניה.

•

ואשר לבירור הפוליטי — יש לבחון תחילה את יחסינו את הערבים.

במעט מחשאלות המסובכות והמורכבות של הציונות — והן רבות — גדלה המבוכה והערבוביה כמו בשאלה שקוראים לה השאלה הערבית.

ויש צורך להבהיר ראשית כל שאין „שאלה ערבית" במובן שיש שאלה יהודית. אין עם ערבי מחוסר מולדת. אין בעית של נדידה ערבית, להיפך, הערבים הם מהעמים המועטים בעולם המרוכזים כמעט בשלמות בארצותיהם הם. וארצות אלו הן רחבות ידים, והן נגועות לא בעודף אלא במחסור־אוכלוסין.

בשנת 1926 פרסם ג'עפר פשה אל־עסכרי, מי שהיה אז ראש הממשלה בעיראק, מאמר בכלי המבטא של „החברה המלכותית לאסיה התיכונית" ובו אמר: „שטח ע י ר א ק הוא 150,000 מיל מרובע, פי שלושה בערך משטחה של אנגליה, ואוכלוסיה הם רק כשלושה מיליון — — — מה שנחוץ לעיראק יותר מכל זהו ישוב נוסף".

הוא הדין לגבי ס ו ר י ה. כל יודעי־הכלכלה בסוריה מודים, שהמספר המועט של אוכלוסיה ודלות אמצעיה מונעים את פיתוחה הכלכלי של הארץ.

ע ב ר ה י ר ד ן הוא כמעט פי ארבעה מארץ־ישראל המערבית בשטח, אולם אוכלוסיו אינם אלא שליש, וישובו נמצא בעמידה זה עשרים שנה, בשעה שישובה של ארץ־ישראל המערבית — המדובר הוא על הישוב הערבי — הולך וגדול.

מיעוט האוכלוסין בארצות ערב מהווה לא רק מפגע כלכלי, אלא גם סכנה מדינית לעצמאותן, וקריעת אלכסנדריתה מסוריה תוכיח.

והנקודה השלישית שיש להעמידה על אמיתותה היא: עלית היהודים והתישבותם בארץ אינה נעשית על חשבון הערבים. בשטח התעשיה והים הדבר ברור מאליו, כי אין למעשה כמעט כל תעשיה ערבית והים אינו תפוש על ידי מישהו. אולם גם בחקלאות אנו יוצרים כביטול מחדש את האדמה

שאנו מיישבים; או שאנו מפרים ומפריחים אדמה צחיחה שלא היתה מעובדת, או שאנו מגדילים את היבול של האדמות במידה כזו שאותו השטח מספיק גם למתישבים חדשים וגם מעניק לתושבים הישנים רמת־חיים יותר גבוהה. עליה והתישבות רבתי בקנה־מידה רחב ביותר, כזו הצפויה לנו לאחר המל־חמה, תיתכן מבלי לפגוע במשהו באוכלוסין הנוכחים של הארץ.

יש ומציעים העברת־אוכלוסין כפתרון הרצוי ביותר של בעית ארץ־ישראל. ושוב דרוש להעמיד את המציאות על אמיתותה: מבחינה כ ל כ ל י ת אין צורך בהעברה למען הכשיר את הארץ לקלוט את כל העולים העלולים לנהור אליה לאחר המלחמה.

בתקופה שבין שתי מלחמות־העולם ראינו דוגמא מובהקת של העברת אוכלוסין בקנה־מידה רחב שהיה ברכה לכל המעונינים — חילופי האוכלוסין שבין תורכיה ויוון, למעשה זו היתה בעיקר העברת היוונים מאנטוליה ליוון האירופאית. יתכן שסוריה ועיראק זקוקות, גם מבחינה כלכלית וגם מבחינה מדינית, למען ביצור מעמדן כלפי שכניהן הפרסים והתורכים, למשיכת אוכ־לוסין ערבים מן החוץ, וארץ־ישראל היא אולי היחידה המסוגלת לספק לשתי הארצות הללו מתישבים ערבים. אולם אין זה אלא ענין ערבי פנימי. כשנדרש לכך יתכן שיש בידינו לסייע להעברה זו. אולם אין זה מענינו להתחיל במצוה זו. אין ההעברה תנאי מוקדם להתישבות יהודית רבתי, ורצוי הדבר שנעשה את כל תכניותינו לבנין הארץ על יסוד ההנחה שיש בארץ כמיליון ערבים, ועלינו לכבד את צרכיהם וזכויותיהם במלואם.

א י ן נ י ג ו ד כ ל כ ל י בין היהודים והערבים בארץ. אין ניגוד בין הצרכים הכלכליים של הישוב המצוי בארץ ובין אלה של העולים החדשים. העובדה שהמופתי וחבריו וכמו כן ממשלת צ׳מברלין־מקדונלד, שגיסתה לפיים אותם, עמדו על כך שעקרון יכולת הקליטה הכלכלית, כקנה המידה היחיד לקביעת העליה היהודית — יתבטל, מוכיחה, שגם הערבים וגם מחברי „הספר הלבן" הכירו בעליל, שמבחינה כלכלית בלבד יש מקום לעליה יהודית רבתי העלולה להפוך את הארץ לארץ יהודית.

מה שקוראים כרגיל בשם השאלה הערבית אינה למעשה אלא ההת־נגדות ה מ ד י נ י ת של ערבים לעלית היהודים לארצם. כמה חרסומים מדיניים המתנכרים לאמת פשוטה, אם כי לא־נעימה זו, מנסים לפתור את הבעיה הערבית במקום שאינה. אחד ה„פתרונות" המוצעים הוא מדינה דו־לאומית. אם במדינה „דו־לאומית" מתכוונים לשויון זכויות מלא של כל התושבים, כיהודים כערבים, ולא רק כיחידים, אלא גם כחטיבות לאומיות, כלומר זכויות לאומיות בחינוך תרבות, שימוש הלשון הלאומית, הפולחן הדתי וכדומה, הרי ברור ששום יהודי, וודאי שום ציוני, לא יכול להתנגד לכך, — אם כי לא בטוח

עדיין כלל וכלל שהערבים יסכימו למשטר כזה ויקיימו אותו, אם קביעת המשטר ושמירתו תהיינה תלויות ב ה ם.

כשהמופתי נשאל בועדה המלכותית (12.1.1937) כיצד ינהגו הערבים ביהודים המצויים כבר בארץ אם השלטון בארץ יעבור לידיהם, ענה: „דבר זה ישאר לראות עיניה של הממשלה אשר תקבע בהתאם לאמנה ויוחלט על ידי הממשלה ההיא לפי שיקולים נאותים ביותר ומועילים ביותר לארץ".

וכשנשאל אם הארץ תוכל לקלוט ולעכל את ארבע מאות אלף היהודים הנמצאים כבר בארץ ענה: „לא".

יושב ראש הועדה הגיר אז:

„במה מהם יהיה צורך לסלק באמצעים נעימים או מכאיבים, לפי הצורך?"

המופתי השיב: „כל זאת יש להשאיר לעתיד".

עד כאן לא נמצא אף מנהיג ערבי אחד שחלק בפומבי על המופתי בענין זה.

ולעמדת המופתי עוד בטרם עבר השלטון לידיו — יש סמוכין במעשי ממשלת עיראק לגבי המיעוט הנוצרי — עדת האשורים, שלפי החוזה האנגלו־עיראקי הובטחו זכויותיהם ומעמדם, וגם חבר הלאומים ערב להם... החוזה האנגלו־עיראקי עודנו עומד בתקפו, גם חבר הלאומים היה קיים באותו זמן, כשהאשורים נטבחו על ידי העיראקים — ואין מציל.

יש מפרשים מדינה דו־לאומית כמשטר הבנוי על נציגות שוה של היהודים והערבים במוסדות העיקריים של המדינה — המחוקקים והאקסקוטיביים, מבלי שים לב ליחסם המספרי.

בימי המשטר של המנדט הייתי בעצמי דורש נציגות פריטטית של יהודים וערבים בשלטון, אולם מסופקני אם יתכן משטר של פריטט בלי מנדט. קשה לראות כיצד תוכל מדינה עצמאית לפעול במשטר שקול, שאין בו אפשרות של הכרעה. בכל אופן, לא נמצא עד היום אף מנהיג ערבי אחד שהסכים לפריטט, כשיש מנדט או כשאינו.

אולם נניח שמשטר פריטטי ומדינה דו־לאומית יתכנו; נניח גם שלא רק יהודים, אלא גם ערבים יסכימו לכך — כיצד פותר הסכם זה את השאלה העיקרית השנויה במחלוקת: שאלת העליה העברית? דוגמת שויצריה, שפתרה את הבעיה של שיתוף אומות אחדות בחיי המדינה בלי חיכוכים, א י נ ה ה ו ל מ ת את ארץ־ישראל, כשסלע המחלוקת בעיקרו אינו יחסי היהודים והערבים הנמצאים בארץ, אלא היחס לעליה יהודית.

ע ל י ה י ה ו ד י ת תהיה או לא תהיה? זוהי השאלה, ושום פתרון, אמתי או מדומה, לכל שאר הבעיות הארצישראליות, האמתיות או המדומות, אין בו

ממש, כל זמן שאינו עונה ברורות ופשוטות על שאלה ברורה ופשוטה וחיונית זו.

היש לצפות שהערבים יסכימו לעליה יהודית? האונאה הגרועה ביותר היא אונאה עצמית. עלינו להכיר בעובדות. אם העליה היהודית תהא תלויה בהסכמת ערבים, ספק אם תהא עליה יהודית. ויש צורך חיוני, גם מדיני וגם מוסרי, להבהיר את עמדתנו בשאלת־השאלות הקובעת כל עתידנו — ללא כל דו־משמעות. העליה היהודית לארץ אינה זקוקה לשום הסכם. אנו שבים למולדתנו — בזכות עצמנו. ההיסטוריה, המשפט הבין־לאומי וגזירת־החיים של עם־עולם — שלושה אלה ציוו את ארץ־ישראל מולדת לעם העברי.

יהודי אינו זר ונכרי או מהגר בארץ־ישראל. בעלותו לארץ הוא שב למולדתו. עם ישראל הורחק אבל לא ניתק מארצו. זכותו למולדתו לא הופקעה ואינה בגדר של הפקעה. כשם שמציאות מליון ערבים בארץ היא עובדה היסטורית, בין שהיא נעימה או לא, כך היא עובדה היסטורית, שקשר־בל־ינתק קיים זה יותר משלושת אלפים שנה בין ארץ־ישראל ובין עם־ישראל.

המנדט הארצישראלי מצהיר ברורות שניתן אישור לקשר ההיסטורי שבין העם היהודי וארץ־ישראל ולנימוקים שבגללם יוקם בה מחדש הבית הלאומי היהודי. אולם יש דבר־מה תקיף אפילו מחוק־בין־לאומי, וזהו הצורך החיוני, הנואש, של עם שאין לו הצלה וגאולה אלא בחזרה למולדת, צורך הצלה אישי למיליונים וצורך־גאולה לאומי לעם בכללו.

שום התנגדות והפרעה מצד הערבים, שום הפחדה טרוריסטית או פוליטית, שום הגבלה ואיסור של „הספר הלבן", הפסול גם מבחינה מוסרית וגם מבחינה חוקית, לא ימנעו את עלית היהודים לארצם. ואם יש עדיין מישהו המפקפק בכך — תבוא עדות „פטריה", „סטרומה" ואניות אחרות ממין זה ותוכיח. משמעותן של אניות אלה היא פשוטה: ארץ־ישראל או מות. ומיד עם תום המלחמה אניות רבות כאלה ינהרו לארץ.

דורנו נתפכח ונעשה מציאותי. אחרי האכזבות המרובות של המלחמה האחרונה והשלום בסופה יש פחד מאשליות אידיאליסטיות ומחזרים אחרי מעשיות וחשבונות קרים. ואכן, מי שאינו רואה את המציאות הַמרה הזועמת והנואשת של התפרצות העליה היהודית לארץ כתום מלחמה זו — אינו יודע מה זאת מציאות. שום מציאות ארצישראלית לא תשווה באיתנ..ת ובדחיפותה לעז ההעפלה היהודית אשר לא תירתע מכל. בהעפלה זו נפגשו השרשים הביולוגיים והפסיכולוגיים העמוקים ביותר של עצם קיומנו ורצון־החיים שלנו.

הערבים ישלימו עם העליה היהודית ויסתגלו למציאות החדשה — כשזו תהיה עובדה קיימת.

כשאנגליה, אמריקה, ושאר עמי התרבות החליטו לאחר המלחמה הקוֹ־

דמת על הקמת הבית הלאומי העברי — נתקבלה החלטה זו והוסכמה על ידי נציגי הערבים בועידת־השלום. ארץ־ישראל יהודית נעשתה לחלק מתכנית הערבים לעתיד ארצות ערב. האמיר פיצל, בנו ובא־כוחו של המלך חוסין, חתם על אמנה עם ד"ר ויצמן (3 לינואר 1919) שבה נאמר: „בקביעת החוקה והממשלה של א"י יאחזו בכל האמצעים הדרושים להבטיח באופן המלא ביותר את קיום ההצהרה הבריטית מיום 2 לנובמבר 1917. ינקטו בכל האמצעים הדרושים לאמץ ולדרבן עלית־יהודים לארץ־ישראל בקנה מידה רחב וליישב את העולים במהירות האפשרית על הקרקע על ידי התישבות צפופה ועיבוד אינטנסיבי".

במכתב שנשלח ב־3 למרס 1919 לפליכס פרנקפורטר בשם המשלחת החיג'אזית כתב פיצל:

„אנחנו הערבים, וביחוד המשכילים בתוכנו, מתיחסים לתנועה הציונית באהדה העמוקה ביותר. משלחתנו בפריס יודעת בפרוטרוט את ההצעות שהוגשו אתמול על ידי ההסתדרות הציונית לועידת־השלום ואנו רואים אותן כמתונות והגונות. אנחנו נעשה את כל אשר בידינו במידה שאנו נוגעים בדבר, למען עזור עד גמירה. נקדם בברכה את היהודים החוזרים למולדת".

הופיעה בועידת השלום גם משלחת ערבית סורית, שייצגה את כל העדות בסוריה, כמושלמים, כנוצרים, כיהודים. בתוכה היה גם אחד שהיה אחר כך ראש הממשלה בסוריה, ג'מיל מרדם ביי. בסיום הרצאתו בפני ועידת השלום (13 לפברואר 1919) אמר שוכרי גאנם, ראש המשלחת, כדברים האלה:

„המותר לנו להגיד מלה אחת על ארץ־ישראל, אם כי הנידון הוא מקובל להיות רב־תחתחתים? פלשתינא היא בלי ספק החלק הדרומי של ארצנו. הציונים תובעים אותה. אנחנו סבלנו יותר מדי סבל הדומה לסבל היהודי, ולא נוכל להמנע מפתוח לפניהם לרווחה את שערי הארץ. כל אלה היהודים המדוכאים בכמה ארצות נחשלות — ברוך בואם. יעלו ויתישבו בארץ, אולם בארץ־ישראל אבטונומית, הקשורה לסוריה בקשרי פידירציה. כלום ארץ־ישראל הנהנית מאבטונומיה פנימית לא תשמש ערובה מספיקה בשבילם? אם יהוו את הרוב בארץ — יהיו הם המושלים".

זוהי, איפוא, עובדה היסטורית שההחלטה על א"י עברית לא נתקלה בהתנגדות הערבים. להיפך, נציגי הערבים הסכימו לכך במפורש.

•

מתי ואיך קמה ההתנגדות?

כשקיום ההחלטה נמסר לאלה שלא חרדו יותר מדי להצלחתה, פקידות־המנדט בארץ לא גילתה הבנה וחיבה, אף לא כשרון ורצון להוציא לפועל מה שהיה בלי ספק תפקיד מורכב וקשה: להעלות פזורי ישראל ולערותם בארץ.

מנהיגי הערבים בארץ לא נבצר כמובן לראות את ההיסוסים שבהם קיים משרד המושבות ופקידיו הקולוניאליים את ההחלטה. ומיד קפצו מנהיגים אלה על המסקנה שההחלטה לאחר הכל אינה החלטה רצינית ואפשר בנקל להפוך אותה על פיה. והתנהגות ממשלת המנדט הוכיחה שלא טעו.

ועדה המלכותית של פיל היא היא שמצאה שהכלי אשר הותקן למען בצע את ההחלטה הבין־לאומית על הקמת הבית הלאומי — המנדט — אינו „בר־פעולה". בין שנסכים או לא נסכים לכל שיקולי הועדה — הרי אין כל ספק בכך, שהפקידות אשר הופקדה על קיום המנדט הוכיחה שאינה „בת־פעולה".

אם כי היו לנו ועדיין יש לנו כמה מריבות עם ממשלת המנדט, ולפעמים גם מרות וכאובות לעדי, וביחוד לאחר „הספר הלבן", כגון הריב על הצבא היהודי והטרגדיה של „סטרומה" — אין אנו יכולים להגיד שכשלון הפקידות ומשרד המושבות בהגשמת המנדט במשך עשרים השנים האחרונות הוא מפני שהיא פקידות בריטית. מקור כשלונה הוא בכך שהיתה פקידות ז ר ה, לא־יהודית.

העליה היהודית לאחר המלחמה תחייב התישבות־רבתי בקנה־מידה רחב. מפעל התישבותי זה ידרוש הון עצום שיש להשיגו ממקורות ממשל־תיים. אולם התנאי העיקרי למפעל עצום זה הוא מ ש ט ר ח ד ש, מכוון במיוחד לפיתוח מכסימלי של הארץ ולקליטה מכסימלית של עולים בזמן הקצר ביותר. חוקי־היסוד של הארץ, חוקי הקרקע והמים, הגנת העובד, סדור המסים והמכס, יחסי־סחר חוץ, משטר־ההגנה וכדומה — מן ההכרח לשנותם בתכליה למען יתאימו לצרכי התישבות צפופה, פיתוח מהיר של החרושת, גידול בלתי מופרע של העיר והכפר, קליטת העולים וריבוי האוכלוסין. ולא רק החוקים — כל הפקידות במעשי יום־יום מן ההכרח שתהא מודרכת, ללא־רתוי, במטרה אחת: בנין הארץ וקליטת עולים. ר ק מ מ ש ל ה י ה ו ד י ת ת ת א י ם ל ת פ ק י ד ז ה, רק זו תזדהה לגמרי עם הצרכים והשאיפות של העולים והמתיישבים היהודים ותתמכר בלב שלם לבנין הארץ. עליה יהודית בקנה מידה רחב מן ההכרח שתביא בעתיד לא רחוק לידי רוב יהודי גדול ולהקמת ארץ־ישראל עברית עומדת ברשות עצמה.

המסקנה מוכרחת מבחינת העבר והעתיד, מבחינת עשרים שנות המנדט ומבחינת צרכי העליה לאחר המלחמה, היא ש ה מ נ ד ט ע ל א ר ץ ־ י ש ר א ל צ ר י ך ל ה מ ס ר ל ע ם ה י ה ו ד י ג ו פ ו.

אין הכונה למנדט בצורתו מלפני עשרים שנה. יתכן שכל שיטת המנדט תעבור מן העולם. הכונה היא — לאחריות ולסמכות הממשלתית הדרושה לבנין הארץ ולהבטחת שיבת היהודים לארצם — זו צריכה להמסר מעכשיו לעם היהודי עצמו. ראשית כל — השלטון על העליה ועל ההתישבות יופקד בידי הסוכנות היהודית, שתפעל בשם העולים והמתיישבים העתידים לבוא.

עדיין מוקדם לקבוע בפרוטרוט את חוקת א"י לאחר המלחמה. עדיין מוקדם לענות על כל השאלות המשפטיות והמדיניות העתידות להתעורר. אולם אפשר וגם דרוש להגדיר את העקרונות הראשיים שידריכו אותנו בפעולתנו המדינית ושינחו ביסוד החינוך הפוליטי של דעת הקהל, היהודית והכללית, באמריקה, אנגליה, רוסיה וארצות אחרות, למען הפתרון הציוני של שאלת היהודים ושאלת ארץ־ישראל.

עקרונות אלה הם שלושה:

א) אישור מחודש, בהיר וללא דו־משמעות, לכונה המקורית של הצהרת־בלפור והמנדט כי א"י תשוב להיות קומנולט יהודי, כפי שהוצהר על ידי הנשיא ווילסון ב־3 למרס 1919.

ב) הסוכנות היהודית לארץ־ישראל, כנאמן העולים והמתישבים העתי־דים, תקבל שלטון מלא על סידור העליה היהודית ותוענק בכל הסמכות הדרושה לפיתוח הארץ ובנינה, לרבות פיתוח הקרקעות הבלתי מיושבים ובלתי מעובדים.

ג) שויון מלא יובטח לכל תושבי א"י, שויון אזרחי, דתי, פוליטי; הנהגה עצמית לכפר ולעיר בכל עניניהם המקומיים; אבטונומיה לכל העדות — ליהודים כערבים — בסידור עניניהן הפנימיים: חינוך, דת וכדומה.

אם ארץ־ישראל תשאר יחידה פוליטית נפרדת או תצורף ליחידה רחבה יותר — פדרציה של המזרח הקרוב, חבר־עמים בריטי, איחוד אנגלו־אמריקאי או איגוד אחר — דבר זה תלוי יהיה במסיבות ובתנאים שלא יקבעו על ידינו ושאין לראותם מראש, ואין זה מהוה משום כך בעיה יהודית או ארץ־ישראלית מיוחדת. כולנו נהיה חלק של העולם החדש והסידור החדש, אשר אנו מקווים כי יקום לאחר נצחוננו במלחמה זו. אולם יהיה מה שיהיה היחס המדיני והבין־לאומי של ארץ־ישראל יהודית לארצות אחרות — אנו נהיה תמיד מוכנים לקואופרציה אמיצה בינינו ובין שכנינו הערבים, גם אלה שבארץ וגם אלה שבארצות השכנות. ל א ח ר שסלע־המחלוקת העיקרי — שאלת העליה היהודית — יסולק מבינינו, על ידי החלטה בין־לאומית ברורה מצד אחד, ושלטוננו אנו על העליה מצד שני, אין כל יסוד להתיאש מקואופירציה יהודית־ערבית. —

•

ציונות מתגשמת פירושה בנין־אומה ומדינה. היו מתנגדים אשר הודו בצדקת הרעיון הציוני ומפעלו והכירו בזכות העם היהודי ובזקיקותו למעמד ולקיום לאומי שוה לזה של כל אומה אחרת, אולם הם פקפקו או גם כפרו בכשרון היהודים להיות לאומה ולהקים מדינה. היהודים, אשר במשך מאות שנים נתפרקו יותר ויותר ממסורת ממלכתית, נעקרו מעל אדמת מכורתם, פוזרו בנכר, נסמכו לשולחן זרים, ריכזו בערים, הוגבו וצומצמו במסגרת צרה של

מלאכות ופרנסות, שכחו את לשונם הלאומית, רופפו את קשריהם הלאומיים. נשארו יהודים באשר לא יכלו להיות לאחרים והסכו במידה רבה להיות אבק־אדם — קשה היה לשוללי הציונות להאמין שיהודים אלה מסוגלים לשוב להיות לאומה, לשוב למולדתם ולהקים את הריסותיה, לבנות משק עצמאי ולכונן תרבות לאומית ולעמוד ברשות עצמם בתוך מסגרת ממלכתית יהודית. רזו לא היתה טענה תפלה וריקה. רצינותה היתה אולי גדולה ממה שסברו בעליה. החזון והרעיון הציוני היו אמנם טבעיים, מקובלים על הדעת וישרי־הגיון היסטורי. אולם ב י צ ו ע הציונות נתקל מיד בקשיים לאין מספר ובהפרעות שנדמה היה שאין כמעט להתגבר עליהם. כי ציונות מתגשמת אינה אומרת רק תמורת מקום האומה אלא תמורת־מבנה חייה. לא רק שיבה למולדת — אלא יצירתה. שומה היה על מבצעי החזון הציוני לחולל מהפכה עמוקה בחייהם הם, להכשיר את הארץ לקליטתם, להתגבר על סתירות וקשיים משקיים, חברתיים ומדיניים, וכל זה — בלי עזרה ממלכתית ובלי מכשירים ממלכתיים. ההתישבות היהודית בארץ היא אולי היחידה, בכל אופן אחת המעטות, בתולדות ההתישבות בעולם, אשר לא נעשתה על ידי מדינה עצמאית ולא נתמכה על ידה — ואף על פי כן הצליחה.

עדיין אנו רחוקים ממחוז־חפצנו ועדיין אנו עומדים בפני המבחן הקשה של הביצוע, אולם העבודה אשר עשינו כבר בארץ משדישה בנו את האמון שהדבר הוא בגדר עשיה ובידינו לעשותו.

בתום המלחמה הקודמת היו בארץ 58.000 יהודים. בשנת 1941 היו בה יותר מחמש מאות אלף. הם נתיישבו בכפרים ובערים אשר הקימו במו ידיהם. השטח המיושב על ידם הוא בערך מיליון דונם וחצי — פחות מהחלק השבעה־עשר של שטח ארץ־ישראל המערבית בלבד. הערבים תופסים בערך שטח של שבעה מיליונים, ולמעלה משמונה עשר מיליון הם עדיין שממה.

בניגוד לדוגמא הכלכלית המקובלת הלכו היהודים בארץ מהעיר אל הכפר. בני־העיר במשך מאות בשנים היו לעובדי־אדמה. למעלה משלושים אחוז של יהודי א״י יושבים בכפר. גדולה מזו היתה השיבה לעמל־כפים. מחמש מאות אלף נפש 125.000 בוגרים הם חברי הסתדרות העובדים. — יהודי א״י עסוקים בכל עבודה ומלאכה וגם באלה שיד יהודית בגולה כולה אינה נוגעת בהן: בשדה, בבית חרושת, במחצבה, בסלילה, בבנין, בתחבורה, בנמל, בים, בדיג, בטיס וכדומה.

מקובצים מכל כנפי הארץ, חניכי תרבויות שונות ובלילי־לשון, הם מתלכדים בארץ לחטיבה לאומית אחת, שהשפה העברית נעשית ללשונה המשותפת, ובנין הארץ — מטרתה הכללית.

מעורים בכפרים וערים שכולם יהודים, מורכזים בגושים ארציים משלהם,

מסדרים באמצעים העצמיים את חינוכם, הגנתם, שרותיהם הצבוריים, כפופים להנהגה עצמית בכפר ובעיר ובכנסת ישראל, מושרשים בתרבות ובכלכלה עצמית — הניחו יהודי ארץ־ישראל למעשה את המסד לממלכתיות יהודית.

מה שחצי מיליון יהודים יכול היה לעשות — יוכלו לעשות שש, שמונה, עשר פעם חצי מיליון. מה שאפשר היה לעשות על שטח של מיליון דונם וחצי, אפשר לעשות על שטח גדול מזה פי ששה, שמונה, עשרה. אין מבחן־ביצוע ניצח, אמתי ומכריע מאשר הביצוע עצמו. הציונות עמדה במבחן זה.

והישוב עמד בפני מבחן ממלכתי ארבע שנים לפני פרוץ המלחמה, כשהמופתי ניסה, בשליחות היטלר ומוסוליני, להרוס את הישוב, להרעיבו, לנתק ־־־ר־תחבורתו, להפסיק העליה ולהצמית את כל המפעל על ידי טירור ממושך רצח פרוע של אנשים נשים וילדים. בימים הנוראים ההם נתגלה כל עוזו של הישוב, עצמאותו הכלכלית, גבורתו וכוחו, דבקותו העמוקה באדמת־המולדת, מרצו היוצר — כשהוא עומד פנים בפנים נוכח סכנת מות מתמדת. היהודים לא נסוגו, לא עזבו אף עמדה אחת, ולא עוד אלא שהרחיבו את הישוב, הקימו נקודות־ישוב חדשות, קלטו עולים, ביצרו התעשיה, כבשו דרך חדשה לים — בבנין נמל יהודי בתל־אביב, והקימו כות־מזוין יהודי שלא ראתה הארץ כמותו מהמאה השביעית, הזמן שיהודי הגליל נלחמו כבעלי־בריתה של פרס נגד מדכאיהם הביצנטים.

בבנין הארץ לא יכולנו, להמלט מהניגודים והליקויים של המשטר הכלכלי השליט בימינו בעולם. אולם לא לשוא התאבקנו מאות בשנים לקיים את צלמנו היהודי אשר נוצר בארץ־מכורתנו. במקום שהנביאים צוו לאנושיות את החזון הגדול אשר לא קם עדיין, על אחוה אנושית וצדק חברתי, אהבת־רע ושלום עמים, בלי שפך־דמים, בלי כפיה ושלטון, מתוך קביעה חפשית ומאמץ מוסרי, ובעזרת התנועה הציונית וברכתה, יצרו חלוצינו־בונינו צורת־חיים חדשה בקבוצות ובמושבים, בנויה על עבודה יוצרת בת־חורין, קרקע הלאום, עזרה ואחריות הדדית, שוויון ושתוף, שיש עמה גם מבנה סוציאלי משוכלל וגם מסד כלכלי איתן — צרוף אידיאלי שלא נמצא עדיין בשום ארץ אחרת. טפוס חדש זה של חברה עובדת עמד במבחן הזמן, ומאז הוקם, שש שנים לפני מלחמת־העולם האחרונה, גדל ורחב והקיף אלפים ורבבות והוכיח את עליונותו ויתרונו כלפי טפוסים אחרים גם מבחינה משקית. מפעל זה נושא בחובו בשורת עתיד חדש, קיומו וגידולו מעיד שאכן לא חלום־שוא הוא דבר החברה החדשה, חברת השוויון והחרות, שאין בה התחרות וניצול, אלא עזרת־אחים ואהבת־רע.

•

כל הגזע האנושי נתון עכשיו במצוקה ; זה בפעם השניה בדורנו.

התלקחה מלחמת־עולם. אף פעם לא עמדה האנושיות כולה בפני סכנה כזו של
שעבוד מלא וטוטלי. אף פעם לא עמד עמנו בפני סכנה כזו של השמד מלא
וטוטלי. כל עוד המלחמה נמשכת עלינו להקדיש כל קורטוב של מרץ לנצחון
מלא וטוטלי. אולם ניזהר מאשליה מסוכנת: השמדת היטלר כשהיא לעצמה לא
תשחרר את האנושיות מתלאותיה ולא תגאל את העם העברי מגלותו ומצוקתו.
אם היטלר יכול להביא שואה כזו על האנושיות כולה, סימן שדבר־מה נפסד
ביסודו. כרוך בחברתנו הקיימת. אם בכל צרה שבאה לעולם היהודים נעשים
תמיד קרבנותיה הראשונים והראשיים, נוסף על הצרות המיוחדות להם גופם,
סימן שדבר־מה נפסד ביסודו כרוך בקיומו של העם היהודי בגולה. תבוסת
היטלר צריכה להיות לא סוף, אלא התחלה להיקון־העולם ולגאולת־יש[illegible]
המפעל שהקימונו בארץ יש בו ברכת־משנה: הוא מפלס דרך לחברה
אנושית מתוקנת ומחודשת והוא משמש יסוד לתקומתנו הממלכתית. על מסד
זה תקום מדינת־ישראל, ומדינת־ישראל תכון אם תהיה מדינת־הצדק.
לא באפס־יד יקום הדבר, ומלאכתנו לא תיעשה על ידי אחרים. אמריקה,
אנגליה, רוסיה, העומדות בראש מלחמת־האנושיות לחירות, נתבעות לעזור
למפעלנו, כחלק מהשחרור העולמי. כי לא יכון משטר של חרות, שלום וצדק
בעולם כל עוד המעוות שנעשה לעם היהודי לא יתוקן. אולם גאולתנו תבוא
רק מתוך מאמץ עליון של עצמנו. מאמץ העם היהודי בגולה ובארץ. דבר
הציונות יבוצע אם יקום בנו הרצון והעוז לבצעו. וארץ־ישראל תהיה יהודית
במידה שהיהודים יבנו ויקימו אותה.

מפלגת פועלי ארץ-ישראל
המרכז

ועדת הנוער.

תל-אביב, 1942 .12 .14.
מס. 374.

למדריכי „הבחרות", „הנוער העובד", „המחנות העולים",
„גורדוניה".

ח.נ.,

ועדת הנוער של מרכז המפלגה החליטה לקיים פגישות קבועות של מדריכי תנועות הנוער שבשכונותיהן בערים ובמושבות — בהרצאות ובבירורים.

בהתחלה נכנס את המדריכים בתל-אביב.

וזו תכנית הפגישות הקרובות:

א) המדיניות הציונית במלחמה. פתיחה — ברל כצנלסון;
ב) לקראת עליה גדולה (בעיות הקליטה) " — ה. פרומקין;
ג) בעיות ההתגוננות בארץ " — א. גולומב;
ד) שיחות על דברי עבודה;
ה) הנגב — דוד ברש;
ו) דרכי מלחמה צבורית בארץ.

פגישת המדריכים הראשונה תתקיים בשבת, 26 בדצמבר 1942, בבית דב הוז בתל-אביב, בשעה $8\frac{1}{2}$ בבוקר בדיוק.

התכנית:

לפני הצהרים: שיחה על המדיניות הציונית במלחמה.
ינחה החבר ברל כצנלסון;

אחרי הצהרים: שיחה על הספור: „הדרשה" מאת ח. הזז (נתפרסם בגוף „הארץ" תש"ג) — בהשתתפות החבר ברל כצנלסון.

המדריכים מתבקשים לקרוא את הספור הנ"ל.

בברכת חברים

ה ע ת ק

תל-אביב, 1. 12. 42.

תנועת הנוער הלומד בא"י
המחנות העולים
המזכירות הארצית

למזכירות מרכז מפלגת פועלי א"י
ב א ן,

חברים,

על פי בקשתכם אנו מוסרים לכם אינפורמאציה על פעולותינו ותוכניותינו בשטח הגיוס, כפי שהן עומדות לפנינו בזמן האחרון.

1/ למחנות העולים 6 הכשרות הנמצאות במשקים:

כפר-גלעדי – 13 חברים;	רמת-יוחנן – 19 חברים;
מעוז חיים – 16 "	יגור – 10 "
בית השטה – 15 "	פלמ"ח כ-25 חברים (חברי התנועה
כפר-יהושע – 13 "	שגויסו מתוך ההכשרות לפלמ"ח בראשית השנה. רובם מרוכז באילת-השחר).

2/ בישיבת מרכז התנועה ביגור (17/10/42) הוחלט: "קבוצות ההכשרה של חברי המחנות העולים הנמצאות במשקים צריכות אף הן להכלל בתוך המסגרת של ההגנה העצמית, המגדיסת בתנאי פעולה כאלה אשר לא יפריעו להן להמשיך בהכשרתן ולכודן לקראת תפקידן ההתישבותי. על המזכירות הארצית לברר את הדבר עם המוסדות המתאימים ועם המשקים."

3/ בזמן האחרון הובאה למזכירות התנועה הצעות ע"י גיוסי הפלמ"ח להעביר את כל ההכשרות למסגרת הפלמ"ח. דובר, כי ישמרו הקשרים התנועתיים של החברים ופעולתם החברתית-תרבותית, וישארו במקומות הכשרתם. אם המשקים הנוגעים בדבר יקבלו אותם כקבוצות פלמ"ח. על הליכתם למפעלי התנועה בסוף שנת ההכשרה – יודן אז.

4/ במזכירות התנועה הגיבו על כך בדעות שונות: היו שטענו שאין להחזיק בזמן הזה חברים בהכשרה רגילה, אלא יש להעבירם למסגרת הפלמ"ח. גם שאלת ההעברה למקומות אחרים, לפי צרכי הפלמ"ח אינה אף יכולה לעכב את כניסתנו. הגיוס הזה של חברי מחנות העולים יהיה מנוף לגיוס נוער אחר לפלמ"ח – מהכשרות הצופים (גבת, אילת-השחר), מחברי עת השירות המפוזרים ביחידות קטנות במשקים רבים, וגם של נוער מהערים. – כנגד זה נאמר, שאין התנועה יכולה לוותר על גרעיני ההכשרה המשמשים מלוויים הכרחיים לקבוצותינו הצעירות (צפון ים-המלח, חמדיה, קיסריה, חולתא) – ואין לצרף את חברינו לפורמציות ההגנה מבלי להבטיח את הליכתם למפעלים עם תום שנת ההכשרה. צרכי הפלמ"ח והגיוס בכלל חייבים להתמלא בדרך של מכסות, כנהוג בכל ההתישבות העובדת, או בדרך ההבטחה המוחלטת של התנאי הנ"ל.

5/ מועצת המפעלים, שהתכנסה בימים 22-23 .11.42 בבית השטה ודנה על ענין כניסת ההכשרות למסגרת הפלמ"ח סכמה את החלטתה בנוסח זה: "חברי ההכשרות של המחנות-העולים יחד עם ארגון שנת השירות של בוגרי תש"ב פונים אל הפלמ"ח לקבלם כחברים לפלמ"ח במלוא הזכויות והחובות, חברי התנועה וחברי יתר הגרעינים בשנת השירות יהיו מאורגנים ביחידות של כתות בתוך מחלקת הפלמ"ח שתקומנה בתוך המשקים המכשירים. החברים ישמרו על קשריהם המלאים עם תנועת הנוער שלהם. שנוי מקום אימונם יעשה בהסכמת תנועת הנוער. המשך דרכם של חברים אלה בתום שנת ההכשרה יקבע על ידי הפלמ"ח ותנועת הנוער במשותף מתוך שמירה על מלוי התפקידים התישבותיים וההגנתיים שלהם גם יחד."

6/ בימי החנוכה יתקיים כנס תנועתי על הר מצדה שבו נדון על שאלות ההגנה ותפקידי הנוער בימים אלה ובאופן קונקרטי בשאלה הנ"ל.

7/ החלטה מחייבת צריכה להתקבל בישיבת מרכז התנועה, או במועצה מיוחדת שתקרא לשם כך. כל ההצעות האלו לא יצאו עדיין מגדר הצעות ולא הובאו עדיין כמסוכמות בפני החברים.

8/ אנו מוכנים למסור לכם פרטים נוספים בע"פ, אם תבקשו זאת מאתנו.

בברכה חברים

(-) מיכאל צילצר

יחיאל

תכנית להכנסת 10.000 ילד ממליטי הגולה

בצירוף

תקציב להחזקתם עד גיל הבגרות

תקציב להתישבותם בהתבגרם

יש לעשות את כל המאמצים למען הבאת כל הילדים לסביבה חקלאית עובדת ויוצרת.

אחרי בירור עם הגורמים המתאימים הוברר היסוד הגמור להניח כי את רבבת הילדים הראשונה אפשר יהיה להכניס לישובים הבאים:

משקי הקבוץ המאוחד	2.000
מושבי עובדים	1.500
משקי "השומר-הצעיר"	1.500
משקי "הפועל-המזרחי"	500
משקי חבר-הקבוצות	1.000
משקי הנוער הציוני	250
מוסדות חינוך	500
משקי הפועלות	500
שכונות פועלים מרוכזים בעיר ובכפר	1.000
מושבות ושונים	1.250
	10.000

האמצעים הדרושים להחזקת רבבת ילדים

עד גיל הבגרות (18 שנה)

הנחות:

הנחה א':

הילדים הם מגיל של 4 - 3 לבין 18 - 17. באופן כזה יהיה להחזיק את כל הילדים בממוצע 7 שנים.

הנחה ב':

להחזקת כל ילד בממוצע לשנה, יצטרכו להשקיע 50 לא"י

על יסוד שתי ההנחות הנ"ל מסתבר שלהחזקת רבבת ילדים הראשונה בא"י זקוקים לסכום של

7 X 50 X 10,000 = 3,500,000 לא"י.

האמצעים הדרושים לשם הקלטת הרבבה הראשונה במשק

החקלאי, החרשתי בארץ.

ה נ ח ו ת

הנחה א':

3000 בוגר ייקלטו במשק החקלאי הקיים במקום הכשרתם ויהיה צורך בתוספת השקעה של 100 לא"י לאיש.

הנחה ב':

3.000 בוגר שהם 1.500 יחידות משק יבצעו מפעלי כיבוש והתישבות חדשים באיזורי הארץ השונים בחקלאות אינטנסיבית ואכסטנסיבית.

למטרה זו יהיו דרושים אמצעים:

לרכישת קרקע 400 ⨯ 1.500 = 600.000 לא"י

לבנינים ואמצעי יצור 600 ⨯ 1.500 = 900.000 " 1.500.000 לא"י

הנחה ג':

4.000 בוגר יקלטו במשק הארץ הקים הכללי בעיר ובכפר בעזרת קרובים וידידים במקצועות עבודה ופרנסה שונים ללא צורך בהשקעת כספים לאומיים.

ס י כ ו ם :

לקליטת 10.000 ילד בארץ נחוצים, איפוא, אמצעים אלה:

1. להחזקה עד גיל הבגרות

א. 7 ⨯ 50 ⨯ 10.000 = 3.500.000 לא"י

ב. לקליטת 3.000 בוגרים
במשק החקלאי הקיים
100 ⨯ 3.000 = 300.000 "

2. להתישבות 3.000 בוגרים
קרקע וציוד 1.500.000 "

סאך 5.300.000 לא"י

פ ר ס י - . כ ל

ישיבת המזכירות יחד עם חברינו במוסדות המישבים
ובאיגוד המרכז החקלאי.
תל-אביב, 10.XII.49

משתתפים מחו"ח: ד. בן-גוריון, ב. כצנלסון, אל. קלן, א. הרצפלד,
ל. שקולניק, י. מהרשק, אסף זילקוביץ, י. אפרתי,
ד. ברש, מ. לוביאניקר, י. קוסוי.

ד. ברש: א/ בגבג אינני משתתפים במפעל זה. מפעל זה חשוב לתנועה כולה ואנחנו יכולים ללכת גם למקום כזה.

זה בשבילנו מבחן קשה, אולם אנו רוצים לעשותו ויש לנו הרגשה שנעמוד בו. לא פחות חשוב מזה ענין הנוער. הנוער מתבגר במושב בגיל מוקדם. נער בן 14 מרגיש את עצמו במלוא כחותיו ביכלת ביצוע וכו'. יחד עם זה איננו מרגיש את עצמו מובטח להלחם על זכות גלוי עצמאותו. הנער דורש כר נרחב לפעולה. זוהי התופעה שלא תמצאו במושבים נער ונערה בני 17 בבית. ישנם אבסורדים, שהמשקים מאוד זקוקים לבנים ואלה עובדים במשקים אחרים או שעובדים בפלמ"ח. לו יכולנו לתת איזה מוצא למרץ הנעורים של בנינו, היה זה מרכז חיוני ביחוד לקראת "בחזרה".

כשעבדתי במרכז המפלגה בנוער הם הכתיבו לי פרוגרמה: אילו יכולת להעסיק אותנו בדברים גדולים, עליה ~~דפי~~ בלי ועוד, אז יכלנו להשאר גם במקומותינו. לקריאת אבא סרגי אמר: "ביצר הרע ישר – אי-אפשר להלחם אולי איזה דבר גדול זה יכול היה לרתק אותנו הנה, – לבית. יכולים אנשים לעורר ספקות, האם כל זה הוא נושא אחראי מתמיד להתישבות. היה לנו תמיד ויכוח אם הכובשים צריכים להיות המתישבים.

נצרף גרעין (הידגב בשמרון) אשר אליו ילוו
נוער מבנינו בישובים שילווה בדרכם. אנחנו משוכנעים שנוער זה יוכל
לעמוד במבחן ~~התפתחות~~ זה. הנוער הוא משכיל ורציני. מפעל זה צריך לבנות
את התנועה כולה. איזו נקודה צדדית לא תפתור את השאלה.

<u>אל. קפלן:</u> כאן נקודות רבות. שאלת הותק - איננה מעניינת אותי
בכלל - אולי ישנה זכות אישית וישנה גם זכות תנועה והיא חשובה מאוד.
למסקנה שממפעל כבוש הגבולות אנחנו נדחקים. והנה התנועה הולכת לדרום
והמושבים נדחקים מתוכה. אם המרכז החקלאי יחליט בשלילה אז לא יהיה לנו
נח. (הותק) איננו קובע בשבילי. הנסיון הזה קשה כקריעת ים סוף. אין לאשוותו
לנטיון החולה. שם יש מסלול, פה אין לנו מושג איך יתבסס שם משק. קבענו
ועדה שתכנסה לתת לנו תכנית פעולה בבאר-שבע, מדובר על 15 אלף דונם למחות
מ-30 עובד, בלי רשת, אולי לול, מחזור זרעים הד-גורני. תקותנו שבמשך
הזמן נשיג עוד איזה ענפים. מושב שהולך לשם צריך לדעת שלא ידוע מתי
יתחלקו. יתכן שבין ההכשרה להתישבות לא יהיה קשר ישיר. ישנם קשיים
פסיכולוגיים והם קובעים את הכלכלה. נראה שלגוף קבוצי יותר קל ללכת
כי הוא איננו קשור רק לחקלאות. החברים מן המושב צריכים לדעת כי הסכויים להצלחה
יותר מפוקפקים מאשר בשביל קבוצה.
אם יש חבר-צעירים (ודוקא כאלה ולא בעלי משפחות
עם ותק) ההולך מתוך ידיעת הדבר והערכת המבחן , זוהי הצעה רצינית מאוד.
אם ידברו מנקודת הותק, יהיה קשה הויכוח עם
השומר הצעיר, אבל נוכל לאמר להם שיש זכיה לתנועת המושבים לתבוע את
חלקה במפעל כבושי בנגב כמו שהבינונו זאת לגבי הפועל-המזרחי.

<u>א. הרצפלד:</u> שאלת השומר הצעיר ברורה לנו. משאלת הותק אין
להתעלם. לפי הותק : ארגון ברוכוב, עמל, מצפה-הים,
שדות-ים. ולפי הותק השוה"א יכול להציג מועמד רציני וראשון (לאחר ארגון
בורוכוב). אחרי מצפה הים, עין-הים - הקבוץ המאוחד. קבוץ מן המושבים
שהיה רוצה באיזה מקום ליד הים. אבל יהיה מוכן ללכת לבאר-שבע.

ועכשיו לענין באר-שבע. אני מעריך את רצון המושבים ומבין אותם, אולם למעשה הנני מתנגד. יש בזה כשלון מוחלט. הייתי אומר אם אתם רוצים בענין – תעמידו את ארגון ברוכבו. ברור כשמש, למושב אין שם מקום ופחות מזה לנוער. אני זקוק לנוער ש י ת י ש ב שם. אני זקוק לנוער שיראה את עתידו במקום הזה וימצא שם את קיומו. הפרובלימה איך למצוא מקום קבוע במקום הזה, אם הקבוץ יתן את עין-הים אסמוך עליו, כי יש לו סכויים הטובים ביותר להצלחה. (יותר מהשומר הצעיר). בבאר-שבע יוציאו 30 אלף לא". על מי נשליך את כל זה? אולי הוא נותן למפרע תעודה לאי הצלחה . כל דברי דוד הם אומרים זאת.

המושב כשהוא הולך יותר משנתיים, לא יחזיק מעמד בתנאי ש תוף והזמן כאן בלתי מוגבל. על השאלה אם שלשת האנשים האלה (קפלן, ברל, שקולניק) יכריעו, אני חושב שהדבר הוא ד ע , אך אם יחלט אלהם יחד אתם. מסקנתי : רצון המושבים הוא חשוב ויקר, אבל אני מיעץ לא ללכת בדרך זו, כי לא נצליח בה.

<u>י. מהרשק:</u> א. השומר הצעיר עושה נכון בהציעו קבוץ ג'. הם צעירים, בעלי העזה ולכן קשה להלחם נגדם. אשר לעין-הים – המטרה היא ש-30 אישמהקבוץ יעבדו בסדום. סדום עצמה לא נבנתה אך את באר-שבע (?).

<u>ב. כצנלסון:</u> אני בעד דרישת המושבים. דרישה זו היא בנגוד לעמדת המושבים אשר ר צ ת ה את ההסתדרות והם היו הראשונים שלאור ענין חשוב עזבו את תורתם זו. אין דבר מזיק יותר מאשר לאיזה גוף רגש נחיתות. בהצעה זו יש דבר חשוב לכולנו. זה צעד רציקלי. אך רצון פתוח הוא חשוב מאוד.

הדאגה לגורל הנוער במושב חשובה לכולנו. ויש מצב שאין התפתחות בתנועה זו וצריך לדאוג לזה . באר-שבע – זהו מפעל כבושי ולא התישבותי. יתכן שלקבוץ המאוחד זה יותר נוח. אך אם המושב הולך בדרך הזאת צריך לאמץ את ידיו. הנוער של המושבים יכול לשאת בזאת.

<u>ל. שקולניק:</u> הנני מבין מה לוחץ על המושבים: הם עזבו את כפר מנחם. אבל לעומת זה הם מסרו אזור לשומר הצעיר. בכל הדרום אין מושב. היה נסיון לכל אזור חדש לשתף את כל הגופים. ישנם לשובים עדביים שמתחו תעשיה (מגדל גד) מדוע זה לא יהיה בשבילנו ע"י מושבים? הייתי מציע לקשור את המקום

הזה בשבו של אל. יפה. מהותיקים צריך ללכת לשם איש בעל יזמה (כליברמן) שיתפש מקורות.

<u>אספי:</u> (?) הדבר הכה הד בין המבוגרים והקשישים. כמה ותיקים מוכנים ללכת לשם ~~הבהם~~ (שקולניק, בן-גוריון; שם לא מספיק חקלאיים טובים) היו לנו כשלונות מפני שעזבנו גופים ללא סעד. כל הכהות שלנו נעמיד מאחרי הגוף. ולהרצפלד, לא היינו מרוצים מדרך הוכוחים שהיו עד עכשיו ואתה דוחף לויכוח זה. אני אחד האנשים שנפגשתי עם הבוקר ~~שבאתם~~ שנתגייס, מכיר אותם באופן אישי ואין יסוד לפקפק ברצינות גרעך זה.

<u>י. אפרתי:</u> אחרי ששמעתי את דעת החברים שקדמו לי, אני מוכרח להתחשב בדבר. שאלת החוד יורדת מהפרק. אני מבין מאוד את המושבים ובכל זאת אני מפקפק מפני שלנגב צריך להיות ישוב קבוע אשר יתפש כל אפשרויות קיום . אנשי המושב צריכים להיות מתישבים בודדים. אני בעד עין היום. זהו גוף מתאים יותר.

<u>ב. כצנלסון:</u> הן אנחנו אומרים שקבוץ שאינו עולה עכשיו יעלה בעוד חצי שנה. עין-היום אינו צריך לראות התחרות בזה.

<u>י. מהרשק:</u> אני מבים באהדה לרצונם של המושבים . נראה לי, שיש כאן מפנה חדש, המושבים הסתלקו עד עתה מהדרום ואני מעריך את החדוש. אם זה יחזיק מעמד. הסתכלתי בשדות. הסכויים החקלאיים ~~שמפלים~~ שם דלים. פה חקלאות בעצמה לא תקום. לחיות רק על חסדי אחרים לא יתכן. הקבוץ מלפני שנתיים הציע את עצמו לבאר-שבע. השאלה היא לא רק של הקבוץ הזה. השאלה היא ראשונית לבאר-שבע. באר-שבע תבנה ע"י אנשים קבועים במקום ועבודה צדדית אשר אנשים כבר מוכנים לכך. מבחינת עמידה , אני בטוח בזה ולכן הבחירה קשה. צריך להכריע שפה יקום ישוב גדול. אני הייתי בטוח בצורה הקבוץ ושאלת הבטחון. אם הסתכנות תושבת שצריכים להיות שם 30 איש זהו כשלון.

<u>ד. בן-גוריון:</u> . אני רוצה לשאול את החברים היושבים פה: למושבים עד עכשיו היתה תנועה רק להתישב. באר-שבע אינו ענין העונה על התק. איננו יכולים לישב כל יהודי. ~~שפש~~ ההליכה למקום הזה

דרישת תכונות מיוחדות. זה דורש מהמושב אנשים כמו שהיה לנו ביהם לקבוצה.
אנשים שיש בהם לחרוג מהמסגרת. מבלי שאנשי המושבים יחרגו מהמסגרת ויהיו
נכונים להרפתקא מבלי שגעגועים בו נקודה גדולה עם הכנות ביצוע מבלי
זה שיהיו לכם אנשים האמונים על מסורת המושבים והמוכנים גם לקיים קבוצה, -
אם אנשי המושבים חושבים שקבוצה, שדבר זה לא יתכן בתוכה, אינם יכולים
ללכת לשם. הם יהיו מוכרחים להסתייע בקבוצה בשגרה מושבית. אי-אפשר לשלוח
לשם אנשים ובלי נכונות לכל הדרכים לא ימלאו את השליחות. ואם אין
להם אנשים, אל ילכו לשם ונשלח לשם קבוץ. אך אינני חושב שתנועת המושבים
לא תסתגל לכך.

__א. הרצפלד:__ אני יכולתי להסתלק מהביע דעה, אני מצטרף לגמרי
לדברי בן-גוריון. חשבתי שאספה זו צריכה לצאת
בזה שאסף יהיה משוכנע ולא אני משוכנע. לא קבלתי שום מנדט ואינני
מגין על שום צורה. אני מאמין בוחיקים, אך אינני מאמין בנוער במספרם
ובכחם. תמצאו שלשים צעירים מגובשים והם לא יסתבו את העבלה.
אינני מפקפק שהם יודעים לחרוש ולזרוע, אך לא
זאת אני צריך כל זה רק למראית עין. אני צריך הרבה יותר מזה, והרבה אנשים
לא תמצא. ההצעה אינה קשורה בעד או נגד צורה זו. אתם לא תכלו לעשות
זאת, אל נתוכח בזה, לא תצליחו. אני מזהיר את האנשים המוליטיים
ברל; אל תדבר על תנועה. אני מדבר על באר-שבע. אני חושב שאני יודע.
הם לא יעמדו בזה. לדעתי רק קבוץ אחד ויחיד יכול ללכת לשם למרות שהקבוץ
הזה יכול ללכת והוא ילך להרבה מקרמות והוא ילך גם לשם. אם ברל ובן-
גוריון ושקולניק יחליטו שצריך להלחם על המושבים, אעשה זאת, אך הברה
היא אחרת. אינכם מוכנים לזה, תבדקו שבע פעמים.

__אסף:__

__דוד ברש:__

__ל. שקולניק:__ עלינו לדעת מי השליח? השאלה היא איך לעשות
שהשליח יעשה את השליחות. היש נכונות נפשית לדברים
החורגים ממסלול שהלכו בהם המושבים עד כה. הסכם של החברים הוא ~~העבר~~. אך
עלינו לברר בחוג יותר רחב: איך עושים את זאת? ורק לאחר שנוכח בנכונות.

<u>ד. בן-גוריון:</u> נזמין את מנהיגי המושבים והנוער ונעמיד בפניהם את רצוננו, ואם יקבלו על עצמם למלא את התפקידים נמסור אותם להם.

<u>ב. באנלסון:</u> כל תנועת המושבים צריכה לדעת את המפנה שהיא עושה בחייה. הספקות שהיו לי בתמיכתי בלביא היו גדולים מאלה שישנם לי היום. בתנועה חייבים לעורר התפתחויות חדשות. לו הייתי במזכירות הקבוץ הייתי שם תומך במתן עזרה למושבים בשטח זה.

ה ח ל ט ו ת

ישיבת ~~[illegible]~~ לשכת המזכירות ביום 10/12/42.

א) י ש י ב ו ת ה מ ז כ י ר ו ת : הישיבות התקיימנה ביום ג' וד' בשבוע, ביום ג' בבקר בשעה 10 מתכנסת לשכת המזכירות, ב-4 אחה"צ ישיבת המזכירות שנמשכת באם יש צורך, גם ביום ד' לפנה"צ. לאחר ישיבת המזכירות ביום ד' תתקיימנה ישיבות לשכת המזכירות.

ה ו ח ל ט להזמין את ישיבת המזכירות ליום ג' הקרוב. ל- 10 את הלשכה ל- 4 אחה"צ את המזכירות.
בסדר היום: קשרי מפלגתנו עם "העליה החדשה".
מחליטים להזמין את החברים הבאים: ג. לנדואר, פ' נפתלי, ג. ירזמסטל, חיים הופמן, ג. כהן, ד. שרטוק.

<u>עניני הגולה</u>

ה ו ח ל ט : א) להזמין את החבר ד. רמז לישיבת לשכת המזכירות ביום ג' 16/12/42, בה תתקבל החלטה סופית בדבר נסיעתה של הח' גולדה מאירסון לאמריקה.

ב) המפלגה תטלגרף לנ. גולדמן באמריקה בחתימתו של הח' ב. כ. ותבקש ממנו שידאג במיוחד להשיג זכות קדימה לנסיעה באוירון לח' גולדה מאירסון.

ג) מאשרים את הצעת הועדה לעניני הגולה בדבר נסיעתו של הח' א. רייס ללונדון, הח' א. רייס יסע ללונדון כשליח בציבות יהודי פולין.

ד) מאשרים את הצעת הועדה לעניני הגולה בדבר נסיעת שליחים לשבדיה ולליסבון. מחליטים לטלגרף לחברינו בלונדון ולהציע להם שיגשימו את ההחלטה הנ"ל. בין יתר המועמדים הבאים בחשבון לשליחות הנ"ל מציינים את הח' רודל, הנמצא כעת בלונדון. לשם נסיעה לאחת הארצות הנ"ל

הח' ב. כצנלסון יברר את אפשרות נסיעתו של הח' ד. הכהן לקושטא לזמן מוגבל, כדי להמריץ את עלית הילדים והנוער מהגולה ולתאם את פעולת חברינו הנמצאים בקושטא.

•

ה ו ח ל ט : להזמין את אנשי המפלגה בירושלים לישיבת לשכת המזכירות ביום ג' 15/12 לשם בירור ענין הבחירות לקהילת ירושלים.

•

לארגן כינוס של חברינו בין פועלי החרושת בכל הארץ. לשם בירור מצב המפלגה בין פועלי החרושת. בכינוס זה תבורר שאלת פועלי התעשיה וחוקי הממשלה החדשים בעניני עבודה ושכר.

•

ועדת הבקרת המרכזית

5) נמסר ע"י הח' ל. שקולניק [illegible] על שיחתו עם הח' י. גורפינקל, בדבר הרכב מזכירות הפעילה . השומר הצעיר מציע למזכירות הפעילה את הח' ח. וישנסקי (חבר הליגה הסוציאליסטית) עד כה היה נהוג שבמזכירות הפעולה של ועדת הבקורת המרכזית עבד איש הקיבוץ הארצי .

<u>סכום:</u> בהרכב המוסדות המוציאים לפועל יש להתחשב במיוחד באפשרות של עבודה משותפת בין חבר העובדים. נמסר איפוא לח' גורפינקל לבדוק, האם הצעת של השוה"צ מתאימה מבחינה זו ולגמור אתם את המו"מ באופן סופי.

[illegible]

226 [illegible]

42 [illegible]

סוף סרט מס:

G/66/41